[illegible]

IOANNES FABRI SVPER INSTITV.

SOLENNIS

*ET PENE DIVI*na vtriusq; iuris doctoris ac interp̄tis profundissimi Ioannis Fabri gallici lectura super quatuor libros Institutionum, multorum doctorum, & nuperrime dñi Ioannis de gradibus. I.V. professoris regij consiliarij additionibus, apostillis & summarijs illustrata. Addito Indice flosculos, decisiones & quæstiones qui in his commentarijs continentur complectente, per. S. I. V. professorem dominum Ioannem dominicum de Rebacinis, in almo Ticinensi gymnasio compilato.

M. D. XL.

In domino Confido.

A. Vincent.

¶ Rubrice oēs per alphabetum posite, et ad loca sua per ordinem remisse.

Index Rubricarum.

¶Finis tabule rubricarum.

¶Petri pomarij valentini ad saguntū lectori.

Uis elementa tibi q̄p si daret attica tellus
  Noscere: sed non hec conditione pari.
Bistonius dedit illa senex: faber ista Joannes
  Naturam ꝛ mores ille vel ille gerit:
Cesarei set te iuris rudimenta docebit
  Noster iudicium iustitiamq̄ꝫ sequi.
Est breuis: et verus: longa farragine non est.
  Et sua tam liquido sensa notata vides.
Set propera archetypos tibi charta impressa patebit.
  Perlege non ante hanc verior vlla fuit.

¶ Repertorium alphabeticũ sup lectura celeberrimi iuris vtriusq doctoris Joãnis fabri gallici in quatuor libros Institutionum. Incipit.

¶ De litera. A

¶De litera. C.

¶De litera. D

De litera. I.

¶ De litera L

¶ De litera. M

¶ De litera S

Salaria cum hodie sint taxata sm̄ sti lum vel consuetudinem cu riarum si excedaꝛ in talibus salarijs:an possit repeti.de

¶ De litera. T.

¶ Finis.

¶ Opus excellẽtiſ-

ſimi iuris vtriuſq; monarche domini 1
Joãnis Fabri ſuper Inſtitutionibus:
ſine quo legum cunabula incaſſum in
uenculus animus aſſequi laborat.

1 ☞ Modus attẽdẽdus eſt circa multa.
2 Modus attendendus eſt in docendo.
3 Notarius ſi omittat ponere in princi-
pio inſtrumenti. In nomine domini:
an valeat inſtrumentum.
4 Imperator hoc nomen qd ſignificet.
5 Imperatoris electores qui ſunt.
6 Juſtinianus imperator cuius filius
fuit: ⁊ qualiter ſucceſſit patri ſuo: cum
imperator fiat per electionem.
7 Juſtinianus quare potius nominauit
prouincias illas: q̃ alias.
8 Auguſtus quare ſic dicatur.
9 Juuenes debent incipere addiſcere
ſcientiam legum.
10 Sigillum ſolũ nõ ſufficit ad proban-
dum mandatum.
11 Liber inſtitutionum quare dicatur li-
ber elementorum.

Homo natus de muliere: breui viuens tẽpe: replet multis miſerijs. Aduerſus q̃s armat virtutibus: induit ſcientijsque donũ dei ſunt. xvj. q. j. reuertimini: ⁊ ſola viuendi ratio optima. ff. de fideicõ. li. l. apd iul. ſummope appetenda. j. in pe. §. fi. xxiiij. q. iij. ſi habes. nã ignorãtia ſcripturarũ ignorãtia Chriſti eſt. xxxviij. diſt. c. ſi iuxta. ⁊ ignorans ignorabitur. xxv. q. vj. c. j. xxxviij. diſt. c. qr ea. vnde dñs. Qr ſciam repuliſti ⁊ ego te repellam. extra de renũ. c. niſi. Oĩs em̃ ſcriptura diuinit⁹ inſpirata vtilis ẽ ad docẽdũ: ad arguẽdũ: ad corripiendũ: ad erudiẽdũ in iuſtitia: vt pfectus ſit homo dei ad oẽ opus bonũ inſtruct⁹. ſm aplm ad Timo. ij. c. Mod⁹ tñ adhibẽdus ne ꝯ doctrinã eiuſdẽ apli q̃s plus ſapiat q̃ ſapere oporteat. xliij. diſt. c. hic paul. extra de renũ. c. j. lib. vj. ⁊ ſm eundem. Qui ſe putat ſcire nõdum ſcit q̃o oporteat eum ſcire. ¶ † Modus aũt is attẽdendus eſt circa multa. Et primo circa qd vnde Ber. Vigilãtiſſime obſeruare quid ſcire magis priuſve oporteat. tp̃s enim breue eſt. ideirco tu qui cum timore ⁊ tremore tuam ipſius optare ſalutẽ pro tp̃is breuitate feſtinas, ea prius ſcire ampliuſq; curato que ſenſeris viciniora ſaluti. Nã ſm Sen. dementia eſt ſupernacua addiſcere in tanta tp̃is egeſtate. Quid enim cõgeritur ad virtutum cumulum ⁊ in quo excitat̃ aius ad ſalutẽ per verborũ grãmaticaliũ diligẽtias metrificantiũ pedes: logicorũ fallacias: rhetoricorũ ornatus: muſicorũ modulos: arithmeticorũ numeros: geometrorũ menſuras: aſtrologorũ diuinationes: potius em̃ ſunt onus ⁊ ſarcina ad beatitudinem q̃ ſubſidium. vnde Hie. In vanitate ſenſus ⁊ obſcuritate mentis ingredit̃ qui diebus ac noctib⁹ in dialectica arte torquet̃. xxxvij. diſ. c. nõne. illa enim addiſcẽda ſunt que docẽt honeſte viuere: alterum non ledere: ius ſuum vnicuiq; tribuere: ſicut iuris cano. ⁊ ciuilis. ſciẽtia. ff. de iuſti. ⁊ iur. l. j. §. iuris pcepta. j. e. ⁊ extra in phe. decre. §. ideoq;. Maiores informant. ff. de admi. tut. l. cũ plures. §. cũ tutor. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. l. ſcire op; §. cum reliquis. C. de profeſ. l. magiſtros. C. de ſecund. nup. l. j. ff. de iuſti. ⁊ iur. l. j. circa prin. de ri. nup. l. libertinus. Cupiditates ⁊ neq̃tias refrenant. in auf. vt iud. ſine quoquo ſuffra. §. cogitanti. xlvij. di. c. bonorum. extra de elec. auaricie. ⁊. c. q̃ ſit. li. vj. ff. de euic. l. in creditore. j. de le. fu. ca. tol. dic vt ibi. Docent pudicitiam. compeſcũt carnis petulantiam: vt in auf. qui. mo. na. effi. le. §. nouimus. ff. de adult. C. per totum. extra de vita ⁊ ho. cle. per totũ. ⁊ in proemio in antiq̃s. Inſtruũt ſuĳpſius fragilitatẽ cognoſcere. in auf. vt oẽs obe. iu. puin. in. j. col. in auf. de nup. in pn. Hortant̃ ad clemẽtiã ⁊ impietatẽ deteſtant̃. j. in rub. ſup ybo pius. Et l. ſumma ab bonũ inuitãt. C. de nup. l. impe

a ¶ Mod⁹ est attēden dus. Adde Spe. in tit. de aduo. §. vj. ver. modus igitur. Inno. in. c. super. de offi. deleg. et Cyn. in. l. muto. §. j. ff. de tute.

rialis. Et mala puniunt
⁊ execrāt. ff. de iusti. ⁊ iu.
l. j. §. ius vbi multas cō=
cor. repies sup v̄bo me
tu penarū. oē em̄ studiū
legislatorū est vt hoies
bn̄ viuāt. in auc. vt nō lu
cru. host. circa prin. ⁊ non
suas pdāt alas. eo. tit. §.
pp. ⁊ n̄ sm̄ Sen̄. hoc est
sapie sublime. cetera v̄o
pusilla ⁊ puerilia sūt. nō
tn̄ dico ea penit⁹ ꝓijciē
da. xxvij. q. ſi q̄s grāma.
⁊. c. legim⁹. ⁊. c. q̄ de mē a
sa ⁊. c. turbat. s; a limie
ꝓspiciēda: nec ea debe
mus discere s; didicisse
sm̄ eūdē. vide. s. ī ru. su
p v̄bo cupide. vana em̄
doctrina ē q̄ vitia alarū
aut moꝝ nō curanꝫ. sm̄
Jo. apl̄m. vn̄ Hier. ī ori
ginali loquēs d̄ car. poe
tarū ⁊ pōpa verboꝝ. ibi
nulla societas mētis: nul
la iustitie refectio repe=
riꝫ. studiosi earū ī fama
virtutū perseuerāt. Itē
Ber. Multi multa sciūt
stulte cognosce teipsu;:
q: multo laudabilior et
melior es si teipsum co
gnosce; ꝙ si te neglecto
cognosceres cursus si=
derū: vires herbarū: cō
plexiōes hoim: nās aia
liū: oim celestiū ⁊ terre
strium sciam obtineres.
¶ Ite; Basi. in homel.
Sup rerū nā grecorum
ph̄i disputarūt: s; null⁹
apud eos sm̄o fix⁹ ⁊ sta
bilis hꝫ pore semp a se
quēte delecto. neq; em̄
opus nobis est q̄ illorū
sunt īsinuare: cū ad de=
structionē ppria sibimet
ipsi sufficiāt. ¶ Itē Sen̄. ⁊
in ep̄la vltia ad Lucil=
lū. An tu q̄: ꝙ ī his cre

dis eē boni quoꝝ ꝓfessores turpissi
mos olm ac flagitiosissimos carnis: q̄
āt ad liberalib⁹ studijs q̄rēdis indita
uerūt: nec virū bonū faciūt nec pmit
tūt: nec hui⁹ rei sc̄ia affectāt. Disce er
go cū Hier. in ꝓemio biblie ꝓpe finē.
Tale q̄d nitaris qd̄ tecū pseueret in
celū. isanus etem̄ est itinerās q̄ vltra ne
cessitatē itineris se onerat his q̄b⁹ p
voto ī termīo abūdabit. Vn̄ ī vita bti
Ber. legiꝫ q̄ Ber. apparens cuidā ab
bati dixit. nulla hic sc̄ia. nulla hic xp̄i
cognitio. sursum scie plenitudo vera
notitia virtutis. ¶ Itē attēdendus est
modus a ad quē finē. sunt nāq; nōnul=
li qui scire scribere disputare ⁊ legere
volūt vt sciāt querētes superare nō p
ficere. eminere nō sistere ⁊ horū finis
vanitas. Nōnulli vt sciāt ⁊ hoꝝ turpis
curiositas. Nōnulli vt honores ⁊ diui
tias habeāt. ⁊ horum finis cupiditas.
Nonnulli vt edificēt. ⁊ horū charitas.
Nōnulli vt edificenꝫ: ⁊ hoꝝ prudētia:
duo vltimi laudabiles. pmi abusus ⁊
dānatiōis cumul⁹. Nō tn̄ nego q̄n paup
possit ⁊ dēat discere p vane lucrando.
ff. de ori. iur. l. ij. §. vs. ex̄ d̄ cei si. c. cū sm̄
apl̄m. nā sm̄ Arist. iij. topicorū. īdigē
ti magis eligēdū est ditari quā phari.
¶ Item attēdendū est ad quem vsu;
nā sm̄ Psal. Intellectus bonus omni
bus facientib⁹ eū. vnde sicut cibus so
menti ⁊ non indigēti perniciosus est
sic scienti ⁊ nō faciēti bonū peccat se
cūdū est illi. vnde Psal. Descendāt in
infernū viuentes. i. sciētes ⁊ videntes
malū. vnde Greg. Admonēdi sunt qui
accusant praua nec tamē euitant vt vi
deant: quia occulta iam retributione
iudiciū est qd̄ eorum mens malum qd̄
perpetrat illuminaꝫ vt videat: sed nō
conatur. vt vincat: vt quo melius videt
eo deterius pereat. Disce ergo ⁊ in te
practica vt bon⁹ fias: ⁊ hec est illa ve
ra scientia quā Psalꝫ. requirit. bonitatē
et disciplinā ⁊ sciam doce me ⁊c. ⁊ per
illā cōsequeris beatitudinē de qua idē
dicit. beatus quē tu erudieris ⁊ docue
ris de lege tua ⁊c. ¶† Itē est attenden
dus in docendo modus. Sunt enim
nōnulli q̄ se inter q̄ones ⁊ subtilitates

gl. et doc. inuolutū et textū deserūt et ignorant. Nonnulli q̄ multas leges notare sciūt et ad aliqđ modicū notabile allegare: et tñ casus eorū ignorāt. et qđ ad qđ nē dubiū sciūt alle. aliqđ. et tñ ð mille casib⁹ legū interrogati nescirēt ex i p niso de vnico rñdere. Sūt nōnulli q̄ librorū multitudine delectāt et p eos vagāt ꝯ doctrinā Sen. dicētē distrahit librorū multitudo. itaqꝫ cū legere nō possis q̄tū habueris satis est hr̄e q̄tū legas. pbatos itaqꝫ semꝑ lege. et si qñ ad alios diuerti libuerit ad priores redi. fastidiētē el stomachi ē multa degustare q̄ vbi varia sūt et diuersa inq̄nāt ñ alūt. Igit si hui⁹ sciētie ver⁹ et secur⁹ vis eē pfessor text⁹ seu eorū effect⁹ i mēte retine et ꝯclusiōes doc. disputatiōes aūt lōgas charti ꝯmēda. cū oia nō possint simul memoria retineri: vt. l. ij. § si q̄s autē. C. ð vete. iur. enu. Hoc hortor q̄ ñ sis opinionū inuētor nec facilis repħēsor
a sꝫ in dubio seq̄re cōes opiñ. et illorū q̄ ꝯsueuerūt i pluris approbari: sicut facit legislator. ff. ð excu. tu. l. scire. § ali⁹ et papa de sum. tri. et fi. ca. c. j. i fi. i cle. adhibēda. ē em̄ fides ꝑitis i arte. C. ð pōdera. et au. illa. l. j. ff. de vē. i pos. mit. l. j. § j. et ð trāst. c. iter corpo. et. l. septio mēse. ff. de sta. ho. et minime sūt imutāda q̄ semꝑ et c. ff. ð legi. l. minime. et ꝯmēdādi sūt: vñ ſm pðm ex falsis cōmēdabor: qꝛ materiā inuestigāde ꝟitatis ꝑbui. Temere aūt q̄s repħēdit mltē modis. et Hos. xij. modos q̄s vide i summa in pn. ij. col. et vide ēt sup hoc i pe. lib. sniarū. § fi. Sꝫ ñ tñ plꝫ q̄ si veritas claret q̄ aperiatur cum possit vnus multos et maiores in aliq̄ parte supare. C. de vete. iur. enu. l. j. § sed neqꝫ. ¶ Ceterū cuꝫ per contrarias iterptū snīas totū ius pene turbatum est quēadmodum et antiquioribus factum erat temporibus. vt ð. l. j. § nullis in repetitis. et sicut tunc colligere necesse sit dignū duxi dimissis arg. et disputationibus. iuxta glo. institutionū doc. opi. q̄ materiā tāgūt ꝓut occurrerit cū his q̄ addere potuero deo et beatissima ꝟgine Maria agētib⁹ ad lectorum et auditorū hui⁹ volu. vbi nox nocti idicat sciētiā. et vt plariū noui sunt subsidiū ꝓut breui⁹ et plenius potero ꝯpilare nō tacēdo eorū noia: vt ab ipsis recipiā vt appeat a q̄b⁹ opi. orter tradite fuerint. ff. de orig. iur. l. ij. § iuris ciuilis. C. de vete. iur. enu. l. ij. § tāta. et vt hec scriptura tātorū testimonio fulciat. ff. de vulg. subsi. l. in substōne. ꝓpe fi. ff. si ser. vē. l. siqñ. § j. et etēm iurisco. alī. opi. iurisco. ff. de noxa. l. ij. § fi. C. de cōdi. ide. l. pe. et qꝛ eorū op. ꝓpter autoritatē i iudicijs vt plurimū approbant. illa tñ q̄ ꝓprijs nō repies autorib⁹ attribuita reficies p q̄to volueris. et si qđ boni recepe ris lauda deū: cui magisterū doctrina seruet: vt ðt Hiero. i ꝓlogo sup Joā. in fi. ¶ Incipiēs g anteq̄ veniā ad rub. q̄ro q̄ sit materia seu subiectū in scia legali. Dicit Azo i summa q̄ duplex materia est gn̄alis i. ius et iustitia. Item negotia et duo vitia errore ꝯtumacia. Materia cōmunis est ius approbatū rudis eq̄tas q̄ p lege seruat vt Jct⁹ et vitie volūtates. ista ꝟba sūt obscura et rudia: et ad itell'z eorū Jac. et Pet. ħ multa scripserūt q̄ omitto. cuꝫ p oēs he opi. reprobent et ideo circa ei⁹ intellectū ñ expedit laborare. ¶ Uñ Dy. eā impugnat egregie. nā cui attribuitur gen⁹ vniuersale et ei⁹ spēs attribute. videt. ff. de leg. iij. l. si chorus sꝫ negotiū ita se hꝫ ad Jct⁹ sicut gen⁹ ad spēꝫ. ff.

a ¶ Cōes opi. Uide bal. i. l. j. in fi. C. ð vul. et pub. sub sti. l. j. i fin. de natura. succes. feu. vbi tꝫ qđ cōes opiñ. doct. sūt tenēde. Adð limitando hoc dictuꝫ vt per ea q̄ notaui in apostil. ad Panor. i. c. prudentiā nume. iiij. i apost. in ꝟ. in quam pres. et de of. deleg. et ibi habes an et i q̄b⁹ sit adherē dū opi. cōi. et ab ea non recedēduꝫ de q̄ ēt p fely. late i. c. ne initarꝫ. colū. iij. de consti.

de acq̄r.re.do.l.li.hō. § az.ponēdo negotiū sub gn̄ali mā vr̄ spēz posuis se vez ꝯctū quez posuit sub cōi. ¶ Preterea posi ta spē ponit̄ gen⁹.vt.l.i ter agnatos.ff.vn̄ leg.ꝛ ff.ꝺ le.iij.si q̄d eo.§.iterē prū.ꝛ sic posito ꝯctu q̄ ē spēs i materia cōi:vr̄ po ni negotiū qꝺ est gen⁹. ¶ Preterea remoto gn̄e ab vno vr̄ remota spēs ff.ꝺ fun.istr.l.fūdi.§.fi.ꝛ no.ff.ꝺ suis ꝛ le.l.j.§.fi. § remoto negotio a mā cōi:ꝛ ꝯct⁹ remotus vr̄. ¶ Preterea cū cā dēat p̄ce dere causatū:vt.l.j.ff.ꝺ acq̄.pos.i p̄n.ꝛ mā mate riatū.ff.de ori.iur.l.ij.§. deīde nō p̄t dici ꝙ ip̄m ius ꝙ ē scia sit mā sui'p si⁹. ¶ Preterea cū ꝺlicta ꝛ ꝯct⁹ sint paria q̄ ad obli gationē iducēdā.ff.ꝺ in di.l.oēm.q̄uo i diuersis mēbris ponunt̄. ¶ Pre= terea cū iustitia ꝛ ꝺlicta sint ꝯtria:vt i aut̄.vt hi q̄ resmio.ob.ha.i p̄n.q̄uo ponūt̄ sub eodē.ff.ꝺ ꝟ. sig.l.hec ꝟba.Alij dn̄t ꝙ iustitia ē subiectū.ꝛ hāc vr̄ seq̄ gl.ff.ꝺ iust.ꝛ iu.l. j.sup ꝟbo a iustitia. alij ꝙ bonū ꝛ equū.i.ꝺ.l.j.§. j.ꝛ hāc tz Ja.ꝺ ra.dy. ꝺt z ꝙ subiectū pōt sumi sim a pl̄r.Uno mō pro mā di= sponēte seu disposita et nihil aliꝺ ē q̄ꝫ act⁹ hoiz. i aut̄.ꝺ fi.ist.§.q̄l̄r. Sz si q̄rat̄ ꝺ subiecto illi⁹ ma terie disponētꝫ vl̄ dispo site tūc p̄t dici ꝙ vnūq̄d ꝙ horū iustitia bonū et equū.vez iustitia tanq̄ꝫ radicale p̄ncipiū. bonū equū tanq̄ꝫ illꝺ ad cuius cognitionē oīa tēdūt.ff.

de ꝟ.ob.l.si seruū.ꝺ reli.ac sum.l.si q̄s §.hec actio.sed si ponas subiectū p to to collecto ius approbatū fz eū. ¶ Tu āt potes dicere ꝙ nō sit triplex sz vnū. Un̄ subiectū nō ē nisi materia ex q̄ali q̄d fit:vt vas fictile de terra.vel i quā. vt albedo in pariete.Et iō dic eē subie ctū hui⁹ scie iustitiā.bonū āt ꝛ equū nō sunt nisi qualitates iustitie q̄ semꝑ bo na est ꝛ eq̄:vt dices.j.de iusti.ꝛ iur.in p̄n.sicūt de possessiōe naturali ꝛ ciuili ꝯsueuit dici.C.de acq̄.pos.l.lz.ꝛ nō sūt ꝑprie materia hui⁹ scie.fz qualitates ipsi⁹ materie vl̄ effect⁹. Fateor tn̄ ꝙ ma teria ffoꝝ.ꝛ.C.fuerūt āntiq̄ lib.ꝛ leges ē ita intellige.C.de vete.iur.enu.l.j.§. iubem⁹.q̄ alꝛ obstarēt huic opi.fz nō sunt materia scie. ¶ Itē no.ꝙ hec scia est moral̄ ꝛ supponit̄ ethice.C.ꝺ secū. nup.l.j.ꝟ.ne his.ff.ꝺ spōs.l.libertin⁹. ꝛ no.in aut̄.de nup.i p̄n. ¶ In noīe dn̄i nr̄i Iesu xp̄i impator Cesar flau⁹ iusti nian⁹ alemanic⁹ frāc⁹ germanic⁹ atti cus vuādalic⁹ afric⁹ pi⁹ felix iclit⁹ ꝛc. ¶ Quicq̄d agim⁹ debem⁹ i noīe dn̄i i cipe.xxvij.q.vij.c.nō obseruetꝫ. Qꝛ q̄d q̄d habes meriti p̄uētrix gr̄a dona. ni hil em̄ ꝺbem⁹ assignare nr̄e p̄nde xvj.q.j.fuertimini.ꝛ iō q̄si gestores ꝑcuratores loq̄mur:vt no.i aut̄.de hi. ꝛ fal.i rub.qꝛ q̄ a semetip̄o loq̄t̄ gl̄iaz ꝑpriā q̄rit.Jo.vij.c.itē pe.i ep̄la.si q̄s loq̄t̄ q̄si sermōes dei.ꝛ sic semꝑ icipit iustinian⁹ i rubricis.ꝛ q̄n ꝙ i legib⁹.C. de of.p̄fe.pre.afri.in noīe dn̄i.ꝛ papa extra de testi.i noīe dn̄i.xxiij.dist.c.in noīe p̄ris ꝛ sic de ꝯsuetudīe notarū in cipiūt istr̄a. ¶ † Sz q̄rit̄ª q̄d si notari⁹ hoc omittat.gl.dicit ꝙ nō valet istr̄m vt i aut̄.vt p̄ponat̄ nomē ipatoris.in gl.vtputa in noīe ꝛc.gl.pōt esse ꝟa in arduis ꝛ ꝑpetuis:sz i minorib⁹ vl̄ bre ui tp̄e duraturis p̄t dici ꝯ.ꝛ ita tz spe. in ti.de instru.edi.§.j.circa p̄n. ¶ No. ꝙ papa nō icipit sic libros decretaliū nec i antiq̄s nec in nouis cōpilatiōib⁹ qꝛ papa nihil p̄t facer̄ q̄n sit i dei noīe cū sit dei vicarius.extra ꝺ iureiu.c.ro mani.i cle.vl̄ forte hoc omisit cā breui tatis.gl.ꝺt ꝙ ex hoc pōt notari ꝙ ipa tor fuit xp̄ian⁹.Insultat Ja.ꝺ ra.ꝯ gl.

ª ¶ Sz q̄ri tur. Uide Ange.are. sup hac q̄= stione hic. ꝛ maxie in ꝟ.vel cla= rius aut q̄ rit̄ ꝛc.Itez vide do.fe ly.in.c.j.ꝺ fi.instr.in j.col.ꝑpe fi.ꝟ.in gl. i.in fi.vbi late ponit q̄ sūt de es sentia istr̄i publici.p⁹ oēs docto. Itē vide ꝺ are.i.j.col. an notari⁹ cōficiēs in str̄m inter xp̄ianuz et iudeū vl̄ i ter duos iu deos dēat iuocare no mē dn̄i nr̄i iesu xp̄i.ꝛ etiaz vide Bar.i p̄la ꝯstō.C.

ꝙ nō.ex hoc ꝓbak:qꝛ saracenꝰ inuocat a nomē dñi. Sꝫ certe imo satis ꝓbaꝛ ad ditis ꝟbis sequētibꝰ iesu xp̄i:q̄ nō īuo caꝛ p iudeos nec p saracenos. Itez pꝫ ꝙ impatoꝛ īuocabat ꝟginē. Mariā. vt epl̄a īter claras.ꝛ epl̄a liquet.ꝛ crede bat trinitatē: vt.C.de sum.tri.l.j.C.de vete.iur.enu.l.j.ꝛ.ij.ꝛ scias ꝙ ſꝫ chro nicas is primꝰ iustinianꝰ fuit hereticꝰ erroꝛe euthiceni.postea ad fidez redu ctus p agapitū papā.ꝛ īcepit īperare anno dñi.cxxvij.ꝛ regnauit.xxxviij.an nis.ꝛ tp̄e eiꝰ floꝛebat btūs b̄ndictꝰ in mōte cassino.sctūs Cassiodoꝛꝰ apd ra uēnā.sctā Genoueſa in pago parisieñ. ſm chronicas.ego vidi nomē iustinia ni scriptū in cathalogo sanctoꝛum pri mo kaꝛ.augusti.

Jesu christi. ¶Expone hec ꝟba ī rub.d he re.ꝛ fal.p gl.ipatoꝛ.dt Isidoꝛꝰ ꝙ hoc fuit antiq̄tus nomē illiꝰ cui summa rei militarꝫ admistratio ꝯmissa fuit ꝛ post ea sibi iudices vsurparūt finaliter sena tus hoc nomē soli cesari ad alioꝝ regū differētiā appꝛopꝛiauit ī ꝑsonā Octa-uiani qui regnauit tp̄e natiuitatꝫ xp̄i.

4 ¶†Et scias ꝙ hodie duo sunt īperiaᵃ
a cōstātinopolitanū ꝛ romanū.nā olim facta diuisiōe seu donatiōe vrbis p cō stātinū eccl̄ie.de qua extra de elec.fun damēta.li.vj.ꝛ de q̄ no.ī auꝛ.q̄ro opoꝛ teat.in.ī p̄n.caput īperij fuit cōstātino poli vsq̄ ad tp̄a. Stephani pape q̄ trā stulit romanū īpiū ī germanos ex eo ꝙ c ꝯstātinopolitanꝰ nolebat succurrere ec clesie neq̄ vrbi.vt ple.no.ex.d ele.c.ve nerabilē.ꝛ iō electꝰ p alemanos ē verꝰ īpatoꝛ romanoꝝ nō ꝯstātinopolitanꝰ.
ſ xvj.dist.si ipatoꝛ.vij.q.j.in apibꝰ.†Et sunt electoꝛes. Magūtinꝰ. Colonieñ. Treuerēsis archiep̄i.ꝛ q̄tuoꝛ p̄ncipes sćlares.de qbꝰ p host.d.c.venerabilē. extra de sen.ꝛ re iu.ad apl̄ice.li.vj.ꝛ p hoc pꝫ r̄nsio ad q̄ddā argumētū pueri le qd Iac.facit ħ ipatoꝛ dr ab īperādo cū ergo q̄libet impet in domo sua.vr̄ ꝙ posset dici quilibet īperatoꝛ.non sic.

b **Cesar.** ¶Glo.dicit ꝙ ipatoꝛᵇ dictꝰ fuit cesar a cesare au gusto q̄ regnabat tp̄e natiuitatis xp̄i.

¶Duo sunt īpia. Adde alterū duoꝝ sit verū īperiū.adde gl.q.vj.dis.c.si ī peratoꝛ.ꝛ ibi gemi.vbi dixi ī aposti.ad ip̄z vbi dt īperiū romanū eē veꝝ īpe-riū ꝛ eiꝰ īperatoꝛē legitimū nō ꝯstāti nopolita-nū. de quo etiaz p pa noꝛ. et do-cto.ī.c.per venerabi-lē.vbi etiā notaui in apostil.ad ip̄um ex de elec. et ibi bo. text. et gl.ī.c.soli-te.d maio. et obe.

b ¶Impa toꝛ. Areti. dicit ħ qd imperatoꝛ non potest dici nisi post tripli-cez coronā tionē. Re-uocat etiā ħ ī dubiūz an priuile gia ꝯcessa ab ipatoꝛe añ eiꝰ coꝛo nationem valeāt vid eū ī.ij.col. cir.fi. in ſi. ꝟ.ij.p̄ncis palr nota. et ver.seo. itē ds pe-

Salua pace gl.imo a iu lio cesare eiꝰ auūculo q̄ fuit p̄mꝰ monarcha ro-manoꝝū ſm chronicas. Quare aūt ille dictꝰ fuit cesar. Referūt ꝙ fuit ex secto ventre tractus.l.si mater.C.d inoffi.test.et qꝛ iā magnā cesariē pi-loꝝū habebat cū extra-ctus fuit de ventre secū dum chronicas.

Flauus. ¶ Di-cit glo. ꝙ fuit rubeus.vel dic ꝙ flauꝰ.i.ruffꝰ sic̄ fuit da-uid rex.vt legiꝛ.j.Reg. c.xvij.ꝛ ego Jo.fabri d mōte dulphi dictꝰ dioce sis Engolosine Burde galensis.sum.

Justinianꝰ. ¶Expone opposi tiōes ꝛ solue vt gl. Justinianꝰ. illd aūt approba ꝙ fuit filiꝰ iustini ſꝫ chrōicas dixi.ſ.sup ꝟbo ī noīe ꝛc. †Sꝫ tūc opp.q̄ro suc-cessit p̄ri.qꝛ p successio-nē nisi ꝙ impatoꝛ creaꝛ: sꝫ p electionē.ꝛ sic admi nistratoꝛ.C.de offi.p̄fe. pre.l.j.ꝛ.ſ.dictū ē p no uā electiōnē no.C.d mu. ꝛ ho.iter p̄rez ꝛ fi.nō cō

sit prescribere vt nō hēat ipatoꝛē in su perioꝛē.vide p do.Fely.latissime.ꝛ ii e liꝰ ꝙ alibi ī.c.cū nō liceat.d p̄scrip.co. iiij.ī pri.ī.ꝟ.ceterū.subdit Abb.cū ī ex seq.char.xlix. Itē an īpatoꝛ possit ꝯce dere laico vt solū coꝛā eccl̄iastico ꝯue niaꝛ. vide eūdē in.d.c.penul.circa fi. ꝟsi.itez adde ꝙ licet.

a ¶ Dñs mundi sit. An ipator sit dñs toti⁹ mundi. Bar. i. l. itē si ꝓberatū. ff. de rei vē di. ⁊ i: Eua. ad rep mē. i ꝓbo toti⁹ orbis. ⁊ ibi an sit dñs rerū singu lariū. ⁊ i. j. cōsti. flor. an oēs ci= uitates sūt subiecte in perio. in. l. oib⁹. ff. ad treb. ꝺ ipe ratore vide multa pul chra. ⁊ la= ti⁹ ꝙ alibi ꝑfeꝭ. i. c. cū nō liceat ꝑ discurrū eꝭ de ꝓscript. b ¶ Frācie An aūt re= gnū frācie sit subie= ctū ipio. tz autor nō ħ ꝙ ħ idē tz Inn. i. c. ꝑ venerabi= lē ꝺ alle. in sua gl. i ꝓ. recognicat: ibi nos ꝯ lite ꝑ Ol. i ꝯsi. lxix. ⁊ i deci. dal= phi. q̄ō. ce= xxix. ꝓ. cir ca p̄missa.

7

ti. l. j. ⁊ no. in rub. ⁊ eꝭ de fil. p̄sb. ꝑ totū. nec aliq̄s fuit i mēd. kꝫ chronicas pōt dici ꝙ ille leges nō obtinēt i electiōe ipato ris sicut nec forꝭ electio nū i electiōe pape. eꝭ ꝺ ele. lꝫ. ⁊. c. vbi maius. li. vj. Uꝭ forte fuit elect⁹ i defectū alteri⁹. ff. ꝺ mu. ⁊ ho. l. honor ꝯ. fi. ꝺ ꝺcu. l. gñ al ꝯ. spurij. ¶ † Ale manic⁹ dic. vt glo. Sed q̄ro q̄re melius ponit il las ꝓuincias q̄s deuicit ꝙ alias. dicit Iac. qꝛ ex probitate sua fuerūt ac= q̄site. ⁊ maior honor est ꝙ q̄s vocet nole acq̄sito ex ꝓbitate ꝙ illo qꝺ ei euenit alꝭ: qꝛ i his q̄ ex nā ꝓueniūt nec laudari nec vituperari ꝺbem⁹. vñ illꝺ qꝺ meū est ꝑ acqui sitionē magis ꝺr eē meū ꝙ ꝙ ꝑ successionē kꝫ ia. ⁊ no. ff. ꝺ cap. l. fi. arg. ff. de vsu. ⁊ ha. l. plenū ꝯ. si vsufruct. ad municip. l. assum ꝯ. filius. C. de sa. san. ec. l. sacrosctē. ꝙuis illa q̄ ex gñe veniūt dif ficili⁹ amittanꝭ. ff. de se na. femi. ꝺ interdic. ⁊ re. l. iij. in feu. eꝑ mvꝭ abba tē ꝯ. fi. q̄ sit prima cā bñ fi. amit ꝯ. fi. sit vas. feud. pri. cui defe. c. j. si ꝺ feu. cōtro. fue. c. ij. ¶ Et hec faciūt ꝑ ꝯsuetudīe. q̄ in plurib⁹ locis obtinet ꝙ q̄s pōt testari vel dona re ꝯquestas suas ad libi tū: lꝫ ꝑrimonialia nō q̄ sibi ex successione obue nerūt. Sed q̄ si acqui siuit illꝺ qꝺ erat sibi ex b successione obuenturū an censebitur ꝯquesta. ¶ Arg. hic ꝙ sicꝫ qꝛ he ꝑ uincie debebāt esse ipe

a rū cū impator dñs mūdi sit^a. vt. l. dep catio. ff. ad. l. rhodiā de iact. ⁊ tñ dicū= tur acq̄site ꝑ iustinianū. ¶ Sꝫ ꝯ facit in feu. de vas. decre. c. j. ff. si q̄s in frau. patro. l. j. ꝯ. qui antē. et ꝯ. sed si libert⁹. Quod est notabile ꝑ illis qui habent decimas infeudatas quas dederunt in vita filijs ꝙ nō videantur translate nec acquirātur ecclesie cum essent al= successuri.

Pius. ¶ Dic vt in glo. vel dic ꝙ quilibet imperator dꝫ eē pi⁹. vñ Seneca. Nulla clemētia ex oī bus magis decet ꝙ ꝑncipē. Adhiben da tñ ē moderatio. vñ nec ꝑmiscuam nec vulgarē hr̄e oportet clemētiā nec abscisam. vnde rome in capitolio scri= ptum est. Parce victis frange superbos. ¶ Uide pleni⁹. C. ꝺ sum. tri. l. j. sup ver bo clemēs. vbi scripsi. ⁊ facit. C. ꝺ nup. imperialis. i auꝭ. vt iu. si. quo. suffra ꝯ. itaq̄. et scribitur Prouerb. xxviij. Leo rugiēs princeps impius super popu lum pauperem.

Felix. ¶ Iuxta sꝫ. gl. hec ē falꝭ et mēdax ex turbīe fortune veniēs q̄ nō permanet. ⁊ sꝫm hanc vsu rarij cupidi male cōditionati q̄ vt plu rimū abūdāt ⁊ pñt in hoc seculo dicū tur felices. Uñ tñ felicitas est eterna btitudo. Felicitas eīm mūdana nō est via: imo deuiū ad felicitatē verā. vnde Boeti⁹ de cōso. Quid eīm pecuniā con gregare conaberis eripies habēti. di= gnitatib⁹ fulgere velis dāti supplica= bis: ⁊ q̄ p̄ire ceteros honore cupis po scendi humilitate vilesces potentiam ne desideres subiectorū insidijs obno xius piculis subiacebis. Gliā q̄ris sed per aspera quoq̄ distract⁹ secur⁹ eē de sistis. voluptariā vitā degas. Sed q̄s non spnat atq̄ abijciat vilissime atq̄ fragilissime rei eē seruū. hec eīm mēda cis felicitatis formā habent.

Francus. ¶ Nō glorienꝭ im piales ex hoc ar= b guere ꝙ regnū frācie^b eēt subiectū im perio: qꝛ hic loqꝭ ꝺ q̄dā frācia q̄ ē ale mania. ꝺ q̄ eꝭ ꝺ spō. c. j. ¶ Et si sup hoc loq̄ pleni⁹ voluer is: vid ꝺ hos. eꝭ q̄ fi. sint leg. ꝑ venerabilē. ⁊ qꝺ scri. C. ꝺ sū. tri. l. j.

a Augustus.a ¶ † Augusti a ab octauiano q̄ regnabat tpe natiuitat ꝫ xp̄i q̄ p̄rio vocat⁹ fuit august⁹; q͛ adeo auxerit rēpublicā ꝙ vniuerso orbi pacifice dn̄atus fuit. xiiij. ān̄is. Diuinos honores refutauit: imo nec se dn̄m noīari pmisit fꝫ chronicas. ⁊ ab ip̄o noīat⁹ mēsis augustus non ip̄e a mēse sicut ignorantes aliq̄ astruxerūt. ¶ Sꝫ mirabile ē quō imp̄ator se ita magnificat cum scriptū sit. Nec te collaudes ⁊c. ⁊ laus i ore p̄prio ⁊c. sꝫ forte h̄ facit pp̄ se sꝫ ad exaltationē dignitat ꝫ. vn̄ Sen̄. Tibi dico auguste induere p̄ciosis nō pp̄ te sꝫ p̄pter honorē imp̄ij. Papa aūt i v̄bis se dicit seruū seruoꝝ se nolando de fctō tn̄ se adorari p̄mittit qd̄ Ang. in apocalip. refugit.

Cupide legū iuuen-

9 tuti. ¶ † Et no. ꝙ iuuenes debem⁹ incipe addiscere hmōi sciētiā post grāmaticā logicā ⁊ rhetoricā q̄s d̄bem⁹ addiscere i pupillari etate. ille eīm sermocinales sunt ꝙ sine magna rōne. Sꝫ post xiiij. ān̄os debemus accedere ad has scias rōnabiles. C. de stu. li. vr. ro. l. j. §. 11 ⁊ qm̄. ⁊ no. cupide: q͛ nisi auide ⁊ cupide q̄s studeat nō p̄t esse p̄fect⁹. vn̄ v̄s⁹. Si q̄s voluerit iurisc̄ōsult⁹ haberi. Cōtinuet studiū velit a q̄uoq̄ doceri. Inuigilet nec vīcat eū tortura laborū. fortior isurgat cūctisq̄ recētior horꝫ. Nā labor iprob⁹ oīa vīcit. C. de pe. bo. sub la. l. j. extra d̄ pur g. canon̄. c. cū i iuuētute. §. ceterū. sp̄e. pi. j. iportuna. nō tn̄ sp̄ i actu sis sꝫ iterdū req̄riē aīo tuo dato sm̄ Sen̄. Iac. Ro hoc allegat q̄ pigris ⁊ negligētib⁹ iura nō subueniūt. ff. ex q̄. cau. ma. nā. eīm ⁊ iuuenes sunt p̄spicaciores. ff. d̄ edil. edi. l. p̄cipiūt. ¶ Vn̄ si vides aliquē istitutariū senē dic ei. amice tu eris aduocat⁹ i alio sclo. sm̄ eū q̄ r̄fert ꝙ p̄ hāc rubricā cassauit q̄dā aduocat⁹ q̄dā p̄curatoriū: q͛ nō erat ibi nomē iudicꝫ. sꝫ tm̄ pēdebat sigillū

10 q͛ nomē scribētis dꝫ l͛eri. ¶ † Ego vn̄ credo ꝙ sigillū nō sufficit. ⁊ h̄ n̄ sufficeret ad p̄badū mādatū si q̄s approbaret sigillūdn̄i sui. vt no. sp̄e. i ti. d̄ p̄c. §.

¶ August⁹. Nota hic aret. ꝙ imperator dꝫ eē hui⁹ p̄positi. s. ꝙ augeat iperiū. ꝙ si n̄ sit hui⁹ p̄positi nō dꝫ dici iperator. ⁊ vn̄it h̄ q̄onē vulgatā an valuerit dōatio fctā btō Siluestro ab impatore cōstātino. vide eū h̄ i. iij. col. i p̄nc. v̄s. Tertio nota. ⁊ v̄si. seq̄ē.

restat. ⁊ arch. extra d̄ p̄c. c. q̄uis. li. vi. ⁊ sup̄si. C. d̄ p̄cu. l. j si q̄s hēat l̄ras i q̄b⁹ ꝯstituēs loquat̄ ⁊ dicat i fi. ꝙ p̄dcās l̄ras fecit tali sigillo ad sui instātiā sigillari: n̄ video cur fidē non faciat q̄uis iudex nō loquat̄. nā si p̄priū apposuisset fidē faceret. ff. d̄ p̄c. si p̄cu. absentē. Ergo mlt̄o forti⁹ si fecit poni autēticū. sꝫ vn̄ cōcedo ꝙ p̄curatori posset iputari pp̄ d̄fectū stipulatiōis. q͛ iudex dꝫ referre se fuisse stipulatū. vt. j. de satis. §. si vo.

Elemento-

ruꝫ.b ¶ † Quare dr̄ elemētorū. videbis. j. i p̄hē. §. igit̄. sꝫ dr̄ istitutionū. i. istructionū: q͛ per ea⁹ p̄mitiua p̄ncipis p̄uenim⁹ ad altiora legū scita. vl' q͛ i statutū romani iuris nos erigūt. vel institutionū. i. itroductionū siue ysagogū. Sꝫ q͛ meli⁹ sonat istitutionū id̄ hmōi vocabulo vtitur sm̄ Azo. in sūma.

☞ Duces ⁊ barōes an dicant̄ habere maiestatem vt i eos conspirantes teneant̄ crimine lese maiestatis.

Notoriū lꝫ nō indigeat p̄batione: tn̄ allegari dꝫ in iudicio.

b ¶ Elemētorū. Querit hic arc. an hec rubri. ⁊ alie possint allegari vt tex. vid̄ eū hic pulchre distiguētē p̄ quatuor mēbra i. v. col. ań me. versic. q̄ro an hec rubri. Itē circa finē eiusdē co. v̄. vlti. q̄rit̄. q̄rit an rubrice necessario sint cōtinuāde vna ad aliā. vbi plene vid̄ p̄ eū Itē vide p̄ gl. i. l. gallus. in p̄n. ff. d̄. libe. et posthu. et glo. in rub. ff. de condi. ⁊ d̄mō. p̄ glo. i. l. j. ⁊ peti. bo.

no. sub la. lib. x. Iat. may. An aūt rub. decreti sint autētice. vide do. Feli. i. c. ij. co. xxiiij. v̄. rub. q̄ sūt extra d̄ rescrip.

a ¶ Itē miles. Vid̄ h̄ p̄ ang. q̄ sit differentia iter doctorē ⁊ militē. ⁊ q̄s eoꝝ sit p̄ferēdꝰ q̄ est q̄stio pulchra et hic tractata per ip̄z partim remittendo ad bart. et bal. ⁊ alios ꝑtim ēt declarando opinionez suam. Itē miles ⁊ clericus quãdo equiparãtur. vide do. Fely. pulchre in c. cū ex offi cij. de prescrip. l. xi. colū. post me. in impressione Lug. v̄. in quantum abb. Item quomodo doctor imperialis vł papał. ⁊ alios precedat vide eūdem feli. in. c. per tuas. in. ij. col. de maio. ⁊ obed. vbi etiam tractat q̄bus prerogatiuis p̄fulgeat.

3 Notoriū ⁊ manifestū q̄ lia sunt: ⁊ q̄r differunt.
4 Notoriū an idigeat citatione.
5 Et q̄d si p̄s cōpareat: an debeat dari libellus.
6 Notoriū an d̄eat p̄bari.
7 An āt sit necessaria sētētia ⁊ an possit appellari
8 Exceptiōes dilatorie an admittant̄ i notorijs.

1 Imperatoriã maiestatem. † queritur vtrū duces ⁊ barões dicant̄ hr̄e maiestatē vt eoꝝ subiecti i eos ꝯspirãtes maiestatꝫ crimie teneãt̄ arg. ꝙ sic. ij. q. j. i p̄mis. vj. q. j. si q̄s. iij. q. v. c. iij. C. de epi. aud. l. iij. v̄. reꝰ aūt. ⁊ hãc vr̄ tener̄ arch. ex̄ d̄ pe. c. felicis. Posset dici ꝯ. q2 spãle vr̄ vt hi q̄ ꝯ iperatorē vł in illos qui eiꝰ cōsilijs vel ꝯsistorio intersunt ꝯmittunt: illo crimine teneãt̄. vt. C. ad l. iul. maiest. q̄sq̄s. Et iō nō videt̄ ad alios extē=a dēdū ne pene exagerēt̄ ff. de pe. l. iterp̄tatiōe. ⁊ facit p̄ hac ꝑte ex̄ d̄ sen. ⁊ re iudica. i ca. pastoralis. i cle. §. rursus. sed tñ i magistratu populi romani est exp̄ssum ꝙ cōmittitur si occidatur. ff. ad. l. iul. ma. l. j. §. cuius ne opera Sꝫ illud ideo quia p̄ imperatorē ꝯinstituuntur et eiꝰ personã representant: negare tñ nō possuz quin iudices habeãt maiestatē. ff. de inst. ⁊ iur. l. pe. ꝑpe fi. vł p̄t distigui an tales habeãt superiores vt tunc ꝯmittatur alias non. et facit. ff. d̄ cap. l. nō dubito. §. j. cetera dic in gl. adde tñ ibi post v̄bū ⁊c. sic. C. de ꝯsul. l. fi. ¶ Itē i. e. gl. sup̄ v̄bo attēdere cū ipse miles sit ⁊ alios ꝯmilitōes vocat. ff. d̄ test. mil. l. j. C. d̄ vete. l. j. Igitur nō legi sed armis intēdere deberēt. C. de iu. deli. l. fi. vñ nō fuerūt imp̄atores q̄ sex mēsibus vacabant studio: sꝫ armis. vt no. de excu. tut. l. j. §. item diuꝰ. ⁊ no. ex his que hic leguntur ⁊ notan. ꝙ fatui scholares q̄ quandoq̄ armati oberrãt sibi causas excusationum causant quia cum leges et arma sint adinuicem correlatiue propter necessitatē gloriantur se ꝑfectos si vtroq̄ se iuuare sciant. Tu autem tene ꝙ vix aut nūq̄ in eadem persona concurrunt militia et scientia. miles eniz debet esse in continuo cursu corporis exercitio. C. d̄ de re mili. l. miles. studēs vero in quiete. C. de stu. li. vr. ro. l. j. Nam s̄m philosophum anima sedendo ⁊c. et s̄m Sene. Nusq̄ est qui vbiq̄ est primum mentis composite existimo cōsistere posse et secum morari. vitam in peregrinatione agentibus hoc euenit vt multa hospitia habeant nullaq̄ amicitias. Idē accidat necesse est his qui nullꝰ se ingenio familiariter applicãt: sꝫ in cursu ⁊ properanter trãseūt. otiū em̄ necessariū est docētibꝰ ⁊ discētibus. C. de excu. tut. l. iij. ¶ Itē miles * dꝫ eē durꝰ ⁊ fortis. studēs mollis. vñ s̄z phz. molles carne aptos mente dicimus et facit. ff. de cap. l. plurimum. §. fi. rep̄it̄ tñ p̄ oēs historiographos ꝙ militia p̄secuta est clerū ⁊ p̄hiam. primo fuerunt in egypto vñ ꝑpter admirari ceperūt p̄mo phi in egypto. scd̄o in asia. tertio in grecia. quarto rome. q̄nto in frãcia vbi fauēte d̄ño manebit vsq̄ ad finez. Et no. ꝙ nobilior ⁊ melior est sapiētia q̄ militia. vnde Eccłi. ix. c. Melior est sapientia q̄ arma bellica. ⁊ Psal. Non in fortitudine equi volūtatē hēbit nec in tibijs viri beneplacitū erit ei. et iō de rōne maior honor debet̄ sapiētibꝰ q̄ militibꝰ: q̄ nō debēt eē nisi executores p̄ceptoꝝ sapiētiū. ⁊ iō lex dixit milites nr̄os opꝫ eē d̄fēsores nō d̄nos. C. de cap. l. ab hostibꝰ i fi. totum est con=

uersuz.hostie milites lprudētes pñan a tur:sapientes obsequūtur ⁊ multi op primuntur.iuxta illud qđ scribit Pro uer.xxviij.Dux indigēs prudētia mul tos opprimet p calūniā. Item in fi.gl. q̄ est super vbo guberna.suppōit ergo q tpe guerre nō seruant iura nec insti tia.qđ verū est de facto:sanctior tñ eēt q tūc faceret q̄ alio tpe.⁊ legit in vita btī Gregorij q Traian⁹ imparor fuit saluat⁹ ⁊ de inferno extract⁹:qr vadēs ad bellū fecit iustitiā de quodā princi pe.veruz est tñ q nō dz tūc rigor olno kuari.vt ex de treu.c.fi.⁊ ibi no.xxxj. dist.c.sciēte. ¶Gl.q̄ incipit.i.leges.in fi.verius videtur p tramites.i.semitas qr sicut accurritur p semitas fugienti bus:sic per leges calumniātib⁹.⁊ facit extra i pphe.decre.de hisq̄ hic scribū tur.videbis plenius.j.de pe.te.litig. ¶In gl.nō quē.ibi.C.đ legi.⁊ cō.l.le ges.religio emđr a religo religas.Uñ cū leges volūtates holm religēt ⁊ co artent ad iuste viuendū faciūt homi nē religiosū.⁊ est sl'e.ff.de leg.ij.l.vnū ex fa.§.fi. ¶Itē in.e.gl.cuz dicit pporr tionabilia.nā sicut se habent arma et vsus armorum ad victoriam: sic victo ria ad triūphū.⁊ sic leges ⁊ vsus legū ad calumnie expulsionē:ita calūnie ex pulsio ad religionē. ¶In gl.quo ad le ges meli⁹ in auē.vt in.si. quoquo suf fra.i fi.C.de asses.l.j. ¶Itē glos.s.quo ad arma.i fi.vnde Sene.de virtutib⁹. Si prudēs est tu⁹ anim⁹ trib⁹ tpibus dispensetur.pñtia ordina. futura pre uide.p̄terita recordare. ¶In gl.sub q̄ in fi.C.đ offi.pfe.pre.afrū.l.j.deo auxi

a liāte. ¶ † Protestant.i.p testimonijs

a sunt.qr notoriū[a] est ipo facto nec pba

b tione indiget[b].vt no.ff.q̄ satisda.cog. si vo.§.q̄ p rei q̄litate.ff.de do.prele.l. ij.i fi.sed 2riū no.C.đ acc.l.ea q̄.Doc. iuris canoñ.distinxerunt triplex noto rium.Quoddam cōtinuū qđ cōtinuo perseuerat.sicut q philippus filius co mittis valetij obtinet sceptrū frācie.et in hoc nō reqrunt pbatiōes:imo vale ret pcess⁹ sine lit.2test.sine testiū rece ptiōe nisi ps negaret esse notoriū.tūc eīn s3 eos oz pbari notoriū.q p duos

¶Notorium.Ang.hic dicit materiam istā nō mltū hic 2gruere:s3 eē materiā canonistaꝝ in.c.vestra.de coha.cle. et mulie.vbi tu vide p do.Abb. post oēs alios amplectentem.

testes probabitur q̄ de ponant factū esse noto rium ⁊ maiorem partem ppli hoc scire reddēdo causa sufficiētes suorū test.Et sic t3 Jo.glo.de cre.ij.q.j.c.đ manifesta. Inn.⁊ post.extra de co ha.cle.⁊ muli.c.tua.spe. ti.de noto.cri.iā de noto rio testes.⁊.§.j.v.s3 q̄lif. ¶Itē quoddā actu trāsi ēs sicut si q̄s publice occidit hoiez.Itē quod dā interpellatū.vt si q̄s nō 2tinue s3 iterpellatiz t3 2cubinā ⁊ in his req̄ rūt pbationē:vt no.i.d. c.de manifesta.⁊ hec vi dētur seq̄ Inn.⁊ ho.i.d. c.tua.i gl.fama.⁊ Spe. i.d §.iā vero istud aūt.⁊ Archi.in.c.roma. extra de cēsi.de offi.dele.c.sta tuim⁹.in glo.ordi.v. s3 q̄d si ex post facto.hec sē tētia non videtur vera per.c.qm̄.extra de fi.pre sby.vbi actu trāsiuerat nec requiritur pbatio. C.de sta.⁊ ima.l.ij.⁊ bñ

b ¶Indi get.L3 p batiōe no toriū nō in digeat:tñ dz pponi i iudicio vt dicit.ăg.h nec.tñ re leuat ad minus ab onere pbā di eē noto riuz.vt no. gl.i.l.ea q̄ dē.C.đ ac cu.et a re. h.itez sal. C.de accu sa.l.ea qui dez.qñ tñ notoriū re leuet ab onere alle gādi later vtilit p.d. fely.i.c.cū ordinem . viij.col.v. ad glos.in clemē.ap pellāti. de re iu. vbi

sūt septē declaratiōes valde solēnes ⁊ noue ad illud vulgare dictū q nō rele uet ab onere pponēdi:l3 releuet ab o nere pbādi ad de pleni⁹ q̄ p aliū p ca. i.cle.j.q.xxij.i fi.⁊ q ibi posui i apostī. ad ipsū de fo.cōpe.pa.i.c.qm̄ nu:iij.⁊ qđ ibi posui i apostil.ad eū in v.2stat iudici.extra de fil.presby.⁊ i.c.l3 hely. ⁊ ibi iterū i apostil.ad eū.i v.reqrit p batio.de symo.Aduerte tñ q dz pbari id qđ p notorio allegat eē notoriū.vt dixi plene vbi.s.⁊ Spe.in tit.de pba. §.iij.v.iiij.⁊ in ti.de aboli.§.ij.in prin.

facit de his q̃ i eccl'ia ma.l.j.ꝛ vl' expl'sum i feu.de pa.te.ꝛ lfir.§.si q̃s hoīez. ex̃ de sen.ꝛ re indi.c.pastoralis.§.notoriū.de sen.excō.si iudex laicus.li.vj.ꝛ pz hoc qꝛ africa.fuit diu rebellis.ꝛ pꝰ victa per iustinianū ꝛ hoc ꝑtestat' ip̄z factū ꝯ rebelles.ꝛ tn̄ rebellio actu trāsierat:imo ēt ip̄a victoria.q̃ sem̄ iudex exigeret ꝓbatiões si negaret.Joā.natione cateranē.papā fuisse vel Bn̄dicium post.eum vel Philippum modernū regem francie ꝯtrasse flamingos apd̄ casellū.q̃ oīa trāsiel't.℄Uñ vt hec materia q̃ ē legistꝭ ignota ꝛ penes canonistas varia pleniꝰ liq̄at.Pri̊o loquitur quid sit notoriū.Scd̄o i quo differat a manifesto.Tertio an in notorio sit opus citatiõe.Quarto an litis contest.Quinto an ꝓbatiõe.Sexto an sentētia ꝛ an scrip.Septimo an ꝛ q̃o possit appellari.Octauo quomõ exequi.

℄† Circa ꝑmū dic q̄ notoriū est q̄ est ita euidens q̄ latere nõ potest nec tergiuersatiõe celari ꝛ cuiꝰ cū testis ppl's vt in.d.c.tua nos.ꝛ.c.d̄ manifesta.lx j.dist.ꝗ.sacerdotale.i fi.xxv.q.iij.qd̄ scripsi.℄Manifestū d̄r qd̄ vulgo d̄r corā pluribꝰ factū.vt testm̄ iiij factū fuit coram pluribꝰ testibꝰ.ff.de testa.l.heredes palā.Quid ergo si q̃s occidit hominē corā pluribꝰ testibꝰ:an dices notoriū vel manifestū.Quidā dicūt q̄ si occidit corā decē q̄ est notoriū.ꝛ d̄ hoc no.in.d.c.de manifesta.Alij relinquunt arbitrio iudicis.ꝛ i hoc ꝯsenerat Spe.ti.de noto.cri.§.iā de notorio.v̄.ꝛ hoc notoriū.Sꝫ quid arbitrabit iudex.Dicas q̄ verum notorium est quando factū ē tale qd̄ de sui natura oēs sciūt vl' scire eos verosile est:sic q̄ nõ possit cadere ignorãtia q̃n sit supina.sic si q̃s gerat se ꝓ ep̄o in aliq̄ ciuitate vl' si q̃s in mercato toto pplo ꝯspiciēte occidit hoiem vel suspēdit publice vel aliud actū exercuit in p̄ntia ppl'i.Et id̄ credo q̄ sit notoriuꝫ illud qd̄ i iudicio fit vel indicit' i ecclesijs diebꝰ festiuis populo ꝯgregato vl' publ.ꝛ magnis ꝯsisijs.nec reqremꝰ q̄ simul totꝰ ppl's sciat:sufficit em̄ q̄ ꝑ vicos hi ꝛ alij dicāt.Uñ latro dicit' manifestꝰ q̃ multos spoliat.ff.de tinst.rup.ꝛ irri.si q̃s.§.pl'aūt.nisi q̄ intelligit' i diuersis vicibꝰ.vt.d.l.j.de his qui in eccle.ma.extra d̄ trāsla.epi.c.quāto.de cle.excō.c.illud.C.d̄ lati.li.tol.§.sꝫ ꝛ si q̃ dn̄i i publi.testa.℄Et caue quia si proponēs notorium in aliq̄ prouincia opꝫ q̄ factum sit tale quod de sui natura oēs d̄ ꝓuincia sciāt vel scire possint:si i villa:q̄ li de tali villa municipio vel castro.ff.d̄ iur.ꝛ fac.igno.l.j.§.sꝫ facti.℄Quid si i villula vbi sunt pauci habitātes si i ꝯspectu oīꝫ scm̄ fuit q̃ forte nõ sūt sex vel octo.vl' q̄ sit notoriū.ff.de verbo.sig.l.neratiꝰ.extra de elec.c.j.hoc nõ credo.qꝛ dꝫ eē notū plurimis ꝛ multitudini.extra de coha.cle.ꝛ mu.c.fi.ꝛ vicinia dꝫ scire.extra ꝛ vnr.ca.c.pe.ꝛ fi.ff.vi bono.rap.l.ꝓtor.§.j.de v̄b.sig.palā.ff.de insti.sed si pupilli.§.ꝓscribere.ꝛ ita pꝫ differētia iter manifestū ꝛ notoriū.euidēs q̃nꝫ ꝑdicat' de vno q̃nꝫ de alio.ex̄ d̄ elec.si forte.lib.vj.ꝛ c.ab eo.q̃nꝫ tn̄ manifestū ponit' ꝓ notorio.C.de appel.l.ciues.ff.ad turpil.ab accusatore.§.nūtiatores.de do.ple.l.ij.extra de v̄b.sig.c.constitutionē.in vj.de offi.dele.c.j.eo.li.vj.i vbi manifestum scribitur in materia q̃ non reqrit iudicialem indaginē nec probationē.sꝑ expone manifestū.i.notoriū.aliqñ in ꝓpria significatione retine:vt v̄ba s̄m materiam intelligātur.ff.loca.l.si vno.ꝛ ita saluabuntur.gl.iuris ciuilis q̃ q̃nꝫ dicunt q̄ manifesta probatione iura nõ indigēt.vt no.i.d.l.ij.de do.ꝓle.℄Itē dicit q̄ est etiā notoriū vbicūꝫ constat iudici tanq̄ iudici.vt si i figura iudicij aliq̄d factū vl' dictū sit q̄uis popul' vel maiores ppl'i hoc non sciāt.ꝛ sic itellige.C.q̄ apd̄ q̃s.l.j.ff.d appel.l.creditor.§.iussus.ꝛ ex̄ d̄ sen.excō.c.venerabilibꝰ.§.secus.de ap.c.romana.§.si aūt lib.vj.de offi.deleg.c.d̄.causis.Quidam autem exigunt quod sint tot cū iudice q̄ possit dici notoriū.ꝛ ita videt' tenere Spe.§.dicto iam.§.pe.ꝛ de sansone.pro quo.C.de cust.reo.l.ij.ibi.cum dicit publico testimonio.qd̄ nõ ē verū:qꝛ s̄m hec nihil faceret figura iudicij q̃ multuꝫ facit per predicta.

a ¶Item notoriū illō qđ p acta ⁊ pcessus per partes concordatos vel aliter solēniter factos apparet. C. de lit. contest. auk. offeratᷣ. ꝭ. ꝙ nō tñ. no. ex de rescrip. cū ꝯtigat. ij. q. j. de⁹ oībs. §. qm āt C. de ꝺlator. l. ꝟ. li. x. vł resultat ex iur ꝯsūptiōe. i auk. de rest. ⁊ ea q̄ pa. §. vnū ff. ad turpil. l. j. ff. ꝺ his q̄ sūt sui vł ali. iur. l. fili⁹. ¶Itē ē notoriū ꝙ cōis ⁊ antiq̄ traditio hʒ lcōcusse. sicut ꝙ Karol⁹ vicit hispaniā. seu passio xpi ⁊ similia. C. de sum. tri. l. j. ibi. ꝗ̄ diuinū. ⁊ ff. ꝺ re. di. l. fi. de cada. pu. l. j. §. ꝺ adopt. §. fi. ff. de legi. l. fi. i auk. vt nō luxu. § na. cir. me. ⁊ no. Hosti. i. d. c. q̄to. de trāslac. ⁊ Spe. de noto. cri. §. iā. ꝭ. notoriū facti. Inno. tñ dicit ꝙ illud est pbādū ⁊ dat modū pbādi. ex. ꝺ ꝭb. sig. c. veniēs primū tñ ego seq̄r p leges ꝗs allegaui. ¶Itē pt dici notoriū qđ indubitatus rumor et vulgaris asserit. ⁊ videt expssum ex de elec. vbi maius. ⁊ §. fi. ibi. indubitatus ⁊c. ¶Itē illđ ꝙ oculis iudicis pʒ ꝺ se. ff. ꝺ mino. l. minor. xxv. an. ex. ꝺ cor. vi. c. tua. ꝺ elec. si forte. ꝺ ꝭ. sig. ꝯstitutionē. li. vj. ¶Et no. ꝙ securū ē ⁊ cantū ꝙ anteꝗ̄ pcedat i notorio pnuntiet esse notoriū. vt no. Io. an. extra de sen. ⁊ re iudic. c. pastoralis. in cle. sʒ ps ēt caute facit si appellet ex illa pnūtiatiōe ⁊ admittēr. ex de appel. c. romana. lib. vj. §. sinaūt indubio securi⁹ iudico ordinez iudicariū obseruari ne forte reputetur notoriū qđ nō ē ⁊ annihilaret pcess⁹ nisi esset ita notoriū euidēter ꝙ esset ridiculū ordinē iudicariū obseruare. ex ꝺ ap. c. ꝯstituit. ⁊ no. Host. i. c. cū sit. e. ti. ꝺ pur. ca. c. pe. C. ⁊ē sicꝰ ꝯsiliū. ex de iu. dispēdiosaʒ. in cle. ¶†Circa tertiū an op⁹ sit citatiōe b. gl. di. ꝙ sic i. c. ad nraʒ idē inn. ex de ap. cū sit romana. itē spe. ti. ꝺ noto. cri. §. j. ꝭ. j. ⁊ ꝭ. ēt q̄ʒ: qđ⁹ ob d. c. cū sit ꝺ elec. bōe. ⁊. c. p venerabilē. ⁊ vł expssū in. d. c. quāto de trāsla ⁊ ibi inn. x j. q. j statuim⁹. ⁊. d. c. qm ꝺñ. ꝑb. ¶Dicas ꝙ i notorio iudici vt iudici ꝙ illa die pcedat p pte pñte ñ ē op⁹ citatiōe. vt si de iniriat⁹ fuerit i pñtia iudicis ptribunali sedētʒ ex q̄ el hʒ ptʒ pñtiā nō oʒ āpli⁹ euocari. ⁊ sic pt itelligi. l. creditor. §. cassus. ff. ꝺ ap. ex ꝺ iureiu. c. fi. li. vj. Sʒ de elapsa ⁊ maxie pte abñte. vł necessaria citatio. ex ꝺ ꝭ. sig. cū oli. ⁊ pʒ qz p ꝯfessionē emissā i iudicio fit res notoria. c. romana. ꝺ. alle. ⁊ tñ ps q̄ ꝯfessa ē vocat i snia. vt. ff. q̄ sen. si. app. l. j. §. itē cū ex edicto. In notorio ꝭo facti trāslati vel interpellati dñt oēs ptē citādā: sʒ in ꝯtinuo sunt op. securi⁹ est tñ ptē vocare. vt no. Ho. i dicto. c. cū sit. ego credo. ꝙ sit necesse. qz i c. pastoral. extra de sen. ⁊ re iudi. in cle. papa nō negat notoriū: ⁊ tñ sniā infirmat pp defectū citatiōis. et facit. d. §. iuss⁹ si tñ iudex timeat scādalū vel periculū pōt sine citatione pcedi. vt. c. p venerabilē. ⁊. c. bone. et maxime ad sniam excō. q̄ fert in absentē. extra ꝺ simo. c. accusatū. ⁊. d. c. cū sit. ⁊ no. d. c. de manifesta. et facit bñ extra de sen. excō. ꝯstitutionē. lib. vj. in fin. tñ in pria op⁹ ēēt monitiōe: vt ibi no. Ho. ⁊. c. cū sit qđ itelli ge si possit fieri sine piculo vt dixi ⁊ citabit per ēptorie sicē in aliis causis ⁊ cū iternall'si sit possibile. vt ibi. Nec ob. ex de sen. ⁊ re iud. cū oli. qz ibi vel ps fuit citata vel papa pcessit de plenitudine ptātis vt ibi no. p glo. ⁊ Ho. ¶Quid si re⁹ hēas ꝺfensiōes hēbat ⁊ nihilomin⁹ ꝯdēnat absens qđ potuit fieri cū i notoriis pcedat p viā i qsitiōis: vt. l. ea qdē. C. ꝺ acc. ⁊ sic absens pt dānari. vt. c. qm. ē. vt li. nō

a ¶Per acta. Unum acta faciāt notoriū. vide. d. Feli. post oēs in c. significauerūt. i. ij. colum. ꝭ. sed in ꝯtrariū. de tes.

b ¶Citatione. Qñ possit omitti citatio. vide gñaliter per Do. Fely. i. c. i ter ꝗnor. de maio. et obe. in fi.

a ¶.C.ad
nostrā. Ad
de.c.qm.d
n.presbr.z
vide ibi ab
ba.z inno.
b ¶Audi-
re. Licet in
notorio de
necessitate
non sit ne-
cessarie re
cipiēda p-
batō. di.d.
c.ad nrām
iij.de iure-
iuran. po-
test tn̄ iu-
dex ad cau
telam pro 5
bationem
z reliquum
ordinez iu
diciarium
seruare. Sz a
pars pro q̄
facit noto-
rium potest
resistere ne
probatio-
nem coga-
tur addu-
cere q̄a nō
dz superflua
pbatione
onerari. ar
gu.in.c. si-
cut.de pb.
et.d.ca. ad
nostram. si
tn̄ pars nō
resistit non
vitiat pces b
sus. vid su-
per hoc .d.
abb.i.c. bo
ne.de elec.
colum . v.

ꝯte. ¶Spe.dt q̄ audiet
z si fuit ꝯdēnat? tā q̄ de
notorio cū n̄ eēt reuoca
bit.ff.d sen.z re iu.c.cuz
berto. ¶Tu dicas q̄ si
vult dicere snīaz nullaz
ex eo qz nō ē notoriū z n̄
fuit ordo iudiciari? obs
uat? vt qz liq̄tatē euidē
tē ꝯtinet q̄ audiet.vt.c.
pastoral. als aūt nō au-
diet nisi sicut ali? audi
ret q̄ ꝯdēnat? eēt absq̄s
dbita solēnitate obsua
ta. sic itellige q̄ idē spe.
no.e.ti.§.j. Sz an dbeat
vocari ad singulos act?
iudiciales. Innoc. vr.te
nere q̄ nō j.d.c.tua nos 6
in gl.puta. ¶† Circa q̄r
tum q̄rit q̄d si ps ꝯpeat
an dbeat dari libellus:
Dic q̄ n̄ nec ē necessaria
lit. contes.vt. dicto.c.ad
nrāz a z.c.de manifesta
z.c.scelus.z no.in.c.tua
nos d lib.ob.c.j.l.aut.d
exhi .re §. statuimus.
¶Quid si re? velit excu
satiōes seu dfensiōes p
ponere. do. Innoc.z Ho
sti.in.c.tua nos.z Spe.
eo.ti.§.j.vs.si auditz.di
cūt q̄ iudex audire dz.
et si nō audierit non vz
pcessus. si tn̄ audierit z
pbatiōes n̄ admittat tūc
bn̄ vz z sufficit q̄ iudex
corā supiore possit ondē
re crimē notoriuz. ¶Sz
p deonūq̄d saltē supior
dz pbatiōes illas audi
re b admittere. q̄re nō.
ergo pncipal; iudex.vr.
veri? distiguēdū.qz aut
factū z facti q̄litas sunt
notoria. vbi gr̄a. notoriū
est q̄ reus interfecit ho
minem: z quod interfe-
ctū cum armis assaliuit
occiso non percutien-

te nec se defēdēte tūc ego credo q̄ vel
nō audiet nec ad pponēdū nec ad pbā
dū q̄ ad sui defensionē fecerit.z est ex
p̄ssum i feu.de pa.te.z in fir.c.si q̄s ho-
minē. si vo facti q̄litas n̄ sit notoria. vt
bi gr̄a. q̄s i iure ꝯfessus ē q̄ occidit ho
minē vel forte eū occidit plurib? p̄sen
tib? q̄ viderūt mortuū: nō tn̄ p̄mū sta
tū, nec vult pbare q̄ occisus inasit in
qu? eēt iudex q̄ pbare euz nō admitte
ret, z p hoc facit §.si q̄s holez. imo pōt
dici q̄ obiect? talis exceptiōis facit d
sinere rē eē notoriā: z hoc bn̄ pbat.ff.d
ta.ex h.l.j.§.sz si neget. extra de sen.ex
cō.c.venerabilib?.§.idē cū §.seq.in.6.
Et iō cōseruatores q̄ pn̄t se intromitte
re d notorijs n̄ pn̄t se itromittere si ex
ceptio talis pponat. extra d offi dele.
c.j.li.vj.z ibi no. ¶† Circa q̄ntuz q̄rit
nun q̄d debeat pbari notoriū. Doc. di
cūt vt.s.q̄ in cōtinuo non req̄rat pba
tio in alijs sic z hoc tz Inno.z Hosti.in
c.tua. Spe.in ti.de noto.cri.§.iā.versi.
istud.cū seq. Archi. extra de censi.c.ro
mana.de offi.dele.c.statuimus.in glo.
ordinaria.ver.sed q̄d si.q̄b? obstāt iu
ra q̄ superi? allegaui. ¶U n̄ vr melius
indistincte tenēdū q̄ nō sit necessariū
testes recipe i casu veri notorij i eo q̄
notoriū est z q̄ ꝯdēnatio valeat z pces
sus dato q̄ nihil sit pbatū p iura alle.
sufficiet q̄ supior repiat notoriū.z sibi
fiat fides q̄ sit notoriū si dubitaret el
notoriū.z pcedet supior p informatio
nē ad hoc vel rei euidētiā sicut prim?.
p iura.s.alle.z maxie p §. si q̄s holez.
¶Quid ergo si crimē denūtiatū ē iudi
ci sicut notoriū. Dic q̄ sit tale q̄ iudex
z ppls videre possint sicut epz sedēte
in solio publice tūc statim pcederet si
ne informatione. si nasit informationē
recipiet z p eā pcedet.z sic itellige.l.
ea q̄dē.C.d accu.z d dfē.ciui.l.defenso
res ciuitatū oblatos.z i illa iformatio
ne dz vocari ps sz bm Inno.z Hosti.
in.d.c.tua. bm Arch.non est necesse.vt
no.d.c.j.lib.vj.de offi.dele. ¶Ego cre
do q̄ sit tutum eam vocari per.c.bone
§.licet.de electio.z vide q̄d ibi no. In
noc.z q̄ plures testes recipiant in ifor
matiōe sit tergiuersatiōi loc?. ¶Quid

si ppl's sit mutati⁹. Arch. dicit nō eē no a
toriū. d.c.j. q pōt eē verū nisi qn cōis
traditio ɀ īdubitata hoc retinuit vt.s.
7 pbaui. ¶ † Circa sextum an sit necessa
8 ria snia[a] nō vr. ff. de act. emp. l. empto
rē. ex de diuor. c. significasti. ɀ hāc Ar
ch. ex. d cēsi. romana. §. fi. in gl. sciēdū s
qd est verū vbi tēdit ad pniam saluta
rē: secus als. extra de diuor. porro. de
pur. ca. c. pe. ij. q. v. qz suspecti. ɀ. d. §. si b
qs hoiem. ¶ Sz an dz dari i scriptis
nō vr. cū nec libell⁹ deē. vt. s. scripsi. C.
de sen. ex peri. re. auf. nisi breuiores. l
auf. de mā. prin. §. si tibi quoqz. tutū tn
est scribere. extra de ver. sig. c. sepe. §.
sniam. in cle. ¶ Sed an pōt appellari.
nō vr. ex d ap. c. ɀsuluit. ɀ. c. ppōsuit. ɀ
c. puenit. C. quoꝝ appel. nō reci. l. ab-
stinēdū. ibi. dūmodo euidētis ɀuicti.
¶ Dic q n pt appellari. si tn appellet i
de facto ɀ corā iudice appellatiōis p-
ponat nō esse admittendā appellatio
nē qz fctā sup notorio ɀ iudici appella-
tiōis d hoc ɀstet nō admittet: als sic.
ex de ap. c. romana. §. si aūt. ɀ dz iudex
appellationis pcedere p informatio-
nes sicut pmus. ɀ si reperiat notoriū
conformabit pcessum ɀ sniam. si naūt i
oia annullabit vt no. Inno. ɀ Host. i. c.
tua. ɀ. s. dixi. ¶ Nūqd ergo iudex pn-
cipalis exequet sniam nō obstante ap
pellatione. Dic q non. imo iudex ap-
pellatiōis pōt ei inhibere ex q icipiet
cognoscere an sit appellatio admittē
da vel non. vt. d. c. Sed ante inhibitio
nem posset exeq vt no. doc. in. d. c. tua.
qd ego nō credo in casu quo nō posset
executio retardari. ff. de appel. l. scien-
dum. nisi in casu. ff. de ap. l. cōstitutio-
nes. ɀ vr notari. ff. nil no. pen. appel. l.
j. gl. appel. ɀ facit. ff. de iniust. rup. ɀ ir-
ri. l. si qs exhibere. §. hi aūt ℣. qd aūt.
Sed an hmodi pcedēdi obtinent in
ɀctib⁹ ɀ in alijs qꝫ in criminib⁹ Inn.
vr tenere q nō in. c. tua. i fi. magne gl.
Sed vr verius q saltē semp obtineat
q notoriū pbari nō dz. ɀ ibi no. Hosti. b
sed bene verū est q illa q. s. dicta sunt
nō obtinēt nisi in casib⁹ qb⁹ in ɀctib⁹
procedit per viā inqsitiōis de qbus
no. p Inno. extra de iureiu. ad nostrā.

¶ Necessaria snia. Snia in notorijs re
qrit. Bar. in. l. emptorē. i pn. ff. de act.
emp. p. c. cū sit romana. §. de app. Bal.
in. l. cū fratrē. C. de his q. vt indi. i. ij.
col. ℣. dubitare ɀsuenit. nisi delictū sit
graue. c. p
posuit. ɀ ibi
phi. frā. de
ap. dt tn i
no. in. c. ex
pte. de ℣b.
sig. ɀ pe. l
c. cum dile
cti⁹. de pur.
cano. q in
notorio nō
reqritur
pnunciari
sicut super
notorio. sz
p viā pce-
pti pōt fer
ri tal snia.
adde tu cō
cludēdo q
reqrat sen
tētia vt ple
ne p Bal.
in. c. j. qua
liter do. p
prie. pue.
Et ista po
test esse rō
qz notoriū
p sententia
non habet
vbi requiri
tur iudicis
ministeriū
ad priuan
dū vel pu
niendū. vt
no. idē bal.
in. l. j. C. an fil. p pa. ɀ no. in alle. c. p-
posuit. de appel. Bar. in. l. ictus fustiū.
ff. de ifa. ɀ alex. in. l. is cui. ff. de ℣. ob.
¶ Nec exceptio spolia. Add io. an. i. c.
freqns ɀ ibi Do. de scō Gem. ɀ. §. solet
nu. ij. ɀ qd ibi posui i aposti. ad eū in ℣.
in notorijs. de resti. spo. li. vj. ɀ Philip.
frā. sing. in. c. pposuit. extra de appel.

¶ † Itē no. q exceptio-
nes dilatorie nō admit-
tunt in cā notorij nec ex
cep. spoliatiōis.[b] vt spe.
de pe. ɀ pos. §. qm. ver. ve
rius. ¶ Itē qdā dicūt q
probatio fieri dz infra
octo dies: dic p Innoc.
de sen. ex cō. c. solet. lib.
vj. i Spe. e. tit. §. j. ℣. itē
notoriū facti. hec suffi-
ciāt nouis lectoribus et
auditoribus de notorio.
☞ Leges extenduntur
tm ad eos qui sunt sub-
iecti imperatori.
Statuta ɀ cōsuetudines
an ɀ quando ligent non
subditos.

Ōēs popu-
li. ¶ † Subaudi q de fa
cto obediūt nā qꝫuis im
peratoꝛ sit dñs totius
mūdi. vt. l. deꝑcatio. ff.
ad. l. rho. de iac. ɀ omes
pncipes ei subsint. vij.
q. j. c. in apib⁹. ɀ oēs na
tiōes. xj. q. j. si qs. vers.
volumus. ɀ oēs puincie
lxiij. d. c. adrianus. nihi
lomin⁹ tn leges nō extē
dūtur nisi ab illos q de
fcō obediūt. vt. C. de sū.
tri. l. j. ibi cū dicat quos
ɀc. de ɀmer. ɀ mer. l. mer

a ¶ Nō subditos. An aūt statutū laico rū possit disponere sup bonis clericoꝝ pr̄imonialib⁹. vide. d. Feli. in. c. eccle= sia scte marie. col. iiij. de ꝯsti. Tu adde ꝛ ꝓ dcō origi. hui⁹ qd notaui i apos. ad a Sui. d cu.

l. l. cūctos populos. i prin. C. de summa tri ni. ꝛ fi. ca= tho.

b ¶ Deo. Not. ħ do. are. qñ ali quid com= mittitur fa ciendū ali cui dz mit ti. illi q̄ est pitus i eo qd p eū fa ciendū est ꝛ dz eē pe= ritus toti⁹ artis: non ptis tm̄. et dz eē fidel. Et ex hoc infert idez Are. ad q̄= stionem.

catores i feu. de pa. te. ꝛ infir. c. j. extra d sen. ꝛ re iudi. c. pastoral i cle. Et iō vr̄ ꝙ rebelles. d gest; vl̄ cōmissis de tpe rebel liōis nō dbeāt iudicari sm leges romanoꝝ. eē d diuoz. c. gaudem⁹. Et idē vr̄ in decretis p. d. c. ꝛ sic tenēt Bar. ꝛ hosf. ex tra de ꝯsti. c. j. Spec. tit. de cōsti. sz Inn. ꝯ in. d. c. j. Et p hoc vr̄ ꝙ illi de regno frācie nō debeāt iudicari p leges roma= noꝝ. ¶ Sz pt dici ꝯ. nā ecclesiā leges nō ligāt. extra de ꝯsti. c. que in ec clesiarū. etiā si essent ad ei⁹ cōmodū. vt. c. eccl̄ia. e. tit. x. dist. c. j. ꝛ tñ dz p eas i causis eccl̄iasticis iudicari si canōes nō re pugnāt. eē de iur. ca. c. j. de cau. posses. c. ad vlti.

Statutū dicit ꝙ potestas habeat ꝯsiliū medicoꝝ an vulnus sit mortale: necne iste tex. ē ar. ꝙ ptās nō dz credere nec stare illi medico q̄ est chirurgic⁹ tm̄: sz opz ꝙ sit perit⁹ toti⁹ artis siue sciētie medicine: vt hic i tex. ibi q̄ꝝ oīz soler tiā. ꝯsiīcta gl. ꝓ hoc facit. j. e. §. fi. ibi to to legitimo ope pfecto. Itē aliud singu 1
lare no. hic idē are. sup vbo autoritate 2
nr̄a. qd ille dr opus cōponere ꝛ facere
cui⁹ autoritate cōponit. qd facit indt 3
ipse. Si cōciliū gn̄ale cōmittit aliqd
aliqb⁹ electis ꝛ dputatis ꝛ cōmissio fiat 4
i spē vt hic: qd illud qd fecerit illi ciues
electi vr̄ fecisse totū cōcilium. facit qd 5
notat bar. in. l. absenti. circa fi. ff. de do b
na. ꝛ. l. ij. ff. de iusti. ꝛ iur. ꝛ in. l. ambi= tiosa. ff. de decre. ab or. facie. facit. l. ij. §. ne diuinus. ff. de ori. iur.

de noui ope. nū. c. j. ꝛ si vis plenī⁹ sci re quas leges eccl̄ia admittat q̄s nō dic ꝓ host. extra de solu. c. fi. vt dixi in. d. l. j. C. de sum. tri. ¶ † Et est ar. ꝙ statuta ꝯsuetudies nō ligāt ñ subditos*. Su per q̄ dic ꝙ ligāt ꝯhētes vel delinquē tes in territorio subiecto dūtñ sciāt. C. vbi de cri. agi opor. l. j. ꝛ in auten. qui in prouicia. ff. de euic. l. si fundus. Si ignorāte. Dy. dicit ꝙ in delictis ligāt si quis faciāt rē als de se ꝓhibitā als nō. vt. ff. de accu. l. si cui. § pe. Jac. dicit ꝙ imo indistincte ligāt ignorantes si statuta cōtineāt vtilitatē publicā. ff. de offi. prefe. vr. l. j. § cura carnis. ꝛ hoc vl debat seq̄ Spe. ti. de ꝯsti. veri⁹ vr̄ ꝙ i districte nō ligēt ignorātes vt pena sta tuti teneant. sz si rē faciāt als ꝓhibitā puniāt. iure cōi nisi eēt ignorātia cras sa vel supina. vt extra de ꝯsti. c. j. li. vj. ff. de decre. ab or. fa. l. fi. sz quo ad obli gationes ex ꝯctib⁹ seu quasi resultan tes ligāt. vt. l. si fundus. ff. de eui. Dic plene vt scripsi i. d. l. j. q̄ posset hic con ueniēter allegari ꝛ adaptari. ¶ In gl. scz ab aliis. hanc Jac. in gl. s. in vnum de quo. C. de iusti. co. emen. ¶ In gl. i. statim. sic. ff. de cōdi. ꝛ demon. l. ... Jac. ¶ In gl. post digesta. i fi. Sed ... h nō ꝓbat: qr plerūqz fit mētio de eo qd fiēdū est. Sz ꝓbat qr tpe cōpōnē di hui⁹ libri pnceps erat in tertio gradu cōsulat⁹. C. de vete. iu. enu. l. ij. § leges tpe editionis. C. quē habem⁹ erat i q̄r to. ꝛ sicut terti⁹ añ q̄rtū: sic iste liber an te codicē. C. de emē. iusti. co. i fi. sz Ja. nec ob. j. de libertinis § libertinorum. vbi fit mētio de cōstōnibus codicis q̄ de prima constitutione loquitur.

☞ Negationes due quid important.
Officiales imperatoris cuius quisqz sit dignitatis ꝛ preeminentie.
Bonus vel malus non debet quis iu dicari ex vnico actu.
Suasiones ꝛ suggestiones sunt ꝓmis se in opere ordinato ab bonum.
Cause nō debent cōmitti ignaris.

Cūqz hoc deo [b] pro pitio. ¶ In gl. pro suo simplici. ibi co dicit p mūdū his diuersis noīb⁹ nun

cupant in iure: qz susceptores & opinatores. C. de suscep. in rub. de an. & tri. l. missi. opi. de cano. la. ti. l. j. ¶ Itē i ea. gl. cū alle. §. deinde cū errariū. Sunt & q̄rto mō. i auth. d q̄store. Itē q̄nto mō p̄ cācellario. C. de di. rescrip. l. fi. & ibi no. ¶ Itē in fi. e. gl. oēs iste expōnēs recidūt i vnū: qz ex administratione posit⁹ q̄s retinet dignitatē. C. de digni. or. et l. j. & ū. fz Iac. ¶ † In gl. no. due negatiōes. i fi. ff. de v̄b. sig. l. duob⁹. Cōtra. C. d ser. fug. l. j. Dic q̄ vbi ponūt circa idē affirmāt: nisi sensus p̄ri⁹ se q̄ret: sz si circa diuersa negāt: qz tūc nō sūt due sz vna. Sz q̄d si sint tres. dic q̄ q̄tecū q̄ i pari nūero affirmāt: tātecūq̄ in impari negāt. ff. de cada. pu. l. j. de ven. in pos. l. nūc extraneo. de iure deli. necnō i auth. de his q̄ ingre. ad ap. §. si v̄o neu ter. de here. & fal. §. inordinatū. ¶ † In gl. q̄tuor sūt ordies. & in q̄ gradu q̄sq̄ sit p̄z ex ordie officiorū. ff. &. C. nā icipit a supillustrib⁹ vsq̄ ad offi. p̄f. pre. & exinde sunt illustres vsq̄ ad rub. de offi. p̄to. spectabiles vsq̄ ad rubricā de off. p̄f. & ille ē clarissim⁹ fz Ia. hoc aūt sic p̄bat: qz p̄sules supillustres sunt. vt. C. vbi se. vt cla. l. iū. & no. ff. de ap. l. j. §. j. Quis q̄ncq̄ vocēt illustres. C. d dig. l. j. itē q̄stores p̄fect⁹ vrbis sūt illustres. C. de app. p̄cipim⁹ itē p̄tores duces p̄fect⁹ vigil. sunt spectabiles in auth. de ap. §. sit i mō. ff. d of. pre. vr. l. i. §. itaq̄ et p̄cōsul. C. de cō. p̄silio. l. j. itē p̄ses est clarissim⁹. C. de p̄na. car. l. fi. d epi. & cle. l. raptores. ¶ Itē i ea. gl. cū dr merū iperiū. in auth. de defen. ciui. §. iudicare. ¶ In gl. scla in fi. Uel antecessorib⁹. i. doctorib⁹ q̄ alios antecedūt. sic nolantur in p̄emio. ff. §. sz cū hos v̄. iōq̄. & §. nos vero. in fi. Itē doctores dicunt p̄ceptores. ff. de dā. infec. in edib⁹. in fi. itē p̄fessores: vt in p̄emio. §. itē magistri: vt ibi in §. hic agit itē doc. C. de p̄fes. & me. l. medico. ff. de excu. tu. l. sz & reprobari. §. legūt et de magi. c. ū. itē dñi. vt in auth. habita. C. ne fili⁹ pro p̄re. ¶ In gl. hic est iterpositio in fi. hic aūt p̄stat q̄ p̄ncipes debēt q̄rere sup oīa fideles cōsiliarios. nā sapiēs infidelis pl⁹ nocet q̄ insipiēs. in auth. de his q̄ igre. ad 3

ap. §. illd. ¶ † In glo. j. ex multis. not. q̄ ex vnico actu nō dz q̄s iudicari mal⁹ vel bon⁹ nec ē v̄a p̄batio p vnicū actū. et iō lz q̄s p̄sumat bon⁹. ff. de leg. ū. l. cū q̄dā. & l. cū p̄t. §. rogo. C. de inof. test. l. oīno. nisi malū fecerit ff. de acc. l. si cui. §. ijsdē. & plene no. dy. ex d reg. iu. c. semel. li. vj. si repiatur ip̄z fecisse bonū & malū vt pōderādū q̄d plus cōsueuit vt nō dēat iudicari mal⁹ si semel bn̄ fecerit & semel deliq̄t. ff. d testi. l. ob carmen. & hoc nisi deliberate deliquisset. sicut ille q̄ accusat calūniose: vt. d. §. ijsdē. i illo eñi tenerē doctrinam Dy. datā i. d. c. vt presumat: talis q̄lis vitio reꝑit. dic vt ibi. ¶ Itē i ea. glo. cū dr magistratū. i. cā laudis est. C. de offi. mg. mili. p̄ armeniā. de off. recto. p̄ certissimas. de postu. l. q̄sq̄. §. nēo. 4 d ope. pu. l. fi. ¶ † In gl. in bona p̄te vel dic suasiōib⁹. i. suggestiōib⁹ q̄ p̄misse sunt i op̄e ordiato ad bonū. vt not. ff. si q̄s aliquē test. l. fi. C. e. l. iudiciū. nisi fieret dolose: vt ibi. ff. de dolo. si legatari⁹. & l. si quis affirmauerit. C. d apo. l. eū q̄ & fac p̄ religiosis q̄ suggerūt pueris q̄ intrent religionē. ex de p̄uer. cō in §. fi. itē in text. fabul. no. p̄ illos q̄ delectātur in romantijs & fabulis q̄s reprehēdit Pau. Ad fabulas aūt cōuertent. et tunc vide qd dixi in proemio ante rubricam splendore. idest cōstitu=

a ¶ Ordines. vid q̄re: meli⁹ istos ordines declarāte. ponit eñi quintū gradū qz sunt q̄dam infimi vt magr̄atus municipales: & locorū defensores et ciuitatum a

a ¶ Pri⁹ approbet. Adde Bal. i. l. si ex multis. C. de anna. exce. z in si. i. l. j. C. cōmo. cardi. l. cle. nō pōt. de pcu. z Jo. and. in. c. que ad agendū. e. ti. lib. vj.
b ¶ Uel diffinias. Not. hic ar. q̄ iste tex. loquit̄ ēt i iustitia creature. Nā aīa est 5 quid diuinū z i mortale. z istd vt in Bal. ad qd. Cōpromissum est in titlū d iusti. z iure z veritate: q̄d pōt facere arbiter. Cōcludit Bal. in l. iustitia. ff. de iusti. z iu. q̄ propter dicta v̄ba generalia nō vr̄ eē a iure recessum. ar. l. si qn̄. C. d inoffi. test. Et iō talis arbiter d3 s̄uare ius a cōez municipale. cu3 eni̅ pactu3 sit seruandū: ergo z statutum z cōsuetudo cū habeāt instar ↄuē tiōis. vt. ff. de pact. l. nō est ipossibile.

tiōib⁹ s̄pialib⁹ q̄ splēdere dn̄r. z p hūc. §. d̄t Ja. 1 q̄ † nō debeāt cāe comit 2 ti viris ignarꝭ: z q̄ recusari pn̄t nisi p̄nceps ex certa sciētia cōmitteret. vt in aut. de iu. §. j. de re iudi. l. q̄dā ↄsulebat sed iudices ordinarij possint esse. C. de iudic. l. certi. ¶ Ego non credo q̄ ex hoc possint recusari si tn̄ al's hēant scōꝝ expiē tia3. p. l. certi. q̄ pn̄t hr̄e 1 assessorē. ex̄ de rescri. sta b tutū. § pe. li. vj. q̄ loquit̄ i delegato z ignaro q̄ indiget assessore. z in hac sn̄ia est spe. ti. de deleg. § excipi. ver. itē q̄ est illiterat⁹. q̄uis nō vidisset. c. statutum.

Quas ex oībus. ¶ No. s̄m Ja. q̄ in arduis negotijs nō sufficit mādatum nisi ille q̄ mādauit prius approbet[a] qd p mādatariū factū est z ratū hēat. ff. de ri. nup. l. gn̄ali. s3 illa lex nō pbat hoc: q̄ ibi n̄ mādauit q̄ mr̄imoniū cōtraheret. s3 q̄ q̄reret maritū. vn̄ si exp̄sse mādasset bn̄ valeret absq̄ alia ratificatōe: vt p3 hodie exp̄sse ex̄ de pcu. c. fi. li. vj. S3 si Ja. dixisset q̄ i arduis mādatari⁹ nō p̄t aliū substituere: tūc bn̄ dixisset: vt ibi patet: nec ista lex facit ad p positū 2 q̄ hec nō d̄t q̄n valuisset si ita mādatū fuisset sed mādatū fuit q̄ op⁹ facerēt postea probaretur. sicut. ff. loca. l. op⁹. z. l. maritus. cetera dic vt in glo.

¶ De iustitia z iure. Rubrica.

¶ In gl. rubice cū dicit mater. hoc p̄bat̄ in aut. vt oēs obe. iudi. p̄nn. i p̄n. ibi cū dicit. q̄ iura nobis distribuit.

1 ☞ Iustitia diffinitur alio modo.
2 Iustitia an sit summum bonum.

Iustitia est cōstās. In. j. glō. ē ir. me. c alle. § vt autem. intellige q̄ illa duo v̄ba tolluntur i. a p̄te subiecti pōnunt̄ vt dicam⁹. Iustitia cōstās z p̄petua volūtas est ius suū vnicuiq̄ zc. al's si tolleres oīno gl. rep̄hēderet tex. q̄ ponit v̄ba illa in diffinitiōe. et posset dici glo. Aurelianen̄. s̄m Jac. ¶ † In fi. glo. vel diffinias[b] s̄m Ja. si vis eē p̄dicatōe. Iustitia est habit⁹ mētis bon⁹ ius suū vnicuiq̄ tribuēs s̄m suā dignitatē. maiorib⁹ reuerētiā: minorib⁹ disciplinā: deo religionē: parētib⁹ obediētiā: paribus ↄcordiā: sibi ip̄si castimoniā miseris seu paup̄ibus cōpassionē. z s̄m eū totū qd hic scriptū est i gl. est tru[illegible] hic loquit̄ de iustitia q̄ cadit in hoīe illa v̄ba cōstās z p̄petua intelligunt̄ de cōstātia z p̄petuitate q̄ cadere pōt in hoīe. vn̄ nō op3 ad hoc q̄ hō sit iustus q̄ sit ita ↄstās sicut btūs Pet. s3 put cadit in hoīe z humana fragilitas zc. aut. qūo opor. epi. z cle. § ordinād⁹. ff. de edi. edic. l. si q̄d. Et qd d̄r ius suū z distribuit p̄o gn̄ib⁹ singulorū nō p̄o singulis generū s3 eū. Uult dicere q̄ generale ē q̄ hō reddat vnicuiq̄ ius suū non tn̄ semp̄ de facto sit. ¶ Tu3 d. q̄ iustitia est vna de quatuor virtutib⁹ cardinalib⁹ sine qua alie nihil pn̄t. vt p3 in aut. et oēs obe. iudi. p̄nn. i p̄. et hic diffinit̄ p̄out est virtus in se: nō aūt prout exercet̄ p hoīes: q̄ si hoīes nō faciūt iustitiā: nō p̄pter hoc iustitia p̄ut est virtus de suo esse mutat̄: sicut nec ius si iudex male iudicat. ff. e. l. [illegible]
2 § j. ¶ † In gl. pōt recte in fi. quidā reprehendunt hanc glo. dicentes q̄ iustitia nō est summū bonum: imo felicitas que

cetas q̄ ex quatuoꝛ virtutibus perficit. Item qꝛ iuris prudētia est scia iuris ꝛ maius bonū est habere sciētiam ꝙ libros in arca in quibus est ius. ſm Ja. gl. est vera nā iustitia est prius ꝙ ius. sicut abstractū ante cōcretum. itē ante prudētiam sicut scibile ante scientiā. ꝛ sicut iustitia est prima ꝛ ꝑ cōsequēs summa. nam si summū dicit primū: pri 3
ma em̄ pars rei dicitur summitas ſm eum. ī. de iu. per. in prin. ī. de obl. §. j. Et not. ꝙ vocatur concretū. i. coacerua tum seu conglomeratū: qꝛ cōcretū hoc proprie significat.

1 ☞ Doctrina prudentiū facilis est.
2 Iuuenes introducti in alijs artib⁹: debent animum ad oīa applicare.
3 Uagās per sciētias vix erit perfectus.

1 **Hisitaq;** ¶ † In tex. sup̄ verbo leui. vñ prouerbiorum. xj. Doctrina prudentium facilis. itē philosophus. j. ethicorum. quod dicitur sufficiēter de morali negotio si fiat manifestatio secūdum subiectam materiam. Unde Ambro. Melius est vt intelligant nos populi faciliter loquendo quā si commendent grāmatici obscure loquēdo. ꝛ facit. C. de iudo in. auiri. tol. l. j. ī. qd cū co. circa princi. 1
¶ Simpliciter l bona pte. ī. de fideiussso. here. §. sed qꝛ ſm Jac. ¶ † Rudē. Lo 2
quit ꝑ iuuenib⁹: qꝛ si sit introduct⁹ in alijs artib⁹ dz statim ad oīa aīm appli 1
care ſm Ja. caueat tn̄ de testib⁹ precipue vt dixi. ſ. in pn̄c. ¶ Multitudine. Multitudo em̄ onerosa nihil hz honestum: vt in aut. vt determi. sit cle. nu. in prin. de testi. §. nouimus. ¶ Desertorē. Quia vidēs tantam multitudinē sperans nō posse attingere totum q̄n qꝫ dimittit. Et caue ꝙ non terreāt tot legū volumina: qꝛ addiscēdo vnū addiscis alia. ¶ hostes aūt scholasticū īpugnātes sunt q̄tuoꝛ timoꝛ difficultatis: terroꝛ ꝑplexitatis: pauoꝛ aduersitatis: tremoꝛ īstabilitatis. Primū hostē īpugnat studiosus magnificētia ꝛ magnanimitate. Scdm̄ cterit fiducia ꝛ securitate. Tertiū sustinet patientia ꝛ lōganimitate. Quartū repellit perseuerātia ꝛ firmitate. Propter pmū dr. Sap. viij. hūc amaui et exq̄siui a iuuētute mea: ꝛ factus suz amatoꝛ forme illius. Propter secundum dicit hier. super illo verbo nā ꝛ ego filius fui patris mei tenellus ꝛc. Prouer. iiij. nihil magis ad spē percipiēde scientie erigit ꝙ cū eos quos in scientia clarescere miramur aliquā do paruulos ꝛ indoctos fuisse meminimus. ¶ † Aduertit. No. ſm gl. de incō 3
stātia tene secure ꝙ vix vagās per sciētias erit perfect⁹. vnde Seneca. Illud autem vide ne tua lectio sit actor multorum ꝛ omnis generis voluminū aliquid vagum habeat ꝛ instabile certis ingenijs immorari ꝛ nutriri oportet si velis aliquid ꝯtrahere qd in animo fideliter sedeat. An aūt inconstantia admittatur de iure. Distinxit Dy. qꝛ circa idem vel conuersū ꝛ nō admittitur. ff. de leg. ij. l. nemini. ff. de dā. infec. l. pretor. §. vnde queritur. Sed circa separata vel diuersa. sic. ff. de act. emp. l. si sterilis. §. fi. Et no. dy. ff. re. amo. l. de rebus. ¶ Potu sset. Prouidentia erudiēdi est ſcdm capacitatem recipientium secundum Tullium. Et facit. C. de vete. iur. enuclean. l. secunda §. contractum.

1 ☞ Jus hoc verbum quot modis sumitur.
2 Clericus seuiens in seipsum an possit puniri ꝛ qualiter.

1 **Juris precepta.** ¶ † hic sumitur ius pro arte sicut. ff. e. l. j. §. ius est ars. ꝛ vide. xxij. significata huius verbi: extra de re iudica. in rubri. per Joan. an. in nouella. libro. vj. ꝛ per Cardina. de electio. c. cupientes. eodem titu. ¶ In gl. j. cū dicit punit. ff. de pen. ꝛ C. ¶ Uetat. C. de agri. quemadmodum. in fine glos. C. de ordi. iudi. l. adire. ¶ In glo. scilicet quantum. ff. de rit. nup. l. libertinus. ꝛ l. adoptiuus §. item econtra. ¶ In glossa. vnde in fine. C. de soluti. cum pro pecunia. ¶ In glossa. vt not. cum allegato capitulo non satis et legit textualiter in feud. de no. for. f. de. circa med. ꝛ facit. ff. de ri. nup. l. q̄ libertinos. de regulis iuris. qui non facit. ¶ In eadē glossa. ibi tuo scilicet ho.

¶ Joan. fab. b

a ℭNõ ledere. Querit hic are. an qs possit seipsum offẽdere l. pune.z cõcludit q̃ nõ. Item querit an quis possit alteri permitte re offensionem: z distinguit. vide eũ hic.

neste viuere.alterũ non ledere[a] Et rõ sm Jaco. qz hic expresse sunt: igit nõ continẽtur sub clausula generali.ff. de ver. oblig.l.doli clausula.de pe.sanctio legũ. ℭ†Ex isto.§.sumit Ja.q̃ si clericus seuiat in seipsum non est excõicatus.nam cum hic ius prohibeat alium ledere videt per mittere de seipso. argu. ff.de pe. sed si dãnum.§. si ipse.ipse tñ tenet ɔtra per.l. omne delictum.§. qui se.ff.de re milit.p q̃ ff.de pe.si quis ad.§.fin. ff.de bo.eo.l.fi.§.sic au- 1
tem.Credo q̃ sit grauiter puniẽdus per leges 2
predictas non tamẽ credo q̃ incidat in canonẽ 3
cum verba canonis hoc non patiantur. loquitur enim vbi est alter agẽs alter recipiens.xvij.qõ. iiij.si quis suadẽte.item in ea.glo.z no.zc.hic loquitur inutilia z remota.vnde Dyn.verũ dicit q̃ hic imperator nõ diffinit ius.aliud enim est ius diffinire: aliud iuris pcepta enarrare: vnde licet ex verbis possit extrahi: nõ tñ ex diffinitione.j.de test.in princ.

Hui⁹ studij.

ℭSimile de vbo ad vbũ.ff.e.l.j.§.huius. Circa glo.j.species. Dicas q̃ legiste alio modo sumunt speciem q̃ logici. nam legiste vocant species quod logici vocant indiuidua.vt stich⁹ pãphilus.ff.si cer.pet.l.ij. vnde Pla.hic expoñit positiones.i.spẽs. Joã.

et Azo.voluerunt dicere q̃ ipse intelligebat species p indiuiduis z q̃ essent tot species iuris quot indiuidua de q̃bus ius tractat: quod nihil est nec scribi debuit nec scriptũ p dest.z vide glo. d.§.hui⁹.ff.que est magis clara q̃ ista vtinam hec z alia q̃ magis onerant q̃ psint z q̃ forte facta fuerunt pro reprehensione essent delete. ℭIn glo.in re.ibi.nam natura.glo.videtur dicere contra: qz cum iure naturali omnia essent communia.ff. eo. ex hoc iure hoc exemplum non conuenit iuri naturali: nisi paliando dicas iure naturali.i. rõne naturali.z est simile.ff.de ɔdi.inde.l.si non for.§.libertus.sm Ja.

ℭDe iure naturali gentium et ciuili. Rubrica.

1 ☞Matrimonium est de iure naturali et diuino.

2 Alere liberos quis parentũ debet pater an mater.

3 Quid autẽ si quis habet patrẽ z auum a quo debeat ali.

Ius naturale.

ℭIn.j.gl.que incipit.et nomiatiue.ibi.cũ allegat de minorib⁹. hec exẽpla nõ sunt cõueniẽtia: qz ibi nõ loquit de natura sz de rõne naturali sm Jac. ℭIn fi.gl.sed nõ videt hic loqui de deo sed de natura naturata q̃ est: q̃dã virtus insita reb⁹ ex similib⁹ similia pcreans sm Jac.vnde istud ius est qd̃ ɔuenit cuilibet animate rei cũ sensualitate sine facto z doctrina cuiusq̃.z ex hoc q̃ est sine cõstitutione quacũq̃: vt in prin.decre.c.ius aũt. Et caue q̃ oĩa animalia non vtantur eodem iure.z tñ est ius naturale. ℭLep⁹ enim fugere scit sua natura: canis insequi. Grues habent magistram z cõstituunt de nocte excubias quod nõ faciũt alie aues. Apes hñt regẽ cui puidẽt z seruiũt.vij.q.j.c.pnceps.z.c.in apib⁹.quod nõ reperit de alijs muscis seu auibus. vñ intellige hic q̃ oĩa animalia zc.vnde lz qõlibet in suo genere.z vide multos alios modos iuris naturalis.d.§. ius.in glo.qui quasi in idem recidũt.

1 ¶†In glo. j. effectum. dic ꝙ matrimo a
a niū est de iure naturali ꝛ diuino. vel
i. naturali rōne. eẋ de biga. c. vt debitū
qꝛ al's nō videtur ꝙ sit de instinctu na
ture matrimoniū: sed cōiunctio corpo
rū sic: qꝛ natura adeo ꝓna est ad forni
cationē sicut ad matrimoniū. nec ꝺcre
talis dicit de matrimonio sed de ꝯiun
ctione. vñ glo. q̄ ē. ꝫ. ꝓxi. sup ꝟbo ꝯiu
gatio. nō videẋ bona. rō em̄ naturalis
sic dictat ꝙ liberi per vtrūqꝫ parētē si
mul educari debeant et erudiri. ꝛ iō ne
parentes incerti sint rō naturalis ꝛ ne
cessario dictat mr̄imoniū: ꝛ ꝓ hoc diciẋ
esse de iure naturali etiā put diffiniẋ. j.
de pa. po. in prin. ꝛ adulteriū eē natu
ra improbū. ff. de verb. sig. l. pbū. ꝛ hoc
ptꝫ in auẗ. q̄. mo. na. effi. le. §. si q̄s igi-
tur. ver. licebit. col. vij. circa prin. colla
tionis. ꝛ facit. ff. de agno. li. l. si q̄s alij.
§. parens. Itē op. qꝛ vermes nascunẋ
sine ꝯiunctione. Dicit Iaco. ꝙ hoc ver
bū oīa distribuit ꝓ generib⁹ singulorꝝ
habendo respectuꝫ. ad vniuersale oīm
q̄ i celo q̄ in terra ꝛc. nō ꝓ singulis ge
2 nerū: ꝛ de hoc etiā not. ff. c. ¶† Sꝫ q̄s
parentum dꝫ liberos alere. gl. dicit ꝙ
mater vsqꝫ ad triennium post pater: vt
no. C. de pa. po. l. nec filiū qꝺ nō est in
distincte veruꝫ. ideo dic qꝛ aut q̄ris de
naturalib⁹ ꝛ legitimis filijs: et tūc aut
matrimoniū durat ꝛ pater teneẋ alere
matrem ꝛ liberos: vt. ff. solu. matri. l. si
cū dotē. §. si autē. de ven. in pos. mit. l.
j. §. idē aie. aut ē separatū: ꝛ tūc si sine 1
culpa viri obtinet glo. alleg. si propter
culpā viri nutriunẋ penes vxorē expē
sis tn̄ viri. in auẗ. vt li. ma. ꝛ auie. §. illꝺ
quoqꝫ. que est. C. de alē. li. auẗ. si pater.
Aut de naturalib⁹ tm̄. ꝛ tūc tenet glo. si
alleg. ꝛ sic intellige i auẗ. qui. mo. na. 1
effi. sui. §. pe. Aut de vulgo quesitis: et
illos alit mater si hꝫ de quo. ff. de alē.
li. si quis ali. §. j. Aut de incestuosis: et
tunc nullus de iure ciuili. vt auẗ. ex cō
plexu. C. de inces. nup. de iure cano. cō
tra. extra de eo qui du. in ma. quā pol.
3 ꝑ adul. c. cū haberet. ¶† Sed qd si q̄s
habet patrem et auū: videtur ꝙ auus
alat. ff. de iniur. l. sꝫ si vni⁹. §. qꝺ aūt ait
de castrē. pecu. l. dotē. fami. herc. si ma
ritus. Quidem ꝯtra. C.
de infan. expo. l. j. Prio
rum opin. indubitanter
vera est vbi pr̄ ꝛ nepos
sunt in potesta. ꝛ auus
omnia possideat. ¶ Et
not. ꝙ pater tenetur ale
re filium: etiam infidelē
ꝛ forte magis q̄ꝫ alium
pauperem fidelem. ꝛ de
hoc vide in spec. qui fi.
sint legit. ꝟ. quid si pr̄.
Et ꝓ hunc. §. pōt dici ꝙ
si quis quietauit patrē
de alimentis ꝑstandis
forte recepto aliquo vel
nō recepto ꝙ non valet
quietatio quin pater te
neaẋ filiū alere si indi-
geat: qꝛ cū hec educatio
sit de iure naturali: vt h̄
nō potest tolli pacto. ff.
de pac. l. ius naturale. ꝛ
hāc partē tenet Specu.
in. d. ti. versi. sed quid si
emācipatus. ꝛ si de mā
hac aliq̄ vis videre ego
scripsi. C. de alē. libe. l. j.
1 ☞ Legatū si fiat eccl'ie
simpliciter cui eccl'ie de
beaẋ: ꝛ an vitieẋ ꝓpter
incertitudinem.

Sꝫ quoties

1 ¶† Ex hoc. §. potest re-
dargui sententia doct.
qui dicūt. C. de sacr. san.

a ¶ Mr̄imoniū. An mr̄imoniū possit ꝓ
hiberi ꝓ statutū: ꝛ videẋ ꝙ sic. qꝛ eẋ de
iure ciuili. vt hic: ꝛ cū lex ēt hoc faciat.
vt. l. qꝺ ait p̄tor. ff. de diuor. In ꝯriū fa
cit. qꝛ mr̄imoniū ē res spūalis. igiẋ nō
pōt ꝓhibe
ri per sta-
tutuꝫ. hoc
tꝫ Io. an. i
nouel. i. c.
statutū. de
here. i. vj.
sꝫ bal. i. l. j.
§. ius nā-
le dīt ꝙ per
statutū p̄t
ꝓhiberi ꝓ
pter publi
cā vtilitatē
vel eq̄tatē
qꝛ tꝫ statu
tū respectu
penevt. C.
de interdi.
ma. l. si tu-
tor. tu di-
cas ꝙ hoc
voluit bar
to. i. l. edi-
cim⁹. C. de
mur. li. xij.
vbi vult ꝓ
illū text. ꝙ
pōt statui
ꝙ ml'ier ñ
nubat hoi
bus alteri⁹
territorij
sub pena.
qꝺ no. bar.
ꝛ Cy. ꝛ di-
cit ang. hu
ius ꝗōnis
autor se vi
disse de facto i burgo scti sepulchri. itē
subiungit hoc idem Ang. ꝙ ꝯctus do
tis est de iure gē. ꝑ. l. eas. per. l. ff. de ca
pi. dimi. sꝫ ꝯctus arrarū ad nuptias ē
de iure ciuili. l. fi. C. ꝺ spō. Itē h̄ tractat
Ang. materiam statutorū vtiliter post
Bar. ꝛ Bal. vide eum hic.

a ¶ Si teneas. Pro ꝯfirmatiōe ⁊ decla ratiōe hui⁹ gl. ponit hic do. are. plura gn̄a belloꝝ. Nā qddā ē publicū: qddā bellū priuatū. priuatū est qđ indicitur a priuato ⁊ ad vtilitatem priuatā ⁊ ta le si ꝫ vel ꝓ ter autori tatē legis fiat est illi citum: si le gis autori tate scripte fiat est lici tum cū pro re sua de fendēda vł recuperan da facit et cum mode ramine in culpate tu tele. vt. l. j. C. vn̄ vi. et pro tali bel la non hn̄t locum iura de captiuis loquentia. quoddā est publicū bellū qꝛ a ꝑsona publica est di ctū. ⁊ hoc subdiuidit: qꝛ qddā dr̄ nō pu blicū qꝛ a ꝑsona publica itroductū ꝓ exercitio sue iurisdictiōis: ⁊ in casib⁹ de iure ꝑmissis: ⁊ hoc est ēt ꝑmissum. C. de his qui latrones occi. l. ij. ⁊ ff. de rei vē. l. q restituere. ⁊ ꝓ tali bello titu lus đ ap. nō hꝫ locū. vt. d. l. ij. Quoddā est publicū qꝛ a ꝑsona publica itrodu ctū ⁊ rōne publice vtilitatis vł'is roma noꝝ ipꝰ: ⁊ istđ ē qđ ppl's roma. hodie 1 princeps indicit: ⁊ istud est ꝓprie bel lū publicū in quo locū haber titul⁹ de captiuis. vt. l. hostes. ff. de capti. ⁊ imo bilia efficiunt̃ pncipis indi. ēt. s. vt. l. a; si captiuis. §. si. ff. đ cap. mobilia ꝟo ca pientiū. vt. l. si qs in bello. eo. ti. verūtn̄ assignari dn̄t duci vt distribuat īter mi lites s'm merita. vt. C. de do. l. pe. §. simi li mō. Itē dicit hic christofo. ꝙ capt⁹ ī bello licito si fugit peccat mortaliter per gl. or. in. c. ius gentium. dist. in. j.

eccle. l. j. ꝙ si legetur ec clesie vꝫ legatū. ⁊ intel ligitur de ꝓpinqua. in aut. de eccle. titu. §. j. de cōdi. ⁊ demō. l. q ꝯditio §. si et si sint due vitia būtur ꝓpter incertitudi nem. ff. de lega. ij. sicut seruum. Ego dico ꝙ cū legatur ad pias cās nō vitiet̃ ꝓpter incertitudi nem. C. de episco. et cle ri. id qđ. ⁊. l. si qs ad de clinandā. ꝙ tale legatū non vitiatur: sed intelli gitur de maiori ecclesia per hunc. §. quem etiam inoleuit modus roma ne curie. de quo caue si velis supplicare ꝓ pre bēda ecclesie cathedra lis ꝙ nō noies eam ipe tificādo vel dicēdo ī eccl'ia Lugđ. scti Joannis: sꝫ pone tm̄ in eccl'ia Lug. ꝗ̄ uis sint ibi plures eccl'ie alioqn nō va leret gr̄a: nec trāsiret ī cācellaria. mos ē em̄ romāe curie ꝙ qn̄ notat̃ ecclesia Lug. vel parisiē. ꝙ itelligit̃ in cathe drali ꝑ hunc. §. sed magna est cerimo nia q̄ꝫ exp̄ssio vitiet: ita tn̄ vidi seruar de feō. itē no. ꝑ hūc. §. ꝙ si cā cōmitt. officiali ⁊ sint plures: itelligit̃ de pnci paliori. vt no. C. de rescr. ⁊ si pncipalis in cle. vel si archidiaco. ⁊ sint plures.

1 ☞ Pigmei ⁊ aliȷ̄ habētes diuersas ef figies an sint de semine adam.

2 Defendere quis se potest sm̄ iuria; mo deramina.

3 Defendere se incontinenti quis dicat. Adde nu. 4.

5 Defensio est de iure naturali quo iu re nulla est differentia personarum.

6 Diues aut potēs aliqs ducēs magnā familiaꝫ minat̃ pauperi ꝙ eū occidet paup qui nō pōt secū habere familiā captata die ⁊ hora occidit illum diui tem. quid iuris.

7 Duo si reperiant̃ vn⁹ viuus alter mor tuus ⁊ nō cōstet quis fuerit aggressor viuus debet absolui.

Jus autem gentium.

¶ Iuxta tex. sup ꝟbo gent⁹ ex qb⁹ omnia iura in aut. q. mo. na. effi. le. in pn. hec cōsti. Inno. cōsti. que pres. c. sm in pnci col. viij. ¶ In glo. sed nūquid. Si quere rit ⁊ intēdit oppo. iste tex. Inuit ꝙ plu ra sunt humana genera ex eo ꝙ hic di cit omnium: qđ signum tria exigit ap pellata. ⁊ rn̄de vt in glo. Uel dic ꝙ hoc verbū omni ponitur ꝓ toto: vt in pe. ff. in prin. sm Ja. ¶ † Ego vidi q̄rtā pigmei ⁊ plures aliȷ̄ q hn̄t diuersas ef figies seu hoies syluestres fuerūt de semie adā. Et cōiter tenēt doc. theolo gi ꝙ sic. in glo. sed qūo. ¶ Si teneas hanc gl. bella nō sunt de iure gē. qꝛ nō repeteret omni humano generi: ī hu ius tm̄. ⁊ sic essent de iure romano ꝑ ticulari: nō gētiū. s. §. oēs. qđ est cōtra hanc tex. Unde dicit gl. nedū popu lus. immo quicūq pōt facere licite bel lū ꝓ suo recuperādo si ꝑ superiorē ali-

recuperare nō possit etiā priuatus de
licētia tñ superioris sui. ꝛ nedū bona
detinētis suum occupare ꝛ capere:im
mo ꝛ ipm iuuādū:vt plene no. Inno.ꝛ
Hostien.de resti.spo.in.c.olim. et hoc
satis p3 in feu.de mili.vas.qui cōtu.
est.c.j.in fi.ꝛ facit.ff.q̄ in frau.cre.l.ait
pretor.§.si debitorē.in aut.vt iud.sine
quoquo suffra.§.necessitatē:ꝛ sic text.
est plan⁹. ꝙ etiā bella sunt de iure gē. +
ꝛ ante ꝙ̄ roma fundata esset bella plu=
ra fuerāt ꝙ̄ fuerant post. ante eñ fue=
rat bellū troianū:ꝛ de eius residuis as
serit roma fuisse fundata.et Alexāder
fuerat ante tpa impatorꝝ:vt patet per
chronicas.ꝛ.l.hostes. loquit̄ de subie
ctis romano impio qui bellū non pñt
indicere cū subiectis cū pñt ius suuz
p supiorē recupare. Et p hoc vr̄ ꝙ rex
anglie nō possit idicere bellū regi frā
cie p rebus quas tz ab eodē si rex frā
cie velit sibi ius facere in sua curia:vt
d.c.in fi.nec ꝙ eius vasalli q̄ sunt de re
gno debeāt ipm iuuare:vt no.i spe.de
feu.v.xv.An aūt possum⁹ idicere bel
lum saracenis vel eoruz bona occupa
re.vide plene de vo.ꝛ vo.re.c.ꝙ sup.sz
alij non subiecti bene possunt alijs: vt
dixi in.§.ius aūt gentiū.illic.j.de re.
di.§.itē ea q̄ ab hostib⁹. An āt duellū
sit permissuz.nō est dubiū. de pace te.
ꝛ infr.§.si quis hominem ꝛ.§.si quis
aliū:sed de iur.cal.est i omni casu phi
bitū dic in spe.d aut.§.sequit̄.v.sz q̄d
2 ¶†Itē in fi.c.g o.Di. ꝙ hoc modera
mē attēdit̄ circa tria: vz vt taliter q̄s
se defendat sicut inuadit̄.si cū armis se
defendat armis.itē incōtinēti.itē non
ad vindictam. Circa primū dicūt glo.
ꝙ aggredientē etiā sine armis possuz
armis cōpellere:vel alīs melioꝛi inge 5
nio quo potero si aliter me defendē
re non possum:vt.d.l.j.not.ꝙ doct. ap
probāt in defensiōe psone.sed secus i
defensiōe rerū p q̄b⁹ extra d hoīci.su
sceptim⁹.xxiij.q.iij.c.nul⁹ christian⁹.
Ego vero idistincte cū gl.teneo ꝛ idē
videt̄ tenere Inn.in.c.olim.ꝛ facit ex
tra de senten.excom.c.dilecto.li.vj.C.
quādo li.se sine iu.vin.l.j.ff.ad.l.cor.
3 de sica.si quis percussorem. ¶†Circa

secundum dicunt ꝙ in defensione per
sone dz incontinēti tp̄s act⁹ flagrātia.
ff.ad.l.aq̄l.l.sciaꝫ.§.q̄ cū aliter.ff.eo.l.
vt vim.sz in defensiōe rerꝝ pōt eē iter
uallū qd̄ vr̄ expssum extra de rest.spo.
c.olim.i.dūtñ non diuertat ad act⁹ ex=
neos.vt no.ff.de vi ꝛ vi ar.l.iij.§.cum
igit̄ vñ pt q̄rere amicos vl̄ ire ad iudi
cē fz Iac.d ra.q̄ hoc no.ff.de acq.pos.
+ l.clā possidet̄.§.q̄ ad nūdinas. ¶†Cir
ca tertiū dic ꝙ attēdit̄ modus facti et
qualitas psonaꝝ ꝛ potētia ex quibus
bonus iudex pōt apprehēdere an ad
defensionē pcessum fuerit vel ad vin
dictā.vt no.d.l.i. ꝛ caue ne erres post
glo.vt magis attēdas potētiā facti ꝙ̄
diuitiaꝝ:qꝛ gl.min⁹caute ibi trāsiuit.
q̄d eñ si paup miles fortis ꝛ potēs ad
talia cōsuet⁹ burgēsem diuitē inuade
ret min⁹ potētē corpore ꝛ ad talia nō
ꝯsuetū.nōne bon⁹ iudex in talib⁹ ad=
uertere dz poti⁹ potētiā corpalē ꝙ̄ di=
uitiarū non est dubitabile. ¶Sed cur
in defensione psone inspicit̄ an alias
possit euadere.vt.§.q̄ cū alit.alle.d de
fensiōe rerū nō vt.§.cū igit̄.alle.rō po
tēs est:qꝛ res nō tenet̄ relinq̄re ibi. et
ideo satis posset dici ꝙ si eēnt res mo
biles q̄s faciliter posset seq̄strare qd̄
nō deberet expectare aggressorez nec
captare aggressuz per rationē.§.q̄ cuz
aliter. Sz an tenet̄ fugere i defensio=
ne persone. Docto.dicunt ꝙ non in.d.
l.j.qd̄ satis admitto si inuasus sit ho=
nesta persona cui esset vituperiū fuge
re habito maxime respectu ad psonā
inuadētis.arg ff.ex q̄.cau.ma.l.i ea=
dē.sz hec rō nō vr̄ sufficiens cum non
reperiat̄ ꝙ q̄s pōt esse cā homicidij p
fama ofendēda immo ꝯ.ff.qd̄ met.cā.
l.nec tutiorem. ¶†Item quia defen=
sio est de iure natu.ali quo iure nulla
est differētia psonaꝝ nec conditionū ea
rū vt hoc.§.ff.e.l manumissiōes.ꝛ hec
rō posset ipugnari:qꝛ d iure gē.est hoc
vt in.l.vt vim.ff.de iusti.ꝛ iur. vel dic
vt.j.d.cā.vl̄ si esset piculū:qꝛ forte sus
dens erat ppe qui forte posset a tergo
pcutere vl̄ forte redderet audacior. et
facit.C.ap.l cor.de sica.l.si quis pcus=
sorē. Uel dic ꝙ nemo tenet̄ dimittere

a ¶ Dimittere plateā. Uide hic aret. prope fi.ij.col. ℣. quō autem probari.

b ¶ Non debeat puniri vt dolosus. Adde q̄ solū punit̄ p solo accessu. casus est sin. in. l. adulterium cū incestu. §. imperatoris. s̄m Ange. ibi. ff. d adul. Joā. andr. sing. i. c. significasti. ex̄ de pe. ⁊ remis. i. l. sciaꝫ. §. q̄ cū alr. ff. ad le. aqli. Ang. aret. in suo trac. male in ℣. defendendo. Bal. in l. vt vim. ff. de iustit. et iur. ⁊ olno Alex. cōsil. xxiiij. vol. ij. ⁊ p̄si. cxl. vbi plene. eo. volu. et cōs̄. lxxvj. volu. j.

plateā[a] suā vel iter p̄.l. illā. ⁊ sic nec fugere. ibi em̄ expectabat venientem: ⁊ hoc placet mihi. nec. §. qui cū aliter. facit ad contrarium. ibi em̄ a longe stabat p̄ijciendo lapides. ⁊ videbat̄ posse fugere sine periculo: sꝫ q̄n est p̄pe semper est i fugiēdo periculū: ⁊ aduersari⁹ efficitur audacior: vt dixi. Itē credo q̄ si inuasus excessit modum in defensiōe q̄ non debeat puniri vt dolosus[b] sed vt culpabilis. argu. ff. de adulte. l. imperator. ad turpil. l. j. §. q̄n. nō enim deliquisset nisi alius cām prestitisset. C. de rapt. §. penult.

6 ¶ † Sed quid dices potens q̄ magnā ducit comitiuā continue est minatus mortem pauperi qui comitiuā nō duxit: et eum forte diffidauit. pauper vidēs q̄ si expectet q̄ diues iuadat eū occidet̄ nec se posset defendere aduersus tot nec semp̄ potest tenere comitiuā q̄ ipsuꝫ defendat. hora et loco captatis occidit potentē. queritur an debeat puniri. Videt̄ q̄ sic p̄. §. qui cuꝫ aliter. Itē q2 constat euꝫ aggressorē: ⁊ sic est i culpa. ff. si quadru. pau. fe. di. l. j. §. cū arietes. Ego credo 9triū in casu p̄dicto. certum est em̄ q̄ ille semper erat in periculo mortis: q2 alius q̄ mortē minatus fuerat poterat eū interficere vel facere interfici q̄n vellet: 7 et sic videt̄ ad defensionē facere q2 metu mortis facit. ff. ad le. aql. sꝫ si q̄cūq3 a p̄n... etem̄ odiū ⁊ mine potētis mortis periculū idicāt imminere: vt ptꝫ ex̄ d sen. ⁊ re indi. c. pastoralis. in cle. ⁊ sic cū semp̄ picul̄ū immineat iuste semp̄ et quacūq3 hora se defendit: ⁊ totū ... defensionē reputari. et p̄ hoc facit ... no. in. d. l. j. ibi cū dicit glo. q̄ nō hz ... pectare q̄ alius p̄cuciat. et bene fa... C. q̄n li. sine in. l. j. ad. l. cor. d sic. ... al's. et p̄ hoc videt̄ q̄ si torico ... eū in casu p̄dicto q̄ nō teneat̄ in ... tia nec in foro iudiciali. ¶ Sed q̄ ... iuuātib⁹. Gloss. variāt. ff. eo. l. vt vim. ... de vi ⁊ vi ar. l. cū fundū. Doc. ... nilis dicūt qd iuuātes excusant̄ a ... cto i defensiōe p̄lonaꝝ sed nō ... rius videt̄ q̄ etiā in defensione ... sint excusati. vt ex̄ de sen. excōi. c. ... cto. li. vj. eo. ti. c. quāte. in antiq. ... q. viij. in p̄n. C. de meta. l. deuoti ... ceteꝝ. li. xij. nec icidūt i canonē ... tiāt clericū. ex̄ de sen. excō. si ... per Inno. ⁊ eo. ti. c. olim. in gl. ... sunt irregulares q̄uis pars ... efficiat̄ irregularis. ex̄ de homici... dic vt ibi. ¶ Quid si q̄s hz quasi ... sessionē alicui⁹ iuris corp̄al's a... eā armis defendere. Inno. videt̄ ... re q̄ nō. ex̄ de cēsi. c. significauit. de ... muni. eccle. c. j. qd p̄ōt esse verū ... bitor 9dicit soluere annuā p̄stati... sꝫ si alius per vim leuet redditus ... mei coloni mihi prestabāt vel i ... māsis gagiat: ego nō video cur tale ... mis nō possuꝫ repellere: vel si me i... diat in possessione seruitutis mee. ... nedū possessiōe redditū priuaret ... immo ⁊ ip̄oꝝ fundoꝝ q̄s per colon... sen emphy. ciuil'r possideā. ex̄ de re... spo. c. pisanis. ⁊. c. cū venissent. ⁊. c. ... de p̄scrip. ad audiētiā. ff. de acq̄r. p... q̄uis. §. j. ⁊ de hoc aliquātulū per Jo. and. ex̄ de cēsi. c. ij. in cle. cetera. vi... d. l. j. C. vnde vi. vbi hec ⁊ alia scrip... ꝫ. not. lꝫ q̄s teneat̄ ad dāna si exc... in defensione: nō t̄n p̄pter exc... net̄ ad restitutionē rei. vt. d. c. olim. ... restitu. spo. ¶ † Itē not. q̄ si duo ... riantur. vn⁹ viuus ⁊ alter mortu⁹ ... cōstet q̄s fuit aggressor: viu⁹ absolu...

dns est.ff.si quadru.pau.fe.di.l.j.§.cuz arietes.z ibi no.in simili.Uel dic dbe re cõsiderari vite eius pcedẽtis actu. ff.de re mili.l.desertorẽ.§.is qui.l.non oẽs.§.a barbaris.Et no.q̄ sm cañ.vr q̄ violẽtie repulsio sit de primeuo iur naturali.in decre.dist.j.c.ius aũt.sz de i iure ciuili vr q̄ sit de iuregen.ff.de iu sti.z iur.l.vt vim.¶Sz potes dicereq̄ defensio psone sit de primeuo iure na turali:defensio rerũ de iuregẽ.q̄ fuerit disticta dñia.ff.de iusti.z iur.l.ex hoc iure.itẽ no.q̄ d iure cano.nõ vr licitũ occidere hoiez p defensiõe rez.p.c.su scepim⁹.aile.¶Uel dic q̄ ibi loquit d psonis eccl'iasticis.¶In gl.ab initio. dic q̄ d iure natu.oẽs nascunt liberi.b nõ q̄ ius natu.hoc disponeret:qz illud ius nil disposuit:sz qz nõ erat seruitus illo iure nec meũ nec tuũ vtinã nec ad huc eẽt.¶In glo.pene ibi.§.cõstituta ille.§.nõ pbat sm Jaco.qz ibi nil dicit nisi q̄ ciuilr obligat.ita posset dici in mutuo z aliis.ff.de odi.ide.si fideius. vñ sz eũ stipulatio e:de iure ciui.qz p i ius ciuile fuit reposita in ꝯctu spẽrũ.z idẽ de aliis sequẽ.¶Uult vt credo di-

a cere[a]:z hãc credo itẽtionẽ tex.q̄ ꝯct⁹ dñr de iuregẽ.q̄s olim hoies negotiã do per se iuerũt absq̄ ꝯstĩone iuris seu legislatoris:sz ex necessitate mercãdi. vt ẽptio z alii d ꝯhẽ.emp.l.j.sz ꝯct⁹ q̄ p legislatores fuerũt ꝯpositi certã for mã acceperũt sicut stipulatio quã legisla tor itroduxit ex iterrogatione z rñsiõe vltra pactũ simplex.z lrarũ obligatio. ꝯct⁹ emphi.donatio pp nup.z colona ri⁹ d q̄ in auk.de nõ alie.§.lex itaq̄.et feud.z forte pactũ.l.ꝯmissorie.z si qui sint sites sunt d iure ciui.q̄si aũt ꝯct⁹ videnk esse de iure ciui.et pretor.j.de obli.q̄ ex quasi ꝯctu.l.lris.ff.d v.sig. obuenire.j.d iure.i pñ.ff.d act.z ob.l. ex maleficiis.§.j.¶In fi.gl.dic q̄ na turalis obligatio q̄ orit ex ꝯsensu est d iuregẽ.q̄ pacta seruari vult.ff.d solu.l his.§.impator.sz ciuilis large recipiẽ do ciuilẽ z pretoriã est a iure ciui.ff.ad macedo.l.creditorẽ.nã.l.si fideius.§. j.¶Itẽ obligationes ex dlictis oriũt d iuregẽ.l his dlictis q̄ iuregẽ.coerce bant.j.de oblig.que ex delic.§.j.ff.de orig.iur. l.ij.§.deinde cornelius. ff.re.amo.l.rex quidaz. sz de iure ciuili in his q̄ iure ciuili cohercentur. ☞Actor dicit in libel lo q̄ semproni⁹ spolia uit eũ sua possessione:z in pcessu nõ pbat eum hoc egisse:sed aliũ eius mandato z nomine an debeat obtinere.

Genus z species qualr accipiunt in iure:z sm logicos.

Lex est.[b] ¶In gl.exẽ plificatiue.l si.§.nouissi me.z§.deinde cũ esset. ¶In gl.nã cõsul.l fi.ff. de reli.l.ossa.de admi. tu.l.ita aũt.§.gessisse.ff. qd cuiusq̄ vni.l.itẽ.§.si decuriones. ¶† Quid ergo si q̄s dicat in libel lo q̄ semproni⁹ ipsum spoliauit possessiõe sua vel aliquid aliud exigit ex quo agit ꝯ ipm z in pcessu nõ pbat hoc euz egisse:sz aliũ ei⁹ man dato z noie an dz obti nere.Ur q̄ sic p hãc.l. cũ ꝯcor.ff.d vi z vi.ar.l. j.§.deiecisse.ff.p socio. l.fi.q̄ in frau.cre.l.si pr. qd crederez rationabile tñ ꝯtrium seruatur de fa cto z vr gl.Inno.ex de do.inter dilectos.in gl. licitos.An aũt libellus admittat.vel vt ali⁹ tuo noie tale q̄d cõmisisti. Spec.dicit q̄ sic de lit. cõte.§.iam nũc.v.itẽ ta lis.z sic de facto seruet. ¶In gl.exẽplificatiue. in fi.sz nec hodie illa vt ibi no.qd verũ est d his q̄ habent salaria:secus

a¶Dicere Uide hic Christofo. porc.in.§. ius aũt ci uile.ij.col. post me.in v̄si.in glo. pene.

b¶Lex ẽ. An d essen tia.l.sit scri ptura.vide p ang.in.§. constat aũt in.j.col.añ me.in v̄si. q̄ro an deẽ legis vide etiam do. fely.i rub. de constit. l.iij.col.cir ca pnc.col. v.tangunt hic scriben tes.

tolegat;.ex ȯ res.c.statu
tū.§.i.sap.lib.vj. ¶†In
gl.ē āt gen⁹.hec gl.reci
pit gen⁹ & spēz sic logi=
ci.sz legistealio mō ī mł
tis locis vt dixi.§.d iust.
& iu.§.hui⁹.ff.ȯ v.si.l.ij.

Sed & plebi= 1
scita. ¶Scire debes q̄
añ q̄ princeps rome cō
stitueret erat dissentio
īter nobiles & plebeios
q̄lz eoꝝ suas leges ɔde
bat & volebat per alios
seruari q̄ tādē fuit sopi=
ta p hortensiū q̄ statuit
vnū principē creādū in
quem fuit tota translata
ptās.& tunc plebs reti=
nuit q̄ ordīatiōes q̄s iā
fecerant haberent vim
legis:& hoc pōt meli⁹ re b
colligere.ff.ȯ ori.iur.l.
ij.Et facit iste.§.ſm Ja.
q̄ statuta laicoꝝ non li
gēt clericos.dic extra ȯ
ɔsti.c.q̄ i ecclesiaꝝ.a & di
cā.j.e.§.ex non scripto.
Itē facit ſm eū q̄ ppl's
nō possit inducere ɔsue
tudinē sine volūtate su
perioris.ibi ēt dicā.

1 ☞ Impator solus pōt
cōdere legē generalem
toti mundo.

2 Capl'a vel collegia an
possint facere statuta si
ne rectore.

Sz qȯ prīci=
pi. ¶Glo.dicit q̄ hāc le
gem regiā nō hēm⁹ de
ea tñ sit mētio h.&.ff. e.
l.j.C.ȯ testa.ex imperfe
cto.de vet.iu.enu.l.j.§.
studiosuz.&.§.hic nihi=
lomin⁹.ff.ȯ ori.iur.l.ij.
§.deinde. ¶Et est mira
bile q̄ de impꝫ & impa=
toris creatione ita pau=

cas leges hēam⁹:& paꝝ hēant canoni
ste antiquit⁹ ȯ electiōe pape sz hodie
mł'tū:vt pꝫ ti.ȯ ele.li.vj.& cle.& ex hoc
q̄ hic d̄r vr̄ q̄ null⁹ possit hodie legem
ɔdere nisi pnceps cū ī ipz tota sit trāſ
lata ptās.& vr̄ expssum.C.ȯ leg.l.fi.C.
Sz ɔ.ff.ȯ le.l.nō ambigit̃.C.ȯ offi.p.
l.formā.†Ad hoc dicit Joā.an.q̄.d.l.
non ambigit̃.est hodie correcta.& ita
no.ibi in gl.sed certe nō est correcta p
hunc.§.quia.l.illa fuit facta per vlpia
num qui fuit tpe Alexādri impatoris
q̄ cepit post annos dñi.cc.&.xx.vel cir
ca vt pꝫ p chronicas.q̄ tpe sine dubio
& añ erāt impatores cōstitenti & in eos
translata ptās.Preterea.sc.cōsul.tre
bel.fuit factū tpe Neronis imperato
ris.ff.ad trebel.l.j.qȯ tñ lex ē vt ibi pꝫ
ff.de do.inter vi.& vxo.l.cū hic stat⁹ in
pn.Sz si vellis illam opi.tenere dicere
posses q̄ sit correcta per.l.fi.C.de leg.
Meli⁹ tñ videtur q̄ solus impator pos
sit legē facere gñalē vniuerso mūdo b
vt.d.l.fi.senat⁹ aūt & pfec.pto.pñt etiā
facere legez gñalē ex vi & potestate ɔ
legē & pncipē attributa:sed legē parti
cularē pñt facere similr̄ sicut legat⁹ in p
uincia sua.extra ȯ offi.dele.c.fi.& idē
vr̄ ȯ quolibz ordinario q̄ possit face
legē quo ad subiectos.vt no.ff.qȯ q̄s
iur.l.j.§.p hoc.ff.ȯ cust.reo.l.diu⁹.in.
sed & caput &c.& pꝫ de epo.extra ȯ his
que fiunt a maiori pte ca.c.fi.de ma
io.& obe.c.ij.extra de cōsti.c.vt ala.li.
vj.Itē qui unq̄ rector collegij appro
bati vna cū collegio de his qui ad col
legium pertinent.extra de rescri.c.ex
lr̄is.& mł'tomagis ipm collegiū ȯ pu
cre.l.anthiocēsiū.ad munici.l.luci⁹ §.
fi.vł ibi ȯ ɔsuetudine tñ dic.vt.j.ver.
nō aūt.Qȯ aūt dixi ordinarios posse
leges.& statuta facere intellige super
his q̄ ad sui iurisditionē ptinēt et ad
sui ɔfensionē & sine piudicio iurj alte
ni:alr̄s nō:vt no.Inn.ex.ȯ loc.& ɔdu.c.
ij.& sic intellige qȯ no.ff ȯ v.sig.l.p
nūtiatū.C.de sen.l.nulli.itē intellige q
nō obstent iur b⁹ & ɔstitutionib⁹ supe
rioris.minor enim legē superioris to
lere nō potest.extra de maio.& obe.c.
inferior.xxj.di.c.inferior.imo.nec ma

a ¶In ecclesiarum. Ubi vide do. fely. latissime de ista q̄stione tractantez.

b ¶Generalem vniuerso mūdo. Tu dic hoc eē veꝝ si exista rome q: ibi pt facere legē gñalem q̄ vniuersū orbē cōprehēdit i tpalib⁹ nō āt i spūalibus. vt no. bal. i ru. impator lothari⁹.& Bal. de cu.i.l.cū ctos ppl'os nu.j.& ibi posui in apo.ad ipm C. de sum. trinita.

dificare nec corrigere nec mutare. extra. de ele. c. ii. in cle. adiuuare tn̄ p̄t pene adiectione vt ibi no. & in facto singulari dispēsare. extra de eta. & q̄lit. c. ii. li. vi. ff. d his q̄ no. infa. l. q̄d ergo. §. pena grau. o. C. ex qb⁹ cau. infa. irro.
x l. & si seuerior. ¶†An āt capl'a vel col-
m legia possint facere statuta^a si ne rectore vel ep̄o. Dic q̄ sic de minimis tm̄. extra de ↄsti. cū oēs. C. de le. l. fi. d ecu. l. si quis. & plene no. Archi. de verbo. sig. ↄstitutionē. li. vi. intelliga ergo q̄ sol⁹ impator se. cō. & p̄fec. p̄. pht legē gn̄alē facere. alia poti⁹ dicunt statuta & super hoc vide. ff. d ori. iur. l. ii. §. deinde. & §. nouissime cū se. & q̄d dicit text. sol⁹ itellige q̄ null⁹ ali⁹ nisi senat⁹ & p̄fe. p̄to. q̄ inicē ius faciūt & ei⁹ autoritate & p̄tāte p legē sibi attributā: s; collegiū card. nō posset facere legē. vt pz in. d. c. ii. Pōt ergo p̄nceps oia vt pz. ḡ an possit ↄ ius diuinū natu. vel gent. vide. i. §. sed naturalia.

1 ☞ Imperiū processit a deo dispositiue & permissiue.
2 Pp̄lus an possit deponere impatorē.
3 Princeps maior est pp̄lo & ad eū hr̄ recursus tanq̄ ad maiorem.
4 Populus an hodie possit facere legē.

Populus ei & in eū.

¶Et sic vr̄ hic q̄ princeps hz iurisdictionē a pp̄lo. & ↄcor. d. l. ii. §. deinde. & §. nouissime. C. de vete. iur. enu. l. i. §. hoc ēt nihilomin⁹. xiiii. di. c. legim⁹. & c. l. antiq̄. Sz ↄ imo. a do. xx. di. §. i. xxi. di. c. i nouo. xvi. di. c. duo. xi. q. iii. c. q̄ resistit l auf. d fi. istr. i p̄n. q̄ho opor. epi. & cle. i p̄n. gl. ibi d̄t q̄ iperiū p̄cessit a d̄o dispositiue: q̄z ei⁹ dispositiōe factū est.
1 ¶†Meli⁹ diceret gl. si diceret q̄ p̄ces-
b sit a deo ^b p̄missiue s; a pp̄lo dispositiue q̄ ita disposuit & voluit ex q̄dā necessitate. vt. §. deinde. ḡ. all. si ei eēt dei dispōne nō fuissent p̄lati m̄lti turpes luxuriosi & fatui m̄ltis sapiētib⁹, sctis cōtinētib⁹ & honestis. Nero eni icōtinēs & inhonestus p̄fuit petro paulo & senece q̄s i biēnio occidi fecit: vt pz p chronicas nec tot mali ipetrassent qui sanctos occidebant. sicut patet in historiis ecclesiasticis & inlegendis sctōrū: imo & si historias legas repies q̄ p̄tās romanorū fuit p violentiā acquisita. & maxime tpe iulii cesaris q̄ multas prouincias d bellauit. Sz de papatu nō dubiū quin a deo p̄cesserit: vt plene per Inno. extra de fo. compe. c. l; dic vt ibi. & id ille preest oib⁹ tā i sp̄ualib⁹ q̄ in tpalib⁹. vt plene no. hosti. q̄ fi. sint leg. c. per venerabilē. nō tn̄ d tēporali dz se intromittere nisi in casib⁹ qui no. in. d. c. l;. s; in illis casib⁹ pōt & dz: & quoscūq̄ p̄nceps d ponat si male regāt. & p minori cā quā aliū. vt pz extra de sup. negli. prel. c. grādi. libro. vi. d sent. & re iudica. c. ad apostolice eod. li. extra. de ele. venerabilem. cū ibi no. xc. distin. constantinus. xcvi. dist. cum ad verū. x. di. q̄uis. extra de vo. & vo. redē. c. licet in fin. & hec negari non pht p fidelem. nam cū sit vicari⁹ xp̄i cui⁹ ē plenitudo orbis &c. & q̄ est p̄nceps rex regū s̄m apl'm. & cui data ē ois p̄tās &c. mar. vltima & omnis iurisdictio trāseat in vicariū extra de offi. vi. c. sua. C. de eo q̄ vi. al. ge. l. i. absurdum est dicere quin habeat potestatē in tpalibus & superioritatem. non tn̄ dz exercere: sed tenere illum gladiū in vagina. extra de appel. l. si duobus. de fo. cōpe. ex tenore. qui fi. sint legi. causam q̄. d iud. c. nouit. nisi in casib⁹ vt dixi

a ¶Facere statuta. de hoc vide p bar. i. l. oēs pp̄li. ff. de leg. in. i. q. ibi. p̄rio q̄ro q̄s p̄t facere statuta & ibi ēt alex. i suis add. & per do. Feli. in c. cū oēs. ex de ↄsti.
b ¶Processit adeo vn̄ ipsiū p̄cesserit. & an fuerit añ principatū. vid p do. Feli. in. c. nō liceat. d p̄se. iiii. co. i p̄n. §. ceterū dū subdit ab. cū sex. seq. & an iperator fundet intētionē suā sup toto mūdo & fuerit q̄nq̄ in sua pacifica possessiōe. ibidē vide co. xi. postme. §. postremo p ista p̄te.

a ¶ Imperatorē deponere. hāc questionē ponit are. ⁊ eā determinat hoc mō. s. q hodie popul⁹ nō pōt ðponere iperatorē cū electio non spectat ad eū sed ad principes alemanie: ⁊ ius priuādi ipsum spectat ad papam nō tñ ex oī cā s3 bal. in. l. fi. C. de legi. sed solū ex cā ita notoria ex q turbat vniuers⁹ stat⁹ xp̄ianorū vel eccl'iat vt extra de re iudic. c. ap'lice. l. vj Et facit q no. gl. in. c. ali⁹. xv. q. vj. adð hāc q. posuisse alex. in. l. j. §. j. de req. reis quam late ventilatā in negatiuā ptem discussi in apostil. ad panor. l. j. nu. vj. in apost. in ṽ. a pp'lo. extra de transl latio. epi.
b ¶ Dic q hanc dist. approbant doc. hic ⁊ maxime Aret. q recitat hanc dist. ⁊ est publica declaratio. Et qñ sententia pape vel pñcipis faciat ius generale. vide late p do. Fely. in. c. i causis. in fi. j. col. vsq in fi. c. ⁊ ibi q sentētia ꝯ sniam principis extrauagātem ⁊ nō notā non est nulla. in fi. col. ij. in ṽ. hinc sequitur q sententia lata.

⁊ hoc scripsi plenius. C.
2 de sū. tri. l. j. ¶ † Sed an
pp'ls pōt impatorē ðpo
a nere^a. Videt q sic. q2 cū
ad pp'lm ptinet ei⁹ crea
tio vt h. ⁊ p ꝯñs ⁊ depo
sitio seu restō. vt. C. ðof.
p̄. aug. l. ij. extra ð here.
cū ex iniūcto. ð sta. mo.
ea q. §. p̄cipim⁹. ð cape.
mo. pðri. li. vj. ¶ Preter
ea cū mandatū iurisdi-
tionis sit reuocabile de
sui natura. ff. de iudi. l.
iudiciū. §. soluit. ⁊ impa
tor iurisditionē ⁊ ptātē
habeat a pp'lo vt hic cū
ꝯcordā. vr q pp'ls reuo
care possit. ¶ Preterea
ꝯstat hoc fctm̄ fuisse an
tiqs tpib⁹. ff. de ori. iu.
l. ij. ⁊ ex actis. ¶ S3 ꝯvr
p hūc. §. q dicit ei' ⁊ ineū
vñ pl⁹ sonat q̄ȝ si diceret
ei tm̄. vñ ſm grammati
cos plus credis i eu3 q̄ȝ
ei vel eū. ⁊ p hoc facit
q2 electores nō pñt va-
riare electionē factā. ex
de elec. in causis. ⁊. c. cū
inter. ⁊. c. publicatio. et
hāc ptē t3 gl. ff. de legi.
l. nō ābigit. i fi. ¶ † Itē
q2 imperator maior est
populo ⁊ ad eum tanq̄ȝ
ad maiorem habetur re

cursus. in feu. si de inuesti. iter do. ⁊ va
sal. lis ori. c. j. §. j. ⁊ sic p minorē nō dep
poni p iura. s. alle. extra ð maio. ⁊ obe.
c. cū iferior. ⁊ vr exp̄ssu3 q pp'ls antiq
iure habebat iurisditionē supponēdo
q hodie nō. C. de pa. po. l. ij. in fin. nec
ob. q ð iurisditiōe arguit: q2 iurisditio
reuocari nō pōt vbi tota trāslata ē nec
q cq̄ȝ remanet pene ꝯtrāsferērē ⁊ maxi
ex q alius vsus est. extra de offi. ðleg.
c. q̄ȝuis. li. vj. ⁊ facit q2 cōstituentes nō
possunt destruere dignitatē p eos con
stitutā. extra de ꝯsti. c. cū accessissent.
¶ S3 tñ satis posset dici q pp'ls ex cā
posset eā destruere: vt in ꝯrijs. ff. ð ex-
cusa. tuto. l. s3 ⁊ reprobari. hoc tñ atten
4 tare periculosu3 est. ¶ † Sed an popu
lus pōt hodie legē facere. glo. dicit q
nō cū totā potestatē trāstu' erit: qð ē ve
rū generalē: s3 municipalē sic. s. co. §.
oēs. populi. dū tñ habeant collegium
approbatū: al's non cū tota iurisditio
sit translata: vt hoc. §.
1 ☞ Imperator si fert sniam interlocu
toriā aut diffinitiuā an faciat ius cō
2 Lex generalis quot modis cognosci
3 Debitor si impetrauit dilationē an ex
tendat ad fideiussores.
4 Quid si fideiussore cōuēto debitor
su qui habet p̄uilegiū suscipiat defen
sionē fideiussoris: an possit ex sua p̄
na allegare priuilegium.

Quodcūq3 ergo impe

1 rator. ¶ † Cōcor. ff. de cōsti. princi. l. j.
C. de leg. l. ij. S3 ob. eo. ti. l. iij. ṽ. inter
b locutionib⁹. dic q ᵇ aut princeps inter
loquit aut diffinit. Primo casu eius in
terlocutoria nō facit ius in. d. l. ij. ⁊ no
tatur. d. l. j. ⁊ hoc nisi esset i corpore iu
ris redacta. C. ð no. co. compo. §. fi. xx.
dist. c. j. ff. qð met. cā. l. metum. §. sed q
p̄tor. C. de cōsti. pecu. l. fi. Et idē si prin
ceps ad consultationē vl' supplicatio
nē cuiusq3 rñdeat vel rescribat. nā non
facit ius nisi illa cā. rñdeo esset in cor
pore iuris clausa: vt no. C. de sen. l. pre
mo. in. j. gloss. Scðo casu quādo diffi
nit: aut presentibus partib⁹ ⁊ tunc ſm
Jaco. non facit ius nouum: sed ð de
clarat. ff. de acqui. re. do. l. adeo §. cum

quis.j.de re.di.§.si q̃s.ff.de testa.l.he
redes palã.§.sed & si.Ↄ ius ita parũ.vt
j.e.§.C.de pe.si vidicari.ff.de arbi.cel
lus.in auẽ.de iudi.§.oẽs aũt. si preter
ius tũc facit ius.vt hic.C.de legi. l.fi.
Si vero patribus absentibus põt dici
q̃ nõ facit ius.quia magis ex cõtuma
cia &c.ff.de inoffi.testa.l.qui repudian
tis de app.si perlusorio.§.j.de euict.si
2 ideo.§.fi. ¶ †In gl.generalẽ.l.leges.
imo sex modis. vt ibi ptz: & ibi notaẽ
In.l.sz nõ ibi minorẽ.dic.C.de pe.l.si
vendicari.¶ In glo.vt clericus.in fin.
dic vt dixi.s.j dist.intellige tñ q̃ in il
lo negotio facit ius.vt.l.ij.C.de legi. 3
¶ In glo.ff.qd quisq̃ iur.in fi.glo.sed
adhuc restat Ↄtriũ hui⁹ litere.pp̃ter qd
Pet.de bel.per.intelligit.l.illã fi. scdz a
scds casus positionẽ q̃ est ibi in gl. et
reprobat primũ p̃ hũc.§. sz hoc nõ est
tutũ astruere:qz fieret violẽtia lr̃e. Pre
terea videẽ expressum p̃ propria posi
tione.C.de p̃po.sa.cubi.l. in sacri.§. fi.
Propter qd dicas q̃ est regula q̃ fallit
in iudicijs ratione etiã inequalitatis
vitande vt in Ↄtrio. ¶ Itẽ quãdo quis
ad sui postulationẽ impetrauit ius ini
quũ.vt.d.l.j.& de hoc Dyn.extra de re
gu.iur.c.in iudicijs.lib.vj. Et itellige
hãc regulã in priuilegio non clauso in
corpore iuris. ff.de reg.iur.l.nerati⁹.
¶ Itẽ vbi est cõcessum cõsideratiõe p̃
sone tm̃:nã si cõtemplatiõe rei secus.
vt.ff.de cen.l.iij.si rei Ↄcedaẽ cõtẽpla
tione persone esset personale.ff.de ser
ui.rusti.predi.l.predio.&.l.luci⁹.in du
bio autẽ censeẽ reale vbi dignitati vel
rei cõceditur vel loco.extra de iinsti.cũ
venissent.ff.quẽadmodũ vsufru.amit.
l.si vsusfructus de reli.c.cũ loca.et no.
in spe.de instru.edi.§.nũc aũt.versicu.
item quid fuit. ¶ Itẽ dic q̃ vbi conce-
ditur p̃sone & eius heredi non excedit
primũ.si heredib⁹ transit ad oẽs. C.de
mune.patri.l.sordidorum.dic vt ibi.pri-
uilegiũ autẽ in corpore iuris clausum
egreditur personam vbi cõceditur rõ
ne naturali & equitate iuris attẽta. C. 4
ad velle.l.heredes.ff.de in integ.rest.
l.non solum.de mino.l.interdum.C.si
aduer.transac.l.j.de repu.que in iudi.

de in integ.restitu.finã.
l.j. et potest dici vt no.
ff.de mino.l.q̃ si minor:
sed ibi conceditur me-
re in fauorem persone:
& ea attenta tãtum non
transgreditur personaz:
vt.ff.de administ.tuto.l.
ex pluribus. eod.titu. a
tutoribus.§.j. ff. de reg.
iur.l.in omnibus.in fin.
nisi casu quo transit ad
suum.ff.solut.matrimo-
nio.l.maritum.&.l etiã.
¶ †Sed quid si debitor
impetrauit dilationem
nunquid extenditur ad
fideiussores.[a] Videtur
q̃ sic saltem per quan-
dam consequentiam. vt
in auẽ.de fideiusso.§.sed
neq̃. videtur contra.ff.
de re iud.l.si fideiussor.
Hanc q̃stionẽ plene p̃se
quiẽ Cy.in lec.C.de pre
ci.impera. offer.l. quo-
ties. Et dicas q̃ priuile
gio non gaudet nec ad
ipsum extenditur dire-
cte: gaudere tam posset
indirecte. vt si reus in
mora non fuerat: & erat
electa persone idustria
quo casu fideiussor non
potest conueniri quo-
usq̃ reus in mora fue-
rit.ff.de ver.ob.l. si pu-
pillus. & nõ potest eẽ in
mora p̃pter dilationem
ex quo iustã exceptionẽ
habet.ff.de re iud.l.vbi
nulla.sed si nõ esset ele
cta industria: tũc ex sua
mora posset conueniri.
Et idẽ in q̃buscũq̃ obli
gationibus dandi.ff. iu
di.solui.si reus.et.d.l.si
pupillus. ¶ †Sed quid
si fideiussore conuento
reus principalis qui ha
bet priuilegiũ defensio

[a] ¶ Ad fi-
deiussores
De hac qõ
ne vid bar-
to.in.l. fin.
§.fin.C.de
vsu.rei iu-
di. et idem
Bart.in.l.
quoties.C.
de p̃ci. im-
pera.offer.
Bart.in.l.
cum filius.
§.j.de ver-
bo.oblig.

nē fideius. recipiat: nun q̄d ex psona sua potest saltem allegare priuilegiū ita fideius. ōfendere. Nō videtur qr ita de iur̄ principalis pōt exceptiones ex sua psona competētes allegare si sua intersit ff. ō fideius. l. marcellus. C. manda. l. idē ꝙ. ⁊ gñaliter. ff. rez ra. h. l. procurator. ad ex h. §. j. hic autem non videtur eius iteresse: cū exceptionem habitur⁹ sit contra fideius. sicut ꝯ alios creditores. ⁊ hoc non est expeditum. nam actio mādati incipit effectualiter competere a tempore quo soluit fideius. C. mād. l. p ea. ⁊ priuilegiū non extēdit ad futura. vt scripsi. C. ō seruit. l. nō modus. extra de cen. c. cum sit. in cle. ⁊ iō videt' iteresse. ¶ Preterea fideiussor posset damna sustinere q̄ de cursu dilatione an eo repeteret: et propter interusuriū medij tpis. iō dic qđ semper potest subuenire defensionē: ꝯ priuilegio ex psona sua: ti nisi in casu quo fideiussor nullam habere recursum cōtra eū vt no. Dy. l. d. l. ⁊ fideius. ff. de re mi. ¶ Itez dicit ꝙ ꝯuis priuilegium non excedat personaz. ex quo tamen semel cōcessum est potest ab alijs impetrari. ff. de sena. l. fi.

1 ☞ Princeps an possit facere legem sine consilio procerum.

Alicant. dū tñ appeat eas factas p. l. qđ deprehendit ex multis. vt dixi. ꝫ. in gl. gñalē. ¶ † Sz an pnceps pōt legē facere sine ꝯsilio pcerū nō vr̄. vt. C. ō legi. l. hūanū. ne si. p patre. ⁊ vt. habita. Dic contra. cū ēt ⁊ in cuz sit translata potestas. ꝫ. §. sed qđ principi. De papa lur' opi. Dicunt quidā ꝙ papa debet ⁊ tenetur p'ulere cardinales i arduis ⁊ ita tenet Jo mo. extra de heretic. c. super eo. sed Archi. contra a de offi. di. ꝯuis. lib. vj. dic vt ibi.

a ¶ Archi. ꝫ. Adde ꝙ ista ē ꝑior ⁊ cōior opinio. quā Dānor. sequit l c. ergo. co lū. ij. extra de clericis nō resi. vbi dicit cardina nō posse pscribere ꝙ papa nō faciat ardua sine eorū cōsensu. vid eūdē l c. qm̄ nu. j. ⁊ qđ ibi addidi ad eū l apos. i ꝟs. vbi lex est multū dubia. extra de vsu. fel. l. c. cū nobis. l pn. ō psc. ⁊ pan. de ca. cōsi. cclxxx. inci pit. l facto presenti.

Pretorū. ¶ Videlz ea ē erāt facta añ legē regiā hodie ꝓtores nō ꝑnt legem facere. di xj. ꝫ. §. sz ꝙ pncipi. ¶ An gl. vt de mebo. l fi. ⁊ vide. ff. de ord. iur. l. ij. §. itē ꝙ de edil. curu. in constitutione gic.

1 ☞ Respōsa doctorū an hodie faciāt legem. vel legis interpretationem. Doctores qualiter aut qua auctoritate creantur in francia: ⁊ qualiter auctoritate apostolica: et q̄liter doctor creat doctorem.

1 Responsa. ¶ † Nūqd ergo hodie stāret responsis ⁊ rōnibus doctorū vt habeatur p lege seu eoꝝ interpretatiōib⁹. Vl det ꝙ non per hūc. §. q̄ dicit hoc antiqtus fuisse. ⁊ ita supponit ꝙ non hodie ⁊ p hoc. C. de legi. l. j. ⁊ hāc pte tenet gl. ff. de legi. si de interpretatiōe. Sz ꝯ vr̄. ff. de iure fis. l. non puto. et ibi not. Dic primā veraz. vt hic. De quo ergo operāt illa ꝟba licētia docēdi regēdi interpretādi ⁊c. q̄ in licētijs baccalarieorū ponunt. Dicas ꝙ solūmodo vt docere possint publice qđ al's nō possent C. de pfes. q̄ in vr. ꝯtā. l. j. de stu. li. vr. ro. l. j. Sed tñ iudex benefacit q̄ eorū opiniones seqt' si sint ꝯsone rōnibꝫ si seruet. vē. si qñ. §. j. de vul. sub. l. i substitutione. §. fi. ¶ † Sz cū ad impatorez ptineat creatio doctoꝝ: vt ꝓ ptz cū dicit. qb⁹ a cesare ⁊c. ⁊. ff. de offi. iu. l. ꝯ primus diuus. quo iure docto. legum creant' i regno frācie vbi impator nullā supioritatez hz saltē de facto vt scripsi. C. ō sum. tri. l. j. ¶ Itē qūo autoritate apłica creant' cū hec scia ciuilis sit secularis nec ad eccl'iasticos ptineat extra ne cler. vel mona. super specula.

C. de test. hac consultissima. ¶ Itē quo iure doctor creat doctorem cum hoc ad imperatorē pertineat: vt hoc arg. C. de re mili. l. neminē. vl' ad ordinē ciuitatis de pfes. et me. l. magistros. decreta. is non hoc debuisset declarasse q̄ ē extrav magi. c. j. l. cle. et fuisset efficatior q̄ in eo qd ibi statuitur.

1 ¶ Cōsuetudo q̄nq3 sonat factū nudū et in quo differt ab vsu.
2 Cōsuetudo qualiter differt a stilo et statuto. et nu. 3. et 4.
5 Cōsuetudo q̄ ius tribuit q̄liter differt a prescriptione.
6 An q̄t necesse sit ponere et pbare q̄ vigore cōsuetudinis negotiū sit expeditū.
7 Cōsuetudo an inducat si ppl's errat.
8 Cōsuetudo vt introduci possit an req̄ratur consensus superioris.
9 Consuetudo vt valeat requiritur q̄ sit prescripta et quanto tpe.
10 Consuetudo vt valeat requirit qd sit rōnabilis: et an seuera teneat. et nu. 11.
12 Cōsuetudo qualiter obtinet circa modum agendi.
13 Consuetudo an debeat probari.
14 Et per quot testes debeat probari.
15 Cōsuetudo an trahat ad casus siles.

Ex nō scripto. ¶ Circa materiam cōsuetudinis est insistēdum principaliter circa sex. Primo circa nomē. Secūdo circa diffinitionē. Tertio circa introducēdi modū. Quarto circa modū agēdi. Quinto circa modū pbādi. Se
1 xto circa vires. ¶ † Circa pmū sciēdū est qd consuetudo q̄nq3 sonat factū nudum. vt. C. de epis. au. l. iij. §. fi. de seru. l. j. C. cōmunia. de ma. l. fi. de iur. fis. l. super creandis. ff. de verbo. sig. vt al phenus. eo. ti. l. anniculus. et ita sumitur hic. Sed q̄nq3 sonat ius. et ita sumitur hic. et. C. q̄ sit long. cō. ff. de legi. l. de q̄bus. et intellige qd sonat ius or ius ex ea re nat. ipsa tñ in facto est vt pate
2 bit. j. ¶ † Sz in quo differt ab vsu[a]. dic
a ppie sumēdo vsum differt tanq̄ cā a suo effectu: q2 cōsuetudo per vsum inducitur: et vsus pprie dicit factū: cōsuetudo ius. ¶ Sed tamen vsus pro consuetudine quandoq3 sumitur. extra de verbo. sig. specu. in cle. §. et quia. et in vsi. feu. ti. de feu. cogni. et multis alijs locis. et eodē mō cōis obseruātia et z. d. i ta. et qua. c. iij. de sp. q̄uis. l. cle. ff. de pe. l. pgnātis. et etiam mos. C. de cōstit. pe. l. ij. l. fi. ff. de supel. le.
3 l. labeo. ¶ † Itez differt
b a stilo[b]: q2 stilus pprie dicitur circa illa que tāgunt modum ordinandi acta et sñias et alia q̄ scribunt a stilo cum quo scribit. et facit. C. de vet. iur. enu. l. ij. §. sz si que. d sac. sanc. eccle. l. j. vnum p reliquo sepe poni videor: vt ptz extra d fal. c. q̄ graui. et facit. C. de dona. l. serui. de test. l. test. ff. de act. emp. l. veteribus. ¶ Itē differt a statuto: q2 illud exp̄sso consensu introducit cōsuetudo tacito. vt hic. ff. cod. ti. sed ea. z. eo §. oēs populi. et no. q̄ cōsuetudo d2 a cō. qd est simul. q̄si cōis vsus. in decre. dist.
4 j. c. cōsuetudo. ¶ † Nunquid ergo iter singulares pōt cadere cōsuetudo. Host. dicit l summa eo. titu. §. qualiter. §. sequitur. et §. si. q̄d ergo. q̄ multi pñt ponere cōsuetudinem ꝯ singularem vt. ff. cōia predi. venditor. §. si constat. sed singularis ꝯ singularē: vel singularis contra multos nō pōt nisi nōie vel rōne dignitatis. et ita intelligit ex de of. arch. c. dilecti. et. C. q̄ sit lōg. cō. l. fi. sz Jo. de tre. dt ꝯtiū q̄ cōsuetudo cadit inter singulares. xviij. q. iij. seruitiū. et glo. extra eo.

a ¶ Vsu. vide h xp̄ofo rū porcum bñ loq̄ntē
b ¶ Stilo. lati⁹ vid h p are. q̄uo cōsuetudo differt a stilo: et dt q̄ stilus est ius nō scriptum ab vni⁹ iudicis volūtate sepius stilatū. et in hoc differt a cōsuetudine: q2 illa a tacita volūtate et vsu pluriū inducit q2 ppl'i vl' maioris ptis eiusdē. et ista ē melior differētia quā ponat hic Jo. fa. et hāc differentiā angel. confirmat autoritate pe. et Cyni.

a ¶Diffinit. Tu diffine s3 bar.plenius
s.q consuetudo est ius nõ scriptũ moribus
z vsibus pplirt maioris ptis ipsius recte
initiatũ z ꝯtinuati itroductũ hñs vim
legis z dicit hic ãg.q h diffinitio bar.
cõiter tenetur.

b ¶Introducẽdi modum. Plenius vide h p ang. i ij.col. circa fi. ṽ.not. q cõsuetudo. Christofo. por.succincte ponit quinq esse necessaria ad inducẽdã ꝯsuetudinẽ. Pmo q moribus vtentiũ vel ppli.i.ꝯsensu eorũ sit introducta vt h:vl maioris ptis ppli.vt.l.si quis a filio
§.fi.de leg.iij.l.qd maior.ff.ad muni.
Scdo reqrit q sit ꝯtinuata p diuturni
taté tpis.s.x.an.vt i gl.l.de qbus.ṽ.iue
terata. Tertio reqrit frequẽtia actuuz
i.an in totũ.C.de edifi.pña.et aliquan
do duo actus reqrũt si sũt notorij.vt h i
gl.nec est necesse q sint iudiciarij:als
si actus nõ sunt notorij dz iteruenire fre
quẽtia actuũ. Quarto reqrit q hec cõ
suetudo sit itroducta nõ erronee s3 rõ
ne als est corruptela.c.fi.ex de consue.
l.qd nõ rõne.ff.de legibus. Quito q sit
ius nõ scriptũ nisi esset scriptũ ad me
moriã.l.ꝯhit.ff.d pigno.hec dt Christ.
por.adde bal.i suo trac.d tabel.i.ij.q.
panor.in.c.fi.ṽ.si.qrto requiritur extra
de cõsue.z eũdẽ i.c.ꝯsuetudines.z ibi
posui remissi.in apo.ad ipm in apo.in
ver.tacitum.nu.j.de rescrip.

c.fi.z Inn.ext d cã pos.cũ
ecclia.Et p eis.d.c.cuz
ecclia.C.d agri.z cẽ.l.li
tibus.z.l.cũ satis.§.ij.z.l.
dñi extra d reli.do.c.qz
sepe.i cle.C.loca.l.exce
ptio.satis potest dici q
in protestationibus con
suetudo possit cadere
inter singulares z ex ea
agi p iura pdicta:z hoc
in iuribus s3 non in alijs.
¶Itẽ q singularis põt
consuetudinem propo=
nere ꝯ cõitatẽ ville vel
patrie.ff.de iurij.l.sa=
ne.z ibi nota.hic tamẽ
nõ est pprie cõsuetudo
de qua hic tractatur:qz
per hanc ius acquiritur
per illam de qua ibi tra
ctantur ius constituitur
vniuersaliter. ¶†Que=
ritur ergo i q differt cõ
suetudo p quã ius acq=

rit a pscriptiõe.si seqris opi.ho.dfia
de se p3.qz ꝯsuetudinẽ acqrit mltis.et
nõ magis illi q illi p pscriptionẽ põt
acqri et singulari si aliã opi.seqris di
cit Io.q non est dfia.vt no.in.d.c.ser
uitiũ. Tu dicas q immo.qz in cõsuetu
dine nõ op3 cãm pponere i pscriptiõe
sic.vt no.in.d.c.fi.extra d cen.puenit
et.c.super eo:z.d.c.cũ ecclesia.qd aũt
de prescriptione dixi intellige nisi alle
get tps.xl.an.no.vel maius.dic extra
de pscrip.c.j.lib.vj. ¶Itẽ qz puilegiũ
et cõsuetudo psit ꝯcurrere sed nõ psci
ptio:vt in summa host.eo.ti.ṽ.et sum
mã.dic vt ibi. ¶Ite3 consuetudo ligat
oẽs etiam ꝯ qs nõ ẽ vsitata.vt.c.dile=
cto.ex de off.arch.s3 pscrip.nõ. ¶Itẽ
qz cõsuetudo nõ admittit in corporali
bus.vt no.i.d.§.fi.ṽ.extra summã.pre
scriptio sic. Illud no.q per consuetudi
nẽ ita demũ acqrit ius mltis ꝯ singu
larẽ:si ipe qsi ꝯsensu recipiẽdo forte
aliqd:als non vt not. Inn.extra eo.in
rub.p quo:qz cũ pplo hoc non posset
expsse mltominus tacite.ff.q z a q.z si
uatus d polli.l.totiens.§.fi.intellige
nisi ext tm tps elapsum qd suffic
ad pscriptionez.ff.de aqua plu.ar.l.
§.fi.z.l.si prius.§.j.z.d.c.j.lib.vj.C.
au.coro.l.j.li.x.ff.de offi.pcõ.obserua
re.ver.magni. ¶Circa scdm qd diffini
tur a.dic q tex.decreti diffinit.vno mo
in.d.c.cõsuetudo.z Azo alio modo:vt
no.C.eo.l.i.dicendo q consuetudo est
ius non scriptuz moribus introductũ.z
illã sequit Inn.extra eo.in rub.hosti.
diffinit magis plene in summa eadẽ
§.quid sit.qlibet sit tibi bona:qz per
diffinitiões nihil mutat i iure nec obo
lũ lucraberis. ¶Circa tertiũ v3 intro
ducẽdi modum b. Pmo qrit q requirã
tur ad cõsuetudinẽ inducẽdã.i hoc va
rij varia dixerunt:vt p3 in multis scri
pturis.glossar z doctor:tn ãt ꝯclusio
nes ipsas veriores vidẽtur i q summa
recolliges.dic q si qd vsitatũ fuerit p
tm tps qd nõ extat memoria de cõtra
rio i casibus q ꝯtigerũt qd est ꝯsuetudo
dato q nõ pbetur snia nec aliud.z illã
firmãt se Inn.z hostiẽ.ex eo.in rub.z
hosti.in summa.eo.tit.§.qualiter.ver.

quarto. pro quibꝰ est. C. de iuris. om. iu. l. magisterie. ꝛ c. allega. ꝙ de obseruā-
tia loquūtur. C. de calū. l. j. ꝛ istud vult
dicere. l. si ea aduersando. ꝛ l. ꝓcedēti.
nec est opus declarare actꝰ. vt. j. dicet.
circa quartā partē. ꝛ is est vnꝰ modꝰ.
¶ Itē est aliꝰ si libelli querimoniales
non fuerint admissi. vel si fuit iudica-
tū pro ꝯsuetudine ſm gl. ꝙ est hic. ꝛ l.
de quibꝰ. Et idē Inn. ꝛ hosti. in dictis
locis allega. plus tamē hoc casu est ne
cesse ſm Inn. ꝙ iudex habeat animū
inducēdi ꝯsuetudinē: ꝛ ꝙ hoc probet.
sꝫ hos. i hoc cōtradicit. vt. d. §. ꝟ. ij. Un̄
ſm eū sufficit ita fuisse bis iudicatū. ꝛ
cōcor. in hoc cū gl. ꝙ est hic. ꝛ l. de qui-
bus. vt no. i. d. §. ꝟ. ij. In gl. decreto. vr̄
seq̄ opi. Inn. ꝛ vltra ponit ꝙ necesse est
ꝙ maior pars populi vsa sit aīo indu
cēdi ꝯsuetudinē ꝛ ex certa sciētia. si sit
sic vix aliqua consuetudo probabitur.
Unde ego credo post Ja. ꝛ Pe. ꝛ alios
bonos doc. ꝛ in hac etiā videtur reside
re hosti. ꝙ cū cōsuetudo inducat̄ ꝑ ta-
citū ꝯsensum ppl'i: vt. ff. e. sꝫ ea. ꝙ qn̄ꝙ
vnꝰ actus sufficit qn̄ꝙ reqrunt̄ plures
nā si vnus actus ita solennis fuerit ꝙ
potuerit ad notitiā populi peruenisse:
vel maioris partis sicut si inter duos
magnos comites vel barones sit cōtē
tio de comitatu vel baronia ꝙ per illū
vnicū actū inducit̄ vna cū tpis trāscur
su. in aut. q. mo. na. effi. sui. §. si qs igit̄
si āt vnū vl' modica negotia expediāt̄
opꝫ ꝙ fuerint tot ꝛ cū tāta frequētia ꝙ
potuerūt ad notitiam maioris partis
populi peruenisse. ꝛ iō tex. dicit frequē
tissimos. in. d. §. sed si qui. ꝛ facit extra
de test. cogē. c. ceterū. ꝛ ista apparēt ad
sensum: qꝛ si tacitus cōsensus ppl'i cō-
suetudinē inducit: ergo opꝫ ꝙ populꝰ
sciat alr̄s sequeret̄ ꝙ quilibet fatuus iu
dex seu ignorās posset ꝯsuetudinē in
ducere ꝛ tollere legē. Nec credo ꝙ sit
necesse ꝓponere nec ꝓbare ꝙ sit obtē
ta in cōtradictorio iudicio si tn̄ proba
ri posset bonū esset nec ꝙ maior ps po
puli vsa sit nec de aīo vtentiū nec ꝙ ex
certa scia. nā oīa ista ꝓsumūtur ꝓbata
frequētia actuū ꝛ trāscursu tpis ꝑ. l. sꝫ
ea. C. de edi. pri. an in totū. ꝛ l. j. C. e. ꝛ
ad. l. iul. maiest. l. fi. ibi cū dicit nr̄o tpe
ff. de test. l. iij. §. fi. ff. ad sille. l. j. §. eo. te-
cto. in feu. q sit prima cā bn̄. amit. §. de
6 niꝙ. ¶ † Sed an necesse sit saltē pone
re ꝛ ꝓbare qđ virtute ꝯsuetudinis fue
rit negotiū expeditū. Uerbi grā. ꝛ pro
batur ꝙ cū duo fratres diuiderent he-
reditatem primogenitus habuit auā-
taginm. ꝛ ita de duobus vel pluribus
nunquid est necesse probare ꝙ tūc al-
legatur super hoc consuetudo ꝛ ꝙ vir-
tute illius cōsuetudinis habuit vel an
sufficit probare nudum factum: videli
cet ꝙ ita fuit diuisum pōt dici ꝙ si al-
legaretur tēpus de quo non extet me-
moria vel prescrip. xl. anno. de iure ca
no. ꝙ non sit opus his cū nō queratur
sibi titulus vt. l. j. §. fi. de aqua plu. ar. l.
j. §. fi. ꝛ extra de ꝓscri. c. j. li. vj. Alias vi
det̄ qđ hoc sit necesse per iura ꝓdicta
ꝛ hāc vr̄ tenere hos. i. d. §. j. i ꝓn. ꝛ doc.
moderni eā sequunt̄. vel dic ꝙ sufficit
probare vsum per. l. alle. ꝫ. in ꝓn. ver.
7 sed tamen. ¶ † Quid ergo si populus
erret. Certe consuetudo non inducitur
ff. eod. quod non rōne. ꝛ hoc tenet glo.
vbiꝙ. ꝛ doc. vt not. in summa. e. §. fi. ꝟ.
est ꝛ sexto. ꝛ §. qualiter. ver. quid ergo.
Et hoc verū nisi errare circa cām im-
pulsiuā ſm Jac. ꝛ Pet. ff. de ꝯdi. ꝛ de-
mō. cū tale. §. falsam. Sed nō ꝓsumitur
error i populo vbi tot ꝓbati sunt. C. de
testa. l. omniū. Sed ob. ff. e. ꝙ nō ratio
ne. vbi supponit̄ ꝙ erronea tꝫ. sꝫ nō tra
hitur ad similia. Dicas ꝙ bene indu-
citur si primo fuit error postea sciētia.
Sed qn̄ semꝑ fuit error nō: vt ibi cum
ꝓmū ꝛc. ꝛ ita potes intelligere. ff. de in
iur. l. iniuriarū. §. fi. ver. vsurpatū. Uel
dic quod illa vsurpatio non erat pre-
8 scripta plene: vt no. in. l. ij. e. ti. ¶ † Sꝫ
nunquid requiritur cōsensus supioris
in cōsuetudine introducēda. gl. videt̄
dicere qđ sic. C. e. l. j. ꝛ idē Inn. extra.
e. in rub. ꝛ in. c. penul. de fide instr. nec
sufficeret tollerātia: imo opꝰ est exꝓs-
so consensu ſm eū. vt no. extra de pre-
ben. cum non ignores. de conces. pre-
bē. c. literas pro quo: quia sequeretur
inconueniēs ꝙ lex inferioris tolleret
legē supioris qđ est absonū ꝛ maxime

a ¶ Queritur. Vide hic areti. bene loquentem in .ij. col. circa fi. versi. nota q̄ consuetudo inducitur.
b ¶ Ca. fi. vbi p abb. tractãtẽ. vide qñ cõsuetudo dicitur rõnabilis vel non.
c ¶ Irrationabilis vide are. h in pe. colũ. añ me. v. q̄ ro an mala cõsuetudo. vbi pulchrã q̄stionem decidit. Itẽ an cõsuetudo inducatur p actus negatiuos. vide late domini. fely. in c. ij. extra de cõsti. & vtrũ cõsuetudo possit disponere sup pbatiõe. per eundẽ l. c. ij. i. iij. col. cũ pluribus seq. extra de p ba. & ibi qñ faciat validam & ecõuerso per multa exẽpla bñ applicata. et ibi l. vj. co. an dãnata cõsuetudine intelligitur etiã de futura.

cũ hodie ppls totã ptãtẽ & iurisditionẽ trãstulerit. vt dixi. s. eo §. sed qd principi ego credo p post Jac. dy. & pe. qs et cõsensus requirit ex q̄ p leges data est popu. ptalis potestas: vt ptz hic & l. de quib9. Et est mirabile q̄ populus possit tacite legem tollere & nõ posset expresse simile. ff. de procu. filiusfa. §. veterani. extra de iura. calum. l. j. lib. vj. et pro hac parte videt expressum extra de cõsti. lz. lib. vj. de hoc etiam dicet. j.
9 circa sextã ptẽ. ¶ † Item reqrit q̄ sit pscripta. vt l. de qbus. §. inueterata ff. de legi. & hic. nã diuturni &c. & C. e. l. j. & ij. ex
a tra eo. c. fi. ¶ Querit[a] q̄to tpe. gl. post Joan. dicit/p. x. an. vt no. in. d. §. inueterata. Innocẽ. distinguit aut q̄ acquirit hz cam cõtinuã. & tũc tz cũ glo. Aut discontinuã & tũc tps q̄ non sit memoria. vt not. extra eo.
11 c. pe. host. tz cũ gl. de iure ciui. sz de iure canonico requirit vniformiter xl. annos et idẽ Bal. i. c. fi. Ja. & pe. tenẽt cũ glo. nr̃a indistincte: qz hic nõ agit de iure alicuius in prescribẽdo: sz de cõsensu ppl. colligẽdo q̄ psumit p lapsũ x. anno. ff. q̄ & a q̄. man. vi. §. aristo. Arch. distĩg. an sit sm ius cõe. an circa. extra

eo. c. fi. li. vj. p. c. j. de pscri. eo. li. mihi vr̃ vera opi. host. q̄ cõcor. cũ opi. glo. & doc. quatenus tãgit ius ciuile. & credo q̄ pcedit in vera cõsuetudine p quã ius statuit: sed in cõsuetudine per quã ius acq̃rit singulari: vel cõ singularẽ videt q̄ dz seruari. l. cũ de in rẽ verso. ff. de vsu. & habi. & q̄ ibi no. & C. de pac. si certi iuris. de iure ciui. & hoc inter liberos. q̄ ad colonos vr̃ sufficere min9 tẽpus. C. de agri. & cẽ. l. dñi. no. in gl. sed de iure cano. esset pscriptio vniformis. xl. annorũ. & hosti. no. extra de cẽ. sup eo. & hoc in cõsuetudine p quã ius statuit in alia dist. an habeat tit. vel non. & an sit cõtra ius cõe: qz tunc requirit q̄ sit tãti tpis qd nõ extet memoria. p. d. c. j. de rescri. & in hoc casu posset precedere opi. Ar
10 chi. ¶ † Itẽ reqrit q̄ sit rõnabilis. ex
b tra. e. c. fi.[b] Sz videt q̄ irrationabilis
c teneat saltem in terminis suis. lz ad cõsequẽtias trahi nõ debeat nec ad simi. vt. l. qd nõ rõne. ff. e. in feu. si de feu. c. tro. fue. c. filij. Preterea cũ sit ius videt q̄ teneri debeat q̄tuis durũ. ff. q̄ & a. pspexit. ¶ Ad hoc dicas q̄ sit cõsuetudo est irrationabilis que est cõtra ius naturale diuinũ vl q̄ inducit occasionẽ peccandi vel al's est cõtra bonos mores nõ valet. vt plene no. Innoc. et hosti. ex eodem in rubrica. & in summa host. d. titu. §. quid si cõsuetudo. ptz in aut. vt nulli iu. §. j. Alias aut q̄tuis sit seuera nec ita rationabilis sicut lex est nihilominus in suis terminis & terris saluãdo: vt. l. cõtra. Q̄ si q̄ let cõtra istitutionẽ iuris diuini. ex.
11 de cog. spiri. c. sup. e. dic vt ibi. ¶ Jo. q̄ dicit qd seuera tenet. dic vel minus rationabilis. dũtamẽ non sit oĩo irrationabilis valet nisi per. l. vel cõsuetudinẽ reprobet expresse. vt. C. de sũ. legi. aut. oẽs. de fur. aut. nauigia. j. ff. de va. qui cõ. li. eodẽ per totũ. sm ipe hec sunt remittenda iudicis arbitrio. cõsideratis singulis circũstãtijs. vi. an tendat ad norã vel non. vt not. q̄ quid sit. vnde sm eum nõ valet cõsuetudo que dat ius pignorandi auctoritate propria cum possit generare scandala: nec q̄ delictorũ punitio redimat
ad emi...

ad emēdas pecūiarias:nec illa: p quā interdicit q canonicus nō habeat vocem.in.c.vsq ad tps vt ipse ibi no.videlicet in.§.fi.ver.quid ergo. mediam credo verā cum sit ɔtra bonū iustitie. de alijs videlz prima z vltima nō credo cū cōsensus partiū hoc posset.C.de pigno.l.iij.cur non cōsuetudo. Itē requiritur bonafides fm Inn.in. d. rub.qd posset esse verū in consuetudine p quā ius acquirit vt dixi:in alia non in qua nō agit nisi de cōsensu populi colligēdo:item nec in illa per quā ius acquirit singulari vl ɔtra singularē de iure ciuili si excedat.xx.annos.sicut in corpalib⁹:vt plene dixi.C.d fui.l.j. ¶ Sz qd si maiore parte ppli tacēte aliq ɔtestant nō cōsentire.videt q maior ps eos liget.ff.ad muni.l.q maior. sed illa in necessarijs:secus in volūtarijs extra de ɔsti.c.cū oēs.z.c.cū accessissent. et in.c.dilecto.de offi.arch.qd videtur obstare.nā cōstabat de cōditiōe expssa:vt pz ibi cūdicit pacifica.Et facit.l. cū de cōsuetudine.ff.e.de publ.l. licitatio.§.carū iuncto qd no.e.ti.l.si publicanus.§.j.in gl.magna ver.itē expeditur z nota.in summa.verum est tamē q si post cōtradictionē illā sequeret pacifica frequentia actuū cū tpis trāscursu posset introduci contraria.j.§.pe.extra de prescri.c.auditis.vl dic q maior ps populi ligat minorē:vt videt notari in
a summa.§.qualiter.ver.sequit. ¶ Item[a] dic q si introducta consuetudine z prescripta fieret contra semel vel bis vel pluries q non ex hoc tollitur consuetudo nisi tanta sequeretur frequētia actuum z tpis cursus q possint nouā inducere vt not.in spe.de prescrip.ver.qz si post et.C.eo.l.ij.ff.de re iudi.l.nemo alieno b §.j.arg.ff.de iti.actuq priua.l. j.§.fin.
12 ¶ †Circa quartū videlicet modū agēdi.sciendum q quandoq consuetudo dat ius in re:qnq est ita introducta vt vides in aliquib⁹ locis in qb⁹ cōpetit ius in re proximi de gnē vēditoris facta obligatione emptori z cōsignatione pretij.z dn̄o feudali i re feudali p vasallum allegata. et tunc agi potest actione reali:vel confessio si sit ius in corporale.interdum dat ius ad rē vel ad dādum. et tūc cōdi.ex cōsuetudine cū non sit cautū quo gnē zc.ff.de ɔdi.ex le.l. vnica.vel imploraī offi ciū iudicis.vbi consuetudo tribuit tale ius qd deberet de iure per officiū iudicis expediri vt alimentorum z similiū. Caueat tn̄ pars q semp cōmemoret ɔsuetudinē in libello:qz cū sit in facto ponendo est z pbāda.extra de cōstitu. c.j. nisi esset notoria quo casu iudex debet supplere extra de consuetu. cum inter.in fi.de testa.Raynaldus.de reli.do.constitutus. ¶ Sed quid si quis agat cōdictione ex cōsuetudine de eo qd est iure scripto cautū. Jac. dicit q nō pcedit libellus cū ɔdi.sit subsidiaria sicut condi. ex lege. Et hanc opinionem videtur tenere Inn. in.c. cum ecclesia sutrina.de caus.poss.z ppri.sed tu potes dicere ɔ per illud c.extra de insti.cum venissent.C.de ve. iu.enu. l.ij.§.sed si qs.cē q ma. ac.poss.c.videtur. C.de decur.l.quibus.extra de test.cogē.c.ceterū. z fa. ff.de act.z obliga. quoties. ¶ Circa quintum[b] videlicet modū proban 13 di queritur. †Primo an consuetudo probari debeat:non est dubium q sic:qz i facto est.vt. s.dixi.sed forte statuta z cōstitutiōes nō debēt probari vel superiori consuli.eē.de fide instru. c.pastoralis.z hoc nisi sit no

a ¶ Itē vide sup hoc Abb.extra de consue. c.fi.

b ¶ Circa quintū. Uide Cy.C.q sit lōga cōsue.Aret.h in.vij. col. post me.ṽ. qro an necesse sit q pbetur zc. Christ.porcus h i pe. col. bar. in l.de quib⁹ ff.de lega.

toria: qr forte quotidiana. ff. de preca. l. ante. in fi. dic vt. S. in proe. i materia notorij. vel nisi tenderet ad litis ordinationē quo casu iudex si dubitet: oz se iformare summatim. ff. ad exhi. l. iij. §. sciendum. & §. ibidem. & ita seruat curia laicalis. ¶ Sz qd si iudex se ita informauit summarie: nec in scriptis redegit & pnūtiauit pro cōsuetudine & fuit appellatum. quid faciet iudex appellatiōis. Satis pōt dici q iudex appellationis eodē modo se informet. vt dixi in simili in materia
14 notorij. ¶ † Item queritur per quot testes pbabitur. [a] potest dici per duos. ff. de testi. vbi numerus. curia tn francie x. recipit & i turba. ¶ Sz quid deponēt. pro solutione hui⁹ repetas que circa modos introducēdi dixi. Unde si producatur ad probandā consuetudinem tēporis cuius non extet memoria deponet ita se vidisse obseruari suis temporib⁹: et a suis maioribus audiuisse sic obseruatum nec vidisse nec audiuisse quemq qui al's viderit obseruari. vide. j. de pb. si arbiter. de pb. si g. qd per nouale. e. ti. c. veniens. lib. vj. ¶ Nec credo q sit necesse deponere. quib⁹ casib⁹ nec inter quos viderit obseruari. Nam leges que allegant consuetudinem hoc nō dicunt: sed tantū modo dicūt fuisse sic obseruatū. Nec dicūt inter

a ¶ Per qt testes pbabit. Adde istum debere intelligi loq de consuetudine particulari. nam cōsuetudo generalis nō indiget pbatione. vt no. Bal. in l. iij. i. j. col. Pū. attēde h. C. de ser.

b ¶ Quid. De hoc vide p Ang. in §. ex nō scripto. in viij. col. circa me. v. q rit h Ang.

quos & tn hoc tanq efficax ad decisionē adducūt: vt. d. l. fi. C. ad. l. iul. maie. ibi cū dicit nostro tpe &c. de ver. signi. sepe. & in cle. & in alijs iurib⁹. s. alleg. que de obseruātia loquunt qnq tn specificat. vt. ff. ad. l. iu. ma. l. inqsitioib⁹. ¶ Itē qr in tāto tēpore nō qrit titulus vt. d. c. j. de prescri. Si vo pducant ... per consuetudine minori tpe inducta oportet q deponāt tot & tales actus q presumat sciētia populi. & decursu ... quo presumatur anim⁹ & alia q necessaria dixi ad cōsuetudinē inducēdā ... in tertia parte. & iō hic videt necesse specificēt casus & personas inter quas hoc viderūt al's nō posset ex eoz depositionib⁹ deprehēdi qui sint sufficientes act⁹ ad consensum ppli psumēd. ¶ Si tn illi q pducunt essent sapientes hoies & scirēt qd est cōsuetudo: ... le nō recordari inter qs psonas viderūt obseruari: nec i qb⁹ casib⁹ satis sent eoz depositiones admittēde p. l. fi. C. ad. l. iul. maie. cū alijs quas p cor. allegaui. ff. de pe. pgnātj. ¶ ... si deponāt psuetudinē esse vr q nō ... let testimoniū. nam videt se potius iudices cōstituere q testes. Ipsi eni debēt deponere super actib⁹ & exple ... cursu tpis. & post iudex ex hoc dif... net an sit psuetudo al's nō vz testimoniū. & ita no. Inn. extra in simili de ... sti. c. cū cām. vel dic q valeat coru ... positio si vlteri⁹ nō fuerint interrogati. C. de test. solā. cū ibi notatis. Et ... si deponāt eē cōsuetudinē dicāt ... sufficiētē deponēdo d frequētia actus et tpis transcursu. & hoc satis am ... Inno. in simili. in. d. c. & facit de test. gen. ceterū. ¶ Quid [b] si sint plures deponūt de freqntia actuū & tpis ... cursu singulariter tamē: qr vnus ... vnū alius aliud. do. Iaco. & Pet. ... q nō valet testimoniū. nec ob. qd ... tur. ff. de test. ob carmē. §. fi. de aq. ... arcē. in summa de probatio. si arbi... qr ibi deponūt circa vnū factū: hic ... ca diuersa sm eos. ego eni hoc ... do. oēs eni hic inducunt ad probandā prescriptionē. Unde ego admitte... les depositiōes in omni psuetudi...

per quā ius acquirit̄ ⁊ p̄ quā ꝯstituit̄.
¶Circa sextū q̄ sint ei⁹ virtutes seu vi
res? dicēdū ꝙ multe. nā per eam qñq̄
ius ꝯstituit̄: qñq̄ acq̇rit̄ vt satis dixi ĩ
p̄cedētib⁹. Itē p̄ eam derogat̄ iuri scri
pto sup̄ quo dic ꝙ aut ꝯsuetudo p̄cedit
⁊ ius subsequit̄: ⁊ tūc si ꝯdēs ius ip̄az
nō ignorat: q̄ꝛ forte generalis. vl' al's
ꝯstat eā n̄ ignorare ꝯsuetudo tollit̄. C.
de testa. l. fi. al's nō. ff. d̄ sepul. vio. l. iij.
§. diuus. ex̄ de ꝯsti. c. j. li. vj. nisi ꝯdēs
ius exp̄sse eā reuocaret sicut facit ĩ mł
tis locis. ex̄ de sepul. super cathedraz
moysi. l cle. cū ꝯcoꝛ. C de fur. aut. naui
gia. de legi. here. aut. oēs vbi aūt ius
ꝯcedit ꝯsuetudo subsequēs tollit ip̄z:
dūtn̄ sit rōnabilis: vt. s̄. dixi circa ter=
tiā partē. Nō tn̄ oino: sz particulariter
in loco in quo seruat̄. ⁊ hoc vult dicere
l. ij. C. e. ti. s̄z Io. Azo. ⁊ gl. vel expone
eā vt extra eo. c. fi. legit̄ꝛ no. d̄ hoc ple
ne per hosti. in summa. §. fi. non tn̄ te=
neas ꝙ ibi scribit̄ vsq̄quaq̄: q̄ꝛ dictuz
cap̄. licet corrigitur in aliquib⁹. ¶Sz
a querit̄ an ꝯsuetudo tollat legē. Verbi
gratia. Nūq̄ fuit auditū in regno frā
cie ꝙ adulter puniret̄ pena iuris: nun
quid si hodie accuset̄ debebit ⁊ pote=
rit puniri pena iuris. do. dicunt ꝙ sic
vñ s̄m eos ꝯsuetudo nō tollit legē. ni
si qñ h̄z factū implicitū: vt q̄ꝛ adulter
alia pena punitus sit: ⁊ hoc sequit̄ ho
sti. in. d. §. v̄. nūq̇d ergo. ⁊ id̄ reprobat̄
opi. Bal. C. de iudi. rē nō nouā. Et pro
eis facit. C. de iure do. ipe. l. fi. sed ob.
C. de la. li. tol. l. j. ⁊ de dedi. li. tol. l. j. ff.
de pu. iudi. in. l. ordo. in decr. dis. iiij. c.
leges. s̄z itellige eas s̄m modificatio
nem predictā: vcz ꝙ per desuetudinē
⁊ factū ꝯtrariū. Quidā aūt distinguūt
aut lex imperat ⁊ penā apponit: vt no.
Io. an. post host. extra de treng. ⁊ pa=
ce. c. j. ĩ nouel. ⁊ facit. ĩ. de iniur. §. pena.
ĩ. p̄ q̄s p̄so. §. j. ĩ. de satisda. §. j. ff. ad. l.
rhodi. de iactu. l. de precario. Itez con
suetudo cōstituit ius: ⁊ artat singulos
etiā illos qui nō habēt consensum: vt
furiosus ⁊ pupillus. ff. de admi. tuto. l.
tutor siue. §. lucius. sed ꝯsuetudo laico
rū nō ligat clericos nec eccl'iā. vt not.
extra de ꝯsti. que in ecclesiaꝝ. ⁊ in sum
ma. d. §. fi. ver. sed pone
nisi esset generalis qua
clerici ⁊ laici vterent̄. vt
not. Inno. extra eodem
cum dilectus. in fi. Sed
an ligat fiscum vel dn̄m
terre in qua consuetudo
obtinet. non videtur cū
lex inferioris non liget
superiorem. vt dixi. s̄ §.
sed qd̄ principi. de hoc
fuit quesitū in facto du
catus britānie. Tamen
potest dici ꝙ sic. nō cum
inferior ligat: s̄z ius ex
cōsuetudine emanat. vt
plene no. Archi. in simi
li. extra de rescript. c. vt
animarū. lib. vj. ⁊ facit
bene. C. de serui. l'. ma=
nifeste. ff. qd̄ vi aut claz.
l. iiij. §. plene. versi. ⁊ si.
l. ad municipa. l. lucius.
§. fina. de priui. credito.
l. anthiocensium. Aut
liget extra territorium
Et quid vbi sunt diuer=
se. Et quid si aliquis ha
bet possessiones in vno
loco ⁊ habitet alibi. dic
plene vt dixi. C. de sum.
15 trini. l. j. ¶†An autem
cōsuetudo trahatur ad
causas similes. glo. di=
cunt quod sic vbi ratio
consuetudinis se exten=
dit. vt not. C. eo. l. j. ff. de
legi. l. de quibus. potes
dicere ꝙ ꝯsuetudo non
extenditur ad casus de
terminatos a iure in eo
ꝙ exorbitaret a iure cō
muni. ff. e. l. qd̄ ratione.
⁊ hoc nisi esset maior ra
tio dubitādi in casu ad
quē trahit̄ q̄ꝫ in casu cō
suetudinis. vt si esset cō
suetudo ꝙ bānitus pos=
sit impune iterfici ⁊ vul
neretur: vel si consuetu
do excludat filiā a suc=

a ¶Sz q̄ritur. Vide do. Cardi. in. cap̄. j. de treng. ⁊ pace.

a ❡Sed naturalia. Ex hoc. §. i gl. not. Are. q ius naturale est imutabile qd ĩ itelligit ĩ sui totalitate: sz ĩ sui spē z in certis casib9 alr obseruat: vt ĩ seruitute z emãcipatiõe z vsucapiõe: z hoc ē tz gl. in. c. a nobz. ex de deci. Item ea q̃ sunt d necessitate nature non mutant vt hic. s̃m ea q̃ sũt ex p̃sumptione nature: vt leo p̃sumatur ferus: z hõ mansuetus. mutari pñt vt l. j. §. bestias. ff. d possu. et ibi Bart. z per Dy. ĩ r. ka semel mal9. de reg. iur. et in his q̃ sunt de presũptiõe nature q̃ mutari possũt magis ĩspicit accñs q̃ natura. Et de hoc inducit ad qõnē ɔcesse sunt rep̃salie ɔ̃ ferrarienses. nõ poterit capi ferrariensis qui non moratur in terra originis naturalis: sed ex accidẽti mutauit domicilũ nisi ferrarie subiret onera p se vel per patrem vel fratres: iz ipse alibi habitet. vide lati9 p bar. in tractatu suo rep̃saliaz. i. vj. q. pricipa. z i. d. §. bestias. 2

cessione z tractet: an excludat ei9 liberos. ff. de 1
ser. expor. l. cui pctõ. in feu. de suc. feu. in p̃n. sz ad casus nõ determinatos põt extẽdi dũtamē cõueniãt in rõne vt dixi. z sic itellige in feu. q̃ sit cã bñf. amit. §. p̃dictz ver. sz qz natura. ❡Ubi ergo casus determinandus occurrit p̃io attenditur cõsuetudo si qua sit. Scdo ius expressuz si sit. Tertio sile iuris. Quarto ɔsuetudo. Quinto si p̃missa deficiãt cõsuet. metropoli. Sexto locoꝝ ppinquorũ. Septio ciuitatis romane gradatim descendẽdo. sic itellige. l. de qb9. ex de cẽsi. super eo. de cog. spi. super eo. Jo. tñ alio mõ dt ĩ. c. ɔsuetudo. j. d.

1 ☞ Jus naturale non potest tolli.

2 Princeps an possit tollere ius partis.

3 Quid si rescribat in possessorio.

4 Princeps an possit reuocare priuilegiuz per ipsum concessum: aut p predecessores suos.

5 Princeps non põt aliquid irrationabile precipere vel tollere cõsue

tudinē aut pmulgare leges iniquas.

Sz naturalia.

a ❡Iuxta te ... reassumit tractatũ iuris naturalis volẽs differẽtiã inter ius naturale z ciuile assignare. ❡In fi. glo. magne. sed tũc obstant magis ɔtraria nec aliq̃d est solutuz. ❡† Un̄ vt latius videas. dic q ius naturale nõ potest tolli: vt hic. nec obstant contraria videlicet de seruitute z libertate: qz de iure primeuo non erat seruitus. ff. de iusti. z iur. l. ex hoc iure: per ɔñs nec libertas formalis. Un̄ p tanto dicunt oẽs nasci liberi: qz nulli serui z sic nõ mutat qd non fuit. Item nec qd obijcit de vsuc. qz cũ reruz dñia sint de iure gẽtiũ. vt. d. l. ɔstat. q ius illud nõ loq̃tur de iure primeuo. Itē nec q arguit de cogn. qz de iure gẽtiũ est. Uel dic vt ĩ gl. vcz q ñ tollit cognatio sed ius succedendi. Sed tũc obstat qd dicitur de successiõe filij que est de iure naturali. ĩ aut. de triē. z se. §. j. de here. z fal. §. semp. ff. de bo. dã. l. cũ rõ. sed expone ibi de iure naturali. i. rõne naturali s̃m Jaco. vel dicas s̃m eũ q ius naturale nõ põt mutari in suis totalitate. sz ĩ aliq̃ articulo sic. vl dic q mutari non potest faciliter: mutatur tñ sicut dicitur vniuersitas consentire nõ põt qz difficile est. ff. d dolo. l. sz si ex dolo §. j. de acq̃. pos. l. iiij. §. pe. de deli. vni. l. j. s̃m eũ. Uel dic q destrui nõ põt vt hic: sed potest modificari z declarari vt hic. z puisionib9 adiuuari. sicut vides ĩ matrimonio qd est de iure naturali. s̃. de iur. na. in pri. z tñ modificat ex causis impedit z dirimit p iura ciuilia z canonica. vt pz. j. d nup. C. z. ff. per totũ. Et idē de iure diuino qd li tolli nõ possit cum lex inferior zc. nihilominus tñ ĩ singularibus casib9 modificat declarat z puisiõibus alterat extra de ɔuer. ɔiu. c. verũ. z. c. ex pub. co. de despon. commissuz. xxx. q. iij. qs de9. extra de biga. super. z de deci. c. ex parte. vel dic q ius naturale nõ mutatur hominũ tamē ɔstitutiones faciũt perinde habere ac si eēt mutatũ: z p ff. de vsufru. ea. re. que vsu. con su. l. ij.

❡† Nũquid ergo princeps potest tol 2

a lere ius prĩs[a].gl.dicit ꝙ sic quãtũ ad
ack.sed nõ quãtuz ad dñia.vt nota.C.de
pre.impato.offe.l.q̃ties.extra d̃ ↄsti.q̃
in eccliaꝝ.p Inn.tu dic ꝙ immo ex cã
tollit dñiũ.ff.de rei vẽ.l.itẽ si verbatũ
§.ij.de euic.lucius.C.de sacrosan.ecc.
iubem⁹.de q̃dri.p̃scr.bñ a zenone.Ca c
ue tñ q̃ p̃nceps p rescriptũ nõ vr̃ velle
tollere ius vel dñiuz nisi fiat mẽtio de
iure partis.ff.ne q̃d in loco pub.l.ij.§. 5
si q̃s a p̃ncipe.ex̃ de deci.c.dudũ.sz si
fiat mẽtio etiã de iure partis tũc tollit
ẽt p v̄ba gñalia si rescriptũ non posset
in altera opari.ff.de bo.li.l.etiã.§.j.ex
tra de dona.cũ dilect⁹ p Inno.restrin=
gi tñ debent verba generalia quantuz
potest fieri nec p̃iudicent aliꝗ dũtñ nõ
fiat eis vis.vt no.extra de consue.cuz
3 oliz.¶†Quid si rescribat i possessorio
dic idẽ qđ in dñio.C.vñ vi.l.iiij.extra
de p̃ui.c.dudũ.ꝛ p Inn.dic ergo ꝙ p̃n
ceps ex cã possit tollere dñiũ: dũtamẽ
faciat ex certa scia.ꝛ ita intellige.l.q̃ 6
ties ꝛ appet de bonis dãna.C.ꝛ.ff.ꝛ in
oĩbus iurib⁹ penas cõfiscationũ ꝛ cõ
missionũ imponẽtib⁹: ꝛ semp est cã p̃=
sumẽda.Caueat tñ de cõsciẽtia ꝛ forte
sciẽs ꝛ recipiẽs nõ hr̃et iustũ titulũ q̃
ad deũ:nisi subesset cã vera et iusta:et
p̃nceps male iformat⁹ dz reuocare fcã 7
informatiõe.ff.de iur.aur.ann.l.diu⁹.
4 de nata.resti.l.fi.†Sz an p̃uilegiũ p
ip̃m seu p̃decessores ↄcessum possit re
b uocari[b].nõ vr̃ maxĩe si sit aliꝗ iusq̃situ
nisi ex cã.vt dixi.Et ita no.host.i sum
ma de priui.§.q̃liter.v̄.sz q̃d si ille.Et
in spec.de instru.edi.§.nunc aũt.v̄.q̃d
si impator.Et sic itellige.C.de iterd.
ꝛ relega.l.iussio.immo forte nõ posset
etiã cũ cã si dedisset nõ subiecto vl̃ sal
tẽ oporteret cãm pbari.extra de iud.c.
nouit.p Inn.ꝛ host.sz iuri q̃rendo p̃=
iudicari põt ẽt sine cã:ꝛ rescriptũ p ꝙ
p̃iudicat iuri q̃rẽdo ↄ̃uis nõ pbet ex
certa sciẽtia ↄcessum vz.vt no.host.in
summa q̃ filij sint legi.§.q̃liter.ver.p
spãlẽ.Pro q̃.C.de pac.l.pactũ cũ cura
tore.cũ sua gl.ff.de in ius.sz si vn⁹.§.j.
ꝛ.C.de repu.her.l.fi.ꝛ hoc i eo i q̃ p̃ui
legiũ se extẽdit nõ in alio.vt i filio le
gitimato p rescriptũ cui⁹ p̃uilegiũ nõ

extẽdit ad successionez
alioꝝ nec p̃iudicat al's
successuris.i aut.q̃.mo.
na.effi.sui.§.filium.Sz
an p̃nceps possit rescri=
ptũ tollere q̃ sitã iure na=
ture d̃bitã.Dy.tz ꝙ sic[c]
ex̃ de reg.iur.c.iura san=
guinis.ꝛ ptz ex̃ de test.
raynu.¶†Itẽ no.ꝙ p̃n
ceps nõ pt p̃cipe aliq̃d
oĩno irrõnabile:vt si in
hibeat ne iuasus se d̃fẽ
dat:vt ptz extra de sen.ꝛ
re iudi.pastoralis.nec ẽ
ei obediendũ si constat
notorie.vt notat Inno.
extra.de sen.excõ.c.inq̃
sitioni.viij.dist.q̃ cõtra
mores.xxxiij.q.vj.flagi
tia.In dubio tñ memi=
ni lz de hoc iudicare vt
ibi no.¶†Itẽ no.ꝙ p̃n
ceps nõ videtur tollere
consuetudinẽ per rescri=
ptum nisi de ea faciat
mẽtionem extra de con=
stit.licet.libr.vj.de eo q̃
mit.in poss.c.cum venis
sent.§.fi.¶†Illud autẽ
not.ꝙ princeps cõden=
do leges vel faciẽdo sta
tuta iniqua ꝯ iustitiam
in opp̃ssione ppl'i pec=
cat.vel ↄdendo ius ini=
quũ.Iõ scribit Esa.x.ve
qui cõdunt leges iniq̃s
etiã scribẽtes iustitiam
scripserunt vt opprime=
rẽt ꝛc.ꝛ de hoc host.ex=
tra de cẽsi.§.ex q̃b⁹.ꝛ.§.
qz pena.ver.q̃d de ↄdẽ
tibus leges.

Omne aũt.

¶Iuxta text.nam parũ
ꝛc.facit.ff.de iure co.l.q̃
possit minui: aut in totum tolli.qđ si
pau.de cast.ꝛ doct.i aut.nouissima.C.
d̃ iof.test.car.i cle.ij.i p̃n.q.vj.d̃ re iu.

a ¶Tolle
re ius prĩs
Addẽ ꝙ ista
qõ ẽ dubia
ꝛ in vtrãq;
ptẽ hz do=
ctores fau=
tores.de q̃
vid̃ fely.la
te i.c.ij.co.
xiiij.v̄.sm
d̃o mẽbrũ.
ex̃ d̃ ↄsti.et
dixi.i apo=
sti.ad pañ.
i.c.admo=
net.n.xiij.
in apostil.i
v̄.nõ subsi
stẽte cã.de
renun.
b ¶Reuo=
cari.Priui
legium an
p̃t reuoca=
ri.ꝛ eius te
nor ĩspici.
paul.d̃ ca.
ↄsi.cclxxx=
iiij.ici.ĩ cõ
p̃nti ñ intẽ
do adula=
ri fuerẽdis
simo ĩ xp̃o
ꝛ q̃d d̃ p̃ui=
legio imu=
nitatis qđ
trãsiuit i ꝯ
ctũ p alle.
ↄsi.ccxv.ij.
parte.ꝛ per
bar.ꝛ Ale=
xã.i.l.oẽs
ppli.ff.de
iustit.ꝛ iur.
c ¶Tz ꙗ
sic Sed an
p statutum

a ¶ plurale. vide hic Ang. Et vltra oēs pulcherrime et latissime. d. fely. i. c. oēs leges. j. di. in pn. b ¶ Disiū ctiua. De hac disiunctiua vide late p. d. fely. in. c. itercetas. j. co. cū. x. se. de rescri. Itez isti. tex. scdm aret. iducit ad qd. Titi⁹ et ei⁹ vxor sik dōauerūt eius bona post a mortē eorū feio. vno moriēte dz fei⁹ hēre ptē illi⁹ scdm Ja co. de arena. Adde bal. i. l. ea. co. fi. ℞. vl. qritur. C. d pd. ob cāz. bart. in. l. si qs ita ad fe. tibialie. et doct. d ℞. ob. pafi. in c. cū inter. extra de rescri. et gl. et cardi. i cle. j. in versic. q etiam de concess. prebcn.

dam referunt. de leg. ij. l. non oportet.

¶ De iure psonaꝝ. Ru.

¶ Cōtinua p notata. §. eo. ti. j. in fi. gl. fi.

☞ plurale resoluitr in singulare qn nō pōt remanere in ppria significatiōe qn aliqd inconueniens sequeretur. b Aliq dederūt bona sua ecclesijs vno decedente eccl'ia recedit bona decedentis non supstitis.

Summa diuisio. In fin. prime glo. nam nulla breuior illa q i duo mēbra diuidit. ff. d pd. ide. 2 l. i summa. d eo q certo loco. l. qd si ephesi. §. fi. ¶ † In gl. sz pone dicas qd plurale^a resoluitr in singlarevbi nō pt remanere in ppria significatiōe qn seqret iniquū vl icōueniēs, als nō resoluitr. vt legib⁹ alleg. hinc inde. ¶ Item singulare in plurale: quando nomen est collectiuum. vt l. in vsu. allega. in gloss. vel rōnis paritas seu cōneritas hoc inducat de leg. iij. l. si cui lana. als non. ff. de verbo. signifi. l. seruus. Sed videt scdm Ja. et Pet. q solutio glo. non sit vera ad veritatē disiunctiue oportet qd altera ps sit vera. vt. l. sed is q ducenta. §. vtrū. ff. de re. du. de verb. obl. si quis stipuletur. Si ergo ponas hic alteram veram. et omnis homo est liber. alia erit falsa. 1 omnis homo est seruus

constat autem q illa non est vera. omnis homo est liber. et sic videt q alia sit vera oīs homo est seruus. q est manifeste falsa. Ad hoc dicas q vbi disiūctiua hz diuersa predicata: tūc procedit argumentū ac si esset disiunctiua. ista verba sunt Ja. q videtur corrupta vel vitio reportatoris vel scriptoris. ¶ Uñ dic q ille. §. nō pbat in disiūctiuis^b oporteat alteram esse verā. sed dicit q sufficit ad hoc q stipulatio omittatur vel legatū debeat q altera sit vera. que valde sunt diuersa. nec hic de hoc agitur. sed de diuisiōe artis i qua quelibet vera est. vnde vbi verbū aut ponitur a lege p modum artis ponitur verum et cōsideratur distincte: et disiūctiue et verificat in vtroq mēbro. ff. de au. et ar. le. l. quintus. et. l. titie. dūtamē verificari possit. als non. ff. de fideicom. vbicūq. iuncta. l. valeri⁹ de preto. sti. ¶ † Et per hec que notantur in gl. Ja. co. dicit q potest determinari q̄stio de illis qui dederūt bona sua ecclie post mortem eorū q altero decedēte ecclia recepit bōa decedētis nō supstitis quia plurale resoluitur i singulare. et p hosti. pbatur glo. ff. ad treb. l. luc. §. caio. Spe. videtur tenere cōtrarium in tit. de loc. et cōdu. §. nunc aliq. vers. lrix. p quo. ff. de vsufr. le. l. codicillis. C. de ipu. et ali. sub. l. pe. ff. de vulg. q duo p q facit cōclusio quā. §. posuimus plurale nō resoluitur in singulare vbi potest remanere in propria significatiōe. et. §. caio. et. §. cū ita. de. l. heredes. eo. tit. loquuntur in fideicommissaria substitutiōe in qua videt electa vnius cuiusq fides. ff. ad. l. fal. pater. §. fi. secus i directa et vbicūq ℞ba directa proferunt vt in cōtrarijs. Uel potes dicere q vbi mulier erat successura marito ex pacto vel donatiōe vl als obtineat vltima opinio: quia non presumitur post posuisse sic nec pater filiū. vn. de penul. sic enim paciscēdo videt relexare ius suū. ff. de verbo. obliga. singulare iuo suū. ff. de verbo. obliga. stip. §. grisogon⁹. als prima vz opi. Ja. co. §. caio. cum concor.

☞ Seruitus est contra naturā: quia oēs debemus pars esse tanq ab eo

dem progeniti.
2 Ascriptitij an sint servi: an testari possit.
3 Monachi an sint liberi: an possint ferre testimonium.
4 Liber homo.xx.annorum qui se patitur vendi efficitur servus. quatuor conditionibus existentibus: an aut hec omnia requirantur in alijs conditionibus hominum constituendis. vide.
5 Dominium an probet cursu temporis: ita quod vasallus et sui predecessores fecerunt homagium per.xxx.annos teneatur facere perpetuo.
6 Genitus ab episcopo usque ad subdiaconum quilibet est servus ecclesie.
7 Locans operas suas in perpetuum: an talis locatio valeat.

Servitus est constitutio. ¶Sup tex. ibi constitutio. Sz ob. j.ver. aut iure. Sed dic quod predicta inventio fuit de iure gentium. ut hic civile tamen in multis addit providet et declarat: ut dixi i
1 siki. 3.ti.j.§.sed et naturalia. ¶†Contra naturam. not. quod servitus est contra naturam: quia omnes esse deberemus pares cum ab eodem progeniti et transducti simus. et quo ad deum non est differentia inter liberos et servos. i auth. de mona. §.hinc nobis. extra de coniu. ser. c.j.j.q.j.si ergo sacramenta. quod male advertunt quidam domini qui sue nature immemores servos tractant ut aialia et eos in mensa vel alias recipere dedignant. ¶In gl. sz quod ibi statu libero. et l. statulibe. de verbo. signi. l. cedere. C. de fideicom. li. l. cum libertate. quis quo ad aliqua habeatur pro libero. ut. ff. de questioni. l. statuliber.
2 de pe. modi. §. fi. ¶†In ea gl. cum alle. l.
a quemadmodum hec est vera [a] sine dubio quod liberi sunt. et est ex p̄ssuz. extra de iu di. c. ij. et dic plenius i. d. l. ne diutius. sz sic credo quod possint testari inter extraneos cum non possint alienare. C. in quibus causis col. dominos accu. pos. l. fi. et dando vel legando extraneo in testamento censetur alienare. ff. de leg. ij. l. codici. §. i re de verbo. obli. si ita qs. §. ea. lege. sed inter suos possunt testari. et ita nota. in d. l. fi. et est sile in feu. de suc. feu. in prin. de heret. cognovimus. de incest. nup. si quis. et not. in Specu. de instr. edi. §. compendiose. verbo. quod si scripto. et verbo. sed quod. An aut possint esse testes in iudicio. gl. quod sic. C. de test. aut. te. si ku. et per hoc videtur possint esse contra eos i iudicio quod preterquam contra dominum et hoc supponit satis. d. l. fina. et videtur mirum quod dominus de peculio teneatur: cum ipsi possint esse in iudicio. et tamen gl. dicit quod dominus eorum tenetur de peculio in. d. l. ne diutius. et l. fin. Sz potest dicere quod ipsi ascriptitij conveniunt
3 et fit executio contra domiz i peculio ad instar monachi vt. C. de epi. et cle. aut. cum. ¶In e. gl. ibi liberi sunt quamuis monachi districtior dicatur servitus quam servitus secularis. lxiij. di. multos. ¶†Item in ea. gl. cum dicit. §. cogitandum. quod est verum cum superioris licentia alias non vt in Spec. e. ti. §. j. verbo si. item excipitur. et verbo. item est servus. ¶In gl. ir quod facto ibi cum alleg. l. si ministerium. nec hoc est correctum hodie per §. fi. j. ex quo. cau. ma. quia loquitur in ultima voluntate. ut ibi nota. ¶In glo. ibi cum dicit qui. ad li. pcla. non licet l. j. sed questio preterium participat cum totum acquiritur domino. j. per quas pso. Rndet Jaco. quod participat fictione vel an quia sit verbo servus. arg. pro eo. ff. de le. j. l. si post mortem. et vide. ff. de sta. ho. l. in servorum. ¶Item i fi. e. gl. ia. videtur dicere et possint revocare eum ff. de lib. cau. l. ij. vel dic quod patronus habet maius ius in liberto quam pater in filio. quod patet: quia patronus omnia alienata in

a ¶Est verbo An ascriptitij sint servi. vide in specu. de libel. concep. §. nunc videndum. verbo sic. xxiiij. quem agitur quod not. spec. de natis ex libe. ven. versi. actor.

a ¶Alij modi. Querit Ang. an hodie
capti efficiantur serui. et dicit secundum bar. quod
si sunt due ciuitates que nõ recognoscũt
superiorẽ que inferãt sibi inuicẽ bellum
quod de iure capti deberent effici serui: sed
de antiqua
consuetudi
ne hodie
inter chri-
stianos nõ
seruatur quo
ad personã
quia nõ possunt
vendi nec
possunt dici ser-
ui. sed quo
ad res iu-
ra cõia ser
uentur que con
suetudo est
seruãda. vt
4 l. postlimi-
nij. ff. de cap
ti. quod dicit
Ang. eẽ no
tandum et
se vidisse se
mel in pra
ctica. item
querit de bã
nito nostri tẽ
poris qui ha
betur pro ho
ste ciuita-
tis eo ipso
quod inducitur
sibi bellum
quod possit impune occidi. vt. l. admissiõe. §.
que officiũt. ff. de cap. si ẽ captus liceat occi
di. rñdet quod si ẽ captus a familia officia
lis non potest occidi: quia ẽ effectus seruus: ideo debet cõ
seruari vt hic: sed antequam capitur potest occidi. et
alias. Ja. de are. et bar. in l. iij. §. fi. ff. de sica. et
in l. iij. laqueũ. ff. de acq. re. do. sed quando ca-
ptus ẽ a priuato vel non captus ẽ: sed vadit ad
iudicẽ et quando ẽ ante cõspectũ iudicis vel ante
quam ad iudicẽ peruenerit ẽ tamen in motu eũdi 7
ad iudicẽ an possit occidi. de his questioni-
bus remittit ad Bal. l. libertas. ff. de sta.
ho. et ad suũ tractatũ maleficiorum in versiculo fa
ma publica precedẽti. vbi plenius videas.

sui fraudẽ reuocat pa-
ter nõ. ff. de obse. patro.
prestã. l. ij. si quid in frau.
pa. l. j. et ij. Spe. de bel. pt.
videtur velle quod de equitate
possint reuocare per le-
ges predictas. opi. glo.
preualet de iur. satis tamen
posset concedi quod si cogna
ti velint restituere pretiũ
quod possint reuocare. ar.
C. de pa. qui fi. di. l. ij. ff. de
priui. cre. l. j. in feu. si de
feu. contro. fue. c. titius. C.
de cõ. ser. ma. l. j. de cap.
l. fi. ¶†Itẽ an hec que hic 5
in gl. dicuntur requirantur
in alijs cõditionibus ho
minũ cõstituẽdis: sicut in
ascriptitijs cẽsitis et co
lonis: et alijs cõditiõibus
que plures sunt: vt not. C.
de agri. et cẽ. in rub. Dic
quod nõ immo tales fiũt per
pactũ si cum scriptura se
obligent et hoc cõstet. scri-
ptura tamen sola nõ probaret
nisi adminiculetur. velutia
cursu temporis vel secũda con-
fessione in actis facta: 6

vel si fecit vel permisit se tãquam talẽ ascri
bi in libris publicis cẽsualibus. vt hic per.
C. de agri. et cen. l. cũ scimus. et l. litibus.
nec scriptura adminicularetur testibus qui
cũ ea deponerent neodũ de cõfessiõe sed
etiã de cõstitutiõe cõditiõis sufficeret
nisi esset temporis trãscursus. vt ibi not. in
gl. que accedẽte. nec solũ tempus sufficit nisi
titulus supponatur. eo. ti. cũ satis. §. j. et ibi
no. et vide plenius in summa hosti. de
na. ex li. vẽ. §. ex quibus cau. in casu tamen effi
citur colonus inuitus. C. de mẽd. va. l. j. Sed
illa est correcta vt ibi no. Sed an quis pos
sit se hoiem ligiũ alterius cõstituere solo
pacto. Spe. disputat et tenet quod sic per c. grã
di. ex de sup. neg. pla. lib. vj. ibi cum ad
nos accesserit etc. C. de dcp. et li. si quis spõ
sa. quia nõ tamen infringitur libertas sicut per
seruitutẽ. et ideo solo pacto potest obligari cum
nulla alia cã adiecta. et hoc ipse dispu-
tat et tenet in ti. de feu. versiculo j. et versiculo quarto querit
vide ibi plene. †Sed an per cursus temporis
probetur ius dñij sic quod si vasallus et predeces
sores sui homagium per xxx. an. fecerit quod
perpetuo facere teneantur. Spe. videtur distin
guere an vasal. pruocet de possessiõe ho
magij in libertatẽ an ecõtra. sic de fur
dr. C. de li. cã. l. libẽs. §. fi. cũ dicit quod pre
scriptio. xxx. an. sufficit sine ti. vel. x. vel
xx. si titulus supponatur per l. cũ de in re
versiculo so. ff. de vsu. et v. ti. versiculo querit. hoc satis vi
procedere etiam de iure feu. vt in feu. si
de feu. contro. fue. c. si quis. de cõsue. recti feu.
c. j. Itẽ dic quod sunt alij modi a seruitutẽ
introducẽdi. vt. C. qui ad li. procla. nõ li. l.
ij. ex de iud. ita quorũdã. et c. ad abolẽ
dã. ¶†Itẽ alius modus satis extraneus:
quia quilibet genitus ab epo vsque ad sub-
diaconũ est seruus ecclesie. vt. xv. q. vj. cũ
multe. Deus me ius quot eẽnt hodie serui:
quia in multis locis et principijs dominantur.
canoniste dicũt quod seruitus incepit ab
ebrietate. xxxv. dist. vj. expone ibi ser
uitus. i. seruitiũ. nõ aũt loquitur ibi de ser
uitute que ius cõstituit in psona. de qua hic
alias ob. huic tex. et de hoc notatur. ff. versiculo. his
que sunt sui vel alie. iur. l. j. ¶†Sed quid di
ces de eo qui locauit operas suas in perpe
tuum. Uidetur quod non valeat locatio: quia
si priuaretur libertate et seruitus induce
retur quod nõ potest fieri: nisi certis modis

vt hic satis apparet ꝛ dictū est. et hoc
tenuit gl. C. de li. causa. l. post certi. Sz
cōtra. notauit: de vsufru. antiquitas. j.
de vsufru. §. ne tñ. ff. ꝺ vsufru. l. immo.
Doc. cōsueuerūt distinguere an sit ele
cta industria vel nō. Primo casu dicūt
nō valere. Scđo sic. Uel dic ꝙ valet lo
catio idistincte. ꝛ poterit seruire ꝑ sub
stitutū etiā illo casu quo esset electa in
dustria ne ipediat libertas: sed si lo- 1
casset vsqꝫ ad certū tp̄s tūc ñ posset ser
uire ꝑ substitutū. vt. ff. de ope. no. nū. 2
l. stip. ii. §. fi ne. ꝛ hanc tenet Spe. i tit. ꝺ 1
loca. §. ꝓpter. v. qđ si quis. Sz legatū
si relictu nō valeret vt cōditionē tene
ret implere. ff. de ꝯdi. ꝛ demō. l. titio. §.
titij. Sz qđ si qs se obligauit ad car-
cerē vel ad tenēdū ostagia. Nō vr̄ va-
lere ꝑ p̄missa presertim ꝓ debito pecu 2
niario. C. ꝺ act. ꝛ ob. l. ob es. sed potes
dicere contra ꝛ maxime qñ iurauit. ff. ꝺ
iur. fis. diuus. xxiij. q. viij. c. si tñ sit cle
ricus non pōt ob hoc detineri inuit⁹
sine nota excōicationis. extra ꝺ iureiu.
ex rescripto. dic vt ibi in tex. ꝛ gl. ꝛ ꝑ
Inno. ꝛ hosti.

In seruorū. ¶ Sup tex. cuz dicit differentia
hoc verꝝ hodie: olī sec⁹. C. ꝺ nu. iur. q-
ri. to. Itē i gl. qđā. ibi cū đt duo tm̄ vcz
ꝺ illo q̄ secū erat. Itē ꝺ illo q̄ manu se
poterat adiuuar̄. Itē ꝺ illo q̄ voce. Itē
in eadē glos. ibi cū đt. dic ergo ꝙ. iiij.
sunt. imo multe: vt dixi. s̄. pxi. §.

¶ De ingenuis. Rubrica.

Rubrica seipsam ꝯtinuat euidenter.

1 ☞ Partus an semꝑ sequat ventrē: et
in quibus non.

Ingenu⁹ ¶ Sup tex. sup ṽbo ingenuo. quanꝗ tñ
reperit qđ liber nascitur
ex duobus seruis: vt. C. ꝺ
fideicō. liber. l. cū fm̄ Ja.
¶ Item in alio casu. ff. de fideicom. li.
l. ṽo. §. apparet. ꝛ. l. si qs rogat⁹. Item
sup ṽbo vulgo ꝯceptus qđ sit dic. ff. ꝺ
1 sta. ho. l. vulgo. ¶ † In fin. gl. qr vētris 1
stat⁹ ꝛc. ꝛ hoc intellige quo ad ꝯditio-
nes quo ad honores ꝛ originē semper 2
sequitur patrem. ff. de sta. ho. cū legiti-
me. ad mu. l. j. dū tñ sint ꝺ legitimo ma
trimonio ꝓcreati. ff. ꝺ sta. ho. l. j. ex na
ture. ꝛ ideo fili⁹ picardi ex matre gal-
lica dꝫ sequi nationem picardorū se-
cūdum Jac. ꝛ facit. ff. de decu. l. ij. §. in
filijs. C. de decur. l. exēplo. ꝛ caue qđ h̄
non oportet in filio coloni vel inquili
ni: ꝛ ea in filio ascriptitij fic: vt no. C. ꝺ
agrico. cū satis. §. fi. ꝛ. l. fi. eo. titu.

☞ Liber an seru⁹ quis nascat. qđ tp̄s
inspici debet.

Macula parentū nō dꝫ nocere filijs.

Sufficit. ¶ † Oppo. ff. de ho. l. paul⁹ rñdit. vbi
inspicit tp̄s conceptionis: sz ibi agit
de nouo statu q̄rēdo. hic ꝺ naturali iu
re ꝛ primeuo retinēdo qđ est fauorabi
lius fm̄ Jaco. ꝛ qr res de facili ꝛc. ff. ꝺ
pac. sz si vn⁹. §. qđ ꝛ in specie. ¶ † Sup
verbo calamitas. no. ꝙ macula paren-
tum nō dꝫ nocere filijs. verū est natis
ante: sed natis post sic. C. ꝺ li. ꝛ eoꝝ li.
l. ij. ff. de sena. l. emancipatū. ff. ꝺ decu.
l. ij. §. in filijs. Sed si auus viuit macu
la patris nō nocet. vt. d. l. emācipatū.
ff. de iterdi. ꝛ rele. l. iij. dūtamē nascāt
inuita aui. ff. vnde cog. l. iij. vel ꝯcepti
sint. vt h̄ ꝛ ibi. ꝛ facit qđ filij dānati nō
sint nobiles si post dānationē generē-
tur. vt. d. l. emācipatū. ff. ꝺ exc. tu. l. sz ꝛ
milites. §. q̄ numero. sz quo ad deum
pctā parentuz nō obsunt nisi filij eoꝝ
iniustitiā ꝑsequerent̄: vt pꝫ in aut. vt
oēs obe. iudi. prouin. circa primā col.
sed cū res debeat denominari a prin-
cipaliori ꝛ ipꝫ seq̄. vt. l. querit̄. ff. ꝺ sta.
ho. ꝛ semē hoīs sit principalius in ge
neratione cur magis ꝯditionē matris
ꝗ̄ patris part⁹ sequitur? Preterea cuz
libertas sit res fauorabilissima: cur nō
sequitur patrē quē sequi magis esset
fauorabile: vcz liberum. Potest dici ꝙ
causa partus coaguletur ꝛ reuiuiscat
ꝛ creat̄ in matre ꝙ matrē sequitur ad
instar arborum que coagulascunt i ter
ra. ff. de acq̄. reꝝ do. adeo. in fin. de re.
di. l. si titius.

☞ Scripture natalīū an plene ꝓbēt
aliquem esse seruum vel liberum.

Absolutionē petens an videatur fate
ri excommunicationem.

a ¶ Multis. Super hoc §. q̄rit. r Are. ꝺ̄ multis q̄onib⁹ Primo an act⁹ possit ī ecc̄lia celebrari. et distinguit: aut loquimur ī ꝯcti b⁹: aut ī iudicijs. p̄rio casu aut q̄ ꝯtrahit nō pōt secure exire ecclesiam ꝛ valet ꝯctus. p. l. p̄nti. §. cū aūt. C. de his qui ad eccle. cō fugi. Aut p̄nt exire ꝛ tūc aut est ꝯct⁹ respiciens pietatem ꝛ p̄t fieri ī ecclesia. vt ī auten. q̄. mona. effi. legi. §. q̄ncū q̄. Si vero sunt alij cō tractus vt emptio locatio et similes. isti non debēt fieri ī ecclesia. ꝛ si q̄s facit peccat mortaliter: tn̄ facti ꝯct⁹ valēt. p gl. in c. decet. ex̄ ꝺ̄ inju. ec. l.

Cum autem.

¶ † In gl. ingenuitati. ibi. cum vr̄. dicit nisi cō tradiceret. hoc nō verū. vnde tales scripture nō plene p̄bant ꝛ maxime inter alias personas. vt not. ff. de excu. tu. l. ij. §. etas. ꝛ facit qꝺ̄ notaꝛ. C. de ꝫhen. ꝛ cōmit. stipu. l. optimā. sed probat cū alijs. ꝛ facit qꝺ̄ notaꝛ. C. de lib. causa. l. nec omis sa. ff. de sta. ho. l. imperator. Et facit is. §. s̄m Ja. q̄ in habendo treugā nō presumaꝛ diffidatio: nisi p̄cessisset. ipse r tn̄ tenet ꝯtra: qꝛ cū treuga nō possit eē sine diffidatione tacite videtur diffidatio post tp̄is lapsum. ar. ff. de ꝑcu. l. ad rē. ꝛ. l. ad legatū. Et hoc loquiꝛ in actu qui depē r det nec fieri potest simplici voluntate. ff. de li. cau. l. nec si volens. melius faceret pro eo. ff. ꝺ̄ acqui. here. l. illud cum cōcor. ff. de repu. l. iulia. Dy. tn̄ tenet ꝯ p. l. de cō di. ꝛ demō. cū tale. §. fi. ꝛ ibi no. hec opi. Jaco. vr̄ melior. treuge eñ non semper fiunt ad tollendam guerrā; immo q̄nq̄ ne icipiāꝛ: ꝛ ex treugis vidim⁹ duriorē guerrā q̄nq̄ īsurgere. ꝛ si ꝯside resbn̄ vix p̄nt iniri treuge quin fiat mentio aliqua de guerra seu deba a to. Itē facit is. §. q̄ † q̄s petendo absolutionem non videatur confiteri se excōicatum. pro quo. C. de ingenuis. l. ij. que huic ꝯcor. ꝛ hanc partez tenet Inn. ex̄ ꝺ̄ or. cog. cum dilectus. §. licet. ꝛ Specu. ti. de ꝑ ba. §. fi. sed. S. contra ex̄ de elec. c. venerabilem super verbo postulauit. et ibi idē hostieñ. pro quibus. d. l. iulia. de rep. here. ꝛ bene facit. ff. de iure au. an nu. l. fi. ¶ Potest dici q̄ si petat absolutionē pure ꝛ simpliciter qꝺ̄ sit ꝟa opi. Ber. si cōditionaliter. puta si in aliq̄ sit legatus tunc opi. Inno. valet. ꝛ potest inducere qꝺ̄ notat Dy. in si. l. in mō excipiendi. extra ꝺ̄ reg. iur. c. null⁹. li. vj. ꝛ caue q̄ non obest manumissio de facto. vt hic dicitur. Tamē credo q̄ manumissus redeat ī statū quo erat. nam si ante erat in possessiōe seruitutis ita ꝛ nunc arg. l. j. ff. de nata. restit. C. de in ge. l. penulti.

¶ De libertinis. Rbric a.

☞ Nemo dat qꝺ̄ nō habet. hec regula qualiter intelligitur.

Libertini sunt.

¶ In §. j. ī gl. j. detectio. ibi cū dicit. absurdū. ff. acqui. re. do. l. traditio. ¶ † Itē in fi. ea. gl. hec r lu. nō ē bōa q̄ multiplicat inconuenie[ntia] scꝫ q̄ q̄s dat qꝺ̄ nō hꝫ. vñ dic q̄ regula de se vera est. nemo dat qꝺ̄ non habet: sed bene veruꝫ est qꝺ̄ dat aliter habet vt apparet. in. l. qꝺ̄ nostrum. § hic allegato. creditor nō transfert dominiū: sꝫ lex. vñ hic dñs nō dat suam libertatē: sed remittit seruitutē. ex hoc causatur libertas. vt. ff. de ser. vr. p̄e. l. edes. §. libertas. sic si remitto tibi. ꝛ. debes ego libero te. naꝫ remittere est dare: ꝛ sic dare dr̄. ff. de cōdi. causa da. l. si mulier. s̄m doc. Nec ob. §. j. §. ideoq̄ vbi dicitur q̄ eandem libertateꝫ ec. dicit eandem qua ipse ꝛ alij vtuntur. vel dic. q̄uis non sit eodeꝫ numero tamen est eadem specie.

Multis. a ¶ In glo. ꝛ in hoc in fi. ꝛ hoc verum valeat inter viuos: sed valeat vt certima volūtate: vt ibi no. Uel dic verum vt in hac gl. quod nō valeat: vt certima voluntate s̄m doc. ¶ In glo. ꝛ tabātur. in fi. hoc nulla. l. probatur s̄m Jaco. tamē bene facit. C. de la. li. tolle.

illud. ⁊ que hic dicuntur faciunt cõtra illos qui faciunt se milites in mortis articulo.ff.de ma.test.l.fi.de vsuffru.l. titio cũ moreref. ¶ In glo. ex quo cõtingit.in fi. Uel dic ꝙ ibi loquif vbi remisit ius pr̃onat⁹.C.de bo.li.l.fi.al's nil videtur corrigi.immo o͞ia iura antiqua servanf.C.de li.⁊ eoꝝ libe.§.manumissus.ſm doc. ¶ In glo.quas non habemus.in fin.sed nõ videtur valere talis impositio libertatis.vt.ff.de manumis.test.l.si alius in auf.de monachis.§.primo.in auf.de nupt.§.si vero ab initio.

¶ Qui et ex quib⁹ caussis manumittere non possunt. Rubrica.

1 ☞ Paupertas quando prodest ⁊ quãdo noceat.
2 Paupertas voluntaria est res beatissima.
3 Concessum si sit aliquid: videtur concessum illud sine quo cõsistere nõ põt.

Nontñ. In glos.f.vt noceat.l fi.Sz ob.ff.de cõtrahẽ.emp.si sciẽs.l fi.dic sec⁹ in libertate quã in aliis: quia difficilius reuocatur j.§.semel.secundum Iaco.ff.de mino.si ex causa. ¶ In glo.scilicet vnum.in fi.⁊ est ratio pplexitas cõtingens ex testatoris voluntate.⁊ si plures nominet prius nominatus erit heres.ff.de heredi.insti.qui soluendo.qui ⁊ a qui.si q̃s habẽs.si tñ aliq̃ alia cã ĩpedire 2 tur illa cã nõ tollif p.l.eliescẽtiã.ff.de here.insti.si ꝟo.⁊.d.l.j.C.de ser.he.insti.l.j.⁊ facit q̃d dispẽsef cũ illegitimo sup natalib⁹ q̃d nõ videaf dispẽsatum sup alio impedimẽto si q̃d sit: vt quia forte minor.arg.ff.de in ius vo.l.liber
1 tũ. ¶ † In gl.no.ꝙ pdest paupertas[a]
a in fi.al's quod fauet.in fi.Dicit Iaco.ꝙ aut tractaf de fide adhibenda:tunc obest. Magis enim creditur diuiti q̃ pauperi ceteris partibus.in auten.de test.circa princ.ff.de testi.l.iij.§.primo Aut de honore adipiscẽdo:⁊ tũc idẽ ceteris paribus.C.de decur.l.ad subeũda.ff.de muneri.et hono.l.rescripto.§.primo.Aut tractatur de donatione faciẽda: et tunc magis pauperi.q̃ diuiti.C.de episco.et cleri.l.si quis ad declinandam.§.per.ſm Iacob.de ra. Quod intellige si detur causa pietatis: secus si causa honoris.ff.de lega.j.si seruus plurium.§.final. aut tractatur de remissione:⁊ tunc pene corporales vel pecuniarie.prima causa nõ prodest.ff.de incen.rui.naufra.pedius.C.de summa tri.l.iij.ff.de iur.o͞im iudi.si quis id q̃d.de mino.l.ꝙ si minor.§.si seruus.de pen.l.j.§.generalr.al's prodest.ff.de offi.pre.l.illicitas.§.penulti.C.de mo.mul.l.eas.aut de remis.satisdatiõis:⁊ tũc prodest.C.de asser.tol.l.j.§.hoc procul.ff.si cui plusq̃ per.l.falci.l.cum non facile.C.de episco.audien.l.de creationibus.de curato.fur.l.finali.§.si vero talis idez quo ad excusationẽ munerum.j.de excusa.tuto.§.sed et propter paupartatem.ſm Iacobuz.
2 ¶ † Et nota ꝙ beatissima res est paupertas voluntaria: et qui cum paupertate bene conuenit diues est ſm Senecam.et est cum leta ſm eum secuta.non solicita.non litigiosa.ad oẽ bonum expedita. Caue tamen: qr possessio non facit pauperem nec diuitem: sed cupidum. ¶ In textu iniuria. Interest enim defunctorum heredem habere.ff.de interroga.act.l.et quia. ¶ Item q̃ iuris.s.

cle.libr.vj. Si ꝟo q̃rit d̃ iudiciũs.⁊ tũc iudicia eccl'iastica pñt in ecclesiis exerceri.vt di.c.decet.iudicia ꝟo secl'aria non o͞ino quia quedã ptinent ad iurisdictionẽ volũtariaz ⁊ ista pñt ĩ eccl'iis exerceri.vt.l.j.de his q̃i eccl.ma.q̃ aũt concernunt iurisditionẽ cõtentiosam nõ possunt in ecclesiis fieri.

a ¶ Prodest paupertas. Si vis videre p̃ui legia paupertatis, vide possessionẽs pro.Fely.in ca.ij.de p̃scrip.col.pe.cir.me.

dixit qñ istituũtur cũ li= 1
bertate ħsine. ¶In tex.
cũ non est verosimile.
3 ¶†No. ꝙ cum concedi
tur aliquid ⁊ aliud sine
quo stare nõ potestvide
tur cõcessum ẜm Jac. ꝓ
quo facit.ff.de re.iu. l.q̃
dã.ff.de excu. tuto.l.idẽ
vlpi. ⁊ pro hoc vr̃ posse
dici ⁊ si pñceps cõmit=
tat iurisdictionez alicui
nõ capaci sciẽs ipm̃ eẽ
talẽ qđ vr̃ ipz habilitare
vt si committat mona=
cho.et hoc tenet Inno.
extra de priui.c.cuz oli.
⁊ extra đ rescri.c.⁊ si pñ
cipia.in cle.Ar.cõtra ex
tra de rescrip. c.statutũ.
super ver.audiatur. ex=
tra.vel si episcopus con
ferat beneficium illi cũ
quo poterat dispensare
quod conferendo dispẽ
sasse videatur tacite. ex 1
tra de fi.presby.veniẽs.
de clerico.coniuga.c.di=
uersis. quod est verum
si apparet per aliquas
coniecturas de aio cõfe
rentis eũ dispensarevel
le: vt quia ante factus
fuerat sermo de dispẽsã
do.alias non secundum
Specul.titul.de lega.§.
qualiter.iij.vers.quib⁹. 1
et versi.dñt. Caue tamẽ
quia nunꝙ cũ indigno 2
videtur dispensatum:
nisi expresse fiat[a].sic p̃=
missa procedũt vbi per= 3
sona nõ est indigna:sed
alias est defectus sine
eius vitio proueniens.
et sic intellige quod scri
bit.d.§.ver.nunquid er=
go ⁊ si plures modos ta
cite dispẽsatiõis videre
volueris. dic vt i spe.de
si.§.vt ãt.v.postre. ⁊ se.

a ¶Expsse
fiat. Qñ di
spẽsatio ex a
tẽdat.vide
latissime p
do Fely.⁊
ordinatissi=
me vltra
oẽs i.c.po=
stulasti.xi.
co.v.ir.iij
cum.xi.co.
seq. đ resc.

☞Uẽditor si sit deceptus vltra dimi
diã iusti pretij ignorãs valorem rei
teneatur probare ignorantiam.

In fraudem.

¶In gl.
diligente
si.dic plene ibi:quia inter viuos requ
ritur consilium ⁊ euẽtus in vltima v
lũtate:nõ nisi i directa libertate.vt
si qđ in frau.pa.l.j.de probatio.par
nus sz ob.ff.de inoffi.test.l. si autem
vbi nõ peunt fideicõ.sz directe Ja.
⁊ nõ soluit. sed dic ꝙ ibi ideo direc
peũt:quia nõ possunt deberi:nisi ex te
stamẽto quod ruptũ est:sed fideicom
miss.possunt etiam intestato deberi.C.
de fideicõ.eã quã.ff.de leg. iij.l.j.§.
⁊ ideo si directe remanerẽt eẽt ibi
sonum non sic de fideicõ.hic autẽ al
ratio reformat pactũ:vt ibi not. ¶
glo.respondet in si. sed ibi dr qđ sem
debẽt: sz nõ sequit̃ qđ ꝓpter hoc sci
semp.⁊ ideo dicit Spe.O dof. dicit
dicit̃ qđ hic loquit̃ in mercatorib⁹
nõ habẽt res determinatas:ibi ta
q̃ hñt possessiões.vel ibi valorẽ đ pi
đ i futuro.iõ ħ dicit sperãt. ¶†Etf
is.§.qđ ille q̃ vendidit rẽ ⁊ fuit dece
vltra mediã iusti pretij ignorãs va
rẽ nõ teneat̃ ꝓbare ignorantiã ad
qđ possit gaudere beneficio illius.
maioris.C.de resci. ven.q̃ nõ ħz lo
vbi sciẽs valorẽ rei vẽdidit min⁹.
lex quisquis ob.quia loquit̃ qñ fuit
modico deceptus non autem quan
vltra medietatẽ iusti pretij vt ibi ap
ret quod est notabile.

☞Dies cepta an ⁊ quãdo habeatur
pro completa.

Minor.xxv.annorũ nõ põt esse procu
rator ad iudicia.nec minor. xvij.anno
rum ad negotia.

An autez minor.xvij.annis procura
tor ad negotia possit esse procurator
in iudicio virtute constitutionis fac
ad negocia.

Eadẽ lege.

¶†In glo.
cit in si. i a
qb⁹ fauor ampliat̃ cõputãdo đ mo
to ad momẽtũ:alꝭs dies icepta ħr
pleta si fauor ex hoc ãpliet̃. ħ itelli
ff.de mino.l.iij.§.minor.de vaca.

iij.de vsucap.l.in vsucap.& hoc in tempore per ius constitutu͂:secus forte si ab homine conditionaliter.ff.de verb. signi.inter illam.de conditio.& demo͂. si in annos.de leg.j.si cui.annus aute͂ inceptus no͂ habetur pro completa.ff. de condi.et demon.non putabam nisi in casibus specialibus.ff.de mune. et hono.l.ad rem publicam.ad trebelia. qui filium.§.sabinus.extra de elect.licet canon.ff.de ma.test.si ita fuerit.relicta.vel ibi fuit alius modus loquendi quod est verum.& notat.in.l.si cui.&
2 l.inter illam.¶†In glo.fi.que incipit quomodo in fi.dicit Jac.q minor.xxv. anno.non potest esse procurator ad iudicia:& imputet sibi quod talem elegit ff.de mino.l.cum mandato. ¶ hodie expeditu3 est quod minor.xxv.anno. non potest esse procurator ad iudicia nec minor.xvij.ann.ad negotia.vt patet extra de procurato.capi.qui generaliter.§.licet.cui no͂ obstat.ff.de insti. sed si quis.§.fi.quia ibi non constituitur proprie p͂curator:sed opponit Jac. quando potest esse iusta hec causa cu3 ita bene po͂t esse procurator seru⁹ ad negotia:sicut liber.ff.de procu.seruu3. sed s͂m eu͂3 no͂ ita plene possit expedire;negotia sicut liber.vel dic q͂ seruus non potest esse procurator etia3 ad negotia vnde qui negotium gerit non p͂curat.et sic non obstat.l.sed si quis su
3 p͂dicta.¶†Sed cum procura.ad negotia possit agere:vt.d.c.qui generaliter.n͂siquid minor.xxv.an.maior.xvij. an.possit esse procurator in iudicio virtute constitutionis facte ad negotia. Uidetur q͂ sic.quia constitutio procu. valuit.vt.d.c.& hoc ideo videtur quod admitti debeat ad om͂e illud ad quod co͂stitutionis effectus extendi potest Et est simile de iudi.c.si annum.li.vj. vbi pro beneficio agit qua͂do collatio tenuit q͂uis agere alias non posset.vt ibi patet.et facit extra de here.c.ij. in cle.in eo quod ibi loquitur de etate inquisitoris et episcopi.& per hoc posset dici q͂ potest substituere procuratore3 etiam ad iudicia.iuxta.c.j.extra eo.ti. lib.vj.ar.de serui.vr.p͂c.l.cum esset.§. 2 si.& facit.ff.de procur.l.inuitus.& quod scripsi.j.qui.da.tu.pos.i prima gl.ar. contra.extra de p͂cura.c.peruii.in clemen.hec satis noua sunt.et super his disputet nouus lector.

1 ☞Manumissio serui facta ex falsa ca͂a an teneat vel non.
2 Acta per iudicem an reuoce͂tur ex falsa iniusta causa.
3 Acta per iudicem etiam facta solenniter tractantur per viam restitutionis.
4 S͂nia q͂n petit reuocari p͂textu falsitatis que sunt necessaria.
5 Judex mot⁹ ex falsa causa tulit sente͂tiam:cum tamen potuisset iuste iudicare ex causis propositis & p͂batis:an sententia valet.
6 Sententia excommunicationis lata ex falsa causa an teneat.

Semel. ¶In fi.glo.que incipit.q.d.Jaco.: videtur improbare h͂c glo.dicendo tex. debere plane itelligi de causa vera falsa:nihil t͂n allegat.sed ita sicco pede tra͂sit
1 hunc.§.¶†Sed tu opp.quod libertas sit ipso iure nulla.C.si ex fal.alle.l.j.& ij.ff.de mino.l.verum.§.facto.ff.de trans ac.cu3 hi.§.si pretor.glo.oppo.de hoc §.co͂tra illas leges.dic q͂ hic loquitur de falsa causa.sed de iniusta quam dicit non impedire actum quominus valeat co͂tra minorem:sed causa falsa impediret:vt in contrarijs. Et ita nota. C.de predi.mino.& sic presens.sed i.l. tutores.C.si ex fal.alleg.videtur notari contra quod etiam iniusta ca͂ impediat seu reddat nullum quod agitur. Queritur q͂ verior & ita intellectus huius.§.reuocatur in dubiu͂ quasi factus no͂ esset.Et videtur q͂ causa iniusta et falsa impediat & quod non sit differentia.ff.de reb.eo.l.magis puto.§.si es. et.§.manet.qui loquuntur de falsa et iniusta causa.& ita non sit vnq͂ locus huius.§.ad hoc dicas quod is.§.intelligitur in falsa causa:vt satis patet. ff. de man.vind.l.iusta.de fideicommiss. lib.cu͂ vero.§.hic senat⁹.C.de ma.vin. l.j.¶†Unde vt plenius videas cum

a ¶ An ac= a ta. An aūt acta i vno iudicio fa= ciāt fidē in alio. vid' p do. fel. pul b chrei. c. cāz el. j. ōtes. p totū cōmē tū. ri. c. Iter dilectos. ō fi. istr. v. in gl. sup v. i= ter alios. l medio. vij. colum.

b ¶ Prio casu. hanc dis. pōit ēt ang. h. r vi de eū. an ō cretū iudi cis emana tū ex falsa cā sit nllū vt. h. aret. l ij. col. l me. ver. ij. pnci palr. vsq ad finem.

querit an acta [a] per iu= dicē revocentur ex falsa vel iniusta cā distigue: qr aut queris in phibi= tis p legē: cū cā tñ cōfes sis aut aliis. Primo ca= su [b] aut lex aliquid inhi bet r dispensationez ex cā cōmittit iudici absqz cause limitatiōe: et tūc valet quod iudex facit siue causa sit vera siue falsa vel iniusta: vt hic cum cōcor. lex enim clie scentia prohibet mino= rem manumittere nisi ex cā vel illā cām dimit tit iudicis arbitrio: vt ptz. ff. de ma. vin. l. ēt. §. j. r idcirco quicquid iu= dex agit tenet: vt ibi cū concor. vnde cōnis per iurisconsultus legē elie scentiam declarātes ali que cause fuerunt decla rate: vt. l. si minor. eodē titu. cum legibus sequē tibus. nunqz tñ fuit ar= bitrium iudicis ad illas restrictū: vt ptz. d. l. etiā §. j. idcirco valet dūta= men minor fuerit pñs r consentiens vt hic. sec9 si absens: vt nullus legi timus pro eo. vt ar. l. ve rum. §. ex facto r hoc ni= si esset error expressus l declaratiōe iudicis: vel causa esset impossibilis considerata qualitate r materia vt eodem titu= lo. l. fina. r. l. annulos in fi. ff. de tuto. et cura. da. ab. his. l. seye. j. eod. ti. l. 3 si tutor petitus. Aut lex ihibet et causam specifi cat r limitat ex qua pos sit tantum dispensari: et tunc ex alia non pōt. et illa nō subsistente nō valet quod agitur vt in

aleñ. prediij minorisque inhibetur ꝫ ex causa eris alieni tātū permittitur. ff. de re. eoz. l. j. §. j. vnde non valet nisi illa subsit. vt. d. §. si ex. r. §. manet. Idē vbi certa forma datur per legez super modo decernendi seu dispēsandi: qu[...] non servetur nō valet quod agitur: s[...] ipsa servata tenet ipso iure cōnis ca[...] sa non sit vera vel iusta r sic itellig[...] ff. de transac. l. cū his. §. si pretor. r qu[...] ibi nota. iuncte. §. vult ergo eadem C. de sacrosanc. eccle. aut. hoc ino[...] cedo tamē quod rescindi posset ex c[...] sicut. j. videbis. vide super hoc Inno. de re. eccle. non alie. c. dudū. li. vj. r[...] Archi. in. c. hoc consultissimo. sup v[...] bo. forma. li. vj. Aut queris in aliis p[...] l. nō phibitis: r dic qꝫ aut qris l his quibus requiritur certa r substātialis solennita. r tunc si qd de substātiali bus deficiat vel falsum sit nō valet q[...] agit vt. C. de fi. instru. r iur. ha. fi[...] li. x. de rescin. ven. l. si qs. ff. ex q. ca[...] in pos. ea. fulcini9. §. si quis possid[...] aut in aliis: r tunc aut in his que fi[...] de sui natura et fieri possunt parte[...] sente et non vocata: tunc dic qꝫ nō [...] let ipso iure in preiudiciū minori[...] intellige. C. si ex fal. alle. l. j. r. ij. ff[...] mino. l. verū. §. ex facto. Aut in his [...] fiūt parte vocata: r tunc ō iure cō[...] error sit expressus l sentētia vel dec[...] to. vt. ff. q sen. sine ap. l. j. §. j. vel nisi [...] pareat error ex actis vel alias notori[...] ex de sen. r re iudi. c. cum bertoldus [...] tiu. c. pastoralis. in cle. qb9 causis [...] nullum ipso iure qd agit ppter erro[...] et falsaz cāz. r sic intellige. C. de ad[...] si qui. ex de pur. vulg. c. ij. ¶ Velde[...] hoc casu valeat si ab initio nō app[...] bat error: versitamen tractat: sed [...] ab initio apparebit sit nulla ipso [...] sic itellige ex ō sen. excom. venera[...] lib9. §. idē ē. lib. vj. ¶ † Itē dic q a[...] iudicem ēt solēniter facta qñq[...] tur r tractantur per viam restitu[...] et ale. vt si falsum factū approba[...] fuerit per falsos testes vel instru[...] siue interueneritdolus aduersa[...] non. vt no. ff. de re iudi. divus. C[...] pla. dicit qꝫ opz probari dolum a[...]

farij ⁊ corruptionē vbi p̄ falsos testes
snia lata fuit.vt ibi no. ꝯ quo facit. ex
de ꝓba.c.licet.¶ Canoniste dicūt post
Inn.ꝙ añ sniam sufficit ꝓbare testes
falsum deposuisse.qđ ꝓbabit̄ idirecte.
C.de ꝯhē.⁊ cō.sti.l.optimā.post sniam a
opꝫ ꝓbare duo:vcꝫ corruptionē vl' do-
lū aduersarij.⁊ ip̄os falsū dixisse.¶ Itē
⁊ tertiū vcꝫ iudicē eorū dicta secutum
fuisse.C.si ex fal.istr.l.ij.⁊ no.i.d.c.lꝫ.
¶ Sꝫ host.dicit ꝙ sufficeret ꝓbare cor
ruptionē tm̄ seu dolū aduersarij.vt ibi
no.⁊ idē vr̄ tenere Io.an.i.q.iiij.§.itē
Satis tñ inuit ꝙ illā sit ꝓbare necesse
nec sufficeret ꝓbare testes falsū dixisse
post sniāꝫ ꝯ eos.p q̄.C.đ sē.ad fis.la.
l.j.in vltimo.d.⁊.d.c.lꝫ.opi.gl.iuris ci
uilis est satis bona.⁊ est iusta saltē vbi
post sniaꝫ supuenit copia ꝓbatiōis qđ
falsum deposuerūt vel puenit de nouo
ad notitiā.Iuxta illa q̄ notant̄.C.de ex
cep.l.fi.ex đ eiec.vt circa.li.vj.Al's vr̄
opi.Inn.melior ne lites fiāt immorta-
les sꝫ qñō ꝓbabit̄ iudicē eoꝝ dicta se-
cutū fuisse.dic ꝙ ꝓbat̄ si iudex appa-
ruerit hoc i snia vel añ.vl' si nulle ꝓba
tiōes alie fuerint ꝓducte.vt no.i.d.l.si
ꝑtor.§.j.in Spec.de sen.§.q̄.ver.⁊ no-
ta.¶ Sꝫ q̄rit̄ an is.§.obtinet si cā fuit
per falsos testes ꝓbata vel falsa instru
mēta vt nō retractet̄ data libertas. Ur̄
ꝙ sic per hūc.§.qui indistincte loquit̄
sed si tu exponas probata idest per iu b
dicem approbata.is.§.nihil facit.⁊ ita
exponit gl.Ad hoc aūt videt̄ posse di
ci ꝙ qñ aliq̄d factū est iudicial'r debi-
ta solēnitate seruata:nō reuocat̄ nisi p
restitutionē.vt.l.diuus.ff.de re iudi.ni
si aduersarius dolū cōmiserit. quo ca-
su ipso iure reuocat̄.vt notatur. in.d.l.
si ꝑtor.§.marcell⁹.⁊ de iud.vt pꝫ extra
de excep.cū venerabilis.⁊ de ꝓbat.lꝫ.
Iō videt̄ ꝙ cū minor restitui nō posset
aduersus libertatē.C.si ad.liber.l.j.q'i
ꝑmo casu nō posset retractari:in secun
do sit ipso iure nulla p predicta.Itē q̄
hoc.§.dicitur intellige de minore ma
iore th.xiiij.an.al's vr̄ ꝙ sit op⁹ autori-
tate tutoris si maior sit īfante si minor
nō ꝑt manumittere ex quacūq; cā.ff.đ
ma.vidi.l.pe.¶ Innu p no.ꝙ vbi agit̄

de retractāda snia ꝑtex-
tu falsitatis solēt mul-
ta q̄ri.prio an necesse sit
prio agi crimial'r.⁊ gl.⁊
docto.dicūt ꝙ nō. per.l.
damus[a].C.de fal.⁊ not.
C.de fide instrumento.l.
fin.¶ Sed contra. C. de
aduo.di.iu.l.j. si ex fal.
instru.l.ij.de accu.si q̄s
homicidij.đ iure fis.ei⁹.
de adul.denūtiasse.§.fi.
qui videntur concludere
ꝙ prio agi oporteat cri-
mialiter ⁊ hoc mihi plꝫ
vbi tertius cōmisit falsi
tatem: non ille qui ob-
tinuit alias opini. glos.
¶ Item cōsueuit q̄ri an
vbi q̄situ fuit de falso in
ꝑmo iudicio ciuili pos-
sit postea de falso q̄ri cri
mial'r dy.tꝫ ꝙ sic siue ci
uil'r siue crimial'r q̄situ
sit.vt no.ff.de excep.qui
agnitis.⁊ idem Inn.ex
tra de pur.ca.c.pe.đ or.
cogni.c.ij.ar.C.de fi.in-
stru.l.fi. sed ibi non ne-
gat.q̄n possit agi crīali-
ter:sꝫ ciuil'r nō.¶ Itē po
test queri an snia lata ꝯ
tertiū[b] qui forte falsum
commisit preiudicet il-
li qui obtinuit p falsas
ꝓbatiōes ⁊ ille q̄ succu-
buit restituat̄ absq; alia
ꝓbatione Inno. dicit ꝙ
non extra qui fi. sint le-
gi.cāꝫ q̄.Sed ꝯ de simo.
dilect⁹ fili⁹.xij.di.ppe-
tuā.Itē an solutio ꝓdes
set.Videt̄ ꝙ sic de adul.
denuntiasse.de appel.si
qui.§.fi.et qđ no. ff.de
excep.rei iudi.si cū vno
ar.ꝯ.ff.de adul.l.adult.
§.fina.⁊ quia res inter
alios ⁊c.Et hec videtur
veri...⁊ spec.⁊ in fi.ti đ
aduo.§.vtriusq;.ꝑ fi.ib-

a ¶ .L.da
mus. Ubi
vide Saly.
b ¶ Cōtra
tertiū.Di-
cit h̄ areti-
n⁹ singl'r đ
decreto iu-
dicis ꝙ lꝫ
decretū iu-
dicis inter
positum ex
falsa cā sit
ip̄o iure nl'
luꝫ. hoc est
veꝝ in ꝑiu
diciū alte-
ri⁹ sꝫ. i ꝑiu
diciū impe
trātis vꝫ.p
l.j.§.pe.ff.
đ sepa.bo.
⁊ p hoc fa-
cit ēt qđ so
let dici qñ
dol⁹ dedit
cām ꝯctui
ꝙ tñ vꝫ i ꝑ
iudiciū do
losi.p gl.i
l.elegāter.
i ꝑnc.ff.de
dolo.et i.l.
a diuo pio
ff.de re iu-
di.

5 lud. ¶†Itē cōsueuit q̄ri an sit iudex mot⁹ ex fal sa cā tulit sniam cum tñ 1
potuisset iuste idē sentē= tiasse ex alijs causis for 2
te ꝓpositis ꝛ ꝓbatis an valeat. Et gl. dicit ꝙ de= bet retractari: vt not. ff. de acq. her. l. is ad quē. Sz Inno. tz cōtra extra de renū. in pñtia. Uidet casus pro gl. ff. de excu. tuto. l. qui testō. C. de de cu. l. decurionū formā. 1
¶ Sed tamen credo ꝙ si appellatū fuerit ꝙ iu= dex possit ꝯfirmare sen= tentiam ex cā vera. ff. q̄ cū eo. l. fi.
6 ¶†Sed quid de sententia excōicatio nis an tz si ferat ex fal= sa ca. forte excōicat q̄s tāq̄ ꝯtumax q̄ cōtumax non est. Uidet ꝙ nō te= neat p. l. C. si ex fal. alle. ꝛ hoc tz host. extra de te sti. cog. c. j. cōtra quē est hodie casus in. c. vene= rabilibus. §. idē. de sen. excō. lib. vj. De hoc fuit 2
dubitatū p Innō. de off. a deleg. p. ꝛ. g. et p glo. de testi. co. cū super: sed ab solutio ex falsa cā data nō tz: ꝛ q̄ sit rō. dic plene extra de offi. or. ex pte. p Inno. Sz an dispēsatio obtēta ex falsa causa te= neat. Dicas ꝙ nō. extra qui fi. sint legi. transmis se. ar. ꝯ. e. ti. q̄ circa. sed illa dissimulatio q̄ ē ibi est contra ius cōmune: vt ibi no. Inno. ideo cō cordat. et facit extra de elec. c. dudū. ff. de fidei= com. li. cū vero. §. peñ. et de nata. restitu. l. j. Nec ob. is. §. qz hic nō decipi tur in causa manumitē= tens ibi decipitur dispē sans. ꝛ hic manumissio fit per minorē ibi dispensatio per superiorem.

a ¶ Sz p deo. hoc ēt tenet aret. hic: cū Jo. fab. repro= bādo opiñ. gloss. vide Barto. in. l. ij. ff. mand.

☞ Minor si sit procur. alicuius: ꝛ per imprudentiā amittat cām: an teneat. Aduocat⁹ qui per imperitiā cāmamisit: an teneatur parti ad interesse.

Cum autē. In gl. vsq hic in fi. glo. dic ꝙ vbi ratio concludēdi seu determinan= di se habet indifferenter ad quodlibet extremorum et sunt inter se cōpassibi= lia obtinet q̄n hic dicit. vt. ff. ad treb lia. l. titi⁹ rogat⁹. de pe. her. l. sed si lege= mis. §. ꝙ si alias. obtinent ꝯtria. ¶†In gl. j. desideriū. vñ non tenet si per im prudētiā causam amisit. vt no. ff. de pro stu. l. j. §. pueritiam. ꝛ hanc rōnem red= dit. ibi gl. quare non potest esse procu. ad iudicia: ꝛ tamen potest esse aduoca tus: quia si esset procura. teneretur man dati: sed aduoca. non tenetur. hec ra= tio nō est bona: quia procurator ad ne= gotia tenet mādati: ꝛ tñ est sufficiens etas. xvij. an. vt dixi. s. §. eadē. ¶ ergo ꝙ i iudicio requirit ꝙ partes sint legitime persone quo ad etatem quod nō est. xxv. anno. nō est. C. qui legi. per p totū. sed aduocatus nō tenet ad dam nū partis nec est pars nec persona ne= cessaria ad iudiciū fundatū. ¶† Sz pro deo[a] cur aduocatus non tenet ad damnum partis si per imprudentiam causam perdidit sicut tenet iudex. ff. de va. ꝛ extraord. cog. l. fina. ff. de iu di. filius ꝛ medicus. ff. ad. l. aquiliā. qua actione. §. fina. cum. l. seq. ff. loca. plures. §. locator. ꝛ maxime si dolū com misit. quo casu pōt etiā criminaliter ac= cusari. C. de aduo. di. iu. l. j. extra de men reiur. c. fina. non video. ꝛ ideo talis vi sequenda opi. spe. qui tz ꝙ aduocatus teneat de imperitia. ti. de aduo. §. fi. v. quid si per imprudētiā. ꝛ hoc est ve= si se obtulit. Si autem iudex eum co= git. posset dici glo. vera in foro autem conscientie non dubiū quin teneat. C in summa host. de pe. ri. satis poten videre. ꝛ in titu. de postulatio. Cont= me loquor qui aduocatus fui ... annis. xiij. distractus a studio: sed ... cant socij. quia me iudico sicut ipsos est ...

et est ar. q̄ q̄s possit fieri doctor l.xvij. anno. & de hoc fuit quesitũ ꝓpter quẽdã filiũ Accursij qui voluit fieri doc. in xvij. an. fm Jaco. ac. ꝯ. q2 doctorat⁹ est honor extra de magi. c. ij. in cle. & sic reb q̃rit̃ etas. xxv. an. ff. de mune. & hono. l. ad rem. & facit in proe. ff. §. pe.

¶ De lege fusia canina tollẽ. Rub.

1 ☞ Argumẽtũ de cõtractibus ad vltimas voluntates: vel contra: an valeat.

1 Fontem habens in fundo suo: quo nõ vtitur vicinus vult ducere aquam ad suum fundũ: an hoc ei liceat. Et notat hic quatuor pulchras regulas.

Lege fusia canina. ¶ In glos. sʒ quõ. ibi cũ dr. laborabat in extremis. nã tunc viuẽs est: iõ dr viuẽs q̃ moritur. ff. de

1 coll. bo. l. j. §. sʒ si mãcipato. ¶ † In gl. hic no. in fi. ar. cõtra. ff. de re iu. l. in testamẽtis. Dic q̄ aut cõtract⁹ & vltima volũtas in rõnis idẽtitate cõueniũt. et

a ar. de vno in aliud est bonũ[a]: vt hic. ff. de le. j. l. si seruũ filij. §. cũ q̃. & ibi Dy. de le. iij. cũ q̃ cirographũ. Aut disconueniũt: & tũc si sit maior rõ i vltima volũtate argumẽtat̃ de ea ad ꝯctũ negatiue: & de ꝯctu ad vltimã volũtatẽ affirmatiue. C. de le. l. fi. ff. de ac. & ob. l. obligationũ fere. §. placet. aut est minor rõ in ꝯctu. & tũc semꝑ negatiue. ff. de pac. l. pactum. vt le. not. ca. l. scire. In dubio obtinet regula i testis. & ar. de ꝯctu affirmatiue & de vltima volũtate negatiue fm Dy. l. d. §. cũ q̃. Et ẽ ar. hoc ꝯ cõsuetudinẽ q̃ in q̃busdã locis obtinet ꝑ quã põt q̄s dare iter viuos q̃cq̃d hʒ. sʒ in vltima volũtate nõ nisi tertiã ꝑtem. Et no. ꝯtra inuidos fm gl. vcʒ q̄ nõ debeant sustineri. ¶ † Quid ꝯ. pone q̄ habes fontẽ i fundo tuo de q̃ nihil facis: ego sine tuo dãno volo ducere aquam ad prata vel fundos meos qđ possum facere cũ modico riuulo ab sq̄ tui lesione. ita inhibes nullã cãm ꝓtendere volẽs: nisi q̄ nõ plʒ tibi. nũq̃d iure possis inhibere. Vel pone habes vacuã terrã iuxta domũ meã ð q̃ nihil facis. nũq̃d possuʒ te inuito aĩalia mea imittere de pascẽda cũ te nõ ledãt. ar. q̄ nõ. ff. de ser. ru. pre. diu⁹. de iniur. l. iniur. §. si q̄s. ¶ Dicas lati⁹ ponẽdo q̃tuor regulas.[b] Primã q̄ ego possum facere i tuo te iuito qđ mihi ꝓdest: & te nõ ledit ar. hic. & satis ꝓbat̃. ff. de aqua plu. ar. l. ij. §. j. sec⁹ si lederet. C. de ser. l. aquaʒ. ¶ Item scðam. q̄ quis nõ põt facere in suo qđ alij noceat: & sibi nõ prodest: immo tenet̃ de dolo si animo nocendi faciat. vt. ff. ð aqua plu. ar. cen. l. j. §. deniq̄. & not. ff. de dã. infect. l. proculus. & sic intellige. ff. de reg. iur. l. domum. cũ ibi no. nec tñ põt agi iniuriarũ ff. de iniur. l. iniuriarũ. §. si q̄s de honorib⁹. ¶ Itẽ tertiã. etiam q̄ quis nõ possit facere i suo qđ nocet alij: & sibi non ꝓdest etiã ad vtilitatẽ tertij. vt. ff. de leg. prestan. l. in lia. al's icipit virilis portio. §. sed si adierit. & hoc si facit alo nocẽdi alij & causa inuidie. si aũt ꝓncipal̃r vt gratificet alij vr̃ q̄ possit. ff. de iur. do. l. cum in fundũ. §. diuortio. in fi. ctem anim⁹ faciendi facit illicitum qđ de se al's est licitũ. vt. ex̃ de exces. ꝓla. c. j. in cle. & ibi not. de re iudi. locupletari. cũ ibi not. ¶ Itẽ q̃rtã. q̄ q̄s cõpellit̃ facere q̄ alteri ꝓdest et sibi nõ nocet: dũ tamen contract⁹ precesserit ex quo portare portasse dr. & ad hat̃. l. j. i fi. ff. q̄ q̄sq̄ iu. & no. ꝑ gl. i. l. arborib⁹. §. cũ illo. ff. ð vsuf. q̃ dr lup⁹ exit syluã si tñ adhuc exiuit ð q̃ hr̃ i. l. fugitiui. C. ð s. f.

a ¶ Est bonũ. Vide h̃ Ang. ꝯclusiue ponẽtẽ ð hac. q. vtrũ licita sit argumẽtatio de ꝯctib⁹ ad vltimas volũtates: et eꝯ vide i. l. si a substituto. §. fina. cuʒ. l. seq. & ibi doc. de le. j. & i. l. pactũ iter heredẽ. C. de pac. & i. l. in re ciuili. ff. de ꝯdi. & de mon.

b ¶ Quatuor regulas. Iltas q̃tuor reg. põit ẽt h̃ are. við h̃ eũ dẽ. itẽ no. h̃ ꝓposo. Si statuto caueat̃ q̄ si q̄s portauerit frumẽtũ ex territoriuʒ puniat̃ i. x. si aliq̄s respiat̃ in via portare nõ dʒ puniri: sicut nec ille q̃ tendit ad mortẽ si dr mortu⁹ ita nec ille q̃ inuẽt⁹ est

agi possit.ad hoc.ff.de euic.l.in credi=
tore.so.ma.l.ij.als nõ.ff.de aqua plu.
ar.l.ij.§.item varũs.Nec obst.C.de no
ua.l.j.qz ibi intelligitur sm hoc.vt ibi
notãt docto.Quis glo.ꝯ.credo tñ ꝙ cũ
quis nõ presumat dolo facere qui suo
iure vtitur.ff.de re.iur.l.nõ vr.ꝛ ei nõ
incũbat onus ꝓbãdi qui dicit.vt.ff.de
ꝓba.ei q.ꝙ semper incũbat onus ꝓbã
di ei qui dicit inuidiose ꝛ aio nocendi
alijs qd fecisse vel ꝓhibere ꝙ ei nõ ꝓ
sit ꝛ sic vr tenere gl.ff.de dã.infe.l.flu
minum.§.fi.in gl. que incipit animus
nocendi ꝛc.Posset tñ dici ꝙ satis ꝓbet
eoipso qd ostendit sibi ꝓdesse ꝛ illi nõ
nocere per.l.alleg.que als imponeret
ꝓbis.ꝛ ꝑ has cõclusiões ꝑdictas mul
tas alias qões solues q quotidie oc=
currũt.sicut vidi qñqꝫ de illo q hões
suos ꝓhibet venire ad molendinũ.vi
cini ꝛ facit eos ire ad aliũ.ꝛ etiã qões
quas gl.mouet.C.qñ ꝛ a q.quarta ps.
l.ij.multas alias hic satis sunt notabi
lia et multis occurrunt malitijs vtinã
bene seruarẽtur.

¶De his qui sui vel alieni
iuris sunt. Rubrica.

1 ☞Filiusfamilias si facit testamentũ
patre existẽte penes hostes an valeat.
2 Seruus si qd acqrit ꝑ fraudẽ: an dño
acquirat: ꝛ an dña restituere teneatur.

Equitur alia
diuisio.Super tex.alia diui
sio.i.subdiuisio mẽbrũ eius
liberarũ personarũ subdiui
dit.In gl.ħ restrĩgit.i fine.Hec gl.pt
tolerari sũpto iure ciuili largo mõ put
sumit sexto mõ.ff.de iusti.ꝛ iu.l.ius ci
uile.ꝯ.de iu.naturali §.sed quo ad rei
veritatẽ iurisg.est cũ hic tractet de po
testate quã in seruos habem⁹ q est de
iure gen.ꝯ.de iure psonarũ.§.seruitus.
1 ¶†In glo.quedã neutro iure.De hoc
magis not.in.d.§.si ab hostib⁹.Et dic
opi.gl.que est hic ꝛ ibi verã.ff.de test.
lege cor.de suis ꝛ le.l.in suis.§.j.de sti
pu.seruo.capto.ff.de vsucap.l.si is qui
pro emptore.¶Quid ꝯ si faciat testm
pre existẽte penes hostes.Videt ꝙ va
leat cum sit liber in casu quo mortuus

fuit ante regressum patris.ff.de leg.j.l.
si tibi homo.§.cũ seruus.iũcta.l.hoc
scripture.ff.ad.l.aquil.Gl.tenet tñ con
tra in.d.l.fi.C.de sentẽ.pas.sed.sec⁹ in
testõ filij deportati.dic plene vt ibi.et
tene opi.Azo.quã doct.ibi sequuntur.
¶In glo.nam vt in fi.ꝛ intellige disci
plina.i.notitia seu doctrina.qz qd po
nitur de vno negatur de alio.nõ tñ e
eadẽ dispositio:immo ꝯria.vide qd no
tat extra de re iudi.c.q sentit li.vj.per
Dy.¶In gl.in aio.in fi.vt ait Cat.
princ.proe.libri sui.Cũ aia aduerterẽ
plarimos hões ꝛc.als alio mõ sum
ff.de iur.om.iud.l.imperiũ.¶In gl.
improprie.ibi cũ allegat.ff.eod.l.j.
als pñs pro ptõ.ff.de ꝟ.ob.ꝟbũ ci
2 ¶†In fi.gl.hodie nõ sic: si tñ pec
in patrẽ.ꝯ ei sñia quã in pr vult.C.
l.iij.¶In gl.f.iuste ibi.cũ dicit.nãm
dere tenetur.Pe.de bel.ptica videt h
ĩprobare q tz ꝙ si iniuste acqsiuerit
acqrit dño ignorãti:sz sciẽti sicut
re dicit in.d.l.ꝙ seru⁹.ꝛ assignat
qz qd seru⁹ acqrit videt acqrere
lũtate dñi:qz in dubio nõ videt a
modare voluntatem ad illicita.
ꝓcurator.ff.de ꝯdi.inde.q in frau
si pater.Hec rõ nõ vr sufficiẽs q
acquirit.ff.de acq.re.do.l.etiã
j.ꝑ quas ꝑ.circa mediũ.ff.de
seru⁹ vetãte.¶Preterea ꝯ ipm
de litig.l.si seru⁹.Quid ergo
vr.ꝯria isti l.l.qd seruus.ibi
ꝙ nulli qrit.¶Sz ꝯtra illã gl.
vr.e.ti.si.d eo.¶Dicas ꝙ possit
acquirat ex malesicio dño igno
scienti sic.vt.l.qd seruus.Nec ob.
si de eo,qz ibi dr s sciebat
quirit etiã ex cã iniusta vbi
apt⁹ ad querẽdũ dñiũ:nec est alio
impediat.vt.§.celsus.ꝛ.d.l.si seru
de li.causa.ꝛ.l.immo.Et est rõ in
sessione:qz opus est aio.vt eo.ti.
admodũ.ꝛ ita has glo.concor.
1 ☞Paterfamilias qualr põt fa
castigare pro delictis.
2 Seru⁹ si ad ecclesiã cõfugiat:an
liter possit eũ dño vendicare.
3 Excõicati ꝛ infideles si ad eccle
fugiunt an gaudeant immunitate.

4 Malefactor cõfugiẽs ad ecclesiã per
quem extrahetur in casib⁹ in quibus
potest extrahi de ecclesia.
5 Deprecatio iusta est audienda: iniu-
sta repellenda.

Sed et hoc tẽpore.

¶ Sup tex. sub iperio. Not. q lex dat
subditis nõ aliis. vt dixi. C. de sũ. tri. l.
j. et no. q is. §. est q̃si de verbo ad verbũ 3
1 ff. e. l. ij. ¶ † In tex. supra modũ. i. imo
derate: vt hic no. et idẽ i famulo merce
nario filio et vxore. ff. de penis. l. respi
ciẽdũ. §. furta. ff. de fur. l. libert⁹. Vel dic
in his cãm reqri p dictas. ll. et credo q
q̃lq patrfamilias possit familiã ligare
et carceri mãcipare p domesticis mino
rib⁹ delictis: vt vr̃ notari. C. de priua.
car. l. j. ff. si q̃s ali. testa. prohibue. l. j. ver.
q̃d tñ. sup verbo. coerceret. et facit. ff. ad
sille. et si pcussor. de fur. l. serui et filij. C.
de agri. et cẽsi. l. pe. Et i vxore clerici ex
pressuz est qñ ẽ suspecta de adulterio.
xxxiij. q. v. c. placuit. et q. vj. ab ista. et fa
cit. C. de adul. q̃uis. et idẽ de abbate seu
priore q̃ curã hz subiectorũ. ex de of. or.
2 c. quãto. et ibi de hoc. ¶ † In gl. ad q̃ lo
a ca^a i fi. ibi parũ. vñ ob. hui⁹. §. C. de his
q̃ ad ec. ↄfu. l. ij. vbi dñodat lnia ppria
autoritate auellẽdi. Itẽ ob. eo. ti. l. fi. §.
et hoc qd ibi dr q dz reddi dño. Super b
hoc dicas q si seru⁹ fugiat armat⁹ ad
eccliaz hz locũ. l. si seru⁹. et ex de imu.
ec. c. iter. i fi. si sine armis. tũc si ppter
seruitiũ dñi et ei⁹ delicto nõ pcedẽte hz
locũ is. §. et. ff. e. l. ij. Si vo ppter suũ de
lictũ dubitãs correctionẽ dñi: tũc hz lo
cũ. d. §. et hoc ẽ qd est dictũ. l. c. iter pe.
dicto. et h̃ vbi dñs reposcit eũ. si vo iu
dex p grauioris cris pũitiõe q̃ ad dñz
nõ ptinet: vt h̃. et. C. de emẽ. ser. l. j. tũc
crederẽ q ecclia deberet ipz tueri sicut
liberũ cũ nõ sit dñia q̃ ad deũ. extra de
ↄiu. spo. c. j. ¶ De liberis ãt qñõ gau-
deãt securitatẽ ecclie. dic q q̃uis de iu
re ciuili oẽs hõicide. vginũ raptores
et ↄsites nõ gaudeãt: vt. §. neq homici
das allegato i gl. cũ ibi no. De iure tñ
canonico et approbata ↄsuetudie oẽs
gaudẽt exceptis depopulatorib⁹ agro
rũ: insidiatorib⁹ itinerũ. vt. d. c. inter et
homicidiis ꝑlatis insi-
diis. ex de homic. c. j. vel
i ecclia delinq̃ntib⁹. ex
de imu. ec. c. fi. et vid gl.
sup verbo ex q̃ faciũt se i
dignos. vel ppe sm hosti. i sum. c. ti. vel ↄ ipaz.
extra de sen. excõ. c. con
questi. xj. q. iij. c. canoni
ca. ¶ † Et not. q hac se-
curitate gaudẽt excõica
ti et ifideles: vt notat in
sum. host. §. a qui. ver. sic.
q̃d ergo. nisi ifideles si
mulate ad eccliam ↄfu-
gerẽt. Et sic itellige. C.
e. l. j. isto casu debet cre
di iudici iurãti ei serua
re vitã et membra: vt ibi
no. host. et si reddit⁹ fue
rit iudex nõ audiet ac-
cusantem. xvij. q. iij. mi
nor. et. c. reũ. et ibi no. et sic
vr̃ q offm̃ epĩ põt extra
here clericũ de ecclesia
p tpali pnia inidgẽda.
et hoc vr̃ tenere Inn. d. c.
inter. et hoc priuilegio
gaudent etiam ecclesie
nõ ↄsecrate et interdicte
et cimiteria^b. extra de im
mu. ecc. c. fi. et. c. cũ eccle
sia. sed capelle q̃ sũt in
domibus non gaudent.
¶ Idẽ nedũ ipe gaudẽt
ecclie: immo adherẽtia
muris matricis ecclesie
vsq ad. xl. passus: sz alij
nõ matrici ecclesie. vsq
ad. xxx. nisi sit ifra am
bitum murorũ. xvij. q.
iiij. et. c. frater. et. c. sicut.
dic ple. vt in. §. inquan-
tum i dicta sũma. Sz
an gaudet qui adheret
corpi xp̃i forte cum por
tat p vicũ ad infirmos.
ar. h̃ q sic: qr corp⁹ xp̃i
maiori dz gaudere pre
rogatiua q̃ statuta pn-
cipis. et hoc etiã videt

a ¶ Hãc di
stin. appro
bat h̃ aret.
ponendo et
recitãdo i
hoc loco.

b ¶ Cimi-
teria. Idez
Ang. hic et
xp̃oso.

tenere hosti.in.d. sum.
4 ¶ † Sz q̄ro per quē ex-
hẽt malefactor ð eccl'ia
in casib⁹ q̄b⁹ pōt exhi.
¶ Ur̃ q̄ p clericos et re
ctores eccl'iaꝝ.C.ð adu.
aut.sed si q̄s. Sz forte
hoc nō ꝓcederet de iu-
re canonico:qꝛ fierēt ir-
regulares.Un̄ potes di
cer̃ q̄ iudex possit exhe
re:vt pz i.§.neq̄ homici
das.alleg.¶ Sz q̄d i ca
su hui⁹.§.seru⁹ fugit ad
eccl'iam causante seui-
tia dñi dñs ipsuz req̄rit
dicēs se nō eē seuerū et
seruū hr̃e culpā vult tñ
añ oīa restitui ad posses
sionē suā quā añ hēbat
nūq̄d lit.pē.sup hoc an
imoderate seruū tracta
uerit restitui dz dño vr̃
q̄ sic ne puet'sua posses
siōe.C.de li.cā.l.litē.de
or.cog.l.fi.de agri.ꝛ cē.
l.litib⁹.q̄ satis est rōna
bile:nisi eēt tāta seuitia
de q̄ ꝓ̄pta fieret fides
q̄ nō posset de securita-
te puideri.ex̃ ðres. spo.
c.lr̃as.§.fi.¶ In gl.qꝛ i
terest.i fi.dic q̄ expedit
i. vtile ē:nō tñ i ꝓpꝛijs
ad hoc coercetur.vt.l.si
q̄s possessor.§.sicut ð pe.
here.soi.mat.l.si ꝯstāte.
§.si maritus ꝛ ibi no.ꝛ
hoc nisi ꝓpter magnaz
seuitiā:vt hic:vl' nisi isi
cerẽ bōis.ff.de ꝟ.ob.l.
5 is cui.¶ † Et no.ex hoc
§.iustā dep̄catione ex-
audiendam.ff.eo.l.ij.de
euic.l.minor.ð his q̄ in
test.delē.prime.de ser.
rusti.p̄di.l. attilicin⁹. ꝛ
ecōtra iniustā respuēdā.
ff.ð vsu.l.iij.in fi.C.q̄ ac
cu.pos.si q̄s ex familia. a
Et pōt dici p hec iuraq̄

a ¶ Sz dic
J.lez dicit
are.licet ta
ceat nomē
Joan.fab.

vbi q̄s grauat̃ p supiorē sn̄ū duri⁹ sic q̄
possit ad seuitiā reputari q̄ pōt exim
ab ei⁹ iurisditiōe ꝛ subiectiōe.C.ð of.
co.sacra.lar.l.j.si q̄ p̄.po.l.j.ff.ð adul
l.si postl'auerit.§.iubet si q̄s a parē.fu
ma.l.fi.C.de epis.ꝛ u.si lenones.ꝛ sup
hoc dz iudex ex offō ꝓuidere.ff.de c
p̄si.si illicitas.§.ij.ꝟ.neq̄.ꝛ vid i spe.ð
densū.ꝟ.puata.imo si supior grauaret
idistincte subiectos pōt oino ei iterdi
ci administratio ꝛ ex minori cā q̄ al
administratio bonoꝝ suoꝝ.vt eē de sup
neg.p̄l.c.grādi.li.vj.ꝛ ibi no.p archi.
de sen.ꝛ re iud.ad apl'ice.li.vj.ꝛ faci
qð no.eē de ele.c.venerabilē.¶ In g
vl' euidētē.Uel dic fraudē.qꝛ supp
emptorē a q̄ iterū redemit.ꝛ hoc vult
dicere tex.ita vt i ptāte dñi ꝛc.ꝛ hoc ꝯ
iudex adijcere i vēditiōe.Et est ar.q̄
iudex pōt modificare sn̄iam suā:vt
C.de sen.ꝛ iterlo.om.iud.l.cū eoꝝ.q̄
nis non possit cōditionē apponere.vt
ff.qñ appel.sit.l.j.§.biduum.

¶ De patria ptāte. Rubrica.

In ptāte no
stra.¶ Uiso de his q̄ sūt
in ptāte dñoꝝ: subijcit
de his q̄ sunt in ptāte p
rentuz:vt promiserat.
titu.j.§.j.in fi.§.Sequitur.§.nuptie.

1 ☞ Matrimoniū quare magis dicat̃ a
matre q̄ a patre.
2 Matrimoniū vt sit legitimū:an semꝑ
sit opus verbis.
3 Matrimonium quandoq̄ fit ex cōiun
ctione corporum si verba precesserint.
4 Quid aūt si duo simul cohabitauerint
nec apparēt verba matrimonij prec
sisse:an sit matrimonium.

Nuptie autem. ¶ D
nit q̄
sint nuptie proximum respōsum
1 clarando.¶ † In glo.et dicunt
vt mater fiat sed sm̄ hoc debet d
patrimonium a patre qui est nobili
ꝛ votum habet ad liberos vt mater
de verbo.signifi.l.liberum.ꝛ in a
quomodo op.episc.et cle.§.q̄ si lec
vbi de hoc.sed dic⁹ q̄ mulier plura
stinet magis officiū exhibet circa p

rum ꝙ vir:qꝛ mulier est onerosa añ pꝛ-
tū:in ptu dolorosa:ꝛ post ptū laborio-
sa.ꝛ idō vocat̃ mr̃imoniū nō pr̃imoniū.
ꝛ hec rō reddit̃ i tex.ext̃ ꝺ ꝯuer.i fi.c.fi.
2 ¶†In gl.aiorꝝ.ibi cū allegat.ff. ꝺ re.
a iur.l.nuptias.q̄d ꝗa si adulescētes for-
te in via sibi obuiātes ꝛ sibiinuicē cō-
placētes. i ꝯsensum mutuū mr̃imonij
ꝯcurrerūt nullis ꝟbis sup hoc p̄cedē-
tibꝰ an sit mr̃imoniū. Uīr ꝙ sic:qꝛ ē aio
rū ꝯiūctio p hec iura. Sꝫ si sic ēēt mul
ta eēnt mr̃imonia ꝛ forte pauca legiti
ma.vñ dic opꝰ eē ꝟbꝭ nec ꝯiūctio aiorꝝ
sola sufficeret etiā si de ea p cōfessionē
vtriusq ꝯstaret.ext̃ ꝺ spō.c.tue.ꝛ ibi dec c
hoc p Inn.ꝛ gl.ꝛ no.ff.de spō.l.sufficit.
b Sꝫ an signa sufficiātb. Nō ē dubiū ꝙ
sic iter duos mutos vl' alterꝝ. ext̃ ꝺ spō.
c.cū apō.sꝫ iter loquētes vr̃ Inn.dice-
re ꝙ nō. Sꝫ gl.ꝯdicit dūm̃ sint signa
certa vt no.e.ti.c.fi.q̄ p̄t eē vera vbi al
ter pfert ꝟba ꝛ alter annuit signis:vt
si forte subaratōez r̃cipit vl' tradit:ak's
tꝫ cū Inn.ꝛ hoc itellige ꝙtū ad ecclīā 4
qꝛ ꝙtū ad deū sola ꝯiūctio aiorꝝ suffi-
ceret:dūm̃ deliberata sit ꝛ pña.et h̃ tꝫ
host.sic.c.post multas disputationes.
¶Quid si optarēt se adinuicē. Nō eēt
mr̃imoniū:qꝛ nō ꝯsentiūt adhuc i mr̄i
moniū:sꝫ q̄libet optat ꝯsēsuz ꝯcurre
re.ꝛ facit qō notat̃.C.de ꝯt.ē.emp.l.in
vēdēdo. Sꝫ dic cū Inn. ꝙ nec tunc sit
mr̃imoniū ēt quo ad deū ex q̄ iura sic
ordināt q̄ possunt mr̃imoniū impedi-
re:vt dixi.s̄.de iur.na.§. sꝫ naturalia:ꝛ
securior ꝛ verior alleg.iura ꝛ ecclīa de
ciperēt multos ꝙ nō ē dicēdū.ꝛ hoc si
nullꝰ tractatꝰ seu ꝟba p̄cesserūt. Si āt
tractatꝰ p̄cederet vel ꝟba.ꝛ ꝯiugādi i
hoc ꝯsentirēt.ꝛ hoc ꝯfiterēt̃.vl' ak's eui
dēter ꝯstaret:satis videret̃ tuta opinio
host.extra de despō.impu.c.j.§.porro.
¶†Itē dic ꝙ nuptie sunt ꝛ mr̃imoniū
fit qñq ex ꝯiūctiōe corporꝝ.dūm̃ ꝟba
spōsaliorꝝ p̄cesserint vl' ꝟba mr̃imonij
sꝫ mr̃imoniū ex cā aliq̄ ipediebat̃.ꝛ ꝺ
hoc extra de eo q̄ duxit in matri. quaꝫ
pol.p adul.c.veniēs.de ꝯiug.ser.c.fin.
de spō.is q̄ fidē.ꝛ intellige cū effectu:
ita ꝙ emiserint semē.vt.e.ti.c.fi.ꝛ p ar
chi.i.c.j.de spō.li.vj. ¶Quid si alter

emisit alter nō. Inn.vr̃
dicere ꝙ nō sit mr̃imo-
niū extra de eo qui cog.
consang.vxo.me.c.fra-
ternitati. ¶Dic ibi qō
copula illa dꝫ probari
p alios ꝙ per confessio
nem partium sꝫ cū alia
contraxerit:nā sola con
fessio nō sufficeret in p̄-
iudicium tertij:sed in p̄
iudiciuꝫ sui sic.extra de
eo q̄ cog.ꝯsang.vxo.sue
c.sup eo.dic vt ibi. ¶An
autc sit opꝰ transductio-
ne. Dic ꝙ non.vt not.ff.
ad municipa.l.ea que.
de cōdi.ꝛ demonst.l.cui
fuerit ꝛ de hac materia
plenius ꝙ alibi in iu-
re ciuili.in aut. de nupt.
§.disponat.versic.si ꝟo
moriatur circa quartam
colū. ¶†Quid ergo si
duo simul cohabitaue-
runt nec apparent ꝟba
matrimonij inter eos p̄-
cessisse sibi tamē carna-
liter adheserūt. Glos.vr̃
sentire ꝙ non sit matri-
monium de iure ciuili:
lꝫ secus de iure canoni-
co.vt not.in.l.in concu-
binatu.ff.de ꝯcu. ¶Sa-
tis pōt dici ꝙ etiam de
iure ciuili nō sit matri-
monium:sed qō sic deti
nēs possit compelli cuꝫ
ea nubere:vt ibi patet
ꝙ etiam equū ꝛ iustum
est hodie.extra ꝺ adult.
c.j.ꝛ.ij.ꝛ facit qui.mod.
na.effi.sui.§.qm̄ autem
interpellationibus. Et
p̄stat hoc ar.ꝙ si q̄s bñ-
ficiatus ꝯxit p ꝟba de
p̄senti cū muliere q̄ an-
te carnalē copulā cōuo-

a ¶Quid
ergo. hāc
qōnem.ap
pbat aret.
eā recitādo
b ¶Suffi-
ciāt. Idem
ang.ꝛ xp̄o
fo.hic.
c ¶An āt.
De hac qō
ne vid p a-
reti. Et po-
nit angelꝰ
hic vnā.q.
quid si tra
ctat̃ de lu-
cro dotꝭ:vt
puta in sta
tuto cauet̃
ꝙ muliere
decedēte i
mr̃imonio
vir lucret̃
dimidiam
dotis an lu
crabit̃ si fu
it mr̃imo-
niū p ꝟba
de p̄nti nō
dū tñ mu-
lier fuit tra
ducta i do-
mū et dicit
bar.tenuis-
se ꝙ sic.i.l.
nihil.ff.re.
amo.ꝛ istā
sniam etiā
tꝫ bal.in.l.
ꝺo nobꝭ.tñ
in ꝟ.remit
tit ad ea q̄
ip̄e scripsit
j.de act.§.
fuerat.iteꝫ
vide h̃ are
ti.q̄ones
q̄s poīt hic

Jo.fab.ꝛ ak's pulchras vcꝫ an vxor spō
la vidua concubina sequat̃ forū viri.

a ¶ Subiecti iurio. Vide de h aret. l fi. §. i gl. romanorum. b ¶ De nuptijs. ang. hãc rubric. ita cõtinuat extra gl. Visuz ē de pria ptate q̃ sine nuptijs eē nõ pt. vt. s. tit. j. i pn. seq̃tur videre de ipis nuptijs. et q̄ s. dictū est q̃d sit mrimonium si ne nuptie. i hoc tit. nõ dicet ppt superfluitatẽ euitãdã sed tantum mõ dicet q̃liter 3hat mrimoniũ z inter q̃s. Alio mõ cõtinuat. Dictum est. s. titu. pri. in pn. q i ptã te nra sunt liberi nostri q̃s ex iustis nuptijs procream⁹ iõ h subiũgit inter q̃s dicte nuptie 3hantur.

lauit ad religionem inxta. c. j. extra de conuer. coniu. q beneficiũ nihilominus vacet arg. ptra extra de regula. c. beneficiũ. li. vj. Vin. tz primã vt no. in spe. de cle. 3iu. §. fina. ¶ In fin. glo. subintrat materiaz theologie. de qua vide extra d biga. c. debitum. in text. z glo. z docto. ¶ In gloss. quo ad affectionem. ibi et liceat matri z aule §. quia Nō. hodie iure canonum ex paucis causis fit separatio. vide extra de diuor. per totum maxime in. c. quanto. et c. gaudemus. fit tamen aliq̃n vt ibi. et q̃nq3 quo ad thorum. vt eo. tit. ex literis de adul. c. intelleximus. ¶ In. e. gl. cũ dicit. C. de iudeis. l. ne q̃s dic nõ esse pmissum mulierẽ alterius legis religionis vel secte in coniugem recipere etiã sub conditione q fiat xpiana. xix. q. vij. c. fin. ver. si alter cõuertitur alter remaneat in fide. dic vt dictis. c. q̃to. et. c. gaudemus. z vide. xxviij. qõ. j. p totam. ¶ In ea. gl. cũ a. l. e. l. ex pcubina. u. dux tũ vnum de quatuor interueniat. ff. de pcu. l. j. z ibi plene notat. Sz hodie sm fidẽ nõ est pmissum: immo q̃libet etiaz simplex fornicatio est mortale peccatuz q̃uis aliqui voluerũt astruere 3riũ: quorũ opi. pfundantur extra de here. c. ad nostram. in cle.

Ius aũt. ¶ Glo. pseq̃t multa iura q̃ i libris habem⁹ sup q̃b⁹ m̃lta possent dici: sz melius ē ad loca ppria reseruare. vt. j. de act. §. piudiciales. ¶ In gl. j. olim in fi. hec gl. suppõit q frãcigene sũt subiecti iurio^a de q̃ satis dixi. C. d sum. tri. l. j. z tãgit extra q̃ fi. sint leg. c. p venerabilẽ. z aliquantulũ. s. in rubr. prohe.

☞ Matrimoniũ est legitimũ licet sit impedimẽtum aliquod: si vnus cõiugum illud ignorat.

Cum igitur. ¶ † Sub ista z idẽ si illegitia si vterq3 ignoraret cãm ipedimẽti vt. C. de icest. nup. l. q̃ 3. q̃d si alter. Gl. ibi dt q ignorãti ē legitim⁹. z p̃ pñs i ptãte. j. de nupt. §. sũt z alie. p q̃ facit. C. solu. ma. l. si ignorans. p quo. ff. qui ad li. pcla. nõ li. l. si nõ scienti. Canoniste dicunt vtrũq3 legitimũ vt no. In no. extra q̃ fi. sint legi. c. si. z vide. eo. ti. ex tenore. z idẽ spe. d succes. ab ite. §. sz pone. e. ti. Et ad. l. si ignorãs. poteris dicere q nõ põt seru⁹ esse legitim⁹ impediẽte. serui pditiõe: sec⁹ si conditio patris nõ impediret z pcordat cũ hoc. §. ff. de his qui sunt sui vel al. e. iu. l. in potestate. cum. l. seq. quasi de verbo ad verbum.

¶ De nuptijs.^b Rubrica.

☞ Matrimoniũ cõtrahi dz nõ luxurie cã sed dilectiõe posteritatis in qua nomen domini benedicatur.

Matrimonium qui vult contrahere: tria principaliter considerare debet. q̃ sint illa vide.

¶ † habeat vnusquisq3 suã. j. ad corin. vij. non luxurie cã sed posteritatis dilectione in qua bñdicat nomẽ dñi: vt q̃ pmanere p se nõ põt p filios pmaneat Tho. viij. ff. de v. sig. l. liberoy. ppo. fi. in aut. de nup. ppe pn. Itẽ vt habeat cui credat cui credit q̃ iudiciũ non h3 ecclie. xxxvj. di. Et illõ. vbi n ē septe diripit possessio. z vbi nõ ē mulier igemiscit vir pfruere ergo vita cũ vxore quã diligis cũctis dieb⁹ vite tue. ec. ix. z sit vena tua bñdicta z letetis cũ muliere adulescẽtie tue. prouer. v. j. [illegible] alliciãt dignitates eccl'iastice nec earum pinguedo. cum sm apostolũ melius sit nubere q̃ vri. nõ valẽtib⁹ con-

c tinere loquor. ¶ † Si nubere volueris
tria pricipal'r attede. p nubes pari odi
tione z etate. z io dictu e. letere cu mu
liere adulescetie tue. puer. v. vn Ouid.
Qua male leqles veniut ad aratra iu
venci. Cu pmit magno oiuge nupta
minor. si igit voles apte nubere nube 2
pari. Ite mulieri formose magnitudie
z pulchritudine: qr vt plurimu pueri c
matrizat i corpore. z itellige pulchritu
dine opeteti no tn mira vl niteti: qr il
le vetis patiut. z d illis ocludit sapies
est pulchra ergo fatua. Ite mulieri bo
ni pacifici z fidel genis: qr vt plurimu
nedu labe sanguis: sz z mor ad poste
ros trasduci. z si possis pbes an oia
mores ei' z i Ztu caue q tibi tradat
qeta z libera ab oi obligatioe seu do-
natioe seu alio vinculo. Et si Zhas in
pria i q pte hre dbeat in mobilib' seu 1
oqst' puide tibi qtu habeat ne si pre
moriar filios tuos spoliet: z d tuis la
boribus aliu ditet viru. inter cetera in
illo negotio deo te omenda: qr pr dat
dote: dns bona mlere: z qr q inuenit bo 2
na muliere inuenit bonu z hauriet iu
cuditate a dno. puer. xviij. Nuptie at
dicunt ab obnuedo. i. velado. na vela-
te incedere debet seu coopte. xxx. q. v. 3
c. nec illud.

1 ☞ Serui an Zhat iustas nuptias.
2 Matrimoniu lz sit istitutu a deo: aliqn
tn ex certis causis separari potest.

Iustas autem.

1 ¶ † In gl. s. liberi i fi. h con
a stat vt ex d oiu. fuo. c. j. etia
dno iuito: vt ibi. z si dns vel
let eu vedere in logiqua regione no
b pot b nec mulier defraudet debito co
iugali. ar. C. de inoffi. testa. l. filia. cotra
vn ius. iudi. possessiois de insti. z subst.
reprehededa. qr no e pmittedu ei abu
ti. s. de his q sunt sui vl alie. iur. §. sz z
hoc tpe. Si tn alter oiugu erraret i co
ditioe separet mrimoniu. vt eo. ti. c. lz
z. c. fi. v. ij. qd veru est n oditio errantis
fieret deterior. sicut si crederet libere d
eet seru'. ar. extra de ouer. oiu. c. ex pte
q cle. vl vo. c. venies. j. d vulg. §. fi. cum
notatis. Sz forte sec' si liber nuberet d

cum ascriptitia vel eco-
tra: quia illi liberi sunt
vt dixi. s. de iur. pso. in
prin. Quidam contra. in
aut. de nup. §. ascriptitio
col. iiij. Doc. prima ap-
2 probant. ¶ † In gl. que
sunt in fi. Quis em ma-
c trimonium c sit institu-
tum a deo: nec p homi-
ne valeat separari ex d
test. lz nihilominus ta-
me ex causa iura dirі-
mut z modificant: vt di-
xi. s. de iure natura. §. sz
naturalia z contrahen-
da impediunt. vt no. ex
tra de conuer. coiu. c. ex
publico.

1 ☞ Temp' sposaliorum
est vniforme in masculo: z femella. no aut tpo
matrimonij: quare hoc
ita diuerse vide.
2 Matrimoniu si qs Zha.
infra etate debita: erit
vxor cu puenerit ad eta
tem debitam.
3 Homo frigidior de mu
do calidior e muliere ca
lidissima.

Masculi.

1 ¶ † Sup tex. repete iu-
stas nuptias coeut ma-
sculi zc. In gl. maiores
ibi cu allega. l. sponsa-
libus. Sed quare tep'
sposaliorum est vniforme
in masculo: z femella te
pus Zctus matrimonij
difforme. Quidam rn-
dent q sposalia sunt per
consensum. z ita cito pot
osentire vnus sicut ali'
sed certe z nuptie. vt. ff.
de regulis iuris. l. nup.
d Sed dic d quod licet nn
priuilegia matrimonij valde notada.
d ¶ Sed dic. Idem tenet Ang. hic.

a ¶ Hoc
ostat. dt h
are. lz alid
sit d iur ca
nonico: tn
h no hz p-
iudicare
dno. qr de-
bita z con
sueta serui
tia dbet ei
a seruo vel
ancilla ex-
hiberi. z h
itellige qn
vterq con-
iugum scit
conditione
alterius: si
aute alter
coniugum
erraret in
conditione
persone se-
pararet ma
trimonium
extra de co
iugio ser. c
lz el. ij. z c.
fina.
b ¶ Non
pot. Idem
tz h aret. et
alle. gl. In
no. z Ioan.
an. i. c. j. de
coniu ser.
c ¶ Matri-
moniu. Vi-
de pulchra
decta d mri-
monio per
d. Fel. i ru
bri. d spo. z
mri. q ppe
tue comen
da memo-
rie: vbi et
poit. xxiiij.

a ¶Sed secus. Idē ang. tenet hic.

b ¶Cõsensus psonarum. Uide hic Are. dicētē q si filiafa. contrahat matrimoniū sine cõsensu patris põt patrez cogere vt ei dotē cõdignā assignet.

c ¶Tacite cõsentire. Idem Are. hic tenet.

ptie cõtrahant per consensum nihilominꝰ: qꝛ fiunt ad effectū coniun b
ctionis corporū: requiritur q ille consensus sit inter personas habiles ad cõiunctionē psentē. ideo cū mulier sit añ habilis: qꝛ facilꝰ est pati q̃ agere citius pubescit c
que ratio reddi non potest in sponsalibꝰ quin videat attendenda malitia. ex̃. de spõ. ca. iuuenis. ff. de spon. l. in sponsalibus cõtrahē. etas.
2 ¶†In fin. gl. pro hac parte est casus. ff. de adul. si vxor. §. si. Ibi em̃ fuit cognita: ꝛ tamen non commissum fuit adulterium quasi in nuptā. Sed de iure canonico est cõtrariū. vt pꝫ ex̃ de despon. impube. c. cõtinebat. et c. a nobis. ꝛ. c. de illis. ꝛ in hoc stabit iure canonico. vt. d. c. cõtinebat
¶In gl. alis non valet cū alleg. l. paulus. Sed
a secusᵃ de iure canonico vt ibi no. ex̃ qui ma. ac. pos. vel non. c. videtur. ¶In glo. nā de filia. cū alleg. §. cū agit. melius
3 in §. optimū. ¶†In ea. gl. in fi. qꝛ falsa etenim frigidior homo de mundo calidissima mulier sm naturales. ratio autem est: quia facilius labitur ꝛ labes corruptionis est turpior q̃ in viro ꝛ maior infamia.
¶In glo. s. cum autoritate. in fine. Uult dicere glo. q honestū est habere sicut intrare monasterium. et ideo sicut tenet ingressus sine curatore ita ꝛ matrimoniū. ꝛ hec est veritas de iure canonico cum de necessitate non requiratur nisi cõsensus
b personarūᵇ de quarū ꝯiunctione agit. xxvij. q. ij. c. sufficiat. ꝛ. xxxiij. q. ij. c. si. ex̃ de spõ. cū locū. ꝛ. c. apud. sed de honestate requirit. xx. q. ij. c. j. ꝛ. c. ij. ꝛ si vis plenius videre: vide in sum. host. de spon. §. qualiter contrahatur. ver. cõtrahuntur. Sed si pater cõtrahat nole
c filie vel filij videtur tacite ꝯsentireᶜ nisi expresse dissentiat. vide host. ex̃ de despon. impu. c. si infantes. li. vj. ꝛ vide eo. ti. c. j. in antiquis.

Inter eas. ¶In glo. adeo l. si. hanc opi. tꝫ sꝫ re host. in ti. de ꝯsang. ꝛ affi. §. vsq ad quartū gradū. ꝛ nedū stipes. imo ꝛ filius stipitis vel filia cū ab nepote q est in. v. gradu a stipite cõtrahere matrimoniū prohibet. ff. de ritu nup. l. sororꝛ pneptem. que nõ reperitur correcta de iure canonico. ꝛ stipes ꝛ eius filius reputantur eadem caro. j. eo. §. fratris. ꝛ. §. sed nec neptem.

Itaq. ¶In fi. op. ff. de adop. l. in omni. Sed propter hunc casum ꝛ quosdā alios dicitur ibi fere. In glo. s. vsq ibi cū dicit vsq ad q̃r tam. ff. de ritu nup. l. per adoptionē. § si. hodie vero videt idē sm canonistas computatis tamen gradibus sm q̃ ꝓ si computant: qꝛ cū sit restricta ꝓhibitio ad quartū gradū inter agnatos ꝓ videt q fortiori ratione inter adoptiuos: ex̃ de cõsang. ꝛ affini. c. nõ debet. ¶In gl. hoc ideo. in fi. sed ille. §. fi. parum facit. sed facit. C. de le. tu. l. iiij. sed illa loquitur in casu quo tm̃ valet q̃ ad cautelam. vnde nõ remouet in ce ris differentia emãcipationis sicut cõsueuit notari in aut. ex causa. C. de li. pre. idcirco videtur satisq hmõi cõsilium remaneat. Sed fortius ob. qꝛ hodie filius adoptiuus nõ transit in potestatē. j. ti. j. §. sed hodie. C. de adop. l. in adoptiuis. ꝛ sic videt istud ꝯsilium cessare imo ꝛ prohibitio. Sol. quidam dicunt q hoc obtinet in filio arrogato in adoptiuo nõ per. il. cõtrarias: filius em̃ arrogatus semper transit. vt. e. l. cū in adoptiuis. §. si. ꝛ hanc tenet Inno.

e[m] de cog.le.c.j.gl.ibi transit apponẽ[i] do hosti.ꝛ spec.tit.de cog.le.tenet ꝙ hmõi.ꝓhibitio durat ꝓ quib[9] facit:qꝛ decretalis est magis noua ꝙ̃ lex q̃ inter adoptiuos inhibet.Sꝫ Inn.opponit adoptiuos.i.arrogatos vel adoptiuos ab aliquo ex superioribus.Sꝫ tũc alia ratio impedit.j.§.affinitates.opi.Inn.est rationabilis.alie tenerent̃ forte ꝺ facto:nõ tñ possunt colorari rõne attenta huius.§.ꝛ.j.eo.§.eius.Pro eis tamen facit:qꝛ patrem adoptiuum nõ potest vocare in ius etiam hodie. vt no.de in ius voc.l.adoptiuum: ſꝫ illꝺ parum facit:ibi eñ non attendit̃ pꝛiꝑtãs in naturali sic vt ibi no.

a **Fratris.** [a] ¶In glos.sed opp.[i] in fin.vult dicere.e.§.duoꝝ.ꝛ vult dicere gl.ꝙ neptẽ fratris adoptiui possum ducere:quia mihi in[c] quarto gradu de iure ciuili:ſꝫ non neptem fratris naturalis.ꝛ idẽ vult dice-

b re gl.in.§.duorũ.tu autẽ [b] dicas idem in vtroq̃.etenim is tex.vtrũq̃ equiparat.Itẽ qꝺ dicit de vno intẽdit de alio vt apparet.j.§.iter eas.vsq̃.ħ vbi ponit similitudines ꝛ differẽtias ꝓbi differẽtie sunt vere:ħ nullã ponit in hoc §.ꝛ ideo conueniunt.vñ dic ꝙ ꝙ̃uis in quarto gradu sint licite nuptie de iure ciuili.vt.§.duorũ.ꝛ.l. in celebrandis.C.eo.hoc tamẽ fallit etiã in adoptiuo ꝛ naturali filio vel filia stipitis:qꝛ nullum de inferiorib[9] transuersalibus ex stipite eodẽ descendentib[9] possum ducere.ꝛ hoc est ꝙ dicũt hi.§.vt dixi.s.§.inter eas.nec reperio hoc correctũ de iure canonico vt ibi dixi.ꝛ ad hũc casum restringe rõnem que sequitur:ni[9] eñ ꝛc.ꝛ sic intellige.ff.de ritu nup.l.ꝑ adoptionem.§.fi.ꝛ.l.sorore ꝓneptẽ.et hoc satis notabile.ꝛ hoc ẽt voluit gl.dicere.j.§.itẽ nec materiam in gl.magna.non tamen declarat conueniẽtiaꝫ inter adoptiuos ꝛ naturales.

Eius vero. ¶Facit is.§. et est quasi expresſum quod filia adoptiua possit nubere frĩ suo filio naturali tñ patris adoptiui.vt.s.§.sed si que.ꝛ tñ sec[9] esset in cognitiõe spũali.ex̃ de cog.spi.c.fi.

☞Auxilium generale habẽs an possit petere speciale.

Affinitatis.

¶Dic ꝙ oliꝫ fuerũt tres gradus affinitatis ꝛ in oibus ꝓhibebatur matrimoniũ: hodie solum in primo. et de isto primo ꝓsequẽtur hi.§.ꝛ no.ꝙ ꝓhibet̃ tantummodo vsq̃ ad quartũ graduꝫ.ꝛ dic de his oibus extra de consan.ꝛ affi.non debet per glos.ꝛ docto.

¶†In glo.argu.presumitur hic.l fi.in hoc reperiuntur iura contraria.vnde dic[c] ꝙ aut cõpetunt contra diuersos ꝛ vnũ nõ excludit aliud.C.si tu.vel cura.l.etiã.ꝛ hoc verũ vbi ordinariũ originẽ habet a necessario actu.vt.d.l.etiam.ff.de mino.etiã si a patre.in princ.ꝛ.§.imperator.ff.ꝺ admi.l.si minores.Fallit si modica sit lesio.C.de iudi.properãdum.ꝓquo modico non recedit̃ a via iur.cõis.ff.de in inte.resti.l.scio.ꝛ ideo si de iure cõi ꝯpeteret bene cõcurrerẽt et circa modicũ.ff.de ꝯiũ.cũ emanci.li.eius.l.j.§.illud.vel dic speciale in iudiciis.ꝛ ita soluũt gl.quibus non obstant.C.qñ prouo.non est neces.l.si pater.si aduer.rem indi.l.fi.vbi concurrunt appellatio ꝛ restitutio: qꝛ restitutio plus con ceditur ꝙ̃ appellatio.ꝛ iõ concurrunt sicut not.in edi.de ope.noui nun.et in confes.sed habuerũt originẽ ab actu volun-

a ¶Fris. Quia sup hoc.§.Jo.fab.pauca Christofo.et Angel.pleni[9] hũc.§.discutientes vsq̃ ad.§.affinitatis.

b ¶Tu autẽ.Are.hic approbat Jo.fa.vidꝫ eum hic.

c ¶Unde dic.de hac materia vide lati[9] ꝑ Bel.in.l.quidã.ff.ꝺ eden.ꝛ per Bal.in.l.in ꝓncipia li.§.j.ꝺ no.ope.nũ.et ꝑ Inno.in c.ex transmissa.ꝺ prescri.vbi ẽt d.Fely.latissime.itẽ vide glos.Bar.cy.et Saly.in.l.j.C.de iur.

a ¶ honestas publice iustitie.ponit h̄ Ang.sequēs vo.Ant.de bu.in.c.extra de cōsang.ꝛ affi. quatuoꝛ modos ꝑ q̄s ɔ̄hiꝛ honestas publice iustitie.ip̄e ꝟo addit quintū modū.vno mō ɔ̄hit ho=
nestas pu
blice iusti=
tie qn̄ ad=
est affini=
tas: et hoc
est ad ipe=
dimētū pu
blice hone
statȝ ɔcur=
rēs cū affi=
nitate : qꝛ
turpe ē con

tario tunc non currunt
ꝙdiu ordinariū ꝑt effe
ctū habere.ff. de mino.
l.cū mādato.de dā.ife.
l.dāni.§.emptoꝛ.aut cō=
periūt ɔ̄eundē:ꝛ tūc aut
vtrūq̄ ɔ̄ ius cōc ꝛ vnum
excludit aliud.ff.de mi
no.interest.nec obst.l.si
pater.vt dixi. aut ꝺ iure

trahere cū affine.ꝛ de hoc loq̄tur.c. cū discretionē.ex̄ de spō.duo.ꝛ q̄ casu di= cit glos.in.d.c.pe.ꝙ sublata affinitate tolliꝛ impedimētū etiā publice hōesta tis:qꝛ publica honestas hꝫ pedes sup radicē affinitatis.facit.C.de nup.l.pe. in fi.est alia publica hōestas q̄ erat vt soboles ex scd̄a ɔiuge vl̄ viro suscepta nō possit iungi ɔsanguineis p̄mi viri vl̄ ɔiugis q̄ ꝓhibitiōe sublata tolliꝛ ēt publica honestas ē ꝛ t̄tia publica hōe stas q̄ surgit ex sponsalibꝰ de futuro: ex q̄ casu affinitas olim ɔ̄cta mr̄imo= nio ꝛ secuta copula ipediebat mr̄imo= niū eo casu spōsalia ex publica hone= 1 state ipediebāt ꝛ dirimebāt:ꝛ hoc ho= die est sublatū.vt dicit gl.in.d.c.pe.qꝛ impedimētū publice honestatis oīno 2 sequiꝛ ad istar impedimēti affinitatȝ. vt ibi impediebaꝛ i matrimonio cū co 1 pula ibi ipediret i spōsalibꝰ ꝺ futuro ꝑ qꝺ pꝫ ꝙ cū hodie sit restricta affini= tas ad q̄rtū gradū ꝛ ad p̄mū genꝰ sic ēt erit restricta hec publica honestas. a q̄dā est publica hōestas q̄ surgit ex ɔ̄= ctu mr̄imonij ꝺ facto ipediēte etatē ꝑ sona exn̄te ihabili ad mr̄imoniū habi 2 ti tn̄ a spōsalia.ꝺ q̄ hr̄ i.c.fi.ꝺ ꝺspō.im pu.q̄dā ē publica hōestas q̄ isurgit ex ɔ̄ctu mr̄imonij vl̄ spōsaliū cū ihabili ad spōsalia.ꝺ futuro ex ꝺfectu copule. ꝺ q̄ ex̄ ꝺ sp.c.iuuenȝ.ſꝫ itellectū dn̄i an to.ꝺ bu.ꝛ idē ꝑ oia i ista:vt i ꝓxia: qꝛ sequunꝛ limites ɔsanguinitatȝ ꝛ affin.

cōi:tunc aut extraordinariū ē inuentū ad suppletionē seu subsidiū.ꝛ excludi tur ꝑ ordinariū:al's nō:vt ibi dixi ꝛ sic intellige.ff.de ope.no.nuncia.l.ꝛ in ꝓ uinciali.§.j.de dā.infe.q̄ bona.§.de il= lo.ꝛ.l.ꝛ edibꝰ.ꝛ.l.iter quos.ꝛ.l.dāni.§. qui hꝫ.ꝛ hec sunt dē mēte.Dy.in.d.l.ꝛ in ꝓuinciali.§.j.i sua magna di.is ait .§.nō facit ꝓ nec ɔ̄.qꝛ hic nō loquiꝛ de remedijs ordinarijs nec extraoꝛ.ſꝫ de ꝓhibitionibꝰ q̄ non videnꝛ posse ɔcur rere circa idē etiā ex diuersis causis ꝑ hūc.§.sed ɔ̄ est.ff.de here.insti.si vero lex eliescēria.ff.ad syl'.l.si q̄s i gra= .§.fi.qꝺ vr̄ verū.ꝛ hic nō inhibeꝛ ɔcur sus:ſꝫ alia rō impedimēti.ꝛ oñ.dit.l.§. illud. In glos.s.post natiuitatē ibi cū ꝺt de arbore gl.intēdit loqui ꝺ arbore affinitatis quā doc.iuris canonici ha= bēt sicut arborē ɔsan.si vis plene vide re.vade ad sum.hosti.de ɔsan.ꝛ affi.ꝛ hec gl.vera est hodie.vt in.c.nō dꝫ.s. alleg.vn̄ canones primo correxerunt iura ista inhibēdo ɔiūctione in tertio ꝛ scd̄o gradu affinitatis q̄ hic videbaꝛ permitti.ſꝫ.c.nō dꝫ.reddi ad hec iura dic plene vt ibi. ¶ In fi.gl.hec gl.non vr̄ vera nec aliquo iure ꝑt ꝓbari ꝙ ɔ gnati vxoris excludāt fiscū ꝛ cōsuetu reprobari per doct.C.vnde vir ꝛ vxo auꝛ.preterea.ꝛ ibi scripsi.

☞ honestas publice iustitie impedit matrimoniū contrahendū:ꝛ etiam di= rimit contractum.

Affinitas an contrahaꝛ per actū for= nicariū:aut alio modo illicitum.

Si vxoꝛ. ¶ † In fi.is tex.vr̄ ɔ= cludere ꝙ non diri= mereꝛ mr̄imoniū iā ɔ̄ctū ibi cū dicit ꝛ ci us ꝛc.qꝺ hodie est falsum. ɔ̄hiꝛ enī honestas publice iustitieᵃ q̄ dirimit. ex̄ de spō.c.spōsam.ꝛ.c.ad audientiā. de despō.impu.c.accessit.ꝛ vide hosti. ex̄ de spō.c.j.li.vj.† Sed cū loquaꝛ de nuptijs q̄riꝛ an per fornicariū vel al' illicitū coitū cōtrahaꝛ affinitas.vr̄ ꝙ nō de iure ciuili.ff.de gradi.nō facile .§.affines.cū se.§. in q̄bꝰ vr̄ req̄ri ꝓ prias.ſꝫ hec opi.reprobaꝛ ꝑ do.iu.ca= nonici:vt plene no.Archi.d.c.j.li.vj. qꝺ dꝛ i.d.l.nō facile remanet hodie.

ad testm̄ ꝛ alios effect⁹ affinitatis de quib⁹.e.ti.l.affinib⁹.sz nō quo ad mr̄imoniū impediendū: qꝛ illud nedū ꝑ nuptias imo ꝑ coitū illicitū impedit̄ īter affines vt dixi.ꝛ no.qꝛ affinitas nō ꝯtrahitur nisi ꝑ coitū nisi vterqꝫ emittat.vt ibi no.ꝛ dixi.s.ꝺ pa.po.ꝗ.rn̄.tn̄ bn̄ ꝯtrahit publice hōestas iustitie ꝗ ad ꝑsonas que sponsalia ꝯtrūt vt nulli de gñe nubere possint ꝑ iura ꝑdicta et ꝑ hū.ꝗ.sz hoc nō est ex cā affinitatis: sz propter illā honestatē: vt hic patet.sz quo ad alias ꝑsonas non cōtrahit̄: vt c.nō dz.extra de consan.et affi.vnde filiam noverce mee possum ducere.

Illud. ¶Multo fortius ie.ꝗ. obtinet de iure canonico.extra de coniug.ser.c.j. 2

1 Matrimoniū prohibetur inter baptizatū ꝛ baptizātem ꝛ eius liberos.
2 Impedimēta mr̄imonij ꝗ ꝛ quot sunt.
3 Consuetudo an possit impedire vel dirimere matrimonium.

Sunt ꝛ alie. ¶In gl. pn̄t.añt. ibi cū an cillis.Is modus cessat hodie:vide.s.eo.in prin.¶In ea.gl.cū alle.ꝗ.rn̄so. dic vt ibi dixi.¶In ea.gl.ꝗ.duoꝝ. dic vt in.d.ꝗ.¶In ea.glo.j.ꝗ.itaqꝫ.ꝛ.ꝗ.affinitatꝫ.dic vt ibi.¶In ea.gl.cū dicit ꝺ septimo: octauo.nono. vbi tres modi nō repiant̄ de iure: ꝛ iō eos dicim⁹ in sufflatos.ꝛ sic tenēt doc. iurꝫ canonici. vt i sum.hosti.de matri.ꝗ.qualr̄ impediat̄ matrimoniū.i fi.ꝗ fi.fi nt legit.ꝗ. qualr̄.ꝟ.sed ꝑpterea.cū seq.In ea.gl.
1 ꝟ.dicim⁹.ibi cū dicit.nō reperiat̄.† qꝛ hoc vr̄ intricatū dic vt in sum.matrimonii inhiberi īter baptizatū ꝛ baptizātē ꝛ eius liberos.Itē inter baptizantē ꝛ parētes baptizati.Itē inter suscipiētem ꝛ parētes baptizati.Itē inter vxorem vel virū suscipiētis añ carnalr̄ cognitā.hi soli vident̄ ꝓhiberi: alij añt nō ꝓhibēt̄.ꝛ iō oēs alij liberi cōpatrū añ vel po⁹ geniti.pn̄t cōiūgi:cōpatrie tn̄ de ho: farū ꝯiūctū.Itē dic q cōpater posset ꝯiūgi ante filiolevel cōmater filio filiolꝫ ꝯiūg: secus in cognatiōe legali.vt dixi.s.ꝗ.fraternis.Et ē rō:qꝛ spiritualia nō acquirunt̄: ita ꝑ aliū sicut

tēpalia ꝛ cognatio legalis tēpalis est:ꝛ hāc rōnē reddit host.in sum.de cogn. spi.ꝗ.qs sit effect⁹.ꝟ.rō no.cū se.vbi satis ꝺ hac materia est.ex̄.ꝺ cog.spi.c. j.lib.vj.vbi tex.ꝑsonas ꝓhibitas sum marie recolligit:ꝛ ꝑ hoc restringit̄ qst tot⁹ ti.ex̄ ꝺ cog.spi.ꝛ maxime.c.j.ꝛ.c. martin⁹.Et ē mirādū q nō repit̄ ꝓhibita cōiūctio inter vxorē vel virū suscipiētis ꝛ ipm̄ baptizatū.ꝛ tn̄ vr̄ tāta vl̄ maior rō sicut de parētib⁹ baptizatis. Sz qd̄ si alīq mulier filiū vxoris sue quē de alio viro susceperat de sacro fonte levavit.Dicūt doct.q nō ꝓhiberis illā ducere in vxorē.vt not.hosti.in.d.ꝗ. ꝟ.si.quid si aliq.vel ecōuerso si vir aliquis tuū infantē levaverit. ¶†In ea. gl.ꝟ.xiij.i fi.dic ex̄ de voto ꝛ vo. re.c. j.li.vj.vbi agit̄ de his duobus.vcꝫ de xij.ꝛ.xiij.i fi.eiusdē glo.Is modus est correct⁹.ex̄ de rap.c.fi.Sūt āt alij modi multi:vcꝫ error ꝑsone vel ꝯditiōis seruilis.ex̄ de ꝯiug.ser.c.ꝓposuit. non tn̄ qlitas vt si crederet eam virginē ꝛ esset corrupta.diuitē ꝛ eēt pauper nobilē ꝛ esset rustica.xxix.q.j.c.j.Itē votū nō solēne impedit ꝯhēdū ꝛ solēne ꝯctū dirimit.vt.d.c.j.li.vj.Itē crimen cōtrahēdū impedit ꝯctū ꝛ dirimit. ex̄ de eo ꝗ du.i ma.quā pol.ꝑ adulte.c.fi. ꝛ.c.sup hoc.ꝛ.c.significasti.de cōuer.i fi.c.laudabile.de diuoꝛ.gaudem⁹.ꝛ.c. quāto.Itē in casib⁹ qui sequunt̄ crimē impedit ꝯhēdū:sed nō dirimit iā ꝯctū ex̄ de eo ꝗ cog.ꝯiun.vxo.sue.c.trāsmisse.vt icelt⁹ i casu.ex̄ de eo ꝗ cog. consan.ꝑ totū. Item rapt⁹ alteri⁹ vxoris xxvij.q.ij.c.statutū.Itē si īterficiat qs vxorē ꝑpriā.ex̄ ꝺ diuoꝛ.c.j.Itē si ꝑpriā sobolē ꝺ sacro fonte levavit.xxx.q.j.c. duo añt.Itē si īterfecerit presbyterū. ex̄ ꝺ pe.ꝛ remis.c.ij.Itē ꝗ peniteret solēniter fm̄ quosdā.xxxiij.q ij.c.ꝺ his. Itē ꝗ recipit monialē in cōiugē.xxvij. q.j.c.hi ergo.Itē disparitas cult⁹ dixi s.de pa.po.circa prin. Itē violētia dū tn̄ interuenerit metus ꝗ caderet in cōstantē viꝝ:nec ꝯsensus tacit⁹ vel expressus subsecut⁹ fuerit. dic ex̄ de spō. c.veniens.et.c.de muliere.ꝛ.c.ꝯsultationi.ꝛ.c.ad id qd̄.qui ma.acq.pos.vel

a ¶ Si ad=
uers⁹.no. h̄
aret.q̄ act⁹
fcũs ꝯ legē
non solum
nō sortitur
effectũ ꝺ iu
re ēt q̄ ad
effectũ:sed
nec ēt q̄ ad
nomē. fac. 3
qꝺ hr̄ i. l. ſi
dubiũ. C. ꝺ
lega.qꝺ est
no. dignũ.
b ¶ habe
at pena. vi
de sup hoc
are.hic ple
ni⁹ loq̄ntē
ꝛ seq̄ntē do
ctrinā bar.
itez tractat
h̄ ꝛ hof. an
bastardi di
cātur etiaz
de familia
vide ꝑ euz.
c ¶ Sz q̄d
hanc di=
stinctionez
recitando
eam vt hic
sz dicit sub 1
sequenter
quod bar=
tol. Angel.
rap. ꝛ imo.
dicunt in 2
illa.l.si an=
te quod
vir lucra=
tur si femi= a
na erat ma
ior secus si 1
minor . qꝛ
non posset
ex p̄sse vare i dotē ꝛ ꝑꝯn̄s ꝑdere fruct⁹
vt.l.siue gn̄ali.ff.ꝺ iure dot. siue decre
to. vt.l.lex q̄ tutores.C.ꝺ admi.tu.mul
tominus tacite,l. qui ad certũ,ff,loca, c

nō.c.l sup. Itē honestas
publice.vt extra de spō.
c.spōsā. Itē defect⁹ ꝯsen
sus.ex̄ de spō. c. dilect⁹.
Itē ipotētia coeũdi, ex̄
ꝺ fri.ꝛ male.ꝑ totũ.itē i
pedit faciēdũ sz fctm̄ n̄
dirimit vetituz eccl'ie ꝛ
tp̄s feriaꝝ.dic ex̄ ꝺ ma.
ꝯ.cō.iter.ec.ꝑ to.ꝛ i ti.ꝺ
ferijs. ¶ † Sz querit̄ an
ꝯsuetudo possit dirime=
re vel impedire matri=
moniũ. De hoc fuerunt
opin. host.tñ vr̄ tenere
q̄ sic si sit per papā ap=
probata : ꝛ etiā remoue
re impedimētum i gra=
dib⁹ q̄b⁹ pa.pōt dispen
sare:vez in nō ꝓhibitis
l.diuina . immo et in il=
lis potest fm ipsum di=
spensare quo ad p̄terita
lz ab initio nō potuisset
vt plene not. Inn.extra
de cogni. spi.§. quis sit
effectus.versi.item siue
post cũ se. de hoc extra
de spon.duorũ.§. fin. de
consagn. ꝛ affi. qꝺ super
his.de cog.spi.super eo
de consanguin.ꝛ affi. c. b
quod dilecto.

☞ Dos data pro mr̄i=
monio cōtracto ꝯ legiti
mas sanctiones: cũ non
sit matrimoniũ cui resti
tui dz:aut q̄ actiōe peti.
Pene legũ an habeāt lo
cum in gradibus prohi
bitis de iure ciuili tm̄:
non de iure canonico.

Si aduers⁹. a

¶ † Querit̄ iuxta hunc
§.cum non sit dos : vt h̄

cui restituit̄ id qꝺ datũ est noīe dotis [illegible]
qua actiōe.gl.dicũt q̄ i oīb⁹ casib⁹ [illegible]
dictis in quibus inhibetur matrimo=
niuz applicatur fisco.ꝛ hz locũ aut. [illegible]
incest.ꝛ nefa nu.ꝛ i aut.de incest.nup.
§.j.super ver.illicitas.sed hoc est [illegible]
rum. Quid enim si cũ minore.xij.an.
aliq̄s nupserit.vl' libera cũ seruo. [illegible]
rũ esset dotē ꝯfiscari ꝛ forte ꝯ canoni[illegible]
iura.extra de do.inter vi.ꝛ vxo.c. [illegible]
si necesse.de coniu.seruo.c.ij.ff de [illegible]
di.sine cā.l.fi.sol.ma.si cum dote.§.
Unde dic q̄ aut fuerũt tm̄ ꝯtra [illegible]
lia:ꝛ nil ꝯfiscatur immo repetit̄. vt
l.fi.ff.de ꝯdi.sine cā. Aut nuptie [illegible]
aut non fuit carnalis copula subse[illegible]
ta ꝛ nil confiscatur.vt.ꝺ. c. ꝛ si nece[illegible]
Aut fuit ꝛ tũc aut sciēter.ꝛ glos.dicit
q̄ applicat̄ fisco quoquo mō inhibe=
tur mr̄imoniũ etiā si alter esset seru[illegible]
vt no.in.ꝺ.aut.de incest.nup.C.de c[illegible]
di.ob cām.l.j.ꝛ.ꝺ.l.fi. ¶ Ego crede[illegible]
vbi mr̄imoniũ inhibetur rōne eta[illegible]
q̄ tũc nil cōfiscatur.ꝛ idē si rōne c[illegible]
tionis:ꝛ maxime de iure canonic[illegible]
qꝺ tz matrimonium cũ seruo . vt [illegible]
ꝺ.i p̄n.ꝛ cũ ipubere cognoscibili.v[illegible]
§.j.ꝛ sic intellige.ff.de condi.ob cā.
quod seruus. In alijs autē casib⁹ a[illegible]
hereo gl.quo ad hoc vt loc⁹ sit ꝯ. l[illegible]
penis ipositis. Sz quo ad hoc vt lo[illegible]
habeat pena b de incest.nup.q̄ est.C[illegible]
aut.incestas.non adhereo : quia [illegible]
credo q̄ habeat locũ: nisi sint ince[illegible]
vl' nefarie ratio gn̄is vel nature.[illegible]
tenet. Iaco.in.ꝺ.aut. Aut ignorant[illegible]
tunc aut ignorantia iur. ꝛ tũc glo.[illegible]
riant faciendo differētiam inter v[illegible]
mulierē:vt no.ꝺ.l.ff.de ꝯd. sine cā.[illegible]
aut.de incest.nup. Uerius tñ vr̄ q̄ [illegible]
lier nō excuset̄ cũ nō reperiatur h[illegible]
su excusari ꝛ nō possit error accura[illegible]
sim⁹ allegari q̄ esset necessari⁹ vt [illegible]
incest.nupt.l.qui contra. Nec ob.ff.
adulte.l.si adulterium cum incest.§.
qꝛ loquitur quo ad penam corpo[illegible]
Aut ignorantia facti ꝛ tũc dic vt.[illegible]
ꝯtra.in tex.ꝛ gl. An aũt possim a[illegible]
cē donare.dic vt,ꝺ.l.qui cōtra.ff.de
j.l.fi.de do.inter viꝝ ꝛ vxo.l.cũ hic st[illegible]
§.fi. Sed quid c de fructib⁹ glo.[illegible]

ꝙ vir nō lucraṫ eos.vt no.ff.sol.ma.sꝫ
si ante.Et idem videṫ tenere spec.ti.
de do.inter vi.ꝛ vxo.§.formatis.gl.vr̄
velle.extra de dona.inter vir.ꝛ vxo.c.j.
qđ vir lucratur ꝙdiu durat matrimo=
niū.Dic ꝙ aut matrimoniū tenuit.sed
dissoluitur ex aliquo accidenti.et tunc
lucratur.ff.sol.ma.l.dotis fructus.aut
nullo tpe tenuit.ꝛ tūc si vir fuit bone fi
dei possessor ꝛ alia malefidei: lucraṫ.
ff.sol.matr.l.insulam.§.fructus qđ fal.
autore.l.pe.Si vterqꝫ bonefidei vl' ma
lefidei nō lucratur.vt.l.sed si ante.ff.
2 solu matrimo.¶†Sed an pene legis
locum habeant in gradib⁹ non ꝓhibi
tis de iure tm̄ ꝯiuili de iure canoni.nō
vr̄ cm̄ ꝙ lex coercuit qđ nō nouit:et đ
hoc scripsi i aut.icestas.Et no.ꝙ ꝯhē
tes incestas.nup.sunt infames:ꝛ etiā
qđ ꝓbantes seu defendētes seu patro
ciniuꝫ p̄stantes.xij.q.iij.cōsanguineo
ruꝫ.ꝛ ipso iure excōicari.extra de spō.
c.j.i cle.qđ verū est i illis lex casib⁹ q̄
ibi cōtinentur.sec⁹ in alijs:vt ibi no.

1 ☞Legitimādi modi sunt multi.quo
rum duos vide.

2 Legitimādi quādo erāt ꝑ subsequēs
matrimonium de iure ciuili multa re
quirebantur.

3 Legitimare quis potest.

4 Legitimatus ꝑ papam an censeatur
legitimatus quo ad bona tēporalia.

1 Aliqñ.¶† Iuxta hos.§.nota
ꝙ multi sunt modi legi
timandi.ꝛ iste tex.ponit hic duos vꝫ
ꝑ oblationeꝫ curie.Item ꝑ subsequēs
matrimoniū.et iō iustinian⁹ circa hec
duo q̄rit.Et prio q̄riṫ q̄d sit hec curia
de qua hic loq̄ṫ.Dic sꝫ doc.si offeraṫ
seruitio ipatoris vel p̄sidis ꝓuincie vl'
cuicūqꝫ officio rei seruiat publice i cu
ria iustitie vl' in curia p̄rie sue vel in ro
mana veteri vel noua.vel vbicūqꝫ ser=
uit in metropolitano ꝛ idē intellige de
filia si nubat tali curiali:ꝛ hec satis pa
tēt.C.de na.li.l.iij.Opꝫ tn̄ ꝙ hec obla
tio ꝓcedat de voluntate eoꝝ:vt ibi pꝫ i
aut.q.mo.na effi.sui.§.gn̄aliter.cōpel
lūtur tn̄ in casu quādo opes paternas
possidēt.vt.d.l.iij.§.hic autem.sed an
sic legitimati succedāt patri.Dicq; sic

ex testō ꝛ ab itestato:sic tn̄ vt nō pl⁹ ha
beāt ꝙ vere legitimi.vt i.d.auṫ.q.mo.
na.ef.sui.§.j.col.vij.non tn̄ succedunt
cognatis:nec sibi adinuicē vt.e.ti.§.fi
liū.Sꝫ si ipsi se ꝑ̄os offerrēt legitima
rētur:nisi supersit legitima ꝓles.vt.e.
ti.§.primus itaqꝫ modus.Et premissa
procedunt si tales filij fuerunt ex libe
ra suscepti: secus si ex ancilla: quia
illi non legitimantur per oblationem
si legitimi supersint.vt eo.ti.§.si quis
2 igitur fuerit.ꝛ.§.iste modus.¶†Circa
secundum quomodo legitimātur per
subsequens matrimonium.sciendum
est ꝙ de iur.ciuili.multa requirebanṫ.
valet quod essent suscepti ex libera cō
cubina:vt hic.secus si ex ancilla.vt in
auṫ.de trien.ꝛ se.§.fi.ꝛ no.in.d.auṫ.q.
mo.na.effi.sui.§.si quis.Item ꝙ post
fierēt dotalia instrumēta:vt hic pꝫ ho
die vero đ iure can̄.sublate sunt hmōi
differentie.vt extra q̄ fi.sint legi.tāta
hoc tn̄ verū de natis ex cōcubina cuꝫ
qua poterat esse licitum matrimoniuꝫ
secus de alijs.vt.d.c.ꝛ hoc cū dicit mi
nime legib⁹ iterdictū.ꝛ iō nati ex adul
terio vel alias nefario coitu nō legiti
manṫ per matrimoniū subsequens.et
hoc intellige in matrimonio ꝓhibito
ꝓhibitione iuris cano.cui stādū est i
hoc:vt no.š.e.in ꝑin.ti.quia si esset i
terdictum leg.ꝛ nō iure cano.legitima
rētur ꝑ matrimoniū qđ ēt retrotrahiṫ
ex̄ q̄ fi.sint le.c.quod nobis.ꝛ dixi.š.§.
sunt ꝛ alie.Caue tn̄:qꝛ host.dicit ꝙ ge
niti ꝛ nati ex clandestino matrimonio
non legitimantur:licet etiam post ap
probetur matrimonium:vt no.in sum
ma qui filij sint legitimi.§.i.vō.Sed
quid si fuerit conceptus ex damnato
coitu:forte tempore matrimonij alte=
rius parentum:natus tamen tempore
quo erant soluti.Verbi gratia genera
sti in vxorem titij filium tpe quo erat
titij vxor:deinde nascitur.mortuo titio
potest dici quod sit legitimus sꝫ tu et
vxor titij nupseritis tempore natiuita
tis vt legitimeṫ si post nupseritis.vt i
d.c.tāta.ꝛ.c.quod nobis.ꝛ ibi no.hoc
ꝛ pro hoc facit.š.de ing.§.sufficit.Itē
est alius tertius modus legitimādi.si

a ¶ Princi a
pi preces. an
ãt valeat le
gitiationẽ
exprimẽs
spẽz illegi
tiatĩ. vid. p
do. fe. in. c.
postulasti.
l. iij. co. de.
ferunt ẽt de
rescrip. itẽ
an statutũ
loq̄ns de le
gitimis in
telligat de
ltiatis vi-
de do. are.
h i pe. col.
post me. in
de. q̄ro an
stante.

b ¶ De a-
doptiõib⁹
do. arc. sic
continuat.
Dictũ ẽ. s.
q̄r filij nr̃i
sant i nr̃a
ptãte: h ãt
põit q̃ltr ali
eni effĩciãt
ẽt nr̃e ptã-
tis. vel sic.
d cm ẽ. s. d
nup. ex q̄-
b⁹ acq̄rũt
filij legiti
mi z nãles:
seq̄bat vi-
dere de a-
doptiõib⁹
ex q̄b⁹ acq̄
rũt filij le-
gitimi.

pater principi preces a
super hoc offerat si legi
tima proles deficiat et
non possit nubere cõcu
bine. vel q: defuncta: vel
occulte: vel venire phi
beatur: vel alĩs impedia
tur q̄here. vt sacerdotio
duz tñ preces princeps
admiserit. vel si pr̃ istos
velle succedere dixerit z
filij testm̃ ostẽdãt z sup-
plicẽ vt i aut. q̃. mo. na.
ef. leg. §. sz alid. co. vi. z
§. si q̄s §. itẽ est ali⁹ q̄r-
tus si pr̃ i testõ manu p
pria scripto cũ subscri-
ptiõe triũ testiũ vel sub
gestis monumẽtoꝝ di-
xit hos suos filios nec
adiecerit nãles. z si plu
res sint alij z vni testio
nium adiecerit prodest
alijs ex eadẽ matre natz
l. aut. q̃. mo. na. ef. leg. §.
si vero solũmodo. vi. co.
vt li. ma. z aut. §. ad hoc
co. viij. z hec omnia pce
dunt qñ hi sunt ex vera
cõcubina. que aũt sit ve
ra cõcubina. dic vt. ff. de
cõcu. per totum ti. item
alius quintus impetra
tur a pricipe directe nõ
seruata solẽnitate q̄ est
in tertio membro. Sed
hoc concedi nõ dz extã-
tibus legitimis: vel vbi
possunt p matrimoniũ
legitimari. vt in aut. q̃.
mo. na. ef. le. §. si vero so
5 lũmodo. ¶ †Sed cõsue-
uit q̄ri q̄s possit legiti-
mare. z nõ est dubiuz q
papa põt: vt pz ex q̄ filij
sint legi. c. p venerabilẽ.
z imperator. vt ptz. C. de
na. li. l. j. z in dictis aut.
q̃. mo. na. effi. leg. z qui.
mo. effi. sui. per totum.
reges autẽ nõ possunt:

vt no. Inno. ex tra de sen. z re iudi. cũ
te. quod intellige de regibus qui supe
riores habent: in alijs videtur idez q
l imperatore iuxta illaq̄ scripsi. C. de sum.
tri. l. j. Sed cũ pa. possit i distincte sil
4 tẽ quo ad regimẽ: vt dixi. d. l. j. † queri
tur an legitimatus per papã cẽseatur
esse legitimus quo ad bona tempora-
lia. in hoc fuerunt doct. varij. Innoc.
dicit q non nisi in terris in quib⁹ pa.
iurisditionẽ obtinet tẽporalem. vt
in. c. cum te. z in. c. p venerabilem. Ho
stien. tenetq solus pa. legitimat etiã
quo ad hereditates imperator non le
gitimat: potest tamen facere vt q̄o ad
mittatur tanq̄ legitimus ad heredita
tem et dignitates temporales: vt ple-
ne scribit in sum. qui fi. sint legi. §. qua
liter. Salua reuerẽtia opi. Inno. videt
probabilior de iure. absurdum enim e
q imperator nõ possit legitimare: cõ
tra omnes illos tit. in auten. cui. mo.
natu. efficiun. leg. per totum. z §. si ve
ro solũmodo. ff. de na. resti. l. q̄ris. C. de
nup. l. imperialis. §. itaq. Hec autem
procedunt in illis qui sunt ex dãnato
coitu: quia in illis non videtur posse
dispensari saltem in gradib⁹ diuina l.
phibitis. cũ lex iferiores zc. vt dixi. s.
de iure natura. §. sed naturalia. sz host.
facit q cõuis papa tales legitimare nõ
possit: tñ potes facere vt admittat ad
successiones z dignitates. vt. d. §. ver.
nũquid ergo z sic intellige extra de tri.
ac. c. fi. In glo. sed nũquid in fi. de iure
cano. contra ex. q̃. fi. sint legi. c. tanta
nota. hos. in sum. qui fi. sint leg. §. qua
liter vero aũt. In gl. vt no. C. de no. li. l.
fi. dixi. C. de na. li. aut. licet. z iunge. l.
ad senatuscon. orfici. §. pe.

b ¶ De adoptionibus b. Rubrica.

NOn solũ. ¶ In glo.
subandi. i fi. itẽ dic plu
alios modos legitima
di. s. ti. j. §. fi. dic ibi. me
fit alio mõ per indicem
denũtiationẽ. ff. de li. ag. l. j. §. si. ff. de re
ce. rei. iu. l. j. Et no. q in naturalib⁹ reg
tur distictio. Quidã enim sũt naturales
vt nati ex soluto z soluta. Alij mãzeres

nati ex scorto. Alij spurij vt ex pfessor a pfessa. Alij nō nati ex adulterio dic ple ne ex de renū. nisi cū pridem §. gsone.

I ☞ Adoptio quid sit.

I **Adoptio.** ¶ In gl. est aut. i fin. sed hec diffini-
n tio nō vr bona: qr loquit de filio tm̄ nō de nepotib' et tñ ostat q nepos efficit p adoptionē vt fili'. j. §. lz. sz potes dicere q appellatiōe filiop ptineāt nepotes. ff. d v. si. l. liberop. §. lz qđ. dle. iij. l. rxo rē. §. ocubin'. large sumēdo vocabulū: sz ppe et stricte nō. ff. d te. tu. l. q̄ filiis b' q nepotes efficiāt p adoptionē pz. j. q̄ da. tu. pot. §. si siue lis pt sustinere distī ctionē Jo. dūmō q illa v̄ba ad solatiū nō sūt apposita vt sit de suba: sz vt cā i pulsiua. ¶ In gl. h est verū vl' sā ipm in fi. sic papatu vacāte cet' cardinaliū nl'lā hz iurisdictionē nisi i casib' vit ex d ele. c. vbi piculū. li. vj. d ele. c. ij. i cle. hodie āt vr q papa possit vacāte ipio q̄cq̄d impator posset cū teneat ab eo. ex de sen. et re iu. c. pastoralis. §. vt igit. in cle. extra de fo. cōp. c. lz. ex suscepto et iō vr qđ a papa possit ipetrari qđ ar- rogare liceat saltē in terra iperij p p̄di cta: et multofortī i patrimonio eccl'ie.

I ☞ Delegat' ab imperatore an possit legitimare.

I Et an ius legitimādi committi possit.

I **Imperio.** ¶ Nūq̄d ipio de leg. Satis pōt di- ci q sic et ad hoc d legēt a p̄ncipe: qr ēt merū ipiū p̄nceps omittere pōt. C. si ō ius vel vti. xu. l. et sic nō cognitio. cū no. idē si ab ordinario ad vniuersitatē cārū. ff. de of. pcō. l. solēt. de iurisdi. om. iu. l. solet. i aut. d col. §. aliqñ. Sz si ad hoc cōmittat spāl'r posset dubitari per l. nec q̄cq̄. §. vbi decretū. ff. de off. pcō. et de re iu. l. ola. vñ i adoptiōe requirit I autoritas iudicis q̄ vr idē qđ decretū. vt no. ff. de of. asses. l. j. sup verbo decre ti. et facit. C. e. l. j. ibi cū dicit apud quē b

I plena legis actio. ¶ Itē ōriū facit: qr vr opetere iure magrat'. vt hic cū no. et sic pt cōmitti. ff. d of. ei' cui mā. ē iur. l. j. et h vr veri': qr i adoptiōe nō ē op' decreto: sz sufficit apđ acta pfiteri. C. e. l. si. et sic nō ob. pria ōrīa. Itē nec ob.

¶ Diffinitio. Do. ang. sic diffinit adoptio ē act' ltim' p quā sit trāsit' d ptā- te vni' i ptāte alteri' nāli vīculo ocur rere pene nāz imitās q̄ nō ocurrēte nō fit trāsit' ptātis: sz sola successio ab ite stato dferē.

C. e. l. j. quia apud de le- gatū ē plena legisactio quo ad hoc Jaco. de ra. qui nihil in preceden- ti dixerat: resumit hic le cturam et querit quare maior solēnitas requiri tur in arrogatione q̄ in adoptione. et rñdet quia in arrogato mai' est pe riculū: qr arrogatus bo- na hz q̄ in adoptato qui nulla hz cum sit inptāte patris. vel potes dicere q maius est personam liberā alteri' ptāti subij ci q̄ de potestate in ptā- tem transferri. C. ne lice re metro. ha. l. j. et tamen in monachis cōtrarium videm': qr facili' de no uo monachus efficitur q̄ de monasterio in mo- nasterium transferatur iuxta illa que notantur per Innocenti. extra de renun. c. in dubijs. et . c. post translatio. et per ar- chi. extra de elec. si reli- giosus. lib. vj.

Sed hodie. ¶ In gl. sed si ego in fi. idē no. in. l. cū in adopti uis. et est notabile.

I ☞ Cautionis nomine quādoq fideiussor con- tinetur.

Cum autē. b

Et arroga- tio ē act' le gitim' per quē hō sui iuris p̄nci- pis autori tate i alte- ri' igredit ptātē pene nām imitāf et d hoc ple ne cy. i. l. j. ff. eod. b ¶ Cū aūt q̄rit h aret. sič oib' istz causis q̄ in ter. ponūt nō sit q̄situ. an valeat arrogatio et arguit pri- mo q sic p l. senatoris filiū. ff. d se nato. et. l. j. ff. de vē. in spici. §. fi. d mū conclu dit q non valeat p. l. cū hic. §. si p tor. ff. d trās ac. et sic resi det. itē q̄- rit. hic idē aret. qñ ta- bellio sti- pulat quō dz v̄ba sti- pulationis

cōcipe et respōdet q dz dicere pmittis mihi recipiēti pro alio. Itē q̄rit hic an notari' teneat scire iura. Itē vtrū nota riat' officiū sit dignitas. vide cū hic.

1 ¶ In gl. j. cautione habeas hic cū si
de iuss̄ re. nō ēt habeas sine sicut aliq̄
habuerunt quos Jac. reprehēdit. vt pʒ
C. e. l. ū. ff. e. nec ei. §. si. cū. l. se. In gl. vł
ex iure successiōis. ibi cū allegat. j. de
pub. iub. §. q̄d ergo. si ēesset facta substō
fideic. maiori puta si sine liberꝫ decess
serit qd̄ īpossibile ē. ꝛ plene videbis. j.
de vul. ꝛ pu. sub. vel forte legata ab eo
relicta vel libertates cui nō subuenit
ꝑ hāc stipulationē. Dicas ꝙ hec cōsti-
tutio diui pij nō remediauit nisi in di-
recta pupillari. ꝛ ī casu ī quo impubes
morit ī arrogatiōe. ff. e. hic aūt qꝛ als
nō esset periculū: nā ꝑ dationē in arro
gationē substō pupillarꝫ euanescit q̄si
testm̄ ipsiꝰ pupilli. ff. de vulg. l. patris.
ꝛ qd̄ euanescat est exp̄ssum. ff. e. nec ei.
§. eoꝝ. ꝛ iō subueniēdū fuit nec factuꝫ
tertij preiudicet: sed secꝰ in quibusuis
alijs substitutionibꝰ a parte factis: qꝛ
ille non euanescunt: cum cōpetāt ex te
stamēto patris qd̄ nō euanescit ꝑ arro
gationē filij. imo petunt a patre arro-
gāte tāq̄ debitū arrogati. ff. de pecu. l.
ī arrogatorē. C. de bo. aut. iudi. pos. l. j.
vñ solū subueniēdū fuit tabulis pupil
laribꝰ ꝛ legatis inꝫeis ꝛ vēturis ab in-
testato impubere decedēte. Sed q̄d si
pr̄ arrogator p̄moriat ꝛ post pupillus
in pupillari etate: tūc cessat rō huiꝰ. §.
qꝛ pr̄ nō occupat iure peculij: ꝛ tñ pu-
pilares tabule euanescūt: sꝫ dic qd̄ cō
ualescūt s̄m doc. j. qui. mo. test. infir. §.
nō tñ. ff. d̄ le. iij. l. j. §. j. Nec ob. ff. d̄ bo.
pos. s̄m tab. l. q̄ ex liberꝫ. §. plane. qꝛ lo
quit in illis q̄ nouā volūtatē ꝛ ꝯsensuꝫ
habere pñt qd̄ nō est ī pupillo s̄m eū.
Itē in. e. gl. cum alle. C. de rei vxo. act.
supponit ḡ qd̄ agit ex stipulatu q̄ na-
scit ex ficta stipulatiōe. Sꝫ Ja. dicit qd̄
hoc casu agit vtili ex testō qd̄ fingit ñ
fuisse irritū ꝑ ꝓuisionē huiꝰ. l. vt. ff. eo.
l. in ṽbis ī fi. Et idē sequit pe. de bel.
ꝑti. Sꝫ querit q̄s aget ex hmōi stipu-
latiōe. Jac. dicit Rof. dixisse ꝙ filiꝰ ar-
rogatus si emācipet pro restōne bono
rū suorū. Sed in hoc non est insistēdū
qꝛ certū est qd̄ hec stipulatio solū obti
net vbi arrogatꝰ ipubes morit. vt. s̄. di
xi. ita ei nō prodest: sꝫ alijs q̄ ius pote
rāt habere ex ipsiꝰ morte: vt pʒ ꝑ p̄fe
cta. ꝛ ī. l. si arrogator. In fi. e. gl. ...
exheredasse. Quid ergo si p̄fe...
se ī arrogationē q̄ liberos hab...
nō poterat exhr̄dare q̄n cōpe...
q̄rela vł habuit patrē ꝛ matrē ...
redare nō potuit. C. de inoffic. testa...
filiū. ff. de inoffi. test. l. pater. ꝛ ei suc...
dūt etiā si in arrogatione moria...
j. de acq̄. per arrog. §. mortuo...
his debeat subueniri ꝑ satisdat...
rōnē q̄ hic reddit in glos. nō em̄ ...
potuit arrogatus quin eis debitā p...
tionē relinqueret vt est dictū. ꝛ tñ ...
subuenit cū hec cautio non sub...
nisi q̄ñ ipubes arrogatus in pup...
etate moriat: vt dixi. s̄. eo. §. Sed ...
ꝯditor legū nō aduertit hos ca...
non curauit: qꝛ pater fa. potuisset ve-
didisse bona sua. ꝛ ita non erat firm...
spes primis heredi. sicut ī casu in q...
impubes morit. Q̄ūo ergo his pro...
debitur. Uidet dicēdū sicut in illo q...
monasteriū itrauit. C. de sa. san. ec...
si qua. Uerius tñ est hoc casu qd̄ si mo
riat patre arrogante viuente ꝙ tales
persone succedant insolidū in bonis
aduētitijs per. §. mortuo. in cognatis
agnatis vlterioribꝰ exceptis fratrib
saluo qd̄ hoc scribit in glo. vcꝫ ꝙ pat...
occupat iure peculij. Et caue ꝙ ...
non reperiat scriptū equū esset dicer...
qd̄ hmōi ꝑsone quibꝰ per satisdatio...
succurrit vocarētur ꝛ qd̄ fieret inuēta
riū de bonis. arg. C. si vt se ab here. ab
aut. si omnes. C. de iure delib. scimus.
dic. j. eo. §. sed illud.

1 ☞ Emancipari quis pōt ex eisdē cau
sis: ex quibus ꝛ exheredari.

2 Quarta q̄ debetur filio arrogato a pa
tre arrogante: an hodie sit aucta sicut
quarta que debetur filio naturali ꝛ le
gitimo.

3 Qua aūt actiōe agi possit ꝓ ista q̄rt...

1 Item nō aliter. ¶ ... glo. vł
luti. in fi. est vera. vnde ex eisdem cau
sis pōt quis emācipari quibꝰ exhere
dari s̄m Jac. ¶ In gl. quid ergo. ...
hāc tenet vbiq̄ gl. ꝛ hanc approbat ...
aut. de hered. ꝛ fal. §. primum quidam.

Et hanc

Et hāc tenēt doct. qui etiā dicūt vltra q̄ hmōi quarta nō est hodie amplianda per aut. de trien. ⁊ se. ⁊ i. th̄ de hel. pti. ⁊ quod sit aucta: qꝛ cū illa aut. intēdat subuenire aduersus q̄relam inoffi. test. ⁊ his pōt q̄relare sicut naturalis legitimus: et videt̄ qd̄ sit aucta. ⁊ alle. ff. si q̄s cau. l. si cū. §. q̄ iniuriaꝝ. Ptla vr̄ verior: qꝛ hoc non conditionaliter sm̄ quartā debitā naturalib⁹ ⁊ legitimis vt dicā. §. pri. §. in glo. ⁊ repete ibi cū allegat. ff. fa. her. si filia. §. j. Ja. hoc improbat dicēdo q̄ statim totū restituit: qꝛ §. ille cū aūt. fact⁹ fuit in fauorē filiorū: ⁊ ita nō dꝫ in lesionē retorq̄ri. ꝯstat aūt qd̄ retorquet̄ i lesionē: qꝛ hoc iure stati plene restituit̄: vt h̄. ⁊ sic ille §. q̄ fact⁹ est ad ampliādū nō restringeret
2 sm̄ eū p. l. qd̄ fauore. ff. de le. ¶ † Preterea is §. loquit̄ in naturali filio. Preterea p. §. illū nō retinet totū vsumfru. sed dimidiā. vn̄ veri⁹ est qd̄ statim totū restituat si cū cā ipꝫ emācipet. d. l. fi. si q̄d i frau. pa. Et caue: qꝛ bona restituit statim cū emācipat: sed quartā post mortē suā. Quis Ro. contradixerit sm̄ Jac. qui etiam in illo male dixit sm̄ eū dicendo q̄ si impubes moriatur in vita patris arrogatoris qd̄ trāsmittit quartā ad heredē suum. ff. de col. bo. l. j. §. si impuberi. sed hoc nō est verū. ⁊ ibi lo-
3 quit̄ cū pater erat mortuus. ¶ † Sed q̄ritur q̄ actiōe aget̄ ad hāc quartā. ⁊ dicit Ja. q̄ nō peti. her. cū istitutio nō fa a cit eū hrdē. itē nec actio ḋ testō si q̄rta fuerit relicta: qꝛ debita erat. ⁊ ita nō valuit legatū. ff. de le. ij. l. si debitor. si nō fuit relicta certū est qd̄ nō ꝯpetit actio ex testō: vn̄ sm̄ eū dic qd̄ agitur actiōe ex testō si fuit relicta ex ꝯstitutiōe diui pij. Et ad formā argumēti r̄ndet q̄ hic pater nō legat qd̄ dꝫ: qꝛ nō erat obligatus ad quartā: sed ad eā relinquēdā sicut in illo q̄ ꝓmisit pecuniā mutuare qui nō est obligat⁹ ad mutuandum: et tn̄ si post mutuet agit̄ cōdi. ex mutuo. ff. si cer. pe. qui pecuniā. Satis ꝓbabiliter loquit̄ text. cum dicit alio mō. ff. fa. herc. l. ij. §. j. quare dic q̄ siue pater moriat̄ testat⁹ siue intestat⁹: dū tn̄ nō referat̄ questio ꝓprietatis petit̄ p̄ iudiciū fami. her. vt. d. l. vbi est casus. Si aūt referat̄ qd̄ ⁊ fili⁹ arrogat⁹ in fi. possideat: tūc si exheredat⁹ sit recurrat ad q̄relā inoffi. testa. vt. l. papi. §. si q̄s ipubes. sꝫ ꝑterit⁹ potest dicere testm̄ nulliū: vel petet eā vt debitam ex ꝯstōne diui pij. Et dicit qd̄ habebit q̄rtā bonoꝝ q̄ pater habebit tēpore mortis. ff. de bo. li. l. etiā. §. fi. C. de inof. test. l. cū querit̄. et ita si sint plures naturales ⁊ legitimi habebit plusq̄ ipsi ⁊ est simile i aut. de triē. et se. §. j. Quid ergo si alienauit. dic q̄ si ti. gratuito filius reuocat. ff. si quid in frau. pa. l. fin. Si ti. non gratuito videtur idē p. d. l. q̄ dat quasi caluisianā sicut creditori q̄ reuocat. ff. si q̄d in frau. cre. l. q̄ aūt. §. simili modo. Et hoc videtur glo. sentire. C. si q̄d in frau. pa. l. ij. de hoc. C. de inoffi. do. si vt alle.

Minorem.

¶ In glo. j. tot annos a. in fi. de quo i feu. de pa. te. ⁊ infra. c. j. cir. pnc. dic pt̄e vt ibi. Caue tn̄ vbi cūq̄ sit mētio de pubertate intelligit̄ in dubio in masculo de. xiiij. annis in femella de. xij. et casus alibi sunt spāles vt pꝫ i. l. mella. ⁊ ibi no. ff. de le. iij. cum filio. Et is §. facit contra multos de summis pontificibus qui carnis affectu ⁊ precib⁹ multos famos iuuenes ex̄pando fecerunt patres antiquorum sapientum: sed nō est mis

a ¶ Tot annos. Ad de bart. i. l. si arrogator. ff. de adopti. ⁊ i. l. de eis §. fi. ff. de li. exhi. ⁊ in. l. p periādꝫ. §. j. i pn. ⁊ ibi remis. in apposti. meis ad Gui. de cu. C. de inde. aduerte tn̄ q̄quo ad alimēta pubertas ē in masculo xviij. ānꝰ. ⁊ i femina xiiij. ita nōtant Bart. Alex. ⁊ docto. i. l. mela. ff. ḋ ali. lega.

randũ: qr dñs in euãgelio dixit. Faciã pdigia magna z signa in populo. hoc autẽ prodigium est z mõstrum: vt hic patet in litera.

1 ☞ Act⁹ qñ sit q̃ plrib⁹ b preiudicare põt oẽs de 2 bent vocari.

2 Comes dicit baronem sibi subiectũ: an vasalli baronis debeãt vocari.

Licet autẽ.

¶ In gl. qd nõ est. ibi cũ alleg. ff. e. cũ adop. Hec ratio nõ videt bona: qr qñ adoptat loco nepotis nõ ipedit in successione filiũ qui p̃cedit. vt vi debis. j. de exher. li. per totũ. ff. eo. si is cui. Sed est rõ: qr lex noluit q eo inuito agnoscat fili⁹ ei cui tenet puidere et de bonis suis relinq̃re: vt l. cũ in adoptiuis. C. eo. sed cur nõ vocant agnati q̃bus succedit. vt. j. de le. ag. suc. §. per adoptionem. ff. de suis z le. her. l. post. §. hoc autem. Dicas q illi non tenentur puidere adoptato: nec eis succedit inuitis: nec põt eũ exheredare si velint et instituere aliũ. et ideo tene primaz opi. q̃ sequit hic in glo. videlz qd inuito filio adoptatur in nepotẽ z succedit

1 vt sequitur. ¶ † Et not. p hec que hic legunt qd vbi id qd agit põt p̃iudicare plurib⁹ irremediabiliter. qd oẽs sunt

a vocandi[a]: al's nõ vt hic. z hoc intellige in actib⁹ voluntariis vel vbi agitur de aliqua puisione facienda per officiũ iudicis. Secus si via actiõis: qr tũc suffi cit vocare illum contra quẽ agit: et sic intellige hec iura. z. ff. de aqua plu. ar. l. si in cõcedendo. C. si vt ab her. se ab. auf. si oẽs. Et hoc facit ad multas questiones si agitur de iure subiectiõis inter duos. Uerbi grã[b]. ¶ † Comes dicit baronẽ sibi subiectũ: nunq̃d debẽt vocari vasalli baronis. vel p̃latus prelatũ: an vocabunt subiecti illi⁹ q̃ petitur in subiectũ. Et determina p precedentia: qr si fiat puisio ex officio debẽt vocari: si in via actiõis nõ. z de hoc extra de ma. z ob. c. humilis dic ibi per doc. Sed in casu quo debent vocari valebit puisio si nõ vocẽtur: non tñ in preiudicium absentiũ: vt ibi no. Inn. Sz gl. iuris ciuilis videtur notare p̃trium vt. d. auf. si oẽs. Dicas q nõ valet. z sic intellige qd no. ff. de mino. l. ẽt. §. fi. Cõcedo tñ q nõ oẽs quoz i futurũ iterẽe poterit vocãdi sunt de necessitate: sed illi quoz principaliter: z p̃io p hunc §. z. ff. de ventre inspi. l. j. §. de mum. nõ tñ portabit eis preiudiciũ nisi cõsense rit. ff. de leg. ij. l. pe. §. fi. z. l. cũ ita. §. in fi deicom. in feu. si vasal. feu. p̃ue. cui de defer. c. j. qui possint venire p̃: si tñ al's nõ disponãt facit eis p̃iudiciũ ex p̃na: vt. s̃. dixi p §. p ado. j. de le. ag. suc. nõ tñ in iure q̃sito nõ vocatis inuitis. vt p̃dictis iuribus. Item gl. videt q̃ fic. in fi. hoc vez qñ dat extraneo i adoptionẽ: sec⁹ si auo vel alicui ascẽdẽti. vt. d. l. cũ i adoptiuis. §. si p̃o pr̃. z no. q põt dari casus in quo neuter succedit nec p̃ri naturali nec adoptiuo: vez si adoptat⁹ ab auo materno emancipet post mortẽ patris naturalis: vt ibi no. facit q vna ecclesia põt vniri aliĩ absq̃ consensu rectoris q̃ eã gubernat. non tñ faciet ei p̃iudiciũ q̃n eã teneat q̃diu viuet. z hoc est hodie expssum extra de rebus eccle. nõ alie. c. ij. in cle.

In plurimis.

¶ In fi. text. hoc verum filius vult. ff. e. l. in adoptiuis.

Sed illud.

¶ In gl. qui oẽs Jac. narrat dñm suũ dicere p̃: videlicet spadonẽ sic natum castratũ cui fuerũt amputata vi-

a ¶ Sunt vocãdi. Ui de hic do. Areti. ppe fi. j. colũ. in p̃. in gl. cõsentire.

b ¶ Uerbi grã. hanc qõnem recitat etiã hic do. aret. allegãdo Jo. fa. z approbãdo eius opinionẽ.

rilia ⁊ melius est tenere cū glo. vt dic ff. de in. do. si serue. §. j. ⁊ tene rōnē gl. pro qua facit. C. q̄ testa. fa. pos. l. discre tis. Itē pōt reddi alia ratio: quia spa= 1
do semel fuit aptus ad generādū ali⁹ non argu. ff. de leg. ij. cū fili⁹. §. heres. ff. de cura. l. fi. in fi. glo. ff. de verborū 2
sig. l. spadonum.

1 ☞ Rescripta principū sunt intelligē da sm̄ ius commune.

Femine. ¶ In gl. in acie. ibi 1
cū alleg. l. si suspecte a §. fi. sed ille leges hoc nō dicūt. vnde potes plane intelligere φ femina sem per cum rescripto possit arrogare. cū

1 non hz liberos. ¶ † In fi. ea. gl. rescri pta em̄ principū sunt intelligēda sm̄ ius cōe. ff. de vul. l. ex facto. ⁊ hoc satis patet. C. e. l. mulierē. ibi cum dicit per= inde atq̄ ex te progenitum.

Illud. ¶ In gl. j. per principē. habebas in glos. ⁊ ideo trāsit affirmatiue non aūt habeas nō transit sicut quidam libri habent.

Sicenim. ¶ Gl. recitat hoc diuinando histo= riam quem nō videt̄ nosse. Debes sci re φ octauianus iperator q̄ fuit fili⁹ so roris iulij cesaris adoptauit Tiberiū qui erat priuign⁹ suus ⁊ gener. et post ei successit imperior p adoptionē tibe rij habuit germanicū i nepotē q̄ pri⁹ erat adoptatus per tiberium. ⁊ hec ple ne legunt̄ in chronicis. ⁊ hui⁹ tēpore passus fuit xp̄s. ⁊ no. per hūc §. q̄d lici tū ē q̄rere vias indirectas vt possit ad propositū pueniri. ff. de le. ij. l. cū pa ter. §. titio. in fi. de ne. ge. atq̄ natura. §. cū me hoc bonū. ⁊ sm̄ fidem licitū: dū tñ nō fiat dolose ad finē nocēdi alij: sz consulendi. volūtas em̄ ⁊ propositum distinguūt maleficia. ff. de iniur. l. q̄ in iurie. de fur. l. vnde. Et facit p illis qui diuertunt ⁊ distorquēt cōtractus ne sit locus distrahendi proximis de generē vel dn̄io caueāt de p̄scia. Et no. φ in ca su quis nō pōt adoptare etiam cū p̄n= cipis rescripto. C. de na. li. l. legem sz Zeno. Uel ibi supplicabat super legiti matione. si autem super arrogatione supplicasset ⁊ p̄inceps rescripsisset pos set fieri. et ita itelligē i aut. quib. mo. natu. effi. sui. §. illud.

☞ Si id quod ago nō valet vt ago: valebit vt valere poterit.

Filius an ex sola noīa= tione p̄sumatur filius.

Apud cato nem. ¶ † In fi. glo. j. co= trā [a]. Dy. dicit φ aut tra ctat̄ de actu obligatorio ⁊ tūc si non valet vt agi tur: nec al's. vt. ff. de vb. obl. l. j. §. si quis ita. aut deliberatorio: ⁊ tunc si non valet vt agitur va= leat vt valere potest. ff. de consti. pecu. l. ij. §. eū qui. sed hec solutio vi= det̄ tolli. ff. de acceptil. l. inutilis. scd̄m commu= nem literam. sed respō= de vt ibi dicit tex. scd̄m eum: quia non videtur habere consensum: si er go non valet iure pacti consensu deficiente: er= go nullo modo. Preter ea facilius datur exce= ptio quam actio: vnde licet valeret acceptila= tio iure pacti quo ad ex ceptionem non tamen contraheretur obliga= tio iure pacti. ⁊ hec pro cedunt scd̄m eum in cō= tractibus. quia in iudi= cijs habet locum pars illa si non valet ⁊c. ff. de iureiuran. sed ⁊ si pos= sessori. §. si iurauero. sm̄ eū. sed oppo. contra pri mum membrum. ff. lo= ca. insulam. §. in operis. ff. de dona. causa mor. l. vbi de condi. ⁊ demon= stra. in testamento. ff. de serui. si tam angusti. de serui. rustic. predi. l. via.

a ¶ Corā. No. hic an gel. φ qua si possessio filiationis nō facit eū filiū q̄ non est: vt hic. ⁊ per. l. iube mus. C. de li. cau. An autē quasi posses. trāsferat onus p̄bandi in aliū. v̄ hoc remittit ad Bar. in. l. si prius. ⁊ ibi docto. ff. de ope. no. nū tia. ibi bal. ⁊ lud. late.

a ¶Uideam⁹. Diuid hūc ti. i sex ptes prio q̄lr dissoluat p̄ria ptās. scdo q̄lr morte ciuili ex dlicto ꝓueniēte. iij. q̄lr pp dignitatē a filio acq̄sitū. q̄rto ppt captiuitatē p̄ris 7 filij q̄nto q̄lr emāci patiōe. sexto q̄liter; p dationē in adoptionē nō, auo paterno vł materno. Secunda ibi. cū āt. Tertia ibi filiusf fa. Quarta ibi. si ab hostib⁹. Quinta ibi preterea. Sexta ibi. sed et pater.

b ¶Ad qd nem. Hanc q̄stionē ponit do. areti. hic in. f. col. 7 determinat eam s̄z opi. Jo. fab. hic itē inducit ad aliā q̄ōnez si ille q̄ ipetrat primā vacaturam interim acceperit vxorē tpe vacature sit mortua: q̄ntum poterit obtinere p̄mā vacaturaz. 7 addit ea q̄ not. in. c. gr̄a d resc. in cle.

c ¶Si annu ii. Ubi vide do. Semi. in. §. vlt. illius c. p̄. Quero an filiusfa. 7 chris. por. hic. 3

q̄dā distinguūt an act⁹ peccet in forma: 7 tūc si nō vz vt ago: nec vz 7c. Aut in materia: tūc aut intrinseca aut extrinseca. ff. de ɔhen. emp. l. inven. in brocardicis vix pōt dari certa regula. tz tamē opi. Dy. in ɔcti bus obligatorijs. Dicas tñ q fallit in ɔctib⁹ libertatem cōtinētibus vt. l. vbi allegat. 7 in vltimis voluntatibus. vt l. in testamento. ff. de re. 7 du. l. in ambiguo. ¶Itē fallit vbi contractus tenet de se. verūtamē aliquid incōpassibile q̄ ad executionē adijcitur: vt a l. insulam. §. in ope. 7. l. 1 si tam angusti. allega. 7 si qui alij casus occurrāt b semper poteris causas fallentie reperire. Et facit is. §. q si testes deponant aliquem esse filiuz titij simpliciter qd eorum testimoniū valeat: q̄uis nō dicant filium naturalem 7 legitimuz. quia de tali intelliguntur deposuisse: vt in autē. vt li. ma. 7 auic. §. ad hoc s̄m Jacob. 7 Pet. in aut. qui. mo. na. effi. le. §. si vero solūmodo col. vj. 7 scripsi. s̄. de nupt. ꝓpe fi. ¶Sequit̄ l rex. lz. hic q̄rit̄ nūq̄d saltē e ex tali noiatiōe p̄sumat̄; fili⁹. Uř q nō: vt hic. C.

de testi. nec ꝓfessio. de here. insti. ff. p̄ de ꝓba. nō epl'is. ff. de here. isti. nemo Dicas ɔtra. immo nō talē p̄sumptionē inducit noiatio q̄n possit ꝓbari. ff. de ꝓba. l. fi. de ag. li. l. j. §. iul. de inoffi. testa. si istitut⁹. §. j. 7 patet extra de probationib⁹. c. per tuas. nota. extra de fil. p̄sby. c. Michael. p gl. 7 doc. q̄ fil. sint leg. c. trāsmisse. Et p hoc pōt dici q̄ q̄nis papa noiando aliquē etiaz ex certa scientia decanū vel canonicū nō videtur eū in dignitate approbare. vt extra de sen. excō. c. fi. l. cle. 7 nihilominus. stat p̄sumptio p eodē: nisi cōtrariū ꝓbetur p iura p̄dicta. Item hūc. §. itelligo q̄n dñs non errabat. vt. d. l. neq̄. sed in dubio presumo ip̄m nō errare: vt ibi scripsi. j. qui tu. test. da. po. §. j.

¶Quibus modis ius patrie potestatis soluitur. Rubrica.

☞ Cōsuetudo est in aliqua terra q̄ si q̄s moriat̄ sine liberis in ptāte existētib⁹ dñs terre hz bona illi⁹ morientis. Morit̄ quispiā relicto filio sacerdote vel epo an dñs terre habebit bona.

Videam⁹. a ¶ † In gl. nisi in casu in fi. doc. Jas. 7 Pet. inducūt hāc gl. ad. q. b q vbi aliq̄s morit̄ sine liberis in ptāte existentib⁹ dñs terre hz bona iure man⁹ mortue de cōsuetudine terre. Pone q aliq̄s morit̄ relicto filio sacerdote vel epo q̄ p dignitatē exiuerat d patria ptāte: nūq̄d dñs habebit bona iure manus mortue. Ipsi dicūt q nō q: nō vr̄ exiuisse d patria ptāte in suū damnū p hec q̄ hic dicunt̄ s̄m eos exemplum eorū bonorū est in epo. vt. C. de epis. 7 cle. aut. sed epalis dignitas. sed sacerdote nō vr̄ verū q liberet. vt ꝓ. C. de epis. cle. aut. p̄sbyteros. 7 ita tn. Inn. extra de eta. 7 qua. indecorꝫ. q̄. gl. ibi ɔ. lz bene verū est qd quo ad beneficia non curatur de patria ptāte. extra de iudi. c. si annum c. lib. vj.

☞ Uicegerentes pape vel p̄fecti vrbis an possint deportare.

Rōr vbi ē eadē ibi idē ius ɔstitui dz q̄n hec regula intelligitur.

Deportati hodie an p r̄ge possint. fili

4 Princeps si aliquem deportatum restituit in integrũ: an possit p̃iudicare si alteri sit ius quesitum.
5 Bãniti & deportati an sint filij vel differant & qualiter.
6 Defensor ciuitatis an possit relegare.
7 Pater si ingredit᷑ religionẽ: an filius liberetur a patria potestate.

1
a Cum aũt. ¶ † In gl. hic no. doc. dicunt[a] ꝙ vicegerẽtes pape vl᷑ p̃fe. vr. possunt deportare. & intelligũt vicegerentes qui in locum defuncti substituti sunt de quibus. C. de eo q̇ vi. al. obti. l. j. tales em̃ ordinarij reputantur & ideo dicsit ꝙ si duo sint ordinati in locum ep̃i mortui ꝙ q̇libet p̃ot exercere ꝑ se. ff. de of. ꝑcon. l. j. hic non sunt hec multum necessaria nec bñ sedent. Sequitur in. c. gl. ibi si aũt ali⁹ iudex. cũ allegat. l. si q̇s. §. eius gl. alibi vr̃ tenere ꝙ vz: sꝫ est in suspẽso quousq́ p̃nceps deliberet. & insulã assignet. vt not. in. l. inter. §. alleg. et illã gl. seq̇tur Dy. extra de re iudic. c. cũ lꝫ. qꝛ cũ licitũ sit eis aiaduertere & ad litterã attẽdere: ergo multo fortius deportare. sꝫ hec vr̃ verior: ꝑ. l. aliq. sꝫ bñ verũ est qꝺ p̃ot i insulã relegare. vt l. relegatorũ. q̃uis gl. videant᷑ dicere contra. ff. de offi. pre. l. oia. ¶ † In gl. hic no. in fi. illa non ob. quia ibi est diuersa rõ & idẽ ius. & nos loquimur qñ est eadẽ ratio. Sꝫ ob. C. de interdi. ma. l. ma. l. cura. de predi. cur. in fi. Quidã dicunt ꝙ vbi prohibitio vel ꝑmissio est odiosa nõ obtinet regula. vt in Institutionalis sic: vt hic. ff. ad. l. aquil. l. illud. Sꝫ his ob. ff. de iniu. ru. testa. l. iij. §. j. quare tenet regula & dic ꝙ in. d. l. nõ est ꝑ omnia eadẽ ratio. in. l. em̃ fi. ratio est: quia proclinior est q̇s ad vẽdendũ ad fi. qꝺ habeat p̃tiũ q̃ȝ ad donãdũ, & in. l. curatorẽ. est etiam alia ratio: quia non est verosimile ꝙ filia trahat ita filium ad volũtatẽ patris sicut vir vxorẽ q̃ ꝑ omnia obsequit᷑ viro. & hanc opi. seq̇tur Dy. extra de re iudi. in argumẽtũ & Jo. mo. extra de elect. c. vbi mai⁹. Et caue: quia hic prima facie nõ videtur eadẽ ratio: qꝛ si filius exeat de patria potestate patre amittẽte ciuitatẽ non est mirabile: quia pater ex delicto suo eam amittit. sed ꝙ pater amittat ex delicto filij: & sine suo delicto nõ videt᷑ eadem ratio: sed dic qꝺ est eadem ratio attento quod vterq́ ciuitatem & iura ciuili ex quibus patria potestas inducit᷑ amittit. ¶ † In glo. alias p̃ncipali. in fin. Ego credo ꝙ hodie possint reges q̇ non habẽt superiores[b] sed alij non. & ita restringo quod not. Inn. extra de sentẽ. & re iudi. c. cum te. & dixi. §. de nup. prope fin. ¶ In glo. scilicet q̃ȝtum ad honores. in fi. hoc approbatur per omnes docto. et vbiq́: non tñ intelligas qꝺ verbuȝ restituo solum hoc faciat. ar. ir. l. si pater fuit restitutus. sed hec verba in integrum restõ. vt eo. ti. li. j. ¶ † Sꝫ quid si fuit alij ius acquisitum vbi gratia aliquis qui tenebat res in feudum vel ad cẽsum fuit condẽnatus ad amissionẽ corporis & bonorũ sic & bona fuerunt dño applicata vel fisco a quo ea tenebat vel de cõsuetudine vel de iure iuxta illa q̃ scripsi. C. de bo. dã. a ꝑtẽ. bona dã. q̃ro an si p̃nceps in integrũ resti. bona alij acq̇sita reddant᷑ eidẽ. videtur ꝙ sic. & per hec iura cõtra est: quia p̃nceps nõ tollit dñium C. de p̃ci. impe. offe. l. q̇ties. & l. rescripta. & facit C. de re. mi. semel. de sentẽ. pas. l. fi. vers. ita tñ. ff. de decur. l. ij. ff. de nata. resti. l. fina. ¶ Sed quid

a ¶ Doct. dicunt late p⁹ h̄ ꝑ are. in §. in gl. in verbo deportatum.

b ¶ habẽt superiores Querit hic ang. an ciuitates nõ recognoscẽtes supiorẽ possint ea q̃ sunt reseruata p̃ncipi: veluti indulgere et restituere deportatũ & similia. vide eũ hic pulchre loquẽtem.

si ante habeat officium & in inte. resti tutus videretur sec⁹: quia pnceps po= 7 test tollere & dare officia sicut vult nec tertio preiudicat: cũ tñ sint officialiũ quo ad proprietatez. Sed satis potest dici cõtra saltem in casu quo delique= rant in officio. C. de susce. & arca. si ali= quid. docto. Jac. & Pe. inducũt hunc. §. cum glos. sua. ad qõ. Quidam cui gra= tia facta fuerat in aliqua ecclia sub ex pectatione prebende & reuocatus per summum pontificem impetrauit resti tutionez sue gratie: queritur an prefe ratur aliis qui impetrauerant inter re= uocationẽ & restitutionẽ. ipi videntur dicere q sic p hec iura. ff. de bo. posses. contra ta. l. j. ad fi. Tamẽ dicũt qõ do= minus eorum dicebat quod posse dici cõtra & qõ bñ respõderet ad hoc. et ita transeunt. Tu vo dic q restitutus non preferatur p illã q dixit. & est casus ex= tra de rescrip. c. quãuis. lib. vj. ¶ In gl. no. hic differentiam. ibi. cum alle. ff. de
5 bo. dam. l. j. ¶ † De his bãnitis habe= mus parum in iure nisi in iuribus no uis: vz. C. de sacrosan. eccl. auẽ. itẽ nul= la. de here. auẽ. gazaros. in feu. hic fin. lex. in princi. & debes scire qz interdũ nonnulli banniuntur pter contuma= ciam: qz non veniunt vocati p bannũ. & de his non est. q. quia nõ assimilanẽ depoitato quia nulla snia fertur ɔtra tales: sed solum bona annotanẽ iuxta materiaz de req. re. Sed sunt quidã q banniuntur p sentẽtias & bannum eis p pena imponiẽ. & de his poterat esse qõ. & quãuis glos. pbabiliter loquantur: tñ doc. dicũt q non similantur depor= tato cũ nlla eis isula assigneẽ: & qz oẽs bãniunẽ de ɔsuetudine. & tñ nõ depor tãtur: vt apparet. ff. de leg. iij. l. j. §. a p= fatis & ita consueuerunt notare. C. de her. insti. l. j. spe. tñ approbat opi. glo. de fi. instru. §. compẽ. ver. quid de ban
6 nitis. ¶ † Itẽ in fin. ea. glo. doc. dicunt q immo non tñ p rationẽ glos. qz rele= 1 gatio non est de mero impio cum non cõtineat mortem nec membri abscisio nem: sed quia specialiter committitur psidi. ff. de inter. & rele. l. relegatorũ. & 2 ideo credo q minores iustitiarij q nõ

habẽt aliã iustitiaz possint bãnire vel relegare. & ita fuaẽ de facto. ¶ † Sed qriẽ an si pater ingrediatur religionẽ filius liberetur a patria potestate vel ecõtra si filius intret. videtur q sic cũ amittat ciuitatem & mundum & intret in alterius ptãtẽ: vcz abbatis vl supe rioris. xviij. q. ij. abbatẽ. ff. de adul. l. euenier. hec qõ tãgiẽ i spe. de sta. mo. ver. xij. & ibi recitantur diuerse opi. naliter tamẽ plus placet q retineatur patria potestas cũ non reperiaẽ in modos eã soluentes. Satis tamen po test dici quod professus nõ possit pro uidere de tutore nec substituere in intellige qõ ipse plenius no. in co. ver. liij. & lv. & de tut. §. si nautem. ver. sed queritur. quia testari non põt. auẽ. ingressi. C. de sac. san. ecc. & de ho. scripsi in autẽ. si qua mulier. eo. tit.

Si ab hostibus.

¶ † glo. hostes sunt i fi. ego credo q hodie sint hostes quibuscunq bellum licite inducitur per quoscũq qui licite in cere possunt. & vide plene. s. de iure §. ius aũt. ¶ In glo. hec colliguntur ad mac. l. j. §. j. ff. de sti. ser. l. si seru⁹ munie. §. penul. verũ est tamen q ... dicit qõ non est plene liberatus. ff. suis & legitimis. here. l. in suis. §. ... ctores Jacob. & Pe. mirãtur quomo lex itroduxit quod nostri captiui ... hostes essent serui: quia hoc est contra nos & nostros: sed finaliter dicunt hoc fuit ex quadaz necessitate: quia nõ essent serui sequeretur quod habe rent bona & bona illa hostium esse sed propter hoc non sequitur quod ... sent sua ex quo de facto non tenerent vnde potes dicere quod sit vtile ... ipis captiuis quod sint serui: ne ... inimici faciãt eos ɔhere: vl aĩs ... ri put vellent: vel aĩs forte sine ... uore inimicorum hoc facerent.

☞ Pater habet hodie certam par bonoz filij in premium emancip nis: an autem mater admittatur ... cum patre.

Preterea.

¶ † In fin. ma... gl. querũt doc...

a q̃d finis hui⁹.§.sit hodie correct⁹ a p aut.de her.ab intest.§.cõñs.viij.col.immo mater ɔcurrit cũ pr̃e. Dicũt do.qd azo.dicit ꝙ sic.hug.dt ɔ̃. Caue:qr do. nõ multũ bene recitãt opi.doc.quibus Azo.ꝛ hu.mouent̃.vñ meli⁹ recitant̃ i gl.ff.si q̀s a parẽ.fu.ma.l.j.circa pn. in gl.qr eadẽ.vbi tãgit̃ rõ q̃ mouebat azo.q̃ hic recitat̃ ſm illa ſcripta.dic opi.hu. vioꝛẽ:qr rõ illa q̃ ibi reddit̃ nõ penit⁹ correcta immo remanet in aduentitijs q̃ ad vſum fr.in pfec.in toto:qr i illis nil corrigit.l.cũ opz.C.d bo.q̃ li. ſꝫ d eo qd doc.ſubintrãt d q̃ azo.ꝛ hu. nõ ſe intromiſerũt.an hodie mr̃ admittat̃ cũ pr̃e r.§.cõñs. Queram⁹ profundius:ꝛ certũ eſt qd de iure antiquo pr̃ excludebat matrẽ.C.ad tertu.l.ij.j.c.§. ꝑferunt̃.ꝛ iõ dicũt do.hic de iure autẽticoꝛũ in caſu pñti:ꝛ qñ tractat̃ d ſucceſſiõe ex teſtõ ſicut hic ꝛ.§.cõñs. loquit̃ in ſucceſſiõe iteſtati vt ɔſueuit notari. C.de li.p̃.aut.ex cã.ꝛ ita rõ.§.ſtat. nec mutat̃ i aliquo ſꝫ eos.ſalua tãtoꝝ doc. reuerentia:imo parificant̃ pr̃ ꝛ mr̃ qñ fili⁹ fecit teſtm̃.in aut.vt cũ d ap.cog. §.ꝛ hoc qd.vñ dic ꝙ ãbo ſimul veniũt nõ extãtibus liberis p.d.§.diuerſis tñ iuribus:qr ſi mater ꝑteriretur vel exheredaret̃ dat̃ ei q̃rela.C.d inof.teſt.cũ filiũ pr̃i vo exheredato dat̃ q̃rela.ff.de inof.teſta.l.pater.ſi ꝑtereat̃ pt dicere nullũ p.d.§.ꝛ ħ qd vr̃ põt dici ꝙ hodie mater ꝑterita poſſit dicere nullũ p.d.§. q̃ vtrũq; parificat nec hodie obtinet qd hic dr̃:nec dictus tit.vel poſſet dici qd ille ti.obtineat ſi pr̃ ꝑteriretur cuꝫ cã ꝓmũ tñ magis placet.d hoc ſcripſi C.de li.pre.auten.non licet.

r ☞ Tacẽs an habeat̃ ꝓ ɔſcẽtiẽte vl' nõ.
2 Pater hñs duas filias:maritauit vnã ex illis d bonis ꝓprijs:poſtmodũ maritauit aliã de bonis matris: preſente nec non contradicente prima maritata an ei preiudicet.

r **Admonẽdi.** ¶ † In vſ.ſed gl.no.patiẽtiã.i fi.Ja.dt ꝙ hec eſt regula b ꝙ q̃ tacet nõ conſentit ɔ̃ ſpãlia ſunt vel ꝓpter coniunctionem pſõaꝝ vt hic.ff.de do.inter vi.ꝛ vxo.ſi ſeru⁹. vel qr iteruenit aliquid ex quo cõſenſus põt preſumi:qr re ſua vẽdita recipit ꝑciũ.vt.ff.de euic. l.q̃dã ex pte gl.vr̃ aɔtrario ſenſu ꝙ q̃ tacet ɔſentit.ꝛ ɔ̃ria ſunt caſus ſpãles vt no.i.l.cai⁹.d pig. ac Dy.extra de re iudi. c.is qui tacet diſtinguit qr aut tractatur de aliq̃ obligando:ꝛ taciturnitas nõ operatur conſenſum.ff.de pro:u.l.filiuſfa.§.inuit⁹ fallit ꝓpter fauorẽ publicum.ff. ad muni.l.ij.de decu.l.heres.§.fi. Item fauore pupilli.ff.de fideiuſſ.tut. l. iiij.§.fi.aut de exceptione q̃renda vel ꝑiudicio generando:tũc dic qd q̃ tacet nõ cõſentit nec diſſentit: immo tacere eſt medium inter cõſenſum ꝛ diſſenſum:vt ptꝫ.ff.de tribu.l.j.§.ſciam.alꝰ autem trahitur ad alteruꝫ extremoꝛũ cõſenſus vel diſſenſus.in quo dic ꝙ aut ɔ̃dicẽdo poterat impedire:ꝛ tũc trahit̃ ad conſenſuꝫ.ff.de pig.l.fideiuſſoꝛ.§.pater.d aqua plu.arc.l.labeo.aut non tunc nõ aſſimilatur contradictiõi.ff.de pig.act. l.caius.de leg.ij.l.titia. §.lucius.extra de re iudi.in Spe.li.vj.Sꝫ op. ɔ̃ primum mẽbꝛũ.C. de fideiuſ.l.j.ff.de vſuꝫcum de in rẽ verſ. Sed dic ꝙ regula intelligit̃ de nuda taciturnitate non de adminiculata aliquo extrinſeco ꝙ faciat ꝑſumi ɔſenſuꝫ.in legib⁹ aũt ɔ̃rijs eſt adminiculũ ꝑſtationũ ꝛ tpis trãſcurſus ex q̃bus ꝑſumitur con

a ¶ Correctus. Uide hãc q̃õnem lati⁹ ħ tractatã p do. arc.i.ij.co. poſt me.in vſ. Querũt hic Ja.pe. ꝛ Jo.fa.ꝛ vide hic arc. an pr̃ poſſit emancipare filiuꝫ ad vnum actũ tm̃. in iij.co.in vſ. Quero an pater.

b ¶ Regula. Uide de hac regula ħ Arc.i.ij. co.in vſ.in gl.nõ ɔ̃dicẽte.ꝛ xp̃o. poꝛ.qui remittit ad bal.i.l.ſi ſine volũtate.ꝛ hic.C. ad ſenatuſ. vell̃.itẽ p⁹ om̃es vide pulchꝛe.d. fel.c.cũ.m. ferra. col. xix.p⁹ me. in vſ.quarta ɔcluſio.

a ¶ Causa pene. Uide hic ple. do Are. de intellectu huius glos. et aliqd per Bal.

b ¶ Transeam⁹. Iste ti. sm Ange. diuidit in quatuor partes. primo subdiuidit pmuz mebrū psonarū poss. tū. s. tit. de his q sunt sui vel ali. iur. Scdo diffinit qd sit tutela. Tertio qui sunt tutores & vn dicat. Quarto q sūt illi q pnt tutores testamento dare & qui dari. Scda ibi e aute. Tertia ibi tutores. Qrta ibi pmissū.

sensus. ¶ Item oppo. ff. si ser. vē. si a te. vbi operat obligationē & actionem. Sed dic q regulariter nō obtinet nisi qs a compelli posset ad psentiendū. C. de acq. pos. l. min⁹. ¶ Item non obtinet in actu cōcupiscibili: qz tūc videt psentire secus in oneroso. vt no. Inn. extra de elec. c. igne si. extra d despō. ipu. c. j. §. porro. li. vj. item regula nō obtinet qn agit de obligando vbi tacet in fraudē. C. ad vell. l. si sine. C. si res ali. pig. da. l. ij. illud no. q vbi i. casib⁹ qb⁹ opus est expsso consensu patientia nil operatur. ff. de auto. tu. l. ij. docto. inducunt huc. §. ad. q. ¶ † Quidaz maritauit vnam de duabus suis filiabus de bonis pprijs: post maritauit aliā de bonis mris: presente & non contradicēte prla maritata nū quid preiudicatur ei vt non possit petere partez in bonis maternis datis in dotem. videturqd sic propter cōiunctionē personarum, & in. l. si seruus. ipsi distingunt an esset emācipata: et tunc piudicet: als nō in aut. de nup. §. si pro expectet itē facit q si alter de fratribus idiuisis maritet filiam suam de bonis cōmunibus sciente & non ptradicēte altera quod sciens & non contradicens preiudicet sibi per l. si seruus. 2

Illud. ¶ In gloss. secus. in fi. & est ratio fauor liberta-

tis vt ibi scripsi.

Et quidam. ¶ In glo. hic no. etiā ex vna de causis pdictis. qz suuz nō esset sibi causa pene a immo libertatis acquisi de cōtra. l. relegatoz. ff. de inter. & rele. C. de decu. l. ne quis officialium. vnde ppter ingratitudinē reducitur ad potestatem. C. d mag. l. j. quasi sibi sit pena. ergo propter delictū non deberet habere premium libertatis.

¶ De tutelis. Rubrica.

¶ Hanc rubricam tex. continuat.

Transeamus. b

¶ Ad aliam diuisionem, subdiuisionē. nam primum membrū diuisionis posite. s. de his qui sunt sui vel ali. iur. subdiuidit. ¶ In gl. qd ergo in fi. gl. hec non pcedit in casib⁹ in quib⁹ patri vsufru. nō querit vide. C. de bo. q li. l. cū no. lum. §. si naūt. & l. cū pater. §. exceptis cum aut. ibi posita. ff. ad treb. l. in pr. ¶ In gl. nā nisi. in fi. hec distinctio nō est sufficiens: qz primum membrū destruit. §. sed & si seruo. de le. cō. vnd q aut hereditas & libertas relinquatur ab eodē herde. aut a diuersis heredibus. aut ab vno libertas. ab alio hereditas. aut a diuersis vno legatar. alio herede. primo casu aut seru⁹ est hereditarius & potest cogere. aut heredis & non potest. sic intellige. §. sed & si seruo. & §. fi. de. l. cō. & ibi no. Scdo casu nō pōt cogere: vt. l. si res. §. j. e. ti. nisi vtriusq portio ad vnum deuenerit vt. d. §. fi. In tertio casu dic q si sit vnus heres nō cogit: vt. l. nō eū cogend⁹. e. ti. si plures cogunt. vt. d. §. fi. & no. an. l. apud iul. antistes. & sm hāc dist. intellige. l. mulier. §. nō est. e. ti. sz cū serui heredis nō possit coger quid si alii fuerit relicta libertas & fidei. d. hereditas. Satis pōt dici q iste possit cogere si dñs suus velit eū vēdere: vt vn tari. ff. ad treb. l. ita. §. fin. hec distinctio plenior & planior q illa doc. Jac. & est de mente Dy. in. d. §. fi. & gl. & doc. querūt hic an tutor debeat sustentari de bonis pupilli. & dicūt q sic: in eo quod

plus expēdit negotiādo ꝑ pupillo ꝙ expēderet: in domo sua: ⁊ si esset homo qui al's viueret de laborib⁹ suis dz ei satisfieri de eo qđ posset lucrari. ⁊ sic intelligo. ff. e. l. a tutorib⁹. §. fi. ff. ad exhi. l. si hereditas. fa. herci. ex parte. ꝺ pe. here. sed si lege. cū. §. qđ aūt. ¶ In gl. no. tutelā. Et hec est ꝑ opi. Azo. q̄ ꝺt ꝙ hec ꝟba iure ciuili sunt de diffinitione pl's. Ja. ꝯ cui⁹ opi. reprobat. de hoc. ff. eo. l. j. in glo. ¶ In glo. s. a. l. vel a iudice. in fi. vel dic data a lege: vt pz in legitimis tu. quos lex dat. ff. de le. tu. l. legitimos. ac ꝑmissa: vt pz in tutorib⁹ testamētarijs ⁊ datiuis quos. l. nō dat sed dare ꝑmittit: vt patet expresse. ff. ꝺ testa. tu. l. j. de tuto. ⁊ cur. da. ab his. l. j. eo. §. permissum.

Itaꝙ. ¶ Sic in defensore. C. de defen. ci. l. defensores: nihil. ⁊ in cōsule. in auť. de cōsu. §. alioꝝ.

1 ☞ Femine nō possunt dari nutrices.
2 Tutor vnuz si detur in testamēto. ali⁹ in codicillis: an vterqꝫ erit tutor.

a 1 Permissum. a ¶ † Parentibus. intellige masculis. nā femine nō possunt dari tutores. ff. de ꝯfir. tu. l. ij. itē hoc verū in patre naturali. q̄d de adoptiuo vel arrogante. potest dici de arrogante qđ possit ꝓuidere: q꞉ pōt substituere saltē in. iiij. ff. de adop. l. si arrogator. §. ij. ⁊ ideo de adoptiuo si sit de maior. bus ꝑ quoꝝ adoptionē filius transit in potestatē: secus in alijs. de quo. C. de adop. l. cū in adoptiuis. J. de adop. §. sed hodie. ¶ In gl. naturalibus. in fi. cū tutor detur ꝑsone non rebus. J. eo. titu. §. certe. q̄n hoc casu datur reb⁹. potes dicere ꝙ in hoc casu dať ꝑsone. ⁊ quod datur reb⁹ exponit. i. ꝓpter res. In gl. vel codicillis. in fi. al's si nō essent ꝯfirmati. vt. ff. de ꝯfir. l. iij. vel cōtra hodie cū habeanť pro ꝯfirmatis. J. ꝺ cod. §. nō tm̄. ⁊ sic vř tenere gl. in. d. l. iij. ff. eo.

2 ¶ † Quid si vnus detur in testamento alius in codi. dic. C. de test. tu. l. ij. quia vterqꝫ erit. ⁊ secus in ꝓcur. l. si quis cū procura. §. fi. q꞉ pupillo plures expedit hr̄e tutores. non sicut dn̄o habere plures ꝓcu. ¶ Sed q̄d si testm̄ sit iperfectū vel minus solenne. vř qđ nō valeat. vt. d. l. iij. ff. e. C. ꝺ cōfir. tu. l. ij. ¶ Sed hoc videť corrצcium per. l. hāc cōsul. §. ex impfecto. C. de testa. ⁊ ita tenet ibi gl. ⁊. d. l. ij. sz al's cōtra. cui⁹ opi. vř sequi quedā gl. noua eo. ti. l. j. ⁊ Specu. in ti. de tuto. §. j. ver. q̄d si detur. ⁊ Jaco. de ra. in. d. l. ij. Pe. ꝟo de bel. pti. tenet primā: sz opi. Abb. ⁊ aliorum magistrorum placet vt euiteť legum correctio: ⁊ q꞉ tutor qui ligať ex dispōne testātꝭ est extranea ꝑsona. ⁊ sic nil facit ex perfecto immo ad ꝯrium. ¶ In gl. fi. ⁊ nunquid in fi. l. iij. tres em̄ sunt alle. q̄ hic incipiūt. ¶ In gl. fi. aūt. ibi cum dicit. nepotes sub. nati. ⁊ concepti ante emancipationem. ff. ꝺ cu. fu. si furioso impuberi. ¶ In glo. nā ergo ibi cū allegat. §. si decreto. Cōtra ꝙ non sit datiuus: q꞉ datiuus qui se excusat non amittit legatum: ⁊ tn̄ confirmatus amittit quasi testametarius. ff. de excus. tu. l. nesennius. cum. l. sequen. ¶ Itē q꞉ precedit legitimū qđ nō faceret si eēt datiuus. ff. de test. tu. l. ideoqꝫ. de tu. ⁊ ra. di. l. si tutor. j. Itē q꞉ ñ satisdat vt. l. q̄ a patre. ff. de ꝯfir. tu. ⁊ tamē confirmať sine cognitione cause. vt e. ti. l. j. §. pe. Sz opi. gl. vř verior ⁊ illam sequiť Dy. l. l. q̄ a pr̄e. alľ. pro qua facit. ff. de fal. l. vrori. §. j. ⁊. l. si furioso puberi. q̄ hic alleg. in glo. de

a ¶ Permissum. Diuide i tres primo ponit dictū in gn̄e. scđo illud modificat. tertio modificationem exemplificat scđa ibi. nepotib⁹. tertia ibi. itaqꝫ. Et no. h̄ Aret. ꝙ ad hoc vt valeat datio tutele testamentarie opz qđ plura copulatiue concurrant: vcz ꝙ ascendens sit q̄ dat tutorē descendenti. scđo ꝙ descendēs sit ipubes. tertio ꝙ sit in ei⁹ ptāte. q̄rto ꝙ ꝑ mortē talis ascendētis ipubes non sit recasur⁹ in alienā ptātez. quinto ꝙ talis datio tutele fiat in testō.

admit.tut.l.qui nego.§.i testamēto.qꝛ confirmatio aliquid addit.ff.ꝺ insti.ꝛ in.l.ius ciui. aliqd tñ sapit ꝺe natura testamētarij:vt legibꝰ ꝯtrijs. ¶In ea.glos.in ꝛ ꝑ hoc etiā.ꝺ.l.ideoqꝫ.Cy.ꝺicit ꝙ ibi certū est testm̄ nō tenere:tūc procedit legitimus vbi est ꝺubiuꝫ tūc ꝯfirmatꝰ:sed ipē nō euadit.l.si furiosi puberi.alle.ꝑ quā vr̄ qꝺ ꝺatꝰ curatoꝛ a prē ꝯfirmaꝶ ꝛ excludit legitimū:qꝛ cura.furiosi legitimꝰ est.vt.l.ꝺe creationibus.C.ꝺe epis.au.ꝺe cu.fu.l.fi.ꝛ tñ ibi certū erat nō tenere cu.ꝺationē.si opi.glo.tenere vis ꝺic ꝙ ibi erat nullus legitimus. Uel potes ꝺicere ꝙ ibi testm̄ tenet vel semel tenuit:verūtñ tutoꝛis ꝺatio nō tꝫ ex aliqua cā:qꝛ tūc p̄cedat ꝯfirmatꝰ sed vbi testm̄ ꝺe se nullū est ipo iure ꝛ oꝛdinata i coꝛ qꝛ factū foꝛte ab intestabili p̄cedat legitimꝰ.vt l.ꝑ ꝛ ꝯtra.alle. facit.ff.ꝺe testa.tu.l.si qs sub cōditiōe.¶In gl. qꝛ nō satisdat.ibi cū alleg.ꝺ cu.fu.l.fi.in feu.si vas.ꝯtra i ꝯsti.lota.§.j.in fi.ea. gl. sed nō vr̄ anceps ꝑpter fidē testātis ꝑ quā fuit appꝛobatꝰ.j.ꝺe satisda.tut.§.j.itē ꝙ hic ꝺicit ꝙ nō fit īquisitio. ītellige nisi ꝺ illis que pr̄ ignorare potuit vt.ff.ꝺe con fir.tu.l.vtilitatem.

a ¶Qui testamento. Continua ſm Areti. ad p̄cedentia.Dictuꝫ est.s.tit.j.§.p̄nissuꝫ.viꝫ nū c ꝺ tutoꝛibus ꝺatis in testamento. veruꝫ quia aliq̄ ī testamēto ꝺari a nō p̄nt. iō ista rubꝛi. ī hic poniꝶ.

¶Qui testamētoᵃ tutores ꝺari p̄nt. Rubri.

☞ Mutus nō pōt esse tutoꝛ:pōt tamē esse ꝑcuratoꝛ aꝺ negotia.

Mutí.+ ¶In glo.nisi fuit fin. sed pōt e... ꝑcu.ad negotia.ff.ꝺe procu. mutus.nunquid ergo tenetur.vr̄ ꝙ si cū ꝺetur cura.b... noꝛū aꝺmistrationi.j.e.§.certe.sed ... ꝑcu.habeat agere in iuꝺicio ꝛ caus... ꝺefenꝺere satis viꝺetur par inhib... in tuto.ꝛ cur.vt.C.qui ꝺa.tuto.po... rubꝛica nisi ꝑficiscanꝶ.reo.ti.l.lu... bus.¶In gl.cū eni sit.in fi.vbi vi... casus ꝯ gl.in vltio ꝺicto ibi.nec m... ꝛc.vñ ꝺic ꝙ aut ꝺaꝶ a testōꝛe.tūc te... tm̄ ꝺe peculio siue agnouerit siue... vt.l.luciꝰ.ibi.cū nec multū.ꝛ ibi no... a iuꝺice.ꝛ tunc ꝺistinguiꝶ aut agno... vel nō:vt hic no.in hoc tñ est ꝺiffere... tia inter tutelā ꝛ alia munera publi... qꝛ ī alijs pater p̄sens tacite agno... si non ꝯꝺicat.ff.aꝺ muni.l.ij.hinc ... opus est aliquo actu ꝑ quē agnati... cōsensus ꝺepꝛehenꝺaꝶ.ꝛ ita ꝑꝫ l.l... filiꝰ.ꝛ scripsi.C.qꝺ cū eo.l.j.ꝛ ꝺe b... nō vr̄ gl.cauisse.sꝫ q̄ est rō quare p... gnoscenꝺo magis teneꝶ qñ ꝺaꝶ a... ꝺice q̄ꝫ si a testatoꝛe r̄ñꝺeo:qꝛ ꝺat... testatoꝛe nō satisꝺat.iō nec pr̄agno... ꝺo teneꝶ vt fiꝺeiussoꝛ.vt.ꝺ.l.ij.aꝺ m... ni.iūcto.j.ꝺe excu.tu.in pꝛinc.secu... a iuꝺice. Sed hec rō non est ꝑpe... qꝛ si ꝺatur a iuꝺice cū inquisitiōe ... satisꝺaret,vt viꝺebis.j.ꝺe atti.tu... cas ꝙ lex nō ꝑuiꝺet ita seꝺulo q... statoꝛ tutoꝛē ꝺat sicut qñ iuꝺex ꝺe ... non ita cōfiꝺit:vt appareat per to... hanc materiam.

☞ Tutela testamētaria recipit ꝺi... ꝛ conꝺitionem:secus vero ꝺatiua.

Sed ꝛ seruus.+ ¶In g... sed a p... ꝺe.in fi.qꝛ p̄ses nō posset ꝺare lib... tatem.ff.ꝺe nata.resti.l.fi.¶In gl... nō expssō:qꝛ si sic exprimereꝶ nō ... ret ꝺatio nec casu ex cōiectura tacit... lūtatis ꝯpeteret libertas:cū ī ince... ꝛ certis ꝛc.ff.ꝺe ver.ob.l.ꝯtinue... ita ſm Ja.ꝛ Pe.sꝫ ob.qꝛ aꝺiectio... lis ꝺeberet reijci ꝛ actus valere.C... lati.li.l.j.§.illo ꝑcul.ꝺe pec.le.l.... culiū.§.j.So.ibi qñ ꝯstabat ꝺ ... volētis libertatē ꝺare.hic ecōtra...

ma.te.l.fi. ¶ In glo.ibi videt.in fi.vel dic q seruus hz testamēti factionē cū adijcit libertas.ff.de leg.j.l.si seru⁹ le gat⁹.z.l.pe.C.de neces.ser.here.instit. ¶ In gl.si pri⁹.in fi.illa videt ɔtra:qz agendo nō hz iustā cām ignorantie q̄ in alterius ius succedit:vt testator qui agit dando tutorē:sed dic q illud obti net quando astitit in iudicio.non sic in actibus extraiudicialibus.ff. p socio. l.fina.z facit.C.de iure ẽmphy.l.ij. cū no. ¶ † In gl.nā nō erit.in fi.lex quam gloss.alleg.non videt pro ea:qz tutela testamentaria bene recipit diē vel cō ditionem:q̄uis nō datiua.s̄.proxi.ff. eo.l.tutor datus.z.l.si quis sub condi tiōe:sed dic qd gl.intendit ita induce re actus legitimi non recipiūt diē vel conditionē prohibitam. ita autem est prohibita in odiū domini qui potuit ꝓuidere statim dādo libertatē qd non potuit qn dat alienū seruū tutorē:ideo nō valet tutoris datio s̄m doc. Jo.an. Ro refert hic q Accur.secūdā appro bat.z facit dic.§.ad illa que notaui.s̄. qui.z ex quib.cau.ma.non pos.§.idē q̄.

Furiosus. ¶ In gl. siue hoc dictum fuerit. ibi cum allegat.§.furiosus. z est mirabile. Qz si in institutionibus z legatis eēt: secus si institutus et legatarius essent inhabiles seu nō capaces tēpore mor tis.vt dices.j.de here.qua.z diffe.§.in extraneis. Sed tutor datur ad proui sionē alterius nō sui.z ideo ei⁹ inha bilitas nil impedit quin valeat cū va lere poterit:sed illi ad sui cōmoduz re cipiūt.ff.ad treb.cogi.§.hic q̄. z facit q si furiosus constituit procur. q valeat constitutio vt possit exequi furore ces sante.z ita intellige.ff.de ꝓcur.l.ij.Et pro hoc vide q possit ei ɔferre benefi cium cum nedum prouidetur persone sed ecclesie:sed hoc nō credo cum col latio non possit esse in pendenti.extra de electio.c.ij.lib.vj. ¶ Item is.§.non obtineret si daretur a iudice cum non possit dare sub conditione.vt videbis j.§.proximo.

☞ Iudex quare nō pōt dare tutorem sub conditione.

Si certum. ¶ In glo. a te statore.habeas hic gl.non a iudice. quidam a iudice habēt vel a iudice.z est falsa. ff. de tu te.l.muto.§. sub conditione. ¶ † Sed quare nō potest dare iudex sub condi tione. Respondeo:quia actus iudicia les non debent esse in precedēti.ff. de iud.non quēadmodū. quando appel. sit.l.j.§.biduum. ¶ Certe docto.dicunt q si pupillus habet rem tm̄ in iurisdi tiōe vnius iudicis q ille iudex potest dare tutorem.de hoc videbis plenius j.de excusa.tuto.§.datus.de atti. tut.§. hoc iure.

☞ Nepotes an contineantur appel latione filiorum.

Si quis filiab⁹. ¶ In glos. ab omnibus.in fin.Sed s̄m hoc videt qd quilibet dilectus appellatione filij contineatur.ff.de here.inst. nemo.§.j. qd tamē.l. liberorū non innuit.immo contrarium Jaco.sol.vt not.ff. eo.q si nepos.qui dicit talis dicendi varietas non cadit in idiotā.vult dicere q idio ta cum loquitur nō facit differentiam inter liberos z filios:z ideo nō est vis quomodo nominet: sed in sciente est bene vis:vt hic.tu dic latius † q de ꝓ pria significatione vocabuli appella tione filiorū non continentur nepotes necvlteriores.z hec est regula: vt hic. z.ff.eo.quia si nepotes.in aut.de res.fi deicom.§.j.de non eli.se.nuben.§. cum igit.ver.si intestatus.C.ad treb.iube mus.ff.de excu.tut.l.sed z milites.§.j. Ro.hoc aūt.z reproba qd hic no.Et ita tenet glo.que videt huic contraria.ff. de ver.sig.l.filij.Et Dy.eo.titu.in sta. vbi est casus.ibi cum dicit ex interpre tatione.quādo tamen ad eos ex inter pretatione extēditur . vel propter du ram separationem.vt. d.l. liberorū.§. sed z pap.ff.de lega.iij.l.vxorem.§.cō cubine.C.cōmunia vtriusq̄ iudi.l.pos sessionum.vel propter identitatem ra tionis.ff.de ri.nup.l.senatus.vel pro pter materiam in qua confertur . vt.d. l. liberorum . Et ideo si testator nul los filios haberet crederem nepotes

a ¶ Appel a latiõe filio rũ ptineri. Add Nic. de neap. i. l. sz ⁊ milites ff. de excu. tu. Bar. i. l. gallus. §. in stituẽs. ff. de lib. ⁊ posth. ⁊ pleni⁹ i. l. j. §. ve. ⁊ ibi gl. ff. de 9iũ. cuz eman. libe.

appellatione filiorum contineri^a. ff. de legatis iij. liberorum. §. quod ta men cassi⁹. Uel propter vsum loquendi et igno rantiam testantis si te neas opinio. Ro. et Jas co. vt. ff. de fund. instru men. l. cum delanionis. §. asinã. l si. de leg. j. l. si seruus plurium. §. finali. ¶ In glos. etiam nati. in fin. intellige hanc gloss. quando filius mortuus erat in vita patris vxo re pregnãte ⁊ auus mo ritur ea adhuc pregnan te, vel alias non esset posthumus: vel caderet in potestatem patris: nec posset ei dari tutor. s. ti. j. §. permissum et §. cũ ãt. ⁊ gl. nõ pcederet.

¶ De legitima agnatorum tutela. Rubrica.

¶ Post testamentariam venit legitima: vt hic in tex. subijcitur: ideo seqtur de le. ag. tu.

Quib⁹. Opp. q᷑. cum princi pal᷑ tu tor det᷑ psone ⁊ s. tit. j. §. certe, ⁊ semper proximiores vocentur. j. ti. j. §. fi. ff. e. l. si plures ⁊ hi q sibi successuri sũt ⁊ tales suspecti sunt. C. ⁊ vbi pu. edu. de. l. ij. vr̃ q tales admitti nõ debue runt. Sz dic eos admit ti quia lex presumit q diligentius ⁊ melius fa ciant q̃ alij. si tamen sit suspitio persone educat᷑ alibi ⁊ ita ptz. ff. vbi pu. edu. de. l. ij.

Sunt autẽ. ¶ In gl. nomẽ. in fi. me lius. ff. vnde. li. l. inter agnatos. ¶ In glo. ⁊ si masculus. in fi. q̃uis enim ni hil per patres sibi attineãt nihilomi nus: quia ab initio fuerint coniuncti p lineam femininã sunt cognati et om nes descẽdẽtes ab eis. C. de le. her. l. fi. mater vero cognata est ⁊ omnes q ex parte ipsius attingũt. j. ad orfi. i pun. de suc. cog. §. vulgo. ff. vnde cog. l. hac parte. ⁊ l. spurius. ⁊ ibi no.

Quod autem. ¶ In tex. in fi. sup bo decesserit. sec⁹ si excusaret vl᷑ remo ueret᷑. ⁊ gñaliter vbicũq remanẽt rel quie testãrie. vt. ff. de test. tu. l. si q sub conditiõe. §. j. sed qd si fecerit testm̃ ⁊ dederit tutorem postea testamentum annullat᷑ ex aliqua cã. Dic nõ est loco huic. §. ff. de test. tut. l. iure nostro. §. fi. cum. l. se. ⁊. s. de tu. §. pmissum. ⁊ §. fi. ¶ Sed quid si legitim⁹ primus i gra du tutor fuerit ⁊ desierit ex aliq cã. gl. dicit in. l. si q s sub 9ditiõe. qd sequis legitim⁹ admittit᷑ qd põt eẽ verũ si n remaneãt pores relige. vt no. ff. de le. tu. l. intestatos. §. j. que. l. cõcor. cũ illa §. et ideo satis videntur approbant glo. que dicunt q matre conuolãte ad secundas nupt. succedit datiua. vt no. d. l. si quis sub cõditiõe. ⁊ in aut. ma C. qui da. tu. pos. ⁊ in aut. de nuptijs. si naũt tutelã. ⁊ has seqtur Dyn. mo tamen contra.

☞ hereditas cũ deferatur iure ciuil pariter agnatis ⁊ cognatis: quare in tela dãda sit differẽtia inter agnatos ⁊ cognatos. Et quare citius vna perdat capitis diminutione: q̃ alia.

Agnati an hodie amittant tutelã: per capitis diminutionem.

Sed agnatiõis. ¶ In gl. di ligenter. ibi cũ dicit his autẽ deficien tibus. Similis glo. C. de le. tu. l. f. contra not. ff. ea. l. j. cir. princi. in gl. j. rõne naturali: sed hec videtur v ff. e. l. iij. §. nõ tm̃. ⁊ l. pe. Itẽ in. e. gl. cũ allegat. §. cum admonendi. hoc in tellige qñ desierũt habere ius agn p repudiationẽ: quia si p repudiatio nẽ non admittãtur: vt cognati si rep

dient simpliciter et scienter. ff. de acqui. posse. l. illud et. l. in pluriū. secus. si spe cifice repudient alterū ius. ff. vñ legi. l. ij. istud ponit in glos. fi. que est sup
1 verbo omnem. ¶ † In fi. glo. sed cum tutela et hereditas deferantur de iure ciuili et agnatis et cognatis. vt. s̄. de tu te. circ. pri. ff. de iure. l. j. ff. de ver. si. l. 2
obuenire. cur sit hic ista differētia. itē querit quare melius perditur vna ca pi. dic. quā alia. Dicas et hoc vult dice re ista gl. q lex. xij. ta. dedit prerogati uā agnatis cōtra rōnē naturalē: qz na tura etc. C. de lib. p̄teriti. l. maximū vn de q̄uis vtraqz de iure ciui. deferat: ni hilominus ius spāle et prerogatiuā fa cili⁹ tolli debuit. vnde hoc nō negat. tex. q̄n deferant de iure ciuili. ambe. sz nō tm̄ ille q̄ cognatis sicut ille que agnatis sic valet q lex dicit in stipula tiōibus ius ꝯsari. non negādo quin et in pactis verset: sz nō adeo. ff. de pac. l. vn⁹. §. pactus sm̄ Ja. et Pe. ¶ In gl. j. per oēm capi. di. ibi cū dicit. nisi i duo bus casib⁹. hi. glo. refert se ad ius no uū. de quo. C. de leg. tu. l. iij. sed de iure antiquo tollebant: vt nota. in. d. l. iij. hic alle. ¶ In glo. j. certe. cū allegat: ff. man. l. si fideiussor. hec est vera i he reditate: sed nō in tutella. illa enim pe rit adepta minima ca. di. j. q̄b. mo. tu. fi. §. minima. ibi enim dicit perit: ergo erat alias pire nō posset. ff. de iniu. rup. et irri. l. et si sub pdi. §. nō scriptū. et post defectum de h̄. l. qd vulgo. Et ē rō di uersitatis: quia hereditatis aditio vno 1
tpe et momēto acquirit et actu vnico et ex sola animi declaratiōe. ff. de acqrē. 2
here. paul⁹ rñdit. igit ex quo pfectionē recipit ex superueniēti actu tolli non de 3
bet. ff. de vbo. ob. l. plurib⁹. §. j. C. de h̄. emp. si gaudēti⁹. nō sic i tutella: quia 4
actu nō pficit: qz sicut hodie gerit ita cras et sunt actue successiui et multa i pediūt h̄ēdare. vt. l. pñe fu. ff. de his q̄ sunt sui vl alie. l. ij. de mu. l. emili⁹. ex q̄. 1
cau. in pos. ea. apd iui. & Ja. et pe. hec opi. plz mihi. et est expssa p eis. ff. de le. tu. l. legitimos. §. fi. sz eoꝝ rō posset i pugnari: qz tutela semel ab i̇itio acqri tur sicu hēr̄ditas et iō excusatiōes su

perueniētes nō psūt nec eā tollūt nisi i casib⁹. vt. pz. ff. de ex. tu. l. ij. et. l. tutor. §. fi. et. no. plene. ff. de mino. l. verū. §. ex facto. Preterea hereditas acqrit p successiuos act⁹ q̄nqz. C. de pe. he. l. fi li⁹. iō posses dicer̄ q citi⁹ pdit tutela q̄si min⁹ dāni pdēti cū nō sit nisi on⁹: quā hēr̄ditas q̄ ē lucrosa cōit. ¶ † Itē in ea. gl. ibi cū allegat de here. ab intes. §. ex his. sed ille. §. nō tollit differētiā nisi q̄ ad delationē tutele a p̄ initio: sz quo ad missionē non loquit. vñ cū hoc nō reperiat correctū r̄ sīādū iurib⁹ ā tiq̄s. vz q hodie agnati amittāt capi. di. p hūc. §. et p. l. tutelas. h̄ alle. et ita vr notari. ff. de le. tu. l. legitimos. Sz dicas cōtra: qz cū ab initio nō ipediat incho ari sequit vt recte inchoata non desi nat illa de eā. C. de cōfir. tu. l. si vt ppōis et. l. illi. §. fin. et hāc opi. tz Dy. in. d. l. ij. Et credo q hoc noluit dicere hec gl. quid g. Tu dic q in q̄busdā ptib⁹ i q̄ b⁹ de cōsuetudine stat iurib⁹ antiq̄s q agnati p̄ferunt cognatis i heredita tib⁹ et tutelis sicut i ptib⁹ pictauiēsib⁹ xāctonēsib⁹ et angolesi. videret quod amitterēt capi. di. cū sit eadē ratio. sed l. tutelas. cogit ad ↄ̄riū: nō cm̄. ll. xij. ta. deferunt sz virtute cōsuetudinis. et iō iudicādū quasi ex alia. l. noua. vel se. cō. delate essent que non admittun tur: vt ibi patet.

¶ De capitis diminutione. Rubri.

¶ Is ti. ponit hic ad dclarationē §. fi. p̄cedētis ti. alias inepte sederet hic.

☞ Seru⁹ nō est ciuis: sz incipit esse p manumissionem.

Mors an semper contingat dei dispo sitione.

Ingenuus an efficiatur seruus auto ritate sententie.

Seruus pro leui culpa nō dz redigi in seruitutē: sed al's castigari.

Est autē capi. ¶ † In glo. hic status ibi di cit. et duo vltima vcz ciuita tē. seruus em̄ ciuis non est: sed per manumissionem incipit. vt. ff. ad muni. l. ei⁹ q̄. §. j. ¶ In glo. nō ergo ibi cū suo defuncto. qd facere dz. ff. de

2 do.l.fi. ¶†In gl.nūq̄d lꝫ mori.certū sit dei di-spōne.ff.ꝺ con.ꝛdemon. l.j.ī auť.ꝺ her.ꝛ fal.§.ex his nō ãt credas ꝙ dei dispōe seu facit vnicui ꝗ sit dispositū qñ ꝛ quo moriet:ꝯuis q̄dã fanta stici mathematici hoc astruere voluerūt dicē-tes qꝺ fatū ꝛ cōstellatio hoc etiã necessario face re debeãt.q̄s elegãtissi-me repħēdit gre.ī hom. sup euãg.Mat.qꝺ legit ī die epipha.ꝛ pꝫ.xxvj. q.iiij.c.igr.ꝟ.gētilitati ꝛ.q.ij.c.illud.ꝟ.neqꝫ ab 1

3 hoc.†In glo.ēãt.ibi cū 1 alliat.§.pena ãt meli⁹.C. de ve.iur.enu.l.ij.§.septi 1 mus.In fi.e.gl.meli⁹ in a §.q̄d aūt pri⁹.ꝛ ē signa ta de do.īter vi.ꝛ vxo.l. res vxoris.ꝯuis ãt isti hodie retineãt liberta-tē nec hac diminutione capitis diminuant.ni-hilomin⁹ tñ credo eos p dere ciuitatē cū quo ad hoc nō sit correctū.et iō crederē media capi.di-

4 minutos.¶† In gl.s.l. fi.h gl.ē de bñ eē ꝛ ē ꝟa in se.Sꝫ ob.qꝺ pro leui culpa ī faciēdo nō dēat redigi ī seruitutē:sꝫ al's castigať.C.de op.li.l.ij. si dica ꝺ in elect.dñi est vtrū malit castigare vt ī seruitutē reducere.itē hãc gl.ītellige ī eo qui spō ē manumisit.sec⁹ si cōtra:qr tūc nō redigit ī suitutē:sꝫ al's castiga tur.C.ꝺ op.li.l.mr.ꝺ li-be.l.j.ff.ꝺ iu.pa.l.pꝛla.

1 ☞Excōicati ꝛ relega ti an equiparentur.

1 **Minor.** ¶†In gl.hãc penã.ibi cū dicit.denegari.sꝫ iurisd cōparant excōicati ꝛ relegati.extra de ap.c.pasto.ꝛ ibi no.ī fi.e.gl.vel meli⁹ dic vt ibi no.in gl.secus si in metallū: qr tunc vtrūqꝫ perdit.in fi.e.gl.ꝛ sic est ibi speciale:vt ibi no.

Minima. ¶In gl.al's fi.ad vbi due rōnes cir ca idē ꝯcurrūt vna sublata remanet di spositio alteri⁹.ff.ꝺ iti.actuqꝫ pri.l.iij. §.plan e.ī auť ꝺ res.ꝛ ea q̄ pa.§.ꝯhobi

Seru⁹. ¶In gl.idē.ibi cū di cit ī libero capite:su' enī ī capitalib⁹ ꝑ libero hr:ꝛ sic liber legitimat.ff.de ac.l.hos ī insare.§.om nibus.de edi.edic.l.q̄d sit fug.§.quid 2 aūt.ī glo.fi.e.glo.C.de ser.ex por.l.mo ueor.ff.lo.l.si quis ignorans. 3

☞Stat⁹ nō mutat ex dignitate.ho nor enī auct⁹ est non cōditio mutata.

Quib⁹. ¶†No.ꝙ ex dignitate nō mutať stat⁹ ᵃ honor enī auct⁹ ē nō ꝯditio mutata.ff.de ꝯdi. ꝛ demō.l.falsa.ver.sꝫ cui.hoc male ad uertunt nōnulli dñi q̄.pueti ī actū ce dētes se glorificatos nō ē dignāt post se respicere quosdã socios atqꝫ pares ꝯ q̄s fuit dictū.Degeneres alo cū q̄ p nehunt in altū.hos nouisse negãt q̄s habuere pares.Et poterat ar.ꝙ si ra bellio efficiať ꝑsbiter vel iudex vocet ad aliquã dignitatē ꝙ nihilomin⁹ pos sit ꝯficere instrũ.C.de dig.l.maior.de mag.muni.l.j.de decu.l.si quis decu rio.nō tñ cōpellit.C.ꝺ ta.l.vniuersos.

Nō aūt. ¶In gl.aliud ibi cuꝫ dicit.ꝛ.l.ij.ꝯ sꝫ oēs lo 1 quuntur in restituto:sec⁹ si al's ex in dulgētia sola.dic ple.ꝺ.q̄.mo.ius pa. po.sol.§.cū aūt.ꝛ facit in feu.de bene feu.c.j.¶In ea.gl.ibi cū dicit.de mini ma capi.di.vel qñ ibi loq̄tur de restitu to:vt ibi no.ꝑ ro.In fi.e.gl.q̄dã ham approbãt ꝑ.l.j.ī auť.vt li.dece.ī prin. gl.tñ alia:vt no.in.l.cōtraria.ff.ord. cog.l.is opꝫ.ꝛ facilis.§.ꝙ relus.ita⁹ non recuperet bona vxo.de quo no. de act.ꝛ obli.l.funs.ꝛ pleni⁹.xxxij.q. vij.c.dicite.dic vt ibi.

Cū aūt. ¶Ver.sed eius ē.sup tex.ibi cū dicit ꝑtinēt

8 ¶Non mutať sta-tus.Adde ia.rebuffi.ī.l.null⁹.la ij.nu.iij.et qꝺ ibi po-sui in apo-stil.ad ipꝫ.C.ꝺ decu.li.x.ꝛ in.l.j.vbi ēt nota ui ī apostī.C.ꝺ digni.lib.xij.

vnū tamē teneretur eligere qui gerat quia segnius expediunt commissa negotia plures: sed si nō possint cōcordare p̄tor eliget. dic plene. ff. d admi. tu. l. iij. §. apparet. vsq; ad fi. l. ꝛ sic itellige aut. sicut. C. de rit. nup. ꝛ facit. ff. d leg. tu. l. legitimos. ꝛ in legitimis illd summe no. quod statim pertinet periculū ad legitimū: nisi administret vel accedat ad iudicē pro se excusando: nec debet expectare quod sup hoc requirat vt patet. C. qui da. tut. pos. l. si sororis.

¶ De legitima patronorū tutela. Rubrica.

☞ Equitas eadem vbi est: idem ius statui debet.

2 Exercere si q̄s nō pōt offm: an debeat perdere emolumentum ipsius.

3 Mulier si succedat habēti merum imperium: deuoluetur ad eam: ꝛ faciet iudicare per alium.

Ex eadē. l. xij. ta. ¶ In gl. quocūq; quō in fi. intellige hāc gl. p. l. illā qz qñq; libertas rep̄sentat p. l. ꝛ tñ est tutor q̄ manumittere debuit vt patet. in. d. l. §. sed si hac. vnde hoc procedit quando libertas representatur per. l. et fit orchinus quo casu est tutor filius testatoris. ff. de fideicō. li. l. si filius. §. erit. In glo. s. ex legū mu. ibi aut cā. qz forte nō diligebat pupillū. ff. de tut. ꝛ cura. da. ab his. l. si pub. vel qz se ingerebat. ff. de tute. l. eos. de fal. l. vxo. §. j. de pcur. qz omnia. ¶ † In gl. vt. s. de le. tu. in fi. vide. s. plene qui mo. ius pa. po. sol. §. peri. In gl. quare hic dicit. l fi. ar. ꝯ hoc ff. e. l. j §. interdū. commo. l. si is cui. §. si quē questū. j. e. §. fi. quando circa commo. ꝛ incommodum est: eadē rō ꝛ pars persone suscipiētis habilitas. ff. de peri. ꝛ commo. rei ven. l. serui. j. de contrahen. empt. §. cum autem alias non ob. vt h. j. vel si veniat ex diuersis causis tunc nō obtinet regula: vt. l. is cui. §. si quē q̄stū. ꝛ de hoc per Dy. extra de re. iu. c. qui sentit. p hunc. §. posset fundari q si vasallus qui nihil possidebat nisi feudum moriat relicto pupillo nullis agnatis existētibus qui in feudū possūt succedere q tutela pupilli ptineat ad dñm feu. qui successur⁹ est p hāc literam. ibi cum dicit. eo eñ ipso. Itē q si q̄s in casu quo pupillus moreret in pupillari etate substituat vel quem q̄s aliū quod tutela pupilli debeat pertinere ad substitutum ad quem est hereditas deuentura.

2 ¶ † Item no. in fi. huius ti. qd q̄s licet nō possit exercere q nihilominus exercere non valens priuetur iure sibi debito ex successiōe alterius sed reuera compelli et fieri debet per alium. ꝛ ideo videtur q mulier et clericus possent succedere in feu. ꝛ per alium seruire. ff. ad. l. iulia. de vi. l. ij. de contrahen. emp. l. qui officij. ꝛ tamē de iure. feu. est secus: vt in feu. de suc. feu. c. j. de mili. vas. q̄ ar. bel. depo. c. j. postea seruatur de consuetu. in regno Frācie vbi feuda nobilium sunt eorum patrimonia ꝛ hereditas et venduntur. ꝛ

3 est magis rationabilis. ¶ † Et per ista pōt etiā dici q si mulier succedat habēti merum imperium quod deuoluatur ad eā ꝛ faciet iudicare p aliū. extra ne cle. vel mo. c. fi. li. vj. Vel posset ipsa iudicare si hoc cōsuetudo habeat. extra de arbi. c. dilectus. Contra. l. cum pretor. ff. de iudi. ¶ Sed queritur cum hec tutela deferatur a. l. pretoria: qz successurus est. quid de cura liberti furiosi vel prodigi. videtur enim qd illa deferatur a lege sicut tutela. j. de cura. §. furiosi. C. de episcop. audien. l. de creatoribus.

¶ De legitima parētū tutela. Rub.

¶ Quia hec legitima quo ad mentem: ideo de ea subiungitur.

Exemplo. ¶ In gl. scz per interpretationem ibi cū dicit cum desinebat. vult dicere glos. quare nō est legitimus ex verbis. Certe non quia desinebat ꝛc. ¶ In fine. ead. glo. non tamen ex. l. xij. tabul. vt dicetur. j. proxi. titu. in fi. magne glo.

¶ De fiduciaria tutela. Rub.

1 ☞ Curator adulti an sit legitim⁹ vel datiuus.

2 Ff an sit tutor legitim⁹.
3 Emancipati an possint
eē tutores suoꝝ fratrū.

Est et alia. ¶ In gl. nam si pube= res. in fine.
1 ¶ † Sz dic^a ꝙ ibi loqui=
tur extensiue de curato=
re hic ꝓprie. ꝛ sic cura=
tor adulti nō est legiti=
mus sed datiuus. vt hic
no. ꝛ idem no. ff. de tu. ꝛ
cur. da. ab his. l. neutri.
§. j. C. de epis. audi. l. de
creationib⁹. Sed ꝫ no.
in. d. §. lucius. sz hę ve=
riores sunt: vt apparet
in. d. §. luci⁹. vbi fuit da=
tus. eo. ti. l. sed ꝛ milites
§. si naūt. verū est tñ qḋ
papa dz dari curator si
nō habeat excusationē:
vt. d. §. luci⁹. nec obst. C.
de epis. ꝛ cle. auē. p̄sbyte
ros. qꝛ qḋ ibi dr de cura.
restringe ad casus pri=
mos qḃ⁹ sunt legitimi:
sz furioso ꝛ prodigo da=
tur a lege. j. ḋ cu. §. furio=
so. ꝛ pōt esse rō: qꝛ sunt
mirabiles psone ꝛ ipu=
pillo dař tutor in testō:
sed non curator puberi.
In glo. qui remanserūt
in fi. glos. dic plenius. j.
in gl. sed certe. Et caue: 3
quia hic gl. in ver. item
puto. loquitur qñ eman=
cipauit ꝛ extabāt filie ꝛ
nepotes. ꝛ sic satis pla=
2 na est. ¶ † In gl. sed cer
te in fi. glo. videtur con=
tra intentionem littere
in ver. atq. qui videtur
dicere ꝙ frater nō est tu
tor legitimus ꝛ ex men=
te. ꝛ i hoc differt a patro
no et a filio patroni: vt
euidenter apparet. vn=

a ¶ Sz dic. hanc glos. cōiter ap= probāř doc= cto. ꝛ ad ꝫ= riū rñdent ꝙ loquiř in certis casi bus ibi ex pressis: qꝛ nō est dare curā legiti maz nisi in furioso pro digo vř mē tecapto §. furiosi. j. ḋ cura. l. de creationi= bus. C. de epi. audiē. cum si.

de dicas ꝙ frater emācipatus est fidu
ciarius tutor fratris sui emācipati vel
in potestate constituti ꝛ nullo modo le
gitimus: sed si post mortem patris fra
tris vel eoꝝ alter efficeretur sui iuris:
tūc esset legitimus. ꝛ sic intellige. l. ad
uersus. hic alleg. q̄ vocat eū legitimū.
ꝛ. ff. ad vell. l. tutor. §. nec difficilē. C. de
le. tu. l. fi. Et est rō: qꝛ qñ per emancipa
tionē exiuit de patria ptāte vel eoꝝ al
ter: tūc capite diminuiř emancipat⁹. ꝛ
ius agnationis pdiř. ff. de capi. di. l. tu
telas. ꝛ apparet. s. in ti. de le. agna. tu.
ꝛ de capi. di. ꝛ incognitus p. l. xij. tab.
ꝛ de iure ciui. q̄tum ad successionē. sed
p ꝓtorē vocař tm̄ per bo. pos. vnde co
gnati vt hic pleni⁹ videbis. j. ḋ le. ag.
succes. §. fi. C. de legi. her. l. fi. ꝛ ideo cū
nulla. l. vocarētur ad succes. nec ad tu
telā: sed quia conditores legū maiorē
fiduciā habuerūt de ipso ꝓpter ꝓpin
quitatē q̄ꝫ de alio vocauerūt eū ad tu
telā q̄uis emācipatū ꝛ vocauerunt eū
fiduciarū: sed qñ p mortē patris effi
ciunř sui iuris: tūc nō minuunř capi. ṫ
ff. ad mace. l. si fili⁹ §. fi. nec desinūt ē
agnati. ideo sunt legitimi. Et pōt dici
qḋ ex ꝟbis ꝛ ex mēte. ff. ḋ leg. ag. tu.
j. ꝛ ita itellige ti. l. iij. §. fi. cū. l. se. de pa
tre aūt nō pōt ita dici in casu quo ema
cipauit: qꝛ ille vocař de iure ciuili ad
succes. ff. ad tertu. l. ij. §. obijciř. sed fra
ter emancipat⁹ nō erat incognit⁹ de iu
re ciuili: iō nullo mō pōt vocari legiti
m⁹: vt ꝓdixi. an aūt hodie sit legitim⁹
dic. j. in gl. pxi. in fi. ꝛ qḋ dixi de fratri
bus itellige de nepotib⁹: vt hic i te
ꝛ in gl. ¶ † In gl. atq̄ pro certe. i fi. ho
opi. nō est vera. cū. l. xij. ta. fratres ema
cipati sint incogniti: vt dictū est. s. in
per gl. pxi. sed bene verū est q hodie
ci legitimi: qꝛ cognati sunt vocati p le
ges nouas: nō tñ per. l. xij. ta. hoc at
buēdū est legi noue tollēti impedimē
tū: vt ꝩ appet: qꝛ q̄uis p. l. xij. ta. he
ditas deferař primis agnatis: si tñ
impedimētū qꝛ forte ille cui⁹ erat he
reditas moriř captiu⁹ lex cornelia tol
lit illud impedimētū fingēdo ipm̄
mortuū pria hora captiuatꝭ ꝛ talis he
reditas non censetur deferri per. l. xij.
tab. sed per

tab.sed per.l.cor.q̄ impedimentū tollit
ff.de vulg.⁊ pup.l.cor.in fi.⁊ sic est di
cendū in ꝓposito ſm doc. Jac.⁊ Pe.
quorū opi.vr̄ satis vera q̄uis nō pro=
betur p.l.quā alleg.immo facit ad cō=
trariū:sed hoc satis ptz.ff.ad.l.fal.l.fi
liusf.⁊ no.ff.vnde li.l.ij.§.pe.⁊ ſm hoc
hodie frater emancipatus sit legitim⁹
ptz.C.de leg.tu.l.pe.q̄ corrigit.l.fra=
tres.de inoffi.testa.

1 ☞ Proximior si repellit a tutela pro=
pter minorem etatē:an sequēs in gra=
du admittatur.

1 Item. ¶ † Tū in fi.sup tex.Sed
querit quid si proximior p
a pter minorē etatē repellit[a] an admit=
tet sequens in gradu.Videt q sic.ff.de
legi.tu.l.fi.Cōtra.ff.d tes.tu.l.idē fiet.
Dicas q si spes sit alterū fieri pfecte
etatis anteq̄ alter ad legitimā etatē
peruenerit:tūc succedit datiu⁹ nō legi
timus:al's legitim⁹.⁊ sic intellige qd
no.ff.de excu.tu.l.nō solū.§.si libert⁹.
vbi de hoc.Sz an adulto facto pfecte
etatis datiuus desinet.videt q sic.ff.
de tu.⁊ ra.di.l.si tutor.§.j.⁊ vide qd ibi
no.⁊ de hoc i spec.de tu.§.j.v.pe.⁊ añ
pe.⁊.j.ti.pri.super gl.ex testamento.

¶ De attiliano tutore. Rub.

¶ Hucusq̄ tractatum fuit de testamen=
taria ⁊ legitima.sequitur de datiua.

1 ☞ Tutela testamentaria ⁊ legitima
precedunt datiuā:intantū q nō valet
datio facta p iudicem tutore testamen
tario ⁊ legitimo excusato.
2 Pupillus si sit institutus heres solus:
cuius autoritate dz adire hereditatē:
3 Pupillus si habet domicilium ⁊ bona
in diuersis prouincijs:quis iudex da=
bit tutorem.
4 Judex eccl'iastic⁹ an possit dare tutorē
5 Eps an possit dare tutorē laicum.
6 Quid si episcopus de cōsuetudine co=
gnoscit inter laicos.
7 Superior an possit dare tutorē in terra
subiecti.exemplum ponit.
8 Tutores qui dantur pupillis corā qui
bus iudicibus debent venire ⁊ iurare.
9 Tutele datio an possit delegari.
Adde nu.10.vbi distiguit in hac q̄ōne.
10 Officialis epi:bailliu⁹ vel senescalus
an possint dare tutores
pupillis.

Si cui. ¶ Primo tra=
ctat ius anti=
quius vsq̄ ad
§.sed ex his.et ibi ius
antiquū vsq̄ ad.§.sz hoc
iure.⁊ ibi ius nouū vsq̄
ad.§.nos antē.vbi autē
nouum supplet quasi
ipsum de nouo creando.
⁊ sic sunt quattuor iura.
⁊ q̄uis tex.lōgus sit bre
uis est tñ substātia ⁊ ef=
fect⁹.¶ In glos.ex testō
in fi.glo.⁊ hic probant.
videlicet primum.ff.de
test.tu.si tutor.§.j.⁊ scdz
e.tit.si quis sub cōditio
1 ne.† Et caue tibi:quia
adeo testamētaria ⁊ le=
gitima precedunt dati=
uā q nō valet datio fa=
cta p iudicem testamē=
tario vel legitimo non
excusatis:vt patet l.d.l.
si sororū:vñ benecaueāt
legitimi q periculū ad
ministrationis ad eos
pertinet ex quo pupill⁹
tutore indiget:vt patet
in.d.l.si sororū.⁊ hoc est
notabile:qz non omnes
hec aduertunt nec pre=
uident periculum q eis
imminet ex negligētia
administrandi vel accu=
sandi.Ista autē non ob=
tinent in matre ⁊ auia:
qz ille non sunt tutrices
nisi hoc velint et requi=
rant:vt in aut.vt li.ma.
⁊ auie.Et ideo dicūt gl.
quod valet datiua ante=
q̄ requirātur.C.de con=
fir.vti.l.ij.⁊ not.in aut.
C.quādo mulier tut.of.
sed eis requirentib⁹ da=
tiuus desinit.⁊ sic intel=

a ¶ Repel
lit.Et ē ad
uertendum
ſm Ang.q
sicut mior
nō pōt esse
tutor:ita si
pōt eē exe=
cutor vlti=
marū volū
tatū:qz eq̄
parant.vt
no.in glos.
in.l.in tute
las.ff.de tu
to.⁊ ibi do
cto.de q̄ p
Bar.in.l.q̄
duos.ff.de
re.du.i pñ.
⁊ p hoc ex
tra de test.
c.fin.in.vj.
et idem in
procurato=
re ad iudi=
cia:vt.l.mi
nor.ff.de p
cur.sec⁹ ad
negotia.et
no.in §.ea
dem.ff.qui
mann.non
pos.

lige qđ no.ff.de tu.ꝛ cu.da.ab his.l.tu tor si petit᷒.vbi gl.tȝ ꝯ. ¶ In gl. i duo b᷒.ibi cū alleg.de of.p̄.p̄.l.ij.hec.l.ni hil facit ƀȝ Ja.ꝛ Pe.qꝛ loq̄r de munere p̄torū nō tribunoꝝ ƀȝ eos.Sȝ dicꝙ satis pȝ p.§.hisdē tpib᷒. ¶ In gl. ꝛ ho die.in fi.hoc verū i hisdē trib᷒ casib᷒: ſȝ nō p.l.attilij vel titij:qꝛ ille sublate sunt.j.§.sed his.ſȝ p.d.l.si q̇s sub ꝯdi

2 tione.ƀm eos. ¶ †In gl.sed q̇d si nullus.in fi.de hoc pleni᷒.ff.de test.tu.l.si nemo.vbi sunt varia remedia.Spe.tn̄ vr̄ tenere illđ qđ dr̄ p iudicē tutor ad adeūdū:vt in spec.de tu.in p̄n. Quidā aūt dicūt ꝙ adeāt de facto p.l.ff.de cōdi.insti.l.mulier.§.j.Uel dic ꝙ ex quo tutor non dat̄ nisi suo,qđ suitas habet̄ p aditiōe.ff.ad treb.l.ita tn̄.§.si pater cū notatis.j.de her.ab intest.§.posthu mi. ¶ In glo.hic tutor in fi. Uel dic ꝙ hoc casu posset expresse:qꝛ cū hec conditio intelligeret̄ in datiōe si exprima tur nō facit actū cōditionalē.ff.de leg. ij.si ita.de condi.ꝛ de.l.j.in fi.ꝛ.l.ꝯditiones que extrinsec᷒.ƀm doc.ꝛ hoc satis appet in.l.mutuo.§.si sub cōditiōe. ff.de tu. Sed q̇d si ꝯditio nō euenit vl̄ tutor testamētari᷒ mortu᷒ fuit añ diei vel cōditionis euentū.Uidet̄ qđ etiā sic dat᷒ desinat ꝛ ꝙ succedat legitim᷒ cū nulle remaneant reliquie:vt.l.si q̇s sub ꝯditione.ff.de tes.tu.ꝛ.d.l.si tutor. §.j.de tutelis ꝛ rationib᷒.đ tu.ꝛ cu.da. ab his.l.si ipuberi.Nec ob.ff. de tu.l. quesitū.qꝛ ibi fuerat tutor ille in cui᷒ locū dat᷒ fuerat:hic nō. ¶ In gl.s. inq̇ rēdo.in fi.melius.ff.de tu.ꝛ cur.da.ab his.l.scire.§.cū reliq̇s.de sus.tu.l.suspe ctus.In glo.ad p̄ceptū.in fi.Sed quō cū ille q̇ hȝ cognitionē tm̄ de criminibus de ciuilib᷒ se intromittere nō pos sit.ff.de iudi.l.solem᷒.§.latrūcūlator. Dicas ꝙ p̄fect᷒ vt.etiā de ciuilib᷒ cognoscebat:vt ptȝ i.l.j.§.q̇ eos.ꝛ.§.cura.

3 ꝛ in.l.ij. ¶ †In glo.s.eum qui. in fi.sed ad quē locum reducet̄.Glo.hic nō aperit:sed tex.videt̄ hoc expedire. C. vbi petant̄ tutores.Ut tn̄ clari᷒ materie no titiam habeas in qua doc.ꝛ glo. variāt distingue:qꝛ aut pupillus hȝ domiciliū ꝛ bona i eadē puincia:ꝛ tūc nō dubiū q̇n iudex illi᷒ loci debeat puidere de tutore:vt.d.l.vnica.Aut hȝ i vna do miciliū tm̄ ꝛ i alia bona:ꝛ tūc sunt op. hu.dicit ꝙ iudex domicilij nō dabit:ſȝ iudex bonorū.ff.de tu.ꝛ cu.da.ab his l.pupillo.Azo.dicit ꝙ immo iudex domicilij.ff.đ tu.ꝛ cu.da.ab his.l.j.§.j.ſȝ diuisionem hanc Dy. tu potes dicere vtrūꝙ dare posse.si tamen alter preue nerit alter dare nō potest:qꝛ tutorē habēti ꝛc.nisi in casu quo illa oīa gerere non posset.vt.j.dicetur.sed si nō app ret quis preuenerit forte impediet in concursu:vt.l.duo sunt titij.de te. tu.Uel dic meli᷒ ꝙ ambo administ quilibet in iurisditione sui iudicis. de test.tu.l.ij.ff.de tu.ꝛ cu.da.ab his.l. fili᷒.ꝛ in.d.l.duo sunt titij.vbi fuit mē tis testātis dare vnum:sed non constabat de quo.hinc constat ꝙ duo fuerunt dati ꝛ de mēte dantiū.Aut habet domiciliū ꝛ bona i vna puincia ꝛ in alia bona tm̄:ꝛ tunc gl.variant.Uerius est ꝙ datus tutor in loco domicilij pote vbiꝙ administrare:siue datus fuerit testatore de quo nō est dubiū:siue a iudice.C.de excu.tu.l.ij.j.de excusa.tu. §.dat᷒.ſȝ si excuset se de his que sunt extra prouinciā.tūc iudex illius prouincie in qua sunt bona puidebit de tutore.ꝛ sic intellige.ff.de excu.tu.l.nor lum.§.qui testamento.cum ibi notat. ꝛ.l.ppter.§.licet.ꝛ.l.iurisperitos.§. oriūdus.de rebus eorū.l.magis pu §.illud.ꝛ sic debet itelligi.l.ex pup lo.Ubi aūt morat̄ in vna prouincia alia hȝ domiciliū ꝛ bona:debet reduci ad locū vbi habet domicilium ꝛ bona:vt hic no.ꝛ pȝ in.l.vnica p̄dicta. fiet hec reductio p suppositionē iu cis iuxta.l.cum vnus.§.is q̇.ff.de b auf.iu.pos.de hac materia no.in.l. alleg.ꝛ in specu.ti.de tu.§.generali ver.itē no.ꝙ pupillus. ¶ Not.tn̄ ꝙ voco locum originis pupilli vbi pa tenebat domiciliū tempore mortis non originis patris.immo nec sum pater domiciliū trāstulerat. C.de mu nicip.ꝛ orig.l.j.ff.ad municip.l.a ptio.§.filius.ꝛ sic restringe.ꝛ inte

4 l.j.C.vbi pe.tu.r. ¶ † Sed querit

quid iudex ecclesiastic⁹ possit dare tu
torem. ⁊ videtur ꝙ non: q̄ꝛ absurdū est
⁊c. C. de test. cōsulta. xi. q. i. c. te quidē.
de primo videtur expressuz. i. proxi. §.
¶ Preterea cum datio tutoris nedū re
spiciat personam: immo etiā patrimo
nium: vt. l. pupillo. ⁊ aliis. s. alleg. ⁊ iu
dex ecclesiasticus de hoc se itromitte
re nō debeat: vt extra de iud. c. noui. ⁊ de
fo. compe. c. ex tenore. Nō vr̄ qd̄ possit
⁊ ad hoc possunt induci oia iura q̄ con
sueuerunt induci ad antiquā questionē
an legitimatus per papā sit legitim⁹
quo ad temporalia extra qui fi. sint le.
c. per venerabilē. Potest dici ꝙ pupil
lo clerico dabit tutorez ep̄s si det̄ prin
cipaliter persone. vt. s. qui da. tu. pos.
§. certe ⁊ datus per eum bona omnia
administrabit: nisi se excuset de parte
q̄ casu iudex territorii dabit i pte illa
quia tunc datur rebus. per. l. pupillo. ⁊
alias allegatas. s. secularis aūt iudex
dr̄ qd̄ non possit dare clerico cum non
sit de iurisditione sua per hīc. §. C. de
epis. ⁊ cle. auk. statuimus. ff. de tu. ⁊ cu.
5 da. ab his. l. i. si. ¶ † Sed an ep̄s pos
sit dare tutorem laicum. non videt̄ cū
non hz iurisditionē tpalez sup eū: nec
ius cogēdi. ff. de tut. ⁊ cur. da. ab his. l.
ius dandi. dabit ergo clericos presby
teros ⁊ monachos. et eos coget de iu
re cano. lxxxvi. di. c. puenit. xvi. q. i. c.
generaliter. licet de iure ciuili sec⁹. C.
de epi. ⁊ cler. aut. p̄sbyteros. ⁊ si tales
non reperiat poterit noiare seculares
quos iudex secularis ad ei⁹ requestā
coget. ff. de tu. ⁊ cu. da. ab his. l. diuus
marcus laico non vr̄ ꝙ possit dare per
iura predicta: nisi in defectū secularis
iudicis quo casu deuoluitur iurisdi
tio ad ecclesiasticū iudicez: vt. d. c. ex
tenore. ⁊. c. cū sit. ⁊. c. licet. ⁊ hoc in ter
ris in q̄b⁹ nō obtinet tēporalē iuris
ditionē: i illis eīm pn̄t sine dubio. c. ex
6 de appel. c. si duob⁹. ¶ † Sed quid di
ces de ep̄is q̄ de ꝯsuetudine cognoscūt
inter laicos indistincte de causis ciui
lib⁹ vt vr̄ engolinen. ep̄s. Adhuc nō
vr̄ qd̄ possit q̄uis eīm ꝯsuetudo det ei
cognitionem causarū ciuiliuz: non tn̄
dat ei cognitionē causarū misti iperii.
cū sint articuli diuisi. vñ ille q̄ hz de iu
re vel de ꝯsuetudine iurisditionē sim
plicē nō pp hoc p̄t dare tutorē cū tute
le datio sit misti iperii. ff. de iuri. l. mu
to. §. tutoris datio. ⁊ h̄ nisi facultas es
set. i. q̄ngētos aureos. ⁊ tūc posset vna
cū magistratu. vt. i. pxi. §. si tn̄ ꝯsuetu
do aliud ei tribuat spāl'r i hoc casu v̄r
tenēda. C. de emā. li. l. i. iudex āt secula
ris nō p̄t dare nec coger̄ clericū: sz re
q̄rere pōt ep̄z p dictas. ll. nisi sit cleri
cus ꝯiugat⁹. extra de cle. ꝯiu. c. i. li. vi.
ep̄s tn̄ nullo mō p̄t cogere: nisi ppter
pietatē in casu q̄ ali⁹ nō reperiret̄. vt
xxi. q. iii. c. iii. C. de epis. ⁊ cle. aut. p̄sby
7 teros. ¶ † Sz an supior pōt dare tuto
rē i terra subiecti. Uerbigr̄a. senescal
lus regi⁹ dedit tutorē pupillo q̄ est de
terra baronis sibi subiecti: ⁊ i q̄ baro
hz oīmodā iurisditionē mex. ⁊ misti ū i
perii. nūqd tenet datio: vr̄ ꝙ sic q̄ꝛ p̄
ses pōt dare i locis in quib⁹ est defen
sor. i auk. de defen. ci. §. nō valētes. ⁊. §.
nō iudicare. ff. de offi. pcō. l. meminisse.
⁊ facit bene. C. de do. l. in hac. ¶ Dic q̄
cū senescall⁹ sit iudex ⁊ supior in ter
ra baronis i casib⁹ vcz ressortii tm̄. et
sic non pōt exercere iurisditionis actū
nisi in defectuz ipsius ad instar archi
ep̄i q̄ est superior ep̄o: ⁊ tn̄ nō p̄t exer
cere iurisditionē in dioce. ep̄i nisi i ca
sib⁹ vt apparet extra de offi. ordi. c. pa
storalis. ⁊. c. romana. eo. tit. libr. vi. ad
hoc facit. C. de offi. prefec. vr. l. i. Nec
obst. contraria: q̄ꝛ loquūtur in locis et
in terris in quibus omnimoda iurisdi
tio pertinebat ad vnū solū. vt ad im
peratorē q̄ vtrosq̄ istituebat: nec erat
alicuius officialiū propria. hic aūt est
propria baronis: ⁊ hec satis declarāt
statuta regia que inhibēt ꝙ gentes re
gie non explent in terris baronū: nisi
8 in casu ressortii. ¶ † premissa obtinent
in datiuis in quibus loquitur hec ma
teria. Sed q̄d dices de legitimis ⁊ te
stamentariis. Dic ꝙ debent venire co
ram iudice ⁊ iurare in auk. vt hi q̄ res
mi. ob ha. per. §. fin. et de mandato iu
dicis vel eius autoritate res recipere.
C. arbi. tu. l. fi. ⁊ de admi. tut. l. fi. de tu
to. qui satis non de. l. fi. ¶ Coram quo

iudice hoc facere debēt. Dic q̄ corā il
lo q̄ dare dēberet si nō essent testamēta
riȷ̃ vel legitimi. ar. l. i hac. ⁊. d. l. ꝯsulto
9 iuncta. ȷ̃. gl. proxi. ¶ † In gl. ergo dele
gatur. ibi cū dicit. dicit. Sz adhuc ob.
q2 legatus procōsulis dat tu. ff. de tu. ⁊
cur. da. ab his. l. j. Gl. variāt. q2 in. d. l.
j. i gl. absente. dicit q̄ p̄sens pōt cōmit
tere ꝑpter sui absentiā. ⁊ i. l. j. ff. d̄ of.
eius cui mā. est iuris. vr̄ dicere ꝯtrium
Dy. eas ꝯcordat q2 cognitio seu inq̄si
tio pōt cōmitti: sed nō datio. ⁊ videt̄ no
10 tari. e. l. j. §. huius rei. ¶ † Sz dic clari⁹
q̄cunq3 habet regimen ꝓuincie vl' ter
ritoriȷ̃ ⁊ in eo oē imperiū pōt dare tuto
res p. l. j. aliȷ̃ qui nō habēt oē imperiū
nō possunt: nisi facultas ⁊c. vt. §. seque.
⁊ sic intelligo. d. l. j. ff. de tut. ⁊ cur. da.
ab his. eo. titu. in princ. ⁊ hoc si habēt
ex vi dignitatis ex quasi instituti. sed
sunt nonnulli q̄ nō instituūtur: sed lo
co defuncti ponunt̄ per illū qui pos=
set instituere vel quibus officiū cōmē
datur ad tp̄s vl' ꝯmittit̄ a tali q̄ posset
instituere ⁊ dare titulū dignitatis vel
officiȷ̃: ⁊ tales possunt ēe dare tutores
⁊ de talib⁹ loq̄t̄. d. l. j. C. de eo q̄ vi. al.
gerit. illi em̄ possunt oīa qui ordinariȷ̃
possūt: vt ibi patet: nec de illis meruit
fieri cōtrarium. sunt aūt aliȷ̃s q̄bus cō
mittit̄ nō per illos q̄ ītitulare possunt
in officio: sed per intitulatos sicut p̄si
des ⁊ alios offales intitulatos ⁊ d̄ his
nō reperio q̄ possint dare tutorez: nisi
delegato proconsulis in quo videtur
speciale. vt in. d. l. j. de tuto. ⁊ cura. ⁊ sic
videtur q̄ tutoris datio delegari non
possit cum vniuersitate: nec alias spe=
cialiter. ff. eo. nec mādāte. Sed an ho
die possit delegari saltem in casu quo
competit iure magistratus. ȷ̃. pxi. §. ff.
eo. l. ius dandi. ⁊ tamē non poterat de
legari. vt. l. ius dādi. gl. videt̄ dicere q̄
non. in. d. l. j. de of. eius cui mā. est iur.
¶ Quod satis videt̄ veruz q2 speciali
ter p. l. cōmittitur ⁊ sic nō pōt delegari
per. d. l. j. Itē etiā de iure ffoꝝ. iure ma
gistratus ꝯpetebāt. vt. d. l. ius dandi. ⁊
tn̄ nō poterat delegari. vt. l. nec mādā
te. de iure canonico vr̄ ꝯ. extra de of. d̄
leg. c. venerabilis. extra de offi. vic. c.

iȷ̃. li. vj. ¶ Sz q̄re pōt iubere saltē vbi
non sunt magne facultates ⁊ non pōt
mādari. ¶ R̄ ideo lex que tēdit ad vti
litatem pupilloꝝ magis ꝯfidit de offi
cialibus etiā minoribus q̄3 de princi
tis: quia magis sunt electi ⁊ cum maio
ri maturitate. ideo ꝑmisit illis iubere
11 non aliȷ̃s ꝯmitti. ¶ † Quid ergo dices
de officiali epi vel iudice balliuo vl' se
nescallo baronis. Nō vr̄ q̄ possint da
re tutores: q2 loco alteri⁹ sunt: nec sunt
intitulati tanq̄3 in officio quod appa
ret: quia vnum ⁊ idē auditoriū est [illegible]
rū ⁊ dn̄oꝝ suoꝝ: extra de ꝯsue. c. nō [illegible]
tam⁹. li. vj. ¶ Preterea in tales nō [illegible]
sit nisi simplex iurisdictio nisi largior
det̄ potestas. extra de offi. vica. c. ȷ̃. li.
vj. ¶ Sed contrariū est expressum. ex
tra de iudi. c. si annuz. li. vj. ⁊ q̄uis ibi
loquatur de curatore ad litem. nihilo
minus loquitur de generali nō ad cer
tam litem: sed in ṽ si. seq. loquitur qua
do ad certas lites que dixi de datione
tutoꝝ intellige in datione curatoꝝ [illegible]
cura. §. j. Sz forte legati possunt da
curatorem ad litem: quia ille nō insti
tuit̄ cum tanta solēnitate: nec est an
periculū vt dixi. C. arbi. tut. l. si. q̄d vero
est d̄ legatis a p̄ncipe. Sec⁹ si ab al
⁊ ita pz. i. c. si annū. alle. li. vj. ⁊ ibi [illegible]
p archi. Inn. tn̄ notabat alio mō. ex
de ꝓcur. c. petitio. cuius opi. est adh
vera in aliȷ̃s delegatis quā a princip.
1 ☞ Aurei vel libra auri quātū valent
2 Solidi quingenti quātū hodie valēt
Adde ad idem. nu. 3.

Nos autē. ¶ In gl. quā nos habemus ꝯ q̄
modo sibi blanditur iustinianus: quo
de iure. ff. videbatur idem. vt. l. ius da
di. Sz dic. q̄. l. illa intelligebatur
sed hoc iure. allega. s̄. proxi. vt ibi
ideo iste. §. addit ad illaz sicut ad
1 ¶ † In glo. l. aureos. in fin. q̄ñ q̄3 au
valent libram argēti. C. de argen. p̄
tio. q̄ thesau. infer. l. j. lib. x. ⁊ ita libra
auri vz. xiȷ̃. libras argenti ⁊ vltra
aureos. ⁊ tamen mercatores reg
cunt q̄ marcha auri non debet val
nisi. xiȷ̃. marchas argenti: sz tūc for
erat aurū carius quā nūc sit: vn̄ h

in regno/est magna abūdātia auri: ⁊ iō
2 vilius. ¶†Sȝ quātū valēt hodie q̄n-gēti solidi vt sciam⁹ vim hui⁹.§. ¶Gl. videtur dicere q̄ septuagintaduo aurei valent librā auri. vt no. in auth. de defen. ciui.§. ⁊ iudicare. ponēdo librā auri p̄ sex libris argēti. Sed certe vel moneta de quo loquit̄ erat nimis for-
3 tis vel aurum nimis vile. ¶†Uñ scias q̄ in libra sunt. xij. vncie. ⁊ in marcha. viij. ex quo scias q̄. lxxij. aurei faciunt
a librā[a] auri. ⁊ quot vncie faciūt librām satis cito cum campsorib⁹ scire pōt q̄-tū valēt regula seu doctrina certa dari nō pōt p̄pter diuersos valores monete auri ⁊ argēti q̄ in diuersis tp̄ib⁹ ⁊ ctib⁹ regnis ⁊ regioīb⁹ ponunt̄ ascē-dūt ⁊ descēdūt p̄ voto regentiū. ¶In glo. scilicet tabellionum. in fi. ibi videbis. ff. de ma. con. l. magistros.

Impuberes.

¶In.§. reddit rationem quare impubere debent esse in tutela ⁊ et est planus.

1 ☞ Tutele actio seu obligatio quo tē-pore nascantur.

2 Tutores tenent̄ actione de rōnib⁹ distrahendis que cuius sit nature. vide. Adde ad idem. nu. 3.

4 Tutor an ⁊ q̄r teneat̄ actione furti p̄ mala administratione tutele.

1 # Cū igitur.

¶†In gl. sed si ibi eum dicit nō nascit̄ actio tutele: sȝ obligatio nascit̄ ex q̄libet mala administratiōe. ff. d̄ tu. l. tutorē q̄ tu. ge. obligatio aūt bonorū censet̄ esse nata a tp̄e delate ⁊ suscepte tutele. vt. C. de admi. tu. l. p̄ officio. C. de bo. q̄ libe. cū op̄ȝ.§. fi. de epi. au. l. de creationib⁹ q̄n mulier. tu. offi. fun. po. l. fi. de sec. nup. hac edictali.§. is illud. Cōtra de priui. fis. si debitor. Sȝ in casu isto p̄cessit q̄si ⁊ct⁹ ibi nō: sȝ in eo q̄ subijcit̄ q̄ alie nō intētant̄ ob. ī. ti. j.§. fi. ibi videbis pleni⁹. ¶In gl. j. actiōe in ver. est ⁊ alia ibi. p̄pter dolū. Dicūt doc. Ja. ⁊ Pe. qui pa⁊ si aut nihil dixe-
2 runt hic†q̄ glo. q̄nq̄ȝ dicit q̄ hec actio datur ex dolo. vcȝ q̄ tutor male ⁊ dolose versat⁹ est in administratione. Sed quādoq̄ȝ dicūt q̄ datur siue dolose siue nō: q̄d est veri⁹ s̄m eos. ⁊ sic transeūt. Scias q̄ hec actio de rationibus distrahendis est p̄priuȝ nomē actionis: ⁊ ponitur inter ciuiles in arbore: vt ibi videbis. ⁊ orit̄ ex intercessione rerū pupillariuȝ. vt no. ff. de tut. ⁊ ra. distra. l. j.§. considerandum. versi. hunc tamen. super verbo eiusdem facti. vult dicere in terceptione in amotiōe alicuius vel aliquarum rerum de illis reb⁹ pupillarib⁹ forte ponēdo īter suas vl' i vsus suos cōuertendo: vel sicut de proprijs negotiando: ⁊ in ista actione sufficit p̄bare rē īceptā: nec opȝ p̄bari dolum. ¶†Item nec q̄ inuito domino: sȝ in actione furti opȝ probare dolum: vt no. in. d. gl. si tñ ille qui agit hac actione velit p̄ponere ⁊ probare dolū bene pōt et in hoc casu concurrit cū actione furti. ⁊ sic intellige. ff. de admi. tu. l. tres tutores. ⁊. l. nō estimo. in fi. ⁊ hec actio non tollit. ac. furti: nec econtra: sȝ actio tutele: ⁊ hec adinuicem se tollūt: vt no. ⁊ ibi pȝ. In hoc ē mirum quare hec actio de rationibus distrahēdis ⁊ furti non se tollunt: nisi saltē in eo q̄d excedūt iuxta regulā. ff. de act. ⁊ oblig. l. q̄ seruum vi bo. rapt. l. j. cōmo. l. vñ q̄rit̄. sed ter. rñdet in. d.§. pe. nec eñ eadeȝ obligatio ē furti ⁊ tutele: vt q̄s dicat plures esse actiones eiusdē facti: sed plures obligationes. nā ⁊ tu. et

a ¶Septuagintaduo aurei faciūt libraȝ. l. quoties. C. de susce. ⁊ archa. li. x. Sed aduerte q̄d lȝ Bart. ī auth. sȝ nouo iure. C. si cer. pet. dicat librām auri cōstat ex cē-tuȝ aureis hodie librām auri constat ex xcvj. ducatis venetȝ. vt no. ideȝ. Bar. ī alle. l. quoties d̄ quo vide p̄ feli. i. c. conq̄rēte col. j. extra de offi. ordi.

fur. obligat. hec sunt v=
ba tex. & sunt multū ob=
scura. vnde glo. dicit ibi
q̄ diuerse sūt. q2 vna ex
sola interp̄tatione non
dolosa alia ex dolosa.
Itē vna qñ p̄fide altera
qñ dño inuito. ¶ Sz hoc
non vr̄ posse sustineri in
casu saltē quo currūt: q2
tūc vtrobiq3 dol⁹ & volū
tas dñi. sz dic q̄ adsunt
diuerse obligatiōes: q2
q̄uis actio de ra. dis. ex
tendat ad casuz illū nō
mutet suā originez nec
naturā nec in casu quo
currit ille q̄ agit actiōe
de ra. distra. p̄bat doluz
nec voluntatē dñi: vñ ibi
nihil tangit de materia
acti. furti. nisi de sola in r
terceptione: sed in hac
furti opz habere dolum
qd aīo lucrādi sibi & for 2
te voluntatē p̄pter ius
administrandi qd hz tu= r
tor. q̄ eū excusat a furto
vt. d. l. merito. ff. p̄ socio
& d. l. tres tutores. et ita
diuerse sunt obligatio=
4 nes. ¶ † Itē dat actio
furti q̄si ꝯ extraneū: nec
hz dicere nec p̄bare eū
tutorē in actione de ra. a
dist. opz q̄ dicat & p̄bet
tu fuisse q̄ vellet dicere
q̄ hec actio de ra. di. ori=
tur ex q̄si ꝯtu sicut tu=
tele: sz ex iterceptiōib⁹
tutor obligat sicut ex sin
gulis malis administra
tionib⁹ in act. tu. vt dixi
s. in p̄n. §. tūc apparent
magis diuerse obliga=
tiōes huius act. & fur. et
tex. satis hic innuit. d. §. b
pe. v. i tutela ex vna ob
lig. &c. vnde act. tu. & de
ra. di. quasi eadez sunt.
nam vna nō pōt intenta=
ri: nisi finita tutela sicut nec alia. vt. l. j.
§. fin. de tu. & ra. dist. Item est aliud mi
rabile quare act. tu. tollit hanc saltē in
eo quod excedit contra dictas. ll. q2 si
dicas q̄ sint ex vna obligatione sicut
tex. dicit in. d. v. si. in tutela. nō vr̄ bona
ratio: quia cōditio furti eā in totū tol
lit: q̄ tñ non est ex eadem obligatione.
vt. s. dictum est. vt. l. act. co. ti. Sed po
test dici q̄ ideo cōditio furti illam tol
lit: quia ambe continēt rei p̄secutionē.
Sed cur tollit in eo quod est pena: q2
forte fuit visū legislatori q̄ sufficiebat
actio furti. & videt speciale i ista actio
ne: q2 forte nimis rigorosa. punit enī
tutorem de cuius malo animo nō con
stat quod fuit contra rationem fauo=
re pupillorum.

¶ De autoritate tutorū. Rubrica.

¶ Post q̄. s. dixi q̄lr tutores creantur
subiungit q̄lr creati se regere debēt.
☞ pupill⁹ si sibi stipulatur nō est ne=
cessaria tutoris autoritas: dūmodo si
licet sit maior infante.

Pupillus quando obligetur ex contra
ctu vel non.

Atoritas. ¶ † Te=
tex. cum dicit. nō est necessaria
tāc adt si sit maior infante
ff. de verbo. obli. l. si mulier
§. j. ff. rē pu. sal. fo. l. ij. & l. seruū pu
cum. ¶ In glo. quia tunc ibi cum di
de pac. ꝯ iur. Et intellige q̄ valet au
ritas in cōtractibus[a] ex quib⁹ pos
vtilitatē reportare: q2 donare non p
set etiā cū aut. C. de admi. tu. l. nō c
fm doc. Iac. & Pet. in. l. fi. C. si ma.
sine decreto. ali. ra. ha. ¶ In eadē gl
ibi cum dicit. quid ergo i excommuni
cato. Est econtra quia pōt facere d
nū suū & se obligare: sz nō acq̄rere
Hosti. in sum. de peni. §. fin. ver. q̄d
Sed Innocē. dicit q̄ potest sibi acq
rere. vt not. de do. & contu. c. verita
¶ In gl. & sic no. ibi. §. p̄ spec
speciale fauore pupilli[b] ius cōc. C.
rescin. vē. l. ratas. & est ar. q̄ si quis
ior & habilis ꝯhit matrimoniū cum
pilla q̄ maior sit ligatio. Sz dic q̄
est ligat⁹ vinculo m̄rimonij: sz p̄

a ¶ In ꝯ=
ctibus. Pu
pill⁹ i deli
ctis cadēti
bus in eo
obligat. l.
pupillū. in
princ. ff. de
regu. iur. &
§. fi. cū si. j.
de ob. ex d.
Itē ad fin.
vt liberet p
acceptila=
tionē: quia
tunc effici=
tur locu=
pletior. vt
p gl. sing. i
l. ij. ff. de ac
cep. itē pōt
sine tutore
ea q̄ sunt fa
cti vt. l. pos.
ff. de acq̄r.
rer. do. et. l.
q̄uis. ff. de
ac. pos. his
casibus ob
ligatur pu
pillus sine
tuto. auto=
ritate. vt p
Ias. may.
b ¶ Fauo=
re pupilli.
An & quan
do contra=
ctus potest
claudicare
vide plene
p Cy. in. l.
j. C. si seru⁹
exter.

nis.extra de despō.ipu.c.ď illis.et ibi
1 no. ¶In ea.gl.in fi.in hac materia fūt diuerse opi.gl.ꝛ do.Unde recolligēdo dicas ꝙ aut pupill⁹ est infans ꝛ dic qḋ nullo mō obligaṫ.ff.de cōdi. indeb. l. ꝙ pupillus.ď act.ꝛ obl.l.pupill⁹. Aut maior infante:ꝛ tunc si sit proximus in fantie videtur gl.dicere ꝙ sit idem ac si esset proximus pubertati.vt no.ff.ď dolo.l.j.Quidam dicunt ꝙ est idem si cut ď infante.ꝛ sic videṫ tenere Dy.in l.puberes.ff.eo.ꝛ glo.C.de inuti.stip. l.j.Et hec satis est consona rationi:cū enim obligatio contrahaṫ per consen sum.ff.de pac.l.j.vix posset dici ꝙ pu pill⁹ prim⁹ infantie cōsensum habeat qui oīa daret pro vno pomo vel ꝑuna bursa.Et ad hoc facit:qꝛ nō delinquit anteꝙ̄ sit proxim⁹ pubertati:ꝛ ꝯsensus ꝓcedit ex animo sicut delictū.vt.ff. ď reg.iur.l.pupillū.ꝛ.l.pupillus.de fur. l.impuberem.ad.l.aq.l.l.sed si quēcū ꝙ.§.si infans ꝛc.hoc casu pōt dici pro ximus pubertati nō ex annis ſꝫ ex ca pacitate intellectus:ꝛ ita forte volunt leges proxime alleg.pleriꝙ enim re periunṫ magis doli capaces in nono vel decimo anno ꝙ̄ alij in.xiiij. vn̄ mꝉ tū aduertendū esset an sit malitiosus ꝛ vel capax doli ꝛ consensus.vt tūc obli getur.ꝛ hoc videtur bene ꝓbari.ff. de spō.l.in spōsa.ꝫ etas ſm vnū intelle ctū tñ in omni dubio ex quo est .vij.an norum iura p̄sumunt ipsum hr̄e ꝯsen 2 sum:vt ptꝫ extra de despon.impu p to tū de iud. si animū lib.vi.ff.de admi. tu.l.j.§.sufficit.ꝛ iō nisi euidēter appa reret ipsum nihil sentire dic qḋ obliga 3 tur sicut pubertati proximus. In quo dic ꝙ aut habet tu.ꝛ tunc aut contrahit cū tutore ꝛ refert an clam vel palam ꝛ an cū tutoris auto.vel not.ff.eo.pupillus. §.j.ꝛ.§.sane.de admini.tu.l.nō existi 4 mo an cum extraneo:ꝛ tūc si cū auto. tu.rite adhibita obligaṫ naturaliter ꝛ ciuiliter.sed restituiṫ si sit lesus:vt ple ne no.in.d.l.j.de nouā.ff.eo.l.impube res.Si sine auto.gl.dicunt ꝙ obligaṫ 5 naturaꝉr:vt no.in.d.l.j.ꝛ vbiꝙ. ꝛ hoc sequiṫ Dy.ſm Ja.ꝛ Pe.ꝙ nullo modo ꝑ.l.si curatorē.C.ď in integ.resti.imo

eq̇paraṫ ꝓdigo ꝛ furio so:vt ibi ꝛ sic pōt intelli gi.l.j.C.de inuti.stip. si nō hꝫ tutorē obligaṫ na turaꝉr.vt.d.l.j.ď noua. ad.l.fal.si pupillus. qn̄ di.le.ce.l.illō.§.heres.ꝛ ciuiꝉr ꝛ naturaꝉr si sit fa ctus locupletior ᵃ vel do lū cōmisit.ff.de po.l.j.§. an l pupillū.in.l.hic al leg.in gl.ff.ď exce.do.l. apud celsum.§.si q̄s tuto rem.ꝛ hoc in casibus in quibus obligatur natu raꝉr:sed nullo mō obli gaṫ etiā factus locuple tior.ſꝫ agiṫ ad exhiben dum vel rei vē.vt no.ff. cōmo.l.ij.ꝟ.ſꝫ mihi aꝉs est lex.dicit ibi.ex q̄s iꝫ ctn extra iudicium obli gaṫ si sit sibi vtile aꝉs: si vtiſꝑ.ff.ď neg.gest:si pupilli.ꝛ.l.iij.§.curato res in iudicialib⁹ qua liter obligeṫ.videbis.j. proxi.§.dic vt ibi.

☞ Pupill⁹ qn̄ sibi est delata bonoꝝ possessio si non habet tutorem in dex pōt supplere auto ritatem tutoris.

Tutor an possit acq̇re re bonorū possessionem delatā pupillo sine ip̄o pupillo.

Pupillus seu minor qn̄ possit stare iudicio vel nō:ꝛ an ꝛ quando actus ꝑ eū in iudicio gestus valeat vel non.

Adde ad idē nume. 4. vbi ponit casus in qui bus pupillus potest es se in iudicio sine tutore vel curatore.

Minor si non vult com parere ꝛ sic cadat in cō tumaciam quid est agē dum.

a ¶ Locu pletior. Qn̄ pupil lus sit fa ct⁹ locuple tior vide h̄ ꝑ do. aret. itē cui icū bat on⁹ ꝓ bādi an pu pillus sit fa ctus locu pletior vel nō. Itē q̇d si pupillus nec melio rē nec dete riorē condi tionē suam facit. Item hic vide di stinctioneꝫ pulchrā ꝑ eūdē aret. qn̄ pupill⁹ sine tutore obligetur.

a ¶ Tutorē. Et his casib⁹ q̄ sunt in gl.
pōt iudex supplere autoritatē tutoris
alios cas⁹ q̄bus iudex supplet defectū
tutoris vel impedimentū. vide p Ang.
hic. Et hec ꝓcedūt in iurisditiōe volū
taria: ⁊ qñ
ex actis ap
paret ꝙ iu
dex facit ex 1
certa scien
tia. Itē vbi a
tutor solus
sufficeret
al's sec⁹ ẜz
eūdē Ang.
b ¶ Soli
tutori. Idē
Ang. ⁊ Ja.
hic. idē t
sol⁹ bono.
pos. agno=
scere q2 in
fctō ꝯsistit
ẜz eosdē h.
c ¶ Nō pt
Itē nec ge
rere pōt. q2
nōdum sest
decreta ad
ministra=
tio: al's se=
cus vt per
gl. in. l. iiij.
ff. eo. Ang.
d ¶ Adul=
to sufficit.
Idē tz Ja.
dicēs ꝙ bñ
sufficit i cu
ratoꝝ adul
ti. l. cū q̄dā
C. ꝺ admi.
tu. ⁊ est rō
vt ibi not.
gl. q2 adul
to daꝝ iure
ordinario:
pupillo ꝟo
extraordi=
nario ẜzeū 2
dē Jaso.

Nec tamē.

¶ † In gl. ex testamēto.
ibi cū dicit. cū pupillus
nō hz tutorē a. ergo a cō
trario sensu si haberet
nō posset iudex autori=
sare: vt vr̄ expressum.
extra de iudi. c. si annū. b
li. vi. C. ꝺ iu. ꝺli. l. si īfan
ti. in fi. ⁊ hoc ītellige in
hoc casu: q2 in aliena=
tione rerū immobilium
nō sufficeret iudicis au c
toritas. C. si ꝓpter pu.
pen. l. fi. ⁊ videꝝ notari
de fideiussori. mino. l. ij.
sed in alienatione rerū
mobiliū forte sufficeret
⁊ ita posset intelligi qꝺ
not. ff. de mino. l. qꝺ ait p̄
tor. §. ꝓmittiꝝ. vbi videꝝ
glo. contrariaꝙ si iudex d
⁊ tutor autorisarunt eū
non videꝝ valere. vt no.
in Spe. e. §. generaliter
ꝟsi. ꝙsi pupillus. ꝙ pōt
esse verū si iudex crede
ret eū verū tutorē. vt. ꝺ.
l. j. C. q̄ admi. ad bono.
posses. ¶ In glo. fi. e. gl.
in hoc dubitat in. l. ī pu.
ff. de tu. ⁊ cu. da. ab his.
⁊ Dy. vr̄ tenere opi. pri
mam q̄ est ibi ẜm quos=
dam: sed hoc non est in
meo Dy. vnde videtur
hic verior per. l. si infan
ti. in fi. alle. ¶ Item dic
alios casus in quib⁹ fal
lit. j. de here. ab intes. §.
sui. Itē. C. de bo. q̄ libe.
l. fina. §. sin aūt patre.
¶ † Sed posset dubita=
ri an tutor sine pupillo
possit bonoꝝ possessionē acquirere. Et
glo. qñq3 dicit ꝙ nō si pu. sit ma. infā.
sicut nec hereditatē. C. ꝺ iure deli. l. po
tuit. ⁊ ita not. C. qui admit. ad bo. pos.
pos. bonoꝝ. ẜz in. l. potuit not. ꝯtra. ⁊. ꝺ.
l. im pu. qꝺ est veri⁹ ẜm Dy. q2 in bon.
pos. interueniūt iudex ⁊ tutor qꝺ nō est
in additiōe ẜm eū. ff. de bo. pos. in pu=
pillo. ⁊ l. tutori. nunq̄d ergo iudex ⁊ tu
tor possent adire: non q2 nō cōmittitur
dici aditio. qñ pupillus hz tutorē. vt. l.
si infanti. in fi. sicut datio bo. pos. C. qui
admit. ad bo. pos. l. fi. ¶ In glo. vt p ie
cū allegat. §. sed q2. ⁊ hoc vbi maior est
b infante: al's sit restitutio soli tutori b. ff.
ad treb. l. restitute. §. j. C. ad trebel. san
cimus. in fi. glo. j. de eo cui bo. li. causa
adi. §. j. ¶ In glo. cui administratoris
ibi cū allegat. ff. eo. l. iiij. hoc verū si nō
c administrat: q2 nō pōt c: q2 forte prohi
bitus vel oēs iussi sunt. ff. de admi. tut.
l. titium ⁊ meuiū. al's aūt si nō admini
strat: q2 nō vult. secus. ff. de acq̄. here.
l. si pupille. in dubio aūt oēs possunt:
nisi testator aliꝺ disposuerit vl' iudex.
C. de auto. presi. l. fi. si vnus ex pluri. l.
j. ff. e. l. qꝺ dicim⁹. §. j. viꝺ ī. ꝺ. l. iiij. ff. e.
¶ In fi. eiusdē glo. quidā habent hoc
d in adulto sufficit d. C. de admi. tu. l. cum
quidā si nō habes suppleas. ⁊ vide qꝺ
not. in. ꝺ. l. cum in vna. §. j. ¶ In gl. ea.
⁊ alia ibi cū allegat minor. xxv. an. Sz
hec ratio nō vr̄ perpetua: q2 posset esse
adeo lucrosa qꝺ expediret talia ⁊ plu
ra sustinere. vel forte nullos habet cre
ditores. Odof. reddit: vt fertur: aliā ra
tionē q2 pupillus obligaꝝ adeundo. ff.
de acq̄r. here. l. more. ex qui. cau. i pos.
ea. l. apud celsum. §. fi. quē constat non
posse obligari sine tu. vt dixi. s. ff. e. l. a
si conditionalis. §. j. ideo adire nō pōt
sine tutore etiā lucrosam. Sz quare nō
saltem vt alios obligaret ⁊ ipse obli=
garetur sicut dictū proximū. §. Dicunt
Jaco. ⁊ Pe. ꝙ in proximo casu ꝓuidet
cōtrahentib⁹ cū eo: q2 hz except. one
ff. de rei. ven. l. si id quod. non sic cre
toribus hereditariis. nō eñi debitores
hereditarij possent excipere ad vtili
tem creditoris cum nil eoꝝ intersit
eos. Uel dic ꝙ ꝯhenti pōt imputari

cū minore cōtraxit.ff.de mino.l.cū mā
dato.nō sic creditoribus hereditarijs.
3 ¶†In ea.gl.cū allegat.l.clarū.Doct.
⁊ maxime Dy.ɔsueuerūt hic distingue
re:qꝛ aut pu.seu minor fuit sēper sine
a tu.vel cura.in iudicio ⁊ nō valet [a]:vt
l.cū ⁊ minores.hic alleg.qđ verū ē cō-
tra ipsos sꝫ ꝓ eis sic.l.non iō minus.
C.đ ꝓcu.Sꝫ Ja.ꝯ ꝙ idistincte nō va-
let.vt ibi scripsi.qđ pōt eē verū đ diffini
tiua: secus de interlocutori.ff.de boñ.
auto.iudi.pos.l.si minor.ex qui.cau. in
possessi.ea.l.hoc aūt.aut fuit ab initio
tu.⁊ cu.sed nō in:fi.⁊ tunc si vsqꝫ ad cō
clusionē vel cām plene examinatāva-
let snia ⁊ ꝓcessus si q̇s secut⁹ sit.C.de
adult.l.q̄uis.ꝙ posset ꝓcedere si tutor
vel curatoresset legitime cōtumax:alᷓs
nō valeret snia.vt.C.qūo ⁊ qñ iudex.l
si vt ꝓponis.aut fuit ex postfacto:sed
nō initio:tunc nō valet:vt.l. momenta
nee.C.q̄ li pso.ꝭm doc.¶Sꝫ ꝭm glo.
valet q̄ non pōt esse vera si nō fuit i cō
testatione:⁊ in alijs substātialib⁹ sine
quib⁹ iudiciū reddit̄ nullū.C.đ li.ɔte.
4 l.j.⁊.l.platā.de sent.¶†hoc aūt fallit
in quatuor casibus q̇ sunt hic in quib⁹
minor pōt eē in iudicio sine tu.⁊ cu.⁊
valet ꝓcessus ⁊ snia.ꝭm gl.Et caue:qꝛ
prim⁹ ⁊ vltim⁹ posset loqui in pupillo
sꝫ mediū nō:vt pꝫ in glo.multos alios
cas⁹ ponūt gl.⁊ doc.extra.de resti.spo.
c.ex parte.vt in cā mr̄imonij bñficia-
li seu ecclesiastica.i voto morte pr̄is
⁊c.de q̇b⁹.xv.q.iij.c.de crimine.sꝫ hoc
nō vr̄ verū p.l.clarū. C.e.vñ credo ꝙ
in bñficialib⁹ ⁊ spūalib⁹ depēdētibus
ab eisdē possint esse in iudicio sine cu
b ratorib⁹ minores.xxv.ann.[b] maiores
xiiij.⁊ in quo casu veniā etatis ip̄etra-
uerūt in alijs nō nisi habeāt curatorē
p.c.si annū.ex̄.de iud.li.vj.ex quo cū
ibi spāliter illis ꝑmittit ī hibet đ alijs.
vt.l.marit⁹.C.de ꝓcu.⁊ hoc ibi vr̄ te-
nere Azo.pupillus aūt non pōt esse in
iudicio in aliqua cā sine tuto. auto. vt
ibi pꝫ.ff.đ acq̇r.pos.vel nō.l.ij.vbi est
cas⁹ qđ ꝓsequendo mortē pr̄is op⁹ est
tu.nisi in casu momentanee pos. vbi
etiā seru⁹ agere posset.⁊ sic intelligo
l.momētanee.⁊ si per vim vel alio mo

3 do.l.j.¶†Quid ergo si
agā cōtra minorē ⁊ non
vult cōparere.¶Respō
sio sit maior.xiiij.annis
sit cōtumax potest ɔdē-
nari si talis sit causa vł
in tali statu ꝙ possit fer-
ri snia in absentē.ff. de
mino.l.mi.etiā si quasi
ɔtumax vel pōt excōi-
cari etiā pupillus si sit
doli capax etiā ɔtra con
tumaciā tuto.vel cura.
nisi purget cū possit. vt
no.in Spe.de ɔtuma §.
nūc dicam⁹.ꝟ.fi.de sen.
excōi.§.sequit̄.versi.sed
pone.⁊ pōt fieri missio
ɔtra tales imo ⁊ contra
infantē.vt.l.hic autē.ex
q̇b⁹ cau.in pos.ea. nec
doli capaces restituent̄
aduersus contumaciam
quin soluant̄ expēse. ff.
de mino.l.cū mandato.
si nautē ipsi aut tutor et
cura.si quos habeant te
nentur:vt in.l. ꝓperan-
duꝫ.C.de iudi.¶In gl.
c fi.[c] in fi.ff.man.l.heredi
tatꝭ.sꝫ q̄uis nō subesset
nihilominus idem eēt
vt hic apparet.
1 ☞Tutor an possit com
pelli autoritatē ꝑstare
pupillo si vtilitas eius
requirat.
2 Jus patrisquare debet
precedere in aditiōe he
reditatis pupilli:sꝫ au-
toritas tutoris sufficit
quod sequitur.
3 Quid autem de decre-
to iudicis.

1 Tutor.¶†In glo. nō
compellitur.in fin.dic vt
ibi:qꝛ in iudicialib⁹ cō
pellitur qñ pupillus est
re⁹.C.de admi.tu.l.fi.§.
pe.⁊ idē vbicūqꝫ est em

a ¶Non va
let. Et qñ
iudiciū cuꝫ
minore a-
gitatū te-
neat. vide
plene hic p
Ange.

b ¶Mino
res.xxv.ā-
nis. Ponit
h Are. qō-
nem an iu-
dicium agi
tatū cū mi
nore vale-
at.⁊ distin-
guit p mul
ta membra
vide eū h.

c ¶In gl.
fi.Uiđ hic
Ang.lati⁹
circa fi.

a ¶ Cōpel- litur. Dic tm Ange. ꝙ i gñe co gitꝰ admini strare. itē in certo actu iudiciali autorisare l. fi. ff. z. C. de admist. tu. sʒ in ex- traiudicia- libus nō co gitur nisi ex hoc pupil- lum dānifi cari cōstet: vtpꝫ eū hic.

b ¶ In con tractu. ad- de de hoc Anto. cor. sing. suis i ℣. decretū. lo. ij. ꝛ i sin gu. i ℣. mi nor. lo. j.

c ¶ pe. di- stinguunt. Tu vide h dist. Ange. in ℣. in gl. j. ibi cōclu- de ple. vbi loq̄t de cu ratore tu- tore ꝛ pcu ratore con ueniendas durāte offi cio vel fini to.

dēs ꝛ indubitatū dānū pupilli vel tertij qđ cō- mode resarciri non pos set. melius est em̄ ꝛc. C. in q. cau. in integ. restit. nō est necel. l. fi. ꝛ ita vr sentire Dy. in solutiōe ʒ dicte. l. fin. cuius gl. ibi al's. Si em̄ q̄s cōpellit de pprio facere vtilita- tem alterius sine dāno b suo: vt plene dixi. ṡ. de leg. fusia cani. cur nō tu tor p euidēti pupilli vti litate cōpellit a. ¶ † In 2 gl. si non modicū: in fi. sʒ cur iussus patris dʒ p̄- cedere in aditiōe: sʒ au- toritas tutoꝝ sufficit se qui icōtinēti. Quidā di cunt ꝙ filiꝰ nō est inte- gra psona iussu nō p̄ce- dēte: ideo opʒ p̄cedere: sʒ ita parū pupillus. ṡ. pri. ℣. alij dicunt ꝙ adi- tio dʒ esse certa vt ptʒ p totum tit. đ acq̄. here. et maxime in. l. lʒ si dubi- tet. ꝛ. l. sʒ si đ suo. iō mā datū p̄cedere opʒ ne a- ditio filij dependeat ex volūtate patris. Sʒ idē per oia in pupillo ante autoritatē p̄stitā adeū- te pōt dici ꝙ nō est idē: qꝛ penes filiū nō rema net hereditas: etiaʒ per momentū. ff. de acq̄. he- redi. l. placet. iō opʒ p̄ce dere volūtatem patris 1 cui acquirit emolumen tū ꝛ dānū: non sic de pu 2 pillo ꝛ tutore pōt dici. ꝛ si dicas ꝙ ius heredita 3 riū residet in psona filij cui querit. ff. de sol. qui hoiem. ℣. quidā. de le. j. c cū filio. cū ibi no. rñdeo 1 ꝙ non sic sicut in psona pupilli cui querit: ꝛ non alij quo ad vtilitatem ꝛ

dānuʒ: sed in psona filij remanet adeo nundū ius hereditariū ꝙ eius substan tia tota exercitiū cū emolumēto ꝛ dā no trāsfert in patrē. ꝛ ideo opus est eiꝰ animū ꝛ declarationē procedere cū pe nes filiū in tali qualitate ꝛ substantia remanere nō posset. ¶ † Sʒ q̄d đ decre to iudicis. Videt ꝙ sufficiat si interpo natur ex postfacto. C. de in. fi. l. instan. de decu. si quos. Sʒ doc. iuris cano. vi dent velle ꝙ debeat iterponi i ꝯctu statim arg. huiꝰ. ℣. ꝛ de hoc no. Archi. de reb. eccle. nō alie. c. j. li. vj. ꝛ facit. ff. de re. eo. l. si pu. ℣. si pretor. ꝛ đ hoc sen psi. C. đ sacrosan. eccl. aut. hoc ius. De cōsensu capituli ꝯstat ꝙ sufficit iterue nire ex postfacto in casibꝰ in quibꝰ re quirit. extra de his q̄ fiūt a p̄la. sine cō sen. ca. c. cū vos. ¶ In gl. no. cau. ibi cō alleg. de obli. ex cōsensu. ꝛ hoc itellige vbi tutor ꝛ pupillus mittūt eplaꝫ: al's si ꝯhere volēs cū pupillo mittet eā si tutor ꝛ pupillus sint presentes ꝛ acce ptātes: qꝛ si tūc pficit ꝯctus videret valere. Et ad hoc facit qđ not. ff. eo obli. ℣. tutor. vbi est is. ℣. quasi deberet ad verbū. ptʒ in. ℣. fin. eiusdē. l. ꝛ obtinet ꝙ hic dr in ꝯctu qui p pupillū geri secus si p aliū q̄ pupillo possit acquiri re. ff. de acq̄r. here. si per eplam: q̄ obstare. dic vt ibi in fi. eiusdē gl. qui forte nō autorisauit expresse. ff. e. l. etiā ꝛ ibi no. ꝛ ptʒ de tute. l. j. ℣. mutus. ꝛ đ co expresse si appareat p verba vel sen ptnram ꝙ autorisare vult. ff. e. obliga ri. ℣. fi. de acq̄r. here. si q̄s mihi. ℣. an pe ꝛ pe. vel non sponte. vt dixi. ṡ. pri. conditionaliter. ff. eo. l. si condi. vel ge neraliter. vt. l. si quis mihi bona.

☞ Tutor curator ꝛ procurator an pos sint conueniri durante officio. 1

Debitor pupilli an possit esse tutor in 2 aliquo genere tutele.

Adde ad idem. nu. 3. 3

Si autem. ¶ In gl. si rei ibi cū dirīt dr. doc. Ja. ꝛ Pe. distinguūtꝰ h an ac nata eēt ante vel post. ¶ † Ego sic gis late rcipio: qꝛ aut actio erat ta: ꝛ agit vt h p ꝯtutores si sint plures tutores vel curatores: vt h

de testa.tuto.l.si plures. aut post durā
te administratiōe:ꝛ tūc aut ex alia cā
ꝙ administrationis:tūc ꝯ tutorem na
scitꝰ sꝫ nō īterp̄taꝰ.ff.d tu.ꝛra.di.l.si tu
tor.ꝛ.l.si cū adhuc.Sed ꝯ curatorē na
scitꝰ ꝛ interpretaꝰ.ff.de admi.tuto.l.cū
curatore.si ex cā administrationis tūc
ꝯ tutorē nō nascitꝰ nec interpretaꝰ du=
rante tutela:sꝫ ea finita sic.vt.d.l. si tu
tor.Cōtra cura.nascitꝰ ꝛ īterp̄taꝰ ꝑ vna
specie:sed nō generaliter:nisi demū fi
nita cura.C.de admi.tu.l.aduersꝰ.nisi
in cura furiosi:qꝛ incertū est qn̄ illa fi=
nietꝰ.ff.de tu.ꝛ ra.dis.l.nisi.§.cū furio
si.sub hac dist.intellige oīa iura.ff.rē
pu.sal.fo.l.nō q̄si §.hāc stipulationeꝫ.
de admi.tu.l.actus.ꝛ.l.cum plures.de
2 cōtra.iu.tut.l.j.§.finito.¶†In ea.glo.
8 ibi cū dr dixímꝰ a.gl.i hoc variat.nā in
aut.minor debitor.C.q̄ da.tu.pos.non
sꝫ hanc vltimā sed primā vr̄ tenere.ff.
de procu.l.pater.Doc.tn̄ cōiter appro
bāt gl.q̄ est ī autꝰ.minor. qꝛ sole mater
et auia excipiuntꝰ.vt in autꝰ.ad hoc. C.
qn̄ mulier tu.offi.fun.pōt.ꝛ sic vr̄ rubri
3 ca in aliīs confirmari. ¶†In gl.in fi.
idē no.in cor.vt hi q̄ res mino.obli.se
ha.perhi.C. de iu.deli.dā.tu. l.plures
Sꝫ ꝯtra aut.minor.q̄ per docto.appro
batꝰ.ꝛ idē si reꝫ cōem habeat cū pupil
lo:lꝫ ꝯtra videaꝰ notari.C.de excu.tu.
l.ꝙ res.maior eiꝰ rō dꝫ tales repelle=
re cū possent magis ꝑiudicare ꝙ ꝑso=
nales creditores.ꝛ hec ꝓcedūt sꝫ opi.
illorū qui dicūt eos repelli.aliī dicunt
eos admitti sed perdere debitū.vt no.
in.d.autꝰ.sed alio mō.not.in.d.l.pater.
qd doc.ꝯsueuerūt sequi. ¶In gl.facit
ad hoc in fi,sed ibi de voluntate here
dis iuramentū deferētis.¶In glo.nā
olim.in fi.istu ł olim erat de iure codi.
C.de in li.dā.tu.in rubri.

¶Quibꝰ modis tutela finitꝰ.Rubr.

¶Audistis ingressum tutoris vsq; ad
tit.proximum.ꝛ ibi progressum.restat
tractare de fine quibus modis tutela
finitur ꝛc.sic est in operibꝰ nature in=
gressus progressus finis ꝛ totum vani
tas vanitatum ꝛc.

1 ☞Iudex an debet iudicare s̄m alle=
gata ꝛ probata an s̄m conscientiam.

2 Paupertas cognoscitur
ex annis quo ad finien=
dam tutelam: an autem
sic in matrimonio.

b Pupillib.

1 ¶†In gloss.j.
aspectione. in
fine.communi
ter tenetur ꝙ secundum
allegata debet iudex iu
c dicarec:vt nota.ff.de of
fic.presid.illicitas.§.ve
ritas. si tamen sciat vt
priuata persona contra=
rium de eo ꝙ probatur
debet omittere ne edifi
cet ad gehennam hoc
plenius extra de offi.or
di.c.primo.in casu tamē
notorii posset esse vera
opi.Mart.quia tunc iu=
dex ꝓcedere potest sine
ordine et probationi=
bus:vt scripsi.s. in pro
hemio in materia noto
2 riī dic vt ibi. ¶†In gl.
facit ad hoc in fi.si ergo
pubertas ex annis co=
gnoscitur: vt patet hic.
ꝛ hoc verum quo ad tu=
telas:secus quo ad ma=
trimonium vt ibi scri=
psi.ꝛ no. extra de despō
satione impube.capit.
pube. ¶Item sic quod
in casibus adhuc serua=
tur illa impudicitia: qꝛ
mulieres respiciuntur
etiam profundius. ex=
tra de proba.proposui=
sti. et capitu. causam.
qualiter autem probe=
d tur etasd.vide.ff.de ex=
cusatio.tuto.l.secunda
§.etas.

Itē finitur.

¶In textu vel depor=
tati propter suum deli=
ctum: quia forte doli=

a ¶Dixi=
mus. Bal.
vr̄ hic tene
re ꝙ si cre=
ditor pu=
pilli se im=
misceat tu=
tele cadat
a debito:et
si designat
esse tutor.
b ¶.Pupil
li. Diuide
hūc ti. vt ꝑ
per arc.
c ¶Iudi=
care. De q̄
vide p An
ge.ī.d act.
§.pterea.ꝛ
hic.

d ¶Probe
tur etas.
Vide Pan.
de ca.in cō
si.cxxxviiī.
vbi pleniꝰ
qualr etas
probetur.

capax. ff. de regul. iuris. l. pupillũ. de fur. impuberem. ad. l. aquil. sz si q̃ cũq; §. j. als nõ punitur. de rei ven. ꝙ infans. C. de fal. mo. l. j.

1 ☞ Donatio si sit facta religiosis an possit reuocari propter ingratitudinem.

2 Pupill⁹ an possit amittere feudum propter feloniam commissam contra dominum.

3 Pupillus si captus efficiatur seruus hostium, quis administrabit ei⁹ bona.

Item si in seruitutem. ¶ † In gl. ꝙ ex ingratitudine, i si. no. ar.ᵃ ꝙ si religiosi quib⁹ fctã est donatio cõmittãt ingratitudinẽ ꝯ donatorẽ ꝙ possit reuocari, nã pupill⁹ nõ põt alienare sicut nec ille. & tñ p ingratitudinẽ ꝑtpdere: vt hic & facit. C. de sa. san. ec. l. iubemus nullam. vñ vi. l. meminerit. spe. mouet h̃ & vĩ tenere ꝙ nõ reuocet ti. de do. ver. q̃d si aliq̃s Baro. Sed tu potes dicere ꝯ si totũ collegiũ delinq̃t: vel p̃latus saltẽ ad vitã ꝯmittẽtiũ igratitudinẽ. i feu. de ca. cõra. §. fi. de hoc. ĩ. õ do. §. sciẽ dum. ¶ † Itez facit is. §. ꝙ pupillus possit amittere feudum ꝑpter feloniã a se commissam. ar. ꝯ in feu. de phi. feu. alie p fe. §. preterea. sed ibi i nõ faciẽdo h̃ i faciẽdo iter q̃ est magna differentia. C. de lib. & eoꝝ lib. si manumissori. cũ ibi not. & vide eo. tit. l. fi. ¶ † Itẽ

ᵃ ¶ No. ar a gu. de hoc tractat hic Ang. in v. in glo. redi gitur.

ᵇ ¶ Non posset. Sz ƀz Jasonẽ p̃t saltẽ cuz ꝯsẽsu p̃ris: q̃uis Joã. fa. & ang. teneant indistincte per d. l. fi.

hoc intellige in doli capace. vt. s̃. proxi. §. dixi. Sup tex. captus tutor. lz tunc ita demum si sibi remanet. dic vt. s̃. de atti. tu. §. ab hostibus. & dicunt docto. Ja. & Pet. & hoc in casu non finitur ipso iure nisi cũ demũ remaneat: sed in casu. j. pxi. finitur ipso iure: q̃uis tẽpus nõ sit mod⁹ &c. ff. de actio. & obli. l. obligationum fere. §. placet. quod prodest sciri ƀz eos: vt sciatur an succedat legitima vel non. iuxta. l. si quis sub conditiõe. de testa. tu ãt potes dicere ꝙ imo in primo casu etiaz desinit ipo iure ex quo alter desijt in ciuitate. j. eod. §. sed et captis. & dicta. l. si quis sub condi. in fin. et potest agi tutele. ff. de tut. et ra. dist. l. si pupillus. §. j. Sed bene verũ est ꝙ remanet species postliminij. ff. de legiti. tu. l. j. §. apud hostes. Sed p deo q̃s administrabit bõa hui⁹ pupilli capti serui hostiuz potest dici quod detur eis curator. l. ab hostib⁹. ff. ex q. cau. ma. & d. §. j. tutor aũt dari non potest cũ sit seruus hostiuz. s̃. de iur. per. §. fi. iuncto. s̃. de tuto. §. j. cum dicit in capite libero.

1 ☞ Filiusfamilias an possit esse tutor legitimus.

2 Tutor si fiat monachus vel ep̃s an desinat esse tutor.

Minima. ¶ † In gl. scilicet emancipatiõe. 1 si. hec gl. nõ videtur posse stare: nec in primo nec in secũdo dicto: q2 filius viuẽte patre potest esse tutor legitimus si pater sit impeditus tali impedimẽto de q̃ spes nõ sit ꝙ tolli debeat: tunc em̃ primior succedit iure tutele. vt. s̃. de excu. tut. ff. de legi. tu. l. iij. §. fi. l. fi. ff. de ex. tuto. l. nõ solũ. §. si quis. & ibi no. Item nõ pcedit in eo qd̃ dicit nisi i casu ꝙ q2 ꝯstat ꝙ talẽ seruũ filius manumittere nõ posset ᵇ. C. de bo. que libe. l. f. §. filius autem. Preterea si gl. intẽd dicere in hac exceptione quod in casu quo talem seruum manumisit perdit tutela per emancipationẽ falsum est q2 q̃uis pdat illa q̃ iure actiõis ret net: q2 desinit esse agnat⁹ nõ tñ ille iurepatronat⁹: quia in illa nõ insp tur agnatio, sed solum iuspatronat⁹

nō cōpetit ex verbis: sz ex mēte. s. de le. a pa. tu. vnde si hec gl. nō fuisset hic scri b
2 pta nō esset vis. ¶ f Sed quid a si tutor
8 fiat monachus vel episcopus videtur q desinat ad instar illorū qui fisco ser uiūt vel reipu. j. de excu. tuto. §. j. Spec. hoc tāgit in ti. de tuto. §. gnāliter. ver. itē oppone. et tz q desinūt q pōt esse, vex de iure cano. s. q possent gerere tutelas. lxxxvj. di. c. puenit. xvj. q. j. gnāliter. sz de iu. ciuili videt ptriū. C. de epi. et cle. auk. pslby. in fi. ff. de exc. tu. l. athlete. §. gētiū psidat. sz si ipe pupillus itret religio nē vr tutela finiri ad istar illi q sedat i arrogationē. j. proxi. sz dic nō finiri adistar illi cū nō possit fieri monach añ. xiiij. an. ex de regula. c. j. et c. signifi catū. et c. cū sum. e. ti. et c. j. et c. bñficiū. lib. vj. et no. p hūc. §. q legitia tutela sēt adēpta pit capitis di. vt dixi. s. de legi. agna. tu. §. fi. dic vt ibi. et p hec iura pt dici sz. Ja. et Pe. q si cā comitta alicui cañ. vel i dignitate existēti q nō posset cognoscere si desierit eē cañ. vel i digni tate: qz cessante cā cesset effect. et e. C. de epis. et cleri. gnālr. ff. de pac. l. q die rū. sz eos. hoc disputat plene arch. ex de rescri. c. statutū. §. sancim. li. vj. vbi tenet q pt. ar. C. de vetera. l. fi. li. xij. in 1 gl. vt. j. de suspec. tu. ibi cuz dicit. qñ tu. vel cu. esse: disinit. l. j. caue tñ: qz qūis finit tutela predictis modis tutores 2 tñ nō liberāt piculo: nisi curatores pe tāt. C. q pe. tu. admone. de admi. tuto. l. 3 ita autē. §. fin. et l. a tutoribus. §. j. et l. tu tores. qui post finem.

¶ De curatoribus. Rubrica.

¶ Continuatio patet. finita tutela mi nores indigent curatorib. seq̄t de eis.

b **Masculi** b **dātur** d

c ¶ In gl. j. a pretore. i fi. c vi 1 de plene. s. de atti. tu. §. sz hoc iure in fi. §. rō aūt huī est: qz lex magis voluit subuenire pu pillo q minoris ḡsilij ē q puberi. Sz ob. in auk. vt. li. ma. et aui. §. j. spe. et t q qūis curator nō possit dari i testamē to. pōt tñ dari in vltima voluntate. in titu. de cura. circa pn. hoc est mirabile: qz lz plus in non solenni q in solēni et

¶ Sed quid. Vide hic. Ang.

¶ Masculi. Diuidit iste ti. i tres ptes prio ponit de curatorib dari puberib. scdo de datis illis q laborāt aliq mor bo tertio de curatore dato pupillis scda ibi. furio so. tertia ibi. iterdū. ¶ In fin. Delegat tñ non pōt dare cura tore nec p curatorē vt not. Jmol. i. c. pertio. de procur. nisi in bñfi cialib. vt in. c. si an. xiiij. s. de iu di. in. vj. vel in cā coraz eo. vertēte l. fi. §. j. C. de admi. tuto r. ¶ In gl. sup hac gl. qrit Ange. an curator det inuitus et dicit qre gularit vo lens cōsti tuit: sed ex cā cogi pōt et dr in cu rator bōis dādo. vt. l. ij. §. itē qrit de cur. bo nis dā. Itē qrit h idē

ptōia iura. argu. vacil lat. extra de iudi. si an nū. li. vj. c. cyprian. xxj q. iij. sz certe illud. c. ni hil facit. vnde dic apte q curator non datur in testamento nec illud. c. quicq facit contra. sed tm inhibet ne clericus vel deo seruiēs noiet in curatorem vel tutorez.

¶ Itē non ob. auk. vt li. ma. et auie. in pri. qz ibi nō est ver curator: sz di spensator seu guberna tor: et bñ hoc declaratur ibidē: qz noiatū p testā tē nūq vocat curatorē ac dispēsatorē vel alio noie: sz illū quez dat iu dex de q ibi subijcit no miat curatorē: vt ibi pz.

☞ Ager volēs ptra pupil lū q̄r puidebit ipi pu pillo de tutore si fi hēat.

Tutor an detur furiosus et prodigis inuitis.

Curator dat ad litē an dēat ḡpelli subire onus.

4 An aūt talis curator te neatur appellare.

Item inuiti.

¶ In glo. b tūc enim in fin. vnde dic secundum doctor. Jaco. et Pe. † qd an iudex ex officio suo nemine petēte possit dare curatorē. et dicit q pdigo et furioso sic: sed nō alijs p glo. in. l. hoc aūt i pn. ff. ex qbus cau. i pos. ea. et ibi oio vide bar. et vide bar. i. l. iij. i pn. de cu. bo. dan. itē qrit idē an absēs possit dari curator. et dicit q nō. qz potest ser uari forma data a. l.

aut aliꝗs vult agere ꝯ infantē ⁊ illi nō
acceperūt nec eis datur.vt.ff.de tute.l.q̄
hꝫ.§.si pupill⁹.q̄d ergo fiet qꝛ citari n̄
pōt.ff.de in ius vo.l.necꝫ.Dicūt doc.ꝙ
volēs agere habet duo remedia:vel ꝙ
adeat iudicē vt ꝓuideat ei de tutore.
C.q̄ pe.tu.l.j.vel ꝙ citet amicos ⁊ si
nullus cōpareat q̄ eū defēdat fiet mis
sio i bono.pos.ff.ex qui.cau.i pos.ea.
l.hoc aūt.⁊.l.apd̄ iul.Si vo sit maior i
fante vel adolescens:tūc illi citabūt
vt veniāt recepturi curatores.ff.de ad=
mi.tu.l.j.§.sufficit ⁊ tunc cogent̄ reci
pere.nō tn̄ hūc vel illū:sꝫ ꝙ vnū eli=
gāt ⁊ ita itelligit̄.d.§.q̄ sibi vr̄ ꝯtinuo
sꝫ eos hoc idē no.ibi i gl.¶Qd̄ si no
lint venire vr̄ ꝙ iudex ecclesiasticus
possit eos excōicare.vt dixi.s̄.d̄ auto.
tuto.§.necꝫ vel fiet missio ꝯ eos fortio
ri rōne ꝙ̄ ꝯ ifantē.vt.s̄.dixi.vl' iudex
faciet eos venire realit̄ si actor hoc re
quirat.C.quomodo ⁊ qn̄ iudex.l.cōsen
taneum.vel capitis pignoribus coget
vel aliīs remediīs d̄ quibus dicet̄.j.ti.
2 j.§.pe.¶†Doc.q̄runt nūquid furiosis
et prodigis iuris dat̄.⁊ dicūt ꝙ sic:nec
expectat̄ velle eoꝝ cū velle nō possint.
ff.sol.mat.l.ij.§.voluntatē.sed muto
surdo vel alia infirmitate detentis nō
datur inuitis cū sint maiores ⁊ possūt
ꝓcu.cōstituere sꝫ eos.¶Uident̄ ergo
concludere ꝙ prodigi furiosi seu men
tecapti non vocabuntur qn̄ dabit̄ eis
curator sicut nec pupill⁹.ff.d̄ tut.⁊ cu.
datis ab his.illud.Sed ego credo.ꝙ
bonū est eos vocare ⁊ ꝙ iudex eos au
diat ⁊ statū eoꝝ videat.⁊ eēm cum ma
gna et plenissima cāe cognitione ad
h̄ ꝓcedēdū est.ff.d̄ cu.fu.l.obseruare.
ex talib⁹ eēm poterit q̄ plurimū i forma
ri.argu.ff.de mi.l.minor annis.§.⁊ spe
ctu.C.q̄.⁊ ad quos.l.j.ff.d̄ testibus.l.
iij.§.sicut.Sed quid si adolescens con
uentus dicat nolo habere curatorem
ad litē:s; volo habere generalē.Ur̄ qd̄
sit audiēdus cum lex dicat pete ei cu
ratorē ⁊ itelligat d̄ generali.C.qui pe.
tu.l.j.⁊ hec nisi faceret i fraudē forte
vt cā actoris differet̄:qꝛ curator gn̄a=
lis faciet iuētariū.⁊ hoc pēdēte nō ꝓue
niret̄ vl' forte si sit iudex delegat⁹ a ꝓn

cipe q̄ nō posset dare tu.gn̄alē ⁊ pōt da
re ad litē i eū his casib⁹ nō crederē [illegible]
diēdū iuxta.c.si ānū.extra d̄ iudi.li.vi.
3 ¶†Sed nunq̄d talis cura.ad litē pōt
cōpelli suscipe on⁹.Nō vr̄.ff.d̄ cu.bo.
dā.l.ij.§.querit̄.Cōtra.C.de adminis.
tu.l.sancim⁹.credo ꝙ verius iura indi=
stincte dicūt eos cōpellendos.j.tu.in.§.
pe.Et credo ꝙ etiā dē ꝯpelli satisdar̄
rē minoris saluā fore.ff.rē pu.sal.fo.
⁊ si ad species.sed non iudicato solui
do ex quo constat de ei⁹ constitutione.
C.de admi.tut.l.sancimus.§.defensio
nē.ff.de admi.tut.l.vulgo.⁊ hoc no.in
specu.de curatore.ver.sed nunquid in
4 uitis.¶†Sed an tenetur appellare ⁊
an potest prosequi.Dic vt not.in pro
curatore.C.de procurato.l.inuitus et
ibi scripsi.quia si appellat̄ ab interlo
cutoria pōt.si a diffinitiua non.vt.C.de
appella.si actor q̄uis de ꝓcu.aliud di
cat̄.Uel dic ꝙ secus in actore qui non
hꝫ ita latā potestatē.Et nota.ꝙ hm̄oi
cur.nō pōt dari:nisi si p̄ns.vt.d.l.qui
hꝫ.§.si pupill⁹.ff.de tute.⁊ tn̄ secus vi
in tutore seu curatore generali:iō nō
currit tp̄s ad excusandum nisi a tpe
quo scivit se datū.C.de admi.tu.l.⁊ i
scisses.ff.de admi.tu.l.j.j.tu.§.quinqua
ginta.⁊ pꝫ.ff.de tu.⁊ cura.da.ab his.l.
ij.⁊.l.si.⁊.l.illud.⁊ forte est rō:qꝛ in ta
bus curatorib⁹ non seruat̄ tanta solē
nitas in eoꝝ excusationib⁹ admittē
dis ⁊ audiendis ne lites prorogentur
sic̄ in illis q̄ gn̄al'r dant̄:iō lex statuit
ꝙ essent p̄sentes hi q̄ dant̄ ad litē:vt cicius expediret̄ ne lites ex litib⁹ ⁊c.C.
fru.⁊ litis expen.terminato.Sꝫ an
dari p̄senti.Et certū est i pupillo ꝙ
vt.d.l.q̄ habet.§.si pupillo.sed i adul
to ꝯ vt ibi no.p.l.inuit⁹.§.his qui.
ꝓcu.Sꝫ dic ꝙ tenet si ratificet:vt ib
al's nō.ff.d̄ iudi.licet.⁊ qd̄ hic d̄r de
ra.ad litē videt̄ dicēdū de curatore
speciale negotiū ad qd̄ cōstat posse
ri.ff.de iu.do.l.sine generalis.
1 ☞ Furiosus ⁊ ꝓdig⁹ an differāt q̄
ad curatoris dationem.
2 Prodigus quis dicatur esse.
3 Error in datione tutoris in facti cā
sa vitiat actum.

a Furiosi. ¶In gl.no.hic in fi.a
vide d hoc.s.de tutu.
tu.circa pn.sz vr q mẽtecaptus daẽ cu.
a lege.i auẽ.vt hi q res mi.obl.se ha.p
hi.§.z h puenit.Sz expone ibi itrodu
cũt leges q puidesẽ d cur.diuersis tñ
modis:vz h.qz qbusdã puideẽ p.l.ipo
iure:aliijs p ptorẽ a lege h disponente
vt mẽtecaptis tc.j.pri.§.z hec bñ hic
colligiẽ p verbũ:sz q aduersaẽ diuersi
1 tatẽ denotat.¶†Et no.q cõuis hic eq
parẽtur furios9 z pdig9:est tñ dria: qz
furioso stati est curator agnat9 prim9
sz pdigo nõ nisi demũ post.iterdictio
nẽ:vt no.ff.e.l.j.pz e.ti.l.obseruare.ff.
de ver.obli.l.is cui.z ibi no.imo qcqd
facit pdigus tz añ interdictionẽ.ff.p
emp.l.si qs cũ sciret.qd verũ est sz qi=
dã:nisi esset notorie pdig9:nã tũc non
est op9 interdictiõe.iuxta illd qd not.
ff.d test.l.is cui.p quo facit.ff.d admi.
tu.l.tres tutores.§.si.qz in notorijs nõ
est op9 declaratiõe.vt.ff.de aut.emp.l.
2 emptorẽ.de ver.obli.l.decẽ.¶†Sz qs
vr pdig9.ille q tpo seu finẽ expẽsarũ n
hz.ff.e.l.j.§.j.subaudi ihonestarũ seu i
dẽniũ.nõ eñ ex eo q vẽdit ẽ bõis suis
z magna facit puiuia honestarũ psona
rũ censeẽ pdig9 notori9:qz z sapiẽtes
qñq hoc faciũt.Itẽ si semel male con
sumpsit nõ seqẽ q semp h faciat iõ ne=
cessaria est modificatio in oib9 talib9
casib9.z licitũ est reb9 pprijs abuti.vt
l.j.§.j.ff.so.ma.de pe.her.si qd posi.§.
sicut nec eũ cẽserẽ notoriũ pdigũ:nisi
apertissime appareat:vt si dat qd valet
cẽtũ libras p cẽtũ denarijs.vel idistin
cte cuilibet petẽti sine mẽsura sine cãz
frequenter hoc constat populo.z si be=
ne consideres paucos reperies noto=
rios cõuis multi alij reperiãtur.Unde
si reperirẽtur ita notorij sic qd nullus
ignoraret satis crederẽ de eqtate q nõ
deberet reportare fructũ q cũ tali sciẽs
cõtrahit.ar.l.tres tutores.§.si.z idẽ cre
derẽ si sciret eũ expositurũ in turpes
vsus.p.l.si qs cũ sciret.i si.cõuis gl.ibi
z in.l.j.ff.de ali.aliter intelligat.Item
no.q sm hu.prodig9 est vltra modũ
largus et effundens.Papias vero di=
cit prodigus profusus consumptor et
luxuriosus sumptuosus
gluto.vnde in Theb.p
digus excedit mensu=
ram:largus honori ser=
uit:fructificat parcus.
auarus eget.vnde hie=
rony.auarus obolo in=
diget.auarus est qui re=
tinet necessario vel vti=
liter expendenda z que
vsus postulat.Largus
qui sumptum facit ex ra
tiõe mentis.Frugi mo=
derator seruator et ab=
stinens alieno suo con=
tentus.Unde Seneca.
frugalitas est pauper=
tas voluntaria nec po=
test studium salutare fie
ri sine frugalitatis cura
Dauid in scripturis cõ
mendatur:quia in libe=
ralitate parcus fuit vel
melius sobri9.ff.de edi.
edic.si quis vẽditor.de
transact.l.cum hi.§.sed
z personarum.prodigus
dicitur.vt.s.Sed gloss.
querũt qd si interdicaẽ
alicui vt prodigo q pro
dig9 nõ est z gl.videtur
tenere q valet interdi=
ctio.vt nota.in.l.is cui.
de vb.obli.de vsucap.si
ab eo.facit pro glo.quia
snia lata ex falsa cã tz:
vt dixi plene.s.q ma.ac.
pos.vel nõ.§.semel.Itẽ
erronea nisi sit error ex
pressus.ff.de sen.si ap=
pel.l.j.in.pn.Item.sen=
tentia facit ius.ff.de li.
ag.l.iij.i pri.de inoff.te
3 sta.pap.§.fina.¶†Item
facit pro glos.ff.de cura
fu.l.si furioso.In con=
trarium facit.ff.de tu.et
curat.da.ab his.l.scie.
Item quia quoties in
datione tutoris erratur
in facti cã.non valet qd

a ¶In gl.
hic in fi.cõ
tra hãc gl.
tenẽt Bal.
Io.de pla.
christ.z ias.
hic vt om=
nes acci=
piũt a.l.cu
ratorẽ q ex
defectu mẽ
tis suu pe
tere neqũt
lz ange.te
neat cũ gl.
item an no
torie pdi=
go censeaẽ
interdicta
administra
tio ipo iure
z qlr iterdi
caẽ.z an ei9
9ct9 firme=
tur iuramẽ
to.item an
obligeẽ ex
delicto.et
an teneat
datio cura=
toris z pro
digo ei qui
nõ est pdi=
gus.z item
qs dicatur
furiosus vẽ
pdigus et
quo differ=
rãt.vide s
per doc.

a ¶ L.pe. Quidē verum in habente dilucida interualla. vt. l. non solū.§. fi.et.l. post susceptam. ff.de excu. tuto. secus i perpetuo furioso scdm Ange. hic.

agit.ff.de tuto. & cura. da. ab his.l.tutor si petitus.& per cōsequēs idē in datione curatoris cū sit cōformitas:vt in rubrica eiusdē ti.§.eo.§.j. Itē qr qn̄ qd disponitur seu cōstruit in statu quo ab initio erat recte dispositū seu cōstitutū ipso iure expiraret nullum est qd agit:sz sic est i pposito:qr recte facta interdictio.seu cura datio desineret ipso iure si desineret esset pdig9. ergo in casu quo nō est nō valet interdictio seu cura.datio ipo iure. 1 maior pbatur.ff.ad carboñ.l. iij.§. puberi.ar.ff.de vsufru.l. ti:io. cū moreret minor ff.de cur.fu.l.j.in fi.Quidā dicūt qtz si iudex crebat eū pdigū si sciret a nō esse no.ar.ff.de iudic. si ptor.§.marcell9. et qd no.C.d satisd.l.j.ff.de pcu.l.si procu. ¶ Ego credo q nō tz.ad 2ria pz responsio.snia pro veritate &c.vex est in casib9 & qn̄ tz.Itē non ob.q ex falsa causa lata teneat & ex errore &c.qr hoc in datiōe tutoris nō obtinet. vt.l. tutor si petitus.§. alleg. l.aūt si furioso debet intelligi in casu dubij:qr 1 si certū esset nō esse pdigū nō daret curator : vt ibi dicit Iac.de ra. Sed quid ecōtra si cū esset verus pdigus iudex pnūtiauit eū reductū ad sanos mores an tz snia:vl an remaneat iterdictio primo facta.Ar. q remaneat.d.l.j.de cur.fu.Cōtra.ff.de mino.l. minor. xxv.an.addito. C.si mi.

se ma.di.l.j.&.ij.d in ite.resti.l.d tute. ¶ Et no.q q̄uis ex negligētia nō posit fieri interdictio priuate persone an. l.etiā.§.j.sol.ma.tñ regibus & principibus terrarū quoꝝ negligentia plus ledit q̄ priuatorū pōt fieri & multofortius prelatis.extra de sup.neg.prela.c.grandi.lib.vj.dic vt ibi.iunge.§.de his qui sunt sui vel alie.iur.§.fi.

Sed & mētecaptis.

¶ Idem potest dici de quibusdā aliis qui reb9 suis supesse nō possunt: & idō si qs debeat se absentare cā reip.vl alia iusta & necessaria causa pōt dici q possit petere curat.dari bonis suis.vt no. in specu.de tu.§.viso.ver.sed an is qui.

☞ Tutor nō datur habenti tutorem.

Interdum.

¶ In gl. vel etiā tutores.i.fi. pro hoc facit.ff.de aut.tu.l.curatorē.de ap. l.cū in vna.§.tutor.& hoc tñ fieri nō d[...] nisi ex cā.ff.de tut.& cu.da.ab his.l.curator.&.l.curatorē. ¶ In glos. fallit [...] de tute.l.pe.a hoc verū de pperuo furioso. Sec9 i eo q cōsueuit habere dilucida interualla.vt.ff.de excu.tu.l.nō solum.§.pe.& no.eo.tit.l.post susceptam. ¶ In fi.eiusdē glo.bene reperit q [...] dātur simul & vterqz administrat. C.de test.tut.l.ij.sz ibi dātur simul habito respectu ad tps mortis quo vtrūq̄ confirmat. ¶ Itē pro rōne glos.§.posita [...] plenū nō admittit &c.facit qd dicimus q duo non possunt esse dñi insolidum ff.cōmo.l.si vt certo.§.si duobus.de ca[...] strē.l.hereditatē.§.pater.& de possessorib9 ibi.ff.d acq.pos.l. iij.§. ecōtrario. †Est ergo regula q nō datur tutor tutorē habenti:vt hic si primus non fuit verus tutor:qr forte non iure datus [...] det q prim9 debeat remanere antēq̄ alius detur ad instar electionis q secūdo non pōt fieri:nisi prima cassata.extra de elect.cōsideramus.&.c.audiui. Sed cōtra videtur expressum.C.de [...] fir.tu.l.si vt proponis.& pro hoc vide[...]tur q collatio facta de beneficio quod alius detinet vel in quo institutus [...] de facto tz.qd est verū si fiat ab ordinario. Sec9 si ab executore.vide [...] preben.

prebend.c.licet.lib.vi.cum ibi notatis. a

1 Actor vel procurator quãdo possit dari pupillo.

2 Iconomus ecclesie a quo debet ꝯstitui ⁊ an debeat esse ecclesiasticus.

Adde ad idem nu.3.⁊.4.

5 Actor ⁊ sindic⁹ an ⁊ in quib⁹ differũt.

6 Uniuersitas an possit facer̃ ꝓcuratorẽ.

1 Quod si tutor. †In gl. ꝟsi em̃.i fi. ñ sit ergo minor infãte vel absens tũc necessario actor fit: vt.l.decreto. si aũt maior sit ⁊ pñs innuit is.§.ꝙ nõ possit dari actor sꝫ ꝯstituat̃ ꝓcura.q2 tũc nulla necessitas nec cã interponẽdi decretũ ⁊ sine cã neminẽ adit ꝑtor: vt hic.⁊ ff.de trãsac.cũ hi.§.vlti.& ⁊ istud satis vr̃ ꝓbabile: q2 nõ recurrit̃ ad iudicis autoritatẽ de eo qd pupill⁹ põt ꝑ se.ff. rem pu.sal.fo.l.ij.⁊.iij.C.d iu.deli.l.potuit.gl.tñ videt̃ velle ꝙ etiam eo casu possit constitui actor.vt.l.decreto.ff.de admi.tu.ꝑ q̃ facit tex.ibi cũ dicit si tñ ⁊c.sꝫ expone ipꝫ ꝓut scdo mõ exponit̃ ibi in gl. ¶In gl.tutor. ibi cũ alle.l.in

a oẽm.hoc nõ vr̃ verũ: q2 ali⁹ adiutor siue actor ali⁹ curator est adiutor eñi siue actor ꝯstituit̃ a curatore seu a tutore cũ decreto iudicis: sed curator a iudice vt no.in.l.solet.dic vt ibi. ¶In ea.glo.

b cũ allegat.§.ħ ꝓculdubio[b].hoc verũ in reb⁹ ẽpalib⁹ i reb⁹ capituli ipm capl'ꝫ cũ ꝯsensu ẽpi si res sint discrete i casib⁹ simul ꝯstituũt ẽps ⁊ capl'm: vt no. in spe.de sindico.ꝟ.itẽ ꝙ nõ est ꝯstitut⁹. ¶†Itẽ no.ꝙ dꝫ ꝯstitui d illis q̃ sũt de eccl'ia.C.d epi.⁊ cle.l.i ecclesijs.ad instar sindici.ff.qd cuiusq vniuer.l.plane.⁊ ibi no.dũ tñ nõ sit cognit⁹ ẽpi.vide qd scripsi.C.de sac.san.ec.auẽ.qbuscũq.⁊.l.iubem⁹.an aũt reqrat̃ decretũ in cõstitutione.gl.voluit ꝙ sic extra de iura.ca.c.impator.sꝫ Inno.⁊ doc.ibi ꝯ. c

2 ¶In e.gl.ibi cũ allegat.§.defensores ꝯstituit̃ aũt sindic⁹ ab vniuersitate ad oẽs cãs pñtes ⁊ futuras: nec in ei⁹ cõstitutiõe opus est decreto: vt põt colligi.ff.qd cuiusq vniuer.l.itẽ eorũ.§.si decuriones.cũ seq.ibi sꝫ hodie hec oia. Quidã tñ voluerũt dicere ꝙ esset opus decreto.ꝑ qb⁹.ff.vt in pos.leg.l.a mu-

¶Nõ videt̃ verũ.Ang.eñi ħ ponit differẽtiã iter curatorẽ ⁊ actorẽ.⁊ not.ꝙ si ꝯstituat̃ a tutore cũ decreto iudicis satisdat ipꝫ tutorẽ rẽ ra.ha.nisi eẽt dubiũ de tutela tutoris.si ꝟo ꝯstituat̃ a iudice ad petitionẽ tutoris satisdat pupillũ rẽ ratã haberi.

nicipio.C.de kui.reipu.mann.l.j.⁊.ij. exẽplũ: vt not.in spec.de sen.ꝟ.itẽ ꝙ ꝯstitut⁹ est.q̃ꝛ opi.nõ est vera.vt aũt hui⁹ pleni⁹ notitiã habeas q̃rit̃ an oẽs de vniuersitate debeãt vocari i creatione sindici.Ad hoc dicas ꝙ si vniuersitas cõmisit aliqb⁹ ꝙ hoc facere possint illi vocãdi sunt ⁊ facere pñt aliis nõ vocatis ff.ꝙ cuiusq vniuer.l.itẽ eorũ.§.si decuriones.si aũt nõ ꝯmisit videt̃ oẽs vocãdi q̃ ꝯmode vocari potuerũt qd arbitrio iudicis reliq.extra d elec.cũ iter.Si tñ i ħ sit aliqua cõsuetudo serua eã eo.ti.in.c.genesi.⁊.c.ne ꝑ defectu.sꝫ q̃d si vocati nõ veniunt oẽs. ¶†Dicũt q̃dã ꝙ si due ptes sũt presentes pñt ꝓcedere ad creationem[c].⁊ illud

b ¶.§.hic ꝓculdubio. Qd est verũ i reb⁹ tẽpalib⁹ ẽpatus: sꝫ i rebus capl'i cõstituit̃ a capl'o d cõsẽsu ẽpi dꝫ ꝯstitui d illis q̃ sunt l eccl'ia. nec reqrit̃ dcretũ sicut nec in sindico. ⁊ an vbi reqrit̃ ꝑsumatur interuenisse. itẽ si iteruenerit an tũc sindic⁹ a sola

3 vniuersitate poterit reuocari: ⁊ sic cui⁹ morte finiat̃ mãdatũ a qb⁹ creet̃ sindic⁹: ⁊ ipi⁹ creatiõis istrꝫ q̃l'r formet̃.itẽ q̃s possit obligare dict⁹ sindic⁹. itẽ q̃s dicat̃ inimic⁹ capital'.vid ꝑ bar.i.l.iij. §.fi.ff.de ali.leg.⁊ q̃ dicant̃ inimicitie capitales ibi.bar.⁊ gl.in.l.lꝫ.ff.de arb. ⁊ in auẽ.de testibus.§. si vero odiosus.

c ¶Ad creationẽ.Add d ꝟitate hui⁹.q. ꝑ bar.i.l.nec pign⁹.C.d ne.ge.⁊ i.l.ꝑ curatores.⁊ ibi dixi i apost.ad Ja.reb. nu.iij.C.d dcurio.li.x.ibi dixi sigillatĩ an debeãt ꝯsentire ꝯstituẽtes: ⁊ an eorũ noia debeãt scribi.de q̃ etiã ꝑ bar.in.l. fi.C.d vẽ.re.ci.⁊ doc.ꝑsertiꝫ panor. i.c. j.col.iij.ꝟ.vlt.q̃ro de sindico.vbi.ẽt no taui in apost.ad cũ extra de procura.

in quo consentiat maioꝛ
pars duaꝝ partiū tene=
bit. vt not. ff. qḋ cuiusqꝫ
l. ꝙ maioꝛ. C. de decu. l.
nominationū. ꝓ quo. ff. de
decre. ab ordi. fa. l. ij. et
hāc opi. sequit̄ Inn. ex=
tra ḋ elec. eccl'ia. Hos. e.
ti. cū inter. gl. lxiij. dis. c.
iiij. Bar. hāc opi. sequit̄
extra de ele. c. lz. de his
q̄ fiunt a ma. par. capl'i.
c. j. Sz in. c. qꝛ ꝓpter tz
opi. ꝯriā ꝙ valeat qḋ fit
a minore ꝑte p̄sentiū: ꝓ
quo facit. d. l. nominationū.
⁊ hāc tz archi. extra ḋ re
scrip. c. duob⁹. Posset di=
ci ꝙ in his q̄ nō necessa
rio incūbūt: sed fiunt ex
grā ꝙ si sint ardua qḋ
oporteat adesse duas ꝑ=
tes ⁊ oēs ꝯsentire. l. aut.
ḋ ofen. ciui. §. fi. iuxta il=
la q̄ cōsueuerunt notari
ex̄ ḋ ꝯsti. c. cū oēs in his
q̄ incūbūt necessario vr̄
distinguēdum an nego
tiū sit ita artū ꝙ esset dā
nū vel periculū expecta
re p̄sentiā alioꝝ: ⁊ tūc p̄
sentes possunt expedire
ꝗuis sit minoꝛ pars. et
sic saluaret̄ opiā. archi.
Si vero nō sit ita artum
vr̄ ꝙ due partes sint ne
cessarie ⁊ ꝙ maioꝛ pars
illaꝝ duaꝝ partiū ꝯsen=
tiat. ar. l. maioꝛ. ¶ Sed
q̄d an saltē ad defensio
nē posset minoꝛ pars cō
stituere sindicū. videt̄ ꝙ
sic: qꝛ vn⁹ sol⁹ posset de
fendere. extra ḋ ꝯces. p̄=
bē. c. ꝑ lr̄as. ⁊ h̄ tz spe. ti.
ḋ sindico. circa p̄ncipiū
⁊ ita asserit fuisse obten=
tū. q̄ opi. pōt ꝓcedere lz
ea q̄ dixi: qꝛ necessario i
cumbit defensio in casu
tñ vnus posset ꝯstituere

si ius vniuersitatis redigisset ad vnū. ff.
quod cuiusqꝫ vniuersi. l. sicut. §. fi. dic v
4 ibi. ¶ † Quomodo autem probabūtur
non vocati. dic extra de elec. c. bone. in
magna gl. Sed quid si vniuersitas hz
rectorem ⁊ consules an possint creare
sindicū etiā si non sit specialiter h̄ eis
cōmissum. ¶ Glo. videtur dicere ꝙ sic.
ff. ad trebel. l. ita tamē. pro qua facit qꝛ
ordo decurionū constituit. vt. l. nulli.
l. item eorum. ⁊ facit. ff. de ori. iu. l. ij. §.
deniqꝫ inq̄re quid consuetum est. vt. l.
nulli. ibi cū dicit lege. ⁊ facit. ff. de ꝯdi.
⁊ demon. l. municipes. ¶ Sz q̄d si ostē
ditur instrumentum in quo cōtinetur ꝙ
talis vniuersitas facit sindicū: nūquid
sufficit. Docto. dicunt ꝙ si instrumentū
dicat ꝙ tota vniuersitas vel omnes de
vniuersitate ꝙ sufficeret. Si aūt oporte
tet nominari constituentes nisi esset
tot ꝙ esset impossibile inscribi in pelle
pergameni: tunc enī sufficeret si tabel
lio scribat maioꝛ ⁊ sanioꝛ ps ⁊c. vt ple
nius noi. Hostien. in sum. de sindico §
qualiter. ⁊ Spec. eo. ti. poro. ꝯ. ti. q̄
si in aliquo. que dixi in duabus parti
bus ⁊ maiori parte vniuersitatis: in
ligo etiam de administratorib⁹. ⁊ ma
iori parte procuratorum in quo fuer
possunt expedire non vocata vniuer
tate. Item hec omnia seruiūt ad ꝯstitu
tionem economi. aliud autē cōstat q
constitutione sindici debet vocari re
ctoꝛ vniuersitatis: vt no. in spec. ti. ꝗ
nūquid vniuersitas. nisi esset excōica
tus: vt in summa Hosti. d. §. ti. tamen
Ego vidi Iudiciū iudicari Parisi⁹ ꝙ vbi
maioꝛ pars seu rectoꝛ est excōicatus q
vniuersitas nō pōt ꝯstituere sindicū
nō video quomodo possit sustineri iu
diciū: qꝛ cū excōicatus habeat ꝓ ꝯ
tuo. xj. q. iij. nemo epoꝝ. ius vniuer
tis recedit penes alios. vt. l. sicut. §.
extra de regula. c. fi. li. vj. vide extra
ꝓcu. c. fi. vel forte fuit iudicatū: qꝛ cu
ria laicalis nō admittit exceptionē ex
5 cōicationis. ¶ † In fi. eiusdē gl. hec
veritas ꝙ differūt sumēdo ꝓprie ter
a actoris[a]: qꝛ actoꝛ cū decreto ⁊ ad lites
p̄sentes: sindic⁹ sine decreto ⁊ ad cau
nes presentes ⁊ futuras vt. s. dixi. h̄

a ¶ Actoꝛ
hodie tñ nō
sit differen
tia in noīe
vt in. c. pe=
titio. de ꝓ=
cur. vt per
Ange. hic.
adde Spe.
in ti. de his
q̄ alie. no. i
iud. iter. §.
sindicus. ⁊
seq. glo. in
l. neqꝫ pi=
gnus. ⁊ ibi
Bar. C. de
nego. gest.

inter actores videt esse differetia: qr a
actor constitutus a tutore constituitur b
cum decre. sed actor vniuersitatis non c
vt no. ff. rem ra. ha. l. actor. sed hoc nō
est verum: immo et actor vniuersitatis
fit cum decre. vt. l. item eorum. §. si decu
riões. de liber. vniuer. l. j. l fi. est ergo
differentia solum in modo cauēdi: vt
ibi not. glo. in. l. neq3. C. de procura. vi b
detur assignare aliam differentiam: qr
actor vniuersitatis potest dari ad vnū
casum: sed actor tutoris nō. sed illa gl. c
non est vera et est contraria. C. de app.
6 si actor. ¶ † Sed quero an vniuersitas
possit facere procuratorē. Et dic q sic
tota qr domina est: sed eius administra
tores nō: et sic intellige. C. de decu. l. p
curatores. et in auth. de san. epi. §. si quā
do. extra de pcu. qr i causis. et per hoc r
videtur q executores testamentorum
non possunt constituere procuratorez.
de q scripsi. C. de epis. et cle. l. nulli. spe
cu. tn̄ ꝯ tit. de instr. edi. §. nūc vo. vsi.
sed nūqd ante litis cōtest. p quo facit
qr procura. ad negotia procur. ꝯstituit.
extra de pcu. c. j. §. fi. li. vj. et est magnū d
et mirabile q pcu. ad negotia possit fa
cere procura. et tutor non qui latiorem
administrationem habere videtur. Ui
des ergo plura nomina et quid signifi
cant et in quo differāt de iure ciuili. de
iure vero canonico videtur hec differē
a tia sublata[a]. extra de procu. c. petitio.
Hoc non credo: qr frustra ponerentur
ibi duo tituli diuersi. vnus de procura
toribus et de sindico hoc tn̄ bn̄ credo
q differētia noīm sit sublata q ad hoc
q non vitiet mandatū factū p illū qui
mandare pōt seu facere: sed solēnitas
cōstituēdi nō. Unde si quis qui pcur.
pōt ꝯstituere dicat cōstituo talē meuz
sindicū vel actorē cū plena potestate
agēdi: nō credo q debeat vitiari ex q i
constat de mādato et simplex mādatū
sufficit: sed vbi simplex mandatuz nō
sufficeret. qr non dn̄s forte ꝯstituit tūc
modus cōstituēdi nō immutat nec so-
lennitas: immo credo q nec differētia
nominum in casu illo.

¶ De satisdatione tuto. Rubri.

¶ Cōtinua vt l. j. gl. que est supra tex.

a ¶ Differētia sublata. Dicvt p Ang. h.
b ¶ Ne tn̄. Dic de hunc ti. vt h p Ang.
c ¶ Eo. ti. l. j. itellige qr dat⁹ a mr̄e dz ex
inqsitiōe ꝯfirmari: nō āt satisdare: vt
est tex. ibi. sm Ang. et Ja. hic. An āt tu
tor datus a
mr̄e l testō
debeat cuz
inquisitiōe
vel nō disti
guit: aut fi
li⁹ fuit ab
ea institut⁹
aut nō: aut
fuit dat⁹ a
maiori ma
gr̄atu: aut
nō vt dt ī an
ge. s. de at
tilia. tut. §.
sz hoc tur.
d ¶ In ꝯ-
riuz. Puta
patre red-
dēde rōnis
al's si i pn̄ti
nō teneret
datio saltē
i ꝯiudiciū
pupillorū.
itē pōt pce
der hec gl.
si iudex nō
sit vsus de
bitꝭ cautet
dādo. de q
b⁹ i §. sz ex
his. s. de at
ti. tu. al's se
cus. l. j. §. si
mg̃rat⁹. et
l. q ad here
dē. ff. de ma
g. cōue. nec
ot. §. scien-
dū. qr ibi h.
dr q inqsie
rit: ī3 q ma
les fideius
so. accepit
sm ang. h.

b Etta-
men[b]. ¶ In
gl. idē in cu-
ratorib⁹. ibi
c cum allegat. eo. tit. l. j.[c]
vel dic qd ille satisdat
cū confirmetur cum in-
quisitione. eodem titu-
lo. l. ij. de inquisitione.
tamen intellige vt dicā
l. proximo §.

r ☞ Tutores vel curato
res datiui an satisdare
debeant.

Itē ex inqui
sitione. ¶ In gl. scilicet
presumptione. ibi cum
d dicit in cōtrariū[d]. C. ad
macedonianū. l. fi. de rei
vxo. actio. §. accedit. si ta
men appareret notorie
de contrario deberet re-
moueri. ff. de admini. tu
to. l. tres tutores. §. fina.
¶ In eadez gl. ibi. vt hi
quires minorum. §. fina.
debent etiā de mandа-
to iudicis bona recipe-
re. C. ar. tu. l. fina. et face
re inuētarium. C. de ad-
ministra. tuto. l. tutores.
ff. de admi. tuto. l. tutor
qui reperto. hoc not. ff.
de leg. tut. l. legitimos.
1 in prin. ¶ † In fi. eiusdē
glos. distinguitur. ergo
in datiuis an dati fue-
rint cū inquisitione vel
sine: vt hic no. Sed gl.
videtur dicere qd indi-
stincte oēs datiui satis-
dāt. C. de tu. q satis non
de. l. j. p qua videt ꝯpl.

a ¶Dic q̄.
De hoc dic
vt h̄ p ang.
late scribit
de ceter; vi
de h̄ Ang.
de diuidē-
da tutela
late ꝛ d̄ bn̄
ficijs tuto-
ruz ꝛ cur. ꝛ
cessione a-
ctionum q̄
oīa bono
ordine hic
scribit An-
gel.ꝛ late.
Add̄ tu me
li⁹ q̄ꝫ p aliū
p An. cors. 1
ī suis sing.
ī. ꝟ. vniuer 2
sitas . vbi
ponit regu
lā affirma-
tiuā cū q̄n-
q̄ꝫ fallētijs
ꝛ ibi videꝛ
qd̄ addidi
ad eum.
b ¶Scien
dū. Diuid̄
hūc.§. ꝛ po 1
ne casuz su a
per eo.vt h̄
per Ang.
c ¶Mgr̄a
tus.Et no.
hic q̄ in oī
bus casib⁹
pupill⁹ cō
ueniēs tu-
torem p̄fer
tur ceteris
creditori-
bus . vt . l.
dabimus .
ff.de p̄uile.
cre.secus si
ꝯueniat iu
dicē.l.j.§.priuilegiuz.ff.de magi.ꝯue.

sum.ā.de atti.tut.§. sed
hoc iure cōtinuando.§.
nos autē in fi. ¶Dic q̄
aut daꝭ a maiorib⁹ iudi
cib⁹ ꝛ cū inquisitione ꝛ
nō satisdant.vt.l.pe. C.
e.ꝛ hic.Aut a minorib⁹
cū inq̄sitiōe vł a maiori
bus sine iq̄sitiōe ꝛ illi sa
tisdāt vt i ꝯrijs.ꝛ. ff. de
magi.cōue.l.j.§.si cura
tores.vn̄ q̄n̄q̄ꝫ daꝭ sine
iq̄sitiōe.vt.d.l.fi. pz.C.
de aut.pre.ꝛ sic vr̄ nota
ri in aut. vt hi qui res
mino.ob. ha.per hi.§.fi.
dic vt ibi.¶Item no.q̄
patronus nō satisdat.vt 2
d.l.legitimos.in prin.
☞Maiori parti an et
quando sit standum.
Ordo non seruatur vbi
iuris dispositio certa ē
vel esse potest.

Sed et si ex

testamēto.¶In gl.duo
ponit in fi.ꝛ est expres-
sum.d.l.legitimos.§. in
legitimis.dic vt ibi. ho
die vr̄ q̄ etiā iudex hoc
facere debeat.C.d̄ legi. 1
tu.aut.sicut. ¶†In gl.
dūmō.dic q̄ ᵃ i his que 2
spectāt ad singulos iu-
re ꝓprie tūc nō staꝭ ma 3
iori pti.ff.q̄ ꝛ a qui.l.ꝛ si
p̄uat⁹.§.fi.de polli.l.to- b
ties.i reb⁹ cōib⁹ est po 1
tior ꝯditio ꝓhibētis.ff.
cōi diui.l.sabinus.ꝛ.l.p
fundū.nisi vellet vti ad
vsum destinatuz. vt.l. si
edes.ff.cōi di.d̄ re. di.l.
ꝛ intm̄.§.fi.vel nisi in ca
sibus fauorabilib⁹.C.q̄
bo.ce.pos.l.fi.C. de cōi
ser.ma.l.j.de pact.l. ma
iorem.In his aūt q̄ spe- c
ctant ad vniuersos:tūc maior pars ob-
tinet in his q̄ facienda incūbūt:ꝛ idē
i delictis.ff.ad muni.l.q̄ maior.d̄ re iu
di.l.aliud.§.referꝭ.Fallit i casu.ff.de
magi.cō.l.j.§.j.vł ibi i negotio qd̄ vni
uersitatē non tangit.vt.d.l.circa p̄nc.
Sz in his que sunt gratie no.extra de
cōsti.cū oēs.in aut.de defen.ci.§.fi.in
his q̄ ptinēt ratione officij.idem.ff.de
arbi.l.itē si vnus.de re iudi.duo ex iu
bus.C.de aut.p̄stā.l.fi.in gl.j.se.i fi.j
dā habent.l.quoties ꝓ cōcor.alij ꝓ ꝯ
ria.Potes dicere q̄ ob.i eo q̄ ibi ordo
attēdiꝭ hic nō.ad p̄mū dic q̄ hic ordo
nō attēdiꝭ:quia oēs simul possunt ad
mitti.ibi nō.Itē hic ꝯcursu se non im-
pediūt:qꝛ dissensus eoꝝ causaret dam
nū publicū.ibi dissētiētib⁹ tm̄.¶†Itē
ordo non conseruatur vbi iuris dispo
sitio est certa vel esse potest.ff.de sol.
l.nec enim.Itez intellige q̄ pretor in
terponet partes suas non tamen com
pellet si nō consentiāt.ff.de admi.tu.
l.iij.§.plane.que als ob.

Item ꝛ in pluribus

¶In gl.per oīa.ibi nisi:qꝛ hic est gl
obscura ꝛ nulli⁹ vtilitatis:vn̄ vult di
cere q̄ illd̄ qd̄ dictū ē.ā. ꝟ.q̄d si nō p
ap ꝓbari ad dictū ex iq̄sitiōe.Un̄ q̄ ad
h̄ nō ē idē:sz q̄ ad alia sic ibi cū alli.
☞Actio subsidiaria q̄ ꝛ q̄lis sit:ꝛ in
locum cuius actionis detur pupillo.
Tutores plures ꝛ magistratus quo or
dine conueniri possunt.
Tutor vbicūq̄ꝫ vn⁹ in solidū ꝯueniꝭ
tur ei tria remedia.que sint illa vide.

Sciendum.

ᵇ ¶†In gl. l.
tutele.ff.d̄ ad
mi.tu.l.si plures.ꝛ.l.ij.hoc veꝝ sz op.
Azo:quā gl.sequiꝭ vbiq̄ꝫ ꝛ maxime.ff.
de tute.ꝛ rō.dis.l.j.§.nūc tractemus.sz
Hu.dicebat contra.vt no.in.d.l.si plu
res.§.si parcus.Itē itellige hos p̄ios
tres casus q̄ p̄mo ipsi tutores deinde
magistrat⁹:si ibi nō fuit fideius.q̄ p̄
serit ꝓ tutoribus.Si aūt fideiussores
fuerunt:tunc primo fideiussores post
ea magistratus ᶜ.C.de magist.cō.l.ad
uersus.ꝛ no.C.eo.tit.l.j.que valde ꝯ
stat nisi expōas ibi quā si exercuiss-

actionez ꝯ tutorē:vel eos q̄ cām ab eo
habuerūt.nō aūt itelligas ꝯ magistra
tus.⁊ hoc facit.d.l.luci⁹.§.pe.ẜ.ꝑ ꝯtu.
vbi ponit hūc ordinē.Sz an hi duo ca
sus ꝓcedāt siue sit diuisa administra=
tio siue nō.Gl.suppōit ꝙ sic cū hic nō
distinguat:sz in sequēti casu nō distin=
guit.⁊ idē i.§.nūc tractemus.Sz vide
ret verius ꝙ eēt in his duobus casib⁹
distinguēdū sicut i illis vt si diuisa es
set a testatore vł a iudice ꝙ primo q̄li
bet ꝓ pte demū magistratus:⁊ vr̄ ex=
pressum in.d.§.pe.⁊.d.l.duo.⁊ glo. hoc
satis dr̄ velle in.l.ij.C.de di.tu. Sz an
i p̄dictis duob⁹ casibus q̄libet teneṫ i
solidū.gl.nō aperit hic.sed in.l.si plu
res.de hoc tāgit. vñ hu. dicit qđ non.
Azo dicit ꝙ immo Gl.sequiṫ opi. azo.
C.de trāsac.l.j.⁊ in.l.ij.de admi.tu.ẜm
opi.hu.in.d.l.si plures.⁊ in hoc nō est
magnus effectus:quia Azo cōcedit ꝙ
q̄libet insolidū cōuenitur. nō tñ vnus
sine alio.vnde bñ ꝯcedit ꝙ q̄libet in=
solidū ꝯueniṫ.sz hz bñficiū diuisiōis
sed Azo dicit ꝙ nō hz vbi dolū cōmi=
2 sit.vide ibi.¶†In fi.eiusdē gl.hec gl.
nō facit mētionē nisi de quatuor casi=
bus.Sz.C.de di.tu.l.ij.ponit q̄nq̄: vi
delicet tres q̄ sunt in tex.⁊ duos alios.
addit in gl.idē si vn⁹.tu potes addere
sextū.ff.de admi.tut.l.tutores.§.habe
res.Item hec glo.omittit vnum mem
brū qđ bñ tāgit in.§. nunc tractemus
videlicet qñ vnus gessit gñaliter.alius
aliqua.⁊ dicit ꝙ q̄libet pro sua gestio
ne ꝯueniṫ.⁊ ꝓ toto oēs ante magistra
tum:qđ est verum qñ administratio est
indiuisa.⁊ pro illis q̄ gesta sunt.sed ꝓ
omissis est idem ac si nil gessissent . vt
l.tres tutores.§.itē in eo.nisi esset con
nexa:vt ibi ptz.⁊ sic quo ad magistra=
tū in hoc nō est drīa sz quo ad se . qꝛ q̄
libet primo ꝯueniṫ de eo qđ gessit.Sz
quare prius ꝯueniunṫ vbi nil gesserūt
ꝙ.quando vnus gessit alius non. Dic
ꝙ vbi oēs gesserūt vł nō gesserūt ē cul
pa equalis:⁊ nō est dare ordinē in ꝯue
niēdo.vt.ff.de admi.tut.l.tutores.§. in
eū.nē sicvbi vn⁹ gessit ali⁹ nō:qꝛ i ma
iori culpa est q̄ male gessit q̄ȝ q̄ nil ges
sit ⁊ eodez mō magistratus q̄ male of
ficiū suuz exercuit est in maiori culpa
q̄ȝ tutor q̄ nō gessit:⁊ iō añ cōueniunṫ.
arg.ff.de ac.emp.si sterilis.§.cū ꝑ vē=
ditorez.Contra.j.de suspec.tu.§. liber
tus.dic vt ibi.Et eadē rō pōt reddi q̄=
re in casibus exceptuatis primo cōue
niṫ magistratus qñ est diuisa q̄ȝ colle=
ga.Sz qñ vnus gessit alius non p̄mo
non gerēs q̄ȝ magistrat⁹ qꝛ in illis ca=
sibus maior culpa est in non gerente
q̄ȝ in magistratu : qꝛ perfide vr̄ agere
in illis casibus : sed qñ est diuisa non
est ei tanta culpa inquirere quid agit
collega sicut magistratus si male offi
cium exerceat. ¶Item que dixi intelli
ge vbi administratores sunt in eadez
ꝓuincia : si in diuersis non videtur ꝙ
vnus ꝓ alio teneatur.C.de peri . tut.l.
ij.de di.tut.l.ij.a ꝯtrio sensu.⁊ ibi no.ꝙ
videtur veruz nisi in prouincia vnius
incideret negotiū alterius.vt.l.titiū ⁊
meuiū.§.j.⁊.l.tutore.§.haberes. si vis
ergo hāc materiā ꝑstringere distingue
quia aut est diuisa administratio aut
non.primo casu aut per diuisas ꝓuin=
cias aut in eadem:⁊ si in eadē aut oēs
vel nulli gesserūt.aut vnus gessit alius
nō.aut vnus generaliter alius aliqua.
Si non sit diuisa distingue eodez mo
do.aut oēs gesserūt vt nullus. aut vn⁹
gessit alius non.aut vnus quedā alius
gñaliter.⁊ dic ⁊ determina ꝓut ex su=
pradictis:de his que hic no.potes de
3 quolibet colligere.¶†Item vbicunq̄
vnus insolidum conuenitur dantur ei
tria remedia:scilicet cessio actionum.
item vtilis si modo sit cessa.item bene
ficium diuidendarum actionū nisi ar=
gueretur de dolo ẜm Azo.vel etiā tunc
ẜm hug.cui⁹ opi.consueuit approba=
ri ꝑ.§.nunc tractemus.C.de contra.iu.
tu.l.ij.⁊.d.l.si plures.si tamē quilibet
ex ꝓpria culpa conueniatṙ nulla fit ei
cessio vt ibi hoc autez obtinet in publi
cis administrationibus vsq̄quaq̄ . C.
de conue.fisc.debi.l.quoniam. caue tñ
qꝛ ibi est vna gl.q̄ est ꝯtria isti in eo qđ
hic dr̄:ꝙ vbi vn⁹ gessit ali⁹ nō.ꝙ prio
ꝯueniṫ prio gerēs post mgrat⁹.tertio
nō gerēs.qꝛ gl.ibi vr̄ dicere ꝙ immo
in tutoribus p̄mo non gerēs post ma=

a ¶ Multa sūt. Nō pōt tñ q̄libet mgr̄atus al's mulctare q̄ꝫ i iure sit exp̄ssū puta ter ꝑ oi dictorū iobedictia .l. fi. C. d̄ mō multa. nec tūc pōt illico aliquē punire nisi pri⁹ eū citauerit ad ꝯdicēdū q̄re mulctari nō debeat l. ij. §. j ff. si q̄s i ius vo. ñ ierit. nec cogit seq̄ta paīā i ꝯminatione penā: sꝫ pōt ex cā minuere vel augere ꝓ libito volūtat; .l. inf locutio. ꝛ .l. pro grāma §. ꝯmi. vel epi. sm ange. hic.

b ¶ Cautionē recipiant. Et si differāt exigeē satisdationē vl' expedit ꝓcessus : vt hoc on⁹ trāseat ad successorē poterūt ꝯueniri in sindicatu . a vt .l. j. §. sciedē. ff. e. ti. sm Jaso.

c ¶ De excusatiōib⁹. Continuatiꝫ ex pō. porꝫ. visū ē de tu. ꝛ cu. verū q: hi varijs ex cāis excusari solēt: iō merito subdit de excu. tut. ꝛ cur.

d ¶ Excusantur. Videas hūc ti. ꝯponecatum sm Ang. hic super singulis §. I

gistrat⁹ q̄n non est diui b sa a tiministratio : cuius ꝯtrū dicit hic ꝛ in §. nūc tractem⁹. q̄ vident' ꝓiores. Nec ob. ff. de admi. tu. luci⁹. §. j. q: ibi q̄n oēs gesserāt ꝛ diuiserūt iter se quo casu est differentia : sꝫ in casu quo inter se nihil diuiserūt tūc nō c ē dr̄ia: imo vterq ꝯuenitur añ magistratū et sic I itellige. C. q̄ q̄ꝫ or. cō. d l. ij. lib. xj. ꝛ qd̄ ibi no. sꝫ I i curatore bonis dato est etiā dr̄ia : q: illi tenētur insolidū nisi iur⁹ ꝛc. ff. d̄ cur. bo. dā. l. ij. §. fi. hec liga bñ q: labilia sūt q̄ꝫ nis nodosa ꝛ spinosa.

Subsidiaria. ¶ In tex. vbi donec vel al's i culpa fuerūt ēt leuissima. vt no. ff. de magis. conue. l. antepe.

Quib⁹. ¶ In fin. gl. vel alijs remedijs ꝓrsū que multa sūt[a]. ff. ad. l. iu. pecu. cā eo. ꝛ no. de re. iur. l. non potest dolo.

Item ¶ Circa gl. ibi cum dicit sed nō exigere sꝫ qui sunt illi creditores p̄ses satisdationē exigit ꝛ recipiendā ꝯmittit. ff. de ma I gis. cō. l. j. §. si curatores ꝓpter qd̄ dic qd̄ magni iudices non tenent' hac actione: quia presumitur q̄ solenniter omnia faciant. ꝛ sic intellige. ff. e. l. j neq̄ p̄tor. q: ad ipos nō ptinet recipere fideiu. sꝫ ad minores. vñ si decedit cū inq̄sitione tutores non cauerīt. si … debēt remittere minorib⁹ vt cautionē recipiāt[b]: vt. §. si curatores. ꝛ ipsi minores debēt se offerre : q: al's nō possunt administrare. vt .l. nō dubiū. C. de tu… cu. qui sa. de. l. plene. vbi minores … ces tutores dāt debēt sibi cauere q̄ … deiuſ. recipiāt. vt. ff. de admi. tu. l. … lius de tabellionib⁹ nō credo q̄ se ad… intromittere debeāt nisi eis cōmittetur nec hoc iure aliquo reperitur.

¶ De excusationibus tutorum vel curatorum. Rubrica.

☞ Priuilegiū exorbitās nō extendit.

Excusant'. [c]¶ In gl. sꝫ … q̄d in fi. igitur vltra non extendit. ff. so. mat. l. si vero. ꝛ de viro. de edil. edict. sciendum §. illud sciendū. ¶ In gl. j. donec ibi q̄ honori suo p̄rimoniali vt .l. … norib⁹. ¶ In gl. ꝛ hoc dico ibi ma… l. nō p̄stāt excusationē. ¶ In fi. ei… gl. ratio aūt potest esse quare non habentur loco filij hoc casu: q: in potestate esset adoptantis tot adoptare q̄ … res pub. defraudaretur muneribus. et … simile vbi non habentur pro filijs … feu. si de feu. contro. fue. c. adoptiuus ff. de lega. ij. l. si ita. de condi. ꝛ demon l. fideicō. In glo. apparet. in fi. hoc … mirabile cū auus habeat curā ꝛ onus alendi eos. sed ratio est: q: prosunt … tri suo ꝛ non debēt ꝓdesse duobus. … mul. l. ij. in fi ꝛ facit qd̄ si canonicus … beat duas p̄bendas in eadē ecclesia … te ex dispensatione qd̄ non habeat … si vocē vnius. ꝯ. ff. de ope. lib. l. … de assi. li. l. j. §. fi. cum. l. seq.

☞ Filij si nō ceciderūt in acie: sꝫ … tra aciē ex ictib⁹ in acie receptis … sint patri quo ad excusationē tutel…

Sed si in bello. ¶ … solos supponit ergo q̄ si moriātur … tra aciē qd̄ nō ꝓsit. vt. ff. e. bello … †Quid ꝗ si ex' aciē moriant' ex …

his receptis. Non vt qd ꝓsint. arg. ꝫ. ff. de incen. rui. nau. l. si quis ex incēdio. de dam. infec. l. damni. §. sabini. ad. l. a quil. ita vulneratus. ꝛ forte posset hoc probabiliter dici. ꝛ per hoc posset dici ꝙ equus saltadarij ꝑcussus in acie videtur ibi mortuus ꝛ facit extra de preben. c. presenti. li. vj.

Item diuus. ¶ In glo. qui dicitur ꝓcur. in fi. sed qd de administrātib' res aliorum principū. dic idē vt. ff. e. l. administrantes. ꝛ. l. athlete. §. gentiū ꝓsidat' ꝛ dic a tutela q̄ tunc deferł sed non a delata. vt. d. l. administrantes.

1 ☞ Affuturus causa reipublice qualiter excusatur a tutela.

Itē ei qui reipu. ¶ † In glo. vel affuturi in fi. docto. Iaco. ꝛ Pet. dicunt hoc verum vbi de ꝓximo est affuturus 1 ꝛ parat se ad eūdē. vel si d magno tpe esset nominatus ad legationē nō pōt se accusare añꝗ recedat vel se paret ad eūdē. ff. ex q̄. cau. ma. l. qui mittunł §. sił fm eos meli'. ff. de le. l. legato. de vaca. mune. l. ips. Item debent hoc obtinere in affuturo lōga absentia. C. de leg. l. transmarina. ego credo in idē breui si vocari nō possit ad administrāduz cū sit eadē ratio: imo non compellitur gerere nisi in casu necessitatis. ff. de le. j. si absenti. §. j. in tex. nā nec anni quem habuerunt reuersi de legatione. de quo. C. si tutor causa reipubl. l. fi. ab alijs muneribus habent biennium ff. de lega. l. filius. ꝛ. l. se. Et nota ꝙ hic antipophorizat.

Et qui. ¶ In gl. vt qr. ibi cū allegat. l. administrantes meli' eo. ti. athlete. §. gentiuz. ꝛ hoc in potestatib' magnarū ciuitatū: secus si municipiorū. ff. e. propter magistratū. vt no. in. l. athlete. §. remittunł. ¶ Item in glo. vt. ś. proxi. §. vbi est cōtraria: qr excusantur a suspecta saltē ad tempus quia maior occupatio.

Item propter litez. ¶ In glo. immo ꝛ sine. in fi. dicitur ibi in auł. minor debitor. vt. dixi. ś. de auł. tuto. §. fina. ꝛ hec facit ad id quod nota. C. de testi. auten. si vero odiosus. extra de restitu. spo. frequens. §. illum autem. libro. vj.

Item tria onera. ¶ Sn ꝑ text. ibi. vel cure prestāt. argu. ꝙ plurib' existentibus in vna domo communibus ꝛ pro indiuiso nō sit imponēda nisi vna collecta. C. de si. fa. ꝛ quemad. pa. ꝑ eiste. l. si hi qui. de mulieri. ꝛ in quo loco l. j. libro. x. sed cuz omnia bona estimabuntur quomodo sit pro solido ꝛ libra de ope. pu. l. omnes ꝛc. Item dic ꝙ quādoqꝫ vna tutela prestat excusationem. ff. eo. si is qui. §. fiñ.

1 ☞ Pauper non dꝫ dari tutor: ꝛ si datus fuerit potest se excusare.

Sed ꝛ propter paupratē. ¶ † In gl. ꝛ si nō. in fi. illa loquił in munere qd in mero obsequio ꝑsone ꝯsistit: qd de tutore non pōt dici. Unde dic ꝙ paup non pōt dari: ꝛ si datus sit pōt se excusare: vt hic. ff. eo. l. paupertas nō. em̄ esset rōnabile ꝙ paup operari' esset tutor magnatis qui tota die haberet agere cū magistratib'. ꝛ hoc vult dicere īperator: imparitas em̄ esset si vn' paup teneret locum vnius baronis. et ꝓpter hoc. ff. de mune. ꝛ ho. l. rescrip. ī prin. C. de cura. fu. l. fi. §. si vero. ꝛ super hoc iudex debet arbitrari: si tamē datus sit ꝛ se nō excusauit non dꝫ remoueri si al's sit fidelis. ff. de su'pe. tut. l. suspectum. ꝛ videbis. j. ti. j. §. fi. non tamē permittendus est solus administrare. C. de suspe. tu. l. j.

Itē propter aduersam. ¶ In glo. ibi cum dicit ꝛ quidam illud autem aduertendū est an sit spes vel dubium de sanitate. ꝛ tunc excusatur ad tempus. an non: ꝛ tūc in perpetuum. vt ibi pꝫ. ꝛ not. ꝛ tamen in milite videtur ꝙ semper excusetur perpetuo nisi iterum vocet. C. de re mili. l. semel. qr ibi statim loco illius alius substituitur si deficiat numerus. ff. de cura. l. ij. si iudex incidat in īfirmitatē videtur distinctio adhibēda que hic. videz

a ℂ Silr. Dicit hic ang. ꝙ nobiles ꝛ alij negotiorum ac rerum expti lꝫ sint ignari lr̄arum pn̄t eē r̄cto res rerum et hr̄e administrationem offōrum. p tex. i. l. certi iurꝫ. C. ꝺ ind.
b ℂ Pn̄t iudicare. An aūt illiterati possint eē delegati. istā. q. pōit ħ ang. quē vid ibi i ꝟ. q̄ro ā ignarus lr̄arum.
c ℂ Ubi offensa. No. ħ Ang. qꝺ inimicitia excusat arbitrū a laudando. itez excusat iudicē a iudicādo. pcuratorē a pseq̄ndo. legatariū excludit a legato. itē repellit testē testimonio itē donatariū ingratū a donatiōe itē q̄ dicat̄ inimicitia capitalꝫ ꝛ q̄r pbet̄. vid p eū ꝺ ang. ħ

ff. de vaca. mu. l. pe. §. fi. non sic in p̄lato. nō. vij. q. j. pastoralis. in fi.
☞ Illiterat⁹ an possit 1 iudicare ꝛ alia officia reipubli. administrare.
Quid si nescit legere la 2 tinū sed bene gallicum.

Similiter.[a] 2

ℂIn fi. glo. hoc notabile nō bn̄ sumitur hic: qꝛ admittit̄ illiterat⁹ si sit b expertus negotiorum. l. athlete. §. pe. sed videt̄ probari in. l. ij. ꝺ postu. C. s̄m ꝙ tex. iacet. de admini. tut. l. nemini. §. iurisperito. in autē. ꝺ iud. circa prin. vnde in actibus q̄ non possunt expediri sine lr̄is nō admittit̄ illiteratus. †Et ideo credo ꝙ illiteratus non possit iudicare: quia cuz sn̄ia habeat iscripti recitatione proferri: ꝛ p se 1 nō p aliū. C. de sent. ex peri. reci. l. fi. ꝛ ē expres 2 suz hodie. extra de sent. ꝛ re iudi. c. ꝛ si lib. vj. et illiteratus hoc non pos 1 set facere idubitate non pōt esse iudex. nec obst. l. certi iur. C. de iudi. qꝛ ego nō credo quin ignarus iuris possit indicare vt militares ꝛ tales. sed de illiterato nego. de q̄ loquit̄ illa lex. vnde mi 2 les potest esse illiterat⁹. vnde in aliquibus cau c sis opus est ꝙ sit iurisperit⁹. extra de consan. ꝛ affini. c. j. Uel dic ꝙ bonum est qꝺ sit. ꝛ ita esse debet. si tamē nō sit nihilominus est capax iurisditionis s̄m hostien. ibi. ꝛ sic intellige dictā auk. de iudi. Specula. ꝛ

nōnulli alij dixerunt contra astruendo ꝙ sufficit ꝙ sn̄iam recitent verbo: cōclusionē legant: vt not. in Spe. de sen. §. iuxta. ver. ꝛ no. cū seq. sed ego nō video qūo leget ꝯclusionē si nescit lr̄as: iō nō credo eorum opi. pcedere nisi in casibus ex q̄bus p nō scripto pnūtiari potest de iure vel consuetudine sicut dꝛ ꝺ ceco. ff. ꝺ ind. cecus. cū no. †Quid si nescit legere latinū sꝫ bene gallicū sicut sunt multi in francia hodie: ꝛ spe rat̄ ꝙ erūt plures p ħ dolor vr̄ ꝙ nō pos sunt iudicare[b] cū debeant scribi in lat. no. ff. de re iud. l. decreta. nisi in p̄tib⁹ vbi omnes literati sciunt gallicum legere ꝛ intelligere. in auk. vt prepo. nomē impe. §. fi. C. de sentē. l. iudices. qꝺ hodie nimis viget in francia. vn̄ quā doqꝫ fiunt. vn̄ dꝛ aurelian. lectores qui partim latinum: ꝛ partim gallicum in cathedra loquebant̄: q̄bus melius esset ꝙ haberent grossum idioma eugolisinam: vel pictauien. ꝛ scirēt loqui latinum ꝛ intelligere scripturas ꝙ̄ latinū spernere ꝛ falsa opinione gallicū iudi carent supremū eloquij obtinere.
☞ Inimicitia in tribus casibus excusat a tutela.
Testator an videatur remisisse inimicitiā ortā an̄ testm̄ si in testamento dedit inimicum tutorem filijs suis.

Itē si propter.

ℂ†In gl. vt quia ibi cum dicit vt dixit. ꝛ hoc semper presumit̄ si recōciliatio nō interueniat. vt §. dat remissionē. ꝟ. pp̄ter ħ aūt. ꝛ hoc obtinet s̄m doct. qn̄ est grauis: sec⁹ si leuis. ff. de adimē. leg. l. iij. §. fi. cū. l. se. ℂIn e. gl. ibi cū dicit. post testamētū hoc si grauis. vt. s̄. pxi. ℂ†In ea. gl. ibi qꝛ videtur remisisse. hec opi. videt̄ indubitate vera vbi offensa[c] venit ex parte dantis qꝛ dās remisisse videtur. sec⁹ si ex parte testamētoris. vt. ꝺ. §. dat. Sꝫ gl. ibi vr̄ sentire idē a quacūqꝫ parte veniat qꝛ ex eo ꝙ datus tutor se excusat: nō vr̄ recōciliationē recipet̄ nec forte deponere aīm iratū. vnde Sen. nemo cū inuito tutus in gratiā redit. vnde melius est excusationē admitti. prima tamen. est magis amica litere

minus §. sed ego teneo secūdā. ff. de sup spec. tu. l. ij. §. suspectus. In fi. ea. gl. q hoc dicit de capitali. itellige idē si sit grauis p. d. l. iij. §. fi. ꝛ no. q totus is §. ꝛ glo. loquitur in testamētario. de datiuo videbitis. j. eo §. item ppter. dic vt ibi. Itē q̄uis al's distiguat cui⁹ culpa inimicitie interuenerint. ff. lo. mat. l. in his. loca. l. si merces §. culpe. hec tñ nō distinguit: qꝛ q̄uis ex parte creati sit culpa magis est suspectus. vnde dato q se non excusaret non deberet admitti tanq̄ suspectus. vt. d. l. iij. §. suspect⁹ hoc indubitate in datiuo.

a **Nō esse autē.** a In fi. gl. hic glos. ꝛ §. quem allegat procedunt in testamētaria. nam dari nō pōt extraneus nisi in subsidium: ꝛ tunc suo requisito iudice quo casu ppter excusationē nō pdit. ff. d tu. ꝛ cu. da. ab his. l. diu⁹ ꝛ facit extra de indi. c. cū deputati. sꝫ secus in testibus q̄ debent cognoscere cōtrahētes. in aut. de here. ꝛ fal. §. si vo adsunt. in aut. de test. §. si vo ignoti. in feu. d pace te. §. si tres. dic p Inn. extra de testi. c. cum cām. cōsueuit dici q vbi deponit de facto psone dꝫ eā cognoscere: al's non est opus vt si deponat aliquid sic fuisse aliquo tpe. de hoc scripsi. C. de iur. deli. l. fi. §. si autem. v. testibus.

ꝛ ☞ Infamare aliquā de turpi crimine reputatur crimen capitale vel inimicitia capitalis.

Adde ad idem numero. ꝛ.

c **Inimicitie quas.** † In glos. capitales. in aut. d testib⁹. §. si vo odio sus. In ea. glo. ibi cū dicit fm azo. arg. C. qn li. sc sine iudi. vindi. l. j. d extraordi. cri. l. saccular ij. §. sunt quedā. in feu. quot testes sunt ne. ad pban. in grati. c. j. idē si infamauit de turpi crimine. ff. de arbi. l. licet. qꝛ hoc capitale reputat. ff. de ma. vin. l. iuxta. vel si habent qōnem inter se debēt cēseri capitales: dū tñ de omnib⁹ bonis vel maiori parte. ff. eo. l. ppter. ꝫ. e. §. itē ppter. vel si forte alter alterum atroci iniuria afficit. C. d reuo. do. l. fi. Uel dic qd his casibus sunt graues non capitales; qꝛ in. l. diffamatio distinguit tanq̄ diuersa species a capitalib⁹ inimicitijs. ꝛ † Fateor tñ qd diffamatio ꝛ etā minor causa vel nulla posset esse causa inimicitiarum capitaliū: vt. j. dicet. et vide in feud. q̄ sit pma causa bene. amit. §. porro. Et videt vbicūq taale quid cōmisit vn⁹ erga alium qd verosimile est q vn⁹ mortē alteri⁹ appetat. vl si appetat etiā sine causa ꝛ hoc constet possunt dici capitales. in feu. q̄ sit prima causa bñ. amit. §. porro. talia enī non possunt sub rubrica tradi. in feu. q̄ sit prima cā bene. amit. c. j. sed quia natura imo q̄uis nulla fuisset offensa. si tñ alter se teneret pro offenso: ꝛ hoc diceret viderentur inimicitie: vt j. §. pxi. vnde Sene. ꝛ si nullos causauerit inimicos iniuris. multos tamē pparabit inuidia. ꝛ idē credo si habere t amicitias cuꝫ inimicis patris vel cum ipsis cohabitaret: vt extra de accusa. repellant. ꝛ. c. cū. p. ꝛ. d. ti. quot testes sunt ne. vl forte sit vasallus dñi cū quo habeat inimicitias vt. d. ti. quot testes sunt ne. ꝛ ex hoc qd dicit nisi reconciliatio ꝛc. vr q testis sit odiosus propter excusationē q̄uis accusatio facta fuerit q nihilomin⁹ remanet inimicus ꝛ odiosus ꝛ tāq̄ inimicus possit repelli a testimonio quousq recōciliatio interuenerit. iij. q. v. accusatores.

a Non eē autē. Iste §. fm Angel. facit q nō sit necesse q testis cognoscat ꝯhētes. tamen ꝯtra tenet gl. in l. fi. §. si autē dubius. C. de iure delib. vide hic Ange. qui dicit q si testis deponit d facto ꝯtrahētis dꝫ eum cognoscere alias non

a ¶ Militibus nr̃i tẽporis. add Spe.ita tenere in terminis l ti. de pcu.§.j. v̈.itẽ quid est miles.ꝛ Jo.and.in c.cũdesiderēs.extra d sen.excõ.d q̃ notauit i apostil. ad deci.capel, tholo.deci. cc,xj.inci. itẽ fuit q̃situm,

cũ ibi,nota.in ꝯrium facit tex.i aut.si testes.§.si v̈o odiosus.ibi cũ dicit nõ ante audit q̃ de 1 crimine iudicet suppo- a nit ergo qd post audit. sꝫ sub.si recõciliatio interuenerit.d hoc videt notare glo.ff.de testi.l.iij.sed ꝓ prima parte facit in feu.que sit prima causa.§.sed ꝛ qui.et di- 2 ctum.c.cum pe.

Itez maior.

¶ In glo.s.iã cõpletis. ibi cũ allegat.l.fi.lib.x. idcirco cum iudicatura sit munus ꝑsonale maior.lxx.an.nõ potest cõpelli esse iudex.ff.d mune.ꝛ ho.l.fi.§.iudicãdi. q2 maior labor est in iudice q̃ plures hꝫ regere q̃ in tutore sm Jaco.et Pe.idẽ videt in accessore.C.de ꝓxi.sa.scrinio. l.ij.li.xij.ꝛ iudice deleg. C.de aduo.diuer.iudi.l. scimus.sed de teste vr̃ ꝙ debeat habere.lxx.an.sicut tutor ad hoc ꝙ pro- b pter seniũ excusetur: q2 nõ est magn⁹ labor sm eosdem.de hoc no.ff.de testi.l.inuiti.

b ¶ Itẽ rome. Ange. ponit hic decẽ priuilegia q̃ habẽt docto. que vide p eum hic.

1 ☞ Milites nostri temporis an gaudeant priuilegio excusationis a tutela.

2. Clericus an possit esse tutor.

Minores. 1

¶ In glo.C.de le.tuto.l. fi.dic vt ibi.idẽ in milite. ¶ In gl.j.in militia existẽte.ibi q̃ reipu.dic 2 plenius.ff.e.l.sꝫ ꝛ milites. p totã.l.ꝛ.l. ꝓpter 3 magistratum.§.ij.dic vt

ibi:q2 si nõ det in castris a p̃sidẽte nulla est datio.nõ ꝓpter p̃uilegia militũ sꝫ ꝓpter defectũ iurisditiõis dãtis:vt ibi plene no. ¶ † In fi.gl.ff.ex qb⁹ cau. ma.l.pe.de militib⁹ nr̃i tpis⁊ nõ ẽdubiũ ꝙ nõ gaudẽt hmõi p̃uilegio ꝙ nõ gaudeãt nisi militãtes vel veterani.ut l.sꝫ ꝛ milites.§.q̃ q̃.cũ.§.se.dic vt ibi nisi essent in acie vel castris.q2 tũc eadẽ cã dãdi priuilegia q̃ antiquitus: ꝛ sic gaudẽt.ꝛ ꝯsueuerũt notare doc. d iu.ꝛ fac.ig.l.j.ꝛ ibi scripsi. ¶ † In gl. ꝛ ita i fi.doc.Ja.ꝛ Pe.dicũt ꝙ nulla. ꝓbat qd hic dr̃ d quarto.q2 in.§.p̃sbyteros.de san.epi.nõ fit mẽtio de hoc.s dicũt ꝙ p̃t purgari argumẽtatiue p.§. interdicimus.in aut.de eccle.ti.q̃ est.l. gnata.C.d epi.ꝛ cle.aut.licẽtiã.vbi d ꝙ de his q̃ obuenerũt epis a cognatis vsq ad quartũ gradũ p̃nt testari epi. Certe verũ dicũt ꝙ illa v̈ba nõ sunt in corpore.Jr.ꝛñ posuit ea in bursa sua. aut.p̃sbyteros.q̃ hic allegat.hodie vero mutatũ est de iure canonico vt ibi ... psi.ꝛ scripsi.s.de attilia.tu.§.sꝫ hoc ... re.vñ p̃nt hodie oẽs clici.ꝛ ꝓfecti ... nachi ꝛ ep̃i suscipe tutelã ex cã pie ... xxxvj.dist.ꝓuenit.xvj.q.j.generaliter mẽ nõ coguntur nisi ꝓ miserabilib⁹ ... sonis q̃ al's tutorẽ nõ reperiũt.vt ... ꝓuenit.ꝛ sic itellige.xxj.q.j.Cypri...

Item rome.

b ¶ In gl.j. ... gistri ibi cũ allagat iurisperitos.ꝛ est mirabile q... excusent ab aliis munerib⁹ etiã pa... monial.b⁹.vt.C.d ꝓfes.ꝛ me.l.me... eos.nõ tamẽ excusent ab isto.S... te est rõ pupillorũ ꝛ fauor:q2 ꝓpter ... ritiã pupilli per eos melius defendantur ꝛ regentur.ꝛ no.ꝙ regẽtes ... dentur gaudere illis priuilegiis.vi... medicos.ꝛ.d.§.fi.ꝛ hec materia clare ... quet in tota.l.si duas,cum.l.sequen.

1 ☞ Tutor sciens se noiatum debet venire ad iudicem infra quinquaginta dies ꝛ excusationes suas proponere al's non auditur ꝛc,

2 Quid si ignorauit ius excusatiõis sibi cõpetere an lapso tpe admittetur.

3 Quid si certus terminus fuit ... ad proponendas omnes exceptio...

et sunt contrarie.

4 Quid si aliqs pposuit plures excusa tiões ⁊ nõ pbauit nisi vnã an sufficiat.

1 Qui autem. ¶ † Pro euidẽtia huius.§.sci re debes ꝙ ex quo tutor scit se nolatuz dz venire ad iudicẽ.j.l. dies ⁊ excusa= tiones si quas hz pponere: alſs nõ au dit.ff.eo.l.scire.§.quinquaginta.⁊ īfra quattuor menses psequi:vt videbis.j. pxi.§.⁊ videbis.ff.e.l.v.⁊ iudex dz vo care amicos pupilli ⁊ alios q̃ defende re velint vl̃ dare ad hoc curatorẽ vl̃ p se adire.C.si ex fal.alie.l.j. ¶ Opp.ad huc.§.ꝙ q̃nquaginta dies non currant ex quo alterã psequant.C.de inof.tes. l. ꝯtra maiores.ff.de bo.pos.l.cũ q̃dã. ff.de adul.l.denũciasse.§.quare.⁊.l.q̃n quẽniũ.Dices ꝙ ibi tp̃s pfixũ est ad faciẽdũ aliq̃d si plurima sint remedia defensiõis seu iura cõpatibilia ⁊ q̃ pñt simul ab aliquo intẽtari seu psequi ei tp̃s currit nisi psequat vt hic. si ãt nõ põt ꝓseq̃ simł non currit vt in illis. ⁊ hoc nisi sciẽter ⁊ calũniose psequeret prio ius qđ non cõpetebat sibi: qꝛ tũc curr it:vt.d.l.cũ q̃dã.ff.qđ vi aut clam. l.seruus.⁊ semp vł ꝙ calũniose ex quo succũbit.ff.de adm.tu.l.tutor vl̃ cura= tor.ff.de ap.l.negotiorum. nisi alſs de bona fide appeat.ff.e.l.q̃ testamẽto.§.

2 si. ¶ † Sz q̃d si i primo casu ignorauit ius sibi cõpetere. Videt ꝙ debeat ad mitti nõ ob.lapsu tpis.ff.đ pe.he.l.lu cius.⁊ ita vł ꝙ hoc casu debet admitti post.l.dies.vt no.i sil'.C.đ excep.⁊ vł expssũ extra de excep.pastoralis. Sz hoc non vł vep i ictis.q. qꝛ si de nouo post lapsuz tpis excusatio nata cẽt nõ posset pponi:vt.ff.eo.l.ij.§.pe.ergo ita

3 pap immo multominus si puenıat ad notitiã de nouo.Etenim hi duo casus equiparant in.c.pastoralis. ⁊ hoc totũ vł dicẽdũ fauore pupilli: qꝛ alſs crederẽ ꝙ semp deberet admitti sine tp̃s cẽt pfixũ ab hõie siue a iure:vt no.Inno. ⁊ host.d.c.sz glo.ibi ꝯtra.⁊ in Spe.ti. de excep.§.nũc vidẽdũ in tpe pfixo ab

5 hõie. ¶ † Sz q̃d si certũ tp̃s fuit pfixũ ad oẽs exceptiones pponẽdas ⁊ sunt 2 contrarie.Glo.dicit ꝙ nihilominꝰ post tp̃s potest pponere: vt no.extra de reli.ꝯstitutꝰ Sz hoc non credo ꝓ huc §.cũ plures exceptiões etiã contrarie possint si mul pponi saltẽ condi= tiõaliter.ff. de except.l. nemo.⁊ no. Dyñ.extra de re.iur.c.nullꝰ.Et idẽ dicerẽ de eo q̃ proseque bat nullitatẽ sentẽtie ꝙ post nõ possit appella= re.Secus crederẽ in eo q̃ dicebat rẽ vẽditã p co gnatũ ad se pertinere ⁊ succubuit:qꝛ põt petere tanq̃ primus ⁊ retrahe re virtute cõsuetudinis q̃uis annus sit elapsus nisi sciẽs ⁊c.l.cũ q̃dã.§.

4 alleg. ¶ † Querũt doct. Jaco.⁊ Pe.qui hic nihil aliud dixerunt. Quid si q̃s plures excusationes pposuit vnaz probauit aliã non. Et dicũt ꝙ suf ficit. illa enĩ clausula q̃ tota die apponitur libel lis ꝓtestãs ꝙ non astrin git se ad omnia.⁊c. ap= ponit superfluo fm ip= sos et nihil allegant.iu autẽ pro illis allega. ff. de app.l.appellã.§.j.sed certe non supfluo oppo nitur:qꝛ euitatur oppo= sitio đ decretali. licet ex tra de proba. que videt esse contraria.sed illa in telligitur vbi se astrin= xerat ad hoc.vt satis no ta.extra de rescript.c. ex parte.

☞ Tutor datus vel no minatus si q̃s sit que est differentia an appellet an vero se excuset.

Dieta legitima est. xx. miliarium.

Qui autez. a

a ¶ Qui autẽ. Pro= ponẽs vnã excusatio= nẽ ⁊ nõ p= bãs põt in= tra statuta tẽpora aliã pponere. Item iste text. est ar. ꝙ si datur alicui dila tio: vt īfra certuz tp̃s aliquid fa= ciat: suffi= cit qđ infra tp̃s vel in pncipio vel in fine faci at: secus si statueretur tp̃s in quo vt cõpare= at tali die qꝛ illomet die et non īfra tp̃s dz cõparere: vt h̃ p An= ge.Itẽ q̃rit hic idem. Quid si q̃s plures ex= cusationes pposuit et vnã tm̃ p= bauit.⁊ re= spondetqđ sufficit si p testatꝰ ẽ qđ se nõ arta= uit ad pbã dũ nisi ne= cessaria de quo in.c. lz cãm. extra de proba.

1 ¶†In glo.sz ꝙ.in fi.q̄runt doc.q̄s est
effectus an se excuset an appellet.cer
te magnus.quia appellando conque-
ritur de iniquitate iudicis. ⁊ ideo non
ipse sed alius cognoscit.C. de appel.
cog.nō sic qn̄ se excusat.Itē qn̄ appel
lat hz.x. dies tantū ad appellandum.
sed tutor hz quinquaginta ad se excu-
sandum.Sz quare diuersum in tutore
nominato q̄ꝫ in alio.Dicūt q̄dam ꝙ in
nominatione aliorū interponit̄ decre
tū qđ imitat̄ sniam.C.de app.l.noia-
tiōes.in noiatione tutorū nō.Sed ip̄i
reprobāt ꝑ.l.naturali.ff.de ꝯfir.tu.⁊ di
cūt ꝙ i nominatiōe aliorū fit plena de
liberatio et inquisitio:ideo si male no
minent appellatur ab eis vt eorū ini-
quitas detegatur.ff.de ap.l.j.i creatio
ne aūt tutorū nō tāta.⁊ est ratio: quia
ibi nō de tāto agitur preiudicio sicut i
creatione magistratus qui multos hz
regere sm̄ eos.Sed hec ratio nō vide
tur ꝑpetua.Quid em̄ si cū magna inq̄
sitione creet̄ seu noiet̄ tutor.qđ fit qn̄
q̄ꝫ vt vidisti.s̄.de satisd.tu.⁊.C.đ auc.
prestā.l.fi. ¶Preterea canō reperitur
ꝙ maior fiat inq̄sitio in vno q̄ꝫ in alio.
Itē possibile est ꝙ nominatus ad mu-
nus publicū noiat̄ ad min⁹ negotiū ⁊
min⁹ piculosum q̄ꝫ tutor:vt si noietur
ad faciendū aliqđ modicum opus rei
pu.Propter qđ potes dicere ꝙ vbi q̄s
noiat̄ ad aliqđ mun⁹:noiat̄ ꝑ illos de
ciuitate:vel ꝑ illos q̄b⁹ reipu.admini
stratio cōmissa ē:vt.§.solēt.⁊ in auc. de
defen.ci.§.interim.C.de decur.l.noia-
tionū.de leg.j.vn̄ ille appellare pōt ⁊
debet ⁊ hoc merito:q2 si haberet pro-
ponere excusatiōes suas corā noiatori
bus ip̄i essent iudices in causa sua.qđ
nō esset iustum. Ideo lex statuit ꝙ de-
uoluat̄ ad superiorem per appellatio-
nē.Nō sic i noiatiōe tutoris:q2 noian
ti nullum gn̄atur ꝓiudicium nec vtili-
tas emergit si vel nō sit tutor.ideo ip̄e
met excusationē audit.sed alias emer
geret vtilitas vel dānū si noiat⁹ mun⁹
nō acceptaret vel eo oneraretur: q2 re
ferret̄ ad eos:iō nō audiūt excusatio-
nes q2 ip̄i sūt ꝑs. Preterea si tutor ap
pellaret nō esset q̄ ꝓsequeret̄ appella

tionē ꝓ pupillo:ideo meli⁹ est qđ se di
recto excuset:et iudex q̄ dedit sup hoc
videat summarie vocatis amicis.C.si
ex fal.alle.l.j.in alio tn̄ casu ip̄a respu.
ꝓsequit̄. In veterano autē est spāle ꝙ
nō tenet̄ appellare.C.qn̄ ꝓuo.non e[st]
ne.l.veteran⁹. ¶In gl.ita tn̄. i fi.hec e[st]
opi.Azo.que approbat̄ vbiq̄ꝫ ⁊ ꝑ o[mne]s
⁊ maxime in.l.quinquaginta.ff.e.vbi
plenius de hoc no.in alijs aūt numeri
bus causa nō durat nisi per duos me[n]
ses.C.de tēpo.⁊ repa.ap.l.j.dic vt ib[i]
¶In gl.sz nunq̄d.in fi.hec ꝓba.⁊ vid.
qđ no.in.l.hoc aūt.⁊ i.§.fi.đ.l.ꝓcedēn.
¶In gl.s.dādo.i fi. q̄dā dicūt ꝙ hec
hic scribunt̄ ⁊ ꝑ.d.§.opz.ꝙ excusatio
dāda i scriptis.⁊ ꝑ h̄ q2 oia acta i scri
ptis redigēda sūt.C.đ ap.l.cās.⁊.l.ꝓ
ꝯsulib⁹.extra de ꝓba.c.qm̄ ꝯtra.sz h[oc]
argumētū nō est verū:q2 nō seq̄t red[i]
gēdū est in scriptis:g° ꝑs dz in scriptis
dare sz do.Ja.⁊ Pe.q̄ sic trāseūt.Quid
ergo dices.Ber.dicit qđ dz dari in scri
ptis.extra de offi.dele.prudētiā.in p[ri]
ex hoc loco.⁊ ita seruat̄ de facto.C[re]
do tn̄ ꝙ si nō det̄ nō vitiet̄ ꝓcessus
hoc repiat̄ iure cautū nisi in vna.C.
nō nu.pe.auc.hoc āt. ¶In gl.caue.
i fi.hic nō est difficultas:imo est fa[ci]
limū sm̄ doc.sz adhuc remanet iniq[ui]
tas nō obstāte ꝓuisiōe sceuole.nā ill[e]
est infra cētesimum lapidē non hz ta[n]
quātū ille q̄ est i ciuitate q̄ hz integr[e]
l.dies.⁊ illi detrahit̄ quātū distat.It[em]
illi q̄ distant vltra.xx.dietas.vel ꝑ.xx.
vel min⁹ nō hn̄t tm̄ tp̄s sicut ꝓx[imi]
q2 redigūt̄ ad.xxx. dies si distēt vltra
xx.dietas,⁊ si minus in dieb⁹ com[pu]
tatur eis tp̄s infra quod veniunt.S[ed]
dic ꝙ q̄ꝫuis hec verū sit rat⁹ est leg[is]
tor ꝙ hz tp̄s sufficiens ad propo[nen]
das excusationes suas. ⁊ ideo ita v[n]
formiter statuit.Simile vides in c[ontra]
hz testes vltra mare ⁊ in ꝓuincia.[pri]
mo dant̄ nouem menses.alij tres.a[t]
mē citi⁹ ⁊ facili⁹ poterit hr̄e in t[ri]
mēsib⁹ đ ꝓuicia q̄ꝫ forte đ duob⁹ [a]
đ vltra mare.Itē nō fit dr̄ia iter o[cci]
les occidētales ⁊ mediterraneos.[cu]
ꝯstat ꝙ mediterranei facili⁹ poss[unt]
q̄ꝫ occidētales vl̄ de oriēte.Uel p[o]

ponere aliud exēplū ſm doc. nā vides q vbi ptes ſunt ꝺ eadē ꝓuincia ꝑſcri bunt adinuicē.x.annos.ſi de alia ſūt neceſſarij.xx.anni.Pone ergo ꝙ duo ſunt vicini in cōfinio duarū ꝓuinciaꝝ hñt tp̄s.xxx.annoꝝ:ꝛ tñ ſunt ꝓpinquiores ſibiq̄ ſi alter eſſet i alio cornu ei⁹ prouincie. Sed hoc exēplū nō bñ plꝫ eis:quia ibi ꝑt dari alia rō:qꝛ forte in alia ꝓuīcia nō ē q̄s ita ſtipat⁹ ꝯſilio ſicut in ſua:ꝛ ita parat⁹ ad litigādū.hoc exemplū eſt notabile.ꝛ q̄nq̄ ꝺ hoc dubitaui.Et poſſet argui ꝙ vbi ſunt ita viciniꝭꝫ eo ceſſat rō legꝭ:ꝛ ꝑ ꝯñs ipꝫ ius.ꝛ facit.ff.ad ſyl.l.fi.ꝺ adul.ſi maritus.§.j.ꝛ ſcripſi.C.de ꝑſcri.lō.tem.l.fi.

a ¶†Et no.ꝙ legitima dicta [a] ē.xx.miliaria ꝑ diē.ff.ſi q̄s cau.l.j.ꝛ ita dꝫ cōputari dieta i decretali q̄ ꝓhibet ꝙ q̄s nō trahatur vltra dietā.ſꝫ Ja.ꝛ Pe. ¶Sꝫ doc.iuris cano.dicūt ꝙ dꝫ intelligi de vulgari:vt no.extra de reſcri.c.ſtatutū §.cū aūt.lib.vj.ꝛ ibi Archi.pōt dici qꝺ in italia ꝛ alijs locis vbi ſunt miliaria ſit vera opi.Ja.in alijs vbi nō ſunt miliaria vt in frācia opi. canoniſtarum.

c ☞ Procurator ſimplr datus vel ꝯſtitutus videꝭ cōſtitutus ad oēs cauſas.

b **Datus** [b]. ¶Do.Ja.ꝛ Pe. itelligūt hūc.§.ſi bona ſint in eadē ꝓuīcia:alꝭs q̄lꝫ iudex dabit in territorio ſuo ꝑ.l.cū vn⁹.§.j.dic plen⁹.ꝫ.ꝺ attilia.tuto.§.j.per hūc.§.pōt dici

c †ꝙ ꝓcur.ſimplr ꝯſtitut⁹ videaꝭ cōſtitut⁹ ad oēs cās vt de tute.l.q̄ habet.§.fi.cōtra.ff.de ꝓcur.l.procura. vbi alia forma daꝭ.Et hoc videnꝭ tenere Ja.ꝛ Pe.Dicunt tñ ꝙ q̄ vellet tenere ꝯ̄riū poſſet bene r̄ndere ad.l.illā.ꝛ ſic trāſeunt.Sed ꝙ illa loquiꝭ q̄ñ ad certam cām daꝭ ꝓcurator:qꝛ ſi generaliter nō poſſet habere locum.ꝛ ita vſus approbat vt no.in Spe.de procura.§.ratiōe aut formę.ver.ſꝫ quid ſi procuratoriū ꝛ videtur hodie exp̄ſſum extra de procura.c.j.in cle.

Atqꝫ reſcripſerunt. ¶Ad hunc.§.concor.l.maritus.hic allegata.ff.de cura.fu.l.virum.ſꝫ pōt eē procura.vt hic no.Et ē rō:qꝛ ꝺ tāto pre

Legitima dieta.Adde feli.in.c. olim col.ij.ver.ēt ꝙ ſtantib⁹.extra de reſcri.ꝛ in.c.nōnulli.col.xxiij.ver.collige ēx eo.titu.et ibi qua via dꝫ attendi ſi ſūt multe an vſitatior vel breuior vbi etiā pōit.x j.caſus in q̄b⁹ nō allegaꝭ excē. ꝺ tractu vltra vnam dietam. ꝛ qualiter cōputeꝭ vid eūdē in.c.dilect⁹.col ū.viij.ꝑſi.cōputāꝭ diete.eo.titu.

b ¶Dat⁹ autēꝫ.Sic ſummatur Tutor ſimplr datus vꝭ datus ad totum p̄rimoniū ſcd̄ario vbicūq̄ ſit ſiſtū.h.d.ſm aret. Arg. facit hic differentiā inter tutorem datum in teſtō ꝛ a iudice dicēs ꝙ de tutore dato in teſtō nō eſt dubium ꝙ datus ſimpliciter videatur datus ad totum patrimonium.de dato aūt a iudice dubitat dicit tñ ꝙ ſufficit ꝙ iudex habeat pſonā tutori ſibi ſubiectā ꝛ pupilli:qꝛ intor daꝭ principali perſone.ꝛ quod venit ſecundario non attenditur.

iudicio agitur cū poſſit faciliter reuocari. ꝛ per hoc videꝭ ꝙ poſſit eē curator ad vnā litē. ꝛ forte hoc caſu loquiꝭ.l.lꝫ.ꝛ ie.§.in hoc qꝺ dicūt de excuſatione.niſi intelligas cum gl.ꝙ hic excuſatio accipiatur improprie.qꝺ videꝭ veri⁹:qꝛ alias nocuiſſet iniſtio. vt.ff.e.l.nō tm̄.§. vacare ꝛ.l.iij.C.ſi ex fal.allega. hanc opinio.ꝙ poſſit eē ad vnam litem. tenet Spec.ti.de tuto.§. viſo. ver.ſed nunquid vir. ſꝫ vitricus poteſt eſſe priuigne tutor vel curator C.de cōtra.iudi.tuto.l.fi.vel ſocer vel nurus.l. licet.C.de excu.tuto.

☞ Sententia lata erronee contra ius partis: errore nō exp̄ſſo tenet: ſecus in excuſatione tutoris.

Si quis āt. ¶De materia huius.§. dixi.ꝫ.qui ꝛ ex qui.cau. §.ſemel. tamen quantum tangit materiam hanc tutorum potes dicere†ꝙ leges que dicūt ꝙ ſententia lata ex falſa cauſa ꝛ que eſt contra ius partis vel erronee errore non expreſſo

a ¶ Sciendum. Diuide istū titulū ꝫm Aret. Et pone casū. Crimē suspecti tutoris dscēdit ex. l. xij. tabularū & ꝑtor rome & ꝑses i ꝓuincia de eo cognoscit. & 2 qlibet tutor pōt de suspecto accusari. & etiā patro. dūmō ei fama ꝯseruetur. sec⁹ in alijs. h. d. ꝫm Are. vsqꝫ ad. §. cō sequens.

b ¶ Se inscribeť. istā questionē ponit hic Areti. in. j. col. in vb. in gl. ex. l. itē quid si accusator deficit in pro 1 batiōe an i eadē sñia qua reus 2 absoluitur possit accusator damnari de ca a lūnia. & dicit Ange. & christ. qđ sic sed pone qđ iudex i sententia abso lutoria fcā 1 ꝯ tutore nō cōdēnauit accusatorē de calūnia vtrū possit b ex nouo ꝓcessu cōdēnari. vide de hoc ange. hic.

tenet. qđ fallit i hac materia. vt hic. & ff. eo. qui testamento. de mino. l. verum. §. ex facto. nec distinguo an fuerit defensus vel non ꝗuis text. innuat ꝯtra. C. si ex fal. alle. l. j. & hoc totū fauore pupilli vel minoris. nam quomodo erratum fuerit etiā in facti causa nullum est qđ agiť. ff. de tuto. et cu. da. ab his. l. tutor si petitur.

¶ De suspectis tutoribus. Rubrica.

☞ Accusans tutorem de suspecto an teneatur se inscribere.

Adde ad idē vbi distinguit in hac materia.

Sciendum a. ¶ Primo dictum generale. scđo ponit ꝑ q̄s. Tertio q̄ remoueri. Quarto q̄ hoc 1 pñt reqrere. Quinto ex quib⁹ causis. partes pa 2 tēt i lrā. ¶ † In gl. ex q. in fi. dicūt doc. qđ ꝓpter ea nō bñ ꝓbatur: qr licꝫ ꝯdēnatus sit ifamis nō ꝓpter hoc seqť qđ actor 1 debeat se ifcribere b. r. ā sicut videm⁹ in act. mādati depositi & iniuriaꝝ in quibus reus efficitur infamis si condemnetur et tamē null⁹ diceret qđ agens debeat se inscribere. & iō videntur i hoc remanere qđ nō sit op⁹ inscriptiōe. & idē tenent

C. e. ti. l. vl. sed ipsi non euadūt secūdum rationē gl. q̄ est pena corporalis q̄ remot ꝯimponiť. ff. eo. l. iij. §. tutor qui. de offi. prefe. vr. l. solent. ¶ † Sꝫ potes dicere qđ cum ex oī crimine possit agi criminaliter & ciuiliter: vt. ff. de priua. delic. l. fi. qđ si quis agat ciuiliter ad finē qđ remoueatur ꝓ vtilitate pupilli: tūc non sit locus inscriptioni: alias si specialiter dat qđ remoueať & puniatur videť qđ sit locus per. d. l. fi. & ff. ad turpil. l. & in priuatis. de iniurijs. l. q̄ iniuriarū. C. de accu. l. fin. & puniť arbitrio iudicis [illegible] no. d. l. priuatus. & scripsi in. d. l. fin. [illegible] cū nō reperiať istđ exceptū quomodo excipiem⁹. bene tamē reperitur i isto speciale quod desistens non incidit in turpil. ff. ad turpillia. l. iij. §. suspectu. [illegible] quam. l. docto. fuerunt moti ad predicta dicenda.

Datum est. ¶ In gl. j. de legato. in fi. gl. [illegible] fert hic qđ hi duo possunt cognoscere [illegible] remouere alū nec cognosceť nec remouere. & idem. ff. e. l. j. §. sed in. l. solent. ff. de offic. prefe. vr. diciť qđ alū possunt cognoscere sꝫ nō remoueť nihil ad [illegible] qr hodie oēs ordinarij cū ipsos als contingit possunt facere vicarios q̄ possunt q̄ ipsi possunt ꝑter mortis [illegible] tionem vel mēbri abscissionē: vt in [illegible] vt nulli iudi. §. ad hoc ꝓhibem⁹. vt [illegible] de offi. procon. l. alianando.

☞ Patronus ꝯdēnat⁹ tanꝗ tutor 1 suspectus an et qualiter fiat infamis.

2 Quid si patronus remouetur vt suspectus: iudex tñ reseruauit sibi famam in sententia.

Ostēdimus. ¶ In gl. [illegible] i fi. hoc nō [illegible] 1 doc. Ja. & Pe. † qr obiect⁹ doli facit mē: vt no. j. e. §. suspect⁹. ꝓpter [illegible] ipsi parcēdū: qr actio ꝯbis tēpa [illegible] si petēs patronū a tutela remoueri [illegible] cat ꝑronū dolū ꝯmisisse iudex [illegible] audiet. sꝫ si alťs dicat eū male ad[illegible] strare admitteť ff. ꝯ do. l. nō dꝫ. [illegible] facit. ff. de obsequijs. l. si parēs. [illegible] Uel potest dici secundum Ja. qđ pa[illegible] nus condēnatus ex cā famosa [illegible] infamis. ff. de pu. iudic. l. fi. Sed [illegible]

obstaret.l.nō dū.⁊.l.parē.§.fi.q̄ suppo
nūt q̄ esset infamis.⁊.l. illa finalis hꝫ
causam singularē propter iustū dolorē.
Forte posset dici q̄ fame sue parcat̄ ꝓ
pter.l.q̄ sibi parcit. Uel posset dici qḋ ⁊
si dolus ꝓbet̄ nō remoueat̄ sꝫ curator
adiungit:vt.l.si tutor.ff.de suspe.tutō.
⁊ ita ei parcit̄. ¶†Sed qd̄ si remouet̄
vt suspect⁹ forte dolo ꝓbato: iudex tñ
in sententia reseruauit ei famā; nunqd
esset infamis. Uidetur q̄ nō ꝑ hūc.§.ff.
de tu.l.gñalr.de le.iij.si qs.§.miles.ꝺ
bo.liber.si pater exheredat⁹.i Hrisi.ff.
de furtis.l.non pōt.ad turpil.l.j.§.j.de
diuersis off.quicūq;.⁊ videt̄ exp̄ssum.
ff.de iniur.l.diuus.⁊ ꝑ hoc videtur q̄ si
iudex pronunciet notariū falsarium q̄
nō possit ei famā reseruare nec q̄ pos-
sit facere instrumenta.

Cōsequēs. ¶In gl. ideo in fi.non est ꝓprie
publica nec desistēs incidit in turpil.
ff.ad turpil.l.j.C.suspe.iuncta.l. qs re
petens.§.j.¶In gl.etiam in publico.
in fi.hoc ꝯtrariū meruit signari: nō tñ
decipiat te.gl.sed intellige eā vt no.ff.
de in litē iurā.l.in actionib⁹ sup.verbo
ex magna causa.

Sed ⁊ si qua. ¶Sꝫ an debet se inscri-
bere hoc casu:qꝛ de p̄re nō est dubium
q̄ nō.vt.l.de crimine.C.q̄ accu.nō pos.
sꝫ in hoc casū videt̄ q̄ sic ꝑ ea q̄ ibi no.
iuncto eo qḋ scripsi.s.in prin.⁊ illū se
quitur doc.iuris ciuilis.Doc.iuris ca
nonici tenent q̄ non:vt in sum.hos.de
accu.§.qs possit.⁊ vide i Spe.de accu.
§.item ver.⁊ qḋ mulier.vbi ple.enume
rant̄ casus qb⁹ mulier admittit̄ inter
quos est vnus iste q̄ est hic.ff.ad.l.iul.
maie.l.fi.⁊.l.in questionib⁹.ff.de accu.
q̄ accu.pos.l.ij.⁊.l.mulierē.ij.q.j.phi-
bentur.§.mulierem.dic vt ibi.

Suspectus aūt est. b
¶Quid si nullo modo gerit expressuꝫ
ē.ff.e.l.he enī.§.fi.p̄nt enī remoueri sꝫ
nō accusari:vt ibi ꝓꝫ. Et no. q̄ pei⁹ fa
cit q̄ gerit ⁊ male q̄ q̄ nullo modo ge-
rit.ff.de act.empt.si sterilis.§.cū ꝑ ven 2
ditorē.fm doc.Jac.⁊ Pet. melius hoc

ꝓbatur ex his q̄ue not.
⁊ scripsi.s.de satisda.tu
to.§.sciendum.⁊ hoc tā-
git glo.satis hic.

1 ☞Sententia q̄ se pōt
habere ad maiorem pe
nā ⁊ ad minorem ad in-
famiā et nō ad infamiā
intelligitur de minori
pena et non de diffama-
tiā.
2 Officium iudicis an in-
famet.
3 Tutor nō tenetur de cul
pa leuissima.
4 Ignorātia iuris an sem-
per sit lata culpa.

Suspect⁹ āt
a remotus[a]. ¶†In gloss.
1 excepto.in fi.melius.ff.
de pe.si p̄ses.sꝫ hoc do.
Jas.⁊ Pe.⁊ caue: qꝛ hec
gl.procedit secūdū opi.
Azo.q̄ est.j.gl.pxi.de q̄
ibi dices.Quia secūduꝫ
opi.que est in.d.gl. esset
distinguēdum an ob le-
uem an ob latam.⁊ iūn-
ge hic quod no.j. in gl.
j.similiter, Sed contra
hanc gloss.⁊ opi.docto.
qui eā sequūtur op.de.l.
militis.arg.§. missionū
ff.de re mili. Sed illam
intellige fm hāc distin-
ctionem:vt no.ff.de his
qui no.infa.l.ij.§.est enī
in glo.not. Quis videa-
tur fieri calūnia textui
⁊c.Item dic q̄ ea q̄ hec
dicūtur non procedunt
vbi tutor remouetur ex
officio iudicis: quia iu-
dic.offic.non infamat[b].
vt.no.ff.eo.l.iij.§.pe.C.
de mo.mul.l.j.quā Dy.
sequit̄ ꝑ.l.quā gl.alle.i.d.
§.p̄terea.C.si tu.nō gesl.
l.j.¶Sꝫ spe.dicit† q̄ in
dicis officiū īfamat vbi

a ¶Suspe
ct⁹ āt remo
tus. Propt̄
dolū ē infa
mis ꝓpter
culpā non.
b ¶Nō ifa
mat.ꝺ hoc
vide ħ per
ang.i fi. q.
lati⁹.Item
dicit ag. q̄
a pricipio
īfamis pōt
dari tutor
ad sīlitudi
nē ꝓcura-
toris:⁊ etiā
pt eē tutor
legitimus:
qḋ nota.

a ¶ Si quis aũt. pẽdẽ- te accusa- tione inter dicit accu- sato admi- nistratio. Qui si de- cesserit ex- tinguit accu- satio. h. d. ſm are. Sz a quo tpe i terdicat ei administra tio. vide ꝑ per areti.

ꝓpter delictũ pena infli git. in Specu. de sent. §. species. v. est autẽ. ⁊ v. q̇d ergo. Credo ꝙ infa- met saltẽ infamia facti. C. ð his q̄ no. ĩfa. l. vbũ. Et pōt ꝓbari qꝛ reuoca tio q̄ fit offō iudicis. ff. de req̇. reis. l. j. infamat. C. de req̇. reis. l. ij. et ibi no. Et vꝫ expressum vbi pu. edu. debe. l. si ibi. cũ ðt tali no. ⁊c. Et si potes intelligere has opi. scꝫ vt non infamet infamia iuris sed facti. ⁊ facit qð no. j. in glo. j. non simili 3 ter. ¶ † In gl. j. leuẽ. ibi cum dicit leuissima. hec glo. nō est bona qꝛ tutor de leuissima nō tenetur. C. arbi. tu. l. quicquid. et ibi no. in glos. q̄ est huic contraria. ¶ In ea. glos. cum dicit. vt non fiat im famis. cũ fame amissio morti cōparet. ff. de ma. vin. l. iusta. ⁊ hoc videt probari in. l. in actioni- bus. sꝫ ob. d. l. fi. vbi pu. edu. de. ¶ Sed saluãdo gl. potes dicere ꝙ loqua tur de infamia facti: vt s. dixi. Et si hanc opi. te neas restringas et sub- audias text. C. de tu. qui non sa. de. l. iij. ⁊ hec sa- tis vera. C. de tu. l. fin. et hic. ¶ In glos. j. non si- militer. tota hec gl. pro- cedit ſm opi. illorũ qui dicebãt ꝙ lata culpa in- famat. de quo. s. glo. ꝓ- xi. sed tenẽdo opi. Azo. non est differentia inter latam ⁊ leuem: vt ibi di- + xi. ¶ † In gloss. ibi cum alleg. l. late. sed ſm hoc oẽs de mũdo sunt in la- ta culpa: quia null⁹ ola iura scit maxime ex im-

ꝓuiso. Sz doc. intelligũt ꝙ hoc sit ve- rũ de iurib⁹ vulgarib⁹ ⁊ cōib⁹ ⁊ freq̄n tant satis in factis. secus forte de ma- teria de manumissio. et de vulga. ¶ In ea. glo. ibi cũ alleg. §. no. vult dicere ꝙ q̇s per sñiam infamat dãnatus ex la- ta culpa nō infamatur sed vbi ipso fa- cto tũc ex lata culpa sit infamis. ⁊ in. i. lo casu loquit. §. ꝯtrius q̇ non meruit si- gnari ſm docto. ¶ In fi. eiusdem glo. pōt addi quartus in criminibus pune- tis: nam. d. l. loquit de publicis. vt no. ff. de verbo. sig. l. magna. ⁊ pater. C. de iniur. si non conuitij. ⁊ hoc calu ad in- famiam: sed quo ad dandam actionem de dolo equiparantur. ff. de incen. ru. nau. l. qui edes. ⁊. l. si fortuito. si quis testa. li. esse iussus. l. j. §. non autem.

a **Si quis aũt.** * ¶ In glo. + in fi. doc. di stinguũt an accuset de mala admini- stratione: ⁊ tũc interdicitur. Si de ali- crimine non vt. ff. de sol. l. calipodius als ꝯuis. De iure vo cañ. nō inter- citur etiã in primo casu nisi demis- cta informatione de dilapidatione extra de simo. lꝫ heli. ⁊ ibi Inn. de delega. l. venerabili. ⁊ ibi per glo.

Sed si suspecti. ¶ glo. non nisi. in fi. quidã tñ dicunt ꝙ du- lis ꝓpter expensas: ꝯuis extinga quo ad principale. C. si reus vel ac. mor. fu. l. iij. sed ſm Ja. ⁊ Pet. illa fa- magis ad cōtrarium: qꝛ obtinet vbi per boni serat expressa questio. Si accessorie nō durat etiã propter bo- vt ibi pꝫ. ⁊ i. l. ij. e. ti. ff. de iure fisci. l. cius. sed meli⁹ faciat. ff. de rei vendi vbiqꝫ. sed illa nō dicit ꝙ duret prop expẽ. sꝫ ꝓpter fructus ⁊ part⁹ ⁊ stip. tionẽ de euictiōe sꝫ ꝓpter expẽ. nō a- paruit: vñ nō vꝫ ꝙ ꝓpter expẽ. debe ea durare ꝑ hũc tex. vbi extinguit ⁊. ff. eo. l. post finitã. vbi dicit. solui post dimissum negotiũ nephas est. C. de fru. ⁊ li. ex. l. terminato. ⁊ hec dunt quando agitur de re que nu habet interesse causa finita vt de ac- satione quia non agitur ad dandi bi aliquid sed ad meram vindictam re mo

re non transmissibili ad heredē. Sz si agat iter duos de cā bñficiali: vl' sit cōtentio de aliquo officio: vñ nō vr ꝙ heredes teneant nec possint ꝓsequi: imo quo ad defunctū extiguit cognitio. et vt lite pen. c. j. li. vj. Et ideo videt ꝙ si mulier agat ad dotem: q2 vir vergit ad inopiā: ꝙ si pendente lite efficiat locuples ꝙ cessat actio. ff. sol. ma. l. cōstante §. fi. in rebus aūt acq̊sibilibus agēti ꝛ trāsmissibilibus non puto ꝙ extinguatur actio semel q̄sita ꝗ̄uis desierit interesse. ff. si quis cau. l. qui aūt. §. j. cum multis aliis cōcor. que sunt ibi.

1 Tutor subterfugiēs p̄stare alimenta pupillo est suspectus.

2 Pupillus qui nō hz patrem ꝛ nō hz vñ alat quis cum nutrire debet.

1 Si quis tutor. ¶ † In tex. ibi: cū dicit q̄ nō p̄stat alimenta. eo cū ꝙ subterfugit p̄sumit ꝯ eū. ff. de susp. tu. l. impuberib⁹. §. fi. ꝛ. l. fi. ꝛ no. ꝙ p̄sumitur ꝯ fugientē. ff. de li. cau. qd dixim⁹. C. vt oēs tā ci. ꝗ̄ mili. l. j. de assess. l. ꝯsiliarios. de cōi agro deserto. l. locorum. in auē. ꝺ exhi. ꝛ intro. re §. si vero intm ꝙ pōt supponi q̄stiōib⁹ vl' indici duelliū. vt no. in spec. de acci. §. sequit. vsi. q̄d aut. si tñ nō habet ꝓ cōuicto: vt no. C. de req. reis. l. j. de fal. l. vbi. Et si qñ repias haberi ꝓ cōuicto dic spāle. Et pōt dici ꝑ hun. §. ꝙ vbi ꝓcedit ex offi cio pōt ꝓcedi ſm sniam lite nō cōtest. ſm doc. ff. e. l. fi. hoc est expedite ꝺ iure

2 canoñ. extra vt lit. nō ꝯtes. c. qm̄. ¶ † In glo. q̄d si nō. in fi. gl. videtur velle. ff. e. l. fi. ꝙ mater nutriet infra triēniū. tu potes dicere ꝙ i casu isto qñ nō hñt patrē nec de quo viuāt ꝙ mater ꝛ superiores tenēt alere: vt. ff. de alē. li. l. si q̄s a li. §. j. dic vt ibi. vide pleni⁹ vbi scripsi. C. ꝺ pa. po. l. nec filiū. et ꝺ ꝯuersi. isi de. c. fi.

1 Libertus si fraudulenter tutelā filiorum patroni gerat remouetur vt suspectus: ꝛ cū hoc poterat accusari tanquam ingratus.

Libertus quoqꝫ.

1 ¶ † In glo. ob hoc. in fi. hec gl. vr senti re qd ob hoc reuocet in seruitutē. ff. e. l. ij. distiguit: aut nil gessit: ꝛ tūc reuocatur: aut gessit ꝛ male: ꝛ tūc nō ꝑ. l. magistrat⁹. ff. de iurepa. vbi tz idē. Cōtra qd facit q2 magis delinq̄t q̄ male gerit ꝗ̄ q̄ nullo mō: vt scripsi. ꝫ. de satisd. tu. §. sciendū. ꝫ. e. §. suspect⁹ aūt. Sed dic ꝙ magis delinq̄t ꝗ̄tum ad arguēdā p̄sidiā: sz nō quātū ad ꝯtumaciā ꝛ ingratitudinē q̄ ex ea ꝓuenit. Uel dic ꝙ nō reuocat in seruitutē nisi qñ denegat alimēta. Et vr notari in. d. l. magistrat⁹. tūc eñ est impi⁹ ꝛ homicida. ff. de lib. agno. l. necare. Sup textu ibi cū dicit puniēdus hoc verū in vrbe sz in ꝓuincijs ad p̄sides. ꝫ. de attilia. tu. §. sz hoc iure. ff. ad turpil. l. j. §. suspecti ꝛc.

Emptor an teneatur solū preciū si post emptionē reperiat rem emptā alienam vel vitiosam.

Nouissime. ¶ In glo. j. animadi. i. fi. vl' dic i. maleficiose i. sīdiose. ff. e. l. iij. §. nūc videam⁹. ¶ † In gl. facit in fi. doc. dicūt ꝙ sufficit vēditori si de eui. caueat ꝛ cauebit cū fideiussorib⁹. C. ꝺ eui. l. si post pfectā. ff. de pi. ꝛ cō. rei vē. l. habitationū. §. fi. de excep. doli. l. f. §. ex quadrāte. ꝛ cauebit nedū de apparēti euic. i limine ꝯct⁹ imo ꝛ de alia. ff. de resci. vē. l. fi. ꝛ ibi ꝑ B. idē dico de vitio si sit dubiū: si tñ sit notoriū ꝛ euidēs pōt p̄tiū retineri. ff. vt. i pos. le. l. si is a quo. ſm eos satis posset dici idē si euincēs haberet ius notorie. ꝛ hoc forte vult dicere glo. hic. de acti. empti. l. emptor.

Suspectū. ¶ Uide h̄ q̄ scripsi. ꝫ. de excu. tu. §. sed ꝛ ꝓpter paupertatē. dic vt ibi ꝛc.

¶ Explicit liber primus.

¶ Incipit liber secūdus Institutionū

¶ De rerum diuisione. Rub.

1 Seruitutes an sint in bonis nr̄is ꝛ an censeātur per se subsistere.

2 Donans oīa bona sua an intelligatur donasse homagia redditus ꝛ alia iura incorporalia.

3 Feuda an veniāt in gñali alienatione bonoꝝ: ꝛ presertim in regno francie.

a ¶ Vult di
cere. Vide
ang. super 1
ista glo. la-
ti⁹ seq̃ntē.
b ¶ Et qui a
dē. Querit
hic Ang. ꝛ
Christo: si
cōtract⁹ est
celebrat⁹ i
mari vl' de
lictū cōmis
sum q̃s est
iudex. ꝛ di
xit ꝙ illa
ciuitas que
hʒ merū et
mistū ipe-
riū q̃ dicet
eē ppiq̃or
illi loco vbi
cōtract⁹ vl'
delictuʒ fit
erit iudex
vt. l. vnica.
C. de classi.
et ibi not.
bal. lib. xj.
Si autem
eq̃l'r distat 2
a duab⁹ ci-
uitatib⁹ eq̃
liter vtraqꝫ
erit iudex:
vt. l. labor
in pnc. ꝛ §.
vestibulo.
ff. cōi diui.
Et p̄uruis-
se dʒ q̃ ca-
pturā pso-
nalem pri⁹
fecerit ipi⁹
delinquē-
tis i mari.

Superiori libro de.
¶ † In gl. ta-
lis diuisio. in
fi. glo. vult dicere ᵃ ꝙ nō
possunt censeri tanquaʒ 3
per se stans. ꝛ hoc bene
verum in causali seruitu
te que formata non ē: qꝛ
q̃uis fundū habeas in
q̃ posses cōstituere alijs
seruitutē: non tñ habes
seruitutē formalem nec
ius seruitutis formatuʒ
ꝙ sit i bonis vl' ex bo-
na. Vl' dic etiā ꝙ pōt in
telligi in forma reali: qꝛ
illa p se nō cēsent cū nō b
possint acquiri nec trās-
ferri sine re ipsa: ꝛ mul-
to minus psonales. vñ p
se nō cēsentur cum non
possint stare sʒ cū re vl'
psona cui⁹. sūt. ff. de vsu
cap. l. si aliena §. hoc iu-
re. ff. de cōtrahē. empt. l.
si aqueductus. q̃cq̃d sit
lex illa loquit' de vsu vl'
vsufru. alterius seruitu-
tis legato. ¶ † Quid si
q̃s vēdit oīa bona sua vl'
totū patrimoniū suū nū
quid veniunt homagia
redditus ꝛ alia iura in-
corporalia. videt' ꝙ non
qꝛ sūt in bonis vl' in pri
monio p. l. p̄dictā. ꝛ pro
hoc i feu. si de feu. ꝯtro. 1
fu. c. gñali. ꝺ capi. q̃ cur.
vē. c. j. Dic ꝙ trāseūt bo
na q̃ trāsferri debēt etiā
de se al's singularit' non
possent transferri. vt. l. q̃ 1
daʒ. ff. de acq̃. re. do. ff. si
feu. vē. l. pe. §. j. de serui.
rust. pre. l. vna est via. de
ꝯtrahē. empti. l. creditor
§. fi. ꝛ. l. modicis. ex. de
iur. pa. c. ex lr̃is. ꝛ hoc de
illis q̃ ex trāslatione nō

ꝯmitterent': qꝛ de illis nō ē verosile ꝙ
trāsferre vellet: vt l. c. in gñali. § alleg.
Et iō credo ꝙ si q̃s daret oīa bona lai
co qd̄ nō vr' dare decimā que nō acqui-
ritur p trāslationem: secus si eccl'ie ac-
quiri posset. vt i. se qd̄ no. in dicto. c. ex
lr̃is. ¶ † Itē credo etiā ꝙ cuʒ hodie d
ꝯsuetudine regni frācie feuda aliena-
ri possint etiā sine volūtate dñi lʒ dñs
habeat ius retinēdi p pretio qd̄ veniat
in generali alienatiōe p leges predi-
ctas cum cesset rati o dictoꝝ capituloꝝ
ꝛ idem credo de mero imperio. ꝛ no. in
quadam additione. ff. de offi. p̄sidis
l. j. § in initio.

Quedam enim. ¶ In que differat cō
mune a publico. vide. j. §. littorum.

Et quidem. b. ¶ In gl. j. iuris gentium.
vel potes dicere ꝙ cū oīa essent de iu
re naturali cōmunia ꝛ post iusgē. d...
reperit in alijs rebus q̃ in his in q̃
nihil immutauit. qd̄ primeuo iure na
turali hec remanent cōmunia. j. e. § fe-
re. ꝛ vid di. vij. c. quo iure. al's nō esset
differētia inter publicum ꝛ commune
sicut. j. subiunget'. ¶ In glo. j. de ec.
hec expositio videt' satis extranea: q̃
de posset dici q' ipsa aqua q̃ currit...
elementum. ¶ In gl. j. per consequ...
in fi. gl. nō nouit materiam maris oc
cidentalis que in plenilunio equi...
ctiorū crescit tm̃ ꝙ quandoqꝫ coop...
prata ꝛ ripas. vnde non est dicend...
ꝙ illud sit cōmune. ff. de flu. l. j. § ...
vnde tene primā rationē que in pri...
glo. ꝛ vide. j. e. §. est autem littus.
☞ Mare an ꝛ qualiter intelligat' c...
de iuregentium.

Nemo igitur. ¶ In glo. j. ...
in fi. hec glo. videtur contra hunc ...
dum tamen villis ꝛc. qui † videtur p...
hibere villas monumēta ꝛ cetera ...
ficia. preterea si intelligas sicut gl...
telligit hunc ꝟ. quis non sint ...
ꝛc. in edificijs factis inferetur ꝙ ...
sit commune de iuregen. quod ...
gauit. ſ. proxi. §. Unde potes dicere
nullus porrit facere villas monu...

ta edificia perpetua l littore maris ex
quibus incōmodet vsus. ꝛ hoc vult di
cere. ie.§.ff.d acq.re.do.l.q̄uis.ꝛ.l.qd
in littore.ne quid in loco publico.l.lit
tora.ꝛ.l.in littore.sz casulas modicas
sic.j.§.littorū.ꝛ tū c sequit q̄ non sunt
sub littore iurisgen.vt cadant in domi
nio.¶ Sicut mare sub.nō est iurisgē.
quo distinguntur dn̄ia: sed cōe de pri
meuo iure naturali vnde q̄uis seppo
nēs casellā sit dn̄s materie supposite
nūq̄ tn̄ littoris.vt legib⁹ supradictis
ꝛ.d.l.instātum.ꝛ sic intellige.ff.e.l.ne
mo.vbi estis.§.de verbo ad verbum.ꝛ
ꝑpter hoc in.d.l.q̄uis.dr q̄ dz inter
poni decretum.ꝛ debent vocari vicini
al's potest prohiberi.dic vt ibi.

1 ☞ Publicum flumen quod dicatur.

2 Domū tenens depressam non pōt pro
hiberi eam eleuare nisi al's fuerat ꝓ
hibitus eam exaltare.

3 Consuetudo ꝛ prescriptio differunt.

a Flumina. [a] ¶ In gl.in ppe
1 tua.in fine ¶ † Ca
ue q̄ publicum est siue fluat cōtinuo si
ue non dū tamen sit perenne: sed pri
uatū quādo nō est perenne si forte de
quinq̄ vel de sex annis vel de plurib⁹
non contingit q̄ fluat.ꝛ ideo torrēs q̄
fluit tm̄ in hyeme ꝛ q̄libet hyeme est
publicus: vt p̄t colligi.d.l.j.ff.e.§.itē
flumina.cum.§.seq.cū notatis ibidē.
Quid ergo de riuis perēnibus. Uide
tur q̄ sint publici.§.item fluminum. q̄
uis distinguātur a fluminibus: vt in.§.
j.e.l. ¶ In gl.nec qui primo.in fi. Qui
dam intelligunt opi. Joā.an.q̄ loqui
tur qū ille qui piscabatur erat in actu
piscandi q̄ q̄dm est potest alios pro
hibere. Sz is itellect⁹ nō vr̄ sufficiēs
q̄ sic nihil faceret p̄scriptio.vt.l.qd l
littore.ff.de acq.re.do. Ja.ꝛ Pe.intelli
gūt q̄ si q̄s pluribus annis piscatus
fuerit ꝛ alios ꝓhibuerit: q̄ querit sibi
ius: ꝛ potest alios prohibere: sed si nō
prohibuisset q̄uis frequentissime ꝛ q̄
tot annis solus piscatus fuisset: non q̄
2 rit sibi ius ad alios ꝓhibēdos. ¶ † Si
mile in illo qui tenuit domum depssaz
q̄ nō pōt ꝓhiberi eleuare nisi al's ꝓhi
bitus fuerit: vt.C.de serui.ꝛ aq̄.l.j.fm

eos.ff.de ser.ru.pre.l.q̄
luminibus.ꝛ ibi no.be
ne dicūt sed nō rn̄dent
ad.l.fi.de vsuca. que de
nihilo seruiet si h̄ opi.
sit vera: q̄ hoc est regu
lare in rebus etiā priua
tis q̄ nunq̄ q̄s querit si
bi ius in iuribus q̄bus
fas est vti oib⁹ nisi a tē
pore quo alios ꝓhibuit
vt.ff.de aqua quot.l.fi.
facta ē ꝑ nihilo. ¶ Tu
potes dicere q̄ nūq̄ pre
scribantur talia iura: vt
dicta.l.fi.sed tamen de
ɔsuetudine possunt ac
quiri.vnde si pluribus
annis piscat⁹ solus fue
rit quis et alios prohi
buerit sciente populo ꝛ
nō cōtradicēte vr̄ q̄ pos
sit sibi insquerere ex ta
cito ɔsensu populi. ꝛ sic
intelligo.ff.de iniuriis.
l.iniuriarum.§.fina.cuz
l.si quen. Et videtur ex
pre sum.ff. quod vi aut
clam.l.iij.q.ij.versi.hoc
3 ita veruz. ¶ † Un̄ aliud
est cōsuetudo: aliud est
prescriptio: vt dixi in.§.
ex non scripto. s̄.de iu
re natu. ¶ Et ita vides
obtinere hodie de con
suetudine regni francie
vbi sunt piscarie ꝛ dfen
se in multis locis flumi
nū. ¶ Quid ergo de ba
ronibus qui prohibent
piscari in fluminib⁹. di
cūt doc. q̄ non possunt
de iure ꝓhibere sed eo
dem errore quo dicūt se
dn̄os ꝛ imperatores in
terra sua: vt no.C.de fin.
lib.vi.ro.in rubrica. vr̄
q̄ possint hoc facere: q̄
impator hoc posset.ff.d
serui.l.seruitutes.et ta
men ibi dr̄ sine incōmo

a ¶ Flumi
na. Querit
hic Are. lz
prescriptio
xxx.an. nō
habeat lo
cuz in istis
rebus pu
blicis ꝛ ma
ris vel flu
minis pu
blici qd est
ppl'i roma
ni vel p̄nci
pis.vt.l.lit
tora. ff. ne
q̄d i lo. pu.
An p̄scrip.
tanto tpe
cuius initū
mēoria nō
existit i cō
trariū prin
cipe sciēte
ꝛ nō ɔdicē
te.ꝛ dicit q̄
fm Joā.de
plate. hēat
locuz talis
prescriptio
vt.l. vsum
aque ɔiun
cta.l.diligē
ter.cu₃ sua
gl C.d aq̄
du.lib.xij.

do. Ego credo q barones qui superiores habent hoc nō possunt facere sicut nec p̄sides. vt d.l.iiij.§.plane.ff. quod vi aut clam. nisi consuetudo pinguius ius eis tribuat. et ita seruat curia francie. ¶ In glo. in cōmuni in fin. vult dicere 1 q ius piscandi nō sit publicum licet ip̄m flu- 2 men sit publicum. sz cōtra. j.§. riparum. & vide. j.§. littorum.

Est aūt litt⁹. 1 a

¶ In glos. j. hyemalis. Gl. vr̄ sentire & clari⁹ in l. litt⁹ q sit dr̄ia īter maris littora & fluminū: qr littora maris sunt q̄usq maxim⁹ fluct⁹ puenit nō sic de ripis si flumē inūdet. vt. l. j.§. ripa. de flu. Ego credo q littus maris sit quantū maximus fluct⁹ estuat in hyeme perenniter qn̄ fortiter vēto cōcutit: sed nō credo q illd qd vltra coopit in plenilunio martij semel vel bis in anno sicut euenit in mari occidētali sit littus per d.§. & dixi. s̄.§. quidē. & p hoc solui possunt multe questiones: qr qn̄ cōtingit q quis habet ius in his que in mari capiūtur sicuti forte etiam decimā in his que in terra nihil: vel forte vnus hz iurisditionem in mari alius in terra. vnde per hec iura videtur q ille q̄ hz ius in mari hz ī lit- 2 toribus: & quantū littora durant ptz p hec q̄ dicta sunt de littorib⁹ lacuū & stagnorū. dic. ff. de

a ¶ Quesit dr̄ia. Adde Bar. & Are. i. l. serui. ff. d le. j. Dy. ple. in. l. illud. & ibi dixi ī aposti. ad eū. ff. de ritu nup. et dic melius hāc esse differentiā: qr cōe cum sit singulorū sit occupātis: publicū aūt cum sit etiā oībus cōe in nullius tn̄ bonis est.

acqui. re. do. l. lacus.

Riparū quoq. ¶ In gl. q̄ si ... si. & hoc si concurrāt: al's est melior cōditio occupantis. ff. eo. l. in tantum. ff. ne q̄d in loco publico. l. ij.§. hoc īterdictum. vide qd ibi no. p illā. l. posset dici q neuter vinceret vbi concurrūt. de hoc no. ff. eo. l. riparum.

☞ Publicum & commune, an & qualiter differunt.

Uie sunt populi: & dn̄i terrarū non possunt vias dare, nec mutare.

Littorū. ¶ In gl. s̄. e.§. & q̄dā. ī fi. doc. Ja. & Pet. ap- 1 probāt opi. Pla. † Prio tn̄ p euidē- a tiēdū ē q̄ sit dr̄ia iter cōe & publi... Et dicūt q cōe est qd oīb⁹ aīantib⁹ p... hominib⁹ & aīalibus. s̄. e.§. & quidē... de ibi cū dicit oīm dz esse aīaliū. & ita habēt quidē libri. sed publicū dr q e... in vsu hoīm tātū. vn̄ publicū quasi p... pulicū. & appellatione populi nō cō... nent aīalia. ¶ Item cōmunia maio... cōmunitatis sunt omnib⁹ animantib... q̄z publica. etenī mare aer & aqua de c... lo perfluēs omnib⁹ patēt: flumina ... tot se offerūt. ¶ His visis dicūt q op... Pla. est Ja. Pla. dixit q ip̄m mare e... cōe nec est in alicui⁹ dominio nisi de... ita & flumina & omnib⁹ se offerūt & ... quodlibet publicū est commune ne... sic de vsibus: qr quidā sunt vsus q̄ c... gruunt hominib⁹ tantū. & nauigare ... piscari q̄ non congruūt aīalibus, al... sunt q̄ cōgruūt hoīb⁹ vt bibere al... trāsnatare. Prim⁹ vsus est de iure g... qr solis hoībus applicat. & ita intel... git is.§. & est public⁹: sz qr alius vsu... est cōis & public⁹: sz qr mare aer aq... pfluēs magis applicant oībus in ... q̄z flumina idcirco fuerūt reposita ... noīe communis. et alia idem nomi... publici sed oīum sicut flumina: vnde ... tantū ius hz vnus de anglia in via ... ad eūdē quantū illi de partibus: & h... de vijs militarib⁹. ¶ † Et ideo cu... sint populi domini terrarū nō poss... dere vias nec mutare. qr qd omniū in... terest ab oībus concedi dz. C. de ar... p̄stā. l. fi. sm̄ eos. hec opi. nō placeret

mihi:qz ex q̃ ter.diuidũt cõẽ z publicũ
opz q̄ sint specifice differẽtie: al's eẽt 2
frustratoria diuisio vt hic no.vñ credo
q̄ aer z aq̃ pfluẽs mare z littora sunt 3
cõia z iure naturali nunq̃ in alicuius 1
dñio fuerũt:sed fuerũt relicta in suo iu
re z esse primeuo quo oĩa erant cõia.
sed flumina portꝰ zc. sunt publica: qz
sunt populi quo ad dominiũ. z p iuſ
gentiũ quo fuerunt dominia adinuen
ta fuerũt appropriata z i dñio ppl'i re=
posita.z hoc vult dicere is.§.z vr̃ expſ
sum.ff.de acq.re.do.quo in littore.J.e.
§.fere. z ista publica differũt ab aliis
q̃ sunt ciuitatũ z vniuersitatum: qz ista
sunt ciuius ppl'i:illa non sz illius vel il
lius vniuersitatis vel ciuitatis q̃ vice
vnius persone funguntur non populi
ff.de fideiuſ.l.mortuo.z not.J.prox.i.§.
vnde ratio eorũ non videtur bona : qz
mare nõ est magis in vsu oĩm aĩantiũ
q̃ flumia.qđ appet qz bestie terre nun 2
q̃ vtunt mari.z tñ bestie z aues oẽs z
bestie terre fluminibꝰ vtunt:vñ qz ma
re est incomp̃hẽsibile sicut aer:iõ non
fuit in bonis populi applicatũ sed dei
vñ p̃s. Tu dñaris mari zc. nõ sic de flu
minibꝰ.sed vsus maris z littoris est de
iure gẽ.quo fuerũt distincta dñia vnde
de iure gẽ.repertũ ẽ q̄ si q̃s edificaue
rit in littore maris vel pilã iactauerit
in mari dũtñ nõ noceat vsui publico sit
illiꝰ q̃ edificauit q̃ diu erit desuper.ff.
e.l.in tantũ. z q̃cquid ibidẽ ceperit sit
suum vñ eius vsus est de iure gen.ex q̃
resultat meum z tuum. ex quo reperta 3
sunt dñia z ius acquirẽdi sibi vt.J. de
iure na.§.ex hoc iure.z hoc vult dicere
is.§.nec ↄtradicit.§. et quidam. qui de
ipsa re loquitur:sed is.§.de vsur. et est
mirabile:qz Jo.z glo.ponũt opi. suas
z tamẽ non respondent ad contrariũ.
Illud autem quod docto.dicunt de via
publica satis credo. Sed contra vsur=
pat vt scripsi.J.e.§.flumina. Dic vt ibi
dixi.ff.de flumi.quo minus. ¶ In glo.
scilz hominis singularis.in fin.immo
dic q̄ in bonis nulliꝰ sunt vt dixi. J.§.
proxi.et patet.ff.de acquirend.re.do.l.
quod in littore.

1 ☞ Ciuitates z vici possunt habere p
prium z bursam communem.
Uniuersitatis noĩe intelligit quodli=
bet corpus approbatum.
Publica vere que dicantur.

Uniuersitatis. ¶ † In gl.neces
sitatis.idẽ si sine necessitate.nã oẽs ci
uitates z vici pñt hr̃e ppriũ i cõe z bur
sam cõez de iure.vt.ff.ad treb.l.oĩbꝰ.ꝺ
leg.j.l.ciuitatibus.z.l.si q̃s a.§.si.z.l.
si heres.§.j.Imo ſm Inn. possunt sibi
maiorẽ ↄstituere q̃ eos iudicet. vt not.
ex̃ de offi.ord.c.cũ ab eccl'iarũ.Credo
tñ q̄ debeãt ↄfirmari i aut.de defẽ. ci.
§.j.z no.C.de iurisdi.om.iu.l. priuatorũ
curia frãcie ꝺ facto p̃missa nõ p̃mittit
nisi ville habeãt vniuersitatẽ approba
tã spãliter p curiã:imo nec ↄgregare p
faciẽdo pcur.sine licẽtia dñi sui.tñ cũ
licentia p̃mittit eos agere z ↄueniri et
facere bursaz cõez quo ad illõ z nõ plꝰ
¶ † Itẽ qđ hic dicit de vniuersitate in
telligo de q̃buslibet corpibꝰ approba
tis.de q̃bus.ff.qđ cuiusq̃ vniuer.l.j.de
colle.illi.l.j.Et p hec iura gl.ↄsueuerũt
dicere q̄ q̃libet ꝺ vniuersitate possit es
se testis i cã vniuersitatis:vt no.ff.co.
l.intm̃.§.j.z ptz extra de testi.in.c.isu=
per.Dic q̄ põt i defectũ alioꝝ.extra ꝺ
iureiu.c.z si xp̃o.si cã nõ tãgat pprieta
tes z p̃uatas vtilitates vt cãe pascuoꝝ
de hoc in Spe.de test.§.j.v.sz nunq̃d
in defectũ alioꝝ. sed administratores
vniuersitatis repellunt. extra de testi.
c.cũ tu.z in.d.c.insup.z ibi no.z max'e
Inno. ¶ † In ea.glo.ibi.sed pla. dicit
vsu tm̃. p quo vr̃ expressum.J.eo.§.the
sauros.in fi.ff.de ↄtrahen.emp.l.sz z cel
sus.dicas q̄ quedã sunt destinata vsui
publico totius populi. z illa sunt vere
publica:nec sunt vniuersitatis: vt via
publica.J.e.§.flumina. Quedã sunt ꝺe
stinata vsui totiꝰ ppl'i alicuiꝰ ciuitatis
z ista vere sunt publica:nec sũt vniuer
tatis vt via publica vt.J.eo.§.flumia.q̃
dã sunt destinata vsui totiꝰ ppl'i atq̃ ci
uitatis.z illa sũt vniuersitatis vt thea
tra.vñ q̃uis extranei q̃ñq̃ vadant ad
theatrũ non tñ fuit p̃ncipal'r destinatũ
p illis.z sic itellige.ff.ꝺ acq.pos.l.j.§.
si.q̃ vr̃ ↄtra:sz corrigit per.l.seq.z facit

a ¶ Nulli⁹. Querit h̄ are. an i dubio p̄sumat̄ res eē alicui⁹. ꝛ vt ꝙ sic: si res ē pphāa. vt. l. fi. C. vñ vi. ꝫ pos. nū ꝙ p̄sumit̄ nisi pbet̄ vs⁹. vt. ff. d ꝟ. si. l. qō. ita dt bal. i. l. j. i p̄n. ff. e. Et i h̄ p̄t eē rō: qꝛ possio ē facti. vt. l. iij. i p̄n. ꝯiūcta l. ij. i p̄n. ꝛ qꝫ ibi no. ff. d acq̄. posses. vbi fctm̄ re q̄rit & nō p̄sumit̄. vt. l. vniq̄ꝫ. ff. ex q̄. cau. ma. ꝛ. l. cū here des. i p̄n. ff. d acq̄. pos. itē q̄rit hic an bñficia eccl'iastica p̄sumāt̄ vacātia. item q̄d d gēmis ꝛ lapidib⁹. Itē q̄d si i quodā nemore īueni sacculū pecunie vl' an nulū p̄tiosum: ꝛ cui⁹ si dilīgent̄ pq̄siui ꝛ repire nō potui: q̄d debeo facere nū q̄d possuꝫ mihi retinere. ꝛ sic p̄sumat̄ habit⁹ p derelicto. Et dt s̄m B il. ꝙ nō possum retinere ꝛ d beo ꝯsignar̄ ep̄o loci vt det ꝛ distribuat̄ īter paupes. ita dt h̄ arc. Itē q̄d si q̄s r̄piat̄ i possiōe feudali an p̄sumat̄ illō h̄re dē inf. vid h̄ ang. i fi ꝟ. ꝟ. q̄rit bal.

de cō hē. emp. l. vēditiōis ꝛ hec dñr publica i largasignificatiōe. ¶ Quedā sunt vniuersitatis nō tñ dstinata ad vsū ppl'i ꝛ illa dicunt̄ publica in largissima significatiōe ꝛ hoc est qđ potest dep̄hendi: vt. l. inter publi. ff. de ver. signi.

1 ☞ Cōia in nullius sunt bonis: ꝛ q̄l'r differūt cōmunia a sacris.

2 Imperator an possit cōsecrare.

3 Res eccl'ie q̄ nō sunt ꝯsecrate veluti fundi ꝛ p̄rimonialia i cui⁹ dñio sūt

4 Rector ꝛ bñficiū fungūtur vice vnius psone sicut hereditas et heres.

5 Bōa eccl'ie q̄ñ sūt ꝯsecrata an possint alienari.

a Nulli⁹. a ¶ † In gl. i. hois cū dicit singularis. immo dicit ꝙ cōia in nulli⁹ bonis sunt: vt ꝟ. fere. ff. de acquirē. re. do. l. iij. et diri. ꝫ. ꝟ. littorū. differūt tñ cōia a sacris ꝛ religiosis: qꝛ sacre sunt in vsu ꝛ s̄uitio dei: cōia sunt in vsu ꝛ seruitio holm. Itē cōia efficiūt̄ occupātis: sacra nō. ¶ † In glo. papa. in fin. pro hoc vr̄ ꝙ imperator consecrat̄: vt ex̄ d elec. c. p venerabilē de iureiu. c. ne romani. i glo. ꝛ sic vr̄ ꝙ possit ꝯsecrare: ꝫ impp̄rie sumit̄ ꝯsecratio: vt no. d. c. p venerabilem. p hosti. hodie certū est ꝙ ad impatorē nihil ptinet de talibus. extra de deci. c. tua. ꝛ not. host. in sum. de re. do. ꝟ. quid sit. vñ tene ꝙ nullus locus dicitur hodie sacer nisi per pontifices sit consecratus. vt hic. ꝛ ptꝫ de ꝯsecra. di. j. c. nemo. in aut. vt nulli⁹ fa. orā. do. in rubro ꝛ nigro de mona. ꝟ. illud. de ecclē. ꝟ. si quos oraculū: ꝫ ex quo fundatur cū autoritate ꝛ volūtate ep̄i statim efficitur locus sacer seu religiosus. de ꝯse. distin. i. vnicuiq̄ꝫ: xviij. q. ij. q̄dam. ꝛ capelle q̄ fiunt in domibus vt ibi ptꝫ. In eccl'ia cathedrali est necessaria autoritas pape. extra ne se. vac. c. j. xenodochia ꝛ hospitalia potest vnusquisq̄ꝫ edificare de voluntate ep̄i: sed nō dicitur locus religiosus: vt extra de re. p̄mu. c. ad hec. ꝛ. c. emācipiū. ¶ † Sꝫ q̄ritur de rebus ecclesie que non sunt consecrate vt fundi et alia patrimonialia in cuius dñio sunt. Inn. videtur velle ꝙ sint dñio vniuersalis eccl'ie ꝛ eius capitis qui est christus: vt no. extra de cau. possess. c. cū super. sed mihi videt̄ ꝙ quelibet ecclesia hꝫ dominiū rerum sibi assignatarū vel donatarū: vt vr̄ expressum de sen. ꝛ re iud. c. abbate. sane in. vj. de reb. eccl. non alie. c. j. ꝛ. ij. c. l. ꝛ in antiquis. de testa. c. requisisti. de constitu. spolia. c. j. ꝛ. c. cum ad sedem. ꝛ. c. pisanis. de dona. c. pastoralis. de pecu. cleri. c. j. ꝛ fin. cum infinitis. ꝛ apparet ꝙ ecclesia p̄scribit contra eccle. ꝛ. c. illud. extra de preseri. Item romana ecclesia habet aliud tēpus prescriptionis p reb⁹ proprijs: ꝛ sic quelibet ecclesia vr̄ habere proprium. C. de sacrosan. eccle. aut̄. quas actiones. ꝛ hoc satis ptꝫ i aut̄. si qua mulier. ꝛ. l. iubemus. ꝟ. si qñ. eod. ti. ꝛ de ep̄is ꝛ cle. l. deo nobis. ꝟ. huius aūt. ꝛ in infinitis iuribus ꝛ quelibet ecclesia vicem persone obtinet: vt dixi de vniuersitate. ꝟ. prox. ꝛ hoc in illis ecclesijs seu domibus religiosis que possunt habere propriū cōi: secus in illis q̄ non possunt vt fratres minores: qꝛ papa est domin⁹ bonorū que ad tales deueniūt quo ad p

prietatez:vt extra de verb.sig.c. exiui
§.deniq3. Itē vr̄ q̄ ecclesia possideat
vt extra de elec.c.querela. Quis sit vi=
duata rectore:secus in vniuersitate:vt
no.ff.quod cuiusq3 vniuer.l.sicut §.fi.
4 ¶ † Et no.q̄ rector z bñficiū vni⁹ p̄o
nevice funguntur sicut dicitur ď heredi
tate z herede.ff.ď vsucap.l.hereditas
ideo non refert an in libello rector di=
cat res ad se nomine ecclesie ptinere
vel ad ecclesiam/seu beneficium suum
sed in possessione videretur differētia
q2 si dicat se posse ſorē nomine eccl'ie
videtur q̄ debeat cedere si possessionē i
non fuerit adeptus.ff.de acquirē.pos.
l.cum heredes. Uel dic ꝯ hoc casu.q2 si
cut dixi ecclesia possidet z habet vice
persone.idcirco z minister noie ei⁹ nō
sic de hereditate:q2 illa non possidet
nisi quo ad vsucapionē.ff.de acq̄.pos.
l.pomponius.§.quesitum.ff.de vi in ca.
l.fi.z hanc partē vr̄ tenere Inno. in. c.
cū super.z Spe.ti.de peti.z pos.ver.sz
pone.sed si nō ageret noie bñficij:sed
suo:q2 diceret se in possessione benefi=
cij: esset secus.vt ple.not. hostien.in.c.
5 literis.vide ibi. ¶ † In gl.nam homi=
num in fi. In hoc dicas q̄ quedā sunt
deputata seruitio dei immediate:vt ca
lices cruces z ornamenta.z in illis vr̄
hic loqui:quedam vero ad seruitiū ser
uientium deo:vt fundi z alia.z de illis
videtur loqui aut.de alie.z emphy.§.
hoc igitur sup his.col.viij.z inter ista
videtur faciendam differentia.q2 pri=
a ma non possunt alienari[a] nisi propter
cām pietatis redemptionis captiuoꝝ
paupeꝝ tempore famis.vt hic.sz alia
possunt ,ppter vtilitatez ecclesie vl' eq̄=
tatē:vt.C.de sa.san.eccle.aut.hoc ius.
z aut.si quas.z aut.ppetua.z de modo
alienandi dicvt scripsi in aut.hoc ius.
¶ Sz an hec possint alienari causa ne
cessitatis. Non videtur de iure isto p
has leges:sed de iure canonico vide=
tur contra extra ď pig.c.j.sed forte ibi
loquitur deficientibus alijs.vt.c.aurū
hic allegato.

1 ☞ hospitale edificās vel capellā cui
assignauit bona sine autoritate epi:an
talia sunt prophana.

Si quis āt.

¶ Per hunc §. videtur
q̄ res date ecclesie sint
prophane.quod verum
est de fundis z alijs que
non dātur p seruitio dei
immediate.vt.s̄. pxi §.
et nota hostien.in.c.ad
hec de reli.do.tamen ex
quo acquisita est eccl'ie
non possunt alienari ni=
si ex causa:vt dixi.s̄.p=
xi.§. ¶ † Quid ergo si
quis construxerit hospi
tale vel capellam z ei as
signauit redditus vel
bona sua propria auto=
ritate sine voluntate e=
piscopi. Uidetur q̄ re=
maneat prophanum. vt
supra proxi.§.dixi argu.
extra de reli.do. ad hoc
a contrario sensu quod
videtur verum: sed tā=
men construens obliga
tur ad tenendum vel cō
plendū.ipse tamen res
non efficiuntur sacre vl'
religiose.ff.de polli.l.si
quis rem. in auten.de
ecc.titu.§. quis autem.
¶ Quid ergo de illis. q̄
construunt oratoria in
suis domibus. Uidetur
q̄ non possint.z q̄ dom⁹
debeat publicari.vt. d.
auten.de ec.ti.§.si quis
in sua domo.quod verū
est sibi faciat celebrari.
nam oratorium simplex
potest quilq3 in domo
sua habere z pauperes
recipere:vt dicto capit.
ad hec.z ibi doc. Inno.
z hostien.

1 ☞ Ecclesia quando sit
iterum consecranda pro
pter eius diruptionem.
Quid autem de altari.

a ¶ Non
pōt aliena
ri. Uide q̄
ēt seruata
solēnitate.
ď q̄ i aut.ď
re eccle.nō
alienā. Sz
vtrū possit
pignorare
illas res si
seruata illa
solēnitate
vid bar. in
auten. hoc
ius porre=
ctum.p istū
alī.C.ď sa.
san.eccl'. et
vtrū.d.aut.
seruetur ď iu
re canoni.
nota.ibi in
tracta.repre=
saliaruz.ij.
questi.arti.
iij.

Locus autem.

¶ In §. tenendū
1 est sʒ host. q† si eccl'ia sit dirupta dū
tamen remaneant parietes: vel si diru
pta sit ex vna parte dū tamē remaneat
maior pars q nō est iterū cōsecranda
al's sic: d̄ ɔse. di. j. eccl'ia. ar. ff. de ɔhē.
emp. l. dñm. ff. de ser. l. seruitutes. §. si
sublatū. si vero tota rumperet̄ successi
ue p partes nō est opus: vt. c. de fabri
ca. ff. de lega. j. l. q in rerum. de iud. p
ponebat̄. Item nec videtur opus si ex
eadē materia reperiat̄ q̄uis tota di=
ruat. ff. de ver. sig. l. inter stipulantē. §.
sacrā. sed forte hoc nō esset de iure ca
2 nonico. ¶† De altari vero dic q si mē
sa mutetur vel destruatur enormiter su
per quo standum est arbitrio epi an
oporteat iterū ɔsecrari: al's non nisi la
pis in quo includuntur reliquie frāge
ret̄ vel diminueret̄. sic intellige ex̄ de
cōse. eccl. vel alta. c. j. ꝛ. c. qd in dubijs.
ꝛ in. c. ligneis. hic quo ad consecratio
nem quo ad hoc' tñ q non debeant in
vsus pphanos redigi pt dici q rema
net sacrū: vt hic dr. ff. de re. di. l. in tan=
tū. §. sacre. in fi. cx̄. de reli. do. inter qua
tuor. xix. q. iij. que semel. sʒ locus qui
dicitur religiosus pter reliquias dsi
nit esse religiosus ablatis reliquijs: vt
hic no. ¶ In gl. desi nit. ibi cū allegat
l. cū loca. Secus videtur d̄ iure cano.
vt. vij. q. j. pastoralis. dic vt ibi.

1 ☞ Religiosuʒ ꝛ sacrū qualr̄ differāt.
2 An autem alio modo possit fieri loc⁹
religiosus q̄ꝫ mortuum inferendo.
3 Prophana sunt illa que dantur a chri=
stifidelibus ecclesijs.
4 Religiosus locus manet q̄diu ibi est
corpus quādo sine autoritate episco=
pi locus efficitur religiosus.

Religiosum autez.

1 ¶† Uidetur ergo differentia ex his. §.
inter religiosum ꝛ sacrum. Et scias sʒ
hosti. in sum. de relig. do. q religiosuʒ
est gen⁹: sacrū species: sicut dr d̄ ado.
ꝛ arrogatiōe. ff. d̄ adop. l. j. §. fi. cū. l. se.
ꝛ d̄ cognatiōe ꝛ agnatiōe. ff. vñ legi. l.
inter agnatos. d̄ gradi. l. ex affinib⁹. §.
j. § qñ religiosuʒ. trāsit ad speciē diffe
rūt vt spēs: vt hic. ¶† Sʒ cū hoc dicat
q vnusquisq pōt locū religiosum fa=
cere inferēdo mortuū ꝛc. Querit̄ nūqd
alio modo hoc possit. dic q nō: nisi au=
toritate epi. vñ debes scire q ex his q̄
predicta sunt potes colligere q eccle=
sia tres modos habet habēdi pmiu=
videlicet illa q̄ habet immediate a
dei seruitiū ꝛ autoritate pōtificali: illa
sunt sacra ꝛ inalienabilia: nec ad vsus
pphanos redigenda. xix. q. ij. c. q se=
mel. Quedā hʒ pro seruitorib⁹ imme
diate ꝛ pro vsu personarū vt domos or
dinatas p religiosis autoritate ponti
ficū: ꝛ illa dicuntur religiosa: vt ex̄ de
reli. do. in rubro ꝛ nigro: ꝛ illa etiā non
sunt redigenda ad vsum secularē. vt. e.
3 tit. inter quatuor. ¶† Quedā do hʒ p
emolumentis: vt fundos ꝛ alia patri=
monialia q̄ ex largitiōe fidelium tota
die acquiruntur sine auctoritate epor
ꝛ illa sunt pphana. vt. l. si qs rēr diui
s. pri. §. ꝛ illa pñt alienari p vtilitate
eccl'ie ꝛ tradi in man⁹ laicoꝝ. Nunqd
ergo hodie sm canones locus vbi in
fert̄ mortu⁹ sine epi autoritate sit reli
giosus. Satis vr̄ q sic: cū iura ciuilia
non reperiant̄ in hoc correcta exp̄sse
se. Sed Inn. tenet ɔtrium ex̄ de sepul
ca. ad abolendā. Satis credo q nō effi
cit̄ sacrū seu religiosum ea religiōe
cimiteria p epos benedicta. sed credo
q est locus religiosus vt vendi seu p
gnorari nō possit cū iura ciuilia non r
periātur correcta quo ad hoc. C. q̄ res
pigno. obli. pos. l. iij. nunquid ergo q̄
possit hr̄e ppria sepulchra. Ur̄ q no
cū in nullius bonis sunt. vt hic. ꝛ. s. p
xi. §. ꝛ hoc nisi cū autorisate epi sm
sti. in. d. c. ad abolendā. Cōtra. ff. de re
li. l. familiarē. cū. l. se. sed ibi de locis
religiosa fiebant p illationē mortui s
ne alia benedictione: sʒ nos loquimu
de cimiterio bñdicto qd in nullius bo
nis est ꝛ est sacrū. ꝛ vid qd no. xiij. q. ij.
c. in eccl'iastico. verū est tñ q cū maio
ribus debeat quilibet tumulari. et it
perinde est acsi essent proprie sepul
4 re. ex̄. de sepul. c. j. ¶† Et not. q effici
religiosum quātū durat corpus. ff. eo.
l. j. §. sepulchrū. nec tale in quo infer

mortuus sine autoritate epi est religiosum nisi quamdiu corpus est ibi.ff.e.l.cum loca.et.l.cum in diuersis. ¶In gl.s.totum in fi.qz nõ est caput qd ita diuisum est. ff.de vb.obli.l.inter stipulantẽ.§.sacrã. Jac.tamen et Pe.dicunt q vterq loc9 est religiosus.ff.d ser.ru.pre.l.via.§.si fundus. deberet allegare.§. quecunq.
1 ☞Socij loci cõis si sint qualitercunqz vn9 alteri preferri quo ad vsum illius loci.
2 Et quid si concurrant in casum in quo vnus tantum vti potest.

1 **In cõem.** ¶†In gl.hoc fauore.in fin.h nõ videt verum.et glo.melius sol.in.l.sabinus Unde latius dic sm Dy.q aut socius vult vti facere seu reficere in re cõmuni ad eum vsum ad quem parata est et potest alio prohibente.vt.ff.cõi diui.l. si edes.pro socio.l.cuz duob9.§.itẽ mela. Si ad vsum ad quem res parata nõ est subdistinguit:quia aut interest prohibentis nõ vti.et est melior conditio phibetis.vt.l.sabinus.ff.de ser.vr.p. l.quidam iberus.§.parietem.aut non interest:et tunc est melior cõditio faciẽtis.ff.de ser.vr.pre.l.fistulas.§.pe.d.l. cũ duob9.§.idem rñdit.nisi vellet facere iure seruitutis.vt.l.parietez.ff.d ser. vrb.pre.Sic not.Dy.extra de reg.iur. cõmuni.li.vj.premissa fallunt:vt.ff.de reli.l.si plures.C.de cõi ser.ma.l.j.ff.d offi.prefe.vr.l.iij.§.effracte.in fi.C.de dona.l.scimus.§.ne aũt. Item in refectione:sed ibi aduersus destinatos.ff. de dã.infe.l.si edibus.et.l.in reficiẽdo.
2 ¶†Quid si cõcurrãt in casu quo vnus a solus tm̃ vti põt.dic preferri illum qui vult vti ad vsum destinatũ.al's dic.ff d vsufru.l.quotiẽs.al's determinata per illa q notant.ff.ne quid in loco publi.l.ij. §.j. Itẽ intellige hũc.§.iuxta determinationem.l.sunt psone.l.si plures.ff.d reli.per quas vr q is.§.obtinet vbi socius vult inferre extraneum. secus si ipsũz locũ.et nõ sit locus alius vbi ita cõmode possit reponi.ff.cõmuni di.l.si quis putans.§.si quis in commune m.
1 ☞Dñs alicuius loci si consentiat qd mortuus inferat in locũ suum:et postea peniteat ante illationem an possit.

2 Quid si quis in fundo alieno fecerit cõsecrare ecclesiam per epm inuito dño fundi:an fundus efficiatur sacer.

In alienum.

1 ¶†In glo.qd si primo in fi.Ja.hãc glo.improbat per.l.qui saxũ.ff.de do.et idẽ Pe.ff.de do.l.si cum mihi.Sz vr q hec lra sit directe contra eos et lz rc.ptinuat eã casuz pcedentẽ qñ dñs concesserat:et post diuersificat:sz si velis eos saluare dices q post ratũ non habuit cuz iã esset illatus mortuus.et sic ad veritatem loquit lra:secus si post cõcessionem et ante illationẽ phibuisset. et sic saluãt cop opi.et reprobat glo.Sed hodie satis posset sustineri gl. p illa q no.in.l.si eum.et forte melius: qz sola volũtas obligat in talib9 que religionẽ tangunt. ff.de polli.l.si quis rez.
2 ¶†Quid ergo dices si qs in fundo alieno non cõsentiente dño fecerit eccl'iam vel cimiteriũ p epm dedicari.nõ videt q efficiat sacrum a per hũc.§.arg.C.de his q a nõ do.l.fi.doc.iuris canonici dicũt Jriũ extra de prebẽ.c.cũ sz aplm. et no.host.in sum.de ec. edi.§.j.vs.fi.j.et iiij.q.vj. c.pperim9.scripsi.C.de epi.et cler.aut.si seruus sciente dño.
1 ☞Barones vel iustitiarij nõ pñt dare licentiã appodiandi sup muros villarum in quibus obtinent iustitiam:nisi

a ¶Qd efficiat saciũ. Adde bar. in.l.si non dum.C.de furtis.et ibi ponit modos quib9 res fiat sacra.idẽ l.l. sacrilegi. la.ij.ad le. iul.pecu.et plenι9 per Guil.d cu. in aut.preteres.et ibi remis.in apostillis meis ad ipsum. C.de sacrosanc. eccle.

a ¶ Dic q non Ad de Bar. in. l. sacrā. ff. eod. ti. & eundē & Bal. in. l. ad portus. C. de pub. ope. et ibi tāgit Bal. de cu. vbi aliquid noui in apo. Bal. in. l. si quis. C. de epi. & cle.

accedat consensus senescali & baillivi regis.

2 Trāscendentes muros ciuitatis rūpēdo vel nō rūpēdo qualiter puniantur. a

Sctē quoq;

1 res. ¶ In fi. gl. j. ciuitatis. cū alleg. §. muros. et l. sz diui. ¶ In fi. eiusdē gl. immo nec lz vniuersitati sine p̄side eē. vt. d. §. muros. & per hoc videtur q barones seu iustitiarij non possunt dare licentiā appodiādi sup muros villarū in quib' iustitiā obtinent nisi cū ↄsilio & assensu senescalli vel baillivi regis. per d. §. & satis ptz in. l. oēs. hic alleg. q̄ dirigitur rectoribus prouinciarum. ¶ Sup tex. ibi. quodaz modo diuini iuris. p similitudinē: qz sicut illa nō sunt in cōmercio nostro sic nec hec. vt. j. loquitur. Ideo autez alia rō redditur in. l. sz diui. ff. de re. di.

2 ¶ In glo. s. transcendēdo. Quidā hābēt hic vel rūpendo: alij vo hīt non rumpendo. Vñ si habes vl' rūpendo vr intentio gl. q rumpētes puniantur capitalr si habes non est ↄria potes dicere q distinguat an dolo vel alr: primo casu punitur capitalr. scdo nō. ff. ad le. cor. de sica. l. in lege. Et per hoc vr. q nullus possit appodiare vel aliud opus facere ad muros & si fecerit q debeat puniri vt hic et opus dirui. C. de oper. pu. l. edificia. & d. §. muros. qd verū est si opus noceat vsui publico: alrs non diruitur sed imponitur salariū... nisi edificare prohib tur. ff. ne q... loco publ. l. ij. §. si quis a principe... fi. Sed an saltez licitū est reficere i... licētia. Dic q nō' vt. §. muros. hic a... in glo. sed forte emēdare seu refice... esset licitū. ff. ne quid in lo. sa... Uel dic qd sic. ff. de lo. pu. fru. l. fi.

1 Ius naturale & iusgentium an aliquo differāt quo ad rex acquisitione

Singulorū.

¶ In glo... vbi... ibi loquitur de vero iure naturali ... oia sunt cōia. vt dixi. s. eo §. litto... decre. di. j. c. ius aūt. dic ergo in §... naturalia. & frm hoc videtur appro... hic vltima opi. que ibi ponitur in gl... illa nō videtur vera. vnde dic vt ... j. ver. q vero. s. de iure natu. ¶ In ... j. statim in fi. sed frz hoc iusgētiū n... distat a iure naturali primeuo. & ta... tex. contradicūt doc. c. ius aūt. ff. de ... sti. & iure. l. j. §. iusgen. dicas q tradit... principiū iurisgen. simul cū iure ... no pcessit vcz ratio naturalis q̄ ap... oēs homines idē constituit: sed ip... iusgen. pcessit postea multiplicato... pulo vt potes videre. s. de iure na... ius autez gen. & qñ hic dicit vt... sub iure ciuili. sed ipsum merū na... le verustius est.

1 Aucupās si post phibitionē ... grediatur fūdū aliqd ceperit an ei...

2 Dominus fundi si fecit phiberi ... dicem neoccupans ingrediatur f... dum suū: si postea aliquid ceper... in illo fundo an efficiatur suum.

Fere igitur ...

¶ In ver. plane. in gl. aliud ibi cū ... gat. C. de ser. fugi. l. ij. vide. j. d... et delic. nas. vni. §. furtū. ¶ In gl... si post. in fi. gl. tenētur ↄtra. ff. d... pre. i. diuus. ff. eo. l. ij. §. plane ... deuntur veriores. nec enim qd phibere... test aucupantem: sz ingressum. vt... iniur. l. iniuriarū. §. fi. ... sed nec ... nec phibitio debet operari nisi q... ingressum vt ipsum faciat iniur... nec actum impedit. ff. d leg. ... virilis. §. sed si adiret. & facit. ff. de ...

pos.l.peregre.in fi.serũ.ff.de acqui.re.
do.in laqueũ.in eo qđ ibi qđ reprobat
distinctio sui ⁊ alieni.⁊ in.l.fundũ.⁊ in
l.certuz.duo requirunt ađ hoc ꝙ quis
fructus lucret:preceptio ⁊ bona fides.
Hic aũt sufficit sola occupatio.s.pri.§.
2 ¶†Sed quid si fecit ihiberi per iudi
cẽ forte ⁊ sic nõ facit suũ si inhibitio fa
cta fuit cũ cognitione.ff.ꝓ emp.q̄ fun
dũ.§.qui sciens.l.pollicitatiõibus.de
pollicita.in fi.etenim ꝓhibitio iudicis
impedit dñij trãslationẽ.⁊ multofortius
acquisitionẽ.⁊ facit qđ no.Inno.ex de
accu.c.fi.⁊ hoc si iudex inhiberet venari:
secus si ingressum tm̃ per rationem
iã dictã.⁊ ꝓ hoc apparet ꝙ non potest
in fundo retineri.vt no.d.l.diuus.ho-
die vero de consuetudine per quã tole
rant garene.⁊ defensi nõ videnť ꝙ fa
ceret suũ capiens ⁊ ꝙ debet restituere
nã si ꝓhibitio iudicis hoc facere pos
sit vt dictũ est multofortius lex ꝯsuetu-
dinaria que magis põt interdicere do
minij translationẽ.ff.de in.pa.si liber
tus.de agri.⁊ cen.l.quẽadmodũ.li.xj.
vnde cum talis occupatio tribuat ius
de iure gen.vt dixi.s.pri.§.per ꝯsuetu
dinem tolli ⁊ militari põt:vt dixi.s.de
iu.na.§.fi.qui alr̃s videretur obstare.de
iure vero feudorũ est inhibitũ venari
cũ laq̃is nisi ad apros lupos ⁊c.l.fi.n.
de pa.te.⁊ eius vio.§.nemo rhetia.col.x.

Quicquid. ¶Hunc ver. na-
turalẽ habes fe-
re de verbo ad verbuz.ff.de acquir.re.
do.l.naturalem.¶In glo.j.impossibi-
lis.in fi.melius videtur ꝙ intelligat
plane difficilis dũtamẽ sit adeo ꝙ ad
hibendã diligentiã capi non possit ff.
de acquir.pos.l.iij.§.nerua.alr̃s seque-
retur ꝙ vix aut nũq̃ naturalẽ recipiet
libertatem:cum non est ita leuis fera
quin possibile sit eã capi.⁊ hoc vult di
cere iste text.in ver.naturalẽ ⁊.j.eo.§.
examẽ.⁊ in simi no.j.pr.§.⁊ facit.ff.de
acqui.re.do.l.in laqueum.

1 ☞Iustitiarij duo si fuerit in vno terri-
torio cõditio illius qui primo ceperit
malefactorem realiter an sit melior.
2 Inspiciẽdum an sit qđ euenire potest
hec est via brocardica.

Illud. ¶In glo.ꝯsiderata.in fi.
vult dicere ꝙ non omni-
modo facultas ꝯsideratur:sed illa que
posset fieri cũ maxima exactissime ⁊ so
lita ⁊ ꝯsueta solertia:vt si congregarẽ
canes et homines vnius ciuitatis fm
facultatẽ solitã ⁊ consuetam sicut con-
uenit ⁊ inceperãt venari.ff.d edi.edi.si
quis vẽditor.⁊ hoc confirmatur e scri
psi.s.prox.§.si tamẽ propter incertuz
non efficitur capientis nisi realiter ca-
1 piat vt sequit l tex.facit†ꝙ si sint duo
iudiciarij insolidum in eodem territo-
rio:ita tamẽ ꝙ nõ sit melior conditio
occupantis ꝙ videat occupasse q̃ pri-
mo malefactorẽ cepit realiter.C.de rei
ven.quoties.⁊ facit qđ scribam.j.eo.§.
2 itẽ lapilli.¶†In glo.no.ꝙ respicitur.
in fi.quis vie brocardice sint ꝑiculose
⁊ glosator sapientissime egerit nõ ꝓse
quendo:potest dicere ꝙ in his que ex
presenti tẽpore estimãtur ⁊ incõmuta-
biliter statuunt ⁊ statui possunt ratio-
nabiliter ꝑsenti statu attento:non est
inspiciendũ qđ euenire potest ad hoc
ꝙ iuris dispositio varieť vel differat.
vt.ff.de furt.l.cũ qui.§.pap.ff.de iuris
di.om.iudi.quedã.§.fi.iũcta.l.amplio
rem.C de appel.ff.qui satis.cog.l.sciẽ-
dum.§.fin.de in lit.iur.l.j.⁊ de pecu.co
tpe.in alijs autẽ põt distingui:qr aut
querit quo ad ius disponendũ:⁊ tunc
inspicit ⁊ intẽdit qđ euenire potest si
natura rei sit parata ⁊ apta ad immu-
tationẽ.vt.ff.de dã.infec.q̃ bona.§.cũ
inter.insti.q̃.mo.ius pa.po.sol.§.si ab
hostibus.de iu.om.iu.si idẽ.§.si.so.ma.
l.ij.cũ no.⁊ hoc nisi expectare hoc ⁊ at
tẽdere eẽt in ciuile siue irrationabile.
ff.de ꝟb.ob.l.iter stipulãtẽ.§.sacrã.q̃ ⁊
acqui.l.iul.aut quo ad culpã arguẽdã
seu negligẽtiã tẽdẽtẽ ad vtilitatẽ vel
dãnũ priuate persone:tunc ille cuius
interest ispicere debet:si verosimile sit
et prouidere possit.ff.loca.si quis do-
mum.§.fi.ex qui.cau.ma.l.sz si ꝑ preto
rem.§.si ferie.de neg.gest.diuortio.§.
sed si.ad treb.lucius.in glo.pe.

Apium quoq. ¶In gl.
qđ hui.in
fin.facit ie.§.ad questionem que ibi

notatur. vez q fera non efficiat illius in cuius incidit laqueũ quousq eã apprehẽderit saltem per oculorũ inspectionẽ ꝛ affectionem: ꝛ sit ita constricta q ita reluctãdo euadere non possit. q̃ opi. per omnes cõmuniter approbatur reprobata opi. Mar. q̃ ibi no. ¶ In gl. 1 q si fuit ingressus. in fi. hec gl. loquit cũ fuit ingressus ante prohibitionẽ: sz idem post prohibitionem vt scripsi. s. §. fere.

1 ☞ Examẽ apuz quousq tuũ esse credatur si euolauerit ex alueo.

2 Sed an dñs possit hoc casu prohibere ne quis ne intret fundum suum.

1 **Examen.** ¶ † In glo. ibi vniuersitatis. in fi. hoc bene verum est in regno frãcie vbi domini terrarũ occupãt ꝛ vocãt hespana sed q̃ro iuxta fi. tex. quid si prosecutio sit facilis: non tamen est in conspectu. qꝛ forte intrauit foramen vel pinaculum ecclesie. Videt i ẽ vt sit tuũ. arg. s. §. naturalez, adhuc em̃ est in tua custodia. ff. de acqui. posses. l. iij. §. nerua.

2 ¶ † Sed an dñs põt ꝓhibere hoc casu ne intres domum vel fundũ suũ. videt q sic. ar. s. pri. §. ꝛ §. plane. ¶ Veri⁹ vt̃ s. naz ex quo res tua est vt̃ q eã ꝓseq̃ possis. ff. ad exhi. l. thesaur⁹. ꝯ dã. i sec. hoc amplius. §. alphenus. immo posses agere rei vẽdicatiõe ꝯtra detinentem cũ dñs remaneas. ff. de rei vend. itẽ pomponius si fur. §. de arbore. ꝛ cõtraria loquũtur qñ prosequebatur qꝺ suum non erat. 1

In his. ¶ Si ergo dico q tales fere nostre sunt ꝛ in bonis nostris. ꝛ hoc de feris que domum vadũt ꝛ redeunt inter homines vel q̃ sunt incluse in loco stricto. sec⁹ in aliis q̃ sunt in loco circumsepto ꝛ lato. ff. de acquir. pos. l. iij. §. itẽ feras. ꝛ §. sequen. ¶ Quid ergo de colũbis q̃ volant ꝛ reuolãt i colũbariis. Satis vt̃ q sũt dñi colũbariũ ſm quosdã. ꝛ pro hoc facit. §. aues. ꝯ. itẽ apes. ꝛ hoc de ꝯsuetudine approbat i regno frãcie. magis em̃ accedũt mãsuetudini q̃s pisces q̃ sũt i stagno vt̃ fere q̃ sunt i foresta circũsepta. ꝛ ꝯ vt̃ dñia i illis. §. colligi q̃d ꝯ ꝯ falconib⁹ q̃ fugãt q̃uis eẽnt mãsueti seu mãsuete. vt̃ q sint capiẽtis ex q̃ naturalẽ recipiũt libertatẽ. s. §. naturalẽ. ꝛ in. §. nerua. ꝛ qꝛ nõ reuertunt vt cõsueuerunt. vt hic. §. contrarium tñ seruatur de consuetudine.

1 ☞ Dimittens locũ quo quis ꝯsueuit ire ꝛ redire videtur relinquere animum non reuertendi.

Reuertendi. ¶ Facit q qñ q̃s dimitit locũ quo ꝯsueuit ire ꝛ redire q videat desinere aio possidẽdi. iuxta illud qꝺ ꝯsueuit notari. ff. de vsucap. l. furti. §. i. Itẽ fa. it ꝓ capellano q̃ petit ceream vel aliud donũ qꝺ cõsueuit parochianus i aliq̃ festo offerre q possit ad hoc cũ ꝯpellere. ex tali em̃ ꝯsueta diutina ꝓstatione vt̃ se velle obligare q̃uis a initio liberalr̃ iceperit. arg. hic ꝛ ita Inn. ex. de simo. c. ad aplicã. Sz ꝯ facit qꝺ no. de cã pos. c. cũ ecclia sutrina. ꝛ. ff. queãd. ser. ami. l. fi. de aq̃ quo. l. ꝯ de acq̃. pos. l. q̃ iure familiaritatis. Sz potes dicere q si ꝯstaret q iure debito hoc nõ faceret: qꝛ forte hoc prestaret q nulla diuturnitas eũ obligaret: i dubio ãt ꝓsumit ex diuturnitate aio obligãdi. ꝛ iõ si q̃s inuitat⁹ comederit in domo alicuius quãticũq tꝑibus: non credo q possit allegare qꝺ iure debito: qꝛ inuitatus veniebat ꝑ qꝺ appet iure familiaritatis: si aũt sine inuitatione frequẽter fuisset sit receptus ex ãt ꝛ diuturna ꝯsuetudine ꝓsumerẽ animum obligãdi ꝑ ꝓdicta. ¶ † Sz q̃ro in quo qñ vt̃ dimisisse reuertẽdi ꝯsuetudinem nunq̃d tm̃ tꝑs req̃rat sicut fuit ad inducẽdã ꝯsuetudinẽ reuertẽdi ꝛ iam recẽdi. arguit q sic. ff. de re iu. l. fi. ꝛ ff. de acq̃. pos. l. quẽadmodũ. Satis ꝯ dici q ex quo nõ reuertit qñ vidit dñm vel familiares ad quos consueuit redire ꝛ venire qꝺ vt̃ deposuisse animum. ¶ Sz tñ hoc non crederez si ꝓdiens qꝛ iret ꝛ oberraret ꝑ syluas ar. ff. de edi. l. q̃d sit fugitiu⁹. §. illꝺ. hoc ꝛ intelligas de aiali ꝯsueto non detẽto vinculis. si aũt i cathena teneretur in cabia sicut fit in domibus potentum tunc obtinet. s. eo. §. naturalem.

acqr. pos. l. iii. §. nerua. cū §. sequēti b⁹.
1 Furtum non fit sine dolo.
2 Expense modice an et quando possint repeti.

a Gallinarum. a In gl. s. vt habeat ibi. cū allegat. ff. d. pe. l. aut facta. §. fi.
1 hec rō nō vr̄ bona: †q̄ furtū nō fit sine dolo. s. d. ob. q̄ ex dl'c. §. j. et §. placuit. et dolus bñ cōmittit sine furto: vt p totū ti. de dolo. sic frequētius dol⁹ q̄ furtū cōmittit: ppter qd dic q̄ actio de dolo est odiosa et restrigenda. vt no. ff. e. na turalē. §. pe. sz certe eq̄ odiosa vr̄ actio furti cū ifamet vt illa. vt. ff. de fur. l. nō pt. sz potes dicere q̄ furtū est iprobi⁹ q̄ simples dol⁹ et ideo magis puniēdū vt. d. l. aut facta. §. fi. vel dic q̄ actio de dolo, dat pro restringēdo ea que cōsen sus partiū firmauerat. ideo non datur p modico. ff. de i integ. restitu. l. nō so
2 lū. de Zhen. emp. l. res bona. †In ea. glo. ibi cū dicit. vt dictū est potes dice re generalius q̄ circa expēsas in lulē tatione rei factas de qua ministrās vti tur non curatur de modico. ff. de impē. in re. do. fa. l qd dicit. l fi. de edi. edic. item si seru. §. j. et in §. possunt. sz si nō vtatur vel non recipiat emolumentuz tunc bene curat. ff. de pig. ac. si neces sarias. circa alia vero bene curatur. vt ff. vt i pos. le. l. q̄uis. d bo. li. et si ex mo dica nisi petatur rescindi p restitutio nem qd de iure cōi al's tenet. vt. s. di xi. Itē i fi. eiusdē gl. h̄ exceptio nō bñ sedet h: qr ibi nō tractat an curet d mo dico sed ande magno. Et no. ex hoc. §. q̄ illa q̄ vocātur diuersis vocabulis ad sui differentiā debent cēseri diuersa et diuerse species. C. de codi. l. si idē. et fa cit q̄ sint due possessiones. vt not. ff. d acquir. pos. l. j. C. de acqui pos. l. licet.
1 Res capte ab hostibus an et qn̄ effi ciantur capientium.
Quid si bella sunt illicita et nō iusta.

b Itē ea que b ex hosti bus. In gl. in quibus. l fi. dic meli⁹. s. de iure na. §. bella. Sed opponitur cōtra hūc. §. de. l. ab o'tibus. C. de ca pti. ff. de iure fisci. l. diu⁹. de captiuis. l. si captiuis. §. publicā
1 tur. †Dicas quod aut capiuntur res que fue runt nostre: et tunc mo biles efficiuntur capiē tiū. vt hic. et. ff. e. l. natu rale. §. fi. et. l. transfugaz. immobiles publicātur. vt. l. d. diue. §. publicant. debent tamen per prin cipem distribui. xxiii. q. v. c. dicat. j. dist. j. cap. ius militare. C. de' do. si quis pro redemptione. §. j. aut res q̄ alias fue runt nostre: et tunc im mobiles reddantur illi cuius erant. ff. de capti. l. captiuus. §. expulsis. mobiles efficiuntur lu crantiū seu capientiū. e. titu. si quid in bello. nisi fuissent acquisite ab ini tio probitate armorum vt ibi not. et in illo casu potest intelligi. d. ab ho stibus. Vel forte posset dici q̄ etiam mobilia de berent reddi p. d. l. et hoc vbi capiuntur in bello romanorum. et idem cre do in quocunq̄ alio iu sto bello indicto. et ita vi detur sentire ho. in sum ma de treu. §. j. circa. iii. colum. Sed vbi fit insul tus et pugnatur forte p defensione rerum vel p sone non credo q̄ sit lici tū occupare bona par tis aduerse: sed sua et se tantum defendere: quia nullo iure reperit. et ita videtur sentire Inn. ex tra de iurein. c. sicut. itē dic q̄ nedū possum oc cupare bona illorū cui⁹ est pricipaliter guerra mus in ra captiuitatis q̄tuz ad psonas licet bñ q̄tū ad res captas ab hostib⁹.

a Gallina rū. Gal line et anse res tui sūt et si cōspe ctū tuū au fugerūt: et q̄ eas acci pit aio lu crandi fur tū cōmittit. hoc dicit Areti.
b Itē ea q̄. et si ho minē libe rū ex hosti bus ceperi m⁹ de iure gen. nr̄ fit: q̄ si exierit ptāte nr̄az recupat p stinā liber tatez. h. d. are. itē q̄rit h̄ are. si est guerra iter duas ciui tates libe ras: vtē flo rētiaz, iene an isti dicā tur hostes tal'r q̄ iura captiuita tis et post liminij lo cū habeāt: sicut qñ est cōtētio iter pplz roma nū et sarra cenū. et cōclu dit aret. q̄ sm mores tpis p'ntz i ter xp̄iāos non serua

immo ꝛ iniustum. ꝛ ita
no. Jnn. in. c. olim. de re
sti. spo. ꝛ hoc itelligo vbi
guerra erat licita ꝛ iusta.
2 ¶ † Sz q̃d si sit illicita ꝛ
nō iusta. qꝛ forte rex q̃ su
periorē nō hꝫ vel impe
rator iniuste indixit. Di
cas ꝙ superior ille q̃ hꝫ
iniustitiā tenet ad oīa
dāna: nec q̃cq̃ꝫ facit suū
subiecti āt obediētes ve
ritate declarata tenent
ēt reddere capta ī bello
iniusto. si āt hoc fuit dcla
ratū ī dubio possūt reti-
nere in foro ɔtētioso in
feu. h̃ finit lex. circa p̃n
ci. co. x. sꝫ in foro aīe ca-
ueāt d intētione. qꝛ illa
dānat ꝛ si ī hac materia
quo ad forū anime vis
delectari: vide plene ho
sti. ī summa de pe. §. si. v̄
si c. quid si de rapina vel
p̃da. cū v̄si. sequētibus 1
¶ Que aūt faciāt bellū
iustū. vide. xxiiij. q. iij. c. 2
domus. ꝛ in. c. iustū. Jn
gl. iure postliminij. ille
parū facit: qꝛ ibi loquit 3
de illis qui reuertuntur
ab hostib⁹ ad nos. h̃ de a
illis q̃ a nobis vadūt ad
illos in q̃b⁹ nō videt eē
ius postliminij.

a ¶ Preter
ea. per allu
uionē flu-
minis: i. p[er] i
cremētū la
tēs res no
bis acq̃rūt
nō āt p viz
ip̄i⁹ terrā
euellentis,
nisi radi-
ces arbo-
res emise-
rint.

Item lapilli. 1

¶ Jn gl. ita demū. i. ī fi.
doc. Ja. ꝛ Pe. dicit idez
in thesauro qd̄ in lapil-
lis: vnde si duo sint q̃ in
ueniāt nō est illius qui
primo vidit: sꝫ q̃ primo 2
occupauit. ff. d acq. pos.
l. iij. §. neratius. eo. tit. l.
j. circa p̃n. ꝛ. l. peregre.
vnde ille dicit proprie
inuenire q̃ capit. C. de fi
deius. si hasardo. nōnul
li autem qui tenebant

opi. glo. reddebant rationem diuersi-
tatis: quare sec⁹ in lapillis et secus in
thesauris quia ille q̃ inuenit thesaurū
grauat: qꝛ nō hꝫ nisi medietatē. s. eo
thesaur⁹. sꝫ ī lapillis sec⁹. sꝫ hec rō n
est ppetua. qꝛ si quis inueniret thesa
rū in littore esset tot⁹ inuenietis. Al
āt reddebāt aliā rōnē diuersitatis: q
hic loquit de eo q̃ nunq̃ꝫ fuit in d
acquirētis: sed thesaur⁹ q̄nq̃ꝫ fuit. S
verior est alia opi. s̄m eos Sꝫ quare
poti⁹ loquit de lapillis q̃ ī littore ma
ris inueniūtur q̄ꝫ qui ī fundo alter
pōt dici qd̄ sit idē qd̄ ī thesauro. nō c
parētur sequēdo opi. doc.

Item ea que. ¶ Jn gl. i mitat. i

que consistit in mēte nec sensibus co
poralibus corporaliter perficitur. al
essentialiter percipitur. ¶ Jn gl. fe
nini gn̄is. ibi cū allegat. l. si frum
al's incipit. l. idē pōponi⁹ scribit
ꝙ hoc regulare est: fallit tamē in
casibus qui notant. C. de agri. ꝛ ce
ne diuti⁹. ¶ Jn gl. vl' q̄si. ī fi. dicit
1 ☞ Dioceses epōrum q̃ sunt limitat
an habeāt accessionē in limitib⁹.
2 Fund⁹ emphiteotic⁹ vl' cēsualis
cui dek: an illud qd̄ illi fundo, acce
per alluuionē fiat illius fundi.
3 An aūt pensio crescat ꝑpter alluu
nē vel decrescat.

a Preterea. ¶ Jste §. cū gl. sua est quasi d

bo ad v̄bū. ff. eo. l. adeo. §. j. ¶ Jn
licet tota. in fi. ibi cū dicit agrū
1 ¶ † Alij reddūt aliam rōnez: v. ꝛ ne
tur materia militibus qui satis ad
ꝑni sunt occupādo alienū. ff. d pac
cōuenire ꝛ vr̄ p lege: n illaz ꝙ dioce
epōꝝ q̃ limitate sūt nō habeāt acc
nē i ipsis limitibus sicut nec p̄ce
p̄n̄t. extra de paroch. sup eo. de p̄ce
2 qꝛ iudicāte. xvj q. iij. quicūq. ¶
quid si quis dedit aliquē fundū
tatū ad censuꝫ vel emphi. ꝛ ei acce
per alluuionē an incrementū ꝑtine
ad emphi. vel censorē. Uidetur q
non ex quo fuit datum limitatum.
d. l. in agris. Uidetur distinguen
an fuerit incremētū patēs an late

de vsufr. si feudū. §. huic. Uel forte pos
set distigui an dñs ad censuz vel emphi.
aliq̄d sibi retinuerit vel nō. vt l. feu. q̄
suc. te. c. ij. §. si q̄s māso. gl. tn̄ vr̄ sentire
i distincte q̄ ptineat ad ēph. C. diu. ēph.
l. ij. §. fin. pro quo. ff. de aqua quo. l. hoc
iure. §. aquam. in fundis tributariis est
3 expressuz. C. de alluuio. l. iij. ¶ † An au
tem ppter alluuionem crescat pensio
vel diminuatur si fundus fuerit dimi=
nutus. dic vt ibi scripsi. ¶ In glo. j. lon
go. i fi. ff. de flumi. l. j. ar. C. de re mili. l.
semel. ¶ In glo. vtilis. in fi. immo nec
in factū datur. vt. d. l. hoc amplius. §. ita
demū. Nec ob. §. de arbore. & §. itē qui=
cunq̄. q2 ibi loquitur q̄n fuit facta vnio
facto hominis: sed hic fuit facta facto
fluminis: & idcirco cum queritur de flu
mine hoc vr̄ satis rationabile: et fuit
opini. antiquorum. sed opi. que hic tio.
in gl. fuit opi. Azo. que satis est equa.
1 ☞ Domū habēs sup aliquo pōte vel
transitu: an mutato ponte vel transitu
amittat domum.
a **Insula.** a ¶ In gl. q̄ poterit. ibi
cum allegat inter eos &
facit. ff. de ope. no. nunc. l. non solum. §.
j. ¶ In glos. existens. in fin. vide ibi in
tex. Sed ob. co. titu. l. penul. §. si qua. et
§. fi. Sol. vt ibi. q2 publica est quo ad
vsum vt ibi: non quo ad proprietatem
1 vt hic. ¶ † In glo. q̄ntum. ibi cum alle=
gat. l. adeo. §. insula. in fi. §. dic vt ibi. et
hanc approbant ibi doc. & per hunc. §.
potest dici si quis haberet aliquod de=
bitū vel domū sup aliquo pōte vel pas
sagio q̄ mutato pōte vel passagio do=
mū amittat. ff. q̄. mod. vsufru. amit. l. si
ager. de aqua quo. & esti. hoc iure. §. si
aq̄. & ibi de hoc. sz si rediret ad priorē
locū restituerer. & hec pcedūt vbi natu
raliter vel ex causa necessaria mutant
si autem facto hominis & volūtario eēt
secus quia dolose videretur facere pro
quo. ff. de leg. iij. nomē. §. filio. de dam.
infec. l. inter quos. §. dāni. de eo qd cer.
lo. l. ij. §. stichum.
1 ☞ Species si facta sit ex aliena ma=
teria: etiam si non sit perfecta: an de=
sinat esse prioris domini.
2 Quid si duo specificauerunt vnus bo=
na fide alius mala.
3 Frumentum excutiens
an efficiatur excutientis.

Cū ex aliēa.

1 ¶ † In glo. facta autem.
hoc non videtur verum
nisi esset ita coopertum
qd non posset redire ad
priorem materiam: vt. j.
versi. & post multam. im=
mo posset probabiliter
dici q̄ cum specificatio=
ne dominum acquira=
tur: & res non dicat esse
specificata nisi sit perfe
cta & consummata. ff. ad
l. fal. si is qui. §. quedam.
de verb. signi. l. edificia
§. j. q̄ hoc intelligatur
de specificatione reali=
ter perfecta. argu. ff. de
legat. iij. l. librorum. §.
2 chartis. ¶ † In gl. scili=
cet bona fide. in fine. Ja=
co. et Petr. dicunt quod
determinatio vltime q̄=
stionis est vera: sed su=
perioris non: immo est
distinguendum secun=
dum eos ex parte cuius
maius est. et si equalia
sunt quod nobilius et
quod maioris pretij qd
minoris vt minus cedat
maiori ignobilius no=
biliori vilius magis ca
ro. & ita totum erit alte=
rius. vt. ff. de acquiren=
do rerum dominio. l. q̄ea
q̄. §. finali vbi loquitur
in ferruminatis. et vbi
subtiliter totum est vnū
per ferruminationem:
secundum hoc procedit
determinatio gloss. vbi
est omnis equalitas: alias
non. vel vbi possunt:

a ¶ Insu=
la. Insula
nata i ma=
ri efficitur
occupātis
secus si in
flumine: sz
est eorum
qui habent
predia vici
na pro mo=
do latitu=
dinis fun=
di si est in
medio: alias
est illius cu=
ius predio
est vicinior
Si vero ex
diuisione
fluminis
vnus fun=
dus inclu=
datur re=
manet an=
tiqui domi
ni. h. d. are.
Querit hic
areti. vtrū
tales acces
siones con
cretis fun=
dis nostris
incipiamus
ipso iure
possidere si
ne aliquo
alio corpo=
ris actu: et
tenet secū=
dū Barto.
q̄ sic. dicit
tamen se=
cus esse in
insula: quia
dominium
ipso iure p̄
uenit sz nō
pos. cuz sit
locus distinctus ab alijs per aquā que
est in medio inter aquam & insulam.

ad priorē materiam re=
dici.ꝛ ita per glos. ff.de
do.inter vi.ꝛ vxo.si spō=
sus.§.j.quoꝝ le.l.j.§.si
due.de duob⁹ reis. his
verbis.¶In gl.que nec
vni.in fi.dic φ in dubio
ratiōe administra. quo=
libet extremoꝝ equali=
ter se habēte media via
eligenda est:sed vbi cla
rum est pro altera parte
nō vt in ɔtro.ꝛ vide qđ
scripsi.j.§ ꝛ ex qui. cau.
3 ma.pos.§.cum &. ¶† In
gl.ꝛ ita apparet.ibi cum
dicit corrigi. sed rō quā
reddi ibi Caius vide=
tur fortissima: vnde vi=
detur verius φ frumen=
tum efficiatur excutien=
tis. Quid ergo est qđ h
dr.dic φ gr̄a exēpli po=
nit de his q non redeūt
ad priorem materiā sed
nō vt inferat eandem de
terminationē in illo im=
mo est alia attenta ratio
ne iurisconsulti que ibi
reddit.ꝛ hoc voluit di=
cere Pla.ꝛ bene.

a ¶Rei vē dicatio. ad de host. in c.int dilec. col.ij.ꝛ ibi Feli. late ex de fi.instrum.ꝛ de materia rei vē.ꝛ for.libelloꝝ in spē.ꝛ in genere. Adde ange.ꝛ istū in.§. actionum.in gl. in ꝟ. olm. col.xj.ꝛ se. vsq ad fi. §.j.de act.

Qđ si par=

tim.¶In glo.sed si pos
sint.in fine.scđm hoc is
§.est inutilis ꝛ nihil ad
dit ad precedētē. quare
pōt dici φ in casu huius
§.nō distinguitur an bo
na vl mala fide.ꝛ in hoc
addit: qꝛ duo cōcurrant
hoc casu.vt in fi.§.subij=
citur: q non concurrunt
in precedenti.

1 ☞ Minus pretiosum qn̄ cedat magis pretiosa:vel econtra.

2 Cōditio furtiua an sem per detur soli domino.

3 Rei vēdicatio an detur contra furē re extincta:

qđ videtur:qꝛ fur semper est in mora.

1 ## Si tamen.

¶†In glo. pre
sius.in fi. intelli
ge neutrum possidere simul: sꝫ separa
tim sic:vt ibi pꝫ. ¶Sed quid in dub
hoc casu qn̄ materie nō cōfundunt
vniunt.glo.videt sentire φ neutrū
cedat alteri.ꝛ φ vtrū φ possideat:vt
in.d.§.qđ ergo.hic allegato.¶Sed
tis videtur posse dici saltē in ferru
natis φ minus ptiosum cedat ptio
ri.ꝛ vilius magis caro.per.l.quicq
fi.ff.de acq.re.do.ꝛ appet in hoc.§.qu
ad legata vr̄ dicendū qđ gratia or
di.ꝛ qđ pretiosi⁹.ff.de le.iij.legati
si ex officio.ꝛ.l.seruis vrbanis.§.
ꝛ.d.l.ꝛ si non sint.§.puenim⁹.¶In
alrs istis.l fi.vn̄ eo ipo φ itellexit
alienū furtū cōmittit ɔtrectādo.
2 cū eo.l.si liberā.đ fur.l.alienū.¶
gl.veluti a predonibus.in fi. Sed
qꝛ cōdi.furtiua nō datur nisi dño.
cōdi.furti.l.j.j.de obli.ex deli.§.fu
Sed dic φ verū est qđ nō dat.i.nō
quiritur nisi dño:sꝫ si desierit esse
sine facto suo bene durat.ff.đ cōdi.fu
ti.l.sine.§.tandiu.cum.l.se.ꝛ se.¶
oppo.qꝛ res extīcte vēdicari pn̄t.
rei ven.l.item si verberatum.§.fi.
3 cōtrarium dicit hic.¶†Dicunt do.
Jac.ꝛ Pe.qui ɔtriū pui derūt φ rei
a datur ɔtra furē[a] re extincta cū semp
in mora:sed cōtra nitētem nō dari
ita loquit hic.p quo facit.ff.de co
fur.l.fi.ꝛ.l.in re furtiua.§.si ex cā.
solutio non videt vera:qꝛ hic dicit
furib⁹ vendicari nō pōt sed cōdici
hic loquit qn̄ agit ɔ furē vel posse
male fidei qui pro fure hr̄:vt hic p
dicit.lꝫ vendicari non possit cōd
pōt a furibus.ꝛ tn̄ nō pōt dicere φ
item si verberatū.§.fi.erat lis mota
hic loquit qn̄ lis nō erat mota.Ue
quando dñium est amissum ibi non
detur dominiū amissum cū semp p
matur res extare pter morā fur
ff.de verb.obli.l.si seruum.§.fi.Ue
indistīcte φ res vēdicari nō pōt extin
cta:lꝫ reperiat φ actio intentata
pter fructus ꝛ part⁹ ꝛ alia accessoria
scđo durat pro estimatione.ff.de cōdi.
fur.l.nic.

fur.l.in re furtiua. Et per hoc põt dici a q̄ ꝗuis ꝑ actionē ꝑsonalē res extincta possit peti a moroso quasi extās: vt.l.si seruū.§.fi.tñ vēdicari nõ põt cū dñiũ sit amissum vt hic. sꝫ q̄re meli⁹ põt cō= b dici cū ꝯditio req̄rat dñiū sicut rei vē. vt.l.j.ff.de ꝯdi.fur. Dic q̄ nõ adeo req̄rit sicut rei vēd. vt hic.ff.ð ꝯdi.fur.l.si= ne.§.tādiu. ideo casu quo res esset per act.ad exhibendū separata posset vēdicari.ff.ad exhibē.gēma. ⁊ ita nõ dr̄ ꝓ= prie extingui sed cessare. sicut al's dr̄ ð ac.ff.de verbo.obliga.inter stipu.§.sacram.de solu.que res.§.aream.

1 ☞ Materie eiusdē generis vel diuersorū si confundantur ex voluntate dominorum efficiuntur cōmunes.

2 Electrū q̄d sit: ⁊ quas virtutes habet.

a
1 **Si duorū.** [a] ¶ † In gl. bene dicit. in fin. ⁊ hoc verū si fecit noīe suo. ⁊ idē esset in hoc casu si alter fecisset noīe suo.ff.de acq̄.re.do.l.vbi. Itē dic q̄ efficit̄ duoꝝ pro portione cuiuslibet vt co.ti. q̄cq̄d.§.fi.

2 ¶ † In gl. gen⁹ vasis glosator fuit maximus legista. sed paꝝ vr̄ nosse in aliis facultatibus. vñ scire debes q̄ electrū est gen⁹ metalli p̄ciosum diuersum ab auro ⁊ argēto: vt hic.ff.de leg.l. si q̄s i fundū. coloris valde splēdentis nõ ita rubei sicut aurū. nec ita albi sicut argētū: vnde legit̄ i apoca. Et erat species ei⁹ sicut spēs electri ⁊c. ⁊ si sit verū electrū hꝫ multas ꝓprietates ⁊ virtutes. nam si in vase facto de vero electro venenū infundat̄: statim efficitur vas diuersorū coloꝝ vt arcus celi: sed electrū sophisticat̄. vꝫ de auro ⁊ argēto ⁊ ponunt̄ due partes de auro ⁊ tertia de argēto ad rectū põd⁹ ⁊ fit simile vero electro de quo hic loquit̄.ff.co.adeo.§.volūtas. hoc reperies in libro ethymolo. Isið. i materia de metallis. et prodest hoc scire si vis seruire alicui magnati de aliquo vase metalli extranei. sic ego tentaui ⁊ feci.

Quod si frumentū.

b ¶ In gl. qð fit ꝑ errorē. i fi. gl. vel dic[b] nisi speciale in pecunia.ff.de vsufru.vinarū ⁊.l.si in vinariꝗ. sꝫ cā est ibi bona fides: ⁊ q2 suū recipit et sic dicit ibi Iaco. Sꝫ verior vr̄ opi.gl. q2 bona fides seu receptio debiti nõ faciūt pecuniā alienā recipiētis. vt.e.ti. de solu.l.cassius. est ꝗ cā in ministro q̄ ꝑ ꝯsumptiōe habetur: vt ibi pꝫ. ¶ In gl. j. q̄ cuilibet ꝯn̄ ꝟluꝫ. Et no. hec gl. est difficilis s̃ꝫ Iac. ⁊ Pe. vñ vult dicere s̃ꝫ eos q̄ p̄ncipiū hui⁹ ꝟ. sꝫ si alterutro loquat̄ qñ frumētū duorūꝫ missū fuit sine volūtate eoꝝ ⁊ est eoꝝ impossibilis separatio: q2 tūc cōe ⁊ agit̄ cōi diuidō rei vē. cū ipossibilis sit separatio. ⁊ petet̄ ꝑ qualitate ⁊ quātitate ⁊c. Sed a ꝟ. arbitrio loquit̄ qñ ē possibilis sepatio ⁊ agit̄ rei vē. ⁊ tūc exponit̄ lr̄a q̄le i. qð et hoc vult dicere gl. vsq̄ ad ꝟ. vel dic s̃m eos. ⁊ ibi intēdit ponere aliū intellectū vt ambo ꝟ. loquant̄ qñ est ipossibilis sepatio et agit̄ cōi diui. in quo estimat̄ q̄le sit frumentū ⁊ q̄ti ⁊ tūc quale stat ꝓpric. Sꝫ s̃ꝫ eos hec lr̄a ñ patit̄ has lecturas que dr̄ agi i rē. q̄re dicūt q̄ ambo ꝟ. loquunt̄ qñ sine volūtate. dñoꝝ fuit missum. ⁊ est

¶ Si duoꝝ. Notat hic are. dr̄iaꝫ inter cōfusionē ⁊ cōmistionē. Nā cōfusio dicitur que separari nõ potest: sed cōmistio que separari potest.

¶ Uel dic. Tu dic s̃m Ang. q2 in pecunia non cadit affectio sicut in frumēto.l.minimis.ff.de in litēꝫ iur. sed x̄pofo. dicit illud totū attendenduꝫ an possibil' sit separatio ⁊ non cōicet̄ nisi ex volūtate dño rū cōmista ⁊ ꝯpetit tūc actio cōi diui.l.j.C.cōi di. Sꝫ si ꝯ volūtatem dat̄ tūc rei vēdicatio. l.si frumentū.§.si plūbaꝫ.ff.ð rei ven. aut est ipossibile ⁊ tunc sicut in confusione ita et in permistione etiā contra volūtatē dñorum factā cōicat̄: ⁊ iudex arbitrabit̄ circa q̄litatē ⁊ q̄titatē: nā circa corpora: vt hic. fallit i casu.l.si alicui.ff.ð sol vbi nūmi efficiūt̄ ꝓpriꝗ ꝯmiscētis ꝓpt̄ ꝯcursū haꝝ cārū. s. p̄cedētis tituli: bone fidei ꝯmistiōis ⁊ ipossibilis sepationis. Ista sunt dicta elegātia ⁊ notanda.

Jo. fab.

impossibilis separatio. nã agit̃ in rẽ ⁊ estimabi= tur q̃ptũ. ⁊ quale fuit: an 1 grossius ⁊ albi⁹ ⁊ q̃libet restituet grana sua ⁊ is casus ẽ leuior ⁊ planior sꝫ eos. Quid ergo si nõ põt discerni. Satis põt dici q̃ tunc sit vera opi. azo. vt tm̃ faciat restitui q̃ptũ ⁊c. Sed hec lr̃a hoc nõ dicit sꝫ satis est lucrũ in se. ⁊ ita ꝯsequunt̃ par tem ꝑ rei ven. ⁊ diuisio= 1 nẽ indirecte. cõtra. l. ff. si ps here. pe. l. ñ possum⁹ sꝫ hoc cõtingit ꝓpter in stãciam quã hꝫ. ff. de rei vẽ. q̃ de tota. §. j. ¶ In fi. e. gl. ⁊ est rõ: qꝛ ħ rema= net q̃libet in sua specie ⁊ substãtia vt hic dicit̃.

☞ Tignũ alienũ iniũ= ctuꝫ hñs an teneat̃ dño tigni in duplum.

2 Quid aũt si vellit tignũ eximere: ⁊ non soluere duplum an audiatur.

3 Prescriptio an currat ꝯ actionẽ ꝺ tigno iniũcto.

4 Domini duo possunt es= se eiusdem rei.

Cũ in suo so

lo. ¶ In gl. sũ in fi. fa= cit. ff. de ꝟb. ob. l. pupil= lo. §. fi. ¶ In gl. j. in ipsa a in fi. immo ibi[a] nõ edifi= catur i alieno nec in suo sed in cõi oĩm. ꝟ. eo. §. et q̃. ⁊ regula loquit̃ qñ in dñio alicui⁹ edificatur. ¶ In gl. s. ibi cum dicit. sed alia cã. s. vsucapio= nis vel p̃scriptiõis. ⁊ dic vt i. l. q̃ ħ allegat̃. ¶ In gl. s. vt estimat̃ ibi cũ di cit. sed tunc non estimat̃ nec ad hoc agit̃ seu cõ= cludit̃: sꝫ vt p̃tiũ seu esti matio reddatur. vt. d. l. j. §. fi. ff. de tig. ⁊ no. in. §. tignũ. in. j. gl. In glo. qua actione ibi cũ allegat. l. cõ 1 petit. §. fi. vt hanc glo. q̃ videas. † Cõtre ro an teneatur in duplum ille qui iniũ= ctũ habet. Et videt̃ q̃ nõ ꝑ leges hic al legatas ⁊ sic tenet glos. in. l. in rẽ. §. ti= gnum. per. l. de eo. ff. de don. inter vi. ⁊ vxo. sꝫ potest dici q̃ sic: vt in actiõe bo nefidei. vt. ff. de aqua plu. ar. is cũ q̃ ⁊. l. emptor. hoc ergo p̃misso dic q̃ vnus aliũ liberat si duplũ soluit̃: alr̃s si sim= plũ remanet ali⁹ obligatus i eo q̃ est pena. ff. ad. l. aq̃l. itẽ mela. §. si plures vide ibi. ¶ † In ea. gl. ibi cum alleg. 1 l. certa. §. si duobus melius. ff. de dã. in fec. l. si curatorũ. ⁊ hoc verũ indubitan in malefidei possessore. sed i bonefide possessõre videt̃ q̃ teneat̃. ⁊ ita tenet gl. ⁊ vbiq̃ q̃ videt̃ vera saltẽ ad hoc p̃stet ꝑ dictas. ll. is cũ quo. ⁊. l. si tem §. fi. e. ti. Dicas q̃ successor singular bonefidei nõ tenet̃ ꝑ. d. l. ꝺ eo. Nec ⁊ q̃ ll. ꝯtrie q̃ dicũt q̃ tenet̃ patiẽtiã p̃ re qꝛ loquũtur in aliis operibus ꝯ structiõe vel destructiõe reipublice interest. nec vetite sũt destrui. hic aũ vetitũ est tignũ eximi ne vrbs ⁊c. nullo mõ põt agi cõtra. cũ agi nõ p. set nisi p̃stet ei patiẽtia q̃ nihil op. retur: cũ in eo nihil sit patiẽtiã p̃ste ff. de leg. j. l. cetera. §. si duob⁹. ⁊ hoc tum vbi ꝯtra aliũ agi põt qui iniũ si aũt agi nõ posset videt̃ q̃ agi pos ꝯ bo. fi. pos. ad estimationẽ. vt. d. l. ra. §. fi. cũ. l. seq. ar. C. de rei ven. sꝫ iniũgẽs bo. fi. videt̃ semꝑ teneri matiõe ꝑ. d. ll. Item videt̃ q̃ si matio materia q̃ possit remoueri absq̃ matione q̃ non sit locus huic ma ff. loca. sꝫ addes. §. si inquilin⁹. Et q̃ in casu quo tenet̃ possessor bo. fi. ratur cedẽdo toti rei ꝑ. d. l. is cũ quo de vsufru. l. cũ fructuari⁹. si ser. vi forte sꝫ ẽt. ¶ Sed eadẽ gl. ibi. sed ꝯ malefidei pos. subiniungit cas si alius iniũxit: qꝛ tũc nõ vr te ri furti ne cõdi. furtiua is qui nõ p̃it: lꝫ malã fidẽ habeat cũ nõ pos nec ꝯctauerit rẽ mobilẽ: sed ficiũ vt. ꝟ. in prin. ff. de rẽ. l. stura. §. labeo. cetera q̃ desunt

a ¶ Immo ibi. hanc opi. approbat hic do. Ang. allegãdo. Joã. fab. postea subdit. Tu dic q̃ littora maris q̃ ad ꝓprietatẽ in nullius bonis sunt sꝫ sunt cõia vñ edificãdo occupauit: et ꝑ ꝯñs facit solũ suũ ⁊ cedit edificio sꝫ dirupto edificio solũ recupat statutũ suũ p̃stinũ vt. d. l. i tm̃. sicut dicimus de libero hoĩe q̃ in nulli⁹ bonis est ⁊ i capto ab hostibus ⁊ postea reuerso vt. ꝟ. eo. §. sed si ab hostib⁹.

rez qualr vna harum actionum tollat aliā ⁊ an faber q̄ ſiūxit teneat. dic vt i §. tignū. In gl. nulla ibi cum allegat C. de an. ex. l. j. §. fi. ⁊ hoc niſi vſucapio eēt incepta ⁊ pauci dies reſtarēt ad p̄ficiendū. ff. de vſuca. l. rerū miſtura. §.
3 labeo. ¶ † In fine a eiuſdem glo. p̄ gl.
a facit quia non refert cum quo agi poſſint. ff. vi bo. rap. l. iij. C. de his q̄ a nō do. ma. l. fi. Doc. Ja. ⁊ pe. dicūt i diſtīcte φ nō currit preſcriptio. quia nō poteſt agi ad ipſam rē: ſed ad eſtimationem: vt patet hoc §. cum notatis. ⁊ ſic non debet eis imputari: quia alias cōpelleretur rez ſuam vēdere quod eſſet
4 iniquum. ff. re. amo. l. non eſt. ¶ † Et no. per hūc φ duo poſſunt eſſe dn̄i eiuſdem rei. hoc eniz edificās efficitur dominus edificij. et tn̄ prior remanet dominus materie iniuncte. ⁊ per eundez modum facit. ff. de acquirē. rerum do. l. adeo. §. cū in ſuo. ſed hoc procedit diuerſis reſpectib⁹. immo nec eſt verū φ duo ſint dn̄i hic. q2 q̄uis edificās efficiatur dominus edificij: non tamen materie. ⁊ aliud eſt edificiū. aliud materia: vt. d. l. rerum miſtura.

1 ☞ Faber dicitur quicunq; eſt cōſtructor operis.

2 Clericus ſi edificat i fundo eccl'ie ex p̄pria pecunia edificiū efficit eccl'ie.

b **Ex diuerſo.** ¶ In gl. q̄ alienata in fi. b vel ibi qū de re p̄pria vel aliena p̄ſumit animus donādi ſi ſemp fuit male fidei ſʒ ſi aliquādo fuit bone fidei aliq̄n ma
1 le ſecus vt. j. notabit. ¶ † In gl. fabrorū. i. magiſtrorū d' lignamine. l. fi. ff. de v̄. ſig. l. ferri. §. j. vnde quicūq; operis ſtructor dr̄ faber. vt innuit in. d. §. item inl. ex de elec. fundamēta. circa p̄n. vn̄ dn̄s fili⁹ fabri fuit. vt ibi fabricauit aurorā ⁊ ſolē. ⁊ fuit fabri fili⁹ putatiuus vez ioſeph qui fuit faber lignarius. et hoc improperabāt ei iudei. vnde ſi bene cogites ſine fabro et ferrario pauca ſeu nulla op'a manualia exerceant. ⁊ ego dict⁹ fui faber. nō ferrari⁹: ſʒ q2 libēter operoꝛ facio operari. ¶ In gl. cū de nouo. ibi cum allegat. ff. de pe. he. l. plane. hec ſnia Jo. approbat cōiter p̄ doc. Uel dic φ aut exp̄ēſe fuerūt tales ad q̄s faciendas dn̄s neceſſario tenebat: tunc loquit opi. Mar. ff. de reli. et ſū. q̄e. §. ſi quis tuz. aut nō tūc opi. Jo. q2 neminez ⁊c. de hoc in Spe. tit. de expē. §. j. ¶ In a. gl. ibi cū allegat. l. in hoc iudicium ſm Jo. p̄ hec videtur. ff. de excep. l. vir ab vxore. de do. inter vir. ⁊ vxo. l. ſi vxor filio. in fi. Sed diſtingue an edificās nullā cām a nō dn̄o habuit et obtinet opin. Joan. aut habuit ⁊ tunc aut a tali a q̄ donatione nō poterat recipe: ⁊ tūc recuperat vt dictis legibus. ⁊ no. in. l. ſi vxor filio. Aut poterat ⁊ tūc in dubio nō preſumo eum velle dare expē. vt. d. l. ij. de rei vē. ff. d' ſol. ſi cū
2 aurum. ¶ † Et no. φ hoc qd̄ in hoc §. dicit fallit in clerico qui edificat i p̄prio ſolo de pecunia eccle. edificiū eſt eccl'ie. not. Spe. in tit. de emp. ⁊ ven. §. iij. v̄ſi. q̄d ſi clericus. ¶ In ea. gloſ. ibi cū allegat. ff. de rei ven. l. in funda ibi ſi abraſe non eſſent alicuius vtilitatis. ff. de impen. pro voluntariis. et eſt ſimilis gloſ. ff. de rei vendi. ex diuerſo. Sed quid ſi fuit bo. fi. quo ad alios male. verbi gratia. credebat venditorem eſſe dominuz: ſed ſciebat rē eſſe obligatam. videtur φ agente aliquo pro domino cenſet boneū. ſed agente creditore nō. vt ff. qui ad li. procla. non li. l. ſi. §. penulti. de con=

a ¶ In fin. Dicit multas actiōes cōpetere. An aūt ītenus cōcurrit tollat aliā. vide angel. hic i fi. col. j. in v̄. i ea. gl. ibi. Sʒ pet. §.

b ¶ In fin. Et nō p̄iudicat dn̄o rei quominus dīrupto edificio illā vendicare poſſit. ⁊ an edificatū in alieno qd̄ ſupra meum pēdet nullo iure ſeruitutis poſſiz tollere. Et an due arbores ſimul iuncte cenſeantur vna arbor vel plures vide Jaſo. hic.

a Radi=
ces imisit. 1
Quero an
possim pro 2
pa autori=
tate icider
radices qs 1
arbor imi=
sit i fundo
meo.et dic
q nsine au
toritate in=
dicis. vt.l.
si plures.§.
pe.ff.argu.
fur.cesa.in
fi.pmo de=
nũtiẽ vt tol
las:q fcõsi
eris negli
gẽs possuz
non tñ qd
pendet in
meo vl q ẽ 2
i meo:sz ẽt
e stipite ici
dere & ex=
portare li=
gna.vt.l.j. a
ff.d arb. ce
dẽ.&ibi bar
b In fi.
Et istã tz h
ang.p istũ
text. ibi lz
auree. q=
uis gl.i.l.q
rõne.ff.dac
q.re.do.& i
l.rẽ.§.si id.
ff.d rei vẽ.
tenuerit c
risi.& ea sdi
xit xpofor.
cõiter ap=
probari qd
ẽ vex. sz an
ge.vbi pi=
ctura fieret
i re imobili
vel veniret accessorie:al's secus vt hic.

trahẽ.emp.l.fund9 ille.
Plãtãs suã plãtã in
fũdo aliẽo vr eã donar.
Arbor qualr efficit cõis
ppter radices extensas
in alium fundum.

Si titi9. †In
§.ante
aũt.q is casus nõ ẽ du=
bius i pmo casu qñ alie 1
nã plãtat in suo sed qñ
suã plãtat in alieno vi= 2
detur dubius. Nam do
nare vr.sz intellige qñ 1
ignorãs plãtauit i alie
no:secus si sciẽs.s.§.ex
diuerso. In gl. sed vr
nõ commutari ibi cuz di
cit vel damus de esti=
matione hec consueuit
approbari ad instar fer
ruminatoz.ff.de rei vẽ.
l.in rẽ actio.§.itẽ si quo
cũq3. †In gl.immovi
detur ibi cũ dicit pote=
rat.hoc ꝯsueuit appro=
bari.& vult dicere q vbi
arbor ab initio radices
immisit in solo vnius
& nutrimẽtũ recepit:tũc
nõ efficit cõis:quis ra
dices extẽderit ad solũ
alterius ex postfacto.vt 2
l.si plres.§.j.sz vbi fuit b
plãtata nõ recta:sz pssa.
sic q oẽs radices egerit
in terra vicini tũc ẽ vici
ni vt hic.si aũt in terra
vni9 ita tamẽ q radices
egerit i vtraq3 ẽ cõis vt
hic & idẽ intellige q ef
ficit cõis eqlr si eqliter
vtuebat d cõi alioq put
nutrimẽtũ recepit a qli
bet vt.l.adeo.§.si.cuz.l.
seq.Et is.§.facit ad qõ= 1
nẽ de eo q seminat por
ros in vna parrochia et 2
post transtulit & planta 3
4

nit in alia q decima debeatur sc'od
rato.hãc qõnẽ disputat Jo.an.a tz q
vtriq3.extra de re iu.c.qui prior.li.
Qua ratione. In gl.
§.certe.
si.intellige totã hãc gl.in bona fide se
minante.item in eo qui seminatũ ha
bet bonafide & dic vt plene dixi.
§.cũ in suo.super glo.qua actione.
Scriptor si scripserit i aliena char
ta.non videtur scripturam donare.
Scriptura quis sit pretiosior q char
ta cedit tamen charte.

Litere quoq3. †In gl.
si aũt m
la'ibi cũ allegat.§.certe hac glo. intel
lige sm distictionẽ magne gl. que
ibi:quia si in reficiẽdo seu corrigẽdo
literas scripserit vel fecerit expẽ. ea
non videtur donare si causam habuit
a dño vt ibi scripsi. Item in ea.gl.
ibi cum allegat.§.idẽ si quecũq3.
ob.q qui facit expẽ.in alieno etiã
nafide nõ repetit iure actiõis. vt
notatum in.§.ex diuerso.sequẽdo op
Joan.vnde hec glo.non videtur p
te sustineri nisi dicas q scribendo v
detur rẽ specificare:& est expressum
pictore.j.proxi.§.bene inspicias
nõ videtur velle q scriptor rem spe
ficet:q si efficeretur scriptoris.
§.cũ ex alienata.qd tamen textus
gant hic & in concor. †In ea.glo.
fin. b glosator fuit in hoc passu vari
nam.ff.de rei vẽ.l.in rem.§.sed & i
approbat aliam opinionẽ Azo.
facit:quia non mirum si ad variati
factorum &c.in auten.de nõ alie.§.
cimus.sed hoc verum per conditi
iurium non per alios. Preterea
non constat q illa esset vnica & fina
ratio:quia membrana pretiosior
cam.j.proxi.§.sed supposito q ratio
gis cesset ex quo determinatio
vr tenenda.ff.q a quib9.l.presp
Pictor si pinxerit in marmore
marmor cedat picture.
Cõditio possidẽtis qñq3 nõ ẽ melior
Pictor & dñs tabule si velint agere
tra tertiũ possidentem.quis pĩerit
Tabula si sit de cedro vel de

in ipsa pinguatur de carbone aut alia vili materia an tabula cedat picture.

5 Scriptor si scribat librū in pargameno alieno an pargamenum cedat scripture.

Si quis in aliena.

¶In gl. siue bona in fi. gl. hec glo. vr̄ verior: qr in specificatiōe vr̄ op⁹ eē bo
1 nefidei. vt no. s. §. cū ex aliena. ¶†In
a gl. q̄d si i marmore. in fi. ᵃsed ibi nō refert. qr idē effect⁹ seq̄tur ⁊ idētitas. rō nis. hoc nō est rōne idētitatis: quia tñ ꝑtiositas attendaꝛ ⁊ marmor sit ꝑtiosus tabula sequiꝛ diuersa determinatio. Dic tamē plenius de hoc. j. post fi. magne gl. ¶In gl. ff. de rei ven. ibi cū dicit. hic corrigit illam. hoc non videꝛ verum: quia de iure. ff. idē erat cantum
b vt. ff. e. qua ratiōe. §. sed nō. ¶In fin. ᵇ eiusdem gl. hec differentia de homine ⁊ vrso non videtur bona: quia ita ꝑtiose ⁊ taz de bonis coloribus potest pingi imago hominis sicut vrsi. item nec alia in bono colore vel attramento: qr ibi eq̄paratur pictura scripture in qua non refert an attramēto an literis aureis scripta sit. vt. s. proxi. §. in principio. vnde dicit ꝙ ibi Pau. non respondet ad q̄stionē de pictura: sed de scriptura. si respondet corrigitur ꝑ Caiuz in. l. qua ratione. §. sed non cuius opin. hic approbatur per imperatorē. ¶In gloss. propria. in fi. iste appelles videtur fuisse iudeus qui pinxit tumulum vxoris Darij. de quo plene describitur in Alexandro. ¶In glo. in rem. in fin.
2 ff. de publi. l. fin. ¶†In glo. hoc mirabile cum dicit hic petētis. quia si peteret rem habere eam oblato ꝑtio tabule si possideat res ei aufertur ⁊ recipit ꝑtium picture. vt hic videtur innui. et caue quia leges quas glos. allegat ad concordantias huius inconuenientis non ꝓprie faciūt ad hoc. sed faciūt ad hoc ꝙ cōditio possidentis est deterior q̄z non possidentis. In eadem glos. ibi cum dicit. item cum hec glo. vult rn̄dere ibi ad hoc inconueniens quod fuit hic allegatum. ⁊ vult dicere ꝙ sicut pictor agendo potest offerre pretiū ⁊ habere tabulam. ita defendendo. et sic nullum est incōueniēs: ⁊ ad hoc magis aperte in. d. §. sz nō.
3 ¶†In ea. gl. ibi cū dicit s̄m Jo. ar. ff. si ag. vecti. pe. l. j. de pecu. in cause. §. fi. sed ibi vtraq; natiua: hic aūt vtilis datiua est. daꝛ em̄ a lege ex q̄dam eq̄tate s̄m Ja. Uel dic ꝙ vbi habens vtilez esset restitur⁹ habēdi directā ꝑfertur directa vt hic. causa vitādi circūitus. ff. de condit. inde. l. dn̄s testō. in fi. eiusdem glo. hec rō non vr̄ ꝑpetua: qr scriptura pretiosior esse pōt ⁊ charior q̄ dā pictura. Quid em̄ si modica imago pingereꝛ de carbonib⁹ vel nigro attramento. vel econtra litere de auro videtur ꝙ membrana caderet literis ⁊ tamen constat de contrario. vt. s. §. litere. in princip. Quidam dicunt ⁊ attribuitur Jaco. de ra. ꝙ in scriptura tota substantia non mutatur cū sit spatiuz inter lr̄as lineas ⁊ dictiones sz i picturis ex toto mutatur. ita ꝙ nil apparet nisi pictura. ⁊ sic ꝑinde est acsi non esset. ff. de cō trahen. empt. l. in. l. ⁊ sic videtur forma mutata. hec non videtur bona ratio. cum substantia tabule remanet et posset ad rudem materiam reduci coloribus abrasis et nulla videtur transformatio ꝑ quā dn̄ium deberet amitti. e. §. cum ex aliena. ¶Preterea possibile est totā tabulā nō pingi vel dimitti spa

a ¶In fin. Sz ibi loq̄tur in re separabili a materia h̄ secus: et id nō actionē sz exce. hz ꝑ istū text.

b ¶In fin. Xpoforo. dicit ꝙ bn̄ loquiꝛ: sz male in eo q̄d dicit de vrso: qr semꝑ depictū exornat materiam dn̄ modo sit honestum.

tium inter picturas. Alij dicūt et attri
buūt. Frāc. accursij. quod scriptura nō pōt
ita conuenienter fieri sicut i pgameno. sz
pictura sic. ff. de rei vē. l. in rē. §. j. istud
est male sapidū et forte vitio scriptoris.
§. q̄d ergo dicem⁹. pōt dici quod de rōne
stricta pictura et scriptura cedūt mate=
rie i q̄ depigunt. sicut ea q̄ inedificant
aut iterserūt. et hoc cōsiderauit Paul.
in. l. i rē. §. sz et illud. ff. de rei vē. Cai⁹
tñ aduertēs ridiculū eē quod pictura cede
ret tabule dixit ɔtra qñ pingitur in ta=
bula ppter vilitatē p̄cij tabule. et hanc
4 approbat imperator hic. ¶ † Quid er=
go sit tabula sit de cypresso vel cestro q̄
sunt p̄tiose et pinguant de carbone vel
alio vili colore. Uidetur cōtra p dictaz
rōnem. sed potes dicere quod cū i ɔstitu=
tione iuris nō attēdantur q̄ raro sed q̄
frequēter fiūt. vt. l. nā ad ea. ff. de legi.
et raro ɔtingat quod p̄tiosa tabula piguat
vili colore sed econtra. vilis tabula co
lore nobili quod semp tabula cedat pictu
re. ff. de v. sig. l. labeo. et Sabi. et eēt se
cus si statua etiā lignea pingeret vel
paries ēt ligne⁹ qr pictura cederet ma
terie cū nō deroget rōni pauli nisi i ta
bula tm̄. ff. de rei ven. l. an fundū ppter
ei⁹ vilitatē. vñ si pictura fieret in mē=
brania sicut tota die fit de pincello. cre
derem quod cederet charte vel mēbrane.
Quid ergo si scriberet in tabula forte
dealbata. sicut fit lemouicis. semp̄ sta
rē rōni Pauli quod scriptura cederet tabu
le q̄uis sec⁹ in pictura: nā vt plurimū
pictura eēt difficilior et p̄tiosior q̄ scri
ptura. qñ eñ scripsissem vnū foliū papi
ri q̄ aliq̄s pictor pixerit imaginē quā
tūcūq; modicā. et picture vt plurimum
fiūt de colorib⁹ p̄tiosis. et iura adaptā=
tur ad ea q̄ frequēter etc. ¶ Quid ergo
si i p̄ncipio tabule sit pictura i p̄mo lo
co: et scriptura postea sequat. Ur̄ quod tūc
pictura cedat tabule: quia illa pictura
fuit apposita grā ornandi literā: et sic
cedit tabule vt scriptura. ff. de aur. et ar
gen. leg. si nō sint. §. puenimus sed il=
lud obtinet in legatis: sed quo ad trā∫
lationē dñij ppter specificationē vel p
pter id qd̄ pro specificatiōe hr̄. vel p=
pter immissionē in alienū nō ɔsiderat

illud. ff. eo. quicquid. §. ff. ɔ dixi. s. eo. §.
tamen. Cur ergo nō est sic in litteris si
cut in alijs vbi vili⁹ cedit p̄tiosiori. vt
l. q̄cquid. §. fi. cū litere et maxime aure
et pictura sint p̄tiosiores mēbranis. vt
dixi. Preterea ex quo parti facit de suo
attramēto auro vel colorib⁹ et sua ope=
ra: cur non efficitur totū suum. s. eo. §.
quod si partim. Ad hoc respondeo et dico
quod illa materia a. §. cum ex aliena. vsq;
ad. §. cum in suo loquitur vbi quis ex
imixtione vnione seu confusione nō
facit speciem et qualiter ex hoc domi
nium habeat. sed a. §. cum in suo. cetera
loquit cum aliq̄d immittit in alienum
tātum nec q̄rit an dñium queratur vel
perdatur p specificationē: sed an q̄ra
vel pdatur p immissionem in alienū
vel de alieno in suū inter q̄ est magna
differentia vt apparet p pcessum hui⁹
5 materie. ¶ † Quid ergo si quis de alie
no pergameno facit librum. Uidetur
hūc. §. quod liber sit illius cuius erat per
menum. Et contrariū videtur nā cum
aliud sit charta seu membrana q̄ liber
quod specificādo in librū efficit dñs p
quod si partim. vnde videtur debere i
ligi hanc materiā qñ scribit in charta
seu membrana nō faciendo nouā spe
ciē. sed qñ fit liber efficit noua speci
qr aliud liber aliud charta. ff. de le. iii.
librorū. §. qd̄ tñ cassi⁹. et ideo videt
p specificationē efficit dñs iste q̄ librū
facit. sed si librū incepisset et non per
cisset sic qd̄ nō esset species perfecta
fieret dñs: immo esset locus huic §.
dixi. s. in. §. cum ex aliena. hoc non
verum quia in hac materia a. §. cum
suo. tractatur vbi aliquid immittit
vel fit missio in alieno. et materia
lis natureq; trahit ad se materiatū
species efficitur specificantis. sicut
des in edificio: quod nō efficitur ed.
cantis: sed domini soli. s. e. §. ex di.
so. et ideo clarum est quod liber cū illis
ius erat pergamenū. sed in precedē
materia a. §. cū ex aliena. vsq; ad. §.
in suo. apparet quod de specificatione
citur. sed ab illo. §. quid si cedit
rie in qua fit quasi radicali et p
li materia.

1 ☞Bonefidei possessor q̃ȝtūcūq̃ȝ faciat
fructus suos si tñ supuenit malafides:
tenebitur restituere fruct⁹ a tpe a quo
sciuit rem alienam.
2 Bonefidei possessor an quis possit dici
sine titulo.
3 Bonefidei possessor an tenet̃ de fructi
bus naturalibus consumptis.
4 Quid ergo si alter coluit an bonefidei
pos.lucratur fructus.
5 Fructus percipiendi dicūtur duobus
modis.de quibus vide.
6 Adde distinctionē super restituendis
fructibus vel non.

Si quis a nō domi
no. ¶In glo.que ab initio in fi. Iaco.
1 ⁊ Pe.dicūt† q̃ quātūcūq̃ȝ faciat fruct⁹
suos.bo.fi.possessor ab initio nihilomi
nus tenet̃ p officiū iudicis restituere
fructus quos perceperit a tpe quo sup
uenit malafides.⁊ allegāt.ff.de rei vē
di.si a bo.fi.que parū facit.put gl.eā
intelligit.sed no.j.d of.iu.§.illoꝝ.Itē
hec glo.pcedit nisi fieret ma.fi.p lit.
ↄtest.in singularibus.C.de rei vēdi.l.
certum.vel p controuersie motionē in
2 vniuersalib⁹.C.d peti.here.l.j.¶†In
glo.cū multe.illa lex nō hoc dicit fm
Ia.⁊ Pe.⁊ tñ he leges vident̃ suppōe
re q̃ habeat titulū vt ħ alia q̄libet iusta
cā ⁊c.⁊ tñ doct.hoc tenent fm eos.Sȝ
pōt instari contra hoc:quia non vr̃ pos
se dici aliquis bo.fi.possess.sine tit.cū
illud qđ ad se non ptinet scire debeat
ad alios ptinere.C.vñ vi.l.fi.¶Sȝ po
test dicere q̃ immo.vt si iustaȝ cām ha
buerit credēdi ppter confinium duo
rum locoꝝ.vel si credebat ti.⁊ nō erat
⁊ hoc vult dicere hec gl.q̄ est notabilis
⁊ est simile.ff.de rei vē.l.ex diuerso.p
qua facit.ff.de pe.here.l.sed si.l.§.scire
3 ¶†In gl.s.industriales[a] in fi.Suppo
a nit ergo gl.qđ de industrialibus con
sumptis non tenetur etiam factus lo
cupletior.⁊ ita vr̃ q̃ gl.q̄ est in.§.illo
rum.j.de offi.iu.sit intelligenda de na
turalib⁹ cōsumptis:qȝ alr̃s esset huic ↄ
ria.⁊ ita no.gl.i.l.ex diuerso.q̄ dicit q̃
nullo mō tenet̃.sȝ hoc ver.si hȝ titulū
si nō hȝ vr̃ q̃ tenat̃ de ↄsumptis in q̃
tñ fact⁹ est locupletior.
ff.de peti.here.l.itē ve
niūt.§.eos.nā pe.here.
dat̃ ↄ illū q̄ possidet si
ne ti.⁊ ideo q̃ in illa sta
tuit̃ ⁊ in rei ven.vt not.
s.§.ex diuerso i magna
glo.prope fin.fm Iac.⁊
Pe.doc.sȝ ille.§.eos.nō
clare loquit̃ de consum
ptis.sed ē.ti.sed si lege
§.consuluit.cum.§.seq.
vsq̃ ad §.item loquitur
satis clare.¶In glo.vt
4 segetes.in fi.¶† Quid
ergo si alter coluit.Di
cunt docto.q̃ bo.fi.pos.
nihilominus lucratur.
ff.de vsu.qui scit.§.in
alieno.hoc est satis cla
rum.ff.eo.l.bo.fin.circa
princip.⁊ per hoc dr̃ q̃
si fructus rei sint in red
ditibus q̃ sit idē iudicā
dum sicut de industria
libus q̄uis ille qui pci
pit nullū laborem adhi
bet in cultura rei nec in
pceptione sicut nec i na
turalibus.⁊ hoc si per
uenit ex cultura colono
rum:secus si percipiun
tur sine cultura quia in
illis cessat illa rō.Quid
ergo dices de mortua
riis que debētur capel.
ibi vr̃ idē q̃ de idustria
libus:qȝ debentur pro
pter seruitiū.Item in
tellige hanc materiam
de bo.fid.pos.qui possi
det ciuiliter.secus si na
turaliter tantum vnde
si vado vltra mare ⁊ pos
sessionem meā retineo
animo ciuiliter lȝ alius
intret de facto rem illā
⁊ fructus pcipiat:nō fa
ciat suos.Nec obstat q̃
vsufructuari⁹ facit fru
ctus suos qui tñ possi
a ¶Sȝ in
dustriales
Dñs Ang.
ponit ma
teriam fru
ctuū p am
plā distin
ctionē q̄ i
ligent vid
itē q̄lr for
mat̃ libell⁹
i fructibus
De ide no.
singularit̃
q̃ q̄s sp dȝ
ↄcluderē ad
estimatio
nē fructuū
simplr̃.Itē
nota.q̃ qñ
fruct⁹ sunt
ↄsūpti ⁊ sic
tenet̃ q̄s ad
estimatio
nē fructuū
q̃ nō p̄t pe
ti estimatio
q̄ti p̄limit
si cessat ma
teria.l.vi
nū.ff.si cer.
pe.Sed in
omni tpe
dȝ peti deā
q̄titas esti
mationis
nec aliquo
tpe crescit
vt p gl.or.
⁊ p casuȝ.⁊
ibi oēs do
cto.in.l.di
uortio.§.ob
dōationes
ff.sol.mat.
cetera hic
vide.⁊ per
ipm ange.

det naturaliter:qꝛ illud nõ ex eo quia naturalẽ possessionem habet.sed qꝛ habet ius vtendi fru. ẜm Ja.ꝛ Pe.hoc est notabile.ꝛ facit ꝑ eis.ff.e. acquirit.§.fi.de acquir.pos.l.j.§.per eũ.ꝛ hanc opinionem attribuunt Azo.qui tamẽ de hoc loquit sumẽdo hanc materiam in ti.de rei ven.

¶ In gl.nec ad pretiũ.in fi.qualiter teneatur bo.fi.ꝛ male.ꝛ q̄ actiõe videbis ple.j.de offi.iudi.circa prin.ꝛ notatur plenius in.l.ex diuerso.

¶ † In glos.distincte.ꝑ euidẽtia hui⁹ gl.est sciẽdum ꝙ fructus percipiendi dicuntur duobus modis.Uno modo non dum percepti qui pendebant:ꝑcipi tamẽ pñt quando placuerit.ꝛ de 6
illis nõ loquitur hic:qꝛ illi cũ re veniũt:quia et a
pars rei sunt.ff.ð rei vẽdi.l.fructus Alio modo qui nullatenus fuerunt percepti nec adhuc ꝑcipi possunt:sed perierũt vel nõ fuerũt ꝓcurati.ꝛ de illis loquitur hic.et dic percipiendis.i.qui percipi poterũt.Sed a quo consueuit dici qđ a b
vero dño rei doc.Ja.et Pe.dicũt ꝙ malefi.pos.vnde ꝛ domin⁹ erat bonus cultor et possessor malus solum tenet de his quos percipere potuisset possessor.p.l.domum.C.de rei ven.ẜm eos quibus ob.ff.de rei.1
vendi.si nauis.§.fi.per quã glo.monetur ad dicendum contra.in.l.fru2
ctus.eo.ti.Unde posset dici ꝙ oẽs quos possessor ꝑcipere potuit debet restituere per.d.l.domũ.Itẽ nedum illos:sed quos dñs percipere potuisset.ꝛ si pl⁹ potuisset percipere ꝙ possessor.vt.d.l.si nauis.§.fin.ꝛ hoc si potuisset ꝑcipere honeste:alꝛs dñs nõ potest petere.vt no.i.d.l.si nauis.§.fi.nisi eos malefidei possessor ꝑcepisset.vt.l.cũ hereditas.ff.de pet.here.ꝛ.l.si q̄d possessor.Hoc supposito dicũt doct.ꝙ nulla lege cautũ reperit qui titulus excuset a ꝑcipiendis.nec lex illa si fũdum hoc dicit ꝙ tñ presupponit.in eo enĩ ꝙ dicit ꝙ tñ ad fructus perceptos videt denegare ꝙ tenet ad percipiendos.vt.l.cũ pretor.de iudi.Ipsi tamẽ nec hoc approbant nec reprobãt:imo quasi tenendo cũ glos.dicũt ꝙ illud qđ dicit glos.est verũ ante lit.contest.naꝫ post liteꝫ cõtestatã omnes possessores equiparantur.ff.de peti.hered.l.sed si lege.§.si autẽ.Item dicũt ꝙ quatuor casus qui hic ponuntur in glo.possunt reduci ad vnum qñ quis nõ habet iustum titu.vnde nullus est iustus ẜm eos.¶ † Collige ergo hanc materiam ꝛ dic ꝙ oĩs possessor reddit naturales extantes[a] consumptos nisi inquãtum factus est locupletior ẜm glo.qđ intellige i eo qui fuit bonefidei semper:alꝛs si fuit malefidei semper:vel si superuenit mala fides tenetur vt scripsi.s.in glo.industriales.ꝛ de industrialib⁹ dic qđ quilibet bonefidei possessor facit fructus suos siue habeat siue nõ.si tamẽ extãt tenet restituere.si nõ extant nõ tenet.ꝗuis superueniret malafides.ꝛ si factus sit locupletior[b].sed sꝫ doc.sua perueniente malafide tenet restituere ꝛ maxime si superueniat.per litẽ cõtestatã:vt dixi in prima glo.malefidei tenetur extantib⁹ ꝛ ꝯsumptis perceptis.de ꝑcipiendis distingue an habeat iustum titulũ vel non iustũ vel nullũ.vt.s.proxime.qua aũt actione fruct⁹ petant dic.j.de offi.iudi.§.illoꝝ.

☞ Fructus efficiuntur bonefidei possessoris per quencũꝗ leuentur.an idẽ in fructuario.

Prelati ꝛ rectores eccl'iaꝝ an faciant fructus suos ex quo eos leuauerunt.

a ¶ Naturales extãtes.Si extant restituet eos per rei ven.verum intelligunt Ja.et Ol.si nõ habeat titulũ verũ vel putatiuũ:alꝛs facit suos nõ ratione seminis sꝫ ratione possessionis. Jaco.

b ¶ Locupletior.Sꝫ si nõ sit effectus locupletior non tenet nisi esset malefidei secundũ Angel.

3 Fructus an fiant coloni a quocunqꝫ re colligantur.

Is vero. ¶In glos. alio in fin. dic vt. j. glo. pri. in fi. ¶In glo. vt si in horreo. ibi cum alle. l. si vsufructuarius. et hec fuit vna de opinionib⁹ q̄ hic notantur que tamen ibi nō approbatur per doc. Jac. ⁊ Pet. s̄m opinionē Jo. ⁊ Azo. q̄ ibi notant
2 vez †qꝛ bone fidei possess. sunt p quēcūqꝫ leuentur fructuarius nō nisi ipse leuet vel alius eius noie. si tamē ipse leua-
a uerit[a] vel alius ei⁹ noīe: sui sunt q̄uis non sunt reconditi. ⁊ ita reprobatur gl. que videtur requirere qꝫ sint cōsumpti
2 ff. de fur. si apes. §. j. ¶† Quid ergo de rectoribus ⁊ prelatis ecclesiarū. Uidet qꝫ faciant fructus suos ex quo leuauerūt eos ad instar fructuarij. Sz de hoc iure non est verum: cum nō trāsmittāt ad heredes. vt ex de testa. c. ad hec de offi. ordi. c. fi. li. vj. si tn̄ esset alia cōsuetudo: videretur idem qꝫ in vsufructua-
b rio. Sed quid[b] de redditibus seu pensionibus que debētur ratione fructuū ⁊ fructus iam percepti sunt: verūtamē dies non venit. Uidetur qꝫ attendatur dies pensionis defuncti non tp̄s collectionis fructuum. ff. de iur. fis. l. fi. Uidetur contra. ff. de vsufruc. l. defuncta. Itē vr̄ p diuidant. ff. solu. ma. l. diuortio. Item videt qꝫ totū sit acquisitū ex quo ann⁹ inceperit. ff. de varijs ⁊ extor. cog. l. j. §. diuus seuer⁹. de leg. l. legat⁹ autē. de offic. asses. l. diem functo. C. de pri. sac. scri. l. si q̄s in sacris. et vid ibi multas concordātias. Dicas qꝫ aut q̄s facit fructus suos iure suo nō ꝑpter officium vel seruitiū vel supportationē oneris: ⁊ tunc aut res transfert ex voluntate illius ad quē pertinebat: ⁊ tūc attēditur dies pēsionis. vt. l. fi. de iure fisci. aut sine puta per mortē. ⁊ tūc tp̄e collectionis fructuū. vt. d. l. defuncta. ⁊ nō pensionis. Et est ratio qꝛ in primo casu est qd imputet trāsferenti: in scd̄o nō. vbi aūt debet ꝑpter officiū vel seruitiū dic ple. ff. loca. si vno. §. item cum quidē. ⁊ si ꝑpter onus quod supportat diuidit. vt. d. l. diuortio. ¶Item gloss. qui nūmis ibi cum dicit. vt hic de. hec differētia non videt bona sequendo opinionē Joan. ⁊ Azo. vt dixi. s. p xi. §. ¶In eadem gl. ibi cū dicit s̄m Azo. vult dicere inter colonum partiarium ⁊ fructuariū est dr̄ia: qꝛ fructuari⁹ facit suos fructus percipiēdo colonus partiarius nō p §. messem. sed hoc nō videtur procedere: qꝛ s̄m hoc nulla est incōuenientia inter colonum ⁊ fructuarium quo ad acq̄sitionē dn̄ij fructuū. quod tn̄ iste §. vult eadem fere ⁊c. Preterea §. messē non potest loqui in partiario: qꝛ ibi dicitur agi ex cōducto q̄ actione nō agit partiari⁹. ff. de po. l. j. §. si q̄s seruum. quare dic qꝫ ideo dicit fere: qꝛ fructuarius non transmittit ad heredem vt se
3 quitur in glos. ¶† Sed nunq̄d fructus fiunt coloni[c] a quocunqꝫ decerpant. Uidet qꝫ sic. vt. d. l. si apes. i fi. ibi cū dicit decerptus est impersonalr. ⁊ sic vr̄ vt ibi glo. sentire hic nō. vide verū primo ex cōtinentia ipsorum §. qꝛ. s. pxi. §. loquit de bo. fi. pos. in hoc. §. de fructuario. denotando differētiā inter eos quo ad hoc ibi q̄ si ipse ⁊c. ⁊ post equiparat colonū fructuario quo ad hoc. Preterea si efficerentur coloni a quocūqꝫ decerperētur cōstat qꝫ fur decerpēdo acquireret eos colono. ⁊ sic daretur ei conditio fur. ff. de vsufr. l. si fur. al's est. §. iul. sub l. arboribus. qd tamen tex. denegāt. vt dicto. §.

a ¶Leuauerit. Et ē rō: qꝛ vsufructuari⁹ adminiculū facti desiderat. l. j. ff. q̄n diui. vsu. le. ce. nec sola naturalis possessio quaz hz sufficit ad acq̄rendū sine separatione noīe suo facta p Ang. hic.

b ¶Sz q̄d. hāc. q. ponit etiā hic Areti. ⁊ remittit ad. l. defuncta. ff. de vsuf. uc. vbi videas glo. ⁊ ll. q̄s ibi alleg.

c ¶Fiunt coloni. adde Bart. in l. si mores §. vis maior. ff. loca. ⁊ i. l. diuortio. ff. solu. ma. meli⁹ ī l. si apes. p istū alle. et ibi omnino Alex. ff. de fur.

messem. ¶ Dicergo esse idez quo ad hoc in eo q̄ nūmis colit ꝛ in partiario: saltē quo ad portionē suam. ff. de vsu. l. qui sic in prin. Quare ergo §. ille. d. l. si apes loquitur de eo qui nummis colit. dicas ideo quia illi dat acti. furti ꝓ solis fructib⁹. partiarius aūt nō posset agere nisi pro parte sua. sed null⁹ eoꝝ cōdicere potest. nec hoc dicit iste tex. vn̄ ibi expone furti actuꝝ si ꝯdi. furti. qꝛ vt primā ꝛc. hoc aūt nō credo ꝓcedere in colono qui conduxit ad non modicum tēpus: qꝛ ille sit vtilis dn̄s ꝓprietatis multo fortius fructus. ff. si ager vecti. l. j. ꝛ ple. fiunt eius ex quo separati sunt. et sic pn̄t intelligi. ff. de vsu. l. qui scit. versic. sicut. que als multum ob.

Sed si gre-

gis. ¶ In gloss. aliunde in fi. vel dic ꝙ tenet ex ante natis nō aliunde. ff. de iu. do. l. plerunqꝫ. §. si serui. ꝛ no. ex his. §. qd̄ rectores seu ꝓlati ecclesiarū nō possunt affrancare seruos seu ascriptitios ecclesiarū cuz non sint in fructu. et sic non sui nec alienabiles. ar. contra. ff. solu. ma. l. dotale. C. de iur. do. ꝛ sic dotis. dic ꝙ possunt si sunt soluendo vt alium dare possint. C. de ser. pig. da. ma. l. j. ex̄ de seruis non ordi. c. de familia. dic vt ibi. vel si bene meruit ꝛ tamen cum decre. C. de ser. reipu. l. j. ꝛ ibi ꝺ hoc.

a ¶ Quid ergo. hāc qōnem ponit hic Ange. ꝛ cōcludit cuz Jo. fabri.

b ¶ Aliud dixerit. Sꝫ q̄d si cōcurrat vnus ꝯ alium vel ambo ꝯtra tertium. itē q̄d in vsufructuario vide Ang. hic.

1 ☞ Pecuniam aliquis extraxit de tuo fundo vbi abscondita fuerat tu medietatem petis dicens ꝙ est thesaur⁹: ille negat esse thesaurum: cui incumbat probatio.

2 Feudatarius vel emphiteoticari⁹ habens fundum: si quis in illo fundo inuenerit thesaurum an dimidia spectet ad eum.

3 Quid si quis prescripserit tuū fundū longissimo tempore: ꝛ ita non est fact⁹ dominus: an quod inuentum fuerit in eo ipsius erit.

4 Mercenarius si inuenerit thesaurum in fundo dum laborat in fundo alieno vel creditor in fundo hipothecato inuenit thesaurum cuius erit.

5 Destinata vsui publico: non sit in bonis alicuius. videntur enim esse ciuitatis fisci. vel vniuersitatis.

Thesauros quos

1 quis in loco. ¶ † In gl. in aut. in fi. q̄

a ergo[a] si quis pecuniam extraxit ꝺ fundo tuo vbi fuerat abscondita tu petis medietatem dicens esse thesauruꝫ. ille negat ꝛ ponit se posuisse vł ibi abscondisse cum protestatione qꝺ non astringit se ad probādū cui incumbet onus probandi: videtur ꝙ agenti: eo qꝛ re' habet possessionem pecunie. J. de interdi. §. cōmodo. Potest dici ꝙ agēti incumbat probare: qꝺ memoria non extet. ꝛ probabit per modum qui traditur in l. si arbi. ff. de proba. Sed reo incūbit onus probandi factum quod ponit: videlicet ꝙ deposuerit vel abscōderit ꝛ ꝙ de hoc extet memoria. vt. l. ab ea parte. ff. de proba. ¶ † In glo. iure directo

2 ibi cum dicit. licet Pla. aliud dixerit
b in his quatenus tangit feudatarium. facit pro Pla. quia feudatarius censetur vsufructuarius. in feu. quibus modis feud. amit. §. in primis de inuesti. de rebus alie. fac. §. fina. sed ad vsufructuarium non pertinet sicut nec vxꝫ um. ff. solu. matrimonio. l. diuortio. §. si fundum. et notatur in. l. j. C. de thesa. ergo nec ad feudatarium. idem videtur de emphiteota cum non dicatur vere dominus. C. de emancipa. ꝛ coll.

l.ij.pro gl.facit.ff.ar.fur.l.cedere.§.si.
qui satisd.cog.l.sciendū. Itē q feuda
tarius est vtilis dñs et ei cōpetit vtilis
rei vend.in feu.de inuest.de re.ali.fac.
Item quia emphiteota dñs vocatur.ff.de
fun.pa.l.possessores.in fi.et pro hoc quia
cū incōmoditas ex forma puenies ad
emphi.pertinet.vt.l.j.C.de iu.emphi.
per cōsequens et cōmodum.ff.de re.iu.
l.sm naturā.doc.Iaco.et Pet.dicunt si
res mobilis repiatur ptinet ad emphy.
vel feudatariū.si immobilis vt argen
tifodina ad directum dñm nihil tamē
allegāt nec pro ea nec cōtra. ¶ Si vis
tenere opinionem glosatoris potes re
spōdere ad cōtraria q cēset fructuarius.
verū est quia facit fructus suos.vltra ta
3 mē hz:quia vtilis dñs vt.s.dixit. ¶ †Itē
nec ob.l.ij.C.de māci.et colo.vt ibi no.
Sed quid si aliquis prescripserit fun
dū tuū longissimo tēpore sic q non est
factus dñs iuxta illa que notātur.C.
de bo.ma.aut.nisi.de pscr.xxx.an.l.si
quis emptionis.et in illo fundo inuen
tus sit thesaurus videtur pertinere ad te
rum dñm per hec iura.In hoc dicas q
possessor rei q prescripsit tz thesaurū
et repellit dñm sicut si rē principalr pe
teret.Si aūt dñs agat ptra tertiū for
te inuētorē vel aliū ille non pōt eū re
pellere sicut nec repelleret si peteret
fundū.vt.d.l.si q̄s emptiōis.pz i ter.
et in gl.et in his que ibi scripsi.sed vbi
quis prescripsisset longo tpe et bona fi
de:tunc pertineret ad prescribentē.cū
prescribēti datur actio etiā ptra dñm: vt
ibi no.sed si anteq̄ prescripserit verus
dñs agat et obtineat ptra bo.fi.pos.bo.
fi.possessor restituit thesaurū inuentū:
quia non est in fructu.vt.§.si fundū.et ita
restituit sicut partū.s.§.in pecudū.Sz
quid si plures dñi ex inequalibus par
tibus.vr applicari pro equalibus par
tibus.ff.de ope.li.l.l.z iura.cōtra.C.de
cōi.ser.ma.l.j.§.fi.j.de iniur.§.si seruo
4 cōi.ibi videbis ple.et simili. ¶ †In ea.
a gl.in fi.dic de mercenario:verū si ad
hoc locatus nō fuerat:si autem ad hoc
dñs locasset eū videretur totū eē dñi.ff.
de pcu.l.qui proprio.§.pcur.vt in ce
teris.cū ibi nota. ¶ In gloss.ff.de iure b
fis.l.fi. he solutiōes sunt
valde cōtrarie: quia sm pri
mam istud obtinet.sm
scdam illud nō istud. Et
videtur verū q illud obti
neat etiam iure nouissi
mo i feu.q sunt rega.in
fi.et est mirabile qd hec
lex q est magis noua nō
obtineat. nonnulli dixe
rūt q ille ver.denique.dz
exponi idē sicut i .pr.
seq.nō idē sicut in prece
denti. istud nō est absq
violentia lrē:et maxime
cuz sequatur aduersatiua
atsi q̄s: vnde pbabilis
vr q hec corrigat illā:et
illa q sunt regalia si fa
ciant ius istā. Sed cum
hodie religiosa ptineāt
ad ecclesiam q in nullo
subest imperatori.vt.c.
sup spec.ex de ma.et obe.
i aut.qńo opz.circa pn.
videntur applicari ecclie.
et maxime si in bonis ec
clesie reperientur.vide.s.
eo.§.religiosū. ¶ In gl.
alias totū dño redditur
etiam si volēte domino
qsiuit.vt patet.d.l.vni
ca.Et est rō forte ne ho
mines propter hoc de
relinquant culturas na
turales.vel forte inuita
rentur ad malas artes
ppter hoc addiscēdas.
in metallis querendis
est aliud.C.de metallr.l.
quosdaz.qd autē dixi si
volente dño etc.intelli
go:noīe proprio queren
tis:alrs si tanq̄ merce
narius dñi et eius noīe fa
ceret ipse dñs facere vi
detur cui licitum est vt
sequitur. ¶ In gloss.sed
per quaz.in fi.sic alrs.C.
de iur.emphi.l.ij.melius.
est autē agi rei vendi. b

a ¶ Mercenario. Idē
tz Ange.h

b ¶ Rei vē
di. Pecu
nia th recō
dita in mu
ro domus
vēdite non
cedit ēpto
ri.sz rema
neat recon
ditoris: vt
hic p Ang.
itē an suffi
ciat solus
oculorum
aspectus vel
etiā requi
ratur appre
hēsio:et q̄s
pferatur.vid
hic p Chri
stofo.q te
net cōmu
nē opin.qd
solus aspe
ctus suffi
ciat: lz q̄s
nō apphē
derit thes
aurū reali
apprehen
sione.

a ¶ Traditionē. Uid hic ang. de multiplici 1 traditiōe & notat h idē q ultra traditionē fa= 2 ctam a dño ex cā habili reqritur ut recipiēs impleat h= a ctuz ex pte vez: vel qd 1 soluat ptiū vel q fides hēat d ptio vel alr impleat hciuz ut p gloss. & doc. i. l. traditiōib9 facit. l. ex placito. C. de re. permu.

& maxime si terti9 nō inuentor thesaurū teneat absq dolo & culpa inuētoris. tunc eni est necessaria vendicatio. ¶ † In gl. & publice. i fi. ex hoc nota. q illa que vsui publico destinata sunt non sūt i bonis alicui9 vel videntur fisci non ciuitatis vel vniuersitatis pro quo quia non sunt in cōmercio hominum. ff. de contrahen. empt. sed celsus d le. j. apud iul. §. fi. Sed contra patet. s. e. §. vniuersitatz. dicut ibi q qd dicit hic applicari fisco si in publico sit inuētum est verum si in tali publico sit inuentuz qd nō sit vniuersitatis: als videtur q vniuersitati. vnde intellige hoc secū dū distinctionem quam ibi scripsi. & iūge quod ibi scripsi. s. eod. §. item la villi.

☞ Res vt efficiatur ei9 cui tradita est requiritur q tradens & accipiēs in causa conueniant &c.

Predia italica & puincialia qualiter & in quibus differunt.

Per traditionem[a]. ¶ In gl. cā precedēte va vel putatiua. ¶ † hoc verum vbi tradens & accipiens in causa conueniunt. & tamen si tradēs credat causam subesse accipiēs sciat eā nō subesse cōmittit furtū si res mobiles tradat ff. d. fu. si iussu. §. j. ¶ Si discōueniāt tūc si pcessit va cā imputat in illa vt l. cū corp9. ff. e. sz si plures cause pcederēt tunc obtinet. l. j. ff. de sol. si nulla vo pcedebat distiguit an vellet ex illa sola trāsferre. ita q nlla alia. an nihilomin9 et alia. ff. si certū peta. l. si ego. vide ibi. ¶ † In gl. s. q̄tū i fi. itē differāt q̄tum ad dñiū: q2 puinciales sunt tm vtiles dñi p eo q2 soluūt tributa: & p hoc possunt vitiari quasi omnes libelli q formantur in rei vē. pro re immobili. nam vis est aliquis quin soluat censum vel pensionem pro re immobili: vel quin teneat in feu. & sic non habent directū dñium: sed vtile. ideo cū agunt rei vē. debēt cadere quasi inepte intētantes. ff. si agri. mes. fal. mo. dix. l. j. fm doc. Jac. & Pet. In contrariū posset dici: q in dubio agendi rei ven. videt talem actōnē in iudicio deduxisse qualis sibi cōpetit. ff. de le. j. si domus. §. fi. arg. ff. de iureiuran. l. sed si possessori. §. itē si iurauero. de iudi. l. si quis intētionē. primum nō est verum quod soluentes tributa non sunt domini: quia tributa non erant nisi quedam impositio sicut collecta p subsidio populi romani. vñ nullo iure reperitur quod ex hoc dominia amittantur: immo lex supponit puinciales dominos sicut italicos vt d. l. vnica. de vsuca. trās. & ita debet intelligi qd no. ff. de no. ope. nū. l. & in puinciali. sed vtiles domini sunt soli illi qui recipiūt in emphiteosim vel i feudū: vel conducūt ad non modicum tēpus. & sic itellige qd n. o. ff. si ager vec. in rubrica. & i illis adhuc posset dici q pcedit libell9 p p̄dicta. possunt enim se dicere dominos. vt. l. possessores. C. de fun. pa. ¶ In regno autem francie non sunt p̄dia tributaria. vt. l. fin. ff. de cēsi. ibi. Lugduni & galli. & ita cessaret opinio docto. in regno. Item iunge. j. §. interdum. & j. de actio. §. omnium.

☞ Uēditor si rē tradidit emptori simpliciter an videat habuisse fidē de ptio vt ita acquirat dñium emptor.

An autē preferet venditor aliis creditoribus in re vendita.

Procurator priuati si vendit rem dñi tradit. an transferat dñium.

Uendite vero res.

¶In glos.que loco.in fine.itellige q
a non est pignus[a] qr adhuc res sua ē vt ante traditionem.⁊ sic non hʒ pign⁹ i ʒ ea.ff.ð reg.iu.l.neq pign⁹.verū tñ em ptor nō pōt agere nisi offerat vt ibi pʒ
1 ⁊.e.ti.q pēdēte. ¶†In gl.q̇d sidedit i ver.itē q̇d qr pāctū.l.cōmissorie fingit ꝯctū nō fuisse factū.ff.de le.cō.l.j.Itē qr dādo dic̄ hʒ fidē de p̄tio.⁊ sic trāslatū ē dñium vt hic.iō nō dat vēdicatio. ⁊ hoc est exp̄ssum.C.de pac.inter em. ⁊ ven.l.q ea.l.C.ð pac.iter em.l.j.i ea. glo.in fi.illa parū aut nihil facit ꝯ immo ibi notat idē qđ h.⁊.ff.ð ꝯhē.emp. l.q vēdidi.doc.tñ ꝯsueuerūt tenere cōtrariū vʒ q in dubio non videatur habere fidē ð pretio tradēdo rē venditā Et dicūt q Azo hoc tʒ in summa.C.de summa tri.circa prin.vbi parū loq̄t de hoc.vnde satis credo q tradēdo nō hʒ fidē de pretio.sed poti⁹ vr̄ velle iplerē ꝯctū:ſʒ permittēdo duci vel tacēdo cū ducit.credo q vr̄ habere fidē.⁊ sic itelligo.C.de acqui.pos.l.minus ð rei vē. in ciuile nisi appareat de ꝯtrio.qr dolo eēt iduct⁹.vt.ff.ð pig.ac.l.si qñ de exce.rei ven.l.j.i fi.⁊ facit ꝓ hac opinione.ff.ð deposi.l.die spōsaliorū.§.j.Itē vr̄ hr̄e fidē si recipiat fideiussores vl̄
1 pign⁹.ff.de ꝯhē.em.l.vt res. ¶†Sed an saltē preferet vēditor aliis creditoribus in re vēdita.Satis vr̄ expeditū q nō i.d.§.ſʒ si dedi.⁊ tñ spec.tʒ ꝯtrium ti.de ob.⁊ sol.ver.ſʒ q̇d si prio.⁊ hoc nisi vxori.⁊ ver.q̇d si vēdidi.pro quo.ff.ð le.ij.impator.§.fi.de priui.cre.l.vēter. §.in bonis.pro prima.ff.de in rem.verſ.§.quidā fundū.Sʒ q̇d in permutatione.Vr̄ idē cū sit vicina emptiōi.vt ff.ð re pmu l.fi.gl.videt sentire ꝯtriū. C.de rerū permuta.l.ij.ꝓ quo eo.tit.l. cum precibus.sunt enim aliqua singularia in emptione ⁊ vēditōe ꝑpter frequētiā ꝯctus.ff.ꝓ so.l.iij.C.ð v.uc.pro emptore.l.vēditiōi.cū notatis i gl.nisi in fi.idem qđ in procu.fisci.vr̄ in econo mo vel prelato eccl̄ie vel tutore seu curatore rē pupilli vel minoris vēdēte vt notatur in.d.l.si dominus venderet ꝓ primo.C.de sac.san.eccle.aut.hoc ius pro secundo.ff.de re.eorum.l.magis

puto §.ne aut melius. de curat.furiosi.l.fina. ¶†Sed quid[b] de ꝓcu-
b ra.priuati vendēte.Videtur idem ac si dñs vēderet.⁊ traderet.ff.de insti.l.q̇cunq.§.si ei de tribu.procu.ver.non autē Et quamuis illa loquatur generaliter in distīguēdo.idē tamē in speciali habente mandatū vendidi:quia potest facere cōditionē dñi deteriorē.Et caueat sibi ⁊c. ff.de mino.l.cum mandato.⁊ hoc vult dicere versus nihil qui sequit. quid eq̇parat habētes speciale mandatum vel generale cū libera.
1 ☞Constituens se possidere ꝓ aliquo an ꝑ dominiū rei transferat ad eū cui⁹ noīe q̇s se cōstituit possidere.
2 Dominium transfertur in aliquibus casibus sine actu corporali.⁊ numero.3.⁊.4.
5 Res intelligitur presēs si sit apud eum cui erat tradenda.

Interdum.

1 ¶†In glo.scilicet a traditione in fine.hic nō videtur bone ꝯcordantie ad hunc.§.imo vr̄ poti⁹ ad ꝯtriū qr in quolibet ē aliud qđ ꝓ traditiōe habet ⁊ aliquis actus corporeus vl̄ visus vl̄ act⁹ corporis alieni vel proprij.⁊ sic nō vr̄ q sufficiat nuda volūtas cui⁹ contrariū hic dr̄.Ad hoc dicas q illa iura q̄ hic allegātur loquuntur pro maiori parte i acq̇sitione possessionis.ſʒ tñ gl.

a ¶Pign⁹ Sʒ ꝓprie qr cū ante traditōeʒ ⁊ satisfactioneʒ sit dñs non hʒ pign⁹ rei sue l.neq pignus.ff.de re.iu.vel itelligit hec lex qñ dñiū ē irreuocabile:al̄s secus vt h.et l.ex sextāte §.lati⁹.ff.de excep. rei iudi.ſʒ Christo.

b ¶Sʒ q̇d hāc.q.plени⁹ exāinat hic Are.vide euʒ hic itē q̄rit idē ð executore vltimaꝝ volūtatum cui ē data ptās alienandi:an possit vēdere habēdo fidē ð p̄tio itē an ꝓcurator possit ꝯfiteri pretiū.vide h̄ ꝑ eūdē aretī.qūor qñ videat concessa ꝓcuratori libera ptās ⁊c.

colligit q̄ sicut ibi acq̄ri
tur possessio ita z dn̄iū:
vt satis pz in.l.q̄dā mu
lier.ff.de rei vē.vnde ad
veritatem nihil allegāt
nec est vera traditio. sz
est qď pro traditione hr̄
z act⁹ corporalis vl' acq̄
rētis vel illi⁹ qui ei acq̄
rit nec ibi acq̄riť domi=
niū nudo consensu imo
opus est facto. nec sunt
vere fallētic quo ad hoc
nisi in casu.l.q̄squis.z.l.
quidā.ibi em̄ nullus est
act⁹ corporalis z trāsfer
tur dn̄iū sine actu corpo
rali. Et idē credo vbi cū
q̄z celebrať act⁹ ex quo
dn̄iū trāsferť sibi tn̄ reti
nēdo tale ius qď nō est
cōpatibile cū pieno do=
minio: vt si det i emphi
teosim vel retineat pi=
gn⁹. vt no.ff.ď re.eo.l.j.
2 §.fi. ¶ † Potes tn̄ adde
re alios casus i qb⁹ trāſ
fertur sine actu corpali: 5
vt i vlti.a volūtate: eccle
sia ciuitate: pacto: adie
ctiōis in diē man⁹ inie=
ctiōe: legia cōmis. z i do
na.cā mor.vt.not. C. de
pac.l.traditiōis. ¶ Itez
in societate oīm bono= 1
ruz.ff.p.socio.l.ij.ex eo
em̄ q̄ cōhiť societas oīm
bonorum fingiť traditio 2
cū alter pro solido possi
dere nō possit. z idez vr̄ 3
qñ donat oia bona vel
3 q̄dā.arg.dicte.l. ¶ † Itē
in beneficijs ecclesiasti 1
cis acq̄riť ius p solā cō=
cessionē.dic ple. de hoc
eē de p̄bē.c.si tibi.li.vj.
p Arch. Itē in alijs casi
bus nō est op⁹ traditiōe
C.de.in.do.l.i rebus.de a
do.q̄ sub mō.l.j.de pac.
4 Iter ep.z vē.l.cū te.† Sz

q̄d in feudali. Vr̄ ibi fit necessaria in
uestitura. nec i eo obtineat iste §. vt in
feu.q̄.mo.feu.cōsti.pos.c.j.z ibi nō ne
gat quin sit feudum z quin dn̄ium vti
le trāsferať. sz dicit q̄ nō trāsit ad here
des. quasi verū feuduz nō cū verū feu
dū possit eē sine inuestitura etiaz per
traditionē: vt in feu.de cog.feu.§.fi.ni
si fieret i presentia partiū si sint vl' te
stiū extraneoruz si non sint. nam i illo
casu sufficeret traditio: vt in feu.de cō
fir.feu.c.j. hoc autem intelligo quādo
feudū de nouo cōstituiť. nam cōstituti
dn̄ium pōt trāsferri sine inuestitura z
sine dn̄i volūtate: vt extra de fide instru.
c. inter dilectos. ibi em̄ erat res feuda
lis s̄m doc. z tn̄ supponit q̄ erat trāsla
tū dn̄ium z ante cōfirmationē dn̄ij. sz
an inuestitura abusiua q̄ fit p traditio
nē anuli vel haste: vt i feu.quid si inue
stitura in ptin. habeatur pro traditiōe
vt p eā dn̄ium transferať. Nō vr̄ cum
hoc non reperiať immo ō extra de do
na.p mas.ď ⁊sue.c.ij.z p Arch.ď p̄bē.
cū in illis.§.j. ¶ Et ď hoc Dy. extra de
regul.iur.c.j.z vide hoc.§.§.q̄si ad li
teram.ff.eo.qua rōne.z.§.interdū z iū
5 ge.j.pri.§. ¶ † In glo.si res ibi cū al=
legat.ff.p empto.l.iij. immo dic vt ibi
qz intelligiť presens sit sit apud eū
eam habeat alioqui opus est apprehē
sione: vt ibi.is autem.§. non obstat i
transa.ff.ď trāsac.si sup.sed ibi nō erat
animus transferre volentis.

1 ☞ Claues horrei tradite emptori q̄=
liter z qua rōne faciant transire domi
nium in emptorem.

2 Dominiū an transferatur per assigna
tionem.

3 Vēditor eque si tradat equū per capi
strum vel frenum videtur transferre
possessionem equi.

1 Item si quis. ¶ † In gl. et possessionem
ibi z h̄ pp p̄ñtiū visionē. sz visio nihil
opaťur: qz q̄ sit corā horreo nō videt
merces q̄ ibi sūt. p̄ñ visio nihil facit.
traditio clauiū i p̄ñtia horrei: quia cla
a ues[a] reputātur p̄o rei. imo ipam rem rep̄
sentat ad instar iudiciorum. C. de dona.l.
3 j. sz p traditionē festuce vl' chirothecā

a ¶ Or cla
nes. q̄d im
portet tra=
ditio claui
um dōt ang.
sp ispcien=
dā eē cām
pp quā fit.
Nā si p̄ces
sit cā habi
lis ad trāſ
ferendum
dominium
tunc indu=
bie videnť
tradite vt
dn̄iū trāſſe
raꝛ vt.l.cla
uibus.ff.ď
ēpt.z vē.cū
si. Aut nō
p̄cessit ta=
lis cā: z vi
dēť tradite
cā custodie
vt ē text. z
ibi bar.l.l
cū pater.§.
pater plu=
ribus.ff.de
le.ij.z idez
not.per.ď
anchar. in
cle.j.§.sa=
ne.ď heret.

rum dñiũ nõ q̄rit nec ius: hoc dicit. nec
rõ parit ſm doc. Jac. ꝛ Pet. Idē dy. ff.
2 de acq̄. poſ. l. j. §. ſi iuſſeriz. vide. ṡ. pri.
§. ¶† Sed an per aſſignationē domi-
nium trāſferatur. Videt ꝙ ſic. ff. de rei
ven. l. itē ſi ꝯberatſi. de euic. lucius. de
leg. j. ſi fundũ per fideicõ. Contra. de
leg. ij. l. cũ pater. §. pater plurib⁹. ff. de
ſol. l. titia. fa. hercif. ex parte. §. fin. Pōt
tñ dici ꝙ p aſſignationē transferatur ſi
res ſit in p̄ñtia ꝛ p̄cedat cauſa habilis
ꝛ volũtas transferēdi: vel ſi res ſit ab-
ſens ea apprehenſa: alias nõ. vt in iu-
rib⁹ hinc inde allegatis. ¶ Quid ergo
ſi quis abſens redditus portantes do
minium eos mihi aſſignet an ſtã dñs
fundorũ ſuper quibus aſſignati ſunt.
non videtur niſi eſſent in cõſpectu vel
coloni vel emphyteote apprehendant
nomine meo ipſos fundos etiam ſi ſe
obligaſſent mihi: q2 obligatio non eſt
modus q̄rende poſſeſſionis vel trāſ
ferēde obligatiõis: vt no. Inno. extra
3 de electio. querelam. ¶† In ead. gloſſ.
in fine ſi glo. intelligit ꝙ equus trada
tur per capiſtrum vel per frenum vi-
detur queſtio nam alias non poteſt be
ne nec apte tradi. Preterea equ⁹ duci-
tur. ꝛ ſic nõ mirum ſi dominium tranſ-
feratur per viſum. Sed forte gl. inten
dit querere quid ſi frenũ vel capiſtrũ
tradatur non ſuper equo nec equo for-
te in preſentia exiſtēte. ꝛ i hoc caſu nõ
videtur equus traditus. ar. ff. depoſiti.
l. que depoſitis.

Hoc amplius. ¶ In gl. arg. ꝯ i fi.
magis ob. eo. tit. §. in certis. ſed ibi cer
tificari nõ poſſunt hic autem certificã-
tur ex poſtfacto: vl' ibi nõ valet vt actio
oriatur ſicut nec hic. ſ3 bene valeret vt
dominium transferatur ſi heres vellet
dare ſicut hic p̄tores ꝛ ꝯſules volebãt.
1 ☞ Pro derelicto rem habere quando
quis dicatur.
2 Inueniens rem aliquam ſi eã ceperit:
nõ autem reperiat quis eam aduocare
velit quid iuris.
1 **Qua ratione.** ¶† In gl. ſi abiecit. i fi-
ne, dic clarius vt in qualibet illarum.

vñ oportet ꝙ abijciat rē
mobilē: vel ꝙ exeat de
re imobili a͠io p̄dēdi poſ
ſeſſionem ꝛ dominium.
ſed vbi vult in aliquem
trāſferre. tũc nihil p̄dit
quamuis exierit vel tra
didit animo derelinquē
di niſi ali⁹ capiat. ff. de
acquiren. poſſeſſio. l. q̃d
meo. §. ſi furioſo. cũ nota
tis. ff. de donatio. inter
virum et vxorem. l. vir
vxori. vel dic ꝙ ibi non
habuit animum perdē-
di. ¶ In gloſſ. ff. de furt.
ibi cum allega. §. ſi quis
metu. hec diſtinctio in-
telligitur vbi non erat
inſtans periculum alias
ſemper preſumitur pro
quo inſtanti periculo
ſic conſueuit diſtingui
in eo qui ſibi manus in-
tulit. ff. de bo. eo. qui ſi-
bi mor. l. j. ſecũdum. Ja-
cobum. ꝛ Petrum. ¶ In
gloſſ. fina. intellige de
caſu rei vtrobiq3 cum
occupatio ſit domino
2 ignorāte. ¶† Sed quid
in caſu huius §. ſi quis
reperit rem et non ap-
pareat aliquis qui eam
pro ſua aduocet vel re-
quirat. Facit quod lex
conſulit proponat libel-
lum continentem quod
talem inuenit rem ꝛ red
ditur⁹ ꝛc. ff. de fur. l. fal-
ſus. §. qui alienũ ſi nul-
lus requirat poterit re-
tinere ſi ſit pauper. ſi ſit
diues dabit pro deo. vt
a in ſumma Hoſtienſis[a].
de penis. §. que pene.
verſi. quid ſi quis inue-
nerit. xiiij. q. v. ſi quid in
ueniſti hodie aũt noſtri
inſtituarij regis Frācie
ſibi vſurparũt ꝙ ſic inuē-

a ¶ Sũma
hoſti. Hãc
opi. appro
bat h̄ ang.
Itē q̄rit an
domin⁹ de-
beat reſti-
tuere inuē
tori preciũ
inuentiõis
et diſtiguit
ſm bar. aut
res ē iã inuē
ta ꝛ ñ d3 p̄
miu3 darī
aut nõ rep
ta ſ3 vult p̄
quirer̄ pro
re: ꝛ tũc lici
tũ eſt p̄miũ
accipe ar.
le. iiij. §. ſi
cui ob iudi
ciũ. ff. de cõ
di. ob tur.
cãm. et q̃d
ibi no. glo.
et doc.

a ℭ Quedam. Diuide et pone casum. vt p Aret. hic.

b ℭ Scire debes, hāc materiā recitat h̄ dn̄s Ang. ꝛ ap probat Jo. fab. in his dictis.

c ℭ Rubrica. Continua sic s̄m Ange. Dictū ē. s. de reb⁹ incorporalib⁹ in gn̄e. sequit̄ videre in specie. ꝛ iō a seruitutibus initiū facit q̄ sunt incorporales. vt. s. ti. iu. j. in fi.

ta faciūt sibi reddi ꝛ trahūt ad emēdas nō reddētes qđ est cōtra ius ꝛ malefaciunt.

ℭ De reb⁹ corpalib⁹ ꝛ incorpalib⁹. Rub.

ℭ Hic est q̄dā gl. q̄h̄r diuersimode ꝛ vt plurimū est corrupta: effectus tn̄ est ꝙ q̄dā h̄n̄t rubricā de rebus corpalibus tm̄ et vult dicere gl. ꝙ rub. sic bene sedet: qꝛ i hoc tit. ꝛ seq̄ntib⁹ tractat̄ de icorporalib⁹ vsqꝫ ad titu. de vsu. si sic habeas hec rubrica est gn̄alis ad tres titu. sequētes. si habeas rubricā de reb⁹ corpalibus ꝛ incorpalib⁹ ē gn̄alior ad oēs sequētes vsqꝫ ad finē. qꝛ nedum his reb⁹ prim⁹ tit. tractatur de incorpalib⁹ immo in vltimis aliis ꝛ in materiis hereditatū obligationū ꝛ actionū de q̄b⁹ tractatur in inferiorib⁹.

1 ☞ Incorpalia quare dicuntur iura.

2 Agere volēs ꝓ possessione iuris corpalis si non dicat in libello ꝙ sit in possessiōe iuris sꝫ in q̄si possessione vtēdi fruēdi ꝛ vel pcipiēdi an libell⁹ procedat.

Quedā a pterea. In gl. quid de hac diuisione in fi. dic plenius vt in qualibet notat̄. ℭ † In gl. qui in iure. in fi. sꝫ quare corporalia dicunt̄ iura seu in iure ꝯsistere. scire debes b ꝙ legislatores nominauerūt ꝛ posuerunt esse in iure ꝛ esse iura illa q̄ videri nō p̄nt nec tāgi corpalr̄. sꝫ ꝯsistūt ꝛ h̄n̄tur ꝑ animi notitia ꝛ ex aio vt vides i materia possessionū. nā possessio dr̄ iuris seu in iure ꝯsistere q̄ i solo aīa ꝯsistit. ff. đ acq̄. pos. l. j. §. furiosi. eo. ti. qui salt⁹. vn̄ cū hic incorpalia videri nō possint nec tāgi: sꝫ i sola cognitiōe animi sunt. ꝛ p solā cognitionē ꝯsistūt iura vocant̄. ꝛ merito qꝛ p ius substātiāt̄: creant̄: ꝛ noiant̄: ꝛ p hoc pōt dici ꝙ talia iura q̄si possident̄ ciuilr̄ tm̄. nec p̄nt q̄si possideri naturalr̄ tm̄ etiā qđ đ facto vtūt̄ nā cū ꝯsistāt i iure ꝛ q̄s corpalr̄ nō possit isistere iuri cū ius sit incorpale nō p̄t dici q̄s possidere iura naturalr̄. i. corpalr̄: q̄ idē ē: vt. ff. de acq̄r. pos. l. j. circa pn̄. ꝛ h̄ est ꝙ intēdūt. ff. de acq̄. re. do. l. acq̄rit̄. §. fi. đ vsuc. l. sequitur. §. si viā đ p̄ca. l. certe. §. is q̄ qui clā. l. j. §. ꝙ ait. sꝫ quasi possident̄ ciuilr̄ vt. ff. ex qui. cau. ma. l. ait pretor. §. item ei. si vsufru. petatur. qui vsufru. §. fina. ꝛ l. vti frui. ꝛ ꝓpter hanc quasi ciuilem dantur interdicta. ff. de itui. l. quoties. de vi ꝛ vi ar. l. iij. C. vnde vi. l. j. vti pos. l. j. circa pn̄c. Nec ob. ff. de acqui. pos. l. naturaliter. vt videbis. j. per quas ps. nas. §. de his in fi. qꝛ de re ipsa in qua est vsufr. intelligit̄ nō de iure vsufr. ē ergo aliud ipsum ius incorpale: aliud

2 vsus: vt patet per p̄dicta. ℭ † Quid ergo si quis agere intēdat pro possessione iuris corporalis nō dicat in libello qđ sit in quasi possessione iuris: sed in quasi possessione vtēdi fruendi vel percipiendi. nō videtur procedere per premissa: cum sit aliud ius ꝛ aliud vsus iuris. ꝛ tn̄ Inno. videt̄ tenere ꝯtrariū in c. querelā. extra de elec. quod iste ps testē esse verū: qꝛ verba referri debēt ad verū intellectū. vtꝫ quasi possessorē iuris. ff. de iureiur. sꝫ si possessori. §. nā si iurauero. ꝛ facit. ff. de vsu ꝛ habi. l. per seruū. §. j. ℭ In glo. de quib⁹. j. ti. proxi. in fi. ꝛ tamē anima patitur ab igne qui corporalis est: ꝛ est in loco nec tamen locum occupat nec loco. circūscribitur s̄m theologos ꝛc.

c ℭ De ser. rusti. predis. Rub.

ℭ De hac materia parū hic: qꝛ de ea aget̄ inter solennia. j. de actio. §. ea ... pensione

1 ☞ pensiones vel deueria q̃ debentur pro emphiteosi: vel pro feudo: an sint seruitutes.

a Rusticorũ. a ¶ Ordine. ff. retrogradat primo tractando de rusticis q̃ӡ vrbanis: ꝛ etiã diuisiones recitat. s. proxi. in glo. j. seruitutes. in fi. ff. de ma. testa.
1 l. meuia. ¶ † Sed queritur de feudis emphi. ꝛ de his que tenentur in feudum. ꝛ cetera debẽt deueria: an pẽsiones seu deueria sint s͛uitutes. Et nõ vr̃ 1 per. l. vt pomũ. ff. e. Preterea si seruitutes essent deberẽtur a re persone: ꝛ tamen non reperiuntur nisi tres que debeantur a re persone que hic notantur ꝛ. ff. e. si binas. ¶ Ad hoc dicere cõsueuerũt doc. ꝙ prestatio canonicis nõ sit seruitus nec possit agi confes. vt dicam j. loca. §. adeo. Sed ob. ff. de publi. l. imperator. sed ibi loquitur de tributarijs vt ibi not. Inno. ¶ Nonnulli tenent ꝙ 1 res non est obligata ꝑ canone: nec possessor posset conueniri nisi ille cũ quo est ꝯctum: vt not. in Spec. de loc. §. nũc aliqua. v. queritur. tu autem dicas ꝙ in iure pauce vel nulle reperiuntur seruitutes nisi tales de quib⁹ hic dicit̃: sed per consuetudinem multe potuerũt introduci. vnde in hoc aduerte quõ consuetudo loquatur: q2 si sit consuetudo in aliqua terra ꝙ dñs castri habeat aliquam domum in territorio castellinc: b et rõne castri talis est realis. si sup ꝑsonas est personalis. si a personis castro est admixta: q2 persona rei. vnde solũ attende ius ꝙ cõsuetudo stat ꝛ indicat s͛uitutẽ ex modo. Sed an ꝑ his iuribus ꝛ maxime ꝑsonalibus seu ꝑ prestationibus cõpetant ꝯfessoria ꝛ negatoria. videbis ple. j. de ac. in. §. eque. in gl. q̃ est differẽtia: in fi. inter iter ꝛ actũ 1 apparet differẽtia: q2 q̃ habet iter non põt ire cũ iumẽto nisi sit desup. q: habet actũ põt ducere corã se. ꝛ credo ꝙ vehiculũ trahere: sed non lapides vel 2 trabes ad terrã sine vehiculo. ꝛ hoc volũt dicere glo. hic ꝛ in. l. qui sella. ¶ In glo. hoc. l. in fi. ff. queadmo. seruit. amit. si sic. cum ibi notatis. ¶ In gl. hec scӡ pecora in fi. dicas ꝙ vbi fructus prediorum sunt in pecoribus ꝛ vterq̃ hӡ predium. tunc est realis nisi fuerit concessa ꝑsone quo casu est ꝑsonalis vt extinguat̃ cum persona: sed personã viuente est predialis ꝛ realis fӡ Joan. ideo contra cuius opinio nõn approbatur. dic plene in. l. mel.

☞ Donatio fieri potest ecclesie nondũ edificate: vel monasterio nõ fundato.

Ideo autem.

¶ In gloss. nec quisq̃ in fin. sic intelligitur. ff. de ser. vrba. predio. si seruitus. §. futuro. et per hec iura videtur † ꝙ donari 1 possit ecclesie nondum edificate vel monasterio non fundato. Contra extra de senten. et re iudi. c. abbate sane. libr. sexto. et dic vt ibi. et extra de eccle. edificandis c. ad ecclesiam.

¶ De vsufructu. Rub.

¶ Hic est ordo prepostérus b: quia in. ff. ꝛ. C. premittit. de seruitutibus personalib⁹ hic de realibus: sed propter diuisionem quam facit. s. de re. cor. et in cor. §. si. hoc factum est vt vno contextu diuisionis materia sequeretur.

☞ Usufructus dicitur esse duplex: scilicet causalis et formalis: ꝛ qualis vterq̃ sit.

Cautio an sit de substantia vsufructus: ita vt si eam vsufructuarius nõ prestet: non faciat fructus suos.

a ¶ Rusticorũ. Diuide titulũ ꝛ pone casuӡ vt hic per Ange.

b ¶ Prepostérus. Tñ tu potes sic ꝯtinuar̃ fӡ are. Uisum est. s. de seruitutibus realib⁹: seq̃bar̃ videre de ꝑsonalibus. io seq̃tur de vsufructu q̃ est seruit⁹ ꝑsonalis. vt. l. j. ff. d̃ serui. q2 ples sũt species seruitutis. vt not. glo. s. ti. j. in pñc.

a ¶Usufructus. Diuide hūc tit. ꝛ pone casum vt hic per Ange.
b ¶.§.plane. Inq̄rēdū ē ꝗ̄ gl. ꝙ certꝫ casib⁹ nulla reqrit cautio a fructuario vt §.plane hoc verū esse itellige respectu rerū q̄ vsu nō ꝯsumūt aľs sec⁹: vt j.eo.§.ꝯsti- a tutū. i fi. ꝗ̄nis Jas. dubitet per.l. hoc senat⁹ §.j.ff.ð vsufru.ea.re.q̄ vsu ꝯsumūtur. et ꝓpē spālia hui⁹ glo. an aūt ante p̄stitā cautionē ð vtēdo fruēdo arbi. boni viri fruct⁹ ꝑceptos faciat suos. Et q̄d si cauere n̄ possit. Itē q̄s dictā cautionē remit- 2 tere possit. vide ange. b
c ¶An nō. Et si opeř vľ seruiret ꝑ aliūz hoc esset ꝑicu- lo suo etiā si fuerit approbatus a iudice ꝑut requiritur. itez dꝫ esse talis q̄ aľs pro se esset idone⁹. itē hoc verū si non fuerit electa industria ꝑsone ꝛ nō possit ꝑ semetip̄m seruire: aľs sec⁹. vt per Ange.

Usu- fructus a est ius. ¶In gl. j. seruitus ibi cū dicit vtile dominium habet tales enim mai⁹ ius habēt ꝗ̄ fructuariȷ̄. ꝛ habēt iurare alia ꝛ perpetua q̄ ad heredes trāsmittunt. ff. ar. fur. cesa.l. cedere.§.fi.i feu. q̄. cau. fau. amit.§.fi.ff. de vsuc. qui sit.§. porro. ¶†In ea.gl. in fi. ꝛ ideo magistraľr cōsueuit dici esse duplicē vsumfr. s. causalem ꝛ formalem. Causalem habet q2 habet fundum in ꝓprietatem vel quasi. Formalem q2 habet separatum vsumfru. a ꝓprietate ꝑ leges predictas: vt. ff. solu. mat.l. vsufru. ¶†In glo. ibi p̄stita ibi cum allegat.§. plane b i hoc fuerūt opi. Alex. ꝙ cautio est adeo de substantia ꝙ non facit fructus suos quousq; eam prestiterit. Azo dicit ꝙ immo si bonafide credēs se nō teneri ignorātia facti vel iure percipit: vt notatur in.d.l. vxori. glo. sequitur quandoq; opi. Alex. quādoq; c opi. Azo. vt.d.l. vxori. h̄ aūt magis fixe ꝛ ꝗ̄ deliberate. tenet ꝙ non sit de substātia: ꝛ ꝙ faciat fructus suos nec distinguit ignorātiā a sciētia: ꝛ i hoc videť dīnificare ab Azo. ꝛ hāc credo verā: q2 si esset de ea substātia: nunꝗ̄ esset vsufr. sine ea: cū substātialia separi nō possint: ꝛ tn̄ cōstat de ꝯrio vt hic no. ꝛ hoc est expressum: vt. ff. de vsufru. ea. re. q̄ vsu ꝯsu.l. h̄ senat⁹.§. si pecunia. la.j. ibi cū dicit finito vsuf. ergo aň erat. itē ibi cū dicit ꝯstāte vsufru. ꝛ sic erat. ꝛ tn̄ ibi nō erat p̄stita cautio: vt. ff. ad exhi.l. in li.§. si tibi. ð p̄scr. ꝟ.l. ꝑtis. preterea cōstat ꝙ heres pōt remittere cautionē: vt C. e.l.j. vt ibi plene. notať. ꝛ sic nō ē de substātia sicut ꝯsueuit dici de ꝯtestatione. vt. C. de lit. ꝯte. aut. offerať. eť de iura. cal. c.j. lib. vj. bene tn̄ credo ꝙ si ꝓprietari⁹ possideat rē ꝛ excipiat de cautione ꝙ fruct⁹ suos faciat ꝗ̄diu cautionē nō p̄stabiť: vt.l. vxori.§. alť. si tn̄ rē tradidit: vel aľs vsufructuari⁹ adept⁹ fuerit possessionē sine rei vitio nec fuerit mora p̄stādi cautionē ꝓculdubio facit fruct⁹ suos. ꝛ hoc facit. ff. de do. prele.l. pater. ¶Sed q̄d si ꝓpter paupertatē nō possit p̄stare cautionē. ¶Sl. vř velle nō gaudeat vsuf. vt no. C. e.l. aiij. ꝗ̄ ꝗ̄ durū ē. ideo potes dicere ꝯtrariū. ff. il ca. plusꝗ̄ ꝑ le. fal.l. cū nō facile. C. ð secū. nupt.l. hac edictali.§. is illud. ꝛ hoc in reb⁹ immobilib⁹ q̄ deperdi nō pnt i immobilib⁹ autē est iniqui⁹ ꝛ magis durū. si ꝓprietari⁹ traderet sine cautione: q2 hic posset rem ꝑdere ꝛ ea p... ideo esset forte res seq̄strāda in tuto ꝛ emolumēta tradēda vsufr. ar. C. ... agri. ꝛ censi.l. fi. ¶In glo. no. dedu... in fi. facit. ff. de vsufru. leg.l. si aliȷ̄.

Hic tamen.

¶In glo. j. ... rato. in fi. ... scripsi.§. de iure perso.§. seruitus. C... no. ꝙ nullo locoꝝ in quib⁹ glo. no... hoc fecit hanc distinctionē an hic ... retur vt per se tm̄ operaretur an nō ... mo doc. hoc semꝑ ꝗ̄ sibi attribuūt. ꝛ facit pro cartusiēsib⁹ ꝛ monialib⁹ ꝛ reli... sis ꝙ se nō poterūt obligare ad perpetuam clausulam. contra de statu monachorum periculoso. lib. vj. C. de capti.l. fi. Ite facit pro eo q̄ habet tot exploratores in sua foresta ꝙ fundus est ei inutilis ꝙ posset eos facere restringi tantu...

ꝓprietas aliqd ei valeat. sic vides ꝙ lex restringit illud ad tp̄s qd de se debeat esse ꝑpetuū ne inutilis sit ꝓprietas. ff. eo. si vsufruc. nomine. C. eo. antiquitas. vnde interpretandū est ꝙ qlibet sit vtatur ciuiliter ꝙ dn̄o aliqd remaneat nec forte valet lōg⁹ vsufru. immo nec concessio ad contrariū. arg. harū legū. arg. ꝯtra. ff. queād. ser. amit. l. nam satis. §. ceterum. ff. queād. vsufru. amit. l. repeti. sed ibi non omnino redditur inutilis proprietas. vnde quemadmodū est de natura vsufruct⁹ ꝙ nō dʒ esse inutilis nec ꝯsistit. i reb⁹ i qb⁹ nullā vtilitatē afferret: vt. ff. e. l. statue. ꝛ. l. si infanti. ꝛ. l. arborib⁹. §. de illo. ita videt̃ ꝙ esse debeat de ꝓprietate. ꝛ facit. ff. de pac. do. l. si conuenerit.

a **Constituitur.** a ¶ In gl. ff. e. si qd in fi. glo. caue: quia hec gl. intendit allegare. §. ꝛ si vestimentorum. in fi. §. in eo ꝙ dicit ꝙ locare potest quasi sint ꝑpetua: ꝛ sic videatur verus vsufr. quod glo. videtur hic concedere. sed cōtrariū notare videtur in dicto. §. quod videtur verius. ꝛ ꝙ etiam illa tradantur estimata. ¶ In gl. namq; communiter est glo. hic male scripta. debet enim esse extinguitur vbi est communiter scriptum distinguitur. ꝛ ita facit. §. si tamē qui hic allegatur. In gl. sed nōne ibi cum allegat. C. de vsufr. l. j. sed heres potest remittere vt ibi notat̃. ¶ In gl. improprie. in fi. vide. C. eo. l. iiij.

1 ☞ Usufructuari⁹ si cedat actionē cōpetētē ad vsumfructū an perimat̃ vsusfructus morte cedentis.
Adde ad idem nu. 2.
3 Actio qñ cedit̃ de volūtate debitoris quare perit per mortē primi: sʒ qñ cōstituitur ipsum ius distinguitur.
4 Uasallus vasalli mei an dʒ ꝑuari feudo si meus vasallus immediatus commisit causam contra me.
5 Paterfamilias si nō vtat̃ vsufructu sicut vir bonus: an amittat vsumfructum.
r **Finitur.** ¶ † In glo. i. naturali in fi. videtur ergo ꝯ-
b cludere gl. b ꝙ cedendo actionem cōpetentem ad vsumfruc. non perimitur

vsufruct⁹ morte cedentis: sed cessionarij: sʒ cedendo ius constitutum perimitur morte cedentis. ꝛ magis expresse videtur hoc notare i. l. cōtraria. sed ꝯ q: non magis ius trāsfert q̄ actionem habet q̄ʒ ille qui rē habet. ꝛ tamen cōstat ꝙ ille cedendo amitteretur nec ius aliquod acquireret̃ cessionario: ergo nec per cessionem actionis acquireret̃ immo ꝑdet̃ et hoc videt̃ probari. ff. de vsufru. leg. l. sempronius athalue. ff. quibus modis vsufru. amit. l. j. ꝛ pro hoc facit. l. contraria. in prin. que dicit nō nouatur ꝛc. propter qd dicit ꝙ ibi de voluntate debitoris seu proprietarij fuit translatus. ideo non finitur morte vsufr. primi: sed vbi sine eius voluntate tunc videtur amitti per cessionem: vt hic. versic. item finitur. et hoc videtur probari ff. solu. matrimo. l. vsufruc. versic. vel si. ꝛ tunc obstat. l. necessaria. §. fina. que dicit finiri morte primi non per cessionem. sed dic qd ibi non fuit vēditum ipsum ius vsufruct. sed fructuum perceptio. vt no. j. pro-
2 xime. ¶ † In glo. que incipit. j. tum. sed hoc non videtur textus. ibi pati. qui dicit interest vtrum ius ꝛc. dic ergo qd aut ceditur seu transfertur actio pro vsufructuario competens: aut ipsum ius constitutum. Primo casu si sine voluntate debitoris nō videtur

a ¶ Constituit̃. Querit hic āg. an si cui relinquit̃ vsufruct⁹ oim bonorū an teneat̃ ad debita hereditaria. ꝛ tʒ ꝙ sic. sed dicit ꝙ talis vl'is vsufructuarius ñ tenet̃ ad legata p̄stāda: itē ꝙ tenet̃ soluere collectas ꝑ tpe quo est vsufructuari⁹. si autē fiat dēnū i fructib⁹ pēdentib⁹ nō hʒ actionē pro dāno vsufructuarius: sed ꝓprietarius. per tex. singul. in. l. si furt. ff. e. vt ꝑ ang. hic.

b ¶ Cōcludere gl. Dicit h̄ ange. qd vsufructus formalis vel formalis trāsire nō pōt: sed in causalē sic ꝛc. et iō ibi tm̄ cōmoditas vtendi tm̄ ceditur.

¶ Ad qōnē. Ang. format hic. q. istā & remittit huc. ad Jo. fa. Et ɔ̄sequēter no ta ꝙ si dom⁹ vsufructuaria idigeret re fectiōe & impēsa sit magna spectat ad ꝓprietarium. vt. l. hacten⁹. ff. eo. si ṽo est pua spe ctat ad vsu fructuariū. Que autē īpēsa sit pua vel ma gna est i ar bitrio iudi cis itē que rit an vsu fructuarius debeat pri mo expen dere ma gnā pecu niā ꝓ ipen sa & postea repetere a ꝓprietario & rñdet ꝙ nō. Nā ad hoc vsufructua rius hȝ tm̄ curā & soli citudinem rei vt pcu rator in rē suā. alle. l. j. i fi. ff. de vsufr. quē ad ca. Sed pcurator ad op⁹ faciēdū potest agere vt sibi dēt pecūia añ op⁹ factū. ff. mā. l. si ṽo nō remunerādi. §. fi. cū. l. seq. itē i fi. no. Ang. ꝙ qñ vxor vl' ali⁹ hȝ vsuȝ fructū nō pōt mutare vnā domūculā & facere domū amplā: & sic si mutat i no uā formā etiā i meli⁹. ꝑdit vsumfructū vt. l. vsufructuari⁹ nouū tectoriū. ff. de vsufructu. ꝙ dicit singulariter tenēdū esse mēti: q2 multi vsufructuarij errāt. Quinimo ēt si quoddā edificiū eēt in choatū ꝑ defectū nō pōt vsufructuari⁹ ēt si eo indigeret pficere al's pficiēdo cadit a iure suo. ꝑ catum sing. in. l. vsu fructuarius nouum opus. ff. de vsufru.

ꝙ valeat translatio sicut nec vsufr. iā ɔ̄stituit ꝑ. l. semproni⁹ athal⁹. si cū volūtate debitoris vȝ & ꝑit ꝑ morteȝ cessionarij vt. l. si vsufruc. de nouo. scđo casu qñ ius iā cōsti tutū est aut trāsferē pce ptio seu emolumentum fructuū iure vtendi pe nes fructuariū remanē te & vȝ translatio. verū tamen perit vsufru. per mortem viri & pmi vsu fructuarij. vt. ff. ď iu. do. l. si vsufru. & l. cū in fun do. §. ꝙ si mulier. ff. eo. arboribus. §. fi. & ibi no. aut ipm ius: & tunc aut sine volūtate ꝓprietarij & nō valet: vt. j. proxi. §. immo perijt per transla tionē: vt. d. l. si vsufru. ď iu. do. aut cū voluntate & tunc vȝ vt obstet doli replicatio saltem debe ri si excipiat. arg. d. l. si vsufru. verūtamē ꝑ cui⁹ mortem pereat distin

guit: q2 simpliciter ꝓprietari⁹ ɔ̄sen serit perit ꝑ mortē primi. si aūt nō sim pliciter sed agēdo & quasi cōstituēdo vsumfru. de nouo: tūc ꝑ mortē secundi sic itelligo. l. necessario. §. fi. & d. l. vsum fru. ff. sol. ma. ṽ. sed si vei. ¶ † Sed ꝙ re qñ ceditur actio de volun ate debi toris perit simpliciter & indistincte ꝑ mortē primi. sȝ qñ ipm ius ɔ̄stituitur dist iguitur. Respōdeo qñ cedit actio de voluntate debitoris: semp nou⁹ est vsufructuarius i persona secūdi. ideo eius morte perit. nō sic in alio casu qñ ipm ius iam cōstitutum est. dic ergo ꝙ i. l. pria hic signata fuit facta cessio a ctionis & de volūtate debitoris nec sit ibi nouatio: q2 obligatio & actio q̄ cele bratur non transit de ꝑsona in ꝑsonaȝ pro eo ꝙ vsufru. ꝑsonam respicit & vr speciale in eo. vt. l. si id qđ. ff. de duob⁹ reis. q2 al's pmittēdo alij sine volūta te ďbitoris fieret nouatio. ff. ď noua. l. si stichū. §. fi. & l. si q̄s absente. sȝ actio cōpetēs ꝑ vsufr. nō pōt trāsferri q̄quo mō vt sit eadē. nec idē ďbitū: iō nō fit nouatio. ff. de noua. l. j. sed bñ verū est ꝙ noua actio & nou⁹ vsufr. possūt crea ri si hoc agaē: sȝ nō est nouatio. i. pro ris obligatiōis in aliā trāslatio. ꝑ. ll. ꝑ dictas. ¶ † Et hic faciūt ad qōnē an vasallus vasalli mei dȝ puari suo feu. si me⁹ imediatus vasall⁹ cōmisit cām ɔ̄tra me ex qua puare eū possum. Que videtur posse ꝑ pmissa ďterminari: q2 aut secund⁹ vasallus fuit infeudatus de ɔ̄sensu meo aut nō. pmo casu nō de bēt puari scđo sic. vt in feu. de inuesti. de re ali. fac. §. j. & ď ali. feu. §. & si clictu lus. sed ob. l. necessario. put. s. fuit itel lectū: sed nō est bonum argumentum de ea q̄n. s. vsufru. non possit in aliam ꝑsonā transferri sine voluntate ꝓprie tarij feudū ṽo bñ transferē ꝑ infeuda tionē scđaȝ sine volūtate dñi dūm nat sine fraude i feu. si de feu ɔ̄tro. fue. & bñficiū. de. l. cōra. l. j. §. j. vsq; ad fi. vñ indistincte credo ꝙ si dñs nō ɔ̄sensit scđs vasallus non possit priuari ꝓpter feloniam primi. & idē in scđo emphi. ꝙ non priuēē si primus de emphi. cō mittat. nā sicut factum secūdi nō obest

primo in feu.de phi.feu.ali. p Fed.§. illud.ita ecõtra fctm pmi nõ dz obesse scdo.⁊ hoc est expssum in feu.qualiter olim feu.po.ali.§.sine.⁊ facit. ff. de v. sig.l.modestin⁹.⁊ qd ibi no.⁊.l.lz.§. j. ff.p socio.l.nã soc ij.ff.de act.⁊ ob.l.ac cessionibus ⁊ ibi de hoc.⁊ vide in spe.
5 de feu.ver.xiiij. ¶†In gl.s.ibi paterfa milias.gl.h vr sentire q si vsufructua rius non vtatur vt bonus paterfami lias q ex hoc nõ amittat vsũfruc.in eo q sequit vel meli⁹ ⁊c.sed dz agi vel.l. aql.vel ex cautiõe iterpositã.ff.de vsu fru.l.si cui⁹ de pteritis.⁊.l. eqssimũ.§. j.cũ seq.⁊.l.seq.⁊ se.s.de re.diui.§.sz si gregis.ff.de vsu ⁊ habi.l.diuus.§. fin. ¶In ea.gl.ibi cum allegat.C.de vin. l.corruptionem.Uel dic per modũ per quẽ legatus fuit.sed alio modo.ff.qui. mo.vsu.amit.l.isdq quemad.ser.amit.l. si qs aq.§.si. ¶In eadem gl.ibi cũ al legat.l.an vsufr.nisi alias perierit.vt quia passa est aratrum ducere. ff.quib. ⁊ mo.vsufru.amit.l.si vsufruc.§. sed non vten.C.de prescri.xxx.an.l.oẽs. ¶In fi.eiusdem gl. de hoc plenius notatur in.d.l.corruptionez. Quidã enim dixe runt q actio cõpetens pro vsufru. con stituendo nõ finitur de decẽ vel vigin ti annis:sed durat sicut cetere psona les.⁊ intelligunt.l.corruptionẽ. in vsu fruc.constituto. ⁊ illoꝝ opin. sequitur ibi gl. ¶Alij dicũt q sicut ipse vsufru. finiret tpe.x.vel.xx.an. sic actio cõpe tẽs ad cõstituendũ.⁊ illã opi.sequitur ibi Azo.⁊ doc.per.l.sempronius.ff.de vsufru.leg.ff.qui.mo.vsufru.amit.l.j.⁊ horum opinionem videtur hic seq gl. que videtur ibi contraria.

1 ☞Decimarum ius licet non possit transferri in laicum: perceptio tamen fructuum vel emolumẽtũ potest trans ferri.

2 Usufructuarius an possit cedere vsum fructum extraneo.

1 Item finitur. ¶†In pri ma gl. in fi. illa parũ aut nihil facit sz.l.vsu bñfa cit.⁊ vide plene.ff.e.l. arboribus.§.j.⁊ per hoc potest dici q quis ius decime nõ possit transferri in laicum: q nihi lominus possit pceptio fructuũ ⁊ emo lumentũ transferri. ⁊ maxime si fiat p modũ locationis.ff.de leg.ij.l.pe.§.in stituto ⁊ facit.d.l.si vsufru.quod est in dubitatuz si ad modicũ tempus fiat si non ad modicum.videtur idem per di ctum.§.cũ ibi not. ¶Sed contra qz ta lis locatio equiparat emphi.C.de lo. predi.l. fin. cum ibi notatis ⁊ ex ea vr ius pstitui in re.vt in auk.de ali. ⁊ em phi.§.locatione.⁊ sic videtur inhabita sicut alienatio.C.de reb.alie. non alie. l.fin.in auk.de nõ ali. aut per res. ec.§. alienatiõis.⁊ hoc est expressuz hodie quo ad bona ecclesiastica. extra de re. eccle.non alie.c.j.in fi.in cle.⁊ sic vide tur debere intelligi i feu. qualiter feu. po.alie.§.donare.versicul. licet posset. Quid ergo si videantur ad modicũ tẽ pus.⁊ ex nunc ad aliud modicũ. Uide tur q non licet.vt in autẽ.de non alie. aut p.§.neq.argu.contra.ff.quib. mo. vsufr.ami.l.sicut.⁊.l.repeti. ¶†In eo. §.sup text.ibi cũ dicit nihil agit. ⁊ sic vr q vsufruc.nõ amittatur ex hoc: sed q concessio annihilet.⁊ hoc tãgit glo. ⁊ vr tenere in.l.arboribus.§. j.s. alle. sed alij dicũt q nihil agit de eo q intẽ dũt.agitur tñ vt vsufru.pereat ⁊ cõso lidetur: vt.l.si vsufr.⁊ ibi no.post Jo. ⁊ hoc videt verius ⁊ est simile in feu. de feu.ali.in prin.

Eo amplius. ¶In glo.sic.ff.i fi. dic qd ibi in creditore qui certat de dãno vi tando hic in vsufru.de lucro captando ⁊ non pariter.C.de conditio.l.fina.sed certe vsufruct.potest constitui in titul. oneroso:vt.l.necessario.§.fina.ff.de pe ricu.et com.rei vendica.⁊ sic non vide tur hec solutio bona qũuis glo.innuat ff.de lega.j.si ita legatum.§. fin. vnde dic q oblatio pignorum rem concer nit principaliter.ff.de pignori.l.⁊ que nondum.§.quod dicitur. et ideo idem cõstituitur qd in seruitute reali.sz vsu fru.personã ideo aliud ibi q̃ hic.ff. de seruitute rusticorum prediorum.l. ser uitutes.§.si sublatum.et videtur nota ri.ff.de lega.iij.l.si grege legato.j.de legatis.l.si grex.

a ¶ De vsu a
Continua 1
sic sz ang.
Supra tra
ctat de vna b
seruitute p
sonali: scz
de vsufru-
ctu: hic tra
ctatur de 1
aliis.
b ¶ Visdē.
Diuid hūc
titulum et
pone casū
sm Are.

¶ De vsu.[a] & hab. Rub.

Seruit[9] vsufructus qre est diuidua: alie pro seruitutes indiuidue.

Visdē[b] istis. ¶ In gloss. f. in fin. vide pleni[9]. C. de vsufru. l. iij. ¶ † In gl. ibi cū alleg. §. si vsuf. & est rō qre seruitus vsufru. est diuidua: alie indiuidue: qr vsufruct. est diuiduus sed vsus ceterarum est indiuiduus. ff. ad legem falc. l. si fundum mihi. Hanc rationem reddit Dy. ff. de v bo. obliga. l. stipulationes non diuidūtur. Uel dic quod vsus aliarum seruitutum est incertus quia nescitur quantum quis expendet vel quātum ibit: & sic de singulis. ideo incerte rei non potest certa ratio assignari: sed vsufruc. semper est certus. quia semper recipit qcquid crescit in re. & ita videt qd vsus vestis est indiuiduus. ita tamen vsufru. est in veste & est diuidu[9]. Item casus reperiuntur in quibus est idem modus vtendi et vtendi fruendi. vt notatur. j. proximo §. & sicut in illis videretur: idē in vsufruct. et vsu per dictam rationem. quod euidenter falsum est. Quid de iure percipiendi certaz & annuam pensionē annone vel quartam vel quintam vel decimam in fundo. Uidet qd sint diuidua ad instar vsufru. cum sit eadem ratio vnde licet leges dicere videant qd certe seruitutes videantur indiuidue intelligitur de seruitutibus cognitis iuri & de quibus agitur in iure. si tn̄ alie reperiantur inducte per consuetudinē in quibus sit eadē ratio q̄ in vsufr. cm non dicetur idez. Et vide qd scripsi. s. de seruitutibus.

Minus autem. In gl. si in casibus ibi cum allegat. l. fundi. qd hic dicit de feno: intellige idē de aliis fructibus q̄ sunt omnes necessarij pro vsu. vt in seruo. & domo. ibi Azo. ¶ In ea. gl. fi. sed cur meli[9] vsum syluevēdere postquā aliarum rerū. ff. eo. si habitatio. j. proxi. §. glo. hic videtur intelligere qd lex illa loquitur i sylua remota de qua nullū fructū habere posset vt est vsurarius. vnde si esset ppe sic qd vsurarius posset habere vtilitatem videretur secus. & hoc satis innuit. l. diuus. hic allegat. & facit quod hic dicit. lignis &c. ff. eodem. plenum. §. j. & §. ij. debet enim aliqd emolumētum reportare. ff. de lega. j. si quando de vsu. l. si stipulatus. & hec faciūt qd illi qui habēt vsum in foresta aliena possunt locare vel alij vendere emolumentū si ipsi vti non possunt. & de vno loco transferre ad alium. ff. eodez. l. plenū. §. pomis contrarium tamen seruatur de consuetudine.

In eodem. ¶ In gl. allega. l. fi. dic qd est differentia inter vsum domus et rur. vt patet. ff. eodem diu[9]. §. licet et ibi nota. in glo. s. tit. j. in fine. Et est ratio: quia seruitutes pdiales debent aurei. & ideo sine re esse non possunt. ff. communia predio. l. j. locari non possunt. sed cum ipsa re possent cum rem sequantur. ff. de seruitu. rustico. prediorum. l. via. §. si fundus.

Item is. Super tex. ibi cum dicit hospitem &c. cita inquilinū cū pecunia. cum tamen ipse inhabitet. vt. l. ceterum.

¶ De vsucapionib[9] & longi tpis prescriptionibus. Rubri.

¶ In fine gl. que est super rubri. bene

tamē reperit̃ in. ff. q̄ p̄scriptio est in rebus immobilibus. ff. de diuer. ⁊ temp. prescrip. l. rescriptis.

1 ☞ Tempus vsucapionū q̄ītū equale erat de iure. ffo.

2 Bonafides an semper presumat̃ in acquirente rem aliquam.

3 Usucapio magis dz pmitti ppter frequentiam: ⁊ subueniri temporibus.

4 Petitio hereditatis vt alicui competat an requiratur titulus.

5 Possedisse aliquē continuo qualiter pbari possit.

6 Usucapio est fauorabilis. prescriptio vero odiosa.

7 Prouincia q̄d sit: ⁊ quousq̧ se extēdat. Adde ad idem numero. 8. ⁊ ibi tractat q̄n reputant̃ absentes vel presentes il 2 li qui prescribūt: vel contra quos prescribitur.

9 Habitantes in diuersis p̄sidatibus vl̃ senescallis sunt tñ in eodem episcopatu. an reputentur pro absentibus. ⁊ numero. 10.

11 Quid si domicilia sint in diuersis prouincijs res tamen contentiosa est in prouincia actoris. Adde ad idem nu. 12.

13 Quid si domicilia sunt in eadem prouincia. reus tñ priuilegiatus non tenetur respōdere coram ordinario aliquo illius prouincie.

14 Quid de abbatib⁹ p̄latis ⁊ religiosis vbi censeantur habere domicilium.

15 Quid de seculari q̄ possidet rem ptinē tem ad aliquam ecclesiam. Adde ad idez nu. 16. ⁊. 17. ⁊. 18. vbi ponit rationes rationū sue q̄stionis. vsq̧ ad. §. sed aliquando.

B Iure[a] ciuili. ¶ In glo. j. in fin. hec glos. supponit q̄d hoc non erat iure. fforum.

1 ¶ † Q̄d ergo temp⁹ erat in vsucapionibus iure ffor. Respondeo quantū est de vsucapione rerum mobiliū. non declarat̃ sed supponit̃. ff. eo. l. b iij. ibi cū dicit diffiniti. sed satis vr̃ q̄ 3 annus erat. arg. ff. eodem. ideoq̧. ⁊ ita vr̃ glo. sentire. in. d. l. iij. remittendo ad princ. huius. l. sed de rebus immobilibus erat decēniū ⁊ vniformit̃. nec fiebat dr̃ia inter absentes ⁊ ignorātes ⁊ p̄ntes ⁊ sciētes. vt. d. l. rescriptis. ⁊. l. bonefidei. ff. de acq̄ren. re. do. eo. tit. l. prescriptio. lōge pro emptore. l. q̄ fundū q̄si per totam. l. eod. tit. l. alienā. prescriptio aūt longissima non erat nota iure ffor. vt notat̃. ff. ex q̄. cau. ma. l. non solū in aut̃. vt eccle. ro. cā. an. circa p̄n. immo nec isto iure institutionū cū hic nulla fiat mentio de ea ⁊ vide. j. proxi. §. ¶ † In gl. q̄ presumit̃ ibi cū allegat. l. veri⁹. hec gl. vadit variando hic finaliter tñ se firmat in hoc et melius. C. de prescripti. long. tempo. l. si super. ⁊. Lemp. de euict. l. pe. ⁊ hoc verū fm cano. si habet tit. alias non. extra de in inte resti. c. cū venissent. per Inno. d̄ prescri. vigilanti. ⁊ idem si non hz tit. dū tñ innitat̃ iuri cōi. extra d̄ priui. c. cū persone. de prescrip. c. j. li. vj. ⁊ hoc i reb⁹ corporalib⁹ et seruitutibus vr̃ q̄ nō p̄sumat̃ sed q̄d oporteat eam pbari. vt notat̃. ff. de iti. ac. q̧ priua. l. j. §. ij. de hoc videbis pleni⁹. j. eodem. §. actio eq̄. ¶ In eadez gl. ibi cū dicit tempore traditionis. ff. pro sol. l. iij. ⁊ est rō ppter frequētiā p̄ct⁹ emptionis ⁊ vēditionis: vt no. ff. p empt. l. ij.[b] circa princ. ¶ † In glo. sed cur. sz illa rō vr̃ magis ad contrarium: q̄ propter frequentiam debuit magis permit-

a ¶ Iure. Diuid̄ hūc tit. et pone casum vt h̄ p are.

b ¶ l. ij. Uł dic melius fm xp̄ofo. q̄ si primo fui in mala fide non debeo tpe traditiōis p̄sumere q̄ rē ipam vē ditor redemerit vt dominiū de q̄ non tenebat̃ in me transferret Sec⁹ aūt i alijs cōtractib⁹ ex q̄bus q̄s dominiū trāsferre tenet̃ ar. l. si is q̄ pro ēptore ff. eod.

ti vsucapio. ꝛ tꝑib⁹ sub=
uenirt. ff. de vsucap. l. iu
sto. circa prin. Si vis su
stinere gl. potes dicere
ꝙ in. l. iusto. nullus dã=
nificat᷑ ex illo ꝯtractu sꝫ
in emptione ꝛ vẽditiõe
dñi rerũ dãnificant᷑ per
vsucap. q̃ priuant᷑ dñijs
suis: iõ strictius ꝛ perpẽ
sius cõcedi dꝫ vsucapio
alieni ꝙ̃ acquisitio ex
re dñi. ꝛ hãc rõnem po=
tes reddere ad. l. celsus
cũ ibi not. ff. e. vbi nulla
reddit᷑ rõ q̃uis dicta gl.
d. l. ij. ibi remittat erro=
nee. Quid ergo in casi=
bus vbi nõ est opus tra
ditione de quib⁹ scripsi
s̃. de re. diui. §. interdũ.
dic ꝯsiderari tp̃s ꝯctus a
tm̃. cũ totũ sit vnũ ꝛ idẽ
tp̃s arg. qd̃ ꝯsueuit dici
d̃ extraneo herede ꝛ suo
j. de here. qua. ꝛ diffe. §.
in extraneis. cũ ibi not. 5

a ¶ Inno. Uide ibidominuꝫ Abba. ꝛ do. Feli. latius.

a ¶ Sed quõ. Uide hic Ang. ꝛ Jaso. j. de actio. §. sic itaq̃. adde qd̃ notaui in apo. ad Lanfrã. de oꝛta. in ca. qm̃ ꝯtra falsam. §. testamentuꝫ. de probat. nu. xlv. in apo. in ver. sic. diutina possessio. ex̃ de ꝓba.

4 ¶ † In ea. gl. ibi cũ di= b
cit secus in pet. heredi.
intellige quo ad hoc ꝙ
cõpetat here. peti. quasi
ꝙ non sit titu. sed secus
quo ad vsuca. seu p̃scri=
ptionẽ. qꝛ here. nõ p̃scri
bit᷑: sed res singulares:
ꝛ illo casu prescribitur
actioni. xxx. an. vt. C. de
pet. hered. l. hereditatẽ
petitio. in quib. cau. ces.
lon. tẽp. prescri. l. here=
ditatẽ. in qua nõ requi
ritur bonafides: etiã ab
initio: sꝫ in casibus q̃b⁹
dantur peti. here. cõtra
titu. possidentẽ sufficere
credere habere bonam
fidẽ ab initio quo ad p̃=
scriptionem: vt quando
res est ꝑ modico distra=
cta vel emptio nõ cõpe=
tat: vel emit a fisco. tunc

enim idẽ iudicatur in peti. here. sicut
in alijs realibus ꝛ tollitur. x. annis. C.
de edic. diui adri. tol. §. fi. ꝛ vide in casi
bus illis qui notantur. d. l. hereditatẽ.
Nec obst. d. l. fi. §. de eo. versi. q̃d si ab
initio. que hic allegat᷑ in glo. qꝛ nõ lo
quitur quo ad prescriptionem. sꝫ q̃ ad
hoc vt peti. here. cõpetat. vt. s̃. dictum
est: vñ hec regula ꝙ sufficit habere bo
nã fideꝫ ab initio. non obtinet nisi quo
ad prescriptionẽ ꝛ vsucapionem. nam
al's obstaret. d. §. ꝛ. C. de inces. nup. l. cũ
ancillis. ff. d̃ posi. l. j. §. fi. hoc autẽ ꝓce
dit de iure ciuili. de iure canonico re=
quirit᷑ bonafides ꝛ ab initio ꝛ ex postfa
cto. ex̃ de prescrip. c. qm̃ ꝛ hoc ante cõ
pletam vsucapionem seu prescrip.
¶ Quid si ea cõpleta superueniat ma
lafides. Dic ꝙ qui prescripsit vl' susce
pit põt rem retinere etiam sine pecca=
to. vt not. ex̃ de prescrip. vigil. ꝑ glo. et
a Inn.ᵃ ex̃ de iurepa. c. cura pastoralis.
¶ In glo. q̃ tpa ibi cũ allegat. l. nunq̃
§. j. ibi loquit᷑ de vsuca. mobiliũ tm̃ idẽ
tamẽ in immobilibus. C. de p̃scrip. lõ.
tẽp. l. ij. ff. eo. l. iij. eo. titu. l. naturaliter.
5 ¶ † Sed quomodoᵇ ꝓbabitur ꝙ cõti=
b nue quis possederit. nemo enim posset
deponere ꝙ ꝯtinue viderit quẽ tenere
fundum vel eũ ibi esse. doc. consueue=
runt dicere ꝙ sufficit probare ab initio
possedisse ꝛ in medio ꝛ i fi. ꝛ ita notat᷑
in Specu. de ꝓbatio. §. j. ver. sꝫ querit᷑
qualiter. xvj. q. iiij. c. volumus. extra d̃
preben. cum de beneficio. lib. vj. ꝛ ibi
per Archi. vel posset dici qd̃ presumat᷑
cõtinuasse ex quo semel probat se pos
sedisse nisi aduersarius probet contra
argu. eius quod consueuit dici et nota
ri. C. de probationi. l. fina. Sed an hec
omnia de necessitate sint probanda in
libello vel exceptione: videlicet titu=
lus bonafides: ꝛ continuatio. Inno. vi
detur tenere quod non: extra eo. titu.
olim. de decimis. cap. dudum. eo eniꝫ
ipso quod proponit prescriptionem vi
detur ꝛ ea proponere sine quibus. j. d̃
fideiusso. §. fina. C. de fideiusso. blandi
tus. ff. de vb. obli. l. sciendũ. Et caue=
quia in aliquibus prescriptionib⁹ nõ
est tẽpus continuũ. dic vt. ff. de diuer.

6 et tempo. prescrip. in rubri. ¶ † In fin. eiusdē glo. intellige hāc gl. in p̄scrip. xxx. an. secus in prescript. x. vel. xx. qꝛ
a ibidem vt in vsucapione[a]. ff. de diuer. z tēp prescrip. l. in vsucapione. in p̄nc. z ibi not. z no. eo. ti. l. j. sed non vꝫ pce dere: qꝛ fꝫ hoc lex illa in oībus loquiꝛ in prescrip. xxx. an. quod est impossibi le. cū illo iure illa prescriptio sit inco gnita: vt dixi. s. in prin. sed dic vt pre scri. x. vel. xx. an. q̄ pcedit bonafide et ti. sicut vsucapio est fauorabilis saltez in parte. vt dicit Dy. ex̄ ō re ind. c. pos sessor. li. vj. Et ideo dicit idem vt i vsu capione. z l. in oīb9. loquiꝛ in redhibi toria z in aliis personalibus quibusq iura. fforum. prescribatur absq titu. in quibus computatur de momēto ad mo mentū. z idem hodie in p̄scri. xxx. an. non per illā. l. sed p rationis identita tem. z vide in. l. in oibus. in additiōe. ¶ In glo. qñq. ibi cum allegat. §. non aūt. dic remitti arbitrio iudicis quādo nō est in iure declaratū. ff. de re mili. l. desertorem. §. māior. ver. desertor. Et no. q breuius est diu q̄ tempus plixū vt ibi no. ¶ † In glo. sed in eadē in fi.
7
b sed quid vocas hoc puinciā[b]. Gl. dicit in. d. l. fi. q olim vnum presidatum. sed cū iurisditiōes sint hodie diuise glos. vꝫ vocare vnā prouinciam quodlibet regimen iurisditionis diuisum ab alio vt si vnus sit de vna iurisditione alius de alia. vt ibi no. alij recipiūt puinciā sicut canoniste. i. vnum archiepiscopa tum. z hanc approbat Pe. ō bel. ptica. in. d. l. fi. pro quo facit ex̄ ō ele. c. corā. alij vnā dio. p q̄bus ex̄ de ele. c. ne ro
8 mani in cle. ¶ † Mihi vꝫ q iura auerte runt facultatem conueniendi. vt. d. l. fi. in ver. nihil em̄. z ideo hoc casu reci pio vnā puinciā vbicūq est vnū audi toriū z vnus iudex cui vterq subdit9 sit in auꝫ. vt iud. sine quoquo suffra. §. illud. in fi. vnde si sint plures iurisdi tiōes sub vno preside vel sub vno sene scallo q̄uis partes sint de diuersis ter ritoriis z ō diuersis iurisditionib9: qꝛ tamē coram vno maiore vel superiore vꝫ eoꝝ senescallo litigare possint. dice rem eos p̄sentes. ar. d. l. q̄ loquiꝛ ō p̄si datu nō de qualibet ci uitate. z tñ certū est q in qualibet ciuitate de iu re sunt singulares iudi ces subiecti presidibus vt apparet in auꝫ. ō dfē. ciui. ergo. C. de defen. ci ui. per totum. sicut sunt barones subiecti sene scallis in regno Frācie. Quid ergo dices hodie in hoc casu. tu rem meā possides qui est subie ctus vni baroni seu do mino castri sum subie ctus alij ambo barones vni senescallo seu presi di cōuenio te corā sene scallo superiore ꝯsuetu do est in curia senescal li seu superioris qꝺ vbi immediatus iuridicus seu baro rei petit obe dictiam seu cognitionē cause sibi remitti. qꝺ ei remittatur z reddatur. z hec ꝯsuetudo obtinet quasi in toto regno fran cie. nunqd hoc casu di ceremur absentes vel p̄ sentes. Videtur quod de beamur reputari absen tes: qꝛ causa remansura est in auditorio superio ris. z ita ex quo puentu ra est ad diuersa loca di uersarum iurisditionum nec in supiori curia re manere potest vꝫ cessa re rō legis. nā pindecrit difficile actori litigare z sic oportebit actorē ve nire ad forū z domū rei sicut si essent ō diuersis puinciis. z facit. ff. si q̄s in ius voca. nō ierit. l. j. de ali. iu. mutā. cā facta l. j. §. fi. sed durū est rece dere a textu qui incipit p̄sidatus. non singulas iurisditiones seu ciuita

a ¶ Vsuca piōe. Que est fauora bilis: qꝛ so lo fauore vsucapien tis nulla in specta ne gligētia pe tētis currit s̄m Chri stofo. qꝺ tñ est falsuz p hūc. §. ibi. putātib9. z l. j. ff. eo. rō ergo est. qꝛ in reb9 mo bilibus vt plurimum agiꝛ de mi nori p̄iudi cio s̄m Ja.

b ¶ Prouin ciā. Ange. dicit q iter clericos sin guli epi: in ter laicos p̄o singule ciuitates cū suo ter ritorio sin gulas pui cias consti tuūt. Et vi de cū lati9 hic si vis in v. col. circa me. in ꝟ. in glo. p̄ntes. Cetera vi de hic per Ang. z per Christofo. late et ele ganter.

tes:vt in.d.l.fi.vt dixi.ꝛ ꝑ hoc:qꝛ in iu
dicialibꝰ nõ inspicit̃ qđ euenire põt:sꝫ
ex p̃nti tpe iurisdictionẽ estimamꝰ. ff.
de iurisdi.om.iud.l.si idẽ cũ eodẽ.§.fi.
ꝯstat etiã ꝙ si preses seu senescallꝰ iu-
dex est in p̃nti.non ergo inspiciendū
est an alius sit obedientiã petiturus q̃
forte nõ petet. Preterea cũ prescriptio
nes sint introducte contra presides.vt
l.fi.C.de serui.ꝛ de an.excep.l.fi.in ma
gna desidia est qui nõ facit partẽ ꝯue
niri corã preside superiore vt saltẽ in-
terrũpat.C.de an.excep.vt perfectius.
Opi.aũt Pet.de bel.pti.nõ credo verã
nec ꝯsonãtẽ rõni. Tum qꝛ lex diuidit
ꝓuincias ꝑ presidatus nõ ꝑ archiepa
tus:vt.d.§.illud. Tum qꝛ illi de diocesi
nõ possunt agere nec ꝯueniri corã me-
tropolitano nisi in casibus:vt ptꝫ per
oĩa capitula que incipiũt romana.que
sunt ex̃ li.vi.maxime de foro cõp.ꝛ de
appel.ꝛ de offi.ordi.ca.pastoralis.nec
illã opi.que loquitur de diocesi: qꝛ lex
non loquitur de diocesi:sed de ꝓuin-
cia. Preterea dioce.epoꝝ fuerũt igno
te legũ conditori.vnde de illis non vr̃
9 sensisse. ¶ Sꝫ q̃d si domicilia actoris ꝛ
rei sunt de diuersis presidatibus seu se
nescallis:sunt t̃n vicina.qꝛ ambo sunt
in finibus cuiuslibet ꝓuincie. Dic vt
dixi.s.de excu.tut.§.qui autem.prope
10 fi.§. ¶ † Sed quid si sint in diuersis p̃si
datibus seu senescallis:sunt t̃n ĩ eodẽ
epatu. Per premissa vr̃ ꝙ debent repu
tari absentes. Satis potest dici ꝙ si
eps consueuerit cognoscere de causis
realibus ꝛ secularibꝰ qđ censeant̃ p̃sen
tes ꝛ ꝙ negligẽtes sint cũ agere possẽt
corã epo,ꝛ sic nõ refert cũ quo fit.nec
debet referre coram quo.ff.vi bo.rap.
l.iij.C.de his qui a nõ do.ma.l.fi.ꝛ fa-
11 cit.l.vt ꝑfectiꝰ.C.đ anna.exce. ¶ † Itẽ
quid si domicilia sint in diuersis ꝓuin
ciis:res t̃n cõtentiosa est in prouincia
actoris. Vr̃ ꝙ nihilominus debent re
putari absentes cũ lex illa finalis solũ
modo domicilia notet non locum rei
12 contentiose. ¶ † Posset dici cõtra.nam
cũ actor posset reum trahere corã suo
ꝓprio iudice.ꝛ ad forũ suũ rõne rei.C.
vbi in rem act.l.fi.cessat ratio.l.ad.l.fi

nalez predictã que inspicit domicilia:
dic ꝙ domicilia inspiciunt̃ in aliis casi
bus qñ res est in tertia prouincia.vel
qñ domicilia sunt in eadẽ.ꝛ res alibi:
sꝫ hoc casu non:qꝛ esset contra rationẽ.
13 ꝛ facit ex̃ de prescri.c.i.in cle. ¶ † Sed
quid si domicilia sint in eadẽ ꝓuincia
reus t̃n est priuilegiatus qđ nõ tenet̃
r̃ndere corã ordinario aliquo de ꝓuin
cia:qꝛ forte exemptus est:vel forte ha
bet propriũ iudicẽ extra ꝓuinciaꝫ ex
priuilegio vel ꝯsuetudine.videret̃ ꝙ
tales priuilegiati deberẽt haberi pro
absentibꝰ cũ conueniri non possint in
prouincia.ar.predicte.l.fi.sed t̃n ꝯtrã
vr̃ verius per.l.vt ꝑfectius q̃ ex ꝑsõ cõ
cedit p̃scrip.x.an.currere.etiã si cõtra
possidentem non possit agi.qꝛ forte sit
in ptãte magna vl' furore vel in sñcia
fiat ergo s̃m cõsilium illius.l.in casu
14 predicto. ¶ † Sed quid dices de abba
tibus p̃latis ꝛ religiosis q̃ domos ha
bẽt in diuersis locis ꝛ ꝓuinciis nunq̃d
si possideant alienũ attendemꝰ locum
sui domicilii:puta abbatiã vel mona-
sterium principale vel locũ domus ad
quẽ ꝑtinere asserit illud qđ detinet̃.Et
vr̃ ꝙ debeant inspici domicilia:vt.d.l.
fi.dicas contra ꝑ dictũ.c.ex̃ de rescrip.
in cle.ꝛ per ea que doc.consueuerũt no
tare in.c.statutũ.de rescrip.li.vi. Item
qꝛ actor potest conuenire gubernatorẽ
vel gestorẽ:ꝛ quasi cõtestari litẽ cũ eo
C.vbi in rẽ ac.l.ij.ꝛ hoc indubitabile
vbi actor ꝛ domꝰ ad quẽ pertinet res
ipsa cõtentiosa sunt in eadẽ ꝓuincia:
si aũt res esset in alia adhuc idẽ dice
rẽ per p̃missa. Si domus esset p̃oratus
seu bñficium ꝑ se.ꝛ haberet personam
intitulatã casus nõ esset dubius:qꝛ tũc
prior agit ꝛ cõuenit̃.ex̃ de rescri.c.edo
15 ceri. Et hoc est verũ vbi religiosus vl
prelatꝰ vel alius potẽs secularis possi
det rẽ alteriꝰ. ¶ † Quid ecõtra si secu-
laris possidet reꝫ q̃ pertinet ad aliquã
domũ ecclesiasticã. Hec questio nõ est
dubia in re q̃ pertinet ad eccl'iaꝫ:qꝛ in
rebꝰ eccl'ie nil agit̃ de prescriptiõe.x.
vel.xx.an.sed de.xl.in quo nõ curatur
de p̃ntia vel absentia.vt in auten.quas
actiones.de sacrosan.eccl.sed questio

potest pcedere in nobili vel potēte q̄ a
habet plura castra vel maneria cuius
res detinet. Et certe glo. tenet q̄ si hz
vbiqz domiciliū: vbiqz p presente ha=
16 bet: vt no. in. d. l. fi. ¶ † Sed ego quero
vbi nō habet vbiqz sed vno loco, nō in
illo in quo est castrū seu domus cuius
est pertinentia seu res contentiosa. Et
videret per pmissa q̄ esset idē acsi ha
beret ibi domiciliū p. d. c. j. pbabilius
videretur posse dici cōtra hoc casu. qr
cū prescriptio sit introducta cōtra desi 1
des. vt. s. dictum est. & iura subueniāt
absentibus duplicando eis tēpus pro
eo: quia in loco domicilij proprij detē
tores rerū suarū trahere non possunt. 2
merito huic subuenire debēt hoc casu.
secus in casu diuerso: quia actor in cō=
uerso casu potest trahere reū ad locum 3
sui pprij domicilij: vnde deses est nisi
trahat. ideo currit ei tēpus decēnij per
predicta. hec satis noua sunt & possunt 4
esse quotidiana: & ideo placuit pleni⁹
attingere. ff. de lib. leg. l. legaui. ¶ In
a gloss. hac litera. in fi.[a] hec glo. videtur
sentire cum bal. videtur tamen q̄ opi. b
Mar. sit verior p hūc tex. cui sit manife 1
sta violētia si referat ad vsucapionem
tantū. sicut glo. hic dicit. immo nec est
possibile: qr tex. loquitur pluraliter. et
is modus &c. referendo se ad oīa supe
17 riora. ¶ † Preterea cū relatio sit facien
da ad pxima. magis debet referri ad
prescriptionē de qua nouissime locut⁹
est: q̄ ad vsucapionē. & hāc opi. sequit
in ar. glo. ff. de diuer. & tēpo. prescri. in
rubrica. ff. de vsuc. l. iij. Dy. dicit q̄ per
vsucapionem. acquiritur directum per
prescriptionem. x. vel. xx. an. si bona si.
tenuit vtile per prescriptionē. xxx. an.
male fidei possessor nullū: sz exceptio=
nē tm̄: vt plene no. ex de re iudi. c. pos=
sessor. lib. vj. Uerius videtur qđ acqui
ratur directū per prescri. x. vel. xx. an.
cū in eo bona fides requirat et titulus
18 sicut in vsucapio. ¶ † Itez qr possessio b
rerū immobiliū est fortior q̄ mobiliū.
ff. de acqui. pos. l. si rez. & ideo fortiorē
effectū debet parere. & hanc opi. tenet
Jo. glo. decretorū. xvj. q. iij. in summa.
& Archi. extra de prescrip. c. j. li. vj. Et

¶ In fi. Inquantū gl. hic in fi. dicit qđ
possessio rerū mobiliū est vilis hoc in=
tellige respectu amissionis non actus
possidendi qr est nobilior inspecta no
bilitate possidētis & fragilitate ipsam
possessionē
perdentis
pdēdi surgit fauor p
possidente
vt directuz
dñiuz q̄rat
pscriptiōe
longi tpis:
qr ex mista
cuz fauore
possidētis
& odio non
petētis acq̄
rit dñs tñ rat
vtile dñiū.
Sz lōgissi=
mi tpis. qr
solū currit
in odiū nō
petentis et
absqz bona
fide vel ti=
tulo possi=
dētis ex so
lo cursu tē=
poris pficit
sola excep.
acq̄rit. ar. l.
obligatio=
nuz fere. §.
plz. ff. d ac.
& ob. Jaso.
itē an dire=
ctū dñium
acq̄rat pre
scriptione:
vide post omnes per do. Feli. in rubri.
de prescrip. in. ij. col. ver. directum do=
minium. cum pluribus col. seq.

pro hac facit: qr prescr.
xx. an. tollit dominiū. et
facit seruum quē & libe=
rum. C. de pres rint. lon.
tem. que p lib. l. ij. in fi.
☞ Seruus si detentus
fuerit tanq̄ seruus per
decem annos: an talis p̄
sumatur.
Res sacra prescribi non
potest: & de qua re sacra
intelligatur.
Seruus qualiter potest
possideri: et quanto tpe
prescribi vel non.
Prescriptio non currit
in certis casibus.

Sz aliquando[b]. ¶ † In gloss. nullo
tpe. in fi. tñ per. x. an. vt
seruus detentus fuerit
p̄sumit talis. C. de inge.
l. ij. cū not. arg. C. de pa.
pos. l. j. & hoc i vera fui=
tute: sz ius ascriptitium
vr̄ acq̄ri solo tpis trans=
cursu. vt vr̄ notari. C. de
li. cā. vt li. sz hoc non est
verū. vt no. C. d ag. & cē.
l. cū sancim⁹. §. cū autē.
Itē solo temporis trās=
cursu & lapsu anni obli=
gatur et astringit quis
religioni. vide extra de

¶ Sz aliqñ. Sic summat. homo liber
res sacra vel religiosa & seru⁹ fugitiu⁹
nō p̄t vsuca. h. d. sz Are. addit tñ Jas.
i hoc sūmario aliū casū no. s. qñ instrz
est iuratū: qr nō currit p̄scriptio vt per
Bu. & hostien. c. si diligēti. ex de p̄scri.

requ.c.j.z.iij.li.vj.sed homo legitim⁹
efficitur per prescriptionem.in spe.de
feu.versi.z q̄ritur.cum seq.in feu.si de
feu.fu.ɔtro.c.si q̄s p.xxx.an.an āt obli
get curie vel alicui officio per cursum
temporis.Nō videtur.ff.de decu.l.he
rennius.de serui.reip.ma.l.fi.Sz vna
curia bñ prescriberet ꝑsonā ɔ aliaz.C.
de decu.si q̄s decur.de fun.reipu.l.eū
qui.ð choar.l.si cohartali.Et ꝑ hoc vr̄
ꝙ si q̄s religiosus apostatauit de ali=
quo monasterio ꝙ non possit vendica
ri per primum monasterium si in alio
intrauerit z steterit per.xl.ānos secus
si remāserit in seculo.vide.C.de p̄scri.
xxx.vel.xl.ann.de p̄scriptione.¶†In
gl.nisi desinat.in fi.hec non est bona
fallentia:q2 si desierit non est sacra.et
ideo nil agitur tūc de prescriptiōe rei
sacre z caue:quia hoc quod hic dicitur
intelligitur de tali sacra q̄ in nullius
dñio est.al's eīn q̄uis est res ecclesie
si sit in dñio ecclesie prescribi potest.
vt in aut.quas actiōes.C.de sacrosan=
ctis eccle.Et vide quod no.ff.de mor.
infe.l.longa.z ad intellectum horū vi 4
de quod scripsi.s.de rerū diuisione.§.
nullus.Sed ob.quia decima videtur
res sacra:quia eā dominus retinuit in
signum vniuersalis dominij.extra de
deci.c.tua nos.tñ prescribitur.extra de
prescripti.c.causam.¶Sed dic qð de=
cima non est destinata immediate ad
seruitiū dñi.sed ad vsum deseruiētiuz
deo de q̄bus nō loquit̄ hic:q2 illa pre=
scribi possunt.vt.s.dixi.Cur ergo non
prescribit laicus decimam sicut p̄scri=
beret aliam rem ecclesie.Posset dici:
quia nec possidere pōt.extra de deci=
mis.c.causam.sed cur non eque bene
sicut alias res.Respōdeo:q2 de⁹ spe=
cialiter pro suis seruitoribus decimas
retinuit qð non reperit̄ de alijs rebus. 1
3 ¶†In glo.qui facit in fin.sed hoc non
sufficit immo quatuor requirūt.s.vcz 2
ꝙ apprehensus fuerit z paratuz se ob
tulerit ꝓ libertate litigare.z diu stete= 3
rit z bonafide.vt.ff.e.si q̄s.§.si seru⁹.
vbi vr̄ alia gloss.q̄ hic.Sed dic ꝙ nec 4
illa nec ista penit⁹ vera est:vnde disti
gue ꝙ aut fuit diu moratus aut appre=

hensus se ꝓ libero gessit:z tūc non est
opus bonafide.immo his concurrēti=
bus ex tunc incipit possidere aut non
fuit diu moratus:z tūc nō bene requi=
ritur bonafides.z sic intelligitur.ff.de
lib.causa.quod autē.z ibi not.nec ap=
probo quod gl.not.in.§.si seruus.ff.de
acqui.pos.l.iij.vult ꝙ.l.quod autem lo
quatur quo ad onus probandi:q2 nec
onere probandi oneratur dominus:ni
si diu zc.C.de proba.l.vis de hoc not.
Inn.extra de ser.non ordi.c.ij.Itē vi
det̄ glo.hic in eo quod dicit ꝙ seruus
fugitiuus prescribit libertatem.z pre
scribitur ab alio.xxx.an.sic cōtra tex.
huius.§.qui dixit.Non tamen illi vsu=
capio vllo tēpore zc.sed dic ꝙ is text.
loquitur secundū tempora.ffo.z sub
quibus erat incognita prescri.xxx.an.
vt dixi.s.circa principium.vnde text.
loquitur secundū sua tēpora glo.secū
dū iura noua.z nō idē ꝙ hic.C.de ser.
fug.l.j.de p̄scri.longi tēpo.que pro.
l.j.z sic iste casus quo ad hoc est diuer
sus a primis duobus:q2 in illis nullo
4 tempore hic.xxx.an.¶†Sūt z alij ca
sus in quibus nulla currit prescriptio.
vt.C.de prescri.xxx.an.l.prescriptiōe
de ag.z cen.l.cuz satis.z.l.fi.de fun.re
pub.l.eū qui.ne rei domini.vel tēpl.
l.j.z de fundis limitosis.li.xj.l.fin.
murile.l.fi.ff.eo.ti.vsucapionem.C.de
ope.pu.l.p̄scriptio.ff.de via.pu.l.viā
publicā.extra de prescri.causam.xv
q.iij.c.potest.z.c.clerici.z.c.lz.z.c.nasj
liber.extra de prescript.cum ex offi
cij.z.c.cū non liceat.in feu.de leg.con
ra.c.j.de prohi.feu.alie.circa p̄ncipi
de hoc not.s.eod.§.res fisci.extra eod.
c.causam.per Inno.z per Ber.in.c.cū
non liceat.non tamen tot casus pon
tur ibi sicut hic posui.

1 ☞Autentica malefidei.C.de prescri.
lon.tē.an habeat locum in re mobili.
2 Malafides predecessoris nocet succes
sori vniuersali.
3 Malafides administratoris ecclie ac
quirentis an noceat ecclesie.
4 Ignorantia iuris an noceat vel prosit
quo ad vsucapionem.
Adde ad idem nu.5.

a Furtiue [a] quoq̃. ¶ In gl. no.
ꝙ preualet i fine. illa pōt induci sic: qꝛ
actio mādati que specialiter daꝶ cōtra
procu. ⁊ actio tutele que datur cōtra tu
torē preualēt magis ꝙ̃ generalis pro
uisio actionis in factū: sed nō meruit
signari: qꝛ ex eo sūt generalis mādati
⁊ tutele sicut actio in factū in pñti pro
posito. ¶ In gl. sed videtur ibi cū alle
gat. l. dolum. imo in singulari plenius
distiguitur an si ex causa lucratiua vel
nō: ⁊ an ad agēdum vel defendēdū: ⁊
an sit reuertura res ad dñm vel nō. vt
plene notatur. C. de acqui. pos. l. vitia.
sed illa distinctio obtinet vbi successor
singularis agit: secus si conueniaꝶ vt
no. in. d. l. an vitiū in gl. cū ꝯtra me. vñ
indistincte nō obest quo ad vsucapio-
1 nē: nisi vtaꝶ accel. eius vt h̄ no. ¶ † In
fi. eiusdē glo. hec glo. videꝶ suppone
b re quod aut. malefidei [b]. C. de prescri.
long. tēp. habeat locum in re mobili. ⁊
tñ doc. tenēt cōtra. in. d. aut. ⁊ est ip̄a ve
ritas: qꝛ malefidei possessor nō pt alie
nare quin furtum cōmittat: ⁊ sic res nō
vsucapitur: vt hic. ⁊ sic distinctio illius
aut. nō posset locū habere. ⁊ sic vꝶ sup
ponere gl. in. d. l. an vitiū in glo. cū cō
2 tra me. in fi. ¶ † In gl. an ipse heres. i
fi. dic plenius. ff. pro here. l. ij. vñ semp
malafides p̄decessoris nocet successo
ri vniuersali: quia reputaꝶ vna psona
vt i aut. de ineun. a mo. prest. circa p̄n
cipiū ⁊ bonafides prodest. j. c. diutina.
Quid de successiōe in bñficio eccl'iasti
co. Nō vꝶ idē cū ille habeat nouo iure
nec cām habet a p̄decessore. arg. ꝯ ex
de deci. c. dudū. ⁊ qd̄ no. Inn. ex d̄ iure
3 pa. cura pastoralis. ¶ † Preterea cū p̄-
latus seu rector q̄ malā fidē habuerit ad
ministrationē habeꝶ. ⁊ eccl'ie dñiū. vt
dixi. s. de re. diuisio. §. nullius. vꝶ qd illa
malafides administratoris ⁊ acq̄rētis
q̄ dz nocere eccl'ie d̄beat semp nocere
eccl'ie ēt ip̄o acq̄rēte ab administratio
ne remoto. ff. p emp. l. nō solū. §. pōpo
4 nius. ¶ † In gl. ⁊ ita in fi. In solutiōe ho
rū ꝯtrariorū sunt glo. varie q̄ñq̄ el dicūt
iuris ignorātiā nō p̄desse. imo nocere
saltē q̄ ad vsucapionē. ff. e. si sui. §. j.

q̄ñq̄ dicūt ꝙ p̄desse ⁊ cau
sat bonā fidē. ff. p ēptore
l. iij. Dy. tz indistincte ꝙ
nocet ⁊ causat malā fi-
dē: vt no. ex de re iud. c.
possessor. Vñ potes dice
re ꝙ iuris error causat
bonā fidē quo ad fructus
ff. de pe. here. l. sz ⁊ si le
ge. §. si sciret. Sz q̄ ad vsu
capionē distiguiꝶ: quia
aut ē error ex pte traden
tis: ⁊ nō nocet q̄ ad hoc
qd̄ causet malā fidē: vt h̄
c aut ex pte accipiētis [c]. ⁊
tunc aut p errorē pueni
reꝶ ad p̄hibitū. ⁊ sic cau
sat malā fidē: ⁊ vsucapio
nē ipedit. vt dictū. ll. aut
nō. ⁊ nō causat malā fi-
dē: Nec ob. l. si vir. ff. p
dona. ⁊ no. ff. d̄ iu. ⁊ fac.
ignor. l. iu. ignorantia.
5 ¶ † Quidam autem di-
stinguere voluerunt an
erretur in apicibus iuris
vel non. ff. man. si fide-
iu. §. pe. errās aūt in iu
re ⁊ in facto est bonefi.
vt nota. in dicta. l. si vir.
in glo. ⁊ in. c. possessor. p
Dy. de reg. iur. li. vj. ⁊. j.
eodem. §. error.
1 ☞ Possessio an perda
tur per obliuionem.
2 Possessor si sit presens ⁊
videat alium occupare
presumitur ꝙ deposue-
rit animū possidēdi ⁊c.
vide vlterius.
3 Quid si possessor sit pre
sens ⁊ nemo occupat
nec ipse colit ⁊ fuit per
aliquod tempus ꝙ non
intrauit alius aūt occupat
an cēseaꝶ occupare pos
sessionē vacantem.
4 Possessor antiquus si vult
probare ꝙ non habuit
animum desinendi pos
sidere quando alius occu

a ¶ Furti-
ue. Sic sū
ma sz are.
Res furti-
ua vel vi pos
sessa nō po
test vsuca-
pi vel p̄scri
bi ēt p bo-
nefi. posses
sorē vel em
ptorē. ⁊ vē
dēs rē alte
rius scienter
committit
furtum.
b ¶ Aut.
malefidei.
De intelle
ctu dicte
autē. vide
ang. h̄ po-
nētē. xij. no
tabiles li-
mitatiōes
q̄s bene vi
de.
c ¶ Acci-
pientis. Et
est ratio di
uersitatis
qꝛ in p̄scri-
bente req̄-
riꝶ nedum
bonafides
sz ⁊ iustus
titulus quez
hic error i-
pedit: sed i
tradēte suf
ficit bona
fides.

pauit possessionē an debeat admitti.

a **Quod aūt.** a

¶ Super tex. ibi cum dicit tale ius. i. talis iuris responsio. ¶ Itē ibi cuz dicit incuriā. l. nō curā.
1 ꝛ expone vt̄ ꝑ. i. ¶ † In gl. sed hoc in fi. doc. consueuerunt reprehendere
b glo^b. i eo quod dicūt qđ per obliuionem non ꝑditur possessio ꝑ. l. per egre. ff. de acqui. pos. q2 oblitus non habet animum perdendi ꝛ possessio non ꝑditur sine animo. vnde dicunt non ꝑ obliuionem: sed per negligentiam presumitur depositio animi. et per depositionem animi ꝑditur possessio. ¶ Sz si bene aduertas glo. idē intellexisse videtur. dicit enim hic per obliuionem et depositionē animi ꝛc. Sed cuz tale tempus remittitur arbitrio iudicis. quid arbitrabitur iudex. Quidam dicunt ꝙ si quis sterit per
3 annum quod non operetur in re. vel non vadat et veniat presumitur deposuisse animum ꝛ hec opinio attribuitur host. pro quo bene facit in feu. si de feu. inter do. ꝛ vasal. lis or. c. ij. i fi. sed tex. qui dicit aliquā diu ī simul videtur supponere de maiori tempore. ff. de dam. infect. l. si finita. §. non autem.
2 ¶ † Unde dic ꝙ iudex debet aduertere ad oēs circunstantias nam si possessor p̄sens sit ꝛ videat alium occupare et detinere presumitur depositio animi similiter si negligat quod alter colletum sine cōtraditione sine murmure receperit quod deposuerit animum possidendi: ꝛ hoc casu videtur animus sufficeret per. d. cap. vel si forte nō negligat: sed non audet venire ibidez suspicās se repelli desinit possidere extūc vt. l. id qđ. §. si. ff. de acq. pos. sz tūc non occupatur possessio vacās: imo sic suspicatus spoliatur. si autē esset absens causa necessaria vel voluntaria nō presumeretur si causa modico tēpore animū deposuisse. ꝛ maxime si ignoraret occupatam. vel si aliquo impedimēto detineatur quominus vti vel venire possit imo vr̄ in casu possessore absente q̄ venire nō pōt vel mittere qđ semꝑ possessionem suam retineat animo: cū in dubio non p̄sumatur velle quis suum iactare vel delinquere vt. l. cū de indebito. ff. de ꝓba. ꝛ bene facit. §. de re. diui. fi. cum ibi no. nō enī p̄sumitur relinquere q̄ venire nō pōt. ff. de edil. edic. l. si sit fugitiuus. §. item ait. Uerius tā videtur ꝙ amittat nō tamen tā breui tempore. ff. d̄ iti. actu. priua. l. j. §. si qs ꝓpter sicut vbi. absens est venire potuit vel mittere pro suis rebus gubernandis nam tūc presumitur deposuisse animū si aliquādiu steterit qđ non venerit miserit ꝛ forte sufficeret q̄nquennium ff. de repu. l. vxores. §. fi. ¶ † [illegible]
siluit p̄nōs ꝛ nemo occupat nec ipse [illegible] nec intrat. ꝛ ita fuit ꝑ aliqđ tp̄ [illegible] trauit: deinde venit alius ꝛ occupat. nūquid cēsetur occupare vacantez possessionem ꝛ presumitur desijsse possidere [illegible] deret ꝙ sic ꝓpter incuriā ꝛ negligentiam vt hic ꝛ. ff. eo. furtū. §. j. ꝛ videtur sufficere biennū arg. de rep. l. ij. de omni. agr. deser. l. qui agros. in hoc tamē esset aduertendū. nā est respicienda rei qualitas. nā in vinea videretur minus tp̄s sufficere q̄ in nemore. si enī ꝑ annū dimisit vineā īcultā: nec eā vindemiauit faceret alias suas vineas coli vel vindemiari: cur nō p̄sumitur velle eādem non possidere. Sz si steterit per sex vel decē ānos qđ nō iuit ad ipsū boscū nec [illegible] nec colere opus sit: q2 crescat per se [illegible]

a ¶ Nota āt. Sic sūmatur. Male fidei possessor transfert i bone fidei possessorez rē nō vi possessam cūz vsucapiendi cōditiōe. Itē in reb9 soli nō cōmittitur furtū: sz illi q̄ possidet cū titulo ꝛ bona fide p̄ncipalibus cōstitutionibus subuenitur. h. d. s̄m areti.

b ¶ Reprehēdere gl. de hac materia vide angel. hic in ver. in gl. per absentiam.

cultura sine alia diligētia: cur p̄sumere-
ret velle syluā desinere possidere. cum
nō sit negligētia nec incuria. Itē est attē
dēda cōditio psone: vt ex ea presumat
anim⁹: vt si cōsueuerit ita deserere res z
ad alios trāsire. ff. de rep̄u. l. fi. ff. de re
milit. l. nō oēs. §. a barbaris. si em̄ sit di
ligens q̄ bene curat de alijs: z vnā vi-
neā incultā dimisit per biennium vel cir
cā presumit facilius animus derelin-
quēdi q̄ si esset negligēs q̄ al's male
coleret oēs. Item attēdendū an ppter
paupertatē dimittat: qz tūc nō p̄sume-
retur ita cito animū desinēdi habere.
Itē est attendēd⁹ mos regionis in cul
4 tura. ff. de flu. l. j. §. j. ¶ Sed q̄d si anti-
quus possessor vult pbare: cōtrariū: vz qđ
non habuit animum desinendi: an ad
mittet. Non videt: qz hec presumptio
est iuris z de iure cōtra quā nō admit-
titur probatio. C. de proba. l. siue possi
detis. cū ibi no. ego hoc non video q̄d
enim si probare velit se coluisse terraz
vel breuē absentiam: cur nō admittet
ad talia probanda. ff. de proba. l. circa.
Nō videt dubium. Sed hoc est dubiū
an probata vel confessata longa absen
tia vel in curia vel negligentia prim⁹
possessor admittatur ad probandū non
deposuisse animū. Et videretur q̄ sic.
Nam cum vt dixi in his que animo cō
sistunt debeat iudex inquirere z audi-
re circūstantias rei. vt. d. §. a barbaris
non video quin vtrāq̄ partem admit-
tere debeat ad ponendum super hoc z
reprobandū. ¶ Quid ergo si probet se
fuisse protestatum nolle desinere possi
dere per absentiam vel incuriam. Nō
vr̄ quod sufficiat. ff. loca. l. cum in plu-
res. §. locator. ff. nau. cau. l. debet. §. itez
si predixit. Contra. ff. de acqui. her. l. q̄
in aliena. §. fi. Satis potest dici q̄ va-
leat eius protestatio: maxime vbi cau-
sam adijcit iustā: qz dicit se nō posse co
lere ppter paupertatē vl' al's vr̄ se assu
turū ex causa. ar. ex. qđ metus cā. c. j. de
spō. cū in tua. z ibi de hoc notet. Forte
idē in iurib⁹ vt videat amisisse posses-
sionē q̄ eis nō vtit per negligentiā vel
absentiā. z vide qđ no. Inno. extra de
elec. c. querelā. Et per ista posset repe-
riri via quod vix aut nunq̄ res absen-
tis possessoris prescriberetur. nam cū
vsucapio seu prescriptio incipiat a tē-
pore quo primus desinit. et secund⁹ in
cipit ciuiliter possidere: vt plene notat
Dyn. extra de re iudica. sine possessio-
ne. prope fin. lib. vj. ff. eo. l. sine. et pri-
mus non desinat q̄diu durat animus
possidendi: z de hoc cōstare potest per
modum premissum. sequitur q̄ nunq̄
contra talem absentem prescribatur:
intellige tamē vt scripsi. j. per quas p-
sc. §. de his. in fi. ¶ Secundū hoc ergo
intellige glo. z docto. iuris ciuilis z ca
nonici qui nec in quoq̄ iudicē instru-
xerunt. z vide alios modos quibus di
citur vacua possessio in. d. l. cōquerebat.
5 ¶ † In gl. s. x. vel. xx. an. in fi. ex quo est
extracta aut. malefidei. C. de prescrip.
xxx. vel. xl. anno. Et caue: quia primū
qđ hic dicit gloss. non est verum: vz q̄
huiusmodi possessio sit violenta: quia
dicit in. l. cōquerebatur. Qui vacātem
possessionem occupat vt predonē intel
ligat vz intelligi quo ad hoc vt ei com
petat remedium illius. l. quod operat
eundē effectū quo ad restitutionē sicut
si esset predo: non quo ad vsucapionez
seu quo ad alia. vt ibi not. alias illa. l.
multas. ll. corrigeret qđ nō est dicēdū
z hoc vult dicere glo. C. de acqui. pos. l.
vitia. que dicit quod clādestinatas nō
est vitiū reale. z. j. e. §. nouissime. z certū
est talem occupantem esse clandestinū
vn̄ notanter tex. dicit in. d. l. conquere-
batur. vt predonē non dicendo eū verū
predonem. z eodem modo corrige gl.
que est huic similis. ff. eo. l. sequitur. §.
item si occupauerit. scḋm autē. d. glo. ve
rū est concurrentibus duobus que sunt
in illo aut. alias obtinet is §. Sed q̄d
si ego emi a malefidei pos. bonafide: z
vendidi alij bonafide et sic ego z ipse
eramus bonefi. posses. sed primus ven
ditor malefi. an prescribatur res. Et vi
detur q̄ sic. quia malafides non est vi-
tium reale. vt no. in. d. l. vitia. ¶ In au.
text. ibi cum dicit nec cui longa. id est
longe possessionis effectus qui aufer-
tur si in vitium furti rei caderet vel
violentie.

a ¶ Et hoc. Itē tz Ange. hic. Itē qd si res sit surrepta vsufructuario. item bone. emptori. vide hic per Ange.
b ¶ Dic plenius. Tu potes sic distiguere fm ang. s. q res incorpata pscribit spacio. xxx anno. vt. l. 1
oēs. C. de p̄script. xxx. an. fallit in q̄tuor casib. not. in l. fina. C. de a sac. san. ec. & in. l. pe. et fi. C. d fun. pri. Incorporāda ꝟo & iā denuntiata p̄scribit spacio. xl. an. Idē si ñ sit dnū tiata: dum mō deferatur p pt vectigal non solutū. Sz si ex aliacā distiguitur an posside at cum tit. an sine titulo. vt in gl. 1 fi. iurib9 aute ꝯcernētibus statū i perij vel superioritatē aut tributorum prestationē nō prescribit: nisi tāto tēpore cuius initij memoria nō existat. Et qd de iure colligēdi pedagia. itē iurisdictiōe mero & misto imperio. itē qd in reb9 ciuitatz. reb9 ecclesie. reb9 pupilli. l reb9 aduētitijs filijfa. vide h ang. p ordinē bñ loquētē.

☞ Res aliqua si surripiat causa vsus tātū an cadat in vitium furti.

Aliquando.

¶ In gl. vel quasi. in fi. & hocª vbi debitor surri- 1
puit als si extrane9. vn- 2
de dic q aut dedit rem suā pignori: & tūc si ipsemet surripiat non incurrit vitium. vt in. §. si rē. hic alleg. si ali9 incurrit opz q veniat in potestatem debitoris: nec sufficeret q creditores: vt. d. l. sequi. §. qd autem aut alienā: & tūc aut ipse debitor surripuit & opz venire: vt in potestatē creditoris. vt. l. fi. ff. pro so. aut extrane9: & tūc i potestatē dñi p. §. qd autē. 1
alleg. ¶ Quid autē si in b
penultimo casu veniret in potestatē dñi & nō creditoris. Videt sufficere per. §. qd aūt. ¶ † Sed q̄ro an si res surripiatur gratia vsus tātū: an cadat in vitiū furti. Et nō videt cum talis fur non intēdat rem lucrari. & ita nō ꝯmittit furtū: vt. s. §. itē si is. nec priuat possessione cū hoc nō intendat. ff. de acquir. pos. l. si rem quā. sz ꝯtrariū pōt dici: qr nedū vsus imo ipa res estimatur cuius gratia vsus furti fiat. ff. de fur. qui iumēta. de cōdi. furti. qui furtum. & pro hoc bene facit. ff. e. l. sequit. §. labeo. ibi eñ seruus furabat. vt vteret tanq peculio tantū non vt eū lucrifaceret. & tamē in expellēte q inte tabat eū vti ad tempus & nō acquirere possessionē: secus esset. ff. e. l. non solū §. si dñs. & l. sequitur. §. si tu me vi... cit. ff. de acqr. re. do. l. bonefidei. C. de emp. l. si ptē. vide qd ibi scripsi in glo. vel quasi. in fi. Fallit ea. l. §. si rē. ꝟo. ...
☞ Res fisci qñ prescribi pōt vel non 1
Ecclesia quāto tempore prescribat: vel 2
contra eam prescribatur.

Res fisci.

¶ In gl. s. trienio: cū allega. C. ... rei dominice vel tempo. illa est contra ... qr ibi dicit multo tempore: sed spālem casum cōtinet: vt ibi no. ¶ In ea. gl. ... allegat hec constitutio innouat constitutionē. circa mediū. de hoc plene ... vt no. d. l. fi. & auc. ibi posita. & vide q... ibi scripsi. & qd no. Dy. extra de re. iu. c. possessor. ¶ In ea. glo. ibi. cū alleg. l. bonefi. C. de prescrip. xxx. an. l. si... ¶ In fi. eiusdem glos. vide alios casus s. §. sed aliquando. ¶ In glo. lez trie-
nio vel. x. in fi. glo. † Dic plenius: 1
aut queritur de iuribus cōcernentibus b
statum imperij & superioritatem ... butorum prestationē & non currit p... scriptio temporis cuiuscunqz. C. de p... scrip. xxx. an. l. competit. extra de p... scrip. cum ex officij. & c. cum nō lic... Aut de alijs: & tunc aut de que sitis ... querendis. primo casu habet locū p... scrip. xl. an. regulariter vt. l. omnis. C. de prescrip. xxx. vel. xl. anno. & hec ... casibus in quibus currunt prescriptiones triennij. x. xx. xxx. an. contra alia. nam in alijs in quibus minora tempora specialiter statuuntur. illa seruantur in fisco que in alijs vt in tēpore ad appellandū in redhibitoria & in mini... bus prescriptionibus. arg. ff. de diuersis & temp. prescr. l. in omnibus. ... hoc est verum: nisi reperiatur ali... pus specialiter in casibus specia... in fisco statutum qd quandoqz ... ritur. vt. C. de fun. rei priua. cum qui... si de fis...

ff. de fun. pa. l. fi. de decuri. l. eũ qui. de sen. in fiscum la. nõ retractã. l. j. in quibus casibus fallit ⁊ in casu dicte. l. j. ne rei dñi. vel tẽp. in scdo casu vbi tractatur de acquirendis. distinguitur an q̃s possidet cũ titulo ⁊ prescribit rem mobilẽ triẽnio rem immobilẽ. x. an. vt hic in scdo dicto. ff. eo. q̃uis. nec approbo qd glo. hic ⁊ ibi dixit de. xx. an. q: fisc⁹ dz temp presens reputari. C. de qua. p̃scrip. l. j. cũ ibi no. Aut sine tit. ⁊ tũc aut fiscus admittit cõtra ius cõe: ⁊ tunc si possessor tempus vult computare ⁊ tpe quo bona fuerunt renũtiata prescribit quadriennio si a tpe quo fiscus incipit ius habere. xx. annis. vt. l. intra. hic allegata. ff. de iure fisci. l. j. §. prescriptio. a si de iure cõi admittat videt qd. xl. an. vt. l. omnes. hodie vero statuit aliud tẽpus in acquirendis quo ad ecclesias.
a extra de prescri. c. fi. li. vj. ¶ †Uel veri⁹ dic: vt ibi non statuit aliud tempus: q: a ibi loquitur in his que erant ecclesie q̃ ad directum dominiũ: vt que ab ea tenebantur ⁊ que ecclesia petit vt sua: et iam sibi cõsolidata per prouisionem: vnde nõ est mirũ si sit necessarium tm̃ tempus ad eam excludendam sicut in re sua in qua habet directũ dominium a ⁊ vtile. extra de prescri. c. auditis. in fi. sz secus in re que a fisco tenebatur ad sensum emphyteoticũ vel fundum: vt hic. ⁊ ideo videt q si res teneretur a fisco ad homagiũ vel censum qd requireretur prescriptio. xl. an. nec sufficeret xx. ⁊ tm̃ hoc cõcordare viderẽtur iura canonica ⁊ ciuilia. ⁊ tñ tex. ibi dicit cõtra lz leges humane ⁊c. sz intellige qd ibi dicit. videant ⁊c. ad veritatẽ tñ aliud nõ statuũt in hoc casu quẽ etiã nõ prouiderũt cum feudalia ⁊ cẽsualia essent antiquis legum latoribus incognita: immo ⁊ emphyteo. j. loca. §. adeo. sz ex eo q gñaliter statuerãt tps. xx. an. videbant statuisse: ⁊ in isto casu: sed nõ est sic cũ sit alia ratio in eo. De reb⁹ autẽ pub. distiguit: aut sunt vere publice to ti⁹ ppl'i: aut vni⁹. primo casu nullo tpe p̃scribunt. scdo p̃scribunt. xl. nisi in q̃ b tuor casib⁹ qb⁹ centũ an. spatiũ requiritur. vt. C. de sa. san. ec. l. fi. de prescrip. xxx. anno. l. omnes.

Nouissime.

¶ In gl. vel quasi. in fi. de hoc no. plene in. l. vitia. C. de acqui. pos. ⁊ ad de qd scripsi. s. e. §. furtiue. ⁊ pauca sunt vere realia: nisi vi possessa furtiua: ⁊ data cõtra. l. iul. repetũdarũ. sed quasi realia sunt quando inhibet vsucapio propter fauorẽ persone: vt pupilli et fisci. vide plenius ibi. ff. eo. l. vbi. §. fi.

☞ Error iustus vel iustissimus q̃s dicat in acquirente rem aliquam.

Error.

¶ In glo. de errore. ibi cũ allegat. l. nunq̃ᵃ. dic pleni⁹. s. eo. furtiue. ¶ Prope fi. eiusdẽ gloss. ibi cũ allegat. ff. p ẽpto. l. ij. dic pleni⁹. s. eo. celsus. vbi dicit gloss. q in alijs sufficit iust⁹ in emptore iustissim⁹. ¶ †Sz p deo dic mihi q̃d est iustus error ⁊ q̃d ẽ iustissimus. ¶ Gl. dicit q est iustissim⁹ in alieno facto quo ad emptionẽ. Sed in alijs ɔctib⁹ q̃cũq; reputat iustus: etiã cũ cã tali q̃li: vt no. ff. pro so. l. iij. in glo. al's nõ. sz hoc nõ vr̃ pcedere: q: si in alieno facto est iustissimus: s̃ vr̃ q in suo sit iustus qd nõ vr̃ verũ: imo est supin⁹: vt. ff. de acqr. here. l. cũ falsum. de iur. ⁊ fac. igno. l. plurĩ. Unde meli⁹ videt qd in q̃libet ɔctu requirat iusta cã erroris. sed in emptione iustior ⁊ maiorᵇ. ⁊ sic loquit hec glo. que melius loquitur q̃ di. l.

a ¶ L. nũq̃. Et ẽ aduertẽdũ sz Ang. q ad h̃ vt ex iusta cã quis possit mutare pos. sz gl. i. d. l. nemo opz qd primã pos. penit⁹ a se abdicauerit. itẽ vide hic p eũdẽ Ang. singularia dicta q̃ dicit nunq̃ debere ex ire mẽtem suã. de qb⁹ tñ Jo. fab. nullã facit mentionez saltẽ hic.

b ¶ Iustior ⁊ maior. Adde alberi. de ro. in l. si existimans. C. p so. eũdẽ in l. error. ⁊ in l. cũ q̃s. C. d iur. et facti igno. ⁊ bartoin. l. celsus. p istuz alleg. C. de vsuc.

celsus. Et est inst⁹ si for
te pcura. vel seruus di=
cat dño rem sibi donatã
fuisse vel al's acquisisse
vel forte ali⁹ cui credē=
dũ sit. vel si dicatur res
legata p aliquos de te=
stibus testamenti: ꝛ post
apparet testamētũ nul=
lũ. vnde q̃cunq; cã suffi=
ciens ad mouendũ ani=
mum ad credendũ facit
reputari iustũ errorē. si
autē non esset sufficiens
secus. Uerbi grã. Si ser
uus vel procur. dicerent
dño donatũ sibi equum
ab auaro potēte cui nil
deseruierũt. ꝛ nullã cãm
proponant cur dare de=
beret vel aliud ꝙ nõ est
facile credendũ: sed in
emptiõe requirit̃ causa
sufficiētior. vnde vbi nõ
sufficeret si crederet sim
pliciter dicto familie: ni
si interrogaret causam
ꝛ modũ: vel nisi videret
instrumētum emptionis
vel audiret testes: ita ꝙ
quilibet ꝯstãs ꝛ diligēs
indagator hoc deberet
credere: ꝛ sic dz itelligi
l. qđ vulgo. ff. pro emp. ꝛ
hec arbitrio iudicis cõ= a
mittunt̃ q̊ hec et alia q̄
mouere pñt debet inda=
gare ꝛ aduertere. ꝛ pro
hoc facit. ff. e. iusto §. fi= ꝛ
lius. l. fi. vnde ꝯ̃muis gl.
exponat ibi nõ leui. idē b
si leui ꝛc. tu dicas ꝙ nõ ꝛ
idem in emptione p pre
dicta: ꝛ sic debes intelli=
gere opi. glos. Jac. tñ de
ra. in. d. l. celsus. dicit ꝙ
quicunq; error cũ bona
fide causat vsucapionez
per. l. hominē. ff. p suo.
excepta vēditiõe in qua
requiritur iustus. ff. pro
empto. l. qđ vulgo. ꝛ rñdet ad. l. celsus
que videtur contra eum ꝙ ibi quos. l.
celsus reprehēdit dicebãt duo. primo
ꝙ errans vsucepit pro suo. secundo ꝙ
etiam illo titulo quo putabat verum: ꝛ
pro donato pro legato. ꝛ in hoc vltimo
reprehendit eos non in primo ẽm est
opi. gl. videt̃ securior: qꝛ leges quasi
vbiq; loquunt̃ đ iusta causa erroris ne
dum in emptione: immo in aliis. ff. eo.
l. non solum. §. qđ vulgo. versi. hoc am=
plius. eod. tit. l. iusto. in prin. ꝛ §. filius.
Preterea est hic expressum. ꝛ. C. pro do
na. l. fi. Nec ob. l. hominē. qꝛ intelligi=
tur vbi fuit error iustus: qꝛ credebat si=
bi deberi ex causa hereditaria vl' ex cõ
tractu procur. vel serui: al's non vsuca
peret cum non posset habere bonã fi=
dē. ff. pro emp. l. qui fundũ. §. seru⁹. ite
intellige ꝙ qñ error est sufficiēs ad pa
randum vsucapionem qđ est opus tra
ditione vl' eo ꝙ p traditiõe habet̃: vt
plene no. in. l. celsus. sed quid si tradi
tio non intercessit. credebatur tñ inter=
uenisse iusto vel iniustiorie errore. gl.
dicit dubitatiue qđ sufficit. Jac. de are.
reprehendit eam ibidē: qꝛ si domini.
non trãsfertur sine vera traditione: er=
go nec causa vsucapiendi. ff. de contra
hen. emp. l. clauib⁹. sed Dy. tenet ꝛ
cum gl. ꝛ videtur expressum. ff. eo. l. iu
sto. §. filius. in. ii. dicto. Nec obst. ra.
Jaco. quia procedit ex falsis: vt pa.
ff. de acqui. pos. l. fundum.

Diutina. a ¶ In glo. vt co
nuentur. in fi. iung.
s. eo. §. furtiue. dic vt ibi. ꝛ. ff. de acq.
pos. l. pompo. §. cum quis.
☞ Procurator rerum imperialium d
citur procurator fisci.

Edicto. b ¶ † In glo. vt a pro
imperialiũ rerũ q̃ p
cur. fisci vocatur. vt. l. bene a zenone
ſ. ¶ In glo. s. a fisco ibi cum allega.
si aduer. fiscum. l. fi. item obtinet hoc
vbi fiscus ignorãs ius tertii alienat.
cus si sciret. vt. no. C. de vē. re. fis. cõ.
prin. l. s. lib. x. et hoc vbi alienaret c.
cã sufficienti ꝛ reipublice euidēti.
li. ff. de eui. l. ex mille de rei vēdican
l. item si verberatũ. §. si forte. item

a ¶ Diuti=
na. Super
hoc §. no=
ta h ange.
ꝙlz heredi
tas nõ pos
sideat̃ vt. l.
j. §. sceuola
ff. si q̃s tes.
lib. esse ius.
fue. tñ vsu=
capionē in
ceptã p de
functũ põt
adimplere
lz de nouo
vsucapio=
nē inchoa=
re ñ possit:
vt. l. ceptã.
ꝛ ꝙ ibi no.
ff. eo. ti. Itē
vide hic di
stinctionez
pulchram
ang. de ac=
cessiõe pos
sessionis.

b ¶ Edicto
Super hoc
§. recurre
ad ange. ꝛ
xpofor. hic
multa ꝛ ple
ni⁹ loquen
tes.

obtinet vbi princeps habet aliqd ius
in re: qr tūc illud soluz vr̄ alienare nō
ius tertij nisi exprimat. C. de loca. p̄d.
l. fi. ff. de leg. j. si domus §. fi. sed qr ni=
hilominus hec lex est iniqua nō vide
tur obtinere d̄ iure canonico. xvij. q. ij.
quicunq;. itez non obtinet etiā de iure
ciuili de rebus in quibus nō cadit cō
mertiū. C. de li. cā. l. nō ideo. ¶ In ea.
gl. cū allegat. l. quero. ff. de iterd. gl. di
cit forte: qr nōnulli dixerūt qd̄ statim
cadit per. l. imperator. ff. de publi. hoc
tn̄ approbat. C. si propter pub. pē. l. j.
¶ In glo. ff. de pet. here. in fi. he solu=
tiones non videntur bone: qr secus in
vniuersitate q̄z in re singulari vbi ip̄a
vniuersitas petitur. Unde dic q nō ob
tinet hec lex vbi creditores agunt cō
tra illum qui emit hereditatē: qr fisc⁹
nō videt vendidisse vel alienasse nisi
ius suū. & sic intelligitur. C. de rei vēd.
l. j. sed vbi ipsa hereditas petitur tota
secus erat de iure. ffor. & secus de iure
codicis. Et ideo melius videt dicēdū
quod illud vetus hoc nouū: qr de iure
ffor. hmōi prescriptio erat incognita
sicut & multe alie. vt scripsi. s. eo. circa
prin. sed hodie redditur per ius cano
nicum ad ius vetus vt dixi &c.

¶ De donationibus. Rubrica.

1 ☞ Donatio vt valeat q̄nq; reqrunt.
¶ Tex. ꝯtinuat hāc rubricā. est & aliud
&c. Et no. q quidem habēt sup rubri=
ca talē glo. donatio est quedam libera
litas que nullo iure debet. pro qua. ff.
1 eo. l. donare. de re iudi. l. donari. † Ut
aūt hoc pleni⁹ videas scire debes qd̄
ad hoc q donatio posset dici vera & p
prie donatio quinq; requiruntur. Pri=
mo q fiat pure & mera liberalitate: et
sic q donatarius: nō sit astrict⁹ ad ali
quid dādum vel faciendum. ff. eo. l. j. 1
& l. hoc iure. Secūdo q nō det ob cāz
C. eo. l. fi. Tertio q sit libera vez q do
nans non sit obligatus ad dandū ali
quo vinculo inducente actionē vel im
pediēte repetitionē: qr si alr̄s esset vi
culum qd̄ actionē induceret vel repe= 1
titionē impediret: vt qr erat obligat⁹
ad antidota. vl' ꝯfessus fuerit accepis
se pecuniā quam non receperat. & erat a
infra bienniū. nō impe=
dit retro quin esset vera
donatio. sic intellige. ff.
eo. l. hoc iure §. si qs ser
uo. & l. donari. ff. de re iu
di. & ibi de hoc. Quarto
q sit absoluta sine aliq̄
repetitiōe. ff. e. l. senat⁹
§. j. Quinto q fiat inter
viuos. vt. j. eod. §. alie. &
hec consueuerunt poni
in instrumentis literis
donationum et bene. et
hec faciunt ad questio=
nez de illo qui donauit
seu vēdidit omnia que
tit. donationis acquisi=
uerat a sempronio: qd̄
nō videatur dedisse: ni=
si illa que data ei fue=
runt vera pura & simpli
ci donatione: cum ver=
buz donationis proprie
sumptum plus impor=
tet. & de hoc solum pre=
dicetur per pri⁹. & ideo
sic videtur recipiendūz
ff. si ager vectig. l. j. & be
ne facit. ff. p socio. l. ij.
§. de illo. & ff. eodē. l. ex
hoc iure. §. j. et sic nō ve
niūt donata ob causam
quod potest esse verum:
nisi appareret aliud vel
per coniecturas vel alr̄s.
vt quem forte non ac=
quisiuerat titulo dona=
tionis a sempronio nisi
ob causam. ff. de lega. j.
l. si quando. C. de inoffi.
testa. l. si quando.

☞ Donatio an & quan
do possit fieri nudo pa
cto.

Est et
aliud genus.
¶ † In glos.
scilicet de iu=
re ciui. ibi, cū allegat §.
de cōstituta^a he allega=

a ¶ §. d̄ cō
stituta. In
quātū hec
gl. vult di=
cere q do=
natio pōt
fieri nudo
pacto hoc

git Ang. et
christo. in
donationi=
bus causa
mortis: de
quo p ip̄m
Ange. in §.
in psonaz.
J. de act. et
christ. J. e.
in gl. mani
festauerit.

tiões faciũt p ꝯuẽtionẽ naꝫ.§.de ꝯstituta pec.ꝓ bat ꝙ stipulatio sit ꝺ iure ciuili.vt.l.si q̃s argẽtũ.C.de dona.qꝺ hodie pacto contrahit.vide.j.eodẽ.§.perficiunt. ¶In glo.scilicet large ibi cõtinent.naꝫ sub donatione inter viuos continentur multo largo sumpto vocabulo.ff.e.l.j. ¶In gl.ibi cũ alle.j.de leg.i pñ.ff.de leg.iij.l.legatũ est donatio. ¶In glos. l.instantis in fi.et.l.heres meus.§.j.

☞ Donatio cã mortis qualiter cognoscat a donatione inter viuos.

Mortis cã. 1

¶In glo.j.si moriar.in 2 fi.hec gl.multas habet similes.vñ ibi no.C.eo. 3 l.fi.ff.eod.l.mortis cã.§.titia.ff.de excepti.do.l. 1 apud cel.§.iulia sed cõtra nota.ff.sol.matrimo. l.que do.de dona.ꝑle.l.seia. ¶†Dicas ꝙ aut donatur simpliciter absꝗ eo ꝙ fiat mẽtio de morte et tũc in omni dubio est donatio inter viuos nec distinguitur an esset euidens periculum vel non.⁊ hoc dicit.ꝺ.l.seia.§.fina. a Si autem fiat mẽtio mortis ⁊ post mortem confertur vel ꝑ conuentionem vel alr̃ presumit donatio causa mortis.et iõ credo si nulla fieret mẽtio mortis:si tñ de natura actꝰ b effectꝰ ois referret post mortẽ donãtis.vt.l.seia.de do.prel.arg.ff.de le. ij.l.cum pater.§.mater.et 2 facit.ꝺ.§.ul.ibi et ex eo

qꝺ volebat vxorem habere cõferebat in tẽpus mortis ꝺ natura donationis inter virũ ⁊ vxorẽ.⁊.ꝺ.l.seia.in princ. ff.eo.⁊ ſm hoc est intelligenda.C ꝺ cõtrahen.⁊ cõ.stipu.scrupulosaꝫ.⁊.j.ꝺ inuti.stip.§.post mortem.quando q̃s stipulat ex alia cã q̃ donationis:alias si donationis.dic qꝺ valet stipulatio vt donatio causa mortis.non alias.ex hoc innuit.ꝺ.l.scrupulosam.in fin.cum dicit pro tenore cõtractus vel testamenti ⁊c.⁊ hoc vult dicere.§.⁊ l summa.j.⁊ si recte intelligas.⁊ hoc nisi cõtrariũ exprimat ꝑ contrahentes.vt.s.in rub. dixi. ¶In gl.qꝛ volũtas.in fi.hic nõ videtur perpetua.ratio:qꝛ quando datur ob cãm impedit q̃nꝗ peniten.repetitio.vt.l.si pecuniaꝫ.eo.ti.⁊ ibi ple.no. quod non est trahendũ ad donatio.cã mortis.sed tamen est argumentatiua. vt.ꝺ.l.senatus.§.j.in fin.

☞ Legatum est liberalitas.

Substitutio an ⁊ q̃liter fieri possit i donatione causa mortis.

Interdictũ quoꝝ legatoꝝ dat ꝑ legato non ꝑ donatione causa mortis.

Hec mortis cã.

¶†In gl.j.donatio ibi cũ ꝺt liberalitas. Sed certe legatũ est liberalitas.ff.de lega.j.l.legatum est deliberatio.vnde collige in i[illegible] gnia ex his q̃ notant.j.glo.ij. ¶In glo.fere dicit ibi cũ allegat.ff.eo.ꝺ.senatus.§.fina.dic ibi.plene. ¶In ea.gl. ibi cũ allegat.j.de leg.in princ.h̃ cũ nõ dicit bona legatũ quandoꝗ tradit tur a defuncto.ff.de leg.ij.l.luciꝰ titiꝰ et nota.eo.tit.l.legatũ.est q̃daꝫ.in fin. glo.sed potes dicere ꝙ q̃uis tradat a testãte semper videtur ab herede pro ficisci.ff.ad.l.fal.l.cum quo.§.fin.non sic in donatione causa mortis in q̃ donans obligat.vt.j.statiꝫ nota.vnde in donatione cõtrahit cũ testante:in legato quasi cõtrahit cuꝫ herede. ¶In eadeꝫ glo.ibi obligat donãs b vt post mortem soluat nisi alr̃ actuꝫ sit.ff.e.l. mortis causa donatio.sic et in.l.vnde. bitori.et nota.ff.eoꝺ.tit.l.non videtur. ¶†In eadem gl.ibi cum allegat.ꝺ. heredibꝰ vult dicere gl.ꝙ in donatiõe

a ¶L.seia §.fi.Dicit h̃ gl.ꝙ do= 1 natio causa mortis dꝫ exprimi:alr̃ nõ ẽ do.cã mortis.hoc itelligit veruꝫ nisi ex ꝯiecturis ap pareat,euꝫ velle donare cã mortis q̃s ibi ponit glo. 1 Jaso.

b ¶Obligat donãs Reuocabiliter tñ.⁊ h̃ vez sine stipulatione oll sine pa a cto nudo hodie fiat non si per traditionẽ vt.l.pen.§. marcellus. ff.e.ti.sine q̃ etiã trãsfert dñiuꝫ: vt.l.vl̃ mortis.ff.ꝺ publi.Ange.

a cā mortis nō pt substitui[a] sine pmissio 1
ne substitutio faciēda in legatis. ⁊ hoc
idem videt tenere. C.e.l.fi.sed hoc ve 2
rū est directe sed p fideicommissuz po
test.ff.de le.j.cū pater.§.eorū.l.seia.de
do.pre.⁊ ideo absens pōt substitui per
fideicōmissum fm Dy.in.d.l.si cui. et 3
sic intellige.C.eo.l.j.cū ibi not. ¶ In
ea.glos.cū allegat.§.in extraneis.hoc 4
nō est verū.⁊ ibi dicam.⁊ not.ff.eo.l.in
morte.de here.insti.si seruū.§.in extra
a neis. ¶ † In fi.eiusdē gl.Azo.i ti.S.q= 1
b rum leg.hoc tamē nō est verū[b] immo
datur saltē in eo qd est vltra falcidiam
sed in hoc differūt: qr quorū legatorū c|
datur ad reuocandū totū legatum: sed
non ad reuocandā totam donationem
causa mortis: sed illud tantū qd est vl
tra.⁊ ita no.ff.quorū le.l.j.§.si quis ex
mortis.in glo.pōt vtiqз. ¶ Itē est alia
differētia: qr donatio causa mortis nō
pōt repudiari: legatū sic.ff.de leg.ij.l.
cū pr.§.mater.⁊ ibi no.qd potest eē ve
rū vbi fuit facta pactio vel p stipulatio
nē: secus si valeret vt fideicōmissuz ni
si agnouisset post mortē.vt.ff.de bo.li.
l.si vero.§.sз mortis. ¶ Itē dat alia dif
ferentia, qr legatum inter absentes sз
donatio causa mortis a pñte presen
ti.ff.eo.l.inter mortis.sed hoc verū vt
valeat iure donationis: sed vt valeat
iure fideicommissi potest fieri inter ab
sentes.ff.de leg.ij.l.miles.⁊.l.cum pa
ter.§.donationis.⁊ sic intellige qd no.
Azo.i summa qui dicit qd valet ex nu
da pollicitatiōe: qd est verū vt valeat
iure fideicōmissi.⁊ de hoc scripsi.C.de
iure do.l.ij.⁊ vide.j.proxi.§.Quidā di=
xerunt qd sit op[9] trāditione.vt.l.papi.
ff.de donatio.inter virū ⁊ vxorem.Ue=
rius dicitur cōtra.ff.de publi.l.ij.⁊ ibi
no. ¶ Item intellige qp hic.no. qr tem
pus mortis inspicitur quātū ad dona=
tariū: sed quantū ad donantē inspiciū
tur due vt in legante.ff. de le.iij.l.j.§.
j.qr cū habeat instar legatorū ⁊ regula
catoniana locū habeat vbi est defect[9]
ex pte legantis seqtur qp impediat do
nationē causa mortis sicut legatum: ⁊
sic reproba quod not.in.l.in mortis, ⁊
doc.ibi etiam reprobant.

☞ Donatio an valeat
facta p vba futuri tpis.
Quid si qs dicat dabo ti
bi talē fundū: tu vo ac=
ceptas gratias agendo
an valeat donatio.
Donator an teneat pre=
cise rem tradere.
Donator an teneat de
euictione.
Adde ad idem nu.5.

Ille. ¶ † In gl.ma
nifestauerit i
fi.gl.hec glo, non videt
p:edere[c] in eo qd valet
donatio p verba dabo:
quia iure pacti valere
non potest cuз non fiat
pactuз per verba de fu=
turo: vt hic notatur. et
in.l.tale pactum. Item
nec iure stipulationis:
quia non precedit inter=
rogatio.ff.de vbo.obli
gatio.l.j.Preterea vide
tur simplex pollicitatio
que non obligat. ff. de
pollici.l.prima.Preter=
ea nullus contract[9] per
ficitur nec ille per ver=
ba de futuro si enim pro
misi mutuare non mu=
tuo: vel si promisi ven=
dere non vendo.ff.de a=
ctio.empt.l. si sterilis.§.
fina.si certum peta. qui
pecuniam. ⁊ testator nō
videtur vendere q damn
nat heredem vendere.
ff.de lega.j.l.si equo.de
lega.ij.si cui.de lega.iij.
qui concubinā.§. si fun=
dus.vnde in.§.stipula=
tio.fuerunt verba de p̄=
senti. nam ibi precessit
interrogatio que nō po
tuit esse alia qз p hec ver
ba promittis te daturuз
et respondes bene. ista
stipulatio et promissio
erāt i pñti de re in futu

a ¶ Nō pt
substitui.
Adde bar.
in.l.si pr fa.
ff. de here.
insti.⁊ in.l.
hoc iure.§.
si aliter. ff.
de vulg. et
pup.⁊ ple=
ni[9] p barb.
in sua rep.
c. raynal=
dus. colū.
lxvj.ibi ad
fi. extra de
testa.
b ¶ Uerū.
Idē tз an=
ge.recitās
opi. Jo.fa.
itē idē are.
ponit hoc
ple. si q̄rat
an dona=
tio cā mor=
tis eq̄pare
tur vltime
volūtati an
Ꝯctui.vide
eum hic in
ij.columna
post me. in
ver. Adde
si q̄rit. vbi
ple.distin=
git.
c ¶ Proce=
dere, hic
ang.cōcor=
dat cū Jo.
fa.recitan=
do ⁊ appro
bando ei[9]
opini.

rū danda.ꝛ ideo bñ ad= uerte ꝙ donatio non po test fieri ꝑ ṽba de futu= ro qñ sint aliqua verba de p̄senti vel exp̄ssa vel subintellecta. vñ si te in terrogē. ꝓmittis te da= re vel daturū mihi.x.et tu respondeas ꝓmitto. appareat qđ est ꝓmissio de p̄senti.vel si sic dicaz dabis mihi.x.ꝛ tu respō deas dabo. non est du= bium qđ est stipulatio ꝛ valet ꝛ est exp̄ssum.j.de verb.oblig.circa princ. Nā sunt verba eq̄pollē= tia p̄senti nam interro= gando dabis est perin= de ac si diceret. promit= tis ꝙ dabis.Uñ p̄ceden te interrogatione vz si= ne dubio.sed si nulla p̄= cederet: tunc non videt valere cū pactū nō fiat ꝑ ṽba de futuro.ꝛ sic vr qđ gl.possit saluari que al's esset sibi contraria.

2 ¶†Quid ergo si q̄s di= cit ego dabo tibi talem fundum. et tu acceptas dicēdo magnas grates non vr valere donatio s̄m promissa:qꝛ non do= nat in p̄senti:nec in pa= ctū donationis p̄sentis sed de facienda in futu= rū.ꝛ istud pactū vr nu= dū:nā.l.si q̄s argētū lo quitur qñ ꝑ pactū donat i p̄nti.sed in scđo casu q̄s nō donat: sꝫ se daturum paciscit in futurū : ideo non vz donatio nec vt forte pactū efficax ad a gendū:vt det:qꝛ nuduz de iure ciuili.secus for= te de iure canonico quo agit ex pacto nudo vt.c. antigon⁹.extra de pact. s̄m illud ius pōt esse ve

ra opi.hosti.q̄ post hāc gl.dixit ꝙ non refert vtrū donatio fiat ꝑ ṽba de p̄nti vel de futuro:vt no.in sum.eo.tit.circa fi.Uel veri⁹ dic nō esse verā:qꝛ tale pa ctū nō causat donationē qđ ipse ꝯclu= dere vult.Sꝫ bñ verū est qđ ex tali pa cto pōt agere:vt det sicut qñ ꝑ stipula tionē promittit dare.j.de ac.§.appella mus.ꝛ §.sic itaq̄ꝫ.ꝛ caue qꝛ qñ fit dona tio ꝑ verba de futuro in casu q̄ agi pōt nō agit simpliciter vt res tradat.sꝫ vt res donet.ꝛ ex cā donatiōis tradat rē ff.de ꝯhē.emp.l.q̄ fundū.C.de pac.in= ter emp.l.ij. Uel forte pōt dici ꝙ etiā i p̄dicto casu agit vt rē tradat ꝛ agit ad hoc ex stipulatu vel certi cōdi.nō ex le ge:vt potest colligi ex.l.si q̄s argētū §.si nalit.hic minime.ꝛ hoc.§. ¶Sed an illud qđ hic dicit videlicet qđ aga tur ex pacto obtineat in donatione ob causam.Ur ꝙ sic.C.de dona.ante nup. l.non veterum.ꝛ idē videtur in dona= tione causa mortis vt dixi pri.§.et no= ta.ff.de lega.ij.l.cum pater.§.menio.

3 ¶†In glo.ex hoc verbo.ibi cum alle= gat de actio.empt.l.j.dic vt ibi.ꝛ vide bis.j.de contrahen.emp.§.preciū.q̄c= quid tamen ꝛ in venditione sit ꝛ dona tiōe vr expressuz qđ teneat rē precise tradere si eā habet in feu.si de feu.cō tro.fue.c.si facta.ꝛ facit.l.si q̄s argētū

4 et quod hic dicit necessitas ꝛc. ¶†In eadem gl.in fi.hec est communis opi. glo.vbiq̄ꝫ.et forte fuit ratio sic opinā= di:quia vbi traditione nulla fuit obli= gatio:idcirco causa vel obligatio sup euictiōe non habuit super quo funda= retur:sed vbi a promissione secus.sed hec ratio non placuit[a]. Jacob.in.d.l.j. de iure dotium.quia donatio non fit si ne verbis:nisi inter mutos.constat au tem ꝙ per hec verba cōtrahit obliga= tio.vt ho.§.ꝛ.l.si quis argentū.ꝯsulis tradēdo proferendo.Unde si q̄s equū tradendo venderet ꝛ vendendo trade ret:quis dubitaret obligationē nasci. Traditio enī non tollit:imo validat ꝯ ctam : obligationē:immo vestit pactū vt videbi:in materia obligationum.

5 ¶†Et ideo vr ꝯcludere idisticte ꝙ do nator nō teneat d̄ euic.nisi exp̄sse ꝓmi

a ¶Non placuit. Ui de sup hoc ang.hic.in j.col.circa fi.in ver.in glos.in fin.

ferit.C.de euic.l.fi.⁊ hec opi.plz mihi na oēs tex.dicunt nō teneri.⁊est diuina re.eis imponere qđ loquanť vbi a traditione inceperit.vt.d.l.arist.ff.đ edi. edic.l.ad res donatas.ſi fa.fur.fe.di.l. quot.§.finaũt.C.de fal.l.⁊ ſi a te.⁊vř ex preſſum.ff.de ver.ob.l.iul.§.qui fundũ in fi.ibi eñ incipit a p̄cedēti ꝯuctione ⁊ tex.ſupponit nō agi:imo dicit traditione reũ ꝑtinus liberari.Nec ob.e.ti. l.vbi aũt.ff.de ſo.l.ſi rem.q3 intelligiť vbi ex aliqua cã oneroſa fuerat ꝓmiſſum dari.quo caſu pōt agi de euictiōe hodie ꝑet.de bel.perti.t3 opi.gloſ.in d.§.ſ.ſed ꝯferēs bñficiũ vř teneri.eť đ p̄ben.c.cũ ſim.⁊.c.inter cetera.itē dñs q̄ ꝯfert vel dat feudũ in feu. ſi đ feu.

6 vaſ.ab ali.interpel.ſu.c.ſ.¶†In gl. ꝑ ꝯdi.hoc verũ vbi ſit donatio ꝑ pactũ: ſ3 ſi ꝑ ſtipulationē agiť ex eavt.ꝫ.ſcri pſi.⁊ probať in.l.ſi q̄s argen.§.ſi naũt. ¶In ea gl.ibi cum allegat.l.eũ q̄ ple nius eo.ti.l.in edibus.§.ſ.

1 ☞Inſinuatio donationis qualiter ⁊ coram quo fieri debeat.

2 Donationes facte coram cuſtodibus ſigillorum autenticorum:an habeantur pro inſinuatis.

1 **Et cũ retro.** ¶†In tex.ſoli dus idē q̄ ꝯgau reus.ſ.đ pe.te.liti.§.pe.Quid aũt fuit ⁊ quãtũ v3 de moneta currente.vid.ꝫ. de attil.tu.§.nos aũt.¶In gl.ſ.in ſcri ptura.in fi.cũ dicit publ.nō intelligas notariorũ ⁊ tabellionũ:ſ3 illoꝝ q̄ ſunt. vt.l.in hac. vnde nō ſufficeret facere corã notario imo cōfectũ inſtřm ſuper donatione per notariũ d3 donans de-

a ferre ad iudicē[a]:⁊ ei iſinuare etiã poſt contractũ perfectũ.C.de dona.añ nup. l.fi.§.ſ.⁊ iudex d3 recipere ⁊ videre in actis ſeu in papiro curie reponere inſtrumenti tenorē ⁊ diem inſinuationis ⁊ dare literam de hoc parti ſi hoc req̄rat nullum aũt decretũ interponat.nec aliam informationē3 faciet.hoc potes colligere in.l.hic alle.⁊.C.de offi.iud. alex.l.ſ.⁊ pōt hmōi inſinuatio fieri co ram quocũq3 iudice ⁊ cora3 alio q̄s vbi res ſunt poſite.vt in.l.in hac. Nec ob. b l.ſi p̄diam.C.de predi.mi.vt ibi ſcripſi

2 ¶†Quid ergo dices de donationibus que fiunt hodie coram auditoribus ſigillorum autēticorum qui conficiũt de donationibꝰ literas quas preſentant cuſtodibus ſigillorum⁊ eas faciunt ſigillari:nanquid habētur pro inſinuatis. Et promptum eſt dicere qđ nō:ſi cuſtos nō habeat iuriſditionem ꝑ.ll.predictas.ſed ſi iuriſdictionem habent de conſuetudine cuſtodes ſigillorum regis in pluribus locis videretur ſufficere per.d.l.vnicam.¶Verius tñ eſt quod non ſufficiat:niſi ip̄e donata inſinuet.vt.l.in hac oportet ergo ꝙ ſit preſens coram iudice ad inſtar emãcipati.C.de emãci. lib. l.iubemus.⁊.l. fina. vel forte procu.ad hoc conſtitutus cum non reperiatur cantum de contrario.¶Sed quid ſi in litera contineatur quod donans confiteatur donationē inſinuatam ſolēniter:non tñ ꝯľs conſtat.non vř ſufficere: q3 cum ſolēnitas requirať op3 quod probetur interceſſiſſe.C.de agric.⁊ cen.cum ſatiſ.C. de adminiſtra.tuto.l.tutores. vbi iubet exhiberi publicas ꝑſonas: vt de ſolēninate ꝯſtet nã ꝑ tales confeſſiones mutaretur forma a legibꝰ data qđ nō eſt faciendũ.ff.de ad mi.tut.l.q̄dam decedēs de leg.ſ.l.nemo. quinim mo expreſſa renũtiatio donantis non teneret[b]. C.de ſacr.ſan.eccle.l.il-

a ¶Ad iudicem. Ange.hic.

b ¶Non teneret. Idē ħ ange. ad dēs rōnem q3 in ſinuatioē itroducta ne fiãt fraudes.ergo nō pōt renuntiari. ⁊ ħ hãc eē opi. Bart. bal.⁊ Sal. quã etiã ſe q̄tur Jo.de imo.i.c.cũ ꝯtingat. de iureiurã.l3 Guido. de ſuza. tenuerit ꝯriũ.ita dicit ange. hic in.ij.colũ.ꝑpe fin. in ver. q̄ro an tali inſinuationis ſolennitati.

a ¶ Veni-
re. contra.
Vide super
hoc Ange.
hic in. iij.
colū. in pn.
Versi. q̄ro an
rōne iura-
menti. Ubi
ponit diuer
sas docto.
opin. quo-
rundam ꝙ
iuramētum
non confir-
met dona-
tionē sine
insinuatio
ne: quorū-
dam Vo ꝙ
cōfirmet et
marie Jo.
an. q̄ serua
ri ōbere iu
ramētuz di
cit quē ipse
Ang. sequi
vr̄ dicens
noluisse se-
mel in tali
casu consu
lere eo ꝙ ti
meret iura
mentum.

ind. in fin. per. ll. predi-
ctas. credo ꝙ si donans
iurasset nō posset veni-
a re contra[a] confessionem
suā etiā de iure canoni-
co. quinimmo nec repe
tere qđ est vltra summā
dato quod nō confessus
fuisset. cum iuramentuz
hoc seruari possit sine
preiudicio salutis eter-
ne. ex̄ de iureiur. c. licet.
lib. vj. Si tamen hmōi
donatari⁹ caderet a pos
sessione non posset rem
vendicare quaten⁹ exce
dit: immo nec agere cō
tra aliū q̄z cōtra iuran-
tem. ⁊ ideo si donās da
ret obligaret vel vende
ret alij vltimus esset po
tior cum sit nulla dona-
tio ip̄e iure in eo qđ ex-
cedit. argu. l. sancimus.
C. eo. nam non obst. iu-
ramento vēdere potuit
⁊ in aliū transferre etiā
de iure canonico: vt no.
Inno. ex̄ de preben. c. di
lecto. ⁊ scripsi. C. de con
di. ob causam. l. ea. l. vel
potes dicere ꝙ cōfessus
non audiatur contra cō
fessionē suam si in iure
confessus fuerit. ff. eođ.
quidam ibi. C. de li. cā.
l. interrogatam. sed qua
ad̄. repetitur id qđ exce
dit. potest dici ꝙ rei ven
di. cum donatio non te-
neat ipso iure in eo qđ
excedit. C. e. sancimus.
⁊ hoc si extat res al's da
tur ꝯditio sine causa. ff.
eo. l. vt mihi. Sz vsq̄ ad
qđ tēpus potest repeti.
videtur ꝙ vsq̄ ad decē-
niuz. C. si ma. fac. ra. ha.
l. fi. vel vsq̄ ad quinquē
nium. C. de contra. iu. l.
j. §. qđ dictuz. verius vi-

detur qđ tūc donatio nulla sit ipso iure
in eo qđ excedit qđ nō causet titulum.
⁊ p ꝯsequēs possit repeti vsq̄ ad. xxx.
an. vbi interueniret iustissimus error.
vt scripsi. §. đ vsuca. §. error. excipi aūt
potest perpetuo. ff. de exce. do. l. j. §. fi.
Sed an heres possit reuocar̄ si donās
non reuocauit. Dic ꝙ sic. ff. de leg. ij. l.
q̄ solidū. §. prediū. C. đ dona. inter virū
⁊ vxo. l. donationes. circa medium. ita
fideiussor posset excipere. ⁊ credo qđ
repetere. ff. eo. l. fideiussori. etiam si in
tercessisset animo donandi. ꝯuis glo.
ibi notet contra que per omnes repro-
batur. ¶ In tex. ibi cum dicit nostra cō
stitutio. C. eo. l. pe. ¶ In glos. si nostra.
in fi. item alius. C. de do. ante nup. l. mi
noribus. sz ille redactus est ad ius cō
mune per. d. aut. vt sponsalitia largi-
tas. C. de do. ante nup. aut. eo. de cursu.
item donatio ōb causam. ff. de dona. l.
aquilius. ⁊ ibi no. hoc tamē sane intel
lige quando donans tenebatur ad re
munerationem: al's sic. vt pz in. l. per.
C. eo. qr ibi donabatur ob causam: ⁊ ta
men ibi supponit ꝙ al's debet fieri in
sinuatio ponēdo illos casus p specia-
libus. ff. ad munici. l. j. donatio autem
causa mortis non eget insinuatiōe. C.
de dona. causa mortis. l. fi.
1 ☞ heres donatarij si sit ingrat⁹ erga
donatorem: an donator possit reuoca-
re donationem.
2 Iniurie atrocesque dicātur: ita vt do-
nator possit reuocare donationem p-
pter iniurias atroces sibi a donatario
illatas.
3 Donatio facta ecclesie an possit reuo-
cari ppter ingratitudinem prelati.
4 Pupillus an priuetur donatiōe sibi fa
cta ppter ingratitudinem tutoris.

Sciendū est. ¶ † Sup
tex. ibi cū dicit collatum est: secus si heres eius
esset ingratus vel successor. vt. l. fi. C. đ
reuo. do. §. hoc aūt. Sed ob. đ. de libe.
eorū lib. l. fi. item qr sicut vasallus pu
mus ppter ingratitudinē amittit feu
dum: ita filij ⁊ posteri. in feu. que fuit
ma causa bene. amit. c. j. circa prin. vers.
⁊ econuer. Qui vellet tenere hanc par

tem posset respondere ad.§. hocautez
quia ibi dicit ꝙ ex ingratitudine com=
missa nō potest agere successoꝛ donan
tis cōtra ipsum donatariū vel eius suc
cessorem:sed si successoꝛ donantis com
mitteret ingratitudinē contra donan=
tem viuentē non aperit:sed de mente
ter.vꝫ quod ex eius ingratitudine nō
reuocetꝫ ibi cū dicit hoc autē vsq; ad p̄
mas personas specialr referēdo se ad
personas donantis ꝛ donatariȷ̄.ꝛeo.ti.
l.j.ꝛ iura cōtraria loquuntꝫ in aliȷ̄s casi
bus:vcꝫ in libertis q̄bus fit maioꝛ gra
tia.vt.j.videbis.ꝛ in feudalib⁹ que nō
sequuntꝫ naturā aliarū donationum.vt
dicam.j.pri.Satis tñ vꝫ posse dici qḋ
ipse donatoꝛ posset agere contra here
dem donatariȷ̄ ꝑ ingratitudine cōmis
sa per donatariū.C.de adul.l.fi.Sꝫ foꝛ
te non contra singularē successorē.C.ḋ
reuo.do.l.his solis donatoribus non
successoribus.vt.d.§.hoc autē.ꝛ hocve
rum si habuit satis tp̄s ad cōquerēdū
donatoꝛ ꝛ non fuit conquestus.Si vo
cito mortu⁹ fuerit sic ꝙ cōqueri nō po=
tuit vꝫ heredem eius posse agere.ar.
ff.de confir.tu.l.in cōfirmādo.vt.l.vtili
tatem.item hec non intelliguntꝫ vbi do
natarius nō implet conuentiones fa=
ctas in donatiōe:qꝛ tūc successoꝛ age=
re posset ꝛ conuenire.C.ḋ do.q̄ sub mō
l.quoties. ¶ Sed de qua querimonia
intelligitꝫ an de iudiciali vel extraiudi
riali.vꝫ ꝙ de iudiciali per.l.his solis
ad suos tñ vꝫ trāsmittere extraiudicia
lem.vt.C.de in offi.testa.l.sancimus.§.
fi.vel ibi in alio casu.ff.de fideicō.li.l.
x testē.§.j.¶ † In glo.j.quinq; ibi effun
dat.que autem sunt atroces dic vt.j.de
iniur.§.atrox.ꝛ pōdera verbum effun=
dat.i.sepe immoderate dicat vł faciat
C.ḋ do.promis.l.fi.ibi effuso ꝛc.vñ nō
sufficeret semel:nisi qñ iniȷ̄ceret man⁹ 3
impias vł fur.faceret specialitatem de
iniectione cū manus iniectio sit atrox.
vt.d.§.ꝛ cōprehenderetꝫ sub p̄mo mē=
bro.¶ In ea.gl.cū dicit intulit qḋ dicit
de dāno intellige graui arbitrio iudi.
in feu.q̄ sit prima cā bñ.amit.delatoꝛ.
nō aūt intelligas qḋ sit necesse ḋ oib⁹
bonis sicut.s̄.de excu.tu.Itē ꝑpē pau

pertatē:alꝰs litē.nisi in casu.C.ḋ re.do.
aut.qḋ mater.Itē ḋ vite periculo intel
lige ex insidȷ̄s:vt ptꝫ ꝛ no.in.d.l.fi.sꝫ
queritꝫ an sint alie cause ingratitudinis
gl.dicit ꝙ sic:si donatorē egentē nō a=
lat:vt notatꝫ i.d.l.fi.sꝫ hꝫ nullo iure re=
peritꝫ:vt no.ff.ḋ reg.iu.l.i ꝯdēnatione.
Tamē oēs doct.hoc approbant per.l.
alienāda.q̄ hic allegatꝫ.idem videretꝫ
si alie cause emergerent maiores igra
titudines ingerentes:vt si eū cucurbi
tauerit.nā est grauioꝛ ingratitudo q̄
graue dānum bonorum vel alia atrox
iniuria:ꝛ nōnulli vellent plus esse vul
nerati q̄ talia pati.vel si occidit filiuꝫ
donatoris vel patrē:ꝛ pro hoc facit qḋ
lex dicit ꝙ abolitis certis p̄scriptio
nibus certe admittuntur cōtra crimen
adulterȷ̄ q̄ enumerantꝫ in.l.et tamen
cōstat ꝙ nōnulle alie admittuntꝫ.ꝛ ideo
q̄uis cetere enumerentꝫ hꝫ videntꝫ alia
admitti.ḋ quibus est tāta rō vel maioꝛ
j.de adul.l.ita nobis.cum nota.ꝛ hoc
videtur expressum in feu.que sit p̄ma
causa bene.amit.§.sed qꝛ.hoc non cre=
do.ex quo eñ lex enumerat certas cau
sas nulle alie sint admittende sicut in
simili.in aut.vt cū de app.cog.§.aliud
quoq;.ibi cum dicit.preter igitur istas
nullas liceat ꝛc.ꝛ hoc in simplicib⁹ do
nationib⁹:qꝛ in donatione feudi sec⁹.
ibi eñ multe alie cause sunt ꝛ leuiores
q̄ iste ex quib⁹ cōmittitꝫ feudū ꝑpter
fidē quā vasallus debet que nō debetꝫ
ex aliȷ̄s donationib⁹.ꝛ ita intellige in
feu.q̄ sit prima causa bene.amit.ꝑ to=
tum.ꝛ ex q̄.cau.feu.amit.tacite eñ im
portat datio feudi seruitium ꝛ fidē q̄
uis expressa fides fieri non deberet.in
feu.si de feu.cōtro.fu.c.ve.item et in
libertate sec⁹.ibi eñ sufficit etiā leuis
ingratitudo ꝑpter immēsitatē bñficiū
vide.C.de li.ꝛ eo.lib.l.iȷ̄.¶ † Item est
hodie casus spālis in quo donatio re=
uocatꝫ tñ ex tribus causis.C.de reuo.
do.aut.ꝙ si mater.sꝫ ille cas⁹ correct⁹
est sꝫ cano.dic vt ibi scripsi.Sꝫ an do
natio facta ecclie reuocetꝫ ꝑpter igra=
titudinē p̄lati vł rectoris eiusdē.Videtꝫ
ꝙ sic.C.de sacrosan.eccle.l.iubem⁹.qḋ
pōt eē verū ad vitā ingrāti.i feu.ḋ ca.

coiã.§.fin.de hoc.ꝫ.qui.
mod.tu.fin §.idem si is. 1
4 ¶†Sꝫ an pupillus pri=
uatur donatione sibi fa
cta ꝓpter ingratitudinẽ
tutoris.arg.qd sic.C.de
admi.tut.l.si tutoris. ff.
de polli.l. imperator.§.
fi.Contra.C. vñ vi.l.me
minerint.vide qd ibi no. 2
ꝛ scripsi.¶Quid si renũ
tiatũ sit.Spec.vr tene=
re qd non teneat renun
tiatio.in Spe.e.versi.ꝙ
si actũ.sunt ꝛ alie cause
ꝗꝫ ingratitudinis ex q̃=
bus donatio reuocatur:
vt si q̃s iratꝰ dedit.xiij.
q.ij.c.si q̃s irascitur.ff.ď
reg.iur.l.qd calore. vel
per dolum inductus.ex
de testa.c.filiꝰ.xx.q. iij.
c.cõstituit.itẽ ꝓpter dan
di impotentiã.ex de te=
sta.c.filiꝰ.ff.de re iud.l.
cum ex causa.¶Item si
ob tur.causam ꝛ res nõ
esset tradita:vt per totũ
ti.ď ꝯdi.ob tur.cau.ex ď
simo.c.de regularibus.
☞ Nomina debent cõ=
uenire rebꝰ:non tamen
debet recedi ab inten=
tione ꝓpter nominum
consonantiam. 3
Maritꝰ sicut fit dominꝰ
dotis ita vxor efficitur
domina donationis pro
pter nuptias.
Sponsalitia largitas
quid sit.

Est ꝛ aliud.

¶In gl.sic.C.de epi.et
cle.in fi.hec.l.q̃ hic alle
gat.ff.de ali.le.nil facit
ad ꝓpositũ:sed forte vo
luit allegare de supell.
le.l.iij.ꝛ.l.labeo.q̃ satis
a ꝯcludunt qd nõ curatª 1
de noie: sed de effectu.

¶†Sꝫ dic ꝙ cõsonum est qd nõia ꝯue 1
niant rebus ꝛ decens nõ tñ ꝓ captãda
cõsonantia debet recedi ab effectu se
intentione.nã verba deseruiũt intẽti
ni non intentio verbis.vt.ď.l.labeo.ď
leg.j.l.si q̃s in fundũ.ꝛ scripsi.ꝫ.ď
si quis in noie.¶In glos.si de nomi
ibi ꝓpter nuptias maritꝰ.vide ď p
cõ.aut.equalitas.ꝛ.l.si cõstante.ꝛ.l.
2 ¶†In ea gl.ibi sic illa donatiõis
hoc videtur:quia datur ei rei ven.C.
dona.ante nup.aut.dos ꝓmissa.de i
do.aut.donatiõe.Sꝫ ꝯ facit:qꝛ dat h
pothe.vt aut.siue a me.ad velle.et
nõ ẽ ꝓria.ff.ď re iu.l.neqꝫ pignꝰ.¶
ad hoc posset rñderi sicut in legata
C.cõia de lega.l.j.ꝛ.ij.Ueriꝰ tamen v
quod non sit differentia ꝛ videt nota
in aut.dos data.ar.ff.de leg.ij.l.cuꝫ p
ter.§.pater pluribus.de solu.l.titia c
ꝓpter.Ad q̃d aũt ꝓficit huiusmodi d
natio ante nuptias sequitur in glo h
¶In ea.glo.ibi cum allegat aut. s
a me.Itẽ proficit in casu.l.vbi.C.ď
dotiũ.Itẽ qꝛ melius est rei incumbe
ꝗꝫ in personã agere.j.de oblig.que e
de.§.furti.vñ põt agere vt fiat ei d
tio sm gl.immo etiam vt tradatur
opi.Mar.quã approbat Ja.in aut.d
ta.¶In ea.gl.ibi cum allegat de c
li.do.§.j.hodie est hoc expressum c
dona.inter vi.ꝛ vxo.c.fi.§.j.ꝛ intelli
quod redit si tradita fuit.alr remã
ꝛ sic intellige in aut.de nupt.§.pe
3 casionem.vbi dicit remanet.¶†In
dem gl.in fi.hoc non videt veruꝫ
si tibi.ꝛ.l.si filio.dic ꝙ aut stat per a
rum:ꝛ habet tacitã cõditionẽ:vt.l.
veterũ aut per fortuituꝫ:et tunc dis
guitur an interuenerit osculũ.vt.l.
sponsa.glo.tamẽ alio modo intellig
ff.de do.l.j.§.fi.vbi distinguit q̃n s
alterũ an interuenit osculũ vel nõ
primũ credo veriꝰ:vt scripsi in.l.
rum.Et no.ꝙ ꝗꝫuis gl.hic assignat
ferentiã inter donationem ante nu
spõsalia.lex tñ recipit vnum q̃
alio:vt in aut.e.decursuꝫ est.ꝛ aut.
a me.sed improprie:vt hic notatur.
1 ☞Dñi duo si sint vnius serui si al
consentiat ꝙ seruus cõmunis prom

a ¶Nõ cu=
rat. Dicit
hic Are.qd
argumenta
tio nois est
relinqueda
pertinaci=
bꝰ.vt.l.iij.§
fi.C.de con
sti.pec. Ex 1
quo sequit
qd non est
bona ꝯña.
aliq̃s vo=
cat Areti= 2
nus : ergo
est de Are.
vel Bono=
nien. ergo 3
est de bo=
nonia.

neatur ad ordines an alter teneat re= a
cipere partem pretij.

a **Erat olim.** ¶† In gl. sic. C. de pba. ff. de pe. l. si quis aliqd. §. abortionis. ¶ In gl. b vel eo. in fi. vide. S. de his qui sunt sui vel alie. iur. §. fi. Et no. qd idez videt si alter psentiat qd pmoueatur ad ordines. z idem dicere de hominibus tal= liabilibus ad voluntatem: qnis non sint serui quo ad personā qd possint li bere recedere: bonis tamē dimissis: qr quoddam genus seruitutis videtur q nō possint recedere: nisi bōa dimittāt. C. de do. l. iij. spoliatio enī oim bonorū z est similis morti. extra qd me. cau. c. ij.

a ¶ Quib⁹ a alienare licet vel nō. Rub.

1 ☞ Dominiū effectus est q liceat ven c dere z obligare zc.

2 Fundus dotalis an possit alienari.

3 Maritus si pronocetur ad diuisionem fundi dotalis an alienare possit.

4 Itē qd si vertat ad vtilitatē mulieris.

5 Prelat⁹ si alienauit rē ecclesie an pos sit venire cōtra Zctū durante plātura. Adde ad idem. nume. 6. 7. 7.

8 Uenditio si est nulla: an ptrahat obli= gatio de euictione.

9 Quid si promissa sit euictio per stipu lationem.

10 Iuramētum si sit interpositū per mu= lierē in alienatione fundi dotalis non repetere ab emptore forte emptor ceci dit a possessione tertius autē tenet rez alienatā: an mulier poterit vēdicare.

11 Quid si mulier sit mortua an liberi po terunt vendicare.

12 Cōmittentes crimē lese maiestatis re manent dñi rerū suarū vsq ad snīam.

13 Alienare qui non possunt numerātur in titulo.

a **Accidit aliqñ.** ¶ † Supra dixi de domi= nijs z de modis ea acquiren di. nunc declarando aliqua de effectibus dominij subijcit quibus ali. licet vel non. etenim effectus domi nij est qd liceat vēdere z obligare. ff. d re iud. l. fruct⁹ rei est. ¶ In gl. j. inesti

b matum b ibi de fundo. l. j. in dubio au= tem presumitur estima= tum vt sit emptio. vt not. in. l. si inter. z patet in. l. quoties. ff. loca. cuz fundus non sit in com= modato ȝm Jo. sed po= test dicere ptra. vide qd scripsi. C. commoda. l. j. ¶† In ea. glo. in fi. ff. so. ma. l. dotalem. gl. tamen tenuit indistincte quod possit alienari c in. §. et cū lex. z illam opi. tenet Azo. in summa de fund. do. ¶ In hoc dic qd res que pondere numero et mēsura cōsistūt possunt alienari. ff. de iure dot. l. res in dotē. als non nisi essent date estimate: vt eod. titul. plerumq. nisi essent tales res que ser= uando corrumperētur: quia non minus debet ei permitti q tutori cui hoc permittitur. C. d ad mini. tuto. l. lex que. im= mo si talia non aliena= ret esset in culpa. ff. ad treb. l. mulier. §. sed eñ. versi. sed si cum. Distin ctionem autem que hic fit videlicet an maritus sit soluendo vel non. nō multum approbo. du= rum enim est quod ma= ritus quantuncunq sol= uendo sit rē dotalē q de natura sui est inalienabi lis possit alienare. et vī spāle in manumissione serui. et vide qd scripsi C. de iur. do. l. z si. sed p glo. facit aut. siue a me. C. ad velleianū. que est

¶ Quibus. Cōtinua ȝm Ange. Uisum est. S. de alienatione facta p vsucapio= nē vel per donationē. Nunc dicit per quos donatio fieri possit z p quos nō. ¶ Inestimatū. In his aūt casibus in quib⁹ non potest alie nari. An si de iussor da tus a viro obligetur. vide hic p Jasonem.

c ¶ Aliena ri. Inquan= tum gloss= alle. de fun do dota. l. j. dic tūc ea psentiente potest alie nari ȝm cō munē opi. vt not. in. l. estimatis. ff. sol. mat. Et hec de iure ciuili. et de iure canonico indistincte valet alie= natio vxo= re cōsentiē te z iuran= te. c. l. licet. de iureiur. lib. vj. nisi pri⁹ iuras= set se nunq tali aliena tioni fien= de velle cō sentire. vt no. christo. in. §. pe. S. ti. proxi.

pleni⁹ in cor. vt imo. añ nup. do. sz ille loquūtur in donatiōe ꝓpter nup.
3 ¶ † In gl. nisi prouocet ibi cū allegat ꝺ fun. do. l. fi. sed ⁊ ipe prouocare pōt si expediat mulieri. ar. l. si ita ꝯstāte. ff. ꝺ iu. do. ⁊ ei⁹ ꝗ ħ scribit ⁊ scri psi. l. d. l. fi. ¶ In ea. gl. a ibi cū allegat. ff. de fun. do. l. j. ⁊ itellige de necessitate ⁊ vniuersitate ita lib⁹ sicut ibi fit mētio vñ propter necessita:ē scz nō pt vēdere nisi eēt necessitas famis. nā tūc vr satis tolerabile propter sustentationē sue mulieris ⁊ liberorum si nō hz aliūde. C. de iu. do. l. vbi arg. C. de pa. q̄ fi. distra. l. j. itē ñ credo ꝗ si vēderet oīa bōa sua vniuersaliter vel al's alienaret ꝗ venirēt bona talia: qꝛ nō est verosimile qꝺ alienare vellet bona q̄ sunt alteri⁹ vsib⁹ affecta: et ad certos vsus data: q̄ nec ꝓprie sua sunt in feu. si de feu. cōtro. fu. c. i gñali. C. q̄ res pign. ob. pos. l. spē eorū ꝑmiorūz. si tñ ꝯstaret qꝺ hoc vellet videret qꝺ trāsirēt cū vniuersitate. nā hz oēs ꝓhibita alienare ꝯ legē trāsit cū vniuersitate: vt. l. qui-tā. ff. de acq̄. re. do. ⁊ ibi no. ⁊ pleni⁹ ꝑm Dy. ff. de ver. obl. si ita q̄s. §. ea. l. ¶ † In ea. gl. in fi. ⁊
4 ho: siue ꝑmutat ꝺ re in pecuniā siue de pecunia in rē. e. ti. l. si ita ꝯstāte. ⁊ facit. ff. ꝺ le. ij. cū pr. §. q̄ dotal. de fun. do. l. dotalis. §. fi. ⁊ ꝯ ħ vr qꝺ alienatio rei ecclesiastice teneat si sit vtilis ecclesie:

quis non interuenerit solēnitas. ff. trā sac. cū hi. §. causa. vñ. quid ergo ... hoc. ff. de offi. ꝓcu. ce. l. j. super ... sensu. de bo. que lib. l. fi. §. ipsum ... Sed securius est dicere qꝺ sit ... lēnitate: alias nō teneat ipo iure ... re. eo. l. fund⁹. extra de dona. c. ape... lice. C. de sac. san. ec. aut. idē ... pred...
5 ¶ † In gl. quid si fiat. in fi. etiā si ... ser⁹ tenere ꝯtractū ⁊ nō venire ꝯtra ... no. in. §. ha: tñ. ⁊ hoc de iure ciuili ... de iure cano. est cōtrariū. extra de ... iu. c. cum contingat. e. ti. licet. li. vi ... tela tñ pōt dari ad finē. qꝺ iuramē... non liget. vcz qꝺ primo iuret non al... nare ⁊ iuramentū scdm contra pri... non tenebit: vt not. Hosti. in. d. c. ... cōtingat. ⁊ Arch. ⁊ Jo. mo. in. d. c. ... spe. ti. de empt. ⁊ vē. §. j. Sed hec ... tela non est bona quo ad animā ... non ꝓseruat a periurio: immo ꝑ... in infernū.
6 ¶ † Preterea si fiat ad ... dādos emptores iniquū esset q ... deret tali fraude ꝯtra emptores ... iuramētū ignorātes. Unde satis ... posset dici quod non obstāte p... ramēto secundū liget eam in ca... cto qñ emptor ignorat primū iur... tū. ⁊ multo magis si ignorat rē ... talem saltē quo ad hoc vt teneat ... teresse. ar. ff. de cōtrahē. emp. l. ... de le. ij. l. fin. §. fi. C. ad velle. aut. ... me vide qꝺ ibi scripsi. Itez vide ... no. glo. in. c. cum cōtingat. vbi ... si sint liberi iuramētū non ligat ... multo min⁹ si vēderet sine volū... ri: qꝛ iuramentum cederet in de... tum alterius vcz viri qui debet ... fruct⁹ suos: vt. l. pro onerib⁹. C. de ... do. immo cū publice intersit dot... lieribus conseruari. vt. l. j. ff. sol. ... pōt dici quin iuramentū cedat i... rius detrimētum vcz reipublic... cta decretalis videt cōtinere ... nē. sed voluit intelligere alter...
7 uati detrimentū non reipu. ... nō ita reipublice attēdit: vt ... quāto. sed dic qꝺ hoc casu non ... terest reipublice principaliter ... illo. Sed quid in casu ꝑmisso ... mus iuramentū nō ligare eā q...

a ¶ Si iurasset. De hoc vid hic Ang. in. §. co. post me. in vsi. i gl. nec cōsentiētib⁹ vid feli. in. c. cū contingat. extra de iure iud. dñi cū in. c. quis. de pactis. lib. vj.

liberos de iure canonico vel de iure ci
uili idistincte.nũquid saltẽ soluto ma
trimonio ligat̃ vt vendicare non pos=
simus.Uidet̃ ꝙ sic.vt.l.cum vir.sꝫ ibi
de viro i cui⁹ fauorẽ nõ fuit facta ꝓhi
bitio.hic de muliere i cui⁹ fauorẽ fuit
facta in qua durat ratio aut̃.vt imobi=
lia ãn nupt̃.do.§.finali.Sed an ipsa te
neat̃ de euic.Uidet̃ ꝙ sic.C.de predi=
mino.l.ꝛ si is.ꝛ maxime si sciẽs vẽdi=
dit ꝛ ẽptor ignorãs emit.ff.de contra=
hẽ.empt.l.ꝛ liberi.ꝛ videt̃ notari.ff.d
fideicom.li.l.cũ lex.sed hoc videt̃ iursi
nam cũ lex succurrere ei intẽdat null⁹
erit succurs⁹ si de cui.teneatur .vt.d.l.
8 cũ lex.in fin.¶†Preterea ex quo vẽdi
tio nulla est non videt̃ contrahi obli=
gatio pro euictiõe.ff.de ꝯhẽ.emp.l. si
in emptiõe.§.itẽ si ẽptore.ti.l.domĩ.§.
fi.In hoc articulo vr̃dicẽdũ ꝙ si mari
tus alienauit etiam ipsa volẽte ꝙ ma=
rit⁹ teneat̃ de euictiõe:ꝛ sic itelligeꝙ
no.in.d.l.cũ lex.ff.de fun.do.l.funduꝫ
ar.in aut̃.de non alienan.§.si q̃s igitur
emere.cum seq.ꝛ hoc si emptor ignora
bat alias nõ:nisi esset stipulatus.vt.l.
si fundũ.C.de eui.Si aũt ipsa mulier so
la vel ipa ꝛ marit⁹ alienauit:non vr̃ ꝙ
mulier teneat̃ ꝑ ꝑmissa i feu.d ꝓhi.
feu.ali.ꝑ fe.i fi.ꝑmi rñsi.tenet̃ tñ red
dere ꝑtiũ bonafi.ẽptori si ꝯuersũ sit i
9 vtilitatẽ suam vt ibi.¶†Sed q̃d si ꝓ
misit ꝑ stipulationẽ Adhuc credo idẽ
ꝑ.l.cũ lex.ꝛ ꝑ illd q̃d no.i dicto.§.Nec
ob.quod no.in.l.quemad.C.de agri.ꝛ
cen.quia prohibitio que ibi facta fuit
facta in fauorem seruorum non ven=
ditoris.hic autem in fauorem vẽditri
cis.qui fauor nihil operaret̃ si posset
alia via regressus haberi contra eaꝫ.ꝛ
ita perueniretur ad vetitum per.l. q̃d
non est faciendum.ff.de noua.l.doli.ꝛ
per hoc non ob.l.ꝛ is nec.§.si q̃s igit̃.
quia ibi non recuperat ab illo in cui⁹
fauorem vetitum erat emere sꝫ ab alio
si tamen iurasset de iure canonico eẽt
contra.per.d.c.Et videtur ꝙ maritus
vel ipsa lo.ma.possint reuocari ad op⁹
seu i o nine liberorum.vt.C.de donat.
l.si qu.argentum.§.sed si quis.Et nõ
moueris ad reprehendẽdum illam

glo.s.alleg.ex eo ꝙ filij nõ habẽt ius
in re dotali viuente matre:ꝛ ita nõ vi=
deretur in eorum detrimentum iura=
mentum interpositũ nec possunt con=
queri de venditione rerum parentum
ff.si quis a paren.fu.ma.l.et non . vsq
adeo.quia illa lex est hodie correcta se
cundum quosdaꝫ.vt scripsi.C.de in of
fi.do.l.j.Preterea illa lex loq̃t̃ i alijs
rebus q̃ dotalibus:quia in dotalibus
filij habent ius saltez quod exinde ali
debent.vt.l.vbi.C.de iu.do.et ita esset
10 eorum detrimentum.¶†Sed quid si
iuramentum fuit interpositũ:ꝛ ita mu
lier non poterat petere rec vendicare
reꝫ ab emptore:emptor forte cecidit a
possessione:ꝛ tertius tenet rem aliena
tam an mulier potest vẽdicare.Uidet̃
ꝙ non quasi mulier veniat contra suũ
proprium iuramentum per.d.c.In cõ
trariũ videtur q2 contractus de se non
tenuit vt hic.ꝛ.§.at cuꝫ lex.et sic ex eo
dominiũ trãsferri non potuit.ff.de acq̃
ren.re.domi.l.nunq̃ nuda.ꝛ ita possit
vendicare ab alio:licet non ab empto
re sicut dicimus de illo cuius res pre
scripta est malafi.ꝛ sine titulo qui ven
dicat ab alijs cui dominus remisit:sed
nõ a prescribẽte.C.de prescri.xxx.vel
xl.annorum.l.si quis emptionis . nec
deierat.nam ille tertius qui possidet
non potest excipere de iure emptoris:
nec de venditione ei facta:ꝛ sic in nul
lo venit cõtra vẽditionem.ff.de testa.
mili.l.milites.§.veteranus.si vsufru=
ctu.pe.l.vti frui.si pars he.pe.l j.sꝫ si
ipse possessor haberet causam ab em=
ptore credo quod posset repellere eã:
quia exceptio rei vendi.transit ad euꝫ
ff.de except.rei ven.l.pe.ꝛ si.ꝛ excep.
iurisiur.que est in reꝫ.ff.de excepti.l.
que exceptiones.ꝛ facit ad ꝑmissa.ff.
de iureiur.l.nam et postea.§.ñ.cum.l.
se.ꝛ seq.vnde si bene inspicias decreta
les non dicunt quod contractus sit va
lidus:sed quod mulieres ipse seruare
debent huiusmodi iuramentum vnde
iuramentum non est causa validandi
cõtractũ:nec ipsuꝫ vestiẽdi:vt scripsi.
C.de ope.li.i.j.ꝛ ibi de hoc ꝛ extra d i
11 stitu.capi.cũ venissent.¶†Quid ergo

a ¶ Quod sic. Uide hʒ Ang. i. ij. col. aū
me. in ꝟ. vnū aūt tradas obliationi.
b ¶ Sine denūtiatiōe. etiā p pactū nu
dū: nec ē necessaria aliqua denūtiatio
de pignore luē dā. qd no. p limitationē 13
l. si pacnenerit. ff. d pig. act. si aūt cō
uenerit ne a pign9 ven dat̄ ter dz d̄nūtiari et q̄ interualla sint necessaria inter denūtiatiōes item qd si emptor nō reperiatur vel pign9 plus vl̄ minus valeat q̄ʒ creditū itē in pignore iudiciali vl' p̄torio. ꝛ an huic bñficio d vēdē do possit renūciari videh̄ p ang.
c ¶ Quid ergo. Ange. sic dicit q̄ res mobiles p̄t alienare sʒ lesus restituitur nisi tales q̄ seruari non p̄nt. vt. d. l. 12 si curatorē imobiles vero nō p̄t alienare nisi cum iuramento vel cū solēnitate. ꝛ. l. magis puto. §. ne passim. ꝛ §. sequēti. ff. de re. eo. ꝛ tūc lesus 3 restitui poterit. ita dicit Ang. hic.

si mulier sit mortua: an liberi possant rē vendicare. Uidetur q̄ sic a q2 iuramētū vl̄ personale ꝛ solū ligare aīam iurātis. vt not. Hostiē. extra d iureiu. c. veritatis. ꝛ vl de i spe. d ope. iudi. adi. ꝟ. sʒ pone clari9. ꝛ iō decretales notāter vident̄ dicere ip̄e mulieres ꝛc. b quasi dicāt q̄ nō liberi seu aliȷ̄: sʒ ob. l. nā ꝛ post ea. §. fi. de iureiur. ff. ꝛ. l. ait pretor. §. fi. cum. l. seq. ff. d iure dotiū. nisi illas 1 intelligas i iuramēto iudiciali. Sʒ ea viua ꝛ durāte matrimonio haberēt meliorē cōditionē p l. vbi Jtē videtur q̄ talis emptor qui emit etiā iuramēto iterposito: nō 1 possit vendicare ab alio q̄ʒ a muliere si cadat a possessiōe: q2 dñium nō fuit i eū trāslatū ex p̄dicto ɔtractu inutili sicut s. dictum est. agat ergo possessorio vel seruet bene possessionem si velit. Sʒ an quod hic dicitur obtineat in paraferna= 2 lib9. nō vl̄ cū. l. nā dicat. c ꝛ sic tenet Jnn. ex. de cō suc. c. ex pte. i fi. ¶ † Jn glo. similia sunt ibi cum alleg. ad. l. iul. ma. l. fin. supponit cum gl. qd cōmittentes crimen. l. iul. ma. vel hereseos rema=

neat dñi v'q̄ ad sententiā. Et vt in sum. ff. qui ꝛ a qui. l. quesitum. sed [illegible] talis bonifacij dicit in here. contra [illegible] trade hereti cū secundū leges. [illegible]
13 ¶ † Jn ea. glo. fi. multi autē sunt [illegible] vt minor an. xxv. habens curatorem: vasallus furiosus pdigus ꝛ ph[illegible] p testatorem alienare: prout in sing[illegible] lis materijs patet. Jtem potest fieri contractum inter viuos q̄ quis rē [illegible] sit alienare: vt no. ff. d acquiren. po[illegible] qui absenti. §. si qs. ꝛ notant doct. C. [illegible] re. alie. nō alie. l. fi.

Contra autem.

[illegible] glo. [illegible] si actum ibi cum dicit vendere posse
b ne denunciatione b. vt no. in. l. iiij. C. [illegible] distrac. pigno. ¶ Jn ea. gl. in fi. clar[illegible] biennio. vt no. d. l. iiij. C. de distra. pig. quo tēpore currat bienniū. vide in. l. si conuenerit. et dic vt ibi.
1 ☞ Minor nō habēs curatorē qd al[illegible] nare potest vel non.
Adde ad idem nu. 2. ꝛ 3.

Nūc āt admonē[illegible]

¶ Hic ponitur alius casus quo [illegible] alienat continuando se ad primum
1 sum. ¶ † Jn glos. ratio in fin. hec [illegible] detur sentire quod minor non habe[illegible] curatorem non possit alienare: nisi [illegible] que seruando seruari non possunt [illegible] men. l. que hic allegatur in secund[illegible] sponso vl̄ ɔtra supponere: videlicet [illegible] valet alienatio: sed restituitur. dic [illegible] nius: quia aut tractatur de rebus [illegible] bilibus: aut immobilibus. Primo [illegible] si omnes alienat et tenet vendit re[illegible]
2 iure. vt. d. l. si curatorē. ¶ † Quid r[illegible]
c vult dicere ista glo. loquendo de [illegible] seruando seruari nō possunt. Dic [illegible] in illis tenet alienatio. sic q̄ nō [illegible] restituitur: nisi sit graue dampnum [illegible] autem restituitur quamuis non sit [illegible] ue dānum datum: sit dānum [illegible] dicum quinimmo si intersit eius [illegible] bere dato qd nō esset vendita le[illegible] p̄tio. vt potes colligere. ff. d mi[illegible] fine. circa pri. ꝟ. idē facit. c. ti. [illegible]
3 notatis i qualibet. ¶ † Scd̄o ca[illegible] ff. de re. eo. per totū. C. de p̄di. mi[illegible]

non solū. z. l. si minor. sz si iurauerit nō pōt venire ptra. C. si aduer. vē. l. j. z auf. sacramenta. dic ibi. In glo. credens. in b fi. dic vt ibi. z. ff. pro dona. l. si vir. vnde quo ad fructus z alios cōtractus ꝙ vsucapionem ex errore iuris videt̄ cessare bonam fidem. vt dixi. §. de vsuca. §. furtiue. in fi. vide de regu. iur. c. possessor lib. vj. per Dy. ¶ In gl. certi cōdi. in fin. z plenius. ff. si cer. peta. l. ij. §. appella. In glo. ex quacūꝗ cā. in fi. et hoc intellige. Si habeat ꝯsensum vel affectū alioqui opus est vt pro eo recipiat. C. de dona. l. si quis emācipatum. de acqui. pos. l. donatarius.

1 ☞ Debitor pupilli si soluat pupillo c an sit necessaria tutoris z iudicis auctoritas: an vero sufficiat auctoritas iudicis.

2 Beneficiū restitutiōis in integruz cedi potest z trāsit ad heredē extraneum.

3 Tutor an possit recipe laudemia vl' vēdere vel inuestire de reb⁹ q̄ tenentur a pupillo: aut inuestire de nouo.

Ideoꝗ. ¶ Qr in solutiōe nedū recipit. sed dat liberationē ideo zc. iūge. j. de inut. sti. §. si q̄s alij. nō tn̄ dicas qđ is pupill⁹ teneat̄ stipulatori: sed imputet sibi q̄ talē eligit. ff. de mino. l. cū mādata. ¶ In gl. scz in terlocutoria. in fi. qđ si nō dicat ita: sz dicat permitto. Nō videt̄ idem vt ibi no. C. de fideius. mino. l. ij. vel dic idem cū cōstet de mēte iudicis z cōtraria requiritur in decreto iudicis apposito super alienatione rei imobilis. ¶ In gl. z vel sportularū ibi cū allegat de fruc. et

a litis expē. a z videtur expressum. C. de proxi. sacr. scri. l. in sacris. prope fine. b ¶ In ea. glo. in fi. quod hic dicitur de sportulis: intellige ab executorib⁹ percipiendis. C. de princi. agen. in re. l. fi. de priui. schola. l. quoti. §. fi. lib. xij. iudex eni nō recipit. ff. de off. p̄si. l. plebi scito. z in cor. auf. scriptū exēplar. nec ordinarius vt dictum est nec delegat⁹ cum decretum interponere non possit ff. de offi. procōsu. l. ne quisꝗ. §. vbi de

3 cretū. de re. iur. l. omnia. ¶ † In gl. no. ꝙ tutor. in fin. hec glos. est vera in hoc casu. z in alienatione rerum mobilium sed in alienatione rerū immobilium opus est vtriꝗ b: videlicet iudice z tutore seu curatore z sic intellige quod no. C. de fideiusso. mino. l. ij. si prop. pu. pen. l. fi. z qđ not. in. d. l. si curatorem. z facit. ff. de soluti. l. si stipulatus. §. qui lancem. ¶ In glo. vt nec restitutio l fi. sed certe emptio quandoꝗ fit ex necessitate. ff. de re. eo. l. magis puto. §. non possunt. sed est ratio c: quia in alienatione mobilium maior solennitas requiritur. et ideo opus est autoritate vtriusꝗ: vt scripsi. §. proxi. glo. z ideo quia maius damnum nihilominus dat̄ in integrum restitutio. In glo. quod est in fine. hoc intellige in casu illius. l. quod rē necessariam emit que perijt. alias si simpliciter z generaliter intelligeres haberes dicere ꝙ semper esset pauperior si non haberet debitum nec pecuniam. z qualiter sit locupletior. vide ff. pro empt. eū. l. qui cū ibi notatis. ¶ † In glos. j. ipso minore. in fi. glos. vult allegare. l. filius. et intellige d suo nomine vel habentis causam ab eo: qr beneficium in integrum restitutionis cedi potest z transit ad heredem extraneum. ff. de mino. qđ si minor. e. ti. l. minor. ¶ In glo. contra hanc. ibi cum allegat. C. ad trebelli. l. sancimus. ibi sunt tres cas⁹. z due ll. statim ille continent vnū z sic reperies com-

a ¶ Et litis expen. Ubi dr ꝙ p̄uilegiū datum sup expē. litis vni litigātiū extēdit̄ ad aduersarium. Nā p̄uilegia: vt inq̄t Ang. ordinationē litis sine p̄cessuz reipiciētia trāseūt ad aduersariū vt dr. l. fi. C. d fru. z lit. expē. sec⁹ si d̄cisionē nisi Aba rescripti hic sonēt vt dicit ange. hic.

b ¶ Utriꝗ Idez tenet hic Ang. l §. z ecōtrario l. ij. col. in me. Ab. in glos. ꝑmittat.

c ¶ Sz est rō idē dicit hic Ange.

d ¶ Et intellige. Idem tenet hic Ang. p eadem Aba.

a ℂImmo vēdicabit. Uide h̄ plenius Ang. in fi.ℌ. col. 3

b ℂAquirit. Diuide et pone casum: vt h̄ per areti.

c ℂQuod scia. De iure cano. requirit bo. fi. ꝯtinuata vsq̄ ad ꝑfectionē prescriptionis c. fi. cum ibi no. ex̄ de p̄scrip. ⁊ facit iste tex. q̄ mōachꝰ transiēs de vno monasterio ad aliud acquirat secūdo bona fi. possidenti s̄m Angel.

putum. gl. ℂIn fi. e. gl. 1
q̄d ō ꝑsonis eccl̄iasticis.
Uideretur idē cū eccl̄ia
equiparetur pupillo: vel
saltē minori q̄tum ad in b
integrū restitutionē: vt 1
p3 extra de i integ. resti.
per totū. ⁊ videnẗ notare.
Innoc. ⁊ hosti. extra
3 de spon. c. j. †per hoc vi= c
detur qđ tutor possit recipere
landimia seu vēdere
⁊ inuestire de rebꝰ q̄
tenenẗ a pupillo sed nō
ō nouo: vt dixi. C. ar. tu.
l. sancimus. dic ibi. item
q̄d si solutū sit ꝑ tutore.
Dic. ff. ō sol. l. debitores
e. ti. l. filie. ℂIn glo. distingue.
ibi cū dicit cum
nō sint excepti. ff. de mi
no. l. verū. ℌ. itē nō restituiẗ.
ℂIn gl. ibi cū dicit
si legitime. i. cū tutore.
ℂIn ea. glo. in fi. immo
a vēdicabitᵃ. si extat si nō
petat i integ. restitutionē
⁊ condicet: vt plene
not. in. l. interdum. C. si
aduer. sol. l. j. ⁊c.

ℂPer q̄s ꝑsonas nobis acquiritur. Rub.

ℂGlo. ponit hic in rub.
versus multum notabiles
⁊ post īfert ex eis. s3 1
tamē nō videẗ recta nec
bona illatio versus eīn
illi facti fuerūt ad refre 2
nādas cōcupiscētias de
quo aliquatulum scripsi 3
s. in ꝓhemio. circa ꝑnc.
ℂIn ea. glo. ibi cū dicit 4
de quibus hic titu. dicit 5
sunt ⁊ aliȷ̄ q̄ acq̄runt. sicut
religiosi suis monasteriȷ̄s.
ex̄ de sta. mo. cū
ad monasteriū. circa ꝑnci. 6
⁊ beneficiati suis beneficiȷ̄s.
ex̄. de pecu. cleri.
per totum. C. de epi. ⁊ 7
cle. auẗ. licentiam.

☞ Possidens seruū alienum vel l[...] ium hominem potest per eum [...] rere: an autē requiratur semper bona fides in possidente.

Acquiriẗ. ᵇℂI[...] ec. ℌ. idem placet. ibi. de [...] ca. l. qui scit. ℌ. fi. dic ibi. J[...] de ra. videtur sentire. [...] acqui. re. do. l. quesitū. qđ scientia [...] per noceat ⁊ indistincte. nam. ff. de ac[...] quirē. rerum do. l. qui bo. fi. ℌ. j. [...] in liberto ⁊ seruo bo. fi. possi[...] lentia litere si al's intelligatur [...] sed tanta sit violētia. l. qui scit. ℌ. fi. [...] directe dicit contrarium si intellig[...] vt ipse al's non soluas: vnde potest [...] cere quod semper acquirit. vt. l. cum [...] ℌ. fi. sed tenetur restituere si ext[...] qui bona. ℌ. j. ⁊. l. quesitum. in fi. ⁊ [...] in aliȷ̄s q̄ in hereditate. de qua dic[...] titu. homo liber. ff. de acqui. her. [...] semisse. j. e. ℌ. de his. ⁊ vide. ff. de [...] l. pater. cum ibi nota. ⁊ hec po[...] vtilia pro illis qui se transtulerunt [...] monasterio in monaster[...] sita per eos remaneāt scđo mona[...] quod bona fide recipit ipsum: e[...] appareat translationem esse [...] nonicam: vel si coniugatus [...] nasterium non credebat [...] intrauit religionem quod ac[...] ipsum remaneant monasterio [...] ipsum vendicet.

1 ☞ Aduocati et notariȷ̄ qui n[...]
hodie salarium de publico [...]
peculium quasi castrense.
2 Qui autem sunt illi qui habent [...]
lium quasi castrense.
3 Peculia habētes quasi cast[...]
acquirūt censeatur esse [...]
4 Quid aūt si sit aduocatꝰ [...]
5 Pater non habet vsumfru[...]
nis aduentitiȷ̄s in certis ca[...]
sint illi vide coniuncta glo. super [...]
bo vsumfructum.
6 Onus cū emolumēto pecunia[...]
esse cā honoris: honor aūt [...]
mento non debet esse causa oneris.
7 Pater emancipando filiū videẗ [...]
donare peculium profectitium.

Je

Igitur ¶ Super text. de primo membro non tractat: q2 iam satis dictū est in superiorib⁹. ¶ In glo. idem in quasi. ibi cum allegat. l. castrensis. sed obstat huic gl. l. sed si forte. in eo q̄ gl. dicit hic a quolibet: quia ibi distinguit̃ an a notis prope castra an al's. vnde dic lati⁹: q2 aut dātur necessaria pro guerra: vt equus vel arma ⁊ tunc non refert a quo. alia vt fundus bos vel asinus: ⁊ tunc habet locum distinctio an ab al's noto vł nō: ⁊ sic pōt intelligi. C. de castrē. om. pa. pec. l. j. li. xij. s̄m Dy.[a] ¶ † In ea. gl. i fi. q̄d ergo hodie de illis qui nō recipiunt salaria de publico vt aduocati ⁊ notarij. Spe. videt̃ dicere qđ nō hñt quasi castrense in ti. de actore vel quasi castrē. gl. Accur. variant in. l. fori. C. de aduo. di. iudi. videlʒ antiqua cū quadā additione nam antiqua vr̃ tenere opi. Spe. addo cōtrarium. Pōt tñ dici q̄ habēt quasi castrense. q2 assessores nō recipiunt salariū de publico. extra de rescrip. c. statutu͂ ꝯ. §. pe. lib. vj. ⁊ tñ ꝯstat qđ habēt quasi castrēse. C. de assesso. l. ve. ut. que necū vr̃ loqui de salarijs: immo de lucris. ¶ Preterea. l. fori. nedum dicit de eo qđ ex ꝓfessione seu salarijs acquirit̃ immo q̄cq̄d occasione ⁊c. ⁊ pro hoc facit. C. de castrē. om. pala. pecul. li. xij. l.
1 j. ibi cū dicit. ⁊ labore ⁊c. ¶ † Sʒ q̄ sunt hi qui quasi castrēse habent. Et certe. l. fi. C. de inoffi. testa. satis declarat: quia quicūq̄ dignitates habeant seu administrationes a principe: ⁊ etiam oēs q̄ de publico habēt ⁊ percipiūt salaria q̄uis forte nō habeāt administrationes seu dignitates. itē credo de alijs q̄ non recipiunt de publico: sʒ hñt officia p̄ q̄ cōpelluntur seruire q̄buslibʒ sicut aduocati ⁊ notarij: vt. l. prudencium. §. fi. q̄ vero. ⁊ ideo videret̃ qđ ptr tenere ciuitatu͂ qui publice instituunt̃ ⁊ publice seruiūt p̄habeāt quasi castrēse. ⁊ idē videt̃ de q̄buslibet officialib⁹ q̄ cuilibet tenētur seruire: ⁊ cōpelluntur pro pecunia de consuetudine vel de iure. vt seruiētes curie: cū ratio ad hoc se extendat. In ꝯtrariū tñ videt̃. C. de silen. l. fi. de castrē. pe. pala. l. j. in quib⁹ videt̃ spāle. Sed ibi loquit̃ de illis q̄ sunt in seruitio hospitiū p̄ncipis vel reipublice: et in illis est bñ speciale. ego aūt loquor de his q̄ destinati sunt ad seruiēdū vniuerse reipublice cuilibet de populo in quibus est cōe: vt q̄si castrēsia habeant. ¶ Quid ergo dices de officialibus episcoporum comitū et baronum. Et certe. l. illa fi. de inoffic. testa. videt̃ innuere q̄ tm̄ officiales principis habeāt quasi castrensia ibi cū dicit a nostra consequunt̃ mansua ⁊c. ¶ Sʒ satis pōt dici qđ cum hodie de consuetudine quilibet instituat officiales suos: ⁊ de iure imperiū seu iurisditiones terrarū sunt diuise: ⁊ ad diuersos titulos translate hereditario. Quod oēs tales habeāt quasi castrensia cū ratio antiqua ad hoc se extendat: vt hic videantur surrogari in locum aliorū. vt no. in. l. fori. in additiōe in sīli. ¶ † Sʒ 3
an quicq̄d acquirunt tales qui quasi castrensia habere possunt dicetur quasi castrēse. Videt̃ expeditū qđ non nisi illud qđ ex officio acquirit̃ vł occasione officij. vt. l. fori. ⁊. d. l. fi. de inoffi. test. In contrarium facit. l. illa vnica. l. fi. C. de castrē. pe. pala. vbi dicit parsimonia. circa princ. item in fi. cum dicit ⁊ labore: vt dictum est ⁊c. ⁊ videt̃ expressum in clericis. C. de epi. ⁊ cle. aut. presbyteros. q̄ extracta est de corpore fere de ṽbo ad

a ¶ Scđm Dy. Idē videtur sentire hic ang. cū Io. fa.

a ¶ Aduocat⁹. Adde Iac. rebuffi. in. l. vnica. ꝛ qđ ibi posui remis. in apost. ad eā. C. đ castrē. pe. pala. li. xij. bar. i. l. fi. C. de testa. ꝛ olno p Alex. i. l. castrē. pe.
b ¶ In gl. large. Ibi cū dr. q̄cūqꝫ mō q̄siti. itelli-ge. licite: ꝛ tūc id qđ tribuerēt p̄sone ꝑpter laborē ꝛ in dustriā cē-serēt aduēti-tiū ꝛ ipsi⁹ fi liȷ̄ ꝑprium: al's ex de-licto puta vsuris nec p̄ri q̄rirēt nec fratrib⁹ cō fertur sicut nec cetera aduētitia: vt. l. fi. C. đ colla. sꝫ an ge. hic.
c ¶ Alios casus. Que rit h̄ Ang. q̄d si detur monacho sub cōditio-4 ne vt nihil a q̄rat mona sterio. et de hac q̄ōe re mittit ad Bart. bal. ꝛ Imol. in. l. si alienū. ff. de here. institué. in princ. ꝛ ad bart. in sua disputatio-ne q̄dā do-nauit. vel reliq̄t mōacho. itē vid alios casus p ang. hic. in q̄b⁹ oib⁹ lꝫ nō ha-beat p̄r ius vsufruct⁹ dꝫ tñ h̄re ꝯmodi tatē iuris: nisi de ipā i pacto vel remi s sione fiat exp̄ssa mētio. ꝛ hic per eum.

verbum de san. episco. §. p̄sbyteros. vbi dicit quo cunqꝫ ti. Ad hoc pōt re-sponderi qđ nō dicatur quasi castrēse: nisi illud qđ ex officio vl' officij oc casione acquisitum est. vt. l. j. alle. ad instar ca-stren. de quo. s. di. tū est ꝛ de hoc satis probatur C. de silē. l. fi. Nec ob. l. C. de castr. pe. pals. q: de-b bet intelligi sꝫ p̄dictas leges: cū dicit proprio suo labore. sub adhibi-to seruiēdo principi vel parsimōia. subaudi par-cendo p seruitiū acqui-sita. si ergo mercādo ac-quirat vel ei detur a no-to nō est quasi castrense 5 nisi ille notus esset. col lega ꝛ simul essent. in-c xta. l. cū allegas. C. đ ca strensi pecu. mili. li. xij. ¶ † Quid ergo si eēt ad uocatus[a] vel mercator. Dic inspiciendum vnde acquisiuit si sciri possit alioqui recurrit ad con-tecturas vt dicet in simi li. j. eo. §. et not. in simili in. l. cum oportet. ꝛ aut. presbyteros. Dic q̄ spe ciale est in clericis: sed an illa aut. obtineat in coniugatis non videtur per. c. j. extra de cleri. cō iug. quod est verum in

eo qui priuilegiū impetrat ꝯ ius cōe. Sed i eo qđ e. t ius cōe: q: forte ex cle-ro vel occasione clericat⁹ acq̄siuit. vi cōtra cū illud. c. tollat priuilegiū. istud aūt nō vr̄ priuilegiū sꝫ ius cōe q̄ tales habeant quasi castrēse pec. cū quodā modo deseruiāt reipublice deo seruiē-do ꝛ orādo pro populo. vñ per iura an tiqua habebāt quasi castrensia saltē in rebus ex clericatu acq̄sit. s. vt. l. j. C. de sacrosan. eccle. ꝛ. l. cū le. Sed quid si ac quisiuerit non cōiugatus ꝛ postea cō iugetur. ꝛ ita nō gaudet priuilegio cl'i ciuilib⁹. extra de cleri. coniu. c. j. h. n. nunq̄d remanet totum ante quesitū quasi castrēse. ar. q̄ sic. in. l. fi. de ino. teste. ver. sꝫ veterani. ꝛ cogita si vel o per hoc. ¶ In gl. large[b] ibi cum opor nit de. l. eo tpe. i si. illa. l. obstat ad hu §. q: gl. dicit hic vel occasione pat ꝛc. ibi cum dicit. quoniam ma. p̄ro ac dic q̄ ibi nil contēplatiōe bo. fi. pos batur sed ꝑpter rem quā putabat eu posse dare quā dare non poterat: vn nil ei q̄rerit: sꝫ hic cū occasione pat datur vel ꝑpter rem que vere ius ci 5 ¶ † In ea. gl. in fi. dic vt ibi in gl. ¶ glo. quā habet in aduētitijs. in fi. vi multos alios casus[c]. C. de bo. que li aut. idē est dic vt ibi. ꝛ ad alios pōt dere alios in aut. de incest. nupt §. j. sen. pas. l. fi. de iur. do. l. vbi. de fide l. q̄uis. ff. ad treb. l. impator. itē si da ꝓprietas filio legat. ff. de vsuf. cui fundū. in gl. quid dicemus. in mili. est. C. de bo. q̄ li. cū oportet. Li ne: q: videt implicare cōtraria Primo em̄ dicit q̄ presumit qđ ha rit de bonis patris. ꝛ post dicit q̄ re rendū est ad cōiecturas. Dic tñ q̄ est veritas qđ p̄sumit de bonis pa habuisse eadē rōne qua vxor: q: ita cōmitteret furtū fili⁹ sicut vxor. j. de q̄ ex delic. §. hi aūt ꝛ facit ad hoc. C. colla. l. filie. Sed bene admittit p̄ tio in cōtrarium. probat autem dire si ponit q̄ fortuna laborib⁹ vel ala quisiuit: ꝛ si directo nō possit p̄ba ꝯiecturas q̄ hic nomitur. ꝛ p alias lıcet an sit industriosus vel non. quia si acq̄siuit de fructibus rerū

assignatarum p alimentis suis. Satis pōt dici q videat quesitū de bonis patris. ff. ad treb. l. balista. ¶ Itez quid si de pecunia patris vsuras q̄siuit. ¶ Videtur qd nō q̄ratur patri. ff. d do. inter vi. & vxo. l. fi. de verbo. signifi. l. vsura.
6 ¶ † In gl. ar. ctra. in fi. Pōt dici q onus cū emolumēto pecuniario potest esse causa honoris sed honor sine emolumento nō debet esse causa oneris [a]. ff. de leg. j. l. si fundum §. fi. cuz. l. seq. & sequen. in prin. & §. fi. ctingit tamē qñq q honor est sumptuosus. ff. d mune. & hono. l. honor muni ci. C. de cōsuli. l. nemini. negari tñ non pōt qn detrahat honori per rerū dāna p hunc §. p quē potest argui qd ille q plus expēdit in festo doctorat⁹ sui minus honoris habeat: habet tamē plus de vanitate. extra de mag. c. cū sit. in cle. & hoc nisi potens esset cui est honor large expēdere. l. nemini. s. alleg. item opponit cōtra hec verba. & quod honoris &c. ff. de adop. l. per adoptionē. sed ibi loquit d cogitatione extrinseca que non diminuitur ex transactione: sed honor persone videt diminui & libertas. vt hic.
7 ¶ † In glo. q semp. in fi. In hoc videtur mirabile: quia pater emācipando videtur plus iuris retinere in peculio aduentitio in quo minus iuris habet cum proprietas pertineat ad filiuz q in peculio profectitio cui⁹ proprietas pertinet ad eūdem patrē quod tamen emancipādo donare videtur. ff. de dona. l. donat §. pater. arg. C. de pecu. ei⁹ qui li. me. l. j. sed hoc cōtingit p pter. l. prouisionem que prouidit i peculio q pater adimere nō poterat. in alio aūt non fuit necesse puidere cū ipse adimere possit & totū ex eius depēdet voluntate: vt patet. d. §. pater. ff. de lib. le. l. post emancipationem.

1 ☞ Beneficiū nō confertur in inuitū.
2 Legatuz factū a domino seruo p prio an valeat saltem quo ad alimenta.
3 Pactū factum inter abbatem & monachos de certo modo viuendi debet officio iudicis seruari.

Item vobis. ¶ Super tex. ibi aut pmissione sub simplici sine interrogatione. vel ex donatione sine promissione. de dona. l. donatione e. §. perficiūt. ¶ † In glo. sic. ff. in fi. in hoc est cōtra: quia per se inuito regulariter. hic autem queritur: sed nō incommutabiliter [b]: quia resultare potest: vt ibi notat ff. de re. iur. l. inuito iunge. s. de his qui sunt sui vel alie. iuris. §. quodcunq. ¶ † Itē gl. scz ad suaz. in fi. glo. supponit quod valet quo ad alimenta. & tamen in §. illi dicit cōtra quod nō valet legatū etiam quo ad alimenta qñ pprio serno legatur: sed qñ alieno sic. sed potes dicere qd valet vt per officium iudi. compellat exhibere fm voluntatē testantis: vt. l. seruos. ibi eniz erant serui testatoris: & remanebunt in dñio heredis anteq tēplū esset extructū: & hoc videt dicere. §. ille. Et ideo dicit q si aliquid legetur vel donet alicui religioso q non potest habere proprium pro vestiario vel alia necessitate corporis qd valeat saltem qd possit officium iudicis implorare p. l. seruos. & qd in tali casu possit esse in iudicio q̄uis alr̄s nō posset et accedit quod not. in spec. de denun. §. j. v. priuata. ¶ † Item facit [c] q conuentio facta inter abbatem et monachos de certo mō viuendi vt de danda certa quantitate vini panis vel carniū dbeat p iudicis offi

a ¶ Oner. hodie fili⁹ emancipatus succedens cum suis quid seruare debeat vide per Ange. in fi. ij. col. in versi. et aduertas. vsq ad fin.

b ¶ Incōmutabilit. Idē Ang. tenet hic.

c ¶ Itez facit. Idē tenet h Ang.

ciũ seruari.⁊ de hoc plene extra de reg.iu.c. nõ est obligatorium.li. vj. in nouella Jo.an.

1 ☞Bonorum possessio si sit seruo delata domini iussus precedere debet vt seruus agnoscat bono.possessi. secus est in legato.
Et ibi vide que sit ratio diuersitatis.

Sz si seru⁹.

1 ¶†In gl.no.ibi cum allega.rem ra.ha.l.pe. ff. de bono.pos.l.iij.§.acq̃rere.que aũt sit ratio diuersitatis no.C. qui ad. ad bo.pos.l.j.quia aditio est de iure ciuili sm̃ quod curatur de patria potestate.sz de iure p̃torio non curat͛ de patria ptãte.ideo in bo.pos. q̃ est de iure p̃torio solẽnitas iuris nõ attẽdit͛:sed sm̃ hanc rõnẽ ita paruz deberet curari de ratificatione q̃ tñ est necessaria:vt ita ptz.¶Preterea hec ratio cessat restitutione hereditatis seruo facienda.Quare dic ꝙ ꝑ additionẽ d̃finitiva care hereditas ⁊ actiones directe acq̃runtur.⁊ iõ dz esse ⁊ fieri certa nec suspẽdi põt.nec sub incerto fieri.vt.l.eũ qui §.fi.ff.de acqui.here. ꝙ fieret si sine iussu posset adire:q2 si dñs nõ ratificaret nihil esset actum ff.ad trebe.l.qui ita.§.j. sz ꝑ bo.pos. ⁊ restitutionem ex scausa fideicom. facta nõ acq̃rũt͛ nisi vti
a les actiões ᵃ vt patebit j.de fideicõ. her.§.restituta.he aũt vtiles pos=

a ¶Utiles actiones. Uel dic sm̃ ange.q2 ex solo a to sit aditio: et eius cui q̃ritur aius req̃rit͛: iõ maior adhibet͛ solẽnitas. vni⁹ em̃ aius alterius cẽseri non põt: in aliis p̃o req̃ritur vt͛ agnitio coram iudice vel factum restituẽtis.

sunt eẽ in suspẽso cũ ꝑ bo.pos.seu restitutionẽ ius hereditariũ qd̃ ĩhreret ei sib⁹:⁊ ꝑ qd̃ heres fingit͛ vna ꝑsona cũ defuncto non q̃ratur:nec fiat verus heres.ideo ratificatio in his valet.ff.de bo.pos.l.ij.vnde magna differẽtia est in iure ipsius rei:⁊ cõmodo seu vtilitate ipsi⁹.⁊ ideo vides ius vsufru.nõ posse cedi:⁊ tñ cõmoditas eius põt cedi.ff. de vsufru. arboribus.§.vsufructuarius ⁊ ibi not.¶In ea.glos.in fin. imo non consensu serui.j.in glo.⁊ not.plene in.l.seruo inuito.

1 ☞Dñium quare q̃ritur dño ignoranti ⁊ nõ cã vsucapiẽdi cũ idẽ sit indici...

Nõ solũ.

¶In gl.j.iuste.vi. ibi.ff.de acq.pos. seruus.¶In gl.etiã in fi.vide.ff.de acqui.pos.l.j.§.itẽ acq̃rimus.⁊ qd̃ ibi
1 dic ibi.¶†In gl.l reb⁹.in fi.ff.p... l.iij.§.celsus.sed q̃re dñiuz acq̃rit͛ ignorãti dño:vt.§.item nobis.⁊ nõ cã vsucapiendi cũ sit idẽ iudicium de vtro ff.de publi.l.sunt ⁊ alie.§.fi.⁊.l.eas. de z̃hẽ.emp.l.clauib⁹.põt rñderi per que notantur in.d.l.ij.ff.pro solu.
1 ☞Seruus in quo q̃s habet vsumfructum si fuerit institutus heres cui iussu adire debet hereditatem: an domini an vero vsufructuarij.
2 Liber homo ab alio possessus an possit sibi ipsi querere possessionem.
3 Fructuarius an possideat seruũ in quo habet vsumfructum.
Adde ad idem nu.4.
5 Fructuarius an possit prescribere rem qua habet vsumfructum.

Dehis aũt.

¶Sup tex. adiiciatur ... acq̃ritur sup tex.bona fi.ibi cũ dic ... num.l.alienũ.⁊ nõ loquit͛ de libero ... mine bo.fi.pos.q2 ille vsucapi n...
1 vt no.s̃.e.in p̃n.¶†In gl.nisi c... tiõe.l fi.sz adhibit iussu dñi q̃ f... rio restituet cõdi.sine c...:vt no.c... q̃s mihi.in p̃n.⁊ si dñs iubere n... coget͛.vt ibi no.ff.d̃ vsufr.l.si fun... dã aũt vt Jac.de ra.hoc improbat d.l.si q̃s mihi.arbitrãtes iniquũ q̃ cogat͛ iubere.⁊ se ꝑ ꝯsequens one hereditariis implicare ⁊ creditoribus

obligare & maxime in hoc casu quo fieret trãslatio actionũ p se p quibus.ff. ad treb.l.q ita.§. etiã. sed dicunt q dñs debet ɔsentire: & seruus debet fructuario iubente adire.vt.l.liber homo.ff. d acq.re.do. Verior videtur opinio glos. Nec ob. qd obijcit qd iniquũ esset &c. qr hoc casu ipe dñs non vr fieri heres cũ tñ iubeat ad vtilitatẽ alteri9. ff. de reg.iu.l.non vult. Sed huic responsio ni.ob.ff.so.ma.l.seru9 dotalis. Sz posset dici q ibi dicit nõ qd iubẽdo obligetur.sed vt eius sollicitudini consulatur vel transferuntur omnes actiones in fructuariũ sicut in fideicom. vniuersalem.& dñs iubens nullũ commodum consequitur siue damnũ.ff.ad trebel. l. nam qd liquide.§.qui cõpulsus.j. de fideicõ.here.§.sed etiaz.Et dic q in dubio seruus videtur institui cõtemplatione fructuarij si instituendo fiat mentio de eo.C.de iur.deli.l.cum aliquis.

2 ¶ † In glo.propter possessionẽ.ibi cuz allegat.l.sic eueniet. Sz an mihi querat possessionẽ.Dic plene.ff.de acqui. posses.l.j.§. sed nec p eũ.in tex.& i gl. iuncto qd no.eo.tit.cum heredes.§.itẽ quero. ¶ In ea.glo.ibi cum,dicit.item põt dici. hoc posset esse verum vbi iussus non interuenit:qr tunc nõ videt si

a bi velle acquirere* in dubio. vt not.ff. de acquiren.hered.l.qui aliena.§.j.Et põt distingui:qr aut adijt necessitas et nulli qrit:siue sciret cõditionem suã siue ignoraret.ff.de acq.re.do.l.liber homo.p pe fi.Fallit.C.de iu.deli.l.cũ aliquis.¶ Aut spontaneus.& tũc aut habuit ppositũ sibi querendi & querit sibi:sed dño restituit si eius cõtẽplatione fuit institut9:vt.d.l.liber homo. aut non habuit ppositum sibi querendi:& tunc nulli. Aut dubitatur de pposito. tunc aut iussus pcessit.et non videt habere ppositũ. Aut non & videt habuisse.& hoc si sciat conditionem suam.ista tamẽ fallũt in.l.cum aliquis.& hoc potes colligere ex hisq hic notant.& l.l. liber homo.de filio vide.ff.de acq.he. hui9.§.si is q.tñ multũ immutatũ est i fi

3 lio.in.l.cũ opz.C.de bo.q li.¶ † In gl. l.ciuiliter intellige ergo.ll. que dicunt simpliciter q nõ possidet fructuari9.ff.de acqr.re. do.l.acquirit.§.fi. de preca.l.certe.§. is qui ad exhi.l.celsus.§.iul. quoruz le.l.j.§.qd ergo. sm hãc gl.qd veruz est ciuiliter sed naturalr sic sm ius vtẽdi fruẽdi quasi possideat ciuilr.& ita vr notari.ff.de vi et vi ar. l. j.§. deijcit.ex qui.cau.ma.l. ait pretor.§.ei q.& p hũc §. et p.l.acquiritur.§.fi. consueuit dici q naturalis possessio non est apta: nec sufficiẽs ad causandã vsucapionẽ seu pscriptionẽ.& ad hoc quotidie allegat. ¶ Sed sz docto.vr qd emphy. vasalli et coloni ad nõ modicum tps nõ pscribunt qui tñ possident naturaliter. vt cõsueuit dici. ff.de acqui.posses.l.iij.§. ex ɔrio.vt ptz:qr vasallus eqparat fructuario. in feu.in quibus cau. feu. §. huius q tantum possidet naturaliter: vt est dictum.Et tñ cõstat de cõtrario qd vasallus prescribit i feu.si de feu. cõtro.fue.c.si qs p.xxx.annos.& ptz in feudo vectigali.ff.de dam.infec.l.si finita.§.si dvectigalib9. ff.de pub.l.cum sponsus §. in vectigalibus. absurdũ enim esset dicere q emphyteote & aliqui soluunt pensionẽ ad ppetuum nõ pscriberent. Ad hoc põt dici q sunt nõnulli qui simpliciter detinent rem nihil pro suo iure ipa sibi vẽdicãtes. vt coloni ad modicã rẽ depositarij. vñ tales dicunt naturalr possideant

a ¶ Velle acquirere. Idem hic Angel.qui tenet hic p omnia.

ſſidere.ff.cõi di.l.cõi di. §.neq;.⁊ tales nullo mõ p̃ſcribũt: nec talis natu ralis eſt apta ad vſuca= pionẽ. C. cõia de vſuca. l.j.§. quinimmo nec ta= libus datur vnde vi: vt
4 d.§.deĳcit. ¶†Sʒ ſunt quidam qui aliquod ius vendicant ſibi in re rõ= ne cuius eam tenẽt ⁊ il= lud ius pro ſuo habent ⁊ quaſi poſſident perpe tuo: vel ad vitaʒ vel ad tempus non modicum et hec poſſeſſio cenſetur habere aliquid ciuilita= tis.et ideo ſufficiens eſt ad parandam vſucapio nem ſeu preſcriptionem ſm qualitatem iuris q; poſſeſſor in ea ſe iactat habere: vnde vaſallus et emphyteota et vecti= gales dicendo ſe tales confitentur ſe non eſſe directos dominos rei: ſʒ vtiles. vnde reſpectu dominĳ directi nihil p̃ ſcribũt: nec contra ipſos dños: nec contra alios. immo illo reſpectu na= turaliter tantũ et nuda naturali poſſidẽt: ſed re ſpectu vtilis dominĳ.et vt tales ſicut ſe dicũt vñ p̃ſcribunt ⁊ rẽ poſſident naturaliter. ⁊ illa natu= ralis habet tñ ciuilita= tis qđ parat ⁊ cauſat p̃= ſcriptionẽ ſi ex qualita= te iuris res ipſa p̃ſcribẽ da ſit ⁊ tenẽda ⁊ explicã da p manutenẽtẽ.⁊ pa= tet qđ talis poſſeſſio ha= beat aliqđ ciuilitatis: q2 ẽtens retinet eã aĩo ſi cat ciuilẽ.⁊ iõ reuerten= di daᵱ interdictũ vñ vi. a. vt ptʒ.ff. de vi ⁊ vi.l.iĳ. §.vnde vi.Sed ſm hãc

a ¶ Dic plenius. Quia hic eſt longa diſtinctio an p pcuratorẽ q̃rat dñium ſiue poſſeſſorium. melius eſt remittere ad Angel.hic in tẽ. in gl. poſſeſſionẽ vſq; ad fin. titu.

doctrinã vr̃ qđ vſufru.qui poſſidet na turaliter rẽ predicta naturali preſcri bat eã qđ eſt aperte falſum: immo nec ipſe vſufructus põt p̃ſcribi: vt conſue uit notari.C.de p̃ſcri.lõg.tẽp.l.fi.in fi.
5 ¶† Ad hoc dicas q; vſuf u.nõ p̃ſcribit rẽ nõ ꝑpter defectũ poſſeſſiõis.ſed q2 ad hoc nõ tẽdit.etenĩ vſuf. nihil cõten dit: nec ſe iactat habere in ꝓprietate rei vtili vel directa de natura ⁊ q̃litate vſufruc.ideo nil p̃ſcribit de proprieta te.ſecus de ſupradictis ⁊ tenent tanq̃ domini vtiles rei.⁊ hoc vult dicere tex. cum dicit.quia non poſſidet ſub ꝓprie tatem rei pro ſuo. Et poſſet dici quod illud qđ dixi.ӡ.de vſucapio.§.qđ autem in fin.magne glo.non optinent in his caſibꝰ: vʒ quod naturaliter poſſidens ita demum incipiat preſcribere cũ ab ſens deſierit habere aĩm deſinẽdi poſ ſidere: q2 illud intelligit de illa natura li q̃ non eſt apta nec habilis ad p̃ſcri ptionem. Iſta autem eſt apta habilis et ſufficiens.vt.ӡ.dictum eſt.

☞ Liber homo ab alio poſſeſſus q̃ ei acquirere poteſt.

Non ſolum. ¶ In glo. de tribꝰ. ... quid ergo de libero homine. ¶† Dic plene.ff.de acquiren.poſſeſ.l.j.§.ſed per eum.eodem ti.l.cũ heredes.§.i quero.vnde ex re ⁊ opa acquirit poſ ſori bene fi. ſicut ſeruus alienus bona fide poſſeſſus.extra rem ⁊ operam ſi ipſi vel poſſeſſori ſm intentionẽ quã habet: ſed tunc non vt poſſeſſus: ſed vt quilibet extraneus. eodem tit.l.ſi me in vacuã.§.fi. ¶ Sed qđ ſi ſeruus ali nus nõ poſſidetur a me: vult tamẽ mi hi querere. Videretur quod poſſit poſ ſeſſionem querere mihi. ⁊ videtur no tari.eodem titu.l.pompo.§.ſi lib... hec faciunt quod religioſus emans ... na. poſſit acquirere poſſeſſionem a... ſi hoc gerat in animo.

☞ Procurator an poſſit acq̃rere do dominium ⁊ poſſeſſionem.

Ex his. ¶† In gl.C.de acq.poſ. in fi.dic plenius.e.ti. l.j.§.p pcuratorẽ.vñ vr̃ diſtinguen. an nõ habuit mandatũ an habuerit.

si habuerit aut vterq3 gerebat in aio ꝛ
mihi q̄rit. aut neut aut alter: ꝛ si alter
aut tradēs aut accipiēs. ꝛ sic accipiens
distingue inter dn̄m ꝛ possessionem vt
potest colligere ex his q̄ ibi notant et
ibi scripsi. Sz q̄d de seruitute p̄diali
vr̄ idem. ff. de castren. pecu. l. ex castrē
si. cōtra. ff. cōi predi. l. proprium.

¶ De testamentis. Rubrica.

¶ hec rubri. continuat in tex. s. titu. j.
§. fi. Et no. q̄ diuersis modis rubricat
hec materia. ff. C. ꝛ hic. hec tn̄ plenior
est: ꝛ hic fit diuisio rubrice vt meli⁹ ca-
piatur materia per iuuenes. ꝛ eodē mo
do fit in codice.

1 ☞ Testamentū dicitur quasi argute
inuentum.

2 Testiū p ese libram qualiter fiebat.

Estamentum.

1 ¶ In gl. ponit. ibi quasi ar
a gute inuentum [a] sic alludit
vocabulo. ff. de acq̄r. pos. l. j.
s. de dona. §. est ꝛ aliud. ¶ In ea. glos.
ibi ꝛ fm̄ hoc codicillis ꝛc. non tn̄ ad ve
ritatem est testamentū. C. de codi. l. fi.
Et idem de quolibet legato siue fidei
cō. dic plene, ff. e. l. j. ¶ In fi. glo. op. cō
tra distinctionem. ꝛ solue. d. l. j. ¶ Item
op. q̄ ꝑius sit institutio nō est testm̄. ff.
de leg. ij l. codicillis. §. fi. sed dic q̄ ibi
non recipit vt heres directus ꝛ verus
testamentarius vel solennis. vt ibi no.

b ¶ In gl. vt. C. in fi. dic q̄[b] bonū ē scire
breuiter veteris iuris scientiā non one
rosam nō plixam: sed si esset plixa ad c
sciendum non: ꝛ maxime si p ei⁹ scien
tiam introducamur ad pfecti⁹ sciendū
nouū vel ad melius iudicandū: q̄ for
te ideo correcta sicut dr̄. ff. de pig. cum
eman. in rub. ꝛ facit cōtra multos q̄ nō
studēt iura antiqua ꝛ correcta negli-
gunt. ¶ In gl. prima bone. in fi. dic. ff.

2 de ver. signi. l. bissextum. ¶ In gl. pro
prium. in fi. immo fm̄ Jaco. ꝛ P. et. per
es libratum seu estimatum: quia testa
tor emancipabat filios ꝛ heres instim
tum emebat bona a testatore pro modi
co: ꝛ erat ibi quidem q̄ librabat: id est
estimabat ꝛ modice. ꝛ sic heres detine
bat. ꝛ h̄ fiebat vt heres teneret firmius

a ¶ Argute inuentum. Ethymologia est
vocabuli a qua si non ab euētu: sed ab
essentia vocabuli licitū est arguere ne
gatiue non autem affirmatiue fm̄ Ra
pha. vel fm̄ cōem opi. dic q̄ non valet

quia fortior ē causa non
lucratiua q̄ȝ lucratiua.
C. de iure delib. l. fina. §.
licētia. de impo. lu. des.
l. vna. Uł dic q̄d quando
pater habebat filios in
potestate debebat eos
emancipare anteq̄ȝ te-
staretur: quia viuente
patre filij sunt quasi do-
mini. vt. l. in suis. ff. de
libe. ꝛ posthu. ꝛ ideo vt
testator esset magis ple
ne dominus debebat e-
mancipare. modus autē
emancipandi erat anti-
quitus per imaginarias
venditiones. vt. §. pre-
terea. hic allega. ꝛ d̄ ista
imaginaria venditione
loquitur hic secundum
ipsos. ꝛ scdm̄ hoc glos.
non bene exponit fami
lie. i. hereditates immo
debet recipi proprie fz
hunc intellectum nihil
ad nos hoc scire non p
ficit. ¶ In gl. si non po
test in fi. immo si ali⁹ no
minet [c] ꝛ ipse approbet
sufficit vt no. in. l. iube-
mus. ꝛ hoc verū nisi in
casu quo non posset arti
culate loqui. vt ibi pa-
tet quod est notabile. ꝛ
vide in Specu. co. titu.
versi. q̄ si is. ¶ In glo.
est aūt tenor in fi. sed il
lud correctum est: vt no
ta. s. proxime.

argumētū
ab allusiōe
vocabuli in
noībus p-
prijs sed i
appellati-
uis sic si nō
habeāt dif
finitionem
vł habeāt
ꝛ cū ea cue
niat allu-
sio: secus si
discrepet:
q: tunc sta-
m⁹ diffini-
tioni: vt hr̄
ff. e. fm̄ an
ge. hic.

b ¶ Dic q̄
Idē h̄ are.
post Jo. fa.
in. iij. co. in
p̄n. s. i. gl.
sed vt.

c ¶ Nolet.
Immo suf-
ficit q̄ iter
roganti an
velit talem
eē heredez
vel ita di-
sponere: vt
corā eo ꝛ te
stib⁹ legit
notari⁹ re-
spondeat q̄
sic. vt p. An
ge. h̄ i. iij.
col. in me.
in versi. in
gl. testium

ꝛ an ꝛ qn̄ valeat testm̄ factum a balbu
tiente: vel penitus non loquente q̄ soli
tus erat articulate loq̄ vide p arc. hic
in fi. iij. co. ver. q̄d si fiat testamentum

1 Signum et sigillum idem sunt.
2 Sigillo quando sit credendum.
3 Sigillum autenticum quod dicatur: et qn̄ ei sit credendum: et quorum sigilla dicantur autentica.
4 Litere facte sub sigillo: an faciāt fidē si non sint facte de consensu vtriusque partis.
5 Testamenta sunt secreta propter duo principaliter.

1 **Possunt.** ¶ † In gl. s. habēte. i. si. not. q̄ signū et sigillū idē sunt. Nā qd̄ antiquitus dicebat̄ signū hodie nominatur sigillū: vt notat̄ in Spe. de pba. §. videndum. ff. C. et videtur per hāc gl. qd̄ non possit sigillari aliquo signo vel sigillo: nisi hēat characterē: vt p. d. §. signū. ¶ Sed quid ideo cas characterē. Et certe tex. vr̄ dicere quodcūque suum vel alienuz. in §. signū aūt. vt si habeat imaginē illius cuius est: vel arma: vel nomen vel alium characterē quēcūque vel alterius imaginē cuiuscūque. Sz ob. ex̄ de fi. instr. c. inter dilectos. vbi videtur expressum qd̄ habet suspectū: qr̄ nō imaginē illi9 cuius dicebatur: sed aliā pferre videbatur. s. imaginē. ¶ Ad hoc potest dici q̄ in materia in qua sum9 sufficit signare sigillo qd̄ non habet propriū characterē signantis. et ratio est: qr̄ in his sigillis q̄ apponūtur in testamentis nō adhibet̄ fides plena. Sed solūmodo apponuntur ad finē qd̄ testes ipsos recognoscātur et ipsis recognitis attestētur. ff. quēad. testa. ape. l. si quis ex signatorib9. et videbis. j. eo. §. sed cum aliquis: sz in cōtractibus et in omnibus casibus quib9 fides adhibetur sigillo tanq̄ autētico est secus. ibi enim requiritur q̄ habeat characterē illius cuius est sigillū et nomen vt in pn̄io. ¶ Quid ergo dices de his qui sigillāt cū lapidib9 israeliticis vbi sunt sculpte vel ignote imagines bestiarū vel diuersorū characterum. Satis potest dici q̄ talibus sigillis nō eēt credendum. nisi lapides essent impressi in auro vel argento in cui9 circūferētia esset nomē sigillātis p. d. c. et per. c. ij. e. ti. sigillū enim debet cōtinere nomen sigillantis. C. de aqueduc. l. decernimus. §. vniuersos. de meta. l. j. ff. de aur. et argē. le. l. quintus. §. si aurum. Et hoc verū nisi probaretur qd̄ tali sigillo vteret̄ tanq̄ publico et autentico: vbi erat persona autentica vel si priuata q̄ vteretur eo cōiter vbi agitur d̄ fide facienda contra illum cuius est iuxta. l. si procuratoris. ff. de procur. tunc enim videretur sufficere: qr̄ vsus multum in talibus attenditur. extra de appel. c. significauit. de fide instr. c. cū dilectus. facit ergo fidē sigillū siue habeat proprium characterem siue alienū. op9 est tñ quod probet̄ quod tali vtitur apponens. Sed quid si litera hoc ptineat. Verbi grā. in lr̄a sigillata scriptuz est. Ego talis tale signuz cū tali charactere apposui quo vtor. non vr̄ adhuc sufficere quo ad fidē faciendam: nisi aliter adminiculet̄. vt dictū est: qr̄ quicunque scriptor posset hoc apponere: et alio sigillo: vt dictū est sigillare. et esset apta via fraudibus patēter. ¶ Sed quid si alieno sigillo sigillauit: et h̄ exprimat in litera. ¶ Videt̄ hic expressum qd̄ valeat litera. Et faciat fidē. Sed pōt dici cōtra: qr̄ nō facit fidē: nisi probaret̄ per testes quos apponi fecerit: et hoc dico ratiōe qua supra. quinimmo possit dici q̄ cōtra eius pbaretur qd̄ fecisset apponi qd̄ nō faciat fidē nisi cōtra scipsum. nā ad hoc qd̄ scriptura sit autentica et faciat fidē requirit̄ qd̄ habeat formam videlicet subscriptionis et signū tabellionis. vel sigillū autēticum. et quo ad hoc parificantur instrumentū publicū et litera sigillata: vt ptz. d. c. ij. de fi. instru. sed instrumentum de manu vel signo alterius cōsignatū non valeret. vt ptz in aut. de tabel. §. nos autē. ergo sigillū alienū nō facit fidez. vt §. signū. s. alleg. et i3. §. ver. sed alieno loquitur in alio casu quem prediri. immo plus credo q̄ cōtra eius credatur litere sigillate vel de cōsuetudine vel de iure qd̄ nō crederet̄ ipsi sigillifero: nisi ostēdat̄ litera sigillata. ex̄ de pba. c. cū a nobis. C. de arbi. l. ne in arbitris. Vel forte posset dici q̄ si habēs sigillū autenticuz faciat apponi illud sigillum autenticum in absentia ppriū faciat fidē: sec9 si pub

tum:vt.ɔ.eo.tit.de tabelli.§.vt tamē.ꝛ
facit qđ scripsi de attili.tu.§.nos autē.
ꝛ sic potest intelligi extra de offi.ordi.
ca.ij.li.vj.ꝛ vide ibi per Archid.q̄uis
posset dici ꝙ ibi facit fidem in facto il
lorum qui faciūt apponi quo casu sine
dubio facit fidez. Sz in facto mere ex
traneo posset esse vera opinio quā p̄di
1 xi.¶†Et no.ꝙ creditur sigillo seu lite
re sigilate. Super hoc tñ dicꝙ aut est
priuatū:ꝛ tūc non creditur:nisi contra
priuatū.C.de re.ali.l.ij.de ꝓba.instru-
menta.ff.de ꝓcura.l.si ꝓcurator absen
tem:aut est autenticū:ꝛ fuerūt opinio.
Nonnulli dicunt ꝙ vni nō credit̄ sz plu
rib⁹:ꝛ ꝑ hoc Archi.extra de ele.vt cir
ca lib.vj. Alij ꝙ vni soli creditur:ꝛ de
hoc in Spec.de ꝓba.§.fi.ver.x.Veri⁹
videtur ꝙ vni credat̄:dum tamē sit au
tenticū:qꝛ iura q̄ de hoc loquunt̄:nō di
cūt sigilla in plurali:sed sigillo in sin
gulari:vt ptz.d.§.ij.extra de fide instr.
de offi.or.c.ij.de sen.excom.c.cum me
dicinalis.lib.vj.de ꝓba.post cessionez
in antiquis. Sed quid si litera cōtinet
ꝙ duo sigilla debeant apponi ꝛ nō fue
rit appositū:nisi vnū illud tñ est autē
ticū:an faciat fidem. Nō,vr̄ ex quo cō
trahentes vtrūqꝫ apponi voluerūt ad
hoc se quodammodo astringentes.ex
tra de ꝓba.c.lz. Sed dicas cōtra.C.de
testa.l.testm̄.ꝛ in.c.lz.astrinxerat se ex
presse.vt ibi notatur. extra ꝺ rescrip.c.
3 ij.¶†Sed quid vocas autenticū. Sa
tis pōt dici ꝙ sit autēticū sigillū cuius
a libet ordinarij[a]:ꝛ etiā acta facta corā
ipsis faciunt fidē sicut si corā tabellio
nibus in forma publica redacta essent
C.de sacrosan.ec.iubemus.§.his quoqꝫ
iudicibus.de ma.vin.l.ij.de pac.l.pa-
cta nouissima.de testa.l.olim.ꝛ.l.sanci-
mus.sed ob.extra de fide instru.c.cuz
dilectus.vbi videtur sigillum regis de
mū fidem facere si ꝯsuetudo terre hoc
habeat innuendo ꝙ non aliās:sz pōt di
ci ꝙ ibi loquitur de instrumētis nō de
literis sigillatis:vñ iudex ordinarius
non posset creare tabelliōes publicos
ꝛ tamen habet sigillum autenticum vt
premisi.¶Itē dic ꝙ sigillo cuiuslibet
persone creditur in his que ad ei⁹ offi
cium spectant.ꝛ iō credi
tur sigillo exequentis
citationem et cuiuslibet
commissarij in negocio
ei cōmisso:et cuiuslibet
domini iurailis:si asse-
rant se emptorē inuesti-
uisse de rebus censuali-
bus venditis:et ita no-
tant doc.maxime. Inn.
lz talia non ponāt exem
pla.extra de fide instru.
c.j.de ꝓba.c.qm̄ contra
falsaz.sed nunq̄d opus
est subscribere nomina
testium in literis sigil-
latis sicut in instrumen
tis publicis. ¶Videtur
expressum ꝙ sic.vt in.c.
cuz a nobis.extra de te
sti.videtur contra.C.de
dona.l.in donationib⁹
si bene inspicias decre
talem cum a nobis.pa-
rum facit fidem:qꝛ ibi
nō dicetur qđ facit fidez
sed ꝙ tale scriptum non
est tante autoritatis.q̄n
duoꝝ vel trium bonorū
testium debeat testimo-
nium preualere: in his
tamen sunt consuetudi-
nes patriarum potissi-
me attendende.vt.c.cuz
dilectus.de fide instru.
¶†Sed posset dubita- 4
ri an litere facte sub si-
gillo faciant fidē si non
sint facte ꝛ requisite de
consensu vtriusqꝫ ptis.
Verbi gratia.si petij li-
terā mihi fieri sub sigil
lo de aliquo ꝯbo omisso
vel de aliqua obligatio
ne vel alio negotio in
quo vtraqꝫ pars nō con
sentit:an debet fieri et
an facta fidē faciat. De
instrumēto publico non
videtur dubium:tamen
idem de litera sigillata

a ¶Ordi-
narij.vtruz
aūt sigillū
ep̄i ꝓbet vi
de do. Fel.
i.c.post ces
sionem. in
ij. col. ver.
prima con
clusio.de ꝓ
ba.ꝛ ibi in
prin. vj. co
lū.ver. sed
est aduer-
tendum.de
his q̄ sunt
requisita si
signum pro
bet.

⁊ ita videtur tenere. Inn. extra de fide instr. c. j. ⁊ in rubrica. ꝑ quo. c. cū medicinalis. de sen. excō. lib. vj. de offi. ord. c. ij. Itē nota ꝙ in fide faciēda ⁊ exhibēda sigillo sunt multū attēdēde ꝑsone sigilliferoꝝ. ⁊ illoꝝ ad quoꝝ relationē sigillat. vñ si sint ꝑsone faciles ⁊ que indistincte signant ⁊ sigillāt q̄ offerunt eis: nō est adhibenda fides oīno vt. c. cum dilectus. de fide instru. ⁊ facit ex. de iureiu. in. c. ne romani. in cle. ibi cum dicit magno sigillo ⁊c. Ubi innuit qđ magis creditur magno sigillo q̄ minori: q̄ diligēti⁹ obseruat. ¶ Sꝫ q̄d si sigillū sit ignotū, forte es in partib⁹ alienis. Inn. videtur dicere ꝙ nō facit fidem in arduis negocijs: nisi formet super hoc sed in modicis sic Spe. non admittit tales opiniones: nisi ꝑducēs esset persona suspecta. vide qđ scripsi. C. de epis. ⁊ cle. l. si qua per calūniam. ⁊ qđ no. ex. de ꝓcura. c. j. hec de sigillo dixisse sufficiant. ¶ In gl. hac ratione. in fi. horum opinio nō videtur rationabilis: sed tamen hoc dicebant adherē-
5 do textui. ¶ † In gl. etiā lintheū. in fi. debes scire ꝙ nonnulli testant ⁊ nolūt ꝙ quisq̄ sciat qđ in testamēto ꝯtinet: vt. l. hac cōsul. C. eo. Et est valde cautū ꝓpter duo. Primo ne illi qui sperāt habere emolumentum ex testamēto ꝓuocentur ad odium si nullum emolumentum ibidē capiant vel si exheredant. ¶ Secūdo ne illi quib⁹ datur legatur vel si instituuntur captēt vel procurent mortem testātis ad finem qđ nō mutet testm̄. vel vt citius capiant quod se habituros spectēt: sicut de quodam vicino meo fuisse dudum factum audiui. modus autē iste testandi traditur. C. e. l. hac ꝯsul. Dic tū apertius. nam p̄mo scribes testm̄ per te si velis quod null⁹ sciat vel per secretariū tuum si magis velis; nam in hoc est correcta. l. iubemus. C. eo. per auten. ibi positam. deinde vocabis testes ⁊ dices in eoꝝ p̄sentia qđ hoc vis fore testamentum tuū: ⁊ rogabis qđ sint tibi testes. ⁊ si ꝑ te ⁊ manu propria scripseris ⁊ hoc continetur in cedula non est opus qđ plus facias: sed si non, oportet qđ subscribas si scribere scis: si nescis oportet adhibeas qui subscribat: et in hoc corrigitur. l. hac cōsultissima. in parte per l. cum antiquitus. C. eo. in fi. ⁊ in parte ⁊ post facies testes subscribere in eodem tempore ⁊ instanti. ⁊ poterit talis esse subscriptio vbi per te subscribes. Ego talis volo esse huiusmodi chartam testamentum meum: ⁊ sicut in ea est scriptum testatus sum: ⁊ subscriptio testium debet esse talis, ego talis vocatus et rogatus in testem ad testamentum talis quod hac cedula continetur mea propria manu subscripsi ⁊ tali signo signaui. ⁊ hoc satis patet in. l. hac consul. ⁊ melius. ff. eo. l. penulti. Et fiet sic quia recipies satis de pergameno: ⁊ in prima parte scribes totam ordinationem tuam: ⁊ plicabis in rotulo: et plicato rotulo remanebit tm̄ de pergameno quod possint fieri subscriptiones: ⁊ quando fuerint facte plicabis totam chartam: et in quadro sicut plicantur bulle romane curie. ⁊ inuolues in panno seu lintheo: ⁊ illud lintheuꝫ sit ita large quod possint poni chorde ad latera ⁊ de subtus que transibunt per lintheum: ⁊ illis chordis pendebunt sigilla et erit bonum si ponuntur duo sigilla ad quodlibet latus: ⁊ de subtus tria. si non habeas lintheum pones in rotulo totum et recipe chordas vel liceas de pgameno quas perforato pergameno figas per vltimā superficiem rotuli: ⁊ claudas cum sigillis et sicut de consuetudine clauduntur attestationes testium. Et q̄uis iure nō caueatur bonum erit subscribere diem ⁊ locum. de hoc no. Azo in summa. an ita clare vide ibi. Sed an debeat fieri mentio in subscriptiōe vbi alieno sigillo sigillatur nō reperitur iure cautum. tutius tamen erit si fiat.

1 ☞ Mulier est corruptibilis et varia ideo non potest esse testis in testamento.

Adde ad idem numero. 2.

3 Religiosi mendicantes an possint esse testes in testamento.

4 Testis an possit esse in testamento: qui testari non potest.

a **Testes autem.**[a] ¶ In gl. passi
ue.in fi.vult dicere gl.quod is tex.vult
dicere quod illi possunt esse testes qui
possunt facere testamentum vt bona sit
exceptio rc.sed certe hic nulla videtur
exceptio:immo est additio diuersoruz
casuuz:vt patet ex serie tex. Item prz:
quia aliqui sunt casus qui concordant
cu rubrica:qr impubes non dicitur fa=
cere testamentu:nec ipse dicit.r idem pe
furioso. Preterea non curas an actiue
vel passiue recipiatur.de his tamen vi 2
1 debis plenius.ff.eo.l.cum lege. ¶ † In
b gl.i alle.s.ibi timor falsitatis[b]. Est enim
mulier corruptibilis r varia.vt no.in §.
mulier.pro quo.C.de inoffi.test.l.filia
morbitate.r de instit.r substi.sub cdi.
fac.l.reprehendenda. Item qr varium
r mutabile semp profert.extra de ver.
signifi.c.forus §.fi. Sed ille §.videtur
expresse contra glo.hanc.quia ibi videt
concludi expresse q mulier non possit
esse testis in aliquo negotio:glo.ibi di
cit q potest esse testis i ciuili nisi in te
stamento:sed in criminali non per.d.
c.de iure canonico:sed de iure ciuili co
ceditur qd possit in criminali. Sed vi
detur q etia de iure ciuili possit repel
li in criminali.qr si no pot esse testis in
testamento propter ponderositate ne=
gotii vt hic multominus in causa crimi
nali.vbi de ponderosiori negotio agit
ff.de pe.l.in seruorum.§.fi.quia corpora
rc.C.de sacrosan.ec.l.sancimus. Et hoc
fortificat:qr nos videmus quod pubes
quicunqz potest esse testis in testamen
to.r tamen in criminali non pot nisi sit
maior.an.xx.ff.de testi.l.i testimoniu.
in fi.etenim in criminalibus pbationes
debent esse luce clariores.C.de proba.
sciant. Satis posset dici q possit esse te
stis in criminalibus de iure ciuili.ff.de
accusa.l.ii.de adult.l.si postulauerit.§.
haberi.r tn in testamento no pot esse te
stis:vt hic. Et est ratio:qr in testamento
possunt bene alii pro voto adhiberi r re
peri.r est in ipso testatore quos adhibeat
no sic in maleficio vbi delinques no vo
cat testes qn delinquit:ideo ne proba
tionu facultas angustetur mulier ad=
mittitur. ¶ Sed cur non
ita pubes minor.xx.an.
admittitur in crimina=
li sicut mulier et quare
admittitur in testamen=
to melius q mulier. Re
spondeo ad primum:qr
minor non ita perfecte
de vno negotio et eius
circustantiis iudicat si=
cut mulier perfecte eta=
tis:vt.l.qui.ff.ex quibus
cau.ma.§.eade. ¶ † Ad
secundum respondeo q
mulier est vaga r insta=
bilis:vt.s.dictum est in
testamentis aut vt pluri
mum plures articuli co
tinentur quo sensus mu=
lieris vagus et mutabi=
lis capere no possit faci
liter:et si caperet facilr
narraret quare non ad=
mittitur in testamento.
¶ Preterea testificari in
testamento est quoddam
officiu r fere publicu.ff.
de test.curie.r.ff.quead.
testa.ape.l.si quis ex se
natoribus.q officia mu
lieribus non bene conue
niunt.ff.de reg.iur.l.fe=
mine.et ex hoc se habe
rent consortiis hoim vo=
luntarie iungere qd non
conuenit.C.de offi.iu.l.i.
et de iudi.ca.mulieres.
lib.vi. ¶ Quidam vero ca
noniste videntur velle qd
mulier possit esse testis
in causa criminali etiaz
de iure canonico.vide
in Spe.de testi.§.i.ver.
item qd est mulier. ¶ Sz
an mulier possit esse te=
stis in codicillis.glo.et
doc.tenent q sic.vt.d.§.
mulieres.C.de codi.l.fi.
not. Et ideo dicunt Ja.
r Pe.q cu hodie pauca
fiant testamenta seu insti

a ¶ Testes
autez. Sic
sumitur
fm arc. In
testamento
potest esse
testis quili
bet qui po
test heres
institui:ex
ceptis hic
enumera=
tis.

b ¶ Falsita
tis. In te=
stamento tn
militis vel
pagani fa=
cto inter li=
beros vl ad
pias cau=
sas.item i co
dicillis r do
na.ca mor=
tis pot esse
testis. qd
no.p testa=
mentis in q
bus hodie
ponit clau
sula codi=
cillaris:tz
Ange.

a ¶ Testimonium. Idem Ange. hic.

b ¶ Improbitates. tales testes repellũtur ꝑpter iprobitatem: al's secus: vt hic per Ang. q̃d ãt in infamibus infamia iuris: relegatẽ dãnatis ad mortẽ: bãnitis ꝛ excõicatis cecis. an isti possint esse testes in testamẽto vide eundez.

tutiones heredũ qđ mu
lieres possint vocari ad
testamentum ſm eos.
¶ Itẽ no. qđ est dare ca
sum ciuilẽ in quo repel-
lit: vt ĩ casu feudorũ in
feu. q̃ test. sunt neces. ad
proba. no. iues. c. j. ¶ In
gl. q̃d de eo. l. si. filiis gl.
est. ff. đ testa. l. iij. §. j. do.
Iac. ꝛ Pet. dicũt qđ qui
dã eorũ dñi tenuerũt ꝯ
gl. nec est bonũ arg. de
l. notationẽ. §. j. q2 seruꝰ
erat discretus sicut si li-
ber esset. ꝛ ideo factꝰ li-
ber testificatur nõ sic de
pupillo. arg. ff. de ser. ex
por. l. si minor. sꝫ ipsi di
cunt quod de his que vi
dit proximus pubertati
a põt ferre testimoniuma
de his que vidit proxi-
mus infantie non. ff. ad
syll'. l. excipiuntur. illa
lex bene facit ꝛ est de le
gibus quas glo. allegat
in §. j. ꝫ. alleg. ¶ Super
text. Nec̃ seruus. vide
ff. eod. l. qui testamentũ
3 §. seruus. ¶ † Quid de
monachis et aliis reli-
giosis presertim mendi
cantibus qui ad hoc li-
benter se ingerũt. Scis
quod glossa tenet quod
religiosi possunt esse te
stes in iudicialibus. C.
de testi. aut. si testis. qđ
est verum cum licentia
superioris sui: vt not. in
Spe. de testi. §. j. ver. itẽ
excipit. sed in testamen
tis nõ bene quia ex hoc
se mũdo ingerũt ꝛ secu-
laribus ꝛ oportebit eos
venire corã iudice: et se
immiscere secularibꝰ di
sceptationibꝰ. C. e. l. hac
ꝯsul. ꝛ hec est vna de rõ-
nibꝰ q̃re mulier ꝓhibe-

tur esse testis in testamẽto. vt dixi. ꝫ. p
xime. Satis põt dici q possint eẽ testes
cũ licẽtia alias nõ: ꝛ facit quia põt esse
executores vltime volũtatis. ex. e. c. i.
ĩ cle. multa ergo testamẽta iputare p
teris in qbꝰ religiosi sunt testes inscri
pti sine licẽtia. ¶ Quid de ascriptitiis.
Dic q illi possunt esse testes cũ testari
possint: vt dixi. ꝛ no. ꝫ. de iure p. in ꝓn-
ci. ¶ In gl. qui nihil. in fi. sed q̃d si al
terũ habeat vitiũ a casu ꝛ scit literas.
Uꝫ q possit eẽ testis cũ testari possit.
C. e. l. discretis. ꝛ hec sũt ꝯuertibilia te
stari ꝛ testificari: vt in fine huiꝰ. §. ff. e.
l. cum. l. Satis potest dici q non possit
esse testis: vt hic. eteni testis debet de
ponere verbo quod mutus facere non
potest. ff. queãd. testa. ap. l. cum ab ini
tio. Itẽ tests debent audire qđ surdus
facere nõ põt. ff. e. heredes palam. §. j.
Preterea credo q testimonium nõ red
ditur in scriptis sicut ibi q̃nq̃ fieri nõ
vꝫ: vt no. in spe. de teste. §. nũc tractan-
dũ. ver. quid de muto. etẽm plurimum
in excutiẽda veritate vox ipsa ꝛc. ff. de
q̃stioni. l. de minore. ꝛ facit. C. de testi.
l. nullũ. ibi cum dicit verborum. ¶ In
glo. vel a lege. in fi. vide quod scripsi
4 ꝫ. de cur. §. furiosi. ¶ † In gl. de crimi
in fi. p leges hic allegatas videtur p
bari quod qui nõ potest esse testis nõ
potest testari: ꝛ econtra: vt bene patet
in. l. is cui. quod aperte falsuz est: quia
mulier nõ põt eẽ testis in testamẽto: ꝛ
tñ põt testari: ꝛ ecõtra filiꝰ nõ põt testa
ri: ꝛ tñ potest esse testis. j. §. pater. vñ in
tellige hãc regulã ĩ eo q̃ ꝑpter impro
b bitatesb efficit ĩtestabilis: vt dictis. ll.
hic allegatis in glo. etiã p dictas. ll. vi
detur q infamis ĩfamia iuris nõ pos
sit testari: cum repellatur a testimonio
ff. de testi. l. iij. §. in lege. ꝛ hec videt in
tentio gl. in. l. ob carmẽ. ff. de iniu. l. la
cor. §. si quis li. sed in hoc obstat aper
te. C. de secũ. nup. l. j. vbi supponit. lꝫ
mulier scđo nubẽs ĩfra tp̃s luctꝰ testa
tur. ꝛ tñ cum testatur eam infamez. C.
de incestis nup. l. si q̃s in testa. Põt
ci q infamis potest testari: nisi ĩ ca
quo leges expresse dicunt eum intesta
bilẽ sicut q̃n diffamat ob crimẽ famo

sum:vt.l.ob carmen.§.alleg.ibi enim da a tur intelligi qd secus eet si pp̄ter aliā iniuriā damnaretur.q̄uis ad veritatē scientiam infamaret.Et sic itelligas C.d her.auf.credētes.z hoc vult dicere d.l.cū.l.seq.quā sic itelliges z restriges hoc apparet qz relegati pp̄ crimē testāt n̄ disticto ob qd crimē dānati sint. ff.e.l.is q̄.§.sz z relegāti supponēdo qd relegati propter crimē famosuz testan 1 tur:cōdēnati vero ad mortez nō testā tur:etiam hodie:vt.d.l.si cui.z ibi no. De bānitis potes respōdere per ea q̄ scripsi.§.q.mo.ius patrie po.sol.§.cūz autez.Quid de excommunicatis. In no.videt velle quod possint testari.ex de sentē.excō.c.cū voluntate.de dolo z cōtu.c.veritatis Alij contra.vide per archi.de excep.pia.lib.vj.

1 ☞ Testari an quis velit nūcupatiue an in scriptis qualiter cognosci potest.
2 Testamētum scriptū an faciat plenaz fidem.z nu.3.z.4.
5 Scriptura publica z in formā publicā redacta:an fidē faciat sine depositiōe testiū:z sigillorū recognitione.
6 Quid aūt de testamētis q̄ trāseūt sub sigillis autēticis ad relationē auditorum sigilli vel sigilliferi.
7 Solēnitates testōruz requisite de iure ciu.li an possint tolli cōsuetudine.
8 Episcopi vēdicāt sibi bona clericoꝝ i testatorū de cōsuetudine bona alicui⁹ clerici petūt tanq̄ itestati:excipitur q̄ fuit testat⁹ exceptio huiusmodi p quot testes probari poterit.
9 Quid autē si repellit q̄ nō fuit solēne.
10 Mulier que credit vir qz erat in habi tu virili:si sit testis in testamēto an te stamentum valeat.
11 Seruus vel infamis si sit adhibit⁹ te stis in instrumento publico an valeat instrumentum.
12 Quid si probetur aliquos de populo scire cōditionē testis:aliquos vero nō
13 Seruus adhibitus in testamento tan q̄ testis quez testatorz communis opi nio credebant eum esse liberuz.tamen quidam de contestibus sciebant eum esse seruum.

Adde ad idem nume.14.z.15.

Sed cuz ali quis. ¶ In glo. fi. in fi. dic ibi q̄ aut veritas pa tens est z attēdit.aūt oc cultatz tūc non vel dic q̄ aut attendendo opi. fauor ampliatur z attē dit vt hic:z ibi: aut nō: z tūc nō dic vt ibi. † Itē glo.quidā hoc itelligūt vt hāc gl.que est hic/va ria illi q̄ ē.C.e.l.j.de bo. pos.sm ta.bene vt intel ligas debes premittere qd est quoddā testamen tum in scriptis qd fit cū solennitate contenta in hoc ti.§.pr.§.z quoddā nūcupatiuum.de quo.j. §.fi. ¶ Et vt bn̄ videas primo querit quō scitur an quis velit testari nū cupatiue an in scriptis. Dicunt antiqui doc.vt Joan.d beluosco quod apparet si testator hoc dixerit sicut dr i §ctib⁹. C.de fide instr.l.contra ctus.vel si fecit sigilla ri et subscribi chartam clausam vel apertā : vt scripsi.§.proxi §.alias aute q̄uis fiat inde scri ptura non presumitur q̄ fiat nisi ad memoriaz vel ad probandū p.d.l. §ctū:cū ibi notatis.Ja. aūt z Pe.dicūt.j.§.fi. q̄ in dubio testm̄ valet : vt i scriptis z sine scriptis. Non quod sint duo te stamenta:sed vnuzquod valet quasi cum scriptis z sine scriptis sicut ex eo dem contractū resultāt duo vincula:vt si mihi vendenti z interrogāti p̄mittas pretiū:qz orit ex venditione z stipula tione sm eos.Sz cōtra

a ¶ Sz cū. Sic summa sm an gel.Seru⁹ communi opi.repū tatus liber potest i te stamento esse testis.

hoc facit.ff.de noua.l.cũ eũ.sed ꝓ hoc
facit de actio.empt.l.nõ est nouũ: ita
heres nõ habet eligere ĩ eos.vel dic
primã verã ꝛ ẽ indubitatũ si nõ posset
valere vt testm̃ in scriptis:qꝛ nõ ẽ pre
sumẽdũ testatorẽ voluisse testasse i scri
ptis si ex h̃ ei⁹ iudiciũ posset ĩpugna
ri.ff.ð test.mili.l.si miles cẽ ð p̃bẽ.c.ni
2 si ꝛ fact.C.e.l.i testamẽt ĩn fi. ¶ † Secũ
do queritur nunquid scriptuꝫ testamẽ
tum faciat fidem.gl.hic videtur distin
guere testamentum in scriptis a nũcu
patiuo vt primũ probet per scripturã
scðm nõ nisi testes ðponãt. Cõtrariũ
videtur notari.C.eod.l.vbi parificat
vtrũqꝫ. Ad hoc dicas ꝙ qñqꝫ testamen
tum fit in scriptura priuata coram pri
natis quandoqꝫ in publica ꝛ in formã
publicã redacta: ꝛ coram publica per
sona: vt fit in priuata ꝛ coraꝫ priuatis.
Si queratur an illa scriptura fidem fa
ciat videtur ꝙ sic per hũc.§.qꝛ cũ seru⁹
defect⁹ testificari non possit: vt hic no.
testm̃ nõ posset ꝓbari nisi illa scriptu
ra faceret fidẽ.ꝛ tñ ꝑ hũc.§.testõ subue
3 nit vt hic tꝫ glo. ¶ † Preterea pro hoc
vr̃:qꝛ talis charta ð: aut.ff. quemad=
modum.test.ape.l.si.de secun.tab.l.j.§.
sed si vnum.glos.sentit cõtra in.d.l.j.
vbi dicit ꝙ testm̃ deficit ꝓbatione nisi
ꝓbet̃ ꝑ scripturã redactã in formã pu
blicã vel ꝑ partis ꝯfessionẽ. Dicat qð
testamẽtũ in scriptis ꝓbat̃ ꝑ illã char
tã: ꝛ illi stat̃.hoc tñ addito qð testes de
beãt venire corã iudice ꝛ sua sigilla re
cognoscere ꝛ subscriptiões: ꝛ iudex i ea
charta vel in alia dꝫ hoc referre ꝛ di=
scernere an illa charta faciat fideꝫ vel
alia in qua trãslatũ sit corã iudice ꝛ te
stib⁹.ꝛ hoc ẽ qð vult dicere.C.e.l.publi
cati.al's aũt illa charta fidẽ nõ faceret
imo si alter testiũ esset mortu⁹ ante re
cognitionẽ deficeret testm̃ ꝓbatiõe.ꝛ
hoc volũt dicere iura.ff.quẽad.tes.ape.
l.cũ ab initio ꝛ.l.si qs.i fi.ꝛ no.C. quẽ
ad.test.ap.l.ij.nisi ꝓbaret̃ ꝑ cõfessio=
nẽ vel ꝑ scripturã.C.e.l.j.sꝫ i h̃ ob io.§.
ꝛ.C.eo.l.j.qꝛ certũ ẽ qð hu⁹ nõ amitit̃
ad testimoniũ.ff.e.l.q testõ.§.seru⁹.si h̃
alter de testib⁹ detectus sit seru⁹ quo
modo veniet pro recognoscẽdo signo

ꝛ subscriptione cũ tũc suũ videatur fu
re testimentũ ꝛ tp̃s testamẽ.ti est inspi
ciẽdũ.ff.de test.l.iij.§.l.iul.de v.s.gl.
notionem.§.j.Timore huius.l.oppo
sitiones glo.ꝛ sic variant vt dictum ẽ.
Ad hoc dicunt quidaꝫ ꝙ si tempore te
stamẽti ꝛ tempore recognitionis sigil
lorum credebatur liber quod testamẽ
tum valet ꝛ sic potest intelligi iste § pro
quo facit.l.barbarius.ff.ð offi.pre.ꝛ si
supponunt quod conditio ei⁹ est tac
cta tempore quo testamentum apertũ
quod non valet.et ita intelligebat eũ
dam do.meus. Sed hoc videtur con
tra mentem huius.§.ꝛ.ff.eo.ad testm̃.
.§.j.vbi dicitur quod inspicitur condi
tio cum testamentum fiebat non tem
pus mortis.ꝛ multominus tempus qð
post mortem currit: vnde videt̃ meli⁹
dicendum testamentuꝫ valere dato ꝙ
status sit detectus ante aperturaꝫ nec
obstat contrarium: quia hoc est specia
le propter fauorẽ testatoris.ꝛ hoc dicit
is tex.subuenire se ex sua liberalitate
testamenti de iure speciali ꝯ iuris cõ
munis rigorẽ ꝛ in hoc est liberalitas ꝛ
subuentio innuẽdo qð de iure cõi sec⁹
esset: vnde nõ habeas hic in tex. liber
tate sicut glo. habuit ꝛ male: sed libera
litate.nã si habes libertate nõ est pro
pria nec bona scientia.ꝛ hoc etiam ap
paret.C.eo.l.j.ibi cum dicit in hac cau
sa quasi dicat nõ i alijs.ꝛ ẽ ratio quare
specialiter sic statuit̃ hoc fauore testõ
rũ q̃ emẽdari seu retractari nõ possunt
post exitũ. Itẽ iusta ignorãtia: qꝛ ab
olbus credebat̃ talis. Itẽ qꝛ nihil con
tra tertiũ deponit.sꝫ ꝓ testõ.nisi i casu
quo instituit taleꝫ qui nõ esset successu
rus ab intestato.nã tunc deponeret ꝯ
tertium: sed leges nõ respiciũt ad casũ
raro accidẽtẽ. ¶ † Item nec illi terio
erat ius quesitũ iure speciali.vel ꝙ
nõ sit speciale.vt.j.dicã in fi.huius.
te.ꝛ hec procedũt in testõ in scriptis
quo loquit̃ is titul⁹ vsqꝫ.j.§.si. ¶ Quid
si fuerit adhibitus in nuncupatiuo.
sit locus huic.§.glo.tenet hic ꝙ nõ
trariũ tenet.C.e.l.j.pro hoc glo.vi
qꝛ in testõ i scriptis testes nihil hñt
cere: nisi recognoscere sigilla: ꝛ subscr.

ptiões.nec de necessitate hñt depone-
re de substãtia testi:vñ vł nudū factū
seu ministerium:sed in testō nuncupa-
tiuo oportet q deponat de substantia
testamenti.j.§.fi.ideo videtur aliud:⁊
q magis eorū ɔditio indagāda sit.Et
hanc sniam tenent Ja.⁊ Pe.j.§.fi.Po-
test dici q possit loqui nuncupatiuo cū
omnes predicte rationes concurrant.
Q̄uis ad veritatē hi tex. oēs loquūtur
in testamento in scriptis:qz dicūt cū si-
gnaretur vel signabatur:sʒ si bene co
gites tantum periculum est seruum ad
mittere in testamēto i scriptis:sicut in
testamento nuncupatiuo: ideo semper
sequendo fauorē potes dicere.hec au-
tem procedūt vbi testamētū fit in scri-
5 ptura priuata.¶†Quid si fiat in publi
ca.certe habet locū is.§.multomagis.
Sed an scriptūra publica ⁊ in forma
publica redacta probet testamentum
absq alia depositione testium vel reco
gnitione sigillorum.Fuerunt opi.Jo.
an.dicit q sic.⁊ hāc opinionē approbat
cōsuetudo.Et istud est qđ glo. vult hic
dicere.Azo tenuit contra.vt no. plene.
C.de fide:commiss.l.fi.tamē opin.Azo.
videtur verior de iure secundum glo.⁊
doc.⁊ iuxta tacta hic vt bene itelligas
pone q instrumentum dicit q talis.sic
testatus fuit ⁊ presentibus talibus te-
stibus. Si queras an talis scriptura fi-
dem faciat ⁊ valeat vt testamentum in
scriptis.certū est qđ nō:quia non facit
mētionem q solēnitas iuris fuerit ad-
hibita:vt de sigillis ⁊ subscriptionibus
testium:sed quomodo procedit in casu
quo instrumentum facit mentionē: de
hoc videlicet quod talis sic fuit testatus
in presentia taliū qui subscripserūt et
sigilla sua apposuerunt videlicet talis
tale ⁊ talis tale.Et pone q de facto fue
runt apposita ⁊ subscriptio facta ⁊ non
videtur ad hoc dubiū:qz de iure requi-
ritur solēnitas in testamēto in scriptis
q testes recognoscant sigilla ⁊ subscri
ptiones:vt.s.dictū est.alias ad qđ ap
ponerentur:vnde lex sic voluit puidere
⁊ in tanto numero ⁊ tali modo ne quid
falsitatis ⁊c.C.de fideicō.l.fi. ideo nō
videtur q istis scriptura probet testa-
mētum in scriptis:immo nec nuncupa
tiuū:qz ⁊ ibi oportet q testes deponāt
de substātia testi corā iudice.nec suffi-
ceret fieri corā notario simplici.C.eo.l.
6 testamēta oia.†Quid ergo dices de testis
q̄ trāseūt sub sigillis autēticis ad rela-
tionē auditorum sigilli vł sigilliferi.Cer
te credit de ɔsuetudine ⁊ posset pbari
de iure:qz de stilo iudex committi tali
bus audientibus vices suas sup pote-
state audiēdi ⁊ in actis redigendi cō-
tractus ⁊ vltimas voluntates.Sed con-
stat qđ si iudex esset presens ⁊ i actis
redigere nō oporteret aliam publica-
tionē in fieri.vt. C. eod. omnium ergo
nec in presenti proposito.Notarius ve-
ro publicus habet officium a lege seu
intitulatum ex quo creatus est:nec vti-
tur vice iudicis cuiusq secus ergo de
iure in litera sigillata.⁊ secus in lite-
ra reducta in formam publicā per no-
tarium q̄uis ad veritatem tantum vel
maius periculum falsitatis possit esse
in simplici auditore sicut in notario vñ
in hoc multū attenderem conditionē
7 psone:vt dixi.s.§.possunt.†Uel dic qđ
lex omnium loquitur quando iudex in
propria persona fuit presens nec pōt cō
mittere.vt.l. testamenta. eod. titu. ibi
nec vsq permittatur.¶Item dic quod
he solennitates possunt tolli consuetu
dine.vt nota.in specu. de instru. edi.§.
compendiose.ver. sed premisse. Caue
tamen q q̄uis credatur de cōsuetudi-
ne literis sigillatis in patria consuetu-
dinaria.Nihilominus consuetudo nō
tollit quin debeant in testamentis se-
ptē testes apponi.Et credo q si testes
in scriptis q tota solēnitas subscriptio
num ⁊ sigillorum debeat seruari.⁊ vix pos-
set cōsuetudo in tali casu pbari ad cō-
trarium.Et hec indubitate pcedūt qđ li
tera nō facit fidem:nisi septē testes de
ponāt vbi queritur de viribus testamēti
⁊ volūtatem testantis sed si dubitetur de
solēnitate.dicit Azo.⁊.H. q suffi.ciunt
duo testes.vt not.s.l. ij. de bo.pos.sm
tabu.⁊ p cōsequens videretur q suffi-
ceret instrumentū q vicē duorū testiū
obtinet.vt.l.in exercēdis.C. de fide.in
strumē.cōsueuit notari.sed illa opinio

rep̄robatur ibi in glo. ⁊ per doc. Unde vi
dentur septem testes requiri ⁊ eorum de
positiones per modum. s. tactum siue
de volūtate siue de solēnitate vbi sit q̄
stio. Sed vbi esset questio an factū eēt
testamētū: tūc sufficerēt duo: vt ibi no.
8 ¶ † Quid ergo dices episcopi in aliqui
bus locis: ⁊ in alijs collegia vendicāt
sibi bona clericorum intestatorū de cō
suetudine: sicut Aureliani. Pone ergo
q̄ bona alicuius clerici petunt tanq̄ in
testati. excipitur. q̄ testatus fuit. p quot
testes pbabitur hmōi exceptio. Satis
pōt dici q̄ p duos per. d. gl. ⁊ etiā per
alios testes q̄ per illos qui fuerūt per
testatorē ad testamētū vocati: qz queri
9 tur tm̄ an testamentū factū sit. ¶ † Sz
quid si replicetur q̄ fuit minus solēne.
⁊ ideo p̄supponit intestatus. j. de hered.
que ab intesta. ℣. aut nō iure. circa prin
cipiū tūc videt q̄ posterior quadrupli
cās debeat pbare solēne p septē testes
qz ibi querit de solēnitate in qua septē
sunt necessarij per. d. glo. cōmunis pbabi
liter posset dici q̄ ex quo reus pbauit te
stamentū factum qd dicenti minus so
lēne incūbat pbatio: sicut dicimus in si
mili si dicā te excōicatum: quia nō sol
uisti infra tempus incūbit mihi onus
pbādi. vt no. Ja. extra de accusa. super
his. ⁊ gl. iuris ciuilis videtur cōcorda
re. C. de condi. ob tur. causam. l. j. Item
dic q̄ premissa procedunt. vbi est q̄stio
de substantialibus testamēti: qz si sit q̄
stio de aliqua declaratione facta post
testamentū sufficiunt duo testes: vt. ff.
de testa. l. heredes palam. §. sed si quis
post testamentū. ⁊ iunge. ff. de lega. ij.
l. cū proponebatur. Hec que dixi q̄ in
strumentū nō probat testamētum pro
cedūt de iure ciuili. Sed quid de iure
canonico videtur contra: quia de iure
canonico sufficiunt duo testes saltē in
legatis ad pias causas: vt olm opinio
nes includam. extra de testa. cū essent
⁊ c. relatum. et sic cū instrumentū ob
tineat vicē duorū testiū: vt. s. dictū est.
videtur q̄ probet in foro ecclesiastico
⁊ idē videret in foro seculari in patria
in qua duo testes sufficiūt de cōsuetu
dine. In his autem est multū cōsuetu

do attēdēda. extra de fide instru. c. cum
dilectus. C. eo. l. si nō speciali. Inspici
tur ergo in testamentis cōditio testis
quā habebat tpe testamenti quantum
ad notā seruilē. ¶ Sz qd si in alijs no
tis: vt. qz infamis vel alia nota notatus
q̄ testificare non posset. Uidetur idem
10 cū sit eadem ratio. ¶ † Preterea. §. con
ditionē. ff. eo. l. ad testiū. loquit gene
liter nō distiguēdo nec specificādo no
tā seruilē ab alia. ⁊ ideo si adhiberet
mulier q̄ crederet vir: qz forte erat in
habitu virili. vel minor. xiiij. annis q
crederetur maior videret valere testa
mētū p hūc. §. est ergo hoc speciale
testa. qz in alijs inspicitur cōditio
habet testis tpe quo recipit vt. s. di
Sz qd si tpe receptiōis nō poterat
probari: sz tēpore depositiōis pōt. Ui
deret q̄ nō possit reprobari: qz tpe
ceptiōis inspicit. vt. l. iij. §. le. in. f
sti. ⁊ illo tēpore est faciēda prote
de dicēda. extra de testi. presentat
eo. si quis testibus. In ɔtrariū fac
tales ideo repellunt: qz presum
pter vtilitatem cito a veritate de
re vt dicta. l. iij. §. j. ⁊ sic etiam temp
quo deponūt ē aduertēdū: qz tūc a
de veritate faciēda ⁊ extorquēda.
hoc posset esse lesio nō in alio tēpo
⁊ hec est veritas. ⁊ hoc tz specu. ti
testa. §. j. ver. quid si testes ⁊ ver. si
11 ponit qd est criminosus. ¶ † Sed
si seruus vel infamis fuerit adhib
testis in instrumēto publico. No
detur idem q̄ in testamento cū sit
ciale in testamento vt dixi. Spe.
tenere idem. dicit tn̄ q̄ si instrum
vertit in dubium qd nō pōt verific
p tales testes. vt Spe. de fide ins
postremo. versi. qd si testis. ⁊ fac
no. extra de transac. c. ex literis.
de hoc vide plene extra de reg. iu
cum legitime. lib. vj. in nouella
an. Uel posset dici q̄ i omni casu
in quo pp̄ter solēnitatē plures te
q̄ duo requirunt q̄ is. §. obtineat
stat depositioni illius q̄ nūc repelli
vna cū depositionibus aliorum. ⁊ sic
lige in feu. an. re. tes. q̄ pa. eē de
etenim lex voluit q̄ introductio solēni
tis

tis esset iusta cā destruēdi actū vbi est
iusta ignorātia: vt hic. ⁊ sic iste §. nō cō
tinet spālitatē q̄ ad act⁹ solēnes: sȝ quo
12 ad alios sic. ¶ † In gl. not. errorē. in fi.
hec gl. supponit ꝙ is tex. intēdit loqui
a de ꝯsensu oim de ppl'oª. ⁊ hoc apparet
ꝑ ea q̄ allegat. ¶ Sed q̄d si ꝓbetur ali
quos de pplo scire cōditionē testis ali
quos nō. Uideretur sufficere ꝓbari ꝙ
maior pars credat liberū: q2 in popula
rib⁹ talib⁹ minor pars cedit maiori. ff.
ad muni. l. maior. ⁊ re. iur. l. aliud. §. re=
fert. ⁊ hoc vr̄ sentire Spe. tit. de teste.
§. i. v̄. itē qd est seruus. Sed ob. is tex.
q2 dicit oim: sȝ maior pars reputat oēs
ꝑ p̄dicta. ⁊ facit. ff. ad mace. l. si q̄s pa=
tre ibi cū dr plerique. de edi. edi. l. q̄d sit
fug. §. apud celsum. ¶ Sed q̄d si crede
bāt cōiter liber. testator tn̄ sciebat vel
credebat eū seruū vel aliq̄ de testibus.
Uidetur ꝙ scientia testatoris debeat ei
nocere: q2 est qd ei imputari possit cur
alios testes nō vocauit ex quo sciebat
⁊ cessat ratio ignorātie que. s. allegata
est. ⁊ facit. ff. de acqui. he. l. cū quidā. §.
quod dicitur. qui. ad li. ꝓcla. non licet.
13 l. si. §. fi. ¶ † Sed q̄d si testator ⁊ cōmu=
nis opinio credebāt eū liberū. quidam
tamen de cōtestibus sciebāt seruū. Ui=
detur ꝙ nocet: q2 cōtestes sunt de mē=
bris solēnitatis actus. ⁊ sic eorū scien=
tia videtur nocere sicut reuocato pro=
curatoris mandato scientia iudicis no
cet q̄uis pars ignoret reuocationē. C.
de satisd. l. j. §. j. ⁊ consueuit dici ⁊ no=
tari extra de procu. c. mandato. sed po=
test dici cōtra. ⁊ hec solennitas huius
actus nō tantum dependet a conteste
sicut iudicium a iudice: ⁊ ideo cum lex
aduertat iustā ignorātiam ⁊ cōmunem
opinionem sufficit in hoc casu public⁹
error ⁊ ignorantia testantis. ⁊ idē cre=
derē si oēs contestes crederent seu sci
rent ipm̄ seruum. dū tamē testator cre=
deret cōtrariū. ⁊ maior pars populi ꝑ
p̄dicta. Et is §. facit ad multa. Primo
ad illud si instrumentum proferatur ⁊
negef cōficientem fuisse tabellionē an
sufficiat ꝓbari ꝙ pro tali publice habe
ref. de qua ꝑ Dy. ff. ꝺ decu. l. herēnius.
vbi videf tenere ꝙ nō sufficit ꝓ quo. ff.
de re. co. l. q̄ neqꝫ. de eo
q̄ ꝓ tu. ne. ge. l. is. C. si a
nō cōpe. iu. l. fi. ⁊ facit. l.
barbarius. q2 ibi habuit
titulū ⁊ sic supponit ꝙ si
nō habuisset nō obtine=
ret. l. illa. Inno. videf te
nere ꝯtrariū. extra de fi.
instr. c. j. ⁊ spe. titu. de ꝓ=
ba. §. j. Cōcedūt tn̄ si ipe
tabellio viueret ⁊ si ta=
bellionem diceret: tunc
nō crederef ei nisi doce
ret: vt ibi no. ꝑ q̄bus fa
cit. ff. qui ⁊ aq. l. cōpetit
ꝓut iacet. C. de sen. ⁊ in
ter. om. iudi. l. ij. de fidei
cō. li. l. ij. ff. de ma. test. l.
cū ex falsis. de iurepa. l.
pe. §. si. Sed si bene ad=
uertas in l. barbari⁹ nō
attēdif tm̄ titulus ꝯtū
vtilitas publica. ⁊ ꝙ pro
tali publice habebatur.
Un̄ pōt dici ꝙ in officijs
publicis autoritate ⁊ vti
litate gesta iudicialia ⁊
alia statū reipublice cō=
cernentia etiam per non
capacem officij dumta=
mē publice pro tali ha=
beretur valēt: nec opor=
tet doceri de intitulatio
ne ex quo pro tali publi
ce habebatur ꝑ iura ad
hanc partem allegata.
immo plus ꝙ si aliqua
nota opponeretur ipso
existente in officio velu
ti infamia vel excommu
nicatio vel factum ex q̄
esset ipso iure priuatus
ꝙ nihilominus acta per
ipsum valent: nec talis
oppositio esset admittē=
da siue opponatur post
actū siue ante. ⁊ hoc vi=
detur notare Inn. extra
de offi. dele. c. cū super. ⁊
hoc in ordinario. secus
in delegato: vt ibi not. et

a ¶ De populo. Ang. ponit hic modum articulādi l̄r̄ testiū quādo vnus ex testib⁹ erat seruus. vide cum hic in. ij. colū. post p̄n. in v̄ si. in gl. cōsensu.

not. Jo.and. magis ple ne extra de re.iur.c.mora.in nouella.lib.vj. In alijs autē que non cōcernūt statū reipublice: forte qr ꝯtrerūt vel receperunt fructus vel solutiones debitorum ad dignitatem pertinentiū. satis posset dici ꝙ si fuerint intitulati: ꝛ appareat ꝙ etiam facta per ipsos teneant dūtamē haberent bonā fidem: ꝛ sic pōt intelligere que Inn. ꝛ hostien.not.extra de resti. spo.c.in literis. de causa pos.c.cum olim. ꝛ hec indubitate procedūt in his que possent pertinere ad eos si essent vere ꝛ 1 legitime intitulati sicut fructus ius ꝑsentandi. a extra de iurepa.c. cōsultationib⁹.ꝛ.c. ex literis ꝛ in illis administratoribus qui faciūt fructus suos sicut administratores ecclesiarū. secus dicerē in alijs q̄ nō faciūt fructus suos sicut tutores. ꝛ sic intellige. l. qui neq̧.ꝛ.l.si is. ꝫ. allega. ff.de solu.l.debitorum.ꝛ

14 l.filie. ¶† Itē ꝛ i dictis administratoribus dicere 1 rē. secus in his que tangūt ꝓprietatem rei. per 2 l.qui neq̧.nisi in libertate in qua est speciale per l.allega.nec credo additionē que est in. l. cōpetit. esse verā. Sed q̄d si tali seruo esset mota questio status testator tñ et populus nihilominus credebāt liberū nunq̄d obtinet is §. Uidetur ꝙ sic.qr ꝓpter hoc ab officio non remoueret̃.ff.de solu.l.cas... us.§. j. Uide

15 retur distingui an de possessiōe libertatis pronocet̃ in seruitutem vel ecōtra. C.de ord.cog.l.fi.ꝛ.l.cū hic stat⁹. ff.de libe.cau.l.ordinata. ¶† Itē videretur dicendū ꝙ deponeret ex euentu. C.de testi.aut.si testis. quod videtur verius. ꝛ hoc satis apparet hic in fi. non enim est iusta ignorantia vbi status questio esset mota vt hic patet. ꝛ hoc si testator sciuit. ¶ Quid si testator ignorauit motam ꝛ populus illius loci: qr forte alibi erat mota vł secrete. Dic ꝙ habet locum ratio hui⁹ §. ¶ Sed quid si appareāt oēs testes fuisse seruos. nūq̄d obtinet is §. Non videtur cum hic dicatur cum aliquis quasi diceret. secus si omnes: sed. ff.de testamē. attestamentū §. j. C.de testamē.l. j. videtur loqui generaliter de omnibus quod pōt concedi arg.l.barbarius.

☞ Testes ex vna domo plures adhiberi possunt in testamento alieno.

Pater. a ¶† Ratio dubitādi fuit in hoc §. qr suspitio videri poterat qđ plures de eadē domo ... ferrent inter se ꝛ premeditatos. ꝛ forte falso cōpositos sermones proferrent. ff. de testi.l.iij.§.tu magis. sed hoc nō obstāte nihilominus admittunt̃: quia ... sequit̃ ꝙ si sic fieri possit qđ ꝓpter h... fiat. quid ergo si se adinuicē instruxerint testes: nunquid valet testimonium ... spe. videtur dicere ꝙ nō in ti.de teste j. ver. item opponitur. sed illud potest intelligi cum pars eos instruxit.

☞ Pater non potest esse testis filio in testamento: nec filius patri.

Seruitores testatoris an admittantur in testes in testamento domini sui.

In testibus. ¶ Super verbo. Qui in potestate. in tex. Quid si sit emancipatus. Non videtur idem vt hic a contrario sensu. ꝛ facit. ff.ad.l.fal.l.si pater. glo. tenent contra. C.de testi.l.parētes. ... affectio per emancipationem non ... lit. In gl. aliud si añ. i fi.q̄ sit ratio ... not. quia añ missionē etiā cū nullius ... ste valeret. sed illa ratio: nō est vera ... ff.de testa.mili. lucius. est ergo ratio quia ante remissionē quinq̧ testes ...

a ¶ Pr. Si vis plene scire an pater sit idoneus testis ꝓ filio: ꝛ econtra. vide hic ꝑ areti. l. j. col. post pn. in ꝟ. in glo. alieno. Itē vide h̄ ꝑ ordinem ang. Quid i matre. q̄d de amicis. q̄d in subdito regis. q̄d in socero. q̄d de tutore. q̄d de proxeneta. q̄d in ꝓcuratore. vide per ordinē hic āge. vsq̧ ad finem §.

ficiunt sine solennitate etiam non rogati. C. eodē milite. ff. de testa. mili. l. j.
1 ¶ † Item dic quod que dicuntur in hoc §. obtinēt indistincte siue recipiāt utilitatem siue non: quia nec pater filio: nec filius patri possūt esse testes in testamento. in alijs negotijs pater nullo modo filio nec mater: nisi in casib⁹ quos scripsi. C. eodem. l. parentes. sed filius potest patri si nihil filio acquirat. ff. eodem. qui testamento. §. quecunque. dic ibi plene. ¶ In glo. idem ⁊ in alijs ibi cum allegat. l. pridem. intellige quod hic dicitur de colonis conditionatis in persona non de simplici colono. Quid ergo dices de hominibus. Et certe si sint de corpore vel taliter habiles ad voluntatē: et videtur idem: quia imperari eis potest. ff. de testib. l. testis idoneus. et de alijs hominibus non videtur idem nec de subiectis ratione iurisditionis. quicquid ibi notet illos credo posse testificari. extra de offic. delega. c. causam. ij. cum notatis. nisi essent tales qui nō auderent aliquid domino displicens astruere attentis austeritate domini et eorum paupertate et impotētia ut scripsi. C. eodem. l. ii. hic allega. ¶ In ea. ibi cum allegat. §. Itē cum his. pro hoc facit C. de remis. l. quicunque. sed cōtra facit. ff. de falci. l. uxori. in princip. iuncta. l. domitius. ff. eo. sed hec verior secundum Dynum. ⁊ talis potest ascribere qui nō potest esse testis. eodem titulo. l. impuberem. §. j. ⁊ idem videtur in quolibet alio negotio quod non admittantur: nisi pars 1 hoc requirat: tunc enim debent admitti ⁊ cogi secundum Specul. de test. §.
2 j. versicu. quid si aduersarius. ¶ † In eadem glo. in fine. hanc glos. sequitur Dyn. in d. l. qui testamento. §. j. Doctores tamen iuris canonici videntur in hoc variū. quia Inno. videtur velle quod seruitores admittantur in testimoniū nisi sint i potestate ut videtur notari extra de test. in literis. eodem titulo. cum nuntius. Alij dicunt econtra q non admittuntur. ut no. in Specu. l. eodem titu. §. j. ver. item quod est domesticus. q Glo. iuris ciuilis. sequitur hic. ⁊ dicta. l. ij. de testi. ⁊ consuetudo approbat: hoc tamē itellige de seruitore commensali. nam si non esset cōmēsalis crederem contra. sicut de illis qui testes recipiunt stando in domib⁹ suis non in expensis domini: ⁊ ad hoc facit extra de verbo. signifi. c. fi. de priui. c. licet. lib. vj. docto. Iacob. ⁊ Pet. q parum locati sunt in hoc titulo: dicūt quod dominus eorum dabat consiliū quod si quis vult probare per seruitores tales vel familiam quod det ei licentiam. ⁊ tūc poterit testificari: quia tempus quo producitur et deponit inspicitur. ff. de testi. l. iij. §. j. nec facit dolum dominus qui parat sibi probationes: sed dicūt ipsum dicere q si posset contestare quod esset data illi licentia sub spe lato testimonio reuertendi quod non admitteretur in testem. ff. ad legē iulia. de adulterijs. si postulauerit. §. iubet. quod ipsi prosequuntur. ⁊ facit pro eis. ff. de edil. edic. l. quid si fugitiuus circa principium. de ritu nuptiarum. l. plurimi. de donat. inter virum ⁊ uxorem. l. vir uxori. sed nunquid familiares seu seruitores possunt esse testes filio vel illi filij patri. Videtur quod sic: quia non prohibētur. ff. de testibus. l. ex eo. Forte potest dici eos suspectos ⁊ videtur notari in simili extra de officio delegato. c. insinuante. per Innocen. ⁊ glo. ⁊ hoc indubitate verum ubi insimul morarentur. ⁊ videtur notari in cap. in literis. extra de testibus per Innocentium.

1 ☞ Filius an pōt esse testis pro patre in his in quibus nihil queritur patri.

Sed nec. ¶ In glosa. quia eorum. in fi. ⁊ hoc apparet quia per filium acquireretur patri. ⁊ per consequēs ipsi omnes possent habere utilitatem: videlicet pater cui acquiritur: ⁊ fratres propter prouisionem que debetur eis in bonis patris. Item propter successionem immo quoddam modo sunt domini in vita patris. j. de hereduz quali. ⁊ differētia. §. sui. ¶ Quid ergo hodie quando non queritur patri quoad proprietatem videtur idem propter usumfruc.

a ¶ Sed qd. hanc qōnem etiā ponit hic Ang. ⁊ determinat eā sicut Jo. fa.
b ¶ Nō ꝯcederēt. Idē tz h̄ ang. cū Jo. fab. Itē q̄rit h̄ idē Ang. si villa vel castrū vel vniuersitas instituatur heres an illi d vil la vel vni- 1 uersitate a poterūt eē testes. Et dterminat. ꝙ si resultat tam in cōi quaz in particulari tunc illi de vniuersitate non possunt eē testes qr testificantur in cā ꝓpria ꝑ pticulari vtilitate aut ꝗ r̄sultat tātūmodo vtilitas in cōi et non in pticulari: et ponit exēpluz in molēdinis bonon̄. qr ē vtilitas in cōi ⁊ nō i ꝑticulari: qr ita soluunt ciues ꝓ molitura ⁊ sicut forēses b ⁊ tūc illi de vniuersitate pñt eē testes. qr ē vniuersitatis ⁊ nō singulorū.

¶ † Sz qd[a] in casib⁹ q̄bus nihil q̄rit̄ pr̄i q̄ notant̄. C. de bo. q̄ lib. aut. 1 excipit̄. Uidet̄ hec ratio cessare ⁊ ita prohibitio: 2 sed cum iure cautū sit ꝙ parentes non possint di- 1 cer̄ testimoniū filio nec filij eis: vt. l. parentes. ⁊ l. testis idone⁹. de testi. C. ⁊ ff. ꝓpter affectionē quā habent adinuicem credo ꝙ hodie non possint sicut nec antiq̄s tēporibus. ⁊ in testamentis non attenditur an q̄ 2 ratur vel non: vt dixi. s. §. in testibus. sed de fratribus est maius dubiū qr al's consueuit dici ꝙ possunt esse testes vnus alij: vt not. in. l. parētes sz satis potest dici ꝙ nō possint esse sibi testes i aliquo negotio vbi simul morantur et sunt in eadem potestate. Et sic intellige quod ibi not. et per hoc videtur ꝙ si instituatur monasterium ꝙ religiosi illius monasterij nō possint esse testes sz hoc casu nō cōcederēt[b] q̄ dicūt ꝙ religiosi ēt possunt eē testes in factis monasterij. extra

c ¶ Potes dicere. Uel dic sz ang. hūc ter. ꝓcedere indubitāter in testō i scriptis. Idē in nūcupatiuo nisi qn̄ eēt ꝙ iter heredē ⁊ legatariū volētē vna cū testibus testificari ꝑ suo legato tūc nō c admitteret̄ nisi eēt vltra numerū. vij. testiū vel testm̄ haberet cl'az codicilla

de testi. c. insup. ¶ Sup text. qm̄ ⁊c. inter testatorē ⁊c. vult dicer̄ ꝙ sicut i alio negotio ꝑsone hic cōtente nō pñt esse sibi testes: sic nec i hoc: qr quoddā negotiū agit̄ inter heredes ⁊ testatē non tn̄ tale qd descēdat in specie ꝯtus vl q̄si iō dr agi. ¶ In gl. nā oli. in pinis duob⁹ gn̄ib⁹ de q̄b⁹. s. eo. tit. in prin.

☞ Fideicōmissarius vniuersalis an possit esse testis in testamento.

Legatarius an possit esse testis in testamēto si agat̄ de viribus testamēti.

Legatarijs. ¶ † In glo. discrepāt. in ꝙ dic ibi de leg. j. l. per omnia. ¶ In gl. sed melius. C. de her. insti. quoties. ⁊ de dona. l. eris. ff. ad trebel. §. si heres. ex hoc apparet ꝙ fideicō. vniuersalis nō possit eē testis: qr habet̄ loco heredis s. de fideicō. here. §. restituta. ¶ In gl. greca. in fi. vel forte vult dicere d leg. dictantis. C. eo. ij. dicto. ¶ † In glo. de testi. ibi alij hec gl. videtur velle si agatur inter duos de viribus testamēti: qr forte vēdicatur hereditas a herede scripto ꝙ legatari⁹ n̄ possit eē testis: sed si petat̄ legatū null⁹ legatari⁹ possit eē testis: nec i cā quā ageret nec in cā collegatarij: sz alio modo videtur dicere. ff. de re. du. l. si q̄s ita. videtur dicere gl. ꝙ pricipaliter nō testis in re sua sed secūdario. ⁊ ita videt̄ concludere ꝙ valet legatū. ⁊ ꝑ sequens eius attestatio: qr alias nō valeret cū oporteat ꝓbare ꝑ septē testes. C. de fideicō. l. fi. ꝟ si. cū enim. Dy. ff. co. l. testamento videtur dicere ꝙ testamentuz valet ⁊ legatarius possit esse testis qr non sequitur valet testamētum ergo valet institutio ergo ⁊ legatū ⁊ ita sup. nit ꝙ legatum probari nō poterit. ergo non valebit. Jaco. ⁊ Pet. dicunt ꝙ in testamento potest esse testis: sed nō in legato suo: sed de cōtentis in testamēto sic: licet tūc videatur esse testis in re cte: pro commodo suo arg. ff. de au. l. ij. hec verba fuerunt male reposita ⁊ vident̄ iplicare ꝯrietatē potes di- re ꝙ is. §. loquit̄ in testamento in scriptis in quo nō est dubiuz quin legatarius possit esse testis: qr nō testificat̄

nec deponit de legato suo: nec de cōtē
tis in testamento: sed solū recognoscit
sigillū suū. immo possibile est ꝙ igno
rat an sit sibi legatū: vt dixi i supiori=
bus sȝ cur heres nō possit eē testis q̄
ita pōt ignorare cōtēta in testamēto si
cut legatarius. Responde qꝛ quicquid
est in testamento tangit heredē vel ad
suum commodum vel incōmodū: ideo
lex ꝓhibitionem maiorē adhibuit in eo
prohibendo ꝙ̄ legatariū: quia totū ne
gotiū heredis est. s̄. §. sed nec. ¶ Quid
ergo in testamēto nūcupatiuo: nunq̄d
obtinet is. §. Uidetur ꝙ non: qꝛ ibi de=
ponit testis de substātialibus: ꝛ de to=
to tenore. vt dixi. s̄. circa prin. ꝛ. §. sȝ cū
aliq̄s. ¶ Ego credo contra. ꝛ est exp̄s=
sum in. l. dictantibus. ij. respōso. etem̄
lex illa nedum loquitur de testamento
immo de qualibet voluntate. vnde cō=
tinuando primum ꝛ secundum respon
sum videt̄ ibi expeditū. ꝛ q̄cq̄d sit i lo
cis vbi testamentū ꝓbatur ꝑ literas si
gillatas casus non est dubitabilis si=
cut nec est de testamēto inscriptis. Et
ad. l. in oībus respōdere potes: vt no.
d. l. si q̄s ita non p̄ncipaliter dicit testa
mentū in re sua. sed secūdario. Sȝ hec
solutio nō vī bona: qꝛ habens causam
cō similē nō fert testimoniū principal̄r
in causa sua: ꝛ tn̄ repellit̄. extra de te=
sti. c. ꝑsonas. pōt dicere ꝙ hoc sit spāle
in testamento: qđ lȝ possit ad legata=
riū ex cōsequētia cōmodū vel incōmo 1
dum pertinere qđ nihilominus possit
eē testis. ꝛ idē i aliis casib⁹ vbi est ma
gnus numer⁹ testiū: sȝ vbi nō est tant⁹
nūer⁹ testiū ꝛ duo sufficerēt haberet lo
cū lex ꝯtra. ꝛ. c. ꝑsonas. sed vbi sunt tot
testes p̄t dici ꝙ illi quos secūdario tā= 3
git admittant̄ ꝓpter adminicula alio
rū. Quid ergo si oēs sint legatarii. dic a
idē vt est exp̄ssum in. l. si q̄s ita. Et si oī
bus esset vnū legatū factū cū sit eadē r
ratio. Sȝ cur nō pōt ita bn̄ legari scri=
bēti sicut testi. C. de his q̄ sibi i test. a=
scri. l. ij. ꝛ ꝑ totū. R̄ndeo qꝛ scriptor pos
set falsitatē maiorē cōmittere: ꝛ hoc in
testō in scriptis cuius tenorem testes
ignorāt. in aliis vī ꝙ legari possit etiā
scribenti cum cesset ratio. ꝛ hoc scripsi
C. eodem. l. dictantibus
ꝛ ꝑ hoc videtur ꝙ si fide
iussor velit probare reū
principalem esse soluen
do vel esse presentē: qđ
possit ꝑ cōfideiussorem
vt ibi scripsi. item ꝙ be=
neficiati ꝑ prelatū pos=
sint ei esse testes de crea
tiōe sua i articulo. ¶ In
eadē glos. ibi quod erat
dictum. sed ad id solum
qđ de expensis sibi sub
iungitur. ¶ In ea. glos.
in fi. ꝛ hoc nisi essent ee=
dem defensiones vtrius
ꝙ̄ simile per dictū. c. ꝑ=
sonas. ff. de liber. cau. l.
duobus.

Nihil autē.

¶ In glos. sic. s̄. in fine.
sed an possit in tabulis
cereis. dic ꝙ sic. ff. de bo
no. possessio. sm̄ tabul.
l. charte que inuoluerē=
tur panno. vt dixi. s̄. cir=
ca princio. ꝛ etiam in ꝑ=
gameno raso. vt nota.
d. l. charte. non sic de in
strumento. in auten. de
tabelli. §. illud ꝙ̄uis no
tetur. d. l. chate.

☞ Notarius vel audi=
tor literarū an possit fa
cere duo instrumenta de
vno cōtractu ꝛ vtrūq̄ sit
originale.

Adde ad idem nu. 2.

Testamēta duo an pos=
sint scribi i eadē charta.

Sȝ et vnū. [a]

¶ † In glos. sic in autē.
in fin. hic in fin. debet es
se additio que dicit: sed
hec ambo sūt principa=
lia: quia in quolibet ser
uatur solēnitas subscri=
ptionum et aliorum su=
pradictorū: ꝛ facit ꝙ no

rē. vel esset
in publicā
scripturam
redactum
siue ipsius
tenorē heres ꝯfessus
fuisset. Itē
q̄ū dicitur
in executo
re vltima=
rū volunta
tū. Itē q̄d
in fideiusso
re ꝑ suo p̄n
cipali. Itē
q̄d in testi=
bus dicēti=
bus se scire
aliquē vsu=
rariū quia
certā quan
titatē sub
vsuris ab
eo mutua=
ti fuerunt
vide h̄ An
gel. in. ij. et
iij. col.

a ¶ Unū.
hic tractat
ang. an lr̄e
antiq̄ i mu
ris faciant
fidē. Itē an
rasura ꝛ cā
cellatio no
ceat. Item
an exēplū
ꝓbet origi
nale. vide
hic ꝑ ang.
in. ij. col.

tarius vel auditor literarũ possit conficere duo instrumenta vel duas literas de eodem contractu ꝛ vtrunq; sit originale: ꝛ de consuetudine non audent conficere de debitis semel soluendis: sed de ꝑpetuis
1 sic. ¶ † Et est rõ: quia litere talium debitorum cõsueuerant reddi: nec recipitur alia litera de solutione. et ita si creditor haberet duas posset fraudari debitor: verum est tamen ꝙ si vnam semel reddiderit ꝙ nõ ꝑt ꝯficere aliam, nisi parte vocata. de hoc. C. de discus. l. ne casu. lib. x. vide in speculatore de instr. edi. §. postq̃ ver. sed nũ
3 q̃d. ¶ † Sed quid ecõtra nunquid duo testamenta possunt scribi in eadem charta. videtur qꝺ sic. §. de anna. excep. l. si na. ff. de cu. c. l. cum plures. de here. institu. duo socij. caue tñ ꝙ testes ꝑ vtraq; parte rogentur ꝛ alie solennitates obseruentur. ff. de vul. ꝛ pup. substi. l. patris. s. tit. l. ex pupillari.
1 Testes testamentarij per quẽ debent rogari vt sint testes.

Siquis autem. ¶ † In glo. quando ꝙ nullus ibi cum allegat. l. milites. ibi nota. contra ꝙ immo sunt necessarij duo[a] ad minus dic. s. proxi. tit. §. j. ¶ In glo. j. rogatus. in fi. sed per quem rogabuntur videtur ꝙ sufficiat per quemcũq; cum. l. non dicat per quem. ff. eo. l. heredes. §. penult. sed contra in aut. rogati videtur ꝙ sic sicut dicitur de tabellione. vt no. in auten. de tabellio. §. j. Dyn. tenet contra per. l. quicunq;. ff. de publicatio. ꝛ not. in Specu. de instru. edi. §. nunc autem. ꝛ vr̃ expressum in. d. §. licet. ibi cũ dicit per testatorem demonstrare. An autem presumatur nuncupatiuum: vel in scriptis. dic. s. §. sed cum aliquis.

a ¶ Duo. Idẽ Ang. hic.

¶ De militari testamẽto. Rub.

1 Miles an debeat esse de gñe militari.
2 Militem quis potest creare.
3 Milites nr̃i temporis an gaudeãt priuilegio testandi sicut olim gaudebãt.
4 Milites dicuntur a malo: quia non a malo seruare debent.

¶ In gl. rub. ibi. cũ allegat ex q̃b. causa. l. fi. Et de hoc i auth. de man. princip.
1 §. titulos. † An autem req̃ratur ꝙ sit de genere militari, non videtur: quia libertini possunt esse milites. C. de libe. ꝛ eorũ lib. l. si. ff. de tes. mili. si duobus. C. qui mili. pos. l. penulti. de bono. poss. q̃ ex testa. mili. l. j. ¶ Contra in feu. de clericis viola. pac. §. si miles. C. nego. ne mili. l. j. lib. xij. sed ad p̃mã posset respõderi: quia in illa nõ ꝓhibetur fieri miles q̃ nõ est de genere militũ: sed ad actũ duelli nõ admittitur nisi sit de gñe, immo sic dicit ꝑ prima parte: quia supponit ꝙ aliqui sunt qui nõ sunt ex gñe quos ꝓhibet duellare. item ad aliũ respondet: quia non ob defectũ gñis prohibentur: immo ꝑpter negotiationẽ que nõ pertinet ad milites. C. de lo. c. l. milites. ꝺ re mili. l. milites. sed de cõsuetudine debent esse de gñe militari: multi tamen his diebus consuetudinem interrumpunt.
2 ¶ † Sed quis põt creare militẽ. vr̃ q̃ solus princeps. C. de re mil. l. nemini. sed de consuetudine miles creat militẽ vt tota die videmus. sed an miles dicatur in dignitate. videtur expressum ꝙ sic. C. qui mili. pos. l. fina. de eques. dig. in rubro ꝛ nigro. li. xij. sed glo. dicit ibi contra pro qua facit: quia condẽnatus de crimine publico ꝛ capitali efficitur infamis. ff. de publi. iud. l. infamem. tamen miles condemnatus miles remanet. ff. de iniu. rup. ꝛ irri. test. si quis a

heredato.§.irritum.⁊ tamen si esset di a
gnitas amitteretur per infamiã. C. de
dig.l.neq; vnde legitur qđ nomẽ est li
ber a laqueis diaboli q̃ mundane mili
tie se volunt implicare.de penitẽ.dis.
3 v.c.contrarium.⁊.c.falsas.¶†An au-
tẽ milites nr̃i temporis isto priuilegio
gaudeant.põt dici q̃ sic:q2 hoc priuile
gio non gaudeant.nisi illi q̃ sunt in ꝓ b
cinctu.vt.j.in prin.ti.⁊ ꝓpter rõnem q̃
reddit.ff.eo.l.diuus.⁊.l.j.q̃ hʒ locũ in
militib⁹ nr̃i temporis sicut in illis:cum 1
hoc casu defendãt rẽpublicã sicut illi.
⁊ ideo priuilegiũ idẽ habẽt.Nam ſm
doc.milites nr̃i temporis eisdem gau
a dent priuilegiis q̃bus antiqui [a] qđ ad
hoc eadem ratio sic extẽdit:vt scripsi.
C.đ iur.⁊ fac.igno.l.j.⁊ hoc notãt Jac.
⁊ Pet.q̃ dicũt q̃ milites nr̃i tpis q̃ va-
dũt ad bellũ licitum gaudẽt hmõi ꝓui
legio.se si in iudicio omisissent aliquã
exceptionẽ peremptoriam nõ gauderẽt
q2 hodie non continue stant in castris
sicut antiquitus:immo vadunt ad assi
sias ⁊ litigia ſm eos.verum dicũt ma-
xime in normania ⁊ pictauia vbi sunt.
vt plurimum aduocati.Et nota q̃ ne-
dum gaudent hoc priuilegio testandi
milites immo quicũq; alij qui ad bel- 2
lũ iuerũt.duo tamẽ sunt necessaria q̃
sint in loco hostili.⁊ ibi morantur:vt pʒ
ff.de bo.pos.q̃ ex testa.mili.l.j.ff.e.l.fi.
Itẽ tertiũ est q̃ ad bellũ licitũ vadãt
vide qđ scripsi.j.de re diui.§.item ea.
¶Item vr̃ q̃ vxores ⁊ familiares mi-
litũ predictis concurrentibus gaudẽt
illorũ priuilegiis.C.đ vxo.mili.⁊ eor
q̃ reip.causa.l.j.vidẽ qđ ibi scripsi.et h̄
priuilegium consistit in tribus.vt.d.l.
⁊ no.ff.de bono.pos.que ex test. mili.l.
4 j.¶†In fi.ea.gl.Jac.⁊ pe.dicũt q̃ mi c
lites dicuntur a malo nõ q̃ nobis ma-
la faciant:sʒ q2 a malo nos seruare de
bent.C. de offi. pre.afri.l.ij.⁊ facit: q2
milites defensores esse oportet nõ do
minos.C.đ capti.l.ab hostibus.in fine
Joan.fabr.

1 Prebẽda datr̃ ꝓpter seruitiũ dei:⁊
cessante seruitio dʒ cessare prebenda.
2 Peculiũ quasi castrense nõ subiacet q̃
rele q̃diu est peculium.

a ¶Quib⁹ antiq̃.Adde spe.Friũ tennis
se in ti.de ꝓcu.§.j.v.itẽ q̃ ẽ miles.Pa
nor.post Jo.an.in.c.cũ desideres.ipn.
⁊ ibi dixi in apost.ad ipm extra đ sen.
excõ.⁊ dixi etiam in apostil.ad deci. ca
pel. tholo.
deci.cxxxj.
inci.fuit q̃
situm.

b Supra
dicta.[b]
¶Text. se-
ipsum conti-
1 nuat euidenter.¶† In
gl.arg.cessant ⁊c.in fin.
vult dicere q̃ causa fi-
nalis ꝓpter quã preben
da datur est seruitium
dei.igitur cessante serui
tio cessat prebenda. vi-
delicet quod nõ debeat
gaudere.⁊ hoc est expres-
sum in auten.de cle.qui
re.colum.v.in rubro et
nigro.extra de cleri.nõ
resi.quasi per totuʒ nec
valet cõsuetudo seu sta-
tutum ad contrarium.
saltem in distributioni-
bus.in eodem titul.§.j.
2 libro.vj.¶†In glo.quo
ad solennitatem ibi cum
allegat glos.l. papinia.
vt hanc gl.recte intelli-
gas dic q̃ peculiũ qua-
si castrẽse nunq̃ subia-
cet q̃rele q̃diu est pecu
lium:vt.d.l.fina.§.fi. C.
de inoffi.test.Sed in ca
c strensi.est diuersitas in
glos.Unde dic q̃ castrẽ
sia bona non subiacẽt [c]
querele si testamentum
fiat in castris.vt.l.si in
stituta.C.de inoffic. te-
stamen.Sed si alia bo-
na sint non castrensia il
la subiacent.vt.ff.eodẽ.
l.si a milite.§.fina.et in
hoc differt filiusfami.a
patrefami.quia filiusfa
mil.non potest habere
alia bona de q̃b⁹ testari

b ¶Supra
dicta. Di-
uide hunc
ti.ſm ang.
Itẽ ſm eũ
dẽ sic pone
casum. mi-
les i expe-
ditiõe põt
facer̃ testa
mentum iu
re militari
q̃uo vult:
extra expe
ditionẽ nõ
hʒ priuile-
giũ nisi q̃
filiusfa. et
testari põt.
c ¶Nõ sub
iacẽt. Ho-
die tñ ſm
rõem opi.
i filiofami.
milite p p̃-
teritionem
factaʒ sine
cã annulle
tur eius te
stamẽtũ q̃-
tũ ad insti
tutionẽ. vt
in autẽ. ex
cã.C.de li-
be.p̃te. Si
vo cũ cã hr̃
pro exhere
datione et
subiacet q̃-
rele.vide p
ang.h̄ post
me.colũ. j.

a ¶ Plane
Sic sūma.
lz remittat
solēnitas i
re agenda:
nō tamē re
mittit con
grua proba
tio rei ge=
ste. Et licet
lex priuile
giū z aliqd
factū intel
ligit: tamē
inquātū de
fctō appa=
reat et legi
time ɔstet.
Ange.
b ¶ Qđ p=
bet. Itē tz
Ange. hic
Itez querit
h Ange. an
milites nri
tpis gau=
deant hoc
pmlegio z
post dispu
tatā mate=
riā vr tene
re ꝙ nō. vi
de eū h i. j.
colū. v°. qro
an milites
nri tpis.
c ¶ Ego
credo. An=
ge. h tz cuz
Jo. fab. eū
allegādo p
hoc i. d. v°.
i gl. smoni
b⁹. itē ang.
i fi. j. col. in
v°. iste text.
ibi ponit
vulgatam
qōnem an
sufficiat qđ
testes an=

possit. z ita nunꝙ ei⁹ te
stamentū subiacet que=
rele: sed patrifami. sic. z
ideo quādoꝙ subiacet.
Si vo testamētum fiat
extra castra a veterano
tunc est differētia inter
filiū fami. qz illius testa
mentū non subiacet: sed
patrifami. sic. vt h not.
gl. que est verior ꝙ illa
que est in dicta. l. fin. vbi
contra. notatur. hodie
vo debet semper relin=
quere legitimā. in aut.
vt cū de appel. cog. §. sz
hoc de parentuz. Sed si
nō delinquat consueuit
queri qūo expugnabit
testamētum. Et alique
glo. dicunt ꝙ per quere
lam. vt not. d. l. fin. C. de
inoffic. testa. l. pap. §. j. si
quis a paren. fu. ma. in
rubrica. Alibi dicūt per
condi. ex. l. C. de episc. z
cleri. aut. presbyteros.
ff. de inoff. testa. l. aduer
sus. z hec consueuerunt
per doc. approbari. z est
magnus effectus: quia
querela rumpit omnem
institutionem sed con=
ditionē nō: vt scripsi. C.
de inoffi. test. l. de inoffi.
testa. z ibi doct. de hoc
iunge. j. de exer. li. §. sz
si in expeditione.
1 ☞ Testamentum mili
tis an valeat nullis ad=
hibitis testibus.
2 Dans alicui bona sua
et forte dicit causa ioci
quid presumetur et an
sit vera donatio.
Adde ad idem nu. 3.
4 Verba si proferantur sa
pientia cōtractum pre=
sumuntur obligatoria:
nisi ex cōiecturis aliud
appareat.

a Plane ^a in testamen
1 tis. ¶ † In gl. salte ibi cū allegat. C.
l. milites. hec gl. hz similē. §. ti. j. §. fi.
cōtra no. in. d. l. milites. z. ff. eo. l. j. sed
dic ꝙ nulla est cōtrarietas: he em dicūt
ꝙ nullo teste vocato valet testm sed nō
negant quin oporteat post probari qđ
miles sic voluit. vt in cōtrariis. in hoc
tamen bene aduerte: quia si miles in
conflictu scripsit testamentum suuz in
quacunꝙ materia z de quocunꝙ nullo
teste vocato nullo presente nec sciente
quid scribitur valet testm oportet tn
b quod probetur ^b vel per testes qui co=
gnoscant manum suaz: vel per cōpara
tionem literaruz vel per testes qui eū
viderunt scribere qđ hoc sit de manu
sua vel de voluntate eius per aliū scri=
ptū: z hec est pbatio de qua fit mentio
z in. d. l. lucius. z voluit dicere hec gl.
¶ In glo. forte. in fi. z pro hoc facit qđ
not. C. in quib⁹ cau. co. cen. do. ac. po.
2 l. ij. li. xj. ¶ † Sed quid si aliquis de
bona sua non dicit donationem nō va
lere: qz causa ioci dixit. quid presumet
in dubio. Docto. Jaco. de ra. z Pe. po.
eum dicūt ꝙ presumit qđ sit vera dona
tio. ff. de pac. l. iurisgē. §. qđ fere nouissi
ma parte. nisi per cōiecturas appareat
de cōtrario: coniecture aūt possunt e
modus z cōsuetudo loquēdi: puta ille
qui protulit verba ɔsueuit dicere qui
quid habeo vestrū est vt ex conditio
bus hoim dicta pensemus. C. si quis im
pera. maledi. l. j. ff. de pig. l. vel vniuer
soruz. itē dictū precedens. ff. de mino.
l. deniꝙ. §. j. meli⁹ allegarēt. ff. de te
l. heredes palā. §. sed si notā. de le
3 l. si seruus pluriū. §. si. ¶ † Itē in eo re
gionis. ff. de fund. instru. l. cū de lan
nis. §. labeo. z. §. asinam. melius. ff. de
c ver. signi. l. anniculus. ¶ Ego credo
ꝙ nulla verba operentur testamēt
presertim institutionem: nisi ex
appareat ꝙ testator volebat testam
tum facere. z ad hoc se disposuisse
per hanc literam in ver. is ergo. z. d
diuus. z facit qđ not. ff. de here. insti
l. j. §. si aūt. z hoc nisi in discrimine
positus verba proferret sapientia

mam voluntatē.ff.de lega.iij.l.pāphi=
4 lo.§.propositū.¶†In contractib⁹ cre
do cōtra q̄ q̄uis nulla verba precesse
rint alia nec contra tus q̄ si verba pfe
rentur cōtractū sapientia qd̄ psumant
obligatoria nisi ex piecturis aliud ap
pareret per predicta.⁊ hec faciūt q̄ ver
ba quecūq̄ pferant inter masculos et
femellas q̄ matrimonium sapiunt sint
matrimonialia:nisi ex piecturis aliud
appareret.Docto.Jaco.⁊ Pet. querūt
si quis dicat relinquo tali omnia bona
mea an sit testm̄.Et dicūt q̄ hec lex in
ducit q̄ sic.⁊.ff.ad trebel.l.cogi.C. de
sacrosan.eccle.l.fi.Sed illa nihil facit 1
quia ibi verbum relinquendum perti=
net ad institutionem ⁊ legatū. Ipsi di
cunt qd̄ vltima voluntas in qua talia
verba proferuntur non potest valere vt
testamentum.quia forte non sunt nisi
quinq̄ testes.⁊ tunc vt res potius va=
leat q̄ pereat erit codicillus.ff.d̄ reb⁹
du.l.quoties.si potest valere vt testa=
mentum.tunc aut reperitur in aliqua
parte institutio directa et operatur le=
gatum si non reperiatur operat insti= 1
tutionē.ff.de hered.insti.l.j.§.si ex fun
do.C.de heredi.inst.l.quoties.hic fm
eos hec lex nihil facit ad hoc:qꝛ h̄ nō
ideo reprobatur talis ordinatio:quia
vsus est miles verbis relinquo: sed qꝛ
voluntas non pbatur.⁊ ita not.in aut.
de here.⁊ falci.§. si vero nullo.vbi de
hoc.vnde circa hoc dic plenius:qꝛ aut a
per vbū relinquo dimittitur vel relin
quitur aliquid singulare.tūc operetur
legatū seu fideicōmissum indistincte
siue alius esset institutus siue nō.ff.de
lega.iij.l.pamphilo.§.propositum.de
vul.g.l.paterfami.aut aliquid vniuer=
sitatem importās d̄ quib⁹ in.d.l.cogi.
ff.ad trebel.⁊ tunc aut alius est institu
tus sine parte per vba directa.⁊ tunc 1
est fideicommiss.Uerbi gratia: herede
instituto dicit.bona mea relinquo tali
videtur fideicōmittere instituto q̄ re= 2
stituat.⁊ ita no.ff.de here.insti.l.is ver
bis.p quo.ff.ad trebel.l.lucius.§.filiā.
sec⁹ si per vba directa institueret: qꝛ
tūc videret vocare in aliū effectū.ff.d̄ 1
here.insti.l.lucius.si autem alius esset
institut⁹ in ptem postea
diceret bona mea relin=
quo tali videretur qd̄ d̄
beret venire l partē vo
cantē:qꝛ operatur insti=
tutionem:vt no.d.l. his
verbis.¶Sꝫ quid si pri
mus esset institutus ex
fundo ⁊ postea dicit ta=
li oia bona mea relin=
quo.per premissa videt
institutio.ar.C.de test.l.
quātū.⁊ facit.ff.de tabu.
exhi.l.j.§.fin.

☞ Surdus ⁊ mutus a natura qualiter potest fa cere testamentum cum ignoret quid sit testm̄.

Quinimmo.

¶In glo.habet hec gl.
vult continuare hunc.§.
precedētibus.qui male
⁊ inepte videtur hic se=
dere:sed continua prout
gl.dicit hic.¶†Sꝫ mi
randū si sit surdus ⁊ mu
tus a natura quomodo
facit testamētū cū igno
ret quid sit testamentuꝫ
⁊ omnia idiomata. nec
quicq̄ intelligat: nisi q̄
ratio naturalis mini=
strat.Forte potest dici[a]
q̄ signis intelligat: vñ
hoc pbare oporteret q̄
esset talis qui intellige
re posset per signa:⁊ q̄d
talia signa facta essent
per q̄ appareret ipsum
voluisse sic testari.arg.
s.prox.§.

☞ Filiusfamilias ve= teranus miles debet te stari iure communi. Conditio qñ ⁊ qualiter retrotrahatur.

Sed hacte=

nus.¶†In glos. quidā
dicunt.in fi.hanc gl. ap

diant vocē
testatoris:
lꝫ cortina
sit i medio
vide eum
hic.

a ¶Potest
dici. Idem
tenet hic
Angel. fm
Jo.fab.

probāt doc. Jaco. et Pe. quicquid hic recitant et non pbant: sed pro pri- b mis facit multum. l. iure militari: vbi dicit ante causariā missionē: supponit ergo q nō post. dicas p hec glos. bene dicit faciendo hic §. qr ad veritatē hic loquit generalr de quolibet milite qd apparet in eo qd subijcit. post missionem vero &c. vbi non debet esse. §. sed versus. vnde hec est veritas indubitata q filiusfa. veteranus testatur cōi iure. et est exp̄ssum. s. eo. circa p̄n. v. sed et testari. sz de surdo et muto a natura: quia de illis loquimur: als nullū esset priuilegiū. vt. l. discretis. C. eo. non est verū: qr cū post missionem testari oporteat iure cōi: hic in. d. v. sed et testari. et impossibile sit q tales testant iure cōi cū noia olim rerū ignorēt. nec scribere possint cū nullam doctrinā literarum recipere potuerūt que per auditum ingrediuntur: nec sciūt qd est institutio nec legatū sequitur q dicta lex et §. proxi. s. non habeant locum post missionē intelligendo eas de muto et surdo a natura. ideo signāter tex. dicit ibi in. l. iure ante causariā. et si sic gl. intelligeret mala a esset glo. a tamē non loquitur de muto: sed in nullo nullum est priuilegium: dūtamē scribere sciat. vt. d. l. discretis. in fi. als non pōt facere testamentum post causariā cū iure cōi testari oporteat. et de iure cōi testator dz exprimere nomē heredis. C. de testa. l. iubem⁹. ¶ In gl. b scz honestā ibi cum dixit finito tpe militie. scz. xx. anno. vide. ff. de excu. tu. l. sed et milites. maxime in. §. q. j. super tex. ibi vel extra castra cō meatu accepto. ff. q. ex cau. ma. l. q mittunt. §. fi. ¶ † In glo. qr cōditio. in fi. s extra de rescrip. c. si pro te. de spō. c. j. lib. vj. ff. leg. ij. l. lucius lo. isto. solutio cōditio non retrotrahit quo ad fruct⁹: nec quo ad hoc qd mora cōtrahatur: nisi a tpe existentis cōditionis. vt. l. lucius allegata. itez nec retrotrahit in casu irreuocabili per apponētē cōditionē si aliū actū pendente cōditiōe fecerit nō cōpatibilem primo vel ex quo posset pindicari scdo actui si retrotraheret: vt. d. c. j. sed vbi nō esset reuocabile per celebrantem actū scdm secus et partē huius solutionis pot est colligere ex dictis Dy. et ex de re. iur. c. qui prior. li. vj. et facit. C. de test. ma. l. statuliberis. et hec facit ad aliud qd ibi scripsi. si qs ex cōditione sub cōditione et an cōditionis euentu desinat esse subiectus an liget. simul quo sunt diuerse opi. vt ibi. scripsi.

Sed c et si quis.

¶ In... vt in fi. Quid si nil addidit nec detraxit: ... als apparet eius voluntas: nec cōtraria videtur qd nō valeat: vt hic a contrario sensu. ff. eo. l. tribunus. §. scāt... tius. sed cōtra est. eo. ti. l. in fraudē §. Solue vt in. d. l. tribunus. qr in. l. i... dem testamentum fuit factū a milite non tū militante: sed hic quando a... gano: sed qño intelligis a milite... militante. Forte sicut. C. de bo. pos. ... ex test. mili. l. j. §. fi. sz ibi valet iure militari ppter qd intelligas de milite militante: qr missio ob causam... missionē. Et no. ex hoc qd hic dicit... traxit. q qui detraxit l vno articulo... detur in alijs confirmare: vt hic. et. d. l. tribunus. §. j. et ita illud qd fit ad ... nationem videtur operari augmentationem contra. l. penul. de condi. et demon... tale. §. fi. Et facit qd per instrumentum emphi. pbetur dñium. ff. d repu...

a ¶ Mala est gl. Ange. tenet h̄ ptrium dicēs etiaz si sit surdus et mutus a natura qd possit testari intelligēdo h̄ vt. s. in. §. proxi.

b ¶ In gl. hic dt Ange. q scholaris abñs a studio p quinqnenium perdit priuilegium.

c ¶ Sed. hic ponit Ang. decē priuilegia militū. i. ij. col. ibi vltimo qr priuilegia &c.

Sciendum. ¶ Ad materiã huiꝰ. §. vide. s. per quas perso. ius nobis acqui. circa princ. vbi scripsi. ¶ In glo. §. castrensi. in si. dic. j. ti. j. §. j. ¶ In gloss. nisi sit in fi. dic. s. eo. §. j.

¶ Quibus non est permissum facere testamentum. Rubrica.

¶ Supra dixit de modo ordinandi testamenta: sequitur de personis q̃ ordinare possunt. declarando enĩ que non possunt declarantur que possunt. ff. de accu. l. qui accusare. ordo tamen videt̃ preposterꝰ: qꝛ prius debebat inquirere de personis quã de rebus. ff. de leg. ij. l. nõ oportet. de iure codicil. l. quidã referunt. §. j. sed non est vis. quia fit in eodem contextu.

1 ☞ Filiusfamilias potest donare causa mortis patre cõsentiente nõ tamen testari: que est ratio diuersitatis.

2 Quid si filiusfa. voluntate patris legat et dicit si non valet vt legatum valeat iure cuiuslibet vltime voluntatis: an saltẽ valebit sicut donatio cã mortis.

3 Codicillandi actus nõ est ita solennis sicut testandi. nam in codicillis nõ fit institutio.

a Non tamen.

¶ Sup. text. ibi dicit subiecti ratione filiationis. de illis enim qui subiecti sunt alˀs dixi. s. de test. §. testes. de iure psona. §. seruitus. C. de sacrosan. eccle. aut. ingressi. b

1 ¶ † In gl. sed causa mortis. in fi. Alia ratio redditur. C. qui test. face. pos. l. senium. vcz: qꝛ testamenti factio publici iuris est: ⁊ in his q̃ ad ius publicũ pertinent non curatur de patria potestate: vt. l. ille a quo. §. fin. cũ. l. seq. ff. ad trebel. l. naꝫ qđ. sed ex hoc posset opponi: quia si publici iuris est: ergo filiusfa. põt testari. ¶ Sed ad hoc põt respõderi ꝙ solennitas introducta in testamentis est publici iuris. i. pro publica vtilitate reperta que non est pro voto cuiuslibet immutanda nõ autem est alˀs publica: sed sm̃ hec predicta ratio non remanet ratio propter qđ tene hanc que hic not. sed cum ista donatio causa mortis sapiat naturam vltime voluntatis: vt. l. marcellus. §. fin. et. l. omnibꝰ. ff. de dona. causa mortis. C. eo. l. fi. cur ista donatio magis potest dependere ex arbitrio patris ꝗ̃ legatũ: Dicas qđ donatio causa mortis plus accedit contractuꝰ ꝗ̃ vltime voluntati: vt dixi. s. de donatio. §. j. et no. ff. de do. prele. l. ij. de donat. l. aristo. ideo sicut cõtractus potest depẽdere ex alieno arbitrio. vt. C. de contrahen. emptio. l. fi. sic ⁊ donatio causa mortis. Iaco. et Petr. dicunt qđ actus testandi est solennior ꝗ̃ donandi causa mortis: sed certe actus legandi vel codicillandi nõ videtur solennior cum vtrobiqꝫ requirant̃ quinqꝫ testes: vt. d. l. fin.

2 ¶ † Quid ergo si filius de voluntate patris legat et dicit ꝙ si non valeatᵇ vt legatum qđ valeat iure cuiusslibet vltime voluntatis. nũquid saltem valebit vt donatio causa mortis. Specula. videtur dicere qđ non. in Specu. de instrumento edicto. §. cõpendiose. versicu. quid si filius. sed obst. ff. de donatio. causa mortis. l. vbi. extra de desponsa. impube. c. j. libr. vj. C. de cõdicil. l. fi. Quid si donauit causa mortis de voluntate patris nunquid solus pater potest reuocare. arg. qđ sic. ff. de pecu. l. non statim. de sponsa. l. in potestate. hodie videtur ꝙ possit

a ¶ Nõ tamen. Diuide hunc titulum sm̃ do. Azeri. ⁊ pone sic casuꝫ sm̃ eũ. Qui alieno iuri subiectꝰ est nõ potest face re testamẽtum etiam patre ꝯsentiente: nisi de castrensi peculio vel ꝗ̃si de quo testari põt siue sit miles. siue veteranus ẽt patre inuito.

b ¶ Nõ valeat. Quid in aduentitijs in q̃bꝰ pr̃i nõ querit̃ vsufructus an testari possit pr̃e consentiente. ⁊ dicit Ang. ꝙ non. Item q̃d ad pias causas an in talibꝰs aductitijs possit permittere testari. vide Ange. hic l iij. colum. post prin. l ℣. quid ad pias cãs.

a ℭ Mo=
mentū. Dic
qḋ i ꝯctib⁹
semꝑ fit cō
pꝛtatio de
momento
ad momen
tū siue tp̄s
ꝑponat ad
inchoādū
siue ad fi=
niēdā obli
gationez.l.
cū qui ka=
lē.ff. de ꝟ.
obliga.al's
ꝟo dic idē
si tp̄s poni
tur a.l.ad
excludēdū
beneficiuz
secus ad i=
choandū.
Sꝫ quid si
ponitur ꝑ
iudicē ⁊ q̄=
liter dila=
tio mensis
cōputet. vi
de hic per
Anze.

legare ꝑ anima sua de
cōsensu patris. extra de
sepul.c.lꝫ.§.Quis. li.vi.
Sed an ipsi patri pos=
sit donare causa mortis
de voluntate ipsi⁹. Non
vr.ff.de auto.tuto.l.j. et
ibi no.⁊ hoc faciūt ꝙ re
ligios⁹ nō posset testari ⁊
etiā cū lnia superioris:
sed forte potest dare cā
mortis vel bona diuide
re.C.de sa.sanc.ecc.auth.
si qua mulier.in fi. ⁊ ibi
scripsi. ℭ In gl.nā libe=
ri.in fi.⁊ si nō sint liberi
pater admittit cū fratri
bus.vt eo.ti.§. si vero.⁊
hoc si castrense peculiū
deuoluat tanꝙ heredi=
tas.de q̄.j.pꝛox.§. ℭ In
glo.nō hereditario. idē
no.in.d.auth. circa prin=
ci.dic vt ibi.⁊ idē in ad=
uentitio. vt ibi nota. in
Specu.de succes.ab in= 1
test.ver.quid si filius.sꝫ
tamen propter hoc fili⁹
nō pōt testari etiā in ca= 1
sibus quibus nil queri=
tur patri.vt no. ff.ad tre
bel.l.j.§.i filiū. ⁊ est ex= a
p̄ssum.C.q̄ testa.fa. pos.
l.nemo.⁊ hoc est nisi ha
beret castrēse vel quasi:
vt.j.sequitur.vel nisi sit
cleric⁹.illi enim possunt
de bonis vndecunꝙ q̄=
sitis.vt.C.de epis.⁊ cle.
auth.presbyteros. ℭ Se
quitur tex. ibi nec aliter
inquietare. sed quid in
aduētitio et profectitio
videretur idē. ff.de mi=
no.l.iij.§. sed vtrum.sed
is tex.facit ad cōtrariū.
Uñ potest dici ꝙ pꝛeter 1
debita p̄ris possit fieri 2
executio in ꝓfectitio pe
culio ꝑ hūc.§.⁊ etiā i fru 1
ctib⁹ aduētitijs q̄tenus

ad patrē ptinēt deducto tn̄ qḋ ei neces
sariū est in ꝓuisiōe filij ⁊ rerū oneribꝰ
supportādis:qꝛ illud nō videt[ur] fructꝰ
bo.patris.C.de bo.q̄ lib.l.cū nō solū.
§.sinaūt.facit.ff.de regu. iur.l.a diuo
pio.§.ꝙ si res. Sed filio ꝯdemnato an
fiat executio in bonis p̄nis:vide i j
nota.§.fi.⁊ scripsi in.l.cū nō solū.§.
cessitatem. ℭ† In glos.idē de seruat
fi.⁊ est ratio:qꝛ actus codicillandi non
est ita solēnis sicut testandi:qꝛ in cod
cillis nō fit institutio.ideo nō est tātū
periculū.⁊ vides in simili ꝙ in institu
tiōe tria requirūtur tp̄a.ff.de here.in
sti.l.si alienū.§.in extraneis. in lega
tp̄s mortis.ff.de iure fis.l. nō intelli
tur.§.quando.⁊ de rebus dubi.l.ii
gnatis.⁊ dic ꝙ etiā in codicillis op
est q[uod] appareāt aliqua signa retin.
volūtatis.arg.l.tribunus.§.j.ff.de n
mili.⁊ dixi.s.ti.j.§.sed si q̄s dic vt
sꝫ opponit[ur].ff.de bono.pos.sm tab.
ex liberis.§.testō. dic ibi ⁊ videbis.
q̄.mo.testa.in fi.§. alio.⁊ concor.hunc.
ff.de testa.l.si filius.

☞ Promissio si sit facta d' soluēdo sub
pena computatio fit de momento a
momentum.

Preterea.

ℭ† In gl.fer
fi. Et iō si q̄s p
sit soluere sub pena ifra certo die
cōputatio de momēto ad momētū
Ja.⁊ Pe.sꝫ ꝯputatio mēsis fit alio
do vt scripsi.C.de tempo.ap.l.cū p
ribus.⁊ vide ꝑ Hosti.extra de fur.
neg.prela.c. licet ⁊ ꝑ Archi.c.cū
scrip.si propter.li.vj. Et facit ꝙ si
pillus sit canonic⁹ ꝙ nō habeat
in capitulo.vide extra.de elect.c
li.vi. ℭ In gl.hac eadē.i fi.ex equi
rat.s.de cura.§.sꝫ ꝯmētecap. ⁊ h
telligo de tali q̄ nō itelligit pfecti
hꝫ iudiciū:secus si dicerē in fatu
iudicium rei recipit ad instar di
rū surdi ⁊ muti q̄ intellectū capit
eo.l.discretis.

☞ Notori⁹ ꝓdig⁹ est iterdict⁹ a
Preceptum impossibile non tene
error non exprimatur in sententia.

Itē prodigus.

ℭ† In
si dica

fi.dic pleni⁹.j.§.fi.ifi.magne gl.ß abt lr̃a nō pōt loq̄ ō illa iterdictiōe:sʒ ō facto ꝓdigo vt euidēter apparet hic: sʒ ⁊ illi interdicitur a lege qn̄ est notoriū
2 vt scripsi.ſ.§.furiosi.❡†In gl. quid si fiat.Ja.⁊ Pe. primam approbāt qꝛ impossibile preceptū nō tenet dato ꝙ nō exprimatur error in sententia.vnde si condemnat ad hominem mortuuʒ reddendū non valet dato ꝙ non exprimat quod sit mortuus ſm eos.vide de hoc plenius in.d.§.furiosi.

1 ☞Fictio legis cornelie que fingit captiuum ab hostib⁹ p̄ambula hora captiuitatis mortuorū qualiter intelligat.
2 Obsides si testantur an corū testamēta cōfirmentur per legem corneliam
3 Jus postliminij nihil fingit sup his q̄ apud hostes gesta sunt vel acquisita.

1 **Eius qui.** ❡†In gl.q̄ fingit ibi p̄ambula hora: credo ꝙ doc.Ja.Pe.habēt hic primaʒ dicunt em̄ si verū sit qḋ glo.dicit ꝙ fingat mortuus p̄ma hora captiuitatis: ergo mortuus fuit seruus ergo testamentum non valet sʒ ipsa prima hora. idest ex quo incepit venire i captiuitatem et de libertate in seruitutez .vnde non est seruus:tūc quousq꞉ vere captiuus sit.sicut si de albo velis facere nigrū semper est album q̄uis ceperis ō nigrare quousq꞉ ō nigratū sit ſʒ eos si habes preambula sicut ego habeo nō
2 est opus his.❡†Sed quid dices ō ob
a sidibus^a qui testari nō possunt.ff.e.obsides.Nō videtur ꝙ eoꝝ testamēta cōfirment p.l.cor.cuʒ hoc non caueat:sʒ si bene aduertas.l.loquitur de omnib⁹ qui apud hostes decesserunt .Et ideo videtur idem in illis.quia equiparantur.ff.de iure fis.omnes.⁊ hoc itelligas de captis vel obsidibus datis a veris hostibus.secus si de vna ciuitate a:ij. ff.de cap.si quis ingenuaʒ.§.fi.ff.eo.l. qui a latronibus.qui autem sunt veri hostes.vide.ſ.de iur.natu.gen.⁊ ciui. §.bella.❡Jtem quero cur in casu quo captiu⁹ redniit testamētū eius nō valet cū fingat semp in ciuitate fuisse .ff.
3 de cap.l.retro.❡†Dicas ꝙ ius postliminij nil fingit i his que apud hostes gesta fuerūt vel acq̄sita nisi haberēt preiacentē materiā.vt.C.ō cap.l.j.ff.de capti.l.diu⁹.sʒ q̄d de codicillis.videtur ꝙ valēt si redeat vt.ff.eo.l.i bello.§.codicil.sʒ ibi p̄ pter ꝯfirmationē precedentē.❡Sed q̄d si nulla fuerit cōfirmatio p̄cedēs.Uī idē.ff.ō leg.iij. l.j.§.j.❡In ea.gl.ibi.cū dicit.ff.e.l.si fili⁹ dic ibi in prin.ti.❡In ea.glo. cū allegat.l.cū lege.dic vt scripsi.ſ.titu.ij.§.testes.❡In ead.glos.ibi cum allegat auk.si qua mulier.dic vt ibi scripsi quia ibi nō testatur: sʒ diuidit inter liberos. et scripsi plenius in auk. ingressi.eo.tit.❡In ea. glos.in fi.hoc est verum ⁊ indubitatum vbi seq̄tur cōdēnatio i vita vel post mortē.ff.de dona.l. post contractum.sed vbi sequitur absolutio est p̄ q̄ durū.gl.tamen videt velle hoc.ſ.eo.§.itē prodigas.ff.de dona.l.donatiōes.et.l.donās.§.fi. sed hoc est iniquuʒ ꝙ si absoluatur ꝙ nō valuerit testamētum.vn̄ tex.q̄ interdicūt alienationeʒ loquūtur a tēpore quo contraxit crimen . vt.l. ex iudiciorum .ff.de accusa.⁊.ō.l.fi.ad.l.iu.maie.supponēdo ꝙ si non contraxit ꝙ nō interdicit alienatio:sʒ in hoc ē differētia iter hec ⁊ alia crimina:qꝛ in criminib⁹ exceptuatis depēdet testamētū ab euētu sc. si an moriat i his vʒ.vt.l. qui a latronibus.§.fi.ff. ō iniu.rup.⁊ irri.l.si q̄s.§.

a ❡Obsidib⁹.Jtem q̄d de bānitis nr̄i temporis vide hic ang.in ij.col.post p̄n.in v̄.q̄d de bannitꝭ nr̄ tpis.itē q̄d de monachis et canonicis regularib⁹ q̄d ō excōicato infame:prescriptitio cēsito hoīe alieno:vasallo iter suos de familia vsurario manifestō. vide hic angel.per o ī dinē.in.iij. colum.

irritũ. cũ seq. §. alias pos-
sent fieri multe fraudes
nã si quis vellet impedi- b
re quominus aliquis te-
staret posset eũ accusa-
re vel facere falso accu-
sari de crimie exceptus
to: & nõ posset testari q
nil iniqui⁹. ¶ Itẽ no. ali
quos casus & causas im
pugnandi testamẽta. in-
spe. de ti. instru. §. com-
pendiose &c.

¶ De exheredatiõe liberorum. Rubri.

¶ Quia inter cetera que
testamentis inseruntur
principalior pars est he
redis institutio a qua
omnia alia depẽdent. j.
de legatis. §. ante here-
dis. idcirco primo de in
stitutione ponit verum
quia institutio nulla est
nisi de liberis sit proui- 1
sum instituendo vel ex
heredando. j. §. j. igitur
de ea preponit questio-
nem: hoc principale ius
est. ff. de libe. & posthu. l.
inter cetera. Vel ꝯtinua
ſm tex. s. dixit de solen
nitate q in testamẽto re
quiritur: sequit de aliis
que etiam requiruntur
ad hoc ꝙ testamentum
valeat.

1 ☞ Filius suus prete-
ritus rũpit ipso iure te-
stamentũ: exheredatus
vero p contratabulas.

2 Preterire filiũ iam natũ
maior ẽ proteruitas q̃
posthumum &c.

Adde ad idem nu. 3. vbi
assignat aliã rõnem.

NOn ta-
1 men. ¶ † In
glo. secus in
a fi.ᵃ nõ. tñ per

ola idẽ qr suus rũpit ipso iure exhere
datus p cõtratabu. vt ibi. in fi. ¶ In gl.
ff. de iniust. rup. Coniung.ᵇ has duas
solutiões: vñ dic. qd vbi fili⁹ natus pre
teritus testamentum non valet ipso iu
re si filius moriatur in vita pris: vt hic
& ff. de lib. & posthu. l. si filius. Si fili⁹
moriatur post mortem patris glo. vide
tur velle hic ꝙ valet: & eodem mõ in l.
filio. & hoc intellige de equitate nõ de
iuris ciuilis rigore. immo est nullum:
vnde attenta illa equitate contra tale
testamentum datur contratabu. ff. de
lega. prestan. l. si qui. C. de libe. prete.
maximum. q dari non deberet si omi
no esset nullũ: & hoc indubitate qñ fi
supuiuit & abstinet expsse cõfirm
testamẽtũ. Quid si moriatur post mor
tem patris anteq̃ abstineat se & volũ
tem suã sup hoc declaret. Glo. videt
tenere idem hic. & in l. filio. vbi nõ re
quirit confirmationem: nec de ea loq
tur: sꝫ solũmodo ꝙ viuat fili⁹. sꝫ in l. fi
lio. dicit text. abstinuit qd non videt
dictuz sine ministerio. ¶ † Preterea 1
ta & maior proteruitas est preterire
natum filium q̃ preterire posthumũ
difficilius reconualescit testamentũ
nato preterito q̃ posthumo pteri
posthumo preterito post mortẽ pa
morientis approbatum nõ recon
sit. ergo nec nato preterito sic mo
te maior pbat: qr posthumo prete
moriẽte viuẽte patre testamẽtũ va
vt. l. posthumus. ff. de iniust. rup. & in
testamen & tamen non sic in filio pre
rito. vt. l. si filius. & hec minor probat
C. de posthu. here. insti. l. ij. Vel hoc
test dici ꝙ ad hoc ꝙ testamẽtũ vale
oportet constare de voluntate absti
re volentis per aliqua signa: quia fo
te permisit sibi tempus ad abstinẽd
vel recipiendũ prefixũ labi iuxta
quis instituatur de here. insti. & sic
tur notare. ff. de excep. rei iudi. l. ij.
recipit vel petiit legatũ vel emolu
tum in testamento relictum. ff. de co
trata. l. si pterit⁹. vel alias appet
lũtate. al's si pterit⁹ mortu⁹ fuerit
q̃ posset dicere nullũ. vel appet ipm
le ꝯfirmare vel se abstineret diceret

a ¶ In fi. Immo ho-
die pterit⁹
dicit nullũ
d iur ciuili
sicut i ptã-
te ꝯstitut⁹
vt p gl. i. §.
exhereda-
tus. l aut. d
here. & fal.
vt p Ange.
b ¶ Cõiun-
ge. Sꝫ di-
cit de. ang.
per eadez
verba. & vi
sex decĩ cõ
clusiões qs
ponit h an
ge. sup pte
ritione filij
in testõ pa
terno an sit
ipo iur nul
lũ. i. ij. col.
post me. in
ver. an aũt
&c. Et. post
ea in. iij. co
lũ. ibi i me
l. ver. ex
his nõ. po
nit. xx. cas⁹
i quib⁹ bo.
pos. est ho
die neces-
saria.

nõ recõualescere nec tenere p dictã rõ
nẽ. Quid ergo dices sempronius habe=
bat tres filios instituit extraneũ l desset
duos filios i trientẽ. tertiũ pterĩt tertius
pteritus abstinet duo instituti dicũt te=
stamẽtũ nullũ: et volũt repellere cohe=
redẽ extraneũ et legatarios et succedere ab
intestato queritur an debeãt audiri. et
vr q sic: qr testm̃ est nullũ: et ita vr eis
ius qsitũ ad repellẽdũ tertiũ. igitr re
pudiatio seu abstẽtio tertij pterim cor 1
ius tollere pr. ff. si edi. edi. l. j. §. vnusqui
qz. ¶ † Preterea vr expssum. ff. de zta. 2
l. si post mortẽ. §. fi. et l. aliud. §. fi. et. l. nõ
putauit. §. fin. Sed. l. filio. obstat dicere. 3
Quidã dicũt q. l. filio. obtinet vbi erãt
instituti qui alias erãt ab intestato suc
cessuri: secus si extranei. et allegãt. ff de
vul. l. si filius qui patri. et hanc videntur
tenere hic docto. Jaco. et Pe. nõ dispu=
tando sed narrando pro quibus facit.
ff. de libe. et posthumi. l. si posthumus.
§. ideo. Secundum vnum modum in=
telligẽdi potest dici q. l. filio abstineat
indistincte quamuis loquatur vbi non
erat scriptus extraneus. et hoc põt pro=
bari: quia vbi posthumus moritur in
vita testantis quicunq scriptus succe=
dit. et omnia legata et fideicom. valent
qr tunc testamentũ valet et tenet de eq
tate. vt. d. l. posthumus. in prin. ergo et
in casu presenti quo tenet de equitate
sicut ibi: nec sic in questiõe pmissa vr
q filij instituti nõ debeãt audiri. et hãc
partem videtur sequi spe. in ti. de test.
ver. pone berta. nec obstat. l. si post mor
tem. §. fi. quia ibi loquitur qñ erat edi=
ctum per preteritũ commissum. i. a per=
tum qr agnouerat bo. pos. corã iudice
in absentia patris. iuxta illa que notan
tur plene. ff. de bo. pos. l. iij. et post nõ p
sequebatur immo agnitam repudiare
volebat. et sic intelligit glos. que est illi
contraria. eo. tit. l. iij. §. si quis ex liber.
et. l. is qui. de lega. prestan. secus si ab
initio repudiasset vel non agnouisset.
vt. l. filio. s. allega. et hec faciũt ad illa
que consueuerunt notari extra de con=
cel. prebẽ. c. autoritate. lib. vi. ¶ In gl.
aliud. in fi. Et est ratio bonũ initiũ. qd 2
multum operat. ff. de fur. l. qui vas. §. si

ego. de leg. ij. l. cũ filius. §. heres. et hoc
intellige si viuo testatore posthumus
moriatur. vt dixi. s. proxi. C. de pos hu.
here. in sti. l. ij. ibi vide. ¶ In glo. ie
hoc mõ. in fi. ista est additio que nihil
probat sed probat de institutione opor
tet q constet de quo sentit. C. qui testa.
fa. pos. l. hac consul. ff. de hered. insti. l.
quoties. §. si quis nomẽ. cum. §. sequen.
et vide. j. proxi.

☞ Testator si dicat oẽs liberos vel ce
teros: an inter hec verba sit differẽtia.
Testator quãdo videatur nominatim
exheredare.
Papa si fecit gratiã vni et postea faciat
alij preferẽdo eũ q̃ vult q alijs in da
ta alijs prioribus an preferatur si non
expresse nominet primos.

Sic nec nominati.

¶ Hic imperator facit interpretationẽ
antequã veniat ad decisionẽ et correctio=
nem iuris antiqui. ¶ In glo. item alijs
modis. in fi. hec glo. habetur diuersi=
mode. nam quidã habent. s. circa prin
cipi. ibi cum dicit. sunt exheredati vel
vnus &c. Et si habeas ibi vel sicut ha=
beo et omnes habẽt vt communiter vi=
detur in glo. deficiunt duo verba vide=
licet siue sint plures. et tũc bene seque
retur vel vnus &c. sed tunc glo. nõ esset
vera vt apparet manifeste. in. l. ij. de li=
be. et posthu. habeas ergo si. et si nõ ha
beas expone vel pro si. ¶ † Item post
medium glo. ibi cum dicit extraneum
instituo. Quidam habent ceteros libe
ros &c. et dicunt q glo. vult facere diffe
rentiam an testator dicat omnes libe=
ros an dicat ceteros liberos. vt primo
casu videatur nominatim exheredari.
secũdo non. sed hoc non est verum p. l.
ff. de ver. sig. l. ceteros. vñ nõ habeas
ibi ceteros: quia etiam male sederet. et
fm hec facit differentiã an dicat oẽs li
beros vel an dicat liberos meos vt primo
casu sint omnes nominatim exhereda
ti secundo non. s no. in. l. titius. vbi di
cit q si dicat oẽs liberi exheredes sunt
pro q nõ videtur nominatim exhere=
dare. ¶ † Et illam approbat ibi. Dyn.
dicendo q refert an dicat liberos an

filios:q: appellatione li
berorū[a] nedū cōtinētur
liberi primi gradus: im
mo ⁊ nepotes nō sic ap
pellatione filij.s. q̄ test.
tu.da.pos§.fi. Dic ergo
q aut exheredās habet
vnicū:⁊ tūc videt nōmi
natim.aut plures.⁊ tūnc
aut vtit verbo singula=
ris numeri ⁊ videt nul=
lus exheredatus.vt.d.l.
ij.aut pluralis tūc si di=
cat filios vel filias noia
ti siue dicat oēs siue nō
si dicat liberos secus vt
predixi et hoc indubita
te. vbi habeat nepotes
⁊ filios.q̄d si nullos ha=
beret nepotes.Videret
contra per illa que dixit
d.§.fi. Veri⁹ tn̄ videtur
q in presenti casu nō vi
deatur noiatim propter 1
odium exheredatiōis ⁊
largā significationē vo=
cabuli.ff.de lib.⁊ posth. 1
l.cū quidā.doct.Jaco.et
Pe.dicūt q quidā eorū b
dn̄i dicebāt q rescriptū
cōcessum in preiudiciū
alterius non valet q̄uis
clausula adijciatur etiā
si iuri preiudicet alieno
nisi nominetur persona
cui preiudicatur. ¶†Et
idem dicunt si papa fe=
cit gratiā vni ⁊ post fa=
ciat alij preferēdo eum
quibuscunq alijs prio=
ribus in data q nō pre=
fertur nisi expresse noiet 1
primos.ipsi tenēt ȝ ⁊ di
cūt q hic valet exhere= 2
datio dicēdo oēs filios
⁊c.vt titius.⁊ hoc nisi il
le cui p̄iudicat esset ta=
lis psona cui nō est ve=
risimile principem vel=
le preiudicare vt pupil=
lus vl vidua.arg. ff.que 1
res pigno.obliga.pos.l.obligatione
dicunt quasi expressum.C.quando im
pera.inter pu.⁊ vi.l.j.ȝ Ja.⁊ pet.[illegible]
cit extra de p̄scrip.c.si pp̄ter.lib.[illegible]
de nata.rest.l.fi.de iure anul.aure[illegible]
lius.§.fi. pro eis facit ne quid in lo[co]
publi.l.ij.§.si quis a principe.in fi.[illegible]
bo.liber.l.etiam. Dicas latius q aut
rescriptum preiudicatur iuri quesito
re aut iuri querēdo in re q̄uis que[illegible]
ad rem.primo casu dic q aut preiu[di]
cat tali preiudicio q faceret sm̄ re[scri]
ptum non valere etiā si totum exp[re]
ssum esset.de quo vide.C.de preci.im
offe.l.quoties.⁊ tunc nō est que[stio]
debeat specificare vel non ius p[er]
sonam cui preiudicat.extra de rei[illegible]
c.cum ordinem.de priuile.c.[illegible]
l.fi.de nata.resti. vbi vero preiudi[cat]
iuri querēdo non oportet specifica[re]
vt extra de cōcess.preben.c.autori[tate]
lib.vj.⁊ per hoc apparet opi.doct[orum]
dictorum procedere in aliquo.

☞ Locutio indefinita an extenda[tur]
ad futura:⁊ quid si per verba multi[pli]
catiua vel vniuersalia.

Posthumi. ¶†In glo[sa] institutiōe n[on]
glo.No.contra in.l.placet[b].sed po[test]
dicere q si loquitur indefinite n[on ex]
tenditur ad futuros vt hic.si per v[erba]
multiplicatiua vel vniuersalia s[ecus]
vt si dicas quisquis vel quicunq[ue po]
sthumus nascetur sit exheres. si[c]
lige.ff.de iniu.rup.l.iij.§.he ete[nim]
verba:quisquis ⁊ quicunq multi[tudinem im]
portant.vt.ff.de here.insti.l.hoc[illegible]
lo.ad trebel.l.balista.⁊ facit.C.[illegible]
p̄te.l.fi.⁊ qd̄ ibi scripsi. hoc [illegible]
correctū est.C.de inoffi.test.l.o[illegible]
⁊.l.si quis.hic sequitur in glo.

☞ Posthumus si nascatur filios [illegible]
tuo post mortem aut rumpit te[stamentum]
Deinde ponit quoddam cōsili[um]

Posthumo[illegible]
licet in fi.⁊ est ratio quia preteri[tio]
tris habetur p exheredatione.[illegible]
tra tab.l.illuc.§.ad testamēta.[illegible]
opus est querela.j.de inoffi.te[st.]
sthumi.¶†In gl.secus ibi pdicti
posth[umi]

a ¶Appel a
latione li=
berorū. Ad
de q̄ veniāt
appellatio
ne liberorū
et vsq ad
quē gradū
⁊ maxie in
priuilegijs
vide p bar.
in.l.libero
rū.ff. de v.
sig.⁊ in.l.li
berorū. ff.
de sena.⁊ l.
l.ij.§.q ait
ff. q satisd.
cogan.

b ¶.L.pla
cet.Adde h
sm̄ Ang.et
Rap. q in
definita in
stitutio po=
sthumi cō=
prehendet
etiā filios
postea ado
ptatos qui 3
dicunt po=
sthumi ci=
uiles. l. si
q̄s posthu=
mos.ff.eo.
An aūt na
turales tā=
tum:⁊ q̄d si
istituat vē=
trē vxoris
sue. vide p
Ange.hic.

8 posthumo. hec gl. videt inferre qd si
posthum9 nascat filio mortuo post mor
tē aui q rūpit testamētū aui. ꝛ hoc non
esset verū: vt. d. l. si q̄s exher. ff. de lib.
ꝛ posth. l. si q̄s posthumos. §. si filiū. s3
intellige eā in vero posthumo testātoris
qꝛ ille rumpit nascendo post mortē vt
2 hic. ¶ † In e. gl. i verts posthumis ibi
cū alie g. §. vide q cōsiliū galli fuit qn̄
filius institut9 habet vxorē grauidam
q instituatur vel exheredet nepos na
sciturus post mortem aui filio premor
tuo per hec verba. si filius me9 me vi=
uo moriat tunc ꝛc. sicut heres vt. l. gal
lus. in prin. ꝛ qꝛ istud consiliū nō suffi
ciebat ad oēs casus qui cōtingere po=
terant fuit facta. l. velle. que habet duo
capita ꝛ prouidet in quatuor casibus.
¶ Primū caput ꝓuidet in casu qn̄ po=
sthum9 nascitur viuo auo post factum
testamentū ꝛ mortuo patre suo de quo
gallus nil dixerat. ꝛ hec ꝓuisio habet
duos casus: videlicet qn̄ tēpore testa=
menti fili9 erat mortuus vxore relicta
grauida: vel qn̄ erat viuus tpe testamē
ti ꝛ post morit: ꝛ posthumus ei nascit
in vita aui in quib9 casibus. l. velleia.
cōsuluit prouidendum de institutione
vel exheredatione. Secundū caput ꝓ
uidet quando filius ꝛ nepos viuebant
tēpore testamēti ꝛ filius moritur in vi=
ta aui. ꝛ is casus tāgit hic i text. Et est
quartus qui non continet nec sub vno
nec sub alio qn̄ filius viuit tēpore testa
mēti ꝛ eius vxor ex grauida. vnde pos
sibile est q posthum9 nascet i vita aui
ꝛ filij: nec ɔtinet sub p̄mo capite qd lo
quit. vbi pr̄ erat mortu9 tpe quo natus
fuit posthumus: nec sub secūdo qd lo=
quit qn̄ ambo viuebāt tpe testamēti et
hoc plen ne reperies in. l. gallus. in
p̄n. in. §. nūc de leg. cum. §. se. vsq3 ad fi.
ꝛ not. in. §. fi. ꝛ sic vides quomodo tibi
ꝓuidere debes in his casib9 testādo.
si autē has difficultates aperte velis
pone talē clausulā. omnes natos ꝛ na=
scēdos q̄ mihi agnoscere vel esse pos=
sent in tali portione vel in talibus por
tionibus heredes instituo: vt. l. gallus
ꝛ. l. instituēs. sic cū nō est opus talib9
ꝓuisionib9 exq̄sitis. ꝛ cessant oēs pre=
dicte difficultates q̄ sūt
modici effectus hec pro
uisio nō obtinet quo ad
exheredationem q̄ noia
tim nō fieret p hunc mō
dū s̄m opiā. aliquorū. vt
dixi. s̄. §. noiatim. dic tn̄
q̄ ad exheredationē po
sthumorū hoc est hodie
vt insufficiēti: qꝛ exhere=
dari nō possunt. vt. l. oī=
modo. et. l. si q̄s in suo.
S3 q̄ ad exheredationē
quasi posthumorū q̄ es=
sent etatis tpe testamē=
ti, pōt dici q i illis opor
teret noiatim ꝛ ex cā ex
pressa fieri mētio. idcir=
cō oportet dici talē ne=
potē meū si qn̄q3 meus
fuerit ex tali cā exhere=
do. ita q eos nominet.
vt. §. noiatim. alioquin
posset rumpere tale te=
stamentum si pater mo=
reret vl' de potestate exi
ret. ergo si filius fiat re=
ligiosus nūquid nepos
eius filius rumpit testa=
mentū aui. Hec questio
dependet ab illa an reli
giosus exeat de potesta
te patris per ingressum
religionis: etsi dicas q
exeat certū est q rumpit
per hunc. §. ibi aut. qua=
libet alia rōne ꝛc. Idem
dicas si fili9 fiat ep̄s vel
aliam dignitatem conse
quat q̄ ipsum liberet. C.
de epis. ꝛ cle. aut. s3 epi=
scopalis dignitatis.
☞ Filius non habet ne
cesse instituere patrem
vel exheredare vt testa=
mentum valeat: nā pre=
terito patre valet testa=
mentum licet rumpi pos
sit per contratabu.

Emancipa=

a ¶ Posthu
mo. querit
hic Ange.
quis sit po
sthumus. ꝛ
dicit resolu
tiue quod
posthum9.
ē q̄ posthu
mationē pr̄
nā nat9 est
ꝛ sic p9 mor
tē pr̄is na=
tus vt. l. po
sthumi. ff.
de iniusto
ꝛ irrito te=
sta. et ideo
dicit idē q
si in statu=
to fiat men
tio de po=
sthumis in
telligit de
his qui na
scunt post
mortem pa
tris: qꝛ ver
ba i statut3
accipiūtur
proprie vt
l. iij. §. hec
verba. ff. de
nego. gest.
Itē q̄rit h̄
idē q̄d q̄ ē
seminatus
viuus ꝛ an
tr q̄3 pfecte
exhat mo=
riat an ha
beat ꝓ na=
to ita q rū
pat testm̄:
ꝛ respōdet
qd nō. vt. l.
iij. C. de li=
ber. et po=
sthumis.

a ¶ Bona. Idem dicit hic Ange.

b ¶ In gl. Vide hic distin. Ange. pulchrã super ista gl. in .j. col. ibi in §. in gl. habeat aliter testamẽtũ sit nullũ vel annullandũ filio preterito.

c ¶ Sed si: Preteritio militis in expeditiõe testantis si scit se habere. liberos pro exheredatione habetur. h. d. sm Areti.

1 tos. ¶ † In gloss. supple ibi cũ dicit ad filios &c. hec impugnatio non videtur bona[a]: qz fili[us] nõ habet necesse patrẽ instituere vel exheredare quo ad hoc vt testm̃ valeat: nã preterito patre valet testm̃ de se: lz posset rũpi p ɔtratabu. ff. si quis a parẽ. fu. ma. l. j. sm doc. Jac. & Pet. Sed forte glo. voluit se referre ad iura noua & astruere q̃ de iure nouo pater preteritus dicat nullum de quo videbis inferi[us]. ¶ In glo. licet in fi. vult gl. q̃ de iure p̃torio non est differentia qđ verum est in exheredatione: qz vtrũq̃ exheredari opz: sz in modo exheredãdi est differẽtia etiã de iure pretorio: vt hic in tex.

1 ☞ Emancipatus preteritus an rumpat ipso iure testamentum.

Sz hec quidem. ¶ In glo. s. differẽtia. in fi. quia illa nõ corrigit̃ immo remanet differentia vt nota. j. ¶ In

b gl. [b] quo ad cõmodũ ibi cũ dicit. C. de libe. prete. l. maximũ. hoc indubitatum de iure antiquo.

1 † Quid de iure nouo gl. variant qñq̃ dicunt qđ emãcipatus preteritus rumpit ipso iure: vt not. j. de inoffi. test. §. j. ¶ In gl hoc tm̃ ad lineã: sed hic videtur dicere cõtra ff. de mino. l. si filius. de libe. & posthu. l. gallus. §. quid tamen. C. de lib. preteri. auť. ex causa. et in. l. maximum. Pro quo facit is tex. qui remouet differentiã suitatis & emancipatio[nis]. auť. de hered. ab intesta. quasi ... sed rñde vt hic no. & l auť. ex ca... q̃ is §. & alia iura q̃ cõparãt emancipatos & suos loquũtur q̃ad exheredatiõnẽ & eius effectũ. sed quoad preteritionem nil immutãt. Sed §. aliud ... vt cũ de appel. cog. videtur immutare in p̃teritione qz ibi preteritus olim poterat dicere nullum ipso iure: hodie põt nisi cã inserat̃ in p̃teritione ... cã inserit̃: nil immutatur quin preteritus eisdem remedijs & viis vti ... beat qb[us] olim: & h̃ vult gl. dicere i ... de her. & fal. §. exheredatos. C. de ... test. l. filiã. Dic ergo q̃ suus preteritus nullũ dicit siue cã preteritiõis sit ... qz noua iura nõ intẽdũt suũ facere ... rioris cõditiõis q̃ esset olim. imo ... per ipsi ɔuidẽt: & ita tenet Azo ... ma. & Dy. in. l. gallus. in magna ... ctione. & gl. in auť. nõ licet. & ... Emancipatus preteritus causa non inserta nullũ dicit p. §. aliud. Causa inserta nõ dicit nullũ ipso iure: sed ... pit per cõtratabu. sicut hic no. Sed hoc põt dubitari quomõ preteritus ... lius causa adiecta forte si dicat fi... p̃tereo ex tali cã: hec vr̃ exheredatio. C. de li. pre. l. iiij. Vel dic q̃ ... sunt verba exheredatiõis exprimẽ... cendo hereditatis mee alienũ ... dic q̃ est preteritio cũ causa si ... cat filio meo quẽ ex tali causa ... lego centum. vel potes dicere ... qz nõ nominat̃ in exheredat. sed ... ceteros. j. eo. in prin.

1 ☞ Miles occupatus in expeditione nõ habet necesse liberos suos i... re vel exheredare in testamento ...

2 Renũciatio facta de iure q̃ quesitum erat valet.

c Sz si[c] in expeditione. ¶ † Dictum est testatorem ... debere instituere vel exheredare ... hoc casu. & ideo sequit̃: sz si in ex... tione. ¶ In gl. quid si non est ... lius. ff. de test. mili. l. si filius ... dem. & intellige in expeditione ... castris siue in campum verum ...

men missus non sit. vt eod. titu. §. post a permissionem. et est mirabile q huiusmodi priuilegium non datur nisi militantibus: sed priuilegium ne querele sub iaceat oibus. de quo dic vt in. d. §. j. §. b de testa. mili. item dic q licet in casu in quo ignorat non videatur exheredare et rumpatur testamentum q propter hoc et legata no tolluntur. ff. de hered. insti. l. fi. ¶ † In gl. si eum. in fi. et per hoc pot dici q si qs renunciat iuri qd ignorat sibi competere valet renunciatio. ¶ In gl. ideoq in fi. hec gl. no est vera b vt leti psi. ff. de test. mili. §. illa sup gl. fi. q ad solemnitatem. ite dicit q is. §. e hodie correct. nisi preteream cum causa: vt no. C. de test. mili. l. si cum. vel dic vt ibi.

Pater. c ¶ In glo. quo emancipati. l fi. vide qd ibi no. ¶ Ite dic q is. §. hodie corrigitur quia nullus preteriri pot sine ca. vt. §. j. auf. vt cum de appel. cog. et dixi. §. §. sz hec quidem. et no. in. l. filia. C. de inof. testamen. et auf. ex causa. C. de libe. prete. et idem in ascendentibus: vt l cor. eod. tit. §. et hoc quidem. et dixi in aute. non licet. C. de libe. preteri. j. de inof. testa. §. non tantum. dic vt ibi.

¶ De heredibus institu. Rub.

¶ Alias est in rubrica de heredum istitu. et continua vt. ff. eo. in rubrica.

☞ Jura eodem numero non transeunt in heredem que penes defunctum erant sed finguntur eadem.

Compilantes dicta vel scripta aliorum sibi appropriant illa.

Heredes. d ¶ † In gl. q. d. in fi. no sic l possessione. ff. de acquiren. posses. l. cum here des. et intellige secundum docto. Jac. et Pet. q non eade iura numero transeunt ad heredem que erant penes defunctum: quia mors omnia soluit: sed fingitur eadem sicut et heres fingitur eadem persona cum defuncto in autent. de iu eiuran. a mo. pres. que fictio non habet locum in possessione: quia hereditas non tenet quo ad illam vitam defuncti: quia non habet animum. ff. si quis test. lib. esse iussus

¶ In fi. et si verba cedunt generalia apta comprehendere casum nascitur. sz bal. lz ang. h videat dubitare: secus tn i pagano. vid sup hoc Ang. hic in. §. in gl. ignorans. ¶ Uera. Jde dicit ang. h i §. l gl. fcta. sue. l. j. §. sceuola. secundum eos ¶ † In alia gl. q. d. non incurimus ibi cum non est verosimile facit pro illis qui scripta et dicta aliorum compilant q videantur compilantis. ff. de ori. iur. l. ij. circa principium. ¶ In ea. glo. ibi. et liber esse videat. immo dic sm doc. Jac. et Pet. q primo fuit ius in legis necessitate et post abrogatum tertio per insti. ad. l. redactum. sed no per innouatione qz ante erat dictum et p iure seruatum scdm eos. ¶ In ea. glo. in fi. gl. dicit hic dubitatiue. ff. eo. seruus. et tamen hoc est hodie expeditum. C. de ne. ser. here. instit. l. fi. si autem eum instituat et cum nolle habere libertatem exprimat: dic q no valet institutio. vt. d. §. ide iuris. in fi. et ibi no. et vide quod ibi scripsi.

☞ Proprietari debet inuestire vasallos laudemia autem pertinent ad vsufructuarium.

Maritus si instituat do talem suu suum herede an efficiatur liber et heres.

Proprios autem. ¶ † Facit is. §. q proprietarius debet intraneus istituit in re certa qz talis institutio non e quota hereditatis nec bonor. adeptio here de vniuersali. vt. l. ex facto. ff. eod. et l. quoties. C. eod.

c ¶ Mater Sup. §. ponit ang. triplice preteritione. item triplice exheredatione. ite quid iuris si preterea filio. q vide p ordine h p eunde ag. in. ii. col.

d ¶ heredes. Diuide huc titu lu et pone casum i sm Are. et not. sz eu q triplex e institutio. s. propria cum ali qs istituit in totu vel in quota. secunda istitutio di ipropria cum fi lius instituit i legitimo vel i eo qd ad legitima reducit. tertia di istitutio impropriissima: qn instituto heres vniuersali alius ex

a ¶ Quid si maritus. hanc q. ponit b. Ang. & vide eum latius.

b ¶ Videt. Idem tz hic Ang. allegans Joan. fab.

c ¶ Est autem casus. Seruus accusatus de crimine adulterij commissi cum dña sua nõ potest ante sniam manumitti: a nec ab ea heres instituí. h.d. sm are.

uestire vasallos: et emphiteo. vt. ff. ad silla. §. j. b Sz forte vtilitas seu emolumentũ laudimiorũ ptinet ad vsufr. ff. d vsu. l. vsu legato. & op. & sol. vt no. in. d. §. j. Sz si qdẽ instituẽs partẽ hz in seruo posset argui p & c pc ll. pdictas. ff. de leg. iij. l. si quis seruos. Dic tñ q si instituat cũ libertate vz institutio & erit liber. si simpliciter valebit institutio & non erit liber: sed acquirit alteri socio hereditatez. vt no. ta. ff. e. sz si in cditio. §. si seruũ cõem. sed qñ si institutus erat vicarius ordinarij instituẽtis nũquid censebit ppius. ¶ Nõ vr. ff. de lega. iij. l. eos. §. fi. de verb. sig. l. lz. §. j. & l. modestin⁹. cũ concor. & ita non vr loc⁹ huic. §. nec huic materie. Verius videt q hoc casu sit heres & liber cum nulli posset acquirere. & pro hoc facit. ff. de pec. l. si seruus ordinarius. & d. l. eos. §. fin. si sit ibi litera affirmatiua & concor. ¶ † Quid si marit⁹ a dotalem seruum instituit. & videtur q sit liber & heres: quia eum manumittere potest & inter viuos & in vltima voluntate. ff. de manumi. vin. l. seruum dotalem. solu. matri. l. dotalis. et sic in dubio videtur facere liberum dũtamẽ sit soluẽdo. C. de ser. pig. da. ma. l. j. & sic corrigit. ff. solu. ma. l. seruũ dotale, de acqui. he. l. aditio. Vel intellige quando alius instituit q̃ maritus. quid

in alieno seruo bona fide possesso i[...] tuto sine libertate. Vr b idẽ qt c[...] appellatiõe sui. vt. d. l. eos. Itẽ q[...] tas vr valere si det a bõafide poss[...] ff. q & a q. l. cõpetit. sm vnã litera[...] corrigitur. ff. de acq. he. l. si quis m[...] bona. in pn. Vel dic q nõ corrigit[...] quas perso. no. acqu. §. de his.

Est aũt casus. c

ibi respondeo bene põt ma[...] hoc nõ videt verũ. qt manumissio p[...] hibetur indistincte infra tps qd c[...] tatur a tẽpore diuortij non accus[...] nis & facit. ff. qui. & a qui. l. psperna[...] fi. cũ. l. seq. & l. si maritus. §. fi. Sed [...] quid saltez post tps erit liber & h[...] si reperiat ignotus. vr q sic. ff. ad [...] sylla. l. cum syllanianum. Contra [...] & a qui. l. si priuatus. §. fin. C. qui a[...] ber. perue. pos. l. j. ff. de leg. ij. l. cu[...] §. seruus. de libe. cau. l. qui de i[...] te. ¶ In glo. quia si valeret. in [...] tra. ff. de auro. iur. l. j. solutio. a[...] prohibitum sequit ad positione[...] missi seu non prohibiti. & tunc o[...] cõtrariũ. ff. de pac. l. si vnus. & §. [...] ff. de vsucapi. l. si aliena. §. hoc iur[...] libe. le. l. si quis duos. Et idem p[...] sum nõ põt procedere sine prohib[...] ne. C. de iudi. l. quoties. Sz huic [...] tioni obstat hec. l. qt hic ad posit[...] institutionis sequitur da. io no[...] tm & tñ neutrũ valet. Itẽ videt q [...] bitum remaneat in terminis pp[...] nis & pmissuz de se procedat. ff. [...] inter vi. & vxo. l. si sponsus. §. j. p[...] q vbi est eadẽ ratio ea & modus, [...] bẽdũ q obtineat regula que [...] vbi per obliquum pueniur ad [...] directo nec alias posset operari [...] quum alias contra. vt. §. illud.

Alienus seruus.

iõ ibi cum allegat. l. in vẽditio[...] sylla. l. j. §. dictũ. ¶ In ea. gl. c[...] nihil duraret. ff. de manu. test. [...] vsufr. l. titio. cũ moriet. ¶ In ea[...] fi. oporteb at tñ q adeat iussu dñi [...] acq. here. l. si qs mihi. §. iussu. & [...] de ne. ser. here. insti. l. quidam [...]

Seruus. ¶In gl.nisi aliqua lex.ibi cum allegat l.quoties.§.fi.sic debet intelligi. ff.de testa.tu.l.qui tutelã.§.j.& gl.ibi alio mõ intelligat.vñ qñ aliqua dispositio sit p testãtẽ de libertate nõ cõpetit libertas: nec represẽtaẽ p.l.nisi sm ordinationẽ testãtis.vt.d.§.cũ Iac. ⁊ pe.gl.idẽ.ff. eo.l.seruus alien⁹.§.i.vñ tñ decisionẽ in casu singulari.C.de ne.ser.l.fi.⁊.l.q dã.§.sed cũ veteres.itẽ vide. ff.de con di.insti.l.seruus alien⁹.cũ ibi no.¶In gl.directa cũ in fi.hec ratio nõ vr̃ bona:qr in hereditate inspicitur tp̃s quo cedit.ff.eo.l.seruum meũ. ¶Preterea l.quã glo.allegat nihil facit ad ppositũ:qr ib dicit q quo ad acquisitionem inspicitur tp̃s quo cedit dies:sed quo ad hoc q valeat non loquitur.sed posset sic induci ⁊ gl.forte hoc vult dicere in legato inspicit tp̃s quo cedit legatũ sed tpe quo cedit in effecto nõ põt valere hmõi legatũ.qr libertas non potest cõpetere pter alienationẽ. vnde cũ connexa ambo fuerũt legata: si vnum nõ valet nec aliud:qr nõ vr̃ intẽtio testantis q haberet vnũ sine alio. ⁊ certe idẽ vr̃ in hereditate. sz in illa est ratio qr difficilius reuocaẽ istitutio q̃ legatũ.ff.de adimẽ.le.l.ex parte: sz an hoc sit verum q p alienationẽ extinguaẽ legatũ.doc.Iac.⁊ Pet.dubitatiue trãseunt dicẽtes q vbi expresse libertas ⁊ legatũ legantur ⁊ expresse admittitur libertas q tunc legatũ reuocaẽ q̃uis nõ valeat ademptio libertatis: qr illa reuocãdo nõ reuocasse legatum:qr p.l. si seruo cõnexe data fuerant: sz ibi nõ adimitur expresse libertas sed alienatur tantum seruus legatus vr̃ q legatũ pertinere debeat ad emptorẽ q̃uis sustinendo glo.expresse possem dici contra eos.⁊ facit pro ipsis.ff.eo.qui filio.§. si quis seruus.ver.igitur.

Alienus. ¶In glo scz precedente.in fi.nõ sic in patre.C.de bo.q̃ lib.l.fi.nec in bo.pos. nec in fi.leicõ.ff.ad treb.l.seruo inuito. ⁊ iunge.s̃.p omnes personas.§.si heres. ¶In gl.hoc i hereditate in fi.fi.hñ cogites idẽ esse vtrobiq3 qr a tpe cessionis hereditas cedit a tpe additiõis. C.de cadu.tol.l.vnica.§.nouissimo.

1 ☞Recedi nõ dz certo pter incertũ.
2 Institutio hr̃dis vt valeat cui⁹ psona dz ĩspici:defuncti an hr̃dis instituti.
3 Quid aũt si defunctus nõ esset capax.
4 Institutio facta de herede nõ capace quid prodest.
5 hr̃ditas iacẽs an possit ĩstitui heres.

Seru⁹ aũt alienus.

1 ¶†In gl.scz passiue in fi.dic.j. in gl. ⁊ est forte rõ ibi cũ allegaẽ.§. posteriore ⁊ sic a certo nõ recediẽ pter incertũ.ff.de rescin.ven.l.id quod. de here. insti.si te solum.sed obstat.ff. de noua. l.nouatio.vbi aperte dicitur q hereditas sustinet vicẽ heredis nõ defuncti.
2 ¶†Itẽ ob.ff.de regu.iur.l.omnis hereditas.⁊.l.omnia fere. Item ob.huic tex.⁊ glo.s̃.proxi.ff.de leg.ij.l.si mihi ⁊ titio. que in duobus obstat: quia ibi dicit non inspici personã defuncti. Itẽ dicit inspici personã heredis. Ad hoc dicas q inspicitur psona defuncti quo ad hoc q actus valeat:qr perinde valet ac si defunct⁹ viueret.vt in his cõcor.nisi in casu.ff.de stipu.seruo.l.vsufruc.sed quo ad acquisitionem inspicitur psona heredis. qr supposito q defunctus esset capax: non tamẽ heredi acq̃reretur:nisi sit capax.vt in ɔtrario.
3 ¶† Quid ergo si defunct⁹ esset non capax.Videtur expressum q nõ valet institutio.vt.l.seruus hereditarius.eodẽ tit.l.nõ minus.de serui.l.⁊ si maxime. C.eodez.l.neq3.⁊ no.s̃.proxi.Videtur contra.d.l.si titio ⁊ mihi.§.j.eodem ti. l.debitor.§.vlti. Posset dici q institutio tenet ⁊ vr̃ expressum.ff.de acq̃. here. l.si seruus eius.veruntamen non acq̃ritur ipi hereditati quousq3 adita fuerit hereditas.ff.de acquirẽ.re.do.l.hereditas.ij.⁊ p consequẽs nec heredi si sit non capax:qr legatur statim acquiritur hereditati.vt.l.si mihi.§.j.sed hereditas non. Et similiter differt in alio legatũ ab hereditate.vt.ff.de le.ij.l.q seruus.⁊.d.l.hereditas.Quid ergo est q̃ ed dicitur in...seru⁹.ibi si modo testamenti ⁊c. ⁊ in alijs concordãtijs. vt

ff.de le.j.l.si mihi et tibi
§.i.respõdeo subaudiẽ=
dum est ibi maxime: qz
idẽ est si nõ est testamẽ
ti factio cum defuncto
vt dictis legibus. Vel si
modo ec. qz erat talis p
sona q̃ habeat heredita=
tẽ:sec⁹ eẽ in filio habẽ
te seruum in castrẽ si pe
culio mortuo intestato
cuius pater bona pecu=
lij occupauit.vt.l.ij.ff.de
castren.pecul.quia in il=
lo nõ posset obtinere hec
lex: quia non est heredi
tari⁹:licet hodie sit ser=
uus: qz habet heredem
vt notatũ est.s.qui.non
est per.fa.testa.§.j. hec
autem cessant hodie in
filio istituto.qz valet in=
stitutio siue pater sit ca=
pax siue non.vt.l.cũ nõ
solum.C.de bo.que lib.
4 ¶†Sed q̃d prodest ta
lis institutio quãdo he=
res est nõ capax. Dic q
multum: quia si seruus
manumittatur ante adi=
tã hereditatẽ in qua in=
stitut⁹ est vel aliquo mo
do perueniat ad liberta
tem acquireret sibij psi.
vt.d.l.si seruus.de acq=
ren.here.vel si forte he
res sit non capax et here
ditas non perueniat ad
successores ab intesta=
to.vł si forte esset capax
tẽpore mortis instituen
tis et post mortem illius
instituentis efficiat non
capax tempore institu=
tionis serui et tempore
quo adit hereditas pri
mi testantis est iterum
capax.habebit vtranq̃.
5 ¶†Sz nunq̃d ipsa here
ditas põt institui heres
vł q sic.qz persone vice

a ¶In fin.
Vide h an
ge.qñ capa
citas vel in
capacitas
serui inspi
ciat ex ca=
pacitate vł
incapacita
te dñi. not.
hic Ange.
q quis po=
te.h istitue=
re hoc mõ.
Ego insti=
tuo omẽs
holes mun
di.et tractat
istã q̃õnem
vsqz in fin.
§.et vnũ ec.

fungit.vt.l.mor⁹uo.ff.de fideicõ.et
parat municipio vel curie.vt ibi õ
sunt institui.C.e.l.hẽditatis.et eis
legari.ff.de le.j.l.si heres.§.vicis.
ciuitatib⁹.Et multo forti⁹ ecclesia
cans potest institui p p̃dicta.sed si
dũ esset creata seu edificata non
institui nec ei legari.vt cẽ de sntẽ
iud.c.abbate sane.lib.vj.¶In p̃
cit qz seruus illius qui est in vtero
institui:vt hic quinimmo ipse po
mus.s.tit.j.§.posthumus.

1 ☞ Institutio facta de oib⁹ holb⁹
sunt in mundo an valeat.
2 Pauperes an possint heredes insti

1 # Seruus aliẽ

a vero i fi.ᵃ dic meli⁹.s.e.§.ppr⁹.
gl.q̃d ergo.i fi.doc.Jac.et pet.dicẽ
nõ vz istitutio talis imo est deri
arg.ff.de iur.do.l.cũ post.§.gener
cit qz enim heres nominari debea
C.de testa.l.iubemus.vel certis de
strari signis indubitabilibus.ff.e
ties.§.si q̃s nomẽ.et §.herea.qu
fiet de toto mundo.¶Preterea
certis personis legari non possi
leg.§.incertis.quomodo possun
2 tui incerti. ¶†Sz an pauper p
institui.dico q sic.extra de testa.
vj.C.de episco.et cle.l.id qd pa
et videbis in.d.§.incertis et est spe
per proprietatem. Si velis te
posses dicere q licet omnes adp
possint:aliqui tamen poterunt
partes quas alij nõ adibũt acc
ff.e.l.liber homo.§.si titius. Sz si
teneas responde huic tex. qui
tenere pro gl.vsqz in infinitum
ue vt infinitas excludatur que
institutionem incertam.
1 ☞ hereditas regulariter diuidi
xij.vncias quãdo non apparet de
dispositione.
2 Vncia quid sit quantum ad he
tis diuisionem pertinet.
3 Testator an aliquo mõ possit
re p pte testatus et p parte in
4 Bona alicui⁹ nõ possunt alicui
ri iure testati et iure intestati.
5 Decedere p parte testat⁹: p pa

testatus an q̃s possit si dicat instituo ti
tium in semisse: in alijs aũt bonis vo=
lo decedere intestatus.
a Hereditas. a ¶†In glo. iõ
1 dicit in fin. sed
cur hic ponit̃ ꝓ rubrica cũ regulariter
ꝯ de ꝓpria significatione vocabuli ꝯti
neat.xij.vncias.vñ vr̃ ꝯ poni improprie
plerũq;. Sz dic q̃ hoc iõ qꝛ hoc depen
det ex facto ꝯ volũtate hoim sup quo
regula dari nõ põt.certũ est tñ q̃ si nõ
appareat de alia dispõne diuisio sit in
xij.vncias vt p;z in inferiorib⁹. ¶In
gl.j.imposite i fi.ff.de le.j.l. si seruus
plerũq;.in fi.de testa.l.heredes palã.
2 §.sed si notã. ¶†In gl.j.vncia ibi cũ
alleg.l.nam natura.imo dic q̃ vncia
est ipm nomẽ ꝓprium ꝯ conuenientis=
simũ.ꝯ ab ipsa residue partes deriuã
tur glo.tamen quesiuit quare vncia de
oibus dicat̃. Nam si q̃ras quot vncias
cõtinet sextãs: dicam duas ꝯ sic dein=
ceps.vnde vncia est ꝑncipiũ põderis
sicut vnũ ẽ ꝑncipiũ numeri. Sed po=
tius vr̃ potuisse queri cur vncia cũ di=
midia habet ꝓpriũ nomẽ ꝯ tñ sextãs
seu due vncie cum dimidia nõ habent
ꝓpriũ nomẽ.nec deinceps reperit̃ ali
qua dimidia que ꝓpriũ nomẽ habeat
forte sextans octies sumpta facit totũ
assem ꝯ recte ꝑuenit ad suũ numerũ to
ti⁹: nõ sic ỏ alijs dimidijs ꝯ iõ huic fuit
b data prerogatiua nomine in glo. b ea.
ibi cũ dicit sextãs eñi dicitur. hoc nõ
est verum sm doc. Jaco. ꝯ Pe. quia se=
xtans est octaua pars assis. ꝯ sic deno
minaret̃ a quotitate in qua se habet re
spectu assis. vnde non dicit̃ a quotita
te i qua se habet respectu assis sz a nu
mero vnciaꝝ. ¶In glo. nam in totum
c ibi cũ allegat. C. de testa. milit. l. iij. c
hoc nõ est verũ indistincte. dic pleni⁹
ff. ꝯ testa. mil. l. si miles. C. de testa. mi
3 li. l. j. dic vt ibi. ¶†In glo. immo vide
tur ibi cũ allegat. l. cũ duobus. lz vr̃ q̃
nec ex postfacto. ff. de iiu. ru. ꝯ irri. tes.
l. si ego. de fideicõ. lib. l. si pater duos.
dicas q̃ nec ab initio nec ex postfacto
põt decedere ꝓ parte testatus ꝯ ꝓ pte
intestatus vt i regula iuris ius nr̃z. ff.
de reg. iur. nisi sit miles vt hic. ꝯ hoc ẽ

verũ quo ad hoc vt bo=
na deferant̃ iure testati
ꝯ intestati. sed bene põt
testm̃ rũpi ꝓ pte ꝯ ꝓ p=
te teneri bona tñ solida
deferent̃ iure testati. vt
ff. de inio. ru. ꝯ irri. testa.
l. iij. §. ñ. i casu tñ inoffi
ciosi fallit predicta re=
gula. ius nr̃m. vt in gl.
ꝯ ẽ rõ qꝛ qñ rũpit̃ testm̃.
per ꝑteritionẽ declarat̃
peccasse in forma ꝯ sub
stãtialib⁹ ꝯ institutione
seu exheredatiõe libero
rũ q̃ est ꝑncipalior pars
testi. s̃. de exhere. lib. in
prin. ff. de lib. ꝯ posth. in
ter cetera. idcirco totuz
annihilat̃: sz sec⁹ ẽ i q̃=
rela: qꝛ ꝑ illã nõ decla=
rat̃ peccasse in forma sz
in quadã qualitate vi=
delicet in falsa cã q̃ to=
tum subiectum non vi=
tiat. ergo nõ itelligas ꝓ
regula qd̃ ex postfacto
possit decedere pro par
te ꝯc. sicut glo. dicit. sed
intellige. vt. s̃. dixi. Ho=
die vero in aliquo imi=
tatur: vt in aut̃. ex cau=
sa. C. de liber. prete. vel
exhere. vel illud dispen
satiue ex quadam eq̃ta
4 te. ¶†In ea. glo. ibi cũ
alleg. l. iurisgentium. §.
adeo. sed ibi est eadẽ ra
tio in parte que in toto
non sic hic. quia absur=
duz ẽ q̃ bona alicui⁹ de
ferent̃ iure testati ꝯ in=
testati cũ sit vna heredi
tas ꝯ quasi vnũ corpus
vñ regula idem iur. de
parte ꝯc. obtinet vbi est
eadem ratio secus si di

a ¶Here=
ditas. He=
reditas ꝓ=
prie diuidi
tur i. xij. vn
cias siue p
tes: quarũ
q̃libet suo
ꝓprio noie
nũcupatur
põt tñ diui
di in pau=
ciores vel
in plures
prout volũ
tas extite=
rit testato=
ris. h. d. km
Areti.
b ¶In gl.
Appella=
tiõe partis
siue sub de
signatione
numeri si=
ue quote si
ne dicatur
pars ptis
an referat̃
ad. xij. vn=
cias an vo
ad totã rez
ꝯ quõ intel
ligatur vid
hic ꝑ Ang.
in. ij. colũ.
circa princ.
in versi. ad
uertendum
tamen est.
c ¶L. iij. ꝯ
ista cõis o=
pi. lz ange.
putat de iu
re veri⁹ sic
distingue=
re ꝯ proce=
dat qñ ver

ba possunt aptari ad ius cõe: al's pre=
sumitur testatus de iure spãli. in. l. si mi
les vnum ex fundo. ff. de test. mili.

nersa.z patet.ff.de peti.
here.l.sed z si.l.§.adeo.
cuz ibi notatis. ¶ In fi.
ea.glo.melius in regu=
la.ius nostrū.s.allega=
ta.z not. illud qđ hic §.
dicit procedit indubita
te.vbi scripsit in partez
nō fecit mentionem de
5 alia. ¶ † Quid si ex pres
sam facit mentionē di=
cendo instituo titium ex
semisse.in residuis bo=
nis volo esse intestatus
satis pōt dici idem: qz
semp via testati trahit
ad se aliā vitiode medio
sublato.ff.eo.hereditas
vel ex die.z.ti.l. potest.
cum no.

a ¶ Videa
mus. Pars
hereditatis
p testatorē
non distri=
buta accre
scit heredi
bus ppor=
tionibꝰ he=
reditariis.
idē contra
si testator
plus distri
buat q̄z sit
in heredi=
tate: tunc
cuilibet he 1
redū decre
scit p rata 2
h.d.pmo z
si plures q̄z
xii.sint di= a.
stribute et
al's sit insti
tutus sine
parte tran=
sit ad dipō
dium. h. d.
sm Are.

Sed si plu=

res. ¶ In glos.ea.ibi cū
dicit nō ignorat.s.assem
non esse cōpletum si vo
caretur q̄ sine parte est
in aliū assem:nam semp
sequimur:id qđ testator
credebat.vt.ff.de libe.z
posthu.l.titius.z facit
qđ si papa vel aliꝰ cōfe
rat beneficiū q̄ vacare
credebat per mortem q̄
valeat collatio si vaca=
bat per cessionē vel resi
gnationē vel al's.

☞ Noīatim hoc v̄buz
quid importat.
Testator q̄ transeat ad
dipondiū vel non quis
est effectus.

Videamꝰ a. + 1

¶ In glos.j.qđ diximus
ibi cū dicit z ita concor=
dat. Nā ibi dicit q̄ insti
tutus completo dipon=
dio vocat in triētē z est 2
perinde acsi diceret in
alium assem. vt ibi not.
¶ In ea gl.ibi cum di=

cit cōputatio vnciarum qz ibi transfert
ad dipondiuz.sed si ad assem reducat
tm̄ faciunt quinqz vncie in asse quantū
x.in dipondio.vt.s.proxi. est dictum.
¶ In ea.glo.in fi. Ja.z Pe.dicūt q̄ lex
illa non obstat qz in primo legauit vni
fundum.z postea aliī dimidiuz z nihil
vltra:sed si postea legasset alicui vltra
sine parte esset cōtraria:sed sic nō cum
est cōtraria:qz habet tot adiectiones.
finaliter procedūt recitando distinctio
nem glo.nihil addendo.z sic transeūt.
¶ Supponunt ergo qz si expleto a...
legasset vel instituisset in semisse vl in
aliqua parte q̄ nō transeat ad dipon=
diū.sed detrahat tm̄ primo quantū le
gatur scđo.sed huic opi.ob.ff.e.l.inter
dum.§.sed si duos.z §.fin. ¶ Item ob.
distinctio gl.ff.eo.l.q̄ non militabat.§.
filiis.vbi vr̄ cōcludi q̄ in dubio vr̄ ad
dipondium transire cum asse toto di
stributo nominatim residua portionē
inuenitur. Preterea videtur q̄ non...
trāsitus ad dipondium plenū sed v...
ad cōputationē vnciarum quas distri
buit.vt.d.l.interdū.§.fin. Propter has
opiniones glo.valde intricate pcessi
in.l.quo questio.potes tamen dicere q̄
interdū agitur d̄ hereditate diuid...
in casu omisso z non puiso.z de hoc
hil in presenti speculatiōe:sed de h...
agitur.ff.eo.clemēs patronus.de li...
z posthu.l.si ita.interdum agit de...
diuidenda.vbi nulla facta est menti...
de quota.z de hoc.ff.ad treb.l.ma...
lus. Interduz vbi facta fuit menti...
quota.z de hoc tractatur in quo ca...
distinguit gl.qz aut certū est q̄ exced...
re;voluit aut q̄ noluit aut dubiū...
su dubii sub distingue.qz aut impl...
nominatim assem z tunc in dubio...
transire ad dipondiū.aut nō z tūc...
1 vt.d.l.q̄ non militabat.§.filiis. ¶ ...
q̄d vocas noīatim. forte si dixit in...
tuo talē insolidū.vel lego tali solid...
fundū.vl' instituo talē in duodecim...
cias hereditatis mee z post aliuz sine
2 parte vel cū parte. ¶ † Sz quis eē ef...
ctus vtrū trāseat ad dipondiū vel...
glo.in.l.interduz.§.sed si excesserit...
supponere q̄ nullus quātū ad sub...

tiā sed quātum ad numerū vnciarum supponēdo q nec plus nec minus habebit per pluriū vnciarū cōputationē nisi quātū haberet si infra assem totā cōputatio facta esset: vt no. ff. e. l. iterdum. §. pater. 2. §. sz si excesserit 2 i. l. cū questio. 2 pro hoc faciūt. l. ita q sabin⁹ i fi. 2. l. ex vncijs sex. Sz ob. l. iterdū. §. sed si dños. 2. d. §. sed si excesserit. Dic ergo q vbi est trāsitus sic ad dipōdiū est magis effectus: qz si prim⁹ fuit istitut⁹ in. xij. vnciis scds i semisse prim⁹ habet bessem scds trientem. vt in. d. §. sz si excesserit. sz si nō fieret trāsit⁹ ad dipondiū haberet tm̄ scds quātū primus 2 caue qz leges qñqz dicūt q vbi fit trāsit⁹ ad dipōdiū fit cōputatio vsqz ad. xxiiij. vncias qñqz min⁹. vt. d. l. interdum. §. peñ. 2 fi. 2 hoc qñ prōptior ē sub illo numero diuisio. 2 in hoc casu bene pōt dici q quo ad substātiā idem ac si ad. xxiiij. vncias fieret cōputatio. Sed gl. i. d. l. cū questio. querit qd ecōtra si pmo legauit semissem post assem 2 dicit q nō idē rōne q ibi no. Illā gl. reprehēdūt hic doc. dicentes q nō refert: qz verba trāsposita 2c. ff. d le. ij. l. cū pater. §. fidei heredū eorū cōmitto. C. de testa. l. preposteri. p ipsis. ff. eo. l. in fi. §. fi. 2 gl. hoc vr notare ibi q est cōtraria illi de. l. cū questio. sz hoc nō potest esse verū i casu quo nō fit trāsitus ad dipōdiū: qz si primo legasset semissem deinde alij assez vr detrahi seu diminui primo qd legat scdo 2 prio nil haberet. 2 tñ gl. illa dicit ɔtrariū. 2 sic in hoc casu pōt esse vera glo. de. l. cum qstio. 2 hec faciūt q si papa puideat duob⁹ de eadē pbēda q vterqz admittat. qd pōt esse verū si ex certa sciētia puideret. c. de rescrip. c. duobus. in fi. lib. vj. als ɔtra eē eo. c. mandatum de prebē. maio. 2. c. vacante. 2 iūge. ff. de leg. j. l. si plurib⁹ eadē res. cū. l. seq.

1 ☞ heres semel qui est: non pōt: desinere esse heres.

2 Institutio ad diem certum facta valet vitio temporis ablato.

3 Libertas non potest dari ad tempus.

1 Heres. ¶ † In gl. ibi cū allegat. l. extraneum. 2 est ratio quare nō ad diē: qz si semel est heres nō pōt desinere eē heres. ff. de minori. l. j. §. fine. 2. §. sz qd papa. itez nec ex die: qz quis nō potest p parte tpis decedere testat⁹ et pro parte intestatus sicut nec p parte rerū qd cōtingeret si ex die insti tueretur. ff. de test. mili. l. miles. sz non sic si sub conditione fiat institutio: qz cōditio quantun cunqz tarde impleat retrotrahit. 2 ita semp vr fuisse heres a tpe mortis. ff. d peri. 2 cō. rei vē. l. qd si pendente. 2 ideo valet sub cōditione 2 in diē incertāᵃ que pro cōditione habet. ff. de con di. 2 demō. l. dies incertus. sm doc. p quib⁹. ff. eo. l. potest. Sz in eo qd glos. hic dicit sequendo Azo. qui hoc tenuit in summa huius ti. C. vez q talis institutio cū heres moriat valet ibidē. doc. ɔtradicūt q si talis institutio valeret suspēderet vsqz ad extremum mortis articulum quo casu non posset fieri heres cū non habeat velle nec nolle: immo est mortuo filio sileis. C. d: testa. l. iubem⁹. iddcirco nō valet sed Azo. qui hoc tenuit dicit qd nō intelligit cū morietur qd expectet vltimus articulus mortis. sz dicit, q debet intelligi sm opi. vulgi. ex quo in lecto mortis decidit de quo nō surrexit qūuis moriat per. xl. annos post. ff. de fund. instruc. l. defanionis. §. asinā. doct. tamē hoc nō

a ¶ Diem incertam. Qd ē verū qñ incapacitas est respectu heredis tm̄: sec⁹ etiā si respectu testantis: vt q̄l spurio suo quo vide h per Ange. item Ang. format hic qōnē talē. testator dicit lego vr relinq. vxori mee vsū fru. oīz bonoz 2 post mortez ei⁹ istituo fratrē meū an interī vxor hēbit vsum fructū. vid hic p Ang. in. ij. col. in prin. vsi. et ista faciūt. itē qd si testator dicat istituo titiū vsqz ad pasca 2 nullo mō vlteri⁹ possit esse heres. vide eūdē h in fi. ij. col. in v. qd si testator.

approbant. in suo satis videretur tolerabile. ff. de condi, institu. l. si. dic tñ vt ibi. ff. eo. l. seruᵘ. si velis substinere gl. pos ses dicere q̃ viuẽs mo- ritur iuxta. l. j. §. si eman cipato. ff. de colla. bono.

2 †Uel potest dicere q̃ tẽ pus subducaẽ seu tolla tur ⁊ valeat d̃ p̃nti. ⁊ ita vr̃ tenere glo. in. l. extra neum. C. sed Azo. ibi te net cõtra cuius opi. vr̃ hic sequi glos. q̃ institu tio ad diẽ certã facta va leat vitio tp̃is ablato ⁊ si in hac institutione vi- tiũ tp̃is tolleret. glo. est hic que videẽ facere dif ferentiã iter diẽ certũ ⁊ incertum et ponit inter exempla diei icerti hoc cũ heres moreret est fal sa vel cõtraria illi: q̃ si tollaẽ vitiũ tp̃is nõ erit differẽtia inter hãc insti tutionẽ vel diei incerti cũ vtrobiq̃ tollaẽ tp̃is ⁊ valeat de p̃senti. et hoc videẽ verius. quid ergo si quis instituat vnum heredẽ vsq̃ ad certum diẽ. ⁊ aliũ ex die illa. vi detur q̃ valeat institu- tio: q̃ tũc pro illa parte tp̃is reperiẽ intestatus. ⁊ ita cessat rõ supradi- cta. sed alia vr̃ obstare primo institutus nõ po test desinere heres esse, quid ergo vr̃ q̃ teneant ambe institutiones ⁊ q̃ ambo sint hr̃des acsi pu re instituissent detracto vitio tp̃is: vt hic. et. d. l. hereditas. in fideicom- misso. vniuersali videẽ q̃ valeat ex die. ff. ad tre bel. l. recusare. §. et. l. sed

3 si ante. †Et est ratio: q̃ ibi cessat ratio supradicta q̃ nulla par te tp̃is reperiẽ intestatus. in libertate vr̃ idem qđ ad tẽpus dari nõ potest. vt l. libertas ad tẽpus. ff. de manu. test. sed ex tp̃e sic vt eo. tit. l. quidaos. de statu libe. l. cum heres. §. seruire. i legato vr̃ deturq̃ possit dari ex tp̃e ⁊ ad tẽpus. ff. de lega. ij. l. si ita legatus. §. pegasus. de annu. le. l. eum qui. eo. ti. l. iij. §. sed ita. sed beneficia ecclesiastica nõ possunt ꝯferri ex parte nec ad tẽpus. e. ẽõ elec. c. ij. li. vj. vij. q. j. pastoralis. ⁊ ibi de ficut nec adoptiones. ff. de adop. l. que situm. ⁊ vr̃ per hanc. l. q̃ si prelatus co ferat beneficiũ ad tempᵘ vel ex tp̃e valeat collatio vitio tẽporis sublato hunc. §. ⁊. l. hereditas. s. allegata.

1 ☞Conditio dicitur impossibilis tri bus modis.

2 Perplexitas dicitur quãdo duo se nõ compatiuntur,

3 Cõtractus p̃ficiẽ ꝯsensu duoꝝ: sꝫ vlti ma volũtas p̃ficiẽ tm̃ volũtate testã

a Impossibilis[a]. C

1 gl. in ibi cũ allegat. l. cũ heres. §. j. pe. d̃ pe perti. dicit q̃ ibi nulla est impossibi tas facti sed difficultas ⁊ de tali loque ibi ⁊ pro ea facit tex. ibi cũ dicit cau difficilẽ immo pene impossibilẽ potes tenere vñ si sibi eẽt appon ditio impossibilis valeret liberta si ponit tria de longo tp̃e de cõdi difficili qñ itẽ ꝯferẽ i tp̃is q̃ ñ p̃de ⁊ p̃ hac opi. facit. ff. d̃ lega. l. ab om intestato. ibi em̃ tolliẽ conditio de cto ipossibilis. vñ ibi nõ erat impo bilis de natura q̃ nõ est cõtra natu q̃ rationes extarent et tñ habeẽ scripta. que em̃ bona ratio posset re quare impossibilis dẽ facto vitiat impossibilis de natura seu de iure hoc tñ remanet questio cur ꝯditio cilis ⁊ pene impossibilis vitiat ac ois impossibilis habeẽ p̃ non scr actũ nõ vitiat. Ad hoc p̃t rñderi apponiẽ cõditio impossibilis vr̃ ap nẽs causa derisionis apponere nec eum velle astringere seu teneri ad in quo nõ caderet obligatio et per uentionẽ: sꝫ vbi apponiẽ difficile

a ☙ Impos sibilis. do. Angel. hic ponit plu- res tres im possibilita tes. primã impossibi- litatem di cit eẽ natu re. secundã dicit eẽ iu ris. tertiã perplexita tis. quas la te prosequi tur p̃ tres coluñ. ⁊ ideo vide eum hic ad longum,

ditio est secus: quia difficultas nō impedit obligationē seu astrictionē. ff. d ꝟ. oblig. l. cōtinuus. §. illud. Et ideo quia testator sciebat ꝙ ad hoc astringi nō̄n dz videt velle actū valere talē difficultatem apponēdo quā sciebat astrictam ꝛ cōpleri non posse. ꝛ hec est etiam ratio quare pplexitas vitiat actū vt sequit
3
2 in gl. ¶ † In ea. glo. ibi cū allegat. §. si impossibilis. docto. Iaco. ꝛ Pe. dicūt ꝙ sic est perplexitas. ff. de ꝟbo. ob. l. si titius. vt dicūt quidā asini. sꝫ falsissimuꝫ dicūt quia potest dari vterqꝫ vel neuter. et perplexitas est qn̄ duo nō se compatiunt ẜm eos. de hoc videbis pleni⁹. j.
3 §. si impossibilis. ¶ † In e. gl. solue vt ibi dic vt plene dicam in glo. sed cur secus. in fi. Aliā rationē reddit glo. ff. de condi. insti. l. j. quia contractus perficitur duorū ɔsensu vel vltima voluntas nititur tm̄ de voluntate testantis: ꝛ ideo vult ɔcludere ꝙ minus subuenit ɔhētibus qui potuerūt apertius planius ꝛ pure ɔhere ꝛ declarare qꝫ legatarijs institutis libertate donatis qui nil potuerunt facere declarari. ꝛ hoc in cōtractibus nominatis secus in innominatis. vt ibi not. videbis. j. §. si impossibilis. dic vt ibi.

1 ☞ Conditiones plures si cōiunctim sint descripte in testamento an ꝛ qualr sit omnibus parendum.
2 Quid in conditionibus disiunctiuis.
3 Licentiā hñs intrandi religionē artiorem censet artior non inspecta regula: sed modo tenendi eam.

a 1 **Si plures.** a ¶ † In gl. si sit potestatiua. i si. Ia. ꝛ Pe. dicunt hanc glo. diabolicam. dicūt eñ ꝙ vbi plures ɔditiones ɔiūctim ascribunt ꝙ oēs sūt implēde nec sciūt quo spiritu glos. fuit ad hoc mota vere mirādū est: quia nulla lex cogit hūc §. sic restringere nec. l. sic heredi. ff. de cōdi. insti. que huic cōcordat. vñ itelli ge. l. si heredi. put Io. an. ibi itelligit
2 ꝛ iunge j. se. gl. ¶ † In gl. j. sub disiunctiua. ibi cū dicit obtemperari. hoc vꝫ verū in legatis. in institutionib⁹ videt ꝙ potior qui extiterit. vt. d. l. si plures. ꝛ in hoc casu est differentia inter institutionē ꝛ legatū. ꝛ hoc debuisset gloss. scripsisse et forte cōtingit ex errore scribentis ꝛ in hoc casu posset forte distigui causalis a mista ꝛ potestatiua. sicut gl. dicit. ¶ † In ea. gl. ibi cuiuslibet que ipsi cōmodior et leuior. ff. de cōdi. ꝛ de mon. l. qđ traditū. ꝛ. l. leuissima. et facit ꝙ si quis habeat licentiā intrandi religionem artiorē ꝙ cēseatur artior: nō inspecta regula: sed modo eā tenendi ꝛ ideo religio monachorū nigrorū nō censetur artior illa fratrū minorū vel predicatorꝝ inspecto modo seruandi. per l. qđ traditū. ꝛ. l. nouissimo. ¶ In ea. glos. ibi cū allegat. l. qđ traditum. ẜm Io. ꝛ est ratio quia hec equiparātur legatis cuꝫ p manū heredis debet. C. qui manumit. pos. vel non. l. final. ꝛ quia testator nō ita liberaliter voluit subuenire fideicōmissarijs sicut directis. C. de leg. l. cum questio.

Hi quos. Facit ad hunc §. C. eo. l. extraneum. Et per hūc §. potest dici ꝙ omnino ignotus possit eligi et ei beneficium conferri. extra de iudi. c. cum deputati. arg. contra extra de cleri. peregri. capi. tue. ꝛ. c. finali.

¶ De vulgari substitutione. Rubrica.

¶ In glo. rubrice ibi cū dicit substitutiones dicuntur. ff. ad legē falc. l. in rōne. §. quod vulgo. ¶ In ea. gloss. in fin. ff.

a ¶ Si plures. Ad veritatē copulatiue requiritur implementuꝫ vtriusqꝫ: ad veritatē ꝟo alternatiue sufficit verificatio alterius. de quo hic per Ange.

a ¶ Sunt a gñа. Uide hic bz ang. b ¶ Pōt āt Diuidō hūc titulū vt hic bz ang. do. ang. in hoc principio tractat elegāter materiā substitutiōis vulgaris incipiēs in .iij. col. post pn ci. ibi. nunc aggredior materiā. et seq̄r bar. in l. j. ff. e. ti. & primo tractat q̄re dicat vulgaris scđo q̄tuplex sit. tertio q̄lr & q̄b⁹ verbis fiat q̄rto q̄s sit effectus vulgaris substitutio nis. q̄nto q̄ impediant effectū vulgaris substitutiōis. q̄ h̄ vide p eū p ordinē. ō inde subiū git. x j. vel x ij. q̄ōnes i m̄ hmōi substitutio nis vulgaris quas lōgū ē hic recitare ideo meli⁹ ē ad ip̄m remittere.

e. l. j. quot aūt sunt gñaa & q̄ sint videbis. j. tit. j. §. qua rōe. i magna glo. Et dr vulgaris: q; vulgariter et cōiter fit, vel q; p̄t fieri ab olb⁹. vt hic no. Et not. q̄ diuersi sūt modi intitulādi. C. et. ff. & hic vn⁹ tñ est effect⁹ & hic diuidit p titulos ppter faciliorē doctrinā & inuenū. vt. j. ti. j. dicam.

1 ☞ Testator nūq̄ vr codicillare i casu; i q̄ facit istitutionē p̄mā vl secūdā nisi h̄ exp̄sse dixerit.

2 Testator istituit titiū si nauis ex asia venerit et si nō venerit istituit seiū an videant ābo istituti.

3 Seru⁹ an possit substitui heres i alio loco testi q̄ in nouissimo: idest post oēs substitutos.

4 Ep̄i & barones an possit plures gradus iudicum cōstituere. ita vt appelletur de vno ad alium.

Potest autēb. ¶ † In gl. in alia ibi cum allega. l. sceuola. i casu tñ vz isti tutio. ff. ō her. isti. l. asse. de condi. & demō. l. si ita scriptū. Et caue q; nūq̄ vr codicillare in casu in quo facit institutionem primā vel secūdam: nisi hoc dixerit. C. de testa. l. nō codicillū. sed si dixerit q̄ si non valet iure testamenti valeat iure codicillorum. tūc satis apparet q̄ debet valere iure fideicō. si non potuit valere iure testamenti. q; si semel valuit iure testi ammodo nō vz iure codicilli q; conditio habuit locū suū. ff. de inoffic. test. l. titia de le. iij. l. patronus. §. fi. & scripsi. C. de lib. prete. aut. ex causa. & idez si heres hoc elegisset quasi ex testamēto. C. de cōdi. l. fi. & ibi no. & scripsi. ¶ † In gl. ad 2 similitudinē in fi. hoc verū vbi cōstat: q; dixi si heres non erit talis sit heres quid in dubio. verbi gratia instituit titiū si nauis ex asia venerit. & si nō venerit seiū. nūq̄ d cēsebunt ambo istituti. vel vnus institut⁹ ali⁹ substitut⁹. & p. dest hoc scire q; si sint instituti ambo possent petere secūdum tabu. ff. de bo. pos. secundum tabul. l. iij. §. deseritur. et §. sub conditione. doct. tangunt in rubrica & dicūt recurrēdū ad mētē testātis. Sed quid in dubio. videtur q̄ censentur ambo instituti. ff. de here. insti. l. lucius. & l. titius & seius. nisi instituerētur pater & filius per ascendētem. & sic intellige quod no. ff. de lib. & posthu. l. gall⁹. §. j. ff. de here. insti. l. interdū. ar. contra. ff. de bo. pos. fm tabu. in. l. si ita 3 circa prin. ¶ † In gl. j. vltimo. in fi. nō vult negare q̄n substitutio valeat. credit tamen q̄ nullū habet effectū. Si non videtur verū fm doc. q; ratio glo. impediri pōt dupliciter: et de facto et iure. primo via facti. pone q̄ titi⁹ sit institut⁹ si heres nō est seius substitutus & seruus terti⁹ liber morit seruus antequā adeat. p̄mus repudiat certe tertius admittitur: quia verū est seruum nō fuisse heredem ecce viam facti. Ecce viā iuris. q; q̄uis seruus sit heres necessarius dño in casu quo fuit simpliciter institut⁹ in casu tñ quo habuit substitutum vr commissum ei⁹ voluntati. ff. de here. insti. l. iam dubitari. igitur pōt hoc casu repudiare. & ita hereditas veniet ad substitutos fm eos vel posset dño inobedire. C. de here. insti. l. iij. & facit bene p eis. ff. si quis omissa cā testa. l. j. §. si pponat. ō. quib. ma. pos. §. licet. ff. de here. insti. l. si is qui id. 4 uendo. ¶ † Et facit i. §. q̄ ep̄i & barones possint plures gradus iudicū sub se constituere ita q̄ de vno ad aliū appelletur. vt propositos & castellanos iudices foraneos. Sed cōtra quia idē auditoriū videtur sicut episcopi & offi

tialis. extra de consue. c. non putamus. lib. vj. et quodammodo videntur vices dominorum suorum gerere. et ita non appellet nisi ad illos quos ab ipso instituere appellaretur sicut de vicariis dicitur. C. de appella. l. precipimus. ¶ Preterea cum princeps gradus appellationum in. l. scripta statuerit. vt. d. l. precepimus et in auth. de appel. iiij. co. videtur quod nemo alius hoc possit. Ex hoc enim posset via reperiri quod nunquam appellaretur ad eorum superiores si plures gradus facerent cum non liceat tertio prouocare. C. ne in vna eadem que causa ter .ii. pro. et per hoc apparet quod is. §. cum concor. nihil facit. hic enim testator plures gradus faciendo nulli preiudicat. sed in casu premisso esset preiudicium reipublice superiorum ad quos cognitio causarum appellationum deuolui debet.

Et si ex disparibus.

¶ In glo. puta in fi. hoc verum si nominibus appellatiuis sint nominati in substitutione: secus si propriis. ff. ad trebel. l. nonnunquam. ¶ Item hoc verum nisi aliud appareat per coniecturas. ff. de re. du. l. vtrum. §. fin. ¶ Sed quid si nominauit eos nominibus propriis et appellatiuis. Distingue vt no. in. d. l. nonnunquam. et vide ff. de re. du. l. si ne. cum ibi notatis.

1 ☞ Substitutus vulgariter ei qui est coheredi suo vulgariter substitutus: instituto et eius substituto coherede non adeuntibus: in portionem vtriusque admittitur ex substitutione vulgari: et altero adeunte in non adeuntis portionem solum modo admittitur. 2

2 Quid autem prodest cum iure accrescendi esset habiturus portionem vtriusque.

3 Quid autem si non esset substitutus coheredis: sed substitutum singulariter.

a **Sed si institutio** ¶ In gl. i. ordinis. ibi cum dicit in fi. d. l. dic melius ibi. j. titu. §. liberum. i fi. eiusdem glo. bene procedit distinguendo hos tres casus. sed

1 in casu huius. §. verum est † quod indistincte substitutus admittitur ad partem vtriusque. vnde in casu nullam distinctionem recepit. sicut tex. plene dicit sed an hoc obtineat in pupillari substitutione. non videtur per. l. qui habebat. ff. e. tit. glo. ibi videtur velle contrarium. dicit enim quod ibi in substitutione defecerunt conditiones vnde vult concludere quod si non defecisset non obtineret illa lex. Sed hoc non est verum secundum doc. Iaco. et Pe. vbi enim testator aliquem heredem instituit et filium vel filiam exheredatam substituit et illi exheredato adhuc substituit adhuc pupillariter et pupillus moritur antequam locus sit substitutioni primi instituti: numquid ius illius substitutionis quod erat conditionale et nondum euenerat transmittitur ad substitutum. vt. §. sin autem. C. de cadu. tol. et ideo substitutus pupillo non succedit primo instituto quamuis pupillus esset illi primo substitutus si pupillus mortuus fuerit antequam sit locus substitutioni primi. Quid est ergo in casu nostro. Dicunt ipsi quod hic erat habiturus iure accrescendi. pro quibus facit. ff. e. l. lucius. §. fi. ¶ † Sed quid prodest hoc cum iure accrescendi esset habiturus vtriusque partem. Posset dici quod prodest forte: quia expedit magis vno iure habere quam alio iuxta illud quod not. ff. de acqui. hered. l. ne is. pro quo. ff. ad trebe. l. recusare. §. titius. de lega. j. l. si seruo meo sti-chus. Item prodest in casu qui sequitur. ¶ Pone quod testator tres heredes instituit titium semproniumque

a ¶ Sed si Si institutus fuerit coheredi substitutus et deinde tertius instituto substitutus admittitur ad partes vtriusque neutro institutorum adeunte ceteri doctores super hoc §. parum scribunt Ioan. fa. autem latius vt hic vides.

a ¶Si ita[?] usu Si substitutio vulgaris facta fuerit servo alieno quem testator liberum putabant substitut⁹. venit ad partem hereditatis cuius serv⁹ 3 adierit hereditatem iussu dñi. item querit hic ang. an dispositio huius §. habeat locum i filiof. quem testator putavit sui iuris et patrem fa. vide per eum h. iti testator scit suum esse servum alienum et scit casum esse filiumfa. facit et scit titium ee monachum et eos instituit et dedit substitutum vulgarem et instituti nolunt adire an admittat substitutus.

et mevium :titio; substituit sempronium et sempronio lucium. interest istius lucii potius habere partem titii virtute substitutionis quam iure accrescendi si enim iure accrescendi lucius admitteretur ad portionem titii. mevius haberet iure accrescendi tantum sicut substitut⁹ lucius et tamen si virtute substitutionis admittitur mevi⁹ nihil habebit. et facit. ff. de inius. ru. test. l. si ego. et idem in omni casu ubi erant plures coheredes ¶ f. Quid ergo si non eet substitutus coheredis sed substituti singulariter. Ubi gratia: testator titium instituit isolidum titio substituit sempronium et sempronio lucium. sempronius moritur. demum repudiat titius. nunquid luci⁹ admittetur. Videtur quod non secundum intellectum doc. quod tunc substitutus substituti admittitur quando unam partem erat habiturus virtute substitutionis aliam iure accrescendi. ut. s. dictum est in pñti autem proposito non sic est. ideo videtur quod substitut⁹ non admittatur. et facit quod no. ff. e. l. qui duos et hoc vult probari in. l. que habebat. ibi enim fuerunt substituti mater et soror filie que substituta fuerat fratri. et non admittitur virtute substitutionis filia premortua. nec pot dicere sicut gl. dicit quod ideo substitute non admittuntur: quia defecerunt conditiones ex eo: quia filia pubes decessit et ipse erant substitute si antequam nuberet mulier decessisset et ita cum esset facta pubes deficit conditio quia hoc non est verum. non enim pubertas faceret deficere conditionem quicquid ibi gl. notat nec impleret eam si nuptie de facto. ut. C. de nup. l. sancimus. unde illud quod ibi dicitur de illa conditione si nuberet nihil facit: sed ideo non admittuntur ibi quia pupillaris substitutio expirat et erat ibi dubium per hunc §. et per. l. si titius. per quas videbatur quod deberent admitti quasi essent substitute pupillo mediante persona filie. sed hoc non est verum ut ibi patet. quia iste §. et consimiles obtinent in casibus in quibus est facta substitutio coheredi et per ius accrescendi substitut⁹ deberet habere partem illius cui non fuit substitutus ut. s. dictum est. ¶ Quid ergo si uterque coheredum habuit substitutum. Satis pt dici quod alter substitutus habeat portionem institutorum amborum aliis omnibus repudiantibus vel morientibus per hunc §.

Si servum a ¶ Si eet pptiset testator crederet eum liberum non obtinet is §. sed si eet institutio oino nulla. ff. de test. mili. l. neque si servum. ¶ In gl. sed in que si fi. gl. semper hanc substinet. ut. ff. e. si pr et hanc videntur sequi doct. Jaco. et Pe. recitando et tamen videretur quod magis esset sequenda opinio testantis. ff. de here. insti. l. non loco. §. j. et. d. l. si pater. §. acqui. ¶ Item pro hoc facit quia indubio fit interpretatio contra fiscum. ff. de iure fisci. l. non puto. Sed quomodo hic substitutus admittitur cum instituto contra regulam. ff. de acqui. here. l. iii. et. l. quidem[?] ... doc. Ja. et Pe. respondent quod dubia voluntas testantis. nam rationabiliter videbatur posse dici quod dñs instituit totum haberet attenta opi. testantis per ... hic in glo. allegata. Et ideo imperator eos coniunxit mediam viam eligendo propter conflictum rationum et iurium. et ... reperitur in filio emancipato qui repellebat nepotem in potestate detentum iure pretorio. et de iure civili nepos pellebat filium propter quod via media

fuit electa vtrunque admitteretur.ff.de cō a iū.cum eman.li.per totū. Sed cū dn̄s habeat fortiorē rōnem pro se videlicet veritatem cur nō repellit in totū.substitutum. Dicunt idē doct. propter dubium voluntatis testantis sed in tanto dubio videretur nullus admittendus. ff.de re.du.l.si fuerit.de testa.tuto.duo sunt titū.sed ibi dubium de personis. hic constat vnde leges vel nihil faciūt ad ppositū. ¶ In gl.supple.in fi. et habes.ff.de cōdi.et demon.l. falsa docto. tn̄ dicūt in.l.cū pponas.q in hoc casu fiēt duo semisses:vt hic.et.ff.de vulg.l. fi.et vnum habebit institutus aliū substitutus.quod est satis rōnabile in dubio. ¶ Item premissa procedūt vbi habet substitutum.si nō haberet substitutum et testator crederet eum liberū cū esset seruus proprius nō valeret institutio.ff.de testa.mili.l.neq.§.si seruū. secus si esset communis.vt plene no.et scripsi.C.e.de here.insti.l.cum proponas. ¶ Quid si esset religiosus et crederetur secularis. Forte possent hec iura locū habere et ad hoc possent eē vtilia.

¶ De pupillari substi. Rubrica.

¶ Materia se cōtinuat euidenter et ponunt hic duo tituli pro euidētiori intellectu.j.de leg.§.sed non vsque et c.

1 ☞ Substitutio pupillaris vt valeat quot sunt necessaria.

2 Substitut9 pupillo an admittet ad bona pr̄is pupillo moriēte in vita patris.

3 Pater quare nō pōt substituere emācipato impuberi:cum substitutio fiat ad prouisionem.

a 1 b Liberis. a ¶ † In gl. not. ex hac ibi cū alleg.ff.e.l.ij.§.j. b nisi sit milles.ff.de tes.mili.l. miles ita.§. exheredato. et hec tria requiruntur ex parte pupilli. ¶ Item requiritur ex parte pupilli q non fiat sui iuris ante mortē testantis. ff eo.l.coheredem.§.cum filio. ¶ Itē q moriatur post mortē patris. alias substitutus non admittitur: q nulla bona habet pupillus.totum enim deuenit ad patrem hoc iure. ¶ Sed quid si hodie sm̄ iura noua sm̄ que hz heredē.vt.j.

¶ Liberis.diuide hūc titulū et pone casuz sm̄ ang.liberis ipuberib9 et i ptāte testatoris existētib9 pōt substitui nō solū vulgariter sz et pupillariter p quam substitutionē substitutus efficit heres ipsi9 pupilli.h.d.

q.est pmis.fa.testa.circa pn.dicas idē:qr illa non est sola rō cur nō vz substitutio:sed rō cur test m̄ patris nullū est viuo pr̄e q ad effectum.nec ex eo aliqs adhuc est hr̄s nec esse pōt iō nō vz pupillare.ff.e.l.ij.§. q quā. et sic itellige.ff.e.l.lex corne. de capti.l.q si fili9. et ad hoc facit et̄ de sepk.e.lz. li.vj. ¶ † Sed an saltem 2 substitutus pupillo admittet ad bona pr̄is pupillo moriēte in vita patris.glo.variāt vt vidēbis.j.in materia. Itē ex pte pr̄is requirit id qd pro quarto hic ponit vt exheredet vel instituat de quo vide.j.§.nō solū. Itē q testet sic qd possit adiri hereditas et adeatur de facto.vide.j.e. §.qua ratiōe.super verbo adoleuerit. ¶ † Sed 3 quare non potest substituere emancipato cum substitutio fiat ad prouisionem. forte ideo qr substitutiones sunt de iure ciuili secundum q emancipatus reputatur extraneus.vt dixi.s.de exhere.lib.circa princi. ¶ In glo.not.hoc caute ibi cum dicit prima verba institutionis.qr substitutio non potest esse sine institutione vt not. ff.eo.l.j.lz vbi institutio

b ¶ L. ij.§. j.Et ē rō:qr substitutiones sunt d iure ciuili sm̄ q emācipatus hr̄ p extraneo fallit tamē hoc in milite.vt.l.miles ita.§.exheredatos ff.de tes.mili.dūmō filius nō sit in ptāte sui: als secus. l.cū fili9.ff. e.ti.itē subiungit glo. q ē necessariū quantū q filij sint istituti vel exheredati et c.et hoc rēqrit ex pte pr̄is et ab initio.item q faciat sibi testamētū validū et ex post reqrit q ex eo adeat hereditas.de qbus oibus reqsitis et de mā pupillarz substitutionis quotuplex sit quib9 vbis fiat.qs effect9 habeat et qr corruat vide p ang.

est nulla incipiat a sub=
stitutione, ff. de here. in=
sti. l. ex facto eo. ti. §. si fi=
lius. 2. ff. eo. l. ex facto §.
lucius. ¶ In ea. glos. in
fi. Jac. 2 Pe. reprehēdūt
hāc glo dicētes q immo
hec oīa verba sunt vba
substitutionis pupilla=
ris qr nedū substituitur
pupillo in casu quo he=
res fuerit imo etiā si nō
fuerit veluti exhereda=
to vel si premoriat añq̃
sit heres. vñ tex. nō vo=
luit hic exēplificare vul
garem qr de ea. s. locu=
tus est: sed pupillarē tm̃.
Sed bene pōt colorari
glo. a tali exēplo titium
filiū a instituo. 2 si he=
res non erit semproniuz
ei substituo. et si heres
non erit vel in pupilla=
ri etate decesserit talē ei
substituo. est eñ exem=
plum vulgaris 2 pupil=
laris. Sed is text. nō ita
loquit nec hoc intendit
sm eos p quibus facit.
ff. eo. l. j. vers. duplex. cir
ca prin. Credo q verum
dicūt q tex. hoc non in=
tendit si tñ fieret per ta
lia verba si heres fuerit
2 infra pupillarē etatem
decesserit talē substituo
bene valeret non tamen
esset ita plena in glos. et
solius in fi. de hoc vide
bis in materia quia in
hoc est magna dissentio
inter doctores.

a ¶ Qua
rōne. Exē=
plaris sub=
stitutio fit
pluribus.
m ntecap
ptis ad exē
plū pupil=
laris 2 filio
facto sane
mētis expi
rat quēad=
modum pu
pillaris cū
filius pu=
bescit, h. d.
Aret.

1 ☞ Substitutiōes quot
sunt. vide plene coniun=
cta glos. super verbo ad
exemplum.
2 Substitutio vulgaris fit a
qñq3 verbis negatiuis:
quandoq3 affirmatiuis.
3 Substitō vulgaris quan=
do expiret.
4 Substitutiōis vulgaris q̄s sit effect9.
5 Substitutio vulgaris fit quādoq3 ver=
bis negatiuis.
6 Substitutio exemplaris an possit fieri
impuberibus.
7 Substitutio exemplaris an possit fieri
a matre filio mentecapto.
8 Pater si sit in potestate an possit face
re testamentum filio suo mentecapto
9 Pater legitim9 tm̃. i. adoptiu9 an pos
sit facere substitutionē exēplarē filio
adoptiuo mentecapto.
10 Legitimā an debet relinq̄ liberis men
tecapti non substitutis.
11 Pater si relinquit mentecapto min9
legitimā an valebit testamentū fa
mētecapto: an autem aget curator
supplementum legitime.
12 Quid si pater nullū sibi faciat testm̃
tantum mentecapto: an valebit.
13 Substitutio breuiloqua q̄ sit: aut q̄
re ita dicatur.
14 Pater si substituit adinuicē duos im
puberes: alter vero factus sit pubes
expirent ambe substitutiones.
15 Pater si instituit vnū filiū impuberē
aliū puberē furiosum: nullos habēs
heros. quot erunt substitutiones.
16 Substitutiones q̄ cōtinent sub breui
loqua an oēs sint tacite vel expresse
17 Substitutio est semper censenda
cta: qñ verba sunt directa: et persona
lis cui directo potest substitui.
18 Substitutio qñ fit per verba com
veluti per verbū substituo. an sit
commissaria an pupillaris.
19 Quid si testator dixit: substituo vulga
riter: 2 pupillariter: 2 p fideicōm
an substitutio quelibet habeat lo
tempore suo.
20 Quandocunq3 vel sine liberis: a
verba sint de substantia substitutio
compendiose.
21 Substitutio si fiat pupillo i codi
2 ita valet iure fideicōmissi: an
tur ad tempora pubertatis.

a ¶ Qua ratione. et tali
dicit alia cōpendiosa gl. solūmo
uidit directas substitutiones

qñ substitutus deberet recipere de ma
nu heredis.de qua.j.de fideicom.her.
per totū.sed vr̄ ꝙ nō sint nisi duo gña
substitutionū directarū.als rubrice de
hac materia.ff.ꝛ.C. sunt insufficiētes q̄
nō faciūt mētionē nisi de vulga. ꝛ pu.
Ia.de ra.ff.e.in rubrica dicit ꝙ in sub=
stantia ꝛ vera proprietate substituēdi
nō sunt nisi duo genera.scꝫ vulg. ꝛ pu.
ꝛ vides in breuiloqua q̄ cōtinet semꝑ
vulg.ꝛ pu.vel altera.ꝛ eodē modo i cō
pendiosa que continet solū vulga.sine 3
dubio oēs vadunt ad casum aditionis
vel nō aditiōis.ꝛ hoc respectu nō ēēnt
nisi due verūtamē habito respectu ad
hoc qd̄ cōtinent ꝛ eaꝝ naturam pōt di
ci ꝙ sint quinꝙ vnde breuiloqua certū
genus facit.vt pꝫ.ff.e.l.nam hoc iure.
ꝟ.qd̄ ius.naꝫ qñ ex diuersis materijs a
vnū cōgerit efficit tertia species:vt.s.
de rerū di.§.si duorū.Preterea vbi cō=
pēdiosa fit a milite pubere nō ē vulga
ris:nec pupillaris:igitur opꝫ dici ꝙ sit
genus ꝑ se.idē de exemplari:nec ob.
ꝙ in rubrica non fit mentio nisi de vul=
gari ꝛ pupil.qꝛ hoc ideo:qꝛ ille sūt ꝑn
cipales ꝛ ad illa sequit aliaꝝ tractatꝰ.
z ¶†In glo.ibi cū allegat.l.cuꝫ liberis
§.hec verba.doc.Ia.ꝛ Pet.ꝛ Dy.dicūt
qñqꝫ expressa fit ꝟbis affirmatiuis. vt
si ticius heres instituat ꝛ vltra dicat si
institutus me viuo moriat vl̄ ante q̄ꝫ sit
heres vel adiuerit talis sit heres vl̄ ta
lem substituo.vt.l.cuꝫ in testamento in
prin.vi.de non :ures de verbis.hoc tñ
solū attēde ꝙ expressa dr qñ ex certa si
gnificatione ꝛ vi verboꝝ deprehendit
prolata.sed tacita dr qñ vis verboꝝ de
sua recta significatione hoc nō impor
tat sed deprehendit ex cōiectura ta vo
luntate testantis verbis patiētibꝰ.hoc
etiaꝫ aduertas ꝙ substitutionis effectꝰ
refert ad casum nō existentie heredis
vel expressa si verba exprimāt vel taci
ta si nō exprimāt vt dixi.Illud ꝟo no=
ta ꝙ nūqꝫ sub expressa cōtinet tacita si
ambe exprimant.ff.e.cū ex filio.§.filio
de al.le.l.alimēta.§.basilice.de le.j.l.
si fundū sub cōditiōe.§.si pater.de her.
insti.l.cū here.§.fi.itē nec vbi esset im
partias.C.eo.q̄uis.ff.e.l.nā hoc iure

iūge.j.in quarta aditio
ne.Sed q̄d si pupillū i
stituat sub conditione si
nauis ex asia āte puber
tatē venerit nunq̄d cen
sebit pupillaris exp̄ssa.
rñdeo non:qꝛ non pupil
lo sed sibi expresse pui=
det.Sed tñ in illa intel
ligit tacita pupillaris.ꝛ
de hoc.j.in materia pu=
pillaris. ¶†In ea.glo.
cū all.l.post aditā.fal=
lit hoc in casibus vt ibi
no.videlicet vbi heres
q̄ adiuerat restituit:vt.l.
asinc.§.sed quid papi.ff.
de mino.ꝛ.ff.eo.l.ij.§.er
go.¶Quid si ᵃalias desi
nit esse heres primꝰ vr̄
idē in aut.de here. ꝛ fal
ci.§.si q̄s ꝟo nō implēs
ꝛ hoc intelligunt quidā
si primus heres esse de
sinet ipso iure.als ꝯ.ff.
ad sylla.l.si sequens.de
suc.edic.l.fi.veriꝰ vr̄ eē
dicendū ꝙ si primus ab
stinuit qd̄ substitutꝰ ad
mittat:vt no.in.d.§.sed
quid pap.qꝛ in integrū
restitutio oia i pristinū
statum reponit.ꝛ perin=
de facit haberi ac si te=
stamentū nō fuisset con
tradicit.c.q̄uis.de test.
lib.vj.C.d repu.q̄ fiunt
in iudi.l.j.si aduer.trās.
l.j.vbi aūt al's dsinit pri
mus tūc vr̄ ꝙ expirauе=
rit ꝑ aditioneꝫ nisi in ca
su.§.si quis ꝟo.i quo est
ratio singularis.ibi eñi
ius facit ipꝫ desinere eē
heredem vt melius im=
pleat volūtas testantis
nō ꝑpter aliā cāꝫ.si igi
tur substitutus repelle=
retur nō adimpleret vo=
luntas.immo impugna
ret in pte illa.idcirco in

a ¶Quid
si. Querit
bald.et sa=
lic.an mo=
nachꝰ pos=
sit substitui
exēplarie.
ꝛ dicunt ꝙ
sic si potest
facere te=
stamentuꝫ
alias secus
qñ cognos=
scit. habet
in aut.si q̄=
mulier. C.
de sac.san=
ecc.itē q̄rit
hic ang.an
mater filio
fami. pos=
sit substitu
ere patreꝫ
furiosi ꝛ re
spōdet hic
sm̄ bal.ꝙ i
bonis que
mr̄ cōtulit
filio valet
substitutio
in alijs nō.
immo po=
tius ab in=
testato fi=
lio succe=
det ar.l.fi.
ff.eo.ꝛ.l. sꝫ
si plures.§.
in arrog=
to.ꝛ.l.si ar=
rogator.ff
de adop.

a ℭ Sed q̃
rit. Querit
hic ang. de
alia q̃one.
an parens.
possit se=
metipsum
substitue=
re. dicit q̃d
non q: opz
testat̃e mo=
ri an̄q̃ sub
stitutio lo=
cū habere
possit. vt. l.
q̄ si fili⁹. ff.
de ca. item
hic esset he
res z testa=
tor. itē que
rit idem de
alia q̃one.
pater z mr̄
fecerunt si
mul substi=
tutionē eā
dem: an ad
cōfirmatio
nē ei⁹ req̃=
ratur mors
vtriusq̃. et
r̄ndet q̄ nō
q: ɔsensus
viuētis ac=
cidit iudi=
cio mortis
l. sicut. §. vē
ditiōis. ff.
q̃. mo. pig.
vl hip. sol.

ra in casa illo voluerunt
substitutū admitti z ma=
gis ibi admittit̄ auctori
tate iuris q̄ ꝟtute sub=
stitutionis si bene inspi
cias vt ibi no. Jo. ℭ Itē
hoc verum de expressa.
4 ℭ † Sed quid de tacita
vulgari q̃ cōtinetur sub
pupillari exp̄ssa distin=
gue: q: aut pupill⁹ adit
z tūc extiguit̄. vt. l. post
additā. aut non. tūc aut
moꝛit̄ in vita testātis. et
in hoc casu gl. variāt q̃=
dā em̄ dicūt q̄ vulgaris
tacita extinguit̄ vt not.
ff. de capti. l. q̄ fili⁹. Sed
ꝯ not. ff. e. l. lex coꝛ. z. l. si
pater captus. Dy. dicit
q̄ si pupillus habuit co=
heredē vulga. tacita du
rat si nō habuit extigui
tur. z ita cōcordat illas
glo. Jaco. de ra. vr̄ velle
q̄ extinguat̄ indistincte:
q: cū pupillaris exp̄ssa
extiguat̄ multofoꝛti⁹ ta
cita vulgaris. ff. d̄ ser. ru
sti. p̄di. l. itē. §. qui hz. et
ista vr̄ ꝟioꝛ z rōnabilioꝛ
ꝑ qua. ff. ad treb. l. apud
iulianū. §. j. sz de exp̄ssa
nō est dubiū. q: nō extin
guit̄ casu. ff. de fideicō.
li. l. thays. §. spēdofoꝛ⁹.
aut moꝛit̄ post moꝛtē te=
stātis. z tūc aut post pu=
pillarē etatē z dic. q̄ ex
pirat exp̄ssa z ꝑ ꝯn̄s z ta
cita. vt. s̄. dictū ē. ff. eo. l.
ex facto. §. itē q̃ro. vnde
sicut tp̄s p̄fixū a testāte
extinguit oīno substitu=
tionē exp̄ssaz z tacitā. ff.
e. si plures z. l. ita si q̃s.
ita tēpus p̄fixū a. l. mul=
tomagis: vcz pubertas.
Aut in pupillari etate:
tūc si nō habuit cohere=
dē admittit̄ substitutus

ex tacita vulgari. idē si habuit dum[...]
oēs essent sui z abstineat. ff. e. si fili⁹ [...]
p̄ri. z ibi. Dy. et em̄ existētia sui [...]
abstineat facit valere scd̄as tabulas. [...]
e. l. si fili⁹. de acq̃. her. si filius. ad treb.
ita tn̄. §. si pr̄. Si habuit heredē v[...]
cita vulg. expiret si ille adijt. ff. e. l. [...]
interdū. ad treb. l. apd̄ iulianū. §. j. [...]
q̃d si pupillaris exp̄ssa sit nulla. vel [...]
pter etatē vel q: nō in p̄tāte vl ex [...]
cā. vr̄ q̄ vulg. tacita sit nulla. ff. de se[...]
ru. p̄di. l. itē. §. q̃ hz. de dona. inter vi.
vxo. l. si donāte. Cōtra q̃. mo. pi. vl h[...]
sol. l. si. §. j. ff. de le. j. l. fideius. ℭ p[...]
est vera. ff. de bo. aut. iud. pos. l. cū v[...]
z cōtraria loquunt̄ q̄n exp̄ssum [...]
de iure speciali. vt. d. l. j. vel q̄n nō [...]
4 no inutile. vt. l. si fideiussoꝛ. ℭ † S[...]
a tur quis sit effect⁹ vulgaris. z [...]
ptum est dicere q̄ effectus expresse [...]
garis est q̄ substitut⁹ habebit bona [...]
stantis solius ex vi vul. vt not. s̄. p[...]
§. ibi em̄ fuit exp̄ssa vulga. et exp[...]
etiam pupilla. vt ibi not. sup hoc [...]
lati⁹ q̄ sola vulgaris nō extendit [...]
ad bona testātis. sz si misceant̄ vl [...]
be fiūt expresse. vt. s̄. §. j. vel vna [...]
alia tacita: tūc veniūt bona patris [...]
bona impuberū si impubes moꝛiat̄ [...]
ex vi vulgaris sz ex vi pupil. exp̄[...]
cita. z ita no. Dy. z illū tex. itellig[...]
ad. l. fal. l. qui fundū. §. cohères [...]
here. l. iulianus. ℭ Sed an p̄ [...]
veniāt in hac substitutiōe. dic q̄ [...]
de lega. ij. l. sextilia. in fideicōm[...]
5 dic. C. de fideicō. l. cū virū. ℭ [...]
glo. ibi cū dicit. s̄. pri. §. dic ibi [...]
q̄n q̄ fit ꝟbis negatiuj. vt ibi scrip[...]
quēdo Ja. q̃ ponit q̄ oīa illa verba
exemplū pupillaris. Uel potest p[...]
re exemplum si sic dicas. si pupilla
etatē nō excesserit vel nō attigeri[...]
si ad annos testādi non peruene[...]
de verbis non cures. vt scripsi. s̄. [...]
teria vulgari. z ptz in. c. si pater [...]
de testa. li. vj. In ea. glo. ibi cū all.
l. nā hoc iure. hoc verū si pupill[...]
institutus solus alias si habuit co[...]
dem. z ille adijt nō videt̄ q̄ tacite [...]
ga. contineatur vel si cōtinentur [...]
rat vt dixi. s̄. prox. ℭ Itē vbi est exp[...]

redatus nulla est tacita vulg. cum non
succedat patri. vel vbi pater nulla ha=
bet bona nam vulgaris non habet ef=
fectũ nisi in bonis patris vt dixi.s. .p
xi. hoc autez de exheredatione est ho
die correctũ. dic. j. e. §. nõ solũ. Sed q̃s
est effectus hui⁹ pupillaris. Dic q͛ tra
hitur ad bona patris ⁊ filij si pupillus
fuit solũ institutus vel substitutus. in
stitutus cũ ipso. vel si oẽs istituti erãt
sui ⁊ abstineant. ff. e. si filius. ⁊. l. si plu
res. §. filio. de acqui. here. l. iul. vñ sub=
stitutus pupillo admittit̃ ex vi tacite
vulgaris pupillo se abstinẽte a bonis
suis vt scripsi. s. proxi. §. sz ita. ff. e. l. ij.
⁊ hoc no. co. ti. l. si mater. §. j. ⁊ vtrobiq͂
Dy. ⁊ hoc quo ad bona p̃ris. itẽ hoc in
tellige qñ substituit̃ ei p̃ ṽbs directa
pupillariter si decesserit infra pupilla
rem etatẽ sz qñ substituit̃ ei sub cõdi=
tione. verbigr̃a. pupillũ heredẽ insti=
tuit ⁊ ei substituit posimodũ si nascat̃
infra. viij. menses vel aliũ forte fratrẽ
suuz natũ si doctor fuerit ipso pupillo
existẽte si doctor fact⁹ sit vl̃ posthum⁹
nat⁹ sit ip̃o pupillo viuẽte ⁊ ex vi sub
stõnis petat ñ video q͛ hr̃e ðbeat bõa
pupilli quẽ grauare ñ p̃t illo casu nisi ð
bõis suis vt. l. cohr̃di. §. cũ filie. ff. e. sz bñ
cõcedo q͛ si pupill⁹ moriat̃ i pupillari
etate q͛ substitutus erit cohr̃s ex taci=
ta pupillari. que i illis ṽbis intelligit̃
⁊ hoc verũ nisi als sit ꝓuisum p̃ testã
tez. ff. eo. cũ filio. §. filio. ⁊. l. ij. §. si ita. ⁊
hoc qñ substõ fit a p̃re naturali ⁊ legi=
timo sec⁹ si a legitio tm̃. ff. e. l. sz si plu
res. §. i arrogato. Itẽ sec⁹ si eẽt substi=
tut⁹ talis q̇ solidũ cape nõ posset. ff. de
vulg. l. si is q̇ itẽ sec⁹ i fideic. ff. e. cohe
red. §. cũ filie: sz ad quẽ deueniẽt bõa 7
que nõ cadẽt in substitutiõe. dic. ff. de
adop. l. si arrogator. ¶ In ea. gl. ibi ců
dicit vt i fi. hui⁹ dic vt ibi. ff. e. l. impu
6 beri. ¶ † In e. glo. ibi cum dicit q2 hic
etiã maioribus glo. supponit q͛ impu
beribus possit fieri exemplaris substi
tutio. ꝓ ea facit tex. ibi cũ dicit ⁊ si pu a
beres sint argumentũ ↄtra. ff. de tute.
l. qui habet. §. q̇ pupillari. Sed hec ra
tio: quia si pupillaris tantuz fieret nõ
esset plene ꝓuisum si mẽtecaptus mo

reretur post pupillarez
etatẽ. vñ in. l. qui hz. põt
ei ꝓuidere post puber=
tatẽ per iudicẽ de cura=
tore. hic non posset p̃ te
stantẽ de substituto qui=
forte mortuus esset quã
uis posset dici q͛ ab ini=
tio potuit prouidere vt
dicat si filius meus mẽ
tecaptus infra pupilla=
rem etatẽ decesserit vel
post anteq͂ resipiscat ta
lẽ ei substituo hec enim
casu est pupillaris infra
tẽpus pubertatis. post
exemplaris: qui vellet
sustinere aliam partem
q͛ impuberibus nõ pos=
sit fieri exemplaris a pa
tre qui potest substitue=
re pupillariter per p̃di
ctam. l. qui habet. esset
multuz absonum. Et ad
hũc tex. potes dicere q͛
istud ⁊ si qđ est hic in li
tera non ponit̃ ꝓ ↄ̃ruis
imo declaratiue. ⁊ si sint
puberes. sz hoc esset re=
cedere a proprio sensu
litere idcirco prima vi=
detur magis de mente
text. vide q2 pupillaris
nõ potest fieri nisi ab il
lo qui habet in potesta=
te hec aũt i oib⁹. lex vni
formiter voluit q͛ possit
fieri oib⁹ puberib⁹. ⁊ i=
puberib⁹. ⁊ i hoc differt
7 a pupillari. ¶ † Sz q̃rit=
tur nunq̇d fieri possit a
m̃re. glo. dicit q͛ sic. l. l.
humanitatis. vt p3 i ea
l. ꝑpe. fi. ibi cũ dicit qui
vel que testant̃. ⁊ ibi te=
statori vel testatrici sũt
a ⁊c. ¶ Sed q̇d⁹ si pater ⁊
mater mẽtecapto fece=
rint testamentum et di=
uersos heredes quis p̃
fertur. Videtur q͛ substi i

a ¶ Sz q̇d.
Querit̃ an
fili⁹ sui iu=
ris et sane
mẽtis pos=
sit patri fu
rioso sub=
stituer̃ exẽ
plariter. di
cit areti. q͛
non q2 pa=
rẽs ðz sub=
stituere fi=
lio de libe=
ris furiosi
ergo filius
ðberet sub
stituere se=
ipsum vt. l.
humanita=
tis. C. ð vul
ga. ⁊ pupi.
substi.

a ¶ Mentecapto. Sed p q̃ vba fit ista
substitutio exemplaris. dt Ang. q cū
sit substitutio directa pōt fieri q̃buscū
q verbis directis: vt si fili⁹ meus i fu
rore vel demētia vel mutitate vel ꝓdi
galitate de
cesserit ta=
lis sit he=
res ei cum
morief. vt
c. si pater.
de testa. in
vj. itez pōt
etiam fieri
verbis cō=
munibus:
z talez sub
stitutio. q2
cum exem
plarẏ de oī
tēpore pos
sit valere ď
iure dire=
cto q2 om̄e
tempus fu
roris ē idē
z non mu=
tatur: igif
nō est diffe
rentie ra=
tio assignā
da. vt. l. j. i
fin. de lib.
prete. item
querit, hic
are. q̃d si fu
riosus re=
dijt ad sa
nā mentez
z postea re
scidit in fu
rorem: an
substitutio
interim sit
expirata vł
cessauerit
vide eū h
in. v. colū.
prope fin.
vs. Quid
si furiosus.

tutus a p̄re q̃ hz ptātez
in filio. z facit q2 p̄r dat
tutorē filio nō mater. ff.
de ꝯfir. l. j. z. ij. ¶ Itez q2
hoc iure pater excludit
matrē in successione fi=
lij. ff. ad tertu. l. ij. §. obij
cif. z sic forti⁹ ius vr̄ ha
bere q̄ mater q̄uis pie
tas eq̃lis sit. ff. de cura.
furio. l. furiose matris.
Sol. pōt dici q substitu
tus p matrem preferaf
in bonis q̃ ab ipa proue
niunt. substitut⁹ per pa
trē in bonis q̃ euenerūt
ab ipo. ff. de ado. l. si ar=
rogator. ff. eod. l. sz si plu
res. §. ad substitutos. v.
i arrogato. ¶ Sz q̃d ď a
lijs aductitijs. pōt rn̄de
ri p illa q̃ no. in. d. l. si ar
rogator verius tn̄ vr̄ q
ambo substituti veniāt
p virilib⁹ in aduētitijs.
ff. de hered. insti. l. q̃ties
§. si duobus. z. l. si alte=
rius. z hoc verū si pater
z mr̄ habēt bona in qui
bus mētecaptū istituāt
si autē mater nulla bo=
na habuit z pater mul=
ta vel ecō tūc videref p̄=
ferri ille q̃ maiorem affe
ctionē habuit ad mente
captū z a quo menteca=
ptus hz bona. C. ď testa.
tut. l. pater. de ꝯfir. tut. l.
vtilitatē. ¶ Sz q̃d si mē
tecapt⁹ hz patrē z matrē
z auiā z cōcurrūt in fa=
ciendo ei testm̄ cuius or
dinatio p̄ferf. vr̄ q p̄ris
z matris q2 ꝓpinq̃ores
sunt. vt. l. ij. §. obijcitur

ff. ad tertu. C. ď suis z legi. heredi. aut.
z defuncto. ¶ Potes rn̄dere p p̄missa
preferaf ordinatio illi⁹ a quo bona p
ueniant mentecapto quantum ad illa.
quantum ad alia vr̄ q om̄es substitu
admittantur p equalibus portionib⁹.
vt. s. dixi. Attēde tamē oīa q̃. s. dixi i
patre z matre. hoc veruz si pater sun
8 tra ptātem. ¶† Sed quid si pater si
ptāte nunq̃d pōt testm̄ facere filio m
tecapto. Videf q q̄uis non possit si
testari tamen posset filio mentecapt
ff. de serui. rusti. predi. cuz essent en
nō capaces sibi possunt capere ad o
alterius. ff. ad trebel. l. cogi. §. hi qui
liduz. z facit. ff. de manu. vin. l. si pate
z ad hoc facit. quia intestabiles te
tur liberis. C. de sacrosan. ec. aut. si qu
mulier. C. de secun. nup. l. femine. §. ha
alias posset occurrere iniq̃tas. vt i.
te auus vel mater nollent facere t
mentecapto z filius non posset se
q remaneret sine testamento qď e
iniquum. contra tamen facit extra d
procur. c. si religiosus. in cle. i. co
beris. Itez oīa iura que dicunt fil
non posse testari. Sz ad illa multi
ter posset respōderi. z primo ad. c.
ligiosus. q ibi est ratio: q2 monach⁹
habet velle nec nolle. Et ad. §. libe
q ibi in pupillari que in hoc dif
ista. Et ad iura que ꝓhibēt filiū fa
se testari zc. qď hic nō testaf sibi
alij vt ē speciale. tuti⁹ tn̄ vr̄ posse
filiū fa. posse hanc substitutionē
cū nō reperiaf iur̄ cautū. Prete
humanitatis sucponit qď als
stari. ibi cū dicit testatori vł te
z ibi cū ďt legitima portione. p
ea q̄uis lex tollat vnam prohibi
vcz q quis possit testari puberi. q
contra ius non tollit aliam vcz
litat inhabilem. ff. de here. insti.
9 lex. ¶† Sz an pater legitimus
sit hanc substitutionem facere.
sic in bonisque ab ipso obuen
tecapto. ff. eo. l. si plures. §. i arro
¶ In ca. glo. ibi cum dicit hoc in
Quid si fiat ad certuz tempus.
a gratia. substituit mentecapto a si
x. annos i tali statu decesserit nō

cur nõ valeat.⁊ maxime q̃: hec itrodu
cta ad exẽplũ pupillaris i qua ſine du
bio nõ.vt.l.hic alle.nec eſt lex q̃ prohi
beat.nõ cũ ex hoc hr̃editas dat̃ in diẽ
vt ſcripſi.s.tit.ij.§.heres.ſed glo.reu
lit ſe ad hoc q̃ cõiter fit. Sz q̃d ſi fuit
ſubſtitutũ mẽtecapto ſimpliciter ⁊ reſi
puit deinde iterũ reincidit ⁊ ſic morit̃
nunquid tz ſubſtitutio.vr̃ q̃ ſic. C.de
cu.fu.l.cũ alijs.⁊ facit qđ ſcripſi.s.de
exhere.li.§.j. Forte poſſet diſtingui an
reiacidat i vita pr̃is vel poſt mortẽ p
illa q̃ ſcripſi vñ pbabiliter põt dici q̃
ſi poſt mortẽ reſipuerit q̃ non cõuale
ſcat ſubſtitutio.nã certũ eſt q̃ fuit fini-
ta.vt hic.⁊.ff.eo.l.ex facto. ¶ Quomo-
do ergo reconualeſcit que ſemel deſijt
ipſo iure.ff.de ſo.l.qui res.§.areã. Nec
ob.l.cũ alijs.quia ibi tenet cura ex pro
uiſione legis contra ius cõe. nam iure
communi cura erat finita ipõ iure. vt.l.
j.ff.de cura.fu. ⁊ ideo nõ eſt trahendũ
ad conſequentias.nec ad alios termi-
nos in quibus hoc nõ reperit̃ cautum.
¶ In ea.glo.ibi cũ dicit lex humanita
tis ſi filij ſint alioqui fratres vel quicũ
q̃ vt ibi ptz.⁊ ſtatim notabit̃ in gl. p-
xi. ¶ Sed cũ mater hodie cõcurrat cũ
fratribus vt in auẽ.defuncto.s. alleg.
Nunquid hodie pater vel mater de-
bent ſubſtitui cum fratribus. videtur
q̃ ſic cuz ſint in gradu equali.vt dictũ
eſt cum fratribus. ¶ In contrarium fa
cit quia hic ſubſtitutio fuit introducta
ad exemplum pupillaris ⁊ contra pu-
pillare teſtm̃ mater nõ pt dicere. vt.ff.
de inoffi.teſta.pap.§. ſz nec impuber.
Videtur q̃ nec cõtra iſtud ſi non inſti
tuitur.⁊ hoc eſt expreſſum in pupilla-
ri.extra de teſta.c.ſi pater.li.vj. ¶ Itẽ
quia hoc iure mater vocabitur cũ fra
tribus ſicut de iure autẽ. i. ad tertul.§.
ſed cum a natura. ⁊ tamen nihil cauet̃
q̃ mater debeat de neceſſitate inſtitui.
⁊ ſi lex voluiſſet hoc dixiſſet. Preterea
in hoc non attendit̃ quomodo ſuccedi
tur ab inteſtato . naz ſi hoc attenderet̃
opouteret ſubſtitui oẽs fratres equali-
ter quia ſic omnes ab inteſtato ſucce-
derent ⁊ tñ teſtator vel teſtatrix poteſt
vnũ eligere.vt.l.humanitatis.in fi. vl̃
vnũ d̃ liberis mẽtecapti. ¶ Sz an opz
alteri parẽti nõ teſtãti legitimã relin-
qui alioq̃ poſſit dicere teſtm̃ factũ mẽ-
tecapto nullum vel ipm̃ impugnare vr̃
q̃ ſic cũ non poſſint pteriri nec exhere
dari ſine cauſa.vt auẽ. ex teſtõ.de ſuis
⁊ leg.here.in auẽ.vt cũ de ap. cog.§.ſz
hoc quidã. ¶ Sed cõtra vr̃ in.l.huma
nitatis.ibi cũ occaſione huius ⁊c. vñ
ſicut mater pterita vel exheredata nõ
põt impugnare teſtm̃ pupilli. vt.§. ſed
nec.⁊.d.c. ſi pater.ita nec teſtm̃ mente
capti. Vel dic q̃ ibi loquit̃ de teſtamẽ-
to parentis. Sed ob.qđ dicit̃ ad exem
10 pliũ pupillaris. ¶ † Sz an dz delinqui
liberis mẽtecapti non ſubſtitutis legi
tima.non video cur nõ maxime ſi men
tecaptus alioqui priuaret̃ pter mor-
bũ patris legitima ſua qđ eſſet iniquũ
et ita no.in.l.humanitatis. Nec ob. qđ
s.dixi q̃ matri non debet̃ adeo legiti
ma ſicut filijs.ff.de inoffi.te.l.naz ⁊ ſi.
11 ¶ † Sz q̃d ſi pater relinquit menteca-
pto minꝰ legitima nũq̃d valebit teſtm̃
fcm̃ mẽtecapto vl̃ aget curator ad ſup
plementũ tm̃ iuxta.l.omnimodo.C.de in
offi.te. Et videt̃ q̃ ſit nullũ vel rũpẽdũ
lege q̃ pmittit teſtari parẽti diſpenſa-
tiue ſub certa forma: videlicet legitia
portione derelicta ⁊c. ſi ergo forma nõ
ſeruetur nullum eſt quod agitur. C.de
fi.inſtru.⁊ iure haſte fiſ.l.ij.lib.x.extra
de reſcri.c.cum dilecta.⁊.l.omnimõ.lo
quitur in caſu ſuo cum quis teſtatur ſi
bi ⁊ alijs ſz ius cõe.oportet ergo q̃ re
linquat mẽtecapto legitimã de bonis
ſuis.nõ et eoidem legitimam de bonis
mentecapti qui non ſubſtituitur. Et in
hoc differt a pupillari. q̃ illa põt fieri
omnino exheredato.j.§.non ſolũ.cum
12 ibi no. ¶ † Sed quid ſi parens nullum
faciat ſibi teſtm̃ ſed tm̃ filio mentec-
pto nunq̃d valeret.non videtur: q̃ pu
pillaris non valeret.ff.eod.l.ij.§. quiſ
quis.j.§. ſi liberum. ergo nec iſta que
ad exemplum eius fit vt hic. Preterea
pro hoc facit.l.humanitatis que ſup-
ponit q̃ parẽs faciat ſibi teſtm̃ i eo q̃
dicit de legitima portione ⁊c. Sed hoc
eſſet durũ aſtruere ex quo lex hoc non
dicit vnde exẽplaris eſt introducta ad

exēplū pupillarē. vt sicut pt parēs substituere īpuberi sic posset pūberi mēte capto. sʒ nō ꝑpter hoc seqꝛ ꝙ oia q̄ requiruntur ꝛ obtinēt in pupillari requirantur ꝛ obtineāt in exemplari nec econtra imo in multis differūt vt hic nota. ſm hoc ergo sunt multe differētie inter pupillarem ꝛ exemplarē tres sunt in gloſſ. hic quarta quare hoc non pōt fieri omnino exheredato illa sic. Quinta qꝛ illa nō pōt fieri nisi sibi testetur ista sic scripsi. ſ. ꝓxi. Sexta q̄ depēdet qꝛ pupillarē ñ vʒ nisi videatur hr̄ditas patris ista sic. Septima qꝛ illa filio ī ptāte constituto tm̄ hec ēt sui iuris ꝯstituto. Octaua illā pr̄ hec ēt mr̄ ꝛ au⁹ mr̄n⁹. sʒ q̄d si hm̄oi mētecapt⁹ habeat dilucida īterualla. Nō vr̄ ꝙ possit ei substitui. vt. ḋ. l. humanitatis. ibi cū dicit ꝑpetuo. Et est rō: qꝛ cū est ī dilucido interuallo pōt sibi ꝓuidere de testō. sec⁹ qñ est ī ꝯtinuo. vñ expone ibi ꝑpetuo. i. ꝯtinuo. §. Sed quid in aliis qui propter morbū testari nō pñt: vt mutus et surdus. Itē q̄d in ꝓdigis. vr̄ idē. qꝛ eadē rō. ꝛ facit. ſ. de cura. §. sed ꝛ mēteca pt⁹. ¶ In ꝯtriū facit. ff. e. l. ex testō. Itē qꝛ lex nō loquitur de his q̄ locuta fuisset si idē statui voluisset: equū tamē esset hāc legē eq̄ssimā ad oēs extēdere. vt ī l. ex facto. pr̄ habuit ꝑ impetrationem qꝛ tūc ñ erat hec lex ꝯdita. sʒ certe ibi supponit ꝙ erat ꝯdita de furioso. sʒ nō de muto. ꝛ sic facit ꝓ prima opi. nisi dicas eā correctam qd̄ erit durū cum nō

13 reperiatur correcta expresse. ¶ † In ead. gl. ibi cum allegat. l. iam hoc iure. §. j. hec dicitur breuiloqua respectu verborum. quia breuib⁹ verbis multas substitutiones continet: ꝛ est nomē magistrale nec reperitur in tex. Sed cōpendiosa de qua. ſ. proxi. dicetur respectu temporis. qꝛ multū tempus continet. Et vt hāc gl. recte intelligas no. ꝙ hec breuiloqua quādoqꝫ contineat quatuor substitutiōes qñqꝫ plures qñqꝫ pauciores. nā si fiat duob⁹ impuberib⁹ ꝯtinet quatuor qd̄ intellige si sunt in ptāte. ꝛ tales ꝙ possit ei substitui pupillariter. ꝛ sic intellige. ff. eo. l. lucius. cū ibi nota. et hanc glo. Si autem essent plures impuberes ꝯtinerent multas substitutiones: quia in persona cuiuslibet duas ꝛ sic multas potest ꝯtinere ſʒ numerum impuberum. eadē ratione qua quatuor quando fit duobus. sed si fiat vni puberi ꝛ aliī impuberi non ꝯtinet nisi vnā in persona cuiuslibet. C. e. l. ꝓ̄uis. ꝛ. ḋ. l. luci⁹. ꝛ. l. iam hoc iure. Si tñ eēnt duo impuberes instituti cū extraneo ꝯtineret duas ī ꝑsona cuiuslibet impuberis. ꝛ in ꝑsona tertiī vnam vulgarē. arg. ff. eo. l. coheredi. §. qui

14 ꝯscretas. ¶ † Sed quid si testator aduicem substituit duos impuberes [illegible] ter sit fact⁹ pubes: nunq̄d expirat pupillaris in ꝑsona vtriusqꝫ. vr̄ ꝙ non. ff. de duo. re. l. eadem. de carbo. edi. l. [illegible] §. ibidem. Quidam dicunt ꝙ non expirat per dictas. ll. sed si emancipatione efficeretur sui iuris: tunc sic per istud qd̄ no. ff. de fur. l. falsus. §. fi. de condi. fur. l. ꝛ iō. ego nō video quin finiatur pupillaris in ꝑsona maioris ꝑ pubertatem vt hoc. §. in fi. ff. e. in prin. qꝛ illa [illegible] tūcunqꝫ recte facta ꝛ nata [illegible] aduentū pubertatis. In alia ergo [illegible] fuit in ꝑsona illius qui remanet impubes posset obtinere illa opi. Sʒ [illegible] vr̄ ꝙ expiret quia certū est ꝙ non [illegible] nisi ex coniecturata mente testātis. [illegible] l. iam hoc iure cum igitur lex non presumat testātem velle esse duas nisi in persona vtriusqꝫ esse possent. vt. l. iam hoc iure. ibi incongruēs enim videtur ꝛc. sequitur ꝙ testator non videatur velle remanere in casu quo in persona vtriusqꝫ obtinere nō posset. ꝛ facit. ff. [illegible] adi. le. l. alteri. Nec ob. lex eandē quam ibi in ꝯtractu q̄ ab initio suā formā recepit. vt. ff. de posi. l. j. §. si ꝯuenerit. de obli. si filius. hic in vltima volūtate secūdū volūtatē testātis expressam vel ꝯiecturatā regulariter ꝛ ambulatoria volūtas aūt non videtur hic vt dixi. ¶ Sed quid ecōtra si instituit impuberē [illegible] quem postea arrogauit vel adoptauit nunquid contineantur quatuor [illegible] tiones. videtur quod sic. ff. e. l. ij. §. [illegible] extraneū. ꝛ. l. si is. de he. insti. l. [illegible] do non erat duos. ad treb. l. si rogatus [illegible] sed cū in suo requirantur tria tpa [illegible]

testamēto nitiř.vt.ſ.de here.qua ꝛ diffe.§.in extraneis.nec videř hoc bene ꝓcedere.Sʒ q̄d si alteꝝ de impuberibus instituit ꝛ alterum exheredauit ꝛ eos inuicē substituit nunq̄d tunc quatuor substitutiones continet. Non videtur ꝙ exheredatus posset succedere ex vi vulgaris:qꝛ exheredato nō fuit substitutum vulgariter.vulgaris enim non fit nisi instituto.igitur nec in personā instituti fuit vulga.ne sit impari-
15 tas.vt.l.luci⁹.ꝛ.l.cētu.ꝰ.ſ.alle.¶†Iteʒ q̄d si istituit vnū filiū īpuberē ꝛ aliam puberē furiosum q̄ nullos habebat liberos vř ꝙ sint q̄tuor substitutiones due vulgares vna pupillarȝ ꝛ alia exēplarȝ cū testator vtrasq̄ facere poterit. vt hoc.§.sed cōtra.facit qꝛ vbi testator duas pōt facere vnaȝ iure priuilegiato aliā iure cōi non vř in dubio facere nisi illas quas pōt iure cōi.vt.C.de testa.mili.in testō.Et ibi scripsi post Iaco.de ra.igitur cū hoc sit priuilegiatū ꝙ q̄s furioso puberi possit testari: non videř ꝑ hec verba vos inuicē eos substituere:nisi vulgariter ꝑ dictā.l.luci⁹.iūcta.l.in testō.itē qꝛ pupillaris.ꝛ exēplaris nō sunt ꝑ oīa eiusdē nature immo in multis differūt.vt.ſ.pri.in additiōe scripsi.igitur nō esset paritas ꝛ sic nō ɔcurrūt:vt.l.iam hoc iure. ¶Sʒ q̄d si nō substituanř ꝑ hec v̄ba ſʒ separatim v̄bi grā titiū īpuberē istituit i pte ꝛ illi substituit luciū frēʒ suū īpuberē: deīde instituit luciū in alia pte ꝛ eidē substituit titiū nūq̄d est h̄ gen⁹ certuʒ substitutiōis nō vř.ſʒ idē vř effect⁹ sūt eīn due pupillaris ꝛ vulgaris tacite vł expresse scđm modū loquendi.ꝛ videř expressam extra de testa.c.si pater.lib.
16 vj.ꝛ facit.l.hoc iure.§.ve.¶†Sed q̄riř an he substitutiones q̄ ɔtinenř sub breuiloqua oēs sint tacite vel omnes ex-
a pressē^a. In hoc fuerūt opiniones inter antiquos doct.ꝛ sunt inter nouos. azo. dicit ꝙ oēs sunt expresse.hug.dicit q̄ oēs tacite.Dy.sequitur opi.Azo.ꝛ.gl. in.l.lucius.Ia.de ra.ꝛ.Pe.de bel.pert. sequunř opi.hu.non hic qꝛ aut parum aut nihil dicūr.sed in.l.precib⁹.ꝛ vbiq̄ vbi tractāt de hac materia. ꝑ prima opi.videř qꝛ si essent tacite pupillares in breuiloqua nō excluderēt matrē.vt.C.e.l.precibus et certū est ꝙ pupillaris q̄ cōtinetur in breuiloqua eā excludit.ff.eod.l.lucius.¶Sed ad hanc rationem cōsueuit respondere quod tacita pupillaris nō excludit matrem verū est nisi aliud appareat ex ɔiectura mente testantis qꝛ excludit. vt in.l.lucius:ibi enim filios heredes istituerat ꝛ adinuicem substituerat. vnde non presumitur ꝙ testator vellet matrem preferre filio.ff.de lega.iij.l.paulo callimacho.§.pomponius.cum ibi not.C.de insti.ꝛ substi.l.generaliter cum autem.Sed alius si extraneus fuisset substitutus mater excluderet eum. et hoc videtur sentire gloss.in.l.lucius.in glo. hanc differentiā.ibi forte ꝛc.C.de insti.ꝛ substi.l.fin.ꝛ sic non ob.hug. Et pro opini.eius facit quia tacita substitutio dicitur que non fit verbis expressis vt dixi.ſ.circa princip.huius.§.in breuiloqua nō exprimūtur verba vulga.seu pupilla.que sūt.ſ.§.j.icirco videtur ꝙ sint tacite ꝛ hoc videtur expressum in cōpēdiosa.in.l.precibus ī versicu.si vero substitutio. ¶Sed huic opini. obstat directe.c.si pater extra de testamen.li.vj. vbi nō sunt verba expꝛessa ꝛ pupillaris extranei ſʒ pauperes fuerūt substituti ꝛ tamen censetur

a ¶Uř omnes expꝛesse. Adde bar. in rubr.ff.de vul.ꝛ pu.et in.l.centurio.in.ſ.ij.ꝛ.iij.q.e.ti.ꝛ pleni⁹.in l.ꝑcib⁹ vbi plene aler. et do.meuʒ Iaš.may. post alios C.de impu.ꝛ al.substi.

expresse pupillares . ꝛ mater excludit
vt ibi pꝫ:vñ ibi nō sunt verbo expresse
pupillaris.dicit em̄ si sine liberis obi
ret siue moriať ꝛc.que nō sunt verba ex
pressa pupillaris.verba enim expressa
pupillaris sunt si infra pupillarē eta=
tem decesserit ꝛc.vt.§.in prin.tit.si vis
sustinere opi.Jaco.dices ꝙ verba illa
non sine liberis valent tantū acsi ĩfra
pupillarē etatē ꝛc.ꝛ tantū important.ꝛ
ita ibi est expressa pupillaris qď vide
tur ꝯtra.l.precibus.vbi sub cōpendio=
sa est tacita pupillaris . ¶ Quid si fiat
duob⁹ puberibus an saltem valeat in
fideicōmissaria.Dyñ.dicit ꝙ nō qꝛ po
tuit valere ꝛ vulgari iure directo . ꝛ sic
non trahitur ad fideicōmis.vt.l.centu=
rio.ff.ad trebell.l.sceuola.in fi.¶ In
ea.glos.ibi cū allegat.C.eo.l.precib⁹.
in hoc dixit Pyleus cōtra.vcꝫ ꝙ sempꝫ
valet iure fideicōmis.Sed eius opi.re
probatur vt not.in.l.centurio.ff.eo.Et
hoc intellige quando miles substituit
directo:vt.l.centurio.alˀs si per fideicō
mis.valeret vt fideicōmis.ꝛ tunc proce
deret opiñ.Pylei.¶ In ea.glo.in fi.qꝛ
super hoc sunt gl.varie ꝛ diuerse . Dic
plenius qꝛ aut paganus substituit per
verba oīno obliq̄ aut ꝑ v̄ba oīno dire
cta aut ꝑ verba eq̄uoca.Primo casu vbi
ꝑ v̄ba oīno obliqua.Uerbi gratia:talē
instituo ꝛ quādocūq; decesserit volo ꝙ
restituat ꝛc.nō em̄ dubiū ꝙ non est cō=
pēdiosa:sed est obliqua que pro omni
tpe valet iure fideicō.vt.l.coheredi.§.
cū filie.ꝛ in hac non veniunt nisi bona
testantis.vt ibi.ꝛ.ff.eo.l.centurio.vide
J.de singu.re.per fideicō.§.hoc solum.
Secundo casu qñ per verba oīno dire
cta.Uerbi gratia.talē instituo ꝛ qñcū=
q; decesserit talis sit heres.glo.variāt.
Nā i.l.cēturio dꝛ qď valet si fiat pupil
lo:ꝛ moriť i etate pupillari vt pupilla=
ris postea est nulla i.l.ꝑcib⁹.dicit ideꝫ
nisi addantur illa verba si sine liberis
nō dꝛ tunc pro omni tpe fideicōmis.vt
17 not.in.d.l.iā.v̄.si vero. ¶ † Sꝫ ille gl.
nō videntur vere in hoc vltimo dicto,
nā cū v̄ba sint directa ꝛ persona talis
cui directo substitui potest : semper est
directa censenda.vt.C.de fideiusso.l.si
super.ꝛ est exp̄ssuꝫ de testa.ca.si pater.
lib.vi.igiť illa glo.vř reprobanda vbi
substituebatur pupillo.si autem puberi
gl.dicūt ꝙ est nulla substitutio:vt hic.
ꝛ.ff.eo.l.verbis.ꝛ.J.eo.§.fin.nec retra=
hitur ad fideicō.etiam si talis substitu
tio fieret in codicillis.nā certū est ꝙ ta
lis substitutio nō dꝫ esse maioris effe=
ctus nec magis dꝫ valere si fiat i codi
cillis q̄ si fieret in testamēto:qꝛ qñ fit
in codicilis duo reputanť i vcꝫ qꝛ ma=
ior substitui non pōt.Itē qꝛ in codicil=
lis nō potest dari hereditas sed cōstat
ꝙ substitutio facta verbis directis in te
stamēto nō valet.vt hic no.ꝛ in.l.i.ver
bis ciuilib⁹ patet.ꝛ.J.§.fin.ergo sequit
ꝙ multo min⁹ si facta sit in codicillis.
Est ergo intelligēda.l.sceuola.quādo
substituebatur pupillo.ꝛ in illo casu ad
veritatē loquiť vel si maiori qñ verba
erāt equiuoca.ꝛ ita itellige gl.difficilē
ꝛ male cōpositaꝫ que est in.l.verbis qꝛ
si verba essent directa nullo modo tra=
heretur ad fideicōmis.vt dixi.Itē intel
lige qñ cōstabat ꝙ codicillari volebat
ꝙ in dubio non ꝑsumitur ex quo facie=
bat mentionē de institutiōe ꝛ substitu
tione.C.de testa.l.nō codicillū.sꝫ contra
hoc extra de testa.ca.raynuti⁹.ibi enim
substituit alterochę per verba directa
ꝛ valet iure fideicō.post pubertatē.dic
ibi est verbū equiuocū succedat.ꝛ ideo
18 trahiť ad fideicō.vt.J.pri.dicā.¶ In
tertio v̄o casu quando substituitur per
verba equiuoca sicut per verbū substi
tuo:ꝛ tūc aut puberi.ꝛ glo.dicūt ꝙ va=
let vt fideicōmissum.vt hic not.J.§.i.ꝛ
d.l.precib⁹.ꝛ in hoc nulli seu pauci di
scordant.si aūt fiat pupillo.gl.dicūt
ꝙ tēpore pupillaris etatis vꝫ iure di=
cto.post pubertatem trahitur ad fidei
cōmis.ꝛ ita no.hic.ꝛ in.l.cēturio.sed i
l.precibus.non distinguit nec.J.§.fi
presupponendo eam fideicō.pro omni
tēpore.Et hanc opi.tenet Inn.ꝛ
raynutius.in glo.si quando verba
apponunť:si sine liberis ꝛc.Alij dicunt
ꝙ in pupillari etate valet iure directo
post pupillarē etatē euanescit.vt in
l.sceuola.ꝛ hanc vltimā tenent Jaco.
Archi.in.d.c.si pater.qui hoc plene

spuriam. Dy. dicit q pro omni tpe valet
vt fideicõmissaria. vt. ff. ad trebell. l. ex
facto. et l. q filiũ, de condi. et demõ. l. pa-
ter. §. conditionũ. et l. si tibi. de lega. l. fi
liusfa. §. j. de codicil. l. ij. §. et si econtra.
Ego non video quomodo posset respõ
deri ab. c. raynutius. vbi fuit facta sub-
stitutio impuberi que valet iure fidei-
cõmis. post pubertatem. vbi em̃ altero-
che fuit facta pubes et desponsata et fi-
lium concepit et tamen valet substitu-
tio iure fideicõmis. Itez opi. illorũ qui
dicunt qd pro omni tempore iure fidei
cõmis. valet videtur expresse cõtra. c. si
pater. vnde videtur tutius dicẽdũ per
illa capitula q pro tempore pupillaris
valeat iure directo. vt. c. si pater. et post
pupillarem etatem iure fideicõmissi vt
c. raynutius. et ita dicim⁹ q per vnũ de
dictis. c. determinat aliud. et iunge qd
19 scripsi. s. in. q. sed an. ¶ †Sed quid si
testator dixit substitutio vulgariter et
pupillariter et per fideicõmi. Dy. dicit
q quelibet substitutio locum habebit
suo tempore. ff. eo. l. cũ ex filio. §. filio.
20 et. l. ex facto. §. item quero. ¶ †Sed an
hec verba quandocũq vel sine liberis
sint de substantia compendiose. Dic q
sic vel equipollẽtia. si em̃ diceret titiũ
tali substituo. contineret tantũ vulgarẽ
si fieret puberi. si impuberi vulgarem
et pupillarẽ tacitã et in eum casum dire-
cta est substitutio interpretenda. vt. c. si
pater verba aũt equipollẽtia sunt vt si
dicas quandocunq talis institutus re-
ligionem intrauerit talẽ substituo. vel
si vltra mare iuerit. vnde apponendo
talia verba videtur velle extẽdere vim
substitutionis ad tẽpus pubertatis et
ad fideicommis. cum pupillus talia fa
cere non possit. videlicet procreare li-
beros. ire vltra mare, intrare religio-
nem. vnde cum in potestate testatoris
sit regulare substitutiones prout vult.
vt in. §. filio. et satis volũtas eius possit
deprehendi q vltra pubertatez potest
extendi vis substitutionis: apparet qd
fideicõmittere voluit pro tempore pu-
bertatis: quia al's substitutio in euen-
tum illius non posset habere locum.
Quid ergo si testator substituit pupil-
lo et hoc non apparet. Uerbi gratia. di-
xit instituo filiũ et qñ frater eius doctor
fuerit: eum ei substituo: quia forte tunc
erat prope doctoratum vel doctor com
mode fieri poterat: instituto existẽte pu
pillo nunquid trahetur ad fideicõmis.
vel valebit iure directo. Certe ratio. s.
proxime posita cessat hic. vnde videre
tur directa per. c. si pater. et forte in hoc
casu posset habere locũ quod not. in. l.
scevola. videlicet q ex quo potuit vale
re iure directo: non valeat iure fideicõ.
nisi sint verba precaria. vt. l. coheredi.
21 §. cum filie. versicu. nec aliud. ¶ †Sed
quid si substituatur pupillo in codicil-
lis et ita valet iure fideicõ. vt. l. scevola.
an extẽdatur ad tempora pubertatis.
Dyn. dicit qd non per. l. si fundum per
fideicommissum. §. fina. cum. seq̃n. ff. de
lega. j. Et hoc credo verum quo ad bo-
na pupilli: sed quo ad bona patris nõ
video cur non si appareat de eius vo-
luntate. vt. s. scripsi. Et no. quia verba
equiuoca dicũtur que possunt trahi ad
vtrũq. vt verbum substituo. s. titu. j. §.
generaliter. vel verbũ succedat. vt. c. ray-
nutius. etenim fideicõmis. vniversalis
loco heredis est. j. de fideicõmis. here.
§. restituta. sed vbi sunt vel procedũt
verba precaria tunc sunt omnino obli-
qua. vt. l. ij. C. cõia de leg. quãdo iniun-
git instituto qd faciat ex persona sua vel
sui heredis: vt. l. s. alleg. de lega. j. l. fi
liusfami. §. et quia. ad trebel. l. ex facto
§. j. et. l. qui filium. ¶ In glos. scz filios.
in fin. vide. s. in materia exemplaris.
¶ In glos. item fin. tur. in fi. Alia ratio
redditur in. d. l. ex duobus. §. fina. qr cõ
tratabu. rumpit testamentũ de iure pre
torio et valet de iure ciuili sed querela
rumpitur ipso iure quod in idem reci-
dit. et fm hoc non obtineret si cõtrata-
bu. impetraretur ante aditam heredi-
tatem: qr tunc rumpit ipso iure. vt. C.
de collati. l. filie dotem. et. l. vt liberis et
esset idem sicut in querela cum sit ea-
dem ratio. verum est tamen q in vtroq
casu existentia sui heredis si sui⁹ sit in
stitutus facit valere ita pupillares ta-
bulas. ff. ad trebel. l. ita tamen. §. si pa-
ter. et dixi. s. in materia.

a **Igitur**[a] ¶ In glo. no.
b q duo. in fi.[b] dic plene ff. eo. l. patris et filij.

1 ☞ Charta vel cera nõ põt vẽdicari qua signatum est testamentum: sicut neq tignum iniunctum domui. rões reddit ad vtrũq dictum.
2 Actio in factũ cõpetit p aliena charta si iterest.
3 Testamentum qualiter fieri dz quãdo sit substitutio pupillarꝭ secreta.
4 An autem sit opus solẽnitate sigilloꝝ: vel aliorum que debẽt adhiberi in testamentis.

a ¶ Igit. Facta pupillari substitutiõe cẽsentur duo testes vel vnũ duarũ hereditatũ

b ¶ In fi. Et circa q vnum vel duo testamenta cẽseantur vid hic notabilr Angel.

Si autem.

¶ Dictum est. s. q duo testamenta sunt. et ita supponitur q fuerint in diuersis chartis seu tabulis. ita q paternum 3 sit clausum pupillare aptum. sequitur. Si autez
c &c.[c] ¶ In glo. linum appellat. ibi cum dicit consilium nullum esset. hoc non procedit sm docto. Ja. et Pet. qui dicũt post
1 dñiuz eorum† q sicut tignum iniunctũ domui nõ põt vendicari pter vtilitatẽ publi. ne vrbs deformetur. ff. de rei vẽ. l. in rem. §. tignũ. sic nec charta nec cera qua factum vel sigillatum ẽ testamentuz nec detrahatur copia pbationis: qr sicut vertit publica vtilitas in vno sic in alio. C. de here. l. quoniam.
2 ¶ † Item cum pro aliena charta exhibẽda possit agi si interest actiõe in factum. ff. ad exhibẽ. §. interdum. multo fortius posset excipi si dominus vendicaret. vnde ad veritatem hec non fuit intentio legislatoris: sz illa que sequit. ¶ In fi. eiusdẽ gl. q dã hñt h talẽ additionẽ. hoc ɔsiliũ ẽ ɔ̃ impitos. vult dicere q h ɔsiliũ nihil vz ɔ̃ pitos qr illi statiz cogitabunt q in vulgari cõtinetur tacita pupillaris. vt. l. iam hoc iure. et sic semp remanet periculuz. Ad hoc dicit Jaco. q posset dici vulgaris expssa nõ continet tacitam pupillarem: licet expressa pupillaris contineat tacitã vulgarẽ. Et est ratio diuersitatis: quia charitas bene ordinata icipit a seipso in prouidendo pupillo videtur sibi puidere. vt. l. si preses. C. de se[cun]. aqua. et sic ecõtra. Sed cõmunis doctrina est in contrariũ idcirco dicas qd est bonũ consiliũ qr expressa non intelligit tacita quando als ordinatũ est. vt. s. q̃ m[o]. tione. circa prin. et. ff. e. l. cũ ex filio. §. filio. igit vulgaris expressa nõ facit certũ substitutum de tacita pupillari: qr possibile est q testator ordinauit alium substituto pupilli et ita cõsiliũ remanet bonũ.
3 ¶ † In glo. vel alia. vt in fi. imo iste tex. supponit q sit i alia. qua als remanet periculuz. vt. J. pri. §. vel potes dicere q i ea. et erit is modus faciendi. Primo enim faciet sibi testamentum: et post interposito magno spacio pgameni faciet substitutionẽ et testamẽtum pupillo. et in fine fient subscriptiones iuxta modum quẽ. s. tradidi de testamẽ. et deinde finis plicabitur vsq ad illud spaciuz pergameni et in finis ille claudetur cum lino seu chordulis per mediũ et per latus sicut dicitur s. de testa.
4 ¶ † Sz queritur an sit opus solẽnitate sigilloꝝ et alioꝝ de quibus in. §. tit. de testa. in testamento pupilli sicut in principali. et non videtur. ff. e. l. patris. et. ff. de bo. pos. sm tabu. l. vltimorum. ¶ Ad hoc dicas q si testamentuz vtrũq fiat in eadem charta sufficit solennitas adhibita in testamento patris. et hoc intelligo dumtamẽ subscriptiones et signa ponant i fi. Uel si post testamentum paternum vel ante testamentũ filij qd clauditur sicut. s. dictum est. et sic itelligo leges pdictas. Si na.

c ¶ Si autez &c. Põt facere pñ filio substitutionem separatim clausam et signataz et disponere q non aperiatr viuo filio ipubere: que dispositio vz etiã si non fuerit p se ita clausa et signata. h. d. Areti.

tem in diversis chartis: tūc non crede
rē nisi testaretur in scriptis ꝛ include-
ret chartam pupillarem cū alia. ita ꝙ
vtraqꝫ esset clausa ꝛ in fine p̄mi essent
subscriptiōes ꝛ sigilla. naꝫ tunc videt̃
sufficere. ꝛ sic dictas leges itellige ꝛ q̄
ibi notantur.

Illud. ¶ In glo. diximus. in fin. ꝛ nā nō est preceptū sed cō-
siliū qđ sequi non tenet̃. ff. ad trebel. l.
pater. nisi adijceretur ꝙ esset irrituꝫ si
contra fieret. eo. ti. l. titium ꝛ meuium.
in princi. ꝛ §. j. vel nisi adijciens face-
ret ad sui puisionē. vñ si dicerē fac hoc
qđ ad me pertinet de ꝯsilio talis. tunc
videret̃ ꝙ debeas petere ꝛ sequi con-
silium illius. ff. de acqui. here. l. si quis
mihi bona. §. si coraꝫ. ꝛ vide de hoc ex
de arbi. c. cum olim. de rescrip. ex par-
te. ne sede vacāte. c. j. ꝛ ibi per Archi.
1 ☞ Testator an possit substinere emā
cipato.
2 Impubes an ꝛ qñ possit exheredari ꝑ
pter ingratitudinem.
3 Pater an possit eligere sepulturam fi-
lio impuberi.
a Non solum. a ¶ † In glos.
1 ꝛ imo videt̃ in
b fi. b certe imo videtur ibi loqui de suo
sicut emācipato qđ apparet. qꝛ loquit̃
de exheredato quod videtur intelligi
de constituto in potestate: quia in alio
esset res inepta. ff. de verbo. obl. l. qui-
dam cū filium. Sed dic qđ in emanci
pato nō est res inepta qui al's veniret
ꝓ contratabu. ff. de ꝯtratab. l. non puta
uit. §. si emancipatum. ꝛ minus hodie
per aut. de hered. ab intest. vide. s. de
exhere. li. iñ ꝯe igit̃ istā solutionē ꝛ illā
que ibi not. ¶ In glos. qui substitutus.
ibi cū allegat. l. cū quidam. Et est spe-
ciale in odium exheredantis quia al's
2 posset. ff. de le. iij. l. si fuerit. ¶ † In fin.
ea. glo. No. hāc glo. qꝛ al's non sic tan
git ꝛ ita obtinet adhuc is. §. i casu illo.
sed al's nō cum exheredari non possit.
Quid si sit exheredatus bona mēte et 3
ad sui ꝓuisionem. iuxta. l. si furioso.
ff. de cu. fur. de libe. ꝛ posthu. l. mulier.
de bo. libe. l. si patronus. §. si quis non
mala. Videt̃ ꝙ possit substitui etiā ho-

die per leges predictas
que nō vident̃ correcte.
Et hoc verum in eo qui
prouidet vltra bonoruꝫ
subsidiū. Quid in debi-
to bonorū subsidio. Vi-
detur tolli ōis cōditio ꝛ
ōis modus. C. de inoffi.
testa. l. qm̄. eo. tit. sed ibi
not. contra Dy. videt̃ ꝙ
in debito bonorū subsi-
dio potest pater substi-
tuere. directe sed nō per
fideicō. C. de inof. testa.
l. ex tribus. Et est ratio
s̄m eū: qꝛ substitutus di
recto recepit quasi he-
res ab impubere scri-
ptus. §. igit̃. sed fideicō.
videt̃ a p̄re fideicōmit-
tente recipere. ff. de le.
ij. l. vnū ex fa. §. si de fal.
Dic ergo ꝙ is. §. hodie
obtinet in casu qui hic
no. si primus puberta-
ti commisit ingratitudi
nem ꝛ fuit exheredatus
causa incerta. vt in aut.
hic allega. ¶ Item quādo
fuit exheredatus bona
mente: ꝛ tūc potest sub-
stitui etiam in legitima
s̄m Dy. ꝛ gloss. ꝛ hoc di
recte. per fideicō. autem
non potest substitui pu-
pillo exheredato nec in
stituto in legitima tan-
tum per rationem quam
dixi. vt no. ff. eo. de. l. j. §.
substituere ¶ Sed an
preteritus possit substi-
tuere. dic ꝙ non vt ibi
not. ꝛ hic vt preterit⁹ di-
cit ipso iure nullū: al's si
veniret ꝓ ꝯtabu. de quo
vide. s. de exhe. li. ¶ † In
gl. vt qꝛ gratiosius. in fi.
hoc videt̃ mirabile cuꝫ
i bonis his substituere
possit: cur nō pōt eligere
sepulturam. extra de se-

a ¶ Nō so-
lū. Substō
pupillaris
pōt fieri nō
solum filio
instituto: sꝫ
etiā exhere
dato: ꝛ ve-
niunt in ea
ōia bōa pu
pilli vbicū
ꝙ quesita.
qđ locū ha
bet etiaꝫ in
posthumis
h. d. Aret. ꝛ
in eo qđ dt
etiaꝫ exhe
redato est
ratio: qꝛ est
ꝓuisio seu
testm̄ filij:
secus aūt i
fideicōmis
saria. ar. l.
abeo. C. de
fideicom.
b ¶ In fin.
Imo exi-
stēti i ꝑtāte
qđ pꝫ qꝛ ex
heredat̃ q̄
exh̄datio
eēt iepta i
emācipato
vñ dic qđ
ibi loquit̃ i
milite qui
istituto vel
emācipato
pōt substi-
tuere ꝓ pte
ꝛ ꝓ pte nō:
sec⁹ i paga
no. hec s̄m
Ang. q̄ ali
qualr̃ vr̃ di
screpare a
Jo. fa. h̄ vt
videre po-
teris.

a ¶ Liberis. Pupillaris substitutio est ps ⁊ seq̄la testi p̄ncipalis: ⁊ nisi q̄s sibi testet nō pōt pupillarē substōnē fa= 2
cere q̄ pt fieri liberis ipuberib⁹ singu lis vł tm̄ ei q̄ vltio moriet. h.d. s̄m bal. cū.§.seqnē. 3

b ¶ In fin. Sꝫ hāc reprobāt docto. q2 ñ habēt rōnē et dicūt istam tex.d.§.pro cedere qñ substitutio fit ex inter uallo: sec⁹ si eodē cō= textu q2 nō curat qđ p̄cedat secū dum Ang. hic.

c ¶ Substituit. Potest pupillo substitui nominatiꝫ certo ppriori nomie desi gnato p psonā vel gñalr p verba hec. q̄ q̄s mihi heres erit q̄ casu q̄ heredes erūt ex iudicio defūcti p hereditariis portiōib⁹ ex pupillari substōne vocantur. h.d. s̄m bal. q̄rūt hic bal. ⁊ Ang. iure cauet q̄ qñ est delegata aliq̄ cā alicui sub noie dignitatis qđ illo defūcto succedat i dlegatū successor. vt i.c. qm̄ abbas e̅ de off. dele. ⁊.l. ⁊ q2. ff. de iur. om. iudic. Sed pone q̄ cōpremissa est cā in aliquē sub noie dignitatis ⁊ mortuus est certū est q̄ si cōpromissum est sub noie proprio non transiret cōpromissum ad successorē i dignitate q2 cō promissum arbitri morte finitur. vt.l. diem proferre. ff. de arbi. sed nunquid c
hoc casu transibit ad successorē. ⁊ post ar. ad vtrāq3 partem concludit. secundum Innocen. in capitu. fina. extra de offic. delega. qđ non transeat tale com promissum ac successorē vide hic Bal.

pul.c.licet.li.vi. Credo q̄ papa hoc sic ordinauit in fauorē ecclia₂ pa a
rochialiū seu antiquarū r
sepulturarū ꝯ ius cōe. ⁊ b
docto. olim tenebant ꝯ. vide ibi Archid. Uel dic verius q̄ illud.c. loquit qñ in vita patris filius morit quo casu non va= 2
leret substitutio etiā pupillaris. vt scripsi.s. in princi. huius ti. secus si faceret sibi testm̄ ⁊ pupillo ⁊ in illo eligeret ei sepulturaꝫ quia illo casu videt q̄ possit eligere ⁊ valeat electio sicut pupillaris substitutio valet. ⁊ sic non corrigun tur opi. docto. qui notabant contrarium. 3

☞ Pater si faciat testamentum sibi ⁊ filio: quod illorū debet precedere.

2 Donat aliquis bona sua ⁊ retinet q̄ de eis possit testari ⁊ ordiare an testamentum valeat.

3 Quid autem si aliquis alienauerit bona sua: aliquis autem se gerit p herede: an obligetur aditione.

Liberis. a ¶ † In gl. hic no. i fi. b vel dic q̄ vbi in cōtinenti facit sibi testm̄ ⁊ pupillo: tūc nō est vis cui prius: sec⁹ si ex interuallo. ff. e.l. si quis. super vlti. gl. ¶ In ea. glo. ibi cum allegat.l. femine. ¶ Item alius. C. de sacrosan. eccle. auten. si qua mulier. ¶ † Quid ergo si quis bōa sua alienauit titulo donationis vł alś reti to sibi q̄ de eis possit testari ⁊ ordinare an valeat testamētū qđ d ipsis facit non videt. ff. de iuris. om. iudi.l. eū q. §.j. de pe.l. si. etem̄ testator per expressionem non mutat iuris dispositionem. j. quib⁹ mod. testa. infir. §. sed si quis. in fine. ff. de lega. primo.l. nemo. Contra videtur cum pacta apposita in contractu seruari debeāt. C. de bo. que li. mo.l.j. C. si māci. ita fue. alie. ne pstu. j. ⁊. ij. ⁊ p to. ti. ¶ † Sꝫ q̄d si q̄s oia b na sua alienauerit ⁊ aliq̄s gerit se p herede an ligat aditione. Nō vr cum nulla sit hereditas. ff. de here. vel ... hereditatem. j. de heredi. q̄ ab inte. §. per contrarium. dic vt ibi.

Singulis. ¶ In glo. post esse i fi. nō est rū q̄ per illa verba velit vnū substitue re alij. sed ꝑpter illa verba quibus ... gauit nouissimū alij substituere vol. qđ de iure accrescēdi de vno ad aliū deueniret s̄m Jaco. ⁊ Pet. pro gl. fac. leg. ij.l. cum pater. §. libertis. ¶ Item obstat. ff. eo.l. si pater. sꝫ ibi fuit facta re ciproca inter impuberes. iō sibi a uicē vi substitutionis succedūt hic imo ab intestato.

Substituitur c **Aut**

¶ In gl. sibimet i fi. dic pleni⁹ l. ... xba. ¶ Sꝫ an fili⁹ emācipat⁹ vel ... sui iuris effectus per quorū personam fuit hereditas paterna domino vel p

tri acquisita succedat. vñ q̄ nō saltē ser
uus manumissꝰ. q̄ nec re nec noīe fuit
heres. ff. de acqui. here. l. placet. Sed
filio videret contra. ff. de lega. j. l. cuꝫ
filio. ⁊ sic tenet Jac. ff. eo. vbi de hoc.
Ego tamen credo q̄ sit idem de seruo
manumisso sicut de filio. quia hec ver
ba sūt conditionalia: vt. l. qui liberis.
§. hec verba. ⁊ cōditio impletur in ꝑ
sona serui. ff. de condi. ⁊ demō. l. qui he
re. ⁊ pro hoc. ff. eod. l. ex testamēto. §. ij.
de acquiren. heredi. instit. §. si solus de
heredibꝰ instituendis. l. si pater. §. ti.
j. §. ij. ¶ Sed quid dices de fideicō. vni
uersali. Uideretur idem quod de here
de vel patre vel domino. argumen. cō
tra. ff. de lega. prestan. l. ij. Iteꝫ habet
loco hr̄dis. j. de fideicom. hered. §. sed
quia in alia materia loquunt̄ ¶ Item
obstat quia conditionalia in persona
heredis ⁊ illius qui per alium factꝰ ē
heres implentur. ff. de statuli. l. statu-
libera pene. §. si filius. sed ille est aliꝰ
casus ibi enim queritur an in persona
illorum impleri possit dādo eiusvt im
plenti queratur. hic auteꝫ an possit im
pleri in personis eoruꝫ vt eis querat̄
quod non est idem quia dispositio con
ditionalis nō trāsmittit̄ ad heredē nō
impleta cōditione. ff. de cadu. tol. l. vni
ca. §. sin autem sub conditione.

Masculo. ¶ In glo. scilicet directo in fin. hoc
verum: si verba sonent a fideicommis.
alias si iure directo potuit valere non
trahit̄ ad fideicommis. ff. ad trebelli.
l. sceuola. ⁊ not. extra de testa. capitu. si
pater vide. s. §. proxi. qua rōne i mate
ria compendiose.

a **Extraneo**[a]. ¶ In glo. quod semper in fine.
dic. s. eodem. §. qua ratione in materia
compendiose.

¶ Quibus modis testamen. infir-
mentur.

¶ Continua vt in glo.

1 ¶ Testamentum ruptum ⁊ irritū qua
liter differunt.

2 Exheredatio nō est res inepta i nepo
te: imo lex consuluit debere nepotē ex
heredari vel institui.

Testamentum[b]. ¶ † Textus
intēdit face-
re dr̄iam inter ruptū et
irritū et determinat q̄d
sit ruptū. ⁊ exemplificat
vsq; ad. §. alio. j. eo. ⁊ ibi
2 tractat de irrito. ¶ † In
glo. si autē. ibi extraneū
c nepotē[c] accipe. hoc non
videt̄ verū in nepote. q̄
in illo nō est exhereda-
tio res inepta. imo lex cō
suluit exheredare nepo
tē vel istituere. s. de ex-
here. li. §. posthumoꝝ. ff.
de liberis. ⁊ posthumis.
l. gallus. vñ si gl hoc vo
luit dicere mala esset sꝫ
forte voluit dicere extra
neū accipere nepotē il-
la extraneitate qua ex-
traneꝰ est emācipatus:
vt sicut ille pōt exhere-
dari: ita et iste. nec est
res inepta. ⁊ sic bñ seq̄t
post in gl. al's frustra es
set substitutꝰ si esset oī-
no extraneꝰ. ¶ Sequit̄
in glo. ⁊ tunc exhereda-
tur ⁊c. Ja. de ra. dicit hic
q̄ si quis fecit testm̄ ⁊ in
trat religionē q̄ rumpi
tur ⁊ eius monasterium
est loco filij. in aut. de ec
cle. titu. §. sed hoc de pre
senti. ⁊ ita agnoscit̄ ei
quasi filius adoptatus
quod potest esse verū si
non reliquerat mona-
sterio legitimā ⁊ ita no.
C. de sacrosan. eccl. aut.
si qua. verius tamen vi
detur q̄ fiat omnino ir-
ritū: quia cadit in pote-

a ¶ Extra
neo. lꝫ hic
io. fa. ⁊ bal.
sicco pede
ptrāseant
Ang. tñ hic
solenniter
tractat ma
teriā verbo-
rū directo
rū: indire-
ctorū ⁊ cō-
muniū q̄
materiā ex
pedit per
tres regu-
las pncipa
les cū mul
tis aliis ele
gantibꝰ q̄-
stionibus.
b ¶ Testm̄
diuide istū
ti. s̄m ang.
⁊ pone ca-
suꝫ s̄ꝫ bal.
Sui hr̄dis
agnatiōe ⁊
cū pꝰ testm̄
q̄s adopta
tur adopti
one ꝑ quā
q̄s i eiꝰ trā
sit ptārē rū
pit̄ factum
solenniter
testm̄. h. d.
c ¶ Extra
neū nepo
tē Et intel
lige extra-
neū extra-
neitate q̄ fi
liꝰ emanci
patur. ⁊ sic
inepte ex-
heredat̄. i-
mo lex ꝯsu
lui. §. posthumoꝝ. s. de exheredatione
libero. ⁊ ita bñ sequit̄ in gl. al's frustra
et sic Ang. hic concor. cum Joan. fab.

ſtatem alterius oīno: vt ſ.§.alio.ꝛ hanc ſequūtur canoniſte.extra ḋ. pba. in.c.preſentia.

1 ☞ Teſtamēti vni⁹ qualiter ſieri poſſūt duo originalia.

2 Rumpit̃ qñqꝫ qḋ pl⁹ valet per illud quod minus valet.

a ¶ Poſteriore.pone caſuꝫ ſecūdum Bal. hic ꝛ vide hic ange.ꝑ totum.

a Poſteriore

1 vero. ¶ † In glo.hoc eſt verum ibi cū dicit cū ex ſcḋo adeat̃ hereditas et hoc intellige vbi ex interuallo fuerit.ſi autē vno ꝯtextu ꝛ corā eiſdē teſtibus pñt fieri duo originalia.ff.de teſt.l.ſi vnūꝫ de his q̄ i teſta. deleg.l.ſi.de ſecū.ta.l.j.§.ſi q̄s duobus ꝟſi.ſed ſi. ¶ In e.gl.i fi.hoc eſt verū vbi ꝯtraria cōtinent: ſi autē vnū ꝛ idē vꝫ qḋ vtraqꝫ valeat: vt no.C.qñ puo. nō ē ne.l.j.q̄ gl.ē contraria iſti niſi ſic intelligas

2 ¶ † In gloſ.no.non conſideranti in fi. Solutio. aut actus nuda vel tacita voluntate tollitur. et tūc id qḋ plus valet tollitur per illud quod minus valet: vt legatū nō ſic in actibus ſolennib⁹ vbi concurrit voluntas duorū.vt.l.id quod. vel ſolennitas adhibetur.ſ.§.ex eo.ꝛ ibi plenius videbis.ꝛ hoc Dy.extra ḋ regu.iur.in.c. non preſtat.lib.vj.

b ¶ In fin. Et ſic ex q̄litate pfationis colligit̃ cā finalis ipſi⁹ diſpoſitiōis: et tunc ab ea licitum eſt arguere vt hic per ange.

1 ☞ Agi an debeat ex pma ſnia.an ex ſententia appellationis.

Sꝫ ꝛ ſi quis

1 ¶ In gl.no. argumentum.in.fin.In hoc ſunt glo.varie.Nā qñqꝫ dicitur ꝙ eſt ſcḋa.ꝛ ibi videtur hic.ff.de his qui no.infa.l. furti.§.j.ad trebel.l ſi quis priore.Sꝫ contra videtur notari.i.l.eos.C.de appella.Jac.dicit ꝙ ex prima agit̃ ſicut vides in permutatione in qua agitur ex contractu dudum inito rei tradutione ex interuallo ſecuta.vt.l.ex placito.C.de rerum permutatio.Sed dominus ſuus dicebat ſemper ex ſecūda agi trib⁹ rōnib⁹.Prima q2 prima ſnīa fuit extincta per appellationē.vt.l.j.§.fin.ff.ad turpi.Scḋa q2 iudex appellatiōis facit executionē. C.ḋ app.pcipimus.Tertia q2 pmi fideiuſſores liberati ſūt ꝛ opꝫ alios dare ꝛ ita ſupponit̃ ꝙ ex ſecūda agat̃ al's fruſtra interponeretur ſcḋa cautio ḋ iudi.ſol.ff.ḋ iu.ſol.l.iij.ꝛ.l.cū apḋ.ꝛ ita trā ſit.Tu aūt diſtingue pleni⁹ vt ſcripſi.C.ḋ epi.aud.aut ſi q̄s litigātiū q2 aut appellat̃ ab interlocutoria aut a diffinitiua.Primo caſu aut pnūtiatur male appellatum:ꝛ tūc eſt q̄ſtio q2 cauſa pricipalis remittitur ad primū iudicē q̄ eā decidit ꝛ exequitur.ex̄ de appel.c.vt debitus.niſi in caſu.extra de appel.c.cū appellatiōibus lib.vj.quo caſu dic.vt.ſ.pri.Aut bene appellatū tūc cauſa principalis remanet apḋ iudicem appellationis.et per ꝯſequēs ei⁹ diffinitio ꝛ executio.vt.d.c.vt debitus eod.titu.c.dilecti.Si appellatur a diffinitiua.tunc aut prima confirmatur.ꝛ tūc ſunt opiniones.Innocen.videt̃ tenere ꝙ ex prima agitur ꝛ primus exequit̃.extra de offi.dele.c.paſtoralis.Hoſtien.ꝙ ex vtraqꝫ in ſum.de appella.§.q̄s ſit effectus.et hoc ſatis eſt rationabile. ſi vero infirmatur non eſt dubium ꝙ ex vltima.C.de appella.l.precipimus.circa mediū ſi vero pronuncietur appellatio deſerta ex prima agitur.extra eodem.ſententia.

b ¶ In gloſſ.teſtator in fine.ᵇ Quid ſi in primo cōtinentur clauſula derogatoria videtur qḋ primum valeat.vt.l.ſi quis in princi.ff.de leg.iij.de hoc diſputat Dy.extra de re.iu.c.qḋ ſemel.ꝛ finaliter tenet ꝙ primum teſtamētum tenet in ſecundo niſi facta fuerit mētio ſpecialis derogatoria.Et caue q2 ſi

ciatis mētio videtur fieri si exprimat a clausulam derogatoriā: q̄uis nō adimpleat. verbi gratia si in primo dixerit q̄ non vult valere secundum nisi in secūdo tota biblia adijciat valere scd̄m si dixerit se penitere de illa clausula q̄uis nō adijciat totam bibliā. ff. de iure codi. l. diui. §. lz. Et vide hunc. §. fere de ꝟbo ad ꝟbū. ff. ad treb. l. si qs priore.

Alio autē mō. ¶ Collige ergo differētiā inter ruptū & irritū. nā irritū dr̄ cū ꝑ casuz in ꝑsona testatoris cōtingentē ad nullitatē deducetur: sed ruptum qn̄ alio modo. Sed certe irritum ꝓprie dicitur quādo nō adit heereditas. ff. e. l. ij.

1 ☞ Ciuis romanus an quis esse desinat per maximam & minimam capitis diminutionem.
2 Capitis diminutio an sit de iure pretorio vel de iure ciuili.
3 Bonorū possessio nō cōpetit: nisi tabule testamenti extent.
4 Sigillum autenticum facit fidē de cōsuetudine.
5 Filiusfamilias facit testamentū in casu quo facere potuit: postea dedit se in adoptione: au. §. iste. Non tamen. habeat locum.

a **Non tamen.** a ¶ † In glo. vt qn̄ in fin. Caue q̄ hic habeas bonā glo. q̄dā hn̄t affirmatiuā & dz eē negatiua: vt qn̄ maximā vel mediā capi. di. passus nō fuerit. al's eēt euidēter falsa vt apparet. J. de cap. di. §. j. & ij. & iij. ¶ In gl. & l. anti
b quo. in fi. b dūtū in illo iudicio sint quinq̄ testes. vt ibi no. ꝑ q̄ de test. l. hac cō
2 sul. §. penul. ¶ † In glo. no. q̄ de iure ciui. i fi. hec gl. fuit Azo. & hu. q̄ reprobatur in. d. §. test̄ ō. vnde vult dicere q̄ capi. di. est de iure p̄torio test̄m est de iure ciuili idcirco capi. dimi. que est de iure p̄torio nō pōt tollere test̄m qd̄ est de iure ciuili. valet ergo test̄m de iure p̄torio nō obstāte capi. di. hec gl. fundat ex falsis & falsum cōcludit nam dicit q̄ ca. di. est de iure p̄torio q̄ falsum est. J. de leg. ag. tu. §. n. & ita reprehēdit glo. hāc opi. d. §. testō. Itē dicit q̄ testamentum tenet de iure p̄torio nō obstāte ca-

¶ Nō tn̄. Test̄m iure factū postea irritū capitis diminutio testatoris recōualescit de eq̄tate p̄toris si testator tēpore mortis fuerit ciuis romanus & sui iuris. hoc dicit Aretinus.

pi. di. nō est verū qr sic sequereē q̄ testāte remanēte in patris adoptiui potestate valeret de iure p̄torio. quod euidenter reprobatur. h. d. Dic ergo q̄ testamentum fuit ruptum. sed de iure pretorio conualescit propter nouam voluntatē & statum testatoris renouatū quod quidē ius pretorium equitatē sequit & s̄m hoc est vnus casus in quo bono. pos. secundum tabu. est necessaria etiam hodie. nam is de iure ciuili non admitteretur ad adeundum sed admittitur de iure p̄torio per s̄m tab. vt supponit ie. §. & §. testamento.
3 ¶ † Quid ergo fiet si tabule nō extēt. dicit Jaco. q̄ heres videtur omni remedio destitutus qr bonorum possessio non competit nisi tabule extēt. ff. si ta. test. nulle ex. l. §. j. si heres. et dicit q̄ dominus suus nullum voluit dare consilium sup hoc. Certe supposito q̄ testamentum non tenet de iure ciuili nullum est remediū. & ideo dixi. J. q̄ is est casus i quo bon. pos. secundum tabu. est necessaria. Ueruntamen in casu quo tabule extitissent post mortem testantis bene esset remedium: quia sufficeret hoc probare. ff. de secun. tab. l. j. §. semel, sed

b ¶ In fi. Et h̄ verū qn̄ volens stati mutauit sec⁹ si l uit⁹: qr tūc nō vr̄ mutare volūtatem nec obstat iste tex. qr arrogationem et amissionez ciuitatz seu libertatis non eq̄parat nisi qn̄ tpe mortis adessent itē sec⁹ si fuissent instituti veniētes ab intestato. & not. q̄ tale iudicium debet probari ꝑ quinq̄ testes: & tunc si ab initio valuit primum test̄m cōfirmatur de iure p̄torio nō ciuili: nisi essēt codicilli: secus si non valuit qr cōfirmat̄ d' iure pretorio sed requiruntur. vij. testes. vt h̄ &. l. j. ff. de le. iij. ang.

vbi nō fuerunt facte vel desierunt extare in vita testantis nō est remedium.
4 ¶ † Quid si erat testamentū sigillatū sigillo autētico quod facit fidē de cōsuetudine: vt scripsi. s. i materia de cō testa. Nō videtē sufficere. qr is. §. supponit q̄ heres non admittitur nisi per bono. pos. s̄m tab. illa autem nō competit nisi ex testamēto in scriptis. vt h̄ cum dicit. Nam si testm̄ signis ꝛc. ff. de bo. pos. s̄m tab. l. j. in prin. ꝛ ibi no. Et hoc verum sequendo doc. ꝛ communes opiniones q̄ tenent qd̄ de iure ꝑtorio solum s̄m tabu. admittitur. Qui autem vellet dicere q̄ hm̄oi institutus etiam potest adire que esset iniuria. nunquid is titulus loquitur de testamēto in scriptis ꝛ nuncupatiuo. ꝛ textus refert se indifferenter ad premissa non tamen ꝑ omnia. Nec ob. ꝟsi. nā ꝛc. vbi dicit qd̄ venit per bonorum possessionem. nam nō sequitur q̄ tantum per illam immo ꝛ per aditionem: que bene concurrunt
5 j. de bono. pos. §. aliquando. ¶ † Item q̄ro quid si filiusfa. facit testamentum in casu quo potuit. de quo. s. qui. non est permis. facere test. Deinde dedit se in adoptionem nunquid obtinet is. §. et precedens non videtur: quia non mutatur status quo ad facultatem testandi. semper enim potest testari de quasi castrēsi. ꝛ ita ratio cessat quare testamētum primo factum irritatur. Et ad hoc facit is textus qui videtur notare causam huius impedimenti. ibi ꝛ mortis tempore in patris adoptiui potestate sit: ꝛ ꝑ hoc videt̄. s. de testa. mili. §. pe. cū ibi not. dicit enim ibi glo. sicut tunc de nouo facere potest: ita vetus non rescinditur. ꝛ est quasi similis modus arguēdi. ff. de iniusto rupto ꝛ irri. l. si q̄s §. sed si quis. ¶ Sed contrarium videtur versi: quis certum est quod per capi. di. testamētum irritatur: vt hic. igitur non cōualescit nisi aliquid accedat vt noua volūtas: nec testamentū militis valeret nisi noua voluntas accederet: vt in. l. allegata. In hoc tamē caue qr nuda voluntas militis militātis facit cōualescere: vt. l. in fraudem. §. j. de testa. mili. Sed in casu nostre questionis oportet eam declarari cum ... testibus: quia filij fa. in quasi castrensibus testantur iure communi: vt. s. de testa. mili. §. illud. ꝛ ideo idem in ... ꝑo patrefa. ꝛ sic restringe huc §. q̄ non obtinet in adoptiuo qui prim... status fuerat: scilicet de quasi castr. Sed econtra si testatus sit de quasi castrensibus existens in potestate ꝛ emancipatur dic qd̄ capi. di. min... eius testamentum irritatur. ꝛ videi pressum in. d. §. pe. verūtamē videtur cōualescat ex noua voluntate vt. s. ... ctū est in casu proxi. ¶ Quid si fiat religiosus ꝛ post exit vel de licētia p... vel absoluitur a regula quia fit episcopus vel a patria ptāte. Et videtur ... dicendum ꝛ in omnibus similibus ... sib⁹. ¶ Quid si dedit omnia bona ... presentia ꝛ futura. ꝛ ita videtur testamentum prius factum irritari. qu... alienis nemo testat̄: vt dixi ... beris. ꝛ post donatarius ... tionem. Potest dici idem in ... his casib⁹ ꝛ similibus. ¶ Sed ... ces hodie si filiusf. qui testatus ... de quasi castrensi adoptetur ab ... neo ꝛ ita non transit in potestat... adoptio. §. sed hodie. C. de adop... in adoptiuis. nunquid irrita... mentum. videtur q̄ non ... fa. quia sui iuris remanet: quia ... familiam: ꝛ ideo videtur testamentum irritari. ꝛ hoc satis probatur ... cipato non habet locum illa ratio ... men dicimus testamentum per ... cipationē quia mutat familiam ... ri. s. proxi. ꝛ est quasi simile quod ... s. de capi. dimi. §. minor. in glo ... in litera.

1 ☞ Testamentū primū an rescin... ictōm imperfectum: an per ... voluntatis testatoris.
2 Testamentū si reperiatur ... cancellatū in domo testatoris ... sumatur consulto ruptum.
3 Filius si reperiatur offendisse p... ꝛ testm̄ cancellatū an presumatur voluntas testatoris mutata.
Adde ad idem numero. 4.
5 Perfectū qd̄ non est an falsū sit ...
Ex eo ...

8 **Ex eo aũt.** [a] ¶†In gl.imo in fi.hec gl. est multũ notabilis si sit vera:vt tu luculẽtius videas distingue:q2 aut testator reuocauit primũ testm̃ nudo ꝟbo aut facto. Primo casu dic ꝙ nõ vz reuocatio quo ad institutionẽ vt hic patet. Fallit si decẽniũ effluxerit.itellige a tpe ꝯditi testaméti.vt.l.sancim⁹.C.de testa. Item fallit si dixit hr̃.des imeritos.C.ↄ̃ his qui.vt indig.l.hereditas.ꝛvide qꝺ̃ ibi scripsi.Sz an reuocat̃ legata. Doct.cõsueuerũt dicere qꝺ̃ sic.p.l.ff.de test.mili.l.milites codi.§.veteranus moriens q2 sola volũtate reuocant̃.ff.de adimẽ. lega.l.ex parte.Scdo casu qñ facto reuocauit tũc aut cancellando vel delendo aut scd̃m testm̃ faciendo. Primo casu aut fuerũt plura aut vnũ. si plura vt si plures tabule:dic ꝙ si oẽs delete sũt nõ valent si quedã sint delete quedam non delete:non delete valẽt nisi probetur alia voluntas testantis:vt.l.fi. ff.de his que in testa.delen.si vnũ:vel quedã tabule fuerunt tantum:tũc aut fuerũt cancellate vel delete per testatorez vel per alium aut per casum fortuitũ. Si per testatorem:aut consulto aut nõ consulto aut dubitatur:si cõsulto reuocatur ante consummationẽ ipso iure illud qꝺ̃ cancellatum est vel deletũ post consummationẽ ope exceptionis.ff.de his q̃ i testa.delẽ.l.j.§.j.ꝛ.§.sz si legi.§.sz si cõsulto.Sz an alia q̃ nõ sunt cãcellata valent.Dico ꝙ sic in dubio:vt.l.j.ꝛ.l.px.e.ti.dic vt ibi.Si incõsulto.aut deletũ põt legi ꝛ valet vt in prin.l.j.e.ti.Aut nõ tũc deleuit vel cãcellauit añ cõsummationẽ ꝛ non valet.aut post:et
2 valet:vt.§.sed si legi.cũ.l.se. ¶†Si dubium sit an consulto vel inconsulto cõsueuit dici ꝙ si testamentũ sit repertũ ruptũ vel cãcellatũ vel deletum in domo testãtis ꝙ p̃sumit ꝙ cõsulto.si autẽ extra domum ꝙ incõsulto.sicut dicitur in chirographo cancellato.ff.de pba.l.si chirographũ.ↄ̃ pac.l.post ꝙ̃ cũ ibi no. ¶Scdo casu qñ per aliũ aut de voluntate testantis.ꝛ dic vt.s̃.pri.q2 non valet.aut ipso nolente:ꝛ tũc valet nisi quis induceret illud de quo emolumẽtũ hrẽ deberet. nã tunc quo ad illud nõ valeret. ꝛ sic intellige.ff.ↄ̃ his q̃ in test.delẽ.l.j. ꝟ. id ꝟo ꝛ ꝟ.si quidẽ.si sit dubiũ an de voluntate testatoris vel non.videtur ꝙ in dubio p̃sumatur ꝙ non de voluntate testatoris. nam si nõ presumit̃ ꝙ sit de voluntate vbi penes aliũ repertũ est cãcellatũ vt scripsi.s̃.pxi.multominꝰ vbi p aliũ. ¶In tertio casu qñ per casum fortuitũ:dic ꝙ si añ mortẽ testãtis valet hereditas ꝙ possit adiri de iure ciui.sz bo.pos.nõ põt peti de iure p̃torio.sed si post mortẽ.tũc põt adiri.ꝛ bo.pos.peti.vide.C.e.l.nr̃am.ff.de iniu.rup.test.l.fi.de boñ.pos.ↄ̃m tab.l.j.§.semel.in dubio autem presumitur ꝙ testator hoc fecerit si habeat testm̃ penes se vt s̃.dixi nisi illud probet̃. Sed ad quem deueniet hereditas vbi testamentũ annullat̃ propter delectionem vel cancellaturam.gl.dicunt ꝙ si ideo cancellauit vel deleuit: q2 noluit venire ad successionem ab intestato: tunc ad illos si ideo q2 reputauit scriptos indignos tunc ad fiscũ quia soluit legata:vt no.in.l.nostram.ff.eo.l.pxi.sed hec improbant omnes doct.dicunt eñi ꝙ in dubio venit hereditas ad successores.Et q2 h̃ maior fauor est ꝙ̃ esset si legata soluerẽt ꝛ iura magis eis fauent:vt appa ret.C.de test.l.hac ꝯsul.§.peñ. item q2 in dubio

a ¶Ex eo. Per posteriꝰ testm̃ iperfectũ vt aliam vltimam volũtatem non solẽnem nõ tollitur primuz testm̃. Querit hic Ang.an sit dare remediũ ꝙ p̃mũ testm̃ non possit reuocari. vide hãc qõnem in.iiq.colũ.post me.in ꝟsi. q̃ro an sit dare remedium.

heredes scripti nõ psu-
munt offẽdisse. ff. de le.
ij. l. cum pater. §. rogo.
3 ¶ Quid si pbat eos of
fendisse & test. m cãcella-
tũ. Tũc videret satis ve
ra opi. gl. nã ex hoc psu-
mit mutata voluntas si
offensa sit grauis. ff. de
adi. leg. l. iij. §. fi. cũ. l. se.
C. fa. herc. l. in ipsi. Ja.
tñ vr teruisse ɔ in. l. px.
qz nõ lz accusare mores
&c. so. ma. l. alia. §. j. C. de
inoffic. test. l. olmõ. C. de
adul. l. fi. & reuo. do. l. fi.
Sed dic qꝫ testator satis
vr cõquestus fuisse can-
cellando testm̃. ¶ In se
cũdo ꝟo casu distinctio
nis pncipalis qñ pces- 5
sit ad aliud testm̃ factũ:
tũc aut nõ pficit: aut pfi-
cit: qz forte voluit cõple
re: tũc vr pmum valere:
vt h. ff. de test. l. ex ea. de
codicil. l. j. de leg. iij. l. fi
deicõ. §. j. Aut qz nõ po-
tuit. & tũc dicũt quidã qꝫ
primũ vz q ad institutio
nes: sz legata reuocant.
l. p milites. §. veteranus
sz ille. §. hoc nõ pbat. qꝫ
loquit qñ testator exps-
sit qꝫ volebat decedere
intestat: & ea q ordina-
uerat volebat esse irri-
ta qꝫ hoc nõ est imo vole
bat testari & forte lega-
re illis qb pmo legaue
rat: vñ nõ vr velle rece-
dere a priore voluntate 1
nisi posteriore teneret.
& sic pbat. ff. de le. iij. l. si 2
inter. Nec obst. ff. de his
q. vt indig. l. cũ qdã. qz
loquit i casu q volũtas 3
posterior valuit et fuit
solẽnis: verũtñ heredes
erant indigni. vt ibi no. a
itẽ nec obstat. ff. de adi.

le. l. ex parte. qz ibi inimicitie interuene
rũt q plus faciũt psumi mutationẽ vo-
4 lũtatis qꝫ sm testm̃. ¶ Itẽ nec ob
pba. l. qnqgita. qz ibi sunt due volũ
tes cõpassibiles quarũ vna nõ reuoc
aliã. In scdo casu qñ pficit. tũc aut
solẽne. & nõ reuocat primũ regulr. fal
lit in casu: vt no. C. de test. l. hac ɔsul
pe. & in casu. l. sancimus. & in casu. l. he
reditas. s. alle. & credo de legatis sic
s. pxi. dixi. qz cum posteri nõ vale
etiã quo ad legata videt primũ reti
nere. ff. de codicil. l. j. vbi ꝟo fuit so
lẽne: scdm reuocat primũ vt. s. §. poste
riore. ɔuis scripti in scdo sint nõ
ces. ff. de his q. vt idig. l. cũ quid.
fuerit adiecta clausula derogatoria
s. e. §. posteriore. i casu op est solẽ
te singulari. C. de test. aut. hoc ite
de multos modos ipugnãdi testam
5 ta. Spe. de fi. instr. §. cõpẽdiose. ¶
gl. no. nihil. in fi. & signat. C. de te
incipit hoc inter liberos quẽ. s. p
leg. Sed obstat huic tex. de au
leg. & si nõ fuerit. §. ifecti. ff. de ꝟb.
l. edificia. Solutio quo ad illos q op
non hñt facere si sit eis fauorabile
infectũ habet p facto: & obtinent
dũtamẽ ad instar habeat operis.
ope. no. nũ ci. l. stipulatio. §. sine.
ad illos qui opus habẽt facere.
de lega. iij. l. fideicõ. §. fi. ad. l. fal.
q. §. qdã. & de h no. ff. de ꝟb. sig.
ɔ primũ membrũ. ff. de leg. iij. l.
rũ. §. chartis. sed ibi nõ fuit cõ
hoc i reb q possunt fieri cõpel
cessiue & per partes in illis que
textu fieri debẽt: secus sicut testa
qd vno ɔtextu fieri dz. vt. l. hfdes.
lã. §. fi. ff. de test. ideo nihil est nisi
pfectũ. ff. de leg. iij. l. fideicõ. §.
1 ☞ Testamentũ nõ psumit fact
fraudem neqꝫ iudicij mutandi
2 Princeps licet sit solut legib: ta-
men est solutus canonibus in his
peccatum implicant.
3 Princeps si habet hereditatem in
tria consuetudinaria: an ligatur cõsue
tudine patrie.

a Eadem. a ¶ † In glo. s. in
ni. hoc verum si

a ¶ Eadẽ. Nõ vz istitutio facta de impatore rõne litz quã testõr hz cũ alio: siue institutio sit pfecta siue nõ: & lz iperiũ sit legibus solutum tñ vult viuere legib. q̃rit hic ang. polit. Cyn. an si princeps faciat aliquẽ contractum vel aliqd pactũ cum aliquo barone vel priuata persona teneat. illud obseruare. vide eũ hic i ꝟ. querit Cy.

q invidiose.sed in dubio non vr q fiat in fraudem nec causa mutandi iudicij vt.ff.de alie.iudi.mut.cau.fa.l.ex hoc .§.sed vt here.gl.in.l.quã hic allegat dicit q speciale est in principe q plus dz sibi pvidere Ja.dixit q ibi in fisco idẽ est z priuato si de dolo pstet.als i vtroq valet.nõ recedas a gl. quia bo na z sancta est z pro ea facit quia nec ex cõtractu inter viuos fiscus dz alienaz litẽ recipere q̃uis priuatus posset.C. ne fis.vel resp.l.ij.iij.z.iiij.vnde psum ptio est contra illũ qui fiscum instituit q facit causa vexationis.nam non est verosimile q vellet fiscũ preferre pri mis nisi propter odium aduersarij.Et idem dicunt de nostris baronibus qui quasi imperatores in suis terris domi nantur cũ sit eadem ratio.z hoc verũ nisi habeãt litẽ inceptam vel speraba tur incipi de primo agendo vel defen dẽdo:secus si tunc sperabatur.z ideo dic litis causa. ¶ Item dic q hoc obti net vbi est questio de magna parte bo norum.si cũ de modica non videretur argu.ff.de excu.tut.§.item post litem. ¶ Itẽ posset dici q i casu quo istituẽs nullos haberet pxinquos q lo.§.non obtinet.quia tũc fiscus erat habiturus alia via iancp vacantia.ff.de vulg.l.si 1 filius patris. ¶ †In gl.j.viuere in fi. Et no.q licet pnceps sit solutus legi bus non tamen est solutus canonibus in his que tangũt peccatũ.extra de iu di.c.nouit.imo nec in alijs s de sent. et re iudi.c.ad aplice.li.vj.C.de iureiu. 2 c.ne romani.in cle.cũ not. ¶ †Quid si princeps habet hereditatẽ in terra cõ suetudinaria nunqd ligetur consuetu dine patrie. Certũ est q nõ:qz solutus 3 est legibus qz cõsuetudo est lex.s. de iure natu.§.ex non scripto. ¶ Preterea cum cõsuetudo introducatur tacito cõ sensu populi quomodo populus infe rior ligabit supiorẽ vt scripsi.s.de iu. na.§.s; qd pncipi.Posset dici qd nõ li a gatur.nihilominus tñ debet iudicare sm psuetud.nec.quia cause principis debẽt iudicari sm leges nisi reperiat priuilegiatus.ff.de peti.here.l.ite; in ueniunt.§.in priuatorũ.Constat autez q cõsuetudo habet vim legis z autoritatem le gis z principis qui vult eam habere vim legis vt.l.de quibus.§.inuetera ta.C.q̃ sit lõga con.l. fi.z sic pnceps debet sz eam iudicare.z pro hoc facit.ff.de ser.l.si mani feste.et hoc de consuetu dine reali seu rem effi ciente que etiã ligat pu pillũ:vt.ff.de admi.tut. l.tutor sine herede.§.lu cius. Sed argu. contra ff.de iure fisci.l.si procu rator.Sed ibi se priuile giabat z ego excipi.s.ca sus in quibus se priuile giabat specialiter: quia de iure communi teneri deberet si esset vsus reli gionis.ff.d pigno.act.l. si pignore.§.fi.

¶ De inofficioso te stamento. Rub.

¶ In gl.rubrice ibi cuz dicit ipso iure. vide qd no.C.d testa.l. sancim⁹. ☞ Querela de ioffici o so testo cõpetit adita he reditate:licet bonorum pos.ptratab.possit com petere ante aditaz here ditatẽ.rationem ponit. Hereditas an debeat re stitui per querelã absq dando libello in petitio ne hereditatis.

Testm̃ i quo pr exhere dat filiũ dicit inofficio sum:qz pater debet offi cium pietatis filio.

Uia plerumq. ¶ In glo sa hoc testamentum in fi. Super hoc sunt gl. con trarie:qz ibi not.s.et.ff. de mino.l.si filius.vide

a ¶ Ut ple rũq. diui de hunc ti tuluz scdm aret. Et po ne casuz sz Bal. Exhe redatus a quauis li nea vel pte ritiõe mr̃ na iniuste q̃relã inof ficiosi testa mẽti inten tat per quã iudicis of ficio testm̃ rũpit qd et vendicat si bi locuz in ascẽdẽtib⁹ pteritisvel exhereda tis.h.d.sz Bal.

a ¶ In fin. i In ea tñ si ne hereditatis petitione non obtinet. Ange.

b ¶ In libello. Concordat ange. h cũ io. fa. Itẽ q̃rit hic ang. an sit necesse q̃ filius petat legitimaz ita vt posset eam trãsmittere vid eũ hic in. ij. colũ. post me. in v̷sicu. q̃ro. an hec 7c.

§. de exhere. li. §. emãcipato. ¶ † In gl. scilicet ab adita 7c. cum dicit. C. qui. cau. in integ. rest. l. ij. secus in bono. poss. contrata. q̃ competit ante aditaz 7 post. ff. de bono. pos. contrata. l. illud. Et potest esse ratio quia q̃rela datur contra heredez igitur cũ heres fiat per additionem. vt ptz. j. ti. j. per rotũ ante nõ cõpetit. sed bo. pos. datˀ cõtra testm̃. vt. d. l. illud. e. tit. qd vulga. testm̃ autẽ ante 7 post 7 ideo pt ante 7 post impugnari. vel potest dicere q̃ bo. posses. datur absq̃ parte iudicialiter vocata 7 absq̃ figura iudicij. ff. d bono. pos. l. seruus. 7 nota. ple. eo. ti. l. iij. §. si causa non sic in querela vbi requirit figura iudicij et pars cum habeat actionis vim. Sed cur secus in bono. posses. s̃m tab. que datˀ liberto que cõpetit ante 7 post. Respõdeo q̃ illa datˀ cõtra heredẽ sicut querela 7 partẽ hereditatis ab eo reuocari. vt. l. sed cum patrono. eo. tit. ¶ Sed mirandum q̃ s̃m hoc q̃rela parum aut nihil p̃ficiet si heres malitiose differat additionẽ qd põt vsq̃ ad. xxx. ãnos. vt. l. ãtiquiorib⁹. C. de iure delibe. q̃ sic oportebat eũ xxx. an. expectare ãteq̃ moueat q̃relã 7 interim mẽdicare. ¶ Sz ad hoc põt respõderi q̃ statuetˀ hr̃di scripto tp̃s ad adeundũ. ff. de here. insti. l. si q̃s instituatˀ. vt not. in si. l. ff. de acq. her. l. q̃

din. §. ij. ¶ † In ea. gl. in fi. a q̃suenit dubitare an p q̃relã debeat obtineri 7 restitui hereditas absq̃ libello dãdo in pe. here. 7 nonnulli videntˀ dicere q̃sic p qb⁹ vr̃ exp̃ssũ. C. e. l. j. gl. tz q̃ ibi plenius scribitˀ l. l. q̃ de inofficioso. Ja. fa. cũ. gl. q̃ opz itẽtari petitionẽ hereditatis alioq̃ nõ fiet restitutio herditatis p querelã. Dic tñ q̃ querela 7 petitio hereditatis possant simul 7 eodẽ libello itẽtari sicut iudiciũ rescindẽs cum scissorũ. iuxta illa q̃ notabũtˀ. j. de act. § rursus. Et s̃z hoc cõcludetˀ i libello q̃ re petit testm̃ predictũ tanq̃ inofficiosum p querelaz rescindi 7 ipso rescisso declarari hereditatez ad ipsum actorẽ tanq̃ legitimuz p̃tinere 7 hoc declarato talem scriptũ heredẽ ad dimittẽdũ eidem hereditatem p̃dictam compelli iuris remedijs cũ fructib⁹ 7c. 7 hec cõclusio est plenior q̃ illa que no. l. q̃ de inofficioso. ¶ † Sup text. ibi non aũt ex officioso. No. q̃ hoc dicitˀ testm̃ inofficiosuz. quia pater debet filio officiũ pietatis. vñ hõ dz hmõi offm̃ pietatis. vt. l. si seru⁹. ff. de ser. expo. ... magis filio q̃ dz eũ alere 7 istruere ... q̃ officiũ pietatis qd ei incũbit agit ... ipsum exheredet sine causa. C. d neg. gest. l. officio. 7. l. alimenta.

Nõ autem liberis.

¶ In gl. scilicet est ibi cũ dicit exhe... dati si vero sunt preteriti siq̃dẽ pat... hoc iure datˀ ei contratabu. ff. si q̃s ... paren. fue. ma. l. pãtonius. ¶ Sed ... hodie videtˀ quod si preterea ... tes simpliciter nulla mentione ... facta quod possint dicere nullum ... autˀ. vt cuz de appella. cog. § sed h... dẽ. sed si p̃tereantˀ causa adiecta ... ter agit querela. C. eod. cum filium ... ter per q̃ta. ff. eodẽ. l. pater no. in ... cum filiuz. 7 s̃m hoc mater plus ... bit q̃ pr̃. quia mater in totũ im... per querelam. pater nõ nisi turpi ... sona instituta: vt. d. l. pantonius. ... rõ est: quia mater habetˀ p exhere... pr̃ pro p̃terito. ¶ Itẽ est quod põt ... imputari: quia emancipauit filiuz ... tri nihil. hec autez procedũt in bo...

filij emancipati. In bonis in ptate cstituti dic: qr aut non est miles nec vz testamentu, aut est miles z non subijcit querele. vt hic no. gl. q no vr vera put iacet. qr filius in ptate constitutus pot testari de quasi castrensi. Item testamentum filij multis pot impugnari p condi. ex lege. quare supple z intellige ea per illa que notatur. z scripsi. S. de testame. mili. §. j. qui test. facere pos. circa princi.

1 Agnatio z cognatio hodie no differunt quo ad ius succedendi.

2 Infames z turpes persone an ide sint

3 Quid si viles: vt excoriatores equoru lusores. ebrios brigosos.

1 Soror. ¶ † In gl.ᵃ hoc accipe

a in fi. sed an hoc hodie sit correctu per aut. de here. ab intest. per qua remouet differetia cognationis z agnationis. dic q no vt ibi not. z Spec. de test. §. nunc dicendum. versic.

2 sed hodie. z idem doct. hic. ¶ † In gl. scilicet infamibus in fi. hoc idez sentit gl. in. l. fratres. z tamen tex. videt supponere q nedu potest agi contra infa

b mesᵇ imo z contra quascuqz turpes psonas. ibi enim ponit disiunctiuam inter ifames z turpes quasi sint diuersi: ideo di q contra omnes infames agi

3 tur. ¶ † Ite cotra turpes qui als sunt viles vt excoriatores equoru. lusores. ebrios. brigosos. dissolutos. z male viue z inhoneste. vt. j. magis dicet. ff. de testi. l. testium. circa prin.

1 Scortum. i. meretrix an sit turpis psona: ita vt contra ea agi possit querela inoffi. testamenti.

1 Scortis. ¶ † Quid de muliere soluta que semel aut bis lapsa est in peccato carnis. No vr q agi possit ctra eam qr non est infamis. ff. de ri. nup. l. palam. ¶ Preterea non repelluntur a testimonio nisi ille que publico questui se exponunt. ff. de testi. l. iij. §. l. iulia. z tame turpes reprehesibiles repellunt. vt ea. l. ij. i pnci. Ita non vr talis: sed contra facit. ff. de rit. nupt. l. stupru. ij. rnso. Ite qr filia potest exheredari q in corpus suu peccat q si ihonesta z turpis. C. e. l. filia. cu auf. ibi posita. sz text. vr notanter loq de scorto. Preterea qd adderet ∂ bu adulterinis qd sequitur. ¶ Sed qd si est passa se immiscere sine pecunia seu questu solum ardore libidinis. Dicerem eam vilem iuxta illud qd not. ff. de his qui not. infamia. l. athletas. §. ait pretor. sz qd si dudum fuit meretrix nunc non est. Videtur q adhuc sit turpis. vt. d. l. palam. §. non solum glo. videtur cotra notare in fi. mili. ff. de test. mili. l. miles ita. §. mulier. Prima videtur vera in illa que fuit infamis: quia palaz z cum persona se exposuit que est infamis. vt l. iij. §. l. iulia. z ibi not. sz qn sine questu no est infamis. vt no. in. d. l. pantonius. z in illa posset secuda obtinere. Et facit C. de nup. l. imperialis. vbi post pniaz remanet infamis z turpis quousqz diuinos affatus meruit. Et eode modo posset rnderi de eo q malaz vitam sequebat: non tn tale q faceret eu infame z post emadat9 e. ¶ Sz quid si erat turpis persona tempore testamenti. tempore mortis emedatus vel post mortem anteqz querela itetaret. Videt q essent attedenda tria tempora. j. titul. j. §. in extraneis. vide. ff. de condi. z demon. l. enz qui. cu ibi not. z. l. intercedit. de re. du. l. si cognatis. de his q p no scrip. habe. l. in delictis. de lega. iij. si deportati.

a ¶ In gl. Ibi sup gl. vl csanguineis. tm intellige du mo sint ex legitimo mrimonio nati: aliqs secus etiaz si per rescriptum principis sint legitimati. item procedit iste tex. siue sint exheredati siue preteriti dummodo legitima in totu vel pro pte no habeat qr tunc agut ad suplemetu. vt p ang. hic l iij. colu. ane. in ∂. in glos. soror.

b ¶ Infames. Et talis ifamis iuris vl facti etia excludit a qrela vt. l. in arena. vt h. per Ange.

1 Mulier deprehēsa i adulterio: an sit infamis vt ɔtra eam cōpetat querela inoffi. testa.
2 Quid de minimis.
3 Frater an habeat conditionē ex lege i casu in quo non est locus querele inofficii. testamenti.

1 **Adulterinis.** ¶ † Si sint damnate vt deprehēse in adulterio non est dubiuz qn īfames sunt. vt. l. palā. §. q̄ in adulterio. al's non sunt infames. Sz an sint turpes. Credo ꝙ sic. nam filia q̄ in corpus peccat cū pater nō differt eā mrimonio copulare pōt exheredari tanꝙ mulier flagitiose ꝛ turpis vite. vt. d. l. si filiū. ergo multo forti⁹ censenda ē turpis q̄ mrīmonio fuerit copulata. Preterea tex. vult facere dr̄iam inter adulterinas. ꝫ. cū locut⁹ ē de scortis publice expositis: hic loquitur de adulterinis q̄ forte cū vno peccauerūt. ꝛ i hoc adit. vn̄ sicut ille cēsent turpes peccādo cum pluribus sic adulterine peccādo cū vno ꝙuis non sint condemnate nec reperte in crimine. ¶ Sz quid de crimine adulterij. non vr̄ idē vt not. in l. palā. §. fina. sed in hoc multū videretr̄ attendēda conditio ꝑsone. si eīm sit p̄sbyter vel forte ali⁹ q̄ continuo adulterio ꝑseuerat, nō video qn talis debeat vilis ꝛ turpis reputari. extra de testi. c. testimoniū. de vi. ꝛ ho. cle. c. clericorū. Ego credo ꝙ nedū infamis īfamia irrogata ipso iure vel per snīam imo omnes diffamati de criminib⁹ q̄buscunꝙ homicidio: rapina: furto: falsitate: vel alij censeātur esse turpes ꝙuis nō fuerint condēnati nec interlocutiōes pro talibus habite per iudicē. ꝛ contra tales possit intētari q̄rela. ꝛ hoc satis ꝓbatur. C. de dig. l. ij. lib. xij. Primo casu loquitr̄ de infamib⁹ infamia iuris vel per sententiā. Secūdo de infamib⁹ infamia facti. Tertio d̄ turpib⁹ ꝛ scelera tis faciēdo diuersa membra. vnde turpes proprie dicunt criminosi malā vitā ducētes: vt ibi ptz. ꝛ ꝙ tales intentat q̄rela: vt ptz in. l. fratres. ¶ Sed qd si nō ꝓbent criminosi: sz probatr̄ ꝙ sunt diffamati apud bonos ꝛ graues videtr̄ idem: vt. d. l. ij. in vltimo dicto. Itez q̄ ex hoc grauatur opinio quod videtr̄ dicere infamiā facti. C. ex qui. cau. infa. irro. l. ea que. sed in hoc obstat. ff. de inofficio. test. l. si filiam. vbi supponit ꝙ opz ꝙ ꝓbetur flagitiū. sed ibi est ratio qr exheredatio filie est odiosa. ꝛ eodē mō respondetur ad. §. aliud. vt in aut. vt cum de appella. cogno. hic autez loquitr̄ in extraneo instituto repellendo ꝛ legitimo admittēdo qđ est fauorabile. ꝛ ideo: videtur sufficere probare talem esse infamem apud bonos et graues: licet non probetr̄ factū ipsum. Item nota ꝙ aliqua faciunt turpē ꝑsonā in qua reqrit̄ maior honestas que non facerent alios in q̄bus non reqrit̄ tanta. si eīm religiosus mēdicās vacat negotiationibus mercaturis: vel reperiretr̄ ad ꝓstibulū vel in taberna. reputaretr̄ turpis ꝛ tamē scutifer vel mercator nō reputaretur ex hoc. vnde hoc videtr̄ fuisse committendum iudicis arbitrio q̄ ex conditione personarū ꝛ vulgi opinione pōt multa pensare: vt. l. ij. §.
2 tu magis. ff. de testi. ¶ † Minimis. hoc intellige de talibus q̄ sui faciunt spectaculum propter pecuniā ꝛ publice: al's si secrete cā solatij luderēt cum guiterna contrariū nota. ff. de his qui notā infa. l. qđ ait. §. fi. sed si sine pecunia ꝑsones socios facerent se ioculatores turpes verbis vel factis reputarem⁹ eos turpes. extra de cler. vel mona. c. i. ꝛ di. c. clericus. Et idem credo de illis q̄ vadunt cum guiternis in societatibus inhonestis de nocte ꝛ per hospitia meretriciorum. C. publice leti. vel consu. l. i. lib. xij. ibi cū dicit. Actū iubem⁹ eē cassum. ¶ In gl. s. q̄ de facto ibi cum dicit exclusi. ꝛ ē ex ꝑsum. C. e. fratris. ¶ In fi. eiusdē gl. Ja. vr̄ tenere postq̄ nō fuerit ꝙ nullomodo admittant. Nā est vera ꝙ laborauerit. videtr̄ ad op⁹ sui tm̄ laborasse. Sed hoc non credo ꝛ illa rō nō ꝓcedit. ff. de bo. autē. iud. pos. cū vnus. C. e. ti. l. fi. Unde potes dicere ꝙ nō admittit̄ ad querelā sed rupto testamento ꝑ patrē vel auūculū ꝛ redacta re. cāin itestati tūc admittit̄. vt. §. si q̄s. ꝛ his. ff. de ꝯta. l. si post mortē. §. fi. ꝛ ibi.

si extrane⁹ esset institut⁹. si alter frater nō vī q̄ agens q̄rela rāpat nisi p̄ portione sua: vt. ff. eo. l. matri ⁊ filio. in pn. Sz in hoc videt mirabile: qꝛ patri p̄terito nō dat q̄rela: sz fratri. nā he leges nō vident facere differētiā an frater sit p̄teritus vel exheredatus: sz dat q̄rela indistincte fratri turpi p̄sona instituta sed hoc ē qꝛ frater nō dz necessario instituere fratrez. idcirco p̄terito p̄ exheredatione habet sicut matris q̄ui⁹ nō eēt res inepta exheredatio fratris turpi persona instituta. vt no. ff. de t̄ra. l. nō potuit. §. si q̄s emancipatus. ⁊ p̄ hec q̄ hic notant pōt responderi ad aliā q̄stiem. Pone q̄ extabant parentes ⁊ fratres illius q̄ instituit extraneū turpez nunq̄d omnes concurrent in q̄rela. Uī q̄ sic: qꝛ hodie pariter succedunt. vt in aut. defuncto. C. de suis ⁊ le. here. ⁊ oib⁹ competit q̄rela. Sed ad hoc pōt respondeni q̄ aut. illa loquit vbi nullum fuit factū testm̄. si vero factū sit nil imutat de iure antiquo: vt no. in aut. ex cā. C. de lib. p̄ter. vel ex here. vt. s. dixi. a Dic tñ q̄ si pater ⁊ mater fuerint preteriti nulla de his facta mētione: tūc testamētū est nullū. vt dixit. §. j. ⁊ ideo parētes succedūt cū fratribus iuxta aut. defuncto. si non fuerint p̄teriti cū causa vel exheredati. tūc si ambo agāt de inofficioso vel mater sola vbi fuerint p̄teriti ⁊ rescindāt testm̄ succedant eodē mō redacta ad causam intestati. si vero mater non sit vel nō negat tunc si pater fuit exheredat⁹ ⁊ agatur q̄rela: dic idez: si vero nō fuit exheredatus opotet q̄ veniat p̄ ꝯtratab. ⁊ in totum rumpitur hoc casu quando fuit turpis persona instituta. ⁊ ad hoc credo q̄d testamento sic rupto fratres defuncti succedent cū eo. si nō fuit turpis p̄sona instituta: tūc p̄r nō auocat nisi portionē suā ⁊ videt q̄ fratres nihil habeant ⁊ idez videt vbi parentes agunt cōdi. ex. l. iuxta aut. p̄sbyteros. nā nō auocant nisi portiones suas idcirco videt q̄ tūc fratres nihil habeant ⁊ has solutiōes potest colligere ex his que. s. scripsi. vt s. §. prox. ⁊. s. de test. mili. §. j. ¶ † Sed q̄ro an frater habeat cōdi. ex lege l casu quo non est locus q̄rele. iuxta illa q̄ scripsi in d. §. j. vez turpi p̄sona instituta a milite: militante vel a filiofa. testante de quasi castrensi. et non videtur cum auten. presbyteros non loquat nisi de parentibus ⁊ filijs. Sed certe eadem ratio videretur in fratribus. super hoc tamen adeas augustum pro lege condenda. item nota. q̄ frater pōt exheredari trib⁹ de causis: vt in auten. de nup. §. ingratitudinem. ⁊ si sic exheredatur non daretur ei querela probata causa ingratitudinis etiam turpi persona sicut nec patri nec filio ingratis. vt. l. omni modo. C. eo.

Tam autē [a].

¶ In glo. s. ⁊ legitimi l sine illa nihil facit. l. humanitatis. C. de natur. li. quam glo. ad hoc allegat. ff. de bono. posses. contratab. l. j. vbi idem no. ¶ In glo. i. arrogati ibi cum allegat. §. si q̄s impuberes. Docto. Jaco. ⁊ Pet. dicunt q̄ text. bene ponit adoptati et male exponitur. i. arrogati quia arrogato succurritur per condi. ex. l. vt. d. §. si. de adop. l. si arrogator. ⁊ ita illi non cōpetit querela cuz ei alio remedio cōsulat. vt hoc §. ¶ In gl. j. venire possent in fin. vel dic venire possent alio remedio vel alia actiōe. C. de li. p̄te. l. maximuz: ⁊ vide. quod not. C. de li. p̄te. aut. ex causa. j. eo. §. fina.

a ¶ Tā autez. hoc dicit s̄m bal. Querela inofficiosi testamēti exhr̄dato vel pro exheredato habito nō cōpetit sī eis potest alr̄ subueniri cum insubsidiū tm̄ mō det. Et taz post hūo q̄s nato olim poterat q̄rela inofficiosi competere Bald.

a ¶ Igit. Sufficit ꝙ filius habeat vnam q̄rtā q̄ q̄ relicti titulo ad hoc vt excludat a q̄rela siue sit vn⁹ siue pl'es. h. d. s'm Are.

b ¶ In fin. Qđ est vex ãt in legitima que debet parētibus. Et an sit necesse ꝙ exp̄sse relinquat iure instōnis An sufficiat relinq̄re pro legitima. vel falcidia. vide p Angel. h. An aūt dotez maternaz nepos ex filia teneat cōputare in legitimam si auo succedat. vide h per Ang. ꝛ Christoforo. Itez q̄rit h Angel. an hodie aucta sit legitima debita parentibus. vid eū in. ij. colū. post me. in ỽ. In glos. magna.

Sz hec. ¶ In glo. scz iure institutionis. in fi. dic. j. §. finali.

☞ Officium aduocationis est necessarium ex postfacto. 1

Si tutor. † In glo. testator. in fin. sed certe officiū aduocationis est necessariū ex postfacto: vt. ff. de postu. l. puidendum. §. si quis p̄o monitis. ff. de bo. lib. l. qui cuz maior. §. patroni. sed dicas qđ suspicatur natura officij p̄meua que est necessaria in tutore. ꝛ iō videtur ꝙ si aduocatus cōpulsus prestaret patrocinium ꝙ nihilomin⁹ perdit querelam. sed si tutor etiaz ab initio spōtanee suscepisset officiuz nihil perdit inspecta natura officij primeua. sed huic obstat. ff. de his q̄. vt indig. l. post legatum §. his vero. cum. §. se. cū ibi not. ¶ In gloss. vt aduocatus vel procurator. propter quod potest distingui an ab initio fuit compulsus an voluntarius vt ibi not. ꝛ hec procedūt in querela que est odiosa. in alijs iuribus distinguitur an sciēs vel ignorans. vt nota. ff. de rei ven. l. inter officium. dic vt ibi. ¶ In gloss. hic testator. in fin. illa est cōtraria. ff. de condi. inde. l. si non sor. §. si filius. de le. ij. l. fin. §. quatuor. potest dici ꝙ est regula qđ nō potest vt ipse potest vt alius vt hic cum concor. extra de iurepatro. cum dilecti. C. de fal. l. si quis decurio. cum ibi no. extra de p[...] ui. c. cū capel. fallit vel rōne fidei. vt. l. j. C. de do. ff. mā. l. cum duob⁹. §. j. vel c[...] munionis. vt. d. §. quatuor. §. vel cōtrarietatis. vt. l. fin. ff. eo. dic. vt. s. proxi.

(margin numbers beside this column: 2 at "testator. in fin. sed certe"; 3 at "necessariū ex postfacto"; 4 at "tis. ff. de bo. lib."; a at "cas qđ suspicatur"; 1 at "ra officij"; b at "necessaria in tutore"; 2 at "odiosa. in alijs iuribus"; 3 at "nō potest vt ipse potest")

1 ☞ Quarta que debetur filio p legitima an debet relinqui iure institutionis: ita vt non cōpetat querela inofficiosi testamenti.

2 Donata filio inter viuos a patre an c[...] putentur in legitimam.

3 Quid de filio quem pater facit promoueri ad sacros ordies: ꝛ ei assignat reditus pro victu.

4 Pater nō potest exheredare filium n[...] si cum legitima causa.

a Igitur [a] quartā. ¶ [...] glo[...]

1

b hodie. in fin. [b] gloss. hic sequitur op[...] Azo. ꝛ. s. §. sed hec. Sed in corpore[...] cum de appel. cog. videtur indist[...] velle ꝙ semper sit opus ꝙ iure insti[...] tiōis pro quo facit: q2 honorabilior[...] est. ff. de leg. prestan. l. filium. §. sed[...] gata. ꝛ vtilior p pter ius accrescēdi[...] de cadu. tollen. l. vnica. §. in nouissim[...] ¶ Sed huic opinioni videt obstare[...] raynutius. extra de test. vbi nō fuit[...] terocha istituta. Et illaz sequit ibi[...] stiē. sz ibi factū recitat. nec apparet[...] hoc fuerit oppositū ꝛ si fuisset opp[...] tū nō trāsiuisset. vñ multa nō opp[...] transeunt que opposita non trāsirē[...] ff. eo. posthumus. §. si quis ex his[...] recitatione vadas reperies decret[...] vbi institutionis iure habuit filiā[...] tutā in re certa. extra de test. c. si p[...] vj. ¶ † In glo. s. data in fi. al's aūt[...] cōputarent: sed legata ꝛ fideicō. cōp[...] rentur exceptis fructibus. secus in[...] cipia. vt not. ff. ad legem fal. l. patr[...] de testa. mili. l. si cum vel in vtero[...] mil'. hercis. l. filiū quē habērez. ¶[...] an prebēda vel pēsiones date v[...] site ex pēsis patris. Dic ꝙ nō nisi[...] talia que possent vendi vel esse[...] missibilia: vt. l. oīmodo §. ipu[...] eo. ¶ † Sed quid dices de illo qui[...] ter facit ad sacros ordines pmou[...] cui p titulo redditus assignauit[...] sit tota die nunquid hmōi titulum[...]

(margin number 2 beside "vj. ¶ † In glo. s. data"; 3 beside "eo. ¶ † Sed quid dices")

netur in quartam computare. Non vi- a detur cũ non possit vendi nec ad here des transmitti per dictum.§. ¶In glo. vt scz hz ibi vt tertia illius partis quã essent habituri ab intestato: vt nota. in auf. nouissima. Uel posset dici tertiam partem hereditatis: vt in auf. de trien te & se.§.j. quod est idem in effectu. vt i
4 auf. nouissima. dic vt ibi. ¶† In ea. gl. ibi cum dicit vt olim: immo dic q non per omnia vt olim vt plene nota. in.§. aliud quia olim facta exheredatiõe cũ causa vel sine causa hodie nõ nisi cau sa legitima inserta & non pbato: vt ibi no. item hodie datur preterito cũ cau- sa in bonis matris cũ non sit nullũ ipo iure. vt dixi. ff. de exhere. li. in prin. itẽ hodie datur matri preterite querela vt 1 dixi. ff.§. nõ tantũ. Jac. Bo dicit hic qđ preteritus per patrẽ semper dicit nul- lũ si erat su⁹. nec de iure nouo facit dif 2 ferentiã an fuerit preteritus cuz causa vel sine causa. sed prima opinio est vsi tatior. ¶In ea. glo. ibi cum dicit. nihil tenebatur dimittere. verũtamẽ de hoc faciet mentionez: vt in.§. aliud. 3

¶De heredũ q̃litate & dĩa. Rub.

a Heredes[a]. ¶In gl. ad § ibi 4 cum alleg. si alienum. & hoc insolidum vel pro parte. dic vt. ff. eo. l. sed si in conditõe §. si seruum cõem. ¶In glos. j. statim. in fin. immo videt demũ post apertas tabu. ff. de heredi. insti. l. qui soluendo non erat duos glos. dicit ibi q illud oli 5 hoc hodie. Sed certe idem videtur et olim. ff. si cer. pe. l. eius qui in prouin. b vñ dic hanc glo. fuisse verã ibi cum di- cit. ante apertas tabu. sub. & ante mor- 1 tem testãtis. vt ibi scripsi. itez in eo qđ dicit glo. q a seipso vr cõtra qđ immo a testante ideo dr orchinus. ff. de fidei commis. libe. l. iiij.§. hi qui. j. de singu- lis rebus per fideicõ. re.§. qui autẽ. im mo dicit lex q ex ipsa scriptura liberta tem acciplũt. ff. ex qui. cau. ma. nõ pos. §. idẽq. dicas q quis dr capere liberta tem diuersis respectibus vel legatum. vno modo a testante tanq̃ dãte. & ideo trãsit recta via. Alio modo ab herede

¶Heredes. Diuide hunc titulum vt p Are. Et pone casuz in isto pncipio ſm Bal. heredum triplex est cõditio. & ser uus necessari⁹ heres dicit ideoq insti tutus a dño statim dñi etiã inuitus fit heres: in q̃ tanq̃ ab alio cui tantuz detrahit & q̃ in hoc one ratur. & isto respetu reci pit a seipso: vt. d.§. si. in l. si alienũ. ¶In glos. an te aditam. in fin. quia lo quitur quando libertas est legata sine istitutio- ne que statiz non cedit. vt. C. de cadu. tol. l. vni- ca.§. libertatibus.

☞ Titul⁹ de cõiungẽ. cum emãci. an sit hodie correctus: vel non.
1 Promisit quidaz p se et heredib⁹ non facere tur rim: sub pena: heredes sui faciũt turrim ipso vi uo an incidãt in penaz.
3 Sui heredes an statim post mortez patris oblĩ- gentur creditoribus.
4 Libellus formatus hoc modo. pater tuus tene- bat mihi in tali quãtita te: mortuus est: tu es si- bi vnicus & suus. peto te condẽnari. an debeo p- bare q te immiscueris.
5 Quid autem in emanci- pato.

Sui autez[b].

¶† In gl. ita. in fin. imo dicas q hz hodie locuz quandocũq filius venit per ɔtratabu. nam auf. il la loquit qñ nulluz fuit factũ testm̃ & succeditur ab itestato. & illo casu est correctus ille ti. & mate- ria de coniungen. cum emanci. sed qñ factum est testm̃ & rũpit per cõ tratabu. vel p querelam

titistamen per eũ post mortez dñi sui si sepa- rationem i petrauit ab heredita- rijs credi- torib⁹ inde tari nõ po- terit. h. d. Bal.

b ¶Sui au tem. Descẽ dens in po testate pa- rẽtis mortz tpe existẽs primo loco su⁹ erit ne- cessari⁹ he- res qui su⁹ heres nun cupat: quia rex heredi tariarũ pa- rẽtis: parẽ te supersti- te dñs cen setur earuz solũ pro he reditarijs: & admini- stratio ad euz transit & tamen ne cessari⁹ & cõ dict⁹ d iure ciuili ẽt fit hẽs luitus lz d iure p- toris hẽat bñficiũ ab stinendi. h. d. ſm Bal.

non est sublata. ꝛ illo casu remanent iura antiqua ꝛ predict⁹ ti. de coniungē. sed Ja. ꝛ Pe. idē tenuit in glo. ff. de libe. ꝛ posthu. l. gallus. §. q̄d tamē. C. de inoff. testa. l. fratris. de libe. p̄te. auk. ex causa. dic ergo ꝙ ille titul⁹ obtinet filio emācipato preterito cū causa s̄m gl. vel sine causa s̄m doc. vt dixi. s. tit. j. §. fi. vel ambobus preteritis ꝛ vr̄ ꝑ ɔtrātab: cōpetit semꝑ cōiungit etiam hodie. Sꝫ iuxta hūc §. querit q̄d si sit exheredatus fili⁹ q̄ erat in potestate. nunquid nepos ex eo qui est etiā i potestate est suus. Dic qd̄ sic s̄m Ja. ff. de acqui. her. l. qui aliena §. interdū. ꝛ ꝓ hoc facit qꝛ exheredatus ꝓ mortuo habet. facit de cōiūgē. cū emā. li. l. j. §. si pater. nec obst. ꝙ pater procedit ꝛ sufficit eū exheredari: vt. s. de exhere. li. §. posthumorū. ꝛ qd̄ dꝛ hoc §. qꝛ non intelligunt sui quo ad hoc qd̄ rūpat testm̄: sed bene quo ad hoc dicunt sui vel sint sui ꝛ necessarij ex testamēto vel ab intestato. vt. d. §. ꝛ ad hoc bene facit. ff. de iniusto rup. ꝛ irrito testa. l. si quis exheredato. ¶ In glo. s. ex artificio. q. d. ꝙ nō vere dñs. ꝛ glo. dicit in. l. in suis qd̄ hoc cōsistit in nudo intellectu. qꝛ nō est realr̄ sequeret ꝙ essent duo dñi eiusdē rei quod esset absonū. ¶ In ea. gl. ibi cū dicit. ita et possessiōe hec gl. habet similē in. l. cū heredes. ff. de acqr. pos. sꝫ in. l. cū miles ff. ex q̄ can. ma. vr̄ tenere cōtra. Veru tamē vr̄ ꝙ nō habeat possessionē. ff. de acqui. pos. l. possessio quoq. §. fi. Et poterit dici ꝙ ꝑ fictiones p̄dictas censet possessor. vt dꝛ de dñio. s. et ideo videt ꝙ si quis mortuo patre occuparet possessionē anteq̄ filius adipiscat realiter eandē ꝙ filius possit agere interdicto retinende vel recuperande et se dicet fuisse semel possessorē q̄uis realiter nō extiterit ꝛ hoc satis posset dici vbi morabat cum patre ꝛ maxime qn̄ negocia administrat. ꝛ hoc nō est nouū qꝛ q̄ndoq. videmus possessionē cōtinuari. ff. de diu. ꝛ. l. ceptā. ꝛ ita seruatur de cōsuetudine curie laicalis.

a ¶ Glo. dicant. Uide hic Bald. circa fin. ij. col. v̄. q̄ro nūquid cetera. vide hic per do. Jo. fab.

2 ¶ † In glo. s. ꝫ liberis. in fi. Jꝫ. induxit hūc §. ad q̄stiōn ẽ di cti. pone ꝙ aliquis ꝓmisit ꝑ se ꝛ heredibus nō facere turrim vel aliquod factum ꝛ si ipse vel heredes ɔtrium facerent ꝓmisit magnā penam. filij faciunt cōtra eo viuo. querit an cōmittat pena. ꝛ videt sic qꝛ filij sunt dñi vt hic. ipse dicit ꝑ dñm suum recurrendum ad cōez vulgarē locutionem patrie ꝛ cōi appellatione heredū filij cōtineant. vt. l. cū lanionis. §. asinā. ff. de fund. instru. hec questio nō videtur multū dubia in terminis qꝛ v̄ba stipulationis nō extēdūt ad hoc. nā fili⁹ nō est heres patre viuo. ꝛ factum filij non dꝫ obligare patrē nisi in peculio. vt. j. de nota. §. debis pleni⁹. ꝛ ꝓmissio fuit facta ꝑ herede ꝛ ita nō factū filij vt filij sed heredis cancellat. ff. de pac. l. heredis. fi. cū. l. se. Sed questio incli⁹ p̄cedit si ponas filios abstinuisse ab os ij heredes patris ꝛ qꝛ filij faciūt cōtra post mortē ꝓmitrētis ꝛ nō heredes. ꝛ tu dicit magis lꝫ lex. itē facit qꝛ filij q̄ abstinēt nihilominꝰ sunt heredes. ff. de... li. l. et si ex modica. §. fi. ff. ad tertul. §. adoptiui. sꝫ verū est ꝙ sunt heredes nole non re. vn̄ durū vr̄ q̄ videat ꝑ fuisse factū eoꝝ. Sꝫ ad hoc vt hic. ... culentius videas et eius intellectum

3 ¶ † Querit an sui statim post mortem
a patris obligent creditorib⁹. Glo. ... ꝙ nō qd̄ no. in. d. l. j. que hic allegat ff. de acqui. here. l. necessarijs. Doct.

ibi contra ⁊ videtur tex. ad ↄtrariū sed
4 expōe ipm̄: vt gl. ibi exponit. ¶ † Quid ergo dices an talis libellꝰ ꝓcedit. Pater tuꝰ mihi ex tali causa tenebat̄ i tali quātitate: mortuꝰ est: tu es sibi vnicus ⁊ suꝰ peto te ↄdēnari an habeo ꝓbare ꝙ te immiscueris. glo. ⁊ Dy. post eaz videntur obtinere ꝙ debeo ꝓbare ꝙ sis hr̄s. vt no. ff. sol. mat. l. si cū dotē. §. trāsgredimur. illa glos. non est vera put iacet. qꝛ non habeo ꝓbare qđ sis heres sz qđ te immiscueris ⁊ forte hoc volunt dicere glo. Sed pōt dici ꝙ libellus ꝓcedit. certū est eni ꝙ suꝰ est hr̄s velit nolit sz ei ꝑmittit̄ abstinere: vt in d. l. necessarijs. ¶ Igit̄ añq̄ abstineat est fundata intētio actoris qꝛ heres est nisi reus ꝓbet se abstinuisse. Nec ob. l. j. C. si vt ab here. se absti. qꝛ ve᷑ est ꝙ nō est necessaria testificatio: vt ibi dꝫ: scz ꝙ se non immiscuit vel protestatus fuerit se nolle esse heredem: qꝛ sufficit ꝙ conuentus dicat volo abstinere vel abstinuit ex quo se non immiscuit. hoc tamē dicere dꝫ etiam si actor nō ꝓponit immistionē sed ꝓbat. sz hoc proposito ex parte rei vcz ꝙ abstinere vult ⁊ abstinuit dato ꝙ hoc non probet oportet qđ actor ꝓbet imistionē al's succū
5 bit. hec añ ꝓcedūt in suo. ¶ † Quid diceres in emācipato. hodie videt̄ idez cū sit remota differētia ⁊c. per aut. de here. ab inte. ⁊ no. in simili. C. de repu. here. l. fi. Sed pōt dici ↄtra: qꝛ iura nō debēt dici correcta nisi reperiantur. et aut. illa si bene cogites non tollit differentiā nisi quo ad succedēdū: sed q̄ ad modos succedēdi non tollit. vñ emācipatus nō est suus hodie sicut nec oliz. fuit. ⁊ ideo iura ista remanent quo ad hoc. Item qđ hic dicit ex testō vel ab intestato intellige qñ fuerūt istituti. si eni essent exheredati cū legitima i serta non essent ipso iure hr̄des quousq̄ obtinuissent in querela. vt dict. §. ti. ꝓxi. ⁊ hoc satis ptꝫ in. l. necessarijs.

1 ☞ Extraneus heres qui dicatur.

a 1 Ceteri qui. a ¶ † In glo. sic. C. i fi. Alio mō dr̄ ex̄neꝰ q̄ nihil attinet. i aut. de here. ⁊ fal. §. iordinatū. Alio mō q̄ nō est de ascēdēti vel descēdēti linea. C. de ipo. lu. def. l. si. sup ꝟbo dic ibi ple. Et hec faciūt ad qōnem de illo qui ꝑmisit penaz si alienaret rem in manuz extraneā ꝙ cōmittat penam si alienet ex̄ illorū manū qui sunt in ꝑtāte vl̄ forte extra cognationem. vt §. inordinatum.

1 ☞ Heres institutus si sit inhabilis tpe institutionis: fiat autem habilis ante aditam hereditatem: an sufficiat.

2 Bona fides requiritur in contractu emptionis tē pore contractus ⁊ traditionis: quid sūt in alijs contractibus.

3 Tempora q̄ requirūtur vt heredes sint habiles ad hereditatem acquirēdam.

4 Tempus testamenti et tempus existētie conditiōis adite hereditatis inspicitur in institutiōe conditionali.

5 Quid autem in legatis.

6 Heres quidā institutꝰ q̄ tpe cōditi testi. ⁊ mortis testatoris erat secularis intrauit religionē fratrū minorū: eāq̄ professus est. deinde absolutus a regula per papā: an possit adire hereditatem.

b In extraneis b. ¶ † Sup text. ibi cū
1 dicit mortis vero. Quid si erat inhabilis tempore mortis ante hereditatem aditam sit habilis. videtur qđ sufficiat. ff. de manumissis testamen. l. verum. que huic obstat: quia ibi satis videtur fuisse defuncti ex

a ¶ Ceteri. Quicunq̄ heres i potestate morientis tpe mortis non existens et si filius sit ex̄neus est. Et vt necessariꝰ seruꝰ dicatur heres expedit vt libertatē ⁊ hr̄ditatem ex testamēto domini cōsequat̄. h. d. ꝓm Bal.

b ¶ In extraneis. Heres ex̄neus tribꝰ tpibꝰ dꝫ esse capax: vz tpe testamēti: mortis et aditionis. Incapacitas autem mediū tpis nō nocet: ⁊ testamenti factio capitur in actiua ⁊ passiua significatione. h. d. ꝓm Are. Cetera hic bene explicat Jo. fa. iō vide euz diligenter.

quo acquisitus fuit hereditati. qr hereditas vicez defuncti sustinet vt.s.de here.insti.§.quod seruus.scdm hoc videret q̄ sufficeret esse capacē ante aditā e p hoc facit qr aditio hereditatis cōtinuatur cū tpe mortis r ad illud tempus refertur.ff.de reg.iu.l.ois hereditas.r.l.ois.r sic vr q̄ sint vnū.Sz hoc nō vr verū:nā is tex.r similes euidēter ostēdunt q̄ nō sit vnū imo tria tpa r diuersa:vn̄ dic:ibi spāle in libertate.sz et illud est spāle q̄ per alienationē legatū libertatis non reuocet si reclamat

2 3.l.cū seru⁹.de adimē.leg. ¶†In gl. vt qr in fi.qr hec 3tis pax aut nihil faciūt gl.nō curāt soluere.vn̄ pma valēt. ff.pro emp.l.ij.allegat p 2cor.l. si alienū.§.in extraneis.r 2cor. quo ad 3ctū emptiōis i quo requirit bonafides tēpore 2tractus r traditionis sicut r hic tpe testi.mortis r aditiōis q̄ acqrit dominiū sicut p traditionē.Sz i aliis 3ctib⁹ in q̄bus sufficit tps traditiōis videtur discordare arguēdo de contractibus ad vltimas voluntates: sz ibi loq̄tur in eo q̄ capere poterat nec ex psona sua patiebatur defectuz quominus fieret dns si tradēs esset hic loquit in eo q̄ est nō capax.Ad scdz dic q̄ est fauore fidei vt penitētes admittātur. in auk.de priui.her.mulie.nō pre. ibi licebit rc.

3 ¶†In gl.s.i extraneo.i fi. vt bene hāc materiā perstringas dic q̄ aut est pura institutio aut 2ditionalis.Primo casu dic qd aut queris de extraneo r requirūtur tria tempora:vt hic.r.l. si alienum.§.in extraneis.Aut de suo.et dic qd aut q̄ris quo ad hoc an reputet su⁹ aut an reputetur capax.Si quo ad hoc qd reputet su⁹.dic qd aut succedit ex testō aut ab intestato.Si ex testō r est institutio pura vr qd inspiciat tps mortis.r sic pcedit opinio.Jo.ff.de here.insti.l.iij.§.fi.de li.r post.l.fi.§.fi. Si ab intestato vr inspici tps mortis si illo:tpe deferat hr̄ditas.si nāūt tps quo deferr.j.de here.q̄ ab intesta.§.cū aūt. dū tn̄ esset talis q̄ tpe mortis potuisset ee su⁹ si null⁹ pcederet eū vt ibi:sz si q̄ ad hoc an reputet capax. Glos.dicit in suo inspici tria tpa si nitat ex testō,verumtn̄ tps mortis r existētie heredis idē sunt vt no.in.§.in extraneis.sed ab intestato videtur sufficere tps mor[illegible] ff.de 2tratab.l.j.r.§.idē in necessar[illegible] ff.e.l.si alienū.i pn̄.r.l.seruū meū [illegible] 2ditionalis r ea 2ditione q̄ inspic[illegible] qr forte extraneus vel suus sub [illegible] us de q̄.C.de isti.r sub.l.si pr̄.ff.d[illegible] insti.si su⁹ videret debere ispici [illegible] tpa testi mortis 2ditionis existētie aditē hr̄ditatis in extraneo in suo [illegible] stētia conditionis r heredis idē s[illegible] tria probatur hic. quartū de existen[illegible] 2ditionis probat.ff.de 2di.r demo[illegible] l.eū qui.tūc enim cedit dies hered[illegible] tis.C.de cadu.tol.§.sz si sub condi[illegible] ideo tūc 2ditio heredis videt inst[illegible] Uerius videt q̄ in 2ditionali su[illegible] q̄ si capax tēpore existētis 2diti[illegible] q̄uis non esset tpe mortis r hoc p[illegible] bat hic.r.§.in extraneis.in v̄.s.me[illegible] ibi vel 2ditione institutionis. vbi [illegible] te videt innui q̄ non 2siderat in c[illegible] ditionalibus tempore mortis et [illegible] ponit distinctionē vel innuendo [illegible] facit in 2ditionalibus existētia 2[illegible] nis q̄tū i puris tēpus mortis qu[illegible]

4 pposituū. ¶†Preterea qn̄ loquit [illegible] pore testamēti r mortis text⁹ nul[illegible] cit mētionē de 2ditione quasi [illegible] q̄ quo ad hoc idē est i. pura r 2d[illegible] nali sz in supiori respōso nō sic.[illegible] go in 2ditionali inspici tps testi [illegible] stētie 2ditiōis adite hr̄ditatis, [illegible] stat.ff.de regula catoniana. vbi [illegible] innui q̄ non habet locuz regula c[illegible] in 2ditionalibus institutionibus. qd q̄uis non sit capax tēpore testi ti q̄ valet institutio nec catoniana [illegible] stat.Ad hoc dicas q̄ regula cato[illegible] non hz locū in institutionibus 2di[illegible] nalibus:imo nec in puris nisi c[illegible] mentē scdm quosdā vel nullo mo[illegible] aliquos vt ibi no.verūtamē nō c[illegible] sequit quin is.§.locum habeat. [illegible] scdm ipm debeat iudicare: alias [illegible] retur q̄ esset correctus is.§. q̄ dic[illegible] ¶Unde op[illegible] spici tria tempora rc. quorundā dicentiū q̄ sufficit q̄uis [illegible] possit capere tempore testamēti [illegible] ex postfacto possit reprobar[illegible]

5 ¶†Quid in legatis glo. non tangit h̄
sz in. d. §. in extraneis bene tangit. vbi
dicit q̄ in legatis sufficit q̄ sit capax tē
pore mortis. vidē no. ff. de legat. iij. l. si
deportati. de do. cā mor. l. i mor. ꝺ doñ.
inter vi. ꝛ vxo. l. sed interim. §. j. sup. ꝟ
bo vitia. Sed cōtra no. q̄ etiam dz eē
capax tempore testamenti. ff. ꝺ cōdi. ꝛ
demon. l. eū qui. de iur. fis. nō intelligi
tur. §. qñ. ¶Alibi dici q̄ inspiciunt̄ tria
tempora sicut in hereditate. s. ꝺ don.
§. j. in glo. fere. Quid dicem⁹. do. Jac.
ꝛ Pe. non itelligunt has glo. sz trāseū
do dicunt q̄ in legatis cuz querit̄ an
legatarius sit capax vel non inspicitur
tempus quo dies legati cedit ꝛ ideo i
puris inspicit̄ tempus mortis in his
que cedūt a tempore mortis. i. cōditio
nalibus tempus existētis conditionis
qñ aūt cedat dies. vide. ff. qñ di. le. ce. p
totū. C. de cad. tol. §. i nouissimo. et iaē
tz Dy. in. §. in ex̄neis. Sz ꝯ. ff. de leg.
j. l. si minor. eo. titu. l. si seruus legat⁹.
de leg. ij. l. fi. §. q̄ in diuisam. j. de lega.
§. sed an fuo. dicas qꝺ predicte qōnes
ꝛ rñsiones procedunt quādo legatum
deficit ꝓpter personam legatarij. vbi
vero propter personā legantis vel qua
litatē rei vel mista cōsideratione vtrius
q̄ tunc non obtinet: vt videbis in. §. sed
an seruo. Itez non obtinet quādo que
ritur que qualitas seu q̄ estimatio rei
legate inspicitur. vt. §. qui qui q̄ ꝛ. §. qui
in diuisam. Sed quid in fideicōmisso
vniuersali. de singulari videtur idē qꝺ
in legato. doc. Jaco. ꝛ Pe. dicunt q̄ tria
requirunt̄ tempora sicut in directa in=
stitutiōe. ꝛ allegāt. ff. ad trebel. l. facta
§. fina. illa lex paruz facit prima facie
tñ potest inspici finis ibi cum dicit q̄
in fideicom. est peride ac si seru⁹ fuis
set ab initio liber ꝛ heres institut⁹. sed
tunc requiruntur tria tp̄a ergo ꝛ fidei=
com. Itē q̄ sicut in directa institutiōe te
stator potest vnuz necessariū instituere.
Ita p̄ fideicō. Sz in hoc videt̄ cōtra q̄
in institutione inspicit̄ temp⁹ testi vt
constet institutio a q̄ cetera depēdēt q̄
est basis ꝛ fundamētū testi. q̄ nō locū
nō hz in fideicō. etiā vniuersali. quia
testm̄ n̄ tenet̄ et si fideicō. nō teneret

idcirco videtur q̄ solum debet inspici
temp⁹ quo dies fideicō. cedit. qñ aūt ce
dat vide. ff. ad trebel. l. apꝺ iul. §. vtrū.
eo. ti. l. quidaz ꝛ hec iura faciunt ad qꝺ
nem. Pone qꝺ quidam ipetrauit a pa
pa primum beneficiū vacaturū deinde
post impetrationē facto legitimo pro
cessu contraxit mr̄imoniuz vel dimisit
habitū clericalē. demuz vxore mortua
vel iam resumpto habitu vacat benefi
cium. querit̄ nūq̄d possit acceptare ꝛ si
bi facere prouideri. Videt̄ q̄ sic: q̄ si=
cut vides in institutione ispici tria tp̄a
ita in impetratiōe duo. extra ꝺ rescrip.
c. si eo tp̄e. li. vj. igit̄ sicē media tp̄a nō
nocēt in institutiōibus. ita vr̄ q̄ nec in
impetrationib⁹. Contrariū vr̄ verum:
q̄ recipiendo vxorē vel talē habitū vr̄
renūtiasse gr̄e seu impetratiōi. ꝛ sic vr̄
extincta. vt no. Inn. extra ꝺ rescrip. c.
mādatuz. quo ergo retinuisset ex post
facto. ff. de solu. l. qui res. §. areā. Sz be
ne dicerē q̄ si occurreret aliqꝺ impedi
mentū seu inhabilitas p̄ quas nō pos=
let tacita renūtiatio colligi vt excōica
tio vel aliqua irregularitas q̄ nō noce
ret si eēt habilitatus tempore vacatio
nis per hec iura. ff. de cōdi. ꝛ demon. l.
6 interdicit. ¶†Quid ergo i casu nr̄e le
gis. Quidā heres institut⁹ q̄ tēpore cō
diti testi ꝛ mortis erat secularis intra
uit religionē fratrū minorū ante aditā
hereditatem et cā professus est deinde
absolut⁹ a regula per papā vel ē fact⁹
ep̄s nūq̄d pōt adire: vr̄ q̄ sic p̄ hūc. §.
q̄ media tp̄a nō nocēt. Sz ex p̄missis
credo ꝯtriū. cū vouēdo talē regulā re
nūtiat oi proprio ꝛ improprio vel cōi.
igitur repudiat hereditatē tacite faciē
do actum cōtrariū nō compassibilē. ff.
de acq. hered. l. illud. vñ cuz ipse ꝛ reli
gio nō sint capaces tacite repudiat: sz
secus dicerem si intraret religionez q
haberet ꝓpriū in cōi. vt monachorū ni
grorum vel predicatorum. q̄ tunc pos
set acq̄rere monasterio. iuxta legē deo
nobis. C. ꝺ epi. ꝛ cleri. ¶Quid ergo si
tota hereditas est in rebus feudalib⁹
que non possunt acquiri monasterio ꝺ
consuetudine velde iure. Videretur q̄
intrando monasterium ꝯtuis possit ha

bere proprium in cōmuni tacite repudiet ꝑ premissa cū monasteriū nō sit capax rerū feudaliū ⁊ ꝙ nō possit adire etiā absolutus a regula nisi esset de liberis. C. de repu. here. l. fi.

2 ☞ heres adiēs hereditatē an ⁊ qn̄ teneat creditorib⁹ ⁊ legatarijs insolidum: vel secundum vires hereditatis.

Adde ad idē nu. 2.

3 Fideicōmissari⁹ vniuersalis an gaudeat bn̄ficio inuētarij.

4 Fideicōmissari⁹ vniuersalis an possit inuētariū facere ⁊ gaudere ei⁹ beneficio si heres non fecerit.

5 Quid aūt si heres fecit inuētariū ⁊ moritur: an heres suus gaudebit tali beneficio.

6 Tempus ad faciendū inuentariū a quo tempore currat.

7 Heres conuentus permisit se condemnare nō allegando beneficiū: an post sententiam possit allegare beneficium inuentarij.

8 Fili⁹ si sit heres alicui⁹ quis faciet inuētariū: pater an filius.

a ¶Extraneis. extraneis heredib⁹ facultas libera est ad eū repudiare nisi semel fuerit hereditas adita: q̄ nō pōt repudiari nisi a minore hodie vero pōt heres sine deliberatiōe conficiēdo inuentariū secure ⁊ sine damno adire hereditatem. h. d. Are.

a Extraneis.

1 ¶†Ingl. Sꝫ q̄d erit. l fi. hoc non exprimitur ibi sed in auten. de heredi. ⁊ fal. §. si vero non fecerit vnde ⁊ bene videas distinguere: q2 aut statī abstinet seu repudiat aut statim adit vel se immisset ⁊ tunc clarum est: vt. l. sancimus. primo responso: quia in primo casu nullo modo tenetur in secūdo insolidū creditorib⁹. Sed an legatarijs insolidū. Clarum est ꝙ nō sed vsq ad vires patrimonij de iure ffo. ad. l. fal. in rōne §. qđ vulgo. sicut pluscp͡p leg. fal. l. i. §. fi. ff. ad trebel. l. i. §. si is q quadringenta idē videtur de iure. C. q2 per §. i. de lege sancim⁹. nil immutat̄ de iurib⁹ antiq̄s: sed hodie immutatur: quia tenetur insolidum legatarijs si non fecit inuentariū. vt. §. hinc nobis. in fi. in aut. de here. ⁊ fal. Si vero dubitauit ⁊ non petit tempus ad deliberandum tunc si fecit inuentariū legitime clarum est: vt in §. si autem dubius. si petierit tempus ad deliberandum ⁊ non fecit inuentarium insolidum omnibus tenetur si fecit insolidum creditoribus tenetur. legatarijs vero vsq ad fines patrimonij ⁊ debet falcidiam ⁊ is casus nō corrigitur

2 per §. hinc nobis. ¶†Sed in casu quo non fecit inuentarium quando tenetur insolidū nec falcidia detrahit nunquid potest saltem portionem iure nature debitā detrahere ⁊ retinere glo. doc. dicunt quod sic: vt no. in. d. l. sancimus §. penul. ⁊. d. §. si vero non fe

3 cerit. ¶†Sed queritur nunquid de hoc beneficio poterit gaudere fideicōmissarius vlis. hec q̄stio est pregnās potest querere primo an si heres rogatus fecerit iuētariū ꝑsit fideicō. vl an ei⁹ beneficium ad fideicō. trans

4 facta restitutiōe. ¶†Scđo pōt querere an fideicom. vlis possit facere inuentarium ⁊ ei⁹ beneficio gaudere si heres non fecerit. ⁊ vtranq mouet Spe. Bultiniū de bononia a quo multa extrahit l Spe. de istru. edi. §. n. versi. si heres rogatus. ⁊ videretur prima parte affirmatiua quia facta restitutione omnia iura transeunt in fideicō. ff. ad trebellia. l. facta. in princi. ff. de cōsti. pecu. l. si post cōstitutā. tas est ad contrarium: q2 iura q̄sita heredi ante restitutionē ⁊ maxime que res facit seu ꝑcurat sibi ad suā ꝑsonā nō trāseūt ad fideicō. ff. ad trebel. l. si heres pecuniā. ⁊ hoc nisi exp̄ crederet: q2 tūc fideicom. gaudere

km ipsos i scda. tūc dicūt q̄ cū fideicō. vlis sit loco hr̄dis. ff. qd̄ cū eo. l. si fili⁹ q̄ possit facere inuētariū ⁊ facto gaude re sup̄ pmo hesito l eo qd̄ dicūt q̄ cedē do trāsfert ius sibi acq̄sitū p bn̄ficiū in uētarij: qr nō vr̄ q̄ tale ius possit trāsfer ri p cessionē etenī hoc est ius quodam puilegiatū ꝯ ius cōe p qd̄ heres hz exceptionē ꝯ creditores nā de iure cōi insolidū tenebat. vnde istud ius qd̄ ei cōcessum est vt heredi nō vr̄ posse trās ferre p cessionē. ff. de admi. tu. l. ex plu ribus. ⁊ facit. ff. ad trebel. l. q̄ ita. §. si le gat⁹ ⁊. l. si patroni. in prin. ⁊ hoc bn̄ pa tet: qr nulli gaudent beneficio inuēta rij nisi illi quib⁹ heres vēdidit res he reditarias. pro legatis seu creditorib⁹ soluendis. vt. l. sacimus. §. sed si pcfa tā. ⁊ cedere possent legatarij ⁊ alij gau dere possent facta eis cessione qd̄ esset contra rationem ⁊ dispositionem legis vnde si facto inuentario sponte vende ret vel daret hereditatē ⁊ cederet ius 6
ei quesitū ex beneficio inuētarij seque retur q̄ emptor vel donatari⁹ essent tu ti aduersus primos creditores si soluis sent vltimis vel legatarijs q̄ nulla rō patit. nec lex q̄ est ꝯtra ius cōmune ad
5 hoc est attendēda. ¶ † Sed quid si he
a res fecit inuētariū^a ⁊ moritur nūquid heres suus gaudebit. Credo q̄ sic qr representat ei⁹ personā ⁊ fingit eadē persona. in aut. de iureiu. a morie. pstī. sed tunc opponitur. qr iura trāsmissibi lia ad heredem sunt cessibilia. ff. de mi no. l. qd̄ si minor. ⁊ ibi not. ff. de admi. tu. l. si minor. sz ego respondeo q̄ illud verbū vbi eadē rō q̄ hic nō est. vñ he reditas nondū q̄sita trāsmittit quando q̄. ⁊ tn̄ ius adeūdi nō cedit. ff. de iure do. l. si mulier. §. ex asse. In secundo vr̄ mihi idē q̄ fideicom. vniuersalis non possit facere inuētariū cū hoc nō repe riatur cautū. ⁊ hec lex sit cōtra ius cōe vñ nō est extēdēda. vnde lex non dicit q̄ fideicō. sit heres sz effectu quodāmō est heres. Preterea q̄uis reperiat de sub̄stitutis q̄ detur eis tempus ad deli berandū sicut principaliter institutis. vt de. ff. de iure deli. l. pe. nō tamē repe ries q̄ d̄ fideicō. vniuersali fiat ibi ver bum. Si cōcederes q̄ fi deicom. vniuersalis pos set facere inuētarium et ipso gaudere. ego conce derem in casu quo nol let heres adire ⁊ ipsum faceret cogi: quia tūc est perinde ac si ab initio fuisset institutus. ff. ad trebel. l. facto. §. fina. vel vbi deferf hereditas fi deicō. qr heres non cō plet. iuxta aut. de here. ⁊ fal. §. is. ⁊ §. si q̄s autē nō implēs. Ratio enim quare fauet heredib⁹ est ne testamentum defera tur et defunctus rema neat sine herede q̄ pōt extēdi ad hos casus nō sic vbi heres spōte adit vt dixi. ⁊ iūge. s. eo §. in
6 extraneis. ¶ † Sed q̄ri tur a quo tempore cur rat tempus ad inuenta rium faciendum. glo. di cit q̄ a tēpore adite vel aditionis missionis. vt no. in. l. sancimus. §. sin autem. Sed in aut. sz cū testōr. C. ad. l. falci. sz q̄ a tempore scientie. Do cto. tenent primā vt ibi scripsi per. §. si vero post q̄. in. l. sancimus. Et ca ue qr hz. xxx. dies ad in cipiendū. ⁊. lx. ad perfi ciendū qui omnes col lecti faciunt tres mēses vnde in cōputatiōe triū mensiū de q̄b⁹ loquit in §. donec cōputātur pri mi. xxx. dies sicut. lx. di es q̄ dāt ad pficiēdū als nō essent tres mēses sed duo. Sed an hoc tp̄s cur rat minorib⁹. Dic q̄ sic cū tales minores ⁊ bre ues prescriptiōes currāt ꝯ eos. Et vr̄ notari. ff de mino. l. auxiliū. in pnci.

a §. Inuēta tariū. ang. tractat hic mām inuēta rij: ⁊ primo ponit quot sunt necces saria: ⁊ q̄ re q̄runt i in uentario. q̄ vide hic p ordinē l. ij. co. añ me. l. ẜ. i gl. psti terit. deinde q̄rit q̄ for ma credi tor hr̄s dz practicare vt suū debi tū ꝯsequat Item q̄d si vxor est he res institu ta a viro et non confi cit inuenta riū ⁊ conue niat a lega tarijs item q̄d si heres omisit sciē ter appone re q̄ debeāt apponi. itē an nō confi ciēs inuēta rium pdat trebelli. si cut pdit fal cidiā. q̄ vi de h p an gel. in. ij. col. p to.

7 glo. ¶ † Sed quid si heres conuentus permisit se condemnari non allegando beneficiū inuētarij. Spe. tenet qđ nihilominus post sniaz pōt obijcere vt. d. §. ver. sed nunquid heres. ¶ Itē quid si soluit insolidum vni anteꝗ̄ faceret inuentarium. Ipse dicit ꝙ nihilominus pōt facere ⁊ eo b vti. vt ibi not.

8 ¶ † Quid si filius sit heres nunqd pater faciet inuentariū vel filius. Uidetur ꝙ pater. ff. de iure delibe. l. j. Et idem videtur de monasterio si monacho deferatur hereditas. In filio esset aduertendum quis esset heres iuxta. l. 2. cum non solum. ⁊ ꝙ ille faciat qui est heres. sin autem voluntas amborum concurrant: ⁊ vnus habet vsumfructum alter proprietatem expedit ꝙ ambo faciant cum vterqꝫ possit habere periculum. Si vis habere formam faciendi huiusmodi inuentarium vel aliud recurre ad Spec. d. §. ⁊ formam huiusmodi reperies circa finem §. dic vt ibi.

a ¶ Itē extrane⁹. heres đr adire hereditatem gerēdo se ꝓ herede in aliquo actu vł nuda volūtate: vel ꝟbis declaratis: ⁊ ita pōt repudiare eodēmodo sciat hereditatez sibi delatam qnāuis sit mut⁹. h. d. ſm Areti.

b ¶ Mētalis. Uide ħ Ange. late in. j. col. ꝟ. i gl. nuda.

1 ☞ Ratihabitio mentalis an inducat obligationem.

2 Legat quis fundum titio si sunt duo titij nullum est legatum.

3 Uerba ista nolo esse heres: ⁊ ꝟba volo non esse heres an sint verba repudiationis vel non.

4 Positio talis an sit bōa pono ꝙ tu dēsinasti i aio te velle esse heredē. Itē ꝙ voluisti esse heres.

5 protestatio non est necessaria vbi ius facit actū purū q̄ nō recipit dilationē.

Itē extraneus.

a In gl. i fi. videt si emācipatus gessit pro herede nō ꝓstat ei nisi petat bono. possess. ſz hoc hodie correctum saltem in successione ab intestato vt ibi scripsi. ¶ † In glo. oportet ibi cum dicit declarent doc. Jac. ⁊ Pe. dicunt ꝙ gl. bene dicit: ſz nesciunt an hoc aduertat. vnde querit nunquid ratihabitio mētalis b inducat obligationē. Pone aliquis gessit negotia mea. ego ratū habui null⁹ scit nisi deus ⁊ ego nūqnid obligor ipsi. Dic quod nō nec obstat lex duo sunt titij. de test. tu. vbi dicit ꝙ nō deficit ius: ꝓbatio iuris. ⁊ sic supponit ꝙ đ iure tenet: sed quia incerta est probatio ſm tur nō teneri. ⁊ sic talis mētalis adi... seu ratihabitio qꝛ illud nō est verē ... eos imo non tenet datio. ¶ † Unde ... gem fundum titio ⁊ sunt duo titij ... lum est legatū ipso iure: al's sequeretur ꝙ heres non posset rem legatam ... re si caderet a possessiōe qđ esset ... ter iniquū. ¶ Sed contra hanc op... nem facit. ff. de heredi. insti. l. qui ... nendo. Dic ergo ſm eos ꝙ voluntas ... lis non facit aliquē heredē nisi ... retur p verba vel facta vt hic no. ... le scripsi de matrimonio qđ contra... consensu. ⁊ tamen sunt necessaria ... cum non consensu vt dixi. §. in matr... de nup. ⁊ extra de spōsa. c. tue. per ... no. Quid si dicat volo adire. Quidam dicunt qđ non est aditio. Nam non ... quitur volo currere: ergo curro. volo ... dere arborem. ergo ascendo. ipsi ... contra per illa que notantur. C. de ... trahen. emp. l. fi. ⁊ dicit ꝙ si quis di... volo eligere: perinde est ac si dic... go per illam gl. ¶ † Item dicunt ꝙ

3 ba nolo esse heres nō sunt repudiationis: vt. ff. ad tei tu. l. filiū. §. j. Sz si dicat volo non esse heres: tunc repudiat ... tamē ſm eos caute faciet heres si ... mis ⁊ secūdis verbis tempore ... so sermone ⁊c. C. de do. promiss. l. ...

4 ¶ † Secūdum hoc ergo est realis ... tio impertinēs ad probandum ꝙ quis sit hero...

fit hres. Pono q tu desi gnasti i animo te velle eē heredē: itē q voluisti esse heres q est notabile si sit verū. Sed ego nō recedo a vbis tex. z credo q nuda volūtate est heres vt hic. z in.l.si auia C.de iure deli.ff.de acqui.here.l.gerit. Et ideo tales positiones admitterem. z si cōfiteref starē sue pfessioni ꝯ ipm: sed bene verū est q si nō cōfiteatur qd impossibile est probari nisi p vba vel
f actus declarauerit. ¶†In ea.gl. ibi cū
a dicit. Nisi protestef [a] hec ,ptestatio nō est necessaria vbi ius facit actū purum qui dilationē nō recipit.vt.ff.de relig. z sum.fu.l.si qs.§.plerīq. vide.ff.eo.p herede.§.si quis suos. Et hec iura possunt induci ad materias canonistarum videlicet q impetrans videatur acceptasse infra mēsem beneficiū si fecerit actus per quos possit presumi acceptatio q̄uis de acceptatiōe expsse nō appareat. z facit extra.de ꝯcess. pbē. c.j.§. secus. in cle. itē videref q si confiteref se acceptasse nuda volūtate qd sufficit in preiudiciū sui forte petat aliā prebēdam z efficietur ei acceptasse aliā nec fecisse determinari ad quē pertineret. Et breuiter de tota hac materia pōt argui ad illā in multis punctis. ¶In gl. dūmodo in fi. sed ibi erat acquisitū domino vel ibi in actu qui realitatem requirit. ¶In gl.no.ergo. Quid de illis vide. C.de cura.fu.l.fi. z facit. ff. de acquiren.heredi.l.v.vide ibi.

¶De legatis. Rubrica.

¶Textus cōtinuat hanc rubricam. idcirco non est insistendum.

1 ☞Materie debent continuari sm cōgruum modum artis.

r
b Post hec. ¶† hic nihil notaf [b] nisi q sm verum z cōgruum modum artis materie debēt continuari. C.de ve. iu. enu. l.ij.§.id que. sed quandoq ex causa fit intermissio: vt hic patet sm doc.

1 ☞Donatio iter viuos qnq reuocaf.
c
1 Legatum. [c] ¶†In glo. sunt ēm in fi. hec glo. procedit sm ea que communiter fiunt quia donatio inter viuos quandoq reuocatur. vt per totū titulū. C.de reuo.do. item legatū est cum honore: vt ff.de lega.iij.l.j.§.pe.cū l.sequen.z se. habes ergo hic q legatū est quedam donatio. ¶Quid si testator testando donet alicui presenti z recipiēti fundum nūquid est licita donatio iter viuos: et ita irreuocabilis vel legatum. Videref q donatio inter viuos qz verba hoc importāt. z in vltimis volūtatibus fit qnq cōtractus inter viuos ff.d assigna.li.l. assignare. iuncto eo.titu.§. assignare. z no.ff.de testa.l. heredes palā.§.fi. z pro hoc facit: qz in testamēto quandoq cōstituūtur duo rei qui adinuicem vidētur inter se fideiubere. ff.de lega.ij.l.si titio aut seio.§.fi. ¶Sed ego credo cōtra etenī in dubio sermones sunt interpretandi sm statū et materia ad quam se testator parauit. vt dixi. s. de testamen. mili.§. plene. ff.de heredi.insti.l.j.§.si autē cū notatis. vnde cū legatū dicatur donatio. vt hic. si testator in testamento ita dicat censebif legatū. z facit extra de sepul.c. dudum §.verum. in cle. propter hoc. in glo. caute respōdet. in.d.l. heredes palam.§.fi. q valet venditio z nihil respondet de donatione supponendo q illa valet vt legatum in causa dubij. si autem certum [esset] q volebat valere vt cōtractum inter viuos bene valet. vt

a ¶Nisi ptestef. vide hic arge.i ij.col.in fi. v.i ea. gl.

b ¶Nihil notaf. Vide tamen p Ange.

c ¶Legatum. Diuide vt hic p are. z pone casum vt p eum.

§.pmissum est.hoc aūt qđ dixi q valet iure legati minꝰ habet dubiū vbi erat absens ille in quē ꝯferebat liberalitas tunc non potest valere iure donationis inter viuos vt scripsi.§.i materia donationis.& no.C.de sac.san.ecc.aut.illud.3

1 ☞Actio hipothecaria non datur legatario in re legata:licet in aliis rebꝰ defuncti detur.

2 Actio hipothecaria an detur cōtra collegatarios.

3 Testator si legat redditus vel deueria competit actio confessoria.

4 Actio personalis qualiter competat legatario cū ipse sit dñs rei legate.

Sed olim. ¶In gl. interdū ibi: cum allegat l.labeo.Dic q semp est validior si cōstet.vt no.in.l.si aliis.&.i.sequitur ea gl. qđ verū est &c.¶In glo.i.per rei vēdi.

1 in fi.vide qđ ibi no.¶†In gl. scz in rebus q̄ fuerunt defuncti.s. aliis q̄ legatis:qꝛ pro re legata non datur cum statim efficiatur legatariū:vt.l.titio. ff.de fur.& in re sua pignus nō consistit.ff.de regu.iur.l.neq pignus.& ita no.in.d.l.i.C.cōmu.de lega.sed doc.dicunt qđ p re legata & ad eam datur hipothecaria si legatarius nō dicat eam suam sed sibi debitā.per.l.hmōi.§.fi. ff. de lega.i. illa nō multū facit.vnde gl.satis videtur rationabilis si em̄ res sic excipiat si res quā p hipothe.petis esset tibi legata tu esses factꝰ dñs.& iō posset eē tibi obligata:vt posses hipothe. agere cur non bene excipit non video:sed in eo qđ gl.dicit q hipothe.competit pro rebꝰ defuncti videt supponere q non pro rebus heredis vel grauati fideic. vel legato bene dicit melius q̄ i.l.i.C. cōia.de leg.vbi dicit q post sex mēses pōt agi p rebꝰ heredis vel grauati:qđ non est verum:sed bene verū est quod pōt fieri missio in bonis heredis:& cōstitui pretorium pignus.vt.l. certa forma.C.vt in posses.lega.¶† Sed cū hi

2 potheca detur pro rebus defuncti queritur an detur ꝯtra collegatarios. Doctores consueuerunt dicere qđ non ne qđ datur vni aliū tollatur. C. qui po.in pig.ha.l.assiduis.¶Sed quid si res q̄ per hipothe.auocatur non erat defuncti:sed eā bonafide possidebat.Dicet sufficere.ff.de pig.l.& que nondū sunt. §.quod dicitur.¶In ea.glos.ibi cum dicit competunt iste tres hoc verbum vbi corpus rei legatur.¶†Sed quid si testator legat seruitutem vel aliud incorporale sicut deueria vel redditꝰ.Videtur q tūc cōpetat ꝯfessoria. ff.quēadmodum serui.amit.l.si partem.§.si nō rei ven.vt.l.vendicatio.nō vt gregis. ff.de rei vē.item actio ex testamēto.itē hipothe.& hoc pro aliis rebus testatis. pro ipsa em̄ re nō pōt agi.ff.de excep. rei iudi.l.penult.§.latius.item quid si damnat heredē certo ptio vēdere. Satis videtur q possit vendicare oblato pretio.ff.de le.i.l.vxore.§. agri plage item datur actio ex testamēto. ff. de le. i.l.si fideiussor.§.fi.& agetur hipothe. saltē pro aliis rebus testantis. ¶Sed quid si res nō erat defuncti sed eā bonafide & titulo possidebat. Potest dici q detur publiciana legatario cōtra heredē sicut vēdicatio si testator esset dominus.vide.ff.de pub.l.ii.& de hoc ibi no.¶Sed qđ si alius rem legatā possidebat nunquid legatarius poterit per publicianam petere.dic q non sed aget contra heredem vt cedat ei actiones.ff.de leg.i.apud iul.§. idē sem. quicquid olim fuerit videtur hodie casu predicto q legatarius agere possit sz heres.C.de legi.tu.aut. ... heres.¶In ea.gl.ibi cū dicit si ingenere idē si quātitas est idē videt si species alternatiue legētur.Nam nō videtur cōpetere vendicatio q̄ nō datur certa.ff.de rei ven.l.si in rē.cū ibi ... ¶In ea.gl.ibi.& vna exceptio ... ex testamēto cōpetit pro liberatio... l.qđ mihi.& no.in.d.l.i.C.cōia de leg. plenius.¶In ea.gl.ibi cum alleg... variis.hec glo.caute loquitur.nam nihil dicit hipotheca.illa em̄ vt ... tentari cū actione ex testō.in aut.... deius.§.sz neq.&.§.hoc verum.... ab initio si inui intētent.vt not.... lus pluribus.extra de reg.iur. l. ... ex his.§.quoties.in fi.glo.ff.de reg... nec ob.§.variis.qꝛ loquit de hipo...

vēdicatione ex testo̊ ꝛ iure ffoꝝ. nō cō
petebat hipothe. ꝑ legato sed ꝑ cōsti
tutiões ꝙutis videat̃ ꝯ. ff. de separa. l.
creditoribꝰ. ꝫ intellige habere ius pi
gnoris ꝓtorū si fiat missio. ff. d̾ euic. l.
heres seruū. cū. l. seq. ff. vt le. no. ca. l. si
filiofa. in fi. vñ actio ex testo̊ ꝛ vēdica-
tio nō possunt simul intētari qꝛ est que
dam cōtrarietas. nam vēdicando dicit
rem suā agēdo ex testamēto dicit de-
bitā. Sed rei vēdicatio ꝛ hipothe. nū
quid se cōpatiuntur. satis videt̃ ꝙ sic
si agatur rei vē. ꝑ re legata ꝛ hipothe.
ꝑ alia re testatoris. ¶ Et not. ꝙ hmōi
hipothe. tacita nō dat̃ nisi ꝑ portiōibꝰ
hereditarijs. ff. d̾ iu. fis. l. mochis. C. d̾
debi. ciui. l. fi. li. xi. ꝛ idē videt̃ d̾ rei vē
di. ff. de le. j. l. si tibi homo. §. si fundꝰ.
ꝫ ibi fuit legata res heredis. secꝰ si te
4 statoris. ¶ † In fi. e. gl. hec opiñ. non
ꝓcedit ita generaliter qꝛ multe actio
nes ꝑsonales dātur dño sicut depositi
cōmodati. ꝛ oēs que dantur ad restitu
tionē rei. ꝛ videbis in. §. sic itaqꝫ. alleg.
in gl. ¶ Sed opi. procedit qꝛ actio ex
testamēto videtur cōpetere ad dādū.
ꝛ ita non videtur dari dño. Sed Ja. de
ra. dicit ꝙ fortior est opinio in cōditio
ne q̄ dat̃ ꝑ legato fcō. ff. si cer. pe. l. cer
ti cōditio. §. cōpetit. Sed ipse dicit ꝙ
certi cōditio dat̃ ꝑ legato facto in ge
nere vel pecunia vel pro legato facto
in specie cuiꝰ dñiū trāsiuit ad legata-
rium. Nonnulli dicūt ꝙ cōditio nō da
tur dño nisi ꝯ furē. l. fi. ff. d̾ vsufru. quē
admodū. Fallit hoc casu sicut ē spāle
ꝙ domino detur hipothe. in hoc casu
ꝛ in muliere que est dña donationis ꝑ
pter nupt. ꝛ ei datur vēdicatio ꝛ hipo.
ꝫ ipse nō videt causaꝫ specialitatis ꝙ-
re pͥma verior. ꝛ vꝫ ꝙ ex hoc nō respō-
det̃ quomodo agitur: vt detur res que
est actoris ꝛ legatarij ꝯtra. §. sic itaqꝫ
nisi dicas ꝙ actio ex testamēto nō cō-
petit nisi quando est legatum in gene
re vel in pecunia sicut ipse dicit in con
ditione: sed hoc est falsum. quia si nū
ꝙ competerent simul tres actiones ꝑ
legato. ꝙ tamē is tex. supponit. vt. l. j.
C. cōīa de leg. Et hoc vult dicere gl. ꝙ
actio ex testamēto cōpetit pro posses-
sione. sed si sic cōcludetur ad possessio
nem. vt. d. l. ij. de triti. ꝛ tamē per actio
nem ex testamento cōcludetur ad pre
standam rem legatam. ff. de leg. j. l. nō
quocunqꝫ. §. j. l. apud iul. §. j. ꝛ. l. si do-
mus. §. qui confitetur. Dicas ꝙ legata
rius non est verus dñs de iure cōmuni
per quod nō acquiritur dñium nisi tra
ditione: ꝫ efficitur dñs dispēsatiue le
gis potestate vñ. §. si itaqꝫ loquitur in
dño vero per traditionem facto: ꝛ ob-
tinet i dño legis potestate facto: ꝛ est
simile. C. de dona. q̄ sub mod. l. j. non
enim ꝑ omnia legatarius ātē tradi-
tionem censetur verus dñs vel realie.
ff. de leg. j. §. heredis seruus. Uel dic
ꝙ per actionē ex testamēto agitur ad
prestandum non ad dādum inter que
est magna differētia. ff. de vsu. l. videa
mus. §. si actionem. Itē no. ꝙ pre missa
ꝛ q̄ in hoc. §. dicunt̃ ꝓcedunt vbi legat̃
in testamēto. Qui si in codicillis. dic
vt. j. de codicil. §. penul.

Sed non vsqꝫ. ¶ In gl. quantum
ad sniam. hoc procedit in fideicom. ꝛ
legato singularibus. secus in vniuersa
libus vbi enim remanet quo ad substā
tiā: qꝛ in vna fit heres directe in alio
ꝑ obliquū. ita in vna cogit̃ in alio nō:
vt. j. sequit̃. Item nō sunt exequata ꝑ
oia quo ad singularia vt ꝑt colligi. ff.
qui ma. pos. vel non. §. ꝓualuisse. C. qui
ma. pos. l. fi. vñ intellige equari regula
riter quādoqꝫ tamē fallit sicut dicitur
de regula catoniana. ff. de reg. ca. l. j. ꝛ
ibi no. Sꝫ de qua antiquitate loquitur
hic cū iure. ffoꝝ. idē sit. ff. de le. j. Itē
qūo sibi blādit̃ Iustinianus cū vlpi.
idē dixisset. Respon. vt. d. l. no. in hoc
tñ aduerte qꝛ illa gl. in prin. i eo. ꝙ as
signat ibi multas differētias: nec ꝓce
dit de iure. ffoꝝ. imo est falsa si singu-
lis. nā de iure. ff. petūtur fideicō. effica
citer. ff. de leg. j. si alienꝰ seruꝰ. ff. de li
be. le. l. ꝙ mihi. Itē de iur. ffoꝝ. ne dū
legabat̃ i testō imo i codicillis cuiꝰ ꝯ
riū sētit ibi gl. ff. d̾ le. j. l. si tibi hō. §. j.
d̾ leg. ij. l. codicillis. vide pleniꝰ. j. d̾ fi
deic. §. ꝑterea. Itē de iure. ffoꝝ. post
mortē poterat legari vt dices. j. e. §. si

a ¶ Non solum. Etiaz res aliena pōt legari et heres tenet eā redimere si pōt ei soluere: alr's tenetur estimationē eius p̄stare. et hoc veruz si testator scit eē rē alienā et agēti incūbit onus pbādi hoc dicit are. la te: vsq̄ ad §. sz si rez nullus doct. melius explicat q̄z ioan. fab.

post mortem non adhe-
reas illi glo. vnde expo-
ne hic antiquitatē sub-
audi que fuit ante com-
pillationem. ffforū ante
tempora vlpi. Et nota a
q̄ leges debent addisci i
in adulescentia. vide. ĩ.
in rubrica prohe. super
verbo cupide iuuentuti
dic vt ibi. et ego dico qđ
tunc incipiēdum. et per
totū tp̄s vite continuan-
dum reseruatis cōgruis
horis pro seruitio dei et
reqe corpis. C. de athle-
tis. l. j. lib. x. non tamen
semper scientie insisten-
dum est immo frequen-
ter negotiādū s̄m Sen.
in epistola ad luciliū. vn
de huiusmodi sciētia pa-
rum proficit nisi bene et
frequenter negotijs ap-
plicetur. Item no. q̄ tra-
ditio diuisa melius ca-
pitur. ĩ. de pupil. substi-
tu. in rubrica. dumtamē
diuisio nō sit nimis one-
rata et prolixa: quia tūc
habebat vt in me exper-
tus sum.

1 ☞ Testator si legat rē hr̄dis nīl refert an sciat eam esse heredis vel nō quid iure legatarij.

2 Res hostiū q̄ nūq̄ fuit nostra an possit legari.

3 Emere nullus regulariter compellitur. fallit vt hic dicit.

4 Laicus si legat ecclesie decimā an legatum valeat distinguit.

5 Res eccl'ie si leget eccle-sie an valeat legatum.

6 Quid si leget palafredū vel corser: si abbatis vl' doris q̄ semp mutātr vendunt equos suos an debeatur estimatio.

7 Legatum si relinquat ei qui nō est ca-pax pp̄ter corpis vitiū an indistincte debeatur estimatio.

8 Quid si legetur res feudalis que nō pōt alienari: an debeatur estimatio.

NON SOLUM. a ¶ † In gl. in his idez vide-tur si leget rez legatarij. ff. de leg. ij. l. imperator. vel heredis cum sit eadem ratio. ff. de leg. iij. l. si fuerit. §. j. ¶ In fi. eadem glo. vult dicere q̄ vbi credebat totam suam non valet nisi in parte: sz si sciret communem tunc valeret in to-tum: hoc est falsum s̄m docto. Iaco. et Pet. immo indistincte valet i parte tan-tuz siue sciret siue ignoraret. Sz q̄ ratio q̄ vbi legat alienam sciēs valet in totum vbi communem non valet nisi in parte cum idem ius deberet e. de pte ad partez qđ de toto ad totū. ff. de rei ven. l. q̄ de tota. Respondent do-ctores q̄ vbi legat rem alienam sciēs valet in totū: q2 non est maior rō q̄ va-leat in vna parte q̄z in alia: sed secus vbi res est communis: quia tūc refer-tur ad eam partez in qua habet ius. ff. de instru. lega. j. l. si domus. §. fi. de fun. instru. fundus q̄ s̄m eos. Sed nō dum resp̄-detur: q2 in parte in qua nō habet ius videretur eadem ratio que est quia legat totum ex quo sciēs legat. sed credo q̄ ipsi volūt dicere q̄ in re commu-ni legatum affert vtilitatē i portione le-stantis: sed in re penitus aliena non ratio seu diuisio portiōis fieri pōt: et nulla ratio posset dici q̄ teneat magis i vna portiōe q̄z in alia. et ideo vt le-tum emolumentum afferat valet in to-tum. et hoc verum indubitate vbi le-tum. ¶ Quid si simpliciter fundū suū. ¶ Quid si simpliciter fun-dum suum vel fundum corneliam Glo. in. d. l. v. dicit q̄ tunc videtur to-legare. sed contra. ff. de leg. iij. l. in-que videtur verior per. l. si domus.

2 ¶ † In gl. etiam hostium. hec glo. vult dicere q̄ res hostiū que nunq̄ fuit no-stra potest legari; sed in. l. id qđ no-contra notari: sed cum ista concordat q̄ est in. l. liber homo in stipulatio. reddit rationē diuersitatis inter con-ctus et vltimas voluntates. docto. hoc

non approbant.imo dicunt idem in le
gatis ⁊ ꝯtractibꝰ vt.res q̄ semper fuit
hostium non possit legari nec in cōtra-
ctum deduci. sꝫ si quādoq3 fuit nostra
sicut hoc probāt per regulam catonia
nam que locum habet vbi legatum de
ficit propter conditionem rei legate si
cut ⁊ hic est ⁊ sic non valet legatum cū
non valeret si testator moreret̃ tempo
re testamēti.ff. de regula catoniana. l.
5 j.¶ † In gl.redimere.i fi.dicas nil spe
ciale:q2 nullus compellitur emere re-
gulariter.Fallit vbi precessit ꝯtractus
obligatorius ad hoc sicut preceptū te
statoris vel alius contractus ſm doc.
⁊ de hoc scripsi.s.de his q̄ sunt sui vel
alie.iur.§.fina.dic vt ibi.vnde ibi pre-
cessit preceptum testatoris.¶ In gl.si
apud.ibi vel cum grandi difficultate.
ibi dicitur contra.§.fi.de.l.apud iulia.
Preterea nunquid est grādis ⁊ maxi-
ma difficultas quādo dn̄s vēdere non
vult:⁊ tamē valet legatū. vt.l.non du-
bium.vñ intellige hāc gl.in re de qua
nullū est commerciū;vel si sit nō tñ de
iure cōi:nec sine impetratione priuile
gij:⁊ de qua nō est verosimile ꝓncipē
alienationē concessurum:al's aūt diffi
cultas nō impedit quominus valeret
4 quo ad estimationē. ¶ † Quid si laicꝰ
q̄ habebat decimā eā legauit.dic ꝙ si
eccl'ie ad quā de iure cōi ꝑtinet nō est
dubiū si alij q̄3 eccl'ie.nō vr̃ valere nec
estimationē ꝺberi cū nō possit trāsfer-
ri in aliaz ecclesiā sine voluntate ⁊ de
creto epi.vnde videt̃ idē sicut in rebꝰ
patrimonialibꝰ principis q̄ sine eius
iussu distrahi non possunt.vt.d.§.final.
iuncto.c.extra de his que fiūt a maio.
par.ca.cu3 apostolica sedes.⁊ ideo vi-
detur ꝙ non deberetur etiā estimatio
multominus si legetur laico cū illi nō
sit commercium.extra de deci.c.prohi
bemus.Potest dici ꝙ valeat legatū fa
ctum ecclesie de decima;q2 etiā eccle-
sia potest ea3 possidere ⁊ prescribere.
vt.c.ad aures.extra de prescrip.sed lai
co nō q̄ non h3 cōmerciū nec possidere
5 pōt.vt.c.cām.eo.ti. ¶ † Sed q̄d si alia
res ecclesie leget̃ ecclesie vel laico.vi
det̃ ꝙ non valeat etiā vt estimatio de-
beatur. ⁊ hoc videt̃ exp̄ssum extra de
testa.c.filius.al's incipit dilectus filiꝰ
⁊ hoc ibi no. Innoc. Hostiē. videtur te-
nere contra. et dicit ꝙ estimatio debet̃
c.illud.nō intendit excludere quin esti
matio debeat̃:sꝫ si sit onerosa heredi
ecclesia non debet onerare heredē sin
gulari ⁊ excessiua estimatione:sed mo
deratam debet recipere.Potest dici qđ
quedā sunt res ecclesie que non cadūt
in commerciu3:sicut sacre seruitio dei
dedicate ⁊ iure spiritualia:⁊ sic ille le-
gent̃ non debet̃ estimatio sine dubio.
vt.d.§.fi.l.apđ iul. Quedā sunt res ec-
clesie que cadūt in commerciū. sed cū
difficultate iuxta formā auten.hoc ius
porrectū.⁊ in illis videtur ſm hāc gl.
ꝙ estimatio ⁊ nō res debeatur. ⁊ ita vi
detur etiam tenere.Inno.in.d.c.filius
in hoc potest dici ꝙ si legetur res quā
non est verosimile vnq̄3 alienari sicut
domꝰ episcopalis vel aliud pr̄imoniū
potētis ecclesie de quo non est verosi
mile ꝙ alienari debeat : tunc nil valet
sed si legetur res ecclesie quā verosi-
mile est alienari.quia forte ecclesia est
onerosa debitis ⁊ iā tractat̃ de aliqua
re vēdēda ⁊ illa legat̃ videret̃ satis de
beri estimatio ſm doctrinā quā.s. po-
sui:⁊ hec ꝓcedūt in re immobili. nā si
sit mobilis q̄ si nō sit dedicata ⁊ serui
6 tio dei debet̃ estimatio. ¶ † Quid eñ
si leget̃ palafredū vl' corseriū abbatis
vl' ꝑoris q̄ semꝑ mutāt ⁊ vēdūt equos
suos.Ego nō video cur estimatio nō de
beat̃ ⁊ sic itelligas.d.c.cū filiꝰ. nō aūt
itelligas sicut aliq̄ dicere voluerūt ꝙ
illđ.c.corrigat iura ciuilia ꝙ nō posset
res aliena legari etia3 vt estimatio de
beat̃:q2 hoc eēt irrationabile: nec eñ
ex tali legato fit ꝑiudiciu3 tertio sicut
ip̄i dicere voluerūt. ¶ In ea.gl.ibi cū
dicit ꝯtū manifeste.i. vt estimatio ꝑ-
stet̃.¶ In ea.gl.ibi itelligit̃.l.sꝫ si res.
Sꝫ certe illa.l.nō loquit̃ i isto casu.im
mo d3 reponi i seqnēti mēbro qñ lega
7 tarius non h3 cōmerciū.¶ † In fi.glo.
doct.dicūt indistincte hoc casu deberi
estimationē siue testator sciret siue nō
p.§.si q̄s alieni.⁊ p.l.multū interest. sꝫ
vbi non est capax ꝑpter ꝯditionē ꝯso

ne fue vt sibi acq̃rat: sȝ alij tūc obtinet illa distinctio. vt in §. si seruo. Sȝ q̃ est ratio diuersitatis nō videtur bona ratio: idcirco satis est gl. rōnabilis. Sed opponit̃ ꝯ primū membrū huius glo. qꝛ vbi non est commerciū saltē estimatio debet̃. ff. de leg. l. cetera. §. si duob⁹. 3 sȝ dic vt ibi est rei illius ꝯmerciū. verū tamē ꝓpter causam aliquā prohibetur quo casu nō obtinet qđ hic not. imo debet̃ estimatio: vt ibi pȝ.
8 ¶ † Quid ergo si leget̃ res feudalis q̃ nō pōt alienari feu. quali. feu. olim po. ali. §. donari videt̃ ꝙ debeat estimatio: quia de se res est alienabilis: verūtñ ꝓpter quandā causam extrinsecam ꝓhibetur ne alienetur seu detrahat̃ dominis inuitis: vt d. §. si duobus.

1 ☞ Testator si legat rē alienā ignorās esse alienā: an talis ignorantia noceat etiam persone coniuncte.

2 Heres si redemit rē legataȝ ꝛ tradidit eam legatario si res illa euincit̃ an heres teneatur de euictione.

3 Ignorare an ꝛ qualiter quis possit reȝ aliquam esse suam.

1 Quod autem. ¶ † In gl. q̃ ignorantia ibi cum allegat. l. cū alienaȝ. ꝛ hoc intellige nisi haberet causam credēdi quod ad ipsum ꝑtineat. nam tūc ignorantia noceret etiā coniūcte persone. ff. de vsufr. l. sticho. ꝛ dicūtur coniuncte ꝑsone arbitrio iudicis ſm gl. ꝛ ſm docto. vsq̧ ad decimū gradum. vt scripsi in. l. cum alienam. ¶ In ea. glo. ibi cū allegat. l. si a substituto. §. si heres. nisi esset legatū coniuncte persone. vt. s. in princi. glo. vel nisi sciēs alienum legauit. vt not. in. l. heres seruū. ¶ In ead. gloss. ibi cum allegat. l. pater. §. euictis. docto. dicunt ꝙ idē est etiā si essent coheredes extranei ꝛ alteri esset legatū vt scripsi in. l. cum alienam. sed gl. est magis rationabilis. ¶ Quid si non est coniuncta ꝑsona: sȝ est ꝑsona que meruit ꝛ quam diligebat vt proximā. Uidetur idē ac si esset prima: vt. l. cū alienam. ibi vel alij tali ꝑsone ꝛc. ff. de hered. insti. l. nemo. §. qui frater.
2 ¶ † Sȝ iuxta premissa pōs queri quid si heres rē redemit ꝛ tradidit eam legatario q̃ post euincitur: nunquid in illo casu tenetur heres de euictione. Durū esset quod totum retineatur. ff. de lega. iij. l. fideicō. §. si q̃s id quod. sȝ cedit actionē quam hȝ contra vēditorē. ff. de euictio. l. in creditore.
3 ¶ † In glo. q̃ negat in fin. Dic plenius. ff. de probatio. l. ij. ꝛ scripsi. C. de probatio. l. actor. Sȝ opponitur cōtra hunc. §. quia non est verosimile aliqueȝ res ignorare. C. de rescind. vēditio. l. quisquis. propter hanc igitur ꝑsumptionē videtur legatarius relenatus ab onere probandi scientiā. docto. Jaco. ꝛ Pet. dicunt ꝙ nisi sit iusta causa ignorantie semper presumit̃ scire: ꝛ sufficit legatario ꝓbat̃ ꝙ testator emerit vel alias acquisiuerit: quia in suo facto non cadit ignorātia. ff. pro suo. l. fina. ſm eos. Hec verba videntur mirabilia. si enim testator emit reȝ vel alias acquisiuit qđ ex hoc presumatur scire qđ non sit sua. ꝛ ideo nulla incumbit probatio legatario. imo ex hoc testatori incūbit ꝓbatio: q̃si cū emit vel aliter acquisiuit ꝑsumitur bona fides ꝓpter titulū: ꝛ qđ credebat eam suam. ff. de euict. l. pe. igitur oportet ꝙ legatarius ꝓbet ipsum scire alienā. vñ non videtur ꝙ opi. doct. procedat in quocūq̧: ꝛ credo q̃ male fuit reportata. Sed magis obstat: quia quod suum nō est dȝ sciri ad alium ꝑtinere. vt. l. cū q̃rebatur. ff. vnde vi. igitur ꝑsumptio est ꝙ testator sciat alienam. quomodo ergo incumbit onus probandi legatario de eo cuius ꝛ rō ꝑsumit. ¶ In hoc ergo dicas ꝙ aut testator possidebat rē legatā aut alius. Si rē possidebat tunc aut vt suam ꝛ credēs esse suā nō hȝ locū hec distinctio nec ꝓbatur imo heres dabit eā talis qualis ē. nec estimationē reddet vt. l. sticho. ff. de vsufr. leg. si vt alienā qꝛ si vt depositā vel cōmodatā. tunc debet̃ estimatio. ꝛ tūc merito legatarius ꝓbat sciam testātis quā ꝓbat cōfessione. testator eā ꝓ tali habebat vł probet penes eū fuit depositā vł ei ꝯmodatā. nā cū alicꝗs rē tȝ ꝑsumit̃ ꝙ sit sua. ꝛ ideo ꝑsumit̃ ꝙ testator crederet suā. ꝛ ideo legatario petēti est rationē q̃si si eēt [illegible]

tis & sciret nõ esse sua: incũbit on⁹ pbã di. C. de priui. fis. l. j. de bo. pscri. & hoc vbi agit ad estimationẽ. nã si rẽ petat sufficit pbare sibi legatã tũc si testator credebat eã ad se ptinere vel ius habe re ad eã fuerant diuersa iura olim ho die videtur expeditũ q heres petet eã & si obtinere potuerit reddet eã. si autẽ nihil: nec hoc casu distinguit an scien ter vel ignorãter: vel an piuncte psone vl' extranee. ius eñ qd habebat videt tantum legasse vel qd se habere crede bat. vt aut. nũc si heres. C. de lite. & dic vt ibi. Si vo nec ius nec actionẽ ad rẽ haberet nec habere se crederet. tũc hz locũ distinctio huius §. non tamen cre do q hoc casu legatari⁹ teneat pbare sciẽtiaz eo eñ ipso quod euidẽter ali⁹ tenebat sicut suã: nec testator ius in re reclamabat habere presumitur qd sci ret ad aliũm ptinere. vt. l. cũ qrebatur. solum ergo hz locum probatio vbi te stator rẽ legatam tenebat & fuit euicta heredi anteq̃ daret legatario & legata rius petit estimationẽ q̃ est not. ¶ Sz quid si testator rem tenebat & in verita te fuit sua sz alius habebat ius ad eam quia forte vendita ei fuerat vel donata nunquid dices ipsum legare rem suaz vel alienaz. Jac. monet hoc. J. de sing. re. p fideicommissa. re. §. cũ aũt. & tenet quod alienam: quia res abesse videtur que restituenda est. ff. de neg. gest. l. si quis mandato. pro quo facit. ff. de leg. iij. l. qui habebat.

1 ☞ Legata res si dz redditus an lega tarius teneatur soluere redditus.

•Sequentes dne questiones sunt depẽ dentes a prima.

a **Sed & si rem.** ¶ In glos. tribus mo dis. in fi. dic vt ibi nota. vñ psumit sci re si ipsemet obligauit. vt ibi nota.

1 ¶ † Quid si res debebat reddit⁹ ppe tuos videt qd legatarius debebat sol uere pro tpe suo. ff. eodẽ. apud iulia. §. heres. de vsufructu. le. l. qro. qd est ve rum. nisi essent tanti q redderẽt inuti lem rẽ. ff. de leg. iij. l. qui cõcubinã. §. q hortos. item hoc verum si sint assigna ti sup re ipsa tantũ: secus si sup toto pa trimonio. nam tunc he res dz soluere & vniuer sum patrimonium. ff. de iudi. l. fideicõ. §. tractuz. ¶ Sz quid si redditus sint assignati sup re le gata & nihilominus to tũ patrimoniuz est obli gatũ. Uidetur idẽ dicen dum ac si sup re ipsa tm. C. de pig. l. ij. ¶ Quid si dz aliã seruitutez. in hoc refert an deberet vsum fructũ vel aliam seruitu tem. vide. ff. de lega. ij. l. meui⁹. §. pe. Jtẽ qd si le gatarius agit ꝯ hrdẽ vt rẽ habeat heres dicit re cipere rẽ si ali⁹ euincat per hipothecariam vel alias. ego te defẽdam vl' luam. nunquid sufficit. videtur q sic. ita q ne le gatarius aũ agere pos sit. C. d euict. l. qui rẽ. ff. de euicti. l. si non addu cta. Dic contra. C. d cui cti. l. si ex pdijs. ff. d act. empt. l. creditor. §. pdiũ. Jtẽ q̃ in hoc. §. dicuntur non vidẽtur procedere vbi testator sic rem obli gatam acquisiuit. vide tur talẽ legare sicut acq̃ siuit. ff. de do. ple. l. lz. Ul' dic contra: quia ibi loquitur casu quo lega uit illi a quo acquisiuit quo casu forte hrs non tenetur luere per legem illam quod est notabile. Jtẽ hoc nõ procedit vbi res diuerse sunt obliga te pro quanto valẽt. C. e. l. si vniuerse. nisi in casu quo hrs non fecit inuẽ tarium. in aut. de hef. & fal. §. si vo non fecerit.

1 ☞ Res quãdo ẽ in obli gatione an et qualiter potest peti estimatio.

a ¶ Sz & si hoc itẽdit fm bald. rẽ ppriam al teri obliga tam sciẽter legatam eẽ tenetur he res luere & legatario tradere nisi expsse te stator sense rit q lega tarius eam lueret. h. d.

2 Quid si petã rem ⁊ fuit facta cõdemnatio in ea que tamen in rerum natura non erat: an snia sit reliqua aut nulla.

3 Res si semel fuit legata in vno testamento legatarius egit rei vendicatione contra quẽdã possessorē rei qui desierat dolo possidere ⁊ habuit estimationē rei an possit iterũ vẽdicare a possessore vel agere contra heredē actione ex testõ.

a ¶ Si res aliena. Si legatarius fact⁹ fuerit dñs rei legate ex cã lucratiua non debet legatũ. secus si ex cã onerosa. h. d. Areti. Itē vide hic bonam distinctionē Angel. de hac materia l. ij. col. ante me. in v. in gl. nõ posse.

Si res alie-

a na. ¶ In glos. j. illa parum facit. sed facit. ff. de lega. ij. l. hmõi. §. qui seruum. ⁊ hic dicit text. viuo. qz tũc magis dubiū quasi videret quod tũc melius agere possit.

1 ¶ † In gl. not. caute ibi cũ allegat. l. in re furtiua. Hãc opi. tenebat doctor meus. Inno. distinguit aut actor scit rem nõ extare. ⁊ tunc dz petere estimationē aut ignorat: ⁊ tunc rem petit. vt d. §. effectus, ⁊ not. extra de sen. excõica. sacro. Jaco. de raue. videtur hic tenere cũ glo. dicit tñ q̄ iudex dz instrui in processu. alr̃s impossibile est iudicē posse condẽnare in estimatione. Et dicet sic actor in libello. Legatus est mihi stich⁹ in testamento cuius heres es. vñ cum stichus mortuus sit vel ipsum cõsecutus sum ex causa non lucratiua peto stichum vt ↄsequar pretiũ. Nisi sic dicat non posset fieri condẽnatio in estimatione: ⁊ is libellus probatur in simili: qz lex dicit. peto fundũ vt de euictione caueatur. vt. l. iul. §. qui fundũ. ff. de ver. obli. scḋm eũ. p quo. C. de fideicõ. li. l. fi. ¶ Quid dicem⁹ iura videnť multa qđ petať estimatio. nam alr̃s fieret cõdẽnatio in alio q̄ q̄ peteretur per. d. l. fi. C. de fideicõ. li. ⁊ sic cũ iura dicãt q̄ fit condemnatio in estimatione videntur supponere q̄ estimatio deť. ff. de ↄfes. l. iul. de dolo. l. arbitrio. §. j. de cõdi. inde. l. si non sortē. §. libertus. ¶ Preterea videtur expressũ eo. titu. in sum. §. in frumẽto. Pro opi. glo. videtur expressũ. ff. de fur. l. si q̄s vrori. §. penulť. ff. de condi. furti. l. si cum dicatur. ⁊ hec videť melior cum declaratione Ja. de ra. s. posita per quẽ respõdetur ad. l. fi. de fideicõ. lib. Et hanc videtur sequi. Specu. in ti. de solu. ⁊ li. §. sequiť. ver. ad liberiorem. ⁊ hoc verum quando agitur actione personali. nam per realē nõ põt peti res q̄ non obstat: vt dixi. s. de re. diui. §. si tamē vide ibi. ¶ Sed qđ si quis petat rē vel estimationē. Specu. videtur tenere q̄ talis libellus pcedit in. d. v. si. sz hoc nõ videť verũ. nam cũ estimatio nõ sit in obligatiõe quomodo peteť p iura pdicta. bñ tñ credo q̄ si ignoret an res extet vel nõ. tũc possit cõcludere sic peto stichũ mihi dari si extat: si nõ extat peto eundem stichum vt mihi eius pretiũ deť sicut. s. dictũ est. vñ pp̃ter iustã ignorãtiã videť satis talis cõclusio admittenda. ff. quo. le. l. j. §. qđ ait. ¶ † Sed qđ

2 si rem ipsam petã: ⁊ fuit facta cõdẽnatio in ea. q̄ tamē nõ erat in rerũ natura. Videť sentẽtia nulla. ff. que sen. sine ap. resci. l. fi. dic ibi meli⁹. ¶ In ea. gl. ibi cũ allegat. l. qui res. j. rñ. he due leges nihil faciunt. nam loquunť qñ res fuit euicta: ⁊ tũc nõ habet eã. ⁊ ita non sunt de psenti pposito: nec ibi põt dici rem habeo ⁊ rē peto. sz facit de leg. non quocũq. in princi. Itē pone aliũ casum qñ res traditť: forma tamē mutata vt. ff. d v. sig. l. mulier. §. res abesse ad exhi. iul. si quis. ¶ In ea. gl. ibi cũ dicit. vt qui. ⁊. d. l. nõ quocũq. eod. titu. l. huiusmodi. §. q̄ seruũ. ¶ In ea. gl. ibi cum dicit si aliquid iuris, quod concer-

nat totā rem.ꝛ ex quo totus pēdet ꝫesse a
ctus.ff.de le.j.l.si domos.§.j.¶In ea.
gl.in fi.ff.de verbo.sign.l.labeo.ꝛ idē 1
iuris in illis q̄ sunt stricti iuris que sa
piunt naturam bo.fi.vt.ff.de lega.ij.l. b
meuius.§.in fundo.et.l.huiusmodi.§.
edes.ꝛ sub hac determinatione dꝫ itel
ligi.ff.de solu.l.qui sibi.§.fin.¶In gl.
etiā si sua nisi desineret invita testātis
vt ibi no.ꝛ ꝓbatur.ff.de leg.j.l.si a sub
stituto.in prin.¶In glos.ff.de leg.l.si
seruus.in fi.glo.vel dic melius qđ cō
currit.qꝛ ille.§.nō obtinet.vbi per ser
uum acquirit dn̄o in cuius rem versum
est:vt ibi no.Itē qđ hic dicitur obtinet
vbi ab initio due cause lucratiue cōcur
rūt in eadē ꝑsona.secꝰ videt̃ si ab ini
tio fuerunt in diuersis:ꝯ̄uis redigant̃
ex postfacto ad vnā.ff.de act.ꝛ obli.l.si 1
is qui stichum.ꝛ sic forte posset intelli
gi.l.assignata hic ꝑ cōtraria.gl.tamen
intelligit aliter.d.l.si is qui.Sꝫ tamen
tex.multū facit pro opiniōe.¶In gl. 2
j.speciē.in fi.idē videt̃ si in genere: vt
ibi no.¶Itē dic q̄ is.§.nō obtinet.vbi
alternatiue legatur.ff.de lega.j.l.non
quocūqꝫ modo.ꝛ fi.¶In glo.scꝫ duoꝝ 3
hominum.ibi cū allegat.§.posteriore.
hoc verū si duo testamenta esse voluit.
si autē vnum.verūtamen due scriptu 4
re facte fuerunt.ꝛ in vno cōtinetur plꝰ
in alio minus debetur tantum q̄ minꝰ 5
est.ff.de legatis.ij.l.sempronius pro
culo.Et nota quod hi.§.obtinent siue
sciens siue ignorās acquisiuerit.vt no.
5 in.l.si a substituto.¶†Quid si eēt res
semel legata in vno testamento et le
gatarius egit rei vendicatione contra
quendam possessorem rei qui dolo for
te desierat possidere ꝛ habuit litis esti
mationem:nunquid potest iterum ven 6
dicare a possessore vel agere contra he
redem actione ex testamento.Videtur c
q̄ sic per hunc.§.ꝛ.ff.de solu.l.stichus
§.dolo.ꝛ de peti.here.l.etiā.§.fiñ.nisi
ille qui litis estimationem dedisset ha
beret regressum contra possessorem vł 1
heredem.ff.de re.eo.l.illicite.si fami.
fur.fe.dica.l.quoties.§.quoties.§.sāe.
1 ☞Legare an quis possit ecclesie vel
capelle que nondum fundata est.

Ea quoqꝫ.[a]

¶†In glo.tūc cōpetit.
in fi.ꝛ cēsetur cōditiona
leᵇ legatum.ff.de pac.l.
item qꝛ conuentiones.
nō tamē impedit trans
missio.vt ibi not.qđ q̇s
possit legare ecclesie vł
capelle que nōdum fun
data est.ff.de serui.vrb.
predi.l.si seruitus.§.fu
turo.de serui.rusti.pdi.
l.labeo.Cōtra videt̃ de
iure canonico.extra de
sen.ꝛ re iudic.c.abbate.
lib.vj.de eccle.edifi.ad
audientiam.

☞Res si legetur duo
bus an ꝛ qualiter pars
eius accresit alteri col
legatario.

Testator legando rem
alteri an ꝛ quādo videa
tur adimere primo lega
tario.

Locus accrescendi quā
do habet locū iter duos
legatarios.

Re coniuncti quando di
cantur in legatis.

Testator istituit hoc mo
do.Quisquis ex cogna
tis meis capitoliū ascē
derit sit heres titius he
res esto.plures ex co
gnatis ascendunt alter
repudiat:an isti cogna
ti sint re coniuncti ꝛ ver
bis vt accrescat tantum.

Coniuncti re an preferā
tur verbis coniunctis.

Si eadem.[c]

¶In glos.s.legatarius.
in fi.per modum doctri
ne posset dici†q̄ aut de
ficit legatum ꝑpter de
fectum legatorū.ꝛ tunc
si propter suum delictū
tale q̄ legatū debeat̃ fi

a ¶Ea q̄ꝫ.
Etiā res fu
tura que ta
mē esse spe
ratur lega
ri pōt.h.d.
ſm Are.

b ¶Condi
tionale.vi
de hic per
Ang.in.ij.
col.ꝟ.cum
queritur.

c ¶Si ea
dē.Si vna
res ab eo
deꝫ duobꝰ
legat̃ ꝯiun
ctim vł dis
iūctim.Si
ambo con
currunt ad
legatū me
dietas dat̃
vni et me
dietas al
teri.Sꝫ de
ficiēte lega
to in perso
na vniꝰ to
tū ad colle
gatarium
datur.h.d.
Itē vide ꝟ
dist.Ange.
qñ ille cui
nō admit
tit̃ ad par
tem faciat
partē.in.ij.
colū.ante
me.in ꝟ.in
ca.gl.in fi.

fco applicari facit partē: vt. l. si titio et
ei qui. aut deficit alīquā propter eius
delictū tale: qr forte repudiauit vel nō
erat in rerū natura: tunc non facit par
tem. imo totum accrescit coniuncto. vt
hic. et §. i. j. z §. pro. ij. z hoc si non erat
necesse sperabatur in rerū natura. alīs
contra: vt dicta. l. si duobus. in princip.
ff. de lega. j. vbi vero deficit legatum
alia ratione. tunc aut ratione. rei lega
te z facit partem. vt §. si titio. aut atten
ta persona legatarij vel mista concide
ratione rei z psone legatarij vel ipsi⁹
legantis tunc non: vt §. si duobus. d. l.
plane. z hoc verum vbi legatū omnino
deficit: si autem valere potest vel equi
tate iuris z iudicis officio: tūc secus vt
in legato facto proximo suo. vt §. si cō
iunctim. fm notam rogerij que est ibi
¶ Sed queritur que sunt rationes ho
rum. De primo est prōptum responde
re: qr vbi acquiritur fisco non capax ca
pit ad opus fisci ideo nō mirū si partē
faciat: vel ipse fiscus. ff. de vulg. l. ex fa
cto §. int. de secūdo vbi deficit ratione
rei legate querit fortius quare magis
facit partem vbi res sua legatur sibi q̄s
quando legat a seipso sibi ipsi. Sz rñ
deri pōt q maior est defectus quando
deficit ratione rei quā i alio casu: ideo
minus subuenit legatario. hoc vides
in regula catoniana q̄ non pmittit le-
gatū cōfirmari vbi est defectus ex par
te rei: z tamen sec⁹ si ex parte psone. ff.
de regu. cato. l. j. cū ibi no. ideo in vno
casu magis subuenitur vt valeat lega
tum in totum in alio non valet: nisi p
parte. item minus valet legatū quādo
a se sibi legatur: quo casu semp inutile
est q̄s quando alicui res sua legat: quo
casu pōt valere si viuo testatore aliena
uerit. j. §. sed z si rē. cū ibi not. idcirco
nō mirū si sit h̄ diuersitas sic ibi. Sz
obstat. ff. d bo. pos. fz tab. l. si post mor
tem. §. liberi. sz alia materia est: qr nos
loquimur hic an quis admittat virtute
relicti ibi i potestate legis. hoc est spi
nosum transi cito glo. sapiēter agētes
nullā doctrinā dederunt in hoc articu
lo. recipe predictā pro quāto voluerit.
¶ In gl. re z verbis. in fi. dic pleni⁹. j.

2 in magna glo. ¶ † In gl. sz ratione. i
fi. z hoc pbabit si testator expssit: vt. l.
sicut. vel si nō expssit sz cū cōmemora
tione primi legauit scdo per hec v̄ba
Fundū quē seio legaui lego sempro-
nio. ff. de cōdi. z demon. l. nam ad ea. sc
cus si simplicem faceret cōmemoratio
nem: vt si dicat lego fundū meuio eū
dem lego sempronio: vt hic in fin. ff. d
leg. ij. l. nemo. nisi faceret ex interual
lo. vt. d. l. nā ad ea. vide plenius. j. ii.
3 in fi. ¶ † In glo. scz v̄bis tātū ibi cō
cit. vt. d. l. z proculo. Ista glo. videt cō
tra legē illā in qua dicit q vbi est lo
iuris accrescēdi. Dicas qd inter duos
quo⁊ cuilibet fuit legata dimidia nō
erat locus iuri accrescēdi: qr omnino
erāt defuncti: sz tamē titio totum lega
istud cōiūgit eos re cū illo titio sem
pronū cū eis: ideo habet locū ius acc
4 scēdi. z hoc voluit dicere gl. ¶ † In
glo. cū dicit. z. pri. §. vult dicere de p
mo responso v̄. cōiunctū vt lego titio
seio stichū. Sz cōtra hoc opponit
detur q non sint in re cōiuncti: sz
v̄bis in predicto exēplo. illi em dic
cōiuncti q̄b⁹ singulis totū dat sz part
cōcursu sibi faciūt. ff. de leg. iij. l.
etsi. ¶ Sed constat q sic legā
cuilibet medietatē legare. ff. d lega.
l. z procur. de v̄bo. obli. l. si mihi z
de re iudi. l. paulus. igitur videt q
sunt re cōiuncti. ¶ Timore huius
quidā dicunt q hoc exēplum nō est
nū z ponūt aliud. Lego fundū sem
nianū meuio z titio eundē fundū
cunt q sunt hi re z v̄bis cōiuncti
hoc facit. ff. de here. di. insti. l. id q
nus. ibi nam quantū ad ius accre
di zc. Sz cōtra hoc videtur expssum
de v̄. obli. l. triplicit. nec dubiū.
dicim⁹ pro primis facit multū. l. re
iuncti. vbi cum dicit separatim d
intelligo q si simul q nō essent re
cti. Sed si hāc teneam⁹ q̄d respō
mus ad. l. tripli. in qua vlpi. videl
tradicere celsor paulo cū condi
leges p̄dictas. potest dici q lex
intelligit in casu suo. vcz quādo
tor instituit tres vel legauit trib⁹
bi gratia. titius z meui⁹ sunt here

quilibet p dimidia semproni⁹ ex parte dimidia: vł lucius ꝛ titius heredes sunt semproni⁹ heres esto: certe ĩ his casibus sunt re coniuncti. Nam instituendo titium et menium in dimidia quilibet instituitur in dimidia totius nõ in dimidia dimidie: ꝛ per hãc institutionẽ non sunt re coniuncti: sed cum alius instituitur totum restringitur ad vnam dimidiã. ꝛ in illa faciũt sibi partes concursu ꝛ ratione illi⁹ ꝯcursus re coniungunꝭ. ꝛ hoc vult dicere illa lex. et. l. menio. de lega. ij. de hered. insti. l. si ita quis hꝭdes. dic ergo ſm hos qꝫ si quis leget titio ꝛ menio fundum nõ sunt cõiuncti re: sed si leget titio ꝛ menio fundũ ꝛ aliũ dimidiã fundi: vel ecõtra sunt re coniuncti: ꝛ sic legem illam intellige ꝛ restringe. doc. autẽ Jaco. et Pe. recitant exempla gl. nihil obijciẽtes nec soluentes: vł alꝭs reprobãtes. ꝛ sic videnꝭ ipam approbare. ꝛ idẽ di. Quid ergo respondemus ad legem re coniuncti. Dic ꝙ versũ ꝯtinet prout iacet: sꝫ si nihil excipiẽdo titio ꝛ menio lego stichum videꝭ singulis insolidũ legari: ꝛ ideo partes cõcursum faciũt: vt no. in. l. j. §. fin. ff. de vsufru. accrescẽ. Sed lex ꝛ proculo. dicit contra: sed dic 6 ꝙ ibi nulla est coniunctio. cum enim testator sciret seruũ cõmunẽ ꝛ qđ vnicuiqꝫ dominorũ sua pars erat acquirẽda non p̃sumitur eos velle coniungere ff. de vul. l. si. nec est aliquid quare debeat p̃sumi. Sed hic quando coniungit eos verbo p̃sumitur ꝙ eos velit cõiungere: ꝛ alterum vellet totũ habere in casu quo alius nõ possit habere. vñ quasi vnũ corp⁹ eos efficit. C. de cad. tol. §. his itaqꝫ. ꝛ §. sin autẽ ex his. vbi hoc probaꝭ. ꝛ ideo notãter dicꝭ in. l. re cõiuncti. equis portionibus. ꝛ facit qꝛ vbi per copulã coniungunꝭ p̃sumitur cõiungi vno corpore rei. ff. de ṽb. obl. r l. eum qui. in prin. de leg. j. l. si quis testamẽto. Nec obst. l. si mihi ꝛ titio. hec lex paulus q̃ loquũtur in actib⁹ inter viuos in quibus non habet locum ius a

5 accrescẽdi nec talis cõiunctio. ¶† Sꝫ r quid si dicatur. quisquis ex cognatis meis capitolium ascẽderit sit heres titius heres esto. plures ex cognatis ascendunt alter repudiat vel moritur anteꝙ̃ sit heres. nũquid hi cognati sunt cõiũcti re ꝛ ṽbis vt accrescat tantũ. Jaco. dicit ꝙ non: qꝛ verbũ quisquis distributiuum est. C. de impu. ꝛ alijs substi. l. fin. Sꝫ quid si dicat p verbũ oẽs. Uerbi gratia. lego meis omnibus ꝛ titio fundũ. Jaco. distinguit: qꝛ aut dicit demonstratiue cum essent p̃ñtes. ꝛ tunc hꝫ eos pro nolatis proprijs nominibus: qꝛ demonstratio vicem nominis ꝛc. ff. si cert. pe. l. certũ. ꝛ essent disiũcti si non demonstratiue: vt qꝛ dicit volo ꝙ oẽs legatarij mei ꝛ meuius habeant fundum. tũc sunt cõiũcti p ṽba pluralis numeri appellatiui. ff. de vsufr. accres. l. si quis titio. ¶† In ea. gl. in fi. ꝛ de hoc fuit dubitatum an re coniuncti p̃feranꝭ ṽbis cõiũctis vel econtra. in hoc tamẽ residẽt oẽs ꝙ simul admittantur. Et Dyñ. dicit ꝙ est casus in. l. re ꝯiuncti. bñ intellecta. ꝛ i. l. si ita q̃s heredẽ. ff. de here. insti. ꝛ de hoc vide pleni⁹ in d. l. j. ff. de vsufru. accres. multa possent tangi circa ius accrescen. sꝫ non est materia huius.

☞ Res cõsolidata non videtur acquisita eo iure vel titulo quo res cui consolidatur tenetur.

Si cui. a ¶† In §. facit ꝙ illa q̃ ꝯsolidanꝭ nõ videãꝭ acq̃sita illo iuꝭ seu

a ¶ Si cui Sũma hic per Ang.

titu. q̄ res cui ꝯsolidant
tenet, Et est notabile ad
facti q̄onē. De cōsuetu-
dine mulieres hn̄t pte
in reb⁹ emptis p virum z
z acq̄sitis vir hēbat feu
da que tenebātur ab eo
añq̄ nuberet. z ita vxor
nihil habuit in illis cō-
tingit q durante matri- a
monio aliqua ꝯsolidan-
tur z redeūt ad dominū
ex aliqua cā querit vtrū
mulier habere debeat p
tez in his consolidatis,
Et vr̄ q sic q̄r cēset alia
a rei proprietate p hunc
§. z idcirco tāq̄ alia iu-
dicāda sunt z p se. ideir
co hec q̄ cōsolidata sunt
videt p se iudicāda. ff.
de le. ij. l. meui⁹. §. fūdo,

a ℂSi q̄s. Ualet legatum rei testātis. lz testator putauerit alienam. h. d. Areti,

b ☞Dominuz se dicere
quis non potest ex plu-
rib⁹ causis. s. agēdo an
autem defendendo.

Sed si rem.

ℂIn gl. vt. ff. de lib. le.
in fi. preterea valet rōe
iuris qd i ea creditor ha
b bebat vt ibi no. †In gl.
sic. i. de atti. tu. in fin. z p
hoc apparet quod quis
non pōt dicere se dn̄m
ex pluribus causis nec
rem ad se pertinere qd
verū est agēdo: sed for-
te defendendo, sic extra
de fide instrumē. c. inter
dilectos. vt not. archid.
extra de elec. vt quis. et
de hoc scripsi. C. de con-
trahen. emp. l. cum res.
ℂIn gl. ff. de regu. c. j. l
si. hāc aperit Dy. z gl.
in. d. l. cetera,

b ☞Ueritas an z quan-
do plus attendit q̄ opi
nio vel econtra.

z Dispensatio si fiat cum
aliquo per papam vel episcopum qui
tamen secum dispensatum esse ignora
uit an ex tali dispensatione sibi ius ac
quiritur.

z Desponsauit quidam mulierem quan
dam credens vxorem suā viuere post-
ea reperitur q tempore quo secundā
desponsauit prima erat mortua an fi
ligatus.

a Si quis rem suam.

b ℂ†In causa huius §. faciebat dubi-
error: alias nullum dubium esset qu
valeret legatuz etiā rei aliene ex qu
sciebat. s. §. qd diximus. ℂIn glo. ro
sic in fi. Dicit q aut actus ex sui nat
ra requirit veritatē z opi. cōcurrere:
aditio hereditatis. tunc requirit v
q. vt. l. is qui putat. z. l. heres institut
eo. titu. cum. l. seq. aut non: tunc apt
cōis opinio z eaz sequimur in casib
de quo dic vt. s. de testa. §. sed cum a
quis. ff. de of. preto. l. barbari⁹. aut si
gularis. z tūc aut i delictis aut in al
si in delictis tūc aut in delicto cau
do. z tūc aut in delicto quod causa
ex solo animo vt iiuria que fit patr
dn̄o p delictū commissuz in psona s
ui vel filij. nā due oriuntur. vna ꝯc
cernit personā iniuriati de facto. al
concernit patrem vel dominū: z in
magis causat. ex animo q̄ ex facto
attēdit magis opinio q̄ v̄itas. z id
alijs q̄ ex alo magis q̄ ex fctō cau
ff. de iniur. l. itē apud. §. interdū. z. l
qui. §. fi. Aut in delicto qd causat ex
cto. z tūc attenditur veritas magis
opinio. ff. de furt. l. vulgo. §. si q̄s ex
iniurijs. l. eū qui. §. si iiuria. z hoc si
buit animū delinquendi: alias non
de fur. l. iter omnes. §. recte. Aut q
tur in delicto causato reponendo
certa forma aut sub certa specie c
nis z ibi magis attendit veritas
cri. ex pi. here. l. si, in alijs autē re
riter attēdit magis veritas q̄ op
vt hic cū concor. doc. Ja. z Pe. ni
cūt: nisi q opinio p̄fertur veritati
que ꝯsistūt ex animo. Et indu
ad questionez facti. De iure canon
null⁹ potest tenere duo bn̄ficia

di curata vel plures dignitates. extra
4 de preb. c. de multa. ¶ † Pone q̄ papa
concedit cuidam episcopo q̄ posset di
spensare cum aliquo de clericis suis
q̄ posset duo talia beneficia obtinere.
Episcopus dispe̅sauit cu̅ quoda̅ suo cle
rico habente vnum beneficium tale q̄
possit aliud cum illo obtinere clerico
ignorante co̅fertur clerico aliud quod
acceptauit crede̅s se primo p̄ accepta-
tionem secundi priuatum superuenit
ad eius notitia̅ dispe̅satio: ambo retine
re co̅te̅dit an poterit dicu̅t q̄ dn̄s co̅p
dicebat q̄ sic: q2 iurisditio acq̄rit̄ igno
ranti. ff. de iudi. l. cu̅ furiosus. & ad hoc
inducu̅t. l. eius qui in prouincia. ff. si cer.
pe. ff. de fur. l. inter omnes. §. recte. ff. d̄
co̅di. & de. l. multum interest. q̄ multu̅
bene facit: q2 in casu questionis est im
pedimentu̅ iuris sicut in conditio̅e iu
5 ris de qua ibi dicit̄. ¶ † Ite̅ hec faciu̅t
ad multas alias questiones. Quidam
crede̅s vxore̅ suam viuere desponsauit
alia̅ reperit̄ q̄ t̄pe quo scd̄am despo̅sa
uit prima erat mortua queritur vtru̅ sit
ligatus. Et non videtur q2 non habebat
consensu̅ nec propositu̅ co̅trahe̅di ex
eo q̄ credebat prima̅ viua̅ & se no̅ liga
ri & nuptie no̅ causant̄ sine ꝯsensu. vt. l.
nup. ff. de reg. iur. ¶ Co̅trariu̅ vr̄ per. §.
quoties. cu̅ co̅cor. Preterea vbi co̅ditio
impossibilis apponit̄ no̅ videtur aı̄us
ꝯhendi. ff. de testa. lib. l. cu̅ heres. §. j. &
tamen est matrimonium. extra de con
di. appo. c. fi. Et hanc questione̅ potes
formare iuxta. c. veniens. ex̄ de eo qui
du. in matri. qua̅ pol. per adul. q̄n eris
canonista.

1 ☞ Erra̅s an & q̄n possit tra̅sferre dn̄iu̅
rei alicuius legatario.

2 Testator si legat rem legatarij no̅ cre-
dens eam legatarij: sz sibi debita̅ & ve
re debita no̅ erat an legatum valeat.

Sed et si legatarij.

¶ Opponitur contra hu̅c versi. q2 cu̅ le
gatum dependeat ex sola voluntate et
animo testantis. vt. l. ex parte. ff. de ali
men. le. & testator qui scire presumitur
credebat legatu̅ no̅ valere cu̅ credebat
eam esse legatarij non videtur q̄ lega
tum valeat nec habuit animu̅ lega̅di.
1 ¶ † Preterea cu̅ errans non videatur
dn̄iu̅ tra̅sferre quomodo hoc casu tra̅s
fert̄. ff. de co̅di. causa da. l. iij. §. subtilius
doctores dicunt q̄ testator credebat e̅e̅
rem legatarij: veruntame̅ aliquod ius
habebat in ea re quod etiam credebat
se habere vt pignus vel redditus. & sic ita
habuit animum lega̅di. Sz ex hoc no̅
r̄n̄detur: quia sic non haberet animu̅
legandi ipsam rem sed illud ius: & ita
non valeret in re ipsa legatu̅. ¶ Preter
ea nil r̄n̄det̄ ad. §. subtilius. Sz ad pri
mum potest r̄n̄deri q̄ imo: q2 etia̅ rem
lega̅do videt̄ ius qd̄ habebat legare: &
ita rem ipsam si erat sua: vt. l. si domus
§. fi. ff. de leg. j. Ad scd̄m dic quod illd̄
obtinet in contractu inter viuos: hoc in
vltima voluntate in qua dn̄ium trans-
fertur facilius autoritate iuris sine tra
ditione vel intellige plane sicut iacet.
Nec ob. quod non habuit animum le-
gandi &c. imo contra: qd̄ habuit qd̄ ap
paret p̄ verba: q2 legauit & potest esse &
hoc etiam presumitur q̄ errauit in iu-
re: & quod credidit valere legatu̅: & hoc
2 d̄r verius. † Sz quero q̄d si testator non
credat re̅ legata̅ legatarij. sed ea̅ e̅ de
bita̅ & vere n̄ erat debita: nu̅q̄d t̄z lega
tu̅. Videtur q̄ sic p̄ hu̅c. §. no̅ e̅m refert
an re̅ legata̅ credat legatarij vel ei de
bita̅. C. de fal. ca̅ adiec. l. ij. In ꝯtrariu̅ fa
cit: q2 sicut non valet co̅fessio p̄bato er
rore. ita no̅ videt̄ valere legatum. C. d̄
proba. l. ro̅nes. C. co̅i vtri. iu. l. scriptura
ff. de lega. iij. l. titia. §. caius. et videtur
expressum de aur. & argen. lega. l. q̄ vxo-
ri in fi. j. r̄n̄so. ibi nisi in contrariu̅. &c.
¶ Quid dicendu̅. glo. vr̄ sentire qd̄ si
probetur testatorem errasse q̄ no̅ valet
legatu̅. vt. l. lucius. §. q̄ıd̄s. d̄ leg. ij. vide
ret̄ posse dici q̄ legatu̅ valet no̅ obsta̅te
errore p̄ ro̅nem huius. §. & per. §. q̄ıd̄s.
Nec ob. l. qui vxori. quia ibi dicit q̄ va
let legatu̅ & p̄sumit̄ testatore̅ habuisse
aı̄u̅ lega̅di nisi p̄bet heres ꝯtrariu̅: vel
q̄ no̅ habuit aı̄u̅ lega̅di. & hoc p̄bauit
si forte testator hoc exp̄ssit: vn̄ no̅ suffi
ceret p̄bare ip̄z errasse hoc casu p̄ hu̅c
§. qd̄ est nota̅du̅. Sz his obst. C. d̄ fal.
ca̅ adiec. l. j. vbi supponit q̄ probato er

a ¶ Si rez suā. aliena tione rei le gate a testa tore fcā nō adimit le= gatuz nisi pbet aius adimendi. h. de Areti. b ¶ Uēdē do. Scz p solū ꝯctuz ēt sine tra= ditiōe: nec recōuale= scit si recu pet nisi fa uore liber tatis vl pie tatis cāe. ꝛ h verū qñ 1 fuit legatū simplr: ꝛ a lienatio re māsit i suo 2 eē. als si p dissolutio= nē spēi vel a trāslationē ad aliā spe b ciē alienat seu fiat le= gatum cuz adiectione si me9 erit reuocat in distincte ni si aliud lo= co illius re 1 dimatur. l. filius. §. j. ff. de condi. ꝛ de. si ꝙ le gatur spēs vt ꝗtitas hoc ē ꝑtiū rei nō reuo catur actio aūt debitoris legati vl sola salua ꝫ cū la ta an ipm legatū reuocet vide. ang. h.

rore nō psumitur aius le= gādi. In hoc dicas ꝙ re 2 fert de erroribus an fue= rit deceptus vl nō. Uerbi gratia. si legatarius falso suasit testatori ꝙ solue= rit forte procuratori vel seruo suo pecuniā quā debebat. vel ꝙ res que erat testatoris ad ipm p 1 tinebat tunc nō vr aius legādi vt ibi. si autē nō fuit deceptus sz simplr errauit ꝛ forte iprobabi 2 liter i facto suo tunc vr fuisse aius legandi imo in tali casu psumitur scire errorē: ꝛ nō obstāte eo legare. ꝛ forte i tali casu loquitur ie. §. ꝛ ad hunc debet restringi.

☞ Legatū vr indistin cte reuocatū in cōditio= nali si res sit aliena tpe conditionis existentis. 1 Procurator an cēseat re uocatus si dñs i aliq arti culo ꝯparuit in iudicio.

Si rē suaz [a]

¶ In glo. vendēdo [b] ibi cūdicit si ex alia cā esset voluntaria dūtā ꝑpter lucrū. vt no. l. d. l. rē lega tam. ¶ In ea. glo. in fin. hoc verū vbi ex necessi= tate alienauit vt ibi no. ¶ In glo. qz animus. in fi. ꝛ hec obtinet in lega= to puro. † In conditio= nali videt indistincte le gatū reuocatū si res sit aliena tpe existētis ꝯdi tionis. ff. de an. ꝛ arg. le. 2 l. qñt9 scribit. §. fi. ō leg. j. l. stichū. vel ille in casi bus qñ fuit apposita cō ditio si me9 erit vl sīlis.

et hanc glos. induxerunt docto. ad ꝗstio nem. ¶ † Pone quod dñs qui procura torem ad cām cōstituerat cōparuit in aliquo articulo cause: nunquid ex hoc censetur procurator esse reuocatus. Ipsi distinguūt an ex necessitate cōparuit: vt tūc nō videat reuocatus. hoc ē expe ditū hodie extra ō pcur. si quis. lib. vj. vbi approbatur eorum opinio.

☞ Donatio inter virū ꝛ vxorē reuo cat si res donata detur pignori ꝛ nō le gatum: si res legata pignoretur. quare tam diuerse.

Quid in donatiōe facta a pre in filio.

Idez rescripserunt.

¶ In gl. fi. sub dicta distinctione ibi. vel dic nullo modo hoc non est verum qz semp admittit illa distinctio an ha buit aīuz adimēdi vl nō. Sz gl. hec ut credo fuit corrupta vitio mali scripto ris: debuit eñ dicere ꝙ illa distinctio an ex necessitate vl ex volūtate dedit pi gnori si admittit h. ꝛ ita no. l. l. ꝗ pot. ¶ † In ea. gl. i fi. gl. vult reddere ratio nē diuersitatis quare donatio iter virū ꝛ vxorē reuocat si res donata detur pi gnori ꝛ nō legatū ꝛ dicit ꝙ legatū va luit ab initio de iure: nō ita facilr re uocat. sz donatio iter virū ꝛ vxorē nul la fuit ab initio. ꝛ ideo ꝛc. Et hāc solu tionē glo. pleni9 declarat ꝛ pbat p le ges. ꝛ reprobata solutiōe quorundam dicebant ꝙ donatio est odiosa. ff. de do na. l. fina. §. pe. dic ibi. per hāc solutio nem potest respondere ad dubium vide licet. Quid in donatione causa mortis nunquid reuocatur si donans dedit pignori. videtur quod sic per. l. si ma ritus. ff. de dona. inter virum ꝛ vxo. l. hic status. §. si maritus. Per hāc so lutionem dices contra: quia donat cau sa mortis tenet ab initio sicut legatum ideo dicendū est quod in legato. Sz quid in donatiōe facta a patre in filiū nō emancipatum. In illa dicitur idem sicut in donatione inter virū ꝛ vxorē ꝙ nō tenēt. doct. qui nihil dicūt circa h adducunt hunc §. ad questionem fa. ¶ Pone ꝙ baro quidam pmisit ad ma gnā penā ꝙ nihil acqret et i terra alte

filiis contingit q cepit magnam manū pignoris: nūquid incidit in penā. Nō vr. ff. d pig. l. in quorū. Itē facit ad hoc is. §. q res nō vr alienata si det pignori. ergo nec alij acquisita. ¶ Sed cōtra q appellatione alienatiōis cōtinet pignoris datio. C. de re. alie. nō alie. l. fi. Finalr dicūt q nō cōmittit pena. nisi esset res obligata p tāto debito qd non eēt verisimile posse redimi ispecta 3 psona obligatiōis et eius statu. ff. de lega. iij. l. qui habebat. de suppelle. leg. l. legata. §. fi. Scdm eos per has leges posset restringi intellect9 huius. §. nā si testator dedit rē pignori p quāto valet et pl9 sit impotēs ad redimendū satis pōtest reprehēdi mutatio voluntatis. nec sit locus huic. §. per dictas leges.

1 ☞ Legata res si est et pars alienet an pars nō alienata debeat etiā si testator habeat animum adimēdi.

2 Uasallus si alienat partē feudi sine licentia domini an perdat totū feudum. Adde ad idem nu. 3.

1 Si vero. ¶ † Is. §. vr suppone re q pars nō alienata debebat ēt si haberet aim adimēdi: q dicit oimō: et l sequēti distinguit an haberet aim adimēdi vel nō: et tn h vr apte falsū: q legata sola adimunt. vt l. milit. §. veteran9. ff. de test. mil. ¶ Sz dicas q hec litera se reprobat ad pbationē. q ps nō alienata debet dato q legatari9 nihil pbet. sz in alio casu nō. Si tn heres probaret in primo casu q animo adimēdi auditet p iura pdicta. Iaco. et Pe. induxit hunc. §. ad qstionē.

2 † Uasall9 q alienauit feudo absq lcla 1 dni ipsum perdit in feu. q sit prima cā. be. amit. §. fi. Pone q alienat ptē nūqd perdit totū. Nō videt p hūc. §. et q nil vr actum qdiu aliqd remanet etc. C. de his q. vt idig. l. fi. Ad ppositū arguūt 3 qd res incepta ht p cōpleta. ff. de aur. et ar. leg. l. si non sint. §. quid ergo. Ipsi determināt p hac parte q totū admittit: quia in indiuiduis qui delinquit in parte reus habetur in toto. hic est quedā indiuiduitas in fuedo: quia si pars rediret ad dominum: non esset forte a sufficiens ad seruitium. vnde lex dicit q si domin9 sit occisus a famalia et heres aperiat testamentum priuatur hereditate: nisi questio prehabita fuerit de familia. et idem si pat tē testamenti apuerit. ff. ad syl. l. si qs in graui §. si autem non totum.

3 ¶ † Si liber feudorum sit autenticus est casus cōtra eos. in feu. de vas. qui contra consti lota. c. j. Unde aduerte quod quedā sunt cause amittendi feudū q cōcernūt personā dni et totum feudum: vt si vasallus committat feloniā: et in qb9 non est maior ratio qd vna pars feudi magis perdatur quam alia et in illis obtinet opinio. docto. Sed in casu nostro est ratio perdendi vnam partem. et non est ratio perdendi aliam. quia sufficit q quis puniatur in eo in quo delinquit. ff. de his qui. vt indig. l. rescriptum. et. l. heres qui ad. l. fal. l. paulus et ideo non videtur opinio eorū procedere: nec de iure feudorum nec romanorum salua eorum reuerentia.

1 ☞ Heredem meum petere nolo: et heredē meū dāno nec exerceat actiones: an idem sit dicere. Adde ad idem nu. 2.

3 Heres singularis qui tenet rem que erat obligata pro debito pro quo liberatio fuit legata debitori an sibi prosit ita vt non possit agi contra eum.

a Si quis de

a ¶ Si qs. Legatū liberationis vz vt ft siet i ppetuū et ad tps et contra non valet legatū factum a debitore suo creditori nisi afferat sibi aliquem vtilitatem. h. d. Areti.

a ¶ Ingrossa so. Omissa scilicz scrupulosa inquisitione.

ditori. ¶ In glo. q trib⁹
ibi cũ allegat. l. aurelio.
§. fi. qr dolus nõ remit
tit. Põt dici q tenet ra
tiões reddere i grosso a.
ff. de leg. j. l. si seruus ve
titus imo plus: qr si do
lus remittit expresse ni
hilominus tenet redde
re chartas et papyros.
ff. de libe. le. l. creditor. §.
1 inter cetera. ¶ † In. e. gl.
ibi ne exerceat. hec glo.
stomachauit Jac. ⁊ eũ fe
cit prũpere ad blasphe
miã dicit enim. Dic mi
hi asine. nõne idẽ est di
cere heredem meũ pete
re nolo vel damno here
dem meum ne exerceat
actiones. Certe mirãdũ
quomodo glo. de hoc fe
cit tertiũ modum ⁊ pri
mos modos duos repo
suit sub vno qui viden
tur inter se differre: sed
glo. videtur intellexisse
q is modus oino differt
ab aliis: qr quando per
hũc modum legatur pe
ti nolo. tunc indistincte
valet legatum liberatio
nis: ⁊ potest agere lega
tarius vt liberet. vt. ff. de
2 libe. le. l. q mihi. ¶ † Sz
quando testator dannat
heredem q nõ exerceat
actiones tunc distinguit
an valeat legatum vel
non: vt hic subiicit. ⁊ pa
tet in. l. petitor. Nec for
te potest agere vt libere
tur cũ hec non videatur
fuisse mens testãtis. et si
agat oportet quod di
cat se habere malã cãm
q non oportet quando
legatur p verba illa pe
ti nolo. ⁊ ita videtur idẽ
modum seu effectus le
gandi. Preterea is mo
dus legãdi obtinet in actionib⁹ intẽta
tis vt pz in. l. petitori. ali⁹ i intẽtãdis
vnde nõ sunt idẽ nec idẽ effect⁹: vt pz
in supiorib⁹. ⁊ is intellect⁹ nõ est asin⁹
do. Jac. satis tñ posset dici q vbi essent
actiones intentate q esset vn⁹ modus
legandi peti nolo vel dãno heredẽ ne
actiones exerceat. ⁊ in illo casu põt ...
uari Jac. ¶ In fi. ea. glo. contrariũ ...
q teneat legatũ i sumptib⁹. ff. de le...
l. iiij. §. si rem. Sed illa põt intelligi ...
testator habuit iustam cãm: tunc en...
valet legatũ in principali ⁊ in sump...
bus. Sed vbi iniustam tũc nõ videt...
valere etiam in sumptib⁹: qr si nõ va...
let expressum nec tacitũ: vt. l. spõsus...
j. ff. de dona. inter virũ ⁊ vxo. ¶ In ...
licet sua. in fi. vide. ff. de leg. iij. l. fid...
cõ. §. si rẽ. ¶ In gl. sicut est bo. po. in...
3 ¶ † Sz quid de successore singulari q...
t. net rem que obligata erat pro debi...
p quo fuit liberatio legata debitori ...
rem p qua testator poterat agere. D...
non prodesse illi ⁊ posse agi contra eũ
nisi haberet regressum cõtra illũ cui le
gata est liberatio. ff. d lib. le. l. si quis rei
ideo is text. loquitur notanter de vni
uersali successore. ¶ In gl. s. p accep
lationẽ: sz cur nõ cõpetit ipso iure deli
beratio sicut ipso iure trãsit dñium ...
legate sit q agere nõ oporteret p ...
riori deliberatione: qui sic statuisset ...
peccasset: verũtamẽ potest dici q obli
gationes magis inherent ossib⁹ q̃ p...
prietates rerũ: ⁊ nõ ita faciliter trãsi...
ff. de pecul. l. sticho. p suo. l. iij. ¶ In ...
dic q is §. pcedit idubitate quãdo ...
liberãdus est acceptilatiõe. ¶ Sz ...
si pacto tñ liberãdus sit iuxta. l. ...
reũ. Non videtur obtinere is §. q...
stra fieret cum cõpetat exceptio ...
gato. Dic cõtra vt no. ff. de lib. leg...
§. nunc de effectu. ¶ In gl. sed ...
Nec obstat. ff. de peti. here. l. ...
in cautione. secus in pacto. vt ...
est ratio: qr difficilius est dare cau...
nem cum non ab omnibus ⁊c. in ...
depo. §. fi. q̃ pacto liberare. idcirco ...
cedẽdum est q facilius fiat per pa...
ad maiorẽ securitatẽ q̃ detur cautio ...
perflua seu non necessaria.

pote...

Potest. ¶ hoc casu nō pōt agi vt liberet̄ ꝑ acceptilatione:sed an per pactū dic ꝙ sic: vt in l.aurelꝰ.§.centū.⁊ no.in.l.nō solū.§.j.

1 ☞ Legatum si nullum afferat emolumentum in obligatione bonorum vel alias non valet.
2 Testator si dicat volo debita mea ꝑsolui ꝑ manꝰ executoꝝ meoꝝ:an creditores ꝟtute illiꝰ clausule poterūt implorare offm̄ iudicis vt eis faciat soluere.
3 Actus si ꝑuenit ad illū casum a quo incipere nō potuit an vitietur.hec est via brocardica de qua vide distinctionem.
4 Actio furti ꝑfecte q̄sita extinguit̄ si ꝑuenit ad casū a q̄ incipere nō potuit.

1 **Ex contrario.** ¶ † In gl.ꝫ nūqd.in
a fi.[a] doc.Jac.⁊ Pet.dicūt ꝙ quocūq̧ fit plus vel in hipotheca vel al's semꝑ tenet legatum per.l.si creditor.Sine dubio illa lex vr̄ expresse contra gl.q: ibi non continet plus actio de dictis quatuor modis:quoniā honorarie additur ciuilis:⁊ tamen valet legatū.Unde aduerte si legatum non afferat emolumētum vel in obligatione bonorū vel al's tūc nō valet:vt si q̄s teneatur in actione bonefidei ⁊ obligauit bona.ibi: eñ nullum emolumentum affert:quia non additur obligatio bonorum que iam erat contracta. Item nec per legatum additur cursus vsurarum que currūt in actione bone fidei.sicut in actiōe ex testamēto vnde nō v₃:sed vbi testator legat illud qd̄ debebat ꝑ obligationē ꝑsonalē tantū videtur ꝙ semꝑ valet: q: additur realis hipothe.⁊ rei vendi.si species debeat̄:vt dixi.ꝫ.in ꝑn.titu.et dn̄ium statim trāsit in quo est emolumentū.ff.de leg.ij.l.iij.§.si rem. Plus dico ꝙ vbicūq̧ legat̄ id qd̄ debet̄ ex cōtractu stricti iuris:q̄uis in prima esset sub obligatione bonorū ꝙ valet legatū:q: semꝑ est plus in re ꝓpter vsuras que currūt in actione ex testō: ⁊ non in actiōe stricti iuris.C.qui.cau.in integ.resti.nō est necess.l.in minorū.⁊ hoc de iure ciuili.sed attēto iure canonico cessaret hec rō.Item cessaret si esset vsuras creditor stipulatus: vnde illo casu non crederem valere legatū.Aduerte ergo ad naturā cōtractus ⁊ rei:et si reperias ꝙ emolumētum aliqd̄ afferat.dic valere.al's nō obstat.ff.de le.iij.l.si deportati.§.fi.q: non valet vt possit fideicom.onerari valet tñ vt agi possit.
2 ¶ † Quid ergo dices de his qui dicūt tota die in testō.volo debita mea persolui ꝑ manꝰ executoꝝ meoꝝ nunqd creditores ꝟtute illius clausule poterunt agere vel iplorare offm̄ iudicis quod virtute illius clausule faciat eis solui.Dicas ꝙ si legatū debeat importare emolumentū:quia forte debuit executores ad hoc obligatos:quia nō sunt nudi ministri: iuxta illud qd̄ scripsi.C.de epis.et cleri.l.nulli.vel forte est promptior executio de consuetudine vel de iure quod tenet allega.al's non.
3 ¶ † In glo.no.argu.in fi.Jaco.et Pet.dicūt ꝙ hec via brocardica soluitur per hunc text.quia quando actus ꝑuenit ad casum a quo incipere non potuit:aut erat completus ⁊ perfectus aut non.primo casu tenet.secundo non.vt hic:cū dicit quod semel constitit ⁊c.hanc eandē solutionē sequitur Dy.qui plures allegationes colligit et contra.extra de regu.iu.c.factum legitime.Sed contra hoc ⁊ cōtra hunc.§.facit apte.ff.de his que pro non scrip.ha.l.si in metallū.in fi.vbi enim cōsistit ab

a ¶ In fin. Ista glo.dicit verū respectu hipothe.sed respectudominij valet legatum. Angel.

a ¶ Sed si vxori. Legatū dotis factū a marito vxori valet etiā si maritus nullā dotē habuit dūmō in legato certū exprimat. Querit hic āge. quid si dos fuit pmissa marito sed nō data legando dotem vxori nunqd marit⁹ videat legasse vxori vide hic p ange. circa si.§. ver. extra glos. quero.

initio legū.ꝛ tamen redactum ad casum a quo incipe nō potuisset annullatur quantum tangit contrarietatē hui⁹.§. gl. soluit ibi casus cōtingens in psona legatarij impedit. hic vtilitas rei legate.ꝛ ita vult ꝯcludere qꝺ casus sunt diuersi non aduersi. Sed certe adminus nō vident diuersi in ratione: quia eadē videt ratio in vtroq͡ʒ nisi des causam diuersitatis. ¶ Sʒ dicas ꝙ nō est ratio: qꝛ qñ dies vel conditio viuo testante euenit nullum absurdū sequit si legatum teneat ꝛ debeat: qꝛ est persona cui debet ꝛ res q̄ deberi pōt: sʒ vbi testator redemit seruū alienum non est persona in qua possit consistere legatum. vnde sine persona stare nō
potest.ꝛ ideo non mirū 1
si sit nullū ꝛ pro nō scriptum.ꝛ hoc quantū tan- 2
git contrarietatem huius.§. sed quantum tan- 3
git viā brocardicā obst.
primo mēbro. Item ob- a
stat: quia sacerdotiū re- 1
cte dat ꝛ perfecte amittitur si sacerdos contrahat cum corrupta: quia venit ad casum ꝛc. aut. quomō opor. epis. ꝛ cle. ad sa. ordi. per.§. sacerdo
4 tio. ¶ † Item quia actio furti pfecte quesita extinguit si pueniat ad casum a quo ꝛc. ff. de fur. l. falsus.§. ij. Quidam addūt ad distinctionē pcedentem: qꝛ aut venit ad casum illū facto illi⁹ ad quē res ptinebat: aut alterius. pmo casu annullat. scꝺo nō.ꝛ ita ibi no. Sʒ ꝯtra hoc. qꝛ seruitus recte cōstituta nō tollit: quis facto acq̄rentis perueniatur ad casum ꝛc. ff. de ver. obli. si sub vna.§. j. Itē ob. ff. de ritu nup. l. si qua. Itē ad scꝺm mēbrū qꝺ intitulatū lʒ non perfectū non vitiat: nec casus supueniēs impediat ff. de ritu. nup. l. si q̄s officiū. ¶ Si vis euadere dicas ꝙ vbi casus supueniēs est talis ꝙ ex dispositiōe iuris vł rōne actum annullat: vel forte qꝛ sequeretur nō cōpassibile vel absurdū vel ex alia causa: tūc casus superueniēs ꝛc. als obtinet regula q̄ hic tradit. ff. de reg. iur. l. ambiguis.§. non est nouū. ad. l. fal. verbis legati.ꝛ hoc in his que cōstiterunt ab initio: qꝛ in his q̄ pendebant retrotrahunt inspicit status ad quē retrotrahit. vt. ff. ad macedo. l. j.§. si pendeat.ꝛ hec faciunt ad illa q̄ Dy. not. in. d. c. factum legitime. que cōgruēter potes hic adducere: dic vt ibi. Item facit ꝙ si q̄s de genere virtute ꝯsuetudinis retrotrahat rem a suo p̄rimo venditore ꝛ moriat pendēte lite extraneo instituto ꝙ extraneus nō admittat contra. ff. de inoffi. testa. l. posthumus.§. fi.

1 ☞ Dos si cōsistat in immobilib⁹ soluto matrimonio qñ erit restituenda.
2 Falcidia detrahit de cōmodo representationis nō de ipsa dote legata.
3 Dos si legat vt certū corpus aut certa quātitas qualiter erit vtile vel inutile.

a ## Sed si vxori.
a ¶ † Insti. scʒ incōmodo ibi cū dicit olim. glo. supponit ꝙ immobilia olim reddebātur annua bima ꝛc. ꝙ posset obtinere qñ morte soluitur matrimoniū. sec⁹ si diuortio. vt ff. solu. mat. l. diuortio. Uel dic qꝺ statim reddebant: vt. d. l. diuortio. sʒ hoc nō videt ꝙ hodie teneat in tum dotis quo ad res immobiles non esset cōmodū representationis ita nullam emolumentū afferat. ¶ Preterea si vera esset opi. Jac. de ra. cit. C. de rei vxo. act.§. ex actio. ꝙ lia statim debēt restitui si extent parata, cessat etiā predicta exactio casu illo. nec dicas ꝙ propter alia ti one teneat que est. ff. de. do. prelel.

§.est 7 illō.qr illa etiā cessat:qr hodie nō fieret retētio ob res donatas.vt.d. l.j.§.sileat.de rei vxo.ac.vñ ergo q nō teneat legatū dotis:nisi in casu q pōt afferre aliqd emolumētū vel cōmodū rep̄sentationis: vel alās vnde si nulla essent mobilia in dote:vl si essent 7 esset pactū qd statim redderet nō videretur tenere iuxta illa q dixi.ū. pxi.§.

2 ¶†In ea.gl.ibi nisi in falcidia. falcidia cū detrahit de cōmodo representatiōis nō de ipsa dote.ff.ad.l.fal.l.si vsus.§.j.7 no.eo.ti.l.cū doti.ff.co.l.ij. §.idē querit ¶In fi.eiusdē glos. expense aūt nō vident legate.ff.de le.ij. l.nemo.§.j.7 ibi no.7.l.iij.C.de fal.cā. adie.¶Sup tex.inutile esse.nisi pbet pecunia numerata vel dos soluta. vt C.de fal.cau.adie.l.iij.Nā tūc vr legatū valere.

3 ¶†Itē sup verbo certuz corpus.huic versic.obstat.ff.eo.l.j.§. adeo.ẏ.nā si qs.Glo.soluit ibi:qr aut quantitas ex primit vt corpus 7 nō debetur:q̄uis fuerit certa:aut quātitas in genere 7 tūc debet.Sz huic solutioni videt obstare hec lrā q vr dicere q q̄titas certa fuit legata 7 vt corpus 7 dici deberi.Item obstat.§.quisqs.d.l. lucius vbi testator referebat se ad certum corpus 7 vz legatū.Dic plenius q aut legatur quantitas certa vt q̄titas. tūc semp debetur vt.l.legavi.d lib.le. 7.d.l.iij.C.de fal.cā.Aut vt spēs vt lego centū q sunt in illa arca tūc nō vz vt.l.adeo.Aut est dubiū qō legat: 7 tūc aut testator se retulit ad certā q̄titatē quā asserebat de pn̄ti:7 tūc legat vt spēs.ff.de leg.j.l.planc.§.sz si non 7 corp⁹. Sivero nō referebat se ad certā spēm:sz in gñe 7 ad cām certā sicut dotis vel aliā:tūc si sit cā ex qua cōsueuit pecunia deberi vt quātitas sicut dotis vel mutui:p̄sumitur legata vt quantitas.7 est idē ac si leget vt quātitas:vt l.si nō designata allega.Si vero ɔsue3 uit deberi vt species sicut ex cā depositi tūc p̄sumit vt species.7 est idē ac si leget vt species. ¶Sz obstat.§. qdqs qr fm hāc doctrinā nō valeret legatū hoc vltimo casu.tñ ɔstat de ɔtrario: vt ibi dicit.qr ille.§.loqtur vbi legat illi b penes quem deposuisse se dicebat.sec⁹ si alij fz Dy.q premissa notat in §.adeo.Intellige ergo hunc tex.cū dicit Si ẏo certa pecunia vt quantitas:vt.x.vel.xx.non certa vt species seu vt certū corp⁹:sz litera nō vr hoc pati:qr videtur loq vbi pecunia fuit legata vt species equiparando hm̄ōi legatū legato fundi:sed dic q hec lrā loq tur vbi res extabat: verūtū falsa demonstratio erat in cā. ẏbigrā. Centū q in arca habeo que recepi in dotē ab vxore mea vxori mee lego q̄uis cū nihil receperit: ex quo tamē certa est q̄titas 7 est in arca debet 7 hoc dicit ic.§.Sz si nihil esset in arca tunc nil deberet.vt.§.adeo. Dic ergo aut legat certa q̄titas vt quātitas:7 debet in.d.l.iij.nisi i casu.d.l. virilis.§.si qd de leg.p̄. ff.vt no.d.l.iij.aut vt corpus tūc aut extat 7 debetur non obstāte falsa demonstratione seu cā aut nō:7 tūc nō debet.7 hec sola distinctio vr sufficere ad omnia contraria.

☞ Res legata veluti seru⁹ si interierit an heres teneat cedere actione legis aquilie ɔ eū q eum interfecit.

Et ibi vide distinctionē bonā quā ponit ...

heres si manumisit seruum a se legatum:an teneat manumissio.

Si res legata.

a ¶In glos. vel non cōpareat i fi. dic.ff.de

a ¶Si res legata. Si res legata sine fcō heredis pempta sit vel ad impossibilitatē p̄standi deducta sit legatario decedit 7 heres seruo legato ei⁹ facto interceden te ab se vel ab alio manumissio herede etiā ip̄m seruuz legatū fuisse ignorante tenebit ad estimationē eiusdē.h.d.fm Bald. vsq ad §.si qs ancillas.

b ¶In fi. De quo vide gl.in.l. cuz seruus. eo.ti.7 i.l. ob legatur ff.de indi.

leg. j. l. cū seruus. vbi di
stinguunt quatuor tpa
v. ibi plenius no. ¶ In
1 gl. q̄ d̄ i spē i fi. ¶ † Sz
an tenet̄ cedere actiões
contra interficiētē. sunt
opiniones. a Quedam
em̄ gl. vident̄ tenere ꝙ
sic: vt no. ff. de dolo. l. ar
bitrio. §. fi. Quedā ꝙ nō
ff. ad. l. aquili. l. ꝓinde.
Jac. tz primam pro quo
ff. de ꝯdi. fur. l. si seruus.
§. vone de ꝯtrahen. em
ptio. l. quod sepe. §. itez.
si res. Itē in. d. l. ꝓinde.
Pet. de bel. ꝗu. quē mo=
derni sequunt̄ tz scđam
p. d. l. arbitrio. §. fi. z. l. si
fideiussor. de in di. adie.
l. vbi aūt. §. j. Quid dice=
mus. pro Ja. facit. ff. de
fur. l. enim qui. de admi.
tu. l. fi. de peti. here. l. si
qđ si idē. §. iuli. Et vide
tur exp̄ssum de pi. z cō.
rei vē. l. lectos. z uni. l. se.
Pro petro vr̄ multū fa=
cere. ff. de here. vend. l.
vēditor hereditatis cir
ca mediū in v̄si. nam si
eundem. vbi dr̄ ꝙ si ha
beat rei p̄tiū non tenet̄
reddere: ergo multomi
nus actionem cedere. 3
2 ¶ † In hoc est aduertē
dū: q̄r interdū quis hz
actionē ad rē tanq̄ ad
suā: interdū tanq̄ ad rē
sibi debitā vbi hz actio
nē vt ad suā: q̄r verus ēt
dn̄s tūc nihil dz rema=
nere penes possessorē. z
idō ꝓ eo ꝙ extat siue co=
riū, siue caro dat̄ actio ꝯ
possessorē etiaz si nihil
habeat nisi actionē q̄ ei
ꝯperat saltē ad hoc ꝙ ce
dat. vt. l. si seruus. §. bo=
ne. ff. de leg. iij. l. mortuo
cū no. ad. l. aqi. l. ꝗuic. l

a ¶ Sunt opi. Ange. tz ꝙ non tenetur cedere actiões legatario. vide eū h.

prin. In eo qđ distinguit an añ aditam
vel post. ff. de rei vēdi. l. iuli. ait non so
lum zc. aut tanq̄ ad sui debitam tunc
aut nulla actio competit contra occi=
dentē: quia forte nil eius interest q̄ li
beratur interitu speciei: tūc frustra q̄=
ritur in actionē cedere teneat̄ cū nul=
la ei competat. vt. d. l. arbitrio. §. fi. cū
l. seq. Aut cōpetit: q̄r forte eius intere=
rat. z tunc aut p̄cessit mora vel ꝯuctio
vel aliud propter qđ non liberat̄ ꝑ in=
teritū z iste articulus nō cadit i termi
nis nostre q̄ōnis: q̄r nos q̄rimus quā=
do liberatur interitu an teneat̄ cedere
actionem. In isto autem articulo nō li
berat̄ interitu: vnde clarū est qđ tene=
tur ad rē vel estimationē. vt dixi. s. §. si
res aliena. vel ad cedēdum actiones.
vt. d. l. idē iul. Aut liberatur tunc si nō
omnino: q̄r res nō est oino ꝑempta: si
in eo enī qđ deterioratum est tenet̄ ce
dere. vt. l. huic scripture. ij. respō. z ita
loquit̄. l. lectos. cū. l. se. ibi enī edili=
decidit lectos: sz nō cōbussit. z ita salē
remanebāt frustra seu spēs. z ideo nō
fuit liberatus vēditor oino. z sic nihil
ad q̄ōnem q̄ loquit̄ vbi res fuit ꝑem=
pta oino z debitor liberat᷒ in quo ca=
videretur qđ non teneret̄ cedere ꝑ
ctas. ll. huic scripture. j. responso. ..
vēditor. ¶ In gl. contra. ff. de le. pri.
Quidā habēt hic natura ..
d. titu. non reperies. l. naturam. ..
repies. l. nam in qua non laboris ..
nihil facit. ideo gl. non solat. ¶ In
glo. licet ad estimationē ibi. ff. qui ..
l. heres. hec glos. est male situata ..
dz em̄ esse sup sequēti v̄si. si vero ..
redis contra quam glo. debet dep..
re de. d. l. heres. Nam ibi dicit qđ ..
tur heres qui manumisit z suppo=
estimationem per. d. l. si quis in ..
nos. §. j. z ita supponitur qđ manu=
sio tenet. z tamē in. d. l. vr̄ cōtra qđ nō
tz glo. respondet z vr̄ fuisse addita le
gis. z caue qđ si bene scripta. dicit ..
sed hic non dicit tenere manu..
nem. sz qđ non minus vz legati..
ad estimationē: sz hoc nō vr̄ ꝓcedat
na si nō vz manumissio quare agi..
estimationē: imo res ipsa peredā ..

§.si res aliena dixit. Certe verū ē q̄ illa lex nō obstat huic.§.hic dr hrēdē teneri sz nō apit ad q̄d an ad seruū vl estimationē. Sz ob.gl.q̄ dicit ad estiatione.vt.d.§.j.de.l.si q̄s inq̄linos.sz solue vt no.in.d.l.heres.ꝛ plenius.ff.de manu.l.seruum q̄ sub cōditione. vñ dic q̄ aut legatur seruus ꝓprius testantis ꝛ nō pōt manumitti.vt.l.serui aut heredis.tūc sunt glo.varie tamē vt in pluribus sequuntur Joan.vt valeat manumissio ꝛ teneatur heres ad estimationē vt no.in.d.l.heres.ꝛ.l.quidam.§.fi.ff.ad treb.ꝛ hoc siue testamēto manumiserit siue inter viuos q̄cq̄uis gl. aliq̄ alter dixerit. sz qñ testator prohibēdo seruū heredis manumitti īpedit libertatē sicut si ꝓhibet seruū propriū.ff.de manumis.test.l.si quis ita.§.j.C.de testa.manu.l.contra volūtatē.ꝛ tamē legando non impedit si leget seruū heredis.sz si ꝓpriū sic.Solutio.si prohibitio impediret manumissionē serui heredis in nullo satisfieret volūtati defuncti seu testātis si heres faceret contra.at hic satisfit: quia estimatio ꝓstatur legatario. vt hic nota. ¶Quid ergo si prohibuit manumitti seruum heredis ꝛ in casu quo contra fieret.legauit estimationē vel penam alicui.vr̄ attēta hac rōne q̄ tunc possit manumittere:nec sit locus illius.l.in gl.cū secus in fin.hec rat o vr̄ in contrariū: quia magis factū est eius qui recipit ꝛ manumittit q̄ eius q̄ solū recipit ꝛ non legauit.sed glo.vult dicere q̄ factū testatoris censetur factum heredis cū fingat eadē ꝑsona: sz hoc nō pōt dici quo ad tractatū ignorantie:q2 ꝓbabilis ignorantia non cadit in facto ꝓprio.ff.pro suo.l.fina.ꝛ tamē in facto testatoris.ff.de regu.iu.l.qui alterius ideo videtur melior rō que ibi no.Uel dic q̄ is.§.obtinet vbi nō cadit probabilis ignorantia.quia heres iam adiuerat hereditatē.ꝛ sciebat vel verosimile est quod scire pōt onera ꝛ q̄d sup hoc fecerat diligentiā.ꝛ ideo tenetur q̄cq̄uis legatari⁹ non ꝓbet sciam.secus si posset habere probabilē ignorantiam: q2 forte ante aptum testamentū vel anteq̄ sciret sibi delatam hereditatē manumisit. nā tunc non videretur teneri.ff.de lib.le.l.cū heres.ꝛ ibi vr̄ notari.ꝛ eodem modo pōt intelligi.§.si seruum.q2 sic non posset cadere ꝓbabilis ignorantia sz qualitatē facti:q2 forte fuit ei solutum tāq̄ debitum ex contractu suo de quo ipe est vel dz esse certus: tunc indistincte tenet ad ꝓtium.arg. ff.de dona.causa mortis.l.si is cui. sed si fuit ei solutum debitum ex contractu alterius forte ꝓcuratoris vel ꝑdecessoris sui tunc non tenetur nisi sciret:ꝛ hoc satis consonat rationi. tamen de mente legum videtur q̄ nulla ignorātia excuset heredē sed recipientē indebitū excuset ꝛ ideo adherēdo litere est meli⁹ sequi illud quod nota.in.§.si seruum. ¶Sz contra illam rationē que ibi redditur facit.d.l.cum heres.vbi iusta ignorantia vr̄ excusare.sed ego intelligo illud q̄d ibi dicitur q̄ post aditā pōt repeti ꝛc.maxime nam idē si ante per hāc legem cum concordantijs.

Sed et si alij. ¶Intellige hūc.§. si extet seruus.nam si mortuus sit nō tenetur q̄cq̄uis in culpa fuerit manumittendo.ff.de actio.ꝛ obligati.l.is qui ex stipulatu.ꝛ ita etiam intellige.ff.de verbo.obligatio.l.si seruū.§.j.ꝛ.§.de illo. Sed cū manumissio similis sit morti cur heres tenetur seruo ꝑ illū in quem transtulit manumissio. ꝛ tamē eo mortuo non tenetur. Potest dici quod factum successoris reputatur suum.ꝛ illa culpa que fuit ꝯtracta alienando erat ordinata ad casum illū. Cogitare enī heres potuit quod successor manumittere posset: sed culpa que contrahitur manumittēdo non est ordinata ad casum mortis.ideo nō facit teneri de interitu.

1 ☞Ancilla pregnās si sit legata ꝛ moriatur:an partus ex ea secta debeatur legatario.

2 Quid in equa vel vaca mortua an partus debeatur.

3 Monasterium si quis intrauerit ꝛ non teneat īgressus an teneat dedicatio bonorum.

a ¶ Si q̃s a ancillas. 1 Duab⁹ rebus eq̄ p̄ncipalibus mediāte copula legatis vna pēpta alia debetur: s3 si vna alteri⁹ ẽ accessoria pempto legato q̃ ad p̄ncipalem etiam q̃ ad accessoriaȝ extinguiẗ. h.d.ẽ3 bal. vsq3 ad §. 2 si grex.

Si quis an-

cillas a. ¶ † In glo. quia duo. ibi cū alleg. de pecu.le.l.iij.ꝛ.ff.ð le.j.l. si quis. Quid ergo si pregnans moreretur ꝛ partus ex matre secta extra hereẗ viuus nunq̃d debētur. Non videẗ ꝑ hāc solutionem s3 tñ potest dici ℥: q2 cum hō hoī nō accedat: vt.j.nō pōt dici qð sint duo legata principalia: nec obstat ꝙ sit portio viscerū q̃diu est in ventre: q2 non ex hoc sequiẗ quin possit legari per se.ff.de leg.j.l. qð in reꝝ natura. ꝛ ita attēta ista rōne vz legatum quasi p̄ncipale. ¶ † In glos. q2 accessio. ibi cum alle.l. iustissime per hāc rōnē vr̄ ꝙ si legat equā vel vaccaȝ cum fetu. qð equa vel vacca mortua 1 nō debeatur fetus. ꝛ ita iste §. in prin. obtinet tā tum in ancillis legatis. ¶ Itē quod hic dicitur obtinet in his que se habēt ꝑ modum principalis et accessorij. secus si vnuȝ nō esset de natura seu accessiōe alteri⁹. vt si dicat lego equum cuȝ asino: tunc perinde est: ac si diceret equuȝ ꝛ asi 1 num scðm Jaco. ꝛ Petr.

3 ¶ † Etiam hec faciunt ad q̄stionē de eo qui intrauit monasterium qð si non valeat ingressus ex aliqua cā: nec dedicatio bonoꝝ. S3 si diceret exp̄sse do me ꝛ mea. tūc essent duo principalia. ꝛ si non valeret vnū nihilomin⁹ valeret. aliud ẽm eoꝝ. ¶ Quid si non diceret do me ꝛ mea. s3 dicat ꝯcedo me huic monasterio cū bonis meis. Videreẗ ꝑ hāc theoricā ꝙ tūc nō valeret datio bonoꝝ vitiato ingressu. Q2 bona sunt accessoria ingressui de natura sui vt in auẗ. ingressi. C. de sacrosan. eccl. sicut hic peculiū igiẗ si non valet principale nec accessorium vide in dicta auctenti. ingressi. vbi consueuit de hoc agi solēniter. Itē pōt īduci ad multa alia: vt si papa ꝯferat dignitatē cū p̄benda ꝙ valeat collatio p̄bēde q̃uis nō valeat collatio dignitatis ꝑpt defectū etatis: vr̄ al's nisi p̄bēda eēt accessoria. extra de p̄b. c. sup eo. li. vj. e. ti. c. fi. in cle. Et no. ꝙ peculiū censeẗ accessoriū vbi legaẗ alij: s3 ꝛ ip̄i seruo cū libertate secus. ff. ð pecu. le. l. cū dñs. §. j. ¶ In ea. gl. in fi. videreẗ idē si essent i peculio vicarij ꝛ alie res eadē rōne. obtinet ergo is. §. qñ vicarij s exp̄muntẗ. ¶ Quid ergo si legat ordiariū cū vicarijs ꝛ peculio: tūc vr̄ obtinere q̃si separet vicarios ð peculio. ff. de pec. le. l. si peculiū §. si seru⁹. ꝛ facit ꝑ hac gl. ff. de rei vē. l. vēdicatio. de vsu. l. eq̃s. cum ibi not.

☞ Fundus si legeẗ cum instrumēto: siue instructus: siue fundus ꝛ instrumētum: videẗ legatū instrumentū fundi ꝛ alienato fundo extinguitur legatum instrumenti fundi.

Idē est.

¶ In glo. huic p̄mo. ibi cū dicit sic loquiẗ. Ista non vz: vt ibi no. ꝛ in simili. s. de rerū di. §. j. ¶ In ea. glo. ibi cū dicit sub. ti. s. de vsu. ꝛ habi. §. fi. ista glo. hic vult se referre ad opinionē quorūdā q̃ no. p̄ nius. C. de ꝓ. si g. l. ij. vbi no. l. ij. opinionē † ꝙ siue legeẗ fundus cū instru 1 mēto siue istruct⁹: siue fund⁹ ꝛ instrumentū semꝑ vr̄ fuisse legatum instrumentum fundi patrissa. ꝛ ꝙ alienato fūdo extinguiẗ legatū instrumēti fundi: vt h̄ [illegible] nō instrumēti patrissa. vt. l. ℥ria. [illegible] ad reuocationē cōcordat cū sol [illegible] Azo. q̃ pleni⁹ j. l. ð. l. ij ꝛ in. ð. l. ℥ria. [illegible] dicit Dy. ꝙ solutio Azo. est veritas [illegible] in. ð. l. ij. gl. discordat in p̄modicto [illegible] dicit ꝙ vbi legaẗ fundus cū instrumento non venit in legato instrumētū patrissa. ꝛ ideo in duobus modis legādi

quādo legatᷓ fundꝰ instructus vel fundus ⁊ instrumētū alienato fundo vz legatum in instrumento patrisf. vt ibi sz nō instrumēto fundi. vt hic. Docto. Jaco. ⁊ Pe. dicūt esse duas differētias inter hec legata. vnaz ꝙ si legetᷓ fundꝰ instructus venit in legato instrumētum fundi ⁊ patrisfa. sed si legetᷓ fundus cū instrumēto vel fundus ⁊ instrm̄ nō venit instramētū patrisfam. ⁊ hec differētia est vera ⁊ olim ⁊ hodie. Sz est alia. qꝛ quando legatᷓ fundus cū instrumento alienato fundo extinguebatᷓ legatū instrumēti: sed in alijs duobus modis legandi non: vt no. in. l. si cui. Sz hec differētia hodie corrigitur in altero casu: qꝛ qñ legatur fundus instructꝰ alienato fundo extinguitᷓ legatū instrumēti sicut qñ legatur fundus cū instrumēto: sz si legetur fundus ⁊ instrumētum remanet legatū i instrumēto p. l. si cui. q̄ hic nō corrigitᷓ quo ad hoc. nec de eo fit mētio. ⁊ est ratio qꝛ duo sunt legata principalia: vt dictum est. s. pro. §. et sic videretur accedere proximā solutionem qꝛ lex si cui: corrigitur hoc casu. ⁊ huic solutiōi vᷓ accedere gloss. in. d. l. si cui ibi cū dicit ꝙ satis esse pōt. Ego credo ꝙ prima differētia quā Ja. ⁊ Pe. ponūt sit vera olī ⁊ hodie. In scd̄a credo ꝙ veruz dicunt in altero mēbro vez si legatᷓ fundus ⁊ instrumētū ꝙ alienato fundo remaneat legatū in istrumēto: qꝛ duo sunt p̄ncipalia legata vt dixi. Sz in alio casu. vez qñ legatᷓ fundꝰ instructus credo ꝙ remanet legatū in instr̄o patrisfa. vt. l. si cui. sz non in instr̄o ipsius fundi: vt hic ⁊ ita euitabitur correctio que regulariter non fit in hoc libro quia hic liber nullas aut paucas cōstitutiones noui iuris introductorias continet: sed factas colligit et recitat. vt. s. pro faciliori introductiōe. s. in prohe. §. cunq. ⁊ est videre per totum hoc volumē. Quidam cōtra primā differentiā voluerūt dicere qđ esset differentia inter hec verba fundus vt instructus est: ⁊ tūc veniat instrm̄ patrisf. ⁊ illa fundū instructū: ⁊ tūc nō quos cō fundi. §. neratius. ⁊ §. pap. d. l. q̄situm. ¶ Sz quare est plenius huiusmodi legatuz fundi instructi q̄ aliorum duorum. Respōdeo propter viz ⁊ verba: qꝛ vbi legat fundum cū instrumēto vel fundum ⁊ instrumētuz semper fit relatio ad fundum secūdum verum modū intelligendi ⁊ cōstituēdi. vñ qđ dicitᷓ cū instr̄o vel instrumētum opz subaudiri fundū: alᷓs nihil significaret. ideo venit instrumētum fundi tantū: sz in alio modo legandi fundū instructū. vt sicut instructus est non obtinet hoc immo significatio est largaꝛ pōt referri ad oīa que paterfa. in fundum habebat vt esset instructio. Ut ergo hunc text. sane intelligas ibi cuz dicit extinguitᷓ sub. quo ad legatū istrumenti fundi: sz nō quo ad legatū instrumēti patrisf. vt. l. si cui. que alias obstat. ⁊ est ratio: qꝛ vnum est magis accessoriū ipsi fundo q̄ aliud: ideo facilius accedit ad naturaz principalis sui.

1 ☞ Grex cōstituitur ex. x. ouibus: collegium vero ex tribus hominibus.

2 Collegium si redigatur ad vnum: an ille possit eligere.

3 Impetrās canonicatum cū p̄bēda: si vacet p̄benda cui durante expectatiōe sit facta vnio: an totum sibi debeatur.

4 An aūt idē videatur in legato singulari.

a 1 Si grex.[a] † In glo. qui ex. x. in fine. quot equi: boues vel asini. dic ibi. sed homines tres fa

a ¶ Si grex. Grex etiā i vna oue retinetᷓ. ⁊ i legato gregis veniūt c. oues adiuncte gregi post testamentuz. Idem in legato edifi. h. d. ᷓsz are. vsq ad. §. si peculium.

a' ¶ Si peculium. Peculij legati augmentū vel diminutio ante mortem testatoris cōtingens ad legatarium pertinebit Augmentum vero post mortē et ante aditionem hereditatis aliūde quam peculiari obueniēs ad legatarium non spectabit: nisi ipsius dies solum adita hereditate cederet. h. d. sm Bal. vsque ad §. peculium et

ciunt collegiū. ff. de verb.
sig. l. neratius decē po=
pulū. x. q. iij. vnio. x. vel
xv. turbā. ff. vi bo. rap. l.
2 ii §. j. ¶ † In gl. sic. ff. in
fi. facit quod si collegiū re=
digatur ad vnum quod ille
sol9 possit eligere. vide
extra. de elec. c. j. de iure
pa. postulastis. p Inno.
Itē qd hic dicit obtinet
siue viuo testatore siue 1
mortuo ad vnam puene
rit. vt. l. grege. ff. de leg. 2
j. sm doc. qui nitunt re=
prehēdere hic quādam
glo. contrariū supponē= 3
tem quā ego nō habeo.
3 ¶ † In glo. tria. in fi. Et
facit is. §. qd si quis im=
petrauit canonicatum in
aliqua ecclesia cū expe= 4
ctatione prebende quod si
post vacauerit aliq̄ pre=
bēda cui forte facta fue= a
rit vnio etiā pēdēte ex= 1
pectatione: quod totā prben
dam habeat virtute gra=
tie. Itē credo qd hoc de
obtinere in oibus q̄ ha=
bēt pertinentiā vel ma=
neriā cū pertinētijs. Sz
idem videt in singulari
legato. ff. de lega. j. l. qd
in rerū. §. ij. et l. seruū fi=
lij. §. si aree. et ideo is. §.
4 videt inutilis. ¶ † Dic
quod idē est in vtroque. sz in
grege erat mai9 dubium
qr quando reducitur ad
vnam vel minus vna de
sinit esse grex. vt. l. gre=
ge. s. alleg. et ita videba
tur q' sicut interitu spe=
ciei reuocatur legatum
singulariū rerum qd re=
uocetur legatum gregis
cum vnum corpus cen=
seatur: vt hic. et tamē con
tra statuit. vt. s. pro xi. et
in casu illo non conside

ratur: vt vnum corpus: sed vt multa. si=
cut et in. l. rerum mistura. §. fi. ff. de rerū
di. Sed que est ratio quare in superio=
ri casu habetur consideratio ad singu=
laritatem. hic non respondeo vt vtro=
bique fauor legatorum extendatur. Itē
dic quod is. §. obtinet etiā si augetur post
mortem testatoris et ante moram: sed
si per moram singularitatis: fuisset le=
gatum. ff. de vsu. l. equis. eo. ti. l. here=
nius. cum no. in qualibet.
1 ☞ Dies legati quādo cedere dicatur
tria sunt tempora consideranda.
2 Quid si sui succedunt qui statim fiunt
heredes velint nolint a quo tēpore ce=
dit dies legati.
3 Cur autem in legato in certam diē ce=
dit dies quo ad obligationem ab adi=
ta hereditate: tamen non transit domi=
nium vsque ad euentum diei. quare tam
varie.
4 Legatarius si decedit ante diē vel con
ditionem eueniente legatum nō trans
mittitur. vide coniuncta glo.

a 1 Si peculium. ¶ † In glo. nota. tria tempora ibi cum dicit relictum est
vnum: vt hic. In hoc dicit plenius quod
pure est relictū vel in diem certā eiusd
aut querit quantū ad transmissionem
aut quantū ad dñij translationem: aut
quantū ad obligationem. Primo casu
vt hic. Scdo casu distigue plenius: et
aut res erat aliena: et tūc a tēpore tradi
tionis facte de voluntate dñi: aliquis
tēpore vsucapionis complete. ff. pro
tēpore vsucapionis complete. ff. pro e
ga. l. j. et idē si res heredis legat. ff. de
lega. j. l. si seruus. cū notatis per. Bar
ibi. et not. ff. de seru. l. pap. de act. em
l. titius. Sed contra no. C. cōia de l
l. ij. sed prime veriores. ff. de leg. j
si quis inquilinos. §. j. et l. si tibi hom
§. penul. vbi opz dici qd agebat ex te
stamēto: alias obstaret. ff. de pro. sup. l.
ij. §. fi. aut erat testatoris: et tunc statim
a morte testatoris. ff. de furt. l. a tuto
nora. l. si seruus vera adita heredita
te. ff. de le. ij. l. legatū. quēadmodū
amit. l. si partē. §. j. cōmutabiliter
sz incōmutabiliter ab agnitione. ff. de
condi. insti. l. si quis ita. in hoc tñ casu

qr ꝗuis dñiuz fingat quesitũ a tẽpore
mortis tñ in actionib⁹ acquisitis ante
aditã nihil fingit quo ad hoc vt acqui=
rant legatario.ff.ad.l.aquil.l. ꝓinde ⁊
l.huic scripture.de leg.l.seruũ filij.§.j.
⁊.d.l.si heredis seruus ⁊.l.si tibi ho=
mo.§.cuz seruus.⁊ vide qd ibi.not. sed
quo ad hec ꝙ acquirant heredi sic. ff.
de sti.ser.l.si ex re.§.fi.⁊ hoc intellige
nisi causa subsit translationẽ dñij, im=
pediẽs.vt quia litigiosa hodie. in aut.
de liti.§.hoc autẽ.ibi ⁊ earũ dñs fuerit
demõstratus.⁊ hoc verũ de legato pu=
re:qr in legato in diẽ certũ non videt
dñium transire vsqꝫ post diẽ.ff.de vsufr.
leg.l.sempronı⁹ athalus. In tertio ca=
su qñ q̃ritur quãtuz ad obligationẽ con
trahendã.gl.dicit ꝙ in legato in certã
diẽ nõ q̃ritur obligatio nisi post euẽtũ
diei de legato pure subticet.vt no.C.de
cadu.tol.circa prin.super.ver.cedere.q̃
si aliud esse innuat. Dicas ꝙ in puris
obligatio contrahitur ab adita heredi
tate sꝫ ficte a tẽpore mortis. qr omnis
hereditas ⁊c.vt in regula iuris. l.oĩs
hereditas.qr ꝑ aditionẽ hr̃s primum
obligatur: ⁊ tunc nascit actio ex testõ.
j.de ob.q̃ ex quasi cõ.§.heres.⁊ ibi no.
2 de iudi.l.de eo.¶†Sed quid dices qñ
sui succedũt qui statim velit nolint he
redes sunt.s̃.de here.quali.⁊ dif.§.sui.
Videt ꝙ ibi cedat a tpe mortis cũ ex=
tũc sit hr̃s:vt dixi.sꝫ satis põt dici ꝙ in
illis cedat a tpe immissionis:qr tũc in
cipiũt effectualr obligari.ff.ex q̃.cau.
in pos.eatur.l.sꝫ ⁊ is qui. In legato in
diẽ certaz tenet glo.quod cedit quo ad
obligationẽ ab euẽtu diei.⁊ tamen sa=
tis põt dici qd cedit ab adita cũ tex.in
distincte equiparant legatũ in diẽ cer
tã ⁊ pure:nec faciãt differẽtiam quo ad
cessionem:vt.d.l. vnica.de cadu.tol.ff.
de ꝟ.sig.⁊.l.cedet.cur ergo nos facie
3 mus.¶†Nũc restat^a querere cur in le=
a gato i diẽ certã cedit dies quo ad obli=
gationẽ ab adita sm hanc opinionẽ.⁊
tñ nõ trãsit dñium vsqꝫ ad euẽtuz diei.
Solutio vbi testator diẽ opponit in le
gato vult remanere rem cũ fructib⁹ pe
nes heredẽ ante diẽ:ideo nõ trãsit do
miniũ ante alioqui cẽseret heres me=
dio tpe fructuarius: qd
non videt fuisse de mẽ=
te testantis: sꝫ si heres
obliget statim in nullo
fit ↄtra mentẽ testãtis:
nec per hoc p̃iudicatur
in aliquo heredi: qr le=
gatarius ante tẽpus pe
tere non potest: nec mo
dus nec qualitas perci
piẽdi fructus mutãtur.
Itẽ q̃ritur cur fingit do
miniũ q̃situm a legata=
rio tẽpore mortis.⁊ ta=
mẽ quo ad actiões ꝑso=
nales ei q̃rendas nihil
fingitur.vt.s̃.dixi. Rñ=
dere potes per ea q̃ no.
ff.pro socio.l.ea que. he
res eñ fingit eadẽ per=
sona cũ defuncto ⁊ here
ditas vicẽ defuncti obti
net.s̃.de here.insti. cir=
ca princi.dixi.⁊ per hoc
actiones personales ei
acquirunt:⁊ q̃ste transe
ferri nõ possunt dñium:
qr magis inhererẽt ossi
bus: vt.d.l.ea que.cum
4 ibi not.¶†In ea.gl.ibi
cũ allegat.l.si cum prefi
nitione.sed ibi in diem
certã. In hoc tamen di=
stinguit qr aut inest cõ=
ditio tacite.⁊ habet pro
pura.ff.d legа.j.l.iij. de
cõdi. ⁊ demõ.l.cõditio=
nes.⁊.l.si in diem.§.fi.⁊
hoc ꝗtum ad trãsmissio
nẽ:quantũ autẽ ad obli
gationem videtur quod
differat in euẽtũ cond.
vt not.ff.de pac.l.itẽ qr.
dic vt ibi.aut nõ inest ta
cite:⁊ tũc vere est neces
saria:⁊ refert:qr aut cer=
tũ est eaz exiturã in vita
legatarij: ⁊ qd ip̃e oĩno
hꝫ adesse obligatiõis:⁊
tunc habet ꝓ pura ⁊ in
ↄctib⁹ ⁊ in legatis.ff.de

a ¶Nunc
restat. An=
ge.ponit h
ordiate qñ
dies lega=
ti cedit. Et
dicit quod
duob⁹ mo=
dis princi
palr dꝫ ce=
dere dies
legati. Pri
mo quo ad
transmissio
nem. Alio
mõ quo ad
obligatio=
nẽ ⁊ petitio
nẽ sine dñij
translatio=
nẽ.⁊ ꝓsequt
ista mẽbra
pulchre: vt
hic ꝑ eũ vi
dere pote=
ris.⁊ sic ha
bebis ma=
teriaz hui⁹
.§. elucida=
tã tam per
Ange.ꝙ ꝑ
Jo.fab.

a ¶ Peculium. Pecurium serui nō intelligit̃ esse legatū seruo cui testator reliquit libertatē in vltima voluntate. secus si inter viuos fuit manumissus.

ver. obl. l. in illa de nova. l. si pupillus. §. q̄ sub a
cōditiōe. ff. qñ di. le. ce. 1
l. cū heres. ij. respon. de
condi. & demon. l. heres
meus. j. respō. nō tamē
potest statim agi. vt no.
d. §. sub conditione. Si
autē est certū eam exitu
raz: sz dubiū an vētura
sit ad effectū obligatio
nis: tunc habet̃ pro con
ditionali & casuali. vt. d.
l. heres me⁹. ij. rñ. et. l. si
post diē. j. respōso. & ita
determinat gl. que indi
stincte loquit̃ in hoc ar
ticulo. ff. de ver. si g. l. ce
dere. de reg. iur. l. i oib⁹ 2
aut est casualis. & tunc
certum est q̄ nec cessit:
nec venit dies ante con
ditionis euentū. vt. l. ce
dere diē. C. de cadu. tol.
l. vnica. §. sin autem sub
cōditione. vbi aūt dies
apponitur. tunc si cert⁹
sit dies. vt. s. proxi. in adi
tione precedēti. si incer
tus: tunc quo ad trans
missionem distinguit̃ vt
in cōditione casuali: q̄
aut est certū ipsum ven
turum in vita legatarij.
aut non. vt dictis legi
bus. Ad obligationē cō 1
trahendā gloss. variant.
Nā in. l. cedere. dicit sta
tim cedere. l. l. in oibus. 2
dicit contra. sed deter
mina eas per preceden
tia: q̄ refert an sit certū
in debitū iri. tunc cedit
statim. an dubium tunc
idē: vt in condi. ff. de cō 1
di & demō. l. dies incer
tus. de leg. j. l. talis scri
ptura. §. si sub cōditiōe.
1 ☞ Manumissus nō dz exhibere filio operas.
2 Eleemosynam dans viuens magis meret̃ q̄ si det moriens.

Peculium

a ¶ † In glo. cū taz. ibi alleg. §. papi. hec ratio non videtur efficax cū manumissus debeat opas exhibere filio. vt. l. si operarū iudicio. ff. d ope. li. ¶ Preterea opere debent̃ si ɔuētū sit. C. de ope. lib. l. j. vñ potes dicere q̄ magis videt̃ affici dñs ad seruū cum manumittit iter viuos q̄ qñ in vltima volūtate: q̄ qñ inter viuos ex affectione dimittit illud q̄d retinere poterat. s. dominium serui & eius seruitiū quo se priuat. & ideo ppter exuberationē affectionis ius presumit manificentiā: vt etiā peculiū cōcessisse videat̃ nō sic ibi moriens dat: q̄ tūc dat q̄d retinere nō potest subūpsi. nec de quo amplius pōt vti. ¶ † Et hoc facit: q̄ magis meret̃ qui dat eleemosynā viuēs q̄ qui moriens: q̄ q̄d moriens dat ideo dat quia retinere non pōt. sicut dixit btā Lucia matri sue. Vñ auari tunc sunt largi secundum Senecā qui dicit q̄ auarus nisi cū moritur nil rōne agit. Item q̄d hic dicitur de seruo obtinet i filio cū emancipat. ff. de donat. l. donatione. §. pater. Item si detur libertas per epistolā nunquid videtur dari inter viuos vt peculiū habeat manumissus nō videtur. vt. C. de lati. li. l. sancimus. sed ibi dicit similitudinarie. q. d. valat vt codicillus. & tamē est inter viuos. Si quis conuenit̃ de peculio qñ peculium transit ad manumissum. dic. ff. de pecu. l. si sticho.

1 ☞ Seru⁹ iussus est liber esse si rōnes reddiderit cum reliquis habebit peculium cū libertate. rōnem assignat.
2 Abbas si sit obligat⁹ alicui priori si prior cedat vel decedat: prior nouus cui abbas contulit an possit agere contra abbatē rōne sui administrationis.

Idem rescripserūt.

¶ † In glo. quasi dicat ibi cum allegat l. si seruus vetitus. Et potest esse ratio quia cum iubetur rationem reddere & reliqua prestare testator videtur de peligere p herede magis q̄ pecu. si enī peculiū penes heredē remaneret nihil vltra petere posset hērs a

nec aliqua reliqua. C. an ser. ex suo facto. l. si vt allegas. vbi ergo cum de reddendis reliquis onerat videtur et peculium dimittere et magis velle heredem habere rationes et reliqua quam peculium et onerando eum videtur ei relinquere de quo facere possit. ff. de leg. iij. l. titius. et ff. de pe. le. l. denique. et facit. e. ti. l. seruus libertates. sec⁹ vbi vetat rationes reddere. ¶ In glo. al's reliquas. in fi. Ille leges nō dicunt hoc. vnde videretur qd cuicunque peculium legetur non possit agi contra dnm cum ipso iure debitum dni non augeat peculium: vt ibi. ff. de pecu. sed si damnum. §. si creditor. ¶ †Et facit qd si abbas eēt obligat⁹ alicui priori suo qd si prior cedat vel decedat nou⁹ prior cui abbas cōtulit non possit agere contra abbatē pro debito etiā ratione sue administrationis: sed hoc non est bonum argumētum: quia quamuis abbas possit remouere priorē ad nutum. vt extra de sta. mo. c. cū ad monasterium. §. tales. sicut dnus seruo peculium. ff. de pec. l. peculium. nihilomin⁹ iura prioratus non pōt diminuere. vt ex̄ de eccle. benefi. c. j.

Tam autem.[a] In gloss. actiōes. in fi. dic pleni⁹. ff. de ser. leg. per totum de seru. rusti. predi. l. pecorū. et vide qd ibi no. et q̄ actione possit tale legatū peti. vide. s̄. hoc titu. circa prin. vbi scripsi. ff. quēad. seru. amit. l. si partē. §. j. ¶ In glo. sine successione. in fi. et hoc vbi res est litigiosa vel lis cepta[b] tūc enī aliud est. C. de liti. l. quoties. et aut. si heres et vide qd scripsi. C. de act. et obli. l. j.

† Legatum si sit relictum in genere cui competat electio.

Electio legati si sit heredis an teneatur dare mediocrem.

Adde ad idem nu. 3. 7. 4.

Electio seu interpretatio quare est heredis vbi legatur incertum de certis: et sensit de certo al's electio est legatarij. Adde ad idem. numero. 6.

Uerba sapientia electionē sunt hec sumito vel capito et c.

Quid autem in contractibus cuius sit electio.

Quid si fuerit prefixum certum tēpus per legem vel per testatorem illi ad quem spectat electio et tēps labitur.

Si generaliter[c]. ¶ †In gl. a princ. cum dicit sēm Roma. credo ex defectu scriptoris corrupta narrat. Nam in. l. legato. et in. §. cum homo attribuit primam opi. Roma. hanc Joan. et hic attribuit secundam. Roma. et primam Bul. quicunque tamen secundam tenuerit approbatur per docto. §. cum homo. de opti. leg. l. ij. et l. seruo generaliter. ¶ In ea. glo. ibi. et tunc subdistingue. gloss. debuit distinguere plenius: quia aut legauit i genere indefinite aut incertum de certis. Primo casu subdistingue: aut quod legatur habet dictos fines q̄ nec cresci nec minui possunt facto hominis commode: vt homo vel equus: aut possunt: vt fundus vel domus. hec omnia membra intendit gloss. prosequi vt apparet ex lectura eiusdem. et quamuis inordinate membra accipiat sequamur ea: quia effectus non immutatur. Primo casu quando legat in genere indefinite et habet certos fines vel formam qui mutari non possunt recipe glos. quia aut habeat et c. ¶ In eadem glo. cum allegat l. qui duos. hoc est de sequenti membro quando allegat incertum de certis sed faciat argumētū. alie bene pbant. c. t. §. cū

a ¶ Tam autē. Iura corporalia: et ēt sacra possunt legari. h. d. Ange.

b ¶ Lis cepta. Nota sēm Angel. qd quamuis directā personalem exercere nō possit nisi cedatur poterit tā exercere directā realē: quia nō ossibus affixa trāsfertur in eum directa via l. si ne. §. fin. cū. l. seq. ff. de cō. furt. Ang. h. c.

c ¶ Si generaliter. Legati in genere electio est legatarij. h. d. Ang.

a ¶ Impro
bāt. Tu sz
Ang. circa
hāc mām di
stingue: qz
aut agit de
dclaratiōe
mētis testa
toris z dic a
vt i gl. aut
de electiōe
z tūc is eli
git l quē di
rigūt vba
executiua
seu electio
nē sapiētia
siue loqua-
mur i lega
tis: siue in
puilegijs z
bñficijs si-
ue in ɔcti-
bus. In du
bio ātin p-
mis duob⁹
casib⁹ ele-
ctio erit le-
gatarij. itē
illi⁹ cui sub
noie pprio
facta ē grā
aṫs sec⁹ p
c.si plurib⁹
de prebē. l
vj. in tertio
vbo casu, s.
in cōtracti
bus electio
est debito-
ris, vt. l. ple
rūqz in fin.
ff. de iure
do. z sic or-
dinate ha-
bes distin-
ctionē hu-
ius mate-
rie,

hō. q̄ sub hoc mēbro dz
reponi. ¶ In ea. gl. cum z
alleg. l. iij. z. iiij. z meli⁹
ff. d leg. j. l. hmōi. §. si cui
homo. ¶ In ea. glos. ibi
dicit cū dicit ex pssō noie
sed pter equiuocatio-
nē nominis est dubium.
¶ In ea. gl. in fi. do. Ja.
a z Pe. hoc improbāt⁹ di-
cētes se nō videre cām
diuersitatis īter funduz
z domum, naz sicut fun-
dus destinatione homi
num constituitur. ita do
mus interiecto parie-
te, ff. communia predio.
l. si quis duas. z sicut fū
dus posset dari deriso-
ri⁹ sic dom⁹ ita modica
qd nō posset caput recli
nari. Dicunt ergo idem
in domo z fundo z vtro
bicz valeat si testator
habeat fundū vł domū
alias non. z sic videtur
probari per. l. si domus.
Quid in alijs corporib⁹
sicut granarijs dolijs, z
dic idem quod in domo
eadem ratiōe: z fm hāc
opi. restringēde sunt le-
ges que dicunt pmissio
nez fundi in genere nō
valere vt. d. §. genere. ff.
de vbo. ob. l. ita stipula
tus. ad casum in quem
testator non habet fun-
dum in bonis suis. z p-
cedūt in specieb⁹ lega-
tis specialiter vel gene
raliter. ¶ Quid i quāti-
tatibus. Uidetur q̄ pre-
missa cessent et debeat
qd min⁹ est. ff. de leg. iij.
nūmi. nil aliud possit
percipi ex cōsuetudine
testātis vł dignitate zc.
ff. de leg. j. seru⁹ pluriū.
§. fi. de le. ij. l. q̄dā. vł ni
si legaret deo vł ecclie,

ff. de auro z ar. le. l. titia. §. fi. z ibi no. qd
2 est notabile. ¶ † Sz q̄rit. dictuz est s.
qd vbi est electio legatarij qd non o-
eligere meliorē: sz mediocrē. Quid in
casu quo electio est heredis. vł quod
sit idem qd teneatur dare mediocrem
z hoc tz Jac. z Pet. in rebus in quibus
est dare tale quid quod potius expedi
ret nō habere q̄ habere: sicut i seruis
tatis enim seruus posset dare qui plus
damnificaret q̄ prodesset: sed in nu-
mis z quātitatib⁹ dicunt secus. ff. m
l. si ideiussorē. pro hac opi. facit. C. de
na. l. si quis ar. §. simili modo. ff. de ve
bo. ob. l. quicquid astringēde. ij. resp
3 de leg. j. l. si heres generaliter. ¶ †
contra. ff. de lega. j. l. apud in. §. si
ver. obli. l. qui ex plurib⁹. Dicas q
vbi est electio heredis vel pmisso
potest dare vilius. dūtamen non
no inutile. vt not. d. l. quicquid ast
gende. z. l. legato. z hoc nisi contr
possit coniecturari. vel propter com
ctum precedentem. ff. de verbo. obli
l. triticum. cum ibi notatis. vel ex
coniecturis que sunt in. l. apud iul
na. z in. l. nummis. quas hic admi
cut in casu precedenti cum sit ead
tio alias si semp deberet dari me
cris parū referret in effectu cui⁹
electio heredis vel legatarij prom
4 rum vel stipulatorum. ¶ † Sed qu
magis restringitur arbitrium elec
nis ex parte legatarij. vel stipulat
qui non possunt eligere meliorē
ex pte heredis vel stipulatoris q
sunt eligere viliorem. dūtamen n
nino inutilem. Dicas q̄ in talibus
bijs fit interpretatio: prout verosi
est pres sensisse. vñ qñ legatur vł p
tur: z est electio creditoris nō est
mile qd q̄s velit legare vel promi
illud quod non esset in specie con
rus. videlicet actorem domus
alias meliorem. vt. l. legato. C.
pign. ob. vos. z. l. qui filios. Se
electio debitorum testator z sti
bñ poterant cogitare q̄ obliga
ret minus. z ideo sic legādo vel
lationem recipiendo videtur
mittere eius voluntati interp

ne iuris. ¶ Et hec itelligevera vbi ius
dat electionem legatario vel stipulato
ri. si autez detur per hominē sunt opi.
nam quidam dicunt quod potest elige
re optimum. vt nota. ff. de op. lega. l. ij.
C. communia de lega. l. iij. §. sed si qs.
Alij dicūt contra quod satis videtur ra
5 tiōabile p pdictā rationē. ¶ † Sed qua
re est electio seu iterpretatio heredis
vbi legat incertuz de certis & sensit de
certo alr est legatarij. Respōdeo vbi
sensit de certo & est dubium de quo for
te ppter equiuocationē nois ē magis
interpretatio q̄ꝫ electio. vnde cum nul
lus sit qui tantā idētitatē habeat cū te
statore sicut heres qui fingit vna pso
na cū eo cōmittēda ei fuit interpreta-
tio sicut qn dubiū est inter psonas le
gatariorū quo casu ei cōmittitur. ff. de
leg. ij. l. si quis seruū. §. si inter. Sz qd
si legatur alternatiue ad quez pertinet
electio. Glo. distinguit ad quem diri-
gūtur verba: & i dubio dicit ad legata
riū pertinere. ff. de leg. ij. l. lucio. & hāc
sequunt. Ja. de ra. & Pe. de bel. per. per
d. l. lucio. de leg. j. l. plane. §. fina. ¶ Sz
contra notat. ff. de re. du. l. j. C. de ver.
sig. cum quidā pro quib'. ff. de lega. j.
si quando. §. fin. & l. cum res. §. stichuz.
6 ¶ † Potes dici q in alternatiua rerum
sit vera predicta legi. distictio quo ad
duo prima membra. ¶ Item tertio po-
test subdistingui: quia aut res sub alter
natione comprehense sunt quasi equi
valoris: & tunc sit electio heredis. aut
vna maioris valoris q̄ꝫ alia. & tūc lega
tarij sic dicas gl. concor. quia si hoc ca
su vltimo esset heredis semp eligeret
minorem & hec procedūt in casibus in
quibus cadit alternatio: quia in quāti
tatibus nō cadit huiusmodi distinctio
ff. de verbo. obli. l. si ita stipulatus fue
ro. x. aut. xv. Sed an premissa pcedāt
in contractib'. Videt q sic. & qd sit ele
ctio illius cui debetur vbi verba pferū
tur in personam eius. ff. de verbo. obli.
l. si sic stipulat' fuero per te non fieri.
¶ Sed contra facit. ff. de cōtrahē. emp.
l. si in emptiōe. §. pe. ¶ Potest dici qd i
contractibus stricti iuris. prima obti-
neat. alia in contractib' bo. fi. sed hoc

nō pcedit. nā i cōtctib' bo. fi. faciēda est
vberior interpretatio q̄ꝫ in legatis: vt
notat in d. l. lucio. vnde bene aduerte: qr
in l. si i emptione. verba sapientia ele
ctionem non cōferūtur in personā em
7 ptoris. ¶ Que sunt verba sapiētia elē
ctionē certe verbū sumito vel capito vt
si dicatur. sit tibi venditus stichus aūt
pamphilus quē sumere placuerit. vel
sit mihi empt' stichus aut pamphilus
quem sumam vel capiam in his omni
bus cōpeteret electio ad emptorem. sz
in d. §. penul. non sunt hec verba vel si
milia: sed tantum illa esto mihi empt'
stichus aut pamphilus. vnde illā ver
ba nihil super electione sapiunt: sz tā
tum super substantia contractus. vnde
si testator dicat stichus vel pamphil'
sit tibi legatus non ex hoc videret cō
ferre in personam legatarij verba. & se
cundum hoc nō differt cōtractus alle-
8 gatus in primis duob' mēbris. ¶ † Sz
i dubio bene credo q differāt legata a
cōtractibus: qr in cōtractib' est indistī
cte electio debitoris. vt. l. plerumq. §.
si. ff. de iur. dot. In legatis distinguit
vt. s. & hoc in alternatiōe rerū: sed vbi
est alternatio inter personas accipitur
pro coniuncta. vt. l. cum quidam. C. de
verbo. signi. vbi expresse datur electio.
ff. de le. ij. l. si qs titio. vel nisi appareat
forte propter cōiunctionē personarū
9 ff. d le. ij. l. cū pr. §. a te peto. ¶ † Quid
si certum tempus fuerit pfixū p ei legē
vel per testatorē illi ad quē ptinet ele
ctio et tempus labitur: & nihil sit dictū
quis post illud tempus eliget. Videt
cuerti ad aliū. extra de prebēd. c. si plu
ribus. in fi. lib. vj. C. de fideicom. lib. l.
si quis. ff. de ver. ob. l. si stipulatus fue
rim. illud aut illud. Sed an postq̄ꝫ ele
gerit sit licitū variare. Dic. ff. d le. ij. l.
stati liberi. ¶ Itē pmissa pcedūt q̄ꝫ-
diu res extāt si altera perierit. ¶ Dic.
ff. de solu. l. stichū. in prin. de ver. obl. l.
si stipulatus sum damiam.
1 ☞ Legatum optionis in se conditio
nem habet: et cōditio adheret psone
cui est ascripta.
2 Testator si nō sit vsus verbis cōtētis. s.
sic lego titio illō aut illō quod elegē

rit. an tale legatũ transmittitur si titius decesserit anteq̃ eligat.

3 Sorte si quid dirimi debeat qualiter debet fieri.

4 Patroni ecclesie si sint plures ꝛ p̃ntant diuersos quis preferetur.

a

Optionis[a].

1 ¶†In glo. bona rõ. l. fi. sꝫ nõ vꝫ bona. aut hꝫ cõditionẽ exp̃ssã ꝛ hoc nõ p̃t dici: qꝛ legatũ nõ trãsmitteret: aut tacita ꝛ tũc b trãsmitteret vt dixi. s. §. si peculiũ. ff. de ꝯdi. ꝛ de mõ. l. ꝯditiões. q̃ extrise cus. ꝛ hoc casu gl. nõ p̃cederet. dicũt doc. Ja. ꝛ Pe. q̄ legatũ optiõis hꝫ i se ꝯditionẽ. cõditio ãt adheret p̃sone cui ẽ scripta. ff. õ ꝯdi. ꝛ demõ. l. q̃ here. vñ si esset dictũ in forma cõditiõis lego tibi seruum si tu optaueris ꝛ si nõ optares viu⁹ non valeret legatuꝫ hodie. sed hic nõ erat in vi cõditionis. iõ valet. hec sunt verba eorũ fere ad 2 lr̃am. ¶†Quid ergo si testator nõ sit vsus verbis cõtẽtis: sed sic lego titio illud aut illud q̄ð elegerit. Nũquid tale legatum trãsmittitur si titi⁹ d̃cedat anteq̃ eligat nõ videtur quia hec verba q̄ð ꝛ qui ad futurũ tẽp⁹ adiecta important cõditionẽ. ff. de le. iij. l. nu 1 per. ꝛ licet alternatiua hoc tacite itelligeret. videlicet quez eliget nihilo 2 minus exp̃ssam vꝫ im 3 portare cõditionẽ. ff. de leg. i. l. si ita legatũ. §. illi c si volet. In ꝯtrariũ videtur 1 expressum. ff. de ver. ob. si stipulatus fuerim illud aut illud sed ibi in contractu inter viuos in quo cõditio nõ ĩpedit trãsmissionẽ. i. de v. ob. §. ex cõditionali. videt̃ tñ meli⁹ q̄ð trãsmittat. vt. d. l. fi. §. i. C. cõia de le. nec ob. quod videt̃ cõditionale: quia ex ęquitate illius legis ꝛ isti⁹. §. hic tollit̃ q̃tum ad transmissionem ꝯ iuris rigo- ꝛ idem crederem quocũq̃ modo detur electio siue per verba elegerit siue p aliã cõditionẽ faciẽtia. nõ eñ testator videret̃ velle suspẽdere substãtiã legati. ff. õ verb. ob. l. si decem cum petiero. ¶†In gl. vł cũ taxillis[b]. in fi. Jtẽ cur nõ sequimur ordinẽ vbi apparet. ff. de vsufruc. l. quoties. Dicas q̄ð vbi vnus solus admitti debet primo: alius post successiue: tunc sequitur ordineꝫ: quia ꝛ de ordine tantum queritur. ꝛ dicta. l. quoties. sed vbi simul ꝛ eodem tẽpore plures admitti debent: tũc distingue: quia aut vni eorũ est maior pars reliCta: ꝛ tunc ille eligit. vt nota. l. fi. C. c. munia de leg. aut nõ: sed vterq̃ equaliter: tũc aut discordia redundat in p̃iudiciũ tertij. sed tunc compellũt̃ concordare et sortiri. vt. s̃. de excu. tu. §. si. aũt. ꝛ. d. l. huiusmodi. §. penul. aut i p̃iudicium solummodo discordantium: tunc si alter petat cõpellitur alter venire ad sortẽ. ff. de iudi. l. in trib⁹. §. ho- cis. l. si que sunt cau. si nullus velit iu- petat: tunc non compellãtur precise- causatiue: quia denegantur eis actiones. vt. ff. qui. mo. vsufru. amit. l. ij. §. fi. ꝛ. d. l. quoties. ¶†Quid ergo si plures 4 sunt patroni eiusde ecclesie ꝛ presentant diuersos. Jtez quid si alter legatariorum sit mortuus pluribus relictis heredib⁹. vide hodie extra de iure- c. fin. in cle. dic ibi. An autez licituꝫ hodie sortiri. vide hosti. in summa. de sortilegijs.

1 ☞Legari illi potest qui possunt heredes institui.

2 Collegia licita que dicantur esse.

3 Legatum si fiat non capaci cui applicabitur.

Legari[c]

¶†In gl. ꝛ econtra in fi. non tamen intelligas q̄ð hec sit cõsequẽtia: vt illis-

a ¶ Optionis. Legatũ optiõis hodie trãsmittit̃ ad heredeꝫ si legatari⁹ d̃cedat anteq̃ optet: et pluribꝰ habẽtibꝰ eligere discordantibꝰ dirimit̃ sorte h. d. secundum Ang.

b ¶Cũ taxillis. Vid hic distinctionẽ ange. in d. gl. ꝛ forte.

c ¶Legari. Jlli p̃nt exti. legati capere qui possunt heredes instituti.

lis legari possit q̄ testm̄ facere possunt active: qz falsum esset. nam servi z filij fa. impuberes an pn̄t testari: vt. s. q. nō est permis. fa. test. per totū. z tn̄ pos sunt ex testamēto capere. ff. de le. j. l. ser uo le. z. l. si post mortē. z. l. cū filio. z §. posthumo. j. e. ¶ In gl. j. passiva ibi cū 3 allegat. de her. insti. l. j. nec ad sui commodū nec fit. ff. de iu. fisc. l. in metallū sed gl. tenet ɔtra in. d. l. j. q̄ videt̄ huic contraria quam doc. nō approbant. nec ob. ff. de le. ij. l. si deportati servo. quia se cus in servo deportati q̄ fisco cuius est servus acquirit. z secus in ipso deporta to qui omnia civilia amisit. ff. de bo. dā na. l. sed si alia. ¶ In ea. gl. cū allegat. §. ij. ibi loquitur de institutiōe: sed pro batur: qua manumitti non pōt: vt ibi. z

2 sic nec ei legari. C. de le. l. servis. ¶ † In ead. glo. ibi cum allegat. l. collegium. Que autē sunt licita collegia. vide in glo. ff. quod cuius. univer. l. j. an autem singuli capient vide. C. de sacrosan. ec cle. l. j. z ibi scripsi. ¶ In ea. glos. ibi cū allegat. quib. mod. na. zc. z hoc intelli ge a parentibus sed ab alijs sic: vt ibi

a not. ad orfi. §. fi. hodie vero[a] de iure ca nonico possit legari saltem ad alimen ta. vt extra de eo qui duxit in ma. quam pol. per adulte. cum haberet. vide. j. §. posthumus alienus. ¶ In eadē gl. ibi cū allegat. l. hi qui idem videt̄ in excō municatis. extra de hereti. c. excōica mus §. credētes. C. e. au. credētes. not. Host. in sum. de test. §. qs sit effect⁹. n̄. z prodest. ¶ In fi. e. gl. sed hoc hodie ces sat. vt scripsi. C. de secū. nup. l. j. doc. Ja co. z Pe. dicūt q̄ quidā sunt qui capiūt. quidā sunt q̄ accipiūt: sed nō capiūt. nā inter capere z accipere est differētia. ff. de ver. si. l. aliud capere vnde tituli. C. z. ff. de his qui. vt indig. intelligunt̄ de his qui possunt accipere sed nō capere verbi gratia. si heretico leget̄: ille non potest capere nec accipere. z ideo pro non scripto habet̄: sed ille q̄ nō vindi cat mortem defuncti vel fidem accom modat de restituēdo nō capaci accipit. sed nō capit. Nam nō capit ad suū com modum sed fisci. ipse tamen accipit. et heres remanet. ff. de vul. l. ex facto §.

iul. hec satis sunt modi cum tamē instruunt. vñ videtur poss. dici q̄ om nes sunt capaces nisi re periantur prohibiti: z q̄ prohibentur hic not. in magna parte gl. ¶ † Cui autē applicetur si lege tur non capaci potes di stinguere sicut ipsi disti guūt aut capiat si nō ca piat: aut non capiat nec accipiat: vt dictum est. z iūge qd̄ scripsi. C. de his q̄. vt indig. l. hereditas. et vide. s. §. nō solum cū ibi notatis.

1 ¶ Legari pōt incerto de incertis dum tamen post certificetur.

2 Legari an possit incer tis personis.

3 Legari incertis perso nis vel incerte pōt dum tamen legatarius pro bet q̄ testator de se intel ligebat.

4 Testator si iubeat satis fieri creditorib⁹ quere lantibus an talis dispo sitio valeat.

5 Legari an possit ab in certo.

Incertis au

tē[b]. ¶ † In gl. q̄si di. ille nihil faciūt: qz loquunt̄ de incertitudine rei lega te hic loquit̄ de incertitu dine psonar̄. Vult ergo gl. cōcludere q̄ incerto de incertis: dūtamē post certificet potest legari hodie. z hoc probatur p̄ hanc literam secundum Jac. dicit enim: sed nec huius. quasi dicat nedū species p̄missę. imo hec est correcta: z hoc vbi ex post facto pōt fieri certū alȝ si semꝑ i incertū re

a ¶ hodie vero. de quo vide hic p̄ ang. i. ij. co lū. in versi. i ea. gl. ibi efficiuntur.

b ¶ Incer tis aūt. In certitudo p̄ sone lega tū liberta tis z tutele dationē vi tiat z alie no postre mo pōt ho die legatū et heredi tas relinq̄. h. d. ƀȝ bal. vsq̄ ad. §. si quis in no mine.

maneat non valet. vt si
dicat relinquo vni de mũ
do: ⁊ hoc nisi legeẽ pau
peribus in quib⁹ est spe
ciale. et erat ratio antiq̃
rum: quia qđ legatur ra=
tione amicitie vel meri
ti: nullã autẽ amicitiam
habemus cum incerto.
q̃uis sub certa demon=
stratiõe: si enim dicat le
go illi qui primus capi=
tolium ascenderit. nulla
erat affectio: qꝛ nescie=
bat quis prior fm cũ gl.
hoc reuocat in dubium.
ff. de re. du. l. quidã. ⁊ vi=
deẽ tenere qđ non valet
relictũ incertũ de incer=
tis: etiã q̃uis sub certa
demõstratione: vt ibi in
prima solutiõe. Sꝫ ego
credo qđ possit legari in
certo de incertis dum tñ
post certificeẽ etiam de
iure. ffoꝝ. Et videẽ exp̃s
sum. ff. de re. du. l. si quis
ita scripsi. Uñ antiq̃tas
de qua h̃ loquiẽ fuit añ
tẽpora. ffoꝝ. seu cõpila=
tionẽ eorũdem. ⁊ ille co
dex de quo hic loquitur
fuit etiã ante cõpilatio=
nẽ noui codicis quo vti
mur forte in codice her=
mogeniano vel theodo
siano. ¶† Sed vr̃ qđ ẽt
incert[a] possit legari: qꝛ
legaẽ collegio. C. de sa.
san. ecc. l. j. Sꝫ ibi nõ le
gatur incertis: imo ipsi
collegio qđ vice persone
certe fungiẽ. ff. de fidei=
cõmis. l. mortuo. fm Pe.
Hec oppositio non me=
ruit signari: melius po=
tuisset opposuisse de. l. ci
uitatib⁹. ff. de le. j. ff. de
re. du. l. ciuib⁹. Et dic ge
neraliter qđ vbicũq ali
quibus legatur qui cor=
pus faciũt q̃uis incerti sint valet lega
tum per leges p̃dictas: dũtamẽ corp⁹
ipsum certũ sit. Sed si corpus vel col=
legiũ esset incertũ non crederẽ valere
sicut nec si incerte psone legareẽ. ⁊ hoc
nisi legeẽ eccl'ie: vt collegio eccl'iastic[o]
tũc em̃ incertitudo nõ vitiat: vt in aut.
de eccle. titu. §. si q̃s in noie. ⁊ §. si quis
aũt. C. de epi. ⁊ cle. l. si q̃s ad decli. ve
nisi reipu. ff. de cõdi. ⁊ demõ. l. que ꝯdi
tio. §. j. qꝛ pia causa reputaẽ. C. de sa.
san. ecc. l. illud qđ ex veterib⁹. §. j. ⁊ i[d]
credo in omni pia cã cũ sit eadem rõ. q
aũt sint pie cause satis colligiẽ i. ꝯ §.
3 ¶† Itẽ hoc qđ hic dicitur videẽ in[telli]
gendũ: nisi legatari⁹ velit pbare q te
stator senserit de ipso p aliquas vero
similes cõiecturas. ff. de here. insti. l. ꝯ
pus. §. j. ⁊ ita vr̃ qđ legatũ de se vale
nec incertitudo vitiet: sꝫ defectus p[ro]
tionis. sed hoc nõ videreẽ ꝯ incerti[tu]
§. potest dici q̃ vbi testator legat v[ni]
incerto sicut vni de mũdo vel de c[er]
te qđ nõ valet legatũ ipõ iure. v[…]
sꝫ vbi sentit de certo verũtamẽ nõ c[on]
stat de quo tunc valet ipso iure lega[tum]
sed propter defectum probationis n[u]
lus admittiẽ: nisi heres gratia[…]
ter pbet đ se sensisse. ff. de le. ij. l. [cum]
seruum. §. si inter. de re. du. l. si [fuerit]
vide. D. y. extra de reg. iu. c. i obscuris
li. vj. ⁊ vide. j. e. §. ante hr̃dis. in fi. [si]
de iure canonico videtur qđ valeat in
casu quando cõmittitur in alterius [di]
spositiõe. extra de test. c. cũ tibi. ibi [...]
testator nõ sentiebat de certo: sꝫ [...]
quitur qñ ad pias causas. vel ibi c[er]
ficãdus erat ex post facto p electi[onem]
4 ¶† Quid ergo si quis iubet credi[tori]
bus ⁊ querelãtib⁹ satisfieri. an va[let]
talis dispositio. Non videẽ propt[er in]
certitudinem: sꝫ satis potest dici q
cũ sit pia causa ppter liberationẽ a[ni]
me. Item qꝛ ex post facto sit certi[...]
de in spec. de instru. ed. §. nũc aut. [...]
5 de hoc autẽ. ¶† Sed aliquid pot [...]
b ri ab incerto[b]. Dic q̃ sic si post certifica
tur. ff. de cõdi. l. ab intestato. ⁊ l. si quis
cum. de condi. ⁊ demon. l. publius. ita
cum hec antiquitas corrigatur per ea
dum qui dictus est. nunquid eccõtra
do corrigat

a ¶ Incer
tis. Tu vi=
de h̃ distin
ctionẽ per
ange. in §.
in glo. pro
cessuꝫ erat.

b ¶ Ab in=
certo. An
autẽ execu
tor vltima=
rũ volũta=
tũ possit da
ri incertus
vide hic p
ang. añ fi. a
§. in §. q̃ro
autem.

do corrigitur quod dictum est de tutore ꝫ.versi.tutor quoqꝫ.qꝛ sequens.§.nihil aperit.de hoc.ibi enim loquitur de persona tutoris.ꝛ supradictus.§.seu ꝟ.loquitur de persona illi⁹ cui datur. Et potest dici ꝙ sic in testamentaria: qꝛ incerte persone datur tutor in testamēto: dū tamē post certificeť.ꝫ.de tute. cū autē. ff.de testa.tu.l.si quis ita dixerit.§.fin. Sed de datiua non videť cū iudicialia non debeant esse in pendēti.ff. de iudi. l.non quēadmodū.ꝛ sic non videretur posse dari tutor posthumo per iudicē. vnde hic loquitur tantum de testamentaria.ꝛ ideo in materia testamētoꝝ de hoc agitur hic. ¶ Item dicit ꝙ.§.libertas etiam corrigitur vbi post certificari potest.ꝛ est idē sicut in legato:vt no. in.l.cū ex pluribus.hic allegato in gl. 1
1 ☞ Tutor quare non potest dari incertus qui potest postea certificari: sicut potest dari incerte persone postea certificande.

1 **Tutor autem.** ¶†In gl. vt si ita in fi.Sed ꝑ deo que est ratio quare tutor incert⁹ qui pōt post certificari dari nō potest sicut pōt dari incerte ꝑsone post certificāde ꝛ legari vt.ꝫ.ꝑri.dictū est.a Respōdeo ſm Jac.de ra. iura quantū possunt prouidēt pupillis.vnde si posset dari tutor incert⁹:vt ille qui primo veniet ad portam:vel alias sub conditione:posset esse ꝙ aliquis ribaldus veniret primus.ꝛ ita nō esset ꝓuisum vel improuisum pupillo.idcirco nō potest dari incert⁹ ſm eū.Et iō dicit tex.certo iudicio ꝛc.vt hic i tex.satis exprimiť.

Posthumus. ¶In gl.s.in fi.quidā habēt in gl.§.hūc ꝑ ꝓprio. in re ꝓprio. in fi.ſed nihil facit ꝫ.qd eīn hic dicit antea. nō referť ad ius antiquissimum de quo fit ibi mentio.sed ad ius.ff.ſm qd pōt posthumus alien⁹ heres institui.ff.de leg.j.l.pe.de testa.l.filius.ꝯᵃ͂ıs glo.videatur dicere contra. ff. de liber. ꝛ posthu.l.si quis posthumos.§.j. ¶In gl. sed que est.in fin.sed mirandum cū hic in tex.dicitur.¶Qui vix esse nō potest ꝛc.cū hic loquitur de alieno posthumo q̄ pōt ab alio q̄ͣ a parentibus capere:vt scripsi. ꝫ.§.legati et sic videtur posse institui q̄ͣnis in rerum natura non possit: tñ natus posset institui vt est dictum. oportet dici vel ꝙ ista cauda non loquatur in posthumo proprio. sed subauditur sic post illa ꝟba.et nunc potest sub.sicut ꝛ ꝓpri⁹ qui potest institui nisi in vtero ꝛc.ꝛ cōcor.ff.de libe.ꝛ posthu.l.si q̄s posthumus.§. j. vel ꝙ dicamus secus in iam nato: vel ꝙ illa glo.sit falsa.

☞ Error in nomine an et quando vitiet actum vel dispositionem.

2 Impetrauit quidam capellaniam sancti stephani fundatam in tali ecclesia: ꝛ tñ nulla est ibi capella sancti stephani sed forte sancti petri: quid iuris.

Si quis in 1 nomine. ¶†In glo.nomen est genus ibi agnomen.de agnomine non agitur hic licꝫ de eo fiat mentio in.d.l.iiij. C. de test. ¶In glo.a testante in fi.dic ꝙ interdum est error in nomine persone heredis vł legatarū: ꝛ ille non vitiat. non tñ cōstat de persona vt hic. Interdum in noīe rei legate:ꝛ tunc aut erratur noīe ꝓprio aut appellatiuo.Et si in appellatiuo aut verborum prolatorum significatio se potest extendere ad mentē testantis:vel de significatione sui vel ex consuetudine loquēdi tunc va-

a ¶Si q̄s: Error proprii nominis si ꝺ corpore constat est falsa demonstratio sine cā dummō non sit ꝯditionalr apposita legatum nō vitiat.h.d. ſꝫ Bald. vsqꝫ ad.§.an ser uo.

a ¶ Videt velle. Quid si est erratū in patria legatarij. Quid si erratū in noīe artificij. Itē si errat i noīe ꝓprio: sz nō in noīe dignitatis vl artificij. vide h. d. Ang. i. ij. col. ꝟ. qd si erratū. vsq3 i fi. §.

b ¶ Nulla ē ibi capel lania. Vi= det iste sen tire q error in noīe pro a prio ecclīe vitiet rescri ptū. de q vi de Feli. in c. significā te. col. ij. ꝟ. declara qn q3 modis. z ibi dixi in apostil. ad Panor. nu. iiij. i apost. in ꝟ. error. de rescrip.

c ¶ Huic p xima. Fal= sa demon= stratio non vitiat lega tū. h. d. s̄m Ange.

d ¶ In fin. In demon stratiōe no minis: p̄no minis: vel dignitatis dic vt. s̄. §. p primo. In alia autē si adijcit generi limitato in dispositione nō vitiat: si nō limitato vitiat. Si vero adijcit certe speciei: puta rei nō vitiat dūmodo reperiatur res in rerum natu= ra: nisi de cōtraria volūtate testātis cō stet. Itē si adijcit ꝑsone honorate nō vi tiat vt hic nisi designatiua affinitatis. z est ratio: qz tunc ex mēte testatoris in ducit causam finalē que si reperiat fal sa vitiat dispositionē. vide hic p Ang.

2

let. vt. §. qd tn̄. ff. de supel le. leg. l. labeo. Aut non z tunc glo. q̄ est in. l. iiij. b ff. de leg. ij. videtur vel= le[a] qd valeat dumtn̄ con stet de mente: quia sine verbis nutu posset lega ri. Sed cōtra facit. ff. de reb. dub. l. in ambiguo. de verbo. signi. l. nepos proculo. ibi. nam q̄ zc. z ibi no. ff. de here. insti. l. j. §. si autem. de lega. ij. cum pater. §. cum imper fecta. z hoc nisi res esset in conspectu. ff. de verb. obli. l. quicquid. et. s̄. si= militer in re. Interdum erratur in nomine regio nis: et ille error non vi= tiat. ff. de leg. iij. l. patro nus. §. libertus. z hoc ni si in rescriptis. extra de rescrip. c. significāte. vel 1 dic melius vt ibi no. per doc. in dubio autem non p̄sumit alia mēs testā 3 tis q̄ que verba signifi= cant. Etenim nemo esti c mādus est aliud dixisse 1 q̄ quod in mente cogi= tauerit: vt. d. l. labeo. cir= ca medium. ff. de auro z arg. le. l. plautius. et ideo d

opus est ꝓbare aliā fuisse mentem: vel forte q testator hoc als expresserat si cut no. i. l. iiij. vel p cōiecturas. vt ex c[illegible] textu materie. ff. de le. ij. l. vnū ex fa[illegible] fi. vel ex vsu loquēdi. vide. ff. de leg. iij. l. nō aliter. ¶ † Quid ergo si quis impe trauerit capellaniā sancti stephani in stitutā i tali ecclīa z nulla est ibi cape lania[b] sancti stephani: sed forte sancti petri. nūquid vitiet gratia vel extēdi[illegible] ad capellaniā sancti petri. Videt q nō vitiet p hūc. §. cū concor. ¶ Cōtrarium videt in. c. significāte. ¶ Itē qz impe trās dedit causam errori: q̄ potuit me lius declarare: vt ibi no. Satis pōt di ci q si cōstet de mēte cōferētis: qz forte expressit capellaniā institutā p talē[illegible] vacantē p mortē talis cuius sit error in noīe sancti: in cuius noīe fundata est[illegible] valeat p predicta. z vide. C. de le. si fo[illegible] tidianū. de fideicō. l. volūtatis. z ibi [illegible] psi. ¶ In glo. vl̄. in fi. Vel dic q nō[illegible] fert: dūtamen sine fraude zc. vt ibi [illegible] Sed verius credo q seruo nō possit[illegible] tex. frustra diceret. si liber zc. vt. d. l.[illegible] ca. Et est ratio ne sit eis materia fugi ca. z vt facilius reperiātur si fugiāt. z ide forte in monachis z alijs religiosis[illegible] debent resīdētiam cū sit eadem ratio

☞ Conditionalis dispositio per q̄ v[illegible] ba cognoscitur.

Adde ad idem numero. 1.

Causa falsa an et quando vitiet legat[illegible] vel dispositionem.

Huic proxima.

c ¶ † Qu[illegible] sicut e[illegible] ror nois nō nocet: sic nec demonstra[illegible] falsa. ¶ In gl. vna. in fi. ff. de le. j. l.[illegible] textores. ¶ In gl. idē z si nō emit[illegible] alio titulo acquisiuit. In fine[d] ciu[illegible] glo. sed ibi fuit cōditio. ¶ In gl. in[illegible] glo. sed ibi fuit cōditio. ¶ In gl. in[illegible] ditio. ibi cū allegat. l. muto. §. sub c[illegible] tione. Item per dictionē vbi de le[illegible] l. si ita scriptū. §. si pater. Item p[illegible] nem quisquis de condi. z demo[illegible] blius. ibi. in honorem cōsulat[illegible]. In[illegible] dictionem ita. ff. eo. l. iul. noster. [illegible] ablatiuum absolutum a preterito[illegible] matam. ff. de sta. li. l. si quis ita li[illegible] tem. §. si duos. item per dictionem[illegible] quis. ff. de lib. z posth. l. iij. §. filius[illegible]

dicto.itez p̄ quique vel per qđ ad futu
rū tp̄s relatum.ff.đ le.j.stichū.đ lega.
iij.l.nup.vide.s̄.§.actiōis.ꝛ.l.si sic.§.
2 j.hic alleg.¶†Idem videtur si ad p̄=
teritū.ff.de here.insti.l.ij.ꝛ hoc itel=
lige:vt ibi scripsi:quia illud intelligit
cum ad factū ꝓpriū refert cōditio.tūc
enim distinguitur an de preterito an
đ futuro.dic vt ibi per gl.ꝛ docto.idez
sit cōditio per dictionem ad.ff.de ma.
tes.l.si duos.itē per dum.ff.de leg.iij.
l.qui concubinaz.§.vxori.itē p̄ quo ad
C.đ leg.l.j.sed illa videtur contra.dic
tū vt ibi:itē per q̄adiu.ff.iudi.sol.l.hec
stipulatio.sed per nullam harū dictio
num fiet expressa cōditio nisi per si.et
cum.vt notatur.ff.de here insti.l.treba
tius.et in.d.l.stichū.super verbo con=
ditionalis.pro quo facit.ff.de condi.et
demonstra.l.j.i fi.ꝛ hoc est multuz no
tabile si sit verū propter effectuz trā∫
missionis cum sit tacita cōditio nō im
pedit trāsmissionē.ff.de cōdi.ꝛ demō.
l.conditiones que extrinsecus.cū ibi
notatis.q̄n vi.le.ce.l.cum illis.§.fi.sz
expressa impediret.vt in.§.finali.C.đ
cadu.tol.sed hoc forte nō procedit:ni=
si q̄n talis conditio per talia verba ap
ponit que de natura legati subintelli=
gebātur.ff.de le.j.l.iij.¶Item no.hec
v̄ba đ se non cōditionalia faciūt cōdi
tionem si testator sentiat vel ptes hoc
agant ꝛ constet.ff.đ verbo.obli.l.si ita
stipulatus fuero hanc summam de cō=
di ꝛ demon.l.in conditionibus.ibi cū
allegat.§.sub conditione.hoc videtur
cōmune vbicūq: apponitur i act⁹ exe
cutione non in substantia actus.ff.de
ver.obli.l.si decem cum petiero.ꝛ tale
qđ apponit qđ ip̄o iure inhereat:vt i
cōcor.ibi allegatis ¶In ea.gl.ibi cū
allegat.C.de dona.que sub modo.l.ij.
sed quandoq̧ apponitur causa per vt:
quando gratia legatarij apponitur.C.
de iu.do.l.si mulier.ff.de do.l.ij.§.fin.
¶In ea.gl.ibi cū allegat.l.si sic.§.j.vi
de plenius.ff.de cōditio.ꝛ demon.in
3 rubrica.¶†In eadez gl.ibi cum dicit
non nocet:vt hic.hoc verū nisi condi
tionaliter apponat:vt hic in tex.ꝛ no.
in.d.l.si sic.lz sit improprie conditio
de p̄terito:vt nisi als legatur⁹ nō erat
vt.ff.de conditio.ꝛ demon.l.cum tale
§.falsam.in fi.Scđm hoc ergo videt
distinguendū de causa aut fuit impul
siua aut finalis aut ē dubiū sicut disti
guit in contractib⁹.Primo casu certū
est quod valet legatum q̄uis causa sit
impulsiua vt hic.Secundo casu nō.j.vt
d.§.falsam.in fi.In tertio videt p̄sumi
q̄ sit impulsiua cuz incūbat ꝓbatio illi
qui dicit testatorē nō al's fuisse legatu
rū.vt.d.§.falsam.in fi.Uel p̄t distigui
hoc vltimo mēbro:qz est talis cā q̄ si
vera esset compelleret testatorē inuitū
ad dādū:vt lego tibi decē que in meis
negotijs expendidisti.ꝛ tūc p̄sumitur
finalis.ff.de pact.l.si cuz te.Aut nō cō
pelleret:vt lego decez:quia mea nego
tia tanq̄ ver⁹ amicus tractasti.tūc nō.
ff.de cōdi.indebi.l.in summa.§.id quo
que quod ob causaz.¶Quid ergo si te
stator poterat compelli ad dādum.nō
tamen legat illud qđ poterat sz aliud
Uerbigratia.quia decem in negotijs
meis expendisti.lego tibi librū vel ca
strum.satis videretur impulsiua ea ra
tione qua donare noluit.ꝛ hoc si nota=
biliter excedebat pretiū in quo crede
bat se teneri.ar.dicti.§.id quoq̧.¶In
eadē gl.ibi cū allegat.l.itaq̧.ff.de cō
di.insti.l.si quis ita hereditatē.de cō
ditio.ꝛ demon.l.qui heredi.§.ꝛ hoc ni
si conditio ex aliqua causa remittatur
a iure vel improbetur.ff.de cōdi.insti.
l.conditiones.ꝛ.l.quedam.ꝛ.l.que sub
conditione.j.eo.§.fin.dic vt ibi.¶In
ea.gl.ibi cū allega.l.si tibi legatū.im
mo in modo est distinguendū sicut in
causa:qz aut impulsiua:aut finalis:aut
ē dubiū:ꝛ si sit dubiū:aut apponit ad
vtilitatē testamentorū vel tertij ꝛ pre=
sumitur finalis.Aut ipsi⁹ legatarij:ꝛ
tūc impulsiua.ff.de condi.ꝛ demon.l.
titio.de don.inter vir.ꝛ vx.l.sz si mors
§.fi.ꝛ hoc nisi implementum modi cō
tineret piam causaz:vt qz alicui fuit le
gatum ad sui redēptionē:tūc eñ p̄su
mitur finalis.C.de dona.l.pe.§.nulla.
ff.de iure do.l.promittendo.ꝛ.l.dotis.
ꝛ.l.si ego.¶In ea.gl.in fi.vide.C.de
fal.causa adiec.l.iij.§.sed si vxori.

1 ☞Legatū factū seruo cedit ab adita hr̄ditate.

An seruo. a In glo. C. de neces. ibi cū alle. l. seruos. vide plenius. s̄. per quas perso. no. acq̄. §. itē nobis. vbi scripsi. ¶ †Et dic. q. l. cōtraria non obstat qr ibi loquit̄ quā do testator legat ser uo ꝓprio: hic qn̄ seruo heredis. ¶ In ea. glos. in fi. hec ratio non vide tur procedere: qr lega- tum factum seruo cedit ab adita hereditate. C. de ca. tol. §. in nouissimo ff. de op. le. l. si optio. qn̄ di. le. ce. l. legato. ⁊ sic vi detur valere i casu quo eēt manumissus vl' alie- natus per dictas leges pro quo. ff. de conditio. ⁊ demon. l. iulia. noster.

b ¶ Item regula b catonia na nō haberet locū hic cū non extēdatur ad le- gata quorum dies cedit ab adita hereditate. ff. de regula catoniana. l. catoniana. Et no. in. d. l. si optio. Solu. dicas q̄ aut libertas legatur ser uo proprio vl' heredis. Et nihilominus aliud legatū pure. ⁊ tunc dies cedit indubitate a die cō petētis libertatis vl' ab adita vbi vtrūq̄ legatū purum est. vel a die exi stentis conditionis vel euētus diei si libertas fuerit relicta sub condi tione vel in die. ff. de le ga. iij. q̄ concubinam. §. cum testamēto. a d. l. fal- si. l. in ratione. ij. §. pe. ⁊ d. l. iuli. eo. ti. cū seruus. nisi liqueret de mente cōtraria testātis. vt. d. l. iul. i fi. de le. j. l. quesitum. §. j. dic ibi ⁊ §. cum testō. ⁊ ita intelligitur. §. in no- uissimo. aut legatur sine libertate ⁊ pu re ⁊ tunc aut seruo legatur ⁊ valet ⁊ ce dit ab adita hereditate. vt. l. cum lega to. ⁊ §. in nouissimo. s̄. alle. ⁊ ideo hoc casu distinguitur an' succedat necessa rius heres vl' nō. vt. d. l. si optio. aut le gatur simpliciter seruo testatoris vel heredis: tūc obtinet is. §. ⁊ statī dies legati cedit. ⁊ est locus catoni. ⁊ sic vo luit intelligere hic gl. ⁊. ff. de here. in- sti. l. si socius. vbi idē no. nec refert an viuo testāte manumissus fuerit vel nō vt hic ptz q̄tuis gl. s̄. C. e. l. seruus. Sz oppo. adhuc cōtra hūc. §. ff. de fideicō. lib. l. gn̄aliter. §. si homini. sz ibi i liber tate relicta cuius dies cedit ab adita. vt. s̄. scripsi. ¶ Preterea ibi ōficit lega tum propter impedimentū persone le gatarij. quo casu nō obtinet regula hic mista ꝯsideratione vtriusq̄ qn̄ obtinet vt plene not. ff. de regula cato. l. j. vide ibi. Item is. §. non obtinet in testamē mili. C. de testa. mili. l. si ex his. ¶ In ea. gl. quia actus sub purus conditio- nalis sit vt per totum titu. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ de condi. inser. ⁊ de cōdi. in sti. ¶ In gl. nā nemo. in fi. hec glos. in tendit reddere rōnez diuersitatis inter hunc casum ⁊ primum. tex. reddit alā sed rō tex. non vr̄ bona in eo qd̄ dicit nā posset p eū alius heres effici. quia ita posset in p̄mo casu possibile cū ēt in primo casu q̄ institutus se vēdat ad pretium participandū vel dabit se ad rogationez: ⁊ acquiret̄ hereditas ali. Sed hoc nō est cōsiderandū expecta re aduersam fortunam ⁊c. ff. de ver. ob. l. inter stipulantē. §. sacram. ſm doc. Jac. ⁊ Pe. sed quia si legetur filio a pa tre instituto vel ecōtra patri a filio insti tuto. Videret̄ qd̄ i primo casu sit in- cut qn̄ legat̄ suo a dn̄o herede insti tuto cū vterq̄ acquirat. vcz seruus dn̄o ⁊ filius patri. Sed hodie acq̄ritur ꝓprie- tas ipi filio. ideo videt̄ valere. ⁊ h̄ pōt dici ꝓbabiliter. In alio casu est diffi- ctio olim non valebat donatio facta a patre ad filiū: qr filius patri acq̄rebat sed hodie non acq̄rit̄ quo ad ꝓprie-

a ¶ An ser- uo. Seruo heredis pu re nō pt̄ le gari: sz sub cōditiōe sic si tpe exīstē- tis cōditio nis nō sit i ptāte here- dis sz ecō- tra suo a- lieno here de institu- to pōt eius dn̄o legari pure vl' sub cōditione: sed si iussu dn̄i heredi tatez adeat legatū eua nescit. h. d. ſm Ang.

b ¶ Itē re gula. In q̄ bus regula catoniana locū habe- at ⁊ in q̄b⁹ nō: vide h̄ ple. p ang. in. ij. col. cir ca me. in ꝟ. conclude ⁊ dic ⁊ ponit sex casus i q̄bus dicta regula non h̄z locū. q̄s vide dilige ter.

tatem. ¶ Sed ista opinio est reprobā-da in auk. de immen. do. fm doct. Jac. et Pe. quorum sunt hec vba. nō bn pcipio qd volūt ɔcludere. he tn qōnes videt expedire. qr a filio pōt legari pri. ff. de le. j. l. a filio. et a patre filio. e. ti. l. quesitū. in prin. primus casus non est dubitabilis quin possit a filio patri legari: et qr a suo dño pōt legari: vt hic. Sz secūdus vr dubius: qr a non dño nō pōt legari seruo. et vr idē i patre et filio saltem de iure. ff. vnde vi. l. quesitum. ideo vz: qr cū vterqz filius institut9 et nepos su9 fiat legatari9 et essent i ptāte vnius videbat legatū a filio illi in cuius ptāte ambo erāt. et pinde est ac si filio esset legatū patri directo quo casu sine dubio valeret. sed vbi institut9 non est in ptāte alicuius vr qd non valeat cū sit eadē ratio q̄ in legato prestando seruo dño instituto saltē de iure. ff. Et in hoc errat glo. in. d. l. quesitū q̄ vr sentire q l. quesitū procedat fm iura noua. imo dicas q in casu quem ponit procedit fm iura ffo rum. vt dixi. Sed in casu de quo ego quero vbi legat directa a patre istituto filio nō pcedit. nec lex illa casum istū tāgit. Unde credo qd de iure. ff. nō valet. Quid de iure nouo. Forte doc. in eo qd. s. dixerūt voluerūt sentire qd nō vz: qr iura noua nil corrigūt quo ad acqsitionē in his q̄ pficiscunt a patre. vt in auk. de immē. do. circa pnc. hoc tn non est verum: imo censetur aduentitium. ff. de iu. do. l. profectitia. §. si quis dotem et idem videt de monacho vel religioso istituto et legato facto abbati vel superiori alij vel contra. sicuti hic dicitur de seruo.

1 ☞ Ordo scripture qn sit attendend9.
2 Ordo quando est de substātia tunc bene consideratur.

a 1 **Ante heredis.** a ¶ † In glo. not. ordinē. dic q vbi in dispositione iuris vel testātis vn9 admitted9 est vel pm9 vel solus: tunc recurrit ad ordinē: vt. l. contra. ff. de vsufru. l. quoties. C. de heredi. instı. l. qui soluendo. als autem si non constet quod alter sit admittend9 non admittitur ordo: sed impediunt se cōcursu. ff. de vsufru. ea. re. que vsu consu. l. ij. §. fi. vel ppter incertitudinē repellunt. ff. de test. tut. l. duo sunt titij de re. du. l. si fuerūt. vide. s. e. §. incertis. et §. optionis. ¶ † Itez dic. q vbi ordo 2 est de substantia: tūc bn attēdit: vt extra de cle. p sal. pmo. p totum. C. de sen. l. prolatā. de acquir. here. l. vt debitum. ff. de iure codi. l. q̄dam. et vide ff. d vul. l. morib9. ¶ In glo. nisi in duob9. ibi cū allegat. l. si quis a filio. §. pen. Caue qr iste due leges faciunt per coniūctionem. et allegant pro primo casu: quia incertitudo vitiat libertatem. vt. l. cum ex pluribus. nō sūt aliud. vt. d. §. penult. Dic tn q hoc non est verum: imo dicit idē vtrobiqz: qr incertitudo vitiat legatum. vt. l. si fuerit. de re. dub. vn̄ vbi est incertitudo inter personas legatariorū tunc incertitudo vitiat et legatum et libertatē. Sec9 si in re legata. vbi autem libertas legatur est icertitudo in re et in psona et si vitiat: vt plene nota. Dy. extra de reg. iu. c. in obscuris li. vj. ¶ In ea. glo. in fi. illa nil facit. vt ibi not. qr heres non cogitur adire: nec p legato: nec pro libertate: vt ibi notatur.

a ¶ An heredis. An institutionē heredis et post et inter medias istōnes heredum hodie vtiliter legat: et ordo nō necessarius si de mēte cōstat nō est curād9. Et post mortez heredis pōt hodie relinqui. h. d. fm Bald. vsqz ad. §. pene quoqz.

Post mortē.

¶ In glos. in stipulatione. in fi. he leges parum faciūt. vnde vult dicere glo. q in stipulationib9 statim cōtrahitur obli-

a ¶ Pene qz. hodie pōt pene nole legari ⁊ legatū trāsferri vl' adimi nisi p̄cipiatur aliq̄d ihonestū vel opprobriosum vel legibus interdictum. h. d. sm are. vsq; in fi. titu. Querit hic Ang. q̄d si testator relinq̄t monasterio cētum vt recipiat titium monialem al's q' pdat legatum si nō receperit: an tale grauamen de recipiendo valeat. Itē q̄d si pr relinq̄t filio mille et si intrauerit monasteriuz habeat tantum centum: an istud videatur detractum de illa quantitate maiori nole pene: an vero sit cā. Item testator relinq̄t vxorez 1 suam vsufructuariaz olz bonorū suorū: ⁊ vetuit eā molestari. ⁊ ca a su q̄ molestaret p here-

gatio non sic in legatis. In hoc aduerte sm docto. qd hoc pcedit quando legatur post mortem heredis: sicut si legatur cum legatarius moriet. ff. quādo di. le. ce. l. si cuz 1 heres sm Jaco. ¶ Item dic q' hec gl. non pcedit vbi concedit de contraria mente cōtrahentiū. Nam tunc possunt etiaz 1 obligatiões ī heredes in stipulationibus incipere: vt. d. l. vt ac. ab here. ⁊ ī here. l. j. ⁊ hoc vbi tale quid legatur quod pōt compelli post mortē. ¶ Quid si dānet heredem post mortē facere domū vel scribere librū. Nō videt valere q̄ si impossibile: vt. j. §. fin. Sed satis pōt dici ɔtra. 1 semper em in dubio videtur intellexisse qd heres heredis faciat. C. de contrahē. ⁊ cōmit. stipu. l. veteres.

☞ Pena si adijciatur legato p testatorem petitur iure legati ⁊ detrahitur falcidia.

Pene quo-

q3.ᵃ ¶ Sup ter. dic ātea i. antea iura ffoz. Idem

redē p̄uat eū sua hereditate: nec dixit cui applicet. pmo q̄rit q̄o intelligatur vxorē molestare. scdo cui applicet talis hereditas. itē an testator possit idicere vsuras i testō. vt si hrs nō soluat intra mēsem soluat decem pro vsuris. Ista oīa vide hic p ang. vsq; in fine §.

qd de hoc iure. ff. de pe. leg. l. j. quā di. le. ce. l. cuz sine. ⁊. l. si penam. ad. l. fal. l. j. §. item si ita. vbi esset probrosa vel impossibilis. ff. de conditio. et demonstratio. l. multa. ff. de his que pe. no. l. j. et placet hoc magis q̄ illud quod no. C. eodem. l. j. vbi gloss. videtur sentire quod hec antiquitas erat de iure. ff. et illud sequant ibi multi docto. Sed cōtrarium videtur verius per leges predictas. Unde in dicta. l. j. reijcitur probrosa vel impossibilis. et sic supponit q' non alia. ¶ † Et nota. qd illud quod nomine pene adijcitur petitur iure legati: ⁊ detrahitur falci. vt dicto. §. si ita extra de testamen. c. raynutius. ⁊ ibi de hoc per docto.

☞ Angustie temporis an et quando noceant in contractibus vel in vltimis voluntatibus.

Cōditio impossibilis si apponat heredi an valeat legatum: quid si imponatur legatario. vide.

Difficultas non impedit obligationē.

Testator si legauit alicui fundū ⁊ voluit q' adipiscatur possessionē autoritate propria ⁊ adiecit penam si heres cōtraueniret an pena committatur si heres contraueniat.

Exceptis.

¶ † In glo. ff. eod. ibi cum dicit. non autem soluere. hoc nihil valet qz tunc non esset dubium. et frustra diceretur angustias temporum non nocere: cum tunc nulle essent angustie. Quid dicemus. Dy. sequitur primam. extra de re. gu. in. c. nemo potest ad impossibile. li. bro. vj. sed ibi soli non ob. regula. cum docto. Jac. ⁊ Pe. dicunt q' angustia temporis non nocet in contractibus: vt. l. lo. l. insulam. §. j. ergo nec in vltimis voluntatibus in quibus est plenior interpretatio facienda. ff. de re. du. l. cum testamento. sed adhuc non respondetur: quia hec impossibilitas vitiat. nō. ¶ Sz si dicas q' ibi fuerūt duo. s. legatum ⁊ tempus dandi. legatum cōtinet impossibile: ideo valet: sed adiectio tpis est impossibilis q̄ nō vitiat legatū purum ⁊ possibile. sed hic loquitur quando ipm legatū est impossibile

sed certe eodē modo sunt hic duo. ipm
legatū qđ est impossibile ꝛ pena possi=
bilis. cur ergo nō valet in pena possibi
li respōdeo legatū est principale: pena
est adiectio. vñ cū ipm pncipale nō vȝ
nec accessoria adiectio. ff. de ver. obli.
l. si homo mortu⁹. sed in ꝯtrio tȝ ipsum
2 principale. ¶ † In. e. gl. in fi. hāc sequi
tur Dyn⁹ i. d. c. nemo doctores ꝓo Ja.
ꝛ Pe. dicūt ꝙ hāc sequebat̄ dñs eorū ꝛ
reddebat rōnem. qꝛ qñ ꝯditio apponit̄
in persona honorati nūꝙ̄ valet qđ im=
pleatur. vnde testator nō videt̄ velle va
luisse legatū: sȝ vbi apponit̄. i personā
onerati certū est ꝙ ille vellet implere
si posset. ꝛ nihil est qđ ei debeat immu
tari si nō impleat: ideo valet legatum:
ipsi tñ dicūt idē esse siue in ꝑsona one
rati siue honorati apponit̄ cōditio: sed
dicūt referre an apponatur impossibi=
litas ꝑ modū precepti an ꝑ modū con
ditionis. nam si ꝑ modū ꝑcepti nō va
let. Verbi grā. heres meus dat monteȝ
aureū sempronio vel ascendas celum.
ꝛ si nō feceris da ei cētū hoc casu neu=
trū vȝ: sed si ꝑ modū cōditionis appo
neret̄ impossibilitas bñ vȝ. verbi grā.
heres me⁹ si celū digito nō tetigeris:
vel si montē aureū nō dederis sempro
nio da ei centū. hoc casu bene vȝ. ꝛ est
rō: qꝛ hoc casu non vr̄ legatū in condi
tione necessaria ꝙ̄ casu vȝ: vt si sol cras
orietur. sic video in cōtractib⁹: qꝛ si pro
mittis dare stichū mortuū. ꝛ si nō de=
deris ꝓmittis dare penā neutra vȝ: qꝛ
impossibile apponit̄ in cōuentione: se
cus si ꝑ modū conditionis. ff. de ꝟ. ob.
l. si hō mortu⁹. ꝛ. l. impossibilis. ſm eos
hec solutio vr̄ bona ꝛ glo. voluit eā po
nere. ff. de condi. insti. l. j. in secūda so=
lutione ibi cū dicit vel ibi non fuit im=
possibilitas ꝛc. sȝ si ꝓfundi⁹ inspicias
leges ꝯtrie nil faciūt cōtra hanc literā:
qꝛ dic nihil agitur de conditiōe. sȝ ad=
iectione pene ꝙ̄ non sunt idē. ff. de his
ꝙ̄ pe. no. l. ij. idcirco iura eloqnētie de
conditio. nil faciūt ad propositū: nisi
ꝑ simile. vñ pena dici non pōt: nisi vbi
ꝑcedit dispositio testātis de aliquo dā
do vel faciēdo: ꝛ adijcit̄ pena ad ꝯfir=
matiouē dispositiōis ꝑ ꝟba negatiua
tūc enī certū est qđ neutrū vȝ si pncipa
le dispositū sit impossibile. Verbi gra=
tia, dāno heredē meū attingere celum
cū digito. ꝛ si non fecerit dāno eū cen=
tū dare neutrū valet. ꝛ est ratio. qꝛ ne=
mo ad impossibile obligat̄. vt. ff. de re=
gul. iur. l. impossibiliū. ꝑ penā aūt nollet
eū obligare ad pncipale dispositū qđ
est impossibile ꝛ nullū: ergo accessoriū
dȝ eē nullū: ꝛ maxime qꝛ pena dȝ com
mitti: nisi sit culpa vel mora. vt. l. sed si
decesserit. ff. qui satisda. cog. de excep.
do. l. apud celsum. §. si in arbitriū. nā dā
do vel faciendo impossibile nō pōt mo
ra argui vel culpa: ꝛ sic nō dȝ pena liga
re. nec hoc casu loc⁹ eē pōt illi distictio
ni an apponat̄ in persona onerati vel
honorati. qꝛ pena de sui natura non pōt
apponi: nisi in persona onerati: ꝛ iste est
verus intellect⁹ hui⁹. §. nec vltra de cō
ditione loqui oportuit nec disputare. ꝛ
tamen glo. subintrat queramus an con
ditio impossibilis vitiet dispositioneȝ
testātis vel vitietur. ꝛ sicut vides glo.
distinguit an apponat̄ in personā one
rati an honorati. Dy. pleni⁹ distingnit
qꝛ aut apponitur affirmatiue aut nega
tiue. secūdo casu habetur pro pura. In
primo subdistinguit aut semper impos
sibilis aut aliquo tēpore impossibilis
aut possibilis. Et si semper impossibi=
lis aut apponit̄ in personā onerati aut
honorati. ꝛ nota. in. d. c. nemo. subijcia=
mus ista examinationi. certe primum
mēbrū est indubitatū qñ ponitur nega
tiue. qꝛ illa est necessaria nec facit actū
conditionalē. ff. de cōdi. ꝛ demon. l. he
res me⁹. de ver. ob. l. impossibilis. sed
qñ ponit̄ affirmatiue nō cōsentio sub=
distinctioni: an fuit ab initio impossi=
bilis ꝛc. qꝛ illa distinctio reꝑhendit̄ ꝑ
regulā catoñ. vt. ꝯ. dixi. ꝛ in. l. si mihi et
tibi. non fuit ꝯditio sed ꝙ̄daȝ adiectio.
extra substantiā legati ꝙ̄ non vitiat si=
cut nec in ꝯctib⁹. vt. ꝯ. dixi. idcirco lex
illa nihil facit ad ꝓpositū. ¶ Itē nec il
la qua subdistinguit̄ an in personaȝ ho
norati vel onerati: quia leges indistin
cte dicunt conditionem impossibilem
pro non scripta haberi. vt. ꝯ. de here=
di. insti. §. impossibilis. ff. de condit. in

ſtitu.l.j.ꝛ.l.cōditiōes.de ꝯdi.ꝛ demō.
l.obtinuit.ꝛ.l.multa.§.fi.ꝛ.l.cuꝫ tale.§.
falſum.nec aliqua lex dicit cōtra.qꝛ eſt
§.ob cuius timorē fuit facta diſtinctio
nihil facit:immo alio caſu loquitur:vt
ſ.reſpōſuꝫ eſt.nec aliqua bona rō red
di pōt cur debeat diſtingui.¶ Igiť vř
indiſtincte dicēduꝫ ꝙ impoſſibilis cō
ditio de natura reijciať.nec in hoc eſt
faciēda difficultas:nec eſt ſufficiēs pre
dicta diſtinctio:qꝛ debuit diſtingui an
fuit impoſſibilis de facto : an ꝓpter ꝯ
lixitatē.quib⁹ caſib⁹ vitiat.vt.ff.de cō
di.inſti.l.ſi titi⁹.de ſta.lib.cū heres.§.
j.ſꝫ ego hoc nō admitto in impoſſibili
de facto.vt dixi.ſ.de hered.inſti.§.im
poſſibilis.recollige ergo cū queriť an
impoſſibilitas vitiet diſpoſitioneꝫ ex
tremā.diſtigue:qꝛ aut aponiť impoſ=
ſibilitas in vim precepti.ꝛ tunc aut in
ſubſtātia ipſius legati ꝛ vitiat hic cuꝫ
ꝯcor.aut in circūſtātijs ꝛ nō vitiat.vt.l.
ſi mihi ꝛ tibi.§.j.aut in vim cōditiōis.
tūc aut eſt impoſſibile ꝓpter difficulta
teꝫ tantū.ꝛ vitiat.vt.l.cū heres.§.j.aut
de natura vt qꝛ forte res nō eſt in rerū
natura:tunc habetur ꝓ nō ſcripta.vt.l.
ab oibus.§.j.de lega.j.ꝛ.d.l.j.de cond.
inſtitu.cū cōcor.aut ꝓpter ꝯplexitateꝫ
tunc vitiat ſi ſit oino ꝯplexū.vt.l.ſi ti=
tius.hoc ſolū tene alijs ſubdiſtinctiōi=
b⁹ omiſſis.quomodo aūt īpoſſibilitas
vitiet cōtract⁹ videbis in propria ma
teria.j.de inuti.ſtipu.§.ſi impoſſibilis
ſed queramus.hic dicitur ꝙ vbi teſta=
tor precepit impoſſibile pena adiecta
qḋ neutrum valet.¶ †Quid ſi difficile
5 nō videť idē:qꝛ difficultas non īpedit
obligationē.vt.l.cōtinu⁹.§.illud.ꝛ ſcri=
pſi.d.§.impoſſibilis.de here.inſtit'. ad
hoc pōt dici ꝙ vbi eſt talis difficultas
q̄ annullat legatū oino pōt dici idē qḋ
impoſſibilis:ſꝫ vbi oino non annullat ı
ſed facit teneri ad eſtimationē. tūc nō
idem:imo cōmittit penā niſi det lega ı
tū vel eſtimationē:q̄ autē ſunt ille dif=
ficultates que annullant vel nō . vide
ſ.§.nō ſolū.Quid ergo ſi precepit fie=
ri tēplū vł palatiū.vel aliud op⁹ ꝙ eſt
ſupra vires hereditarias ac ipſius he=
redis.ꝛ ſi nō fieret adiecit penā . ſatis

pōt dici qḋ neutrū valet:qꝛ talis pena
impoſſibilis nō valet.vt.l.cū heredes
§.j.ꝛ.d.§.nō ſolū.¶ In glo.vt inqui...
nos.idē ſi nō ſint interdicta : ſi tamen
de iure reſcindi poſſint.vn̄ ſi filiū gra
uaret in portione legitima ſic qḋ lo...
ſit querele ꝛ apponeret penā ſi ꝯtrau...
niret nō cōmitteret.ꝛ idē credo ſi p̄...
peret aliqd cōtra cōſuetudinē patrie
adijceret penā.j.de offic.iudi.in pri...
trāſgreſſor eīm legis ꝛ cōſuetudinis ea
4 deꝫ pena puniť.ꝛ j.di.c.in his.¶ Qđ
quid ſi legauit alicui fundū ꝛ voluit q̄
adipiſcereť poſſeſſionē autoritate p...
pria.ꝛ ſi heres impediret adiecit pe
nā nunqd heres in penā incidit ſi ...
diat videť.ꝙ nō:qꝛ hmōi p̄ceptū eſt c...
tra legis interdictū.certū eſt eīm ꝙ ...
terdictū eſt ꝑ ius legatario ne auto...
tate ꝓpria adipiſcať legatū.ſ.ſine v...
luntate heredis.ff.quo.le.l.j.igiť tale
p̄ceptū nō valet nec adiectio pene ...
hic.C.de his que pe.no.l.j.hoc nō c...
do:immo teſtator hoc pōt ordinare ...
legatari⁹ autoritate ꝓpria adipiſca...
vt.ff.de lega.ij.l.titia cū teſtamento
lucius.ꝛ ibi no.idcirco valet pene a...
iectio.vnde aduerte qḋ vbi aliquid ...
per ius diſpoſitum ꝙ teſtator immu...
re nō poteſt:vt qꝛ forte ob ius publi...
vel fauorē tūc obtinet hec lex.ꝛ pot...
ponere exempla.ff.de teſta. tute.l....
noſtro.de admi.tu.l.quidā.C.de co...
inſer.l.ij.ff.de leg.j.l.nemo pōt.¶ ...
in his quibus poteſt diſponere ...
iuris ordinationē ſicut in cautione ...
legato p̄ſtā.vt.C.vt ī poſ.le.l.ſcire ...
nō faciēdo inuētario.C.arbi.tu.l.ſi ...
lex nō obtinet:nec vbi ordinatio ...
ter.l.vide.ff.ad le.fal.l.qḋ de boni...
j.C.de pac.l.pacta.

¶ De adēptione legatoꝝ. Rub...

☞ Uoluntas vltima nō poteſt l...
¶ In glo.qꝛ ambulatoria doc.ꝛ ...
ꝛ Pe.dicunt ꝙ nō poteſt ligari ...
volūtas etiā per iuramentuꝫ iure ...
Un̄ ſi quis fecit teſtamētū ꝛ iura...
in eo ꝑſiſtere:nihilominus pōt re...
re.Quia ambulatoria ꝛc.ff.co.l.ſi ...
ff.de dona.inter vi.ꝛ vxo.l.cū hic ...
tus.§.omnino.ſcḋm eos . ¶ Hec q̄ſtio

multum antiqua ⁊ frequenter est in facto. Vñ Spe. tenet ꝙ primū testamētū iuratū tenet ⁊ non reuocaᵗ: vt Spe. de fi. instru. §. cōpendiose. v. q̄d si iurauit. Hostiē. distinxit: q: aut reuocauit sine causa ⁊ tenet primū: aut cum causa ⁊ tenet scōm: vt not. Archi. post eū extra ꝺ sepul. c. j. gl. decre. tenet idē qꝺ Jac. et Pe. xiij. q. ij. c. fi. Jo. an. disputauit plene de hoc. ⁊ tenet idē extra de reg. iu. c. qꝺ semel. in nouella. Et hoc placet. 2
Et vr̄ ibi. d. c. j. ꝺ sepul. ibi em̄ nō sepelitur ī loco iurato. ⁊ ita supponiᵗ quod valuit reuocatio. verūtamē in penā ꝑiurij eligitur alia via. Unde si dicerem nō tenere scōꝫ testamētū adhuc dicerē primū reuocatū in effectu. Qꝛ primum nō habuit voluntatē testātis. ff. de his qui. vt indig. l. cū quidā. de testa. mili. l. miles. §. veteranus. ¶ Preterea conuentio ex qua ligaᵗ arbitrium est ꝯtra bonos mores. ff. de ver. obli. l. stipulatio hoc mō. Jdeo non ligaᵗ iuramēto. extra de reg. iur. c. nō est obligatoriuꝫ.

1 ☞ Jmpugnās testamētuꝫ non debet habere commoduꝫ ex eo.
2 Ademptio legati an ⁊ quando fiat ip̄o iure vel per exceptionem.
3 Repugnantia verborum quādo impediat vel vitiat actuꝫ.
4 Testator si ademit legatū a titio ⁊ legauit seio: si sei⁹ est incapax an valeat ademptio legati facta a p̄mo scꝫ titio.

a x Adēptio[a]. ¶ † Jn gl. +l. testamēto. in fi. ille §. paruꝫ facit s̄m doc. Jaco. ⁊ Pe. ⁊ prima fuit opi. Pla. que pōt fundari s̄m eos: q: nititur impugnare testamētum nō hꝫ cōmodū ex testamēto. C. de leg. l. si legatarius. ff. de inoffi. test. l. pōpo. §. meminisse. iteꝫ frustra legis auxiliū inuocat q̄ in legē cōmisit. ff. de mino. l. auxilio. ergo codicilli qui cōtrariaᵗ testamento nō cōfirmaᵗ per testamētum nisi hoc exprimatur. Quia non est verosimile ꝙ illud qꝺ fit ad finē cōtrariū cōfirmetur per id. ff. de cōdit. ⁊ demō. l. tale. §. fi. ipsi tenent cū glos. ⁊ dicunt ꝙ nō est ridiculū si codicilli cōtrarij cōfirmaᵗ per testm̄: q: q̄nq꞉ videmus agi ex contractu vt cōtractus destruatur. ff. de cōtrahen. emp. l. sꝫ et celsus. §. j. de act. emp. l. ex empto. §. is q̄ vina. tene ergo ꝙ legata in testamento possint adimi in codicillis cōfirmatis expresse vel nō. sic de hereditate. C. de codi. l. ij.
2 ¶ † Jn glo. vt si eodē testamento cū allegat. l. si ita scriptum. dic melius ibi. ⁊. C. de lega. l. datuꝫ. q: aut adimiᵗ expresse aut tacite. Et si exp̄sse: aut ī eodē testō: aut alia voluntate. ⁊ si alia voluntate: aut eq̄ solenni: aut minus solenni. si tacite aut per deletionē: ⁊ tūc aut ante cōsummatū testamentum aut post vel alias tacite vt ꝑ inimicitias: ⁊ tunc glos. tenent ꝙ per exceptionē vt potes colligere ex his que notantur in dictis legi-
3 bus. ¶ † Jn ea. glo. in fi. Jaco. dicit ꝙ vix potest dari bonū exempluꝫ illi regule: sꝫ videam⁹ modum apponēdi: vt meli⁹ soluamus. Hic dr̄. ꝙ vbi testator dicit. lego titio nō do nō lego. valet adēptio. Contra vbi est repugnantia in testamento neutruꝫ valet vt dicta regula. Sed in his verbis est manifesta contradictio. ergo videᵗ quod neutrū valet. ergo male dicit hic tex. quod valet ademptio. Jllud cōtrariuꝫ intēdit soluere Ja. distinguendo nam aut contradictio seu repugnantia; fit in cōtinēti: ⁊ tūc vitiaᵗ vtrūq꞉. aut lex internallo: tūc nō sꝫ va-

a ¶ Ademptio. Diuide hunc t̄. vt hic per Angel. ⁊ sūma sit s̄m eūdē. Adēptio ⁊ trāslatio legatorū potest fieri in eodem testamento vel alia scriptura. h. d. vsq꞉ ad fi. tituli.

a ¶ Supra. Diuide istum titu. secundum Are. Et summa sic in hoc ḡn. Lege falcidia q̄ fauore testātiū fuit introducta cauetur vt testator vltra partes bonorum suorū legare non possint q̄vē dicat sibi locū vnovl pluribus heredibus isti tutis. Itez vnusq̄sq institatorum hr̄e dz ptē portionis sue vt lex falcidia cessat al's d le gatis ab eo qui partez quartā nō hz falcidia dtrahitur: qz si in singulis rebus rō legis falcidie ē ipo nēda z portio vnius heredum nō oneratur: aliis onerato non p̄ficit. h.d. secundum Bald. vsq ad §. quantitas.

bet vltimū. z hoc dicit p
l. nam ad ea. ff. de cōdi.
z demon. de ma. testa. l.
stichus imo pamphilus
Nōnulli voluerunt dice
re q oia verba testamen
ti quocūq tpe scribant
vel pferant debēt refer
ri ad idē tpus qd ipe re- 4
probat. Sz salua gratia
tāti doc. hec solutio non
videtur vera nec bonus
intellectus illius regu-
le: qz regula dicit q neu
trū valet. z tn̄ i. l. nā ad
ea. z in. l. stichus. valet
vltimū. ff. de here. insti.
l. si ita scriptū. qd est cō-
tra mentē regule z solu-
tionis. Vn̄ de oibus exē
plis que dātur in dicta
regula nō videt aliquid
pcedere nisi exemplum
perplexitatis verborū.
Quid ergo rn̄debimus.
Dicas qd regula nihil
facit ad ppositū. loquit
em̄ qn̄ sunt verba incō-
patibilia nec vnum ma
gis interpretatione pōt
eligi q̄ aliud: tūc enim
vtrūq vitiat: vt in exē-
plo perplexitatis. l. si ti
tius. Vel si dicat istituo
semproniū z meuiū. ita
qd quilibet habeat insolidū. vel lego fundū ti- 1
tio z seio ita q quilibet 2
sit insolidū dn̄s. nec ob.
huic exceptio. l. cū que- 3
stio. C. de lega. qz ibi nō 4
expressit qd quilibet eēt
insolidū dn̄s. Nec simi 5
liter. ff. de leg. j. l. si pluri
bus. q̄ videt obstare. Vt 6
pote exēplū si in eodē
testō dicat volo sepeliri a
penes fratres minores 1
z predicatores sub vna
clausula. vel si dicat vo
lo qd mihi fiat capella

sup tumulū meuz penes predicatores
Itē penes minores cū elegerit sepeli
ri in altero loco. ¶ Sz tex. nr̄ loquitur
qn̄ ex iterpretatione vel ex vi verborū
apparere pōt ɔtraria volūtas reuocan
ria persone: z vbi non implicat impos
bile ex dictis: tunc em̄ vel alterū vale
vel vtrūq secundum distinctionē dicte. l. nā
4 ad ea. nec est repugnātia. ¶ † Ja gl.
serans. in fi. e. l. legatū. §. penul. z est ra
tio: qz cum nuda volūtate adimat ɔ
stat volūtatē mutatam: q̄uis alius nō
capiat. ff. de his qui. vt indig. l. cum qu
dam. ¶ Sed opponit qd non vr̄ ade
ptum primo sz debeant cōcurrere. ff. de
leg. j. l. cū pluribus. Posset dici q ies
obtinet si pbet animus adimendi al
nō z ita not. e. ti. j. §. si eadem. in gl.
nōne. Alij dicūt q aut legat scdo cū
memoratione primi: vt fundum que
lio legaui lego meuio. tunc presum
animus adimendi: al's nō. vt ibi scri
Et hāc tenet Dy. i. d. l. si pluribus
dam interlineari. pro quo. ff. eo. l.
z hic. Sz huic ob. ff. de leg. ij. l.
verbi est verbū cōmemoratiuū
¶ Sz ibi cōmemorat rē legatā
ipsum legatuz. ¶ Item ob. ff. de he
insti l. inl'. sed ibi in institutione
ita faciliter reuocat seu adimit.
fert vtrū incontinēti adijciat verb
memoratiua: vel ex postfacto.
casu non videatur adimere: vt in
rijs. scdo sic: vt hic p. l. nam ad ea.

¶ Ad legē falcidiā. Rubrica.

1 Lex falcidia fuit itroducta
dio: nā falcidia ipo iur̄ resecat lega
2 Lex falcidia nō solū cōtinet fauo
stātis: sz etiā heredis z iuris pub
3 Testator an possit phibere trebe
4 Lex falcidia an habeat locum in do
tione causa mortis.
5 Et quid in donatione inter viuos
morte confirmatur.
6 Datum a testatore causa imple
ditionis: an z quādo patitur fal

Super est a
le dicta. l. si. ista mag
et Jaco. q prima. q
modo posset dici ab

melius resecat.7 dic q lex fuit introdu a
cta a falcidio consule nõ pretore: quia
falcidia ipso iure resecat: vt.l.linea.ff.
eo.7 si esset ptor nõ posset ipso iure tol
lere 7c.vide que plene notantur in gl.
sicut ipse scribit hic.ff.eo.l.j.Et no.q
lex falcidia hz duo capita. et nominat
2 ab effectu vltimi vt.d.l.j. ¶†In gl.nõ
tñ licet.in fin.quidã habẽt additionẽ:
sed hodie 7c.si nõ habeas pone eã.Et
in fi.pone 7 dic q ibi not. 7 scripsi.7 rñ
de ad.l.fi.C.de pac.q2 i.l. falci.nõ solũ
vertit fauor testantis : imo heredis et
iuris publici. vt.d. l. qd de bonis.§. j.
¶Sed mirãdum cur corriguntur iura
antiqua cum predicta ratio semper re 5
maneat:sed dicas q principaliter fuit
statutũ ob fauorẽ testatoris: vt hic pa=
tet:ne decederẽt intestati. hodie vero
aliter prouisum est sup hoc. vt in aut.
de here.7 falc.per totũ.maxime in.§.si
vero exp̃ssum.7 ideo cessat illa princi=
palior ratio.Et potest phibere fal.ex=
presse sz nõ tacite:vt scripsi in.d.aut.sz
cuz testator.¶†Quid in trebellianica
glo.sunt adinuicem contrarie.nam in
d.§.si vo expressuz.tenet idẽ in vtraq.
in.d.aut.sed cum testator.tenet contra.
Docto.tenẽt idem in vtraq: vt ibi scri
psi.Pro quibus:q2 est eadem ratio in
vtraq.7 sic idem ius.C.eod.l.fin.imo
maior:q2 in trebellianica cesset ratio q̃
erat in falcidia.videlicet q testator ha
beret heredez:vt hic. Et certũ est q p
treb. nõ magis habetur heres:q2 etiã
inuitus erit heres 7 cogitur. vt.l.apud
iulia.§.antistia.ff.ad trebel.Multoma=
gis ergo potest eam testator phibere
q fal.cũ non sit tanta ratio eam indu=
cendi 7 fouendi sicut de falcidia quan
doq phibere potest.vnde.l. p miscue
vtitur his verbis falci.7 trebel.C.eo.si
vt allegas.ff.eo.l. filius qui militaue=
rat.Nã satis fuit q lex loq̃retur de fal.
q2 idem videtur intellexisse de trebel.
quinimo videtur q noua lex que loq=
tur de falcidia videtur loqui de trebel
lianica.de hoc.j.tit. primo.§. sed quia.
4 ¶†In glo.etiam causa mortis.ibi cuz
allegat.l.exceptis. Sz ibi loquitur qñ
pficiscitur ab alio q ab herede.Unde

dic plenius[a] : quia aut
q causa mortis capitur
recipitur contra volun=
tatẽ testantis : tunc non
detrahitur falc.ff. de do
nat.causa mortis. l. qui
pretio.7 ibi not. aut non
proficiscitur ab herede:
et non detrahitur . vt. l.
acceptis. aut proficisci=
tur:7 tunc detrahitur: vt
hic no.nisi heredis mo
ra vel culpa caperetur.
ff.eo.l.j.§.item si ita.De
hoc not.glos.7 docto.C.
eodẽ.l.si mortis.¶†In
eadem gloss.ibi cum di=
cit morte confirmatur.
secus si valuisset ab ini=
tio.ff. de dona. inter vi=
rum 7 vxo.l. si spõsus.§.
concessa. ¶In glo.j.ix.
vncias ibi cũ dicit etiaz
rei vendi. hoc indubita
tum si legatarius vel fi=
deicõmis.possideat sine
facto heredis. Sz si he=
res tradiderit vl' de vo=
luntate eius legatarius
occupauerit : non videt
procedere maxime attẽ
ta aut. sed cum testator.
¶In eadem glo. in fin.
dic plenius. Quia aut
legatur pluribus:7 tunc
obtinet opi. huius glos.
Aut vni : tunc propter
vtilitatem vel necessita
tem potest in vna reti=
neri.vt dicta.l. plautius.
et.l.plane.§. fina.cum.l.
seque.7.l.lex falci.7.l. si
is.§.fina. sed in trebel=
lianica in vna re . ff. ad
trebellia.l.marcellus.§.
res que.C.famil.hercis.
l.filium quem habentẽ.
¶In glo.ii.quartã par=
tem.ibi cũ dicit imputa
bit in quartam : nisi illi
q̃ sibi dat:vt not. C.eo.l.

a ¶Dic
pleni9.Ui=
de hic. An
ge. idẽ sen
tientẽ in.ij.
colũ.ver.in
gl. legare.
Querit hic
idẽ ang . si
testator di=
cat q soluã
tur legata
itegra vtrũ
idem sit qd
prohibere
falcidiã. vi
de eũ. Itez
an id qd pt
p falcidiaz
detrahi di=
cat natura
liter debi=
tur.idẽ hic
in.iij.col.in
fi.in ver. an
aũt qd põt.

8 ¶ Quãtitas. In rõne leg. fal. ↄsideratur quantitas pr̃imonij q̃ erat tẽpore mortis testatoris: nec augmẽtũ, nec diminutio ↄtingẽs postea ⁊ ante aditã hereditatẽ legatariis nocet. dicit h̃ glo. ꝙ fruct⁹ ꝑcepti post mortẽ testatoris nõ cõputatur in falcidiam. et ponit q̃tuor fallentias ab hac regula i fine, i. colũ. ⁊ in sequẽti.

pe. vel nisi testator hoc expressisset. ff. eod. quod 1 autem. ¶ † In eadem
6 glo. ibi cũ alleg. qd̃ statuliber. hoc verum si sit solus heres. si vero habet coheredem sunt gl. ecõtrarie. Nam quedã dicũt ꝙ imputat ꝑ parte sua: non pro parte heredis. vt. d. l. quod statuliber. no. sed in. l. illd̃ aũt not. qd̃ totũ iputat. ⁊ idẽ no. i. l. nẽsenius. eo. tit. ⁊ illas approbãt ibi Dy. ⁊ Jac. ⁊ in. l. cũ pater ipsemet percipiebat. in casu aũt nostro dabat statulib. ⁊ hoc indubitãter 2 vbi non fuit peculium prelegatum. ¶ Quid si fuit prelegatum ⁊ datũ de peculio. Nõ videtur imputari. ff. eo. si a me. Sed veritas videtur ꝙ legatũ peculij nõ teneat quousq; sit impleta ↄditio. ⁊ implendo cõditionem tradit rem hereditariã: secus in tali exemplo si libertate ⁊ peculio legatis pure legaret fundũ si. x. dedisset. tunc eũ nõ hereditario iure capit. vt ibi no. Jac. hec aũt nõ ꝓcedũt i quarta trebel. vt. l. in quartam. eo. ti. ⁊ vide qd̃ ibi not. ⁊ d. l. nẽsenius. ad trebel. l. deducta. §. nummis.

☞ Augmentum hereditatis vel decrementum ad quem spectet: an ad hr̃dẽ an ad legatarios.

1 Debitor quando efficit̃ non soluendo cedit dãno heredis: vbi augent̃ facultates cedit lucro legatariorum.

8 Quãtitas [a]

¶ In gl. i. de le. §. si peculiũ h̃ quidam nõ habẽt pl⁹ in gl. alij habẽt. ¶ † Solutio. ibi remanet seruus quasi peculij dñs. Hec solutio supponit talem opinionẽ tu dicis qd̃ ispicit̃ tp̃s mortis in quantitate patrimonij. ⁊ ita supponis ꝙ augmẽtum superueniẽs spectat ad heredẽ nec imputabitur in fal. Cõtra imo ad legatarium: vt. §. si peculium ver. ꝙ si post mortem glo. soluit ibi: remanet seruus quasi peculij dñs. Ut dicere ꝙ seru⁹ est quasi peculij dñs in vita: ⁊ post mortẽ remanet quasi dñs. Ideo non mirum si ad eum pertineat augmẽtum. hoc contrarium non meruit signari ideo gl. antiqua non so... in quo enim tangitur hic ad quem pertineat augmentũ. certe frustra de ... 2 agitur hic. ¶ † Sed glo. debuit opponere de. l. cũ quo. ff. eo. sed soluit ibi ... qd̃ hic dicitur obtinet in estimatione rum hereditariorum non in estimatione debitorum. Et ibi obscura glo. ... in principio sequẽdo Azo. ⁊ hic ... tat vnũ in fi. videt̃ variare ibi. sed ... debitore ⁊c. Tamen docto. ibi dicunt hec est veritas qd̃ vbi debitor efficitur non soluendo cedit dãno heredis ... augẽtur facultates cedit lucro legatariorũ quo ad fal. Sed pro deo ... ꝙ augmentũ pertineat ad commo... legatariorũ diminutio ad dãnũ ... dis. Potest dici ꝙ spes est qd̃ de ... veniat ad pinguiorem fortunã. C... tu. l. si defunctus. sed non econtra ... cit ergo maior hereditas re... pter debitum conditionale con... aduenie nte. sic facultatibus an... pter spem que erat ad augmen... ⁊ sic soluit ibi Jac. ¶ In glo. ⁊ ... ibi cum dicit quod hic dicitur ... rum nisi essent relicte per mod... cici. ff. de le. i. §. sed si certos. ... i. aliquid oportet in fin. vide ... ff. de le. i. l. i. ⁊ cõcor. quasi ... verbum. ff. e. l. in quantitate.

1 ☞ Legatari⁹ si sit onerat⁹ vt ... seruũ manumittat an patit̃ fal...

2 Quid si legatarius non vult ag... re legatum.

3 Lex falcidia in quibus casibus ...

a 1 **Cū aūt**[a]. ¶†In gl. mors erat. ꝓpe finē ibi tūc nullā patit. imo dic ꝙ tūc patit. vt. d. l. ʒ si nō seru⁹. i ꝑn. Unde bene videas hic dʒ ꝙ vbi seru⁹ testatoris manumittēd⁹ ē nullo mō detrahit fal. de ipo seruo. de alio legato ei vel aliū legatorio relicto sic. vt. l. si seru⁹. ⁊. l. plane. ⁊ h. Ubi aūt seru⁹ heredis tunc etiam nō detrahit vt. l. ʒ si nō seru⁹. ver. si vero. Ubi ser⸗uus legatarij tūc detrahitur. qꝛ tāti vi⸗detur estimasse ⁊c. vt. l. sed si nō seru⁹. Ubi autem alienus: tūc heres deducit totum pretium: sed legatarijs patitur fal. in eo quod sibi remanet vltra esti⸗mationem serui. ff. eo. l. eius serui. §. j. ⁊ d. l. iul. ⁊. l. si nō seru⁹. ver. ꝙ si alien⁹.

2 ¶†Sed q̄d dices. Dixi ꝙ vbi legata⸗rius debet suū propriuʒ manumittere certo legato sibi facto quod detrahit fal. hoc veruʒ si agnouit legatum. Sʒ pone quod nō vult agnoscere propter metum fal. nunquid detrahitur falci. Potest dici ꝙ non: quia impediretur li⸗bertas et eadem ratio habet locuʒ que in alijs in quib⁹ detrahitur falcidiaʒ.

3 ¶†In gl. impropriē in fi. Super. hoc cōuenerūt dari versus magistrales. Falcidiā cessare facit pars debita na⸗to. Calculum. dos miles. pietas. prohi⸗bitio crimen. Res vetite vendi. liber⸗tas sponte solutum. Debita nato. C. de inofficio. testa. l. sancimus. ⁊. l. quoniā. Calculum. vt. C. e. l. si predictorum. Dos ff. e. l. cum dotem. Miles. C. e. l. in testa⸗mēto. Pietas. C. e. auf. similiter. Prohi⸗bitio. C. eo. auf. sed cū testator. Crimē. C. eo. l. etiā. vendi vetitr. C. eo. auf. sed i ea. Libertas. C. eo. l. si ea. pri. §. Spō⸗te solutū. ff. e. l. qō ō bonis. §. j. ⁊. d. auf. sed cum testator.

¶De fideicō. heredi. Rubri.

1 ☞Fideicommissum an olim poterat peti saltem per officium iudicis.

2 Princeps pōt facere valere vltra suā dispositionē quod alias non valeret.

b 1 **Nunc transea⸗mus**[b]. ¶†In gl. j. ꝑ actio⸗nē. in fi. sed nec ꝑ officiū iu⸗dicis ſm hanc antiquitatē vt appet ibi cū dicit tm̄ pudore itē nihil esset in donatū ꝑ ius nouū per qō petitur iudicis offō: vt videbis. j. §. sed qꝛ. et §. sed si quis recūset. in textu. vel qꝛ ꝑ Augusti.

2 ¶†Nota ꝙ pnceps po⸗test vltra iuris cōis di⸗spositionē in eo qō suā tangit personam facere valere quod alias nōn valeret. sicut facit ꝑ sui presentiā ⁊ facere tene⸗ri. C. de testa. l. olm. Sʒ hoc fuit dispēsatiue: nō de iure cōi vt ptʒ in lra ob insignē quorundam qui erant amici vel cre⸗debātur in vita ⁊ post⸗rumꝑ unt fidē. iuxta. l. ff. de here. insti. l. quidā cū filiū. vnde insigne sumi⸗tur in malam partem.

1 ☞Fideicōmissum an possit reliq̄ ab itestato.

2 Testm̄ an ⁊ qñ possit va⸗lere sine heredis īstitu.

In primis.

1 ¶†In gl. ꝑt. in fi. videt ꝯ sed non est: qꝛ hic loq̄⸗tur quando volebat te⸗stari. ⁊ hoc ꝯstat ibi ecō⸗uerso quando cōstabat ꝙ non: sed codicilli tan⸗tū vt dicit super. glo. se.

2 ¶†In glo. no. nō vale⸗re. Dic ꝙ aut constat te⸗statorem non voluisse facere testamentum: et tunc requiritur ibi in⸗stitutio heredis. ff. de co⸗di. l. j. Aut constat quod voluit solum legare vel fideicōmittere: ⁊ tūc va⸗let sine hrde scripto. j. §. preterea. aut ē dubiū. et tunc si fecit mentionē de here. videtur quod vellet valere vt testamē

a ¶Cū aūt creditores hereditarij legatarijs ꝑferūtur ⁊ rōne legis falcidie im⸗ponēde ꝑ⸗mo es alie⸗nūō ducit: deinde im⸗pēsa fune⸗ris deduci⸗tur: deinde de heredi⸗tate tota si q̄d supest ad legata nō sufficit de q̄libet le⸗gato dimi⸗nuit vt q̄r⸗ta suppiea⸗tur. h. d. vsꝙ ad fi. tit. ſm bal.

b ¶Nunc trāseam⁹. Diuide hūc titulū ſʒ ang. de are. et hoc ꝑn. sic sum mat ſʒ eū. a q̄nalib⁹ tanꝗ a di⸗gnioꝛib⁹ ē inchoādū. ⁊ olim hrs de fideicō⸗misso gra⸗uatus non cogebat ō necessitate ad fideicō⸗missū ꝑsta⸗tionē: ho⸗die vo tec⁹ si reliquat capaci.

tum.ꝛ ideo si non valet
institutio:nec legata vt
d.l.j.ff.de testa.si isqui.
C.de testato.l.non codi
cillum nisi testator hoc
expressisset.C.de codicil.l.
fina.vel nisi in alia di=
spositione fecisset men=
tionem de institutione.
vt.d.l.fi.vel alias cōsta=
ret ꝙ vellet valere vt co
dicil.ff.ad tre.l.sceuola.

Cuz igitur.

¶ Sup tex.i fi.vel dic se
cus i directa.ff.d he.isti.
l.hereditas.§.eo.§.hec
res.Et est rō:qꝛ per hoc
ius hereditariū nō ē in
suspēso qd remanet pe
nes directo institutum.
j.proxi.§.

1 ☞ Quod semel est an
semper erit.

2 Seneca qs ꝛ qualis fuit
ꝛ qualiter per neronem
fuit occisus ꝛ quare.

3 Senatusconsultum tre=
bellia.cum sit de iure ci
uili cur primus heres
ipso iure non desinit eē
heres:et secundus ipso
iure sit heres.

4 Actiones pretorie an cō
petant in fideicommis=
sarium cui restituta est
hereditas.

a ¶ Resti=
tuta. Que
restituit he
reditatem a
remanet
heres no=
mine:ꝛ in
fideicom.
transeunt
oēs actio=
nes.h.d.
Areti.

Restituta a. 2

¶ In gl.no.ꝙ semel.i fi.
1 † hoc optinet in immu=
tabilibus de natura vel
cōstitutione iuris.Nam
in alijs qd fuit semel nō
est semper vt.s.qui.mo.
tu.fi.p totū.ff.de cur.fu.
l.in.§.j.imo omnia sub
proprio motu consistūt
in aut.de non alie.§.vt
autem.Unde hoc quod
glo.hic elicit nō est mul
tū notabile:sꝫ magis eēt notabile an
illud qd fuit semel ꝓsumat hodie.Ver
bi grā:dico me dnz rei i libello nō p
bo me dnz i ꝑsenti:sꝫ pbo me olim fuis
se vel ago interdicto vnde vi.dicēs q
cum essez in possessione tu me
vi deiecisti.Et pbo ꝙ ante deiectionē
possidebam:non tamen quod tempo
re deiectionis:nunquid sufficit.In hoc
consueuerunt docto.dicere quod aut
est talis actus qui solo tractu tēporis
immutatur:ꝛ tunc quod semel fuit nō
presumitur hodie:nisi alias probetur
C.de i integrū resti.l.si minorem.l.
facit ad contrarium:sed probatur
cum te.C.de proba.dic ibi.Et quod
scripsi de minoritate.intellige idem
alijs que tractu temporis solo muta
tur.Aut est actus qui solo tractu tem
poris non mutat:tūc aut nō mutat
difficili:vt dñium:ꝛ tūc qd fuit olim
[illegible] hodie.Aut de facili vt possessio
ꝛ tunc fuerūt opiniones.vt nota.in.l.
possidetis.C.de probatio.vide ibi
ibi scripsi.Illud autem videt qd
qd est hodie presumitur olim fuisse
ꝯ pbetur.ff.de ma.cō.l.j.§.pbatio
qōne aūt de qua supra tetigi an agē
vñ vi sufficiat pbare se possedisse a
tpa deiectiōis:cōsueuerūt doct.
qd nō ꝛ maxime doc.iuris canon.
tra de restit.c.cum ad sedem.de
pos.c.cuz ecclesia.sed Host.ibi
contra quod est verius.Naz cū
sio nō admittat sine aio.ff.de acq.
ꝑ ꝯuis.ꝛ.l.iij.§.in amittēda.semper
lumitur possidere saltem ciuiliter
primo possedit.ꝛ pro hoc facit.C.
hi.l.non ignorabit.¶ † In gl.
stentibus.iste fuit Seneca sapi
gister neronis quez nero fecit o.
ex eo quod dubitabat ꝛ fremebat
eo quod correxerat eum
fecit occidere apostolos Petrum ꝛ Pau
lum.Hec autem omnia fuerunt post
passionez dñi.Et propter hoc
ꝙ iura.ffor.ꝛ iurisconsultorū
ra addiderūt ad cōmēdationē
nece fuerū post passionē dñi ꝛ post
gre:ꝛ p hoc pt reprehēdi qd
de ferijs.l.pridie.de iusti.ꝛ iure.

brica i pn. sup vbo in nole. de an. le. l. annus §. a titio. ¶ In gl. imo nõ oẽs ibi sm Jo. Ja. voluit facere differentiam inter ois & tot9: qr primũ distributiuũ vtium. aliud singuloz. Sed ego nõ video hoc: qr q̃ oẽ dicit nihil excludit. ff. de le. iij. l. iul. & re. du. l. si is q̃ ducẽ ta §. vtrũ quare tene seq̃nte solutionẽ q̃ est
3 ipsa veritas. ¶ † In gl. nõ facta cessione. in fi. C. de le. l. ex legato. Sz in hoc vr mirabile qd senatuscõsul. sit de iure ciuili cur primus ipso iure nõ desinit. & scõus ipso iure sit heres & ei cõpetant actiões directe: qr qui semel est heres põt iure ciuili desinere esse heres. ff. de vul. l. in substitutione. & ibi de hoc & senatuscõsul. heredẽ facit & trãsfert directas & põt rñderi quod non sic decreuit & potuisset eñ hoc si voluisset. & est quasi similis rñsio. ff. de fideicõ. hered. pe. l.
4 ij. ¶ † In gl. vel etiã pretorio ibi cũ allegat. ff. e. l. j. §. q̃uis. ibi est §. q̃q̃. non. §. 3 q̃uis. Et ille §. parũ facit. & tñ glos. est verissima: qr si penales nõ transeũt ad heredes certũ est qd nõ transferuntur. Quid ergo si lis erat contestata in vita testãtis & sic transeũt ad heredẽ. ¶ Po
a test dici q̃ tunc trãsferãtur[a]. ff. de actio & obliga. l. omnes.
1 ☞ Quarta hodie est aucta: qr debetur triens vel semis.
2 Quarta quedam est que debetur in bonis curialis.
1 Sed quia. ¶ † In gl. s. dicere ibi cũ allegat. l. si totas. & non debetur hodie proprie quarta semis vel triens. Item nec iure nature saltẽ in transuersalibus sm Ja. ¶ In e. gl. cũ allegat. ẽ. ti. s. hoc potest dici iure institutionis: qr pro institutis fuit ab initio inuẽta: sed tñ debet non institutis vt venientibus ab intestato C. vt le. no. ca. l. fi. sm Ja. & idẽ in tre. C. de fideicõ. l. si p fideicõmissum. fa. her
2 cu. l. quoties. ¶ † In fine eiusdẽ gl. itẽ est alia q̃ debetur in bonis curialis. C. de sacrosan. eccle. l. sancimus. qñ & qui neq̃. Itẽ alia. C. de secũ. nup. l. hac edictali. Item alia. C. de oinoz. l. fina. Item alia. C. vnde vir & vxo. auẽ. preterita. Itẽ alia sz quosdã. C. de epi. & cle. auẽ. psbyteros. Sz illa iure nature. itẽ alia ff. de her. isti. l. si pr. ẽ. & vul. §. fi. itẽ est alia. C. ad treb. auẽ. 3 rogatos sm Ja. itẽ alia. C. & suis & le. l. fi. alia. J. de succes. li. §. ad nrãm. alia. ff. & indi. l. sz si restituat. in fi. si pe here. pe. l. antiq̃. item est alia extra de test. c. req̃si sti. itẽ alia ex de sepul. c. dudum. in cle.

☞ Legatari9 an aliquo modo supportet onera hereditatis.

Judex si recusatur vt suspectus an sit assignanda causa recusationis: vel non.

Quid in eo qui allegat causam futuri periculi.

Post quod. ¶ † In glo. s. iure ibi cũ dicit sine onere. dicas in hoc pleni9: qr aut legat p modũ quote vris. tũc aut vtit his vbis. Lego ptẽ hereditatis vr aliis sonãtibus ad ius & nomen hereditariũ. & tunc legatari9 supportat onera pro illa parte: & sic intellige qd hic no. ff. & le. ij. cum filiis §. s. Aut per verbum bonorum. & tũc nõ supportat onera precise. Sed heres tantum deducit quantum est es alienum. ff. de legat. ij. l. cum antẽ. Nec obstat ff. ad trebelia. l. nã qd. §. fina. cum. l. sequenti vbi verbũ bonorum importat tantum quantum hereditatis. qr illud verũ in materia illa ne fideicõmi. intercedat. sed nõ de ppria significa-

a ¶ Trãsferantur. Idẽ dicit hic an gel. itẽ nec acq̃site per heredẽ trãseũnt nisi ẽedãt. & ideo earum occasiõe heres restituens faciat sibi caueri de idẽnitate iuxta. l. cum hereditas.

a ¶ Sz qr. Querit hic ãge. vtrũ te stator pos= sit ꝓhibere trebel. vid eũ hic l. ij. colum. post me. in ꝟsi. in gloss. li= ceat. itẽ q̃= rit an de le gatis pũs detrahatur falcidia itẽ an fideicõ. possit face= re inuenta rium et an heres q̃ nõ fecit inuen tarium per dat trebel. vid p ang. hic in vlt. col. ⁊ de il= la q̃õne an de legatis pũs detra= hatur tre= belli. vide Bal. hic.

tione verbi. vt. l. cogi. in fi. j. respons. Si aũt per modum singularitatis. Quia forte certã rẽ q̃ va a let tertiam vel quartam. 1 Tũc nõ portat onera sz heres: dũtñ de residuo satisfieri possit creditori bus. Uide. ff. ad trebel. l. fin. §. si is qui. C. de iure delibe. l. scimus. ¶ †In 2 glo. licet in fi. idẽ videt in recusatione iudicis: vt ibi not. Sed cõtrariũ est expressũz. extra de of fic. delega. c. prudentia. ⁊ de appel. cum specia= li. De hoc scripsi. C. de iud. l. apertissimi. sed in operis noui nũciatione an debet eã exprimere. Dic q sic. ff. de ope. no. nũ. l. non solum. §. sed cũ inter. ⁊ ibi de h. ¶ †Sed 3 an allegans causam fu turi periculi. Credo qd sic: vbi propter periculũ vult vitare illud ad qd al's tenetur: vt si dicat se non posse comparere co ram iudice ꝓpter peri= culum: al's non. vide qd scripsi ibi. C. de his qui ad eccle. cõfu. l. denũtia mus. ⁊ vide. ff. sol. ma. l. ij. §. rñ. super text. iussu ꝑtoris ⁊c. ⁊ ad hoc iudi= cis officio compellitur. ff. de iudi. l. sz si restitua tur. in princ. ad trebel. l. facta in princi. ⁊. l. nõ est cogẽdus. ⁊. l. si legatus. cum notatis in quolibet ĩ. §. sed ⁊ id.

1 ☞ Simplicitas est ami ca legibus: non illa que dicitur fatuitas.

2 Iudex si ferat sententiã an debet repetere alle= gationes.

3 Heres si restituit here= ditatem fideicommissario an in aliquo teneatur ad onera: vel an deducto ere alieno debeat consequi quartam.

Sed quia.

a ¶ †In glo. nota simplicitatẽ in fi. Et de hac simplicitate que est cõtraria fraudi. C. de fur. l. manifestũ. §. tales. quedam est simplicitas. i. fatuitas: illa non est amica legibus imo ini= ca ⁊ dãnabilis. ff. de suspe. tut. l. iij. §. 2 ¶ †In glo. hic nota. in fi. simile not. C. de sen. ex peri. reci. l. ij. Doc. tamẽ cõ sueuerunt dicere cõtra ibidem: q: nul la lege reperit hoc expressum. cõsulen do vbiq: tz q' sint recitãdo principali allegationes sicut libellus lit. cõte. exceptiones. idem tenet Spec. qui formã sententiãdi. In Spec. de sen. nunc videndũ. ver. ceterum. ego cõfiteor qd bene ⁊ congrue fiat. ¶ S. si factũ non sit an tenet sententia. video cur nõ cum nulla lege expri tur quod debeat tractari vt dixi. si dicat lite orta corã nobis inter. dicantem fundum ex vna parte ⁊ defensorẽ ex alia parte. ¶ Uisis libel exceptionibus ⁊ allegationib' partis pronuntiamus ⁊ declaram fundum ad actorem ptinere. cur let huiusmodi sententia cum refera ad acta. ff. de penis. l. si preses. In tamen absolutoria posset dici quod opus declarare causam quare Non tñ omnia acta. ff. de iur. fi. l. natus. de fideicõ. lib. l. si legatari de hoc per Dy. ff. de ver. obli. l. me. §. fi. ¶ In gl. etiam contra. plene. s. tit. j. in princ. ⁊ dic vt ibi ¶ In gl. propter facti. i fi. vide C. de iu. ⁊ fac. ign. l. cũ quis. ¶ †3 si creditoris. in fi. dic plenius. ff. §. fi. vnde plenius potes dicere heres nihil retinet. ⁊ tunc fide uit totum: vt hic in fi. §. aut reti aut vnam rem: ⁊ nõ tenetur nisi sidium. C. eodem. l. j. §. si quis. tam tunc aut rectam quartam. pro illa parte creditoribus: sed gatariis. C. eo. l. fi. si retine: plus ta tunc in pluri tenet vt procedunt post restitutionẽ. tenen

teneť omnibus ꝛ tantomin⁹ restituiť.
ff.eo.ita tñ.§.qui ex trebel. itē in duo=
bus casibus q̄ notātur.C.eo. li. fideicō
miss.aut detrahit quartā de relictis ab
herede:sed nō de relictis a se. ff. eodē
l.j.§.inde.ꝛ.l.mortis.§.j.ꝛ.l. patroni.§. 1
qui fideicommis.

1 ☞Fideicōmissarius debet cauere he=
redem esse indemnem quādo sibi resti
tuit hereditatem.

2 Quod iuris est de toto quo ad totum:
idem iuris est de parte quo ad partem:
an hoc semper sit verum.

1 Sed etiā id. ¶†In gl. cui
etia ibi cū al= 3
legat.l.cū hereditas ex fideicōmisso.ꝛ
intellige bñ ꝙ ꝓ ꝓteritis:id est ꝓ iam
inceptis seu motis cauet ꝛ etiā pro fu=
turis ꝛc.vt sequiť in glo.nō tamē intel
ligas ꝙ fideicō.teneať cauere nisi pro
2 motis.¶†In gl.vñ.&.e.in fi.sed dic qd
vbi est identitas rōnis tunc obtinet re 4
gula:alś nō.ff. de peti.heredi.l. sed si.
lege.cū.§.adeo.¶Unde in contrarium 5
nō est eadē rō vbi ps euinciť:qꝛ rema=
net alia cui pōt accrescere que quando
totū quo casu nil accrescere pōt: vt ibi
satis no.Et not.ꝙ vbi vna eccľia vni=
tur alij ꝙ omnia iura sua transferuntur
i illam cui fit vnio ꝛ pro nomine illius
debet exerceri.C.de rei vxo.act.l. j.§.j. 6
no.per dec.extra de reli.do.c.quia mo=
nasterij.ne se.vacan.c.j.¶In glos.vel
etiā minus.in fi.ꝛ vide qd ibi no. qꝛ eo
casu quo agit ad supplementū tenetur
creditoribus pro eo quod suppletur.

Preterea. ¶In glo. in codi= a
cillis vel sine codi 1
cillis nudo vbo.j.eo.§.ꝛ qꝛ. Et caue:qꝛ
vbi fideicō.cōmittiť certe psone nō vꝫ:
nisi illa psona succedat.ff. de le. iij.l.j.
§.j.cū.l.seq.dic ibi.¶In gl.sed quo iu
re.in fi.glo.supponit ꝙ legata directa
possint hodie relinqui in codicillis.Et
tamen notauit contra in dicta.l. lega=
ta.ꝙ non valent iure directo.nisi in te=
stamento:sed valent in fideicommissa 2
que hodie idē est re ꝛ effectu.vt.l. ij.C.
cō.de leg.Uñ pōt dici ꝙ illa vƀa sem=
per manet.est tñ sine effectu.vnde po=
test dici ꝙ si testator leget in codicillis
ꝙ valet vt fideicō.etiam
hodie:hꝫ tñ effectū le=
gati:nisi in libertatibus
ꝛ tute.dic. j. de codicil=
lis.§.non tantum.

1 ☞Peccatum non est si
quis contendit alterum
superare in bono vel in
virtute.

2 Conuenitur aliquis ad
decem:negat se debere:
conuinciť de mendacio
vult dicere ꝙ ꝓmisit per
pactum nudū ꝓ nō tenē.

3 Testator instituit here=
dem solenniter: postea
cōpleto testamēto duo=
bus vel tribus testibus
adhibitis rogat heredē
de aliquo restituendo qd
iuris.

4 Quid si in testamēto vel
codicillis.

5 Heres script⁹ agit peti.
heredi.contra legitimū
legitim⁹ dicit illum nō
scriptū: ꝛ si probetur an
te esse scriptū dicit cum
minus solēniter scriptū
esse:quid iuris.

6 Heres negans fideicō=
missum prestat iuramen
tum si conuenitur ad re=
stitutionem fideicōmis=
si: que sit forma huius
iuramenti.

Et qꝛ. [a] ¶†Super
verbo cōten
dentes. nota ꝙ non est
peccatum velle supera=
re aliquos in bono non
in laudē humānam: sed
ꝓpter incrementū vir=
tutum.in auť.de mona.§.
cogitādū.ibi zelus.alś
esset peccatū superbie.
¶†In glo.sed commo=
do.in fi. dicunt docto.ꝙ
Jo.hoc dixit vt puniať
ratione mendacij: vt in
casu de non nu.pec. auť.

a ¶ Et qꝛ.
Qui primo
negauit fi=
deicommis
sum esse re
lictū post=
ea conuictus
nō pt dice=
re in min⁹
solēni volū
tate fuisse
relictuꝫ. h.
d.&m areti.

a ¶ Quid dicem⁹. Ui de h ange. in ṽ. no. er go. itē l ea. 3 col. circa fi nē. q̄rit idē Areti. an iu ramētū de quo in hoc tex. possit p heredē de ferri. ⁊ vi det tenere φ sic.

cōtra qui propriam. Et querūt in simili. petis a me. x. negaui. conuincis me de mēdacio. volo di cere φ per pactū nudū p̄misi: possum ne. Dicūt ipsi φ sic. sed ipi dicūt φ homo viuens non possit colligere in. l. fi. qđ loq̄ tur de pena mendacij: et hec lex est intelligenda s̄m illam. Unde dicūt φ casus illius legis ⁊ nr̄e debet eē. ¶ † Pone φ in stituo heredē solēniter. a deinde facto et cōpleto. testō sine aliq teste: ro go heredē vel fideicō. de aliquo dando seu fa ciendo vel duobus vel tribus testib⁹ adhibitis certe hr̄s cogit iurare. ⁊ si ɔfiteat cogit soluere siue p̄mo negauerit siue nō. Et lr̄a soluit oēs opi nio. Prio illā δ. l. si veri tas. ⁊ qđ dn̄t eē ad min⁹ q̄nq; testes ⁊c. q: illō ve rum vbi legatū vel fidei cō. fuit in testō vel codi cillis. Sed vbi extra te stamentum vel codicil los tunc cōpellitur solue re si confiteatur nec au ditur si velit impugna re p̄pter defectum solē nitatis s̄m eos. hoc non videtur posse dici φ illa lex loquatur seu iste §. nisi i casu quo heres cō fiteatur ab initio. Nam l. illa ⁊ is. § qui in parte est cōmentū ⁊ glo. illius legis fundantur super delatione iuramenti. qđ frustra deferetur si he res vel grauatus confi teret ab initio. Unde nō pōt poni casus. nisi gra uato seu onerato nega te. Et maxime in hoc. §. vbi lr̄a hoc exprimit φ hic heres nega bat: ⁊ sic absq; dubitatiōe est verū s̄m membrum intellectus. Dicit Jo. φ vbi grauatus seu oneratus negauit cōpel litur soluere si confiteat in iuramento: nec audietur si dicat voluntatē minus solēnem per. d. l. fi. ⁊ hunc § qui ponūt hūc casum. ¶ Sed de primo mēbro vbi heres seu grauat⁹ ab initio nō ne gauit pōt i dubiū reuocari qđ nō est ca sus harū legū. vt dixi. ⁊ vides φ Jo. di cit φ tunc heres pōt dicere nō solēne ⁊ p hoc impugnare legatū. doc. dicunt vt dixi qn̄ legatū fuit extra testm̄ vl' et codicillos. Quid dicemus *is tex. pro ego ipm̄ habeo facit multū p Jo. ego habeo in tex. i libro meo. ⁊ idē vidi in aliquibus libris bonoñ. in ver. quid si is a quo relictū δ: hec ṽba. postq̄ ne gauerit ⁊c. in quibusdā libris deficiunt dicta verba. Postq̄ negauerit. Si sint ibi textus euidenter exprimunt a con trario sensu φ si ab initio non negasset qđ possit recurrere ad iuris subtilitatē opponendo de non solennitate. Et pro hoc facit: q: al's cōfitens factum potest ipsum impugnare propter defectū so lēnitatis. C. si aduer. rem iud. l. si cū. de fi. instr. ⁊ iure has. fis. l. j. lib. xj. ff. de trāsac. l. cū hi. § si emptor. ff. de re. l. magis puto. § non passim. Jac. sen vt. s̄. dixi nihilominus qđ tale legatū valet qn̄ est factū extra testamentū vel codicillos. ⁊ facit pro. Ja. C. de lega. l. j. cum no. ff. de leg. j. in tacitis. Et quasi si h'is casus i feu. quot testes sunt necessarij ad p̄bandū inuestituram. Preterea hoc videt ɔcludi p ratio dicte. l. fin. C. de fideicōmis. q̄ redd tex. in ver. cum enim. ⁊ ver. cū aūt. coactus cōfiteat ad alienam fidem recurrit cur si spōte dicat recurri. ne ergo cū Jac. Nec ob. l. pro al allegata: q: ibi alia solēnitas req tur q̄ testamentum. Ego bene c cōfitens actum seu negotiū pōt impugnare p̄pter defectū alterū s nitatum: sed vbi solennitas testiū requiritur cessat ratio adhibēde s nitatis quando pars confitetur: ⁊ opinio illorum qui dicūt valere in

stituraz dato quod pares non fuerunt.
est bona si dñs eam non confiteatur: ꝛ
satis hoc supponit tex. ibi i. d. c. §. ꝛ hec
procedunt vbi extra testamētum per
codicillos legatur vel fideicōmittitur.
4 ¶ † Quid si i testamēto vel codicillis.
Jac. supponit ꝙ tunc hoc non obtinet
sed hꝫ locū. l. si veritas. ꝛ. l. ex testamē
to. s. allegate. sed cum testamentum ꝛ
codicilli nuncupatiui prebētur per te
stes: cur nō idem sicut quādo extra te=
stamentum vel codicillos legatur cū
ratio dicte. l. ad hoc extendatur cū eñ
ꝛc. Certe videtur idē maxime qñ extra
neus est institutus qui al's nō erat suc
cessurus qui nō pōt allegare testamē=
tū nō iure factū: qꝛ eo ipō se repelleret.
Preterea si legatū fieret i pñtia ꝗnꝙ
testiū essent codicilli vel haberet vim
codicilloꝝ: vt. l. in epl'a. C. de fideicō. ꝛ
tñ tex. dicit i. d. l. fi. ꝙ si ꝗnꝙ testes fue
rūt in legato est locus illi. l. Preterea
si dicas ꝙ vbi heres cōfitetur legatū
ꝛ negat solēniter esse factū haberet ꝓ
bare legatari⁹ solēnitatē: ꝛ beneficiū
huius. l. esset nullū: qꝛ semꝑ heres cō=
fiteret legatū ꝛ negaret solēnitatē: ꝛ le
gatarium oneraret ꝓbatione ꝛ nūꝙ
perueniret ad remediū hui⁹. l. Potes
ergo dicere ꝙ vbi heres ꝯfitetur lega
tum non sit opus probare solēnitatē.
Quādo ergo obtinent ille. l. si veritas
ꝛ. l. ex testamēto. Dicas qñ heres i iu
dicio negat lit. cōte. tūc legatarius ha
bet duas vias: vt q̄ʒ deferat ei iuramē
tū: ꝛ tūc obtinent ie. §. ꝛ. d. l. fi. vel si ma
gis vult onerabit se ꝓbatiōe: ꝛ tūc qñ
se onerat oportet q̄ʒ probet dispositio
nem solēnē. ꝛ si nō probat cadit: ꝛ hoc
casu obtinēt dicte leges. ¶ Sed si cō
fitear ab initio legatū ꝛ condēnat: nec
ad legis subtilitatē recurrit per hunc
§. sed ꝑ rōnem. d. l. fi. Si velis tenere
opi. Jo. que est cōis oportet restringi
rationē illi⁹ legis ca sum ip̄si⁹ qñ he=
res negat. ꝛ deferi et iuramentuz. Et
hec que dixi loquūtur qñ legat i testō
nūcupatiuo vel volūtate nūcupatiua.
¶ Quid si in scriptis. Nō videt idē. vt
d. l. fi. circa pñ. ibi cū dicit sine scriptu
ra. sed expone ibi si ꝛ ꝯsuis. vt ibi no.

5 ¶ † Sed quid si sit questio iter institu
tū scriptū ꝛ ꝓximū. Verbi grā. script⁹
agit peti. her. ꝯ legitimū: legitim⁹ ex
cipit negando eum scriptū. ꝛ si script⁹
ꝓbaretur dicit eū minus solēniter scri
ptum fuisse vel ab initio confitetur eū
institutuz: sed dicit ꝙ minus solēniter
nūquid est idez sicut in superioribus di
xi. Nō videt: qꝛ. l. p̄dicta fi. ꝛ iste §. sunt
cōtra ius cōe nec eodēmodo. qꝛ ap=
paret: qꝛ heres compellitur iurare ꝯ. l.
generaliter ¶ Itē nō audit ꝓpter de=
fectum solēnitatis impugnare volen=
tes igit nō sunt extēdende. ff. de legi.
q̄ʒ vero. si enim legislator hoc voluisset
vtiꝙ hoc dixisset. ꝛ statuta legatis non
extēdunt regulariter ad institutiōes.
C. de fideicō. l. ꝛ epl'a. de testa. l. iubem⁹.
§. fi. ¶ Sz q̄d si legatarius agat ꝯ le=
gitimū a quo potest legari. s. §. preter
ea. Dic idē q̄ʒ in scripto cū sit eadē ra
6 tio. ¶ † Sz que erit forma huius iura
mēti q̄ʒ prestat heres. gl. dicit in. l. fi.
ꝙ si heres erat absens tēpore istitutio
nis ꝛ ignoret legatum dꝫ iurare q̄ʒ ni
hil tale a testatore audiuit: alleg. hūc
§. hoc non videtur equum nec rationa
bile: nam vbi absens erat semper iura
bit: ꝛ iurare absꝙ periculo poterit q̄ʒ
nihil tale audiuit a testāte. vñ melius
videret q̄ʒ seruaret hec forma iura=
mēti qñ p̄sens fuit oneratus: ꝛ testator
fuit fidē eius secutus ꝙ si esset absens
vnde credo ꝙ si presens oneratus fue
rit ꝙ compellat iurare: vt hic dicitur
qꝛ nihil tale ꝛc. ¶ Si ꝟo absens esset
tempore legati videret quod possit re
cusare iuramentum vel petere tempus
ad certiorandū se. vt. ff. de iureiuran. l.
iurisiurādū. circa pricipiū ne anceps
periuriū subeat. ff. de in lit. iuran. l. vi=
deamus: rerum amota. l. marcellus. et
in illo casu crederem quod deberet iu
rare non fuisse legatum: vel saltem se
hoc nō credere. si enim iuraret se hoc
non audiuisse a testatore frustratoriuz
esset huiusmodi iuramentum: vt ibi di
xi. ¶ Item nota quod iste tex. facit pro
Joan. qui dicit quod testamentum po
test probari per scripturam. de quo. s.
de testamē. §. sed cum aliquis ꝛ si vis

potes iũgere quod scripsi in auten. contra qui propriam.

¶De singu.reb⁹ p fideicõ.relictis. Rub.

¶In.ff.ꝑponunt fideicõ.singularia ⁊ eodem. modo in.C.hic econtra Sed ratio quare hoc fit in hoc volumine tangitur in rubrica.ṡ.tit.proxi.⁊c.

1 ☞Legari põt a quocũq͂ qui sentit commodũ quocũq͂ modo.

Potest autẽ[a]. †In gl. antiqua: in fi. alleg. hic.l.j.§.fi.C.cõia de legatis. 2 q̃ nihil facit sz.l.ij.§.fi. eo.tit.⁊ posset forte dici q̧ recipiendo legatum ꝑpꝛie non possit legari ab herede: sed fideicõmitti.ff.de leg.iij.si fuerit.§.j.sed qꝛ legata ⁊ fideicom.vnũ ⁊ idẽ sunt ⁊ facta sunt hodie sinonima.ideo illa differentia non tenet: vt dicta.l.ij.§.fina.

a ¶Põt autẽ. Diuide a hũc tit.ṡm r ang.⁊ summa sic ṡm bal. Ab herede legatario vel q̃cunq͂ alio ex defuncti iudicio cõmodũ sẽtiẽte põt ꝑticulare fideicõmissũ relinqui.⁊ eatenus quis poterit grauari q̃ten⁹ est honoratus.hoc.d. 2 vsq͂ ad.§. cũ autem. 3

1 ☞Legatarius nõ põt onerari a testatoꝛe vltra q̃ꝫ honoꝛetur.

Quid si estimatio rei legate põt ꝑmo variari. 2

3 Quantitas si legatur ⁊ in eadem q̃titate legatarius grauatur an põt retinere quartam iure falcidie. b

b ¶In fin. De q̃ dicvt in.d.§. nunq̃ꝫ. allegato in gl.⁊ l.j.§.deniq͂.⁊ ibi barto.ff.ad trebel.⁊ ꝑ angel.hic eleganter.

Hoc solum.

¶†In gl.facit.ff.de lega.j.ibi cum dicit.vt ex eodem colligit hoc vex 1 vbi species erat sua. 1

¶Quid si aliena. Docto.q̧ non tenetur: nisi inquãtũ vz legatũ ⁊ nihil alleg.sz fa cit.ff.d fideic.lib.l.generaliter.§.si q̃s alienũ.¶Sz q̃d si in specie legat ⁊ in quãtitate grauat. Dicũt doc.q̧ de hoc nõ est lex tñ dici põt q̧ non teneatur vltra valoꝛẽ rei.nã rõ est in casu q̃ dat sibi quãtitas ⁊ grauat in spẽ: qꝛ ipẽ rẽ scire estimationeꝫ rei sue.C.de rescin. vẽdi.l.quisquis ⁊ pro tanto estimassẽ. que ratio cessat quãdo species legatur in pecunia grauat. Naꝫ põt probabiliter ignoꝛare valoꝛẽ speciei q̃ sibi dat. ¶Sed attenta hac ratione dz in plus teneri qñ quantitas legat ⁊ in quantitate grauat: cũ sciat estĩatiõẽ ab initio. Sed põt dici q̧ qñ in pecunia grauatur ⁊ oneratur: nõ est locus alicui certure: qꝛ pecũia ẽ certa estimatio sem per: sz nõ i specieꝫ.ff.de eo qd cer.l. l.ideo.vñ dñs cõiecturatur tñ estimare spẽm quãtũ legat. ¶†Quid ergo si estimatio primo possit variari vbi grã lego tibi centuꝫ onera frumẽti ⁊ volo qd post triẽnium dies.cxx. sempronio horum estimatio est incerta: qꝛ possibile est q̧ cẽtũ valẽt plus nũc q̃ꝫ tũc cẽtũ xl.C.de vsu.l.si ea lege.tũc põt dici sicut in speciebus ꝑ ꝑdictã rõnẽ. Jtẽ facit ꝯ hanc distinctionẽ.ff.de adi.le.l.pa. §.j. Sed ibi speciale ꝑpter alimẽta. Et vid qd no.ff.ad.l.fal.l.si debitoꝛ ad treb.l.ita tamen.§.trebellianũ. Et nota q̧ hodie hoc nõ obtinet i herede q̃ nõ facit inuentariũ.in aut.de hered. ⁊ fal.§.si vero non fecerit inuentarium. ¶†In ea.gl.in fi.[b] de hoc no.plene C.cõmunia de le.l.j.vñ detrahit: nisi primo fuerit detracta: vt no.in.d.l.ꝑ nales.§.annua.nec in illo casu.nisi fuit rogatus de poꝛtione rei legate restituẽda.secus si de tota vl' de alia ⁊ est ratio.quia vbi de poꝛtione legat testatoꝛ videtur velle aliq̃d penes eũ remanere ṡm docto.

Cum autem.

¶Dic supra de leg.§.hoc solum cum.§.sequenti.

☞Quod differtur non anfertur.

Libertas.

¶†In gl.ꝯ.facit ibi cum dicit l.si vsufru.legatus.quia plures ...

fic incipiunt. Sed illa concordat. Nã differendo non aufert cũ damnum resartiat vt ibi. Item. l. scimus. §. si nihil 1 quia ibi non permittitur differri. item dic q hec regula nõ obtinet in actib⁹ qui solo lapsu temporis pereũt: vt ibi in ver. Nec aliis ibi directo. secus per fideicom. ff. de fideicõ. liber. l. generaliter §. si hominum.

1 ☞ Fideicommissum põt relinqui quibuscũq verbis duz tñ sint apta importare fideicõmissum ꝛ importent dispositionem. ꝛ nu. 2.

a 1 **Verba aũt.** [a] ¶ † In gl. in fi. dũtamen verba possint per fideicom. importare vel ad hoc extẽdi ex cõiecturata mente testãtis: alꝛs non. ff. de leg. iij. l. pr. §. mater filios. ꝛ. l. iul. §. ex his. de le. j. l. etiã hoc modo. Itẽ op. q verbo mando operet consilium tñ. de lega. ij. l. cum pater. §. mãdato. Sed dic q ibi verba illa fuerunt apposita fauore onerati tantum. ¶ † Itẽ adde q verba importẽt dispo

2 sitionẽ: alias non habet vim fideicom. nisi ex coniecturata mẽte testantis. ff. de lega. ij. l. ij. ꝛ. l. peto. in princip. et. l. vnum ex fami. §. fi. cum not. de leg. ij. l. codicillis. §. matre. Item dic quod verba recommendationis non operantur fideicõ. ff. ad tre. l. luci⁹. §. filiã. ¶ Item dic quod verba fideicõ. sunt quãdo diriguntur ad personam onerati: secus. s. prori. §. ꝛ scripsi. C. com. de le. l. ij. 1

¶ De codicillis. Rubri.

☞ Codicilli se habẽt ad testamẽtum:

1 sicut scapha ad nauem.

b **Ante augusti** [b]. 1

1 ¶ † In gloss. codicillorũ ibi cum dicit scapha ad nauem ff. de fundo instru. l. fi. ¶ In ea. gl. in fi. põt ergo qs codicillare nũcupatiue vel in scriptis. qñ tamen fit in scriptis debent testes subscribere ꝛ solẽnitates seruari: quas scripsi. s. de testa. §. possunt vbi de hoc. C. eo. l. fi. §. fin. in glo. fi. ¶ In ea. gl. hoc no. in fi. iũge j. §. sed cum ante.

1 ☞ Reputat qñq p lege qd princeps non expresse statuit.

Postque tẽpora. ¶ † Sup text. not. hoc mirabile quod reputet ius ꝛ habeat p lege illud qd princeps expresse nõ statuit contra l. ij. C. de legi. et sena. l. nemo. Sed hec tria concurrunt. vtilitas. consilium qd princeps requisiuit et habuit vsus labeonis iuriscõ. ¶ Et nota, q actus pricipis nostra dz esse istructio. dũtamen sequendo rationez cõmunem faciet: secus si puilegiaret. vt. d. l. ij. Itez no. hic locũ ab autoritate. Item not. q licet princeps cẽseatur habere omnia iura in scrinio pectorꝫ. vt. l. oĩz. C. d. testa. nihilominus tamen perit consiliũ iurisconsultorum. C. de legi. l. humanam.

Nõ tantuz. ¶ Vide. ff. eo. si quis cũ ꝛ. l. ab intestato.

1 ☞ Codicilli facti ante testiñ an videantur confirmari per testamentũ post factum.

Sed cũ ante.

1 ¶ † In gl. s. expssum. ibi cũ dicit fm Ioan. et melius sederet hic. Sz hodie. vt. d. l. ante. no. Naz de iure ffoꝝ dubitatum fuit an codicilli post testamentum facti confirmarent per testamẽtum tacite, ꝛ quidã dixerunt qd non ꝛ illorum opi. et vr sed. gl. ff. de leg. iij. l. pronus. §. codicillis, sed in. l. ante. tenet contra, hodie tamẽ istud est ex

a ¶ Verba aũt. Siue pceptiuis siue rogatiuis vbis fideicom. fit Ange.

b ¶ Añ augusti. Diuide vt h p ange. ꝛ hoc dicit fm eũ Olim codicil. nõ erãt in vsu: hodie vo eoꝝ vsus est vtilis ꝛ necessarius. h. d. vsq ad §. non tantũ. Io. fab. hic sicco vestigio trãsit. iõ vide ange. h ꝛ expo. poꝛ. latius hanc materiã perstringentes.

peditũ: vt ibi not. Sz si bñ aduertas is §. loquit de factis añ: ꝛ sic remanet idẽ dubiũ ꝙ añ ppt qd gl. vult dicere qd Jo. est in opi. illoꝝ ꝙ siue ante siue post vident cõfirmari. Unde qñ glo. dicit. Jo. ꝫ vide opinionẽ illoꝝ qui dicebãt qd codicilli facti post indigebant expssa cõfirmatiõe per. l. si qs cum §. fin. qui necessario loquit in factis post: qꝛ si loqret in factis añ obstaret. l. ãte. In hoc tñ remanet hodie differentia ſm doct. quia quãdo confirmãtur expsse valẽt: qꝛ ibi ptinẽtur directo ac si testamẽto dati essent. sec9 si non sint cõfirmati expresse. ff. de manu. testa. l. libertates. de testa. tute. l. ij. ꝛ hoc satis põt substineri ꝑuis glo. ibi notet ꝫ. et iũge qd scripsi. ꝫ. dñi dei com. here. §. preterea.

☞ hereditas nõ põt directo dari in codicillis: sed p fideicommissum.

Codicillis[a].

¶ In glo. directo. in fin. ꝫ. tit. ij. §. pterea. ¶ † Sz quid si in codicillis apponant vba directa videret qd deberent trahi ad fideicõ. ff. ad trebe. l. sceuola. de le. iij. l. cũ qs decedens. §. sciam. ꝛ ibi no. ff. e. l. ij. §. si. ¶ In gl. sed quia hac. in fin. glo. ꝛ alibi dicit qd officio iudicis. C. eo. l. fin. Põt dici ſm docto. ꝙ vbi codicilli fuerunt expresse in testamento confirmati. quod tunc agitur directa ex testamento: quia iure directo legata valent: vt. l. libertates. ꝫ. allega. alia vtilis ex testamento ff. eo. l. ab intestato. ¶ In glo. cui codicilli tioni. in fine. illa consueuit approbari per docto.

☞ plenũ nõ cõpatitur aliud plenum ꝛ testamẽtum est plena voluntas ideo non compatitur aliam plenam voluntatem secus in codicillis.

Solẽnitates q̃ reqrũtur in codicillis.

Codicillos.

¶ Ibi cum ab legatum. l. cũ ꝙ ponas. vide ibi. ¶ In eadem gl. ibi cũ allegat. §. cum posteriore. † Et est ratio quia plenum non compatit aliud plenum: testamentum est plena voluntas ꝛ nõ compatitur aliã penam: sed codicilli sunt min9 plena volũtas: ꝛ aliã patiũtur. Sic vides: qꝛ tutorẽ habẽti nõ datur alius tutor. C. in quib. cau. tuto. ha. tut. da. poteit. per totum ꝛ maxime in. l. licet. ¶ In gl. scilicet de illis mi. ¶ † hec glo. est falsa ſm docto. qꝛ imo oẽs solẽnitates reqrũtur quoad sigilla ꝛ subscriptiones q̃ in testamẽto. sed non quo ad numerũ testiũ. C. eo. l. fi. de testa. cũ antiqtas. Et hoc vex qñ codicilli fuerũt facti in scriptis. vide in pñn. in secunda additione.

¶ Finit feliciter liber secundus.

¶ Incipit liber terti9 Institutionũ.

¶ De heredita. que ab intestato deferuntur. Rubrica.

¶ In gl. hec rubri. in fi. glo. non bene allegat: qꝛ ibi tractatur satis i generali qñ certum petit. vt. l. certi. cõdi. sed debuit allegare. C. de re. cre. ꝛ iureiu. de cre. nihil tractat. ꝛ de reli. ꝛ alea vbi de alea nihil in tex. sed in. l. gr... que non est de textu.

☞ priuatio pprie dr respectu h...

Decanus sancti aniani aurelian... suetudine appropriat sibi bona clericorũ ab intestato decedẽtiũ: q̃dam clericus filiusfami. decedit intestatus: sibi dz appropriare eius bona.

Testamentum ruptum ꝛ irritum qualiter differunt.

a ¶ Codicill. In codicil. hereditas neq dari neq adimi põt: neq pditio institutioni appõi: nec substitutio fieri: sz per fideicõ. sic ꝛ vnus põt plures codicillos facere. si vis hui9 §. materiam plenius videre recurre ad Bald. ang. ꝛ rpo. por. ꝫ ꝛ sic satiaberis.

b ¶ Non bñ. Idẽ hic Ange. super riori.

a Intestat[a] dece
dit. ¶ In glo. vel. qr voluit i
2 si. † Et est ratio: qr priuatio
dicit̄ ꝓprie respectu habit⁹. ff. de reg. iur. l. eius est nolle. ꝛ per hoc videtur expeditū de quo dubitari posset de ↄsuetudine. Decan⁹ sancti Aniani Aurelian̄. capit ꝛ sibi appropriat bona clericoꝝ ab intestato decedentium. Pone ꝙ clericus erat filiusfamilias qui habebat aduentitia: tamē de eis testari nō poterat. nunq̄d pertinēt
3 ad decanū. ¶ † Uel forte erat impubes vel alias intestabilis: nunquid pertinent ad decanū. Potest dici ꝙ non: qr vbi verbum duo significās vnum proprie ꝛ aliud improprie ꝓfertur in ma- I
teria odiosa restringitur ad significationem propriā. ff. de vendi. in possess. mit. l. j. §. queritur. de lib. ꝛ posthu. l. cū quidam. Sed hec consuetudo est odiosa. qr cōtra rationē ꝛ contra ius cōe per q̄d dꝫ successio deuolui ad proximos: vt patet p totū hunc titulū. ff. de bo. dā. l. cum rō. ergo restringenda vt intelligatur de illis qui proprie dicuntur intestati: vꝫ qui possunt facere testamentū: qr alij non possunt ꝓprie dici intestati: vt d. l. j. ff. vnde li. l. ij. §. si quis decesserit. ꝛ facit. ff. de lega. l. quod ratione. Sed quid si testari poterat ꝛ fecit codicillos nūquid dicetur intestatus. Uidetur qꝺ sic ex quo non habet heredē. ff. de iur. codi. l. ab intestato. ꝛ l. si quis cū. ¶ Posset dici ꝙ saltē de benignitate canonica non posset dici intestatus q̄ quoquo modo disponit. extra de testa. c. cum tibi de benignitate. Nam sponte suā cē- I
setur proximis relinquere hereditatē. ff. de iure codi. l. conficiuntur circa p̄n. ꝛ supposito ꝙ decanus succederet deberet soluere legata. vt. d. l. ab intestato. ꝛ eodem modo posset dici de episcopis qui iure consuetudinis vendicant sibi bona capellanorum suorum seu de
5 dominis terrarum. ¶ † In glo. arrogatione. ibi cū allegat. §. quibus modis testa. collige ibi plenius differentiam inter ruptum ꝛ irritum vt ibi dixi. ¶ In ea. gloss. in fine. vide plenius. C. de liberis preteri. auten. ex causa. ꝛ ibi scripsi: quia hodie valent ex vtroq̄. ff. de test. mi. l. iure nostro. §. fina. ꝛ l. si pater. de cap. l. bona. §. fin. in glo. sunt alij. in fin. Sed per contratab. nō rumpitur ipso iure. siue intentetur ante aditam siue post: quia pretor non potest facere vel desinere heredē. l. de bo. pos. §. quos autē. Sunt ꝛ alij modi quib⁹ quis remanet intestat⁹. C. de test. l. sancimus. e. titu. l. nostram.

☞ Testator si instituat extraneos heredes potius q̄ꝫ proximos an peccet.

Intestatorū

antē hereditates. ¶ In lex. xij. tabul. que legitimis succes. defert. ff. de verborum significatio. l. lege multos vidi q̄ peccare credunt qui tamen bene instituunt alios q̄ꝫ proximiores ad quos deberet deuolui hr̄ditas ab intestato. Pro quorū formidatiōe facit. qr hereditas est quasi debita legitimis. C. de codic. l. fi. ꝛ ad ipsos pertinet: vt hic. ꝛ pro hoc facit extra de peniten. ꝛ re. c. officij. ¶ † Ad hoc pōt dici ꝙ si ꝓpter rancorē animi iniustū ipsos priuaret hereditate qꝺ tūc peccaret. sed si alias ex affectiōe l aliū eligat nō video ꝙ peccet: cum hoc sit ei licitum iuris permissione legitima relicta illis ad

a ¶ In testatus. Diuiꝺ hūc tit. s̄m ange. ꝛ summa s̄m eā. Intestatus dr̄ q̄s ꝺ cedere pluribus modis q̄ hic ꝺ scribūt̄ format h̄ are. talē. q. statuto cauetur ꝙ stātibus fratrib⁹ vel agnatis mater ex hereditate filij itestati nō succedat. ā si decesserit fili⁹ pupillus mat excludatur] vid h̄ ang. in. ij. colū. i princ. item Bald. format hic talē q̄onem. Per summū pōtificē. cōcessū est p̄uilegiū ꝙ ciues aretini non possint trahi ad aliq̄s curias l p̄mis causis extra ciuitatē aretinam. statuto cauet ꝙ q̄ i ciuitate aretina habitauerit per q̄nq̄ annos habeat̄ pro ciue: nūq̄d ad hūc extēdit̄ p̄uilegiū. ꝛ determinat ꝙ non vide cum hic in versi. qꝺ facit.

a ¶ In fin. Itẽ in emã cipato.l.po sthumorũ. ff. de iniu. test. qui ẽt de iure ci. hodie ad= mittiť vt in auť. eo.§.j. z.§. nullam ꝟo dũmo= do sit descẽ dẽs. ex ma sculo scdm Ange.hic.

b ¶ Ita tñ. Querit hic Ang. qd si filius absti net ab he= reditate pa tris an ne= pos fiat he res suus an sui et dicit ꝙ non erit heres su⁹. sed volun= tarius.

quos pertinet: vt per to tum titulum de inoffi. te sta. nec ob. capitulũ offi cij. qz ibi non priuabať sua: sed alterius heredi tate proper factũ suũ dã nabile ac culpã. vnũ tñ credo ꝙ si quis institue= ret extraneos omissis le gitimis indigentib⁹ seu 2 mẽdicantib⁹ qđ facit cõ tra officiũ pietatis z pec cat: als non posset ana= thematizari. xxx. dist. c. si quis reliquerit.

1 ☞ Uasallus adoptan= do aliquem an possit p̄= iudicare propinquis in feudo.

2 Quid autem si dominus cõsensisset i adoptione.

Sui autez. b

heredes estimanť. ¶ In a glo. item aliud. in fi. a. j. eo.§. ita demũ. ¶ In glo. prima pcul. in fin. Doc. mediam approbant. nec interest. ¶ In gloss. quo ad hoc. ibi cum dicit vt sui dicantur hoc verum ab intestato: sed ex testõ secus. vide. C. de adopt. §. sz hodie. ĩ. de adopt. 1 l. cũ i adoptiuis. ¶ † Itẽ hoc obtinet in feudo. si de fue. ꝯtro. fu.§. adopti= uus. Et hoc forte in ado ptiuo extraneo. secus si aliquis de ascendentib⁹ adoptetur cum tũc natu ralia z adoptiua iura cõ currant: vt. l. cum in ado ptiuis. caplm enim illđ restringendum est cum sit ꝯtra ius cõe. Uel me= lius dic idem in oi ado= ptiuo. nam cum vasallus 1 nihil possit in feudo in 2 preiudiciũ successorum 3 testando vel alienando

sine consensu dñi. videtur qđ nec ado= ptando. in feu. de suc. feu. circa princi. ¶ Preterea cum transl[a]tio feudi per= tineat ad dñm z sine consensu eius fie ri non debeat. vt patet in titu. de alie. feu. per adoptionẽ factam sine eius vo luntate suũ feudum ad alium trãsferri nõ debet: nec talis adoptio quo ad fe[...] feuduz teneret. ff. de adoptio. l. si is [...]

2 ¶ † Sz quid si dñs consensisset. Uid[e]= tur ꝙ nõ possit preiudicare agnatis in feu. si vasal. feu. priue. cui de fe. ca. i. de alie. feu. pac. c. j. Sed ab initio potuis= set per dñz ita dari. in feu. si de feu. c[...] fue. c. pe. z vide eo. tit. c. si vasal. cui [...] de alie. feu. pac. c. j. z eodem modo [...] esset feudum nouum. vt. d. c.

Quibus cõnumera[...]

ri necesse est. ¶ De materia huius §. [...] os ad.§. ita demõ. vide. ĩ. de nupt.§. [...]

b

Ita tamen b demu[m]

nepos. ¶ In gl. vel capitis. in fi. qu[od] de emancipatiõe hic dicitur est ho[die] correctum. vide. ĩ. de here. qua. z di[ff.] §. sui. z quere vt ibi questi[o]ni. z fac[it] §. qđ si res sit vendita alicui de ge[ne] re remotiori gradu qđ proximior po[ssit] retrahere virtute consuetudinis. ff. [...] inoffi. testa. filio. z videť expressam [...] feudis. si de feu. cõtro. fu. c. titius. [...] leg. ij. vnum ex fa.§. j. cum ibi no.

Sui autez hered[es]

fiunt. ¶ In glo. s. sui. in fi. dic ibi. ¶ [...] gl. hoc ideo. in fi. vide. ĩ. de here. [...] z diffe.§. sui. z dic ꝙ quasi sit contin[...] tio: qz suus censeť quasi dñs in vi[...] tris. ff. de libe. z posthu. l. in suis. vi[...] ¶ Sed n[...] si continuatur dominium. vere continuatur: quia nõ erat ver[...] minus. illud autem qđ hec glo. d[...] possessio est incorporalis est veru[m] iure ciuili. ff. de acqui. posses. l. qui [...] nõ de naturali que est quasi pedum [po]ssitio. ff. de acquir. pos. l. j.

1 ☞ Delicta non trãseunt ad heredes.
2 Duella an sint permissa de iure.
3 Bona rei criminalis non ꝯfiscanť i[pso] iure: sz remanet dñs vsqz ad sniam.

Per contrariũ autẽ

1 hoc eue. ¶ † In glo.not.quedã delicta ibi cũ allegat.l.apostatarum.in fi.hoc est pessime dictũ ſm doc.quod delicta transeunt in heredẽ:qꝛ ſic heres accuſaretur ꝛ dãnaretur:ſ; hec nõ est intentio glo.vt.j.gl.hoc.ſ.mõ. ¶ In ea.gl.i fi.doc.dicant qḋ nõ est faciẽda differẽtia inter publica ꝛ priuata vbi agiẽ criminaliter:qꝛ nulla transeũt in heredẽ. ¶ Sed actio ciuilis deſcẽdẽs ex priuato delicto transit ad heredem lit.cõtesta.alias non.C.ſi ex deli.defun.l.j.
a Poteſt dici[a] ꝙ quicũq; ciuilis trãſit ad heredẽ ſiue ex publico ſiue ex priuato quatenus cõtra heredẽ datur.ff.de pu.iudi.l.defuncto. ¶ In gl.ideo dicit ibi nisi de iure eſſet.hoc non videẽ verum de iure.C.de act.obli.l.negãtes.C.de gla.l.j.ꝛ q̃cq̃d ſit de iure canonico sũt inhibita:nec ſunt adminiſtrãda ſacramẽta eccl'iaſtica maxima pꝛouocanti.vide.ij.q.v.monomachiã.in ſpecu.de accu.§.ſequiẽ.v.ſ; q̃d ſi.de iure vo feudorũ pmittiẽ duellũ.in feu.de pa.tenẽ.ꝛ eius violatori.§.j.ꝛ.§.ſi q̃s aliũ.ꝛ.§.ſimiles.de ali.feu.pe.c.non eſt. ¶ Per ſtatuta regis frãcie toleratẽ in omni caſu cuius pena eſt moꝛs excepto furto:qñ crimẽ eſt ita occultũ qḋ non põt pꝛobari clare p teſtes:ꝛ ẽ pꝛ̃ſumptio ꝯ reũ talis qḋ poſſet ſupponi qõnibꝰ ſi accuſatoꝛ hoc requireret:al's nõ pmittiẽ.et ſup hoc ſũt ſtatuta regia Phi.pulchꝛi. q̃cquid ſit pꝛouocans ꝛ ſpõte recipiẽs ꝛ iudex iudicãs peccãt per.d.c.nec abuſus conſuetudinis a peccato excuſat.in b autẽ.vt nulli iudi.§.j.ibi male emẽdanenta.
3 ¶ In gl.lata ſnĩa.in fin. ¶ † Et 1 poteſt eſſe ratio:qꝛ bona non confiſcantur ipſo iure:immo remanet dñs delinquẽs vſq; ad ſnĩam:ꝗuis alienatio ei interdicatur.ff.qui ꝛ a quibꝰ.l.queſitũ.de accu.l.ex iudicioꝝ. ¶ Quid ergo in caſibus in quibus bona cõfiſcanẽ ipõ iure.Videẽ qḋ ipſo iure non ſit heres:qꝛ ex quo deſineret ſi ab initio fuiſſet heres:ꝛ ad talẽ ſtatum res deueniſſet:ergo multo foꝛtiꝰ ex quo eſt nunc in tali ſtatu nõ efficitur heres.ff.ad carbo.l.iij.§.parui.ff.ex quibꝰ cau.in poſſeſ.ea.l.fulcinius.§.ſi quis non latitat.ꝛ hoc facit ad id qḋ ſcripſi.ſ.de pup.ſubſti.§.liberis.videl; qḋ vbi nulla ſunt bona aditio non tenet. Sed nũquid q̃ heres eſſe deſinit:deſinit teneri creditoꝛibꝰ. Non videtur quando ppter dolum vel culpam ſuam deſinit eſſe heres.ff.ad ſ.Illia.l.pꝛopter necen.§.neptis.de iure fiſ.l.eius qui.§.fin.Contrarium eſt expꝛeſſum.ff.de his qui.vt indig.l.eum qui.§.bonis.facit.ff.de vulg.ſubſtitu.l.ex facto Iuliani.

1 ☞ Iure nouo ſublata eſt differentia ſexus q̃ ad ſucceſſiones.

2 Nepotes an admittantur ad ſucceſſionem cum patruis in feudo.

3 Quid in iure patronatꝰ eccleſie.

4 Quid ſi hereditas eſt indiuiſibilis:vt regnũ:ducatus ꝛc.

5 Pꝛonepos an ſuccedat cum nepote in hereditate aui.

6 Repꝛeſentatio quando habeat locum vide.

Cũ filius[b] fi

lia ve ex altero. ¶ † In gl.ſecus ſi ex filia.in fi.ibi loquitur de alio iure vetuſtiſſimo.nam hoc iure idẽ.vt.j.tit.j.§.hoc etiam.C.de legi.hered.l.lege.xij.tabula. ¶ In glo.ſic in autẽ.in fi.Credo ꝙ glo.debuit allegare.§.filium.ibi cum dicit quid enim legalius ꝛc. ¶ In glo.idem eſt.in fi.

a ¶ Poteſt dici.Ang.ſic dicit.ſi pena impoñiẽ ipſo iure a lege illa trãſit ad heredẽ:ſi ab homine idẽ dũmodo delictũ ſit cõmiſſũ circa ꝯtũ ꝛ purgeẽ p actionẽ ex ipſo ꝯtu.idẽ ſi extra ꝯtum dũmõ lis ſit conteſtata alias regulariter non datur cõtra heredẽ niſi in id qḋ ad eũ peruenit.l.j.ff.d pꝛi.delic.

b ¶ Cũ filiꝰ.Nepos ex filio pꝛemoꝛtuo ſuccedit ſimul cum alio filio viuẽte:qꝛ aſſumit locum patris ſui.ꝛ ideo ſuccedit cum patruo ꝛ filijs patrui in ſtirpes et nõ in capita. Ange.

a ¶ Iure patronatus. Uide hic Ange. in .ij. col. p pe. si.

hec solutio est ptra text.
qui reprobat hāc distin-
ctionem an in locum fi-
lij patris nepotis fuerit
adoptatus vel non ⁊ ibi
glo. contraria huic glos.
et alia solutio ibi datur
per glos. videlicet quod
nō loquitur vbi omnes
qui veniunt per cōtrata-
bu. sunt i potestate: aľs
secus vt ibi. sed Dyn. di
cit qđ .l. illa loquitur in
eodem casu: qꝛ oēs erāt
in potestate: vt potest de
prehendi in litera. qua-
re dic ꝙ ibi fuit adopta
tus in loco patris nepo-
tis. et si non expresse: ta
men presumitur secūdū
Dy. ⁊ hoc vult dicere li-
tera illa. ¶ Oppone con
tra hunc .§. qđ nepotes
non succedant in locum
patris sui. j. tit. j. §. si plu
res. Sed dic ꝙ is .§. lo-
quit in successione ani-
in successione ꝟo colla-
teralium non obtinebat
hoc iure .vt. d. §. si plu-
res sed hodie obtinet in
successione patrui. C. de
suis ⁊ legiti. heredi. aut.
cessante. sed non in suc-
cessione aliorum collate
ralium. vt aut. post fra-
tres. ¶ Item obst. ff. de
bo. libe. l. si libertus pte
rito .§. j. Sed dic specia
le in iure patronatus qđ
non defertur iure here-
ditario. vt. ff. de ope. li-
bel. vt iusiurandum .§.
2 fina. ¶ † Quid ergo di-
ces in feudo qđ non vi-
detur iure hereditario
deuolui: cum possit ob-
tineri p agnatos repu-
diata hereditate. in feu.
an agna. vel fi. repu. pa.
heredi. c. j. Uidet idem.

⁊ tamē est contrariū expressum. in feu.
de suc. feu. circa princi. de gradi. suc. in
3 feu. cap. j. §. his vero. ¶ † Sed nunqđ
a de iure patronatus[a] ecclesie. Decere
nepotes admitti cum patruis: cum il-
lud hereditario iure etiā ad extraneos
deuoluatur nec reguletur: vt ius patro-
natus libertorum. extra de iu. pa. c. cu
sciēm. et vide per Inno. in rubrica eius
dem titu. de sen. ⁊ re iudi. c. cuz bertol
4 dus. ¶ † Sed quid dices si hereditas
sit indiuisibilis: sic quod oportet vnū
admitti: vt regnum: ducatus: marchio
natus. in feu. de prohi. feu. ali. per fe.
.§. preterea. nūquid filius excludet ne-
potem filiū fratris. ¶ Satis potest di-
ci qđ sic. aľs eēt deterioris conditiōis
fili⁹ quā nepos ptra. l. iij. C. de bo. ma.
et hoc indubitate vbi filius vnius p-
mogenitus est: et nepos est filius sec
dogeniti defūcti. ¶ Si vero nepos fi
filius primogeniti defuncti videtur
tra. quia cuz is nepos representet p
sonam patris sui: ⁊ ille si viueret ex
deret secundo genituz per consequ
5 ⁊ iste per hūc .§. ¶ † Item nota ꝙ is
loquitur in filijs filiorum vel filiarum
quid si eēnt pronepotes. Uerbi gratia
auus habuit vnum nepotez: ex alio
pote defuncto pronepotem: nunquid
pronepos succedit cuz nepote. vide
tur ꝙ sic propter representationem
qua hic loquitur. sꝫ dicas huiusmo
representatio non extendit vltra p
nas nepotum. vt in aut. de here. ab in
testa .§. huiusmodi. et sic ille prone
excludit: ⁊ idez in Specu. de succes.
intesta. vers. qđ si aliqđ. sed huic
6 j. §. si. vide ibi. ¶ † Itē dic ꝙ huiusmo
di representatio non habet locum
in succes. ascendentium vel patru
vt in aut. cessante. ⁊ in aut. post fra
ž. alleg. ¶ Item nec habebat locum
parentes superantꝫ fratres mo
in aut. de here. ab intesta .§. sed
sed illa corrigitur: vt ibi no. ¶
net huiusmodi representatio
ascendentes succedūt descende
vt in aut. de here. que ab intesta .§.
sequens. et magis. j. titu. j. §. hoc
item hoc non obtinet quando rumpi

testamentum. vide. ꝭ. de inoffi. testa. §. soror. in fine.

1 ☞ Nepotes qui patruos non habent an succedant per capita.

Item si ex duobus fi-

1 liis. ¶ † No. hic casum contra Azo. qui dicit ꝙ nepotes ꝗ patruos non habēt succedūt per capita. glo. dicebat cōtra. vt no. in auf. cessante. ⁊ in auf. eo. tit. §. si autem defuncto pro qua est hic expressum. sed hic loquitur in successiōe descendentium. vide. j. §. fi. ¶ Sꝫ Azo querit in successione collateraliū. vide j. tit. j. §. hoc etiam. vbi scripsi.

Cum autē queritur

an qs. ¶ Supra gl. ꝭ. eo. §. ita demum. contra. sed hic qn̄ fuit factū testamentum: ibi nullū. vt. j. titu. j. §. pri. in text. In glo. anteq̄. in fi. hec gl. fuit hic ꝓ nihilo: qꝛ nil tractatur hic de aditiōe: nec de querela. sed solūmodo quādo filius mortuus fuit anteq̄ testamētum destitueretur. ¶ In glo. nec enim fuit.

a in fi. hanc etiam sequunt doct. ᵃ ¶ In gl. prima cognati. in fi. hanc etiam sequuntur doct. sed magna est iniquitas ꝙ in nullo succedat ⁊ tamen ita opꝫ dici: qꝛ iura sunt expressa ꝗ sic ordināt: ⁊ tamē admittitur ad boñ. pos. liberti antiqui. ff. de bo. liber. l. paulus respondit. §. pe. ⁊ ꝗ sit ratio ibi notatur. ¶ Sꝫ cur saltē per representationē ꝑsone patris sui non admittit. vt. ꝭ. §. prori. Dicas ꝙ illi solum representant qui nati erant ⁊ agnati vel cognati tp̄e mortis vel cōcepti. hic autem nō fuit agnat⁹ nec cognatus tempore mortis. videtur ergo ꝙ omni remedio destituius. Sꝫ aperiamus hoc et videtur qđ succedat in omni casu. Quia aut pater hui⁹ cōcepti fuit preterit⁹: ⁊ tūc testamentum fuit nullum. ⁊ transmisit hereditatem ad liberos etiam non aditam ⁊ etiam ignorātis. C. de suis ⁊ legi. here. l. apud hostes. aut fuit exheredat⁹: ⁊ tūc transmittit querelam. vt. l. scimus. §. fi. C. de 1 inoffi. testa. si erat emancipatus ⁊ fuit preteritus competit ei cōtratabul. quā transmisit etiam ante aditam. ff. de cōtratab. l. illud. Dicas ꝙ hodie is casus procedit quādo filius fuit exheredatus rite ⁊ iuste et non fuit secuta aditio ꝺ quo scripsi. ꝭ. de exhereda. libe. circa princi.

Hac ratiōe.

si filius exhereda. ¶ In glo. de cōtratab. ibi cum alleg. §. sed hodie. opoꝛtet ꝙ dicas ꝙ ista differentia esset fm ius antiquum: qꝛ fm iura noua deberet dici econtra. qꝛ qn̄ datur ascendenti nō admittitur ad successionem patris naturalis. qn̄ extraneo sic. vt. ꝺ. §. sed hodie. ⁊. l. ꝗ statim. ꝗ. j. allegant. ¶ In glo. si autē morte patris. ibi cum alleg. de adop. l. antepe. melius. ff. vñ cog. l. j. §. cognationē. in fin. glo. sed nō durat vt matrimoniū impediat. ff. de ritu nup. l. sed si adoptionē. ext. de cog. leg. c. j ꝭ. de nup. §. si qua.

Post mortē

ꝓ naturalis. ¶ In glo. nā ⁊ si nō. in fi. sꝫ hec ratio non est bona qꝛ pōt in vita emācipare. et sic debet ex eius arbitrio ⁊ remanet incōueniēs. sꝫ dic ꝙ nō est eadē ratio: qꝛ si in vita emāciparet pater naturalis pōt sibi ꝓuidere ordinādo sicut ei placuerit. ¶ Itē post mortē auferet ius questū agnatis: qđ esset incōueniens. ff. de pac. l. fin.

1 ☞ Electio quando imminet vt fiat: si aliquis eorū qui debuit interesse electioni contemnus

a ¶ Sequūtur doct. Joā. Ange. hic.

tur nulla est electio. an alij q̄ inter fue-
rūt electioni si velint eā dicere nullaz
ex persona contempti: an possit. 1
2 Filij in ptāte habēt bonorū possess. cō
tratabulas sicut emancipati.

Eadē hec obseruan- 2

tur z in ea. ¶ In gl. his enī īstitut⁹. vid
qd̄ scripsi. ꝭ. de exher. li. circa pri. z hec
1 inducunt docto. ad questionē. † Si ali- 1
quis qui debuit vocari ad electionem
contemnatur nulla est electio. Pone q
contemptus non vult prosequi cōtem
ptum suum nec dicere nullam. alij qui
interfuerunt volunt eam dicere nullaz
ex persona eius: nūquid psit. ¶ Uī qd
sic. p. l. si post mortē. §. si. ff. de cōtratab.
¶ Arguit̄ ꝯ i. l. filio. de inin. rup. ipi di
cūt q non possunt. p. d. l. filio. z ipsi di
sputāt de casu. extra de electio. c. sicut. 2
2 ¶ † In glo. emancipatum. in fi. hāc ap-
probant omnes z videtur tex. illarum
legū. z sic suus hz duo remedia. z forte
eadem emancipatus per auc. de here.
ab intesta. sed auc. illa nō loquit̄ vbi fa
ctum est testamētū. vide. ꝭ. de exhere.
li. §. fina.

Sed ea oīa quidez

antiquitati. ¶ In glo. hoc idem. in fin.
glo. videtur reprobare hāc in. l. cum in
adoptiuis. z videtur cōcludere q si est
omni auxilio destitutus imputet sibi
q se emancipare permisit. ¶ In gl. nū
q̄. in fi. Placētin⁹ non est solus in rn̄
sione prime questionis: quia Azo te-
nuit idem. ff. de in ius vo. l. oppositum.
Et pro hac opi. facit tex. dic. l. adopti-
uum. ibi cū dicit iure potestatis. in alia
videt̄ satis cōclusum. gl. vera nisi opa
retur patri adoptiuo: quia tunc pater
adoptiuus tenetur ipsum alere. ff. com
mo. l. in rebus. §. possunt vel nisi pater
naturalis egeret. nam cū sit filius quo
ad successionem ab intestato: z quo ad
omnes effectus excepto q non transit
in potestatem et matrimonium impe-
diatur z cognatio ptrahatur satis vi-
detur q teneatur eum alere. ff. de ado-
ptio. l. pe. ¶ In gl. simul cū alijs in fi.
hoc verum iure nouo: secus de iure an-
tiquo. ff. de adopt. l. qui in adoptione.
de suis z legi. here. l. ij. §. parui.
1 ☞ Uendens fundū dicit eū esse decē
iugerū vel parū minus an possit age-
re si sit minus tertia parte.
2 Nepotes nedum succedunt in stirpes:
sed etiam pronepotes.

Itē vetustas ex ma

1 sculis. ¶ † In gl. no. parū. in fi. illa pa
rū facit. Et hec pn̄t induci ad multa. s
aliquis vēdit fundum z dixerit eū esse
decē iugerū vel parū minus qd̄ nō pos
sit agere si sit minus tertia parte. [illegible]
hoc facit. C. de decu. l. nominationu
forma. sed hoc esset durum. Uñ credo
q in dubio debeat intelligi de modi-
summa arbitrio iudicis. ff. de ver. sig.
l. hec stipulatio. habita consideratio-
2 ad pretium. ff. de re. du. l. j. ¶ † In gl.
q de hac. in fi. q̄ est signata. C. de co-
super. l. illam. z incipit q̄ tertie. Et no.
hic in. §. fina. q nedum nepotes succe
dunt in stirpes: imo z pronepotes ve-
niunt per representationem cuius c-
trariū dicit̄ in auc. de here. ab intesta.
§. huiusmodi. sed dic q illa corrige-
vel dic quod illa obtinet vbi prone-
tes veniunt ad succes. patruorū cū a-
dentibus. tunc enim non est locus re-
presentationi nisi sicut ibi dicitur. [illegible]
ratio. quia tūc pronepotes veniu-
tra ius commune cum ascendentib-
secus autē vbi pronepotes in par-
du soli succedūt ascendentibus [illegible]
item secus in successione collatera-
j. tit. j. §. hoc etiam.

¶ De legitima agnatorum suc-
sione. Rubrica.

¶ Hec rubrica pprie sequit̄ post pare-
dētē habito respectu ad ius legitim-
tab. per quā agnati succedūt p[illegible]
timos. j. tit. j. §. frater. ff. de suis [illegible]
re. l. j. §. post suos. Sz habito re[illegible]
ad ius nouū non bene continuatur
quia parentes veniūt post suos. [illegible]
ret per processum auc. de heredi. [illegible]
testa. z ideo tituli sequentes mei[illegible]
derent hic illo respectu.

a Si nemo a suus heredes. ¶ In gloss. capite
1 ibi cū allega. ff. e. vult alle-gare de suis ⁊ legi. † In gl. sic. ff. caue: quia hec est mala allegatio cōmuniter. ⁊ credo q̄ deberet allegare ff. de suis ⁊ leg. l. ij. §. j ¶ In glos. sez ad suos. in fi. vide. s. ti. j. §. cum autem. vbi dixit agnationis.

Per adoptionem quoq;. ¶ In glo. quasi diceret in fine. dic. s. titulo. j. §. sed omnia. ¶ In gl. j. agnoscitur in fi. vide. s. titulo. j. §. eadem in fine.

1 ☞ Jura quattuor fuerunt de successione feminarum que fuerūt illa vide.
2 Filij ⁊ filie fratruz ⁊ sororum succedūt in stirpes.
3 Adde questionem de baronia quis succedat an filius baronis an filia filij primogeniti iam mortui.
4 Masculus primogenitus habet annagiū inter nobiles de consuetudine regni francie: ⁊ vnus masculus habet annagiuz: q̄uis habeat sorores antiquiores ⁊ primogenitas. pone q̄ filius primogenitus moritur in vita patris relicta filia: an illa habebit annagium an filius superstes.

1 Ceterum. Inter masculos q̄dem. ¶ † In glos. nota. caute cum dicit et per mediā iurisprudentiam glo. vult soluere quandā oppositionem. Textus iste videtur q̄ per. l. xij. tabu. non vocentur mulieres vel sorores. Cōtra imo omnes. j. eodē §. ⁊ hoc quedaz glo. vult soluere quod hoc principium nedum recitat ius. l. xij. tabula. imo et mediam iurisprudentiam in genere sed in infra: ibus
2 magis specificat et declarat. ¶ † Et vt bene videas scire debes q̄ quattuor fuerunt iura in successione femellaruz ante igitur de succes. fratrum patruorum vel auunculorum. Primo fuit ius legis. xij. tabu per quod admittebantur omnes siue masculi siue femelle: dū tamen essent in eodem gradu. Postea superuenit secundū ius. s. media iuris
3 prudentia que distinxit masculos a femellis et admisit masculos ⁊ repulit oīno femellas preter sorores consanguineas quas admittebat ad successionē fratrū fz gl. vel forte nullas. Tertium ius fuit p̄toriū q̄d vocauit eas post agnatos p bo. pos. Quartum ius fuit imperatoriū q̄d vocauit sorores vna cū agnatis eiusdez gradus. Et hoc siue sint ↄsanguinee germane siue non. ⁊ hoc intēdit text. vsq; ad §. hoc etiā addēdū. vbi addit et dicit q̄ nedum sorores ↄsanguinee vel vterine admittūtur cum agnatis imo eorū filij ⁊ filie admittūtur ad successionē patruorū ⁊ auūculorū. ⁊ ecōtra patrui ⁊ auunculi admittuntur ad successionē filiorū et filiarū fratrū ⁊ sororum: ⁊ hoc vbi frater et soror non sunt: quia tunc illi precederent in successione fratrum sororum defunctorum filios ⁊ filias aliorum primo defunctoruz. ¶ † Et fit diuisio hoc casu quando filij et filie sororum: et fratrum succedunt in capita nō in stirpes. In alijs autē remotioribus nihil est immutatum quin agnati excludant cognatos. et hoc intendit vsq; ad §. si plures. hodie vero est quintum ius quod immutat precedētia in pluribus articulis. Primo in eo q̄ nō distinguit hic germanos seu vtrinq; coniunctos ab illis q̄ sunt tantuz ex vno late-

a ¶ Si nemo. Diuide hūc tit. vt h̄ p are-ti. Et summa vt p eū sic. Deficiētib⁹ suis hereditas deuoluit ad agnatos ex l. duodecim ta. q̄ sunt illi q̄ ex linea masculina descendūt vel etiaz p adoptionē dūmō sint in priori gradu.

a ¶ Si plures. Indefinita equipollet vli: ꝛ singularis nūerus cōcipit plura le. primusq; ẽ nullo testō cōdito quē null⁹ p̄cedit tpe mortis ꝯdito aũt testō ꝛ postea destituto cū certū est esse test. m̄ destunius.

h.d. fz bal. ꝛ facit secū dum euzin ar. statuto cauetur q̄ ille qui primo cucurrerit ad brauiu ꝛ illud tetigerit habeat illud. Pone q̄ duo vel tres cucurrerūt ꝛ ip̄z simul tetigerunt q̄ō omnes habere debēt brauium simul. ꝛ quilibet potest dici prim⁹ secundum Bald. hec Item facit etiam q̄ si capitane⁹ fecit edictū q̄ si q̄s primus intra uerit castrū debeat habere cētū: si plures simul intrauerit debeat vnusq̄sq; habere cētū cū oēs possint dici prim⁹ cum nullus eos precedat. Bald.

te est hodie imutatū: q2 hodie distinguit ꝛ q̄ ad fratres filios fratrū: q2 vtrinq; cōiūcti repellūt ex vno latere cōiūctos. ¶ Itē in eo q2 filij ꝛ filie fratrū ꝛ sororū admittū tur cū patruis ꝛ auūculis. itē i stirpes nō capita. ptz i auth. cessante. C. de suis ꝛ legi. ꝛ clari⁹ in auth. de her. ab intest. §. reliquū. ꝛ de hoc null⁹ dubitauit q̄n succedūt cū patruis. Sed vbi nulli sunt patrui fuerunt opi. vt no. in d. auth. cessante. ꝛ hic. sz cōis opi. ẽ q̄ filij fratrū succedant in stirpes. ¶ Sed abinde in antea p capita in collaterali success. i descēdenti vt q̄ in infinitū in stirpes vt dixi. s. ti. i. §. ū. e. li. §. itē si ex duob⁹. ꝛ est rō: q2 magis debet filijs 1 hereditas: et iō magis ius suū ꝛ rep̄sentatiōnē trāsmittūt. idē vt i ascēdētib⁹ vt in stirpes succedāt. vt i auth. de here. 2 ẽ ab intesta. §. ascendēs. + ¶ ¶ Et hāc materiam de rep̄ntatiōe idinci i doct. ad q̄ōnē. Filia nō succedit de ꝯsuetudine in baronia imo masculꝰ etiā a sc̄bo genit⁹ eā excludit. Pone q̄ quidā baro ha 1 buit duos filios quorum primogenit⁹ in vita patris morit relicta filia. patre viuēte morit baro. masculus supest vult excludere filiā a baro

nia et dicere. vos nō debetis plus hēre q̄ si eētis filia p̄ris mei q̄ iste nepus sed si essetis filia ego excluderē vos ergo multo fortius vos neptem. Dicit filia. ego represento personam patris mei qui te excluderet si viueret: g̃ ego te excludam. Et in hac videntur declinare per. l. pater. §. quindecim. ff. de lega. iij. vbi emptor representat personā vendentis qui est de familia. ꝛ est quasi simile quod scripsi. s. titu. j. §. cum filius. Sz huic ob. quia femina non succedit existentibus masculis etiā remotioribus. in feu. de succes. feud. c. j. ẽ beneficio. femine. c. j. Et sic videt q̄ mulier hic prohibita succederet i baronia: nō 4 succedit extātibus masculis. ¶ Eo demmodo posset queri ꝛ determinari alia de cōsuetudine. Masculis primogenitus habet annagium inter nobiles: ꝛ si vnus sit masculus habet annagium q̄uis habeat sorores annagium primogenitas. sz pone q̄ habeat res ꝛ primogenitas. sz pone q̄ baro fratrem primogenitum qui mortuus in vita patris relicta vna filia ... illa habebit annagium vel filius ... sed hec questio cadit freq̄nter in ... cto in regno Francie. Et cōmuniter ... netur q̄ alia de consuetudine ... que satis consona est iuri secundū ... doc. tactam. s.

1 ☞ Dux belli fecit preconizari q̄ ... prim⁹ ingrederetur castrum ... centū: plures simul ingressi ... scitur quis primus fit ingressus: ... habebit illa centum.

2 Proximus de cōsuetudine retrahit ... venditā extraneo a suo ... plures eiusdē gradus ... retractus: quidē tamē ... patris alij ex parte matris: q̄ ... preferantur.

a **Si plures sint** ...

1 due agnato. ¶ Et ... si ... loq̄t de iure legis. ... tēperarē: vt. s. ... §. ad q̄stionē. dux belli ... q̄ q̄ prim⁹ igrederet castrū h̄ret ... plures igrediūt necessitat q̄s prim⁹ ...

dēbit cētū.qdā voluerūt dicere ꝙ nullꝰ 3
ff.de re.du.l.si fuerit.ꝛ ita dterminauit
Guido eoꝝ dñs.Sed ipsi dicūt se audi
uisse ꝙ odof.dterminauit ꝯ ꝑ hāc lraꝫ
q̄uis eēm lex vsa sit singulari numero si a
plures sunt plures admittantur vt hic.
nec ob.l.si fuerint.q2 loquitur in testa= 1
mētis in q̄bus nō fit ita larga interpre
tatio sicut i bñficijs principū vbi fit la
tissima.ff.de cōsti.princ.l.fin.vnde non
esset dicēdū idē in rustico faciente talē
munificentiā ꝛ apparet ꝙ fiat latior in
terpretatio:q2 non requiritur insinua=
tio.C.de do.l.sancimus.circa prin.que
tamē requirerē si pater daret filio.quin
imo dicunt doc.ꝙ quilibet habebit
centū.ff.de leg.j.qui filiabus.§.j.scdm
1 eos.¶†Item inducūt ad aliā questio=
nem.de consuetudine ꝓximus pōt re=
trahere rem venditā a suo proximo ex
tranee persone pone quod sunt plures
qui veniunt ad retractū q̄ sunt eiusdē m
gradus.quidam tñ attinēt ex parte pa
tris:aliqui ex pte matris:q̄s eoꝝ pre=
ferrē.Dicunt ꝙ sint plures in q̄bꝰ sit
eadē ratio oēs admittūr:vt si sint eius
dem gradus et quilibet ad successio=
nem admitterentur. Et in hoc dicūt ꝙ
frater vtrinq꜄ coniunctus excludit oēs
q̄ ex vno latere sunt tm̄. Et si nulli sint
vtrinq꜄ cōiuncti tūc agnati in questis
ex parte patris:cognati in questis ex
parte matris.C.de le.here.l.de emāci=
patis.vltra fratres ꝛ fratrū filios succe
dunt proximiores pro equalibus non
habita differētia vndecunq꜄ venerint
bona.vt.C.de leg.her.aut.post fratres
cōmunia de succes.aut.itaq꜄.sic dicunt
esse seruandū in retractu quicquid sit
de iure certum est de cōsuetudine ꝙ si
sint equales vt fratres consanguinei
vel ex eis descendētes:ꝙ equaliter ad
mittentur.Si nō sint cōsanguinei:tūc
illi q̄ attinēt ex parte illius a quo bona
deuenerūt vendēti admittunt:alij non
eis alijs nō venientibus ad tornum et
sic seruatur de cōsuetudine.
1 ☞Gradus ꝛ capita succedēdi q̄ ꝛ quot
sint vide magistraliter.
2 Successoriū edictū qñ ꝛ inter quos ha
bet locum.

An autē hodie habeat
locū de capite in caput:
veluti de agnatis ad
agnatos.

Placebat[a] au=
tem.
¶†In gl.j.accessorium.
vt bene videas hāc glo.
caue ꝙ sit bene scripta.
dꝫ eēm esse scriptū.Sꝫ in
ter agnatos ꝛ cognatos
in aliquibꝰ libris deficit
istud verbū ꝛ cognatos:
ꝛ tñ nō hꝫ bonū sensum
sine hoc.Et vt meliꝰ vi=
deas volo te scire ꝙ est
reperire caput seu ordi=
nē.Itē est reperire gra=
dus.capita sunt quatuor
seu ordines:vñ liberi:
vñ agnati:vnde cogna=
ti.vñ vir.vnde vxor.in
quolibet capite sunt plu
res gradus:vt in vnde
liberi:primo sunt filij:se
cundo nepotes:tertio ꝓ
nepotes.ꝛ sic deinceps.ꝛ
eodem modo in quoli=
bet capite.nā prout sunt
remotiores faciunt gra=
dū inter se.ꝛ he fuerunt
dñe magistrales.tex.tñ
quandoq꜄ caput gradū
nominat.ff.si tab.teste.
nul.ex.l.j.circa pnc.j.de
bo.posses.§.adhuc.ꝛ su=
per his fit questio an suc
cessorium edictum ha=
beat locum de capite in
caput.vel de gradu in
gradum.et glos.dicunt
quod non habet locum
de gradu in gradum sed
de capite in caput:quia
qui excluditur vt filius
nō admittitur vt nepos
sed bene vt agnatꝰ trās=
uersalis:vt.§.quibus.
2 ¶†Sed hodie habet lo
cum de gradu in gra=
dum per hunc.§.in hoc

a ¶Placebat.p.l.xij.
tab.in suc=
cessionibus
agnatorum
de psona in
psonā suc=
cessoriū edi
ctū obtine=
bat obtinet
etiā in cō=
modo ꝛ in
cōmodum
succedēdi.

a ¶ Succes a
torum edi-
ctū. Quare
aūt fuerit i
uētū succes
sorium edi
ctū. ꝛ an ha
beat locum
ex testō in
q̄rela inof-
ficiosi ꝛ in
bōe fi. pos-
ses. ꝯtab. vi
de p ang. b
ab intesta-
to aut non
hʒ locū int
suos. s. de
gradu in
gradū etiā
hodie ꝺ iu
re ciuili qꝛ
cū primus
efficiat he
res necessa
rius q̄uis
repudiet n̄
pōt desine
re esse hr̄s:
ꝫ sequens
eodeʒ iure
heres esse
nō pōt. sed
bene hʒ lo
cū de capi-
te in caput
puta ꝺ iuis
l agnatos.
Itē de co-
gnatis l co
gnatos. vt
hic p ang.

tñ dic pleni⁹ ꝙ successo-
riū edictū a in suis non
habet locū nec olim nec
hodie de iure ciuili per
l. xij. tab. vñ si filius re-
pudiet nepos nō admit
tit de iure ciuili ꝗ fuit fi- 1
lius heres non pōt desi
nere sed p pretorem pōt
abstinere. ꝛ illo iure ad- 1
mittitur p bo. pos. C. de
bo. pos contratab. l. qui
se patris. ꝛ hoc obtinuit
olim ꝛ obtinet hodie. et
is. §. nihil facit ad hunc
articulū qui loquitur in
casu suo: vcʒ in successio
ne agnatorum transuer-
salium non suorum: sed
in agnatis bene habet
locum hodie successoriū
edictum de iure ciuili: li
cet olim secus: qꝛ ratio
precedētis casus cessat:
qꝛ agnatus repudians
non fuit heres. ¶ † Sed 3
nūquid hodie habet lo-
cum de capite in caput
vt de agnatis ad agna-
tos. Rñdeo non: qꝛ ho- 2
die agnati ꝛ cognati si-
mul succedunt remota
differētia ꝛc. per aut. de
here. que ab intest. sʒ be
ne habet locū de gradu
in gradū: sed ego do ti-
bi casum vbi potest ha-
bere locum qñ frater cō
sanguine⁹ repudiat ve-
nit vterinus per succes.
edictum. tūc enim fit de
capite: qꝛ vterin⁹ est co-
gnatus. Item qñ testm̄
rumpit per querelā nā
tunc non habet locum
materia de here. que ab
intesta. vt scripsi. s̄. de ex
here. li. circa prin. vnde
successoriū edictum ha-
bet locum in querela. ff.
de inoff. testa. l. pater fi-

lium. ꝛ. l. pe. ꝛ ibi not. ff. de cōtratab. l. l.
nō tm̄. §. si filius. tunc nō fieret de capi
te in caput nisi ponas ꝙ fili⁹ exhereda
tus repudiet: nā tūc parentes possent
succedere ꝛ fratres turpi psona insti-
tuta per edictum succes. p. d. l. si is qui
☞ Filius emācipat⁹ an desigṅat esse
agnatus p emancipationē etiā hodie.
Adde ad idem numero. 2.

Ad legitimam.

¶ † Is. glo. cc
contra. in fi. glo. hec ꝛ superior intēdunt
ꝙ fili⁹ emācipatus designat esse agna
tus p emancipationē etiā hodie: sʒ p
non desinit esse agnat⁹ ei ꝛ hoc idē te
net in. d. §. emācipati. ¶ Sed alibi
cit ꝙ hodie filius emancipatus nō
sinit esse agnatus per hunc. §. vt not. i
vnde cog. l. legitimis. de adop. l. qd fi
lius. C. vñ legitimi. l. fi. de bo. pos.
bu. l. fi. Quid dicemus. Durum
videt ꝙ pater sit agnatus filius nō
pter relationē: cum de duobus rela
tis vnū nō possit esse sine alio. Sed
hoc pōt rñderi ꝙ hec est verum ab
tio. sed ex postfacto nō: qꝛ psona fili
emancipationem solā alterat non pe
sona patris in qua fit nulla altera
ideo remanet pater agnatus: vt h
¶ † Sed certe hoc idē vr̄ de iure. For. 2
ff. ad tertul. l. ij. §. obijcit. ff. de leg. her.
l. si ad patrē. Posset dici ꝙ pater nō
legitimus filio emācipato: sicut
lius patri per. l. xij. tabu. sed per leges
nouas q̄ dicunt eum succedere qñ
cta fiducia emācipauit expresse
dic tacitē ꝺ: legitimus. ꝛ hoc vide
re. l. si ad patrē. Et eodē modo
timus tutor filij ꝛ frater etiā tute
tris. qꝛ per leges nouas vocātur
xi. s̄. de fidu. tu. ꝛ de legi. parē.
pōt determinare ꝛ intelligere
cunt. Sed hodie certū est ꝙ fili
cipatus est legitimus ab intest
leges nouas: vt in aut. de here.
intest. sed non per hunc. §.

¶ Ad senatusconsultum ter-
tullianum. Rubrica.

¶ Rubrica euidēter se cōtinuat. Dict
est. s̄. de succes. suorum ꝛ legitimorum
nunc de successione cognatorum
enim

enim cognata est vt statim.j. dicetur.
1 ☞ preponi proprie non dicitur quem nullus sequit: q̃uis proximus dicatur post q̃ nullus est.
2 Uxor non est in potestate mariti nisi quo ad debitum carnis.

a **Ex.xij.tabu.** [a] c ¶ Text.clarus est ꝛ breuis nec summatiõe eget.
1 ¶†In glo.improprie.in fi.nã proprie nõ dicit preponi ille quẽ nemo se quitur: q̃uis dicat proximus post quẽ nullus.ff.vñ cog.l.j.§.prim⁹.de verb.
2 sig.l.prim⁹. ¶†In gl. hodie.in fi.nõ tñ simul vt ibi. ¶In gl.j.matris.ibi ni si quo ad debitũ carnis.ꝛ quo ad ope-
b ras[b].ff.de ope.li.l.sicut. ¶In eadẽ gl. in fi.de cõsuetudine regni frãcie trãsi- uit in potestatẽ viri: nõ tamẽ eam exi- mit a potestate patris.
1 ☞ Auus vincit patrem: pater vincit matrẽ: ergo auus vincit matrẽ. Ergo si vinco vincentem te a fortiori vinco te.
1 **Pater vero.** ¶†In glo.scz auum ꝛ matrẽ dicas ꝙ põt induci pro regula sic auus vincit patrem pater matrẽ: ergo auus matrem.qꝛ si vinco vincentẽ te multo forti⁹ ꝛc.ↄtra regulã si pater vincit ma trem mater auũ.ergo pater vincit auũ ſm regulã.sed nõ est verũ ꝛ regula fal lit hic.vel sic.mater vincit auũ au⁹ pa- trẽ ergo mater patrẽ ſm regulã.qđ est falsum ista regula fallit hic.Uel dicas ꝙ regula ꝓcedit in victoria naturali ꝛ trãsmissibili ꝛ rebus existẽtibus in vnũ ꝛ tunc: sed in his falictũs non existunt vnũ mater vincit auum verũ est qñ pa- ter non est in medio. Si ergo sit in me dio casum varias ꝛ terminos ꝛ tunc lo quit regula. Itẽ dic in casu transmissi- bili.qꝛ si sit victoria personalis.victo- ria vni⁹ nõ extẽdit ↄ aliũ.qꝛ res inter alios iudicata ꝛc.ꝛ iuge eã de p̃b. c.au ctoritate.vide ibi. Itẽ no.ꝙ hoc hodie corrigit: qꝛ pr̃ ꝛ mater insimul admit- tunt auo excluso.C.eo.aut.defuncto.in aut.de here.ab intest.§.consequens.

Sed nos. Quidam habent hic in gl.C.qđ non habemus.alij habẽt su- per verbo cõstitutionem que est de iure delib.l.ij. illa non dicit in libris quos vidi.ꝛ tamen doct. sic allegant sequendo hanc additionem.

Sed cum. [c] ¶In glo.etiã pater.que est.C.eodem.aut.defun cto. ¶In gloss.hoc casu est hodie.in fine.vt be- ne ↄstringas hic dicas ꝙ hec materia ĩ multis est correcta.nam hodie pater non excludit ma- trem imo simul admit- tunt si sint soli ꝛ in stir- pes: si sint fratres seu so rores cum eis hoc iure admittebant siue essent consanguinee siue vte- rine.ꝛ istõ est hodie cor rectum: quia parentes excludũt fratres ex vna parte cõiunctos. ¶Itẽ ꝛ in alio qꝛ pater et ma- ter excluunt auum ho- die ꝛ alios ascendẽtes. ¶Sed ſm doct.duo re- stant dubia hoc iure: qꝛ filius in potestate con- stitutus moriebatur: pa ter retinebat vsumfr.vt l.fi.C.eo.hodie veniunt simul.hoc verum quan- do filius erat emancipa tus: sed si erat in pote- state pater toto tempo- re vite sue habebit vsum fructum.proprietas di- uidetur ſcđm docto.cre- do ꝙ fuerũt male repor tata: quia contrarium vi detur expressum.in.d.§. consequens.ver.nullum vnum ꝛc. Scđm dubium fuit.si filius emancipa- tus facit testamentum patre ꝛ matre p̃teritis:

a ¶ Lex. xij.ta. Diui de hũc tit. ſcđm aret. tex.clarus est.

b ¶ Opas. Etiã here- dib⁹ viri p̃ stãdas itra annum quo dos ꝛ resti tui qñ ab eis hꝫ ali- mẽta.de q̃ materia an recipiẽsab aliq̃ alimẽ ta eidẽ te- neat opari et an vxor seq̃ debeat virũ pere- grinantez. vide hic p Ange.

c ¶ Sꝫ cũ. Mater pre fert oibus aliis agna tis exceptꝭ fratribus ꝛ sororib⁹: et cũ sororib⁹ solũ venit ad mediã: ꝛ cũ sorori- bus ꝛ frĩb⁹ venit p vi rili.h.d.ſm Aret.

a ¶ Sz. Dicit. §. q mater tenetur petere tutorē filijs: hoc intellige infra annū. & istam opini. dicit Angel. esse cōem. et cū tz tāq̄ magis equā p l. sciant. C. de le. her. q̄uis bart. ibi & docto. velit q petere teneat̄ statī cū posset nisi fuerit impedita legitima causa ita q annum nō trāscendat. an autē moram purgare possit itē quid si non idoneū petierit et an teneat̄ non administrā tem ad administrandū cōpellere. vide hic p ang. i. ij. c. iij. col.

pater habet cōtratabu. mater nullum habet remedium patre supstite: eo mortuo mater habet querelā. nunq̄d hoc est correctum ex quo simul succedunt hodie. Nō videtur: quia auē. de here. ab intesta. non loquitur quando factum est testamentum. nec quando locus est querele. & q non fiat titul9 exequatio apparet: q2 fratres patrueles & vterini exequātur in successione ab intestato. & tamen non exequātur ī querela ad quā admittunt̄ tantum consanguinei. vt. l. fratres. C. d inoffi. test. sed secūdum eos ratio est q exequentur. q2 equale officiū patris & matris. ff. de cu. fu. l. furiose. mr̄is. sic pater admittet̄ p ɔtab. mater per querelā. sic alibi. ff. de cōtratab. l. filiam. fm docto. vide qđ scripsi. s. de inoffic. testa. §. soror. in additione Jac. vr̄ &c.

a Sed quęad

modū. ¶ In glos. aliud. habeas bona glos. cōiter est male scripta. quia aliqui habent impuberes & debet esse si puberes. Et est rō. q2 quando impubes moritur nō potest testari. nec punitur 1
delictum seu negligen- 2
tia matris. sed ex quo factus est pubes potest licet forte ex hac causa eā 1
exheredare nō possit cū nō sit de causis enumeratis in §. causas. & in §. aliud. in auten. vt cū de appel. cogen. sed adminus potest eam grauare excepta legitima vel aliū inst[...]
re. Item no. multas causas ex quibus matres excusant̄. ff. e. l. siue ingenua. §. si mater quem vide cū. §. sequen. quia notabiles sunt.

Licet autem. ¶ De materia huius §. vide. j. §. nouissime.

¶ Ad senatusconsultum orficianum. Rubrica.

¶ Continuatio per se patet.

De contrario. In glo. f. econtrario. in fi. isti versus sunt legistarum qui regulariter nō sunt boni metrificatores. sunt eīm falsi in metrificatura in multis. nō sit tamē tibi cure. q nil immutatur in effectu de determinatione iuris. In glo. stricte. in fi. vide. s. quibus tu. da. pos. §. fi.

Sed cum. ¶ In gl. idē i aliis ibi cum dicit [...] quia descendentes succedūt in infinitum vt in auē. de here. ab intesta. circa principium.

Sciēdum autē est. ¶ In gl. ff. vū li. in fi. vel in acquisitis que nō pereūt. vt dixi. s. de leg. ag[...] vide ibi. Et hec faciunt ad argumentum q si causa sit cōmissa canonica ecclesie cathedralis: q2 aliū ɔmitti nō p[...] statutū. extra de rescrip. q nihilominus possit cognoscere si desinat esse canonicus. dummodo ante incepisset cognoscere. de hoc not. in. d. c. statutum [...] nius in nouella Joan. and. in. c. [...] ni. lib. vj. de reg. iur. & scripsi. C. [...] precipimus.

☞ Vulgo quesitus succedit mat[...]
Quid autem de nato ex concubi[...]

Nouissime sciēdum est. ¶ In gl. nūq̄d in fi. vr̄ [...] cōcludere q vulgo q̄sit9 succ[...] Et est rō q2 lex nō intromittit se de [...] retrice sic palā exposita, pp̄ter [...] litatē: vt. l. q̄ adulteriū. C. de adulte[...] esset illustris. vt. d. l. si qua illustris [...] spuri9 vulgo quesit9 & natus ex [...]

na succedunt matri.vt hic quinimo co-
gnatis.ff.vnde.cog.l.si spurius.z.l.hac
parte.Sz videamus circa primũ quid
si meretrix palã exposita erat cõiuga
ta.Satis pot dici q partus sit ex dãna
2 to coitu.ff.ad adul.l.si vxor.§.j.† Sz qd
3 dices hodie de nato ex cõcubina[a].Vi
det q sic:ex dãnato coitu:qz cõpuis de iu
re ciuili cõcubinatus esset pmissus ni
hilominus sm iura canonica et fidem 1
est dãnatus.extra de here.ad nostrã.i
cle.z sic tales liberi nõ videt posse suc
cedere.sz hoc esset durũ dicere cũ iura 2
hec nõ reperiant correcta expresse.vñ
quis ocubinatus sit peccatũ mortale
non tñ reperit q liberi sint adeo dãna
ti sicut qñ nascũtur ex coitu dãnato oi
no iũge.j.de suili.cog.§.fi.in fi.tracta
tus.Item dic q hec iura nõ obtinet in
feudo in quo nulli succedũt etiam ma
tri nisi sint de vero z legitio matrimo
nio.in feu.si de feu.cõtro.su.c.natura
les.nec forte in emphiteosi.vt notat
in Specula.de loca.§.nunc aliqua ver
siculo.lxvij.

Sed si ex. ¶ pluribus legiti
mis heredibus.fa
cit.ff.de suis z legitimis heredibus.l.
si ex plurimis.

¶ De successio.cognatorũ. Rub.
¶ Continuatio patet de se.

Post suos here
des.¶ In glos.nunquid er-
go.in fi.Sed hoc non obti-
net in iure nouo.vide.j.de
here.que ab intest.§.post mortẽ.in fi.

Liberi quoqz. ¶ In glo.
ri.s.de he
re.que ab intest.in fi.hoc non est mu-
tatum vt scripsi.per.l.cum adoptiu
uis.C.de adop.¶ Vulgo.videas.s.ti.
i.§.nouissime.

1 ☞ Sobrinus z sobrina dicuntur filij
duorum fratrum z duarum sororum.
2 Sobrini quos vulgo cognatos germa
nos vocamus.si hñt descendẽtes vsqz
ad quem gradum admittuntur ad suc
cessionem.

Hoc loco z illud. ¶ In
glos.

imo videtur.in fi.prima
approbatur z ob.in duo
bus quo ad agnatos et
cognatos:sz ibi specia-
le.qz ius priuilegiatuz
quod non transit sicut
ius commune.¶ In gl.
sed nunquid ibi cũ alle
gat.l.scripto.i fi.debes
1 scire q sobrinus † z so-
brina dicuntur filij duo
rum fratrum vel duarũ
2 sororz quos † vulgo vo-
camus cognatos germa-
nos.nati ex ipsis admit
tuntur vsqz ad septimũ
gradum quando cognatio
tione iungũtur alij vsqz
ad decimũ z est ratio qz
successio ex sui natura
descendit hi vadunt de
scendendo:sed si consi-
deres in ascendenti si-
cut tritauuz matris vel
nepotes vel pronepotes
patruorum vel propa-
truorum vel amitarum
vel proamitarum ibi a-
scendendo potius qz de
scendendo.ideo nõ tan
tum extẽdũtur sm glo.
Doc.vero dicunt q cau
sa est frequentia nã fre
quentius reperitur qd de
scendentes ex consobri
nis viuant et reperian-
tur superstites vsqz ad
viij.gradum qz de ascen
dentibus:vix enim aut
nunqz tritanus viuit tẽ
pore trinepotum : sed se
cus in linea transuersa-
li.nam ibi frequẽter re-
peritur.ff.de vsuca.l.iu-
sto.supponunt q in om
ni transuersali extenda
tur successio vsqz ad se-
ptimũ z tamẽ tex.vr so-
lũ dicere de natis ex so
brinoz sobrina.¶ In.e.
glo.in fine.doct.appro-

a ¶ Ex cõ-
cubina. Vi
de de hoc
late p ang.
hic et per
duas colũ.
qz lõgũ es-
set hic reci
tare.Et in-
cipit in.ij.
col.añ me.
in versi.in
gl.magna.

bāt opi.gl.Ad 9ria pōt dici q ibi maior trahit ad minorē.qr ɔstat ptes in hoc cōuenisse.z de maiori non constat z hoc autem satis ɔstat de mēte legis q̄ ampliare voluit iura cognatoꝝ in successionibus. ¶ Preterea vocati p quāscunqꝫ legez sunt legitimi.vt.§.in pn.ti.z lex vocet hodie cognatos z agnatos constat iure legitimos censeri z vt in legitimos debere succedere vsqꝫ ad x.gradū.vt h.§.siue de lege zc.z ptz xxxv.q.v.ad sedē.de iure ꝓo feu.vsqꝫ ad.vū.q̄ feu.da.pof§.h quoqꝫ.de suc.feu.§.hoc ideo i iurepatronatus vsqꝫ ad.v.j.de suc.li.§.ad nostram.

¶ De gradibꝰ cognationū. Rub.

¶ Textus se continuat.

1 ☞ Jus canonicum nihil immutat in gradibus cognationum: nisi quo ad matrimonium.

2 Gradus quotus z qualis q̄sqꝫ sit qualiter potest cognosci.

3 Gradus est distātia vniꝰ ꝑsone ab alia in lignea consanguinitatis.

4 Arbor consanguinitatis quare ita dicatur: z qualis fiat in ea cōputatione numero.5.z.6.

1 Hoc loco. †In glo. iʒ q̄d ad nos in fi.in his em̄ nil mutatur ꝑ ius canonicū: vt ptz xxxv.q.v.c.ad sedē quo ad

2 matrimonia tm̄. ¶ †In gl.sed quare. in fi.debes dicere q gradus nō pōt dici nisi descēdēdo vel ascēdēdo in plano non est gradus.igit̄ vbicūqꝫ volueris scire quoto gradu q̄s ex transuerso opʒ q icipias ascēdere a ꝑsona a qua computas versus personam ex qua descederunt.Uerbi gratia.sunt duos fratres inter ipos nō est gradus: qr eadē plana z linea sunt q̄ū ergo. ascēde ab vno filio ad patrez z est vnus gradus descende ad aliuz filium z est secūdus z sic hi duo sunt in secundo.z ita computa deinceps in collateralibꝰ. ¶ In glo hoc autem.in fi.non possam videre quid mouit. Rñ.qui bonos ɔsueuit motus habere. ¶ In gl.hoc verū. ibi cū allegat.§.transigamus.z ibi cū alle. C.de transactio.nā tunc omnes faciūt nisi vnum cuʒ oēs sint in eodē gradu ¶ In.e.gl.in fi.de hoc dicet̄ stati maiis in inferioribus. ¶ † In gl.hoc pōt colligi.i fi.dicūt doc.q gl.diffinit gradū ꝑ gradū.z est absurdū q idē cadat in sui diffinitione. ¶ Canoniste cōsueuerunt diffinire altero de duobus modis.Gradus est distantia vnius ꝑsone ab alia in linea cōsanguinitatis.Uel gradus est habitudo distantiū ꝑsonarum qua cognoscitur quota agnationis vel cognationis distātia approb quam volueris qr nihil mutatur in r ¶ In gl.ꝑpter duos.in fi. vt videbi statiʒ in fi. ¶ In gl.vnde quidā hab hāc arborem tex.vr̄ supponere q q sit arbor.sed ego nō habeo nec vnq di arborē agnationis in iure ciuili bene vidi in iure canonico z hosti nit in sum.vsqꝫ ad quartum gradu

4 ¶ † Ego tamē ponam vnā nouā vsq ad decimuʒ gradū q̄ inferius ping Pro cuius euidētia primo videamus cur dicatur arbor. Rñ.qr arborem tatur sicut em̄ arbor.iiij.hʒ vide truncum in medio: ramos ad latus palmites desursum: pedamēta de tus.sic ista.Sʒ vt melius videas materiam z arborem scire te volo preambula per modum regularū mo q persona persone addita p nis ꝑpagationem gradum adyci nea ascendēti z descendēti.Uerbi recipe filiū addas patrē est vnus dus ascendendo.recipe patrez patrē est vnꝰ gradus ascendē pe patrē z auū ē aliꝰ z sic deinceps per ascendēdo.Eodē mō descend recipe patrez adde ei filiū est v das recipe nepotē adde ei filiū ¶ Et sic deinceps descēdēdo sunt persone vna minus tot sunt dus.si quatuor sunt ꝑsone est gradus.si quinqꝫ quartus opʒ vna excedat pro gradu faciēd patet in.§.hactannus.z per totum Et not.q in omni casu computatur sona a qua fit computatio z ꝑsona quā.z hec regula est communis ciuili z canonico.nec est variatio re ciuili z canonico in linea ascend

et descēdenti. in linea vero trāsuersali est variatio. naz quos nos legiste dicimus in secūdo gradu ipi dicunt in primo. ⁊ quos nos in quarto ipsi in secundo. vt no. s. in gl. hoc verū. ¶ Et vr̄ ꝙ nos legiste meli⁹ moueamur nos ꝯputamus agnationē. x. grad⁹. grad⁹ non potest dici nisi in ascendēdo ⁊ descendēdo. vis ergo scire de duobus cognatis, quoto gradu distant de iure ciuili. incipe ab vno ⁊ computa ab alio ascendēdo ad psonā ex qua oēs descēderūt ⁊ post descēde ab illa ad aliam vsq ad quā vis ꝯputare. ⁊ apparebit q̄to gradu sunt sicut vides de duob⁹ fratribus ascēde ab vno ad patrē ⁊ est vn⁹ gradus descēdas a patre ad aliū est ali⁹. ⁊ ita sunt in secūdo gradu. vel de filijs fratrū vel sororū de q̄bus. §. cōsobrin⁹. recipe alterū. ascēde ad patrē eius est vn⁹ gradus ⁊ de patre ad auū est alius ⁊ post descēde de auo ad filiū est ali⁹. de filio ad aliū nepotē est ali⁹. ⁊ sic sūt in quarto. sed de iure canonico fit alia cōputatio: q2 canoniste incipiunt a stipite vcz a psona ex q̄ descendūt psone de quarū gradu agitur. Uerbi gratia vis tu scire quoto gradu sunt filij duorum fratrū de iure canonico incipe ab auo ⁊ fac vnum gradum ad filiū: de filio aliū ad nepotē: ⁊ sunt duo gradus. ⁊ eodē modo ad aliū nepotē. ex alio qui similiter est in secūdo gradu. vnde 5 quoto gradu q̄libet distat a stipite tali gradu sunt inter se. et si distent inequaliter quoto gradu remotior distat a stipite toto gradu distant inter se ⁊ remotior addit gradum. vt. d. c. ad sedē. ⁊ sic vr̄ vna ꝯputatio iure ciuili ⁊ canonico in effectu duplicādo de iure ciuili numerū iuris cano. ⁊ sic videtur concludi in. d. c. ad sedem. Sed hoc non videtur verū. nam abauus est in quarto gradu de iure ciuili ⁊ abpatru⁹ ⁊ abamita frater abaui ⁊ abauie sunt in. vi. s. §. vi. ⁊ §. iiij. ⁊ sic fm dictā doctrinā abpatru⁹ ⁊ abamita de iure cano. i tertio ipsi stipiti simplando qđ ius ciuile duplicat: ⁊ tñ constat ꝙ sunt in q̄nto stipite de iure canonico. q̄tuor eñ sunt descendentes ab attauo vsq ab abnepotem ⁊ ipse est in vno cū attauo. ⁊ sic in quinto. Solutio in ascēdentibus ⁊ descendentib⁹ est cōuenientia in iure ciuili ⁊ cano. vt. s. dixi. in computatione ergo ascendentium ⁊ descendentiū nihil duplicat̄ nec simplatur sed idē numerus seruatur in cōputatione. Cōputando ergo vsq ad abauū nihil duplicat̄ de vtroq iure. s3 statim qñ fit transgressio ad abpatruū q̄ collateralis est tūc fit variatio q2 legista computat inter abauum ⁊ abpatruū duos gradus canonista vnum. ideo abpatruus est in quinto de iure cano. ⁊ ideo prefata obtinent hoc casu in transuersali q̄ est duplex de iure ciuili. q2 ꝙ legista in trāsuersali duplicat canonista simplat.

¶ Sed vr̄ obstare alteri regule q̄ dicit qđ in isto gradu distat remotior inequali gradu ⁊c. q2 abau⁹ nō distat ab abnepote nisi per quatuor gradus. ⁊ ita inspicitur grad⁹ qui est iter abauū ⁊ abpatruū. ⁊ tñ de iure canonico nō d3 inspici nisi quantū remotior distat a stipite non aūt computatur gradus propinquorum. Sed dic ꝙ ꝯcordat: q2 de iure canonico inspicit̄ ꝯputū a stipite. ⁊ ita ab attauo patre abaui ⁊ ille facit gradū. ⁊ sunt quinq gradus absq eo ꝙ abpatruus cōputet̄. ⁊ ita in alijs gradibus computa. et non potes deficere ⁊ habes clarā ⁊ certā doctrinā i vtroq iure. ¶ † Et pro euidētia arboris scias ꝙ ego pono ꝑ stipite locū vbi ē caput. ⁊ ad locū illum reducunt̄ ⁊ incipiūt cōputationes ⁊ licet non reperiant̄ ꝓpria noia nisi vsq ad. vi. gradū ego volo facere gradus vsq ad. x. cum tantū successio hodie extēdat̄ ⁊ fingat̄ vel reperiā noia q̄ deficiunt. ¶ Itē scias ꝙ ꝑ arborem non reperies gradus nisi de persona illa cuius est caput depictū ⁊ que ponitur pro stipite ⁊ alias nominatas in arbore et de alijs ad illam non autem de qualibet linea ad aliā lineā. sed ꝑ doctrinā p̄cedentē potes luculēter gradus discernere ⁊ nihilomin⁹ ꝑ arborem leuius cognosces. nam potes computare in successiōe transuersaliū quot sunt celule in arbore ascendendo vsq ad personam ex qua descenderunt

et q ab illa vsq ad psonā ad quā cōputare vis et repies statim quoto gradu distant. stipes aūt pro nulla parte ponitur sed quando volueris descēdere repñsentat psonam patris: quando volueris ascendere persoāā filij: ipm eīm caput nec addit gradū nec interrumpit nec ab ipso computū incipit. ¶ In hoc tū aduerte q si velis cōputare de alia linea trāsuersali ad aliā transuersalem superiorē opz q superuenias a 1 psona a qua inciperes computare versus truncū. Et quando eris vsq ad trū cum ascende ad personā a qua ambo 2 descēdunt et repies graduz. Uerbi grā 3 si vis scire in quo gradu sunt filij fratris stipiti ad filios patrui magni: seu ad ei⁹ nepotes incipe a filio fratris et ascēde ad patrē suū fratrē stipitis et est vnus gradus. deinde ad auū patrē stipitis et est ali⁹. et ex illo ad pauū psone a q incepisti auūq stipitis et est alius. 2 et exinde descēde ad patruū magnū et est ali⁹. exinde ad filiū et est ali⁹. et exinde ad nepotē patrui magni et est ali⁹. et sic deinceps. vnde hec sup omnia tene in mēte q qn ascēderis vsq ad truncum et volueris intrare lineā alicuius frondis q ascendas vnū circulū vltra frondē et cōputes personā que est in illo circulo et ex illa descendas ad lineā frondis quā intrare volueris et no. q linea arboris que continet ascendentes et descendentes voco trūcum. oīa que sunt ad latus voco frondes. lineam vero que prendit personas contentas in 6 vna frōde. ¶ † Per doctrinā supra positā potes infallibiliter cōputare gradus huius arboris. In hoc tū caue q si de vna linea trāsuersali velis cōputare ad aliam q descēdas sicut. s. dixi. Itē no. q qūis posueriz. x. circulos tā 1 tū in lineis descendentiū et ascēdētiū nihilominus succedūt in infinitū si cēt 2 possibile q tūi durarēt psone. vt dicam 3 j. titu. j. §. si. Itē no. q multi sunt in hac arbore in frondibus qui nō attinent sibi adinuicē sed oēs attinēt stipiti et cellule vbi est caput qđ faciliter potes vi 5 dere per doctrinā. s. datam qualiter autem parētela pbatur et quid testes de 4 ponere debeant. vide extra de testi. c. lz. et. c. quoties. et. c. series. qui filij sint legiti. c. tua. et. c. ex transmisse. ff. de probatio. l. fina. C. eodem. l. non epistolis. et. l. non nudis.

¶ Sequitur arbor.

¶ De seruili cognatione. Rubri.

¶ Credo q nō debeat hic esse Rubri. si tamen est non est magna vis.

☞ Cognatio seruilis non admittitur ad aliquam bonorum possessionem exceptis tribus casibus.

Seruus quare non acquirit dño ex testamento sicut ab intestato.

Illud certum est. ¶ † In gl. sed nec aliter in fi. sed in alijs casib⁹ est proprie fallentia: cū habeatur pro libero quo ad illos casus. † In gl. hic videt. in fi. aliud est in monacho et monasterio. vt. l. deo nobis. C. de epis. et cle. sz mirādū cur nō acquirat dño ab intestato sicut ex testo. s. de her. insti. in prin. ff. de here. insti. non in[...] sed pōt esse rō. q2 iu3 solū defert successionem ab intestato sm q seruus non est de iure ciuili. ff. de reg. iur. l. qđ attinet. sz ex testo volūtas testātis qūi consequit. et idē no. C. cōia. de suc. l. fin. semp sine lege. ¶ In gl. aliud. ibi alle. §. qđ aūt. dic vt ibi. ¶ In e. gl. hec ptior. ¶ In gl. j. parētes. inst. Jo. vt pstārior q fortius ius h[...] nus q ipugnat testm liberti qui institutis qz frater q nō impugnat turpib⁹ istitutis. vt dixi. s. de inoffi. sta. §. soror. Et qđ hic dicit alterius terius et c. restringe ad parētes: mo no. et vide. j. de bo. pos. §. cum

☞ Successiones qualiter fiant ascēdētes: descēdētes et collaterales. Ascēdētes qualr succedūt descēdentibus. Collaterales qualiter succedant collateralibus.

Quid si nulli fratres supsunt: sed sunt eorū filij. qualiter fiet succe[...] Spurij vel naturales tūi. an succe[...] hodie attinentibus ex parte pa[...] tento: q si sublata differentia a[...]

nis et sola natura inspiciatur.

6 Quid autem de legitimis tantum.

1 Repetitis itaque. ¶ † In gl. no. rubr. in fi. circa hanc materiã posset fieri longa distinctio que potius iuuenes oneraret quam instrueret si vellemus antiquas summare et sub distinctiõe pstringere. et vtinam imperator pdictis antiquitatib' nõ furat' fuisset hũc librũ. Dicas ergo plenius quod hodie obtinet de successionib' sub distinctiõe: quia aut q̃ritur q̃lr descẽdẽtes succedãt ascendentibus: aut qualr ascẽdẽtes descendẽtibus aut qualiter collaterales collateralibus. ¶ Primo casu aut supsunt legitimi et naturales tm: aut legitimi tm aut naturales tantũ: seu ex damnato coitu aut pmistim vtrinque. Primo casu aut p̃mi gradus tm aut vlteriores tm. Si p̃mi grad' tm certũ est quod succedũt eq̃liter siue masculi siue femelle siue emãcipati siue in ptãte. vt i aut. de here. q̃ ab intest. §. relinquũ. et §. nullã. Si vlteriores et primi grad': tũc si omnes primi gradus supersunt precedũt alios. si aũt aliq̃ sint mortui tũc liberi premortuorũ succedunt in loco parentũ suorũ in infinitum. s. de here. que ab intest. §. fina. et §. cũ filius. Et idẽ credo quod si patres non sint mortui. verũtamẽ ex aliqua causa non possunt succedere. ff. de iu. pa. l. sine. §. si. de bono. li. l. si ex modica. §. fili'. et l. si necesse. §. si deportat' de cõ. tab. l. j. §. filiũ. de his q̃ sũt sui vel alie. iur. l. si qua. ad tertul. l. ij. §. sz sint j. titul. j. §. si vero. si impedimentũ erat tempore mortis vel destinationis testamẽti. s. de here. ab intesta. §. ita demũ. et §. cũ aũt. Si vero vlteriores supsunt et nulli filij superstites in infinitum succedunt siue sint in eq̃li gradu siue inequali seruato iure repsentationis. s. de here. ab intesta. §. item si ex duob'. et §. fi. in feu. de prohibi. feu. ali. per lotha. §. fi. et hoc si erant concepti. d. §. cum aũt. versic. plane. dic vt ibi multi tñ dicunt 2
quod nõ succedũt in stirpes nisi qñ succedũt cum patruis. et sic vr tenere Dy. in magna distinctiõe quã fecit super hac materia. ff. ad tertul. l. ij. hoc aũt fallit i iure patronat'. vt videbitis. j. titu. j. §. multis. ¶ Scdo casu qñ supsunt legitimi tm. vide plene. C. de adopti. l. cum i adoptiuis. s. de here. que ab intesta. §. arbi. j. de acqui. p arro. §. mortuo. et dic ibi. ¶ Tertio casu: qñ naturales tantũ: aut ex cõcubinatu aut ex damnato coitu. Primo casu aut fuerũt legitimati altero de quatuor modis de quibus dixi. s. de nup. §. fina. et succedũt patri et non alijs nisi fuerint legitimati per matrimonium. vt ibi dixi et allegat hic vt ibi allegaui. Aut non fuerunt legitimati et tunc serua aut. licet. C. de na. li. et hoc quo ad successionem patris. In succes. matris dic vt. C. ad orfi. l. j. §. si qua illustris. s. ad orfi. §. nouissime. in auten. de nup. §. damas. C. de na. li. in aut. lz. i fi. Sed si sint permistim naturales et legitimi: et naturales tm et legitimi tãtum potes ex predictis. s. allegatis plenam doctrinã capere in. d. l. cũ in adoptiuis et. d. aut. licet. quia legitimi tm pcurrũt in successione ab intestato cũ legitimis et naturalib' naturales excluduntur etiam legitimati: excepto etiam si per matrimonium. vt potes colligere in dictis iuribus. s. allegatis. et in dicto. §. fina. de nup. et vide quod scripsi. C. de natu. lib. l. si quis. et quere hic de eo quod ibi q̃siui. Item dic quod premissa non procedũt vsque quaque ibi mater conuolauit ad secũda vota. vide. C. de secũ. nup. l. femine. et l. generaliter. et hoc de iure romanorum. nam de iure feudorum aliud obseruatur quia filia nõ succedit iure feudali etiam si esset pactum: dũtamen supsint masculi. in feud. episcopũ vel abba. §. quinetiam. de suc. feu. §. filia. de eo q̃ sibi et here. suis. §. j. de gradi. succes. i feu. c. primo. ¶ Item nec succedũt adoptiui nec naturales etiã legitimati nec filij scdi matrimonij. si de feud. contro. fue. c. adoptiuis. et c. naturales et c. mulieres. Et vide de hac successionem descendentium. C. de suis et legi. auten. in successione. ¶ † In secundo casu cum queritur qualiter ascendentes succedunt descendentibus. ¶ Et dic quod aut extant descendentes et tunc nullo modo succedunt: vt in autentica. de

here.ab intesta.§.j.aut nõ extant.⁊ tũc
aut supsunt pater ⁊ mater tm̃ aut alter
tm̃:aut vterq; seu alter cũ fratrib⁹:aut
auus seu auia cũ fratrib⁹:aut superest
auus seu auia cũ matre.vbi super sunt
pater ⁊ mater dic ꝙ quicquid olim fue
rit hodie ambo pariter admittunt̃ ex=
clusis oĩbus collateralib⁹ exceptis fra
tribus vtrinq; cõiunctis de quib⁹ sta=
tim subijciet̃.vt.in aut.de her.ab inte.
§.cõseq̃ns.⁊ aut.defuncto.C.ad tertul.
⁊ hoc siue fili⁹ esset emãcipatus siue i
potestate dũtamẽ haberet peculiũ ca=
strense vel quasi vel aduentitiũ.vt no.
d.§.cõsequẽs.vide.s.qui.nõ est per.fa.
test.§.j.sup verbo cõi.Jaco.tñ de ra.di
cebat hoc verũ quo ad ꝓprietatẽ:quia
pater in aduẽtitijs retinet vsumfru.vñ
sibi querit̃ ꝓ quo facit.C.de vsufr.l.fi.
vide.s.de se.con.tertuliano.§.sed cum
antea.¶Scdo casu qd supersunt alter
tm̃ ille solus admittit̃ exclusus omni=
bus alijs ascendentib⁹ ⁊ collateralib⁹:
nisi sint fratres vtriq; cõiuncti.illi em̃
admittũt̃ vel cũ vtroq; parẽte vel cũ al
tero pro virilib⁹ ⁊ per capita.nec est lo
cus representationi ex parte ascenden
tium.immo nec ex parte fratrũ per di=
ctum aut.de here.ab intest.⁊ §.hmõi.§.
sz ⁊ ipsis.sed per aliã aut.admittũtur 4
filij fratrum cum ascẽdẽtib⁹:vt ibi not.
¶Tertio casu qñ au⁹ vel auia vel am=
bo supsunt cũ fratrib⁹ vtriq; cõiunctis
vel eoꝝ liberis sunt opi.quidã dicunt
ꝙ fratres vtrinq; cõiũcti excludũt auũ
⁊ auiam.alij dicũt ꝙ admittunt̃ cũ eis
⁊ hoc cõiter approbat̃:vt not.in.d.aut.
defuncto.Sin autẽ per se sine fratrib⁹
vtrinq; coniũctis excludũt vterinos ⁊
alios collaterales.⁊ si sint plures i eo
dem gradu admittunt̃ ꝑ stirpes non ꝑ
capita si sunt in eq̃libus gradib⁹ ꝓxi
mior succedit excluso remotiore.vt po
tes plene colligere i.d.§.ꝯsequẽs.hec
aũt nõ ꝓcedũt feudo in quo ascẽdẽtes
non succedunt in feudo.de na.suc.feu.
c.j.itẽ hec nõ procedũt vbi mater con=
uolauit ad scda vota.sed dic vt scripsi.
C.de secun.nup.l.femine.§.illud.⁊ aut.
ex testã.C.ad tertull.l.mater.¶In ter
tio ꝓo casu principali cũ querit̃ qualr 5

collaterales succedãt.dic ꝙ aut extant
fratres seu sorores vtrinq; cõiũcti aut
3 non vtrinq; aut nulli.¶†Primo casu
dic ꝙ vtrinq; ꝯiũcti alijs cognatis ꝓfe=
runt̃ ex vna parte ꝯiũctis ⁊ q̃buscunq;
alijs cognatis ⁊ agnatis exceptis fra
trũ vtrinq; cõiũctoꝝ filijs q̃ cũ eis ad=
mittunt̃ in stirpes:vt.C.de legi.here.
aut.cessante.vide.s.de here.ab intes.
§.cũ fili⁹.dic ibi.⁊.§.fin.nisi in casu.ff.
de bo.lib.l.cõi liberto.⁊.l.si libert⁹ ꝑ
territo.§.j.¶Scdo casu qd non vtrinq;
ꝯiũcti supsunt illi admittuntur equalr
vna cũ filijs taliũ fratrũ vel soroꝝ pre
mortuoꝝ si q̃ sint q̃ i stirpes cũ eis suc
cedũt.i aut.de here.ab intes.§.reliquũ
est.q̃ est.C.de legi.here.aut.post fre
⁊ excludũt patruos ⁊ alios agnatos ⁊
cognat⁹:vt ibi pz.⁊ hoc vbi sũt ex vno
eodẽq; latere tm̃ ꝯiũcti:qz sunt ex vno
patre vl' ex vna matre.¶Si aũt sint ex
diuersis lateribus:qz forte habebat ꝯ
sanguineos ⁊ vterinos:tũc fuerũt op.
vt no.in aut.itaq;.C.de legi.here.sz cõ
munis opi.est gl.⁊ doc.ꝙ in bonis q̃
obuenerũt defuncto ex parte patris ꝓ
ferunt̃ cõsanguinei in bonis ex parte
matris vterini in bonis aliũde quesi
tis succedũt equalr.vt ibi no.⁊ scripsi.
4 ¶†Tertio casu qñ nulli fratres sup
sunt tũc si supsint eoꝝ filij vr̃ ꝙ ex
dant patruos defuncti q̃ sint in equa
li gradu:qz representãt ꝑsonas patrũ
suoꝝ fratrũ defuncti:vt i aut.de here.
ab intest.§.si vero.⁊.d.aut.post fratres
⁊ apparet l.§.itẽ si ex duob⁹.C.de he.
ab intest.vbi veniunt ꝑ ꝓsentatione
als succederent per capita.⁊ intellige
eandẽ distĩctionẽ in his obtinere q̃
obtinẽt in fratrib⁹ si viuerẽt:qz vtrin
coniuncti ꝓferunt̃ vel ex vno latere
in illis distinguunt̃ patrimõia sicut
prime dixi de fratribus.Si vero ꝓ
nõ extent tunc semꝑ succedũt ꝓxi
res in gradu ꝑ capita non habita d
rẽtia agnatiõis ⁊ cognatiõis.vel an
sint ꝯiũcti an vtrinq; vel ex vno late
vel an sint collaterales ascendẽtes
descendentes:vt pz in.d.aut.post fra
tres.⁊ in coꝛ.de here.ab intest.§.si fra
5 ¶†Sed querit̃ cũ sit remota differẽ

tia agnationis ꝛ sola nature inspiciatꝛ an spurij seu naturales succedunt hodie attinentibus ex parte patris. Et vr̄ ꝙ sic qꝛ succedunt cognatis ꝛ ipsi sibi vt. l. spurius. ꝛ. l. hac parte. ff. vñ cog. et sic cū per ius nouū sit remota dr̄ia cognationis ꝛ agnatiōis vr̄ ꝙ succedant agnatis ꝛ agnati eis adinuicē. ¶ Sed hoc nō credo qꝛ predicta auṫ. de here. ab ite. nō loquitꝛ nisi de legitimis ꝛ naturalib⁹. aľs seq̄retꝛ ꝙ naturales tātum succederent sicut naturales legitimi ꝛ cū ipis naturalib⁹ ꝛ legitimis patrib⁹ suis qđ nō est dicēdū. sequeretꝛ etiaꝫ ꝙ auṫ. lꝫ esset correcta. C. de natu. li. quod nusꝗ̄ auditū est. dic ergo ꝙ nō succedūt etiā hodie. vt in auṫ. q̄. mo. na. effi. sui. §. filiū. que nō reperitꝛ correcta. Sꝫ cuꝫ nat⁹ ex ꝯcubīna succedat patri ab intestato in duob⁹ vncijs sobole vel ꝯiuge legitima nō extātibus nūquid eodem modo pater ei succedat in duab⁹ si naturales nō habeat liberos. Non video cur nō: nisi qꝛ nō reperitꝛ. l. cautū. ꝛ cesset agnatio: vt. d. l. ex parte. nec reperitꝛ immutatū nisi in casu illo quo fili⁹ succedat in duab⁹ vncijs ꝗ̄uis ibi videatꝛ a cōtra in eo qđ dicit hi ergo ꝛc. sed itelligitꝛ quo ad alimēta. hec autē ꝓcedūt in parentib⁹ ꝛ agnatis legitimis ꝛ na
6 turalibus. ¶ † Quid de legitimis tm̄. videbis. j. de acquir. ꝑ arro. §. mortuo. Item dic ꝙ hec nō ꝓcedūt in feu. quia ibi successio non excedit. vij. gradū. vt dixi. s̄. de succes. cogna. §. fi. Itē ibi nō succedūt agnati in nouo feudo. in feu. de suc. feu. §. fiñ. ¶ Itē nec in patruo nisi illi q̄ descendūt ex persona q̄ fuerit primo in feudata. de gradi. suc. i feu. §. his vo. ꝛ ibi dantꝛ exēpla in text. đ feu. marchie. c. fi. de ꝯsti. feu. dñi lotha. c. ij. ¶ Itē nec agnati qui nō sunt de linea illi⁹ in cuius portionē feudū deuenit. in feu. de na. suc. §. j. ꝟ. paternuꝫ voco. ¶ Itē durat in feudo dr̄ia agnationis nisi fuerit inuestitura facta vel sit femineū. quo casu etiā extātib⁹ agnatis nō succedūt femelle. de suc. feu. c. filie. de bene. feu. c. j. ¶ Sed quare fiūt. s̄. tāte distinctiones in successione fratrū ꝛ paternoꝝ sꝫ abinde in antea nulla fit distincio. Rñ. legū cōditores maiorē ꝓuisionē adhibuerūt in his que sepe contingunt ꝗ̄ in his q̄ raro. in auṫ. vt ma. debi. ꝛ credi. §. qꝛ vero. ff. de legi. l. qđ semel. vnde qꝛ frequentius cōtingit ꝙ fratres ꝛ filij fratrū succedūt ꝗ̄ remotiores lex maiorē ꝓuisionē adhibuit: in predictis ꝓpinquiorib⁹ distinguendo proximiores ꝛ faciendo locū representationib⁹ ꝗ̄ in remotioribus. Itē dic ꝙ hec que dixi de successione ascendentiū ꝓcedūt vbi nullū fuit omnino testamentū factuꝫ. si aūt fuit factū rūpatur vide. s̄. de inoff. testa. §. soror. ad se. cōsul. tertul. §. sed consul. antea.

¶ De successione libertorum. Rub.

Nunc[a] de libertorum.

¶ Glo. continuat rubricā statim in prin. text. ꝛ tamen male eam cōtinuat s̄m doc. qꝛ supra dictum ꝛ tractatuꝫ est de successione libertoꝝ. s. tit. j. vñ dꝫ cōtinuari sic. s̄. tractatum est de successionib⁹ que iure agnationis deferuntur seu patrie potestatis. hic de successionibus que iure patronat⁹ deferuntur.

1 ☞ Imperator iustinianus scripsit legem grecam de qua habetur in hoc §.

2 Filij liberti siue sit pauper siue diues semp excludunt patronuꝫ a successione.

a ¶ Nunc. Diuid̄ hūc ti. s̄m Are. ꝛ sūma s̄m Bald. ꝑ. l. xij. tabula. Patronus ad successionē liberti. sine liberis defuncti veniebat cōdito testamento excludere poterat et adoptiu⁹ filius eū ab itestati successione nō repellat.

3 Bonorum possessio con trатabu. in quo differt ab illa que datur filio emancipato: et qualiter.

a ℭSz nostra. Summa vt hic per Ang. et vide eum in quieto: qz in partib⁹ hic Jo. fab. est breuis. ille om no supplet

a Sz nostra.

1 ℭ†In glos. et huius vt hic credo. in fi. in illo §. nihil agitur de hoc sed ponitur q dicta constitutio erat facta ante tempora. fforuz. quo iure. ff. videtur idem qd hic. ff. de iure pa. l. si libertus. de bo. li. l. liberto sine liberis. l. libertorũ octuaginta. Sz dicas q illud fuit additum a noui iuris cõpositorib⁹. ℭSuper ter. centum aureis. Quid sit aureus vide. s. de artil. tu. §. nos autem. de dona. §. et cuz retro. j. de pe. te. liti. §. penũ. Sed quid si libertus habeat hereditatẽ que valebat centum aureos et vltra verumtamen obligata erat creditoribus forte q̃ntuz valebat vel vltra: nunquid reputabit maior centenario. videtur expressuz q sic. ff. de bo. li. l. libertus qui soluendo. ℭIn gl. et in hoc. in fi. hec glos. est cõiter male scripta. et enim cõiter est

2 scriptũ. ℭ†No. q prodest paupertas filio liberti. qd est falsum qui si sint filij liberti siue libertus sit pauper siue diues semper excluditur patronus. vt. j. §. cũ §. pro. sed si diceret heredi liberti vbi dicit filio melius succederet. et iunge s. de exeu. tu. §. sed et propter paupertatẽ. In gl. qz iusta causa. in fi. vide s. de exhe. li. vbi scripsi.

3 ℭ†In gl. s. cõditione. in fi. imo videl per cõtrata. et in hoc differt querela. ff. de iu. pa. l. siue. §. excludere. et s. de ... bus. d bo. libe. l. nihil. Et no. q hec bo. pos. cõtra tab. differt in multis ab illa q datur filio emãcipato: qz hec datur ... demuz si fuit adita hereditas: illa si facrit adita siue nõ. ff. de cõtra tab. l. ... in prin. de bo. lib. l. etiã. §. vt patrono. Scda differẽtia ẽ qz hec compatitur bo. pos. scdm tab. illa nõ. ff. de bo. pos. sed et patrono. in prin. de bo. pos. scdm tabu. equissimũ. Tertia qz hec rũpit in parte illa in totũ. vt hic. ff. de le. presta. l. ... C. de col. l. vt libertis. Quarta qz est ... tẽtata pñtantẽ legata oibus illi ... ta nõ nisi certis psonis. vt. d. tit. Sz ... diffenrentia ẽ sublata p aut. ex causa ... quere hay rõnes scdz doc. de prima ... didi vnã rationẽ. s. de inoffi. test. ... prin. etiã aliam reddidi: qz p hanc bo. pos. remanet quis p parte testatus: p parte intestatus: qz nõ rũpit testm̃ ... vsq ad tertiã et hoc non est possibile ... iure ante aditã hereditatẽ sz post ... vt. l. cõtra. C. inoffi. test. sed p illã ... totum. vt. s. dixi. et nõ habet locũ ... p dicta. ℭDe scda ptz ratio: qz ... nõ rũpit testm̃ i totũ nisi vsq ad ... seqt q p alijs partib⁹ cõpetat bo. pos. scdz tabu. secus in illa q in totũ rũpit ... dixi. De tertia potest dici q magis ... cat qui preterit filiũ q̃ qui patronũ ... cũ filio debeat magis hereditas ... ff. vñ. li. l. scripto. ff. de bo. lib. l. ... De quarta ptz rõ: qz testm̃ nõ rũpit in totum. ℭIn glos. preter hoc ... cum allegat. in autẽ. vt li. dece. ... verũ quod ad ius succedendi sed ad reuerentiam debitaz non vt. ... scdm doct. vide. C. de bo. li. l. fi. ℭIn ... glo. ibi cum allegat. l. qui cõtra. ... hoc noceat filijs dic ibi de in ... adoptiuũ. et vide. ff. qui et a qui. ... suis et leg. l. testator. §. si quis libe... ℭIn ea. glo. ibi. cuz allegat. §. toti... ibi non perditur iuspatronatus ... retinetur cũ recipit qd er iure patro... tus debet scdm doc. ℭIn ea. gl. cũ ... l. siue. sed ibi loquitur de deportato ... de relegato i quo nõ ẽ verũ qd hic ...

sm doc. s. qui. mo. ius pa. po. sol. §. rele r gatis. ¶ In. e. gl. ibi cu alleg. l. etia. §. b s. dum fiat restitutio cosentiete patrono. ff. de nata. res. l. fi. et pe. secus si ius anulorum impetraui. ff. de iur. anu. an. l. pe. ¶ In. e. gl. cu alle. si qs a li. §. si qs. vide de h. C. de ope. li. l. si qua. vbi plene distinguit. ¶ In ea. gl. ibi cu dicit ite. quida habent hic. si libertus. et dz esse in gl. si filius. et intellige hoc si filius esset in mora vindicadi sm doc. ff. ad tertul. l. ij. §. qd ergo. ¶ In ea. gl. ibi cu dicit. si suis numis. sz tuc no admittit iuspatronatus. sz no acqrit. et vide ff. de suis et legi. here. l. intestato. C. de ope. li. l. iij. In ea. glos. ibi allegat. l. q cu. hoc no est veru in patrono sz in filio patroni. ff. de fideico. li. l. si filius. §. erit. sm doc. ¶ In ea. gl. in fi. hoc veru si de volutate patroni. vt. s. dixi. Sed qd dices de libertis eccle nuqd obtinet. §. No vr ex de ser. no or. c. de famulis ecclesie. Si dicas ptra et ibi loquit qn sub illa pditione fuit manumissus. vt ibi no. vel dic q ibi spale in libertis eccle. vt ibi no. Itm. q si liberti sint clerici non obtinet is. §. vt ibi not. In n. p quo. C. de epis. et cler. aut. presbyteros. ¶ In glo. sic in aut. in fi. hec vr mala allegatio. ¶ In glo. sed nunqd. queda glo. vr dicere q coheres prestat in solidu pinctis. vt. ff. de pdi. et demo. l. plautius. quinimo vr q esset olbus. pro hoc facit tex. iste. qr illud qd incobebat patrono soluerut coheredes. vn is text. aperte facit cotra hac glo. qr si coheredes no soluerent nisi p portionib' suis frustra diceret. sed ad coheredes hoc onus &c. ¶ Ad on'. Certe illud qd patrono incubebat: qr de illo loquit. Potest dici qd ad coheredes trasferat sal ec in indiuisibilib'. et ita not. ff. de le. j. si fundu per fideico. §. si libertus. e. ti. ab olbus. Ite opp. q patronus teneat prestare legata conictis personis. ff. de condi. et demon. l. si is. sed hec illa corrigit. vt ibi no. Jo. fab.

r ☞ Liberi vocantur ad successionem in infinitum.

a Multis autez alijs casibus. ¶ † In gl. num quid fili'. in fin. b Dic q liberi vocatur in infinitum sm doct. ff. de in ius vo. l. sz si hac. §. liberos. et vide. s. ti. j. §. repetitz. ¶ In glo. per nostra constitutione. in fin. doc. videnk dicere q cognatis patroni no competit cotrata. sed succedunt tm ab intestato non autem rupto testm. de hoc magis in. d. §. v. et §. cunctis. ¶ In glo. cu eo. in fi. no sic in patronatu ecclesie vbi plures heredes habetur loco vnius. ex de iurepat. c. plures. in cle. Item succedut filij alterius fratris cu patruis. vt ibi. et tn no in isto iurepatro. ff. de bo. li. l. coi liberto. Sed cur tam diuersuz in isto iurepatronatus. Rndeo propter ampliore libertate. ne libert' plures patronus habeat in gl. pp ter tria in fi. ite aliud mirabile: qr frater preponitur in successione filio. vt. d. l. coi. ptra omne aliud ius et contra rationem.

¶ De assignatione libertoru. Rubri.

¶ Supra dictum est de successione libertoru. et quo patroni et eoru liberi succedut libertis. verum qr successioe facta libertoru sunt aliqua singularia circa eoruz successiones. vt patz hic in tex. et. ff. eo. l. vtru. sequit de assignatioe libertoru.

r ☞ Pater quare no potest assignare libertuz filio emancipato sicut co stituto in potestate. et numero. 2.

a ¶ Multis. Liberto no tm patron' succedit sz et eo iscti ipi patrono vsqz ad. v. gradu in capita. tn q primior est patrono prefertur. h. d. Ange.

b ¶ In fin. Ista gl. no vr pcedere sm Ange. duabus rationibus. Prima qr hic assumitur psona alterius vt altero pariter succedat. Scda qr etia l casu vbi assumitur hoc no est vsqz in infinituz vt hic per Ange.

3 Quid si fuit facta assignatio filie: an
post mortẽ eius iuspatronatus trãseat
ad filias.
4 Quid si eẽt fctã assignatio ĩter viuos.
5 Promittit aliqs titio assignare cẽtũ li
bras terre ꝛ dat fideiussorẽ: postea assi
gnat verbaliter: an fideiussores sint li-
berati.

1 n sũma. ¶ † In gl. ff. e. l. vtrũ
i fi. eius. gl. doct. approbare
videntꝰ opi. Azo. sꝫ vꝫ mira-
bile cum iurapatronatꝰ sint
transmissibilia ita in emancipatos si-
cut in constitutos in ptãte. ff. de ope. li.
l. vt iusiurandi. §. fi. cur pater nõ possit
assignare emancipato sicut in cõstituto
in potestate. Preterea fit violentia. d.
l. vtrum. sequendo Azo. item vꝫ ꝙ saltẽ
hodie possit assignari emancipato cũ
2 sit remota dñia emãcipatiõis. ¶ † Sed
ad hoc dicerꝰ ꝙ illd q̃ ad successionẽ ab
ĩtestato h̃ ãt nõ põt dici ab ĩtestato sal
tẽ q̃ ad assignationẽ ex q̃ fctã est q̃ põt
fieri quocunq̃. j. §. fi. Sed que põt esse
ratio sequendo Azo. ꝙ non possit assi-
gnari emancipato. Põt dici quod ius-
patronatus de natura sua ꝛ iure com-
muni trãsit ad oẽs liberos. nec pꝫ po-
terat disponere alias. senatus autem
qui permisit assignationẽ fieri vni nõ
dispensauit cõtra dictum ius commu-
ne nisi quo ad illos qui sunt in potesta
te. ꝛ ideo ad alios dicta dispẽsatio nõ
extenditur ꝛ potest eẽ ratio quare me-
lius permittitꝰ assignari illis qui sunt
in ptãte q̃ alijs: qꝛ maiorẽ conforma-
tionẽ habẽt cũ patre: cũ reputẽtur ea
dẽ psona. ff. de iurepa. l. fin. ꝛ quasi dñi
in vita patris. s. de here. quali. ꝛ dif. §.
sui ꝛ vox illorũ vox pr̃is est. j. de inuti.
stip. §. ei quoq̃. Et secũdum hoc quod
hic dicit ꝙ filie ꝛ nepti põt fieri assigna
tio. ĩtellige de nepte ex filio: qꝛ neptis
ex filia non esset in ptãte. s. de pa. po.
3 §. fi. ¶ † Sꝫ quid si filie fuit facta assi-
gnatio nunquid post mortẽ eiꝰ transit
iuspatronatus ad eius liberos. Uide-
tur ꝙ sic: qꝛ ex quo filius semel habuit
ius virtute assignationis videtur pur-
gata prohibitio ꝛ vitiũ. ff. de leg. iij. l.
pater. §. quindecim. ꝛ ꝑ hoc facit qꝛ q̃
uis nõ possit fieri assignatio filio emã
cipato vt hic nihilominus si facta fue
rit filio in potestate cõstituto. ꝛ ille ha
beat emancipatum transit ad illum. ff.
eo. l. iij. §. emancipatos. ꝛ maxime ho-
die iure nouo quo ẽ remota dñia agna
tionis ꝛ cognationis per aut. de here.
ab intesta. ar. cõtra in feu. de bñ. femi
j. ff. e. l. j. §. vtiq̃. Sed mirãdum quõ
emãcipationẽ admittitꝰ assignatio a
non ꝑ exheredationẽ. ff. e. l. j. §. sed si
exheredato. versi. sed si põt. item qꝛ le
gatum factum filio per patrem ꝑ emã
cipationẽ nõ admittitꝰ sicut nec ser
per manumissionem. ff. de adi. le. si
uus. §. j. cur istud magis. põt dici q
filius emancipatꝰ deꝑnit substãtia
terie e persona ĩ qua assignatio pos
cõsistere: que non ꝯsistit nisi in filio
ptãte constituto. sed in alio legato
potest ita dici: qꝛ illud potest consist
re in ꝑsona emãcipati sicut ĩ ptãte
stituti. Et ex hoc pꝫ rõ cur exhrẽda
nõ reuocat assignationẽ ꝛ emãcipa
nẽ eã reuocat: qꝛ assignatio potest c
sistere in persona exheredati. ff. de b
li. l. paulꝰ rñdit. Sꝫ nõ in ꝑson: emã
4 cipati. ¶ † Quid si eẽt assignatio fac
inter viuos quod est possibile. ff. eo
assignare nunquid emancipatione
litur. Non vꝫ qꝛ illa que fiunt inter
uos nõ sunt reuocabilia. C. de actio
obli. l. sicut. Dicas ꝯtra: qꝛ ea que f
inter viuos sunt reuocabilia qñ fi
cũ illis q̃ sunt in ptãte. C. de do. int
ꝛ vxo. l. donationes. sic in pñti p
to doc. nihil dicunt in hoc ti. nisi
ducunt principiũ huius tit. ad q
nũquid dñs possit transferre homa
vasalli in extraneum inuito vasall
arguũt ꝙ nõ sicut patronus iusp
natus. vt hic. Tñ ipsi dicunt q
potentiorẽ sed non in inferiorẽ
fit translatio in potẽtiorem nõ inter
vasalli. imo est sibi vtile habere p
tiorẽ dñm. ĩ aut. de defen. ci. §. audi
et ideo põt tali delegari. ff sol. ma. l.
fꝫm eos. de hoc est casus in feu. l.
di. §. ex ead. l. Ratio docto. non e
tum bona: quia imo interest poten

talli q̄n̄q; ẽẽ hoĩez capellani sui q̄ mo
dicũ eũ vexabit:q̄ꝫ magni tyrãni q̄ ml'
tas dat molestias.et istd tota die vide
mus i facto ius eẽ patronat⁹ eccl'ie a
vr̃ meli⁹ posse assignari cũ facili⁹ possit
trãsferri vt dixi.ß.de here.que ab itest.
5 §.cum filius.¶†In glos.etiam nutu.
Dicunt doc.scis tu ad quid valẽt ista
ecce in terminis ego promitto tibi assi
gnare centuz libras terree do fideius.
postea assigno ꝟbaliter ꝙ tali loco ca-
pias.nunq̄d sunt liberati fideiussores.
Arg.ꝙ sic lz nõ sit terra tradita ex quo
ẽ assignata ẽm eos ⁊ ẽ rõ:q̄ se nõ obli
gauerũt nisi ad assignationẽ q̄ vr̃ facta
absq; eo ꝙ ius ↄstituat̃ iure ẽm eos.ꝑ
quibus.C.ne vxo.ꝓ ma.l.cũ te.ergo ca
ueas ꝙ qui ꝓmisit assignare redditus
nõ tenet̃ tradere fundos nec dñium eo
rũ sed sufficit dicere sup isto fundo re
cipiatis redditus vestros.arg.vr̃ ↄ in
aut.d nõ alie.§.alienatiões.C.de do.l. 1
si q̄s argẽtũ.vid qd ibi scripsi.⁊ hoc si
assignatio sit bona ⁊ vtilis.vt extra de
do.per tuas.

¶De bonorum possessio-
nibus. Rubrica. 2

¶Continuatio rubrice patet de se.
¶Dictũ est.ß.de.suc.⁊ ex testõr ab ite
stato sequit̃ cuõ ⁊ quo iure ad eas pue
nit̃ saltẽ quãtũ tãgit ius ꝑtoriũ nõ tñ ẽ 3
instr̃z agendi vt plene no.ff.e.l.iij.§.bo
noꝝ.Et no.q' lz ꝟba trãsposita a l'sidẽ
significẽt:nõ tñ hic q̄ aliud ẽ bonorũ
possessio aliud possessio bonoꝝ.primũ
ẽ in iure seu ius.vt.d.§.bonoꝝ.j.i ꝑn.
Alid ẽ facti.ff.d acq.pos.l.j.cir.ꝑn.Et 4
ista iducũt doct.ad q̄õnez.Quidã cõsti
tuit ꝓcuratorẽ ⁊ cauit ꝓ eo solui indica b
tũ.nũ q̄d ẽ ꝓcurator sufficiẽter releuat⁹
Argu'r̃ ꝙ nõ:q̄ iudicatũ solui ẽ ꝟbũ 1
iuris:⁊ ↄtinet tres clausulas.ff.iudi.
sol.l.iudicatũ.q̄s nõ cõtinet solui iudi
catũ.arg.ꝑmissorũ:q̄ ꝟba trãsponũt̃.
⁊ facit.C.de pac.iter emp.⁊ vẽd.l.iij.
ipsũ dterminãt ↄtra g.l.de preto.stipu.
l.ij.§.incertã.vbi verbũ solui iudicatũ
tantũ importat sicut iudicatũ solui ẽm
eos.caue q̄ q̄n bono.pos.sonat.ad pos
sessionẽ facit.ff.de acq.here.l.si.minor c
de suc.edic.l.j.circa prici.⁊ hoc si ꝓfe

ratur in tali materia a l's
obtinet qd.ß.dictũ est.ff
de cõtrat.abu.l.filiũ.§.j.

Tus [a] bonorũ possessio.

¶In gloss.j.
supplendi ibi
cũ a:leg.ad.l.rho.d iac.
allegat̃ ꝓpter correctio
nez pauli que est ibi.Et
caue q̄ glo.hec non est
vera ẽm doct.nã emãci-
patio est de iure ciui .ß.
de legi.ag.suc.§.vlt.me
lius.ff.de re.iur.l.actus
legitimi.¶Sed glo.nõ
vr̃ dicere ꝙ emancipa-
tio sit incognita de iure
ciuili.sed ipe emancipa
tus erat incognitus.
1 ☞ Bonorum possessor
hz tantum actiones vti
les penes quẽ autẽ sunt
directe que competebãt
defuncto.
2 Que autem sit vtilitas
quod heres habeat actio
nes directas potius q̄
vtiles.
3 Quid autem si ille qui
adire poterat de iure ci
uili petit bonorum pos-
sessionem an videatur
heres de iure ciuili et ꝑ
torio.
4 Ius duplex habens an
eligendo vnũ ꝑdat alid

Quos [b] aũt.

¶†In glo.vt.C.in fi.ff.
de re.iu.l.pretor.nec ha
bet nisi actiões vtiles:
non tamen ciuiles effi-
ciuntur pretorie. Uide
quod no.ff.de bono.pos
sessio.l.ij.ẽm hoc bono-
rum possessor succumbe
ret si ageret directa a-
ctione.¶Sed pro deo [c]
penes quem sunt dire-

a ¶Tus.
Diuide
hũc titu.vt
hic ꝑ ang.

b ¶Quos
Pretor sol⁹
nõ facit he
redẽ:sz cõ
stituit eum
loco here-
dis.

c ¶Sed ꝓ
deo.hic in
ij.col. post
prin.versi.
querit Jo.
fab.

cte que competebāt de functo. Et est promptū dicere ꝙ si aliq̄d fuit heres de iure ciuili ꝙ sint penes illuz. ff. de mino. l. ꝛ si sine. §. sed quod papi. sed si nullus fuit heres de iure ciuili. sicut si emancipatus intentet contratab. anteq̄ꝫ adeatur hereditas. ff. de contratabu. l. illud remanent in aere. alias directe efficiuntur inutiles. Et in hoc videtur ma-
2 gn⁹ effectus. ¶ † Quia ille q̄ est heres de iure ciuili forte poterit res vendicare ꝛ actiões directas intentare vt dixi in simili. §. qui. ali. li. vel non. C. de prescript. xxx. an. l. si quis emptionis. Nec poterit exceptione repelli. Uerūtamen est quod bono. possess. preferetur, et si cōcurrerēt. ff. de procur. si agervece. l. j. Et vide quod no. ff. ad trebellia. l. ex asse.
3 † Sed quid^a si ille qui adire poterat de iure ciuili bono. posses. petijt quod potest. j. §. sunt autem. Uidetur heres de iure ciuili ꝛ pretorio. qꝛ adire de iure ciuili non est nisi volūtatem suā declarare ꝙ quis velit hereditatem ad se pertinere. §. ꝺ her. qua. ꝛ dif. §. pro herede. ff. de acq. here. l. pro here. sed petēdo secundum tabu. constat quod vult eē heres ergo sequit̄ quod adit ꝛ facit quia sicut repudiādo simpliciter repudiare videtur hereditatē q̄ duplici iure defert̄. §. de acqui. here. l. illud.

a ¶ Sz q̄d. hanc questionē format hic ange. all° g a do Jo. fab. in. ij. col.

ita acquirendo videtur duplici iure acquirere. §. ꝺ heredi. qua. ꝛ diffe. §. sicut contrariū videtur veri⁹ per. l. ff. de bo. pos. sm tab. l. equissimum. §. si duo. ibi enim tex. euidenter aperit qꝺ qui petit sm tabu. non est heres de iure ciuili.
4 ¶ † Itē qui habet duplex ius eligēdo vnū nō amplectit̄ aliud. C. de test. mil. l. testō sicut nec perdit. ff. de re. iu. quoties duplici ꝫ ideo ꝯtra nō obstant que loqūtur vbi simplex agnitio vel repudiatio potest ad vtrūqꝫ extendi quod hic non est cū expresse agnoscat ex vno iure videlicet pretorio.

1 ☞ Testamentum in quo suus est preteritus non tenet de iure pretorio: nec de iure ciuili potest ex eo hereditas adiri.

2 Bonorum possessio cōtratabulas quare dicatur ex testamēto cū potius rumpat testamentum.

1 **Sunt autē.** ¶ † In glo. sed quare. cum ibi allega. §. quos autem. hec gloss. supponit ꝙ testm̄ in quo suus est preterit⁹ non tenet iure pretorio. ꝛ tamē hoc nō est verum sm docto. nam de iure ciuili non potest ex eo adiri hereditas: ꝗ nō tenet. Itē nō potest ꝑ eū ex eo bono. pos. sm tabu. ꝛ ita nullum est iure pretorio. Sed alibi rn̄det gl. verū est qꝺ nullum est si filius dicere velit alias non sicut contractu bo. fi. vbi dolus dat cām contractui nullus est ipso iure. verum si... hoc vult allegare dolū passus alias re... Tn̄ ipsi dicunt ꝙ est nullum ipso iure, sine vlla cōditione vnde nō est nullū si filius velit dicere nullum imo simpliciter... tamen ex bono et equo conualescit... d. l. filio. ꝛ ita ꝑpter conualescentiam spes aliqua et contra spem illaꝫ datur contratab. sm eos satis ꝯsonat hec solutio ad illam quā glo. ponit. ff. de leg. prestan. l. is qui. et vide qꝺ scripsi. §. ꝺ exhere. li. §. fina. ꝛ facit. ff. ꝺ cōtratab. l. si ex duob⁹. §. si pri⁹. eo. ti. quod ergo. Timore quarū fit ista oppo. qꝛ contrata. nō datur nisi tale sit testm̄ ex quo possit adiri hereditas. sed ex nullo non potest adiri: ergo ꝛc. Sed respondetur... §. Et facit quod si quis petat i lib...

appellationis sniam cassari que de se
nulla est q libellus pcedat. nā ps ad=
uersa nō pōt hoc proponere quin libel
lus valeat: qz si diceret nullam sniam
diceret z assereret cōtra se: z cassabitur
stila quatenus de facto pcessit. ff. de ap=
pel. l. si expressum. z idē in causa electio
nis. z vide in Spec. de sen. §. iuxta. v.
I quid si snia. ¶ †In ea. glo. ibi cū dicit
qz sine testō cōpetere nō pōt. vt. d. l. qđ
vulgo. s. allegata. ¶ In ea. gl. in fi. hoc 1
verū de ascēdētibus p masculinū sexū:
sed ascendētibus p femininū vař querē=
la. ff. de cōtratab. l. illud. §. ad testamen
ta. ar. ad istā illationem. ff. de inoffi. te=
sta. l. nā z si parentibus fm doct. z hoc si
pater pterierat cū causa: alš est nullū
testm̄. vide. s. de ex here. li. §. sed hec q̄
dē. z. §. fi. vel dic dari contratab. etiā qñ
est nullū sicut de filio. s. dictū est. ¶ In
glo. sic. ff. in fi. vult dicere q alias fm
nūcupationē sibi datur bonoř. pos. que
proprie nō pōt dici fm tab. sed fm nū 1
cupationem.
I ☞ Successio defert hoc ordine: qz pa
troni excludunt cognatos.

Et cū ẟ testamētis.

I ¶ †In glo. s. inter eos. in fi. vult dicere 2
q successio defertur fm hunc ordinem
quia patroni excludunt cognatos. s. de
suc. libe. §. sed nostra. tñ in hoc ordine
postponuntur. ¶ In glo. quid erit ecō=
tra ibi. cum allegat. s. de leg. agna. suc. a
§. fi. de hoc no. magis plene. C. vñ li. l.
fi. ¶ In glo. fina. z tñ potest dici q ha= 1
beat vnde legitimi nam cū per leges
nouas vocetur ad succes. filij emanci=
pati. vt. d. §. fina. z etiā in potestate con=
stituti si habeat castrēse peculium vel
quasi vel aduentitium. vt in auť. de he
re. ab intesta. §. consequens. cum ibi no
tatis. sequitur q cōpetebat vnde leg. vt
l. iij. vnde legitimi. ¶ Prime vero opi=
niones non procedunt nam vnde pa=
rentes nunq̄ fuit introducta. z si pretor
voluisset vtiq̄ introduxisset. ¶ Itē nec
vnde liberi potest competere vtiliter
cum sit introducta tantum pro liberis.
vt nomen sonat et tractatus indicat.
¶ In eadem glo. ibi cum allegat. l. fin.

sed datur septima. j. eo. septima. z hoc ibi qz liberi ad successio. matris vocantur per se. consul. vt. C. ad orfi. per totum z ideo per illam bono. possessio. venit. vide. j. §. septima.

Sz nostris.

¶ †In gl. j. vtiles. in fi. imo sunt alique necessarie vt videbis. j. §. finali. super text. sextem autē. Contra. s. versi. quarto vbi dicitur quarta. Dic quod est quarta computando tātum bono. posque ab intestato competunt. Sed est sexta si cōputes primas duasq̄ cōpetunt ex testamento.

☞ Bonorum possessiones vnde legitimi z vñ cognati cōpetunt tā patronis q̄ eorum liberis et eorum agnatis et cognatis.

Quid autem si libertinus habeat cognatos z agnatos: an excludat agnatos et cognatos libertini.

Cūq̄ antea

¶ †In glos. scilicet tam cognatis. in fine. gl. hec debet referri ad id quod hic dicitur in text. Tam vnde legitimi et vnde cognati. hec enim competunt ab intestato tam patronis quam eorum liberis et eorum agnatis z cognatis. nam non videtur quod agnatis seu cognatis patroni detur contratabu. nec succedant nisi ab intestato: sicut nec succedunt agnati et cognati ex

a ¶ Cūq̄. Bonorum possessio est qua ex familia. z vñ liberi z parētes z patroni. z vñ cognati patroni. sunt sublate: et remanēt tā tum sex bono. pos. ordinarie.

carne qui non possunt querelare nec in tētare cōtractabu. nec succedunt nisi ab intestato: vel nisi fuerint instituti. vt. l. fratres. C. de inoffi. testa. ꝛ ita videtur sentire docto. ṡ. de suc. li. §. multis. ꝛ ibi
2 scripsi. ¶ † Sed quid si libertin⁹ habebat cognatos ꝛ agnatos nunquid excludit agnatos et cognatos libertini. Bonum fuisset ꝙ imperator hoc declarasset. tamen credo ꝙ sic ꝛ videt̄ cautū ff. de bo. li. l. liberto. sine liberis. ibi em̄ traditur pro expedito ꝙ vbi libert⁹ nō habet liberos succedit patronus ꝛ post ipm̄ agnati ꝛ cognati eiusdē nō faciēdo mētionē de agnatis ꝛ cognatis liberti vñ nulla iniuria fit eis: qꝛ si remāsisset libertus in statu seruitutis nullū ius habuissent eius ꝓximi in sua successione. ṡ. de serui. §. j. sed parētes excludūt patronū. vt dicto. §. primo.
1 ☞ Mulier nobilis an possit petere vt prohibeatur mulieri minus nobili ne prima sedeat in ecclesia aut prima offerat.
2 Aliā vero. ¶ † In glo. not. in fi. l3an agi ad hoc possit. Vbi gr̄a. In questione q̄ sepe est in facto inter vxores duoꝝ nobiliū quarū vna tanq̄ nobilior vult prima sedere in eccl'ia ꝛ offerre: alia se perferre cōtendit: nobilior dat libellū. nunq̄d pōt agere ꝙ inhibeat̄ minus nobili ne prima sedeat vel ne prima offerat. hec iura sunt ar. ꝙ sic. sed hic. §. nihil facit. qꝛ hic nō dicit ꝙ sit dignior sꝫ ꝙ est in altiori loco melius ergo sequit̄ est in altiori ergo digniori. in questione autem proposita videret̄ ꝙ in officijs possit intentari officium iudi. vt minor cedat maiori in sedendo ꝛ in alijs. C. vt dig. or. ser. l. j. ꝛ. ij. ff. de al. scri. l. fin. extra de maio. ꝛ obe. c. j. ꝛ satis est cōsequens ꝛ inter priuatos posse agi. non tñ posset agi iniuriarum si minor non cedat maiori. ff. de iniur. l. iniuriarum actio. §. si quis. de honoribus. vide. ṡ. de rerum di. circa princip.
1 ☞ Bonorū possessio septima vt cōpetat, requiritur vt ille qui eam intētat sit incognitus de iure ciuili.
2 Jus ciuile oēs captiuos agnoscit quo ad ius postliminij.
3 Bonorum pos. defertur ꝑ edictū ordinarium: non per legem.
4 Lex cornelia defert hereditates postliminio reuersis ac si captiuitas non intercessisset.
5 Bonorum possessio septima vno casu cōcurrit cū bonorum possessione vnde legitimi.

Septima etas sec

ta quā. ¶ In gl. ponūt q̄dā ibi cū al. ṡ. e. §. j. hoc exemplū nō valet ... ꝙ aut querit̄ de iure nouo: aut de antiquo. de iure nouo succedit de iure ci. li: ꝛ de iure antiquo succedit ꝑ bo. po. quā dat ei ꝑtor nō lex. ṡ. de le. §. p... mus. ꝛ. ṡ. §. j. ¶ In. e. gl. i fi. ꝛ hoc intestat⁹ sit ꝛ tūc dat̄ fm̄ ta. ac si fuit mortuus in ciuitate. siue non: ꝛ tūc bo. pos. hic ab intesta. ac si mortu⁹ ... set prima hora captiuitatis. ꝛ hoc ... corne. † Dicit Jac. de ra. hoc exemplum
1 nō ꝓcedit: qꝛ ad hoc ꝙ hec bo. pos. petat opꝫ ꝙ ille q̄ eā intētat sit incognitus de iure ciuili: vt. l. vna. ff. vt ex leg. se. con. sed certum est ꝙ de iure ciuili succedit̄ morienti apud hostes ac si ... fuisset in ciuitate. ergo nō compe... casu gl. sed ipse dat alia exēpla i ... terminis ꝛ solum addit ꝙ instituit ... emācipatus. Uerbi gratia. pater filium emancipatū herede institutit ... ter capit̄ apud hostes ꝛ ibi mori... emācipatus nō pōt venire nisi pe... pos. sil'r si pater existens ciuis te ... emācipatū istituit q̄ eras apd ho... ꝛ post redis habebis bo. pos. ꝛ ... extraor. qꝛ lex ad talē hereditatē ... cat ꝛ dicit bo. pos. cōpetere. vt. ... e ius. dicit Pe. de bel. pti. hoc ...
2 approbo multū: † qꝛ ius ciuile ... priuos agnoscit quo ad ius p... nij. vnde ꝙuis aliq̄ essent incog... iure ciuili nihilominus ius po... facit eos cognosci. vñ nec exēpla gl... Jac. placuit sibi. Reprobat tñ ... alia ratione q̄ Jac. qꝛ lex cor. nō ... hereditatē nec facit hered... hereditatē ob obstaculum captiuitatis. ꝛ hereditas defert̄ eo iure quo deferretur si captiuitas ...

tas nõ itercessisset q̃ nõ deferẽ ex. l. il=
la. Ubi ergo reperiem⁹ exẽplũ. Ecce di
cit ipe qñ testm̃ rũpit p cap. di. ⁊ ex no
ua voluntate recõualescit. s. qui. mod.
test. infir. §. nõ tñ. sed dicit ipse q̃ nõ est
ausus dicere q̄ illa bo. pos. sit extraor.
imo est s̄m tabu. plus dicit q̄ imo illa
bo. pos. est extraor. q: nõ defertur p edi
ctum illud pretoris mortui sed p legem
illã specialẽ de qua agit. d. §. nõ tñ. Itẽ
ponit aliud exemplũ qñ aliqs est insti
tutus sub cõditione ⁊ pendẽte cõditiõe
agnoscit s̄m tab. ff. de s̄m ta. l. eq̃ssimũ
3 §. i. † Sz dicit ipe hoc exẽplũ nõ est bo
nũ: q: bo. pos. dferẽ p edictũ ordinariũ
nõ p legẽ. ⁊ ita trãsit sicco pede p lutũ
⁊ sic vr residere i illo exẽplo d. §. nõ th.
s. alle. Sz ego nõ video qd̃ pcedat: q:
s̄m Tan. ⁊ hec septima sunt due spẽs
bo. pos. vt apparet p totũ hũc tractatũ
⁊ differt spẽ ⁊ numero. nam vna dr scd̃a
numero. alia septima extraordinaria.
vna ex testõ: alia ex testamento. ⁊ ab in
testato cũ ergo tex. dicat q̄ in illo casu
competit s̄m ta. quomodo dicere possu
mus q̄ illa s̄m tabu. sit hec septima nõ
video. Quid ergo dicemus. Uidetur q̄
ratio per quã Pet. reprehẽdit Iac. vcz
q̄ lex corne. nõ defert hereditatẽ sz re
mouet obstaculũ non procedit: q: imo
defert. ff ad. l. falc. l. filiusfa. ⁊ not. ff. vñ
li. l. ij. in fi. ⁊ ptz. ff. de test. l. lege corne.
s. de her. ab intest. §. interdũ. C. de suis
4 ⁊ legi. l. apud hostes. ¶ † Item exẽplũ
Ia. nõ videẽ verũ in emãcipato insti=
tuto. nã lex corne. perinde defert here=
ditatẽ ac si captiuitas nõ intercessisset:
vt dictis legibus. Nũc cõstat q̄ si capti
uitas nõ intercessisset emãcipatus insti
tutus posset succedere de iure ciuili si=
cut ⁊ quilibet extraneus ergo ⁊ hic po
gnit⁹ de iure ciuili: ⁊ sic nõ videẽ bonũ
exemplũ Iac. in filio emancipato insti
tuto. ¶ Preterea cõpeteret ei s̄m tabu.
⁊ nõ ista. Quid ergo dicemus vr rema
nere sine exẽplo. ¶ Preterea si vera sit
huiusmodi conclusio q̄ hec bo. pos. nõ
habeat locũ cũ aliquis est cognitus de
iure ciuili. predictum exemplũ nõ pro
cedit: q: lex cor. ⁊ postli. agnoscunt he=
redẽ ⁊ dãt licentiã adeũdi de iure ciui=
li. vt. l. s. alle. videẽ posse defendi pre=
dictũ exemplũ glo. q: lex corne. defert
hereditatẽ: vt dixi: ⁊ est noua lex ⁊ dat
bo. pos. vt. §. sed ei⁹. ⁊ sic ista competit.
Nec obstãt 𝔠ria. ¶ Primo qd̃ opponiẽ
q̄ hec bo. pos. nõ daẽ cognitio de iure ci
uili. q: salua gr̃a. glo. ⁊ doct. imo datur.
nã certũ est q̄ quicunq̄ vocaẽ p leges
vel cõstitutiones est legitim⁹ nõ legi=
timitate legis. xij. ta. sed legitimitate
legis eũ vocãtis: nã sicut daẽ facultas
adeũdi de iure ciuili cognito per. l. xij.
tabu. ita cognito seu vocato p se. cõ. seu
nouas. ll. factas post dictam. l. xij. tabu.
vt. C. ad orfi. l. mater. ff. vnde leg. l. ij. §.
fi. ⁊ dixi. s. de le. agna. suc. §. fi. Sed cõ=
stat q̄ vocatis per nouas leges se. cõ. ⁊
cõstitutiones datur ista boñ. posses. dũ=
tamen lex deferat bo. pos. ⁊ illi possunt
adire vt predictũ est. ergo videtur q̄ co
gnito de iure ciuili ⁊ valenti adire hec
bo. pos. daẽ. ⁊ hoc videẽ exp̃ssum. C. de
le. here. l. si his de quor̃. ibi em̃ loquiẽ
de hac bo. pos. cum lex noua eam defe=
rat: vñ dico q̄ valẽti adire de iure ciui=
li ex testamẽto ab intestato daẽ hec bo.
pos. dũtñ hereditas bo. pos. per nouas
leges deferaẽ. ⁊ intelligo nouas leges
post. l. xij. tabu. q: illi non dareẽ: vt. d. l.
vna. ff. e. nec ob. l. iij. ff. vñ cog. quia ibi
sunt diuerse here. s̄m tamẽ verũ intel=
lectũ debet esse tam vñ legitimi q̃s ista
cõcurrũt in casu pposito. ⁊ hoc etiã ap
paret in. d. l. ij. §. fi. co. ti. Itẽ nõ ob. ff. e.
l. vna. §. nunq̃s. q: dz intelligi q̄ nunq̃s
bo. pos. q̃ ex altera parte edicti agnita
est p pretorẽ mortuũ pollicita impedit
istã. q: ista cõcurrũt cũ alijs in casu qñ
per leges nouas deferẽ hereditas ⁊ bo
no. pos. vt dixi. ⁊ ita põt ɔcurrere cũ s̄m
tabu. ⁊ cũ alijs in casu suo premisso. et
sic multa exempla poteris reperire. ⁊ p
cedit exemplũ de. §. nõ tamẽ. s. qui. mo.
test. infir. item. ff. de bo. pos. l. sed cũ pa=
5 trono. ¶ † In glo. officiano. in fi. ⁊ hoc
casu cõcurrit cũ vnde legitimi. vt scri=
psi. s. prox. ff. vnde le. l. ij. §. fi. ¶ In gl.
ponũt quidã exemplũ. in fi. vide. s. in
glo. ponunt quidã. ¶ In glos. not. duo=
bus. in fi. dic vt in quolibet not.

1 ☞ Repudians bonorũ possessionẽ nolatim ex vno capite an admittatꝰ ex alio: ⁊ quid si simpliciter repudiauerit. ⁊ numero. 2. ⁊. 3.

4 Expectantes plures si sint sub diuersis datis: an tp̄s mensis cõstitutꝰ ad acceptandum currat posterioribus q̄diu primus potest acceptare.

5 Bonorũ poss. agnoscere volẽs q̄d agere d3: ⁊ que sit forma petendi eas: ⁊ corã quo iudice petantꝰ.

6 Bonorũ pos. sunt decẽ: septẽ tribuunt ius: tres vero nihil iuris tribuũt.

7 Bonorũ pos. litis cogno scende causa et ventris nomine quando mulier est pregnãs infra qd tẽpus peti possunt.

8 Deinde enumerat bonorum pos. vsq; ad finẽ distinguẽs que sint necessarie vel non.

Cum igitur

plures species. ¶ In gl. alio modo in fin. q2 scripture edicti preposterãtur. vt ibi vbi scripsi ⁊ dixi. ¶ In glo. partes eius in fi. ⁊ hoc ip̄o iure si eodem iure veniant: secus si diuerso. ff. de bo. poss. l. ij. §. fi. cum seq. ⁊ l. seq. ⁊ l. sed cum patrono. de iur. patro. l. si ne. §. si ex duobus. ¶ In glos. hoc intellige in fi. dic pleniꝰ 5 vt ibi scripsi. ¶ † In glo. 1 exclusu. ⁊ in fin. hoc verũ si repudiauerit nolatim ex illo capite. ¶ † Quid 2 si simpliciter glo. dicitᵃ a ibi q nullo mõ admittitur. qd non videtur verũ q2 nunc repudiatio nocet in omni iure q̃n omne ius est delatũ. nam repudiatio super iure non delato nõ tenet. vt. ff. de suc. edic. l. j. §. decretalis. sed cõstatꝰ q vñ li. ⁊ vñ legitimi non deferuntꝰ simpliciter vt hic. ⁊. ff. q̃s ordi. in bo. pos. ser. l. j. nec s̃m ta. ⁊ ab intest. ff. si tab. te. nul. ex. l. j. §. ita aut ergo repudiatio simplr̃ nõ p̃ot extẽdi nisi ad delatã. ff. de le. ij. si ita scriptũ §. sub. ... ditione. Nec ob. l. plurium. ff. de acqui. here. q2 ibi repudiauit vtrũq; expresse ⁊ in presentia iudicis vt ibi notatꝰ. ... nec ob. q vtriusq; petitio pendebat ... voluntate sua q2 non simul. propter q ... dic q vbi repudiatio vnius non potest procedere sine repudiatione alteriꝰ ... vtrũq; siĺ cõpetit ad electionẽ ... tẽ repudiãtis vno repudiato ... facta repudiatiõe simplr̃ vr̃ totũ repudiatũ. ff. d acq. he. l. illã. ⁊ l. nec ... res. sed vbi nõ siĺ cõpetunt: tunc secus vel vbi alterũ repudiatꝰ noiatim. ... re. iu. l. quoties. ⁊ hoc videtꝰ satis ...
4 re. Dy. post dictũ glo. ¶ † In ea. gl. ... cũ allegat. l. fi. in videsq; in forma ... tiarum sedis apostolice semper ... talis clausula de beneficio seu pre... da quã infra mensem duxerit accep... dam queritur si sint plures expec... tes sub diuersis datis an tempus ... sis currat posterioribus q̄diu pu... p̃ot acceptare. Et videtꝰ q non ... §. ⁊. d. l. fi. c. tit. q̄diu. ff. de adult. ... quẽntium. ⁊ l. denũciasse. §. querit. ... contra. q2 p̃ot acceptare saltẽ de fa... ⁊ post ius suũ declarabitꝰ: ⁊ ita temp... currit. ꝫ. de exec. tu. §. q̄ aũt. ff. de ... tu. l. scire. §. scire. de bo. pos. l. cum ... tu. l. scire... de admi. tu. l. tutor ⁊ cu. ⁊ in. l. j. alle... ta nõ poterat simul ꝯcurrere nec ... intẽtari. Sed hoc quilibet p̃ot ac... re sub p̃tãte si tibi de iure debea...
5 videtꝰ currere tempus predictũ. ¶ In glo. erat enim ibi cum allegat. l. ... fi. Ut bene videas hanc materiã ... te volo q quando quis volebat ven... per bono. pos. oportebat q veni... ram iudice ⁊ formaret requestam ... q̃o hereditas defuncti ad ipsum ... nebat ⁊ q peteret se admitti ad bo... per bo. pos. ⁊ tunc index informabat

ᵃ ¶ Glo. dicit. Vide b ang. i ver. in glo. cum esset.

super hoc et decernebat ei bon.pos. in
hac tñ cognitione nõ vocabatur pars.vt
ff.de bo.pos.l.ij.§.si causa.cũ notatis
nec erat instrumentũ agẽdi.ff.eo.l.iij.
§.bonor.et ibi no.et dicitur triplex edi
ctalis et decretalis vt hic not. Jn antẽ
essent due species no.ff.e.l.iij.§.a mu=
nicipibus.hodie vero sufficit qd veniat
corã iudice et quibuscũq verbis agno
scat boñ.pos.nec iudex aliquid cogno
scit nec decernit:sed facit poni i actis
tantum ad memoriam.et ideo cessat de
6 cretalis.vt.d.l.fi. ¶ † Jn ca.glo.in fin.
dic plenius q decẽ sunt bo.pos.tres q̃
non tribuũt ius.et septem que tribuũt.
de primis tribus habuisti.s.§.decima &.
no.modis duobus.C.vñ legitimi.l.
fi.vbi plenius de hoc.Caue tamen de
eo qd ibi no.nam glo.vr ibi sentire q
ille tres nõ tribuũt ius in pprietate sz
in possessione.qd non est verum imo
nec in possessione duo vz que gratia
agnoscende litis et q̃ ventris noie.Pri
ma enĩ que gratia agnoscẽde litis nec
possessionẽ nec detẽtationẽ tribuit.C.
de inoffi.testa.l.iij.sz solũ emãcipatus
venit ad pretorẽ.et petit se agnosci vt ad
mittatur ad querelã inoff.testa.qr quere
la est de iure ciuili quo emãcipatus erat
incognitus.ideo necesse fuit q agnosce
retur tanq̃ eam intentaret et hec vt olim
est necessaria:vt.d.l.fi.de hac habes.ff.
de inoff.test.l.papinianus.§.j.et.d.l.ij.
et in.d.aut de here.ab intest.nihil imu
tatur facto testã.vt no.l.aut.ex causa.C.
de li.prete.et ideo opz q emãcipatus ho
die agnoscatur sicut olim.Secũda vero q̃
vẽtris noie nõ tribuit ius in possessio
ne.vñ est facti:nõ iuris:vt no.ff.de vẽ
tre in pos.mit.in rubr.et pz.ff.de acq.
pos.l.i.§.fi.sed bene est verũ q mulier
est in possessione facti vt pz p totũ tit.
de ven.in pos.mit.ff.et ventris noie.et
est aliud possidere aliud in possessiõe
esse.ff.de acqui.pos.l.si quis ante.Ter
tia vero vz carboniana tribuit ius in
possessiõe:vt plene no.ff.de carbo.edi.
7 l.iij.§.minimum. ¶ Jn his autem tribus
nõ hz locum qd in hoc.§.dr:vz q ha=
beat peti infra annum vel cẽtũ dies:et
q nõ sit opus cognitiõe.qr illa q̃ agno
scende litis datur qñcunq infra quin
quenniũ.et illa que ventris noie mulie
re existente pregnãte tantũ et nõ plus.
sed carbo.infra annũ qui tñ annus inci
pit ab alio tpe q̃ aliarũ bonorũ poss.
ff.de carbo.l.iij.§.pe.et fi.Jtẽ carbo.et q̃
ven.noie dantur cũ cause cognitione.ff.
ad carb.l.iij.§.cõe.de vẽ.in pos.mit.l.
vbicũq.Sũmarie tñ et de plano dz co
gnosci vt plurimis.ff.eo.l.iij.§.si cã.et
ibi no.alie aũt dãtur sine aliq̃ cognitio
8 ne hodie vt hic.et.d.l.fi.C.eo. ¶ † Alie
vero q̃ ius tribuũt sunt septẽ:vt pz in
hec ti.de qbus prima contab.§.sunt aũt.
hec oliz fuit necessaria et hodie vt hic
no.et.d.l.fi.et cõtratab.est ex testamen
to.vt.d.§.sunt aũt.et in successione ex te
stamẽto nihil immutatur p aut.de here.
ab itest.vt.s.dixi.et ideo facto testamẽ
to emãcipatus est icognitus sicut oliz.
qd itelligo vbi preteritus cũ causa:al's
si sine causa diceret testamẽtum nullũ
ipso iure et succederet ab itestato de iu=
re ciuili:vt no.i aut.de here.et fal.§.ex
heredatos.et scripsi.s.de exhere.lib.§.
fi.Secũda est fm tab.et hec oliz nec ho=
die est necessaria nisi in tribus casibus
vt no.in.d.l.fi.Jtem addunt duo.ff.ad
treb.l.cũ heres institutus.itẽ alius.ff.
de iniusto rupto et irri.test.l.posthumus.
§.idẽ ait.Tertia est vnde liberi et hec
olim fuit necessaria emãcipato:hodie
nõ:vt no.d.l.fi.qd est verum nisi in ca=
su quo suus cũ precederet:et aliquo ca
su desineret eẽ heres:qr forte abstine
ret vel per restitutionẽ vel al's.Nã cũ
remaneat heres de iure ciuili:sequitur q
successor alius veniat de iure pretorio
ff.de mino.l.si siue.§.sed qd papinia=
nus.si quis omis.cau.testa.l.j.§.qui in
potestate.C.vnde li.l.q̃ se patris.vbi
de hoc scripsi.Quarta est vnde legiti=
mi.hec nõ est necessaria nec olim.nec
hodie fm gl.quod intelligo nisi suus
precederet qui abstineret:vel alius q̃
fuisset heres.et per restitutionem vel
al's dimitteret hereditatẽ:vt s.dixi p
xime.Quinta vnde cognati que olim
fuit necessaria hodie nõ est:vt no.d.l.
fi.intellige vt.s.nisi alius precederet q̃
abstineret vel dimitteret &c.vt dicta.l.

q̄ se p̄ris. Sexta est vñ vir ⁊ vxor. hec fuit neces saria olim ⁊ est hodie vt ibidē no. Septima q̄ ē extraordinaria fuit oliz ⁊ ē hodie necessaria s̄m gl. sed s̄m illud qđ scri= psi. s̄. §. vij. nō est neces saria qr ꝯcurrit cū addi tiōe vt ibi dixi posset tñ esse necessaria in casu q̄ alius fuisset heres ⁊ de sineret bñficio p̄torisvl' ꝑ restitutionem. vt. s̄. di xi. Sed cū hodie saltez de iure cano. qđ etiā cō suetudo in hoc sequitur non sit necesse exprime re nomen actoris vt sa= tis scripsi iuxta. l. edicta C. de edendo. Nunquid si aliqs daret libellū in casu quo bono. poss. est necessaria ⁊ recitaret to tum factū suam ⁊ cōclu= deret s̄m narrationē fa cit in bo. pos. hered. pe. a absq3 eo qđ al's venisset corā iudice pro agnoscē do bo. pos. libellus ꝓce deret: sic ꝙ pars tenere tur r̄ndere. Uidetur qđ sic: quia cuz agnitio bo. pos. hodie depēdeat ex declaratione animi vt hoc §. ⁊ per narrationē facti: ⁊ cōclusionem ap pareat ꝙ eam agnoscit sequitur ꝙ non sit opus alia agnitione. sed hoc non est tutum dicere: qr tex. omnes supponāt ꝙ agnatio debet fieri corā iudice: vt hic. ⁊. d. l. fini ta. sicuti illa q̄ g̃ra agno scende litis de qua. s̄. di xi. Satis tñ posset dici qđ eodem libello posset agnoscere ⁊ agere sicut videbis i si=mu. j. d ac. §. curius.

a ❡Est. Di uide istum titulū s̄m are. ⁊ sūma sic i hoc p̄n ci. Olim ēt proprietas olim bono= rū acq̄reba tur arroga= tori excep= ptis his q̄ per capitis diminutio= nem p̄dūt hodie vero acq̄rit sol' vsufruct' ⁊ sit p̄ri natu rali cetera in hoc §. be ne declarat ꝧ Joā. fab.

❡De acquisitione per arro= gationem. Rubrica.

❡Tex. rubri. ꝯtinuat euidēter: qr post al's successiōes vniuersales tractat de ista. ⁊ est mirabilis successio. quod hic succedatur viuo sicut in sequētib' duo bus ti. vt ibi videbis ⁊c.

1 ☞ Arrogatus ab aliquo si prius con trax erat societatez: an societas trāseat ad arrogatorem.

2 Iura incorporalia an ⁊ quando trans eunt in aliuzi sine cessione.

3 Possessio an transeat de arrogato ad arrogatorem.

4 Opere quedā sunt obsequiales. Que dam artificiales. Quedam fabriles de singulis. vide.

5 Ius agnationis an amittatur propter arrogationem vel non.

6 Sed q̄d erit de aditione iuris ciuilis

7 Quid si arrogatus non vult adire.

8 Homagia si q̄ debeant arrogato vel feuda an transeant in arrogatorem.

9 Arrogat' si habeat vsumfructū in ali qua re per cui' mortē extinguetur: an ar rogatis, an arrogati.

Est[a] ⁊ alterius

1 generis. ❡†In gl. fi. p̄ si. illa. l. est ꝯ. qr ibi dicit ꝙ societas nō transit ad ar rogatorem: ⁊ tamē hic dicit ꝙ omnes res corporales ⁊ īcorporales trāseūt. Sz dicas ꝙ ibi est speciale in societa te ꝙ transeat per rationem que ibi red ditur. si quid tñ debetur ex societate tempore preterito. arrogator poterit a re ꝑ actionē pro socio: qr actio ꝑ ... bene transit per preteritis sicut ⁊ cōi re actiōes: cū in illa cessat ratio predi

2 cta. ❡†Item ob. e. ti. l. ⁊ qr vbi nō ... eunt incorporalia sine cessione. et hic supponitur trāsire. Solu. dicas ꝙ ... nō ꝓprie est successio vniuersalis ... de per consensum solū nō potest ... constitui successor vniuersalis ... corporalia transeāt: imo opus ... bus. ⁊ qđ consensus interueniat ⁊ qđ ius introducat. nun de iure non rep rit ꝑ quis sit successor vni per ... tatem nisi in casibus illorum ...

ideo nõ vr ꝙ ipso iure trãseant actio-
nes directe in aliis casib⁹: qꝛ vtiles qñ
ꝙ cõpetũt. C. de pet. here. l. emptor. de
le. l. ex legato. ſ3 hoc casu trãseunt sine
cessione sicut ad heredem. Et idez qñ
quis intrat religionem. nam monaste-
ria habent iure successionis oia. vt no.
C. de sac. san. ecc. auꝫ. si qua mulier. vñ
hec iura magis adaptant ad illã ma-
teriã ꝙ̃ iura mũdi. ⁊ sic põt dici nec fie
ri successio vniuersalis per aliquã con
tractũ inter viuos nisi in his casib⁹. s.
5 per quas p. §. j. iũge. j. §. fi. ¶ †Sed qd
dices de possessiõe. nũqd trãsit in arro
gatorem. Nõ videt cũ non transeat ad
heredem nisi apprehẽsa: vt. l. cũ here
des. ff. de acq. possessio. Doc. dicũt con
tra. p. l. si adoptauero. ff. de precar. illa
parũ facit. nam nõ aperit qd sine app̃
hensione transferat possessio. sed dicit
ego quoqꝫ precario possidebo verũ est
cum adoptatus fuero. vnde videt ab-
surdũ ꝙ arrogator plus iuris haberet
ꝙ̃ heres q̃ representat eandẽ personã
cũ defũcto ad quẽ nõ trãsfert possessio
nisi apprehẽsa. ¶ Sz ad hoc posset di
ci quod mortuo testatore vacat posses-
sio. nec est psona sup qua se retineat.
ideo opus est apprehensione in perso
na heredis: ſ3 his casibus est persona
sup qua sustinet: videlicet illius qui ce
dit in arrogationem per cuius perso-
nam arrogans põt possidere. ff. de vsu
cap. l. si homo. in fi. Probabilius est su
stinere ꝙ oporteat quod arrogans adi
piscat possessionẽ per se vel per aliũ
vt dixi. s. de re. di. §. iterdũ. hodie vero
nõ possidet pater arrogãs res aduen-
titias: sed vsufru. tantũ sicut pater na-
turalis de quo nota. ff. de acqui. poss. l.
possessio. §. j. et hoc facit contra multos
qui faciũt actiones singulares vniuer
sales. Uerbi gratia. dico ꝙ talis obli-
gauit mihi omnia bona sua. tu ea possi-
des peto qd dimittas p actionẽ hipo-
the. nam cũ sit actio singularis nõ vi-
det ꝙ possit intentari pro vniuersitate
sed pro certis rebus iuxta q̃ notant. ff.
de edẽ. l. j. in glo. vt exinde. vñ non est
in ptãte actoris mutare naturas actio
nũ ⁊ facere d singulari vniuersalẽ sicut

nec constituere successorẽ vniuersalez
vt. s. dixi. Arg. ↄ. ff. de leg. iij. l. vxorẽ.
§. legauerat. de ope. no. nũcia. l. de pu-
pillo. §. q̃ nũtiat. ad treb. l. cogi. §. sed et
si qs. Certe cũ res vident peti ex quo
constat: vt. §. qui nunciat. Solutio. per
actiões singulares reales etiã nõ pos-
sunt peti vniuersales q̃ continent cor-
poralia ⁊ incorporalia: vt. ff. de rei vẽ
dic. l. vendicatio. non vt gregis sed he
ce possunt peti q̃ cõtinent solũ corpora
lia vt ibi ptz. ⁊ ideo cuz appellatio bo
norũ cõtineat corporalia ⁊ incorpora-
lia: vt. ff. de verbo. signific. l. bonorum
nõ videt ꝙ possit peti per hipothe. in
terminis propositis ⁊ ita obtinui. ⁊ fa
cit. C. de iur. do. impe. l. j. de bono. auc.
4 iu. posses. l. p debito. ¶ †In gl. hec in
tellige cum allegat. l. si operarũ iudi-
cio. Scire debes ꝙ gl. diuisit operas:
qꝛ quedã sunt obsequiales. q̃dam arti-
ficiales. quedã fabriles. ⁊ vocat fabri-
les incertas artificiales certas. ⁊ dicit
ꝙ obsequiales ⁊ fabriles non trãseunt
ad extraneũ. sed artificiales sic. vt no.
ff. de condi. indebi. l. si non sortem. §. li
bertus. ⁊ hoc etiam vult dicere glo. hic
docto. dicunt qd obsequiales non pos-
sunt ppie dici opere. Itẽ dicũt qd ar-
tificiales possunt dici fabriles ⁊ eꝯ. vn
de ipsi diuidũt alio modo qꝛ quedam
sunt officiales quedã artificiales. Offi
ciales sunt seu dicunt que sine doctri-
na ↄsistũt. ff. d le. iij. l. fu⁹. §. si ex offõ ⁊
ex his certas dicunt q̃ declarãtur ⁊ ex
primunt. incertas que non exprimun-
tur nec declarãtur. Si velles substine-
re gl. potes dicere qd artificiales sunt
semper certe qꝛ in dubio videtur ꝑmi
sisse tales opas quales libert⁹. sic. ff. d
ope. lib. l. hec ope. Que autẽ transeũt ⁊
q̃ non. dic pleni⁹ in. d. §. libert⁹. ⁊ scripsi
in. d. l. liberti. q̃ hic recitare esset lõgũ
⁊ quodãmodo extra materiam. ¶ †In
glo. j. iuo succedẽdi. ibi cũ allegat. j. §.
mortuo. Dicũt doct. hoc esse hodie. s. p
arrogationẽ amittitur ius agnationis
i. iure hui⁹ voluminis. sed non per iura
autẽticorũ: qꝛ non admittit ius agna
tionis per capi. di. ⁊ ius agnationis et
cognationis non desinit p autẽ. de he.

re.ab inte.ꝛ sic videtur ꝙ arrogat⁹ re-
tineat successionē patris naturalis q̄ꝛ
remanet cognitio. de adoptato non est
dubiū facta distinctiōe an detur extra
neo vel alicui de descēdētib⁹ ſm ip̄os.
C.de adop.l.cum in adoptiuis. Sed in
hoc mirandū est q̄ꝛ adoptatus non re
tinet successionem patris naturalis si
detr̄ in adoptionē alicui de ascēdētib⁹
q̄ꝛ transit in eius ptātem.quo ergo reti
nebit arrogatus q̄ trāsit eodem modo
in ptātem arrogātis. Preterea in arro-
gato nil reperit̄ correctum de iuribus
antiq̄s vt.d.l.cū in adop.§.fi.per quem
nō succedebat pr̄i naturali.s̄.de he.ab
inte.§.at hi.vnde nō videt̄ debere vo-
cari ad successionē patris naturalis ni
si in casu.§.admonendi.co.ti.s̄.de suc.
ad.§.liberi.succedit ergo datus in ar-
rogationē patri et remotioribus cum
cognatis non cum liberis. mater autē
videtur succedere cū liberis:q̄ꝛ illi suc
ceditur iure cognatiōis.s̄.de legi.tu.
circa prin. Item in successione matris
in aliquo non derogatur ꝛ aliꝭ subiect⁹
sit.s̄.de sena.con.orfi.circa prin.sꝫ pa-
tri non succedit vt fili⁹.sꝫ vt cognatus.
q̄ꝛ desijt esse de liberis.vt.l.fi.ff.vnde
lib.et ideo liberi aliꝭ excluderent eum
si sint. Sed si non sint liberi sꝫ cogna
ti succedit cū eis.vt.d.§.admonēdi.ff.
vnde cogna.l.j.§.cognationem.ꝛ ideo
de iure autenticorum agnati exclude-
bant filium arrogatum. Sed hodie cū
cognati vocent̄ vt agnati ꝛ cum eis:vi
detur ꝙ succedant cum agnatis per au
ten.de here.que ab inte.que corrigit.
quia hic agitur de successione natura-
lium.sed vbi agitur de successione legi
timorum nil corrigit.vt dicaꝫ.j.§.mor-
tuo. Item no. ꝙ ius succedēdi.nō trans
fertur in arrogatorē quia hoc ius non
pōt transferri.ff.de iu.do.l.si mulier.§.
ex asse.ideo intellige hic in eo ꝙ dicit
quod l ius agnationis.i.ius succedendi
tāꝙ agnatus:quia desinat esse agnat⁹
per ca.di.et ita pdit ius succedendi tā
ꝙ cognatus.alia tamen ratione quia
non est transmissibile anteꝙ queratur
nec trāsduissibile.vt.d.§.ex asse. in hoc
tamen casu ipse succedit ꝛ patri acqui

rit:sed in precedēti ipsemet non succe
6 dit tanꝙ agnatus. ¶† In fi.eiusdē gl.
sed quid erat in aditione iuris ciuilis.
Satis vr̄ ꝙ arrogat⁹ possit adire: etiā
si ante aditionē dedit se in arrogatio-
nem ꝛ hodie acq̄rit sibi ipsi ꝓprietatē
ꝛ patri vsū fru.olim totū patri arroga-
tori.ff.de lib.ꝛ posthu.l.sub cōditione.
7 ¶† Quid ergo si arrogat⁹ nō vult adi
re. Nō videt̄ ꝙ aliquid acquirat̄ arro-
ganti.C.de her.inst.l.cū proponas.ff.
si quis omissa causa testa.l.j.§.j.sed for
te pōt dici idem quod in patre natura
li cū illi cōparet̄.ꝛ in illo est expressū
C.de bo.que lib.l.fi. Sed cur arrogat⁹
non pōt ita bene bo.pos.petere si an-
arrogationē nō petijsset sicut adire de
iure ciuili. Dicas ꝙ ille qui dat se in ar
rogationem desinit eē de liberis pr̄is
naturalis.et ideo desinit ei compete-
re cōtra ta.ꝛ vn̄ liberi que non compe
tunt nisi liberis ꝛ maxime ꝯtra tab.
non competit nisi emancipato.vt.d.§.
si emancipato. vnde secus dicerem
bo.pos.quia ille competunt in arroga
to arroganti non nisi ſm formam.l.
nō solū.vt dixi.s̄.in proxima ad iu
ne. Et hec faciūt ad questionē qd si
ꝓximior de genere pōt rem proximi v
dicare ꝛ retrahere intra annum. Pone
qd quis dedit se in arrogationem.
dedit bona sua vel cessit actionem
quam habet pro retrahēdo ali
nō est de genere. Nūq̄d ille poterit
trahere. Non vr̄ q̄ꝛ dictū priuilegium
dat̄ ei de genere talia nō transeunt ad
extraneū sicut nec iura sepulchrorum.ff.
ad trebel.q̄ꝛ perinde.§.j.ꝛ hic. Item
sat ratio consuetudinis que fuit intro
ta ne res exiret de genere.vn̄ si ius
tractādi posset transferri in extraneum
fieret fraus cōsuetudini:ꝛ contra eius
mentē ꝛ ideo non pōt transferri etiam
cum vniuersitate.ff.de leg.ij.l.pe.§.
fratre.ff.de verb.obli.l.si ita quis.§.
ge ea.iura sūt sepulchrorū videntur
bere trāsferri ad patrē arrogatorem
transeunt ad heredē extraneum.ff.de
reli.ꝛ sump.fu.l.vel que.C.e.l.ius
8 pe. ¶† Sed quid de homagijs si
beantur arrogato.vel de feudis que

a arrogatus a dño. Videt q nō trāseāt[a].
in feu. si de feu. contro fu. c. in genera-
li. de capi. q cu. ven. c. j. qz talia nō trās
eūt ad extraneū iure hereditario: sz cō
cernūt genus. in feu. an. ag. repudi. he
re. de fun. c. j. Docto. tamen consueue-
runt dicere post glos. & determinare in
auten. ingressi. C. de sacrosan. ec. q trās
eunt in monasteria contra quos videt
expressum de mil. va. qui ar. bel. c. j. de
b feu. cogni. c. quicūque clericus. ¶ † In gloss.
nunc dando in fi. Sed per cuius mor-
tem extinguet an arrogatoris vel ar-
rogati. ¶ In patre naturali distinguit
cuius contemplatiōe relinquitur. C. de
vsufru. l. fi. & in dubio durat ad vitā fi-
lij & patris superstitis per illā. l. & tamē
qñ ingreditur religionē. gl. & doct. di-
cunt q perit per mortē ingredientis vt
not. in. d. auten. ingressi. Vel dic idē in
hoc casu. lex fi. loquitur quando potest
esse dubium cuius contemplatione fue-
rat relictus vsusfructus. hic autē nō pōt
esse dubium. quia non habebat patrem
arrogantez tempore acquisitionis. Et
hec faciunt q si marit[9] acquirat vsum-
fru. q mulier que habet partem de con-
suetudine in conquestis debeat habe-
re portionem. Arg. contra quod not. C.
de bo. que li. autē. idem est. sed non ob
tinet hic. vt no. in. d. l. fi. sed de qua con
stitutione loquitur: Dic quod de. l. cor-
ruptionem. C. de vsufruc.

1 ☞ Arrogatus si moriatur que perso-
ne succedunt.
Adde ad idem nu. 2. &. 3. 4.

1 Mortuo. ¶ † In gl. vt descē
dentes. in fin. Do-
ctores dicunt q ille persone succedūt
ei que sibi succederent si non fuisset da
tus in arrogationē ex stipulatione taci
ta vel expressa. ff. de donatio. l. nō aliter.
& ita pater arrogator repellitur. Sed
hoc non credo si arrogatus fuisset pu-
bes: quia illa stipulatio non habet lo-
cum nisi quando arrogatur & moritur
ipubes. vt ibi not. & scripsi. s. de adop.
§. cum autē. vt hic. alias sequeret q qui-
dam de genere excluderet patrē arro-
gatorē qd esset cōtra hūc. §. Unde vide
tur esse dicendū q hoc iure descēden-
tes & fratres arrogati ex
cluderent patrē arrogā-
tem & nō alij. & hoc dicit
iste. §. cū. d. l. fi. C. cōia de
succes. & iō mater exclu-
deret p patrē arrogātez
& in hoc pla. male dixit.
nec ob. ff. ad tertul. l. pa
trē adoptiuū. & eo. ti. l. ij.
§. obijcit qz intelligunt
qñ arrogat[9] fuerat emā-
cipatus. vt ibi not. alias
a sit de iure ffoꝝ. nō ha-
beret heredē. nec isto ni
si psonas exceptas. d. l.
fi. ¶ † Sz qd de iure au-
tēticoꝝ. Glos. vr velle q
sit immutatum quo ad
fratres & succedant cum
arrogatore. sz si sit imu-
tatū cū fratrib[9]. cur non
cū parentib[9] naturalib[9]
q ita pingue ius habēt
sicut fratres in successio
ne filij. vt. d. §. consequēs
qd si esset verū parētes
naturales excluderent
patrē arrogatorem & cor
rigit in fi. §. iste qui ex-
presse dicit q nulle alie
persone excluderēt pa-
trem arrogatorē nisi ille
que excludūt prēm na-
turalē & sic non ipse pa-
ter naturalis excludit
eū scdm hūc. §. Pōt dici
q. d. autē. nihil corrigit
de hac materia. naz aut.
illa non loquitur nisi de
successione parentum &
liberorum naturalium &
legitimorum. vt appa-
ret. qz alias corrigeret au
tē. lz. C. de naturali. li. et
plura alia specialia iura
q nō est dicēdū. ¶ † Pri
mo non est dicendum q
aut. ista q loquit gene-
raliter corrigit iura q in
casibus specialib[9] pro-
uiderunt & maxime. l. in

a ¶ Non
transeant.
An aūt pos
sessio trans
eat ad arro
gatorez. vi
de hic ang.
in. j. co. in
fi. vbi. l. qd de
possessione
Item quid
in nouo p-
lato an pos
sideat ipso
iure. etiam
hic p ang.
in. ij. co. vbi.
Sed qd in
nouo pre-
lato.

a ¶ Sed ex diuerso. et no. ꝙ arrogãs impuberẽ debet sibi quartã relinquere ꝛ potest ei pupillariter ꝛ directo substituere s. ante pubertatẽ ꝛ post. Item debet cauere: seruo publico de bonis impuberis restituendis cõiunctis psonis. l. his ꝑbis. ff. de adopt.

b ¶ Intellige. Uide Angel. hic idẽ tenẽtẽ.

adoptiuis. C. de adopt. a
que nõ posset stare siue 1
illa aut. loqueret de ado
ptiõe siue de arrogatio-
ne: qꝛ filius datus in ar-
rogationẽ alicui de ascẽ
dentibus succedit patri
naturali per illam aut. ꝛ
tamen nõ succedit per
d. l. qui illo puncto ꝛ in
multis aliis esset corre-
cta. ꝛ hic. vides in aliis
aut. loquentibus in simi
li quod nõ extenduntur
ad filios arrogatos. ꝙ 2
uis enĩ quarta debita iu
re nature sit inuncta in
liberis naturalibus ꝛ le
gitimis: non tamẽ sequi
tur ꝙ quarta debita ar-
rogato ex cõstitutiõe di
ui. vt not. in. §. cũ autẽ. S.
de adopt. nec mireris si
filius põt parentes frau
dare dando se in arroga
tionẽ: qꝛ ꝛ alĩs posset se
vẽdẽdo. ff. si quis a pa.
fu. ma. l. ii. Item mutuũ b
recipiendo. ff. si quid in
frau. pro. l. j. §. si mutuã.
Et propter hoc ꝙ opiñ.
eorum sit verior qui di-
cunt ꝙ intrando mona.
potest parentes frauda
re ꝙ alie de q̃ not. ꝛ scri-
psi. C. de sacrosanc. eccl.
aut. si qua mulier. ¶ Sz
glo. vt in aduentitiis. in
fi. qꝛ. l. non oportet. ni- 1
hil. mutat in illis: vt no.
in aut. de heredi. que ab
intesta. §. j. ꝛ patet in. d.
l. cum oportet. C. de bo. 2
que libe.

1 ☞ Arrogatus si sit de- 3
bitor qualiter prouide-
bitur creditoribus: ꝛ q̃s 1
talia debita soluet.
Adde ad idem nume. 2.

Sz ex diuer

so. ¶ † Dicit prime de cõmodo qd̃ p
uenit arrogatori. nũc de onere. ꝛ ita est
ex diuerso. ¶ In. glo. de facto. in fi. sed
pro his que ante debebat non fit mis-
sio nisi in bonis priis arrogati: vt hic
sed in mona. videtur dicere glo. ꝛ doc
post eam. secus vt no. in aut. si qua mu
lier. in glos. saluo peccato. prope fi. vi
mirandũ est cur arrogator non tenea
de contractibus ante initis. nam fiscus
tenetur si bona ad eũ vniuersaliter de
ueniant: vt. l. j. C. ad le. iul. de vi pu.
hec est successio vniuersalis: vt. S. i. p
magis ꝙ illa. Unde potest dici ꝙ p
sit conueniri. † Nam sic videmus
cui bona adiiciuntur qui nõ tenet ip
iure: vt. ff. de fideius. l. iiii. §. pe. ꝛ tamen
vtilibus actionibus conuenitur eo
l. ii. Dic ergo hic cõuenitur nedũ d
cto imo de iure vtilibus actionibus
versitamẽ dimittendo bona liber
vt hic. idẽ in fisco. ff. de iur. fisc. l. j. §.
bona. vnde fiscus non potest dici
heres nec iste: vt no. ff. de nona. l. qu
in fi. ꝛ idẽ posset dici in ecclesia.
horũ iuriũ. ¶ Itẽ qd̃ hic dicit in
de contractibus tenetur de pecul
lige b si contraxit de profectitio
si delata fuit ei hereditas. distin
an iussu patris acquisiuit vel non.
an filius repudiauit ꝛ pater acq
vel ecõtra sicut in filio naturali ꝛ le
timo dicit in. l. cũ nõ solũ. C. de bo.
q̃ distinctio bñ cadit i arrogato
gatore cũ assimilent: vt. S. §. nũc ar

¶ De eo cui libertatis causa bona adiiciuntur. Rubrica.

¶ Rubrica seipsam continuat.
1 ☞ Executores vltimarũ volũtatũ
lam habent potestatem nullis here
bus institutis vel nisi herede ab in
stato adeant.
2 Cautionis nomine quid contineat
hoc titulo.
3 Seruus cui libertat cã bõa adiici
petere sibi bõa adiici aliis
¶ † In
1 Accessit. idem p
gium. in fi. et prefertur
preuenit. vt. l. fina. §.
mus. C. de testa.

¶ In glo.quo cum.in fin. No.c multos
q legatis exhauriut hereditates suas
certis executorib9 deputatis.vt nullis
heredibus institutis q executores nul
lam potestate habet nisi heredes ab i
testato adeat.7 ide si aliquos fecissent 1
heredes qui nolunt adire: imo lega=
ta videtur nulla.ff.de testa.tut.l. si ne=
2 mo.de re iu.l.si nemo subijt. ¶ † In gl.
fideiussorib9.in fi.non ergo sufficeret
si obligaret bona 7 no traderet.nec cre
do q propter impossibilitate hui9 cau
tionis remittatur.ar.cotra.ff.si cui plus=
q per.l.fal.l.cum non facile. Sz ibi le=
gatu petit s'm volutatem testatis.hic
bona aduciunt preter vel contra. Nec 2
credo qd sufficeret si maior pars credi
torum fide haberet:qr hic dicit de soli
do qd cui 7c. Nec ob.ff.de pac.l.7.si.§.
fin.cu.l.se.C.qui bo.ce.pos.l.fi. qr hoc
beneficiu est cotra ius coe.7 ei aducit
certa forma qua no lz trasgredi.Ut for
te posset dici ide hic qd ibi.7 qd hic di
cit de solido itellige qn hereditas est
soluendo vel qn maior pars no puenit
7 hec fauorabilior prima tamen videt
3 de mente iurium. ¶ † In gl.alis in ser=
uitute.in fi.vide qd not.in.d.l.fi.qr qd
hic dicit obtinet vbi extrane9 petit ad
dici sibi bona.secus si aliquis de illis q
bus fuit relicta libertas:qr ille pot si=
bi petere aduci dissentientibus alijs.
1 ☞ Fiscus si succedat pnt in titulo de
eo cui liberta.cau.bona adij. seruat li=
bertates 7 soluit legata.
1 Res licet inepte fiat:7 sic in casu a quo
incipere non poterat nihilominus vz.

Et hic huius. ¶ In gl.olim in fi.ibi paru
aut nihil dr de hoc.7 gl.in.d.§.pe.alio
modo ibi dicit q h.qr ibi dicit q isto
§.corrigit.ll.antiquas.7 no dicit de.l.
illa. Sed pot dici ide vtroq iure salte.
flor.nam aut fuit certioratus prefect9
erarij:7 tunc valet aditio nec reuocat.
aut no:7 tunc aut bona sunt soluendo:
aut no:vt.d.§.pen.qui etia hodie obti
net. Sed hodie vr q siue sint legate li 1
bertates siue no siue sit hereditas sol
uedo siue no qd sui 7 etia extranei pfe 1
rant fisco.in aut.de here.7 falc.§.in ol

bus. Et not.C.de fideius.aut. hoc am=
plius.lz contra notet in aut.de here.7
fal.§.inordinatu.Uel dic q ibi loquit i
casu quo fuit adita hereditas 7 no co=
plet volutas defuncti:sed hic est ali9
1 casus.† Et not.q hoc casu fisc9 seruat
libertates 7 forte soluit legata sicut in
dicta aut.ide vbicuq succedit propter
delictu heredis.ff.ad syll.l.cu fisco.si
qs aliqué testa.phi.l.ij.§.fi.de condi.7
demo.l.in facto.§.fi.secus si pp̄ter deli
ctu testatoris.ff.de leg.ij.l.cu filio.§.fi.
qm aut deferunt ciui vacantia:qr forte
nemo adit vel adire non pot:tuc vr im
teneri ad credita.ff.de iu.fis.l.non pnt.
2 ¶ † Et no.qualis res inepte fiat:7 sic i
casu a quo incipere no potuisset nihilo
min9.vz.ff.de bo.liber.l.libert9 sub co
ditione iurisiura. Sz hoc no obtinet in
casib9 in quib9 reqrit certa forma si=
cut in electioe qr si no seruet no vz qd
agit.extra de ele.c.qr pp̄ter.vide.ff.de
tra sac.l.cu hi.§.causa.7 pleni9 qd scri=
psi.C.de sacro san.ecc.aut.si quas.ff.de
fundo do.l.fi.vbi vr cocludi q si certa
solenitas introducat in fauore alicui9
7 spreta solenitate faciat meliore codi=
tione sua q vz.secus si ob fauore publi
cu solenitas itroducat in cotrarius. Et hec
valet ad multa:vt si ecclesiam ad cesum
dat vel in emphi.no seruata solenitate
qd valeat si sit vtile ecclesie.7 ide i mi
nore 7 in alijs priuilegiatis:quor res
trasferri no possunt sine certa solenita=
te.7 de hoc.ff.de offi.pcu.ce.l.j.sup ver=
bo cosensu.7 pleni9 in dicta aut.si qs.
in fi.scripsi. ¶ In gl.here de.in fi.simi=
lis tex.ff.e.l.iiij.in prin. ¶ Sz quo erit
certu si repudiauerit vel si hoc facere
noluit.prefigetur ei tempus.ff.de he=
re.insti.l.si quis instituatur.

Hec constitutio. ¶ Sup
tex.ibi
cessat constitutio:sed non cessat illa que
est in aut.de heredi.7 fal.§.si vero abla
ta.vt ibi no.super verbo extraneorum.
C.de fideius.aut.hoc amplius.
☞ Negatio sicut facit rem dubiam
ita 7 oppositio.

Quid ergo. ¶ † Super tex.
not.q sicut ne=

a ¶ De obligationib⁹. Do. Ang. facit h̄ tertiā partem principalē toti⁹ istius opis. dicit eñ q̄ h̄ tractaẗ de tertia pte siue de tertia materia i qua ꝓsī'ur ius nostrū: qm̄ ꝓsaẗ circa tria. aut circa psonas. aut circa res. aut circa actiões et obligatiões et. s. de iure na. gē. ⁊ ci. §. fi. vsq̄ h̄ tractauit de psonis ⁊ reb⁹. vt dicit glos. rubri. igiẗ aliā et scdām ptē faciem⁹ de obligatiõibus ⁊ actionib⁹: ⁊ p cōsequens de tertia materia toti⁹ iuris ciuilis. sm̄ Ange. hic.

b ¶ Nunc Diuisõ hãc titulū sm̄ Ang. hic.

gatio facit rem dubiā: sic oppositio cū causa. ⁊ ideo conseruatores seu gradiores qui non pñt nisi in notoriis nil possunt cū oppositione ⁊ cū causa. ff. de tabu. exhi. l. i. §. sz si neget. ⁊ facit qđ desinat quid esse notorium vbi quis se opponit ex causa. vide. s. in p hemio super verbo protestaẗ. ¶ Super tex. ⁊ ne de hoc queraẗ: qz eo qđ petunt sibi adiici et carent appareẗ q̄ creditores non fraudantur.

¶ De successionibus sublatis q̄ fiebāt per bonorū venditiones et ex senatusconsulto claudiano. Rubrica.

Erant autem. ¶ hodie mulier nō efficitur serua nec ei⁹ partus. C. de ag. li. l. fi. ⁊ valet matrimonium nisi alter alterius conditionē ignoraret. extra de cōiuga. seruo. c. ii. ⁊ iii.

¶ De obligationibus a. Rubrica. b

¶ Glos. hanc rubricā cōtinuant cōpetenter: doctores tamen alio modo continuant non tamen discedunt a cōtinuatiõe glo. s. dictū est qualiter aliquis fiat nostrū in titulis singularibus vel vniuersalibus a titu. de re. diui. vsq̄ hic. sequiẗ videre qualiter fiat nobis debitum. Uel aliter s. de re. corpo. ⁊ icorpo. enumerauit inter incorporalia de acti. ⁊ obli. cū ergo tractatū sit de icorporalib⁹ scz in materia de serui. ⁊ vsu. habita. ⁊ de hereditatib⁹. sequiẗ videre de oblig. ⁊ act. Et primo de obliga. que est mater. vt hic no. Quelibet est bona. sz sila glo. elegantior.

1 ☞ Obligatio quid sit.
2 Obligatio naturalis ⁊ ciuilis an simul iuncte faciant tertiā speciem.
3 Imperator composuit quatuor libros institutionum causa instructionis studium quos nonvult grauare eis [illegible] lia aperiendo.
4 Obligatio naturaẗ oriẗ ex pacto nud.
5 Obligatio naturalis habet hunc effectū q̄ parit exceptionem.
6 Obligatio naturalis que a iure reciṗitur cum efficatia agēdi que sit: ⁊ que est eius exemplum.
7 Obligatio naturalis sola parit actionē in cōtractib⁹ iurisgētiū que transeunt in nomen contractus.
An āt sit ibi sola naturalis. vide ibi. Adde ad idem numero. 8.
9 Obligatio naturalis vnde oritur.
10 Obligatio ciuilis est triplex. Sola. [illegible] comitata nunc. Concomitata [illegible] de singulis vide.
11 Obligatio naturalis an oriaẗ ex [illegible]
12 Diffinitio obligationis quā ponit imperator in titulo de obligatiõibus [illegible] comprehendat obligationem naturalem ⁊ ciuilem.
13 Obligatio non est vinculum sed q̄ resultat ex eo quo vincimur.

Nunc b transi[illegible]mus. ¶ Doctores ple[illegible] ur obligationū materi[illegible] longa ⁊ truncata verba. [illegible] vero abbreuiando plura tangam [illegible] sequar in oibus sila eorū. ¶ Et [illegible] mo queriẗ quid sit obligatio. et de [illegible] remitto te ad tex᷑ū et glosā et ad [illegible] iuxta eam scribam. Secundo queri[illegible] de diuisione obligationum. ⁊ vide[illegible] tex. diuidit hic in psonales ⁊ p̄to[illegible] vt. j. §. i. sz videtur q̄ sit alia diuisio[illegible] quedam ciuilis: quedam naturalis[illegible] de cōdi. inde. §. fideiussor. ad mace[illegible] l. creditorem. ff. de cōdi. ⁊ demō[illegible] quibus diebus. §. domnus. vnde vi[illegible]

nevideas scire te volo qd est quedā na
turalis obligatio: quedam ciuilis que
dam naturalis ⁊ ciuilis simul iūcta sz
a cōem opi. ¶ † Sed an simul iuncte fa
ciāt tertiā speciē. Nō videt qꝛ species
simul iuncte non causant tertiā speciez
vbi suū esse retinēt sicut videre potes.
ff.de interdic.l.j.§.interdictorū.de vb.
obli.l.ij.in prin.cū no.in gl.j. ꝑmissio
ne.j.de ac.§.omniū. Si eñ sequeret ꝙ
miste vel iuncte facerēt tertiā speciez.
tex.statim allegati minus sufficienter
distinguerēt qui ponunt diuisiones bi
mēbres ⁊ dēberēt ponere trimēbres: vt
ibi satis ptz ꝙ non est faciendū. vt no.
d.§.olim. ⁊ facit.ī.de re.di.§.si duorum. 4
sed mirandū cū hic sit solēnis diuisio
obligationū. cur tex. istius ti. non facit
mētionē de ea que nitit diuidere obli-
gatiões. ¶ † Ad hoc potest rñderi qd
is liber factus est pncipaliter causa in
structiōis iuuenū iudaum.ī. in prohe.
§.cūcꝫ. quos impera. grauare nō vult
aperiendo eis subtilia. Et ideo hāc di
uisionem pretermisit. ⁊ sic respondet
ī.de iusti.⁊ iu.§.fi.super verbo pmna-
to. Uel dic ꝙ appellatiōe ciuilis largo
sumpto vocabulo cōtinetur naturalis
ad differētiā pretoria que quodāmodo
abusiue dr obligatio: vt videbis iuxta
tex. Redeam⁹ ḡ ad naturalē ⁊ est snīa
sm doc. ꝙ reperitur triplex naturalis.
Quedā q̄ a iure nō recipit sed eā dissi
mulat vt obligatio ad antidota. Que-
dam que a iure recipit in suo esse ⁊ in
statu i quo est absꝫ eo quod prestet ei
aliquā efficaciā agēdi: vt obligatio q̄
ex pacto nudo ꝓficiscitur. Quedā q̄ a
iure recipit ⁊ dat efficaciā agēdi. vt il-
la q̄ ex ꝯctu iur. gen. descendit. Redea
mus ad primā que a iure non recipit ⁊
hec sunt verba docto. ⁊ tamē non sunt
multum propria: qꝛ imo hmōi obliga-
tio a iure non recipit non tamē aliquā
efficaciam sibi prestat. vt satis ptz. ff.
de pe.here.l.sz ⁊ lege.§.cōsuluit. ⁊ hoc 5
verum quo ad agendum vel defenden
dum. habet tamē alios effectus quos
vltra doc. hic placet annectere. Primo
qꝛ facit presumere animam donandi.
ff.man.l.si vero non re.§.pōpo. Secūdo
inducit repetitionē vbi alr̄s non repe-
teret. eo.ti.l.idēq.§.fi.cum.l.seq. Ter-
tio obligat ad alimēta donatorum. C.
de reuo.dona.in fi.cū ibi nota. Quarto
impedit reuocationē rei: alr̄s de natu-
ra sua reuocabilis: vt.ff.de dona.l.aqui
lius.eo.ti.lucius. Sed forte in.l.aqui
lius erat obligatio efficax: vt ibi not. ⁊
idem posset dici.ff.de tute. ⁊ ra. distra.
l.j.§.sed nōnullos.de admi.tut.l.cū in
plures.§.in primus. Quinto facit quē
teneri de furto.ff.de fur.l.si pignore.§.
j. Sexto facit valere donationez q̄ alr̄s
non valeret. C.de sacrosan.eccl.l.iube
mus. quo aūt iure introductū sit. vide
qd not.in.§.cōsuluit.ī.alleg. ¶ † Nūc
accedamus ad scd̄am naturalē que est
sola. ⁊ hec ex pacto nudo oritr. vt.ī.dixi.
ff.de pac.l.j. ⁊ ptz i tex. ad hoc specia-
li.ff.de solu.l.his.§.impa. ⁊ de his pa-
ctis nudis videbis.ī.ti.j.circa pnc. vñ
qñcꝫ est nudū ⁊ solū naturalē parit ꝓ-
pter frigiditatē ꝯctus.ff.de pac.l.iur.
gen.§.sed cū nulla. qñcꝫ nō est nudum
sed naturalis causat ⁊ sola remanet ꝓ
pter cōditionē personarū: vt est videre
in seruo. vt.d.l.quib⁹ dieb⁹.§.domus.
ff.de actio. ⁊ obli.l.serui.de pecu.l.nec
seruus. ⁊.l.sed si damnū.§.j. ⁊ in fratri
bus in eadē potestate ꝯstitut⁹ si inter
se vel cū patre contrahant.ff.de condi.
inde.l.frater a fratre. ⁊ in pupillo.ff.de
noua.l.j.in fi.ad le.fal.l.si pupill⁹. qñ
dies le.ce.l.cum illud.§.heres. ad tre-
bel.§.eius. vñ multa exēpla possunt re
periri in quib⁹ est sola naturalis sine
cōcomitātia ciuilis ab initio: vt in reli
giosis qui reputantur mortui quo ad
actus ciuiles. C.de epis. ⁊ cler. deo no
bis.in aut.de nup.§.distrahunt. ⁊ etiaz
reperit casus in quo ab initio fuerunt
due sz naturalis ⁊ ciuilis ⁊ post rema
net sola naturalis. vt si eras obligatus
ciuilr ⁊ naturalr ⁊ fuisti absolutus tol-
lit ciuilis ⁊ remanet naturalis.ff.d cō
dic.inde.l.iul. ¶ † Sed querit quis sit
effectus hui⁹ obligationis naturalis.
dicas ꝙ parit exceptionē: sz nō actio-
nē.ff.d fideius.l.fideiussor. obligari.§.
fideiussor. ⁊ ipedit repetitionē.ff.d ac.
⁊ obli.naturales.ff.de ꝯdi.inde.si pene

causa. Itē īducit ꝯpēsationē.ff.de ꝯpēsa.l.etiā.itē pōt nouari.ff.de noua.l.i. Itē ꝯstituit.ff.de cōsti.pe.l.iij. Doct.q̄rūt hic q̄ iure est itroducta ista naturalis obligatio:ꝛ dicūt ꝙ de iuregē.ꝛ hō est necesse dicere.q: cū meū ꝛ tuū illo iure sint iūcta.s.de iust.ꝛ iur.§.ex hoc iure.ff.e.l.ex hoc iure.sequit ꝙ obligationes que supponūt proprium illo iure sunt īducte:vt ibi patet.ff.de pac.l.iur.gē.sꝫ hoc iusgē.qñq3 dr naturale.s.de re.di.§.singulorū. Sꝫ ꝯ hoc doct. opponūt primo q: hic naturalis parit exceptionē:ꝛ exceptio ē actiōis exclusio.ff.de excep.l.ij.exceptiōes aūt sūt de iure ci.ff.de ori.iu.l.ij.§.deīde ergo vr ꝙ naturalis sit de iure ciuili. istud ꝯrium nō meruit singulari: q: ꝯuis ꝑ efficaciā datā a iure ciuili pariat exceptionē:nō ꝓpter hoc sequit ꝙ ius ciuile reposuerit eā ī esse.negari tñ nō pōt quin possit dici ꝺ iure ciuili ꝓpter aditionē ꝛ alios effect⁹ a iure ciuili datos ff.de iust.ꝛ iu.l.ius ciuile ē ꝙ neq3 ꝛc. ¶Itē op.ꝙ fuit⁹ est de iur.gē.vt.d.§.ex hoc.ꝛ sic fuit⁹ nil est de iur.gē.sicut nec de iur.ciuili.ff.de re iudi.l.qꝺ atti net.ꝛ iō si hmōi obligatio sit ꝺ iure gē. seruitus obligari non potest.qꝺ tñ falsum est imo naturaliter obligatur: vt s.satis ꝓbatum est.ergo videt falsum qꝺ hmōi obligatio sit de iuregē.ergo videt ꝙ obligatio sit de iuregē. ¶Dicunt docto.qꝺ ꝯuis seruus nihil sit de iu.gen.nihilominus tñ de iure obligatur nō ꝯsiderato statu ī quo ē de iu.gē. sed considerato statu primeuo iure naturali quo omnes sunt liberi.ff.de con di.inde.l.qꝺ si dñs. ¶Sꝫ pro deo cur fm ius ciuile non obligatur ꝯsiderato prio statu iuris naturalis sicut fm iusgen.pōt dici:quia ius ciuile nō vitiat ita primeuo iure naturali sicut iusgen. ¶Uel pōt dici ꝙ ꝯuis seruitus sit de iur.gē.non tñ serui ita reputātur nihil de iuregen.sicut de iure ciuili quod in multis addit ꝛ detrahit de iuregen.vt predicta.l.ius ciuile. ¶†Sequitur videre de tertia.s.de naturali que a iure recipit cum agendi efficatia ꝛ de hoc pōt poni exēplū in oī ꝯtractu iur.gen.

quo sunt fere oēs.vt.d.l.ex hoc iure. quibus dicit Ja.de ra.solū ꝯtrahi naturalē ꝛ ex ista sola agi.ꝛ hoc ꝓbat per verba legis q̄ dicit tota obligatio ex[...] tincta.ꝛ sic nō dicit oēs in plurali.imo supponit vnam ꝛ cum hoc signū [...] distributiuū est vnius ꝛ sic induc[...] de fideius.l.si debitori deportat[...] terea omnes fere obligationes [...] tur esse de iure gen.vt.d.l.ex hoc [...] ¶Si ergo ponas in ꝯtib⁹ iurisg[...] ciuiū seu ciuilē obligationē non [...] de iuregē.sed potius de iure ciuili ipm haberet sibi partē.ff.de iusti[...] re.l.ius ciuile.falsum ergo cōclud[...] ille tex.qꝺ esset nefas dicere pret[...] naturalis orit ex cōsensu.ff.de pac. cōtractus autem iurisgen.solo con[...] su perficiūtur.ff.de contrahen.em[...] in venditionibus.ꝛ.l.i.ꝛ sic vide[...] sari tm̄ naturalis. ¶Sed petr.de[...] perti.dicit ꝙ contra hāc sn̄iam ob[...] te.quia per pactum tollitur natu[...] obligatio ꝛ remanet ciuilis.ff.de s[...] l.stichū aut pāphilū.§.naturalis [...] supponit ꝙ sint due. ¶Salua e[...] tia si bene aduertas tex.non dic[...] manet ciuilis. Itē lex dicit ꝙ p[...] ctum eliditur ciuilis.ꝛ remanet [...] ralis.ff.de pac.l.si vnus.§.pac[...] sunt due.ꝛ hoc arg.est difficile [...] est. Uersū dicit si tex.sic diceret [...] ipē dicit quod ꝓprie nulla dicit[...] turalis obligatio nisi illa q̄ e[...] gen.nec ciuilis nisi illa que mer[...] ciuili inducit:sꝫ quedā est natu[...] quedā est ciuilis improprie per [...] sumptionē. Uerbi grā.qñ est [...] sus ꝛ nudus absq3 qualificatione [...] ciuilis.illa est proprie naturalis. quando est sola ciuilis inducta [...] ciuili absq3 consensu obligatio [...] est proprie ciuilis:sed quādo [...] le qualificat naturalē ꝛ inducit [...] ꝛ cum ea qualificatum consen[...] nec est ꝓprie ciuilis nec ꝓpri[...] lis ꝛ talis naturalis non tollit [...] ctum.sed propria sic.ꝛ ita intel[...] pactus: ꝛ hanc sententiam cred[...] veram quantum ad presens: [...] bia est secundum cū vult ergo [...]

dere ꝙ in contractibus iuregen. est naturalis q̄lificata a iure ciuili p̄ q̄d pōt dici ibi ciuilis: improprie tamen. Quo modo ḡ ponem⁹ exēplum de ista nāli sola q̄ recipit a iure cū agēdi efficatia. Sz bene attēdas gl.j.huius tit.vr̄ hic cōcludere ꝙ ex nulla sola naturali oria tur actio: sic nulla naturalis recipiat cū agēdi efficaciā: vt pz i eo q̄d dicit ꝙ sola naturalis hic nō efficit: q2 ex ea so la nō agit. sz hoc stare n̄ pōt. nā tex. ex presse dicūt ꝙ ex sola naturali agitur: ex ea actiōes ꝯpetūt. ff.de act. ꝛ oblig. l.naturalis. de fideius.l.fideiussor obli gari. §.fideiussor. ꝛ gl.huic ꝯtra ibi nititur dare exēpla de casib⁹ quib⁹ ex sola naturali agitur: vt in donatiōe: in quibus casib⁹ ex pacto nudo oritur actio qui notant. ff.de pac.l.iuregen.§.sz cū nulla. vnde ratio gl.i bi querit exēpla extranea. q2 supponit ꝙ in cōtractibus iurisgent. sit vtraq3. pro qua facit. ff.de cōdi. inde.l. si fideius. ꝛ.d.l.creditorē. ad macedo. C.de pact.l.creditori. ꝛ iu ra.s̄. per pe.al. opponēdo contra iura. ¶† Ego credo fore ꝙ in contractibus iurisgen. qui transeunt in nomen contractus sola naturalis parit actionem et hoc potest hic probari. certum est ꝙ iurigent. fuit ante ius ciuile. ꝛ ideo vocatur vetustius. s̄. de re. diuisio. §. singu lorū. ꝛ illo iure fuerunt inducti isti cōtractus ꝛ obligatio ex eis resultans et actiones: al's fuissent frustratorie intro ducti nisi ptes obligarēt ꝛ posset age re ergo cum tunc ciuilis non esset inuē ta sequitur ꝙ ea sola naturali agebantur. ꝛ hoc videt̄ expressum in.d.l.iuregentiū. in princi. Cōstare ergo videt̄ ꝙ sola naturalis parit actionē in illis contractibus. Nunquid ergo est ibi so la naturalis. credo quod non: imo est ibi ciuilis. nam certum est quod hi cōtractus sunt approbati ꝛ excepti de iure ciuili: igitur ciuile ius aliquid appo nit de suo: vnde cum ius ciuile confirmando iurisgent. dicat ex talibus contractibus contrahentes obligari et ex eis agi: posset dici ibi esse ciuile vincu lū ꝛ hoc vides in materia possessionis: naturalis em̄ possessio acquirit̄ de iure gen. vt.l.j.ff.de acquirē. pos. ꝛ quando ius ciuile illam naturalē recipit vel cō firmat accedit ei ciuilis. ꝛ est duplex. C. de acqui. pos.l.cuz nemo. ff.pro here.l. ij.§.quod vulgo. ¶ Si autez ius ciuile non cōfirmet: sed infirmet remanet so la naturalis. ff.de acquiren. posses.l.q̄d vxor. ff.d̄ vi ꝛ vi ar.l.j.§.deijcit idē i si mili obligatiōe dicā q̄d enim d̄ vna p̄t dici d̄ alia p̄ similitudinē. ff.d̄ acq̀.pos.

8 l.quēuis. ¶† Cōcludo ergo ꝙ ibi sunt due sicut ꝛ gl.dicūt: sz naturalis tm̄ pa rit actionē nō ius ciuile q̄d factū est ad eā ꝯfirmādā: vt no.j.proxi. nihil em̄ dz tollere d̄ primis virib⁹: sz corroborare ꝛ cōfirmare q̄d al's ei tolleret de virtu te sua q̄d eēt absonū. ff.d̄.cōdi. ꝛ demō. l.cū tale.§.fi. ꝛ hoc vult dicere .d.l.iur. gen. in prin. iuncta.l.legitima precedē ti ibi cū dicit ꝙ cōuentio parit actionē in cōtractibus iur.gen. qui trāseunt in nomē ꝓpriū: ꝛ ex cōuētiōe orit̄ natura lis de iure.gen. ꝛ sic ista naturalis cum agēdi efficatia pōt exēplificari i oib⁹ contractibus iur.gen. quib⁹ lex dat ro bur agēdi: vt.l.legitima. ff.de pact. vn̄ nō vr̄ procedere q̄d glo. volūt dicere ꝙ solum sint exempla istius naturalis. ca sus in quib⁹ agit̄ ex nudo pacto: quia cum lex dat ei robur ꝛ efficaciā agēdi in casibus illis cur non dicerem meli⁹ esse ibi vtrāq3: ꝛ nasci actionē ex vtraq3 ꝗ in contractib⁹ iur.gen. cū ius ciuile magis addat in his casib⁹ ꝗ i illis vnde si bene cōcedert̄ ꝙ in cōtractib⁹ iur.gē. actio nasceret̄ ex vtraq3: multo forti⁹ cōcederē in casib⁹ istis: q2 ius ci

9 uile in illis plus operat̄. ¶† Queritur vnde oritur hec obligatio. ꝛ prōptū est dicere ꝙ ex cōsensu. ff.de pact.l.j. ꝛ ex quadam equitate: vt.d.l. stichum aut pamphilum §.naturalis. ff.de solu. sed hoc nō videt̄ verum imo sine consensu vt qn̄ delinquim⁹.j.§.fi. ꝛ.j.de obli. que ex deli.na. per totum. ¶ Preterea non descēdit ex equitate. vbi enim q̄s obli gat̄ per metū vel per fraudez non eēt equū eum obligari. ꝛ tamē constat me tum vel dolum passum obligari lz iuue tur remedijs. ff.quod met.causa.l.metum.§.ex hoc edicto. ff.de verb.obli.l si

quis cuz aliter. ¶ Item
qñq obligatio re 5hi=
tar non consensu. j. tit. j.
per totum Solu. dicunt
doc. q sicut est reperire
actionē natiuā & datiuā
ita est repire obligatio=
nē natiuā & datiuā. Na=
tiua dr̄ qñq ħ nō hz: sed a
daī vel itroducit a. l. si=
cut i delictis. vñ natiua
oriī ex 9sensu. alia itro=
ducit̄ p. l. sic videbis in
mā actionū s̄m pe. p q̄
ff. de act. & ob. l. obliga=
10 mur. ¶ † Nūc videndū
est de ciuili. & est sciēdū
q reperiī ciuilis triplex
sola: 9comitata nūc: 9co
mitata dudū. de sola pt
poni exēplū in illo q̄ ni
hil debebat & fuit cōdē=
nat9: vt hic no. d̄ cōcomi
tata dudū pz exēplū qñ
fuit vtraq simul. & fit pa
ctū de nō petēdo vt hic
no. i p̄ma gl. De cōcomi
tata p nūc ē exēplū i sti
pulatiōe & in emphi. & i
alijs 5ctib9 p ius ciuile
introducti. Nūc d̄ vtraq
simul iūcta. & de hoc ptz
exēplū i stipulatiōe em
phi. vt statim & i 5ctib9
iur. 3ē. sequēdo opi. gl. &
meā: sz nō sequēdo opi.
11 Ja. vt. s. ē tactū. ¶ † Gra
tia p̄missoꝝ q̄runt doct.
nūqd ex snia oriaī obli=
gatio naturalis et post
multa v̄ba declinant in
hanc sniaz qd̄ ex snia la
ta i reali nulla oriī obli
gatio: qz nīl dat sz decla
rat. ff. de rei vē. ex diuer
so. ꝯ ser. vē. l. sicut. §. sed
si queraī. In p̄sonali di
cūt nasci ciuilē sicut hic
no. & ex illa agi. C. de iu
reiu. l. actori. & hec sola
gignit actionē ppī au=
ctoritatē rei iud. ff. mā. si fideiussor. §. in
oibus. ¶ His p̄libatis pro p̄uectis re
deam9 ad tex. & gl. p nouis lectorib9 &
auditorib9 q̄ nō multū indigēt dictis.
¶ In gl. vī idez ibi cū allegat d̄ dona.
l. hoc iure. §. fi. vide ibi melius cū faci
ff. de pac. l. iur. gē. §. sed cū nulla. in au
12 l. i his. §. imperator. de so. u. ¶ † In
a gl. ibi diffiniī. hec gl. bene dicit in
qd̄ dicit q vtraq diffiniī sz male dic
in eo qd̄ dicit q nulla p se: qz sine ius
sibus quibus pariūt actiōes per se
est videre i ciuili que oriī ex snia. vt s
scripsi. & no. ff. de cōdi. inde. l. iuliani
in chirographo post biēniū vt videri
j. de lit. ob. §. j. Itē in naturali sola ut
in casib9 in quibus pacto nudo agit
no. ff. de ac. & obli. l. naturalis. de fi
ius. l. fideiussor obligari. vbi sunt gl. c
trarie isti. & hec patulo patent in his
s. scripsi. ¶ In ea. glo. ibi cum dicit
suo diffinito. ff. d̄ no. l. j. ¶ In fi. eiu
glo. no. de illa que instinctu nature
13 nit. ¶ † In gl. j. ius vinciene. in fi. ff
act. & ob. l. obligamur. & no. q ipsa
gatio nō est vinculū sz ius qd̄ resul
ex eo quo vincimur sicut dicit̄ serui
est constitutio: non quod seruitus si
la constitutio: sed per illaz constitu
nez fuit inducta. s. de iu. perso. §. j. i
obligatio non est ipsum vinculum
verba quibus ligamur s̄m Jac. Bu
j. §. fin. in fi. hoc videtur etiam d
glo. ff. de act. & obliga. l. nō figura. tā
men tex. nō vī ibi dicere cōtra. qui
tellectu resultāte ex verbis vel in
obligaī & hoc est necesse dicere q
bū proprie dicit illud qd̄ in corde
pit. illud qd̄ eructaī est vox vel s
vnde nec vox nec sonus nec cōcep
corde p̄prie obligant: sed ius resu
ex eis. & illud ius dicit rei obliga
q̄s obligaī. i. fortiter ligatur. & est
gatio ens per se & incorporale. s. de
cor. & incor. §. j. ¶ An autē sit ens
vel intellectuale disputa logice qu
uiter venisti de parrhisius: qui no
te applicasti ad illa ex quibus fluit
lac & mel & disputādo parū laudab
de iure tñ vī intellectuale cuz corp
demonstrari nō possit. ff. de lupu.

a ¶ Diffi=
nitur. vide
hic ange. i
prin. ij. col.
versic. no.
ex glo.

seruus cõis. ¶ In glo. tunc em̄ ibi diffi a
nitur hoc. ff. de re iu. l. nõ videtur cepis
se. ¶ In ea. gl. ibi cũ maced. ⁊ vellei. ff. 1
ad mac. qꝫ naturalis. ad vellei. l. si mu
lier. ita parũ cum he diffiniuntur cum
necessitate nõ astringant. ¶ Quid ergo
vult sibi ista glos. Credo ꝙ vult dicere
contrarium quod talis obligatio diffi-
nit̃ ⁊ vult differẽtiã inter exceptiones
descendẽtes ⁊ causatas ex facto parien
te alterã vel vtrãqꝫ de obligationibꝰ ⁊
ille nõ diffiniunt̃. et causatas ex facto
vel materia elidente ⁊ ille sic. Et moue
tur forte ex hoc qꝫ res diffiniunt̃ scḿ sui
naturam non scḿ varietates acciden- 2
tium. vnde qñ semp cõpetit actio q̃uis
possit elidi accidẽtaliter diffinitur: que
sui natura suspecta q̃ necessitate astrin
git sub diffinitione comprehenditur: ⁊
hoc dixi quasi in simili diffinitione iu-
stitie que est constans et perpetua ⁊c.
q̃uis tantũ accidentaliter nõ sit apud
aliquod constans ⁊ ppetua tñ sua sub-
stantialis naturalis est: ⁊ in illa diffini
tur: vt dixi. s. de iusti. ⁊ iur. in princ. Et
ideo credo ꝙ oĩs obligatio q̃ põt exce
ptione vera ꝯcludi hic diffinit̃. ¶ Sed
vbi esset tale factũ qđ ipso iure extin-
xisset actionẽ: credo ꝙ illa nõ diffinit̃:
qꝫ nec tunc ad veritatẽ est obligatio et
potius dicitur exceptio que tunc oppo
nitur exclusioni intẽtionis q̃ actionis
ff. de excep. l. ij. in prin. ¶ In ea. gl. ibi
per sniam. Quidã doc. dicũt ꝙ per sen
tentiã nõ toll. t̃ ciuilis: sed efficax red-
dit̃ quod est non mutũ pbabile. ¶ In
glo. istud de euic. l. ij. vide. s. §. si reo. ff.
de cõdi. causa da. l. si. ¶ In fin. eiusdem
glo. caue quia si esset competẽs iudex
q̃uis forte inepta actio teneret senten
tia. vide extra de iudi. examinata. C. de
sn. ex. l. fi. ⁊ vide in. l. edita. C. de eden.
⁊ ibi scripsi. ¶ Omissis tamen aliis ex-
positionibus credo ꝙ hic diffinit̃ obli
gatio que recipit̃ a iure ciuili cũ agen-
di efficacia. ⁊ hoc vult dicere scḿ nostre
ciuitatis iura.

Furtum est prohibitum lege na-
turali.

Pater an obligetur ex persona filij: aut
dominus ex persona serui.

Oim̄ [a] autē obligationũ. ¶ † In gl. diuisio in fi. s. de lega. §. sed nõ vsqꝫ adeo. de excep. do. l. j. ¶ In gl. vt. l. aq̃l. l. si. hoc quo ad penã ipm tñ furtũ. l. naturali ꝓhibitũ est. ff. de fur. l. j. in fi. ¶ In glo. qꝫ p̃tores in fi. vt qñ p̃tores aliq̃d p̃cipiũt vel ꝓhibẽt. ff. de act. ⁊ oblig. l. obligamur ꝯ. iur. Vel pone i actiõe de peculio ⁊ noxali. † Et sic is tex. vr̃ expedire ꝙ pr̃ obligat̃ ex ꝑsona filij vel dñs ex ꝑsona serui. sup quo gl. variãt: dicũt em̃ qñqꝫ ꝙ obligat̃ ꝑso-nalr̃: vt no. ff. de aq̃ plu. ar. si tertius §. celsus. si serui. vendi. l. si forte §. etiam. Quandoqꝫ dicũt quod obligantur ciuili-ter. vt no. ff. de conditio. inde. frater a fratre. i cõtentione que est ibi inter Azo. ⁊ hu. Sꝫ dicas quod obligatur pretorie: sed non personali-ter nec ciuiliter nec na-turaliter. ff. de acceptil. an inutilis §. fi. C. qđ cũ eo. l. dominum. ¶ Et no. ꝙ huiusmodi obligatio pretoria in noxali ⁊ de pupillo non est proprie obligatio cum nõ astringat imo abusiue. vnde hec diuisio est potius di-stinctio vere obligatio-nis ⁊ abusiue quã vere obligationis secundo diffinitionẽ. Et tũc cave qꝫ in hac diuisione sub appellatione ciuilis cõ-prehenditur naturalis. vnde hec diuisio solum fit ad differentiam abu-siue obligatiõis p̃torie.

a ¶ Oim. Non summatur: quia ponitur di-uisio. Angel.

Sequens diuisio.

¶In gl. ꝑprie ibi si valet ponitur verbũ proprie ⁊ improprie. ¶Eadem glo. ibi ⁊cũ dicit̃ hincinde nascitur. facit. ff. mandata. l. j. Cõtra de cõdi. inde. l. oẽm. Sed ibi improprie vt ibi no. ⁊ vide pleniorẽ diuisionẽ. ff. de act. ⁊ obli. obligamur: sed satis põt illa reduci ad istam.

¶Quibus modis re cõtrahitur obligatio. Rubrica.

¶Cõtinuatio patet ex fine precedẽtis tit. incipiẽdo ab vltima subdiuisione.

1 ☞Pactũ nudũ dicit̃ cõuentio habita inter duos vel plures: cuius vnus non prestat efficaciam agendi.

2 Pactũ nudũ est si quis ꝑmittat ex causa que credebatur vera.

Alia exẽpla pacti nudi ibidem vide.

3 Cõtract⁹ q̃ cõsensu cõtrahunt̃ ⁊ transeunt in speciale nomen cõtractus: perficiuntur ipso consensu.

Adde ad idem numero. 4.

5 Promisisti mihi pecuniã mutuare: postmodũ tradis: an dicatur oriri obligatio ex conuentione ex cõtractu permutationis.

6 Pactum nudum an vestiat̃ alio modo ꝗ̃ re vel rei interuentu.

Re cõtrahitur.

¶In glo. in primis not. ibi cum allega. l. ex placito. Ut meli⁹ videas hoc scias quid

1 est pactum nudum. †Et est certũ ꝙ pactum nudum dicitur conuentio habita inter duos vel plures cuius vnus non prestat agendi efficaciã. vt. l. legẽ quã C. de pact. ff. de pact. l. iuregen. §. sed cũ nulla sũt tamen nudum pactũ dicitur quandoq̃ a vestibus. C. de re mili. l. cũ. ꝯ. de ca. di. tutelas. §. fi. Item nudum a sufficiẽte causa. ff. de acqui. re. domi. l. nunꝗ̃ nuda. de dona. l. nuda. ¶Ita nudum sine accessorio. ꝯ. de vsufru. in pñ. ff. de eden. l. si quis ex argen. §. rationẽ. Sed videtur ꝙ nudum pactum sit nudũ et ꝙ omnino sit efficax ad agendũ quia quando quis promittit: per pactum videtur donare. ff. de oper. lib. cã panius. de re mili. l. cuius ꝑ errorem. et ex pacto nudo agitur in casu donationis. C. de dona. l. si quis argen. §. fi. sed hoc arg. non cõcludit: quia si promitteret errans nõ videretur donare. ff. sol.

2 matri. l. in his. §. mulier. ¶†Itẽ si ꝑmittat̃ ex causa que credebatur vera vide tñ de hoc pleni⁹. ff. de doli. exc. l. ij. §. circa. ꝯ. de act. §. sequẽs. ¶In cõtractibus nominatis. Si ꝑmitto [illegible] re domũ tibi vt vadas pro me [illegible] Item si facio tibi pactũ de bonis [illegible] diuidẽdis. C. de re. permu. l. ex pla. ff. de pac. l. diuisionis placitũ. ¶Item si promisi mutuare vel cõmodare [illegible] vendere vel quodcũq̃ aliud: ola [illegible] pacta talia q̃ nõ transeunt in [illegible] nomen contractus sunt pacta nuda [illegible] de pac. l. iuregẽ. in prin. ⁊ §. idem [illegible] ¶His presuppositis [illegible] et scias ꝙ cõmunis opi. gl. [illegible] nudum vestitur sex modis vt [illegible] plenius in §. quinimo. ⁊ adde [illegible] duo vt ibi. ⁊ hic no. Itẽ septimus in fi. dicetur. Ja. autem de [illegible] cunt ꝙ pactum nudũ vestit [illegible] videlicet rei interuentu. ⁊ sic [illegible] hic: quod dicet̃ probabile prima facie illud em̃ dicit̃ proprie vestiri qđ semper fuit nudũ: ⁊ nõ qđ semper fuit [illegible] nam non dicit̃ vestitus q̃ nunꝗ̃ [illegible] fuit: sicut nec equus deferrat⁹ nisi ab

3 fuerit ferratus. ¶†Nunc in contractibus qui cõsensu cõtrahunt̃ ⁊ [illegible] in speciale nomẽ contractus: certũ est ꝙ ipso consensu perficiuntur. ꝯ. de obl. que ex cõsensu perfici. in prin. ⁊ [illegible] iuregen. vnde illa contentio seu pactum non potest dici fuisse nudũ. Item in contractibus q̃ re cõtrahantur oritur obligatio ex traditiõe non ex pacto [illegible] hic. ⁊ ff. de actio. ⁊ obl. l. obligamur [illegible] go cõuentio seu pactũ nõ vestit [illegible] ex ipsa resultat actio sed ex re [illegible] tet qr aliud est si cõuenio tibi [illegible] aliud est si mutuo. non enim [illegible] mutuare conuenit. ff. qui po. in pign. ha. l. potior. ff. si cert. pe. l. qui [illegible] vnde ex re ipsa oritur obligatio [illegible] ⁊ est alius cõtract⁹ a primo: vt hic [illegible] Item in stipulatione que verbis [illegible] citur: semper enim est ab initio [illegible]

vestita: nec vnꝗ̃ fuit nuda. Itē in lite=
ris. qꝛ ex ipsis oriť obligatio ꝛ actio nō
ex ꝯuētione. j. de lit. ob. ꝛ ibi videbis.
Et idē pōt dici in coherentia ꝯctus. ex
quo em̄ statim ꝛ incōtinenti fit ꝛ censea=
tur vestitum etiā ab initio. ff. de contra
hen. emp. l. pacta. iūge q̄ dicā. j. i addi
tione ex dictis. s. sed rei interuentu est
bene verū ꝙ pactū vestitur: qꝛ tūc re se
cuta oriť actio ex pͥmo pacto vt. l. ex pla
cito. C. de re. pmu. ꝛ idē itellige in om̄i
cōtractu innominato: vt promisi facere
domum si manumitteres seruum vel
ires romā. etem̄ implendo ex parte tui
vestis pactū ꝛ datur actio. ff. de cōdi. cā
da. l. si pecuniā. ꝛ idē videť vbi vestiť
legis auxilio. nuꝗ̃ em̄ fuit nudū: imo
ab initio vestitū. Itē in pͥncipio rei nō
pōt dici vestiri pactū. sed pollicitatio
ne que est aliud a pacto. ff. de polli. l. pa
4 ctum. ¶ † Sed pro deo si quis cōuene=
rit aliquid alicui noie reipublice paci=
scenti. cur nō vestiť ita istud pactū ini
tio operis sicut pollicitatio cū maioris
effectus debeat esse pactum ꝗ̃ pollici=
tatio. vt. d. l. pactū nō video. vnde hoc
casu dicerē pactū vestiri initio rei sicut 6
ꝛ pollicitatio. ¶ Itē vestiť iuramento. a
ff. de li. causa. l. fi. de oper. li. l. iurisiurā
di. ille tamē videnť loqui in casib⁹ spe
cialib⁹ ꝛ innuit esse cōtra de iure cōi. ff.
de fideius. l. si qs ꝑ reo. ꝛ hoc cōiter te=
nent doc. alibi vꝫ ꝙ iuramentū nō ve=
stiat: qꝛ nō reperiť inter modos vestiē=
di pactū. ꝛ sic non debemus ampliare.
ff. de act. ꝛ ob. l. obligationū fere. §. ptz.
Nec ob. C. de iurein. l. actori. qꝛ ibi ī iu
diciali. Itē nec ob. aut. sacra. C. si adv̄.
qꝛ ibi loquiť in contractu q̇ de se tenet
vt ibi scripsi. ¶ Sꝫ canoniste nō appro
barent hoc vt scripsi in. d. l. actore. sed
nihil ad eos de hac materia. qꝛ sꝫ eos
oē pactū parit actionē. extra de pactis
c. antigonus. vide ibi. ꝛ. C. de ope. li. l.
5 j. per doct. ¶ † In ca. gl. ibi cū alle. gat.
l. ex placito. hec ratio non videtur bo=
na. qꝛ idem ꝑosset dici in mutuo. Pone
ꝙ conuenisti mihi mutuare pecuniam:
postea tradis. cur nō diciť ita bene oriri
obligatio ex conuentione sicut ex cō
tractu pmutationis. Forte glo. vult di=
cere ꝙ in ꝯctibus qui re
cōtrahunť res ipsa desi=
gnat ad quid contrahať
obligatio. qꝛ ad rē eque
bonam reddendā. et in
contractu cōmodati ad
ipsam rem reddendam.
nō sic in pmutatione seu
aliis contractibus. imo
voce opꝫ declarari ꝛ ver
bis. ꝛ hec est bona ratio
quare oriť vna a re alia
non. Differentia autem
de se pꝫ. qꝛ in obligatio
nibus q̄ re contrahunť.
obligatio ꝛ actio a re cō
trahiť in ꝯtractibus in=
nominatis ex consensu
dudū inito re postea in
teruenientc: vt. l. ex pla=
cito. s. allega. vnde cum
queriť que sit differētia.
dic ꝙ hec quā vltimo di
xi. cum queriť q̄ est cau=
sa differentie. dic ꝙ illa
quā. s. dixi primo inter=
ꝑtādo. ¶ † In fi. e. glo.[a]
Ex dictis. s. in primo in
additione potes collige
re qd̓ recipiēdo pactū ꝑ
consensu simpl'r ꝓcedit
opi. glo. ꝛ antiquoꝝ do=
cto. qꝛ verū est ꝙ cōsen=
sus assumit efficaciam
agēdi ex altero de nouē
modis p̄dictis. vt. s. di=
xi sed recipiendo pactū
nudū propria ꝛ simpli=
citer videť verius ꝙ nō
vestiať nisi rei interuen
tu vel re vel initio rei in
casibus. vt. s. dixi. vl' co
herēti cōtractus quo ca
su nondū fuit ꝯsiderata
veritas originis sue. et
hoc satis ꝯcludit tex. i. l.
iureg. §. sed cū nulla cū
ꝟ. sꝫ quinimo ꝛc. tex. em̄
in. §. sed cū nulla. loquiť
de nuda cōuētiōe ꝛ post
seqť excipiēdo ꝛ ꝯtinuā

a ¶ In fine
e. gl. Uide
hic ang. in
ij. col. i me.
ꝟ. in eadē
gl. in fi. ꝛ q̄
rit hic idē
Ang. an ex
pacto d̓ do
nando; qs
possit cōue
niri. vid̓ eū
hic. l. iij. co
lū. post pͥn.
ver. an aūt
de pacto.

a ℭAptitudoq. Quã 2 uis eſt inter aliquas 3 ſpecies ſit omnimoda 4 ſimilitudo tamen niſi 5 ex cõſuetudine recipiãt fictionem in gñe ſuo in eius 1 mutuũ non cõſiſtit ſm a Angel.

b ℭIn pñ. Ex vide hic Ange. qualiter differant in modo concludẽdi.i.iiij. colum. ante medium ver. in glo. conditio.

c ℭIs quoq. Si ſolui tur debitũ per errorẽ re cõtrahitur obligatio ſi 2 cut ex mutuo: pupillus tñ ſine tutoris auctoritate nõ obligatur.

d ℭIn fin. Not. hic p Ange. me=

do quinimo ſupponẽdo etiã q pactũ nudũ dz in cõtinenti appoſitum al's nõ bñ cõtinuaret nec eſſet bona exceptio. 3

1 ☞Menſurari põt omnis res.

2 Mutuũ an ſit ſi quis tradat pecuniã in ſacco.

3 Mutuũ quot modis reconciliatur. 4

4 Certi cõditio an ſit tãtũ b vna an vero plures.

5 Certi cõditio an det ad intereſſe.

Mutui.

ℭIn gloſ. vt.ff.ſi cer.pe.l ſi.ꝛ vide plenius in Jnio. ℭ † In gl.vt vinũ oleũ ibi cum dicit aptitudoq^a.ff.deli be.ꝛ poſthu.l.ſi qs poſthumos.vñ nihil eſt qn mẽſurari poſſet mẽſuratur etiã terra.C. de meta. per totũ.ff.ſi.regũ.p totum.ꝛ ſi agrimen.fal.di. l.j.turres ꝛ menia ꝛ vniuerſaliter oĩa numerantur quinimo ad hoc humana peritia ſcientias ad inuenit pprias vcz geometriã ꝛ ariſmeticã. ſed hic ſumitur p reb^9 que ita dari ſolent ſub noie mutui.ꝛ hoc vult dicere tex.quas res ꝛc. reſtringendo ad ea q cõſueuerunt ita mutuari recipi ꝛ tradi.ꝛ vide plene ca. 5 l.ij.§. mutui. ℭ † In ca. glo.in fi.ff.eo.ti.ſed ꝛ ſi certos.de vb. oblig.l.ſi certos.ꝛ hoc verum vbi fuit tradita pecunia aſſignata vel ſine numero: alias ſi ad numerum ſi= 1 enti ad.x. libras q i hoc ſacco ſunt ꝛ ſine aſſignatione eſſet mutuũ ſi recipiens fungatur eadem. d ff.depoſi.l.die ſponſaliorũ. cũ notatis. ff.loca.l.in naue ſauſeli.§. idẽ iuris.et idẽ ſi traderetur ſignata ꝛ conueniret q poſſet vti ſi vellet.vt no.d.l.die.l ſi. 3 gloſ. ℭ † In glo.componit.in fi.poteſt addi quartus:vt ibi not. Itẽ quintus legali repudiatiõe.vt.l.perinde.in fi. ti. Itẽ ſextus debitis agnitione.ad ti cedo.l.ſi pater fami.in prin. Itẽ ſeptimus in infitiatione.C.de nõ nume.p. 4 auẽ.cõtra q ppriam. ℭ † In gl.ſed certi ibi cũ allegat.l.certi cõdi.in pñ.^b hec eſt opi.gl.vbiq. Quidã vero doc. qui vt Odof. dicunt q non eſt niſi vna certi cõdi.ꝛ illa datur pro mutuo.ꝛ p omni vbi ad certũ agit:nec eſt ſpeciale pro mutuo ꝛ pro hoc q ad identitatem nominis ſequit identitas rei vt ex noie arguamus.vt.§.proxi.cõſtat aũt q idẽ eſt nomine ꝛ ſic eadẽ res: p hoc facit quia cuiuis actio ꝛ factũ diuerſificentur per varias figuras cauſarũ nihilominus vna eſt.ff.de pſcri. v.l. quoties.C. de ſacroſan.ec.l.ſancimus.ꝛ hec videas in petitione heredi.de qua notat in ... mili.ff.de bo.poſ.here.pe.l.j.ꝛ etiã ibi videtur glo.notare idem in certi condi. ꝛ hoc videtur expreſſum.ff.ſi certũ pe tatur.l.certi conditio.§. quoniam quid ſit de certi condi.que datur p mutuo ad minus triticaria eſt nomẽ a... nis per ſe:vt.ff.de tritica.l.j.de certi di.ex ſtipulatu videbis.j. de ver... ſed quamcũq opi.teneas ſi ſpecifices nomen actionis in libello:fac mentionem de mutuo dicendo.quare peto certi condi.ex mutuo ꝛc.vnde ſiue plures ſiue vna non multum curi modicus eſt effect^9.:ange.j.de ac quens. ℭ † In fi.eiuſdem.glo.hec poteſt eſſe vera vbi in libello ... ſummam ſui intereſſe.alias quo... daret certi cõdi.ſi cõcludat ad ... in libello.ex cõcluſiõe eni metiri ... dicia.C.de fideicõ.li.l.fi.de his p... videbis.j.de actu.§.curare.

1 ☞Conditio indebiti an det tantũ ... pecunia ſit facta accipiẽtis. vel ... non ſit eius facta.

c ℭIn gloſſ. ... in fi.^a vide ibi ple...

Is quod

ne de re iudi.l.cuius per errorem.C.de
iu.et facti igno.l.cũ quis.plene ibi scri
1 psi.¶†In gl.j.conditio cũ allegat.l.
indebiti.§.j.imo et quandoque et si non
sit facta accipientis: vt ibi notatur sal
tẽ vez quo ad possessionẽ: vt ibi patet
idẽ videtur in mutuo.C.si cer.pet.l.si
quis.et hoc erit difficile probare quod
suam pecuniã soluerit cuius erat domi
nus caueat: ergo in libello in casu quo
non posset probare dominiũ quod pe
tat possessionem tanquam de pecunia alie
na solutam vel si petat pecuniam solu
tam dicat se dominum et probet aliter
succumbet: nisi fuerit consumpta. nam
tunc reconciliatur vt notatur in.l.inde
biti.§.j.in fi.magne glos.An aũt ipsa
pecunia vel tantũdem petetur.Glo. vi
detur velle q tantũdem.ff.de cõdi.in
debi.l.quod indebitũ.pro qua facit.ff.
de iu.fis.l.titius.in fi.Forte nõ est vis
in hoc.sed concludatur sic quare petit reũ
condemnari in decẽ sibi reddẽdis nec
dicat in pdictis decẽ ex solutis. ¶In
ea.glo.ibi cũ dicit nõ ad ciuilia: vt vsu
re.et dic plene in.d.l.j.¶In ea.glo.in
fi.quia non datur nisi quando soluẽs
errauit in persona vt ibi no.¶In glo.
quia neuter si tenetur efficaciter.natu
raliter autez tenetur si sit maior infan
te et cum extraneo contrahat: vt scripsi
ff.de aut.tu.in magna distinctione.

1 ☞Commodatum et mutuum quali-
ter differant.
2 Dolus et culpa seu sola: culpa quando
veniant in contractu.
3 Casus fortuitus non venit in contractu.
4 Quid si dolus vel pacti pcedit casuz.

a
1 Item is cui. ¶†In glos.q.
.d.nota differẽ
tiam inter illum qui mutuuz accepit et
illuz cui commodata est res: quia si cõ
modauero tibi equum meum ego nõ
do tibi ita euz vt tuus fiat.et ideo tene
ris mihi de eadẽ restituenda sicut re⁹
in mutuo.quia si mutuaui tibi non te-
neris mihi reddere eãdẽ rem: sed aliã
rez eiusdẽ nature et eque bone.¶Alia
est differentia quia qui mutuũ accipit
si casu fortuito amiserit qd accipit mu
tuo veluti incendio.ruina naufragio.

dium concludendi esse q soluit debi-
tum per errorem iuris vel facti prout
fuerit et est necesse hic exprimere: nisi
qualitas persone egẽtis esset causa dã
de cõditionis: vt in pupillo de mente
vel furioso

aut in cursu latronũ. ni-
hilominus possum age
re contra eum ex mutuo
sed commodatarius di-
ligenter debet custodi-
re rem sibi commoda-
tam nec sufficit si adhi-
beat talem diligentiam
in custodiendo quaz in
suis rebus solet adhibe
re si alius homo diligẽ
tius potuerit custodire.
propter maiores vero
casus commodatarius
non tenetur: si tamẽ pro
pter culpam suam ca-
sus iste non accidit alio
qui si tibi commodauero
ro sciphuz meum vt ha
beres in domo tua et tu
forsan tecum in peregri
natione detuleris.et in
cursu latronum amise-
ris vel naufragio tene-
ris mihi de eo restituen
do vel eius estimatio-
nem: licet glos.hanc dif
ferentiam tetigerit ni-
hilominus eam hic po-
sui.¶In glos.hic nota.
in fine glos. dic melius
ff.de regulis iuris.l.cõ-
tractus.in fine.et hoc si
b sine culpa accidunt[b]: vt
2 vide his inferi⁹. ¶†In
glos.alĩs exactissimam.
in fine.ista materia con
sueuit tradi per moduz
doctrine: vt in hoc contra
ctus et in aliis: quia aut
cõtractus fit gratia tra-
dentis tantum: et tunc

vt hic per
eũ in.j.co-
lum.in ver
sicu. in gl.
j.in fin. itẽ
prope finẽ
§.querit h
Angel. cui
competat ista
conditio in
debiti. vi-
de cuz hic.
a ¶Itẽ is.
Qui recipit
commoda-
tuz obliga
tur re et dif
fert a mu-
tuo: quia in
commoda-
to nõ trans
fertur domi
niuz: nec te
netur de casu
fortuito ni
si culpa ei⁹
precedat ca
suz et hoc si
gratis con
cedat. alĩs
si cũ merce
de esset lo-
catio vsus.
b ¶Acci-
dunt. Naz
quod hic de
incẽdio di
citur intelli
ge verum
quando ab
alio sine
culpa inha
bitantium

exortus fuerit ignis: alĩs secus vt per
Ange.hic.

solus dolus ꝛ culpa lata
venit.ff.deposi.l.quod
nerua.ad gratiã vtriusqꝫ
ꝛ tunc venit leuis.ĩ.eo.
§.fi.ff.cmo.l.si vt certo.
§.sed vbi. aut gratia ac
cipiẽtis tm̃:ꝛ tũc leuissi
me.vt.d.l. si vt certo.§.
custodiam.hoc autẽ vlti
ma. fallit i p̄cario qd̓ fit
gratia accipiẽtis tm̃: et
venit sol⁹ dol⁹.ff.de pre
ca.l.q̃sitũ.§.illud.Et est
ratio:qꝛ qñqꝫ põt reuo=
cari vt ibi notat̃ in text.
Et ideo imputet sibi cõ 3
cedẽs nisi cito reuocet a
si p̄cario recipiens abu
tatur.Et scias ꝙ quan=
do quis tenet̃ de leuissi
ma tenetur ad exactissi=
mã diligẽtiã.Et põt dici
exactissima quã diligen
tissimi patrisfa. discreto
p̄stiturã essent.Sin autẽ
de leui: tenet̃ ad exactã
ĩ.§.fi.quã diligẽs pater
fa.adhibet nec sufficere
ret talẽ qualẽ in suis re
bus adhibere cõsueuit
si in suis esset min⁹ dili
gẽs:vt hic.ff.sol. ma.l.
si constante.§.si marit⁹.
Si aũt de lata sufficit ꝙ
p̄stet talem quã cõis na
tura hominum qui non
admodũ sapientes ꝛ vi
gilantes reputant̃ con=
sueuerunt in talibus pre
stare: dũtamen tantam
adhibeat diligẽtiã quã
tam in suis quasi diligẽ
tior esset:dꝫ talẽ qualez
in suis diligentiã adhi
bere.ff.dposi. qd̓ nerua
vide plene.ff.fa. herc.l.
heredes.§.non tantũ.ĩ.
pro soc.in.§.fi.¶Exem=
pla aũt horũ debent cõ
mitti arbitrio boni viri
qui s̃m factorũ varieta=

a ¶ Casus
autẽ.Quid
sit dol⁹:qd
culpa leuis
qd leuissi=
ma.ꝛ quid
venit i vno
cõtractu:et
qd in alio.
vide latis=
sime p bar.
in.l.qd ner
ua.ff. depo
siti.

tez hꝫ iudicare de diligẽtijs hmõi.Et
poteit ponere exẽplum in equo cõmo
dato. nã qñ cõmodatarius tenet̃ de le
uissima: non dꝫ cõfidere etiã in diligẽ
ti famulo.imo ipse dꝫ videre propijs
oculis ꝛ manibus palpare ne stabul[...]
seu adequet̃ calidus ꝛ qd̓ sit bene[...]
mẽsuram ligatus ꝛ cetera p̄uidere [...]
cessaria.Qñ de leui sufficeret ꝙ p̄[...]
ret famulos al's diligẽti ꝙ bñ curet [...]
eo de cuius famuli diligẽtia est exp[...]
tus.Si aũt de lata tantũ:sufficit ꝙ [...]
mẽdat famulo nõ ita expto quẽ cred[...]
bat bonũ quẽ forte reperit in caupo[...]
seu in stabulo hospitis sui:ꝛ sic de [...]
bus possunt poni exẽpla.¶ ĩ Casus [...]
tem a fortuitus nõ venit in cõtractu [...]
ptꝫ.ꝛ hoc in cõtractu ex quo dñium [...]
transfertur:al's secus vt hoc ver.sꝫ his
ff.de peri.ꝛ cõ.rei vẽ.si vẽdita.vide q[...]
scripsi.C.si cer.pe.l.incẽdiũ.fallit [...]
multis casib⁹ qb⁹ quis tenet̃ q̃uis [...]
miniũ nõ fuerit trãslatũ.vide.ff.[...]
si.l.j.§.sepe.qui quãuis loquant̃ in [...]
posito tamen conueniẽter possunt [...]
alios contractus adaptari.nam [...]
mora pactio ꝛ dolus faciunt teneri [...]
casu fortuito vt ibi notat̃.ꝛ hoc e[...]
ptꝫ ꝙ vbi culpa p̄cesserit cõmodat[...]
tenet̃ de casu fortuito.Qd̓ põt dici [...]
rum vbi culpa est ordinata ad casum [...]
est causa quare casus euenit.ff.de [...]
vendica.l.qui petitorio.§.j.ff.lo[...]
deamus.in fi.de dãno infec.l.fluui[...]
§.idem ait si damni.arg.ff.de sta.li[...]
non oẽ.Sin autem culpa nõ fuit ordi
nata ad casum nec est causa casus [...]
aut fuit culpa cum mora:aut culpa [...]
ne mora.Primo casu videtur dicen[...]
prout.ĩ.dicam vbi mora processi[...]
cũdo casu vbi nulla mora sed sim[...]
culpa precessit.dic ꝙ aut ante cas[...]
erat nata actio nec ius agẽdi in [...]
esse:ꝛ tũc excusat.Verbi gratia.[...]
ne de dote que oritur demũ soluto ma
trimonio.ff.de bo.dã.sed si alia.l [...]
casus excusat culpã.ff.de ipẽ.l.iũ.[...]
cit.ff.de solu.l.si stipulatus.§.[...]
Si actio erat nata:tũc excusat ab e[...]
non venit p̄ncipaliter in obligati[...]
p modũ accessoriũ.ff.ad.l.rho.de [...]

fi.§.si ea.sz nō ab eo qd pncipaliter ve
nit i actiōe.vt.ff.loc.l.ex cōducto.§.fin.
de ali.iu.mutā.cā.l.non solū.§.pen.Et
hoc in ȝctibus in delictis vel quasi vſ
qd si p factū actoris desijt iteresse q ca
sus excuset.ff.ad.l.aq.l.legis aqlie de
bitoris als nō excusat culpā latā sz le
uā.ff.qd vi aut clā.l.si alius.§.est z alia
de vi z vi ar.l.j.§.recissime.d fur.l.iter
oēs.in pn.de re mi.l.q cōmeatꝰ.si qs
4 cau.l.ij.§.si tn.¶†Ubi aūt mora dolꝰ
vel pactio pcedit casum dic plene.ff.d
re iudi.l.cōtractus.per glo.extra de reg
iu.in.c.ȝctus.lib.vj.per Dy.C.cōmo
da.l.j.p doc.Quos casus nō pſequor:
qz nec tex.noster tangit:sed tm vbi cul
pa pcessit super quo distinxi:vt.s.scri
psi.quā distinctionē supportes z emē
des charitatiuo calamo.scio enī q pe
riculosum est z maiori elimatiōe indi
gere posset.¶In gl.sic.j.loc.in fi.hoc
verum cum res cōsistit in pecunia als
pscript.vbis agit.ff.deposi.l.j.§.si qs
seruū.de prescript.verb.l.j.§.at cū do.
iunge.j.de ac.§.sequenti.

1 ☞Dolus z lata culpa leuis z leuissi
ma quid sint.

2 Incendiū qn sit casus fortuitꝰ vel non
vide remissiue.

a Preterea.[a] ¶In gloss.no.in
deposito.i fi Uide
melius.e.ti.si plures.§.fin.z.d.§.sepe.
1 ¶†In gl.hoc no.aliud ibi studiosa cū
imitatiōe veritatis.in auc.de fi.instru.
in pn.ibi cū allegat.l.late.e.ti.l.cede
re.§.fi.¶In ea.glo.ibi cū dicit leuissi
ma.imo sine aliqua.ff.de fur.l.eū q.§.
idē scribit.z no.ff.p socio.l.cū duobꝰ.
§.damna.Si tn sit leuissima adhuc re
putat casus fortuitus.z forte hoc vult
gl.dicere hic.z no.ff.nau.cau.l.z ita.§.
mirāt.Sz si leuis pcedat tūc nō cōpu
tat iter casꝰ fortuitos.z sic itellige qd
no.eod.tit.l.nauta.vbi notat q furtum
nō est casus fortuitus.Et potes pone
re exēplum si fiat a familiari als pba
to z bone fame z q nūq als cōmiserat
z d loco vbi tales res furate sūt ēt dili
2 gētissimi ɔsueuerūt suare.¶†In ea.
glo.ibi cū allegat.l.si vēdita.ille due
sūt ȝtie:sz dic vt no.l.d.l.iiij.§.j.d offi.

a ¶Preterea.Depositariꝰ obligat z te
net de dolo.Itē no.q depositum est fa
uorabile:qz hz executionē paratā:z in
eo pcedit sūmarie.nec pt oppōi exce
ptio dnūj qbꝰ puilegijs gaudet etiā pe

pre.vigi.Et caue qz pōt
esse casus fortuitꝰ illis
q nō sunt cā incēdij sed
illis qui sunt cā non.vn
aduertēda est culpa.vt
dixi.s.proxi.
☞Actio tutele nascitur
demum finita tutela.
2 Creditor si pdit pignus
casu fortuito dz casum
probare:debitor culpaz
vel dolum.
3 Creditor an credere de
beat de casu iuramento
debitoris.

b Creditor.[b]

1 ¶†In gl.no.caute.i fi.
ff.de pig.greges.§.i supfi
ciēs.audiui tn quosdam
voluisse astruere necessa
riam traditionē.de quo
pleniꝰ videbis in.§.Itē
seruiana si icidit.¶In
glo.q nascit.in fi.prima
vera non tn nascit ex so
lutione:sed ex ȝctu dū
dum inito.vt videbis in
2 materia actionū.¶†In
gl.sz qs.in fi.cōis opi.
quasi oim est qd credi
tor probat casum:debi
tor culpā vł dolū si alle
3 gat.¶†Sz an de casu[c]
c creditor iuramento cre
ditoris.Arg.q sic.C.de

cunia nūe
rata penes
cāpsorē de
posita etiā
si ea vtatur
Itē de for
ma libelli i
ista actiōe:
z de eiꝰ ma
teria vide
ang.hic et
j.de acti.§.
seqns.itē q
ri:hic An
gel.quid si
sint plures
heredes de
ponētis.et
vnꝰ vult p
tē rei depo
site.Itez si
deposui pe
nes cāpso
rē cētū z ip
se vtit illis
an dicat de
positū.vid
Ang.hic.
b ¶Credi
tor.Credi
tor ex pi
gnore rece
pto obliga
tur re z te
net solū de
levi culpa.
Ang.
c ¶An de
casu.Adde Ant.corse.in sing.suis i x.
testis.vbi istruit passos dānū p casum
fortuitū i locis remotis q faciāt ibi exa
minari testes qbꝰ credet.obstāte q nō
fuerit ps i eorū pductio citata.vid q di
xi ibi i apost.ad cū.vbi remitto me ad
ea q notaui i apost.ad Lāfrā.in.c.qm
ȝ.§.testiū depositiones.extra de pba.

a ¶ Qd p bet. An creditor teneatur pbare casuz. vide h ang. post bart. & sali. Itē practicā in formādo libello vide hic p eundem.

b ¶ Verb ſ. Diuis hūc tit. vt hic p aret. qz hic Jo. fab. leniter ptrāsit. vide hic ang. bal. et pso. porc.

c ¶ De inuestitura. Vide de dicto ang. h i b ij. col. & circa fi. inver. i gl. firmū. idē tenentē & allegātē Jo. fab.

d ¶ In hac Vide ang. sup hoc latius tractātem.

fi. instru. l. fi. sed ibi speciale. Unde doctores cōsueuerūt dicere q pbet^a p testes. itē p picturas. ff. de re mili. q cōmeat⁹. 3 eo. ti. nō oēs. §. a barbaris. & de hoc in specu. de pig. vers. sz qualiter. De his no. p glo. & docto. in d. l. si creditor. de edē. l. si qs ex argentarijs. §. fi. loca. l. si qs domū. §. imperator. ¶ Et caue qz qdem habent hic quādā additionem q male iacet q dicit sed tertio &c. 2 hoc eniz est falsum imo primo creditor pbat casum vt dixi.

¶ De verborū obligationibus. Rubri.

¶ Continuatio patet ex his que leguntur. s. tit. ij. §. fina.

☞ Stipulatio ita pōt fieri vt promittat quis se facturum.

Stipulatio dr a stipite.

Inuestitura feudi an sit necessaria de iure ciuili vel non.

Verbis ^b obligatio. † In glo. est autem in fin. dic ibi & dic promittitur futurū. vt ibi notatur. ¶ In glo. si autē incertū. hoc satis videtur probabile. 1 ff. de act. emp. l. sit ibi liberum. de serui. rust. predio. si binarum. qnqz tñ ponit pro aditiōe. ff. de poss. l. pe. de vsu. l. si stipulatus. de li. le. l. nō solum. §. pe. si quis in ius vocan. non ierit. l. finali. de arbit. diez proferre. §. fi. ¶ † In gl. nisi in casu in fin. vide. s. de lega. §.

si generaliter. ff. eodez qui ex pluribus. ¶ In gl. nam & bacculum. in fi. illa lex facit. qz ibi exponitur pactū sicut hic stipulatio. Vel dic stipulationē d. a stipite. j. col. q fortis ē & firma. † De inuestitura^c de qua hic in glos. tangit dicat q nō est necessaria de iure ciuili: sz de iure feudorum est necessaria. l. feu. d cog. feu. c. fi. q̄d sit inuestit. in pn. & quasi p totū. & in bñficialibus de iure cano. non tamen p inuestituram possessio adipiscitur. vide extra de psuc. c. ij. de his q̄ fi. a ma. par. ca. ex ore. p doct. de re. iu. c. d. sz Dy. de feu. de noua. for. fi. c. ij. l. feu.

☞ Promittens etiā dicit stipulari.

Stipulatio dz fieri verbis habilibus aliis non valet.

In hac^d re. ¶ † In glo. ppue. in fin. & dic habeat p se vl p suū sufficientē interpretē. ff. e. l. j. in fi. signa aūt non sufficerent. ff. e. l. j. ¶ Sup tex. pgruēter sm iterrogata. j. ¶ † In gl. habilib⁹ meli⁹. ff. d re. dub. in ambiguo. §. itaqz. de re. iu. in ambiguis. de suppel. le. l. legata. &. l. labeo. & iō si alterent noia vt si boui ipone nomē asini vel ecōtra. sicut truffatores qnqz alterāt & mutant non videretur bona stipulatio q̄nis adiuicē psentirent p dictas leges. & facit qd libellus debeat offerri laico i romātio. Sz hoc nō videtur verū. qz per interpretationem pōt scire quid continet in latino. & si sit olno expers literarum & ita parum sciret q̄d continet in romantio sicut in latino nisi haberet expertē literarū q̄ legeret. in hoc tamē esset attendēdus vsus & stilus curie. C. de emā. li. l. pe. de re iu. l. decreta.

☞ Promissor simpliciter pmittēs & qñ videatur ab eo peti posse. vide distinctionem. & nu. 2. &. 3.

4 Obligatus in diem an gaudere debeat aliqua dilatione vltra diem.

5 Actio an sit danda creditori añ diē qua debitor est obligatus in diem.

6 Confestim. hoc verbum determinatur per decem dies.

7 Judex si statuit diem partibus ad audiendam sententiam: vna partium illa die non veniente quando debeat

der ferre sentẽtiam: eadem die vel die sequenti.

8 Singulis annis siue in ãnos singulos an sit idem.

Adde ad idem nu. 9.

10 Promisisti mihi per stipulationem .x. annua vel annis singulis: an post mortem stipulatoris obstet exceptio.

1 **Omnis.** a ¶ In gl. j. statim. in fin. ¶ † In hoc puncto sunt gl. varie. nam in. l. promissor videtur tenere q̄ sit speciale in ꝯstituta pecunia. ꝛ idẽ videt tenere in. d. l. cũ qui §. fi. remittendo illam. ꝛ idem in. l. omnibus. de re iudi. hic tꝫ contra. alibi distinguit inter debitum quantitatis et speciei. j. de inutili stipu. §. fina. Dicas latius q: aut q̃ritur an in obligatiõe p̄senti detur tp̄s quo ad obligationẽ ꝯhendam: aut quantum ad petitionẽ inchoandã. aut quantũ ad morã inducendã: aut quantũ ad exactionẽ seu executionẽ faciendã.

2 ¶ † Quantũ ad primuꝫ dic q̄ nisi insit tacita conditio q̄ statiꝫ ꝯhitur obligatio etiã si dies tacite inesset. ff. de op. li. l. quoties. si tacita ꝯditio inesset ab euentu cõditionis. vt no. ff. de pac. l. itẽ q: conuentiones. ꝛ sic intellige. l. interdũ. ff. eo. l. inter stipulãtem. §. sacram.

3 ¶ † Quantũ ad scd̃m dic q̄ statim peti potest: ꝛ hoc vult dicere hec litera. ꝛ videtur quasi expressuꝫ. ff. de lega. j. l. si domus. §. in pecuniaꝫ. de verbo. obli. l. liber homo. §. decẽ de ac. emp. l. ratio. §. cum per ven. nec est aliquid speciale in cõsti. q: si bene aduertas ad tex. illũ ibi dat tp̄s non ad petitionem inchoandã: sed ad exactioneꝫ celebrandã. vt ibi pꝫ cuꝫ dicit. Ut exactio celebretur ꝛc. vnde q̄uis in princ. loquaꝛ de petitiõe nihil tñ de ea loquitur in responsiõe. vt p ꝯsequẽs rursum est ad morã inducendã: q: statim interpellari põt effectus tñ more differꝛ modico tpe arbitrio iudicis. ff. ꝺ col. bo. l. si q̄s filiũ. §. stipulatio. ꝛ. d. l. qꝺ dicimꝰ de vsu. l. sciẽdũ. Uel dic q̄ ad petitionẽ ꝛ interpellationeꝫ daꝛ tp̄s qꝺ potuerit tradidisse ꝛc. §. fi. j. de inuti. stipu. saltẽ in speciebꝰ. ff. de leg. j. l. cũ res. ¶ Quantum vero ad exactionẽ tp̄is est arbitrarium vel quatuor mensiũ vt in. l. si debitori. de re iu. vel. x. dieꝝ. vt. l. promissor. vel aliud put iudici videbiꝛ s̄m locorũ ꝛ personaꝝ varietatẽ. vt. l. qꝺ dicimus. ff. de solu. ꝛ s̄m summaꝝ quantitates. ff. de iur. fis. l. in fraudeꝫ. §. fiscalibꝰ. suspectꝰ tñ cauere dꝫ. vt. l. si debitori. ꝛ. ff. ꝺ pi. l. q̃situ.

4 ¶ † Sꝫ an obligatꝰ in diẽ gaudebit hmõi dilatione. ¶ Nõ vr ex qua dilatione sibi puidit. C. ꝺ pac. cõ. l. fi. ff. ꝺ p̄ca. l. ꝛ hꝫ. §. cũ q̄s extra de dila. c. p̄terea. ff. de vsu. l. i fidei. ¶ Cõtra. C. de repu. hered. l. si. ff. de acti. ꝛ obli. qꝺ ꝺ sepu. vio. l. q. sepulchra. de an. le. l. titia. §. q̄ marco. de li. le. l. alimẽta. §. basilice. ꝛ hoc fauorabilior cũ dilatio seu puisio ista sit ꝺ iure ꝯmuni oriatur ex p̄cepto sue ꝯdẽnationis. vñ primuꝫ tp̄s seu p̄ma dilatio est apposita ad differendã cõdẽnationẽ tm̃ nõ autẽ ad executionẽ ꝛ sic possunt euadi cõtraria q̄ loquuntur vbi puisiones tẽdũt ad vnũ: ꝛ non sunt de iure cõmuni: ꝛ ex eis sequereꝛ iniquuꝫ: aut cãrũ progatio. vt. d. c. p̄terea.

5 ¶ † In gl. sic. ff. si cer. pet. in fi. Maxima qꝺ cõsueuit eẽ an ex obligatiõe in diẽ sit dare actionẽ añ diei euentum. De obligatiõe nõ dubitaꝛ q: illa hñ ẽ nata. Et glo. ꝛ Ja. de ra. dicunt q̄ sic. Pet. de bel. per. tenuit ꝯ ꝛ super hoc multas allegationes hincinde contulerunt. de quibus sa-

a ¶ Omnis. Stipulatio vbi est pura stati potest peti Si vero est in diẽ nõ põt peti nisi pꝫeat tota illa dies. angel.

tis Cyn.recitauit. C.vt act.ab herede.et ꝯ heredem.l.j.tn̄ quasi omnes moderni tenēt ꝙ sit nata.et ad hoc allegant.ff. mā.l.j.§.mandatum.modicus tamen est defect⁹ huius disputationis recurre ad Cy.si velis hoc
6 dilatare. ¶†In glo.nisi ab initio.in fi.Uide melius.ꝫ.super dicto verbo confestim.vn̄ in.d.§. decē.nō censet dies apposita q̄ differat. vt ibi patet. ¶Itē not.ꝙ illud qđ hic dicit de stipulatione ꝯcepta in diē obtinet si inter diē.ff.de vb. signi.l.si quis intra.et.l.
7 quicquid.§.fi. ¶†In gl. hic not.qōnem in fi.De
a hac questione[a] est casus extra de offi.deleg.ꝯsuluit.vbi dr̄ ꝙ eadem die
10 pōt ferre sn̄iam circa vltimā horā vel expectare
b in diē sequentē[b] nisi in illa die deberet ei⁹ officium finire. dic vt ibi.
8 ¶†In glo.aliud si dixeris cum allegat.l.nec semel.dic ꝙ nō est contra. qr idē est siue dicat singulis annis siue in annos.vt not.d.l.j.qn̄ di.le.ce.vbi est ꝯtraria glo. huic.sꝫ illa verior vt videbis plenius.ꝫ.de inuti.stipu.§.ꝯe ¶In ea gl. ibi cū allegat.l.cū in annos.Sꝫ que est ratio huius rōnis vt pluries spectetur tēpus in legatis ꝙ̄ in ꝯctib⁹. Respōdeo qr contractus cedunt in vna hora et in vno tempore:sꝫ nō legata.vt dictis legib⁹.Sꝫ cur non eque. Rn̄.qr ꝯctus sunt fortiores: qr voluntate

duorū nitunt ꝙ̄ legata.et hoc satis apparet in trāsmissione:qr legata ꝯditionalia non trāsmittunt:sed ꝯctus sic.vt j.§.ex conditionali.sm do.Jaco.et pe.
9 ¶†In ea.glo.ibi cum dicit vna est verborū conceptio.ff.eo.l.stipulationū ... stipulatio. ¶In ea.glo.in fi.de qua ... cōstat q' sunt plures.vt.l.senatus ... et ideo videtur precedens approbā... et Dyn̄.eā approbat in.l.senatus.q... dicit singulis annis nō exprimunt ... uerse species tēporū:iō stipulatio v... Sed vbi dr̄ annua bima et c.exprimū... diuerse species tēporū.vn̄ qua ratione ... expressio pluriū facit rerū diuersas ... pulationes.vt.l.scire debemus.ff.de ... tit.eadē rōne expressio diuersorū tē... rū.ff.de testa.mili.l.miles ita.§.qđ ... mus sm eū. ¶In gl.rōne pum... hec est veritas.cū eīn sit vna.vt.d.l. ... nat⁹.tot ꝫ est in diē et ꝓ primo et sequē... bus annis.et in hoc differt a legato q... est ꝯditiōale prosequētib⁹ annis.vt ... l.senat⁹.satis not.ff.eo.l.stichū.§.... ¶†In glo.j.donec viuat.in fi.Sed ...
si nō esset adiectū verbo quoad viu... Uerbi gratia.promisisti mihi ꝓ ... lationē.x.annua vel singulis annis ... d.l.si stichū.§.j.videtur velle ꝙ ... exceptio post mortē stipulatoris ... la glo.reprobatur ibi per oēs per ... sum illi⁹.§.et est secus in legatis ... leg.l.in annalib⁹.ꝓsumit eīn pac... do sibi et heredib⁹ ꝓuidere.ff.de ... l.si partā.§.ex ꝯditionali.Item no... q̄a est obligat⁹ vsqꝫ ad diē et sunt plu... ꝓstatiōes faciēde vt annuū diurnū vel mēstruū:tenetur ante diē cū effectu:sed post diē sine effectu:sꝫ post diē cū ... post diē sine effectu:sꝫ post diē cū ... ctu:sed vbi est vna ꝓstatio faciend... netur ante diē sine effectu:et eodē ... do si promisit ex die:nā ante diē ob... gat⁹ est sine effectu tm̄.ff.de act.et ... l.obligationū fere.§.patet.in glo ... intelligo nisi dies apposita fuer... limitationis et obligationis.tūc ... nerer ante diē sꝫ nō post.ff.de ... l.iij.de ꝓo.sti.l.valeri⁹.ff.in ... iussor.§.fi.nisi esset aū ꝯcta obligatio post diē duraret.vt eo.tit.l.si mand... titij.§.paulus respōdit die adiecto...

a ¶Qōne de hac.q. vid ꝫ ang. in fi.ij.col. ꝟ.in gl.dz. itē q̄rit hic Ang.l.iij. col.an sn̄ia possit ferri ꝫ nocte.vide eum hic.

b ¶Sequētem. Ang. hic et ante fi.iij.col.ꝟ. q̄ro an die sequēti.dicit tamē ꝫ Christoforo. cū Jo.fab. de hoc esse clarū casum in.c.consuluit.ex ꝫ off.delega.

ille. vide qđ ibi no. In dubio aūt ꝑmit
tēdo ad diē videẗ ꝑmittere. vt post te
neatur ⁊ nō ante nisi essent plures pre
stationes faciende: q: tunc presumereẗ
cōtra. ff. eod. titu. l. eū qui ita. §. qui ita.
¶ In glo. j. aliquā fortunā. in fi. q: vbi
se habet omnimodo adesse censetur in
diē. vt. j. glo. fi. ⁊ no. ꝙ tex. plenius hoc
distinguit in. d. l. obligationum fere.
1 ☞ Legatarius si stipulatur sibi lega-
tum solui an tunc transmittat actionē
ad heredem.
2 Stipulatio vbi interponiẗ super actu
non transmissibili ad heredē: nō trāsit
ad heredem.
3 Promisit aliquis facere aliqđ sub pe-
na: heres faciēdo potest euitare penā.
Quid aūt si fuit electa idustria ꝑsone.

a 1 Ex cōditionali. ¶ † In glo. sed
quare legatarius in fi. qđ ergo si lega
tari⁹ stipulatur legatū sibi reddi. Ui-
detur ꝙ tūc trāsmittat attēta hac rōne:
sed hoc non est verē. vt. ff. vt in posses.
le. l. j. §. si quis sub conditione. de cōsti-
tu. pec. l. si id qđ. §. si quis cau. l. si eū. §. q
iniuriarū. ⁊ glo. hic loquitur qñ princi
paliter quis stipulatur: ita ꝙ stipulatio
non succedit in locum alterius actiōis
non transmissibilis. nam tunc non ob-
tinet is. §. nec ratio glo. ad hunc casum
extēditur. est ergo inia glo. ꝙ pactū et
stipulatio cēsenẗ realia ⁊ trāsmissibilia
ad heredes. hoc tamen fallit in duob⁹
casib⁹ qui notanẗ in. l. si pactū. ¶ Itē
vbi ꝑsona apponitur in executione ne
gotij. ff. de pa. do. l. ob res donatas. §.
fi. so. ma. l. si marit⁹. §. j. de pac. l. qui in
futurū. §. j. ¶ Item fallit. ff. de ser. rusti.
p̄di. l. lucius. sz vbi forte nō fuit pactū:
sz simpler cōcessio. vel dic ꝙ vbi serui-
tus cōstituiẗ facta mētione ꝑsone nō p̄-
dij vel p̄dij ⁊ ꝑsone. ⁊ tūc nō transit ad
heredē nisi fiat mētio de eo: sz si cōsti-
tuereẗ predio trāsiret. ⁊ est secus in al-
terius rei obligatione q̄ transit q̄uis
fiat mētio de persona: q: illa est magis
transmissibilis de natura sua ⁊ magis
perpetua qđ ptz: q: durat vsq; ad. xxx.
annos. ⁊ seruitus vsq; ad. x. si sit cōstitu
ta. vt pz. C. de prescrip. xxx. anno. l. oēs
ff. de seruit. l. seruitutes
Si ergo aliquis stipula
tus fuerit sibi seruitutē
sub conditiōe stipulatio
huius non transit ad he
redem per. d. l. luci⁹. Sz
hec ratio posset ipugna
ri per. l. corruptionē. C.
2 de vsufruc. ¶ † Item dic
generaliter vbicūq; sti-
pulationē quis interpo-
nit sup actu nō trāsmissi
bili de natura sui nō ob
tinet is. §. p. ll. s. allega.
in prin. ff. de vsu. l. si sti-
pulatus. ¶ Itē nec obti
net in casu quo stipula-
tor deberet condi. imple
re in ꝓpria ꝑsona. Uer-
bi gratia. promitto tibi
cētū si romā ad indulgē
tiā veneris: vel si te cō
tingat capi ab inimicis
si eñi moriaris ante cō-
ditionē impletā nō trās-
mittiẗ. ⁊ eodē modo nō
obtinet in conditionib⁹
que sunt in non facien-
do quarū implementū
depēdebat ex non facto
stipulatoris. tunc eñi nō
trāsmittitur species: sed
ipsum debitum purifica
tum. s. pxi. §. in fin. Sed
an debitū conditionale
trāsmittatur cōtra here-
dem ꝓmissoris. ⁊ certum
est ꝙ sic si erat in facien
do ⁊ factū faciēdū erat
ex parte ꝓmissoris nisi
eēt tale factū qđ nō pos-
set per aliū adimpleri.
C. de ꝯtrahē. ⁊ ꝯmit. sti-
pul. l. veteris. Sed si fa
ctū erat in non faciendo
nō transit cōtra heredē
promissoris nisi esset cō
missa in vita ꝓmittētis.
ff. e. l. ex ea. §. fi. si serui.
ven. l. loci. §. si fundus.
vel nisi de hoc fuerit fa

a ¶ Ex con
ditionali.
Stipula-
tio cōditio
nalis trās-
mittitur ad
heredes.
Ange. Jo.
fab. latius
scribit sup
hoc §. quē
Ang. rbal.
iō vide eū
diligenter.

a ¶ Loca. Adiectio loci i stipulatione eius effectum sicut dies retardat et obligationis natiuitas nō suspendit: et impossibilitas i stipulatione adiecta eam dē infringit. hoc dicit Bal.
b ¶ In fin. Uide ang. hic l.i.col. in ver. in gl. repromissio.
c ¶ Nōnē. hāc ēt monēt h doc. et Ang. i fi. in i.col. in ver. quit h pe. et Jo fab.
d ¶ Cōditiones. Cōditio de psi ti stipulatiōis valorē nō suspēdit: sz vera statim puraz reddit stipulationē falsa vo reddit firmam. h. d. sēm Bald.
e ¶ In fin. Angel. hic tz sēm Joā. fa. in ver. in gl. incerta.

cta mentio. ff. de pac. l. q in futuro §. i. et hoc si in stipulatiōe fuerit facta mētio de psona sicut in stipulatione patet non fieri. Itē aliās contra per d. l. si partum. ¶ † Quid ergo si quis promisit factū facere sub pena. Potest dici q heres faciendo euitat cōmissionē pene p. d. l. veteris. Sz qd si esset electa industria: tunc vr obligatio extincta per mortē pmissoris vel posset dici q duret: qr illa electio fuit in fauorē stipulatoris. si ergo stipulator vult recipere operas vel factū alterius cur nō pōt renūciare fauori suo. Et forte hoc vult dicere .l. veteris. vide ibi et facit. l. iter artifices. ff. de so. ibi nō cōsentiēte stipulatore et hoc verū in priuatz psonis: secus in ecclesiasticis. in feu. q suc. test. c. i. e hoc pōt esse ti. si de feu. cōtro. fu. c. moribus.

☞ Promisit aliqs centuz dare parrhisius sub pena: venit parrhisius infra diē: nō aūt soluit: an pena cōmittat absq aliqua interpellatione.

Loca[a] etiaz.

¶ In glo. ratione in fi.[b] sed opp. cōtra hunc §. ff. loca. l. insulā. §. i. Sz ibi in cōtractib9 bone fi dei in quibus tpis angustia nō vitiat. itē cōtra. ff. de lega. i. l. si mihi. §. i. Sz ibi in legatis que fauorabiles interptationes reperiuntur. Dns Pet. de bel. perti. monet hic vnā questionē[c] et parsi

aliud aut nihil dicit vltra gl. in hoc ti. nec precedēti. ¶ † Pone q aliqs pmisit cētum dari parrhisius sub pena: venit parrhisius infra diem: sed nō soluit nūquid cōmittit penā absq aliqua interpellatiōe. Uidetur q sic qr tempus expressa cōstituit in mora. C. de ... cōmit. sti. l. magnam. ita vr qd ... ff. eo. l. si ... igitur videt q ... na hoc casu cōmittatur cuz tacita ... sit elapsa. Pet. ipse dicit q si venit parrhisius infra diē nō cōmittit pena sine interpellatiōe si nō venit cōmittit. et est ratio: qr tēpus qd cedit a lege ... ceditur ad veniēdū nō ad soluendum et ideo licet non soluerit nō cōmittit pena: qr per ipsum non stetit quin ... venerit. et ita nō ob. d. l. si insulā. qr ... nihil fecit nec cōpleuit ad hoc ... in se erat veniendo ad locum. ... si conceditur ad solnēdū vt hic cō... tata. Dic vt. i. de act. §. de constituta.

☞ Incertitudo scientie quādo suspē dat actum vel non.

Adde ad idez nume. 2. et 3. qr subastiones sunt.

Cōditiones.[d]

¶ † In ... ff. de ... iur. in fi.[e] et nō requirit scientia ... qr partes volunt ex certa scientia ... scientiā requirit: et sic nō errant. sz ... cesin casu quo certitudo requirit ... in additione hereditatis. ff. de acq. he. l. is qui putat. et l. is. nunquid sub ... lib9 cōditionib9 pōt. fieri. Uidet q ... cū tales cōditiones nō suspendāt ... vt hic. ¶ Cōtra qr i additione hereditatis debet quis esse certus. vt. ff. ... here. l. qui hereditatē. et l. in ... da. ista aūt possunt esse incerta ... huius §. Solu. quantū est de ... potest talis cōditio opponi ... tio. cū tamē tria concurrant q ... sua ex iusta causa et cōt. opi. Item ... tas rei. et sic valet aliās nō. vt eo. ti. ... quidā. §. qd dicit. cū ibi no. ¶ Sz ... dixi: qd in additione obtinet i ... dixi: qd in additione obtinet ... bus legitimis q no recipiūt ... ditionez. ff. de re. iud. l. actus leg...

¶ † Et posset dici q sic si agētes ... tium apponāt cōditionē que sit ve...

quam credant verã vehementi p̄sumptione et cõi opi. cũ sit eadē ratio. vñ si iudex q̄ dat tutorē. ⁊ ip̄e tutor credat patrē pupilli mortuũ. ⁊ sit cõis de hoc opinio. vt verum sit q̄uis iudex appo nat talē ɔditionē. si pater pupilli mortuus sit credere valere dationē qꝛ etiã tacite hoc intelligebat. ff. de tute. l. multo. §. sub conditione. ⁊ facit. d. l. cũ quidam. §. fi. cũ. l. se. al's non credo. ¶ Sꝫ contra videtur q̄ q̄uis tales conditiones nõ suspendãt obligatiões tñ dies tacite inest quo sciat veritas an ita res se hꝫ nec ante peti põt quousq̄ certum sit. s. ṗxi. §. ⁊ tñ cõstat q̄ illi actus non recipiũt diē sicut nec cõditionē. ¶ Pt test dici q̄ in hm̃oi ɔditionib⁹ nõ inest 1 dies etiam tacita. imo statim põt fieri interpellatio ⁊ res peti. post in probatione veniet q̄ res ita se hꝫ sicut in cõ 2 ditione appositum est: ⁊ ita in actibus illis legitimis nullam diem importãt
3 hm̃oi cõditiones. ¶ †Sed hoc videt nõ posse stare. pone q̄ tu ṗmittis mihi x. dare si ancilla sit p̄gnans. hoc est de p̄senti. ⁊ de natura sua videt importare diē. ff. e. l. interdũ. Sed dicas q̄ hoc nõ est verum. imo statim possant peti decē: vt dixi. Nec ob. d. l. iterdũ. qꝛ ibi 5 loquit in casu quo partus deducebat in stipulationē ⁊ illo eũ casu est dies ⁊ tacita ɔditio vt ibi no. ⁊. s. de pac. l. itē 2 qꝛ cõuentiones. qꝛ nisi sit partus ⁊ nascatur dare non põt. non sic in hoc casu 1 vbi promittuntur. x. si sit pregnans: qꝛ tunc statim potest peti. sed habetur pbare q̄ sit pregnãs. Sed op. cõtra hũc. ff. de here. insti. l. si meuia. vbi videt cõcludi q̄ valet actus non obst. q̄ non sit vera cõditio. hic aũt cõtrariũ. Nec põt dicere q̄ sit speciale in vltimis volũtatibus: qꝛ in illis ð idē quod hic. ff. de iniust. rup. ⁊ irri. testa. l. cũ in sc̃do glo. soluit q̄ ibi est nugatio ⁊ truffa ⁊ nõ cõditio. Sꝫ certe idē posset dici de qualibet ɔditionali de p̄terito vel de p̄nti si 2 testator sciret nõ esse veram. ⁊ ita is. §. posset restringi ad casum quo ɔtrahētes ignorarent ⁊ essent incerti de cõditionis veritate. Unde põt dicere q̄ ibi sunt verba de futuro. illa enim verba si b viuerent simpliciter extenduntur ad futurũ. ff. de cõdi. ⁊ demon. l. multa. §. j. et sic is. §. obtinet siue cõtrahentes scirent veritatem conditionis siue ignorarēt quecunq̄ dixi in actib⁹ legitimis qui nõ recipiũt diem nec conditionem. vij. q. j. pastoralis. vnde tales prouisiones non videntur valere prouideo tibi de tali beneficio si vacat nisi concurrant illa que s. dixi.

☞ Pars an potest compelli apponere penam i contractu.

Dolus si arguitur in cõtractib⁹ siue in delictis an interesse probetur p iuramentum.

Adde ad idem nu. 3.

4 Testes producti ad probandum interesse quid ⁊ qualiter deponere debent.

Stipulatio penalis qñ et qualiter potest plu= ries committi.

Non solũ.

¶ †In glos. hoc in fi. sꝫ an pars potest cõpelli apponere penam in cõtractu. Dic qꝺ non nisi fuerit conuentum vt ibi no. bene verum est q̄ iudex ex causa põt apponere penã p̄ceptis iuis. C. commi. vel epis. l. j. in fi. et facit. C. de re iudi. l. si pecuniam. de vsufruc. l. j. ff. de excep. do. l. apd celsum. §. labeo. ¶ †In glo. sed quomodo. in fi. supponit gl. q̄ vbicunq̄ dolus arguit siue in cõtractibus siue in delict. q̄ interesse ṗbetur ᵇ per

a ¶ Nõ solũ. Etiã facta pñt i stipulatiõez deduci in quib⁹ vtile est penam adijcere ne al's stipulator habeat probare interesse.

b ¶ Interesse pbet. Qualr probet interesse. vide h̄ p do. Ang. in. ij. col. in ṽ. in gl. probare. Itē i iij. col. in ṽ. q̄ro si peto ex penias. tractat quomodo pbētur ex pēse. Itē subseq̄nter l. e. col. in ṽsic. quotidie q̄rit de tali q̄one. Si pmittit hoc mõ de q̄b⁹ dãnis ex pēsis ⁊ interesse pmisit titius stare simplici dicto vel iuramēto dicti seij: an talis promissio valeat. vide eam. hic.

iuramētū. ꝛ facit. ff. de i li. iur. l. ij. ꝛ. l. i.
actionib⁹. ꝛ idem no. ff. qd vi aut clā. l.
semper. §. hoc interdicto. idē nor. host.
ex de fo. cōpe. c. dilecti. ꝛ extra qd me.
cā. c. fi. Sꝫ gl. vr alibi distinguere iter
interesse singulare ꝛ cōe vt ꝓmū nō ꝓ
bet p iuramētū sm sic. C. de in li. iur.
l. al'o. Sꝫ ibi in alio casu qñ culpa ar-
guit: sꝫ ꝯ ꝓmā opinionē vr apte: qꝛ fur
tum non committit sine dolo ꝛ affectu
j. de ob. que ex delic. nas. §. furtū. ꝛ tñ i
talibus furtis videt qd oporteat alias
probari ꝙ per iuramētum. ff. de furt. l.
quidam tabularū. ff. ad. l. aquil. l. in. l.
¶ In hoc potest sic distingui: qꝛ aut pe
tit interesse ratione delicti aut ratione
ꝯtractus. Pꝛio casu dic qd interesse ꝓ-
batur per iuramētū nō in litē sed quan
ti res est in veritate si res nō possit re-
stitui. vt. ff. de in lit. iuran. l. cū furti. de
aqua plu. arc. l. si terti⁹. §. fi. ꝛ. d. l. semp.
§. hoc interdicto. si aūt res possit resti
tui ꝛ iudex cōdemnauerit ad restituen
dū ꝛ nō vult restituere iuratur in litē.
ff. de in lit. iurā. l. ij. ff. de do. l. arbitrio.
de app. l. creditoꝛ. §. iussus eodē modo
in casu speciali quādo quis in ius vo-
catur vi eximitur propter autoritatem
iudicialem. ff. ne quis eū qui in ius vo
ca. est vi exi. l. fi. §. j. Et forte posset hoc
tradi pro regula vbicūq iudicialis au
toritas cōtemnitur per leges ꝓdictas
nisi in casu qñ quis missū in possessionē
nō admittit vel prohibet. ff. ne vis fiat
ei qui in posses. missus est. l. j. §. hec ver
ba. Sꝫ certe tunc crederem iurari in li
tē si vim adhiberet vel iussu iudicis in
speciali sibi facto ꝯtumaciter resiste-
ret vñ illū. §. intelligo qñ iudex simplr
decreuerat aliquē mittēdū in possessio
nē cui aliquis se opponit prohibendo
qui alias non fuit vocatus nec condē-
natus: alias si ad hoc vocatus ꝛ specia-
liter ꝛ iussus vt nō impediret prohibe
ret ꝛ parere contemneret: vel si missū
per iudicem violenter in predicto ca-
su expelleret: nō video cur nō iuret in
3 litē contra ipsum per. l. s. alle. ¶ † Sꝫ
adhuc op. primo dicto. d. l. qdā tabu
larū. vbi dꝛ ꝯcludi q opꝫ ꝓbari per te
stes. imo dic q non op. sed intellectum

ꝓmissorū sapit. nam qd dixi q in deli
ctis interesse probat per iuramentum
intellige. i. estimationē damni seu rei
ipso delicto probato. nam ipsum deli-
ctum probare opꝫ Uerbi gratia si di-
cā q tu surripuisti mihi equū vel bo-
hoc debeo probare. ꝛ hoc probato ꝓ-
bit iuramēto meo de estimatiōe ipsi
ꝛ hoc vult dicere. d. l. quedā tabular.
ibi enim opꝫ ꝓbare q habeat tales ta
bulas ꝛ tale debitū continentes ꝛ reū
eas surripuisse ꝛ hoc ꝓbato stabit iu-
ramēto suo de dāni estimatiōe. In vio-
lētia tñ est aliquid speciale nā ibi ꝓ-
bata violentia creditur iuramētum
dum de reruꝫ estimatione: imo de his
que se amisisse dicit. nec habet ꝓba-
quales res amisit: ꝛ hoc in odium vio-
lētie. C. vnde vi. l. si qñ. In secūdo ca-
qñ petit ex contractu tūc aut dolus ar-
guitur aut culpa. Primo casu aut que
ris de actiōibus arbitrarijs seu bo. fi.
ꝛ in illis cōstat quod probatur per iu-
ramentum in litem nisi in casu vbi d
de veritate. ff. de in li. iu. l. minus.
tamen plenius. j. de ac. §. preterea.
de alijs: ꝛ tūc si res nō extat esti-
vero probat per iuramētū si non po-
sit al's sciri si extat opꝫ ꝓbari p
vt hic. ff. de in li. iu. l. videamus. §.
l. sequē. si aūt culpa arguit singu-
opꝫ probari p testes de cōmuni.
cere glo. q ꝓbat per iuramentū.
l. s. alle. que potest esse vera vbi
non potest probari estimatio per.
plane. ꝛ ita oporteret dē. §. ertēd
oia ꝓcedētia. ꝛ satis hoc innuit
tia litere. vel dic illam gloss.
su illius legis. vbi ex officio tene-
fecisse diligentiam. ꝛ hoc nisi fuerit
tumacia in non petendo. tunc enim
cerem vt. s. proxime in delictis
4 ¶ † Sed quid debent deponere te
qui producunt ad probādū inte-
Dicās q si producunt ad probā-
gulare interesse deponēt q si h
talem rem. ꝛ ita eis cedentē gra
vel vtilē nollēt ea carere pro tanto
communi vero q res tantum valet
cōmunem estimationē. Sed qd si
rem se tantum daturos. Dicas q

bene deponerẽt p ea q̃ no. C. de rescin. ven. l. ii. de his scripsi. C. de sen. q̃ p eo qđ interest. l. j. ꝛ vide qđ ibi no. p glo. ꝛ a doc. ¶ In gl. puta nõ ire. ff. e. l. vbi aũt

5 §. q̃ id qđ. ¶ † In gl. hoc ad primũ. i fi. sup hoc dic pleni⁹: qꝛ aut stipulatio fuit 1 apposita sup facto nõ iterabili vel sup eo toto qđ principaliter i obligationẽ deuenit: ꝛ nõ põt pluries cõmitti qꝛ nũ ꝙ stipulatio penalis pluries cõmittit. ff. đ here. vel act. ven. l. vẽditor heredi tatis. de ver. obli. si ita q̃s aut fuit apposita in facto iterabili vel plura capi ta cõtinẽte: ꝛ tũc vr sepius cõmitti pro quolibet facto iterabili vel pro quolibet capite si cõtineat interesse vel loco interesse sit apposita pena. ff. e. si sit. ff. rẽ pupil. sal. fo. l. ii. rẽ ra. ha. l. si. pcura. si cui plurĩꝙ per. l. fal. l. iiij. §. queñ tuz. vsufru. quẽadmo. ca. §. hoc aũt. ¶ Sin autẽ nõ ptinet iteresse: sz mere sit pena l's propter contentũ. forte tunc nõ com mittit nisi semel. ff. de arbi. l. si duo. §. j. illa eñ vbi erat apposita loco ptẽr⁹ vt eo. ti. l. si quis rez. cuz ibi bene no. vide tur ergo ꝙ pnũciatũ fuerit in cã q̃ ver tebatur inter vniuersitatem ꝛ ecclesiaz tulleneñ. in palatio apostolico vbi dice bat ecclesia quod dicta vniuersitas sub certa pena promiserat nõ insultare per sonas ecclesiasticas. ꝛ plura alia capi tula. et quod dicta vniuersitas fecerat contrarium frequenter et in pluribus capitulis. ꝛ petebat solidam penã pro 2 quolibet. determinatũ fuit quod por b terat de quo multi fuerunt admirati ꝛ maxime legiste sequentes glo. ¶ Itez oppo. ꝙ cõsiliũ huiꝰ §. sit nullũ. ꝛ solue vt. j. de inutili stipu. §. alteri.

¶ De duobus reis stipulãdi et pro mittẽdi. Rubrica.

¶ Glo. sufficiẽter continuat rubricam. ideo transeas.

1 Jus vetus non requirebat vt ex presse fierent duo rei stipulandi vel p mittendi.

2 Interrogationes et responsiones de bent fieri sine interuallo in stipulatio nibus quibuscunq.

3 Quid autem si agitur ꝙ sint duo rei et adhibetur interuallũ: an erũt duo rei.

Et sti-pulandi. a ¶ In glos. dicitur reus. in fi. dic pleni⁹ ibi. ¶ † In gl. hoc adiecto. i fi. Scire debes ꝙ gl. in. d. §. cũ tabulis vr velle ꝙ iure antiquo ꝛ nouo sufficiebat exprimi ꝙ essẽt duo rei nec oportebat dici ꝙ tenerentur insolidum. ꝛ illã sequitur ibi. Ja. de. y. dicit ꝙ de nouo oporteret dici qđ sint duo rei ꝛ ꝙ insolidum teneantur ꝛ ideo hic glos. errauit hoc dicẽdo hoc adiecto vt sint insolidũ ꝛc. quia de iure veteri non oportebat dici ꝙ essent insolidum quod glo. hic sup ponit ꝛ male quia §. cuz tabulis. dicit contrariũ et magis etiam errauit. in aut. hoc ita. C. eo. tit. vbi dicit ꝙ si vnus promisit decem et postea alius eadem decem ꝙ sunt rei debendi qđ nõ est veruz nisi hoc agatur expresse per dictũ §. cuz tabulis. ¶ † In gl. ex interuallo in fi. b dicas ꝙ sine inter uallo debent fieri interrogationes ꝛ responsio nes. ita quod nõ fiat di uersio ad alios actus ex traneos: quia si diuerte rentur ad alios act⁹ nõ extraneos. ꝛ nõ esset ma gnum interuallum va leret. Verbigratia. Si al ter de duobus reis pro mittẽdi esset presens: et alter non ꝛ interrogatio ne facta ille p̃sens iret

a ¶ Et sti-pulãdi. Di uide hunc ti. v: pange. hic. ꝛ sũ ma sic hoc pncipium Duo rei sti pulãdi fiũt qñ separatĩ interrogãt debitorẽ ꝛ ipse simul vtriꝗ rñdeat. b ¶ In fin. Dicit ang. ꝙ interualsũ magnuz puta vni⁹ diei cum a ctu extraneo vitiat ꝯstitutionẽ dui orũ correo rum si. inter ueniat in terrogatio nẽ ꝛ rñsionẽ: al's si i ter obliga tionẽ vni⁹ pfectam et aliã pficiẽ dã ñ vitiat ꝯstõnẽ cor reoꝝ exp̃s saz: sz taci tã sic saltẽ in duobus reis credẽ di. Qñ aũt duo rei cre dẽdi dicãt socij. Et si vn⁹ totum exigat h̃ a ctiõe tenet correo. Itẽ

an ꝛ qñ factũ vni⁹ ꝑsit vl' noceat alteri vide bar. in. l. ex duob⁹. ff. e. ti. ꝛ ang. h̃

a ¶ Duo. Si duo p̄mittã eidẽ eadẽ pe-
cuniã efficient̃ duo rei: sz vni⁹ solutiõe
ꝗ receptiõe tollit̃ obligatio vtriusq̃. an
ge. In hoc. §. format ang. multas pul-
chras ꝗ q̃tidianas q̃stiões. An plures rei
debẽdi pos
sint vno li
bello cõue
niri. et non
obstante ꝙ
vn⁹ fuerit
ꝯuĉtus al-
ter cõueni
ri et exigi
possit. item
q̃d si ꝯueni
atur illie ad
quã pecũia
nõ ꝯuenit.
Itẽ opposi
tio diuisio
nis vel de
duob⁹ re.
bñficio cui
correctũ eẽ
vl nõ eẽ sol
uẽdo ꝓ b i-
di on⁹ incũ
bat. ꝗ qñ di
cãt̃ eẽ ꝑñ-
tes vel nõ.
Itẽ ex ꝯtcu
vni⁹ de ge
rẽtib⁹ vnã
negotiatio
nẽ q̃lib3 a-
gere vel cõ
ueniri pos-
sit vt duo
rei. Itẽ vbi
d3 tit⁹ ꝗ so
cij ꝓ quãta
ꝑte ꝗ nõ no
minat⁹ hẽat
actionẽ vel
obligatio-
nẽ. vid h ꝑ
gl̃. Et de
qõne vide
ei⁹ q̃s cõsiliũ do. Alex. cõsi. cxlvij. vbi
plane de illa questione tractat.

q̃situ̾ aliũ q̃ erat ꝑpe nõ
esset diuersio ad alios
actus ꝗ sic põt itelligi. l.
duos. e. ti. §. fi. ꝗ hoc ẽ in
3 dubitatũ. ¶ † Sz põe ꝙ
adhibet̃ iteruallum: tñ
agit̃ ꝙ sint duo rei. an
erunt duo rei. Glos. mo-
uet hoc i. l. si ex duob⁹. e.
ti. ꝗ vr̃ dicere ꝙ nõ. Dy.
dicit ꝙ vbi fuit vna in-
terrogatio si vn⁹ rñdeat
hodie ꝗ ali⁹ cras nõ eẽnt
duo rei: sz vbi vn⁹ iter-
rogat̃ hodie alius cras:
erunt duo rei. dũm hoc
agat̃ expsse ꝗ q̃libet rñ-
deat post suã iterroga-
tionẽ ꝗ idẽ i duob⁹ reis
stipulãdi: vt scripsi i. d.
l. si ex duob⁹. s. allega.
ego nõ video ꝙ hoc pos
sit subsisteri. naz aut di
ces ꝙ hoc ꝯtingit ꝑ di
uersas ꝗ separatas iter
rogationes aut hoc agi
tur expresse: sed nutrum
eorũ põt esse cã ergo ꝛc.
Quod diuerse interro-
gatiões diuersis tẽporī
bus facte nõ sint magis
cã q̃ si esset vna interro
gatio: patet quia nõ re-
fert aut fiat sub vna in-
terrogatione an sub di-
uersis vt hic pz. ꝗ. d. l. ij.
§. parui. cũ ergo nil re-
ferat cũ fit incõtinẽti: s
ita parũ si diuersis tpi-
bus imo diuersitas iter
rogationũ magis face-
ret cẽseri diuersitatẽ ob-
ligationũ q̃ vnã. ad hoc ver. nã si pu⁹
ꝗ sic diuersitas iterrogationũ nihil fa
cit. ¶ Itẽ min⁹ facit q̃d d3 ꝙ actuz fuit
ꝛc. qz eẽt si icõtinẽti fierẽt iterrogatio
nes ꝗ rñsiões opporteret ꝙ ageretur ex
presse vt essent duo rei. vt. s. i prin. in
psi. ꝗ si sic h eẽt causa nõ eẽt differẽtia
an incõtinẽti fieret vl̃ ex interuallo
secundũ hoc sequeret̃ ꝙ essent duo rei
siue incontinẽti siue ex interuallo hoc
ageretur. et tamen hec iura innuũt cõ
tra. ꝗ ideo tene cũ gl. ꝗ intellige dict.
l. si ex duob⁹. vt ibi nota.

1 ☞ Obligatio duorum reorum est vna
in effectu plures aũt sunt quia plures
tenetur.

2 Reus stipulãdi qui totũ debitũ recepit
an teneat̃ reddere partẽ alteri corr
stipulandi.

a Duo a plures. ¶ In gl. hic actus
1 vide. s. prox. §. ¶ † In glo. ibi. l. ve.
ꝙ dic melius i. d. l. ij. quia plures vi
in essentia ꝗ cõsiderata rei veritate
ibi nota. secũdũ Pet. de bel. per. qui
Et nota. ꝙ caute dicit hic ter. debitum
accipiendo. naz agendo non liberaret
etiam lite contesta. vt. ff. de pac. l. quod
ties. §. si creditor. ꝗ no. in sum. e in gl.
in aut. de duo. re. vnde pendẽte appe
latione vnius potest alius conueniri
ff. ad mace. l. creditor. §. respon. ꝗ de l.
2 per glo. ꝗ Dyn. ff. eod. l. ij. ¶ † Quer
uit queri an ille qui debitum totũ re
pit teneat̃ reddere partẽ alteri cor
rei stipulanti. Et doct. alibi cõsueuerunt
determinare ꝙ sic. ꝗ videtur notari
hanc gl. ff. de condi. inde. l. frater a
tre ff. de leg. ij. l. si tutio. ꝗ hãc opinio
quã Jacob. de ra. per. l. ff. de nova.
rem communem. ꝗ idez videtur ten
ff. de so. l. qui hoiez. §. i. pe. de bel.
tenuit cõtra per. l. ij. ff. eo. ti. ꝓ quo
tur casus. ff. ad. l. fal. in. l. fal. si hoc
nisi essent socij vel esset ex re com
debitum vel propriũ alterius nõ
gentis iunge. §. fi.

1 ☞ Impunitas an põt esse in obligati
Adde ad idem nu. 1.

3 Quare autez secus in fideiussore
4 Duo rei p̄mittẽdi an videatur ꝑ fi.

uicem intercessisse.

5 Reus unus debendi si totum soluerit uni reo stipulandi an compellatur cedere actionem alteri reo stipulandi.

6 Obligatio duorum reorum debendi si sit in dividua an fiet divisio obligationis.

7 Quid si unus pure alter sub conditione obligatus est an fiet divisio.

8 Quid si creditor divisit et recepit alterum non soluendo: an poterit reverti ad alterum.

9 Duo rei debendi vel plures an possint conveniri uno libello.

Ex duobus. ¶ † In glo. sed none. in fine. dic plenius quia aut disparitas est circa rem que vertitur in obligatione: tunc vitiat saltem quo ad constitutionem duorum reorum. ff. e. l. si id quod. Aut est disparitas circa substantiam obligationis et non vitiat. ff. e. l. si ex duobus. §. fina. Aut circa qualitatem: et tunc non vitiat ut hic. et ff. eo. l. ex duobus. Aut est disparitas circa id quod habet loco qualitatis: ut puta ut unus teneatur de lata culpa: alius de levi et sic vitiat. ff. e. l. eadem §. j. Hanc distinctionem ponit Dy. ff. e. l. si ex duobus. ¶ † Sed que sunt rationes diversitatis inter tam dispares casus. Item quare non ita bene dicitur disparitas in qualitate quando unus obligat se de levi alius de lata sicut quando unus pure: alius sub conditione vel ex diversis. Unde super hoc videretur posse dici brevius quod disparitas que non potest re vel spe reduci ad paritatem vitiat: alias non. Verbi gratia quando unus promittit unum alius aliud: vel unus levem alius latam. nunquam huiusmodi oblatio re vel spe erat par. sed ubi unus pure, alius sub conditione est spes quod conditio impleatur. Z. eo. ti. §. ex conditionali. et ipsa existente retrotrahitur quasi pura ab initio extitisset. ff. qui po. in pig. ha. l. que po pendente. eodem modo ubi in diversis locis pecunia est danda quia elapso de quolibet dare potest una et eadem efficitur in effectu. ff. de consti. pe. l. id quod et l. cum qui in pur. ¶ † Sed cur lex in fideiussore et reo. ff. de fideiusso. l. grece §. istud. I. de fideiusso. §. si fideiussores. Respondeo fideiussoria est accessoria. ideo respondetur secundum principalem materiam. hic utraque principalis et propria in persona cuiusque. ff. eod. l. eadem in fine. et hoc est magnum argumentum quod non videantur ad invicem fideiubere. de quo vide. ff. ad vellei. l. vir uxori. §. finali. ubi sunt opinio. Mar. dicit quod videtur fideiubere. Jo. contra Azo. distinxit an pecunia pervenerit ad unum in toto vel pro parte. et tunc alius videtur fideiubere pro parte qui pervenit ad illum vel pro toto si tota pervenerit et illam sequitur glo. ibi. et in aut. de duo. re. et illam etiam sequitur Dy. Sed. C. eo. l. j. glo. videtur sequi opi. Jo. quam etiam sequuntur

4 Jac. et Pe. et credo quod sit verior. † In gl. sed adveniente ibi cum allegat. C. eod. l. j. Vide ibi per doc. et gl. unde dic aut ille qui soluit habuit totam pecuniam et in usus proprios convertit: et tunc nulla actio ei datur: quia ipse teneretur correo si soluisset. Si autem conversa est in utilitatem communem vel forte est perdita tunc si sunt socij agunt pro socio vel man. si mandatum intercessit alias non secundum Jo. opinio. sed secundum Mar. semper videtur intercessisse. ideo datur man. vel ne. ges. si predicta cessant. ff. de nego. gest. l. cum pecuniam et datur: utilis ff. communi divi. l. si quis putans §. j. C. de neg. gest. l. fine. C. si cer. peta. l. sed in rem communem. ff. de solu. l. qui hominem. §. j. vel actione cessa si cessa fue

5 rit a creditore. ¶ † Sed an compellitur cedere. Glo. videtur velle quod sic: nisi renunciatum esset beneficio divisionis. ff. commo. l. unde quia in fine. glo. sed docto. consueverunt tenere idem si renunciatum esset nisi propter dolum proprium fuisset conventus. ff. de admini. tuto. l. si plures. et fit cessio contra reum inquantum pervenit ad eum: vel si nihil pro media parte. ff. de in rem ver. l. si patre. §. fina. ad mace. l. sed et in l. §. j. et vide plene in dicta. l. j. per glo. et doc. Illud autem constare videtur quod si duo rei promiserunt nulla recepta pecunia vel re forte ex causa donationis. quod si unus soluit solidum non videtur habere actionem contra alium. ut. d. l. in l. fal. hoc esset observandum nisi esset

6 cessa vt dixi. ¶ † In. e. gl. a
in fi. iuxta hanc materiã
cõsueuerunt multa que
ri que nõ prosequor dis-
putãdo: sed ponẽdo cõ-
clusiones tãtũ: qr docto.
satis late notauerunt in
d. l. j. et in aut. hoc ita.
¶ Et primo cõsueuit q̃-
ri quid si obligatio sit in
diuidua an fiet hmõi di
uisio. ¶ Glos. dicit ꝙ sic
in. l. reos. §. cũ tab. ⁊ idẽ
dicit i quolibet casu vbi
plures re ipsa insolidũ
tenebantur: vt no. eo. ti.
tandem. ff. depos. l. j. §. si
apud man. l. creditor. §.
duob'. Sed cõtra notatᷣ
in corpore aut. de duo-
bus reis ⁊ veri' s'm doc.
7 † Itẽ cõsueuit queri q̃d
si vnus pure ⁊ alius sub
cõditione. Glos. dicit in
aut. hoc ita. qḋ obliga-
tus pure põt insolidum
cõueniri absq̧ beneficio
diuisionis. ⁊ ita corrigit
hic in fi. ⁊. l. ex duob'. ff.
eo. que idẽ dicit. Et pro
hoc faciunt verba dicte
aut. qr ille qui sub cõdi-
tione promisit nõ est ha
bilis ad cõuẽtionẽ. Dy.
tñ tz cõtra p. l. si plures.
8 ff. de fideius. ¶ † Itẽ q̃d
si creditor diuisit ⁊ post-
ea reperit alterũ nõ sol-
uendo: nunq̃d potest re
dire ad alterum. Dic ꝙ
non. ff. de fideius. l. inter
eos. §. ¶ Sz si alt eẽt ab
sens ⁊ redijsset post lit.
contest. fieret diuisio. ff.
vt in pos. le. l. si pecunie.
§. j. ¶ Itẽ q̃d si alius im
petrauit priuilegium vt
non conueniatur. Dic ꝙ
nõ ꝑpter hoc alter per-
det bñficiũ diuisiõis. ff.
9 de fideius. l. titi'. ¶ † Itẽ

an oẽs possint conueniri vno libello[a].
Dic ꝙ sic dumtamẽ de hoc fiat mentio
in libello. Et vide plene de his p doc.
C. eo. aut. hoc ita. ⁊ de hac materia tra-
ctat spec. in tit. de cõclu. ⁊ renũ. ¶ Sed
ego moueo tibi vnam questionẽ no...
que sepe potest cadere in facto ...
ta ꝯsuetudinẽ que est talis. ꝙ vbi ...
vendit redditus obligando bona ...
etiã generaliter ꝙ proximior de g...
re potest retrotrahere ⁊ ab emptore ...
dicare rem venditam seu redditus ...
uendo pretium q̃ cõsuetudo est in m...
tis locis regni frãcie. Casus talis ...
dit. duo forte cõiuges ne q̃s alii ven-
derunt. x. libras rẽdales perpetuas ...
per oibus bonis suis certo pretio ob...
gauerũt se insolidum ac oia bona ...
acto ꝙ essent duo rei debẽdi ⁊ renũ...
uerũt aut. de duo. re. venit vnus de ...
nere alteri' vẽditoris: offert pretiũ ...
dicat solidos reddit'. venit ...
gñe alterius ⁊ sibi vendicat etiã ...
do ꝑtiũ. querit q̃s eoꝝ admittitur ...
ambo. Et si ambo an q̃libet ad solidũ
obligationis: ⁊ sic emptor habebit ...
plex ꝑtiũ ⁊ q̃libet ad insolidũ oblig...
tionis admittet. Et sequerent duo in-
cõueniẽtia. Primũ ꝙ emptor habebit
duplex ꝑtiũ. Scdm ꝙ ille qui nõ est de
gñe retrotrahit illud qḋ ali' qui nõ est
de suo gñe vendidit: al's nõ admitta-
tur ad solidũ ꝙ cessat ꝯ consuetudine
predictã ⁊ si dicas ꝙ q̃libet admittit
ad solidũ obligationis venditionis
suo gñe adhuc seq̃ret ꝑmũ incõuen-
qr habebit emptor duplex pretiũ. Et
dicas ꝙ q̃libet soluet medietatẽ ...
sequit incõueniens qḋ admittat ...
solidũ soluẽdo medietatẽ ꝑtij ⁊ ꝯtra ...
suetudinis verba q̃ dicũt solidum ...
tiũ offerri. Preterea si vnus sol' ...
nere alteri' vẽditoris veniret ...
ior questio: qr ille solueret totũ ...
⁊ nõ retrotraheret: nisi obligatio ...
ximi sui: ⁊ sic remanerẽt penes ...
alia solida ⁊ totũ ꝑtiũ quo nihil ...
Et si dicas ꝙ q̃libz admittet ad ...
tatẽ: sic due alie medietates rema...
penes emptorẽ sup hec cogita ...
roga maiores tuos q̃ tibi ...

a ¶ Uno li
bello. Dic
vt p Ange.
in superio-
ri §. prope
princi. v. q̃
ro an plu-
res. Itẽ hic
ang. que di
uersitas im
pediat cõ-
stitutionẽ
duorũ reo-
rũ in. ij. co-
lũ. circa fi.
ver. quero
itaq̧.

¶De stipulatione seruorū. Rubri. a
¶Cōtinuatio patet dessequenti: qr de materia de verb.oblig. semper agitur.
1 ☞Usufructus persone accedit.
2 Impersonalitas nō vitiat ex parte stipulantis: intelligitur enim seruus stipulari sibi vel domino.

8 Seruus[a] ex persona. ¶In tex. ius stipulandi.i. vim & potestatē. idem in legatis. ff. de leg. j. l. si mihi & tibi. §. scripta. & in constitutione. ff. de
s heredi. insti. l. neq;. ¶†In gl. hec propterea. in fi. & est ratio que ibi ponit: qr vsufr. accedit persone. vnde si non sit persona deberi non pōt. ff. de vsufru. l.
b si titio. §. fi. ¶In glo.[b] nō heredis. cum allegat. §. seruus. vide quod ibi scripsi. ¶In gl. nisi in casibus in fi. gl. in prin
2 cip. l. vbi est idē tex. qui hic. ¶†In gl. nullius. in fi. impsonalitas tā nō vitiat ex parte stipulātis: quia semper intelligitur acquirere sibi vel dño. ff. de verbo. obliga. si ita stipulatus. §. grisogonus. sed ex parte promittentis vitiaret C. de cōsti. pecu. l. si qñ. qr nō est verosimile q aliquis velit se obligare. ff. de proba. l. cum de indebito.
1 ☞Seruus sibi stipulando factum cui acquirat.
2 Quid si seruus stipulatur sibi tradi domini vel rem alioru an ei tradi debeat: ita vt non sufficiat tradi domino.
5 Seruus an stipulet per verba vel p nomen est differentia. ponit exemplum.
4 Quid autem in legato.
c Sed cum[c] factum. 2
d ¶In glo. sed si stipulatur. in fin[d]. Innoc. videtur idē etiam si ob alie. ff. de verbo. obli. l. stipulatio ista. §. hi qui. &. cum verbo. †ibi enim sibi acquirit stipulādo vt ei possessio per aliū auferat. Preterea vbi ab alio dandum est inspicitur persona serui: & non dñi. ff. de condi. & demon. l. modo qui heredi. multo fortius vbi ab alio faciendum. Solu. ibi in stipulatione seruus personā suā adijcit vel vbi adijcitur p alium si res in stipulationē deducta posset extendi

¶Seru⁹. Diuide hūc ti. scdm Are. & hoc principiū sic suminat scdm eū. Etiā seru⁹ hereditari⁹ pōt stipulari: & acquirit heredi futuro. Itē seru⁹ si a filiusfa. a quocūq; stipuletur: & i cuiuscūq; psona stipulationē cōcipiat acquirit dño et patri. h. d. vsq; ad. §. sz cū factū.

ad effectū qui possit cadere seu cōferri in persona serui: tunc psona serui inspicit vt in ei⁹ persona effectus cōferatur non vt sibi acquiratur: qr cum nihil sit sibi acquirere nō potest: sed in ei⁹ persona effectus ipse cōplendus est re: verū est q si emolumētum inde exeat dño acquiritur. et hoc vide i dictis legib⁹ cōtrarijs. cōditionis implementum facti est & factum concernit. ff. de condi. indebi. l. mulier. §. j. ideo in persona serui cōferri potest & ei dandum est. Unde licet dare in ppria significationis importet ius. i. accipientis facere. j. d act. §. sic itaq; tñ vbi materia subiecta se refert ad factū: & eius effectus quasi facti censetur in stipulatione confertur in personā serui. videlicet vt ita faciēdū sit in eius persona. & pro hac solutione bene facit ff. de verbo. obliga. l. qd dr. in fin. ¶†Quid ergo
2 si stipulet sibi tradi dominum vel rem nunquid ei debet tradi ita q non sufficiat tradi domino: vel promissor nō teneat tradere domino. sed ipsi seruo Dico q si contractus vel causa procedat talis ex qua dominium vel proprietas vel possessio vel emolumentum irreuocabilr posset acq-

b ¶In gl. Ista glo. facit ad qōnē vt mōach⁹ sine cui⁹ vitio monasteriū est destructū acquirat futuro monasterio sic ille seruus hrdi. q tñ ficte & iproprie cēset dñs. qd no. p statuto de re alicuius vel dño loquēte. vt hic p Angel.
c ¶Sz cū. Si seru⁹ stipulatur ire iure licere sol⁹ ipse ēt dñs ei⁹ ire pōt. Ange.
d ¶In fin. Dicit ang. q factū si psone sui inhereat a quocunq; siue ipso iure siue sibi ab alio sit prestādum nō acqrit dñ o ars secus.

ri domino: q tūc dominus aget ꝛ ei da
ri vel tradi poterit sine seruo seu eiꝰ vo
luntate. ff. de vsu ꝛ habita. l. filio. C. de
vsu. l. fi. alias non. ff. de sol. l. si stipula-
tus sim. ibi enim ex adiectione serui ni
hil debebatur queri domino quin resti
tueret. ff. de verb. oblig. l. iul. §. cui fun-
dū. Unde pro breui doctrina potes di
cere q vbi tale quid cōfertur in perso-
na serui quod domino acquirēdum nō
est in effectu: ꝛ attento affectu potest ce
dere in persona ipsius serui tantum et
continetur: vbi autem potest vtilitas
acquiri domino. tunc si in stipulatione
adijciatur persona serui. ꝛ est tale q̄d
quod potest habere effectum collatum
in persona ipsius serui. tunc etiā eius
persona inspicitur ꝛ continetur: verū-
tamen per eum domino acquiritur. vt
l. qui heredi. ꝛ in §. hi qui. quo ad vtili-
tatē non quod dominus exercere pos-
sit per se sꝫ si vtilitas resultat ex facto
in stipulationem deducto ipsi domino
acquiritur. nam si stipulatus fuerit sibi
ire agere licere per fundum vicini ad
fundū domini seruus ire agere potest
non dominus. ꝛ tamē ipse seruus agit
vel addit ad vtilitatem domini. et illa
vtilitas domino acquiritur. nisi in ca-
su speciali. ff. eod. l. si seruus meus a li-
3 berto. ꝛ sic intellige pro ꝛ cōtra. ¶ † In
glos. hec ꝟba. in fi. gl. hic facit differē-
tiam vtrum seruus per verba vel p no-
men stipuletur. Uerbi gratia. an dicat
promittis mihi ire agere licere per tuū
fundum. ꝛ tunc ipse prohiberi nō pos-
set an promittis iter seu actum: ꝛ tunc
domino liceat. ꝛ domino acquiratur ser
uitus. ¶ Sed que est ratio huius po-
test dici. quia cum per verba stipuletur
factum in stipulatione vertit̄. quia ām
grammaticos omne verbum significat
agere vel pati igitur cū talis qualitas
facti possit conferri in personam serui
eius persone factū inspicimus. sed no
mina significant substantiam cū qua-
litate propria vel communi. ꝛ sic in ta-
li stipulatione ius vertitur quod seruo
acquiri nō potest vt dixi. §. pri. ꝛ ideo
4 acquiritur domino. ¶ † Sed cur secus
in legato. ff. de serui. le. l. ꝛ si maxime.

tex. reddit ibi rationem. quia in lega-
tis inspicimus personam serui: an pos
sit capere si liber esset. ff. d legatis. ij. l.
si debitor. in fi. cōstat autem qd seruus
si liber esset: non posset acquirere serui
tutem talem ex quo fundū non habe[...]
et ideo non valet legatum. ¶ Sed [...]
deo quare inspicitur magis psona [...]
ui in legato talis seruitutis: vt non [...]
leat q̄ꝫ in stipulatione que valet. vt h[...]
Dy. dicit. ff. eodem. l. proinde. in fine.
quia in stipulationibus versatur fac[...]
serui quod censetur domini. in lega[...]
vero nullū. ideo facilius ex stipulati[...]
ne acquiritur. simile est videre in sti[...]
latione a filio concepta ꝛ legato ei re[...]
cto. nam facilius ei acquiritur in sti[...]
latione q̄ꝫ ex legato ratiōe predicta [...]
de rei vēdicatione. l. que legata. de v[...]
borum obligationibus. l. si filius. h[...]
sunt fere verba sua. sed hec ratio n[...]
detur bona quo ad seruum qui in h[...]
differt a filio. vt. ff. eodem. l. fi. Unde [...]
tio est: q: in stipulationibus inspici[...]
initium ꝛ tempus cōceptionis stipu[...]
tionis quo ad acquisitionem: ꝛ ideo [...]
mirum si inspiciatur solum perso[...]
lius cui acquiritur: sed in legatis in[...]
cimus diem legati sedentis quo ad [...]
quisitionem. ꝛ ideo quia possibile [...]
quod die legata seruitutis cedē[...]
let tēpore aditionis seruus posset [...]
liber ꝛ ita seruitus esset ei queren[...]
quando dies lega. cedat. l. si post [...]
sed eius persona magis in legat[...]
spicitur. ¶ Sed cur non inspicim[...]
tem tempus legati sedentis: ita q[...]
ex tempore illo videretur legat[...]
nere vel non tenere. ¶ Respon[...]
legatis factis seruo inspicimus [...]
mortis. vt dixi. s. de heredum [...]
te ꝛ differen. §. extraneus. s. de l[...]
§. an seruo. ista iura non sunt h[...]
utilia: quia quicquid diximus [...]
rum stipulatione potest applica[...]
ligiosos qui frequenter pasci[...]
stipulantur.

1 ☞ Causa si committatur alicui [...]
mine proprio et sub nomine dig[...]
tis an transeat ad successorem [...]
dignitate.

a **Seruus communis.**
¶In glo. impersonaliter. in fi. Pet. de
bel. perti. dicit quod per hec iura con=
1 sueuit determinari questio ista. † Ita est
quod vbi alicui committitur causa sub
b nomine dignitatis[b] successor non pot
cognoscere si sub nomine proprio no
de quo no. ff. de par. l. talc. §. fi. et est ex=
pressum extra de offi. deleg. c. quoniam
abbas. ¶Pone quod committitur ex=
presso vtroque. vt titio abbati: tunc refert
sm eum q precedat p hec iura. ¶In gl.
hec disiunctim. in fi. docto. antiqui ante
tempora codicis. vide. ff. eodem. l. si
ex re. §. j. ¶In glo. nam cum sua. in fi=
ne huic dicto ob. ff. eodem. l. proinde.
§. j. ibi paternam partem. vide ibi. quia
ibi loquitur quando vnus alicro ex domi=
nis stipulabatur quo casu non acqui=
ritur aliis pro portione eius quam iu=
re retentionis sibi vendicat: vt ibi no
tat: et vide plene hanc materiam. ff. co.
si communis seruus ita stipuletur.

¶De diuisione stipu. Rubri.

¶Declaratis quibusdam qualitatibus
stipulationum venit ad diuisionem ea=
rundem continuando materiam.

c **Stipulatio=**
num[c]. In gl. sz cum ibi. cum
dicit accipit iudicialis a iu=
dicio vti ille solum q in cau=
sis iudicis officio prestantur continuantur.
¶In eadem gl. hic a iudice. vt quecunque
per iudicem seu eius officium prestans
continuantur. et intelligas iudicem viuum.
sed cum verbum pretorie recipiatur generali
ter quare non fit ibi quadrimembris diui
sio sicut hic. Rndeo diuiditur hic stipu=
latio in gne generalissimo: ibi stipula
tio pretoria in genere subalterno.
1 Pretores olim erant iudices.
2 Stipulationes pretorie et iudiciales p
quos iudices interponi possant.
3 Stipulationes an sint pretorie vel iu
diciales quis sit effectus.

Pretorie. ¶In gl. j. puro ibi
sic quod non iudicis of
ficio: sz alterius quam pretoris. nam pretores
erant iudices. vide. j. sup gl. cum ediles.

1 ¶† In gl. vt statu. i fi. et
hoc in cautione: quia pre=
statur propter vitia nam
pro dupla est communis. ff.
de verb. oblig. l. stipula
tionem elic. §. communes.
¶In gl. cum ediles. ibi
pretoria et iudicialis. quia
prout sumitur. ff. de pre
to. stipul. l. j. differentia
patet in eadem glos. ibi
cum dicit vt patet. s. di=
ctis exemplis. hec non
videtur bona: quia cau
tio de rato et iudicatum
solui sunt pretorie vt pa=
tet. ff. de pretoriis stipu
lationibus et tamen iu
dex non aditur princi=
paliter pro eis: imo su=
per petitione seu causa
que intentatur. ¶Pre=
terea in iudiciali principaliter adit iudex quan=
doque. ff. de iudi. l. in om=
nibus. sz glo. vult reci=
pere alio modo hic pre
torium videlicet prout
est species quam recipia
tur. ff. de preto. stipu. vbi
recipitur vt genus. vt. s.
in princip. titu. not. sed
adhuc ob. l. in omnibus.
¶In eadem glo. ibi cum
dicit. ff. de preto. stipul.
l. j. hec non videtur ve=
ra: quia cautio quam pre=
stat filius de bonis con
ferendis est pretoria. ff.
de colla. bono. l. j. §. iu=
bet. et tamen de ipsa ni=
hil dicitur in dicto tra=
2 ctatu. ¶† In fi. eiusdem
glos. vult dicere glos. quod
pretorie sunt que per so
lum iudicem ordinarium
interponuntur sub ha=
bentem merum sed mi=
stum imperium: sed iu=
diciales per minores iu
dices possunt interponi

a ¶Seruus.
Uide hic di
stinctio. an
gel. que fa
ciunt ad questio=
nem de mo
nacho qui
mandato
meo a titio
stipulatur item
de istitore
plurium so
ciorum et hente
cui et pro quota
parte acquirat.

b ¶Sub
noie digni
tatis. Adde
Albe. de ro
sa. in. l. pla
cet. C. de pe
na. iudi. et l.
l. more. ff. de
iurisdi. om.
iud. et Fel.
plene in. c.
cum bertol=
dus. c. sub=
orta. et. c. fi.
extra de re
iud. plenius
in. c. non nul
li. col. ij. Ro.
inquantum di
cit supra. et
in. c. sup li=
teris. colum.
xvij. de re=
scrip. et l. c.
cum forma.
col. xxv. de
consti.

c ¶Stipu=
lationum.
Diuide istis
tit. vt hic p
Ar. gel.

et pro hoc facit.ff.de iurisdi.om.iudi.l.iubere. et hãc vī Pe.de bel.pti. hic seq. Nec ob. q̄ minores iudices cautionē de dã.infec.faciūt interponi.et tñ ē ptoria.ff.de dã. infec.l.j.qr istud ex q̄dã accidēti fuit cōcessuz ꝓpter piculū.sz de natura sua spectat ad maiores ibi ſm eū.sed hec opi. potest impugnari qr ſm eos iudiciales dicūt ille q̄ a minorib⁹ iudicib⁹ iubent̄ iterponi ſm hoc seq̄ret̄ q̄ oīs iudicialis sit cōis et oīs cōis iudicial.qr certū est q̄ cōes dicunt̄ q̄ a ptorib⁹ et iudicialib⁹ sub minoribus iterponūt̄.j.pri.§. Tūc arguo sic.non lz minori q̄n liceat maiori i actib⁹ iudicialib⁹. Sz ꝯstat q̄ minores iudiciales iubēt iterpōi ḡ et maiores ḡ vterq̄ et sic sūt cōes et sic nō obuerūt h̄ poni ꝑ specieb⁹ oppositis vl̄ diuersis. Preterea cautiones de rato et de euictione sunt ptorie.vt.s.pr. dixi.et cū null⁹ negaret q̄n possint interponi a a minorib⁹.et cautio d̄ bonis ꝯferēdis. Quid ḡ dicem⁹. Teneam⁹ p̄mã q̄ b hic ponit̄ in gl.nã ptorie dicūt̄ q̄ a ptore mortuo videnī interponi.et sunt iuncte sicut d̄r de actionib⁹ ptorijs vt videbis.j.d̄ ac.sz iudiciales q̄ ꝑ iuriscōsultos vel ex officio iudicis q̄n videt̄ equū et iustū p̄starī et ad hoc facit hec l̄ra cū dicit ꝑficiscunt̄ rc. a iurisdictiōe. ¶ In glo. abnegatiue.vult dicere gl. q̄d nō sunt ptorie nec iudiciales sz tertia spē s.cōes. ¶ In ea.gl.vl̄ dic.cōes alio mō vcz q̄s ptor mortuus statuit interponi et iudex viu⁹ iubet.sz gl. infert sed ſm oēs rc. ¶ Sz dic q̄ hec illatio nō ē bona qr frustra ponerent̄ vt diuerse spēs vñ expone h̄ tex.vt exponit̄ i.l. stipulationū.§.cōes.in gl. mortuus.ver. silr̄s. ¶ † In gl. hec est cōis.i fi. hec ... deret̄ melior q̄d dicerent̄ cōes q̄ ... ꝑ ptorē partim ꝑ iuriscō. sunt inuenti. Uerbi grā.ptor cōstituit q̄ ꝓcurator ... ctoris caueat si sit dubiū de mãdat ... iuriscōsul. hoc statuerūt etiã in pro... rei in casib⁹.vt.l.h̄ allega.iō caut... de rato d̄r cōis. silr̄ ptor statuit caut... seruo vēdito iuriscō. hoc etiã statuer... i ptiosa re alias vēdita.ff.d euic.l.sp... ri. ¶ Sed pro deo ad q̄d tm̄ l. bona... in hoc q̄ est effect⁹ hat ū diuisionib⁹ ... ad nos an sint ptorie vel iudicia... Posset dici magnus: qr ptorie hab... aliq̄ singularia: qr in illis ꝑ aliū ac... ritur.ff.de preto.sti.l.in oib⁹. Sz ... credo q̄ hoc nomē ptorie cōprehē... etiam cōes.qr stipulatio rē pupilli ... uam et alie cōprehēdunt̄.ff.rē pupilli sal.fo.l.iij. Preterea ptorias necesse ... p̄stari semꝑ et q̄d semꝑ.sz iudiciales ... cōes nō nisi ſm q̄d iudici cōstiterit ... em̄ si vult inq̄rere de ꝑsona tuto... sic de magnis iudicib⁹ nō cogeti... tisdare.vt vidisti.s.de satisda.tuto.

¶ De inutilibus stipulationibus[a]. Rubrica.

¶ Materia seipsam continuat.

☞ hypocentaurus quid sit.

OMnis.[b] ¶ In ... enim ... ff.de verbo.signi.l.me... tium. ¶ In glo.mar... fin.et essent cōtra.nisi ... intelligerent̄: sed he leges nil fac... propositū glo.videlicet q̄ nō ... rentia an scienter vel ignoranter ... cit quod ibi scienter meuus valeat ... stipulatio.ff.de contrahen.emp.l.... ¶ † In gl. animalis.in fi. Isidorus ... cit q̄ hypocētaurus est hō eque ... et nunq̄ fuit in rerum natura: sz ... fuit sic ex quadam imaginatione ...

a ¶ De inutilib⁹ stipul. Licet Joã.fab. dicat hic q̄d materia se ipsaz continuat.tñ angel.lati⁹ cōtinuat istã rub. vt hic per eum.

b ¶ Omnis. Iste titu. ꝑ Ang.nō diuidit̄ qr dicit ip̄m habere multos.§.et quilibet.§. suã ꝓpriã materiãz si fieret diuisio esset nimis ꝓlixa tñ p̄mū hoc.d. Stipulatio rei q̄ nō est nec esse p̄t in rerū natura nō vz.secus si possit in nrō dominio esse h.d.Ang.

equites currentes in bello vidētur fa-
cere cū eq̄s vnū corpus. et eodē modo
de tyrena maris ꝛ de sylla. oīa eñ hec
similia dicit fuisse ficta ꝛ nō eē nec fuis
se in rerū natura. vide in fi. li. xi. in li.
ethymologiarū. ¶ In gl. j. vitiosa. i fi.
adeo ꝙ nulla obligatio orit̄ etiā natu-
ralis ꝙuis sit ibi ꝯsensus. vide ꝑ Dy.
extra de reg. iur. c. nemo ad īpossibile.

1 ☞ Res aliena bonafide possessa po-
test obligari.
2 Quid si stipuletur rem sibi tradi.
3 Respublice si non sunt in vsu reipubli
ce an possint alienari.
4 Emphiteatrum quid sit.
5 Commercium est generale nomen ad
omnes contractus.
6 Stipulatio quare nō pōt esse in suspen
so sicut ceteri contractus.
7 Quid si stipulor rem cuius cōmercium
non habeo.
8 Res sacra an potest promitti cum erit
prophana.

a Idem iuris. [a] ¶ In gl. lz nō valeat. in fine.
1 ¶ † hec similitudo non vr̄ vera: qꝛ res
aliena bonafide possessa pōt obligari.
vt. d. §. qđ dr. ff. de pig. l. si ab eo. sz pōt
dici ꝙ ille reputat̄ quasi dñs: quia ita
possidet: vt videbis. j. đ actioni. §. alie.
¶ Sed adhuc nō vr̄ ꝓcedere prima rō
qꝛ ipse obtinet vbi stipulatur rez dari.
2 ¶ † Sz q̄d si stipulat̄ rē sibi tradi. tūc
cessat illa rō. vñ illo casu vr̄ valere. ver
bi gratia. mihi ignorāti vendidisti rez
sacrā vel hoiem. ꝛ stipulat⁹ suz eā mi-
hi tradi. cur nō valebit stipulatio sicut
emptio cui accedit non video. vnde di
cas ꝙ vbi stipulatio cōcipit̄ sup hmōi
reb⁹ ex cā non lucratiua qđ stipulator
ignorās possit agere ne đcipiat̄: sz vbi
ex cā lucratiua nō pōt agere: ita cessat
q̄re. ꝛ erit idē in stipulatiōe qđ in vēdi
tione. ¶ Si velles tenere gl. posses di
cere ꝙ vēditio est ꝯct⁹ bo. fi. stipulatio
stricti iuris. iō vr̄ qđ magis debeat do
lus abesse i ꝯctu bo. fi. ꝛ magis sit sibi
ꝯtr⁹ ꝙ in stipulatiōe. ff. de do. l. elegā-
ter. sz hec rō nō obtinet vbi ambo igno
rarē in q̄ casu valeret emptio. ꝛ tñ nul-
lus dolus est. ff. de ꝯhen. emp. l. liberi.

3 ¶ † In gl. al's si nō est. i
fi. ne q̄d in lo. pub. l. ij. §.
hoc interdictū. ij. vid. s.
de re. di. §. vniuersitatis
cū. §. ꝓcedēti et sequenti
idē đ decimis q̄ ad eccle
sias dñt ꝑtinere. ꝛ idē de
reb⁹ ecclie vl' ꝓncipis ꝛ
de oīb⁹ q̄ nō cadūt in cō
merciuz sine autoritate
principis. ff. de lega. j. l.
apud iul. §. fi. extra de te
sta. c. dilect⁹ fili⁹. ꝛ vide
s. de re. di. §. nulli⁹. ꝛ ple
nius. s. de leg. §. non so-
lū. ꝛ qđ ibi dr de legato
potes h̄ trahere ad sti-
pulationē. ¶ In gloss. s.
vbi reddit̄. in fin. prima
verior. et ꝓbat̄ extra de
4 ver. ob. c. forus. ¶ † In
gl. expone. in fin. debes
scire qđ repit̄ theatrum
emphitheatrū et scena.
¶ Emphitheatrū est qđ
dā edificiū rotūdū altū
ꝑlatera vbi ascēdit po-
pulus ꝓ ludis vidēdis.
ꝛ ifra fiūt ludi vel circū-
q̄cꝫ fiūt lipsis pugilib⁹
ꝛ capharium in gallico.
¶ Theatrum est semi-
circul⁹ hñs figuram me
diꝫ ēphiteatri. ¶ Scena
est loc⁹ infra theatrū vl'
ēphitheatrū ꝯstitut⁹ pul
pito vbi cantant comici
ꝛ tragici saltant histrio-
nes et mimi. vide plene
in Isido. lib. ethy. xviij.
meli⁹ ꝙ. ff. de his q̄ not.
5 infa. l. ij. §. fi. ¶ † In glo.
generale nomē. in fi. dic
pleni⁹ in. l. multā. et vi-
de qđ scripsi. ꝛ not. s. de
lega. §. non solum. de le-
ga. j. l. sz si res. ꝛ caue in
eo qđ gl. dicit in ꝓnc hic
q̄ ad oēs ꝯct⁹ ꝛc. qꝛ q̄n-
qꝫ inhibet̄ vēditio ꝛ nō
alij cōtractus. C. de liti.

a ¶ Idē iu
ris. Stipū
latio rei q̄
in nr̄o dñio
non est vel
q̄ est sz post
ea desinit
lz possit ef
fici i nostro
cōmercio
nō vz siue
pure siue
cōditiona-
liter sit con
cepta. h. d.
Ange.

l.fin. Quandoq; donatio ꝛ non alijs.C.
de predi.cu.l.fin.ꝛ in his non tenet sti
6 pulatio in alijs sic. ¶ † In glo.j.statim
in fi.sꝫ q̄ est ratio q̄re nõ ita põt pende
re stipulatio sicut ceteri ꝯct⁹ seu actus
viuorũ cũ possit suspẽdi ꝯditiõe. ẜ.de
ver.obli.§.ois põt dici ꝯctus nõ pẽdẽt
sicut nec stipulatio.sed qualitas ꝯctus
sicut trãslatio dñij vel cui acq̄rat̃ ex cõ
tractu pẽdere pñt ꝛ ex his dr̃ pendere
ꝯct⁹.ff de do.cã mor.l.ij.ꝛ ibi de hoc.
de vsufr.l.sꝫ si q̄s.§.interdũ.ad mace.
l.j.§.si pẽdeat. Sꝫ bñ recipit̃ qđ ẽt ex
postfacto ꝯfirmat̃:vnde pendere dr̃ ꝓ
pter euẽtũ ꝯfirmationis in veritate tñ
non pẽdet:imo interim null⁹.ff.si cer.
pe.l.pñde:de actib⁹ ꝓo defunctoꝝ di
cunt gl.ꝙ illi pẽdere non possunt ex q̄
dies cesserit:qđ tñ vr̃ falsuꝫ ẜm Dy.in
d.l.ij.nam legatũ cui tacita ꝯditio in=
est statim cedit.ff.de ꝯdi.ꝛ demõ.l.ꝯsti
tutiões q̄ extrinsec⁹.qñ di.le.ce.l.cũ il
lud.§.fi.ꝛ tñ ꝯstat suspendi.e.ti.l. here
dis aditio. Dic ergo ꝙ aut q̄ris an act⁹
moriẽtiũ possit pẽdere ante mortẽ. Et
dic ꝙ sic.ff.de do.cã mor.l.in mortis.ꝛ
an post.ꝛ dic ꝙ puri act⁹ non.sꝫ ꝯditio
nales habẽtes ꝯditionẽ tacitã vel ex=
pressam sic. vt in ꝯtrarijs loquit̃. ergo
7 hic in actib⁹ puris. ¶ † Quid si sub cõ
ditione stipulor rẽ cuius nõ habeo cõ
merciũ.tex.vr̃ tenere idẽ in.d.l.vsufr.
ꝛ in.d.§.sacrã ꝛ tñ ꝯ cauet̃.ff.de verbo.
obl.l.existimo.ꝛ.l.si rẽ meã.in hoc gl.
dedit diuersas solutiones min⁹ veras
in.d.l.vsufr. Dicas tñ cũ Dy.q2 aut est
circa ꝑsonã stipulãtẽ:aut circa rẽ in sti
pulatione deductã : aut mista ꝯsidera=
tione vtriusq; rei ꝛ ꝑsone. Primo casu
nõ potest suspẽdi:imo statim est nulla.
ff.ꝺ ser.ex por.l.si min⁹.ꝛ.d.l.vsufr. Se
cũdo casu dic rõnẽ.vt.d.§.sacrã. In ter
tio casu vꝫ stipulatio sub cõditione. vt
l.existimo.ꝛ.l.si rẽ meã. ibi eñ nõ ẽ de
fect⁹ in ꝑsona stipulãtis : q2 talis est q̄
põt stipulari nec ĩ re q2 bñ cadit in cõ=
mertio:sꝫ habita ꝯsideratiõe ꝺ vno ad
aliũ e ĩ defect⁹ mistim:ꝛ idẽ in seruitu
te põt videre. Sꝫ q̄ est rõ q̄re magis vꝫ
qñ ẽ defect⁹ mista ꝯsideratiõe vtriusq;
q̄ ĩ alijs duob⁹ casib⁹. Põt dici ꝙ defe
ctus q̄ est in alijs duob⁹ casib⁹ ẽ circa
substãtiã rei vꝫ ꝑsone stipulãtis vel rei
ĩ stipulationẽ deducte ĩ qb⁹ ꝯsistit rei
effectus.non sic in dicto tertio casu:q2
tũc deficit in qualitatibus q̄ nõ faciũt
tm̃ defectũ.ff.de iniust.rupt.ꝛ ir.test.l.
posthumus. ¶ Et hec pñt facere ad q̄
stionem de ꝯsuetudine parlamenti
ꝙ dñs q̄ comparuit ĩ propria persona
non põt dimittere pro se procuratorẽ:
nisi obtẽta licẽtia a curia vel gratia re
gis. Pone ꝙ ante obtentam gratiã vel
licẽtiã constituit procura. deinde obti
nuit gratiã vel licentiã nunq̄d vꝫ ꝓcu
ratio.vr̃ ꝙ sic.q2 nõ est defect⁹ ĩ ꝑsona
ꝯstituẽtis vł ꝯstitute dicas ꝙ si ꝯsuetu
do dicat ꝙ nõ possit ꝯstituere ꝓcuratore
rẽ ꝯstitutio nulla est : q2 facta est pure
sicut ꝛ stipulatio rei sue contracta pure
esset nulla vt hic. Sꝫ si ꝯsuetudo dicat
ꝙ non possit cõparere ꝑ ꝓcuratorẽ nisi
obtenta gratia vel licentia:tũc non est
q̄stio:q2 vꝫ procu.de se cum consuetu
do non refraget̃:sꝫ ꝓcurator admittit
sicut gratia. ¶ Pe.de bel.pere.induc
hũc.§.ad q̄õnẽ ꝑsuppositã consuetu
dine ꝑ quã q̄ nubit ancille efficit̃ ser⁹
dñi ancille. Quidam manumisit ser.
lege adiecta ꝙ nunq̄ seruus efficeret
manumissus deinũ nubit ancille. nũ
quid efficit̃ seruus virtute ꝯsuetudi
nis.videtur ꝙ sic:q2 hec ꝯuentio facta
de libero homine nullius est momenti
per hunc.§.sed is.§.parũ facit ẜm eum
q2 loquitur qñ conuentio fuit facta ti
pore libertatis:sed hec ꝯuentio fuit
cta tpe manumissionis : sed bñ facit
non sit seruus manumittentis.ff.de r.
eo.q̄ sub tu.vel cur.l.ij.in fi.cum.l.se
ẜm eũ. ¶ In glo.ar.contra.in fi. dict
8 ibi. ¶ † In gl.puto rẽ sacrã. Sꝫ ꝯ.ff.
le.iij.l.si chor⁹.§.fi.sed ibi erat ser⁹
pore potuit legari:hic erat liber tpe sti
pulationis.ꝛ tñ si tpe seruitutis stip
laret ipm ꝛ post efficeret̃ liber ꝛ ite
seruus nõ ꝯualesceret stipulatio. vide
ff.de solu.l.qui res.§.aream.

1 ☞ Promissio facti alieni quando te
neat vel non.
2 Promittens stichũ sistere ꝓmittit ali
num non suum factum.

3 Stipulatio habere re licere an contineat factum alienum an proprium. Adde ad idem nu. 4.

a Si quis alium. a ¶In gl. pri. sus extraneū. ibi[que] factū heredis promittere pōt. j. gl. pxi. in fi. vel forte factū filij vel serui. et hoc supponit hic gl. et apparet qr loquāt opas eorum. ff. de
b ope. li. l. patron⁹. §. fi. ¶In gl. b et est rō ibi cū alle gat. §. si a vice vel interesse.
1 vt. l. stipulatio ista. §. at si q̄s. ¶†Sz cōtra arguit cū factū promittit semp vr̄ promitti īteresse: nisi fiat qđ fieri cōuenit ff. de ver. obli. l. stipulatiōes. §. celsus. de regu. iur. l. si q̄s ab alio. §. fi. Sequit ergo q facti alieni pmissio semp teneat. dicit Dyn. in. d. l. stipulationes. verum est q interesse videtur promissum vbi pmissio facta est vtilis. sz vbi est inutilis sicut qñ factū alienū pmittit q̄ rōne expressiuz est inutile eadē rōne et tacitū vez interesse. arg. de do. inter vir. et vxo. l. si spōsus. §. i. de libe. leg. l. petitor. de seru. rusti. pdi. l. iij. §. qui habet.
2 ¶†In ea. gl. cū allegat. l. quoties. dicit Pe. q hoc nō est ver. nā suū nō alienū fcm̄ pmittit pmittēdo sti. hū sistere et idē dicit Jac. in. d. l. q̄ties. ¶Quid ergo dices si pmittebat q titius sistet vel veniet die assignata. Videt nō valere: ita sic videt tenere. Jaco. in. l. quoties. ibi nō pmisit sistere sz sisti. Unde si bene cogites pmittēdo sisti pmittere videt q faciam vel curabo sisti. i. et iō factū suū videt pmittere et forte. et idē in omi alio facto: vt si promitto librum fieri vel domū. verbū enim hoc nihil aliud importat nisi q faciaz fieri. et sic procedet opinio Jac. et idē videt tenere in omni infinitiuo tali: vt promittis fundū dari vel prestari. ff. de verb. obli. l. si fundū certo die. de euict. l. si ita q̄s in fi. et hoc dicit tex. i. d. l. quoties. in §.
3 nam qui aliuz. ¶†In ea. glo. ibi habere licere. hec glos. posset procedere: vt hic stipulatio interponitur super ɔctu emptionis vbi de euictione promissor tenetur: nam tunc hec stipulatio cōprehendit factū extraneoruz: alās videtur promittere tantum factū suū et heredis suī. vt. d. l. stipulatio ista. §. q̄ sitrum. et ibi de hoc et plenī⁹. ff. de act. empt. l. ēptorē. §. si aūt. Sed ob. ff. de verbo. obli. l. inter stipulātē. Glos. ibi soluit multis modis. hic tñ cō sueuit approbari qđ intelligatur in casu quo p̄cessit talis ɔctus et c. sed hoc est diuinare. Preter ea in. l. stipulatio p̄cessit vēditionē: vt apparet in §. si quis forte. cum. dicit distractum est nec videtur valere euasio quā dat gl. in. d. §. qui autez. qr ibi est maior diuinatio. Idcirco posset dici q nec in ɔtracta emptionis nec in alio teneatur nisi de fctō suo heredis siue pmisit: simpliciter habere licere siue hoc adiecto per se et alios et c. nisi promiserit vel quāti interest vel penaz. et hoc apperet in. l. stipulatio ista. in pn̄. et in toto processu eiusdē. hoc etiā apparet in. d. l. inter stipulantē. in pnc. Nec ob. q ibi sequit idez et c. debes em̄ exponere nō simpliciter ob mutuum spondet. i. spōdere dz si vult alienz factū pmittere: sed curaturū se et sic nihil est spāle in stipulatione habere licere nec est fallētia. vero simile em̄ est q si essent tot fallentie sicut gl. ponit q rext. aliq̄d expssisset q̄ hoc p regula ponit q nō tenet pmissio nisi dicat effectum et c. Nec ob. §. q̄ aūt. ibi enim non dicit q si pmittatur per oēs q habere liceat q teneret pmissio nec quic[quam] deter

a ¶Si q̄s aliū. Fctm̄ alienū non pōt i stipulationē deducit. h. d. Ange.

b ¶In gl. Super hac gloss. ponit ang. regulā q factuz alienuz regulariter pmitti non pōt ab hac regula posuit septem fallentias q̄s diligenter hic vide in ver. l ea. gl. in fi. Cetera valde bñ explicātur hic per Joan. fab.

minat de hoc. et ita non obst. q si hoc diceret deberet intelligi modo et forma quo obligatio teneat p verba se curaturum factum rc. nec fit violētia textui: qz ibi verba illa nō apponunt ad determinationez an valeat promissio vel non: sed ad differentiā ostendendā. ideo breuius ponendo terminos tacens pertransiuit. ¶ In ead. gl. ibi cum alleg. l. si ita qs hoc nō est fallētia p mittere em̄ factū alienū est qd ille faciet vel dabit. sz pmittere q res talis sit vel qs ita indut⁹ vel equus bene ambulās hoc nō est factū alienū. i. ab alio faciendū. sed quedā qualitas sm presens tps vel pteritū et ideo i edilicijs nō est aliqd speciale. ¶ Quid em̄ si qs pmitteret librū esse bonū et fideliter scriptū vel simile. vñ salua reuerētia gl. illa lex nihil facit ad ppositū. In eadē glo. ibi cū alleg. rē pa. sal. fo. pe. de bel. ptr. dicit q ibi nō pmittit factū alienū: sz suam cū pmittit pupillum seruari indēnē. vt. l. ij. rē pu. sal. fo. certe si sic promittat a

4 nō est dubiū. ¶ † Sz qd si pmittat sm verba que sunt in gl. q videnf verba illius ptorie vr q tūc sit fallentia. Itē maior videt fallentia in stipulatione de rato ibi em̄ promittit dn̄m rem ratā habiturū. ff. rē ra. hab. l. in stipulatione. et. l. si pcu. et ita factum alienū: et tn̄ valet. posset dici q vbi quis promittit expresse factū alienū ve luti q titi⁹ faciet q titi⁹ dabit nō valet pmissio: vbi vo nō sic expsse: sed inde finite: tunc vz si stipulatio est apta cō prehendere factū pmittētis et ab ipso faciendū. et extranei sicut habere lice re: tūc cōprehendit factuz pmitten tm̄ et ei⁹ heredis: vt ibi et nō extr vt. s. dixi. vbi vo nō cōprehēdit fa ipsi⁹ pmittētis tm̄ et ab ipso facie sed alienū et indefinite pfert p ver infinitū. tūc valet et subintelligit q mittit se curaturū: vt his stipulatio bus rē pupilli saluā fore rē ratā biturū iudicio sisti. et ita pōt intel l. quoties. et. l. inter stipulantē. et ff verba opi. doc. q no. C. de pen. l. f. q latio rez ra. ha. pōt sic interpon tit rem ra. dn̄m habiturū. lz O dic rit ptra ibidē. Sz q est ratio quare lius in his subintelligitur cura in illa habere licere tantū tāgit extranei in qua non subintellig est nulla quo ad hoc. Respondeo latio illa habere licere satis ab sqz subauditione: qz cōprehē ctū pmittētis et ei⁹ heredis: sz hil operarenf nisi sic intellig verba sunt audiēda: vt res valeat hoc possunt extēdi. ff. de re. dub ties. de reg. iur. l. semp. in fi. parte cessat vna difficultas quā ciūt quō fideiussor pōt accedere gationibus facti. nā si pmittat ctum. pmittit factū alienū. si vo mittit aliud qz principale. ff. de fi so. l. grece. §. illud. ¶ Sz ad hoc test qz pōt pmitter simpliciter l. quero. et videnf pmisisse se cura per predicta. vide plene. ff de l. nemo. de fideius. l. si qs p eo l. si cui re⁹. ff. de ope. li. l si libert ram. ¶ Sed huic doctrine refra dicit in ratihabitiōe. nā ibi p ctū alienū ex pssē vez dn̄m rē turū. et tamē tenet stipulatio: et rettenere sm primū mēbrū ctrine. Sed ad hoc pōt dici q pdicta in primo mēbro intellig principalr pmittit factū alienū psecutiue seu accessorie ad fa

a ¶ Curatur. Adde Tho. ferrarien. modern. Aret. de aduocatis de brixia in suo tracta. cautelarum vbi dat optimam cautelam q pmisit factū alienū sub pena curando pro posse negotium illud in penā nō incidit. ita no. et ibi posui in apo. ad ipsum.

nem facti alicuius principalis ꝑsertiz per ipsum ꝓmissorē initi.tūc vz ⁊ videtur promittere se curaturū seu facturuz seu stipulatio non pōt al's habere effectū:sꝫ si posset hrē al's effectū nō.vt dixi in stipulatiōe habere licere.⁊ est ratio q̄ aliqua precedit obligatio principalis ꝑserum ex qua ꝓmittēs obligatus est semꝑ vr̄ factū suū adijcere.s.se curaturū:al's nō fortificaret.sicut i stipulatiōe de rato iterū cōparēdo vel ꝯhendo ꝓ dn̄o ꝯtrahit vel quasi igit̄ si ad fortificationē illoꝝ q̄ agit ꝓmittat dn̄m ratū habiturū:videt̄ ꝓmittere factū suuz qđ curabit vel efficiet:al's nil fortificaret̄ ꝑ illā ꝓmissionē. ¶ Est ergo distinguēdū aut q̄s promittit factū alienū expresse.⁊ tūc refert an principal'r aut secūdario aut ꝑ indefinita ỽba.⁊ tūc etiā refert an possit stipulatio al's habere effectū vel nō ꝑ p̄dicta. q̄nis aūt sit cōis opinio ⁊ ōīi oīm q̄ hec stipulatiōes de rato ⁊ rē pupilli ⁊c. valeāt simpl'r cōcepte.tū consulti9 fiet si adijciat̄ ỽbū curaturū ⁊c.⁊ erit sine dubio. ¶ Sꝫ q̄ est rō q̄re nō pōt ꝓmitti factū alienū expresse sicut ꝑ ỽba insfera me curatuꝝ. R̄ndeo factū alienū expresse non pōt q̄s ꝓmittere:q: ꝓmittendo nō pōt aliū obligare.se aūt nō vr̄ velle obligare nec verba importāt.nā quęcꝫ de se ꝓmittere opꝫ:sꝫ qn̄ ꝓmittit se curaturū velle subaudit̄ tūc q̄ factū suuz promittit: vt hic no.⁊ ỽba sunt magis apta ad se obligandū queꝝ aptitudo respicit̄ in ỽboꝝ obligatiōe.ff.de ỽb. obl.l.q̄cq̄d. ¶ Sꝫ q̄d si promittēs alienuz factū iurauit. R̄ndeo de iure ciuili nō valere.C.de legi.l.nō dubiū. Sꝫ de iure canonico forte ꝯ̄ extra de iureiur. c.ex rescripto.vide in sum.j.proxi.§.

1 Persone quedā que alij stipulādo querere possunt numerantur hic.
2 Institor stipulādo cui acq̄rat actionē.
3 Stipulationes sunt inuente vt quis sibi querat.
4 Iudex an ⁊ quando stipulando possit alij acquirere.
5 Notarij seu officiales qualiter⁊ quādo possunt alijs stipulari.
6 Quid i arbitrio an alij stipulari possit.
7 Donator paciscendo in rei traditiōe an alij acq̄rere possit.
8 Stipulās alij si promissor iurat se alteri daturū an teneatur.
9 Procurator si quis constituat̄ ad negotia si fiat de frugi inutilis debitores constituentis an teneantur ei soluere.
10 Adiect9 in stipulatione si recipit monetā quam stipulator nō teneret̄ recipe soluēs nō liberat̄.
11 Utile ꝑ inutile an et qn̄ vitietur vel non.
Adde ad idez nume.12.
13 Ius accrescendi an habeat locum in contractibus inter viuos.

Si quis [a] alij. ¶ In gl.j.dn̄io.in.fi. ¶ Itē multi alij sicut bn̄ficiati bn̄ficijs suis.ex̄ ỽ pecu.cle.ꝑ totū.⁊ videbis.j.gl.pxi. ¶ In gl.⁊ est rō.ibi cū dicit rē pu.sa.fal. fore. vide.j.eo.§. si q̄s stipulet̄.ff.ỽ ỽ.ob. l.liber homo.§.j. ¶ In ea.gl.ibi cū allegat.§.si q̄s insulā.sed nō vr̄ fallētia in his casib9:q: nō alij sꝫ sibi principal'r stipulatur ꝓpter interesse suum ⁊ sibi principalez actionē querit vt videbis.j.§.sꝫ si q̄s stipulet̄. ¶ In ea.gl.ibi.cum allegat.l.in cause.§.fi.n̄.etiā si formet verba in persona dn̄i q̄uis al's nō vꝫ: vt videbis.j.§.alteri. Dy.tamē tenet cōtrariū in.l.in oībus.⁊ est ratio autoritas iudicialis per quā interponitur.s.de diui.stip.circa princip. ¶ In ea.glos.cū allegat

a ¶ Si q̄s Alteri stipulari nemo pōt nisi ei cuius potestati sit subiect9 extraneus ỽo pōt solutioni esse adiect9.h.d.fm Ang. Cetera dic vt hic per Ioan.fab.

l.si pcuratori.i cuius persona habeat cōcipere verba no.gl.q in sua.vt in.d l.si procuratori.Docto.ibi tenēt cōtra. ⁊ in illo ⁊ in omni casu quo acq̄rere potest qđ non refert in cuius persona verba concipiant̄ sicut nec in tutore vel in alijs.⁊ idē videt̄ notare glo.in.l.qđ procura.⁊.j.§.alteri.
2 ¶†In ea.glo.ibi cuȝ allegat.de insti.l.i.in fin.idē videt̄ in omni pcuratore.ff.de act.emp.l.ex empto.§.si procu. ¶Sed gl.intelligit ibi in institore.vt ibi no.⁊ in.l.multū.C.si q̄s alte.vel sibi.nō sic i gestore.vide j.§.alteri.⁊ idē vr̄ in q̄buscūq habentibus administrationis officiū qđ possint acquirere ratione rei quā administrant:vt baillivus contrariorū pcuratoribus operū publicoꝝ ad instar tutorū ⁊ curatorū ⁊ rectores eleemosynaꝝ vel aliorꝝ officioꝝ eadē rōne.ff.qđ cuiusq vniversi.l.fin.de vsu.l.caius in stipulando.tn̄ est servādus ordo.ff.de admi.tu.l.quoties.nō tn̄ necessario:vt ibi not. ¶Itez quicūq simplex pcurator pōt acquirere vbi ex re dn̄i stipulat̄ vt.l.qđ pcu.ff.de pcura.alr̄ nō videt̄ q procurator acquirat dn̄o sine cessione.ff.de acq̄r.pos.l.posse.q̄z.§.fin.videretur em̄ iustū ⁊ equū q p̄dicta.l.j.§.fi.cū.l.seq.đ insti.obtineret in omni pcuratore q actio detur dn̄o in subsidium procura.mortuo sine herede.arg.C.de act.et obli.l.j. ¶Item in mutuo pcuratore acquirit dn̄o certi cōdi.ff si cer pe.l.certi cōdi.§.si nūmos ⁊ in casu actiōe ex stipulatu.eo.tit.l.si pecuniā.⁊ iūge
3 j.qđ cū eo.vbi plenius dicā. ¶†In ea.glo.ibi cū allegat.§.ex his ibi videtur loqui in p̄torijs seu iudicialib⁹. ¶Sed quid in cōventionalib⁹.Nō videt̄ idē qz nō reperit̄.⁊ stipulationes invente sunt ad hoc vt vnusquisq sibi acquirat j.§.alteri.Preterea omnes tex.videntur cōcludere q publica psona semp stipulatur vbi pars nō potest stipulari.vt d.l.ij.et.l.iij.rem pu.sal.fo.eo.ti.seruū.⁊.d.l.quoties.de admi.tu.Igitur i cōventionalibus q̄ cōtrahuntur mera voluntate q̄d ad ipsum si partes conveniāt si velint inter se.⁊ pro hoc facit q no.in cor.de ex cu.⁊ qui cū ⁊c.sup v̄bo

cautionē.vt autem super hoc plenius instruaris:⁊ ne hec gl.te decipiant.scire debes q iudex stipulari pōt.⁊ istud nō reperitur in multis legib⁹ expressum nisi de magistratu.in.§.exigere.tamē hodie bene expressuz est ex de vsu.cp̄q̄.li.vj. ¶Preterea si lz minori tanto magis ⁊ maiori.et in.§.ex his.bene reperitur q recepit renuntiationē.sed stipulatione nō loquit̄.itē notarius seu tabellio public⁹.de hoc.C.eo.l.cuȝ cognatos.⁊.d.l.ij.rē pu.sal.fo.de adop.l.non aliter.s.de adop.§.cum autem.ff.de vsu.l.caius.scđm vnum intellectū.⁊ multis alijs legibus. ¶Itē dicit glo.vel simili publica persona.Que ergo q̄ est ista similis psona.certe officialis seu executor curie.in.d.autē.de his qui con.⁊ recon.que est.C.de litis testa.aut.libellū.ff.de in ius vo.l.cum pro quo quis.⁊.l.iij.ff.rez pu.sal.fo.de ope.no.nun.l.fi.itē de iure canonico sacerdos proprius.ex đ cōuer.coniuga.c.dudū Sed hosti.dicebat q illud fecerant sacerdotes de mādato epi.hodie est expressuz cōtra.ex de vsu.
cp̄q̄.li.vj. ¶Igitur redeundo ad regularia credo q iudex nō possit acquirere nisi in rebus ⁊ causis que ad eum pertinēt officiū:⁊ in casu quando non est pars que stipulari possit.et hoc est expressuz ca.cp̄q̄.et.d.§.exigere.de servū.hoc etiā not.in.d.aut.de exe.licet lz videat̄ notari cōtra.C.de tabel.generali.sed illa in tabellione.de quo dicet̄.Et est optima ratio:quia huiusmodi stipulationes fuerunt invente in subsidium ⁊ cōtra ius commune:quia iure cōi vnusquisq debet sibi stipulari.j.§.alteri.ideo in terminis suis stare debz.⁊ hoc etiā sentit Inno.in.c.[illegible] allega.⁊ bn̄ apparet q hoc fit in subsidiū:qz lex dicit q serv⁹ emēdus pupillo p stipulando si habeat de cuius persone stipulent̄.vt.d.l.ij.et cum sit nō ptineat ad officiū sicut i meris voluntarijs cōventionalib⁹ olno ⁊ iudicialibus q non valet stipulatio.nec in illis si sit psona p̄sens q̄ stipulari possit seu psona eius iuri subiecta p dicta iura q̄ dant ordinē:⁊ nō

ministerio. vt vĩ ibi. Sed huic obstat
qđ not.in.d.l.quoties.de admi.tu.vbi
dicit glo. ꝙ valet stipulatio etiã si tur
bet̃ filiis ordo.sz supposito qđ illa gl.
esset tex.nõ est idẽ ꝙ in tutore ꝛ pupil
lo ꝛ aliis publicis ꝑsonis:qꝛ tutori ne=
dũ permittitur.imo iniũgit̃ ꝓ vtilitate
pupilli stipulari:his aũt nil iniũgit̃:sz
ꝓmittit̃ i casib' p̃dictis ꝓpter necessi
tatẽ ꝛ apparet ꝙ nõ est idẽ ꝙ i tutore:
qꝛ ille nõ dz emere seruũ ꝓ stipulãdo:
sz iudex hoc dz facere.vt.l.ij.ff.rẽ pu.
sal.fo.itẽ ob.ꝙ si absenti põt acq̃rere:
vel al's impedito multofortius p̃senti.
ff.de ver.obli.l.si ꝓcu.p̃sentis.Sz ra=
tio est hec:qꝛ hoc ẽ repertũ i.subsidiũ
tm̃.vt.s.dictũ est ex necessitate quadã.
in ꝓcu.non sic. Preterea ꝓcurator hz
mãdatũ a dño ꝛ eius ꝑsonã rep̃sentat
magis q̃ iudex.¶†Circa vero acq̃si=
tiones seu stipulationes q̃ fiũt ꝑ nota
rios seu officiales:credo idẽ.nõ ob.co
qđ no.in.d.l.generali.ꝛ per iura p̃di=
cta.Et pl' qꝛ illi non possunt sine iussu
iudicis stipulari nec acq̃rere iudex vo
s.alleg.ꝛ ptz i.d.c.q̃s q̃s.de vsur.s.alle
ga.ꝛ hoc latis dicit in.d.l.ij.rẽ pu. sal.
fo.ibi apđ tex.ꝓtorẽ ꝛc.ꝛ ꝑ hoc posses
per multas procurationes ꝛ lr̃as alias
impugnare in q̃bus notarij stipulant̃
absq; iussu iudicis.¶Quod aũt dixi in
sacerdote qđ possit stipulari sine iussu
iudicis.hoc intellige in actib' moriẽ=
tiũ ꝛ ꝯscientie in quib' esset periculuz
iussum expectare in aliis non crederẽ.
ꝛ satis innuit tex.in.d.c.q̃s q̃s.ibi cautio
nẽ huius p̃sentis cõstitutionis autori=
tate.q.d.ꝙ nõ al's de iure cõi ꝓcederet̃
ꝛ facit qđ ꝯsueuit dici iuxta.c.cũ esses.
ex̃ d testi.ꝛ ꝑ hoc credo ꝙ iudex nõ pos
sit stipulari in negotio cui' iurisditio
ad ip̃m non pertinet. vel rõne rerũ vel
ꝑsonarũ:qꝛ quo ad illos est priuatus.
ꝛ sicut dixi non põt stipulari nisi nego
tiũ tãgat ei' officiũ:sz satis põt dici ꝙ
si ꝓmissor in hoc ꝓroget iurisditionez
eius ꝛ se subiiciat ꝙ valeat stipulatio.
ff.de iuris.om.iud.l.receptũ.de iudi.l.
i.ꝛ bene facit qđ no.in simili.ff. de tu.
ꝛ cur.da.ab his.l.diu'.Et idẽ si officia
lis vel notarius stipula
retur de iussu iudicis et
prorogati in casu predi=
6 cto. ¶†Sed q̃d de arbi
tro. Vĩ idẽ:qꝛ ad morez
iudicũ redacta sũt ꝛc.[a]
Sed põt dici ꝯtra:qꝛ pri
uata ꝑsona est arbiter.
ff.d arbit.l.arbiter intra
7 certã diẽ.¶†In ea.glo.
cuz alleg.l.quoties. sup
hoc reperies iura varia
quedã eñi leges dicunt
ꝙ ex pacto apposito in
rei traditione acquirit̃
alij.vt.d.l. quoties. et.l.
publica.ꝛ.l.caius.C. de
pac.cõ.l.pater. ad exhi.
l.si res.de pig.ac.l.si cũ
vẽderet.Alia iura.dicũt
ꝯtra.ff.ad trebel.l.debi=
tor.§.fi.C.de dona. cum
res.ff.de pact.do.l.inter
socerũ.§. filia.C.de pac.
con.l.pactũ.de iure dot.
l.si genero.ff.de sol. l. si
cum cornelius. Docto.
cõsueuerunt dicere in.l.
cum reg.C.de donat̃. qđ
ibi ideo nõ querit̃ actio
qꝛ alia via creditoribus
ꝓuisum erat. Que solu=
tio nõ videtur sufficiẽs:
qꝛ in.l.si res. etiam alia
via erat ꝓuisum. et in.l.
si cũ vẽderet. Pe.d bel.
perti.parũ dicit hic.sed
ibi cũ gl.allegat.l.quo=
ties.opponit de.l.ff. ad
trebel.l.debitore.§.fi.et
soluit ꝙ debitor mari=
tus non habebat dotem
ex causa lucratiua. ideo
non mirum si nõ potuit
onerari ꝑ pactũ filie. ff.
man.l.iul. in.l.quoties.
habebat cãm lucratiuaz
nihil aliud dicit ꝑtinẽs
ad hoc.§.nisi ꝙ aliquã=
tulum tractat materiam
quãdo cõmittat̃ stipula

a ¶Ad mo
rẽ iudicum
redacta sũt
ꝛc.adđ hoc
esse verũ in
arbitris in
rĩ ꝛ statuta
riis.vt not.
cano.ꝛ p̃ser
tiz Feli.in
c.fi.col.pe.
et fi.vo.sn̄e
arbitratis
ex̃ de re iu
di.ꝛ an eq̃=
parent iu=
dicibus or
dinariis vĩ
delegatis
ponit idez
Fel.vbi.s.
versi.vñ di
cit Bal.

tio penalis q̄ nō ē ꝓprie hic.supponiť ergo ꝙ vbi recipiēs hȝ lucratiuā cām pōt onerari pacto.vt tertio q̄rať actio. Sȝ ꝯ hoc est.l.cū res.de do.vbi habebat ti.lucratiuū.⁊ vȝ pactū.Itē contra ħ est.l.si cū vēderet.vbi habebat nō lucratiuā:⁊ tñ vȝ.⁊.l.cai⁹.⁊.l.pr̄.Preterea q̄d refert ex qua causa ille q̄ pacto onerať haberet rez cū certū sit ip̄m ex volūtate ⁊ ꝯuētione onerari. Preterea videretur dicendum quod aut pactum apponiť in traditiōe ꝑ tertio q̄ est dñs rei vľ ad quē ꝑtinet:vľ al's ꝑtinere deberet:⁊ tūc ꝺ rigore ñ agit:sȝ ꝺ eq̄tate daťvtilis.vt.l.si res.ad exhi.⁊.l.pr̄ de pac.cō.⁊.l.caius.so.ma.Si vero pactū apponiť ꝑ alio.tūc si donare voluit illi ꝑ quo apponit daťſ ei actio ex eq̄tate. vt.l.quoties.s̄.alleg.alias no. vt in iurib⁹ allegatis ꝑ ꝯrio. Sȝ nōne semꝑ vr̄ donare ex quo stipulatur ei reddi. rñdeo nō.ff.ꝺ do.l.donatiōes.§.pe.nisi hoc dicat vel rō affectiōis hoc faciat p̄sumi.ff.de pba.ꝑcur.de do. inter vir.⁊ vxo.l.si seru⁹ cōis. ¶Cur ergo acq̄riť matri.in.l.debitor.§.fin.cū ibi p̄sumať affectio. Dicas ꝙ loquitur fm̄ antiqua tēpora sed fm̄ iura. C.acq̄retur vtilis per.l.quoties.Uel dicas ad.ll. que dicunt non acquiri verū est de rigore:sed de equitate sic.per.l.rodi.in casib⁹ p̄dictis rationes autem premissorum satis patent qr iura fauēt dñis ⁊ interest pl⁹ eorū ..ge.e ex pacto quā rei ven.in qua vir ꝑbarēt.⁊ qō dixi de dñis idez crederē de quasi dñis cū equiparētur quinimo de omnibus qui rem pro suo tenebāt si pactū apponať per illos qui causam habebant ad eis ⁊ qui eis restituere tenebanť rem ab ipsis traditā secus si alias debitam per.l. cum res.

8 ¶†Sed q̄d si quis alteri paciscať vel stipulatur.⁊ promissor se obliget iuramēto.rñdeo de iure ciuili nō valet. vt dixi in simili.s̄.proxi.§.Sed Jo.gl.decretorū videtur tenuisse ꝙ is.§.sit correctus de iure canonico. maxime quādo appositū fuit iuramentum:vt no.j. q.vij.quoties.Ego non credo hoc maxime:qr de iure canonico nouissimo est speciale in certis personis ⁊ casib⁹ ꝙ

alij acquirant.vt.c.q̄s q̄s.sepius alleg... to.⁊ sic in contrarium est ius comm... ne.Sed bene credo ꝙ vbi iuram... fuit appositū qō eccl'ia debet.c... re ꝑmissorem ad tenendū iuram... ⁊ sic quo ad hoc possit verificari ...

9 dicit Jo. ¶†In glo.nō tamen ... ibi cum allegat.l.cum quis pe... per.l.illā:ȝ potest dici ꝙ si quis ... rus constituit procuratorē ad ... cum potestate exigendi:ꝙ si ... mutauerit conditionē suā de ... prodigum qō debitores non libe... soluendo tali.sub audi sciēter ... dicit esse casum.ff.de solu.l.si ... nelius:pro quo facit.ff.de test... ter.¶Sȝ quid si erat talis temp... stitutionis.cōstituēs tñ ignorab... bitor sciebat:⁊ tali sciēs solu... idem si constaret sibi de ignora... stituēris per.d.l.ff.de confir.tu.l... tatē.sed in casu quo ꝯstituens ... deretur liberatus.ff.ꝑ empt.l... cū sciret.⁊ idem dicerē de exec... vltime voluntatis quos ep̄s ... remouere si mutata fuerit ... ditio vel ab initio fuerint ... vide.C.arbi.tu.l.fina.vbi ... ꝙ is.§.obtinet quādo adijcitur ... iunctiua aut sec⁹ si diceret ... proxi.quia tūc adijceretur ad ... tionē quo casu nō operať ad...

10 ff.de ver.obli.l.cum qui.§... nisi in casu.l fi. ⁊ per hoc vi... adiectus reciperet monetam ... pulator nō teneret recipere ... uens ei nō liberatur. ¶In ... ibi cum allegat.l.qui ... patitur.eo.tit.¶In glo. ... ꝺ l.vero procuratori.§.inte... telligas quod not.ff.de sol... mihi rome.de vsufr.l.sed ... letur.⁊ hoc nisi animo ... qō non p̄sumiť.vt no.§.q̄ ... adijceretur in facto ꝙ filius ... ris nō iteresset:vt.§.mihi ... tunc enim non videtur hab... obligādi adiectū sicut nec ... alieno edificasset.vt.s̄.de re...

11 uerso.¶†In gl.pro parte.in ... brocardo consueuerant glo...

re an vtile ꝛ inutile pñt separari vel nõ
primo casu vitiet. secundo non. vt not.
ff. de vsufru. l. pecunie fenebris. per. l.
j. §. trebati⁹. ꝛ. §. item queritur. de aqua
quotidiana ꝛ esti. de condi. fur. l. si ser=
uus. §. bone. ¶ Sed contra hoc instaꝛ:
quia seruitus est indiuidua. nisi serui
tus vsufru. ff. ad. l. fal. l. vsufru. ꝛ tamen
in eo inutile nõ vitiat: vt in le. ff. cõmu
nia p̃di. l. propriũ. Dy. distīguit tres
casus extra de re. iu. c. vtile: dicit enim
ꝙ quãdoq; reperiunꝛ duo ꝯcurrere ad
ꝯfirmationẽ alicui⁹ actus quoꝝ vnuz
vtile alterum inutile: tunc si vnum suf
ficeret vꝫ qđ agitur. ff. qđ cum fal. tuto.
aut. l. j. §. põp. meli⁹ in §. interdũ. de ar
bi. l. sed si ita. alias si vtrumq; require
retur nõ vꝫ. vt. l. parui. §. j. allegata pro
contraria. sed ꝯ primum mẽbrũ est ma
nifeste extra de offi. deleg. cũ sup vbi
alter solus poterat. ꝛ tñ propter adiun
ctũ inutile totũ vitiaꝛ. Sol. q̃cq̃d agãt
hoies intẽtio iudicat oẽs. nã si anim⁹
agentis negotiatum erat talis quod ne
gotium virtutẽ reciperet ex vtroq;: tũc
non valet etiam si vnum sine alio eẽt
sufficiens: qꝛ intentio non fundabaꝛ
sup vtili. ꝛ hoc si de hoc ꝯstat: al's i du
bio procedere deberet qđ Dy. đt. Qñ
ꝙ act⁹ cõstat ex pluribꝰ q̃busdã vtilib⁹
q̃busdã inutilib⁹ ꝛ talia plura sub eodẽ
[illegible]ũ. ꝯprehendũtur: et tũc distinguiꝛ
[illegible] sint separari vł nõ s̃z Dy. ¶ Sz
mo. ꝓpriũ. ꝛ. l. fundus ille. q̃ statim al
legãꝛ. j. gl. pri. Itẽ. ob. ff. de pecu. le. l.
j. ꝛ. ij. ff. de ꝯdi. ꝛ demõ. l. cũ tale. §. me=
nie. põt alr distīgui: qꝛ aut act⁹ vtiles
ꝛ inutiles se habẽt p modũ principa=
lis: aut alterũ p modũ p̃cipalis: alte
rum per modũ accessoriũ. p̃mo casu aut
idẽ p̃t assignari cogẽs qđ vtile dẽat ad
se trahere inutile: ꝛ tũc trahit. vt. l. fun
dus ille. ff. de do. inter vir. ꝛ vxo. ꝛ. l. si
spõsus. §. ij. aut cꝯ quod inutile trahit
ad se vtile: ꝛ tunc inutile trahit. de fal.
l. filius emãcipat⁹. ꝛ dicta. l. ꝓpriũ. aut
nẽ põt ratio assignari maior in vno ꝙ̃
in alio: s; quelibet habet rationẽ suaz
separatã et absq; icõueniẽtia pñt sepa
ratim iudicari: ꝛ tunc vnũ nõ trahit ad
se aliud: sed vnum remanet vtile aliud
inutile. C. de dona. l. sancimus. ꝛ h. ꝛ. d.
l. j. §. sed si nihil. ¶ In scđo casu qñ alte
rũ se hꝫ p modũ p̃ncipalꝫ: tũc aut erat
quesitũ in vtroq;: ꝛ tũc p vnũ nõ vitiaꝛ
alterũ. de pecu. le. l. tũc iutile. aut nõ: ꝛ
tũc aut per accessoriũ deueniꝛ ad prin
cipale. ꝛ potest dici quod vno vitiato vi
tietur aliud. vt in. d. §. menie. Aut non
tũc. vitiato principali vitiatur accesso=
rium. vt. d. l. j. ꝛ. ij. de pec. leg. s̃. đ lega.
§. si q̃s ancillas. qñq; sunt plures act⁹
distãtes ꝛ separati quoꝝ alterũ vadit
ad destructionẽ alterius. ꝛ illud mem=
brũ ꝓseq̃re vt Dy. ibi. qꝛ nõ tangit hãc
12 materiã. ¶ † Modo redeam⁹ ad decla
randũ aliquãtulum hmõi mẽbra. aut
rõ põt ꝛc. ꝛđ hoc p̃t põnere exẽpiũ. ff. q̃
ad li. ꝓcla. non li. l. fi. §. fi. ibi cm̃ rõ ẽ ꝓ
vtili videlicet bonafides illi⁹ emẽtis.
Itẽ qꝛ malafides vnius nõ debet noce
re alteri. itẽ ex parte vẽdẽtis erat intẽ
tio se insolidũ iugo seruitutis suppo=
nendi sciẽter. vñ rõ dictat qđ vendẽtis
sciẽtia ꝛ alteri⁹ emptoris ei nocere de
beat: nõ aũt aliꝫ ignorãti qui bonãfidẽ
habebit. eodẽ mõ in. l. fundus ille erat
intẽtio vẽditoris totũ vẽdere: ꝛ defect⁹
sit quin totus fit vẽditus perueniebat
ex parte emptoris qui aliũ intẽdeat as
sociare. ideo expedit venditori qđ to=
tus sit venditus: qꝛ sic satisfit rationi ꝛ
nullũ sequiꝛ incõueniẽs. ꝛ eodẽ modo
in. §. gñaliter. qꝛ cuz prohibitio sit quo
dãmodo cõtra ius cõmune nõ est mirũ
si vtile trahat cã: sed secus in casu isti⁹
§. qñ promitti ex causa donationis: qꝛ
tũc magis expedit ꝓmissionẽ i parte
nõ tenere ꝙ̃ si tota teneret. ꝛ hec rõ no.
ff. de acquir. re. do. l. per seruũ. §. quod
vnus sed econtra vbi fortior ratio facit
ꝓ inutili vitiat vtile. vt in §. itez queriꝛ
ibi cm̃ fortior est ratio ꝓ inutili: qꝛ vbi
vtẽs aqua aliam immiscuit. ꝛ ita facto
suo dãnificat aliũ ꝛ alio modo vtiꝛ ꝙ̃
deberet. Idcirco maior ratio est ꝛ qđ
ipse prohibeaꝛ in totum ꝙ̃ qđ vteretur
in totam ne lucreꝛ ex culpa sua. ideo i
totuz prohibetur. Itẽ in. l. propriũ. qñ
stipulaꝛ sibi ꝛ socio. ratio est qđ iutile
trahat ad se vtile qꝛ sequereꝛ absurdũ
iuris qđ vnus posset querere seruitutẽ

aliĳ quod est contra ius vt ibi ⁊ sic potest dicere in multis aliĳs casibus. ⁊ per hoc videtur quod si res idiuidua verteretur in obligatiõe vel aliqua alia cuius rõ trahe ret totũ ad alteram partium quod non otineret is.§.imo aut tota stipulatio valeret: aut tota annullareẽ per predi
13 cta. ¶ †Et no. ꝙ ꝑ hunc §.cum concor. consueuit dici ꝙ in ꝯtribus inter viuos nõ est loc⁹ iuri accrescẽdi.ff.de verb. ob.l.si mihi ⁊ titio.de libe.causa.l.liberum.§.si duo quẽadmodum ser. amit.l.aquam.in fi.⁊.d.l.per seruuz.§.qd̃ vnus. aliq̃ inducũt in feud.de duo.fra.de nouo bene. inuest.c.j.⁊.ũ.q̃ feu.da. pos.c.j.sed illa parũ faciũt: qꝛ ibi agitur de successione non de iure accrescendi. Sed pro contraria pte facit.ff.d̃ auf. tu.l.seru⁹ cõis.ꝫ.de sti. seruo.§.ñ. Sed ibi nõ iure accrescẽdi.imo ab initio illi qui capere potest totum acquirit ex dispositione legis perinde ac si esset seruus solus illi⁹ itez facit.C.si libera.imperia.so.sine here.dece. l.j.li.x.ibi nil agitur de iure accrescendi sed de successione. ¶ Item facit dicta.l.fundus ille. Sed ibi ex proprio contractu totum acquiritur lege disponente. Et idẽ dicas ad .l. iul.§. idem celsus. d̃ ac.emp.de bo. lib.l.cõmuni liberto.de assig.liber.l.vtrum. ad l.cor.de fal.l.filius emã

cipatus.§.j.qꝛ in nulla reperies quod hoc si iure.accrescendi:ſꝫ ꝑpter indiuiduitatẽ vel aliã rõnez: nisi in vsufr.vt not.ff.de vsufruc.accres.l.j.§.quotidie. ¶ In glo.scilicet per patientiaz.vnde proprie ius accrescẽdi locũ hꝫ qñ duobus vel plurib⁹ poterat res acquiri ⁊ alter repudiat.sicut pꝫ in materia... qñ non peten.par.pe.accrescen.

1 ☞ Pater an semꝑ stipulãdo acquirat filio vide distinctionem.

Adde ad idem nume.2.⁊.3.

4 Pater si stipulatur a magistro ꝙ filiũ instruat in aliqua scientia vel artificio an valeat.

5 Pater an stipulãdo filio in peculio aduẽtitio possit sibi acquirere ...

6 Quid si pater stipulat⁹ sit filiĳs nasciturís ⁊ nascuntur in vita: an valeat.

7 Pater si stipulaẽ filio ire licere ... per fundũ vicini ad fundũ peculij aduentitiũ: aut acquireret noĩe filij iurisditionem: aut aliud ius: an valeat.

8 Quid si pr̃ stipuleẽ sibi ⁊ liberis ... an valeat.

a Si vero[a] qui. ¶ In glo... de ver... si.gl.ſꝫ huic.§.ob.ff.d̃ v̾ obl.l.... de pac.do.l.cũ dos.d̃ pac.l....
1 ci⁹. †vbi pr̃ nõ acquirit filio nec ... vox imo diuerse voces reputantur ... uerse stipulationes. ¶ Dicas ... qꝛ aut pr̃ stipulaẽ filio emancipato ... in ptãte cõstituto. Primo casu ... rit filio.C.d̃ iu.do.l.si genero ... ⁊ hoc tenet Dy.in.l.qd̃ d̃.ꝫ.... in casu quo extraneo posset ... acq̃rere.de q̃.ꝫ.§.pri.scripsi.vide ... ⁊ nõ ob.ff.sol.ma.l.caius.vbi acq̃ ... liberis filie q̃ nõ sunt in ptãte ... ges q̃ cõcordãt cũ.d.l.cai⁹.q̃ ... in casib⁹ suis: vt ibi scripsi. ¶ S... opi.ob.ff.de castrẽ.pe.l.ex castrẽ ... pr̃ acquirit filio in castrẽsi peculio ... fili⁹ quo ad castrẽse peculiũ h̃ ... trefa.ff.ad maced.l.ĳ.⁊ multos ... deretur qd̃ filio emancipato acq̃ ... deberet.⁊ hãc opi.tenet Ja.d̃ ra. ꝑ.d.l.ſꝫ satis.põt dici ꝙ nõ acq̃rat ... cipato: nec ẽ bonũ argumẽtũ de ... si peculio: qꝛ pater maius ius hꝫ ...

a ¶ Si vo. Si pr̃ stipulaẽ filio acquiriẽ sibi cetera h̃ late prosequiẽ. Joannes fab.

q̃ in bonis emãcipati qđ appet: q̃ illđ
occupat iure peculij: sꝫ bona emãcipa-
ti. nõ p̃terea pr̃ reputat̃ q̃si dñs castrẽ
sis peculij. ff. đ ca. pe. l. ꝓponebat̃. ⁊. l.
fili⁹ ⁊. l. đ hereditate. §. j. ꝓpt̃ qđ vr̃ p̃ria
opi. gl. ⁊ Dy. ꝟior. nã cũ pr̃ nõ possit acq̃
rere filio in ptãte ꝯstituto. vt. j. patebit
2 ml'tomin⁹ ĩ emãcipato. ¶ † In scđo ca-
su qñ stipulat̃ filio ĩ ptãte ꝯstituto gl. di
stiguit: q̃ aut stipulat̃ filio vt hr̃di. aut
vt filio: aut vt ex̃neo: aut filio ĩ ptãte bñ
merito: aut est dubiũ. vt no. ff. đ pac. l. si
tibi. x. §. si pact⁹. Alij dicũt ꝙ aut stipula
tur dari aut fieri: ⁊ si fieri aut ꝑ aliũ ipi
filio: aut ꝑ ip̃m filiũ alij. vt no. i. l. qđ đ ⁊
⁊ ibi Dy. đt ꝙ cõiũgẽdo illas duas gl.
hẽs plenã notitiã hui⁹ mãe. ⁊ mihi vr̃
ꝙ ꝑ illã hẽas ignorãtiã. nã p̃ia distin-
ctio gl. vr̃ ĩsufficiẽs. ibi eñ đ ꝙ vbi pr̃
stipulat̃ filio vt hr̃di dat̃ directa: ⁊ ĩ du
bio vr̃ vt hr̃di stipulari. ⁊ sic illa distin
ctio vr̃ loq̃ qñ pr̃ post mortẽ suã stipu-
3 lat̃. ¶ † Quid ẽ si ĩ vita distictio p̃dicta
nõ te ĩstruit. Itẽ p̃dicta distictio ẽ ĩsuffi
ciẽs: q̃ loq̃t đ exceptiõe doli: nõ đ actio
ne doli q̃rẽda. ⁊ ita illa gl. nõ plene loq̃
tur: nec plene ĩstruit. ¶ Preterea p̃dicta
distictio hꝫ necessario ĩtelligi qñ pr̃ p⁹
mortẽ suã stipulat̃: q̃ si ĩ vita sibi acq̃re
ret vl' nulli. vt. d. l. qđ đ. ⁊ sic ĩ illo casu
nõ posset obtineri p̃dicta distictio ⁊ ĩ h̃
est ĩsufficiẽs. nã nõ đclarat nec plene di
stiguit qñ fiet stipulatio ĩ vita vl' post
mortẽ ĩ q̃ cadit distictio vt. l. qđ cũq. §.
ij. itẽ illđ qđ no. i. d. l. qđ đ. si vr̃ ꝓcede
re. dicit eñ ibi gl. ꝙ vbi stipulatiõe ꝑ pa
trẽ fcã ꝟtit̃ fcm̃ ꝑ filiũ faciẽdũ nõ vꝫ sꝫ
vbi ꝟtit̃ factũ ꝑ aliũ filio faciendũ bñ
vꝫ: q̃ nõ ꝯfert̃ ĩ ꝑsonã filij h̃ nõ vr̃ ꝓce
dere: q̃ oẽ fcm̃ ꝯcurrit circa ꝑsonas il-
loꝝ q̃ edũt ⁊ q̃b⁹ edũt̃. ff. đ ope. li. l. ope
⁊ sic aliq̃d ꝯfert̃ ĩ ꝑsonã filij. ¶ Preter
ea si bñ cogites i. l. qđ đ. nõ vr̃ ĩ stipu
lat̃ õe factũ a filio faciẽdũ: ibi eñ pr̃
stip'abat̃ a tertio filio ire agere licere.
Certe ĩ hac stipulatiõe nõ ꝟtit̃ qđ fili⁹
cat vel agat: nec a. ĩ h̃ q̃d obligat̃ nec
q̃sꝫ hoc ꝓmisit. Sed ꝟtit̃ ꝙ possessor
nõ ĩpediat eũ ire agere: vt. l. stipulatio
ista. ff. de ꝟbo. ob. ⁊ scripsi. ĩ. eo. §. si q̃s
aliũ ⁊ ita factũ. nõ ꝓmittẽtis est ĩ obli-
gato nõ factũ ipsi⁹ filij vñ glos. illa vr̃
errare manifeste salua reuerẽtia sua ꝓ-
pter quod dicas plenius: quia aut pa-
ter paciscitur vel stipulatur pro filio: et
ad ei⁹ liberationẽ: ⁊ tũc pactũ vꝫ indi-
stincte si pater noie filij ꝯueniat̃ seu cõ
ueniri possit. ff. de iureiur. l. qui iurasse.
§. j. ff. de pac. l. hr̃di. §. nos aũt. ⁊ ꝓdest
vterq; patri ⁊ filio vt ibi. ¶ Si vero pa
ter non posset cõueniri: quia filius non
habebat peculiũ. tunc potes distingue
re. vt. d. gl. in. §. si pact⁹: q̃ aut paciscit̃
vt heredi ⁊ post heres efficit̃: ⁊ tunc da
tur directa exceptio. aut simpl'r: tũc do
li. illud antẽ membrũ quod sequitur in
glo. aut vt extraneo: tunc nulla: nõ mi-
hi placet nec leges quas gl. ibi allegat
faciũt q̃ loquunt̃ qñ pr̃ stipulatur ad
obligãdũ. de q̃ statim subijcit̃. ¶ Pre
terea talia verba ꝓmittis vt extraneo.
⁊ al's bene merito nõ vt filio. nõ abdi-
cãt filiũ nec iura filiatiõis tollũt: q̃ nõ
nudo ꝯsẽsu ⁊c. C. de emãci. li. l. nec au⁹.
ff. de pac. l. ius agnationis nec tales ex
pressiões vel dispositiões iuris immu
tãt. ff. de castrẽ. pec. l. sꝫ si forte. vnde ta
lia ꝟba essent valde extranea ĩ stipulã
do: ⁊ ip̃e esset bñ fatu⁹ talia apponere
⁊ miror vbi glosatores repierũt hec. sꝫ
huic opinioni ob. §. si pact⁹. sꝫ ĩtellige
quod non prodest filie directa etiam si
heres extitit ex quo nõ paciscebatur vt
heredi. sꝫ ꝓdest exceptio doli. vt. §. nos
autem. ¶ Si vero pater stipulatur vbi
paciscitur filio alium obligando. tunc
aut stipulat̃ simpl'r aut post mortẽ suã.
Primo casu aut tale q̃d vertit̃ ĩ obliga
tione qđ est acq̃sibile. ⁊ tunc ad ipsum
patrẽ trãsit ⁊ sibi ipsi acquirit̃: vt hic.
⁊. l. qđ dicitur. ⁊. l. cũ qui. §. ij. aut de na-
tura rei est acq̃sibile filio: q̃ forte eius
personam solũ ꝯcernit ⁊ nõ patris: tũc
nihil valet stipulatio nec filio acquirit̃
vt. l. qđ đ. ij. rñso. ff. de iu. do. l. cũ dos
⁊ hic ĩ fine. cũ dicit in his reb⁹ que tibi
⁊c. ⁊ hoc nisi tẽderet ad exonerationeꝫ
4 patris. ¶ † Quid eñ si pr̃ stipuletur a
magistro quod alat ⁊ instruat filium in
aliqua scientia vel artificio. dic ꝙ in vi
ta patris non valet. ff. de pact. l. ⁊ her
redi. §. nos autem. ¶ In secundo ca-

a ¶ Post
mortē. Ui=
de ħ ange.
in. ij. colū.
post me. in
ℽ. quid au=
tem si cōfe
raꝛ. Itē in=
ducit hic i
fi. ij. col. an
ge. vnā que
stionem. pa
ter recipit
in emphi=
teosim ab
ecclīa ꝑ se
ꝛ pro filijs.
ꝙ videꝛ pa
cisci pro fi=
lijs vt filijs
nō filijs vt
heredibus
qꝛ de natu=
ra emphi=
teosis eccle
sie est ꝙ nō
trāseat ad
heredē ex=
neum vt in
auē. de non
alie. §. em=
phiteosim.
ꝛ iō si pater
instituat fi
lios ex dis
paribꝰ par
tibꝰ tñ em
phiteosis
diuidiꝛ eq̄=
liter: ꝛ etiā
si repudia
rēt heredi=
tatē pater=
nam tñ em
phiteosim
debent ha
bere: vt hic
ꝑ ang. alle
gantē Jac.
de belui. et
Barto.

sū qñ post mortē stipula
tur filio acq̄rit vtilē sm
oēs gl. ꝛ doct. vt. l. q̄ cū
ꝙ. §. ij. et si bñ respicias
hoc voluit tex. qui nunꝙ
faciunt dr̄iam: nisi inter
res acq̄sibiles ꝛ non ac=
quisibiles. ¶ Modo vi=
deamꝰ de rōnibꝰ diuer=
sitatū: ꝛ certe quatenus
tangit prima membra ꝙ
pater melius acquirat
ad liberandū ꝙ ad obli
gādū pꝫ rō vulgaris: qꝛ
ꝑrimiores sumus ꝛc. ff.
de act. ꝛ obli. l. arrianus.
¶ Sed quatenus tangit
duo mēbra sequentia q̄
riꝛ quare melius acqui=
rit filio stipulando post
mortē a ꝙ in vita. Potest 5
dici ꝙ ꝙdiu pater viuit
filius nō hꝫ integrā per
sonā ꝛ est sub regimine
patris. et ideo iura non
curāt q̄ ei aliq̄d quera
tur per patrē in vita sed
post mortē eiꝰ sic. ¶ Sꝫ
ꝯ hoc obijcitur q̄ pater
post mortem nō debeat
stipulando acq̄rere filio
sed sibi ipsi: qꝛ in stipula
tionibꝰ inspicimus quo
ad acquisitionē tempus
stipulationis interposi=
te. ff. de ver. obl. l. si filꝰ.
ꝙuis suspendaꝛ vel dif
feraꝛ stipulatio per euē=
tum cōditionis. igiꝛ. vr̄
q̄ stipulando post mor
tem debeat sibi acquire
re non filio inspecto tpe
iterposite stipulatiōis.
¶ Sed ad hoc posset di=
ci q̄ illud obtinet vbi
stipulatio suspendiꝛ per
conditionē extrinsecam
secus si agaꝛ vt in aliq̄
tp̄s differaꝛ. ff. de stipul.
seruo. l. fi. ¶ Sed fortius
opponiꝛ illa stipulatio

nō valet que ꝯferꝛ in tp̄s quo si inireꝛ
tenere nō posset. C. de do. ante nup. l. cū
spōse. sed qñ cōferꝛ post mortē
cōferꝛ in tp̄s quo filius futurus
iuris quo casu acquirere non
nec teneret stipulatio. vt. l. si. gene
ibi notatis. s̄. allega. ergo nec isto
acquiret: imo nec valebit stipula
¶ Solu. verum est q̄ non valet
quiriꝛ de rigore: sed ex quadā equita
dispensatiue valet vꝫ vt vtilis acqui
ratur. Uel si velles posses dicere
§. de lege quocūꝙ intelligatur in
quo posset stipulari alij. vt. l. caius
continuat in commune. Sed sm ho
ille nō restringereꝛ vel posset intelli
qñ in vita stipulaꝛ sibi ꝛ post mortē
filio: tunc em̄ videꝛ valere iure pa
¶ Sed huic ob. l. cū dos. vbi est
ꝛ tñ nō prodest pactū filie. iunge.
proxi. ¶ † In gl. vt in ꝑfectitio. in
nunquid proprietatem pōt acqui
filio. vr̄ ꝙ nō: qꝛ illa patri non
per allegata. s̄. pr. §. glo. videꝛ
contra. ff. de verb. ob. l. dñs. in gl.
¶ Preterea ꝑ hoc facit: qꝛ ex
rit in castrensi peculio. vt. l. ex
s̄. allegata. multo fortius in
vbi pater hꝫ maius ius. ꝛ hoc
dubitabile iure isto. ꝛ. ff. sed q̄d
nouo. adhuc. d. glos. idē sentit
facit. C. de bo. que libe. l. fi. §. non
vbi iniungit patri q̄ de pecunia
titij acquirat nomine filij heredita
Item acquirit infanti hereditate
§. vbi autē. de iu. deli. l. si infanti
ꝛ facit. d. l. ex castrensi. Sed mul
predicte leges q̄ dicitur. ꝛ alie
q̄ dicunt stipulationē nō tenere
q̄ non sunt acquisibilia patri:
quod castrensia ꝛ aduentitia
acquisibilia propter legitima
nistrationem vsufru. quod con
in aduētitijs et castrensibus
quasi dñs: vt. l. de hereditate. §.
stensi pecu. ¶ Quid ergo in cas
quibꝰ nil queriꝛ. de quibꝰ habe
bo. q̄ lib. ꝛ in auē. itē excipiꝛ. l. q̄
alijs. Nō videtur quod pater
quirere filio ꝑ. l. q̄ dicitur. s̄. all
¶ Sed ꝑ deo cur ita bene quer
in

in dote profectitia cuius actio est communis. et tamen non queritur. vt. l. cum dos. sicut filio in castren. et aduentitio. et maxime cum dos possit soluto matrimonio ad eum redire. C. solut. matri. l. dos. sicut peculium castrense vel aduentitium solutio. quantum ad aduentitium pater maius habet in eo quam in dote quod apparet: quia habet vsumfru. et solus agit et consentitur quod non est in dote. In castrensi autem pater quasi dominus reputatur: vt dicta. l. heredita. §. i. et idem deberet dici in castrensi et quasi castrensi cum equiparentur: de inoffi. testamen. l. fina. ¶ Resume ergo: quia aut pater stipulatur filio emancipato: et non querit ei nisi sicut extraneo: aut in potestate constituto. et tunc ad liberandum: et subdistinguitur an tanquam heredi: aut an tanquam filio aut ad obligandum: et tunc aut erat acquisibile patri et querit sibiipsi. aut non: et tunc in peculiaribus castrensibus seu quasi seu aduentitiis querit filio in profectitiis sibiipsi. in aliis non querit. nisi stipularetur post mortem. Et hoc in liberis natis: sed an et nasciturus possit stipulari post mortem. Uidetur quod sic: quia post mortem suam videtur collata: stipulatio. ff. de ope. lib. l. si quis operas. Sed hoc verum si esset posthumus. et ad facit quod nota. extra de eccle. edific. c. ad audientiam. el. ii. de stipula. seruorum.
6 l. vsufruct. ¶ † Quid si stipulatus sit nascituris: et nascuntur in vita non videtur valere nisi ex natura rei appareret quod post mortem suam vellet dari. et hec omnia potes colligere ex premissis nec facias differentiam inter facta a filio vel ei facienda: sed in hoc an sint patri seu peculio acquirenda vel ipsi filio sim
7 pliciter tanquam patrifa. ¶ † Quid ergo si pater stipularetur filio ire licere agere per fundum vicini ad fundum peculiarem aduentitium: vel acquireret nomine filii iurisditionem vel aliud ius: et nunquid acquirit filio. Uidetur expressum quod non: vt. l. quod dicitur que loquitur quando pater stipulabatur filio licere ire agere simpliciter non habito respectu ad rem pupillarem: sed ad personam filii quo casu tota vis stipulationis et effectus conferebatur in personam filii nec patri aliquid acquirebatur: sed hic secus in casu questionis nostre quo habetur respectus ad peculium. Et per hoc videtur quod pater non posset querere in aliis que tangerent hereditatem per patrem repudiatam: vel per filium agnitam. cum illa hereditas non videatur contineri sub aliquo gradu peculii. Uel dic quod sit aduentitium habens instar castrensis vel quasi. et idem dicatur quo ad acquisitionem vt in illis dicitur. ¶ Item quid si pater emat vel acquirat nomine filii in vita quod non queratur filio quod est notabile: nisi circa res aduentitii peculii. nam non potest querere nisi circa res peculiares que obuenerunt filio ex successione vel ex industria vt premisi: vel nisi post mortem suam ex equitate. Unde non credo quod. l. ii. C. si quis alteri vel sibi. sit in aliquo mutata. nam traditio seu quasi que sit in emancipatione facit valere quasi donationem. Et hec faciunt quod abbas non possit acquirere prioratibus sibi subiectis qui habet speciales administratores et intitulatos. Uel dic quod possit quasi prioratus sint de natura castrensis peculii vel quasi per predicta. ¶ † Quid ergo si quis stipuletur sibi et liberis. sicut tota die fit. Satis potest dici quod valeat et proderit eis. quamuis l. heredes non sint: quia videtur collata post mortem. l. quodcunque. §. ii. s. allega. sed in vita nihil possunt petere nec cum eo concurrunt. ff. de liber. et posthu. l. gallus. §. i. in gl. hoc ideo dicit videtur enim fecisse ordinem. ff. ad treb. l. heredes. item quod dixi quod querit sibiipsi intellige si talis sit intentio. C. de iure do. l. si genero. si quis alteri vel sibi. l. multum. in dubio presumitur quod vellit sibi querere nisi verba aliud importent. ff. de ver. obl. l. si ita stipulatus. §. grisogonus.

☞ Stipulatio an et quando vitietur propter diuersitatem responsionis.

Summa minor est in obligatione in alternatiua summarum.

Interrogatio vbi precedit in summis alternatiua responsio singularis non vitiat.

4 Quid in alijs ꝗ̃ in summis in quibus interrogatio totũ continet: responsio vero partem.

5 Quid si iterrogatio cõtinet genus rñsio speciẽ.

6 Quid si interrogatio cõtinet totũ integrale: rñsio partem.

7 Venditio si fiat hoc modo. vendo tibi fundum. Tu respondes. ego retineo sub cõditione si nauis ex asia venerit: vel si sempronio placet: an talis venditio valeat.

8 Que in ꝑfationibus dicunt in cõtractib⁹ repetita creduntur: an hec regula sit semper vera.

a ¶ Preterea. Diuersitas in quãtitate interrogationum ⁊ responsionum vitiat stipulationem quatenus est discordia.

Preterea [a].

¶ † In glo. interdum. in fine. vide. ĩ. gl. proxi. In glo. scilicet congrue. ibi cum allegat. §. cum adijciat in hoc articulo fuerunt glo. diuerse ⁊ doct. antiqui. Quidam enim restrinxerunt illum §. cũ adijcit quãdo est diuersitas in quantitate non in speciebus. ⁊ hanc videtur innuere gl. ⁊ quasi sequitur in §. cũ adijcit. in glos. cum diuersitas. sed Azo ⁊ Jo. etiam quãdo est diuersitas in qualitate. vt ibi not. in glo. ꝙ constat. Hec autẽ glo. videtur velle ꝙ vbicunqꝫ est diuersitas qꝺ valeat si diuersitas illis placuerit. ⁊ hec verior. qꝛ §. ille cum adijcit indistincte loquitur: ⁊ hoc intelligo cũ adijcit vel detrahitur interrogationi: non si omnino aliud premitteret. Verbi gratia stipulor equum promittis bouem. non videtur valere quia esset omnino alia. et ideo videtur text. notanter dicere cum adijcit vel quod detrahit: illo autem casu non adijcit nec detrahit imo omnino aliud dicitur. ĩ. §. fin. de alia. ¶ In eadem gl. ibi cum dicit si naũt non plꝫ: idem nõ dicat sibi placere: quia si displiceret non acceptaret non esset locus illi §. cũ adijcit. nec huic materie. ¶ † In fi. eiusdẽ glos. [b] ⁊ est ratio: quia in alternatiua summarum minor est in obligatione. ff. de verbo. obliga. l. si ita stipulatus fuerim. x. aut quinqꝫ. ⁊ ideo non videtur diuersitas in interrogatione et responsione: quia interrogatũ et responsum videtur de v. tantũ. Sed in speciebus vide de qualibet interrogare sub conditione. et ideo cum respondetur de vna est diuersitas in qualitate. quia interrogatio conditionalis est responsio pura de vna scꝺm Dy. in. d. §. cum adijcit. Et hec eadẽ ratio potest reddi quando copulatiue fit interrogatio de pluribus. et respondetur de vna valet. sed non quãdo fit alternatiue: quia alternatiua iterrogatio est quodammodo conditionalis. promittis illum aut illum hoc est si illum nõ dederis dabis illum. et sic est difformitas ĩ qualitate. secus quãdo procedit copulatiue interrogatio. et sequitur re-

b ¶ In fi. e. glos. Vide hic distincte ange. in ver. in glo. magna ꝗ̃ pulchra et notabilis.

sponsio simpliciter vnius rei.quia tūc
respondetur scđm qualitatem iterro=
gationis.lz diminuat de numero re=
rum contentarū in interrogatione.Et
facit pro hac ratiōe.ff.qui.ꝛ a qui.ma.
3 li.non fi.l.iij.i fi.¶†habes ergo quod
vbi precedit interrogatio i summis al
ternatiua responsio singularis non vi
tiat:qꝛ sicut stipulatio cēsez minorem
summam continere:ita interrogatio.
¶Quid ergo si sit vna summa in iter
rogatione et responsiōe diuersitas ta
mē monetaꝝ.Uerbi grā ꝓmittis mi=
hi cētū libras in sterlingis vel in tu
ronen.grossis ꝛ ꝓmissor rñdet ď altero
tūc cessat ratio ṗdicta.Sz tñ credo idē
qꝛ nō vꝛ̄ difformitas cū vna sit summa.
ꝛ qꝛ vna.moneta pōt solui ꝓ alia:sz se
cus forte vbi vna nō possit solui ꝓ alia
sicut ꝓ aurea argētea vel pro argētea
ere ꝯtaminata iuxta ille que notātur ꝛ
scribūt.ff.si cer.pe.l.ij.C.ď colla.eris.
l.j.ꝛ.C.de sol.auz.hoc amplius.ꝛ vide
bis.j.qui.mo.tol.ob.¶Jez huic gl.i
ꝟ.si ꝟo i quātite.obstat is tex.cui gl.
nō videz respōdere.sz soluet i.§.si sti
pulādi.qꝛ nolebat alꝭ valere:nisi vale
ret in totum ibi sic.dic qđ gl.intendit
hic soluere hoc contrarium:dicit eniz
in alio non valet.vt hic veluti ꝛc.vult
dicere qđ hic debet intelligi quod di=
cit tex.¶Preterea inutilis est ꝛc.sub.
quo ad illud in quo excedit:vt hic.sz
in summa qua conueniunt valent vt.§.
4 si stipulāti.¶†Quid i aliis q̄ in sum
mis in quibus interrogatio totum cō
tinet responsio partē.Uerbi gratia in
terrogo te promittis fundum sempro=
nianum.tu respōdes ꝓmitto vsūfru.
eiusdem fundi.vel promittis hominē
tu promittis stichū.In primo exēplo
pōt dici quod sit difformitas recipiē=
do vsūfructū tanq̄ ius separatū.ff.de
excep.ꝛ ꝑ iusiurādū.§.illud.ff.de adi.
le.l.j.ꝛ io vitiaz stipulatio:qꝛ vsufru.
nō est pars rei.nisi ꝑ similitudinē.ff.ď
vsufr.l.nū.sed ob.ff.ď fideius.l.si area.
§.si fundū.sed nō est bonū argumētū
de fideius.in quo nō inspicitur diffoꝛ=
mitas sed soluz ne obligetur in durio
rem partē.vt patet.ff.de fideiuss.l.gre

5 ce.§.illud.ver.item si accepto.¶†Sz
quid in secundo exemplo quando in=
terrogatio cōtinet genus respōsio spe
ciem videtur etiam non valere stipula
tio:quia obligatio generis equiparaz
speciei alternatiue.ff.de condi.inde=
bi.l.cum ie.§.fi.ꝛ in alternatiua certū
est quod talis responsio nō valeret.ff.
de verbo.obliga.l.inter stipulantem.
¶Quid si stipulor omnes seruos tuos
tu respōdes promitto preter vnū.Jo.
ꝛ glo.post eum videntur tenere quod
non valet in.§.cuz adijcit.in glo.cum
diuersitas.Sed Jac.ibi tenet cōtra ꝑ
qꝛo.qꝛ ibi non est difformitas in quali
tate:sed in quātitate.ideo valet per.§.
si stipulanti.ꝛ idem si interrogatio cō
tinet totum hominem responsio partē
6 per.d.§.¶†Sed quid si interrogatio
continet totum integrale.respōsio par
tem.Uerbi gratia.promittis domum
promitto tignum vel promittis gregē
promitto ouem talem.dicas quod hic
est difformitas.ꝛ non valet:qꝛ quodā=
modo res alie cēsenz.ff.ď euic.l.naue.
de acq̇.pos.l.q̇ vniuersas.de vsuc.l.eū
q̇.ꝛ.l.reꝝ mistura.Sec⁹ tñ dicerē si rñ
sio ꝯtineret ṗtē quātitatiuā.vt promit
tis domū vel ꝓmittis gregē.ꝓmitto
partē mediā vel tertiā.ar.§.si stipulāti.
ꝛ illoꝝ que.s.dicta sūt.ꝛ facit.ff.de re.
iu.l.si q̇s cū totū.ꝛ.l.si mater.§.eādē.
ꝛ vide qđ ibi no.in glo.immo ꝛ idē.e.
ti.si quis argētū.§.qui funā.ff.de ꝟ.
obli.l.qui vsusfru.¶Itē iuxta illud qđ
di h qꝛ difformitas i q̄litate vitiat sicut
si vna pure ꝛ alia sub ꝯditiōe ꝛc.Que=
riz q̇d si in iterrogatiōe ꝛ ꝓmissiōe cō
tineāz ꝯditio vel dies diuerse tñ.Uer
bi grā:ꝓmittis si nauis ex asia vene
rit ꝓmitto si titi⁹ ꝯsul fact⁹ fuerit vi=
dez quod nō vitiaret ṗsertim si ꝯditio
apposita i ꝓmissiōe sit facilior vꝫ ṗus
existat.ff.de fideius.l.si a reo.Dic con
tra.quia semper est difformitas i qua
litate conditionum.nec obst.l.si a reo.
quia ibi non queriz de huiusmodi dis=
sparitate:sed an causa sit durior.vt.s.
dixi.Hec procedunt in stipulatione.
7 ¶†Quid in aliis contractibus vltro
citroq̄ obligatoriis.Uerbi gratia.ego

dico vendo tibi fundum tu dicis ego retineo sub ꝯditiõe si nauis ex asia venerit vel si placet sem pronio.nunqd tz vendi tio.Et idē p̄t q̄ri i aliis cõtractibus.Et certe vi detur ꝙ difformitas nõ vitiat:q2 ex vna pte põt 1 esse pura ex alia ꝯditio nalis.ff.de in diez adie. 2 l.sabinus.z de.l. cõmis. 3 cū venditor.vnde appo sita ꝯditione p emptoré b venditor vr in ea con= 1 sentire.ff.de ꝯhē. empt. l.si celsus.§.fin.nec opz ꝙ verbis exprimat dif= formitatem sibi placere sed in stipulatione cre= do qd opz.vt.s.dixi.z ē rõ:q2 cū stipulatio dica= tur a firmitate et sit fir= mum vinculū. z ad hoc 2 sit idncta.iura voluerūt oēm firmitatē z clarita= tē verborū intercedere z hec ratio põt etiā assi= gnari:q2 iterrogatio dz precedere rationē in sti pulatione magis quā in aliis ꝯtractibus.¶Su= per tex.idē si cui is tex. videt repetere qd stat.z dictum est:sed dic ꝙ re= petit et addit de die añ diē em̄ fuerat factus ser mo de conditione tm̄mo do.¶†In glo.que eniz p̄fationibus.in fi.a hoc fallit vbi per repetitio= nē actus vitiaret. vt.d. §.idem rñ.ff.de leg.j.l. seruo muto.§. si ab im= pubere.z.l.ii q̃s a filio §.j.¶Item fallit si pri mo dicto vel psone vel materie singulari cohe ret.ff.d adi.le.l.legatū. ¶Item si ex aliquibus cõiecturis.apparet nol le repeti:q2 forte illud qd i plurib9 ta cite i telligebatur fuit exp̄sum sup vn z ita in aliis nõ videt velle ite.l.gi.ff. de indi.l.cum p̄tor.z si potest intelli gi.ff.d condi.z demon.l.si in dis. vel si als appareat.ff. d vulg.l.iam hoc iure §.fin.dehere.insti.l.sub conditione.C. de impu.l.Quis.

☞ Filiusfamilias obligat pami[...] culio castrensi vel quasi castrensi. Filiusfami.an et qñ obligetur ex v[...] Pater an possit obligare filium e[...] uendo.

Itez inutilis.

b¶†In: ꝙ tum ad[...] uile in fi.idē põt dici in aduenti[...] patri nõ q̄rit vsufru.vt in casibus c[...] ptis:vel q2 forte non vult intra.l.[...] de bo.que li.tunc em̄ videt z acti[...] obligatiões ꝯhi efficaces.ff.ad[...] l.imperator.z.e.ti.l.mulier.§.[...] cu.l.hi tñ.§.j.idē i beneficialib9[...] tra d iudi.c.si annum.li.vj.In gl[...] omni.in fi.¶†Hec glos.fuit male[...] pta prope finem ibi non licet alia[...] vnde vult dicere ꝙ licet als qui[...] possit conueniri a prelato.vt.l.[...] si quis autem.tamen hoc non vale[...] liusfa.Et caue:quia hec glo.vide[...] bere contraria in.d.l.si quis rem[...] to.hic em̄ videtur gl.dicere ꝙ nõ [...] getur deo se vouēdo.z ibi dicit c[...] riū:q2 imo psonaliter põt. vouer[...] et obligatur.z hoc idē no.ff.d r[...] si ex causa.§.pap̄.p quo.C.d ep[...] ri.l.fi.§.j.in autē.d sanc.epis.§.[...] cimus.Dic pleni9 ꝙ aut filiusfa[...] tit votuz personale.i.in sua pers[...] sistente aut reale.i.rerum prest[...] consistente.primo casu aut intra[...] gionem z votum ibidem profes[...] emittit et obligatur:vt ex dicto §. §.interdicimus.aut non intrat[...] nem:z tunc non obligatur in pre[...] cium patris:nisi invoto vltra m[...] vel nisi i necessitate: vt q2 inie[...] nus violentas in clericum.sed i[...] iudicium suum sic vnde:si placet[...] debet complere:vel cum erit liber patria potestate. Si autem vouet dic ꝙ aut intrat religionez.z dic[...]

a ¶In fin. Not.Ang. ꝙ ex p̄fatio nib9 z ꝯctu postea in= cõtinēti ce= lebrato ali q̃d iter par tes actum fuisse pba= tur z iō p= bato ꝙ par tes egerāt de pignore lz incõtinē ti factū fue rit instr̄m de vēditio ne ꝯctus ē simulat9 se cus si ex in teruallo vt hic p eū. q̄ sunt nota= bilia dicta.

b ¶Itē inu tilis. Non idiget sum mario : q2 clarus est.

castren. et quasi aduentitie dedicantur saluo iure patris quantum ad vsumfruc. Si vero non intrat sed alias vouet: tunc in castrensibus vel quasi in aduentitijs in quibus pater non habet vsumfruct. tenet in alijs non cum non possit alienare. et ideo non videtur quod possit vouere res profectitij peculij: nec eleemosynas facere etiam moderatas sine licentia patris. prout hec omnia reperies not. extra de voto. c. scripture. per Innocen. et docto. et plenius in summa Hosti. eo. titu. §. quis vouere. ver. sed nunquid filiusfa. An autem pater priuetur patria potestate. Docto. iuris canonici dicunt quod non. in his tamen que tangunt religionem non curatur patria potestas. vide per Inno. de eta. et quali. c. indecorem. et in spec. de sta. mona. ver. xij. queritur. et ver. ij. et vide quod scripsi. C. de sacrosan. eccl. auten. ingressi. ¶ † Sed an pater possit eum obligare vouendo ipsum glo. dicit quod sic. et notatur. C. de agri. et censi. l. nec diutius. Contrarium est verum: nisi consentiat tacite vel expresse. vide extra de regula. c. cum virum. xx. q. ij. c. j. et ij. dic vt ibi. vnde videtur mirabile quod non possit filius se obligare deo cum in spiritualibus non curetur de patria potestate. imo nec de his que ius publicum tangunt. vt. ff. ad trebel. l. nam quod ad ius publicum. sed dic quod non curatur quando actus teneat sine preiudicio tamen patris. et enim pater non debet ex facto filij priuari sua potestate: nisi in casibus. vt fauore religionis vel propter consulatum et similibus. C. de epis. et cle. auten. sed episcopalis. intellige ergo quod. l. si quis. §. voto. dicit indistincte secundum distinctionem predictam. et quando dicit non obligatur sub voto rerum nec voto personali in preiudicium patris nisi intraret religionem vt predixi. per hoc cessat quare melius obligatur diabolo relinquendo quam vouendo: quia vt dictum est et deo obligatur. item est alia ratio. quia deus qui iustus est non requirit sacrificia cum aliena iactura: ideo quia preiudicaretur patri non obligatur: diabolus qui semper iniustus est nihil quereret nisi iniustitiam et alienam iacturam eum non mirum.

Mutus.

[a] ¶ Hic nihil notandum est. et concor. ff. e. l. j. et vide ibi: quia ei prouidetur de remedio stipulandi: alios autem contractus qui consensu perficiuntur potest iure. ff. de iure do. l. mutus. extra de spon. c. cum apud. et vide quod scripsi. supra. de test. mili. §. quinimo. et per hunc. §. patet quod non possit testis esse cum testis verbo deponere habeat. vide. supra. de testa. §. testes.

Furiosus.

¶ In glo. j. obligatorium ibi idem in prodigo. intellige idem quod non possit obligari promittendo: sed non idem quin possit stipulari: vt. d. l. is cui. et vide quod scripsi. supra. de cura. §. furiosi. ¶ In ea. gl. in fi. hoc intellige de mente capto qui omnino nil rationis sapit. j. proxi. §. sed quod diximus.

☞ Pupillus quando dicatur esse proximus pubertati.

Pupillus an possit obligari cum autoritate patris.

Filius non potest acquirere hereditatem sine patris autoritate.

Pupillus.

¶ † In gl. j. vsque ad. x. l fi. hec fuit opi. gl. vbique et no. ff. de re iudi. l. pupillum. canoniste glo. et Inno. dicunt pubertati proximum quando per semestre tempus accedendo vel excedendo propinquat. vt no. extra de desponsa. impu. c. continebatur. sed Hostien. ibi dicit quod est proximus per tres

[a] ¶ Mutus. Clarus est. Querit hic ang. qualiter mutus vel surdus possit alium contractum preter stipulationem celebrare. et dicit quod debent adhiberi amici noti et conscienti sui et ipse mutus faciat talia signa per que det intelligere quod vestit vendere vel emere: et tunc illi noti muto dicant quod ipsi intelligunt ex talibus signis quod vellet vendere librum pro decem et ita scribat notarius et sic valedit contractus et hic per eum.

dies ante vel post per. c. ad nostram. extra de regula pro glo. et Innocē. facit. ff. de excu. tu. l. non tantū quam. l. ibi etiam allegant pro Hostien. facit. ff. de lib. exhi. l. iij. §. pe. si sequaris opi. glos. et Innocē. in iudicis coronaberis: presertim in curia ecclesiastica vbi adorantur: vt idolum. inter has opi. potest mediari quod sit arbitrio iudicis qui ex maleficio et perspicacitate ipuberis poterit maius vel minus tempus interpretari. reperiuntur enim quidam maioris indolis et intellectus in. x. anno. quam alij l. xiiij. C. si mi. se ma. di. l. iij. et facit. ff. de verb. ob. 2
l. mulier. ¶ † In glo. sed que est ratio ibi cum dicit ad corrigendum. ex hoc apparet quod sexagenarius posset esse in potestate patris. ¶ In a
eadem glo. in fi. melius in §. hoc proculdubio. et hoc est verum iure antiquo quo pater nō erat administrator. ¶ Quid hodie secundum iura constantini secundum que pater ha- 3
bet legitimam administrationem filij. Videretur contra: et hoc tenēt Iac. 4
et Pet. in. d. l. fi. C. de bo. que libe. et l. cum oportet §. nō autem eo. tit. item fa- 1
cit quod legitur et not. in. d. l. fi. §. filius autem fa. vbi alienat filius cū licentia patris. et ita patet quod autoritas patris facit valere: quia alias alienatio esset nulla. Preterea cōstat quod sine patris voluntate filius non debet nec pōt acquirere hereditatē. vt. d. l. fi. pōt dicie-
is. §. hodie stat cū nō reperiatur correct-
nec. ob. d. §. filius. nec quod ibi no. nā quod
ibi d: de licētia seu volūtate nō est au-
torizatio. sed solū cōsensus seu volūtas
requiritur propter ius quod habet pa-
ter in re: et apparet bene supposito quod
filius esset. lx. anno. requireretur cōsen-
su seu voluntas predicta per illum
et ita illud nihil facit quo ad amoui-
tionem minoris etatis: quamuis ratio q
ibi redditur videatur restrigere. d. §.
lius est enim coartare iuueniles ec.
illud non ob. quia illud ideo ponitur
quia iuuenes magis consueuerunt
dere suum quam alij: ideo illa ratio
tur. ¶ Item tamen si sint perfecte
tis. ¶ Itē nec ob. quod adhibetur co-
sensus in hereditate. quia illud
ius vsufru. quod est acquirendum
tri: quia pater debet implicari oneribus
non ob. l. si infanti. C. de iur. delibe.
ibi nihil agitur de patris autoritate
standa. sed bene verum est quod acqui-
tur filio per patrem propter peri-
quod esset si hereditas non acqui-
tur et deuolueretur ad alios in cui
ra acquisitione nō est maius peri-
quam simplici contractu et speciali
cautele adhibentur. s. de auto. tuto.
neque.

☞ Conditio impossibilis an vitiet
quibuscunque contractibus.
Adde ad idem. nu. 2. vbi forma
contrarium.
Promittis dare vel sistere stichum
non dederis promittis centū: m.
stichus ante moram: an valeat.
Cōditio si sit impossibilis
perplexitatē. an idem sit ac si
possibilis ex sua natura.

Si ipossibilis.

buscunque. vide ibi. et quod ibi scrip-
op. C. de condi. ob cau. l. si milit-
dicit in. l. non solū. hic allegata
cōtractu qui re contrahitur hic in
ctu qui ꝯsensu. Sed hoc nō vale-
is. §. obtinet in quibuscunque contra-
vt hic no. in prin. gl. et hec gl. est
li. hec tamen verior. illa enim est cōtra

a ¶ In fin. Ang. hic concludit hoc modo. Quandoque tractatur de pupillo obligando mere et autoritas patris nō sufficit. vt hic quandoque tractatur de mera vtilitate et tunc potest etiā sine patris autoritate vt. s. de auto. tu. in prin. ci. quandoque tractatur de actu in quo pōt esse vtilitas et dānum: et tūc patris autoritas sufficit. vt. l. in fanti. C. de iur. deli. et contra: quia iura noua faciunt patrem legitimum administratorem.

ff.si cer.pe.l.certi condi.§.itē q̄rit. Ad
ɔtriū dic qḋ ɔ̄cordat:qꝛ hic ⁊ ibi con-
ditio seu causa impossibilis effectū an-
nullat. nec ex eo agi pōt ad ɔficiendū
sed bene verū est qḋ agi potest ad re-
uocanda data ex tali cōtractu ⁊ hic cre
derez.idē si res esset tradita vigore ɔ-
ctꝰ talis.ff.de ac.emp.l.si ex empto.§.
2 is qui viua. ¶† Item ob.ff.loca.l.insu-
lam.§.j.al's.l.in operis.si velles intel-
gere.l.illam prout glo.secundo modo
intelligit in nullo ob.sed si ſm primū
intellectū intelligas oportet dicere ꝙ
interdum illud qḋ in vim conditionis
opponitur est impossibile de se.⁊ in il-
lo casu obtinet is.§.interdū.non est im
possibile de se:nec de sui natura: sed ꝓ-
pter circunstantias que per ptes appo
nuntur efficit̄ impossibile.⁊ in illo casu
distinguitur ɔtus bo.fi.a ɔtibus stri
cti iuris.vt in primo valeat:in secūdo
nō.vt scripsi.ꝫ.de ꝟ.obl.§.loca.ff.de le
ga.j.l.si q̄s seruos.Item opponit̄ ex-
tra de cōdi.app.c.j.⁊ fi.vbi cōditio im
possibilis adiecta ɔtui matrimonium
non vitiat nisi esset ɔtra substantia ma
trimonij.Sz dicas ꝙ speciale est fauo
re matrimonij.vt ibi not.Itē quero an
is.§.obtinet vbi obligatio incipit a cō-
uentione.an vbi incipit a conditione.
vel an in vtroq̄ casu.nam interdum re
peritur promissio seu stipulatio incipe
re a precedenti conuentione.interdū
a precedenti conditione.Uerbi gratia
promittis hominem dare ⁊ si nō dede
ris promittis dare equum vel centum.
hic incipit a precedenti conuentione.
Quādoq̄ a p̄cedenti cōditione. Uerbi
gratia si stichum non videris promit-
tis.c.qui stichus mortuꝰ erat:vel si ce-
lum digito non tetigeris ꝓmittis cen-
tū.⁊ videtur expressum ꝙ obtineat vbi
a precedenti cōuentiōe.ff.de ver. obli.
l.si homo mortuus ibi eñ a preceden-
ti conuentione incipit.item.in.l.nō solū.
in secūdo dicto de acti.⁊ ob. opz
dici ꝙ incipit a precedenti conuentio-
ne in eo qḋ fit ibi mentio de emptione
⁊ locatione.vbi vero a precedenti con
ditione incipit non est dubium qḋ ob-
tinet:qꝛ is est casus huiꝰ.§.⁊ hoc indu-
bitate vbi ab initio erat impossibile.
3 ¶† Quid si ex postfacto.Uerbi gratia.
ꝓmittis dare vel sistere stichum:⁊ si nō
dederis promittis dare centum stichꝰ
tunc viuebat:sed post moritur añ mo-
ram nunquid valet ⁊ caue:qꝛ hoc solū
debuit querere Dy.⁊ distiguere casus
an ab initio esset īpossibile.an ex post
facto:⁊ tamen ambos casus miscuit.ex
tra de regu.iur.c.nemo ad impossibile
in.q.fin.Et vr̄ expeditū qḋ tunc nō sit
locus huic.§.ff.de verbo.obli.l.in illa.
Super hoc glos.variant.nam quedam
voluerunt dicere ꝙ pena non commit-
titur nisi in iudicialibus. ⁊ ita videtur
sentire.ff.qui satisda.cog.l.sed si deces
serit.de do.ex.l.apud celsum.§.si in ar
bitrium.Sed in.l.si homo.tenetur cō-
tra.⁊ illa approbat̄.ff.ad.l.rho.de iac.
l.pe. ¶ Item constat ꝙ casus post pro-
missionem contingens magis debet li
berare q̄ si esset ab initio.sz si esset ab
initio obligatiōem vitiaret:ergo mul-
to fortiꝰ post ɔtingens.Prima ꝓbatur
qꝛ difficultas que ab initio non impe-
dit obligationē.ff.de verb.obl.l.conti-
nuus.§.illud.⁊ tñ superueniēs impedit
effectu.ff.de cōtrahen.emp.l.si in em-
ptione.§.itē si res.si cer.pe.qḋ te ibi
potestate ⁊c.Scḋa patet per supradi-
cta ideo dic ꝙ non cōmittitur in aliū re
gressū.ff.ad.l.aquil.l.proinde.itē hoc
verum vbi incipit a precedenti conuē-
tione:secus si a precedenti conditiōe.
vt.d.l.in illa.Que sit ratio patet : quia
vbi a precedenti conuentione res que
moritur fuit in obligatiōe:ideo ius in
teritu liberatur:secus vbi a precedē-
ti conditione.⁊ hanc rationem reddit
Dy.in dicto.c.nemo.Nec obstat.ff.de
noxa.l.si ad libertatem.§.si quis.quia
ibi damni estimatio erat in obligatio-
ne que euanescit ex persona delinquē-
te:vt ibi nota.Dyn. ¶ In gloss.non ita
ibi.Joan.illa.l.quam Joan.allegat est
directe contraria:qꝛ ibi idē qḋ hic.hic
eñ nō valet stipulatio:nec ibi in facto.
4 ¶† In ea.gl.ibi ſm Azo.dicas ꝙ idē
est si sit impossibilis ꝓpter perplexita
tem:ac si esset de eius natura per.l.si
titius.ff.de conditi.institu.⁊ est mirum

quomodo Jo.allegauit eam ad cõtra-
riũ. Sed credo qd fuit error scriptoris
Nec ob.l.si titius.ff.de verb.obl.q2 ibi
nõ est perplexitas.nã perplexũ dr in-
dissolubile.ita q ad positionẽ vni' re-
quirat remotio alteri' vel inconueniẽs
qd nõ est in.d.l.si titius.ff.de vb.obli.
imo vtrũq3 perplexũ se cõpatit:quin-
imo dissolutio perplexitatis pendet
ex facto pmissoris.vt ibi Dy.ñ.no.Itẽ
dic idez si sit turpis vel de iure impos-
sibilis.s.eo.§.idem de iure.cum ibi no
tatis.¶ In gloss.j.cum spatio.vide.s.
de obli.§.omnis.

1 Vox plerũq3 auditur:7 verbum nõ intelligitur.
2 Scriptura priuata qñ faciat fidem.
3 Hora an sit ponenda in instrumento.
4 Dies an 7 qñ debeat poni in instrũo. Et an debeat edi instrũm cũ die 7 ɔsule. Adde ad idem nume.5.
6 Exhibitio diei 7 cõsulis:an pariat materiam falsum fabricandi.
7 Testes 7 nomen tabellionis: an sint edenda.
8 Presumptio trãsfert onus probandi in aduersarium.
9 Instrumentum an 7 qualiter possit reprobari per testes.
10 Instrumẽtum continet q de consensu partium fuit redactum in forma l qua est:an per hoc probetur instrumentum fuisse in forma:vt sic pars nõ admittatur ad reprobandum instrumentum.
11 Instrũm p quot testes possit reprobari.
12 Quid si pars contra quam producitur instrumentum dicat ipsum esse falsum: 7 vult probare p testes instrumẽtarios qui oẽs dicũt se nõ interfuisse:an pro-hoc instrumentum dicatur reprobum.
13 Quid si tabellio 7 duo testes viuerent quoꝝ alter deponit cuz tabellione:alter deponit pro instrumento:alter ɔtra dicit:an instrumenti fides debilitatur.
14 Quid si tabellio negat se confecisse instrumentum:testes autem duo vel plures inscripti dicunt contrarium.
15 Quid si alij testes q̃ instrumentarij p ducuntur contra instrumentum.
16 Quid si tabellio 7 ambo testes viuunt 7 deponunt pro instrumento.
17 Quid si tabellio 7 testes sunt mortui.
18 Quid si tres testes alij q̃ inscripti deponant contra instrumentum.
19 Quid si tabellio solus viuit deponens pro instrumento testes mortui sunt:7 ex aduerso testes duo deponũt contra instrumentum.
20 Tabelliões duo si sint inscripti:an instrumentum continet vicem duorum q quolibet tabellione.

1 Item verborum. ¶ [...] gl. [...]
intellige ibi cũ alleg.§.eo. Itẽ intell[...]
ge audiri sub.7 intelligi.plerũq3 en[...]
vox auditur 7 verbũ non intelligit.[...]
eo.l.j.§.fi. In ea.glo.cuz alleg.de sp[...]
l.iiij.iũcta.l.ij.eo.ti. In glo.post ide[...]
in fi.quo tpe forte fuerũt testes mor[...]
7 non potest probari presentia:nisi [...]
ptura probet. ¶ In glo.no.standum [...]
hoc qñ habet formã publicã puta [...]
nu tabellionis consignatam vel aut[...]
tico sigillo cui de iure vel consuet[...]
adhibet fides.vide extra d fide in[...]
2 c.ij.qd ibi not.per glo.7 doc. ¶ In [...]
eiusdem glo.melius facit p [...]
bro.ff.depos.l.publia.§.fi.C.de p[...]
instrumenta.7.l.exceptio.de con[...]
de.l.j.li.x.7 hoc nisi esset subscriptio [...]
no teste.C.qui po.in pig.ha.l.scrip[...]
ras.sed nec tũc facit fidem mortui [...]
stibus:7 nisi olim in rationibus p[...]
cis.ff.de eden.l.vbi.§.nũmularios.[...]
die contra vt ibi no. Idẽ dic q si [...]
ta scriptura sit vetus vel alias nõ [...]
cta facit semiplenã fidem:ita q per[...]
possit deferri iuramentũ si alia con[...]
rãt.de quib'.C.de iureiur.admoni[...]
dic plene per Spe.de istru.edic.§.[...]
dicẽdũ.per totũ.§.7 in.d.l.scriptura[...]
d.ca.ij.de.fi.instru.s.de testa.§.si [...]
.§.possunt. ¶ In gl.j.pñtes.sed [...]
hec scriptura nõ ɔtineat:nihilomi[...]
dicat stipulationem fuisse interpo[...]
3 psumit.C.de vsu.l.j.§.si scriptũ.¶ [...]
gl.no.ibi cũ alleg.C.de diuer.re[...]
l.si qua.melius.C.de.tabel.l.gener[...]
¶ Sed an hora sit ponẽda doc.ɔsue[...]
runt dicere q non.ff.de accu.l.libel[...]
rum.C.de apo.pu.l.j.in quib' nulla [...]
mentio de hora. ¶ Sz an locus debe[...]

apponi. Docto. ꝯsueuerūt dicere ꝙ sic
etiā singularis. vñ nō sufficeret dici in
instrō actū in tali ciuitate: nisi etiā di-
cereť in tali domo vel tali loco: vt con-
sueuerunt notare doc. in. l. optimam. et
facit in auť. qui. mo. na. effi. leg. §. quā-
tum. ⁊. d. l. libellorum. itē consul. mensis.
⁊ alia que in. d. l. nominanť. alr̄s nō va-
leret instr̄z. vt no. in Spe. de instr. edi.
§. postremo. ver. quid ergo. cū ver. seq.
⁊ hoc nisi sit alia cōsuetudo que in tali-
bus est multū attendēda. vt no. in auť.
vt prepo. no. impera. circa medium. in
glo. puta in noīe. ¶ Premissa autē in
tellige in instrumentis publicis. nam
in priuata scriptura nō requiriť tāta so
lennitas: dūtamē sit scripta per illum
cui preiudicat vel p aliū eius cōsensu.
vt. d. l. publia. §. fi. ff. de pig. l. cū taber-
4 na. §. idē querit. ¶ † Quidā aūt faciunt
differentiā an fiat ad probandū vel ad
cōtrahendū. vt primo casu debeat ap-
poni dies. scdo nō per dictū. §. idē que-
rit in ea. glos. ibi cū dicit vel datur. hec
gloss. supponit ꝙ siue velit arguere de
falso criminaliter accusando siue ciui-
liter excipiendo qđ debeat edictū die
⁊ cōsule: ⁊ tamē ꝯtrariū innuit in. d. l. fi.
de fin. instru. sup verbo falsum. ⁊ p illa
facit ibi tex. cū dicit inscriptionū pagi
na ⁊c. que pagina non interponiť: nisi
cum criminaliter accusať. vt. l. fin. C. de
accu. Pe. de bel. perti. vr̄ in hoc facere
quandā distinctionē q̄ notať in. §. edi-
tiones. nam aut quis vult accusare seu
redarguere instrumentū de falso in ea
parte qua est dies ⁊ cōsul: ⁊ tūc dʒ edi.
aut in alia parte: ⁊ tunc nō. ⁊ si dubiteť
an malitiose dicat se velle accusare in
illa parte iurare debet sm̄ eum. finali-
ter tñ dicit ꝙ hic loquitur vñ vult accu
sare ciuiliter ad finē ꝙ istrm̄ nō faciat
probationē quo casu nō est loc⁹ inscri-
ptioni. Sed si dubiteť de malitia de-
bet apponi multa p iudicē si accusans
succumbat. C. q̄ accus. pos. vel non. l. iij.
⁊ ita videtur declinare in hanc senten
tiā qđ siue criminalr̄ siue ciuilr̄ q̄s ve-
lit instrumētū reprehēdere debeat hu-
ius editio fieri. ⁊ ita teneť de ꝯsuetudi
ne. verūtamē si iudex presumit ꝙ falsi-
tas apponať malitiose cogere debʒ ac
cusatorē se obligar̄ ad penā extraordi
nariā. ⁊ ita no. Spe. de fi. instru. §. vidē
dum. ver. facienda. cū ver. se. ⁊ facit. C.
de epi. ⁊ cle. l. si qua per calūniā. in pn.
5 ¶ † Sed pone ꝙ instrumentū nō est in
casu exhibitionis cū die ⁊ consule: quia
forte pars nō audet se ingerere ad re-
prehendendū de falso: sed facit talem
positionē. Ponit ꝙ si instrumētū habʒ
aliquis de tali ꝯtractu qđ est de tali da
ta nunquid exhibens tenetur respon-
dere. ⁊ non videretur: quia prestaretur
materia falsum fabricādi sicut si instru
mentum exhiberetur cū die ⁊ consule.
⁊ ita non videretur respondendū per
§. editiones. argu. ff. de spōsa. l. oratio.
Spec. tāgit hoc in tit. de teste. §. quali-
ter autē. ver. quid ergo. ⁊ videť tenere
ꝙ sit respōdendū: tñ sufficeret respon-
deri. ita credit sicut in instrō contineť.
vñ q̄uis sit responsio incerta satis ta-
men certificať iudex cui totū exhibeť.
vide ibi. Ista sunt valde bona in pra-
ctica qñ reus opponit p̄scriptionē ⁊ la-
psum tp̄is: tūc enī necesse est ita articu
6 lari. ¶ † Sʒ p deo qñ quis vult rep̄hē-
dere instrumentū tanq̄ falsum ⁊ exhi-
beť ei dies ⁊ cōsul. nūquid parať ei ma
teria falsum fabricādi: sicut in omī alio
casu. Naʒ die exhibito poterit querere
testes falsos per quos probabit se ali-
bi fuisse. ⁊ sic videť eadē suspitio. Ad
hoc pōt respōderi: verū est qđ vr̄ suspi-
tio posse falsum cōmitti: sed iustius est
hoc casu audire opponētē q̄ si forte ve
ritas remaneat coopta. vñ vt tenebre
criminis falsi pcedāt in lucē hoc con-
cediť: qr in hoc crimine dr̄ fieri acerri
ma indagatio. C. de fal. l. vbi ⁊ iūge. s̄.
de his qui ma. accusa. possunt. §. semel.
Videnť ergo dicere gloss. ⁊ Pe. de bel.
pti. ꝙ nō dʒ edi dies: nisi petens edi
velit pbare falsitatem in data. secus in
alia parte. vt. s̄. scripsi. ⁊ ad hoc facit.
c. cum ioannes. extra de fide instr. vbi
reprehendebať instrumentū. qr puraʒ
venditionē cōtinebat. ⁊ tamē debebat
cōditionalē continere. vñ ibi dies non
erat exhibitus. qđ apparet: qr testes nō
deponebant de certo tp̄e quos verosi-

mile ẽ deposuisse si dies fuisset eis ex
hibita. Ista tñ opi. mihi non placet: qr
seqret inconueniens. pone em̃ ꝙ ego
volo probare qd die ꝛ hora instrumen
ti fuit alio modo factũ ꝙ̃ istrumẽtũ di
ctat ꝛ ita in alia parte quã in data. quo
ꝓbabo nisi exhibeat data: opꝫ em̃ arti
culare qd fuit vnicus actus sicut in ca.
cum Joannes. vñ si plures contractus
fuissent vel pars que producit instru-
mẽtũ h̃ diceret nõs ꝓbatio mea esset
inutilis semꝑ em̃ ꝓducens istrumẽtũ
poterit dicere: frater ꝓbatio tua nil va
let nã plures fuerunt contractus. is tñ
qui in meo cõtinet instrõ nouissimus ꝛ
purus fuit ꝑ quẽ fuit recessũ ab aliis.
vnde nisi dicas ꝙ die ꝛ hora dati istru
mẽti fuerit conditio apposita. nihil ꝓ
bas. opꝫ ergo necessario edi hoc casu ꝛ
similib⁹ datã. nec ob. c. cũ ioan. qr ibi
nõ fuit petita dies edi. vl' si fuit testes
nõ recordabantur de certo tpe. ¶ Pre
terea ibi nõ redarguebat instrꝫ de fal
so: sed qd min⁹ cõtinebat. ibi em̃ cõti-
nebat qd vẽdiderat ꝛ pars aduersa di
cebat qd plus debebat ꝯtinere vꝫ ꝯdi
tionẽ. Sed si instrm diceret ꝙ pure vẽ
diderat tũc bene esset falsum si proba
retur cõditionẽ adiectã: semꝑ ergo di
cerẽ datam edendam in quacũqꝫ parte
falcitas ꝓponat si alio modo ñ possit
falcitas bono modo ꝓbari nec detegi
qd ex qualitate factoꝝ põt bono iudici
7 apparere. ¶ † An autẽ nota testiũ ꝛ ta
bellionis debeant edi. not. in. §. editio
nes. in fi. magne gl. ¶ In ea. gl. ibi cũ
allegat. l. quedã. vt act. ad exhibendũ.
vide. ff. ad exhi. l. iij. §. pe. C. de cõdi. si
ne causa. l. dissolute. item cõditione ex
lege. C. de li. cau. l. sicut data. itẽ act. ex
stipulatu. C. de fideius. l. si barsatoraꝫ.
Et põt dicere ꝙ ibi secũdario seu ac-
cessorie petit super editio inuoloat offi
ciũ iudicis si pricipaliter: tũc si ꝓcessit
cõtractus vel materia cuius actio pote
rit extẽdi illa datur in factũ vel officiũ
iudicis que concurrũt. ff. de tu. et rati.
dis. l. j. §. officio. ꝛ ibi per Dyñ. ꝛ hec qñ
petit exhiberi cautio. sꝫ si dari vel red
di cõdi. sine causa. vt. l. dissolute. s. alle.
8 ¶ † In ea. glo. ibi. cũ allegat. §. cũ fere.

presumptio em̃ transfert onus probandi. ff. de fideicõ. li. l. generalr. §. si peti-
9 tum. ꝛ. ff. de ꝓba. l. ei qui. ¶ † In ea. gl.
ibi itẽ nunquid. Ut plene videas hanc
qõnem ꝛ materiam oppono cõtra lite
ram ꝛ intentionẽ glo. et vr̃ qd nõ possit
probari cõtra instrm per testes. Certum
est ꝙ scriptura publica maioꝝ viriu
est ꝙ̃ priuata: sed ꝯtra scripturã priua
tam nõ põt ꝓbari ꝑ testes: ergo nec ꝯ
tra publicaꝫ. maior ꝓbat. C. de ꝓba. l.
instrumẽta. iuncta. l. ex ercẽdis. C. d
instru. minor ꝓbat. C. de nõ nu. pe. l. ge
neraliter. Preterea aut qs vult ꝓba
instrumẽtũ per testes ibi scriptos ac
per alios: sꝫ per neutros põt. ergo ꝛc.
ꝙ nõ possit per testes ibi scriptos appa
ret certũ est ꝙ subscriptio facta per no
tariũ habet pro eorũ attestationibus
als nõ faceret fidẽ instrm. vt in aut. de
fide instru. §. si vo. sed ꝯstat ꝙ testis su
depositioni siue attestationi contradi
cens nõ admittit. ex. de testi. c. sicut ex
bis. ergo videt ꝙ si dicti testes vellent
instrumẽto cõtradicere nõ audientur.
¶ Preterea certũ est ꝙ instrm ...
cit fidem vice testiũ. vt. l. in exercẽ
Itẽ certũ est ꝙ si duo testes aliqd de
nerẽt affirmatiue plus eis crederet
centum qui deponerẽt de negatiua
de elec. c. bone. ꝛ. c. cũ dilectus. et ff.
de arbi. l. diẽ ꝓferre. §. si plures. Sꝫ ꝯ
stat qd instrꝫ ponit ꝛ affirmat ergo
testes ecõtra ꝓducti negãt seu neg
tiuam astruũt ergo magis credit in
mento ꝙ̃ quibuscũqꝫ testib⁹ ꝛ quan
cũqꝫ. Qd hoc sit verum vꝫ qd instr
nat ꝛ affirmet pꝫ de se. Dicit em̃ instru
mẽtũ. Notũ sit qd talis in pñtia no
riũ ꝛ testiũ subscriptoꝝ ꝯstitut⁹ sic fec
sic operatus est ponẽdo factũ. ꝛ sic
cessario sequit qd testes qui cõtradic
nunt negent ita fuisse: ꝛ sic neg
astruãt: vt pꝫ in. d. c. cũ dilectus. ...
plura. casus sunt ꝙ nõ dꝫ admitti ...
ꝓbatio. C. ad vellei. l. antique. C. ...
tu. l. fi. nõ em̃ põt dici ibi spãle cũ ...
que ibi redditur videatur ad ca...
miles extendenda. Cõtrariũ app...
esse verũ hic. ꝛ in. l. optimã. ꝛ ex. de
batio. c. iij. d testi. c. tam literis. ...

instru.cū Jo.C.de pba.l.iubem⁹.ad.l. cor.de fal.quasi per totū.ꝛ de fid.instr. l.fi.que oīa iura cū infinitis ꝯcludunt scripturā posse reprobari etiā ꝑ testes. Solu.super hoc videnꝰ due q̄ōnes eodem modo principales. Prima an scriptura possit reprobari:ꝛ que. Secunda q̄ñ ꝛ per quot testes. ¶ Ad primā dicendū ꝙ casus sunt distinguendi.nam aut q̄s vult reprobare scripturā quam cōstat per eius ꝯfessionē:vel aliās factā in tali forma fuisse:ꝛ de ei⁹ ꝯsensu aut alia de qua sic non cōstat. Primo casu queritꝰ an debeat admitti ad pbandū. Et vr̄ ꝙ nō:nisi saltē ꝑ aliā scripturaꝫ. vt.d.l.generalr.nō em̄ presumitꝰ aliq̄s esse ita stultus ꝙ in publico instr̄o vel alia publica scriptura aliq̄d ꝑmiserit ꝯtra se scribi. ot.l.fi.C.arbi.tu. Preterea ꝓ hoc facit.ff.de vsufru.leg.l.si aliū. Preterea vr̄ fortiter pbari in ꝯctib⁹ q̄ consensu ꝯtrahunꝰ a quib⁹ recediꝰ nudo consensu:ꝛ per nouū consensum de nouo ꝯtrahiꝰ.ff.de ꝯtrahen.emp.l.pacta.de pac.l.ab emptione.in quibus vr̄ ꝙ quicquid ante ꝓlocutū seu ꝯuentuꝫ fuerit debeat reduci ad id q̄d de cōi cōsensu scriptū est.cū in hoc partes finaliter ꝯcordarūt.ꝛ pro hoc.C.plus valere q̄d agiꝰ.l.fi.ꝛ id solū agi videaꝰ iter partes.ꝛ hoc maxime cōstare vr̄ q̄ñ fit ꝯtract⁹ in scriptis.quo casu vis ꝛ effectus toti⁹ cōtractus nitiꝰ ex scriptura. ꝛ videbis.j.de emp.ꝛ vē.in prin. igiꝰ alia oīa q̄ in scriptis non sunt ꝓ nihilo sunt.ꝛ sic id q̄d ibi scriptū est tenendū est incōcusse.ꝛ pro hoc facit.l.cū precibus.de pba.cū dicit ignorante ꝛc.a cōtrario sensu. Oppositū vr̄ expressuꝫ.C. de do.nec ignorans.ff.de pac.l.iteꝫ.qr fere.C.plus vale.q̄d agiꝰ.l.j.ꝛ.ij. Sup hoc dicunt q̄dā ꝙ si sit priuata scriptura pōt cōtra pbari per aliā scripturaꝫ. vt.l.generalr.de non nume.pe.sꝫ si sit publica nō hoc casu q̄ñ fuit facta de voluntate ꝛ consensu reprobare volentis. ꝛ itatꝫ hic Pe.de bel.pti. transeūdo q̄ parū aliud dicit hic ex̄ gl. Sꝫ hec opi. non vr̄ bona per.ll.quas.s.allegaui ꝓ parte cōtraria.ꝛ maxime ꝑ.l.nec ignorans.ꝛ.C.de fal.l.ꝛ si ad te.ibi etiā subscripserat:ꝛ sic cōsenserat. Preterea sequeretur magna iniustitia si hoc indistincte verū esset. Pone ꝙ ego ꝛ tu fecimus finale cōputū corā tabellione publico ꝛ testib⁹ ꝛ sub instrumēto in quo contineꝰ ꝙ refusis hincinde omnibus vterq̄ remanet quietus si eisdem die ꝛ hora:ꝛ forte corā hisdē tabellione ꝛ testib⁹:vel corā alio etiam alio t̄pe dans instr̄m q̄d quātūcūq̄ in tali instr̄o ꝯtineaꝰ q̄d ex fine cōputi remanem⁹ inuicem quieti quod nihilomin⁹ tu debes mihi ex fine cōputi centū nūquid hoc instrumentum reprobat primū ꝛ hmōi probatio admitteꝰ. Et certū est q̄d nō s̄m opi. Pe.in casu quo ꝯstaret primū factū de consensu q̄d esset iniquissimū cū hoc sit vltimū ꝛ cōtineat clausulam derogatoriā ꝛ faciat mentionē de alio. ff.de iu.do.l.diuus.§.l.C.de pac.l.pacta.vel pone ꝙ tu ostēdis instrumētū in quo ꝯtinetur ꝙ ego dedi tibi pure ꝛ simplr fundū:ego ꝯfiteor dictū instrumentū factū de volūtate mea:sꝫ volo pbare ꝑ aliā scripturam ꝙ t̄pe dati instrumenti agebaꝰ inter partes q̄d esset conditionalis non obstante dicta scriptura q̄ forte ob cām fictitiā fiebat cur nō potero etiaꝫ per testes non video ꝛ iura illa plus valere q̄d agiꝰ hoc ꝯcludunt. Unde vt hoc plenius videas distingue casus.nam aut quis vult ꝓbare ꝯtrariū illius q̄d cōtineꝰ in instr̄o ꝛ ipsum falsum cōtinere nullo allegato errore vel fictiōe alia vel alio facto ptinenti:ꝛ tūc non potest si constet ipsum de iita volūtate factū ꝛ absolutū in forma qua est. Uerbi gratia.instr̄m dicit ꝙ tu mihi vēdidisti fundum titianum pretio.x.talibus die loco ꝛ hora.ꝛ constat q̄d illud instr̄m seu nota ex qua extractū est:fuit per te visum ꝛ si concordatum.tu vis pbare ꝙ alio pretio: nūquid admitteris. Pōt dici ꝙ nō:nec ꝑ aliā scripturā nec ꝑ testes.nec credo ꝙ deberet audiri si vellet pbare absentiā hoc casu:qr ꝯdiceret istr̄o ꝛ ipꝫ argueret falsum ad q̄d nōdꝫ audiri ꝑ premissa.vbi vero allegat errorē vel fictionē tūc audiꝰ ad hoc pbādū.vt si alleget pl⁹:

vel al's 9uētū cū clausu
la nō ob.istro.verbi.gra
pducit istrm p me sub
scriptuz vel de consensu
meo in forma q̄ est actū:
vl' i nota redactū: ⁊ hoc
forte pbat vel ego hoc
confiteor verūtamē dico
q fuit error. ⁊ hoc volo
pbare: tūc debeo audiri
vt.l.nō ignorās. h alle.
et hoc si allego iustū er=
rorē vt si mihi assertū sit
q ita erat scriptuz sicut
actū. ⁊ ego fidē adhibui
⁊ subscripsi: vel dixi plz
mihi i forma i qua ē. vel
si sim laicus ⁊ aliqua pū
cta sint ibi subtilia que
nō intelligo nec fuerūt
mihi declarata. et dixi
trāseatis placet mihi in
forma in qua est 9cor. si
em̄ possit pbari error nō
video qui debeat admit
ti pbare volēs. ⁊ hoc sa
tis concludūt iura alle.
ff.d ver.ob.l.si.qs cū ali
ter. ⁊ eodē mō si velit p
bare fuisse q̄ scripta sūt
fictitia vt i tota materia
pl9 valere q agit: vt.s.
sat3.exēplificatū ē. ⁊ mul
to magis si velit pbare
qd in 9cessiōe istri alio
modo actū fuerit nō ob.
9cessiōe instrumenti seu
contenti in eo siue eodē
tpe siue alio sicut.s.sat3 a
tactum est. ⁊ nō est mirā=
dū si in his vltimis casi
bus admittit. q2 hic rep
hendit instrm de falso:
imo pars confitet ipsuz
esse verum. tamen dicit
aliud vel pl9 extra istru
mentū esse contētū. Sz
vbi reprehēdit de falso
tūc secus vt in primo ca
su. in scdo vero casu pri=
cipali qn nō constat qd

a ¶Quo ⁊
per quot te
stes. Adde
feli.in.c.ij.
col.pe.ex d
fi.instr.⁊ qd
notaui in
prori. mea
apostil. in
versic. p te
stes.

instrumētū fuerit in tali forma de volū
tate ⁊ 9sensu partis reprobare volētis
factum certum est posse reprobari vel
per aliā scripturam vel per testes. ⁊ sic
intelligūtur omnia iura ad hoc indu=
cta q̄ dicūt reprobari posse. vt hic cum
10 suis concor.s.alle. ¶†Sed quid si in
instrumento 9tinetur quod de consen
su partis fuit redactū in forma qua est
nunquid ex hoc probabitur consensu
partis instrumentum in forma qua est
fuisse. vt sic ps non admittat ad repro
bādum ipsum. Videt q sic: cum instru
mēto dari debeat donec 9tra pbet. vt
l.cum precibus. probatio autez huius
negatiue videtur impossibilis. ⁊ sic vi
det q nō admittat. Sed si hoc esset ve
rum notarijs aperiret via excindendi
oēs ab obiectu falsi semp em̄ poner' i
in instrumētis q par ipsum approba=
uit in sui forma. vnde ego partem ad=
mitterem: ⁊ super illa clausula ⁊ alijs
veritatem indagarem. ad officium em̄
iudicis pertinet vt acerrima fiat inda=
gatio. vt.l.vbi.C.de fal. ⁊ forte pbata
falsitate in alijs articulis censerē idē
in illo.C.de proba.iubemus. ⁊ ita fm
expressa lex illa finalis.C.arbi.tutor
continet specialitatem est intelligēda
fm premissa.vt.l.antique.ad velle.s.
si ponas mulierem instrumētum pro
basse in forma q̄ est. sed si pones ipsā
non approbasse quod videtur verius.
tunc est speciale. Et est ratio odium re
ceptionis pecunie. Item quia vix pos
set probare negatiuam quod non rece
11 pit pecuniam. ¶†Nunc veniamus ad
scdam questionem quomodo ⁊ p quot
testes a potest reprobari istrumētū. Et
varij varia dixerunt: vt hic no.C.de fi.
de instru.l.in exercēdis. in aut. de fide
instr.§.si vero aliquid tale. extra de fi.
instr.⁊ glo. hic per doc.de fi.instru.
ba.c.iij. ⁊ glo. hic per doc.de fi.instr.
cum Jo. ⁊ ibi plenius per Inno. ⁊ Ho
stien. ⁊ per Spec.de fi.instrumen.§.
stat.ver.tu vero. per Joan.iiij.q.iiij.
item si testis. Omissis autem his vide
tur dicendum qd ad solutionem huius
questiōis aduertendi sunt casus ⁊ ne
gotia ⁊ eorum veritates. nam inter
quis nititur probare instrm per testes

ibi subscriptos. interduz per alios: itē
interdū adminiculatur fides instrumē
ti. interdū nō idcirco oēs istos casus. ꝛ
alios q̄ occurrent dicam⁹ ꝑ questiões.
12 ¶ † Et primo q̄rit quid si ps cōtra quā
producit istr̄m dicat ip̄z falsuz. ꝛ vult
ꝓbare per testes ibi scriptos q̄ oēs di
cunt se nō interfuisse. nunq̄d ex hoc cē
setur reprobum. ꝛ vr̄ ꝙ nō. certū est eñ
ꝙ tabellio ex officio facit fidē ꝛ sol⁹ dat
robur instr̄o seruata solēnitate debita.
et instr̄z ab eo factū probat sicut depo
sitio testiū absq̄ oī alio adminiculo:
vt clamāt oīa iura. si ꝗ ꝓbationē facit
q̄uo debilitat̄ fides ei⁹ ꝑ negationē te
stium iuxta. c. sicut. cū sint singulares
ꝛ negatiui iuxta illō qd̄ scripsi. s. i p̄n.
hui⁹ note. Cōtrariū cōiter tenet̄ ꝑ. c. iiij. cū ꝺ
ꝓba. de testi. ꝛ tāz literis. nec ob. quod
opponitur videlicet testes singulares
ꝛ negatiui non debilitant probationē
affirmatiue: quia illud verbū vbi fit ꝓ
batio per testes vel etiam per scriptu
ram inductam ad probandū aliqd̄ ne
gotiū aliud a virib⁹ ꝛ falsitate instru
menti. Sed vbi fit probatio ad probā
dum scripturam per testes ibi scriptos
non obtinet. ꝛ est ratio. Certū est quod
de ratione naturali nō debet credi vni
a persone [a]. Item nec voci mortue: sz ex
quadam necessitate fuit inductum ne
periret probatio quod crederetur voci
vnius persone etiaz mortue: videlicet
tabellioni adhibita solennitate que fit
in instrumētis ꝯdēdis. ꝛ inter alias so
lēnitates predictas fuit ꝯstitutū qd̄ ad
hiberent̄ duo testes ad finē ꝙ min⁹ fal
sitatis posset committi. ꝛ per illos veri
tas posset sciri si instrumentum reuoca
retur in dubiū vt in aut. de fi. instru. §.
sed et si vnde nō mirū si his stetur tm̄
saltē qd̄ fidē istrumēti faciēt vacillare
cum sint de substantialibus solennita
tis et ad hoc adhibiti. vñ non proprie
probant falsum sed fidem instrumēti
debilitant ex qua debilitatione indica
tur falsum: sic quod nullam probatio=
nem facit. Sed quid si alter ex testib⁹
subscriptis sit mortuus alter viuus: qui
viuus est contradicit instrumento. nū=
quid ex hoc debilitatur fides instrumē
ti. ¶ Nō videtur per ar
gumēta. s. inducta pro
hac parte. Potest dici cō
tra per rationē. s. tactā
ex quo falsum obijcitur.
accerrima dz fieri inda
gatio cū testib⁹ scriptis.
Vñ cū alter de testib⁹ cō
tradicit. apparet vacil=
lare fidē instru. ff. quēad
modum test. ape. l. i. §. fi.
13 ¶ † Itē quid si tabellio
ꝛ duo testes viuerēt quo
rū alter cū tabelliōe de
ponit ꝓ istrumēto: alter
cōtradicit nunq̄d debili
tat̄ fides instru. vr̄ ꝙ nō
qꝛ duo supsunt q̄ depo=
nunt pro instr̄o. ꝛ in ore
duorū stat omne verbū
ꝛc. Ego credo ꝙ imo fi=
des instr̄i debilitatur cū
sit cōtradictio in altero
teste q̄ est de substantia
libus. vñ ego credo qd̄
factū in instr̄o contentū
bene potest ꝓbari ꝑ ta=
bellionē ꝛ alterū testē: sz
non credo nec video qd̄
ipsuz instr̄m ꝓbet cū ca
reat altero de testibus.
ꝛ hoc si ille alter contra
dicat tenori instrumēti.
¶ Quid si dicat se non
interesse et producūtur
tabellio ꝛ alter testis de
ponent quod ipse in=
terfuit. nunquid instru=
mentum facit fidez. Cre
do ꝙ non eadem ratio=
ne: quia nō adsunt sub
stantialia instrumenti:
q̄uis etiam per multos
alios probaretur ipsum
presentem fuisse. arg. ff.
de excu. tu. l. q̄ testō. ꝛ fa
cit quod no. in aut. de fi.
instru. §. si vero neq̄. in
glos. i. ad probationem.
¶ Sed contra. quia nō
videtur de substātia in=

a ¶ Nō dz
credi vni ꝑ
sone. adde
bal. in. c. i.
§. nō aūt. i
ti. de cōtro.
inuesti. i vsi.
feud. Lud.
ro. in repe.
rubri. de ar
bit. co. viij.
ꝛ in singu.
Vbi an pa
pa vel impe=
rator possit
statuere ꝙ
solo teste
credat̄ i al
terius pre
iudiciū. de
quo ꝑ feli. i
c. veniens.
colū. pe. v.
gl. fi. extra
de testi. et
an cōitas q̄
non reco=
gnoscit su=
periorē pos=
sit statuere
ꝙ vnico te
sti credat̄.
vide Ro. i
sing. suis.

instrumēti quod testes testificētur pro
eo: sz qđ ab initio fuerūt inscripti ⁊ cū
cautio facit fidē. vñ nō videt᷑ q̄ ꝯ̄dictio
debeat hoc casu nocere. ff. đ arbit. l. diē
14 §. si plures. ⁊ l. itē si vnus §. fi. ¶ † Sz
qđ si tabellio negat se ꝑfecisse istr̄z: te
stes āt duo vł plures inscpti testificāt᷑
de ꝯ̄trio. Semꝑ pōt idē rñderi qđ istr̄z
nō faciat fidē: sz factū ipz cōtētū i ipo
istr̄o bene potest ꝓbari ꝑ illos testes.
in his tñ casib⁹ ⁊ similib⁹ dicerē qōnis
veritatē inspiciēdā. C. de fal. l. si q̄s de
curio. Quid si testes dicūt se ñ recorda
ri. Dic nihilomin⁹ valere nā istr̄m de
se facit fidē: nisi ꝑ alia impugnet᷑. vñ
testes q̄ dicūt se nō recordari i nł'lo im
pugnāt instr̄z: igit᷑ fiat i robore: qꝛ sem
per ꝑ̄sumēdū est ꝓ instr̄o: nisi ꝯtra ꝓ
bet᷑. vt hic ⁊. j. §. si scriptū. et᷑ de verbo.
15 sig. c. abbatē. §. ꝯ̄. ¶ † Sz qđ si alij te
stes q̄ inscripti in instr̄o ꝓducūtur ꝯ̄
instr̄z tūc eēt distinguēdū aut instr̄m
nō adminiculat᷑ alijs ꝓbationibus: sz
solū mortua voce. l. ꝑ se. qꝛ forte nec su
per est tabellio seu testes inscripti vel
alij: tūc p̄t reprobari ꝑ duos nō q ex h̄
cōuincat᷑ falsum sed qđ eius fides va
cillet. extra de testi. c. cū a nobis. ⁊ hoc
ceteris parib⁹ si em̄ alia sunt que de
beant inclinare iudicē ad aliam partē
pronunciabit pro parte instrumenti.
Uerbi gratia si factum sit antiquum ⁊
inuolutum testes homines ignorātes
quos non ē verosimile tales inuolutio
nes seu intricatiōes potuisse concepis
se ⁊ memoria tenuisse. ff. de carbo. l. iij.
§. due extra de prescrip. ad audientiā.
de proba. l. si arbiter. de dam. ifec. l. qui
bona fide. §. fi. vel si tabellio esset per
sona honesta ⁊ eius fides i multis ap
probata: testes vero vtiles ⁊ faciles vł
econtra. Si tabellio eēt facilis ⁊ leuis
⁊ forte minus intelligens testes hono
sti ⁊ bene intelligentes: talia em̄ sunt
attendēda. ff. de eden. l. si quis ex argē
ta. §. j. de testi. l. ob carmen. §. fi. nec va
lent rationes que fiunt ad ꝯtrariū scili
cet q instrumentum vicez obtinet duo
rum testium ⁊ tabellio vnius. ff. de te
stis. l. domiti⁹. quia hoc sic simpliciter
intellectum esset falsum: vnde verū est

quod instrumentum vicē duorum ob
tinet: idest attestatio tabellionis ⁊ sub
scriptio duorum testium. ⁊ hoc totū vi
cem duorum obtinet sine alio admini
culo: vt fidez faciat vbi nihil datur seu
probatur contra. sed vbi probatur con
tra illa probatio elidit᷑ ⁊ vacillat. ¶ Et
est ratio. quia magis creditur viue vo
ci q̄ mortue. vt in aut. de fide instru. §.
si vero aliquid tale. qꝛ ꝓbatio viue vo
cis est naturalis: probatio autez vocis
mortue ex quadā necessitate cōtra ra
tionem communē quodāmodo est in
uēta. vt. s. est satis tactū. ⁊ ideo testes
viui reprobant instr̄m ceteris paribus
de quib⁹. s. dixi. nec bene dicitur quod
instrumentum vicem duorum obtineat
tabellio vicem vnius: quia sic sequere
tur quod attestatio tabelliōis esset du
plex. vna tanq̄ publice persone alia tā
q̄ priuate. qđ non videtur verum. ff. de
verbo. obli. l. qui his. ⁊ hoc veruz indu
bitanter vbi instrumentum non admi
16 niculat᷑ vt dixi. ¶ † Sed qđ si tabellio
⁊ ambo testes inscripti viuunt ⁊ depo
nunt pro instrumento. tunc ego crede
rem requiri quatuor testes ad reproba
tionē. ⁊ ita posset verificari opinio gl.
vel si plures testes essent iscripti in in
strumento: ⁊ deponerēt de instr̄o semꝑ
requirerent maiorez numerum ad re
probationem: nisi natura negotij ⁊ per
sonarum honestas ⁊c. vt. s. dixi. ⁊ ꝑ. ff.
de testi. ob. l. carmē. §. fi. ⁊ vide que dicā.
j. de verbo. obli. ¶ Sed quid si testes
inscripti nō viuūt: sed se subscripserunt
instrumento ⁊ constat legitime quod
de manu eorū sunt subscriptiōes tūc
vr̄ qđ tales subscriptiōes habeant᷑ pro
testimonijs. ar. extra de ꝑen. c. j. q̄ pe.
i pig. ha. l. scripturas ar. ꝯtra. d. l. j. §. fi.
ff. quēadmo. test. aper. sed forte ibi nō
constabat sigillum fuisse appositum.
17 ¶ † Itē quid si tabellio ⁊ testes scripti
sunt mortui: ꝓbat᷑ tñ ꝑ plures testes
ctū contentū in instrumento. qui cū
dicūt se p̄ntes fuisse in negotio ⁊ in
quisitione ⁊ concessione instrumēti. nō
quid fides instrumenti roborat᷑. nō
deo cur nō nisi testes inducti ad repro
banduz excederēt numero. ⁊ sic cō

testimoniũ ꝓderit ad duo vcȝ ad robo
randũ instr̃m ⁊ ꝓbãdũ negotiũ:qꝛ di=
uersi sunt articuli:vcȝ veritas negotij ⁊
cõcessio instr̃i.vñ si solũ deponerẽt de
facto ⁊ nõ de cõcessiõe instrumẽti : nec
de pñtia tabellionis ⁊ testiũ inscripto=
rũ scio ⁊ cõcedo qd̃ i nullo roborarẽt fi
dẽ instr̃i:qꝛ suꝑ hoc nihil deponũt : sȝ
factũ ip̃m ꝓbarẽt:vñ si duo testes depo
nerẽt tabellionẽ vel alterũ de testibus
absẽtes fuisse:⁊ centũ deponerẽt de ve
ritate facti tñ:tũc crederet̃ illis duob⁹
quo ad debilitandã fidem instrumenti
qꝛ instr̃m nõ adminiculat̃ ꝑ aliquã.sȝ
si super vtroqȝ deponant. tunc admini
culatur instrumento ⁊ elidũt deponen
18 tes contrarium.¶†Quid ergo si tres
testes alij q̃ subscripti deponant con=
tra instrumentum.forte absentiam al=
terius patris vel testium sunt duo ex
diuerso qui deponũt de presentia ⁊ de
veritate contractus:queritur quorũ fi=
des preualet.Uidet̃ qd̃ triũ cũ sint ma
iores numero:vt.l.ob carmẽ.§.fi.In op
positũ vr̃:qꝛ illi duo qui deponunt pro
instr̃o elidũt duos de alijs: ⁊ sic rema=
net vn⁹ ꝯ instr̃ȝ:q̇ est ꝟ nõ scriptis q̃ so
lus nõ reprobat istr̃m vt satꝭ ex p̃missis
colligit̃.ergo obtinet hoc casu istr̃m vi
cem duoꝝ:⁊ sic ꝓbat.nec ob.qd̃.s̃.dixi
qd̃ vnus testis facit fidẽ instrumẽti va
cillare:qꝛ illud verũ de in scriptis qui
sunt de numero ⁊ de substantialibus in
strumẽti.sec⁹ si alius nõ est inscriptus
solus deponit ꝯtra instr̃m qꝛ cũ instr̃m
plenã ꝓbationẽ faciat:⁊ qñ est cõflict⁹
probationũ plena ꝓbatio tollit minus
plenã.relinquit̃ ꝙ vn⁹ testis extrane⁹
q̃ nõ facit plenã fidẽ nõ ĩpugnat plenã
fidẽ instr̃i.¶Sȝ poneꝗ tabellio sol⁹ vi
uit q̇ ꝺponit ꝙ istr̃o.testes iscripti sunt
mortui.ex aduerso testes duo deponũt
contra instrumentũ : queritur qui sunt
19 potiores.¶†Uidet̃ expeditũ per pre=
missa ꝙ instr̃m ⁊ depositio tabellionis
qꝛ instr̃m facit fidẽ ꝓ duobus ⁊ deposi
tio tabellionis pro vno ⁊ sic sequit̃ qd̃
vincãt ⁊ nos:sed hoc nõ credo imo cre
do qd̃ depositio tabellionis nõ admini
culet̃ prio qꝛ ei⁹ depositio ẽ istr̃o.vñ si
iterũ ꝓducat̃ nõ plus adminiculat̃, qꝛ
alias sequeret̃ qd̃ eius testis depositio
scd̃o in eodẽ facto ꝓducti ⁊ examinati
hẽret̃ ꝓ duob⁹ testib⁹:q̃ nil magis ridi
culũ ⁊ ideo ip̃e tabellio ⁊ suũ instr̃ȝ ob
tinẽt solũ vicẽ duoꝝ sec⁹ dico in depo=
sitione testiũ inscriptorũ in instrumen
to:quia illorum depositio computatur
in numero testium.⁊ est ratio. qꝛ illi nil
affirmant nec deponũt in instrumento:
sȝ solũ vocãt̃ ad solẽnitatẽ:⁊ ideo si exa
minati ꝺponãt:nõ mirũ si cõputant̃ in
numero testiũ.sȝ sec⁹ i tabelliõe q̃ sol⁹
affirmat cui creditur adhibita solẽni=
tate ꝟtute sibi ꝯmissi officij.nisi ꝯ ꝓbe
tur.vnde si ille cõputaret̃ ei⁹ attestatio
cõputaretur bis qd̃ esset iniquũ ⁊ seque
ret̃ qd̃ esset testis in causa sua cum pro=
bata falsitate ipse sit reus ⁊ hoc vbi du
bitatur de veritate cõtentorũ in instru=
mento.Sin autem dubitatur solum an
instrumentum sit de manu sua:tunc be=
ne ei creditur ⁊ ad fidẽ eius recurrit̃.
vt.d.l.si quis decurio. quia tunc nulla
ei facultas impingit̃:⁊ ideo secure cõ=
clude quod ad faciendum vacillare fi=
dẽ instrumẽti non adminiculati suffi=
ciunt duo ceteris paribus vel admini=
culati per vocem tabellionis solius.si
per testes requiro plures ex aduerso.
20 ¶†Item quero quid si in instrumento
sint plures tabelliones inscripti: nun=
quid instr̃m obtinet vicẽ duoꝝ ꝓ q̃libȝ
tabelliõe.videret̃ qd̃ nõ qꝛ vnũ ẽ tñ in
str̃m.ff.de tex.l.veterũ.Sȝ ꝯ vr̃ si vna
cũ tabelliõe q̃libet sint duo testes.vbi
gr̃a sunt duo tabelliões ⁊ q̃tuor testes
hoc casu q̃libet tabellio vr̃ reddere in=
str̃m ⁊ sic vident̃ plura instr̃a suꝑ eodẽ
fctõ q̃uis i eadẽ charta sint sȝ si ñ sint
nisi duo testes subscripti q̃uis plures
sint tabelliones:tunc non habentur ni
si vno instrumento.ar.ff.de excusa. tu=
to.l.tria onera.et hoc satis apparet:qꝛ
nullum instrumentũ hȝ publicã formã
nisi inscribãtur duo testes.vt.s̃.sepijssi
me dictũ est.igit̃ cũ instr̃o non sint nisi
duo testes nõ põt hr̃e publicã formam
seu vires:nisi vni⁹ instrumẽti: al's seq̃
ret̃ qd̃ idẽ testes i eodẽ facto vices plu
rium obtinerent qd̃ esset ridiculũ.vt.s̃.
satis tactum est. bene enim crederem

a ¶ Post mortem. Stipulatio cōcepta post mortē stipulatoris vł ꝓmissoris vł postea ꝙ alter moreretur olim nō valebat hodie vꝫ. Itē rōe ꝑpostere ꝯceptiōis nō vitiatur stipulatio cū morietur stipulator vł ꝓmissor: vł post mortē tertiꝫ vꝫ ēt de iure veteri. h. d. ſꝫ Ange. vsqꝫ ad. §. si scriptum.

b ¶ Si scriptum. Verbū ꝓmisisse ī scriptis reptū īportat stipulationem.

c ¶ In fin. Vel dic ſm Bar. ꝛ cōiter doct. ꝙ stipulatio ī iure cōsistit ꝛ testis ꝺ eo qꝺ sensu corporeo percipi potest ꝺponere dꝫ. Item vide h̄ ange. de ꝟbo ꝓmisisse reperto. in instrumento.

qꝺ maior fides adhibeatur. qꝛ etiam subscriptio priuatorū fidem adminiculatur: vt. d. c. j. extra de procu. ¶ Sed q̄d de literis sigillatꝫ. dic ꝙ de iure vel ꝯsuetudine faciūt plenam fidem idem qꝺ dixi in instrō. vt. d. c. cuꝫ a nobis extra de testi. et easdē questiones ꝛ solutiones potes applicare que autem fidem faciāt vide de ꝓba. c. post cessionē. de fi. instru. l. cum delictus. ꝛ scripsi. s. de test. §. possunt.

Post mortem.[d]

a ¶ In glo. j. iure vetustissimo. nā de iure. ff. vł idē qꝺ hic. ff. de ꝟ. ob. l. cētesimis. §. j. ꝛ repete hec que dixi. s. de ꝟ. ob. §. ex ꝯditiōali. ¶ In gl. exactio. in fi. dic. vt dixi in. d. §. aū hoc addito. ꝙ aut est certa iuris seu testatoris dispositio: ꝛ non curatur vt hic. aut in cer=

d ¶ Quoties. Et facit iste tex. ad sciēdū vtrū sit vnicus ꝯctus vł stipulatio an plures. Et ē magni effectus talis inuestigatio qꝛ si sit vnicus ꝑ vnū resolui poterit ēt q̄ ad alia. Itē nec solutio ꝓ pte fieri nec ad vnā rē tm̄ poterit. Itē insinuatio donatiōis euitabitur si simł oīa cōprehēsa ccc. aureos excederēt. Itē ꝯdēnatus ī bis decē nō dicetur ꝯdēnatus ī. xx. Itē res vna tāꝗ ꝯmissa peti nō poterit: ſꝫ tāꝗ debita ex ꝯctu ꝑambulo. Quid autē si cētū ꝓmissis q̄nquaginta tāꝗ ꝓmissa petātur ꝛ eꝫ si cētū petātur ꝛ ꝺ q̄nq̄ginta tm̄ ꝓbetur. vide hic Ang. ꝛ Christo. por.

ta. ꝛ tūc sic ſm Dy. l. d. l. nō em. ꝛ in ca... su in quo curatur recipere membra possi... in. d. §. ante.

Si scriptū.[b]

b ¶ In gl. nū... in fin.[c] qꝛ instr... fiunt per tabelliones q̄ debent no... ra vt notatur. C. de tabel. l. generali... tenet ꝯ. vt no. in. d. l. j. de vsu. cu... sequuntur ibi doc. vnde testes no... nentur de hoc deponere: nisi ꝺ hoc i... rogentur. C. de testi. l. solā. ꝛ hoc vide... minus dubitabile in actibus qui te... runt stipulationem vt ibi quia ſm... turam rei videntur deponere: vt. j... §. fi. si tamē iudex velit pōt eos ex... nare ex officio cū super hoc nō fue... interrogati. ꝺ hoc dic plene extra de... ba. c. in ꝑsentia. ꝛ hoc securius: quia... euitabuntur oīm opiniones. ¶ Sed ... ro. hic dicit lr̄a si scriptū fuerit ī ... q̄d si in charta priuata. dic idē vt ... pressum. ff. de ver. ob. l. sciendū. j... fi. que hic desunt vide ibi.

Quoties.[d]

d ¶ Pet. de bel... inducit hūc §. ... stionem. petebā a te. x. litē cōtesta... petitionē negasti. conclusum est ... sa apparet quod teneris tm̄ ad q̄... dicis ꝙ lis non fuit contesta. nisi ... x. de quibus nō ꝓbatur. ꝛ ita debea... ui a tota instantia. Actor dicit co... queritur q̄d iuris. Is §. facit ꝓ reo. ... videris ad totam interrogatione... spondisse ꝛ super tota cōtestatus ... sed si bn̄ vides tm̄ facit ad ꝯtū ... ꝓ. nā videtur ad singula respōdi... hic cōcluditur. ꝛ facit. s. eo. §. preteri... ibi notatis. ipse tn̄ tenet ꝙ fiat c... tio in. v. ꝛ ꝙ in illis videtur lis c... sta. nam rem legando simplr falli... cit ꝛ quo ad totū ꝛ quo ad partem ... cum potuerit declarasse veritatē ... oībus interpretatio cōtra eum... interrog. ac. l. de etate. §. si cum e... eum glo. tenet idem. ff. de cōdi. ... seruus. §. bone ꝛ patet. ff. ad velle... vxori. §. fi. ꝺ eo qꝺ cer. lo. l. qꝺ si ... videbis. j. de ac. §. plus. cetera q̄ ... hic dicēda pro intellectu. §. vide ... ꝛ supra. §. preterea.

I ☞ Stipulari alteri nemo potest. Stipu...

2 Stipulatio hoc mō facta. ꝓmittis mihi ꝙ dabis mihi recipiēti nomine talis: an et qualiter valeat.
Adde ad idem numero. 3.
4 Pena cōprehensa in stipulatione facta alteri qñ cōmutatur vel non.
Adde ad idem numero. 5.
6 Principale si non tenet: an ꝛ quādo teneat adiectio.
7 Pena an possit peti qñ est apposita in continenti ex pacto apposito.
8 Pena an possit excedere pricipale vel non: ꝛ nume. 9. vbi ponit distinctionē.
10 Petrus de bel. perti. scripsit super quatuor libros institutionum.

a **Alteri.** [a] ¶ Primo dictuz ponit. scdo rōnem. tertio instātiam. quarto rōnem instātie. quinto exēplū. sexto nouos casus adijcit p quos
1 primā regulā restringit. ¶ † In gl. s. e. ibi cū allegat. §. ex. hoc nō est verū siue bonū exemplu: qꝛ ibi nō censet stipulatus alij imo eadē vox. vt. s. ec. §. post mortem. sz in mutuo pōt poni exēplū. vt. ff. si cer. pet. l. certi. ꝯdi. §. si nūmos. ꝛ vix i alio casu pōt dari bonū exēpiū fz pe. de bel. p. iūge. s. e. §. si q̇s alteri. ¶ In ea. gl. ibi ꝓmittis mihi ꝙ dabis illis ꝛ hoc nisi interesset. vt. j. subijcit. ¶ In ea. gl. ibi seu aliud ꝛc. hec glo. videt ꝯtra illi de. l. si ꝓcu. ff. de ver. ob. vi
2 de. s. §. si q̇s alij. ¶ † In ea. gl. in fi. no. bene hanc gl. qꝛ alibi nō est ita plena ꝛ hoc qd̄ vltimo dicit pōt esse verū si habet mandatū. secus si nō hz mandatū. nā tunc nō acq̇rit etiā sibiipsi vt cedat qꝛ tūc sua nō interest. sed primo casu interest sua vt adimpleat mandatum fm Pet. Sed ꝯtra. ff. de ne. ge. l. si ego. Itē si ꝓcu. ideo acquirit qꝛ interesset sua ꝓpter actionem mandati qua tenetur ex culpa. C. de nego. ges. l. tutori. Pōt dici qꝛ nulla culpa imputat̃ gestori si nō stipulat̃ cū acq̇rere nō possit. sicut nec qñ nō agit cū nec actionē habeat. ff. d ne. gest. l. si pupilli. §. fi. Sz eodē mō posset dici i ꝓcura. qꝛ nulla culpa posset ei imputari si nō stipularet̃ si acq̇rere posset ꝛ sic nullū haberet iteresse sicut nec gestor. Sz in illo dic ꝙ interest sua ꝓpter officium ꝛ fidē susceptā. nō sic in gesto
3 re qui fidē non sucepit. ¶ Sed dices nunq̇d tenetur gestor ꝓstare bonam fidē ex quo accessit ad negotia. cur ergo nō tenet̃ stipulari. dices ꝙ non potest. Sed cur nō pōt sicut ꝓcu. Restat ad huc soluendū. vnde forte posset dici ꝙ gestor saltem generalis poterit sibi nomine alterius stipulari vt sibi acquirat ꝛ post cedat sicut ꝓcur. cū ratihabitione ꝛc. C. ad macedo. l. fi. ꝛ. d. l. si ego ꝛ pro hoc facit qꝛ absenti pōt donari si sit q̇ nomine donatarij recipiat C. de do. l. nec ambigi. vbi scripsi. ꝛ. s. de dona. vbi propria materia. et tamen donatio qñqꝫ incipit a precedenti ꝓmissione: vt. l. si q̇s ar. C. de don. ꝛ ꝯsueuit notari. C. de iur. do. l. j. Nec potest dici qd̄ sit cōtra regulā. s. e. §. si quis alij. qꝛ non alteri q̇rit sed sibiipsi. ꝛ post cedit sicut procur. vel ipse idē agit. vt. j. in fi. no. Itē nec ob. is §. qꝛ non obtinet vbi ṽba cō cipiunt̃ p modū qui notatur hoc vltimo ṽ. aut quarto modo ꝛc. sed solum vbi verba concipiūtur sic promittis mihi ꝙ tu dabis illis: tunc enim nō valet nisi intersit sua vt sequit̃: sed fm hoc videtur qd̄ semper valebit talis stipulatio: quia sic stipulādo semper gerit negotiū alterius. ꝛ sic fm ꝓmissa semper interest gestoris ꝛ semper valebit. frustra ergo ponunt̃ hic regula et exceptio.
3 ¶ † Sed ad hoc pōt rñ

a ¶ Alteri. Stipl'atio de dādo alteri nō valet nisi fuerit apposita pena. angel.

deri qd nõ semp gestor agit negotium
alteri9 sic stipulando imo suũ. Uel dic
q gestoris nil interest vbi non accessit
nisi ad negotiũ illius stipulationis re
cipiẽde. sz vbi accessit ad negotia plu=
ra quorũ explicatio in pte reqrit tales
stipulationes seu pacta: tũc põt dici qd
valẽt stipulatiões z pacta huiõi qz sua
interest qd negotia p ipm acta vtiliter
gerantur z ↄsumantr: z maxime qñ fecit
expẽ. quo casu vr indubitabiliter stipu
4 latio vtilis. ¶ † In glo. stipulanti. in fi.
Uult dicere glo. q ibi est rõ sola: qz ad=
uersarius nõ debuit venire. z qd subiici
tur est ratio rõnis: qz non intererat: sed
si bene cogites ambe rões faciũt vnã
vel saltẽ in vnã reincidũt. vñ prima vi=
detr verior. nã ibi in pena ptoria. i. mul
cta q p iudi. imponitr. nõ aũt intelligas
de pena stipulatiõe ptoria stipulata. de
qua. s. de di. sti. §. ptorias. secus in cõue
tiõali: sz ↄ qz imo vr idẽ. ff. si qs cau. l. s.
z. l. si p9 tres. ibi z actoris ius zc. Preter
ea i pena ↄuẽtionali vr ispici interesse
vt ita demũ cõmittatr si itersit sua z vsq
ad quãtitatẽ iteresse. ff. d v. ob. l. ij. §. fi.
ff. de ser. expor. l. seruus ea. l. sup hoc di
cas q aut pena apponitr p pactũ: aut p
stipulationem. Primo casu dic reduci
ad interesse in casu quo pacto põt exi=
gi. vt. d. l. seru9. scdo casu aut apponitur
loco interesse: z hoc cõstat: aut loco cõ=
tent9 seu fidei fracte: z hoc ↄstat: tamen est
dubium. ¶ Primo casu cõincuerũt do=
cto. dicere qd reducitr ad iteresse: vt sm
eius modũ exigatr: vt. d. l. ij. §. fina. z ita
no. Dy. in §. alteri. sed hoc nõ vr pcede
re: qz sic esset frustra: oriũ. l. cõsiliũ qd
datr. s. de ver. obli. §. fi. ff. de pto. sti. l. fi.
Preterea videtr expssum qd vltra inter
esse petatr. ff. si qs cau. l. sed z si qs. §. fi.
5 ¶ † Qui vellet tenere opinionẽ dy. pos
set dicere q prima opinio nõ ob. qz da
to qd pena deduceretr ad interesse: cõsi
lium esset adhuc vtile. nam si pena nõ
apponatr actor habebit pbare iteresse.
Si vero apponatr nulla incumbet sibi
pbatio sed alij qui petet eam modifica
ri ad valorẽ interesse. z ita pdest con=
silium. ¶ Ad secũdam potest dici q ibi
plus promisit q statutũ fuerat nõ antẽ

plusq interesset. Si velis tenere qd nõ
deducatur ad interesse responde ad. l.
ij. §. si. q ibi est causa diuisio facta per
psonas heredũ: z hoc satis innuitr in. l.
iij. z. iiij. de ver. obli. Et hec videtur ve
rior alia equior z forte verior de iure ca
nonico. extra de pe. c. suam. ¶ Se[cun]
do casu qñ apponitur loco cõtemptus [...]
fidei fracte distinguitur: qz aut rum[pi]
tur fides stipulanti directe z nõ [...]
citur interesse. vt. l. cum pena. ff. de [...]
bi. aut rumpitur alteri. verũtamẽ [...]
cutiue res ipsum tangit: z tunc red[...]
ad interesse. ff. e. ti. a [...] sua. in fi. [...]
ne exempla vt ibi. ¶ Tertio casu [...]
do non constat: tunc si apponitur [...]
cõtractũ ex quo efficax obligatio [...]
corrigi ad interesse: tũc presumitur [...]
sita loco interesse: sed vbi non prec[...]
sufficiens materia cõtrahendi oblig[a]
tionem ad interesse. tũc nõ vide[...]
sita loco interesse. z sufficit ↄmuta[...]
cto. ff. de ver. ob. l. quidã ĩ si filiũ. et [...]
vltimũ notat Dy. in. d. §. alteri. Sed [...]
non videtr posse stare: qz in cõp[...]
ↄtrahitr obligatio ad iteresse si p[...]
apponatr. ff. de arbi. l. diem pferri[...]
z tñ pena apposita videtr apposita [...]
contẽtus. e. ti. l. si qs rem. z ibi [...]
nec ad interesse reducitur p [...]
Sed dicas addendo ad Dy. qd v[...]
precedit ↄctus vl materia sufficie[ns]
gignẽdũ obligationẽ ad intere[sse]
ibi procedit materia tñ re sui na[...]
refert ad punitionẽ cõtentus tu[...]
videtur succedere loco iteresse [...]
promittitur stare dicto arbitri. [...]
cũ habet qd pena apposita vide[...]
gis loco cõtentus q principalis [...]
esse: quia illud nõ tangitur: sed q[...]
stetur z obediatr: vnde cũ hic sit p[...]
pale obedire: pena se refert ad [...]
dubio. ¶ Quid ergo si aliquid [...]
duum sit pmissum noie pene [...]
reducitr ad interesse. Dici põt q [...]
põt peti z estimatio residui [...]
de leg. ij. l. cũ filius. in prin. z [...]
mili q cõsueuerũt dici. ff. de v. o[b]
6 §. cato. ¶ † Item opponitur ↄ [...]
qz si principale non tenet nec a[...]
pene. ff. de ver. ob. l. stipulatio [...]

do.ff.de re iudi.l.cū principale.gl.sol
uit in.§.alteri.nā aut stipulatio princi=
palis est pter.l.& tūc tenet penalis:vt
hic aut cōtra:& tūc nō:vt i ꝯtrḯs. Sed
certe hoc est ꝯtra legē cuz lex hmōi sti
pulationee annullet.vn̄ pter legē esset
si lex nō assisteret cōcedendo vel ꝓhi
bendo:sed vbi ꝓhibet nō est ꝯtra legē
ff.de fideius.l.cū.l.C.de le.l.nō dubiū.
ꝟ.de leg.§.fi.Dicas ꝙ glo.intellexit i
hoc ꝓposito esse preter legē qꝺ dispo=
sitione legis nō vꝫ pter ꝺfectū rōnis. 8
sꝫ esset ꝯtra legē qn̄ improbat ꝑ legē
quasi probrosuz turpe iniquū vel incō
ueniēs:quibus casibus non valet pe=
ne adiectio vt satis ptꝫ.ꝺ.§.ꝟ.ꝺ leg.Et
idem dicerem si adijceret dispositio=
ni seu solēnitati ꝑ legē introducte quā
adijciēs mutare seu ei renūtiare non
posset.ff.ad.l.fal.l.qꝺ de bonis.§.j.Et
ꝑ hoc ptꝫ rn̄sio ad multa.Consuetudo
dicit ꝙ nullus possit dare in testamēto
vltra tertiā bonoꝝ sicut tenet i parti=
bꝰ engolismen̄.xactonen̄. & pictauiē.
Pone ꝙ quis dedit vltra tertiā & adie
cit penā ꝙ si heredes.venirēt ꝯtra qꝺ
soluerēt.c.heredes.veniunt contra nū
quid incidūt in penam Dicas nō ꝑ di
ctā.l.Uel si consuetudo dicat qꝺ proxi
mus in genere admittit ad possessionē
bonoꝝ defuncti nō obstāte ꝯtra dispo
sitiōe testātis & testator disponat qꝺ p
ximus nō admittat & adijciat penā nō
tenet pene adiectio:ꝯsuetudo eīn ha=
betur pro.l.& eā imitatur.ꝟ.de iu.n.§.
ex nō scripto.& ideo pena ꝯ eā appo
sita nō tenet.& vide.C.ꝺ pac.l.pacta.q
ꝯtra leges.ff.ꝺ pac.l.pacisci.& iūge.j.
7 de ꝯhen.emp.§.fi.¶†In gl.no. quod
caute.in fi.doc.insurgūt ꝯtra hāc gl.in
eo qꝺ dicit ꝙ pena nō ꝑt peti ex pacto
incontinēti apposito sicut nec vsura.
Cōtra q̄ vsura peti pōt ex nudo pacto
incontinēti apposito in ꝯctibus bone
fidei.& allegāt.C.de vsu.l.j.melius al
legarent.C.de pac.inter emp.& ven.cū
po.l.in initio.& tn̄ nō est pena.vt.l.ser
uus.& sic videt mētiri gl.& falsuz dice
re fꝫ pe.O dn̄e deus quāta operatus
est nūq̄ fuit sibi similis:& nō meruit
audiri.Dicas ꝙ glo.intellexit ꝙ sicut
in contractu stricti iuris vsura non po
test peti nudo pacto:sic nec pena i cō
tractu stricti iu.vel bo.fi.nisi in casibꝰ
ꝺ.l.seruus.nec est credēdū ꝙ glo.erra
uerit i tam debili puncto.ipsi ꝯo doc.
hic & alibi dicūt qꝺ vbi pena appōit ꝑ
pactū in ꝯctu bōe fidei incōtinenti ap
posito qꝺ debetur & pōt peti qꝺ satꝫ ob
tinere pōt vbi apparet ꝙ pena appōi
tur loco vsurarū vl' interesse.ar.ꝺ.l.ser
uus in penult.dicto.de quo dic vt.ꝟ.in
ꝓrima additiōe.¶†In gl.j. q̄ sit q̄nti
tas.in fi.no.magnā varietatē gl.ibi cō
sueuerūt approbare distinctionē illaꝫ
an apponatur pena ꝑ noīa multiplica
tiua:vt duplū triplū vel quadruplū: et
tunc nō excedit.an apponatur in sum
ma certa.& tūc exigit quātacūq; vt no.
in.l.si dictū.& .C.de sen.q̄ pro eo qꝺ in
terest.l.j.ꝺ ser.fug.l.si q̄s seruū.& hāc
videtur sequi Dy.in.§.alteri.Doc.sūt
citramōtani.Ja.& P.t.dicūt ꝙ pena cō
uentionalis pōt peti quātacūq; ꝑ hunc
§.& p.§.alteri.& huic opi.adheret hec
gl.sicut vides qꝺ videt rationabilius
quia al's esset imponere vim verbis &
nō rōni legis.Quare eniꝫ magis ꝓhi
beret qn̄ apponunt illa noīa q̄ȝ qn̄ cer
ta pena:nisi dicas qꝺ plerunq; expssa
nocēt.vt.l.nōnunq̄ȝ.ff.de ꝯdi.& demō.
magis aūt presumit excessus qn̄ noīa
illa apponunt quadruplū vel quintu=
plū quā qn̄ certa summa.Sed hoc nō
bene.l.probat.ideo sequere hāc gl.cū
citramōtanis ꝑ quibus.C.de vsu.l.cū
allegas.Sꝫ ꝯtratex.& glo.ꝺ.l.cū alle=
gas.ff.de act.em.l.ex empto.§.ibidē.
ꝑ quos euidēter apparet nō posse pe=
ti penā quātācūq;.Solutio fm pe.de
bel.perti.quē hāc oppo.facit.dic ꝙ ibi
loquit qn̄ pena apponit dationi pecu=
nie hoc ꝯtō.vn̄ si tu ꝓmisisti dare.x.ti
tio:& si nō dareo ꝓmisisti mihi cētū no
mine pene.tu ꝓmittꝫ fm̄.s.dare titio.
ff.de ver.obl.l.liber homo.§.fi igit pe
na quātacunq; pōt peti:quia illa datio
nō est in obligatione:nec ꝑ ea possum
agere:sꝫ vbi dare pecuniā esset i obli=
gatiōe.Uerbi gratia:ꝓmittis mihi da
re.x.& si nō dederis ꝓmittis cētū:tunc
ꝓsumit qꝺ sit in fraudē vsurarū.vt.ll.

cōtrariis sm eū. Ut aūt hanc materiā
plenius videas distingue lati⁹: qr aut
ē pena regalis: ⁊ de illa dic. j. de act. §.
oēs. aut ꝯuentionalis: ⁊ tūc aut appo=
nit obligatiōi dationis q̄titatis: aut
9 speciei aut obligationi facti. ¶ † Prio
casu sunt opiniones: q̄dā eīm dicūt ꝙ
pena reducit ad legitimū modū vsura
rū. ita demū si stipulans solitus fuerit
vsuras exercere: ⁊ hāc bul. Alij oēs di
cūt indistincte debere penā reduci ad
modū legitimū vsurarū. ⁊ ita cū de iu
re diuino vsure nō possint peti nec pe
na: vt no. in. d. l. cū alleg. ⁊. d. §. ibidem
ff. de vsu. l. pena. ꝯ hanc sequunt doc.
moderni iuris ciuilis posset distingui
an illud qd̄ ꝑ modū pene apponit sit
multiplicatiuū. vt diurnū mēstruū vel
annuū: ⁊ tūc p̄sumit qd̄ oppositū sit in
fraudē vsurarū: qr naturam vsure sapit
ex mō stipulādi ⁊ p̄stādi. Uerbi grā. ꝓ
mittis mihi dare. x. ⁊ si nō dederis ꝓmit
tis ꝓ quolibet die duo nomine pene
vel ꝓ qualibet septimana vel ꝓ quoli
bet mense. ⁊ hoc casu pōt saluari opi=
nio cōis: an alr̄s sit nō multiplicatiuū
sed semel p̄stādū. Uerbi gratia. ꝓmit=
tis mihi dare cētum in festo natiuita=
tis dñi. sed si nō dederis ꝓmittis. xx.
noīe pene tunc nō fit p̄sumptio vsure
nisi esset stipulās solitus fenerari sm
opin. Bul. que hoc casu pōt esse vera.
Itē pōt dici ꝙ q̄uis vsura sit hodie ꝓ
hibita nihilomin⁹ talis adiectio pe=
ne tz etiā si esset multiplicatiua vsq̄
ad q̄titatem legitimi interesse. vt no.
in. §. ibidem. Et incūbet onus ꝓbādi
illi q̄ dicit penā excedere interesse: vt
scripsi. s. eo. §. in hoc tamē est aduertē
dum naturam ꝯtractus ⁊ ꝑsone. Quid
eīm si diues homo qui nō ꝯsueuit mer
cari vel ꝑsona ecclesiastica mutuauit
pecuniā: ⁊ stipulat⁹ fuit penā si nō sol=
ueret certa die. Hoc nō crederez posse
exigi: q̄uis nō fuerit per verba multi
plicatiua apposita: imo presumerem
fraudē vsure: cum tale interesse nō po
sit pretendere. extra de penis. c. suā. sz
si esset mercator q̄ lucrat cum pecunia
sua posset dici ꝯtra. In secūdo casu qn̄
adijcitur ꝓmissioni speciei gl. dicūt ꝙ

tota pōt exigi ⁊ quātācūq̄. vt no. in. d.
§. ibidē. Dy[illegible] distinguit in. d. §. an te
ri. an apponat per noia reperti[illegible]
multiplicatiua. vt dixi. s. i alio m[illegible]
sed Doc. citramōtani tenēt indist[illegible]
gl. q̄ est i. d. §. ibidē. In tertio casu [illegible]
adijcit promissioni facti glo. c[illegible]
cūt indistincte totaz posse exigi [illegible]
ta. in. d. §. ibidem. sed quedā gl. [illegible]
dicere qd̄ hoc casu nō potest exce[illegible]
duplū: vt no. ff. de ver. obl. l. stipula[illegible]
ista. circa princ. in glo. penali. [illegible]
facit. qr in stipulatione facti [illegible]
interesse: vt. l. stipulationes nō diui[illegible]
tur. ⁊ ita quātitas. sicut ergo in stipula
tione q̄titatis non potest excedere [illegible]
teresse vel legitimas vsuras: ita [illegible]
stipulatione interesse. sed illa glo[illegible]
videt vera: quia ipsum factum est [illegible]
obligatione vera ⁊ originali cuius [illegible]
tura inspicit. ff. de do. l. id qd̄. et [illegible]
dicēdū est: vt tota possit exigi. ff. d[illegible]
emp. l. lucius. ⁊. ff. de col. bo. l. j. § [illegible]
duobus. ff. de tab. exhi. l. locum. § [illegible]
nec vnq̄ fuit reuocatum in dub[illegible]
si ꝑ. d. gl. ¶ Quid ergo si sit ꝓmi[illegible]
lis obligatio q̄titatis ⁊ factū adie[illegible]
gratia ei⁹: vt si nō fieret est pena [illegible]
bi gratia. ꝓmittis mihi dare ce[illegible]
festo penthecostes ⁊ venire cora[illegible]
sigillifero regio tali die ⁊ obliga[illegible]
ad vires dicti ad penā mille libra[illegible]
tis pōt dici ꝙ hoc casu sit idē ac si[illegible]
adiecta donationi sue ꝓmissiōi q̄[illegible]
tis: vt inspicit ipm principale [illegible]
naria cā ꝑ premissa. vñ q̄uis ꝑdi[illegible]
nalis stipulatio cōtineat factū [illegible]
minus illud factum ex grā datio[illegible]
ei⁹ naturā sentire dz. ff. de ꝯdi. [illegible]
l. cū seruus. in fi. ⁊. l. q̄uis. de ma. [illegible]
si ita fuerit seruus. §. qd̄. ¶ Sed qd̄ [illegible]
ces in casu quo pena fuit adie[illegible]
tioni q̄titatis: ⁊ deberet deduci ad
gitimum moduz interesse vel [illegible]
⁊ id qd̄ i pena ponit est spēs vel [illegible]
indiuiduum. Uerbi gratia. ꝓ[illegible]
re centū in tali festo: ⁊ si nō ded[illegible]
mittis equum vel facere domum [illegible]
reducet ad interesse si exce[illegible]
bel. per[illegible] mouet hanc questioni[illegible]
10 arguit † ꝙ appositio pene sit nulla[illegible]

indiuiduis vtile p inutile vitiat: vt dixi s. §. q si qs. facta autē sunt indiuidua. ff. de verb. obl. l. eo. §. cato. z datio speciei. ff. de cōdi. inde. l. si non sortē. §. fin. ipse tz cōtrariū z dicit penā exigendā z totam si hoc casu posse peti offerēdo estimationē residui p. l. qties. C. de vsu ris. l. eos. eo. tit. de do. l. sancimus. ff. de lega. ij. l. cum filius. in princ. ¶ In gl. i. l penali. i fi. si titio nō dederit z opor tet q ille titius agat de facto: vt no. in l. stipulatio ista. §. alteri. vel nisi dies certa esset adiecta datiōi quo casu elapsa die pōt agi. C. de contrahen. z com mit. stipu. l. magnum.

1 ☞ Procurator ɔstitut⁹ simpliciter ad causas an possit prosequi futuras.

a
1 **Sed et si quid.** ¶ † In glos. nō vt pcuratori. hec gl. videtur supponere qd procu. constitutus simpliciter ad causas non possit futuras ꝓsequi z tamen consueuit dici cōtra per. l. ff. de tu te. l. qui habet. §. fi. cum. l. seq. z no. specu. de procu. §. ratione aūt forme. versi. sed qd si procu. sed gl. intelligit qd nō dat procurator tāq ex obligatione ei acqsita: sz noie dñi sic. z hoc est necesse dicere in procu. generaliter constituto. z maxime si ad negotia: qz ille oēs actiones intentat. extra de procur. c. q d generaliter. lib. vi.

b **Versa vice.** b ¶ In gl. ad superiorem. in fi. quia ibi stipulabatur alij dari vel fieri hic alium daturum vel facturum. vnde est facti varietas: sed iuris idētitas sed dic plenius. s. eo. §. si quis aliū. vn de is. §. positus fuit tantum propter il lud qd addit de pena de qua nō fuerat ibi locutus: ideo non superfluit.

Item nemo. ¶ Nil notandum: sed iūge s. eo. §. i.

c **Si de alia.** c ¶ In gl. ē verū ibi al's autem si pōt zc. z verba ista bene pñt trahi ad intellectum vnius sicut alterius: qz stichus ꝓmissus sit: z est dubiū an albus vel niger. ¶ In ea. glo. ibi cum allegat §. cum q. nisi esset verosimili⁹ vel fauo rabilius intentari scdm intellectū stipulatoris: vt. ff. de re iu. l. in ambiguo. ¶ In ea. glo. ibi cū dicit videlicet. vtūq verba trahi possunt. ff. d v. ob. l. si mihi z titio. §. i. z vide. ff. de v. ob. l. qties.

Quod ex tur pi. ¶ Dicas cām turpe z legib⁹ interdictam. vel morib⁹ derisoriā vel verecūdiaz. ff. de condi. in sti. l. ɔditiones. z. s. de lega. §. fi. et vide quod ibi scripsi.

Cum quis. ¶ Uide plene i. §. ex ɔditionali hic allegato.

1 ☞ Debitū annuum qñ debeat: vel peti possit. Adde ad idem numero 2. et. 3.

4 Legatuz si relinquat. f. x. vsq ad annos. x. an videatur esse annuum.

Qui hoc anno. d ¶ † In gl. ibi. i. ela

1 psis. ibi. C. qñ di. le. ce. l. i. hic non ꝓcedit: qz inter viuos annuum debetur in princi. anni. ff. de verbo. oblig. l. cum q stipulatur. §. quesita. de stip. ser. l. sz si seruus cōmunis meuij. §. cum seruus. ¶ Item in vltimis volūtatibus in fin. anni. ff. de condi. z demonstr.

2 l. si in annos. ¶ † In ea. glo. ibi in. ff. teneris annis. glos. valde variant in hoc articulo. qñq em faciunt differentiam an ꝓmittatur singulis an

a ¶ Sed z Stipulatio quod detur ei cui dari mea iterest valet. h. d. Ange.

b ¶ Versa vice. Promissio facti alieni non vz nisi apposita sit pena: z nēo pōt stipulari rē suam.

c ¶ Si de alia. Dissensus i corpe vitiat stipulationē. ange. Itē vid h pulchre p ange. qd i iudicijs. Itē an snia dubia, possit iterptari. Item an lit. ɔte. seu libellus domini possit per procuratorem declarari. itez qualiter testes ad concordiam reduci possint p ang. hic post alios docto.

d ¶ Qui hoc anno. Qui ꝓmittit certo tēpore dare non potest ɔueniri nisi tot⁹ tmin⁹ sit elaps⁹. h. d. ang. Quot āt dies hēat ān⁹ vł mēsis. vid h p An.

nis. an annuū. ⁊ no. ꝫ. de verb. oblig. §. at si ita qn̄qꝫ faciunt differenitam inter annuum ⁊ quolibet anno. vt hic nota. qn̄qꝫ inter annū ⁊ annuum. vt. l. qui hoc anno. Quib⁹ omissis dicas qđ vbi vnica summa debet̄ vel vno anno vel pluribus prestāda tunc debetur in fin. anni. sed vbi non debet̄ vna certa summa. sed per plures annos debētur plures quolibet anno. tūc in prin. anni debētur. ⁊ est ratio: qꝛ vbi vna summa debetur ⁊ adijcit̄ tp̄s vnius anni vel pluriū ad ipsam p̄stādā: illud tp̄s adijcit̄ gr̄a debitoris ⁊ ad differendā solutionē. ff. de re iud. l. cū tp̄s. igit̄ cū adijciatur gratia debitoris ⁊ ad differēdū: differt vsqꝫ ad finē tp̄is. sed vbi nō debet̄ certa summa sed plures. verbi grātia. legant̄ vl̄ p̄mittunt̄. x. singulis annis tunc tp̄s adijcit̄ gratia stipulantis vel legatariū ad impugnādū ⁊ multiplicādū debitū. igitur non mirū si ostēditur obligatio ⁊ multiplicat̄ fauor vt in p̄ncipio d̄beat̄. ff. qn̄ di. le. ce. l. nec semel. in p̄n. §. j. hoc t̄n fallit vbi p̄t ex cōiectura voluntatis aliđ p̄sumi. Uerbi gr̄a. titi⁹ debebat. x. annua p̄standa certis diebus: tu illa vēdidisti vel legasti mihi vel al̄s in me trāstulisti. certe hoc casu debebunt̄ mihi eisdē terminis q̄b⁹ tibi: qꝛ p̄sumit̄ qđ talia in me trāstuleris qualia tibi debebant̄. vt. d. l. nec se-

3 mel. §. si inhabitatiōe. ¶† Sed his vident̄ obstare. ff. si cer. pe. l. lecta. sꝫ p̄t dici ꝙ ibi erat vna sūma ⁊ diuisa gratia debitoris: qꝛ totū statiꝫ deberet: nisi esset illud adiectū. vel dic spāle odio vsurarum. vel posset intelligi scđm p̄-

4 dictam determinationem. ¶† Quid ergo si quis legat. x. vsqꝫ ad. x. anos: nec dicit in annos singulos. Uideret̄ posse dici legatū annuū ⁊ tp̄s appositū. gratia legatariū. ff. de an. leg. l. legatū. secus si diceret centū vsqꝫ ad. x. annos quolibet anno. x. p̄ predicta. qđ aūt dixi de anno intellige de alio tēpore multiplicatiuo vel mēstruo vel septimanario. ⁊ sic de alijs. In fi. e. gl. ff. de ꝟ. ob. l. eum q̄ ita. §. q̄ ita. qđ est verū vbi plures summe debent̄ qđ p̄sumitur in dubio. ff. de an. l. legatum. in prin. q̄. mo.

vsufru. omit. l. sicut. in princi. ⁊ facit de act. ⁊ obli. l. obligationum fere.

Si fundum. ¶ In gl. posi. l. si. ... probant hāc distinctionē ⁊ dicūt idem in quātitatib⁹ ⁊ speciebus p. l. i. fide... ff. de vsufr. que vr̄ parū facere. Sin... tenere opinio. quā ego. ꝫ. scripsi... obl. §. oēs. vꝫ ꝙ statim possit agi... fectus more differet̄. expone hūc... nō poteris continuo agere. sub ... effectū: vt exinde expēsas vel effectu more ꝯsequaris nisi t̄m spaciū tp̄is ... si tamen ante agas non teneris ad ... pensas parti. imo respondebit tibi ... cōfiteatur fiet sibi preceptū ... domus. §. in pecuniam. ff. de lega. ... vellet tenere opini. gio. deseruit ... gis textui huius §.

¶ De fideiussoribus. Rubrica.

1 ☞ Fideiussor: spōsor: mādator. ... mina eorū q̄ pro alijs interueniu...

2 Expromissor ⁊ principalis debitor ... cto obligatur in cōtractibus q̄ con... su contrahuntur.

3 Stipulatio quare requirit̄ quando ... deiussor intercedit potius q̄ꝫ in alijs ... tractibus.

4 Debitor p̄ncipalis qn̄ p̄ alio interue... nit qualiter potest apparere.

¶ Potes sic cōtinuare. visum est ... ver. ob. ⁊ stipulationibus sane ... iussores verbis obligant̄. ff. de ver. ob. l. v. §. satis exceptio. C. eo. ... Et no. q̄ hec quit̄ đ fideius. rubrica. ... brica dicit solum de fideius. sed. ... dicit ⁊ mādatorib⁹: sed forte hic ... verbū imperator subticuit: qꝛ de eo p... tractat̄. hic aūt nihil sed in tit. mādan... j. ⁊ ne oneraret iuuenes p̄ q̄b⁹ ... fact⁹ est p̄ncipaliter. Uel dic qꝛ ... tores ⁊ fideius. in pauco differūt ... l. si hr̄ditatē. §. ⁊ summa sufficit ...

1 in rub. exp̄misisse. ¶† Et no. q̄ rep... uersa nota de his q̄ interueniūt ... s. fideius. spōsor. mādator. vt in aut. ... fideius. §. j. ꝯfirmator. e. ti. §. nō ... firmator. ff. de fideius. tu. l. cū ostēdi... §. fi. secūdus autor. ff. de eui. l. ... stitutor. ff. đ ꝯsti. pe. p̄ totū. ⁊ p̄ncip... debitor. itē ⁊ p̄missor. ⁊ in quo diffe...

vide.d.§.j.i auť.de fideius. In hoc aũt
differt fideiussor.p̃cipue a mãdatore ⁊
ↄstituẽte:q fideiussor nõ interuenit ci
tra stipulationẽ:ſ ↄstituẽs ⁊ mãdator
sic.ff.de ↄsti.pe.l.j.i p̄n.j.de ac.§circa
p̄n. hoc tñ fallit i.casu q̇ fideius.teneť
circa stipulationẽ fauore pupilli.vt.d.
l.cũ ostẽdim⁹.§.fi.⁊ qđ dico de fideius.
itelligo de ↄfirmatore scđo autore ⁊ af-
firmatore ꝓut affirmator sumiť p fide-
iussore:alś em̃ sumiť.ff.de do.l. elegã
ter.§.j.q ꝓut hec oĩa noĩa sumunť pro
fideiussorib⁹ sunt sinonyma:⁊ dꝫ esse
2 eadẽ rõ ⁊ determinatio in eis. ❡†Sꝫ
q̇d dices de exolutore vel p̄ncipali de
bitore.nunq̇d pacto obligãť saltẽ in ↄ
ctib⁹ q̇ ↄsensu ↄhunť. Satis videreť q
sic:q p̄ncipalꝭ debitor ↄhit sicut ali⁹
⁊ siũt duo rei debẽdi q̇ possunt geri in
q̇libet ↄctu.ff.de duo.re.l.eadẽ. cõmo.
l.si vt certo.§.nũc videndũ. In hoc dicẽ-
dũ q si appareat q vn⁹ p̄ncipalr sol⁹
ↄxerit ⁊ ali⁹ p eo interuenerit:lꝫ tanq̃
p̄ncipalis qđ nõ teneť citra vinculum
stipulationis.⁊ idẽ in exolutore.⁊ hoc
satis apparet p. d.§.satis acceptio.⁊ p
illa que no.in.d.§.j.in auť.de fideiusso.
3 ❡†Et aduerte hic cãm quare requiriť
stipulatio in fideius.obligatiõe certũ
est q in ↄctib⁹ noĩatis tñ obligať q̇s
efficaciter p pactũ nõ in aliis:vt.l.iur.
gentiũ.ff.de pac.nũc qñ fideiussor in-
teruenit etiã in ↄctib⁹ nominatis ipse
non ↄtrahit ↄctũ nominatũ sed princi
palis.q est alia obligatio principalis
alia rei.ff.de accep.l.ver iusiurã.§.⁊ fi-
deiussori.de acti.⁊ obli.l.j.§. verbis.cũ
not. Igiť cũ sua promissio non sit ↄct⁹
noĩat⁹ est nuda:nisi addať stipulatio.
⁊ iõ op⁹ est eã addi.in mãdatore auť
nõ põt reddi ista rõ:q ille mãdato cõ-
trahit mandatũ qđ solo cõsensu cõtra-
hitur:vt.j.de obl.que ex cõsensu Sed i
his obstatur:q cõstitutus p alio facit
ꝓmissionẽ nouã sicut fideiussor ⁊ tamẽ
obligatur pacto.vt.d.l.j.de ↄsti. pecu.
l.ij.§.eũ qui. ❡ Sꝫ põt dici q in illa est
speciale qđ ex pacto nudo oriať actio.
vt.j.de acti.§.de ↄstit.⁊ ibi reddiť rõ in
4 glo. ❡†Sꝫ quõ apparebit qđ debitor
principalis interueniat p alio. Dic q
apparere põt mł'tis mo
dis. Si em̃ instr̃m vel li
tera narret ↄctum initũ
cũ vno ⁊ post dicat q ta-
lis ↄstituit se p̄ncipalez
debitorẽ p eo:clare ap-
paret q p fideiussore ha
beť. Sed si narret q ta-
lis duobus vendidit vel
mutuauit:tũc nõ põt p-
bari nisi p confessionez
partis vel p testes q̇ fue
runt in ↄctu. Pone eniꝫ
q vn⁹ emit vel mutuum
suscepit:alter volebat es
se fideiussor creditor no
luit recipere:nisi pone-
reť in lr̃a vel instr̃o ip̃m
principaliter emisse vel
mutuo recipisse cuꝫ alio
satis vr̃ tunc interueni-
re p alio:vt plus attẽde
reť qđ in veritate agere
tur q̃ q simulate conci-
pereť iuxta materiã pl⁹
valere ⁊c.ff.ad maced.l.
si filiusfa.C.ad vellei.l.
senatusconsul.⁊.l.cũ ad
eas. Ista aũt non obtine
rent de iure canonico sꝫ
quod agitur ex pacto nu
do.extra de pac. antigo
nus.p̄sertim si interue-
nisset iuramẽtũ.vt.c.cuꝫ
ↄtingat.extra de iureiu.
Uel dic.vt.j.§. fideiusso
res.⁊ p p̃missa ptꝫ rñsio
ad hoc.de q̇ aliq̇ fecerũt
dubiũ.an fideiussor ea-
dẽ actiõe ↄueniať q̃ p̄n-
cipalis.⁊ est certũ q nõ
per.d.§.fideiussori.

☞ Cautio plena dr̃ cuꝫ
fideiussorib⁹. sꝫ plenior
cum pignoribus.

PRoeo
❡†In glo.et
est cautum.in
fin.vnde ple-
na cautio dicitur cũ fide

a ❡ Pro eo
Diuiđ hũc
titu.ſm an
ge. Sic sũ-
mať scđm
Bald. Pro
p̄ncipaliter
obligato so
let intercede
re fideius-
sor vt credi
tori cauti⁹
sit ꝓuisuꝫ:
q obliga-
tioni cuicũ
q ⁊ quocũ-
q ↄhẽte et
naturali tã-
tũ accede-
re põt.h.d.
vsq ad.§.
fideiussor.

a ¶ Intelligit. idē tz hic Ang. ꝛ Christofo. Item querit hic Bal. an exceptio competens principali cōpetat etiam fideiussori. ꝛ facit longam ꝛ pulchrā distinctionē.

Ange. autē expedit hāc questionez paucis ꝟbis. Aut ē exceptio personalis competens reo ꝛ nō cōpetit fideiussori. Aut est in remꝛ a transit in fideiussorem vt. l. exceptio. ff. eo. Et que dicātur in rē ꝛ que in ꝑsonam. ibi est textus. vide Cyn. in. l. quoties. ꝛibi aliꝗ docto. C. de preci. impera. offe. Itē querit An. hic an priuilegiū salui ꝯductus pricipalis ꝛ similia ꝓsunt fideiussori. de quo vide etiā ꝑ bar. ꝛ Ang. ꝛ Imol. in l. cum filiusfami. §. j. in fi. ff. de ver. obliga.

iussorib⁹: sed plenior cū 1
pignoribus: quia meli⁹
est pignori incūbere ꝛc. 2
J. de obl. q̄ ex delic. nasc.
§. furti. equiparātur ta-
men. ff. man. l. si manda- 3
to titiꝗ. §. fin. Sed cautio
simpliciter ꝓlata sine fi- 4
deiussoribus intelligit.
C. de ver. sig. l. sancim⁹. 5
vñ qñ verbū cautio pro
fert ab hoīe intelligit a
sine fideiussoribus: nisi 6
vlteri⁹ addatur sicut ido
nee vel plene. ꝛ ita con-
cordant. l. sancimus ꝛ. d.
§. fin. Sz qñ a lege do- 8
cto. consueuerūt dicere
qđ dz. teneri cū fideiusso
ribus. ff. de iudi. l. in o- 1
bus iuncta. l. j. qui satis-
da. cog. ꝛ idē si a preto-
re. ff. de p̄to. stip. l. si p̄to
rie. hanc aūt opi. credo
ꝓcedere: nisi lex proce
deret vltra declarando
nudam cautionē suffice
re. alꝭ obstaret. ff. d̄ eui.
l. illud. ꝛ hoc scripsi ple
nius. in. l. sancimus. ꝛ vi-
de qđ no. in. d. l. si man-
dato. §. fina.

In omnib⁹.

¶ In glo. siue ex malefi-
cio. in fi. ꝛ tūc si ꝓmise-
rit certam summā illam
soluet. si autez arbitra-
riam vel punietur in cor
pore si fuerit in dolo vel
extraordinarie non pe-
na qua punietur ille pro 2
quo fideiussit. ꝛ hoc vbi
agebatur criminaliter.
si ciuiliter ex delicto fie
ret condemnatio ad in-
teresse partis: ꝛ hec omnia potes dep-
hendere ex his que leguntur ꝛ no...
tur. ff. de custo. reo. l. si quis reum ...
l. si qui barsatorū. ad turpil. l. iꝗ. hoc ...
tem fallit. ff. eo. si a reo. §. fi.

1 ☞ Ciuilis obligatio tm̄ q̄ est effi...
ad agendum impedit repetition...
2 Fideiussor quādo accedit oblig...
naturali non habet exceptionem: ...
quando accedit ciuili.
3 Obligatio principalis vbi nulla ...
non tenet accessoria.
4 Quid si principalis sit penes vnum
alius recipit fideiussorem.
5 Quid si fideiussor sciat debitorem ...
esse obligatum quando fideiubet p...
eo an teneatur.
6 Fideiussor potest accedere obliga...
ni naturali vel ciuili ꝛ tenetur: si ...
ignorans habet exceptionem.
Adde ad idem nume. 7.
8 Monachus vel religiosus pōt obl...
ri saltē naturaliter: ꝛ fideiussor ...
dere: an autē teneat saltez natural...

At nec.

¶ † In gl. s. tm̄. in fi. ...
ꝓcedit indubitate ...
la ciuili que est efficax ad agendum ...
in illa que oritur ex s̄nia: qꝛ illa ...
dit repetitionē: vt in. l. iul. ff. de c...
inde. sz in illa ciuili nō videt ob...
qꝛ fideiussor illi obligationi p̄ot ...
dere q̄ repetitionē impedit. ff. e...
em̄. sed alia ciuilis non impedit ...
de cōdi. inde. l. si nō sortem. §. ...
indebitū. ergo nō videt posse fide...
riam accedere ꝛ ꝓ hoc facit. ff. de ...
pecu. l. iꝗ. §. j. ꝛ. l. j. §. debitū. ¶ Si ...
sustinere gloss. habetis dicere ...
em̄. qꝛ obligationi que impedit ...
tionē cōueniens est obligation...
iussoriā accedere. ita etiā ciu...
pedit dūtamē sit obligatio. vñ ...
do de illa nō excludit de alia. ...
cūꝗ teneas fideiuss. vr in plus ...
tum q̄ꝫ principalis. ꝛ sic non ...
J. eo. §. fideiussor. sz ibi dices plen...
¶ † In glo. s. vt ꝓ seruo. in fi. im...
ad fideiussionē obligationē vid...
ad interesse: qꝛ qñ accedit naturali...
habet exceptionē. quādo accedit ...
hz. ꝛ ita no. glo. q vr huic ꝯtraria ...

l.qđ em̄.š.alleg.ꝛ satis pt elici ex gl.
š.pri.Dicas ꝙ vbi est exceptio inten
tionis ꝯueniūt.Uerbi grã.nõ est nata
actio.nam si fideiussoꝛ velit excipere ꝺ
hoc nõ potest q̃uis principalis posset
qui erat tm̄ naturaliter vel ciuilr̃ obli=
gatus:q̄ illa ratio cessat in fideiussore
q̄ efficaciter est obligatus:ſʒ vbi actio
esset nata verũtamẽ cõpeteret reo prin
cipali ex aliqua cã exceptio: tunc esset
secus:q̄ illa cõpeteret fideiussori.vt.l.
tã mandatori.š.allega.ibi em̄ cõpete=
bat actio verũtamẽ debitoꝛ poterat ex
cipere ex alia causa:q̄ pecunia nõ erat
numerata:q̄ exceptio extẽdit̃ ad fide=
iussorẽ.ꝛ ita hec gloss.vr̃ verioꝛ q̃ illa.
Itẽ si velis tenere primã opi. positam
š.in additione proxima posses dicere
idẽ in cõstituta ꝛ obligatione fideiuss.
vt ciuilis impediẽs repetitionẽ posset
constitui et ei fideiussoꝛ accedere: al̃s
nõ posset ꝯstitui nec ei fideiussoꝛ acce=
3 dere qđ vr̃ satꝰ ꝓbabile.¶†Ex his er=
go.§.apparet qđ vbi nulla est obligatio
p̄ncipalis nõ põt tenere accessoria.ꝛ h̃
ptʒ.ff.eo.l.fideiussoꝛ obligari in prin.ꝛ
facit ꝙ actio hipothe.nõ possit cedi si=
ne principali.ff.de pig.l.res hipothe
ce.In ꝯriũ vr̃ expssũ.C.mã.l.ꝑ diuer
sas.itẽ q̄ q̃uis ab initio p̄ncipalis nõ
possit esse sine accessoria.vr̃ ꝙ poterit
esse ex post facto.ff.de except.rei iu.l.
ex sextãte.§.j.latiꝰ de p̄scri.xxx.an.l.cũ
notissimi:Dy.monet hãc qõnẽ in.l.fi=
deius.obli.ff.e.tʒ ꝙ nõ possit cedi.ꝛ rñ
det ad ꝯria ꝙ ibi remansit aliqua ciui=
lis vel naturalis:ſʒ adhuc ob.l.per di=
uersas.nisi intelligas ꝙ ibi fiebat ces
sio vtriusq̄.¶Itẽ ob.huic.§.q̄ dñs est
fideiussoꝛ ꝓ procuratore qui nullo mõ
obligat̃.ꝛ ita est ibi accessoria sine p̄n
cipali.j.de satisda.§.si ṽo aliquis.sed
4 ibi videbis de hoc.¶†Sʒ q̄d si sit p̄n
cipalis penes vnũ ꝛ aliꝰ recipit fide=
iussorẽ.Verbi gratia.Stipulatꝰ sum a
te stichũ sempronius recipit fideiusso=
rem noie meo cõcipiendo verba in p=
sona sua tanq̃ ꝓcu.meꝰ:nũq̄d vʒ obli=
gatio fideiussoris.Uidet̃ expssũ ꝙ nõ:
q̄ in psona stipulãtis a fideiussore dʒ
esse aliqua principalis obligatio.ff.e.

si fideiussoꝛ obligari.in p̄ncip.e.tit.l.q̄
cõtra.Sed forte posset dici ꝯ hoc casu:
q̄ ꝓcu.rep̄sentat psonã dñi.ff.de cõsti.
pecu.l.ꝛ licet.Itẽ is ṽsi.obtinet vbi fi=
5 deius.credit eum obligatũ.¶†Quid si
sciat eũ esse nõ obligatũ.Uidet̃ teneri
q̄ donare videat̃:vt no.in si.l.ff.de cõ
sti.pe.ꝙ si maritus.§.j.ꝛ ꝓ hoc.ff.de
noua.l.si q̄s delegauerit.de regu.iu.l.
cuiꝰ ꝑ errorẽ.iũcta.l.fi.C.ad.l.fal.ff.ad
macedo.l.si paterf.§.nõ solũ.de lib.le.
l.si q̄s reũ.ff.e.marcellꝰ.si sic velis eã
intelligere.Sʒ hoc nõ videt̃ de mente
iuriũ que valde īdistincte loquunt̃ de=
terminando p̄cise nõ obligari fideius=
sorem nisi principalis sit obligatꝰ.ꝛ lo
quunt̃ in casibꝰ in quibꝰ nõ põt p̄tẽdi
ignorãtia sicut qñ īteruenit ꝓ deporta
to.ff.eo.si debitori vel furioso.ff.eo.l.si
a reo.§.si a furioso.ꝛ ibi no.¶Itẽʒ vbi
stipulat̃ pure a fideiussore qđ stipulatꝰ
fuerat a principali sub ꝯditione.hi em̄
casus ꝛ q̃plures aliĳ videnť loqui in
casibus sciẽte fideius.facit tñ multũ ꝓ
primã parte.l.si q̄s post q̃.ff.eo.Forte
posset dici ꝙ ibi supererat aliqua obli=
gatio:ſʒ nõ actio.vt.l.obligatiõnũ fe=
6 re.de actio.ꝛ obli.¶†Vñ videt̃ nõ im
ꝓbabiliter posse dici ꝙ naturali obli=
gatione vel ciuili fideiussoꝛ accedere
põt ꝛ tenet̃ tñ si sit ignorãs excipit ꝑ.d.
l.si q̄s post q̃.si sciat vel nõ subdistin=
gue hoc casu an ambo sciãt vl̃ alter.vt
dicaʒ in simili.j.de act.§.in personam.
7 ¶†Uidet̃ ergo cõcludendum ꝙ vbi fi=
deiussoꝛ accedit ꝓ eo q̄ est tm̄ natura=
liter vel ciuiliter obligatꝰ tũc si scien
ter tenet̃ q̃uis nõ possit agi ꝯtra prin
cipalẽ:nec excipiet de eo ꝙ actio non
ꝯpetat:ſʒ tñ alia exceptione bñ vtet̃ si
ꝯpetat reo ꝛ nõ sit principalis.vide.ff.
mã.l.si fideius.ꝑ totã.l.ꝛ.§.q̄daʒ.C.e.l.
vbicũq̄.Si erronee nõ vr̃ teneri ꝑ.l.si
q̄s post q̃.š.alle.Si ṽo nulla sit obli=
gatio nullomõ tenet̃ q̃uis sciens.ff.vt
le.no.ca.l.post q̃.hec restrĩgũt multũ
hũc.§.ꝛ sine his nõ ptʒ intellectꝰ nec
patuit.¶In gl.q̄ seruꝰ.l.fi.ꝛ iõ hoc ca
su teneret̃ fideiussoꝛ ꝓ eo.secꝰ tñ in fi=
liof.ff.de pecu.lʒ.§.ſʒ si filiꝰ.ꝛ iõ si ille
sit ãdeiussoꝛ ꝛ ꝓ eo īteruenit aliꝰ te=

netur. ¶ Sz quid dices de monacho vel alio re
8 ligioso. † Ut ꝙ ille obligetur naturaliter: ꝛ ꝙ fideiussor interueniēs pro eo teneat. arg. huius §. Sz cōtra. in aut. de san. epi. §. cū etiā. ¶ Sed an ipse fideiubēdo teneat saltē naturalr. videt ꝙ nō. ex de fideius. c. pe. qꝛ cōparat seruo. liiij. dist. multos q̄ non obligant fideiubēdo. ꝛ qꝛ. l. ihibet in aut. ꝺ san. epi. §. aliū. xi. q. i. c. de persona. ꝛ ibi de hoc. vide plenius. i. qꝺ cū eo. §. preterea.
1 ☞ Fideiussor qñ fideiubet in actione penali: an obligatio fideiussoria trāseat ad heredē
2 Quid si reus principalis fuit vocatus ꝑ emēda: ꝛ recognoscendo gagiauit emendā: ꝛ dedit fideiussorē pro ea: an tenebit heres principalis ꝛ heres fideiussoris.

a ¶ Fideiussor. Obligatio fideiussoria est transitoua ad heredē ꝛ fideiussor. Et adhiberi etiā ꝑ futura obligatiōe Angel.

Fideiussor.[a]

1 ¶ † In glos. siue hoc dictū ibi cū alle. l. ex cōtractibus. ꝛ hoc etiam si arguatur dolus defuncti. vide eo. ti. l. ex deposi. ff. depositi. l. si apud. §. dolo. In ea. glo. ibi. §. fuerat. intellige [b] hāc gl. ꝺ eo q̄ fideiuss. t in actiōe penali sicut furti. aquil. iniur. vel alias que non trāseunt cōtra heredes. nā si penā ꝑmi sisset nō esset dubiū ꝙ trāsit ꝯtra heredē. ff. de ꝟ. obl. l. ad diē. Itē intellige ꝙ non ꝑmisit certā summā pro maleficio pro quo dedit fideiussorē: nec fuit condemnatus: qꝛ tūc teneretur fideiussor ꝛ heres eius sicut prin cipalis: quinimo etiam si lis fuit ꝯtest. C. ne ex delic. defun. l. i. ꝛ sic intellige ex ꝺ sepul. c. fiñ. In quo ergo casu lo quit hec glo. pōt dici ꝙ in casu q̄ reus ꝑmisit emēdare si reperiret culpabilis vl in casu quo fideiussor ꝑmisit sistere reū vl iudicatū solui pro eo: [illegible] mortu⁹ añ li. ꝯtest. vñ generaliter [illegible] ces ꝙ vbi nō trāsit actio ꝯ heredē principalis: nec cōtra fideiussorē seu heredē fideiussoris. qꝛ obligatio fideiussoris regulat sꝫ pricipalē. ff. vt le. no. ca. l. [illegible]
2 si q̄s sub ꝯditione. ¶ † Quid si reus vocatus fuit sup delicto ꝛ absqꝫ lit. ꝯtest. recognoscendo delictū gagiauit emendaz et eplegiauit seu dedit fideiussorē ꝑ ea. nūquid tenebit heres principalis ꝛ fideiussor eius heres. videt [illegible] nisi fuerit taxata. ex ꝺ hereti. accusat. ꝛ. c. pe. li. vi. de hoc videbis magis [illegible] ꝑria mā. i. ꝺ ꝑpe. ꝛ tē. ac. hec cū nō [illegible] propria materia imo gl. sine cā tenet hoc hic. qꝛ tex. loquitur de herede fideius. ꝛ gl. de herede principalis.

b ¶ Intellige. Idez tenet hic Ange.

Fideiussor.

¶ Cōcor. ff. de stipulatus [illegible] §. fi. ꝛ caue de quadā falsa additione [illegible] est. ff. eo. in rubri. q̄ dicit cōtra hoc [illegible] sꝫ forte ꝯsiderauit effectū qñdo [illegible] non tenet: vt. i. eo. §. fideius. ¶ Itē [illegible] ꝙ in fideius. obligatiōe debet fieri [illegible] tio qꝺ future accedit ꝛ qꝺ ex tūc [illegible] ato si simpliciter ꝑmitteret vel accederet nulli: vel promitteret plus [illegible] re. ff. de iudi. l. non queadmodū. [illegible] ff. eo. l. si a reo. in prin. §. i.
1 ☞ Mandātes iubentes plures [illegible] tur insolidum sicut fideiussores.
2 Fideiussores plures an teneant [illegible] dū si accipiant diuersis tēporibus.
3 Fideiussores an hēant bñficiū epistole di andriani si aliq̄ eoꝝ nō sūt solue[ndo].
4 Fideiussores nō habēt beneficiū [divi]sionis si sint fideiussores: sꝫ ñ ꝑ [illegible] debitore. Et quid si sint duo rei.
5 Exceptio diuisiōis q̄ cōpet. t fide[iusso]ribus: an sit peremptoria an dilatoria.
6 Fideiussor habens exceptionē diuisionis. si eā non opponat et soluat totū debitū. an possit repetere ꝑ portione.

a 1 Si plures. ¶†In glo. idē in pluribus. in fi. doc. tenent hanc. et hanc videtur gl. approbare. C. eo. l. non rōne. ad vellei. l. siue. tamen contra no. ff. man. l. credi tor. §. duob⁹. et l. si mādato titij. §. paulus. in aut. de duo. reis. §. j. ¶ Sed que est ratio quare mandatores iubētes et fideiussores tenentur magis insolidū quam duo rei qui nō tenebant: nisi hoc expresse agere. vt. l. reos. §. cū tabulis. ff. de duo. reis forte quia aliqui adhibentur 4
pro securitate. ē. in prin. ti. vt ergo magis securitas extendatur constitutum
1 fuit tales insolidum teneri. ¶†Sz nūquid obtinet etiā si diuersis temporibus recipiantur. Uidetur qđ obtineat tantū quando simul recipiuntur. ff. eo. l. si a titio. C. de cōsti. pecu. l. fi. Dic contra. ff. eo. l. si titius. et vide quod not. in l. si plures. in prin. eo. ti. Et ad. l. si a titio. dic quod ibi diuerse psone fuerunt stipulate. et ad. d. l. final. cum dicit simul subaudi vel successiue. ¶ In gloss. hec autem epistola ibi cum allegat. §. nunc tractem⁹. et hoc intellige ex se si tamen fuerint plures tutores et vnus dedit fideiussores illi conueniatur possunt petere diuisionē fieri cum alijs contutorib⁹ non ex epistola: sed ex sena. cōsul. 5
qr tutor qui eos dedit petere potuisset. ff. de fideius. tu. l. pupillus. et ibi de hoc cum. l. sequē. ¶ In ea. glo. cum allegat l. si plures. §. fina. hoc verū si petat diuisionem cū fideiussore qui eum dedit. sec⁹ si fideiussor plures dedit et illi petant beneficium epistole inter se: quia tunc cessat ratio illius. l. et non est cau- b
3 sa deneganda eis. ¶†In ea. gl. ibi cum dicit: vt. j. subijcit. contra. C. de probat. l. ex psona. ff. eo. l. si fideiusso. sed. l. ex persona. loquitur in alio casu videlicet in tutoribus et curatoribus: nō in fideiussoribus inter quos non est omnino conuenientia cum illi sint inuiti. fideiussores voluntarij. l. si fideius. concordaret qui plane intelligeret tex. sed intelligendo sicut gl. intelligūt obstat huic tex. et gl. in eo. qđ dicit lit. contesta. tpe. et ibi dicit ante. ¶ Sed potest dici quod vbi pmittitur identitas vel illud qđ seruaria principali nō posset qđ imputetur intelligētia creditori si nō egerit qñ erat soluendo principalis: sed inter fideius. forte non posset hoc opponi per hunc. §. nisi ab initio ita fideiussisset quod non pōt seruari ab vno seruetur ab alio per. d. l. C. de fideiusso. tu. l. fina. ¶†In ea. glo. cū alleg. l. si a titio. et hoc si sint diuersi debitores. quid si sint duo correi. Dic idem iuris. ff. e. l. inter eas. §. duo rei. dic idem de iur. aut. multomagis quia iure diuersa est magis obligatio: quia illo iure saltem fideius. diuident ex personis correorum: licet nō ex se sicut. s. dictū est. Item intellige qđ fideiussores dati a diuersis non impetrant beneficiū diuisionis cum datis ab alio. sed inter se bñ impetrant: vt dicto. §. duo. ¶†In ea. gloss. ibi cum allega. l. peremptorias. hec glo. dicit quod habet pro expedito quod hec exceptio non potest opponi post lit. cōte. et tamen est casus in cōtrarium. C. eod. l. fideius. in fi. Sed nunquid[b] post sniam ante absolutionem. Uidetur quod sic. ff. eo. l. si fideius. §. fi. sz ibi in cessione accessionum. sz melius facit. ff. eo. l. inter eos. §. fi. sed potest intelligere illā. l. qñ fuit appellatū iuxta l. per hāc. C. de tēp. app. vel dicas quod fideius. qui in alio dānato conueniebantur petierūt et habuerūt diuisionē. qr cōdēnatus gaudet beneficio alio-

a ¶ Si plures. Si plures pro eodē fideiubebāt quilibet tenetur insolidū: sz bñficio epistole fit diuisio inter eosque soluēdo sunt tpe litis contestate. et si fideiussor soluendo soluat insolidū a confideiussore repetere non potest. h. d. Ange.

b ¶ Sz nūquid. Uide hic Ang. in ij. col. ante me. in ver. sz an possit. Itē querit hic An. an fideiussor possit agere vt actio diuidatur inter eū et alios fideiussores. Itē tractat hic materiā quid iuris qñ fideiussor obligat seut principalem.

rum.nõ ex se.ff. de sepa
rat.l.j.§.si quis de ꝯtra-
ta.l.si post mortẽ.§.fi.vñ
vere ẽ anormala.nõ em̃
ꝓt dici ꝑemptoria cũ ꝑ-
petuo nõ ꝑimat.ff.de ex
b ce.l.exceptiões.¶†In
e.gl.in fi.de hac.q.ẽ ca-
sus.ff.eo.l.si testõ.§.ꝙ si
duo.in fi.Et ad.l.q̃ exce
ptionẽ. posset rñderi qd
hec nõ est ꝑpetua:vt est
dictũ.sz ꝯ:qz dubiuz est
an sit ꝑpetua.z ideo pro
ꝑpetua hr.vt.e.ti.l. suffi
cit.vñ vr ꝙ posset repeti
qz alter est soluẽdo z du
biũ nõ est quin sit fauo-
rabilis:sed forte ĩpedit
repetitio : qz nõ est vere
perẽptoria debiti : imo
actio et debitum rema-
nẽt integra saltẽ quo ad
alios effectus z hoc vult a
dicere text.solutiõe non 1
indebite quantitatis zc.
¶In gl.ar.cõtra. in fin.
sed hic fideius. erat obli
gatus ibi magister na-
uis.nõ nisi ꝑ sua ꝑte.vt
e.l.§.cũ in eadem. ¶Et
no.ꝙ per hunc.§. repro-
batur glo. que est in.l.j.
ff.ad.l.rhodi.d iact. que
supponit ꝙ fideius. qui
soluit potest agere con-
tra fideius.quod non est
verum nisi esset act.ces-
sa.ff.eo.l.vt fideius.z il-
la glossa habet contra-
ria.ff.de nego. gest.l.ex
pacto.

1 ☞Fideiussor si in pl⁹
fideiubet quam princi-
palis teneatur:an saltez
obliget in eo in quo re⁹ 2
principalis tenetur.

2 Utile per inutile non vi
tiatur in quãtitatibus.

3 Cõnstitutor mandator fi
deiussor lz parificentur
quo ad aliqua nõ tñ qd ad oĩa imo dif-
ferunt in multis.

4 Utile per inutile non vitiat:hec regu
la non obtinet quando est defectus in
forma.

5 Fideiussor si promisit plus sciẽter
reus principalis teneat an oblig...

6 Quid si iurauit.

7 Plus dicitur quatuor modis.vide ...
missiue.

8 Partes ambe si plus promiserit fide
iussor tamẽ plus promisit in effica...
ꝓbandi z obligetur. ponit exempl...

9 Fideiussor si se constituat reum prin
palẽ:an possit in plus obligari q̃ re...
principalis.

10 Duo rei possũt se obligare diversimo-
de vnus pure alter sub ꝯditione : eti...
reus principalis et fideiussor non ...
tam varie.

11 Quid si fideiussor q̃ erat obligat⁹ ...
ꝯditiõe dedit fideiussorem pure pri...
obligato an fideiussio teneat.

Fideiussores.

a ¶†In ... sed ...
in idipsum.in fin.hec questio est ...
qua z gl.arguit fortiter in.d.§....
nõ ponit argumẽta in forma ...
nam⁹ aliqua z arguam⁹ ꝑ ꝑte ...
tiua.Oẽs accedẽtes obliga...
parificant.C.de ꝯsti.pe.l.fi.sz ...
cõstitutoris z mãdatoris ꝓmi...
annullat ꝓpter excessum:ime ...
currẽte quãtitate vt.ff.de ꝯsti...
cten⁹.mã.l.rogat⁹.ergo q̃ fideiub
alio z pl⁹ ꝓmittit saltẽ in qua...
cũ obligatiõe rei ꝓncipalis ...
net.itẽ si reqrit ꝑitas i obli...
cipali z accessoria:ita i stipul...
rogatione z rñsione.ff.de ver...
si q̃s simplr.de inuti.stipu.§...
ꝯstat ꝙ si altera pl⁹ cõtinea...
nus i stipulãdo talis diuersit...
tiat quin valeat in ꝯcurrẽti ...
de ꝟ.obli.l.j.§. si stipulãti.ergo
in fideius.obligatiõe. ¶ ...
stat ꝙ in summis quantitati...
inutile nõ vitiat.C.de dona.l....
C.d vsu.l.eos.ff.d ꝯdi.sine cã.l....
de vsu.l.pecũie.imo vz vtile ...
tili:vt ibi ptz.ergo si fideius.pl⁹ ...

a ¶Fide-
iussores.fi-
deiussor nõ
põt in plus
obligari q̃
pricipalis:
et in plus
obligari dr
ẽt qui cete
riori tẽpo-
re obligat
h.d.Ange.

tat vr̃ valere ĩ cõcurrẽte quãtitate:nec
debeat ꝓpter inutile vitiari.itẽ ꝓ hoc
facit.ff.e.l.si a reo.vbi obligatᷣ sĩ ꝯditio
ĩ ꝑsonã apposita ꝑncipalis ꝑuenerit:cᷣ
uis forte alia ꝑuenire speratᷣ.⁊ sic ĩ ob
ligatõe fideius.vr̃ vtile attẽdẽdũ ⁊ ꝓ
h.ff.e.ti.l.fideius.§.stipulatõe.ꝑterea
ꝓ ꝑte negatiua põt sic argui certũ ẽ ꝙ
vl̃is iũcta aduerbio negatiuo totũ ne=
gat sic pura negatiua.ff.de le.tu.l.liti=
mos.§.ĩ litimis.cũ ḡ.tex.dicat ĩ.§.illud
placuit eos olno ñ obligari ꝑinde ẽ ac
si dixisset nl̃lo mõ vl̃ ĩ nihilũ.Preterea
ad paria iudicanᷣ plus re ⁊ tꝑe vt hoc
§.sꝫ ꝯstat qꝺ vbi ꝓmittitᷣ plus tꝑe fide
ius.in nullo obligatᷣ.vt hic.⁊.l.si a reo.
ergo nec pl⁹ vbi plus re.Preterea obli
gatiões correoꝝ ⁊ fideius.eq̃parantᷣ.ff.
ꝺ duo re.l.iii.§.fi.sꝫ ꝯstat qꝺ disparitas
ĩpedit obligationẽ duoꝝ reoꝝ oĩno.vt
e.tit.l.eãdẽ.§.sꝫ si q̃s.ḡ vr̃ ꝙ ⁊ fideius.
¶ Hãc ꝑtẽ vr̃ tenere Dy.q̃ ĩ magna ꝑ
3 te facit hic argumẽta.¶ †Et rñdet ad
ꝯtria nã ꝑmũ argumẽtũ ꝓcedit ex fal=
sis.q: licet cõstitutor mãdator ⁊ fideius
sor parificãtur q̃ ad aliqua:non tñ q̃ ad
oĩa.imo ĩ multis differũt:q: cõstitutor
põt obligari ĩ pl⁹ tꝑe.vt.l.sꝫ si certiori
die.ff.de cõst.pe.l.⁊ in alio.vt.l.j.§.põt
q̃s stichũ.¶ Itẽ ꝯstitutor obligatᷣ pacto
fideius.nõ vt dixi.s̃.circa ꝑn.Ad.l.ro=
gat⁹ rñdet optime gl.in.§.illꝺ.in.l.si
reo ñ ẽ durior cã ⁊ sic nil ĩ̃stat:nisi illꝺ.
4 vtile ꝑ inutile ⁊c.ſm ipsũ.¶ †Sed ad
illud qꝺ est fortius põt rñderi ſm Pe.ꝺ
bel.perti.qui parũ aut nihil aliud dicit
hic nisi hanc solutionẽ ꝙ pars illa bro
car.nõ obtinet qñ est defectus ĩ forma
vt.l.vtilis an inutilis.ff.de acceptũ.vñ
quando vtile põt ab inutili separari se
cundum formam ꝯhentiũ ⁊ de sui na=
tura obtinet qꝺ vtile ꝑ inutile ⁊c.sed
vbi ex forma contrahentium vtile non
potest separari ab inutili q̃uis de sua
natura possit.totũ vitiatur.vt.l.pedi⁹.
ff.de arbi.dicit tamen ꝙ nõ dicit asserẽ
do:sꝫ quo ad ꝑ̃sens ho: tenet.Credo ꝙ
illa sit melior rñsio q̃ possit dari vide q̃
dã script ĩ antiqua referẽtia qꝺ Dy.ĩ
scolis dicebat se nõ videre q̃ñ posit a
rñderi: nisi diceretᷣ ꝙ hic
tractatᷣ de obligatiõe q̃
est ius ⁊ indiuiduũ cũ sit
q̃d incorporale.ff.de acq̃.
re.do.l.seru⁹.§.ĩcorpo=
rales.⁊ iõ vtile ꝑ inutile
vitiatᷣ sꝫ ego nõ video ꝙ
hoc sit veꝝ ꝑ.§.stipulãdi
5 i.l.j.ff.ꝺ v.ob.¶ †Quid
si sciẽter ꝓmisit pl⁹ fide
iussor ⁊ forte cautelose
vr̃ idẽ:quia hec iura lo=
quunᷣ indistincte.⁊ hec
videnᷣ dare certã formã
qua non seruata totum
annihilatᷣ.C.de iu.has.
fisca.l.j.⁊ fi.de rescind.
ven.l.fin.Sed posses ar
guere contra.vt.s̃.ꝓxi.
additione.in prin.titu.
6 ¶ †Quid si iurauit for=
te.Canoñ.dicerent ob=
seruari iuramentum:q:
nõ vergit ⁊c.vt.c.cũ con
tingãt.extra de iureiur.
sed ego non compellerẽ
seruare:quia ex quo de
iure nõ cõtrahitᷣ obliga
tio ex cõtractu nec actio
posset competere ex iu=
ramẽto:vt no.C.de op.
li.l.j.⁊ no.Inno.dñs ca
nonistarum extra de in
stitu.c.cũ venissent.igitᷣ
cum sine actione nemo
experiatᷣ:vt.l.si pupil=
lus.ff.ꝺ nego.ges.q̃ iure
7 compelletur.¶ †In gl.
ꝯ hãc regulã ibi cum di
cit.si acces.sub fideiusso
ria.¶ In ea.glos.in fin.
vult dicere gl.ꝙ vbi est
plus altero ꝺ dictis.iiij.
modis obtinet is.§.sed
si alias sic plus.Verbi
gratia in efficatia siue
substantia obligationis
tũc nõ obtinet.¶ Sꝫ q̃
ẽ iõ.Põt dici ꝙ dispari
tas q̃ ꝓuenit altero de
dictis quatuor modis a.
a ¶ Qua=
tuor mo=
dis.Qñ ãt
disparitas
inter obli=
gationẽ rei
⁊ fideiusso
ris vitietvi
de plene ꝑ
Ang.h po
nẽte vnam
notabilem
limitatio=
nẽ ad totã
istã mate=
riã:vꝫ si in
teruenit iu
ramẽtũ q:
faciet rẽ va
lere eo me
liori mõ q̃
poterit.ar.
l.cũ pr̃.§.fi
li⁹ matrẽ.
de leg.ij.⁊
sic saltẽ vt
ꝑncipal' te
nebitᷣ ipse
fideiussor.
Itẽ querit
hic Ange.
post Bart.
principalis
ẽ obligat⁹
simpl'r fide
iussor v̄o ẽ
obligatus
publico in
strumento
qꝺ habeat
ex forma
statuti exe
cutionẽ pa
ratã an va
leat.Itẽ po
ne ꝙ ꝑnci=
palis ẽ sim
pliciter ob
ligatus fi=
deiussor ve
ro promi=

sit penā an
teneat. Itē
q̄d si fide=
iussor renū
tiauit qui=
busdā exce
ptiōibus q̄
bus nō re=
nuntiauit
p̄ncipalis:
an teneat.
Itē q̄d de
eo q̄ p alio
se obligat
p̄ncipal' su
scipiēdo in
se obliga=
tionem an
possit tene
ri in plus.
Itē quid si
fideiussorē
p̄ncipalis
et ad eū ne
gotiū p̄nci
paliter spe
ctat an pos
sit teneri i
plus has
quinq̃ que
stiones vi=
de hic per
Ange. post
alios doc.

pueniit ex facto stipula
toris. et ideo iputet sibi
cur sapiētius suū nō egit
negotium. sed vbi est p
fectus in substātia et effi=
cacia obligationis: ille
defectus non puenit sub
ipso. imo ex ordinatione
iuris. et ideo nō sibi pōt
iputari et ius magis suc
currit eidem. ¶ Sz vr̄ q̄
is. §. nō obtineat vbi est
plus cā. ff. e. l. hi q̄. §. si. Sz
dicas q̄ duo attendūtur
plus et lenius. vnū si sit plus
cā si tñ lenius vz fideius.
obligatio dūtñ idē pro=
mittatur: vt. l. grece. §. si q̄s
stichū. quā videas cū. §.
se. et. l. fideiussor obliga
ri. in p̄n. §. d. l. hi q̄. et. l. si
a reo. quasi totā que te=
8 nēt clanē materie. † Sz
q̄d si pmiserunt ambe
partes: tamē fideiussor
plus pmisit in efficatia
probādi. Uerbigrā am=
bo pmiserūt vnū et pro
miserūt interesse si non
cōplerēt pmissa fideius
sor voluit et pmisit vltra
obligationem rei se cre
dere iuramento ptis de
valore iteresse. nūq̄d ex
hoc erit tota obligatio
nulla. Non vr̄ qr hec di
sparitas ē efficatia obli
gādi sine qualitate: vez
in mō pbatiōis q̄ nō vi
detur vitiare. vt. s̄. dictū
est. sed in cōtrariū vide
tur: qr cā vr̄ durior et plu
ris: qr forte plus iurabit
q̄z sit in rei vitate vel q̄z
pbatur: sz ad hoc posset rñ
deri q̄ ex hoc nō vr̄ du=
rior. ff. d i li. iu. l. s. ¶ Itē
p̄missa pcedūt vbi fide=
iussor plus pmittit i ipa
receptione fideiussoria.
quid si per interuallū.

Uerbi gratia. fideiussor et p̄ncipalis p
miserunt. x. soluere in festo natiuitatis
dñi. post triduū fideius. pmittit eadē
x. soluere et adijcit penā nū q̄d obliga
tio vitiabitur q̄ erat rōne ꝯstituta. [illegible]
9 sz scḋa tm̄. ff. d duo. re. l. eādē. ¶ † Sed
si ꝯstituat se reū p̄ncipalē. Tūc videt
secus: qr rei debēdi pñt obligari [illegible]
uersis ꝯditiōibus. et vnus pure. et alius [illegible]
ff. de du. re. l. ex duobus. et hoc verum [illegible]
constet ipsum principalē. Si autē [illegible]
stet ipm interuenire pro alio: q̄uis [illegible]
cat se reum principalem dicerem i[illegible]
q̄d in fideiussore. et quē hoc scitur [illegible]
de. s̄. in rubrica. ¶ Sed pone q̄ prin
palis se obligauit sub chirographo [illegible]
deiussor sub sigillo regio et fuerit [illegible]
natus sicut tota die faciunt auditores
sigillorum regiorum: nū quid censetur
plus obligatus sic q̄d nō valeat. Et [illegible]
quod nō: qr hic disparitas est in [illegible]
tia seu efficatia obligationis q̄ no[illegible]
tiat: vt. s̄. dixi. In ꝯtrarium facit. ff. [illegible]
lu. l. si q̄d ex famosa cā per quā [illegible]
riorem cām obligatus pp̄ter [illegible]
executionē et vsuras centesimas. [illegible]
potest dici q̄ talis duricies seu [illegible]
tas que est in substantia obligatio[illegible]
nō vitiat vt dixi. Eodem modo p[illegible]
dici si p̄cipalis. nō iurauit. soluere
fideiussor iurauit. vel si principalis
obligauit bona et fideiussor oblig[illegible]
non enim ex his crescit summa deb[illegible]
10 ¶ † Sed quare duo rei possunt se [illegible]
gare vnus pure et alius sub condi[illegible]
et tamen principalis et fideiussor n[illegible]
d. l. ex duobus. respondeo q̄ vb[illegible]
obligatio est principalis et potest [illegible]
sistere p se hic altera accessoria [illegible]
pit maiorem conformitatem cum [illegible]
cipali sine qua esse nō pōt. vt. s̄. [illegible]
est. ¶ Sz quid si sint plures [illegible]
sores. et vnus accepit pure et alius [illegible]
alius sub conditione. dic q̄ non [illegible]
cus huic. §. ff eo. l. si plures. quia [illegible]
11 accessoria alterius. ¶ † Sed quid [illegible]
deiussor qui erat obligatus sub co[illegible]
tione dedit fideiussorē pure et p[illegible]
re obligato nunq̄d tenet fideiussor [illegible]
q̄ sic. qr nō est in plus obligatus [illegible]
principalis: et sic tene per hec iura

potius posset dici q illa secunda sit ac-
cessoria prime obligationis fideiusso-
rie nõ obligatiõis principalis: et ita nõ 2
teneat. ff. e. l. si plures. §. fi. ¶ Sed quid
si promisit alio loco q̃ principalis. ve
rũtamen leuius est ibi dare fideiusso-
rẽ q̃ i loco quo pricipalis pmisit et for
te esset durius principali. Ego dicerẽ fi-
deiussorẽ obligari p. l. hi q. §. fi. ff. eo. et
no. q paucas. ll. repies de plus loco in
obligatione fideius.

1 ☞ Reus principalis si dilapidabat bo
na sua tpe fideiussionis an fideiussor
possit agere mandati anteq̃ soluerit.
2 Fideiussor daẽ regulariter p dilatione
habenda: per fide igiẽ ageret si preci-
pitaret debitorem anteq̃ creditor.

a **Si quid autem.** [a] ¶ In glo. si-
ne per iudicem ibi cũ alle. fideiussores
eo. ti. l. si fideius. §. qdã. ¶ In ea. gl. ibi
teneatur. Sed tũc ad qd agit: cũ lapsu
temporis sit liberat9. ff. de ver. ob. l. cũ
qui. §. q ita. man. l. si fideius. §. fi. Intelli
ge glo. loqui in casu quo fideiussit sim-
pliciter verũtamẽ actũ fuit inter fide-
iussorẽ vt eũ liberaret infra tps vt. l. si
1 pro eo. ¶ † In e. gl. ibi si cepit aliud si
tpe fideiussionis dilapidabat. ff. vt in
pos. le. l. si is a q. §. fi. cũ. l. se. ¶ In e. gl.
b bitur iudex[b]. vt no. in. l. si p ea. habita
rõne facultatis et summe. ff. de iur. fis. l.
in fraudẽ. §. fiscalib9. ¶ Sed qd si fue-
rint dati longi et diutini termini. Ego
reciperẽ diu a fine illorũ terminorum et 1
more. nam tempus qd fuit ante nõ de-
bet imputari more seu negligentie de-
bitoris cũ ante nulla esset petitio. ff. de 2
verb. obli. l. si pupillus. Item est quin-
tus si pecuniã obtulit consignauit et de
posuit. ff. mã. l. qui mutuũ. §. fideius. ff.
e. l. fideius. Ego intelligo hoc si diu ste 3
tit alias pñde ageret si statim offerret
consignaret et deponeret quinimo etiã
si solueret. C. de dona. l. j. ff. mã. l. si mã
dato tuo. §. j. ¶ Item sextus si vult lon c
ginq proficis. l. et sic no. Spec. in tit. de 1
man. §. specialis. versi. quid si fideius.
Et hoc obtinet in fideiussore qd i alio
mandatario pro me obligato. Dic sec9
ff. mã. l. si mandato meo
et est ratio que ibi notat.
¶ † Item quia fideiuss.
regulariter datur pro di
latione habenda. et pro
hoc fidem interponit:
igitur per fide ageret si
debitorem precipitaret
ante q̃ creditor. ¶ Item
dic secus in duobus so-
ciis vel coheredibus. ff.
fami. hercisc. his conse-
quenter. §. celsus. et bre-
uiter in omnibus qui p
alio tenentur exceptis
fideiusso. per rationem
predictam. ¶ In ea. gl.
ibi cum allegat. l. inde-
bitam. et tunc aget quod
reddatur sibi quod sol-
uit. sed quãdo nihil sol-
uit aget vt liberetur ab
obligatione qua tene-
tur. In fine eiusdem gl.
vide ibi per totam. l. et
maxime in. §. quedam. et
in. l. si pro ea. ¶ In glo.
si intercesserit ibi vel eo
presente fideiussit. alias
neg. gest.

Hecce. ¶ hoc ve-
rum: dum
tamen se intelligant. et
repete hic que dixi in. §.
verum.

1 ☞ Scriptura priuata
non facit fidem: nisi sit
subscripta trib9 testib9.
2 Solẽnitas intrinseca p-
sumitur non extrinseca.
Que aũt sit vtraq vide.
3 Quare aũt nõ psumitur
extrinseca sed bene in-
trinseca.

In stipula-
c **tionibus**[c]. ¶ † In gloss.
1 quasi dicat ibi cum alle
gat. §. ii vero. Petrus
dicit quod is. §. intelli-
gitur de scriptura publi-

a ¶ Si qd
aũt. Per a-
ctionẽ man
dati a reo
id qd solu-
it fideius.
repetit. h.
d. fm Bal.

b ¶ Arbi-
trabitur iu
dex. Idem
tz hic ang.
Et in hac
materia q-
tidiana vi-
de distinct.
ang. hic in
iij. col. post
inc. v. i ea.
glo.

c ¶ In sti-
pula. in sti-
lationibus
solennitas]
intrinseca
psumit.

ca. nam priuata nō pba=
ret nisi esset subscripta
tribus testibus: vt. l. scri
pturas. C. qui po. in pig.
ha. vł nisi eēt sigillata:
sed sigillū nō facit fidē
de iure: sed de ↄsuetudi=
ne. Si tñ pōt pbari qđ ↄ
de iure facit fidē. ff. de p
cu. l. si pcuratorē. sꝫ iþm
dicas qđ intelligitur de
publica et priuata quan
do puata facit fidē. ⁊ est
expssum in priuata. ff. de
verb. oblig. l. sciendū. vi
de. s. ti. j. §. si scriptū. ⁊ §.
itē verborū. vel de sigil=
lata litera qñ facit fidez
vide. s. de testi. §. testes.
¶ In glo. etiā. in fi. vide
plenius. s. in rub. ¶ † In
glo. sed ↄ. in fi. intrinse=
ca psumit: extrinseca nō
sēm hanc doctrinam. Ad
cuius[a] euidentiā qrit q̄
sunt intrinseca ⁊ que ex
trinseca. itē quare intrin
seca presumunt. extrin=
seca non. Respondeo in
trinseca solēnitas ē quā
verborū platorum inclu
dit significatio. vt in ver
bo fideiussionis qñ im=
portat stipulationem et
sine ea esse nō pōt: vt. s.
proxime dixi. vnde cū fide
iussio nō possit esse sine
stipulatione: verbū fide
iussionis iportat ⁊ sup=
ponit stipulationē ⁊ idē
verborū platoꝝ significa
tio non importat neces=
sario. sed pōt importare
qꝛ forte equiuocatū est:
vt verbū pmissionis qđ
pōtest significare nudā
cautionē seu pmissionē
itē fideiussio cautionez:
vt. ff. de edi. edi. l. sciēdū
vñ talē significationem
assumit qui rem reddit

a ¶ Ad cu=
ius. Videh
ang. ponē=
tē suam di=
stinctionez
an ⁊ qñ so=
lennitas p
sumat i fi.
j. col. in ꝟ. i
ea. gl. in fi.
Et de hac
materia qñ
solennitas
extrinseca:
vel intrinse
ca presumi
tur. vide p
do. Feli. so
lēnissime i
c. sicut. ex=
tra de re iu
di. col. xiij.
ante me. in
ꝟ. extrinse
ca solēni=
tas. vbi la=
tissime et
pulchre p⁹
oēs doct.

efficacē: vt hoc. §. cum concor. ¶ Extrin
seca est q̄ nec verborū platoꝝ significa
tionē includit: nec apta est icludere: vt
si sit scriptū q̄ mulier intercessit: nō seq
tur qđ velleiano renūtiauerit si scriptū
sit qđ prediū minoris fuit venditū nō
sequit decretū pretoris fuisse inter=
situ. vt. l. q̄cūq. §. fi. ¶ † Quare autē
presumit extrinseca sed intrinseca
tio est: qꝛ extrinseca in facto ↄsistit ad
positionem vnius facti nō sequitur
sitio alterius. C. vñ legi. l. nō ob hoc
pba. l. neq tales. sꝫ ad positionē fact
pbationē bñ sequit positio ⁊ solēnitas
iuris q̄ circa factū reqrit: vt. C. de p
l. ab ea parte. sꝫ vr qđ extrīseca pīma
tur. C. de fi. instr. ⁊ iu. has. fisca. l. j. l
sed ibi extrinseca erat i instrō expssa
ideo cū p instrō psumat in dubio
cū precibus. sequit ⁊c. vt. d. l. j. sēm
cui⁹ est quasi tota hec additio. l. scié
dū. vbi hoc scribit. ¶ Quid ergo si in
strumēto non exprimant oēs solēni
tes: sed dr decretū fuisse interpositū
ris solēnitate seruata. Vr stādū in
nisi ↄ pbetur p hunc. §. sed. l. quecum
facit ad cōtrariū: sed loquit ibi vbi
erat expssum de decreto. Unde Spe
cit q̄ vbi in instrumēto cōtinetur de
tum interpositū presumit solēnitas
ita no. in spec. de cōtrahen. empt. ver
§. nunc dicendū. ꝟ. hoc quoq. ⁊ de
p Inn. extra de eo qui fur. or. suscep
fi. glo. videt sentire in. d. l. j. de iu
fisca. q̄ in. d. l. scripturas. dicebat
solēnitates interuenisse. ⁊ ita supp
q̄ omnes ille solēnitates erāt expr
Preterea instrumentū non est nisi
dam attestatio: vt dixi. s. de ver. ob
itē verborū. igit non dꝫ vicem te
iudicis sed testis. si ergo dicat solēni
tem debitam fuisse obseruatam
iudicare que sit solēnitas ⁊ que si
ta. vnde ego hoc nō credo obtin
instrumento in quo tabellio tes
maxie si tabellio sit ignorans
exprimere q̄ sunt solēnitates ad
fidem dicere hoc casu recurrēdū
illa q̄ scripsi. s. titu. j. in §. itē verb
sed si iudex loqueretur in litera
te posset obtineri. d. opi. Spe
si n

n̄ nouit iura. Secus tñ credo esse ꝙ in instr̄o exprimenẗ ⁊ specificeẗ solēnitates: alr̄s si pars diceret interuenisse. ⁊ in libello ꝓduceret ⁊ nesciret eas specificare appareret notorie instr̄m esse falsuȝ vel suspectū. ¶ Quid si instr̄m dicat rē fuisse sub hastatā cū debitis interuallis ⁊ ꝓclamationibus: nūq̄d ꝓbat. Dicas ꝙ nō. qꝛ nō solū recitat illud nisi in singulis dieb⁹ ⁊ ꝓclamatiōib⁹ dicat se interfuisse ⁊ eas specificet. vide in simili ꝑ Inno. extra de fi. instru. c. cū. P. ⁊ J.

¶ De literarū obligationib⁹. Rub.

1 ☞ Titius cōfessus est se debere decē ex causa mutui corā testib⁹ sine scriptura: aut si scriptura sit tm̄ facta ad ꝓbationē: an hec exceptio habeat locum.

2 Debitor si ꝓponeret exceptionē nō numerate pecunie infra vel post biēniū ⁊ lite cōtestata facit positionem ꝙ pecunia fuit numerata: quid iuris.

3 Titul⁹ iste de literarū obligationibus de qua scriptura intelligatur: de publica vel de priuata.

4 Sup̄ qua aūt cā h̄ȝ fieri hec obligatio.

5 Per que autē verba debet cōtrahi hec obligatio.

6 Obligatio que nascatur ex literarum obligatione.

7 Que autem actio oriatur ex literarum obligatione.

8 Libellus qualiter formatur sup̄ literarum obligatione.

9 Partes agūt inter se ꝙ scriptura fiat tm̄ ad ꝓbationē. ⁊ si nō ꝯtrahiẗ obligatio literis an exceptio habeat locum.

10 Actor si succubuit in cōditione ex mutuo an possit redire ad ꝯditionē ex lege que oritur ex literarū obligatione.

11 Solutū ex causa literarū obligationis an possit repeti.

12 Debitor ex causa literaꝝ obligationis si scd̄o cauit: ⁊ pecuniā se recepisse recognouit forte ex interuallo: an creditor sufficiēter ꝓbet numerationē ꝑ hoc s̄m instr̄m seu scripturam.

13 Testator si ꝯfiteẗ i testō se debere decē ex mutuo an talis ꝯfessio valeat ⁊ an heres possit excipe de nō nume. pecunia.

14 Exceptioni non numerate pecunie an possit renuntiari.

15 Debitor si renūtiauit exceptiōi nō numerate pecunie an videẗ renūtiare exceptioni in factum.

OLim scriptura.[a] ¶ Dixit. s. de obliga. titu. generali. quatuor modis cōtrahi obligationē. re. verbis. literis. cōsensu. ⁊ de duobus dixi: sequitur de tertio materiam continuando. docto. legunt hunc titulum valde solenniter vt eos melius tibi tradam. ⁊ vt materiam melius intelligas ego non procedam iuxta morem consuetum per modum additionum ad glos. sed per questiōes totā summabo materiam et tangam effectus gl. Primo quero quare hec obligatio dicitur obligatio literarum. Et promptum est respondere: quia literis cōtrahitur. i. §. plane s̄m Jaco. ⁊ Pe. vnde hec materia locum habet quando fit confessio vel promissio in scriptis ita ꝙ agatur tacite: vel expresse quod fiat scri-
1 ptura. ¶ † Quid ergo si aliquis confessus fuit se debere decem ex causa mutui coram testibus sine scriptura. vel si scriptura facta fuerit tantū ad probationem. et hoc constat non videtur locus huic exceptioni: veȝ ꝙ creditor habeat necesse probare se numerasse quia tex. hi non pro nihilo dicant ⁊ ponit hic de obligatione literarū tantum. ad quid enim

a ¶ Olim scriptura. Diuide vt hic ꝑ ang. et summaẗ hoc principiū s̄ȝ bal. Exceptionē nume. pec. q̄ competit ei qui ex cā mutui se aliquid recepisse scp̄sit intra bienniū opponiẗ efficaciter. Elapso v̄o biēnio nisi debitor clare ꝓbet sibi numeratā nō esse exceptionē non numerate pecu. minime se defēdit: lȝ olim dictū tp̄s alr̄ limitatū eēt. h. d. s̄ȝ bal. vsq̧ ad fin. tituli.

dicat accepit:qꝛ in primo casu dicũt locum esse exceptioni in scđo nõ. Dicas in vtroq; põt opponi exceptio.verũtñ in primo casu:qꝛ instr̃m ɔtinet simplicẽ ɔfessionẽ;opꝫ ꝙ creditor ꝓbet īfra bienniũ numerationẽ. ¶ In scđo opꝫ ꝙ debitor opponat ɔ̃ instr̃m ꝑ alterũ de modis de quib⁹ dixi de inuti.sti.§.itẽ verboꝝ.ꝛ hoc ꝓbato incũbet onus ꝓbãdi infra bienniũ.vñ qualiter ꝓbet ɔ̃ instrumẽtũ vide in.d.§.itẽ verborũ. ¶ Itẽ ꝙ dixi in instrumẽto publico,intellige etiã in literis sigillatis ĩ casu quo faciũt fidem de ɔ̃suetudine vel de iure de q̃b⁹ vide.s.ḋ test.§.testes.ꝛ vide extra de ꝓba.post cessionẽ.de fi.instru.c.cum dilectus.ꝛ in litera trino teste approbata no.de qua dic vt scripsi C.q̃ po.in pig.ha.l.scripturas.ꝛ ideꝫ ĩ quacũq; lr̃a q̃ facit fidẽ ḋ iure seu cõsuetudine. In hoc tamẽ videtur differentia:qꝛ si debitor in ꝓpria scriptura dicat habui ꝛ recepi.nõ videtur importare nisi simplicem cõfessionẽ:ideo videretur ꝙ posset excipere nulla alia reprobatione scripture facta sic põt itelligi.C.de non nu.pe.l.in ɔtractibus.in prin.vbi numerare vel dare esse cõscribũtur.ꝛ.§.super ceteris.ibi eñ repies ꝙ erat scriptũ pecunias esse datas vel esse solutas.quod valet tantũ ac si notari⁹ diceret accepit vel esse acceptas ꝛ tamen opponitur exceptio:ſꝫ intellige quando notarius hoc non attestat ſꝫ creditor. ¶ Sꝫ quomodo magis creditur notario q̃ debitori ĩ facto suo ꝛ cõtra se. Respõdeo beneficiũ iuris est ꝙ non obstante ɔfessione debitor excipere põt ꝛ creditor habet ꝓbare numerationem.igitur quando ipse ɔscripsit nõ est nisi ɔfessio.vt.s.dixi ideo excipit. Sꝫ vbi notarius refert in instrumẽto pu.ꝙ pars accepit pecuniã numeratã in sui p̃sentia:tũc ipse attestatur numerationẽ ꝛ attestatio sua vꝫ attestationẽ duoꝝ testiũ.vnde sicut creditor ꝓbaret ꝑ duos testes numerationem ita ꝑ instrumẽtum. Unde ego nõ nego q̃n debitor possit excipere.ſꝫ creditor replicabit numerationẽ eẽ factã ꝛ ꝓbabit ꝑ illud istr̃m sicut ꝑ testes ꝓbare posset.ſꝫ ɔfessio debitoris nõ hꝫ illã vim:qꝛ aduersus tales ɔfessiones fuit remediũ dicte exceptionis

4 ¶†Quarto q̃rit sup qua cã hꝫ fieri obligatio. Dicũt doc.sup cã nũ facti sed faciẽdi.si eñ pecunia ta esset tunc re ɔ̃heret obligat mo.re.ɔ̃hi.obli. Itẽ si stipulatio interuenerit vt hꝫ cũ dicit cũ cessan tũc nõ hꝫ locũ exceptio nõ nu.pe. factũ.C.e.l.vltra.al's eñ si qs ɔfite cũ cã ex alio ɔ̃tu q̃ mutui statim p̃iudicat iuxta.l. gñaliter meli⁹ ĩ ɔ̃tctibus eo.tit.nisi in cã dotis.C. do.cau.l.fi.cũ auc.ibi posita. ¶ S est ratio quare in his duob⁹ datur exceptio. R̃ndeo qꝛ freq ɔtingit ꝙ cautio fiat añ numeratio q̃ in aliis ɔ̃tctibus.ꝛ ideo iura in his duobus casib⁹ ꝓuiderũt specialr̃ leg.l.ad ea.ꝛ in his q̃ frequẽtius magis est ꝓuidendũ.ff.de car.edi. §.si q̃s.fm doct. Jac.ꝛ pe. facilius inclinant ad ɔfitẽdũ te in his ɔ̃tctib⁹ q̃ in aliis ctiones quas habẽt ad hab cunias ꝛ vxores. Sꝫ iuxta hoc an hec materia habeat locũ in aliis q̃ in pecunia nũerata. Dicas ꝙ licet tamen sit verum mutuũ qđ ɔ̃sisti dere numero vel mensura.vt.l.in tractib⁹.in p̃n.ibi cum dicit.vel ibi;de hoc hec sunt plana nisi illud s.dictum est ꝙ vbi pecunia nume est non ɔ̃trahit hec obligatio qđ põt recipere hesitationẽ.vi

5 bis. ¶†Querũt quito ꝑ que verba bet ɔ̃trahi hec obligatio.ꝛ recitã glo.que sunt hic in glo.sed verba tenẽt opi.glo.que est Jo.ꝛ Azo.nam vbicunq; cõfiteor tuũ siue ꝑ verba p̃senti vel p̃t poris semꝑ videor agere ꝛ re vt reddere tenear.ff.si cer.pe. quid ꝛ ita.l.non imponitur verbis Joã.ꝛ Azo.dicebant. Nec obstat specie.qꝛ ibi ita fuit de facto.vnde uis fuerunt ibi apposita verba tpis ḋ facto nõ negat q̃n possit fie alia ṽba p̃ntis vel p̃terit. Nec obs ꝟ de stipulatiõe:qꝛ nulla est ɔ̃

tas inter stipulationē & literarum̄ obligationē & maxime in obligatiōe ꝯheda
6 ꝯ ipos. ¶ † Querit sexto q̄ obligatio nascat̄ ex lr̄arū obligatiōe. Et vides ꝙ hic sunt opi. in gl. nā quidā dicūt ꝙ oritur ciuilis stati & naturalis accepit post biēniū. Alij dicūt ꝙ sola ciuilis oritur post & ante & ex ea agit̄. & hāc sequitur hic gl. & doc. Jac. & Pet. arguam⁹ ꝙ ab initio sit vtraq̄. certū est de iure ꝙ vbicūq̄ est dare actionē ē dare obligationem naturalē & ciuilē: q̄r ex altera sola actio nō nascit̄ vt scriptū est. s. satis. de obli. in pñ. Sed constat ꝙ ante biennium est dare actionē & obligationē literarū: ergo ibi est dare naturalē & ciuilē. maior est ꝓbatio. minor probat̄: q̄r ōis exceptio supponit actionem: q̄r exceptio non est nisi actiōis exclusio. ff. de excep. l. ij. sed cōstat ꝙ ante biēniū cōpetit hmōi excep. ergo añ actio p tex. nostrū iuncta. l. licet. §. ea. ff. de procur. ꝓ hoc facit expsse ꝙ ante biēniū agatur. C. e. si ex cautiōe. & l. si quasi. & plures. ll. ultims titu. Pro parte illorū q̄ dicūt ab initio fuisse ciuilē & accedere naturalē post biēnium. arguitur sic. Certum est si sit in hoc cōtractu obligatio naturalis. ꝙ aut oritur ex re aut ex consensu. ff. de pac. l. i. de solu. stichum aut pamphilum. §. naturalis. sed ex neutro pōt ante biēniū causari: ergo nō pōt dici ꝙ ante biēniū sit ibi naturalis. qḋ nō causat̄ ex re apparet: q̄r in hoc ꝯtractu supponit̄ nullā numerationē factam vt satis. s. dictū est. Qḋ nō ex ꝯsensu apparet i mutuo nō orit̄ naturalis ex consensu: q̄r alias mutuū nō differret ab alijs ꝯtractibus qui contrahuntur consensu. vt ff. si cer. pe. l. si q̄s pecuniā. & ibi de hoc C. de re. per. l. ex placito. et ibi etiam hoc. cum igitur numeratio nō interuenit ergo nec obligatio naturalis cōtracta fuit ante biennū: sed ꝙ post ꝯhat̄ appet: q̄r tex. dicit hic hodie icipit obligari sub. naturaliter: q̄r añ erat obligatus ciuiliter per literas. vñ non potest intelligi ꝙ hodie icipiat obligari ciuiliter s; naturaliter. Item certū est ꝙ cōsensus causat naturalē: & ꝙ ex lapsu tēporis dephendit̄ consensus alicuius. ff. de acqui. here. l. q̄ aliena. ver. sed si non adiecit. de verb. sig. l. alienationis. verbo. cum igitur debitor pmittit tēpus biēnij labi ꝓsumitur consentire: ergo ille consensus causat tūc naturalē. Pro hoc videt̄ q̄r vbi in actu ciuili est dare cōsensum est dare naturalem & ciuilem: vt vides in stipulatione q̄ est introducta de iure ciuili i qua est ciuilis & naturalis propter consensū. ff. de ver. oblig. l. i. §. si quis ita interroget. & in contractu emp. & vē. & in q̄bnsdā alijs. vt dixi. s. tit. de ob. cū ergo post biennium sit dare cōsensum saltem tacitum videt̄ ꝙ ex tūc sit naturalis obligatio contracta. Pro opi. gloss. & docto. ꝙ non sit naturalis post biennium potest argui sicut iam arguebā ꝙ non sit ante biēnium: quia aut illa naturalis causatur re aut consensu: neutrū est: ergo non est naturalis. qḋ non re ptz: q̄r nō est numeratio: qḋ non ꝯsensu appa ret: q̄r in obligationib⁹ q̄ re contrahūtur cōsensus obligat nec naturalē causat. cū ergo mutuū re ꝯhat̄ ꝯstat ex cōsensu non nasci. vt. s. satis probatū est. ¶ Preterea in actu ciuili in quo expressus nō currit consensus constat ꝙ agitur ex sola ciuili nec nascit̄ naturalis. iste est hmōi: ꝯ &c. maior ꝓbat̄ q̄r fuis est casus ciuilis. ff. de ori. iur. l. ij. §. hec disputatio. & ex ipsa oritur sola ciuilis obligatio & ex illa sola agit̄. vt no. s. de obli. i prin. & ibi dixi. & tñ est ibi tacit⁹ consensus cū non appellat. igit̄ in nr̄o ꝓposito cū iste ꝯtractus sit ciuilis ꝗuis tacitus consensus possit deprehendi videt̄ ꝙ non sit naturalis. ¶ Preterea si tp̄s non est modus tollende obligationis multominus inducēde: q̄r tanto rabiliores &c. ff. de act. & obliga. l. arrianus. sed tp̄s non est modus tollende. vt. l. obligationū fere. ergo nec inducēde. nam si lapsus tp̄is induceret consensum causantē obligationē cū [illegible] aliud eēt dicere q̄z ꝙ induceret obligationē. & tñ illud est falsum ergo & hoc. Idem videt̄ ꝙ nulla dicat̄ū opi. [illegible] ra: & ꝙ nulla obligatio ꝯhat̄ ante biennium primo p hūc tex. & intellectum literalē. dicit ei sic & sicut hodie [illegible]

dicere hodie tēpore elapso. ⁊ ita expo
nit gl. hic secūdo. Preterea tacita con
ditio suspendit obligationem ⁊ actio=
nem. ff. de pac. l. item quia. et ibi no. de
ver. obl. l. inter stipulationē. §. sacrā. sed
in ꝓmissione que fit sub spe future nu
merationis inest tacita cōditio: vez si
numeratio secuta fuerit. C. de non nu.
pecu. l. si ergo. videtur ꝙ añ nulla obli
gatio nascatur. ff. de verb. sig. l. cedere
diem. Preterea ꝓ hac parte faciant te=
xtualr leges. ff. si cer. pet. l. q̄ pecuniā.
de ꝯsti. pec. l. ꝙ si marit⁹. §. j. ibi debita
viribus pecunia nō est. Quid dicemus
hec opi. vltima non est vera: quia ob=
stant omnia argumēta per que proba=
tur obligationē ante notam. ¶ Itē ob.
aliud qđ est forte. qꝛ obligationi q̄ non
est fideiussor accedere nō pōt. ⁊ cū vbi
fideiussor accedit est dare obligationē
ĩ. titu. j. in princip. satis dictum est. sed
in obligatione literarum intercedit et
obligat fideius. ante biēnium. vt. l. taz
mandatori. ⁊. l. si cui. C. de nō nume. pe
cu. ergo erat obliga. ante. Nec dicas ꝙ
adhibetur future obligationi: qꝛ pro=
pter hoc non esset obligatus vt scripsi.
ĩ. ti. j. §. fideiussor. ⁊ ꝑcedēti. vñ cū sup
ponatur fideiussorez obligari ante per
consequens ⁊ reum. Opinio illorum q̄
dicūt vtrāq; natam ab initio posset fa=
tis sustineri: qꝛ ab initio est dare mate
riam civilē. ¶ Itē est dare consensum:
quia cauēdo ⁊ promittendo consentit
ideo videtur vtraq; causari sicut in sti=
pulatiōe et in emphi. ĩ. dictū est. Nec
ob. qđ dicitur ꝙ in mutuo ⁊ in alijs cō=
tractibus qui re ꝯhuntur ꝯsensus non
causat obligationē naturalē. naz etiam
hoc cōcesso nil facit. qꝛ hic non agitur
de obligatiōe que re ꝯhit: sed de obli
gatiōe q̄ literis est distincta ⁊ separat
obligatiōis species ab illa q̄ re ⁊ alia
singularia ꝑcepta recipit ⁊ ꝓpriā na=
turā vt hic. ⁊. ĩ. de oblig. §. fi. ¶ Itē nō
ob. ꝙ in obligatiōe lr̄arum inest tacita
conditio. per. l. fin. C. de non nu. pe. qꝛ
non est verū. si eñ tacita inesset condi
tio frustra fuisset introducta hec exce=
ptio cū ipso iure non esset debitor obli
gatus nec cōpeteret ius agēti. vñ tex.

nō dicit ibi ꝙ sit tacita ꝯditio: sꝫ ꝙ iu
ramētū nō ligat sic nec ꝯfessio q̄ ...
fit exceptio iuramētū eñ non toll...
beneficiū ⁊ factum qđ interp...
materia sup qua adij. ut sicut ...
riū. ff. si q̄s cau. l. si eū. §. qui iu...
nō ob. is tex. cū dicit hodie q...
audiri efficaciter. añ eñ efficac...
stabat exceptio. ⁊ sic non videb...
obligat⁹. ff. de ver. sig. l. debit...
dez modo pōt responderi ad. l. q̄ p...
niam. ⁊ ad. l. ꝙ si marit⁹. cū ...
q̄ pecuniā. ne se astrigat ...
caciter. ⁊ i. l. ꝙ si marit⁹. cū dicit ...
virib⁹ ec. sub. efficaciter. Sꝫ ...
stat ꝑ aliā viā qꝛ obligatio non ...
tui ergo non est ibi naturalis. ...
l. j. §. debitū. Sꝫ ego rn̄deo ibi ...
cis hoc nō ꝑt ꝯsensu. ⁊ ego ...
imo. C. de non nu. pe. l. cū ...
pliū qđ de i. l. ꝙ si marit⁹. ...
gatione lr̄arū nō est ben...
q̄ꝫ voluit de hac obligatione ...
nō erat in rerū natura nec ...
vt. ĩ. dixi. ⁊ ita parū facit. l. ...
Sed huic ob. qꝛ si sit ibi natur...
do non potest repeti ⁊ tñ ...
l. j. ff. de condi. inde. sed aliud ...
tuz est de gl. q̄ tñ non obti...
ꝙ. vt. ĩ. vide bitia. hāc ...
dum. ⁊ tñ est magne vtilitatis ...
7 ca. ¶ † Septimo q̄rit ...
oritur ex hac obligatione ...
di. ex lege cum non sit cau...
re actionis agat. ff. de ꝯdi. ...
ex qua. l. ipsi nō aperiūt. sed gl. ...
rit ex. l. in ꝯtribus. sed certe ...
aliam precessisse quā in parte ...
vñ potes dicere ex cōstitutione ...
quā non habemus ꝙ illa ...
supponit ꝑcessisse. Et dicūt ...
de hac actione nōdū habe...
hꝫ circulum in arbore Jo. ...
ponūt eius naturā. Dicūt ...
vilis: qꝛ a iure ciuili ...
sonam: qꝛ oēs ꝯdi. ...
lamus. Item nō penalis ⁊ in ...
Itē stricti iuris. Itē ꝑpetua ...
nalis. Itē nō īfamat ff. de ...
sat. Itē singlaris ⁊ simplex ...
8 pbz legis ꝫz eos. ¶ † Querit ...

in ea formet libell9. Dicũt ipsi dico ꝙ talis scripsit se debere mihi.x.ex causa mutui q̃.x.peto mihi reddi.re. Ul' sic talis ꝯfessus fuit instrumẽto manu sua scripto se.x.a me mutuo recepisse que.x.peto mihi reddi: ad hoc ꝓpono ꝯditio.ex.l.sed ꝯ istud vltimũ videt ꝙ cõfessio nõ valet nisi ad ꝓbationez.ff.de posi.l.lucius.ergo ex ipsa nõ oritur obligatio nec actio. ⁊ ego tibi ꝯcedo nisi i mutuo ⁊ in scriptis in quo est speciale per hanc materiã.vt.s.dixi. ¶ Deinde opponit ꝯ dos libellos ⁊ contra totam materiã. Tu dicis mihi ꝙ hec materia nõ obtinet vbi nũeratio vel stipulatio fuerũt vt hic cum dicit cessante: sed in hoc nunꝗ obtinebit: qꝛ nõ põt fieri cautio q̃n sit ibi stipulatio. naꝫ si scribat se debere ex causa mutui ⁊ ꝓmittat soluere: ꝓsumitur interrogatio ꝓcedere cum oĩa presumant̃ solẽniter acta.s.tit.j.§.fi.⁊.s.titu.ũ.§.si scriptũ.vn̄ ꝙ ꝑ quecũꝗ verba possit interponi stipulatio.ff.de verb.obli.§.⁊ hec solennia. apparet ꝙ quecunꝗ verba sint inscripta suppo nunt stipulationẽ istud nõ ob.sm eos: qꝛ si pecunia fuit numerata ꝯcedimus ꝙ non est locus huic materie: sed vbi nõ fuit numerata est locus. Nec ob. ꝙ stipulatio contrahitur ꝑ quecũꝗ verba. verũ est apta ad cõtrahendũ que sapiant interrogationẽ ⁊ respõsionẽ: sed per alia non vnde si ꝯstitui me soluturum.x.q̃ tibi debet non sequit̃ ꝙ ibi sit stipulatio. Ego nescio q̃d mouit docto. ad faciendam istã oppositionez nisi ꝙ videnṫ summare glo. que incipit ex cã. ¶ Item opponũt secundo ꝙ non possit cõpetere hec actio. qꝛ certi condi.cõpetit: semꝑ enĩ creditor agit certi ꝯdi. ⁊ probant per literã.C.de nõ nu.pecu.l.generaliter.melius in.d.l.luci9.de de posi.confessio enĩ facit iudiciũ cõfitenti ⁊ omnia presumunt̃ solẽniter acta dicunt ipsi ꝙ oĩa illa intelligunṫ in alio contractu ꝗ̃ in mutuo ⁊ dote: qꝛ in illis est speciale.vt.s.diximus. Credo ꝙ he oppositiones ⁊ solutiones fuerunt male reportate: qꝛ nihil bene sedet ⁊ tamẽ ego posui fere substantiam scriptorum eorum. ¶ Opponamus vlteri9 nõ aperiendo magis intellectũ materie. hic dicitur ꝙ hec materia nõ habet locum vbi fuit interposita stipulatio: ⁊ ita parum vbi fuit secuta numeratio sm doc. ⁊ idẽ tenet gloss.j.de empti.⁊ ven.§.j. ego ꝯfitẽdo tibi ꝙ sm hoc ista materia est inutilis: ⁊ ꝙ agẽdo hac cõditio.semper dꝫ cadere a cã. naꝫ si creditor agat infra bienniũ ⁊ excipiatur de nõ nume.pecu.oportet eũ replicare ꝙ est numerata: alr̃ cadit.vt.l.si ex cautiõe.si hoc dicat statim debitor triplicabit: ego nõ confiteor numeratam: sed recipio confessionez tuam ꝯ te. certũ est enĩ ꝙ hec conditio non competit q̃n pecunia est numerata: tu confiteris et ponis eã numeratam. ergo cadis a causa tua ⁊ male intentas tuaꝫ acti.vt.C.de reuo.his q̃ per frau.ali.l.qui filios.de li.cã.l.j.⁊ l.iterrogatã.de reuo.do.l.cũ ꝯfitearis. eadẽ oppositio põt fieri post bienniuꝫ supposita opi.Jo.ꝙ post biennium valeat opponi hmõi exceptio q̃nimo dato ꝙ hec exceptio nõ possit oppõi post biennium debitor poterit dicere actio quã intẽtas nõ ꝯpetit vbi fuit nũerata pecunia. si ergo numerata fuerit male agis ⁊ ineptã actionẽ intentas si non fuerit numerata: dolo facis q̃ queris locupletare cũ aliena iactura. ¶ Preterea cum solutuꝫ repetit possit.vt.j.videbis dolo facis qui petis qđ restiturus es.ff.de excep.do.l.dolo. q̃d ad hoc respondemus. Uidet̃ necessario dicendũ ꝙ hec cautio competat etiã vbi fuit numeratio. ⁊ hoc ꝑtꝫ euidẽter per.l.si ex cautiõe. ibi enĩ agebatur ex hmõi obligatiõe ⁊ opposita exceptiõe nõ nu.pecu. hꝫ ꝓbare numerationez ⁊ admittit̃ ad ꝓbãdũ. ⁊ tamen constat ꝙ si nõ eẽt de natura actiõis ꝙ esset numerata nõ admitteret̃: imo esset factum impertinens ⁊ se excluderet ꝓponendo numerationẽ.vt.s.dictũ est. Preterea si hec actio nõ cõpeteret vbi numeratio esset facta constat ꝙ agẽdo ea actor ꝯfitetur malã fidẽ repetẽdo qđ nõ soluit ⁊ ꝙ deberet repelli. Sed si hoc teneas sequit̃ ꝙ ꝯcurrit cũ certi ꝯdi.ex mutuo ⁊ est superflua. dic ꝙ nõ est superflua in casu quo non fuit numeratio. In casu ꝟo nũera=

8 ¶ Ultra biennium. Addō Feli. late et ad sa turitatē tractantem de ista excep. nō nu. pec. p. viij. aut x. col. in c. si cautio. extra de fide istr. vbi dat cautelā q̄ quis etiā infra bienniū nō possit eā ppo nere.

tionis dic q̄ nō concur- a
rūt: quia hec est natura
mutui q̄ ex numeratiōe
ita demū oriat̄ actio si
non agat̄ q̄ alia nascat̄.
si vo hoc agat̄ tacite vł
expsse: tunc nō nascitur
certi condi. et hoc vides
vbi stipulatio interponi
tur. ff. si cer. pe. l. certi cō
di. §. qm̄. de noua. l. cum
em̄. et in qualibet notat̄
cū igit̄ sit obligatio lite
ris agit̄ inter partes vł
agi tacite videt̄ qd̄ ex li
teris agit̄ nō ex nume-
ratiōe p predicta iura et
si numeratio pcesserit et
nata fuerit certi condi.
fingit̄ non nata obliga-
tione literarum secuta si
nō precesserit non nasci
tur p predicta iura et s̄m
hoc obligatio literarum
impedit certi cōdi. et sti-
pulatio si intercesserit
obligationē literarū: qr
firmior est. ff. de rescin.
ven. l. si id qd̄. et d. §. qm̄.
cū §. seq. et sic intelligo
9 hūc text. ¶ † Sed q̄d si
actū est q̄ scriptura fiat
ad pbationē tantū. et ita
nō ptitur obligatio lite
ris nūquid habet locum
exceptio in facto si aga
tur certi condi. Ego non
video cur nō sicut si sti-
pulatio intercessisset. vt
l. cū vltra. vbi illatiue vł
loqui de pctu qui re pbi
tur. s̄m hoc aduocati er-
rant qui opponūt exce-
ptionē non nu. pecu. qñ
agit̄ certi cōdi. et debe-
ret cadere ab inepta pe
titiōe. et iūge qd̄ scripsi.
s. in prin. materie in vo.
sed. s̄m hoc. ¶ Queritur
octauo an hec exceptio
de nō nume. pecu. possit

a opponi vltra bienniū[a]. Jo. dn̄. et sequa
ces eoꝝ tenēt q̄ sic. verūtamē querit̄
pbatio vt hic no. do. Ja. et pe. nō p̄
quunt̄ hāc qōnem Dy. aliquantulū
git eā ex de regu. iur. c. locuoletari. et
det̄ tenere opi. gloss. et Jo. Sine dubio
exceptio nō nu. pec. nō pōt oppōi p
bienniū: nec admittit̄ pponēs et hoc ex
presse dicit tex. hic in fi. q̄ vltra bienniū
nō extēdit̄. et sic si nō extendit̄ qūo
ponet̄. Preterea expressum est. C. de
in pctib9. circa pnci. ibi cū dicit nu
mō introduci. ac si diceret nullo mo
pponi. Itē in. e. l. in vsi. sup ceteris
si. ibi nō esse solutas. vel als pecu
dicere et expressius in. §. illo. ibi. In
bus nō permittit̄ exceptionē nō nu
cu. opponere. vbi no. de pbatione loq
tur et determinate dicit nō posse oppo
ni. vñ gl. q̄ est hic satis colorate
ad illū. §. quantū ad iuramentū
quo ad illa verba. qr forte noluit
preuidit. idcirco de exceptione nō
pecu. dubitari nō opz q̄ possit op
post bienniū. nec de exceptione in
ctū cū sit eodē modo limita. vt. l.
tra. eo. ti. j. de excep. vsi. idē iure
de exceptiōe doli q̄ currit cū eis.
ex cautiōe pōt dubitari. et de illa
rūt loq̄ Joā. et sequaces. Et credo q̄
est verosimile q̄ debuerit dubitasse
exceptione non nu. pe. Et de hoc dicit
hostie. sequēdo Jo. extra de solu.
q̄ est ppetua. verūtamen debitor
bare. et p hac opi. facit qr exceptio
cōpetit vbi pe. nō fuit nume. et cōpe
bat de iure cōi anteq̄ obligatio
ris seu exceptio nō nume. pe. intra
ceret̄. ff. de excep. do. l. ij. §. circa.
inde. ista aūt erat ppetua. eo. ti.
si. ergo videt̄ q̄ adhuc sit: qr i ea
peritur immutatū. C. de test. l.
¶ Quāuis em̄ impera. nouā
obligationē et nouā exceptionē
limitauit: nil videt̄ immutasse in
antiquis. Preterea si debitor sol
posset repetere. ff. de cōdi. inde. l.
sorte. §. debitū et agere cōdi. sine cā.
nō nu. pecu. l. si quasi. ff. de condi.
cā. l. qui sine. ergo multofortius pōt
pere. nam cui dam9 ec. ff. de super

§.qđ ait. Preterea si.l.diceret ɔtrariū
nō tueretur.esset eñ iniqua.naʒ natura
equū est ⁊c.ff de ɔdi.inde.l.nā hoc na
tura ⁊ cōtra.l.diuinā.que oēm illicitaʒ
vsurpationē ꝓhiberet:vt ptʒ in exodo
⁊.ff.de offi.ꝑsi.l.illicitas. ¶ In ɔtriū vr̄
nā exceptio doli ⁊ exceptio nō nu.pec.
parificant̄ in hac materia.⁊ qđ consti=
tuit̄ in vna ad aliā extēdit̄:sʒ exceptio
nō nu.pe.est biēnalis.vt.s̄.ꝓbatuʒ est
ergo ⁊ ista. Qđ equiparent̄ ⁊ qđ exce=
ptio doli in hac materia alteret̄ ⁊ su= a
mat naturā exceptiōis nō nume.pecu.
ptʒ:qꝛ certū est ꝙ q̇ dolū dicit ipm ꝓ=
bare tenet̄.ff.de ꝓba.l.quoties.§.q̇ do
lū.⁊ hoc est de natura exceptionis doli
qđ opponēs probet:hec autē natura al
teratur in materia nō nume.pecu.quia
infra bienniū creditor hʒ ꝓbare oppo
sitam exceptionē doli sicut si exceptio
nō nu.pec.opponeret̄ vt ptʒ in.l.si ex
cautiōe.ergo videt̄ ⁊ in alijs sumat na
turā exceptiōis nō nume.pe.vt tpe fi=
niat̄ sicut ⁊ ipsa:⁊ maxime cū sit eadē
ratio ⁊ eadē cā. Et ꝙ hoc sit verū ꝙ re=
cipiat eādē naturā cū exceptione non
nume.pe.⁊ alteret suā apparet:qꝛ exce
ptio doli de natura sua est odiosa nec
datur ɔtra parētes ⁊ patronos.ff.de ex
cep.do.l.apud celsum.§.aduersus.⁊ ita
tutus ea si solueret nō repeteret. ff.de
cōdi.inde.l.qui exceptionē.⁊ tamē tu=
tus exceptione nō nu.pe.⁊ doli.q̄ cū ea
cōcurrit repetit.vt.l.si nō sor.§.indebi=
tū.⁊ no.in.l.j.eod.ti.⁊ sic exceptio doli
ꝓut cōcurrit cū exceptiōe nō nu.pe.al=
terat̄ nec reputat̄ odiosā. Sʒ huic ob.
§.aduersus alleg.vbi nō cōcurrit cum
exceptione nō nu.pe.qꝛ hʒ odiū:sʒ il=
lud nō ex eo:qꝛ importat aliā naturā:sʒ
ꝓpter solū honorē parentū ⁊ patroni.
ff.de obse.l.honori.⁊.l.licet. Preterea
ꝓ hoc facit violēter.C.eo.l.si intra.in
fin.vbi dicit̄ ꝙ si legitimū tps excessit
oīno debitū soluere cōpellitur. qūo au
tem dicere posses ꝙ cōpelleretur oīno
si exceptio doli superesset q̄ tm̄ valeret
⁊ sibi ꝓdesset sicut exceptio nō nu.pe=
cu.itē ꝓ hoc facit.l.in ɔtractibus.§.sʒ quo
niā vbi dicit post excessum memorato=
rum dierum non esse sibi solutas pecu
nias.⁊ ibi nō loquit̄ tm̄
de excep.non nu.pe.sed
loquit̄ indefinite ꝙ non
possit dicere non solutas
istud autē haberet dice
re si oppōeret exceptio=
nem doli:⁊ sic cōtra mē
tem text. ¶ Itē facit ea.
l.circa pri.vbi dicit nul=
lo modo querela nō nu.
pe.introduci possit.notā
ter dicit nullo modo[a] sup
ponēs ꝙ multi erāt mo=
di oēs excludere inten=
dens. Preterea ꝓ hoc fa
cit.l.asseueratio.e.titu.q̄
facit differentiā inter ꝓ
ponentē solutionē:⁊ illū
semper dicit admitti ⁊ ꝓ
ponētē nō nu.pe.⁊ illum
dicit nō admitti:qꝛ nul=
lo modo probari posset.
vñ si dices admitti que
relā nō nume.pecu. op=
ponendo exceptionem
doli diceres expꝛsse ɔtra
illā legē.nec faceres dif
ferentiā inter allegantē
solutionē ⁊ nō nu.pecu.
quā tamē illa lex facere
intēdit. Preterea vbi q̄s
hʒ exceptionē ⁊ actionē
seu querimoniam ⁊ exce
ptionē.exceptio est tem
poralis sicut ⁊ actio seu
q̄rimonia esset.ff.de in=
rein.l.nam ⁊ postea.§.si
minor. de inoffic. testa.
papi.§.fin. iuncta.l.ff.de
here.l.si q̄s libertatē.§.
diu⁹.sed vbi pecunia nō
fuit numerata competit
actio ⁊ querimonia.vt.l.
quasi.⁊.l.si intra.C.eod.
tit.ergo exceptio est tpa
lis ⁊ eiusdē tpis quo q̄=
rimonia.vnđ.l.si quasi.
loquitur infra bienniū
qđ apparet:qꝛ dicit cō=
petere etiā exceptioneʒ
nō nu.pe.agenti condi.

a ¶ Nullo modo. Est eñ dictio exclusiua ⁊ portatꝙ ca nonem late suie. vt est glo.singu=laris ⁊ ele=gās in aut. si qua mu=lier. C. ad senatuscō. velle. quaʒ ad hoc re=putat sing. Cardi. i.c. sup lr̄is. ex̄ de rescrip. refert ⁊ seq̄tur Anton. corse.sing. suo.in v̄bi. nullatenus in lr̄a. N.et Feli. late i ca. ex lr̄is. colū.xii. ex̄ de consti.

sine causa. preterea iura intēdūt ꝓuidere creditoribus, post bienniū. q̄ autē esset ꝓuisio ꝛ in quo poneret in tuto. ꝛ ad quid ꝓdesset coartasse exceptionē nō nu. pe. si exceptio doli admitteretur non video. Quid ergo dicendū. Credo ꝙ de rigore iuris nō cōpetit doli exceptio post bienniū i casu ꝓposito ꝑ vltimo allegato. Nec ob. ꝙ exceptio doli ē ꝑpetua ꝛ l ea nil reperitur immutatum: qꝛ illud verbū de exceptiōe doli q̄ ꝑ se cōpetit: sꝫ vbi cōcurrit cū alia eiꝰ naturā sortit sicut. s. dictū est. Item nō ob. qđ dicit ꝙ debitor posset repetere si soluisset ꝛ si nō soluissꝫ posset agere cō di. sine causa: qꝛ verū est ifra bienniū post nō per iura allegata. ꝛ in hoc casu condi. sine causa est biēnalis vl. xxx. dierū ꝑ iura allegata. Itē nō obst. qđ est iniquum qꝛ hec et maior iniquitas tolleret ꝓpter negligētiā partꝫ: qꝛ tollunt dn̄ia ꝛ extinguunt actiōes: vt ptꝫ ꝑ totā materiā de vsuca. ꝛ prescri. ꝛ hoc introductuꝫ est ex magna causa ibi ne rerū dn̄ia remanerent in incerto: ꝛ hoc ne creditores possint suis pecunijs diutius defraudari: vt i text. videt de iuris rigore ex quo debitor cōfessus fuerat: ꝛ cautionē exposuerat. statiꝫ fiebat 10 sibi p̄iudiciū. ꝛ si volebat ꝯqueri đ nō nu. pe. oportebat eū ꝓbare. vn̄ qꝛ multi decipiebant et ꝓbatio erat eis quasi impossibilis iura ex magna ꝓuidētia statuerūt ꝙ creditor haberet nihilominus ꝓbare numerationē infra tp̄s qđ taxauerūt breue: ne creditores remanerent diutius onerati dicta ꝓbatione et suis debitis defraudarent. vn̄ magna negligētia pōt imputari debitori si infra bieniū nō deposuerit querimoniā: ꝛ hoc nec ē verosimile ꝙ tm̄ debuerit tacere quin fuerit prestatus vel cōquestus. ꝛ si tacuit imputetur sibi ꝓpter qđ hec iura nō possunt iniqua sed equissima ꝛ iustissima reputari. Hec aūt vera sunt vbi directe conqueritur de nō nu. pe. Quid si idirecte. Verbi gr̄a. dicit debitor ego cōfiteor ꝙ ita cōfessus sum vt i tuo instrumēto cōtinetur: sꝫ hoc fuit factū fictitie nulla numeratione facta ad mei ꝓuisionē forte ꝓpter aliquā cām. 11 ne aliq̄s reciperet me in fideiussorem quasi essem tibi in magnā summā obligatus nūquid audietur. Vel forte vult ostēdere ꝙ tūc actū fuit ꝙ illa pecunia nō numeraret vsq; post quatuor annos nūquid admittet. Videt ꝙ nō cū nullo modo post bienniū possit cōquer... cū in cōtractibus. et. s. satis dictū... primo casu videt ꝙ non possit refutari quin admittat sup fictione ꝯtract... nedum numerationē: imo substan... ꝯtractꝰ impugnet: qꝛ si fit fictitie ... nō valet. ff. quis a quibꝰ. l. ꝛ si priua... istud factū est positiuū ꝛ affirmatiuū ideo dꝫ admitti iuxta. l. assueratio... de si ex ꝯseq̄ntia neget numeratio... nō vr̄ ꝙ debeat repelli. ¶ Sꝫ q̄d i... casu ꝓposito qn̄ actū fuit ꝙ post bie... niū numeraret pecunia verū... fuit sub spe futur̄ numeratiōis... idē nō eim̄ pōt ei negligētia imputari ꝑ querimoniā nō ꝓposuit cū non haberet cām cōquerendi infra bienniū ... nō currit ꝑscriptio. C. đ an. excep... si. ꝛ idē videt in casu gl. que ... scripturā vꝫ qn̄ debitor hꝫ lr̄am a ... ditore ꝙ pecunia nō ē numerata ... pōt dici in negligentia ex que ... ab eo. vt hic no. ¶ † Sꝫ querit ... dixi ꝙ certi condi. ex mutuo vel stipulatione non ꝯcurrit cū ꝯdi. ex ... hac materia de scēdēte quid si ... cubuit i vna: nūquid pōt redire ad ... ꝛ nō obstet ei exceptio rei iudicate ... det ꝙ sic. qꝛ eadē est quantitas ea... causa petēdi vꝫ mutuū quare vi... obstare ꝯtrarijs actiones mutent. ... cept. rei iudi. l. ꝛ an eadē. đ irre... duobꝰ. §. exceptio. Sꝫ ꝯtra vr̄ qđ i... vident hmōi actiones ex diuer... terijs ꝛ causis ꝓcedere. vna ex re al... ex lr̄is alia ex stipulatiōe ꝛ si... stare. ff. đ excep. rei iudi. l. cū ... seq. ¶ Solu. credo q excep. ... cate obstet si ꝓnūtiatū fuit ... ꝛ maxime si ꝓnūtiatū esset ... rat numerata pecunia. Sꝫ si ꝓn... eēt ꝯ actorē qꝛ inepte agebat: q... cū deberet agere vna agit alia q... petebat dicerē secꝰ. ff. đ cōdi. ... idebitū. ¶ † Itē redeo ad dōc...

post eos nunquid solutũ ex hac cã possit
repeti. Ipsi dicũt hoc insolubile. nam
apte vr̃ ꝓbari ꝙ possit repeti saltẽ per
ↄdi. sine cã. vt. l. si quasi. C. de non nu.
pec. ff. de condi. sine cau. l. q̃ sine. ꝛ hoc
gl. hꝫ ꝓ expedito. ff. de ↄdi. inde. l. j. et
l. si nõ sor. §. indebitũ. Sꝫ ↄ: qꝛ natura-
lis est ibi obligatio, vt. s. satis ꝓbatur
est que repetitionẽ impedit. ff. de ↄdi.
inde. l. qd si dñs. ¶ Ipsi dicũt ꝙ põt re
peti quia esset ibi vtrũq; vinculum. ex
alia tñ causa: qꝛ debitor tu° erat exce-
ptione fauorabili nõ nu. pecu. vel in fa
ctũ q̃ sunt fauorabiles ꝛ equitati ↄue-
nientes. idcirco põt repetere. ff. de ↄdi.
inde. l. q̃ exceptionẽ. Sed hec solutio
non valet: imo est tota odiosa vꝫ do-
li que ↄcurrit: vt. s. dictũ est. Sꝫ dic vt
ibi. qꝛ illa exceptio doli generalis que
ↄcurrit habet naturã illius cũ qua con
currit: vt ibi dictum est. ¶ Sꝫ ↄ: qꝛ hec
exceptio est tpalis: ergo non impedit
repetitionẽ. ff. de ↄdi. indeb. l. in diem.
Docto. dicũt ꝙ is est tutus exceptione
perpetua: vꝫ doli. Ego nõ sum in illa
opi. vt dixi. s. ꝑti. ꝛ ad oppositionẽ re
spõdeo ꝙ hic est ꝑpetua nõ ꝙ ꝑpetuo
cõpetat: sꝫ opposita perpetuo causam
perimit. ꝛ ita ↄuenit dici iuxta. l. exce
ptiões. ff. de excep. vñ. l. in diẽ. loquit
solũ de ea q̃ differt vsq; ad tps. hoc ãt
puto verũ infra bienniũ: qꝛ post bien-
niũ nõ credo ꝙ possit repetere: nec vl
lo mõ de nõ nu. pe. ↄqueri. vt dixi. s. in
viij. q. ¶ Sed cui incũbit onus ꝓbãdi
infra bienniũ vel repetẽti vel credito-
ri. videt̃ ꝙ creditori cũ ꝑ has nouas
ↄstitutiones ipse creditor ꝓbare debe
bat. vñ non magis debet operari solu
tio q̃ꝫ confessio: ꝛ cũ ↄfessio nõ releuat
creditorẽ ab onere ꝓbãdi. vt l. si ex cau
tione. ꝛ hic ergo non tõmmus erronea
solutio. Sed durũ esset dicere ꝙ. l. cum
de indebito. ff. de ꝓba. sit correcta. vñ
hic sunt duo confessio ꝛ solutio. licet er
ronea: quia si sciens solueret videt̃ do
nare ꝛ esset indubitabile. C. de nõ nu.
12 pecu. l. cũ fidẽ. ¶ † Sed quid si nõ sol-
uit. sꝫ scdo cauit ꝛ pecuniã se recepisse
cognouit. ꝛ forte ex interuallo nũquid
creditor ꝓbat satis numerationem per
hoc sm instrumentum vel scripturam.
¶ Non videt̃: qꝛ sicut qui bis ꝓmittit
ipo iure amplius q̃ꝫ semel nõ tenet̃ ita
qui bis ↄfitetur non videtur amplius
ꝓpter scdam ↄfessionẽ teneri. ff. de ꝟ.
obli. l. qui bis. repetitio enim nihil ad
dit. ff. de leg. j. l. plane. §. j. de vsufru. le.
l. si alij. ꝛ ꝓ hac parte facit multũ. C. ad
13 velle. l. si mulier. ¶ † Docto. querũt q̃d
si testator ↄfitetur in testamento se de-
bere. x. ex causa mutui nũquid valeat
ↄfessio: ꝛ an heres poterit excipere de
nõ nume. pecu. Ipsi nũc distinguũt: qꝛ
aut ↄfitet̃ se debere non capaci: ꝛ tunc
non vꝫ. vt. ff. de proba. l. qui testiũ. aut
capaci: ꝛ tunc aut iurauit ꝛ vꝫ. nec po-
test ꝓbare ↄtrarium heres. ff. de le. iij.
l. cũ quis decedẽs. §. codicillos. aut nõ
iurauit: ꝛ tũc debetur tanq̃ꝫ legatũ non
tanq̃ꝫ ↄfessum. ff. de lega. ij. l. lucius. §.
quisquis. ꝛ hoc nisi referret se ad aliud
documentum: tunc enim non valeret
nisi ostenderet̃ documentũ illud sicut
si dicerẽ. cõfiteor me debere. x. meuio
prout in instrumento eius continetur:
tũc enim non valeret nisi instrumẽtuꝫ
ostẽderetur. C. de fal. cau. adiec. l. si nõ
designata. sm eos. ¶ Aduerte doc. tã-
gũt hic tres articulos. Primo vtrũ con
fessio testatoris valeat ꝛ que. Secũdo
vtrũ heres possit ꝓbare cõtra. Tertio
vtrũ adiectio false cause vitiet. q̃ arti-
culi non sunt de nostra materia. ¶ De
primo tñ dicvt scripsi. C. de non nume.
pec. l. gñaliter. ¶ De secũdo dic. C. de
ꝓbat. aut. qd obtinet. ¶ De tertio dic
in. d. l. si nõ designata. C. de fal. causa.
¶ Sed de hoc solum querimus an he
res ex testamento confitentis possit ex
cipere de nõ nu. pecu. Et vr̃ ꝙ non: sed
hꝫ probare errasse testatorẽ nisi iura-
uerit: vt. l. rationes. ꝛ. d. aut. quod obti-
net. vt in iurib°. s. allega. que non sunt
immutata. Vñ aliud est dicẽdũ de con-
fessiõe facta in testamẽto q̃ nõ põt dici
fieri sub spe future nũeratiõis. ꝛ aliud
de cautione que fit creditori que ꝓsu-
mitur emitti ꝓpter spem quam habet
debitor ad pecuniã recuperandaꝫ: vñ
14 illa materia est alia. ¶ † Sed querimꝰ
primo vtrũ possit renũtiari huic exce-

ptiōi. Et nō vr: qꝛ renūtiatio ⁊ ꝯfessio videnꝭ ꝯtinere tacitā ꝯditionē: q̄ si nō seq̄tur nō obligaretꝭ renūtiās imo nec iuramētū obligaret. C. de nō nu. pec. l. fi. sicut em̄ in ꝯfessiōe decept⁹ fuit: ita rursus i renūtiatiōe. ff. de do. l. doli ma li. ⁊ ita iura debēt in vna subuenire sicut i alia. ¶ Preterea hec renūtiatio ē ꝯ bonos mores: qꝛ iuitat ad delinquēdū vez nō soluēdū ⁊ petēdū qd̄ nō est numerandū ideo non vz. ff. de pac. l. si vnus. §. illud. ⁊ hāc partē videtꝭ tenere Hostien. tit. de sol. c. fin. ⁊ alleg. solum hāc rōnē vltimā. ¶ Ego nō video cur renūtiari nō possit. nā fortior debet reputari expressa renuntiatio q̄ꝫ tacita: sed soluendo partem tacite renuntiat et exceptionē nō nu. pec. perdit. vt. C. de nō nu. pe. l. cum fidē. ergo multo fortius expresse. C. si mater indē. pro. l. fi. quando mulier tu. offic. fun. potest. l. fi. ¶ Preterea hoc est introductum mere in fauorē debitoris: cur ergo nō pōt renūtiari iuxta. l. si q̄s i ꝯscribēdo. Nec ob. q̄ insit tacita conditio: quia nō est verū vt dixi. s. in. vj. quest. principali. Nec ob. l. fi. C. de nō nu. pe. vbi dicit q̄ etiā si iurauit pōt excipere: qꝛ hoc ꝯcedo vbi confessus fuit et promisit reddere ⁊ iurauit h̄: qꝛ totum faciebat sub spe bn̄ficij iuri tamē non renūtiabat. ¶ Sed vbi renuntiauit bn̄ficio iuris ⁊ iurauit nō excipere cū tale iuramētuz possit seruari sine dispēdio ⁊c. nō video quin liget in foro iudicia. vt. c. cum cōtingat. extra de iureiuran. ⁊ quin deiceret si excipiat: ⁊ ita seruatur de facto. Scio tn̄ q̄ si sub spe future numerationis p̄missa fecerit: ⁊ si non numeretꝭ q̄ ola iurātis nō ligatur. vt. c. veniēs. ⁊. c. peruenit. de iniur. si enim nō sit tacite cōditio est tamē tacita cā. ff. de excep. do. l. ij. §. certa. ver. pinde. sꝫ i foro iudiciali quādo non constat de numeratione non crederem audiendum: imo presumerem numerationem propter renūtiationem ⁊ iuramētum. ¶ † Quid si renuntiauit exceptioni non nume. pecu. nūquid videtur renūtiare exceptioni in factū. Nō videtꝭ cū sint diuerse ⁊ ex diuersis materijs procedētes ⁊ diuersas actiōes excludentes vt satis ex predictis pcipi pōt. sꝫ exceptiōi doli sic q̄ ꝯcurrit. ¶ In olb⁹ autē p̄dictis forte posset dici q̄ si iudex haberet suspectū creditorē q̄ nō nūerasset q̄ ex off. posset inq̄rere veritatē q̄uis pars repli.. leretꝭ ⁊ exactionē illicitā cohibere... hoc ad officiū ei⁹ ptineat. vt. d. l. ... tas. ⁊ maxime iudex ecclesiasticus ... quē magis pertinet purgare ... hoim. ¶ Ex his satis potest glo. addi... tionare: et vide intellectum mate... quare nil addo ad gl. nisi super vere... multum. in fi. gl. similiter multū ponit ... quinquennio. ff. de separa. l. j. §. ... net. sed quandoq̄ lex facit differē... inter diu ⁊ plixum tempus. ff. de ... li. l. desertorem. §. emāsor. hoc autem ... bitrio iudicis cōmittitur qui sm ma... riā ⁊ rerū q̄litates arbitrari dꝫ. ibi ... in fi. gl. C. de prin. l. ij. li. xij.

¶ De obligatione que ex consensu. Rubrica.

¶ Semper prosequitur materiā ... distictionē q̄ habetꝭ. s. ti. gn̄ali. §. ... patet ꝯtinuatio rubrice. Sꝫ mirā... re de hmōi obligationib⁹ tractat ... cū obligatiōes hmōi sint de iure ... de inst. ⁊ iur. l. ex hoc iure. ⁊ stipula... de⁊ obligatiōes līterarū sint ... ciuili qd̄ est noui⁹: ⁊ cōmodi⁹ ... vetustiori incipe. s. de re. diuis. ... lorū. ¶ Sꝫ pōt dici q̄ factū h̄ fuit ... ctus harū obligationū est lōgior ... impator voluit se primo de breui... expedire. sed certe si sit lōgior ... difficilior vn̄ in. ff. non est longior ... ponitur vltimo. vt. ff. de act. ⁊ ob... l. sequen. in talibus non est ... quia iuris dispositio non mutat ... quandoq̄ arguatur ex ordine ... rum ⁊c.

☞ Obligatio ex cōsensu quare ... catꝭ: ⁊ an sit differētia inter has ... tiones ⁊ alias ⁊ nu. 2.

3 Cōtract⁹ innominati an cōnume... cum istis contractibus qui dicū... trahi consensu.

4 Obligationes quare melius fi... substantiā capiūt ex puro consensu ... his q̄ꝫ in alijs.

Quid si volēs ꝯhere mutuū misit epi
stolā vel antiquā ratificare penituit for
teq̄ reuocauit an potest.

a ¶ Cōsensu. Diuide hūc ti. vt hic p An
ge. ⁊ hoc dicit hꝫ ēū. Tot' ti. in q̄tuor ꝯ
ctib' ꝯ enūeratis solo ꝯsensu ꝯhit ob
ligatio hincinde etiā inter abn̄tes me
diāte nūtio vel ep̄la. h. d. Querit ꝺ An
ge. q̄d si ego ex n̄s in
domo dico
dono vł vē
do titio ta=
lem meum
fundū p de
cē. ⁊ titius
trāsiēs ⁊ ꝺ
audiēs di-
cat: ⁊ ego
accepto vt
pro. x. emo
an dicatur
pfectus ꝯ=
ctus ⁊ dicit
q̄ nō: q: cū
essemus in
pn̄tia req̄=
rebatur ad
hoc specia
lis nūtius
vel ep̄la vt
ꝺ. ⁊. d. l. con
sensu. qui
nō interue
nerūt. igit
ꝯct' nō rꝫ.
vt no. gl. in
l. illud. C. ꝺ
sacr. sā. ec.
et ibi Bar.
⁊ bald. Et
hoc nota.
Bartol. in
l. absenti. ℸ
pn. ff. de do
na. Quid āt si misit nūtiū tibi vł ep̄laꝫ
de vēdēdo talem fundum meuꝫ. p. x. ⁊
anteq̄ ep̄la vel nūtius ad me peruene
rint reuocauit mādatū. sed nihilomin'
nūtius id ignorās ep̄laꝫ tibi pn̄tauit
vel vēdidit. an teneat vēditio. ⁊ ponit
Ange. varias opi. demuꝫ narrat distin
ctionem Pau. de castr. quem vide hic p
eum in. ij. col. in. ver. Pau. de castr.

1 Consensu. ¶ †Gloss. †in hoc ti=
tu. sunt plane satis. doc. etiā
nil addūt ex eas: sꝫ ego op
pono sic. tex. dicit ꝙ obliga
tiōes he iō ꝯsensu ꝯtrahūt: q: neq̄ scri
ptura ⁊c. certe idē pōt dici in oib' pa=
ctis i q̄b' ꝯhitur obligatio ex cōsensu.
ff. de sol. l. in his. §. iperator. de pac. l. j.
§. adeo tn̄ regulariter nō req̄r scriptu
ra nec ad al. ꝺ. C. de pac. l. pactū qd bo
na fide. & vr ꝙ de oib' pactis posset dici
2 qd hic dicit. †Potest dici ꝙ cōsensu cō
trahūtur he obligatiōes efficaces: ibi
non vnde hic de efficacibus loqui intē
dit. Quid ergo dices de obligationib'
que ex pacto oriuntur ⁊ sunt efficaces.
vt in donatione et in aliis casibus qui
notant. j. de ac. §. de constituta. nunq̄d
debent annumerari istis. Non videtur
quia textus specialiter annumeratiue
videtur loqui de istis non exemplifica
tiue. ideo non videtur ꝙ sit licitum ei
addere ne reprehendat insufficiētia.
dicit em̄ i emptiōib' ⁊c. nō dicit vt em
ptionib'. Ad hoc potest dici ꝙ non vr
magnū icōueniēs si i illis diceret obli
gationē fieri ex ꝯsensu. sꝫ q: illi casus
rari sunt ⁊ aliq̄ de nouo introducti iuris
ciuil. eos ponere n̄ curauit i. l. ꝯsensu.
ff. de ac. et ob. nec impa. ꝺ ei' vestigiis
ihereās. ⁊ huic opi. vr adhere glo. ff. de
pig. l. cōtrahit. ⁊ tn̄ est ibi tex. p prima
ter ꝙ nō est de illis pignoribus obliga
3 tio q̄ tn̄ nudo ꝯsensu ꝯhit. ¶ †Sed q̄d
de ꝯctibus innoīatis in q̄b' orit actio
ex consensu re tn̄ secuta. et in hoc diffe
runt a contractibus q̄ re contrahuntur
vt consueuit dici. C. de re. pmu. l. ex pla
cito. cur non annumerantur cum istis.
Dicas ꝙ non debent annumerari. hic
em̄ solum tractatur de obligationibus
que fiunt cōsensu ⁊ sunt efficaces nl'o
adminiculo alio requisito: ibi requirit
rei traditio. ⁊ forte hoc vult dicere tex.
hic cuꝫ dicit: nec q̄cq̄ dare ⁊c. q̄uis gl.
dicat ꝙ hic fuit positum vt discrepet a
contractib' qui fiūt re. ⁊
ego dico ꝙ etiā vt discre
pet a contractibus qui
fiunt ꝯsensu in quib' rē
dare opꝫ. ff. ꝺ re. pmu. l.
ij. Cur ergo de illis non
fuit facta mētio in diui
sione obligationum et
in hoc cōtractu. Et cur
non faciunt quintaꝫ spe
ciem. Respondeo quia
non sunt digni nomine
ideo: nec tractatum nec
speciē p priā habuerūt.
ff. de pac. l. iuregē. circa
prin. dicta tn̄ diuisio nō
est plena. vt dixi. s. de
obligationibus ti. gn̄a=
li. in fi. imo plenior po=
nitur. ff. de actio. ⁊ obl. l.
obligamur. sed satis est
generalis p cognitione
horum de quibus est hic
4 tractādū. ¶ †Itē quero
quare melius fiunt obli
gationes ⁊ substantiaꝫ
capiunt puro consensu
in his q̄ in aliis ꝯtracti
bus. Rn̄deo forte pp̄ter
frequentiam q: magis
hi frequentantur. ideo:
ll. magis ei volunt sub=
uenire. ¶ Sed opponi=
tur: hic dicitur ꝙ non est
opus presentia. Contra

qr consensus dicitur simul sensus: qr si
mul ɔtrahētes idē sentiūt. ff. d ac. ꝛ ob.
l. in oibus rebꝰ. qūo ergo simul sentiūt
si sint absētes. Timore huiꝰ opi. gl. ff.
d ac. ꝛ ob. l. ɔsensu. q̄ vr̄ huic textui ɔtra
ri. a. vr̄ dicere ꝙ simul ꝛ p̄ncipal'r debēt
ɔsentire. sꝫ h̄ ē ɔ̄ria huic textui. vñ dic
ꝙ nō est opus p̄ñtia partiūdꝫ tn̄ aliq̄d
īteruenire, qd̄ suppleat p̄ñtiā vt nūtius
vel ep̄la vel aliq̄s q̄ recipiat ꝑ absēte
ff. de neg. gest. l. si ego. ꝛ h̄ vult dicere
tex. cū subijcit. vñ īter absentes ⁊c. ꝛ vi
de qd̄ scp̄si. C. d do. l. nec ambigi. ff. de
do. l. absenti. vñ si ī p̄ñtia testiū dicerē
dono tali: nec mādarē ꝑ ep̄lā nec ꝑ nū
tium: nec esset qui noie absenti recipe
ret nō obligor. vt no. Dy. i. d. l. absenti.
ꝑ. l. nudā. ff. de do. ꝛ hoc vult dicere illa
gl. d. l. cōsensu. q̄ est notabilis ꝛ hꝫ simi
lē. C. de sacrosan. eccl. l. illud. ꝑ qbꝰ. ff.
5 de solu. l. si cum cornelius. ¶ † Quid er
go si ɔ̄here volēs nūtiū misit ep̄lam ꝛ
antequā ratificaret penituit ꝛ forte re
uocauit: nūq̄d pōt. Vr̄ ꝙ sic: qr cōsensu
ɔtrahitur: nō autē est cōsensus. i. simul
sensus quādo alter dissentit. Sed ɔ̄ fa
cit. ff. man. l. fi. in prin. sed ibi lectores re
ceperant literam: hic autem penituit
ante receptionem literarum: ꝛ hoc con
stat. ¶ Item facit extra de prebē. c. si ti
bi absenti. lib. vi. vide qd̄ scripsi ī. d. l.
nec ambigi. Glo. tꝫ ꝙ valeat. ff. de ɔ̄hē.
empt. l. j. ¶ Quid si quis dedit licentiā
filio vel filie donāti. Verbi gratia. pa
ter qui nuptui filiā dabat dedit ei licē
tiam ꝙ possit dare partem dotis quam
dedit in absentia patris: nūquid valet
donatio videt̄ ꝙ non: qr predicta dona
tio substantiā capit ex consensu p̄ris
qui non fuit interpositus de p̄senti. igi
tur nō videt̄ valere per predicta ¶ In
ɔtrariū vr̄ ex ɔ̄sue. ff. d dona. l. filiusfa.
ꝛ forte sufficit concurrere ibi cōsensum
filij vel filie donātis que habilitata est
per licentiam patris vt ibi. ¶ Sed an
possit reuocare pater hmōi licentiā di
cā. ī. de māda. ɔ̄. ratione. ¶ Item quare
tex. dicit ꝙ nō est opus p̄ñtia nunquid
sit opus verbis. Textꝰ omisit hic ꝛ ta
men fuit extractus. de. l. consensus. vbi
videtur dicere quod non: sed si bene re

spicias ibi dicit. neqꝫ verbi proprietas
q. d. ꝙ propria verba non sunt necessa
ria. non tamē negat quin aliqua neces
saria sint. ¶ Sed hoc non videtur
se stare: qr sic nō differenti hi con
a stipulatione in qua queqꝫ verba
ciūt. ī. de verb. obli. ɔ̄. vtrū. quid
dicens satis potest dici ꝙ sint nec
v̄ba saltē inter illos qui loqui
ꝛ hoc vides quia satis h̄ contract
ficiunt̄ nudo cōsensu: ut ꝛ nuptie
salia: ꝛ tamē illis opus est ver
sponsa. l. sufficit. ꝛ ibi no.
c. tue. ꝛ ibi plene alioquin haberem
dicere ꝙ si duo trāsirēt ꝑ
cem ɔsentirent in id ꝙ vnus loca
alius conduceret codez p̄cio
locatio. qd̄ videt̄ absonū. Sꝫ
do ꝙ si alter esset mutus quo
esset opus verbo ex parte sui
intelligeret ꝛ nutibus consens
meret. vt. ff. de iure do. l. mutus.
imo credo ꝙ ambo essent muti
tibꝰ aperirēt qd̄ intelligerēt si con
tirent ꝙ valeret cōtractus. vt si
dat equū alius p̄cio recipiat
non video quin sit venditor
q̄uis bene idigerēt proxenet
ga. iij. l. nutu. C. de fideius.
la. Uel posset dici ꝙ etiā inter lo
non sit opus verbis dūm per
tuꝰ probari possit cōsensus
plo precedēti. Nec ob. c. tue quia
ad ecclesiam necesse ē qd̄
verba non tamen quo ad sub
matrimonij. vide. ī. de
vnde fert̄ ꝙ vltra mare illi
tant piper de partibus orientalibꝰ
intelliguntur nec intelligunt: sed
bus ꝛ signis vendunt vel permutat
non habent interpretem. ¶
hunc tex. confu. ditur opini. aliq
qui voluerūt astruere ꝙ actio
tur de soluto vel ablato pretio
uerunt notare doct. C. de acti. emp
l. si traditio. qd̄ est hereticū
nec quicq̄ dare necesse est
est quod emptio solo consensu
tur vt hic. iunge. ī. de man. ɔ̄. recte.

¶ De emptione ꝛ vendi
tione. Rubrica.

1 ☞ Consuetudo regni francie qualis
sit super prestandis laudemijs. ꝛ ꝙ ꝓ-
ximior potest retrahere rem venditam
extraneo ꝛ numero. 2.

8 E[m]ptio. a ¶ In glo.
hic not. in
ñ. hec faciunt ad determina
tionem duarũ questionum.
De consuetudine regni frã-
cie debẽt vẽte dño cẽsuali qñ res cẽsua
lis vẽdit̃ vocant̃ vẽte alicubi ꝛ alicubi
1 laudemiũ. ¶ † Itẽ de consuetudine re-
gni francie est quãdo quis aliquid ven
dit extraneo ꝓximior de genere põt re
dimere ꝑ ꝑ̃tio vl' dñs si nõ sit ꝓximior
iuxta. l. fi. C. de iure ẽphi. pone ergo rẽ
censualem vel feudalẽ venditam. nun-
quid eoipso acquirit ius proximo vel
domino vt ꝗ̃uis non procedant vltra.
vel forte a cõtractu discedant dñs pos-
sit vẽtas petere seu laudemium vel ꝓ-
ximior retrahere. Uidetur ꝙ sic: quia iam
est completa venditio. vt hic. ꝑ quo fa
cit. ff. de fideicõ. lib. l. quidẽ. in ꝑ̃nc. ꝛ. l.
lege in rem. ver. si pro parte §. idẽ que
rit. ff. depo. l. j. §. si rem. Sed ꝯ. ff. de ali.
iu. mutã. cã fac. l. ex hoc edicto. §. fi. ꝙ ꝗ̃.
de vsucap. l. sequit̃. §. labeo. ff. de pact. l.
ab emptione. C. qñ lib. ab empti. disce.
l. j. Item facit ꝑ hoc qꝛ ꝑ dictã cõsuetu
dinẽ regni licitum est etiam feudales
vendere dño etiã incõsulto. sicut olim
ante tẽpus lotharij licebat. ꝛ sic re vẽ-
dita recuperata nullũ ius domino acq̃-
ritur vel ꝓximo vt in feu. ꝗd iuris sit si
post alie. feu. vas. re. c. j. vbi videtur de-
2 terminatũ. ¶ † Põt dici: ꝙ in hoc essent
attendenda verba cõsuetudinis ꝛ effe-
ctus. nam si vente debẽtur dño seu lau
demia propter inuestiturã nouã non: vt
dubiũ ꝙ ex sola venditione verbali a ꝗ
discessum est non deberet̃ cũ nõ sit pro
cessum ad translationem dñij nec ad in
uestiturã rõne cuius debentur et idem
posset dici de ꝓximo de genere ꝗ vult
retrahere nam cũ hoc casu cessat causa
cõsuetudinis qñ discedit̃ ante rei tradi
tionẽ ꝗ̃ est vt res trãsferat̃ ex̃ gen⁹ vt ꝙ
proximus nõ possit retrahere, nã nõ di
cit̃ ꝓprie alienatum qd' in dñio remã-
sit. ff. de ꝟ. sig. l. alienatũ. Et ad. l. qui-
dam possit responderi ꝙ
sit speciale in libertate.
quod apparet. quia di-
cit tentauerit. hic autẽ
requiritur actus perfe-
ctus ꝛ cõsummat⁹ omni
consummatione. Item
non obstant alia iura: qꝛ
in illis actus fuit con-
summatus attenta ratio
ne materie. hic nõ atten
ta ratione consuetudi-
nis et de hoc aliquan-
tulum in feud. de prohi.
feu. ali. ꝑ fe. c. iperialẽ.
ꝛ i Spe. de loca. ꝟ. xcvj.
ꝛ hec questio min⁹ esset
dubia si venditio esset
conditionalis ꝛ penden
te cõditione desisterent
a contractu. quia tunc ni
hil videtur fuisse factum:
quia emptio nulla fuit
nisi quantum ad effectũ
ꝙ alter penitere nõ pos-
set vt hic no. in gl. ꝛ hoc
vbi fuit discessum a con-
tractu ante rei traditio-
nem. nam re tradita vi-
detur ius quesitum sal-
tem proximo: sed forte
nõ dño nisi venissent ad
inuestituram suppositis
dictis consuetudinibus
per modum quem dixi.
ꝛ ideo videtur ꝙ si quis
vendat rem ꝛ agit̃ in cõ-
tractu ꝙ possit recupera
re rem venditã infra cer
tũ tempus reddẽdo pre
tiũ ꝙ ꝗ̃uis reddat pre-
tiũ ꝙ ius sit acquisitũ ꝓ
ximo de genere si rẽ tra
diderat. ꝛ tñ ego expertus
sum ꝙ seruat̃ ꝯtrariũ de cõ
suetudine in multis lo-
cis. stes illi.

1 ☞ Contractus cense-
tur factus in scriptis qñ
in limine contract⁹ agit̃
vt inde fiat scriptura.

a ¶ Em-
ptio. Diui-
de hũc titu'
lũ vt hic ꝑ
Ang. ꝛ fini
eũ hoc di-
cit istd ꝑ̃n-
cipium vsq;
ad §. ꝑ̃tiũ.
Emptio cõ
trahitur eo
ip̃o ꝙ ꝑ̃tio
cõuẽtũ est
lꝫ nõdũ nu
meratũ vel
aliqua arra
data si sine
scriptura
fiat: aliter
aũt scriptu
ra celebra-
ta erit em-
ptio ꝑfecta
ꝛ nõ prius.
h. d.

Adde ad idem nu. 2.

3 Cõtractus factus in scriptis qñ dicat͂ esse ꝑfect⁹.

4 Emptor aut vẽditor an ꝑũt penitere sine pena.

5 Uẽditor nõ seruãs ꝯctũ an vltra ꝑditionẽ dupli ciũ arrarũ teneat͂ emptori ad interesse. 2

Adde ad idem nume. 6.

7 Prouisio legis facta specialiter non tollit prouisionẽ de iure cõmuni cõpetentem.

8 Arre an ꝑdant͂ in ꝯctu qui fieri non potest.

1 **In his.** ¶ † In gl. patet hic alleg. l. cõtrahitur. a secũ dũ hoc ergo vbicũqꝫ in limine ipsius ꝯctus incontinenti agitur ꝙ inde fiat scriptura censet͂ in scriptis ꝯhi. ¶ Quid ergo si in ipso contractu nulla sit scriptura: sꝫ post agitur inter partes ꝙ fierent litere de cõsilio peritorũ. Uidetur ꝙ sit cõtract⁹ in scriptis. vt no. in Spe. de empt. ⁊ ven. ver. quid sit actũ. ij. col. fm hoc oẽs contractus q̃ sunt hodie sunt in scriptis: qꝛ cõmuniter hodie post tractatus super contractibus habitos vocãtur statim tabelliones: vel sigillorũ auditores vt fiant litere: vel agitur si nõ sint presentes ꝙ vadant ad eos ⁊ transeant l͂ras: ⁊ sic quilibet poterit penitere anteꝗ̃ istrumentum sit cõpletum. et tñ istud videt͂ alienum ab eo quo tot⁹ mundus vtit͂. vnde videtur posse 3 dici ꝙ ille dicat͂ ꝯctus in scriptis: qñ apparet de mẽte cõtrahentiũ ꝙ noluerũt obligari quousqꝫ scriptura esset facta. ⁊ istud vidi ⁊ freqũter contingit inter formidolosos q̃ dubitãt decipi ꝑ notarios. nam tractatu habito sup cõtractu ⁊ cõncordato agunt ꝙ fiat nota in pñtia partium ⁊ legatur ⁊ cõcordet ⁊ ea lecta ⁊ concordata ad inuicem [illegible] dũt sibi fidem hincinde. ¶ † Sꝫ si partes sunt cõcordes in vno negotio [illegible] cãt notariũ ꝙ faciat instr͂m vl͂ l͂ras [illegible] sigillo de cõcordatis per eos. nec [illegible] al͂s nõ faciat notã ⁊ ꝯcordet corã [illegible] sed ei⁹ fidei stãt ⁊ recedũt esset ꝑ [illegible] rum ꝙ esset ꝯct⁹ in scriptis ⁊ ꝙ [illegible] penitere: qnimo seque͂ [illegible] videlicet vel ꝙ talis ꝯctus esset [illegible] vel ꝙ partes haberẽt iterũ [illegible] tñ tot⁹ mũd⁹ ꝯrio vtit͂: qꝛ tota die [illegible] mus ꝙ notarius recepta [illegible] facit in domo sua ⁊ per se instr͂ [illegible] notari⁹ reddit suũ instr͂m [illegible] alia nõ vocata ⁊ qñqꝫ alteri [illegible] hi v͂r ꝙ nõ possit dici ꝯctus in [illegible] nisi qñ apparet ꝙ partes nolebãt [illegible] [illegible]citer obligari quousqꝫ scriptura [illegible] cõcordata ꝑ eas qꝺ frequẽter cõti[illegible] vt. s. ⁊ sic intelligo illũ tex. de. l. [illegible] ibi: cũ dicit quos i scriptis ⁊c. ⁊ fa. de pig. l. ꝯtrahit͂. ¶ In ea. gl. in fi. nõ placet vt latius scripsi. s. de [illegible] ga. ¶ In gl. vt quia lecta. in fi. [illegible] quid eligemus vtrum requiri[illegible] scriptionẽ qñ fit a tabellione. glo. [illegible] fi. c. vt. l. ꝯct⁹. Quidã dicũt hoc [illegible] cõtract⁹ fit a peritis: sec⁹ si ab [illegible] mihi v͂r ꝙ qñ priuata scriptura [illegible] bellione partes debẽt subscribere [illegible] tabellionem non requiritur ꝙ [illegible] bant: sed requirit͂ ꝙ audiant ⁊ [illegible] nec in hoc debuit hesitari: qꝛ tex. [illegible] aperiunt ⁊ distinguũt hic ⁊ in l. [illegible] ctus. sed de vno posset dubitari [illegible] tractus fuit positus in no. ⁊ fuit [illegible] data ⁊ laudata per partes. vtrum [illegible] ciat ad essentiã contractus. vel [illegible] test ꝙ instrumentum ponatur in [illegible] dũ ⁊ grosset͂ añꝗ̃ obligatio fit [illegible] ¶ † Et certe videt͂ hic expedire [illegible] no. ꝙ instrumentum debeat esse [illegible] tum ⁊ in mundum redactũ. ⁊ ho[illegible] hic cõplexiones ⁊ magis videt͂ [illegible]

a ¶ l. cõtrahitur. Uide hic sing. in ij. colũ. post princ. in ꝟ. in glo. cõficiũtur. vbi tractat qñ ꝯct⁹ videatur ꝯfici in scriptis. et circa fin. illius col. in ver. ex quo dicit ꝙ notarius q̃ est rogatus de appellatione que dꝫ i scriptis interponi vel etiã de sententia q̃ dꝫ ꝑferri in scriptis. nã potest ibi aliqd addere vt. d. l. contractus.

clarari in.l.ꝯtract⁹.§.vt nulli. imo ille
tex.vr̄ aucrisari isti ibi eni d̄r ꝙ nisi am
be ꝑtes se subscripserint i scheda nō ē
ꝯtus ꝑfect⁹:ꝛ tñ h̄ supponit ꝯriū. Pōt
dici ꝙ si ambe partes subscripserint ꝓ
thocollo vl' scheda qd̄ idē credim⁹ si=
gnificare ꝙ nō est ꝑfect⁹ ꝯct⁹ qñ agit
ꝙ redigat i modū:qꝛ forte scheda erat
glossata ꝛ fuit signata ꝛ tradita scripto
ri ꝙ redigeret in mūdū ꝛ ferret. Et est
rō:qꝛ nōdū ꝯpletū est negotiū: sꝫ si ꝑ=
tes subscripsissent qñ nō est tabellio vl'
ip̄e tabellio fecisset notā ꝛ eā ꝑtes lau=
dauerūt:vr̄ durū dicere ꝙ ꝯctus nō sit
ꝑfect⁹.ꝛ tñ vr̄ de mēte textuū ꝙ nō sit
quousqꝫ totū sit grossatū ꝛ cōpletū.ꝛ iō
ꝑiculosum esset teneri ꝙ partes vellent
ꝯhere in scriptis ꝑ hoc solū qd̄ agit ꝙ
hāc instrumēta vel lr̄e:ꝛ multi ꝯct⁹ pos
sent annihilari.ꝛ ideo placet opi.quam
s̄.dixi.ꝛ est amica vsui cōi ꝛ ꝯsuetudini
q̄ est optima interpres.ff.de le. si de in
4 terpretatione. ¶†In glo.sed quō.in fi.
solutio dꝫ esse omni diminutiōe extra
neū ab alio q̄ꝫ a principe imponendū.
C.de nup.l.imperialis vel dic ꝙ sine pe
na pōt penitere verum est hoc casu qñ
nulle arre date sunt:sed qñ date sunt nō
a vt subijcit. ¶In gl.ᵃ sꝫ a qua act. ibi tū
dicit vt hic dicit.vñ si fuisset vēditio cō
pleta ageret ex empto.ꝛ condi.ob cām.
ff.de ac.emp.l.ex empto.§.is qui emit.
5 ¶†In ea.glos.ᵇ ibi:sed nunquid vltra
b hec questio est multum antiqua ꝛ inter
magnos agitata.ꝛ tñ nō vr̄ ꝓcedere in
casu nr̄o.h̄ eni loquunt qñ altera pars
penitet non ꝑfecto ꝯctu quō ḡ aget ad
interesse ex q̄ nulla obligatio ꝯcta est
nec est pena nisi i arris si sint date:als
tex.satis declarat ꝙ impune peniteat.
ꝓcedit ḡ in alijs terminis vcꝫ qñ vēdi
tio erat ꝑfecta.ꝛ i hoc casu glossatores
intellexerūt hāc q̄stionē vt ptꝫ.j. ꝓpe
fi.glo.qñ dicit duo operarij ꝛc.ꝛ suppo
nunt ꝙ qñ contractus est perfect⁹ sit lo
cus huic legi:ꝛ tñ nullo iure ꝓbat imo
ꝯtrium:qꝛ lex ista imponit hāc penam
solūmō qñ loc⁹ est penitētie : ꝛ ꝯtract⁹
6 sponsa.l.fi. ¶†Quō ergo extēdem⁹ h̄
ad casum quo ꝯtractus vꝫ ꝛ non est lo=
cus pnīe.nō videt. Pre
terea exp̄ssum vr̄ ꝙ vbi
ꝯctus est ꝑfect⁹ arre de
bēt reddi.ff.de act.emp.
l.ex empto.§.is q̄ emit.
cū igit ꝑ solū cōsensum
ꝑficiat ꝯstat ꝙ reddi de
bēt ꝛ solū peti interesse
vel ꝙ res tradat: vel sal
tē emptor dꝫ eas impu=
tare in suo interesse vel
vēditor in suo pagamen
to.vñ videt ꝙ ꝓpter pe
nitentiā q̄ nō hꝫ effectū
cū penitere nō possit q̇s
cadat i penā legis.ff.vt
le.no.caueat.l.iꝫ. de le.
p̄stā.ꝯ ta.bo.pos. pe. l.fi
liū.§.si q̇s.ff.de inoffi.te
sta.l.nihil.§.pe. Qd̄ antē
arra ꝑdat cōstat esse pe=
nā hui⁹.§.ꝛ.d. l. ꝯtract⁹.
ꝛ hoc credo verū. Si tñ
dicerē ꝙ pena hui⁹.§.ob
tinet ꝯtractu ꝑfecto. vi=
det posse dici ꝙ totū pos
sit simul peti etiā vltra
interesse.ff.de cōdi. fur.
7 l.si ꝓ fure. ¶†Itē ꝙ ꝓ=
uisio legis specialr̄ fctā
nō tollit ꝓuisionē com=
petentē de iure cōi. ff.de
publi.l.j.§.inde querit.
ꝛ de li.ho.exhib.l.iij.de
acti.ꝛ obli.l.quoties. C.
de sepu.vio. l. qui sepul.
fortior aūt videret dubi
tatio si alter pniam par
tis alterius admittat li=
cet nō teneret vtrum lu=
crat arras:ꝛ forte i hoc
casu posset ꝯcedi ꝙ sic. ꝛ
in hoc casū melius po=
tuisset saluari opi. Io.et
forte sic intellexit. ¶In
ea.glo.ibi cum alleg.C.
de pac.con.l.fin.illa est
contra:sed ibi ꝓuisio iu
ris est de iure speciali.
¶In ea.glo.ibi cum al=
leg.l. in traditionibus.
Io.fab.

a ¶In gl. Uide h̄ angel.p⁹ opi. doc. ponentem suā cō=clusionē in iij.col.post princi.ver. in gl. com=pellitur.

b ¶In ea. glos. Uide hic ang. in iij. colū. in me. ver. in ea.gl.ibi.ꝛ C.de pact. do.

a ¶ In ea. glo. Uide h ang. et christofor. usque ad fi. §.

b ¶ Pretiū Emptio nō pōt esse sine certo pretio. sz si pretiū in alterius arbitriū cōferat tūc vr̄ emptio facta sub cōditione. vt si ille fuerit ptiū arbitratus valeat emptio: alr̄s secus. et idem i locato. h. d. sm ang.

c ¶ In fin. Notat hic ange. q vulgares quia dicunt qn̄ nō pñt de ptio cōcordare. faciam⁹ estimari et qd̄ estimatum fuerit dabo tibi pretij nōie qz nō valet nisi in spē dicat quis esse dz talis estimator vl' arbitrator.

loquit in casu quo cōtractus pficit cōsensu. et qd̄ nō est dubia. ¶ In eadē

a gl. a in fi. qz pdat qd̄ vdit et nihilomin⁹ ptiū soluit sz sm opi. q̄ mihi vr̄ me

8 lior ista cessāt. ¶ † Quid si cōtractus nō tenuit iuris vel consuetudinis p hibitione vl' qz res inalienabilis vt feudū. Ur idē cōpderent arte. qz in cōtu impfecto pdunt vt hoc §. sz h est i penā penitētis q̄ cōplere posset si vellet. sed hic nō cōpleti qz non valet iure impediente. Pōt dici q si habuerit bonam fidem qui dedit arras q recuperet eas alr̄s non argu. C. de agri. l. quēadmodum. in feu. de phi. feu. ali. per fe. §. j. ff. de contrahē. emp ti. l. sue rei.

1 ☞ Pretiū si non sit certū tn̄ instrm̄ dicit vendidisse titiū certo pretio: an valeat venditio.

2 Arbiter electus in vēditione si non arbitret an recurratur ad arbitriū boni viri.

3 Judex non debet in dubio renocare dictū arbitri. nisi appareat manifesta iniquitas.

4 Quid si tpe ordinatiōis non appareat iniqt⁹ verum iuste ordinauit: sed nunc apparet per alias rationes.

5 Contractus collatus in arbitriū alicuius psone an valeat.

6 Quid si qs se submittat nude volūtati alienius.

7 Concessio gn̄alis et indeterminata dz referri ad licitā et iusta.

8 Arbitrio boni viri an renuntiari possit.

9 Arbitrator an possit cogi quod ordinet vel arbitretur.

10 Emptor an pcise debet cogi rem tradere vel liberetur prestando interesse.

Adde ad idem numero. 11.

12 Uēditor si est i mora et agit ad [illegible] an ēptor vitabit cōdēnationē [illegible]

b 1 **Pretium.** b ¶ † In gl. [illegible] in fi. qd si cōtractu pretio certo: sz ibi exhibet lrā i qua [illegible] ditor pfitet se vēdidisse certo pcio [illegible] declaraē. Non vr̄ valere [illegible] hūc §. imo contractus est suspensus [illegible] mā. l. p diuersas. ¶ Quid si vēditor [illegible] dit rē p modico pretio actor q empt [illegible] satisfaceret creditoribus qbus res [illegible] obligata. an illud cēset de ptio. vr̄ [illegible] de dona. cā mor. l. mortis cā capit. §. qd̄ est indubitabile vbi debita erāt [illegible] ta et specificata. et facit. ff. de fideius [illegible] is. iū ge. j. §. itē ptiū. ¶ In gl. [illegible]

c et est ibi spāle ex cā q̄ ibi not. et [illegible] spāle: in dote. C. de do. p. l. si cū ea. [illegible]

2 iu. do. l. cū post. §. gener. ¶ † In gl. [illegible] ibi cum dicit ad boni viri arbitriū [illegible] ne dubio opin. Azo. videtur vera [illegible] expressum. ff. de op. li. l. si libertus [illegible] uerit. ibi arbitrat⁹ fuit super [illegible] li. extra de iureiurā. c. qrtaualle [illegible] videt obstare huic opi. Azo. in [illegible] sit q si non fuit arbitratus non [illegible] a persona p. l. hec vēditio. alleg. [illegible] in §. si agit. Sup hoc articulo [illegible] glo. varias. Dicūt enim [illegible] cte q si non arbitret non recur [illegible] bitriū boni viri. vt hic. et l. si [illegible] tu. Alibi distinguūt an in arbitr [illegible] ponat substātiale contract⁹ [illegible] tale. et tūc distinguūt bonefidei [illegible] a cōtribus stricti iuris. vt no. ff. [illegible] iur. l. in personam. §. gn̄aliter. [illegible] det cōfirmare tex. ibi: qz nō ab [illegible] videt loqui i bonefidei ptractu [illegible] lā distinctionē reprobat. ff. pro [illegible] pposita qz est q casum i altero [illegible] bris eo. titu. l. si ita colte. Dicā [illegible] ponit in arbitrio tertiū et tūc [illegible] tur a persona si nō arbitret [illegible] cidēt ali siue sup substātiali. Itē [illegible] contractibus bonefidei siue [illegible]

fis:vt.l.si ita cōdita.⁊.l.si q̄s arbitratu.
Aut arbitrio ptis ī casu q̄ pōt trāsferri in ei⁹ arbitratu:q2 forte accidētale
⁊ tūc recurrit.⁊ est rō q2 p ptē stat quo
min⁹ arbitret.⁊ sic act⁹ nō dz deficere 5
imo dz haberi p impleto.ff.de verbo.oblig.l.in executionib⁹.§.fi.⁊ sic pide
recurrit ad arbitriū boni viri vt si arbitrat⁹ fuisset inique ⁊ p tāto habet ī sui
p̄iudiciū.hoc aūt nō ē in allegatis.vt.d.l.si.C.cō.d le.ff.de leg.ij.l.j.vid ibi
3 ¶†In ea.glo.ᵃ in fi.ᵇ in dubio tū bon⁹
a vir videlicet iudex non dz reuocare di
b ctū arbitri nisi manifeste appeat iniq̄
4 tas.ff.p soc.l.inde si nerue. ¶†Quid
si tpe ordinatiōis nō appareat iniqu⁹ imo iuste ordinauit arbitrator p tunc
sed nō apparet forte p rōnes alias q̄s
nunc ps p̄tendit.⁊ tūc nō pretēdebat.
¶Videt q̄ debeat reformari sicut consueuit dici de iudice appellationis.C.
de ap.l.eos.d tpe ap.l.p hāc.Si tn̄ ex
noua causa occurreret iniquitas q̄ non
erat tpe ordinatiōis videt secus. Verbigratia.vēdidi tibi vinū pretiū arbitratu titij ↄstituēdo cōstituit ⁊ iuste reclamatū fuit nūc qn̄ procedit in causa
reclamationis non est iustū pretiū:q2
forte vinū plus vēdit̄ ppter gelu vel
tempestatē supueniētē nunquid retractabit arbitrat⁹.nō videtur.ff.de excu.tu.l.tutor petit⁹.ff.de vaca.mune.l.his
onerib⁹.§.actis.vnde nō debēt ad paria p oīa iudicari reclamatio ⁊ appellatio vt apparet:q2 reclamat iur actio
nis ⁊ post decendiū fm aliquos.nec re
perit q̄ fatalia currāt sicut in appellationibus.Uarius videtur posse nō obtinere.l per hāc.in reclamatione que
solum obtinet vbi appellat a diffinitiua iudiciali.non si ē ab interlocutoria:
vel grauamine extraiudiciali extra de
appel.c.appellāti.in cle.vnde q2 de reclamatione ↄstat q̄ fit ab actu extraiudiciali.ideo non obtinet.d.l. per.d.c.
imo etiā nō obtineret ī casu nouissime
pposito qn̄ nouū ius supuenit:q2 vt ī
casu principali admitti nō debēt: vt.l.
d.alleg.hic ergo in reclamatione ē ēt
sola iudicandū p rōnes ppositas corā
arbitratore.⁊ hoc si partes plene audiuit.Sinautē non video
qn̄ iudex reclamatiōes
audire debeat al's qūo
sciret an iniq̄ arbitratus
fuisset. ¶†Sup ista materia an valeat ↄtractus
collat⁹ in arbitratu alicui⁹ psōne vident iura
⁊ gl.varie.idcirco distingue:q2 aut ↄct⁹ ↄfert in
arbitratu alicui⁹ ↄhentiū an tertij. Primo casu aut q̄ris in ↄtractu vltro citroq3 obligatorio
aut ex altera pte tm̄.Si
vltro citroq3 obligatorio distingue:aut ↄfertur
q̄ d substātialib⁹ aut de
accidētalib⁹.⁊ dicvt hic
no.⁊.d.scripsi:q2 substātiale non pōt ↄferri hic
nisi ad tp̄s.vt hic.j.e.§.
emptio.accidētale sicvt
l.venditio.Scd̄o casu q̄
ex altera pte tm̄ subdistingue:q2 aut confertur
in voluntate illius cui
erat querēdū ⁊ valet.ff.
de cōdi.⁊ demon.l.si ita
expressum.ff.de le.j.l.si
ita.§.illi.⁊ no.ff.de verbo.oblig.l.stipulatio nō
valet.licet contra no. et
male.eo.titu.l.a titio.§.
fi.aut illius qui obligādus est.⁊ tūc refert per
que verba.ff.de ver. ob.
l.cētesimis.§.fi. Caue tamen quia glo.alicubi faciunt drīaz inter si ⁊ cū
vt.l.in emētis.C.e.⁊.d.
l.in personaz.§.generaliter.C.de re iudi. sed in
l.cētesimis.⁊.l.hec venditis faciūt differentiā
inter verbū volam ⁊ volucro sine opponat:si si
ue cū ⁊ he sunt veriores
fm omnes. Quando vero confert in arbitratu
tertij:tūc aut incerti aut

a ¶In ea.gl.Iniq̄ ponit h Ang.distin.suam
an ⁊ qn̄ a psona arbitratoris recedat vide
eū.j.ū.col.in ☧si.ī gl.
diffinierit.
b ¶In fin.Ange.commēdat istā gl.tāq3 valde notabilez qn̄ quis
dicat lesus ex arbitramento:vt possit recurri ad arbitrium boni
viri.vid eū hic ī.ū.col.☧.in ea.gl.in fi.

a ¶ Possit renūtiari.. Uide de h̄ ꝑ ſali. C. de recep. et ar cha. i. l. cuz antea. item vtrū poſſit reductio peti qñ q̄s eſt leſus in magna q̄titate etiaz ſi iuramētū interuenerit. vid̄ alex̄. in ꝯſi. cxxx. i. v. co. vbi ponit vtrum ſuffi ciat ꝓbare latā culpaz an ꝯo doli ꝛ multa alia ex q̄bꝰ laudū pōt dici nulluz ſed ſaltem iniquū ꝛ ꝓ ꝑte nullum ꝛ ꝓ ꝑte iniquum in. ij. vol. Adde hanc. q. ſlate tractataz ꝛ final̄r deciſaz ꝑ me in apoſ. ad lanfran. de ora. in cle. ſepe.

certi. ꝛ ſi īcerti. aut arbitratur aut non ꝛ ſi arbitrat̄ aut eque aut iniq̄ vt potes ſatis colligere ex his que hic notāt̄. vt. s̄. ſcripſi. hec aūt ꝓcedunt in ꝯctu inter viuos ⁊ ī vltima voluntate ſic. ff. de leg. ij. l. j. s̄. de leg. §. nr̄a illud autem vr̄ cōe in oī ꝯctu inter viuos ꝛ vltime volūtatis ꝙ q̄ñ non pōt poni in exp̄ſſa volūtate pōt ī tacita. ff. de cōdi. ꝛ ð. l. nūnōq̄. de reg.
6 iur. l. exp̄ſſa. ¶ † Et hec ꝓcedūt vbi q̄s ſe ſubmittit arbitrio. Quid ſi nude voluntati videret̄ qð tūc nō poſſit reclamari ꝛ ita tenet Hoſt. extra de ma. ꝛ obe. c. humilis. ꝓ quo. ff. ð le. iij. l. fideiuſ. §. q̄q̄. ꝛ ideo attēta hac opi. Hoſt. videret̄ ꝙ vix ī regno frācie poſſet reclamari: q² apponat̄ in arbitris talis cl̄a quoꝝ ordinationi ac nude voluntati de alto et baſſo ſupponunt ſe partes ꝛc. ſed hoc eſt duruz. Unde pōt dici ꝙ q̄uis ſe ſubiecerīt voluntati alicuius ꝙ poſſit reclamare: quia ſicut in arbitratu ea mens videtur fuiſſe ſupponendum: quia ratione arbitraturū ſuperarēt. vt. l. ſi libertus iurauerit. ita qñ ſe ſupponūt volūtati cū ſit eadē rō. igit̄ ſicut in arbitratu pōt reclamari. vr̄ ꝙ ꝛ vbi ſe ſupponūt preſali
7 cuiꝰ volūtati. ¶ † Item certū eſt ꝙ oīs gn̄alis ꝛ indeterminata cōceſſio dz referri ad iuſta ꝛ licita. ꝛ talia q̄ ꝯo ſimile eſt ꝯcedētē ſpecifice ꝯcede

re voluiſſe. ff. de ſol. l. cū q̄s. ꝛ. l. ſtichū. §. viuſfr. ð fideicō. li. l. fideic. libertas. ff. ð pecu. l. q̄ peculij ſimiliter. ꝛ. l. ...
beronis §. alia. ſed ſupponere ſe ...
tati alicuius eſt generale ꝛ indeter...
natuz vt patet de ſe. ergo referri d...
iuſtā ꝛ licitā volūtatē. nō aſit ...
arg. ff. de ꝯdi. ide. l. ſi ꝓcu. ꝛ ꝑ ...
facit multū. ff. man. l. creditor §. ...
eīn cōmiſſum fuit volūtati ꝛ tamen ...
telligit̄ de iuſta ꝛ ordinata. ꝛ hāc ...
tē videtur glo. tenere. ff. de arbi. l. ...
Ad. l. cuz quidem. pōt reſpōderi q̄ ...
heres rep̄ſentat pſonam teſtantis ...
ex quo teſtator poſuit in voluntate ...
redis perinde poteſt indignuz ...
digno ſicut ip̄e poſuiſſet: quia nō ap...
ibi niſi ð gr̄a ꝛ diſpoſitiōe rei ſue. ...
nos loquimur qñ tractat̄ de dāno ...
tando ꝛ de iure alteriꝰ ꝛ ī caſu ...
le qui ſe ſupponit ī iure ſuo ꝛ ſi ...
to ledit̄. q̄ caſus eſt valde diuer...
8 alio. C. de condi. l. fi. §. pe. ¶ † Iſt ...
hanc materiam cōſueuit queri an ...
a ſit renuntiari arbitrio boniviri. ꝛ ...
tenēt ꝙ nō. vide extra de re iud. ...
c. ſciēti. lib. vj. per Dȳ. ꝛ Inn. ...
iureiu. c. quintaualis. quinimo ...
let renuntiatio. ꝛ ſi exp̄ſſe renun...
declararet caſuz ꝓ quo renūcia ...
que. vt not. Specu. in titu. de arbi. ...
¶ Quid ſi quis committat iudi...
cuiꝰ. Dicas ꝑinde eſſe ac ſi ſe cō...
ret arbitratui. ff. ð fideicō. li. l. th...
luciꝰ. ¶ Itē q̄d ſi inic. Credo id ...
9 extra ð renū. c. ſane. ꝛ. c. veniēs. ¶ ...
cōſueuit queri an arbitrator po...
gi ꝙ ordinet vel arbitret̄. Glo. di...
ſic. in. l. fi. C. eo. qð eſt verū ſi ſe ...
uit alꝰ nō. ꝛ ſic intellige qð no. ff. ð l...
ga. ij. l. j. ff. de arbi. l. itē ſi vnus. ¶ ...
gl. ita ꝙ fiat ī fi. ꝛ ſic videt̄ ꝙ agēs ...
empto teneat̄ ꝓbare dn̄iū pecu...
ſoluit alioquin ſuccūbat ſic ꝛ qui ...
certi cōdi. ex mutuo debet probar...
ꝓpriā numerauit. C. ſi cer. peta. ...
uis. ꝛ. l. nō nude. ꝙ pauci aduerten...
de plenius. j. de actioni. §. ſic itaq; ...
ſequēs. ¶ In gloſ. caute. ibi cum ...
ga. l. ex empto. circa prin. in caſu ...
cauebit cuz fideiuſſore. ff. de pe...

rei ven.l.habitationū.§.fin. ¶In fi.e.
a gl.[a] hec glo.vr̄ ꝯtra gl.de le.j.ff.de ac.
emp.vbi vr̄ sequi opi.doc.antiquorum
vez Guil.Jo.⁊ Azo.sed hāc sequuntur
doc.nouit hic ꝯtuis pars īsistāt. Spe.
ti.de fructi.⁊ li.expē.§.viso.ver.sz quo.
⁊ Inn.d̄ sen.excō.c.sacro.in fi.magne
glo.ꝑ qua vr̄ qz magis debet teneri vē
ditor q̇ pretium recipit ꝙ̄ donator qui
mera liberalitate ꝓcedit ⁊ minus de=
bet vēditori subueniri ꝙ̄ donatori.sed
ꝯstat ꝙ donator compellit rē ꝓmisse tra=
dere si habeat i feu.si de feu.ꝯtro.fue.
c.facta.s̄.de dona.§.ꝑficiunt.ergo mul
tofortius vēditor ꝙ aūt minus subuenia=
tur vēditori ꝙ̄ donatori appet.qz ven=
ditor tenet̄ de euictiōe donator nō re=
gulariter.vt dixi.s̄.ti.de do.ff.de edil.
edi.l.ad rec.¶Itē vēditor nō deducit
nec egeat.donator si.c.ff.de re iu.l.iter
eos.§.j.¶Itē ꝑ h̄ certū est ꝙ vbicūꝗ
excipiēti pōt dolus imputari exceptio
repellit̄ ꝑ doli replicationē.ff.de exce.
doli.l.apud celsum.§.quesitū.Itē cer=
tū est ꝙ vbi quis venit ꝯtra pactū con
uentū dabitur exceptio doli ꝯtra ip̄m
⁊ ꝑ consequēs replicatio que est genus
exceptionis.ff.de excep.doli.l.ij.§.itē
queritur.de excep.l.j.¶Itē ꝙ vbi q̇s
non restituit qd̄ restituere pōt dolo fa=
cit.ff.mand.l.si procuratorem.§.dolo.
¶Itē quoties exceptio est in qua dat̄
10 replicatio ꝯtra eam.¶†Nunc ex pre=
missis arguo certum est ꝙ venditor est
obligatus ad rem tradendam vt hic.⁊
in.l.ex empto.s̄.alleg.si igitur nō tra
dat cuz eam habeat dolo facit venien=
do ꝯtra pactum.Itē non restituēdo qd̄
restituere potest per iura.s̄.alleg.cum
igitur teneatur ad tradendā.⁊ ad hoc
agat̄ si tradere possit ⁊ non velit dicen
do se velle ꝑstare interesse:⁊ per illud
liberari potest ei replicari de dolo igit̄
sua predicta exceptio debet ei ineffi=
cax remanere nec ea gaudere pōt q̄n
ad tradendū debeat ꝯdemnari preser=
tim cū ad hoc agatur.Si ergo cōdem
natio fiat ad rē tradendam op3 ꝙ fiat
executio si fieri possit iuxta.l.q̇ restitue
re.ff.de rei vendi.al's snia esset frustra
toria.⁊ hec etiā snia q̄ hic no.i gl.ꝯfir

matur sequēdo glos.que
est.ff.de ac.emp.l.j.q̄ di
cit ꝙ nō fuerūt due snie
qz s̄m illam op3 ꝙ in ꝓ
cessu cause venditor ex=
cipiat seu dicat se nolle
tradere.ista autem exce
ptio est iniqua ⁊ dolum
implicat allegātis.⁊ nō
sic est audiēdus imo re=
pellendus per predicta.
¶Preterea nisi sic dicas
sequitur ꝙ infinitis ca=
sibus possit vēditor pe=
nitere ⁊ ꝙ emptor agere
non possit:qz frequētissi
me non interest eius vt
scripsi.j.mand.§.recte.⁊
hoc esset iniquissimum ⁊
contra iura.C.de actio.⁊
obli.l.sicut.⁊ scripsi i.§.
recte vide ibi.Nec obst.
rationes.et.ll.q̄ ꝓ parte
ꝯtraria allegant̄ q̄ vidē
tur dicere ꝙ fit condem=
natio ad interesse:quia
intelliguntur si rem non
habebat vel non possit
prestare:vnde quando
nō pōt ꝑstare bene cōce
ditur ꝙ fit cōdemnatio
ad interesse:etiam sin=
gulare si dolo desijt tra
dere posse:sed si h3 rem
fit cōdemnatio ⁊ execu=
tio in ip̄a re.⁊ ad hoc be
ne facit.ff.de ꝯtrahē.em
ptio.l.si cum fundū.§.fi.
que cōfirmat opi.huius
gl.item ⁊ ꝓ hoc facit.l.
si traditio.C.de ac.emp.
ibi cū dicit si ꝓcacia vē=
ditoris nō tradatur.naz
aliqua allegat cur trade
re non poterat:licet for=
te calumniose:sed si ni=
hil allegaret tunc fieret
condemnatio in tradi=
tione.vt ibi supponitur.
11 ¶†Sed adhuc obst.l.si
quis volūtate.ff.q̇b.mo.

a¶In fi.e.
gl.Vid̄ hic
Ang.q̇ di=
cit hāc glo.
pro hac ma
teria eē me
liorē q̄ sit i
corpore iu
ris.Et an ⁊
q̄n vēditor
teneat̄ ad
interesse vi
de Alex.in
ꝯsi.lxx.per
totū.i.iiij.
vol.item si
fuit cōpro=
missum in
titiū vt ar=
bitratorem
ꝙ̄to ipe du
rabit eius ar
bitriū.itez
q̄n arbitra=
tor vellet
laudare an
requiratur
eius presen=
tia.vid̄ An
gel.hic in
ij.colum.

pig. vel hypo. sol. vbi sup
ponitur q venditor reti- a
nuit rē & fuit cōdemnat⁹
ad interesse. Sz ad hoc di
cas q bene fuit possibi-
le. nam nō nego quin si
emptor velit possit age-
re ad interesse ex quo res
non tradatur: sed si ma-
lit pōt petere q res tra-
datur si vēditor habeat
& in hoc facit cōdemna-
tio. & hoc est in electione
sua. & ita no. ff. de Ihen.
emp. l. qui fundū. de p.
obliga. l. vbi autez non
apparet §. fi. & ideo ad. l.
voluntates. & ad oēs p
contraria pte inductas.
respōdeo q oēs loquun
tur vel in casu quo ven-
ditor non poterat trade
re. vel si poterat emptor
preelegit agere ad inter
esse. vnde quicquid glo.
dicat in dicta. l. j. ff. de
act. empt. tene constāter
q ex q venditor reqsit⁹ 1
etiā extraiudicialiter nō
vult rem tradere q po-
test formari petitio in in 2
teresse. vt. d. l. q fundū. & 3
est expssum. C. de ac. em
pti. l. cum venditor. et. l. 4
sicut. de heredi. vendi. l.
qui tibi. ff. loca. l. si in le 5
ge. §. colonus. et hoc di- 6
cit. d. l. j. ff. de actio. em-
pti. dicit em si res vēdi- 1
ta nō tradat ad id qd in-
terest agitur nō dicit ad
tradendum agi sed in-
teresse. & ita etiā in alijs b
factis pōt formari peti-
tio post morā. ff. de ver.
obl. l. stipulationes non
12 diui. §. celsus. ¶ † Sz qd
si venditor fuit in mora
& agitur ad interesse: nū
quid si velit tradere eui 2
tabit cōdemnationē in-

a ¶ L. si in
sulam. Ubi
vide bar. et
paul. de ca.
qūo pōt pe
na purgu-
ri & etiā in-
teresse.

b ¶ Nō vi-
det. Idē tz
hic Angel.
Itē ad pro
bandū pfe
ctū ↄtractū
emptionis
et venditio
nis q et &t
reqrat. vid
alex. in ↄsi.
xcij. in. iij.
col. iiij. vo-
lu. item pe
trū de ferra.
in sua pra-
ctica. in for.
li. de empt.
& ven. item
vā vēditor
tenent ad
interesse. ale
xan. in ↄsi.
lxx. p totuz
in. iiij. vol.

teresse. Dicas q sic ante lit. ↄtest. ff. de
ver. obl. l. si insulā^a. p quā euidēter ap-
paret q agebat ad interesse⁹ post morā
qz alis semp sine dubio euitaret cōdē
natiōnē interesse faciēdo qd peteretur
& ideo concludo q actio ex empto
semp cōcludit ad tradendū: [illegible]
ad interesse vt dixi. ¶ Item qn [illegible]
tiēria pstetur. vt si vendidisti mihi ar-
bores in tuo fundo existentes. vel su-
perficiem nemoris vel herbas prati p[illegible]
leuandas vel ius seruitutis. ff. de ac.
emp. l. quintus. e. ti. l. tenetur. §. j. & l.
li. §. pe. Si tū vendidisti vsūfru. fun.
tūc agit ad tradēdū fūdū. ff. de vsufr.
l. iij. sed ibi: qz alis vti non pōt. & de na
tura seruitutis vsufr. ē tenere ipz fun
dū & possidere naturaliter. ff. de acq.
pos. l. naturaliter. de vsufru. l. fundi
batiani. in alijs autem seruitutib⁹
sic. ¶ Quid ergo si quis i libello in
peto talem rem vēditam mihi tradi
si tradere non possit vel nolit peto i
teresse. videt q talis libellus proce
& debeat admitti p no. l. d. l. j. ff. de ac.
emp. & vide in Spe. de lib. cō. §. [illegible]
item no. iunge. j. de act. §. actionum
☞ Emptio si facta sit ad marchas
vncias argenti vel libras auri ar
emptio.
An aūt valebit vt cōtract⁹ innomīatus
Quid si emit ad pecuniam reprobat
per principem.
Quid si vēdo tibi rē vt satisfacias
ditorib⁹: an ista satisfactio sit lo[illegible]
Libris antiquis an sit credendum.
Actio ex cōsensu quare magis cōs
cōtractibus innominatis q̄ ex a[illegible]

Item precium

[illegible] qd si emit ad marchas vel vncias
ad libras auri vel argenti. Non vide
tur^b q sit emptio: qz nō est pecunia nu
merata qd requirit vt hic. & ff. de p[illegible]
j. §. si qs. de ps. ver. l. naturalis [illegible]
do. de do. inter vir. & vxo. l. si vi. [illegible]
in prin. versitamē si fuerūt ad num
tam pecuniā estimate valeret: & [illegible]
ta. in. d. l. naturalis. vt ptz. C. de re
vēdi. l. preciū. ¶ † Sed an saltem va
bit vt ↄtus innominatus qd, emui[illegible]

marchã. vñ q̃ ff. C. de cõhen. emp. l. ema
pti. ff. eo. titu. l. cum manufacta. §. fin. de
3 do. cã mor. l. vbi. & no. ff. eo. l. hec vendi
tio. ¶ † Quid si emit ad pecuniã p pn-
cipẽ reprobatã. Nõ vñ emptio: qr pecu
nia dz habere autoritatẽ publicam vt
d. l. j. de cõhen. empt. ibi forma publica b
percussa. sz forte erit vt cõtus innomina-
2 tus. vt. s. dixi & facit. ff. de solu. l. credi x
4 tor oblatã. ¶ † Quid si rẽ tibi concedã
acto q̃ satisfacias creditoribus. nunqd c
satisfactio quã facis erit de p̃cio. vt de
illo precio debeant̃ vente vel laudemia
dño. nõ vñ: qr nõ est p̃ciũ certũ. s. §. pre
5 tiũ. & facit. ff. de do. l. hereditatẽ. ¶ † In
gl. no. ar. in fi. salua pace glo. ibi nõ re-
darguunt̃. vñ credo q̃ libris antiqs nõ
apocryphis quorũ vsus cõie psueuit ha
bere p autoribꝰ sit credẽdũ nisi appa-
reret error euidẽs: & q̃ dicta antiquoꝝ
poetaꝝ & philosophoꝝ possint ad con
firmationẽ dicendoꝝ adduci & est pul-
chrum & elegans adducere. & fa. s. de d
nõ op. §. fi. de do. §. j. ff. de le. iij. l. legatũ
§. p̃toribꝰ. de cada. pu. l. j. C. de sepul.
rio. l. pgit. verũtñ est q̃ nõ est necessa-
rio stat̃ eis nisi i arte eoꝝ vt Prisciano
in grãmatica. Aristoteli in logica & na
turali phia. Hypocrat. in medicia q̃ re-
nent̃ vt autẽtici ex quodã vsu. & hec fa-
ciũt p multos simplices legistas q̃ ni
hil sciũt de libris poetarũ & phoꝝ. nec
de moralibꝰ qd est peiꝰ & dãnabiliꝰ p
6 salute. ¶ † In gl. pctꝰ. s. innoiat. in fin. z
de hoc no. pleniꝰ in. d. l. iurisgẽ. §. j. vid
ibi. vnde rõ q̃ hic redditur apuerit viã
alteriꝰ q̃rendi: quare magis in innoia-
tis ptractibꝰ oritur actio ex psensu q̃ in
aliis forte pp̃ter frequentiã vt dixi. s.
de ob. ex consensu. n. generali.
1 ☞ Emptor vt subeat periculũ rei em-
pte quot sunt necessaria.
1 Uendidit aliquis decẽ corbes vini in
genere generalissimo. totũ vinũ illius
regionis periit: cuius erit periculum.
3 Quid autem si vinum sit venditum in
genere generalissimo reponandum ta
men in cellario per vasa emptoris po-
nit exemplum.
Quid autem si vinum venditur in spe
cie. & nume. 4.

¶ Cõtractꝰ innoĩatꝰ. Idẽ tz hic ang.
lz nomẽ Io. fab. taceat. Itẽ qd si trado
tibi librũ meũ p tuo & p decẽ in pecu-
nia nũerata: an sit emptio vel pmutatio.
vide bar. in. l. aristo. in pnc. ff. de dona.

Cũ autem[b].

¶ † In gl. sz certe ibi sz
nõ e sũt necessaria. Sal
ua[c] reuerẽtia gl. hec sũt
necessaria ad hoc q̃ re-
gula h̃ data obtineat: qr
de se vera est: sz fallit in
qlibet casuũ subscriptoꝝ
rũ. vñ ridiculũ est dice-
re q̃ ad verificationem
eius oẽs hi casus sint
necessariũ q̃ adsint: sz bñ
est necessariũ q̃ adsint &
qlibet eoꝝ. ¶ In ea. gl.
cũ alle. l. itẽ si verberatũ
d §. fi.[d] sed illa loquit̃ vbi
culpa p̃cessit. ff. depo. l. si
plures. §. fi. a. vide. s. q̃.
mo. re cõ. ob. §. itẽ is cui.
¶ In ea. glo. cũ alleg. §.
in his hec non fuit opi.
Azo. imo fuit Mart. vt
no. plenius ff. de peri. et
com. rei ven. l. j. vt autez
hoc meliꝰ videas dica-
z mus p q̃stiones. ¶ † Pri
mo quero. vendidi tibi
decez corbes vini in ge
nere gñalissimo. totũ vi-
num regionis periit vel
deterioratum fuit quer
tur cuius sit periculum: &
non est dubitabile q̃ vẽ
ditoris. vt. l. cũ conuenit
C. de peri. & cõ. rei vend.
¶ Sed quid si vendo ti-
bi decez corbes de vino
talis cellarũ vbi sũt plu
ra vina vel de tali vinea
i hoc casu dicit bal. q̃ pi
culũ p emptionis ptinet
ad venditorem, sz decez
et consi. ciij. per totum. in. iij. volu.

b ¶ Cũ au-
tem. Rei vẽ
dite in spẽ
commoduz
et incõmo-
dũ spectat
ad empto-
rẽ nisi i ea
dolum vel
culpã ven-
ditor com-
miserit cu-
ius noie cõ
uenit̃ & quo
ties qs id
teneat̃: qr
actionẽ hz
eam ceden
do liberat̃.
c ¶ Salua
Idez tenet
hic Ange.
allegans
Iosn. fabr.
d ¶ §. fi vi
de hic con-
clusionem
ange. in. ij.
col. vsi. Et
pclusio est.
q̃te me. co-
lũ. Item si
plene vis
videre quõ
cognoscat̃
cõtus em-
ptiõis & vẽ
ditionis. &
quõ pericu
luz spectet
ad empto-
rem. vide
Alex. cõsil.
ciij. i. ij. co-
lũ. & iij. vo.

a ¶ Quid ergo. hāc qōnē format etiaʒ Ang. hic ꝛ tʒ cū Jo. fab. vide eū in .ij. col. circa fi. in ꝟ. q̄d si isto casu. iteʒ an degustatio sit necessaria ad hoc vt pficiaē ꝛ sic piculū ptigēs añ degustatio 4 nē ptineat ad emptorem ꝛ tʒ ꝙ pertinet ad emptorem etiā añ degustationē vide eū in iij. colū. in prin. ibi. sʒ 3 queritur. a b ¶ Emptio. Etiam sub ꝯditione pōt emptio celebrari ꝛ accidentalia ꝯtctus pñt in alterā ex ꝯhentibꝰ celebrari. h. d. ſm Ang. c ¶ Loca. emēs ignoranter rē q̄ nō est in cōmercio hʒ ꝯ vēditorē

riorationis ad emptorez. Sed oēs docto. hoc repħēdūt. in. d. l. j. ꝛ hoc dicunt indistincte ptinere ad vēditorez quousꝗ fuerit mensuratuʒ. p. d. l. cū conuenit. nisi emptor fuisset in mora recipiendi vt ibi. ¶ † Quid ergo si vinū fuerit venditum i genere generalissimo: reponēdū tñ in cellario b per vasa emptoris. Uerbi grā. vēdo tibi decem modios musti quos in vēdemijs pmitto addu cere in domū tuaʒ ꝛ ponere in vasis: ita feci et post perierūt añꝗ mensurares vel degustares satis vr̄ ꝙ sit periculum emptoris cū videaē tra ditum si emptor claues 1 cellarij teneret. vt. d. l. cōuenit. ꝛ nedū peremptionis: imo deteriorationis. ꝛ imputet sibi q̄ꝛ 3

actionē ad interesse. h. d. ſm Ange. stipulatio hr̄e licere ex cuiꝰ fcō ꝯmittaē: ꝛ q̄d importet clausula pmisit defendere de iure ꝛ de fcō. Itē q̄ reqrank vt de euictiōe agi possit. vide p Ang. hr no. ſm eū ꝙ emptor le legitie defēdēs recupat a vēditore sūptꝰ q̄s ab autore re 2 cupare nequit. Itē si sit ꝯdēnatꝰ teneē nedū appellare: sʒ ēt appłonē ꝓseq̄. Materiā aūt istiꝰ ꝯctꝰ vide ple p eū ꝛ dn. Jas. may. ſ. ꝺ act. ⁋. actionū aūt. qūo aūt re euicta ab ēptore possit agi ꝯ vēditorē cui nō fuit denūtiata lis. Alex. i ꝯsi. lxvij. p. totū. in. iij. vol. Item vtrū ꝛ qū possit agi de euictione ꝯ primū vel scōm vēditorē. idē Ale. ꝯsi. lxvij. ptotū in. ij. vo. vbi ponit q̄d de melioramētꝭ.

re nō gustauit. ff. de peri. ꝛ cō. rei ven. l. si vina. ¶ Sʒ secꝰ diceret si vēditor impleret dolia emptoris in suo ꝓprio cellario qꝛ tūc nulla est traditio. p. d. l. ⁋. in his. ¶ † Sʒ q̄d si vinū vēdit in ... cie. Uerbi grā. vendo tibi vnū ... vini tali pretio ante degustat... ditionē perijt vel deteriorat... fuerūt opi. Jo. bul. ꝛ pla. dicūt ꝙ ... riculū vēditoris. Azo ꝛ gl. ꝙ emptoris. Mar. idē qd̄ Jo. in vino. sʒ in ceteris in ʒinʒibere idē qd̄ Azo. multi mode... ni sequunē opi. Jo. ꝛ Cy. attribuit ... de bel. perti. in. d. l. cōuenit. Ego ... hic De. de bel. ptī. ꝓsequitē opi. Azo... gl. q̄ videnē ꝓbari. i. d. l. consuen... ⁋. i his. ꝛ i. l. si q̄s vina. ⁋. ex h̄ appa...

Emptio. b ¶ In gl. sed ... ibi ... dicit ... contrarijs. hāc solu. sequitē gl. in. l. qd̄ si ... ⁋. j. ff. eo. ꝛ tñ videē ꝯ casum ... hic ipsa emptio cōfertur in arbitrium emptoris ꝛ totū cōmerciū. vñ dic ꝙ ... arbitrio ꝯhentis pōt poni accidētalia iteʒ ꝛ substātiale dūtamē adūciat ... vt dixi. s. e. ⁋. ptiū. vide ibi. ¶ In ... glos. ibi cū dicit sub cōditione fact... apparet: qꝛ sunt hec verba de futuro

☞ Emptio ꝛ venditio in quibꝰ rebus non valeat.

Emptores rerū inalienabiliū an repetere possunt pretium.

Emptor nunquid debet restituere rē venditori.

Loca. c ¶ Ad intellectū huiꝰ vide. s. de re. di. ⁋. nullius ꝛ. ⁋. religiosum. † Et no. ꝯ laicos q̄ ... die emūt decimas. nā nō valet emptio nec vēdens teneē de euic. extra de ... ci. c. ꝓhibemꝰ. ꝛ idē de his q̄ emūt res ecclesiasticas inalienabiles. ¶ Sʒ nunquid tales emptores rerū inalienabiliū possunt repetere pretiū. vide ꝙ sic. i auē. de nō alie. ⁋. si q̄s emerit hoc si fuit stipulatū: alꝯs nō. C. de ... l. si fundū. C. de agri. ꝛ cen. l. quēadmodum. Sed cōtra videtur notari in ... de ꝓhi. feud. ali. per fed. c. j. quasi ... cat ꝓ quo. C. de litig. l. fi. Sʒ vr̄ ꝙ stipulatio nihil faciat vbi sciens emit ... tū est ꝙ stipulatio rei impossibilis ...

tenet.ſ.de inuti.ſtipu.in prin.Sz con
ſtat ꝙ ſi quis vendat decimā vel foꝛuz
vel baſilicā.⁊ caueat per ſtipulationez
de euictione vel licere rem habere ꝓ-
mittit impoſſibile de iure.vt patet hic
cū cōcoꝛ.ergo ſtipulatio nō aſtringit.
item videtur ꝙ nec teneat quo ad inter
eſſe:q2 vbi ſtipulatio adijcitur contra-
ctui vetito vł reꝓbato a iure.ſicut nō
tenet in ꝑncipali.ita nec in acceſſoꝛio.
ſic eſt hic:ergo ⁊c.ff.de verbo obli.l.ſi
homo moꝛtuus.⁊.l.ſtipulatio hoc mo-
do.de fideiuſ.l.cū lex.⁊ hoc fuit cōclu
ſum pro determinato.ſ.de inuti.ſtipu
la.§.alteri.¶In oppoſitum videtur ꝙ
quotiens quis ſtipuleť impoſſibile ꝙ va-
leat ſtipulatio ad intereſſe.Uēdidiſti
ſeruū promiſiſti eum ſanum eſſe vel fu
rem non eſſe.certū eſt ꝙ ſi ſit infirmus
vel fur tu ꝓmittis impoſſibile:⁊ tamen
ꝯſtat ꝙ teneris.ff.de euic.l.ſi ita q̇s ꝓ
miſiſſet.⁊ ita videť ꝙ illa impoſſibili-
tas nō vitiet.itē videť ꝙ quotiens res ꝓ-
hibeať vendi.⁊ contractus annulleť a
iure ꝙ nihilominꝰ tenet quo ad acceſ-
ſoꝛia.C.de predi.mino.l.⁊ ſi is.Et ad
l.ſi ita q̇s.poſſet dici ꝙ principalis cō
tractus tenuit ⁊ de natura ſui venditoꝛ
tenebať ad intereſſe ad qḋ extenditur
ſtipulatio īterpretatiōe iuris nō ad fa
ctū impoſſibile.ſz hic ꝯtractus nō tenuit:
imo reꝓbatus eſt a iure ⁊ per ꝯſeq̄ns
nec quicquid ad ipſum firmandū adij
citur.C.de leg.l.nō dubiū.Ad.l.⁊ ſi is.
poteſt dici ꝙ cōtractus de ſe non erat
ibi ꝓhibitus nec rei cōmerciū:verū ꝓ-
buit certa ſolēnitas adhiberi.idcirco
curatoꝛ ⁊c.Uel dic latius ꝙ quandoq̄ ius in
hibet cōmerciū ⁊ nihilominus dat re-
greſſum pro pretio:⁊ tūc datť regreſſus
etiā ſcienti.C.de fun.l.fi.quotiens gl.alio
modo intelligat in aut.de non alie.§.ſi
⁊ recuperationez pretij:⁊ tunc credo ꝙ
emptoꝛ nō recuꝑat etiā ſi ſit ſtipulatus
q2 illa ſtipulatio eſſet ꝯtra ius ⁊ cenſeť z
eſſe appoſita ad elidendū penaz a iure
C.de lega.ff.de legi.l.non dubiū.
cū lex.ff.de fideiuſ.⁊ ſic pōt itelligi.C.
de ꝑdi.cur.l.j.li.x.de fun.rei priua.l.fi.
li.x.Quandoq̄ inhibet cōmerciū ⁊ ſtat in fi
nibꝰ ſuis quo ad pretiū:⁊ tūc aut em-
ptoꝛ ſtipulatꝰ eſt ab eo in cuius fauoꝛē
ꝓhibitio facta fuit.⁊ credo ꝙ nihil va-
leat ſtipulatio:q2 ꝑ hoc ꝑueniꝛeť ad ve
titum ⁊ faciēdū ꝯ legis ꝓhibitionez.
vt.d.l.nō dubiū.aut alio.⁊ sūt ſic.Uer-
bi gr̄a.vxoꝛ vēdidit fundū dotalē ⁊ ꝓ-
mittit de euictione licere ⁊c.ac redde-
re pretiuz ⁊c.credo ꝙ oīa ſint nulla.q2
ꝑ hoc ꝯueniꝛeť ꝯtra id qḋ lex oꝛdinat.
vt.d.l.fraus.⁊.l.oꝛatio.de ri.nupť.ſed
ſi maritꝰ vēdidit rē dotalē ⁊ ſe obligat
vel aliꝰ tertiꝰ nō vř quin poſſit ſe obli-
gare ad intereſſe ⁊ ad reddendū pre-
tium.⁊ idē de curatoꝛe vēdente rē mi-
noꝛis.⁊ de vaſallo vendēte feudū.⁊ de
quocūq̄ vēdente decimaz.⁊ de ſimili-
bus.Sz in hoc poſſet eſſe heſitatio ſi
tales ꝓmittant facere garnimētū ⁊ ha
bere licere ⁊c.nō facta mētione de ꝑtio
nec de intereſſe vtrū teneanť:q2 videnť
ꝓmittere impoſſibile ⁊.l.ſi ita quis.de
euic.nihil videť facere q2 loquiť in cō
tractu permiſſo.¶Itē nec.l.ſtipu.iſta.
§.j.cū ſe.ff.de vb.obli.q̄ dicūt ꝯtrahi
obligationē ad intereſſe.q2 loquunť in
contractu licito de cuius natura ſeque-
retur obligatio ad intereſſe.Sz nos lo
quimur in ꝯtractu vetito.⁊ ſic videreť ri-
goꝛ attēdēdꝰ.ſz meliꝰ adheret.l.ſi ita
q̇s ſimpliciť.⁊ hoc caſu admittiť obli-
gatio ad impoſſibile.vt no.in ſīli.ff.de
act.emp.l.ex empto.§.etiā.¶Sz q̇d ſi
emptoꝛ ſciebat factū ſꝫ ignoꝛabat ius.
nā credebat foꝛte ꝙ eēt licitū emere de
cimā de iure vel foꝝ vł baſilicā:videre
tur ꝙ poſſit agere ex empto iuxta hūc
§.⁊ hoc vř ſentire gl.in.d.l.quēadmo-
dū in gl.dedit.¶Itē q2 erroꝛ iuris ex-
cuſat in ſuo recuperando.ff.de iu.⁊ fa.
igno.l.erroꝛ.⁊ not.ꝙ vbi ēptio eſt nul-
la emptoꝛ agit ſi nō fuerit ſciens vel ſi
fuerit ſtipulatus:ſz vēditoꝛ etiā in caſi
bus illis nō poteſt agere cum ꝯtractus ſit
3 nullus.¶†Sz nunquid emptoꝛ dz reſti-
tuere rē vēditori.Uř ꝙ ſic q2 aľs habe
ret rē ⁊ pretiū qḋ eſſet iniquū.vt.d.l.fi.
de liti.⁊ facit.l.quēadmodū.qḋ ſatis eſt
equū niſi ille ad quez pertinet repetat

a ¶ Locatio. Diuid hūc ti. vt h̄ Angel. Et hoc dicit ntd p̄ncipiū. Locatio persicit cōsensu eo ipso qd̄ de p̄tio conueniit: et in voluntate tertij p̄tiuz cōferri pōt sicut in emptiōe et h̄z ei⁹ naturā quā p̄ oīa locatio regulat: i certo p̄o p̄tio constituto ↄtract⁹ inominat⁹ efficitur. Itē si merces ↄsistit in spez nō est locatio: sz innominat⁹ cōtractus nascit ex quo actio p̄scr. v̄bis dat. h. d. sm ange. vsq ad §. adeo.

b ¶ Queritur. hic p̄ Ange. i. f. col. v̄ si. ex quo no.

vt §. si q̄s emere. s̄. allegato. et ita intellige. l. quēadmoduz. ff. de act. empt. l. ex empto. §. si q̄s virginē. de ↄhē. empt. l. domuz. de here. ven. l. ꝙ si quis nulla. Et not. ꝙ
3 hoc casu nō concluditur
b ad tradenduz in actione ex empto. sed ad interesse. vide. s̄. eod. §. p̄tiū. ꝛ iunge. s̄. de inutili. stipula. in prin.

¶ De locato ꝛ conducto. Rubrica.

¶ Textus rubricā continuat euidenter.

1 ☞ Lex rē maioris pretij. C. de rescin. vēdi. an habeat locū i locatione ꝛ conductione.

2 Colon⁹ partiarius improprie d̄r conductor.

3 Colon⁹ partiarius quā actionem habet.

4 Colonus partiarius an possit arbores scindere.

Locatio [a]. ¶ In
1 tex. ibi † ijsdēꝗ regulis. facit ꝙ in hoc ↄtu habeat locum. l. rem maioris p̄tij. C. de rescin. vē. ꝛ no. C. e. l. si olei. de vsu
2 fruct. l. si ea lege. ¶ † In gl. i. in pecunia. in fi. nū quid ergo aget ex cōducto. gl. videt velle ꝙ sic. ff. eo. l. cum in plures §. messem. ff. de furtis. l. si apes. §. fi. et. l. si q̄s vxori. §. si sulphurarie. q̄ vi-
1 deat p̄ leges illas q̄ loquūtur in partiario colono qui nō facit fruct⁹ suos quouſꝗ sint p̄ euz recepti. sed ille q̄ nūmis colit facit aūt: vt ibi no. ¶ Sed dic ꝙ nō sunt vere. quia nō est locatio nec cōductio ni si mercede in pecuniā cōstituta vt h̄z d. §. si quis seruū. ꝛ ideo partiarius nō agit ex ↄducto. ꝛ dicte leges loquun i eo qui nūmis colit ad modicū tp̄s. ꝛ iunge qd̄ scripsi. s̄. d̄ re. di. §. si q̄s a
3 domino. ¶ † Queritur ergo qua acti-
b aget partiari⁹ colon⁹. videt ꝙ a pro socio: vt. d. §. vis maior. in fi. ad nō modicū tp̄s videt ꝙ vtili cattione. ff. si ager. vect. pe. l. i. interroga aduocatos. ꝛ si dicāt ex ↄducto oppone eis d. §. si q̄s fun. dicāt ꝙ n̄ ex ↄducto oppone d. §. messem. cū ↄcor. iunge. i. de act. §. item seruiana. ¶ Unde queritur vtrū partiarius colon faciat fruct⁹ arborum suos insolidū vel an d̄ns recipiet partē. De cōsuetudine seruat ꝙ d̄ns nihil recipiat. de hoc
4 Spe. e. §. i. v̄. si. ¶ Sed an possit arbores scindere. Nō videt. ff. de vi. fu. l. frau. §. cōductor. de cēsi. l. forma. §. si vices. nisi essent renascētes. ff. de vsu fru. l. ex sylua. ¶ Itē intelligo in hoc §. dicit si sit talis res q̄ ↄsueuit locari cōduci alias non agit ex locato. ¶ Quid enī si quis locauit hoīes ad bibe vinū suū. vt hoc pz in. l. naturalis cum: do. que hic allegat in glo. ff. eo. l. si marcellus. Sed q̄d si p̄tiū fuit missum arbitrio lu. ij cōductor lucius mortuus est anteq̄ ordinet arbitrari nō vult. quō p̄uidebitur locatori. Uidretur ꝙ hoc amiserit qua luserit ↄtus. s̄. eo. ti. §. p̄tiū. Sed esset iniquū. vnde videt ꝙ arbitrio ni viri debeat satisfacere. ar. C. de i ꝛ substi. sub cō. fac. l. si testiū. doc. Ja. ꝛ Pe. ꝙ locator seu d̄ponens repetere estimationez instar illius solutit opera indebita. ff. de condi. l. si non sortem. §. libertus. vel forte tur prescri. ver. i. pri. §.

☞ Merces si nulla sit constituta actione agi debet.

Qua de causa. ¶ In ibi. sed proprium genus sine nomine nō en permutatio: qr dominiū non trans ff. de rerū p̄mu. l. i. ꝛ ij. de cōdi. cau. l. fi. nec commodatum cum

gratuitū sed contractus innominatus.

1 ¶ † In glo. j. tit. man. in fi. doc. dicūt q in casu in quo nihil conuētum fuit de mercede si sit psona q̄ cōsueuit locare opas suas dar̄ i p̄scriptis verbis vt ex cōditione persone cū retinet voluntas ptiū. ff de vsu & ha. l. plenu. §. equitiū. & ideo dicūt q quidā iudex male iudicauit absoluendo scholarē qui cuidam nūtio tradidit literas vt eas deferret: pmisit ei q bñ satisfaceret, naz q̄uis salariū incerte pollicitatiōis &c. vt. ff. man. l. qui mutuū. §. salariū. hoc est verum in his quib⁹ cōsueuit dari gratia a honoris vel renūtiatiōis gratuite, nō sic in illis qui in talibus lucrātur cotidie panem suum. ¶ In glo. que cōpetit. ibi cum alle. l. generaliter. §. j. ij. et. iij. p contractu facio vt des nō competit. sed actio de dolo. que sit ratio. vide. C. de re. pmu. l. ex placito. & d. l. naturalis. §. cū si faciā. ¶ In eadē gl. ibi cū allegat. l. reb⁹. hoc verū si opponat̄ sup actis talib⁹. sec⁹ si sup substātiali bus. vide. ff. de cōtrahē. empt. l. pacta.

1 ¶ Ecclesia cōstantinopolitana nō potest dare in emphy. vltra tertiam generationem nec ecclesie ei subiecte.

2 Emphyteota an possit dare aliū in emphyteosim.

3 Quid de vasallo. & nu. 4.

5 Emphyteota quando alienat emphyteosim an transferat vtile dominium.

6 Quid autem in vasallo.

7 Dominus rei emphy. qualiter agit cōtra scd̄m emphyteotam in quē primus alienauit emphyteosim.

8 Scriptura an sit necessaria in cōtractu emphyteotico.

9 Contrahentes super cōtractu emphy. si sic dicunt loco tibi talem fundum ad talem pensionē ppetuo: vel loquuntur indefinite trado tibi ad ppetuum talē fundum pro tali pensione: an valeat.

10 Quid si dicat̄ ego vēdo tibi talem fundum tali p̄tio retenta annua pensione an erit venditio vel emphyteosis.

11 Pensio que debetur pro re emphyteo. & census an sint idem.

12 Census est quid publicū sicut tributū.

13 Contractus cēsualis & emphyteotic⁹ an sint iidem vel non.

14 Instrumentum si contineat talis dedit in emphyteosim seu censum talem rem et transtulit omne dominium nihil omnino retinendo nisi pensionē vel censū: an sit contractus cēsualis.

15 Periculū interitus rei emphy. ad quē spectat an ad dominū an ad emphyteotam.

Adeo autē.ᵃ

¶ Doc. Jac. & Pe. parū dixerūt in his materiis vltra glo. vt potes perci pere ex his que scripsi. qz vbi reperio eos dixisse aliquas fideliter nomino. & etiā hūc. §. trāseunt sicco pede. Ego etiā parum hic dicam: qz spe. satis in hac materia dixit p oibus in tit. de loca. §. nūc aliqua. & ego in breuib⁹ multas cōclusiōes posui. C. de iur. emphy. i breuiario meo recurre vel ad vnū vel ad aliud. aliqua tamē hic tangam que ibi non sunt tacta & non hoc modo. ¶ † In glo. interdū. in fi.ᵇ 1 restat rūdere ad emphyt. Sed dic quod loquit̄ in ecclesia cōstantinopolitana & in subiectis eidē que non possunt dari in ēphy. vltra tertiā generationē nisi domos ruinosas: sed alie possunt ad ppetuū. vt scripsi. C. de sacrosan. eccle. aut. si quas. & sic itelligit̄ aut. perpetua. c. ti. que est canonizata. x. q. ij. ppetua dz tñ seruari solennitas autentice hoc ius porrectum. vt scripsi in aut.

a ¶ Adeo autē. Cōtract⁹ emphyteoticus q pficitur cū alicui res cōcedit̄ mercede in pecunis vel i specie cōsti tut'a a contractu locationis et ab emptione in albibus differt: et multipliciter cōuenit cum eis qui iure ciuili fuit introduct⁹: et interit⁹ totius rei ptinet ad dñz pticularis ad emphyteotam.

b ¶ In fi. Uide h̄ Ange. lati⁹ an ecclia possit concedere i emphyteosim. f. ij. col. añ me. p. in ea. gl. in fine.

3 si quas. ¶ † In gl.ergo
ibi cũ alle.§.alienatiõis
ille.§. facit: qr ibi spãle
in eccl'ia. ergo in ɔtra-
riũ ius cõe. Itẽ ꝑ hoc ꝙ
vasallus facit aliũ va
sallũ in feu.ꝑ q̃s fi.inne
sti.§.sed ⁊ res.de le. cõr.
§.sikr.de ꝓhi.feu.ali.§.
illud.⁊ tñ ñ ẽ nisi vtilis
dñs sicut nec emphy. vt
not.ff.ɔmo.l. si vt certo.
§.si duobus. ergo a siri
et emphyteota aliũ em
phyteotam. ¶ Preterea
cũ emphy. possit vẽdere
saltẽ req̃sito dño vt hic:
cur ñ poterit dare in em
phy. vbi non est tãta nec
ita ꝓpria alienatio: sed
quedã interpretatiua:
vt.§.alienationis. vide-
retur ꝙ imo argnẽdo sic
si id qđ magis ⁊c. facili⁹
enĩ ꝑmittit datio in em
phy. ꝙ̃ vẽdere. vt appa
ret in eo qđ de ecclesiis
dixi.s. i additione ꝑxia
⁊ ꝑ hoc videt expssum.
C.de fun. pa.l. j. Et hãc
partẽ credo verã. bñ tñ
credo ꝙ dñs directus dz
req̃ri ꝑ.l.iij.C.e. non enĩ
loquit solũ i vẽditione:
sed in qualibet transla-
tione ⁊ forte poterit reti
nere si velit ꝓ eadẽ pen
sione. C.de col. ꝑdi.ci.l.
fi.in fi.li.x.de ɔsuetudi-
ne seruat ꝙ absq; ɔsen-
su ⁊ req̃sitiõe dñi possit
dare in emphy. ¶ † Sz
q̃d de vasallo. glo. Colũ
bi vĩ velle ꝙ nõ possit a
dare in emphy. i feu.de
prohi.feu.ali. ꝑ fe.circa
ꝑn.in gl.si aũt.in fi.quo
nil credo falsi⁹ vt appa
ret ꝑ rõnes supradictas
vñ cũ hoc liceat ecclesie
cur non vasallo. ⁊ hoc est
notoriũ ꝑ totũ regnũ al's nobiles q̃ te
nẽt i feudũ nullos hẽrent reddit⁹ ⁊ tñ
videm⁹ ꝙ illi q̃ tenent in feudũ ⁊ retro
feudũ habẽt emphy. ⁊ hoĩes suos vbi
4 cũq; terrarũ. ¶ † Preterea cũ simplr cõ
ductor possit trãsferre ius suũ in alium
vt.j.e.§.fi.i.l. q̃ domũ.ff.de iur. fi[illegible]
chis.§. j. cur hoc non pñt emphyte[illegible]
et vasall⁹ q̃ mai⁹ ius habẽt cũ sint [illegible]
les dñi vt est dictũ non video hoc [illegible]
fieret fraus iuxta.§.callidis.de ꝓhi.f[illegible]
5 ali. ¶ † In ea. gl. ibi cũ allegat.l. si a[illegible]
ger vec. ista non ẽ qõ sic simplr [illegible]
qm̃ meliorationes suas possit trãsferre
dño suito. sz tñ req̃sito vt h.⁊.C.e.l.[illegible]
⁊ h̃ qñ nihil sibi retinet: sz qñ dat i [illegible]
phy. ⁊ retinet pẽsionẽ nunq̃d [illegible]
vtile dñium sic ꝙ nihil sibi remaneat [illegible]
an remanet sibi hec est qõ. Et [illegible]
hil sibi remaneat: qr de nã ɔct⁹ ẽphy.
est ꝙ dñiũ vtile trãseat i emphy. [illegible]
dixi. duo ãt non pñt eẽ vtiles dñi in so
lidũ. vt.ff.de acq̇. pos.l.iij.§.econtra
ergo seq̃t ꝙ trãseat in vltimũ. ⁊ ꝑ [illegible]
facit.ff.ad tre.l.j.§.de illo. ⁊.l.et a[illegible]
qđ ibi no. Posset imputari ⁊ dici q̃
sunt habent vtile dñiũ diuersi [illegible]
spectib⁹ ⁊ q̃libet est dñs alteri⁹ [illegible]
plures man⁹ descẽdit. ⁊ h̃ ꝓbat [illegible]
mihi ɔcedis ꝙ emphy. pt dare in [illegible]
phy. vt.s. ꝓxle dixi. ego n sic [illegible]
ipse ẽphy. q̃ dat aliũ hz ius i re. [illegible]
ꝙ vbi aliq̃s ɔct⁹ ꝑmittit credẽd⁹ [illegible]
mitti fm naturã eiusdẽ.ff.de [illegible]
si q̃s exhere. filio.§. sz si q̃s.ff.de [illegible]
habi.l.plenũ.§.eq̃tũ. loca.l.si vno.[illegible]
ɔstat ꝙ de natura ɔct⁹ emphy. ẽ q̃
dẽs hẽat certa iura. s. ꝙ possit expel
re si cesset ꝑ biẽniũ i eccl'ia. in p[illegible]
triẽniũ ⁊ alia q̃ sunt. C.eo.ꝑ totũ. [illegible]
ex quo et emphy. ꝑmitti sequitur [illegible]
cta iura habeãt nec ob. ꝙ non p[illegible]
plures dñi insolidũ vtiles nec p[illegible]
directi: qr verũ est vno respectu [illegible]
uersis respectib⁹ sic. vñ pm⁹ emp[illegible]
cẽset dñs scdi scđs tertij. habẽdo r[illegible]
ctum de vno ad aliũ ⁊ que ad fe. [illegible]
reperit alibi qđ non dñs habetur
dño quo ad illũ qui cãz hz ab eo. [illegible]
po.l.bona fides.C.loca.l.si quis [illegible]
ctionis. ⁊ hoc videtur ꝓbari in feu[illegible]

a ¶ Non possit. An aũt feudũ possit legari vl' alienari etiam ꝓ anima. vid alex. in ɔsi. xxx. in.iij. col.i.j.vol. ⁊ vtrũ ꝓcedat arg. de ẽphyteosi ad feudũ ⁊ econtra. et idem alex. in ɔsi.xxx. in.x.col. in j.vo. ⁊ i ɔs. xliiij.in.iij. col.i.e.vol. Et vtrũ in gñali alienatione veniat feudũ; idẽ alex. in ɔsi.xlv.in a iij.col.in.ij. volu. ⁊c. de emphyteosi vide per doc. in.l.ij. C. de iure emphy.

prohi.feu.ali.p fe.§.illud:vbi vasallus
q̇ fecit aliū vasallum vocat̄ dn̄s respe
ctu scd̄i.et hoc necessario dz dici qn̄ va
sallus dat in emphy.vel in feudū.nā
tūc sunt pluresvti.ex⁊ facit qđ no.i.d.
l.ex asse.ad treb.ff.de p̄ca.l.cuz preca
rio.⁊ ibi no.i simili ⁊ idē si sint plures
vasalli descendendo.¶ In hoc potest
dici qđ si de volūtate p̄mi dn̄i emphy.
dedit in emphy.q̄ p̄mus videat̄ remit
tere iura sua.ff.qui.mo.pig.vel hypo.
solu.l.sicut si volūtate.C.đ remis.pig.
l.fin.et per consequēs secūdus videa
tur verus dominus et hoc si concessit
vendere vel donare vel facere suam vo
luntatem secus si concessit tantum da=
re i emphy.in feu.si đ feu.contro.fue.
c.pe.de feu.non ha.propriam nat.feu.
§.j.in fi.in hoc eniz casu videt̄ dicēdū
sicut diceret̄ qn̄ sine volūtate dn̄i đdit
⁊ maxime qn̄ consensit saluo iure suo si
cut consueuerunt facere domini quan
do inuestiunt ⁊ in hoc casu ⁊ i casu quo
non cōsensit potest dici quod omnia iu
ra primi domini sunt salua.ideo credo
q̄ si non soluatur sibi sua pensio q̄ res
cōmittatur eidem siue dicta pensio de
beret solui per manum primi siue per
manuz secūdi emphyteote.⁊ si res vē
dat̄ deberet reqri et debet habere qua
dragesimam vel laudemiam vel illud
quod competit de consuetudine in tali
bus ⁊ breuiter credo qđ oīa iura sūt ei
salua qualia habebat si non fuissent da
ta scđo i emphy.⁊ hoc dico per.d.l.C.
defun.pa.ar.ff.đ ser.expor.l.pe.đ acq.
possessio.l.qui vniuersas.§.finali.cum
l.sequenti.Quod ergo ius habebit em
phyte.qui alij dedit i emphyte.Certe
suā pēsionē ⁊ cōmittit̄ sibi res nisi sol
uat̄ pēsio.⁊ breuiter oīa iura que quis
hz iure emphy.dūtamē nō fiat p̄iudi
6 cium priori dn̄o.¶†Et idem dicerez i
vasallo qui dedit alij in feuduz per di
ctū.§.illud.et sic determinarē qđ no.in
c.similiter.de le.contra.vbi de hoc scio
tn̄ qđ quo ad vasallos seruetur contra
de consuetudine.nam si tu teneas feu
dum a titio et ego a te idem feuduz et
sempronius a me ego inuestituram et
laudemiaz recipiaz siue vētas et si ego

vendā tu recipies semp primiores dn̄s
⁊ tn̄ in censualibus ⁊ emphy.seruat̄ de
ɔsuetudine q̄ prim⁹ ⁊ direct⁹ dn̄s iniue
sti.⁊ vocatur prim⁹ ⁊ direct⁹ dn̄s ille q̇
primo tradidit ad cēsuz vel emphy.q̄
uis forte teneat ab alio i feudū⁊ sic im
vtilis hec de ɔsuetudine de iure tn̄ cre
7 doq̄ sit rōnabile qđ dixi.s.¶†In fi.e.
gl.hec est vera si cōsensit ⁊ renouauit i
p̱sonā ei⁹ iuxta illa que.s.dixi.⁊ iuxta
l.fi.C.de iure ēphy.alr̄ nō vr̄ q̄ nō pos
sit agere actiōe ɔ illū q̇ cū eo nō cōtra
xit ⁊ min⁹ ɔ tertiū si ad t̄tiū res euene
rit opz ergo eū reqrere ad rei vē.vt.s.
p̱ri.no.⁊ sic opz q̄ p̱bet dn̄iū qđ erit
difficile.Ul̄ dic q̄ sufficit qđ p̱bet lon
gas p̄stationes sibi factas.ex hoc cīn
p̄sumit̄ ɔctus ēphy.p̄cessisse.vt not.C.
đ iure emphy.l.ij.⁊ hec p̱batio vale=
bit ad p̱bationē dominij si agat rei vē
dicatione ɔ tertiū.⁊ de hoc i spe.eo.§.
nunc aliqua.v̄.liiij.⁊.ver.cxviij.⁊.ver.
cxlij.⁊ ver.clxiij.⁊ v̄.clxvj.⁊ v̄.clxviij.
ex cōfesso āt nō posset agi de iure ciui
li:sed pro pēsione.ff.đ ser.rus.p̄di.l.pe
coris.⁊ iunge quod nota.ff.vsuf.uctu.
quēad.caue.l.si vsufru.nole iunge.j.đ
ac.§.eque.⁊.§.preiudiciales.¶ In gl.
imo differt ibi cum allega.l.non solet
hec differentia procedit vbi conduxi
ad modicū tp̄s:sec⁹ si ad nō modicū.
8 ff.si ag.vēcti.per totū.¶†In fine ea.
glos.hanc opi.videt̄ semp glo.sequiq̄
requiratur scriptura i ɔtractu emphy.
⁊ hāc fouet tex.specu.tn̄ tenet q̄ nō re
quiratur scriptura in.d.§.nunc aliqua
ver.sed oppo.magna pars modernoꝝ
consueuit sequi glo.hāc.¶ Qui ergo
si cōuētuz est ⁊ contractuz sine scriptu
ra nūquid erit ɔtractus nullus vel va
lebit tanq̄ locatio vel ɔtractus inno=
minatus si pēsio non sit in pecunia re
tenta opinione q̄ scriptura sit necessa=
ria.Credo q̄ si partes agebant q̄ esset
emphiteosis quod ɔtractus sit ipso iu
re nul⁹.Uerbi gratia.qr exprimebant
do tibi in emphy.⁊ ego recipio in em=
phy.ff.de accepila.l.an inutilis.đ ver
9 bo.ob.l.j.§.sed si quis.¶†Sz qđ si di
cebāt loco tibi talem fundum ad talez
pensionez perpetuo.vel loquebantur

pverba idefinita trado tibi ad ppetuū
talē fundū vel talē domū ad talē pēsio
nē.nūqd vt.Nō vr:qz talis 9ct9 nō est
locatio vt hic:qz trāsit vtile dñiū.vt.ff.
si ag.vect.z possessio naturalis.qđ nō
ēde natura locatiōis:vt hic legit z no.
et vr casus istius §.Ego credo 9 q sit 9
ct9 locatiōis si pēsio sit i pecunia vł 9
ctus innotat9 si sit in mercede.vł socie
tas si sit partiari9 p illa q dixi.s.e.§.j.
et que ibi no.legūtur.nec obstat iste §.
q vr casus 9:qz ego 9cedo q nō est lo
catio nec vēditio:sz tertiū gen9 vbi par
tes h agūt vł vbi nō agūt sz si habeat
11 substātialia sua z scriptura z alia necessa
ria:sz vbi ptes hoc nō agūt:sed volunt
facere aliū cōtractū non credas q is §.
corrigat qui fundus z qlibet res possit
locari ad nō modicū tps:z quin valeat
locatio z hoc pbatur p iura magis no
ta.vt i auf.de ali.z emphy.§.loca.col.
ix.ff.de col.prediorū cur.l.j.z.l.ij.C.d
9iu.Sti.l.si domina.z in hoc valde ape
ritur intellectus hui9.§.sed ad hoc ob
stare vr qđ no.i.d.l.ij.vbi no.q res sic 12
locata vr data i ēphy.Sz dicas q ve
rū ē si partes h agāt z ēt i dubio si con
tractus possit ad hoc trahi vt habeat
substātialia emphy.vt scriptura alia re
maneat in finibus quibus valere pōt
vdtri.nec ob.qz in locatiōe nō trāsfer
tur dominium nec possessio q verū est
in locatione ad modicū tps sed i loca
tiōe ad nō modicum tps sicut vtile:vt
dixi.z possessio naturalis non vt.d.l.j.
10 si ag.vec.¶†Sz quid dices si partes
dicunt sic ego vendo tibi talem fundū
tali pretio retenta mihi tali annua pen
sione nūqd erit vēditio vel emphy.
Iste.§.vr determinare qđ nō est vendi
tio.sed ego credo qđ sit venditio z ma
xime si retineatur modica pensio z ma
gnum pretiū recipiatur quinimo cre
derem hoc casu vltimo q qnis partes
agerent expresse q eēt emphy.q debe 13
ret potius venditio notari.i feu.de p
hi.feu.ali.p fe.§.validis.¶Quid eniz
si recepit centum libras z retinet vnuz
den.pensionum.non videtur emphy.
ff.locati.l.si quis cōduxerit.de acqui.
pos.videt enim sicut loqui de emphy

te.z ideo non.sed si ante videtur pura
venditio.ff.de cōtrahen.emptio.l.em
pti.z per dictum.§.validis.vbi tex.vo
cat emptorem venditorem qui agere
tur quod esset res feudalis.si tamē re
tineret pensionez competētez:licet vi
te minorē q res valeret z reciperet pe
cuniam non minus iudicarem emph.
ff.de cōtrahen.emp.l.si qđ donatio
nec ob.is.§.in his q dixi:quia loqui
casu:q iō pretiū nō dabat hic sz si res
tradebatur ad perpetuā pēsionez:tūc
nō est vēditio.vt hic sed qn pretiū re
11 pit habēt locū que.s.dixi.¶†Sz qđ
deo h loquit d 9tractu emphy.z de pē
sione ista vocabula sunt nobis ignota
in regno francie:sed nos vtimur ...
census.z etiam notarij in literis ...
ponūt.talis dedit vel tradidit ...
dū.p.x.solidis ppetui cēsus ...
est vnū z idem quo ad effectum ...
dispositionem non videtur:quia ...
phy.particulare periculuz pertinet ...
emphy.z tamē non est censualis ...
12 censi.l.formā.§.illam.¶†Preterea ...
sus est quid publicum sicut tributum ...
patet in tota materia.ff.de cēsi.z no.
de censi.in rubri.ff.de pub.l.j.§.j ...
tāq pcurator.z ita vr q nō possit ...
ri pnato.¶Sz i h obuiat.C.de agri
cēsi.qsi p totū.z.l.colonis.i q ...
cen.do.ac.pos.l.ij.Ut tū hec plene ...
deas debes scire q cēsus sumitur ...
modis.vno mō pro tributo.z ita ...
tur in.d.tit.ff.de censi.z in glo ...
ga.C.sine cen.vel re.l.fi.z ...
Quādoq sumitur pro conditione ...
minum quorum corpora cū terra ...
astricta dño.vt.C.de agri.et cen ...
per totam.quandoq reperitur pro ...
sione vel redditu qui prestatur ...
petuuz.extra de censi.in rubri ...
uenit.Quōq pro per sione que ...
ad modicuz tempus.extra ne ...
13 c.fin.¶†Nunc veniamus ad cō ...
strain nūquid est differētia ...
sualē pmr cēsus sumit p ...
qz de aliis pte non cē questio ...
phy.Canoniste dicūt q ...
sualis non cadit in cōmissu ...
rū.soluere p triēniū:sz ēphy ...

reli.do.c.ꝯstitut⁹.vt ibi not.p oēs.ꝛ di=
cit ꝙ in re censuali dñiū trāsit in illū q̄
soluit cēsum nō sic in re emphy.in qua
nō trāsit nisi vtile.ista aūt possunt pba
ri de iure ciuili:qr cēsus nō recipit pro
annua ꝑstatiōe simplici nec reperitur
ꝯtctus cēsualis īter priuatos in ꝯditio
natis.Scio tñ ꝙ de ꝯsuetudine seruat
inter laicos ꝙ res cēsualis cadit in cō=
missuz si cēset p triēniū ꝛ qḋ ille q̄ cēsuz
recipit cēset dñs direct⁹ ꝛ recipit laude
mia si possessor vēdat. ꝛ fere vtuntur si
cut de emphy.ꝯtract⁹.Sed retēta opi.
cañ.ꝙ res cēsualis nō cadit i cōmissum
q̄rit q̄d si in instrō cōtinet talis dedi in
emphy.seu ad ppetuū cēsuz talē rē nū
q̄d erit emphyteotica vel cēsualis.Sa
14 adijciat.C de au.ꝛ ar.le.l.spēs.¶ †Sz q̄d
si in instrō ꝯtinet ꝙ talis dedit in em=
phy.seu cēsum talē rē.ꝛ trāstulit omne
dñiū nihil oino retēto nisi pēsione vel
cēsu sicut frequēter faciūt notarij q̄ ne=
sciūt q̄d scribūt.tūc dicerē ꝯtcū cēsualē
cū hoc sic de natura censualis ꝛ de na=
tura emphy.ꝛ i dubio debemus adhe=
rere vbis nisi als de cōtrario appareat.
ff.de le.iij.l.nō aliter.ff.de re iu.l.semp
in stipulationibus.§.si facit.ff.de vsu=
fru.earū re.quē vsu cō.l.hoc senat⁹.§.si.
ꝛ.l.si.¶ In gl.j.iur.gen.satis videtur
per hunc tex.quod ex pacto oriat actio
sicut in donatione.ꝛ potes addere ad
alios casus qui notātur.j.de ac.§.de cō
15 stituta.¶ In glo.j medietatis.in fin.
hanc tenēt doct.moderni.Quid si res
augmentetur.glos.distinguut.C.eo.l.j.
hoc.idistincte dicūt nō augmētari.ꝛ idē
spe.vt ibi scripsi.dicūt tñ ꝙ incremētū
patēs nō ptinet ad ēphy.sicut ad vsu=
fru.ff.de vsufr.l.itē si fundi.§.huic.sz i
fundo est aliud.i feu.q̄ fu.te.c.ij.§.si do
de inēio.Itē nō fit ex diminutio ꝓpter
ij ēr...ꝛ si nō posset colere ꝓpter
guerras fit diminutio vel cessatio pro
illo tpe.vt.S.scripsi.ꝛ facit is tex.ꝙ si
q̄ dedit bona sua vt nutriret ꝙ dona=
tarius non tenet nutrire si bona perie=
rūt vel sint occupata p inimicos.Sed
do...tenēt contra.vt ibi not.hoc autem

qḋ i hoc.§.dr nō pcedit
in tributis.C.de allu.l.
iij.ꝛ.iiij.nec in locatiōe
ad modicū tps.ff.eo.l.si
merces.§.vis maior.sed
in locatione ad nō mo=
dicū tps dicerē idē qḋ i
emphy.cū sit q̄si ēphy=
teosis.vt.S.dictū est.vt
no.in.d.l.fi.C.de col.fun.
ciuili cetera que dicen=
da essent circa hanc ma=
teriam vide in spe.de lo
ca.§.nunc aliqua ꝛ vide
que scripsi.C.de emphy.
vbi multas cōclusiones
reperies qua repetere
nō esset nisi lauare sina=
piū.ꝛ qui lauat sinapiū
mutat ꝛ demutat de vna
scutela in aliā queritur
concor.ff.eo.l.iij.

a Item. ᵃ¶ In.e.gl.
demōstran=
te.ibi cum allega.l.sa=
binus.ꝛ forte si materia
demonstrata pereat pe=
rit periculo venditoris
sicut si vendidisset.x.cor
bes ex illo dolio.S.titu.
j.§.cum autem.ꝛ ibi di=
xi.non enim materia vi
detur vendita sed anuli.
vñ aliud materia aliud
species inde extracta.ff.
de pig.act.l.si conuene
rit.l.si quis.¶ In ea.gl.
in fin.ibi cum dicit in di
ctione sua.vult dicere
quod materia non fuit
demonstrata.sed dictum
fuit quod ex auro suo fa
ceret anulos certi pon=
deris ꝛ ita illud certi pō
deris cōstruetur cū ver=
bo anulos ꝛ ab eo regit
sed fm primum intelle=
ctum regitur a nomine
aureo.

a ¶ Item
Cum dñiū
rei cōcesse
transit pe=
cunia pro
mercede cō
stituta em=
ptio nō lo=
catio dicit.
sequē.duo.
§.clari sūt

Conductor.

¶ In glos. vt vsuras. in 2 fi. et ad alia multa. vide ff. eodem. l. sed addes. §. sed illud.

Qui prorsu.

¶ In glos. §. diligens. in fi. prima videtur verior: quam enim rationem diuersitatis possem⁹ reddere nisi dicas q hoc sit spāle: qz talia faciliter p dunt̄ z frustrantur sicuti Azo dicit qd̄ est speciale in colono. vt. in §. hic allega.

1 ☞ Usufructus semper extinguitur morte illi⁹ in cuius persona est constitutus.

2 Scholari mortuo vel recedēte an sibi possit substitui in locatione.

a ¶ Mortuo. Cōtract⁹ locationis ad heredē trāsit. Ang. vide hic ange. q̄ supplet ad hunc §. qd̄ Joan. fab. omisit.

a
Mortuo.

1 ¶ † In glos. ꝓprietatis. in fi. in hoc dicas q semper vsufru. perījt p mortem illius in cuius ꝑsona cōstitut⁹ est: sed si cōstitut⁹ est in ꝑsona vni⁹ z ille voluntate proprietarij transfert in alium: tūc videt̄ reuocatus. sic intelligūt doc. l. si dñā. z hoc obtine: vbi ius vsufruct. ↄstituit vel simplr vel ad tp̄s. ff. fa. her. l. et puto. §. j. sz si fructus vēdant̄ vel locent̄ vsq ad tempus. nō video quin talis ↄctus transeat ad heredes: vt si q̄s receperit castrū cū pertinētijs z fructibus vsq ad certos annos. vñ aliud est ius vel cā recipiēdi fructus vel alicuius rei. ff. de vsufruc. l. arborib⁹ §. vsufru. z ibi de hoc. C. de pet. bo. sub. l. j. z ibi etiā.

2 ¶ † In ea. glo. C. e. vl. in fi. spec. tenet idē de indi. §. generalis. v. sz nūquid. Pe. de bel. ꝑti. dicit idē qd̄ glo. [illegible] principaliter ↄduxit hospitium [illegible] associauit alios z ad hoc q non [illegible] plex cōductio: imo societas ad [illegible] quoti. ff. de iu. do. de qua ego m[illegible] cauissez z tñ bñ facit. qz [illegible] venditionem faciat: tñ ꝓpter [illegible] q̄ est inter virū z vxorē nō cōsideratur simplex venditio: imo sapit natur[am] dotalē quasi eodē mō. ff. p socio. [illegible] z. l. verū. §. i heredē. vbi nō [illegible] tura societatis tm̄ per quam non [illegible] deret heres ex pacto imo ex natur[a] ductionis vel melius facit per con[illegible] rium qz in conductione vectigaliū [illegible] dum ↄtrahitur conductio imo z [illegible] societas q̄ ipedit nō succedere here[dem] nisi ex pacto. ergo idē hic q nedū [illegible] hitur ↄductio imo z societas q̄ ip[illegible] zc. dicit tñ qd̄ hoc casu ille pōt prohibere z nō alij. si tñ ꝓhibere non vul[t] [illegible] possunt ad hoc cōpellere per act. [illegible] ducto. z idē dicit in casu quo [illegible] nes conduxerūt credit tñ q si [illegible] tus sit idone⁹ q debeat cū [illegible] de cōsti. pe. l. q̄ autē. §. sz l. [illegible] non noceat z alijs profit. ff. de [illegible] l. in creditore. de rei vend. l. in [illegible] fm eum pro quo facit. ff. eodē. [illegible] hec sunt vera vbi in conductione ad est tacite vel expresse q cōmuni [illegible] debeant viuere [illegible] munis [illegible] facit [illegible] tem tacitam. ff. de his qui [illegible] cū. l. seq. et sequen. iunge. j. [illegible] cip. §. fina.

Rubrica

¶ De societate.

¶ Optime prosequit̄ ordine [illegible] nominādo cōtractus qui [illegible] huntur. s. de oblig. que ex con[illegible] non prosequit̄ ordinē. ff. [illegible] mādati. z sequit̄ p socio. post [illegible] emp. sz hic ecōtra sequēdo [illegible] posuit in. d. ti. z q̄ est in. l. [illegible] act. z ob. Et not. q. ff. [illegible] pro socio in rubrica hic contra[illegible] pueri melius intelligant zc.

1 ☞ Societas ↄtrahitur q̄nq [illegible] stu inter scholares.

2 Societas non appareat cõtracta verbis exp̃ssis: si tñ p aliquos act⁹ extrinsecos appareat de presumpta volunte an videatur esse societas.

3 Totus tota totũ vnã rẽ signat, vbi ad vnam rem adijcitur.

Societatem.[a]

¶ † In gl. etiam in fi. istud vltimum verbum multum ad dicit q: quãq̃ contrahitur societas sine questu vt inter scholares: vt s. proxi. ti. §. fi. ¶ In glos. omnium. ibi cũ dicat expresse. Quid si nil fuit exp̃ssum: sed duo inter se societatẽ coniérũt nec declarauerũt aliud. Ego credo q̃d videatur societas omnium bonorũ quo ad hoc vt cõicentur inter eos qui ex q̃
2 stu conuenient ff. e. l. ij. §. j. ¶ † Sed q̃d si non appareat societatem fuisse cõtractam verbis expressis: nunquid est societas si per aliquos actus extrinsecos appareat de p̃sumpta voluntate non videt. ff. e. l. ? sic hec questio fuit quesita. s. d ob. ex cõsensu. ? spe. aliquãtulũ agit de hoc in spec. de iudi. §. generaliter. ver. hoc etiam. ? nõ video quin sic possit de prehẽdi per euidentia signa tacit⁹ cõsensus quin sit societas cum contrahatur consensu ? in obligationib⁹ que cõsensu contrahuntur non est opus verbis: vt scripsi. s. ti. de obli. que ex cõsen
b su. ¶ Quid em̃[b] si simul habitauerunt diu ? oia bona sua simul habuerunt et cõibus expen. sine computo vixerũt: ? negotia sua p̃miscue egerunt. cur non presumitur societas que etiã ex cõi habitatione p̃sumit. ff. de his qui deie. vel effu. l. j §. fi. cu; l. seq. ? maxime si ita fecerint per plures annos. C. de fideiuss. l. j. ff. de po. a. l. procula. ff. eo. l. cum duobus. §. si fratres parentum. ? ita interp̃tatur consuetudo in patria consuetudinaria fuerunt per annũ ? diez facit ad cohabitationem. in feu. de benefi. fra. ? qualiter frater in feu. ieu. c. j. de illa põt intelligi. ff. e. l. societatez coire. in eo q̃
c dicitur. ¶ † In glo. hoc est verũ vbi ad vnã rem adijcit: sed vbi ad vniuersitatẽ est collectiuum plurium. verũ est q̃d de vniuersitate predicat quasi de vno. b

a ¶ Societatẽ. Diuide hunc tit. sz Are. ? summa sic sm eũ. Oĩz bonorũ ? vni⁹ negotiationis tm̃ cõtrahi põt societas i qua damni ? lucri sunt partes equales: nisi inter socios aliter cõuentum fuerit. Itẽ valet cõuentio inter socios: vt maiorez partẽ lucri ferãt q̃ damni ? econtra. Et lucrũ dr q̃d superest o̅ dãno deducto: q̃d vnũ lucrũ participet. ? alter damnuz nõ sentiat. h. d. vsq̃ ad §. Illud. Angel. hic format vtiles q̃ões. Querit. ? m̃ de q̃stione q̃tidiana. duo fratres simul habitant ? alter reperit habere multã pecuniam an p̃sumat hr̃e ex bonis cõib⁹. Itez si duo fr̃es simul habitant ? hereditatẽ cõmunem paternam habẽt queritur an cetera q̃ aliũde venisset debent cõicare. vid etiã alex. in cõsi. xlviij. in. iij. co. j. volu. Itẽ an lucrũ ? dãnum debeãt computari de anno in annum. postea ponit quandã vtilẽ distin. qualiter dãnũ ? lucrũ diuidũtur inter socios.

ff. de re. iu. l. in toto. ? alibi quem totius nõ capit orbis. ¶ In gl. itẽ alijs duobus in fi. s. emendo in specie. vt equum morellum talẽ. quando ego studebã in monte pessulano erant tres vel quatuor carnifices ad emendum vnum bouez. vt. s. in proxi. additione.

☞ Partes lucri i societate si sint equales capitalia debẽt esse equalia. Adde ad idẽ nume. 1.

3 Quid si vnus socius posuit pecuniã alius operã an pecunia erit cõis.

4 Cuius aũt periculo perit pecunia.

Et quidem.

¶ † In glo. sic. ff. de he. insti. in fi. glo. Quid ergo si capitalia sint equalia. glo. videtur suppone re quod lucrum non erit equale. Quid ergo erit. videtur quod pro quantitate pecunie seu capitalis debẽt diuidi. ? hoc si sint eiusdem industrie ? opere. omnia enim bonus iudex dz attendere

b ¶ Quid em̃. Uide alex. i cõsi. xxiiij. i vl. col. in. j. vo. in cõsi. xlviij. ? cõsi. xliiij. e. j. vol. itẽ in cõsi. xxxvij. in. iij. volu.

a ¶ Illud. Particula adiecta i lucro tacite videtur adiecta in damno. Ange.
b ¶ Diuersus. Et procedit hec regula siue quo ad cognitionē: vt. l. j. ff. q̄ sunt sui vel alie. iu. siue quo ad iuris dispositionem: vt eadē sit natura: vt hic z. l. diem. §. stari. ff. de arbi. siue vt sit eadē natura. scz p contrarium dummodo natura negotij z idētitas rationis hoc exposcat: vt hic p doct. vnum not. fm Angel. hic Barto. Dyñ. Rapha. et Jo. de Jmol. p istum text. z per illum in. l. qr poterat. ff. ad trebelliañ. φ si vn⁹ ex socijs vult ire Venetias p mercantijs inuito altero socio: suo tamen periculo φ si lucrat̄ nō tenet̄ lucrum cōicare si alter socius non voluerit pati dānum.

sicut faceret bonus vir. ff. e. l. si societatē mecū. z concor. ad hūc. §. ff. eo. l. si nō fuerit. et quod ibi not. ¶ † In glo. computatio. Verbi grā. ambo habēt simul. xxiiij. in capitali lucrati sunt. xij. volūt diuidere. ille q̄ habet duas partes in lucro et ita habebit. xx. tā p capitali q̄ȝ pro lucro: alius qui hȝ tertiā partem habebit quartā. xij. p capitali z ita habebit. xvj. et hoc vbi capitalia sūt eq̄lia fm p̄e. de bel. pti. In glos. hec pacta. in fi. hoc non videtur approbandum: qr si cōuētio valet est societas. hodie videret̄ fm fidē φ nō valeret talis cōuētio sicut est in isto. §. fm intellectū Jo. qr esset vsura. et de hoc vide in sum. hostien. de vsu. §. an aliquis. circa medium. Sed q̄d si duo socij receperūt tertiū cā habēde sue grē q̄ nō posuit operā nec pecuniam ita qd lucrū tm̄ ad ip̄m p tineat. gl. dicit φ non est soci⁹. vt no. ff. e. l. iij. §. fi. ¶ † Sed q̄d si vnus posuit pecuniā ali⁹ operā: nūq̄d erit pecunia cōis. glos. dicit qd sic. C. e. l. j. Sed doct. Bon. contra: vt ibi notatur per Cyn. per. l. cum duobus. §. dā. z. §. si in coeunda q̄ opi. pōt esse vera in societate vnius rei: sed in casu quo vellēt esse socij omnium bonorum opi. gl. est vera vel etiā si illius rei. ff. e. l. si id quod. §. j. in princi.

¶ † Item cuius periculo perit pecunia glo. dicit φ periculo illius qui tradidit eam: vt ibi no. lȝ quidā doc. dicūt periculo vtriusq; vt. d. l. cū duo. §. quidam. qd pōt esse verum supposita opi. glo. in questione p̄cedēte. pro vera in glo. no. totā glo. alleg. fabulam auiani. [illegible] scio quis fuit ille Aui. hāc tn̄ fabulā [illegible] uenies i lib. esopi vbi dr̄ φ cū leo oues capre z iumēta se sociassent ad venandū ceperūt ceruū qui debuit diuidi in [illegible] iiij. partes. leo dicit φ primā partē debebat habere causa honoris. scdam [illegible] pter maiorē laborē quem adhibuerat tertiā iure suo tanq̄ȝ socius. z qui quartam vellet nā esset suus amicus. et [illegible] sequūtur versus prouerbiales [illegible] Ne fortē societ fragilis vult fabula [illegible] seno. Nam fragili fidus nescit esse [illegible] tens. vnde Salo. nihil cū potēte cō[illegible] quid enim cacabus ad ollam.

☞ Ratio eadē est p̄ziorū: an alit [illegible]

Illud. a ¶ † In gl. no. eā dē rat[illegible] ne in fi. l. cōmodissime. [illegible] hil facit ad notabile: quia ibi est ca[illegible] omissus diuersus b nō cōtrari⁹. Si[illegible] cōtra hunc. §. qr puisio facta in [illegible] bet ad aliū extēdi: sed hoc verum [illegible] natura negotij z rōnis idētitas [illegible] ciat sicut hic. nam natura societatis [illegible] quirit equalitatē: qr vim fraternitatis obtinet. vt l. verū. ff. eo. ideo [illegible] ex p̄isio lucri detrahit̄ p idētitatem [illegible] tionis ad aliū casum qui etiam [illegible] tura negotij req̄rit equalitatem [illegible] expresso l. l. cōmodissime. ola ce[illegible] eodē modo potest respōderi ad. l. [illegible] negotia. ibi enim damnum [illegible] gerentē pter culpā suā que ratio [illegible] pōt extēdi ad lucrū: qr ex culpa [illegible] dȝ lucrari. ¶ Et eodē modo rñde ad [illegible] ea. l. ibi enim ex culpa dānum patit̄ [illegible] dem culpa non debet esse causa [illegible] nec lucri. vt. ff. de neg. ge. l. si h[illegible] ria. ff. eo. l. sed si soci⁹. sed magis [illegible] de in rem ver. l. si fundum. sed si [illegible] naturā actionis que desiderat [illegible] esse realiter constat autem verū [illegible] modo de rebus creditis quā [illegible]

emptus fuit z non plus quare in plus a
act.de i rez ver.cõpetere nõ põt. ¶Cõ
clude ergo quod eadez est dispositio
vbi natura negotij z rationis idẽtitas
hoc exposcunt.

1 ☞Societas qtr qb⁹ modis dissolnit
2 Ubi quis ad suaz prouisionez aliquid
facit nõ censetur dolum cõmittere: lex
enim talem dolum consuluit.

a **Manet.** ^a ¶†In gl.j.oĩz.sem per gl. reprehẽdit tex. i hoc articulo dic.ĩ.circa pn. ¶In gl. no.hic quinq3 casus i fi. Item dic q̃ is versus obtinet i tribus casibus qñ do lo: vt hic.qñ absẽti.qñ itẽpestiue.z ita intellige quod no.ff.e.l3 si socius.§.si absẽte.eo.titu.actione.§.diximus als. aut post renuntiationẽ vnusquisq3 sibi acquirit.vt.ĩ.in prin.huius.§.Sed op ponitur: qr vbi agitur de dolo vel frau de ille cẽsetur fraudem cõmittere qui alienat nõ qui cõditione acquirendi nõ vtit.ff.q̃ in frau.cred.l.qui aũt.in prin. de col.bo.l.j.§.cũ ferr.ff.eo.nemo.§.j. 1

a ¶†preterea vbi quis ad prouisionẽ sui facit aliquid nõ censet dolus imo lex 2 talem dolũ consuluit.ff.de leg.ij.l.cũ pater.§.titio.õ neg.gest.at qui natura. §.cuz me. ¶Preterea versus iste intelli git vbi als iuste renũtiaret societati nisi esset dolus als istud mẽbruz esset 3 vnum z idẽ cũ alio qñ intẽpestiue.nec oporteret fieri mẽtionẽ de dolo. Tunc arguit.certũ ẽ q̃ nullus videt dolo fa b cere q̃ suo iure vtitur.ff.de reg.iu.l.ne mo vr.cum igit socius iuri renũciare 1 posset qño cõmittit dolum vtẽdo iure suo renũciando societati ad sui prouisio nem z nõ acquirendo societati.nã 3 vi det p iura pdicta. ¶Ad primũ pt dici q̃ vbi 3ct⁹ pcedit vel materia q̃ obli gata ad acquiren.sm bonam fidẽ tunc est dol⁹ nisi acqrat.z tenet.ff.de here. vẽ.l.ij.§.nõ tm.de pe.here.l.s3 si lege. cũ.§.pinde.sed in legibus cõtrarijs z ta lis materia nõ precedit.nã in.l.q̃ aũt nulla pcedebat materia q̃ obligaret nõ acqrentẽ ad acquirendũ. Item nec in.§.cferr.itẽ nec i.l.nemo.q̃ ad hoc õ quo ibi tractat vez q̃ ad hoc qõ debeat priuari illo beneficio nec cõueniat nisi inquãtũ facere põt: vnde quasi oẽs leges tãgẽtes istud ppositũ in diuersis 3ctib⁹ loquunt z habent suas diuersas et separatas rõnes.vt no. in.l.q̃ aũt.ff.de re iud.l. nõ fraudãt.de iur. fisca. l.in fraudẽ.item ad.§.titio.z ad alias.ll.cõcor. potes dicere q̃ ibi illa p uisio permittit: qr nõ fit pncipalr in dãnũ tertij. Et ad.l.nemo.potes di cere qõ obtinet vbi suo iure vtit sine lesione al teri⁹.vt ibi nc tat in fin.

☞Societas quare nõ transit ad heredem.

Socij decẽ iurauerũt inter se societatẽ in via ad romã vl ad hierlm: vn⁹ corũ morit an alij sint li berati a societate.

Quid si 3hẽtes societatem iurauerit an transeat ad heredem.

b **Solvitur.** ^b

1 ¶†In gl.s.vt duret.i fi. facias hũc.§.sequẽtẽ. ff.e.l.actiõe.§.renũtiare cũ seq.S3 p deo q̃ pt eẽ rõ q̃ societas nõ trãseat ad hrdẽ saltẽ ex pacto vel cõuẽtiõe cũ oẽs 3ct⁹ trãsferant ad heredes z quisq3 põt pacisci heredi suo imo i dubio hoc presumit vt.l.si pactum de pba.ff.de ac.z obli.l. in 3ctibus.et cõtractus

¶Manet. Societas soluitur renuntiatione qua soluta lucrum quod post renuntiationem acquiritur non communicatur. Ang. Item not. hic eleganter sm Angel.q̃ dissoluta societate vnusquisq3 õ ducit suum capitale et lucrum z dãnum. Et est advertẽdũ sm eundẽ qõ quando est societas omniũ bonorũ quod etiã stipendia publica q̃ vnus ex socijs p cepit cogetur cõicare z ponit exẽ plu3 de doctore qui p cipit stipẽdia de publico q̃ cogitur salariũ suũ fratri cõicare. quid autez de eo qõ expensum est pp̃ter delictũ vni⁹ socij. dicit q̃ sibi totum imputabit. b ¶Solui tur. Morte vni⁹ sociorũ itẽ interitu rei vel publicatione bonorũ. itẽ si vnus ex socijs bonis cesserit soluitur societas. hoc dicit vsq3 ad.§. solus.sm Angel.

a ¶ Soci⁹. Soci⁹ tenet̃ de leui culpa vl' de tali diligẽtia qualẽ de suis reb⁹ 2
est solitus adhibere. h. d. vsq; ad fi. ti.
b ¶ §. ex q̇busdã. An ꝛ qñ det̃ actio directa ab vtraq; pte. vel vni directa : et alteri ꝯtraria

Ang. h remittit ad gl. j. l. ꝯsensu. in fin. ff. de ac. ꝛ obli. ꝛ ibi Bartol. subsequen terponit cõclusionẽm bar. ibi cõclude igit̃. itẽ. in. ij. ꝛ iij. col. format pl'es vtiles q̃ões: vtrũ actio p socio sit nata durãte societate. itẽ si vn⁹ ex f̃rib⁹ in vita p̃ris fecit sumpt⁹ nuptiales post mortẽ p̃ris an alter frat̃ debeat sumpt⁹ nuptiales facere.

legẽ ex ꝯiũctiõe ptiũ accipiũt. vt. ff. d̃ po. l. j. §. si ꝯueniat̃. Itẽ i feudo vbi ꝫ tm̃ vel mai⁹ ligamen est põt paci̇sci heredib⁹. in feu. d̃ eo q̇ sibi ꝛ he. masc. ꝛc. c. j. Ego nescio nisi q; leges iõ hũc ꝯctũ restrinxerũt ppter lites euitãdas q̃s oĩno parit vt. l. cũ p̃r. §. dulcissimis de le. ij. ꝛ ne libertas suprema restrigat̃. ff. e. l. cũ duob⁹. §. idẽ r̃ñdet societatẽ. Itẽ q̇d dices i ꝯfratalijs nũq̇d morte vni⁹ cõfratrũ dissoluunt̃. Vr̃ q; sic q̇d sit quedã societas. et sic obtineatis. §. Ego hoc nõ credo q; ob tineat in societatibus q̃ corp⁹ reputãt̃: q2 ille ẽt remanẽt i vno. ff. qd̃ cuiusq; vniuer. l. sicut. §. fi. ꝛ de illa societate loquitur. e. ti. l. j. Sꝫ h loq̇tur d̃ societatib⁹ q̃ fiũt ad q̃stũ ꝛ lucrũ vt appet : q2 illa societas nõ ꝯnittit̃

Itẽ an vestes fctẽ vxori dicti p p̃r emꝛ 1
in vita sua an post mortẽ p̃ris sint. p̃cipue illi⁹ filij: vel an d̃beat eas cõicare
Itẽ an fili⁹ debeat finire studiũ suũ ex 3
pẽsis cõib⁹ quã p̃r cepit tenet̃ i studio
Itẽ an expẽse fcẽ filio i studio p p̃rez
imputent̃ filio. Itẽ q̇d de libris ẽptis
ꝛ traditis per p̃rem filio in studio. Itẽ 4
an maior frater d̃beat facere ptes. Itẽ
q̇d de duob⁹ fratribus rusticis. Itẽ q̇d 5
de duob⁹ fratribus q̇ lõgo tẽpore seorsum habitauerunt. an p̃sumat̃ diuisio. quas q̃ões vide hic p ang. post alios a doc. vide etiã Sali. C. p so. l. j. ponẽtẽ notabiles q̃stiones in hac materia. b

passi ꝫ. vt ibi ꝛ h loquit̃ de ea q̇ ꝯsensu ꝯhit̃. ¶ † Sꝫ q̇d dices. x. socij iu[...] sibi societatẽ i itinere romano vel hierosolymitano. vnus mouit̃ [...] liberati sũt a iuramẽto. Vr̃ [...] §. Ego nõ credo: q2 [...] tas imo iuramẽtũ singulare [...] hic de q̇d durat. ꝛ facit qd̃ [...] §. fi. † Sꝫ q̇d si aliq̇s ꝯtrat societa[...] bi ꝛ h̃rdib⁹ iuramẽto hic de app[...] forte d̃ iure canonico iuramẽtũ fac[...] tenere i p̃sona h̃rdis nec vim pot[...] ꝯtrauenire. ex̃ de iureiu. c. cũ ꝯting[...]

Itẽ si.

¶ In gl. vt duo. hoc v[...] vbi cepissent ce[...] specie vendẽdũ al's aũt si cepissent [...] bernã p emẽdo ꝛ vendẽdo durare[...] q; ad tps ꝯducte taberne si cũ ꝯdu[...] sent vel quãdiu lucrari possent [...] nũtiatio cẽt tẽpestiua. vid. ff. e. l. [...] nerit. ꝛ. l. actiõe. §. itẽ si quis societ[...]

Publicatione.

¶ [...] fi. hoc non videtur verum cum [...] tas sit de iure gen. s. de iu. na. §. [...] iure. ꝛ deportatur nõ amittit ea [...] de iure gen. ff. de pe. l. quidã. de b[...] l. sed si alia. ꝛ iunge. j. proxi. §.

Itẽ si quis.

¶ In gl. ad [...] videtur [...] tato. nã sibi querit post deporta[...] ff. mandati. l. si mãdauero. §. is [...] de leg. iij. si deportatio. p[...] amittit illa q̃ sunt iurisgentium [...] dictũ est. sed in damnato in met[...] potest esse gl. vera.

☞ Actio directa ꝛ ꝯtria quando rep[...]riatur in eodem contractu.

Adde ad idem nume. 2.

Societatẽ contraximus ad aliq̇d em[...]dum: ego soluo totum preti[...] agere pro socio etiã durante [...] vt reddas mihi medietatem.

Famulus alterius socij dedit d[...] an dominus eius teneatur.

Socius si prio credebat̃ diligẽs [...] ca apparet negligens an possit [...]tiari societati.

Socius.

a ¶ In gl. one [...] recta [...] dam b. sed cur non est directa ꝛ ꝯ[...]

sicut mādati depositi.dixit Pe.de bel.
pti.q vbi sunt officia ꝯhentiū:tūc est
repire directā ⁊ cōtrariā. aliud est enī
officiū mandātis aliud mādatarij. itē
aliud deponētis ⁊ aliud depositarij. et
ideo est repire directā ⁊ ꝯtriā nō sic in
ter socios qꝺ vterq pncipalis ⁊ vterq
tēdit ad lucrū.⁊ ideo quilibet habet di
rectā.¶Sꝫ ꝯ q̄ diuersa sūt officia em
ptoris ⁊ vēditoris ⁊ ex vno ꝯctu oriūt
due actiōes ⁊ quelibet est directa. glo.
facit vim in nolōus.ff.de act.⁊ obliga.
l.consensu ⁊ dicitur qꝺ vbi est vnū no-
mē vt socius est directa: sed vbi nomē
descendit a nomine vt mandatarius a
mandante.vna est directa alia contra-
2 ria.†Sed hoc non est verū: q̄ in tute-
la est vnum nomen.vꝫ tutor.⁊ tn̄ sunt
due actiones vna directa alia cōtraria
ꝓpter qꝺ dicas q in ꝯtractib⁹ in q̄bus
vna pars tm̄ obligatur ab initio de sui
natura est reperire directā ⁊ cōtrariam
vt in deposito mandato.pignoratitia.
⁊ alijs in q̄b⁹ ille qui tenet directa sta-
tim de natura contractus obligatur vt
depositarius ⁊ creditor ad restituēdū
mandatari⁹ ad implendū mādatū iō
isti tenent directa:q̄ ꝯtractus hoc ha-
bet.Sꝫ qꝺ ipsi obligent hoc prouenit
post cōtractū initū ⁊ ex quodā acciden
ti.idcirco dat ꝯtra nō p̄ma directa cū
nō sit ab initio nata d̄ natura ꝯct⁹ nec
obligatio ad eā gignendā in societate
vbi ab initio de natura ꝯtractus vnus
alij obligat ⁊ eque principalr. ideo eq̄
cōpetit actio:sed hec rō pōt impugna-
ri p illa q̄ dicam.j.mādati.§.item vide
ibi.⁊ caue:q̄ i actiōe p socio credo q
oriē vna sola que vtriq cōpetit: vt ptꝫ
in.§.ex q̄busdā.bn̄ tamen reperit quā-
doq vtilis.vt.ff.de his q̄ deie.l.perce
ptione.in fi.⁊.gl.dicas q ille casus nō
est specialis. ¶Unde actio p socio qn̄
q datur pro singularib⁹ vt res empta
ponat in cōi.ff.e.l.si q̄s societatem.nō
eī alter alteri q̄rit.ff.d̄ fur.l.si q̄s vxo.
§.si ex duob⁹ nisi sint cōrei ff.de arbi.
l.si duo.si q̄s cau.l.si duo.de lib. leg.l.
iiij.§.fi.vel nisi ratū habeat factū socij.
ff.e.l.iure.vel nisi sit magister societa-
tis.ff.d̄ pac.l.itē magistri.⁊ hoc singu

3 lare oriē durante societate. ¶†Uerbi
gratia.coiuimus societatē ad emendū
aliq̄d ⁊ mercandū ego solui totū ꝓtiū
agam p socio vt reddas medietatē du
rāte societate.C.e.l.ij.⁊ idē in plurib⁹
casib⁹.vt ptꝫ.ff.e.l.cū duo.§.idē rn̄dit.
cū seq.al's est sub.l.si inter fratres.Sꝫ
gnal' oriē finita societate:vt.d.l.tādiu.
⁊ ibi p oēs.⁊ iunge.j.tit.ij.§.itē si inter
aliquos in gl.nisi aliter. in fi. sꝫ si vn⁹
lucrū fecerit in vna re per diligentiā
suam in aliā dānum p culpam. non fit
4 cōpensatio.ff.e.l.non ob eā. ¶†Pet.q̄
rit hic si famul⁹ alteri⁹ ex socijs dedit
damnū vtrū dn̄s eius teneatur.ipse di
stinguit an famulus socij fuit talis de
quo p̄sumebat qꝺ faceret dānū: ⁊ tunc
teneat al's non alleg.ff.cōmo.l.eū qui.
§.fi.locati ⁊ ꝯducti.l.videamus. iunge
j.de noxa.circa p̄n.Et hec faciūt ad il-
lam qōnē si mittā tibi pecunias p nun
tium ⁊ eas pdit cuius periculo perdit
de q̄ no.ff.e.l.non ob eā.in qua distinc.
vt ibi no.⁊ facit ad hoc. e.ti.l.de illo.§.
j.in gl.ante fin. Ego credo q hoc idē
in socio.nam si diligētior factus sit so-
lito credo q debet talē diligentiā qua
lem nūc:sed si negligentior vel non di
ligētior qualem ante:al's esset malafi-
5 des. ¶†In gl.sic.d̄.i si.q̄d si credeba
tur diligēs ⁊ sapiēs nūc apparet ꝓdi-
gus.pōt dici q si fuit ab initio iust⁹ er
ror vel si mutauit ex tunc conditionē
suā in peius q posset renuntiare socie
tati.ff.de sol.l.si cum dotem.de ꝯfir.tut.
l.pater.⁊.l.vtilitatē.C.de spon.l.fi. Pe.
dicit h̄ q si sint plures scholares i ea
dē domo ⁊ vn⁹ vult introducere alium
alijs inuitis q nō pōt. vt.ff.e.l. q̄cq̄d.
⁊ si sit vn⁹ q̄ sit rixosus ⁊ turbat alios
vel non vult facere septimanam suam
alij possunt agere pro socio vt cōpella-
tur facere qꝺ debet p. l. perceptiōe.ff.
de his q̄ deiecerūt.seni⁹ allegata.ipse
tamē audiuit a sapientibus q haberet
lo.si actio ex cōducto contra locatorem
vt ipse ageret ꝯ scholarē ex locato.ff.
ad.l.rhodiā de iactu.l.ij.§.j. Satis po
test dici q ꝯpetit pro socio vtilis. vt di
xi.d̄.ti.j.§.fi.⁊ agetur vt expellatur.ff.
ea.l.si conuenerit.§.fi.

¶ De mādato. Rub. b
¶ Prosequit ordinē tex-
tui nō tractatum. ff. τ. C.
sicut dixi. S. ti. j. in rubr.

Mandatum. a ¶ In 1
gloss. imo vi-
detur. in fin.
videtur ꝙ diuisio tex. sit
insufficiens. ¶ Sed vi-
det posse dici ꝙ vbi mā
datur mea tua τ aliena
mandatum tuū est sup-
uacuum: igit superestꝙ
mea τ aliena. ¶ Sꝫ cer-
te ita potes dicere quan
do mandatur tibi tua et
mea vel tua τ aliena: qꝛ
quo ad te facit mēbrū τ
nō est supuacuū τ tñ de
beret eē supuacuū si rñ 2
sio illa esset vera. Sꝫ po
tes dicere ꝙ in exēplo.
Jo. est supuacuū māda
tuꝫ q̄ ad te: qꝛ quo ad te
τ partē tuā ē tm̄ tua grā
ꝯsiderata pte tua q̄ p se
dꝫ cōsiderari. ff. de cōdi.
τ demon. l. qui here. §. fi.
de stipu. seruoꝝ. l. proin
de. §. j. ¶ Sed vbi māda
tur tradi pecuniam sub
vsuris tua τ mea vl tua
τ aliena nō est ꝯsidera- c
re talē partem intellecti
uaꝫ per se que tm̄ tua sit
nō cōiungas multa hic.
¶ In glos. j. mandati. in
fine. quia habebit duos
obligatos ꝙ eius inter-
est. ff. de li. le. l. iij. ¶ In
glo. scilicet fideiussor. nō
tamen presumitur no-
uatio in dubio. C. de no-
ua. l. fina.

1 ☞ Consiliū malū dans
an teneat ex consilio. 3
Adde ad idem numero
1. 2. 3. τ. 4. quia totum est
vna questio.

Tua. b tantum. ¶ In glo. τ no. bonam
regulam in fi. de hoc extra de reg. iur.
c. nullus ex ꝯsilio bñ pōt sic distingui
aut ꝯsiliū dat ꝯtrahēti aut delinquēti.
1 ¶ † Primo casu aut non erat als ꝯtra...
τ tunc tenet. ff. e. l. si remunerandi...
tibi. ℣. plane. de hoc vide plenius in
additiōe. l. illa aut erat als ꝯtra...
τ tūc de fraudulēto tenet. vt. l. q...
scires. τ. l. ij. ō ꝑse. τ gula ꝯsiliū. dal
nō vt hic cū ꝯcor. kim cū τ hoc nisi
beret consiliū vt aduocatus: q̄ te
neret de imprudentia. vt dixi. S. q...
q̄b9 causis. §. ea. τ. §. si. vel itelligē
§. plane. vt dicā. j. §. adeo. Sed se...
su q̄n ꝯsiliū dat delinquēti disting...
¶ Wy. aut nō erat factur9, τ tenet...
l. non solū. de iniur. aut erat factu...
τ tūc aut prebuit consilium τ nō op...
nō tenet. aut ꝯsiliū τ opē τ tenet...
2 cū. ¶ † Sed ob. ꝙ ex solo ꝯsilio t...
neat de quo articulo solū hic agi...
sepe. in fi. ff. de ver. sig. fi. de fur. l...
vxori. §. neqꝫ ℣bo. gl. vī velle i. d...
pe. ꝙ ex solo cōsilio teneat furti...
nō erat als factur9. τ idē vī velle...
§. neqꝫ. Ego credo ꝙ in cōtractan...
sit aliq̄d speciale, nā furtū nō ꝯmi...
sine ꝯtractatiōe. τ ideo nō credo q̄...
do ꝯsiliū solū verbale q̄s cōmittat...
tū nisi opē tulerit. vt dictus legib...
distinguo an esset als facturus vel...
nec video q̄d mouit gl. τ Wy. adc...
c guēdū. In aliis criminib9 credo...
pliciter τ indistincte ꝙ ꝯsulēs tene...
illi q̄ dānificat9 est qꝛ tale ꝯsiliū...
esse q̄n sit fraudulētū. τ de ꝯsilio fra...
duloso q̄s tenet in regula iur. et ...
tra de homi. c. sicut dignū. ibi ...
doc. sed non tenet ei cui dedit ꝯsiliū
j. §. illud. ff. e. l. si remunerandi. §. rei ...
pis. τ hoc vbi factum τ lesio fuit ...
quuta. als ille ꝯ quē dat ꝯsiliū ...
nō pōt cū sua nil itersit. ff. de inu...
apud. §. si q̄s curauerit. nisi i casu...
fur. l. si q̄s seruo. j. ō obli. q̄ ex de...
3 de. ¶ † Quid si non dedit ꝯsiliū ...
q̄n tractabat fuit ꝑsens τ non ꝯ...
Videt teneri. τ vide q̄d notat ...
homi. c. petr9. τ vide. j. de obli. q̄ ex...

a ¶ Mandatū. Diui
de hūc tit.
put hic an
ge. tex. cla-
rus est po-
nit hic An
gel. q̄n q̄s
ex ꝯsilio ob
liget. ibi i
glo. obliga
tio.

b ¶ Tua.
Textus po
nit exēpla
cuiuslibet
mēbri. que
clara sunt.

c ¶ Distin
guēdū. Vl
dic kim An
gel. ꝙ vbi
sonat in de
lictū nō ad
hibetur di-
stinctio an
dolo ꝑstite
rit ꝯsilium
vel als eēt
factur9 an
nō. d. l. non
soluꝫ. secus
vbi non so
nat in deli-
ctuꝫ. vt. d. l.
cum sciret.

li.§.iterdũ.⁊ qđ scripsi.C.de epis.⁊ cle. 2
4 l.raptores. ¶†In gl.nõ aliter ibi cum
distinctione.s.illa esset al's facturus vel
nõ.⁊ hanc sequit̃ Azo.in.d.§.plane.et
caue:qꝛ ibi loquit̃ in mandato.⁊ iõ sup
ple sup tex.adeo hec vera sunt ex mã=
dato facto ex gr̃a mãdãtis q̃s nõ obli=
get̃:vñ credo ꝙ is.§.non obtineret si
mandans nõ mãdaret:sꝫ ↄsuleret.Ver
bi gr̃a.cõsulo tibi qđ mutues pecuniaꝫ
sub vsuris tali.nã tũc nõ credo ꝙ cõsu=
lens tenet̃ etiã si al's factur⁹ nõ esset.ni
si appareret de fraude.nã lꝫ ꝟbũ mãdo
sit ꝟbũ obligatoriũ qñ:al's factur⁹ nõ
esset verbũ cõsulo nõ est nisi fraus iter
cederet in regula ↄsilij. Et ideo saluaꝫ
reuerentia Dy.⁊ alioꝝ hec iura faciũt
ad regulã ↄsilij nec ꝑ hũc.§.debuit di=
stingui imo est ꝟba indistincte regula
qñ ↄsulit̃ ↄhenti.nec.§.plane. nec.l.ij.
.§.nec is.§.q̃c q̃ꝫ faciũt.nã loquunt̃ i mã
dãte nõ ↄsulente inter quos est differẽ
tia qñ nõ erat al's factur⁹.⁊ hoc directe
dicit is.§.qñ mandat̃ mere gr̃a mãda=
tarij magis est ↄsiliũ q̃ꝫ mãdatũ.⁊ ob
id nõ est obligatoriũ.⁊ nemo ex ↄsilio
mãdati obligat̃ expresse ↄcludendo ꝙ
cõsiliũ nõ obligat sꝫ mandatũ obligat
vbi nõ hꝫ mere naturã ↄsilij.qꝛ nõ erat
al'ꝫ facturus qꝛ si haberet mere naturã
ↄsilij nõ obligaret.⁊ hũc credo esse in= 3
tellectum huius ver.⁊ versi.plane.
1 ☞Mandatũ rei turpis qñ t:vel non.
2 Mandauit quidã scholaris q̃ habebat
dissensionem cum quodam socio suo;vt
veniret cum armis: veniẽdo perdidit
arma an socius teneat̃ ei reddere vel
soluere.
3 Quid aũt in commodante an teneat̃.

Illud. ¶In gl.etiã si iuramentũ
.ibi cũ scenicas non solũ.§.
a j.ᵃidẽ iure cano.extra de reg.iu.c.non
b est obligatoriũ.li.vj. ¶In fi.ᵇe.gl.op. 1
ff.de in rem verso.l.iij.§.necnõ.dici po=
1 test†ꝙ mãdatũ rei turpis tendẽtis ad
dãnum tertij non tenet:sed vbi tertius
non dãnificat̃ ⁊ est turpitudo tñ ex par
te se obligantis:tunc tenet ⁊ valet obli 2
gatio:nisi in minore:vt.l.si vero nõ re.
.§.si adulescẽs.et in prodigo.ff. ꝑ em=
ptore.l.si is cũ sciret.Vel dic vt ibi no.

2 ¶†Pone ergo ꝙ schola
ris qui habebat dissen=
sionẽ cuꝫ alio mandauit
tibi ꝙ venires cũ eo cuꝫ
armis venisti. ꝑdidisti
arma: qꝛ forte clientes
aut seruiẽtes abstulerũt
tibi q̃ semꝑ inimicantur
scholaribus maxime ꝑ
pter mulieres nunquid
mãdãs reddere tenetur.
Vr̃ ꝙ non.qꝛ turpiter fa
ciebatis ambo.⁊ in.l.iu
li.de vi publi.incideba=
tis ⁊ hoc indubitatũ vbi
mandauit tibi ꝑ assaliẽ
do seu inuadẽdo. ¶Sꝫ
quid si ꝑ se defendẽdo
inuaderet̃ qđ videtur li
citũ iuxta ea q̃ scripsi de
iu.na.§.ius aũt gẽ.vide
tur idẽ.ff.eo.l.inter cãs
.§.non omnia.de hoc.C.
ad.l.iulia.de.vi.pu. qm̃
multa.⁊ ibi scripsi et ibi
glo.vr̃ tenere hanc par=
tem.⁊ facit qđ not.ff.de
neg.ge.l.q̃ vtiliter. In=
nocẽ.tenet ↄtra extra de
iureiu.c.sicut; manda=
rio. ¶†Sed in commo 3
dante dicit bene qđ non
recuperat.ff.ↄmo.l.si vt
certo.§.interdũ.⁊ in lo=
catore.vt.l.si q̃s domuꝫ
.§.fin.⁊.l.si quis domuꝫ
⁊.§.non oĩa. intelligunt̃
in dãnis que nõ erat ꝟo
simile euenire posse.dic
plene vt ibi.⁊ vide que
scripsi.in.d.l. quoniam.
☞Excedẽs fines man
dati lꝫ nõ habeat mãda=
ti actiõem ad autem ha
beat vtilem actiõem ne=
go.gest.
2 Fines mãdati an debeã
seruare quãdo mihi ali=
quid mãdas:ego autem
scio te errare ⁊ te maius
ius habere.

a ¶.§.j.Vr̃ de ang.hic querentem q̃d sit ↄ bo nos mores in ꝟsi.in gl. obligatorium.

b ¶In fin. Dic hoc verum qñ ledit tertium al's vꝫ etiã sine iuramento. an ge.h[illegible].

a ¶ Is qui a Mandata : 1 rius nō dz b excedere fines mādati: ꝛ quatenus excedit non hꝫ actionē mādati . h.d. Ange.

b ¶ In fin. Uide hic distin. prolixam quam pōit Ang. in versi. in gl. actionū.

3 papa si mandat alicui ꝙ ꝓuideat tali de bñficio certi valoris poterit sibi prouideri de beneficio minoris valoris.

Is qui. a ¶ † In gloss. sed certe. in fi. b sed ibi videtur fuisse spālis ꝓhibitio iō nīl vř. facere ꝯtra Mar. vñ opi. Mar. innititur magne eq̄tati. nam iniquū videt̄ ꝙ q̄s locupletetur cū aliena iactura. ff. de isti. l. si q̄s. §. fin. in hoc tñ videt̄ dicendū ꝙ si expēsuꝫ fuerit in re irrecuperabili sicut ī voluntarijs picturis vř momento. ꝙ tunc obtineat opi. glo. ꝛ doc. sꝫ vbi res extat ꝛ bene valet ꝑtiuꝫ de equitate dꝫ dari exceptio vbi nō fuit prohibitio expressa ꝛ specialis. ¶ Itē opponit̄ ꝯ hūc. §. ff. de relig. l. et si q̄s. §. idē labeo. Solutio dicas ꝙ is. §. cum cōcor. nō obtineret in causis pijs ꝛ necessarijs. Uerbi grā. tu q̄ diues homo es mandasti mihi ꝙ tuos alerē liberos ꝛ non darem eis nisi obolū panis ꝛ aquā qui panis non sufficeret ad quartā parteꝫ victus ego alui ꝛ dedi sufficientem victū certe iniquissimū esset ꝙ nō repeterē. vt dcō. §. ꝛ breuiter. vbi trāsgredior fines mādati in casu quo tu necesse haberes facere ꝛ eēt crudele nō facere non obtinet is. §. imo si te ihibēte fecero possum agere.

2 vt. d. §. ¶ † Item credo ꝙ nō debeaꝫ seruare fines mādati vbi mandas mihi aliquid ꝛ ego scio te errare. ꝛ te mai⁹ ius habere. Uerbi gratia fecisti me ꝓcuratorē generalē ... dans mihi ꝙ exigam tm̄ a titio ... tibi tenetur apparet mihi ꝙ in ... netur certe totum debeo exigere ... neraliter vbi mādas dānum tuū ... credo te errare nō debeo seruare ... mādati. C. de ca. lar. ti. l. fi. sꝫ debe... tuū quale habes ꝑ. et qui si manda... extēdat ad hoc vel tibi rescribere ... cit ꝙ si plures cause cōtineant̄ in ... pellatione ꝛ curia vrā recipiat cō... do causam nec de alijs faciat men... nem ꝙ delegatus non posset cogn... re de alijs nō cōtentis in rescripto ... nis cōtinent̄ in appellatiōe. de hoc ... Joan. and. in nouella. de appel. ... causam. ꝛ facit qd̄ no. in aut. de iudi... 3 dien. ff. de dā. infe. l. iiij. §. duas. † I... facit qd̄ si cui mandet̄ ꝙ ꝓuideat ... cui de bñficio certi valoris ꝙ possit ꝓ... uidere de beneficio minoris valoris ... qꝛ in maiori summa ꝛc. vt hic ꝛ ver. q... minoris hoc nō est verū. imo ... est expressum. extra de preben. ... de sacerdotali. lib. vi. qd̄. c. videtur ... stare hui⁹. §. Solutio ꝛ aduerte ... hoc aperitur valde intellectus ... Interdum quis mandat suum negoti... qd̄ tendit ad dānum vel vtilitatē su... tunc obtinetis ver. qꝛ mandatarius ... debet mandatū trāsgredi. sed ... nes potest meli⁹ ꝛ vtilius facere ... dū mandat̄ aliquid qd̄ tāgit ipm̄ ... diciū tertij ꝛ nō mādantis nec mā... rij vt in casu illius capituli. ibi ... dicatur illi ad quē pertinet collatio ... neficiū: tūc debet in terminis suis ... ri tanq̄ odiosum. nec dꝫ ampliari ... restringi ꝗuis forte esset vtile illi ... tio in odiū impetrātis mandatū ... c. qd̄ declarat hunc ver. ¶ Item ... nit queri an vbi plura mandant̄ ... exequi sm̄ ordinē scripture ... cessus null⁹: de quo require satis ... chi. extra de offi. deleg. statuim⁹. ...

1 ☞ Mandatū renocatur voluntate ... dantis. idem in commodato deposito societate ꝛ precario.

2 Mandati actio non nascitur nisi quando alicuius partis interest.

3 Quid si mandator egit anteq̄ interes
set sz post litē contestatā cepit iteresse.
4 Quid econtra ante litem contestatam
si intererat post litem contestatam desi
nit interesse.
5 Quid si intersit in aliquo i modico th.
6 Mandans si iurauit non reuocare mā
datum: an poterit reuocare.

a Recte[a] ¶†In gl. spâle ibi cum
1 alle. ga. §. mandati. idem
in cōmodato deposito societate ꝛ pre-
cario: vt ibi no. ꝛ idē in ꝯtibus inno-
minatis. ff. de ꝯdi. cau. da. l. si pecuniā.
dic ibi ꝛ hoc nisi sapiāt donationē vel
translationem. C. de trālact ꝙuis. ff. de
dona. l. aristo. ꝛ idem in casu specialis-
simo. in feu. de feu. guar. c. j. de na. feu.
2 c. j. de feu. d. int. vslu. c. j. ¶†Et nota ꝙ
nō nascit̄ hec actio nisi cū interest vt h̄
notat̄. ꝛ ꝓbat̄. in. d. §. mandati cū. §. seq.
Sed videtur ꝙ nec tūc sz demū finito
mādato ad instar societatis. C. ꝓ soc. l.
tādiu. Dicas ꝙ est reperire actionem
mādati generalē vt q̄n mādo geri gn̄a
liter negotia mea ꝛ d̄ illa potest dici ꝙ
demū oritur finito mandato instar tute
le. ff. de tu. ꝛ ra. dis. ra. l. si tutor. §. fi. itez
singularē ꝓ singulis negotiis vel pre
stationib' singulis. ꝛ illa ante mādatū
finitū. vt. d. l. tādiu. ꝯsueuit dici i actiōe
ꝓ socio. ꝛ dixit. ī. tit. j. §. fi. Sz ꝯ est eui
denter. ī. de obli. ex ꝯsensu. vbi dicit ꝙ
sufficit ꝯtrahētes ꝯsentire nec̄ aliquo
alio opus est: tu aūt dicis mihi ꝙ opus
est qd̄ intersit: ꝛ tūc demū actio nascit̄ ꝛ
ita supponit interesse potius cām hui'
actionis q̄ cōsensum qd̄ est absonum.
¶ Preterea ḃm hoc cōsensus ab initio
nullam parit obligationē efficacē. ꝛ ita
erit simile mandatū ꝯtui innoīato: vt
sicut i illo ꝯsensus parit actionē demū
re secuta: ita ꝛ in isto demū interesse se
cuto. vt. l. ex placito. C. de re. ꝑmu. id vr̄
cōtra mentē textū ꝛ iuris. Pōt dici ꝙ
in obligationib' q̄ ꝯsensu cōtrahuntur
statim per ꝯsensum ꝯhitur obligatio ꝛ
nascit̄ actio ad ꝯplendū qd̄ ꝯuenit. vn̄
sicut in emptione contrahit̄ obligatio
statim efficiat ex parte vēditoris vt tra
dat rē vēditā ex parte emptoris vt sol-
uat pretiū ita in mandato mādatarius
mandatuz adimpleat. j.
eo. §. mādatū. Sz si man
datarius culpaz cōmit-
tat successiue ex qua de-
beat teneri ad interesse.
tūc incipit obligari ꝛ na
sci actio ad interesse il-
lius in quo committitur
sz bene verū est ꝙ obli-
gatio ꝛ actio erant nate
ab initio ad illud d̄ quo
ꝑexistebat materia: vez
ad implendum manda-
tū. sed non erat nata ad
illud qd̄ nondum erat. s.
ad interesse qd̄ venit ꝓ-
pter culpā q̄ nondū con
tracta erat. vn̄ ꝓ singu-
lis talib' ꝛ ꝓ tpib' qui-
bus committit̄ nascit̄ ex
ꝯsensu precedente. ff. de
admi. tu. l. tutorē q̄ tute-
lam gerit. et ita intelli-
gi pōt hec glo. ꝛ. §. man-
3 dati. qnē alleg. ¶†Quid
ergo si mādator egit an
teq̄ interesset: sz post li-
tē ꝯtesta. cepit interesse.
dic ꝙ sufficit. ff. e. l. si mā
dauero tibi vt a titio. de
pig. act. l. si rez alienā. §.
4 fi. ¶†Sed q̄d ecōtra si
intererat tpe lit. ꝯte. sed
post desijt interesse vr̄ ꝙ
nihilomin' fiat ꝯdēna-
tio. ff. si q̄s cau. l. q̄ autē.
§. fin. de ser. cor. l. doli. §.
fi. Sed ꝯtrium vr̄ verius
ḃm doc. ꝑ. §. mādatis. ī.
alleg. ad exhi. l. tigni. §.
fi. has qōnes mouent et
determinant doc. j. in fi.
ti. in summa. ꝛ tn̄ de vlti-
ma videret̄ ꝯtra ꝑ nota.
in. l. tignū. §. fin̄. ¶ Sed
opponit̄ hic d̄r ꝙ māda-
tū pt̄ reuocari re itegra.
ꝛ d̄r res itegra[b] si māda
tarij nō interfit: qz tamē
non posset reuocari ego
ostēdo ꝙ idē est in quo-

a ¶ Recte. Mandatuz re itegra pt̄ reuocari et re integra finit̄ morte succurritur tamen ei q̄ ignorauit mandatum reuocatum. Ange.

b ¶ Res integra. Qn̄ res est integra vel nō vide hic di stin. doc. et maxie An ge. i. §. col. ante me. in ꝟsi. in glo. adhuc itegro. Itē in ea. gl. in fi. item in. iij. colū. cir. fi. in ꝟ. in gl. liberari. in fin̄. tractat qn̄ reuoca tio manda ti debeat ꝓ uenire i no ttitiaz alte rius.

cūq3 alio cōtractu r ita nil spāle in mā
dato nec in deposito nec in aliīs simili
bus in effectu. certum est q nullus pōt
agere ex cōtractu etiā cū se inito nisi sua
intersit. C. de pac. l. ex cōuētiōe. si ne cē.
vel relig. l. j. ff. loca. l. qui fundū. S. de
inuti. stipul. §. alteri. semp igit alter de
cōtrahētib9 penitere pōt si alteri9 non
intersit cū ille cui9 non interest agere
nō possit nec cōpellere partē. r sic peni
tere pt. vñ sicut i mādato penitere nō
pōt vbi ptis nō iterest, ita r i aliīs sicut
in illo penitere pōt si nō itersit, ita vr r
i aliīs qbuscūq3. Cur ḡ dr spāle i man
dato r quō itelligit. l. illa sicut. rñdeo
q imo est magna diuersitas in manda
to r aliīs silibus. nam si ego reuocaui
mādatū anteq3 tua interesset: r postea
tua interesse incipiat ego nō teneor qr
licitū est mihi per hunc. §. nō sic in em
ptione r vēditione seu in aliīs cōctib9
irreuocabilib9. nā si ego vēdidi tibi rē
r post mādaui q non faceres expēsas
p ea: qr ego reuocabā r tu nihilomin9
fecisti teneor ad interesse: qr reuocatio
nihil facit cū fieri non possit p. l. sicut ē
ergo differētia magna interesse. secuto
post reuocationē. item r in multis casi
bus aliīs. nā si vēditor agat ex vēdito
ad pretiū cōtra emptorē: r emptor dicat
penitet me emisse. r tu nullū interesse
habes: qr ita pt vendere aliī sicut mi
hi: nō est bona exceptio: qr nō est licitū
penitere. Itē ḡ non interesse vēditoris
nō pōt emptor excipere: qr vēditor nō
agit ad iteresse. vñ illa iura q dicūt non
posse agi nisi intersit: loquūt in actio
nibus in quib9 cōcludit ad interesse: qr
tūc iuste excipit: agis ad interesse tua
non interesse. ergo male agis. Sz vbi
ego cōcludo ad pretiū dandū vel rē pro
missam dandū, iura illa non tāgūt nec
faciunt ad ppositū nec oppo. pcedit i
illis. ¶ Preterea in cōtractibus in qui
bus non interest illō nō posse agi nisi
cōtingat qr penitere possit: sz ppter de
fectum interesse. vñ argumētū nil fa
cit cōtra nisi cōsiderato effectu: qr vt di
xit pnia nil facit. ¶ Itē cū is. §. gene
ral. loquat ipz generalr intelligo qua
cūq3 gratia mandatum fuerit contra

ctum. r ita no. in simili. ff. de condictio
ob cau. l. si pecuniā. in glo. no. nisi ma
datū cōtineret donationē. ff. de dona. l.
5 arist. ¶ † Sz qd si in aliquo intersit. r
tñ in modico adhuc tpe reuocati...
sz post mandatarius fecit expē...
nūquid tenet mādans in expē...
post reuocationē. videt q sic ...
. §. qr reuocatio nō valuit re integ...
hic a cōtrario non aūt erat res integ...
ex quo quātulūcūq3 itererat: vt. j. ...
§. dd. Et sic videtur q mādans ad ...
expē. teneat. r p hoc facit. l. q sem...
ff. de cōdi. cā da. vbi non est loc9 pe...
tie dātis arris. ff. de pcu. l. ante. In c...
trarium facit. l. si pecuniam. §. alte...
aperte cōcludit q non obst. hoc q ...
ptū fuerat est locus penitentie re...
do qd arrogatū est tñ gl. videt ibi ...
tra tex. suū: sed illa gl. pōt intelligi ...
vtriusq3 gratia fuit contractū ...
ex quo inchoatū fuerat nō est lo...
nitētie: sec9 si gratia mādantis ...
si bene inspicias text. loquit ...
vtriusq3. intellige ergo hūc tex. ...
vt possit reuocare soluendo qd ...
mādatariū r hoc offerēdo: sz ...
reuocat dicit secus si negotium ...
ptū qr mādatarius potest finire ...
ad hāc differētiā. ff. de ma. vi. ...
6 ¶ † Quid si pmisit nō reuocare ...
nit. Nō videt tenere pmissio. ff. ...
l. cū precario. etenim tales cōuen...
sunt contra naturam cōtractus. ff. de ...
cā mor. l. vbi. sed arg. cōtra. ff. cōm...
commodato. sicut r hoc credo si gra...
vtriusq3 mādet r maxime attēdo ...
iuris canonici. ¶ Itē dic q. d. c. ...
gat. ex. de iureiurā. r. l. cū pcario. ...
in casu suo singularis specialis ...
rio qd habet in hoc singulare ...
is. §. obtinet in iudicialib9 quo ad ...
uocationē: sed in hoc repug...
reuocat mandatū q̄uis nō sit ...
ff. de indi. l. iudicium soluit. r ...
notat. ¶ Sed nūquid gratia ...
cta potest reuocari. Verbi gra...
tus fecit gratiā de nō residendo ...
beneficiato vsq3 ad certū tpe. ...
potest reuocare. Videtur q sic ...
r nō al's, extra de cleri. nō resi. ...

hoc.⁊ ibi de hoc ꝑ doc. Et idē videt̄ de priuilegio concesso ꝙ concedēs possit reuocare.⁊ de hoc. C. de iude.l.iussio.⁊ ibi scripsi ex̄ de iudi.c.nouit. per doct. in spe.de instru.edi.§.nunc antē.versi. q̄d si imperatori. ¶ Quid si pater ↄ̄dit licentiā filie q̄ possit dare de dote sua nunq̄d potest reuocare. Videt̄ ꝙ sic.ff. de ma.vin.l.si pater.q̄ ⁊ ↄ qui.l. questi-tum.§.fi.iunge.ſ̄.de obli.ex consensu.

1 ☞Mandatum soluitur morte mandā-tis re integra:⁊ etiam morte mandata-rij expirat re integra.

2 Cōtra has duas regulas opponit mul-tipliciter.

3 Procurator generalis si constitut⁹ est ab aliquo ad negotia ⁊ causas an mor-te constituentis reuocetur.

4 Delegati ad vniuersitatē causarū an reuocentur morte delegantis.

5 Quid de officiali episcopi.

6 Quid de reformatoribus qui mittunt̄ de curia francie ad reformandū ꝓuin-cias an reuocent̄ morte mandantis.

7 Salueguardie ⁊ guardiatores an re-uocentur morte regis.

8 Mandatum reuocatur morte naturali mandatis.quid de morte ciuili.

9 Mandatū reuocatur multis modis re integra.q̄n antē dicatur res integra.

10 Mādatarius si fuit reuocatus an acta postea cum eo valeant lz ignoret reuo-cationem mandati.

Adde ad idem nume.11.

Item si adhuc. ¶ Vel ꝑt ver.sub.§.ꝑcedēti. Et dic ꝙ primo po-nit duas regulas. scḋo duo dubia simi-lia determinat que ex illis regulis po-

1 terāt insurgere. ¶ † Prima regula est

a ꝙ morte mādantis^a soluitur mandatū re integra.cōcor.C.eo.l.mādatū.ff.eo. l.inter causas.in prin. ¶ Scḋa regula est ꝙ etiā morte mādatarij expirat re-integra.ff.eo.si q̄s alicui.§.morte.e.ti. l.mādat⁹ distrahendorū. ¶ Cōtra pri-mā regulā opponit̄.ff.de instit.l. si q̄s mācipijs.§.si impubes.cū.§.seq.gloss. ibi dicit ꝙ est spāle i institore.sz ob.ff. si cer.pe.l.ei⁹ qui in prouincia.glo.ad hoc soluit dupl'r q̄n dicit q̄ est spāle i institore.⁊ hoc nihil va-let:qz in.l.eius qui. po-terat dici institor cūz ad vnā rem possit institui. ff.de instit.l.cuicūq̄. ali-quādo dicit ꝙ vbi insti-tor prosequitur officiū suū sciēte herede:vt̄ re institutus:aliās nō valet qḋ facit post mortē vt.l. ei⁹ qui. sed hoc ↄfundit̄ per.d.l.si q̄s mancipijs. §.ei⁹. vbi nō erat adita hereditas. Doc ↄsueue-rūt dicere ꝙ vniuersale mādatū non reuocat̄ per mortē mandantis.et ita trāseūt ⁊ non respōdent ad.l.eius qui.que suppo-nit mandatū reuocatū. pōt dici in.l.eius qui. ꝙ ex cōiectura ꝑta mente te-stātis apparebat de re-uocatiōe ex eo ꝙ statim institorē mutauerat dā-do ei libertatē ipsumq̄ dn̄m in parte fecerat. et ideo nō videbatur velle eum in officio remanere cū nō posset esse suijpsi⁹ institor idcirco reuoca-tus videt̄ ex presumpta mēte testantis. ⁊ hoc ap-paret in ꝟsi.huic simile vbi reuocat̄ mādatū di-spensatoris ꝑ manumis-sionem.ff.de sol.l. ꝙ ser-uus.⁊.l.si q̄s seruo. et.l. dispensatorē. Dic ergo ꝙ mandatū vniuersale nō expirat morte mādā-tis nisi ex ↄiectura volū-tatis mandatis morien-tis aliḋ appareat.vt.d.l.

2 eius q̄. ¶ † Itē obst.ff.ḋ ꝓcu.l.si defunct⁹.gl.sol-uit ibi ꝙ nō erat res inte-gra:qz dn̄s obligauerat se ꝓ eo. Doct.ↄsueuerūt dicere ꝙ vbi interesset cō-pleri mādatū post mor-

a ¶ Morte mādantis. Vide dixi. Ang.in.ij. colū. post mediam in ꝟ.in ea.gl. in fi.

tē nō extinguit morte. p. d. l. sz hoc nō vr de mēte iuriū indistincte. Preterea i. l. si p̄cedēte. ff. mā. vr ita iteresse cōpleri post mortē sicut i. l. si defunctus. z tñ ibi finit morte. vñ sol. gl. plº placet. ¶ Itē opponit. ff. e. l. si pro nō re. §. si. sol. vt ibi. Itē ad. l. si. ff. de sol. soluē vt ibi. doc. cō suueuit dicere q aut mādat tale q̄d qd nō pōt cōpleri ī vita z post mortē: z tūc nō expirat. z ita notat. ff. de rele. l. at si q̄s. §. si cui. Sz hec solutio nō vr hēre rōnē q̄ cū rō pōt assignari cur nō sit in vno casu sicut in alio. Preterea si i. d. l. si. eō s fuit appositū ad differēdū grā debitoris qd i dubio p̄sumit. ff. de an. le. l. cū q̄ als icipit Jabolenus. ita potuit mandatū in vita cōpleri sicut post mortem. z sic. l. illa obstaret. ¶ Itē opponit contra id qd dicit integro mandato. qz etiā si nō sit integrū nihilominus reuocat morte. extra de procur. c. fi. in cle. sed ille casus est specialis: qz ibi erat pcu. z nō dño cōstitutus. z idez crederem in pcuratore constituto a tutore vel alio administratore quod censeat reuocatus p mortē cōstituētis vel alis finito officio quantūcunq res non sit integra. ff. de acquirē. heredi. l. si p
3 epistolā. ¶ † Queritur iuxta hāc regulam z eiº determinationē. Aliquis fecit procura. generalē ad negotia z causas. nūquid pcurator huius morte reuocet. vr q nō: qz vniuersale seu generale. mandatū non reuocatur morte vt s. dictum est. Sed ego hoc non credo. vnde intellige q mādatum vniuersale non reuocatur morte. verū est qñ q̄s ex mādato instituit in officio qd ordinariū reputat: vt qñ instituit ad regēdum tabernam vel operatoriū: vñ institor cēsetur habere quasi publicū offm iō non sufficit ipm simplr reuocare nisi reuocetur palā. ff. de insti. l. sed si pupillus. §. proscribere. vnde potestas talis morte nō reuocat. z ideo non reuocat iudex ordinariº morte īstituētis. ex de offi. dele. c. ij. li. vj. ¶ Sz alia nō ordinaria mādata sicut pcuratio gñalis vr q̄ reuocet in non ceptis. arg. ff. de neg gest. l. nam z seruº. §. si viuo titio z hoc videtur tenere archi. videlicet qd procurator gñalis reuocet morte quo ad nō cepta. extra de pcur. c. qui ad nō
4 agēdū. li. vj. in fi. ¶ † Quid ergo dices in delegatis ad vniuersitatem causarum. vr dicere q nō reuocet morte. vt spe. de dele. §. restat. ver. qd si ignorāter. ver. itē mortuo. z. §. finit. ver. itē rōe q̄re do verū si sit q̄si ordinariº qd vr... tur als s p hmissa. ex de offi. dele. ... vide ibi z q̄ notat doct. ex de rescrip. c. ... pastoralis. z p hoc ex d heret. c. ne ali qui. li. vj. vbi est spāle q omissio offi... inq̄sitionis nō reuocet. z tñ ibi erat cō missus ad oēs causas q̄ emergerētur ... gentes fidē. z ita supponit q in cōtin... riā sit in z cōe z q inq̄sitor nō est ordi...
5 riº. ¶ † Quid de officiali epi doc... ceno. dicūt q reuocat. z tñ dicūt ... dinarium. vt no. archi. extra de offi. ... ca. c. iij. li. vj. quod est cōtra ... Sed pōt dici q officialis repr̄sentat p... sonā epi. z idē auditoriū est virtu... eadez iurisditio. extra de cōsue. c. ... tamus. li. vj. ideo simul extinguit... nos loquimur in ordinario q̄ hz ... ditionē formalē aliā ab istituēte ... se. ff. de iu. om. iu. l. z qz. z talis est ... z pprie ordinaria nec reuocat mo... p hoc pōt rñderi ad aliam questio... an vicariº reuocet morte dñi sui. ... dici q sic. z hoc tz hosti. extra de ... vic. c. pe. vel potest dici q sic. ... officialibus prel orum z aliorum ... sicut eorū pcuratores reuocat ... tegra p eorū mortē cōtra ius cōm... dictū est. ita z alij officiales ab ... stituti. z iō posset dici q iudices ... liui baronū ñ reuocāt p mortē ... uis dcti baillini hēant q̄si oim... mitatē cū officialibꝰ epōp ... istituūt sub dñi p̄lati ñ. De senescal... regijs nō vr dubiū nec d baillinis ... illi sūt vere ordinarij: sicut p̄sidēt...
6 ciarum. ¶ † Sz q̄d d' reformatorib' ... tunt d curia frācie ad puicias ... dū nō video cur ñ ... eoz ... mortē mittētis cū debeāt ordin... instar legatorū z pcōsulū ...
7 d. c. ij. ex de off. dele. li. vj. ¶ † Qu... guardiatoribꝰ z saluis guardia... per regē nunq̄d morte regis reuo...

vr̄ q̄ſt ex ōſſū ꝙ ſic.ex̄ de offi.dele.c.fi.
li.vj.¶Sed poteſt dici ꝙ illud in ꝯſer
uatorijs ſeu ſaluis guardijs ſimplicis
iuſtitie vez ꝙ q̄s cōſeruet̄ a vi: potētia
ꝛ iniurijs manifeſtis:ſz ſi ſalua guar=
dia daret̄ per modū grē ꝛ in ea adijce
rentur verba gratiā ſapientia. crederē
nō reuocari morte ꝯcedētis.e.ti.c.ſi ſu
per hoc aūt pōt percipi ex multis q̄ñ
adijciunt̄ v̄ba q̄ nō ſunt de ſimplici iu
ſtitia.vel ſi adijciat̄ hoc verbū ꝯceſſuz
de grā ſpeciali vel dicat imperpetuuz
vel ſimilia.¶In gl.ſ.vſq3 ibi cū alle
gat ex ꝯet.bꝰ.§.fi.i iudicio em̄ finitur
morte mandatarij ētre integra.ꝛ hoc ni
ſi eſſet promiſſum ſub nomine dignita
tis.extra de offi.dele.c.qm̄ abbas.de
quo no.ff.de pac.l.tale.§.fin.ꝛ vide ad
8 pſi.s.§.pri.¶†Sed de q̄ morte loquit̄
a hic ſine dubio de naturaliᵃ.¶Quid de
morte ciuili nunq̄d per eā reuocatur
mandatū.Poteſt dici ꝙ ſic.ff.de acqui.
hered.l.ſi q̄s mihi bona.§.fi.et hoc p̄
cedens ſz nō ſubſequēs.ff.e.l.ſi māda
uero.§.is cuiꝰ.vide.s.ti.j.§.publicatio
ne.ꝛ.§.ſe.imo credo ꝙ ex quolibet acci
dēti ex quo debeat p̄ſumi mutatio vo
luntatis mādatum reuocatur.ꝛ per ſi de
agit mādatarius ſi cōpleat.ff.de ſo.l.ꝙ
ꝛ.l.ſi cum corneliꝰ.de ꝯſtr.tu.l.vtilita
tem vide.s.cod.§.is qui dicit ergo hec
glo.qd̄ dicitur res integra quando nō
9 intereſt.¶†Quid i indu ijs vbi nō agi
tur de tali intereſſe.Uerbigratia.dele
gans mortuꝰ ē delegati nullo tp̄e in=
tereſt q̄ñ ergo dicitur res integra vl̄ nō
integra doc.iuris ciuilis dicunt rē non
itegrā q̄ñ lis nō eſt ꝯteſtata.ff.d̄ iuriſ.
om.iu.l.ꝛ qt.doc.iur.cano.dicūt etiā ſi
citatio emanauerit dato ꝙ non fuerit
executa.de hoc.extra d̄ offi.dele.c.gra
tum.ꝛ.c.relatum.ꝛ.c.licet.ꝛ plenius in
nouella Joā.an.de offi.dele.c.fin.plus
dicunt ꝙ ſi mandatū ſeu cōmiſſio i lu=
ra cōtinuat ꝑpetuatio facta contra vnā
perſonā nō extendit̄ ꝯtra aliā.nec vniꝰ
cauſe vel rei ad aliā.vt notāt in.d.c.li=
cet.quod ego intelligo niſi coniunctio
aliud inducat.ff.de ap.pel.l.ſi qui ſepa
ratiz.i p̄n.ꝛ.§.fina.C.ſi vnꝰ ex plu.l.j.

10 ¶†In gl.facit in.fi.mē
lius eſt.ff.de ſolun.l.di=
ſpenſatorē.et.l.qd̄ ſer=
uus.ꝛ.l.ſi quis ſeruo.Et
videtur ꝙ ea q̄ fiūt cū rē
uocato.non.teneant q̄=
uis ignoret reuocatio=
nē.ff.d̄ reb.l.ſi penituit.
de acq̄.hered.l.ſi q̄s mi
hi bona.§.pe.extra de re
nunc.c.j.in cle.extra de
ꝑen.c.fi.li.vj.in contra=
rium videtur ꝙ ſit diffe
rentia vtrū ſit reuocatꝰ
per mortez vel expreſſe.
ff.de ma.vin.l.ſi pater.
Super hoc dic ꝙ aut q̄
ritur an reuocatio impe
diat dn̄ij tranſlationem
aut impediat alium ef=
fectum mandati.i.quo=
minꝰ ꝑficiat̄ id qd̄ man
datum eſt an ipa₃ actio
nē mandati.Primo ca=
ſu dic aut dn̄iū erat trāſ
latū in mandatariuz ſic
qd̄ nō erat nudus mini=
ſter.ꝛ tunc reuocatio nō
impedit dn̄ij tranſlatio
nē.ff.de do.l.hoc iure.§.
ſi quis.aut non erat in
eum tranſlatum domi=
nium:ꝛ tunc non impe=
dit.ff.de do.l.ij.§.ſed ſi
quis.ꝛ.d.l.eius.qui.ff.ſi
cer.pe.d̄ excep.rei iu.l.
j.§.j.niſi ex parte altera
eſſet negotiū cōpletum
ꝛ ex parte ipſa ſolutū p̄
tium quo caſu prohibi=
tio non impediret.ff.de
pub.l.ſi quis prohibue
rit.nec vr̄ referre quo ad
hoc vltra mādatariꝰ ſci
ret reuocationē vel non
niſi in caſu.l.pr̄ de ma.
vin.i hoc tñ caſu q̄ reuo
catio impedit tranſlatio
nē dn̄ij dn̄s non eſt libe
ratꝰ ſi cōtractꝰ erat ce=
lebratꝰ tp̄e reuocatiōis.

ᵃ ¶Sine
dubio de
naturali.
Mortē em̄
ſi ſimpliciter
fiat mentio
itelligit̄ de
naturali.
non ciuili.
vt p bart.ꝛ
doct.i.l.ita
ſi q̄s.i fi.ff.
d̄ leg.ij.gl.
ꝛ an.i aut.
d̄ nup.§.ſz
occaſionez
arc.cardi.
ꝛ Jo.an.in
c.ſi ep̄s.de
ſupplē.ne
gli.p̄la.li.
vj.ꝛ Dy̆.i
l.cum pr̄.§.
hereditatē
ff.d̄ leg.ij.

imo pôt cõueniri vt rem tradat sicut si ipsemet cõtraxisset et ad hoc cogetur.ff. de act.emp.l.iul.§.si .pcu.nec mirãdũ si reuocatio ĩpediat dñij trãslationẽ:qr si mãdãs ĩ ppria psona ?traxisset vel vẽdidisset:nihilominus emptor non posset rẽ venditã occupare ? volũtatẽ vẽditoris:imo eet predo nec efficeretur dñs:vt l.si ex stipulatiõe.ff.de acq.pos.C.e.l. minus.et ita pz vbi dñs reuocat mãdatũ cõtra eius volũtatẽ cũ sit qd post reuocationẽ fit. ¶Etiã cauẽdũ ẽ q hodie dr qd reuocatio ĩpedit dñij trãslationem nec refert vtrum mãdatarius sciatur nõ reuocationẽ credo obtinere ĩ casu quo mandatarius nõ erat obligatus ad transferẽdũ dñiũ ex aliquo contractu precedẽti per ipsum facto:qr tũc dicerẽ q nõ ĩpediretur dñij trãslatio p reuocatiõẽ nisi tũc reuocationẽ venisset ad notitiaz mandatarij.ff.de acqui.pos.l.fũdi .ar. ff.de leg.ij.l.cũ pr.§.meuio.In secũdo casu cũ q̃ritur an reuocatio ĩpediat quo ad aliũ effectũ refert an sit tale qd ad cuius esse requiratur ?sensus dñi tũc reuocatio impedit:vt.d.c.fi.d procu.et.l. pro ista parte allega.§.hoc tamen fallit in casu illius.c.j.de renuntia.in cle. et est ratio odium variantis et renun-
11 tiantis:vt ibi in princi.¶†Item fallit in liberatiõe vbi pars ignorabat reuocationem.vt.d.l.eius.ff.de solu.l.vero pcu.co.ti.cum.§.j.et hic in alijs autem que possunt fieri sine consensu domini I videtur quod id quod agitur valeat:vt si mandatarius rem vendidit vel loca 2 uit illo tamen casu ipse mandatarius I tenebitur illi cũ quo ?traxit nec recupabit actiõe mãdati donec sit reuocatio p uenit in notitiã suã et hoc si mandatuz reuocari possit quia res itegra:alias videtur q actus valeat in preiudiciuz etiam mandantis.ff.e.l.si mandassez. et.l.si precedente.et.§.pri.§.et hoc ĩ extraiudicialibus.in iudicialibus autez valet quod agitur nisi reuocatio fuerit reducta ĩ notitiã procur.iudicis vel ptis vt consueuit dici.C.de satisf.l.j.dic vt ibi scripsi.In tertio casu valet an reuocatio impediat actionem mandati. Dic q sic si sit res integra alias nõ.vt 2 d.l.si mandassem.dic.§.pri.§. ¶Sed quid si ego dixi q reuocatio ĩpedit effectum actus in multis casibus quando est deducta in notitiam procuratoris ne est deducta in notitia mãdatarij sed non in notitiam partis.dicas quod non est necesse nisi quando mandatum est parti et certe persone directum.ff.quod iussu.l.j.§.si iussu.alias non nisi esset mandatarius publice institutus.ff.de institu.l.sed si pupillus.§.prescriberet. Et hec intra cõsueuerit adduci an acta facta per delegatum reuocatum ignorantem reuocationem teneant.de quo glos.modicum tetigit in.l.eius qui.§. allega.super quo docto.iuris canonici qui sunt magistri in materijs iudicialibus tenent quod non.et de hoc satis plene per archiepisco.extra de offi.de lega.capitu.si a subdelegato.libro.vi. Plus dicunt q potestas delegati non reuocatur ipso iure:sed per exceptionem et ideo posset inferri quod valet etiam cessus si non exciperetur vt ibi notat extra de offi.dele ga capitu.licet.per doctores.vide plene in dicto capitu. de subdelegato vbi multas reperies opiniones.Opinio autez quod reuocationem ipso iure placet Spec.et videtur esse tanea legibus sua opini.Quid si forte reuocatus expresset nihilominus procurat sit.dicunt ipsi q non valet.quod ego sit de hoc no.extra ne cle.vel mo.c.si...
☞Mandato renuntiare licitũ est re integra sed nõ re non integra.
Mandatarius tenetur de leuissima culpa.

Mandatum.

¶†Cõtra.ff.e.l.si mandauero.§.fi.Sz ob.c.titu.l.si quis ... cui.§.si mandatum.Solu.illuz.§.... lige fm istuz quia verũ est quod ibi ... citur re non integra:tunc enim nõ potest sine cã renũtiare:sz vbi est res integra pôt etiã sine cã.vt.d.§.fi.et hic.¶In oppo.ff.de procu.l.si defunctus.... de procu.c.j.in cle.Sz dic q ibi nõ ... res integra:qr dominus caueret ... catum solui.vnde si procur.... simplex mandatum sine cautione ... crederez qd posset renuntiare re ... gra per hunc.§.¶†In glo.puta cau...

a in fi.[a] hanc sententiã tenẽt oẽs moderni: vt no. Cy. e. l. a procu. ꝛ Dy. extra de re iudica. c. cõtractus. lib. vj. ꝛ põt esse rõ q: mãdatarius suscipiendo mãdatũ videt se asserere sufficientẽ. ff. de edil. edic. l. si quis venditor.

Mandatum. ¶ Cõcordat. ff. e. l. j. ℣. itẽ mãdatum nec difformitas obligatiõis mandantis ꝛ mandatarij viciat. ff. e. l. si mandauero. ꝛ. l. rogatus.

1 ☞ Merces ꝛ salarium an differãt: vel an sint idem.

2 Salariũ interueniẽs in mãdato an peti possit: ꝛ qua actione.

3 Actio mandati nõ cõpetit vbi merces vel pecunia interuenit.

b

1 **In summa.** [b] ¶ † Ad hoc. ff. eo. l. j. §. fina. oppo. C. eo. l. j. in fi. ff. e. l. si remunerandi gl. intẽdit soluere h. ¶ In gl. s. in pn. ꝛ vr facere differẽtiã iter mercedẽ ꝛ salariũ: vt merces dicat qñ nõ erat alr factur⁹: salariũ qñ erat alias factur⁹. ꝛ ẽt ita cõsueuerũt dicere doc. i. d. l. j. ꝛ hoc potest discerni i modo: si eñi rogo te vt portes mihi literam apud engolismã. ꝛ tu dixisti libenter. vt dixi tibi: et ego dabo tibi. x. solidos. salarium est. sed si tu respondisti mihi. domine antequã ego promittam ire volo scire quãtum dabitis mihi: tunc est locatio vel cõtractus innominatus: ꝛ proprie nominat mer-

2 ces. ¶ † In ea. glo. ibi ꝛ ad huius. hec distinctio pcedit in salario vbi est merces tunc distin. an in pecunia ꝛ talibus ꝛ persona que cõsueuit locari ꝛ est locatio ꝛ agitur locati. sinautem cõtractus innominatus dicas. s. glo. pri. que supplet istam. ¶ In ea. ibi cũ alle. l. qui mutuã. §. j. hoc verum nisi esset de psonis quib⁹ ex officio ius di. ff. de va. ꝛ extra ordi. cog. l. j. cũ. l. sequen. item hoc verũ nisi esset psona q̃ cõsueuisset locare operas suas: q: illi debet siue pactum fuerit siue nõ. ff. de pi. ℣. l. si tibi. ꝛ dixi. s. de loca. §. j. in fi. ¶ In ea. gl. ibi cũ dicit prorsus incertũ. ff. de ℣b. obli. l. vbi autẽ nõ appareret. ꝛ. l. triticũ. ꝛ vide. ff. de iur. do. l. cũ post. §. gener. ff. de le. j. l. legato gñali. ¶ In e. gl. ibi certi cõdi. petit. s. de ℣bo. ob. in pnc. ¶ † In. e. gl. ibi cũ dicit informata. hoc nõ vr verum cum actio mandati non cõpetat vbi merces vel pecunia interuenit vt hic. ff. de prescrip. ℣. l. naturalis. §. at cum do. ¶ Preterea sequẽdo hic opinio. docto. actio informata non datur nisi cum sit relatio pacti ad pactum vt cõsueuit dici in. l. petẽs. C. de pact. vñ videt dici q agat extra ordinẽ. ff. e. l. salariũ. vel prescrip. ver. que deficere non põt. vt. l. si tibi. s. alleg. ꝛ ideo non oꝫ distinguere hoc mẽbrũ a sequẽti. ¶ Itẽ in salario aduocati sunt aliq̃ specialia: vide in. d. l. salariũ. ꝛ. C. de suffra. l. j. doc. nri Ja. ꝛ Pe. q̃ debiliter legerũt ho. sũmãt hunc titu. et quasi epilogant effectum textuum ꝛ glo. ꝛ formãt libellos i actiõe mãdati ꝛ ponũt naturã eius q̃ meli⁹ sederet i lectura arboris actionum: summã autẽ poteris videre in summa Azo. plenius q̃ ipsi ponunt.

¶ De obligationibus q̃ ex quasi cõtractu nascũtur. Rubr.

¶ Postq̃ egit de obligationib⁹ ex ꝯtu psequit de obligatiõib⁹ ex quasi contractu. iuxta ordinẽ datũ. s. de ob. l. generali §. sequens.

c **Post genera.** [c] ¶ Docto. nostri citramõtani qui parum dixerant a titu. de obliga. citra scribũt hic

a ¶ In fin. Tu dic q de lata leui vel leuissima culpa eaten⁹ tenet q̃tenus id qd venit in mãdato exactã vel exactissimã requirit diligẽtiã fm ange. hic ꝛ vide hic p doct. et angel. qualr mandatum susceptum põt p aliũ explicari.

b ¶ In sũma. Mandatũ dꝫ eẽ gratuitum alias trãsit in aliã speciẽ ꝯct⁹. angel. cũ qrit an ꝛ quo in re procurator possit petere salariũ: vide h dist. angel. in. j. col. in ℣. cũ ergo queritur.

c ¶ Post genera. Diuide hunc ti. vt hic p angel. ꝛ sic sũmat. Valet argumentum a sufficienti partiũ enumeratione Ange.

a ¶ In fin. Vide hic p doc. qn̄ negotiū dicit vniuersaliter ceptū. & p spal. i. l. fi. C. d ne. ge. qualr autē libell⁹ formet in hac actiōe. vid hic p Ang. & p Pet. de fer. in sua practica. et pet. & Jac. in tit. d act. neg. gest.

b ¶ Item si int. Actio fami. herc. vl cōidiui. non orit ex ɔ̄ctu sed ex q̄si ɔ̄tracta. Querunt h docto. ad hoc vt ɔpetāt ista iudicia de quibus in hoc q̄d ē necessariū. vide eos hic. & p ang. i. j. colū. v̄si. q̄ro ad hoc. & d forma libelli. vid eū h & petrū iacobi. in rubri. de acti. fami. her. & d ac. cōi di. & p ang. j. d acti. §. q̄dā in prin.

multa accipiēdo & sum- 2 mando quasi oēs tex. et glo. tit. ff. de nego. gest. aliorum titulorū de quibus tangitur in hoc tit. b que oia ego pretermitto quia non esset nisi onus repetere q̄ alibi scripta sunt. vtinam oēs summe & scripta nisi que vadūt ad intellectum textuum essent delere: qr p tex. bene 2 ne intellectos oia habētur. & hec materia de nego. ge. fuit ita bene glossata q nullis aut paucis indiget commentis.

Igitur.

¶ Sup tex. ibi si quis absentis vel presentis ignorantis th vide. ff. de ne. ge. l. j. ¶ Itē 3 sup text. ibi directa que est interdum vtilis. vide. ff. e. l. actio. ¶ Quando autem nascuntur & quot modis gerit alienū negotium. vide. ff. e. l. si pupilli. §. idē ait. & l. pomponius. ¶ In glos. sit in solidum. in fi.ª ff. eo. l. si negotia. ¶ In glos. not. in fi. tunc enī casus pertinet ad emptorez. qr cū dñs ita demū teneatur si locupletior sit: non potest dici locupletior si casus perijt.

Tutores.

¶ In glo. quodā in fin. ibi sequitur de actione nō de ob; que oritur ex 1 singulis articul gestionum. ff. de admini. tuto. l. tutorē q̄ tutelaz gerit. ¶ In gl. i. directā ibi cū allegat de attil. tu. vide plenı⁹ d aut. tu. §. si naut.

1 ☞ Actio cōi diuidūdo 1 datur inter socios.

Fratres duo si post mortē parentū manserunt longo tpe simul indiuisi & vn⁹ fecit magnas expēsas an in diuisione debēt sibi cōputari. & nume. 3.

Item si inter

b ¶ In gl. tunc est societas. hec glo. supponit q inter ... nō detur cōi di. & tn̄ est falsum. ... l. ij. p socio. l. si socriū. & no. j. d ac. §. que dam. Sed ideo hic dr sine societate ... tunc esset ɔ̄ctus & nō quasi ɔ̄tractus de quo hic tex. intendit. ¶ ... gl. sup verbo cōsensu tacito vel expresso. vide xi. s. pro suo. i prin. iste §. facit ad idem quo aliqui dubiam faciunt. si duo fratres post mortem parentū steterunt simul & p indiuiso & vnus facit magnas expensas nunquid in diuisione debent sibi imputari. Et videtur q sic per §. ibi cum dicit q solus fructus ... mile. j. de offi. iu. §. si familie. & facit ... de decur. l. licet indiuisi ... lib. x. ¶ ... diui aliquos dicētes cōtra ... her. l. si filiam. §. ... sed ... se pro eo obligauerat: vt ibi. & l. qui ... ter. fa. her. ¶ Unde credo sine dubio q expense veniunt in reputatione & etiam damna. vt no. ff. pro socio. l. cū ... §. si inter fratres. & hoc nisi ... re fuissent simul q presumeretur ... tas. iuxta illa q̄ scripsi. s. de ... Sed & tūc crederem societatē ... stus & frater nō tenetur ad illa que per culpam proiecisset. vt not. ... inter fratres. ¶ Et hoc facit cōtra ... lares quibus fratres prouident ... dio q possint expēsas eis ministratas imputare in diuisiōe. & vide in spec. ... iudi. §. sequitur. ver. quid si duo ... in patria consuetudinaria ... trariū de consuetudine & bene ... quibus. de leg.

☞ Rei vendicatio causatur a solo dominio nec vllam presupponit ... tionem.

Idem iuris.

¶ In glo. ... per omnia ... singularibus quandoq non ... bus. ff. cōi. diui. l. hoc iudiciū. §. ij. ... ge que dicam. j. de ac. §. ... glo. scz actiōe ex testō ibi cū alleg. ...

d.l.§.de leg.§.j.in hoc non videtur bona ꝯparatio:quia rei ven.causat a solo dominio nec aliquam obligationẽ presupponit:vt glo.⁊ bene dicit.sed hipotheca nascitur ex cõuentione.ff.de pactis.l.si tibi.§.de pignore.ff.de pigno.ac.l.j.in prin.j.de ac.⁊.§.itẽ seruiana.et supponit obligationem personalẽ vel esse vel fuisse.C.de luitione pig.l.intelligere debes.vnde potes dicere de hac sicut de actione ꝙ oriatur ex quasi contractu.In ea.gl.cuz dicit ꝙ sit ex quasi ꝯtractu hoc nõ videt verũ.qꝛ realis est mere ⁊ nõ supponit cõtractum nec obligationem:vñ licet reperiatur ꝙ heres adeundo videatur quasi cõtrahere cuz legatarijs ⁊ creditorib⁹ nõ tñ cum res hereditarias possidẽtib⁹.vñ de hac dicerẽ sicut de rei ven.¶In fi.e.glo.certe nõ põt idẽ dici sicut in petitione hereditatis que est mere realis.⁊ ista personalis vel saltẽ mista.ff.si.reg.l.j.vnde de ista satis põt ꝯcedi ꝙ oriat ex qsi contractu ꝯuis glo.notet contra in.d.l.j.que est huic cõtraria.hec videtur verior qꝛ fi.reg.quo ad hoc multũ assimilatur fami.herc.⁊ cõi di.incidũt eni in quadam cõione q̃ de terminis dubitãt sicut ibi i re q̃ cõiter accedit ex successione vel alr̃s de hoc plenius.j.de ac.§.quedam.dic vt ibi.

1 ☞Error in causa tradendi an ĩpediat translationem dominij.⁊ i ume.2.
3 Quid si erratur in corpore rei.
4 Quid si sit error in persona.
5 Quid si sit error in cõditione psone:vt qꝛ credebã te liberũ ⁊ eras seru⁹:vel procuratorem ⁊ non eras.

1 **Idem is cui.** ¶†In gl.f.in +debiti:i fi.gl. male alleg.nam ibi transfert dominiũ vt ibi patet vel saltem obstat exceptio. Et vt plene videas dic ꝙ interdum est error in cã tradẽdi.interdũ in ipsa re.interdũ in dñio rei.interdũ in conditione ꝑsone.interdum 5 in qualitate ... videam⁹ ergo de
2 singulis.¶†Queritur ergo vtrum error in cã impediat dñij translationem.Et ad hoc põt rñderi.qꝛ aut ambe partes ꝯueniũt in eadẽ causa ꝯuis falsa:⁊ tũc certum est ꝙ non impediat.⁊ ita intelligit tota materia de ꝯdi.inde.Sed tñ si recipiens sciat cãm nõ esse ꝯmittit furtũ.ff.d fur.l.si iussu.§.j.aut discõueniũt ⁊ tũc aut vtraqꝫ est apta.⁊ tũc aut vtraqꝫ ꝓcessit verũ debitũ.⁊ dic vt.ff.de so.l.j.aut ex altera.⁊ tũc imputat in vera ff.de acq̃.re.do.l.cum in corpus.⁊ neutro casu impeditur dominij translatio ⁊ hoc cum tradens intendebat se liberare:secus in nouũ ꝯctũ ꝯstituere vt not.ff.de vsu.l.nunq̃.§.fi.si ex nulla ꝓcedebat debitũ:⁊ tunc si tradens agebat de vna causa recipiens de alia et tradens nolebat ex alia transferre nõ transfert tñ cõsumptione acquirit exceptio.ff.si cer.pe.l si ego.¶Scdo q̃rit vtrũ error in dñio impediat dñij translationẽ.Et hoc etiã distin.qꝛ aut trado tibi rẽ meã credens esse tuam ⁊ nõ transfero dñiũ:vt.l.dedi.§.subtilius.ff.de cõdi.cã data.Aut trado rem meam credens esse titij.⁊ tunc aut illi⁹ a quo cãm habui ⁊ transfero.vt.l.cius q̃.ff.si cer.pe.aut alterius a quo habui dominiũ:⁊ tunc aut interueniẽte mãdato illi⁹ quẽ dñm credebam ⁊ nõ transfero:sed si me obligaui de euic.teneor ⁊ repellor exceptiõe.vt.l.seruũ titij hic alleg.Aut nullo mãdato interueniẽte ꝙ ꝯ aliquẽ nõ daretur nisi recursus:⁊ tũc non transfero.vt l.si ꝓcu.ff.d acq̃.re.do.⁊ teneor de euictione ꝑpter errorẽ vt ibi cũ dicit nulla est alienatio.vnde ꝯuis esset ꝓcurator ibi tñ nõ habebat mãdatũ ad aliud:si aũt tradã rem alienã vt meam certũ est ꝙ nõ trãsfero.ff.de acqui.re.do.l.traditio.¶†Tertio q̃rit vtrũ error in corpore rei impediat.Et dic ꝙ sic.ff.de acq̃.
4 pos.l.si me in vacuam.¶†Quarto queritur vtrum error in persona impediat verbi gratia.credebam te martinuz cũ esses petrus.Et certum est ꝙ sic.⁊ recipiẽs tenetur furti ⁊ rei ven.si est in dolo.ff.de furt.l.si quis vxori.§.cum titio.¶†Quinto querit quid si sit error i cõditione persone.credebam te liberum et eras seruus:procuratorẽ ⁊ non eras.Tunc videtur ꝙ dominium transferatur si recipiẽs erat habilis.ff.de acqui.possess.l.quod meo de furt.l.falsus §.j.

a ¶Ex qui busdā. Indebitū solutū ex cā q̄ crescit p inficiationē non pōt repeti. ꝛ legata soluta venerabilibꝰ vel piis locis nō possūt repeti.

b ¶In fin. Intellige si noīe debitoris soluerit: alias sec9. l. si pene. §. j. ff. de cō di. inde.

c ¶In fin. Et ē rō: qꝛ lꝫ cesset cā īdebiti nō cessat tn̄ cō iectura pietatis q̄ impedit repetitionē. l. cū his. §. mulier. ff. d cō di. inde. p̄sertiꝫ cū nō ita euidenter relictuꝫ nō eē sicut dānū datū nō esse apparere non possit scđm ang.

¶Sexto queriť quid si in qualitate cautele crederā te diuitem et eras paup. Dic trāsferre dn̄iū ff. de fur. l. falsus. §. si q̄s in persona.

1 ☞Solutū p errorē an ꝛ qn̄ repeti potest.

Adde ad ideꝫ nu. 2. vbi cōcludit in ista qōne.

Ex quibusdā[a]. ¶†In gl. lꝫ ponať. in fi. hoc intellige si nomine debitoris soluerit alˀs ꝯtra. ff. de ꝯdi. inde. l. si pene. §. j. dic pleniꝰ. ff. de pe. here. l. si poss sori. ꝛ vide quasi similē glo. §. qui. mo. re. contra hi. obliga. §. is cui. ¶In gl. vt soluēdo. in fi.[b] melius allegaret. §. sed ꝛ legis. et potius. §. item ministra. ¶Sed p deo adhuc videtur magna iniquitas vel ꝙ nihil sit speciale: qꝛ si soluit quasi ipse fecerit cum non fecisset ignorantiam non potest allegare in facto suo. igitur non mirandum si nō possit repetere qđ sciens soluit. ¶Si vero pro alio qui in veritate fecit soluerit: ita paruꝫ potest repetere de iure communi. vt. l. de hereditate. C. de pe. here. ff. de condi. inde. l. repetitio. Quis non crederet se nō teneri. igitur nil videtur speciale sequēdo hunc intellectum. Preterea p hunc intellectum non declarat an soluerit simplum vel duplū: quia si soluerit quod non debebatur videtur magna iniquitas si non repetat illud qđ vltra simplum soluit 2 ex quo plus non debebatur. Quidā dicūt quod hec iniquitas toleratur quia pena. l. aquil. debuit esse in duplum ab initio. de natura sui ad instar actionis de seruo corrupto. ff. de ser. cor. l. ... de qꝛ in hoc releuatur ille qui ... aliquid grauatur in alio: sed ... lex: quia non releuatur soluens ... tum. Doc. dicūt in. l. ea que. ... et is. §. loquuntur quando ille qui ... num dedit soluit duplū. ꝛ ita soluit ... simplū qđ excedit idebite hoc ... nō repetit: quia crescere poterat ... ri hoc dicitur minus rationale ... irrationale ꝛ est cōtra tex. l. ea que. ... dicit indebitum quod crescere pot... solutum non ipsum incrementum ... id quod crescere poterat supponen... id indebitum ꝛ solutum. ¶Item te... loquuntur de alio simplo quod per in... ciationem crescere poterat indebit... luto: sꝫ de ipso legato indebito ... patet ego cōfiteor tex. ¶†Et cre... soluens indebitū siue quo ad se ... ad aliuꝫ in his casibus nō repeti... ratio quia videtur soluisse propter ... bium probationis vt euitet dupl... de sicut ille qui per transactionē ... indebitum nō repetit sic nec ... sicut ille soluit vt euitet litē ... tet inficiationē ꝛ euentum proba... ꝛ litis et hec potest esse ratio ... vnde credo ꝙ ipsum dānum ... nō repetit si soluat vt dixi. Quid si ... uitur duplū. Ego nō crederē ꝙ ... cus isti. §. immo crederem totum repe... quia cessat p̄dicta ratio. ꝛ hoc cō... quia cessat p̄dicta ratio. ꝛ hoc cō... tionabile ꝛ cōtra ius cōmune ꝛ non ... tendēdum. ꝛ maxime in eccl'ia q̄ ... nutrix ꝛ cultrix iustitie q̄ nō debet al... na iactura locupletari. l. fin. de ali... §. indē. Quid in legatis factis ... bus. Videť idē qđ hic: qꝛ ... detur vt. l. illā. C. de sa. san. ec... nō credo: qꝛ soluꝫ vr̄ hic loq... piis ꝛ religiosis: vt ptꝫ ex ille ... norificātur. ꝛ istud nō est ... exorbitat prima facie a rōne cō...

¶Per quas psonas nobis ... Rubri... tio acquiritur.

¶Supra tractauit d natura oblig...

nõ hic tractat de modo eas acq̃rendi. a

a Expositis. [a] ¶ In glos. q̃ s. obligationes. in fi. Et no. q̃d de hac materia tractat tum su. i. §. de inuti. stip. §. si quis alij. cum. §. seq. ¶ In glo. proprie c tas. in fi. hodie vero pater omnes stẽ tat cum cõsensu filij. et si nõ appareat de consensu patris debet cauere de ra to. vide. C. e. l. fi. §. ubi autem. et que ibi scripsi. casus autem sunt multi in quibus patri nõ queritur vsufru. et in illis filius agit et conuenit. vide eos. C. de bo. que lib. l. si aũt deniq̃. cetera q̃ hic dicenda essent. vide in. d. l. z. §. de sti pu. seruo. per totum.

¶ Quibus modis tollitur obligatio. Rub.

¶ Cũ put q̃sq; ptre. tãs ẽ ligat⁹ ita sol ui dz. ff. de solu. l. put q̃sq;. d re. iu. l. ni hil. et l. fere possiz. egit de l. gandi mo dis sequitur de modis dissoluendi.

1 ☞ Obligatio orta ex maleficio an tol latur solutione.

2 Creditor an teneat̃ aliud recipe p alio

3 Moneta fortis si currebat tẽpore cõ tractus et postea mutata est et currit mi nus fortis an soluendo minus fortem debitor liberetur.

4 An aũt ille qui pmisit certã monetã si 3 princeps eam sustulit liberetur.

b Tollitur. [b] ¶ † In gl. sue re. ibi cum dicit. rñdeo sic. si hãc rñsionẽ referas ad ter. q̃ tollat̃ solutiõe falsa est: d qz imo soluẽdo et emẽdãdo dãn ciuiliter vr cõfiteri crimẽ. vt. ff. de his q̃ no ta. in fa. l. athletas. §. fi. et d. l. sz. nec solu tio ciuilis tollit criminalẽ actõ crimẽ. C. ex q̃. ca. acti. cri. p̃n. l. i. de cõdi. fur. l. p furti. §. i. itelliga. q̃ q̃ si idẽ ... actione tollẽs q̃bz tangit pse cutionẽ rei. itẽ q̃tum tãgit criĩẽ puni tione recepta. ¶ In e. glo. ... dicit. i. d liberationẽ. ... petit. ideo toll. t obligatio. In ea. gl. ibi cũ allegat rẽ meã. et l. etiã. ¶ In e. gl. ibiq̃ zti ad hoc hr. vid q̃d sc ipsi. §.

2 de le. §. si res aliena. ¶ † In eadẽ gl. in

¶ Expositis. Diuide hũc ti. fm Ang. hic. et summa sic. Obligatio acq̃rit̃ et p seruũ vel filiũ. vez p seruũ in totũ p filiũ quo ad cõmodũ exercitiũ. Itẽ liberi et qui bonafide possessi. et seruivsu fructuarij et a furarij: acq̃rũt nobis ex re nostra ex opa ipsor. Itez seru⁹ cõis acq̃rit dñis cõiter pro portiõe dñica: nisi vni vel iussu vnius fuerit stipulatus. h. d. fm ang. to tus titulus.

b ¶ Tollit̃. Diuid hũc ti. fm ang. h. d. Si tollitur id q̃d debet̃ vel aliud loco illius psentiẽte creditore oĩs tol lit̃ obligatio tam rei pncipalis q̃ fideiussoris. h. d. vsq; ad §. itez p acceptilationẽ.

c ¶ In fin. et videpleni⁹ rõnes so. ... ff. si cer. pe. l. ij. §. appellata. Et distingue qz aut debet̃ spẽs: et tunc creditor nõ tenetur aliud p alio recipere nisi in casu quo species d bita solui cõmode nõ pt: vt. l. non dubiũ. §. j. ff. de le. iij. et l. si dom⁹. hic allega. aut quãtitas. et tunc põt vna p alia solui nisi intersit creditoris. ff. de solu. l. paulus rñdit. C. de cella. eris. l. j. et itersit diminutiue vt Dy. not. in. d. l. pau. et hoc i eodẽ genere vt p scutis flore nos: sz pro aureis nõ potest solui argentea: nec p pura argẽtea argẽto cõtaminata. vt gl. tangit aliquãtulũ in. d. l. ij. ff. si cer. pe. C. d do. l. si q̃s iar gentum. ¶ † Quid ergo si mecuz contraxisti tpe fortis monete quã fortẽ rex mutauit p q̃ ea facit currere aliã min⁹ fortẽ: nunq̃d soluẽdo hãc minus fortẽ liberaberis[d]. ¶ Uidetur q̃ nõ sed debes soluere in tali valore sicut erat tpe cõtract⁹ extra de cẽ. c. olz. et c. pe nul. p quo. ff. de cõtrahẽ. Uide h an gel. cõcludẽtẽ post dcã olm doc. l hec materia. i. ij. col. ibi ppe fi. in ver. ex dictis omnium. ¶ Liberaberis. Uide t hac. q. i t. est. in sua summa. in ti. d cẽs. §. ex q̃b⁹ cau sis. v. q̃d si mõeta mutet̃. et q̃ p alb. d rosa. plenissime i. l. vxore. §. vxore. ff. de leg. iij. Oldra. cõs. ccv. dixi l apostil. ad Panor. in. c. q̃m. in prin. de iureiur.

a ℂPôt di
ci. Uide hic
Ang. in. ij.
col. ante fi.
in versi. in
glo. solu.

da. emp. l. i. l. & no. Spe 1
cu. de ob. et solu. §. nunc
aliqua. ℂredo qd si p̄n- 3
ceps decreuit vltimam
habere cursū p prima
quāuis in valore sit de- 1
bilitata q debitor libe-
rat̄ soluendo illam si se
obligauit ad solidos vl̄
libras: secus si ad certū
genus monete & valorē
certū ē et q p̄nceps hz
ptātē in talib⁹ & ad ip̄m 2
ptinet dare cursū & va a
lorē monete vt appet in
materia sua. C. d fal. mo
ne. igit̄ ɔstitutio & ordi-
natio sua ligat. satz aūt
ɔstitit ex quo ordinat p
xij. denarij valeant soli-
dū. & xx. solidi illi⁹ mo-
nete librā. & ei dat cursū
p legitima. ℂPreterea
obligantes se videntur
habere aīz obligādi ad 3
vsualem. illa aūt ē vsua
lis &c. extra de deci. c. j.
in cle. de male. c. ij. et fa
cit. ff. de v. sig. l. labeo.
4 & l. sabi. † Sz nunqd q
pmisit certā monetam
liberat̄ si p̄nceps illam
oīno sustulit. Pe. d bel.
pert. vr̄ tenere. j. de ac. §.
sequēs. qd sic añ morā
q: tenet̄ ad genus subal 1
ternū qd perire p̄t. ff. lo
ca. l. in naue. & scripsi. C.
de re. cre. l. incendium.
ℂSz huic opi. ob. ff. de 1
sol. l. pau. respō. credito-
rē. Sz p̄t dici q ibi loq̄
tur in casu in q̄ non erat
obligatus ad certū ge-
nus monete: sed ad soli
dū vl̄ ad librā. sec⁹ si ad
certam monetam & eius
cursus inhibeatur. Cu-
ria tñ francie videt̄ te-
nere ɔtra & q debeat̄ in
valore tp̄is contractus.

☞ Solutio fctā creditori creditoris [...]
nito creditore an liberet d[...]
Debitor potest liberari inuitus [...]
rum si creditor recipiat & quid si non
vult recipere.

Nec tamen.

ℂ† In glo [...] cū alie. [...]
to. Super hoc sunt gl. varie. Qu[...]
q dicūt q liberatur: vt. ff. de [...]
sed si mutuat⁹. Qñq dicunt nisi [...]
spāli. ff. de pig. ac. l. solutum. §. solu[...]
C. de solu. l. inuito. Qñq liberat̄ p[...]
ce. ff. d exce. do. l. si opa. ℂ† Pôt di[...]
q aut soluit̄ creditori creditoris [...]
tore ignorante seu sciente & patien[...]
tunc si ratum habeat liberat̄ ipso i[...]
si nō habeat ratū datur exceptio do[...]
vt. d. l. si opa. Uel dic q hoc casu eti[...]
beret̄ ipso iure vt no. in. l. si liber. [...]
excep. doli. sit exceptio itētiōis. & [...]
nisi creditoris interesset nō solut[...]
interesse trib⁹ modis. vt no. ff. de [...]
gest. l. cum pecu. si vero inuito & [...]
dicente non cōtingit liberatio. v[...]
uito. C. de solu. ℂ† In ea. gl. vel [...]
ratori. si repetas hoc inuito credi[...]
esset. Ꝫ. man. §. item adhuc. ℂSe[...]
ritur hic dicitur q debitor liber[...]
uitus, hoc verum si creditor rec[...]
Quid si nō vult recipere. adhuc [...]
tur idez si ille qui soluere vult [...]
consignet & deponat: vt no. ff. de [...]
solutionem vel iudicium. an [...]
beat regres. cōtra debitorem. [...]
& de noua. l. si stichum. §. fi.

☞ Exceptio cedēdarū actionū [...]
ter & qñ p̄t opponi ɔtra creditor[...]
tem contra debitorem principal[...]
Adde ad idem nu. 2.

Itē si reus.

ℂ† In glo. [...] iuriso. ibi [...]
l. cū is. illa est Ꝫ. ibi eñ suppo[...]
extiguit̄ actio & q semp p̄t ced[...]
l. papi. mādatorē. vt tñ hoc pl[...]
deas dic q aut soluit̄ illi⁹ noi[...]
fit cessio siue illi⁹ noie & alter[...]
cessio ē inutilis siue añ siue i[...]
siue post fiat ēt pacio interuen[...]
ac. sol. extiguit̄ & ita cedi nō p̄[...]
d. l. pap. Si aūt fiat solu. noie [...]
tz siue ante siue post pacio interu[...]

te vel nō: qꝛ actio durat.ff.de solu.l.stichum.§.si mādato. si aūt dubitatꝰ noīe cuius tūc aut obligationes sunt eque principales.vt in duobus tutoribꝰ vel in duobꝰ correis ꝛ tunc obtinet qđ hic no.ꝛ.ff.de solu.l.modestinus. Si autē non sunt pares vꝫ in dubio noīe suo soluere ideo ac.durat vt vꝫ cessio etiā ex internallo vt.l.papi. de in rem ver. l.si filiꝰ.de ad.tu.l.si minor.de tu.ꝛ ra. dis.l.alteriꝰ.de le.j.l.si res obligatas. de pec.l.sticho.Hec distinctio est.Dy. de verbo adverbū.in.d.l.modestinus.

2 ❡†Sed cōtra primum membrū videtur casus.C.de priui.fis.l.si cū pec.ꝛ.l.fi.C.de his q̄ in prio.cre.lo.l.j. i q̄bus soluebatꝰ noīe debitoris, ꝛ tñ vꝫ cessio si hoc agatꝰ.Sed pōt dici ꝙ valeat qñ hoc expresse agitur: qꝛ nomen videtur emi.non est eñ intentio soluētis ꝙ velet liberari debitorē.Sed gl.ꝛ Dy.loquuntꝰ qñ volebant liberari debitorem ꝛ hoc apparebat. Itē Dy.q̄rit ibidem quo iure petitur ibidē fieri cessio.ꝛ dic ꝙ si cōtractꝰ vel materia ex qua possit agi precessit agitur ea actione: sin autē officio iudicis.ff.de iu.fis.l. in fraudē. §.qui p alio.ꝛ.d.l. si res obligata.§.j.

1 ☞Acceptilatio inutilis rōne rei habet vim pacti: secus si est inutilis rōne incepte conceptionis.

2 Obligatio quare tollitꝰ tota p acceptilationem potius q̄ per pactum.

3 Creditor cogitur recipere solutionem particularem in certis casibus: alꝛs regulariter non.

Itē per acceptilatio

a nemᵃ. In gl.j.fictam.in fi.caue tamen quando qꝛ hec fictio p veritate accipi

1 tur.ff.de accep.l.si pluribꝰ.❡†In glo.

b q̄ sunt in fi.ᵇ hoc magis not.in.d.l. an inutilis.ꝛ potest esse ratio sm̄ doc. quare est inutilis vbi ratiōe forme seu cōceptionis verborū: qꝛ maius pctm̄ est qđ venit ex propria culpa q̄ qđ ex alieno facto vl̄ sine sua culpa: qñ aūt acceptilatio peccat rōne cōceptiōis verborū peccat si pvenit ex culpa cōtrahentium: sꝫ qñ pvenit ex defectu materie 3

2 seu rei nō.C.de na.li.l.legē.❡†Sꝫ q̄ritur quare magis tollitur tota obligatio p acceptilationem q̄ per pactum cum in stipulatiōe sit dare naturalē obligationem. Sol.acceptilatio ptinet vtrūq;.ꝛ vi pacti qđ tollit naturalem ꝛ vim actus ciuilis ꝙ tollit ciuilē.ꝛ ideo vtraq; tollitur.❡Quidā autem dicunt in defensione gl. que est hic acceptilatio habet vim pacti vbi fit ab ignorantibus modū concipiendi acceptilationem ꝛ q̄ credebāt eā valere.sed vbi fit a scientibus q̄ sciebant nil valere non valet. ꝛ p eis facit.d.l.an inutilis. vnde illi qui credebāt valere videbantꝰ cōsentire in liberatione: aliȷ̄ non qui sciebant q̄ agebāt nō tenere.ff.de sta.li.l.cū heres.§.j.sed sm̄ hoc videretur ꝙ si creditor sciret nō valere ꝛ debitor crederet valere ꝙ deberet debitor esse liberatꝰ iure pac.ff.quibꝰ ad li.pro cla.nō li.l.fi.§.fi.de icest. nup.l.q̄ cōtra.cū ibi no. ❡In glo.s.ipsum. in fi. ꝛ sic videtur cessare ista materia nisi agatꝰ expsse ꝙ partes volebāt donare stipulando: qꝛ alꝛs nō deducitꝰ in stipulatione nec nouatꝰ nec per cōsequens in acceptilatiōnē deducitꝰ. Sed pōt dici ꝙ satis constat de aio ex quo stipulatio fit ad finem accepto ferēdi vt dicā.j.pxi. ❡†In gl.s. volente.in fi.hoc tamen fallit in duobus casibus vbi compellitur recipere pticularē solutionem

a ❡Item p acceptila. Tollitꝰ obligatio verbis cōtcta aliē aūt possunt in stipulationē deduci per aquilianā ꝛ demū p acceptilatiōnē in totum vel pro parte tolli cuiuscunq; forme vel materie existant.h.d. sm̄ Areti.

b ❡In fine.De hoc brocardo. si nō vꝫ vt valere pōt vide hic an ge.in scḋa colum.post pn.in ꝟ.et pdicta iduntur.

a ¶ Preterea. Interueniente noue psone olim fiebat nouatio etiam si a pupillo stipuler qđ alius mihi dz: nō autē a seruo. hodie ꝟo nō 1 p̄sumit̄ nouatio nisi exp̄sse hoc agatur. hoc d. Areti. 2 b ¶ In fin. Not. ꝙ casus in quib3 olim ex ꝟbis exp̄ssis insurgebat tacita coniectura a nouationis hodie non corrigūtur quia i illis fit nouatio saltem ope exceptiōis 1 s̄m docto. hic ꝛ p Ange. in. ꝗ. co l. ū. in princ.

ff. de sta. li. l. cū heres. §. itē si. x. C. ð colla. fū. pa. l. placuit. li. xj. Itē caue qꝛ si sit pena deficiēs nō liberat̄ partē soluendo. ff. de ver. obl. l. in execu tionib⁹. §. fi. nisi forte in iudicialib⁹. ff. si q̄s cau. l. si seruus. §. si pluriū. ff. in ius vocā. vt eant aut satis. l. fi. ¶ In gl. his ꝟ bis. in fi. hec gl. vr̄ errare: vn̄ oīa ista q̄ dicuntur in tex. deduci p̄nt i aq̄l. ꝛ p modū datiōis pecunie in hanc aq̄lianā nō deducit̄ nisi dari nec acceptо fert̄ nec text. alio mō dicit nec aũs dicere intendit si bn̄ inspicias. vnde oīa verba p̄cedentia nō dicūt nisi ad finez 2 ꝙ oēs tales ob. possunt b reduci ad donationē pecunie ꝛ in aq̄lianā stipulationem reduci.

☞ Mulier si subducta fuerit de obligatione ꝓpter velleianū an actio restituatur in primū debitorem.

Nouatio an fiebat antiquitus si non erat exp̄sse actum.

Nouatio an fiat si ꝓmittis mihi soluere decem modios vini parrhisius ꝓ decez libris quas mihi debes.

Preterea.

¶ In glo. si fiat. ibi siue ꝓ iudiciū in casu q̄ seq̄t. nō em̄ fit ꝓ iudiciū intētatuz ꝯ reū q̄n vet⁹ duret vide. C. de iudic. l. j. ff. ð noua. l. aliā. ¶ † In glo. q̄ naturaliter. in fin. vid. s̄. de auf. tut. §. j. vbi scripsi. ¶ In glo. sed nū 3 q̄d. ibi cū alle. l. si tit⁹.

istud est magnū arg. glo. nam mulieri succurritur sine restitutiōe. ꝛ tn̄ actio in priorē reuertit̄: ergo eadez ratio vr̄ in pupillo qđ etiā in casu quo nō restituit̄ actio det̄ contra primū. arg. d. l. [illegible] lier. ꝛ. l. senatus. e. tit. sol. nō dat̄ [illegible] primum: vt hic. necob. ꝙ de muli[illegible] citur ꝙ ibi ius quod subuenit mu[illegible] per quoddam ius priuilegiatū ꝛ [illegible] ius cōe subuenitur creditori quem[illegible] lu[illegible] ex prouisiōe iuris damno a[illegible] ac de iure cōi obligatio pupilli non [illegible] valida. ꝛ ideo ius nulli facit iniuriam si ac. veterem non restituit: nec curauit aliꝫ prouidere: qꝛ per ipsum ius dānū nō patitur. Sed adhuc videtur obsta re. ff. de rescin. vē. l. si id quod. vbi [illegible] cundam empt. inutilem non reced[illegible] a prima. s3 ibi inter easdē p̄sonas [illegible] bat̄ inter quas nō p̄sumitur nec [illegible] uatio sicut inter diuersas. vt hic. [illegible] xi. §. ¶ † In gl. hic no. tria. in fi. [illegible] tra hunc. §. ꝛ glo. qꝛ imo videtur [illegible] tiquitus non fiebat nouatio nisi [illegible] se ageretur. ff. de verb. obl. [illegible] ꝛ. l. eam qui. §. si a te. de noua. l. si pu[illegible] lus. §. j. doct. consueuerūt dicere ꝙ [illegible] stipulabat̄ rem maiorē fiebat nouatio sed vbi rē minorem non. ꝛ ista con[illegible] uerunt dicere iuxta. l. fi. C. de noua. [illegible] hoc videtur directe contra hūc. §. [illegible] cit adiiciatur seu detrahat̄. pote[illegible] re ꝙ vbi in qualitate obligation[illegible] quid augebatur seu diminuebatur [illegible] bat nouatio. s3 nō in ipa re que m[illegible] gatione vertitur tunc habet locum [illegible] lutio. doct. s. dicunt aut augeba[illegible] diminuebat̄ per. ll. contrarias. ¶ [illegible] vr̄ quod iure antiquo non fieret [illegible] tio ipso iure: sed solū daretur exc[illegible] ff. de p̄to. sti. l. valerius. de excep[illegible] apud celsum. §. labeo. sed ad vtrūq[illegible] tes dicere vt in quolibet no. vel [illegible] in. l. valerius. solus pretor agebat [illegible] tibus nolentib⁹ vel carū [illegible] non mirū si ibi non fiebat nouatio [illegible] iure. §. labeo. intellige put ibi no. [illegible] de. ff. ꝓ socio. ꝛ. d. l. obligationū [illegible] si. hodie autē non fit nouatio nisi [illegible] se agat̄. vt. d. l. fin. ꝛ hic. ¶ Quid [illegible] dices. debes mihi. x. soluēda angli[illegible]

festo natiuitatis dñi eadem .x. promittis m. h. soluere in pascha te parrhisi⁹. vel sic. pmitt s soluere p .x. libris q̄s debes .x. modios vini parrhisius. ⁊ nō aguntur ex pte iste qd̄ fiat nouatio glo. volunt dicere q̄ hodie etiã fiat. vnde qñ primus contractus non est bene compassibilis cũ secundo ⁊ p effectum verborum apparet quod est intẽtio partiũ nouare volentium. videtur quod si sit nouatio saltẽ quod debeat obstare excep. ⁊ ita no. in. d. l. fi. C. de noua. ff. e. l. ij. ⁊ hoc doct. sequuntur in gl. vt. s. eo. §. ibi per nouationẽ necessariam in casu qui sequitur. ¶ In ea. gl. ibi. ad. l. iu li. de vi. priua. l. pe. sed forte tunc remanet naturalis cum ille constitutiones sint de iure ciuili: sicut sententia. ¶ In eadem glo. in fin. Item per rescrip. tol litur ciuilis ⁊ remanet naturalis. vt no. ff. de actio. ⁊ obliga. l. obligationum fere. circa princi.

a **Hoc amplius**[a]. ¶ Vide in tota hunc §. quod scripsi. s. de contrahen. emptio. in princip.

¶ Finit feliciter liber tertius.

¶ Incipit liber quart⁹ institutionũ.

¶ De obligatiõibus que ex delicto nascuntur. Rubrica.

¶ Continuatio apparet hic in text. et ex diuisione que fit. s. de obliga. generaliter. §. fina.

b **Cum sit**[b] **ex.** ¶ In gl. caue tibi. i fine. istã gl. non oportuit hic põere: qz text. nõ loquit de hoc titu. sed de libro.

c ¶ Amouisse videtur qui corrumpit.

c Furtum an committatur sine animo.

d **Furtum**[d] ¶ In gl. cum exige ⁊ re ibi cũ allegat. §. si quis asinum. §. neqz verbo. ⁊ vide qd̄ l. rpsi. s. man. §. i ¶ In ea. gl. ibi ptrectatio de loco ad locum: amouisse enim videtur qui corrumpit. vt. d. l. qui tabulas. §. fina. ¶ In glo. subandi cum alle. l. si socius. hoc verum. si cõstet q̄ animo furandi: non tamen presumitur ff. pro socio. l. merito. et ideo vr̄ q̄ si colon⁹ partiari⁹ portet solidos fructus ad domum suaz: qd̄ nõ committat furtum in dubio. ff. de iniur. l. item apud labeonem. §. si q̄s seruum. ¶ † In gloss. hoc ideo. cum alle. §. placuit. ⁊ breuiter furtum committitur sine animo. ff. eod. l. inter oēs. §. recte. ¶ In ea. gl. ibi cũ alleg. ff. de condi. ob cām. l. pe. dic vt ibi: qz ibi habuit animum furandi ⁊ lucrãdi complendo voluntatem suam: vt ibi 9note. ¶ In gloss. vt habes. in fi. quidã distinguũt aut res puenit ad manũ furis d̄ volũtate dñi: ⁊ tũc duplaẽ vel quadruplaẽ estimatio vsus aũt ptra ⁊ tũc estimatio toti⁹ rei. ⁊ hec scripsit Cyn. C. de ser. fugiti. l. j. ¶ Sed cõtra hãc di. facit. ff. de cõdi. fur. qui furtuz. vbi venerat res ad manum furis de voluntate domini quia commodata. ⁊ et tamen supponitur rem totam esse furtiuã quia petitur conditione furtiua. vt ibi. ¶ In gloss. et hoc dico. in fi. ⁊ pone exemplum vt ibi. ¶ Itẽ gloss. j. diuina. hoc non videtur verũ quia. ff. eo. l. j. §. fi. sant silia v̄ba pauli qui creditur esse paganus. vnd̄ dic. l. naturali. id est ratiõe naturali: qz ratio naturalis docet talia fieri non debere. sic. ff. de verborum signific. l. probruz.

e ¶ In gl. dicit. ⁊ (?) tur[e] verũ quia. (marginal letter e)

a ¶ Hoc amplius. Contractus qui cõsensu cõtrahitur cõtrario ₉sensu re nõ secuta dissoluitur. h. d. areti. vide ang. super hoc. §.
b ¶ Cũ sit. Diuid̄ hũc titul. vt hic p ang. tex. se ipsum sũmat in pnc.
c ¶ hic ponere. Idem dicit hic Angel.
d ¶ Furtũ. Si vn⁹ furat⁹ fuerit bonorũ. et portauerat rem furtiuã ferrariã an ex mutatiõe territorij nascatur noua actio furti vide per bart. in l. si dñium ff. eo. ⁊ in. l. si abducta. C. eod.
e ¶ Nõ vr̄. Idez tenet hic ang. in ij. col. in fi. v̄. in gloss. naturali.

1 ☞ Actiões furti an sint due. vna que ad duplū. alia que ad quadruplū competit.

Furtorum. 2

1 ¶ In gl. j. casus. nunquid sunt due ac. furti. vna q̄ in duplum. alia q̄ in quadruplum cōpetat. Dic q̄ nō. j. §. fi. ar. qđ cō sueuit dici. ff. de bo. pos. l. j. & hoc satis pbat: qz furti actio nascit̄ statim p primā contrectationē nec p aliā ɔtrectationē alia oritur. ff. de fur. l. ei qui si igit̄ cū primo clā furatū & post deprehenditur orietur alia actio: vñ nasceretur. & facit. j. qđ cū eo. §. in rē. ℣. licet. 1

¶ In glo. p hoc. ibi cū allegat l. phibere. me lius. ff de ar. fis. l impe rator. ¶ In gl. ibi in sũ. in fi. hoc verũ eadē die: qz si alia die secus. ff. e. l. quo destiauerat. Quid si sint plures. vnus rem furtiuā portabat. alij cu stodiā faciebāt vel erant socij. Videt̄ idē. ff. ad. l. iul. pe. l. sacrilegij. §. j. 2 1 a

a ¶ In fin. An autem & qñ stetur assertioni sue de his que pendēt ex aio. vide Ang. in §. alie. j. de actio.

1 ☞ Furtū pquirere est hodie phibitū exceptis certis casibus.

2 Solennitas si est sublata: an etiam ipse actus qui solennitatem requirit sit inuiatus.

Conceptuz.

1 ¶ In gl. imo. in fi. vel in seruo fugitiuo & in alijs rebus que se annuo perdunt: vt vxor monachus seruus ascriptiti⁹. & ita not. in §. hoc autē. in alijs autem secus: qz non expedit pōpam rei familiaris detegere. C. qñ & qui. quar. pars. l. ij. de metallis & meta[illegible] dam. & hoc nisi esset psona [illegible] aliqua indicia mouerent. nā [illegible] tunc posset capi: malto[illegible] inquiri. ¶ In gl. hec nō est sem[illegible] na in fi. dicas q̄ nō est bona cō[illegible] tia sublata est solēnitas: ergo ip[illegible] qui solēnitatē requirebat. C. de[illegible] decreto. de nego. gestis. l. actio. [illegible] est bona sublato actu ex quo [illegible] pendebat. & ipsa sequela re[illegible] de pec. le. l. j. & ij. Et idē hic cū ac[illegible] cipalis ex quo actio tanq̄ sequela [illegible] bat sit remo[illegible] & ipsa actio est rem[illegible] & no. hic glo. anreā. q̄ destruit [illegible]

Pena. ¶ In glo. nisi. in fi. [illegible] rō fauore ciuitatis [illegible] not. qđ autem quadruplet vel [illegible] vide. ff. eo. l. in furti. & l. si vend. [illegible]

☞ Cōtrectās rē alienam si putat [illegible] permissurum an cōmittat furtum. 1

Interesse si nullum sit in furto qua[illegible] plicabitur. 2

Furtum. ¶ In glos. Qui [illegible] credat. in fi. [illegible]

intendit dare dñiam: an ille qui fur[illegible] habuit rem ab initio de volūtate dñi tūc stulte credēs excuset̄ a furto [illegible] ceperit ppria autoritate: & tūc [illegible] fatur & vōt esse ratio: qz ex quo dñs mel cōsensit facili⁹ p̄sumitur [illegible] sensus. ff. de solu. l. qui homin[illegible] lo. Sz certe vr̄ qđ hec gl. nō p[illegible] qđ etiā hoc vltimo casu stulte [illegible] nō ɔmittit furtū. Primo qz a[illegible] sine quo cōmittitur furtū. & h[illegible] cū dolo qz nō tenet̄ vi bo. rap. [illegible] Tertio qz stulte opinando [illegible] pam [illegible] nō dolū. & sine dolo fur[illegible] cō mittit̄. s. eo. ti. §. j. ¶ Preterea [illegible] respō[illegible]ias est casus in. l. omn[illegible] ff. e. ibi enī autoritate ppria [illegible] nec cōmittit furtū. ibi glos. [illegible] cōtraria. dicas enī quo ad al[illegible] cōsiderandum an stulte cre[illegible] quo ad act. furti. & hec est [illegible] fur. l. qui rem. in princ. ¶ [illegible] qz s̄m hoc nunq̄ poterit [illegible] per enī fur dicere qđ credebat [illegible] permissurum. Solutio. dico q̄ p[illegible]

cta opinio loquitur in casu quo certum
erat q credebat dñm permissurū.in ca
su autem quo certum nō est nunc perue
nitur ad has cōiectaras:an habuit cau
sam credendi:z tūc nō presumit dolus
nec animus furandi.an nō:z tūc presu
mitur.vnde si rem perituraz receperit
velut ouem:vel animal fugitiuū vel lu
po abstulit nō presumit malus anim⁹.
vel si dñs rei sit amic⁹ suus z recipiēs
homo honestus non iudicarem maluz
animū.Sed secus ecōtra si dñs rei sit
ignotus vel inimicus z recipiēs sit de
tribu beniamin lupus rapax tunc iudi
carem cōtra eum.vnde he glo.debent
intelligi in dubio:sed in casu certi quo
crederet dñm permissurum z constaret
nunq̄ furtū cōmittitur vt dixi.nec hec
gl.pcedit.z ita est verosimile glo.intelle
xisse.vñ videtur expediēs qd recipiēs
ptestet corā testib⁹ qd ipse credit dñm
permissurū:z qd in casu quo nō place
rēt offerat reddere.nā in dubio nō psu
mitur velle.ff.eodē.qui vas.§.vetare.z
hoc si ignorat.si scit tunc distinguitur
an est talis qui resistere seu prohibere
nō auderet z nō videtur permittere.vt
ff.e.l.penult.¶Quid ergo si pater re
cipiat equum filij emancipati ipso sciē
te z nō cōtradicente.Videret patrē te
neri per.d.l.Sz hoc nō credo:qz loquit
de reuerentia seruili:z que metuz inge
rit:secus in filiali vel fraternali.¶In
a gl.nisi.[a]sed nec in illis duobus casib⁹
est speciale.vt ibi no.¶In glo.vt fur
ti actio.in fi.z.l.falsus.§.si qs potesta
2 te.¶†In glo.vt vnius.in fine sed cum
hec actio detur ad duplum interesse et
hic nil intersit quid duplabit.ff.de ser.
cor.l.si quis seruum.§.fi.Dicas q esti
mabitur quasi corruptus esset.vt no.in
d.l.si quis seruo.z idem in monacho z
vxore.in filio dic.j.proxi.§.vel verius
dic idem in hoc casu.j.proxi.in alio ca
su loquitur.

1 ☞Filius existēs in potestate patris
si fit surreptus furto qualiter fiet esti
matio damni.

2 Frē an possit agere furti frē surrepto.

3 Pater an agat conditione furtiua pro
filio surrepto.

Interdum.

1 ¶†In glos.nō rōne.ibi
cum alleg.§.ob hominē.
melius.ff.de his q deie.
l.fin.si qua.pau.fe.di.l.
iij.¶Sed hec glo.nō vi
detur procedere:qz hec
actio z serui corrupti vi
dentur parificari in hac
materia.s.pxi.§.z tn fi
lio corrupto datur vtilis
ff.de ser.cor.l.z tn.§.j.et
ibi etiā not.ptra vez qd
agitur ciuiliter z habere
ratio affectiōis.Sz nec
illa est vera.vñ dic q hr
ratio operarū z dāni qd
pr sustinuit.z illud du
plicatur.z ita not.ff.de
fur.l.eū qui.§.si filius.et
hāc approbat ibi Dyn.
2 ¶†Et hec est ratio q̄re
mater nō agit:qz illi nō
dz filius operas.vñ re
perit casus quo agit in
vēdicatione.ff.de fidei
cōmis.li.l.sed z nō data.
§.j.Sed nūquid frater
potest agere furti surre
pto fratre.Nōnulli vidē
tur inclinare q sic.in.d.l.
si quis seruo.p.l.si fra
trē.C.ad le.falci.de pla.
Ego credo cōtra p rōnē
predictā:qz nō dz ei ope
ras sicut nec mater.Itē
si mater nō agit multo
minus frater q minus
ius habet z ē remotior.
3 ¶†In ea.glo.ibi vel ad
ppriētatē.hic nō vr bo
na ratio:qz dat rei vēdi.
que pprietatē cōcernit.
ff.de rei vēd.l.j.§.p hāc.
Sed dic q non datur rei
vēdi.sed quedaz que est
iure quesitum:vt ibi.

1 ☞Furtuz cōmittit qui
iuuat sciens dat cōsiliuz
licet non principaliter.

a ¶Nisi.
Vide h di
stin.Ange.
cum querit
an qs deli
cto puniat
in.§.sed si
credat.i.ij.
col.añ me.
in vsi.vlti
mo p pfe
ctione ma
terie.vide
do.Cyn.in
l.si qs non
dicaz.C.de
epi.et cle.

a ¶Interdum. Non solum principalis furtum cōmittit: sed etiā a opē ferens tenet furti querūt hic doctores qua pena tenet opem ferēs item quot modis dicitur quis pstare opē vide Ang. h post alios.

b ¶In fin. An autem hodie pcedat iste textus. ibi qz nec ex alia cā cum filius in adnenti tijs querat ppetatē, vide hic Angel.

c ¶Furti. Actio furti cōpetit illi cuius iterest furtum nō esse factum hoc verum itellige ad hoc vt duplex: alta ratione dnij cōpetit et si nō itersit: pu cū res aliī reddat ff. eo. si tibi vēdidero.

sed secundario.
2 Consiliū nō est qd multi sciunt.
3 Furtum non potest cōmitti sine cōtrectatiōe: iniuria aūtē cōmittitur verbo z literis.

Interdum[a]

¶†In gl. no. hic ibi solo facto. vnde eo ipso qd iuuat sciens dat cōsiliū lz nō principaliter: sed secūdario: vt .l. sepe .ff. de x. si. ff. e. l. si pignore. §. q ferramenta. ¶†In ea. glo. ibi cum allegat in l. in furti. §. si. melius in §. pe. ¶In fi. eiusdē gl. z tñ vulgo dr qd non est cōsiliū qd multi sciunt. ¶Et caue: qz glos. vult hic recipe ɔsiliū p secreto. z si sic dixisset ppositu lo cuta fuisset: lex tñ quam allegat nihil facere ad hoc ppositū: sz facit qd alibi scribit. secretum dr qd quinqz sciūt. de peni. dis. j. c. ecōtra. z facit ext de here. c. statu. lib. vj. z ibi de hoc. ¶In gl. cum als. ibi cum allegat. l. sepe. ibi not. contra. et est verius. vide. s. de man. §. j. vbi scripsi. Cōcedo tñ qd hoc casu teneat de dolo. ff. de do. l. qd si cum scires. ¶†In fin. eiusdē glo. sed ob. eo. titu. l. j. §. at ilicinus. Dicas. vt. s. qd speciale in furto qd cōmittitur sine cōtrectatione: sed iniuria potest committi verbo et literis. ff. de iniur. l. lex cornelia. §. fina.

☞Domestici alienius si rē aliquā surripiāt an nascat actio furti inter dñm z domesticum.

Ibi autem

¶†In gl. nisi sit +i si. ideo videt i quocūqz domestico. ff. de fur. l. si libertus. et. l. serui z filij. nec iudex potest intromittere ex officio nec punire nisi esset magnum furtum z magne re... pe. l. inspicendū. §. furto. C. d pac... cōgruētius. z. l. precedēti. qd qui dicens male seruāt q qñqz ex hoc quēt pecunias: pater aūt z dñs possunt punire leui pena z incarcerare: vt ... psi. C. de priua. car. l. j. z notat. ... test. l. j. et iul. fue. l. j. §. qz tamē si ... filij. vel domestici essent inobedientes nollent reddere res furtinas pri vel ... possūt adire iudicē z eius officiū imp... rare qui seuerius vindicabit. vt. ... gruentius. si aūt tradiderūt ... accipienti tenetur furti recipiens ... ditio. fur. C. de fur. l. eos. ¶... dici de abbate et monachis. ex. de ... ordi. quanto. vbi de hoc.

☞Domini quādo nihil intersit rē suā surripi vide.

Actio furti cōpetit qñqz lz nō intersit

Furti[c]

¶†Oppone qz ... +tereft ... here. sz dic qz imo pōt nō inter... ti. j. §. si itē. Itē si rē debebat ... z fuit surrepta sine culpa ... est dñi. qz fuit liberatus. ff. d ... erio. §. fi. Itē opponit: qz actio ... illi cuius nō iterest: qz dat ... de fur. l. cū qui. z tñ res nō est ... culo. s. d ... imo interest propter ius ret... hz quousqz fuerit solu... l. iul. §. offerri. Uel intellige ... malā eius custodiā ... hoc nō valet: vt p... prin. ¶†Uñ actio furti qñqz ... tiōe dñij z sine interesse, z ... vide ibi: sz hic loquit qñ ... dñij z sine iteresse: vt ibi no... ti bene cōpetit qñuis nō inter... qñ tenet cedere alij actionē ... l. illa q est huic ɔtra. itellige ... nō aliter ɔperit nisi intersit. ... duplex interesse: sed rōne dñij ... petit: lz nō itersit. ¶In gl. res ... qd ad duplex. vid plene. ff. d fur.

§.idē scribit.z.l.creditor.z.l.creditori.

1 ☞Cōmodum ad illū spectat ad quē pertinet periculum.

2 Fullo cui res est furto surrepta an illū qd exigit debeat restituere domino.

3 Dñs rei surrepte si elegit cōmodatariū vt agat cōtra eū quē credebat esse soluendo an potest redire ad furem.

6 Item si. a ¶ hūc §. intellige. vbi culpa pōt imputari fulloni. alioqui si fullo nō tenet nō video qn dñs agere possit cum eius intersit. z cessat ratio q̄ hic reddit. ff. e. l. itaq;. z. j. subijcit. ¶ In glo. facit. ff. e. l. itaq;. z in dicta est interposito q̄ nō sedet, vñ

1 hic. ¶ † In gl. z penā exactā. in fi. ista nō vr bona ratio. nā ad cōductorē non pertinet periculū: z tñ non restituit. ff. loca. l. is qui. sz pōt esse ratio: qz cōmodatarius z cōductor amittunt vsum rei que ad eos ptinet. z ita rñdet ad creditorē qui debito imputat. ff. de pig. ac. l. si pignore. z ibi no. ¶ In gl. vñ dico. in fi. sic ergo dicta est in hoc. §. inter eū q̄ gratis recepit qñ est in electiōe dñi: vt hic. z eū q̄ non gratis: qz tūc recipiens agit. Et estrō: qz pl⁹ dz subueniri dño

2 in cōtractu liberali q̄ in alio. ¶ † Sz nunquid q fullo exigit restituet dño. Vr q nō sicut nec cōmodatari⁹. ¶ Sz in hoc pōt dici cōtra p ea q̄ scripsi. §. pxi. qz fullo non pōt vti re. ff. de furt. l. fullo. Itē dic q vbi res i qua aliqs hz vsumfr. surripit nō obtinetis. §. vt. ff. e. l. iter eos. §. si seruus. nec vos ... vo... bata surripit. ff. eo. l. eū qui. §. idē scribit. z. l. cre

b ditori. z. l. itaq;. ¶ Sz qrit b hic dz q si dñs ignorabat furtuz cōmissum potest trāsire ad ... z dimittere cō

3 modatariū. ¶ † Quid si sciebat furtum cōmissum z elegit cōmodatariū quem credebat eē soluēdo z nō erat: nunquid pōt redire ad furē. Ja. bal. dicit q non. c doc. citramōtani dicūt cōtra. vt not. Cy. in. l. manifestissimi. qd vr verius. error eni facti non dz nocere in talib⁹. secus dicerē si esset lapsus error iur. ff. si qd in frau. pa. l. si patronus. z facit qd not. de suc. edi. l. fi. z meli⁹. ff. qd cū eo. l. sz si ex parte. §. fi. ¶ Preterea tex. dicit q nō est locus huic. §. vbi oino nō est soluendo. vt. j. subijcit. et p hoc pōt rñderi ad aliaz qōnem si dñs egit cōtra illū q̄ in veritate furtum non fecerat z succubuit an possit redire ad cōmodatariū. in qua doct. citramontani tenēt idē. Sz vltramōtani cōtrarium quoz opinio vr posse sustineri: qz hoc casu dñs posset agere cōtra verū furē et nil pdet. Sup tex. ibi eadē diffinitiōe. vt dñs eligere possit vel cōmodatariū vel furē: si tamē cōmodatarius eēt oino non soluēdo text. supponit qd non sit locus huic §. quin dñs possit redire ad furē. nec in hoc vr corrigi quo ad hoc antiquitas. Sed ob. ff. de v. sig. l. soluēdo. et. s. §. fulloni. ff. eo. l. itaq;. vbi dr q qui est non soluēdo in parte vr non soluēdo in totum. z hic dr qd vr soluēdo in totū. Sz hic est causa fauore electionis que datur dño q̄ dz sibi imputare si elegit talē q̄ in parte eēt nō soluēdo. Si vo oino eēt nō soluēdo esset iniquum si oino haberet carere re sua.

☞Depositarius si sua culpa lata res sit surrepta an possit agere furti actione contra furem.

Sed is. ¶ † In gl. s. q̄. mo. l fi. Sz qd c si p latā culpam depositarij res fuit surrepta. Vr q tunc agere possit: qz suo periculo est lata culpa ipsuz obligat sicut dolus. ff. depo. l. qd nerua. z ideo cum esset ratio huius. §. vr q depositarius age-

a ¶ Itē si. Is q̄ ex locato tenet hz actionē furti si res surripiat in idē i bone fidei ēptore. Item si res cōmodata fuerit cōmmodatario surrepta dñs hz electionē vtrū velit agere cōtra furē ac. furti: an cōtra cōmodatariū cōmodati. z vno electo scienter alius liberatur: secus si fuerit ignorās vel dubitans. hoc. d. vsq; ad. §. sz is. Are. Querit hic ang. an qd exegerit fullo restituet domino. et tz Ange. post doct. q sic.

b ¶ Sed qrit. hanc qōnem format h Ange. post pncipium. ij. col. v. qrit hic dicitur.

c ¶ Sz qd Vide hic Ang. hanc qōnem formantem.

re possit furti. vnde lata culpa nõ põt equiparari dolo i casu hui⁹. §. qñ ãgit de pena iponenda rõne doli: ⁊ vbi dol⁹ punitur. ff. de in lit. iur. l. in 1 actionibus. ad. l. cor. de sicca. l. in. l. cor. de verb. sig. l. magna. ⁊ ibi nota. ¶ Itẽ videret qd depo- 2 sitari⁹ posset agere furti in casu quo posset retinere rẽ propter impẽ a sas in ea factas sm illã 1 opinionez. de qua. C. de posi. l. pe. tunc eñ videt qd agere possit propter ius retentionis. s. eo. §. fur. ⁊ facit. ff. vi bo. rapt. l. ij. §. in hac actione non vtiq.

a ¶ Quires. Diuide hũc tit. sm Aret. ⁊ vide hic angel. multa singularia dicẽtẽ vsq ad. §. sane.

In summa.

¶ In gl. a dcima. ibi cũ allegat. §. furiosus. alias est. §. pupill⁹. ⁊ vide ibi. Item dic q miti⁹ dz puniri. extra de deli. pu. c. j. imo nullo modo si delinquit ex culpa sine dolo. vt eo. ti. c. ij. 2

Furti autẽ.

¶ In gl. j. in personam. in fi. hoc verũ si sit dñs. 1 si vero haberet detẽtionem tm̃ videt destitut⁹ omni auxilio. sed dic vt no. ff. d cdi. fu. l. ⁊ ideo. §. fi. ⁊ per Inn. extra de rest. spo. c. sepe. ⁊ in spe. de pe. ⁊ po. §. j. versi. sed nunquid depositarius. ⁊ vide. j. de act. §. itaq.

¶ Ui bonorum raptorum. Rub.

¶ Cõtinuatio ptz in gl. ⁊ etiã de se. Et no. q hec materia habet tria capitula. ⁊ de primo tractat solũ in hoc ti. Primũ qñ singularis rapit. Scdm qñ turba coacta. ff. e. l. ij. ⁊. l. iiij. §. si de actu... tiũ qñ in turba datũ est damnũ. ... iiij. in prin. ⁊ hec datur in duplu... de in. d. l. ij. in prin. ⁊c.

☞ Fur manifestus semp tenet ... norũ raptorũ: sz nõ manifest⁹ ten... mũ si habebat animũ rapiẽdi ... perisset qui ei resisteret.

Actio furti ⁊ vi bonorũ raptorum ... re dantur pro minimo: actio vero ... lo non.

Quires.

¶ † In gl. larg... vide. s. tit. j. super gl. ... ¶ In gl. sz quo ... re gl. q manifest⁹ ... tur vi bo. rap. sz nõ manifest⁹ ... habebat aim rapiẽdi si nõ repisset r... sistẽtẽ: alias si clãculo facere voluit ... vr qd debeat teneri vi bo. ra. cũ nõ ha... buit aiz rapiẽdi. j. e. §. qr. ff. e. l. ij. §. ... ni. ⁊ hec gl. est optima ⁊ bñ interp... Sed quare di manifestus depreh... cũ re. Rñdeo qr nõ põt negare ... giuersari q̃n fur sit. vñ credo q ... pbare q ipse furtũ fecerit ... uentus ⁊ deprehensus fuerit. ... credo q si vellet docere se ... sto. tit. habuisse qd deberet ... l. ciuile. ¶ † In gl. j. efficax. i ... 2 hec actio ⁊ actio furti dãtur p minimo ⁊ actio de dolo nõ dic. s. de re. ... linarum ⁊ ibi scripsi.

☞ Fur manifest⁹ magis cõtẽnit dñm: 1 ⁊ ideo magis offendit.

Quadruplũ.

¶ Sup text... i. ha rei estimatio. ff. e. l. ij. §. ... ne. in act. furti dic. ff. de fur. ... nã raptor in fi. que ... nifestus magis cõtẽnit dñm. ... gis offendit ⁊ magis delinqt ... tit. j. §. pena. ff. e. l. ij. §. i hac a... rõ nõ sufficit qñ clã furat⁹ ... re dephẽsus. sz dicas ... tiqua ⁊ pria ⁊ nõ discu... sed grosso vniformi ... sed pretor superuenit ... spexit ⁊ magis punit ... gis certũ est quod delinquit. ...

tor cur per ac. vi bono. rap. eandem pe nam imposuit manifesto et nõ manifesto ler. eõ. l. a. et ipse prior diversas i actiõe furti põt dici qr prior eandẽ penã i vi bo. rap. imposuit qr i eundẽ aĩm rapien di q̃ semp requirit. vt dixi. §. pri. s. de clarando gl. iunge. j. de act. §. sequẽs. ver. videtur autem.

Quia tamen. ¶ In glo. s. ab actione. i fine. dicas vtramq; veram absoluitur enim per iudicẽ si ponatur in cã. sz ius ipsum absolui. i. declarat non teneri et iunge. s. ti. j. §. placuit.

Sed neduum. ¶ In glo. p i. n. sic expo nes nulla bona cõstructio põt seq̃ vñ hic quando ponitur proprie. et per hoc videt inferri qr illa cõstitutio si quis in tantam nõ exigit dolũ. et ita no. ff. e. l. ij. §. doli. Sed cõ no. i. d. l. si quis in tãtaz p qua. C. vñ vi. l. invasor. põt dici qr re quirit dolum: dolus tñ presumitur nisi habuit iustã cãz credendi. vnde nõ suf ficeret allegare bonã causam nec igno rãtiã in hoc inferti. §. ¶ In glo. vt. C. vnde vi. in fi. gl. optime facit vtinã sic semp fecisset qr nullas gloss. repetisset et sine dubio fuisset lõge brevior scptu ra. quare dic vt ibi. et vide ibi plures cõ clusiones in meo breviario. et remissio nes. et vide quod notatur. ff. quod me. causa. l. extat.

1 ☞ Furti actio intẽtari põt civiliter et criminaliter an idẽ actio vi. bo. rap.

1 **Sane.** ¶ † Vide hunc. §. quasi d verbo ad verbũ. ff. e. l. ij. §. in hac actione non vtiq;. vides er go qr vbi põt agi fur. et vi. bo. rap. Sz q̃ ro cum furti potest agi civiliter et crimi naliter nũquid eodẽ mõ vi bo. rap. Et per hoc gl. variãt. nã qñq; dicũt posse agi criminaliter: vt no. ff. de priva. deli. l. fi. qñq; contra. vt. C. vi bo. rap. l. j. non video cur non possit esse criminalis vt ia. l. cum qui. infamie. in fi. de accu sa. l. cum qui.

¶ De lege aquilia. Rub.

¶ Continua vt in gl. et no. qd is titul9 melius et propri9 situatus est i hoc vo lumine q̃ in. ff. nec. C. ponitur etiaz hic inter maleficia: et ibi in ter contractus. sed vtro biq; bene ex diversis cõ siderationibus. nam iu risicon. posuit inter con tractus: quia datur ad interesse et est civilis. vi de. j. eo. libertum. sed im perator ponit hic inter maleficia qui ex male ficio oritur. etc.

a **Damni** [a]. ¶ In gl. habebat in fi. ff. eo. l. si ser vus servuz. §. huius. rei et §. tertio

1 ☞ Fur diurnus an et qñ possit occidi.

2 Furem nocturnũ potest quis occidere idistincte diurnuz verũ nõ nisi se telo defendat.

3 Quid si fur noctur n9 co gnoscatur ad candelam diurnus nõ: qr fugiebat et erat extrane9: an pos sint hoc casu ambo oc cidi.

4 Quid si nocturnus non se defendit sed fugit cã rebus aut forte diurnus fugit et est omnino inco gnitus.

5 Quid autẽ si nulli sunt testes de hoc.

6 Sed qualiter testificari poterunt cum claman do occidatur: et sic testes tarde venient.

7 Burgẽses qui faciũt ha stiludia tenentur si ali quis leditur.

b **Iniuria.** [b] ¶ In glo. scz

1 † diurnã. ista gloss. nõ est vera dicit em furẽ pos sis. in. l. vt vim. ff. de iur. et in. l. j. C. vñ vi. vbi Bar. Bal. Sali. Cy. et alij.

a ¶ Damni. Divide hũc ti. vt h p ang. pla nus ẽ tex. nec idiget summario et vide an gel. h post pncipiuz i ver. et ad itel ligẽtiaz to ti9 ti. qr ali qñ datr di recta aqlia qñq; vtilis qñq; in fa ctũ. et psequ tur mate riã istã ple ne. iõ vide eum.

b ¶ Iniu ria. Quo ad. l. aqliã iuria dr oc cidisse qdo lũ vel cul pã cõmisit occidendo qr i actiõe. l. aql. venit levissima culpa: cas9 ĩvo occiden tẽ excusat. h. d. Ange. tractat hic post pe. de anch. qũo dz qs pba re si hoiez occidit qr fecit ad suã defensionẽ vide eum h ista ẽ ma teria doct. iuris civi lis.

se occidi:etiam si se non defendat.& tñ
hoc nõ est verum.vt.l.furē.ff.ad.l.cor.
de sicca.ff.e.l.itaq3.Sz dic q gl.itēdit
hic accipere latronē p fure diurno.Sz
adhuc obstat.d.l.Uñ dic plenius qd est
differētia inter īsidiatorē:latronē:& fu
rē.vt no.in aut.vt nulli iudi.§.pe.nam
vr qd latronē& insidiatorē itinerū pos
sum occidere indistincte.vt.l.itaq3.sed
hec lex obstat in ver.itaq3.que videt
ↄcedere ita demū posse occidere si nõ
possit periculū euitare.& sz h nil erit
spāle ↄtra īsidiatorē:qz ita bene posset
alius occidi.vt.l.scia.§.qui cum aliter.
& tūc lex itaq3 innuit qd sit aliqd spāle.
vt.C.qñ li.se sine iu.vin.In hoc potest
dici qd is versus intelligit in casu quo
īsidiator ñ aggrediebat.vñ si ego ag
grediar insidiatorē quē poterā trāsire
sine periculo:tūc vr q tenear si ipsum
occidā.¶Dic ergo circa incidiatorē q
aut poterā trāsire sine pīculo:vt qz nõ
aggrediebatur me & nõ possum occide
re:vt hic.aut aggrediebatur vel vole=
bat tollere res meas:& tunc possum oc=
cidere nõ distincto vtruz alias possem
euadere vel non:vel vtrum moderamē
adhibuerim vel non.& hoc est spāle cõ
tra insidiatorē.vt.d.l.itaq3.nec hoc ca
su teneor ipm viuū dep̄hēdere.vt.d.l.
qñ li.se sine iudi.vin.Uel dic q hic im
proprie accipit latronez pro fure diur
2 no.¶†In fi.videt dicere.l.qd noctur
nū possum occidere indistincte:diurnū
non nisi telo se defendat.vt.d.l.itaq3.§.
j.sed.l.furem.ff.ad.l.cor.de sic.obstat
primo membro que dicit nocturnū ita
demum posse occidi si se defendat.gl.
dicit ibi q nocturnū possuz occidere p
saluando personam & res.sz diurnū p
saluatione persone.Et ē rõ.qz diurnus
cognoscet & accusabit nocturn⁹ nõ:vt
3 ibi no.¶†Quid ergo si nocturnus co=
gnoscat ad cādelā vel lumē:diurn⁹ qz
fugiebat & erat extraneus.Uidetur at
tenta hac ratione q possum occidere
diurnuz & nocturnū:& ita videtur idem
in vtroq3 & nõ erit dfia vtrū occidā no
cturnum vel diurnum sed vtruz cogno
scatur vel non.Et hanc tenet Petr.de
bel.pti.hic.sed hoc vr ↄtra.l.itaq3:q fa

cito fiam:ergo dicas q nõ possuz occi
dere nocturnū si tute possiz eū cape.et
hoc appet ī fure.s.alle.sz si ñ inueniss
possem eū occidere.&;istud indicab
ex modo & qualitate facti.Uerbigra
fur de nocte sine lumine intrauit do
meam:ego sentiens eum intrar do
me surgo ense arrepto pcutio eū
cido:non teneor.vt.d.l.itaq3.
intrare psens excitaui familiam
te accensi lumen & furem cepi
fensionē adhibētē:tūc si occidā
ex quo possum eū capere vel al
gnoscere & res meas auferre.& ita
ligitur.l.furē.& est rõ:qz qñ ego surgo
ex arrupto sine lumine:nescio an vene
rit p posito occidēdi:nec q̄ fur.armenta
portat & ideo in dubio possuz occidere
qz nõ erā tutus d psona nec de bonis:
in alio casu sec⁹.Que ergo erit
tia inter nocturnū & diurnum.R
deo magna.nā nocturno occiso ego
habeo pbare quod se defenderet
si accusans ponat & pbet aliud cor
me ego nõ habeo ponere nec pbare
se defenderet:sed secus in diurno
enim habeo hoc ponere & pbare
cēseor homicida.ff.ad hoc
4 tra de homi.c.si perfodiens.
ergo dices si nocturnus non se
dit sed fugit cum rebus.vel
nus fugit & est oīno
tingi nisi pcutiat a tergo.
tentis rõnib⁹ predictis pote
pcuti:quia tunc non possum
culo rerū pcere.d.l.itaq3.§.
oportet ex parte percutiētis
5 qualitatē facti pbare p testes.
quid si nulli sint de hoc tes.
quētius cõtingit.sed tñ ego
sum dico quod sic inueni eum
& occidi.In hoc casu crederem
dum ad coniecturas cuius vite
anter ille qui occidit & qui occ
vt dixi.s.de iure.na.gē.& ciui.§.
tem gen.& in dubio absoluerē
vt ibi scripsi.dumtamen clam
d.l.itaq3.§.j.& ad hoc valet
6 stes supueniāt.¶†Sed
poterit:qz clamādo occidit.
tarde veniens.Sz potest dicere

stificabantur de hora et loco vbi repertus fuerit ex quo presumitur cōtra mortuū. Ex his apparet esse periculosū occidere furē etiā se defendēdo quādo nō sunt testes. ¶ Quid ergo dices in casu. vir erat in lecto cū vxore. et sentiēs furē sup domo sua dixit clara et alta voce vxori sue sic q fur poterat bñ audire. mulier vis tu scire quō acquisiui tātas pecunias sicut habeo i domo ista. scias q ego fui fur et ascēdebā sup tecta domorū de nocte. et qñ bñ radiebat luna sicut mō facit ego dicebā vbū fortis et potēs et ponebā me sup radio lune et efficiebar fortis. et p illū ascendebā et descendebā. qd fur audiēs credēs verū posteaq credidit obdormisse piuges posuit se sup radio lune q intrabat domū p fenestrā et cecidit in terrā et mortuus est. queritur nunquid iacēs in lecto teneatur. Et vr q sic: qr dolo induxit eū ad se precipitādū. ff. de ser. cor. l. dolo. Sz h nō vr verū: qr si licitū est nocturnū occidere multo fortius decipere: sz hoc est licitū. vt. l. itaq ergo et c. verū est tñ q debuit clamare qñ audiuit eum cecidisse. vt. d. l. itaq. Itē q fur nō debuit ei credere. ff. e. l. item mela. in prin. ¶ Vñ in hoc esset ad uertēdū vtrū potuit seruare res suas sine periculo: alias qr forte potuit clamare qñ audiuit eū sup tectū vt venissent vicini. si autem esset in loco campestri solus cū vxore: quia potuit pbabiliter dubitare an essent plures et q arma portabant credo q potuit
7 talē dolū cōmittere p predicta. ¶ † In gl. qr hic nō e. no. tex. ctra burgēses q hastiludūt nō teneātur si aliqs ledatur vel occidatur etiā si in cāpo ad hoc destinato hastiluderit: vt hoc §. si alius. qñ est nocōpetat. Sed secus si ad ludū eis nō tenēt ludere vt ad pilā. ff. e. l. itē si obstetrix. §. si. et. l. itē mela. vl i publico certamine. p ōsuetudinē vel superiorē pmisso. ff. e. l. qua actione. §. si quis in collucta tiōe. et ideo credo q si luderēt ad arcū vel balistā et i loco publico q nō tenerētur. nā ad talia munera burgēses et etiā laboratores cōsueuerūt ludere nec forte in casu pcedēti si sit ōsuetū in regione q burgenses hastiludēt. Itē caue q

lz tales cedētes teneantur aqlia: nō tñ deberēt teneri actiōe vl accusatiōe q dolū reqrit vt iniuriarū vel. l. cor. de sic. vid. ff. de iniur. l. si cū seruo. ad. l. iul. maiesta. l. nō contrahit. et quod no. ff. e. l. sciētiam. §. qui cū aliter. Itē ex eo quod hic loquitur de seruo videtur qd non sit idem de homine libero. super quo fuerunt varie opiniōes. vide in. d. §. si qs in colluctatione. Itē caue: qr illud qd in hoc. §. dr itelligitur qñ datur dānū alij q ludenti. ff. e. l. si ex plagis. §. si.

☞ Via vicinalis dr que ducit ad locum priuatū.

Item[a] ¶ † Sup tex. vicinale. vicinalis dr qui ducit ad locum priuatum. ff. ne quid in loco publico l. ij. §. viarū. Et no. q quo ad hoc censetur publica siue collatio a priuatore facta ab initio fuerit siue non quis ibi fiat distinctio. et idē crederem in priuato quando licitum est oībus p ipsam p transire vt. e. l. §. priuate qr rō. l. ad hoc extendit. ¶ In gl. nisi forte. quid si non clamauerit: sed signum apposuerit sicut faciunt coopertores domorum in vijs publicis dic idē dūtn sit notū. ff. si cer. pe. l. cū qd. ¶ Preterea super text. culpe etiam si gratis ab initio fecisset. vt nota. ff. eod. l. idē iur. sed si nō gratis forte potest deserere ob defectum solutionis. C. de ero. mili. l. p hanc. sed ego non credo: sed agat

a ¶ Item. Nota singular ange. sup hoc §. q numerat culpas et fraudes aduocatorū et in qbus titulis et legibus de his tractatur.

a ⁋ In fi. Et inſpicimus propriā ⁊ primeuam naturam actionis ⁊ ſm illā iudicamus: non autem ſm accidentalē. facit quod not. glo. in. l. ſi creditori. ff. de leg. j. quando actu ſurrogatur et capit naturā alterius intelligit̄ ſm naturā ordinariā ⁊ ꝓpriā et primeuam. qđ eſt notādū.
b ⁋ Sʒ q̄ritur. An au- 1
tem probatiões facte in vno iudicio faciant fidē in alio vide h̄ An- 1
gelum poſt Bart. in ꝟ. quero an ꝓbationes idem Bar. i. l. cura. §. deficientiū in. §. nota. ff. đ mune. et hono. itē Barto. in. l. de etate. in vlti. col. in verſi. ſed q̄ro quid ſi i vno iudicio. ff. de mino. An aūt ꝓbatio facta in cauſa conuentionis pro- 1
bet etiā in cauſa recōuentionis. vide Alex. in conſilio 1
lxxxij. in vlati. col. in. j. volu.

ꝓ ſalario ſuo. C. de in. l. ꝓperādū. §. i onerarijs.
⁋ In glo. facit. in fi. et ꝓ hoc vr̄ ꝙ nō punit̄. l. cor. de ſic. ff. ad. l. cor. de ſicc. l. lege. ſed quo ad. l. promotionis cenſet̄ homici- 2
da. ex̄ de ho. c. tua nos.
☞ Mulio qui nō potuit retinere mullas ꝓpter infirmitatē tenet̄ ſi ab initio erat infirmus: ſecꝰ ſi infirmitas ſuperuenit in via.

Impetu. ⁋ † In glo. nō enim. ⁊ hic vbi ab initio erat infirmus: q̄ in culpa fuit. ſecus ſi infirmitas ſuperueniſſet ſibi in itinere: q̄ tūc eſſet extra culpā. ff. e. l. ſi ex plagis §. indicio. ⁊ facit ad hūc ⁊ ſeq̄ntē ꝟ. de hoc. c. ſignificaſti. Sup tex. propter impitiā. idē ſi al's nō potuit retinere ſi ſciebat modū equi. vt. d. c. ſi- 1
gnificaſti. Itē intellige hunc. §. q̄n talia animalia dānū dāt ſm naturā ſui generis. ſi autē cōtra naturā ſuam agitur act. 2
in factū de paupe. ff. ſi q̄drupau. fe. di. l. j. §. itaq̄ʒ 1
et videbis i quadru. §. j.
☞ Actio legis aquilie an trāſeat in heredem. Adde ad idem nume. 2.

His autem.
⁋ † In gl. opponit̄ hic. in fi.[a] Oppoſitio hec dicit ꝙ q̄ hec actio eſt penalis nō trāſit ɔ̄ heredē b

q̄ trāſiret ſi nō fieret eſtimatio ...
num. Cōtra hec actio eſt ex delict...
maleficio. 𝔍. ti. j. in pn. ɔſtat aūt q̄ ...
nes ex delicto nō tranſeūt: niſi lit...
ad heredē: vel quatenꝰ ꝑuenit. C. ...
delic. defun. l. j. ergo iſte tex. ...
que tranſitura ⁊c. ſpe. de bel. ...
iſtud cōtrarium: licet hoc nō ...
uerit. ⁊ dicit ꝙ hec lr̄a difficilior ...
qua alia. Dicit etiā poſt d̄m ...
ſus pōt dari in quo heres ...
tū q̄n totū illđ qđ ꝓdeceſſor ...
2 ad manū heredis. ⁋ † Sʒ certe ...
ius ſm lr̄am: q̄ tunc ... ſit ...
venit ad manū heredis ⁊ nō ...
retro q̄ꝫ nunc valeat vnde non ...
negare q̄n lr̄a male ſedeat: ſed ...
ligēda eſt ō al's tranſitura ...
ſub. ⁊ niſi deſcēderet ex delicto ...
⁊ obl. l. ex ɔ̄tctibus. vnde ...
nō impediēs tn̄ ponet̄ in tex. ...
tur quin poſſunt eſſe plures: ...
ratio eſt principalior. ideo ...
quenter ſola. j. de perp. ⁊ tē. §. ...
de re mili. l. penalia.

Illud. ⁋ Super tex. nō ex ... ſed interpretatione ...
te ⁊ vide per Dy. extra de re. ...
vi. ⁋ In glo. facit. ar. ɔtra. in fi. ...
vbi in ɔtractu hic i delicto in ...
intereſſe. ff. de fur. l. inficiādo ...
di. fur. l. iij. de vi ⁊ vi ar. l. ...
e. l. ꝓuide. la prima. cū. l. ſeq. ⁊ vide ...
ſcripſi. C. de ſen. q̄ ꝓ eo qđ inter...
1 ☞ Actio legis aq̄lie ſi fuerit intētata
ꝓpter ſeruū occiſum: q̄ꝫ diu durat nō ...
teſt intētari actio legis cornelie de ſic...
ca. ſecus ſi fuerit ſinita.
2 Actio legis acquilie non poteſt ...
ri criminaliter.

Liberum. ⁋ † In glo. ... ſi. ⁊ hoc ...
ma ſentētia fuit condemnatoria ...
ſolutoria fuerit ſunt opinio. C. ...
ci. ac. cri. preiu. doc. tn̄ ...
ꝙ aut ꝓnuntiatū eſt reū ...
commiſiſſe: tunc nō poteſt ...
aut actorem non probaſſe ...
ibi no. ꝑ doc. t. vide ibi. ⁋ ...
hic d̄r ꝙ pōt facere reū capit...
nis. quid ſi nō eſſet crimen capi...

forte corrumpit blada vel depast⁹ est:
nunqd pōt agi criminaliter. Nō vr̄ q̄z
text. notāter dicit z capitalis criminis.
Itē q̄z ac.le.aql.ɔpetit dāno dato lata a
seu leui culpa. ff.ad.l.aql.l.in.l.z ex cul
pa nō agit criminaliter: vt no.ff.de v̄b.
signi.l.magna.glo.tenet ɔtra.ff.de pri
ua.delic.l.fi.itē q̄z ex culpa quis puni=
tur in persona licet leuius.ff.de peñ.l.
r. spiciēdū.§.delinquūt.in gl.aut quis.
2 ℭ† Solu.credo q̄ actio.l.aquil.nō pos
sit intētari criminaliter.z ideo i.ff.z.C.
non fuit posita inter crimina vt dixi.s.
circa rubricā. Itē hic videt̄ expssum in
l.inde neratius.§.sed si dolo.ff.e.vbi di
cit posse.l.cor.de sic.accusari vbi actum
est aquilia.z sic supponit q̄ aquilia. sit
semp ciuilis: q̄z alias distinxisset vtrū
esset actū ciuiliter vel criminaliter de
quo nō distinguit: z hoc indubitate vbi
ex culpa agitur.ff.de incen.rui.nau.l.q̄
edes.vñ aql.fuit data ad interesse q̄nti
plurimi zc.nec ad aliud vr̄ cōpetere: q̄z
aquilius sic eam videtur induxisse.

Caput. ℭ Quid dicebat istud se
cūdū caput. Forte facie
bat mētionē de aliquib⁹ q̄ sunt sub ter=
tio: sed nō de oibus: z post fuit totū ter
tio arbitrium.

1 ☞ Animal si fuerit damnificatum in
aliquo mēbro: an fiet estimatio totius
animalis.
2 Dicta in precedentibus vidētur repe=
tita in sequentibus: an hec regula sit
semper vera.
3 Actio in factū que datur loco legis aq̄
lie est penalis z pretoria z debet an=
no finiri.

1 **Hoc tamen.** ℭ† In glos.sz
quarc.i fi. q̄ri
tur si aīal dānificatum fuerit in aliquo
mēbro estimatio toti⁹ aīalis quāti plu
rimi zc. vel q̄z est rōnabile q̄ fiat estima
tio nō s̄m valorē quē aīal valebat tpe
dāni illati sed s̄m valorē.xxx.dierū.vt
q̄ntū posset estimari dānū si tūc datū es
set s̄m qd aīal tūc valebat tm̄ estimet̄ z
2 seq. ℭ† In gl.q̄ em̄.in fi.l.seio.§.fi. z.l.
sabinus nil faciunt ɔtra. Ad.l.fi. dic q̄
repetitio cōtineret ridiculū.z ideo non
videt̄ fuisse de mente te
stantis. vnde q̄uis sup
hoc nō possit dari certa
doctrina [a] pōt dicere q̄
regula est qd dicta in p̄=
cedē.zc.hec tñ regła nō
obtinet vbi repetitio vi
tiaret actum.vt.l.titia §.
idē rñdit.de le.j.l. si q̄s
a filio.z.l. seruo legato.
§.si ab ipubere.z.d.l.fi.
de fideicō.lib. ℭ Itē nec
obtinet vbi sunt res z p=
sone diuerse: nisi eēt v̄=
bū repetitiuū: vt no. ff.d
le.ij.l.in repetēdis. Itē
nec vbi sunt eedē si incō
tinēti v̄ba sequūt̄. vide
ff.de ɔd.z demō.l.nō ad
ea. Itē nec ibi ɔditio ta=
cite intelligebat̄.ff.d cō
di.z demon.l.si in diē §.
fi.de v̄b.obli.l.si q̄s ita.
Itē nec vbi ɔditio adhe
ret psone de ɔdi.z dem̄.
l.legatū.ff.de le.ij.l.fi.§.
seio.etiā si sunt diuerse
psone z eedē res.itē nec
in institutiōib⁹.ff.de he.
insti.l.sub ɔditione.nisi
cōditio apposita cōtine
ret fauorē alterius.C.de
cadu.tol.§. p scdo. et §.
in nouissimo. In summa
not.q̄ dictio repetita si=
cut hoc v̄bū āpli⁹ z ver
bū itē faciūt videri repe
titā etiā vbi al'a nō vide
ret̄.d.l.in repetēdis. de
ɔdi.z de.l.alia. Fallit fa
uore libertatis.e.ti.l.iu=
lian⁹.de sta.li.l. si seruo.
Item vbi lex repetit le=
gata vr̄ ea repetere sub
eadē ɔditione.ff.de leg.
ij.l.cum pater.§.ab insti
3 tuto.z ibi not. † Itē.§.fi.
in fi.docto.dicunt q̄ hec
actio i factū est penalis
z p̄toria.z dz finiri anno
vt vr̄.tñ q̄z dat̄ loco actio

a ℭ Certa doctrina. Imo dari pōt vt per ang. hic in v̄.i gl.j.p=te in fi. vbi de hac ma=teria post alios docte late scribit.

nis.l.aquil.ꝛ ad eā supplendā videtur ꝙ sit ꝑpetua quasi famat eius naturam.ff.si q̄s cau.l.si eū.§.q̄ iniuriarū. et hoc tenet hic expresse Jaco.

De iniurijs. Rub.

¶In glo.rubrice.in fin. fallit hic.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ l.si quis in hoc genus. Sed posset queri nunquid iudex ex suo officio posset procedere contra iniuriantem si pars non conqueratur: videtur qꝛ priuatum crimen est : et ideo ponitur inter priuata:quia nō est publicum.ꝛ facit quod not.ff. de priua.deli.l.fin. Sed satis potest dici ꝙ imo vbi iniuria est atrox.ff. si quis iniuriam. vnde licet ꝯuis in ꝑuatis delictis b nō admittatur ad accusandū:nisi ille cuius interest tñ admittitur iudex ex officio. Quod apparet:qꝛ furtū est priuatum delictū.ꝛ tñ ex officio suo pōt iudex purgare.ff.de offi.presi.l.congruit. de iure canonico videt̄ minus dubiū quo ad crimina sunt publica.ij.q.iij.§.notādū.vj. q.j.ifames.ꝛ videbis.j. de pu.iudi.in rubri.ꝛc.

Generaliter a ¶In gl. iniquitatem. in fi. ꝛ omnibus modis satis potest dici iniuria.ff.de euic.l. si per imprudētiam. Et not.ꝯuis gl.s. proxime dicat ꝙ primum membrum ponitur in hoc ti. potest dici ꝙ etiā scd̄m. nam si iudex iniuriose ꝛ iniuste iniuriaret partem tenetur iniuriarum.ff.e.l.nec magistratibus. quod metus causa.l.continet.nō tamen presumitur quod malitiose faciat vbi pronuntiat.ff.e.l.iniuriarum.§.is qui.ꝛ §. idem labeo.ꝛ hic.sed vbi ꝓcedit de facto sic.vt.ff.de peri.ꝛ cō.rei vē.l.lectos. cum.l. sequen.

1 ☞ Cheravari facientes male faciunt nec possunt aliqua consuetudine excusari:qꝛ est contra bonos mores.

2 Actor si fecit vocari reū in ius:vt possideat bona sua dedit libellum ꝛ succubuit:an poterit conueniri actione iniuriarum.

3 Spuriū aliquē vocans ꝛ verū dicens: an teneatur actione iniuriarum.

4 Quid si interest publice sciri.

5 Scribens solo aliqua iniuriosa an teneatur actione iniuriarum.

6 Portatio habitus ad emulationē alicuius parit actionem iniuriarum.

Iniuria. ¶†In gl. quasi in[illegible] sicut faciunt illi qui faciunt la cheravari ꝯtra quos est [illegible] nec credo quod possunt cōsuetudi[illegible] cusari cū sit ꝯ bonos mores:vt [illegible] vt nulli iudi.§.nulli vero. ¶In glo[illegible] effectu.in fi.hoc verū nisi appare[illegible] malitiose hoc faceret.ff.e.l.si cre[illegible] ¶†Sed queritur.hic dicitur si [illegible] na eius possideri quid si nō fec[illegible] deri sed vocauit eū in ius ꝛ ded[illegible] lum ꝛ succubuit:nunquid potest con[illegible] niri iniuriarū. Dicas ꝙ sic.si ale[illegible] riandi ꝛ presumitur animus iniur[illegible] si succubuit ꝑ.d.l.ꝛ sic credi[illegible] quis de libertate.C.d li.cā.l.si[illegible] uitutis improbe.ff.de ven.[illegible] omnes.quod est indubitabile [illegible] tur super tali vocato:ex quo [illegible] potest ledi.vt si dicat eum seru[illegible] bitorem magne ꝗtitatis ꝛ appa[illegible] iniustam causam habuit agend[illegible] gratis ꝓsilijt ad litem animo [illegible] di.ꝛ ita intellige qđ not.ff.ad [illegible] quis repetere.§.fi.ꝛ qđ not.in [illegible] tibi vbi dicit glo.ꝙ etiam crim[illegible] potest puniri quod est notabili[illegible] tamen:qꝛ hoc casu nō potest ag[illegible] quousqꝫ cā finita.vt.d.l.si tibi.C.[illegible]

a ¶Generaliter. Diuis hūc.tit.s̄m Areti. Sic summa. Iniuria pōt accipi generaliter ꝛ specialiter ꝛ committit̄ non solū facto: sed ꝟbo vł scriptura : vł alijs multꝫ modis. h. d.vsqꝫad.§. patitur.

b ¶In fin. Verbum iniuriosuꝫ dicit̄ siue i genere siue i spē cū aliqđ delictū improperatur cōmissum.ꝑ bar. ꝛ Bal. in.l. iij.in prin. ff. de libe.ꝛ posthu.

3 quidem. ¶†In glo. nisi docens. in fi.
Quid si aliquid vocet aliquem spuriū a
a dicit verū: nūquid tenetur iniuriarū. 1
Non vr̄ p.d.l. eum qui doc. consueue-
rūt dicere φ vbi tale quid obijcit qđ p
uenit ex facto damnabili ꝛ culpa illi⁹
cui dr̄ ꝛ interest sciri ꝛ diuulgari φ tūc
non tenet als̄ si vocet eum spuriū vel
luscum: vel alias alia macula notatum
que culpa sua non peruenit: tunc tene
tur iniuriarum. ꝛ facit quod no. in aut.
qui. mo. na. effi. sui. §. j. in glo. no. gl. ff.
e. l. itē apud §. generaliter. ꝛ hoc verū
nisi hoc dicat ad defensionē sui. si eīn
quis agat petitiōe here. potest ei obij
ci quod est de adulterio natus ꝛ mater
meretrix. ff. e. l. si q̇s de libertate. si ta
mē apparet de calūnia tenetur iniur.
vt dixi. s̄. proxi. nō tamen presumit. ꝛ
4 iūge. C. de famo. li. l. j. ¶†Quid si in
terest publice sciri. ꝛ tamē est tale q̇d
quod puenit absq; culpa illi⁹ cui obij
citur. qꝛ forte vocat eum leprosum. Ad 2
hoc consueuerūt doc. dicere φ nō tene
tur si talis erat: qꝛ publice intererat sci
re pdicta: doctores iuris canonici di-
cunt semper sic vocātem teneri: nisi iu
dicialiter: vel als̄ ad sui iuris dfensio
nem faciat: qꝛ apparet qđ habet intē-
tionem infamandi. extra. eo. c. si culpa
5 vbi de hoc per hosti. ¶†Et no. φ scri-
bens solo tenetur: ꝛ nō est mirabile: qꝛ
ille qui legit ꝛ non corrumpit tenet. vt
dicta. l. de famo. li. l. j ꝛ facit. ff. eo. l. lex
6 cor. §. si quis liber. ¶†In glo. pretaxa
tum. in fi. ex hoc §. iam apparet quod
fit iniuria p habitus portationē. ideo
bigabaldelli q̄ assumūt habitū rligio
sorum possunt ꝛ debent puniri. vide in
aut. de san. epi. §. j. itē facit qđ ille q̄ rū
pit malitiose vestes clerici cadat i snia
cano. si q̇s suadēte. ff. eo l. sꝫ est qōnis
vide p Inn. ex̄ de sen. ex. c. cup. in pn.
¶In gl. q̄ notant in fi. ꝛ in speciali. ff.
e. l. item apud §. generaliter.
1 ☞ Pater non habet actionem iniuria
rum pro filio emancipato.
2 Abbas an possit agere actiōe iniuria
rum pro religioso. ꝛ nume. 3.
4 Uxor agit actio iniuriarum si iniuria
facta marito eā tangat: vt si quis vocet
maritū coquu gallice.

Patit. [a] ¶†In glos. licet
in potestate. in fine. ista
gl. nō videtur pcedere:
qꝛ non sine cā. tex. dicit
hic potestate. ꝛ. ff. eo. l.
j. §. fi. item fortiori rōne
retineret sibi pr̄ actionē
acquisitam φ de nouo
acquireret: sꝫ recte q̄si-
taꝫ emācipādo amittit:
ergo nō vr̄ ei acq̄ri vbi
est filius emancipatus.
ff. e. l. sꝫ si vnius. §. ait p
tor. v. itē emācipatus. ꝛ
ibi videtur contra. gl. isti.
¶Preterea si act. iniur.
non cpetit patri vbi cre
dit filius paterfa. ꝛ non
est multominus vbi est
vere paterfa. ff. eo. l. eaꝫ
qui. §. fina. ¶†Et qđ hic
dicitur de filio idem in-
telligo de religioso. vi-
de doct. extra de sen. ex.
cum desideres. ꝛ. c. non
dubiū. In hoc tn̄ videre
tur secus in religioso. qꝛ
hic pater agit actiōe in
iuriarū cōpetēte filio et
actione sibi cōpetēte p
iniuria facta filio. ꝛ ita
duobus iudicijs. ff. eo. l.
pater. qꝛ proprietas iiu
riarum cadit in filio. ff.
de actio. ꝛ obliga. l. fili⁹.
quod in religioso nō po
test dici qui nullam pro
prietatē habere potest
vnde sola actio nasci-
tur que competit mona-
sterio seu ordini suo si-
cut dicit l seruo. s. proxi.
3 †Sꝫ si fiat iniuria clerico
seculari: tūc oriunt due.
vna que competit cleri-
co iniuriato. alia eccl'ie:
vt. c. cum desideres. ꝛ si
vnus remittat suam a-
lia nō est remissa: vt ibi

a ¶Patit. Text⁹ clarissim⁹ est.

no.⁊ melius per Inno.
eo.ti.c.contingit.⁊ vide
i.c. parochianos.e.ti. ꝑ
4 io.an. ¶†Sup tex. vxor
actio.iniur.agere nõ põt
hoc verũ nisi ipsa parit
iniuriaret.tunc eñ agit
ꝓ pria iniuria. Verbi gra-
tia. Si vocat q̃s mari-
tum coquu gallice. vel
cogeul.in lingua occita
na.vel maritũ meretri-
cis lenonẽ de vxore sua
nam tunc mulier agit ꝓ
iniuria sua.vt.d.l.i.§.fi.
ff.e.ĩꝑuis ad veritatem
fuerint dicta viro. ¶Su
per tex.in ℣.sed ⁊ socer.
Et ita ꝑ hũc.§.vr̃ ꝙ mul
ti poterũt agere.aget si
q̃dez pater mariti noĩe
suo⁊agit etiã pater mu-
lieris filio noĩe ⁊ suo.vt
no.ff.eo.l.i.§.fi. ¶Sed
q̃d si oẽs cessant ⁊ mari
tus qui est in ptãte vult
agere noĩe vxorꝫ sue nũ
q̃d potest. Non videt̃ ꝙ
sic duo specialia cõcur-
rerẽt circa eundẽ actũ:
vcz ꝙ filiusfa.agat ⁊ ꝙ
noĩe mulieris. Sed cõ
tra videt̃ expressum. ff.
de procur. l. filiusfa.§.i.
⁊ facit.ff.eo.l.sed si vn⁹.
§.interdum.⁊ no.ꝙ vbi
fit iniuria vxori que est
in potestate patris põt
agere suo noĩe:⁊ noĩe fi
lie.⁊ socer noĩe suo ⁊ no
mine mariti:⁊ noĩe nur⁹
vt innuit is.§.sed ⁊ socer
⁊c.q.d.s.dictũ fuerat ꝓ
parte poterat agere no
mine filie:similiter ⁊ so
cer pater mariti vt hic
§. Quid ergo erit si con
currãt pater vxoris tue
⁊ pater tuus ad agendũ
noĩe vxoris tue. Videt̃
ꝙ pater vxoris deberet

a ¶Religioso. Vide hic Ange. circa fi. §.ver.quero si monacho.

ꝓferri:q² maius habet ius ꝙ̃ socer. Et
eñ pater verus socer loco parẽtis.ff.
so.ma.l.quia parentis.
1 ☞Religiosus an agat ꝓ iniuria sibi
facta.
2 Iniuria an sit leuis si quis cũ pugno
percutiatur.
1 Seruis. ¶†In gl.his duob⁹
in fi.idẽ põt dici in re
ligioso.vt dixi.s.proxi.sup tex.in ℣.
at si q̃s. Nõ credo qꝺ hoc obtineat in
a religioso[a]:imo credo ꝙ ꝓ illata ei iniu
ria agat:q² licet.§.proxi.cõparauerim
religiosum seruo quo ad aliquid non
tamẽ quo ad hoc.extra de sen.ex.c.pa
rochianos.vnde pro leui q̃s excõica-
tus est:lꝫ non debeat remitti ad curiã
e.ti.c.peruenit.⁊ pro leui agitur iniur.
lꝫ actio non infamet.extra de sen.⁊ re
2 iudi.c.cũ te. ¶†Et no.ex hoc.§.ꝙ repu
tatur leuis si q̃s cũ pugno percutiat̃:⁊
hoc verum nisi percutiatur in loco vbi
liuorem faciat.nisi sint aliqua de illis
que faciũt atrocẽ.i.eo.§.atrox.ff.eo.l.
pretor.§.fi.cuꝫ.l.seq. ¶In tex.ibi dñs
competit ꝓtor tamẽ nõ reliquit iniu-
riam inultam.l.eo.l.itez apud.§.si q̃s
si fecerit.vel ibi in casu huius.§.vt eo.
§.pretor.

Si cõmuni seruo.

¶In glo.imo pro parte.in fi.hec vlti
ma solutio non vr̃ valere.nam ibi dicit
ex maioritate.maioritas denotat iqua
litatem. ¶Item contra primam vr̃ q
in.l.contraria dicitur ꝓ portiones cõ
mande erunt.⁊ ita vr̃ concludere qꝺ in
ipsa estimatione debeant portiões at-
tẽdi. ¶Potes dicere ꝙ hic loquitur in
casu quo communi seruo facta est iniu
ria in contumeliã vnius tñ:q² tunc ꝑ
sona inspicitur in cuius contumeliã
fit iniuria:⁊ ex ꝑsona illius agit̃ nõ ꝓ
portione.ff.eo.l.itẽ apud.§.pe. ¶Fa
cit ꝙ si plr̃es sint dñi eiusdẽ castri ⁊
uiẽs alteri⁹ offendat̃ vel seruiẽs
in cõtumeliam vnius tñ ꝙ illi soli
plicet̃ emẽda:vt.d.§.pe.⁊.l. sꝫ si vni
i pn. Itẽ facit ꝙ si sint plures dñi e
dem castri ꝙ emẽde ⁊ ꝯfiscationes
applicent̃ ꝓ portiõibus dñi.⁊ pro hoc

qr iurisditio est indiuisibilis ⁊ indiui 2
duis non attendũtur partes. ff. de dã. infec. l. si finita. §. cum aũt. ⁊. l. si ex dã. §. fi. de oper. li. vt. l. vt iureiur. ¶ Cõtra 3
ff. de stip. ser. l. cõis. facit ꝓ ⁊ ꝫ. C. ꝺ cõ. ser. ma. l. j. ꝫ. de suc. lib. §. sed nr̃a. ⁊ hec vltima verior: nisi emẽda tangeret al= a
terum tantũ: quia pro facto suo vel offensa ei tm̃ facta: vt dixi. ꝫ. proxi. C. ꝑ 1
quas perso. l. fi.

1 ☞ Iniuria si fiat seruitiali qui est liber: an dominus potest agere actione iniuriarum.

2 Uasallo si fiat iiuria: an dñs possit agere act. iniuriarum.

3 Iniuria si fiat alicui de cognatione: an alij de illa cognatiõe possint agere actione iniuriarum.

1 **Sed si.** ¶ † Sed q̃d si fiat iniuria seruitiali q̃ mercede seruit ⁊ est liber: nũq̃d dñs p̃t agere iniuriarũ. Doc. ꝯsueuerũt dicere ꝙ sic. si exequendo officiũ dñi facta sit ⁊ in ei⁹ contumeliã: qr potius dño vr̃ fieri q̃ꝫ illi cui fit. ff. ꝺ offi. ei⁹ cui mã. est iur. l. j. ⁊ l. si p̃tor. si q̃s cau. l. pe. C. ad. l. iu. ma. l. quisq̃s. ⁊ intelligendũ est. ff. e. l. item
2 apꝺ labeonẽ. §. si q̃s fecerit. ¶ † Quid si fiat iniuria vasallo vel homini cuius q̃ꝫ. Spec. vr̃ velle ꝙ dñs possit agere i spec. e. ti. ver. q̃d sit. qꝺ intellige vt statim dixi. si fiat in ꝯtumeliã dñi: sꝫ sec⁹ oĩno in extraneo. vt not. Inno. extra de sentẽ. excõi. c. cum cõtingat. ⁊ vide extra ꝺ sp. c. dilectis. ⁊ scripsi. C. vbi can. fis. l. cuꝫ aliquid. de iureiu. l. j. ⁊ facit extra de priui. c. autoritate. li. vj. eo. tit. c.
3 quanto. vide ibi. ¶ † Itẽ vr̃ ꝙ si fiat iniuria vel dicatur alicui de cognatione q̃ redũdet in suggillationeꝫ generis qꝺ quilibet de genere agere poterit: vt qr vocet alteruꝫ de filijs spuriũ vel aliquẽ de cognatione leprosum vel de infamato gñe. nã singulos de genere vr̃ iniuriare. ⁊ tunc agens ꝓpriam sequit̃ iniuriam vt dix. ꝫ. e. §. patit̃. Et idẽ dicerem si fieret iniuria alicui de cognatione in vituperiũ alterius cognati. ff. de lib. causa. l. ij. ff. e. l. item apud labeonem. §. comitem.

1 ☞ Actio iniuriaꝝ an possit dici p̃toria. 2

Iniuria an possit estimari. vel an sit pena certa constituta.

3 Pena legis. xij. tabulaꝝ ẽ reuocata ẽt si agat̃ criminaliter pro iniuria.

Pena autẽ.[a]

1 ¶ † Opponitur ꝙ actio iniuriarum nõ possit dici pretoria: quia lex. xij. tabula. fuit anteq̃ꝫ pretores. vt patet. ff. de ori. iur. l. ij. §. postea. ⁊. §. deniq̃. ⁊ lex. xij. tabu. penã taxauit in act. iiuria. vt hic ergo erat ante pretores inuenta. ridiculum enim esset dicere qꝺ lex penam statueret actionum nondum creataruꝫ ⁊ sic non videtur pretoria. Sol. q̃uis esset primo inuenta: attamen ꝑ p̃torẽ fuit alia pena imposita ⁊ actio immutata ⁊ sic ẽ p̃toria. ff. ꝺ iu. na. gẽ. ⁊ ciui. l. ius ciuile ⁊. l. ius autẽ. ¶ Item op. qꝺ iudex estimet non pars ff. eo. l. constitutionibus. §. j. Sꝫ dic quod iudex estimat et taxat postq̃ꝫ pars estimauerat et iurauerit. vt no. ff. eo. l. iniuriarum estimatio. vi=
2 ste ibi. ⁊. l. j. px. §. ¶ † Itẽ oppo. ꝙ iudex non habeat estimare nec pars. et quod hodie sit certa in feud. de pa. te. ⁊ eius. viola. §. si quis aliquem. ⁊. §. si vero temerarius. Sed potest dici ꝙ ibi loquitur in terra in q̃ pax erat spãliter inducta et ⁊ in violatore pacis indicte. ⁊ forte deberet obtinere inter illos q̃ dederunt sibi in affidagium sicut dãt in regno frãcie

a ¶ Pena aũt. Nota. ex hoc tex. q̃d dicatur membrum et habetur i. l. nõ sunt liberi. ꝑ gl. ⁊ doct. item an de⁹ dicatur habere membrũ in l. an de⁹. ff. de edi. edi. vide super hoc Barto. Ang. ⁊ Jo. de imol. in l. ij. ff. de publi. iudi.

in ceteris teneãt iura ista ne dicantur correcta: ad ista se refert in feu. de pace iur. fir. §. iniuria. ¶ Itẽ opponitur quod inter seruos nõ sit vñia. s. de iur. psons. §. fi. Sed solue vt ibi. ff. e. l. itẽ apud. §. ptor. ¶ Itẽ op. quod lz ptores aliã penam introduxerũt qd non vr prima reuocata. C. de sepul. vio. l. q sepulchra. & pe. 2 l. hodie. Sz dic quod hic nedũ ẽ adiectio alterius pene: imo dissuetudo prime 2 iunge. qd scripsi. s. de iur. na. §. ex non
3 scripto. ¶ † Et no. quod dicta pena. l. xij. ta bu. est reuocata etiã si criminalr agat. j. e. §. in summa. Itẽ no. quod antiq nõ fuerunt ita diuites sicut nũc sunt moderni. qd est verũ in thesauro. sed in aĩali bus 2 in fructibus terre fuerũt multũ diuites. vt apparet i Job 2 in Abraa. vtinã adhuc sic esset. Unde boeti⁹. Felis nimium prior etas cõtenta fidelib⁹ aruis 2c. ¶ In gl. proposita. in fi. vide ibi. 2 ita prox. §.

1 Pars an 2 qñ põt estimare iniuriã.
2 Qualiter aũt pars estimabit.
Adde ad idem numere. 3. 2. 4.
5 Actio iniuriarum pretoria an finiatur anno vtili.
6 Intrans vi porticum vel grangiam ante hospitium existentẽ: an teneatur actio iniuriarum.
7 Uiatores qui hospitantur possunt inuitare in suo hospitio quasi ad domũ propriam.

8 Sed 2 lex. ¶ † In glos. s. d. l. cor. Caue qr nõ ppter hoc tollit ptoria i his etiã casib⁹ vt notat. ff. e. l. lex cornelia. circa prin. ¶ In ea. gloss. ibi cum allegat. l. 2stitutionibus. Sed nunqd pars prima estimabit glo. distinguit. ff. e. l. iniuriarũ. estimatio quod aut qrit in ptoria: aut in ciuili: in pretoria pars estimat: i ciuili q 2petit his trib⁹ casib⁹ nõ estimat. p q facit. s. pxi. §. q loquit de dicta estimatiõe. 2 loquit solũ de pretoria. 2 is. §. q loquitur de ciuili nullam facit mentionẽ de ea. ¶ Preterea. l. cõstitutionib⁹. loqtur de ciuili q nullã mentionẽ facit de estimatiõe partis et vr aliqd spãle 2cludere in illa ciuili. Sz doc. moder- 3 ni dicũt in vtraqz ptẽ debere estimare pro quo facit qr in olb⁹ talib⁹ in qbus recurrit ad estimationẽ pars estimat 2 post iudex. vt videbis. j. de ac. §. curare. ff. de i li. in. l. i ac. nec obst. quod is. §. nõ facit mentionẽ: qr sufficit primo dictũ fuisse. s. ti. j. §. illud. ¶ Itẽ nec ob. l. 2stitutionib⁹ qr verũ est quod iudex estimat post estimationẽ ptis. ¶ † Sed qualiter quõ estimabit pars glo. dicit in d. l. iniuriarũ estiatio. quod dicat quod nollet pro tanto se talem iniuriã passum fuisse: imo mallet tm dẽ de suo pprio amisisse vel nollet se tm eẽ lucratũ: 2 als. ff. de pe. l. pe. 2 illa. l. allegat min⁹ pprie. vñ debes scire quot sunt opiniões inter antiquos. Dicebat Azo. quod pars dr iurare qd mallet tm d suo pprio amisisse. Ipi dicebat quod sufficiebat qd iuraret qd nollet se tm fuisse lucratum. p Azo. facit l. pe. q dicit quod pene sunt molliẽde. certum est quod actio iniuriarũ est penalis 2 tendit ad merã vindictã. vt. l. pretor. §. j. ff. eo. ti. Itẽ certũ est qd facilius sustinetur nõ lucrari qz pdere qd suum est 2 acqsitũ. C. de codicil. l. fi. igitur difficili⁹ iurabit se malle tantũ amisisse qz malle se nõ lucratũ tm fuisse. Ideirco tenẽdo opinionẽ hãc pmã Azo. pena semper diminuitur 2 ideo in dubio tenenda p. l. pe. allegatã q ita inducit a balista. facilius em qs permitteret sibi lucrũ. xx. solidorũ qz solueret. x. solidos de sua bursa. Pro dy. facit qr tendo opi. Azo. poterũt dari casus qb⁹ iniuria remanebit ipunita. Pone quod fuit facta iniuria alicui inopi q nihil habet bonis quõ poterit iurare qd mallet tm de suo pprio amisisse. Uel pone fuisse iniuriatum fratrem minorem qui non habet propriũ: imo nec ordo. quõ sacie t tale iuramẽtum. Uel pone esse iniuriatum aliquẽ de monteferrando in aluernia q plus diligeret pdidisse centum florenũ: quõ iurabit. ¶ Ad primum 2 secundũ respondetur quod iurabit quod mallet tantũ de suo proprio amisisse si haberet vl habere posset. ¶ Ad tertiã põt dici quod auar⁹ faciliter hic iurabit propter lucrũ qd ex hoc habere intendit. ¶ † Quã ergo istarũ opi. tenebimus. gl. vr tenere vtraqz in d. l. iniu-

riarū estimatio.vt.s.dixi.doc. moder=
ni sequunt̄ opi.Azo.⁊ etiā styl⁹ curiaꝝ
vt pene molliant̄.¶ Sz p deo q̄d mo=
nit doctores ad hoc dicendū.nā nullo
iure reperit̄ istud qd agens iniuriarum
debeat aliq̄d de his verbis dicere:imo
nec qd debeat iurare:sed solū iniuriaz
estimare.vñ bñ pōt estimare absq̧ il=
lis verbis.pōt enī dicere.talis irroga
uit mihi talē iniuriā cuius emendam
estimo centū libras in quib⁹ peto ipm
cōdēnari salua vestra legitima taxatio
ne.vnde vr̄ talis libell⁹ de rigore iu=
ris pcedere.sed tñ vsus causaꝝ ⁊ cōis
opinio doctoꝝ ⁊ glossarū est ad 9rium
q̄ pars debet estimare ⁊ iurare.vt.s.di
xi.⁊ nō fundant̄.ll.sed forte fuerūt mo
ti.qr regulariter vbi in iure cōmittitur
aliquid exactioni iudicis primo ps dz
iurare.vt ptz.ff.de in lit.iu.l.pe.⁊ qua=
si p totū.C.de iudi.l.sancim⁹.cū autēti
co ibi posito.C.vñ vi.l.si qñ.cū multis
similibus vnde sequere eos alioqui iu
4 dices refutarēt libellū. ¶ †Quid si ps
nō estimat iniuriā libello nunq̄d pcedit
de mente doc.Videt̄ q̄ non.⁊ tñ p text.
huius.§.hic videret̄ contra in vsic.sed
postea pretores.vbi dicit̄ q̄ ptores p=
mittebant:ergo supponit̄ qd libellus
erat datus alīs sequeret̄ q̄ primo opor
teret pretorē adiri p impetranda actio
ne qd non est verum.C.de formu.l.j.et
forte hoc posset sustineri.sed tñ tutius
est sequi opi.doc.qr stylus causaꝝ hoc
hz.¶ In.e.gl.ibi cū alle.l.si non cōui
tij.Doc.tenent opi.Mar.⁊ etiam vidi
seruari de fcō.⁊ glo.adderet.ff.qd me.
5 ¶ †Sed 9rium videt̄ dicere.j.de per
pe.⁊ tempo.ac.in prin.in.gl.vt 9di.ex
l.Sed nunquid pretoria finitur anno
cōtinuo vel vtili.Glos.dicit q̄ cōtinuo.
vt no s.in gl.proposita ad Jac.de ra.
dicit contra:quia pretorie habent an=
nuum vtilem:vt no.j.de perpe.⁊tempo.
ac.§.j.⁊ nō reperitur speciale in ista.sz
tamen ibi quis incidisset in sententiā ex
communicationis forte attestando cle
ricū:vel als in tali casu iniuriando de
quo solum cōpeteret pretoria.credo qd
non tollit̄ anno quia sic excōicatus de

beat emēdare qñcunq̧
voluerit absolui.Et cre=
derem q̄ iniuriat⁹ pos=
sit implorare officiū iu=
dicis:etiam post annuz
et declaret̄ excōmunica
tus ⁊ euitet̄.Sed nō cre
do qd possit agere iniu=
riaꝝ:qr extincta est p la
psum anni.⁊ de hoc con
sueuerūt doct.notare ex=
tra de sen.ex.c.ea nosci
6 tur.¶ †In gloss.facit.ff.
eo.in fi.meli⁹.ff.e.le.l.
cor.§.domuz.sed quid si
non intrauit domuz sed
porticum seu grangiam
ante hospitiū existentez
spe disputauit in spe.e.
ti.§.pone in statuto.⁊ te
net quod idē sit ac si do
7 mum intrasset. ¶ †Sup
tex.ibi in hospitio rece=
ptus.sic not.q̄ viatores
q̄ hospitantur possunt in
uitare in hospitio quasi
ad domū suā.sua enī est
pro sero illo.Et caue.qr
non idem si intraret do=
mum vicini sui aio per=
noctādi ibi nō quasi ho
spes sed forte cā solatiā=
di.⁊ ita itellige dictū.§.
domū.l fi.Quis gl.alio
modo intelligat ibi.sed
tamē hoc veꝝ:qr ſm re=
ctā grāmaticā hospitiuz
dr vbi viator recipit̄:sz
domus vbi longaz mo=
ram trahit.⁊ facit.ff.de
his qui deie.j.§.pe.

Atrox ¶ Per hūc §. potest i=
a telligi[a] qd scribitur ex=
tra de senten.ex.c.pue=
nit.vbi dr q̄ episcopus
pōt absoluere de leui in
iuria illata in persona
clerici.vnde p hūc.§.de
claratur que sit atrox et
que leuis.⁊ vide meli⁹

a ¶ Intelli
gi.Idē hic
Ang.in.ū.
col.in prin
cipio.

ff.eo.l.pretor.§.fin. cū.l. se.ₔ seq.ipsi tamē de cōsuetudine absoluūt indistincte vbi nō fuerit sanguis vel liuor:nō tamen possunt per hunc.§. et.d. c.peruenit.vn̄ si qs rumperit vestes clerici cēsetur atrox.ff.eo.l.sed ₔ q̄stionis.ₔ facit.C.eod.l. atrocem.vide de sen.ex. §.cum illorum.ₔ quadā Inno.extrauagātē que incipit perlectis.de sen. excommu.

1 ☞Actio iniuriarū an cōpetat criminaliter pro leui iniuria.

2 Procurator pōt interuenire in omnibus causis criminalib' vsq ad relegationem.

Adde ad idem nume.3.

In summa.

1 ¶†Super tex.ibi de obiniuria.sub.atroci vel leui vel mediocri:sₔ pro leuissima non credo quod possit agi criminaliter. ex̄ de sen.ₔ re iu.c.cū te.

a ¶In gl. Vide h̄ Angel. qualr̄ arbitriū iudicis in pena extenditur vsq ad temp. vide eū in §.ingi.extraordinaria. et vide eū vsq ad fin.§.

a ¶In glo.a s.capitis.ibi. sedeat pensata ₔ attenta facta ₔ p̄sonarū qualitate.ff.de incen.rui.nau.l. pedius.§.j.et.ff.eo.l.fin. ¶In fi.eiusdem gl.illa nil facit nec.ff.e.l.fi.imo magis contra.vn̄ vr̄ per illas qd̄ nō in pecunia: sed in corpe debeat fieri punitio.ex̄ de pe.c.lₔ. Pro glos.facit in feu.de pa.te.ₔ eius viol.§.si vo temerari'.ₔ scias q̄ hec sola tenet̄ in practica.p qua facit.ff. de iur.fis.l. imperator.

2 ¶†In glo.j. accusationē.in fi.mirabile est q̄uo gl.dicit quod hoc sit speciale.qₔ opi. est glo.q̄ procurator pōt interuenire in oibus vsq ad relegationem. Etiā hec pena non dₔ excedere relegationeₔ ... vr̄.Q̄uo est sp̄ale in illustrib'.doctores ... sueuerūt tenere q̄ in criminib' ... mittit̄ p̄cur.nisi in casibus sp̄alib' ... rū vnus est hic.vn̄ cū hoc sit speciale ...

3 contrariū est ius cōe.¶†Qui vult ... stinere gl.posset respondere:qₔ quedā sunt crimina que habent penas taxatas.ₔ in illis loquit̄ glos.qₔ si excedit relegationē nō admittit̄ p̄cur.alias sic sed quedā sunt q̄ nō habent penā taxatam:sₔ est in arbitrio iudicis.ₔ in illis est vera opi.docto.qₔ pōt esse q̄ potest excedere penā relegationis.ₔ ideo propter incertū nō admittit̄ p̄cu.qₔ nescitur an excedat penā relegationis vel non. ar.ff.de in.om.iudi.l.idem.§.fi.ₔ ita possunt partes ₔcordare gl.ₔ doc.de hoc.ff.de pu. iud.l.pe.§.ad crimen.ₔ scripsi.C.de p̄cur.l.ij.vide ibi.Illud vo not.q̄ actio iniuriarū ciuilis pōt per p̄cu.exerceri ₔ sine speciali mādato.ff.e.l.nō solum §.agere.ₔ.l.sₔ si vni'.§.procuratorem.

2 ## Non solum.

¶In glos.f... vr̄.in fi.dic... in qualibet plene dixi.ₔ not.q̄ puniri ... pari pena.ff.de iur.fi.l.ij.§.diuus.... par delictum.C.de epis.ₔ cle.l.si quis ... in fi.l.nec vnus alium liberat.C.de ... to.tu.l.non ideo minus.

1 ☞Reconciliatio de iniuria qualiter fieri possit.

2 Iniuriat' si remisit rancorē p̄pter salutem nō vr̄ remisisse satisfactionem.

3 Quid autem si remisit iniuriam an ... deatur remisisse damna.

4 Iniuria an tollatur dissimulatione et interuallo.

5 Actor an debeat ponere ₔ p̄bare q̄s intulit sibi iniuriā alo iniuriandi.

1 ## Hec actio.

¶†In gl.et ... si.ibi postea ... verum si non motu proprio. ... si ambo fuerunt inuitati ad mag... stum:ₔ forte fuerunt positi ad ... sam vel simul.Non crederem reco... liationem factam:qₔ ex quadam h... statis necessitate habuit hoc facere ... idē crederē si recipit eū ad osculū ...

eis in eccl'ia. nã nõ potuit salua hone-
state refutare. ex͞ de sen. ex cõ. c. fi. i cle.
¶ In gl. j. aboleuit. ibi et ea nõ recõci-
2 lientur. ff. de adie. l. filio. §. seia. ¶ † In e.
gl. ibi. cũ allegat. l. iu. rep. In hac que- b
stione põt dici q̃ si remisit rãcorẽ & in-
dulsit propter saluationẽ aĩe sue nõ vr̃ 1
remittere satisfactionẽ iniurie. & iõ si-
ne dubio agere põt: imo & etiã sine in-
firmitate quilibet bon⁹ x̄pian⁹ dz rãcorẽ
statim remittere & p hoc nõ min⁹ agit
iniuriarũ: al's null⁹ bonus christianus
agere posset iniuriarũ qđ esset absonũ
& iniquũ. & de hoc no. xc. di. c. si q̃s con
tristatus. ex͞ de male. c. j. in glo. pe. & de
hoc. c. ij. li. vj. & in spe. de treu. & pa. ꝟ.
itẽ no. & de hoc p doct. extra. eo. c. oliz.
3 ¶ † Sed q̃d si q̃s remisit iniuriã, nun-
quid põt agere ad dãna. Satis videt̃
q̃ sic. extra. eo. ti. c. in nostra. & de hoc in
specu. de accu. ver. quid si vulneratus.
4 ¶ † In ea. gl. in fi^a. Hec opi. est py. & tñ
8 opi. Azo. fuit 9ria. dicebat Azo q̃ hec
actio dissimulatione tollit̃ siue ab ini-
tio siue ex interuallo: vt not. in summa
huius ti. Py. dicebat q̃ ab initio dissi-
mulatiõe tollit̃: sed non ex interuallo.
Hanc opi. vr̃ hic sequi gl. & Pet. de bel.
per. multominus tolleret̃ dissimulatio-
ne si lis esset contest. vel citatio facta. &
de hoc not. host. in. d. c. olim. & facit. ff.
5 eo. l. non solũ. ¶ † Itẽ vr̃ hic obtinere
siue sit iniuria real's siue verbalis cuz
loquat̃ indistincte. Itẽ cõsueuit q̃ri cir
ca hãc materiã an acto: debeat ponere
& probare qđ aĩo iniuriandi. & cõsueuit
dici q̃ nõ si factũ vel ṽbũ sit de se iniu
riosum: al's si ironicum sic. vide. C. eo.
l. si non conuitij. dic vt ibi per docto.

¶ De oblig. que ex quasi
delicto nascunt̃. Rubr.

1 ☞ Iudex si facit litem suã cõdemnat̃
in vera estimatione.
2 Iudex si condẽnauit aliquẽ per ipru-
dẽtiã: an teneat̃ ad verã estimationez.
3 Quar̃ aũt nõ tenet̃ iudex ex maleficio
si male iudicauit p iprudẽtiã sicut te-
net̃ medic⁹ si male secuit p iprudẽtiã.
4 Aduocatio & officium medici sunt offi-
cia voluntaria: officium autem iudicã-
di est officium necessarium.

Si iu-
dex. ¶ In
gl. siue sit i
fi^b. Dic me
lius vt ibi
no. sequẽdo Azo. ¶ † In
gl. j. 9trouersiã. ibi cũ al
legat de pe. iudi. & in ve
rã estimationẽ cõdẽnat̃.
vt. d. l. si fili⁹. in fi. ¶ In
fi. eiusdẽ gl. vel dic q̃ nõ
tenet̃ in casu quo est iu-
ratũ. vt no. in. l. fi. de va.
& extraor. cog. & hanc vr̃
sequi Spe. ti. de arbi. in
j. colũ. ver. sed si arbiter
cũ ver. se. ¶ Sed q̃d di-
ces de assesso. seu 9silia-
rio. Spe. videtur tenere
idẽ. de requi. 9si. ver. 9si
liarij. Sed q̃d de audi-
tore seu referẽdario exa
minatore testiuz. Videt̃
idem cũ sit eadẽ ratio. &
idẽ vr̃ in notario q̃ ipe-
rite fecit instr̃m cum te-
neat̃ scire iura. C. de ta.
l. generali. iũge. ṽ. qui &
ex qui. cau. §. fi. Sed be-
ne cõcedo q̃ illi nõ tenẽ
tur pena illi⁹. c. cũ eter-
ni. de sen. & re iu. vi. ibi
no. Archi. q̃ ibi. apponi
tur exaggeratio penarũ
que non sunt extenden-
de. vt. l. peñ. ff. de pe. sed
hoc licz sit pena quo ad
soluentẽ: non tñ quo ad
recipiẽtẽ: q̃ suũ recipit
2 interesse. ¶ † In gloss. vt
si dubitauerit. vult dice-
re glos. q̃ non 9dẽnatur
ad veram estimationem
litis hoc casu quãdo per
imprudentiam. Quid si
condemnauit hoiem ad
mortez iniuste p impru-
dentiam & executus est.
Credo qđ hic. l. debeat
obtinere: vcz q̃ arbitrio

a ¶ In fin. Vide Bar. in. l. si tibi. §. j. ff. de pac.

b ¶ In fin. Iste titul⁹ nõ hz locũ qñ iudex p dolum vel corrupte iš tulit sñiam q̃ tũc tenetur proprie ex delicto. vt no. bart. i. l. filiusfa. ff. de iudi.

indicio sit puniendus: si tamē per dolū tenet. l. cor. ff. ad le. corne. de sic. l. j. §. j. Quid si ꝑs appellauit ⁊ nō est ꝓsecuta: nūc vult redire cōtra iudicē: nūquid potest. Nō videtur sed sibi imputet: q̄r nō videtur dānū sentire qđ quid sua culpa sentit. ff. de ꝓcu. l. qui ꝓ ꝓprio §. ꝓcurator. in fi. de euic. l. herēnius. §. fi. Contrariū vr̄ tenere Inno. extra de
3 appel. c. sepe. ¶ † Sed cur iudex male ꝑ imprudentiā iudicās non tenet ex maleficio sicut medic⁹ qui male secat qui tenet. l. aq̄l. q̄ ex maleficio. ꝫ. ti. ij. §. imperitia. ꝑc. de bel. perti. qui solū tāgit hoc hic dicit ꝙ Azo. dicit ꝙ secare est maleficiū sed iudicare nō. ſꝫ ipse dicit ꝙ secare nō est maleficiū sicut nec iudicare: ſꝫ male secare ⁊ male iudicare sunt maleficia. ¶ Ipse aūt r̄ndet ꝙ medic⁹ ⁊ aduocat⁹ suscipiēdo curā officiorū suorū videnť se affirmare peritos ſꝫ iudex nō: ideo habet q̄nq̄ adminiculare
4 sibi assessores. ¶ † Preterea prima duo sunt officia volūtaria: ſꝫ officium iudicis est necessariū. ff. de mune. ⁊ hono. l. fi. §. iudicandū. hec est veritas q̄r iudex habet necessario iudicare. ille autē nō habuit necessario secare nisi vellet.

Item is. ¶ In gl. hospes. in fi. per hāc glos. cōsueuit dici ꝙ si statutum ville dicat ꝙ qui portat gladiū acutū soluat certā penā ꝙ si reperiatur aduena ignorās portare ꝙ ipse nō debeat penā soluere: q̄r ignorabat: ſꝫ hospes suus q̄ non certificauit. ff. de decre. ab ord. fa. l. fi. in test. q̄r plerūq̄. Si tamen ipse deiecit tenetur ex maleficio. j. eo. §. exercitor.

Cui similis. ¶ In glo. ⁊ iō. in fin. Sed cui applicabiť hec pena. gl. dicit ꝙ medietas parti ⁊ medietas fisco. ff. e. l. si deo. §. hec actio. veri⁹ tamen vr̄ ꝙ applicet parti. ff. de v̄b. sig. l. si cui. de sepul. vio. l. iij. de liti. l. fi. ¶ In gl. q̄r difficillimū. in fi. habebitur etiā cōsideratio ⁊ etiaꝫ fiet vna estimatio arbitraria iuxta. l. hereditariam. ff. ad le. fal.

1 ☞ Dominus teneť de maleficio suorum familiarium propter officium.
2 Quid si dominus sit condēnatus propter maleficiū familiariorū: an potest ab eis repetere.

1 **Si filius.** ¶ † Vide. ꝫ. in ꝓn. ff. de in. l. si filius. Itē si exercitor. ¶ No. ꝙ quis teneť de facto familiariū qđ est verum propter officiū: alias non teneť nisi ratificasset vel mandasset. vel forte si nō ꝓhibuisset cū posset. ff. de nox. l. in oībus. ſꝫ de publi. l. j. §. familie.
2 ¶ † Sꝫ quid si dñs fuit condēnatus ꝓpter delictū familiariorū: nunquid potest ab eis repetere. Satis potest dici qđ sic. ff. de aqua plu. ar. l. si colon⁹. de his qui deiec. vel ef. fu. l. si vero. §. cum autem.

1 ☞ Delinquentes ex quasi maleficio an teneantur quilibet insolidum.

In his autem. ¶ In glo. patientie ibi cū allegat. l. fi. §. si plures. hoc vr̄ contra casum. ff. de his qui deie. vel effu. l.
1 ⁊ quidē. ¶ † Vñ dic ꝙ quilibet teneť insolidū. verūtamē vno soluente alius liberať. vt sequiť in glo. vnde glo. vr̄ dicere hic ꝙ in obligationibus ex maleficio quilibet insolidum conueniri q̄r vno conuēto ⁊ soluēte alius p̄t conueniri. ⁊ quilibet insolidum. non sic obligationib⁹ que ex quasi maleficio q̄r vno conuento ⁊ soluente alij nō conueniri nisi sic intellexerit casu in his qui deiecerūt. Vel dic ꝙ in illo casu speciali ⁊ in alijs quasi maleficijs. gl. verū dicit ⁊ de illis intēdit loqui. ¶ In gl. vt. ff. de iudi. in fi. ⁊ de perpe. §. non autem. ⁊ vide. ff. ... cau. l. item. §. pe. ⁊. l. fi. §. pe. ⁊ fi.

Rubrica.

¶ De actionibus.

1 ☞ Textus q̄n cōtinuat rubricā superfluum est eam continuare.
2 Gerundia importanť necessitatē ... mo agere compellitur.
3 Imperator quare non posuit simul de actionibus ⁊ obligationibus.
1 ¶ Rubricā hanc continuare esset superfluum: quia text. eam continuat vt statim videbis. In glo. ideo ponit ... omnes actiones. Sed idem ... re si in rubrica posuisset de actioni...

enim actio sit verbum generale ita potuisset cōprehendere omnes actiones sub rubrica sicut sub diffinitione. Sed dicas q rubrica ponitur solum ad declarandum: de quo actor intendit tractare. vnde cū intēdat tractare de singulis actionibus in specie merito rubrica ponitur in plurali: sed in diffinitione ponitur in singulari: quia actionem prout est genus diffinire intendit & illa que est genus est vnica. & ideo i singulari ponitur in diffinitione in fi. glos. pro quo facit: q2 verba important factum magis q̄ nomina. ff. de stipula. seruo. l. si cōmunis seruus. &. de stipu. §. penul. ¶ † Sed dic^a q gerūdia important necessitatem: & nemo compellitur agere. C. vt nemo inuitus. l. j. & est simile. ff. de edē. l. j. sm Pet. Uel dic q hic actor nō tractat de agendo principaliter: id est de mō agendi imo & de natura actionū. & huic vr̄ ꝯcordare Bart. ff. de eden. in rubri. & Iaco. de bu. C. de eden. in rubrica. ¶ Sz queritur quare hic tractat de act. cum hic satis agatur de particularib^9 in diuersis materijs: vt. ff. de act. emp. per totū titu. de triti. & de ꝯdi. furti. & in multis. dicit Pet. q hic aliter tractatur de actio. & aliter in particularibus. hic eñi tractat qualr diuiduntur: sed in alijs qualiter ad exercitium applicetur: sicut vides. nā licet per totū corpus iuris tractetur de legibus: tamen ponitur titulus generalis: vt patet. C. & ff. de legi. ¶ † Item queritur quare non posuit simul de actio. & oblig. sicut in. C. & ff. Dicit Pe. q iste liber est factus pro instructione iuuenum. &. de insti. & iure. §. penul. & qd diuisim traditur est magis clarum & facilioris capacitatis. &. de le. §. sz nō vlq. ff. de do. ex. l. j. ideo diuisim tractat de actionibus. & facit. ff. ad leg. cor. de fal. l. filius emancipatus.

Super est. ¶ Titulus iste diuiditur sm Dyn. in tres partes^b. ¶ In prima materiam continuat. In secūda actionē diffinit. In tertia diuidit. Prima in prin. Secūda ibi. Actio autem.

Tertia in §. omnium. et hic diuidit in sex sm qd ponūtur sex diuisiones actionum in hoc titulo. & extra adduntur alie sex diuisiones: vt videbis in gloss. j. §. sunt preterea. vbi omnes specificātur quare hic inserere non oportet. quidam arguunt hic q ordo sit seruandus. & faciunt mihi magnam distinctionē: sed non est de materia. de hoc dixi. &. de lega. §. ante.

1 ☞ Actio quandoq ponitur pro administratione.

2 Causa et actio an sint idem.

Adde ad idem numero 3. et. 4.

5 Eadem dici nō possunt que tanq̄ diuersa assignantur et nuncupant.

6 Ius non erat olim: sed impetrabatur.

7 Ius agēdi est ius quoddam incorporale sicut obligatio.

8 Actiones an sint de iure gentium vel ciuili.

9 Obligatio naturalis sola oritur de iure gentium: ex qua non oritur actio.

10 Actio & officium iudicis an sint idem.

11 Iudex necessario habet facere que incumbūt officio suo.

12 Actio q̄ diffinit in hoc

a ¶ Sed dic. Dñs Iaſ. may. hic dicit q modo gl. vult dicere q gerūdia denotant actū ꝓut est in facto vt dicim^9 in exercitio eo q deriuant a verbo significanti agere vel pati: sed hic nō tractat de actionibus prout sunt i actu sed prout sunt iuris. ita dicunt doct. super hac rubrica. & de gerūdijs quo diuersa significent & de ipsorum materia vide hic per Ang. in. ij. colū. ante mediū. in ver. in ead. glos. in fin. Adde preal-leg. Iaſ. &. in prohe. istius li. in apostil. ad Christofo. por. & ibi ēt Ang. Bar. Alex. & do. Iaſo. in rubrica. C. de edē. & Are. in. l. si tu ex parte. in fi. ff. de acqui. here.

b ¶ Tres ptes. hanc diuisionem in tres partes etiā pōnit Angel. hic licet faciat plures subdiuisiones partiū: vt p eū hic videre poteris.

titulo de actio. an sit per sonalis tantum: an etiã realis.

13 Agit aliquis qñq3 ad id quod sibi non debetur.

14 Tutor si agit p pupillo: vel dñs p procur. ipi agere videntur.

Actio. ¶ In glo. doct. multum solẽnizauerũt hunc ti. et inter ceteros hunc. §. plusq3 forte expediret cũ illa q̃ in p̃n. tãgũtur nõ sunt multe vtilitatis: q̃uis autem scriptores iuris ciuilis ponãt gl. seu earũ effectum in suis scriptis: ego aũt in toto hoc volumine contrario stylo vs⁹ sum. ad quid em̃ lõge texuntur nouae scripture de eo qđ sufficiẽter scriptũ est. iõ ipsos doc. sup hoc ti. colligã et abbreuiabo i magna pte p modũ apostillarũ ad gl. sicut hucusq3 cõsueui. et vltra addã qđ
1 dñs administrabit. † In gl. no. q̃ actio ibi cũ alle. l. nihil. Itẽ ponit̃ pro administratione. in aut. vt ind. sine quoquo suffra. §. iusiurandũ. et facit ff. de admi. tu. l. act⁹. ſm Dyn. vide. ſ. in. v. gloss.
2 ¶ † In. e. gl. ibi vt sicut apud dialeticos. hec gl. est valde obscura: ideo scire debes qđ est qõ an cã et actio sint idez. Pla. dicit^a q̃ sic. Jo. et Azo. ſ. Pla. inducebant pro se. certũ ẽ q̃ ar. apud logicos sit ad ɔfirmãdam intẽtionẽ et declarãdũ sup eo qđ dubiũ est. Sic est apud legistas ad consequẽdã intentionẽ de eo qđ est dubiũ et petit. Sz

a ¶ Pla. dicit si bene ɔsideratur a arg. pla. nihil p̃dest: q2 arguit a pte integrali ad suum totũ: et sic ɔmittit ibi fallaciã.

cõstat q̃ argumentũ non ɔsistit ex so[...] cõclusione imo opus est maiore [...] re et ɔclusiõe et totũ hoc dr vnũ ar. [...] idẽ ergo et in actione cã que accipit p maiore minore et ɔclusiõe sunt idẽ [...] actio vt in exemplo gl. Peto. x. q2 ɔ[...] to vẽdidi tibi equũ. totũ hoc est actio si cut apđ dialeticos tota ɔpositio [...] vnũ et idẽ argumẽtũ. inducebat etiam pro se Pla. licet gl. hic non ponat [...] tñ ponũt. et Azo. ponit i summa legi[...] de excep. rei iud. l. an ea. §. actiões. [...] hic iducit̃ sic. certũ est q̃ obligatio [...] mater actiõis. ff. de procu. l. l3. §. ead. eadẽ sequit̃ sicut matrẽ. Sz in. [...] singulas obligatiões singule cause quũtur. i. singule actiões: q2 nõ p̃t[...] qui de alia cã: ergo cã et actio sunt [...] et sinonyma. ibi em̃ ponitur cã p act[...] ne: q2 de alia causa vez de materia qua obligatio resultat non p̃t [...]
3 q2 nõ sequit̃ imo p̃cedit. ¶ † In ea[...] est aliud causa: aliud actio. hoc argumentum non procedit. Illa sunt di[...] sa ergo et ista nõ sequit̃. Sz forte sic arguere. non est dubiũ q̃ ma[...] diuersitas inter ɔctum q̃ est cã [...] actionis et actionem: q̃ inter act[...] et obligationẽ q̃ est cã prima: [...] gatio et actio sunt diuersa: q2 [...] ter alia filia et diuersos habẽt [...] ergo multo forti⁹ causa remota [...] sunt diuersa. ¶ In. e. gl. cũ alle. l. [...] hoc argumẽtũ ẽ forte ɔct⁹ causa [...] gationẽ: obligatio actionẽ: ɔct⁹ [...] cui que est cã remota actionis [...] ius: ergo nõ sunt idẽ. hoc argum[...] indissolubile si Pla. recipiet ɔct[...] sicut Jo. et Azo. recipiũt. et eodẽ [...]
4 cedit ſm argumẽtũ. ¶ † In ea. [...] aliđ ẽ cã aliđ ẽ actio. In hac qõne sunt varij. Dy. nil determinat: [...] q̃ quidã distinguũt. et in veritate cit ipse nõ vr̃ mala distinctio [...] de cã materiali ex qua proced[...] sine dubio opi. gl. est v̾a. aut [...] ti: vt peto a te. x. q2 vẽdidi i q[...] ɔdẽnari. tũc opi. Pla. et dicit q̃ [...] tate hec opi. nõ ɔtinet absurdita[...] etiã membrũ vltimũ vr̃ tenere [...] ra. Pe. de bel. p̃ti. tenet opi. glo[...]

cas q hoc verbum causa diuersimode recipit. nã cã qñq pro materia accipitur sicut p ɔtractu ex quo oritur obligatio. ⁊ ex illa act. ⁊ sic sumit. ff. ð trib. l. qð in heredã. §. eligere. ff. si cer. pe. l. certi ɔditio. in prin. ⁊ de ista non est dubium quod non est idem q act. ideo. l. dicit quod actio ex ɔtractu oritur si oritur pro facto aliud efficitur: quia aliud mater aliud filia. alius qui gignit: aliꝰ qui gignit. ff. de act. ⁊ obl. l. actionũ. §. actionum. nec de hoc videtur pla. intellexisse. aliquando causa ponitur pro instantia cause. vt. C. de epis. ⁊ cle. auk. cã. de transl. l. causas. C. vbi cãe fisc. ĩ auk. de litig. §. omnem. ver. si vo. l tra. ff. de testi. l. j. ⁊ proprie dicit cã in initio iurgij. extra de ver. sig. c. forus. quandoq dicitur vtilitas rei. ĩ. eod. §. huic autez. Ja. et Dy. vocant causam totam materiam libelli. peto te cõdẽnari in. x. ĩ q̃bus mihi teneris ex mutuo. ⁊ p eis facit: quia sm Tulliuz causa es res indicendo posita ĩ interpretatione certarũ personarũ actoris ⁊ rei. ⁊ tex. dicit l. d. c. forus. est enim origo ⁊ materia negotij: ⁊ de ista voluerunt dicere qð sit idẽ cũ actione. Quod euidenter salua cor reuerentia videtur falsum: q2 actio est ius: vt hic dicitur. ĩ. videbis. agere ⁊ litem ducere in iudicio est factum ergo non sunt idem. ¶ Preterea si causa et actio essem idem: reus nõ diceret habere causam: quia aliquando non habet actionez: ⁊ tamen tex. ita dicit reũ habere causam sicut actorẽ. in auk. apð quos oportet causaz dicere. vj. co. ⁊ l. d. auk. causa que fit cum monacho. C. de auk. prestan. l. clarũ. ¶ Preterea si causa. s. petitionis substantia esset idem cũ actione sequeretur quod non competeret actioni: nisi ĩ certa materia iurgiũ: quia tunc incipit esse causa sm distinctionem tullij. vt ptz l. d. c. forus. et tamen hoc est ridiculuz dicere: quia statim competit actio contractu celebrato. vt vidisti. s. de ob. in materia. ff. de act. ⁊ ob. l. materiales. ¶ Preterea illa non possunt dici eãdez q̃ tanq diuersa assignatur ⁊ nuncupantur ⁊ que ita se habent quod ad positionem vnius nõ sequitur positio alterius. C. de cõdi. l. si idez. ff. vnde legitimi. l. iter agnatos: sed ad positionem actionis non ponitur causa imo distinguuntur tanq diuersa: ergo nõ sunt idem q ponantur tãq diuersa. imo nec simul compatiũtur in eodem subiecto apparet. ff. ad trebel. l. quis. in princip. ibi enim facta positione de actionibꝰ ponit ð causa tãq de re diuersa. Item ibi ea resultat ex naturali obligatione. ⁊ tamẽ nõ est actio. vt. l. naturales. s. allega. ⁊ sic non se compatiuntur in eodem subiecto. ergo non sunt idẽ. facit. d. §. si vero intra. ibi ponitur tanquam diuersa. ¶ Unde dicas constanter quod actio multis modis sumit. Uno modo prout est quid incorporale p se sonans sicut ius seruitutis vel alia iura incorporalia. ⁊ prout sic sumitur nõ procedit opinio. docto. sed quandoq sumitur pro toto libello seu materia libelli. vt. C. ð edend. l. edita. et ita sumitur hic. et est diuersa a causa. alio modo sumitur p tota instantia. vt. ĩ. de pe. te. litti. §. fin. ⁊ de illa potest loqui. nõ ob. argu. pla. videlicet de argu. dialeticorum. Certe arg. est bene dialeticuz. vnde non sequitur illud vocatur argumentum. ergo illud actio. Unde respondetur per interpretationem: quia materia petitionis non est actio: sz petitio que fundatur in virtute actionis naturalis: sicut argumentum in virtute rationis naturalis: et tamen non est idem cum ipsa ratione naturali. Item non obst. l. et an eadem. §. actiones. quia ibi nõ ponitur causa pro actione. alias videret inferre qð actio ⁊ obligatio essent idem: sed vult dicere quod singulas obligationes singule cause sequuntur idest singule instantie in iudicio ventilande. Negari tamen potest quin nomen litis significet actionem. ff. de verborum significationibꝰ. l. litis nomẽ. Sed debet exponi omnem actionẽ significat idest litem que ex omni actione infertur: non tamen est actio: verũ est large quod litis ⁊ uctio est actio et iudicium. ĩ. eodem titulo. §. in bone fidei. ¶ Juxta hoc posse queri nunquid

libell⁹ pcedat sine ɔclu
a sione^a. nõ vr̃ per p̃dicta
cũ sit quasi argumẽtũ ɔ
extra ð sepul. c. i. nostra.
vide ibi per inno. vbi vr̃
q̃ sic. pquo facit. ff. ad. l.
rho. de iac. l. de p̃curio.
ℭ† In glo. patet em̃ ibi
cũ all'g. C. de formu. l. j.
vult dicere gl. q̃ oliʒ nõ
erat ius: sʒ impetrabat
iuxta. §. deinde ex his. ð
orig. iur. l. ij. satis tñ põt
dici q̃ olim competebãt
sed nõ poterãt i iudicio
deduci: nisi in impetra
tione facta vt ibi. ℭ In
fi. e. gl. videl. d. §. vbi bñ
colligit dr̃ia inter actio
nes ciuiles ⁊ interdicta
nõ inter actiones pretor
rias ⁊ interdicta. Sʒ po
tes dicere q̃ interdicta
formabantur in casibus
singularib⁹ ⁊ iter duos
vt tu illũ deiecisti. vñ il
lũ restituas: sʒ actiones
pponebant gñaliter in
albo. ait pretor cuius ne
gotia ⁊c. ff. ð neg. gest. l.
j. & in p̃e. ð bel. pti. ð hoc
videbis magis plene i
d. §. j. de interdic. ℭ† In
7 gl. s. ciuile vbi diffiniri^b.
sʒ hec nõ vr̃ mẽs text. q̃
sit iu s pretoriũ vl' ciuile
sed est ius quoddam in
corporale: vt obligatio.
de q̃. ð. de re. cor. ⁊ incor.
§. j. hec sufficiebãt hic.
Jas. ð ra. tñ reuocauit in
dubiũ vtrũ actio sit ius
⁊ tenet qð non. primo q̃
actio ẽ vulgaris formu
la que ipetrat. vt. ff. de
ori. iur. l. ij. §. deinde. ⁊. l.
si seruus hic alleg. sepi⁹
tñ ipse arguit: certũ est
q̃ impetratio ⁊ talis ꝟ
bi conceptio est facti: er
go et actio est factum.

Iteʒ agere est facere: ergo actio est fa
ctũ p locũ a cõiugatis. hic Dy. ⁊ Pe. ð
bel. pti. tenẽt ɔ̃triũ qð est ius incorpora
le. sicut tex. dicit hic. Sʒ Jac. r̃ñdẽs ad
hanc tex. dicit em̃ q̃ ꝟbũ ius hic ...
sa significata. Q̃ñq3 em̃ d̃r ius verbo
expressio: ⁊ ita h. ð hec vide. ff. de pac.
l. si vnus §. pactus. vbi d̃r in stipulatio
nibus ius versat in verboꝝ expressio.
seu solẽnitas. vñ alibi dicit. l. si minus
adoptet ideʒ est ac si iure adoptauerit
l. ex verbis expressis. ff. de adop. l. ...
naturalis. ⁊ sic hic ius sumit vere. ...
dicit actio est factũ. ℭ Sʒ dñe Jacobe
vos scitis q̃ illa que facti sunt nõ trãs
eunt ad heredes: sʒ que iuris sunt. ...
ff. ð acqui. pos. l. cũ heredes. ⁊ tñ ce...
est q̃ actiones trãsit ht. j. de ppe. ...
ac. ptʒ ergo q̃ nõ sunt facti. ℭ Ad ar
mẽta. vestra ptʒ r̃ñsio. ⁊ primo ad il
q̃ actiões ipetrãtur ⁊c. Certe ñ est ...
rũ hodie imo ɔpetũt ip̃o iure. vt ha
⁊ supposito q̃ interpretarẽtur nõ p
pter hoc sequitur qð impetrate ...
cti. nã bo. pos. impetratur: ⁊ tñ ...
ta est ius. ff. de bonorum possessio
§. bonorum. ℭ Item ad illud agere
facere ⁊c. ista non est bona conse...
tia apud legistas. vti frui ẽ facti ...
vsufructu. ire agere est facti: ...
eundi nõ seq̃tur. ð. de re. cor. in
re. di. l. j. Sʒ de h̃ mirãdũ cũ ibi ...
obligationes iter corpalia: ...
8 sunt actiões. ℭ† In ea. gl. ibi ...
vl' psequẽdi. Certe nõ ẽ magna ...
ciẽda. do⁊. tamẽ magnã faciũt ...
c vtrũ^c actiões sint de iuregẽtiũ vel ...
⁊ quidã vt Ja. ⁊ Pe. de bel. pti. tenẽ
actiones sint ð iure gẽtiũ. Dy. ...
gl. q̃ sint de iure ciui. opi. Ja. ...
pbari primo p rões. scðo per. l. ...
sas. Prima ratio est hec. ɔ̃c⁹ ⁊ ...
tiones sunt de iure gentiũ. vt. l. ...
iure. ff. de iu. ⁊ iur. si ergo dica...
iure illo iure inuentas: ergo ...
tiones illo iure inuentas: erg...
nes: alias sequeretur q̃ obligatio ...
inutilis ⁊ inefficax quod ẽ ...
non em̃ credẽdũ est qð populus ...
tpe errauerit quin vnusquisq3 ...
let repetere. quod nõ posset ...
actiões: q̃ sine his nemo experi...

a ℭ Sine ɔclusione. adde quod notaui in apostil. ad L. infra de oris. in c. q̃m contra falsam. i §. petitiões. nu. xiij. in apost. i ꝟ. i gñali. extra de probatio.

b ℭ Diffiniri. Clarũ est q̃ actio est ius: lʒ p ducere eaʒ ad exercitiũ sit factũ sʒ omnes docto.

c ℭ Querũt vtrum. við hic do. ange. in. ij. col. ver. in gl. i ꝟ. ius ⁊ do. Jaso. may.

pupilli.§.fi.ff.de neg.gest. ¶Preterea
partus sequit conditionē matris. ff.de
rei vē.l.part⁹ mater vez obligatio ē de
iuregētiū:ergo vr̄ φ filia. Pro hac pte
sunt leges expresse.ff.re.amo.l.rerum.
de cōdi.inde.l.idebiti.Nec ob.ff.d ori.
iur.l.ij.§.ex his.imo facit pro. ¶Dicit
eīm deinde ex his legibus actiones cō
posite sunt cōponere est aliquid ex pre
existente materia in melius reponere.
vnde cōponere supponit materiā p̄ia=
centē.vt.l.ij.in prin.de ori.iur.⁊ in pro
he.ff.in prin.ideo licet sit verū qđ iu=
re ciuili ꝯposite sunt ⁊ ordinate ⁊ subla
ta antiqua solēnitas primo tamen fue=
rūt per iusgentiū inuente. ¶Preterea
quoties dubiū est cui aliquid dz attri=
bui:debet in dubio attribui vetustiori.
ff.fi.regū.l.in finalibus.cum ergo hic
dubitetur quo iure actiones sint intro=
ducte fiat attributio iurisgentiū qđ est
vetustius.ū.de re.di.§.singulorū. Pro
alia vero parte allegat.§.deinde.ū.al=
leg.vbi antiqui reputabāt casum.Sed
Ja.inducit ꝑ parte ꝯtraria:vt.ū.dictū
9 est ⁊ multū ꝓbabiliter.¶†Itē qz de iu
regētiū oriebat sola naturalis ex q̄ nō
oritur actio.ff.de so.l.in his.§.impera-
tor.⁊.l.si is cui.§.fi.Et ex his rationib⁹
glo.⁊ Dy.mouentur pro quibus etiam
facit.ff.cōmoda.l.incōmodato.§.sicut
fur.aduer.nau.cau.l.j.ff.q̄ in frau.cre.
l.cassi. ¶Super hoc potest dici quod
actiones descendentes ex cōtractibus
ciuilibus ⁊ per ius ciuile inuente sicut
ex stipulatione contractus emphi.lite
rarum obligationes ⁊ alij sunt de iure
ciuili:qz cum ꝯtus ⁊ obligatio sint ad
inuenti de iure ciuili:per consequēs et
actio que inde descendit:alias sequere
tur φ filia esset ante matrem quod esset
absonū:sz in ꝯtibus iurisgētiū credo
φ actiones fuerunt create de iuregen=
tiū:sed post fuerūt cōposite ⁊ in forma
redacte ꝑ ius ciuile:vt.d.§.deinde.vñ
ridiculū esset dicere φ iusgētiū creasset
contractus ⁊ obligationes ⁊ nō dedis=
set actionem:nam sic ⁊ cōtractus ⁊ obli
gationes essent inutiles.⁊ sic dicit Ja
co.si alia opi.esset vera erat tunc opti=
mum contrahere ⁊ mutuum recipere

quod nullus cōpellaba=
tur reddere:nec cōuctio
nes attendere.⁊ per hoc
facit.l.iuregentium.in
princ.ff.de pact.⁊ quod
scripsi.ū.de obligationi
bus.in prin.Alie autem
actiones que descendūt
ex.l.xij.tab.⁊ ex alijs.ll.
vt ac.l.aquil.furti.⁊ de
cōdi.ex.l.et ꝙplures si
ne dubio sunt inuente ci
uiles.et de his non de=
buit dubitari.sed solum
de actionibus que descē
dunt ex contractibus iu
risgentium. ¶In ead.
glo.ibi cum alleg.ū.de
re cor.§.j.hec est vera.et
hanc approbat Dynus.
10 ¶†In ea.glo.in fin.[a]
a docto.omnes assumunt
hanc.q.alte.⁊ videtur φ
actio ⁊ offm̄ iudicis sint
idem.l.dicit φ actionis
verbo etiam persecutio
continet.ff.de ver.sig.l.
actionis.sed offm̄ iudi=
cis dr persecutio:vt.c.ti.
l.pecunie.§.j.ergo sequi
tur φ sunt idem. ¶Pre=
terea certū est φ cautio
damni infecti petitur ꝑ
officium iudicis qđ ap=
paret:qz cōpetit nisi po
stulatū sit.ff.de dā.infec.
l.dies cautiōis.§.h̄ antē
iudicium.⁊.l.cum postu
lassem.⁊.l.pretoris.sed
constat qđ vocat actio.
c.ti.l.inquilino.ergo est
idē φ actio.¶Preterea
restitutio petit per offm̄
iudicis.vt videbis.j.eo.
§.rursus.⁊ lex dixit φ ex
edicto nulla ꝓficiscitur
specialis actio vl ꝓpria
sz cōis.vez offm̄ iudicis
ergo supponit qđ actio
⁊ offm̄ sint idē.⁊ pro hoc
melius.ff.de do.l.j.§.idē

a ¶In fin.
Uide hic
ang.in.iij.
col.in ver.
in ea.gl.in
fi.vide etiā
hic do.Ja=
so.an actio
⁊ offm̄ iudi
cis sint idē.

a ¶ Qd p̄sonal'r. Im mo et̄ realis ſm doc. hic. q2 cum hec diffinitio fiat i ge nere dz cōuenire vni cuiq3 eius ſpeciei: vt l.j.§.labeo ff.de do.an gel.tñ taci te vr̄ hic in nuere q̄ diffiniat̄ tātū actio perſonalis cum alleg. Bal. de ſtatu.bo nonie q̄ ca net̄ q̄ ſi q̄s fuerit negligēs i pe tendo debito p̄ ſpaciū xx.an.q̄ excludit̄ a petitiōe debiti. hoc ſtatutū cū ſit odioſuz nō itelligitur: cum agitur actiōe reali ex quo q̄s nō petit ſibi debitum ſed qđ ſuū eſt, cogita.

pōpo.refert. ¶ Sed hic dicit Jac.ranfredū dixiſſe q̄ officium iudicis et actio nō ſunt idem: imo eſt tanta dr̄ia inter eos q̄ta inter miſericordiā z iudiciū rigorē. illa eni q̄ p̄ viā actionis veniunt iudex hz facere ex neceſſitate.ſed illa q̄ p̄ offm̄ facit ſi ei placet: al's nō.

11 ¶ † Hāc ſnīam idē Jaco. impugnat dicendo q̄ iudex hz neceſſario facere illa que eius officio incumbunt.vnde ſi minor petat in integrū reſtitui z p̄bat leſionē q̄s diceret quin ſit iniuria z q̄n ſit iuſta cauſa appellandi ſi deneget.z idē d̄ aduocato z de nutrice z de aliis.Sed forte ranfredus volebat dicere qđ illud qđ veniebat ex officio iudicis venit ex quadā gratia que tñ ſi denegef eſt iuria.ff.de aqua quoti.l.j.§.permittit̄. in fi. ¶ Ut tñ bene hoc intelligas dicas q̄ quodam ex offm̄ iudicis qđ deſeruit exceptiōi z imploraf̄ a reo.vt.ff. de pe ti.here.l.plane. z de hoc nō eſt dubiū qđ non eſt idē cū actiōe. Aliud eſt qđ deſeruit actioni: z de illo etiā nō eſt dubiū qđ non eſt actio imo valde diuerſum eſt,z ideo dr̄ q̄ vſure q̄dā ſunt in obligatione quedam veniūt ex officio iudicis i obligatiōe.ff.ad trebel.l. de ducta euidēter dādo intelligere qđ offm̄ iudicȝ nō hz obligationem: ſz actio habet obligationē naturalem.vt.l.lz.§.ead. ff.de p̄cur,z ſic non ſunt

idē.facit.C.de iudi.l.j.Item eſt quodam officium quod datur loco actionis ſicut quando petitur in integrū reſtitutio vel quando aduocatus pe[illegible] larium.z in ſimilibus caſibus.[illegible] pendet queſtio:z videtur poſſe [illegible] eſt idem cū actione.hec tamē [illegible] aures demulcet ſm Dy.nā [illegible] le offm̄ dat̄ in loco deficiētis actionis [illegible] go non eſt idē cum ac.ff.de annu.leg.[illegible] quint⁹.de ali.le.l.ſeruos.Un̄ dicit [illegible] z Pe.q̄ actio hz naturalē obligationem offm̄ iudicis nō.ideo in actiōe cōclu[illegible] tur ꝯ partē z vr̄ obligata:ſed in offō [illegible] dicis nō ſz v̄ba dirigunt̄ ad iudi[illegible] minor ſum z lei⁹ peto dn̄e iudex p̄ [illegible] reſtitui in offō iudicis.aduocati q2 me[illegible] dico tali ſeruiui imploro offm̄ veſtrum q̄ faciat mihi ſalariū cōpetēs red[illegible] p̄ hoc facit.ff.d̄ ac.ēp.l.q̄ p̄ colluſ[illegible] Ideo cōcludit̄ qđ offm̄ iudicis z ac[illegible] nō ſint idē.Bñ verū eſt q̄ offm̄ iu[illegible] ſimilitudinē cū actione z q̄ largei[illegible] pto vocabulo actiōis ſub appellatione actiōis poſſet ꝯprehēdi.vt.l.actiō[illegible] alle.z ita ſumit̄ i.l.in q̄lino.z i allē[illegible] q̄ vocāt offm̄ actionē:p̄ q̄ pz rn̄ſio [illegible] ria.Nec ob.§.idem pōp. vbi dici[illegible] act.q̄ſi ſupponat q̄ offm̄ iudicȝ ſit[illegible] q2 hec actio alia nō implicat: ſicut[illegible] dictio ceteros.ff.de p̄cu.l.nō ſol[illegible]

12 tur.z ibi de hoc. ¶ † In gl [illegible] dis ibi cū alle.s̄.de leg.§.ſi rē.[illegible]

a final'r vr̄ declinare qđ p̄ſonal'r [illegible] niat̄ rm̄.z idē no.ff.e.l.nihil.z tñ [illegible] dicit̄ qđ glo.tenet hic oppoſitum [illegible] etiā ſnīam q̄ hic diffiniat̄ p̄ſonal'r [illegible] tenet Pe.de bel.p̄ti.Dy.tenet q̄ vna [illegible] diffiniat̄ z vterq3 mouet̄ rōnibus [illegible] veroſil'e ē qđ vtraq3 diffiniat̄:q2 [illegible] tractet̄ in genere de actiōe qđ app[illegible] q2 in.§. p̄ri. ſtatim eā ſubdiuidit [illegible] ſpēs deſcēdit credendū eſt qđ ac[illegible] gn̄e diffinit̄ cū verba in larg[illegible] tione pn̄t ſe ad hoc extēdere [illegible] in glo.Sed ſm hoc vr̄ qđ etiā of[illegible] iudicis diffiniat̄ cū ꝯtineat̄ ſub [illegible] actiōis.vt.s̄.oſtēſum eſt.Sed dic[illegible] cōtinet̄ ſub largiſſima z non [illegible] ſubſtantialiter ſz ſimilitudinarie [illegible] dixi.Et apparet qđ hoc nō di[illegible]

qꝛ nec ponit̃ in diuisiõe.ĩ.pri.§.nec de
eo agitur in hoc tractatu:sꝫ ponit̃ tra=
ctat⁹ ad partẽ.ĩ.de offi.iudi. Sed nun
quid diffinit̃ bo.pos.vr̃ ꝙ sic.cũ non sit
aliud nisi ius prosequẽdi ⁊c. ff. de bo.
pos.l.ij.§.bonorũ. Sed dicas cõtra:qꝛ
bo.pos.nõ est instr̃m agendi nec actio:
nec ius quo ꝓsequit̃.vt ibi no. Sed q̃ri
tur vtrũ h̃ diffiniat̃ actio efficax tm̃.an
etiã actio nõ efficax q̃ põt exceptiõe re
pelli. Et vr̃ qð efficax tm̃ ꝓpter verbũ
ꝓsequendi qñ in diffinitione ponit̃.ni
hil em̃ ꝓsequimur ꝑ actionẽ inefficacẽ
⁊ ideo nõ censet̃ creditor qui exceptio
ne repelli põt.ff.de act.⁊ obl.l.is cui.§.
fi.ff.de verb.sig.l.creditores. nec debi
tor q̃ exceptione tut⁹ est.e.ti.l. debitor.
igit̃ inefficax nõ vr̃ h̃ diffiniri. Preter=
ea nõ reputat̃ esse actor qui exceptiõe
repelli põt.ff.de do.l.elegãter.§.huius.
de reg.iur.l.nihil. Ego credo cõtra:qꝛ
hic actio diffiniat̃ ꝓut est ius incorpo=
rale ꝑ se.⁊ certũ est qð lꝫ exceptiõe re=
moueri possit:nõ tñ trãsfert̃ nec desinit
ꝯpetere:⁊ semꝑ est actio ⁊ eiusdẽ natu
re que esset si exceptio nõ cõpeteret qð
talis diffiniat̃.ĩ.de excep.in ṗnc.lꝫ em̃
ius actor in iudicio ꝓsequendi qð sibi
debet̃ lꝫ exceptiõe possit repelli vt ibi c
pꝫ.nec ob.ll.ꝯtre.qꝛ cõsiderãt effectũ.
nos vero habitũ:⁊ ꝓut actori cõpetit
sicut in diffinitione dicim⁹ ꝙ est ꝯstãs
insti.⁊ iur.in ṗn. ¶ In e.gl.cũ alle.l.fi=
deiussor.§.fideiussor.de sol.l.i his.§.im
a peraton. Sꝫ hec sol.nõ vr̃ ꝓcedere[a]:qꝛ
cũ naturalis sola non pariat actionẽ q̃
ad hãc materiã.⁊ debere.de quo hic lo
quitur nihil faciat naturale debitum.
13 ¶ † In ea.gl.ibi pacto.vult dicere glo.
qð lꝫ q̃s ibi agat:nõ tñ ꝓsequit̃ id qð
b nõ debet̃:sꝫ aliđ.⁊ hãc approbat Dy.[b]
sed pro deo q̃d sibi volũt verba hic nõ
soluũt ꝯtra:qꝛ ibi ꝓsequit̃ qð sibi nõ de
bet̃ ⁊ tñ agit:ergo actio est de ꝓsequẽ
do eo qð nõ debetur:cũ ue contrarium
supponit diffinitio. Dicas ꝙ hoc cõtra
riũ ꝓcedit supposita opiniõe Jo. q̃ est
in.d.l.si pacto.⁊.l.nuda.de ꝯtrahẽ.⁊ cõ
mitten.stipu. que dicit qð agitur ad id
qð in pacto deductum est anteꝙ possit

agi ad penã. Sed Azo dicit contra.⁊ s̃m opini. Azo.nulla est hec oppositio. Dicas tñ ꝙ etiam supposita opi.Joã.contra.non ob.hic em̃ diffinitur actio ꝓut est ens incorporale cõpetẽs alicui.⁊ est vera diffinitio. non enim diffinitur non ens qð de facto attenditur. vnde illi cui nulla actio cõpetit̃ agit qñꝙ de facto.⁊ sic intelligebat Joã. ibi. videlicet ꝙ agebat̃ de facto.⁊ tñ ei⁹ opi.nõ approbat̃ ꝑ mo=der. ¶ Sed quicquid sit responde qð agere non diffinit̃:qꝛ facti est ⁊ multominus agere de facto sed ius incorporale cõpetens diffinit̃: vt dictũ est. contrarium loquitur de agere de facto. ¶ In eadem glo.ibi ad vindictam.imo dicas quod licet det̃ ad vindictã ꝑ eã ꝓseq̃t̃ qð nobis debet̃[c]:vꝫ penam ⁊ vindictam pecuniariam.ĩ. de iniu.§.pena. ¶ In ea.gl.ibi. vel quando fuit proposita.hec non valet: quia in.l.quesitum nihil erat in peculio quando fuit incepta actio. ¶ In eadem glos.ibi cum alleg. l.solemus. imo dicas ꝙ in predictis contrarijs actori competebat ius agendi.nec erat defect⁹ ex parte ipsi⁹.vnde bene prosequitur quod sibi detur quatenus in eo est in.l.quesitũ. sed erat defectus ex parte persone rei vl' materie que nõ reddit actionem ipso iure nullam.ideo dicimus ꝙ vbi est defect⁹ ex par=

a ¶ Procedere. Idē tenet h̃ ang.l.vj.colũ.post ṗn. in ṽ. in ea. g'o.ibi.§.fideiussor.

b ¶ Approbat Dy. Et hec est veritas s̃m doc=cto. hic.

c ¶ Debet̃. Idē tenet hic ang. in vij.colũ. in princi.

te vel ex persona rei seu defensoris tenet actio. et sufficit quod ille defectus cesset tempore rei iudicande: sed vbi esset defectus ex persona actoris cui non competeret ius agendi: non sufficeret superuenire nouum ius[a]: nisi defenderet ex antiqua cau. sic intellige. ff. de iud. l. non potest videri. ff. man. l. si mandauero tibi. secundum Dy. et iunge. §. proxi. ¶ † In fi. eiusdem gl. vel dic quod etiam pupillus seu dominus censetur agere cum eorum noie agitur. ff. de admi. tu. l. ita autem §. gessisse. ff. si quis cau. si pcur. secundum Dy. hec sufficiunt pro lectura huius §. Sed dominus Jaco. de ra. altius exorditur et cumulat hic materiam libellorum quam consueuit tractari in aut. offeratur. ¶ Ego vero hic omitto: quia non est propria materia et sic de hoc videre vis. vide in spe. de libel. pce. ibi reperies satis. Placeret deo quod lectores non attraherent materias et contentarentur his que necessaria sunt pro intellectu. l. quam legunt. et non solenizarent forte magis ad ostentationem quam instructionem et secundum materias equo processu legerent per totum annum. et sic possent proficere sibi et aliis solenizationes si quidem et melancholie quas nouas opiniones vocant sunt quasi vter plenus vento et magis supinus bene percipit cum est extra studium. illis enim exufflatis insistentes talibus remanent vacui textibus et conclusionibus veris glo. et docto. audeo tibi dicere quod nescit legere qui non legit totum C. de equo processu in anno. et idem de aliis voluminibus et sic fit bononie.

a ¶ Nouum ius. Vide sup hoc angel. querentem an ius supueniens pendente iudicio veniat in eadem instantia.

b ¶ Etiam pupillus. Tenet idem ang. h. vid. eum. in. viii. col. ante fi. in ver. in. e. glo. in fi.

1 ☞ Actio nulla proponitur nisi coram iudicibus et arbitris.
2 Actiones quedam sunt personales: quedam reales. quedam miste. quedam in rem scripte. que autem iste sint vide.
3 Actiones aut miste an faciant speciem.
4 Actiones in rem scripte rem comitantur: et tamen non sunt reales.
5 Actiones que dicantur oriri ex variis figuris causarum. vide remissiue.
6 Actione rei vendicatione qui tenetur est obligatus. et numero. 7.
8 Promittere non facere controuersiam: titio de tali re: an extendatur ad exceptionem.
9 Actor si ponat aliquem alienasse vniuersaliter bona sua: an opus est dicere causa fraudandorum creditorum.
10 Vendicatio quid sit.
11 Que aut sint necessaria vt competat alicui rei vendicatio.
12 Actio vtilis et directa an sit eadem actio an diuersa.
13 Vasallus vel emphi. si agat rei vendicatione directa cum deberet agere vtili an debeat succumbere.
14 Quid autem si ago rei vendicatione directa lite contestata reus desinit possidere: an vigore dicti libelli fiet condemnatio: vel an sit opus quod edatur nouus libellum in vtili.
15 Libelli edictio facit rem litigiosam in realibus.
16 An aut fiet condemnatio virtute directe intentate vel virtute vtilis.
Adde ad idem nume. 17.
18 Dominium sicut requiritur ex parte agentis: ita possessio ex parte rei.
19 Quid aute. Ago rei vendi. expressa causa in libello volo in processu probare aliam causam an debeo admitti.
20 Rei vendicatio licet competat soli domino: est tamen casus in quo competit non domino.
21 Actor agens rei vendicatione dicit proprietarium in libello, et non dicit se dominum an sufficiat.

22 Possessio an requiratur ciuilis vel naturalis ex parte rei que conuenitur rei vendicatione.

23 Quid autem si reus nõ possidet naturaliter vel ciuiliter: sed tantum detinet veluti depositarius vel colonus.

24 Dolus qualiter probari debet: qñ quis dicitur dolo desiisse possidere.

25 Rei vendicatio ad qd cõpetat: vel qd in ea veniat.

26 Libellus qualiter formatur in rei vendicatione.

27 Reus cõuẽt⁹ actiõe reali si dolo desiit possidere qualiter formabit libellus.

28 Reus conuentus rei vẽdicatione si petat q actor declaret: an dicat se dñm directum an vtilem.

29 Actor agẽs rei vẽdicatione dicit in libello q res ad eum pertinet: nec declarat an iure dñij: an talis libell⁹ pcedat

30 Quid si nõ pbat titulũ: sz pbat q ipse z predecessores sui tenuerũt tanto tpe q hominum excedit memoriam.

a **Omnium actionũ.** a

¶ Post diffinitionẽ impator ponit diuisionẽ actionũ. Et scias q totus iste titulus vadit per diuisiones vsq in finẽ. ¶ Ponit enĩ titul⁹ tot⁹ sex diuisiones actionũ prout patebit. z hec est prima Is aũt. §. diuiditur in duas partes. primo diuidit. secundo declarat membra prima in princi. secunda ibi nãq zc. litera plana est nec ponit casus. potest tñ sic incipi. Dñe iperator vidi diffinitionem actionis diuidit̃ ne. imperator 1 dicit q sic: qz oĩz actionũ zc. ¶ † In gl. videtur annuere. in fi. qz nulla ẽ qn ea apud tales experiamur. ff. d iudi. l. pe. b vnde ṽbũ qlibet⁹ non excludit hoc casu sicut nec. C. d sum. tri. z fi. ca. tho. l. j. ibi cũctos pplos quos zc. ff. de iusti. z iur. l. oẽs populi. ¶ In gl. s. cõpromissa c rio. ꝰz in fi. melius. C. de arbi. l. pe. sfacit extra de proba. c. qñ cõtra falsaz. C. de iudi. l. rem non nouã sed corã arbitratore non opz offerri nec dari: qz ille non procedit more iudiciali: vt nc. in Spec. de lit. cõte. §. restat videre. ¶ In glo. summa. i. prima: imo deberet esse prima qd qdã ciuiles quedã ptorie. z. de ob. §. j. dicunt quidã q ibi de diuisione obligationũ. hic de diuisione actionum. Istud non placet Pet. de bel. ptt. qz sequeret q obligatio z actio haberent diuersum ius in substãtia. vnde ipse exponit summa id est breuis: vt sequit̃ i gl. z facit. ff. de sta. ho. l. summa. ¶ Sz quicqd dicas de facto remanet q hec est prima. z tamẽ videtur q alia deberet esse que est. j. co. §. alie. z Jo. ponit illã primaz in arbore. ¶ Sed dicas q cũ tractatur de cognitione originis actionis. illa dz esse prima: sed cuz tractatur de cognitione ei⁹ nature ista est. z dbet esse prima. vnde p illaz diuisionẽ nõ distinguũtur spẽs actionũ: sz per hanc nã personales nõ sunt reales: nec ecõtra: qz differũt spẽ: sed personales z reales reperiuntur alique pretorie aliq ciuiles: vt patebit in inferioribus. nec p illã diuisionẽ spẽs distinguũtur ¶ † In e. gl. in fi. scire debes q actionũ quedã sunt psonales. qdaz reales. qdam miste. qdã in rem scripte. quare dicant̃ miste z quare in rẽ scripte. Dy. fecit h vnã magnã prosam q in effectu ponit. j. eo. §. quedã. vbi magis videbis. vnde finalr dicit Dy. q imperator ponendo simplex vr̃ ponere mistum seu cõpositũ. Et est ratio qz l. dicit stipulationum quedã sunt in dãdo: quedaz in faciendo z nihil

a ¶ Oim act. Diuis de fm Angel. hic.

b ¶ Quilibet. hoc relatiuũ stat declaratione qz adijcitur qualitati cõuenienti vnicuiq ꝯtento sub gñe actionis fm Jasonem.

c ¶ Cõpromissarios. Uide ang. ponerẽ differentiã et ꝯueniẽtiaz inter iudices z arbitros. l. j. co lũ. circa fi. in ṽ. z lz sit aliq titulus. z p totã colũ. sequẽtẽ.

a ¶ Appro
bare. Hanc
primam ex=
positionem
lz gl. repro
bet: tñ eam
sequuntur
cōiter doc.
hic et indu
cūt ad hoc
l.j.ff.eo. vt
hic per do.
Iaso. q̄ p=
lixe tractat
an appella
tione con=
tractus ve=
niat quasi
contractus
et per An=
ge. hic.

plus dicit. ⁊ tñ ɔstat q̄ q̄
dam sunt miste in dādo
⁊ faciendo sicut reddere
rōnē. ff. de cōdi. ⁊ demō.
l. cū seruꝰ. ⁊ tñ ꝓpter h̄
nō est insufficiens diuiso
ff. de ver. obli. l. stipula=
tionū. ¶ In hoc aduer=
te: q: si miste faciāt spe=
ciē ꝑ se nō p̄t negari q̄n
diuisio sit minꝰ sufficiēs
⁊ glo. vacillat hic vl' mi
nus clare loq̄t. dicit em̄
q̄n miste sunt reales q̄n
agit ad rē ⁊ psonales q̄n
agit ad psonales p̄sta=
tiōes. q̄d ergo est hoc di 4
ctū. Etiā simul agit ad
vtrunq₃. Verbi grā. ago
fa. her. certū ē q̄ cuiusli
bet particule pars ꝑti=
net ad me. ⁊ alia ps ad
sociū meū: nūc peto di=
uisionē. in eo qđ peto ꝑ
tem meā est realis. in eo
q̄ peto partē socij ē pso
nalis. ⁊ sic nō pōt dici q̄
q̄nq₃ sit realis q̄nq₃ pso
nalis: imo semper mista
⁊ sic vr̄ qđ egrediat diui
sionē ⁊ faciat tertiā spēz a
sicut vides in breuiloq̄
q̄ continet duas vulga=
res ⁊ duas pupillares ⁊
facit tertiam spēm. ff. de
vul. l. luciꝰ. etem̄ ɔposi=
ta ex duobꝰ tertiā spēm
faciunt sicut malꝰ. ff. de
pig. ac. l. si cōuenerit. §.
pe. de vsu. l. eū q̄. de rb.
sig. l. carbonū ⁊ ita vide
tur Jo. sentire in arbore
q̄ ponit reales psonales
⁊ mistas quālibet singu
lariter ad partē: ⁊ quasi
distinctas species ⁊ sub
distinctis circul'. ¶ † In
hoc dicendum q̄ miste
nō faciunt spēm: q: nul
la est mista q̄n sit substā=
tia realis an personalis

vñ peti. here. dr̄ mista. C. de peti. he.
r reditatis. ⁊ tñ ɔstat qđ est vere rea
lis. ff. de pe. here. l. s₃ si lege. §. petitio.
sil'r fi. regū. dr̄ mista. j. eo. §. q̄dam. ⁊ tñ
est vere psonalis. ff. fi. re. l. j ⁊ similiter
fa. her. ⁊ cōi diui. sunt psonales omnes
em̄ ex quasi ɔctu. s̄. de obli. q̄ ex q̄si ɔ
ctu. §. itē si inter aliquos. ⁊ tñ ɔctus nō
pariūt reales immediate. ⁊ io hec diui
sio est sufficiēs q̄ ad spēs actionū. ⁊ il
la diuisio q̄ est. j. eo. q̄daz nō est nisi q̄
ad qualitates ⁊ spēs differētias q̄ nō
ɔstituunt spēs: vñ l₃ hoim q̄dā sunt ni
gri alij rufi alij albi: nō ob h̄ differūt
specie de actionibus in rē scriptis est
certū qđ omnes sunt psonales. vt vide
4 bis in. §. quedā. ¶ † In gl. ideo in rem
in fi. meliꝰ. ff. de pe. l. qs ergo. ⁊ l. si si
cho. ꝓ socio. l. iij. §. de illo. s₃ certe in rē
scripte rē comitant: ⁊ tñ non sunt rea=
les vt videbis. j. §. q̄dā. ¶ Sed dicas
q̄ non comitantur tali cōcomitātia: q:
in realibus ius agēdi oritur ab ipa re
⁊ ꝓ ipsa: ideo dr̄ ꝑ sentētia ꝑdio dat.
ff. de publ. l. imperator. ff. de neg. gest.
l. qui aliena. §. fi. non sic in actionibus
in rē scriptis. vt videbis. in. d. §. q̄daz.
¶ In gl. j. ex quasi contractu ibi cū al
leg. s̄. tit. j. in prin. hec fuit opi. Rof. ⁊
gl. ⁊ eā ponit. ff. de act. ⁊ ob. l. j. nec ibi
a reprobat: ⁊ sic tacite vr̄ approbare.
vñ Dy. satis videt approbāda. dicitur
em̄ in. d. l. j. de ac. ⁊ oblig. qđ est aut ex
ɔtractu vel maleficio vel ex varijs fi
guris causarū. ⁊ post ꝓsequit de quo
libet duorum priorū ⁊ vltimo de quasi
contractu ⁊ quasi maleficio immēdo
quod illa erant de quibus intēdebat
loqui q̄n dicebat ex varijs figuris cau
sarū ⁊ em̄ priora ⁊ posteriora verba de
clarant intētiones. ff. de testa. l. here
des palā. §. sed si notā. de lega. l. si ser
uus plurium. §. fi. de here. insti. l. cum
miluabat. §. j. vnde nullā. l. repe
que sub appellatiōe ɔctꝰ vel malefic
ɔtinet quasi ɔctꝰ vl' q̄si maleficia
ꝑ subauditū facit tñ ff. de a. ⁊ obli.
ɔctibꝰ. vñ opi. gl. q̄ sequit ē forte ma
gis reprobāda q̄ ita sm Dy. veri
vr̄ qđ ex varijs figuris causarū dicun
q̄ habēt diuersaz originē ⁊ sm diuersi

tatē factorum: vt dicā in ac. fi. regū. i. cō.
7 quedā. ¶ † In glo. ibi cū alle. de act. et obli. l. j. Et quod dicant oriri ex varijs fi
8 guris. vide ibi[a]. & ff. de cōdi. fur. l. si p fure. §. fi. Sz tñ non est verū qd nascat ex varijs figuris: imo ex furto. ff. de cō pensa. l. si ambo. §. quoties. re. amo. l. si mulier. §. hec actio. per quas. ll. opi. hic reprobat. ¶ In ea. gl. ibi est alleg. l. cō pe[illegible]. §. fi. imo oritur ex delicto alterius q fecit opus & extendit cū illū q factuz hz sicut & cetere actiōes in rē scripte. & idē in nora. & in alia q dant cū nō obli gatos ad instar realis: sicut actio de pe cu. ff. de accep. l. an inutilis. §. j. de his q deie. l. j. §. cū seru[9]. ¶ In fi. glo. sed hic non obstat qd importent verba illa ex varijs figuris causarū. vñ Ja. & Pe. di cunt q importent actiones & obligatio nes datiuas que nō habent preexisten tem materiā. sed legis vel pretoris po testate inducunt. vt interdictū quorum bonorū & quorū legatorum. & actio de pauperie: & alie datiue q ex varijs figu ris causarum dantur qñ equuz est darib actionē sicut actio in factuz. ff. de p̄scr. ver. l. quoties. C. de sacrosan. eccl. l. san cimus. Ego credo q recte intelligenti hūc tex nō fuit op[9] hic subintrare. tex. eñ iste nō psequit vñ nascant obliga tiones & actiōes. sed ad quid agit per actiones psonales dicit enim p quas intēdit aduersariū dare aut facere opor tere. & alijs quibusdā modis repetere intendit: qz qñqz ad patientiā prestan dā: vt si qs mihi vendidit herbas pra ti. vel si locauit mihi domum & nō per mittit me pacifice habitare. vnde mul tis modis agitur psonali act. aleqz ad dandū vel ad faciendū fm formas cō uentionum. & ita ista verba quibusdaz alijs modis referuntur ad verbū inten dit proximū nō ad verbū remotū obli gatus ad qd oporteret referri si sequa ris glo. & doc. qd non est de intentione.
6 tex. ¶ † In gl. no. hic. in fi. doct. quidā dicunt q hoc nō pcedit imo est obliga tus qui rei vē. tenetur. & hoc ostendunt qz ac. de peculio & realis sunt consimi les: quia quelibet sequitur possessorem ff. de pecu. l. quesitū. sed in ac. de pecu lio est dare obligationē qd apparet: qz accedit fi deiussor. ff. de fideiuss. l. fideiussor obligari. §. fi deiussor. ad mace. l. cre ditorem & constituitur. ff. de cōstit. pecu. l. j. §. de bitum. ergo & in rei ven. ¶ Preterea ibi qd venit officio iudicis & sine ob ligatione non pōt mora contrahi per interpella tionem extraiudicialez. ff. de dam. infec. l. cū po stulassem. sed in rei ven di. reperitur contrarium q quis cōstituitur in mo ra ex interpellatione ex traiudiciali. ff. de rei vē di. l. item si verberatum §. fi. ergo videtur sequi necessario q sit ibi obli gatio. Pet. de bel. perti. dicit q in rei vendi. nul la est obligatio[b] et hoc est quod hic expresse le gitur qui nullo iure &c. qui omne dicit nihil ex cludit. ff. de here. instit. l. hoc articulo. ¶ Itē qz si esset obligatio nō tol leretur pro eo quod re[9] desineret sine dolo & cul pa possidere. cū non sit de modis tollendi obli gationē. de qbus. s. qui. mo. tolli. obli. & tñ cōstat qd reus nō tenet si pos sidere desinat. vt. s. dcm̄ est. ff. de rei ven. l. si nau tem. §. possidere. & sic nō est obligatio. ¶ Ad con traria ptz responsio fm eum. qz actio de peculio hz natulalez actū & ob ligationē. s. quaten[9] con cernit ipm sed quaten[9] datur cōtra dñm nō nec illi accedit fideiussor nec constituit fm eum. Sal ua eius pace: imo credo

[a] ¶ Uide ibi. Uide p ange. l. iiij. colū. post me. vers. in ea. gl. ibi d ac. & oblig. vbi etiā po nit de for matione li bellorū in actionibus psonalib[9].

[b] ¶ Obli gatio. Uid Angel. hic in. ix. colū. ppe finem in vers. in ea. gloss. in fine.

qđ cõstituat̃ ꝛ accedat fideiussoꝛ. qꝛ.ll.
allegate videntur hoc dicere.ꝛ hoc ha
bito respectu ad eius originẽ ſm quã
orit̃ ex ꝯctu a.ł eius originẽ obligatio
nẽ vel habito respectu ad quãdã obli=
gationẽ ꝑtoriã qua dñs tenet̃.ff.de ac=
cep.l.an inutilis.§.fili⁹.ꝛ de hoc pleni⁹
j.e.§.ꝛc.de peculio.Ad aliud videlicet
ꝙ vbi nõ est obligatio: non cõstituitur
mora extraiudicialis.dicas ꝙ verũ est
vbi officium iudicis cõpetit per se: qꝛ
debile ꝛ frigidũ est:ſʒ vbi đseruit actio
ni ꝯhitur ꝓpter vim ꝛ virtutem quam
recipit ab actione siue sit realis siue ꝑ
7 sonalis.¶†In glo.not.in actiõe in rẽ
ibi cũ dicit ꝛ boneſi.emptore.hoc vr̃ er
roneũ: qꝛ nõ agit vtili rei ven. sed pu=
bli.vt debebis.j.§.alie.al's seq̃retur qđ
ꝑferet̃ vero dño.vt.l.j.ff.si ager vec.ꝙ
nõ est verum.vt videbis in.d.§.alie.et
de materia hui⁹ gl.videbis magis in
8 ferius.¶†In gl.hoc mõ est necesse.in
fi.vide de ꝓba.l.circa.ff. hec sufficiunt
ad appellationẽ glossaꝝ.¶Prosequa
mur alia q̃ lõgiorẽ hñt caudã. Dy.di=
cit ꝙ is tex.facit ad q̃õnẽ.Quidã ꝓmi
sit nõ facere ꝯtrouersiã alicui in aliqua
re.ecce res ꝑuenit ad manũ ꝓmittẽtis
agit stipulatoꝛ.ꝓmissoꝛ nitit̃ eũ repel=
lere ope exceptiõis.stipulatoꝛ dicit nõ
potes: qꝛ ꝓmisisti nõ facere ꝯtrouersiã
ꝓmissoꝛ dicit illud dʒ itelligi agẽdo ſʒ
nõ excipiẽdo q̃ritur an bñ dicat vide=
tur ꝙ sic ꝑ hũc tex.qui vr̃ dicere ꝙ agẽ
do mouetur ꝯtrouersia.ꝛ ego credo qđ
mouet̃ agendo.sed tñ etiã mouet̃ exci
piendo.vt no.ff.de ꝓcu.l.non solũ.§.si
status.ꝛ ꝓbat̃.ff.si pars here.peta.l.ꝑ
mittẽdũ.rẽ ra.ha.l.quo eñ.§.pe.ad tre
bel.l.lucius.§.tres heredes.q̃ tex. pos
sunt adiũgi ad gl.illaʒ ſm Dy. Ja.de
ra.inducit etiam ꝛ hʒ hũc tex.ad aliaʒ
q̃õnẽ.nũquid in libello necesse sit alle=
gare ꝑsentẽ obligationeʒ.ꝯbigr̃a. an
sufficit dicere mutuaui.x.ł qb⁹ peto te
cõdẽnari.Et vr̃ ꝙ sit necesse ꝑsentẽ ob
ligationẽ allegare si libell⁹ debet con
cludere ex suis ꝑmissis.nõ aũt ꝯclude
ret nisi in presenti re⁹ esset obligat⁹:
vt hic in tex.cũ dicit agitur ꝯ illũ qui
obligatus est: ergo vr̃ ꝙ obligatio pre
sens debeat preponi.nã non sufficeret
fuit obligat⁹ nisi ł pñti sit.C.de ꝓb.l.
neq̧ naturales.Preterea video ł actio=
ne reali ꝙ opʒ allegari dñiũ ꝑsens qđ
est cã ꝓxima rei vẽ.ergo vr̃ ꝙ in ꝑso=
li oporteat allegari cãm ꝓximam vʒ
presentẽ obligationẽ.ff.de rei ven.l.in
rem actio.in prin.¶Itẽ dicit ꝙ doc.
sueuerũt tenere ꝯtrariũ. Dicũt eñ qđ
eo ipso ꝙ q̃s fuit obligat⁹:ꝛ adhuc pre
sumitur: sicut q̃ semel fuit dñs ꝑsumit̃
adhuc.C.de ꝓb.l.siue possidetis.si er
go presumit̃ ergo sufficit hoc dicere ꝙ
arg.legistarũ ꝓcedit ex ꝓbabilib⁹.nõ
eñ ex demõstratiuis sicut in illo silo
gismo.oĩs mater diligit.medea est ma
ter: ergo medea diligit.ꝓbabile ẽ eñ
qđ oĩs mater diligit: sed nõ est necessa
rium.sic inter legistas communiter ar
guit̃.Idẽ Jac.tenet contra.vnde dicit
sicut talis libellus non est bonus.fui
dñs ago rei ven.ita nec in ꝑsonali fui=
sti obligatus ago ꝯ te.et hoc ꝓbat̃ ſm
eum: quia ex diuturna solutione presu
mitur cã.ꝛ tñ non sufficit allegare diu
turnã ꝑstationẽ: nisi causa allegaret̃.
9 ff.de vsu.l.cum de in rẽ verso.¶†Sed
huic opinioni vr̃ obstare.ff.q̃ in frau.
credi.l.omnes.§.luci⁹.vbi tex.dicit ꝙ
vbi q̃s ponit aliquẽ bõa sua alienasse
vniuersaliter non opʒ dicere ꝙ fraudã
doꝝ creditoꝝ cã fecit: qꝛ hoc ipm pre
sumit̃ ergo vr̃ ꝙ in libello sufficit po
nere factũ ex quo obligatio resultat p̃
sumptiue. Sed ipẽ respõdit ꝙ duplex
est ꝑsumptio.q̃dã iur.ꝛ de iur.ꝛ ibi fa
ctũ sufficit ponere.ꝛ de illa loquit̃.§.lu
cius.Sʒ quedã est iur.ꝛ in illa opʒ al=
legare factũ ꝛ causam ſm eũ. hec opi.
non seruatur de facto.vñ tota die da=
tur libelli mutuaui tibi.x.peto te con=
demnari ad reddendũ.vnde ar.Jac.
exemplũ qđ ponit posset esse verũ in
casu suo. Nã si actoꝛ diceret in libello
tu fuisti mihi obligatus in.x.ex mutuo
peto qđ reddas.põt esse ꝙ nõ proced.
ret talis libellus: nec in rei ven.si dici
ret fui dñs.ago rei vẽ. qꝛ eo ipso qđ di
cit fui dñs vr̃ actoꝛ ponere qđ nunc sit
dñs: vel qđ reus non sit nunc sibi obli
gatus.Et in hoc casu põt eẽ vera opi.

Iac.Buis spec.teneat ɔtra hoc casu.in
spec.de ac.ꝛ pe.§.ij.v.qd si ago. Sed
vbi nõ exprimit hoc:sed dicit mutuaui
tibi.x.que peto:tũc nõ exprimit ꝑteri-
tum imo ꝑsens qd ex preterito causat.
ꝛ ideo vr libellus procedere ꝛ ita vsus
causaꝝ admittit.vnde argumentũ ꝯ de
diuturna ꝑstatiõe nihil facit:qꝛ ibi nõ
allegatur talis causa ex qua obligatio
possit causari ꝛ nasci:qꝛ tꝑs nõ est mo-
dus ꝛc.Sed nos loquimur qñ tale fa-
ctuz allegat ex quo obligatio descẽdit
ꝛ creatur.ꝛ hoc satis apparet in obliga
tionibus que ex delicto descendunt:vt
in actione iniuriarũ ꝛ furti vbi sufficit
allegare malefactũ:nec opꝫ dicere qd
reus sit obligat⁹.sufficit em̃ dicere ta-
lem rẽ meam surripuisti.peto te cõdẽ-
nari ꝛc.Et facit ꝑ hac parte.ff.de li.ag.
l.j.ꝛ.l.sed si neg.ff.de re.l.in finalib⁹.
10 C.de ꝓba.l.ij.¶†Circa rei vend.de
qua agit hic in tex.ꝛ in gl.principali-
ter q̃runt quatuor vel quinq̃.Primo qd
a sit rei ven^a.Secundo q̃ sunt eius prin
cipia ꝛ vnde procedit.ꝛ iuxta hec mul
ta queruntur.Tertio ad qd cõpetat ꝛ q̃
in ea veniant.Quarto qũo in ea forme
tur libellus.Quinto de mõ ꝓbandi do
minii.Queritur ergo primo qd sit rei
vendi.Pe.de bel.per.dicit q est quedã
actio in rẽ ɔpetens alicui ratione dñij
vel quasi ɔ possessorem vel quasi ad de
clarationem dñij.Huius diffinitionis
vba satis declarabunt ꝑ illa q̃ inferi⁹
dicent.De vno caue tñ:qꝛ non credo q
ɔpetat rõ dñi dñij sꝫ publiciana.vt di-
xi.s.iuxta gl.no.in act.in rez ꝛ in hoc
posset repꝛehendi hec diffinitio.Sꝫ Pe.
tu velles posses plenius diffinire rei vẽ
di.est actio in rem dominio directo vel
vtili cõtra possidentem vel quasi in rẽ
corporalem competens ad declaratio-
nem dñij rei quo ad restitutionem fru-
ctuũ pendentiũ seu extantiũ.hic nõ est
insistẽdum.qꝛ inferius singula magis
11 declarabuntur.¶†Ueniamus ad secũ-
b dum^b.Que sunt eius principia seu que
sunt necessaria ad hoc qd cõpetat ꝛ ad
hoc est breuis responsio.quia quedam
sunt necessaria ex parte actoris.quedã
ex parte rei.ex parte a-
ctoris dominium dire-
ctum ꝛ vtile ex parte rei
possessio vel quasi.qua-
si dico si dolo desijt pos
sidere.ff.de re.iu.l.ꝑ ẽp.
ꝛ.ff.de rei ven.l.si nauẽ
§.is qui.vnde directus
dñs censetur qui hꝫ ple
num dñium ꝛ nullũ aliũ
superiorem quantuz ad
dñium.Sꝫ vtilis qui nõ
habet plenuz dominiũ:
sed habet alium superio
rem.vt vasall⁹ ꝛ emphi.
vt no.in gl.no.in actio-
ne ꝛc.ff.si ager vec.l.j.§.
fi.commo.l.si vt certo.§.
duob⁹ similiter dr dire-
ctus possessor qui possi-
det:sꝫ qsi possessor q̃ do
lo desijt.vt in.d.l.ꝑ ẽp.
vnde consueuerunt dari
vba magistralia:qd rei
vendicatio qñq̃ cõpetit
directa directo.qñq̃ di-
recta vtiliter:qñq̃ vtil'
directo:qñq̃ vtilis vtili
ter.ita q vba directa et
vtilia accipiunt ex par-
te actoris sꝫ directo ꝛ vti
liter ex pte rei.vñ nota
ex pte actoris aduerbia
ex parte rei.naz qñ dñs
agit ɔ vere possidentez
cõpetit directa directo
qñ agit contra illũ q̃ do
lo desijt possidere cõpe-
tit directa vtiliter.codez
modo quãdo vtilis dñs
agit contra vere possidẽ
tem competit vtilis dire
cto.qñ ɔ illum qui dolo
desijt possidere cõpetit
vtilis vtiliter.¶Ista do
ctrina satis placet Petr.
nisi in altero de mẽbris
in quo dr q directa cõpe
tit vtiliter dño:directo
contra illum qui dolo de
sijt possidere.istd nõ est

a ¶Quid
si rei vẽdi.
Dic qd est
ius qd cau
sat a dñio.
quod etiaz
est ius ita
not.Barto.
in.l.natura
liter §.ni-
hil cõe.in
iij.col.ff.de
acq.pos.de
quo plene
ꝑ Fel.san.
in.c.iter di
lectos.col.
ij.extra de
fi.instru.et
ang.areti.
hic.i.xj.co
lũ.vsq̃ ad
fi.§.

b ¶Scdm.
hic tractat
ang.mate-
riã istã inci
piẽs.i.x.co
lũ.post pn.
in ver.i ea.
glos.in fin.
licet ordie
alio proce-
dat:tñ qua
si i oib⁹ cõ
uenit cum
Ioan.fabr.

verum:imo tūc cōpetit vtilis.ff.de no-
xa.l.electio.§.j.de peti.heredi.l.nec vl
lā.§.q̄ si aliqs.aīs sub.l.etiā.§.j. Cre-
do qđ Pe.verū dicit ⁊ glo.notauit idē.
ff.de re.in.l.q̄ dolo.nā pncipia rei ven.
sunt dñium ex parte actoris ⁊ possessio
ex parte rei.vñ cū alterū de dictis sub
stantialibus deficit ⁊ rei vendi.directa
desinit ↄpetere:sʒ datur vtilis:quia ini
12 quum esset q̄ ille qui dolo desijt possi-
dere ex suo dolo lucrareť. ¶ † Iuxta h̄
esset querendū pro euidētia an vtilis ⁊
directa actio sint eadē an sint diuerse.
Jo.andr.dicit q̄ sunt eedem in substā-
tia.vt no.C.de act.⁊ obli.l.ij.p quo fa-
cit.ff.de nego.ge.l.antepe.sʒ illa.l.hʒ
aliū intellectū:vt ibi not.vñ credo qđ
sint eedē in substantia:put substantia
est genus generalissimum sicut est ge
nus ad holeʒ asinū ad lapides. Nō ta
mē credo q̄ possint dici eedē nec ī spe
cie nec in qualitate nec in effectu quod
apparet:q2 vna cōpetit qñ alia deficit:
ergo nō sunt eedē:q2 ad positionē vni⁹
sequereť positio alteri⁹.ff.de procura.
l.in cause.§.fin.C.ad exhib.l.si res.de
pac.con.l.pater.ff.solu.matri.l.caius.
Itē tali datur vtilis cui nō dareť dire-
cta.C.de act.vel here.vē.l.emptor.⁊.l.
postq̄.Itē vna pōt iterpretari sine ces
sione alia nō.Iteʒ vna noīe credentis
alia noīe agētis.vt no.C.de act.⁊ obl.
l.j.⁊ breuiter vna ↄpetit ad vnā rem ad
quā alia nō cōpeteret.ff.de do.inter vi
rum ⁊ vxo.l.vxor marito.de do.causa
mor.l.qui mortis.cōmo.l.sed si mihi.
de seruo corrup.l.vt intm̄.§.j.si ps he-
re.pe.l.nec vllam.§.si quis.⁊ infinitis
legib⁹ que faciūt differentiā inter eas
vñ non possum videre qđ possint dici
eedē:vt satis notaui in.d.l.antepe.de
13 neg.ge. ¶ † Quid ergo pone q̄ ago rei
ven.directa cū deberē agere vtili:quia
sum emphy.vel vasallus:vel q2 teneo
rem ad censum ab alio qui est directus
dñs.nūquid succumbā. Non vř per.d.
l.antepñ.sed illa hʒ aliū intellectum:vt
ibi not.Unde credo q̄ cum sint diuer-
se actiones ⁊ vna ↄpetit vni cui alia nō
cōpetit:qđ agēs directa succūbit p di-
ctas.ll.ff.de euic.l.si cū.venditor.in pn
ci. ¶ Quid ergo dices de libellis q̄ to-
ta die dantur in regno frācie vbi oīa
terre vel quasi sunt feudales:vel alijs
pēsiōib⁹ seu censib⁹ affecte:ita q̄ pos-
sessores quasi oēs sunt vtiles dñi.Uī-
detur q̄ agentes rei ven.succūbāt di-
cunt doc.Ja.⁊ Pe.qui hoc solū h...
gunt qui nō succūbūt:q2 videnť agere
tali actione que eis competit.s.vtili sʒ
vulgarē modū loquēdi.ff.de fun.instr.
l.cū delationis.§.asinam.Aduerte hic
qđ hoc satis pōt sustineri vbi q̄s agit
rei ven.nō declarato an directa vel vti
li.sed vbi declareť:tūc pcedit qđ.d.
xi.q2 agens directa succumbit si nō cō-
petit vtilis vel econtra. ¶ Sed nūquid
actor teneť declarare an agat vtili vel
directa. ¶ Uideť q̄ sic cū sint diuerse.
⁊ vna cōpetit vni que nō cōpet.alij...
ꝰ.dictū est.ff.de tribu.l.qđ in heredi...
eligere.de leg.ij.l.cū filij⁹.§.varijs...
reus aīs non posset deliberare.ete...
poterit esse qđ cedet vni ⁊ nō alij...
hoc bene facit.ff.de solu.l.si duo re...
tamē per recitationē facti appare...
actione agit debet sufficere:q2 di...
emphy.⁊ ita not.in spe.de act.⁊ pe...
§.ver.sed nūquid tenetur.ppe fin...
¶ † Quid ergo ago rei vendi.dire... 14
lite ↄtesta:vel dato libello reus de...
dolo possidere:nūquid virtute dic...
belli fiet cōdemnatio:vel oportebit...
incipiā de nouo edere libellū in...
Uidetur qđ debeaʒ incipere de no...
q2 cuʒ sint diuerse actiones:vt.s...
pbatū est.pcessus vnius nō conti...
alterum.⁊ ideo debent fieri interrog...
tiones vt sciatur qua actione agen...
sit.ff.de rei ven.l.qui petitorio. ¶ ...
cōtra facit q2 sic erit in potestate rei...
cessum actoris eludere.statim eñi...
net possidere ⁊ annullabit pcessum...
recte.⁊ post cū actor redierit ad vtilē
incipiet possidere ⁊ frustrabūt pc...
vtilis quod erit inconuenientissim...
Propter qđ dicunt doc.q̄ pcessus
tinuabitur ⁊ fiet condēnatio virtut...
mi libelli.allegat Jaco.de bel.quo...
infa.si seruus.allegat Dy.pro ca...
de aqua plu.arc.l.q̄...§.multa...
facit.ff.de pe.he.l.pe.de rei vēd.l....

quo.⁊ facit.j.ð interdi.§.retinē de. vbi
cōdemnatio refertur ad tps iterdicti.
Et hoc intelligit etiā Ja.si fiat aliena
tio ante contest.post dationē libelli ne
sit in potestate rei actorē excludere a
iure suo.ff.de eo qð certo loco.l.ij.Sz
Spe.videt tenere cōtrariū hoc casu.
⁊ qð sit opus nouo libello ti.de interro
ga.§.ij.ver.pe.¶Opi.Jac.tamē plus
placet:qz nō debet esse melioris condi
tionis qui dolo desijt possidere q̄ꝫ qui
se liti obtulit. et tamē ille tenet nec au
ditur ad variandum.vt.l.si autē.ff.de
rei vēdi.ergo nec iste qui dolo desijt.
5 ¶†Preterea datio libelli facit rē liti
giosā in realibus sicut contestatio in
personalibꝰ.C.de litig.aut.litigiosa.⁊
perpetuat.et sic videt ꝙ hoc habet.q̊
ad hoc pro ꝯtestatione cū eadē illusio
posset fieri ante cōtest.post datū libel-
lum:que ⁊ post.vt.s̄.dictū est.Caue ta
men qð oportet i ꝓcessu fieri mētionē
ante sententiā de hoc ꝙ dolo desierit
possidere pēdente processu.qz alius ē
modus pronūtiandi ꝯtra illū q̄ possi-
det:alius cōtra illū q̄ dolo desijt possi
dere.vt.ff.de rei ven.l.qui restituere.⁊
maxime vbi ante litis ꝯtest.desijt possi
dere:qz tunc actor in ipsa ꝯtestatione
oportet qð hoc dicat.alr̄s poneret falsū
et deieraret si poneret ⁊ iuraret eū pos
sidere q̄ desierat.⁊ hoc si sciuit.ignorā
ti enim parci debet.ff.de rei vēdi.l.is
qui se obtulit.vñ actor habet superhis
instituere iudicem alioqui non posset
6 bono modo iudicare.¶†Sz queritur
nūquid in p̄dicto casu fiet cōdemnatio
virtute directe intētate vel virtute vti-
lis.Uidetur ꝙ virtute vtilis.ff.ð nexa.l.
in dilectis.§.si detractis.de edi.ed.c.l.
bouē.§.aliq̄n.ð bo.pos.sm tab.l.ij.§.
si sub ꝯditione.Spec.videt tenere ꝙ
cōdēnabitur virtute directe.vt in.d.§.
ver.antepe.ꝓ quo facit.d.l.quā q̄ꝫ.§.ait
ij.¶Quicquid sit ꝯdēnatio fiet ꝑ mo
dum vtilis.nā iurabitur in litē iuxta.l.
cui restituere.ex quo certū est ꝙ dolo
d sijt possidere.Reqrit ergo ꝙ sit dñs
ille q̄ agit rei vē.Pone ꝙ erat dñs tpe
litis ꝯtest.postea desijt esse dñs nūq̄d
possessor condemnabit.Dicit pe.ꝙ sic
sufficit eñi qð haberet ius tpe litis cō
testa.ff.de rei ven.l.si post acceptū.⁊ vi
det expressum pro Pet.lz n̄ allegat.C.
de liti.l.ij.Dy.dicit ꝯtra per.l.regni.§.
fi.ff.ad exhi.ibi eñi expresse cauet qð
in actione ad exhibēdū opz ꝙ duobꝰ
tpibus intersit tpe cōtesta.et tpe snie.
Sic videt i rei vēdi.cū paribꝰ passibꝰ
ambulent.⁊ actio ad exhi.sit eiꝰ p̄pa-
ratoria.Sed ad hanc r̄ndet Pet.magi
ster.aperi oculos illa.l.dicit ꝙ oportet
qð intersit tpe litis ꝯtesta.⁊ tpe snie.i.
ꝙ tēpore snie intersit rē fuisse tūc resti
tutā vel ꝙ tpe litis contest.nā lz modo
nō intersit sufficit.ff.si q̄s cau.l.qui au
tem.§.illud.de eden.l.vbi.§.is autem.
17 ¶†Forte posset dici ꝙ vbi actor desijt
esse dñs sine facto suo:tūc fit condēna
tio si dolus mora vel culpa p̄cesserit:q̄
faciūt reū teneri vel ad rē seu rei ꝓtiū
vel ad fructꝰ.ff.de rei vēdi.l.itē si ver
beratū.§.fi.cū.l.seq.⁊ seq.sed vbi facto
suo perdidit dñium:qz forte alienauit
non video quin debeat repelli.magis
eñi dz factum suū eū repellere q̄ꝫ factū
alienū:sed vbi desinit esse dñs ex facto
alieno desinit actio:ergo magis ex fa
cto ꝓprio.ff.de cōdi.fur.l.⁊ ideo.⁊.l.si
seruus.⁊ facit.ff.de rei.vēdi.l.ex diuer
so.in princi.Nec ob.l.ij.de liti.qz ideo
ibi lis suo marte peragit qz vēditio re
scidit.⁊ res ad pristinū statū redigit.
vt.l.fi.eo.ti.¶Sz q̄d ecōtra.pone qð
actor nō erat dñs tpe lit.cōtest.sz post
acquisiuit dñiū nūquid sufficit.Ut ꝙ
sic.ff.de pig.ac.l.si rē.§.si.⁊ ibi no.post
18 huz.¶†Itē pro hoc:qz sicut requirit
ex parte actoris dñiū:ita ex parte rei
possessio ad hoc ꝙ rei ven.ꝯpetat vt sa
tis dictū est.s̄.per.l.j.de ali.iu.mu.cā
fac.sz ex parte rei sufficit qð possideat
tēpore sentētie:ergo videt qð ex parte
actoris sufficit dñiū tunc fuisse quesi
tum.ff.de rei ven.l.si autē.§.j.facit.ff.
de pecu.l.quesitū.Jacobus dicit ꝙ de
hoc est facta quedam noua decretalis
quā ipse vt asserit nō vidit:tamē potes
eā videre.ex ð sentē.⁊ re.iudi.c.abbate
sane.lib.vj.in qua distinguit:aut agit
expressa causa acquirendi dominiū:aut

nulla expressa: nisi dñij solũ. Primo ca
sa nõ sufficit acquirere dñium post lit.
cõtest. scđo sic. Jacobus tamẽ tenet cõ
trariũ. z idez tenet Pe. qui magis hoc
fundat. Primo qz nõ potest videri in iu
dicium zc. ff. de iudi. l. nõ potest. Scđo
per. l. tigni. §. fin. vbi dicit qꝫ oportet qđ
intersit tpe litis cõtest. Preterea dicũt
expẽssaz. ff. đ excep. rei iudi. l. si mater.
in princ. Preterea hoc cõfirmat per ra
tionẽ. Certum est qđ dñium solũ est cã
rei vẽdicationis. nihil ergo facit causa
remota: qz illa nõ causat vẽdicationẽ:
sed solũ ponit̃ ad ꝓbandũ dominiuz.
siue ponat̃ siue nõ ponat̃ nõ minꝰ ꝓce
dit libellus. semper eñi dominiũ dedu
citur in iudiciũ: z ita videt̃ vtrobiqꝫ de
duci omne dñium vndecũqꝫ z ex qua-
cunqꝫ cã quesitũ. vt. d. l. si mater. §. j. ff.
de excep. rei iudi. z hoc apparet: quia
si appello ex vna cã z ex alia ius cõpe
tit: videor appellasse ex omni causa ex
qua ius põt mihi cõpetere. z nedũ ex-
pressam imo aliã possum prosequi. ff. đ
app. l. scio. §. fin. A simili si vnã causam
remotam ꝓposui: possum ꝓsequi aliã.
et sic expressio cause remote nihil fa-
cit. Nõ ob. cõtraria. Et primo. §. posside
re. de. l. si autem. qz ibi nõ est bona cõ
sequẽtia nec bona similitudo de reo ad
actorem. qz de ꝑsona rei non metimur
ius ex ꝑsona actoris sic. z ideo opz qꝫ
tpe litis contesta. habeat ius vt appa-
reat id peti. here. qz sufficit ex ꝑte rei
qꝫ possideat tpe sñie. vt. l. si quo tpe. ff.
de peti. here. z tamen ex parte actoris
opz qđ sit heres tpe litis ꝯtesta. ¶ Itẽ
nõ ob. l. si rẽ alienã. §. fin. de pig. act. qz
actio pignoratitia orit̃ ex pignoris da
tione demum solutiõe secuta. ĩ. quibus
mo. re cõtrahi. oblig. §. is quoqꝫ. z sic ex
ꝑcedẽti cã. z ideo sufficit ius post fuisse
acquisitũ. ff. man. l. si mandauero. Se-
cꝰ si nõ ex ꝑcedẽti causa: vt. d. l. nõ po-
test. vt dixi. ĩ. pri. §. ¶ Hec sñia est mul
tum ꝓbabilis: sz tñ illa decre. vr̃ fuisse
sumpta de rõne. l. si mater. §. eandẽ. ff.
de excep. rei iudi. vbi admittit̃ distin-
ctio de causa remota ꝫm intellectũ gl.
Uñ tenẽdo opi. z intellec. gl. ille §. est
mirabiliter contra opi. doct. z eodẽ mo

do in. l. z an eadem. §. actiones. ec. titu.
Sed ipsi possunt dicere qꝫ illa glo. non
est ꝯtra z qꝫ ille. §. nõ intẽdit facere diffe
rẽtiã de expressiõe cause remote. sz an
dñium fuerit de nouo quesitũ vel n[illegible]
durũ est contra stimulũ calcitrare. om
nia eñi debent obedire deo z pape. ꝯ
19 ge. j. co. ti. §. sic itaqꝫ. ¶† Quid ergo si
ces. ago rei vẽdi. causa remota expres
sa in libello. in ꝓcessu volo ꝓbare ali
causam: nunquid debeo admitti. vel si
admissus fuero z ꝓbauero nũquid de-
bet ꝯdẽnatio sequi. Nõ videt̃ per dictã
decretalẽ per quã videtur ꝓbari qꝫ non
videtur deduci in iudiciũ: nisi dñium
qđ ex illa causa ꝯpetit. z ꝑ. d. §. eandẽ.
ꝫm intellectũ gl. Qui tenet opi. doc
ceret cõtrariũ: sz tamẽ durũ est zc. vt.
dixi. Sed q̃d si actor agit causa mediata
ta nõ expressa in libello: sz postea ex
mit in ꝓcessu cãm certã quã ꝓsequitur
z fertur sñia: nunquid ex alia causa
test agere. Expẽssum videt̃ qꝫ non
eandẽ. z not. in. l. z an eandẽ. §. actiões.
nec vr̃ immutari aliq̃d ꝑ dictã decr.
lez. z iũ ge qđ dicã. ĩ. e. §. sic itaqꝫ. ¶
pone aliquis agit rei ven. directa
cũbit: nũc vult agere vtili. nũquid
Uidetur qꝫ sic. cũ sint diuerse actiões
quodãmodo ex diuersis causis cõ
tes. vna rõne directi dñij alia rõne
lis. z sic sñia lata in vna nõ obstat
ptio rei iudi. in alia. vt. l. cũ quis
hoc verũ est sine dubio. vbi sñia
rõne ieptitudinis actiõis vt. ff. si
fal. mod. l. j. vel vbi actum esset
vna. Sed vbi actũ est ꝑñaliter
rẽ ad se iure dñij ꝑtinere: adhuc vid
idem qz in dubio videt̃ fuisse actũ
cta. ff. si ager vecti. l. j. §. j. z hec vide
fuisse intentio glos. ff. de excep
si mater. §. eandẽ. ff. de euict. l. mi
j. ¶ Sed forte de veritate iuris v
probabilius qꝫ illo casu videtur tot
ius suum in iudicio deduxisse. vt
abbate. z. d. l. si mater. §. j. z iunge
20 veniamus ad quartũ. ¶† Item rei
ꝓuis rei vendi. cõpetat soli domino
l. in rẽ actio. ff. de rei ven. tñ est vario
sus vbi cõpetit nõ dño. C. de iu[illegible]
rebus. ff. de iur. do. l. si sponsalibus

C.de prescri.xxx.vel.xl.an.l.si qs em-
ptionis.§.hoc sup illis.Et forte posset
idē dici vbicūqȝ possessor vl' detētator
hȝ cām ab agente. Uerbi gratia.con-
modaui vel locaui rē tibi si agā cōtra
te nō potest referre cām dnij: sed illud
obtinet vbi agit̃ personali. secus i rei
vē.vt cōsueuerūt doc.not.C.loc.l.si qs
ōductionis titulo. ¶Itē not.ꝙ q̄uis
reperiat̃ dnīū directū z vtile in immo
bilibus:nūq̄ tñ reperit̃ i immobilib⁹.
ideo credo qđ q̄ ageret rei vē.vtili ꝑ
re mobili dicēdo se dnm vtilē qđ cade
et cū nullo iure hoc reperiatur: sed ꝯ
lū q̄ dolo desijt possidere posset age-
re vtili vt.l. electio.§.j.ff.ð nox.a.dūtñ
t direct⁹. ¶Itē no.ꝙ vbi cōmissa est
licui custodia rerū custos pōt agere ꝑ
lis reb⁹:q̄uis nō sit dñs.C.ð sa. san.
ec.l.sancimus.ibi sacrorū vasorū cu-
odes ꝛc.C.si ꝑ vim vel alio modo. l.
.sȝ illa est magis ꝯ.qꝛ spāle in posses
ōuio.¶Itē ꝑ hoc facit.ff.de dā.infe.l.
am emptor.xvj.q.j.in canonib⁹.ꝛ hoc
ōt esse verū si ille custos habeat offi-
ū vel administrationē ad hoc īstitu-
ā per modū tituli.vt qꝛ sacrista vel ca
ellan⁹ alicuius castri.secus si sit nu-
ius custos ad certū tp̄s.vt.d.l. fi. a cō
rario sensu.ff.de cōdi.fur.l.ideo.§.fi.
¶†Sȝ q̄d si actor dicat se ꝓprietariū
n libello:ꝛ nō dicit se dñz. Uerbi grā.
icit ꝙ talis res ad ꝓm iure ꝓprieta-
s ꝑtinet:nūquid sufficit.videt̃ ꝙ sic:
a ꝓprietas ꝛ dnīū vident̃ esse idē. C.
e ꝓb.l. ꝓprietatis.Uidet̃ tñ ꝙ sit dif
rētia:qꝛ ꝓprietas rei dr cuius dnīuȝ
uili⁹ est.ſ.de re.di.§.littore.ꝛ sic non
unt idē:qꝛ si essent idē in qua re nō ca
it dnīum nec caderet proprietas.ꝛ tñ
l. dicit ꝯ. vñ videt̃ differētia:qꝛ ver-
ū ꝓprietatis vr̄ inesse in ipsa re: sed
erbū dnij in ꝑsona illi⁹ ad quē domi
ium ꝑtinet.ff.de rei ven.l.fructus. de
sufruc.l.sed si quid.§. fi. de ver.sig.l.
§.melius.ff.q̄.mo.vsuf.amit.l. si tibi
andū.ibi cū dicit dnīū proprietatis.
Satis tñ pōt dici ꝙ sufficit dicere qđ
ertinet iure ꝓprietatis.etenīȝ ꝓprie
us ꝑ dnīo frequēter accipit̃.vt.d.l.ꝓ
rietas. ¶hucusqȝ satis dixim⁹ de eo

qđ requirit̃ in rei ven.ex parte actoris
nūc volum⁹ manesiū ꝛ queramus de
eo qđ reqrit̃ ex pte rei. Et certū est ꝙ
possessio vel quasi possessio.vt.ſ.dictū
22 est. ¶†Queram⁹ circa primū vez cir-
ca possessionē vtrū requirat̃ vtraqȝ ciui
lis ꝛ naturalis. vel an sufficiat altera
tm̄.Et primo vtrum ciuiliter tm̄ possi-
dens teneat̃ rei vē.ꝛ in hac qōne doct.
ꝛ glo.cōsueuerūt dicere ꝙ sic.vt not.in
l.ij.C.vbi in rē actio.ꝛ no.in spe.de.ac.
seu peti.§.j.§.sed nūq̄d.ꝛ idē doc. hic
allegāt quasi prout.ff.de vsufru.l.cum
cuiuscūqȝ.§.si fund⁹. ¶Sȝ cōtra eoruȝ
opi.videtur qđ null⁹ tenet̃ rei vē. nisi
qui hȝ facultatē restituēdi.ff.de rei vē.
l.officium.ad exhi.l. iij.§. fi.sed ciuili-
ter possidens nō hȝ facultatē rei resti-
tuēde.ꝛ sic nō videt̃ teneri qđ non ha-
beat facultatē apparet:qꝛ ipse nō deti-
net rē:sed ille qui possidet naturaliter
sicut fructuari⁹ emphyteota vasall⁹ q̄
nō crederet dño si vellet rem tradere:
ergo vr̄ ꝙ dñs nō teneat̃.¶Sȝ ad hoc
posset rńderi ꝙ res iudicata ꝯtra dñm
noceret eis.ff.ð re iud.l.sepe.ꝛ fiet exe
cutio cōtra eos.ff.de vsufru.l. locum.§.
ꝓprietarius.Uel dic ꝙ si petitur ius ꝙ
ciuiliter possidēs dicit se in re habere:
tūc tenetur.qꝛ illud ius pōt restituere
seu dimittere.Uerbi gratia.aliquis hȝ
vsufr.in re vel est vasallus vel emphy.
ego in hoc nō ꝯdico:sȝ peto ꝓprietatē
directā. Uerbi gratia.dico ꝙ talis res
ad me pertinet iure dnij directi quam
tu possides ciuiliter tanq̄ dñs ꝓprieta-
tis:vel tanq̄ dñs directus peto ꝛc.sed
si peteret̃ res ipsa:ꝛ eius restitutio nō
video ꝙ hoc fieri possit cuȝ restituere
nō possit vt dixi:sȝ ꝯ naturaliter possi-
dētē pōt agi:qꝛ ille hȝ facultatē rei re
23 stituende.vt.l.officiū.ſ.alleg. ¶†Sȝ
q̄d si nō possidet naturaliter vl' ciuilr:
sed detinet tm̄ vt depositari⁹ vel colo-
nus.Expressum vr̄ in.d.l.officiū quod
ꝯtra detinentē rem pōt agi. Doc.iuris
canonici dicūt qđ illđ est verū quo ad
hoc vt procedatur sm̄ formā.l.ij.C.vbi
in rem actio. vel vbi est incertum: an
possidet vel detinet:alS autē nō cōpe-
tit imo actor sciens debet cadere:ꝛ sic

a ¶Libelli. De hoc tractat hic Ang.in.xi. col. p⁹ me. in ver. quero & quo. ite vid Pe. ferra. i sua practica in for.libel.in act.rei ven. & Pe. Ja. in ti.d rei ve. qb⁹ autori bus plene instrui poteris super formationibus libellorũ. ite vide do. Iason. may. hic in xx.co.i me. versi.extra gloss. vsq ad fi.§.

noti extra vt li.nõ ptest.
c.q̃n.§. in his. que sñia
potest esse vera in his q̃
a 3 opus alterius detine
rer sicut procur. baillivi
administratores et pro:
pter hoc fait iusta.l illa
§. vbi in re act. nõ sic in
aliis. vt si ego deposui
rẽ meã penes te:vel loca
ui tibi vel cõmodaui et
eam vẽdicẽ:q2 hoc casu
certũ est teneri. quimo
in omni casu detinens q
hz facultatẽ rei restituẽ
de tenetur:nisi nominet
actorẽ & dicat se nolle rẽ
dfendere.tũc ei pcedit
iuxta formam dicte.l.ñ.
dex & rei vẽ.g detinẽtẽ &
otra possidẽtẽ. ¶Itẽ cõ
tra illũ q dolo desijt pos
sidere siue ante litẽ ince
ptam siue post. ff. de rei
ven.l.si aũ.§.sed & is q.
¶Sed cui incũbit on⁹
pbãdi dolum.videt q
proponẽti. ff. de pba.l.
quoties.§.qui doluz.sed
cõtra.ff.de excep.rei iu:
di.si rem. sz solue vt ibi
24 notat in gl. ¶†Sed qs
erit modus pbandi do:
lũ. Forte si denũciauerã
rem velle vendicare:vel
alias scribã q ego eraz
ei daturus libellũ & plu
ribus aliis modis. vide
ff.ex quib.cau.in pos.ea.
l. fulcinius.§. quid si in
glãnam voluntas. extra
de re.iur.c.p possessore.
li.vi.p Dy.i spe.d emp.
& ven di.§. nũc dicendũ.
& ver.sz nũqd. ¶Itẽ est
dare casum vbi tenetur
ille q possidet ciuis sine
dolo & culpa desinit pos
sidere si habuit malum a
& vitiosum initiuz. ff.de
vi & vi ar.l. si vt deiece=

ris me.& illo casu nõ opz pbare dolu
qd est bñ notãdũ.qd si culpa desijt p
sidere. Dic q tenet post litẽ ptestatam
et si sine culpa tenet ppter acc...
vide.ff.de rei vẽ.l.itẽ si verberatũ.§.
cũ.l.se.&.l.si a bo fi.pos.ff.ad ex...
eo.§.si post.d euic.l.si seru⁹.§...
pro possessore is q se obtulit...
25 seq. ¶†Nũc videam⁹ de te tio...
cõpetit vẽdicatio:seu qd in ea ve...
Dicũt doc.q rei vẽ.ppetit ad rẽ co...
ralẽ singlarẽ omercio hoi: nõ ...
Primo dicũt q opetit ad rẽ corpo...
q2 ad incorpalia nõ cõpetit cũ nõ...
sideant:sz ad illa cõpetũt cõfess...
negatoria de qb⁹.i.pr.§.& hoc di...
§.ibi veluti si rẽ corpalẽ.Nec qd...
cũ ptinet.põtvẽdicari.necessarium
neñ.sunt multa incorporalia sicut
magistratus.iurisditio. ¶Põt dici cõ...
de vi.& vi ar.l.i.§.illud.de õbẽ.em...
modi.sz Inno. vĩ tenere õ extra
sti.spo.c.cũ ad sedẽ.vid.l.e.§...
les &.§.curari. ¶Itẽ singlarẽ...
nõ opetit p vniuersitate iur...
hẽditas & peculiũ:sed p vniu...
facti sic:sicut est grex.sic.ff.de r...
vẽ.nõ vt gregis &.l.i.§.fi. ¶...
omercio hoim &c.q2 res sacre ...
se q nulli⁹ dñij sunt nõ põt ve...
qd est verũ fm Pet.nisi adiecta...
sta.l.i.§.p hanc.de rei vẽ.vel ...
nisi administratores vel prelat...
vniuersitatis vel ecclesie.C.de ...
eccle.l sancim⁹.§.i. ¶Quid aũ ...
actiõe veniat.dic q fruct⁹ pẽdẽ...
de rei vẽ.l.fruct⁹ pẽdẽtes.itẽ ...
naturales & hi veniunt cadẽ ...
res ipa petitur.itẽ veniũt fruct⁹ ...
tes industriales:sz hi euenit ...
vẽdicationẽ.itẽ fructus cõsumpt...
dicũtur a malefidei possessore ...
desijt possidere.vt not.in.l.ex ...
alij ãt petunt p offm iud. & ...
nibus.vt videbis magis.i. ...
§.p illorũ.& de re.di.§.si q ...
Itẽ veniũt dãna in rei vẽ.ff.de r...
26 l.nõ solũ.cũ.l.seq.& seq. ¶†...
a ad qrtũ de formatiõe libelli ...
Ja.d ra.refert Roffr.sic forma...
lum. Dico me dominum talis re...

gnabit meliori mō quo poterit quā tu
possides vñ peto illā rē mihi restitui cū
fructibus perceptis ꝛ pcipiēdis. dicit
em̄ Ja. ꝙ ꝯ hmōi libellū doc. ꝯueue=
rūt arguere. nā is libellus cōcludit ad
restitutionem. ꝛ videtur eadē cōclusio
que in personali. nā si commodaui tibi
rem concludaz ꝙ restituas: vnde dicit
ipse ꝙ doc. cōsueuerūt dicere ꝙ dꝫ cō
cludi ad declarationem et pro restitu
tione iudicis officiū implorare. ex hoc
apparet qꝛ sentētia dꝫ esse cōformis li
bello. vt. l. vt fundus. ff. cōi diui. cōstat
enī qꝺ in rei vēdi. pronunciatur rē pe
titorꝭ eē. vt. l. ex diuerso. §. j. ff. ꝺ rei. vē.
ergo sup hoc debet concludere libel=
lus videlicet ꝙ pronūtietur petitor do
minus ꝛ hāc sniaꝫ tenet Pe. de bel. p. ꝛ
restitutio non venit iure actionis: sꝫ
officio iudicis. ꝛ sic tenet cursus causa
rūꝫ cōis. ¶ Idē tamē Ja. impugnat di
ctum libellum in alio articulo: quia di
cit cum fructib⁹ pceptis ꝛ percipiēdis
quia multi sūt possessores qui nō tenē
tur de perceptis si sint ꝯsumpti: nec de
percipiendis quoquomodo. Itē illi te
nētur alꝭ sa. ut. i. ꝯ rei vē. vt no. plene in
l. l. ex diuerso. ꝛ §. p illorū. j. de offi. iu.
Vult ergo cōcludere Ja. ꝙ oportet de
clarare quos fructꝰ petit ꝛ taliter qꝺ
appareat quo iure petit. Pe. videtꝛ sen
tire ꝙ ibi declarare non pōt: quia forte
nescit quot nec q̄ fruct⁹ extāt: nec q̄ cō
sumpti sunt quia forte nec aduersari⁹
vult ꝺclarare quod l amittatur talis pe
titio generalis. ar. ff. quo. le. l. j. §. quod
sit. ꝛ hoc pbat. qꝛ l. dicit ꝙ cōdēnatio
fit in fructib⁹ taxatione iudicis: et sic
apparet quod nota erāt certi petiti. qꝛ
non fieret taxatio i certo. C. si q̄s alte
rius vel sibi. l. cū ppria. hanc sententiam
sus consarꝭ admittit imo plus cens
tinua in fructibus abꝗ aliā declara
tione vt videbis. j. e. § curare. ꝛ ibi ma
gis dicā. ¶ Formabis ꝙ sic dico ego
talis contra talem qui rem meam pos=
sidet seu tenet ꝛ habet potestatem eaꝫ
restituendi que pertinet ad me iuredo
minū quaꝫ rē peto ad me ptinere iure
dñij declarari: et hoc declarato peto
eam mihi restitui cum fructibus perce

ptis percipiēdis: necnon et cum dam
nis que passus sum vsꝗ ad tales sum=
mas salua in omnibus vestra legitima
taxatione. petens expensas pro lite fa
ctas quas tm̄ estimo super faciēdis ve
strū requirēs officiū ꝛc. iste libellus sa
tis pcedit vbi re⁹ detinet seu possidet
sꝫ si dolo desijt possidere nō pcederet
imo oporteret de hoc facere mentio=
27 nem. ¶ † Et tunc dicet sic. dico ꝙ talis
rem meam talem quam detinebat seu
possidebat dolo desijt possidere. que q̄
deꝫ res ad me iuredominij pertinebat
ꝛ pertinet. quare cū de iure idem reus
p possessore haberi debeat. peto dictā
reꝫ ad me ptinere iure dñij declarari. ꝛ
hoc declarato dictā rē mihi restitui. q̄
uis enim non possideat videtur ꝙ de=
beat peti restitutio: sed post cū reus di
cet se non posse restituere iurabitur in
litē ex dolo vel quanti res est in culpa.
iuxta. l. qui restituere. vnde gl. ibi dicit
ꝙ aliud agitꝛ aliud ꝯsequitur inuēto qꝺ
restitutio ibi repetitꝛ ꝛ soluitꝛ estimatio.
Si sūt culpa desijt possidere in casib⁹
quib⁹ tenetꝛ ex culpa de q̄bus dixi: tūc
oportet fieri de hoc mentionē i libello
vel in processu. ꝛ nō dicet cum dolo. sꝫ
culpa desijsse possiderꝭ valet ergo libel
28 lus si dicat se dominum. ¶ † Sꝫ q̄d si
pars qꝺ declaret an dicat se dñm dire
ctum vel vtilē. Dicas ꝙ tenetꝛ declara
re an agat vtili vel directa: vt. s. dixi. p
consequens ꝛ pro quo dominio agit:
alias videretꝛ vtrūꝗ ꝛ totū ius vnde cū
ꝙ quesitum in iudicio deduxisse. ff. de
excep. rei iudi. l. si mater. §. eandeꝫ. l. ꝛ
an eandem §. actiones. Si tamen reus
huiusmodi declarationeꝫ nō petat for
te prudenti⁹ agit: quia si nil fuerit de
claratum: ꝛ actor succubuerit. ꝛ post ite
rū agat vtili obstabit ei exceptio rei iu
dicate q̄ nō obstaret si declarasset se vt
dixi. s. latī⁹. ꝛ p hoc vtꝛ ꝙ dato libello
ñ specificato dñio libet actor articulos
seu positiones super vtili tm̄ ꝙ dicat se
emphy. vel vasallū vel colonū ad nō
modicū ips ꝙ tales articuli debēt ad
mitti: qꝛ oē dñium videtꝛ in iudicium de
ductū. nec ob. qꝺ dicendo dñium itelli
gitur de directo indubio. vt. l. j. §. j. ff. si

a ¶ Itẽ no ta.⁊ i spec. de loca.§. vj.⁊§.lvj. ⁊ se.⁊§.cxl viij.⁊bar.i l.cũ res.C. ð pba.vbi ẽxp bal.ale xã.ɔsi.cciij. ij. pte. vbi plene.⁊ɔs. x.⁊.xj.iiij. pte. idem alex.i.l.j. ff.ð vsucap. itẽ vid Pe. deferra.in sua prac. i forma. li= belli i act. reali. item Pet.Ja.ti. de rei ven= di.

ager.vect.qð vex ẽ ð p pria significatiõe⁊ i mã in qua alterũ tm̃ dñium cadit:sʒ i mã in q̃ vtrũq̃ pt ɔprehẽdi sicut i iudi ciis vbi oĩa veniũt:de q̃ bus nõ est actũ spãliter nec veniãt.vt.l.solẽnis. ff.de iudi.dicẽdũ est qð oẽ dñiũ venit arg.dicti
29 §.actiões.j.c. ¶ † Sed q̃d si actor dicat i libello q̃ res ptinet ad ip̃m nec ðclarat an iure dñij.nũ q̃d vʒ talis libellus.Ex peditũ vr̃ q̃ sic.extra de fi.instru.c.iter dilectos. de excep.c.cũ venerabi lis.⁊ sic tenet spe.de lit. cõte.§.de proprietate.§. alie sunt reales. ¶ Ego credo q̃ libellus satis p cedit de se si tñ ps petat declarari qũo ptinet :a= ctor tenet declarare:qr verbũ ptinere ẽ dubiũ ⁊ latã hʒ significationẽ.⁊ sic cũ libellus debeat eẽ cert⁹ ðclarari dʒ.ff.ð §. oblig.l. §bũ pertinere. ¶ Preterea si tenetur a= ctor declarare an agat vtili vel directa : multo forti⁹ quare res ad eũ pertinet an iure dñij vel debiti. ¶ Emphy. §ova a
sallus vel alij debent fa 1
cere mẽtionẽ ð suo vtili dñio.⁊ dicũt sic.cũ tu ta lẽ rẽ teneas ⁊ possideas q̃ ad me iure vtilis dñij 2
ptineat cũ eã in feudũ vel emphy.teneã decla 3
rari qũo teneas peto ⁊c. ¶ Nũc videam⁹ de mõ probãdi dñiũ.⁊ i hoc ad uerte ex qua cã volẽs di
cere te dñm.vñ tm̃ nõm 4
acq̃sitiõis opʒ te articu
lare.⁊ super hoc vide de 5
acqui.re.do.p totũ.§.de

re.di.p totũ.⁊ hoc satis ẽ facile vide= si viseã vẽdicare dices eã te cepisse v alio a quo causam habuisti:⁊ cocer modo prosequere materiam de [illegible] sione.in hoc tamen aduerte quia si di ces te dominum:quia emisti a [illegible] oportet q̃ probes.iiij.primo q̃ [illegible] ditor esset dominus qui vendidit tibi quod solueris pretium:⁊ quod tradidit re.§.de re.diui §.vendite.⁊ idẽ i aliqs titulis.opʒ enĩ pbare titulum ⁊ tradi tionẽ ⁊ dominiũ tradẽtis.ff.de acq̃si do.l.nũq̃.⁊.l.traditio.Itez probã [illegible] minũ si remisisti cũ titulo ⁊ bona fide mobilẽ tribus annis immobile⁊ [illegible] xx.iuxta.l.si quis emptionis.C.de
30 scrip.xxx.vel.xl.anno. ¶ † Quid si probet.sed probat qð ipse ⁊ predec res sui tenuerũt rem illã tanq̃ i[illegible] tanto tpe q̃ hoĩ memoriã excedit videtur valere quia illa probatio [illegible] tinet:nisi in seruitutib⁹ cũ alio casu reperiat ð iure ciuili.vt.l.si arbor de pba.de aqua plu.arcen.l.j.§.[illegible] Forte posset sustineri ɔ.nã cur [illegible] acquirit dñiũ tãto tpe sicut ad[illegible] ff.de acqui.re.do.l.nũq̃ §.thes[illegible] imo forte sufficeret si probaret q̃ ctor ⁊ predecessores gesserunt se minis rei.xxx.annis.⁊ vltra p[illegible] habiti fuerunt ɔ̃ib⁹ non pbẽt [illegible] ⁊ facit qð no.ff.de cond.[illegible] Si vis latius videre libellos [illegible] neo in rei.ven.vade ad spec.tit. proprie.§.j.de act.seu pe.§.sequi. item nota.[a]
☞ Seruitutes quedã sunt reales quedã personales.itẽ realiũ quedam prediorũ rusticoꝝ:quedã vrbano de singulis vide.
Seruitutes q̃ debent a re psone [illegible] ille vide exempla.
Seruitutes personales an sint [illegible] tecũ egi q̃ possiʒ recipere [illegible] moris mei quãtũ mihi sit necessaria calefactionẽ hospitij mei:an [illegible] tus sit personalis.
Quid si aliquis dedit mihi vsum resta sua:an sit seruitus person[illegible]
Seruitas an sit realis si conc[illegible] viagium in tali foresta mea q[illegible]

Ubi sit necessarium pro necessitatib⁹ talis castri tui.
6 Quid si per pactumvel stipulationē cōstituatur.
7 Deinde ponit diuisionem textus.
Actionis cōfessorie ꝛ negatorie que sint exempla. ꝛ nu. 9.
0 Usufructuari⁹ vel creditor nō sunt domini rerum.
Possessor rei pōt aliqñ vicē petitoris sustinere vt in exemplo.
Ciuiliter possidens an teneatur rei vendicatione.
3 Actio confessoria quid sit.
4 Actio ꝯfessoria vñ ꝓcedat ꝛ cui ꝯpetat
5 Titi⁹ debat tibi aliqñ duerisi: tu vēdidi istū ilūd sēpronio titi⁹ obligauit se sēpronio: tu q̄stasti titiū: an ꝑ hoc est trāslata ꝓpetas ꝛ possessio seruitutꝫ i sēproniū:
6 Seruit⁹ si legat alicui: statim acq̄rit legatario hereditate adita.
7 Seruit⁹ quāto tp̄e prescribit a possessore bonefidei.
8 Quid in seruitute formata.
9 Prescriptio seruitutis acq̄rende a quo tp̄e incipit currere.
0 Quis autem erit modus probandi.
1 Quid si nō possit ꝓbare req̄sita sꝫ probat vsum frequentem.
22 Quid aūt in seruitute formata.
3 Bonafides an debeat ꝓbari qui dicit b se prescripsisse.
4 Qualiter aūt probabit ꝙ non possedit vi clā vel precario.
5 Possidēs seruitutē. xxx. annis an possit agere confessoria. 1
6 Agēs possessorio ꝓ iure seruitutꝫ si re⁹ probat se dñm: an debeat fieri executio.
7 Agēs ꝓ seruitute quasi sibi sit ꝯstituta an debeat cōstituentem ꝓbare dñm.
8 Actio cōfessoria contra quem cōpetat. Quare aūt sic vocat. ibidē. versi. Quinto queritur.
9 Libellus qualiter formatur in actione confessoria.
0 Confessoria an ꝯpetat si dꝫ aliq̄d dari puta rustic⁹ dꝫ par caponū quotannis.
31 Quid aūt magis ꝯseq̄mur ꝑ confessoriā: cū ꝙ ꝑ interdictū vti possidetis.
32 Actio negatoria q̄d sit ꝛ vñ nascatur.
33 An autē detur cōtra quēlibet impedientē. Quare autē sic vocetur ibidē. versi. Quinto queritur.
Itē ad q̄d ꝯpetit ibidē.
Sexto ꝛ septimo querit.
34 Negatoria actio si intētat: q̄s dꝫ probare.
35 Conclusio libelli qualis sit in actione negatoria.
36 Negatoria actio q̄nto tēpore tollatur.
37 Agens negatoria si cōstituat aduersariū in cōtumacia: nec vult cōparere quid iuris.

a **Eque**[a] **si.** ¶ Supra dixi de actionib⁹ realib⁹ q̄ cōpetūt pro reb⁹ corporalibus sequitur de realibus que competunt pro rebus incorporalibus que sunt due: vna datur vendicāti vel defendenti seruitutem que vocatur confessoria. alia que datur ad negandam seruitutem que vocatur negatoria. Et pro euidentia casus et dicendorum debes scire[b] ꝙ
b quedam seruitutes sunt personales: quedā reales. ¶ † Item realium
1 quedam vrbanorum prediorum quedam. rusticorum. Personales secundum. Dynum. dicuntur dupliciter. quia quedam debētur a persona persone quedā a re persone. a persona persone vt est videre in persona serui qui debet seruitutem domino suo ſm eū. Sed certe ibi nō ē seruitus formalis de qua hic tractatur: quia cum sit seruus domini non potest dici ꝙ dominus habet seruitutē i re sua. ff.

a ¶ Eque. Insti.§. cōtinuāt Ang. ꝛ do. ia. eodē mō. diuide tñ ſm Ange. ꝛ sic sūma. Pro seruitute cōstituēda vl nō ꝯstituenda prodite sūt actiōes i rē tā ꝓ seruitutib⁹ rusticis q̄ȝ vrbanis realib⁹ vl ꝑsonalib⁹. ꝛ i his etiā agit q̄ possidet: secus in reb⁹ corporalibus regularit.
b ¶ Debes scire. Uide ang. ĥ i. ij. col. añ me. i ꝟ. ꝛ ꝓinit te ad itelligētiā. ꝛ do. Jas. max. ĥ i. j. col. post pn. in ꝟ. ad euidētiam huius §.

ff. vsufru. pe. l. vti frui. q̄
uis dicat̄ seruitus. s. de
iu. pso. §. seruitus. sed ad
veritatē non est seruitus
formalis: vt dixi. ¶ Sed
ecce casum vbi pōt esse
seruit⁹ formalis et debet̄
psona psone. quando le-
gantur opere serui vel
ministerium: tunc est be
ne formalis: quia legata
rius nō est dñs serui: sz
censet̄ fructuarius. ff. de
2 vsufru. le. l. ij. ¶ † Sz il-
laꝝ que debent̄ a re pso
ne sunt plura exēpla. vt
vsufruct⁹ vsus ⁊ habita-
tio. vñ s̄m glo. tres sunt
psonales seruitutes tm̄
vcz vsufru. vsus habita
tio. addit Dyñ. quartam
opere seu ministeriū ser
uorum. vt. s. proxi. dixi.
¶ Sz gl. hoc reprobat.
ff. de vsufru. l. si quis bi-
nas. ⁊ dicunt̄ psonales
que debent̄ psone ⁊ cū p
sona extinguunt̄. ff. qui.
mo. vsuf. amit. l. sicut §.
fi. nisi in legato ope ser-
ui qd̄ extinguit̄ p mortē
serui nō legatarij. vt. d.
l. ij. de vsufru. leg. reales
debent̄ a re rei. ⁊ nō pñt
constitui nisi sit res q̄ ex
hoc pspiceret̄ cui possit
deberi. ff. de ser. l. q̄ties.
s. de ser. §. io. hec est opi.
glo. ⁊ videtur eam sequi
3 Dyn. hic. ¶ † Quid [a] er-
a go si dices constitui mi-
hi explerum in nemore
tuo: vcz q̄ possim recipe
de lignis nemoris tui:
quātū erit mihi necessa-
ria p calefaciēdo hospi
tiū meū. vel rustici cuius
dā māsi debēt mihi bra
niū vel operatoriū qua-
libet hebdomada. nū qd
hec ⁊ similes erūt serui-

a ¶ Quid
hanc que-
stionē reci-
tat do. Jas.
may. hic in
ij. col. in v.
dubitat hic
Joā. Fab.

tutes psonales. vel si cōcessisti mihi q[illegible]
possim haurire aquā de fōte vel p[illegible]
qd̄ habes in domo tua. glos. no[illegible]
dicere q̄ talia debet dici seruitu[illegible]
sic pro talib⁹ nō aget̄ cōfes. ⁊ h[illegible]
post Jo. in. l. si q̄s binas. s. alleg[illegible]
de ser. l. vt pomū. de ser. rust. p̄d[illegible]
corū. de ali. ⁊ ciba. lega. l. mela. [illegible]
bel. perti. tenet cōtrariū cū Rog[illegible]
opinio scribitur in. l. mela. vcz q̄ ta[illegible]
les sunt seruitutes psonales ⁊ p ip[illegible]
pōt agi cōfessoria. ⁊ h̄ p̄z: q̄z de eis tr[illegible]
ctat̄ in materia seruitutum ⁊ sermon[illegible]
⁊c. ff. loca. l. si vno anno. Jtē dicit q̄[illegible]
est expressum q̄si i. l. mela. vbi ap[illegible]
tur seruitutes. nec obstat. l. vt pom[illegible]
qd̄ ibi dr̄ nō est seruitus verū est re[illegible]
sed personalis. ⁊ hanc sententiā vid[illegible]
fauere. gl. ff. de ser. ti. gñali. l. j. ibi d[illegible]
cit ⁊ si q̄ sunt similes. ⁊ hāc ample[illegible]
vsus causarū tota die formātur li[illegible]
in cōfessoria p vsib⁹ pascuorū ⁊ c[illegible]
tis forestarū etiā pro talibus hoin[illegible]
uiter p ol iure incorporali. ⁊ hoc [illegible]
vident̄ sentire doct. iuris canon[illegible]
de reli. do. c. cstitutus. ⁊ hoc satis[illegible]
bat̄ de p̄scrip. c. veniēs. vñ oēs co[illegible]
cdāt q̄ p decima pōt agi confesso[illegible]
de deci. c. tuā. p doc. ⁊. c. phibem[illegible]
ideo credo q̄ possit agi cfesso. p[illegible]
decime ⁊ alijs iuribus incorporal[illegible]
vnde non video quare meli⁹ p[illegible]
cōfesso. pro illis trib⁹ vsufru. v[illegible]
bitatione q̄ pro alijs. Sz ideo illi tres
dicte fuerunt psonales: q̄z de illis [illegible]
tim tractat̄ in iure: q̄z nō essent [illegible]
possent alic. ⁊ hoc satis p bat̄ in [illegible]
vbi non nominantur nisi due: ⁊ [illegible]
doc. concedunt q̄ sunt tres. si erg[illegible]
nominationē tex. ipsi dāt aliā c[illegible]
non possumus dare alias vsibus [illegible]
suetudinibus introductas. ⁊ in ho[illegible]
videt̄ magna difficultas. sed [illegible]
mihi difficile quomodo cog[illegible]
sit personalis vl realis. ¶ † P[illegible] 4
dā dedit mihi vsum in foresta su[illegible]
quid est realis vel psonalis seru[illegible]
peditū videt̄ qd̄ sit personalis. [illegible]
s. l. apud iul. §. si quis al[illegible]. ff. de v[illegible]
oblig. l. stipulatio ista. §. si quis [illegible]
hoc pōt dici q̄ vbi aliqua seruit[illegible]

ceditur gratis inter viuos ex liberalita
te non ex pacto facta mentione de per
sona non de re que ex hoc posset prospe
rari vel vbi seruitus sic legatur q̄d cen=
setur personalis ⁊ extinguitur cū per=
sona nisi fiat mētio de heredibꝰ. vt.ll.
s̄.allegatis.⁊.l.non solū.§.tale.ff.de li.
le. ¶ †Quid ergo si fiat mentio de re.
Uerbi gratia concedo tibi vsagium in
tali foresta mea ad calefaciendum ⁊ ad
vtendū ad necessitates talis castri tui.
tūc dicerem eam realē: q̄ꝛ ex hoc castrū
emēdatur clauditur ⁊ sustinetur: sed vbi nō
tangeret vtilitatem castri iudicarē per
sonalem. Uerbi grā. ꝯcedo tibi vsagiū
calefaciēdi te in tali castro. hoc nō tan
git vtilitatem castri ⁊ dicerem hanc in
dubio personalē. ⁊ hoc vult dicere.l.lu=
cius.ff.de ser.rusti.ꝑ di. dono tibi digi=
tū aque in domū tuam q̄ in oschino ⁊c.
ille vsus non tangebat domū: q̄ꝛ nō in=
diget irrigatione. ideo cōtemplatione
persone videtur concessum. ⁊ ad hoc fa=
cit.ff.de dona.l.aquilius. secus si cōce=
deret digitum ad fundū vel ad pratum
qui indiget irrigatione: vt.l.attilicinꝰ.
⁊.l.fundo.§.fi.⁊.l.pecorum. eod. titu.
nec facio vim an dicat ad talem locum
⁊ vbicūq̄. q̄ꝛuis glo. sensum det in his.
vt.l.lucius. quia ex quo certꝰ locus no=
minatur nō minus debet valere quan=
tum ad aliū locū ex eo q̄ postea clausu
la generalis subiicitur. Soluz ergo est
inspiciendū vbi nominatur res an serui=
tus proprius respiciat seruitiū ⁊ contē
plationē persone q̄ꝫ rei: aut rei potius
q̄ꝫ persone. Primo casu censetur perso=
nalis. Secundo realis: ⁊ hoc vbi legatur
⁊ ꝯceditur simpliciter. ¶ †Quid si per
pactū vel stipulationem constituatur.
Tunc dicerē in dubio realē per.l. si pa
ctū.ff.de proba. nisi pactum vel stipula
tio apponeretur super seruitute que de
sui natura esset personalis: vt.d.§. si q̄s
ita. vel nisi esset talis q̄ non esset verosi
mile aliū concedi q̄ꝫ cui cōceditur: vt si
quis concedat filio albergari in domo
sua quando veniet ad villam suam vel
aliud q̄d non esset verosimile concede
re extraneo. nā tūc est personalis etiā
si constitueretur a re rei. vt.ff.de serui.le.

l.pater. ⁊ hoc intelligo in cōcessione pri
uati. Quid in priuilegiis principum.
Credo satis idem inspiciendū: videli=
cet an materia priuilegii concernat lo=
cum vel dignitatem vel personā. vnde
vbi concernit locum vel eius libertatē
vel prosperationem debet iudicari rea
lis. extra de insti.c.cū venissent. alias pso
nalis. C.de excu.mune.l.sordidorū.lib.
x. ⁊ idem dicerē in sententia. si pronūtia
tum esset me habere vsagiū in foresta.
Uel pōt dici q̄ illa sit realis ī dubio.ff.
de arbi.l.q̄ꝛuis. q̄ꝛ imponit finē oībus
controuersiis. vt ibi. si tñ fieret de loco
mētio per modū. s̄. dictum esset minus
dubitabile. ¶ Sed posset queri. nunq̄d
ꝓ annuis prestationibus possit agi cō
fessoria. ⁊ qua actione agitur vide.i.§.pre
7. iudiciales. ⁊ ibi de hoc. ¶ †His itaq̄ ꝓ
missis veniamus ad tex. Et est sciendū
q̄ in hoc.§. imperator facit sex. Primo
dat exemplum de confessoria que com
petit pro seruitute personali. Scdo dat
duo exempla de cōfessoria que non cō=
petit ꝓ seruitute prediali seu seruitute
rustica. Tertio dat quatuor exempla de
confessoriis que competit pro seruitute
vrbana. Quarto dat plura exempla de
negatoria. Quinto ponit differentiam
inter actiōes reales que cōpetunt pro
corporalibus ⁊ que competunt pro in=
corporalibꝰ. Sexto infert quandam ex
ceptionē a dicta differētia dependēte.
litera satis est plana. ¶ Casum potes
sic incipere. dn̄e imperator vos dixistis
mihi q̄ actiōes reales ꝯpetūt ad rē cor
poralem. s̄. pri.§. quid de incorporali=
bus. nunq̄d ac. ꝓ reis cōpetunt. Dicit
imperator q̄ sic reales eque sicut ꝓ cor
poralibus. Uerbi gratia. pone q̄ aliq̄s
habet vsūfr. in edibꝰ vel in fundo im=
peditur quominus vti possit. pōt agere
confesso. contra impedientē. ⁊ hoc exē=
plum est de seruitute personali. Itē se=
quitur exēplū de seruitute reali ⁊ predia
li. pone q̄ habeo seruitutē eūdi ꝓ fun=
dum tuū ad fundū meū sine iumento:
vel agēdi cū iumēto ⁊ vehiculo. possuz
etiam agere cōfessoria: ⁊ ita prosequē=
re totum.§. aliqua tamen de exemplis
recipiunt cōtrarietatē. vt videbis iuxta

a ¶ In gl. Uide hic ang. in. iij. col. post me. ver. in ea. gl. in fi. vide do. Jas. hic in. viij. col. in prin.

b ¶ Cōfessorie. Uide hic ang. l. iij. col. anfi. in ℣. in gl. magna. & d. Jas. l. viij. col. ante fi.

℣. glo. magna diuiditur.

c ¶ Dicere Idē tz ħ ange. vid ħ. d. Jas. l. ix. colū. añ me. l ℣. in ea. gl. ibi negatoria. Itē ange. ponit ħ formam libelli i vtraqꝫ actione in. iij. col. a princi. vsqꝫ ad fi. colū. vide Petr. Ja. in ti. de cōfessoria l rem actione. & l ti. de negatoria l rem actione & do. pe. ferra. l forma libelli in actione cōfessoria & in forma libelli l acti. negatoria. Item p dominū Jas. in. xij. col. & xiij.

d ¶ Male dicit. Idē tenēt hic ang. & do. Jaso. Itē idem Jaso. hic sup gl. in verbo neget tractat egregie duas questiones. Prima est vtrū possidēs possit agere rei vē. in. xj. col. post me. ℣. ad fi. gl. Scđa qđ ē vtrū possidēs si agat rei vēdi. dicatꝰ possessiōi sue renūtiasse. l. xij. col. post p̄n. ver. Circa scđm p̄ncipale.

8 gl. ¶† In gl. a vt si cras
a in fi. istud exēplū nō placet Dy. dicit em̄ ꝙ trufatorium est dicere ꝙ inter exēpla confessio iustinianus poneret exēplū non cōpetens negatorie. de qua pxi. tractaturus est: sed huic exemplo lr̄a repugnat. dicit em̄ altius c
edes suas &c. sꝫ dicit Dy. edes suas. s. vicini suas agētis: sꝫ certe lr̄a videtur sentire de edibꝰ agē. Uñ dicit Pet. de bel. pti. pōt poni exēplū faciliter in quo actor agit cōfesso. ius sibi esse altius edes suas tollēdi. Uerbi 10
gratia. tu habes domū d
tuam depressam titiꝰ vicinus altā. cōcessisti seruitutē titio domū tuam altius nō tollēdi. vis eā nihilominꝰ eleuare pōt agere titiꝰ cōfesso cōtra vicinū ius sibi esse edes suas altius tollendi. i. eleuatas habere scđm eū vel potes ponere sic statutū vel cōsuetudo ville dicit ꝙ nullus potest facere turrim vel domū suam eleuare vltra certā mensuram inuito vicino. vicinus cōcessit titio qđ possit eleuare. si vicinꝰ phibeat pōt agere titiꝰ ꝯfessoria ꝯ vicinū: vt liceat sibi altius edes suas tollere. ¶ Super tex. phibēdi iter hec est differētia.
9 vide. ff. de ver. sig. malū. §. j. ¶† In glo.
b tollendi ibi exemplū confessorieꝰ hoc est ridiculū. gl. videtur supponere ꝙ iustinianꝰ nesciebat ponere exempla ppria: sꝫ ea intermiscebat quasi ignorās qđ est ꝯfundere tex. vnde dic qđ est exēplū negatorie. ¶ In ea. glo. ibi non ad hoc exemplū: sed ad alia sic: qꝛ in hac seruitute negatoria ℣bis affirmatiuis proponiꝰ: vt. j. sequitur. ¶ In ea. gl. in negatoris: qꝛ negatur dicit Dy. ꝙ ...
c voluit dicere c pla. non enim cōsiderauit verba sed effectū: qꝛ confessoria vadit vt quis cōfiteatur seruitutem negatoriā vt negetur. Pet. dicit ꝙ pla. cōsiderauit verba frequentiora: frequentius em̄ contingit ꝙ cōfessoria concipitur & proponiꝰ tam verbis affirmatiuis ꝙ negatiuis: & caue ꝙ de cōfesso lo... tur. ff. ad. l. aqui. proinde si occisus §.
10 ¶† In ea. gl. ibi cū vt fructuario cre-
d ditori. Hec glo. euidēter maledicit: qꝛ nec vsufructuariꝰ nec creditor sunt domini rerum. licet bene agunt cōfessoria non quasi dñi. sed ppter ius qđ hāt in re. ff. de serui. l. ei qui. nō tamē p oīa est similitudo īter eos: nec fructuarius nec creditor agit hac actiōe: sed hipothecaria vt ibi not. & patet. ff. si vsufru. pet. l. vti frui. §. vtrū. Pone ergo exemplū de vti li. in vectigali. ff. de ope. no. nū. l. in prouinciali. §. si ego. & i emphy. vasal. & aliis quasi dominis & vtilibꝰ dñis. ¶ In ea. glo. ibi cū dicit in rem non decipiaris: qꝛ cōfessoria & negatoria dantur possidentibus & non possidentibus ... dentes & nō possidētes. ff. si vsuf. pe. l. vti frui. §. fi. si ser. vendi. l. & si ... sciendū. ¶ Et no. hic vnā magnam ... modici effectus. ¶ In fi. eiusdem ... de plenius co. tit. l. ij. §. competit ... glo. vt in duplicibus. ibi cū aliis ... hercis. l. j. ista exēpla sequiꝰ Dy. & ... placēt Jac. & Pe. nam exemplū ... de regula. Regula dicit ꝙ incorporalibus nō est prodita actio possidentibus ... quam negeꝰ rē actoris esse sanā in ...

ialis rc. Si ista exempla essent bōa nō
esset vnus casus: sed tres vel quatuor
¶ Preterea qui agit his actionib⁹ di=
uiso: ījs nō negat rem esse actoris nec
agit rei vendicatione qđ lra supponit
11 ¶ † In fi. glo. istud exemplum minus
placet eis. qꝛ iā nō esset vnus casus: sꝫ
plusq̄ mille. Unde dicit Pe. ecce vnū
casum. Possideo rem meam tu petis a
me eā tanq̄ tuā. ego nego eaꝫ tuā esse
ꝛ volo pbare eam meā esse. certe pos=
suꝫ hoc facere ꝛ vices petitorꝫ quo ad
hoc sustineo. ff. de pbati. l. circa. ¶ In
veritate credo ꝙ is sit itellectus. dicit
enim is actoris partes obtinet. nō di=
cit ꝙ sit actor ne actio cōpetat: nec est
vera exceptio sed quedā illatio. ¶ Ja.
de ra. dat casum in quo oportet quod
possidens ꝛ tenens agat vel perdat cō
tra iustitiam. Uerbi grā. rem meā pere
grinat⁹ dimisi vacuā sic ꝙ aīo ꝛ corpo
re dimisi possidere. quidam occupauit
eā ꝛ vēdidit bo. fi. possessori qui vsuca.
vel p̄scribere incepit ꝛ quasi pfecit. tā
dem idē bo. fi. pos. peregrinat⁹ ē ꝛ reti
nuit ciuilem aīo que sufficit ad vsuca=
pionē dimisit naturalē. ego dn̄s repe
ri naturalem vacuam eam occupaui ꝛ
detineo bo. fi. pos. nō fuit repulsus nec
suspicat⁹ se posse repelli: ꝛ ita ciuiliter
semp possidet ꝛ vsucapit: opꝫ ꝙ ego
qui rem teneo ꝛ sum dn̄s agam vel per
dam. Et idē dicit Jac. ꝙ agere possum
contra ipsum rei vendi. qꝛ ciuiliter pos
sidēs tenet rei vēdicatione: vt. l. cuius
12 cūq. ff. de vsufr. ¶ † Certe nō credo ꝙ
hic loquatur de isto casu: quia volue ꝛ
reuolue nō reperies hūc casuꝫ scriptū
in li. ff. ad quē text. se refert. sed casus
pe. bene reperitur. ¶ Sꝫ oppo. rei de
posite possessionem retinem⁹. ff. de de
po. l. licet. §. rei. ꝛ eodem modo rei com
modate: ꝛ tamē constat ꝙ deponens ꝛ
commodās agunt rei vēdi. contra de=
positarium vel commodatarium. ff. de
rei vēd. l. officium. ¶ Quidam dixerūt
qđ rei vē. non dat possidēti. nec obstat
arg. predictum: qꝛ deponēs vel cōmo
dās hoc ipso qđ agit rei vēdi. desinit
possidere ꝛ renūtiat possessiōi fm eos
hoc nō est verū. vt. ff. de acqui. posses. l.
naturaliter. §. j. ff. de vi ꝛ vi ar. l. cū fun
dū. §. ti. vnde dic ꝙ possidēti nū dat rei
ven. sꝫ possidēti ꝛ nō detinēti sic. Ergo
errauerūt glo. ꝛ doct. antiqui qui dixe=
rūt ꝙ rei vendi. ꝛ interdictū retinēde
possessiōis nō possunt simul intentari:
qꝛ intētando rei vēdi. dicit aduersariū
possidere. intētando vti possidetis di=
cit se possidere. ꝛ sic est tanq̄ contrari⁹
repellēdus. ꝛ nō ē verū: qꝛ vtrūq dat
cōtra detētatorē ꝛ nō possidētem. vt. s.
dictū est. De hoc vide. C. de rei vēdi. l.
ordinariū. extra de reg. iur. c. q̄ ad agē
dū. lib. vj. per Dy. ¶ Itē oppo. contra
hunc. §. fm Dy. hic dicitur ꝙ sicut dat
vendi. pro rebus corporalibus: ita cō=
fes. p incorporalib⁹. Cōtra ea que pos
sidentur vendicantur: incorporalia nō
possidētur. ff. de acqui. pos. l. iij. in pnc.
de vsuca. l. sequit. §. si viā. ergo nō ven
dicant. ergo nec cōfessoria pro eis da
tur q̄ habet instar vendicatiōis. ¶ Sꝫ
dicas ꝙ incorporalia nō possident: sed
quasi possidēt: ꝛ tn̄ valet i illis quasi
possessio quātum incorporalibus vera
possessio. ff. de ser. l. quoties. ¶ Itē po=
ne ꝙ si legat vel pmittit mihi seruit⁹
possuꝫ agere ex testamēto vel ex stipu
latu. ꝛ sic videtur confes. inutilis cū sa
tis sit prouisuꝫ per alias actiōes. Qui
dam dicūt ꝙ confessoria competit ser=
uitute cōstituta: ꝛ tūc nō competunt il=
le actiōes personales: quia sunt extin
cte per cōstitutionem seruitutis sicut
per solutionem: sed hoc non est verū.
C. de vsufru. l. corruptionem. Uñ dicen
dū ꝙ vtilius est habere ꝯfessoriā p ser
uitute cōstituta q̄ psonalē tm̄: qꝛ faci=
lius est defendere ꝙ iā habes q̄ ꝯseq̄
de nouo fm Dy. imo ꝯfessoria ē neces=
saria: qꝛ psonalis nō dat: nisi ꝯ ꝯstituē
tem hec dat ꝯ quēcunq turbantem: vt
satis. s. dictū est. ꝛ. ff. si ser. vē. l. ꝛ si for
te. §. sciendū. Ista sufficiant p lectura
huius. §. verūtamen quia in hoc titulo
doctores congerunt quicquid possunt
insistendum est circa materiam harum
actionū: vt earum plenior cognitio ha
beat. ¶ Et scias ꝙ Pe. d bel. p. querit
hic octo. Primo quid est ꝯfessoria. Se
cundo vnde pcedat. Tertio cui datur.

Quarto ꝯ quẽ. Quinto
q̃re sic dicit. Sexto ad
q̃d ꝯpetit. Septimo que
veniant in ea. Octauo
qualiter formetur libel
lus: ꝑ oĩa idem querit
de negatoria. ⁊ quia ali
qua de his modicũ im-
portant effectum: idcir-
co parũ insistam in aliq̃
13 bus. ¶ † Queram⁹ ergo
q̃d sit confessoria. Dicit
Pet. ꝙ confessoria est a-
ctio in rem competens
alicui ratiõe seruitutis
sibi debite vł fundo suo
vel quasi suo ꝯtra impe
dientẽ ad declaratiõnẽ
sui iuris. Quod sit in rẽ
appet hic. ¶ Quare di-
citur ratione seruitutis
sibi debite vel fundo ⁊c.
apparet quia persona-
les debentur ꝑsone. rea
les seu ꝑdiales fundo
ff. si ser. vẽ. l. ⁊ si forte §.
etiam. in fi. de neg. ges.
l. qui aliena. §. fina. Uel
quasi suo dicit ꝑpter cre
ditores vel superficia-
rios quibus cõpetit vti
lis: vt. s̃. no. est i. gl. exẽ
plum impedientez quẽ
cunq̃ siue sit dñs fundi
seruientis siue non. ff.
si ser. vẽ. l. si quis diutur
14 no. §. fi. ¶ † Secundo q̃
ritur vnde procedat. re-
spondeo sicut in vendi
catione requiruntur: vi
delicet dñium ex parte
agentis ⁊ possessio seu a
facultas restituendi ex
parte rei: sic in ꝯfessoria
reqrit ex parte actoris
ꝙ seruitus sit acquisita
⁊ cõpetat ipsi agenti ex
parte rei qđ prestat im-
pedimentũ. ¶ Tertio q̃
ritur cui cõpetat. Dicit
idez petrus ꝙ illi q̃ ha

a ¶ Prescri
ptionẽ. De
hoc vid an
gel. hic in
vij. col. pro
pe fi. ꝟ sic.
Quero q̃-
to tpe. vi-
de ꝑ doct.
in. l. vij C. de
serui. ⁊ aq̃.
Item post
omnes. vi-
de do. Fe-
li. in. c. de
iiij. col. xv.
post med.
extra de p̃-
scrip.

¶ Secũda
p̃ncipalis
questio.

¶ Tertia
p̃ncipalis
questio.

bet seruitutem debitaz sibi vel fundo
suo vel quasi suo. quare hec verba dicũ
tur: satis ẽ. s̃. expositũ q̃uis idẽ petr⁹
repetat. ¶ Et caue tibi qz i hoc ꝙ dicit
sibi debite supra i multis locis rõ ꝯ
subaudiri ⁊ ꝑ patiẽtiã ꝯstitute: qz ad
hoc ꝙ actio ꝯfessoria cõpetat nedũ re
q̃ritur ꝙ seruit⁹ sit debita ex pacto vel
cõuentione: imo opz ꝙ sit quasi tradi
ta ꝑ patientiã. ff. de serui. l. quoties. q.
de serui. rusti. predio. l. j. in fi. ⁊ ꝑ vsum
illi⁹ q̃ acq̃rit. Et vt meli⁹ hec materia
ĩnotescat tractemus qũo acq̃ratur ser
uitus: quia in his cõsistit medulla ⁊ ꝑ
fectio materie. ⁊ certũ ẽ qđ acquirit ꝑ
omnem ꝯctum ⁊ cõuentionẽ sicut cete
re res patiẽtia ⁊ vsu postea subsecutis
15 vt s̃tati tactũ est. ¶ † Quid ergo si titi⁹
debebat tibi seruitutez vel aliqđ debi
tũ. tu vẽdidisti illud deneriũ sempro
nio titius obligauit se sempronio ⁊ tu
quittasti titium. nũquid ex hoc est i
lata proprietas et possessio seruitu
in sempronium. Dicas ꝙ non: qz sicu
in adẽptione ꝑprietatis rerũ corpora
lium opus est traditiõe. sic in seruit
tib⁹ q̃rendis op⁹ est vsu. vnde obli
tio nõ est mod⁹ traditionis. ideo
est vsu reali. ⁊ idẽ dicerem in adẽp
ne iurisditiõis ⁊ alioꝝ iuriũ. vñ si
iecti recognoscãt se subiectos ⁊
tant. nõ ex hoc est possessio imo
prietas iurisditionis acq̃sita
ceperit. Et hãc ptẽ vr̃ tenere Inn. ex
tra đ cap. mona. c. cũ dilect⁹. ⁊ hoc
est clarũ. ⁊ facile quãdo sic acq̃rit ser
16 tus. ¶ † Quid si legat tũc non obti
rent ꝑdicta imo statim adita here
tate ꝑprietas seruitutis acq̃rit lega
rio. ff. quemadmodũ serui. ami. l. si p
17 tem. in prin. ⁊ §. j. ¶ † Itez acq̃rit ser
tus ꝑ prescriptionem[a]. x. an. inter p
tes. vel. xx. inter absentes si habeat
sam cõtinuã: si non hz causam
non acq̃ritur nisi ꝑscriptione tãti
de cui⁹ initio hoim memoria non
stit. vide. ff. đ serui. l. seruitutes. ⁊ h
quũtur oẽs doct. iuris ciuilis qđ
dit sine dubio quãtũ ad primũ mẽ
vbi prescribens hz bonã fidẽ. ¶ Q
si sit malefidei pos. hic dz dici q̃

tur.xxx.ãni:q2 malefidei possessor mi=
nori tp̃e nõ p̄scribit.vt in.l.sicut.de p̄=
scri.xxx.anno. ¶ Quid ergo dices in
seruitijs z p̄stationib⁹ nunq̃d req̃rit tm̃
tp̃is q̃ nõ sit memoria. Videt q̃ sic cũ
cãm discontinuam habeant. ¶ Sed in
illis potest dici contra q̃ sufficit longi
temporis prescriptio.C.de agri.z cen.
l.litib⁹.z.l.cũ satis.z est magna ratio:
quia nõ debet idem ius nec eadem ra
tio cẽseri in eo qui patitur z nihil agit
z in eo qui prestat z soluit quolibet an
no:q2 ille magis sibi preiudicat q̃ pro
pria manu soluit q̃ ille qui patitur so=
lũmodo forte ex impotẽtia.z hec p̄ce=
dũt in seruitute formãda z acq̃.de no=
18 uo. ¶ † Quid informata. Verbi gratia.
tu habebas denariũ sup fundo castro
vel manso cecidisti a possessione aliq̃s
occupauit qui mihi vẽdidit:ego leua=
ui vel percepi denarium illũ per.x.vl
xx.annos cũ titulo z bonafide.nunq̃d
sum tut⁹ contra te. Videt q̃ nõ nisi sit
tantũ temporis q̃ excedat memoriam
hominũ zc.per dictã.l.seruitutes.cum
ibi notatis põt dici q̃ si seruitus hmõi
formata adhereret alicui rei corpali:
tũc q̃stio non est dubia.ff.de vsucapio=
ni.l.si aliena.§.hoc iure.sz vbi nõ ad=
hereret vt magis dubia.tamẽ p̄ par=
te ista facit qd̃ poterit prescribi debito
tp̃e ex quo formata est semel:q̃uis al's
esset p̄scriptiõe legitima inacq̃sibilis
z pro hoc q2 seruit⁹ hominis liberi nõ
põt acq̃ri prescrip.C.de long.tẽ.p̄scri.
q̃ pro li.l.fi.z tamẽ constat q̃ si seru⁹ sit
põt vsucapi z ius seruitutis in eo.C.de
vsuca.pro emp.l.venditioni.et de hoc
non mirãdũ si aliud tp̃s ↄ̄stitutũ sit in
seruitute formata acquirẽda q̃ in for=
manda.quia hoc videmus similiter in
amittenda seruitute.etẽĩ nõ formata
nõ amittit.x.vel.xx.annis.sed formata
sic.C.de vsufruc.l.corruptionẽ.quẽad.
ser.amit.l.si sic.de vsuca.l.seq̃tur.§.fi.
igitur si in amittenda sit discõueniẽtia
cur non in acq̃rẽda. ¶ Canoniste vero
vident habere aliã doctrinam in p̄scri
ptiõe harũ seruitutũ.nam s̃m eos ois
seruit⁹ vniformiter.xl.annis p̄scribit.
extra de causa possessio.z proprieta.c.

cũ eccl'ia.nisi esset ↄ̄ ius
ↄmune.extra de prescri.
c.j.lib.vj. Sed Innocẽ.
alio modo dicit extra de
19 p̄scrip.c.de q̃rta. ¶ † Sz
quero a quo tempore in
cipit prescriptio seruitu
tis acq̃rẽde. Dic q̃ a tp̃e
q̃ incipit vti iure s̃uitu=
tis aduersario sciente.
C.d̃ serui.l.ij.ff.de itine=
re actuq̃ priuato.l.fina.
et incipit possidere[a] per
primuz z vnicũ actũ. vt
no.per doc.extra de cau
sa possessio.z p̄prie.c.cũ
ecclesia. verũ est tamẽ q̃
q̃ ad interdictũ de itine.
actu.priua.requiritur q̃
iuerit.xxx.diebus.ff.de
itinere actuq̃ priuato.
l.j.§.j.oportet ergo q̃ a
ctor probet q̃ vsus sit in
re seruitutis aduersario
20 sciente. ¶ † Sed q̃s erit
modus probandi. Di=
cas in negatiuis si pro
hibuit. Verbi gratia.vi
cinus volebat eleuare
domũ suã: tu prohibui=
sti eũ dicens q̃ hoc non
poterat p̄pter seruitutẽ
quã tibi debebat si ob=
temperauerit extũc inci
pis possidere:q2 al's si p
mille ãnos tenuisset do=
mũ suã dep̄hensam non
p̄scriberes.ff.d̃ serui.vr.
predi.l.q̃ luminib⁹.vbi
de hoc.nisi aliq̃d aliud
fieret p quod posset de=
p̄hendi vsus seruitutis
q2 forte stillicidiũ dom⁹
tue per temp⁹ sufficiens
recipet:tũc ei leuare nõ
posset q2 seruit⁹ affirma
tiua esset acquisita vi=
delicet stillicidij recipiẽ
di.ff.de serui.vrba.pre=
dio.l.foramẽ.in fina.de
aqua plu.arcen.l.ij.§.ij.

a ¶ Possi=
dere. Vide
hic ang.in
vij.colum.
prope finẽ
vers.quero
quando di
catur.

C. de serui. l. si mãifeste. Et ideo credo
q si in vna villa fuisset furn⁹ ad quem
ppl's loci p centũ annos venisset p pa
ne decoquẽdo qđ ille cui⁹ est furn⁹ nõ
põt phibere: quomin⁹ ppl's vadat ali
bi vel qlibet posset sibi edificare furnũ
nisi al's phibuisset: qꝛ cõtra illa q̃ sunt
licita đ se ⁊ debent de iure cõi nõ ex cõ
uẽtione non currit pscriptio nisi a tpe
quo quis phibitus est iure ↄ̃rio: vt per
predicta. ¶ Sed in affirmatiuis dicũt
glo. q oportet probari p testes q̃ vide
runt cõstitui seruitutẽ. vt no. ff. de itine
re actuq priua. l. j. §. ij. ¶ Sed hoc non
vr pcedere: qꝛ sic oporteret pbari ti. cõ
tra. l. si qs diuturno. ff. si serui. ven. dic
ergo q modus pbandi est si probet se
dixisse corã multꝫ se vti iure seruitutis
sic q ad notitiã aduersarũ potuerit de
uenisse vel coram eo: tũc sine dubio sa
21 tis cõstat q eo sciente. ¶ † Quid si non
possit hoc pbare: sꝫ pbat frequẽtẽ vsũ
aduersario existẽte in pñtia ⁊ scire vo
lente. ¶ Dicas sup hoc: ⁊ in hoc bñ ad
uerte q sciẽtia aduersarij bñ probatur
qñq p actuũ frequẽtiã: qñq p vnicum
actũ: qñq nõ pbat etiã p frequẽtiã: a
ctuũ sm diuersitates factorũ. nã q̃dam
sunt facta q̃ qs nõ põt exercere: nec ad
ea qs cõsueuit recipi: nisi habeat ius:
vt q extrane⁹ q̃ nõ est de collegio iter
sit electioni alicui⁹ plati ⁊ vocẽ ⁊ ↄsen
sum det in electione. ⁊ in talib⁹ pbato
vnico actu facto sciẽte aduersario pre
sumit qđ iure seruitutis hoc fiat ⁊ iu
re debiti. ⁊ extunc incipit possidere. ff.
de mor. infer. l. si primo. Quedam sunt
q̃ pñt ⁊ consueuerũt exerceri absq eo
qđ aliqs ius habeat. ⁊ in istis cadit di
stinctio. nam quedã sunt q̃ de sui natu
ra videntur ⁊ psumunt cã curialitatis
⁊ familiaritatis. q̃dam non. sed se ha
bẽt indifferẽter. Uerbi gratia. tu eras
amic⁹ meus: venisti frequenter ad do
mũ meam ad iacendũ vel comedendũ
ego te recipiebã leta facie. ⁊ ita fecisti
p plures vices ⁊ annos. nũc vis trahe
re ad ius seruitutꝫ: credo q non posses
nisi pbes qđ iure seruitutis venires ⁊
recipiebaris: qꝛ factum de se importat
psumptionẽ familiaritatis: etẽ tales
receptiones cõsueuerũt iure familiari
tatis fieri. ff. de acq. pos. l. q̃ iure. de iti
nere actuq priua. l. si. ⁊ no. Inno. de cã
posses. c. cũ ecclesia. ⁊ ideo non obstãte
vsu oporteret te pbare qđ iure seruitu
tis ⁊ aduersario sciẽte vsus fueris. Sꝫ
in factis q̃ se habẽt indifferenter. Uer
bi gratia. transiuisti per fundũ meum.
hoc consueuit fieri quandoq absq iu
re seruitutis vel cãm abbreuiandi iti
neris vel euitandorum lutorum q̃ sunt
in via publica: vel al's prout placet:
tunc non presumerẽ qđ iure seruitutis.
In hoc aduertenda est multum qua
tas facti. naꝫ si fund⁹ meus esset iuxta
viam publicam ⁊ itinerator frequẽter
p fundũ meũ pꝑter euitãda luta ...
fieret ad suũ: nũq psumerẽ qđ iure ser
uitutis. sed si aliqs hꝫ fundũ pꝑe meũ
⁊ transeat frequenter p fundũ meũ a
suum: tunc pbata frequentia psumit
qđ iure seruitutis. naꝫ ex vsu psumit
anim⁹ possidẽtis. vt. d. l. j. §. ij. ff. de r.
l. cũ de in rẽ verso. ⁊ ita tẽpera dicta
glo. q̃ est in. d. l. j. §. ij. videlicet qđ op
teat pbari qđ iure seruitutis ⁊c. q
nõ est verũ hoc casu: sed bene põt.
verũ in casibus superiorib⁹ qñ ...
litate facti non psumit qđ iure ser
tis. vnde i his iudex ex q̃litate fac
cõiecturare qđ equũ est. ⁊ ad hoc
qđ no. Inn. extra de post. c. bone. ...
caue q hoc casu pbatio vsus valet
duo: vꝫ ad pbandũ qđ extunc in...
possidere et qđ iure seruitutis ⁊ ...
lige q extũc valet a tempore quo ...
fuit frequenter: non a tpe quo ...
vti primo. Et ẽ pbabile dicere q ...
diebus inerit qđ extunc incipiat ...
dere iuxta materiam illã de itine. ...
q primato ⁊ pscribere: qꝛ extũc ps...
tur qđ aduersari⁹ sciat eũ possidere
re seruitutis ex illo frequẽti vsu. ...
22 pcedũt in suitute formãda. ...
i formata. Uerbi gratia. tu possid...
vsumfru. in fundo titij vel iurisd...
vel dominiaꝫ in aliqua villa aliqs ...
cupauit. credo qđ nõ sunt pmissa ...
denda: imo credo q illa possessio ...
dat sicut possessio rei corporalis vid...
licet per expulsionẽ. p non admissi...

poblimionē cum sit eadē ratio iuxta.l.
clā possidere.§.qui ad nūdias.ff.de ac
23 qren.pos.de vsucap.l.furtū.§.j. ¶†Sz
q̄ritur nunq̄d requirat q̄ bonafides p
betur ⁊ qđ nō vi aut clam ⁊c.glos.q̄ sic
in.d.§.ij.de iti.actuq3 priua.¶Dyn.te
net ibi contra.⁊ dicit q̄ pbato vsu hec
oia p̄sumunt.¶Opinio tn̄ gl. videtur
fulciri p.l.si q̄s diuturno.vbi videt̄ ex
pressum.Item q: incipiēdo vti sine ti=
tulo presumit̄ malefidei possessor.ff.de
vsuc.l.furtū.§.j.p Dy.facit: q: tm̄ facit
vsus in prescriptiōe rerū incorporaliū
quantū facit titulus ⁊ possessio in pre=
scriptione rerū corporaliū s3 pbato ti=
tulo ⁊ possessionē p̄sumitur bonafides
in prescriptione rerū corporaliu3.vt.l.
nemo predo est.ff.de re.in.C.de p̄scri.
xxx.an.l.si q̄s.ergo probato vsu presu
mitur bonafides.¶Sed an istud pos=
set responderi q̄ tm̄ facit vsus in pre=
scriptione rerū incorporaliū ⁊c.ve⁊.vt
p̄scriptio pcedat aliȷ̄s assistētibus que
sunt necessaria in bo.fi.possessore: s3 nō
facit tm̄ quo ad bonā fidē p̄sumendā3.
¶Quis ergo erit mod⁹ probādi bonā
a fidē[a].Respōdeo si pbet titulū l3 forte
minus sufficiente3.extra de p̄scrip.c.j.
li.vj.vel si ceperit predecessorē in pos=
sessione vel si audiuit a fide dignis q̄
seruitus debebat ⁊ multis aliȷ̄s modis
24 s̄m factorū qualitates.¶†Sed quo=
modo probauit qđ non vi nō clam non
precario.Potest dici q̄ probatis p̄mis=
sis vel aliquo eorū probat se nō vi nec
p̄cario possedisse.vt.ff.qđ vi aut cla3.l.
vim facit.§.j.al's enī si haberet proba=
re qđ non p̄cario vsus fuerit testes ha=
berent deponere de negatiua qđ nul=
lo iure est tolerabile.qđ non clam vsus
fuerit probat si pbet se vsum pala3 pu
blice aduersario sciente vel scire volē=
te.vt.l.ij.C.de serui.¶Et nota q̄ q̄uis
in prescriptione rerum corporaliū suf=
ficiat habere bonam fidem ab initio in
prescriptione seruitatis req̄ritur sem=
per.vnde si vsus fuerit vno vel plurib⁹
annis bo.fi.⁊ an cōpletā p̄scriptionem
superuenerit malafides: q: phibit⁹ fuit
p dn̄m rei seruiētis nō p̄scribit.vt.d.l.
ij.de serui.C.⁊ pōt assignari ratio q̄ ibi

redditur in glo.in simi=
li videl3 in eo qđ in ser=
uitutibus requirit̄ scien
tia aduersarij.in īcorpo
ralib⁹ nō.q: possessio ser
uitutis nō est vera pos=
sessio: nec p̄scriptibilis
de iure cōi.ff.de vsucap.
l.si aliena.§.hoc iure.s3
in corporalibus est vera
possessio.¶Sz huic opi
nioni videt̄ resistere qđ
s.dixi.videlicet q̄ in ne
gatiuis seruitutibus nō
acquiritur possessio quo
usq3 volens vti seruitute
prohibitus fuerit.vt no.
in.l.qui luminibus.ff.de
seruitutibus.⁊ sic videt̄
qđ prohibitio nō tollat
prescriptionem seruitu=
tis: imo causat eā.¶So
lutio.concedo q̄ prohi=
bitio facit possessorem
prohibentē vna cum pa
tientia subsecuta.sed nō
dat ei causam p̄scriben=
di: nisi ex iusto titulo fi=
eret: imo causat violen=
tiam ⁊ malā fid.vt.l.vim
facit.§.j.ff.qđ vi aut clā.
¶Illud autē nota q̄ vbi
potēs vsus est super nō
potente ⁊ maxime quan
do gagiabat vel arresta
bat vel gagiari sine cāe
cognitione faciebat pre
sumitur violentia.ff.q̄
met.cā.l.fi.§.pe.Et not.
Inno.in.c.bone.de po=
stulādo.an aūt requirat̄
titulus in hmōi prescri=
ptione.dic vt in.l.si quis
diuturno.vbi d3 q̄ nō re
quiritur.s3 tn̄ fallit ī vsu
fruc.qui censetur pars
dominij.ff.de vsufruc.l.
iij.in quo videtur requi=
ri titulus sicut in domi=
nio.ff.de vsuca.l.celsus.
⁊.l.nulla nec obstat.C.đ

a ¶Mod⁹ pbādi bonam fide3. De hoc vide Iaso.in seq.§.i.xxj.col.in me.in ver.ite3 vltra predicta.

prescrip.lon.tēpo.l.fi.vbi dicit̄ partifi-
cari aliis seruitutib⁹ q̄ ad p̄scriptionē:
q2 verū est quo ad tpis limitationē non
quo ad alia: ꝯpetit ergo cōfessoria illi
cui est acq̄sita seruit⁹ p legitimā p̄scri
ptionē.x.vel.xx.annoꝝ i habētib⁹ cāꝫ
25 ꝯtinuā. ¶†Quid si acq̄rat.xxx.annis:
q2 forte tm̄ possedit malefide. Non vr̄
qd posset agere ꝯfessoria sicut non pōt
vēdicare rē corporalē.C.de p̄scrip.xxx.
vel.xl.āno.l.si quis emptiōis.sꝫ recur
rat ad possessoria. ¶Sꝫ querit̄ cū con-
fessoria cōpetat dño.vt.l.ij.ff.si serui.
vendi.nūquid ille qui agit confessoria
debeat se pbare dñm si possidet fundū
cui seruitus debet̄. Azo videt̄ dicere ꝙ
nō si sit i possessiōe seruitutis: al's sic.
vt no.ff.si serui.vē.l.sicuti.§.sed si que
ratur. ¶Sed cōtra hoc vcꝫ qd possidē
ti fundū ⁊ nō possidēti seruitutē incum
bat onus pbandi dñium videt̄ mani-
feste: q2 cōmodum possessionis relevat
possessorē a pbatiōe dñij.C.de rei ven.
l.fin.de petitio.here.l.cogi.arg.ff.de
lib.cau.l.liberis.C.e.l.ea q̄.⁊ de inge.
l.fi.⁊ hoc videt̄ veri⁹. ¶Sꝫ obstat q2 i
negatoria opꝫ ꝙ agens probet se dñm
ꝗuis possideat.ff.si vsufru.peta.l.vti-
frui.§.qd forte.⁊ ideo videret̄ idē i cō
fessoria. ¶Sꝫ pōt r̄nderi qd illud obti
net qn̄ agit ꝯtra vsufru.qui habet pos-
sessionē rei quā nō haberet: sed seruitu
tem tantū.⁊ hoc vr̄ verius. Et hec pce
dunt vbi agitur cōfessoria p iure serui
tutis: sꝫ si agit̄ publiciana p iure serui
tutis qd est possibile.ff.d pub.l.si ego.
26 §.j.nō oportet dñium pbare. ¶†Sed
quid si agat̄ possessorio p iure seruitu
tis ⁊ reus pbat se dñm. Nō videtur qd
debeat fieri executio ex quo constat de
proprietate iuris. nā hec pbatio suffi-
ceret i negatoria: ⁊ sic in possessorio nō
debet fieri executio.ex̄ de ordi.cogni.
c.cū dilect⁹.⁊ hoc vr̄ verū: ille tn̄ q̄ agit
possessoria nō dꝫ admittere hmōi pba
tionē nec eū confiteri dominū.⁊ in hoc
est caute aduertēdū ⁊ iunge q̄ ēt in ma
teria negatorie dicētur. ¶In hoc ergo
est multum caute aduertēdū ꝙ agens
hac actiōe articulet fundū cui debetur
seruitus ad se iure directi vel vtilis do

minij ptinere vel quasi.
nā si alleget solū dñium
nō sufficeret sibi pbare
quasi dñiuꝫ vel vtile qd
al's sufficeret. vt not.in
27 l.ij.ff.si serui.vē. ¶†Sꝫ
nunq̄d debet pbare do-
minū cōstituētem serui
tutē. Videt̄ ꝙ sic: cū al's
non possit cōstituere ius
in rem.vt patet.s̄.de ser
ui.§.ideo aūt.ff.de euic.
l.fundum.§.j.vel saltem
q̄si dñm.⁊ hoc casu pos
sunt eadem dici que di-
cā in hipotheca.i.§.iteꝫ
28 seruiana. ¶†Expediti
de tertio veniamus ad
quartū: vcꝫ cōtra quē cō
petat. Et certum est ꝙ ꝯ
dñm rei seruientis qui i
pedit vti seu quēuis pos
sessorem rei seruientis.
ff.si vsufr.pe.l.vtifrui.§.
sed vtrum. ¶Sed an cō
tra quēlibet alium impe
dientem. Quidā dicunt
ꝙ non qui confessoria se
conformat rei ven. con-
stat autem ꝙ in rei ven-
dicatione requirit̄ ꝙ re⁹
rem petitam detineat vl
possideat: ergo ⁊ in con-
fessoria. pe.de bel.per-
ti.hoc improbat dicens
eam cōpetere cōtra quē
libet impedientē.ff.si ser.
vēdi.l.si q̄s diuturno.§.
fi.Vn̄ rei vēdi.ideo dat̄
cōtra possidentē vel de-
tinentē: q2 habet faculta
tem rei restituēde quod
nō habet alius qui non
possidet nec detinet. Sꝫ
quicunq3 impediens hꝫ
facultatem prestādi pa-
tientiā ⁊ nō impedien-
di: ideo secus in illa. et
tamē secus est in actiōe
aque pluuie.ff.de aqua
plu.arcē.l.si publico.§.

¶Quarta principalis q̄stio.

ff.eo.tit.l.apud.§.aque. illa enim tenet solus dominus. et est ratio: quia sol' ille opus restituere pōt. Et hec procedūt qn confessoria datur cōtra impedientem. si enim daretur cōtra quasi possessorez secus: vt si dicaz me habere aliquē denariuz super aliquo manso vel loco quē tu possides si agam confessoria cōtra te quomodo possides non videtur q possim. & idez vbicūqz per confessoriā volo aliqd consequi aliud qz pecuniaz: vt reparationē parietis q debet mihi seruitutē vel reparationem aqueductus quaz debet possessor tenere in statu vt. j. pri. dicā. ¶ Quinto querit quare sic vocat. & de hoc est satis actuz in gl. & circa eaz. ¶ Sexto querit ad quid competat. ¶ Et septimo que in ea veniūt. Et ego facio tibi de hoc vnū mēbruz & credo qd Petrus facere debuisset & ad veritatē ambo procedūt sub vno et dicit q docto. dicūt. q cōpetit ad tria. Primo q impediens cesset ab impedimento. Secundo q restituat fruct' & interesse. Tertio qd caueat de nō impediendo. ¶ Primū probat. p. l. si quis diuturno. ff. si serui. vē. ¶ Secundum per. l. vtifrui. §. in his. ff. si vsufru. peta. si seruit' vēdicet. l. loci corpus. §. in cōfessoriis. eod. tit. l. haberēt. ¶ Tertiuz in. l. egi. eo. tit. ¶ Petr' dicit q hoc nō est verū: q confessoria nō potest cōpetere nisi ad declarationem seruitutis. sicut rei vēdi. ad declarationem dnij. vt dictū est. s. pri. §. predicta autē oia veniūt officio iudicis sicut in rei vēdi. et qd hoc sit verū dicit apparere: qz sententiat sup declaratione. vt. l. sicuti. §. sed si queratur. et sic declaratio venit iure actiōis tm: cetera offi. iudicis mercenario sm euz. vel dic q interesse. & dāna q contigerūt ante lit. cōtest. veniūt iure actiōis q post officio iudicis. vt not. in

29 l. harū. s. alle. ¶ † Octauo querit quō format libell'. et dicit Petr' post Jacobuz q Ranfre. format sic. Dico cōtra talē q licet habeā seruitutē itineris per fundū talez ad funduz meū talē nihilominus ipse impedit ne quominus possim vti seruitute mea predicta: quare peto ipm condēnari vt desistat fructus & interesse reddat: et qd caueat me in futurū non impediturū. Dicit idez Petrus post Jacobū q iste libell' nō valet obolum: qz dz cōcludere ad declarādū. vt. l. sicuti. §. sed si querat. vt. s. satis dictū est. Itē q seruitus debetur sm indigentiā rei. ff. de ser. rust. predio. l. certo generi. §. ideo. de predicta indigentia dz fieri sermo in libello. et hoc in seruitute reali. idē in psonali nisi in vsufr. qui ptinet insolidūz ad fructuariū. ff. d vsufru. l. vsufr. leg. ¶ Formabis ergo sic sz eum. Fundo meo fundus titij dz ser-

¶ Quinta sexta et septima questiones principales.

¶ Octaua qstio pncipalis quō formatur libellus.

uitutē eū di agēdi:cū vti vellē: s̄m indi
gētiā rei.idē titi⁹ me impedit vti serui
tute q̄re peto seruitutē fundo meo ɔpe
tere ⁊ deberi pnūtiari:quo pnuntiato
dn̄e iudex vestrū imploro officiū vt eū
cessare faciatis ab impedimēto:⁊ ɔpel
latis eū cauere ne ipediat me in futu-
rū:⁊ qr dānificat⁹ sum in cētū q̄ l; illis
centū condēnetis eū.iste libell⁹ pbat
in.d.l.sicuti.§.sz si querat.⁊ l.harū.⁊.l.
egidius.⁊.l.loci.§.j.⁊.l.si forte.§.fina.
¶ Sic pōt formari in oī seruitute exce
pto vsufru.vbi nihil dz tāgit de indigē
tia s̄m eu3.Iste libell⁹ satis pcedit in
seruitute reali in qua semp ɔcludit ⁊ in
psonali: vbi ille cui debet seruitus ha-
30 beat aliqd agere.¶†Sz q̄d vbi dz ei
aliqd dari:puta rustic⁹ dz dare par ca-
ponū p fundo:tūc nō vr̄ cōpetere con-
fessoria q̄ solū cōpetit ad patientiā s̄m
Jacobū.Sz ego credo q̄ pnūtiatio su
p declaratiōe seruitutis veniat officio
iudicis q̄ ɔpellat dare in futurū : sicut
venit qd reficiat parietē vl' tollat sicut.
j.dicet.⁊ vide.j.i.§.p iudiciales.⁊ nota
q̄ opz q̄ specificet mod⁹ ipediēdi:for
te qr nō sinit trāsire illū cui debet iter.
mod⁹ eñ declarād⁹ est:qr ex eo variat
pclusio.si eñ me ipedit se opponendo
in psona cōcluditur.vt.s.Si autē facit
parietē in loco vbi habeo ius:cōcludit
vt cesset ab ipedimēto ⁊ tollat ipedi-
mentū qd apposuit.C.de serui.l.si qd.
si aūt seruit⁹ exigat vt re⁹ aliqd faciat
vt reficere parietē pro sustinēdo tigna
mea ago vt reficiat.De indigentia rei
credo qd nō sit necesse pponere nec p
ponit cōiter s̄m cōem vsum.q̄uis Ja-
co.⁊ Pe.ɔ:vt.s.dictū est.¶Itē caue q̄
agēs dz specificare quo fund⁹ cui ser-
uitutē deberi asserit ptinet ad eū vtruz
sit dn̄s.⁊ si cōpetat ei vera ⁊ directa cō
fessoria vel bo.fidei possessor.⁊ sic q̄si
cōfessoria.vel an sit vtilis dn̄s vt sup fi-
ciari⁹ vel creditor vt sic ei cōpetat vti-
lis.ex modo eñ agēdi dz de his oīb⁹
apparere:vt dixi.s.§.proxi.¶Per pre
missa apparet q̄ plati ⁊ ministri eccle-
siarū q̄ agūt suo noīe tanq̄ prelati di-
recta ɔfessoria debēt succūbere:qr non
sunt dn̄i ⁊ debēt intētare q̄si cōfessoriā:
sed bene verū est q̄ noīe
eccl'ie pn̄t intētare dire-
ctā ⁊ ɔfessoriaz:qr eccl'ia
est dn̄a.vide p Inn.ex̄ ɔ
offi.ord.c.cōquerēte.de
ver.sig.abbate.⁊ qd scri
psi.s.ɔ re.diui.§.nulli⁹.
Spe.ho vr̄ pōere libel-
lū Rāfre.vide in Spe.
31 ɔ cā pos.vlt.col.¶†Sz
querit q̄d magis ɔseq-
mur in effectu p cōfesso
riā q̄ per interdictū vti
possidetis:qr p interdi-
ctū vti possidetis cōseq̄
mur qd aduersarius pro
hibeatur nō impedire.⁊
tn̄ in ɔfessoria opz pba
re pprietatē seruitutis l
interdicto solū possessio
nem.ad hoc pōt rn̄deri
qr cōfessoria largius cō-
petit vez possidēti ⁊ non
possidenti:sz iterdictum
possidēti tm̄ dat.vt.l.j.§.
interdictū.¶Itē snia la
ta l ɔfessoria causat rem
iudicatā ɔ illū cōtra quē
lata est ⁊ eius successo-
res:⁊ cōpellit cauere p
se ⁊ successorib⁹.vt.l.ha
rū.ff.si ser.vē.¶In iter
dicto nihil cauet:nec p
se:nec p successorib⁹:qn
imo posset dici qd in in-
terdicto heres nō cōpe-
scitur p sniam latā cōtra
predecessores:qr pōt eē
qd habeat aliā cām ipe-
diēdi nec actio in factū
ex re iudicata daret cō-
tra ipsum ex turbatione
quā ipe facit:sz ex turba
tione pdecessoris si qd
iteresset:sed sec⁹ in ɔfes
soria p dictā.l.harū.dic
meli⁹.j.de interdic.§.re-
tinēde.in ver nunc de ef
32 fectu.¶†Nunc circa ne De actiō negatoria.
gatoriam insistamus.et
primo queritur q̄d sit.et

dic s̄m Petrū q̄ ē actio in re. ꝯpetēs alicui rōne rei sue vł quasi libere respectu aduersarij ꝯ vtētē in re illa aliqua seruitute ad pnūtiādū aduersario ius nō esse vtendi. Actio in rē vt hoc.§. rei sue.ff. si serui. vendi.l.ij. Uelq̄si sue ꝯpetit ei bōe fidei possessori supficiario: vt ibi notar respectu aduersarij.ff. si serui. vēdi.l.l.loc.§.cōpetit. ¶Secūdo q̄rit vñ nascar. dic vt dixi i alijs realib⁹: qr non nascit sed cōpetit et hz duo principia materialia. ex pte actoris vcz dominiū seu ius i re ꝛ libertatē. ex parte rei vsuz attentatū. ꝛ hec sunt facilia videre. ¶Tertio q̄rit cui cōpetit. Dicas q̄ dño vł quasi sicut.§. dixi in ꝯfessoria.ff. si serui. vēdice.l.ij. ¶Quarto q̄rit cōtra quē dat. ꝛ hic fuit dissentio inter doct. Placētinus dicebat qđ dat cōtra dñm cui aliqñ fuit debita seruitus: ꝛ non ꝯ aliū. glo. tenet cōtrariū. dic vt i.d.l.ij.ff. si ser. vēdice.l. ꝛ si forte.§. hec au

33 tem actio. ¶†Sz de hoc magis dubitādū. nūq̄d dat ꝯtra quēlibet impedientē etiam si contendat sibi deberi seruitutē Petrus dicit q̄ docto. cōsueuerūt determinare q̄ sic: qr ista actio ꝯformis est cōfessorie. cōstat aūt qđ cōfessoria cōpetit cōtra quēlibet. vt.l. si quis diuturno. ꝛ.§. satis tactuz est: ergo ꝛ ista. s; ipse distinxit: qr aut tale impedimētum apponitur qđ cadit in gñe seruitutis. Uerbi gratia. volo piscari per stagnum meuz tu dicis q̄ non possum nisi tibi dem decem vel aliquid: ꝛ tunc non dubium: quia seruitutez ex qualitate facti vult vendicare: ꝛ datur negatoria: s; si me impedis tali impedimēto quod ex qualitate facti nō cadit in materia seruitutis: qr forte dicis rem ad te pertinere: tunc agitur iniuriarum nō negatoria. vel agitur vti possidetis.ff. de iniur.l. iniuriarum.§.pe. ꝛ fin. ¶Sz quomodo hoc scietur: qr forte hoc dicebat ꝛ hoc cōtingit quasi cōiter. nā impedientes dicūt quare faciūt hoc: si autem recurreret ad interrogatoria.ff. de interrogato. actio.l.j. s̄m eum. Sed forte non tenet respondere talibus interrogatorijs p q̄ cogeret quodāmodo dicere titulum suū. vt.l. cogi. C. de peti. hered. ¶Uñ pōt dici dari ꝯ illū q̄ nō vtitur iure seruitutis.ff. si serui. vē.l. fistulas. ꝛ.l. si qñ. de arbo. cedē.l. fi. gl. tñ vł tenuisse opi. Pet.ff. de aq̄ pluuia arcē.l. apud trebatiū.§. idē trebatius. si serui. ven.l. si cū meus. ꝛ facit qđ nota. eo. tit.l.ij. ¶Quinto querit quare sic vocet: dic vt in glos. ¶Sexto ꝛ septimo querit ad q̄d cōpetat ꝛ quid in ea veniat. Doc. cōsueuerūt dicere qđ cōpetit ad hoc q̄ res agentis libera pnūtiet ꝛ ad fruct⁹ ꝛ ad itereēt. Pe. hec oia iprobat ꝛ dicit q̄ ꝯpetit

¶Secūda questio.

¶Tertia questio.

¶Quarta questio.

¶Quinta sexta ꝛ septima pncipales q̄stiones.

ad hoc vt declaretur nõ esse ius aduersario vtendi ꝺ tali seruitute vel tale impedimẽtum facere. cetera veniũt officio iudicis. vt. s. circa cõfessoriam dictũ est. et hoc probatur sic. nam si ageretur vt res pronuntiaretur libera: nõ posset agere ille qui debet alij talẽ seruitutẽ. et tñ cõstat qꝺ talis potest agere. ff. si seruitus vendicet. l. loci corpus. §. cõpetit. ergo concludi non potest vt res pronũtiet libera: qꝛ falsum cõcluderet. verũ dicit nisi adderet quo ad aduersariũ. ¶ Spec. vero non facit tantã solennitatem: imo ꝯcludit directe ꝙ aduersari⁹ ꝓhibeatur: vt in spe. de causa possessionis. §. nũc dicendũ. ꝓpe fi. §. Sz opinio Pet. ꝓbabilior est de iure. sed tamẽ ꝑ Specu. videtur expressuz. C. in qui. cau. col. l. j. lib. xj.

¶ Probatio per quẽ in negatoria.

34 ¶ † Itẽ queritur q̃s ꝓbauit in negatoria. Flo. post Jo. dicit ꝙ actor ꝓbabit se dñm rei. et q̃uis dicit liberã rem non habet necesse hoc probare qꝛ presumitur libera. et eiusmodi ꝓ̃sumptio releuat eum a probatione. hanc opi. sequitur Pet. dicit enim ꝙ actor habet probare dominium rei: ꝙ aduersarius euz impedit libertatẽ autez probare non habet quia presumitur. de hoc not. ff. si seruitus vẽdicetur. l. sicuti. §. sed si queratur ff. si vsufruct. peta. l. vtifrui. in princ. de ope. no. l. prius. ꝗ. Sed ista sententia nõ videtur vera qꝛ sicut res presum̃ẽ libera. ita et persona hominis. sz constat ꝙ vbi quis habet possessionem serui seu seruitutis incumbit onus probandi libertatem illi qui eam allegat. vt. l. igit. §. põt. ff. de con. ergo et in hoc casu videt ꝙ debebat incumbere probatio illi qui libertatem allegat saltez in casu premisso quo aduersarius possidet seruitutem: et istud fere dixit gl. in d. l. vtifrui. sz postea retrocessit. ¶ Preterea in casu quo agitur contra illum q̃ semel seruitutis ius habuit oportet dici ꝙ incumbat onus probandi libertatem alleganti vel vbi debetur seruitus de iure communi consuetudinario vel alio. Uerbi gratia. de iure cõmuni consuetudinario debent subiecti subsidiũ domino pro filia maritãda. tu allegas libertatem: oportet qꝺ eam probes vel per priuilegiũ vel per cõuentionẽ vel prescriptionẽ. ¶ In primo casu da itẽ plũ. Agis cõtra me negatoria: ego dico ꝙ recte vtor: quia seruitus est mihi quesita: tu dicis eam extinctam ꝑ̃ [illegible] ptione vel conuentione et libertatẽ [illegible] quesitam: nemo dubitat quin habeas probare. item habes eam probare [illegible] casu dicte. l. si prius. ꝗ. quãdo fuit [illegible] max. Dic ergo ꝙ actor ꝓbat libe[illegible] in casu quo aduersarius recte poss[illegible] seruitutẽ: vel in casu quo ius com[illegible] ne ei assistit: et i casu quo semel [illegible] competijt. et allegatur extincta [illegible] qua causa vel in casu cõtumacie: [illegible] satis potest sustineri et concedi opinio [illegible] Jo. et glo. saluo quod probabiliter [illegible] set dici ꝙ agẽs negatoria sit releuatus a probatiõe dominij ꝓbati posse[illegible] rei: vt. s. dixi i materia ꝯfessoria. ¶ [illegible] videtur ꝙ sufficeret probare quasi [illegible] miniũ vel vtile et sic esset propositum [illegible] articulatum vt dixi in confessoria [illegible] ibi. et facit bñ ad hoc. d. l. j. C. in q. [illegible]

35 col. cẽ. ¶ † Ex his apparet ꝯclus. [illegible] li cõcludit enim declarari ius [illegible] ita vtẽdi. Cetera vero sicut q͂ op⁹ [illegible] pediens tollat si factũ fuerit vel [illegible] tio damna et interesse refundantur [illegible] que diuersimode est concludendum [illegible] cut dixi in materia confessoria que [illegible]

¶ Quãtuꝫ tps tollat negatoriã.

ninnt officio iudicis.
36 ¶† Item queritur quãto tempore tollatur negatoria. Sup hoc scias ꝙ glo. tenent ꝙ triginta annis. Et ad oppositionem que posset fieri qꝺ ita seqret ꝙ seruitus q̃ habet causam discontinuam acquireretur triginta an. cum tempus debeat esse vniforme acquirendi et perdendi et tamen hoc est falsum. Rñdēt ꝙ ex q̃libet itiõe daꝛ vna negatoria: et iõ si negatoria q̃ ꝯpetijt p prima itione sit sublata nõ sequiꝛ ꝙ illa que cõpetit pro vltimis. et de hoc. C. de seruitu. l. ij. et hanc sequuntur hic Jaco. ꝛ Pe. dicendo ꝙ sicut plures vẽdicationes cõpetunt si hodie tu possides ꝛ desinis ꝛ post iterum possidere reincipis ita in negatoria ex qualibet itione vel quolibet expleto seruitutis competit vna. sed ꝫ hoc nũquid prescriberetur negatorie saltem illi que ex vltima itione competit. dicit Pet. ꝙ imo prescribitur nam negatoria habet principiũ materiale libertatẽ. ex quo ergo illud principiũ deficit quia forte p̃scripta est seruitus a modo cõpetere non potest imo illa que nata erat forte p duos dies ante completam prescriptionem est extincta. non enim tempore dati libelli potest dicere liberam rem: et illud principium materiale õficit: ꝛ ideo agere non potest sicut nec rei

ven. si desijt esse dominus ante datũ libellum vt dixi. §. proxi. Sed nunquid saltem competit pro fructibus ꝛ interesse. Rñdeo q̃ teneret ꝙ hec venirẽt iure actionis certuꝫ est ꝙ sic. sed per officium iudicis nõ. ff. de rei vẽdi. l. soiũ. §.
37 j. de eo quod cer. lo. co. l. iiij. ¶† Hec possunt sufficere circa hanc materiam. nolo tamẽ omittere vnum punctũ in quo leges videntur varie. ago negatoria cõtra te: constituo te in contumacia non vis comparere. quedam leges dicunt ꝙ punieris: qꝺ efficieris de possessore petitor: vt. l. si priusq̃. ꝺ operis noui nũtia. alia lex dicit ꝙ p̃rogetur tibi tps ad agendum ꝛ post nõ audieris. vt. l. a q̃. ff. de damn. infect. alia dicit ꝙ fiet missio in possessionem bonorum. ff. si seruitus vendi. l. is cuius. ¶ Super hoc dicas ꝙ nõ potest fieri missio i quasi possessionem iuris sine demolitione operis tunc obtinet. l. a quo. aut potest fieri: et tunc si aduersarius est presens et non vult procedere tunc compellitur cauere. vt. l. si priusq̃. alias si absens sit fit missio. vt. l. is cuiꝰ. ꝛ ħ vbi reꝰ est cõtumax. si si t actor ꝺic vt dicta. l. priusq̃. vꝛ potest procedi ꝫm auꝛ. qui semel C. q̃o ꝛ quando iu.

1 ☞ Actiones quedã sunt pretorie de q̃bus ponit exempla.
2 Actio pretoria q̃ daꝛ ꝫm. §. sed iste q̃dẽ de actio. an sit ꝑpetua vel non.
3 Petitio hereditatis q̃ daꝛ bonoꝝ possessori est p̃toria.
4 Actio publiciana cõpetit ei q̃ emit bona fide ante p̃scriptionem completaꝫ.
5 Publiciana actio ꝛ in factũ an sint idẽ an vero differant.
6 Publiciana actio quid sit.
7 Item cui cõpetit.
8 Rei vendicatio ꝛ publiciana sunt contrarie origine: nã vna presupponit dominiũ: alia non.
Adde ad idẽ nu. 9.
10 Res mobilis si alienetur a malefidei possessore sciente rẽ alienã cõmittitur furtum.
11 Publiciana nõ daꝛ nisi illi qui vsucapit vel prescribit.
12 Publiciana vt ꝯpetat reqritur traditio

13 Tradens rem suam mihi vt meam ex causa iudicati non transfert dominium.
14 Publiciana actio cōtra quem detur.
15 Domini plures vni⁹rei ꝯuis eē nō possint:possunt tñ plures esse quasi domini.
16 Publiciana an detur cōtra eum qui desijt dolo possidere.
17 An aūt reqͥrat ꝙ ṗtium sit solutum.
18 Fides de pretio videtur habita ꝓbata traditione cū actor habeat ꝓbare traditionē.
19 Libellus qualiter formatur in actione publiciana.
20 An aūt debeo allegare causam mediatam.
21 Sentētia lata in rei vendicatione an obstare faciat exceptionē l publiciane.
22 An aūt in hac publiciana debeat ꝯcludi ad declarationē vel ad rei restitutionem.
23 Publiciana agēs an teneat ꝓbare autorē suū fuisse dñm.
24 Publiciana quare melius fuit noiata actio ꝑse ꝛ facit certā speciē ꝙ bonorū possessio hereditatis petitionis.

a ℭ Quidā Uide ħ Jaso. q̄narrat altercationem fuisse inter vltramōtanos ꝛ citramontanos an hic sit. §. vl non.

b ℭ Circa mediū. Uide hic Ange. i. ij. col. ver. in glo. sꝫ iste ꝛ Jason in. vij. co. i prin.

Sꝫ iste quidē. ℭ Quidam a faciunt hic. §. qdā in verbo alie. qui sequit̄ gl. ꝛ vltramōtani faciunt hic. §. ꝛ Jaco. ꝛ citramōtani faciūt in verbo alie. credo ꝙ vltramōtani meli⁹ faciūt. nā hic imperator subintrat aliā diuisionem. vt not. hic in glo. quam prosequitur vsqꝫ ad. §. appellamus. casus vix ponitur per modum casus. potes tamen sic dicere. Domine imperator ego audiui vnā diuisionē actionum: qꝛ quedaꝫ in rē: quedā in personā. ꝛ locut⁹ fuisti de tribus actionibus in rē de quibus supra dixi. Quero q̄ sunt he actiones an sint ciuiles vel ṗtorie. respōdeo qꝺ q̄dam reperiuntur ciuiles: sicut sunt iste tres predicte. ℭ† Quedam pretorie de quibus exempla subijcit. Uerbi gratia. tu emis rem bonafide ꝛ titulo ab eo quē credebas dominuꝫ: si cadas a possessione vēdicare nō potes de iure ciuili: sꝫ ius pretorium dat tibi actionē ꝛc. pro sequere ponendo casuꝫ iuxta exempla ꝛ verba tex. ℭ In gl. latenter. circa me dium b ibi cuꝫ dicit in persona actione. Pet. de bel. perti. do. dicit rei vēdicationē pretoriā hoc casu qñ dat̄ cōtra eū qui dolo desijt possidere ꝑ dictā. l. elect. et ꝑ. l. ij. §. fi. C. de ali. iudi. mutā. ℭ Jus pretorium dat nouā formā huic vēdi. faciendo eā ꝯpetere cōtra illum qui nō possidet. ꝯtra formā ei datā de iure ciuili. ꝛ ideo ius ṗtoriū dꝫ dici. ff. de iusti. ꝛ iur. l. ius ciuile: sed sm hoc videtur ꝙ debeat extigui āno: qꝛ pretoria descendit ex delicto ex eo quia dolo desijt possidere. ℭ Sꝫ idē Pe. dicit immo perpetua ꝯuis ex delicto descendat. ff. de noxa. actio. l. pe. §. he actiones. ꝛ. ff. rerum amo. l. j. §. actio. qꝛ si mulier vētris noie. l. j. §. actio. qꝛ ... rogata est in locū ciuilis ꝛ ꝑpetue ... proprie ex delicto: sed ex dñio ... sm eum. ℭ† In hoc aduerte. nā glo. ... dent sup hoc varie. vnde. ff. de actio. ꝛ obli. l. in honorarijs. videt̄ tenere hoc opi. Pe. iꝫ. ff. de bo. pos. here. peti. ... tenent qꝺ hic. Dy. iꝫ ꝙ sit ciuilis. ꝛ ... ꝑ exceptionē dr ṗtoria: ꝛ sic intelligit dictam. l. ℭ In glo. scꝫ expsse. ... ista glo. videtur cōcludere qꝺ ... descendentes ex contractu vl quasi ... delicto vel quasi ex varijs figuris causarum sunt ciuiles omnes: ꝛ tamē constat multas esse pretorias. vt actio de constituta negotiorum gest. ... ti manifesti vi bonorum rap. ... finitas de quibus in arbore Joan. ...

pone ergo ⁊ si q̃ sunt alie ciuiles.i.a si=
mili iure.s.iure ciuili inducte.cui⁹ sunt
multe ptes.vt.s.gl.pxi.no.in fi.Et est
verosimile φ hoc voluit dicere glo.qꝛ
al's intolerabilẽ implicaret errorẽ qḋ
5 nõ est verosimile.¶†In glo.j.tã ibi cũ
allegat.§.quedã.Contra: qꝛ petitio he
reditatis que datur bonorum possessori
est pretoria:vt.l.j.de bono.posses. her.
peti.⁊ tamẽ est mista.ff.de peti. here.l.
sed ⁊ si lege.§.consuluit.⁊.C.de pe. he=
re.l.hereditas.§.petitio.Dicit Dyn.et
doc.φ peti.heredi.est ad veritatẽ ciui=
lis etiã que datur boñ.pos. qꝛ per sena.
ↄsulta ĩducta est.vt.l.itẽ cũ prediximꝰ.
ff.de peti.here.¶Sed quia per preto
rem extẽdit̃ dicit̃ ꝑtoria licet veridice
nõ sit vt dixi.s.Uel dic φ petitio here=
ditatis que etiam cõpetit heredi de iu
re ciuili non est mista imo est in rem:
vt.ff.de pet.here.l.sz si lege.§.petitio.
et dixi.s.in prin.titu.¶Item exponit̃
qꝛ omnia interdicta sunt ꝑtoria ⁊ sunt
in rem scripta.ff.de interdic.l.j.§.j.⁊ sic
quodãmodo pretoria videntur mista.
Solu.non sunt mista.imo ad rei verita
tem personalia.vt eadem. l.§.penulti.
¶In gl.hoc videt̃ falsum.in fine. Uel
dic φ competit ad dominiũ.i.ad decla=
4 rationẽ dñij ſm doc.¶†In gl.ᵃ sed nũ
a quid publiciana.in fine.hec opinio est
vera per argumentũ gl.Item quia pu=
bliciana competit illi qui emit bona fi
de ante impletam prescriptionẽ.vt hoc
§.⁊ nisi completa prescriptione adde=
retur vtilis rei vendicatio cõplementũ
prescriptiõis nihil augeret quo ad hoc
quod non est dicendum.vnde ſm Dy.
est reperire triplex dñiũ directũ ⁊ illḋ
causat actionẽ directã in rem. itẽ vtile
dñium ⁊ illud vtilem.item quasi domi
niũ ⁊ illud publici.vñ caue.qꝛ glo.quã
doq̧ vocãt vtile dñium quasi dominiũ.
vt.ff.de dam.infec.l.cum postulasse m.
§.j.ḋ acq.rex do.l.traditio.ff.e.l.si ser
uus.⁊ Azo.in sum.huius titu.sed error
est.⁊ corrige.sunt eñ diuersa vtile dñiũ
⁊ quasi dñium ſm Dy.Ja. vero de ra.
dicit φ publici.ↄpetit dño ⁊ vtili domi=
nio vt.j.videbis.¶†In glo.s.publicia
na.in fine.hec gl.est notabilis ſm Dy.

pro quo facit.ff. de adul
te.l.quod ex his.Sed vi
detur qḋ actio in factũ
⁊ publici sint idẽ.ff.de
iureiuran. sed si posses=
sori.in princip. vide qḋ
ibi not. iuxta magnam
glos.apostille. quia in
prosecutiõe materie de
clarabitur. ¶Ueniã=
mus ergo ad materiam
iuxta quam primo quẽ=
ritur qd sit publiciana.
Secundo cui competat.
Tertio contra quem.
Quarto que requiruntur
tur ad hoc φ competat.
Quinto ad quid compe=
tit et quid in ea veniet.
Sexto de forma libelli.
6 ¶†Redeamus ad pri=
mum quid est hec actio.
Et dic secundũ Petr. de
bel.perti.φ est quedam
actio in rem competens
alicui ratione iuris sui
sibi bona fide q̃siti in re
vel ad rem commercio
hominũ non exemptam
propter vitiũ non prohi
bitam vsucapi ex causa
habili ad translationem
dominij traditione secu
ta vel quasi contra eum
qui habet facultatẽ rei
restituende ad declara=
tionem iuris sui. Actio
in rem. hoc satis appa=
ret hic imperator enim
ponit eã exẽplũ primũ
de pretorijs realibꝰ. Ra
tione iuris idest. quasi
dñij vt hic cũ dicit quasi
rem susceperit bona fide
quesiti.ff.e.l.eũ q̃.§.pre=
tor.Uel ad rẽ. Pet. dicit
φ iõ dicit ad rez:qꝛ.q̃ hz
seruitutẽ habet ius ĩ re:
sed q̃ põt vendicare ra=
tione dñij vel publici.
agere ratione quasi do=

¶Tractatus mate=
rie publi=
ciane quez
etiã tractat̃
hic Jason.

a ¶In gl.
Uide h an
ge.singulr
loquẽtẽ. et
sup fine gl.
vide Jaso.
in.ix.col.et
ibi q̃rit nũ
qd publi=
ciana det̃
fendatario
vel vasallo
ad vendicã
dã rẽ sibi ĩ
feudatam.
Itẽ sequen
ti co.querit
nunqd pu=
bliciana cõ
petat vero
et directo
dominio.

minus hȝ ius ad rē. Salua pace sua. Ego credo quod ille qui habet dñium habet ius in re: sȝ de eo qui nō habet dñium sed quasi dñium posset sustineri quod habet ius ad rē. vide i simili extra de cōces. prebē. c. si. lib. vi. et c. ne captāde. Propter vitiū. vide. ff. de publi. cuȝ sponsus §. in vectigalibus. Cōmercio hoim. vide. ff. eo. l. cū sponsus §. antepe. ex causa habili. 8 ff. eo. l. i. §. si. cum. l. seq. et l. quecunq;. Traditionē ff. eo. l. sine. in princip. et §. i. Restituēde. vt in rei ven. cui est similis. ff. eo. l. eum qui. §. in publiciana. Ad declarationē de hoc magis videbis i formatione libelli. ¶ † Se-

q̄stio principalis. 7 cūdo querit cui cōpetit. Ad hoc dicas quod nō dño qui bonafide acquisiuit ab illo quē credebat dominuȝ et iusto titulo tali q̄ parat causaȝ vsucapiēdi. vñ quinq; sunt necessaria ad hoc quod cōpetat vt hic no. in glo. ¶ Supponitur ergo per doct. et glo. quod nō cōpetit dño vero Jaco. de ra. et Pet. de bel. pti. dicūt contra. quod imo etiā dño vero cōpetit et cōcurrit cū rei vēdi. et hoc pbant per simile. nā pretor q̄ eā introduxit largus est. et nedū puidere voluit in casu necessario sicut vides i bo. pos. quā dat ab intestato emācipatus: quā extēdit ad suos q̄ nō indigebāt: qꝛ succedebāt de 9 iure ciuili. J. de bo. pos. circa pn. Unde ad leges q̄ dicunt dari nō dño: respōdēt quod verū est pprie in casu sue intentionis: nō tñ ex hoc negat necessario dit quin dat dño vero. ¶ Hāc opi. non credo verā. Primo qꝛ nullo iure fulcit: imo videt contra intētionem [illegible] scdo qꝛ due actiones q̄ sunt [illegible] originali materia nō cōcurrūt [illegible] petāt ad eundē effectū vt est videre [illegible] querela inofficiosi testamēti et in quere la falsi. Quis em vtraq; cōpetat ad annullationē testamēti: tñ contrarie sunt origine. nam vna supponit testamētū tenere alia supponit nullū nō cōcurrunt nec vna habet locum in casu quo alia C. de inoff. test. l. ꝯtra maiores. ¶ Si ergo in pposito nā rei vendicatio et publiciana sunt ꝯrie origine: et vna supponit dñium alia nō. Jdeo nō videt posse dici quod cōcurrunt. nec vna cōpetat in casu quo alia. Quō ergo puidebit illi qui dubitat an esset dñs vel non ille a quo acq̄siuit: qꝛ si iuret oportet quod anceps iuramentū recipiat: et sic in periculo periurij. vnde q̄uis glossator dicat hic [illegible] tat quod i dubio pponat publicianā [illegible] puidet sup ꝯsciētia iuramēti. nam [illegible] sciat an sit dñs vel nō quo iurabit [illegible] vel illud. ¶ Posset dici quod iuramētū de credulitate et generali: et ex quo [illegible] mat se iustaȝ causam habere. vt. l. [illegible] de iuramento calū. nec aliud hȝ spe[illegible] care: et tale bñ pōt pstare. Sed si facti positiões tūc oporteret iurare specifice et est maior difficultas. Uñ credo quod [illegible] hȝ ponere i libello vel in articulis [illegible] verba. emi vel acquisiui a tali quē [illegible] esse credebā et tali titulo: q̄ nō erat [illegible] nec me non dñm esse credo: et hoc nō [illegible] pbari. Certū est quod agēti sufficit tale [illegible] ctū ponere ex q̄ sua cōclusio possit [illegible] Cōstat aūt quod ponēdo quod emi a tali [illegible] dñm credebā: et tali titulo qui mihi [illegible] tradidit ego pono factum sufficie[illegible] materiam publiciane: qꝛ tñ [illegible] vsucapionem seu prescriptionē [illegible] dā: et sic ad publicianā dandā: [illegible] correlatiua sunt. vt. l. si ego. §. idem [illegible] lianus. ff. eo. ti. ¶ † Preterea si agēti [illegible] bliciana haberet dicere nō dñm illi [illegible] quo cām habet cōfiteretur malam fidē [illegible] in pñti q̄ saltem de iure canonico [illegible] ptionem

ptionē impediret:⁊ sic publiciana saltē
illo iure nō cōpeteret ex. de p̄scrip. c. vi
gilanti. ⁊. c. fi. ¶Uñ q̄uis de iure ciuili
sufficiat habuisse bonā fidē ab initio:
de iure cañ. requirit̄ semp. vt. d. c. fi. Et
sic si haberet dicere se emisse a nō dño
semp illo iure caderet cū non esset in cā
vsucapiēdi vel p̄scribendi p ɔfessionē
suā. Uñ ego credo q de q̄nqȝ q̄ gl. dicit
necessaria ad h vt cōpetat publiciana
sufficiat ponere tria. vcȝ titulū bonam
fidem ⁊ traditionem. ⁊ alia non sunt ne
cessaria poni:quia eoipso q non ponit
se dñm apparet q nō intētat reivēdica
tio. ⁊ ita restat q intētio cadat in publi
ciana si poneret p̄scriptionē agēdo vel
defendēdo sufficeret illā ponere: ergo
in publiciana sufficit. ¶Itē vr̄ exp̄ssum
q agēs publiciana nō debeat dicere se
nō cadere dñm. ff. e. l. si ego. §. part⁹. ꝟ.
interdū. videt̄ ergo q de iure canonico
publiciana nō cōpetat nisi qñ cōtinuat̄
bonafides:⁊ ita hec materia restringit̄
10 illo iure. ¶†Itē vr̄ q de iure ciuili re-
stringat̄ multū quo ad rē mobilē. qꝛ si
res mobilis alienet̄ a malefidei posses
sore rē alienā sciente cōmittit̄ furtū. C.
qd̄ cū eo. l. si liberā. ⁊ sic res est vitiosa
⁊ inusucapibilis:⁊ p ɔseq̄ns nec publi
ciana cōpetit. vt. l. si ego. §. partus. ff. e.
¶Itē vr̄ multū restringi in re immobi
li si alienās habuit malā fidē per autē.
male fidei. C. de p̄scrip. lōgi. temp. q̄ est
de corpe. vt spō. lar. §. rursus. vñ in pau
cis casib⁹ videt̄ hec actio cōpetere qd̄
multi ɔcedūt. Ja. ꝟo de ra. dicit domi-
nus dñi sui dicebat qd̄ etiam in casib⁹
p̄dictis dat̄ publiciana: q̄uis p̄scriptio
seu vsucapio nō ɔcedat:qꝛ illa iura nō
loquunt̄ de hac materia:sed solū de p̄-
scrip. ⁊ sic cū expresse nō corrigant nō
sunt extēdenda. C. de appel. ⁊ maxime
cū sit diuersa ratio:qꝛ p̄scriptio preiudi
cat dño ⁊ est ɔ eq̄tatē. sȝ publiciana est
s̄m eq̄tatē:⁊ nec ɔiudicat dño nec ɔ ip̄z
datur: vt. l. peñ. ff. de publi. ⁊ sic transit.
11 ¶†Sȝ restat r̄ndere ad ɔriū:qꝛ publi-
ciana nō dat̄ nisi illi q vsucapit vl p̄scri
bit. vt. l. eū q. ff. eo. ille nō p̄scribit ergo
⁊c. Soln. publiciana est inuenta iure. ff.
de iusti. ⁊ iur. §. possessores. in dictis ca-
sibus prescribūt ergo iure illo dat̄ pu-
bliciana. vñ vr̄ sufficere q iure. ff. possit
prescribere cū noua iura quo ad hoc ni
hil immutent. ¶Preterea hec maxima
nō est vera simpliciter nō p̄scribit: er-
go non dat̄ publiciana:qꝛ ille qui ceci
dit a possessione non prescribit: imo in
terrūpit̄. ff. de vsucap. l. generaliter. ⁊ tñ
ille est q̄ agit publiciana: videlicet qꝛ
possessione cecidit. vt hoc. §. vñ solū hic
desiderat̄ q habuerit titulū ⁊ bonā fi-
dē ⁊ q res fuerit tradita ⁊ q titulus sit
talis q̄ sit habilis ad parādā vsucapio-
nē. lȝ qñqȝ vsucapio nō sequat̄ nec pre
cedat. vt. l. cū spōsus. §. i vectigalibus.
et notat̄ in. d. l. eum qui. ¶Uides ergo
cui ɔpetit ⁊ q̄ sunt necessaria ad hoc qd̄
12 cōpetat. ¶†Nunc discutiamus singu-
la quinqȝ q̄ glossator dicit eē necessaria
per ordinē. Primo dicit glo. q requirit̄
traditio vel quasi. Sȝ ɔ hoc oppone de
le. ff. eo. l. cū sponsus. §. j. Itē q operat̄
traditio in cōtractibus inter viuos. hoc
operat̄ simplex legatū in vltima volū-
tate. ff. quēadmodū seruitus amittat̄. l.
si partē. §. j. igit̄ in legatis nō est opus
traditiōe. ¶Ja. de ra. dicit q in vltima
volūtate cōpetit publiciana sine tradi-
tione: vcȝ illa q̄ competebat testatori ⁊
ex psona ei⁹:sed si legatario nō ɔpetit
ex psona sua nisi dñium traditione fa-
cta. hoc idem notauit gl. ff. eo. l. j. in fi.
alr̄s. l. ij. Ego tñ credo q opinio q̄ ibi
p̄mo notat̄ sit verior: vcȝ q publiciana
acquirat̄ ex vltima voluntate sine tra-
ditione. ⁊ hoc supple hic ad gl. ¶Sed
circa hūc articulū q̄rit̄ nunq̄d req̄rit̄ q
transferatur possessio. Et vr̄ q non hec
actio hȝ instar rei ven. ff. eo. l. cū q̄. §. in
publiciana in qua sufficit traditio da-
to q possessio non transferat̄. ff. de fun-
do do. l. si fundū. ff. de rei vē. l. si ager.
¶Jac. de ra. dicit ɔtra q oportet q fiat
possessor. qꝛ alr̄s prescribere vl vsucape
re non posset ⁊ ita nec publiciana cōpe
teret. vt. d. l. eū qui. facit etiam pro ipso
eo. tit. l. traditionē. ¶Ad argumentum
respondet. publiciana hȝ instar vendi-
cationis ⁊c. verū est quo ad hoc vt fru-
ctus veniāt. ⁊ quo ad aliqua alia sȝ nō
quo ad oīa. aliqua enim requirūtur in

publiciana q̃ nõ in rei vẽdicatiõe ⁊ ecõtra. Sz huic opinioni Jacobi videt̃ obstare. ff. eo. l. si seru⁹. vbi videt̃ expssũz. ¶ Itẽ q: hereditati nõ acq̃rit̃ possessio. ff. si q̃s testa. lib. esse ius. fue. l. j. §. sceuola. ⁊ tñ acquirit̃ publiciana. ff. eodẽ. l. si ne. §. pe. ⁊ in hac opi. est Pe. ¶ Itẽ dicit glo. q̃ scđo req̃rit̃ titul⁹ habilis ad trãsferendũ dominiũ si tradens esset dñs.
13 ¶ † Sed cõtra opinionẽ opponitur: q: si petam rem tuã vt meã ⁊ pnunciet̃ cõtra te ⁊ tu tradas rẽ autoritate iudicati non transfers dñium. q: vbi tradis rem tuã vt meã nõ transfers dñium. ff. de cõditione causa data. l. iij. §. subtili⁹. ⁊ tamen certũ est q̃ hoc casu cõpetit. ff. de condi. causa data. l. iij. §. fi. ⁊ sic nõ videtur requiri titulus habilis ⁊ eodẽ modo põt opponi cõtra illud qđ glo. requirit. Tertio videlicet q̃ res tradat̃ a nõ dño. Contra imo si in casu pmisso tradatur a vero dño nõ trãsfert dominiũ. ⁊ ita in casu pmisso nõ refert vtrũ a vero dño vel nõ dño tradatur. ¶ Jac. dicit q̃ he opposi:iones procedũt ex falsis. nã res iudicata est habilis titulus ad trãsferendũ dominium. ff. de reb. eorum. l. iij. §. item queri potest. Et hoc probat p rationem. ista sunt paria transferre dominiũ vbi dñs tradat vel causam vsucapiendi parat vbi non dñs. ff. de ptra hen. empt. l. clauibus. sed causa iudicati dat et parat causam vsucapiendi vbi nõ dñs tradit: ergo transfert dominiuz nec obstat §. subtili⁹. q: illa regula fallit pter autoritatẽ rei iudicate. ¶ Itẽ circa id quod glo. dicit requiri quarto et quinto oppo. quia si agerẽ contra te ad rem ⁊ mihi detuleris iuramentuz ⁊ iurauero datur mihi publiciana. ff. eo. l. eam qui. §. si mihi petenti. ¶ Si ergo nunc habeã iurare q: crederem eũ dominiuz qui tradidit mihi qđ est necesse ex quo ita oportet poni in facto fm gl. sequitur q̃ sim periurus: vel nũc q̃n iuro de calumnia data libello i publiciana: vel tunc quãdo iuraui rez meã esse. vnde si inueni q̃ nõ sim dñs: quomodo me saluabo de primo iuramẽto quo iuraui me dñm esse. Ad hoc dices q̃ istud quintũ nõ debet poni in libello. vt dixi s. in princi. materie. ⁊ in hoc vf declinare Jaco. ⁊ Pe. post eum. ¶ Itẽ dicit Jac. q̃ req̃ritur sextũ q̃ inceperit vsucapere ⁊ ad hoc adducit hunc §. istud pẽdet ab eo quod dixi. s. an requiratur q̃ res fuerit tradita ⁊ possessio adepta fuerit: certum est q̃ nec vsucapio
14 incepta. ¶ † Nũc expedito articulo cui hec actio cõpetit: videamus cõtra quẽ detur. Et certũ est q̃ contra possessorem vel detentorẽ rei si nõ dñs. q: exceptio dñi repelleret agẽtẽ. ff. eo. l. pe. nisi in casib⁹ qui hic notant̃. in fi. glos. quam hic insinua. ¶ Itẽ exceptio dñij q̃n repellit: vide plene. ff. e. l. sine. §. de duobus. vbi de hoc not. plene. ¶ In hoc tñ aduerte: q: illud qđ cõiter dr̃ q̃ publiciana nõ cõpetit p illũ q̃ hz cãm ab alio. hoc ẽ verũ si iste q̃ rẽ detinet⁹ est i tali statu q̃ possit pscribere vel vsucapere: alr̃ sic. Vbi gratia emi librũ bõafide: liber mihi surripit̃: fur vendidit tibi: ago p te publiciana: nũq̃d possum. Jacõ dicit determinatuz fuit Aurelianis q̃ nõ: q: melior est cõditio possidẽtis vbi a diuersis dñis cãm habuit. Ipse tñ determinat p: q: illa regula obtinet vbi prescribere vel vsucape põt: qđ nõ põt in casu q̃nis pdicte: q: res ẽ furtiua: ⁊ iđ nõ cõcludit aliũ q̃ potius ius hz ⁊ cui cõpetit publiciana cũ nõ sint in pari cã. ¶ Et hoc satis pbat̃: q:

¶ Tertia q̃stio principalis.

ubi duo habent cām ab uno ꝛ uni fuit res tradita alij nō ille cui fuit tradita ē potior. qꝛ ē ī cā usucapiēdi: ali⁹ nō. vel si un⁹ hꝫ titulū habilē ad acq̄rēdū dn̄iū ali⁹ nō: qꝛ un⁹ forte emit ali⁹ ꝯduxit: vel noīe ꝯmodati vel depositi recipit: potior ē ille q̄ hꝫ titu. habilē fꝫ pe. ¶ Itē dic ꝙ ī casu in q̄ publiciana daṫ titulo de se nō habili ad trāsferēdū dn̄iū habilitato tn̄ ꝑ accidēs ꝛ ꝑꝑ autoritatem rei iudicate vel iurisiurādi ꝙ tūc nō datur ꝯ quēlibet possessorē vel detētorē: sꝫ ꝯ illū tm̄ ꝯ quē iuratū ē. ff. e. l. eū q̄. §. si petēti. qꝛ publiciana illo casu nō cōpetit de vera ꝛ regulata natura sua ꝛ non mirū si restringiṫ. vide plen⁹. j. e. §. itē

15 si q̄s. ¶ † Et ex his apparet ꝙ ꝯꝑluis nō possint eē plures dn̄i ī solidū uni⁹ rei: pn̄t tn̄ eē plures q̄si dn̄i. nā plurib⁹ datur publiciana qn̄ plures eādē rē emerūt bonafide. vt ptꝫ. d. §. ꝛ est rō: qꝛ uni⁹ rei unicū est dn̄iū qḋ apud unū tm̄ eē pōt. sꝫ ples pn̄t rē habere bonafide ꝛ titulo absq̄ incōueniēti. ff. de acq̄. pos.

16 l. iij. §. ex plurimis. ¶ † Sꝫ nūq̄d publiciana daṫ. ꝯ. illū q̄ dolo desijt possidere. Dicas idē ꝛ ꝑ oīa sicut ī rei vēdicatione dixi. ꝯ. §. pxi. qꝛ oīa q̄ seruanṫ in una debēt seruari in alia. ff. e. l. eū q̄. §. ī publiciana. nisi repireṫ ꝯriū ex ꝑssuꝫ Et pōt dici qḋ hoc casu publiciana sit utilis sicut dixi de rei vēdic. ꝯ. §. j. Sed an publiciana q̄ cōpetit supficiario vel vectigali est utilis vel directa. Videṫ ꝙ utilis ad instar rei vē. ff. si ager vectigal. l. j. ī fi. ꝛ ita repireṫ q̄si dn̄iū directū ꝛ q̄si utile ad instar dn̄ij. Sꝫ hoc videtur satis nouū: nec vr̄ de mēte legū. vn̄ ideo ꝙ semꝑ sit directa vn̄ rei vēdicatio nō dr̄ utilis: qꝛ cōpetit nō ꝓ dn̄o ꝛ extēdiṫ ad dn̄m nō verū ꝯ substātialia principia sua ꝑ que nō cōpetit nisi dn̄o vero. sꝫ in hac nō sic: qꝛ hec nō requirit dn̄iū sꝫ q̄si dn̄iū nō distinguēdo q̄d. vn̄ ꝑtor q̄ eā īroduxit erat larg⁹. ꝛ introduxit eā simpliciter ꝛ liberaliter ꝛ unā ꝓ omni q̄si dn̄io. ff. e. l. eū spōsus. §. in vectigalib⁹. hec ꝓcedunt ubi publiciana ꝯpetit ad corꝑalia. sꝫ ubi ad ī corꝑalia iuxta. l. ī ergo. §. j. ff. e. tūc daṫ ꝯ ipediētē. lꝫ n̄ possideat vt dixi ī ꝯfes

17 soria. ꝯ. §. pxi. ¶ † Quidā in dubiū reuocāt an req̄raṫ ꝙ p̄etiū sit solutū. Et dicit Jac. ꝙ Ranfre. ꝛ ꝙ sic: qꝛ ad hoc ꝙ ꝯpetat publiciana req̄ritur bona fides. certū est autē ꝙ ille q̄ recepit non hꝫ bonā fidē nec titulū: nisi soluerit p̄etiū vel fides fuerit habita de ꝑtio. ff. de ꝯhen. empti. l. qḋ h̄r̄di. ¶ Preterea dominium nō trāsferretur aliter nisi dn̄s venditor esset. ergo nec cā usucapiēdi ubi nō est dn̄s cū ad paria iudicenṫ. e. tit. l. clauibus. Jac. dicit cōtra sequendo tex. ꝛ glos. ff. eo. l. de ꝑtio. ꝛ idē seq̄tur Pe. ¶ Ad argumētū Ranfre. respōdet ꝙ ille q̄ emit debet habere bonā fidē. i. se credere venditorē habere ius vēdēdi ꝛ nō esse rem alienā. ff. de ver. signi. l. bone fidei: nō autē hoc casu debet credere se factū dn̄m: sed adhuc hoc bene indagatum nō est. ꝛ videṫ necessario ꝙ ad hoc qḋ competat publiciana ꝑ re mobili qḋ oporteat pretium esse solutum vel fidem habitam de pretio: quia emptor qui alio modo recepit committit furtū. ff. ꝺ fur. l. eū q̄. ij. respōso. ꝛ est predo. ff. de acquirē. pos. l. si ex stipulatione. ꝛ ita non pōt usucapere sicut nec publiciana agere: qꝛ actor nō habet in publiciana ponere nec ꝓbare ꝙ ꝑtium sit solutum vel fides habita de pretio et sic itelligiṫ lex de ꝑtio: si tamē reus dicat acto=

¶ Posset dici q̄rta questio principalis.

a ¶ Pōt. vi
de ang. l. x.
co. in fi. ꝟ.
q̄d veniat.

b ¶ Talis
libell⁹. Ui=
de hic Jas.
sup hāc gl.
in. xij. col. ꝛ
se. ꝛ ang. ħ
in. v. colū.
ꝟ. in. gl. di
cit. vid̄ Pe.
Jac. in tit.
de acti. pu=
blici.

¶ Quinta
q̄stio prin=
cipalis.

¶ Sexta q̄
stio princi=
palis.
c ¶ Titul⁹
An aūt p=
bare d̄beat
agēs publi
ciana pos=
sessionem
sui autoris
item q̄s sit
effect⁹ isti⁹
actionis et
ei⁹ condē=
natiōis. vi
de hic p an
ge. i vlt. co.

rem esse malefidei pos= b
sessorem: qꝛ ꝓpria auto
ritate: rē accepit ꝛ ꝯ vo=
lūtatez venditoris ꝛ pre
tio non soluto opꝫ ꝙ a=
ctor replicet ꝛ ostēdat ꝙ
habuerit de volūtate vē
ditoris vel saltē ip̄o sciē
te ꝛ nō ꝯdicēte: quo ca=
su nō est fur nec credo.
C. de acq̄r. pos. l. anim⁹.
vel se soluisse p̄tiū. ꝛ sic
dꝫ intelligi. d. l. de p̄tio.
18 ¶ † Itē cū actor habeat
pbare traditionez: ip̄a
pbata videt̄ habita fi=
des de p̄tio. vt dixi. s. de
rerꝫ diuisione. §. vendi=
te. Sequitur videre de
q̄nto q̄d venit in hac a=
ctione. hoc non reperit̄
bene exp̄ssum. dici tamē
a pōt⁹ ꝙ oīa veniūt q̄ i rei
vēdicatione sicut resti=
tutio rei fruct⁹ ꝛ dāna. ꝛ
in summa dic vt i rei vē
dicatiōe dixi. s. eo. ti. §.
j. qꝛ instar ei⁹ sequit̄. ff.
eo. l. eū qui. §. in publi=
19 ciana. ¶ † Uideam⁹ de
vltimo vcꝫ de forma li=
belli. ꝛ glo. ponit diuer= c
sos modos formandi.
¶ Primos duos repro=
bat: qꝛ agens mentiret̄.
ꝛ credo ꝙ bn̄ dicit. ꝛ hoc
etiā doc. Itē glo. repro=
bat tertiū modum alter
natiuū. ꝛ idē sequunt̄ do
cto. Videt̄ tn̄ expeditū
ꝙ hodie debeat admit=
ti d̄ iure canonico. extra
de sen. ꝛ re iudi. c. abba=
te. ꝛ ibi tꝫ Archi. ꝛ nota
bat de hoc extra de i in
teg. resti. c. cōstitutus. ꝛ
Spe. q̄ nō figit pedē; de
actioni. seu petitio §. se=
quit̄. versi itē not. de cā
pos. ꝛ proprie. §. nūc di=
cendū. Quicq̄ tn̄ dicant

b patulo ptꝫ: qꝛ talis libell⁹ b de iure nō
pcedit nisi in casu quo esset icertitudo
pbabilis per. §. qꝛ aūt. ff. quorū lega. l.
ij. ꝛ factū aduersarij. Sed Inn. intelli
git illū. §. gn̄aliter q̄ñcūq̄ sit icertitu
do pbabilis: vt no. in. d. c. q̄m̄ frequenter. et
illo intellectu posuit illa verba in. d. c.
abbate. cui⁹ fuit autor ꝛ credo ꝙ sit bo
nus itellect⁹. ff. si pars here. pet. l. j. §.
fi. de rei vēdi. l. que de tota. §. fi. Unde
ḿm intellectū illum potest dici qd̄ vbi
agēs publiciana habet causaꝫ dubitā
di an autor suus esset dominus: qꝛ for
te emit ab ignoto vel viatore tunc ad
mittatur libellus: sed vbi autor est cer
tus ꝛ notus ꝛ pōt se certificare de do=
mino non videt̄ habere colorem ꝙ ta
lis alternatiuūs libellus admittatur.
20 ¶ † Sed q̄rit̄ in rei vendicatione suffi
cit me dicere dn̄m nec habeo ponere
cām mediataꝫ. nūq̄d idē in publicia=
na: Uf ꝙ sic per. d. c. abbate. vbi vide=
tur exp̄ssum. ꝛ hoc videt̄ sentire glo.
hic in libello quē approbat: vbi ponit
solā cām q̄si dn̄ij: sed hoc non vr̄ verū:
qꝛ q̄ sunt necessario pbabilia sunt poni
bilia: sed necessario oportebat pbare:
ergo necessario opꝫ poni. ¶ Primū p
batur qꝛ testes nō debēt deponere nisi
sup contētis in libello nec interroga=
vt notat̄ i. l. si q̄s libertatē. §. j. ff. de pe.
c here. Qd̄ aūt pbari debeat titul⁹ c pz
p totā hāc materiā. ꝛ. ff. eo. l. q̄cūq̄. §. q̄
a pupillo. Spec. in suo libello ponit so
lū quasi dn̄iū nec q̄cūq̄ ponit d̄ cā me
diata. vt. d. §. nūc dicēdū. Quicq̄d sit
si nō debeat poni in libello oportet ꝙ
ponat̄ in articulis sup quib⁹ testes ex
21 animabunt̄. ¶ † Cōsueuit q̄ri circa hāc
materiā vtrū sn̄ia lata in rei vendica=
tiōe obstet exceptio rei iudicate in pu
bliciana vel ecōtra. De hoc non est q̄
ḿm Dy. qꝛ expressaꝫ est. ff. de euic. l. mi
nor. §. si seru⁹. qd̄ verū est vbi est actus
altera. ¶ Sed q̄d si actū sit vtraq̄ .
actor facit libellū alternatiuū dicēs
ꝙ res ptinet ad ip̄m iure dn̄ij vel q̄si.
Tūc credo contra etiaꝫ sit alterutrū in
sit in pcessu psecutus. totū em̄ ius suū
in iudicio deduxit. ff. de exce. rei iud. l.
ꝛ an eadē. §. actionem. ꝛ idem crederē

si dixisset se quasi dñz ex vna cã: qr for
te emit qr non poterit agere ex alia di
cẽdo rẽ forte sibi donatã p dictũ. §. iũ
g. l. e. l. sic itaq; h qñ nõ expssit ab ini
22 tio. vt. e. ti. l. si mi. §. si qs aũt. ¶ † Sed
nunqd dz ɔcludi in hac actione ad de
clarationẽ vel rei tñ restitutionẽ. Glo.
Spe. ɀ quasi oẽs doc. ɔcludũt ad resti
tutionẽ. Securi⁹ tñ est q cũ hec actio
sit realis ɀ habeat istar rei vẽ. vt. l. tuz
qui. §. in publiciana. q ɔcludat ad de
clarationẽ dñij secz Pe. Et potes sic for
mare. Corã vobis dño tali iudice: ɀ di
cit ɀ proponit titi⁹ actor ɔtra sempro
niũ reũ q licet talis res ad ipm perti
neat iure q̃si dñij qr eã emit a tali quẽ
dñm esse credebat: eãq; per verã tradi
tionem accepit: eiusq; possessionẽ ade
ptus fuit eratq; in cã vsucapiendi cũ a
possessione cecidit nihilomin⁹ sempro
nius possessor vel detentator eiusdem
eandẽ rem dimittere ɀ restituere dicto
titio oĩ negat minus iuste: quare petit
dict⁹ titi⁹ dictã rez ad se iure quasi do
minij pertinere per sententiã declara
ri per officiũ vestrũ compelli dictã rez
eidẽ titio restituere cũ fructib⁹ ɀ dam
nis ɀc. vt dixi in rei vendi. s. eo. §. j. Et
hoc quando publiciana competit pro
corporalib⁹. Si aũt ad incorpalia in
xta. l. si ego. §. j. ff. eo. tũc formabis sic.
Dico ego talis contra talem q lz talis
cõstituerit mihi seruitutẽ in tali fundo
meo transeundi per fundum quẽ cre
debam esse suũ ad fundũ meũ eiusdez
seruitutis quasi possessionem habens
bonafide: nihilominus tamẽ idem ta
lis me impedit: declara impedimentũ
quominus vti possũz dicta seruitute mi
nus iuste: quare peto dictam seruitutẽ
quasi cõpetere fundo meo per vestraz
sententiam declarari. ɀ hoc declarato
impedimẽtũ p̃e dictũ amoueri ɀ in fu
turũ caueri de non impediẽdo ɀ inter
esse ɀ dãna ɀc. Et cõforma eã ad id qđ
dixi. s. §. pri. de ɔfessoria. nisi i hoc. Et
dic q in hoc est ista actio vtilis: qr nõ
teneẽ pbare dñm illum q cõstituit ser
uitutẽ: nec forte se dñz fundi cui est ser
uit⁹ cõstituta qđ als esset necesse. vt. l.
ij. ff. si ser. ven. qr de natura publiciane
est q in ea nõ oporteat
23 pbari dñiũ. ¶ † Sed ad
h posset dici q veruz est
q non teneẽ pbare dñz
suũ autorẽ nec se ex illo
ɔctu quo nitiẽ: qr titul⁹
ɀ bonafides habeanẽ lo
co dñij in hoc: sz quo ad
dñiũ fundi sui cui dicit
deberi seruitutez super
quo nihil allegat nec ti
tulũ nec bonãfidẽ nõ vi
dereẽ qn pbare haberet
dñiũ vel saltẽ q̃si dñiuz
in quo casu nõ posside
ret seruitutem iuxta opi.
Azo. de qua s. pri. hec
pcedunt qñ agiẽ de ser
uitute reali debita a re
rei. si aũt psonali debita
a re psone cõcladeretur
sic. Quare petit seruitu
tem talez sibi deberi ɀc.
24 ¶ † Sz q̃ritur[a] q̃re hec
actio fuit meli⁹ noĩata p
se: ɀ facit certã speciẽ q̃
bonorũ possessio heredi
tatis petitionis q̃ nõ est
certa species: sz ciuilis
expẽsa. vt nota. de bono.
posses. heredi. pet. l. j. vn
de potuisset ptor exten
disse rei vendi. ciuilẽ ad
hũc casum vel confessio
nem ciuilẽ. Sed ad hoc
põt responderi qr dñs ɀ
non dñs non habẽt tan
tam conformitatẽ inter
se sicut heres ɀ bonoruz
possessor vñ rei vendi. ɀ
confessoria q̃ competũt
dominis non debuerunt
extendi ad casum non
dominij sibi contrariuz
sed heres et bono. pos
ses. non sunt contrarij.
¶ Sed cur publiciana
non datur creditori qui
habet cãm a non domi
no sicut seruiana exten
ditur. ff. de pign. l. si ab

a ¶ Sed q̃ritur. Hanc qõnem format Jason h in. ij. col. post pnc. in ver. Scdm dubium. et laudat Joan. fabr. de hac responsione sua. ɀ vide super hoc dñ. Jaso. i sex vlt. colũ. multa pulchra et notanda in materia cõscientie.

eo.⁊ cõfessoria ⁊ negatoria:vt.§.ꝫ.pro xi.notatū est.ff.de seruitute.l.ei q̄. Solutio.q₂ esset contra naturam publicianē que requirit titulum habilē ad trāsferendum dñium.vt.ꝫ.dictum est.⁊ creditor non habet titulum dominij.confessoria vero ⁊ negatoria non videntur ei competere:sed vtilis hypote.⁊ not. dictam.l.ei qui.

1 ☞Ciuitates alie ꝙ romana.an restituantur sicut ipsa romana.
2 Presens si petat restitui contra absentem vel absens contra presentem quid iuris.
3 Usucapio qūo rescindatur.
4 Judicia duo ꝙ cõpetant scilicet rescindens ⁊ rescissoriū:an hoc sit perpetuo verum.
5 Quid si vsucapio q̄ per magnū tp̄s currebat sic completa in presentia.
6 Lesus ꝓpter iustaꝫ absentiā restituit̄: ne officium suum sit sibi damnosum.
7 Lesus qñ petit restitui inspicit̄ tp̄s lesionis nõ tempus subsequēs in quo restitutio non concederetur.
8 Seruari debet circa tempus qđ seruatur circa res.
9 Restitutio fuit concessa a pretore mortuo tanꝙ beneficium ꝯ ius cõmune.
10 Lesio vbi est in tp̄e: tempus ad petendam restitutionem in integrum an currat a tempore lesionis.
11 Actio rescissoria an sit distīcta species actionis.
12 Actio amissa per vsucapionem ⁊ recuperata per restitutionem an dicatur natiua vel datiua.
13 Actio rescissoria an competat pro immobilibus.
14 Actio rescissoria ⁊ iudicium rescindēs vsꝙ ad qđ tempus competant.
15 Restitutio si fuerit concessa post quadriennium an valeat.
16 Judicium rescindens quanto tempore durat.
17 An aūt hec actio possit perpetuari.
18 Rescissio an ꝑpetuet̄ ꝑ litis cõtesta. factam in iudicio rescindenti.
19 Judiciū rescindēs an sit cõtinuū si li vertatur in consistorio principis.
20 Actio rescissoria an possit opponi ꝑ modum exceptionis ante restitutionem. Et an possit excipi ꝑpetuo.ibidem. vide ℣si.Queritur vtrum possit excipi.
21 Libellus qualiter formatur in iudicio rescindenti.
22 Quid si ꝑ iudiciū rescindēs nõ debeat res restitui qualiter tunc dicet actor.
23 Quid aūt si actor agat p̄ma actiõe nulla mētione facta de restitutione an libellus procedat.
24 Restitutio in integruꝫ datur causa cognita:quid si pars se contumaciter absentat quid fiet.
25 Restitui qui peti debet se dicere fuisse lesum an teneatur probare expressam lesionem.
26 Quid auteꝫ si petens se restitui ad actionem rescissoriam in iudicio rescindenti onerauit se plena probatione ⁊ ꝓbauit plene rē ad se pertinere:pars vero nihil in contrariū dedit: an facta restitutione in integrum in eodem iudicio fiat rei restitutio.
27 Ciuitates si sint lese an restituantur.
28 Absentia sola an sit causa dandi restitutionem legatis.
29 Fiscus.hoc verbum diuersimode accipitur in iure.
30 Prelatus in his q̄ ip̄m tangūt nõ restituitur:licet ecclesia restituatur.

Rursus ex diuerso

si q̄s.¶Iste.§.hꝫ duas ptes. Primo de restitutione ꝯcedenda p̄nti ꝯ absenti. Secūdo eꝫ de restitutione danda absenti ꝯ p̄sentē ⁊ de multis alijs casib⁹ in q̄b⁹ restitutio ꝯcedit̄ p̄ma in principio.secūda ibi.qđ gen⁹ ⁊c.Casus planus est.¶Semproni⁹ emit librū meū a titio bonafide ⁊ ꝑ traditionē accepit. iuit vltra mare vel alicubi extra pūtiā cā reipublice vñ finitā vsucapionē ⁊ añꝙ agerē ꝯ ip̄m vel forte fuit captus ab hostib⁹.cū esset i fortia hostiū antequā rediret ꝯpleuit vsucapionē libri mei deinde redijt.Querit̄ qūo mihi puidebit̄ ne meū librū amittam queꝫ petere non potui ꝓpter eius absentiā. Impator rñdet q᷑ ego librū meū possuꝫ petere intra annū rescissa vsucapione quasi meū ⁊ vēdicare q̄si meū:ac si possessor

nō vsucepisset. hoc in pͤmo dicto. ¶Sȝ
pone inver. qō genus. dn̄e imparator: q̄d
erit si pn̄s vsucepit rē absentis. vl̄ mul
tis aliis casib⁹ in q̄b⁹ q̄s nō pōt rē suā
petere ꝓpter legitimū impedimētū: nū
q̄d subuenieꝛ illi impedimēto. Impa
tor rn̄det ꝙ p̄tor q̄ hanc actionē intro-
ducit accōmodat eis hāc actionē simi
li eq̄tate mot⁹ vt hec ex latiore. ff. volu
mine intelligere lȝ. h. d. ¶Uiso casu ve
nio ad glo. quas additionare intendo
in paucis locis: qꝛ expeditio ⁊ declara
tio eaꝝ cadet in ꝓsecutione materie ꝓ
a maiori parte. ¶†In gl. s. ciuitas. in fi.
an aūt alie ciuitates a romana restituā
tur videbis in ꝓsecutione materie. In
glo. q̄ sint sibi. credo ꝙ ⁊c. hoc verū: qꝛ
vbi agitur de restitutione cōcedenda p̄
senti ꝯ absentē nō refert de cā absētie.
ff. eo. l. itē ait p̄tor. §. fi. ⁊ videbis. j. gl.
a ij. ¶In ea. gl. in fi.ᵃ vide. §. de iure na
turali gentiū ⁊ ciuili. §. is autē. ꝟ. bel-
la. ¶In glo. prima seruitute: sic sumiꝛ.
§. de his qui sunt sui vel alie. iur. §. j. et
ij. ¶In ea. gl. ibi. i. iurisditiōe. ff. de iu
ris. om. iudi. l. imperiū. ⁊ l. eum qui. §. j.
melius. ff. de pigno. l. fideiussor. de edi
li. edic. l. q̄d sit fugitiu⁹. §. penul. ¶In
ea. gl. ibi cū p̄latis. hoc nō reperiꝛ bn̄
expͣssuȝ ꝙ clerici sint sub potestate epi
copi nisi recipias potestatem pro iuris
ditione. vt. §. prime. sed religiosi sunt
sub obediētia cum nō habeāt velle vel
nolle. xij. q. j. c. nō dicatis. extra de ele-
cti. c. si religiosus. lib. vj. extra de testa
men. c. ij. ¶In ea. glo. ibi. lege potesta
tis. itē sumitur ꝓ regimine. §. de tute. §.
tutela. iteȝ pro facultate restituendi. ff.
de noxa. l. quoties. item pro libera de-
tentatione. ff. de vsucapio. l. sequitur. §.
b tunc in potestate. ¶In ea. gl. in fi.ᵇ nō
intelligas ꝙ ius postliminū habeat lo
cū nisi in peculiarib⁹. ff. ex q̄b. cau. ma
io. l. deniq̄ꝫ. ⁊ ibi plenius ex hoc. ¶In 3
glo. q. d. ibi. pro quo erat. ff. ex q̄b. cau.
maio. sicut. §. tandiu. ¶In ea. gl. ibi. l.
si ab hostibus. §. sȝ quod. de hoc statim
a videbis in tractatu materie. ¶†In ea.
glo. in fin. hec glo. est aliquātulū obscu
ra ⁊ intrat materiam quam non opȝ hic
intrare. videlicet ex qua causa absens

restituatur. de qua. ff. de
in integ. resti. l. fi. Unde
vult dicere gl. ꝙ hoc di-
ctum duo habet capita.
nam interdū p̄sens vult
restitui contra absenteȝ
interdum ecōtra absens
contra presentem. Pro
casu non curatur ex qua
causa aliquis absēs fue
rit: sed solum ꝙ presens
non haberet quem con-
ueniret sic intelligitur
is. §. Sed in secundo ca-
su est differentia ex qua
causa quis absens fue-
rit vt plene notatur in. d.
l. fina. ¶Item caue quia
hic intelligitur videli-
cet ꝙ presens restituaꝛ
contra absentem si non
fuerit qui defenderet ab
sentem. nam si habuerit
defensorē procuratorem
vel amicū non restitue-
reꝛ p̄sens. ff. eo. l. j. §. ver
bo meli⁹. l. iteȝ ait. §. hec
autem restitutio. et sic
oportet ꝙ presens fece-
rit diligētiaȝ super hoc.
¶An autē hodie hoc sit
correctū. vid plene. ff. ex
qui. cau. maio. l. is qui. q̄
glo. est necessaria ad in-
tellectum huius. §. ⁊ vi-
de eo. ti. l. itē pretor. §. fi.
¶In gl. per in integruȝ
restitutionem. in fi. vide
de his in ꝓsecutiōe ma-
terie quaȝ prosequimur
per questiones. Et pri-
mo qꝛ tex. dicit hic vsu-
capiōe rescissa potest pe
3 tere ⁊c. ¶†Querit quō
rescindatur vsucapio. et
sup hoc sunt opiniones
in glos. ¶Quidā dicunt
ꝙ rescindiꝛ ꝑ in integrū
restitutionē: ⁊ ita officio
iudicis naȝ restitutio in
integrū per officium iu-

a ¶In fi.
Uide ꝯ an
ge. in. ij. co
lum. circa
p̄nc. ꝟ. i gl.
hostiū. ⁊ ꝟ.
se. vide do.
Ias. hic in
viij. colū.
post p̄nc. in
ver. glos. in
ꝟ. hostiuȝ.

b ¶In fin.
Doct. cōi-
ter sequūꝛ
hic glo. sed
do. Ias. re-
probat hic
ang. quem
vide. Item
qꝛ tex. dicit
ꝙ capt⁹ ab
hostib⁹ po
test vsuca-
pe. exēplifi
cat Ias. de
actione ꝑ-
sonali in q̄
currit p̄scri
ptio nō ex
possessione
p̄scribētis ⁊
sed ex solo
cursu tp̄is
negligētia
non peten
tis: vt hic
per eum.

dicis expedit.ff.de mi-
nor.l.qd si minor.§.fina.
Alij dicunt q rescindit 4
ipso iure & statim sine re
stitutione:vt hic notatur
in.gl. p i integ.resti.&c.
Tamē concors est opi.
omniū doct.q per in in
teg.resti.& ita per officiū
iudicis rescidatur.& hoc
probat Dy.iter ceteros
q restitutio maiorum et
minorū equiparantur .C.
de temp.in iteg.restitu.
l.fi.Sed restitutio mino
ris petitur per officium
iudicis:vt.l.qd si minor
§.fi.ff.de mino.ergo & et
restitutio maiorū.& pro
hoc facit iste tex.cum di
cit recisa.etiam dando i
telligi expsse q opz re-
scindi anteq̄ agatur re-
scissoria : vt.C.de cap.l.
ab hostibus.la.ij.& hoc
videt quasi expressum.
ff.ex quib.cau.maio.l.si
qs stipulatus.Unde sci
re debes q est iudicium
rescindens & rescissoriū
sm omnes docto.¶ In-
diciū rescindens est of-
ficium iudicis per qd da
tur in integrū restitutio
& rescinditur obstaculum
qd impediebat restitu-
tum agere & rē reponi in
statu in quo erat tpe quo
lesio cōtingit.¶ Rescis-
sorium est qd cōpetit re
ciso obstaculo.Uerbi g-
tia.vsucepisti meam rem
quam potuissem vēdica
re nisi fuisset tua absen-
tia:datur in integrum re
stitutio & rescindit vsu-
capio.ita q ego rē meā
vendicabo perinde ac si
non esse vsucapta.& hoc 5
dicit is§.& hec in itegrū a
restitutio datur per offi-

a ¶ pone
q. De hac
q.do. Jas.
recitat hic
eleganter
doct.alter-
cantes & cō
cordat eos
demū opi.
subiungit i
x.colū. an-
te me.vs.in
ea.glo.ibi.
ff.ex quib
cau. maio.
vide etiam
hic Ange.

cium iudi.& vocatur iudiciū rescindēs:
sz rei vendicatio q̄ recisa vsucapiōe cō-
petit vocat rescissoria. ¶ † Sed queritur
vtrum hec sint vera perpetuo q compe
tant duo iudicia rescindēs & rescissoriū
sicut hic dr.Dicas q non.vnde
mum obtinet vbi leso cōpetebat actio
ad rem:vel erat cōpetitura si nō fuisset
absens vel als impeditus.Uerbi gra.
tu tenebas rem meā:habebā actionem
ad eā que est extincta ppter absentiam
vel impedimentū:& tūc nō obtinet qd
dixi.¶ Uel pone.stipulatus sum vt su
mihi legata decē annua annis quibus
essem in patria.Ego abfui causa rei pu
blice:& ita nō fuit mihi q̄sita actio
nata restituar per officiū vt agere pos
sim ac si presens essem.iuxta.d.l.si q
stipulatus.& hoc casu nō pprie nō di
tur rescissoria:imo potius restitutoria
vt.ff.ad velleia.l.q̄uis.§.si cū essē.
vbi nō competebat actio leso:qz for
possidebat rē vel est lesus als q̄ impe
da actione nata vel nascēda:tūc to
expedit per officiū nec dat rescissoria
Uerbi gra.possidebā fundum tpe
incepi abesse:tū eū occupasti.reuer
peto in integrum restitui certe e
restituar ad agēdū.& ita rescissoria
hi nō cōpetit.Sed ad possessionē
& ad statum in quo erā tēpore qu
cessi vel forte constitui procuratorē
me in absentia defenderet & exce
nem omisit.peto restitui vt pos
proponere per officiū vt ad hoc
tatur.nec tūc dat rescissoria.ff.de mi
l.in cause.§.interdū.ff.d admi.tu.
ne herede.§.interposito.ex q.cau
l.ab hostib.§.si dāni.& de hoc.ff.de
cur.l.qui ppria.§.itē queritur.& iūge
q.pe.¶ Itē dic vt ibi. impedimē
in absentia mea est appositū fuit
sitū de facto nō autoritate iudicia
q actio mihi directa cōpetit abs
tu.in integ.q illā possum intenta
de capit.l.ab hostib.nec tunc h
restitutio.ff.de minori.l. in cau
hoc nata fuit questio inter Mar.& B.
¶ † Pone q a vsucapio q̄ per magnū
pus currebat in absentia fuit cōpleta
presentia.Uerbi gratia.tempore reue

ſſionis reſtabant ad cõplendum ſex vel
octo mẽſes de termino qui fuerũt com
pleti in pñtia vtriuſq̀ partis: nũqd
dabitur in integrũ reſtitutio vt ſubdu
caẽ ⁊ reſtituaẽ tm̃ temp⁹ quãtũ fuit ab
ſens. Mar. dicebat ꝙ nõ. Bul. contradi
cebat. vt plene notaẽ in. l. qđ tpe. C. de
in integ. reſti. mi. ⁊. l. ab hoſtibus. §. ſed
qđ ſimpliciter. ff. ex qui. cau. ma. Glo. te
net vbiq̀ opiñ. Bul. ⁊ illam etiã ſequiẽ.
Dy. hic Pe. đ bel. pti. tenet opi. Mar.
pro qua caſus in. l. ab hoſtib⁹. §. fiñ. ſm
eũ. Azo. in ſum. dicit ꝙ ſnĩa Bul. nititẽ
maiori equitate. ſed ſnĩa Mar. fulcitur
maiori autoritate legum. ⁊ ideo tutius
eſt eã tenere. ¶ Hec queſtio eſt multũ
certa. Inno. videtur tenere opi. Bul. eẽ
de verb. ſig. c. dilecto filio i barba. que
decretalis facit bene ꝓ Bul. ſupponit
em̃ ꝙ niſi totũ tempus eſſet elapſum i
preſentia ꝙ ſubducitur tp̃s abſentie: ſꝫ
ibi videtur papa ex gratia procedere.
¶ Preterea põt reſponderi qñ ibi dr ꝙ
niſi totũ tempus ⁊c. ſub. tm̃ ꝙ potuerit
negligentie imputari. Itẽ facit ꝓ Bul.
q̄ pena nõ dꝫ extẽdi vltra q̃ꝫ reperiaẽ
delictũ. ff. de his quibus vt indig. l. he
res ⁊. l. reſcriptuꝫ. ¶ Sed conſtat ꝙ ſi
tp̃s abſentie nõ ſubducatur negligẽtia
ſubſequẽtis tpis extẽdereẽ ad tp̃s nõ
negligẽtie: qđ eẽt iniquũ ⁊ cõtra leges
6 predictas: ergo nõ cõcedẽdũ. ¶ † Iteꝫ
regula eſt infalibilis ꝙ leſus per iuſtã
abſentiã reſtituiẽ ne officiũ ſit ſibi dã
noſuꝫ. ff. eo. l. necnõ. §. ſi. ⁊. l. ſeq. ſed cõ
ſtat ꝙ abſens eſt leſus abbreuiatione
vite actionis ſue: q̃uis vſucapio cõple
ta fuerit in pñtia: ergo dꝫ ei ſubueni
ri. ff. de leg. j. l. creditori. ¶ Preterea ſi
cut reſtituiẽ abſens ꝯ pñtẽ et ſic ecõtra
preſens ꝯtra abſentẽ. ff. ex qui. cau. ma.
l. j. ſꝫ ꝯſtat ꝙ vbi miles abſens inchoa
uit preſcriptionẽ ⁊ heres cõpleuit. daẽ
preſenti reſtitutio cõtra heredẽ: ergo ⁊
in hoc caſu dabitur. ff. ex qui. cau. ma.
l. cũ miles. lex. em̃ illa ſuppõit heredẽ
fuiſſe preſentẽ. aĺs nõ haberet dubiũ.
7 ¶ † Preterea vbi leſus petit reſtitui in
ſpiciẽ tp̃s leſionis nõ tẽp⁹ ſubſequẽs
in quo reſtitutio nõ concederetur. ff. de
mino. l. iij. §. ſcio. conſtat autem in caſu
noſtro ꝙ abſens leſus fuit in curſu tẽ
poris: ⁊ vita ſue actionis vt ſatis. ŝ. ꝓ
batum eſt. ergo habito reſpectu ad tp̃s
illius leſionis non ad tẽp⁹ ſubſequẽs
debet ꝯcedi reſtitutio. ¶ Preterea hoc
eſt expreſſuꝫ in. l. qđ tẽpore. C. de reſti.
mili. dicit em̃ ſublata preſcriptiõe me
diũ tpis ⁊c. ꝙ tp̃s poſſet dici mediũ ni
ſi eẽt ꝯpleta i pñtia. Et ſi dicas poſt
reuerſionẽ modico tẽpore fuit cõpleta
tu diuinas: q̄ tex. hoc nõ dicit. ¶ Iteꝫ
lex aperte dicit ꝙ neduꝫ inſpiciẽ tẽp⁹
quo preſcriptio cõpletur in reſtitutiõe
concedenda ⁊ ſubducendo tpe: imo et
tp̃s cuiuſlibet abſentie precedẽtis. ff.
ex qui. cau. ma. l. necnon. §. ſi q̃s ſepi⁹.
per quã cõcludiẽ ꝙ pſcriptione ꝯpleta
habeẽ relatio ad tẽpus abſentie prece
dentis. ¶ Preterea leges dicunt indi
ſtincte tempus abſentie deduci et reſi
duum cõputari nõ diſtincto vtrũ con
currerũt ante vel poſt. ⁊ ſic indiſtincte
eſt tenenda. C. qui. nõ obli. longi tpis
preſcrip. l. preſcriptione. Preterea cuꝫ
tẽpus totũ vſucapi. ⁊ preſcriptionis i
odium negligentiũ cõcedatur ecõtra
dños prefigaẽ ſi vltimi tpis poſt reuer
ſionem elapſi negligentia excludit re
ſtituitonẽ: cur nõ ⁊ primi cuꝫ ita fuerit
negligẽs in primo ſicut in vltimo. ⁊ ta
men nullus vnq̃ꝫ preſumpſit dicere ꝙ
negligẽtia tpis precedentis excludat
reſtitutionẽ. Verbi gr̃a. Pone ꝙ duob⁹
annis ⁊ menſib⁹ ſex vſucepiſti in pñ
tia mea vltimis ſex mẽſibus abfui cau
ſa reipubice. nemo diceret ꝙ negligen
tia pcedentis tẽporis me excluderet a
reſtitutiõe. Cur ergo ſubſequẽs cũ to
tum tp̃s vniformiter conceſſum ſit ad
vſucapionẽ ſeu preſcriptionẽ: ⁊ ad me
8 excludendum nõ videẽ ratio. ¶ † Pre
terea illud ꝙ ſeruaẽ circa res dꝫ ſerua
ri circa tp̃s. ff. đ teſta. mili. l. miles. §. ꝙ
diximus. Sed ita eſt ꝙ negligẽtia ſeu
denegatio reſtitutionis circa vnã rem
nõ excludit ab alia: ergo nec negligẽ
tia vnius temporis excludit quomin⁹
detur reſtitutio de alio. ar. l. j. §. ſi due.
ff. quo lega. ¶ Pro opi. Mar. faciũt iu
ra ⁊ ratiões. Certũ eſt ꝙ hec reſtitutio
denegatur vbi poteſt agẽti negligẽtia

imputari.lz huic reuerso potest negligentia imputari qui post reuersionem modicū tēpus habuit satis tēpus ad agēdū:ergo restitutio denegatur.sub illa via fortissime facit.l.ff.ex q̄. cau. ma.l.is qui.vbi lite inchoata super statu si ledatur non restituit.vt. co.l.item ait pretor.§.fi.vbi nō restituit p̄sens cōtra absentē:si habuit ɔtra quē ageret: vt.l.si per p̄torē.§.fi.ɔ.l.is qui rei pu. ¶ Preterea vbi lesio ɔtingit in p̄ñtia. restitui petentis restitutio denegat.ff. ex qui.cau.maio.l.ab hostib᷒.§.si dam ni.negari nō potest quin huic reuerso qui p̄misit cōpleri vsucapionē lesio cōtigerit in p̄sentia:qꝫ per cōsummationem vsucapi.ledit:ergo nō dꝫ restitui. cum fuerit negligens euidēter. ¶ Preterea restitutio datur leso in absentia. iste autē nō fuit lesus in absentia:ergo nō datur ei restitutio. Qđ nō fuit lesus in absentia apparet ɔ qꝫ non loquimur in casu quo nō fuit cōpleta vsucapio in absentia.ɔ ita ius partis integrum erat ei quādo reuersus fuit:ɔ sic nōduz erat lesus. ¶ Preterea opi. Bul.nō pōt esse bona quin sequat incōueniēs.ip̄e dicit ꝙ cōpleta vsucapiōe seu p̄scriptione in presentia datur restitutio vt subducat tempus p̄cedens absentie hoc non potest esse. ¶ Pone ꝙ ille cuius rē tenebā immobilē fuit absens vno vel duobus annis residuo tp̄e presēs. Si tu dicas ꝙ possit restitui cōpleta prescriptione seq̄retur ꝙ restituat post quadrienniuz qđ currit a tp̄e reuersionis.vt.l.qđ tpe. C.de resti.mili.qđ nullomodo est cōcedēdū:qꝫ hoc esset dicere ꝯ legē illā ɔ ꝯ l.supermacuā.C.de tēpo.in integ. resti. ¶ Preterea nullus euaderet sine calūnia.l.ab hostibus.§.fin.ibi enī cauetur expresse qđ nō potest restitui nisi infra modicū tp̄s p̄scriptio ɔpleta fuerit.vñ si tu dicas ꝙ post modicuz tp̄s cōpleta vsucapiōe possit restitui.ad q̄d Ulpia. faceret mētionē de modico tp̄e cū posset ita restitui vsucapione cōpleta diu post reuersionē sicut post modicum tēpus si illa opinio esset vera ¶ † Ad argumentū in contrariū pōt rñderi p cuidentiā tñ scire te volo ꝙ restitutio fuit cōcessa a pretore mortuo tanq̄ bñficiū contra ius cōe.vt.l.in cause.ij.ff.de mino.istud beneficiū nō cōcedit nisi quatenus ipse cōcedens voluit iurisdictionem eius interpretatores declarauerunt:cōstat autē ꝙ pretor noluit concedere beneficium restitutiōis negligentib᷒ qui tēpore impedimēti vel post habuerunt facultatē experiundi.igitur hm̄oi beneficiū nō debet ad alios extēdi q̄ in ꝯs aꝫs iure cōmuni se iuraret ratio suaderet extendi. Per hanc viā patet solutio quasi ad oēs rationes ad contrarium allegatas. Primo ad illā penā nō debet excedere delictum ɔc.concedo:sed hic non est pena imo statur iuri cōmuni.cū beneficium restitutionis non conceditur.vnde non potest dici pena alicui inflicta si ei non datur gratia contra ius cōmune. ¶ Ad aliam quādo dicit lesis datur beneficiū restitutionis:cōcedo sed nō omni leso:qꝫ non leso negligenti per iura predicta. ¶ Item potest ꝙ breuiatio vite actionis non est causa dandi restitutionē.ff.de castrē. pecu.l.pater q̄ castrēse.in fi. ¶ Ad rationē de §.scio.p quē ɔcludit ꝙ citur tp̄s lesionis,non tp̄s subsequens dic verū est in diligēte sed in negligenti maiore nō:qꝫ nunq̄ fuit intentio pretoris illis dare suū beneficiū vt est dictum ¶ Preterea pōt dici ꝙ in hoc casu currit tp̄s a tp̄e reuersionis.vt.l.qđ tpe.C. de resti.mili. ¶ Itē ad.l.qđ tpe. Respondeo de vt gl̄o.respondet seq̄ndo Mar.ꝫ cer o illa lex magis facit p Mar.ꝫ Bul.ɔ eodē modo ad.§.si quis sepius Bul. ad.l.cum miles.in oībus glo.respondit econtra exponendo ūm opi.cum q̄ ad Itē ad rationē ꝙ.ll. indistincte dicunt tempus subduci respōdeo ꝙ imo debet guunt vbi negligētia subsequit lapsu tp̄is.vt.l.pro Mar.alleg. ¶ Itē ad aliam ꝙ negligentiam precedentis temporis non excludit,concedo:sed negligentia subsequentis excludit:qꝫ pretor intendit dare suū beneficiū vbi scit sentiam potest negligentia redargui ɔ ita modificauit ipsum:nec in ... cando beneficio suo curauit de tēpore precedenti. ¶ Et eodē modo respondeo

10 ad.l.miles ita.§. qd diximus. ¶†Hec opi.videt procedere de mēte iuris ciuilis. Sed hodie de iure canonico videtur q vbi est lesio in tēpore q tempus ad petendū in integ.resti.currit a tēpore lesionis: ⁊ ita a fine prescriptionis. ⁊ nihilominus fit restitutio ad tantum tempus quātū fuit lesus. ex. de in integ.resti.c.j.in cle. Sed ibi loquit in ecclesia que restituit ita presens sicut absens. Sed nos loquimur in maiore cui non ↄcedit restitutio nisi ex causa ⁊ qñ non pōt imputari. sed ecclesie ⁊ minori cōcedit etiā si toto tpe pscriptionis negligentie currisset. Uel dic q ibi loquitur qñ lesio fuit in fine lapsus tēporis: qz loquit i ecclesia q̄ semper est presens. Sed q̄stio nostra loquitur in alijs terminis put ex supradictis clarū est videre. ¶Nunc qz de rescissoria hic tractamus: querit an hec rescissoria sit distincta species actionis. ¶Et est dicendū q hec rescissoria diceret actio que cōpetit impetrata restitutiōe: ⁊ est nomen generale sm doct. ⁊ tñ reperio tex. q̄ vocant eā sic. ff. ex qui.cau.maio. l.necnon.§.exceptio. C.de cap.l.ab hostibus. Alio modo tamē sumitur. ff.de dona.l.vt mihi. ⁊ alio modo. ff.ad vell. l.quis. quasi per totam legē. illa tamē nō dicit ibi rescissoria sed restitutoria. ¶†Queramus ergo vt prius vtrū sit distincta species actionis. Dicit Jac. qd quidā querūt an sit nomen vel cognomen actionis. sed sm eū de hoc nō est curandum: qz disputatio nolm ⁊ stricte capiētiū est pertinacibus relinquenda. ¶Sz an sit species actionis p se. ipse dicit q sic. Primo per hunc tex. q̄ dicit q genus actionis ⁊c. vñ accipit hic genus p specie: qz legiste nō multū curāt quid si genus. nec quid sit species. imo vocant genus qd logici vocāt speciē. ¶Scdo pbat q de ea specialis est tractatus inter alias actiōes in hoc titulo. ⁊ diuisiones q̄ fiunt in hoc tractatu sunt penes differētias specificas: quare cū ponatur sub altero mēbro videt species actionis. ¶Itē qz est nouū genus agēdi qd inducit a ptore: qz pmaz sublatum est vñ non reuiuiscit: nec sm potest dici idē cū primo ff.de ser.vr.pre.l. seruitutes.§.si sublatuz. Pet. de bel.perti. dicit cōtra. q non est pprie species actionis sed cognomen ad instar actionis de peculio. ff.de pecul. l.iij.§. cui cōgruit. ⁊ ibi de hoc j.ti.j.§.pe. vñ si esset species actiōis: esset realis qñqz aut psonalis. j. eo. §.j. ⁊ tamē constat q est realis quandoqz vt qñ competit ad rem vendicandā. quandoqz psonalis: quando prima erat personalis. Uerbi grā. Si tu tenebaris mihi p̄mo ex mutuo vel cōmodato: ⁊ actio sit extincta restituitur mihi psonalis ad mutuū meū psequēdum vel cōmodatū: hec non pōt dici realis: ⁊ sic cōcludit nō esse speciē cū non possit reponi sub altero de membris predictis. ¶Huic opini. vident gl. adherere. Dicunt enim q prima que erat directa cōpetit: nūc vtilis: vt.l. ab hostibus. ⁊ in multis locis. Ad istū §. potest responderi vt exponat qd genus actionis. i. quis modus agendi. ¶Item ad id qd dicitur qd habet specificū tractatū specialem. Respōdeo qz est ptoria. ⁊ lz qñqz sit realis qñqz psonalis ponitur hic inter reales: qz principaliter competit p rebus magis q̄ p actionibus personalibus: vt. j. patebit. ¶Itez ad id qd dicitur q non potest dici prima resuscitari. Potest dici q non resuscitatur

a ¶Distincta species. An autem actio rescissoria sit natiua vel datiua. vide hic Bal. in ij.col. ppe fin.ver. q̄ro vtruz. vide Jak. hic in xv.col. circa pnc.ver. nunqd aūt ista actio.

proprie eadē. sz q̄dā alia q̄ primo erat
directa ⁊ forte ciuilis: nunc vtilis ⁊ pre
toria. ¶ Vel dic q̄ i illa eadē insufflat̄
spiritu vite. ⁊ hec est intētio gl. ⁊ fictio
ne legis est eadē sicut vides in postli
mi. qđ fingit viuū mortuū ⁊ econtra: ⁊
patrē ⁊ filiū ⁊ testatorē ⁊ hr̄dē easdē p̄
sonas. ff. de cap. q̄si per totū. s̄. de inu
li stipula. §. ei quoqȝ. cōcluditur ergo q̄
rescissoria nō est nisi cognomē actiōis.
12 ¶ † Querit̄ ex hoc an hmōi actio sic re
stituta. dicat̄ natiua vel datiua. Jacob.
de ra. ⁊ Pet. de bellaperti. dicunt dati-
uam quia nō hz sufficientē materiā ex
qua nasci possit ad instar interdicto-
rū quo. bo. ⁊ quo. legatorū. ¶ Hec que-
stio depēdet a precedēti: q̄ȝ in p̄ria a-
ctione insufflatur spirit⁹ vite: ⁊ eadem
restituat̄ erit talis sicut erat i. p̄ma na
tiua vel datiua. vnde cum restitutio re
ponat oīa in primuȝ statū. vt. l. q̄ si mi
nor. §. restitutio. ff. de mino. dicēdū est
q̄ dominia ⁊ obligatiōes restituūt̄ ex
quib⁹ ista nascitur supposito q̄ prima
13 non restituat̄. ¶ † Itē q̄rit̄ an hec actio
rescissoria cōpetat pro immobilibus.
Et non vr̄: q̄ȝ q̄ȝdiu actio prima durat
non datur rescissoria. vt. l. ab hostibus.
C. de cap. In rebus autem immobilib⁹
constat quod non perditur dominiū di
rectū per prescriptionē: imo nec vtile
si possessor fuit malefidei. vt consueuit
dici iuxta aut. nisi. C. de bōis mater. er
go non est loc⁹ rescissorie ex quo p̄ria
durat. Et multominus videtur compe-
tere p̄ nominib⁹ seu actionibus perso
nalibus: q̄ȝ ille prescriptiones non tol
luntur cum tempus non sit modus tol
lēde oblig. ff. de act. ⁊ obli. l. obligatio
nū fere. §. placet. Doctores dicūt cōtra
q̄ hec rescissoria cōpetit p̄ rebus mobi
libus: q̄ȝ in illis p̄ditur directum domi
niū p̄ vsucapionē. C. de pact. l. traditio
nibus. ⁊ de hoc fuit dubitatū. ¶ Itē p̄
immobilibus ⁊ personalibus: quia in
immobilib⁹ non durat quandoqȝ actio
directa: nec in p̄sonalibus aliqua. Ver
bigratia. Minor vendidit rem immo-
bilē cum directo. dominium fuit trans-
latuȝ nulla remansit actio. C. si aduer.
dona. l. finali. si minor restituitur opor
tet q̄ habeat rescissoriam: vel si forte li
berauit debitorem per acceptilationē
oportet q̄ detur rescissio impetrata re
stitutione. C. si aduer. trāsact. l. ... ⁊
s̄m Pet. ⁊ hoc p̄batur s̄m Jacobum p̄
l. C. de pac. l. ab hostibus. ibi enim lo-
quitur de vsucapio. liberatione ac pre
scriptione. Idem tenet Dy. ¶ Ad con
traria respondetur quando dicitur q̄
in prescriptione rerū immobiliū rema
net dictū dominium ⁊ sit directa actio
⁊ in prescriptione personarū remanet
prima actio. Respondeo q̄ȝ supposito
quod hoc sit verū: nihilominus est ob
staculum exceptionis: ⁊ aliud quia
rebus immobilibus vtile dn̄iū p̄...
tur directo. vt. l. si quis emptiōis. C.
prescri. xxx. anno. que omnia remo
tur p̄ p̄torē. ideo d̄r rescissoria: q̄ ...
inutile reddit vtile s̄m Jac. ⁊ Dy.
vero respondet p̄ interemptionem
cit enim q̄ in rebus immobilibus ...
tur directū dn̄iū p̄ p̄scriptionē. ...
an. p̄. l. cū qui edes. ff. de vsucap. ...
dicit q̄ q̄uis olim ip̄a nō esset mo...
tollēde obligationis tñ hodie ...
lex dicit actio tempore extingu...
prescrip. xxx. anno. l. sicut. ¶ In ...
men bene cōcordat q̄ si possessor ma...
fidei tenuerit per. xxx. annos ...
dn̄s nō p̄dit dn̄iū: nec rei vē. ...
su vr̄ velle q̄ non cōpeteret rescisso...
Sed dic q̄ imo competit propter ...
motionem obstaculi. vt. s̄. ... post ...
cob. ⁊ Dy. ¶ Ipse vero. Pe. ...
quadam ratiōe diuersitatis ...
prescriptionem. xxx. ann. in male
possessio. non perditur dominium ...
vendicatio. ⁊ tamen perditur per...
lis actio debitore malefidei ...
bente. Respondet q̄ dominium ...
ditur nisi alio acquirēte. vt. l. ...
l. nec vtilem. ff. ex qui cau. ma...
co cum malefidei possessor non ...
rat dominium semper penes ...
remanet. Sz obligatio persona...
ne potest p̄di. licet nulli queran...
beratio contingere potest: ...
test perdi ⁊ tolli prescriptione. ...
hoc potest responderi ad aliam ...
stionem vtrum hec actio sit vtil...

a directa[a]. Super qua glo. dicunt q̄ vti-
lis vt hic notat̃ ⁊ in multis locis. et tñ
patet qd̄ q̄nq̄ est directa: q̄ hic rema-
net directa per eo: lisu q̄ restituit̃ ⁊ remo
uetur obstaculū qd̄ eā reddebat inuti
lē tūc est directa. Sȝ vbi p̄ma erat pe-
nit⁹ sublata tūc est directa. Sȝ vbi p̄ria
erat penit⁹ sublata tūc restituta est vti
lis: ⁊ hoc pōt ꝓbari: q̄ vtiles actiones
nō formantur a pretore nec a iuriscōsul.
quando directe remanent. ff. ad trebel.
l. si heres institut⁹. que tamē alias for
marentur ⁊ competerent. e. ti. l. ex asse.
fm Dy. sic i ꝓposito ex q̄ directe cōpe
4 tūt nō ē necess. dare vtilem. ¶ † Que
ritur vlterius vsq̄ ad qd̄ tp̄s cōpetat.
Ad hoc dicas q̄ duplex est iudiciū: re-
scindens ⁊ rescissorium: sicut i superio
ribus dictū est. De iudicio rescindenti
sunt opiniones q̄n fuit lesio in tempo
re: q̄ si in ꝯtractu vel alias nulla ē opinio
q̄m olim ifra annū hodie ifra quadrie
niū. vt. l. fi. C. de tēpo. in integ. rest. Sȝ
vbi i tēpore fuit lesio sunt opiniones.
Quidam dicunt q̄ datur quadrienniū
et si lesio sit minoris tp̄is. Bul. ⁊ gl. di
cunt q̄ vbi lesio fuit maior quadriēnio
datur quadriennium: si minor nō dabi
tur nisi tantum tp̄s quātum lesus fuit:
⁊ infra illud tp̄s dȝ petere restitutio-
nem. alias nō audit̃. vt not. ff. ex q̄. cau.
maio. l. necnon. §. si quis seruus. ⁊. l. sȝ
si per p̄torem §. quoties. hanc opinio.
sequitur Dy. hic reputās absurdū q̄ si
aliquis ledatur vna die q̄ possit restitui
vsq̄ ad quadriēniū per. ll. quas glo. al
leg. in. d. §. quoties. Pe. de bel. perti. te
net contradicens q̄ lesus etiam in vna
die restituet̃ vsq̄ ad quadriēniū: sȝ nō
restituetur illi nisi illa dies. ⁊ pro hoc
facit dicta. l. sȝ etsi. §. si ꝓ eo. ff. ad vel
leia. ibi enim dicit̃ q̄ post restitutionē ha
bebit tm̄ tempus quantū habebat pri
mo. ⁊ hec opinio est canonizata hodie
extra de in integ. rest. c. i. in. li. le. ¶ Non
obstat. §. si conditionalis. q̄ ibi nō agi
tur de restituendo tempore. cū ibi nulla
fiat restitutio temporis: sȝ de ipsa re ꝓ
qua competit actio absq̄ restitutione.
ideo non mirum si tempus currat. Sȝ
hic non competit actio ex effectu vsq̄
post restitutionē. ⁊ ideo
non currit. et facit. ff.
quando act. de pecu. est
an. l. i. §. annus. hec au-
tem nō procedūt vbi q̄s
fuit lesus per absentiā
⁊ habuit tp̄s sufficiens
post reuersionē. nā tunc
non restituitur vt dixi
15 s. opi. Mar. ¶ † Quid si
restitutio fuerit conces-
sa post quadriennium.
Videtur q̄ teneat: quia
sententia lata contra ius
litigatoris tenet. ff. que
sen. sine appel. resci. l. i.
§. itē cum cōtra sacras.
de regu. iu. l. preses. ⁊. l.
cum prelatis. Dy. tenet
contra per. l. ff. de excu.
tu. l. scire oportet. §. con-
sequēs. ⁊ facit quod no.
C. de iudi. l. properādū.
vbi dr̄ q̄ si sn̄a lata post
trienniū nō tenet. facit
extra de appella. c. si ap
pel. in cle. ⁊. l. fi. C. de tē
po. in ite. resti. pet. ⁊ hoc
de iudicio rescindēti. Vi
deam⁹ nūc d̄ rescissoria.
Et primo querit̃ ex quo
tp̄e cōpetit. Videt̃ q̄ a tē
pore reuersiōis. vt. l. qd̄
tp̄e. C. de resti. mili. et. l.
ab hostibus. C. de capt.
¶ Preterea actio q̄ non
est tolli nō pōt. C. de in.
dotiū. l. in reb⁹. §. oīs. ⁊ de
vsufru. l. corruptionem.
ergo si tollitur est: sȝ hic
tollitur. vt. d. l. ab hosti-
bus. ergo est ante resti-
tutionē. Doc. dicūt q̄ oritur
tur in itegrū restitutio-
ne impetrata. vel saltē
extunc effectualiter cō-
petit vt videtur exp̄ssuȝ.
C. ex q̄. cau. maio. l. fin. ⁊
hoc cū dicit rescissa vsu
capione ⁊c. ⁊. ff. de act. ⁊
obli. l. in honorariis. §.

a ¶ Dire-
cta. v. d̄ do.
Ias. hic in
xxv. colū.
post med.
in ver. ea.
gl. ibi nūc
dicitur ⁊c.

pe. ꝛ ptz in. d. l. quo tēpore. vbi dicit qđ
amota prescriptione infra annū pōtvē
dicare ergo ex tūc incipit ex quo amo
ta est. ꝛ hoc ē expressum in dicta decre
tali. c. j. i cle. Nō obstat ꝙ tollit̄ qꝛ nō ē
verū. vt. j. dicet̄. Preterea nō est bonū
argumētū: qꝛ actio q̄ nō ē nata dꝛ tolli
cū ꝑscribit̄ materie ex qua causari de=
beat. vt vides i pignoratitia: cui ꝑscri
bit̄ iure offerēdi. C. de ꝑscrip. xx. anno.
l. cū notissimi. ꝛ pe. here. cū nō intētat̄
querela infra quinquēniū. C. de inoffi.
testa. l. scim⁹. §. fi. Sꝫ bn̄ ꝯcedo ꝙ iudi
ciū rescindēs cōpetit a tpe reuersiōis
si fuit. lesio i absētia vl' a tpe lesiōis. vt
16 d. c. j. ¶ † Sꝫ q̄rit̄ quāto tpe durat. Scis
ꝙ gl. dicunt ꝙ durat hodie quadriēnio.
vt. l. fi. C. de tēpo. in integ. resti. et ibi đ
hoc. Certe illa lex n̄ur̄ loq̄. đ tpe rescis
sorie: sꝫ de tpe iudicij rescidētis qđ olī
erat ann⁹. hodie quadriēniū vt ibi de
illo tpe loquit̄ hic ꝛ in. l. qđ tpe. Breui
ter dicas ꝙ si fuerit lesio i minori tpe
quadriēnij restituit̄ tm̄ tp̄s quātū fuit
lesus: rescissoria tm̄ durat ꝛ non plus si
fuit in maiori tpe. Dy. nō aperit q̄d iu
ris. Ja. dicit ꝙ durat tāto tpe quāto p̄=
mo durabat anteq̄ꝫ lesio ꝯtigisset ita ꝙ
si fuit absens ꝑ septē vel octo ānos du
rabit tm̄. ¶ Dicas secure ꝙ olim iudi
ciū rescindēs habuit annū vt hic. Itē
ꝛ iudiciū rescissoriū annū. vt. l. in hono
rarijs. ille annus iudicis rescindētis ē
hodie alteratus ꝛ mutatus ad quadriē
niū. per. l. fin. de tēpo. i integ. resti. pe.
Sed annus rescissorius q̄ dat̄ post im
petratā restitutionē nō est alterat⁹ nec
immutatus. nec illa. l. fi. de eo loquit̄
imo remanet i correcta. ꝛ sic dꝫ itelligi.
l. fi. ex q̄. cau. maio. ꝛ. d. l. i honorarijs.
ff. ex qui. cau. maio. l. si iscui⁹. q̄ nō sūt
correcte: nec correcte reperiūt̄. per hoc
[illegible] tꝫ respōsio ad q̄stionē ꝙ actio restitu
toria si sit lesio in tpe minori anno du=
rat tāto tempore quāto restituit̄: qꝛ pl⁹
nō restituit̄. vt. s. dixi. ꝛ ptz. i. l. j. s. alle.
ꝛ ita nō p̄t vlteri⁹ intētari. sꝫ vbi ē lesio
in tpe maiori vl' ē alia lesio forte i libe
ratiōe vel al's. tūc actio rescissoria q̄ da
ta restitutiōe ꝯpetit nō durat nisi anno
qꝛ cōtra ius ꝛ dat̄ ex quodā beneficio.

vt. l. in honorarijs. que nō ē correcta [illegible]
nūt ann⁹ est vtilis sicut in alijs preto
rijs. j. de perpetua. ꝛ tēpo. act. §. [illegible]
17 cū ibi no. ¶ † Querit̄ an h̄ actio [illegible]
perpetuari. Gl. ꝛ oēs doc. dicūt q̄ [illegible]
no d. l. fi. de tēpo. in integ. re. [illegible]
si per pretor [illegible] quoties. vnde [illegible]
dicitur rescindē [illegible] possit perpetuar [illegible]
d. l. fi. tamen nō s̄ hoc reperit̄ [illegible]
18 tū ꝛ iō video cōceditur sꝫ oēs. [illegible]
nunq̄d per litis contestationem [illegible]
in iudicio rescindē[illegible] perpetuat̄ [illegible]
sio. Jo. dicit ꝙ sic [illegible] q̄ facit [illegible]
cuꝫ quidā. Sed [illegible] dicit ꝙ illa lex
hil facit: qꝛ ibi vtrū [illegible] remediū [illegible]
petebat ꝛ ipso iure. h̄ hic nō cōpet
scissoria: nisi demū restitutione [illegible]
trata: vt satis. s. dictū est. vnde [illegible]
sententia. Joan. necessario [illegible]
falsa: quia certum est ꝙ [illegible]
competit nisi demum restitutione
petrata. ꝛ ꝙ durēt anno [illegible]
tis. s. allegatum est: cum igitur [illegible]
tutio petatur per iudicium resci[illegible]
si dicas ꝙ contestatio facta in re[illegible]
ti perpetuet in rescissoria: sca[illegible]
non erit annalis: sed perpetua [illegible]
per illud accidēs. vnde frustra
tum esset eā āno finiri. ¶ Iudi[illegible]
rescindēs durat quadriēnio [illegible]
die. sꝫ quo ad quedā ē vtile [illegible]
fi. C. de tēpo. in integ. resti. ꝛ [illegible]
19 cijs ꝛ fortius ordinarijs. ¶ † Qui [illegible]
pratur vel speret̄ verti in ꝯ[illegible]
cipis. Pōt dici ꝙ tūc nō sit cōnu[illegible]
currat. C. de tēpo. appel. aut. si [illegible]
nō sit negligētia i supplicādo [illegible]
§. illud. ꝛ no. Spe. de i integ. re[illegible]
ver. ij. ¶ Itē q̄rit̄ vtrū actio resci[illegible]
possit opponi in modū exceptio[illegible]
20 restitutionē. † Et vr̄ ꝙ sic. qꝛ nō [illegible]
restitutione: vbi res puenit ad [illegible]
ex q̄. cau. maio. l. si iscui⁹. ¶ [illegible]
sic̄ iudiciū rescidēs rescid[illegible]
ante cōpetit rescisso. ita querela [illegible]
test. rescidit testm̄ nec añ [illegible]
hereditatē. vt. l. scim⁹. C. de ino[illegible]
Sꝫ ꝯstat ꝙ q̄rela pōt opponi in m[illegible]
exceptiōis. ff. de inoffi. testa. l. pa[illegible]
n⁹. §. si fili⁹. ergo ꝛ bñficiū restitu[illegible]
ꝛ eodē mō pōt induci. ff. de bon. [illegible]

tabu.l.si preteritus.nā ad hoc.ꝙ rescin
dat testm̄ per bono.pos.cōtra tab. opꝰ
est venire corā pretore.vt.l.iij.§.pe.ff.ð
bono.posse.et tamen si ille cui ꝯpetebat
ꝯ tabu.possideat pōt excipere.vt.d.l.si
ꝑterit.¶Gl.ꝛ doc.tenēt ꝯ.vt no.ff.ex
q.cau.ma.l.necnō.§.exēplo.q̄ lex mul
tū facit qꝛ ex exceptiōe ꝯcedit rescissio
actiōis:sꝫ rescissoria actio nō ꝯpetit ni
si restitutiōe ꝓhabita vt in supioribus
satis dictū ē.ergo nec exceptio hoc vr
exꝑssum.ff.de excep.l.exceptiones.ij.l
fi.ꝛ h̄ ēt no.gl.ff.ð iureiu.l.nā ꝛ postea
§.si minor.¶In hoc tn̄ dicasꝙ pōt op
poni in modū exceptiōis iplorādo offi
ciū iudicis sup bn̄ficio restitutiōis dicē
do.Dn̄e dicoꝙ si vnꝙ̄ actor vsucepit rē
meā vt asserit:hoc fuit in absentia mea
ꝛ debeo restitui:quare ante oīa implo-
ro vestrū officiū ꝙ restituat ꝛ vsucapio
rescindat ip̄a rescissa dico ip̄ꝫ male pe
tere.ꝛ per hūc modū dꝫ intelligi.§.si fi
liꝰ dicet si actor possideret.posset intē-
tare q̄relā ꝛ agere petitio.here. nūc cū
possideā peto testm̄ iudicari inofficio-
sum ꝛ ip̄m rescindi:quo facto dico au-
torē repelli debere sm̄ Dy.ꝑ quo.ff.de
minori.l.iij.§.sꝫ verū.¶Querit vtrū pos
sit excipi ꝑpetuo.vr ꝙ sic.qꝛ q̄ sūt ana
lia ꝛc.ff.ð excep.do.l.pure.§.fi.Ur̄ ꝯ qꝛ
exceptio nō vr durare nisi quātū durat
officiū:vt i q̄rela nō nūerate pecunie.
C.de nō nume.pecu.l.cū vltra.ꝛ in q̄re
la inoffi.test.ff.de pe.here.l.si qs liber
tatē.§.diuꝰ.Pōt dici ꝙ an̄ impetratam
restitutionē quadriēnalis sed post im-
petratam restitutionem fit perpetua:ꝛ
sic intelligit Dyn.pro et contra.¶Hec
opinio satis videtur rationabilis quia
illa regula que sunt annalia ꝛc.nō ob-
tinet vbi possessor agere potest:vel offi
ciū iudicis iplorare vt ille cui ꝯpetat
q̄rela nō nume.pecu.inoffi.testa.bn̄fi-
ciū i integ.resti.sup talibꝰ pōt possessor
q̄relā deponere:ꝛ ideo currit ꝑscriptio
et quo ad accipiēdū.sꝫ ex quo testm̄ est
scissaꝫ nō pōt agi.pe.here.nec rescisso
ria in integrū restitutiōe petita:qꝛ ille
vadūt ad vēdicādā rē nec possessor pōt
eas itētare.ð.e.§.eque.ꝛ iō ꝑpetuo.ꝑt
excipi qꝛ nō ē in ptāte rei agere.vt.d.l.
pure.§.fi.de except.do.ꝛ
sic potest intelligi.ff.ex
qui.cau.maio.l.si is cu-
ius.Sed queritur cui cō
petit hec actio Breuiter
per superiora apparet
ꝙ leso cui restitutio con
ceditur propter iustam
causam.Sed cum mul-
te cause enumerentur in
titulo ex quib.causis ma
io.nunquid ex alia da-
bitur restitutio. Dicas
ꝙ sic vbicunꝙ̄ pretori vi
uo iustum videtur potest
in integrum restituere
dūtn̄ nō reperiat ꝯtrium
expressum in iure. vnde
vbicunꝙ̄ propter iustam
ignorantiā q̄s ledit de-
bet restitui.Et iō si quis
extraneus per ignoran
tiā cōsuetudinis vel sta
tuti penam damnum in
currit:succurri debet ei.
vel si forte aliquis ali-
quos testes ꝓduxit qui
omnes repelluntur for-
te propter excommuni-
cationē vel aliquos ob-
iectus restituitur.vide ꝑ
Inn.extra de i integ.re
sti.c.auditis.ð test.c.cū
venissent.et idem credo
ꝙ si fuit peregrinus pro
saluanda anima:et in
peregrinatiōe lesus fuit
vel si ꝓpter mercaturas
abfuit.vide i spe.ti.de i
nteg.resti.℣.qd ð merca
tore.li.iiij.ꝛ vide notata
in.l.fi.de in integ.restit.
¶Itē dic ꝙ nedum re-
stituit lesus imo succes-
sor.ꝛ alij quorū interest.
vide.ff.de minori.l.ꝙ si
mior.ꝛ.l.pri.ex q.cau.l.
cum miles.C.de fideius.
mino.l.j.ꝛ.ij.¶Itē q̄rit
contra quem datur su-
per hoc dicas ꝙ nedum

Cōtra quē datur.

aduersus eũ qui immediate sentit lucrũ ex lesione: imo ꝯ tertium ad quem res deuenit. vide. ff. de mino. l. in cause. §. fi. cũ. l. seq. ex q̃. cau. ma. l. non solum. ¶ † Nunc q̃ ramus de formatione libelli. Et primo de iudicio rescindẽti. ¶ Primo tamen queritur an debeat dari libellus in iudicio rescindenti. Et nõ videtur q̃ expeditur iudicis officiõ: et vbi imploratur offm̃ iudicis: nõ est opus libello: vt not. ff. de interroga. act. in rubrica. ¶ Super hoc videtur dicendum ꝙ vbi restitutio postulatur principaliter: opus sit libello. sin autẽ incidenter lit. contest. in causa principali: tunc nõ est opus arg. extra de offi. iudi. c. ij. de hoc. in Spec. de in integ. resti. circa p̃n. lib. iiij. ¶ Videamus ergo de forma[a]. Dicũt doct. Ja. et Pe. ꝙ quidam formãt sic. Dico ꝙ talis rẽ meã in mea absentia vsucepit. peto restitui et vsucapi. rescindi. Dicunt ipsi ꝙ is libellus nõ procedit q̃ sum mihi ꝯtrarius: ex quo enĩ dico rẽ vsucaptam nõ dico meam: q̃ vsucapio tollit dñium. ex hoc q̃ dico meam non dico vsucaptam. Preterea non sufficit dicere rẽ meam quondã: imo debet dici rem meam que mea erat cum vsucapio completa fuerat s̃m eos Aduerte q̃ sup formatione huiusmodi libelli non põt dari certa doctrina. variatur enim s̃m varietatem factorum et in narratione et in conclusione. ¶ In hoc ergo aduerte ꝙ ponas causam quare petis restitui. forte ꝙ minor vel maior ... propter absentiam vel propter alia... istam cãm et postea ponas lesion... inde conclusionem que diuersi... s̃m diuersitates factorũ nam si ... restitui rem possidebat repetet re... ad statũ in quo erat. et p. hoc iudic... restituetur. et ad hoc concludet. S... ro petit obstaculum velut vsucapio... remoueri concludet ad hoc. Unde variet.ates factorũ oportet ꝙ varie... conclusio. aduertẽdum potissime ... iudiciũ rescindens debeat actio re... tui vel res. de quo dixi. §. satis plene s̃m hoc conclusio formetur et hic fac... est hoc videre cuicunq̃ facti est. ¶ ... de q̃ñ restitutio fit per iudicium re... dens dicet sic dico ego talis contra... lem ꝙ tẽpore minoris etatis mee a... fessione cecidit talis rei mobilis... talis talem rem meam et que mea ... tempore vsucapionis complete v... perit et eã detinet vsucaptam. Unde ... minoribus lesis debeat per restit... nem in integrũ subueniri. et ego ... sum et sum infra tempus petendi ... tutionis peto per officiũ in integ... vsucapionẽq̃ p̃dictã rescindi: et ... possessionem prestinam restitui ... ni. ¶ Vel sic. Tempore minoris ... mee vendidit talem rem et trad... mea erat. Unde cum lesus fuerim ... ditione predicta peto in integrũ ... tui: ac venditionem predictã re... mihiq̃ rem restitui etc. ¶ Ubi ... ior petit restitui põt dicere sic. C... sentauerit me reipublice causa ... lem rem meã occupauit: et ipsam ... absentia se vsucepisse dicit. Unde ... iura dicant absentes reipublice ... restitui: per vestrum officiũ peto ... tegrũ restitui ac vsucapionem re... dictamq̃ rem mihi restitui cum ... tio me in pristinũ statũ debeat re...

22 re et reponere etc. ¶ † Si vero p... rescindens non debeat res restit... actor q̃ forte lesus nõ possidebat ... sic. Dico ꝙ talis talẽ rem meã ... erat tempore vsucapi cõpleto ... ante...

¶ Formatio libelli. 21

a ¶ De forma. Vide Bal. hic in iij. co. ang. in. viij. col. post me. §. quero ergo quo. et do. Jas. l. xvj. colũ. post me. §si. extra glo. restat.

ante meam absentiã possidebat tẽpo=
re absentie mee vsucepit. vnde cũ lesis
propter talem absentiam debeat per i
integ. resti. beneficiũ subueniri. peto p
vestrum officium in integrũ restitui: ac
dictã vsucapionem rescindi actionẽq
mihi cõpetentem tpe quo me absenta=
ui restitui ꝛc. Sic poteris formare sem
per variãdo ↄclusiones ſm varietates
factorũ. Sed quomodo formaẽ libell⁹
in rescissoria actione. ¶ Super hoc ad=
uertas qꝛ interdũ restituitur actio rea=
lis. interdũ ꝑsonalis. Vñ quãdo actio
realis restituiẽ ↄclude vt in reali ad de
clarandũ. Si personalis ad dandũ ra=
tionẽ: sicut in prima faciendo mentio=
nem de restitutione p̄habita. ¶ Et po=
tes dicere sic cũ talis rem meã teneret
tpe quo reipublice cã me absentaui: vl
quo positus fui in vinculis eamq tũc
a poterã vendicare ꝛ eã vsucepit me ab
sente ꝑpter qd in integrũ restitut⁹ fui
dictaq vsucapio rescissa. peto dictã rem
ad me pertinere iure dñij declarari eã
q mihi restitui ꝛc. ¶ Vel si prima erat
publiciana formet in publicianã. vt. s.
§. pri. vel si erat ↄfes. vt in illa faciẽdo
mentionẽ de restitutione. ꝛ nominãdo
actionẽ eodẽ mõ in hypotheca. ¶ Itẽ
in quacũq actione ꝑsonali sicut in pri
ma. ꝛ si vis videre aliquas formas vide
in Specu. de in integr. resti. lib. iiij. nõ
23 tñ ita plene. † Sz qd si restitutus agat
prĩa actiõe non facta mẽtione de resti=
tutione nũquid valet libellus. vt si re⁹
excipiat de vsucap. actor replicet de re
stitu. non videẽ per hũc §. debet em̃ di
cere possessorẽ non vsucepisse ꝛc. nec est
verisimileq tex. dixerit hoc sine cã. Cre
do q sit tutum dicere. ¶ Si tamen nõ
dicaẽ hoc in libello videreẽ q ex quo re
stitutio fuit p̄habita q posset de ea re=
plicari. ff. de iureiur. l. nam ꝛ postea. §. si
minor. ff. de mino. l. iij. §. sz vtrũ. Prima
est verior quando rescissoria est vtilis:
qꝛ q agit vtili debz tñ exprimere q ap
pareat an agat vtili vel directa. vt dixi
s. §. sz secus vbi superest directe: vt dixi
a s. ṽ. p hoc. Sz nunqd[a] iudiciũ rescin=
dẽs ꝛ rescis. possunt eodẽ libello intẽta
ri. Videtur q nõ. qꝛ iudicium rescindẽs
est preparatoriũ nec re=
scissoriũ cõpetit nisi re=
stitutione p̄habita: vt. s.
satis dixi. ꝛ ita nõ viden
tur posse simul intẽtari.
ff. ad exhibẽdũ. l. gẽma.
¶ Preterea vbi plures
actiones ita se habẽt q
snia lata in vna obstat
exceptio rei iudicate in
alia nõ possunt simul in
tẽtari. ff. de excep. l. fun=
di. ꝛ l. fundũ. sed ↄstat q
snia absolutoria lata in
iudicio rescindenti non
põt cõpetere rescissoria
q ex eo causaẽ. ergo ꝛc.
¶ In ↄtriũ videẽ qꝛ que
rela inoffi. test. ꝛ peti. he
re. possunt intẽtari in eo
dẽ libello ꝛ eodẽ modo
actio ad exhibẽdũ ꝛ rei
ven. ff. de inoffi. test. l. q
de inof. cũ ibi no. ¶ So
lu. aut queris vtrũ pos=
sint intẽtari i eodẽ libel
lo. i. simul cõplecti. ꝛ ita
vt successiue ꝑcedaẽ. dic
q sic. Aut vt simul proce
daẽ. et dic q nõ ſm Dy.
ꝛ facit. ff. d edi. edic. l. cũ
eiusdẽ. de iniur. l. p̄tor.
§. si mihi plures. ꝛ hanc
opi. tenet etiã Iaco. Et
potest formari libellus
in iudicio rescindẽti. vt
s. dixi. ꝛ post cõclusionẽ
libelli iudiciũ rescinden
tis. dices qua restitutio=
ne prehabita peto vtili
rei vendi. rescisso. dictaz
rem ad me pertinere iu=
re dñij p sniam declara
ri. ꝛ sicut in rei vendi. de
hoc in Spe. de in integ.
resti. ver. sed nũquid in
eodẽ libello. et vide ibi
positiones actoris ꝛ rei.
24 ¶ † Quia satis vidim⁹
de libellis. Videam⁹ de
ꝑcessu. restitutio i inte=

a ¶ Sz nũquid. hanc qõnem format ang. h in. vij. col. ꝑpe fi. i ṽs. qro an officium. et qñ pñt cumulari. vide eundem in viij. col. ante fi. vers. qro qñ sit et qualr formaẽ libellus.

¶ De processu.

grum datur causa cognita: et in ea lite contestata: vt. c. ij. extra de offi. iud. Pone q2 pars vocata contumaciter se absentat: quid fiet q2 ad diffinitiuã nõ potest procedi lit. non contest. vt. l. pperãdũ. C. de iudi. gl. videt sentire in. d. c. q fiet missio. Sz certe nõ est puisuz sufficienter: q2 dictũ iudiciũ nõ ppetuat: vt l. fi. de tẽporib9 appellationũ. ff. de mino. l. papinianus. §. fi. z aduersarius veniẽ s recuperaret possessionem suã etiã post quadriẽniũ. vt. d. l. pperãdũ. §. sin aũt. ¶ Spec. videtur velle q possit procedi s diffinitiua lite nõ cõtesta. z q sit speciale sicut in multis alijs casib9: q2 lex hoc videt velle. ff. de mino. l. in cause. §. causa antẽ cognita. ibi vel cõtumaciã zc. pro quo. C. si vi minor ab hered. se ab. aut. si omnes. z hoc satis plene tãgit in Spe. de in integ. rest. §. quis aũt. v. fi. li. ij. ¶ Potest dici q vbi p iudiciũ rescindens dz fieri restitutio rei: q tũc sufficiat missio nec procedatur ad restitutionem lite non cõtest. quia tũc snia habet vim diffinitiue: vt toti negotio finem imponat. Sed vbi datur solum in integr. resti. z restituit actio rescissoria tunc lite nõ cõtest. põt procedi ad diffinitiuam. Et est ratio q2 non est proprie diffinitiua cũ nõ iponat finẽ toti negotio: sed solũmodo pparat aliã actionẽ. ff. de re iud. l. j. ¶ Et huius distinctiõis potest apparere ratio quia in primo casu res certa petitur z ita potest fieri missio in ea. Sed in secũdo nulla res petitur sed sola restitutio z ideo non põt dici q fiat missio in possessionem rei petite. z idẽ crederem sicut in hoc secundo casu in primo quãdo non petit restitui aduersus certam personam: sicut quando petit restitui aduersus aditionẽ hereditatis. vt. d. aut. si oẽs. Sz adhuc restat respondere q2 in primo casu nõ puidetur misso cum non perpetnetur actio. Sola. licet non perpetuet ad minus tpa non currunt ex quo facit diligentiã z stat per subterfugia aduersarij. vt. ff. de. mino. l. itravtile. C. d admi

25 tuto. l. si cũ ipse. ¶ † Sed queritur certum est q is qui petijt restitui habeat se dicere lesum: nunqd tenetur pbare

expressim. Videtur q sic. ff. de inreiurã. l. nã z postea. §. si minor. z. ff. de mino. l. q si minor. §. non aũt. ¶ In contrarium videt expressum de i integ. rest. c. audi tis. z. c. substituta. ¶ Preterea si dicas q habeo pbare in indicio rescissorio me ã esse tantũ onerabor sicut in vendicatione vtili rescissoria. qd non vi cõsonũ rõni. ¶ Sup hoc articulo est distinguendũ: q2 aut per iudiciũ rescindens petit restitutio de iudicialibus: aut de extraiudicialibus. Primo casu aut petitur restitutio cõtra pcessuz z ante sententiã aut otra sniam. si õ pcessum ... q2 forte termino peremptorio assignato: vel ante renũciationẽ z cõclusione nõ allegauit exceptionẽ tũc nihil p... bit de lesiõe: q2 lesio apparet eo ipso ... nõ opposuit infra tps. et ita intell... c. auditis. ex de i integ. rest. ff. de mi... l. mino. xxv. an. omissam. bene th ver... est q si peteret restitui ad pponend... declinatoriã fori vl aliã ex qua ins... modicũ pria facie lederet q iudex ... bet ex offõ audire z restitutionem ... modica lesio denegare. vide plene ... de in iteg. rest. c. corã. in pn. per In... ideo credo q q petit restitui dz sp... care allegationẽ quã dicit omissa... vo petit restitui otra sniam: tũc ... ere de lesiõe plene: z hic doc. ... bit snia z processus: z restitut9 re... in statu quo erat ante sniaz. z ide... tradiderat virtute snie restitue... tus pcessus renocabit: z sic intell... extra de in iteg. rest. c. cũ venissent ... papa vidit z ispexit puilegia ... tueret. Et hoc si conqueraт de ... tat aduersus eã restitui z aduersus ... cessus. si aũ: dicat se lesuz pter alique exceptionẽ nõ pbatã z petat se re... ad eã probandã tunc nõ probabit ... restitutionẽ sed fiet vt di cẽ ... tuta. vcz executio snie z restitue... bandũ. z ita tenet Spec. ti. de in in... rest. §. si qs aũt. §. illud quoqz. Et ... na rõ: q2 hoc ipso apparet lesio ... ptionẽ pponit: z multas pbatione... duxit. ¶ Ubi aũt qs dixit se lesum ... traiudicialibus z petit restitui ... tra. otra c. si p hoc iudiciũ rescind...

beatrestitui ꝛ nõ actio rescissoria: tũc
opꝫ plene probare lesionẽ. vñ si dicat
se dominũ rei ꝛ lesuꝫ in dominio. ipm
plene probabit. Si autẽ in possessione
illam solam. ¶ Si vero actio restitui de
beat rescis. tunc nõ habet probare nisi
semiplene. ꝛ forte p iuramentũ. ꝛ hoc
vr̃ fuisse de mente Inno. ſ᷑ quo multuꝫ
variet. extra de i integ. resti. c. cũ ex lit
teris. Et facit ad hoc qꝛ in preparato=
rijs sufficit semiplena ꝓbatio ꝛ per iu
ramentũ: vt dꝫ in actiõe ad exhibẽdũ.
ff. ad exhibẽ. l. iij. §. sciendũ. cũ no. Hec
sunt de substãtia materie: ꝛ tñ incogni
26 ta legistis. ¶ † Sed q̃d si petẽs i inte
a grũ restitui[a] ad actionẽ rescissoriã i iu
dicio rescindẽti onerauit se plena pro
batione ꝛ plene ꝓbauit se dñm vel rẽ
ad se ptinere: pars aduersa nihil dedit
ad ↄ̃triũ. nunq̃d restitutione facta in
integrũ eodẽ iudicio fiet rei restitutio.
Non vr̃ qꝛ ad hoc nõ agit̃ ꝛ iudex non
dꝫ sup alio ꝓnũtiare q̃ꝫ qd̃ petit̃: vt. l.
fundus. ff. cõi. di. C. de liberali cõ. libe. l. fi.
satis põt dici ↄtra qꝛ per talia iudicia
ꝑparatoria fit restitutio: qñ nil ꝓponi=
tur a pte aduersa. ff. ad exhi. l. celsus.
ꝛ §. idẽ celsus. ꝛ. l. ingnũ. §. fi. cum. l. seq.
¶ Et ad ↄ̃triũ põt r̃ndere: cũ dꝛ q̧ iudex
non põt pronuntiare super eo quod nõ
est petitũ: qꝛ imo qñ sibi cõstat ꝛ mate
riam. tãgit extra de cõsue. cũ inter. de
testa. c. raynaldus. ff. d̃ ver. obli. l. si ser
uum. §. fi. Insuper no. q̧ in hac actione
rescissoria veniunt fructus ꝛ oia q̃ ve=
niunt in actiõe directa. ff. ex quib. cau.
ma. l. necnõ. §. fi. ¶ Multa alia possent
hic tangi que tangunt materiam: tñ sa
tis sunt clara per tex. ꝛ gl. quas dilige
ter stude. ꝛ vide Spec. in ti. de i integ.
resti. l. ij. ꝛ docto. iuris canon. in eo. t. iu.
extra. ¶ Unũ tãgit Pe. de bel. perti. in
princip. huius. §. Utrum respublica ci=
uitatum aliarũ q̃ꝫ rome ꝛ municipiorũ
restituat̃. ꝛ arguit q̧ sic: qꝛ presides in
prouincijs vestimãt ꝛ cognoscũt. ꝛ lex di=
cit q̧ vicẽgerẽs presides cognoscit de
restitutione reipublice: ergo de alia re
publica loquit̃ q̃ꝫ romanorũ. C. de of=
fic. eius qui vi. al. gt. l. j. Preterea si le
gati reipublice alterius q̃ꝫ romane re
stituunt̃ propter fauorẽ
ꝛ ↄtẽplationẽ ipsi[9]. ff. ex
quib. cau. maio. l. lega=
tis. multo fortius ipsa: qꝛ
ꝓpter vnũquodq̧ tale et
ipm magis. C. d̃ sa. san.
eccle. aut. multo magis.
Ipse tenet ↄtra dicẽs q̧
respublica romana tãtũ
restituit̃: qꝛ hꝫ bona dif
fusa lõge lateq̧. ꝛ p ad=
ministratores lõginq̃s
regit̃. Ideo subuenien=
dũ fuit sibi. q̃ ratio non
põt assignari i alijs ciui
tatibus q̃ se regunt p se
ipas. Et ad hoc allegat
l. nihil. ad macedonia.
p quã vr̃ q̧ nõ vtant̃ iu=
re minorum: vt ibi not. ꝛ
idẽ dicit in fisco q̧ nõ re
stituat̃ in rebus suis pri
uatis: cũ hoc nõ reperia
tur. vñ fiscus ꝛ respubli=
ca nõ sunt idẽ qd̃ appa=
ret: qꝛ diuersi tractatus
ꝛ tituli faciant de eis vt
apparet. C. de iure fisc. ꝛ
de iure reipu. ¶ Ad ar=
gumentũ ↄ̃trium cũ dꝛ q̧
subuenit̃ legatis ꝛ ꝓpter
vnũquodq̧ tale ꝛc. verũ
est nisi alia sit rõ q̃ ipe=
diat. Unde in legato est
alia rõ q̃ꝫ in republica:
qꝛ ille restituit̃ ꝓpter iu
stã absentiã. Sꝫ ciuitas
est pñs. ſm eũ hec q̃stio
est antiqua ꝛ no. d̃ ea in
d. l. nihil. ꝛ. C. ex qui. cau
sis maio. l. respublica.
vbi glo. tenet opi. quam
Pet. tenet hic. Azo fuit
in contraria opi. ꝛ illã se
quit̃ gl. C. de iure reipu.
27 l. rempublicã. ¶ † Qui=
dã dicũt q̧ ciuitates re
stituunt̃: sed nõ oppida
vl' castra. ꝛ de hoc i spe.
de i integ. resti. q̃s sũt.
ver. ad doctrinã. Innoc.

a ¶ Resti=
tui. Sed in
fra q̃ꝺtũ tẽ=
pus dꝫ pro
poni ista a=
ctio; rescis=
soria. vide
p ange. hic
in pe. colũ.
post prin. i
vsi. q̃ro i fra
q̃ꝺtum tp̃s.
Itẽ i eadẽ
gl. ꝓpe fi.
vsi. q̃ro an
rescissoria.
Querit idẽ
ang. an re=
scisso. pos=
sit ꝓponi p
modũ exce
ptiõis. du=
as questio
nes alias.
vide p eun
dem in vlt.
col.

tenet Azium q civitates non restituun
tur. extra de in integ. rest. c. j. p quo fa
cit: qr civitates loco privatoꝝ sunt. vt
l. eũ q. ff. de ver. sig. ¶ Itẽ qñ verbũ p̃=
dicat de duob9 de vno pprie ⁊ de alio
impropie restringit in materia odio=
sa ad illud de quo pprie predicat. ff.
de ventre in pos. mitten. l. j. §. quare. de
libe. ⁊ posth. l. cũ quidam. Ista est ma=
teria odiosa videlicet restitutio. ⁊ ideo
restringẽda ad rempublicam romano
rum que est proprie pub. ff. de ver. sig.
l. bonorum. iuncta. l. j. ff. de ac. ⁊ ob. l. in
onerariis. §. sed cũ recise. ¶ Salua opi
nione tãtoꝝ. ego credo q quelibet res
publica restituatur. ⁊ credo expeditũ
in. d. l. rempublicam. Cõstat eñ q illa
materia loquitur de republica alia q̃
romanoꝝ. vt not. ⁊ pbat in rubrica de
iure reipublice. ⁊ appet quasi p omẽs
ll. illoꝝ quatuor titulorũ. ⁊ ita. d. l. rem
publicã. debet itelligi de alia civitate
q̃ romana. ¶ Preterea cũ civitates eq
parẽtur ecclesiis ⁊ eaꝝ bona censeant
ad pia opa deputata sicut bona eccle=
siarũ simili privilegio gaudere debẽt.
C. de sacrosan. eccl. l. illud. ⁊ l. fi. ¶ Pre
terea certũ est q romani trãstulerũt i fi
scum totũ ius reipublice. instit. de iur.
natu. §. sed qd principi. igit fisc9 ⁊ res=
publica romanoꝝ idem sunt. vt not. ff.
de iure fisci. l. in fraudẽ. §. neqꝫ. C. de in
re fisci. in rubrica. igit iura post condi=
ta que loquant de republica debent in
telligi de alia republica q̃ romanorũ:
qr illa est sopita ⁊ translata in fiscũ. ff.
de ver. sig. l. inter publicũ. Idcirco. ll.
que dicũt rempublicam debere resti=
tui quas post translationem predictaꝫ
tpe imperatoꝝ cõstat conditas: debe=
re intelligi de alia q̃ romanorũ: qr ex
tũc illa potius dr imperialis ⁊ fiscalis
28 q̃ publica. ¶ †Preterea nõ põt dici q
absentia sola sit causa dandi restitutio
nem legatis civitatũ ⁊ municipioꝝ: qr
sic sequeret q nũtii privatoꝝ eodem
privilegio gauderẽt qd nulli auditũ
est. ⁊ sic restituũt favore civitatũ: ergo
multo forti9 ipe civitates: ergo solutio
supra data tollit. ¶ Nec obstat q civi=
tates loco privatorum sunt. verum est

nisi reperiant privilegiate. sꝫ i hoc ca[illegible]
su repertũt: vt. d. l. rem publicam. ⁊ in
multis aliis notatis in rubrica. C. de iu
re rei publi. ¶ Item nõ obstat. l. [illegible]
ad macedo. qr licet nõ reperiant privi
legiate in illo casu nõ sequit q̃n [illegible]
hoc ⁊ in multis aliis. ¶ Item non ob=
stat q verbũ publicũ predicatur p[illegible]
de re publica romanoꝝ ⁊c. qr materia
restitutionuꝫ non est odiosa imo fau=
rabilis. ff. de mino. l. iii. §. minorem. cũ
ibi notatis. Sed consuevit queri de fi
sco an restituat. Et non vr qd cum fisc9
⁊ res publica romanorũ sint idem. vt
s̃. allegatũ est. Doc. dicũt cõtra q fisc9
non restituitur. ⁊ q fiscus ⁊ respublica
romanorũ non sunt idẽ. Quod appa=
ret qr diversi sunt tractatus de iure fi=
sci ⁊ de iure reipublice. Certe ego cre
do q ille tractact9 iuris reipublice n[illegible]
loquit de republica romanorum. vt [illegible]
dixi. vnde ratio docto. in nullo me m[illegible]
uet. Sed q nõ sint idem probat. ff. [illegible]
leg. l. sciẽdũ. l. prin. §. j. ⁊ ibi no. de e[illegible]
edic. l. j. §. illud. de iure fisci. l. nõ in[illegible]
ligit. §. si in locis. iuncto. s̃. de re. [illegible]
§. thesauros. ff. ne qd in loco pub.
29 §. hoc interdictum. ¶ †Solutio. [illegible]
bũ fisc9 diversas habet significati[illegible]
Quandoqꝫ sumit pro republica ro[illegible]
norũ prout nominat vniverso orbi
tunc sunt idem. C. de numera. ⁊ ac[illegible]
in provinciis. ⁊ tũc põt restitui fisc[illegible]
qualibet alia republica. Quandoqꝫ [illegible]
privata bursa imperatoris. ⁊ de illa [illegible]
dici q nõ restituitur. ⁊ sic vr sentire [illegible]
ff. de iure fisci. l. pma sup verbo priv[illegible]
30 ¶ †Unũ ptermittere nolo q q̃uis [illegible]
clesia restituat: tamẽ prelat9 in [illegible]
tangũ tipm nõ restituit. Uerbi gr[illegible]
prelatus qui facit fruct9 suos [illegible]
reragia reditũ debitorũ ecclesie. [illegible]
do q in causa restituit. ff. de mino. [illegible]
§. sed verum. eo. tit. l. pat. t. in p[illegible]
¶ Quid ergo si petat pprietate[illegible]
dituum ⁊ arreragia ⁊ est lesus in [illegible]
cessu. Non videret restituend9 q[illegible]
fructus per predicta.
☞ Dolus requiritur ex parte alien[illegible]
tis in fraudem creditorũ: an aũt et a[illegible]
quirẽtis.

2 Quare antē requirunt tria qñ alienat titulo oneroso: quando autē titulo lucratiuo duo tantum.
3 Reuocatoria an detur creditori ex delicto vel quasi.
4 Creditor futurꝰ an habeat reuocatoriā si debitor futurꝰ alienat bona sua. exēplum ponit.
5 Alienatio si sit facta ĩ fraudē fisci ante ꝙ alienās cōmitteret delictū. Item vide distinctionem super hoc. nu. 6.
7 Fraus q̄liter poterat apparere qñ ꝗs alienat in fraudem creditorū vel fisci.
8 Donatio tenet qñ quis donat tempore non prohibito licet casus sine magno interuallo sequat̄ quo donatio infringi posset.
9 Donatiōes post crimē ꝯctū an valeāt.
10 Quid aūt si criminosus vendidit bona an fiscus possit reuocare.
11 An aūt fiscꝰ teneat̄ restituere pretium.
12 Quid aūt si volens aliq̄s cōmittere crimen dedit bona sua postea penituit et non cōmisit vult repetere sub obtentu ꝙ donatio fuerit ficta an possit.
13 Quid si q̄s donauit bona sua filio emācipato vel alijs: ⁊ ea tenuit sicut priꝰ: ⁊ cū pluribus ꝯtraxit emptores agunt: donatarius asserit se factū dñm per retētionē vsufructus ⁊ donatorem non potuisse alienare: creditores dicūt donationē nō debere teneri in eorum preiudicium: quid iuris.
14 An aūt legatarij habeātur loco creditorum hoc casu.
15 Creditores quādo possint agere actiōne reuocatoria.
16 Excussio bonorū qualiter sit facienda cōtra debitorē anteꝙ perueniat̄ ad extraneos possessores.
17 Annꝰ statutꝰ ad intentandā reuocatoriam a quo tempore currit.
18 Actiones reuocatorie quot sunt. Adde ad idem. nu. 19.
20 Actio reuocatoria qñ dat̄ contra dolosum orit̄ ex maleficio: sed qñ datur cōtra eum q̄ dolum non cōmisit datur ex varijs figuris causarum.
21 Possessor in quē debitor alienauit bona sua in fraudē creditorū si cōueniat̄ a creditore priori: ⁊ velit offerre debitū dicto creditori ⁊ bona retinere: an sit audiendꝰ.
22 Actio reuocatoria cōtra quem competat.
23 Actio reuocatoria an cōpetat creditori qui habet hipothecariā ꝓ bonis alienatis.
24 Actio reuocatoria qualis sit. ⁊ q̄d veniat in ea.
25 Creditores si sint plures ⁊ vnus agat reuocatoria. an bona alienata sint eidem insolidum restituenda.
26 Debitor alienauit bona sua in plures: arguitur contra vnum. excipit ꝙ non conueniatur nisi ꝓ rata: an bene excipiat.
27 Fructꝰ veniūt in actione reuocatoria: scilicet fructus pendentes.
28 Restitutio rei cū fiat in actione reuocatoria cui fieri debet: an debitori: an creditori agenti.
29 Libellus qualiter formatur in actione reuocatoria.
30 Joan. fabri doctor q̄ prescripsit super quatuor libris institutionum: vocatur alio nomine Joannes de rosinis.

Itē si quis ĩ fraudem. Iste §. est satis planꝰ. Casus talis ē. Habebam debitorē q̄ tenebatur mihi in centum alienauit bona sua in fraudem mei ne meum possem consequi debitum: egi cōtra ipsum: feci eum condemnari et missus sũ iussu iudicis in possessionem bonorū eiusdem que forte non valent. x. volo agere contra illos quibus aliena

a ¶ Item. Diuide ẜ3 ang. ⁊ sum ma sic. Alienatum in fraudē creditorū permittit̄ ĩ his ex sentētia ꝓtoris bonis debitorum possessis reuocare. Ange.

nit:querit nūqd possuz.
Dicit imperator qđ sic. et
rem petā ꝛ reuocabo ac
si non fuisset alienata et
semꝑ in bonis debitoris
remāsisset. hoc dicit iste
§.qui.§.est bene glossa-
tus.nec habet lōgā ma-
teriā. Idcirco ei⁹ mate-
riam prosequar apostil-
lando gl.vt breui⁹ trans-
eam.ꝛ eas non repetam
ne papyrum occupem.
1 ¶†In glos.not.ꝙ vter-
qꝫ.in fi.vide.§.qui et ex
qui.cau.manu. non pos.
§.in fraudem. ¶Que-
ritur de rationib⁹ diuer
sitatis.Et primo requi-
rit dolus ex parte alie-
nātis ꝛ acqrētis vel sal
tem alienantis ꝛ nihilo
minus euent⁹ in cōtra-
ctu inter viuos.sed in vl
tima volūtate sufficit so 3
lus euēt⁹. Dicit Pet.de a
bel.pertı.post Ja.rō est:
qꝛ vbi debitor alienat in
vltima volūtate non est
spes ꝙ vnqꝫ acqrat de q
possit satisfieri credito-
rib⁹ cū vltra nō sit spes
ꝙ acqrere debeat: sꝫ ibi
inter viuos pōt acqrere
adhuc de quo possit sa-
tisfieri creditoribus. Jō
hoc casu nō ita faciliter
reuocatur. Primū tamē
membrū fallit in liber-
tatib⁹ directis fauore li
bertatis.ꝛ vide qđ scri-
psi in .d.§. in fraudem.
2 ¶†Secūdo quare requi
runtur tria vbi alienat
titulo oneroso: sed vbi
lucratiuo duo tantū. Di
cit ip̄e qđ non est par ra-
tio lucra capere et dam-
na euitare.C.de codi.l.
fin. ¶Tertio quare vbi
debitor alienat inter vi-
uos tria requiruntur vbi libertas suf-
ficiunt duo. ¶Respondet idem petr⁹
iura magis mihi conseruant id quod
meū est.ꝙ qđ est mihi debitū.vnde pa
tron⁹ habet ius in tertia.§. de suc.li.§.
sed nostra.sed creditor nō habet in re
bus debitoris.vnde licet tu debeas mi
hi cētū:nō ꝓpter hoc res tue mee sunt
vsqꝫ ad centū.Pro hac ratione facit.ff.
de vsu.l.videam⁹.§.si actio.vt dicet sꝫ
eū ꝙ creditor q reuocat nō reddit pre-
tiū.ff.que in fraudem creditorū.l.si de
bitor.ꝛ.l.ex his. sed patron⁹ sic.ideo
facilius reuocat.ff.si qs in fraudē pa.
l.j.§.si quis.et q in hoc grauat in alio
releuat.ff.de iure in.l.cum qui. ¶Jur
q in hac gl.de liberto dicunt procedit
fm determinationem.l.ff. de iur. pa.
si libertus. ¶In hoc aūt caue.quia ibi
legādo committit fraus:non habet lo
cum ista materia nec ista actio:sed con
dictio indebi. vel condi.ex.l.vt.l.fi.§.
si vero.de iure deliberan.nec opus est
reuocatoria qꝛ legata sūt ipso iure nul
la. ¶†In glo. large accipe^a in fi.ꝛ hoc
a siue sit creditor ex contractu vel quasi.
vel delicto vel quasi fm intentionē gl.
Jac.ꝛ Pe.dicūt ꝙ Rāfre.dicit ꝙ reuo-
catoria non dat creditori ex delicto vel
quasi.Et probat sic.Cōstat ꝙ fraus exi
git damnum.damnū ꝓprie dicitur di-
minutio patrimonij.ff.de dam.infec.l.
iij.si agam actione reuocatoria contra
illūq emit ab eo q tenebat mihi ex de
licto forte actiōe iniuriarū vel furti ad
penā vel vindictam:nō ago pro resar-
ciēdo damno meo vel patrimonio. igi
tur hec actio non competit ad hoc.ꝛ ꝓ
hoc vt.ff.si qd in frau. pa.l.j.§.ꝛ als.
Attamen ipsi tenent contra dicētes re
uocatoriam dari ꝛ creditori ex delicto
vel quasi.qꝛ ex quo.l.loquitur indistin
cte intelligēda est.C.de publi.l.de pre
tio. ¶Nec obstat argumentum Ran-
fre.quia vbi agit ex delicto: nō est di-
minutio patrimonij: quia imo ex quo
actio erat acqsita.ff.que in frau. credi.
l.qui aūt.fm Pe. ¶Preterea arg.Ran
fre.non procedit vbi agit ex delicto vel
qsi ad interesse vel dānū.sicut in actio
ne.l.aql.§.ad.l.aqliaz.in prin.ff.ad.l.

a ¶Large accipe. Vide ang. hic in. iiij. colū. in versi. in gloss. credi torum.

aquiliā.l.in lege.§.de obli.q̄ ex quasi delic.in p̄n. Et facit p opi.doc.ff. q̄ r a
4 qb.l.si cū fideiu.§.creditores. ¶ †Sed queritur.hic loqtur i creditore p̄senti. qd de futuro. Uerbi gratia. Quidā volens recipere magnam pecuniam mutuo: vel se obligare alicui ex aliquo cōtractu.alienauit bona anteq̄ se ligaret post se obligauit: nunqd talis creditor potest agere reuocatoria. Ja. dicit q sic dūtamen appareat de fraude.ff.que in frau.cre.l.ait p̄tor.§.j.r facit.ff.de bo.dam.l.cum ratio.§.ex bonis. Pet.idem sed tamen nulla.l.hoc cogit dicere sim eū.hoc tamen restringit ad casum quo incontinenti post fraudem adhibitam ɔtrahit.ff.de priui.cre.l.si vēter.§.fi.sicut pe.l.lecta.§.dicebā. Hec opi.satis ē equa r rationabilis.gl.tamen videtur tenere contra.C.de iu.fis.l.j.lib.x.p q̄ facit.ff.q̄ res pig.obl.pos.l.pe. ¶ Sed p opi.doc.facit.C.de donati.ante nup.aut.sed iam necesse.r ibi not.contra in simili.ff.que in frau.cre.l.si q̄s cū haberet.ad municip.l.si idē rescripserit. ¶ Non ob.d.l.pe.que res pig.obliga.possunt.q: ibi nihil agit̄ de fraude.nec loquitur in casu quo fraus esset adhibita nec facio differentiam an incōtinēti vl' ex interuallo fraus fuerit adhibita si de ea ɔster.sed quo ad hoc an presumat̄ fraus vel nō bene posset esse dif-
5 ferentia.vt.j.plenius dicet̄. ¶ †Querūt doc. Jac.r Pet.q̄d de eo q̄ alienauit in fraudem fisci anteq̄ delictū cōmitteret ppter qd deberēt bona ɔfiscari. Uerbi gr̄a. Quidā volēs interficere hoiem vl' delictū ɔmittere ppter qd deberēt bona cōfiscari de cōsuetudine vel de iure alienauit bona sua tandē delictū commisit ɔdemnatus fuit: fiscus vult bona reuocare nunqd possit. ¶ Doc.dicūt q pōt nō p hāc actionē: sed q: in fraudē fisci alienata sunt reuocanda.ff.de iure fi.l.in fraudē.r hoc dicunt p.l.ff.de do.cā mor.l.si aliqs.d bo.dam.l.fi.§.ex bonis.hec est q̄stio antiqua de qua.ff.de do.l.post ɔctū.vbi glo.tenet q alienatio vz qñcūq facta ante cōdēnationē. ¶ Sed contra argu.quia certum est q manumittere est alienare.vt.l.ab agna 7
to.ff.de cura.fu.sed accusatus de crimine non potest manumittere etiā ante sniam.ff.de manu.l.q̄ pene.ergo nec alienare. ¶ Item certū est q delictū obligatur fisco tacite.ff.de iure fis.l.aufert.§.fiscus.r.l.imperatores.r sic fisc⁹ a tēpore commissionis delicti fact⁹ est creditor r pōt reuocare p.d.l.in fraudem.quinimo etiā p hipothe.C.rem ali.geren.l.j. ¶ Preterea fisc⁹ est creditor cōditionalis vel equiparatur a tempore delicti commissi.r sic videt̄ qd possit reuocare r maxime sentētia subsecuta.ff.qui potio.in pign.ha.l.potior.ñ.rñso. ¶ Preterea videt̄ expressum in.d.l.fi.§.ex bonis.ff.de bo.dam.r.d.l.si aliqs.de do.cā mor.r bene facit.C.de bo.proscrip.l.si.qs post hāc.§.si qd.ibi añ tēpus criminis ac reatus rc.supponendo q si post non valeret.pro opi.gloss.videt̄ q: speciale est in crimie lese maiestatis.r sic in ɔtriū ius ɔmune.ff.de do.l.do.§.perfecte.de ac.l.ex iudicior.cū ibi no. Itē differētia est inter donationes factas inter extraneos r iter virum r vxo.q: prima non reuocat̄ p sententiā.alia sic.ff.de do.inter vir.r vxo.l.cū hic status.§.si marit⁹. ¶ Itē regulariter cui iterdicit̄ solutiōis receptio r alinatio.r ecōtra.ff.si cer.pe.l.non omnia.§.si pupillus.sed reo criminis iterdicitur solutionis receptio.ff.de solutio.l.reo.r.l.quis.ergo nec alienatio. ¶ Si velis sustinere hāc opi.responde ad.l.q̄ pene.vt ibi not.i gl.q: ibi speciale.vel loqtur in donatione libertatis q̄ fit in in vltima voluntate. Ad.l.aufertur.§.fisc⁹.responde q fiscus nō habet tacitas hipothe.i delictis.C.de iure fis.l.j. Ad.l.si quis post hāc rñde vt
6 ibi no. ¶ †Pro solutiōe hui⁹ q̄stiōis est distinguēdū: q: aut q̄rit̄ de do.cā mor aut de do.inter viuos.in p̄mo casu certū est q donatio reuocat̄ per sententiā subiectā.vt.l.si q̄s.in secundo casu qñ donat̄ inter viuos.distinguit̄ q: aut donatio fit inter coniuges aut inter extraneos. Primo casu dic qd aut fuit facta ante reatum aut post.si ante tenet.si post reuocatur: vt dicta.l.res vxoris.et dicto.§.si maritus. ¶ †Secundo casu

quãdo fuit facta inter extraneos vt̃ eos 8
modo distinguendum: q2 aut fuit ante
reatũ. 7 valet. aut post. 7 est distinguen
dum: quia aut est tale crimẽ quo bona
ipso iure confiscantur. 7 certũ est q nõ
valet donatio. ff. qui 7 a qui. l. quesituz.
de donat. l. donatiões. §. perfecte. C. ad
le. iul. maiesta. l. fi. et de here. c. cum fiz
leges. aut nõ confiscant̃ ipso iure tunc
sunt opi. vt. s. vidistis. nam gl. dicit q
valet qñcunq3 fiat ante sniam. Alij di=
cunt q nõ valet si snia sequat̃ quando
cunq3 fuerit facta ante sniam. 7 hanc
Odof. Alibi videnẽ dicere glo. q nõ va
let quãdocũq3 ante sniam 7 post conte=
stationem sed ante fi c. 7 no. ff. de admi.
tu. l. chyrographis. §. fi. de publi. iud. l.
ex iudicioꝝ. ¶ Ja. 7 Pe. dicunt q reuo
catur si cõstet q fuerint facta in fraudẽ
fisci per. d. l. in fraudem. ff. de iur. fis. nõ 9
per has actiões. sz per. d. l. in fraudez.
¶ Sed queritur qualiter constabit de
fraude. ¶ Dicunt ipsi q per ꝯiecturas
q2 dol9 ex indicijs perspicuis ꝓbatur.
C. de do. l. dolũ. vt si oia bona sua simt̃
dedit: vt. l. oẽs qui. §. luci9. ff. q in frau=
dem credi. ¶ Itẽ si dedit coniuncto. C.
vbi pu. edu. de. l. fi. ¶ Itẽ si iam accusa
tus erat. C. de euic. l. si. fundum. idez si
non esset accusatus si crimẽ erat noto=
riũ. secus si occultuz. ff. de actio. empt̃.
l. emptorẽ. 7 idẽ si non esset accusat9. sz
si aliquis cõminatus esset se accusatu=
rum: de quo verosimile est q bene attẽ 10
deret q2 cõstans erat. etenim verba pẽ
sanda sunt ex persona. C. si quis impe
ratori male. l. j. Itẽ si primo donauerit
7 postea reperiat̃ possidere. C. de na. li.
l. ij. §. ve. fm eos. 7 facit. ff. de bo. eo. qui
mor. sibi cõsci. l. j. in prin. Hec autẽ ꝓce
dũt vbi post reatũ fit donatio. ¶ Quid
si paulopost 7 sine iterualllo magno cõ
misit crimen. Qui presumat̃ in fraudẽ. 11
ff. de priui. cred. l. si ventri. §. fi. Melius
facit pro eis. ff. si quis test. li. eẽ iussus
fue. l. j. §. proinde. 7. l. fi. ff. qua. re. ac. nõ
da. l. j. §. que onerande. 7 in Spe. tit. de
dona. §. idẽ pone. Sz ꝯ hoc vr̃ in hoc
q nõ presumat̃ fraus ex hoc. ff. qui et a
qui. l. sed si maritus. §. fi. vbi non presu
mitur ex temporꝫ cõtinẽtia: nisi ꝓbet̃. 12

¶ † Item certum est q vbi quis donat
tempore non ꝓhibito q donatio tenet
ꝗuis casus sine magno interuallo se=
quatur quo donatio posset infringi. ff.
de dona. inter vi. 7 vxo. l. iter eos. ergo
videtur idem in ꝓposito. nã et que do
natio fuit facta tpe non ꝓhibito nõ vi
det̃ q debeat reuocari ex delicto post
cõmisso. 7 pro hoc facit q2 vbi quis de=
stinauit aliquã obligationẽ cõtrahere
7 anteq3 perficiat cõtra aliã illa prede=
stinatio nil facit: nec impedit: nec facit
valere predestinatã: nisi a tpe quo con
trahitur. Igitur in ꝓposito si quis de=
stinauerit crimẽ cõmittere: 7 anteq3 cõ
mittat dat bona sua si postea crimẽ cõ=
mittat: posterior obligatio nõ videtur
primã infringere. ff. si cer. pe. l. qui pe=
cuniã: que res pig. ob. pos. l. titius. qui
po. in pig. habe. l. potior. ¶ † Preterea
cũ. ll. dicãt donationes post cõtractum
crimen non valere supponendo q ante
facte valeant nec distinguãt, quare nec
nos distinguemus. Si eñ dicamus fa
ctas ante reuocari: quasi in fraudez fa
ctas: leges que faciũt differentiã inter
donationes factas ante cõtractũ crimẽ
capitale vel post essent imposite ꝟbis
7 non rebus 7 frustra illã differentiam
fecissent. ¶ Videt̃ ergo cõcludendũ vt
eas non reuocari. vel si reuocẽtur opz
fraudẽ lucidis ꝓbatiõibus ꝓbari. nec
sufficiãt predicte ꝯiecture in casu quo
ante reatum donatio facta fuit. ¶ † Sz
quid si criminosus vendidit bona. vi=
detur idẽ q fiscus posset reuocare: etiã
si acquirẽs fraudem non participauit.
cũ. l. dicat indistincte. alienata in frau=
dem fisci reuocari. ff. de iur. fis. l. in frau
dem. in prin. ff. de admi. tu. l. chyrogra
phis. §. fiñ. 7 ibi de hoc requirit̃ tamen
fraus alienãtis. ff. qui 7 a qui. l. in fraus
dem. ij. ¶ † Sed an fiscus tenetur resti
tuere preciũ. Videt̃ q sic si extet. ff. que i
frau. credi. l. si debitor. Imo etiã si non
extet. si emptor fuit bo. fi. ff. que i frau.
cre. l. qui a debitore. Si quid in fraudẽ
pa. l. j. §. si quis in fraudem. quia fiscus
loco heredis est. 7 heres ꝺ euic tenet̃.
C. de fideius. l. j. facit. ff. de admi. tuto. l.
titium et meuium. §. lucius. ¶ † Posset

etiā queri. Quid si quis volens cōmittere crimen dedit bona sua. post penituit ꝛ non commisit vult repetere bona quasi fuerit ficta donatio. et ob causaꝫ que nō ē secuta. nūquid potest. Satis pōt dici ꝙ nō nisi ꝓbaret̃ al's ꝙ donatio fuerit ficta vel imaginaria. vide in Specu. ti. de dona. ꝟ. pone. vide etiaꝫ Sali. de cu. in. l. alias. ff. de iureiurā. vt
13 s. notaui. ¶ † Sed quid erit si quis filio emancipato vel alij secrete donauit bona sua. et nihilominꝰ ea tenuit sicut ante. ꝛ cū pluribus cōtraxit vel forte ꝺ eis vendidit vel impignorauit nūc cū emptores vel creditores agūt venit donatarius pretendens lr̃as donationis prius sibi factas: asserēs se factū dñꝫ ꝑ retentionē vsufruc. vel al's donatorē ꝙ nō potuisse alienasse in sui preiudiciū. Econtra creditores dicūt donationem nō debere tenere in eoꝝ fraudē factā. Querit̃ nūquid bene dicant per predicta. Videt̃ ꝙ sic: q: nedum fraus ꝯmittitur cōtra p̄ntes imo ꝛ ꝯtra futuros. vt. s. dictū est fraus antē hoc casu p̄sumitur ex quo donans reperit̃ possidere post donationē rem donatā. ff. qui. mo. pig. vł hypo. sol. l. sicut. §. superuacuū. ff. de acquir. here. l. pro herede. §. papi. C. ꝺ distra. pig. l. ꝛ qui sub imagine. ex de renūtia. c. j. lib. vj. ¶ Iteꝫ ex eo ꝙ fit clam. C. de dona. l. donatio. ff. de admi. tu. l. nō estimo. ¶ Iteꝫ presumit̃ fraus si donatarius sciuit patrē rem donatā vēdere vł obligare. ꝛ tacet. C. ad velle. l. si sine ꝯ re pig. l. j. ꝺ distrac. pigno. l.
14 mulier. ¶ † Itē querit̃ nunq̇d legatarij et fideicōmissarij habeant̃ hoc casu loco creditoꝝ. Et nō vř. C. de bo. auto. iu. d. pos. l. j. Sꝫ ꝯtiuꝫ ē̄ versū. C. q̇. ma. nō pos. l. j. ff. qui ꝛ a q. l. in fraudē cre-
15 ditorū qui manumittunt̃. ¶ † In gl. s. corporalia. Mobilia et immobilia f̄m Dy. ¶ In gl. j. possessis. in fi. doct. hāc
a approbant[a]. Dicunt enim ꝙ ad hoc ꝙ actio cōpetat requirit̃ ꝙ creditor p̄mo egerit cōtra debitorē ꝛ fecerit se mitti in possessionē bonoruꝫ que debitor hꝫ. vel ip̄a faceret exequi. ꝛ illis non sufficientibus aget. ꝛ de hoc debet fieri mētio in libello. ꝛ vult dicere is tex. ꝛ. C. ꝺ

reuo. his que in frau. l. pe. Dicūt tamē ꝙ si notorium esset qꝺ debitor esset nō soluēdo: posset agi hac actiōe. ff. de act. emp. l. emptorē. in prin. de ver. obli. l. decē. ꝛ. l. fi. ff. si cer. pe. f̄m eos. Glo. alibi distinguit ꝑ Azo. an creditores fraudent̃ dolo acquirētis. vt tunc possit icipere ab eo. aut ab euētu tm̄: tunc nō hodie semper debet principalis primo excuti. vt nota. C. eo. l. j. Uel dic ꝙ ius nouum non immutat. vt ibi not. et hoc sequuntur ibi doc. ¶ Credo ꝙ illud qꝺ hic notāt sit verius. q: text. hoc vident̃ sonare.
16 ¶ † In gl. s. infra annū in fi.[b] ꝛ vide. qꝺ notat̃ q: vbi nihil peruenit nō cōpetit etiā infra annū cōtra illum qui habuit ti. lucratiuū ꝛ non participauit fraudē: vt ibi no. ¶ Item qꝺ hic ꝺr intellige qñ alienauit corporalia. nam si actionem nō cōpeteret nisi ifra tp̄s infra quod actio duraret sꝫ duret minori tēpore anno. ff. que in frau. credi. l. ait p̄tor.
17 §. si cōditiōalis. ¶ † Sꝫ a quo tpe currit annus. Dicas ꝙ a tpe quo bona fuerunt possessa. vel quo constat qꝺ debitor est non soluēdo. vt. s. ꝑxime dixi nam ante non pōt creditor expediri. ꝛ sic nō currit ei annꝰ vtilis ante. ff. eo. l. j. in p̄nc. de diuer. ꝛ tēpo. prescri. l. j. f̄m doc. ¶ Sed videt̃ expressum qꝺ ex die vēditionis. ff. que in frau. credi. l. qui autē. §. si. sed

a ¶ Approbāt. Idem tꝫ hic Ang. sup hac gl. ꝛ ceteri doc. ꝛ sic dꝫ prius excuti principalis.

b ¶ In fin. De ista natura excussionum bonorū: vide hic late ꝑ docto. ꝛ refert hic Iaso. casū singulareꝫ j in aut. cōtra rogatꝰ. C. ad trebell. vbi etiā in rei vēdi. est necessaria excussio bonorum.

forte intelligit vbi noto
rium erat q bona non
sufficiebant.¶ In glos.
sed qua actione ibi cum
dicit que ad reuocanda
corporalia et incorpora
lia cõpetit. hanc appro
a bāt docto.[a] Jaco.z Pe.
¶ In ea.gl.ibi quidam
18 dicūt.¶ † Tamē contra
vr q fauiana competat
creditori z patrono. cal
uisiana soli prono.¶ In
ea.glo.ibi cū dicit in fa
ctū pauliane. Quidam
dicūt q sunt sex reuoca
torie pauliana: in factū
fauiana: caluisiana. vt
hec glo.narrat. Itē vti
lis caluisiana que dat fi
lio arrogato.de qua.ff.
si qd in frau.pa.l.fi. Itē
interdictū fraudatoriū.
de quo.ff.de so.l.pupil
li d'ditor.ad trebell.l.si
postulāte ¶ Joā.vr sen
tire i arbore q sint qua
tuor: paulia.fa.cal.et in
factū. Dyn vr sentire q
sint tres sequēdo hanc
glo.doc.Ja.et Pe.dicūt
q sunt due tm. Dicunt
em q actio in factum et
oēs alie sunt idē.nā est
in factum pauliana cal.
fa.z interdictū frauda
toriū. Certum est em q
interdictū z actio in fa
ctū sunt idē.C.de inter
dic.l.fin.ff.de interdic.§.
fi.igit hic in factū et di
ctū interdictū sunt idē.
19 ¶ † Item dicūt q illud
interdictum est idē cum
pauliana.et hoc not.gl.
in.d.l.pupilli.z.d.l. po
stulāte.¶ Idcirco in fa
ctū pauliana z illud in b
terdictū sunt vna actio
que est in factū cogno
minata: et pauliana a
paulo pretore ei' itroductore.sicut pu
bliciana a publio.sed ob.qr ex quo hz
p priū nomen nōdz donare in factum.
ipsi allegāt.ff.de eo per quē factū ē.l.
fi.melius.§.§.sed iste.z ibi not.in gl.s.
publiciana.¶ Rñdent q illud est verū
qñ ab initio habuit propriū nomē qd
hic nō habuit. Sz post per iuriscōsul
tos fuit sic cognominata a paulo q eā
itroduxit z forte fuit causa vt haberet
aliqua cognitio dfie inter illā que cre
ditori cōpetit: z illā que patrono que
sunt diuersa diuersis itroducte.¶ Itē
dicunt q fauiana z caluisiana sūt vna
que cōpetit patrono.vñ est i factū que
cognominat faui.z caluisiana.z est bi
nomina.sicut reperit in.l.q qñqz aliqs
hz plura noia: z tamē est eadē psona.z
qñqz lex vocat vno noie tm.qñqz alio.
potes allegare.ff.de condi.indc.l.fi.§.
fi. Et sciunt hoc vascones q cōiter sunt
quadrinomij ray mōguilhē. guido da
cap del ponit de la caurada d la nostra
dona de la doradade cohuors.¶ Sed
cōtra vr q cōiunctio ponit inter diuer
sas.C.per quas pso.l.fi.z tex.ponūt cō
iunctiones inter fa.z cal.qñ faciunt de
eis mentionē.z sic vr q sint plures.ff.
si q.i in fraudez ps.l.in fauiana.z.l.fi.
imo reperit tex.q ponit alternatiuam
denotādo maiorē diuersitatē.eo.ti.l.s.
§.si plurib'.¶ Sed dic q illud est cau
sa breuitatis ad denotanduz q altero
cognomine solo vti possumus fm pe.
¶ De illa que cōpetit filio arrogato ē
certū qd est eadē cuz illa q cōpetit pa
trono nisi qd illa arrogatio ē vtilis. Et
idō dicunt q de quatuor circulis quos
Jo.ponit in arbore: non debuerūt esse
nisi duo.¶ Super hoc teneas quicqd
volueris nō est magn' effectus: neutra
opinio potest improbari.quare secure
sequere gl.q hic. Doc.tñ obliti fuerūt
quādā aliā reuocatoriā vcz cōdicionē
ex lege i casu suo.C.de iure deli.l.fi.§.
si vo.que nō potest dici eadē cuz istis.
¶ In ea.gl.ibi reuocatorie dicuntur.
hāc gl.recitant z approbāt[b] oēs doc.
20 ¶ † In ea.gl.ibi ptra possidentē. Dy.
dicit q vbi datur contra dolosum: oritur
ex maleficio.sed vbi cōtra illū q doluz

s ¶ Approbāt docto. hāc intelligūt doct. in alienatis inter viuos: sed in vltima volūtate dat vel cōditio indebiti vl hipothecaria vt.l.fi.§.si vo creditores.C.de iu.deli. Ande.hic i v.col.circa fi.v.in gl. petere.

a ¶ Approbāt. Sic tz gl.q he reuocatorie sint mere psonales.sz do.Jas. in hoc reprobat gl.et tz q sint in rē scripte. vt hic p eū.

nō cōmisit ex variis figuris causarū si cut interdictū qd vi aut clā qn datur cōtra illū q̄ nō fecit op⁹. de quo dictum est. s. in prin. ti. Jaco. et Pe. dicūt q hec actiones nō sunt natiue: sed datiue. ex quo nō habēt sufficientē materiā p̄existentē ex qua possint oriri. Et dicit Pe. q opi. gl. non pōt pcedere qd detur ex quasi maleficio. quia imo qn cōtra dolosum daretur ex maleficio sicut vides qn agit cōtra illū qui fecit litē suā qui tenetur ex maleficio si ex dolo suo contra ipsum agat. secus si culpa: qr tunc ex quasi maleficio. s. de obl. q̄ ex quasi male. in pn. ff. de va. et extraor. cog. l. fi. Salua gr̄a Pe. ille leges hoc nō dicūt

21 ¶ † In fi. [a] eiusdē glo. illam glo. approbat hic Dy. qr aut ab initio offert et admittit: aut postq̄ est euentus et nō admittit. vt ibi not. Et hoc potest esse verū vbi creditor agit rōne debiti in pecunia semel soluēda. ¶ Quid si debitū sit perpetuū qr forte debitor dz redditus ppetuos. vel forte pmisit fundum dare quē in fraudē alienauit. Tunc vr q nō debeat admitti offerēdo debitū: qr non pōt offerre saltē vltimo casu: et sic potest intelligere dictū. §. illud. et facit. ff. de reg. iu. l. a diuo pio. §. q si res. Iniquū eni esset q cpelleret rēvēdere vt ibi. sz qn debet pecunia nulla occurrit iniquitas nec iteresse creditoris. habet eni qd petit vz pecuniā. et ad hoc facit bn̄. l. euictus a cōtrario sensu. Per predicta apparet magna ps hui⁹ ma-

22 terie. ¶ † Queram⁹ tamē vltra gl. primo cōtra quē cōpetit hec actio. et super hoc doc. dicūt q cōpetit cōtra alienantē si ita latenter vel particulariter alienauit bona q recuparī non possunt. ff. eo. l. fi. §. fi. ¶ Itē datur cōtra illum qui acquisiuit de eo qd puenit vel isolidū si dolū participauit etiā non restituto pretio nisi pretiū reperiretur in bonis debitoris. vide. ff. q̄ in frau. cre. l. si debitor. cū. l. se. et se. ¶ Itē ɔtra heredez de eo qd peruenit. ff. eo. l. ait pretor. §. pe. et fi. cū. l. seq. ¶ Quid si acquirēs habuit bonā fidē tpe ɔtractus: tpe traditiōis malaz. Videret semp fuisse malefidei saltē in ɔctu vēditiōis. ff. pro solu. l. ij.

¶ Doc. Jaco. et Pe. dicūt ɔtra q sufficit qd tpe cōtractus habuerit bonaz fidē: qr p ɔctum debitor fuit obligatus acquirenti. ideo dato q tpe traditiōis malafides superuenerit nō habet locū hec reuocatoria: qr emptor tunc suū recepit seu sibi debitū. ff. q̄ in frau. cre. l. q̄ autē. §. apud labeonem. cū. §. se. ¶ Sed q̄d ecōtra si debitor non habuit propositū fraudādi tpe ɔctus. sed tpe traditionis habuit. Videtur idem eadē rōne. glo. tamen tenet ɔtra in. §. hoc edictuz. de. l. qui autem.

23 ¶ † Itē querit nunquid hec actio cōpetat creditori qui habet act. hipothe. p bonis alienatis. Et vr q nō: qr nec actio datur quodammodo in subsidium creditoribus chyrographariis. et pro ipsis fuit introducta. aliis eni puisuz est per hipo. ideo nō datur nisi excusso pncipali diri⁹. s. super gloss. j. possessio. ¶ Itē adhoc q actio cōpetat requirit euentus fraudis: vt. s. satz dictū est. constat aūt q qui hz hipo. nō fraudat cre. qr ius suum semper durat. igit nō vr hec actio competere. ¶ Contrariū vr glos. sentire. ff. q̄ in frau. cre. l. debitori. eo. tit. l. q̄ aūt. §. pe. et facit. C. de inoffi. l. fi. §. fin vo. ¶ Ad rōnes in ɔtriū pōt dici q hec actio nedū datur in subsidium: imo cōcurrit cum alia. vt. d. l. debitor. ¶ Itē ad hoc qd dr q nō fraudāt creditores hipo

a ¶ In fin. Vide h do. Jaso. in. xx. colū. singulariter i vo. in fi. gl. stat ergo. et Ange. in. ix. colum. post mediū. vs. in ea. gl. in fi. et vide eū dem Ang. ab hoc loco vsq ad fin. §. et do. Jas. ponentes bonas quasdā cōclusiones i hac materia reuocatorie.

thecariꝫ.in effectu dic ꝙ imo quia cre=
ditor plus onerat̃ in probationibus et
alijs multis qñ agit hypothe.cõtra ter
tiũ ꝙ̃ si ageret ꝯtra ipm̃ principalẽ de
bitorẽ.vt videbis ĩfra ꝑxi.§. ¶ Preter
ea p̃tor larg⁹ est ĩ nedũ ꝓuidet ĩprouī=
sis:imo ꝛ prouisis.s̃.de bo.pos.§.quos
24 aũt. ¶ † Nũc videamus q̃d veniat in
hac actione.Dicit pe.ꝙ venit rei resti
tutio vt reponat̃ ĩ primũ statũ ꝛ perin
de sit ac si nõ eẽt alienata.ff.e.l.fi.§.nõ
solũ.ꝛ.l.j.§.j.meli⁹ ĩ.l.ait p̃tor.§.ꝑ hãc.
ꝛ facit.ff.de mino.l.qđ si minor.§.resti
25 tutio. ¶ † Sed iuxta hoc quero vtrum
veniat solida rei restitutio si sint plu=
res creditores:ꝛ vnus solus agat.Ui=
deretur quod non nisi ꝑ parte:qꝛ reus
ei soluere nõ tenet̃ nisi portionẽ suã. ꝛ
hãc partẽ tenent quidã per.l.is a quo
ff.de rei ven. ¶ Jac.de ra.dicit contra
ꝙ tota res restitueretur.lex enim dicit
ꝙ res restituit̃ ꝛ est perinde ac si remã
sisset in bonis debitoris.vt hoc.§.vnde
nõ potest esse perinde nisi restituatur.
¶ Preterea si esset ĩ bonis debitoris p̃
mo agens haberet eam vel mitteret̃ ĩ
possessionẽ eius.ꝛ sic in hoc casu.ff.q̃
in frau.credi.l.pupillus.ꝛ.l.qui aũt.§.
sciendũ.fi.ꝫ eũ.ꝛ hec pñt procedere de
iure antiquo.sed per ius aut̃.per qđ fit
missio vsq; ad mẽsurã debiti declarati
tm̃ nõ vr̃ ꝙ ꝑcedat:sꝫ qđ possit reuoca
re vsq; ad summã sui debiti.C.de bõis
aut̃.iudi.poss.aut̃.ei qui. ¶ Hoc autẽ
põt ꝓcedere vbi alienauit in tertium
sed vbi soluit creditori q̃rit̃ vtrũ alius
creditor possit reuocare:qꝛ sup hoc vi=
dent̃ iura ꝯ̃ria.Potes sic distĩguere:qꝛ
aut ille q̃ reuocare vult contẽdit plus
eẽ solutũ debito.ꝛ certũ est ꝙ põt reuo
care ꝯdi.inde.ff.de ꝯdi.inde.l.tutores
fa.hercis.l.lucius.C.de iur.deli.l.fi.§.
sin vero.Aut nõ ꝯtẽdit plus debito es=
se solutũ:ꝛ tunc aut pretẽdit hypothe.
aut priuilegiũ aut eẽ iniquũ vnũ plus
habere ꝙ̃ aliũ.Primo casu qñ p̃tendit
hypothe.certum est ꝙ datur actio ꝯtra
tenẽtẽ rẽ:vl' qui rẽ dolo habere desijt.
ff.de pig.l.pe q̃ po.in pig.ha.l.idẽq;.
§.fi.de pig.l.si fundus.§.in venditiõe.
ꝛ.§.si ꝓ dolo. ¶ Si ꝓ rẽ nõ hꝫ:sꝫ hꝫ

pretiũ vl' forte pecunia fuit sibi soluta
quã sine dolo cõsumpsit:tenetur cõdi.
ex lege vel in factũ.ff.q̃ po.in pig.ha.
l.si prior.ꝛ.d.l.scim⁹.§.sin vero here=
des.C.de iure deli.ꝛ hoc idem si secũ=
dus creditor insolutum rem receperat
per dictas leges.si tamen ille qui rece
pit habebat hypothe.sicut autor fua=
tur potioritas tpis:vt in toto titul.qui
potiores in pig.C.ꝛ.ff. ¶ In scđo casu
qñ pretẽdit priuilegiũ certũ est ꝙ pri=
uilegiatus reuocat ab alio nõ priuile=
giato.C.de priui.fisci.l.pecuniã.ff.qđ
cũ eo.l.sed an.de pecu.l.ex facto.§.fin.
¶ In tertio casu quãdo pretendit esse
iniquum vnum plus habere ꝙ̃ alium:
tũc aut debitum fuit solutum post bo=
na possessa:et debet exequatio fieri.ff.
q̃ in frau.cre.l.qui autẽ.§.fi.ꝛ.l.ait pre
tor.§.si debitorem.Aut bonis non pos
sessis:ꝛ tunc aut potest negligentia im
putari illi qui modo agit ꝛ nõ dꝫ audi=
ri.vt eo.ti.l.pupillus.§.si vero iuste.C.
deposi.l.fi.ff.de separa.l.debitor.de re
gu.iur.l.quod quis.C.de alluuio.l.fin.
aut non potest negligentia imputari.
tũc aut debita descendũt ex diuersis ꝛ
singularibus ꝯctib⁹:aut ex vno. ¶ Pri
mo casu nõ reperitur cũ sit melior con
ditio occupãtis.ff.de re iu.l.inter eos.
Fallit qñ debitor vni gratificauit.ff.d
bo.aut̃.iu.possi.l.si non expedierit.§.j.
vel si ꝑ vim sine iudice extorsit.vt.d.l.
pupillus.ver.pe. ¶ Secundo casu qñ
descendũt ex vno.tunc aut sunt socij.et
diuidit̃ ꝙ solutũ est si debitor sit inops
alias non.ff.pro socio.l.verum.§.si cũ
tres.ꝛ.l.si titius.Aut nõ sunt socij:sed
in cõione inciderũt:quia forte sunt co
heredes:tunc aut erat corp⁹ heredita
riũ ꝛ tũc coheres põt ptẽ in eo vẽdica
re.ff.fa.her.l.itẽ labeo.de rei ven.l.p̃o
poni⁹.si ex equis aut nõ erat corp⁹ he
reditariũ ꝛ dic vt in alijs creditoribus
dixi nã debitũ diuisum erat inter eos.
C.si cer.pe.l.j.C.si vn⁹ ex pluribus.l.j.
¶ Ista distictio est valde notabilis et
sepe ex facto cadit ꝑ oĩa mẽbra sua.ꝛ
est extracta de dictis Jac.de arc.doct.
Bononieñ.optimi. ¶ Unũ nõ p̃termit
to dixi.s̃.ꝙ creditor q̃ rez hypotheca.

desijt sine dolo habere et ptiũ ɔsumpsit tenet in subsidiũ: vt no. gl. ff. de distra. pig. l. j. hoc intelligo si ille consumẽs habuit cãm lucratiuã a[...] as non. iuxta .l. mater. C. de rei ven. cum ibi no. et notatur in Spec. de ob. et solu. §. pone. et forte idem posset dici in casu. l. pecunia. de iur. fis. et maxime quando consumens
16 non est factus locupletior. ¶ † Sed q̃d si debitor alienauit i plures agitur cõtra vnum: excipit q̃ non cõueniatur nisi pro rata queritur nunquid bene excipiat videtur q̃ sic. ff. de in[...]. fis. l. mochis
27 et ibi Dy. tenet hoc. ¶ † Sed queritur nunquid veniant fructus in hac actione. Et clarum est q̃ sic de fructib⁹ pendentibus tempore alienationis. item veniunt fructus collecti post litem contestatam: ff. e. l. fi. §. non solum. sed de fructibus qui non pendebant et fuerũt collecti inter alienationem et contestationẽ dubitat: q: leges vident i h̃ ɔueni re. Gl. tamen declinat in hac opinio. q̃ nõ veniant. et hanc etiam sequit̃ Pe. q: hec actio est stricti iuris cũ ñ nominet inter illas que sunt bo. fidei. et p ipsam actor nõ petit quod suũ est. et sic non veniunt fructus. ff. de vsu. l. videam⁹. §. si actionem. ¶ Preterea hoc non est exp̃ssum in. d. §. non solum. ¶ Nec ob. eo. ti. l. ait pretor. §. per hanc. vt no. d. §. non solum. ¶ Item non obstat: quia saltem possessor deberet teneri vbi participauit dolum. ff. de rei ven. l. si nauis. quia illud est verum si natura actionis hoc haberet q̃ per ipsam peteretur qd̃ suũ est et esset realis sicut vẽdicatio. ista autem est personalis stricti iur. et p ipsam petitur quod non est nec fuit suum: vt dixi. s. ¶ Item non obstat q̃ infa. et ca. tales fructus veniunt. ff. si quid i frau. pa. l. j. §. fi. cum seq. quia ibi patron⁹ petit q̃ quasi suum est: vt dixi. s. circa gl. nor. vt vterq̃ quia patronus est heres i tertia portione et heres. dicitur quasi heros. idest dñs. ff. de libe. et posth. l. i suis. s. de successio. l. i. §. sz nostra. sz Pe. ¶ Sed queritur quare magis veniunt vsure in stipulatum deducte vel que veniunt officio iudicis de natura contractus. quia contra videretur per. l. si na uis. de rei. ven. ¶ Sed potest responderi quia per hanc actionem solum reuocatur quod fuit in bonis debitoris. ff. que in frau. cre. l. fi. §. non solũ. cũ §. seq. fructus autem illi non fuerũt in bonis nec pro eis aliqua actio competijt debitori. ideo non veniunt sed pro vsuris i casib⁹ predictis erat nata actio: ideo non mirum si reuocentur. ff. de verbo. obli. l. si stichum. §. stipulatio. de dona. causa mor. l. senat⁹. §. fi. et ita dicit Dy.
28 in. d. §. preterea. ¶ † Item queritur cũ restitutio fiat per hanc actionem in pristinũ statum cui fiat restitutio. rei vtrũ debitori vel creditori agenti. Jacob. de ra. concludit formando libellum quod actor petet sibi rem restitui. et idem Pe. et idem Specu. titu. de re. eccle. nõ alie. §. j. ¶ Sed contra hoc videtur quia p hanc actionem fit restitutio in pristinũ et omnia reuocantur ac si facta non essent. ff. que in frau. cre. l. ait pretor. §. preterea. et. l. hac in factum. et sic videt quod res deueniat ad debitorem sicut ante erat: alias nõ redigeret ad pristinũ statum nec esset p oĩa sicut añ. Preterea hoc cauet expresse in hoc. §. dicit enim q̃ creditor põt rem petere. i. dicere. eam rem traditam non esse. et ob id in bonis debitoris mãsisse. si igitur in bonis debitoris res remaneat apparet q̃ nõ fit restitutio creditori agẽti imo dñium redit ad ipsum debitorem vel actio est extincta per liberationem. et forte ipso iure p ɔplationẽ[...] sim. et ar. C. de do. que sub modo. l. j. sicut in pacto legis commissorie et adiectiõis in diem de quibus. C. de pac. l. traditionibus. ¶ Preterea curator agit hac actiõe. ff. que in frau. cre. l. j. in princ. q̃ certũ est q̃ ille agit nomine alieno nec põt ɔcludere ad restituendum sibi. credo ergo in hac actione q̃ debet cõcludi q̃ recissa alienatione res in bonis debitoris restituatur. et sic perinde ẽ ac si alienatio facta non esset. et erit effectus: quia lata sentẽtia in hac actione ea bona restituta possidebuntur et fiet in eis executio sicut in ceteris bonis debitoris et perinde ac si non fuissent alie
29 nata. ¶ † Quomodo ergo formabitur

a ¶ Libellus. Vide hic ang. et Jas. i vlt. col. viii. d. 30 pe. Ja. i ti. de actione in factum pauliana. vbi format libellum sup hac actione pauliana reuocatoria.

libellus[a]. In hoc est aduertendum an requirat dolus ex vtraque parte an ex altera: an sufficit solus euent[us]. ¶ † In primo casu dicas sic. Corã vobis dño officiali engolism. dico et ppono ego Jo. de rosinis al's dictus fabri actor contra guillelmum de camerijs de romana et dico quod dict[us] re[us] possidet seu detinet seu facultatem restituendi hz vel dolo habere desijt quendam fundum suum in territorio de fay sim iuxta talem ec. quem fundum aymar[us] peye debitor me[us] ex causa tali in .x. in dictum reum aliensuit in fraudem mei dicto guillelmo fraudem participante. vnde cum ego bona dicti aymari excusseriz: et iussus fuerim ea possidere. mihique non possum satisfacere de eisdem nec ad hoc sufficiant peto dictum fundum in bonis dicti debitoris restitui: meque in possessionem eiusdem mitti vna cum alijs bonis dictumque reuz ad hoc finaliter condemnari cum fructib[us] tunc pendentibus ac post lit. contest. percipiendis. et ad hoc ipsius iuris remedijs compelli. vna cum expensis ec. si fuit alienatio facta titulo lucratiuo non opz fieri mentionem de fraude acquirentis. Quandoque agit per hanc actionem non vt res restituat: sz vt actio cedat: et tunc dz ad hoc concludi. ff. que in frau. cre. l. hac in facti. Item quandoque non agit creditor: sz curator dat[us] bonis. e. ti. l. j. i pri. et tunc opz quod faciat mentionem de toto facto suo quomodo fuit datus curator. et concludat quod recisa alienatione res restituat in bonis rei ratione cure sue ec. Vñ sz varietatem factorum opz conclusiones variare sicut in alijs actionibus. et ideo quando debitor debitorem suum liberauit opz concludi quod ie reponat i priorem obligationem. iuxta. l. ait pretor. §. preterea. ff. que in frau. cre. Quomodo aũt formentur positiones. vide i Spe. de re. eccle. non alie. sña aũt formabitur iuxta veritatem libelli et facti. et quod sit ei[us] effect[us] satis i superiorib[us] declaratum e. illud aũt vl quod ista actio est i re scripta. et vl arbitraria et iurat in ea i litez. ff. si quid i frau. pa. tro. l. tenet. i pnc. §. j. ff. de in lit. iu. d. i. in actionibus. et ibi de hoc.

1 ☞ Actio seruiana competit locatori pro rebus coloni: quasi seruiana competit alijs creditoribus pro rebus debitoris.
2 Colonus potest esse i ciuitate: inquilinus in villa.
3 Res illata in domum per conductorem vt sit obligata: an necesse est quod sit inferentis.
4 Res in cluse si sint magni pretij mercesque modica: an possint retineri pro mercede.
5 Quid si locator prouidit sibi de certo pignore, an res illate nihilomin[us] sint obligate.
6 Quid si filiusfamilias intulit res peculij aduentitij.
7 Quid si minor iferat res i domum per ipsum conductam.
8 Creditor si infert i domum conductam instrumenta vel chyrographa: an debita i eis contenta sint obligata pro mercede locationis.
9 Ecclesiastici si inferunt res ecclesie i domum conductam, an sint obligate pro mercede.
10 Locator an potest autoritate propria res inclusas transferre in domum suam in qua habitat.
11 Seruiana an competat locatori siue colonus sit partiarius siue colat nummis.
12 Locator pt agere actione seruiana pro deterioratione domus.
13 Melius e pignori incũbere quam in perso

Item seruia

na[a] et quasi. ¶ † Iste §. habet
1 tres partes que patent in litera. et casus facilis est et eius materia. Domine imperator vidi. §. de aliquibus actionibus pretorijs et realibus: sunt ne alique alie. Imperator respondet quod sic. s. seruiana et quasi seruiana. quam etiam etc. ¶ Sed domine imperator cui competunt he actiones. Imperator dicit quod seruiana locatori pro rebus coloni etc. Quasi seruiana alijs creditoribus pro rebus sibi obligatis etc. ¶ Sed domine vos iam loquutus estis de pignore et hypotheca est sic aliqua differentia inter eas. imperator respondet inter pignus etc. prosequere vt in text. lecturam huius §.

a ¶ Item ser uiana. Diuide secundum are ti. h i prin. et secundum do. ias. h l. ij. co. i me ff. his sic breuiter premissis. h. d. secundum are. Actio seruiana vel quasi seruiana est pretoria: et competit seruiana pro rebus coloni: quasi seruiana pro rebus aliorum debitorum obligatis, do. Ja. latius summat. hic l. ij. col. ver. seruiana que competit

a ¶ Res pignoris. Et vide h angel.

b ¶ Durat 2 locatio. Quid iudicabit inspecta qualitate bonorũ s̃m Jas. h. & aduerte q fruct⁹ naturales pcepti tacite sũt obligati p pensione fundi nõ aũt idustriales. sic dcidit bar. l. l. assiduis in .ij. col. N. q̃ro an habeat locum C. q̃ po. in pig. ha. itẽ q̃rit hic ange. quid sit inq̃lin⁹ qui daz intulit postea mutato cõsilio remouet: an sint obligata.

c ¶ Quid si hanc q̃stionez recitat etiam Jas. h in .ix. col. ante fin. in N. q̃rit etiã Jo. fab. hic si res illate.

posses psequi p notabilia & ptraria & p aliquas q̃ões: sed qr istud non esset nisi glo. repetere q̃ sũt breues & plane & scripturas multiplicare: iõ additiones circa eas tãtum faciaz more meo solito. ¶ † In glo. vel inq̃lini. ibi cũ allegat. l. res pignoris[a]. imo potest esse colonus in ciuitate & inq̃linus in villa non si in ciuitate q̃ scãducat rura est colon⁹: si in villa domum inq̃linus est. vt. d. l. res s̃cdm Dy. pro quo. ff. de verbo. sig. l. vrbana. vnde glos. debuit dicere colonus in agro: inq̃lin⁹ in domo. ¶ Itez Ja. & pe. reprobãt hanc glos. dicẽtes q seruiana nõ cõpetit pro rebus inquilini. sed coloni tantũ & mouent ex hoc qr iter dictũ saluianũ & saluiana sunt correlatiua: sed interdictũ saluianũ nõ cõpetit nisi p rebus coloni. ff. de sal. inter. ergo nec seruiana. ¶ Item is §. dicit seruianã p reb⁹ coloni pperere. ergo ad alia non debet extendi: quia non est nostrum legem extendere. ff. solu. matrimo. l. si vero. §. de viro vnde satis puisum est per hypothe. locatori in rebus inquilini. et sic hoc remediũ qd videtur cõtra ius cõe: vcz q res tacite obligent non est extendenduz. ff. vt in pos. leg. l. j. §. si debitori. nã non est eadẽ ratio coloni & inquilini: qr inq̃linus inferẽdo res infra muros vr̃ eas tradere & pignori obligare. Ideo quasi seruiana cõpetit. ff. de iur. do. l. si ergo. §. dotis autem. nõ sic in colono q̃ infert in loco muris nõ circũdato: ideo non vr̃ tradere nec hypothe. cõpetit de cõi ratione. ideo puisum fuit dño hoc casu per pretorẽ de seruiana s̃z pe. idcirco videt q si locator agat hypothe. pro rebus coloni debeat cadere pro rebus iquilini seruiana: similiter cadet. Caueat ergo quã actionẽ nominabit. sed hoc est nimis subtile & perniciosuz vnde cum. ll. vtãtur & promiscue his vocabulis vocãdo q̃si seruianã. ff. de pig. l. j. §. cuz prediũ. & l. si superatus in pn. & l. si ab eo. ti. nõ ex hoc vitiarẽ libellũ.

3 b ¶ † In ea. gl. ibi cũ dicit. perpetuo q̃diu durat locatio[b]: vt not. C. loca. l. certi. Itẽ opz q res inuecta sit inferentis vl̃ qd habeat aliqd ius in ea. ff. de pig. l. & que nondũ sunt. §. qd dicit. s̃m pet. ¶ Glos. tenet contra q imo res aliena obligatur si sciẽte dño fuit illata. vt no. d. l. certi iur. p qua. ff. i q̃. cau. pig. ta. cõ. l. si gratuitã. §. j. In hoc posset dici q si dominus fecit fraudem quia forte cõmodauit rem suam inquilino ad finem q appareat ditior & locator alliceret ad locandũ eidẽ: tũc põt dici vera opi. gl. C. ad velleia. l. si siue: al's si tradidi vestem vel pannum sarcinatori vel arnesia reparanda: nõ credo q sint obligata. & de his nõ est dubiũ: qr non sunt inuecta vt perpetuo sint ibi. Idem tñ dicerem si locarẽ & permitterẽ inferri lectos vsq ad annũ vsq ad quẽ durat locatio: qr cũ conductor alienam rem expresse obligare non potest multomin⁹ tacite. C. si alie. res pig. da. l. ij. & quasi

4 c p totũ. ¶ † Quid si[c] pensio vel merces sit modica: res incluse magni valoris. Forte non possent retineri nisi vsq ad summam cuz hec hypothe. sit tacita in qua inspicit q̃titas debiti. ff. de iu. fisci l. mochis. §. fi. C. de debito. l. ij. li. cj. & fa. cit. ff. quib. ex cau. pig. ta. contrahi. l. est differentia. C. cõia de le. l. ij. de bo. aut. iudi. possi. aut. ei qui. ¶ Sed quid si inferantur tales res quas non est verosimile quem obligare. ¶ Dicendum est q cum non veniant in generali obligatiõe: nec l hac. C. que res pig. ob. pos. l.

alũnos

aliños.cũ hec obligatio tacita habeat conuenientiam cum generali.vt.d.l.est
5 differentia.¶†Sed quid si locator puidit sibi de certo pignore.nunquid in uecta & illata nihilominus obligatur. Non videtur.C.de pac.conuen.l.si forte. Potest dici contra & facit bene.ff.q po. in pig.ha.l.potior.§.si colonus.ff.de pac. l.ite qr.ibi cum dixit.etiam si nihil &c.
6 ff.de an.leg.l.fundus.¶†Quid si filius fa.intulit res aduẽtitij peculij.Dic eas nonobligari.C.de bo.que lib.l.fi.§.filij autem nisi forte esset scholaris qui de voluntate patris iuisset ad studium.ff. de iu.l.si longius.cuz ibi no.C.ad mace.l.macedonianam.Vel nisi casu quo pater non haberet vsũfruc.de quo vide
8 C.de bo.que lib.aut.excipit.¶Sz qd^a si pater dedit licẽtiam filio suo q mercaretur:& tradidit ei capitale.filius conduxit operatoriũ & aliqua de bonis patris intulit nunquid illa sint obligata. Uidetur q sic per pdicta.C.ad mace. l.si pmittente.Uidetur 2.ff.quod iussu. l.dñm vbi videtur expressum q ppter hoc nõ possit obligare.vt ibi notatur. ¶Sed credo cõtra hoc casu:qr dando licentiam mercandi vr dare licentiam faciẽdi oĩa que sunt ad hoc necessaria & sine quibus res expediri nõ põt:vt.l. ad rem.&.l.ad legatum.ff.de procu.cõstat autez q mercature non psit exerceri sine operatorio & illatione rerũ.ideo credo illas posse obligare. ¶Sed bñ credo q si inferret alias res patris q non essent de mercatura sua:q nõ possent retineri.nisi ipso pmittente vel volente essent illate:vt.d.l.dñm.& qd de filio dixi dixerez de religioso si iuit de voluntate prelati sui ad studiũ.iuxta no-
7 tata in.d.l.si longius.¶†Sed qd de minore res inferente in domo p ipm conducta.¶Glo.dicit q non obligantur. nam cũ nõ possit expresse obligari sine decreto:multominus tacite.ff.loca.l.q ad certum.quod est verum vbi conduxit minus sapienter.Verbi gratia.minor cui sufficiebat domus centum solidorum.cõduxit domum.xx.vel.xxx.librarum.hoc casu non obligetur.et pro hoc facit qr tex.dicit q res tutoris obligant tacite p mala administratione.C.de admi.tuto.l.pro offõ. nunc dicit lex q minor.xxv.an. non põt esse tutor:quia eius bona pro malo administratione obligari nõ possent.C.de leg.tu. l.fin.& sic concluditur q minor non 2hit tacitam sicut nec expressam.sed si sapienter conduxisset forte domum qua indigebat tunc qr non est lesus non vtitur beneficio minoris etatis.ff.de mino.l.verum.§.item non restituit.& km.pe.idem tenet Jac.de equitate.& facit pro eis.ff.de re.corum.l.j.§.fi.cuz.l.seque. ¶Opi.glo.videt iutior qr pupillus cum autoritate tutoris nõ põt obligari etiaz vtilr negotiãdo sine decreto:vt.l.lex que.C.de admi.tut.et.ff. de re.eoruz.l.magis puto.§.ne passim ergo multominus ipse solus pupillus vtendo iure communi.nec.l.verum.dicit eñi q vbi vtitur iure cõi denegatur restitutio q est cõtra ius cõe nec datur sine causa nec tñ sequitur q ex hoc 2ctus q nullus est pio iure valide tur. nec.§.ille loquit in illo casu. ¶Satis tñ põt dici q licet non dat nisi seruians locatori si possessionem non haberet posset tamen retinere illata:saltem vsq ad qtitatẽ qua minor vtilitatez habuit.ff.de re.eo. l.si pupillorũ.§.j.¶Ite videtur q si minor esset in scholis de voluntate patris q possit bona pa

a ¶Sz qd. Uide h Jaso.post Jo.fabri.l.ix. col.p9 me. h.qrit etiã Jo.fab.

a ℭ Quid a si. Uide de hac q̄stiōe are. h̄ l. iij. col. aн me. D̄ q̄ro iq̄linus.

b ℭ Itē q̄ritur. Hanc q̄ōnē ponit ang. hic in j. co. ppe fi. D̄. q̄ de emphiteota.

c ℭ Seruiā do dicta. Hypothe ca autez dr ab hypos qd̄ est sub z thesis positio q̄si supposito: vel obligatio q̄ idē sunt vt pbat̄ p rubricā de re. eccle. non alie.

tris inferēdo obligare: qr tunc magis pater q̄ ipse obligari vr̄: vt. s̄. dixi per. d. l. si longi⁹. cuz aliijs. ℭ † Quid si ᵃ cōductor īfert chyrographa 10
seu instr̄a in domo conducta: nūquid debita cō tēta in instrumētis erūt obligata locatori. ℭ Uidet̄ q̄ sic: qr ex q̄ istr̄m infert̄ et obligat̄: vr̄ nomen ī eo ɔtētū obligari. ff. d̄ le. j. l. kuū filij. §. eum qui. de le. iij. l. qui chyrographū. Ja. videtur dicere ɔ̄. qr instr̄a vl̄ chyrographa sub gn̄alitate obligatiōis nō trāseunt. ff. d̄ leg. ij. l. caius. b
igit̄ cū i⁹ obliget general̄r inuecta et illata: vr̄ q̄ nomē nō sit obligatū. Pe. dicit q̄ pōt dici obligatū si sit modicū. ff. de bo. dā. l. diuus. al̄s non illa parum facit. ibi em̄ 11
agit̄ de p̄iudicio perpetuo parēdo fisco hic autem de sola obligatione per quaz non tm̄ fit preiudiciū. vn̄ nō est eadez ratio: z apparet. C. q̄ res pig. ob. pos. in fi. cuz ibi
9 nota. ℭ † Sz quid dices de personis eccl̄iasticis. que inferunt res ecclesie in domo conducta. ℭ Rn̄deo si sit tal̄ psona que habeat administrationem z titulum in beneficio sicut rector vl̄ 12
prior. z sint res alienabiles: sicut fructus. credo q̄ ille obligantur. ff. de pig. l. si is qui. ī prin. sz si essent res sacre vl̄ deo dedicate: sicut sunt cali 13
ces. indumēta sacra. ta c
les non obligantur nec possent retineri. C. d̄ sac.

san. eccle. l. scimus. extra d̄ pig. c. j. dat̄ ergo locatori quasi seruiana p reb⁹ illatis z inuectis. Item pōt eas icludere si adhuc sunt in domo cōducta: vt. l. est differentia. ff. ī qui. cau. pig. ta. ɔ̄hi
10 tur. ℭ † Sz nunq̄d locator pōt res inclusas autoritate ppria transferre ad domum suaz forte in qua habitat. Dic q̄ sic. qn̄ facit ex cā vt tutius seruet̄. ff. de dā. infec. l. vtiq̄z. nā eoipso q̄ includū tur videt̄ tradi. z sic nullā viz cōmittit transferendo. z sic nō ob. C. d̄ pig. ac. l. pe. Pe. dicit q̄ caupo tenetur de illatis in cauponā: et si ipso ignorāte fuerūt illata per hec iura: qr ī talib⁹ tacitis q̄ per. l. inducunt̄ non requirit̄ sciētia: vt hic patet. Glo. tz tn̄ ɔtra. ff. nau. cau. l. j. §. fi. Sz illā reprobat ibi Ja. sicut Pe. hic z tn̄ magna nitit̄ eq̄tate. ℭ Itē q̄ri
b tur ᵇ nūq̄d res illate ī re cēsuali vl̄ emphy. sunt obligate pro censu vl̄ pēsione. Uidet̄ q̄ in predicta. ff. d̄ pub. l. imperator. C. ī qui. cau. pig. ta. cōtrahi. l. j. si ppt̄ pub. pē. l. j. ℭ Itē forte locatori locatorū sunt. facit qd̄ scripsi. s̄. d̄ locā. §. adeo. C. q̄ res pig. ob. pos. l. nomē.
11 ℭ † In glo. j. dn̄s ibi nūmis colat. Hāc glo. approbāt. Jac. z Pe. doct. dicūt tn̄ q̄ Rāfredus tenuit ɔ̄. z p eo. qr lex loquitur in locatione. locatio autē nō dr̄ nisi merx sit ī pecunia. s̄. loca. ī princ. igitur nō est extēdēda ad aliud. vt. l. si D̄o. §. d̄ viro. ff. solu. matri. Sed ipsi dicunt qd̄ non est extensio ex quo ad hoc eadē rō se extendit: vt. l. a titio. d̄ verb. obl. C. ad. l. fal. l. fi. Unde dicit Jaco. qd̄ si tibi tradidit domū vsq̄z ad annū. z tu debes facere librū vel eam reparare: vel aliquid aliud. Quis sit ɔtractus innoīat⁹ hz locuz tacit̄ hipothe. qr q̄si locatio est. ff. deposi. l. j. §. si q̄s seruuz.
12 ℭ † In fi. eiusdē glos. vt in fi. l. ij. statiz allegate. z hoc si merx sit in pecunia vt statim dixi. qua autē act. agat colonus partiari⁹ dixi. s̄. loca. in prin. In glo. que ponit̄ ibi vtraq̄z tn̄ seruiana d̄i. ff. d̄ pig. l. j. §. cuz predium. z. l. si superius. z l. si ab eo. ℭ † In eadē gl. ibi. A seruādo dicta ᶜ. qr melius est pignori icūbere zc. s̄. quib. mod. re ɔ̄hi. obli. §. fi. d̄ oblig. q̄ ex delic. nascun. §. furti. ℭ In

ea.glo.in fi. Similiter glo.in.d.§.inter dictum.et.C.de salui.interdict.l.j. ¶ Et not.quod quidam habent hic quandam additionē que in effectu vult ponere aliā differentiā:qr interdictū non reddit nisi contra colonū vel inqlinū:seruia
14 na dat contra aliū. ¶ † Hāc glo. reprobant doct.primo in eo qd dicit q creditor dz pbare debitorē dñm tpe obligationis: qr hoc nulla.l. cauet : imo contrarium.ff.de pig.l.si ab eo.vñ lz leges dicāt q creditor debeat pbare rē fuisse in bonis debitoris:non ex hoc sequit qd debeat pbare dñiū aliud est em fuisse dñm aliud rem in bonis.naz rem in bonis habere dicimur quaz bonafide possidemus.ff. de acqui.re.do.l.rem in bonis.de verb. sig.l.bonorū.ideo gl.hic simplr male dicit.et alibi dicit q sufficit probare rez in bonis.ff.de pig.ac.l.rem alienā. Alibi vr concludere q sufficit probare debitorē possedisse.C.si res ali.pig.da.l.
a cum res. Dy.dicit[a] q aut agit cōtra debitorē:et tunc sufficit probare debitorē possedisse.et sic itelligit qd no.l.cū res. Aut contra tertium:et tunc opz qd pbet debitorē rem habuisse in bonis:vt no. in.l.rem alienaz.hec distincto videtur ibi notari in vltima solutione.et idē videtur si ageret cōtra debitoris heredē cum censeat eadē persona.ff.de diuer.
15 et temp.prescrip.l.cuz heres. ¶ † Quid agitur contra illum qui habui causam a debitore. Uidet qd sufficit probare ipsuz debitorem tpe obligationis possedisse: sicut si contra debitorē ageret.ff.de rei vē. l.si a titio.et maxime si habuit titulū lucratiuū:et vtatur ei⁹ accessione.ff.de exceptio.doli.l.apud.cel.§.de autoris.de hoc in spe.de pig.§.j.ver.sed querit.de oblig.et sol.§.j.ver.si probo.cum seq.vide ibi multas qōnes vtiles circa hanc materiā.ergo opz pbare agentē debitorē rē in bonis habuisse tpe obligationis:vez qd possideret bonafide.et tit.vt ff.de pig.l.si ab eo.et ideo non videt sufficere si testes dicant qd viderunt tenere debitorem vt suam sicut cōiter deponunt etiā si deponerēt q tenuisset.xxx. an.nisi deponerēt de ti.et bonafide.cū per prescriptionem.xxx.an.non acquiratur possessori malefidei ius agendi.et p cōsequens nec creditori qui hz ab eo.vñ minus opz probari in hac act.illa q̄ oportet probari i publiciana .de quibus.s.e.§. alie.et in casu debet pbari dñium videlz qñ possessor cōtra quē agit excipit et vult pbare se dominum :vt no.in.l.si ab eo. ¶ Itez et in casu quo dicit obligantez esse dominum:qr si hoc non pbet cadit.ex quo sic posuit in facto. Cauest ergo aduocatus ne in libello vel articulis dicat rem fuisse debitoris.sed in bonis et d bonis eiusdem. Sed quid si dicat vtrumq3 et alternatiue. Credo q non debet admitti nisi propter iustaz ignorantiam :vt scripsi in publiciana .s. §. sed iste. ¶ Sz pone actor pbat quod dbitor tenuit rem bonafide et titulo viij.annis.et post heres per duos annos vel forte probat q debitor eaz tenuit bonafide sine titu.xxviij.an.et heres per duos. nunquid sufficiēter probat si agat cōtra dominuz . Non videtur qr debitor non fuit dñs et dñiuz qd fuit per heredem acquisitū non obligat ex obligatiōe defuncti.C.cōia de le.l.j.ff.de pig.l.paulus respon.de peti.here.l.et nō tantuz. §.quod si pro emptore. sed contra ipsum obligantem vel eius heredē datur hypothe.hoc casu et sufficeret talis pbatio. vide.ff.de pig.l.si titio.

a ¶ Dy.dicit. De hac materia vide hic āg. in.iij.col.i vs. concludē qtuor casus.vid.d. Ias.hic in xij.col.ante me.i ✠. in fi.gl.haberis hdifferentiā etc. itē qrit hic Ang.qd si duob⁹ priuatis obligo bona mea pñtia et futura diuersis tpibus an por creditor erit potior i postea qsi tt:an simł concurrant.

¶ Sed nunqd dicit res esse in bonis si debitor rē nō possideret sed actionē habet ad rē. Dic q sic. vt. d. l. rē in bo
16 nis. ff. d pig. l. grege. §. ij. C. q̄ res pig. ob. pos. l. nomē. ¶ † Sz qd si possessor rem obligatā vēdidit z habet pretiuz nunqd potest agi cōtra eum hipothe. Uidet q nō: qz pretiū nō fuit in bonis debitoris. Sed potest dici contra saltem in subsidium vbi causam lucratiuā habuit. vide. ff. de distrac. pig. l. j. z quod scripsi. s. §. proxi. vbi de hoc. Sz quid si testes nō deponant rem in bonis fuisse sz eā ad debitorē ptinere nū qd sufficit expressiuz. Uidet q sic. ff. de pba. l. ante oīa. qđ est verū idubitabiliter si fuit ita articulatum: z testes dicant in ratione dicti sui se hoc scire p eo qz viderunt debitorē tenere rem titulo z bonafide aľs si dicerēt q ipsum possidere viderunt non crederē q sufficeret nisi in casu quo ageret ɔ debitorem vel eius heredē: vt. s. dixi in casu pro quo testes nō redderent cām dicti sui nec fuissent interrogati crederē q suffceret pter verbū ptinere. q late ptz. ff. de ver. sig. l. verbū ptinere. z vide. s. eo. §. j. ¶ Opz ergo multa pbare in hac actiōe. vez obligationē pncipalem validaz. ff. de pig. l. cū vitiose. z ideo in mutuo opz q probet se mutuasse z numerasse pecuniā vel rez ppriā. C. si cer. pe. l. q̄uis. q̄ res pig. ob. pos. l. titius. qui po. i pig. l. potior. i pn. qđ pauci aduocati aduertunt z ad hoc nō sufficeret ɔfessio debitoris: nisi ille cō tra quem agitur haberet cām ab eo. C. d bo. pscri. l. si qs post hac. ff. ad velle. l. seius. sed nec illo casu ɔsideret dbitor post alienationē p. d. ll. z ideo creditores agentes hipo. p mutuo possunt pbare vix p literas obligatorias ɔtra possessores pignoris q̄ cōmuniter nō continet nisi cōfessionē debitoris. Itē dz pbare obligationē realez ex q̄ agit Item rez in bonis debitoris fuisse tpe obligatiōis: vł ab alio tpe citra si fuit obligatio gñalis: aľs nō sufficeret iuxta. l. fi. C. q̄ res pig. Itē rē possidere vł dolo desijsse zc. z in hoc aduerte qz nū q̄ bene pbabis in hipothe. nisi testes deponant de tpe obligationis: z iđ cū actor pbat ɔctum z obligationē p literas. z inducit testes ad pbandū q illa res que petit esset in bonis z de bonis tpe obligationis opz q articulet tps obligationis. z certum aľs nō possent deponere nec posset probari q essent in bonis tpe obligationis. z super hoc vix aut nū q̄ reperies cautum aduocatum maxime in curia clericali. vnde si bene aduertas nō est facilis probatio.

17 ¶ † Quid si creditor agat ɔ emptorez hipothe. dicēs sibi rem obligatā ante vēditionē. emptor dixit se emisse ante obligationē qs tenet pbare hāc prioritatem. Dic q creditor. vt no. i Spe. de oblig. z solu. §. j. ver. qd si ago. Nec ob. C. de iu. fis. l. j. qz continet casuz speciale. in hoc sufficiat vidisse circa pmū membrū huius differentie quā reddit

18 gl. ¶ † Redeamus ad scđz gl. dicit p i saluiano interdicto sufficit pbare debitorē possedisse tpe obligationis. Dicūt Doc. q fm hoc seruiana nullius vtilitatis est: imo dānosa cū in ea actor grauetur tot pbatiōibus. sicut. s. dixi iam z in saluiano paucis. Jac. z Pe. dicūt q quidā dixerūt q est vtile seruianam fuisse introductā qz dat cōtra tertiū possessorē: sed saluianū interdictū non dat nisi contra colonū vel eius heredez. Sed ipsi hoc improbant q imo vtile datur cōtra quēlibet. ff. de sal. interdi. l. j. z ibi de hoc. Aliū dicūt q est i alio vtilis. qz in seruiana disputat de iure reali vez iā i bonis debitoris fuisse z eius snīa facit preiudiciuz in pprio non sic in saluiano interdicto in q agitur de possessione solū: sed hoc nō valet fm Pet. qz illa eadē cōseq̄remur per hipothe. vñ frustra fuisset introducta vera suiana. Preterea seruiana ricta dam possessionē aduocat sicut interdictum. ff. de eui. l. si cū vēditor. Item dicunt quidam q vtile fuit introducta obligationē tacitā inuectoz z illatoz z hanc seruianā: qz in hoc pōt creditor autoritate propria inuecta z illata includere z capere qđ nō potest in actio. quasi seruiana vel hypothe. nec i aliū hipothe. imo incideret in edictū diui

marci.ff.q8.me.cā.l.extant.Et ē rō ƀz eos:qꝛ locatoꝛ vꝛ̄ inuecta ꝛ illata possi dere ex quo inferuntur.non sic de aliꝭ creditoribus ꝛ hypothe.que nō tradū tur nec includuntur.Et hoꝝ occasione doc. intrant illam qōnem.vtrū locatoꝛ possideat inuecta ꝛ illata.Et arguitur ꝙ sic:qꝛ certū ē ꝙ pign⁹ ꝓprie ꝺr a pu gno:qꝛ traditur vt hic.ꝛ.ff.de ꝟ.sig.l. plebs.§.pignus.ꝛ creditoꝛ ipm̄ possi= det.ff.de acq̄.pos.l.j.§.per seruū.ꝛ.l.q̄ pignori.sꝫ cōstat ꝙ inuecta ꝛ illata sūt pignori.vt.ff.in q̄.cau. pig.ta.cōtrahi. i rubro ꝛ nigro:ergo sequiꝩ ꝙ creditoꝛ ea possideat.Preterea pignoratitia da tur contra creditorem detinentem seu possidentē pignus ꝛ cui traditum fuit. ꝟ.qui.mo.re ꝯtrahi.ob.§.fi.Sꝫ pigno ratitia datur contra locatorē pro inue= ctis ꝛ illatis:ergo sequitur ꝙ habeanꝩ pro traditis ꝛ ꝙ locatoꝛ possideat.ff.de
19 pig.ac.l.solutū.†In contrarium vꝛ̄ q̄si expressum.ꝛ cōstat ꝙ locatori datur in terdictum saluianum ꝓ inuectis ꝛ illa tis.sed hoc interdictuꝫ est adipiscēde J.de interdi.§.interdum.ergo sequiꝩ ꝙ locatoꝛ non possidebat:al's esset retinē de vel recuperande.Hoc probatur vl= tra debitoꝛ non pōt manumittere ser= uū pignori obligatuꝫ specialiter tradi tum.C.de his qui a nō dn̄o ma.l.j.ꝛ ta men obstat ꝙ pōt manumittere seruos illatos.ff.q̄.ex cau.pig.ta.contrahi.l.ē dn̄a.ergo nō sūt ꝓprie ꝓ pignore nec ꝓ traditis habēꝩ:ergo creditoꝛ nō pos sidet.Ja.transit istum passum sine de= terminatiōe nisi ꝙ vꝛ̄ declinare in hoc ꝙ locatoꝛ non possidet.Pe.dicit ꝙ in vr banis locatoꝛ possidet ex quo illata sūt sed nō in rusticis.ꝛ est rō ƀz eū.qꝛ con ductoꝛ inferēdo ꝛ includēdo infra mu ros ꝛ domū vꝛ̄ tradere possessionem.ff. de iu.do.l.si ego.§.dotis de acq̄.pos.l. j.§.pe.q̄ rō non potest assignari in ru= sticis cū nō sit inclusioꝛ sic itelligit.ff. qui.mo.pig.ꝯtrahi.l.hoc iure.¶Ad rō nes in ꝯ̄trium respōdet.Primo q̄n ꝺr ꝙ saluianum interdictū est adipiscende: veꝝ est qꝛ cōpetit ꝓ reb⁹ coloni:vn̄ nō cōpetit ꝓ reb⁹ iquilini sicut nec seruia na vt dixi.ꝟ.in prin.§.ꝛ ita facit pro lns opi.magis quā ꝯ̄.¶Ad l.est dn̄a.respondet ꝙ ꝑ inclusionē acq̄ritur lo= catori ficta possessio nō vera.vn̄ ficta possessio nō impedit manumissio nē:sꝫ vera impediret ƀz eū hec sunt satꝭ subtilia leges tn̄ nō videnꝩ face re differentiaꝫ inter in= iecta ꝑ colonū ꝛ inq̄linū nisi quo ad sciam loca= toꝝ.ꝛ illam differentiā intēdit facere.l.hoc iu= re.nā si intelligeres eaꝫ vt Pet.intelligit veꝫ qō res coloni non essent pi gnori eēt simpl'r falsuꝫ ꝙ dicit in secūdo mēbro p'r.l.certi iuris.C.loca.
20 ¶†Preterea vbi dom⁹ esset in rure gr̄a fructuū conseruandoꝝ esset ru= stica[a].ff.de ver.sig.l.vr= bana.ꝛ ꝑ rationē Petri illata non deberēt eē pi gnori.et tn̄ hoc est verū ff.qui.ex cau.pig.ta.cō= trahi.l.hoc iure.§.j. vbi gl.cōcludit ꝙ est ideꝫ ꝺ inuectis ꝛ illatis in tali bus sicut de inuectis in rure.¶Preterea intelle ctus.l.est differentia da tus ꝑ Pe.non vꝛ̄ bonus qꝛ.l.non aduertit tantū ad traditionem pigno= ris i impedienda manu missione q̄tuꝫ ad obli= gationem specialem. et ita traditio nihil facit. vn̄ si obligarētibi seruū spāliter dato ꝙ nō trade rē impedireꝩ manumis sio.C.de ser.pig.da.ma. l.ab eo.in fi.
21 ¶†Preter ea.l.vꝛ̄ parificare loca= torē fundi ꝛ edium quo ad hoc.ff.ꝺ pig.l.si is q̄ .§.j.per quam videꝩ ꝙ locatoꝛ vtriusq; possi=

a ¶Esset rustica.Ad de Bart. et Bal.in.l.si prediū.C. de prediꝭ mino.ꝛ me lius ꝑ eun deꝫ Bar.in alle.l.vrba na predia. et.l. fundi appellatio ff.de ver.vr. predio.

det.⁊ sic hec differentia nō vr̄ ꝓcedere
ꝓpter q̄ non possum credere ꝙ locator
possideat res inuectas nisi post inclu=
sionē.⁊ hoc innuit.l.est differentia.vbi
apte ꝯcludit ꝙ inclusio quam fecit loca
tor habeat̄ ꝓ traditione ⁊ impedit ma
numissionē.⁊ sic antea non habeat̄ pro
traditione.Nō obstant contraria.Pri=
mo.l.hoc iure.q: illa intelligitur loqui
⁊ facere differētiā inter scientiā ⁊ igno
rantiam ⁊ inq̄linum ⁊ colonum quo ad
hoc.vt.s̄.dixi.Itē non ob.ꝙ.l.dicit cō
trahi pignus tacite.⁊ sic cū pignus di
catur a pugno videt̄ tradita possessio
quia ibi recipitur pignus pro hipothe
vn̄ frequēter lex vocat pignus non tra
ditum.ff.qui po.in pigno.ha.l.potior.
§.si colonus.de vsuca.l.non solum.§.
si rem.Itē non ob.l.solutum.§.solutam.
q: ibi datur pignoratitia post conclu=
sionē:alās si res non esset inclusa ⁊ debi
tor posset ad votum recipere esse bene
fatuus si ageret pignoratitia.Item nō
ob.l.si is qui.§.j.q: ibi dicit retinet pos
sessionem quam apprehēsus fuerat per
inclusionē.⁊ sic subaudias que ē ergo
vtilitas introduxisse seruianam cū in=
22 terdictum sit longe vtilius.¶†Certe
pōt dici ꝙ sit talis vtilitas sicut itrodu
xisse possessorium ⁊ petitoriū.nam cum
sint diuerse conclusiones ⁊ ad diuersa
ꝯpetāt nō est absurdū ꝓ diuersis diuer
sa introducere remedia.Preterea ē vti
le habere seruianā ⁊ ipsam intētare.q:
si ipsam intētaui ⁊ obtinui ꝓbando q̄
res erat debitoris aduersarius nō audie
tur si agat petitorio nisi satisfaciat qn̄
actū est ꝯ tertiū:⁊ tn̄ secus esset si obti
nuissem in possessorio.ff.de acq̄r.pos.l.
exitus.⁊ de hoc non oportuit fieri tan
tum festū.In vl.mobili vel immobili.
in fi.hoc est difficile ⁊ sicco pede trāseū
dum s̄m Dy.Vn̄ dicit ip̄e q̄dā est serui
tus causalis q̄dam formalis.Causalis
est q̄ adheret ꝓprietati ⁊ est dn̄ij ꝓpe
tarij:sicut si tu es ꝓprietarius alicuius fū
di habes vsūfr.causalē in eo.sꝫ forma
lis qn̄ alicui cōpetit q̄ꝫ ꝓprietario:sicut
si aliq̄s h̄t vsūfr.vel aliquā seruitutē in
re tua.ff.si vsūf.petat̄.l.vtifrui.tūc di
cit ipse ꝙ seruitutē causalē pōt q̄s pi
gnori obligare nisi sit vrbana seruitus
q: illā obligare nō pōt ne vrbs defor=
metur ruinis.formalē aūt obligare nō
pōt etiā rusticā.q: illa cōstituitur s̄m in
digentiā fundi vel rei pro q̄ vel cui cō
stituitur.⁊ ideo si alius ea vteretur nō
posset extendi illa indigētia quinimo
esset alia seruitus.ff.de serui.rusti.p̄di.
l.ergo hec autem ratio assignari nō po
test in vsufru.quia illo non vtimur s̄m
indigentiam:imo solidum est fructua=
riū:vt pꝫ in tota materia de vsufru.⁊ de
vsu ⁊ ha.s̄m eum.hec doctrina videtur
applaudere auribus.⁊ tn̄ rationes que
hic redduntur non videntur procedere
nam seruitus vrbana pōt constitui re=
uocabiliter sicut rustica:vnde precario
pōt cōcedi:⁊ ideo reuocabiliter qn̄ cō
cedēs voluerit.ff.de preca.l.ij.§.fi.⁊.l.
23 iij.⁊.l.cum precario.¶†Preterea.l.in=
distincte dicit ꝙ seruitus pōt constitui
vsq₃ ad tempus in effectu.ff.de seruitu.
l.iiij.⁊ ita illa ratiōe vrbs deformetur
ruinis non procedit.⁊ maxime in serui
tute formali si hipotheca simplici con
uētione seruitutē formalē ego vtar me
dio tempore.⁊ sic satisfaciam creditori
seruitus mihi remanebit nec status do
mus mee deformabit̄ propter simplicē
hipothecā:quia durante hipothe.ego
possidebo.⁊ ip̄a soluta remaneat mihi
sicut ante.ff.si ser.ven.l.⁊ ideo.⁊.l.seq.
in prin.vnde sup hoc videtur dicēdum
ꝙ de rigore iuris nulla seruitus potest
obligari cum obligatio pignoris fiat
pro debito conseruādo vt hoc.§.⁊ ideo.
cum per obligationem seruitus serua=
ri non possit nō tenet obligatio.Quod
autem seruari non possit apparet quia
ꝓ seruitute non pōt hipothe.intentari
cum seruitus non sit in bonis.vt nota=
tur in.d.l.si is qui.§.fi.Itē hipotheca
competit ꝯ possessorē ⁊ nudā possessio
nē aduocat.constat aūt ꝙ seruitutē cau
salē nemo possidet q̄ est i ip̄o dn̄io nec
ē ius separatū.ff.si vsufr.pe.l.vtifrui.
de iu.do.l.cū in fundo.ergo reus cōue
niri nō pōt ꝓ seruitute quam non possi
det.Preterea non peteret̄ causalis sed
formalis.q: causalis nō separat̄ pro=
prietate.nec quasi traditur.ideo credi

tor eam aduocare non potest. Item formalem creditor non pōt petere cū nō possit separari a re cui suit: nec aliū applicari q̄nimo nec illi deberi nisi ad indigentiam. ff. de seru. rusti. p̄di. l. ergo. ad finē. & l. ex meo. & l. via. §. si fūdus cōmunia p̄di. l. cū fundus. igit si ille cui debeatur seruitus ipsam obligauit separari nō pōt a fundo cui suit. nec aliū applicari. ff. de aqua quot. l. hoc iure. §. illud. & p consequēs nec creditor vēdere: nec debitum cōseruare. cū emptor nō possit aliū rei applicare. & hoc si verū est q2 nulla seruitus realis possit obligari. ¶ hoc tn̄ fallit i seruitute itineris. actus aque ductus. & aliis rusti. duobus interuenientibus. videlicet qd creditor habeat fundū vicinū cui deberi possit. & q fiat pactio q possit eam vendere. & hoc

24 admittit de eq̄tate. ¶ † Quid si credi tor non habeat fundū vicinum: nunq̄d valet obligatio. Uidet q sic. & maxime si actū fuit q possit vendere: q2 ex hoc poterit seruare debitū & seruitutem vendere vicino. hoc nō credo. nam. l. sz an vie. de pig. signanter req̄rit duo. vz q creditor habeat vicinū fundū & nihilominus fiet pactio de vēdendo: igit nō vr̄ alterū sufficere. et hoc certū est vbi dn̄s fundi obligat seruitutem causalē: quia non potest obligari qd nō est: con stat aūt q nulla est seruitus nec cōstitutio eius nisi sit fundus cui seruiatur. ff. de seruitu. §. ideo aūt. opz ergo q formet et obligetur. et sic opz q creditor

25 habeat p̄dium. ¶ † Sed q̄d dices de formata. Uerbi gratia. fundus tuus dz seruitutē fundo meo obligasti eū meuio nunquid valet obligatio si creditor meuius non hz fundū cui seruiat. Uidet q sic & cessat ratio p̄dicta. & res obligatur simplici conuentione dato qd creditor non vtat. vt hoc §. Credo contra: q2 cum talis seruitus nō possit dari pignori: ergo nec hipothe. sicut arguit l. si is q̄. in fi. ff. de pig. pignori aūt nō pōt dari nisi creditor habeat fundū vicinum: q2 al's non pōt capere nec vti vt dictū est: ergo nec hipotheca. opz ergo in vtraq vz causali & formali q creditor habeat prediū vicinum & hec proce

dūt vbi seruitus ipsa obligat. Si antē fundus cui seruitus debet. tūc cessat q obligat. ff. de serui. l. ei qui. & ibi. ī. co.

26 tit. §. eque. ¶ † Sz nūquid in formali sufficit pactio de vēdendo sine volūtate dn̄i fundi seruiētis. Uidetur q sic ex quo pōt eū obligare ille cui debet. & hec vr̄ expressum i. l. si is q̄. vbi vsufr. obligat vsū fru. nec proprietarius pōt contrauenire. Pōt dici cōtra q hmōi pactio nō possit fieri sine voluntate dn̄i fundi seruiētis. nā si seruitus vni fundo debita nō pōt extendi ad aliū sine eius volūtate. vt. d. ll. quomodo venditor eam vēdere potest vt emptor vtatur ad rem cui non fuit cōstituta. Non videtur possibile. & tamen secus est in vsufr. q2 ille nō debet predio: sed persone. nec debetur ad indigentiam: imo totus fructus est vsufructuarii: ideo cū nō concernat rē non mirum si pōt obligari. sed quo ad vēditionē non credo q sit secus: q2 vendi non pōt pignoratum sine voluntate proprietarii: imo interiret. ī. de vsufr.

27 §. finitur. ¶ † Sed tunc magis querit. s. cū vēdi non possit sine volūtate proprietarii: cur pōt obligari cū seruitus instituta nō pōt obligari nisi in casu quo agitur vt vēdi possit. Pōt dici q hoc ideo q2 vsusfru. vt i pluribus est maioris emolumenti q̄ sit alia rustica seruitus: vnde lex cogitauit q creditor pōt sibi satisfacere de vsufru absq eo q ipm vendat pcipiendo fructus & ipsos in sortē suam cōuertēdo. qd non pōt dici de aliis seruientibus q̄ nō sunt cōiter tanti emolumēti. vel pōt dici q ille §. loq̄t qn̄ proprietarius consensit vt i ver nā cū & emptorem &c. Uel pōt dici q loquit i vēditione fructuum vt dixi i pta. §. finit. sed lra illius. §. non patit hos duos vltimos intellectus. Uides ergo sm̄ hec q seruitutes rustice possunt obligari duobus interueniētibus: q̄ro cur nō seruitutes vrbane saltē illis duobus interueniētibus. Per p̄missa ptz in pte rn̄sio. nā vt sup̄ dixi in est nulla seruitus de mera ꝓtate pōt obligari hic fuit relaxatū in seruitute rustica duobus interueniētibus & nō vrbana. & est rō: q2 vsus rustice est magis habilis ad proficiendum tertio ad transferē

a ¶ Quid in iure. De his qõnib⁹ vid do. Jaso. hic i ex. coiu. añ si. i ꝟ. hinc sampta occasiõe Jo. fab. querit de plu ib⁹ qõnibus.

dum de re ad rē q̄ꝫ vsus
vrbane. naz si tu habes
seruitutem vie vel itine
ris per fundum meũ ad
tuũ si transferatꝛ ad aliũ
fundũ nõ est tante expē
se sicut si trãsferatꝛ serui
tus oneris ferendi ad
aliã domũ. nam iter vel
aqueduct⁹ faciliter mu
tantur ꝛ facilius ꝛ cũ mi a
nori incõmodo q̄ꝫ vnus
paries vel vna domus
exalteꝛ vel deprimatꝛ. et
hoc ptz ad sensum. Itē
seruitutes rusticoꝝ im-
portant maiorē vtilita-
tem: ꝛ sunt magis fauo-
rabiles propter agricul
turas. ꝛ ideo in illis p-
pter vtilitatē fuit rigor
28 iuris relaxatus. ¶ † Sz
quid dices. tu debes mi
hi homagiuz: nunq̄d il-
lud possuz obligare. Ui
detur q̄ sic ad instar il-
lius qui habet seruitu-
tem personalem sicut in
vsufr. vt. d. l. si is qui. §.
vsufruc. etenim per ho-
magium obligatꝛ ꝑsona
persone: vt ptz in titulo
de noua fidelitatis for-
ma. ꝛ sic quasi de perso
nali seruitute iudican-
dũ est. In cõtrarium fa-
cit: qꝛ si deberet ꝑsona-
lis seruit⁹ reputari non
liberareꝛ vasallus amit
tēdo feu. ꝛ tñ cõstat q̄ li
beratur. in feu. de vasal.
qui cõtra cõsti. feu. alie.
c. j. ꝛ ita videꝛ reale ius
sed p̄ prima parte facit
qꝛ dñs transferre nõ po
test in alium nisi de vo
lũtate vasalli. in feu. de
l. conra. §. ex eadē. ꝛ ideo
vr̄ q̄ oẽs rõnes q̄. s. sũt
allegate q̄ seruitus nõ
potest obligari. habeãt
hic locũ. ꝛ per ɔñs eadē decisio. ꝛ hoc
29 vbi obligatꝛ specialiter. ¶ † Quid si ca
strũ cuz suis homagijs obligeꝛ. vr̄ tũc
obligari. ff. de ɔhē. emp. l. in modicis.
eꝛ de iurepatr. c. ex literis. ff. de serui.
l. ei qui. ꝛ maxime qñ hoc dꝛ expresse. i
feu. de capi. q̄ cu. vē. c. j. si de feu. ɔtro.
fue. ca. in generali. si nõ fieret expressa
mentio nõ videretur obligari genera
liter. eꝛ de sen. ꝛ re iud. c. cũ bertold⁹.
¶ Quid i iure* patronatus ecclesiaꝝ.
Uide ibi. ꝛ q̄d ibi not. vñ non vr̄ posse
obligari. nã per ip̄m non põt creditor
debitũ suũ ɔsequi: cũ ex eo nullũ expeat
emolumentũ pecuniarium. vt ibi not.
30 ¶ † Quid in decima. Dicas q̄ nõ põt
obligari cuz sit res spũalis: nec possit
alienari nec possideri per laicũ: sꝫ fru-
ctus sic. ꝛ de hoc in Spe. de pig. §. j. cir
ca fi. ¶ Quid de ipso feudo seu re feu
dali: nũquid vasallus põt ipsum obli-
gare. Expressuz est q̄ nõ. i feu. de phi.
feu. alie. per fe. c. imperialē. sed fruct⁹
sic sicut. s. dictũ est. hoc nõ seruatꝛ d cõ
suetudine in regno Frãcie vbi feuda
vēduntꝛ inuito dño ꝛ pignorãtur. ideo
credo q̄ si decima teneꝛ a laico in feu
dum q̄ possit eã pignorare: supposita
dicta consuetudine. imo forte de iure
etiaz vna ecclesia potest eã pignorare
alij ecclesie cũ decreto. eꝛ de his q̄ fi.
31 a ma. par. ca. c. cũ aprica. ¶ † Quid de
iurisditione ꝛ alijs iuribus incorpora
libus vt seruitijs ꝛ redditibus. Nõ vi
deo cur nõ possit pignorari sicut nota
C. que res pig. obl. pos. l. nomē. In gl.
abundat ibi cum dixit vel nõ hipothe.
est hoc verum p̄prie sumēdo nomē pi
gnoris. vt. d. §. pignus. ff. de pig. actio.
l. solutũ. §. j. sed largo modo pignus dꝛ
de re immobili dũtamen tradatꝛ. ꝛ hoc
ptz. C. de pig. l. si dñiũ. ꝛ. l. cũ te. ¶ Ite
quia intitulatur solũ ibi de pig. ꝛ tamē
ibi satis tractatꝛ de hipothe. ꝛ facit
de pig. in rubrica. ꝛ. c. illo vos. ¶ Ite
pignus dꝛ lꝫ nõ tradatꝛ. ff. de vsuc. l. cũ
solũ. §. si rem. ff. de pig. act. l. si necessa
32 rias. ¶ † In ea. gl. ibi cũ allegat de fi
deicõmis. here. pe. hec gl. cõcludit. he
reditatis petitio eē in rē. ꝛ tñ videꝛ q̄
sit mixta. C. de pe. here. l. hr̄editatis pe

sitio.¶Sz dic.qd ꝙuis habeat presta
tiones personales nihilominus est in
re.dic vt dixi.s.eo.titu.§.j.¶In fi.gl.
Quidā dixerunt ꝙ hec actio nō est rea
lis:quia hec actio ex nuda cōuentione
oritur:vt hic.⁊.ff.de pig.act.l.j.⁊ tn̄ ius
reale non formatur ex nuda conuentione
nisi sit traditio.C.de pact.l.traditioni
bus.Pet.dicit qd imo est realis.C.de
pig.l.pignorispersecutio.ff.de pig.l.si
fundus.§.in vēdicatione.⁊.l.pignoris.
vn̄ hoc casu ex cōuentione nuda igitur
⁊ causatur ius reale ꝑpter adherentiā
ꝯctus principalis s͂m eū.¶Quidā āt
tholosani voluerūt dicere ꝙ nō consti
tuitur hipothe.realis nisi res tradatur per
l.qui prediū.C.de distra.pig.sed illa ni
hil facit.ibi em̄ agitur de dn̄io querēdo
nō de pignore ꝯstituēdo vnde illa opi.
falsa est.ff.de pac.l.si tibi.x.§.d pig.ff.
de pig.ac.l.j.de fur.l.si is qui.¶Et fa
cit ꝙ p̄lati regni frācie quib⁹ iterdictū
est vt cognoscāt de actiōe reali nō pos
33 sint cognoscere de hipothe.¶†Sz nū
quid vera seruiana que cōpetit ꝓ inue
ctis ⁊ illatis est pretoria.Non videtur
qr.l.⁊ ius ciuile ea obligan.⁊ sic videtur
ꝙ lex dat actionē:qr frustra introduxis
set obligationē nisi et actionē dedisset.
Sed ad hoc potest r̄ñderi per illa q̄ no
tantur.ff.de fideicō.here.pe.l.ij.vbi cō
cluditur nō esse absonū ꝓ obligatione
ciuili actionē pretoriā dari.In gl.in so
no ibi cū dicit habēti pign⁹ recipere pi
gnus abusiue.cōprehendendo etiā rē
immobilem.al's gl.nō procederet.dic
vt.s.pri.in.iij.aditione.In fi.eiusdez
glos.dic.vt.d.l.cū notissimi.notatur.Po
tes etiā addere alia tēpora qn̄ creditor
fuit aliquo tp̄e p̄sens aliquo absens.
C.de p̄scrip.lon.tēp.aut.ꝙ si q̄busdā.
¶Item est aliud tp̄s vez quatuor anno
rū.C.de qua prescri.l.oēs.et.l.bene a
zenone.Itē in casu sex mēsiū.C.d cēss.
34 ⁊ cēssio.l.fi.¶†Sz nunq̄d [a] hodie pos
a sit p̄scribi hipothe.decē annis.Non vr̄
qr debitor sic obligationē.et sic est ma
lefidei.⁊ iō cessat lō.tēp.p̄scrip.C.de p̄
scrip.lō.tē.aut.malefidei.¶Sz doc.cō
sueuerūt dicere ꝯtra:qr illa aut.loquitur
quo ad acquisitionē dn̄i.cuius cā sepa
rata est.ff.de pign.l.j.§.
cū prediū.de vsuca.l.iu
sto.§.non mutat.Itē q̄d
si habuit possessor ma
lāfidem quo ad dn̄ium.
bonā quo ad obligatio
nē:vel ecōtra.Dic p̄scri
bere quo ad hoc ꝙ ha
bet bo.fi.sed nō quo ad
hoc qd hz malāfidem vt
cōsueuerūt doct.notare
in.d.aut.male fi.et scri
psi de vsuca.trans.l.fi.et
de hoc vide in Spec.de
prescrip.ꝑpe.fi.de pig.
§.fi.de obli.⁊ solu.ꝑpe
finē.in.§.vbi hec multa
alia hanc materiā tan
35 gētia reperies.¶†Itē
quero q̄d si debitor ven
didit redditus ꝑpetuos
super re obligata quos
emptor ꝑcepit bonafi.
x.annis:nunq̄d quo ad
illos p̄scripsit cōtra pri
mū creditorez.Videtur ꝙ
sic per p̄missa:sz.d.l.cuz
notissimi.§.sz cuz illud.
vr̄ cōtra.Iuxta hāc ma
teriā cōsueuit queri q̄d
est actio seruiana.et q̄d
quasi seruiana.⁊ cui cō
petūt quorum r̄ñsio ex
p̄dictis ptz.Itē ꝯsueuit
queri cōtra quē cōpetit.
¶Et certū est ꝙ contra
illuz qui possidet vel fa
cultatē hz restituēdi vel
dolo desijt.vide.ff.d pi
gno.l.si fundus.§.in vē
dicatione.¶An autem
detur ꝯtra dn̄m.Dic ꝙ sic
si dn̄s obligauit alienō.
vide eod.titu.l.si ab eo.
Quoqꝫ datur cōtra illū q̄
non possidet:vt qn̄ no
mē obligatur vel forte red
ditus.C.q̄ res pig.obli.
pos.l.nomē.de quo ple
nius dicā in formatiōe
36 libellor.¶†Itē q̄rum

a ¶Sz nū quid. De hac.q.vide Iaso.post Io.fa. hic i xxiiij.co. post p̄n.in v̄.dubitat tamen Io. fab.

doc. que venient in hac actione. Et certuz est ꝙ declaratio et qđ res sit obligata ⁊ dimissio possessionis per officiū. naz cū sit realis dz concludi ad declaratioē sicut in aliis supradictū ē. et sic debet intelligi. ff. de eui ctio. l. si cum venditor. ¶ Itē veniunt fruct⁹. ff. de pign. l. j. §. cū prediū. sup quo vide ibi. qz aut pēdebant: ⁊ tūc veniūt si extent. ff. de rei ven. l. fruct⁹. Aut fuerunt post seminati vel supcreuerūt: ⁊ tūc si fuerūt sati p debitorē veniunt in hac actione. ff. de pig. l. vaulus. §. j. iuncta. l. ij. ff. de pig. act. l. si cōuenerit. §. si fundus. si per possessorē distinguit an sit bonafi. vt tūc suos faciat si eos pceperit nisi a tpe lit. cōte. ff. de pig. l. si fundus. §. interduz an malefi. et tūc nō. 𝔷. de re. di. §. si q̄s a nō dño. 𝔡 vsu. l. pterea.

a ¶ Libellorum. De hoc vide B An. ⁊ Jas. in vlti. col. ⁊ pe. Ja. in tit. 𝔡 hipotheca. act. ⁊ Petrus de ferra. in ti. 𝔡 forma libelli qua agit actio. hipothecaria.

37 ¶ † Querit de formatiōe libellorꝝ [a] in his actionib⁹ ⁊ pmo in seruiana. Pōt dici sic. dico ꝙ licet talis talē rem possideat seu facultatē restituendi habeat seu dolo desiit habere q̄ mihi obligata est i tali sūma per talē colonū debita ex locatione talis fundi mei q̄ colonus ipsam rem q̄ tunc sua erat seu ad ipsum ptinebat seu i bonis habebat in fundo meo intulit me sciente eā nihilominꝰ rē mihi denegat dimittere min⁹ iuste. quare peto dictā rē mihi eē obligatā p summa ⁊ ex causa predicta per snīam declarari. ⁊ hoc declarato dicūt talē ad dimittendū cōpelli super hoc vestrum implorās officiū ⁊c. Si agat p illatis p inquilinū nō opz ꝙ faciat mētionē de scientia. et no. ꝙ is libell⁹ multas pōt pati de rigore iuris obiectiones. nam de rigore iuris oporteret declarari an possidet. an dolo desierit possidere ad hoc ꝙ sciat an agat vtili vel directa. iuxta illa q̄ scripsi. 𝔷. eo. ti. §. j. ¶ Item opz declarari ⁊ forte se restringere ad alterum an esset res sua vel in bonis ad hoc ꝙ sciret an agat publiciana seruiana vel vera. Sz de ꝯsuetudine tales libelli admittunt. ideo sic formarē. in quasi seruiana formatur eodē modo facta recitatione de obligatione pncipali ⁊ accessoria. Dico ꝙ talis tenet mihi ad tale debitū certa li cā pro quo debito obligauit mihi ad talē rē vel oīa bona sua vñ cū dicta res esset in bonis dicti talis tpe obligationis predicte vl' extūc fuit si fuit obligatio generalis. sitꝙ mihi obligata p eo debito p̄dicto ⁊ tu eā possideas vel facultatem ⁊c. vl' volo ⁊c. ⁊ dicta summa adhuc mihi debeat peto declarari ⁊c. Et hec pcedūt vbi res corpalis obligat. Quid si nomē. hic sunt varie opiniones. nā glo. dicit in. l. nomē. C. que res pig. obli. pos. qđ agit vtili hipo. vl' vtili que cōpetit directa debitori. ⁊ hic sequunt ibi doc. nam hipothe. non pōt dari p noīe cū nō possideatur nec detineat nec ad ipm dimittendū pōt cōdemnari: sz aget actiōe vtili psonali q̄ cōpetit debitori 𝔣z eos. ⁊ hoc etiā sequit Spe. titu. de pig. vel sed pone. ego credo qđ aget vtili hipothe. etiā per eādē rōnē si hipothe. ꝯpetebat debitori vt scripsi in. d. l. nomē. sz vbi nō cōpetebat hipothe. qz forte debitū est chyrographarium tūc est vera opi. doc. ⁊ idē credo in reddītibus et aliis iuribus incorporalibus formatis q̄ obligari pñt de quib⁹ ī 𝔰 in superiorib⁹ dixi. ¶ Forma aūt libellorꝝ satis apparet in his casib⁹ ⁊ formabit in psonali sic. Dicit talis actor ꝙ talē reū ꝙ licet talis obligat⁹ sit eidē i tali summa ex tali cā. p qua obligantibus eidē tale debitū in quo dictus reus idē

obliganti tunc tpis tenebatur vel alio tépore citra obligat⁹ fuit. si fuit obligatio generalis dictaq3 summa eidē actori adhuc debeatur nihilominus eidez reus dictū debitū eidem actori soluere ꝯdicit min⁹ iuste quare petit dictū reū ad reddendum ꝛ soluendū dicto actori dictā summā per eū dicto suo debitori per sniam cōdēnari ꝛc. ꝛ hoc si agat vti li personali q̄ directa cōpetit debitori. Si hipothe. q̄ eidē debitori cōpetit dicet sic. Dicit talis actor cōtra talē reuz ꝙ sempronius tenet sibi ex tali cā i tali quātitate ꝓ qua obligauit eidē actori oia bona sua. ꝛ ita hoc debitū in quo dictus reus eidem tenet vel forte tale debitū in specie in quo dict⁹ reus eidē tenebatur tūc. ꝛ pro quo debito eidem reus obligauit ꝛ sic obligauerat eidē sempronio talem rem suā vel forte oia sua bona: quare cū dicte summe adhuc debeant ꝛ hipothe. que cōpetit directa sempronio competat dicto actori vtilis ex causa predicta: dictusq3 reus teneat tales res q̄ erant in bonis seu de bonis suis tpe obligationis ꝑ ipsum facte vl ab illo tpe citra si fuit obligatio generalis petit dictus actor dictas res esse obligatas eidem reo pro summa predicta ꝑ sniam declarari. eūdēq3 reū addimittenduz eidem actori easdē ex causa obligationū ꝛ hipothecarū predictarū cōpelli ad hoc vestrum implorās officium ꝛc. ¶ Sed potest queri cū hodie principalis ꝛ fideiussor debeant primo excuti vtrū de hoc debeat fieri mentio in libello. Uidetur ꝙ sic. qꝛ i aut. hoc si debitor. hipothe. al's inhibet. Supponit ergo ꝙ non al's ꝯpetit. ꝛ pro hoc facit qd̄ scripsi. s. §. pri. Potest dici ꝙ nō sit de necessitate ꝛ ꝙ sit excipientis cū actio habeat sua essentialia siue non. cautum est tamē poni in libello. hoc tñ nō obtinet in casu qñ nomen fuit obligatum cū nō habeat locum dicta aut. vt ibi scripsi in. d. l. nomen. ꝛ facit ꝙ debeat fieri mētio in libello. C. de iur. do. impe. l. j. ¶ † Sz queritur. certum est ꝙ possessor qui conuenitur hipothe. liberatur soluēdo debitum. ff. qui. mo. pig. vel hipothe. sol. l. paulus respondit. §. j. ꝛ. l. mulier. qui po. i pig. habe. Querit vsq3 ad qd̄ tps. doc. tenēt ꝙ vsq3 quo iudicati conueniant vl quousq3 fit executio cōtra ipsuz. per. l. miles. §. j. ff. de re iudi. de peti. heredi. l. itē veniunt. §. idē recte. ¶ Item occasiōe huius queritur nūquid possit concludi alternatiue in libello: vez rem dimitti vel debitū solui. Uidetur ꝙ sic. nam duo videntur in obligatione alternatiue concludi: vez rem dimittere vel debitum soluere per d. ll. ergo alternatiue pōt cōcludi vt videbis. j. eo. §. plus. ꝛ facit qd̄ no. ff. de v. oblig. l. enim qui certarum. §. j. de iniur. pretor. §. j. Doc. consueuerūt tenere cōtra. nam hec dimissio venit vi actiōis: sed facultas soluēdi. autoritate legis. ꝛ ideo non cadit in petitione. vt. d. l. miles. §. j. ꝛ videbis. j. de offi. iud. circa pn̄. Satis potest dici ꝙ ex hoc non deberet vitiari libellus. nam vi actionis venit declaratio. residuum officio iudicis: vt in alijs realib⁹. igitur ex quo in actiōe bene ꝯcluditur vr̄ libell⁹ ꝓcedere nec propter accessoria dz vitiari. ꝛ maxime qꝛ hoc casu minus petit q̄ꝫ debet. ideo nō dz repelli. j. §. si minus. ꝛ pro hoc videntur iura. C. si vnus ex plurib⁹. here. cre. l. ij. ex. de pig. ex lr̄is. ꝛ ita amplectit vsus curie laicalis. ¶ Doc. querūt nunquid ꝑsonalis ꝛ hipothe. possint simul intētari. Uidetur ꝙ nō: qꝛ quoties due actiōes ita se habēt: ꝙ snia lata in vna obstat exceptio rei iudicate in alia nō pn̄t simul intentari: vt. l. fundū. ꝛ. l. fundi. ff. de excep. sic iest duab⁹. vt. ff. qui. mo. pig. vl hipo. sol. si ꝯferēte. ergo ꝛc. ¶ Preterea hoc videt exp̄ssuz: qꝛ actio personalis ꝛ hipothe. cōpetūt ꝓ legato. C. cōia de leg. l. j. ꝛ tñ nō possūt siml intētari. ff. de le. ij. l. cū filius. §. variis. Jaco. ꝛ Pe. tenēt cōtra ꝛ dicūt hoc esse expressuz in aut. de fideius. §. sed neq3. Ad contraria rn̄dent. ꝛ primo ad. l. fundi. ꝛ. l. fundum. Dicit Pe. illud obtinet vbi ad diuersos fines tendunt: sed vbi ad vnū finē ꝛ ꝑ eundem actū ꝛ modum tolli possunt: possunt simul intētari: vt d. §. sed neq3. Ad. §. variis rn̄det Jaco. ꝙ ibi non loquitur de hipothe. que tūc nō erat intentata nec competebat ꝑ le

gato:sed iure codicis per.d.l.j.C.cōia
de leg.Preterea illa hypothe.z psona
lis ñ cōpetūt.ad idē:qz vna p re lega
ta:alia pro alia re testatoris:vt consue
uit notari in.d.l.C.cōi.de leg.Dy.dicit
q ab initio pñt simul intētari:sz nō ex
postfacto.vt no.extra d re iud.c.nullus.
lib.vj.z ideo text.dixit mox z hoc vbi
agit cōtra principalē.secus si ꝯ tertiū
nā tūc seruat ordo.d.§.sed neqz.in aut.
de fideiusso.z que ibi nota.z.C.de pig.
aut.hoc ita.z de act.z oblig.l.fi.cū aut.
ibi posita.vide quod scripsi.¶Unū nō
omitto qz quotidianū z Ja.vr aliquan
39 tulū tāgere hic.†Ur q nuda cōuentiōe
cōtrahitur hipothe.querit nūqd cōsti
tuit p talia verba lego tibi decē annua
vel sextarium frumēti super tali fundo
vel super tali molēdino ipsedicit q sic
qz hipothe.dicitur ab ipsos q ē sub.z
thesis q ē positio quasi sit suppositio.
vnde supponere z obligare idez sunt.z
adhoc iducit rubricā.ff.d re.eoz q sub
tu.vel cu.sunt.in fi.cum dz aliendis vl
supponēdis de hoc aūt fz eū nō est que
stio.sed si molendinum vel fundus nō
valeat tantum an nihilominus tenebi
tur complere.qz certū est q si pign9 nō
valeat debitum durat personalis.z sic
transit.allegat pro eo.C.de pign.l.j.d
ac.z ob.l.aduersus.Sz huic opi.pme
vr obstare.ff.de cōtrahen.emptio.l.fi.
§.fi.ff.de trāsac.cū hi.§.si vni.cū.§.§.se
quētibus.vbi de hoc no.z etiā.ff.de ali
mē.leg.l.luci9 de annuis lega.l.caius.
¶Et vt melius responsionem videas
ad ista verba distingue.nam si legatuz
sit super re vel ex re:non videt dubiū
quin contrahitur hipothe.z super re il
la.z super aliis reb9 testatoris p.l.j.C.
cōia de legatis.z sic pōt intelligi.ff.de
do.prele.l.seia.sed vbi promittit inter
viuos tunc si promissor dicat.z pro hoc
suppono talem rem.tunc crederem con
trahi obligationem realem:quia hoc
verbum suppono satis hoc importat.
vt.d.rubri.z qlibet verba ad hoc apta
sufficiūt.C.que res pig.obli.pos.l.fi.et
idem vr si pmittat aliqd annuz qd as=
sinet sup tali re:qz hoc quodāmō vide
tur importare obligationē dūtñ rez nō

tradat:quia tūc assignatio transferret
dñiū.vt scripsi.C.de.dona.l.si qs argē
tū.ff.d vsufr.leg.l.generalie.§.hrdis.z
idem multofortius si quis promittat
vel cōfiteatur se debere aliquā pensio
nē ratione certe rei.z ita videntur tene
re docto.iuris cano.ex d pac.c.cū cleri
ci de deci.c.tua nos.z idem videt seq
Spe.in casu quo debet annuū:secus si
semel soluendum.in ti.de locato.§.nūc
aliqui.ver.lxxxvj.pro quo facit.ff.d pu
40 bli.l.imperatori.¶†Item quia talia
onera videntur sequi rē.ff.de vsufruc.l.
hactenus.§.j.ff.de iudi.l.fideicōmissuz
§.quid tñ.illud vero satis videretur q
hec vba nō iportēt obligationē.vcz
mitto decē modios ex tali fundo vel
tali fundo.vt.d.l.fi.¶Sed si pmitten
aliqd annuū z assignarē sup fundo
tūc vr fuisse mens cōtrahētiū velle
fundū obligare qz quecūqz verba
ciunt.vt.d.l.fi.C.que res pig.obli.p
z facit.C.ne vxor pro marito.l.cū te.
pōt esse rō:quia hoc casu hec vba no
possent alid operari nisi obligation
sz qñ promittit vinum vel bladū pe
piēdū ex illo fundo:tunc satis possun
operari.Quia iteres magis habere
vno fundo qp ex alio:quia forte melio
res fructus crescunt ibi.Preterea ve
ba hec ex eo fundo vl de illo fundo
sūt ita apta ad obligationē realē sic
illa assigno super illo fundo.vt ptz
sensum.Alius aūt articulus quē Ja.
hic tāgit:vcz an si nō sit tm̄ i fundo
tū promissum est debeat suppleri n
de pñti materia:iō nō psequor.sz
vt dixi.C.de don.l.si qs argentū.vbi
hac materia satis scripsi in breuiar
Cōsueuit qri quare res aliena nō p
obligari z tñ pōt vendi.ff.d pigno.
l.rez alienam.de contrahen.emp.l.re
alienā.Solutio.p cōtractum pignoris
constituitur ius in re alias non vales
ret nec proficeret:sed per venditione
non:quia alias potest prodesse cum
ditor teneatur de euictiōe ideo valet i
vno casu:in alio non fm Pe.si vis
materiam magis dilatare:vel si alie
stiones ocurrant:vel si vis videre m
dum ponendi et pronuntiandi.vide

Specu.de pigno.ꝛ ti.ꝺ obligatio.ꝛ so b lutio.ꝛ in materia de prescriptionibus in.§.s.allegato.

1 ☞ Ecclesia vnita alteri retinet sua ꝛ priuilegia.

In personā[a].

¶ Is.§. vsq; ad.§. pēales tractat de trib[9] actionib[9] personalib[9] pretorijs.ꝛ cōuis sit vn[9].§.tm̄ vsq; ad.§. penales.tñ ego diuidā in tres vt appa ret meli[9] tractat[9] cuiuslibet materie di uisum. In hoc.§.imperator facit duo. Primo noiat tres actiones de q̄b[9] tra ctatur[9] est. Deide tractatū eaꝝ ꝓseq̄r particulariter.casus planus ē. ¶ †In gl.C.de ꝯsti.pec.facit ꝙ eccl'ia alijvni ta retinet sua priuilegia.ex̄ ne se.vacā. c.j.de reli.do.qꝛ mona.ꝛ ibi ꝺ hoc pdo cto.vide.s.ꝺ fideicō.here.§.sꝫ etiā.C. de rei.vxo.ac.l.j.§.j.

1 ☞ De pecunia cōstituta an sit ꝓpriū nomē actionis.

2 debitū ciuile tm̄ non potest constitui soluendum.

3 Constituens se soluturū potest obliga ri nudo pacto.

4 Actio nō oritur ex nudo pacto in con tractib[9] in noiatis:sed bñ in nolatis.

5 Constituis te mihi soluturum quod mihi debes:si respōdes constituo:an sit stipulatio vel pactum de constituta pecunia.

6 Stipulatio si interponitur in cōstituta pecunia an erit fideiussio vel ꝯstitutio.

7 Actio de constituta pecunia ꝛ princi palis:an possint simul intentari vel cu mulari.

8 Actiones due vbi sunt que ita se hñt ꝙ snia lata in vna obstat exceptio rei iu di.in alia non potest fieri cumulatio alias sic aliā regulā ponit immediate post hanc.

Adde ad idē nu.9.

10 Libellus qualiter formet̄ i actione de constituta pecunia.

11 An autem necesse sit probare ꝙ sit de bitum

De pecunia aūt con

1 stituta. ¶ †In glo.j.i hac doc.reuocāt b hic in dubiū an de constituta sit ꝓpriū nomē actiōis[b]. Et tñ nō vr̄ dubiuꝫ recte volenti itelligere tex.qui vocāt eā act.C.eo.l.j.ꝛ.ij. †In glos.vt puta.in fine.in hoc videtur mirum cum fideiussor possit accede re ciuili cui nō pōt cōsti tui saltem ab illo qui te net̄ ciuili.s.ꝺ fideius.§. j.ver.ac ne illud cū obli getur fideius.sit magis stricta ꝙ̄ constituta: cuꝫ fideiussor nō possit obli gari in plus ꝙ̄ reus pri cipalis ꝛ tñ constitutor potest.ff.de cōsti.pecu. l.sed si certiori die.et.l. hactenus.§.fi. potest di cere ꝙ duplex ē ciuilis. Quedam efficax ex qua datur actio ciuilis: vt illa que datur ex sentē tia.alia inefficax ex qua nulla dat̄ actio vt satis vidistis .s. in materia oblig.ꝛ.s.de li.ob. Nūc potest dici ꝙ ciuilis effi cax possit constitui vt possit fideiussor accede re :sed ciuili inefficaci nō potest accedere nec illa constitui.ꝛ ita videt̄ idem vtrobiq;.glo.sen tit ibi contra. Et hoc ve rum qꝺ debitum ciuile non possit constitui ni si promissor sciens debi tum inefficax constitue ret : tunc enim videtur donare:vt no.glo.in .ꝺ. l. quod si maritus.§.j. ¶ Sꝫ Dy.dicit ꝙ sciēs non tenet̄ si vterq; hoc sciebat.ꝛ creditor ꝛ con stituens cum in pari cā debeat esse potior condi do nulla stipulatio intercessit.

a ¶ In ꝑso nā. Diui de hunc.§. cuꝫ seq.sꝫ ang.hic in princi.ꝛ sic summatur Actio ꝺ cō stituta pe cunia est ꝑsonalis ꝛ pretoria :ꝛ hꝫ oēs vi res quas habebat olim:ꝛ etiā illas quas habebat re ceptitia ꝛ orit̄ ex nu do pacto. Vel diuide sꝫ do.Jas. hic .l.ij.co lū. añ me. ver.hisita ad euiden tiā ꝓmisso rū. Et sum matur sic s̄m eum. Actio ꝺ cō stituta pe cunia est ꝑ sonalis et ꝓtoria ꝛ hꝫ oēs vires q̄s hēbat olim rece ptitia q̄ in eaꝫ est trās fusa. Et cō petit ꝯ oēs qui consti tuerunt se soluturos ꝓ se vel ꝓ alijs quā

¶ Actionis. Vide hic ang.i.ij.co.in ꝟ. in glo.de pecunia.

a ¶ Eū qui. Imo idem est vbiq̃ q̃ ad obligationē q̄ statim cedit: sʒ illi decē dies adijciūt miserationis grā. iuxta. l. si cū militi. i pn. ff. de cōpēsa. Itē doc. reprobāt hāc gl. in ratione spālitatis q̄ assignāt et laborant multum in assignāda rōne. vide do. Ja. hic l. ix. co. añ me. ver. In glo. in ver. Nulla. et aret. hic in iiij. co. vsi. In glo. in ver. nulla. circa finē colum.

b ¶ §. fin= aute. Vide hic ang. in v. col. circa med. ver= sic. aduer= tas et do. Jas. hic in ix. col. post me. in ver= si. In e. gl. ibi. vt. C. vbi multa dicūt de in tellectu hu ius. l. si q̄s argentum. Et vid hic per Ange. an ex nudo pacto de iu re canoni. oriat actio in. ix. colū. ante me. i ʒ versi. que= a rit Salice.

tio rei. ff. de verb. ob. l. si serū §. sequit. de exce. do. l. apud cel. §. marcel lus. Et facit optime. ff. de contrahen. emptio. l. domū. ꝛ. ff. de excep. do. l. ij. §. circa. ¶ Credo qđ sciens nō tenet ēt in ca su quē creditor ignora= bat quia he actiones ac cessorie nō possunt sta= re sine principali igitur scientia promittētis nō facit eas substituere ex quo materia deficit: vñ leges que dicūt q̄ sciēs promittendo indebitū videtur donare loquun= tur qñ principaliter q̄d promittitur: sed si acces sorie non credo quia de ficit materia. ff. đ pigno. l. cum vitiose. ff. de fide iusso. l. si a reo. §. si furio so. ꝛ ibi de hoc ꝛ hoc ap paret: quia si ille q̄ pro= misit sub conditione cō stituit pure non tenetur si principalis obligatio cōditione deficiat eo q̄ p̄ncipalis obligatio nul la vel inefficax. ꝛ ibi nō potest allegari ignoran tia: quia idem vtramq̄ promissionē fecit. ff. de constit. pecu. l. id quod. eo. titu. hactenus. §. fin. hoc satis probaui in si= mili. s. de fideiusso. §. j. ¶ † In gl. ergo ibi cum allegat. l. eum qui [a]. hec ratio non est bona secū dum docto. Non enim sequitur non potest cō= ueniri, vsq̄ post. x. dies

ergo ex nudo pacto actio orit̄ s̄m eos. credo q̄ verum dicunt. Nam in mul= tis actionibus inest dies tacite in qui= bus nō oritur ex nudo pacto. s. de ver= bo. oblig. §. loca. ff. de ver. ob. l. conti= nuis. §. cū ita. ratio autem est s̄ʒ eos: q̄ hoc pacto interponit̄ super debito iam cōtracto: iō potius vʒ q̄ si iterponeret super debito cōtrahēdo. Et q̄ est accel sorium alterius. ꝛ iō ipo nudo cōsensu contrahit̄. quia accedit alij vt dictum 4 fuit. s. pxi. §. C. p quas p̄so. l. fin. ¶ † In eadem gl. ibi cum allegat. l. si quis ar gentum. §. finalit [b]. hic nō vr̄ fallentia nā. l. q̄ dicit q̄ ex nudo pacto non oritur actio loquitur in contractibus innomi natis. Nam innominatis bene oritur vt. l. iurisgen. ff. de pac. nunc cōtractus donationis hodie nominatus est. vt. l. si quis argentuʒ. ideo nō est mirū si pa riat actionē. vt. ff. de pac. l. legitima. s̄ʒ pe. ¶ In ea. gl. ibi cū alleg. de reivēd. acti. l. j. §. j. sʒ ibi nō est nudū pactū cū semp fingat̄ stipulatio interposita vt ibi patet s̄ʒ pe. ¶ In ea. gl. ibi. l. j. ꝛ. l. pactū. sʒ ibi non est pactum sed pollici tatio q̄ inter se differunt. vt ibi. Sed th bene ageret̄ illo casu ex nudo pacto: q̄ forti⁹ ex pollicitatione: ꝛ hoc fauore rei publice. C. ex qui. cau. maio. l. resp. s̄m pe. Vide. s. in ti. q̄. mo. re cōtrahi. ob. vbi. scripsi. ¶ In ea. gl. ibi periculi s̄m ꝛ est rō pp̄ter periculuʒ qđ pertinet ad creditorē in quo grauatur. ꝛ ideo debet releuari in alio. ff. de iureiu. l. euʒ q̄. s̄ʒ pe. ¶ In ea. glo. ibi frumenti. propter necessariū vsum victualiū s̄m eundē. ¶ In ea. glo. ibi. l. etiam fauore reipu. q̄uis i proprie dicat̄ respu. s̄ʒ pe. vide s. e. §. rursus. Itē dicit ipe fallit in sala rio aduocati. C. de suffra. l. j. in salario nūci. C. mā. l. salariū. itēʒ in alio casu. ff. de pac. do. l. inter socerū. §. conuenit. ꝛ sic sunt. x. Itē in alio. s. loca. §. adeo. Et sic sunt. xj. idem crederem in quocū q̄ cōtractu per. l. approbato. ꝛ nomine certi ↄtract⁹ efficaciter itroducto: vtin cōtractu feudali ꝛ alijs simi ibus. ff. de pact. l. legitima. ꝛ idē si ex cōsuetudine aliquis contractus noie pp̄rio accipe ret i aliqua regione sicut libellarij cō

tractus ⁊ firme terrarum ⁊ talia cũ con
suetudo vim.l.habeat.vt.§.ex nõ scri=
pto.hodie ꝟo ꝺ iure canonico ista ces=
sant vt dixi.ꝫ.qui.mo.re ꝯtra.ob.i pri.
5 ¶†In glo.vel actione ex stipulatu.i.fi
ne hoc multum sunt aduertenda ver=
ba.quid enim si dicat̃ sic.Cõstituis te
soluturum quod mihi debes.⁊ respon=
des cõstituo.nũqd est stipulatio vl' pa
ctum ꝺ ꝯstitut.Ja.dicit ꝙ est stipula=
tio cũ stipulatio cõtrahat̃ per quecũꝗ
verba.ꝫ.de ver.ob.§.sed hic solẽnia.C.
de ꝯhẽ.⁊ comit.sti.l.omnes.Unde si di
cas vendis mihi ꝑ.x.equũ hic.⁊ tu re
spondis vẽdo stipulatio est ſm eũ ſm
hoc in paucis hʒ locũ hec rõ:qꝛ cõiter
vtuntur hoies interrogatione ⁊ rñsio=
ne.⁊ sic semꝑ erit stipulatio ꝓpter qꝺ
cõcludit ꝙ vbi ẽ stipulatio nihilomi=
nus est de cõstituta ⁊ quod he actiões
pñt cõcurrere:qꝛ ꝑtor est largꝰ ⁊ sub=
uenit egẽtibus ⁊ nõ egẽtibꝰ.ꝫ.de bo.
pos.§.quos ait.nec ob.is text.alioqui
si ex stipulatione promiserit iure ciuili
tenet̃ verũ est ⁊ de cõstituta.nõ em̃ itẽ
dit excludere quin ea possit agi.Et vi=
des in simili.nam tex.dicit ꝙ publicia
na datur nõ dño.⁊ tñ propter hoc non
excludit̃ quin det̃ domino vt.ꝫ.eod.§.
alie.ſʒ eũ.Illa opi.ñ placuit mihi ibi
nec ista placet hic Pe.ꝺ bel.pri.Dicit
enim ꝙ vbi per stipulationẽ constituit̃
nõ hʒ locum hec actio nam remediũ
pretoris quod inducit̃ contra equitatẽ
nõ cõcurrit cum alio remedio nec extẽ
ditur ad casũ quo alio remedio ꝑ ius
cõmune ꝓuisũ est:vt patet i remedio
cautionis qꝺ non obtinet qñ liberatio
est legata.ff.vt i pos.le.l.j.§.si debito=
ri.ff.de eden.l.quedã.igitur cũ ꝑtor i=
troduxit contra ius cõe qꝺ hec actio
detur ex nudo pacto nõ dʒ extẽdi ad ca
sum quo per stipulationẽ ꝓuisum est.
Preterea hoc videtur ꝓbari.ff.de no=
ua.l.si ita stipulatꝰ.§.j.cũ.l.se.per quã
l.apparet ꝙ vbi stipulatio iterponit̃ ꝙ
non nascitur actio ex contractu.Unde
bene potest cõstitui per pactũ.possum
enim ꝓmittere sine interrogatione vt
ante interrogationẽ absenti ꝑ epl'am
vel ex interuallo sic tñ ꝙ nõ appareat
animꝰ stipulãdi.nec obstat.ff.de cõsti.
6 pecu.l.j.§.cũ q.¶†Sʒ q̃rit̃ qñ iterpo=
nit̃ stipulatio quis cõtractus erit vtrũ
erit fideiussio vel cõstitutio i hoc cõsi=
stit magnus effectus.nã fideiussor nõ
obligatur in plus nec i alio.ꝫ.he fide
iusso.§.fideiussores.cõstitutor sic.ff.de
cõsti.pecu.l.sed si anteriori die.⁊.l.ꝗ si
maritus.⁊.l. itẽ illa verba.§.proinde.
l.ij.§.antepe.⁊ vr̃ ꝙ nõ sit cõstitutio ꝑ
hũc.§.preterea.in hoc vr̃ differentia in
ter fideiussorẽ ⁊ ꝯstitutorẽ:qꝛ fideiussor
semper per stipulationẽ.C.ꝺ fideiusso.
l.blãditꝰ.ꝯstitutor qñ ꝑ pactũ.ff.ꝺ cõ
sti.pecu.l.j.⁊ hec videtur veritas.⁊ ꝓ
batur.ff.de constit.pecu.l.j.§.cum qui.
vbi aperte concluditur ꝙ aliud est con
stituere:aliud est promittere per stipu
lationem vt.C.eod.l.ij.vbi dicitur non
est absimilis stipulãti ergo si sit simi=
lis non est eadem nec per eã cõtrahi
tur:qꝛ aliud ẽ.id cui simile.ff.ꝺ posi.l.
quod nerua.Concluditur ergo opinio
Jaco.supradictam a veritate deuiam
esse.Qualiter ergo nominatur talis ꝓ=
mitens per stipulationẽ.Satis credo
ꝙ possit vocari sponsor de quo in aut.
de fideius.§.j.⁊ vide ibi plura nomina
intercedentium que vidẽtur sinony=
ma.⁊ tñ nõ ſ vt ibi no.credo tñ ꝙ illꝺ
qꝺ in iure cõstituitur de fideiussore dʒ
habere locũ ⁊ nõ in ꝯstituẽte ꝑ.l.fi.C.
de cõsti.pecu.⁊ ꝑ dictũ.§.primũ.nisi in
casibꝰ qbus reperit̃ ꝯtrariũ expressũ
in iure.qꝺ reperit̃ qñꝗ vt i casibꝰ supe
rioribꝰ.Itẽ no.ꝙ licet ꝑ stipulationẽ
nõ possit debitũ cõstitui:tñ id qꝺ ꝑ sti
pulationẽ debetur põt cõstitui per pa=
ctũ.vt.ff.de cõstitu.pecu.l.promissor.
7 ¶†Itẽ querit̃ nũqd actio de cõstitu=
ta ⁊ principalis possint simul intẽtari
seu cumulari.Jaco.dicit ꝙ si ꝑmo agi
tur de cõstituta non põt actio prima cu
mulari.sed econtra si primo agit̃ prin=
cipali põt cumulari.actio de constituta
⁊ mouet̃ duabꝰ regulis que ꝯsueuerũt
tradi.Pꝛia ẽ ꝙ vbi sũt due actiões q̃ ita
se hñt ꝙ snia lata i vna obst.exceptio
rei iudi.i alia nõ ꝑt fieri cumulatio al's
8 sic.¶†Scđa ꝙ vbi sũt due actiões ꝓ q̃s
idẽ petit̃ snia lata i vna obst.exceptio

rei iudi.in alia p̄ma ꝓbat.ff.de except. l.fundi. scd̄a de excep.rei iud.l.⁊ an ea dē.l princ.⁊.l.si mater.§.nūc dicit ipse. actio de ꝯstituta pricipalis ita se hz q̄ snia lata i pricipali nō obstat exceptio rei iudicate in cōstituta ⁊ ideo intētata prima pōt cumulari de ꝯstituta. Ex hoc apparet q̄ si reus absoluat in pricipali qz forte nō est actio efficax:qz debitū naturale tn̄ nō obstat exceptio rei iudicate quominus possit agi de constituta.qz ad esse cōstitute sufficit obligatio naturalis i principali debito:igit cumulatio admittit:sed ecōtra dato libello in cōstituta non potest cumulari prima actio seu principalis:qz snia lata i cōstituta obstaret exceptio rei indicate i prima:qz idē ꝙrit i vtraq̄. Nā ad esse ꝯstitute requirit q̄ sit dubiū i p̄ncipali.idē q̄rit an sit dubiū vl' nō:qz si nō sit dubiū pōt intētari. Idcirco cū eadē res vtrobiq̄ petat et snia lata i prima obstaret ergo exceptio rei iudicate i secūda hoc casu nō admittit cumulatio. Unde i principali pōt absolutio fieri. duab⁹ d̄ causis.vna quasi nō sit dubiū efficax:⁊ tunc nō obstat exceptio rei iudicate i cōstituta.alio mō quasi sit oino indebitū.⁊ tūc obstat. Uerū est qz i dubio vr̄ ꝓnūtiatū quasi sit oino idebitū.vt.ff.de iureiu.l.duob⁹.§.colon⁹.⁊ l.si duo.§.idē iul.⁊.l.fi.hz eū.Pet.ñ r̄citat opi. Ja.sz bene facit hic hāc quōnē in qua tz totū ꝯriū dicit eīn q̄ prima i tētata nō pōt cumulari de cōstituta sed ecōtra sic.⁊ mouetur:qz ex eo q̄ actio d̄ ꝯstituta est accessoria ideo nō pōt intētare prima pēdēte sed ecōtra sic ꝑ.d.l. fundū.cū.l.se.⁊ facit ꝓ Pe.ff.d̄ iureiu. l.si actor.vbi vr̄ quasi expressuz. Sup hoc videret q̄ opi.Jac.nō ꝓcedat:qz nedū impedit cumulatio vbi snia lata in p̄ma obstaret oino exceptio rei iudicate i alia:imo vbi obstare posset ex mō ꝓnuntiādi.vt not.Dy.⁊ ꝓbat ex̄ d̄ re.iur.c.nullus plurib⁹.igit cū Ja. ꝯfiteat q̄ si oino ꝓnūtiaret idebitū p̄ma obstaret exceptio rei iudicate in ꝯstituta ergo sequit q̄ nō possit cumulari cū p̄ria ⁊ principali ꝓpter dubiū euētuz. Preterea opi.Pe.nō videt ꝓcedere i

eo.qz cōcedit cumulationē actionis de cōstituta prima intētata:qz idē vr̄ verti in vtraq̄ actiōe vcz an sit dubiū.⁊ ideo snia lata i illa vr̄ obstare excep.rei iudi.in alia. ¶ Pōt dici q̄ aut alius terti⁹ constituit ꝓ debitore ⁊ tūc videt posse cumulari actio prima actioni de cōstituta qz snia lata ꝓ ꝯstituēte vl' ꝯ eū nō obstat exceptio rei iudicate i principali.⁊ ita vides i simi.ff.mand.l.creditor: cū notatis.ff.d̄ pac.l.fideiussor. Sz ecōtra actio de consti.nō pōt cumulari prime:qz re⁹ primo ꝯueniēdus est.in aut. de fideius.§.j.⁊ hoc nisi esset renūtiatū illi aut.⁊ vbi ipsemet ꝯstituit. Et pōt dici sicut d̄ hypothe.⁊ p̄ncipali dixi.§.§. proxi.vcz q̄ ab initio possint cumulari ex postfacto non principali primo intētata ꝑ supradicta. Uel pōt dici q̄ principali primo intētata possit fieri cumulatio si sit lis cōtest.⁊ reus cōfiteatur debitū:sed dicit se nō teneri:qz inefficax ⁊ ex pacto nudo.nā tūc snia lata in illa nō obstabit exceptio rei iudicate i cōstituta ⁊ eodē mō si actione de ꝯstituta primo itētata ⁊ lite ꝯtest.reus ꝯfitetur debitū verūtn̄ negat cōstitutū.vl' dicit non tenere ex alia cā.his eīn casib⁹ r̄
9 cōcedi posse. ¶† Quero vltra an cōstituēs ꝓ alio possit agere ꝯ reū si soluit. In h̄ esset distiguēdū an ꝯstituit mādato an sine.⁊ sine an ꝓ ignorāte an ꝓ sciēte.⁊ si ꝓ sciēte an inuito vl' tacente. ⁊ an animo donādi vel non.vt in fideius. ff.man.l.si remunerādi.⁊.§.si passus.⁊.l.ex manda.⁊.l.q̇ fide.l.qui pati tur. ¶ Itē doc.q̄runt hic.certū est q̄ cōstituenti dant.x.dies ad soluenduz.vt l.ꝓmissor.§.j.ff.d̄ ꝯsti.pecu.pone ergo quidā se cōstituit soluturū quoddā magnum debitum sub pena.q̄rit vtrū pena cōmittat post decennium absq̄ alia interpellatione. Uidet q̄ sic:qz dies i terpellat pro hoie.vt.l.magna.C.d̄ cōtrahē.⁊ cō.stip.Ja.tenet ꝯtra.⁊ ad.l.ꝓmissis.§.j.d̄ ꝯsti.rn̄det q̄ d.l.nō iubet tūc solui sz ꝓhibet ante exigi.vn̄ si lex iubere tunc solui haberet locū.l.magna. Pe.dicit contra:nam vbi q̄s ꝓmittit facere pōt cium datur tempus ꝑ.l.quo facere pōt ...tuerit:et tūc tempus illud interpellat. ff.de verb.

ff.de ver.ob.l.interdū.&.l.cum stipula
mus essem abs te.tex.ille hoc non dicit
melius videtur facere.e.ti.l.si insulaꝫ.
Sed nec illa.& Pet.videtur dixisse ꝯtra
§.de ver.obli.§.loca.credo tñ ꝙ hic ve
rum dicit.nā negari non pōt quin hoc
tp̄s deꝫ ad absoluendū ꝑ.l.& sic videꝫ i
terpellare.& videtur expssuꝫ.ff.de acti.
& obl.l.traiectitie.§.de illo.sꝫ si tp̄s nō
adijcereꝫ solutioni tunc videreꝫ obtine
10 re qđ scripsi in.d.§.loca. ¶†Ex premis
8 sis apparet quō sit formādus libellꝰ.
Dicit talis actor ꝯtra talē reū ꝙ cū idē
reus tenereꝫ eidēꝫ in.x.et ꝯstituerit ea
se soluturū eidē actori eaꝗꝫ soluere re=
cuset petit idem actor dictū reū condē=
nari ad soluendū & reddendū sibi eadē
x.Si pro alio cōstituit.ꝯcludes eodēꝫ
mō facta narratione facti vcꝫ ꝙ cum ta
lis tenereꝫ ei in tali summa quam talis
reus erga euꝫ se cōstituerit soluturū.pe
tit &c. ¶Sed contra hunc libellum pōt
opponi qꝛ hic nō specificaꝫ causa debi
ti.et certū est ꝙ in actione personali de
bet specificari.ff.de excep.rei iu.l.& an
eadem.§.actiōes. ¶Ad hoc pōt dici ꝙ
causa satiꝫ specificaꝫ ex quo dꝫ ꝙ se con
stituit cum ex cōstitutiōe oriātur obli=
gatio & actio:vt hoc ti. ¶Itē an debeat
poni in libello quod nudo pacto.Uide
tur ꝙ sic cum sit de essentia:vt hoc.§.et
satis.§.dictum est.sed in his omnibus
satis pōt dici ꝙ sufficiat dici ꝙ sit debi
tum & ꝙ se constituit.nam hoc dicendo
videꝫ poni necessaria.§.de fideius.§.si.
11 ¶†Sed an oporteat ꝓbare ꝙ sit debi=
tum.Pōt dici ꝙ constituendo ꝯstituēs
confitetur sicut debitor qui cautionem
exponit.ff.de consti.pecu.l.quidā.&.l.
titius.& hoc si cōstituaꝫ debitum certū
secus si incertū & debitū qđ debeo vel
talis debet.ff.de cōsti.pec.l.qui aūt.sꝫ
hoc frustra requiriꝫ ꝙ sit debitū ex quo
non incūbit creditori onus.et maxime
ꝙ cōstituēs vix audieꝫ ꝯ cōfessionē suā
iuxta.l.gñalr.C.de nō nu.pec.ꝯstat aūt
ꝙ cōsuetudo cōfiteꝫ:vt.l.ex hac scriptu
ra.ff.de dona.C.de dona.l.v.igiꝫ totus
ille tractatꝰ qui est.ff.eo.l.j.§.an potest
videꝫ quasi inutilis.Item videꝫ ꝙ da
to ꝙ debituꝫ nō sit verum ꝙ valeret cō
stitutio per.d.l.v.de le.
ij.l.lucius.§.quisquis.
C.de fal.causa adie.l.ij.
de lega.ij.l.si sic. ¶Sꝫ
ad hoc dic ꝙ pretor in=
troduxit hanc actionem
contra ius commune in
eo qđ eam oriri facit ex
nudo pacto & quasi be=
neficiuꝫ qđ condonauit
sicut voluit.vnde condi
tioneꝫ & naturā ei dedit
ꝙ debituꝫ precedat & ꝙ
debeat ꝓbari nō obstā=
tibus verbis constituen
tis.nam frustra adiecis=
set hec si ex modo cōsti
tuendi haberetur semꝑ
probatio.et hec videtur
fuisse mens pretoris et
tex.Et per hoc rñdetur
ad ꝯria ꝙ confessio con
stituentis debet releua=
re a probatione debiti.
Item falsa demōstratio
nō debet nocere ex quo
depositio ānectiꝫ qđ ve
rum est nisi ꝑtor alr̄s dis
posuisset suū beneficiuꝫ
moderādo:& quasi simi
lem respōsionē dedi.§.
§.rursus.

1 ☞Peculiū hoc nomē
multa significat.
2 Actiones.hoc ỽbū qua
re poniꝫ hic i plurali cū
vna sit actio.
3 Filiꝰ ꝯueniꝫ in peculio
castrēsi:in aduētitio aūt
pater tanꝗꝫ administra
tor legitimus.
4 Filiꝰ si habeat ꝓfecti=
tiū & castrēse:an possit a=
gi ꝯ patrē de ꝓfectitio
si ꝯtrahat in castrēsibꝰ:
quia forte emit equū vel
arma.
5 Pr̄ an obligeꝫ ꝑsonalr q̄
tenus est in peculio.hoc
est an actio de peculio
hēat mreꝫ obligationē.

8 ¶Libel=
lꝰ. Ang. &
Bal.& Ias.
hic in vlti.
col.Et per
Pe.Ia. in
ti.de cōsti.
pec.

a ¶Actiones aũt. Sũma sic ẽm Ang. Ex cõtractu filij vel serui tenet̃ pater ꝛ dñs peculiotenus de iure pretorio.
b ¶Dicitꝫ. Tñ scḋa opi. gl. cõiter tenetur p doc. ꝛ ħ aret. l. j. col. ꝟ. Et p euidẽtia ῥmitte.

vsq ppe fi. col. seq. i ꝟ. q̃ro vtrum. vbi q̃rit an ista sit natiua vel datiua. Itẽ i colũ. se. an de bitũ filij vł ſui sit debitũ sui peculij. Itẽ q̃rit an valeat statutũ quo canet̃ ꝙ p̃r teneat̃ ex ꝫ a ctu filij. itẽ i vide ħ do. Jas. q̃d sit peculiũꝛ q̃ tuplex l. iij. col. ꝛ i seq. col. an act. peculij oriatur ex naturali ꝛ ciuili obligatione. item vide ħ per ăg. ppe fi. iij. col. pulchrã qõnẽ an ꝙ pater soluit p cõ dẽnatiõe filij cõputet̃ filio i legitimã. Itẽ ppe fi. vj. col. q̃rit idẽ Are. an fili⁹ possit esse in iudicio tã de iure antiquo q̃ꝫ de nouo.

6 Obligatio q̃n꜡ est inefficax ꝑpter defectũ substantialium: q̃n꜡ inefficax non ꝑpter defectũ substãtialiũ: sed q꞉ ꝑsona inhabilitata est a iure. exempla ponit.
7 Fideiussor accedit obligationi p̃torie resultãti ex ꝫctu filij vel serui.
8 Actio de peculio an cõpetat p ꝫctu inito ante constitutionẽ peculij.

Actiões au-

tem [a]. ¶†Not. ꝙ peculiũ multas recipit significationes. dic. ff. de pecu. in rubrica. ¶In glo. volunt quidam. in fine. 3 hec est opi. glo vbi꜡ tamen Jac. de ra. dicit cõtra [b] ꝙ est propriũ nomẽ actionis. et hic apparet ꝙ quelibet actio habet distinctum tractatũ. hic aũt habet distinctũ tractatũ ꝛ titulũ ab actione mãdati ꝛ alijs vt ptꝫ ħ. ꝛ. ff. de pecu. ff. de mã. et depoſi. ¶Item nullo iure reperitur ꝙ actiones he man. et deposi. ꝛ alie ciuiles sint p̃torie ꝛ tamẽ de peculio est p̃toria: vt hic. Pet. de bel. perti. tenet opi. gl. ꝙ sit cognomẽ actionis per dictũ ꝟ. cui congruit. et est effectus: quia quandoq̃ est bo. fid. videlicet q̃n cognominat acti. bo. fi. quandoq̃ stricti iuris scḋm eũ. hec opi. videtur satis amica textui. ff.

de pecu. l. iij. ꝟ. sed si filius. l. fi. ꝛ ꝟ. sed ꝯ eo. ti. l. deposui. de noua. l. fi. pro qua facit: quia si esset vna haberet vniforme tempus prescrip. ꝛ tñ constat ꝙ habet tale tp̃s quale illa cuius cognomen recipit. ff. quãdo act. de pecu. est annua. l.
2 cum post mortem. ¶†Item facit iste tex. qui dicit actiones in plurali quasi non sit vna. ꝛ potes respõdere ad oẽs tex. q̃ nominant actionẽ de peculio. i. q̃ ꝑ peculio competit: sꝫ si hoc verũ sit videt̃ ꝙ non sit pretoria sed ciuilis extensa sicut dr̃ de ciuilibus que competunt bo. pos. ff. de bo. pos. here. pe. l. j. et ibi not. ¶Sed potest responderi ꝙ illud obtinet quando ciuilis extendit̃ per pretorem cõtra illum qui al's obligatus fuit sed hic q̃n extẽdit̃ contra illũ qui nullo modo fuit obligatus. et ideo dicitur pretoria quasi per p̃torem de nouo creata ꝛ videt̃ de mente text. ꝙ sit species actionis. et idem de exercitoria ꝛ institoria ꝛ alijs: vt dicam. j. tit. j. ꝟ. fi. vnde an sit nomen vel cognomen non est curandũ: sed an sit species actiõis vide ibi
3 ¶†In glo. s. fi. istam glo. non oportuit hic poni: q꞉ satis tractabitur de ea. j. ꝟ. j. ꝛ. ij. vnũ tñ aduerte: q꞉ hec gl. pcedit in peculio profectitio. nã in castrẽsi vel quasi cõuenitur ipse filius in aduẽtitio pater tanq̃ legitim⁹ administrator si agnouerit vsũfru. C. de bo. que lib. l. cũ oporteat. alioqui ipse non soluꝫ. ꝛ. l. cũ oporteat. alioqui ipse filius: vt notatur. ff. de castrẽ. pecu. l. pa-
4 ter qui. in princ. ¶†Doctores querunt hic qui si filius habeat castrense ꝛ profectitium nunquid potest agi cõtra patrem de profectitio si contrahat in castrensibus: q꞉ forte emit arma vel equũ. Dicũt ꝙ sic. ff. ḋ pecul. l. hinc queritur. ꝟ. potest. qḋ põt esse veruꝫ in subsidiũ al's non. ff. de testamen. mili. l. si certarum. ꝟ. j. ꝛ idem si habet beneficiũ ꝛ ꝑfectitium peculium ꝙ pater possit conueniri ꝑ his que gessit vt beneficiat᷑. Sed cõtra est extra de iudi. c. si annuẽ.
5 ¶†Queritur nũquid pater obligetur quatenus est in peculio ꝑsonaliter. hoc est querere; vtrum hec actio habeat matrem naturalem obligationem. Dicit Jaco. de ra. ꝙ in hoc fuerunt opi. ...

dicit q̄ sic. Azo dicit q̄ nō ē obligatio
naturalis sed ciuilis. Jaco.bal.dicit q̄
nulla. ¶ Pro opi. hug. videtur q2 cer=
tum est q̄ actiones personales habent
matrem obligationem: sed i hoc diffe
runt a realibus vt dixi. s. eo. in princi.
t. §. j. sz actio de pecu. est personalis: er
go habet matrem obligationem ciuilē
& naturalem: quia al's non potest com=
petere: vt dixi. s. de obliga. in materia.
5 ¶ Qd autem hec actio sit personalis[a]
apparet: quia descēdit ex cōtractu vel
quasi & competit ad dandum. & sic vide
tur personalis. j. e. §. sic itaq3. Preterea
si esset realis cōcluderet ad declaran=
dum. s. eo. §. omniuz. qd nō sit i ista: vt
j. videbis. p hac parte facit omnes le
ges que dicunt q̄ de peculio est cogno
mē actiōis que fuerunt allegate in ad
ditiōe. s. prima quia si nō nisi cogno
men actiōis in substantia est talis qua
lis erat ante. Preterea lex videtur di=
cere eaz personalem. ff. de pecu. l. sum=
ma. §. fi. preterea iste text. hoc inten=
dit in §. personam &c. ¶ Item sine ob=
ligatione principali fideiussoria non
pcedit. vt. l. fideiussor obligari. ff. de fi
deius. sed constat q̄ pater qui tenetur
de peculio potest fideiussorem dare. ff.
ad maced. l. creditorem. ergo sequitur
q̄ sit obligatus. ¶ Pro opi. Azo. q̄ nō
sit dare in actio. de peculio naturalem
videtur vna ratio pro omnibus: quia
certum est q̄ naturalis oritur ex con=
sensu et sine cōsensu non cōtrahit. ff.
de pac. l. j. §. adeo. & vidistis. s. in mate
ria de oblig. sed pater & dn̄s obligātur
de peculio etiaz inuiti. ff. de pec. l. si q̄s
seruum. §. fi. ergo non est ibi obligatio
naturalis. ¶ Pro Jac. bal. q̄ de peculio
non sit actio psonalis nec in ea sit ali
qua obligatio facit: quia qui tenetur p
sonali non liberatur q̄muis rez desinat
possidere: sz qui tenetur reali liberatur
si possidere desinat. ff. de aqua plu. arc.
l. emptor. cum. l. seq. & sequen. de rei vē.
si autem. §. possidere. quia actiones p
sonales adeo sunt infixe ossibus q̄ am
bulant cum persona. vt. l. si a sticho. ff.
de pecu. sed ita est q̄ pater et dominus
desinunt teneri act. hac si desināt sine
dolo peculium posside=
re: ergo non videntur
teneri personali nec per
sonaliter obligari. ff. de
peculio. l. quesitum. C.
quod cum eo. l. pe. Jac.
de ra. dicit q̄ potest esse
q̄ sit obligatio in actio=
ne de peculio quicquid
ascribitur rei nō perso=
ne. que res subijcitur a=
ctioni: vt dictum fuit in
rei ven. §. omnium. s. e.
tit. et ita transit. Petrus
dicit q̄ actio de peculio
est cognomē & causatur
ex cōtractu est dare ob=
ligationez videlicet na=
turalem & ciuilez ex con
tractu filij qua filius te
netur: & naturalez ex cō
tractu serui qua seruus
tenetur: he obligatiōes
extenduntur contra pa=
trē & dominū qui de pe=
culio cōueniuntur sicut
possessor qui rem possi=
det cōuenitur rei vend.
in hoc casu tamen vide
tur mirabile q̄ actio q̄
non competit cōtra ser=
uuz possit esse efficax cō
tra dominum. vnde de
actione que oritur ex cō
tractu filij non est mira=
bile: quia illa est efficax
contra filium. de actio=
ne que oritur ex contra
ctu serui est mirabile.
6 ¶ † Sed ad hoc pōt re=
spōderi s̄m Pe. q̄ inter
dū actio ē efficax pter
defectū substātialiū seu
essentialiū: vt q2 infans
qui nō habet cōsensum
se obligat: ibi eniz defi
cit ɔsensus q̄ est essentia
& talis non potest exten
di. interdum est efficax
non propter defectum:
seu diminutionem sub=

a ¶ Personalis. De hac q̄stione vide do. Jaso. in. v. col. in me. §. an autē actio de peculio. vbi alleg. Jo. fabr.

stantialium seu essentia
lium. sed qꝛ ꝑsona inha
bilitata iure tūc nō mi-
rū si extenditur hoc pōt
impugnari ꝑ. l. marcel-
lus. ff. de fideiuss. ꝛ si bn̄
inspicias pe. nō tāgit de
terminationez qōnis in
qua videtur dicēduz ꝙ
pater ꝛ dn̄s non obligā
tur naturaliter nec ciui-
liter. sed pretorie. ꝛ sic vi
detur expressuz. ff. de ac-
cep. l. an inutilis. §. fili⁹.
ꝛ facit de pecu. l. deposi
ti. reperitur em̄ obliga-
tio ꝑtoria. vide. s. ꝺ obl.
§. j. ꝛ ꝑ hoc pōt rn̄deri
hug. hec actio ꝑsonalis
est ꝛ ita hꝫ matrem obli
gationē. nā pōt dici qꝺ
habet matrē obligatio-
nem q̄ resultat ex cōtra-
ctu filij vel serui ex qua
pretor ex eq̄tate dat ꝛ fa
cit oriri obligationem
cōtra patrem ꝛ dn̄m cui
lꝫ sit ꝑsonalis dat in ali
quo naturā realis faciē
do eam sequi possesso-
rem peculij. nec est mi-
randum in hoc nā sepe
videm⁹ ꝙ actiones ꝑso
nales sequunt̄ vniuersi
tatem patrimonij. ff. de
fideius. l. si debitori. C. ꝺ
fideius. l. j. cōstat aūt qꝺ
peculiū est q̄dā vniuersi
tas patrimonij. hinc. l.
queritur. §. pōt. ideo non
mirum si actio ꝑsonalis
7 ipm ꝑseq̄t̄. ¶ † Ad. l. cre
ditorē. ad macedo. pōt
rn̄deri ꝙ fideiussor acce
dit ꝑtorie obligatiōi re-
sultanti ex cōtractu filij
vel serui de qua. s. satis
dixi. ꝛ hec materia not.
in. l. ff a fr̄e. ꝺ ꝯdi. inde.
ꝛ iūge. s. de obli. §. fina.
8 ¶ Qualr̄ formet̄ libell⁹ a

a ¶ Libel-
lus. Uide
hic ang. in
v. coluz. in
me. ver. in
practica tu
dic. et do.
iaso. hic. et
pe. ia. in ti.
de actione
de peculio
vide i spe.
de lib. con
cep. §. xiiij.
vs. ad hoc.

apparet ex ꝑcedentibus. Dicit. T. cō-
tra. B. ꝙ talis seru⁹ ei⁹ habēs peculiū
contraxit cū eo ꝛ se ei obligauit in tali
summa ꝛ ex tali causa que adhuc debe
tur: quare cum idē dominus dictum pe
culium habeat ꝛ possideat petit eūꝺdē
nari in summa predicta quatenus vi-
res peculij patient̄. ꝛ eodē modo cōci-
pe si agas ꝯ patrē. Si agas contra illū
ad quem ꝑuenit vniuersitas peculij re
citabis factū tuū ꝛ post ꝯcludes veruꝫ
cū ad dictū reuꝫ ꝑuenerit peculiū ipm
ꝙꝫ teneat peti ꝛc. Et caue qꝛ ego credo
ꝙ actio de peculio non possit ꝑ vna re
intentari. ff. de rei ven. l. vendicatio. nō
vt gregis sed pro vniuersitate. ff. de pe
cu. l. quesitū. ¶ Pōt tn̄ dici ꝙ ille q̄ vnā
rem peculiarem tꝫ tm̄ possit ꝯueniri de
peculio quinimo ꝛ si nulla dūtn̄ asserat
vniuersitatē tenere. ff. de pe. here. l. licꝫ
minimā. ꝛ. ꝺ. l. q̄situm. ꝑ quam videtur
vnū mirabile concludi. qꝛ vniuersitas
peculij remanet i vna re ꝛ idē dico si di
co si nil sit in peculio. ꝛ tn̄ in alijs vni-
uersitatib⁹ vr̄ ꝯtra. ff. qꝺ cuius. vniuer.
l. sicut. §. fi. sꝫ ibi qn̄ ꝑsone desierūt: hic
qn̄ res ꝛ facit. ff. de pec. l. peculiū. §. pe.
de vb. sig. l. hereditatis appellatio. et
hoc facit ad id ꝙ scripsi. s. ꝺ pub. sub.
8 §. liberis. ¶ † Sed q̄ro nūq̄d possit agi
de peculio pro ꝯctu ante ꝯstitutionem
peculij inito. Uerbi gratia. ꝯxi cum ser
uo vel filio an̄q̄ꝫ constitueret̄ ei peculiū
post ꝯstituit̄. nunq̄d possuꝫ agere de pe
culio. nō videt̄. ff. de pec. l. vbi arrogato
rem. in fi. sed ibi ꝯxit cū p̄refa. vn̄ vide
ret̄ posse agi. ff. ꝺ separa. l. j. §. si filij. Et
lꝫ hec nō videant̄ sepe cadere in facto
in suis terminis ꝑ ipa possunt termina
ri multa q̄ cadūt in facto. scis ꝙ religio
sie maxime hospitalarij habēt multos
condonatos q̄ se ꝛ sua deuouerant dn̄o
habent etiā monachi religiosos clau-
strales ꝛ socios prioꝝ foraneoꝝ q̄ lꝫ ad
ministrationē nō habēt tn̄ tenent ꝛ ha
bent bona q̄ regūt quasi ꝑpria de ꝯue
nientia superioꝝ q̄ ꝯuiuent frequenter
ꝛ qn̄qꝫ ꝑmittūt hos credo posse ꝯueniri
de peculio ex ꝯctib⁹ cū talib⁹ religio-
sis ꝛ ꝯdonatꝫ initis ad instar dn̄oꝝ ꝛ pa
trum. naꝫ cum isti nō possunt habere ꝑ

priū. sicut nec serui vel filiij ꝑfectitijs
merito possūt cōparari eis ꝛ ꝓositꝰ est a
ꝑtorē hāc actionē extēdisse ad eos si ꝑ 1
uidisset tales futuros. ꝛ facit. j. ti. j. i ꝑn
ci. ¶ Itē no. ꝙ ꝯueniēdo ꝯstituit pecu b
liū. ff. de pec. l. q̄ꝫ tuberonis. §. sūt q̄dā.
ꝛ. l. nō solū. ¶ An aūt hec actio sit ꝑpe
ma. Dic ꝙ sic q̄ꝫdiu durat peculiū. sed
vbi desijt ꝑ translationē serui vel emā
cipationē filij est annalis. Itez i ꝑmo
casu credo ꝙ sit illiꝰ tpis cuiꝰ est actio
q̄ orit ex ꝯtractu inito. dic vt. ff. q̄n ac. ď
pecu. est anna. l. j. §. annus. ꝛ. l. cū post
mortē. iunge q̄ scripsi. s. ď acq̄. ꝑ arro.
§. fi. vide ibi ꝛ iūge q̄ dicā. j. qď cū eo
§. fi. ꝛ de noxa. act. §. fi. ꝛ in fi. ꝛ i prin.

1 ☞ Iuramentuz prestitum parte nō pe
tente cui prodest.
2 Iuramentū si ꝑstat in reali dat actio
in factū indistincte ꝛ ꝯcurrit cū actiōe
vtili: q̄n autē iuratur in ꝑsonali distin
guitur vtrum formiter vel informiter: ꝛ c
quando formiter non datur actio i fa-
ctum quare hoc ita.
3 Publiciana datur tm̄ contra deferentē
vel eius heredem.
4 Iusiurandum et res iudicata equipa
rantur.
5 Iurans falsum et periurans an pu- 2
niantur.
6 Iuramentū semꝑ ꝑ veritate accipitur.
7 Iuramentū delatum recusari non po-
test nisi ex causa.
8 Actio in factum q̄ datur ꝑ iureiurādo
vnde oritur.
9 An aūt possit cumulari cum prima.
10 Reus si fuit absolutus qꝛ iurauit non
debere si postea ꝯfitetur an agi possit.
11 Emptor et venditor inter se litigāt: em
ptor iurauit se rem emisse pro decē an
ex hoc sit fundata intentio venditoris
12 Actio an oriatur ex iuramento: puta iu
rat aliquis se soluturum. x. tali die. an
ex hoc iuramento oriatur actio.
13 Prelatus an possit deferre iuramentū
in causa ecclesie.
14 Iurari qualiter debeat. et suꝑ quibus
scripturis.
15 Quid si non fuit delatum iuramen-
tum sed pars dixit se velle credere cō
sciētie ꝛ fidei aduersarij: an agi possit.

Itē si quis.

postulante. ¶ † In glo.
j. petenti in fi. Et hoc ve
rum [b] iuranti ad vtilita
tem suam sed prodesset
parti aduerse si iuraret
contra se. ff. de interro.
ac. l. de etate. §. qui inter
rogatus. Item posset ꝑ
desse si diceret ꝯ se et ꝑ
se. et aduersarius inni-
teretur confessioni: quia
tunc aduersarius habe-
ret recipere contra se si-
cut ꝑ se. ff. depositi. l. pu
blia. §. fina. vide plene
in breuiario. C. de con-
fes. l. itē dic postulante.
et extraiudicialiter. ff. ď
iureiu. l. j. ꝛ ibi no. ¶ In
gl. sic simpliciter i fin. [c]
Not. hanc glos. plenio-
rem in hac materia de
corpore iuris ꝛ Dy. hic
eam summat et appro-
bat. ꝛ sic transit host. eā
approbat in summa de
iureiurā. ¶ † Sed queri
potest circa eam que est
ratio quando iuratur in
reali datur in factuz in-
distincte et concurrit cū
actione vtili: sed quan-
do iuratur in actione ꝑ-
sonali distinguit vtrum
formiter vel informiter
quando formiter glos.
concludit qď non datur
actio in factum. ¶ Pōt
dici ꝙ ex delatione et ꝑ
sentatione iuramēti ori
tur quedā obligatio qꝛ
quasi cōtractus est nūc
q̄n defert in actione rea
li si nō daretur in factuz
non oriretur obligatio:
quia in realitate nō est
dare obligationē vt ple
ne dictum fuit. s. §. j. . iō
pretor introduxit ex pre

a ¶ Itez si
q̄s. Diuide
sꝫ ang. hic
Et summa
sic. si q̄s iu
rauerit ad
uersario ď
ferente in
iudicio da
tur ei ex sa
cramēto a-
cti. ang. itē
do. Ias. hic
icipiēs cir.
fi. j. col. po-
nit. xij. effe
ctus iura-
menti.
b ¶ hoc ve
rū. Idē tꝫ h̄
Ang. alle-
gās Io. fa.
c ¶ In fin.
Uiď h̄ do.
ias. ad lon-
gū q̄ꝫ hec
gl. i suo fi-
ne a doc. re
probat. in
vj. colū. ꝟ.
gl. i ꝟbo ď
beri. cir. ꝑn
ci. Itē q̄rit
hīcare. q̄re
i actiōe rea
li dat actio
i fcm̄ ēt si
formit iu-
rauerit: se
cus in act.
ꝑsonali. in
iiij. co. post
me. ꝟ. Que
rūt ibi doc.
itē i ꝑn. co.
sequē. q̄rit
idē an iu-
ramētū ha
beat execu
tionē para
tā. vide eū.

dicto iuramẽto obligationem ꝛ ꝑsona
lem actionem in factũ: qꝛ nõ fuit neces
se introduci qñ iurat formiter in actio
ne ꝑsonali: qꝛ ꝯpetit ꝑsonalis ex ꝯtra
ctu. ¶ Quidam autem distinxerũt vtꝝ
in reali iuretur informiter vel formiter.
Primo casu non datur in factum secun
do sic. Sed hanc differentiam non ap
probant doc. dicũt eñ ꝙ in actione rea
li semper est vna cã videlicet dominiũ:
ideo semꝑ ẽ certa ꝛ formis. ff. de exce.
rei iudi. l. ꝛ an eadẽ. §. actiones. ¶ Sꝫ
salua eorum reuerentia ꝗuis cã imme
diata sit semꝑ vna nihilominꝰ media
ta attẽdit. vt extra de senten. ꝛ re indi.
c. abbate. ꝛ dixi. s. eo. §. omniũ. vnde ra
tionabiliter posset defendi qḋ si cã me
diata exprimatur ꝛ iuretur super ea ꝙ
detur actio personalis vtilis ex contra
ctu ꝗ allegat. quia cũ allegatio predi-
cte cause attendatur quo ad exceptio-
nez rei iudicate. vt. d. c. abbate. merito
debet attendi quo ad hoc cum equipa
rant. ff. de iureiuran. l. ij. ꝛ ideo potest
suppleri huic glo. ꝙ interduꝫ i actiõe
reali dat vtilis ex contractu quando iu
3 ratur formiter. ¶ † Item super eo qḋ in
hac glo. dicit ꝙ publiciana dat contra
quemcũqꝫ. dicit Pe. ꝙ hoc non est veꝝ
sed tantũ contra deferentem vel eiꝰ he
redẽ ꝛ hoc dicit ea ratione: quia illo ca
su dicit publiciana quo transferẽ domi
nium si tradens erat dñs. ff. de publ. l.
eũ qui. sed hoc casu nõ transfert: ergo
nec publiciana ꝯpetit ꝙ nõ transferret
apparet qꝛ quando ꝗs tradit rem suaꝫ
vel alienam dominiũ non transferret.
ff. de condit. ob causam. l. iij. §. subtiliꝰ.
ergo cũ post iuramentum ꝗs tradat iu
ranti rem suam quasi sit iurantis non
transfert dominiũ: ergo nec causaꝫ vsu
capiendi nec ius publiciane. ff. de con
4 trahen. emptio. l. clauibus. ¶ † Preter-
ea certum est ꝙ iusiurandum ꝛ res iu-
dic. equiparantur. vt. d. l. ij. ff. de iure-
iuran. nunc certum est qḋ res indicata
non nocet nec prodest aliɉ. vt. l. sepe. ff.
ꝺ re iudi. ergo nec iuramẽtũ. ꝛ ħ expꝯs-
sa in i. §. si petẽti. de pub. l. eũ ꝗ. ¶ Qui
vellet sustinere gl. posset respõdere fa-
ciliter ad prima duo argumẽta. Et pri
mo ad. §. subtilius respondet ꝙ fallit i
re indicata propter eiꝰ autoritatem. vt
dictum fui. s. eo. §. sed iste. etidem vi-
detur in iureiuran. cum non sit mino-
ris autoritatis. ff. de iureiur. l. ij. ¶ Pre
terea si illa ratio procederet non dare-
tur pub. etiam contra deferentez quod
est falsum. ¶ Item ad secundum qḋ iu
ramentum non debet aliɉ nocere ꝛ re-
spondetur qḋ non nocet vt pro verita-
te quo ad alium habeatur sed tamen
quo ad hoc qḋ causet titulũ et apparet
causam vsucapiendi nocet. et idem in
re iudicata ꝛ venditione seu trãslatio
ne de re aliena facta ex quocũqꝫ contra
ctu. alioqui non noceret dominis ꝛ ta-
men parant vsucapionem: ꝛ faciũt cõ-
petere publi. Ad. §. si petẽti. non potest
cõmode rñderi sine calũnia ꝑpt ꝟbũ
dũtaxat. vñ posset dici ꝙ veꝝ sit publi.
competere ꝯ deferentẽ ꝛ eiꝰ successorẽ
tñ. ꝛ est casus illiꝰ. §. ꝗ non põt pati in
tellectũ glo. hic potest. si eñ verbũ dũ
taxat ibi positũ excluderet dominiũ tã
tum vt hic glo. vult ratio ꝗ ibi redditur
non est bona ei eñ soli ꝛc. nec casus il
le esset dubitabilis. vis tu scire qd mo-
uit gl. ad restringendũ sic illũ. §. Ecce
gl. dicit vbi iuraui rem meam esse nõ
est mihi tradita dat mihi vtilis in reꝫ
sed vbi est tradita dat publiciana cur
nõ magis vtilis in rem cũ traditio ma
gis addat ad causandũ vtileꝫ i rẽ. gl.
nesciuit euadere nisi diceret qḋ cõtra
deferentem daret vtilis in rem. sed pu
bliciana contra quemcũqꝫ. ꝛ ita suppo
nit vel ꝙ concurrant vel qḋ publicia-
na non competat contra deferenteꝫ ꝙ
excedatꝰ vtilem in rem. Sꝫ pro deo cur
non ita bene datur vtilis in reꝫ contra
quemcũqꝫ etiaꝫ hoc casu sicut publicia
na cũ vtilis in rem det contra quemcũ
qꝫ etiã dominũ. vt. l. j. ff. si ag. vecti. non
videt bona ratio ꝑpter qḋ intellige sa
ne ꝛ plane hic oĩa iura. ꝛ dic ꝙ qñqꝫ ex
iuramẽto delato in reali cõpetit vtilis
in reꝫ. ff. de iurein. l. ꝫ si possessori. §. fi.
qñqꝫ publi. vt. d. §. si petẽti. quandoqꝫ
est hic quia concurrere non possunt vt
dixi. s. §. alie. ecce non concurrunt. dico
ꝙ si aliquis proponat rei vendi. dicẽs

se esse dñm rei. & ei deferat iuramentũ & iuret rem suaz esse. dat ei vtilis in rẽ contra deferẽtẽ tm̃ vel eius successorẽ. & hoc casu ꝯpetit publi. sed si diceret se emisse rẽ ab alio quẽ dñz credebat & deferatur ei iuramẽtum & iuraret rem esse quasi suaz datur publiciana & nõ vtilis vendicatio contra deferentem tantum vel eius successorẽ. vt. d. §. si petenti. ¶ Sed in hoc videtur obstãte litera dicti. §. quia ibi iurauit rem suam esse & ita videtur sibi competere vtilis vẽdicatio nõ publiciana & tñ ibidicit qꝺ publiciana. ¶ Sed ego tibi respõdeo: qr agit publiciana vendicat rẽ suam vt vidisti in tex. s. §. alie. & ibi opz exponi id est quasi suaz: als tex. ꝯcluderet falsuz sic in. d. §. si petenti oportet exponi iurauit suam. i. quasi suã. petebatur eñ res sua. i. quasi sua & iurauit suã. i. q̃si suam vt. d. §. alie. legitur & exponit imo plus credo ꝙ si agens publi. iuramẽto sibi delato iuraret suam rem. i. in veritate suam quod nõ daretur ei vtilis in rem sed publiciana. & est ratio quia iuramẽtum videtur fuisse delatum fm formaz petitionis. C. de transac. l. si ꝺ certa. vñ iuramẽtũ non potest se extendere vltra formam datam ꝑ deferentez. & ideo cũ defertur in publici. causat tm̃ publicia. vtilẽ. ff. de iureiu. l. iij. §. fi. cuz. l. se. et idem credo in rei vendi. vtili q̃ orit ex re iudi. C. ꝺ arbi. l. ne i arbitris. & nota. C. de iudi. l. j. naz si primo agebatur rei vend. oritur vtilis rei vendi. ex sententia publi. vtilis publiciana. et sicdz intelligi. l. iij. §. fi. ff. de pub. & iste due q̃ oriunt ex snia non dant nisi ꝯ illum cõtra quẽ ꝓnũciatũ est vel eius succes. qr res iudi. &c. vt. l. nam & postea. §. fi. item credo ꝙ iurans in actione publ. potest agere in rẽ post longi tpis ꝑscriptionẽ & ita plane deberet intelligi ille quem gl. destruũt. ff. de iureiur. l. si duo. §. iul. per quem. §. bene fundatur predicta. nã cum ibi dicat ꝙ post ꝑscriptionẽ longi tẽporis põt agere vtili i rẽ: ergo supponit ꝙ nõ ante: sz publiciana tm̃. & dz intelligi quãdo primo fuit intẽtata publiciana & de nouo fuit iuratũ. et ꝑ hoc põt respondri ad regulam generalez vtilis in rem & actio publici. dat ꝯ quẽlibet possessorem. verũ est vbi allegat titulus ad hoc cõueniens: sed qñ allegat res iudicata vel iurata hi de natura sui non nocẽt aliis. ideo nec actiones ex eis ꝓdeuntes ad alios extendũtur. Que ergo fuit vtilitas has actiões inuenire seu eas intentare cum prime cõpetant. certe magna. nã in primis actiõib⁹ opz multa ꝓbari vt vidisti. s. §. oĩm. et §. alie. in his sufficit ꝓbare sic iudicatuz esse vel iuratũ quod valde facilius ꝓbabit. ff. de iureiur. l. duob⁹. §. fi. cuz. l. seq. & hic in tex. crede mihi si velis & caue ne peius dicas. & iunge. j. de publ. iudi. §. fin. ¶ † In glo. etiam si periurium ibi cum alleg. l. admonendi[a]. Sup hac materia cõsueuit distingui: qr aut blasphemat deuz vel principez & punitur in aut. vt non luxu. ho. per totum. C. ad l. iul. ma. l. iij. & ibi ꝺ hoc. Aut blasphemat: & tunc aut defertur ad litis decisionem. et dic vt hic in glo. Aut als iurat et sic distinguitur. aut alius non damnificatur & nõ punitur de iure ciuili. Aut damnificatur & punitur. ff. de cri. stelli. l. de piurio. ꝺ iureiu. l. si duo patroni. §. fi. & distinctio q̃ fit i. l. luci⁹. ff. de his q̃ no. infa. hz locũ quo ad infamiã. & pleni⁹ dic vt scripsi in. l. ij. C. de iure iu. & breuiaria. & ibi vide plenius in lectura Cyn.

a ¶ L. admonendi. Not. ꝙ qñ prim⁹ ẽ i magno piculo ꝯstitutus dz q̃s teneat ꝑ eo fideiubere nõ ob. ꝙ iurauerit nõ fideiubere ꝑaliq̃ pio. an i additi. spe. i ti. de iureiur. in rubri. q̃ sũt ꝯditiones seu cl'e tacite sub intelligantur in iura mẽto. vide ꝑ bal. in. l. fi. C. de nõ nu. pecu.

6 ¶ † In ea. glo. ibi est no tandũ. §. qđ in rõnibus. in hoc tñ caue q̃uis falsum iuret semper ꝑ veritate accipit nec vltra querit nisi in duob⁹ ca-
7 sibus p̃dictis. ¶ † In e. glo. ibi cũ allegat. l. manifeste. Uel dic ꝙ nil corrigit: sed vna per aliam determinat. q2 recusari nõ potest nisi ex causa: q2 forte ignorat veritatem vel de alieno facto. vt. d. l. generalr. §. si nautem referri nõ potest. ext. de iureiur. c. fi. ¶ In ea. glo. in fi. hãc opi. approbant oẽs doct. ¶ Super hac materia multa p̃nt
8 tangi. ¶ † Primo vnde nascat actio ista. contra quẽ cõpetat. ad q̃d cõpetat. quoꝝ respõsio colligi põt ex p̃missis et sunt ꝟba nue effectu. ¶ Item potest eueri quare dicit iusiurandũ ⁊ nõ factum iurandi cũ sup facto iuretur. Item quid sit iuramentũ [a]. Quot debet habere comites. Quot sunt species iuramenti. Qñ̃o censetur illicitum. Que sit pena. De quib⁹ vide plene in sum. hostien. de iureiur. Itẽ põt ħ cumulari materia legis admonendi de qua dic vt l Spe. de iuramẽti dilatiõe. et in dcã summa hosti. ⁊ ꝑ doc. in lectura Cy. C. de re. cre. l. in bo. fi. ⁊ ibi scripsi aliq̃ vltra in breuiario portatili. de quib⁹ solẽnizamus, multa poterit capere. ad que recurras si cumulare vis. vnum tamẽ nõ omitto qđ Ja. de ra. tangit ⁊ Pe. nõ ꝓsequitur. Cõsueuit dici ꝙ ex ꝯfessione iudiciali oriat actio ꝑ. l. de etate. §. cuz interrogat. ff. de interro. act. ad le. aquil. l. proinde. ⁊ scripsi. C. de nõ nume. pecu.
9 l. generaliter. in prin. ¶ † Querit nunquid possit cumulari cuz prima. Uerbi grã. Agebãt ꝯ te certi cõdi. ex mutuo: cõfessus es iudicialiter mutuũ ꝯtra te volo agere ex cõfessione: q2 forte video ꝙ nõ possum probare in prima actiõe: nunquid possum eam cumulare cũ prima. Dicit idem Jaco. ꝙ canoniste dicerent ꝙ sic. quia dicunt cumulationem permissam vbi ex diuersis causis actiones oriuntur. nunc actio ex mutuo oriť ex mutuo: ⁊ actio ex cõfessione oritur ex ipsa cõfessione idcirco videť ꝙ ambe possint intentari. Dicit ipse ꝙ hoc non est verum. ex cõfessione eñ vel iuramẽto non oritur actio: sed per confessionẽ vel iuramẽtũ ex quadam presumptiõe que inde insurgit vnde q̃uis q̃n̄q̃ p̃cedat in veritate cõtractus nihilominus ꝓpter dubium probatiõis datur actio ex cõfessione iudiciali vel iuramento ex cõtractu p̃sumpto. dicit ergo ipse ꝙ ex cõtractu p̃sumpto. dicit ergo ipse ꝙ q̃uis he actiões nõ oriať ex eadẽ causa nihilominus dantur ꝓpter eandẽ. ita vr̃ ꝙ s̃nia lata in primo obstat exceptio rei iudi. in ali. ⁊ ꝑ hoc videť cap. ff. de iureiurã. l. nã ⁊ postea. §. dãnetur. que potest sic induci. ibi dr̃ ꝙ si ille q̃ iurauerit in actione famosa nihilominus codẽnetur valet sentẽtia et tollit effectus iuramenti: ergo supponitur ꝙ agebatur prima post secũdaz. finaliter cõcludi ꝙ actiõe prima pendente non põt cumulari actio extra cõfessionẽ vel ex iuramẽto: sed actio ex iuramẽto vel confessione primo intẽtata ⁊ pendente põt cumulari p̃ma. q2 s̃nia lata in principali obstat exceptio rei iudi. in accessoria: vcz q̃ oritur ex confessione vel iuramento sed nõ ecõtra. vt dicto. §. si dãnetur. vbi scđo fuit actuz prima nõ obstante iuramento. Ego credo ꝙ hec sit vera ꝑ. l. si añ. ff. đ excep. et ꝑ. l. duob⁹. §. colonus. et. §. idẽ oĩno. ⁊ apparet eui dẽter cũ in hac actiõe nõ querit an debeat: sed solũ an iuratũ sit. ff. de iureiu. l. duob⁹. §. fi. vñ possibile est ꝙ nõ est vl

a ¶ Quid sit iuramẽtũ. Adđ de hoc plene. ⁊ que sit cã institutionis eius: ⁊ qñ licitum ẽ. vide gl. sing. i. c. j. xxij. q. j. super ꝟ. iuramentum. ⁊ an ⁊ in quo differãt iurare sup facto ⁊ super iure. vide Bart. in. l. si duo pro ni. §. idẽ iulian⁹. ff. de iureiur.

nõ pbetur iuratũ ⁊ q pars absoluetur ab instantia actiõis q̃ oritur ex iureiur. vel ex cõfessiõe. ⁊ nõ obstabit exceptio rei iudi. in actione principali: qr possibile est deberi dato q non pbetur iuratum. ⁊ ita snia lata in illa nõ obstat exceptio rei iudi. in alia principali. Sed secus econtra si agatur de principali ⁊ pnuntietur nõ deberi obstaret exceptio rei iudi. ff. de iureiur. l. si actor. caue tamẽ qr hec questio nõ videtur bene habere locũ quãdo iuramẽtũ est prestitũ vel cõfessio est facta iudicialiter. qr tũc non restat nisi preceptũ tali snia. et esset bene fatuus qui recurreret ad nouã instãtiã. Itẽ in cõfessiõe extraiudiciali non põt obtinere: qr ex illa nõ agitur sz valet tantũ ad pbationẽ. vt. l. publia. §. fi. ff. depoſi. solum ergo obtinet q cumulari possint qd iuramentũ fuit delatum extraiudicialiter ⁊ agitur ex primo iuramento. Item nec in cõfessione potest pcedere cumulatio: qr ex illa non põt agi nisi fiat iudicialiter. sic pendet prima instantia in principali nec scda põt

10 cumulari ꝯ predicta. ¶ † Sz q̃d si quis agit prima actione ⁊ reus absolutꝰ fuit post absolutionẽ reus ꝯfitetur se fuisse obligatũ forte delato iuramẽto vel nõ delato nũquid potest agi. Uidetur q nõ quasi obstet exceptio rei iudic. per quã pnuntiatũ fuit debitũ nõ esse. et sic cũ agatur ex eadem causa ⁊ ad idez videtur obstare exceptio rei iudi. ⁊ presertim vbi cõfessus fuisset extraiudicialiter nõ delato iuramento: qr tunc prima actione nõ potest agi obstãte exceptione rei iudica. ⁊ cõfessione non cũ nõ pariat act. vt. s. dixi. ⁊ sic nulla actio ꝯpetit ⁊ sine actiõe nemo experitur ⁊c. Preterea sententia [illegible] sententiam ferretur et sic nõ tene[illegible] ipse sen. sine appella. l. j. In hoc potest [illegible] cõtra ver. l. si qui. C. de adul. ⁊ agetur prima actiõe: ⁊ [illegible] oppo natur exceptio rei iudi. replicabitur et de cõfessione predicta post snĩaz factã que partez aduersam cõmodo rei iudi. debet repellere per. d. l. si qui. ⁊ vide [illegible] scripsi. C. de accu. l. si quis [illegible] ⁊

11 facit. C. de re. cre. ⁊ iur[illegible] l. fi. ¶ † Queritur q̃d si orta qone inter emptorem ⁊ venditorem ⁊ delato iuramẽto emptori: emptor iurauit se emisse rem pro. x. nũquid ex hoc est fundata intentio vẽditoris. Jac. de ra. dicit q nõ nisi vltra rẽ tradat vel pbet se tradidisse. ¶ Sz ecõtra si vẽditor iurasset sibi. x. deberi ex causa venditionis talis rei tũc esset satis fundata. idez si emptor cõfiteretur se debere ex causa ẽptiõis. deberet enĩ accipi cũ effectu. ff. qd quisq iu. l. j. Sz cũ hec nõ sunt multũ dubitabilia. ff. de iureiur. l. si duo. §. si quis iurauerit. De vno tamen caue: nam si quis agat realiz litem ꝯtestetur per negationẽ actori iuramento delato actor iuret rẽ suã: non propter hoc plene probat: imo oportet pbare q aduersarius rẽ possidet vel habet facultatẽ restituẽdi. totũ enĩ fuit negatũ. ⁊ ipse nõ probat p iuramentum nisi vnum articulum. et sic alius restat. ⁊ in hoc potest errare neo-

12 phitus. ¶ † Querit Ja. nũquid ex iuramẽto oritur actio. Uerbi gratia. Jurans te soluturũ. x. ad diem: nũquid post diẽ possum agere ex iuramẽto illo. Ille dicit q nõ de iure ciuili: sed de iure canonico sic. et hoc pbat sic. certi sũt modi vestiendi pacta. iuramentum nõ est de illis: ergo nõ vestit. sic arguitur. ff. de ac. ⁊ obli. l. obligationũ fere. §. placet. Itẽ speciale est i pmissione operarũ. ergo in contrarium ius cõmune. ff. de li. cau. l. fi. de ope. li. l. vt iusiu. ⁊ hoc verũ vbi presentatur iuramentũ de aliqua re futura faciẽda vel prestãda sz vbi de pñti vel preterito: tunc vestit contractũ. ⁊ ẽ obligatoriũ. ff. de condi. insti. l. q̃ sub conditione. Et est ratio sm eum: quia futura sunt incerta. et de futuris nõ est determinata veritas. ⁊ si tale iuramentum ligaret oẽs currerent ad iuramenta ⁊ leges viam periuriis aperirent q est euitandũ. C. de indi. vidui. l. ij. Si bene cogites vix potest dari hoc ꝑ[illegible] plum in iuramẽto obli. quasi oẽs obliti vel de pteriti de futuro. sz hoc iuramentum qd fit ad lit. decisionem est de presenti. ff. de iureiurã. l. si duo. §. fi. sup principali questione glo. tenet idez qd Jaco. vbiq in. d. l. vt iusiurã. C. de ope.

li.l.j.et ibi consueuerūt
notare doc.ꝛ ideo ꝯtra=
ctus est nullus:non vi=
detur ꝙ possit agi ex iu=
ramento descripti .C. si
aduer.ven.auē.sacrā.et
dixi.s.ꝙ ali.li.vel nō.in
prin.ꝛ idez videtꝰ tenere
Inno.etiā de iure cano=
nico.ex de cōsti.c.cū ve=
nissent. Sed hostiē.ibi
cōtra. quem sequuntur
quasi oēs canoniste per
c.cū contingat.ex de iu
13 reiurā.¶ † Posset queri
nunquid prelatus possit
deferre iuramentum in
causa ecclesie.Et dici cō
sueuit ꝙ sic ad instar ꝑ
cur.ꝙ habet vniuersalē
administrationez .ff.de
iureiur.l. iusiuran.§. fi.
Secus dicerē de bailli=
uis capitulorū ꝛ cōfra=
trū eo.tit.iusiuran.ꝛ ad
pecunias.§.defensor. et
idē crederē de ꝓcurato
re regū vel alioꝝ dñorū
qui habent ꝓcura.in cu
rijs suis.ff.quod vi aut
clā.l.iij.§. sed si ꝓmise
rit.v.plane.ꝛ tamen tu
tor vel curator pōt.ff.de
iureiur .l. iusiurandum
qđ ex cōuentione.§.j.sz
illis magis mittitꝰ in re
priuata ꝙ his in repu=
blica.vt no.in.d.§. pla=
ne.ꝛ in summa notādū
est ꝙ iuri defertꝰ per mo
dum per quē delatū est.
ff.de iureiur.l.iij.§.fi.cū
l.seq.et.l.ꝙ ꝓ salutē. Sz
nunquid pōt deferri in
qualibet actione.gl.di=
cit ꝙ non in causa ma=
ff.eo.l.iij.§.qñ conuersiōis.
Host.cōtra.ex de iure iu
ran.c.mulieri .sed illud
forte intellexit necessa=
rio.sed dic in oī iuramento.sed in ali=
quibus non statur iuramēto si contra
14 ꝓbetur.ꝛ sic voluit dicere gl.¶ † Quid
si nō sit declaratus modus iuramenti.
videtur ꝙ debeat iurare sup sancta euā
gelia:qꝛ ita consuetum est. ꝛ nos debe
mus referre ad consueta.C.que sit lō.
cōsue.l.ꝑsens.ꝛ no.Inno.ex de iureiu.
et si christus.Et crederē ꝙ sufficeret iu
rare corā imagine dei vel beate Marie
si ita deferretur.Uidi turoneñ.in eccle
sia beati Martini quādā imaginē bea
te Marie que fertꝰ respōdisse cuidaz iu
rāti corā se.il dit voir.ꝛ adhuc vocatur
15 beata Maria il dit voir.¶ † Quid si nō
fuit iuramentū delatū sed pars dixit se
credere cōscientie[a] ꝛ fidei alteriꝰ:nūqđ
pōt agi ꝛ excipi.Nō vr ꝺ iure ciuili cū
nō reperiatꝰ ꝙ ex tali fide actio oriatꝰ:
sz solū ex iuramēto.ꝛ sic nō ē nostrū.l.
extendere:vt.l.obligationū fere.§.pla
cet.ꝛ maxime qꝛ iura ciuilia multū pō
derant iuramentū plus ꝙ simplicē cō
uentionem vel confessionē.C.si aduer.
ven.auē.sacrā.si minor se ma.di.l.iiij.
imo circa canonica multū ponderant
faciendo valere ꝯctū in quo interuenit
iuramētū qđ nō valeret simplici ꝯuen
tione.vt.d.c.cū cōtingat.ex de pac.c.j.
li.vj.In ꝯtrium vr qꝛ deꝰ nō facit diffe
rentiā inter simplicē loquelā ꝛ iuramē
tum.vt.d.c.ꝛ si christus.ꝛ no.plene Ar
chi.ex de sepul.c.j.li.vj.Preterea hoc
fit ad decisionē litis sicut iuramentū.ꝛ
ita videtꝰ eadē ratio.sz huic pōt rñderi
qꝛ transactio fit ad litis decisionē:ꝛ tñ
nō agitur ex cōuētione nuda.vt.l. fine
apud acta .C.de trāsac.vnde prima vi
ra saltē de iure ciuili.forma libelli sa
est clara in hac materia. Si agas in fa
ctū dicere potes sic. Dicit Ty.ꝯtra.M.
reum licet dictus Ty. dudum peteret
a dicto.M.x.qui dicebat sibi deberi:di
ctusqꝫ Ty.delato sibi iuramēto per di
ctum.M.iurauit per modū delatū di=
cta.x.sibi per dictū Mar.deberi nihilo
minus di.M.dicta.x.soluere ꝛ eidē red
dere indebite recusat quare petit eūdē
[illegible] cōdēnari ad soluendū eidē ꝛc.
in act.[illegible] ꝯtractu dic eodē mō nisi
ꝙ adijcies causam ex qua dicebas tibi

[a] ¶ Cōsciē
tie. hāc .q.
cōmendat
d.Ias.tāꝙ
pulchram
hic l.xj.co.
circa prin.
v. qrit Io.
fab.de for=
ma autē li=
belli vide
Iaś.hic in
pe.col.

deberi. Item in actione vtili in rē q̄si in eodē mō. Dicit actor Ty. H Mar. reū q̄ idez Ty. vēdicaret seu vēdicare vellet ab eodē M. talē rez vt suaz. idē M. detulit ei iuramētū. ⁊ idē Ty. iurauit eā suā esse ⁊ p modū delatū quare cū dict⁹ Mar. dictā rē adhuc detineat seu dolo ⁊c. petit idē Ty. dictā rē adse pertinere iure dn̄ij per sn̄iam vestram declarari. ⁊ hoc declarato ⁊c. sicut i rei vē. vtili. Itē i publiciana eodē modo. Dicit Ty. contra Mar. q̄ cū idez Ty. peteret seu petere veller ab eodē Mar. tanq̄ possidēte vel detinēte talez rem quā dicebat se bonafide emisse a tali ⁊ sibi traditā fuisse idēq̄ Mar. sibi detulisset iuramētū ⁊ per modū delatū iurasset idēq̄ Mar. rē sibi tradidisset nihilominus dictus Mar. eandem rem adhuc possidet et detinet minus iuste. quare petit dict⁹ Dy. dictas res adse iure quasi dn̄ij pertinere p sn̄iaz declarari. ⁊ hoc declarato ⁊c. Sup hoc tamē nō potest dari certa forma q̄z cū possit iurari in quacūq̄ act. ⁊ ↄfes. in interdictis ⁊ quasi in oī negotio. vt. ff. d iureiurā. l. ij. §. quacūq̄z. cōcludēdum est in qualibet scd̄m naturā actionis prime facta narratione de iuramēto. vn̄ scd̄m varietates factoꝝ opꝫ variare ↄclusionē concludendo realiter in realibus ⁊ ad possessionem in possessorijs ⁊ personalibus scd̄m naturam rei que debetur virtute principalis obligatiōis ⁊ actiōis

1 ☞ Actiōes quedā sunt rei ꝑsecutorie: quedā penales: que aūt sunt ille. vide.
2 Actiones ciuiles penales sūt ꝑpetue: secus de pretorijs.
3 Actiones pretorie penales nec multe sunt nec [illegible].
4 Pena q̄ cōmittitur ex edicto p̄toris cui applicari debet.
5 Aurei q̄tum valent.
6 Pena que oritur ex edicto pretoris an hodie locum habeat.
7 Libellus qualiter formetur cōtra eum qui corrupit albū pretorijs.

8 Penales quoq̄z a-

1 ctiones. ¶ †Pro euidentia huius §. ⁊ illoꝝ que super eo notant̄ sciendū q̄d quedā actiōes sunt rei persecutorie: quedā penales rei ꝑsecutorie dicunt̄ quando actori res petita vel p qua agitur abest ⁊ reo adest. sicut in superioribus actionib⁹ de quib⁹ tractatum est hucusq̄. si eīm agaz rei vendi. publici. vel aliūs ego peto rem que mihi abest qua non habeo: ⁊ adest reo qui eā habet. Sz penales dicunt̄ vbi mihi abest nec alij adest. vel est alteruz. vnde debes scire q̄ penaliuz quedā sunt penales ex parte actoris: ex parte rei persecutorie. quedā ecōtra ex parte actoris ꝑsecutorie: ex parte rei penales. q̄daz penales ex parte vtriusq̄. ¶ De primis pone exēpluz in actio. in factū que descēdit ex edicto de calū. si aliq̄s dedit tibi pecuniā vt negotiū mihi facias mihi nihil abest et tibi adest q̄rtū ad simplū. ff. de calū. l. j. ⁊ quasi p totum ti. de secūdis pone exēplū in act. l. aquil. si interfecisti seruū meū tibi nihil adest mihi abest. quo ad te est penal̄: nō q̄ ad me. ff. ad. l. aq̄. l. itez mela. §. si plures. d penalib⁹ ex vtraq̄ pte ptꝫ exēplū hic in trib⁹ actiōib⁹ hoc. §. notatis. nā de his tractat̄ tm̄ mō scd̄m Dy. vide idē i gl. §. sequēs diuisio. i glo. sz nōne. hoc viso descēde ad casū q̄ clarissim⁹ est. Dn̄e ego vidi. S. de aliquib⁹ act. p̄to. q̄ rei ꝑsecutionē cōtinēt sunt ne aliq̄ p̄torie penales. im

a ¶ Penales. Qui e dictū in albo p̄toris positū corruperit vel: q̄ vocat patrē ⁊ patronuz in ius sine venia ⁊ eximens dolo aliquē vocatum in ius vel dolo eximi faciens tenet̄ actione p̄toria. h. d. sz are. vsq̄ ad §. preiudiciales.

peratoꝛ rñdet ꝙ ſic pena
les quoq; ⁊c. ⁊ proſeq̄re
caſum tuũ iuxta literaʒ.
2 ¶ † In gl. dictũ ẽ ibi cuʒ
alleg. l. i honoꝛarijs Ui-
de ibi ⁊ caue qꝛ gl. loqui
tur de ꝓtoꝛijs. nã ciuiles
penales ſunt perpetue
vt videbis i materia ſua
ĩ. de perpe. ⁊ tẽpo. ¶ In
ea. gl. ibi cũ alleg. l. iter
pretatione aliq̄ue ſunt
rei pſecutoꝛie odioſe vt
actio de dolo. l. j. §. ait ꝓ
toꝛ. ¶ In fi. e. gl. hic gl.
pcedit vbi ẽ penalis ab
vtraq; parte. ⁊ vbi deſcẽ
dit ex delicto. ſec⁹ a ſi ex
quaſi delicto. vel ſi eſſet
penalis ab vna parte. ⁊
ſic intellige. ff. nau. cau.
l. licet. §. fi. ꝺ his q̄ deie.
vel effu. l. pce. ne q̄s euʒ
q̄ in ius voc. eſt vi exi. l.
fi. ſʒ Dy. vide. ff. de act.
⁊ obli. l. ex maleficijs. §.
is quoq;. de eo ꝑ quẽ fa
ctũ eſt. l. j. §. ſi plures. ꝺ
materia huius gloſ. vi-
debis pleni⁹. ĩ. ꝺ ꝑpe. ⁊
3 tẽp. act. ¶ † In gl. j. fere
in fi. hoc dicere ẽ tex. re
prehẽdere. vnde dic pe-
ne multe. j. fere: qꝛ in rei
veritate nec multe ſunt
nec pauce. ſʒ poti⁹ poſ-
ſent dici multe ꝙ̃ pauce
⁊ ꝑꝑ h̃ dicit pene vt po-
teſt videre i arboꝛe. oẽs
eñ penales ꝓtoꝛie ſunt
expte dextra ⁊ hñt duo
pũcta ſuꝑ lr̃a, C. ⁊ ideo
ſi vis eas nũerare vide
ibi. ¶ In gl. erat eñ i fi.
doc. Ja. ⁊ Pet. dicũt b ꝙ
triplex eſt albũ. vnũ in
quo ſcribũt gñalia edi-
cta de q̄b⁹ fit mẽtio q̄ſi
i oĩb⁹ ti. coꝛpoꝛis iuris
tractãtib⁹ de ꝓtoꝛijs a-
ctiõib⁹. Aliꝫ i quo ſcri-
bũtur citatiões publice: vt quicũq; vi-
deret denũciaret citato ipſum fuiſſe ci
tatũ. de quo in aut. de litig. § cumq̃ꝫ. C.
q̃ũo ⁊ q̃ñ iudex. aut. q̄ ſemel. Aliꝰ in q̄
deſcribũtur nõia decurionũ. ff. de albo
ſcribẽdo. nũq̄d ergo i his oĩb⁹ hʒ lo-
cũ pena de qua hic ꝺꝛ. glo. vr̃ ſentire ꝙ
ſic. Ipſi dicũt ꝯ ꝙ ñ hʒ locũ niſi qñ coꝛ
rũpitur albũ i quo ſcriptũ eſt edictũ ꝑ
petuũ cũ nõ reperiatur de alio ⁊ pene i
dubio ſunt molliẽde. ff. de penis. l. iter
pretatione. ⁊ hoc vꝫ dicꝭ expreſſum in. l.
ſi quis id qð. in prin. ibi ꝑpetue iuriſdi
tionis ⁊c. ⁊ ſic i alijs erit pena arbitra
ria cũ nõ ſit taxata i iure ſʒ Pe. ꝺ bel.
per. ¶ In gl erit eñ. in fi. ⁊ h̃ verũ vbi
aliquid mutuauit vel auxit vel dimi
nuit: ſecus ſi totũ amouiſſet non deli
uiſſet qꝛ tũc nõ variat veritatẽ. vt eo.
l. j. § qui in rõnibus eſt. ſʒ in pena. l.
reoꝝ nõ ẽ quo ad hoc differẽtia. vt.
4 l. ſi q̃s id qð. ¶ † Iuxta hãc mãꝫ co
ſueuit queri cui applicabiꝭ iſta pena:
vr̃ ꝙ fiſco. ff. de ſepul. vio. l. iij. § diui
de. l. agra. ⁊ termi. amo. l. fi. C. de mod.
mul. l. mulctaꝝ genera. Et ecõtra vide
tur ꝙ pti. ff. ad ſylla. l. lege. ꝺ ſeru.
l. iij. §. j. Item vr̃ ꝙ debeat diuidi.
l. iij. §. j. Item vr̃ ꝙ debeat diuidi.
acceſſo. l. iij. ad. l. iul. re. l. j. Jac. ⁊ pe.
nẽt ꝙ applicetꝭ parti. ⁊ idẽ tenuit gl.
l. ſi q̃s. id qð ꝑ hoc facit. l. ſi cui. ff. ꝺ v.
bo. ſig. vbi cẽſetꝭ creditoꝛ q̄ agit acti
ne populari ſaltẽ poſt lit. ꝯteſt. ⁊ ita ſu
ponitꝭ ꝙ ei debetꝭ. Pl⁹ dicit Pe. ꝙ q̃
agitꝭ criminalr̃ ꝑ viã accuſatiõis
ſi imponatꝭ pena pecuniaria illa ap-
catꝭ fiſco. ſʒ qñ agitꝭ ciuiliter tũc par
verum eſt regulariter: ſʒ qñq; nõ vt
5 ʒ. alleg. ¶ † Querit ẽt Ja. de aureis
tũ valẽt. de quo vide pleni⁹. ʒ. de au
6 tu. §. nos aũt. ¶ † Itẽ põt queri nũqu
hec pena obtinet hodie. ⁊ nõ videtꝭ
iudices non poſſunt hodie cõdere
ges. ʒ. de iur. na. §. ſʒ qð prin. Sʒ pꝛ
ci ꝯ ſi faciant ſtatutum de his q̄ per
nẽt ad iuriſdictionẽ ſuam ꝙ poſſunt
ibi ſcripſi. Itez põt queri nũq̄d cita
facta in albo artet citatum. videtur
ſic per. d. §. cũm. i aut. de litig. ⁊ ꝺ ha
no. C. q̃ũo ⁊ qñ iu. l. cõſentaneũ. ⁊ aut
ſemel. vbi no. ꝙ oꝛdinarij ⁊ delegati

a ¶ Secus. Uide rõnẽ hoꝛuʒ que hic dñr ver do. Jaſ. h̃ i iij. col. circa pn. ꝟ. in e. gl. ad fin. idem tenet hic, Ange.

b ¶ Dicũt. Idez tenet hic Angel. ⁊ vide do. Jaſ. i. v. co. poſt prici. ꝟ. in gl. ex albo. vbi ẽt ponit ſex q̄ ſtiões pulchras vſq; ad ſe. col. i ꝟ. gl. i ver. coꝛrupiſſet

principe possunt citare in albo alij nō: c si hodie nō ē i vsu. vt no. i Spe. d cita tione. §. sequit. ver. z no. Ego credo q 2 imo omnino valeret talis citatio hodie in casu quo pars p malitiā facit q non possit citatio ad eā peruenire. vel si sit in loco in quo nō possit iure citari. vt vi detur extra de iudi. c. j. que licet loquit in papa: tñ videt q debeat extēdi ad omnes: qr ei⁹ actio nr̄a dz esse instru ctio. J. d codicil. §. j. Per hoc appet for a ma libelli a. †Dico q talis p dolū cor 7 rupit album pretoriū in quo edictū p petuū scriptuz erat. quare cum penaz quinquaginta aureorū cōmiserit cuius persecutio ad quēlibet de populo p̄ti net peto ipsuz cōdemnari ad soluēdū z reddēdū quinquaginta aureos predi ctos zc. Et caue qr ego credo q debet exprimi nomē p̄toris z substātia teno ris edicti z forte locus vbi erat scriptū edictuz: alias videtur icertus libell⁹. ff. de iureiuran. l. pretor. i principio. ff. de iu. fis. l. ita fidei. z ideo sic addes ad libelluz. ¶ Quid si quis deleat statuta d epī vel capl'i nō posita in albo sed i li bro eccl'ie: an tenet hac pena. vel quid de statutis consultuz redactis in libris non videtur cuz pena statuta sit cōtra corrumpentes album pretoris nec de beat extēdi. vt. l. interpretatione. sz po test puniri arbitrarie sicut. J. dictū est. sed forte si falsaret ea radendo z alia verba ponēdo tenet pena falsi. vel si i libro poneret aliquod edictum falsum sine volūtate capituli. ff. ad. l. cor. d fal. l. j. §. qui rationibus. cēsetur enim au tentica scriptura. ex q capitulū hz po testatē statuēdi. vt eo. titu. l. fi.

1 ¶ Parentes adoptiui an possint vo cari in ius sine venia.

2 Patron⁹ eccl'ie an possit vocari i ius per presentatum sine venia.

3 Filius beneficiatus an possit patrē cō uenire ratiōe sui beneficij sine venia.

b **Et in eum.** ¶ In gl. b scz ibi cū alle. J. d noxa. §. fi. z facit. J. d pe. te. liti. §. fi. cū not. C. de pa. po. l. iiij. ff. d admi. tu. l. ob fenus 1 J. d pe. l. j. §. fi. ¶ †In gl. subaudi. i fi. an āt h hodie sit correctū i adoptiuis sūt opiniōes c: vid. ff. e. l. adoptiuū. i p̄n. z tene 2 opi. Azo. †Sz q̄d de pa trono ecclesie nunquid potest vocari per p̄sen tatū ab ipso in ius sine venia. Item quid de pa trono q ē pr̄ spiritualis an filiolus potest eum vocare i ius sine venia. Itez nunquid vasallus suum dominum. Non videtur. ff. e. l. gn̄aliter. Sed potest dici q curia le esset veniam impetra re sed ex quo nō reperit cautū q debeat ipetra ri nō vr̄ q sit necesse. si cut dicitur de illis q̄ui phibent vocari in ius. vt no. J. i glo. ibi nō pe tisset. z hoc nota in va sal. z dn̄o. in feu d mili. vas. qui contu. est. c. j. in fi. ¶ In gl. z accipe d ibi sine venia. z hic qui ca sus fauorabilis est: al's verbū parētes nō exten ditur vltra tritauum. ff. de gradi. l. iure cōi. §. pa rētes. ¶ In gl. j. ius ex pertūdi. ibi cuz alleg. l. libertus. intellige q de dit libellum supplicato rium per quem petebat causam cōmitti seu dele gari. vel dic q porrexit libellum iudici sup quo petebat patrem vel pa tronū citari. non tamen citatus fuit. alias si cita tus esset z daretur libel lus nō dubiū quin pena cōmissa esset rōne cita tionis. Uel itellige hāc glo. quando iudex scien ter concessit citationem contra patrē vel patro num eo enim ipso videt dedisse veniā. vt. d. l. li bert⁹. de re iudic. l. quis

a ¶ Forma libelli. De ista forma libelli vid ēt h Are. i iiij. co. cir me. in §. li bellus au tem z Pet. z Ja. i ti. d actio. in fa ctū ex albo corrupto.

b ¶ In gl. Superhac gl. ange. i iiij. z. v. co q̄rit d ali q̄ b⁹ qōib⁹: s. an hoc e dictū cōpe tat pr̄i nāli itē an fi'o ſo laris pōssit doctorem suū in ius vocare. itē q̄d i vasal lo. z vide h ēt do. Ias.

c ¶ Opini ones Do. ias. tz q nō

d ¶ Accipe Dicit gl. ēt femina cōp hēdi. dicit ang. etiāsi esset mere trix nisi cēt nat⁹ ex ice stuoso coi tu vl'al's dā nato q̄ pos set criminaliter accu sari. licet de. ia. vi deat dubi tare quem h videas.

a ℂ Simili tudinem. Istā gl. dicūt doc. mē t: tenēdā p declaratōe tituli de in ius vo.

b ℂ In fin. De isto iuramēto vltra hāc gl. vide late p gl. i. l. iij. §. qd obseruari. C. de iu ra. ca. itē vide hic tres qōes p an ge. pria an sufficiat q pr̄ ɔsentiat a pncipio iudicij. secūda an pr̄ possit ex post facto iaz incepto iudicio ratificare. tertia an p procuratorē vl̄ nuntiū pr̄ possit ɔsentire. vltimo ponit h an ge. modūz formādi libellum.

c ℂ L. fi. vide do. Jaso. hic.

dā consulebat. ℂ In ea. gl. in fi. hāc approbant. doc. ℂ In glo. j. nō petisset. ibi cam allega. ff. de in ius vo. l. iiij. §. j. nō ergo sufficit petitio venie nisi obtineatur. ⁊ est simile. extra de elec. c. si religiosus. lib. vj. ɔ test. c. j. lib. vj. ℂ Quid si superior vl̄ iudex nolit cōcedere. respōdeo appellet vel adeat superiorē. vt. d. c. j. de mili. vas. qui contu. alia autem non sunt mere ex arbitrio vt notatur in simili. extra de elec. c. cū ex eo. li. vj. nec forte pretor potest reuocare cōcessiōz vt ibi notat̄. ℂ In. e. gl. ibi ad similitudinem[a] istorūz hanc videt̄ tenere doc. ⁊ tñ nullo iure probat̄ q tenere vocās puniat̄ nisi in expēsis vl̄ damno cause vt videbis. j. ɔ pe. te. li. per totū. ℂ In fi.[b] eiusdem glo. hec glo. ē verbosa: ⁊ fuit hic posita sine causa. circa hanc materiam potest queri nunquid pater potest excipere q nō teneatur procedere nisi sit vocat⁹ in ius sine venia. doct. dicunt q sic. ff. de excep. l. exceptiones. cuz ibi no. ⁊ nihilominus pōt petere penaz: quia res ⁊ pena legalis simt̄ peti pōt ff. de condi. fur. l. si p fu re. §. j. ℂ † An aūt filius beneficiatus possit patrē cōuenire nomine beneficij sui sine venia. dic q sic. ff. eo. l. quesitum. Sz si ipse pater esset beneficiatus ⁊ filius vocaret eum nomine beneficij deberet veniam im=

petrare. vt eo. ti. l. sz si hac. §. fi. illud autem credo q processus teneret si nō exciperetur: q: teneret sine [illegible] cam. j. ɔ pe. te. li. §. fi. libelli aūt formatio clara est. dicit Pe. q talis dict⁹ ei⁹ filius vocauit eū in ius sine venia. vñ penam quinquaginta aureorū commiserit petit ipsum condemnari in dictā quinquaginta aureis sibi dandis vna cum expensis ⁊c. ɔ vno caue. glo. dicit q hic filius in potestate non potest patrem vocare in ius cuz venia: nec sine venia in ciuili nec in criminali. nūquid ergo cōmittit penam his casibus. non videtur. ff. qd quisqz iu. l. j. §. hec verba. Posses arguere pro ⁊ contra de li. que ibi allegantur. tamen cuz vocatio sola puniatur ⁊ irreuerētia. ff. nequis eū in ius vo. est vi exi. l. j. §. j. videt̄ per commissa q̄uis iudex cognoscere eam nō posset. C. ɔ iuris. om. iudi. l. in crimi-

1 ☞ Tituli duo sūt. ff. ne qs eūdē ⁊ alt de eo p quē factū erit ambo sunt penales: sz actio ex prio est magis penalis quare hoc vide.

Adde ad idē nu. 2.

3 Tituli. ff. ne qs eū. ⁊ de eo. p quē fa[ctum] erit. habēt locum qñ dies actionis exitura.

Adde ad idem nu. 4.

5 Legat⁹ principis maiorē ordinario [...] causa sibi commissa.

6 Iudex an potest punire vi eximētē [...] catū ad iudiciū.

7 Eximēs vi captūz arrestatū qua per[...] puniatur.

8 Actiones pretoris penales sunt [...] ta.

Item aduersus eu[m]

1 ℂ † In gl. scz dat̄ act. ibi cū allega. ff. [de] c eo per quē factū est. l. fi.[c] Sed in qu[o] magis pēalis actio ex pria q̄ ex sc[da] Glo. ff. de eo per quē factū est in ru[bro] ca. vbi ponit̄ quasi hoc. rñdet q i[n] [pri] iurat̄ in lit. i scda venit verū intere[sse] vñ sz doc. vult dicere gl. q iuramē[tum] litē ɔtinet vltra verā estimationē [...] penalis. ⁊ h nō vr̄ verū sz Jac. q[uia] [pos]sibile ē q pbabit̄ plurimi interesse [per] falsos testes. ⁊ ita erit scda penalis [...]

vtraqꝫ parte. Item dicit Pe.ꝛ glo. sup a ponit ꝙ in secunda non ꝓbetur interesse per iuramētū: ꝛ tñ hoc non ē verū b C. vnde vi. l. si quando. ſm eos hic gl. non procedit minus videntur procedere eoꝝ reprehēsiones si bene cogites. vnde si probetur interesse per falsos testes: ridiculum est dicere ꝙ ꝓpter hoc sit actio penalis. Uerbi gratia. peto decem a te ex causa mutui. probo per falsos testes quis auderet dicere ꝙ certi cōdi. ꝓpter hoc sit penalis. Item opi. Pe. non videtur ꝓcedere. nam licet interesse ꝓbeť qñqꝫ per iuramentum ratione doli: hoc est vnum interesse verū b ꝛ cōe: sed ꝑ iuramētū in litē probať singulare qḋ est aliud. ff. de in lit. iur. l. pe. vnde gl. nō dicit ꝙ in secunda debeat probari per testes sed bene dicit. ꝙ in prima iurať in litē in scḋa non et verū dicit. Credo tñ cū doc. ꝙ licet in prima iuretur i lit. ꝛ ꝓpter hoc nō dicať penalis sicut nec act. bone fi. alie in quibus iuratur in lit. ꝛ maxime supposita opi. 3 ꝙ iuramētū in litē nō est affectionis sꝫ singularitatis: et videtur notari. j. eod. §. sequēs. vbi videtur glo. huic contraria. Quare ergo prima est penalis ꝛ nō secūda. Responde ꝙ tendit ad meram vindictā sicut actio iniuriarum. nec iurans iurat super interesse sed ꝓ quāto nollet reū fuisse exemptū. Uñ lꝫ mihi i. tersit actio competit. ff. eo. ti. l. sꝫ si eximēdi. §. item si qs ꝛ. l. fi. §. j. sꝫ scḋa ꝯsiderat interesse. vt. d. l. fi. in pri. ff. de eo per quem fac. est qḋ in prima nō requirať interesse apparet ex vicinitate scripture huius. §. nam primo tractat hic de mere penalibus. si sunt eñ mere penales prime due ꝛ per cōsequens h. ff. a de reg. j. l. si seruus plurium. §. fi. ¶ † In ea. glo. ibi ex ordine titulorum: hāc ap b probāt doc. cū sit eadē rō ast q̄ post[a]. ff. ad. l. aq̄l. l. aliud. ¶ In ead. gl. ibi. ff. ne quis eū qui in ius vo. l. j. ꝛ. ij. in fi. hec est vera. primus enim titulus loquitur qñ vi quis exemptus est. scḋs qñ dolo ꝛ ideo in primo magis puniť qꝛ detestabilior est violētia q̄ habet in se vim ꝛ dolum q̄ꝫ simplex dolus ideo prima dať ad vindictā secunda ad interesse. ꝛ hec c

¶ Que post. Uide Bar. in. l. j. ff. de eo ꝑ quē fac. est tex. in. l. fi. in prin. eo. ti. ¶ Dicūt. Uide hic ang. ꝛ Ias. ꝛ q̄uo puniať q̄ eximit aliquē de manu curialiū vel de carceribus vide hic per doc.

ratio est quare per primā prouidetur solū vocāti. qꝛ ꝯtra illud cōmittebať ꝛ in eius sugillationē. nō aūt vocato. sed qñ dolo retineť fit dānū vtriqꝫ in casu suo. ¶ In ea. gl. ibi tamē est penalis. doc. dicūt[b] hic loquitur de edicto primi tituli vt apparet. qꝛ loquiť tñ de excepto per vim. vt ibi cū dicit aduersus eū q̄ vi. ꝛ qꝛ tractaťḋ mere penalibus. illud autē est mere penale vt. s̄. dictū est. ideo de eo tantū loquiť ſm eos. ¶ † In ea. gl. ibi cū alle. l. sicut vult dicere ꝙ cū illa edictū locū habeāt qñ dies actionis exitura est: ꝛ facta citatione non exeat per. ll. predictas ergo nō habet locum. ff. ne q̄s eū qui in ius vo. est vi exi. l. sed si eximendi. Et not. ꝙ q̄si similes gl. reperies. ff. de eo ꝑ quē fac. est. l. fi. si quis cau. l. si enim. §. qui in iur. ex q̄. caus. ma. l. ait pretor. §. pe. ¶ In eadem ibi. cū conuenerat. hoc non ꝓcedit: qꝛ materia h̄ loq̄tur quando iudiciali auctoritate quis citat[9] fuerat imo oportet ꝙ iussu maioris potestatis. vt. ff. ne quis eum qui in ius vo. est vi exi. l. iij. §. j. ¶ In eadem glo. ibi cū dicit ꝙ hoc dicitur per. l. sicut. ꝛ per. l. cum notissimi. ¶ In ea. gl. in fin.[c]

c ¶ In fin. hāc gl. hic impugnāt doc. qꝛ. d. l. sicut. ꝛ. l. cū notissimi. loquunť tā i ꝑsonalib[9] q̄ꝫ in realibus vt iasi. ꝑ solutiōe huius ꝯtrij premittit ꝙ multiplex ē ꝑscriptio vt hic vide re poteris ꝑ eū. ꝛ vide hic ang. super forma tiōe libelli ꝯ eximētē. itē ꝯ eū q̄ dolo fecit q̄min[9] citatus i iusve niret. vide eū hic in vl ti. col. vide Pe. et Iac. i ti. ḋ actiōne in factū ex edicto ne q̄s eū q̄ in ius vocatus ē vi eximat itē per eūdē de actiōe i factū ex edicto ḋ eo ꝑ quē factū erit q̄min[9] q̄s in iudicio sistat.

Sed tunc ob.l.constitutionibus. Preterea.l.sicut si bene inspicias loquitur in personalib⁹ sicut realib⁹.vt ibi patet. Propter qḋ primo pro euidentia videri oportet aliquātulum de intellectu dictarū legū.Et postea ĩ quo deroget illis titulis. De primo sciēdū ē ꝙ.l.cōstitutionibus.nihil facit.qꝛ ibi nō dicit perpetuari actio sed transitoriam fieri ad hr̄des qḋ est diuersū. Preterea ibi non loquitur de simplici citatione imo de quasi contest.que fit per cōtumaciaꝫ rei.iuxta illa que notant in aut.vt oēs obe.iudi. ꝓuin.§. si naūt ille.ꝫ.l. sicut. ⁊.l.cum notissimi.sine dubio loquuntur de citatiōe. Sup quo aduertēdū est ꝑꝫ Jac.ꝙ quādoqꝫ citatio fit per executionem:hec interrūpit ⁊ ꝑpetuat. ¶ Qñqꝫ fit per edicta vel voce preconia.⁊ de illis nō reperitur ꝙ perpetuet.et in his duabus citationibus seu modis citandi possunt habere locū tituli predicti. ¶ Uel pōt dici ꝙ.l.illa sicut obtinet qñ fuit datus libellus prin.⁊ ad supplicationē datus iudex.et per executorē de iussu iudicis citatio facta. His enim cōcurrētibus interruptionem operatur ⁊ perpetuationē alias semel citatio hec operat ⁊ ideo facta simplici citationē obtinēt dicti tituli ꝑm eum. ¶ Hec opi. deuiat a communibus opi.cōiter enim dr̄ ꝙ facta citatio per executorem ꝑpetuat maxime dato libello ⁊ misso ꝑ executorē.vnde dic ꝙ hoc edictū primū de quo solo hic loquit:videlicet qñ quisꝑ vim exēpt⁹ est hodie obtinet sicut olim qꝛ hoc edictum est mere penale ⁊ nō respicit interesse vt satis.ꝫ.dictū est.⁊ habet locum siue exeat dies actionis siue non:sed si dicesquare in.l.sed si eximēdi:facit mentionē de hoc:videlicet exitu actionis. Dicasqꝫ per factū recitat quia sic fuit in facto. Uel dic ꝙ ibi Paulus ponit significationem verbi eximēdi.que est lata ⁊ comprehendit violen
4 tiam ⁊ dolum sine violentia. ¶ † No.ꝙ vult ꝙ ille titu.obtineat.vbi committitur dolus sine violētia non ꝙ illud qḋ ibi dicitur de exitura actiōe sit necesse ad hoc ꝙ ille titu.locum habeat:qꝛ sic sequeretur quo ad esset necesse ꝙ inter

esse ꝙ statim denegaret in.§.itē si qs in.d.l.sed si emendi. Sed solū postea fuit ꝑ declaranda ⁊ interpretanda significatione hui⁹ vocabuli eximere.Et si hec ōppo.que etiam in glo. non tangit hūc.§.quē solum loquit de illo ꝓmo edicto vt.ꝫ.dictū est. Sed illud edictū de eo per quē factū est qḋ requirit interesse.⁊ de illo pōt dici ꝙ habet locū sicut antiquitus:sed non ita late:qꝛ facta citatione ꝑ executorē nō est locus hodie tali interesse:vꝫ ꝙ dies exitura sit et hoc nisi in vsucap.in qua etiam hodie obtinet.ff.de rei ven.l.si post acceptā. Item obtinet in aliȷs duob⁹ modis citādi vt.ꝫ.dictū est. Item obtinet etiam quando dies vel actio exitura non est. quando fit citatio per executorem. Nā pōt nihilominus interesse.pone enim ꝙ feci te vocari ad iudicium super actione perpetua que forte duratura erat longo tempore. Titi⁹ exemit te ⁊ tui ⁊ mei interesse pōt te nō fuisse exemptū ꝗuis actio duret ꝓpter opas quas amisim⁹ de quibus debet haberi ratio.ff.ad ex hi.l.ꝫ si hereditas. Itē ꝓpter expen. ⁊ damna que sustinēt vocās ⁊ vocat⁹ vnde ⁊ olim ⁊ hodie competit pro tali interesse. Sed pōt queri hic dicit ꝙ vi eximens tenetur vocanti nunqd tenet in aliquo iudici quē videtur offendere. Pōt dici ꝙ sic non vi illi⁹ ti.seu edicti: ꝫ ex edicto generali.ff.si quis ius di. non obtē.C.de sportu.l.ꝭ. Itē pōt queri hec actio non habet locum vbi quis vocatus est coram pedaneo iudice qd si coram delegato. Nō videtur obtinere vel si coram arbitrio.vt.ff.si quis c. q in ius vo.ē vi exi.l.iij.§.j.⁊ ibi no.de
arbitrio. ¶ † Sed pōt dici cōtra saltē in 5
delegato principis qui maior est ordinario in cā sibi cōmissa.extra de offi.de leg.c.iane.⁊ equiparat ordinario.C.de iu.l.a iudice.vbi ⁊ apḋ quos.l.fi. ¶ Sꝫ in alio delegato nō videtur obtinere cū nō possit mulctare.C.de modo mul.l.fi na.in princip.cum not.ff.de iu.l.iiȷ.§.
6 his dat. ¶ † Sꝫ nūqd iudex pōt puniere vi eximentem. Potest dici ꝙ sic ꝗuis etiam non sit a'ts de iurisditione sua: maxime si in territorio eximat. vt not.
Inno.

Inn.extra de offic.dele.c.j.vide ibi et
si nō animo iniuriandi iudicez hoc fa
ciat vt ibi no.Quomō ergo ꝓuidebit
illi qui vocauit coram iudice pedaneo
vel delegato ab alio ꝙ̄ a principe con
tra eximentem.dic ꝙ per edictuz de eo
per quem factū est vt no.in.d.l.iiij.§.j.ꝛ
videt ꝙ iudex ordinari⁹ debeat de hoc
agnoscere et punire.arg.d.l.fi.C.vbi ꝛ
apud quos.vel pōt dici ꝙ lʒ hec actio
nō habeat locū ex edicto nequis eūz q̄
ꝛc.nihilominus pedanei ꝛ tales dele
gati possunt suam iurisditionem defen
7 dere.vt.d.l.si q̄s ius dicē.ñ ob.¶†Sʒ
quero si q̄s vi eximat captū ꝛ arresta-
tū qua pena puniat:in hoc aduerte:qꝛ
si fuerat capt⁹ ꝓ debito ciuili pōt dici
ꝙ eximens tenetur ad principale debi
tū.vt.C.ð exac.trib.l.quoties.Et credo
ꝙ hoc casu concurrat pena huius.§.cū
illa.ꝛ ꝙ sit in electione actoris que ma
gis eliget.Unde licet.l.quoties.loqua
tur in fisco satis potest ꝯcedi ꝙ habeat
locum in priuato.ꝛ text.satis ibi decla
rat:lʒ gl.videatur contra.Sed quid si
esset pro casu criminali tunc certū est ꝙ
eximens tenetur crimine maiestatis si
esset cōfessus ꝛ coniectus i vincula. vt
ff.ad.l.iul.maie.l.iiij §.penul.¶Sʒ si
non esset confessus nec cōiectus in vin
cula:vel si esset coniectus sed non con
fessus non videtur obtinere illa pena.
Item non obtinet in.c.ab alijs iudici
bus ꝙ̄ imperatoris iuxta illa que dixi.
s.in ꝓhemio super verbo maiestatez.
Unde videtur ꝙ sit pe[illegible] arbitraria ex
quo nō reperit taxata:vt.l.ait ꝑtor.de
iur.deli.vel pōt dici ꝙ sit pena capita
lis.vt.C.de fal.mo.l.j.ꝛ facit.C.ð epis.
8 audi.l.a[illegible]os.¶†In glo.imo nume-
rari.[illegible].s.super verbo pone .vn
de sunt [illegible]x.vide eas in arbore
Joan.a parte dextra libellus autē for-
matur sic.¶Dixit.T.ꝯtra.D.ꝙ cū idē
T.fecisset coraz tali iudice in ius voca
re ad talem diem ꝛ locum sempronium
super tali petitione quā ꝯtra ipsūz face
re intēdebat. idē.D.dictū semproniuz
vi exemit vel dolo procurauit vi eximi
propter qđ idē sempronius ad dictos
diē ꝛ locum in iudicio non comparuit
quare cū idē.D.eidē.T.teneat quātū
idem.T. in li.iurauerit.ꝛ ipse.T.para
tus sit iurare vsq ad summā centū . pe
tit idē.T.se ad iuramētū admitti.ꝛ di
cto iuramento facto et prestito ipm.D.
in centū condēnari ad ea sibi prestāda
ꝛ cōdēnatū ꝯpelli ꝛc.Et caue qꝛ Jac.et
Pet.faciūt mentionē in libello ꝛ de in
teresse dicendo quare cū actoris tīn in
tersit ꝛc.Sed ego nō audeo hoc dicere
qꝛ sicut.s.dixi.hec actio ꝯpetit dato ꝙ
nil itersit:adde ꝙ actor estimat sicut in
actiōe iniuriarū.igit nō opꝫ facere mē
tionē ð interesse:bene tñ cōcedo ꝙ si in
tersit:ꝛ de hoc vult facere mentionē ꝙ
nō min⁹ ꝓcedit libellus:ꝛ tūc nō ē me
re penalis.imo venit pena ꝛ interesse.
vt.ff.ne q̄s eū q̄ in ius vo.est.l.fi.§.j.

☞Actiones preiudiciales habēt sin
gularē naturam ab alijs actionib⁹ rea
libus.vide qualiter.

1 Pluralis locutio duo supponit.
2 Actiones ꝑiudicialesquare sic dicant.
3 Preiudiciales āt dicūt plurib⁹ modis
4 Joānes fabri excusat gl.ꝙ̄tū pōt i hoc
5 habet bonam consuetudinem.
6 Preiudiciales actiones quot sunt
7 Actiōes que cōpetant qñ agit de statu
filiationis.
8 Que autem competant.vide.
9 Item contra quem.
10 Actio preiudicialis datur patri vel fi
lio quando se gerit pro soluto seu emā
cipato est ne hoc verum indistincte si-
ue pater sit in quasi possessione filiatio
nis siue non.
11 Pater petit filiū detētū ab alio: deten
tator excipit ꝛ dicit filiū vocandū esse de
statu suo agat:als ꝙ nō teneat ꝓcede
re.queritur an bene excipiat.
12 Actio ꝑiudicialis an possit intentari ꝯ
vtrūq.s.patrē ꝛ filium si est questio de
statu filiationis.
13 Filius si cōuenit ꝛ se cōtendit filiū alte
rius ꝛ alterū esse in possessione eius an
requirit autoritas illius alterius als ꝓ
cessus sit nullus.
14 Filiatio qualiter probetur.
15 Actio preiudicialis an cōpetat ꝯ filiū
emancipatum vel econtra.
16 Actio preiudicialis alia est que cōpe-

a **Preiudiciales**[a] actiões. ¶ Quãnis is §. fuit bene glo. tamen quia materia quotidiana multas etiam nouas questiones congeram circa eam. Et vides ꝙ imperator duo facit primo preiudiciales enumerat. secũdo que sunt pretorie z que ciuiles declarat. Casum non oportet poni: quia clarissimus est: sed potest sic incipere. Domine imperator vidi. s. de aliq̃b⁹ actionibus realibus ac personalibus. Item de aliquibus pretorijs z aliquibus ciuilib⁹: sunt ne alique alie reales p̃torie vl' ciuiles: Imperator respondet z dicit q' sic. sũt preiudiciales zc. prosequere literam. ¶ In glo. pro constanti ibi res petitur idest persona que est loco rei: vt bos vel asinus ẽm docto. quandoqꝫ tamen vẽdicaretur ius in persona. vt. j. videbis. b ¶ In eadem gl. ibi reseruauit[b]. hec ratio nõ procedit: qꝛ hic non tractat de ciuilibus imo per hanc rationem debuit poni. s. post §. alie. vbi fuit tractatum de ciuilibus realibus. Dicit Jacob.

a ¶ Preiudiciales. Iste §. ẽm ange. diuidit̃ sicut h. ẽm Jo. fa. Et sic sum mat̃ hꝫ eũ. Actiões p̃iudiciales q̃ hic enũerant̃ sunt ĩ rem: quaꝝ aliq̃ sunt ciuiles alie p̃torie.

b ¶ Reseruauit. Aiõ h ang. post p̃nc. z Jas. i. iiij. colũ. post me. in ꝟ. in ea. gl. ibi z doct. q̃ dicũt hãc glo. in hoc reprobari. vt ꝑ eos videre poteris. itezdo. Jaso. dicit hãc gl. esse ꝓlixiorẽ q̃ sit ĩ toto ti. act. vel in toto isto volu.

q hic ponitur quedaz diuisio actionū. nam quedā sunt preiudiciales: quedā non. ideo ad singularē diuisionē opor 3 tuit dare singularem tractatū. ¶ † Itez quia he actiones habent singularē na a turaz ab aliis actionibus realibus: qr in aliis reperiūtur quatuor: actor: reus: iudex: r res q̄ petit: in his autē res q̄ petitur r reus idem sunt. Et ideo quia probabilius poterat dubitari an essent in rem an in personam: separatim fuerunt apposite: qr separatorū rc. C. de dona. iter vir. r vxo. l. si marit⁹. ¶ † In ea. glo. ibi cū dicit. sunt tres. verū est i hoc. §. sz bene sunt plures. vt. j. dicetur. ¶ In ea. glo. ibi dic vt ibi. melius i. d. l. iudex. ¶ † In ea. glo. ibi cū dicit excepta vna. r ita pluralis locutio suppo nit duas. ff. de verb. signi. l. inter illaz. de testi. l. vbi numerus. de manu. testa. l. libertas. §. fi. sm Dy. r hoc sequuntur Jaco. r Pet. nec ē dubitabile. ¶ In ea dem glo. cū alleg. si quis inge. esse di. l. j. r. ij. §. j. ille leges parū aut nihil faciūt. sz facit. ff. de rei ven. l. j. §. per hāc ff. de lib. ag. l. iij. §. hoc edictuz. Dy. op 4 ponit contra hoc officium iudicis non habet locum ex quo actio competit. ff. de mino. l. in cause. de eden. l. quendā. de dam. infec. l. damni. §. de illo. ¶ Sed illud obtinet quādo officiū dat contra ius commune: secus si sm ius commune: vt in presenti proposito. sm eū. idē dicit glo. d. §. per hāc. ¶ Itez quod hic dicitur de officio intellige quādo libertus a nemine detinetur vl si detinetur non inuitus. vt no. in dicto. §. per hanc in filio. ¶ Quidam dicunt qd officium non competit nisi in casu quo se liber tum c[illegible]tur. ff. de offic. pre. vrb. l. j. §. cum [illegible]us. Et per hoc videtur q i dicto. §. per hanc. loquitur tantuz de filio quod satis videtur probabile. Itez intellige q officiuz datur. nam de filio non reperitur q possit officium intētare: r multominus libertus cōtra patronum. Et i hoc videtur glo. ista corrigēda. r hoc nisi concluderetur ad alimēta. nam tunc daretur officium cōtra patrem vel patronuz. ff. de libe. agno. l. si quis a liberis. i princip. si vis. iustinere glo. nihil obstat valida dum. et de hoc etiam. j. in materia ¶ † In eadē glo. ibi cum dicit r simi les a. hāc approbat Dy. r facit qd not. ff. de acti. et obliga. l. ex consensu. Glos. tamen, videtur dicere contra. j. in questione. itez quo iure. sed ibi expones. ¶ In eadē gl. cum allegat §. ius asit. vide ibi r per hāc. r que ibi scribūtur hic recita. ¶ In ea. glo. ibi cum allegat. l. sz si hac. §. penul. r fi. Dy. approbat opiū. Jo. Jac. r Pe. dicunt q ideo iste tres dicuntur preiudiciales: quia agitur d maiori preiudicio quod possit esse. videlicet status hominis. ar. ff. de ca. di. l. fi. r sm hāc opi. cessant due questiones seq̄ntes. ¶ † In ea. glo. cum alleg. C. de pe. here. l. fi. §. j. r. ij. scire debes quod preiudiciales dicuntur pluribus modis. vno modo quia preiudicāt aliis questionibus: qr forte pricipales alie accessorie. r he sunt plures. vt. ff. d except. l. fundum. r. l. fundi. alio modo: qr sentētia in eis lata preiudicat aliis. Et hec etiaz sunt plures. vt querela inoff. test. vt no tat. Item sententia lata super etate. ff. si mino. l. de etate. vel super alio statu persone. C. de decu. l. quoties. et plures alie. C. res iter alios. acta. notātur. Alio modo qr agitur de statu hominis. et ita sumitur hic. r de his tractatur hic. et iste nō sunt nisi tres: vt

a ¶ Et simi les. Ista glos. vr sibi cōtraria ibi. itē quo iure ascriptitiis. tn cōmunit approbat per doc. r vide hic ang. in pn. ij. colū. plene tractantez qn iste actiones dicant preiudiciales. in d. in hac ergo q̄stione. r in hoc vtile ē videre do. Jas. q̄ multis passib⁹ allegat io. fab. q̄ lōgū esset scribere imo tediosum. iō recurre ad euz hic.

5 hoc.§.q̄ al's esset insufficiēs nisi omēs
enumeraret.¶ † In.e.glo.in contraria
preiudiciali.hec glo.est cōtraria sibi
ipsi.nam.s̄.negauit preiudicialez esse
contrariam qđ hic cōcedit.Jtez vide
tur continere maximam absurditatez.
Nam vocat vtilē ꝛ directā ꝛ tñ constat
ꝙ vtilis ꝛ directa distiguūt tanꝗ spe-
cies opposite:vt satis dictum fuit.s̄.e.
§.oim.ꝛ apparet i arbore.¶ Sz ad h̄
dicas ꝙ glo.intelligit ponere hic dire
ctam respectu contrarie de qua statim
subiicit.Jtem intēdit ponere cōtrariā
i.q̄ econtra competit.non ꝙ contraria
ꝛ directa sint due ꝛ diuerse actiones p̄
iudiciales.al's glos.nō procederet sic
potest palliari tñ nō possiz negare q̄n
6 male fuerit compostata ex defectu scri
ptoris vel al's.¶ † In ea.glo.ibi qđ ni
hil est.gl.videt̄ cōtraria.C.in qui.cau.
col.cen.l.j.vbi dicit posse agere nega
toria.Jtē videtur ꝯtraria.vbi dicit agi
officio iudicis.C.de agri.ꝛ cen.l.cū sa
tis.§.caueat.alibi dicit ꝙ datur rei vē.
adiecta cā.vt.d.l.j.§.per hanc.ff.de rei
ven.hic gl.reddet quod dat̄ vtilis nō
directa p̄iudicialis.Quid ergo dicim⁹
Uidetur ꝙ non detur qꝛ preiudiciales
nō sūt nisi tres.si tu des plures redar-
gues text.de isufficientia qđ est absur-
dum.Jtem videtur ꝙ non dentur con
fessoria vel negatoria cum non dentur
nisi quando seruit⁹ detur a re rei.ff.de
serui.ti.generali.l.vt pomū.officiū iu
dicis non potest dari cum non extēdat̄
ad prestationes futuras.vt.ff.de vsu.l.
j.in fi.ꝛ hoc no.Et sic videt̄ ꝙ neutra
gl.procedit.Super hoc distinguenda
sunt facta.interdū eñ agitur pro statu
personarum seu iuribus que debēt cō
petere in personis:interduz pro perso
nis iuribus ꝛ reb⁹ simul.Circa primū
vbi agitur de statu persone sciendū ꝙ
interduz agitur de statu filiationis:in
terdū de statu seruitutis ꝛ liber⁊atis:i
terdū de statu libertinitatis ꝛ ingenui
tatis:interduz de alio statu p̄sone.p.ll,
vel ꝯsuetudines introducte.¶ Redea
mus ad primum vbi agitur de statu fi
7 liationis.¶ † Queritur q̄ actiōes con
petant.Et certuz est ꝙ patri competūt

quatuor preiudicialis officiū iudicis
interdictum rei vē.adiecta causa de iu
re quiritū.vt.l.j.§.p hanc.ff.de rei ven
di.¶ Querit̄ circa primā videlicet pre
iudicialē q̄ sit.Et certum est ꝙ realis ꝛ
pretoria.vt hoc.§.naz hec p̄iudicialis
de partu agnoscendo vnū ꝛ idem sunt.
vnde in.d.§.per hanc.vocatur preiudi
cium.hic de partu agnoscendo.Sz vi
detur ꝙ sit ciuilis cum det̄ ex sexcō.ff.
de ag.li.l.iij.§.j.constat autē qđ se.con.
est de iure ciuili.ff.d.ius.ꝛ iur.l.ius aūt
ciuile.ergo sequit̄ ꝙ hec actio sit ciuil.
Ad hoc pōt respōderi ꝙ hec actio fuit
introducta p p̄tores originaliter verū
est ꝙ post fuit confirmata ꝛ propagata
per se.con.vnde nō propter hoc muta
uit originalem naturam ideo sup p̄to-
ria.vt notatur in simili.ff.de bon.pos.
8 here.pen.l.j.¶ † Querit̄ cui cōpetat.
dic ꝙ patri vt dicit.ꝛ filio si pr̄ neget
eū filiuz vt hic no.ꝛ facit.ff.de ag.li.l.
si quis a liberis.in p̄n.ꝛ.§.si vl̄ parēs.
9 ¶ † Queritur cōtra quē.Et certū est ꝙ
illa q̄ competit patri dat̄ ꝯ filiū inobe-
dientem seu se gerentē p emancipato
vel negantē se filiū ei⁹ nō detentū ab
alio quid si detinetur ab alio.dicit ꝙ si
volens datur preiudicialis cōtra filiū
si inuitus non dat̄ sz recurrit̄ ad rei vē
di.vt no.§.p hāc.ꝛ.d.§.ius aūt.s̄.opa.
po.Pone ergo ꝙ filius ab alio detinet
q̄ dicit eū suū filiū ꝛ fili⁹ dt se esse illi⁹
qui detinet.ꝛ ita detinetur volens.nū
q̄d p̄t agi ꝯ solū filiū:vl̄ an opz agi ꝯ
illū q̄ detinet.Uidet̄ ꝙ oporteat agi co
tra detinentem cū eius intersit.ff.de a
dop.l.nā ita.de vē.isti.l.j.§.denūtiare.
nā detinēs q̄si possidet ip̄m vt filiū cū
filiatio quasi possideat̄:ꝛ ideo datur in
terdictum possessoriū ꝙ nō posset com
petere nisi eēt q̄si possessio:cum oīa in
terdicta sint possessoria.j.de interdi.in
prin.ꝛ si ille q̄ possidet seu quasi cōue-
niendus est:imo videtur ꝙ filius hoc
casu conueniri non possit p̄iudiciali:qꝛ
p̄iudicialis in rem est ꝛ datur ꝯ filium
quasi contra possessorez filiationis ad
instar p̄iudicialis que datur contra ser
uum quasi possidētē libertatē.ff.de li.
cā.l.liberis.§.fi.Et ꝙ hec p̄iudicialis

dek ratione quasi talis possessionis no tatur in §. p hanc. prope fi. magne glo. ꝛ sic cũ filius hoc casu non quasi possi deat filiationem: sꝫ ille qui eũ detinet non videtur qꝺ possit conueniri. et p hac opi. ff. de li. exhi. l. fi. in fi. videk er go ꝙ dictum glo. positarum in. d. §. ha beat locũ vt ille q̃ detinet nullũ ius se cõtẽdit habere. ꝛ hoc põt addi ad glo. ¶ In residuo glo. videk satis bone ad quas recurras. in hoc tamen aduerte. nã Jaco. videtur hic velle ꝙ officiũ iu dicis ita demũ detur si nõ sit q̃stio de potestate nec de filiatione sꝫ de a'imẽ tis ꝛ aliis iurib⁹ debitis a patre vł ecõ tra: sed vbi est q̃stio de filiatione vł po testate nõ. p quo. ff. de ag. lib. l. si q̃s a li. §. solent. Sed p̃dicte gl. dicũt ꝯ p q̃ bus. ff. d li. exhi. l. iij. §. hic aũt. i fin. vi de. s. i additiõe illi⁹ legis. ¶ † Sꝫ po test q̃ri hic, p̃iudicialis datur patri vł filio quãdo filius se gerit p soluto vel emancipato: est ne hoc verũ indistincte siue pater sit in quasi possessione filia tionis siue nõ. Uerbi gratia. pater hꝫ filiũ in domo: ꝛ fili⁹ obedit ei tanꝗ̃ pa tri: nihilominus pater dubitãs ꝙ fili⁹ tractu tẽporis posset sibi mouere que stionẽ filiationis: vult agere cõtra eũ p̃iudiciali vt pronũtiek filius. vel ecõ tra fili⁹ existẽs in q̃si possessione filia tionis vult agere contra patrẽ vt pnũ tietur filius vel existẽs in quasi posses sione nõ filiationis vt pnũtiek nõ fili⁹ q̃rik nũq̃ d põt. Et nõ vꝫ qꝛ possidẽti nõ dak act. ff. vti pos. l. j. §. iterdictum Dy. tangit hic ꝛ tꝫ ꝯ: primo p rationẽ: scdo p casum legis. Ratio est hec: differẽtia assignak iter a. f. q̃ competũt ad corpo ralia ꝛ eas ad icorporalia: qꝛ q̃ ad cor poralia non dank possidentiũ ad icor poralia dank possidẽti. vt. s. eod. §. eq̃. nunc cõstat ꝙ hec actio p̃iudicialis da tur p incorporali: vꝫ p iure filiatiõis ergo dak possidẽti. ¶ Preterea dicit h̃ quasi exp̃ssuz. nã q̃ nat⁹ est ex iustis nu ptiis est i quasi possessione filiationis. ff. de his q̃ sunt sui vel ali. iur. l. filiũ. ꝛ tñ agit hac actiõe. ff. de ag. li. l. fi. §. j er go determinatio q̃õnis est clara. Dyn. vꝫ supponere hanc q̃stionẽ sibi nouam ꝛ tñ Jac. tãgit eã hic: ꝛ eodẽ modo de terminat: parũ tamẽ aut nihil allegat. 11 ¶ † Sꝫ põe. pater petit filiũ ab alio q̃ detinet detentator excipit ꝛ dicit filiuz vocandũ cũ de ei⁹ statu agak: als dicit se non teneri pcedere: q̃ritur an bñ di cat: vł quare ecõtra pr̃ agit ꝯ filiũ p̃iu diciali fili⁹ dt se esse filiũ alteri⁹ quez dicit vocã als se nõ teneri pcedere q̃ ratur an bñ dicat. Et non vꝫ ꝙ certum est ꝙ in actionib⁹ realib⁹ sufficit voca ri illũ q̃ detinet q̃uis nõ sit dñs: vł cã alium tãgat: vt. l. officiũ. ff. de rei vẽd. igik q̃uis cã possit tãgere filiũ sufficit vocari ipm patrẽ: sed agik rei vẽ. de iu re quiritũ contra illũ q̃ dicit se patrem vel ipꝫ filiũ si agatur p̃iudiciali cõtra filiũ. ꝛ hoc põt probare p naturam con fesso. q̃ datur contra illũ q̃ impedit me vti iure seruitutꝭ: q̃uis nõ habeat pos sessionẽ vel dñium rei seruiẽtis. vt. ff. si ser. vẽd. l. si quis diuturno. ꝛ dixi. s. eo. §. eque. igitur videk ꝙ quilibet tenea tur respondere videlicet pater ꝛ filius singulariter super p̃dictis actionibus si vocẽtur singulariter. ꝛ pro hoc. ff. de lib. causa. l. si pariter. quãdo appel. sit l. ij. §. si is qui. ꝛ hoc satis supponunt le ges que dicũt ꝙ snĩa lata cõtra obstat exceptio rei iud. contra illũ. ergo sup ponunt ꝙ contra alterũ separatim agi põt. ff. d re iudi. l. sepe. C. de lib. cã. l. pn cipaliter. ij. ¶ In contrarium videk ex p̃ssum extra de maio. ꝛ obe. c. inter. iiij. ꝛ. c. fi. sꝫ illud. c. nihil facit: quia ibi cõ cludebat contra partez absentem petẽ do declarari ecclesias sibi subiectas: sꝫ nos loquimur quãdo cõcludit cõtra p̃sentem. vnde in hoc aduerte quia ve rum est indubitate ꝙ non põt excipi p modum p̃missuz. Sꝫ bene veruz est ꝙ pater qui cõuenitur tanꝗ̃ detinens rei ven. põt dicere ego nõ cõcedo eũ meũ filium agas contra ipsum: ꝛ talis exce ptio debet recipi. ff. d libe. exhi. l. fin. ꝛ l. iij. §. hoc aũt. similiter fili⁹ põt dice re ego nõ nego me esse tuũ filiũ: sꝫ ta lis me detinet in filiũ: age contra ipm ista tñ exceptio non repellit agentem: imo pronũtiabik contra illum q̃ nõ cõ 12 tendit. vt. d. l. fin. de lib. exhi. ¶ † Sed

nunqd pōt agi cōtra vtrūq3 simul. Nō
videbiť qꝛ si snīa ferreť in ꝑiudiciali
obstaret exeptio rei iud. ī alia. ꝛ sic cu
mulari nō possunt etiā cōtra diuersos
ff. de pec. l. quo. §. si creditor. ꝛ videť ex
ꝑssum. ff. de lib. ho. exhi. l. iij. §. is q. ꝛ §.
plane. ff. de peti. her. si quis libertatē.
ꝛ hoc vbi filius se non contēdit non fi=
liū: imo cōtra filiū vř primo agēdum
13 ꝑ iura ꝑdicta. ¶ † Item queritur an in
casu quo filius conuenitur ꝛ se conten
dit filium alterius. ꝛ dictum alterū ha
bere possessionē filiationis illius req=
ritur illi⁹ patris autoritas ꝛ processus
sit nullus si nō adhibeať. iuxta. l. fin. §.
necessitatē. C. de bo. q lib. qđ vř veruz
cuz patris intersit. ꝛ sic nō pōt fieri qn
pater possessor vocetur ꝛ quin sciat cau
sam agi: ꝛ sic magna ex parte cessat q=
stio ꝑdicta: quia tūc nō oportet agi cō
tra patrē: sed sufficit victoria contra fi
liuz. vt. d. l. sepe. ff. de re iudi. de sta. ho
14 mi. l. ingegen. ¶ † Pōt queri vlteri⁹ q=
liter filiatio ꝓbeť. Et de hoc satis po=
tes videre. s. đ adop. §. fin. vbi multas
allegatiōes reperies recurrere adeas
in vtroq3 iure. ꝛ in summa host. qui fil.
sint legi. ¶ Itē qritur nunquid hec ꝑiu
dicialis competat patri adop. ꝛ ecōtra.
Et non videtur cuz non habeat hodie
in potestate hec actio competit ꝓ filio
qui est in potestate sicut iterdictum de
lib. exhi. ff. de lib. exhi. ꝑ totum. ¶ Itē
quia nihil ad patrē adoptiuuz transit.
vt. s. de adop. §. j. ꝛ. C. de adop. l. cuz in
adoptiuis. ꝛ hoc nisi dareť in adoptio
nē alicui de maioribus: tunc crederez
agi ꝑiudiciali. ꝛ idem in quocunq3 ar=
rogatore vel arrogato cum transeat in
15 potestatem ꝑ iura predicta. ¶ † Itē qri
tur nunquid competat contra filium
emancipatum vel ecōtra. Non vř quia
pater non habet ius in ꝑsona sicut di=
ctum ē de adoptiuo. ¶ Sz pōt dici cō
tra quia multa iura remanēt sicut q te
neť alere. ff. đ ag. li. l. si qs a lib. in ꝑn.
nec pōt in ius vocare. C. de ī ius voc. l.
fi. ¶ Sz nunqd dať inter matrē ꝛ filiū
pōt dici q sic ꝑ dictam rōnē: ꝛ inter su
piores q non habēt in ptāte ꝛ inter na
turales tantum vt vtilis vēdicatio sal

tem vbi pater non extat. ff. de fideicō.
li. l. sed si nō data. §. j. de iureiuran. l. sz
si vnius. §. interdum. argu. tamē cōtra
de fur. l. mater. vide. s. đ ob. q ex delic.
na. §. interdum. hoc tamē certuz est q
officium iudicis datur matri. vbi fili⁹
ab alio detineť. ff. đ lib. cā. l. iij. §. final.
16 ¶ † Nunc loquamur de alia ꝑiudicia=
li q competit domino contra seruū vel
ecōtra seruo ꝯ dominuz. ꝛ sup hoc non
multum insistēdum: quia certuz est cui
competit: qꝛ dn̄o vel seruo. Itē certum
est contra quē qs cōtra dominū vel ser
uum: qs aūt habeat probare vide. ff. đ
lib. cā. l. liberis. §. fi. ff đ exce. l. genera
liter. qn̄ aūt seruus possideat libertatē
vide de acq. pos. l. iij. §. si seru⁹. ꝛ pleni⁹
ꝑ Innocē. extra de ser. non ord. c. ij. vi
de ibi. eadēq3 ꝑ omnia vidētur dicēda
in ꝑiudiciali q competit ꝓ libertate ꝛ
ingenuitate: vt ptz sat⁹ ꝑ illa q hic le
guntur ꝛ notantur. Et nota. q he ꝑiu=
diciales preiudicant aliis qōnibus
si principaliter itētētur. si aūt excipiē
do. cognoscitur de eis cum causa prin
cipali. C. de ordi. cog. l. ij. vide ibi ꝗ si
proponātur ī vim perempto. ¶ Si au
tē ad elidēdum intētionem. Verbi gra
tia non potes agere vel accusare. qꝛ
seruus es vel monachus tunc retardāt
principalē cognitionē: credo tn̄ q co
gnoscetur ꝑ modum exceptionis non
ꝑ viam libelli. vt. d. l. ij. Et not. q q̄uis
he ꝑiudiciales de quib⁹ hoc. §. agitur.
sint reales non tamē dantur nisi cōtra
illos ꝛ illis de quoꝝ statu agiť. nam nō
competūt contra tertiuz q̄uis alie rea
les competāt ꝯ quoscunq3 possessores
vel detinētes vel turbātes vt vidistis.
s. §. omniū. ꝛ. §. eque. ꝛ pōt esse ratio: qꝛ
legislator eas adinuenit cōtra has ꝑ
sonas ꝛ ꝓ eis tantum. qꝛ contra tertiū
erat satis prouisum saltē quando deti
netur filius ꝑ rei vēdi. adiecta cā: de m
re qritum. vel si detinetur seru⁹ rei vē.
17 directa. ¶ † Quid ergo si libertus me⁹
a tertio detineť nūqd possuz vēdicare
adiecta cā. Et nō vř qꝛ illi solū vēdicā
tur qui sunt ī potestate. vt. l. j. §. ꝑ hāc.
s. alleg. libertus aūt non est in potesta
te q̄re ꝛc. quomodo ergo nihil ꝓuide

bitur si detinetur volēs:qꝛ nō pōt agi iterdicto de libero ho.exhi.ff.de li.ho.exhi.l.iij.§.si q̄s voluitem.hec q̄stio nō tangitur alicubi.et ē adeo dubia sicut
18 illa de ascri.que tangitur in glo. ❡ †Ui deamꝰ ergo de ascriptitijs ꝛ alijs:quia qđ dicetur de eis poterit dici đ liberto. Quid ergo dicemus glo.sunt diuerse. vt dici.s.in princi.huius additionis. docto.iuris cano.maxime Spec.videt̄ velle ꝙ oēs actiones q̄ hic nominant̄ in gl. competant ꝓ ascriptitijs ꝛ alijs ꝛ ponit libellos i ti.q̄ fi.sint legi.l.iiij. Breuiter istud nō pōt ꝓcedere ꝑ rationes ꝑdictas.s.in prin.huius additionis.nam si sic esset essent plures p̄iudiciales qđ est ꝯcludere ꝯ hūc ter.vt.s.dixi.pōt tñ dici ꝙ vbicūq̧ q̄s vēdicat sibi ius i ꝑsona:ꝛ est talis ꝙ de iure vł consuetudine pōt competere vendicanti ꝙ competant p̄iudicialis vtilꝭ ꝛ ei q̄ dicit tale ius sibi cōpetere et ꝯtra eū: nam he actiones vtiles ext̄duntur ad casus non cogitatos ꝑ legislatores q̄ñ equū est ac.dari.vt.l.ac.ff.de neg.gest. vñ quando directa denegat̄ vtilis cōceditur.vt dixi.s.§.oim.C.ad exhi.l.si res.ff.de ꝓcu.l.i.cause.C.de he.ven.l.emptor.igitur in hoc proposito lꝫ directa deficiat dicā competere vtilē.ꝛ hoc probat̄:qꝛ patri competit interdictū ꝓ liberis exhi.ꝛ illud ꝯpetit vtile marito ꝓ exhibēda vxore.ff.de li.exhi.l.imo C.e.l.ij.si ergo illud extēditur ad vxorē saltē ꝓpter ius qđ maritus in ea hꝫ nō est mirum si actio p̄iudicialis vtilis cōpetit vbi agit̄ de statu seu iure qđ cadit in ꝑsona de ꝯsuetudine vł de iure:igit̄ ꝓ ascriptitijs agricolis cōdonatis vniuersal[illegible] ꝑ illis omnibus de q̄bꝰ satꝭ p[illegible] agri.ꝛ cen.i rubri.ꝛ pleniꝰ in l[illegible] đ na.ex li.ven.ac.idē crederem dicēdum de alijs quibuscūq̧ in quibus agitur de statu persone vel iure qđ habetur in ea sicut obediētiaꝫ ratione religionis vel subiectionis iurisditionis credo ꝙ possit p̄iudicialis vtilis intentari.ff.de li.cā.l.igitur.§.si opera.ꝛ hoc q̄ñ est cōtētio inter ꝑsonas de quarū statu agit̄.si aūt agere q̄s velit ꝯ tertiū nō cōpetit.sicut nec vera p̄iu-
19 dicialis.vt.s.dixi. ❡ †Qua ergo actione agetur si alius talē ꝑsonaꝫ detineat glo.dicit in.l.j.§.ꝑ hanc.ꝙ rei ven.adiecta cā quam dicit cōpetere ꝑ quacūq̧ ꝑsona in qua habeo ius. ❡ Sꝫ cōtra hoc facit:quia hec rei vē.nō competit nisi quando ꝑsona q̄ petit̄ est i potestate:tunc eñ non miruꝫ si competat:sed q̄ñ habeo aliqđ ius sꝫ nō habeo in ptāte.non video ꝯpetere:sicut nec interdictuꝫ.de lib.ho.exhi.ff.de lib.ho.exhi.l.fi.p̄terea interdictū.de lib.exhi.ꝛ hic rei vē.concurrunt.vt ptꝫ ꝑ totā hāc materiaꝫ.fi.de.lib.ho.exhi.l.iij.§.hoc aūt ꝛ tñ constat ꝙ illud interdictū nō competit nisi ꝓ liberis in potestate cōstitutis:vt ptꝫ ꝑ totū titulū.ꝛ maxime i.l.j.in p̄n.§.j.ergo nec rei vē. ❡ Soln.satis pōt dici ꝙ competat rei ven.vtilis adiecta cā ꝓ omnibꝰ p̄dictis ad instar illius q̄ cōpetit ꝓ filio in ptāte cōstituto nō illa eadē sicut dixi.s.i p̄iudiciali.ꝛ
20 forte sic voluit itelligere gl. ❡ †Et posset dici ꝙ etiam competunt vtiles confessoria et negatoria.iuxta illa q̄ no.in l.ij.C.in q̄b.cau.colo.cen.ꝛ videt̄ expꝛessum extra de maio.ꝛ obe.c.iter.iiij.ibi eñ agebatur ꝯfesso.ad obediētiaꝫ ꝓut Inno.ibi no.nec obstat oppositio quā feci.s.in p̄nci.huius additionis: videlicet ꝙ cōfesso.non dat̄ vbi seruitus debetur a re rei:qꝛ verum est in vera confes.sꝫ quasi ꝯfesso.sic vt dixi.s.e.§.eq̄.vide ibi.ꝛ ideo pōt reprobari glos.q̄ ē
21 h. ❡ †Recollige ergo ꝛ dic ꝙ p̄iudicialis rei vē.adiecta cā cōfessoria ꝛ negatoria ad officium iudicis competūt vbicūq̧ quis ius vendicat in ꝑsona. Differunt tamē ꝙ p̄iudiciales cōpetūt illis q̄ dicunt se habere ius in ꝑsonis ꝛ ꝯ illas non ꝯ tertiū.ꝛ eodē modo illis qui hoc negant ꝯ illos q̄ dicunt ꝛ asserūt se habere ius:ꝛ his p̄iudicialibꝰ agit̄ q̄ñ est q̄stio de illo iure qđ dicit̄ ꝯpetere ꝑsone:vel ꝙ negat̄:sin autē non sit qđ de hoc:qꝛ forte ꝑsona ꝯfitetur cōditioneꝫ suā.sꝫ nō vult soluere vel reddere aliq̄ donaria q̄ rōne subiectionis cōpetūt. Uerbi grā tu es meꝰ ascꝑtitius debes venire semel in septimana opari i ope meo:nō fit qđ q̄n sis ascriptitiꝰ:qꝛ nec

tu negas:sꝫ dicis te nõ teneri ad illas
operas que petuntur:tũc habet locuꝫ
offi.iudi.⁊ ecõtra si tu negas dicens te
ad hoc non teneri ⁊ te indebite graua
ri:⁊ sic põt intelligi.C.de agri.et cẽsi.
l.cũ satis.§.caueãt.de offi.pre.vr.l.j.§.
patronꝰ.sꝫ ꝓprie nõ habet locũ vbi est
questio de statu persone.Potest tamen
dici ꝙ hoc est verũ ꝓprie:sꝫ extensiue
potest dari vt dixi in simili.s̃.per.l.iij.
§.hoc autẽ.de libe.exhi.sꝫ et hoc casu
potest cõpetere cõfesso.⁊ negatoria vti
lis.vt.s̃.dixi.cõtra tertiũ ꝗ ꝯpetit rei
ven.vtilis adiecta causa.Itẽ potest cõ
petere quasi cõfessoria q̃ cõpetit cõtra
quẽlibet turbantẽ.vt.l.si quis diutur=
22 no.¶†Sꝫ an ꝯpetit aliqꝺ interdictũ.
Videtur posse dici ꝙ sic:qꝛ sicut iterdi
ctum de libe.exhi.vtile ꝯpetit ꝓ vxore
ꝓpter ius qꝺ maritus hꝫ in eam:ita vi
det ꝙ debeat extẽdi ad quẽlibet casuꝫ
quo vendicat ius i ꝑsona.vt.l.ij.de li.
exhi.C.⁊.ff.vel officiũ iudicis ꝓ posses
sione.C.de agri.⁊ cen.l.si coloni. inter
dictũ autẽ de lib.ho.exhi.nõ ꝯpeteret
ꝓpter ius qꝺ q̃s contendit se habere i
ꝑsona. vt.l.fin.§.fi.ff.de lib.ho.exhi.ff.
de acq̃.pos.l.cuꝫ heredes.§.fi.⁊ ibi no.
cõpetit tamẽ.qꝛ homo liber detinet.nã
tales liberi sunt.vt.no.in.l.nediutius.
C.de agri.⁊ cen.⁊ hec ꝓcedũt vbi quis
se dicit habere ius in ꝑsona:qꝛ perso=
23 na sit astricta.¶†Quid ergo dicis de
hominibꝰ nostris q̃ nõ astricti in ꝑso=
nis possunt ne se trãsferre libere⁊ rece
dere terra dimissa.Certe nõ videtur ꝙ
aliqua de predictis remedijs cõpetãt
pro illis nisi interdictuꝫ de libero hõie
exhi.quãdo detinet volẽs ⁊ dolo.ideo
si aliq̃s iustitiarius teneat talẽ hoiem
tuum captũ ⁊ petat ipse expeditioneꝫ
suaꝫ tu nõ potest agere ꝓ ipso cũ sit li
ber.vt notãt canoniste extra ꝺ appell.
c.dilecti.imo nec potest agere iterdi=
cto de li.ho.exhi.cuꝫ requirat dolũ .vt
l.iij.§.j.de lib.ho.exhi.⁊ iuris executio
nõ habet iniuriã neqꝫ dolũ.ff.de iniur.
l.iniuriarũ.§.is qui.¶Credo tamen ꝙ
posset sibi assistere.vide quod scꝑsi.C.
vbi can.fisc.ag.l.fiñ.i breuiario.sed si
haberes ius in persona.quia esset tibi

subiectus ratiõe iurisditionis vel alr̃s
24 secus dicerem.vt.s̃. dixi.¶†Quid di
ces de vasallo qui tenet in feudũ ⁊ qui
quid he actiões cõtra eũ cõpetãt si nõ
recognoscat se vasallũ seu se aduocet.
Non credo qꝛ non vendicat ius in ꝑso
na.⁊ ita tenent hic Iac.⁊ Pe.qꝛ pauca
tangunt circa hanc materiã.et pro hoc
facit qꝛ persona non est obligata obli
gatione que in ea ius cõstituat.in feu.
de vasal. qui contra cõstitu.lotha.c.j.⁊
fi.Quomodo ergo ꝓuidebit domino.
respondeo capiat feudum suum vel pe
tat tanqꝫ cõmissum.in feu.si de feu.con
trouer.fue.c.vasallus.que sit p̃uma cã
25 benefi.amit.per totũ.¶†Item querit
nũquid he preiudiciales cõpetãt si sit
questio do fraternitate vel cognatiõe.
Verbi gratia.habeo fratrẽ vel cognatũ
qui nõ habet liberos ⁊ cui successurus
sum:dubito ꝙ tractu temporis copia
probationis valeat deperire.volo age
re preiudiciali vt ꝓnuncietur talis nũ
quid possum.¶Videtur ꝙ sic saltẽ vti
li ad instar ꝑiudicialis de partu agno
scendo:ex eo maxime:quia sicut i filia
tione cadit quasi possessio:ita et in fra
ternitate.vt.no.C.de ꝓba.l.nõ nudis.
Sed doc.non consueuerunt approba
re illã glo.qꝛ cũ frater vel cognatus nõ
habeat ius in personis alterutrum nõ
possunt he actiões cõpetere.⁊ facit.ff.
de ven.in pos. mitten l. vbicunqꝫ.§.in
terdictuꝫ.⁊ hãc tenẽt.Iaco.⁊ Pe.quo=
modo ergo ꝓuidebitur.Faciat exami
nari testes ad eternaꝫ memoriaꝫ.C.de
fide instru.autẽ.si quis cõtra legẽ.cũ de
testi.ca.significauit. vel petat alimẽta
officio iudicis in casu quo frater tenet
alere fratrẽ.de quo.C.de natu.lib.autẽ.
26 licet.¶†Sed potest queri quomodo
preiudicialis in qua querit an quis li
ber sit vel seruꝰ datur pro iure formali:
cum scriptũ sit ꝙ res mea mihi seruire
nõ potest.Item nõ possum habere ius
formale seruitutis in re mea.vt.l.vti
frui.§.fi.ff.si vsufru.pe.si ergo dicã ser
uum meuꝫ quomodo agã preiudiciali
pro iure seruitutis qꝺ dico me habere
in eo qui est meus.¶Potest dici ꝙ ille
due regule obtinent in rebus corpora=

libus irrationabilibus que se posside
re non possunt:sic in rationalibus que
quasi possident libertatẽ.vnde a seruo
corpus suũ peti nõ potest:qꝛ nec possi
det sed libertatem quasi possidet:quia
quo ad illã est quasi persona extranea.
ꝛ quasi tertius cõuenitur:ideo ius for
male cadit in eo sicut si aliusrem tene
ret:ꝛ ideo illud ius ab eo petitur. ¶Sa-
tis vidimus de actionibus que compe
tunt pro personis ꝛ iuribus que in ꝑso
27 nis habem⁹.†Queritur que actiones cõ
petant ꝓ personis ꝛ rebus simul. Uer
bi gratia.habebãt villam in qua habe
bam omnẽ iurisditionẽ:ꝛ nihilomin⁹
habitãtes sunt omnes mei ascriptitiũ:
vel alꝭs condonati denegant mihi iura
mea vel alius ea occupauit et detinet
requiritur qua actione agaꝫ.¶In hoc aduer
tendum circa factũ:qꝛ aut agitur cõtra
illũ qui detinet:aut contra ipsos quos
dicit tales esse subiectos.in primo casu
quãdo vult agere contra detinentem:
tũc si actor dicat solũ et fundum totius
ville esse suum:qꝛ forte mouet tota ab
eo ad censuꝫ potest illa petere cuꝫ ho
minibus iurisditionis:ꝛ alꝭs suis iuri
bus ac pertinentꝭs vniuersis:ꝛ credo
ꝙ per rei vendi.vnde licet rei ven.nõ
datur ad incorporalia.vt.l.i.§.ꝑ hanc.
ff.de rei ven.tamẽ incorporalia veniũt
cũ ipsa re tanꝗ̃ accessoria.ff.de vi et vi
ar.l.i.§.illud argu.C.de bo.vac.l.ij.de
fun.limi.l.ij.potest em̃ res peti cũ ꝑti
nentꝭs.extra de resti.spo.c.cuꝫ ad sedeꝫ.
28 ¶†Sꝫ quid si tota villa nõ est actoris
qꝛ forte sunt aliqui q̃ nõ tenent ab eo:
sed habent res allodiales vel tenẽt ab
alꝭs dñis sicut cõiter accidit.ad hunc
potest dici ꝙ possit villa vẽdicari cum
pertinen. qꝛ cũ maior pars ville sit sua
ꝛ quasi tota videtur ꝙ possit eam suam
dicere cum de talibus modicis non cu
retur.ff.de ꝯtrahen.emp.l.in modicis.
¶Preterea illud qd̓ nõ teneretur ab eo
non est de pertineñ.cũ actor ius nõ ha
beat in eo qd̓ non mouet ab eo : peten
do ergo pertinentias solum petit illud
qd̓ pertinet ad se:ꝛ sic petitio sua indu
bitate procedit:ꝛ in execution̄e venit il
lud qd̓ pertinet ad ipsum tantũ:ꝛ si in
pluri petat executionẽ repelletur:sicut
in petitione hereditatis.iuxta illa que
notantur.extra de offi.delega.c.cõquerẽte.
per Innoc.¶Securius tamen crederẽ
ꝙ si posset detrahere illa que pertinẽt
ad alios ꝙ hec faceret:iste aũt libellus
meus procedit quando tota iurisdictio
pertinet ad actorẽ:sed nõ dñia rerũ:qꝛ
tunc attenta vulgari locutione dñs iu
stitiarius potest dicere totã villã suam
etenim iurisdici notantur cõiter dñi.ꝛ ta
lis ꝯsuetudo est attendẽda.ff.de verb.
sig.l.annicul⁹.in prin.de leg.i.l.si ser
29 uus pluriũ.§.fi.¶†Sꝫ quid si fit q̃stio
de subiectione vel iurisditione vel de
alio iure incorporali tm̃. Tũc videtur
cõpetere quasi cõfessoria. vt.s.dixi.qꝛ
vt in superioribus dixi nedum ille qui
debet seruitutem sꝫ etiã ille qui impe
dit tenetur.vt.l.si quis diuturno.ff.si ser.
ven.ideo tertius hac actione tenetur.
qd̓ dixi in villa intellige de castro ꝛ ca
stellania comitatu ꝛ decu.seu marchio
natu.¶Sed q̃d de ecclesiasticis digni
tatibus.rñdeo ille nõ possunt vendica
ri.qꝛ ille nõ sunt i bonis nec in dñio:ꝛ
hoc nisi noĩe ecclesie ad quã pertinẽt
vide extra de relig.do.c.cũ venerabilis.
de exces.p̃la.c.inter dilectos.p Inno.
in Spec.de reli.do.c.i.ꝛ.ij.de hoc etiã
tractat Ber.in.d.c.cũ ad sedẽ.que dixi
de cõsuetudine obseruantur:ꝛ maxime
in curia frãcie:vbi tota die cõcluditur
tã in possessorꝭs ꝗ̃ in petitorꝭs ad co-
mitatus castra cũ pertinentꝭs.ꝛ iunge
qd̓ scripsi.s.e.§.omniũ.¶In scd̓o casu
qñ agitur cõtra ipsos hoĩes qui subtra
hũt obedientiam ꝛ denegant seruitia:
tunc credo ꝙ possit agi quasi preiudi-
ciali que competit:vbi agitur de statu.vt
s.dixi.ꝛ in hac veniunt presentatiões
ꝛ alia seruitia ac obedientie sicut in ve
ra ꝑiudiciali accessorie veniũt illa que
filius erga patrẽ vel libertus erga pa
tronum.vel ecõtra pater vel patronus
illis teneretur facere.vt h̓ no.ꝛ satis.s.
tactũ est ꝛ hoc in predicto casu quãdo
contenditur de iure qd̓ habetur i persona.
de reb⁹ ꝛ iurib⁹ simul potest agi quasi
ꝯfessio:ꝛ ecõtra quasi negatoria sicut
s.dictũ est qñ agitur de iure qd̓ habetur in

persona tm̄ per. c. inter
quatuor. ex̄ de maio. et
30 obed. ¶ † Nunc quera-
a mus [a] q̄ actiones cōpe-
tant qn̄ agitur solū pro
iurib⁹ debitis seu p̄sta-
tionib⁹ absq; hoc qd̄ ve
dicer̄ in p̄sona: z ista est
vltima q̄stio q̄ tangitur
hic in gl. z vides qd̄ de
terminat q̄ officio iudi
cis agit̄ quocūq; modo
presentatio debeat. Sz
mirādū de hoc quomo-
do dabitur officiū iudi
cis cū alia actio compe
tat: vcz ex p̄missione vel
ex testamento: vel descē
dens ex alia causa: ex q̄
p̄ntatio debet̄. ff. de mi.
l. in cause. Presertim cū
nō reperiat̄ q̄ hec sit de
caussis quib⁹ subuenit̄
officio iudicis de quib⁹
dicitur. ff. de var. z ex̄or.
cog. l. fin̄. ¶ Preterea vr̄
glo. sibi cōtraria. naz. s.
maxime dixit q̄ offi. iu-
di. non dat̄ qd̄ futura: z
hic cōcludit contrariū.
31 ¶ † Aduerte vix possunt
glo. excusare tn̄ credo q̄
gl. vult dicere q̄ q̄s via
actiōis nō potest ad fu-
tura cōdēnari: sz offi. iu-
di. bene p̄ preteritis an
nis agā via actionis. et
p̄ futuris iplorabo offi-
cium iudi. Uerbi gratia
debes mihi. x. annua ex
p̄missione vel qz vidisti
agā certi condi. vel ex ē-
pto p̄ arreragijs p̄teriti
tp̄is. z implorando offi.
iudi. p̄ futuro vt condē-
neris soluer̄ de cetero.
hoc vides i simili: qz fu
tura q̄ sunt accessoria ve
niūt offi. iud. ff. de edil.
edic. l. ediles. §. itē scien
dū. z sic n̄ p̄riat̄ gl. p̄xi.

que loquit̄ vbi agit̄ offi. indi. principa-
liter. hic qn̄ implorat̄ accessorie. Sz ta
men videt̄ cōtra. ff. de iudi. l. nō quē ad
modum. Sz potest dici q̄ pōt fieri con
dēnatio vt in futurū prestet̄ p̄ officiuz
mercenariū seu accessoriū: z potest dici
32 q̄ ista suppleat illā. ¶ † Quid dicem⁹.
Credo indubitate q̄ vbi allegat̄ causa
ex qua presentatio debet̄ qd̄ agi debet
actione q̄ descēdit ex illa causa: vt sivē
didisti mihi decem libras rendales. et
annuas agā actiōe ex empto. si p̄misi
sti per stipulationē agam certi cōdi. ex
stipulatiōe: si fuerit legatū annuū agā
ex testamēto: z sic de singulis. z hoc in
dubitate p̄ preteritis presentationib⁹.
An autem pro futuris. Scis quot sunt
opi. in gl. d. l. non quēadmodū. Quidā
distinxerunt inter annua legata et sti-
pulationes in annuis legatis dixerunt
nō agi pro futuris cum tot sint legata
quot anni in stipulatione: secus cū sit
vnica ex illa cōpetat ius pro futuris t̄
poribus. ff. de ver. obli. l. si stichū. § sti
pulatio. de do. causa mor. l. senatus. §
fi. sed legata videntur conditionalia p̄
annis futuris. ff. de an. lega. l. in singu
los. et sic non possunt peti ante condi-
tionē. ff. de verbo. signi. l. cedere diē.
33 ¶ † Sed si hāc opi. teneas quid dicē
de annuo legato ad perpetuum. Cessat
ratio predicta: ideo videtur dicendum
q̄ vbi quis agit pro presentationibus
preteritis possit petere q̄ reus cōdem
netur ad p̄sentandū in futurū indistin-
cte. z hoc tenet hic Dy. pro hoc qz tuvi
des agi posse nedum vbi ius cōpetit i
presenti: sed etiā vbi spes est cōpetere.
ff. vt leg. no. ca. l. j. §. bellissime. de iudi.
l. in omnib⁹. ¶ Item qz agitur p̄ dam
no futuro. ff. de aqua plu. arcen. l. j. §. j.
¶ Preterea tales prestationes equipa
rātur iurib⁹ incorporalib⁹ cū sit quod-
dam gen⁹ seruitutis: sz in iurib⁹ incor
poralib⁹ agit̄ pro futuro. vt. ff. si serui.
vēdi. l. harū. z. l. legi. ergo z hic. ¶ Pre
terea hoc videt̄ expressuz. C. d̄ fideiussō.
l. j. ex̄. de sepul. c. in nostra. z ibi no. per
glo. z Inn. de p̄cura. c. auditis. p̄ Inn.
34 z hanc approbat cōsuetudo. ¶ † Sed
quid si nihil debetur de tempore pre-

a ¶ Nunc queram⁹. Videh̄ plene p̄ Ang. i. v. co. post me. §. i. e. glo. ibi ad futuras. vide hic bal. in. ij. col. in me. §. i ea. gl. magna. vbi ponit questionez p̄ hac materia cum duab⁹ qō. seq̄n. vide doc. in. l. si certis annis. C. de pactis.

rito. Uidetur non posse agi pro futuro
sicut nō posset agi confessoria pro serui
tute reali nisi opponeretur impedimen=
tum: vt satis dictum est. s. eo. §. eque. ta
men posset agi ꝛ cōcludi qđ detur lite=
ra de ꝯtractu. C. de lib. cā. l. sicut datā.
C. de fideius. l. instru. vel si dubitet actor
ne pereat fides ꝓ bonis faciat exami
nare testes ad eternaȝ memoriā. extra
35 de testi. significauit. ¶ † Sȝ pone agitur
ꝓ preterito tēpore petitur reus ꝯdem
nari in futurū queritur vtrū ista petitio
qđ cōdēnetur ad presentandū in futu=
rum veniat iure actionis vel offi. iudi.
¶ Dixi tibi. s. qđ videtur ꝙ offi. iudi. cō
cordando glo. que videntur contrarie. et
facit bene. §. item sciendū. s. ¶ Preter
ea hoc videmus in confesso. ꝛ negato.
in quib⁹ venit declaratio iure actiōis:
ꝛ cautio de futuro offi. iudi. vt dixi. s. e.
§. eque. quicquid sit de iure vsus appro=
bat: ꝛ begninitas iuriscanonici admit
tit ꝙ actor nō habet nominare actionē
nec officiuȝ. sufficit ergo ꝙ dicat quare
peto reū condēnari in presentationib⁹
taliū annoꝝ preteritorum: ꝛ ad soluē=
dum anno quolibet decetero in futu=
ruȝ implorādo iudi. offi. in his quibus
36 fuerit implorādū ꝛc. ¶ † Sed pone ta
a lis libellus [a] admissus est. ꝛ cōdemna
tio facta pendente processu post libel=
lum datuȝ ꝛ ante sniam fluxerunt duo
anni vel plures. nūquid virtute huius
processus et snie fiet executio de annis
qui fluxerunt pendēte processu. ¶ Nō
videtur qꝛ viȝ snia nō habet. iudex eñ
nō pōt cōdemnare nisi iuxta formā li=
belli q̄ est ꝙ condēnet in p̄teritis. ꝛ ad
soluendū in futurū. si sic cōdēnet cla=
rum est ꝙ condēnatio cōprehendit fu=
turum tēpus nō preteritū. sed illi anni
sunt iaȝ preteriti: ergo nō condēnat in
illis. itē cum hi nō essent preteriti tem
pore dati libelli clarū est ꝙ nō veniūt
in condēnatione preteritoꝝ. ꝛ propter
hoc credo ꝙ ille qui agit caute faciet si
dicat in libello peto eū condemnari in
preteritis ꝛ in his qui cedēt lite pēdē
te ꝛ ad prestandū de cetero implorās
offi. iudi. ꝛc. forte iudex pōt condēnare
in his que cedūt pēdēte lite ex officio

ꝯtrauis nō peteretur per. d.
§. item sciendū. sȝ ob. ff.
de dā. infec. l. si q̄s mis=
sum. ꝛ ibi not. in simili.
¶ Dixit ergo ꝙ dȝ agi
ad annuȝ act. descēdēte
ex causa q̄ ꝓponitur debe
ri: sȝ pone nullā causam
scio nisi qꝛ ego ꝛ prede
cessores cōsueuim⁹ reci
pere ab antiquo: queritur
37 q̄ act. agā. ¶ † In hac
q̄one. gl. iuris ciuilis di
xerūt me non posse age
re. et ideo consulunt ꝙ
aliqua cā vera vel falsa
supponatur ꝛ ꝓbatur per
p̄stationes frequentes
cū tpis lapsu. vt not. in
l. cū de in rē. ꝟ. de vsufr.
C. de pac. l. si certis an=
nis. ff. de serui. l. seruitu
tes. sȝ hoc hec questio.
est expedita. qꝛ semper
agetur illa actiōe q̄ descē
dit ex cā q̄ supponetur: sȝ
tñ hec cautela videtur pe
riculosa aīe quomō eñ
actor salua cōscia pote=
rit iurare cām quā non
credit vel nō scit: idcirco
sup hac q̄one crederē sic
dicēdū. qꝛ aut quis agit
ad annuū certū vel ꝯui=
tiū qđ dicit deberi rōne
certe rei imobilis: qꝛ ad
hoc effecta ē sicut ad ca
nonē vel cēsuȝ vel alia.
¶ Primo casu aut agitur
simul de ꝯditiōe psonem
de seruitio seu de ānuo
ꝛ hoc satis expeditū est
de supiorib⁹. aut de an
nuo tm̄: ꝛ tunc credo ꝙ
possit agi ex ꝯsuetudie:
ꝛ sufficit ꝓponere ꝙ ita
p̄stare ꝯsueuit rōne ta=
lis rei maxime si ponatur
tēpus de quo non extat
memoria imo etiā suffi=
ceret lōgū tēp⁹ de iure

a ¶ Libel=
lus. For=
mas etiaȝ
libelloruȝ
in hac ma=
teria vide
ꝑ Pet. Ja.
in titu. de
p̄iudiciali
actione in
rē ꝑ quam
queritur: an
aliquis sit
seruus. itē
in ti. de pre
iudiciali. i.
actiōe per
quā queritur
an aliq̄s sit
libertus. et
titulis duo
bus seq.

canonico. & sic intelligo
C. de agri. & cē. l. litib⁹. &
l. dñi. C. loca. l. excepto. &
hoc no. gl. ex ꝺ cōsuc. c.
fi. & Inno. extra ꝺ causa
pos. c. cū ecclesia. nec ob.
de cen. c. pueniṫ. qꝛ satis
est cā cōsuetudo. itē res
pro qua presentatr et de
hoc vide qꝺ scripsi. i. d. 38
l. si certꝫ annis. ¶ In se a
cundo casu qñ non dicit
rē affectā crederē etiam
agi posse ex cōsuetudi-
ne ꝑ ꝓdicta. nec ob. c. ꝑ
uenit. qꝛ vt dixi sufficiēs
cā est cōsuetudo. ¶ Pre-
terea loquitr qñ fuit iu-
sta ignorātia & ꝓbatr. nā
ꝓpter tāti fluxū tpis ꝓ
batio ignorantie allegā
ti incūbit. vt. ꝺ. l. cū de in
rē ver. secus si nō essent
tot ꝓstatiōes. vt. l. cū de
indebito. ff. ꝺ proba. vl
si ius & ꝯsciētia nō te re
mordet supponas cām
quaꝫ probabis ꝑ frequē
tes presentationes cum
cursu tpis: & ages actio
ne ex illa cā descēdente.
Caue tñ: qꝛ si dicas ꝯra
tione certe rei tibi solue
rit olim date ad censum
vel in emphit. oportet
te ꝓbare ꝓstatiōes & ꝙ
rōne illi⁹ rei soluerit. &
iō si hoc nō possis ꝓba-
re allega solū frequen-
tiā prestationū: nec fa-
cias mētionē de aliqua
re rōne cuius ꝓstetr. Cō-
sueuit q̄ri nūquid pos-
sit agi possessorio ꝓ an-
nua ꝓstatione. Et scis ꝙ
doc. iur. ciui. consueue-
runt tenere ꝙ non cōpe
tit petitoriū. sꝫ actio per
sonalis ꝑ illis: ergo nec
possessorium. Doct. iur.
canonici tenent contra:

qꝛ expresse hoc habēt extra ꝺ elec. c. q̄-
relā. ꝺ cā vos. c. cū ecclesia. posset dici
qꝺ vbi pēsio seu prestatio annua debetr
rōne certi rei ꝙ detr possessoriū qꝛ ē q̄-
si cōfesso. cōpetit illo casu vt dixi. ꝺ. sꝫ
qñ debetr simpliciṫ tūc nō: sꝫ ꝺ vsu cu-
riaꝝ seruatr opinio canonistaꝝ indistin-
cte de hoc no. ꝑ doc. i. l. si certis annis
& i. c. peruenit. per Jo. an. & Inn. de re.
iu. c. qꝺ latēter. ¶ † Redeam⁹ a nūc ad
aliqua q̄ tāgūt materiā huius. §. hic dr
ꝙ he actiōes dicūtr iō ꝓiudiciales: qꝛ
snīa in eis lata preiudicat oib⁹. nūqd
hoc est verū indistincte. Dic ꝙ non: sꝫ
vbi fuit cognitū principaliter. Si vo i
cidenter tūc distinguitr an plene an mi
nus plene. vide de ista ho. l. pe. i gl. ibi
hoc verū. vbi cognitū est iter illos quo
ruꝫ pricipaliter interest. Quid si iter
alios. Verbi grā. erāt duo fratres iter
quos agebatr de successione fratris ꝓ
mortui: vel forte agebatr de alimentis
altero & patre egente diues ꝯ quē age
batr negabat egētē fratrē suū snīa fer-
tur nunqd facit ius. Vel pone qdā q̄
veneratꝺ vltra mare dixit se ibidē fu-
se genitū & patrē defūctū petit altero
de fratribus suis portionem suā pro-
tiatur filius nūquid faciet ius ꝯ aliū
fratrē tertiū. Ja. & Pe. dicunt qꝺ nō vꝫ
hec regula ꝙ sententia lata in preiu-
ciali facit ius obtinet vbi agebat ille
cuius principaliter interest velut pa-
ter: secus si alius vt frater vl cognati
hoc vides in simili sentētia lata i que
rela inoffic. testa. facit ius. ff. ꝺ inoffi.
testa. l. papi. §. si ex cā. hoc veruꝫ prin-
pali herede defēdēte. sec⁹ si legatario.
ff. de exceptio. rei. iudi. l. j. ¶ Iteꝫ dic.
Pe. ꝙ sentētia lata in hac act. alijs pre
iudicat non simile ius pretendentib⁹
sꝫ accessorium: vt sententia lata cōtra
patrem preiudicat agnatis: sꝫ nō pre
iudicat simile ius pretēdentibus. vt si
quis vendicauerit aliqnem in filium:
pronunctietur eius filius non preiudi-
cat alij in filium vendicanti: vel si sit q̄
stio de libertinitate et pronuntietur
non esse libertuꝫ nō ob. exceptio rei iu-
di. alij agēti. ff. de iureiuran. l. si duo. ꝓ
ing. esse di. l. j. de col. de te. l. cum nō in

a ¶ Redeamus. De hac. q. vide Jas. hic in x. col. ante fi. versi. iuxta ꝓdicta Jo. fabri.

sto.hec procedūt in duob⁹ p̄iudicialib⁹: vez p quas querit an q̄s liber sit vel ser
39 uus.itē de partu agnoscēdo.¶†Quid in terra vbi agit de genuitate z libertinitate.Glo.vr̄ sentire q̄ snīa nō facit ius quo ad alios:qz nō est ita fauorabilis:vt no.d.l.j si ing.eē di.idē tz Jnn. extra qui fi.sint legi.c.cām.ij.z hoc per d.l.j.z.l.patronū.Sz pōt dici q̄.nā.l.i genuū.loquit in snīa lata sup ingenuitate z nō est restringēda.¶Preterea ē eadē rō.nā igenuitas est valde fauorabilis.vt apparet per totā materiā.z p̄dicta.l.j.z.l.patronū.loquūtur in casu quo ali⁹ agit q̄ ptendit se habere simile ius.vt.s̄.dixi.¶Sz quid in alijs q̄stio p̄iudicialib⁹ in quib⁹ dixi agi p alijs stantibus vt si agatur de statu religiosi vl' agricole vel ascriptitij:nūq̄d sentētia in eis data facit ius.Non videt qz nō reperit.sz satis pōt dici idē cuz dentur ad similitudinē p̄iudicialiū.vt.s̄.dixi.z iō qd statim dixi i illis intellige i his.z facit bn̄.C.d decu.li.x ¶Itē hoc obtiet vbi agit p̄iudiciali. Quid si agatur rei ven.vel offi.iudi.vel interdicto. Pōt dici idem quocūq̄ agat dūm pnūtiet talis.ff.si inge.esse di.l.fi.ff.de mi
40 no.l.de etate.¶†Sz q̄d i cā legitimationis vel cognationis nūq̄d sententia facit ius.Uerbi gr̄a.inter patrē z filiū nō erat q̄stio q̄n esset filius sz negabatur legitim⁹.pronūtiatū fuit legitimū vel forte cū ageret de dignitate vel sacris ordinibus fuit pnūtiatū esse legitimū:vel si agat de hereditate inter cognatos.Jnno.videtur tenere q̄ non facit ius in.d.c.cām.z idē Host.ibidez qz reperit [illegible] expssum.¶In cōtū facit qz ex [illegible] tur de statu vr̄ q̄ preiudicet sicut [illegible] questionibus cum sit eadē rō.Itē i [illegible] generis ob.exceptio rei iudi. sicut lata snīa in querela ob excep. rei iudi.in legatis.z sentētia facit ius. vt.l.papi.§.ex causa.z.ff.de inoffi.test. Sed cognatio est quoddam ius connexum.idcirco sententia lata videtur obstare.Posset dici q̄ si patre agente vel defendente pronūtiet q̄ snīa facit ius z hec cā par est q̄stiōis filiatiōis.vt.ff. de ag.li.l.si neget.sz si iter alios sit q̄stio z pnuntiet nō facit ius.vt dixi i superioribus.¶Sz queritur si quis pronuntiet filius nullo agēte.Uerbi gr̄a. mortuo patre meo cū dn̄s tēporalis occupasset bona ei⁹.ego informaui q̄ erā filius:z pronuntiauit me filiūz z tradidit mihi bona:nunquid hec sententia facit ius.Non videtur cuz non fuerint vocati alij ad quos poterat hereditas ptinere.ff.d col.dete.l.cū nō iusto.Preterea nō fui t snīa lata patre agēte vel defendente.z ita non vr̄ facere ius q̄ ad alios s̄m doctrinā.s̄.datam .z hoc vr̄ notare satis Jnno.in.d.c.cām que. qui dicit q̄ hec snīa ita demū facit ius si fuit lata iusto contradictore agente vel defendente.Mihi vr̄ q̄ dn̄s tpalis seu eius pcura.sit satis legitimus cōdictor:iō credo q̄ aliquo sic admisso ad hereditatē per sentētiā q̄ debitores z alij teneant ei rn̄dere ex quadam cōsequētia.C.de pe.he.l.fi.sed si aliquis pbasset se legitimū corā epo vel superiori suo ad finē qd admitteret ad ordies vel ad dignitates:tunc non videtur qz nullus fuit contradictor legitimus : vt l.cū nō iusto.s̄.alleg.z.ff.de inoffi.test.
41 l.qui repudiandi.§.fi.¶†Sz q̄d in cā nobilitatis.Uerbi gr̄a.de cōsuetudine francie succedunt alio modo nobiles q̄z ignobiles.alter duorum fratrū dicebat se nobilē z petebat annagiū tanq̄ nobilis alter negabat se z ipsum fore nobiles:lata fuit sententia q̄ erant nobiles nūq̄d faciet ius nō videt cū nō reperiatur.Tn̄ credo q̄ imo qz agitur de
42 statu.vt.s̄.dixi.¶†Sed vlterius queritur snīa lata p statu facit ius q̄d si cōstatum.nō vr̄ idē cū cesset cā fauoris libertatis vel igenuitatis.¶Preterea videsq̄ snīa lata in cā matrimonij p matrimonio transit in rez iudicatam z tn̄ nō contra matrimoniū extra d sentē.z re iudi.c.lator.Ur̄ expssuz cō.ff.d ag.li. l.ij.in princip.de lib.cā.l.duob⁹ Itē q̄ dixi intelligas si iudicet sup statu vez eū eē liberū:sec⁹ si pronūtiet nō eē seruū.ff.de liber.cā.l.si seruus quē.Quid ergo si i q̄one.s̄.tacta iudicetur d̄beri annagiuz:z mihi fuit pronūtiatū expsse sup nobilitate.Credo q̄ sufficit.C.d

ordi.cog.l.ij.qr p dictaz psuetudinē annagium non debetur nisi nobili.

43 ¶†Nouissime q̄rit de formis libellor.r gl.sa tis format pclusiones. vnū tñ aduerte qr ego credo q cū he actiōes p iudiciales sint reales dz pcludi ad dclarādū:r q declaratio veniat iure a ctiōis. cetera offi.indi. vt i alijs realib⁹.r hoc qñ agit d statu pncipalr interdū tñ agit incidē ter vt i materia de ordi. cog. apparet.r tūc nō ē qstio quō formet libellus:qr pponit p modū exceptiōis als qstionū nō eēt finis. ¶De omissis pfiteor culpā d male dictis peto veniā.doc.h pauca.dixerūt.r vbi dixerūt nō silui eos notare. Ja.d ra.materiā feu do hic cumulat quā nō psequor:qr meli⁹ ē i li. feu.r in specu.de feu.q ipse tractet.

a ¶Sic ita q. Diuide sm ang.et sūma sm eūdē.Dñs rei nō pōt agere ad dādū rem suaz nisi p furē odio furū r actiones in rem cōpetūt ad vēdicāduz psonales aūt ad dādū vel faciēduz hoc dicit.

1 ☞Casum ponit in pn cipio.
2 Sic itaq.an hec verba ponant illatiue.
3 Dñium nō pōt queri ex pluribus causis successiuis sed bñ concurrētibus.
4 Actor si dicat se dominū ex plurib⁹ causis cō currētib⁹ an talis libellus sit admittēdus.
5 Quid aūt si plures cause pponātur ex quarum aliquib⁹ dñiuz q̄ritur si ne traditione:veluti ex cā legati.
6 Quid si egisti reivendi. vna cā adiecta succubuisti.agis iterū ex alia cā an possis.
7 Intētans actiones cōtrarias si successiue repellitur.
8 Qua si dñs:an possit fieri magis quasi dominus.
9 Obligari q̄s pōt ex pluribus causis.
10 Interdicta an sint personalia.
11 Agi pōt ptra quēlibet actiōe triticaria pro possessione.
12 Conditio furtiua cui cōpetat.
13 Prelati r rectores ecclesiar an possint agere cōditione furtiua.Et quid de cō positarijs r alijs qui nō habēt ius i re. r nume.14.
15 Dominus vtilis an possit agere pditio ne furtiua.
16 Cōditio furtiua ad quid cōpetat.
17 Quid si res interierit an ipa respectu condi.furtiua.
Adde ad idē.nu.18.
19 Agere actiōe triticaria ad possessionē est securius:q agere conditione furtiua propter difficilem probationem dominij

Sic itaq[a] discretis

1 ¶†In hoc.§.non sunt multa dicen potest si poni casus.Dñe imper ego vidi.§.aliquas diuisiōes actio r inter ceteras q quedam sunt rea quedam personales:r quod per actio nes reales possunt rem meam peter Sed ponamus ego volo per act.pe nalem petere qd res mea mihi de nunquid possum.dicit imperator q nec eni quod actoris est rc.r prosequ re iuxta verba tex.vsq ad.§.vel gr sum.versi.r ibi reassume per modum Alius casus.Domine imperator:e vidi.§.quod quedam actiones sunt r rem quedam in personam:quero a v bis quomodo vocantur actiones in r quomodo act.in personam.Dicit peratoꝛ appellamus rc.et prosequ text.r nota.hunc.§.male dictarum longis verbis.sed.§.preiudiciales. proximo.fuit melior r magis succinc verbis dictatus quam aliquis qui in hoc titu.nec forte in corpore iuris r vix videntur processisse ab eodem
2 ¶†In glo.formatur.in fi.hoc nihil dictu.sz vult dicere si apparet rc.ide

si agat dare oportere. Supponit ergo
hec glo. ꝙ hec verba sic itaqꝫ ponantur
illatiue ⁊ tñ nõ est verum. quia nihil ẽ
dictũ. s. a quo possint iferri. Dic ergo
ꝙ ponunt̃ recapitulatiue vt possit po=
ni regula sup actiõib⁹ de q̇b⁹ dixerat:
⁊ exceptionẽ ꝙ̃ hic ponit ſꝫ doc. ¶ † In
gl. ſꝫ opponit̃. in fi. Et est gl. regula ve 5
ra qꝺ ex plurib⁹ causis nõ põt q̄ri dñiũ
qꝺ intellige ex plurib⁹ causis successi
uis. ſꝫ ex plurib⁹ cõcurrẽtib⁹ p̄t. vt no.
in §. ex plurimis. ¶ † Quid ergo si q̇s
agat ⁊ dicat se dñꝫ ex plurib⁹ causis cõ
currẽtib⁹ nũq̇d admittit̃ talis libell⁹.
Uerbi grã. Dico ꝙ talis dñs vẽdidit
mihi talẽ rẽ. Itẽ ⁊ eã mihi donauit: ⁊ ex
dictis causis mihi tradidit quare peto
⁊c. Et vr̃ ꝙ sic cũ possint ↄcurrere. vt. d.
§. nota. ¶ Preterea si due actiões ex di
uersis causis ꝓcedẽtes se cõpatiant̃ ⁊
possunt ad idẽ: simul intẽtari: qꝺ possũt
vt in materia cumulationis videbitis.
j. eo. §. si min⁹. ergo due cause dñii acq̄
rendi. Preterea qui agit vendicatione
nulla causa expressa intelligit̃ oẽs cãs
in iudiciũ deducere. vt. ff. de excep. rei
iudi. l. ⁊ an eadẽ. §. actiões. extra de sen
ten. ⁊ re iudicata. c. abbate. lib. vj. si ꝙ̃
plures exprimant̃ nullũ est vitiũ imo
nec aliud importãt ꝙ̃ si nõ exprimerẽ
tur. ff. de cõdi. ⁊ demõ. l. cõditiones q̄ ex
trinsec⁹. de lega. j. l. iij. cũ oẽs ⁊ plures
intelligerent̃ proponi tacite. vt. l. si ma
ter. §. j. ¶ In cõtrariũ vr̃ certũ ẽ ꝙ actio
nes personales ⁊ reales in hoc eq̇parã
tur q̇ꝛ ꝙ iure in vna obseruatur qñ ex=
pressa cã ab initio agit̃: idẽ in alia. naꝫ
sicut non ob. exceptio rei. iu. vbi in per
sonali ex vna agit̃ si ex alia legat̃ sic
nec [illegible] na cã ab initio adiecta. ff.
de excep. [illegible] iudi. l. si q̇s mater. §. si q̇s
autem. ⁊. l. ⁊ an eadem. §. actiones a cõ
trario sensu. Sed constat ꝙ ex plurib⁹
causis non potest simul agi in actione
personali. vt. d. §. act. de re iud. l. nemo.
§. quoties. ergo nec in reali ex plurib⁹
causis. ⁊ hoc videt̃ expressam. C. de cõ
trahend. emp. l. cum res ⁊ videtur hoc
notari. extra de fide instru. c. inter di=
lectos. §. ceterũ. Ad hoc põt dici ꝙ libel
lus debet admitti per primas rationes

duntamẽ tales sint cau=
se quod per traditioneꝫ
acquiratur dñium: ⁊ hic
p̄tꝫ: q̇ꝛ vna fuit tradi=
tio ⁊ vna acquisitio dñij
⁊ sic totũ vnũ reputatur
⁊ vna actio ex hoc resul
tans. ¶ † Sed q̇d si plu
res cause proponant̃ ex
quarũ aliquibus domi=
niuꝫ queritur sine tradi
tione sicut ex cã legati.
Uerbi gratia. Dico ꝙ ta
lis legauit mihi funduꝫ
suum ⁊ nihilominus do
nauit inter viuos. vl̃ po
ne in alijs casibus in q̇
bus dominium acquiri=
tur sine traditione. Tũc
non credo quod deberet
admitti. quia ex illa cau
sa que transfert dicit se
dñm: ergo aliam propo
nendo est sibi cõtrari⁹ ⁊
ita repellẽdus. C. de fur.
l. j. C. de codi. l. fina. Nec
obst. contraria quia in
personalibus nõ est idẽ
sicut in realibus. naꝫ in
personalibus singulas
causas singule actiones
sequũtur non sic in rea=
li quando fuit vna sola
traditio q̇ꝛ omnes repu
tant̃ pro vna. ¶ Itẽ nõ
ob. l. cum res: q̇ꝛ loqui=
tur vbi fuisse proponun
tur plures traditiones
quo casu non admitti=
tur talis libellus quia
videtur contraria pro=
ponere: sed in casu pro=
posito videtur admitti
debere: quia nulla con=
trarietas est et hoc vbi
pretendit se habere di=
uersas causas ab eodẽ.
Quid si a diuersis. Tũc
nõ videtur ꝙ procedat:
quia esset contrarius si
bi ipsi dicendo vtrumqꝫ

a ¶ Intel=
lige. Ideꝫ
tenet hic
angel.

dñi simul qd esse nō pōt. vt. ff. cōmo. l. si vt certo. §. si duob⁹. Quid si dicat eos fuisse dños successiue ꝛ vtrūqꝫ simꝉ tradidisse. vr̄ admittēd⁹ p rōnes p̄dictas dūtamē cause sunt cōpassibiles vt dixi: ꝛ maxime qñ vn⁹ habuit cāz ab alio vt dixi. Et hec ꝯ̄ra agēdo sed an defendēdo admitteꝛ. Videꝛ ꝙ sic idistincte cū ꝯ̄tria ꝑponēs audiaꝛ defendendo. vt. l. nemo. ff. de excep. sed vr̄ obstare. d. l. cū res. q̄ vr̄ loqui in defensore: vt i ꝯ̄. sane. Sꝫ dicas ꝙ principiū loquiꝛ i auctore sed ꝯ̄. sane. loquiꝛ in reo ꝛ diuersificaꝛ qñ actor recuperauit rē ꝛ ali⁹ vult age
6 re q̄rela. † Sꝫ q̄d egisti rei vē. vna cā adiecta succubuisti. agis iteruꝫ ex alia cā ego tibi dico, amice tu dixisti aꝉs te dñꝫ ex tali p̄ma cā q̄ egisti tu nūc vis dicere cōtra cōfessionez tuaz debes repelli queritur an bene dicam. Videꝛ expeditū qd nō: quia expressum est ꝙ qui egit ex vna causa actione reali ꝛ succubuit pōt agere ex alia. vt. d. §. qui aūt. ꝛ d. l. cum res. sed ad illas pōt respōderi qd verū est qd nō ob. exceptio rei iudi. sed alias exceptiones nō intēdit ibi excludere sicut de rei vē. vel alia. vnde videretur repellēdus: qꝛ bene agit p̄ma causa dicit se dñꝫ ex illa agitur ex alia nō pōt se dicere dñm: quia semel fact⁹ dominus nō potest fieri dñs per hūc. §. ꝛ cōfessio sua quā fecit se dicēdo dominū ex prima cā sibi preiudicat q̄uis forte non dicat veruꝫ: quia recipitur ꝓ vera i eius preiudiciū. C. de reuo. do. l. cum confitearis. ff. de ser. pig. da. ma. l. si creditoribus. ꝛ meli⁹ extra de adul. c. significasti. cōfessio em̄ p̄iudicat inter easdē personas etiā in alia causa vt consueuit dici. ff. de interrogato. actio.
7 l. fi. ¶ † Preterea ꝯ̄stat qd vbi q̄s vult intentare actiones ꝯ̄trarias etiam successiue qd repellitur. C. de fur. l. j. de codi. l. fi. si seruus exte. l. j. iste aūt qui primo astruxit se dñm ex vna causa ꝛ succubuit: ꝛ nūc vult se dicere dñm ex alia constat qd dixit contraria. qꝛ si fuit dñs ex illa quā primo astruxit nō pōt se dicere dñꝫ ex ista quā nūc ꝓponit ꝑ hūc §. ꝛ. l. cum res. ergo tanq̄ ꝯ̄tria ꝓponēs est repellendus. ¶ Preterea venit contra iuramētū ꝓpriū. nam in primo casu iurauit se dominū ex causa quam ꝓposuit. nunc vult iurare se dñm ex alia que cōtraria ꝛ impossibilia sunt: qꝛ siue rum iurauit primo non iurat verū nūc ꝛ ecōtra. ꝛ sic relinquiꝛ qd possit repelli ꝛ ꝓ hoc optime. extra de elec. c. vt q̄s lib. vj. vbi videtur quasi expressuꝫ. ꝛ facit extra de fi. instru. c. inter dilectos. §. ceterū. ꝛ hec videnꝛ prurire aurib⁹ ꝛ tñ non videnꝛ de mente iuriū predictorū vꝫ. §. si quis autem. ꝛ. l. cum res q̄ essent sine effectu. ¶ Preterea similes oppositiōes possent fieri qñ ille q̄ p̄mo egit et succubuit vult agere ex noua causa nam si ex prima succubuit nō propter hoc amisit dñiū. ꝛ sic ex noua causa nō posset se dicere dñꝫ quin deieraret ꝛ q̄n esset cōtrarius sibi ip̄si ꝛ tñ claro clari⁹ est ꝙ superueniente noua causa pōt agi. vt. l. si mater. §. eandem. sed ad illum §. posset rñderi qd agi potest sic. ꝙ nō ob. excep. rei iudi. sed nō negatur quin repelli posset alia exceptiōe. hoc nihilē. nam tex. dicit ꝙ ex noua causa pōt agi ꝛ obtineri. extra d̄ sen. ꝛ re iudi. c. abbate versi. non ꝓdesset. lib. vj. non autem posset obtineri si sic eēt qd posset repelli. Pōt tñ alio mō rñderi. qꝛ per sententiam perdiꝛ dñium saltē vtile. dicā. l. j. d̄ offi. iudi. §. fi. vꝉ posset ille §. itelligi qñ dominiū superuenit ex precedenti causa quo casu acquisitū perdiꝛ ꝛ nouum acquiritur ꝛ accedit. ff. ad. l. fal. l. fundo. ideo ex illo nouo agi pōt ꝛ sic nō obstaret vltima opinio illorum qui tenent q̄ posset repelli. Et ꝑ eundē modū posset rñderi ad. l. fi. ff d̄ excep. rei iudi. vbi e
8 ꝯ̄trietas eadē sup que cogitabi. ¶ † Sꝫ q̄d dices in quasi dño: nūq̄d quasi dñs pōt fieri magis quasi dñs. Verbi grā dico me quasi dñm quia per traditiōē accepi a tali quē dñꝫ eē credebāt ... titulo itē ꝛ a tali. nunq̄d talis libe... ꝓcedit ꝛ ea que dicta sunt supra in ... minio obtineāt in quasi dñio. Non ... detur qꝛ dñium est plenum q̄d si nō ... test cōpati sibi plenū: sꝫ min⁹ plenū cōpatiꝛ min⁹ pleno vt vides. qꝛ tutorē habēti non pōt dari tutor ꝛ tñ potest dari curator: ꝛ curatorē habenti curator. C. in q̄. cau.

in q.cau.tu.ha.l.lz ꝛ ibi no.Et ideo vi
detur quod quasi dñium possit acquiri
diuersis titulis ꝛ qd non obtineat is.§.
item per premissa videtur qd actor oẽs
titulos possit in iudiciũ deducere ꝑ ra
tiones predictas.s.i dñio.ꝛ ad hoc be
ne facit dictũ.c.abbate.qd nedũ loquit
in dñio vero imo in quasi dñio ꝛ hoc
vbi actor habet illos diuersos titulos
ab vno ꝛ fu.t vna tra..itio.Quid si a di
uersis.Uide t idez qꝛ cessat causa cõtra
rietatis quam.s.allegaui in pleno do=
minio.ꝛ pro hoc quia tacite deduceret
totũ i iudiciũ.si ergo expresse ponatur
cur viciat.vt.s.satis allegatũ est.sz cõ
tra facit.l.nemo ex his.§.quoties.de re
iudi.¶ Itẽ qꝛ ex q̃ ibet titulo sine ali=
qua traditione oritur actio: ita sequit ꝙ
agit pluribus ꝛ diuersis actionibus ꝙ
nõ est licitũ:vt.d.§.quoties.itẽ rei vẽ.
nõ põt dici idẽ:qꝛ nõ cõpetit nisi vna
nec ẽ nisi vnũ dñiũ.Sz ad hoc pt rñde
ri ꝙ plures publiciane possunt cumu=
lari cũ competant ad idem ꝛ ex diuer=
sis causis nec sententia lata in vna ob.
exceptio rei iudi.i alia ꝑ eo:qꝛ ab ini
tio oẽs cause exprimuntur.vi.§.si qs
aũt.s.sepiꝰ allegato.ꝛ ideo videt pos
se agi ex pluribꝰ causis vt predicitur
etiam causatis diuersis titulis ꝛ tradi
tionibꝰ.Sed an vtilis dñs possit fieri
magis dñs vtilis:qꝛ quin possit fieri
directꝰ dñs nõ videt dubitabile.Et di
citur ꝙ sic per dictam rationẽ:qꝛ minꝰ
plene ꝛc.Sz põt dici ꝙ nõ attẽta rõne
huius.§.ideo que dixi in directo intelli
ge in vtili.bene tñ verũ est ꝙ vtilis pt
reputari directus diuersis respectibus
vñ.s.de ...§.adeo.ꝛ.s.eo.§.oim.ꝛ §.
alie ... quolibet.† Sed qd dices in
obliga... ...ali.Expeditũ ẽ ꝙ ex plu
ribꝰ causis potest obligari.nec est idẽ
sicut in dñio.ideo videt ꝙ possit ex plu
ribus causis similibꝰ agi.ff.de excep.
rei iud.l.ex sextante.§.latinꝰ.iunge.j.
eodem.§.si minus.¶ † Item quid in in
terdictis.Uidetur ꝙ cum sint persona
lia quod habeãt quo ad hoc naturã ꝑ=
sonalium.vt dicam.j.de interdic.§.re=
cuperande.ꝛ not.Inno.extra de do.in
ter dilectos.¶ In glo.sed in quo.in fi.

hec glo.bona est ꝛ vera scdz oẽs.¶ In
glo.Quia apparet ibi.ꝛ tamẽ hic dicit
ꝙ sic.hec gl.fortissime arguit nemo ad
impossibile obligatur:nec aliqua actio
potest dari ad impossibile:sed impossi
bile est rem meã mihi dari ergo impos
sibile est agi condi.furtiua ad dandũ
qd meũ est.¶ In ea.gl.cum dicit intẽ
ditur.hec glo.nesciẽs in lucem euade
re cõuertit se ad obscura ne videat.ꝛ cõ
cedit quod hec actio non datur ad dã=
dum sed restituendum rẽ nec ob.tex.si
appareat eos dare oportere ꝛc.qui vi=
det supponere qd agitur ad danduz qꝛ
nõ refert ad cõdi.furt.de qua statim lo
cutus est sed ad cõditionẽ ꝓut est ge=
nus ꝛ prout ponitur pro omni actione
personali.q.d.fur tenetur cõdi.fur.ad
restituendum sicut teneretur quicunqꝫ
alius alia condi.ad dãdum si apparet
eum dare oportere.Hanc arbitror fuis
se intentionẽ gl.de lõge adductã ꝛ cre
do ꝙ ille q̃ cõposuit tex.nũꝗ̃ hoc cogi
tauit.¶ In ea.gl.ibi sed hoc ẽ speciale
vt hic dicit gl.vult respondere ad vnã
oppositionem que posset fieri.Uos cõ
cluditis ꝙ hac cõdi.agitur ad restituẽ
dũ in quo ergo est speciale i ista:quia
ꝛ al.evidentur ad hoc competere.ꝛ sic
nil i ea est speciale.ꝛ tamen tex.suppo
nit ꝙ sit speciale ad hoc intendit gl.re
spondere qꝛ nulla condi.competit dño
pro restitutiõe rei sue nisi hec.vnde si
alique competant ad restituendum dic
ꝙ verũ est nõ dño sed dño nõ.Hec re=
sponsio nõ videtur vera ꝛ reperiuntur
alie condi.competere dño ꝑ restitutio
ne rei sue sicut ꝯdi.sine causa.ff.d rerũ
amo.l.rerũ.§.j.itẽ cõdi.inde.ff.de ꝯdi.
inde.l.si vrbana.ꝛ.l.i debiti.§.j.ff d cõ
di.ob causam.l.si procu.itẽ certi condi.
generalis.ff.si certũ peta.l.certi cõdi.
§.ꝯpetit de tritica.l.ij.Nec credo ꝙ is
tex.nec aliquis dicat ꝙ sola ꝯditio fur
tiua cõpetat dño cõtra furẽ:imo ꝛ oẽs
alij degenerant in odiũ furis.vnde qñ
hic dicit hac actione.s.cõdi.fur.vl alia
ꝛ ita ẽt intelligit.ff.vsufru.quẽadmo=
dũ ca.l.fi.vbi loquit generaliter rẽ suã
neminẽ nisi a fure ꝯdicere posse.q.d.ꝙ
contra furem põt agi quacunqꝫ condi.

a ¶ In fi. Idē tenet hic āg. cū Jo. fab. vide eū hic l. ij. col. vsq; ad ꝟ. videam⁹ itaq;. q̄ est in seq. col. añ fi. vbi tractat illam questionē. nūq̄d q̄ olim possidebat presumat̄ hodie possidere ⁊ durat hec q̄stio ꝑ totā col. seq. scz tertiā vsq; ad colum. q̄rtam post prin. in ꝟs. Quero secundo. vbi tractat̄ illa qō an q̄ possidet rē hodie p̄sumatur dñs Itē ꝑpe fi. quarte col. q̄rit an oliz dñs presumat̄ hodie dñs.

b ¶ Dicas Vide dñm Jas. hic in v. col. in ꝟ. in fi. glo. ꝑclara intelligentia.

c ¶ Rei vēdi. Querit hic ang. super ista gl. an rei vendi. tollat̄ ꝑ cōditionez furtiuā: vl̄ contra.

d ¶ Prima verior. Idē tenet h̄ angel. Itē ang. h̄ in pe. col. post p̄n. in ꝟ. l gl. denūtiare. q̄rit an sit de necessitate q̄ creditor īterpellet debitorē ex̄ iudiciū si vult eū cōuenire. vide ēt h̄ do. Jas. in vij. col. ꝑpe. fi. in ꝟ. gl. in ꝟbo denūtiare itē vide pare. l pe. col. in fi. formā libelli ī ꝯditiōe furtiua. de hoc ꝑ do. Jas. in penultima col. in fi.

¶ In. e. gl. in fi.ᵃ sz ſcꝫ hoc nihil speciale esset in fure: quia cōtra quēlibet agitur triticaria ꝑ possessiōe. ff. de triti. l. ij. quod tamen iste tex. innuit. ¶ Quid ergo dicemus ad contrarium qd̓ ad hoc obstat. Potest dici q̄ hec conditio furtiua habet speciale ī hoc: quia ille qui agit alijs conditionibus non habet dicere se dñm nec cōcludere per medium dominij: in ista sic. ff. de cōdi. fur. l. j. vnde qui agit commodati vel depositi non agit q̄ dñs sed q̄ cōmodauit: secus in condi. fur. et in hoc speciale in ea ⁊ cōcluditur ad dimittendam vel dandaz rem ſm Jaco. ¶ Vel potest dici q̄ conditio furtiua cōpetit ad dandaz si res intereat. ff. de condi. fur. l. si pro fure. ⁊ l. ⁊ ideo. ⁊ sic is tex. debet ītelligi quod hac condi. furtiua agitur ad dandū quādo res nō extat ⁊ ᶜ hoc casu loquit̄ is text. In veritate is tex. loquitur quando res extat et apparet: quia loquit̄ in casu quo res vendicari pōt vt ibi q̄uis aduersus ⁊c. que vendicari non potest nisi extet. ꝟ. ꝺ re iud. §. si tamē. preter ea iste tex. ponit regulā ⁊ exceptionez. Regula est nemo agit ad dandum rem suaz nisi ꝯ furem. exceptio deberet̄ de regula. ff. de iu. l. j. hic aūt nō eēt de regula nisi possit res sua peti dari. ergo sequit̄ quod possit peti dari oportere. ⁊ hoc non potest negare qui non voluerit calūniari tex. ¶ Quid ergo ad regulam. dicas ᵇ q̄ q̄uis sit impossibile rē meam mihi dari nihilominus hec petitio admittitur cōtra omnez rigorē iuris ⁊ contra propriā significationē verbi dādi odio furis. vnde quādo res extat hoc verbum dare accipitur pro reddere. ⁊ iō tex. dicit hic recipiēde rei gratia ⁊ sumit̄ hic dare improprie sicut et quando reddere pro dare. ff. de verbo. signi. l. verbum reddendi. sed quando extat improprie. quia in hac actiōe venit estimatio. ff. de condi. fur. l. in re. in qua certū est ꝑprie dari. ¶ Sed quare inductum est q̄ agat̄ ad dādū. Respō deo ꝑpria natura cōditionū est q̄ per eas agit̄ ad dandū. vt. j. §. pri. ⁊ frequētissime ꝯtingit q̄ estimatio venit ī hac actione. vt. ff. de cōdi. furt. l. iij. ideo iura indistincte cōcesserunt agi ad dādū aduertētia q̄ erat possibile q̄ frequēter cōtingebat: vcz fieri cōdēnationē in in tereē: seu estimationē. ⁊ hoc etiā aduertit legislator cū dicit q̄ lz rez nostrā nō possumus stipulari: possumus tamē q̄ ex causa furtiua debet̄. ff. de ꝟb. signi. l. scire debem⁹. §. fi. que multuz facit ad intellectū hui⁹ §. ¶ In gl. j. rei vē.ᶜ ibi cū allegat ꝺ triti. l. j. ⁊. ij. hec gl. ꝓcedit in malefidei pos. rei mobilis sciēter eā cōtractāte qui cōmittit furtū. C. qd̓ cū eo. l. si liberāt. ꝺ fur. l. alienū. ¶ In fi. e. glo. prima verior ᵈ. nā per eaz non agit dñs ad dandū nisi cōtra furē: sed a re stituendum: vel forte ad possessionem. ff. ꝺ triti. l. ij. Doct. tractāt hic materias quasi oīm conditionuz. ⁊ satisfaciliter transeunt ponendo ⁊ sumendo aliqua de materijs earū que melius patēt per speciales titulos cuiuslibet in textib⁹ ⁊ in glo. qd̓ recitare non esset nisi deni

12 grare papyrum. ¶ † Queramus tamē
aliqua circa materiā huius cōditionis
furtiue de qua specialiter. pmo cui cō=
petat. Et certuz est qđ domino: vt. ff. de
cōditio. furt. l. j. vel quasi domino vt tu
tori: vt ibi no. Sz certe ille nō est qua
13 si dominus: sz est loco domini. ¶ † Sz
qd dices đ prelatis ⁊ rectorib⁹ eccl'ia
rum. nunqd possunt agere condi. furt.
Uidetur ꝙ sic ad instar tutoris et cura
toris p dictū. §. qđ verū est si agant no
mine ecclesie que est domina. vt dixi. s.
§. oim sz suo non viderent̄ posse agere
qr nō sūt domini sz forte fructib⁹ sepa
ratis possūt qr faciūt eos. vt scripsi. C.
de sacr. sanc. eccle. aut̄. hoc ius. ¶ Sed
quid de bo. fi. pos. q posset agere publi
ciana. videt̄ ꝙ cōpetat saltez ei vtilis
condi. fur. ff. de pig. l. si ab eo. glos. ; vr̄
sentire cōtra. ff. eo. l. et ideo agat ergo
14 tritica. vt ibi notatur. ¶ † Sz quid de
cōpositarijs ⁊ alijs qui nō habent ius
i re. gl. dicit ꝙ subuenit̄ eis offic. indi.
vel per actionem in factum. C. de agri.
et sen. l. si coloni. illa. l. loquitur in casu
suo speciali. tn̄ eadē equitate videt̄ suc
currendū alijs licet ibi non loquat̄ de
talibus qui non possident: sed de veris
possessoribus. sz. C. de preto. pig. vide
tur loqui de misso in possessionē qui nō
possidet. Canoniste vo puidēt per cō
ditio. ex canone reitegrāde. et per. c. se
pe. ex̄ de restitu. spol. dic vt ibi. ⁊ in spe
cu. de peti. ⁊ pos. §. j. versi. qd si deposi
15 tarius. ¶ † Quid de vtili domino nun=
qd potest agere cōdi. fur. nō videt̄. qr
colon⁹ nō potest agere. vt. ff. loca. l. cū
in plures. §. messez. sed ibi i colono ad
modicū tp̄s. sec⁹ si ad n̄ modicū. dic. s.
đ re. di. §. is vo. ⁊. §. si tamē. ⁊. dic ꝙ hec
cōpetit domino etiaz si desierit eē dn̄s
dūtamē sine facto suo. vt ibi. vide. ff. e.
l. sine. §. tandiu. ¶ Queritur ɔ̄ quez cō
pētit. vide. ff. de cōdi. fur. l. si p fure. §.
16 fi. ⁊. l. lex furtiua. ¶ † Querit̄ vltra ad
quid cōpetat. ⁊ certū est ꝙ si res extat
ipsa ɔdicitur: vt. d. §. si tamē. ⁊ hoc. ff. đ
triti. l. ij. cū oi interesse. vt. l. iij. ff. e. ⁊ ne
dū res ipsa imo qđ factū est ex ipsa. ff.
eo. l. ex argento. vel quod superest. e. ti.
17 l. si seruus. §. boue. ¶ † Sed querit̄ po

ne quid si res interierit. nūquid petet̄
ipsa res. vl' estimatio. gl. dicit ꝙ petet̄
res ipsa ⁊ fiet condēnatio in estimatio
ne. ff. e. l re furtiua. ⁊ pro illa gl. videt̄
expressum. e. ti. l. iij. i fi. facit etiā. ff. de
fur. l. si qs vxori. §. pe. de vbo. obli. l. si
seruum. §. fi. ¶ Contrarium videtur ex
pressum in. d. l. in re furtiua. ff. de do. cā
mor. l. si filio. de condi. indebi. l. in sum
ma. §. in frumēto. ¶ Posset dici ꝙ si cer
tum est rem non extrare debet peti esti
matio. ⁊ si repeteret male peteret: ⁊ ita
tenet Inno. ex̄ đ excep. c. sacro. ⁊ ita te
net gl. ordinaria iur. ciuilis. Spec. vi
detur tenere ꝙ potest peti res siue esti
matio. forte vult dicere pōt peti res si
extat. vel estimatio si res nō extat. de
hoc in Spe. de lit. concēp. §. ad huius.
vsi. itē nota. de ob. ⁊. sol. §. sequit̄. vsic.
18 quid si petij. ¶ † Quicquid teneas cre
do ꝙ vbi res nō extat ⁊ est certū. est fa
cienda mentio de hoc sicut dixi quādo
quis dolo desijt possidere. s. ec. §. oim.
vide per tex. s. allegatum qui videt̄ cō
cludere ꝙ etiā res mortua ɔdicit̄. cre=
derē libellū pcedere ēt si ɔdicat mor=
tuā dūtamē eā non exprimat mortuam
in libello. si eīn hoc exprimeret ad im
possibile ɔcluderet. ⁊ credo ꝙ si aduer
sarius excipiat ꝙ res est mortua qđ de
bet ɔcludere ad ptiū qđ male excipit.
¶ Itē credo ꝙ si dicat rē mortuā ⁊ ɔclu
dat ad estimationez qđ bene concludit
per. ll. alleg. pro hac parte. ¶ Itez ꝙ si
pbabiliter dubitet an res extet vel nō
potest ɔcludere alternatiue. quare pe=
to rem si extet mihi dari si nō extet ta=
lem estimationē. ff. quo. le. l. j. §. qđ ⁊ ita
nullam de opinionibus pdictis ad li=
teraz teneo. Ex predictis patet forma
et cōclusio libelli. quare super eo nihil
19 elaborandū est. ¶ † In summa no. qđ
securius est agere tritica. ad possessio=
nē quā hac actiōe pp̄ter difficilē. pba
tionē dominij. vt dixi. s. ec. §. omnium.
1 ☞ Casus positio ponitur.
2 Actio. h̄ vbū cōprehēdit vtrāq3 actio
nē tam in rem q̄3 in personam.
3 Consuetudo talis est ꝙ vbi quis voca
tur ad iudicium debetur emēda ab il=
lo qui succubuit. vocaui te ad iudicium

tu statim cōfiteris & dicis te non debere emēdā: quia si req̄siuissem statī solvisses. ideo dicis me debere emēdam non te q̄d iuris.

Appellamus aūt in

1 rem actio. ¶ † Quidā faciūt hic §. quidā nō. Doc. Ja. & Pe. legūt sub §. p̄cedēti. casus ptz. Dn̄e ego vidi tractatus de ac. realibus & psonalibus. Quero a vobis an he actiōes habeāt aliqđ nomē gn̄ale. impator respondet q̄ imo appellamus &c. p̄seq̄re tex. cū is §. nullius est vtilitatis: vel modice loquit̄ em̄ de vna doctrina nominū q̄ grammaticis ptinacibus reliquat̄. C. de cōsti. pecu.

2 l. ij. quare hic nihil dico. † Jllud tamē no. q̄ verbū actionis vtrāq̄ actionē cōprehēdit. C. de heredi. vē. l. fi. & ideo si quis legaret vł cederet actiōes videt̄ q̄ legatarius possit intētare reales & psonales. ¶ Sz q̄d si vni daret vł legaret oēs vēdicatiōes alij cōdi. & est ibi aliqđ debitū p quo cōpetūt hipo. & psonalis: q̄s itētabit hipothe. & q̄s psonalē. videtur q̄ cū hipothe. sit accessoria q̄ cōpetat illi cui psonalis cōpetit iste §. facit ɔtrium. vide. s. de fideiuss. §. act̄. nec. ¶ Jn gl. id dicit. i fi. hoc nihil est: q̄r ille cōpetunt ad reddēdū seu restituendum. ff. cōmo. l. iij. §. heres. & l. si vt certo. §. rem tibi. vnde hic loquit̄ solum de illis psonalibus que competūt ad dandum vn̄ non omnes competūt ad dāduz imo vt q̄s liberetur. ff. de cōdi. sine causa. l. qui sine. & ad repetēdū qđ datum est. vt cōdi. ob tur. causam et indebiti. vt patet p ti. de cōdi. ob tur.

3 causam. & indebiti. ¶ † Jn glo. dicūt q̄dam. in fi. doc. hāc approbāt q̄ si oporteret denuntiare: ita oporteret denūtiare in reali sicut i personali. nulla tamē pōt pbari autoritate nisi q̄r is text. sic dicit. Et not. q̄ p hāc glo. vr̄ determinari q̄stio vbi q̄s vocat̄ ad iudiciū debetur de consuetudine emenda ab illo qui succūbit. pōe q̄ vocaui te ad iudiciū & peto. x. q̄ mihi debes: tu statī cōfiteris & dicis non debere te emēdā q̄r si req̄siuissez soluisses: quare dicis me debere non te. nūquid bene dicis. Nō videtur per hanc glo. tamen posset dici q̄ hoc casu sit necessaria denūtiatio cum ego non debeam puniri qui non sum in mora quinimo videtur quod non debeam expeñ. hoc casu in glo. vere. i fi. C. de defen. ci. l. defensores. a. ff. de origi. iu. l. ij. §. ex actis.

1 ☞ Primo ponitur casus positio.

2 Actio penalis nō dicit̄ propterea q̄ in ea iuratur in litem.

Adde ad idem. nu. 3.

4 Reivēdicatio ac alie reales an sint penales quādo dātur contra eum q̄ dolo desiit possidere.

5 Penales actiōes in quadruplū an alie sint q̄ depositi facti tumultus incēdij ruine naufragij. vide.

6 Quid si depositarius contumaciter nō compareat vel forte presens respondere nolit: an condemnabitur in duplum.

7 Delinquēs palam an magis puniatur q̄ qui clam vel econtra.

8 Fur manifestus quid sit. vide remissine.

9 Fur manifestus quare plus punitur q̄ raptor: cum in actione furti manifesti totum sit pena: in vi bonorum rapt. triplum.

10 Executores testamenti si deferant soluere legata relicta locis pijs an puniātur pena dupli.

11 Heres qui debet legatum pijs locis: si conuentus primo negauit postea penituit: an debeat condemnari in duplum.

12 Quid si primo confessus est et postea negauit.

13 Quid si non pōt soluere duplum.

14 Quid aūt si testator apposuit penam an habeat locum pena legalis.

15 Libellus in certi conditione ex mutuo qualiter formatur.

16 Libellans in certi conditione ex mutuo si non dicat pecuniam suam an libellus procedat.

17 Quid si dicat mutuaui decē q̄ p misisti reddere i scriptis & p lr̄as tali sigillo sigillatas an libellus procedat.

18 Quid aūt si p istr̄z pductū apparet q̄ est iterposita stipulatio et lr̄aruz obli

gatio.an debeat eligere.z quid.
19 Libellus hoc mō cōceptus.peto decē q̄ mihi promisisti per stipulationē nullla alia causa adiecta.an talis libellus procedat.
20 Traditio z pmissio equiparāt:z vbi fit traditio absq̧ causa dominium non transfertur.
21 Stipulatio an valeat vbi ambo scz stipulator z promissor credebant causam inesse z non inest.
22 Promissio rei q̄ pōt pstari vz:lz cōtra cius rei q̄ nō est non valeat.
23 Lex indistincte improbat pmissionez 3 factam sine causa.
24 Libellus an procedat si posui q̧ rem meam ibi commodaui et non posui ad quem vsum.
25 Quid si instrumentū dicat.talis commodauit z precario concessit.quis con tractus erit.
26 Libell⁹ q̄lr format i actiōe depositi.
27 An aūt in actiōe depositi q̄ cōpetit ad duplum sufficiat vnus libellus.
28 Snie due an sint necessarie in actiōe depositi q̄ competit ad duplum.
29 Libellus in actione mādati z p socio qualiter formatur.

a Sequens ª illa diuisio est.¶†Casus isti⁹.§.plan⁹ est.Dñe impator ego vidi.s̄.quasdā diuisiōes actionū.est ne alia diuisio.Imperator dicit q̧ sic.Nam quedā sunt rei psequēde:quedā pene zc.tex.est plan⁹ in glo. iij.diuisio.i fi.Prima fuit q̧ quedā reales quedaz personales.s̄.§.oim.Scda q̧ q̄dā ciuiles quedā ptoric.s̄.§.sz iste inu[illegible] sunt diuisiões vt videbis in gl[illegible]f.sunt pterea.vidibi.¶In gl. 1 sz nōne.i fi.b Itē iterest cuiuslibet ne q̄d in loc.pu.fiat.ff.ne q̄d i loc.pu.l.ij. §.j.de ope.no.nū.l.nā reipublice.scdz docto.melius.ff.d popul.ac.l.j.In gl. 2 q̄ sunt.x.i fi.¶†Hec glo.c videtur ad c uersari magne glo.s̄.ec.§.penales ꝟo. item aduersus eam vbi videtur cōcludere q̧ ibi illa actio dicit penalis quia in ea iurat in litez z tñ constat q̧ illud iuramentū venit ibi officio iudicis sicut in qualitate.z idem no.C.re.amo. l.ij.¶Sz dic q̧ hec gl. est vera.naz nulla actio est penalis propter hoc qz iurat in litem vñ illa actio sic dr ibi penal' ex alia cā nō qz iurat i lit. vt ibi scripsi.¶In gl.ad vtrūq̧.in fi.sed in pmo casu datur certi cōdi.ex mutuo in secundo certi conditio exstipulatiōe. vide.ff.si cer.d.l.cer.cō diti.§.qm̄.z qd scripsi.s̄. de ver.ob.in pn.¶†In gl.sed nōne ibi cū alle. s̄.e.§.penales.Hoc exēplū non est bonū.plus q̄ eni ridiculū est dicere q̧ actio ex ēpto z bo. fi.in q̄b⁹ iuratur in litez sint penales.vt dixi.s̄. sup glo.q̄ sunt.x.¶Preterea est 3 casuz huius §.qm̄ ponit eas rei psecutorias.Itē si dicerentur he penales quia iuratur in litez in eo q̧ excedūt veram estimationem potius dicerentur miste q̄ mere penales i versi.si plane.Pone exēplum in actio.l.aquilie qñ iterfecisti seruū meū vl' aial.vt dixi.s̄.e.§.pe 4 nales.¶†Sed vr̄ q̧ rei ven.z alie reales sūt penales qñ dant contra illū q̄ dolo desūt possidere vel nihil adest.vt si possessor occidit rē q̄ vēdicat vl' forte culpa ei⁹ interūt vel forte donauit vl' eā pdidit ad locū vel al's nā tūc reo nihil adest.ff.ad.l.acq̄.l.item mela.§.si plures.Sol.q̄ dolo vl' clpa desūt possidere habet p possessore fictione iuris z quasi tenēs z possidēs cōuenit nō deliquēs idcirco nō

a¶Seqns Diuide et summa sic sm Angel. Ois actio aut est ex 3 ctu vel ex maleficio z vel ē rei psecutoria vl' penalis vel mista. hoc.d.vsq̧ ad.§.q̄daz. b¶In fin. Ista glo.a nullo rprobatur:sz cū ea trāseū t hic docto. Querit hic ang.q̄s ad mittit ad vēdicādaz rē eccl'iasticam. puta rē sacrā vl' religiosaz vel feuduz eccl'ie.vid hic sm eū.

c¶Hec gl. hec eadez verba resumit hic angel.

reputat ei pena cuz fin
gatur possidere.vt.l.pa
rē.de re.iu.⁊.l.qui dolo.
⁊hoc qꝛ possedit.Sz vbi
lex dicit aliquem teneri
ꝙ nūꝗ͂ possedit ex deli=
cto suo sicut in actione
l. aq̄l.tūc censetur pena
lis.vt.i.§.si plures.Uel
pōt dici ꝙ vbi res nō ex
tat:non agit reali.vt.s.
de re.diui.§.th.¶In gl.
5 s.heredis.l fi.¶†Quid
in aliis casibus i q̄bus
ē eadē rō.Uerbi gratia.
subito currētib⁹ hostib⁹
habui rez deponere vel
forte supuenerunt mihi
noua qd latrones erant
in via ꝗ mihi insidiabā
tur.vl forte pegrinus in
firmitate subita graua=
tus nō potuit eligere si
bi hospitez vel aliquez
de circūstantib⁹ cui sua
cōmendaret.nunꝗd erit
idem.non vr qꝛ hoc est
penale:⁊ nō extendēdū
vt.l.interptatione.ff.de
pe.⁊ contra rationē iur.
statutū ⁊ ipsius actiōis
naturam.⁊ ideo non vi
detur extendendum.vt
l.qd ratione.ff.de legi.
super hoc adeas preto
rem vel augustum pro
lege condenda.¶Item
quid si nō causa tumul=
tus pplorum.sz forte vi
dit inimicum suū in via
⁊ forte aliqua deposuit
vt ei leui⁹ occurreret nō
vr loc⁹ huic pene ⁊ ma=
xime qn ipse inuasit.ff.
de mino.l.papi.de suspe.
6 tut.l.decreto.¶†Quid
si depositarius ꝯtumaci
ter non cōpareat vel for
te respōdere psens nolit
nunꝗd cōdēnatur in du
plum.Non videt qꝛ nō

negat.imo videt cōfiteri.C.de iura.ca
lū.l.ij.§.si autē reus.extra de cofess.
c.ij.lib.vi.⁊ ita tenetur in simplū.In
contrariū vr ꝙ debeat haberi p negā
te.ff.de iterro.act.l.de etate.§.quid ta
cuit.⁊ ita tenetur in duplum.Quid ad
hoc doc.consueuerunt dicere hec iura
concordando ꝙ vbi est damnū contu=
maci haberi p confitente:habet p cō
fitente.si sit ei dānū haberi p negāte
tūc habetur p negante.¶Ex ista dis=
solutione pōt respōderi ad qōnem nā
si deponens possit bene pbare suū de
positū vtilius est ei ꝙ depositari⁹ de
beatur p negāte ꝗ͂ p cōfitente:qꝛ ha=
bebit duplum:vt hic.sz in casu quo p=
bare non possit est ei vtilius qd habea
tur p confitente.vide qd scripsi in bre
7 uiario de iura.calū.l.ij.¶†In glo.sed
a ꝗre.l fi.gl.nō respōdet [a] pter hoc cō
trario qꝛ ibi punitur magis ꝗ clam hic
min⁹ ⁊ ita semp ob.l.illa.Dy.dicit qd
in illicitis oīno:id est ꝗ nunꝗ͂ possunt
esse licita ⁊ illicita magis punitur qui
palam ꝗ͂ ꝗ clam.vt hic.sed in his que
possunt esse licita ⁊ illicita magis puni
tur ꝗ clam ꝗ͂ ꝗ palam.vt.l.cōtraria.Et
p hoc qꝛ vsurarius manifestus magis
punitur ꝗ͂ occultus ⁊ disputās de fide
catholica publice magis ꝗ͂ priuatim.
extra.de vsu.c.qꝛ in omnib⁹.de homi.
c.ex literis.de here.c.cum ex iniūcto.
C.de summa trini.l.nemo.⁊ ibi consue
8 uit tangi de hoc per doct.¶†Quis au
tez sit fur manifestus vel nō.dic.s.de
oblig.que ex delic.nas.§.i.vide ibi.⁊ vi
bono.rap.§.fi.vide etiam ibi.¶In gl.
b s.vsq.in fi.[b] Uide.s.vi bono.rap.l pn
cip.⁊ in.d.l.si qs ex domo.⁊ l.d.§.fin.
s.vi bonorum rapto.⁊ est expressum.ff.
de furtis.l.si vendidero.§.cum raptor.
vn teneas ꝙ omnis fur tenet vi bo.ra
pto.si haberet animū resistēdi.al's nō
9 vt no.⁊ scripsi.s.vi bo.rap.l pn.¶†Sz
pōt queri quare punit plus fur manife
stus ꝗ͂ raptor cum in actione furti ma
nifesti totū sit pena:l vi bo.rap.triplū.
pōt dici ꝙ pretor pl⁹ fures punire vo
luit:qꝛ magis frequētabāt furta ꝗ͂ ra
pine.ff.de pe.l.aut facta.§.fi.Itē potest
queri quare est vniformis pena in ra=

a ¶Nō rñ
det.Idem
tz hic ang.
et Ias.alle
gando Jo.
fabri.

b ¶In fin.
Nulli⁹ do
ctor ꝯdicit
huic gloss.
sed omnes
ei consen=
tiunt.

pina & non in furto. ¶ Item cur magis punitur manifestus q̃ nõ manifestus. Potest respõdere per ea que dixi ibi. §. vi bono. rap. in pn. & §. j. ¶ In gl. §. ad l. aquil. in fi. idem in multis alijs vt in constitutione si quis in tantã. & l. non ab re. C. vñ vi. fi. re. l. si ɔstiterit. & i noibus: in quibus aliquid noĩe pene imponitur vltra interesse cũ sit eadem ratio. ff. de iur. patro. l. adigere. §. q̃uis. d fũ.
10 l. j. sm Dy. & no. j. glo. fi. ¶ † In glo. sz heres. in fine. Quid si executores p quorum manus legata solui debent ex dispositione testãtis differant. Potest di
a ci[a] eos teneri ista pena propter generalitatẽ huius litere: & maxime q2 possunt conueniri ex testamento hoc casu. vt satis plene scripsi. C. de epis. et cle. l. nulli. & ibi nota. sz possessorem rei legate nõ crederem teneri hac pena: cũ nõ teneatur ac. ex testamẽto sz rei ven. ¶ In glo. s. fraudulẽter. ibi cuz allegat. l. sciẽ
b dum[b]. hoc casu p̃sumitur fraus nisi heres pbet iustam causam modicũ tamẽ temp9 dz ei dari. ff. de colla. bo. l. si q̃s filium. §. j. ¶ In ea. glo. ibi cuz allegat
c l. pretor. §. si seruus[c]. illa facit i hoc qd dicit nõ edi. in fi. §. ibi. in aut. de here. et fal. §. si quis autẽ non implens. ibi p
11 traxerit. ¶ † In ea. glo. ibi. C. de vsu. le. vel fideicom. l. j. dic. ff. de vsur. l. herennius. ¶ † In ea. gl. ibi. vt. l. q̃d sit fugitiuus. §. j. Solu. ibi fuit delictuz consummatum. ideo fera penitentia. hic nõ. ff. de fur. l. qui ea mẽte. dic ibi. ff. nau. cau. stab. l. idẽq3. §. fina. in hoc tamen aduerte q2 si actor innitatur confessioni & per eam velit probare videtur satis equuz qd glos. dicit. si autem confessioni non innitatur tũc aut debitor stetit in negatione [illegible] vsq3 conuentus fuit: & tũc certum est q incidit in penam: q2 nedũ debetur propter negationez imo propter pcrastinationẽ & dilationẽ vt videbis. j. §. sz furti. ver. sz illa. ergo siue debitor negauerit siue confessus fuerit dumtñ ptraxerit p iussu magistratus conuentus fuerit pena est cõmissa & i hoc casu nõ pcederet qd gl. sed põt pcedere qñ primo negauit & post cõfessus est ante q̃ cõueniretur & hoc casu credo q pena sit cõmissa p negationẽ & hoc est expssuz. j. §. sz illa. vbi vr̃ concludi q negans statim cõmittit: sz ɔfitens sibi deferat quousq3 ɔueniat. igitur penitere nõ põt ex q̃ semel negauit & est pena ɔmissa. & de hoc non vr̃ multum dubitandũ. & idẽ cõcederẽ in hac. l. aqli. nã speciale est i minore q possit euitare penã quã cõmisit negando si post cõfitetur. & sic videt̃ contrariũ ius cõe. ff. de mino. l. si ea. causa. §. nunc. videndum. C. si ad deli. l. j. & ij. & de hoc tãgit specu. aliquantulum: nihil tamẽ eligit sed remittit ad hanc glo. in ti. de cõfes. §. nunc videndum.
12 versi. quid si egi. ¶ † In ea. glo. ibi cum allegat. l. illud hec q̃stio pcedit vbi nõ distulit tñ q fuerit in iudicio vocatus: q2 tũc etiã deberet ex pcrastinatiõe. j. e. §. sz furti. v. sz si distulerit. et nõ eẽt qd. sed qñ extraiudicialiter ɔfessus ẽ et post negauit. & intellige has determinationes procedere vbi non fuisset iustus error: quia forte ille excusaret. ff. de interrog. ac. l. cõfessiõib9. & l. q̃ seruũ. ¶ In. e. glo. cuz allega. j. §. at ille. Ille. §. parũ. facit tñ melius. ff. de his q̃ vt indig. post legatum. §. j. l. pe. credo tñ q prima sit vera quia ex sola ɔuẽtiõe debet vt. d. §. at ille. & ex sola pcrastinatione vt hic. sed glo. põt saluari vt negotium potest esse dubiuz. ff. de petiti. here. l. illud.

a ¶ Põt dici. hoc idẽ tz Ange. et Jason.

b ¶ Sciendũ. Et pro hoc vid bonũ tex. hic sm. Jas. & bal. i. c. vasal9. el. j. si de feu. fue. ɔtro. inter do. & agna.

c ¶ §. si seruus. Vide meliorem tex. sz Jas. in §. si vero ptraxerit. in autẽ. de heredi. et fal.

¶ Quid si rñdeat dubi-
to. dic nõ incurrere pe-
naz si habeat iustã cau-
sam dubitãdi: alr̃s sic. ff.
de pet. here. l. si debitor
in feu. si de feu. questio
13 fue. ca. vasallus. ¶ † In
ea. glo. cũ allegat. C. de
fideicõ. l. fi. hec ẽ vera ⁊
non hz dubium ẽm Dy.
¶ In ea. gl. in fi hoc ꝓt
ꝓcedeꝛ si dolose egerit
vt essent i nõ solnẽdo. ff.
q̃ in fran. cre. l. fi. §. fi. se-
cus si esset simplex mo-
ra. ff. man. l. si ꝓcura. §. si
ignorantia. nec ob. ff. de
mino. l. qd̃ si minor. §. si
seruus. qꝛ loquiꝛ in do-
lo adhibito in ɔtractu.
hic extra ɔctũ. ¶ In gl.
q̃d si in iudicio. ibi cum
a alleg. l. interpretatiõe a.
¶ Hec questio nõ est du
bia qꝛ est casus. j. §. sed
furti. nã si negat statim
cõmittit penã si cõfiteꝛ
nõ nisi se ꝑmiserit ɔue-
niri: vt ibi ptz textualr̃.
¶ In ea. gl. ibi cũ alleg.
l. in minoꝝ. Ecclesia eñ
equiparaꝛ minori: imo
et pupillo. C. de rei ven.
l. si vt ꝓponis no. Sed
nũquid duplaꝛ totũ: vz
legatũ fructus et vsure.
Uideꝛ ꝙ sic. ff. de furt. l.
in furt. acꝛ. in prin. ff. eo.
tit. l. inficiendo. §. j. Sed
is tex. supponit ɔrium.
ibi tũc eñ ⁊c. Sz retẽta
hac opi. ꝙ interesse non
dupleꝛ queriꝛ an possit
pena peti ⁊ iteresse. Nõ
vr̃ dubiũ ꝙ sic cum hec
pena sit legalis. ff. de cõ
di. fur. l. in re furtiua et
14 l. si ꝓ fure. ¶ † Sz quid
si testator penam appo
suit. Uideꝛ ꝙ nihilomi
nus sit locus huic pene:
sz tamẽ nõ potest exigi vtrãq;. C. de iur.
emphy. l. ij. no. in sirĩ. ¶ In ea. gl. i fi.
Dy. approbat has oẽs determinatio-
nes. ista sufficiant circa lecturã hui⁹ §.
qui vellet tñ solẽnizare posset attrahe
re materias actionũ hic noiatarum qd̃
nõ expedit: qꝛ in suis locis tacte sunt i
parte: vtinã nullus lector aliq̃d attra-
heret sed suis locis materias reserua-
ret et transiret tãgendo solũ necessaria
15 ꝓ intellectu casusque legit. ¶ † Quia tñ
in hoc titulo ꝓpriũ est tractare de libel
lis. videam⁹ quo in his actio. formanꝛ
libelli. et primo incerti cõdi. ex mutuo
de qua primo tractaꝛ in prin. huius §.
in qua sic potest icipere Dico Jo. fa. ꝙ
Mar. ꝙ lz dudũ eidẽ Mar. mutuauerĩ
tali pecunie mee q̃ntitatẽ: nihilominus
idẽ Mar. dictã pecunie quãtitatẽ mihi
reddere ɔtradicit indebite quare peto
dictũ Mar. in dicta tali quãtitate mihi
reddẽda ⁊ solnẽda per sniaz condẽna
ri. ⁊ ad h̃ ꝓpono certi cõdi. ex mutuo.
⁊ eodẽ modo potes formare in aliis re
bus mutuatis que cõsistũt põdere nu-
mero vel mẽsura. vide. ɔ. qui. mo. re cõ
16 trahi. ob. §. mutui. ¶ † Quid si non dicat
pecuniã suaz nũquid ꝓcedit libellus.
Non videꝛ qꝛ nõ est mutuũ nisi sit res
mutuantis. ff. de fideius. l. si quis ꝓ eo.
§. nummos. C. si cer. peta. l. q̃uis ff. si
cer. peta. l. ij. §. appellata. Nũquid ḡ cre
ditor habet ꝓbare dñiuz rei mutuate.
Non vr̃ dubiũ quin sic per ꝓdicta iura
alr̃s hac actio. agere nõ potest nisi reci
piens cõsumpsisset. ff. si cer. pe. l. nam ⁊
si fur. vel cũ suo miscuisset. ff. de solu. l.
si alieni. qd̃ est difficile ꝓbare. ⁊ sz hoc
vix aut nunq̃ agens ex mutuo obtine
ret. vnde oẽs moderni dicũt ꝙ agẽs ex
mutuo hz ponere se dñz sed nõ oportz
ret ꝓbare: qꝛ recipiẽs ñ potest ei refer
re qõnẽ seu cãm dominũ: ñ habeat cau
sam ab illo. C. loca. l. si q̃s ɔductionis
C. ð pig. actio. l. nec creditores. Et hoc
tenet hic Pe. ð bel. pti. ⁊ alle. ff. depositi
l. j. §. si ꝓdo. ⁊ facit qd̃ no. C. de non nu.
pe. l. j. ff. cõmo. ita ⁊ si fur. ⁊ hoc satis ap
probat equitas ⁊ cõis vsus. Sed pone
qd̃ formaꝛ sic libellus. Dico ꝙ mutuã
ui titio. x. que per stipulationez ꝓmisit

a ¶ L. in-
terꝓtatiõe.
Hec gl. di-
cit ꝙ in pe
nalib⁹ non
fit extensio
de sil̃ibus
ad sil̃ia. di
cit h̃ Jaso.
pl̃chre. q̃n
pene ipo-
nunꝛ habi-
to respectu
ad priuile
giũ alicui⁹
ꝑsone etiã
si ipi casus
essent a iu-
re equipa-
rati. ⁊ alle-
gat ipe Ja
son duas
gl. iuris ca
noni. con-
trarias: vt
videre po-
teris hic ꝑ
eum.

mihi reddere: quare peto &c. queritur nūquid ꝓcedat. respōdeo nō: q2 dubi⁹ est nec per eū scitur qua actiōe agitur. Certū est eñ ꝙ vbi ex eodem facto plures possunt cōpetere actiones vna est eligēda & nomināda. vt plene no. ff. de eden. l. j. in fi. magne gl. ex facto autē ꝓposito possunt ꝯpetere due actiōes. vz certi cōdi. ex mutuo. & certi cōdi. ex stipulatione si stipulatio fuerit ex interuallo apposita: & sic vna debet nominari. ¶ Preterea dz declarari an stipulatio fuit interposita incōtinēti vel ex interuallo: q2 si incōtinenti vna nascit̃ actio vz ex stipulatiōe: si ex interuallo due. ff. de noua. l. si ita. §. j. cū. l. seq. igit̃ nō videt̃ ꝓcedere nisi declaret an incōtinenti vel ex interuallo fuit stipulat⁹. Sz si dicat & declaret qđ incōtinēti tūc bñ ꝓcedit: q2 tūc cōstat ꝙ ex sola stipulatione agit. Si ꝯͦ dicat ꝙ ex interuallo non ꝓcedit nisi declaret qua actiōe agit, vt. d. glo. no. ff. de reg. iur. l. nemo. §. quoties. cū sint due actiōes: vt hic

17 in tex. ¶ † Quid si dicat mutuauit tibi x. que ꝓmisisti reddere in scriptis & ꝑ literas tali sigillo sigillatas: nūquid ꝓcedit. Dicas ꝙ nō eadem rōne. q2 obligatio literarū est hodie modus vestiēdi ꝯtractus sicut stipulatio. & ex ea agit̃ vt dixi. s. de lite. obli. igit̃ ꝙ in stipulatione interposita post mutuū dixi & hic debet itelligi. & ideo dic vt. s. ꝓxime dixi qđ parū aduocati aduertūt. ¶ Pone ego agebā certi ꝯdic. ex mutuo ꝓduxi instrumentū seu lr̃am ad ꝓbandā intētionē meā ꝑ quā apparet ꝙ in datione & receptiōe pecunie fuit stipulat⁹ & cō[illegible]. nunquid cado. Non dubiū qđ [illegible] que ꝓduxi luculēter apparet qđ [illegible] ego certi cōdi. q2 ibi ē stipulatio & scriptura & ita nō ꝯpetit certi ꝯdi.

18 ex mutuo. p. d. l. si ita. §. j. ¶ † Quid ergo si ꝑ instr̃m ꝓductū vel lr̃am apparet qđ fuit mutuū stipulatio & literarū obligatio: q2 ꝯtinet̃ ꝙ recepit. x. mutuo que per stipulationē ꝓmisit reddere tenore huius publici instr̃i: queritur nunquid debet eligere: & q̄d. Et videt̃ ꝙ debeat eligere ex stipulatione cum sit firmior: & magis firmū ꝑfertur minus fir

mo. ff. de rei ven. l. si id qđ. & vidisti. s. qui. mo. tol. obli. §. ꝑterea. de ꝯ. obli. in princi. Hec autē ꝓcedūt & libelli supradicti vbi soluz petitur res mutuata. Si autē petat̃ valor quāti plurimi iuxta. l. vinuz. ff. si cer. pe. est de eo faciēda mētio in libello. sz si facta non fuerit nihilominus pōt ꝓcessu pēdēte implorari officiū vbi per officiuz venit. vt plene nota. in Spe. de obli. & solu. §. sequit̃ videre. de cer. ꝯdi. Pet. de bel. perti. querit hic an si q̄s sit obligat⁹ ad certā monetā possit de alia soluere. et an si moneta illa tollatur sit liberatus. Hoc non est hic propriū: ideo nō ꝓsequor. de hoc tñ satis scripsi. s. quib⁹ mo. tol. obl. in prin. & C. de solu. aut̃. hoc itaqꝫ. vide i breuiario. & de hoc. ff. si cer. petat̃. l. sꝫ. §. apellata. Quomodo autē format̃ libellus [a] vbi agitur ex mutuo cōtractu in scriptis. vide. s. de lite. ob. vbi satis plene scripsi. Nihilomin⁹ de cer. ꝯdi. ex stipulatiōe in qua pz libellus. Dico ꝯ Mar. ꝙ licet talem summam vel quātitatem pecunie eidem mutuauerim ipsamqꝫ ꝑ stipulationem mihi reddere ꝓmisit nihilomin⁹ eā reddere cōtradicit quare peto dictū Mar. cōdēnari &c. et est sciendū ꝙ ex stipulatione orit̃ certi condi. ex stipulatiōe vbi certum vertit̃ in obligatione. sz vbi incertū tunc condi.

a ¶ Libellus. Uide Ang. hic i iij. col. post me. ver. ex quo seq̄t̃. Uide Pet. Ja. in titu. de condic. speciali ex mutuo. itē vide hic ēt Angel. sup for. libelli i act. cōmodati. itē vide hic Angel. in §. ex maleficijs. de formatione libelli i act. fur. in. ij. col. in me. ꝯ. q̄ro quō formabitur libellus. itē vide plene ꝺ his libellus i act. ex maleficio. §. ex maleficijs. i. ꝑ iij. co. i pn. ꝯsi. e. glos. restat.

incerti.sed doc.moderni cōsueuerunt
dicere q̄ cōdi.icer.nō est ꝓpriū nomē
actiōis:ſʒ satis pōt dici|ꝫ vt scripsi.s.
de verb.obli.in prin.vbi multas.ll.ad
19 hoc alle.¶†Occasione ꝓmissorū pe.
q̄rit q̄d si q̄s agat ex stipulatione nul
la causa adiecta.Uerbi grā.peto.x. q̄
mihi promisisti.nūquid talis libellus
ꝓcedit.ipe dicit q̄ sic.qꝛ stipulatio est
legitimus ꝯtractus de iure ciuili idu
ctus:igitur actionem parit.ff.de pac.l.
legitima.ꝛ.l.conuentionē.Uerū est q̄
actor excep.repellit.l.ij.§.circa.ver.si
q̄s.ff.de do.ex.Ubi aūt fuit cā:tūc aut
p̄terita aut futura.primo casu aut fuit
falsa vel vera.si falsa repellit nisi sciēs
falsum ꝓmisisset.si vera nō repellit si
ob futurā cōpetit actio.ſʒ nisi impleat
repellit excep.C.de re.ꝓmu.l.ex placi
to.C.de transactio.l.sine apud facta.
sm eum.Est ergo sua intētio reprehē
dere glo.q̄ est in.d.l.ij.§.circa.vbi gl.
tenet q̄ talis libellus nō procedit.sed
pe.dicit q̄ procedit.sed ob.excep.cū
distinctiōe quā.s.feci ista questio sup
ponit aliam vcʒ an promissio sine cau
sa teneat.Ad cuius euidētiam opʒ di
stinguere.nam interdum promittitur
sine aliqua causa exp̄ssa vel tacita:in-
terdum causa expressa vel saltē intelle
cta tacite.redeamꝰ ad p̄mū vbi repe
ritur nuda ꝓmissio.nec apparet aliq̄
expressa vel tacita ab aliqua partium
queritur an valeat.Et scio q̄ gl.tenet
in.d.l.ij.§.circa.qđ nō valet.Etiā ideʒ
videt tenere pe.nisi qđ dicit q̄ stipu
latio valet ipso iure.Sed obstat exce
ptio ꝛ ita cōcordat cū glo.saltē in effe
ctu.ꝛ ita tenet Dy.ex de re.iu.c.qđ se
mel.li.vj.¶Preterea videt casus l.d.
§.circa.ff.de ꝓba.l.cū deinde.§.fi. Sʒ
cōtra hoc videt:qꝛ paria sunt idebitū
ꝓmittere ꝛ soluere.C.ad le.fal.l.fi.ff.d
do.l.si patronus.§.de illo.sed soluens
sciēter indebitū sciēti nō repetit cum
donare videatur.vt.l.j.ff.de cōdi.ide.
ꝛ de ope.li.l.cāpanus.ergo ꝓmittens
vr̄ q̄ d̄beat efficaciter obligari.¶Pre
terea pro hoc faciūt.ff.de noua.l.si q̄s
legauerit.de ꝯdi.ide.l.fideicō.p quas
videt ꝓbari q̄ ꝓmittēs scienter videt
donare sicut soluēs.Solutio.p̄ma
opi.credo verā qđ saltē obstet exceptio
20 p dictū.§.circa.¶†Preterea traditio
ꝛ ꝓmissio equiparant.vt.s.§.allegatū
est.sed constat qđ vbi fit traditio absq̄
cā d̄hium nō transfert.vt.ff.de acq.re.
do.l.nū q̄ꝫ nuda traditio.ꝛ no.s.de re.
di.§.per traditionē.ergo vbi fit missio
sine causa videtur q̄ nō obliget effica
citer.ꝛ p hoc facit qꝛ si cōtractꝰ initus
ꝛ cū causa iter sciētes nō inesse causaʒ
veram nō teneret multo minꝰ q̄n sciunt
nullā.ff.de cōtrahen.em.l.domū.in fi.
¶Ad ꝯtria pʒ r̄nsio q̄ oia loquunt vbi
aliqua causa inter partes supponebat
Nos loq̄mur in casu quo nulla est cau
sa:vn̄ est idē nullā cām inesse nec sup-
poni:vel aliquā supponi licet nō verā
vt no.d.§.per traditionē.in si.ī gl.cau
sa precedēte ꝛc.Quid si talis ꝓmissor
soluit rē quā sine causa ꝓmiserat sciēs
nunquid potest repetere.Potest dici q̄
nō quasi sit melior cōditio possidentis
arg.predicte.l.domū.in fi.ꝛ illorū que
glo.no.in.d.§.circa.ꝛ Dy.in.d.c.qđ se
mel.¶Sed nunq̄d questio trāsfert do
minium rei solute.Credo q̄ nō p.d.l.
nunq̄ꝫ nuda.cuʒ nulla causa sit.vn̄ q̄n
est cā licet nō vera tūc transfert:ſʒ vbi
nulla nō:vt.d.§.per traditionē no.ꝛ sic
ille recipiēs nō posset rē vēdicare si ca
deret a possessio.eiusdē cū nō eēt factꝰ
d̄ns.Sed quid si promittatur ob cām
preteritā ꝛ falsam:qꝛ si ob futurā q̄stio
nō habet dubiū.nā illa determinat in
l.si repetēdi.C.de ꝯdi.ob cau.ꝛ in.d.§.
circa.versi.proinde.Sed vbi ob prete
ritā ꝛ presentē que credit inesse.gl.di
stinguit in.d.§.circa.qꝛ aut ambo cre
dunt cām inesse que nō inest.Aut am
bo sciūt nō inesse aut alter ꝛ tūc aut sti
21 pulator aut ꝓmissor.¶†Redeamus
ordinē ad singula.Querit circa p̄m̄
vbi ambo credebāt causam inesse ꝛ n̄
inest.gl.dicit q̄ nō valet stipulatio.C̄
tra hoc vr̄ expressum qꝛ ꝓmissio ꝛ solu
tio eq̄parant.vt.s.satis allegatū est.
Sʒ cōstat q̄ si datū ob falsam causam
credebat iesse nō repetit:vt.l.dam'.ꝛ
l.i summa.§.id qđ.ff.de cōdi.ide.ergo
nec ꝓmissum impeditur quominꝰ peti

possit. Sed ad hoc rñdet Dy. in. d. c. ꝙ
semel. qꝛ facilius denegať repetitio ꝙ̄
cōcedať petitio: sed ꝯtra: qꝛ certū est ꝙ
hodie tm̄ operať sola ꝓmissio in mate
ria donationis quātum olim ꝓmissio ꝛ
traditio. vt. l. si quis. C. de dona. sꝫ sola
traditio causat donationē ꝑsumptam
qn̄ ex cā q̄ crediť lesse sit traditio. vt. d.
l. dam⁹. ꝛ. d. §. id qđ. ergo ꝛ ꝓmissio. sed
ad hoc pōt respōderi qđ. l. si quis argē
tum. loquitur in alijs terminis: vcꝫ vbi
ꝯstabat ꝛ agebatur qđ esset donatio. sꝫ
nos loquimur qn̄ vterqꝫ credebat cām
inesse si ita nō erat animus donādi cū
donatio abhorreat cām. ff. de donať. l.
donari. Et hoc videť expressuꝫ. ff. de cō
trahē. empť. l. domū. in primo rñso. sed
illa obstat multū Dy. in eo qđ Dy ñ. vi
deť velle qđ nō possit repeti. Sꝫ forte
Dy. intēdit loqui vbi sciēs tradidit et
nō erat causa finalis. vt. j. tangeť. ¶ Vi
deamus quid iuris vbi ambo sciebant
causam nō inesse tñ ambo supponebāt
eā inesse. ꝛ hoc cōstat vel ꝑ cōfessionē
vel al's legitime. ꝛ scis ꝙ gl. q̄ videtur
loqui ꝓprie hoc casu tenet ꝙ nō valet.
qꝛ i pari causa. ꝛc. vt not. d. §. circa. si ta
mē soluať nō pōt repeti ꝓut innuit ibi
gl. cū dicit meliorē cōditionē occupan
tis. et ita etiā tenet Dy. l. c. qđ semel. q̄
etiā vr̄ loqui hoc casu. et hoc videť ex
pressum in. l. domum. in vltimo dicto. s.
12 allega. ¶ † Sꝫ huic obstat. ff. de ꝯ. ob.
l. si diuortio. Sꝫ potest dici ꝙ ꝓmissio
rei q̄ ꝑstari potest valet: lꝫ cōtract⁹ rei
q̄ nō est nō valet. vt. d. l. domū. ꝛ sic vi
detur ꝙ valet ꝓmissio hoc casu. Sed i
hoc videť mirabile: qꝛ certū est qđ ille
qui recipit indebitum scienter ꝯmittit
furtū. [illegible] fur. l. falsus. §. j. ff. de solu. l.
cū quis. Si ergo ꝓmittat q̄s ꝛ tradat
sine cā cū supponeret causaꝫ inesse re
cipiēs teneť furti. ꝛ sic repeti pōt saltē
per illā actio. Sꝫ potest rñderi ꝙ illud
est verū vbi sciens recipit ab ignorāte:
secus a sciente. vt. l. j. ff. de cōdi. Sꝫ q̄d
in tertio casu qn̄ stipulator scit causam
nō inesse ꝓmissor credebat Glo. ibi nō
exprimit hunc casuꝫ vr̄ tamē ꝙ nō va
leat stipulatio saltē in effectu ꝑ dictuꝫ
§. circa. et ꝑ allegata. s. sꝫ q̄d in quarto
qn̄ ꝓmissor sciebat causaꝫ nō inesse sti
pulator credebat qđ inesset. Glos. dicit
ibi qđ videtur donasse. pro qua videť
expressuꝫ. ff. de cōdi. inde. l. fideicō. de
dona. l. si quis delegauerit. ꝛ faciūt ra
tiones. s. alleg. in prima ratiōe: quādo
sine omni causa ꝓmissum fuit vꝫ ꝙ do
miniuꝫ transfertur quādo est aliqua cā
licet falsa: ergo obligatio contrahitur.
¶ In contrariū videtur qꝛ donatio est
cōtractus qui perficitur cōsensu duoꝝ.
ff. de pac. l. j. §. j. de dona. l. absenti. C.
de dona. l. si q̄s argētū. sꝫ cōstat ꝙ ꝯsen
sus duoꝝ nō cōcurrit in donatione vbi
alter credit causam lesse alter nō: ergo
sequiť ꝙ nō sit donatio. ff. si cer. petať.
l. si ego. Preterea qđ si nō donatio ap
paret: ois eñ donatio abhorret cām.
ff. de do. l. donari. de regu. iur. l. donare
cū igitur ꝓmissor supponat cām inesse
non videtur habere animum donandi.
¶ Preterea hoc videť expressuꝫ in. l. si
cū tibi aurū. ff. de solu. vbi nō videť do
nare sciens cū tibi dicat ꝙ excipere po
test. ꝛ sic nō dederat. In hoc aduerte qꝛ
si q̄s ex causa donationis ꝓmitteret ꝑ
pter falsam causam: tunc distinguiť an
esset causa impulsiua an finalis. ꝛ in du
bio presumitur impulsiua. de quo. ff. de
condi. ꝛ demon. l. cū tale. §. falsaꝫ. ff. de
do. l. ij. §. fi. et hoc nō tāgit nostrā q̄nē:
qꝛ nostra questio queritur vbi est simplex
promissio nec adijciť causa donatiōis:
qꝛ illa est ꝟa causa. s. donatio ꝙ̄uis for
te donatio fieret ob aliā falsam cām. sꝫ
questio procedit vbi ob falsam causam
directe ꝓmittit. veluti qꝛ scꝑsisti mihi
librū. vel qꝛ pro me iuisti romā. in qua
videreť posse dici ꝓbabiliter ꝙ stipula
tio non teneat: saltem in effectu ꝑ. ll. ꝛ
rationes. s. allega. ꝛ de hoc videtur ex
pressum. ff. de cōtrahē. emp. l. domū. ꝟ.
23 si autē vēditor. ¶ † Preterea certū est
ꝙ lex indistincte improbat promissio
nem sine causa. vt. d. §. circa. quomodo
ergo scientia partis faciet valere qđ de
se nō valet: ꝛ iurꝫ ordinē imutare cum
nec pactū exꝑssuꝫ h̄ posset. C. d pac. l.
pacta q̄ ꝯ. l. ff. de fideius. l. vbi lex Nec
ob. i ꝯriū allegata. Et ꝑmo. l. fideius. qꝛ
ibi loqť i casu q̄ fideius. factū fuerit de

facto.l.nō solēne.ꝛ ita ñ erat oīno sine
cā nec erat oīno falsa:sec⁹ vbi eēt oīno
falsa ꝛ nulla.ꝛ iō crederē ꝙ si q̇s ꝓmit
teret ex cā ex qua nō tenereẗ cū tñ eēt
vera ꝙ deberet teneri si sciēter ꝓmitte
ret per.l.illā.Itē nō obstat.l.si quis de
legauerit ꝑ eūdē modū.Itez ibi erat
vera causa ex parte stipulatoris.¶ Itē
non obstat ꝙ dominiū transfertur ex cā
falsa oīno:qꝛ nō est ꝑ oīa simile vt sa-
tis ex supioribus pōt percipi. Bñ tñ
credo ꝙ talis promissor nō posset repe
tere si solueret,vt.l.si cū tibi aurū ꝛ ꝓ
pter dolum suū,vt.d.l.domuz.in fine.
¶ Nūc videam⁹ de libello i act.cōmo
dati,ꝛ iste plan⁹ est.Dico ego Jo.fa.ꝯ
Marti.ꝙ licet equū meū eidē Mar.rea
liter ꝯmodauerim ad eūdū ꝛ redeūdū
de engolisma vsqꝫ ad burdegar.idem
ꝗꝫ Marti.p̄dictuz vsum expleuerit vł
exp̄lisse potuerit nihilomin⁹ dictū equū
mihi restituere indebite ꝯtradicit:q̇-
re peto ip̄m Mar.ꝯdēnari ad restituē
dum mihi equū vna cum damnis.ꝛ de
clara ea.ꝛ signa equū et pullū ꝛ valorē
eodē mō potes formare in aliīs rebus
que nō cōsumūtur vsu:qꝛ in illis nō cō
sistit ꝯmodatū nisi ꝯmodēẗ vt species
vide.ff.e.l.iīī.§.fi.cū.l.seq.nec refert an
cōmodarēẗ res mobiles vel imobiles
24 vt iura.ff.cōmo.l.j.§.j.¶ † Quid si po
nā in libello qđ rē meā tibi cōmodaui
nec declaraui ad quē vsum:nūquid ꝓ
cedit libell⁹.¶ Nō videẗ:qꝛ cōmodatū
nō est nisi detur ad certū vsuz.ff.ꝯmo.
l.in cōmodato.§.sicut.sꝫ est p̄cariuz.vt
no.ff.de p̄ca.l.j.§.j.ꝛ sic tenet Inno.ex
tra de cōmo.c.j.Sꝫ hec differentia nō
videẗ bōa:qꝛ precariū datur ad certū
vsum quādoqꝫ.ff.de dona.l.lucius.vñ
ad hoc ꝙ tute possis formare libellū ꝛ
agere cōmodati:opꝫ scire qñ est cōmo
datū ꝛ qñ ē precariū.qꝛ licet aliqua si
milia habeāt tamē nō cōcurrunt:qꝛ ꝓ
precario nō cōpetit actio cōmodati:sꝫ
interdictū.ff.de preca.l.interdictū.vł
prescript.ver.ff.eo.tit.l.duo.§.fi.ꝛ licet
multe differētie assignētur nō tñ ꝑ eas
cognosciẗ an sit p̄cariū vel cōmodatū
qūo ergo cognosceretẗ.Pōt dici qđ ꝑ v̄
ba.si eñ dicit cōmodo cōmodatū est,
si eñ dicit p̄cario cōcedo:p̄cariū est,
qꝛ a significatiōe verborū nō debem⁹
recedere.ff.de leg.iīī.l.nō aliter.de su
pel.le.l.labeo.sed si hoc nō appareat:
qꝛ dicit concedo tibi ꝛc.tūc si ad certū
vsum ꝛ tempus expressum vel tacituz
est cōmodatum.Verbi gratia.tu vole-
bas ire parrhisi⁹.Rogasti me ꝙ trade
rem tibi equum meum concessi hic est
certus vsus.ꝛ tempus tacitum quo po
teris iuisse ꝛ rediīsse.hoc ē cōmodatū
sed si nō sit tempus tacituz vel exp̄ssū
tūc est p̄cariū.ꝛ ideo quādolibet reuo
catur.vt cōcedo tibi habitationez illi⁹
domus.¶ Et hec est communis opi
nouoruz.Et caue:qꝛ materia multū
facit ad cognoscendum hoc.nam q̄
dā sunt in quibus nō bene ledet cōm
datū.nec cōtrahiẗ vltro citroqꝫ:sꝫ ꝑ
modū bñficīī conceditur sicut si con
daz ꝙ possis trāsferre fenū tuū per
rum meam.vel eximere cretam de ꝑ
do vel lapides vel talia.in his enim
non sunt habilia ad commodādū
cadunt in restitutione p̄sumo p[illegible]
ff.de do.l.qui saxum.de dolo.l.si c[illegible]
hi.ꝛ hoc bene innuit.l.interdictum.[illegible]
de preca.ꝛ sic debet intelligi.[illegible]
scrip.verbis.l.ꝑmisisti.ꝛ.l.si gra[illegible]
de furto.l.eum qui.§.is qui [illegible]
25 ¶ † Quid ergo si reperiaẗ i[illegible]
in quo caueatur.Talis commoda[illegible]
precario cōcessit.q̄riẗ q̇s ꝯtꝰ [illegible]
tes respōdere per ea que [illegible]
C.loca.§.adeo quod videtur co[illegible]
datum si materia alias sit hab[illegible]
ꝓ soci.l.sed si adūciaẗ.¶ Q[illegible]
rio cōcedatur ad certū vsum ꝛ [illegible]
tp̄s.nunq̇d est precariū.Non [illegible]
opi.doc.ꝛ tñ est ꝯtrariū verū [illegible]
ca.l.cū p̄cario.intellige enim [illegible]
quādo non expresse agebaẗ con[illegible]
precariū.Conclude ergo ex his [illegible]
necessariū poni in libello quod [illegible]
tum vsum ꝛ tēpus fuit cōmodatū [illegible]
tū vel expressum.Quidam dicu[illegible]
tra ꝙ sufficiat dicere cōmodaui ta[illegible]
lem rem ꝛc.nā dicendo commodaui
deo includere oīa necessaria ad cō[illegible]
modatuz.vide.§.de fideiu.§.fi.cō[illegible]
aūt sūt excipiētis.Prima tñ secun[illegible]

i vt expssum. C. cmo. l. ij. vbi actor hoc pbat et sic hz ponere. In actio. aũt cmo dati cõtraria libell9 ẽ etiã planissim9 Jo. fa. dicit ctra Mar. qd idẽ Jo. tales expẽsas nõ modicas fecit in tali re. cõ modata eidẽ p eũdez Mar. quas idez Mar. eidẽ Jo. reddere ctradicit quare petit etc. vide. ff. cõmo. l. in cõmodato. §. j. et l. i rebus. §. fi. et §. possunt. In preca rio ñ repitur ctria. q ergo remedio sub uenit precariũ recipiẽti. Forte p actio nẽ de dolo. vt. d. l. pmisisti. in fi. et. d. l. si cũ mihi. Si vis circa materiã magis di latare. vide. s. qui. mo. re. cõtra. ob. §. itẽ is cui. et i spec. d cõmodato. et i summa host. e. ti. De hoc autẽ caue in libellis hmõi qd ponas realiter cõmodatũ fa ctũ cum hec obligatio retrahat. vt. d. §.
26 item is cui. ¶ † Sequitur de actio. de positi. et est sciẽdũ qd hec actio qñq est directa. qñq ctria. itẽ qñq i simplũ. qñ q in duplũ. indirecta q cõpetit ad sim plũ est clarus libellus. Dicit Joã. fa. c Mar. q licet idẽ Jo. deposuerit talẽ rẽ penes eundem Mar. idq Mar. deposi tum recepit nihilominus eandem rem cdicit reddere minus iuste quare pe tit eundem Mar. cõdemnari ad reddẽ dum etc. et dico signãter recepit propter id, de quo vidi dubitari. ¶ Pone q i tui presentia posuit equum aliquis in do mo tua tu nõ recepisti custodiã. qritur vtrũ tenearis d positi. Et certũ est q nõ qr depositum re cõtrahitur et opz re agi vt. l. eum qui. §. is qui precario. ff. de fur tis. l. interdictũ. ff. de pca. hoc autez ca su nullum negotiuz agitur. bene tamẽ repe it casus quo teneretur vt in nau [illegible] ne: sed ille casus specialis est [illegible] iũ ius cõe. ff. nau. cau. l. j. §. fi. cũ. l. [illegible] In cõtrariuz actio. depositi patet libell9. Dicit. A. cõtra. B. q licet dictus. B. penes dictum. A. deposuerit talem equum dictusq. B. expeñ. fece rit nutriendo dictum equũ vsq ad ta lem summã. nihilomin9 dict9. B. dicto A. expensas restituere denegat min9 iuste q re petit dict9. A. dictũ. B. cdẽna ri in dictã summã sibi soluẽdã p vestrã
27 sententiã etc. ff. depositi. l. ei apd. † In actio. aũt d positi q cpetit ad duplũ. vt j. vsi. plane posset esse dubiũ vtrũ sint dãdi duo libelli an sufficiat vn9. et vr q debeãt dari duo: qr nõ pt peti pena quo usq negauerit cũ non sit ante cõmissa.
28 ff. de iud. l. nõ quẽadmodũ. ¶ † Preter ea videt q due snie sint necessarie. ff. de edil. edic. l. redhibitoria. sz põt dici q sufficiat vnus libell9. Et dicet sic. di cit. A. cõtra. B. q licet ipse propter pe riculum ruine vel talis tumultus depo suerit rem suam talem penes dictũ. B. nihilominus dictus. B. restituere non vult dictam rem. quare petit dictus. A. dictum. B. condẽnari ad restituendum eidem. A. rem predictam si cõfiteatur si neget petet condẽnari in centũ vltra nomine pene. que centum res predicta valet cõi estimatione. Similis modus cdẽdi libellũ approbat. C. loca. l. cõdu ctores. in glo. et p Inno. extra de test. c. raynaldus. et hos libellos reperies in spec. de deposito. §. nũc libellũ. Et ca ue q modus periculi est declarãdus et forte dies et locus alias vix possent te stes deponere super libello. ¶ Sz que ritur nunqd interesse peti possit cũ hac pena. Et dic q sic. qr ẽ pena legalis. ff. de cõdi. furti. l. si pro fure. et l. in re fur tiua. §. j. et iũge. j. eo. §. itẽ mista. et §. sed
29 furti. ¶ † Nunc tractemus de libellis actio. mãdati et pro socio. Et est scien dum q iste actiones qñq sunt gñales: qñq speciales. vt. ff. p socio. l. p socio. Sz certe. l. illa videt velle q actio mã dati sit specialis non generalis sed ex pone eam vt ibi. Generalis est quando agitur pro vniuersitate bonorum. Uer bi gratia. mãdauit tibi negotia mea trã ctare vel mercari pro me in talibus nũ dinis. tunc enim videtur agendum a ctione generali. ff. mandati. l. si procu ratorẽ. §. mãdaui. et l. si negotia. et l. cre ditor. §. fi. Et pt sic formari libell9. Cũ ego mãdaui tibi negotia mea agere: et tu gesseris: peto q reddas rõnẽ admi nistratiõis tue. sic vr gl. ponere l ac. ne go. gest. ff. de eden. l. j. eodẽ mõ in act. p socio gñali. Dicit. A. c. B. q lz dudũ societatẽ oĩm bonoz ctraxerint idẽq. B. plurima de dicta societate admini strauerit: nihilomin9 ea in cõmuni po

nere et reddere contradicit. Quare agit dict⁹. A. ꝯ dictū. B. ꝙ dict⁹. B. cōdēnet ad reddēdū rōnē et in cōi ponēdū ⁊c. Si tu vis videre libellos et positiōes i his actionib⁹ vade ad specu. titu. de iudi. §. gñalis. cū. §. se. li. iiij. et ibi repies i actione ex empto et vēdito locato et cōducto i ꝓpriis materiis. vñ ista sūt rndia quare non denigro papyrū nec in his nec sequētibus actio. hic nominatis ꝑsertim cū de earum materia visum fuerit in titulis suis. et inuenies satis indicto libello. et iunge. J. eo. §. actionum.

1 ☞ §. iste quare fuit hic positus
2 Actiones repiunt miste trib⁹ modis.
3 Petitio hereditatis lz sit realis sequit tñ naturam ꝑsonaliū actionuz quo ad prescriptionem.
4 Prescriptio nō currit sine possessione.
5 Actio cōi diuidūdo an cōpetat prodiuidēdo iura incorporalia veluti iurisditiones.
6 Actio familie herciscūde qualis est vñ oritur qñ oritur.
7 Pater vnū ex filiis instituit heredez in dodrāte: alteri donauit quadrantē per modū donatiōis iter viuos: qua actiōe diuident.
8 Possidēs dedit libellū in iudicio familie herciscūꝙ et dicebat se coheredem: reus negau:t eū coheredem: an debeat fieri cōdēnatio.
9 Actio familie herciscūde ad qd ꝯpetat et que in ea veniant.
10 An autē veniāt redditus.
11 An veniant feuda.
12 Libellus qualiter format in actiōe fami. hercis. et nu. 13.
14 Quid si actor petat diuidi res hereditatis an libellus procedat.
15 Libellus in actio. fami. hercis. an dz cōtinere ꝑstationes exēplū ponit.
16 Quis autem sit modus procedēdi et iudicandi.
17 Quid si ambo possideant.
18 Quid si ꝑ ignorātiam alique res remāserint ad diuidendū quia latēt post apparent.
19 Familie hercis. act. an possit agi ꝓ vna sola re que remāsit ad diuidendum.
20 Quid āt si tota hereditatis fuit diuisa mutuo cōsensu rebus paucis exceptis.
21 Actio communi diuidundo qualis et que sit.
22 Actio cōi diui. an det cuilibet habēti rē cōem: sicut detētatori vl bonefidei possessori.
23 Actio cōmuni diui. an detur tutori vel curatori.
24 Quid de ꝑsonis ecclesiasticis an possint agere actione cōi diui.
25 An feudatarii et vtiles dñi.
26 Actio cōi diui. ad qd cōpetit et que veniant in ea.
27 Actio communi diui. quāto tempore duret.
28 Libellus qualiter formatur in actiōe cōi diuidūdo.
29 An autē debeat declarari i libello quare res q̄ petitur diuidi sit cōis.
30 Itē an res singule sint specificāde que debēt diuidi.
31 Actio finiū regūdorū qualis est vñ oritur.
32 An autē qui agit actio finiū regundorum debeat se dicere dominum et probare.
33 Quid si it ago finiū regūdorū petēs declarari fines inter talē et talē fundū et dicis ꝙ fund⁹ meus est tu⁹ et sic vis repellere an possis.
34 Actio finiū regundorū an ꝯpetat pol. bonefidei tutori prelato ecclesie.
35 Item qnāto tēpore duret.
Adde ad idē nu. 36.
37 Quid si actor petat ꝙ mete ponant inter illud qd ipse possidet: et illud quod alter se asserit ꝑscripsisse: an repellatur.
38 Possedisti fundū tuum. xxx. annis vicinū fundo sempronii sempronius cedit a possessione et illa possessio ad te peruenit volo agere cōtra te finium regun. tu me vis repellere exceptiōe prescriptiōis sicut poteras repellere sempronium: an possis.
39 Actio finiū regundorū qd cōtinet.
40 Actio finiū regūdorū. an cōpetat pro iuribus sicut pro diuisione territorium in quib⁹ habemus iurisditionem.
41 Libellus qualiter formatur in actione finium regun.

4 Actiones quatuor cōpetunt ꝓ finib⁹ et que sint ille. vide.

1 Quedam[a] actiones

mistā. ¶ Iste.§.planus est. nec oportet poni casum, sic tamē potest incipi. Domine imperator ego audiui statim loqui de quibusdam actionibus mistis. s.§.proxi. Quero a vobis an sint alique alie actiones miste. Imperator respondet q quedam actiones &c. et proseque re vsq ad versi. In quibus et ibi potes sic reincipere. ego audiui vos nominare tres actiones per quas agitur ad dā dum. ponamus q res diuidi non potest quid faciet iudex. dicit imperator quod in tribus iudicijs permittitur iu dici &c. litera plana est. Accedamus ad glo. ¶ † In glo. hic adijcitur. in fi. vide ibi[b]. qr hic nulla fit diuisio. vt plene ibi dixi. vnde bene aduerte q hic non dicit mistas. sed mistam causam habere. sed ꝓ deo quare fuit hic positus iste.§. Scis tu quare. quia si iam tractauerat de mistis vt ostenderet alias mistas subijcit de istis. alia tamē est mistura: vt patebit inferius. ¶ In ea. glo. ibi cum allegat. s. eo.§. sic itaq. recordare q per actiones reales vendicamus quod nostrum est: per ꝑsonales id quod nobis debetur. vnde ex eo q per portionem meam petitio mea cōtinet est actio realis. ex eo q includit portionem coherendis est personalis. quia in hoc peto qđ

2 meum non est. vt.§. sic itaq. ¶ † Iuxta quod sciēdū q actiōes reperiunt miste tribus modis in iure. Uno modo quia sunt rei et pene ꝑsecutorie. et de his nō agitur hic. s3. s. proxi.§. Alio modo qr [illegible] actor et reus et isto mō possunt he dici miste. ff. fi. regū. l. iudicium. fa mi. her. l. ij.§. in familie. de iudi. l. in tribus. et isto modo possunt intelligi aliqua interdicta mista seu duplicia. i. de

c interdi.§. pe. et fi. ¶ Itē alio modo[c] qr habent et prosequuntur prestationes personales et reales. et hic not. s̄m Dy. sed petitio hereditatis dicit mista alia

3 rōne vt videbis in inferiorib⁹. ¶ † In ea. gl. ibi cū allegat. C. đ an. ex. l. j. Sic vides in petitione hereditatis que licet sit realis tñ quo ad ꝓscriptionē seqt naturam personalitatis. C. de petitio. here. l. hereditatis petitio. et hanc opi. tenēt omnes. doc. Contra quā videtur quia pactio hic non posset ergo nec prescriptio. sed gl. rńdet. ff. fa. hercis. l. j. vbi pleni⁹ de hoc. Itē videt contra qr consors impedit nec prescribatur ꝑ alium cōtra cōsortē. ff. quēadmodum ser. amit. l. v. et. vj. ergo prescribere nō pōt ff. si serui. vē. l. altius. s3 potest dici q hic nō prescribitur illud ius quod per eum retinetur quo ad alios. et quod alij per ipsam impediantur prescribere: s3 quoddā aliđ ius v3 q nō cōpellat diuidere. ¶ Item opponitur quia res que non est prescribi non pōt. C. de vsufru. l. corruptionem. ius aūt nō diuidendi nō est corporale nec incorporale: ergo prescribi

4 non potest. ¶ † Item sine possessione non currit prescriptio. vt. l. sine. ff. de vsuca. constat autē q consors non possidet ius formale incorporale in portiōe sua. ff. si vsū fru. pe. l. vt ifrui. ergo tale ius ꝓscribi non potest v3 nō diuidēdi. ¶ Sed ad hoc potest dici q tale ius nō ꝓscribit s3 actio tollitur et sine actione nemo experit: qr ōis actio extinguit tācito tpe: vt. l. sicut. C. de ꝓscri. xxx. vel xl. an. ¶ Item opponit quia ius negatiuū non ꝓscribitur in his q̄ de iure cōi cōpetūt nisi a tpe

a ¶ Quedā. Diuide vt hic s3 Are. summa sic. actio famil. her. ꝓ diuidēda hereditate. et actio cōi diuidū. ꝓ re ꝑticulari. et actio fi. re. ꝓ diuidendis fundis dicūtur actiones miste. s. tā reales q̄ ꝑsonales.

b ¶ Uide ibi Uide ꝑ ange. et do. Ias. et bal. vide hic ia fo. l. iij. col. ante me. in ꝟ. glo. j. in ver. tenētē cōtra opi. Dy.

c Alio mō. de hac etiā diuisiōe facit mētionē hic ang. in ij. col. ante me. in ꝟ. ꝓpter qđ est sciendum.

cōditionis.C.de serui.l.
alti⁹.ff.de serui.vr.pre.
l.qui luminib⁹.ꝛ ibi no.
et sic videt̄ ꝙ cūde rōne
ꝛ iure cōi res cōis diui-
di debeat qđ nō prescri
bat̄ nisi a tp̄e contradi-
ctionis cū ante ius con
tradicēdi nō possideat̄.
ſꝫ ad hoc pōt dici ꝙ illđ
vbi nō ē nate āte actio.
que prescribi possit hic
autem nata erat statim
a tp̄e cōionis.ꝛ dꝛ sit̄e i
iure offerēdi.C.đ p̄scri.
xxx.an.l.cum notissimi.
¶ Quid ergo remane-
būt ne ꝑpetuo in cōita-
te.Ego credo ꝙ nō si li
tes ꝛ cōtētiones ex hoc
insurgerēt:imo iudex ex
officio debet eos com-
pellere ad diuidendum
ff.de vsufruc.l.eq̄ssimū.
¶ In ea.gl.in fi.effect⁹
istius questionis est de
claratio prime:quia si
hec actio oriretur a tp̄e
quo alter ꝓuocat ad di-
uisionē non curreret añ
prescrip.si vero a tempo
re quo inciderunt in cō
munionē currit ante:qđ
sequunt̄ oēs doc.ꝛ iun-
ge que dicam.J.de mate
ria cōmuni di.in.vij.q.
¶ In gl. sine societate.
in fi.hec glo.est vera et
tamē videt̄ dotari cōtra
đ.l.quibus.§.de ob.que
ex quasi contractu.§.itē
si inter aliquos.sed dic.
vt ibi satisdixi.¶ In gl.
sed est in fi.imo est per
sonalis:vt.§.dixi.§.om
5 nium.¶ † In glo.quid
si domos ibi cum alleg.
fi.re.l.ij.in princi.Quid
si habemus iura incor-
poralia cōmunia:vt iu-
risditiones spirituales:

vel temporales nunq̄d hec actio com-
petit.Non videtur cum non competat
nisi pro fundo:ſꝫ satis potest dici quod
competat saltem vtilis.ꝛ hec ad instar
fami.her.et cōi diui.qui competunt ꝓ
iuribus saltē vtiles:vt.ff.cōmuni diui.
l.arbor de aqua quoti.et esti.l.lucio.et
facit extra de ꝓcu.c.super eo.¶ In ea.
glo.cū allegat.l.si bo.fi.sed hec est me
re realis.vt.ff.de peti.here.l.sed ꝛ si le
ge.§.petitio.vide.§.eo.§.omnium.ꝛ ta
men mista dicitur nō tamen illa mistu
ra qua fami.herc.vꝫ:qꝛ competit ad id
qđ nō est meū sed qꝛ aliquā sapit natu
ram personalē origine ꝛ effectu.origi
ne quia incipit cōpetere ex quasi ɔtu
§.de ob.que ex quasi ɔtractu.§.heres.
ff.de acti.ꝛ ob.l.ex maleficijs.§.heres.
Item effectu qꝛ datur ad debita perso
nalia.ff.de pe.he.l.nec illā.alꝭs.l.etiā
§.item a debitore.ꝛ.l.sed vtrum.ꝛ.l.nō
tm̄.ꝛ.l.item videndū s̄m Dy.¶ In ea.
a glo.in fi.sunt tamen in rem scripte:vt
not.đ.§.est autem.s̄m Dy.¶ In eadē
6 gl.ꝛ qđ adiudicat.in fi.vide ibi.¶ † Ex
pediti sumus de gl.sed redeamus ad
aliqua vidēda circa naturā harū actio
num.¶ Et primo circa actionē fami.
b hercisc.Querunt doc.[b] qualis est ista
actio ꝛ in hoc non insisto:qꝛ certū est ꝙ
ꝑsonalis vt statim dixi.Secūdo que-
runt vnde oritur.Et certuꝫ est ꝙ ex quasi
contractu.§.de oblig.que ex quasi con
tractu.§.itē si inter aliquos.Tertio quā
oritur hec actio.¶ Ad istam est respon
suꝫ in gl.ꝛ vnde eā.Sed de vno posset
dubitari vltra doct.vcꝫ quando oritur
hec actio vtrum a morte testantis vel
ab adita hereditate.Et videtur quod a
morte testātis quia hec actio datur ad
instar communi diui.et certum est ꝙ il
la datur ꝑ re singulari a tempore quo
res data fuit vel legata.§.de ob.que ex
quasi contractu.§.item si inter aliquos
sed verius est ꝙ a tempore addite here
ditatis:quia tunc incipit res esse com
munis ꝛ vnus alteri inuicem obligari
vt.đ.§.versi.idē iuris.ꝛ quia tunc incipit
ɔpetere ex quo coheres est.vt.ff.fa.
hercis.l.j.añ autem non potest dici ꝓ
prie coheres.vt.đ.§.idē iuris.¶ Quid
ergo si

a ¶ Rē scri
pte.Dicūt
doc.ꝙ oēs
actiōes de
q̄b⁹ in glo.
sunt ꝑsona
les i rē scri
pte.vt.đ.l.
iij.alie.in
gl.§.ē āt ꝑ
sonalis vbi
gl.q̄ dꝛ ma
gistralis.

b ¶ Quert
doct.Uide
hic diligē-
ter do.Jas.
incipiendo
a.vij.colū.
vsq̄ ad fi.§.
ꝑ sex.colū.
ponētē ma
teriā harū
actionuꝫ.s.
fami.herc.
fi.reg.ꝛ cōi
diui.ꝛ for-
matiōes li
bellorꝫ sup
eisdem.

ergo si vnus coheredem adiuit statim post mortẽ testatoris ali⁹ post.x.vl.xx. annos vr̃ ꝙ ꝓscriptio icipiat currere a tpe vltime additiõis ꝑ ꝓmissa. ¶ Quarto q̃runt cui ꝯpetit hec actio. Dicit Pe. ꝙ directa cõpetit heredi. ꝯ heredem vtilis bo. fi. possessori vl̃ fideiuss. vide ff.e.l.j.z.ij.z.l.sed hui⁹.§.j.z sic trãsit.z ita supponit ꝙ non datur nisi inter co 7 hr̃des. qd vr̃ expssum i.d.l.j. ¶ †Quid ergo si q̃s alterũ de filijs heredẽ insti tuit in dodrantem: alteri donauit quadrantẽ ꝑ modũ donatiõis inter viuos. qua actiõe diuidẽt: qꝛ nõ vr̃ ꝙ hec actio possit competere ꝑ ꝓdicta. sed ꝯtrariũ vr̃ expressum. C. de inoffi.do.l.ij. sꝫ gl. ibi alio modo intelligit z tex. calũniat Doc. d. cũt ꝙ cõpetit fami. herci. vt ibi expsse dr̃. z ibi scpsi. sꝫ vbi res remãsit in dñio testatoris ꝯuis fuerit data maxime ꝑ modum quote vr̃ ꝙ cõpetat fa. hercil. ¶ Quid si quis instituit vnũ ex certa re aliuꝫ vniuersaliter. Uiderẽ ꝙ possent intentare adinuiceꝫ actionẽ fa. her. per premissa: sꝫ cõtra facit. ꝙ institutus in certa re habeẽ loco legatarij: vt.l.quoties. C. de here. insti. sꝫ illd verum quo ad actio suscipiendas vel intentãdas. vt ibi no. doc. ¶ Hec questio 9 non est dubia vbi institueret i certa re solida: qꝛ tũc nihil esset qd diuidi debe ret. ff. fam. her. l. hr̃des. §. j. ¶ Sꝫ vbi instituit vnũ in medietate vnius castri ꝑ indiuiso cum pertinẽt. aliũ vniuersaliter tunc videreẽ meli⁹ ꝓcedere z forte posset tollerari ꝙ detur fa. her. ¶ Sꝫ 10 quia si heres vẽdidit vl̃ alio titulo trãstulit portionẽ suã in extraneum. Uideẽ cõpetere fa. her. l. hr̃des. §. si testator. ad [illegible] peti. here. C. de peti. here. l. emptor. [illegible] competit ergo hec actio coheredi cõtra coheredeꝫ. z hoc si agens possideat vel coheres confiteatur eũ co 8 heredem. vt. d. l. j. ff. eo. ¶ †Quid si possidens dedit libellum in iudicio fa. her. in quo dicebat se coheredeꝫ qui quidẽ libell⁹ negat⁹ fuit ex parte rea ad finẽ perempto. z lit. cõtesta. z sic actor fuit admissus ad ꝓbandum z in ꝓcessu ꝓbat se coheredeꝫ. Quid si negeẽ coheredes eẽ nunq̃d debet fieri cõdẽnatio.

Nõ vr̃ quia constat ipsum male egisse z inepte. z sic debet cadere. ff. si agri. fal. mo. di. l. j. sꝫ hoc esset durũ: qꝛ certũ est ꝙ hec actio ei ꝯpetabat ipso iure z veritate inspecta ex quo in veritate coheredes erãt: ergo videtur ꝙ potuerit intentari. sic ecõtra non posset intentari nisi esset coheredes. ff. e. l. cum putarem. ¶ Item hec exceptio. nõ es coheres ponit solũ ad finẽ qd pars nõ dꝫ admitti ad agendũ actione qua agit nõ ad finẽ peremptorie nec absolu iõis ꝑ petue. ff. eo. l. j. igiẽ ab initio ꝓponi debuit z sic admittam: pars nõ dꝫ admitti ad ꝓponẽdũ ad finẽ illũ. ff. de adul. l. si maritus. §. prescriptiões. nec obstat ꝙ intẽdat act. ineptã zc. qꝛ illd obtinet vbi ꝓponiẽ in libello tale factũ ꝙ non põt se compati cũ actio. quam intẽtat. vt si possessor asserẽs se possidere agat rei vẽdi. Sꝫ hic supponiẽ ꝙ agens fa. hercis. ꝓponebat essentialia hui⁹ actionis z inter cetera se esse coheredẽ. z is libell⁹ fuit admissus: sꝫ potuisset repelli añ ꝯtestationẽ. vnde nõ video cur ꝓcessus nõ teneat cũ tacite sit renũtiatũ illi exceptioni. facit. C. de anna. ex. l. fi. z qd no. Inn. extra de iudi. c. examinata. ¶ †Itẽ queriẽ ad quid ꝯpetit hec actio seu q̃d i ea veniat. Pe. dicit ꝙ venit diuisio z fruct⁹. de hoc videbis. j. de offi. iudi. §. si familie. vide pleni⁹. ff. fa. hercis. l. iij. §. fi. cum. l. seq. fere ꝑ tria folia z nihil aliud dicit. Ego vltra procedo. certũ est ꝙ noĩa nõ veniunt i actio. fa. hercis. C. fa. her. l. ea que. ¶ †Queritur nunq̃d redditus veniant. Et non vr̃ qꝛ aut dices ꝙ sint noĩa: aut ꝙ sint iura si sunt noĩa certum est qd non veniũt etiã si tota hereditas cõsistat in nominib⁹. ff. fa. hercis. l. heredes. §. si sint iura ad ipm. ff. fa. hercis. l. fundus cõis. et sic non põt cõpetere ꝓ redditib⁹. z multo minus ꝓ iurisditione seu iure patronatus seu homagijs vel alijs iurib⁹ cum sint indiuidua. z patet. ff. de iu. patro. l. carmelia. ¶ Quid ergo nũq̃d ꝑpetuo erũt cõia. Uideẽ ꝙ sic nisi coheredes consentirent ꝙ fieret assignatio solidi vni z cuilibet per suã portionem redditũ. z sic itellige. ff. fa. herc. l. plane. ysi

ibi intelligo nō nūqȝ.i.
qñ coheredes hi cōsen
tiant nulla etiā interpo-
sita stipulatione. et hec
optime procedūt in red
ditibus q̄ diuisa sunt p
se et nola: et iō nō agitur
hac actiōe.ff.e.l. heres.
§.j.sec⁹ si vsufr.q̄ est di-
uidu⁹.ff.fa.her.l.sȝ et si.
§.j.cū.l.seq. Sȝ in iuri-
bus indiuiduis non pōt
ita dici. Quid ergo fiet
in illis. Certe quilibet
vtet illo iure vt iurisdi
tiōe vł iure illo indiui-
duo: vt.d.l.fundus.et.d.
l.carmelia.ff.eo.l. que-
dam. et hoc satis est tole
rabile vbi null⁹ grauat a
ex hoc nā si grauaret ex
hoc nō videret q̄ q̄libet
coheredū posset vti sal-
tē vltra modū quo defun
ctus vti poterat. Uerbi
grā. titi⁹ q̄ habebat ex-
pletum in foresta mea
mortu⁹ ē relictis plurī-
b⁹ liberis. si oēs velint
vti: et q̄libet tm̄ ꝯsumere
q̄ntū defunctus. credo q̄
nō possint: sȝ si oēs simł
velint vti absq̄ maiori
grauamine q̄ defunct⁹
vti poterat. credo q̄ pos
sint p iura.s.alle.iūcto.
ff.de aq̄ quo. et esti.l.j.§.
illd.C.de serui.l.nō mo-
dus.vide ibi.extra de cē
si.c.quāto. Et ꝓpter hoc
vr̄ q̄ si dñs decedat reli
ctis plurib⁹ filijs q̄ va-
sallus nō teneatur face-
re homagiū oībus: sed
q̄ homagiū debeat vni
soli adiudicari.ff.fa.erc.
l.itē. et forte hoc casu et i
similibus pōt itelligi.l.
11 plane.e.titu. ¶ † Sȝ an
veniāt feuda et cēsualia
in hac actione. pōt dici

a ¶ Forma libelli. Uide ang. hic in.iiij.coli in me.ver. libell⁹ aūt. vide bal.h in.ij.col.in actione fa. herci.vide Pe. Jac.in titu.de act. fa.hercis.

q̄d sic nō vt diuidant sȝ vt adiudicēt.
ff.cōmu.diui.l.cōi di.in feu.si de feu.cō
tro.fue.c.oēs filij.bñ tñ sunt aliqua feu
da q̄ nō diuidunt. et p his nō daret hec
actio in feu.de ꝓhibita.feu alie.p fe
deri.c.j.§.pterea.de hoc l spec.de feu.
§.xxij. ¶ Itē q̄rit nūq̄d acq̄sita ex vsu
raria prauitate vel male ablata veniāt
in hac actione. expeditū videt q̄ nō.ff.
fa.her.l.cetere.§.j.q̄d ē verū si sit noto
rium. et alter coheredū vult q̄ restitua
tur: sȝ si vellet retinere sibi nō admitte
ret.ff.de peti.here.l.et ancillarū.§.si.cū
l.seq. Quinimo credo q̄ iudex ex offi-
cio debet facere restitui. nā si potest cor
rūpere mala medicamēta: multo forti⁹
restituere alienū. etenī debet fungi par
tibus boni iudicis vt ibi. et facit in aut.
12 de mā.ꝑn.§.q̄ si delinquētes. ¶ † Que
ritur de forma libelli a. Rofredus for-
mat duobus modis. Primo ago cōtra
Mar. qui cum sit meus coheres i he
reditate titij cui ex testō successim⁹ vel
forte ab intestato. si sic in facto candē
hereditatem diuidi non vult. vel in di-
uisione non possumus conuenire vñ il
lam hereditatē peto diuidendam. et ad
hoc ꝓpono act. fa.her. vel potes cōcl.
dere sȝ eū quare peto q̄ hereditatē di
uidam⁹ isti libelli nō videt ꝓcedere q̄
aut dices hanc actionē realē aut perso
nalē aut mistam. si realem certuȝ est q̄
debet ꝯcludi ad declarationē et restitu
tionē. vt satis vidistis.s.e.§.j.si ꝑsona
lē oportet cōcludi ad dandū vel facien
dum. vt.s.eo.§.si itaq̄. si mistā oportet
cōcludi ad vtrūq̄ p predicta. ¶ Preter
ea in libellis his nihil cōcludit cōtra
partē imo nec a iudice aliq̄d petit q̄d
tñ necesse est nā in reali petit a iudice
q̄ declarari et restitui faciat rē in ꝑsona
li q̄ cōdēnet ad faciēdū vel dandū i-
circo nō videt ꝓcedere. Pe. de bel.
dicit q̄ vbi res est cōis p indiuiso
me et te. ego habeo vnā partem in q̄
libet particula et tu aliam particulā q̄
est in mea nō possum ꝯcludere q̄ mihi
detur. sȝ debeo petere q̄d restituat par
ticula q̄ tua est nō possum petere tanq̄
meam: illā ergo petā mihi dari. ¶ Di
cam ergo sic sm̄ eū. dico q̄ habem⁹ he

reditatē cōem pro equalibus ꝛ ꝓ indiuiso quā diuidi volo. quare peto ꝙ hereditatē illā mihi restituas hoc est res diuidatꝫ. ꝛ equaliter fctā diuisiōe assignetis ptes mihi vnā ꝛ alijs aliā ptē. vcꝫ ꝙ mea ē mihi restitui ꝛ nō mea mihi dari. ista sunt fere verba que sunt inepta ꝛ est verisimile qꝺ fuerūt male reportata. nec opus est hic īpugnare: qꝛ de se appet inepta ꝯclusio: vcꝫ qua repeto ꝙ hereditatē restituas hec ꝯclusio est magis apta peti. her. ꝗꝫ fa. her. ꝛ qꝫ subiūgitur hoc est diuidatis apparet qꝺ nō ē bona nec apta expositio, restituas. i. diuidas talis expositio nō re-
13 perit ī pꝯciano. ¶ † Unde potes sic cōcipere. Dicit. B. engolismeñ. ꝯ Guilelmū fratrē suū qꝺ licet idē. B. ꝛ. G. heredes extiterint titio pro equalibus, dictiqꝫ titij hereditas cōmunis sit inter eos ꝛ pro indiuiso idem. B. dictam hereditatē diuidi desideret, nihilominus dictus. B. dictam diuisionē fieri cōtradicit rerūqꝫ hereditariarum fructus ꝛ emolumenta ꝓ maiori portione quaꝫ ipsum ꝯtingat ꝑcipit. quare petit dictus actor dictā hereditatē ꝑ vos dñe index diuidi portiōesqꝫ viriles faciēdas vtrilibet adiudicari ꝛ adiudicatas tradi ꝛ in pace dimitti factis cessiōibus hinc inde de his ꝗbus fuerint faciēde. petens fructus ꝛ emolumenta ꝑ ipsum. G. receptos vltra ꝺbitā sibi portionē vsqꝫ ad talē quātitatē in qua sibi reddēda ꝛ soluēda petit ipsum. G. condēnari vna cū expeñ. ꝛ prestationibus quas sustinuit pro hereditate predicta quas specificare offert ī ꝓcessu. petit īsup qꝺ si [illegible] ꝙ diuidi non possent cōmo[illegible] adiudicēt vni ꝑ ꝑtio implorās officiū his super quibus fuerit implorādū petēs expensas ꝛc. ¶ Sed videtur qꝺ is libellus nō procedat ī eo qꝺ petit hereditateꝫ diuidi: qꝛ hereditas est nomē iuris. vt. ff. de ver. signi. l. hereditas. de pet. here. l. hereditas. ꝛ sic indiuidua cum sint incorporales ꝛ sic ad eā diuidēdā agi non pōt: qꝛ iura incorporalia sunt indiuidua. vt. ꝫ. de re. cor. ꝛ īcor. §. fi. ¶ Ad hoc pōt dici quod hoc verbū hereditatē sumit in verbis libelli ꝓut refert ad res corporales ꝛ ꝓut ipās cōtinet ipā tñ hereditas petit diuidēda. vnde tex. qui dicit qꝺ ꝑ hoc iudiciū diuidit hereditas vult dicere. i. res hereditarie. ī effectu fa. her. l. ij. ꝑ quem tex. optime excusantur verba li-
14 belli ꝑdicta. ¶ † Quid ergo si actor petat diuidi res hereditarias ꝛ nō hereditatē. Credo ꝙ nō ꝓcedit libellus de rigore. ff. cōi di. l. iiij. ī prin. ¶ Itē opponit ꝙ hec cōclusio nō est realis: qꝛ nō agit ad declarādū. nec ꝑsonalis qꝛ nō agit cōtra aduersariū vt det vel aliqd faciat: imo ꝯclusio dirigit ad iudicē ꝙ ipe faciat. ¶ Ad hoc rñ. qꝺ nō hꝫ ꝯclusionē ꝓprie actio realis vel ꝑsonalis ꝛ ꝓpter hoc vno respectu dicit mista. nā nullo iure reperitur qꝺ debeat ps cōpelli diuidere alij imo iudex diuidit. nisi partes cōmuni cōsensu hoc faciāt. vt. ff. e. l. fi. vñ nulla est ꝓprie cōclusio realis vel personalis nisi in prestationibus. ibi eñ ꝯcluditur personaliter ad dandū. Per hoc eniꝫ cessat qstio de qua vidi qñqꝫ queri vbi sunt duo coheredes ꝛ alter alterum ad diuisionē ꝓuocat. Queritur ꝗs tūc diuidet, et ꝗs eliget ꝯsuetudinarū dicit ꝙ ꝓuocās diuidet ꝛ prouocatus eliget: ꝛ ita scio seruari ī pluribus terris ꝺ facto. ¶ Quid si sint plures prouocati. tunc videt ꝙ minor eligat. C. de meta. l. ij. de his ꝗ se. de. l. j. sed contra facit. C. quādo ꝗ. quarta pars. l. ij. de do. l. sancimus. §. sin autem. ¶ De veritate iuris videretur ꝙ iudex debeat facere partes ꝛ singulas singulis adiudicare iuxta. l. ad officium. C. communi di. ī. de offi. iud. §. preterea. ff. fami. her. l. in hoc iudicio.
15 ¶ † Sꝫ queritur nunqd sit faciēda mētio specifica in libello de prestatiōibus que sint facit. ꝛc. Uerbi grā. alter coheredū expediuit negotiuꝫ qꝺ nō pōt ꝑ parte expediri. ꝛ soluit pecuniā de suo ꝑ eo expediēdo nunqd dꝫ ꝯ specificari ī libello. Credo ꝙ nō imo sufficit generaliter implorare offi. iud. sup his alās opus eēt vno corio bonis si essent mille expēse per aliū coheredē facte vt vides in simili in actiōibus vniuersalibus vbi nulla fit specificatio: vt ī peti. her.

ibi intelligo nōnūq̄. i. q̄ñ coheredes hi cōsentiant nulla etiā interposita stipulatione. ⁊ hec optime procedūt in redditibus q̄ diuisa sunt ꝑ se et nola: ⁊ iō nō agitur hac actiōe. ff. e. l. heres. §. j. secꝰ si vsufr. q̄ est diuiduꝰ. ff. fa. her. l. sꝫ ⁊ si. §. j. cū. l. seq. Sꝫ in iuribus indiuiduis non pōt ita dici. Quid ergo fiet in illis. Certe quilibet vteť illo iure vt iurisditiōe vł iure illo induiduo: vt. d. l. fundus. ⁊. d. l. carmelia. ff. eo. l. quedam. ⁊ hoc satis est tolerabile vbi nulꝰ grauať ex hoc: nā si grauareť ex hoc nō videreť ꝙ q̄libet coheredū posset vti saltē vltra modū quo defunctus vti poterat. Verbi grā. titiꝰ q̄ habebat expletum in foresta mea mortuꝰ ē relictis; pluribꝰ liberis. si oēs velint vti: ⁊ q̄libet tm̄ ꝯsumere q̄tū defunctus. credo ꝙ nō possint: sꝫ si oēs simť velint vti absq̄ maiori grauamine q̄ defunctꝰ vti poterat. credo ꝙ possint ꝑ iura. s̄. alle. iūcto. ff. de aq̄ quo. ⁊ esti. l. j. §. illo. C. de serui. l. nō modus. vide ibi. extra de cē si. c. quāto. Et ꝑpter hoc vł ꝙ si dn̄s decedat relictis pluribꝰ filijs ꝙ vasallus nō teneatur facere homagiū oībus: sed ꝙ homagiū debeat vni soli adiudicari. ff. fa. erc. l. itē. ⁊ forte hoc casu ⁊ l similibus pōt itelligi. l.
11 plane. e. titu. ¶ † Sꝫ an veniāt feuda ⁊ cēsualia in hac actione. pōt dici

a ¶ Forma libelli. Vide ang. hic in. iiij. coli in me. ver. libellꝰ aūt. vide bal. h in. ij. col. in actione fa. herci. vide Pe. Jac. in titu. de act. fa. hercis.

qd sic nō vt diuidanť sꝫ vt adiudiceť. ff. cōmu. diui. l. cōi di. in feu. si de feu. cōtro. fue. c. oēs filij. bn̄ tn̄ sunt aliqua feuda q̄ nō diuiduntť. ⁊ ꝑ his nō dareť hec actio in feu. de ꝓhibita. feu alie. ꝑ fe deri. c. j. §. pterea. de hoc l spec. de feu. §. xxij. ¶ Jtē q̄riť nūq̄d acq̄sita ex vsuraria prauitate vel male ablata veniāt in hac actione. expeditū videť ꝙ nō. ff. fa. her. l. cetero. §. j. qd ē verū si sit notorium. ⁊ alter coheredū vult ꝙ restituatur. sꝫ si vellet retinere sibi nō admitteretť. ff. de peti. here. l. ⁊ ancillarū. §. fi. cū l. seq. Quinimo credo ꝙ iudex ex officio debet facere restitui. nā si potest corrūpere mala medicamēta: multo fortiꝰ restituere alienū. et etiā debet fungi partibus boni iudicis vt ibi. ⁊ facit in aut.
12 de mā. ꝓn. §. ꝙ si delinq̄ntes. ¶ † Que
a ritur de forma libelli a. Rofredus format duobus modis. Primo ago cōtra Mar. qui cum sit meus coheres l hereditate titij cui ex testō successimꝰ vel forte ab intestato. si sic in facto eandē hereditatem diuidi non vult. vel in diuisione non possumus conuenire vn̄ illam hereditatē peto diuidendam. ⁊ ad hoc ꝓpono act. fa. her. vel potes cōcludere sꝫ eū quare peto ꝙ hereditatē diuidam. Isti libelli nō videnť ꝓcedere: q̄ aut dices hanc actionē realē aut personalē aut mistam. si realem certuꝫ est quod debet ꝯcludi ad declarationē ⁊ restitutionē. vt satis vidistis. s̄. e. §. j. si ꝑsonalē oportet cōcludi ad dandū vel faciendum. vt. s̄. eo. §. si itaq̄. si mistā oportet cōcludi ad vtrūq̄ ꝑ predicta. ¶ preterea in libellis his nihil cōcludiť cōtra partē imo nec a iudice aliq̄d petiť qd tn̄ necesse est nā in reali petiť a iudice ꝙ declarari ⁊ restitui faciat rē is ꝑsonali ꝙ cōdēnet ad faciēdū vel dandū. Ideo circo nō videť ꝓcedere. Pe. de bel. dicit ꝙ vbi res est cōis ꝓ idiuiso inter me ⁊ te. ego habeo vnā partem in q̄libet particula ⁊ tu aliam particulā. ꝙ mihi est in mea nō possum ꝯcludere q̄ restituať parti detur. sꝫ debeo petere qd restituať par ticula q̄ tua est nō possum petere: meam: illā ergo petā mihi dari. ¶ Dicam ergo sic sꝫm eū. dico ꝙ habemꝰ he

reditatē cōem pro equalibus ⁊ ꝓ indi uiso quā diuidi volo. quare peto ꝙ he reditatē illā mihi restituas hoc est res diuidas. ⁊ equalr̄ factā diuisiōe assigne tis ptes mihi vnā ⁊ aliȷ̄ aliā ptē. vcȝ q̄ mea ē mihi restitui ⁊ nō mea mihi dari. ista sunt fere verba que sunt inepta ⁊ est v̄isimile qđ fuerūt male reporta ta. nec opus est hic īpugnare: qr de se appet inepta ↄclusio: vcȝ qua repeto ꝙ hereditatē restituas hec ↄclusio est magis apta peti. herē. ꝯ fa. her. ⁊ qñ subiūgitur hoc est diuidatis apparet qđ nō ē bona nec apta expositio, restituas. i. diuidas talis expositio nō re-

13 perit ī p̄sciano. ¶ † Unde potes sic cō cipere. Dicit. B. engolismeñ. ꝯ Guilel mū fratrē suū qđ licet idē. B. ⁊. G. here des extiterint titio pro equalibus, di ctiq̄ tiȷ̄ hereditas cōmunis sit inter eos ⁊ pro indiuiso idem. B. dictam he reditatē diuidi desideret. nihilominꝰ dictus. B. dictam diuisionē fieri cōtra dicit rerūq̄ hereditariarum fructus ⁊ emolumenta ꝓ maiori portione quaȝ ipsum ↄtingat ↄcipit. quare petit dictꝰ actor dictā h̄r̄ditatē ꝑ vos dñe iudex diuidi portiōesq̄ viriles faciēdas vtri libet adiudicari ⁊ adiudicatas tradi ⁊ in pace dimitti factis cessiōibus hinc inde de his q̄bus fuerint faciēde. pe tens fructꝰ ⁊ emolumenta ꝑ ipsum. G. receptos vltra d̄bitā sibi portionē vsq̄ ad talē quātitatē in qua sibi reddēda ⁊ soluēda petit ipsum. G. condēnari vna cū expeñ. ⁊ prestationibus quas susti nuit pro hereditate predicta quas spe cificare offert ī ꝓcessu. petit insuꝑ qđ si sint aliqua q̄ diuidi non possent cōmo de adiudicēt vni ꝑ p̄tio implorās offi. iu. his super quibus fuerit implo randū petēs expensas ⁊c. ¶ Sed vide tur qđ is libellus nō procedat ī eo qđ petit hereditateȝ diuidi: qr hereditas est nomē iuris. vt. ff. de ver. signi. l. he reditas. de pet. here. l. hereditas. ⁊ sic indiuidua cum sint incorporales ⁊ sic ad eā diuidēdā agi non pōt: qr iura in corporalia sunt indiuidua. vt. ꝯ. de re. cor. ⁊ icor. ꝯ. fi. ¶ Ad hoc pōt dici quod hoc v̄bū h̄r̄ditatē sumit in v̄bis libel li ꝑut refert ad res corporales ⁊ ꝑut ip̄as cōtinet ip̄a tñ hereditas petit̄ di uidēda. vnde tex. qui dicit qđ ꝑ hoc iu diciū diuidit hereditas vult dicere. l. res hereditarie. l effectu fa. her. l. ȷ̄. ꝑ quem tex. optime excusantur verba li

14 belli p̄dicta. ¶ † Quid ergo si actor petat diuidi res h̄r̄ditarias ⁊ nō here ditatē. Credo ꝙ nō ꝓcedit libellꝰ de ri gore. ff. cōi di. l. iiiȷ̄. ī prin. ¶ Itē oppo nit̄ ꝙ hec cōclusio nō est realis: qr nō agit̄ ad declarādū. nec ꝑsonalis qr nō agit̄ cōtra aduersariū vt det vel aliq̄d faciat: imo ↄclusio dirigit̄ ad iudicē ꝙ ip̄e faciat. ¶ Ad hoc rñ. qđ nō hȝ ↄclu sionē ꝓprie actio realis vel ꝑsonalis ⁊ ꝓpter hoc vno respectu dicit̄ mixta. nā nullo iure reperitur qđ debeat ps cōpelli diuidere aliȷ̄ imo iudex diui dit. nisi partes cōmuni cōsensu hoc fa ciāt. vt. ff. e. l. fi. vñ nulla est ꝓprie cō clusio realis vel personalis nisi in pre stationibꝰ. ibi eñ ↄcluditur personalr̄ ad dandū. Per hoc eniȝ cessat q̄stio de qua vidi q̄nq̄ queri vbi sunt duo cohe redes ⁊ alter alterum ad diuisionē ꝓ uocat. Queritur q̄s tūc diuidet, et q̄s eliget ↄsuetudinarū dicūt ꝙ ꝓuocās diuidet ⁊ prouocatus eliget: ⁊ ita scio seruari ī plibꝰ terris d̄ facto. ¶ Quid si sint plures prouocati. tunc videt̄ ꝙ minor eligat. C. de meta. l. ȷ̄. de his q̄ se. de. l. j. sed contra facit. C. quādo ⁊ q̄. quarta pars. l. iȷ̄. de do. l. sancimus. ꝯ. si autem. ¶ De veritate iuris videre tur ꝙ iudex debeat facere partes ⁊ sin gulas singl̄is adiudicare iuxta. l. ad of ficium. C. cōmuni di. ȷ̄. de offi. iud. ꝯ. preterea. ff. fami. her. l. in hoc iudicio.

15 ¶ † Sȝ queritur nunq̄d sit faciēda mē tio specifica in libello de prestatiōibꝰ que sint faciē. ⁊c. Uerbi grā. alter cohe redū expediuit negotiuȝ qđ nō pōt ꝑ parte expediri. ⁊ soluit pecuniā de suo ꝓ eo expediēdo nunq̄d dȝ h̄ specifica ri ī libello. Credo ꝙ nō imo sufficit ge neralr̄ implorare offi. iud. suꝑ his alr̄s opus eēt vno corio bouis si essent mil le expēse per aliū coheredē facte vt vi des in simili in actiōibꝰ vniuersalibꝰ vbi nulla fit specificatio: vt ī peti. her.

imo nec in generalib⁹:
sʒ post specificatur in ꝓ
cessu:vt scꝑsi i breuario
16 C.ď indi.l.lʒ. ¶† Quis
ergo erit modus ꝓcedē
di in actione ꝛ quis iu=
dicandi. Uideretur ꝙ es
set fctā ꝯtestatio. ꝛ post
completo processu si ap
peat eos coheredes qď
sit iudicanda diuisio fa
cienda quo iudicio fa=
cto iudex dabit arbitriū
q̃ ꝓcipiat res heredita
rias exhiberi ꝛ oīa iura
sibi declarari. quo facto
ea diuidet cōmodius q̃
poterit. ꝛ si sint alique q̃
non possint commode
diuidi ea vni' adiudica=a
bit. vt hic. ꝛ. C. cōi di. l.
ad offici. et adiudicabit
cuilibet portionē suam
ꝛ faciet fieri cessiões al
terutrum. iuxta. l. in hoc
iudicio. e. l. plane. ff. eo.
ꝙ aūt sic ďbeat fieri ptʒ
C. qñ ꝛ a q̃. quarta pars.
l. ij. ¶ Hoc etiā ptʒ qꝛ in
oibus actionib⁹ in q̃b⁹
nō pōt al's ꝓcedi. fit ex
hibitio. vt pʒ. ff. ad exh.
quasi ꝑ totum. de publ.
l. cum ꝛ si. ¶ Quid ergo
fiet si sint aliq̃ res q̃s a=
ctor petit diuidi re⁹ di=
cit nō eē hereditarias ꝛ
se possidere titu. Dic ab
illaꝝ diuisiōe supleden
dū eē. ff. e. l. hr̄des. §. idē
scribit. e. ti. l. siꝗ. ꝛ est re
currendū ad rei vendi.
vel peti. heredit. vt ibi.
¶ Quid si in ꝓcessu hu
iusmodi actionis volo
ꝓbare talem rē esse he=
reditariā. Non vr̄ ꝙ de
beam admitti nisi pro=
bē vel ꝯmunicē illū titu
luʒ debere haberi ꝓ nō
titulo. Nā tūc vr̄ ꝙ ďbe=
ret admitti ad istar pe. here. de pe. he
re. l. qui interrogatur cum notatis ibi.
ꝛ hoc indubitate vbi coheres meus so
17 lus possideat. ¶† Quid si ambo possi=
deam⁹. Ur̄ ꝯ qui ꝫ qō proprietatis nō
excludit hanc acti. vbi ambo possidēt
vt. d. l. j. ff. fa. hercis. arg. contra. ff. de
exce. l. fundi. de hoc dicā magis i ma=
teria communi di. ꝛ ita ꝑ premissa vide
tur ꝙ ferātur due snie in hac actione
lʒ forte prima nō est snia: sʒ quedā de
claratio ꝑambula diffinitiue snie. Uel
potes dicere qñ iudex ꝑ. ꝓposita ꝛ exhi
bita videt diuisionē faciendā ꝙ nihil
pronuntiabit adhuc: sed faciet sibi bo
na exhiberi iuxta. l. ij. C. qñ ꝛ a q̃. qr.
ps ꝛ ea diuidet ꝛ tunc vna sola vice ꝓ
nūtiabit ꝛ adiudicabit ꝑtes. ꝛ h̃ expe=
ditius ꝛ securius. ¶ Quid si remanēt
alique res ad diuidendū. dic ampli⁹ a
non agi. fa. herci. sed cōmuni di. ff. co.
l. si filia. §. familie. Sed q̃ est ratio ibi
notatur vna non tamē est bona nisi in
netur. vnde pōt esse rō: qꝛ petitio here
ditatis datur cōtra quēcūq; possessorē
ꝛ ꝓ qualibet re etiaʒ minima. ff. de pe
ti. here. l. lʒ minimā. sʒ fa. hercis. nō da
tur nisi ꝯ coheredē. ꝛ contra illū datu
vniuersaliter etiam ꝓ reb⁹ ab alio pos
sessis. ff. fa. her. l. itē labeo. al's icipit si
vnus. §. fi. idcirco imputandū est here
di hac actione agēti si aliq̃ res reman
18 serint diuidēde. ¶† Quid ergo si per
ignorantiam iustā aliq̃ res remāserint
ad diuidēdū. Forte coheres q̃ hʒ re=
notitiam iurauit nullas alias res esse
post apparet alias esse. Credo ꝙ cōpe
tat fa. her. Nam fa. herci. iudiciū plu=
ries pōt intētari cā cognita. vt. d. §. fa=
milie in cause aūt cognitione pōt inter
uenire iustus error. ff. fa. her. l. cū puta
reʒ. de pac. l. tres fratres. ꝛ est vtile ma
gis agere fa. her. hoc casu q̃ꝫ cōi di. ꝗ
nō fiet nouus ꝓcessus ꝓ re illa: sed ꝗ
dam executio. ꝛ agēs accipiat alia mo
dia q̃ꝫ i ꝑncipali ꝓcessu. poterit eñ di
cere cū talis hr̄ditas eēt cōis inter me
ꝛ talē ꝛ dicta hereditas fuerit diuisa i
ter nos ꝛ ꝑtes singulis adiudicate. ꝛ
ꝑ ignorātiā talis res remāserit ad diui
dēdū. Q̃re peto ꝙ diuidaꝛc. ꝛ nō opor

a ¶ Dic ā=
pli⁹. hanc
qōnem po
nit Angel.
hic l. iij. co.
post me. ꝟ.
q̃ro semel
actum est.
vide Jaso.
hic l. ix. co
lū. in fi. ꝟs.
an aūt.

tebit h casu se pbare coheredē seu se possidere. nec multa q venerūt in pmo pcessu nec litis ptes. cū hoc sit quasi q daz executio prime snie: vt dr i pe. he. ff. de peti. here. l. si quo tpe. & pecu. l. q stuz. 7 facit bn qd not. Innoc. extra de
29 offi. or. c. conquerente. ¶ † Quid si cōi psensu sine iudice fuit tota hereditas diuisa excepta vnica re: nūquid p illa sola pōt agi fa. her. Ur expressuz q sic. C. fa. hercis. l. j. ¶ Itē qr actio fa. herci. non fuit als intentata et pōt saltem semel intentari. Pōt dici contra. naz actio fa. her. est vniuersalis actu 7 aptitudine: nec cōpetit p re singulari. ff. fa. her. l. fūd mihi. 7 no. in. d. l. si filiafamilie. 7 i hoc differt a pe. he. 7 sic nō cōpetit hoc casu. p hoc facit. e. ti. l. iter coheredes. in pnci. vbi dicit q si actuz fuerit cōi di. pōt agi fa. herci. p ceteris supponendo q plures res remanserūt ad diuidēdū. nec ob. d. l. j C. fa. hercis. quia debet intelligi q pro non diuisis pt agi fa. her. qn plures res remāserūt ad diuidendum: secus si vna. ¶ Sz cōtra hunc intellectum facit qr in vna re pōt remanere vniuersitas. ff. q cuiuscz vni. l. sicut. §. fi. sz illd qn alie perierūt: secus si extant. tūc enī oportet plures
30 eē ēt duas ptes. e. ti. l. nulli. ¶ † Quid ergo si tota hereditas fuit diuisa mutuo consensu paucis exceptis. pluribꝰ tamē vr idem cū vniuersitas videatur consistere in duabꝰ partibꝰ. vt. d. l. nulli. Sed forte nō sic in alijs vniuersitatibus sicut i vniuersitatibꝰ hoim. ff. de pac. l. quesitū. 7 dixi. s. e. §. actiōes. de pe... Sz qd si sit vna res sola i heredi... nunqd illa petet diuidi p hanc a... Nō vr cū sit res singularis 7 h ...petit p vniuersitate actu 7 aptitudine. vt. s. dixi. Forte hoc casu posset dici cōtra qn vniuersitas psistere pōt tota in vna re qn nihil aliud est. imo forte etiam si nihil esset i vniuersitate a posset dici vniuersitas. vt scripsi. s. de pupil. sub. §. liberis. 7. s. e. §. actiōes. et idē posset dici i pcedētibus qōnibus. Sz p t. C. cōia vtriusqz iudi. familie. ff. ad treb. l. nā qd. §. pe. 7 fi. cū. l. se. ¶ Sz cū h actio sit vniuersalis 7 debeat p diuisione oim intentari nunqd actio pōt excipe in libello alqs res qs vult remanere ad diuidēdū. Pōt dici q sic. vt no. ff. cōi di. l. i iudiciū. ¶ Sz pone qdā format libelluz suum in cōi di. 7 petit diuidi in hereditaria q ei 7 cōsocio euenerunt ex successione talis p actionem cōi di. qritur nunqd bene agat vel an dbeat cadere ab inepta actione. Et vr q debeat cadere: quia pro hrditate diuidēda fuit introducta actio fa. hercis. 7 sic nō vr posse pvetere actionez cōi di. als esset fa. her. frustratorie invēta ex quo cōi di. sufficiebat qd non est dicēdum. ¶ Preterea singulas obligationes singule cause sequūr. i. singule actiōes suas regulares meterias ex qbꝰ causant. ff. de exce. rei iudi. l. 7 an eadez. §. actiones nō ergo pmisceri debēt ¶ In priū vr exprssū. ff. fa. her. l. iter coheredes in pn. ¶ Sup hoc pōt dici q si libellus cōcludat ad hereditatem diuidē dā vniuersaliter q non procedit. Si aūt res certas quis eas dicat communes ex hrditaria causa dumtamē dicat se dominuz ex illa causa etiā potest dici q concludat 7 sic intellige. ff. cōi di. l. iij. ¶ Nunc videamus a aliqua circa acti. cōi di. circa quam primo queritur qualis esset ista actio 7 qn oritur. Et sup hoc certuz est q est psonalis et oritur a tēpore

a ¶ Nunc videamus. De actiōe cōi diuidūdo. vid hic etiam p ia so. i. x. col. i me. & sic. Ueniamꝰ modo ad actionez cōmuni diuidundo.

cōionis. vt. ș. dictuz est
21 in actiōe fa. her. ¶ † Itē
q̄ritur cui cōpetat. Di=
cunt doc. q̄ cōpetit illi q̄
habet rem cōmunem p
indiuisso cū alio vł ei q̄
putat habere cōez. ff. cō
muni di. l. si q̄s putans.
& hoc vltimo casu ad sū
ptus & dāna: nō aūt ad
diuisionē vt ibi & sic trās
22 eūt. ¶ † Sz iuxta h̄ pos
set q̄ri q̄ h̄re rem cōem
pōt dici plurib⁹ modis
nunquid hec actio de=
tur cuilibet habenti rez
communem sicut deten
tatori vel bonefidei pos
sessori. gl. videł sentire
q̄ detur tantum dño. ff.
cōi di. l. p hoc iudicium
Sz expressum est q̄ da=
tur bo. fi. possessori q̄n=
imo vtili iuste detinen
ti. eo. ti. l. cōi di. §. qui in
rem. cū §. seq. ¶ Sz q̄ri=
tur. dictū est. ș. in actio
ne fa. her. q̄ detur possi
dēti vel non possidēti si
aduersarius cōfiteał co
heredē. al's nō. vt. l. j. ff.
fa. hercis. Quid i cōi di
ui. Certe si aduersarius
totam rē dicit cōis possi
deat & negat rē cōmunē
exp̄ssum est q̄ agēs cōi
diui. repellił si excipia=
tur. ff. de excep. l. fundi.
Sz si possidet vterq̄ al
ter tamē dicit rē non es
se diuidēdam & ad se so
lidaz ptinere videretur
q̄ nō possit excipi. imo a
in hac actione q̄ṅ pro=
prietatis veniet hoc ca=
su vt in actionē fa. her.
p. d. l. j. ff. fa. her. & i hoc
casu nō obtinet. l. fundi.
Sz solū q̄ṅ alter totum b
possidebat. & ad p̄itatē
in casu suo locū loquił &
i illa loq̄tur ēt gl. ff. fa. her. l. j. q̄ vṙita
23 subaudienda. ¶ † Sed q̄rił nūq̄d hec
actio deł tutori vel curatori. Vł q̄ sic.
q̄ habētur loco dominoꝝ. ff. de fur. l. i
terdū. §. tutor. Exp̄ssuz videł contra. C.
de p̄ diijs mi. l. iter oēs. & credo q̄ pos
sint agere si sit vtilitas pupilli op⁹ ē
tñ decreto si sit res imobilis. vt scripsi
in breuiario meo iuxta. d. l. inter om=
nes. & nota. ff. de auł. tuto. l. inter pupil
24 lum. ¶ † Sz q̄d de p̄sonis ecclesiasti
cis: nūq̄d possūt agere hac actiōe p re
bus q̄s eccłis hz cōes cuz alio Expres
suz videł q̄ sic. C. de sacrosan. eccle. l.
iubemus. la. ij. opustñ esset solēnitate
auł. hoc ius porrectuz. vt scripsi i. d. l.
25 iter oēs. ¶ † An aūt feudatarij seu va
salli vel alij vtiles dñi possint agere. i
ter se. Videł q̄ non vbi dominorū con
ditio fieret deterior. vid. ff. eo. l. cōmu
ni di. in p̄n. in feu. si de feu. controuer.
fue. c. oēs filij. ¶ Itē querił cōtra quez
detur hec actio. Et certū est q̄ cōtra so
cium seu consortem si rē possideant. si
ali⁹ possideat videł q̄ ꝯtra possessorē.
ff. eo. l. cōi di. §. si debitor. & §. inter eos.
& C. e. l. ad officiū arbi. ff. d ac. emp. l. iu
lianus. §. idez celsus. Quid ergo si vn⁹
sit p prietarius alter possidet rez. For
te creditor vel dñs tpalis q̄ rē cepit in
manu. vel forte consors tradidit partē
suā ad firmā ad. x. ānos & tradidit pos=
sessionem querił ꝯ quem debet agere.
Lex videtur velle q̄ cuz proprietario.
ff. eo. l. si quis putans. §. si fundus com
munis. Sed cōtrariū videtur in. d. §. si
debitor. Forte pōt agi cōtra vtrūq̄. vñ
hec actio non pōt intentari contra nō
possidētē. ff. communi diui. l. pe. fami.
hercis. l. itē labeo. §. si. & ꝯtra possidētez
quia mista est. vt. d. §. si debitor. & vide
26 C. eo. l. j. ¶ † Querił [a] vltra ad q̄d cō
petit ista actio seu q̄ in ea veniunt. Et
certum est ad diuidendū & ad p̄stātio
nes p̄sonales. vide. ff. eo. l. iiij. §. sicut. &
potest agi pro his p̄stationib⁹ dato q̄
non petał fieri diuisio. vt no. ff. eo. l. &
27 si non oēs ¶ † Itē queritur [b] quāto tē
pore duret hec actio. Et certū ē q̄. xxx.
annis sicut dictū est. ș. i actione fami.
her. i glo. & iuxta eā. p. l. j. §. ad hoc. C.

a ¶ Queritur. Vide p ang. hic in iiij. col. vs. q̄d veniat. vide do. ia so. hic i. ix. col. in fi. ṽ. ista actio.

b ¶ Itē q̄ritur. Vide ang. hic in pe. colū. in fi. vers. q̄ro q̄to tpe.

de anna.excep.et hoc nisi consors soli dum possideret cuz ti.et bo.fi.qz tūc excluderetur.x.vl.xx.annis.vt.C.de cōi.re.ali.l.j.sic dr in peti.here.C.i q.cau.cessat lon.tēp.pscrip.l.hr ditatē.z istud idem posset dici in actione fa.her.si qs acquisiuisset solida vniuersitatē iuxta.d.l.j.de cōi.re.ali.
28 ¶ † Quō formatur libellus[a]. Super hoc sunt varie forme z conclusiones:qz interdū agitur ad diuisionem:interdum ad diuisionē z prestationes:interduz ad prestationes:vt dixi in superioribus. ¶ In primis duob[9] casibus potest concludi facta narratione sicut dixi iuxta libellum fa.hercis.z quasi eedez oppositiōes z qōnes fieri possunt primis duob[9] casibus in actione fuerūt ibi tacte. ¶ In tertio casu cōcluditur ad prestationem dicēdo si cū talis seu tales res sint cōmunes iter nos z ego decem expēderim.z ex tali causa p vtilitate dicte rei communis peto te cōdēnari in.x.sed nunqd debet addi q non poterat pro parte expediri sicut in actu.fa.hercis.expeditum est.vr q sic.ff.cōi diui.l.si qs putās.§.j.C.de
29 neg.gest.l.siue p fratre. ¶ † Si pt qri nunqd debeat declarari in libello cā q re est cōis.z nō videtur.sufficiēs eni causa est q qs vult a cōione recedere z q dicat rē cōez.z hoc si vterqz possidet.si reus solidum possideat videretur necessariū:qz quasi vendicatio est nec reus pt bene deliberare an res cōis sit nisi causa inseratur:vez qz cōiter legata vel alia causa sit facit tamē cōtra.ff.cōi.di.l.ij.
30 ¶ † Sed qritur nunqd sint singule res specificande quas qs diuidere pōt.potest dici q sic vbi res singulares petit d[illegible] qz i ol actiōe qua agat p re sin[illegible] ea ipsa est dsignanda.ff.de rei ve[illegible] rem.de fur.l.in furti.si āt generalit agat p plurib[9] reb[9] diuidēdis qd est possibile cū zcurrat cū act.p socio q est gnalis.ff.p socio.l.p socio arbiter non opz specificari in libello:sed post in pcessu zueniunt oia q cōia sunt nisi aliq noiatim excipiantur.ff cōi di.l.i iudiciū.vide qd no.ff.de edē.l.j.C.de iudi.l.lz. Et no.q q ad alienatiōes est dria iter fa.he.z cōi di.vt no.ff.fa.her.
31 l.alienatiōes. ¶ † Sequitur de acti.finiū regūdo.[b] circa quam pōt qri qualis est. Et certuz est q personalis.vt.s.dixi.e.§.olz.z ptz.ff.eo.l.j.qc qd ibi notetur. ¶ Item qritur vnde oritur. Glos.dicit q est datiua.vt.d.l.j. Alibi dicit q oritur ex quasi contractu.vt not.s.de oblig.que ex quasi contractu §.item si inter aliquos.et hanc sequitur hic Pe.de bellapti.et alij modernio. ¶ Sz hoc non vr verum.nam hec actio oritur ex finiū turbatione fm oēs docto.vt patebit magis in inferioribus. Turbare est delictū.ff.de interdi.l.fi.ergo videtur q oriatur ex delicto.z p hoc facit.C.de accu.l.j.s.eo.l.iiij.§.si dicatur.z hoc etiā videtur apparere q imperator in.d.§.item si inter.dicit q fa.her.z communi di.oriuntur ex qsi contractu z tacet de hac actione innuēdo q cum ipsis in hoc non conueniat.vn vides q qn he actiōes zueniūt legislator ponit oēs tres simul vt hac.§.z.C.d an.exce.l.j.§.ad hoc.ff.d iudi.l.in trib[9].qz nō zueniebāt in origine impator sciēter eā subticuit in.§.pdicto itē si inter. ¶ Potest dici q oritur ex varijs figuris causaruz hoc est fm diuersa facta diuersas hz origines.nam interdum hec actio datur p eo qz fines alr positi aut si sunt seu turbati vel occupati vi:z tūc nō ē dubiū q oritur ex delicto si-

[a] ¶ Libellus. Uide ang.hic in v.col. post me.i v.que regliter sit formand[9] libell[9]. vide bal. hic in.ij. colū. Et Pet.ia.in ti.de ac.cōmuni diuidundo.

[b] ¶ De actione fini.regū.vide per iaso.in pe.co.post me.vs. Accedem[9] in vlti.ad actio.fini.regundo.

cut;interdictū vnde vi ꝛ
vti possi.vt no.§.eo.§.i.
in glo.ex quasi.¶Inter
dū agit vt res cōtinent
absqꝫ alia turbatione.
Verbi gratia.habemus
predia vicina quorū fi
nes non bene sciunt vel
aliquis q̄ habebat lar=
gum ꝛ amplū fundū vē
didit vel alio titulo in
me transtulit.x.iugera
de eo fundo pro quibus
assignauit mihi vnam
partē.volo agere cōtra
ipm vt pars illa metiat
ꝛ fines ponant non du=
biū ꝙ hic videtur oriri
actio ex ꝯtractu. Inter=
dum ex quasi ꝯtu.Ver
bi gratia.testator lega=
uit mihi certā partē fun
di sui forte vsqꝫ ad.x.iu
gera.volo agere contra
heredē vt metiat ꝛ fines
apponant .nō dubium
ꝙ hic oritur ex quasi cō
tractu sicut in cōi diui.ꝛ
fa.her.qꝛ nullū contra=
ctū gessi cū hr̄de sicut
nec ille q̄ incidit in cōio
nem.ꝛ hoc casu pōt ve=
rificari qōnota.j.in.d.§.
itē si inter aliquos.Itē
queritur cui cōpetit.di=
cit pe.illi q̄ habet fun=
32 dū vicinū.¶†Sed ego
quero vltra.nūquid ille
q̄ agit hꝫ se dicere dn̄m
et probare[a] sicut dixi in
materia cōi di.ꝛ an illa
que dixi obtinēt in hac
actiōe.Verbi grā.ago ꝯ
te fi.regū.dicēdo ꝙ fun
dus meus extendit vsqꝫ
ad lapidē talē.tu negas
dicēdo ꝙ imo tuus extē
dit versus meū vsqꝫ ad
talem arborē.¶Querit
nūquid in hac actiōe co
gnoscet de qōne ꝓprie=

a ¶Dn̄m ꝓbare. Vide Ang. h in pe.colū. ver. quero an q̄ agit. circa prīn. colū.

tatis.ꝛ nō vr̄:qꝛ hec actio habet mult
sil'ia cuꝫ actione cōi di.ꝛ in illa ꝯstat q
non venit questio ꝓprietatis.vt.l.fun
di.ff.de excep.et satis .§.dixi.¶In
ꝯtriū vr̄ expssuꝫ.C.eo.l.si q̄s vbi aper
te dr̄ ꝙ huic actiōi q̄stio ꝓprietatis co
heret.ꝛ hoc ibi no.ꝑ oēs.ꝛ sic in hoc
discōueniunt ab actione cōi di.¶Sed
mirū vr̄ qꝛ tex.l.d.l.si q̄s.videtur vel
le ꝙ q̄stio possessionis differt a qōne fi
niū regundoꝝ ꝛ est primo terminād a
vt hic ptꝫ.ergo multo fortius q̄stio pro
prietatis que est magis preiudicialis
ꝛ maior.vt.d.l.fundi.Preterea ratio q
hꝫ locū in cōi di.hꝫ locū in hac ne ꝑ mi
norē fiat preiudiciū maiori sine dubio
maior est questio ꝓprietatis q̄ finiū.ꝛ
sic videt differēda. Qui vellet hoc di
cere posset hunc intellectū dare.d.l.si
quis.naꝫ ibi dr̄ prius possessionis que
stio finiat.ꝛ tūc agrimēsor ꝛc.vult dice
re ꝙ pri⁹ agat de ꝓprietate ꝑ actionē
cōpetētē.itaqꝫ expones verbū posses
sionis.i.ꝓprietatis.ꝛ hoc nō est mult
extraneū.qꝛ sic exponit.ff.de iud.l.si
de vi.ff.de vb.sig.l.j.ꝛ ita erit idē sicut
in actiōe cōi di.quo ad hoc.Nec ob
dr̄ l.d.l.si q̄s.ibi que ꝓprietates cause
coheret ꝛc.qꝛ verū eo ꝙ coheret:qꝛ q
proprietatis et obijcitur non ꝙ in ipsa
actiōe veniat.imo ibi in tex.subijcit
illa questio dꝫ primo finiri:et ita sepa
rat ab alia.ꝛ sic recte tex.cōcordat cū
l.fundi.¶Qui vult sustinere opi.doc
ꝙ i hac rōne veniat qō ꝓprietatis dic
lige sicut iacet ꝙ i hac actione cog
scit de ꝓpetate ꝛ cā finiet ꝛ post mu
agrimēsor ꝑ mēsurando et is intelle
ct⁹ veꝫ ꝙ cā ꝓprietatis ꝛ finiū decidat
vna instātia ꝛ vna actiōe dep̄hēdit ca
illa lege ibi eñ subijcit ꝙ altera parte
absente ꝓcedet ad fines dirimēdos
ꝑme ꝯtest.q̄si si vna instātia ad qō
ꝓcederet si eēt diuersa instātia nisi
lis ꝯtest.in ipā vltima sicut i pma ꝑ
ꝓperādū.C.d̄ indi.Et si bene cogita
illa lex vr̄ fuisse facta ꝑ h̄ tm̄.ꝛ vltima
dictū infert ex pmo.ꝛ per hūc intelle
ctum vr̄ expressuꝫ.ex de pba.c.ex litte
¶Diuidamus ergo hāc massam ꝑ mi
33 nutas questiunculas.¶†Pone ꝙ ago

finiũ regundorũ petẽs declarari fines
inter talẽ fundum meũ ⁊ tuum: iudicis
ꝙ fundus meus est tuus ⁊ vis me repel
lere nũquid potes. Nõ videt̃ ꝑ p̃missa:
qꝛ in hac actione venit questio ꝓprieta
tis. ¶ Sed hoc non videt̃ verũ: vnde ĩ
hac actione venit questio proprietatis
ipsoꝝ finiũ: sꝫ non questio ꝓprietatis
totius. quid ergo dicemus. Videt̃ dicẽ
duꝫ hic sicut dixi. s̃. in fa. hercis. ⁊ cõi
di. ꝙ si ego possideo funduꝫ meũ ꝙ nõ
excludar. et in hac actione veniat q̃stio
ꝓprietatis totius. Si v̾o non possideã
ꝙ excludar ꝑ. l. fundi. ⁊ hoc satis ꝓba
bile. Sꝫ pone ꝙ nõ obijcitur questio de
ꝓprietate toti⁹: sed ipsorũ finiũ quos
ꝓuocatus dicit se solũ possidere ⁊ ad se
pertinere. ⁊ actoꝛ contrariũ dicit. nun=
quid huiusmõi cognitio venit in hac actio
14 ne. ¶ † Per p̃missa apparet rñsio ꝙ sic
per. d. l. si quis s̃m vltimũ intellectum
qui vr̃ potioꝛ: qꝛ etiã hoc casu veniret ĩ
actiõe cõi di. q̃stio ꝓprietatis si actoꝛ
assereret se possidere. Quid si re⁹ ĩ pri
mo casu nõ cõfitetur nec negat actorẽ
dñm rei quã petit confirmari: sed dicit
se possessorẽ ipsius. nũq̃d potest repel
lere agẽtẽ finiũ regũdoꝝ. videt̃ ꝙ nõ:
qꝛ sicut vides in fa. hercisc. reus ita de
muꝫ repellit actorẽ si neget coheredẽ.
vr̃ ergo hoc casu ꝙ opꝫ ipm̃ negare do
minũ. nec sufficit se dicere possessorem.
⁊ hoc videtur indubitate veꝝ. nã actoꝛ
ponit in libello se dñm vel rẽ ad se ꝑti
nere. ⁊ sic opꝫ reum rñdere ad hoc si ve
lit eũ repellere. vñ si agã petitorio nõ
esset bona exceptio male agis. qꝛ possi
deo. et per ɔ̃ñs nec in ista actiõe in qua
causa ꝓprietatis versatur. ¶ Sed huic
o[illegible] detur obstare. d. l. si q̃s. vbi vide
[illegible] possessionis dꝫ primo termina
ri. et [illegible] agrimensoꝛ ⁊c. Sed intellige
causam possessionis. i. ꝓprietatis sicut
s̃. dixi. Naꝫ in hac actiõe iudex cogno
scet de proprietate finium. i. quantum
debẽt fines cuiuslibet extẽdi. ⁊ hoc co
gnito ponet fines vel metas vel mittet
agrimẽsore si materia exigat. ⁊ hꝫ sñia
vr̃ satis ꝓbabilis. Glo. tamẽ vr̃ contra
tenere. ff eo. l. si irruptione. ¶ Itẽ que=
ritur an hec actio det̃ bo. fi. pos. tutori
p̃lato eccl̃ie. Dic. vt di=
xi in materia cõi di. s̃. et
vide. ff. e. l. iiij. §. finium
regundorum. ¶ Sꝫ an
canonico noie p̃bende.
Dic. q̄ sic ɔtra canonicũ
sed non cõtra extraneũ.
vide ex̃ d̃ ꝓba. c. ex l̃ris.
per Inn. ¶ Sꝫ quid de
vasallo et emphi. videt̃
idẽ q̄ possint agere con
tra vasallũ vel emphi.
sed nõ ɔtra aliũ absente
dño directo. Sed in va=
sallo videt̃ cõtra. in feu.
de ɔtro. inter vas. ⁊ aliũ.
35 c. j. ¶ † Queritur quãto
a tp̃e [a] durat hec actio.
Pe. dicit ꝙ. xxx. annis a
tẽpore turbatiõis post=
ea nõ nisi vt termini pri
mo positi reformẽtur ꝑ
l. j. §. ad hec. d̃ anna. ex=
cept. de ɔsti. pe. l. ij. ⁊ ita
se expedit. Istud idẽ di
cit. glos. C. fi. regũ. l. fin.
¶ Sꝫ hoc nõ vr̃ verum.
nã si alter vicinoꝝ ma=
iores fines possidet titu
lo ⁊ bona fi. prescribit. x.
annis inter p̃sentes. xx.
inter absentes: vt. ff. ꝓ
emp. l. ij. §. sꝫ si fundus.
⁊. l. qui fundũ. §. j. Unde
suꝑ hoc potest pleni⁹ di
cere ꝙ interdũ agit̃ hac
actione ꝓ eo quia fines
turbant̃: ⁊ tunc obtinet
qd̃ gl. ⁊ Pe. dicũt. vcꝫ ꝙ
durat. xxx. an. a tp̃e tur=
batõis. ¶ Quid ergo si
pluries turbauit nũq̃d
ex qualibet turbatione
oriat̃ vna actio. Si di=
cis sic sequeretur ꝙ hec
actio est immortalis: qꝛ
semper ꝓ vltima turba=
tiõe agetur ⁊ habebit. xxx.
annos. qd̃ vr̃ ɔ mentẽ le
gislatoꝝ. Si dicas ꝙ so
lũ agat̃ ex prima videt̃

a ¶ Quãto tempore. Vide Ang. hic in peñ. colũ. circa fi. v̾. quero quãto tp̃e. ⁊ hic ꝑ Ja.

falsum: qr sic sequeret ꝙ sequtus faceret impune sicut dictū fuit in negatoria. §. eo. titu. §. eque.
36 ¶ † Sz ad hoc potes respōdere ꝑ ea q̄ ibi scripsi. sed si bñ cogites illa nō bene aptant in p̄nti ꝓposito. Uñ si aduersarius nō possidet pōt dici ꝙ a tpe turbationis q̄ in libello exprimit currat p̄scriptio caueat ergo actor ꝙ ꝓponat ꝛ ꝓbet turbationez pro qua agit factā a. xxx. ann. citra: alr̄s caderet si excipiatur de prescriptione. ¶ Interdū agit sine turbatione qñ duo incidūt in vicinitatē ꝛ nolūt vel eoꝝ alter cōfinare: vt satis exēplificatū est in secūda q̄ōne. §. extūc vr̄ ꝙ currat p̄scriptio. xxx. an. a tpe quo in vicinitatē inciderūt. ꝛ hoc si vtebātur cōiter vel alter sine titulo vel malafi. vel si tenebat ex ꝯctu facere vel supplere supra certū numerū iugeruz. vt pōt exemplificari in supioribus notatis in. ij. q̄ōne. Si aūt alter possedisset titulo ꝛ bonafi. tūc videret tolli. x. vel. xx. ann. vt d. l. ij. §. sz si. ff. ꝓ emp. ad instar pe. here. q̄ est ꝑpetua. C. d pe. here. l. hereditatē. ꝛ tñ qñ dat ꝯ sic titulo possidentez tollit. x. ānis. vt. l. hereditatē. C. i q̄. cau. ces. lon. tēpo. p̄scrip. nā cū in hoc iudicio veniat causa ꝓprietatis ꝛ ꝓprietas est p̄scripta quō ꝑ hoc iudicium restitueret. ꝛ vid. d. c. ex
37 lris. ¶ † Sz q̄d si actor petat ꝙ inete ponatur

a ¶ Que veniāt. Uide do. Jas. hic in vlti. colū. post princi. §. q̄ autem veniant.

inter illud qđ ipse possidet et illud qđ alter se asserit p̄scripsisse: nunq̄d repellet. Credo ꝙ nō nisi triginta āni essent elapsi a tpe vicinitatis: qr cessat illa. ꝛ sic dz intelligi qđ no. i. d. §. sz si fundū. ff. e. l. j. ꝛ. d. §. ad hoc. ꝛ. d. c. ex lris. ꝛ forte isti. xxx. anni currunt a tpe quo alter icepit possidere: qr extūc agere potuit ad diuidēdū ꝛ sic extūc currit. vt. d. §. ad hoc. Uel forte prescribit huic diuisoriо a tpe cōplete p̄scriptiōis ꝓprietatis: qr
38 extūc icepit esse vicinꝰ verꝰ. ¶ † Quid si tu possedisti fundū tuū ꝑ. xxx. ān. vicinū fundo sempronij sempronius cecidit a possessiōe ꝛ possessio ad me puenit. Ego volo agere cōtra te fi. regū. tu vis me repellere exceptiōe p̄scriptionis sicut poteras repellere semproniū: nūq̄d potes. Ur̄ ꝙ sic. qr exceptio p̄scriptiōis est in rē. ꝛ sic obstat successori. ff. cōi di. l. in hoc iudiciū. §. pe. qđ est verum si habes cāz a sempronio. ꝛ hec ꝓcedūt vbi agit ad diuidēdū. Si vo ad dādū qđ pōt. ff. eo. l. iiij. §. post litē. tunc currit a tpe damni dati: qr extūc incipit actio cōpetere. ꝛ sic not. doc. C. e. l. fi. licet nō faciūt q̄ōnes quas hic incidēter cōgessi. In hoc tñ aduerte ꝙ nunq̄ hec actio competit ꝓ turbatiōe nisi quādo termini fuerint appositi ꝛ turbati ꝛ non semper oritur hec actio quādo termini nō fuerūt appositi a tpe quo fuerūt vicini. ꝛ ex illo tpe currit p̄scriptio vbi fuerūt appositi a tpe turbationis: hec ꝓcedūt de iure ciuili: qr de iure canonico limites nō p̄scribunt. xvj. q. iij. c. q̄cūq̄. ꝛ. c. inter memoratos. et de ꝓ c. ro. c. sup eo. qđ intellige de limitibꝰ prouinciarū diocesū. vel parochiarū. secus de finibꝰ prediorum de quibꝰ leges loquunt. ꝛ ita iura canonica ꝛ ciuilia concordāt. et sic intellige. ex̄ de p̄scri. c. ad iudicante. Et ideo credo ꝙ fines secularium nō possunt prescribi si semel fuerint limitate. nec ducatuum. nec baroniarū per eādē rationē. ¶ Item ꝙ hec actio durat. xl. ann. in rebꝰ ecclesiasticis. C. de sacrosan. eccl. aut. quas actiōes. ꝛ. d. c. qr iudicāte. ¶ † Quid
39 vltra que veniant [a] in hac actione. Et certū est ꝙ venit diuisio fundorum ꝙ

termini ponātur: vel si fuerūt positi et auulsi q reponant. ff.e.l. in finalibus. co.ti.l. si irruptione. ¶ Itē veniunt dāna et sumptus. vide co.ti.l.iiij.§.post litis. ¶ Sz nunqd potest agi p his sum ptibus principaliter dato q nō cōcludat ad terminos ponēdos vel reponēdos. Uf q sic: qz ita ē i fa.her. et cōi di. ff.cōi di.l. et si n oēs.§.venit. et dixi i superioribus. ¶ Itē dic q hec actio cōpetit ad predia rustica diuidēda nō vrbana. vide.ff.eo.l.ij. et l.iiij.§.hoc iudiciū.cū l.seq. et seq. ¶ Item nō cōpetit cōtra socium cū quo habeo fundū cōem q̄uis habeam fundū propriū vicinū.ff.eo.l. iiij.§.si cōem.sec⁹ i negatoria.vt.ff.de serui.vrba.pred.l.sz si iter me. et potest queri de ratiōe diuersitatis. et pōt rñderi q vbi agit de seruitute quilibet dominoꝝ est pars sufficiens ad defendendū vel ad agēdū.ff.si ser.vē.l.loci corpus.§.si fundus.cū.§.seq.non sic in hac actione in qua vnus solus nō pōt defendere rem cōez. Idcirco nō potest hac actione cōtra sociū solū. et hec actio

40 innuit i.§.si cōez. ¶ † Sz q̄rit nūqd cōpetit p iuribus sicut p diuisione territorioꝝ in quib⁹ habemus iurisditionē. De hoc dixi.s. iuxta glo. ¶ Sz potest q̄ri. pone q habem⁹ iurisditiōes vicinas seu imperiū. Uerbi gratia. habemus villas ppinquas cū suis territorijs in quibus habemus omne imperium. volumus cōfinare territoria quo ad.l.iustitie seu imperij. et ponere metas in predijs in quib⁹ territoria cōfinant. queritur vtrū possumus inuitis dñis quoꝝ sūt fundi. Et non videt cū in p[illegible]dio alieno non possumus facere [illegible] fundali: imo nec in cōi.ff. cō[illegible]mus. ¶ Sz ɔtra nā cōstat q ille q[illegible] imperiū i territorio habet ibi ius tale tale.ff.d v.sig.l.pupillus §.territoriū.in fi.cum dicit ius tenenti &c. igit ratiōe iuris qd hz vr q possit in qualibet parte facere illa q̄ ad ius illud ptinēt.ff.de ser.vr.p̄di.l. qdā hiberus.§.fiñ. maxime si possit fieri dāno

41 partis.co.ti.l.si[illegible].§.fi. ¶ † Querit d formatiōe libelli [a]. Et ad hoc pōt dici q sūt diuerse forme et diuerse narrationes fm diuersitatē materiaꝝ ex quib⁹ orit hec actio. Si em agam ad hoc q termini et mete imponant et sine turbatiōe dicā sic. dicit Jo. ɔ Mar. q cuz ipsi habeāt fundos vicinos in tali loco idemq3 Jo. optet fines p̄dictos distigui p terminos ne cōfundi valeant in futurū petit dictus actor dictos fines imponi in locis debitis declarari loca. et adiudicatiōes fieri vbi fuerint faciēde et si fuerit facta turbatio faciat mentionem de ea. si sustinuerit damna et expen. faciat ēt mētionē de eis et imploret officiū vbi fuerit implorandū. si agat p terminis auulsis reponendis: petat q reponent et restituantur in loco quo erāt et specificetur loc⁹. et petit dāna si q̄ sustinuerit. Si vo termini fuerint positi et idirecte sic q n pōt vn⁹ arare quin aliū impediat vl intrat partē alteri⁹ pōt agi vt melius reponant.ff.e.l. ij.§.fi. et hec sunt satz clara.

42 ¶ † Et no. q pro finib⁹ cōpetunt quatuor actiones siue remedia. Primū fi.regun. de qua satis dictū est.s. Itē cōdi.ex.l. ɔstiterit. C.fi.re. q̄ loquit in casu suo qn fit inuasio lite ɔtesta. in hac actiōe fi.reg. ¶ Itē est accusatio criminalis et pena i psonā ɔ illos q̄ ppellūt terminos iā positos.ff.de ter.amo.l.j. et ij. ¶ Itē est pena.l.agrarie. q̄ est quinquaginta aureoꝝ si ad hoc agat.

a ¶ Libelli. Uid Ange.h i vlt. col. in princi.vo. i practica. Pet. Jaco. in ti. de actio.fi. regūdoꝝ.

eod.tit.l.agraria.⁊ hoc
magis placet ꝙ illud ꝙ
not.in.d.l. agraria. vbi
videtur notari ꝙ hodie
nõ puniatur in persona
extraordinarie. ¶Sed
melius est dicere ꝙ vna
pena nõ tollat aliã.ff.de
pe.l.sanctio legũ.C.de
sepul.vio.l.iiij.

☞Positio casus inter=
minis.

1 Actio nulla ꝯpetit vltra
quadruplum.

2 Actio de seruo corrupto
cui competat.

3 Quid d̃ vxore corrupta
an det̃ vtilis.

4 Actio de seruo corrupto
an cõpetat ei qui est cor
rupt⁹ a sociardis malis
moribus.

5 Actio de seruo corrupto
cõtra quẽ ꝯpetat.

6 Itẽ quid veniat in ea.

7 Libellus in actione de
seruo corrupto qualiter
formatur.

8

Oẽs autez[a] ✝ b

¶hec ẽ quarta diuisio
actionum ſm Azo.⁊ gl.
sed Jo.posuit hanc pro
quinta.⁊ mouebat̃ q̃ di
cere poterat ꝙ in.§.pre
iudiciales.erat vna di=
uisio.d̃ hoc agit̃ i sũma
Azo.hoc ti. ¶Prla cõi
ter tenet̃ ⁊ vr̃ fuisse hec
diuisio hic posita occa=
sione tertie.dixerat eñ
ꝙ quedam sunt actiões
rei persecutorie q̃dã pe
ne. q̃dã miste. ¶✝Nũc
impator vult dicere vsq̃
ad quã summam pena
potest extendi.⁊ licet in
hoc.§.nõ possit poni ꝓ
prie casus, tamen tu po
tes formare sic. ¶✝Do
mine imperator ego vi

di.s̃.ꝙ q̃dã actões sũt rei ꝑsecutorie.q̃
dã pene.q̃dã miste.ꝑ deo dicas mih
ad q̃d ⁊ ad quãtũ ꝯpetãt.dicit ei ĩpator
ꝙ oẽs actiões competunt in simplum
aut duplum ⁊c.et prosequere literam
vnde imperator in hoc.§.ponit primo
dictum et post ipsum prosequitur per
exempla vsq̃ ad.§.actionũ.sed ante q̃
subintrẽ glo.nec procedã ad alia osten
dã ꝙ hec diuisio sit supflua.Nã in effe
ctu vr̃ ꝯtinere illd̃ qđ dictũ fuit.s.i.d.
sequẽs.Nã ibi dicit ꝙ q̃dã sunt rei p
cutorie.q̃dã pene ⁊c.q̃d aliud ẽ dicere
nisi ꝙ quedam competunt ad simpl
vt rei persecutorie.quedam ad dupl
vt penales. ⁊ exempla q̃ hic pon
⁊ ibi.⁊ ad h̃ põt rñderi ꝙ hec diuisio
largior ⁊ magis declaratina.nã hic
clarat quasdam esse in duplũ.quas
in triplum:quasdam in quadruplum
potius dz dici q̃daz subdiuisio ꝙ di
sio.⁊ est facta ad clariorem intelle
a iuuenum.¶✝In gloss.s.vltra qua
plum.ibi.ex vtraq̃ parte vel dic
cto.ꝙ nulla actio competit vltra q
druplum.predicte autem actiones
petunt ad îteresse quãtũcũq̃.ideo
tius cõpetũt ad simplum ꝙ ad du
vel quadruplũ. ¶In.e.glo.ibi.s
b bus[b].hec verior quo ad primũ
dum casum:q̃ diuerse sunt actiones
plures numero in quolibet casu
ctoꝝ. ¶In ea.gloss.vltra quadru
Preterea sunt diuerse actiones
ro ⁊ neutrũ vltra quadruplũ.¶
c glos.ibi cum dicit acusatio non ac
hec nõ est vera:quia nõ p accusat
imo extra ordinem per officium iu
cis reuocatur in seruitutẽ.C.de li
rum.li.l.j.quare tene sequentem
illa pena:non habetur respectus ad
quam rem seu rei valorez.quo
loquitur is.§.imo q̃ñ habet̃ respe
ad rẽ. ¶In ea.gl.ibi. vnde respe
ad rem.vult dicere gl.ꝙ vbi pena
fert ad rem seu rei estimationem
forte imponitur per verba multi
tiua:vt duplum.triplũ.quadrupl
quadruplũ ñ excedit.alias sic si ce
summa.pro pena apponatur.vt se
in.§.alteri q̃ statiz allegabitur.Vel

a ¶Oẽs ãt
Diuide sz
are,⁊sũma
sic. Nulla
actio.exte=
ditur vltra
q̃druplum
⁊ i simplũ
agit̃ regu=
larit̃ ex ol
cõtractu.

b ¶Sz dua
bus .Doc.
hic videnť
vtramq̃ so
lutionẽ te=
nere tanq̃
verã.lz ĩ an
ge.dicat se
cũdã eẽ ve
riorem ad
vtrũq̃ con
trariũ:q̃ i
vtroq̃ di=
uerse sunt
actiões :sz
plures nu.

c ¶Non
actio. doc.
cõiter re=
probãt hãc
solutionem
q̃ ibi nõ ꝑ
accusatio=
nẽ:sz ex or=
di.ꝑ offici
um iudicis
sit reuoca=
tio.vt.l.j.d̃
li.⁊ eo.li.⁊
ꝑ gl.in.l.li
berti.ff.si.i
grat.e .ti
tu.vñ hic
ꝑ dcõs doc.

aliud q ibi non habetur respectus ad
rem sz ad punitioné^a delicti.z ita not.
xij.q.iiij.c.cum deuotissima.¶In gl.
ibi.quid in legali.vide plene qd scri
psi in.d.§.alteri.que potes repetere si
appetas solennizare.¶†Circa istu.§.
non sunt plura diceda:qz de acti.de q
bus hic tangitur satis dictum est.s.p
prijs titulis.z.s.eo.§.sequés excepto
de acti.de seruo corrupto.circa quá vi
deamus hic aliqua generalia.¶Pri=
mo cui cópetit hec actio:z est certú q
dño z bo.fi.possessori.vid.ff.eo.l.j.§.j.
sed z fructuario competit vtilis.vide.
ff.eo.l.si quis seruum.§.si in seruo.Sz
potest queri actio furti competit omni
bus quorz interest.C.e.l.manifestissi
mi.ff.de furtis.l.is cuius.quare nó est
ista que vr sibi comparari.z sub eadé
intitulatur rubrica quasi compar.C.de
fur.z ser.cor.¶Ad hoc potestdici q ta
lis fuit voluntas introducentis q for=
te moueri potuit:qz hec actio fuit pn=
cipaliter inuenta propter personá cor
ruptam.ideo cum nullius intersit ita
sicut illi^9 cui^9 psóa é illi dat tex.vr red
dere aliá róné q valde vr mollis.ff.de
seruo cor.l.j.§.j.¶Ité dat patri p filio
vel filia corrupta.vide.ff.e.l.z tm.§.j.
sz an fratri.Pót dici q nó sicut dixi in
actione furti.s.de ob.que ex deli.nas.
4 §.interdum.vide ibi.¶†Quid de vxo
re corrupta.satis potest dici q det vti
lis z facit quod scripsi.s.eo.§.preiudi
5 cialis.¶†Sed queritur nunquid com
petit sibi corrupto.Uerbi gratia.scho
laris beianus itrauit quádá societaté
soc... dor corruperunt eum z fecerút
ex... in malos vsus pecuniá: núc
... penuria rediens ad seipsum
vult agere hac actióe vtili contra eos
núqd potest.Pe.de bella perti.monet
hoc post Jac.z dicit q sic:qz charitas
bene ordinata incipit a seipso.si ergo
pater potest agere pro filio multofor=
tius quilibet p seipso.z hoc mihi pla=
cet pter autoritaté Pet.z est bona et
equa:qzuis nó sit vera.vtiná bene lue
rét qui iuuenes ad illecebras alliciút.
¶Itez dic q hec actio competit here
di.z est perpetua.nó autem competit
contra heredé.vide.ff.
6 eo.l.hec actio.¶†Que
ritur contra quem com=
petat.Et certú é q 9 cor
rúpété dolo.ff.e.l.dolo.
7 cú.l.se.z se.¶†Querit
quid veniat i hac actio
ne.Et ad hoc responde
tur hic in tex.z in gl.qz
ad duplú totius damni.
ff.e.l.in hoc iudicio.qd
intellige damni:sic esti
mati.ff.e.l.doli.§.fi.non
quod post sequitur.ff.e.
l.neratius.Et ideo qui
deflorauit virginem nó
videtur teneri de forni=
cationib^9 quas cú alijs
post perpetrat.ff.de fur
tis.l.vex.iiij.z ideo theo
logi non concordarent
in hoc.z hoc vbi seruus
corrumpitur.¶Sz que
ritur si fili^9 vel filia vel
libera persona corrum=
pitur quid erit interesse
¶Glos.variát.vide ple=
ne quod scripsi.s.d ob.
que ex delicto nas.§.in=
terdum.¶Caue tamen
ne glos.te decipiat hic:
quia quodcunqz inter=
esse quis petat oportet
ipsum estimare.vt vide
bis.j.eodem.§.curare.
¶Ité caue qz hec gl.nó
bene dicit sm Pet.in eo
qd dicit q alterú simplú
venit officio iudicis:qz
imo totum iure actio=
nis.non enim est locus
purgationi sicut in acti.
quod me causa.imo ipsa
actio ab initio et de na=
tura sua ad duplum com
petit sm eum.z hoc sa=
tis apparet hic.z.j.eo.
§.sed furti dicit eam eaz
oino esse dupli.z tamen
si alterum simplum ve=
niret offi.iud.si eét nisi

a ¶Puni-
tioné.Ut di
cit gl.i.c.d
notissimá.
xij.q.ij.vel
iiij.Ité vi=
de hic plu=
res qónes
formatas
p Ang.pro
qb^9 rebus
hñt locú a=
ctiones re=
dhibitorie
vel qñtum
minoris.
Item quid
si dixerit vé
ditor tpe vé
ditóis aliq
cómédádi
cá.Itez qd
si bos vel
equ^9 védi=
tus apud
véditoré é
mortu^9 an
psumatur
mortu^9 ex
infirmitate
gñata z ha
bita apud
véditoré vl
nó.Ité q a
ctióe p vi=
tijs z mor=
bis equi a=
gat.Item
qño forma
bitur libel
lus i actio=
nib^9 redhi
bitorijs:et
quanto mi=
noris.

a ¶ Libell⁹. Vide ang. h in. ij. col. post me. ℣. q̄to q̄liter formadit̄ libellus vide Bal. hic in. ij. col. ver. libellus. 6
b ¶ Tripli. Sic sūmat̄ sm ang. Actor petēs ꝑ dolū in libello maiorē q̄titatē quā debeat
vt reū ma- 8
iorib⁹ grava- a
ret expēsis
tenet̄ in tri
plo ei⁹ dā-
ni q̄d reus
passus est.
In quo tri
plo cōtinet̄
simpliū pro
dāno. h. d.
c ¶ L. quo
ties. hic. d.
Ange. post
p̄n. tractat
materiā li-
bellorum.
Primo q̄d
sit libellus
Item in q̄
bus causis
dēat offer-
ri libellus.
et deducit
has q̄ones
vsq; ad. iij.
co. i iij. col.
post p̄n. q̄- 1
rit an vna
cuz citato-
rio debeat 2
offerri li- 3
bellus. Itē
i fi. eiusdez 4
col. q̄rit an
libellus de 5
cōsensu p-
tium possit
omitti. vi-
de hic ērde
bis do. ias.
Item in. v.

simpli. ¶ † Quo formatur
libelli⁹. apparet ex pre 1
missis. Dicit. S. engolis
meñ. contra titiuz picta
uiensem. q̄ idē Ti. talē
seruū dicti. S. induxit ad
furādū: qua inductione
idē seru⁹ deterioriat⁹ est
in. x. & surripuit talē rez
dicit. S. que valebat cen
tuz solidos. quare petit c
dictus. h. dictū. T. cōdē
nari i. xxx. cū hec actio
ad duplū competat &c.
Et caue quia: ego credo
q̄ vitium quod incurrit
persuasionem est expri
mendum. si vero filius
vl̄ filia fuerint corrupti
cōcludere potest secun-
dum diuersas opinio-
nes. vt scripsi in. §. inter
dū. S. de obli. que ex de 2
lic. nascun. & repete que
no. & dixi eo. titu. §. ope.
faciunt enim ad intelle
ctum huius. §.
☞ Libell⁹ in quib⁹ ca
sibus nō est necessari⁹.
vide.
Tripli q̄n possit agi. vid.
Expēse facte volūtarie
an repeti possunt.
Actio i triplū an hodie
aliqua detur.
Actio i triplū an hodie
habeat locuz si q̄s plus
cōplexus fuerit in libel
lo vt maiorib⁹ expensis
afficiat aduersariū ꝓ sa
lario aduocatorum.

co. i me. ℣. An aūt arbitro debeant̄ vide hic ꝯ ang. vide de q̄one do. ias. hic in. v. ij. col. añ me. ℣. an aūt arbitro.

Quid si fieret maior petitio corā arbitro an habeat locum pena tripli.

Tripli b vero cū quis

daz. ¶ hic est versus & tū tota die allegatur pro. §. circa quā pauca intēdo dicere cū pauce aut nulli⁹ vtilitatis sint vt videbis in inferioribus. ¶ In g[l]. hic nota. ibi cum allegat de ma. princ. in princip. §. sit tibi. melius. l. ati. d. hi. re. §. sancimus. & si vis plenissime dere vide in spe. de li. concep. §. nūc dendū. vbi recitat. xxx. ca'us in qui procedit̄ sine libello. & ibi etiā re ries multa de hac materia & fere q quid dici potest. ¶ In glo. ead. ibi allegat. l. quoties c. hoc verū i ciuil sed in criminalibus dabit̄. ff. de ac libertorum. vide plene in. §. sanci in aut. de exhi. & introdu. re. ¶ In glo. ibi sm consuetudinem. qd̄ est de iure. C. de episcop. & cle. aut. sed die. Vel dic q̄ vtrūq; debet attēdi longinquitas itineris & quantitas ca quod videtur verius. ¶ In ea. gl. cuz alle. §. ne aūt. hoc intellige du nō sit ita parua quin excedat cēt reos: aliō hec gl. eēt falsa & ꝯ illā ¶ † In ea. glo. ibi cōsecutiue dicitur hec gl. est aliquātulū obscura: qr̄ detur bene descēdere ex precede q̄n dicit vel dicas. sz hic causa fuit loquēdi. S. dictum est q̄ agit̄ tripli quis plus petit q̄ sibi debet̄ & ... ponit̄ q̄ q̄slocūq; plus petat ... nūc dicit gl. vel dicas q̄ nō nisi q̄ tit pl⁹ vt crescant sportule illa ex ... ita ex causa ponitur hic causatiue consecutiue: quia si ex maiori pet sequeretur maior datio sportular. propter hoc ageretur hac actione ex insidijs facta esset maior petitio pter hoc. & de hoc gl. loquit̄ magis re. i. in gl. ꝯdi. ex hac. l. ¶ In ea. gl. cū alle. l. eū quem temere. hec gl. tur tenere opi. ꝯl. quam reproba cor. de exhib. re. §. sancimus. sed illa loquitur in sportulis que dātur dicibus: hec in illis que dantur videtur supponere tūs. sz & in illis videtur supponere si. C. de fruct. & lit. ex. q̄ vterq; teneat

loquit' etiam ibi de sportulis que dabāt
3 rōne conuentionis. ¶ † In ead. glo. ibi
cū alle. §. opz imo i. §. si tibi. ¶ In ead.
gl. ibi qđ veri⁹ ē. ⁊ p hoc qz expēse seu
dāna volūtarie facte nō repetūt. vt scri
psi in breuiario. C. de iudi. l. sancimus.
no. doc. ext de do. ⁊ cōtu. c. finē. Ja. tenet
ɔ: qz quo ad aliquos pōt renūtiare pri
uilegio. q ad alios retinere. ff. ad vel=
lei. l. iubem⁹. meli⁹ de exc. tu. l. volūta
rie. ¶ In fi. eiusdē gl. satis pt sustineri
q ista puisio non tollat per illam. ff. de
pe. l. scio. C. de sepul. viol. l. q sepulchra.
4 ¶ † Itē prouisio illius cautionis hz lo
cum in fine litis vel saltem si actor nō
psequitur: ista aūt cōtra illū qui maio=
rem petitionē fecit ⁊ statim cū ipsaz fa
cit. vñ sunt diuerse sup diuersis factis
ideo vna nō videt tollere aliam. ¶ In
glo. cōdi. ibi consecutiue dicitur sed ve
rius videtur q cuz is. §. sit penalis ⁊ lo
quatur solū casu quo qs maiorē quāti=
tatē expssit ad hoc q reus vexaret ma
ioribus sportulis q in illo casu solum
locum habeat: ⁊ hoc videtur gl. innue
re. s. in glo. no. duo. Jaco. tenet q lz vt
ponitur consecutiue. ¶ In glo. ibi: l. q=
dam in fine hec constitutio nō est in co
dice nostro sed in antiquo. vnde iste li
ber fuit factus ante codicem nouum ⁊
post antiquum. ideo plerunqꝫ se refert
ad constitutiones que erant in illo co
dice. et quandoqꝫ etiā liber autēticorū
se ad illud refert. i aut. de man. prin. §.
5 sit tibi. et ibi de hoc. ¶ † Circa hunc. §.
posset queri. Certū est hodie q de con
a suetudine salaria nuntiorum[a] non cre=
scunt ꝓpter maiorem quantitatē peti=
tam sed sm longitudinem itineris vel
[illegible] plusenīz habebit executor p
eundo [illegible] villam q̄ si faceret officiū
in villa. et ita is. §. nō obtinet de cōsue
tudine in illis nec in suis terminis: sz
tota die vides q notarij ⁊ aduocati ma
iora salaria recipiunt pro magna cau=
sa q̄ pro parua. Nūquid locus est huic
pene si quis maiorem quantitatem cō
plexus est in libello vt maiorib⁹ expē
sis ⁊ salarijs aduocatorū afficiat aduer
sarium. Videret q sic cuz rō hui⁹. §. du
ret ⁊ hz locū. Sz dubiū est legē penalez
extēdere. ff. de legi. l. qđ
vero. ¶ Sz satis potest
dici q teneat actiōe de
dolo. vel forte meli⁹ re=
cupabit expēsas rōne te
merarie euocatiōis. Itē
qrit nunqd hodie iudi=
ces delegati et pedanei
qui nō hñt salariū de pu
blico possint recipe spor
tulas. Ego nō video cur
non: ex quo non est cor
rectum. Ordinarij nihil
recipiūt. vt in aut. vt iu.
sine quoquo suffra. sed
de iure cononico perso=
ne ecclesiastice non pñt
recipere nisi expēsas: ⁊
illas demū si exeant lo
cum ⁊ villam vbi habi=
tāt. vide plene extra de
rescrip. c. statutum. §. pe.
lib. vj. de vi. ⁊ ho. cler. c.
cum ab omni. et ideo in
illis non potest habere
locuz pena huius. §. sed
fit punitio in expeñ. ex
tra de plus pe. c. j. et ibi
6 no. docto. ¶ † Item sup
posito q de consuetudi=
ne prestarent tales spor
tule nuntijs. quero nun
quid haberet locū is. §.
si fieret maior petitio co
ram arbitro. ¶ Et pos=
set dici q sic si fieret con
uētio ⁊ nūtiū cōem q re
ciperet tales sportulas.
⁊ facit qđ no. C. de epi. ⁊
cle. aut. gñaliter. Quare
dicāt sportule declarat
hic quedā gl. q sportule
dicuntur a sporta quia
sporta est vas quod fit
de virgis minutis quod
in vulgari dicitur cor=
beillon. vnde paulus.
Per murum in sporta a
fratribus dimissus sum
⁊c. i. in magno corbellio
ne facto de virgis. vide

a ¶ Nūtio
ruz. Videħ
do. iaso. qñ
nuntio pu=
blico credi
debeat. l. x.
col. ff. an āt
et quando.

plenius in aut. de indi.
§. nulloque.

1 ☞ Conueniri quis debet ius-
su magistratuum.

2 Jussus citandi an suffi-
ciat vt quis incurrat penã
quadrupli.

3 Libellus qualiter formet
in actione quadrupli.

4 Mine potentis vel exco
municatio: an sint iust⁹
metus.

5 Sentẽtie due an sint fe
rende in actione qđ me-
tus causa.

6 Actio quadrupli cui cõ-
petat.

7 Quid si nõ fuit dictũ ex
presse ne me accuses ca
lumniose: sed solũ ne me
accuses: an possit agere
actione quadrupli.

8 Libelli qualiter formant
in materia huius §. qua
drupli. vide.

9 Salaria cum hodie sint
taxata secundum stilũ vel cõsue
tudinẽ curiarũ: si exce-
datur in talib⁹ salariis:
an possit repeti.

10 Pena quadrupli cui ap
plicatur.

a ¶ Qua-
drupli. Sũ
mar⁹ est. s.
in §. oẽs. su
p. h. §. ang.
valde pli-
xus est po-
nẽs qõnes
multas quarũ
mentionez
vix pagina
cõpensca pe
ret: iõ vide
eũ hic cum
do. ias. simi
liter latissi
me tractan
tem super
hoc §.

a **Quadrupli**[a]

agitur veluti. ¶ Et hic
est versus & est planus
& de eius materia in ma- 3
gna parte dictum est. s.
§. sequẽs. cum gl. se vsque
ad §. quedam. ¶ Super
tex. in §. sed furti ibi ol
modo. i. immediate duz
competunt ad duplum.
ff. de fur. l. qui ea mente
1 ¶ † Item super text. ibi
iussu magistratuũ. ¶ No.
quod de iussu magistratuũ
debet quis conueniri. C.
de ex hi. re. l. fi. sed de cõ
suetudine non seruatur
hoc in aliquibus locis:

imo seruientes adiornẽt ad simplicez
requestã priuatorũ. Quid ergo si in illa
lis partibus in quibus est talis consue
tudo seruiens citauit sine iussu: nunquid
est loc⁹ huic plene. Videretur quod sic: cum
sit eadem ratio: sed durum est penalia
extendere. vt. s. dixi. ¶ Item caue quia
is §. videtur loqui quando fuit in cita
tione cã specificata. Quid si fuit sim-
pliciter citatus hac causa non expressa
Durum esset dicere quod esset locus huic
pene cũ nõ videat esse in vera cõminatio-
cia. quia nõ esset in certa quid ab eo debe
ret peti. ¶ † Sed an sufficeret iuss⁹ citã 2
di. Dic quod non nisi esset facta citatio: vt
hic cum dicit cõueniatur. C. de pre scrip.
xxx. an. l. sicut in rem. ¶ Item super tex.
prope finez ibi quod est furti manifesti.
acti. vez vt omnino sit quadrupli. nõ re
feras quod sit idez sicut in acti. qđ met. cã.
¶ Nunc redeamus ad singulas actio-
nes de quib⁹ fit hic mẽtio. & primo ad
actionẽ furti manifesti de qua nihil hic
scribo: quia satis dictũ fuit. s. i. pro ptia ma
teria videlicet in titu. de obli. que ex de-
li. nas. loquatur ergo lectio aliquantulum
de hac qđ met. cã. De qua primo queri
tur qualis est. ¶ Et est dicendũ quod per-
sonalis in rẽ scriptã. ff. qđ met. causa. l.
metum. §. cum autem arbitraria. J. eo §
preterea stricti iuris. J. eo §. actionum
¶ Itẽ quid in ea veniat. dic. ff. eo. l. 3.
partus. & l. videamus. & l. si in ipsa. Cõ
tra quem datur. Dic quod contra metum
inferentem etiam contra quemcunque ad
quem res ablata peruenit. ff. eo. l. si cum
exceptiõe. §. in hac. ¶ † Quõ formatur 3
libellus. Ad hoc dicendum est secundum pe.
Dico quod tu me compulisti quod librum talẽ
tibi darem. quare peto quod librum pre-
dictũ mihi reddas qđ si distuleris vsque
ad sententiam cum dictus liber valeat
c. peto te in. ccc. vltra condemnari. in
isto libello supponit. pe. quod exprimat
persona que metum intulit: et tamen
hoc nõ est necesse. ff. e. l. si cum exceptio
ne. §. in hac. vñ in hac actiõe sufficit di
cere quod actor fuerit metuz passus nec la
piens habet se astringere ad proban-
dum per quem. Quid si actor qui dicit
se metum passum a sempronio non pro
bat se

bat se metũ passum a sempronio sed ꝓbat se metum passum simpliciter nunquid debet cadere. Videt̃ ꝙ sic. naȝ nõ ꝓbat factũ qđ ꝓposuit. duo eñ proposuit. s. se metum passum. ⁊ a sempronio. istud vltimũ nõ ꝓbat. quare cadit. ⁊ facit. C. de cõdi. ob tur. causaȝ. l. j. cũ no. ď dona. ante nup. l. si ꝑsidi. et̃ de ꝓba. c. licet. ¶ Sed potest dici contra maxime si non astrinxit se ad oĩa probanda sed que sufficerent vt. d. c. licet. no. ff. e. l. si cũ exceptione. §. i ac. ⁊ hoc si dicat sempronium possessorem rei ablate vel rẽ ablataȝ ad eũ peruenisse. si aũt agat cõtra eũ forte pro eo solum ꝙ vim intulit vt actor aliĵ daret vel vt aliũ liberaret tũc caderet nisi probaret ip̃m violentiam cõmisisse. ff. e. l. metũ. §. cũ autem. ¶ Item credo ꝙ oportet declarari in libello modũ metus: qꝛ nõ quilibet metus sufficit. ff. eo. l. metũ. cũ. l. seq. C. eo.
4 l. metum. cum. l. seq. ¶ † Sed põt queri an mine potẽtis vel ex[…]õicatio sint iustus metus. Vide in. l. accusationis. in breuiario. C. eo. ¶ Item not. ꝙ diuerse conclusiones sunt faciẽde in hac actione sm diuersitates factorũ. nã si te compuli per metũ ad obligãdũ te mihi. debes cõcludere vt te liberẽ. si ad me detandum. debes concludere vt me reponam i priorẽ obligationẽ: vel vt si adires metu hereditatẽ. concludes vt abstinere possis. ff. eo. l. si mulier. §. si metu. cum. §. seq. Exprimat̃ tñ summa vel res pro q̃ agit. Et ego credo ꝙ decẽti⁹ petitur quadruplum ꝙ̃ triplum ad partem vnde aptior est cõclusio. quare peto ⁊c. declarando ad quid simpluȝ. Cõcludit ꝙ si facere voluerit peto ipsuȝ i quadruplũ cõdẽnari. vnde cõclusio pote[…] tale si. vt dixi. s. §. sequens.
5 C. loca. […]õductores. ¶ † Sed iuxta formationẽ hui⁹ libelli querit̃ vtrum sint due snĩe ferende in hac actiõe. Vides ꝙ glo. tenet ꝙ sic. Ja. ⁊ Pe. de bel. pti. dicũt contra. vnde dicũt ꝙ hec actio ab initio ꝯpetit in quadruplũ: ad quadruplum debet agi. verũtamẽ si reus vult põt euitare penã tripliusꝙ ad sentẽtiã restituẽdo rem. Sed si nõ restituat sentẽtia fertur in quadruplũ. ⁊ ideo lex dicit ꝙ restituendo rem põt penã euitare ff. e. l. si cũ exceptione. §. satȝ. sic dr̃ vbi agit̃ ad factũ nã faciẽdo añ snĩam euitat cõdẽnationẽ iteresse. ff. de ṽb. obl. l. si isulam. de re iu. l. si q̃s ab alio. §. fi. ¶ Sed cõtra hanc opi. facit. qꝛ videt̃ ꝙ oporteat ꝙ sit inobediens sup restitutiõe anteꝙ̃ ferat̃ snĩa de quadruplo. ⁊ hoc est hic expressum cũ dr̃ vt qui iudicis iussu ⁊c. Pro opi. tñ Pe. facit. ff. de edil. edi. l. redhitoria. de leg. j. l. si qñ. §. fi. cũ ibi no. vnde securius est ꝙ fiat iussus quicquid sit prima sentẽtia non est nisi iussus vt hic. ¶ Or videam⁹ modicũ de actione q̃dat̃ ne negotiuȝ fiat. Et primo queritur que est hec actio. Et est certum ꝙ est in factum ꝑsonalis. ff. de calũ. l. si q̃s ab alio. §. fi. Not. tñ ꝙ in hac materia plura reperiunt̃ remedia de quibus. dic. ff. e. l. j. §. j. in glo. crimi=
6 nalem. ¶ † Sed queritur cui ꝯpetit. Et in hoc dicẽdũ ꝙ si dedi pecuniã ne me calũniose accuses ꝙ mihi cõpetit actio in quadruplũ. ff. e. l. generaliter. §. ill ď. Sed si ali⁹ dedit tunc aut vt fiat mihi et ille nil repetit: sed ego i cuius datũ est lesione repetaȝ quadrupluȝ: aut ne fiat: ⁊ tunc si me mãdante vel ratificante ego repetam quadruplum. si nauteȝ dans repetit simplum ego quadruplũ. ff. eo. l. si quis ab alio. §. j. primo responso. ¶ Quid si dedi tibi pecuniã ne me accuses ⁊ recipisti: nunquid possum repetere. Videret̃ ꝙ sic per hãc materiã que videtur hoc casu loqui. Sȝ ego credo contra per. l. accusationis. C. quod metus cau. de cõtrahẽ. et com. stip. l. si quidem vnde hec materia debet intelligi quãdo datur pecunia vt fiat vel ne fiat negotiuȝ calũniose. vt patet i tex. huius. §. ⁊ quasi per totam hanc mate=
7 riam. ¶ † Quid si nõ fuit dictum expresse. do tibi pecuniam ne me accuses calũniose. sed solum ne me accuses nunc volo repetere dicens ꝙ accusatio quaȝ minabaris facere vł quã faciebas erat calũniosa. querit̃ vtrũ possiȝ agere hac actiõe ⁊ cui incũbat onus ꝓbãdi ꝙ eẽt calũniosa. ⁊ nõ vł posse agi: qꝛ tex. q̃si semper exprimit qñ dat̃ ne fiat calũnia vel vt fieret. ⁊ sic vident̃ intelligi debe

ke in casu quo loquimur vt hic.⁊.d.l.in euz. ¶ Preterea videt lex prouidere in casu illo per condi.indebi.ff.de cōdi.i deb.l.i summa.circa prin. ¶ Sed contra facit. qꝛ lex frequēter dicit dari hāc actionez.nec addit verba calūnie.vt.ff. eo.l.si q̄s ab alio.⁊.l.⁊ generaliter.§.i. ⁊.§.ij.⁊ pro hac parte facit eo.tit.l. pe. per quam videtur ꝙ nisi aduersari⁹ ꝓbauerit euz esse nocētē detur hec actio ⁊ hoc nisi esset datum ob causam transactio:⁊ esset tale crimen sup q̄d trāsigi posset vide q̄d scripsi in.d.l.si quidem. in breuiario:⁊ quod no.ff eo.l.i.§.i. in

8 gl.i.recessuz. ¶ † Et caue qꝛ materia videtur obtinere qn̄ datur ob negotium calūniosum iudiciale vel quod in iudicio verti posset nā si dedit tibi pecuniā ne me spoliares:vel ne me verberares vel ne mihi flagitiū faceres:tūc recurretur ad actionē quod me.causa.et ad condi.ob tur.cāz forme autē libellorū ⁊ cōclusiones sunt diuerse s̄m diuersitates factoꝝ.si eñ agat ille cui dedit pecuniā planū ē ꝙ potest sic dicere. Cū me calumniose accusares de tali crimine de quo sum ⁊ erā innocens vel accusare velles si sit i facto dedi vel promisi.si sit in facto vel tale lucrū fecisti mihi calumniam faceres ne me calumniose accusares quare peto te condemnari in quadruplū ⁊c. An autem totum quadruplū sit pena.vide plene.ff.e.l.in heredem.§.fi. Si autem alius dedit vt negotium mihi fieret.si quidez mandato meo vel nomine meo me ratum habēte facta narratione facti concludaz ad quadruplum.si me non mandante nec ratum habente ego concludaz ad quadruplum quod est totum pena in casu illo ille qui dedit ad simpluz.vt.l.si q̄s ab alio an hodie hoc sit correctum.vide plene ibi in glo.si vis plura ad hāc materiam iungere vide quod no.ff.e. l.i.§.i.l. hec actio.cuz.l.seq.⁊ quod scripsi.C.de pe.iudi.q̄.ma.iudi.l.i.et aut. sed nouo iure.quādo prouo.nō est ne.l. venales.in alia actione que datur contra executores de q̄ua hic subiungitur

9 ptz libellus de se. ¶ † Potest tamē queri cuz illa constitutio nō habeatur.sed hodie s̄m curiarum moraz salaria sunt taxata per statutum vel s̄m cōsuetudinem queritur nunq̄d possit repeti quadruplum si excedant. Satis videtur rationabile ꝙ sic cum sit eadem ratio.sz durum est penas extēdere.ff.de penis l.interpretatione. ¶ Credo tamē ꝙ excedētes siue sint executores.siue alij ꝙ debeāt puniri extraordinarie officio iudicis q̄ illicitas exactiones coercere debet.ff.de offi.p̄si.l.illicitas. Uel potest dici ꝙ puniantur illa pena que ponitur in aut.vt litigi.in.§.⁊ hoc quoqꝫ.

10 ¶ † Sed nunquid illa pena est eadem cum ista.hoc est querere cui applicatur hec pena quadrupli. Et vr̄ ibi expssuz quod triplum fisco:simplū ꝑti. ¶ Sed hoc non placet. Ja.de ra. Dicit eniz ꝙ hec actio competit ad quadruplum.et supponitur ꝙ dat reo et sic ipsi debet applicari.alias non daretur ipsi reo nisi ad simplum:⁊ fisco ad triplum ⁊ hoc etiā apparet ex contextu materie:quia hi tractatur de acti.que ꝯpetunt parti ad quadruplum et non est verosimile quod ista misceretur īter eas si esset alterius nature.bene s̄m eum.§.hic loquitur in accusatione non in hac actione.nam diuersa remedia et diuerse pene possunt competere pro eodem facto ne ut satis dixi in superioribus. ¶ Et no. quod per hoc quod dicitur in.§.tripli et in hoc.§.videtur posse sustineri abusus qui est in aliq̄b⁹ locis quod seruientes possint sibi satisfacere a parte reatus de adiornamentis ⁊ de pignorationib⁹ quas faciūt.⁊ quod possint recipere pignora auctoritate propria penes reum pro suis salarijs.nam reus debet soluere vt sonant iura ista. ¶ Item in.d.§.et hoc videtur concludi quod possint pignorare vsqꝫ ad debitam quantitatem nam prohibendo ꝙ nō possint vltra videtur concedere ꝙ possint a contrario ff.de testi.l.ex eo.q̄d est ꝯ oēm rationē seruat tn̄ i aliq̄b⁹ locis de facto.⁊ i alijs quib⁹ ꝯtrā. Et no.ꝙ executores de quibus fit hic mētio.⁊.ī.§.tripli multa habent nomina.vt not.in aut.de iudicib⁹ nullo.ver.vno.in gl.excepto:⁊ videqꝫ ibi no.in glos.ingrata ⁊c.

a Actionū au tē q̄dā bo. ¶Hec est q̄nta gn̄alis diuisio actionum olm. litera est plana. casus agi non potest poni per modu3 casus: sic tamē pōt icipi. Dñe imperator ego ia3 vidi multa de naturis actionum. et per diuisiones. est ne alia diuisio actionum. Imperator dicit q̄ sic. Actionū quedā ⁊c. ⁊ prosequere iuxta verba tex. 1 †Ante q̄3 subintrem glo. oppono iuxta literā ois diuisio d3 fieri p̄ species oppositas ⁊ ɔrias: vt aliud albu3. aliud nigru3. si diceret aliud album. aliud siccum. vel aliud humidum. aliud nigrum. oporteret diuisionem esse ineptā. nūc in ꝓposito imperator dicit q̄d actionū alie sunt bone fidei. alie stricti iuris. q̄d est hoc dictu. de-

a ¶Actionum. Oēs actiōes exceptis his que hic in tex. et glos. enumeraṫ: sunt stricti iuris. h. d. s̄m Angel. Et diuide s̄m eum.

beret dicere alie bone fi
dei. alie male fidei. nõ eñ
diuisio fit p opposita. d
beret eñ dicere si vellet
recte distinguere q que
dã sunt largi iuris. qdã
sunt stricti iuris. ¶ Sed
ad hoc põt dici q impe
rator q has diuisiones
ad instructionẽ iuuenũ
adinuenit nõ icepit hãc
distinctionem penes vo
cabula. sed penes effe-
ctũ. voluit eñ dicere qd
actionũ quedaz magis
exuberãt bona in bo. fi.
q̃ alie. z ille q mag exu
berãt sunt largiores q̃
alie. z ideo bene poni: q
dã stricti iuris: vt in vo-
lucro vbor ponit duas
diuisiões. qdã sunt bo.
fi. sub. exuberãtis z lar-
gioris iuris. qdaz bone
fi. min⁹ exuberãtis z stri
cti iuris. In pmo mem-
bro vltimũ membrũ pri
me diuisiõis substituit.
In scdo primuz z scdm
expressit. nec potuit nec
voluit subdistinguere
p opposita q alie bo. fi.
alie male fi. cuz nulla sit
male fi. C. de acti. z ob. l.
2 bonãfidem. ¶ † In glo.
s. xvij. ibi cũ alt. §. videa
mus eñ. vex si cõputes
tm̃ illa q sũt in tex. sz si
cõputes ɔtrarias de qui
bus. j. i gl. secus cũ iste
sint. xxiiij. z forte sũt plu
res si cõputes actionez
in factum in casib⁹ duo
bus de qua. j. plenius a
3 gef. ¶ † Queritur vtruz
actio ex testamẽto sit bo
ne fi. et debeat cum his
connumerari. Videt qd
sic quia in bo. fi. veniũt
vsure ex mora. vt hic sa
tis nota. et similiter in

actione ex testamẽto. ff. de le. ij. l. titia.
seio. §. vsuras. C. de vsu. z fruc. leg. p to
tuz. ¶ Itẽ in bo. fi. agitur prima actiõe
si res deterior reddatur. ff. commo. l.
iij. §. si reddita. sic in actiõe ex testamẽ
to. ff. de leg. j. l. hmõi. §. edes. de lega.
ij. l. menius. §. fundo. Contrariũ est ve
rum scdm Dyn. quia in actione bo. fi. iu
ratur in litez. ff. de in li. iu. l. in actioni
bus. z certum est q in actione ex testa
mento nõ iuratur. eo. ti. l. alias. z hoc
satis ptz. C. in qui. cau. in inte. resti. nõ
est ne. l. in minorum. vbi enumerat tan
q̃ diuersa legata z actiones bo. fi. Dic
ergo q est stricti iuris. multa tamẽ hz
similia cum actione bo. fi. vt in contra
4 rijs. ¶ † In ea. glo. ibi cum alle. l. si qs
a cum alter. [a] doc. Jac. z Pe. reprehẽdũt
vbiqz hanc gl. dicũt eñ qd siue dolus
det causam contractui: quia forte nolẽ
tem als vendere induxit per dolum si
ue incidit in contractu: semp tenet cõ
tractus. z hoc probant per. l. si dolo. C.
de rei vẽ. vbi dicit q rescinditur vendi
tio. z sic supponit q tenebat. z hoc it
probant qr dolus z metus equiparan-
tur. vt. l. dolo. C. de inutili sti. cõstat au-
tem q contractus initus per metum te
net siue metus det cãm siue icidat. C.
de hisque vi metusve cau. fi. ff. qd me.
cã. l. si mulier. hoc antem probãt: qr cõ
tractus hz sua essentialia: videlicet cõ
sensum. z sic videt valere. z hoc appa
ret satis expresse in. l. iul. §. per contra
rium. ff. de ac. emp. ibi eñ dedit dolus
causam ɔctui. z tñ supponitur q cõtra
ctus tz: quia agitur ex vendito. z in d.
l. §. ex vendito. in hac tamẽ dicunt dif
ferẽtiã iter ɔctũ bone fi. z stricti iuris:
qr qñ dolus dedit causaz cõtractui bo.
fi. agitur ad rescindendum actio ex eo
contractu: sed vbi incidit in contractu
non agitur ad rescindendũ: sz ad deci
piendum: vt. d. l. p cõtrariũ. in acti. stri
cti iuris excipit vel agitur acti. de do
lo ad rescindendũ. vt. l. dolo. C. de inu.
stip. l. de dolo. l. eleganter. §. nõ solum.
¶ Sz ɔ hãc opi. vr. l. elegãter. ff. de do
lo. vbi dicit vẽditionẽ nullam. Sz dic
q nulla est in effectu. ¶ Itẽ ob. qr ac.
de dote est bo. fi. et in illa est nulla pro

a ¶ Cuz alter. Si autem contractus sit duplex: puta quia in cõtractu bone fi. intercessit stipulatio tunc dolus dãs cãm ɔctui ãnullat ipso iure. vt p bal. in. d. l. dolo. que est in glo.

missio ipso iure.ff.qd met.cã.l.si mulier
§.si dos sz ibi est spãle ppter magnã
exuberantiã dilectiõis ꝛ bo.fi.ꝛ eodẽ
mõ est speciale i societate.ff.pro socio
l.iij.§.fi.qꝛ vim fraternitatis obtinet.e.
ti.vers.ꝛ facit ꝙ religiosi dolũ ꝯmittãt
ꝙ cõtractus:sit nullus:cũ in ipsis exu
berare debeat bo.fi.sz Jac.¶In.e.gl.
ibi cũ alle.in bo.fi.ꝛ idẽ in act.ex testa
mento q̃ hz similia cũ bo.fi.C.i q.cau.
in integ.resti.non est nessessaria.l.i mi
5 norum.de vsu.ꝛ fru.leg.p totũ.¶†In
e.gl.ibi cuz alle.l.videam⁹ [a].§.si actio
nẽ.pe.imponit ꝙ hec gl.dicit ꝙ fru.ve
niũt iure ꝛ ipse dicit ꝙ veniũt ex offi.iu
di.ꝛ de hoc facit hic vnũ magnum fe
stum tñ nostra gl.hoc nõ dicit sz bñ di
cit ꝙ in actio.veniũt.sz non aperit an
actiõis iure vł offi.iudi.nec est ppria
materia hec h̃ p seq̃.meli⁹ est.j.de off.
iudi.§.illoꝝ.Ja.dicit ꝙ dñs suus dice
bat ꝙ fructus veniũt in actione stricti
iuris a tpe more non vt fructus sed vt
pars rei.ꝛ hoc dicebat:qꝛ in actiõe stri
cti iuris res estimaẗ quãtiplurimi fuit
a tempore more.ff.de triti.l.in hac.cuz
ibi no.Nunc ꝯstat ꝙ res plus valebat
qñ erat plena fructib⁹ q̃ꝫ vacua igiẗ cõ
stat ꝙ fructus tãq̃ꝫ pars veniũt ꝛ quã
tiplurimi.Sz sz hoc dñia.quam facit.
§.si ac.est imposita verbis ꝛ nõ rebus
sed non est:qꝛ multum refert an fruct⁹
veniant vt pars rei an fructus per se.
¶Primo casu non estimantur nisi quã
tum valebant res pluris quãdo depẽ
debãt:sed si estimarẽtur vt fruct⁹ esti 7
marentur quantũ valuerunt p se etiaz
separati:vñ est lõge aliud.ꝛ adducit si [b]
mile de.l.ancille.C.de fur.naz ibi dici
[illegible] partus cõceptus apud furem in
[illegible] furtiua ꝛ nõ editus furtiu⁹ est
ꝛ non põt p eo agi furti.ꝛ hoc est verũ
quasi p re separata:sed q̃ꝫdiu est i vẽ
tre eius estimatio venit in actione fur
ti.i.quanti mater plurimi est ppter p
tum:sed non venit estimatio separata:
quia forte editus creuit:ꝛ factus est bo
6 nus medicus vel opifex.¶†Et ista fa
ciunt sm eũ ad q̃stionẽ de cõsuetudine
prim⁹ d genere põt retrahere res he
reditarias venditas p proximũ suum.

Queriẗ an possit retra
hẽs repetere fruct⁹ ab
emptore.Ipse dicit ꝙ nõ
videẗ nisi a tempore li
tis iam contestate cum
fruct⁹ nõ veniant in a
ctione stricti iuris nisi a
tpe litis contest.ꝛ condi
tio ex ꝯsuetudie est stri
cti iuris.ꝛ hoc veruz vt
fructus sed vt interesse
seu partẽ rei.si p predi
cta saltẽ a tpe more sm
eum videretur ꝙ oẽs
fructus deberent resti
tui.ff.de edil.edi.l.cum
aũt.§.cuz redhiberetur
ꝛ maxime qui pẽdebant
tempore venditiõis:qꝛ
pars rei sũt.vt.ff.de rei
ven.l.fructus.¶Satis
potest dici ꝙ emptor fa
ciat fructus suos ppter
bonam fidem ꝛ titulu.
vt.l.si fundũ.ꝛ.l.certuz.
C.de rei vẽdi.ꝛ facit be
ne.ff.que in frau.cre.l.fi
na.§.non soluz.Sed an
a tpe more veniũt per
modum interesse.vt.s.
dictũ est.quasi res plu
rimi fuerint si pẽdeant
i re.Sine dubio veniũt
vt pars rei.ꝛ iũge.ff.de
cõdi.inde.l.si non sortẽ
§.libertus.¶†Item in
ea.gl.ibi.ff.d ac.em.l.j.
in prin.[b] Ista gl.fuit ni
mis curiose hic posita.
nam plus q̃ꝫ certum est
ꝙ in obligationib⁹ dã
di non succedit interes
se siue agaẗ actiõe bone
fidei siue stricti iuris ni
si in ꝯtractib⁹ innolatis
vt notatur vbiq̃ꝫ.ꝛ ma
xime.C.de sen.q̃ p eo ꝙ
iterest.l.j.ꝛ nusq̃ꝫ hec gl.
alibi dixit nec aliq̃s do
cto.vnde de.l.j.de acti.
emp.non erat rem dari

a ¶Videa
mus.hanc
glo.ꝙ in a
ctione bo
nefidei fru
ct⁹ veniat
iure actio
nis nõ vsu
re not.do.
mathesila.
ꝛ.d.ias.hic
doct.tamẽ
cõiẗ tenẽt
contrariuz
ꝛ hic p eos
videre po
teris.

b ¶In pñ
ci.Nõ autẽ
diuersita
tis est vt p
bar.in.l.sti
pulatiões
nõ diuidũ
tur.in pñc.
ff.d.v.ob.
in.x.colũ.

a ℂIn fin.
Doc.h cōi
ter appro=
bant opin.
Jo.vt vide
re potes p
eos.
b ℂMētio
nē.Uidias.
h in.x.col.
℣.dubitat.
c ℂ Et vr.
Uide h an
ge.iij. col.
℣.q̄rit hēz
Joan. fab.
d ℂIn gl.
Diuide rō
clara hanc
gl.vt p do.
iaso.hi.:.lz
doc. cōiter
cū ea trans
eant.

e ℂUidple
nius.Uide
hic ang.in
xxxij. colū.
circa fi.℣=
si.in gl.de
estimato. ꝛ
hic do.Ja=
so.in.xiiij.
colū. post
p̄n.℣.glo.
in ver. pro
estimato.ꝛ
bart.in.l.j.
ff.ꝺ estima
to.actiōe.

f ℂBo.fi. a
vnde hic ia
so.post' io.
fab.in.xvj.
colū. post
me.in. ℣.i
ea gl.tenē
tem cū Jo
an.fa.

in obligatione:sed rem
tradi.eo.titu.l.si fundū
prestari.vt plene nota.
in.d.l.j.de senten.et de
8 fideicom.lib.l.fi. ℂ†In
ead.glos.ibi cum alleg.
C.de acti.emp.l.fundi.
illa lex non est in rerum
natura.sed facit eo.tit.
l. vltra.Et caue. qꝛ sal=
ua gratia gl.in ꝯctibus.
stricti iuris veniūt illa
de q̄bus verosimile est
qꝺ partes cogitauerūt:
vn̄ si ꝺbeas mihi domū
p stipulationē vl' ex alio
cōtractu stricti iuris cre
derem ꝙ affixa venirēt
ff.de verbo.obli.l.q̄cq̄d
astringēde.ꝛ hoc vides
in mutuo in quo veniūt
ea de quibus non fuit
actū:ꝛ t̄n est stricti iuris
ff.si cer. pe.l.cum quid.
Et ideo si promisisti mi
hi equuz qui consueuit
portare frenum:tu de=
bes mihi frenuz sicut in
vēditiōe.ff.de edil.edic.
l. ediles.§.j. cum nota.
ℂIn ea.glo.in fi.ꝛ hoc
etiam apparet.nam in=
dex facit cauere i actio.
bonefidei etiā ante diei
euentuz:sed nō in actio
ne stricti iuris secundū
vnam opin. vide.ff. de
iu.l.in oībus.ℂItez in
actione bonefidei iura=
tur in litē non in actio=
ne stricti iuris.ff.ꝺ in li.
iu.l.i actiōib'. ℂIn gl.
hanc dicunt.in fi.ᵃ.hec
videtur verior: quia p
hoc fauor semper exten
9 ditur.j.gl.proxi.ℂ†In
gl.sed cō.in fi.hāc tenet
Dy.p rationē glos.q̄ est
valde debilis vt ip̄e ꝯfi
tetur.hāc etiā Pe.alle.
ff.de rescin.vē.l.si id qꝺ

facit i eo qꝺ req̄rit bonāfidē ab vtraq;
parte.ff.ꝺ ar.l.si cū dies.meli' faceret
eo.ti.l.idē au.vbi qꝺ ꝺr de vna parte
ꝛ de alia dici.rē. mirabile ꝙ imparatores
b eis nō fecerat mētionēᵇ cū fecerint mē
tionē de locato ꝛ ꝯducto ex empto ꝛ vē
dito:sed forte ꝑpter breuitatē omisit.
10 ℂ†Dy.querit q̄d de actiōe tutele.Et
c vrᶜ ꝙ sit bo.fi.cuz in ea veniant vsure.
ff.de eo q̄ pro tu.l.i protutele.Ipse di
cit ꝙ est stricti iuris cum hic nō nume
retur.verū est quo ad aliqua hz simi=
litudinē cum actiōe tutele q̄ est bo.fi.ꝛ
in vsuris hz eā.Itē ꝛ in ꝑui.de tu.ꝛ ra.
11 distrah.l.fi.ꝛ idē tz Jo.i arbore.ℂ†In
d glo.ᵇ q̄ datur inter eos.in fi.hāc appro
bant Dy.ꝛ Pe.Sz tamē hec rō nō vr
multū bona qꝛ in actiōe fi.regū.vt plu
rimū nō peto adiudicari alienū:vt sa
tis vidisti.s̄.in.§.q̄dā.est ergo rō ꝙ fa.
her.ꝛ cōi di.nascunt ex quasi ꝯtu cōio
nis q̄ nature societatis accedit.sz fi.re.
nascit ex varijs figuris causaruz.q̄nq;
ex delicto vt ibi dixi.idcirco obtinet ꝙ
nō sit bo.fi.ex quo imparator eā subiicet
vt dixi satis in materia fi.reg.i simili.
e ℂIn glo.vt sit tibi.in fi.vide plenᵉ
in.d.l.j.de estima.ac.ibi enī sunt opi.i
ter Jo.ꝛ Azo.Doc.t̄n sequunt hāc gl.
12 ℂ†In gl.que nascitur.ibi.nisi in duo
bus casibus.Quid si p pactum incōti
nēti appositū fiat ꝑmutatio verbi gra
tia.Contraximus societatē sup certis
mercationibus pacto incōtinēti appo
sito qꝺ ego darē tibi equū meū ꝑ tuo:
qꝛ forte tu debebas p̄stare operaz ꝛ ire
ad mercata.ꝛ me' equ' erat melior q̄
tuus nū q̄d prescri.℣.hoc casu erit bo.
f fi.ᶠ Jac.dicit ꝙ sic.ꝛ hoc ꝯstat p huc.§.
vel forte contracta societate statim cō
uenisti equum meū ducere ad forū pro
vendendo quem tradidi tibi estimatū
ꝑ.x.nō video cur i hoc casu hec ꝑscri.
℣.nō sit bo.fi.etiaz si opponeret iuxta
ꝯctuz stricti iur.iuxta.l.lecta.ff.si cer.
pet.Est ergo intelligēda hec gl.in pa
ctis incōtinēti appositis q̄ nō sunt ꝑ
13 mutatio vel estimatio.ℂ†Sz nunq̄d
ac.bo.fi.informata per pactum nuduz
aliud a ꝑmutatiōe ꝛ estimatiōe est bo.
fi.scis enim ꝙ ex talib' pactis resultāt

due actiones: vez pma informatur pre scriptis verbis. vt. l. j. z. ij. C. de pact. inter emp. gl. mouet hanc qstionem in in §. quinimo. z determinat q non: qz dat loco pscriptis verbis q no est bo. fi. sed salua reuerentia gl. non datur loco ei9: sz concurrit cum ea. vn concursus non alterat ei9 natura et hoc vides in certi condi. q est stricti iuris qui concurrat cum acti. bo. fi. vt. j. notabitur z pro hac parte facit. ff. de contrahen. emp. l. fundi. vbi vr supponere q actio ex vendito copetit p pacto incotineti apposito eadem cu principali. z facit. ff. de ac. emp. l. ratio. §. j. ¶ In. c. gl. ibi qn non est permutatio. ¶ † Pro euidetia horu recor-
14 dare q quatuor sunt species Zctuuz innolatorum. do vt facias. do vt des. facio vt des. extra horum vulgo patent. z potes videre. ff. de pscri. v. l. naturalis p tribus primis copetit pscriptis verbis. z est intentio gl. q hec pscriptis v bis sit stricti iuris. l tertio qn do vt des est pmutatio. qz tunc est bo. fi. vt in hoc §. z ita supponit q do vt des non sem
15 per est pmutatio. ¶ † Sed qno pot esse do vt des qn sit pmutatio. si enim do tibi rem mea vt des tuam est pmutatio. vt d. l. naturalis. §. j. ¶ Ad hoc dicas qd si tibi do rez mea vt des tua certa est permutatio. sed si do tibi rez certa p incerta non est pmutatio: sed do vt des. Verbi gra. dedi digestu meu vet9 vt tu des mihi vnum competens inforciatuz vel aliquid in genere non est pmutatio q fit de re certa ad certaz. C. de re pmu. l. j. kz Ja. z Pe. melius in. l. fi. z ide dicit Ranfre. i ti. de pscriptis verbis q ex p[illegible] oritur. Et no. bn hoc. qz sine hoc no [illegible] intelligere glo. z ita supponitur q [illegible] pmutatiois est sub hac specie cotract9 do vt des. Jac. dicit q dns suus dicit q no e sub illa specie. imo est species Zct9 p se. z hoc appet: qz ad hoc q agi possit ex Zctu do vt des opz q res fiat accipientis. vt. ff. de codi. ob cau. l.
16 fi. ¶ † In Zctu pmutationis[a] no sic: suf-
a ficit enim rem tradi. ff. de re. permuta. l. j. vnde pmutatio videretur meli9 debere reponi sub contractu facio vt facias. qz vterqz dz tradere et tradere est factum

vt. s. prime dictu est. q sub do vt des. ¶ Istud est subtile. sed tn non vr bene de mente legu. qz tex. ponit pmutationem sub Ztractu des in. l. naturalis. et si tu recipias bene in materia de re. pmu. semper leges faciut mentione de datioe. dicunt enim semper dedit ex causa pmutationis. vt. l. j. z. l. qm. et. l. reb9. de re. permuta. Per ista potest determinari questio d qua vidi sepe qri. De consuetudine debentur vende seu laudemia ex contractu venditionis z permutationis in aliquibus locis in alijs non. qda dedi domum sua se pronio p. x. sextarijs frumeti q pmisit sibi in bonis locis copetetibus assignare. vel pro dece quarterijs prati q pmisit acqrere z tradere in tali riparia. queritur vtru debeant vende p p missa. vr expeditu q no qz no est pmutatio sz Zctus do vt des cu no sit ibi certa species q ex altera pte datur. Sed quare fuit hec pscriptis verbis posita p se cu pmutatio sit Zctus innolat9 sicut do vt des. z oriatur pscrip. verb. in vno sicut in alio. Pot dici q pper priuilegia q huic adherent magis q alij qd apparet: qz in hoc casu est bo. fi. in alijs non. et pot esse ro frequetia cotra-
17 ctus. ¶ † In ea. glos. ibi cu alle. l. naturalis. §. at cum facio. ista glos. non est vera indistincte. naz in facio vt des dat qnqz

a ¶ Permutatiois Do. are. et do. ias. h latissime tractant de oibus actioibus q numerantur in hoc §. z satis tn impertineter cu habeat titulos suos pprios in corpore legu in qbus omes doc. latissime de his actionib9 tractant. Tn est valde vtile in vno loco eas cumulatas inuenire: sicut h potes videre p eos de Ang. et ias. q dilatant materiam hu9 §. p. xliij. col. s. ang. Jaso. v p xxxvj. col.

preſcriptis verbis.de preſcrip.ṽb.l.ſo
lent.§.j.vñ ſm Dy.debet diſtinguí:q̄ꝛ
aut ex facto ꝙ feci tibi nihil adeſt⁊ tūc
datur actio de dolo.C.de do.l.cū ꝓpo=
nas.Aut adeſt:⁊ tūc p̄ſcriptis verbis
Uerbi grã.quietaui te de debito ī quo
mihi tenebaris vt mihi dares equū.
tibi adeſt ex facto meo.ideo ago p̄ſcri
ptis verbis vt des.ſed ſi manumiſi ſer
uum meū vt dares mihi equum:tūc ex
manumiſſione illa tibi nihil adeſt.et nō
agitur de dolo.⁊ idē tenent Ja.⁊ Pet.⁊
eſt ratio ſm Jaco.q̄ꝛ vbi facio factū ex
quo nihil adeſt tibi ius ciuile nō repu
tauit equū ꝙ debetur mihi actio cōtra
te qui nullā vtilitatē habes ex hac.Sꝫ
pretor cōſiderās ꝙ ex dolo tuo ⁊ ex eo
ꝙ ꝓmiſſionē tuam infringis nihil de
bes lucrari.dedit actionem de dolo:ſꝫ
vbi adeſt aduerſario meo ex facto meo
aliq̄d ius ciuile de equitate voluit dare
actionē.Sed cur nō idem in facto vt fa
cias.Uerbi grã.manumiſi ſeruū meū
vt mihi facias domum tibi nihil adeſt
ex facto meo cur ius ciuile dat actionē.
Dicit em̄ Ja.ꝙ attēta hac ratione ſi fa
cta ſint inequalia nō daꝛ actio preſcri=
ptis verbis:ſed de dolo.ſi ſint inequa
lia daꝛ preſcriptis verbis.Uerbi grã.
manumiſi ſeruū meū ⁊ tu cōueniſti ma
numittere tuum.poſſum agere preſcri
ptis ṽbis ꝙ tu ſeruū tuū manumittas:
q̄ꝛ neutri aliquid adeſt ⁊ ē ſcriptū.Tu
quoq̄ fac ſi ꝁe ſic ars deludiꝛ arte.Sꝫ
vbi ſunt inequalia.Uerbi gratia.Ma=
numitto ſeruū meum vt domū mihi fa
cias tunc agitur ſolū de dolo.iſta ſunt
ſatis ſubtilia.non tñ videntur de mēte
legū.vnde eadem ratio poſſet aſſigna
ri in do.vt des ⁊ ī dolo vt facias.¶Po
ne ꝙ ego dedi decem ſempronio vt fa
cias mihi domū ⁊ eā pro hoc facere ꝓ
miſiſti:vel dedi librū ſempronio vt des
mihi equum ex mea datione nihil tibi
adeſt.et ſic per dictā rationē debet agi
de dolo.qđ eſt valde extraneū et nouū.
vnde cōſulo ꝙ nō recedas ad opi.Dy.
iſta valent ꝓ formatione libellorū.q̄ñ
alia cōcluſio ⁊ alia narratio eſt in actio
ne preſcriptis verbis q̄ꝫ ī actiōe de do
lo.Itē altera perpetua altera bienna=
lis niſi de eo queſtio peruenit.C.de do
na.l.fi.⁊ multi ſunt effectus qui actioni
18 bus cōpetāt.¶†In ea.glo.ibi cū dicit.
⁊ tm̄ nemo dicit aliquā conditionē eſſe
bo.fi.doc.dicūt ꝙ actio preſcriptis ver
bis ⁊ actio in factū ſunt eedē ꝓut actio
in factū datur vbi preſcriptis verbis.⁊
hoc ꝓbatur.ff.de preſcrip.ver.l.ſi tibi
aree.⁊ ideo cōſtat ꝙ eſt bo.fi.in caſib⁹
in quib⁹ preſcriptis verbis eſt bo.fi.ī
aliīs nō ſm Ja.vnde actio in factū daꝛ
vbi preſcriptis verbis vbicūq̄ ē certū
aliquē contractū factū nō per legē in=
troductū:ſed ex cōuentionib⁹ hoīm de
cuius noīe dubitaꝛ:vt ſi trado tibi tuo
lendinū ad annū pacto ꝙ tu facies no
uas calciatas.nouas molas et rotas.
hoc caſu actio ī factū ⁊ preſcriptis ver
bis ſunt eedē ſm doc.vel ↄcurrunt ſm
glo.Sꝫ vbi nō ē certū cōtractū aliquē
factū eſſe:ſed occurrit caſus quo eſt di
ctū actionē dari daꝛ in factū ſm Dy.⁊
hec nō cōcurrit nec eſt eadē cū preſcri
ptis verbis.⁊ poteſt ponere exempla.
ff.đ p̄ſcrip.ṽb.l.q̄ ſeruandoꝝ.§.licet.⁊
§.ſeq.⁊ de hac ꝓprie loquiꝛ eo.ti.l.quo
ties.et iſta q̄ naſcitur ex variīs figuris
cauſarū.i.ſm varietatē factoꝝ cōpetit
interdū ad dāna interdū ad ipa preña
rerū:vt.C.de ſac.ſan.eccle.l.ſancimus
poſſet dici ꝙ q̄uis glo.dicat ꝙ hic ſunt
quatuor ſpecies actionis in factum.ꝙ
nō ſint due:vꝫ iſta gñalis.Itē illa q̄
datur ex edictis ⁊ interdictis:illa q̄ di
cōcurrere cū preſcriptis verbis non eſt
actio per ſe:ſꝫ eſt actio preſcriptis ver
bis que interdū noīatur in factum.Et
ſcis tu quare ſic noīatur ⁊ quare p̄ſcri
ptis verbis noīatur:q̄ꝛ preſcriptis vel
narratis verbis cōuentionū in ea con
cluditur.⁊ eadē ratione in factū:vꝫ q̄ꝛ
facto recitato in ea cōcludiꝛ.et ſunt idē
vbi deſcēdūt ex cōtractu ⁊ cōuentioni
bus.ſed in factum generalis eſt alia vt
ſatis dixi.Sed quare non cōpetit alia
actio ciuilis ex edictis ⁊ iterdictis.Re
ſpōdeo q̄ꝛ ſicut pretor nō poteſt facere
heredē de iure ciuili:ita nec dare actio
nem ciuilem.ſed q̄ꝛ edicta ⁊ interdicta
fundantur ſuper equitate ⁊ equum eſt
actionē dari et nullā noīatam pretoriā

introduci:fuit introductum q̄ daretur actio in factū.iunge.j.de interdi.§.fi.
19 ¶†In fi.e.gl.hāc approbāt doc.Azo. tamē tenuit cōtra in.d.§.hoc interdū. ¶In gl.j.vsq; in fi.Sed quare dubitatū fuit de ista.Respondeo q̄ est realis.⁊ de realibus nō reperit̄ q̄ aliqua sit bo.fi.nisi de hac i qua fuit ita statutum:q̄ habet mistam naturā ⁊ priuilegiū personalitatis s̄m pet.de hoc verū vbi agitur vniuersaliter.¶Quid si vna res petit̄ p̄ q̄ cōpetebat actio stricti iuris testatori ⁊ petitori.⁊ petitur p̄ hereditatis petitionē qđ est possibile ff.de peti.here.l.itē videndū.§.fi.cum l.seq.nunquid est bo.fi.videt̄ q̄ nō: q̄ debet sapere naturā actiōis loco cui⁹ datur.ff.que in frau.cre.l.ait pretor.§. si cōditionalis.⁊.§.preterea.q̄n ac.de pecu.ē an.l.cū post.⁊ facit optime.ff. vt le.no.ca.l.j.§.bellissime.cū.§.seque. ¶Sz ob.ff.de pet.here.l.itē veniūt.§. cū p̄diximus.Sed in hoc dicas q̄ ibi non venit actio cū natura sua accidentali quā nō habet nisi ex euentu:sz cū natura quā habet,originaliter venit.⁊ ita ibi no.post Azo.vn̄ si actio erat stricti iuris ex natura sua videt̄ q̄ petitio hereditatis quātum loco eius dat̄ sit stricti iuris.⁊ facit.j.proxi.§.vbi actio trāsfusa retinet p̄priā naturā ⁊ dat alij
20 i quā trāsfunditur eadē.¶†Sz q̄d de fideicō.seu bo.pos.here.vr̄ idē: q̄ in fideicōmissaria veniunt fructus a tp̄e more quasi sit bo.fi.ff.ad trebel.l.i fideicō.Item q̄ videt̄ retinere naturā pet.here.vt no.ff.de fideicō.here.pe. l.j.¶Sz Jo.ponit eas stricti iuris in arbo[illegible] habent em̄ vnū punctū sub fi[illegible] ista satis sufficerent pro lectura [illegible] §. Sz q̄ hic nedū de theorica imo ⁊ de practica agimus: videamus aliqua generalia circa aliquas actiones hic notatas ex quibus quisq; luculenter cōprehendere poterit cōclusio
21 nes libellorū.¶†Et primo querit̄ ad quid dz cōcludi in actiōe ex emp.que hic notatur.Et certū est q̄ sequēdo cōclusionē glossarū debet cōcludi ad tradendū:vt si res nō tradat̄ ad interesse vt.l.j.de ac.emp.¶Tu potes dicere q̄ in actione ex empto veniūt diuersa: ⁊ s̄m diuersitates rerū diuerse sunt conclusiones.⁊ si res tota vēdat̄ pōt agi ad tradēdū.⁊ si res nō tradat̄ ad iteresse.⁊ super hoc dicūt doc.q̄ dz ɔcludi ad tradēdū.⁊ si res nō tradatur ad interesse.¶Et dices sic vēdidisti mihi librū tali pretio qđ tibi solui vel soluere paratus sum ⁊ offero quare peto te cōdēnari ad tradēdū.⁊ si tradere nolis vel nō posses peto te condemnari ad meum interesse.hunc libellū videntur approbare gl.⁊ spe.vt dixi.s̄.de emp. ⁊ vē.§.pretiū.¶Jaco.de ra.dicit q̄ is libellus nō procedit:q̄ sic sequeret̄ q̄ esset sciētia alternatiua ⁊ quodāmodo icerta:vt vix fieri posset executio. ⁊ eodem modo nō p̄cedit si petat rē tradi vel interesse.vnde.l.cōdu.C.loca. per quā tales li.consueuerunt sustineri nil facit ad p̄positū nec illa que dixi. s̄.§. sequens.q̄ illa procedūt q̄n nō est in voluntate actoris quid agat:sed in vo
22 luntate rei quid dare velit.¶†Sz hoc non certū est q̄ actor possit eligere q̄d agere velit an ad tradendū vel ad interesse post iterpellationē. ideo videt̄ q̄ debeat petere certū.ff.de v̄.obl.l. si quis stipulatus.⁊.l.fi.in prin. melius eo.ti.l.vbi aūt.§.pe.⁊ ideo op̄z concludi vel ad rem tradēdā solū vel ad interesse solū.si ad rem tradēdam libellus de se patet.si ad iteresse poterit sic
23 dicere.¶†Dicit titi⁹ ɔtra semproniū q̄ lz idē semproni⁹ talē equū tali p̄tio eidē vēdiderit:idēq; titius dictū p̄tiū solueri vel soluere paratus sit et se soluturum obtulerit ⁊ adhuc offerat: nihilominus idē semproni⁹ dictū equū requisitū per eundē titiū cōgruo loco ⁊ tp̄e tradere cōtradicit minus iuste. quare cū dicti titij intersit in centū petit idē titius eundē semproniū cōdemnari sibi rōne sui interesse i dicta summa soluenda.Et caue q̄ declares causas quare itersit:q̄ forte res tm̄ valet vel fuisti dāmificatus in tm̄:q̄ non habuisti.op̄z em̄ cāz p̄babilē allegare p̄ interesse nō vnā.ff.ad exhi.l.fi. ¶Credo q̄ hi libelli sint magis tuti:nihilominus tamē cōsuetudo nō reijcit libel

lib gl. z Spe. z ibi ge qd scripsi in §. pre
24 tium. s. de emp. z ven. † z hoc qñ actio
ex empto datur p re vendita tradenda
vel pro interesse q2 nõ tradit. s3 iterdũ
agitur ad interesse solũ. nec potest ad
aliud agi: q2 vẽditor rem vitiose tradi
dit. ff. de act. emp. l. iul. in prin. vl' etiã
si cõtract9 nõ t3. ff. de act. emp. l. si ste-
rilis. §. cuius. Interdũ ad repetendu3
qd datũ est z rescindẽdũ 3ctum. ff. de
act. emp. l. ex empto. §. is qui. §. si quis
virginẽ. Interdũ vt caueat d edil. edi.
l. qd si nolit. §. q2 assidua. Interdum ad
exhibẽdum. ff. de actio. emp. l. titius.
Interdu3 p dãno dato vt vẽditor agat
vel cedat. ff. d act. emp. l. iul. §. pe. z l. si
ea. z l. vẽditor hois. Interdũ ad deci
piẽdum, vide. ff. de act. emp. l. iul. §. si
vẽditor. z §. per 3trium. Interdum pro
euictione. C. de euic. l. nõ dubitat. In
terdũ ad factũ. ff. de act. emp. l. tenet.
§. j. de pac. inter emp. l. j. z. ij. z fm eos
modos op3 diuersificare cõclusiones
libellop z 3cludere ad illud qd venit
in actione cũ narratione facti. Eode3
modo actio ex vẽdito 3petit ad diuer
sa. Interdũ ad pretiũ. z hec est sua p̃n
cipalis cõclusio. ff. de act. emp. l. iul. §.
ex vẽdito. Interdũ ad reddẽdũ. ff. de
act. emp. l. si fundũ. §. si rupta. Interdũ
ad factũ. ff. de ac. emp. l. si is q. Inter-
du3 ad restituẽdũ. ff. de leg. cõmis. l. si
fundus z sic cõclusiones variare op3.
Itẽ sciẽdum q actio ex locato cõpetit
ad diuersa. qñq3 ad mercedẽ. qñq3 ad
dãna. ff. q. mo. pig. taci. 3hi. l. ij. Itẽ
vt colonus debito tpe colat. ff. loca. l. si
merces. §. 3ductos. qñq3 vt rẽ dimittat
25 C. loca. l. edẽ. z l. cõductores. † Ite3
actio ex 3ducto 3petit ad diuersa qñ-
q3 vt frui liceat. ff. loca. l. si fund9. Ite3
vt pẽsione exoneret. ff. loca. l. hec di. z
l. si vno. Itẽ domus vt reficiat. ff. loca.
l. ex cõducto. Itẽ ad dãna. vt eo. ti. l. s3
addes. §. si qs dolia. Itẽ ad exhibẽdũ
C. loca. l. ex diui. Itẽ ad iteresse. ff. loca.
nos videam9. z l. s3 addes. §. j. Itẽ ad
expẽsas z restitutionẽ merciũ. ff. loca.
l. dñs. Itẽ vt liceat inuecta portare. ff.
loca. l. sed addes. §. si inquilinus. Ite3
vt locator adat vel cedat actiõi. ff. loca.

l. cũ in plures. §. messem. fm Ja. de ra
z sic fm qd diuersa veniũt i his actio
nibus debẽt diuerse cõclusiones fieri
in libellis que satis patent faciliter.
26 † Sed querit actiões oneris aduer
si an sit bo. fi. z est sciẽdum q hec actio
competit qñ conductor recipit re3 suo
periculo. ff. loca. l. in naue saupheli. e
ti. l. opus qd in aduersiõe. Et nõnulli
dicũt q hec actio cessat hodie. z illoru
opi. videt gl. ibi sequi. alij q nõ cessat
quorũ opi. sequitur Jo. in arbore dãdo
ei p priũ circulũ z ponit eam stricti iu
ris ponẽdo duplicẽ punctũ super figu
ra. E. quod signat esse eã stricti iuris.
Doc. cõsueuerũt sequi opi. glo. z maxi
me Rã. Fe. in libellis suis quicquid sit
nullus negat quin actio ex locato ad
hoc extendat: q2 illa nõ tollit eã. in d.
l. in naue. vñ cu3 hodie nõ nominetur
actio in libellis vel de iure vel de 3sue
tudine: sed facta recitant z 3cludit nõ
est vis sup hoc nisi in eo an esset bo. fi.
vel stricti iuris: q2 i hoc esset magnus
effectus iuxta nota. in. d. §. vñ securius
est dicere 3petere ac. ex locato q̃ e bo.
fi. De alijs actionibus de quib9 fit
hic mẽtio tactũ est. s. in suis materijs.
z. s. eo. §. sequẽs. z §. quedã. z remissum
ad spe. ti. de iudi. §. gñalia. q vellet sin
gulas materias adducere nõ sufficeret
ips calamus nec papyr9. Videamus
tamẽ aliqua circa actionẽ prescriptis
verbis que p estimato ponit. z dic q
habet locu3 hec actio qñ res estimata
tradit vendẽda. vt. l. j. de estimat. act.
Sed opponit z videtur q nunq3 sit lo
cus huic actioni. q2 aut estimatio facit
emptionẽ aut nõ. si facit emptionẽ pe
titur p̃tiũ per actionẽ ex vẽdito: si non
res ipsa. ff. loca. l. cũ fundus. C. de iure
do. l. quoties. z l. inter. ff. cõmo. l. si vt
certo. §. cõmodatũ. de iu. do. l. plerunq3
§. pe. Ad hoc potest dici q vbi res tra
ditur estimata ad vtilitatem seu vsum
recipiẽtis tunc obtinẽt 3ria. Sed vbi
tradit estimata q sic recipiẽs nihil do
habere in re nec quo ad dñiũ nec quo
ad vsum dicte leges nõ obtinẽt. sicut i
eo pposito. tradidisti mihi re3 estima
tam vendenda3: hic nõ debebat mihi

aliquid remanere de ea nec in ea sz mi
nisteriū debeo prestare ad vendenduz
nō potest dici q̄ sit mihi vēdita qui eā
mihi acquirere nō agebā. ¶ Itē oppo
nitur: q2 aut recepistis gratis venden
dam: et dat̄ mādati.ff.man.l.j.aut cum
certa mercede. et datur locati.l.j.et.ij.ff.
loca.aut sub icerta et datur prescriptis
ꝟbis: q2 iste act⁹ in quo oꝑe ꝯsueuerūt
optime locari.ff.depo.l.j.et sic non v̄r
hec actio obtinere. ¶ Tertius v̄r hoc
mouere in.d.l.de estima.act.et tamē nō
bene declarat.vñ dic q̄ hec actio obti
net solū qñ res vēdēda tradit̄ sub icer
ta mercede et traditur estimata: si non
esset estimata cōpeteret ꝑscriptis ver
bis.vt in ꝯuo.Sed hoc casu q2 dubita
ri poterat an esset vēditio: propter du=
biuz reperta fuit hec actio. Requirunt̄
ergo tria ad hoc q̄ hec actio competat
Primo q̄ res vēdenda tradatur. Scdo
q̄ estimata certo pretio. Tertio q̄ mer
cede icerta.vt patet per premissa.ff.e.
27 l.ij. ¶ †Quid ergo si libruz meū tradi
disti stationario pro vēdendo ꝓ decē
et nihil fuit cōuentū mercede certa vel
incerta: sed de cōsuetudine certuz sala
riū ei debetur: vcz duodecim denarios
pro libra. Querit̄ qua actione aget̄. Et
nō videt̄ q̄ possit agi hac actione. cum
nō sit ꝓmissum salarium nec recipiēs
obligauit se ad reddēdū librū v̄l decē
que oīa videt̄ necessaria ꝑ supradicta
Ad hoc dicas q̄ istud esset nimis hanc
materiā restringere. naz hec actio dat̄
quoties de noīe cōtractus ambigitur
vt.l.j.ff.eo.in ꝓposito autē satis dubi=
tatur cuz non sit cōtractus emptionis
nec locationis.et sic actio ista cōpetit
nec obstat q̄ in qōne hmōi nō ꝓmisit
reddere librū aut decē: q2 credo q̄ non
sit necessariū hoc ꝓmittere in hac act.
hec eñ actio cōpetit qñ cōueniens est
actionē dari.nūquid ꝯueniēs est q̄ ex
quo tradidi librū meū vēdendū q̄ ip̄z
mihi reddas vel estimationē ꝗuis ni
hil aliud cōuenerit.certū est q̄ sic igit̄
v̄r hec actio cōpetere. ¶ Sed q̇d si nō
tradidi librū vendendū sed locanduz.
forte ad facienduz exemplaria vel pe
cias zc.appretiaui librū nūq̇d compe
tit hec actio. ergo nō vi
deo cur nō.cū eadem sit
28 ratio. ¶ †Sed q̄rit̄ cui⁹
est periculū qñ res esti=
mata dat̄ vēdēda. Lex
v̄r dicere q̄ recipiētis.
ff.eo.l.j.l fi.scis qd Jo.
illud itellexit qñ res tra
dit̄ estimata certo ꝑtio.
secus si diceret̄ reddes
rē vel estimationē in ge
nere.hec distinctio non
placet. Ranfre.q2 nō vi
det cām q̄re magis te=
neatur in vno casu q̄z in
alio certe imo potest cā
assignari: q2 qñ d2 red=
des rem aut decē videt̄
vēditio: q2 est pretiū cer
tum: sz qñ d2 reddes rē
vel estimationē tūc non
pōt esse venditio: q2 pre
tium est incertū. 3.de cō
trahē.emp.§.itē pretiū.
Sz hec non v̄r bona: q2
lex supponit q̄ in casu
hmōi n̄ sit vēditio sicut
nec est. et sic nec cā nec
drīa videt̄ ꝓcedere.vñ
ꝑt dici q̄ aut res n̄ erat
venalis: ztūc ꝑtinet pe
riculū ad recipiētez: vt
l.rogasti.ff.si cer.pe.aut
al's erat venalis.et tunc
distinguitur vt legit̄ te
xtualiter.ff.de prescrip.
ꝟ.l.si gratuitā.§.j.et sa
tis potest dici q̄ vbi res
erat venalis q̄ nō tenet̄
de casu fortuito: nec sal
tē ei⁹ culpa ꝑcederet se
29 quēdo opi.Az. ¶ †Que
ritur de forma libelli [a].
Ranfre.format sic Ago
ꝯtra Marti.cui dedi co
dicē meū vēdendū pro
decē.vñ peto q̄ reddat
decē vel codicē incorru
ptū. Jste libellus potest
esse dubius: q2 supponit
q̄ vtrumq̄z sit in obli=

a ¶ Libel=
li. Uide ꝑ
Angel. in
xxxiij.col.
post me.in
versi.et in
hac actiōe
estimato=
ria.

gatione.⁊ tñ hoc nõ vr̃ veruz maxime
vbi nulla fuit cõuentio de decẽ reddẽ
dis seu rem:sz solũ liber fuit traditus
vẽdẽdus pro decẽ.vnde videretur to=
tius ꝙ liber fuit in obligatiõe saltẽ in
casu in quo extat vñ expediẽs videreť
ꝙ premittereť iterrogatio an liber eẽt
vẽdit⁹.vel nõ.si rñdeať vendit⁹:petať
p̃riũ.si ꝯo rñdeať nõ est vẽditus.peta
tur liber si nõ vult rñdere ꝑpter incer
tũ:petať liber vł p̃riũ.ff.quoꝝ le.l.j.§.
qꝛ asit.⁊ hoc securi⁹.⁊ Ranfre.satis ad
mittit.¶ Quid si dedi tibi librũ vẽdẽ
dũ pro decẽ tu vẽdidisti ꝑ quindecim
nũqd debes restituere itegra quinde
cim.nõ vr̃.nã cũ periculũ ad te ptineat
vr̃ ꝙ emolumentuz.ff.de regu.iur.ſm
Ranfr.Sz secus forte in mãdato gra
tuito vr̃. vide qđ dixi.s̃.de mã.§.is q̃.
Itẽ secus vbi nõ ptineret ad te pericu
lũ iuxta distictionẽ quã feci.s̃.pxi.⁊ fa
30 cit de pc.l.q̃ ꝑprio.§.pcu. ¶ † Nũc vi
deam⁹ de actiõe p̃scriptis ꝟbis q̃ ex p
mutatiõe ꝯpetit.⁊ hãc nõ ꝑsequor nisi
solũ ꝑ libelloꝝ formatiõe.Sup q̃ scire
te volo ꝙ actiões q̃ ex pmutatiõe oriũ
tur redduntur ad diuersa.nã iterdũ agiť
vt res detur interdũ ad interesse.inter
dũ vt res data restituatur.vt.l.cuz pre
cibus.⁊.l.rebus.C.de re.permu.super
quo potest dicere qꝛ aut interuenit sti=
pulatio ⁊ tũc agiť ex stipulatu:vt.d.l.
cuz precibus.nec credo ꝙ alia tũc oria
tur.vt dixi in simili qñ pecunia consti=
tuiť vel mutuatur.s̃.eo.§.in personam.
ver.de constituta.si aũt non interuenit
tũc cõpleto ꝯctu ab vna parte põt agẽ
re prescriptis verbis vt impleatur qđ
cõuenit ⁊ cõpelleť re⁹ ad hoc si rẽ ha
beat vel cõpellere possit:si naũt ad iter
esse.vel si actor magis velit põt agere
post morã ad interesse.⁊ est spãle ꝙ in
obligationib⁹ dandi succedat iteresse
vt.s̃.dixi i gl.s.xvij. Si ꝟo actor velit
magis repetere qđ dedit põt agere cõ
ditiõe ob cãz.ff.de ꝯdi.ob cau.l.fi.⁊ eo
dẽ mõ si sua nõ interesset rẽ pmutataz
habere.ff.đ p̃scrip.ꝟ.l.si tibi.⁊ hoc im
pleto ꝯctu ex pte agẽtis.al's ñ p̃t age
re etiã si offerret implere cũ sit loc⁹ p
nitentie.ff.đ cõdi.ob cau.l.si pecuniã.

in princi.Et ex his apparet luculenter
quõ debet cõcludi ſꝫ diuersos modos
agendi.Et caue qꝛ bene agiť ad implẽ
dũ contractũ.ꝯcludeť ad dãdũ non ad
tradendũ rẽ.p.l.fi.ff.de cõdi.ob cau.et
in hoc differt a vẽditione.ff.de re.per=
mu.l.ij.Sed si ageret ad tradendũ nõ
vr̃ ꝙ debeat reprobari libell⁹ quia ad
minus agit.⁊ certum est ꝙ ille cui pl⁹
debetur potest minus petere.⁊ facit.ff.
eod.l.ij.prope fi.Itẽ debet agi ad tra
dẽdum qñ cõuenit tradere tñ sicut ad
aliud factũ.qñ autem agiť ad interesse
31 cõclusio est clara.¶ † Itẽ caue qꝛ actor
habet ponere i libello ꝙ rẽ dedit.i.ac
cipientis.fecit sicut emptor de pretio
vt dixi.s̃.de ꝯhẽ emp.§.pretium.Sed
an hz probare dñium suum fuisse ⁊ ita
fecisse rẽ accipiẽtis.Vr̃ ꝙ sic:qꝛ al's nõ
ꝑcederet libellus nisi hoc poneretur
frustra poneretur nisi probareť.sz põt
dici ꝙ non oportet probari.naz cõmo
dũ possessionis est ꝙ releuat ab onere
probandi.ff.de rei ven.l.is qui.proba=
to ergo ꝙ actor possidebat qñ tradi=
di rem ⁊ ita feci aliũ possessorẽ:per cõ
sequẽs p̃sumitur ꝙ ⁊ dominiũ.nec ille
qui causam habet ab eo debẽt referre
questionem de dominio.dixi in mu=
s̃.§.seq. ¶ Sz ſm hoc nõ differret per
mutatio a venditione.⁊ tamẽ tex.sup
ponit imo differt quo ad hoc.vt.d.l.
ij. Sed ad hoc potest dici quod im
differt quia si tradidi tibi rem quam
vendidi tu nõ potest excipere quo mi
nus soluas pretium ꝙuis sit res alie
na.Si tradidero tibi rez ex causa per
mutationis et tu excipias quod alie
na est ⁊ hoc probes potes excipere cõ
tra me:probatio tamen tibi incumbit
alias non prodesset possessio mea quã
tibi tradidi ⁊ esset contra regulã ꝙ in
cũberet onus probãdi possidẽti vł illi
a quo possideť cõtra.l.is qui.s̃.allega
taz.iũcta.l.si q̃s conducti.C.loca.ista
videẽť rõnabilia.tñ vix obtineret iudi
cial'ter propter rudes factistas q̃ vias
planas sequũť.Si vis videre formas
libelloꝝ vade ad Spe.ti.de re.pmu.
li.iiij.⁊ ad Ranfre. titu.de prescript.
ver.que ex pmu.oritur.Itẽ permuta=

tione beneficiorum nõ crederẽ ɔcludẽdũ ad dãdũ. sed qd̃ resignare tenebatur beneficiũ ex causa permutationis conferẽdũ &c.

32 ¶ † Sed queritur hic. p̃scriptis v̄bis datur in casib9 loco actionũ bone fi. & est ei similis. nũquid ĩ illis casib9 erit bo. fi. Azo tenet q̄ nõ. vide. ff. de p̃scrip. verb. l. naturalis. §. fi. ¶ Sz quarẽ actiões hic noiate sunt magis bo. fi. q̃ alie. R̃ñdeo qr cõtractus ex quib9 descendunt magis frequẽtantur. ideo requiritur magis exuberans bona fides. simile. ff. pro emp. l. ij. in princ. de vsucap. l. iusto.

1 ☞ Actiones due olim cõpetebãt pro dotibus exigendis: scz actio rei vxorie & actio ex stipulatu.

2 Quare autem melius dicatur rei vxorie actio quã rei maritalis cum dos sit mariti.

3 Maritus an possit constituere vxorem suam procuratricem quo ad causas dotales: si se vult absentare.

4 Contractus matrimonij an sit bonefidei.

5 Actio ex stipulatu datur ad dotẽ repetẽdam siue dos sit certa siue incerta.

6 Maritus nõ habet priuilegiũ vt preferatur creditoribus anterioribus.

7 Uxor an preferatur oibus creditoribus indistincte in dote repetenda.

8 Testator si obligauit bona sua & heredis sui pro dote vxoris: an bona heredis erunt obligata.

9 Uxor si habeat filios ex alio matrimonio an competat eis priuilegium sup dote matris sue.

10 An autem illud priuilegium detur pro curatori vxoris.

11 [illegible] an habeat tacitã hypothecã p re[illegible]onatione propter nuptias.

12 Actio de dote quando nascatur.

13 Uxor si sibi prouidit de speciali conuẽtione de hypotheca: an oriatur ista tacita hypotheca.

14 An autem agens ex stipulatione vel hypotheca expressa preferatur habẽtibus tacitam.

15 Actio de dote an sit priuilegiata: vel a ipsa mulier.

16 Uxor si non petat dotem: sed petat alimenta an habeat priuilegium super dote.

17 Quid si materia nõ conueniat stipulationi ponit exemplum.

18 Contrahẽtes matrimoniũ si sint muti qualiter deducetur dos in stipulatum.

19 Actio ex stipulatu sup dote que oritur ex exp̃ssa stipulatione: an sit bonefidei.

20 Actio hypothecaria q̃ cõpetit pro dote: an sit bonefidei.

21 An autem hec hypothecaria tacita cõpetat pro portione: quam quilibet bonorum obligatorum possidet.

22 Actio ex stipulatu pro dote repetenda cui competat.

23 Sed quid: pater stipulatus est sibi dotem reddi: agit actiõe ista. mortuus est plurib9 heredibus relictis. ad quẽ pertinebit hec actio.

24 Actio ex stipulatu pro dote repetẽda qñ possit intentari.

25 Quid si dos sit in nominibus.

26 Quid si fundus fuit datus insolidũ pro debito mulieris pecuniario.

27 Quid si redditus fuerunt dati in dotem.

28 hypotheca expressa datur p̄ solido: tacita pro portione.

29 Actio surrogata an sapiat naturã actiõis loco cuius surrogatur.

Fuerat antea[a] et] rei vxorie actio.

¶ Quidam faciunt hic. §. alij versiꝰ. Dyñ. facit

a ¶ Fuerat antea. Actio rei vxorie q̃ olim p̄ dote competebat est hodie trãsfusa ĩ actiõne ex stipulatu cũ oĩ suo iure: q̃ actio ẽ priuilegiata respectu hipothece et prioritatis seu p̃lationis. h. d.

versi. Doctores citramontani allegāt
pro. §. non est vis casus patet. potest ta
mē sic incipi. Domine imperator ego
vidi. s. quasdam actiones que sunt bo
nefidei. q̄ro a vobis an sint alie bone
fidei. R̄ñdet imperator ꝙ sic fuerat an
1 tea ꝛc. prosequere literam ꝛc. ¶ † In
glo. nomen actionis in fine. Prima est
vera vnde debes scire qđ antiquitus
due competebāt actiones pro dote re
petenda: videlicet rei vxo. ac. quando
stipulatio nō fuerat iterposita: ꝛ actio
est stipulatu quando fuerat stipulatio
iterposita. hodie vero actio ex stipula
2 tu in vtroqꝫ casu vt hic patet. ¶ † Sed
quare dicitur meli⁹ rei vxo. act. q̄ꝫ rei
maritalis cū dos sit mariti: vt. l. dote.
ij. de rei vend. Respōdeo qꝛ vadit ad
repetēdam dotem que proprie est pa=
trimoniū mulieris. ff. de mino. l. ij. §.
sed vtrum. vnde in his que tangunt iu
ra nuptiarū fit denominatio a mulie
re ideo dicitur matrimonium nō patri
moniū vt dixi. s. de nup. i p̄n. ꝛ hec fa
ciunt ad questionem de consuetudine
curie frācie. marit⁹ ꝛ vxor agūt ꝛ cōue
3 niuntur sil' ꝑ re dotali. ¶ † Pone ꝙ ma
rit⁹ hꝫ se absentare forte vltra mare: et
vult quo ad causas dotales constitue
re procuratricem vxo. nunquid potest.
Videt ꝙ sic: vt dixi. s. de nup. in prin.
quia hec causa censetur proprie mulie
ris cum ad ipsam pertineat damnū ꝛ
lucrum. C. de iu. do. l. in rebus. iuncta.
l. ij. §. in propria. ff. quando appellan=
dū sit. ꝛ ita mulier potest interesse. ff.
de procura. l. minor. §. fina. l. feminas.
ꝛ hoc satis patet: quia sicut maritus ꝛ
vxor simul agunt de consuetudine cō=
stante matrimonio: sic pater ꝛ filia ex
soluto. ff. soluto matrimonio. l. ij. et ta=
men certum est ꝙ pater potest filie cō
mittere vt sola agat. C. de colla. auten.
quod locum ſm Jacobum et Petrum.
imo videtur quod marito absente vel
alias impedito sola mulier possit age
re ne remaneat indotata. ff. soluto ma
trimonio. l. ij. §. voluntatem. de iudic.
l. si longius de iniur. l. sed et si vnius.
§. ait pretor. Sed quid dices. maritus
facit homagia pro rebus dotalibus

dominis a quibus tenentur: etsi non
facit domini possunt rēs tenere ad ma
num ꝛ fructus suos facere de cōsuetu=
dine. Ponamus ꝙ maritus est absens
vel presens: non vult vel non potest:
quia forte furiosus: facere homagiū.
Nunquid vxor potest que quamuis sit
femina potest tenere feudum de con
suetudine regni. Potest dici ꝙ sic. et
potest admitti per predictam. l. sed si
vnius. §. filio. Alioqui priuaretur fru
ctibus rei dotalis de quib⁹ debet ali.
ꝛ maxime viro existēte inope. C. de iu.
dotium. l. in rebus. quod esset iniqui.
4 ¶ † Sed queritur vtrum ipse contra
ctus matrimonij sit bonefidei. ꝛ vi
detur cūm dolus dans causam con
ctui ipsum ne vitiet. extra de cōuer. c
iug. c. veniens. quia tamen vitiat con
tractum bonefidei. vt. l. elegāter. ff. de
dolo. sed durum est dicere qđ actio
5 bonefi. ꝛ non sit contractus. ¶ † In
que similiter. i fi. ꝛ hoc siue dos fuerit
certa siue icerta. quamuis alias actio
ex stipulatu detur tantū ad incertum
no. C. de rei vxo. actio. l. j. ¶ Sed Ja.
et Petrus dicunt quod quando esset cer
ta dos datur certi conditio. vt. s. de ver
borum obligationibus. circa princi.
Sed opi. glossatoris videtur meli.
6 ¶ † In glos. s. ex vtraqꝫ. in fine vir ta
men non habet priuilegium vt pre
ratur creditoribus anterioribus: cum
hoc non reperiatur: vt nota. C. de re
vxorie actione. in principio secundum
doctores. sed extraneus dans dotem
non habet hypothe. q̄uis stipula
sit sibi dotem reddi nisi prouiderit
bi expresse ſm Dynū. sed an actio
stipulatu que competit marito sit bo
nefi. Jaco. dicit quod non per hanc
teram cum dicit cuius prouidentia.
Sed Petr. dicit contrarium: quia
tractat simul de vtraqꝫ ꝛ dicit eam
bonefidei vnde intelligi debet cum
de vtraqꝫ loquatur vt seruetur equi
tas. ff. de lega. primo. l. si seruus plu
rium. §. fi. in auten. de equalitate do
quasi per totum. ¶ Sed ea que datur
extraneo danti dotem ꝛ stipulanti do
tem sibi reddi potest esse vera opinio

7 Jacob.¶†In glo.sed nunquid in fi. a a
8 hanc sequuntur hic Jacob.Pet.et Dy. nec obstat in aut.de equa do.§.his. C. qui po.in pig.ha.aut.quo iure.quia loquitur de creditorib⁹ q̄ nō sunt anteriores q2 si añ mutuassent mulier nō pferretur:eis.et ita no.in.d.§.his ↄsequenter d.l.assiduis.et ita rñdet Pe.h.et hec opinio practicatur vbiq3 opinio tñ mar.erat magis fauorabilis.et vr̄ fuisse de mēte imperatoris illi ergo q̄ habēt expssas anteriores preferuntur mulieri hoc verū in bonis tūc extātibus. Quid in bonis q̄sitis post constitutionem dotis. Glo. dicit q semper prior prefertur vt no.in l.assiduis. Doc.ↄsueuerūt dicere quod imo mulier ad istar fis. ff.d iu.fis.l.si is qui et hoc i bonis viri. ¶Quid in bonis soceri.gl.dt idē si ipse recipit dotē vel fili⁹ ei⁹ volūtate:vt no.i.d.l. assiduis. in aut.de equa.do.§.illud. Sed q̄d de bonis heredis q̄ successit viro:nūq̄d obligantur. Glo.dicit q non:vt no.i.d.l. assiduis.qd est verum nisi essent nata ex bonis testātis.ff.de pig.l.paul⁹.§.j.
8 †Quid si testator ea obligasset expresse Uerbi gratia obligauit bona sua ac heredis sui.nunquid bona heredis erūt obligata ex quo testator expsse ea obligat. Uidetur q sic.ff.de ma.te.l.si q̄s ita §.j.de lega.ij.l.vnū ex fa.§.si rez.arg. cōtra.C.de testa ma.l.seruo.hoc videtur verius:q2 alienā rē nō potuit obligare licet potuerit eam legare.ff.de leg.§.si res aliena.et sic non obstat.d.l.vnū ex fa. Ad.l.si q̄s ita.potest dici q̄ intestator pōt ligare manū hr̄dis sic q manumittere nō pōt vt ibi et seruū eius afficere.q2 factū ei⁹ vr̄ factum heredis:cū reputentur eadē psona directam aūt libertatē dare nō pōt:q2 illa solū mittitur ex psona testatoris.hec rō nō est mal tū sufficiēs.et ē forte quare cū testator nō pōt dare directā libertatē seruo heredis:et tñ pōt phibere et ipedire tñ vi deretur eē propter fauorē libertatis:sed
9 hoc nō est de psenti materia.¶†In gl.
b vis ē faciēda.ibi q̄ po.i pig.ha.l.fin. b gl.vr̄ velle q si mulier hēat filios ex alio matrimonio seu nepotes q ↄpetat c eis h̄ puilegiū:r idē et clari⁹ sentit.ff.so.

¶In fi.hāc vltimā opi.gl.doc.cōiter sequuntur hic multū tñ inter se altercantur an dos ↄfessata de cuius actuali numeratiōe non ↄstat habeat priuilegia de q̄b⁹ h̄ i.l.assiduis.C.q̄ po.i pig.ha.

matri.l.etiam.in princi. de re iudi.l.si fideiussor
10 in gl.fi.¶†In eadē gl. ibi cū alle.l.minor. hāc
c approbant oēs c:q2 psona pcuratoris reputatur psona dñi.nec est dubietas ↄditio pcuratoris q̄ dñi nisi i satisdādo.ff.de pcur.l.sed et hec§.defendere.fm Dy.et ptz.ff.d re iudic.l.si cum pcura.de dā.ifec.l.qui bona fide. §.pe.et hoc nō habet dubium de simplici pcuratore.sed de procuratore in rem suam posset dubitari. Uerbi gratia. mulier cessit actionē de dote alicui nunq̄d ille gaudebit priuilegio. Et vr̄ q nō p hanc lraz cū ipa mulier rc.sibi vr̄ expeditū. ¶Preterea puilegiū qd non est trāsmissibile ad extraneos heredes: nō est cessibile.ff.de mino.l.quod si minor.et ibi no.istud aūt nō trāsmittitur ad heredes vt statim dictū ē:ergo nec ad cessionariū.p hoc facit qd priuilegium actionū tutele non trāsit ad cessionarium.ff.de admit.tut. l.ex pluribus et.l.si minore.sed econtra.C.de priuile.fis.l.fina. ¶Sed ibi in alio priuilegio qd est verius istud.autem modificatum est vt ipsa mulier habeat tantum.

et vide hic d.Jas.dicētē qd cessio semp p̄sumitur simulata qñ p̄tiuz pro q̄ facta fuit nō apparet i veritate solutū. Item q p q̄ cūq3 v̄ba a debitore plata nō impeditur exceptio nō numerate pecunie. Item q exceptio non numerate dotis nō competit nisi qñ marit⁹ confessus fuit se recepisse ab vxore vel eius p̄re:secus si a tertio qd ē notandum. Et do.Jas. super hāc gl. hic i.xix.col.ij.ante fi. v̄si. glo. in v̄si. creditoribus.
b ¶L. fin. Uide h̄ do cto.qñ. pat aut mr̄ teneantur dotare filiam.

c ¶Approbāt oēs.Uide h.d.Jas.i.xxiij. col.v̄.in fi.hanc glo.post princ.col.

a ¶ hoc vera rū. Idē do. Jas. h l. ij. nota.

11 ¶ † In .e. gl. ibi cū allegat. l. si. hoc verū[a] vt preferaṫ anteriorib⁹ habentib⁹ tacitā hypothecaꝫ. C. de iu. dot. l. vbi. ¶ Sꝫ an vir habet tacitā hypothecā in bonis mulieris ꝓ reddēda donatiōe propter nuptias que vt scis reddi dꝫ sol. mat. vt no. in auṫ. dos data. C. de do. ante nup. Jac. dicit ꝙ sic vt ferueṫ equalitas. in auṫ. de eq̄li. dot. per to ū. sed hoc non reperiṫ lege expressum: iō non est tutum hoc asse-
12 rere. ¶ † In ea. glo. cum allegat. l. si cōstāte. glo. hic non querit qñ nasciṫ actio de dote: sed qñ mulier pōt expiri. vñ nō est idē vt videbis. ¶ Queritur ĝ qñ nascitur actio de dote. hec q̄stio est antiqua quidā dicūt ꝙ oritur a tpe cōtracti matrimonij. Alij ꝙ demū soluto ma. nisi in casibus in quib⁹ pōt agi matrimonio constante. quos dic plene. ff. solu. mat. l. ij. in prin. ⁊ hāc opi. tenet gl. ff. de bo. dā. l. et si alia. l fi. Jac. de ra. tenet hic ꝙ oritur a tpe cōtracti matrimonij ⁊ al's quasi pro expresso. ff. de pac. l. iur. gē. §. quinimo. ibi enī dicit ꝙ pactū appositum tempore constitutionis dotis informat veterem actionē: ergo erat nata. al's nō informaret. hoc ꝓbat etiā p. d. l. et si al's. §. fi. dic tñ ꝙ est ieffica constāte matrimonio: nisi in casibus q̄bus durāte matrimonio agi potest Dy. ⁊ Pet. tenēt opi. gl. que fui. arg. non ꝑ rōnē glos. que non valet vnam muscam ſm Dy. Intendit enim probare gl. ꝙ hec actio oritur soluto matrimo. q̄r tēpore incipit ꝑscripto per. l. in rebus. §. cōe. C. de iu. do. que ratio non valet: q̄r dato ꝙ esset ante nata: non curreret p̄scriptio quousq̄ posset efficaciter intētari. vt. l. j. §. fi. C. de an. excep. q̄ nō pōt nisi solu. matrimonio. sed ipse ostēdit vt dicit inconuincibiliter. Certum est ꝙ vbi obligatio contrahiṫ sub cōditiōe exp̄ssa vel tacita que se hꝫ adesse vel nō est non nasciṫ actio nisi i euentū cōditionis. ff. de verb. sig. l. cedere diem. sed i actione intelligiṫ tacita cōditio si matrimonium non fuerit dissolutū culpa mulieris. C. d̄ repu. l. cōsensu. ff. sol. matri. l. lucius. ergo actio non oritur ante ſm eū. tacita enī cōditio facit actuꝫ cōditionē. ff. de pac. l. itē q̄r. ⁊ ibi de hoc Pe. de bel. perti. facit eandem rōneꝫ. ⁊ vltimo allegat ꝓ expresso. ff. de pac. l. iur. gen. §. sed cū nulla. ille leges renouunṫ ad vtrūq̄ propositū pront ibi no. in glo. sed multū benefacit ꝓ hac opinione. C. de repu. l. j. ibi. ideoq̄ ipso iure dotis actio nō cōpetit ⁊c. etiā facit ꝓ ⁊ ꝯtra. ff. de tute. ⁊ ra. distra. l. si tutor rei pu. §. fi. ⁊. l. nisi. ¶ Ad. ll. ꝯtrarias pōt respōderi ꝓut in qualibet no. de hoc no. etiā. ff. d̄ do. ꝑle. l. pater. ¶ In. e. gl. ibi ⁊ hoc subaudi qđ d̄r in hoc. §. non refe ras ad hoc dictū est statim in gl. ¶ In ea. gl. ibi. cū allegat. §. accedit. dic ibi: intellige pact⁹ id est stipulat⁹ si sit extrane⁹. ff. so. mat. l. q̄ties. C. de iur. do. l. auia. de pac. cōuen. l. j. ¶ In ea. gl. in fi. hec glos. est multū ꝓbabilis si filia viuat. sꝫ si sit mortua: ⁊ maxime sine liberis pōt dubitari. ⁊ non videtur ꝙ habeat priuilegium cum nō reperiaṫ lege cautū. imo is. §. facit ad cōtrarium. ¶ hec sufficiūt iuxta glo. tñ aliqua tangam vltra que faciūt ad intellectū huius. §. ⁊ materie ⁊ solum conclusiones.
13 ¶ † Primo quero. hic d̄r ꝙ mulier habet tacitā hypothecam ⁊ priuilegiū ꝓ dote sua. Quid si sibi ꝓuidit de sp̄ali cōuētiōe de exp̄ssa hypotheca. querit nunq̄d oriaṫ ista tacita. istud cōsueuit tangi iuxta. l. assiduis. C. qui po. in pig. ha.

pig.ha.et doc.ↄsueuerũt dicere ꝙ sic.⁊ rñdent ad.l.fi.C.de pac.cõ.ꝙ i alio ca su loquit̃ prout etiã ibi satis no. Uidet̃ elegãtius posse dici ꝙ olim vbi stipula tio itercedebat nõ erat loc⁹ rei vxo.ac. ⁊ sic nec hodie tacite stipulatiõi vl' hy po.q̃ ei⁹ loco succedit. Dic ergo ꝙ vbi stipulatio et hypo.exprimunt̃ ille sole nascũt̃ ⁊ agit̃ ex eis al's ex tacita.⁊.h. d.d.l.j.ↄ̃ rei vxo.act. Sed de alio p̃t q̃ri nũquid illa exp̃ssa est priuilegiata si= cut ista: vt in illa preferat̃ mulier habẽ tib⁹ tacitas sicut in hac. Ad hoc ꝙ h̃ q̃stio ꝑcedat memorare ꝙ expressa nõ prefert̃ anteriori tacite p.l.C.rez alie. ge.l.j.q̃uis gl.videret̃ dicere contra.
14 ff.qui po.i pig.l.si pignus. ¶† Repro bata ergo illa gl.⁊ supposita opi.doc. ꝓ vera querit̃:⁊ p̃mo an agẽs ex stipu latiõe vl' hypo.expressa preferat̃ habẽ tibus tacitã:⁊ vr̃ ꝙ nõ:q⁊ priuilegiũ ꝙ dat̃ actiõi de dote nõ datur si alia actio ne agat̃.ff.ↄ̃ neg.gest.l.diuortio.cũ ibi no.⁊ facit.ff.ↄ̃ re iud.l.sz hoc ita. ¶ Sz põt dici cõtra per hunc.§.nã hoc priui= legiũ dat̃ in fauorẽ mulieris igit̃ qua= cunqꝫ actione agat̃ vr̃ priuilegiũ habe re debere. cũ videat̃ potius cõcernere ꝑsonã q̃ actionẽ.pro hoc bene facit.ff. de priuile.cre.l.ij.circa pri.de fideius. l.tutor.de ↄsti.pecu.l.iij.de do.l.q̃ id qd.⁊ i.l.diuortio ꝑuat̃ ꝑuilegio ꝓpter suũ delictũ.vt ibi no.idẽ diceret̃ si alte ra esset expressa vl' stipulatio vel hypo
15 theca solum. ¶† Occasione huius que ramuode quadã questione quã mouet̃ hic Dy.videlicet an actio de dote sit ꝑuilegiata vel ipsa mulier. Dy.dicit ꝙ q̃dã magne autoritatis dixit ꝙ mu= lier ꝑuilegiata nõ actio:q⁊ si actio vel[illegible] eẽt priuilegiata: priuilegiũ non extingueret̃ cum persona.ff.de re. iur.l.in oĩbus.de priuile.cred.l.priui. ⁊ tñ de isto est certũ ꝙ extiguit̃ cũ ꝑso na.C.de ꝑui.do.l.vna. Ipse dicit ꝙ imo actio est priuilegiata fauore mulieris per.d.l.vnicã.vbi videt̃ dicere tex.qd
16 priuilegiũ adheret actiõi. ¶† Sz quid si mulier non petat dotẽ sz petat alimẽ ta nunq̃d vtitur hoc priuilegio. Spec.
18 dicit ꝙ sic.in Spe.de do.inter virum ⁊ a vxo.§.formatis.ver.sed nũquid bona. ¶ Itẽ q̃d si maritus sit minor an= nis:nunquid bona eius obligant̃. Dic ꝙ sic.C. de legi.tu.l.fi. Posset et hic adduci tota materia de leg.j.C.ↄ̃ rei vxo.act. ⁊ de leg.j.vbi.C.de iur. do.vade ibi ad glo.⁊ do cto.et ad ea que ibi scri= psi in breuiario. ¶ Pos= set etiã hic tãgi an lex. j.C.de in.⁊.l.j.C.de do. promis.sint correcte.de quo agitur satis in ea= rum singulis. et maxi= me.l.j.C.de iur.dotium.
17 ¶† Sed quero q̃d si ma teria nõ cõueniat stipu= lationi. Uerbi gr̃a.cum tractaret̃ de dote vir pe tebat nemus:al's offere bat fundũ vel pretiũ et in hoc ↄsenserũt.vel for te ꝓmittẽs erat absens. nunq̃d põt agi ex stipu= latu. Non videt̃.ff.de v̾ bo.obl.l.j. ¶ Ego credo ꝙ difformitas seu absen tia nõ vitiãt i hoc casu: q⁊ hec stipulatio ꝓcedit potestate.l.ex nudo cõ sensu ⁊ sine verbis igit̃ nulla forma est attẽdẽ= da:sz solus ↄsensus.vbi tñ esset materie defect⁹ in re que dz dari:q⁊ pro mitteret̃ in dotẽ res que nõ est i rerũ natura vel ĩpossibilis.tunc nec hec stipulatio ficta oriretur nisi in casu qñ incertuz ꝓmitteret̃.nã tunc ↄpe teret hec actio.ff.de iur. do.l.cuz post.§.gener.sz stipulatio exp̃ssa in alio casu non valeret.ff.de v̾ borũ obliga.l.triticum. ¶† Quid si contrahen= tes essent muti [a] vel ab

a ¶ Muti. Uide ang. hic i.isti.co. circa p̃n.te nẽtẽ qd ha beat locũ h̃ stipula= tio ficta in muto:q⁊ po tuit stipu= lari p signa et vide hic do. Ang.i hoc.§.q̃rit. de multis q̃ stionibus valde vtili bus in hac materia. ↄ̃ q̃bus hic ꝑ eũ ⁊ per.d. Jas.hic.

ter eorũ. Credo stipulationẽ fingi. nã
inter absentes fingit᷑: vt. l. his ꝟbis. ff.
de adop. ꝗuis nõ possit esse expressa.
¶ Quid si nõ fuerit ꝯsensꝰ. Uerbi gr̃a
cũ pater differret filiam nuptui colloca
re: filia cõtraxit pater ignorante mari
tus agit ꝯ patrẽ vt cõstituat filie dotẽ
iuxta illa que notantur. ff. de acti. ꝛ obl.
l. obligamur. de iure do. l. cũ post. §. nu
ptiis. Querit᷑ nũqd cõperat hec actio
ex stipulatu ꝛ an hypotheca. Non au-
deo dicere ꝙ sic: cũ nullus ꝯsensus fue
rit. ꝛ lex illa ꝺ rei vxo. ac. videt᷑ loq̃ vbi
consensus vel promissio interuenit. Sꝫ
quid ꝓdest adinuenisse hãc fictã stipu
lationẽ cũ pactũ etiam nudũ sufficiat
C. de do. ꝓmis. l. ad exactionẽ. Respon
deo ꝓpter maiorẽ firmitatẽ. stipulatio
enĩ firmior cõtractꝰ est ꝛ ideo ꝺr a sti-
pite vt dixi. s. de verb. obliga. in prĩci.
19 ¶ † Sed quero nunqd actio ex stipula
tu que orit᷑ ex expssa stipulatiõe sit bo.
fi. Credo ꝙ sic. naꝫ. l. C. de rei. vxo. act.
loquit᷑ siue scripta fuerit stipulatio si-
ue nõ scripta. si fuerit scripta: supponi
tur iterposita. s. de inut. stipu. §. si scri-
ptũ. Unde i. d. l. j. satis exprimit᷑ quod
si fuerit stipulatio interposita expssa
20 agit᷑ ex ea ꝛ semper ẽ bone fi. ¶ † Sed
an actio hypothe. est bo. fi. hoc casu.
Credo ꝙ nõ nec. hoc dicit is text. imo
cõtrariũ verum est: qꝛ cõpetit pro om-
nibus pro quibus actio ex stipulatu: qꝛ
est eiꝰ accessoria. et ideo ꝺr ei data hic
in tex. Tene ergo ꝙ vbi stipulatio ꝛ hy
pothe. expresse interponuntur nulle na
scũt᷑ tacite sicut nec olim rei vxo. nasce
batur. sed vbi nõ fuerũt interposite vel
inutiliter supplentur a lege. ꝛ in omni
casu actio ex stipulatu ẽ bone fi. hypo.
est stricti iuris. ꝛ hoc satis declarãt tex.
in. d. l. j. de rei vxo. act. in prĩc. ꝛ §. illo. ꝛ
hic. Sꝫ qd si mulier agit ex hypo. taci
ta: creditores offerunt sibi dotẽ. nũqd
tenetur recipere. Cõsueuit dici ꝙ sic si
agat ad dotẽ pecunia. secus si pro ali
mentis. vide. C. qui po. in pig. ha. l. cũ
21 tibi. ¶ † Sed nũquid hec hypothe. ta
cita competit proportione quam quili
bet bonoꝝ obligatorũ possidet. Satis
videret᷑ ꝙ sic. ff. ꝺ iu. fis. l. mochis. C. de

defen. ciui. l. j. ff. cõia de lega. l. j. ẽ ideo
expedit magis expssaꝫ habere obligã
tionem ꝛ ex eã agere ꝙ̃ hanc tacitam.
22 ¶ † Querit᷑ cui cõpetit hec actio. hic
distiguẽdũ est iter dotẽ ꝓfectitiã ꝛ ad
uentitiã. ꝓ ꝓfectitia repetẽda cõpetit
hec actio patri ꝛ filie: vt. l. ij. sol. ma. nl
si pater esset stipulatꝰ incõtinenti. ff. so.
mat. l. quoties. C. de iur. dot. l. ania. vel
nisi esset dos magna ꝛ speraret᷑ esse lo
cũ collationi. C. de colla. aut. qd locũ.
tunc sola filia posset agere vt ibi. ꝓ ad
uẽtitia agit filia cũ cõsensu patris. vel
sine ꝯsensu si sit emãcipata de hoc no.
satis ple. ff. sol. mat. l. ij. in gl. no. C. de
colla. aut. qd locũ. de bo. que lib. l. fi. §.
23 necessitatẽ. in magna gl. ¶ † Sꝫ iuxta
hoc põt dubitari. pater stipulatus est si
bi dotem reddi. agit hac actiõe ꝛ mor
tuus est pluribꝰ relictis heredibꝰ. qrit
tur ad quem pertinebit hec actio: vtrũ
trãsibit ad filiã vel ad oẽs heredes. ex
pressuꝫ videret᷑ ꝙ ad solã filiã. C. de rei
vxo. act. §. videamꝰ. ꝛ §. accedit. Jaco.
intelligit illud esse verum i stipulatio
ne legali ꝛ i actione que est cõis patri
ꝛ filie. secus in stipulatiõe expssa ꝓ ipa
facta. iuxta. d. l. quoties. sol. ma. gl. cõ
ꝯtrium notare in. §. videamus. que vide
tur verior ꝑ. §. illo ꝓcul. in. l. vna. de rei
vxo. ac. ꝛ ꝑ aut. sed ꝗuis. vñ cuꝫ sit ꝑ
rentũ offm̃ filiã dotare: in dubio pre
mã eũ stipulari ad opus filie saltẽ post
mortẽ. Sed forte opinio Jac. posset ꝓ
cedere vbi stipularet᷑ sibi vt extraneꝰ.
24 ¶ † Querit᷑ qñ possit hec actio intẽta
ri ꝛ certũ est ꝙ pro imobilibus statĩ so
luto matrimonio ꝑ mobilibꝰ ꝛ incor-
poralibus post annũ. C. de rei vxo. act.
l. vna. §. exactio. Doctores dicunt ibi ꝙ
si mobilia extent statim sunt reddẽda
per. l. debitoribus. ff. de re iu. meliꝰ. ff.
sol. matri. l. diuortio. §. nõ solũ. sed sup-
posito ꝙ post annum qd erit de fructi
bus ꝛ fetibus medio tꝑe perceptis. vi
det᷑ ꝙ sint viri vel eius heredis. vt no.
ff. re amo. l. ob res. e. ti. l. mulier. §. vlti.
Sed mulier interim aletur. vt no. i. d.
§. exactio. ꝛ i domo viri si fieri possit si
ne suspitiõe: vt no. i spec. qui fi. sint le.
ver. nũc dicamꝰ. cũ seq. ꝛ forte maritus

debet satisdare.ff.sol.ma.l.si constãte.
15 §.quoties.cũ no.¶†Quid si dos sit ĩ
oĩb⁹.Expeditũ vr̃ ꝙ debet fieri resti-
tutio post annum:vt.d.§.exactio.cũ di
cit ĩcorporalib⁹.sup hoc põt dici ꝙ si
noĩa cõpetebãt ꝓ mobilibus debẽt iu
dicari ꝓ mobilib⁹.si ꝓ immobilib⁹ tã
ꝙ̃ immobilia.sic pt determinari p ea
q̃ notant̃ ĩ auc.de nõ alie.§.vult em̃.ff.
de verb.sig.l.monentiũ.Ego crederẽ
in hoc multũ aduertẽdũ an noĩa sint
exacta an non sint exacta.ꝛ per ea de-
uẽtũ sit ad corporales res.ego crede-
26 rez ea statim restituẽda.¶†Quid em̃
si fundus fuit ĩsolidũ datus ꝓ debito
mulieris pecuniario.Credo eũ statim
restituendũ.Ecõtra si actio cõpetebat
ꝓ immobili ꝛ possessor fuit cõdẽnatus
ad interesse crederẽ interesse restituẽ-
duz post annũ quasi mobile.ff.de iur.
do.l.cuz in fundũ.§.si fundus.de pig.
act.l.si conuenerit.ij.Quid si nihil fuit
exactũ ꝛ mulier agit ꝙ vir ei cedat act.
iuxta.l.meuia.ff.so.ma.ꝛ.l.si socer.§.j.
Ego nõ video cur sit annus expectã-
dus maxime vbi vir nullas vsuras re-
27 cipere pt hoc pẽdẽte.¶†Quid si red
ditus fuerũt dati in dotẽ expeditũ vi-
detur ꝙ debeãt restitui post annũ: qꝛ
sunt ĩcorporales:vt.d.§.exactio.sꝫ cõ-
tra.ff.solu.ma.l.diuortio.§.non solum.
ꝛ.§.in seruo.¶Item qꝛ reputãtur loco
ĩmobiliũ.extra de reb.ec.nõ alie.c.j.
in cle.quod videt̃ equũ.itellige ergo
ibi incorporalibus.i.nominib⁹.Quid
de vsufructu vel alia seruitute ĩcorpo-
rali.Crederẽ idẽ.ff.so.matri.l.vsufru.
nõ possum negare quin fiat vis litere:
sed ꝓpter equitatẽ vr̃ ita dicendũ.for
ma libellorũ satis apparet.Sed si vir
agit potes sic dicere.Dico ꝙ contraxi
matrimoniũ cũ Berta pro qua.T.pro
misit mihi centũ in dotem que recusat
soluere minus iuste quare peto ipsum
cõdẽnari ꝛc.Uel sic mulier vl̃ ei⁹ here
des agãt cõtra virũ vel eius heredes
dicunt sic.Dico ꝙ dudũ cõtraxi matri-
moniũ cum tali cui dedi vel alius pro
me centũ in dotẽ.Unde cum matrimo
niuz sit dissolutũ ꝛ dos sit in cã restitu
tionis:peto ꝛc.libelli sunt ita plani in

actiõe ex stipulatu ꝛ ĩ hypo.ꝙ est plus
ꝙ̃ ridiculuz scribere.De vno tñ posset
dubitari.nunq̃d actor hꝫ eligere vtrũ
agat ex expressa stipulatiõe vel hypo
the.vel ex tacitis.vel an possit vtrãqꝫ
cumulare nõ astringẽdo se ad proban
dũ nisi qđ sufficiat.Et ego credo ꝙ de
bet declarare ꝛ se restrigere vel ad ex
ꝓssas tm̃ vl̃ tacitas tm̃:qꝛ vt.s̃.iscripsi
qñ sunt exꝓsse nõ oriunt̃ tacite nec cõ-
28 currere possunt.¶†Itez exꝓssa hypo.
dat̃ ꝓ solido:tacita ꝓ portione.vt.s̃.di
xi.ꝛ sic cuz sint diuerse ꝛ diuersas ꝯdẽ
nationes habeãt ꝛ effectus dꝫ eligere
actor.ff.de tribu.l.qđ in heredez.§.eli
gere.Sꝫ q̃d si agẽs ex expressis succu
buit.nũq̃d pt redire ad tacitas.Uide
tur ꝙ sic si appareat.ideo succubuit:qꝛ
non ꝓbauit expressas:sꝫ si absoluat̃ a
toto negatio nõ vr̃.ff.đ excep.rei iud.
l.si mater.§.si q̃s.ꝛ.l.ex sextãte.in pn.
de iureiur.l.duobus.§.exceptio.sed si
agẽs ex tacita succũberet nõ crederez
ꝙ posset redire ad expressas nisi iõ suc
cubuisset:qꝛ male egisset intẽtando ta
29 citas.nõ sunt plura.¶†No.calores in
tẽsi ĩpediunt intellectu ꝛ calamũ.Uiã
tñ brocardicã ad quã 18.§.ꝯsueuit alle
gari nõ penitus pretereo:vcz an actio
surrogata sapiat naturã actionis loco
cui⁹ surrogat̃.Sup qua Pet.dicit hic
ꝙ interdũ surrogat̃ p viã suppletiõis
ꝛ sortit̃ eius naturã.Exemplũ de actio
neutili que cõpetit qñ bipes dat dãnũ:
que supplet̃ ad illã qñ quadrupes dã-
naz dat.ff.si qua.pau.fe.di.l.pe.Inter
dũ per viã surrogationis.Tunc aũt fit
per legem ꝛ sortitur naturaz illius pro
qua surrogat̃ vt hic.nisi causa pro qua
surrogat̃ aliud inducat sicut in actione
in factum que surrogatur loco acti.de
do.ne infamet.q̃ quo ad hoc non sorti
tur eius naturam:sed quo ad aliam.ff.
de do.l.non debet.de excep.do.l.apud
celsum.§.celsus.Interdum ex conuen
tione partium:ꝛ tũc sortit̃ natura quã
tum ad principale debituz.sed nõ quo
ad accessoria.vt si stipulor rem in qua
mihi cõdemnatus est actione ex stipu
latu nõ sortitur eandẽ naturã vt ex ea
fiat executio.ff.đ re.iu.l.iiij.§.si ex cõtẽ

tione. Interdũ p viã cumulationis: & tũc aut cumulatur p legem: aut nõ sortit naturã. ff. de pecu. l. iij. §. idẽ. & nexa. l. quoties. aut p cõuẽtionez: & tũc aut p modũ pncipalis & nõ sortit naturã vt si stipulor mihi decẽ q̃ debes ex 9ctu bo. fi. actio ex stipulatu non est bo. fi. ff. p soc. l. si q̃s. de 9sti. pe. l. itẽ illa. §. j. fal. l. t. ff. de dona. l. q̃ id qd. aut p modũ accessoriũ. & sortit naturam. ff. si q̃s can. l. si eũ. §. q̃ iniuriaz. vt leg. no. c. l. j. §. sub cõditiõe fm pe. de bel. p ti. Hec ẽ via brocardica in qua nõ regitur fund⁹ sicut nec in aliis. Itẽ facit is. §. q ecclesia vnita alteri transferuntur priuilegia. dix. s. de fidei cõ. here. pet. §. sed quia: & iunge. j. eo. §. fi. versi. a item de dote.

a ¶ In bone fidei. hodie cõpẽsatio opposita ab hoie perimit oẽs actiões vsq3 ad cõcurrẽtes quantitates ipso iur: siue sit actio bone fidei siue sit stricti iuris excepta actione depositi que per cõpositionem nõ tollitur. h. d. km Are.

1 Libera ptãs restringitur ad ea que sunt de bono & equo.
2 Exceptio 9pensationis et exceptio doli: an sint idem quo ad effectum.
Adde ad idem nu. 3.
4 Cõpẽsatio an semp admittatur vbi q̃titas hinc inde debetur.
5 Cõpẽsatio an fiat si hic inde est debitũ in gñe.
6 Species que soluitur videtur esse in obligatione generis.
7 Cõpensatio an fiat si debetur certus de icertis exemplum ponit.
8 Compensatio an admittatur in obligationibus a ternatiuis.
9 Quid aũt in redditibus vide exemplum.
10 Compensatio an fiat de quantitate ad speciem.
11 Cito fieri dicitur quod nõ requirit magnam indaginem.
12 Cõpensatio opposita post sñiam an & quando debeat admitti.
13 Cõpensatio an ipso iure fiat: an aut sit necesse eam opponere.
14 Promisi tibi soluere centũ libras infra kalẽ. maias. & hoc facere iurauit tude buisti mihi infra easdẽ kalen. aliã centum. Non solui: an sim periurus.
Adde ad idem nu. 15.
16 Cõpensatio an admittatur 9 ecclesiam.
17 Compensatio an possit opponi prelato de eo qd ipse debet si petat pecuniam debitam ecclesie.
18 Cõpensatio an fiat: si debeo alicui monacho summã pecunie: & volo cõpensare illud qd abbas vel alius d monasterio mihi debet.
19 Cõpensatio an possit opponi in debitis aliorum piorum operum.
20 Compensare an possit excõicatus.
21 Compensare an possit fideiussor excõmunicati.

In bone fidei iudiciis.

¶ Semp psequit naturã bo. fi. & bñ 9tinuat. Casus b. in § vbi l. c. inci pi. ¶ Pone ego vici &c. q̃ q̃dã actiones sunt bone fidei: q̃dã stricti iuris. Ponamus q tu debes mihi. x. ex vẽditiõe libri mei: & ego debebã tibi q̃nq ex alio 9ctu. ego agebã 9 te & petebã. x. tu dicebas excipiẽdo. vos debetis m hinc ex tali 9ctu. volo q illa. v. 9pẽsentur nũ q̃d bñ dicis. Rñdet impator pmittendo vnũ dictũ generale q in bone fi. iudiciis libera ptãs &c. & io si q̃d inuicem &c. & prosequere iuxta tenorez litere vsq ad fi. ¶ 1 Sup tex. libera ptãs. no. qd libera potestas restringitur ad ea que sunt d bono & equo: & ideo si pcurator cui data est libera ptãs fraudem committeret. non noceret dño. ff. manda. l. creditor. §. fi. & facit q si iudex delegat iniuste pcedat: q pcessus sit nullus: q̃ nõ vr sibi mãdatũ q procedat iniq & hoc tenẽt doc. iuris cano. vide. C. de erro. cal. l. j. vbi scripsi. ¶ In gl. q̃ exce.

a ibi cum alle. l. dolo. doct. approbant a hanc rationem. et sup ista dicunt fundatam equitatem compensationis. alia tamen redditur. ff. de compe. l. iij. in tex. et illa videtur melior. tum propter auctoritatem tex. tum quia illa regula habet locum quando idem debet restitui: hic in materia compensationis non idem: sed tantundem ¶ † In ea. gl. in fi. b quidam dicunt quod immo est differentia. quia exceptio compensationis potest opponi post sniam. ff. de compen. l. si cum milite. §. j. C. e. l. si constat. Sed exceptio doli non quia est peremptoria: et peremptoria non potest opponi post sniam. C. sente. resci. non pos. l. pem. Hanc differentiam non approbant doc. dicunt enim quod cum exceptio doli nitatur eadem equitate qua exceptio compensationis. quod potest opponi post sniam sicut exceptio compensationis. C. de nup. l. si liberta. ¶ Alii dicunt quod erat differentia: quia tutus exceptione compensationis poterat repetere. sed non tutus exceptione doli: quia odiosa. ff. de condi. inde. l. quod exceptionem. Sed et hanc etiam impugnant quia tutus exceptione odiosa que est contra ius commune non potest repetere: sed tutus exceptione odiosa cui ius commune assistit potest repetere ut consueuit notari iuxta. d. l. et probatur. ff. de condi. ca. da. l. quod se debere. Que ergo erat differentia. doc. Ja. et Pe. videntur concludere quod nulla in effectu. sed solum in modo concludendi proponendi. scis enim quod sicut in actionibus proponendis est quedam formula. ita in exceptionibus. ff. de fur. l. si seruus nauem. de flu. l. j. §. ab eo. hec autem formula erat diuersa in actione bonefi. et stricti iuris quia in actione bonefi. opponebatur directe ex ... compensationis. sed in actione stricti ... non opponebatur sed dicebatur tu debes ... et tali causa. si soluerem ibi ex causa qua petis: oportet te mihi respondere dolo facis. quia petis quod restituturus es. et sic hec differentia erat quo ad verba et modum proponendi et concludendi: sed non quo ad effectum. et ideo imperator hoc sustulit 1 in hoc. §. ¶ † hoc non videtur verum: quia text. supponit aliquam fuisse differentiam in effectu alias inutiliter fuisset facta hic differentia immo nil interesset. ff. de reg. iu. l. nihil interest. Ideo dic quod erat differentia: quia c 4 in actione bo. fi. compensatio pertinebat ipso iure: in actione stricti iuris non. et hoc dicit iste tex. in ver. sed nostra. et in hoc est magnus effectus. ut patet. ff. de pact. l. si unus. §. pactus. ¶ Item in repetitione. quia solutum poterat repeti in bonefi. sed stricti iuris non. et hoc videtur expressum. ff. de condi. inde. l. qui inuicem. et ibi no. Nec obstat quod tutus exceptione odiosa cui ius comune assistit potest repetere: quia verum est ubi competit exceptio que non proposita inesum lederet: alio non. sed hic in nullo lederetur: quia potest agere sicut in primo. et in potestate sua erat excipere vel agere: ideo non repetit: sed hoc videtur bene procedere. quid sit tamen hodie etiam in contractibus stricti iuris potest repetere tanquam indebitum cum ipso iure in utroque minuatur. et ita potest repetere. ff. de impen. in re. dona. fac. l. quod dicitur. §. pe. iuncta. l. quod inuicem. s. alleg. Item erat effectus: quia in contractibus bo. fid. non competebat pro parte actionis que poterat compensari cum minueretur ipso iure et equipararetur solutioni. ff. de li. ca. l. vel permutauit. secus in contractibus stricti iuris: quia exceptio doli non tollit actionem: sed elidit. C. de iud. l. lz. Item potest dici non improbabiliter: quia exceptio doli non poterat opponi post sniam cum nullo iure hoc caneatur expresse. et hec differentia de qua §. loquitur videtur fuisse de iure antiquissimo non de iur. ff. ¶ † In glo. c.

a ¶ Approbant. Vide hic de. ias. in. viij. col. §. in gl. ibi vt. ff. de dolo.

b ¶ In fin. Vide iaso. in eadem co. ver. seq.

c ¶ In glo. Vide hic do. Jas. in. ix. col. an me. vers. in ea. gl. magna que allegat Joan. fab.

j.vbi hincinde q̄titas debet.hoc verū vbi sunt tales quātitates que in se recipiunt functionē:al's non vr̄ cū nō posset aliud pro alio solui.Quid em̄ si debes mihi cētū florenos legitimi pōderis ꝛ auri.ꝛ ego debeo tibi centū libras monete ere ꝯtaminate.nō vr̄ ꝙ admittatur cōpensatio.vel si debes mihi triticum.ego debeo tibi auenā siliginem vel ordeū ꝛ idē dicerē si deberes mihi certā q̄titatē tritici de certo loco de q̄ vz pluris de alio.ꝛ ego tibi certaz quātitatē tritici de alio territorio i quo valet minus.ff.de ver.ob.l.triticū.ꝛ est ratio:q꞉ compensatio vicē solutionis obtinet.vt.l.vel ꝑmutauit.§.alleg.sed in dictis casib⁹ vnuz nō pōt solui ꝑ alio: ergo nec compēsari.Ideo tene ꝙ quātitatis ad quātitatē fit compēsatio vbi sunt tales que inter se recipiūt fūctionem.i.ꝙ ꝑ vna pōt alia solui:al's nō ꝺ quo vide.ff.si cer.pe.l.ij.ꝛ scri.C.ꝺ sol. auc.hoc ita.§.qui.mo.tol.obl.circa ꝑncip.§.e.¶.sequēs.¶In ea.gl.ibi.si est quantitas vt species qꝺ qn̄qꝫ cōtingit ff.de leg.j.l.plane.¶.j.ꝛ.l.lz si certos.e. titu.¶In ea.glo.ibi quia non ptz iure aperto.imo quia in se recipiūt functionem.vt.§.dictum est.q̄uis em̄ pateret iure aperto.quia esset hincinde liquidū nō fieret cōpēsatio vt dixi.§.proxi. ¶In ea.gl.ibi cū alle.l.si ꝯuenerit.l. ij.ꝛ ibi cū alle.l.si creditor.¶.j.h itelli ge nisi species esset i estima.deducta qꝺ quādoqꝫ fit.ff.de leg.iij.nō dubiū. de leg.j.l.si dom⁹.¶.qui ꝯfitet.tūc em̄ iudicandum est sicut de quantitate ꝑ illa q̄ notantur.j.proxi.in ver.sed nōne argu.d.l.si conuenerit.de pig.ac.¶In ea.gl.ibi cum alle.l.restituere.ar.ff.de inr.do.l.cum i fundū.¶.si fundus.ꝛ.d.

5 l.si conuenerit.de pig.ac.¶†In ea.gl. ¶.sed si vno.he leges potius videtur loqui de retētione q̄ de vera cōpensatiōe q̄ sunt diuersa.vt.ff.de impē.in re.do.fac.l.qꝺ dr.ꝛ tn̄ oēs doct.h dicūt esse verū qn̄ debet idē genus.sicut si debem⁹ adinuicē hoiem aut asinū in genere:secus si vn⁹ deberet hoiem ali⁹ asinum vel equum ſm oēs.Sed cōtra hoc pōt sic instari.certuz est ꝙ vbi agitur de ꝯpensatione ꝯcedēda vel denegāda potius ispicimus qꝺ dz venire in ꝑstatione q̄ qꝺ est in obligatiōe seu petitione.Sed cōstat ꝙ in obligatiōe generis serta species dz cadere i ꝑstatione:ergo iudicandum est sicut de specie.sed de specie ad speciē nō fit cōpensatio:ergo nec de obligatiōe generis ad genus.ꝑma ē manifesta ꝑ ea q̄ hic legūtur ꝛ no.q꞉ si q̄s teneat ad sū dum dandū vel ad aliquā spēm:ꝛ pueniatur ad estimationē non inspicit qꝺ petit vel qꝺ debet sed qꝺ dz prestari.ꝛ fit compensatio ꝗ si ab initio pecunia deberet q̄ non fieret ispecta obligatione ꝛ petitiōe:vt hic no.ꝛ.§.dixi.ergo est verꝫ ispici solū qꝺ ꝑstādū est.¶Secundo pz ꝙ certa spēs sit ꝑstanda.ff.de

leg.j.l.cū icertus.¶†Preterea cōstat ꝙ obligatione generis spēs q̄ soluitur vr̄ in obligatiōe fuisse.ff.q̄ ꝛ a q̄.l.id. de accepti.l.j.ꝛ.l.ꝑ iussu.¶.si q̄s hoiem Sed cōstat ꝙ in obligatiōe speciei nō admittitur cōpensatio:ergo nec i obligatiōe generis sz cū speciei ꝯtinere videatur ispecto effectu.ꝛ hoc videt velle Papi.dicit em̄ ꝙ si debet homo i genere non pōt mihi solui me⁹.vr̄ q̄ post ꝑmissionē me⁹ fuit.rō ē:q꞉ ille qui sequitur vr̄ fuisse in obligatiōe vt dixi.ꝛ obligatio de re mea mihi danda nō tenuit.ff.de ver.obl.si rē meam.cōcluditur ergo ꝙ obligatio generis refertur ad naturam obligationis speciei:q꞉ sicut in re mea nō potuit sustinere obligari in speciei.sic nec i genere.ff.de lega.ij.l.meu⁹.¶Preterea cōpēsatio vicem solutionis obtinet:vt.l.vel ꝑmutauit sepius allegata.ꝛ tollit ipso iure acti.ad instar solutiōis:vt hic satis colligitur.sed ꝯstat ꝙ si mihi deberes hominem i genere ꝛ soluisses certū.ego illum eundē nō possuz tibi soluere.vt d.l.meu⁹.¶.duob⁹.ergo nec cōpēsare q꞉ qn̄ ius compēsat est peride ac si tu solueres mihi ꝛ ego tibi eundē.vt.d.¶.si quis hominem.qꝺ nō est possibile ꝑ legem illam.ꝛ hoc videtur satis verū de rigore.de equitate tn̄ vr̄ ꝯ.ff.de solu.l.si q̄s duos.ꝛ.l.q̄.ꝛ.¶.stichuz.vnde de dicta equitate pōt dici ꝙ in obliga

tiōe generis saltē possit obijci excep=tio doli ne recedam⁹ oino ab opinio=nib⁹ antiqs lz ad veritatē regula dolo facis hz locū qñ idē dz restitui et.s̄.di
7 xi qđ nō est hic verū. ¶ Sz qđ si de=beat cert⁹ de incertis. Uerbi gratia. tu teneris mihi ex legato vel ad vnuz de seruis tuis quē elegero. et ego tibi ad vnuz de meis quē elegeris. qr forte p̄ decessor meus ꝛ tuus ipsa disposuerūt vel ita adinuicē nobis promisim⁹. nū quid fiet compēsatio. Uideret ꝙ sic ea dem ratione qua fit in obligatione ge neris. Sed in hoc pōt dici contra: quia hec obligatio concernit singulos ser=uos. vt. d. l. iij. ff. qui et a q̄. et sic cū sin guli ad singulū nō admittatur compē satio: nec in hoc casu admittemus. pre sertim cuz hoc casu ad prestationē spe ciei oino perueniēdū sit. nec huiusmo di debita recipiant functionez inter se. possibile est em̄. ꝛ de contingēti ꝙ ego potero eligere meliorē de tuis q̄ tu po teris de meis qr forte non habeo tales nec tot. ꝛ hec satis patent ad sensum.
8 ¶ Sed quid de obligatiōib⁹ alterna tiuis. Promisi tibi stichum aut pāphi=lum. et tu promisisti meuium aut se uz in hoc nullū dubium vr̄ ꝙ non admit=tatur compēsatio: qr species sunt hinc inde. ¶ Sz quid dices qñ eadē species videtur hincinde. Uerbi gratia. tu pro misisti mihi stichum. testator cui⁹ sum heres legauit tibi. vel ego promisi ti=bi eūdē: ꝛ suppone ꝙ stichus non erat meus nec tuus: nunqd si agas possum tibi cōpensare. Non vr̄ ꝙ in specieb⁹ dos. nostri. nō admittūt ꝯpensationez vt hic no. Credo ꝙ negari nō possit qn [illegible] debeat admitti. ista tñ in se re[illegible] functionē. i. solutionez alter utrius. et quicqd sit nō est dubium qđ obstat exceptio doli. ff. de exce. do. l. do lo. ¶ Sed q̄ro qđ in obligatiōibus fa cti. Uerbi gratia. p̄misisti mihi facere insulam certorū brachiorum altitudinis ꝛ latitudinis in certo loco: ꝛ ego p̄misi tibi facere talē eiusdē alt tudinis in a lio loco. nūqd admitteř ꝯpēsatio. Cre do ꝙ nō si agař ad factū: qr ñ recipiūt functionē solutiōis. si em̄ debeo tibi fa cere domū in vno loco: nō liberor si fa ciaz in alio. ff. de eo qđ certo loco. l. ij. §. item iulianus. ꝛ sic non admittitur com pensatio. sed si agereř ad interesse et reus facti qđ sibi fieri dz cōuerteret in interesse ꝛ illud compēsare vellet cre do ꝙ deberet audiri cū sit debitū pecu niariū hincinde in quo casu fit cōpē=satio. vt. l. qđ dicitur. de impē. in re. do.
9 fac. ¶ Quid i redditib⁹. Uerbi grā de bes mihi decē libras rendales et ego tibi alias decē. tu agis cōtra me. volo cōpēsare. nunqd possuz. Uidetur ꝙ sic vel saltē opponere doli exceptionē de equitate sicut dictum est in obligatiōe generis. ꝛ hoc nisi loca essent designa ta in quib⁹ deberet fieri assignatio tūc em̄ nō crederē compēsationē admitti quia loca non recipiunt functionē. vt d. l. ꝙ dicit. ꝛ p illa que. s̄. dixi. sepe em̄ confines fundos interest nostra acqui rere. ff. de lega. ij. l. si cui fund⁹. de leg. j. l. ꝛ si equo. sed si quis p manuz debe ret soluere redditus absq3 eo ꝙ tenere tur assignare videretur cōpēsatio ad=mittēda si reddit⁹ sint i pecunia hinc inde als si ess. diuersitas: quia forte vnus deberet redditus in blado. alius in pecuniam. vel vterq3 in diuersis bla dis non crederem. admitti vt dixi. s̄. in
10 additione verum ꝛc. ¶ Sz quero. gl. dicit hic quod speciei ad quātitatē nō fit compēsatio. Quid econtra. nūquid quantitatis ad speciē. Multominus ne compellatur creditor speciei inuit⁹ vē dere. ff. re. amo. l. non em̄. C. de contra= hen. emp. l. nec emere. ¶ Sz qđ si cre ditor speciei velit speciē estimari ad fi nē an compesēt cū debito pecuniario ꝙ ab eo petiř. Uideř eum audiēdū: qr ad hoc ꝙ species nō cōpenseř est intro ductum fauore illius cui debetur ne vēdat eā inuitus cui renūtiare pōt. Sz hec ratio pōt retorqueri ad contrariuz qr sic sequereř ꝙ debitor iuitus emc= ret q̄ hz forte speciē ꝛ vult eā dare ꝛ pe cuniaz suam recuperare. ꝛ hoc vr̄ ma= gis rationabile p rationē generalez. qr hec inter se nō recipiūt functionē. Sz quid econtra. Tu debes mihi decem ꝛ ego tibi debeo stichū agis cōtra me et

a ¶ Sz q̃d. Uide h̃ do. Jas. z ang. hic. in. iij. col. in me. versi. Quero cũ text. Et vid hic late de materia compensatiõis per Ange. z Jaso. per Sali. in. l. si ꝯstat. z. l. fi. C. de cõpẽ. itez do. Jason format hic talez q̃onem quã dicit a nemine factaz fuisse. põe ꝙ mutuaui famulo meo decẽ q̃ mihi postea ꝑuinit certo tpe: an fiet cõpẽsatio. z rñdet ꝙ d hac. q. ẽ tex. ꝙ sic in. l. fi. in ṽbo vł a parte q̃nquennij vicẽ referri bñficij. C. de capti. z postlimi. re.

petis stichũ z ego dico non debeo stichum nec possum ipm dare in veritate volo ꝙ estimet̃ et ꝙ estimatio cõpenset̃ l. ꝑ. in quib⁹ actor mihi tenet̃ residuũ soluã et: nũquid debeo audiri. Certũ est ꝙ sic: qz ex q̃ puenit̃ ad estimationẽ z debitũ est pecuniariũ: ꝯpẽsatio admittit̃ ꝑ notata hic z ꝑ. l. ꝙ dz. ff. de ipẽ. in re. do. fac. ¶ Et ꝑ ista põt dari cautela ꝙ oĩs debitor speciei poterit cõpensare. nã si speciez nõ hz nec habere possit cõmode fit ꝯdẽnatio ad iteresse seu in estimatio tionẽ. ff. de leg. ij. l. non dubiũ. §. fi. et fiet cõpẽsatio. Si aũt eã habeat et eam dolo vel culpa desinat habere: fiet cõdẽnatio ad interesse. ff. de rei ven. l. q̃ restituere. z sic fiet semꝑ cõpẽsatio per predicta vt hic no. ¶ In ea. gl. in fi. z hoc est verꝫ nisi qd negat̃ cito possit fieri liquidũ vt. d. l. fi. in
11 prin. ¶ † Sz q̃d a vocas
a tu cito. Rñdeo qd nõ requirit magnam indaginẽ. z ꝑt decidi ĩfra duos menses. ff. de iu. fis. l. aufert̃. §. qui cõpẽsatis. Et sic tz h̃ Dy. Alij vt Ja. z Pe. hoc remittũt arbitrio iudicis: vt no. i. si ki. ff. vt i pos. leg. l. si iscui. in princ. z hãc ꝯsueuerũt tenere doc. citramõtani i. d. l. fi. Sz q̃d arbitrabit̃ iudex. Dicas ex natura cause. nam si. opponẽs ꝯpẽsationẽ dicat se testes hr̃e paratos ĩfra paucos dies vel doceat ꝑ instr̃a. et aduersarius neget tñ: nec proponat aliquid qd lõgã requirit indaginẽ: admitteret cõpensationem z faciet partẽ rñdere cõpẽsationi opposite. si ṽo opponẽs cõpensationem diceret se habere testes Rome vel forte ex altera partiũ ꝑponeret factum qd altiorẽ requireret indaginem nõ crederẽ admitti. vnde vr̃ ꝙ indago hic nõ debeat tp̃s excedere qd ꝯdẽnatis dat̃. v. h. d. §. qui cõpẽsationẽ. qui dicit de duob⁹ mẽsib⁹. qd tp̃s oliz dabat̃ cõdẽnatis. vt. l. debitorib⁹. ff. d re. iud. Nunq̃d ergo dicis hodie istud tp̃s augeri vsq3 ad quadrimestre: vt. l. fi. C. de vsu. rei iudi. Credo ꝙ sic. z est optima ratio. lex eñ abhorret qd res liquida z notoria differat̃ ꝑpter oppositionẽ cõpensationis. z ideo qz al's iudex posset differre ad dictũ tp̃s arbitrandũ est ꝙ exceptio compensationis possit discuti infra dictũ tp̃s: qz actoris executio non differt̃ cũ al's esset reus habiturus beneficio iuris dictaz dilationẽ. ¶ Quid ergo si tp̃e cõtestationis in causa principali fuit apposita cõpẽsatio. Rñdeo tũc nõ dicerẽ ita aptũ tp̃s dari p̃sertĩ si reus nõ cõfiteret̃ debitũ qd ab eo petebat̃: imo pẽdente ꝑcessu z ꝑbatiõe causa principalis quantũcũq3 diu admitterẽ liquidationẽ cause ꝯpẽsatiõis: qz cessat rõ legis predicte finalis. non eñ differt̃ executio liquidi cũ non sit li
12 quidũ adhuc. ¶ † Sz quid si cõpẽsatio opponat̃ post sñiam. Judex credẽs ci to posse fieri liquidũ admisit cõpẽsationẽ volentẽ ad docẽdũ de iure suo: z emerserit vel inciderũt aliqua que requirũt altã indaginẽ que primo nõ apparebãt nec possunt decidi ĩfra tp̃s quadrimestre sine dubio si ab initio appa ruissent potuissent repulisse. nunquid nũc poterit. Credo qd sic nõ eñ dz execucio retardari propter longas oppositiões. ex̃ de sen. z re indi. c. cũ super. C. de fal. l. ij. ff. de re iudi. l. a diuo pio. §. si super. ver. nec sententiaz. ¶ Sed quid erit de illo ꝑcessu facto in casu illo super obiectu cõpẽsationis. Dic ꝙ est nullus et opponens redibit ad agendum via actio. et ordinaria si velit. et credo ꝙ si iam testes ꝑduxisset: ꝙ iterũ potuisset

eosdē pducere: q̄nis in causa cōpēsationis fuissent publicati. extra de testi. c. veniēs. ij. sic intellige. ff. de cōpen. l. etiā. §. si ratione. ꝛ iūge qđ dicā. j. in fi.
13 huius. §. ¶ †In glo. adeo ibi cū alleg. qñ di. vsufru. le. ce. l. j. Dy tz hāc opi. p rōnes gl. ꝛ vltra alleg. ff. que sen. sine appel. res. l. j. §. fi. illa nō multū facit qꝛ ibi agiť de multis petitionibus nō de exceptione cōpēsationis. Item etiam dato ꝙ loquereť de cōpēsatione. parū obstat intentioni Marti. dicit Mar. ꝙ cōpensatio ipso iure tollit. credis tamē tu ꝙ Mar. itelligat ꝙ nō sit necessariū eā pponere nunq̄ presumo hoc ipsuz intellexisse. sed vult dicere Mar. ꝙ cōpēsatio tollit ipso iure: nec est op⁹ opponere quo ad hoc ꝙ tollat. sꝫ bene est opus opponere quo ad hoc ꝙ cōdemnatio que est facti euiteť. vñ Mar. nō negaret quin teneret snīa si nō opponatur cōpensatio. Nā teneret etiā si nihil debereť qꝛ esset cōtra ius partis: vt l. iulianus. ff. de cōdi. ide. Jo. Fo ꝛ alij cū gl. dicūt ꝙ nō tollit ipso iure donec fuerit apposita. sꝫ tunc tollit ipō iure. hic dicunt verū nisi in delictis. ff. eo. l. si ambo. ꝛ in pignore. C. de distra. pig. l. j. quo ad debitū vsurariū. ff. eo. l. cuz alter. ꝛ notať. ff. eo. l. si quid. Idē potest dici in cōmissiōe pene cuz vsura dicať pena. ff. de neg. ges. l. qui sine. ꝛ hoc dicunt hic doc. Ja. ꝛ Pe. ꝛ pro hoc posset dici ꝙ res emphyteoticaria nō cadit in cōmissum per cessationē solutionis census si dñs dꝫ tātūdē emphyteo. ꝛ facit qđ no. in Specu. de obli. ꝛ solu. §. nūc aliqua. versi. quid si sub. Pro opi. do... facit hic tex. facit em̄ mētionez de ...sitione cōpensationis: vt hic. v... ...ta. C. eo. l. fi. scđo rñso. vbi di
14 cit obij... ¶ †Quid ergo dices pmisi tibi soluere centum libras infra kalē. Maias. ꝛ hoc iuraui ad sancta euāgelia. tu debuisti mihi soluere ifra easdē kalen. alia centum non solui. nunquid deiero. Videť expeditū ꝙ sic: qꝛ cōpēsatio nō sit: nisi demū opposita. hic nō fuerat opposita ante diē ꝛ sic ipso iure erat debitū: ergo sum piurus. ¶ Et eadē questio potest fieri in eo qui promisit pecuniā infra diem. ꝛ si nō solueret esset excōicatus. Credo tamē ꝙ in his ꝛ alijs similib⁹ nō sit piurus nec excōicatus. Unde credo ꝙ in omni casu in quo defectus solutiōis posset portare preiudiciū seu dānū debitori: vel quātū ad penā vel vsurā vel interesse vel aľs in quocūq; effectu more ꝙ quo ad hoc fiat ipso iure cōpensatio. ꝛ hoc vult dicere ipse tex. nec credo ꝙ sit speciale i dictis trib⁹. ꝛ hoc ē necesse dicere ꝙ nulla mora est vbi nulla ē petitio vel est talis q̄ p excep. remouere pōt. ff. de re iudi. l. nulla itelligiť. si cer. pe. l. causa. in fi. cū igitur effectus cōpēsationis repellat effectū petitio. vel ipō iure vel per exceptionē sequiť ꝙ ꝛ oēz effectū more quocūq; modo mora contrahi posset. ¶ Ex hoc ꝯcluditť ꝙ disputatio glo. ꝛ Martini est sine effectu: qꝛ siue tollať ipō iure actio siue nō ad minus effectus tolliť quatenus posset eē dānosus opponēti ꝛ ipso iure ante oppositionē vt satis iā dixi. Et si vis sustinere opiñ. Marti. que est amica lr̄e potes rñdere primo ad. l. veruz. vbi dr̄ ꝙ male agit: ergo agit. verū est de facto. nā q̄ de facto agit: agit sꝫ male. ¶ Itē ad alias. ll. que dicūt ꝙ pōt eligere in quā summā ꝛc. ꝯcedo. sꝫ electiōe facta etiam anteq̄ cōpēsationē iudicialiter opponat cōtingit liberatio ipso iure ꝛ vr̄ cōpetijsse in summā quā opponi sic. Seruo generaliter legato. vno electo vr̄ ille fuisse legatus. ff. de le. j. l. cū incertus. vñ illud nō pbat quin ipō iure fiat cōpēsatio ante oppositionez. melius pbaret ꝙ non ante electionē. imo per. l. illā pbať violēter ꝙ ipso iure fit cōpēsatio: qꝛ cōcludit fideiuś. nō teneri in summa q̄ potest cōpēsari. vñ opi. Marti. satis defendi pōt non tamē nego quin opus sit destinatione vbi sunt plures summe. ff. eo. l. qđ labeo. ꝛ facit bene. ff. de sta. lib. l. si peculiū. §. de illo Itē vr̄ ꝙ vbi constaret iudici de vtroq; debito ꝙ possit ꝯpensationē petere ꝛc. absq; requesta partis. ff. fami. herci. l. meuius. §. arbitris. ꝛ. l. si quis putās. §.
15 idē iulian⁹. ¶ †In ea. gl. ibi cū alle. j. eo. §. penul. p premissa apparet ꝙ ma=

gnus est effectus: imo
maximus. euitant si q̄
dem pene vsure periu-
rium. ⁊ oēs effect⁹ more.
¶ In fi. eiusdē glo. hoc
forte non est verū: q2 si
tu d̄bes mihi ⁊ ego tibi
habeo iustā cām ignorā
tie an tu volēs cōpensa
re vel nō. vnde pōt obij
cere ꝙ dolo agam. vt. d.
§. ⁊ generaliter. nisi an
te inceptū iudiciū volū-
tatem meā tibi declarassem:
q2 tunc vr̄ satis gl.
16 p:edere. ¶ † In gl.a qd̄
tu i fi. vide plenius ibi.
Sed iuxta illos casus
quero nūquid admitta-
tur cōtra ecclesiam. Ui-
der ꝙ sic: q2 contra fiscū
admittit̄. nisi in casib⁹.
vt. d. §. qui cōpensationē
qui est ita priuilegiat⁹
sicut ecclesia. imo plus
in casibus vt potest vi-
deri iuxta materiā de sa
crosan. eccle. maxime in
l. placet. ¶ Potest dici
ꝙ nō possit opponi con-
pensatio in decimis: q2
sunt vel esse debent tri-
buta animarū egentiū.
⁊ sic potes itelligi. xvij.
q̄. vij. oēs decime. ⁊ qd̄
no. eū de re. c. vt super. ⁊
de re. permu. c. fi. de de-
ci. c. tua nobis, vbi ali-
quātulum de hoc in no-
uella Joan. and. Sed si
alijs vt si forte p̄lat⁹ vel
rector vendidisset fru-
ctus ⁊ pecuniā peteret:
non video cur nō possit
opponi sicut cōtra fis. si.
17 ¶ † Sed quero nūquid
prelato petēti pecuniā
debitā ecclesie possit op
poni cōpēsatio de eo qd̄
debet vt priuata perso-
na. Uerbi gratia. Debe
bam. x. annua ecclie ratiōe certi fundi
quā ab eo teneo i emphyteo. rectoria
tione patrimonij sui vel al' vt priuata
psona debebat mihi alia. x. annua vel
xl. semel soluendo. cessaui per biēniū
soluere nūquid res quā teneo ab eccle
sia cadit in commissum. ¶ Hec questio
potest cadere frequēter in facto. Et vi
detur ꝙ non. q2 patrimonia sunt diuer
sa diuisa. ⁊ de vno potest prelat⁹ testa-
ri vēdere vel facere quicquid vult de
alio non: ⁊ sic non videtur admittēda
compēsatio de vno ad aliud. ff. eo. l. si
cum multi. ⁊ l. penulti. extra de rel. itu.
spolia. c. frequēs. in fi. lib. vj. ¶ Satis
potest dici contra in casu predicto sup
posito pro vero qd̄ prelatus vel rector
faciat fructus suos. qd̄ videtur expedi
tum. extra de cle. non resi. c. j. lib. vj. de
quo satis dixi. C. de sacrosan. eccl. aut.
hoc ius. nā si fruct⁹ sui sunt facti: sunt
suū patrimoniū priuatū. ⁊ sic possunt
compensari. arg. ff. de pecu. l. huic seri
pture. §. j. Sed si nō essent sui: q2 forte
magister ē dom⁹ eleemosynarie ⁊ sūt
destinati ad vsum pauperū vel ad aliū
certum vsum pium: tunc non admitte
rem. in reli. prela. non videtur questio
procedere q2 illi nihil habēt propriū.
18 ¶ † Sz q̃d si sim obligatus alicui mo
nacho vel alij religioso agitur contra
me illa obligatione volo compensare
illud qd̄ Abbas vel aliquid de monas
sterio mihi debet: nūquid possum. Ui
detur ꝙ sic cum non habeat propriū:
vtraqꝫ causa est monasteriū. facit. ff. eo.
l. si cum filio. ⁊ l. debitor. ff. de tribu. l.
procuratorum. §. si nautem. ⁊ §. j. Solu.
satis potest dici ꝙ sic i terminis pos
tis. s. vcz quādo abbas vel simplices
monachi debēt ⁊ eis debet̄. secus dice
rem si monachi quib⁹ debet̄ haberent
officia diuisa ⁊ administratiōes. ff. de
tribu. l. procuratorum. §. si plures. C. eo.
l. j. vbi non admittitur compēsatio de
statiōe ad stationem ꝯ̄uis sint eiusdē
domini. ¶ Sz quid si ego debeo ab-
bati ⁊ cōuentus mihi nunquid possum
compēsare. dic ꝙ sic si nō sint bona di
19 screta al's non per. d. l. j. ¶ † Sed nun-
quid potest opponi cōpensatio in debi

a ¶ In gl.
Super hac
gl. Do. An
gel. hic in
xiij. col. in
princi. tra-
ctat de di-
uersis clau
sulis q̄ so-
lent inseri
i rescriptis
ad lites ve
luti verbum
libet. s. p̄ce
das vt li-
bet vel iu-
dicio tuo ⁊
similibus. de
quib⁹ vide
etiā hic Ja
so. l. iij. col.
post me. R.
querit ergo
hic Ang. vi
de gvo. Fe
li. i. c. nonē
nulli. extra
de prescri.

tis aliorum piorũ operũ sicut si immi netrefectio murorũ vel pontiuz.vel si petantur alimenta.Credo ꝙ non cum sit eadem ratio que l stipẽdijs ꝛ tributis.ꝛ facit tex.de.§.debitoruz.in fi.d.l. auferẽ.ff.de iur.fi.ibi ex causa ãnonaria.In ↄtrariũ facit generalitas istius tex.ꝛ.l.fi.C.eo.qui solã causam deposi ti excipiunt:sꝫ expone sola.i.quibuſdã alijs specialib⁹.aľs text.nõ ꝓcederet. ¶Queritur vltra.tu debebas mihi.x. egi ↄtra te.fuisti absolut⁹.recipio mutuum a te.agis cõtra me ꝛ petis ꝙ reddam tibi mutuũ.oppono compẽsatio nem de primis.x.nũquid debeo admit ti.Expressum vĩ ꝙ sic:qꝛ non obstante absolutione remãsisti obligatus.naturaliter.vt.l.iuľ.ff.de cõdi.inde ꝛ sic potest tibi cõpensatio opponi.ff.de cõpẽsa.l.etiam.¶Expressum videẽ ↄtra:qꝛ qui potest exceptione repelli nõ potest compẽsare.vt.l.quecũꝗ.ff.de cõpẽsa. sed si agerẽ ad.x.possez exceptiõe rei iudi.repelli.ergo non possum cõpensare.gl.mouet hoc i.d.l.quecũꝗ.ꝛ tenet qꝺ non.Sꝫ cõtrariũ vĩ tenere.ff.rẽ ra. habe.l.pro cer.ad.§.j.per quẽ quidam tenet opi.cõtrariã.Jaco.tamẽ ꝛ oẽs tenent cũ glos.que est in.d.l.quecunꝗ.ꝛ dicunt ꝙ in.d.l.ꝓcuratorẽ.§.j.nõ opponitur exceptio cõpensationis:sꝫ exceptio doli.Et eũ ratio ẽm est qꝛ soluẽti falso procura.datur condi.indebi.loco cuius surrogatur stipulatio rem ra.habe.sꝫ agenti condi.indebi.cõstat exceptio:vt.l.iuľ.s̃.alleg.ergo agenti ex stipulatione que est surrogata.s̃.eodẽ.§. fuerat.non autez ex equitate nec vi cõ pensationis ẽm Jaco.vñ aduerte bene [illegible] debitũ cũ nihil obstat nisi ꝙ ab [illegible] nõ fuit ciuilis.ꝛ ideo remãsit debile ꝛ inhabile ad agẽduz potest cõpẽsari:sed naturale debitũ quod ex alia causa potest exceptione repelli.nõ
20 cõpensatur:vt.l.quecũꝗ.¶†Sꝫ queritJaco.vtrũ excõicatus possit cõpensare.Et dicit Bar.ꝙ non:quia si excõicatus ageret:posset exceptiõe repelli: ergo nõ põt cõpensare:vt.d l.quecũꝗ. Ipse dicit contra.ꝛ intelligit.l.illã obtinere quãdo exceptio cõcernit actionẽ:

sed hic cõcernit personã verũ dici!Jo lꝫ non alleget vez ꝙ Ber.mouet hanc qõnẽ ꝛ tenet ꝙ nõ.extra de excep.c.cũ inter.qꝺ.c.vĩ facere pro opi.Jaco.qꝛ excõmunicato non denegatur defensio vt ibi.Sed hoc est genus defẽsionis: ergo nõ debet denegari.Sꝫ facit in cõtrariũ:qꝛ si ei denegaẽ reconuentio cõpensatio habet viz recõuẽtionis:ergo non cõpetit.Super hoc nõnulli canonistarũ dixerũt ꝙ si obiectus cõpensationis requirat indaginẽ qꝺ nõ debet admitti alioqui si pars ↄfiteaẽ debitũ admittatur qꝛ nihil ad iudicem quõ satisfiat.ff.de pig.acẽ.l.solutuz.Illud videtur satis rationabile qñ gratis pars recipit compensationẽ.sed nos loquimur quãdo nõ vult recipere.tunc nõ videtur admittẽda: qꝛ cui denegaẽ actio ꝛ cõpensatio.ff.rez ra.ha.l.amplius.sꝫ excõicato denegatur acẽ.vt.c.cuz iter.
21 ergo ꝛ cõpẽsatio.¶†Sed nũquid fideiussor excõicati potest ↄpẽsare id qꝺ debeẽ reo.Non videẽ qꝛ sic ꝓuidereẽ excõicato.ꝛ per vnã viã cõcederetur ꝙ per aliã denegatur.Sꝫ potest dici cõtra:qꝛ delictũ rei nõ debet nocere fideiussori:ꝛ maxime supueniẽs.ff.de pac.l.fi.ꝛ fideiussor potest soluere de bonis debitoris etiam ipso inuito.ff.mã.l.si ꝓcurator.§.si ignorãtes.ꝛ de hoc not. Jo.an.in nouella.i.d.c.cũ inter.¶Itẽ potest queri an exceptio cõpensatiõis q̃ obstabat cedenti: obstet cessionario. Doc.cõsueuerunt tenere ꝙ sic:vt no. Dy.satꝫ plene eẽ ꝺ re.iu.c.cũ ꝗs i ius. li.vj.vide ibi.¶Põt ẽt vlterius instari ꝛ queri iuxta hãc materiã.dixi.s̃.ꝙ debitũ naturale põt cõpensari:ego osten do qꝺ si pars velit malitiare qꝺ nunꝗ̃ cõpensabiẽ imo perdeẽ.naz compẽsatio non fit nisi de liquido ad liquidum Quid ꝑ faciet ille cui opponiẽ cõpensatio debiti naturalis.Recipietvnũ falsum factũ ꝛ lõgũ qꝺ magnã reqret indaginẽ.ꝛ dicet qꝺ hꝫ aliquos testes rome ꝛ sic nõ admitteẽ cõpẽsatio.¶Ad hoc ↄsueuerũt dicere doc.l.l.fi.ꝙ tũc iudex nõ dꝫ refutare cõpẽsationẽ : imo expectare tñ ꝙ fiat liqdũ.nec hꝫ locũ.d.l. fi.illo casu ne res ꝑeat.ff.ꝺ fe.l.j.¶Itẽ

nõ hz loc̄ũ vbi re⁹ cõfessus fuit debitũ: qz nunc dz re⁹ expectari q̄tũcũ q̄ longũ tẽpus requirat indaginẽ. sed obtinet vbi negauit. vt no. in. d. l. si. qđ est satis notabile.

1 ¶ Actiones arbitrarie de quibus in hoc §. preterea quasdã. an sint bonefidei an stricti iuris.

2 Officiũ iudicis est triplex. s. nobile. mercẽnarium merum. ⁊ mercennarium mistum. vide de quolibet.

Adde ad idem nu. 3. 4. 5. 2. 6. vbi ponit resolutionẽ huius materie.

7 Actiões arbitrarie qualiter competũt qñ quis agit ad exhibẽdũ ⁊ res non exhibetur. ⁊ nu. 8.

9 Quid si agatur interdicto de tabulis exhibendis

10 Quid si quis promisit dare quãtitatẽ sicut vinũ bladũ ⁊ adẽnat⁹ nõ soluat.

11 Actiones arbitrarie sũt glo. sunt q̄tuor. An possit addi quinta: vcz obligatio literarum.

12 An ãt sint due instãtie: ⁊ an sit necesse offerre libellũ in secũda sicut in prima.

1 Actiões an sint arbitrarie vel nõ q̄s sit effect⁹.

a ¶ Preter ea. actiões arbitrarie ideo dicte sunt: quia mere in arbitrio iudicis sunt: et sunt tã reales q̄ psõnales āge. et diuide hũc. §. sm eũ. n.

a **Preterea** quasdã act ones. ¶ hic nõ est diuisio actionum pricipalis de ser q̄ ponunt i hoc ti. Sed occasione illorũ que. s. dixerat vcz q in bo. fi. iud. libera potestas est iudici b ex bono ⁊ equo ⁊c. ponit d his arbitrarijs que ex

b ¶ Stricti iuris. hãc opi. sequũtur cõiter doc. vt hic p ang. i. ij. co. circa fi. ver. i. e. gl. i fi. itẽ ãg. hic. i. j. col. a §. adeni idẽ tiã. ponit h que dicat actio arbitraria ⁊ de ducit vsq ppe. fin. ij. colũ.

arbitrio iudicis pendent. ¶ Et no q̄ is §. durat vsq ad §. si quis agens. ⁊ vterq debet legi simul. Sed ego faciã sup §. curare. vt minus onerẽ. In hoc §. imperator facit tria. Primo ponit q̄re actiões hmõi dicant arbitrarie. Secundo declarat an sint in rẽ vel in psõnam. Tertio quid sit eius iudicis officium prima in prin. scđa in ver. sz iste. tertia i ver. in his §. No curare est cõis ad oẽs actiones vt ibi videbis. ¶ Casus potest sic apponi. Dñe imperator vos dixistis. s. in act. bo. fi. libera potestas ẽ iudici ex bono ⁊ equo estimare q̄ uz restitui oportat. Quero a vobis nunquid sint alie act. in quibus modo debeat ẽt estimare. Imperator respondet q sic. nam sunt quedã actiões arbitrarie idest ex arbitrio iudic̄ pẽdẽtes quas arbitrarias appellamus. Dñe ne q̄re dicunt iste arbitrarie. dicit imperator: quia in his arbitrio ⁊c. Et p̄ca sequere iuxta vba litere vsq ad ver. si. sed iste. ⁊ ibi pone ca. Domine quero a vobis verũ iste arbitrarie actiões sint in rem vel in psonam rñdet imperator q iste actiões tã in rẽ ⁊c. Sz pone in ver. i his. Dñe vos dixistis imperator iudex in act. debet condẽnare arbitrio suo. Quero a vobis qñõ fiet ista connatio. Dicit imperator q in his actionibus ⁊ ceteris similibus ⁊c. prosequire iuxta verba litere notabilia poteris per te formare. venio ad glo. ¶ In gl. sed nunquid sunt ibi iure actio officio iudicis inherẽti actioni. alias esset falsuz. quod glo. dicit. ff. de acti. emptio. l. qui per collusionẽ. §. j. ¶ In fine eiusdem glo. idem not. ff. de in lituran. l. in actiõibus. Pe. recitat quod doc. to. consueuerunt tenere quod non sunt stricti iuris nec bone fidei, imo faciũt tertiã speciẽ per. l. ff. de in lit. iur. l. in actionibus vbi ponit arbitrarias ad partem scilicet in rem ⁊ ad exhibẽdum. vnde ibi ponitur inter illas a iudicẽ act. bone fi. coniunctio. ⁊ q̄ hz ingere diuersa. ipe tamẽ tenet oppin. gl. q̄ sunt stricti iuris b alias nõ esset sufficiens diuisio act. ⁊ hec ẽ vera sine dubio: imo nulla. act. bone fi. est arbitraria. imo

distinguitur per oppositū.ff.de eo qd cer.lo.l.in bo.fi.vnde hec questio procedit ex nouo intellectu vt videbis.j.i materia. ¶ In glo.bene dicit cū ibi dicit in actiōe i rē.ibi eīm nō est obligatio.s.eo.§.omnium.satis est dictū. ¶ In fi.eiusdē gl.no.bene hāc gl.qz magis sentit de intellectu huius.§.q̄s alia. vt j.videbis. ¶ In gl.separari.i fi.sz nec in illis casib⁹: vt dixi i.in.d.§.qdā. ¶ In gl.ibidē etiā in fi.nā si i loco quo solui debet peteret:nō esset arbitraria ff de a eo qd cer.lo.l.qd si ephesi.z adde ack. de cōstit.pec.ff.de cōsti.pec.l.si duo.§. j. ¶ In gl.s.i rē.in fi.de his videbis statim post gl. ¶ In glo.sed nonne.pro euidentia huius glo.ac materie z itellectu huiusmodi.§.oppone sicut gl.in tēdit opponere.Hic dicitur ac.q ideo he dicūtur arbitrarie:quia ex arbitrio iudicis dependēt z quia in his pmittitur iudici estimare ex bono z equo quē admodum satisfieri oporteat ego osiēdo tibi fm hoc quod omnes actiones bone fi.sunt arbitrarie.nā ille arbitrarie sunt in qb⁹ iudici ex bono z equo permittit estimare z quomodo satisfieri oporteat vt hic.Sed in act.bo.fi.libera potestas ē iudici ex bono z equo estimare quātum actori restituat.vt s. §.proxi.in ptin.ergo sunt arbitrarie, sed hoc est falsuz.vt.ff.de eo qd cer.lo. l.i bo.fi.ergo z istud qd hic dicitur ita voluit glos.arguere.Preterea attenta hac rōne oēs actiones debent dici arbitrarie:quia nō est actio quin habeat iudicis officium annexum:vt i iterro. ff.de interro.a.l.j.z i his que ante lit.cō[illegible]dūt.ff.de edili.edi.l.ediles.§. [illegible]ū.z in restitutione fructuū. vt videbis.j.de offic.iud.§.illez.z in multis aliis.z sic frustra hic loquit de illis arbitrariis i speciali.Preterea si arbitrarie dicuntur : quia vel arbitrio iudicis dependent:ergo quanto vberius abundat officium:tāto magis debent arbitrarie notari per argu.de magis ad magis:z de maxime ad maxie. Sed cōstat q officium iudicis magis abundat in act.bo.fi.cum sit de natura actionis z ei inhereat.vt.s.§.proxi.et s.de ob.q̄ ex ɔtra.§.fin. ergo act.bo.fi.magis d bēt dici arbitrarie.z th hoc est falsuz:qz ille nō dicuntur arbitrarie.ergo nec iste.i malo ergo calamo vr̄ falsasse pens qui has arbitrarias potius scripsit quaz illas. ¶ Preterea arbitrarie dicunt in quibus iudex cōdēnare hz[a] nisi eius arbitrio satisfiat: vt hic prz.ostēdo ergo tibi qd oēs actiones sunt arbitrarie fm hoc:qz oēs tēdunt vel ad satisfaciendū:vel restituendum: vel noxe vetādū.vt exhibēdū.verbū eīm satisfactionis generale ē z q̄si oia importat.ff.d pig.act.l. solutū.§.solutū.de vbo. si g.l.solutionis.Si ergo iudex iubeat satisfacere:z nō pareat iudex cōdēnare debebit in interesse.z hoc est propriū videre in cōtractib⁹ innoiatis in qb⁹ venit interesse:nisi detur vt fiat qd cū venit.C.de reruz pmut.l.reb⁹.z dixi.s.§. actionū.z in his in qb⁹ fieri ē i obligatiōe : vbi fit ɔdēnatio in interesse nisi fiat quod ɔuenit. ff. de re iud.l.si qs ab alio §.fi.z etiam i obligationibus dādi qñ id quod debetur non potest dari pter morā vel culpam promissoris.ff.de in litiuran.l.in actionibus.§. fina.de verbo.obliga.l. si seruum.§.fina.igitur videtur q omnis actio possit dici arbitraria fz hoc.z tamen hoc est falsum:quia text.dicit hic preterea quasdam sup-

a ¶ Condēnare habz. An āt z qñ iudex teneatur interponere officiū suū etiā nō petitū. vide distinctionē ange.hic i.xx i.ij.cc.post me.in v.in gl.satisfieri.

3 ponēdo q̄ non oēs. ¶ † Quid ad hoc
dicem⁹ q̄uo intelligim⁹. vides q̄ gl. di
stinguit hic triplex officium: quā prose
quere diligēter ⁊ vt vides. finaliter cō
cludit q̄ in actiōibus bo. fi. astringitur
iudex ad faciēdū quod officio incūbit
sed non in arbitrarijs. imo in eis ei li
berū est facere vel nō facere. Uult dice
re gl. q̄ in his arbitrarijs magis abūdat
q̄ iudex faciet si vult qđ in bona fi. in
quibus cogitur facere. ⁊ ideo iste dicū
tur arbitrarie nō ille: quia in illis non
est liberum arbitrium. in istis sic. hoc
nō videt̄ verū: q̄ iudex in arbitrarijs
non hʒ cōdēnare nisi velit. quia sic ser
uet̄ q̄ act. arbitrarie nihil valerēt nec
esset effectus in casu quo pars esset cō
tumax nisi iudex vellet: quo nil absur
dius. ¶ Preterea tex. iste dicit q̄ con-
demnari debeat in versi. in quibus in
fi. Quod verbuʒ importat necessitatē.
Nam in his que ingerūt damnū pecu
niarum parti: iudex habet de necessita
te facere q̄ officio incūbit: sicut i cau-
tione dāni infecti in expēsis ⁊ fructib⁹
que veniunt offi. iudi. C. de iudi. l. pro
perādum. §. siue. in aut. de iudi. §. opʒ.
Et in cautiōe exigēda. ff. de mag. cō. l.
j. §. magistratib⁹. ⁊ ita dʒ itelligi. ff. de
in lit. iurā. l. in act. q̄ vr̄ facere p gl. vn̄
l. nō quicq̄d. ff. de iudi. loquit̄ in his q̄
tendūt ad ordinationem iudicij: vt di
latiōes ⁊ talia. C. q̄uo ⁊ qn̄ iu. l. j. Et si
bene ispicias tex. nō ponūt i arbitrio
iudicis an cōdēnatio fieri debeat: iʒ q̄
liter vt h. ⁊. ff. de eo qđ cer. lo. l. ij. §. nūc
de officio. Et magis laxa potestas dat̄
iudici i ac. bo. fi. q̄ꝫ i his arbitrarijs: q̄
i alijs dat̄ libera ptās i istis nō. vt. s.
§. proximo. Et ita dicta ratio nō vr̄ va
lere. Alia vero quā glo. reddit minus
valet: vcʒ q̄ in his arbitrarijs plerūqꝫ
duplex fertur sn̄ia. Certe ita potest di
ci in actio. bo. fi. qn̄ agitur ad tradēdū
sicut in act. ex empto. vel reddendum
sicut in act. cōmo. vel depositi. vn̄ hoc
nō vr̄ saporē habere: nec se extēdit ad
4 omnes arbitrarias. ¶ † Quid dicem⁹.
doc. nostri citramōtani dicūt q̄ i actio
nibus bo. fi. valde exuberat bona fi-
des. Et ideo nedū in illis venit quod

actum est. imo ⁊ alia que prestari equū
est: sicut vsure: rupta: cessa. ff. de vsu. l.
mora. §. in bona fi. de act. emp. l. fundi.
in prin. §. j. de edil. edi. l. ediles. in pr.
Sed in act. stricti iur. solū venit illud
de quo actū est: ⁊ qđ in formā cōuentio
nis deuenit. Et ideo in nullo alio d na
tura actiōis poterat fieri condēnatio.
Uerbi gratia. Rei vēdi. prosequitur rē
de natura actionis. ideo in nullo alio
poterat fieri condēnatio ¶ Sed q̄ cō
tingit q̄ qn̄qꝫ reus nō potest vel non
vult restituere reʒ oportuit necessario
q̄ iura prouiderēt ⁊ extēderēt offi. iu.
ad cōdēnādū in alio q̄ꝫ natura actiōis
prosequeretur. Et ideo rei vē. ⁊ alie i
quibus fit talis extēsio dicunt̄ arbitra
rie. Et de hoc potes ponere exēpla i
oībus realib⁹. Itē i psonalib⁹. pmis
sti mihi loco certo. natura actio. dicit
q̄ cōdemneris ad dandum in illo lo
Ponamus quod tu fuisti in mora dan
di ibi. cōuenio te alibi. Certe iudex i
quo noluisti dare ibi nec adhuc das c
dēnabit te i toto interesse prestādo i
loco vbi conueneris. Et ita fiet con
natio in alia forma q̄ꝫ fuit cōuentio
ideo tales actiōes vocāt̄ arbitrarie
in alio fit cōdēnatio q̄ꝫ forma cōuētio
habeat seu natura actionis vel obli
tionis. ⁊ facit. ꝫ. de lega. §. cui fund
¶ Sed cōtra hoc potest instari. ⁊ v
tur falsuʒ: q̄ si promisisti mihi sti
⁊ sit mortu⁹: post mortem ego a
stichū ⁊ fiet condēnatio in estimati
⁊ ita in alio q̄ꝫ obligatio vel actio
neat. Et sic vr̄ q̄ actio ex stipulatu
casu sit arbitraria. qđ vr̄ aperte fal
¶ Preterea in actione stricti iuris v
niunt aliqua preter formā obligati
sicut fructus post lit. cōtest. ff. de v
videam⁹. §. in actio. ⁊ sic vr̄ q̄ sunt o
arbitrarie. ¶ Ad hoc rn̄det Pet. ⁊ p
Jac. dicit ip̄e iterdū mutat̄ cōdēna
in act. stricti iuris. interdū nō muta
sed auget̄. Qn̄ mutat̄ tūc aut ex vol
tate partis ree q̄ non paret sn̄ie. ⁊
mutatio facit actionē arbitrariā: v
Sed qn̄ mutat̄ propter necessitatē
quia res restitui nō pōt: q̄ forte pe
post morā: tunc non facit arbitrariā

Ubi vero ↄdēnatio nō mutat̃ sȝ auget̃ tunc si intrinsecus sicut in fructib⁹ nō facit eā arbitrariā Sed si extrinsec⁹ facit eā arbitrariā vt interesse qđ magis prestatur quando alibi petitur vel minus. ⁊ illud facit arbitrariā. ⁊ in hoc residet tractatus de arbitrariis. Sȝ Pe. de bel. per. plus dicit φ ipse non credit φ aliq̄ actiones sint arbitrarie: nisi que hic in tex. noiantur nisi sola fauiana. ¶De qua. ff. si q̄s i frau. pa. l. tenet̃. §. j. ⁊ i hoc finit istū. §. ⁊ tñ per hoc non vr̃ bene rñsuȝ ad oia cōtraria q̄. s̄. feci. qꝛ ipse ea nō signat. pōt tñ colligi rñsio quo ad aliqua. Primo quo ad illud qđ dr̃ qꝛ actiones bo. fi. deberēt meli⁹ dici arbitrarie q̄ he: qꝛ in eis magis abundat arbitrium. ⁊ possibile ē i act. bone fi. duas ferri sentētias sicut i his arbitrariis. ¶†Item est possibile φ in act. bo. fi. debet̃ certo loco. ff. commo. l. si vt certo. ⁊ tñ nō ꝓpter hoc sunt arbitrarie vt. l. in bo. fi. ff. de eo. quod cer. lo. Rō ē quia q̄cq̄d venit i bo. fi. act. venit de earū virtute ⁊ ex officio eis inherēti: ⁊ ex eis vires accipiēti. Et ideo cū eoꝝ vis ⁊ virtus ⁊ officiū ex eis emanās ad oia extēdat̃ q̄ bonū ⁊ equū ē p̄stari merito totū eis attribuit̃ nec eis nomē aliud imponit̃. Sec⁹ aūt i act. stricti iuris: qꝛ ille nō pñt extēdi nisi ad id qđ i ↄuētione deuenit ⁊ ad accessoria itrinseca: ad q̄ offm̄ inherēs extēdit̃ sicut fruct⁹ ⁊ expēsas. ⁊ illud expirauit p sententiā. Et ideo oportuit ꝓuidēri largiori ꝓuisione i casibus ⁊ actionibus de quib⁹ hic agit̃ sup quibus nihil statui potuit certū: sed oportuit dimitti arbitrio iudicis id... arbitrarie fuerūt merito notate. ... vē. hȝ duplex offm̄ vnū cohērēs ... qđ ei ex ipsa pura emanat. Uerbi gr̃a. Reiuēdicatio de ꝓpria sua natura ⁊ virtute tēdit ad declarationē dominiū. Per officiū vero ei adherens ⁊ deseruiēs fit ei restitutio. vt dixi. s̄. e. §. j. ⁊ istud non facit eam arbitrariam: ¶†Sed est aliud officiū qñ reus nō restituit̃. ⁊ p arbitriū iudicis estimatur. ⁊ istđ facit eā arbitrariā. Et ita potes explicare đ aliis ↄ istđ satȝ ē coloratū. Et p h̄ tria' p̄lia argumenta recedunt. ¶Nec ob. is. §. in ꝟsi. l his. ibi. s̄m cuiuscunq̄ rei de qua actū est naturā. vbi vr̃ velle φ s̄ȝ naturā actiōis fit cōdēnatio. ⁊ ita vi ⁊ ꝟtute ei⁹ ⁊ debes exponere rei. i. negotiū nō attēto mō agendi: sȝ restat angusta porta. s. q̄rta oppositio quā. s̄. feci. tu dicis mihi qđ iste actiones nō dicunt̃ arbitrarie: qꝛ sunt stricti iuris ⁊ arbitrio iudicis cōdēnatio variat̃. cur ergo actio p̄scrip. ꝟ. q̄ descēdit ex ↄtractib⁹ innominatis nō est arbitraria cū ibi variet̃ cōdēnatio ⁊ forma obligationis ⁊ cōuētionis. forma cōuētionis est vt fiat vel det̃ qđ cōuētū est. Hec forma variat̃: qꝛ nisi reus faciat vel det fit cōdēnatio ad interesse vt dixi. s̄. e. §. actionū. Et sic est arbitraria. Similiter vbi fieri est i obligatiōe nisi re⁹ faciat. fit cōdēnatio i interesse. Cur ergo nō sunt arbitrarie actiōes q̄ ad factū cōpetunt n̄ vr̃ bōa rō. ¶Preterea tu dicis φ vbi ↄdēnatio variat̃ đ necessitate talis variatio nō facit ac. arbitrariam. Hoc vr̃ euidēter falsum. Nā si cōuētus rei vē. nō possit restituere rē ꝓpter dolū suuȝ iurat̃ ↄ eū in litē. ⁊ si in infinitū iuratū fuerit fit cōdēnatio. ⁊ tñ ibi fit variatio ꝓpter necessitatē. qꝛ rē p̄stare nō poterat. ⁊ nemo negare pt q̄n rei vē. sit arbitraria. ff. đ rei vē. l. q̄ restituere. ꝟ. non pt. ¶Preterea Pe. dı φ si ↄdēnatio augeat̃ extrisec⁹: ē act. arbitraria. Et sic seq̄tur φ actio ex stipulatu sit semper arbitaria cum ibi veniat interesse extrinsecum. ff. de verbo. obli. l. liber homo. §. fi. ⁊ cōditio furtiua. ff. de ↄdi. fur. l. iij. de fur. l. infictiādo. §. j. ⁊ actio. l. aql. ff. ad. l. aquil. proinde. De quibus nun q̄ hoc auditū vel relatū ē sup his malle dicere q̄ docere. Uerūtamen ex ↄtio docentis officiuȝ recepi qđ sentio aperiam. Pro euidentia debes scire quod vbi quis tenetur ad aliquā rem certā ⁊ extat: planū est φ illa petitur ⁊ fit executio in illa si reus prestare pōt ⁊ pars hoc velit. Si ꝟo pars actoris magis velit pōt petere φ estimetur ⁊ fiet ↄdēnatio in estimatione seu interesse propter ↄtumaciā rei si res nō extat: sic si actor eā credat extare vel nō est certuȝ an extat vel non: tunc res ipsa petitur

ꝛ fit cōdēnatio i estimatiōe:Et intellige qñ re⁹ nō fuit liberat⁹ interitu speciei ꝓpter morā dolū vel culpā.Et hoc si cōstat in rem in ꝓcessu nō posse dari vł restitui.qꝛ forte re⁹ de hoc excepit Si vero de hoc nō cōstiterit in ꝓcessu fit ꝯdēnatio in ipsa re ꝛ si post apparuerit eaz non extare nec in ea posse executionē fieri:ꝑuenit ad estimationē.Si vero cōstet ab initio rem nō extare ꝙuis glo.ꝛ Dy.dicāt ꝙ res debet peti ꝛ cōdēnatio fieri in estimatione. Ego post Innoc.credo verius ꝙ possit agi ꝛ debeat ad estimationez vt de his satis scripsi i breuiario meo.C.de sent.q̄ ꝓ eo qđ interest ꝓferuntur similiter vbi factum est i obligatione credo ꝙ possit agi ad factuz. Et si pars in ꝓcessu dicat ꝙ nō posset vł nollet facere fit condēnatio in interesse.Si vero i processu non fiat mētio de hoc:sed cuz fit executio dicit se nolle vel nō posse facere peruenit ad interesse.Et hoc vbi pars agit ad factū si velit agere ad interesse pōt ab initio.vt sc̄psi in.d.l.de sen.q̄ ꝓ eo.vbi opi.docto.diuersas recollegi.

7 ¶†Nunc queram⁹ que actiōes sunt arbitrarie quasi is tex.factus non esset.Et r̄ndeo cū imperatore ꝙ iste in q̄bus arbitrio iudicis ꝛc.videamus ꝑ de singulis.dicit tex.satisfaciat vel rē restituat.Quero nunqd a

a ¶Quero nūqd. De hoc.d.Jas. hic i.vj.colū.post Jo.fab.i additione q̄ incipit:tu vltra scribentes.

oēs actio.in q̄bus agitur ad restituendū sunt arbitrarie.Et ad hoc respōdeo ꝑ ꝓdicta ꝛ dico ꝙ oēs actiōes [illegible]ris in q̄bus fit cōdēnatio ad restituendū rem sunt arbitrarie.ꝛ ad hoc r̄ndeo ꝑ ꝓdicta si reus nō restituat rē sicut cōdēnat⁹ est:vel qꝛ nolit vel qꝛ nō possit ꝓpter dolū vel culpā:ꝛ hic nullā acti cipio nec interdictū.ꝛ in hoc patronum habeo Ulpianū q̄ hoc plenius dicit q̄ possuz scribere.ff.de rei ven.l.q̄ restitue re.ꝟ.si.qui icipit.hec sn̄ia generalis. ¶Quinimo etiā offi.iudi.qđ est loco actiōis est arbitrariū qñ ꝑ illđ dz fieri restitutio rei.qꝛ forte ille q̄ petit i integrū restitui añ rē possidebat.vt dixi.§.rursus.Nā si re⁹ ad iussuz iudicis restituētis in integrū nō restituat rē cōdēnatur arbitrio iudicis.Et hoc intendit tex.hic.in his em̄ et similib⁹ volui oēs act.amplecti i quib⁹ talis fit cōdēnatio.Nūquid ergo oēs act.stricti iuris q̄ ad restitutionē cōpetunt sunt arbitrarie.dico ꝙ nō actu sz aptitudine nā ita demū sunt arbitrarie si cōdēnatio fieret ad restituēdū ꝛ restitutio fiat vt hic dicit̄.Unde si re⁹ rē habet ꝛ actor eligat rē ei manu militari auferri nō est arbitraria actio.vt.l.q̄ restituere.vel in ꝓcessu ꝯstet ꝙ res non extat:fiat cōdēnatio in interesse tm̄ cessat arbitriū.ꝛ.h.d.Pau.exp̄sse.ff.đ do.l.arbitrio.§.nō tamē.q̄ recte glossat hūc tex. Nec moueat te qđ gl.ibi no.ꝙ adhuc remanet arbitraria illo etiā casu.Quia verū est vt interesse petitū estimet arbitratu iudicis.Sed nō est arbitratu illo arbitratu de quo hic agitur qui locum obtinet:quando condēnatus non restituit vt hic.ꝛ ibi ptz. Alioqui ista gl.eēt Aurelianeñ.contra textū sunt sz credas ꝙ gl.sic intellexit.Videt ergo iste articulus satis expedit⁹ qñ 8 condēnatio ad restituēduz.¶†Sed si dicitur in tex.vel non exhibeat.Sequitur tex.intellige sicut statim dixi si fiat cōdēnatio ꝙ exhibeat ꝛ ñ exhibeat [illegible] ff.de apel.l.creditor.§.iussus.ꝛ si agatur act.ad exhibendū.¶†Quid si agatur 9 interdicto de tabulis exhibē.vel ex edicto quēadmodum testa.aperi.quibus pōt

bus p̄t agi in suis casibus: vt no. ff. ad exhibē. l. iij. §. si. vel offi. iud. C. de edē. l. j. ff. de tutel. & ra. distra. l. j. §. officio. vl' act. ex testō que qn̄ cōpetit ad exhibendā rē. C. de fideiuſ. l. instra. ad. l. fal. l. si prediorū. rn̄deo q̄ he oēs sunt actiōes arbitrarie. Cū rō se extēdat ad hoc. qꝛ re⁹ iussus nō exhibet. ¶ Quid ergo si nō fuit iussus qꝛ forte ab initio agit̄ ad interesse post morā vel in processu constat q̄ dolo vel culpa nō p̄ōt exhibere quo casu fit ꝯdēnatio ad iteresse. ff. ad exhibē. l. celsus. §. idem celsus. de tab. exhibē. l. locū. §. cōdēnatio nō credo q̄ sint arbitrarie hoc casu. vt di xi. s. i reali bus & in personalibus que competunt restitutione rei. & p rationes ibi tactas Sequit̄ in tex. vel soluat. Dicit glo. cū certo loco est soluendū. ¶ Quid ergo si alias soluere tenetur simpliciter & nō solueret. videtur q̄ non sit arbitraria p hanc gl. que hoc supponit expsse. et p hoc facit qꝛ tex. exēplificauit de eo qd̄ certo loco pmissum est. j. ver. in psonā & sic supponit q̄ alie nō sīt arbitrarie. ¶ Quid ergo si pmisisti mihi dare stichum ex contractu innominato & es dare condemnatus & non das cōuertitur condēnatio ad interesse nunquid est arbitraria. Non videretur posse reddi bona ratio cur nō sit. Et idem in cōtractibus innoiatis qn̄ cōdēnatus dare rem quā debet in specie non dat. vel si non possit dare. & hoc qn̄ agit̄ & fit ꝯdēnatio ad ipsam rem. Secus si ab initio agere tur ad interesse: seu estimationē. vl' si fieret cōdēnatio in prima snīa in interesse. et idem videtur dicendū vbi fieret ... obliga. iuxta illa que dixi. s. in eni ... Alias vī q̄ vix possint euitari oppositiones. s. facte. ¶ Sed quid si qs promisit dare pecuniā. rn̄deo ibi nō videt̄ q̄ varietur cōdēnatio & ideo nō videtur q̄ possit esse actio arbitraria pro pecunia. & hoc nisi esset certo loco promissa. Nam tunc est arbitraria pro pecunia. ff. de in litē iuran. l. nummis. de eo qd̄ certo loco. l. ideo. Uel nisi peteretur vt species: qꝛ tunc iudicatur retro idē qd̄ in spē. vt dixi. s. §. pri. ¶ † Quid si promisit dare quantitatem vt puta vi num bladū & cōdemnatus nō soluat. Dic idem sicut de pecunia q̄ condemnatio nō variatur: semper em̄ remanet principalis forma & agit̄. ad vinū vel bladū licet petatur vltra quantipluri mi fuerūt. ff. si cer. pet. l. vinū de triti. l. in hac. nā tale augmētū nō facit actionē arbitrariā. vt dicā. j. prime. Sed nū quid qn̄ certo loco soluendo pmittit̄ q̄ vel ex mutuo vel ex testamēto debetur sunt semper arbitrarie. Dicas q̄ nō: qꝛ arbitrariū cesset vbi petit̄ in loco i quo est pmissum. qꝛ ibi nulla fit variatio a forma obligationis. Uñ q̄uis cōdemnatio augeat̄ pp̄ter fructus & interesse semp remanet pncipalis forma. vt p3. ff. de eo qd̄ cer. lō. l. q̄ si ephesi. in pn̄. & ideo tex. notāter dicit h, si alibi petat̄. Quis secus si i loco promisso. vt iuxta gl. posui. Et hoc qd̄ in hoc. §. dr̄ habet locū indubitate qn̄ pmissū certo loco alibi petit̄: si re⁹ dicit se velle soluere i loco pmisso iuxta illa que notant̄ i. d. l. qd̄ si ephesi. §. j. qꝛ tūc condemnat̄ ad soluēdū ibi & si nō soluat iussu iudicis fit ꝯdamnatio &c. & in hoc ꝯcordat optime ista litera. ¶ Sed qd̄ si vna fiat cōdemnatio in loco in quo nō fuit promissum quia forte non fuit per eum oppositū q̄ vellet in loco in quo pmisit soluere. Quo casu supponit dictus. §. interdū. q̄ fit condēnatio impetitū: tūc non viderent̄ dicte actiones arbitrarie per ea que. s. dicta sūt: ergo cessat ratio q̄ hic reddit̄ nisi arbitrio iudicis satisfaciat &c. & hoc videt̄ p. §. s. sepius alleg. ff. de do. l. arbitrio. §. nō tñ. sed hoc nō videt̄ de mēte illius tit. ff. de eo quod cer. lo. Nam lex vocat illam actionem arbitrariā post simplicē morā. e. ti. l. fi. ¶ Itē ille. §. interdum supponit q̄ causaliter fit condemnatio ad soluendum in loco promisso: quia dicit interdū. Et hoc sentit hic gl. que incipit. i. bonitatē. & tūc actio dr̄ semp arbitraria et sic hec videtur cōtraria illis que dixi. s. §. nō tamē. Sed hoc debes intelligere. vt. s. dixi. quia quando. fit vna condemnatio & in alio q̄ forma pmeua obligationis habet: actio potest dici arbitraria sumendo large arbitrariā: sed pp̄rie sumen

do put sumit hic solū arbi. dicit qñ ar
bitrio iudicis non satisfit. & ideo perue
nit ad aliā ꝯdemnationē ꝙ forma obli
gationis & petitionis habeat. Unde illis
vr hic solum loqui: alias nō ꝯgruerent hec
exēpla ꝺ eo qd cer. lo. pmittit dicto pn
11 cipali qd ponit in. §. in qb⁹. ¶ † Sꝫ pōt
q̄ri. gl. h̄ & vbiqꝫ dicit ꝙ tres actio. resul
tāt arbitrarie qñ debet certo loco. & ad
ditur quarta vꝫ de ꝯstituta: vt iuxta gl.
scripsi. Quero nūqd possit addi quīta
vꝫ obligatio lrār: seu actio ex ea resul
tās. Uerbi gratia. Per lrās obligasti te
certo loco reddere centū que mutuo re
cepisti. Pōt dici ꝙ sic cum sit eadē rō
sꝫ p tanto nō fuit notata in. ff. vbi plus
agitur de hac materia ꝙ alibi: qꝛ cōtra
ctus literarū erat icognit⁹ illo iure. vt
dixi satis. J. ꝺ ob. lite. vide ibi. ¶ Seq̄
tur post tex. Uel ex noxali causa seruū
dedat ista est antiqua grammatica de
do dedis. sꝫ q̄ritur q̄re et quomodo ac.
noxalis sit arbitraria. glos. reddit vnā
causam & tex. aliam. glo. dicit ꝙ ideo di
citur arbitraria qꝛ iudex arbitratur an
reus liberetur dādo pro noxa. vel nō.
¶ Tex. dicit ꝙ iō qꝛ nisi arbitrio indi
cis dedat cōdēnari dꝫ: he cause non vi
dentur se compati: quia causa que per
gl. redditur non conuenit cuꝫ illo tex.
Aliud est enim condēnare pro eo: quia
p noxa nō dat ꝙ tex. dicit & aliud p eo:
qꝛ ipso sciēte & nō phibēte cōmissuꝫ est
delictuꝫ. Uñ hoc qd gl. dicit nō est nisi
reprehēdere tex. de insufficiēti causa.
¶ Preterea glo. nō defendit tex. Nā is
tex. nō videt pcedere. dicit em̄ si is cū
q̄ agit arbitrio iudicis n̄ det p noxa dꝫ
ꝯdēnari. ergo supponit ꝙ prima ꝯdem
natio est qd reus det pro noxa. & tamē
istud falsum est. quia noxe deditio non
est in condemnatione: sed in solutiōe.
ff. de re iudi. l. miles. §. doteꝫ. et. §. is q̄.
vbi recte concluditur ꝙ nunꝙ iubetur
dare pro noxa. sed solum est in eius fa
cultate contra hunc tex. & hoc apparet.
J. de noxa. i prin. Ad hoc potest dici ꝙ
is. §. procedit i casu singulari quo agi-
tur & concluditur ad noxam sicut quan
do dominus conuenitur pro delicto vi
carij. ff. de noxa. l. si ex re. §. fi. ꝺ fur. l. si
seruus nauē. tunc enim si iussus fuerit
dare pro noxa & non dat condemnatur
Sed istud restringeret nimis hūc §. vñ
videtur qd debeat casus queri & reperi
ri quo dñs iussus nō vult dare p noxa
iudicis arbitrio quia in hoc casu loqui
tur is tex. Propter qd videret tex. pos
se dici ꝙ q̄ agit noxali debet agere vt
appareat ꝙ p noxa agit. ff. de nox. l. [illegible]
delictis. §. si detracta. Et ex hoc possunt
diuersi pcessus fieri. Naꝫ si iudex vult
potest ante sententiā partē reā interro
gare an vult dare p noxa. Si dixerit q̄
sic & iudex p̄ceperit ꝙ det & n̄ dat fit cō
demnatio in pecunia & hoc vult dicere
iste tex. & hoc casu hec ac. ē arbitraria.
¶ Si aūt iudex pcedat ad condemna
tionē pecunie statim absqꝫ alio iussu:
non est arbitraria illo arbitrio de quo
hic tractat vꝫ qꝛ arbitrio iudicis nō no
xe dat sed bene verum est ꝙ cadit arbi
trium iudicis i his q̄ gl. dicit & in mul
tis alijs q̄ possunt cadere i processu: sꝫ
illa non faciunt arbitrariam illo arbi-
tratu ꝺ quo loquit hic. & ita videt posse
12 intelligi is. §. ¶ † Sed p deo dic mihi
tota ista materia clamat ꝙ in his arbi
trarijs fit cōdēnatio sꝫ qd iudici vr ē
bono & equo sm rei naturā nisi arbitrio
iudicis satisfiat. ¶ Quero nūquid [illegible]
due instantie. & nūqd sit necesse offer-
re libellū i secūda sicut i prima & an fe
rentur due snīe. glo. vult dicere ꝙ feran
tur due snie: & p ꝯñs fiant duo pcessus
ad instar act. p̄ncipalis & act. iudicati.
ff. de re iu. l. miles. §. fi. ista questio [illegible]
est noua. spec. mouet etiā de iureiuran.
ꝺ si. sꝫ nūqd. & determinat. ꝙ nō sit op⁹
nouo libello nec nouo pcessu. ¶ Quid
ergo actor veniet ad iudicē & dicet dñe
vos cōdēnastis vel p̄cepistis tali ꝙ re
stituat soluat & exhibeat vel noxe dedat
talē rē. h̄ facere recusat. Peto & vestrū
officiū imploro ꝙ ex quo nō pt vel nō
vult vobis parere vos doceatis eū & fa
ciatis mihi satisfieri de dāno & ot inter
esse. Et hoc iudex dꝫ facere & rē estima
re: & in eo qd estimauerit cōdēnare. Et
vr duplex snīa. Et q̄cq̄d sit vltima vide
ret p̄ncipalior. & de vltima fit executio.
¶ Unde tex. vocat hic primā arbitriū.

In scd'a dicit condemnari vt hic inver. in q̃bus supponēdo φ scd'a sit vera cō dēnatio ꝛ alibi vocet primā iussum. ff. de appel. l. creditor. §. iussus. sȝ hoc intellige vbi reus statim cōfessus fuit. ꝛ fuit sibi factum p̃ceptuȝ de restituēdo soluēdo vel exhibēdo. iuxta. l. si debitor. de iudi. tunc enim prima est iussus ¶ Sȝ si eēt cognitū plene de negotio ꝛ prīa snīa eēt lata sup peti. ptib⁹ auditis plene ꝛ p ꝓcessuȝ: tūc prīa eēt vere diffinitiua q̃ finē ꝯtrouersie iponeret: vt apparet in. l. q̃ restituere vbi fuit declaratū p actore ꝛ reus fuit cōdemnatus ad restituēdum. vnde illa est vera diffinitiua q̃ finē controuersiē imponit. ff. de re iud. l. j. Illud tamē caue qr quandoq; fertur vna sentētia tantum ꝛ vȝ q̃n ante snīaȝ apparet per processum φ reus rē p̃stare non vult. vel non pōt. vt satis in supiorib⁹ dixi ꝛ ita pōt itelligi qđ scripsi de act. qđ metuscausa. §. e. §. oēs. vsi. q̃drupli. ¶ † Quero vltimo quis sit effectus. an actiones sint arbitrarie vel non. ꝛ cur super hoc tantum laborauimus. certe magnus si gl. verū dicāt. dicunt em̄ φ in arbitrarijs iurat̄ in litē. Iste est maxim⁹ effectus ꝛ no. ff. de in lit. iuran. l. in actionibus. ꝛ hic sed hoc nō probat aliqua. l. sȝ tota die allegat̄ ad hoc is. §. ꝛ nihil facit. immo videretur potius ad ꝯ̃uum. Dicit enim φ ꝑmittitur iudici fm̄ cuiuscūq; rei naturā estimare ꝛc. Et ita supponitur φ nō iuratur in liteȝ: quia tūc nil estimaret. sed iuramētum sequeretur: vel estimaret nō sequeretur rei naturā. nec verū p̃tiū sed singulare interesse. Iuxta illa q̃ legunt̄. ff. d in lit. iur. [illegible] §. fi. cū. l. seq. ꝛ se. ¶ Preterea hoc nō est verū indistincte: φ iuretur in litē arbitrarijs. Quia quādo certo loco ꝓmittitur est actio arbitraria vt hic patet. constat aūt φ quando certo loco promittitur non iuratur in litē: quia si in litem iuraret̄ veniret singulare interesse. ꝛ tamen constat qđ non venit nisi commune. vt. ff. de eo quod certo loco. l. ij. §. nunc de officio. Et no. in §. fi. eiusdem. l. nō est ergo verum φ in omnibus arbitrarijs iuretur in litē.

Ad hoc potest dici φ in omnibus realibus iuretur in litem ꝛ omnes arbitrarie. Et hoc quādo p cōtumaciā vel dolū rē nō restituit. ¶ Et hoc est exp̃ssuȝ. ff. de in lit. iu. l. in actiōibus. ꝛ. d. l. qui restituere. ff. si ser. vē. l. harum. ꝛ. l. egi. ff. de pignori. l. si fundū. ꝛ idē in actionibus ad exhibendum. vt. d. l. in actionibus ff. ad exhibē. l. iij. §. ij. ꝛ idē credo in v'ris arbitrarijs de quib⁹ hic loquitur quando per contumaciam iudicis arbitrio nō satisfit: vt. l. arbitrio. ff. de do. finiū regun. l. iij. §. si dicantur. et idem forte si per dolum. vt nota. ff. de in lit. iur. l. in nimis. ¶ Sed obst. ff. ne vis fiat ei q̃ in pos. missus est. l. j. §. hec verba. de aqua plu. ar. l. si tertius. §. fi. vide. s̄. de verbo. obli. §. fi. vbi satis scripsi. ¶ Iteȝ nec obstat is. §. in quo dicit fm̄ naturam rei estimare et ita supponitur quod non iuretur in litem: vt magis declaraui: quia loq̃tur de illa estimatiōe de qua sic loquitur. ff. de in lit. iur. l. videamus. §. iurare. que est fȝ rei naturaȝ licet non scđm preciū vt dixi. posset tractari materia de offi. iudi. de qua vide plenissime et ordinatissime plusq̃ ego scribere possem in Spe. de offi. iudi. vbi reperies ad satietatem. ꝛ vide. j. de offi. iudi.

☞ Casus positio ponitur.

Petitio incerta an ꝛ q̃n admittatur.

Actor petens castrum vel villam cum suis pertinentijs an debeat iura illa ꝛ pertinentias specificare.

Quid si petat fruct⁹ vl' expēsas: an debeat declarare quantitatem earum.

Et an interesse debet estimari si principaliter petitur.

Quid si q̃s petat subiectioneȝ vel iustaliandi vel aliquod ius super aliqua villa: an debeat illud specificare.

Quid si ago ꝯ̃ titiū dicēs φ vēdidit mihi vl' donauit mihi q̃cq̃d hȝ i tali villa vl' bōa q̃ habuit a tali: an libel. ꝓcedat

Quid si q̃s petat obediētiā ꝛ subiectionē sibi adiudicari sup certe ville hominibus ꝛc. an illa debet declarare.

Uniuersitas iuris si non potest peti p actionem realeȝ: an possit peti p actionem personalem.

10 Quid si obligasti mihi oia bona tua si ago hypo. an dbeo specificare.

11 Petitio incerta lz nō debeat admitti: si tn̄ admissa fuerit processus non vitiatur: dz tn̄ declarari in quacūq3 parte pcessus si petatur.

12 Sentētia qualiter & qualis dz ferri a iudice certa vel incerta vide.

13 Judex si cōdēnet titiū in his q̄ ex actio. apparebit eum debere: an valeat sententia.

14 Snia incerta sup accessorio valet reseruata taxatione.

15 Curare debet iudex vt feratsniam certā: sed sup quo versat ista cura iudicis. vide.

Curare[a] aūt

dz iudex. ¶†Iste. §. tangit practicā & loquit generaliter de oibus actionib9 dando instructionem iudici qūo debeat iudicare. In quo pōt sic poni casus. ¶Dñe imperator ego statim audiui qd iudex ex bono & equo dz estimare quemadmodū actori satisfieri debeat. Dicatis mihi nunquid dz estimationē certā exprimere & declarare. rñdet impator q iudex curare dz vt oi modo &c. psequere tex. ¶Sl. huiusmodi §. sunt satis plane quarum effe 3 ctus patebit per infra c scripta. ¶Oppo. tex. dicit q quantum est possibile debet certam ferre sententiam. supponitur ergo quod si non sit possibile feret incertam et quando valebit. Et tamen constat qd sententia incerta non tenet. ff. de rein. l. in sentētijs. C. de sentē. que sine cer. quan. l. iij. ¶Item opponitur hic dicitur q iudex debet curare quod certam ferat sentētiam: etiā si de incerta quātitate apud eum actum sit. & ita supponit quod petitio incerta admittit. Cuius cōtrarium patet. ff. de rei vēdi. l. si in rē deposi. l. j. §. si quis argētū. de in reiuran. l. pretor. ¶†Ad hoc quod ista 2 videas. & p consequēs intellectum huius. §. qui ex his pēdet prepostertū ordinem textus examinando. primo an petitio incerta admittatur[b] & quando. b Et videtur q petitio incerta debeat admitti. ff. de rei vēdi. que de tota. §. fina. C. de anna. exce. l. fi. j. proxi. §. sup hoc est aduertendum. quia interdum contrahitur obligatio ad incertum: interdum ad certum: vt patet. ff. de vb. obl. l. stipulationum quedam. cum. l. sequē. ¶In primo casu si sit talis icertitudo que non vitiet obligationem admittitur petitio incerta iuxta naturam obligatiōis. vt si promisisti hominē ingenere vel duo alternatiue vel si constituisti mihi aliquam seruitutem incertam vt vsum in tuo nemore ad omnes meas necessitates & i multis alijs exēplis de quibus. ff. de verbo. obligat. vbi autem. per totam. l. quia nisi ageretur sm̄ naturā obligationis actor succumberet: vt. j. proxi. §. versic. hic autē. Sed si obligatio continet certū vel res pro qua agitur est certa: tunc conuenit q petitio dz esse certa vt. d. l. si in rē. Unde tn̄ verum est q etiam illo casu incerta petitio admittitur ex causa qr certificari non potest. vt. l. que de tota. §. fin. de fur. l. in actio. & hoc in singularibus actio. in vniuersalibus & generalibus res nō specificatur: & hoc innuit gl. & pleni9. ff. de edē. l. j. ¶†Quid ergo[c] si quis petat castrum vel villam cum suis iuribus & pertineñ. nunquid dz iura illa & ptinētias specificare. Uidetur q sic: quia rei vē. est actio singularis. vt. d. l. si in rem. Potest dici q nō quia ista petuntur tanq3 accessoria. vnde de accessoria nō habent in libello spe

a ¶Curare. Diuide h. sm Ang. & summa sic. Judex dz ferre sniā certā etiam sup libello icerto si incertitudo ē in ptāte iudicis. h. d.

b ¶Incerta admittatur. de hoc vide Jaso. hic in pnc. ij. col. vsi. iij. no.

c ¶Quid ergo. Sed qd si iudex pnūtiauit sic. pnūtio vt pnūtiauit talis iudex in tali cā. an valeat snia. vid hic p ang. circa fin. ij. col. v. qd si iudex. vid Jas. hic in viij. col. cir. fi. v. qrit ergo i pmis.

tificari.extra de excep.c.cuz ven.de re
4 sti.spo.c.ad sedē.¶†Quid si quis pe
tat fruct⁹ vel expēsas:nunq̄d dʒ decla
rare quantitatez eorum doct.iur.cano.
dicunt q non si petantur accessorie.vt
no.Inno.de li.obla.c.significantibus.
¶Sed cōtra hoc videt̄ expresse.ff.de
edil.edic.l.ediles.§.item sciēdū.in fi.
ibi cum dicit nisi fuerūt nominatim in
iuncta.⁊ loquit̄ de accessoriis.Sed dic
nominatim iniuncta.i.expresse petita
non autē specificata.nec de hoc inten
dit ſm materiā.tamē iudex bene face
ret si faceret specificari ꝑterea hec pe
tēte si possint specificari ꝑ actorē ⁊ hoc
de fructib⁹ perceptis ante lit.cōte.Fu
turos enim nō posset estimare cum nō
sciat q̄ erūt nec quātū lis durabit.Sed
quid [a] si agit̄ ad interesse.nunq̄d quā
titas dʒ certificari ⁊ declarari.glo.hic
sentit q non.in glo.quādo alia actio.
Idem gl.finalis alibi dicit q interesse
petitur pro certi conditione. ¶Et ita
supponit q certa quātitas debet peti.
Pro prima opi.videt̄ quasi expressuz.
ff.si quis in ius vocā.non ie.l.fi.de ar
bi.l.dič proferre.§.fi.de verb.obli.l.si
penam.in fi.eo.tit.§.liber homo.l.fi.⁊
quibus videtur cōcludi interesse incer
tum peti.⁊ gl.vbiq̧ sic intelligit:vide
licet q petitur incertum tñ post certifi
catur in processu.Pet.de bel.per.q̄ pa
rum aut nihil aliud dicit hic videtur te
nere q vbi interesse petitur principali
ter ⁊ ꝑteritū q dʒ estimari ⁊ certa quā
titas peti:sed vbi petitur accessorie vl̄
futurum non.Uerbi gratia.si promisi
sti factum ⁊ nō fecisti potest agi ad in
teresse.vt.l.siquis alio.§.fi.ff.de re iudi
ca.tale interesse petit̄ principaliter et
dʒ estimari in libello.vt si dedisti dam
num:⁊ ago actione.l.aquilia.⁊ multis
aliis actionibus q̄ ad interesse dātur.
Sed accessorie petitur quando agitur
principaliter ad rem ⁊ nihilomin⁹ pe
titur interesse ꝑpter morā.vt in actio
ne⁊ empt.incerti condi.ex mutuo.tunc
sufficit certificari in ꝑcessu et maxime
quando debetur ex mora:cū tunc non
possit certificari.cū crescat vsq̧ ad sen
tētiā quinimo vsq̧ ad executionē quā

doq̧.Uide.ff.de triti.l.1
hac.ff.si certum peta.l.
5 vinū. ¶†Et q debeat
interesse estimari quan
do pricipaliter petitur.
idem Pet.probat:quia
illud interesse est prete
ritū ⁊ preterita sunt cer
ta.s.de verbo.obliga.§.
conditiones.⁊ sic quasi
certum petendum.Pro
opi.facit.ff.de ver.obli.
l.stipulationes nō di.in
fine ꝑmi rñsi.ibi iuxta
estimationē facti dādaz
esse petitionē.Negādū
tamē nō est quin ex ista
causa admittat̄ sine cer
tificatione cū iuramen
to etiam vbi principali
ter petitur vt dictum est
s.⁊ hanc opi.amplectit̄
6 consuetudo. ¶†Quid
si quis [b] petat subiectio
nem vel ius taliādi vel
aliquod ius generaliter
sup aliqua villa:nunq̄d
oportet specificare sin
gula.videtur quod sic.
Qr confessoria est actio
singularis et sic non da
tur pro tali vniuersita
tē vel generalitate.Sed
oportet singula specifi
cari.verius videtur cō
tra.vnde credo q vbicū
q̧ agitur de vnico actu
faciendo vel declaran
do q illud ius possit pe
ti per actionez singula
rem vniuersaliter vl̄ ge
neraliter ſm formā obli
gationis.vel rei natu
ram.Sed vbi concludi
tur ꝑ modum principa
lis ad dandum vel resti
tuēdum rē:vel summaz
singularē:tūc illa ē cer
tificāda ⁊ specificanda.
Uerbi gfa.Peto decla
rari q fullones vel car

a ¶Sʒ q̄d.
Quid autē
si iudex in
sñia expres
se se retulit
ad quod dā
instr̄m qđ
non fuerat
in cā ꝑdu
ctuʒ:an va
leat sñia vi
de hic per
ang.in fin.
ū.co.vsic.
q̄rit Bal.⁊
ꝑ Iaso.hic
in.viii.col.
⁊ fi.vsi.q̄d
autez si iu
dex.

b ¶Quid
si q̄s.Quid
autē si iu
dex dicat
cōdēno si ē
probatum:
al's absol
uo.vid hic
ꝑ Ange.in
iii.col.cir.
me.vsi.q̄d
si iudex di
xit condē
no.si est ꝑ
batum.⁊ ꝑ
Ias.hic in
x.col.ant
me.in vsi.
querit etiā
Ange.

nifices talis ville ĩ suo nouo ĩgressu d
bẽt mihi taliã s͠z facl̃tates suas. vl̃ q̃d
sint rusticiabiles mei. talis petitio ad
mittitur: quia certum petitur videlicet
declaratio talis iuris ⁊ hoc est clarum
⁊ certuz. Idcirco nihil aliud habeo de
clarare illi contra quem ago qui forte
me turbat seu impedit vti iure illo. Sz
si peterem mihi aliquid dari vel resti
tui ab illo contra: quez ago: tũc debeo
declarare ⁊ certũ dicere. Uerbi gratia:
Dico contra vnum de carnificibus ali
cuius ville quod carnifices noui debẽt
mihi in nouo ingressu taliam scd̃m fa
cultates suas: et quod ipse est carnifex
nouus quare peto taliã ab eo mihi da
ri. Sine dubio ego credo ꝙ debeo dice
re quantum peto pro talia vt possit de
liberare an talia sit s͠z facultates suas
qui hoc casu taliã petit pͥcipaliter. ⁊
hoc argumento predictorum. Quid si
non petitur principaliter sed in conse
quentiaz. Uerbi gratia. Ago contra ti
tium dicens me habere tale ius serui-
tutis super ipso: quod peto declarari ⁊
hoc declarato peto per officiũ ip̃m co
gi ad prestandum taliam secunduz fa
cultatẽ suam: nũq̃d procedit talis peti
tio. Uiderẽt quod sic per predicta. Qꝛ
ipsa talia per modum accessorij. peti-
titur declaratio nãq꜄ est principalis cõ
clusio in reali. vt satis dictum est. s͠. §.
eque. ⁊ sic residuum venit accessorie ꝑ
officium iudicis vt ibi. ⁊ facit bene. C.
in quibus causis col. cen. l. p̃ma. lib. xi.
Sed huic obstatur: quia in rei vendi-
catio. declaratio est cõclusio principa-
lis: ⁊ rei restitutio venit per officiuz iu
dicis. vt. l. qui restituere. ff. de rei vẽdi
catio. ⁊ tamẽ in rei vendicati. res que
venit per modum accessorij debet desi
gnari. vt. l. si in rez eodẽ titulo. ¶ Sed
ad hoc potest respõderi quot res desi
gnatur in rei vendi. quia alias nõ pos
set designari dominium pro quo agi-
tur quod ĩ re insidet nec ipsa causa p̃n
cipalis agendi. Sed hec causa agendi
bene patet absq꜄ designatiõe summe.
Unde in hoc aduerte: quia res super
qua principalis intẽtio ⁊ cõclusio fun
datur est designãda: sicut in titulo que

stionis nostre. designatur villa seu ca
struz. Et hoc designato non oportet de
signari id quod venit accessorie: licet
principale et accessorum sint idem vel
vnuz nõ potest designari sine alio ta
illud designandum est. Sicut si agam
pro seruitute itineris debita a tali fun
do opotet designari funduz nec est di
uersum in rei vendicatio. ⁊ confes. quo
7 ad hoc. ¶ † Sed quid si ago contra ti-
tium dicens quod vendidit: vel dona-
uit: vel legauit mihi quicquid habet i
tali villa. vel bona que obuenerũt sibi
a tali. nunquid procedit libellus. vel
an oportet quod declarem et specificẽ
bona illa singulariter. Uidetur quod
non debeã specificare in libello. Quia
forma obligationis est talis. et sic suffi
cit ita petere per ea que hic notãtur ⁊
que. s͠. sunt dicta. Et hoc videtur tene-
re Specu. titu. de li. §. iam nunc. ⁊ §. ia
xta. de actio. seu pe. §. i. versicu. quid si
peto. Pro quo facit. ff. de legatis. iij. l.
vxorez. §. legauerat. Quia quodammo
do videtur certa demonstratio. ita ha-
betur pro designatione. ff. de oper. no
ui nuntiati. l. de pupillo. §. qui nuntiat.
Et pro hoc facit. ff. de rei vẽdica. l. si ce
rem. §. fina. versi. admittitur petitio ser
ui qui fuit ex tali hereditate. In contra
rium videtur quia libellus certus esse
debet vt per euz reus possit instrui an
cõtendere vel cadere debeat. Unde cũ
ex isto non possit instrui non est admit
tendus. Solu. satis videtur admitten-
dus contra illum qui contraxit. ⁊ est ra
tio: quia libellus datur vt reus po
certificari ⁊c. ¶ Nunc reus debet esse
certus magis quam ego de his que si
bi obuenerunt vel que habet in tali lo
co: quare ⁊c. ¶ Sed contra tertium cõ
tra quem agitur reali: non videtur ad
mittẽdus. Quia cessat predicta ratio
¶ Unde si admitterem: cum difficulta
te admitterem. Et in casu tamen quo
non posset melius declarare. et quic
quid sit in iuramẽto oportet q̃d sit cer
tus quia alias non posset iurare quod
reus possideret: nec quod ipse sit do-
minus que oportet ipsum iurare quia
illa sunt de fundamento petitionis.

8 ¶†Sed quid^a si quis petat obedien-
8 tiam et subiectionem sibi adiudicari sup hominibus certe ville, et illa que subiecti facere debent suo domino iustitiario nunquid illa dz declarare. Videretur q sic. Quia illa non sunt certa. sed satis potest dici quod sufficit declarare in alticulis. extra de prescrip. c. auditis. quia talis obedientia censetur vnum corp^9 plures species sub se continens. Unde sufficit totum corp^9 petere sicut sufficit petere gregez. ff. de rei vendicatio. l. j. §. fina. eo. titu. l. vendicatio. non vt gregis: et hoc si certum sit de consuetudine vel de iure quod verbum importat: alias si esset dubium non videtur
9 cur non esset opus declaratione. ¶†Sz queritur vltra. certum est quod vniuersitas iuris non potest peti per actionem realem: sed an per personalem. Non videtur. sed singulares res sunt petende. ff. de here. vel. l. qui filij. §. j. C. de here. ven. l. qui tibi. Contrarium est expressum quia hereditas petitur per actionem ex testamento. C. ad trebel. l. et sine scriptura. ff. de fideicom. here. pe. l. fin. cum no. et per act. ex stipulatu. ff. ad trebel. l. facta. §. j. vnde videtur verum qd hereditas tota possit peti. et tunc res non designantur: et etiam singulares: et tunc eas designari oportet. vt not. ff. ad trebel.
10 l. restituta. ¶†Queritur vltra. quid si obligasti omnia bona tua mihi ago hip. vt ea mihi dimittas nunquid possum sine alia expressione vel an habeo exprimere singula. videtur q habeam exprimere quia hipo. est actio singularis in qua necesse est res exprimi vt. s. dixi. ¶ Preterea ista omnia bona important vniuersitatem iuris. ff. ad treb. l. nam qd. §. fi. cum. l. seq. et vniuer... iuris non pot peti p ac. realem, vt. l. ... s. alle. ¶In contrarium videtur q actionis hipo. sit realis tamen fundatur et causatur ex nuda conventione et obligatione vt satis dixi. s. eo. §. item seruiana. Ex quo ergo talis obligatio admittitur cur non talis petitio. videtur q imo talis petitio admittatur i certa vbi obligatio est incerta. vt dixi in superiorib^9. ¶Preterea hipo. competit pro fideicommisso vniuersali. C. communia de le. l. j. et. ij.

¶Preterea cessio bonorum vniuersalis admittitur cur non dimissio bo. pol. quam p hipothe. auocatur si talem libellum recipere ego reciperem eum contra obligationem non contra tertium possessorem p ea q dixi. s. in questione. sz ad qd ago de hoc scripsi. s. de acquiren. per arrog. §. j.
11 ¶†Nota q lz petitio incerta non debeat admitti: si tamen admissa fuerit non vitiatur processus verum est q debet declarari in quacunque parte processus si hoc requiratur. C. de anna. ex. l. fi. vbi erat incertissima. et tamen tenet als et non operaretur interruptionem vt ibi scripsi. et dz fieri pnuntiatio extra de sen. et re iudi. c. cum bertoldus. de rescr. cum dilecta. de ordi. co. cum dilectus. de ca. mo. c. dilect^9. p doct. et p Inno. extra de sepul. l. certificari. Ex his appet quomodo agitur de incerta
12 quantitate vel re. †Restat videre quomodo sententiandum sit. et in hoc stat intellect^9 huius §. et glo. sup quo sciendum q aut queritur quomodo sententiandum sit super principali. aut quomodo sup accessoria. si sup principali: tunc aut petitio continet certam et designatam quantitatez vel rez aut incertam. Primo casu certum est q snia dz esse certa. vel p designationem rei vel quantitatis. vel p certam relationem vel demonstrationem: vt condemno te petitum. et sic itellige. C. de sen. q sine

a ¶Sz qd. Quid vero si iudex dicat in snia titium absoluo et expensis victum victori nob et successorib^9 nostris taxatione reseruata an videatur fca condemnatio. vid. angel. hic in iiij. co. post pn. v. qd si iudex dicat titium absoluo. et p do. Jas. in xj. col. post prin. in v. vlti. vt nihil.

a ¶Ex a=ctis.d hoc a vide Ang. h post pn. ij.col.v.ex quo not.q in dubio.

certa quātitate.l.j.et.ij.
ff.de re iudi.l.in senten
tijs ꝛ hoc dicit is.§.cu=
rare debet ꝛc.et adeo cu
rare:q2 non valebit sn̄ia
nisi sic curauerit et fece
rit.C.de sen.q̄ sine certa
quātitate.l.penul.ꝛ fin̄.
13 ¶† Quid si condemnet
reū in his q̄ ex actis[a] ap
parebit eū debere.nun=
quid valet sn̄ia. Videt
q sic:q2 hoc apparebit
per processum.vt.d.l. in
sententijs.ff.de ma.te.l.
noiatim.ꝛ pro hoc vt ex
de excep.c.cum venera
bilis.ꝛ hoc videt tenere
ibi Inno.sz gl.videt no
tare cōtra.C.de sen. que
sine.cer.quāti.l.pen̄. p
qua facit:q2 acta ꝛ atte=
stationes vt plurimum
sunt dubie:ideo opz sen
tētiā declarare. Potest
dici q valet i predictis
terminis.Sed si diceret
cōdēno te in quātitate
contenta in instrumēto
pducto p actorem vel p
testes in ea concordan=
tes.credo q valeret:q2
refert se ad quid certū ꝛ
clarū p.d.l.in sentētijs.
caueat tn̄ iudex q super
toto iudicet.vt.j. dicet.
¶Scdo casu qn̄ petitio
ptinet incertū.Tūc aut
de natura obligationis
seu rei ad quā cōcludit
nulla est certificatio fa=
ciēda:ꝛ tunc valet sn̄ia
ita incerta sicut est peti
tio Verbi grā.qn̄ petit
homo pmissus in gene
re vel alternatiue natu=
ra obligatiōis ꝛ rei que
petit hz vt petat incer=
tum nec certificandū in
processu:imo caderet si
certū peteret.j.pri.§.v.
huic autem.ideo iudex nō hz curare q
certā ferat sniam:vt hic no. Exemplū
autē tertiū qd gl.ponit vcz qn̄ agitur
noxali:nō placet:q2 ibi potest ferri cer
ta sniavt videbis.j.de offic.iudi.§.i.
de re iudi.l.miles.§.j.sz potest poner
alia exēpla si pmisisti seruare idēnem
aduersus rem publicam vel aduersus
aliquā cui tenerer possez forte ex admi
nistratione vel alio isto eni casu si ago
vt condēneris ad me seruandū indēnē
valet sentētia.C.de sen.q̄ sine cer.quāti
ta.l.ij.q2 nihil aliud petebat.Sz si pe
terē dānā vel aliquid aliud q2 nō serua
bat indēnis secus esset nam illud debe
ret declarari in libello ꝛ in snia.vt.s.di
xi in materia petitionis.¶Itez potes
ponere plura exēpla si petā pcessus fa
ctos tali tpe cōtra me nullos declarari
p eo:q2 iudex excōicatus erat vel quia
absens.ex de postu.prela.c.tāta.de do.
ꝛ cōtu.c.veritatis.vel petaz ius epale
vel iustitiarius iura que iustitiario de
bentur vel aliquem esse ita habilem de
volūtate.ex de sen.excō.c.cū venissent.
de pcu.c.auditis.de appel.c.bone.ꝛ in
nullo talium casuum habet locuz is.§.
¶Itē de vniuersali actione qn̄ vniuer
saliter agit.ff.si pars here.pe.l.nō pos
sumus.si autez p certa re.tūc esset illa
declarāda vt ad restitutionē illius con
cludatur.Nā res singularis pōt petip
actionē vniuersalez ꝛ tanq̄ singularis
vt.s.dixi.Si tamē cōcluderetur vniuer
saliter cōtra illum qui vnā rem tenet ꝛ
diceretur eum tenere hereditatē nihil
haberet specificare actor nisi in execu
tione:ꝛ sic nec iudex.extra de offic.de
di.c.conquerente.nec hz locū noster.§.
¶Quid in actionibus generalib⁹ sicut
tutele pro socio.Credo qd sicut petitio
gn̄alis ꝛ incerta admittitur qd snia ge
neralis valeret.si eni petitio contineat
qd ꝯpellat reddere ratione de admini
stratione sufficere debet q ad hoc reus
cōdēnet.sz postea dz dari arbiter q sin
gula discutiat.ꝛ iudici referat ꝛ coram
illo specificabit p articulos.ff.de ꝯdi.
ꝛ demō.l.si cui.l.iu.l.vir.ꝛ tūc iudex
certā pfert sniaz ꝛ i certa summa ꝯdē
nabit.Et hoc casu obtinet is.§.q̄uis.

de incerta quantitate actum ab initio fuerit nihilomin⁹ curare debet qđ certam ferat sniam negotio vt premittet examinatio. ꝛ facit. ff. fa. her. l. item labeo. §. sz si. ¶ In tertio casu qñ fuit petitio icerta de natura tñ rei vel obligationis esset certificãda. verũtamẽ fuit incerta admissa vel de volũtate partiũ vel al's qꝛ certificari nõ poterat quo casu admittit: vt. s. dictũ est tũc ꝓprie hz locũ is. §. qđ iudex hz curare vt certaz ferat sniam: q̃uis de incerta quãtitate vel re actũ fuerit. vt. l. qui de dota. ꝛ. l. in furti. ¶ Sed quid si nõ posset iudex certificare: qꝛ forte testes nõ declarant rẽ vel quãtitatẽ sicut nec actor quid faciet. Videt qđ nihilomin⁹ pronũciare debet: qꝛ tex. dicit quantũ est possibile certã sniam ꝓferat. ꝛ sic supponit. imo expresse dicit ꝙ eã ꝓferat saltẽ qualez poterit. ¶ Istud nõ videtur de mẽte iuriũ que volũt sniaz certã ferri: vñ istud impossibile nõ sonat qđ det eã icertã: sz qđ eã reddat certã quãtũ plus poterit. Verbi gr̃a. petebas cẽtũ libras nõ declarabas monetaz. iudex in sua snia debet eã declarare. vł petebas legatũ saluo eo qđ est p. l. fal. detrahẽdum. iudex dz đclarare hoc q̃tũ est sibi possibile. si aũt nõ sit possibile: tũc dz absoluere reum qꝛ actor nõ ꝓbat. Verbi gratia. tu petis vnũ scyphum quẽ mihi cõmodasti vł penes me deposuisti nõ dixisti põdus qꝛ nesciebas nec testes declarãt. quid fiet. Videtur qđ debes succũbere qꝛ q̃uis admittatur libellus cũ iuramẽto nihilominus opz ꝓbare põdus ante sniam. vt notat in. d. l. in furti. ff. depo. l. j. §. si quis argẽtũ. cũ igit ... ꝓbes succũbis. ꝛ hoc nisi in actiõi ... casib⁹ quib⁹ ex dolo iuratur. de quib⁹ dixi. s. §. preterea. qꝛ tũc cũ iuramento fit cõdemnatio incerta. ¶ Sed quid si vterq; ꝓbat equaliter nec constat quis est actor nec q̇s est reus. Responsio. qꝛ iudex in dubio nõ feret sententiã. vt ꝯsueuit notari. C. vti possi. l. j. ex̃ de ꝓba. c. lz. iste tñ casus vix occurrit: qꝛ vix est quin sciat quis actor q̇s reus. ꝛ q̇d ꝓbatur vel nõ vt ibi scripsi ꝛ in oibus põt ꝓcedi ad q̃ones. ex̃ de depost. c. j. ꝛ de hoc. j. de interdi. §. retinẽde. ¶ Sz quid si q̇s petat omne imperiuz in aliqua villa vel territorio. facit articulos sup ex pleris diuersis probat aliquos alios nõ. Verbi gr̃a. ꝓbat qđ cognouit de aliquibus causis misti imperij vel iurisdictiõis. nõ autem ꝓbat ꝙ aiaduertit i aliquẽ vel mulctauerit nunq̇d iudex adiudicabit sibi totũ imperiũ. ꝛ an valebit snia gñalis ex quo fuerint articuli specificati. Inn. videt velle ꝙ iudex ꝓnũtiabit sup articulis ꝓbatis: sup alijs supsedebit. ꝛ ita not. extra de excep. c. cũ venerabilis. ꝛ idẽ sequit Spe. de sen. §. qualr. ver. Itẽ qđ est incerta. sz hoc nõ videt verũ. qꝛ ex quo petitio fuit vna nõ p̄t ꝓnũtiari ꝓ parte: ꝛ ꝓ parte dimitti. ff. fa. hercis. l. i hoc iudicio. c. si ad rẽ. đ iud. l. j. ¶ Preterea: sicut sufficit vti parte fundi ad acquirẽdã possessionẽ tot⁹ sic ꝛ aliquo articulo imperij. ff. de acq̇. pos. l. possideri. igit ꝓbatio illa sufficit sibi: ꝛ dz snia ferri i totũ ꝓ actore. ꝛ hoc nisi re⁹ possideret vel explicasset articulos nõ ꝓbatos. vt. l. qđ meo. §. si. eo. ti. vide de his. ex̃ de prescri. c. aũt. ꝛ scripsi in bre-
14 uiario. C. đ emã. li. l. j. ¶ † Satis ergo locuti sum⁹ de sentẽtijs ferẽdis sup p̄ncipali. q̇d si sup accessorio. Oẽs doct. iur. cano. tenẽt ꝙ valet snia incerta reseruata taxatiõe. ꝛ hoc sequunt oẽs curie. vñ condẽnãt in fructibus ꝛ expeñ. reseruata taxatione. idẽ videret dicendum in dãnis ꝛ interesse ꝛ quibuscũq; casibus. vbi accessorie aliqua petũtur. ita no. in. d. c. tãta. ꝛ est expressũ de donat. c. inter dilectos. de ꝓcu. ex insinuatiõe. cũ multis. hoc etiã videt fundari p. l. C. si q̇s alũ vel sibi. l. cũ ꝓpria. i fi. vbi cõducit possessionẽ cũ taxatiõe fructuũ ꝛc. Sz illa magis diceret facere cõtra supponit em̃ ꝙ taxent i cõdẽnatione: sz facit in hoc qꝛ loquit de taxatione supponẽdo ꝙ cõdẽnatio ꝓcesserat. Quicq̇d sit securi⁹ esset ꝯdẽnare in certa sũma vel quãtitate negotio pri⁹ examinato sicut etiaz leges ciuiles vident velle i expẽsis q̇ primo debẽt taxari ꝛ post iurari ꝛ nouissime adiudicari. in aut. de iudicib⁹. §. oportet. ꝛ facit

a ¶ Si qs. plus pe=
tēs in iudi
cio loco: cā
re vel tpe:
olim cade=
bat a cau=
sa: hodie ve
ro plus pe
tens tpe ve
nit alr pu=
niēdus: qr
reo inducie
duplicant:
et actor ad
oē dānū li=
tis tenetur
plus rō pe
tens aliis
modis i tri
plū sumpt⁹
quem susti
nuit re⁹ li=
tis noīe pu
nict. h. di.
fm Angel.
vsq; ad §. si
minus. ⁊ di
uide fm eū
dem Ang.

ff. fa. herci. l. itē labeo §.
sz si religionib⁹. in hoc
nō insisto: qr tm̄ vsitatū
est de cōtrario q nō cre=
deretur mihi. in hoc tñ
aduerte q quis cōdem
natio valet in summa in
certa: in accessoriis ta=
men condēnationis mo
dus debet esse certus.
Nā si diceret cōdemno
te in expensis si que de
bētur nō valet. ff. de iu=
di. l. in sententiis §. qui
nō sortē. Ideo nō valet
condēnatio in expēsis
de iure si frequenter fit.
sed de qua sententia lo=
quitur hic an de interlo
cutoria vl' diffinitiua nō
est dubiū q de diffiniti
ua. Quid de interlocu=
toria. Videtur q valeat
incerta. naz condēnatio
fit in expensis nulla ex
pressa quātitate interlo=
quēdo forte rōne retar=
dari pcessus: vel alia de
causa. ex̄ de pcu. c. audi
tis. ¶ Itē reuocat qcqd
post appellationē factū
est extra de app. signifi
cauit. ⁊ c. cū causa. super
hoc debeat aduerti ma=
teria in qua fert interlo
cutoria. sicut. s. dixi i dif
finitiua. Nam si mate=
ria exigat certitudinem
debet fieri certa alr's pōt
valere icerta. Verbi grā
fiunt positiones vel ar=
ticuli ego dico aliquas
esse impertinētes vel ca
ptiosas ⁊ nō esse respon
dendum ⁊ sup hoc peto
ius. sine dubio iudex dz
declarare specifice qb⁹ a
positionibus est rñden
dum ⁊ quib⁹ nō: alr's sen
tētia sua esset recisoria.
¶ Sz interdū valet icer

ta. Verbi grā. petebā dic ad pponēdas
exceptiones. ego dicebā te nō debere
admitti ad aliquas pponendas. vel te
nō dbere admitti ad aliqs testes pdu
cēdos. vel dicebā laicos nō debere ad
mitti ad deferēdū testimoniū si super
hoc detur generalis interlocutoria nō
dubiū q hec valet ⁊ tz qr hoc petebā
vt dixi. s. vnde sufficit sentētiare sicut
petitur qn materia hoc reqrit sicut est
in predictis exēplis ⁊ in multis aliis
q possunt reperiri. dicit ergo is §. qr cu
15 rare dz iudex ⁊c. ¶ † Sed q erit forma
⁊ materia hui⁹ cure. rñdeo debet per=
fecte videre pcessum ⁊ cūcta rimari. ⁊
si ex pcessu nō appareat q possit etiā
ferre sententiā debet vocare partes ⁊
inrerrogatiōes facere ⁊ etiā testes vl
si videatur q minus clare deposuerit
vt magis declarēt. ex̄ de pba. c. i pñ
tia. de test. c. cum clamor. ff. de interro.
act. l. vbicunq;. ¶ Item dic q neduz dz
iudex sniaz certā dare ⁊ i re ⁊ in quāti
tate petita: imo in aliis ex qb⁹ posset
per sniam dubiū oriri in futurū. cōce=
do tñ q si hoc nō faciat nō annihilat
ex hoc snia. ff. d fideicō. lib. l. si legata
rio §. fi. de suspec. tuto. l. hec eñ. an aūt
incertitudo personarū vitiet. dic extra
de offi. ordi. c. ii. ¶ In gl. ⁊ in scriptis
in fi. dic multos alios casus vt scripsi
in. d. l. fina. vide ibi qr hoc non est pro
prium hic.
1 ☞ Casus positio ponit in principio.
2 Jure antiquo an erat introductum qd
plus petens q̄ sibi deberetur amitte
bat causam.
3 §. iste si quis agens. instit. de actio. ni
hil habet cōmune cū. l. vnica. C. plus
peti. ⁊ rationem reddit.
4 Plus petēs q̄ sibi debeat punit si pn
cipalr plus petit: an alr si accessorie.
5 Quid si nō exegit sed petiit vel fecit
fieri executionem.
6 Quid autem duplicabitur in hoc casu
vel §.

a Si quis agēs intē
1 tione sua. ¶ † Ista §. planissimus est. ⁊
glo. magis plana. ⁊ est vnus §. ⁊ vnus
casus cū suis exēplis ⁊ declarationib⁹

vsq ad.§.si minus. Casus p iuuenib⁹ pōt sic incipi. Dñe imperator ego mul tas naturas actionū vidi ex q̄b⁹ occur rit mihi talis casus dubius. ego debe bā alicui.x. ipse petit a me.xx. queritur nunqd debeat puniri. rñdet imperator q sic: qz antiquit⁹ si q̄s agēs ɛc. casus plan⁹ est. psequere litterā. Circa istuz §. primo pōt queri. Utrū intelligit̄ ge neraliter quacūq actione agat̄. Et vi: det̄ q loquat̄ tm̄ de reali ppter verbū ptineat: qđ videt̄ sonare realitatē vtdi xi.s. eo.§. omniū. Sz ptrariū est verū. Nā generaliter loquit̄ si q̄s agēs intē tione. hoc em̄ omnē intētionē cōprehē dit qz largū ē ɛ hoc apparet p exēpla j.§. plus. ɛ §. se. vbi loquitur de reali ɛ
s psonali. ¶ † Itē querit̄ hic dicit q olim rem amittebat nūquid hoc antiquitus erat d iure. ff. vl' iure antiquissimo. Uł q de iure. ff. p. l. nō solū.§. tale. allegatā hic i gl. Cōtrariū videt̄. ff. d edi. edic. l. bouē.§. sub cōditione. d pig. l. grege. §. sub cōditiōe. si cer. pe. l. pecuniā. ff. ad le. aql. l. in. l. aqlia si deletū. ɛ forte §. tale referebat se ad ius antiquuz vl' forte de iure. ff. erat aliud in debito in diē hodie idē. j. eo. ver. tpe. Sz nūqd is.§. corrigit. l. instas. ff. de iur. fis. gl. vł hic sentire q sic. In gl. facit. dicit em̄ idē erat. q. d. q hodie nō esset ɛ exp̄sse hoc dicit in. d. l. instas. sz ego nō video q̄re fuisset posita in. C. si eēt correcta. ɛ vnde nō puto eū delinquere qui in du bijs q̄ōnibus contra fiscuz rñdet. ff. de iur. fis. l. non puto. Idcirco audacter di cas q. d. l. stat hodie. ɛ is.§. hz locuz in
s priuato nō in fisco: qz adhuc vult pce: dere ad bonū exēplū. † Uñ non mirū si [illegible] sit peioris cōditionis i his que [illegible] ad correctionē morum q̄s priua tus: qz ɛ alibi legit̄. ff. ad trebel. l. si le: gatus.§. fi. cū cōcor. ɛ no. q is.§. nil ha bet cōe cū. l. odiosa. C. de pl⁹ peti. Naz ibi loquit̄ vbi p dolū sibi pcurauit ca: ueri. ɛ ex cautione agitur hic. vbi solū petit etiā sine malitia: sed crassa vł mi nus iusta ignorantia. vñ alia pena hic alia ibi. Quid ergo si pcuratori fuerat in parte satisfactuz dño ignorante dñs totū petit: vel p̄decessores heres q̄ cau

tionē inuenit totū petit nunqd punit̄ hac pena. Credo q sic si potuit se certiorare. ff. de re. iur. l. q̄ in alterius. vñ ponde ra hic verbū cōstantissi:
4 mus ɛc. ¶ Sup text. re veluti. is §. pcedit sine
a dubio vbi plus petit a vna petitione et princi: paliter. q̄d si accessorie. Uerbi gratia. petit rem cū fructib⁹ vel cuz inter esse ɛ constat p pcessum reū nō teneri ad fruct⁹ vel interesse: sz ad prin: cipale. satis vł equū cuz hoc sit penale q nō de: beat extendi ex interpre tatione. ff. de pe. ɛ q non debeat puniri saltez pe: na tripli apparet cuz ex hoc maiores sportulas nō soluerit. ¶ Sup tex. tpe. si q̄s ante diē appo sitā. de consensu partiū vł ex natura rei. j. de ex cep.§. tēporalis. idē sup l. vt in exactio. dotis rei mobilis. C. d reivxo. ac. §. accedit. vel in cōstitu ta pecunia. ff. de consti. pecu. l. pmissor. † Sz q̄d si nō exegit sz petiit vel fecit executionē fieri qz forte iudicatū habebat vel literas sigillatas de quib⁹ fit executio in cu ria laicali: ɛ in curia ec: clesiastica monitio. nun quid est loc⁹ hui⁹.§. cre do q sic multomagis et qz maior ratio. ff. qđ me tus cā. l. fiñ.§. fi. Quid si soluit ante diē vocat⁹ ɛ p iudicē iussus nūqd p̄t agere ad penā. credo q nō p. d. l. ff. de eo qđ cer: to loco. l. cētum capue. ¶ Sed quid si non fuit dies certa apposita: tūc

a ¶ Plus petit. Que rit hic Are. an ɛ qñ ad mittat̄ pe: nitētia ad hoc vt ipse actor euis tet penas p̄ dictas. ɛ tz q vsq ad litē cōtest. nisi ipe re⁹ fecisset ali q̄s expēses ante lit. cō testa. qz ad illas refi: ciendas a ctor dz con demnari.

a ¶ Loco. No. hic ang. q̄ agēs actiōe arbitraria ꝓpter locū semp dʒ ī libello mētionē facere d̄ loco vbi solutio fieri debebat qñ in loco alio agit: al's aūt tā q̄ libell⁹ inept⁹ p̄t iudicis offō lacerari. vt. l. j. ff. d̄ offi. asses. dt rñ ip̄e se non credere q̄ ꝓpter hoc libell⁹ sit inept⁹ licet sit ꝯ ius litigatoris quia videtur auferre interesse ipsius rei ꝓpter locum q̄ indistincte venit. Item vide hic Angel. materiam qualiter ꝓbantur pretia rerum. in fi. j. colū. ver. ꝛ quoniā iste articulus ꝛc. de hoc vid̄ do. ias. i. §. plus aūt. j. proxi. in. ij. co. post p̄nci. v̄sī. hinc sumpta occasione.

b ¶ Pro euidentia. de hac materia alternatiue diffuse hic tractat Angel. incipiēs in j. colū. vsq̄ ad fi. §.

idem cū is. §. obtineat. in debito ꝯditionali vt statim subijcitur ꝛ dies incertus habetur ꝓ conditiōe. ff. de cōdi. ꝛ demō. l. dies incertus. 6 ¶ † Sʒ quid duplicabitur et in hoc casu videretur q̄ conditio vel dies incertus deberet iteruʒ expectari per hunc. §. sed potest dici q̄ duplicabitur tm̄ tempus quantū fuit a tp̄e ꝯct⁹ vsq̄ ad euētū cōditiōis vel dies incerti. ꝛ forte hoc voluerūt dicer̄ gl. ff. si cer. pe. l. pecuniā. de pig. l. gregē. §. sub conditione. vide. j. de excep. §. temporalis. ꝛ. s̄. §. tripli. ¶ Super text. quia ratiōe. iste ver. facit q̄ actio que cōpetit ad dandum sit arbitraria: qd̄ non est ver. vsq̄. vide. s̄. §. preterea. a ¶ In gl. loco a. ī fin. hec est verior et bene facit. ff. de admi. tu. l. titium ꝛ meuium. §. j. ꝛ vide plenius de materia huius §. s̄. eo. §. p̄terea. ¶ Super tex. ibi diuersa sunt pretia. facit. ff. ad. l. fal. l. p̄tia. §. fi. de eo. qd̄ certo loco. l. ideo. sup text. ibi sed ꝛ pecunie numerate sub. diuersa est vtilitas quia non in omnibus ꝛc. sed q̄d est hodie in terris xp̄ianorū q̄ nō fenerāt rñdeo idē q̄ debitores bene recipiunt sub vsuris. ¶ Sed quid si sit notorium quod vtilius est debitori soluere in loco vbi petit q̄ i loco vbi agit nūq̄d op⁹ ē h' mōi cōmemoratiōe. Credo q̄ sic. qr̄ petitio dʒ narrare formā obligatiōis. j. §. her. autē. in fi. itē sup hoc reus nō haberet cer e ꝓcessuʒ nec ꝓbatiōes attēdere. j. ver. preterea. in fi.

1 ☞ Causa quandoq̄ ponitur pro electione.

2 Alternatiua quod modis iuenit̄ esse.

3 An autem. §. iste intelligatur seu locum habeat ī omnib⁹ alternatiuis. ꝛ nu. 6.

4 Adde ad idē nume. 4.

5 Electio in alternatiuis rerū cui⁹ sit debitoris: ad eius cui debetur

7 Quid in aliis alternatiuis q̄ rerū: aut temporis.

8 Creditor cui debet̄ aliquid alternatiue si petit qualiter debeat in libello cōcludere.

9 Stipulat⁹ sum mihi aut titio peto purere mihi dari: an possim.

10 Quid si fit alternatiua rerū ꝛ locorū.

11 Stipulat⁹ sum stichū aut pamphilum feci pactū q̄ n̄ petā stichū: an pāphil⁹ remanet in obligatione.

12 Seruus mediocris si debeat̄: ꝛ creditor petat meliorem. an videatur pl⁹ petere.

Huic autē qui loco.

1 ¶ † In gl. hāc cām. ī fi. vel forte vtilitatē: qr̄ ex electione descēdit. vt. ff. de verb. in rub. sʒ fm̄ hoc posset dici q̄ pl⁹ petitur causa. s̄. v̄. loco sicut hic sed nō ita proprie. ¶ In glo. nisi cum iam. ī fine Quidam habēt hic additionem que incipit quare ꝛc. ꝛ finit. l. stichū. circa p̄n. Si non habeas scribe eam: quia bona

2 est. ¶ † Pro euidētia b tñ hui⁹ gl. ꝛ materie scire te volo q̄ reperit̄ alternatiua personarum seu alternatiua inter personas. vt. l. cum quidam. C. de verbo. si gni. ff. d̄ leg. ij. l. si titio. d̄ cōsti. pecu. l. si filio. §. j. s̄. de inuti. stipu. §. aliij. ¶ Item reperitur alternatiua rerum. vt. in exēplo hic posito. ff. d̄ iu. do. l. plerūq̄. d̄ lega. j. l. cum res. §. sed si stichus. ¶ Item alternatiua tp̄is. ff. de verb. obli. l. si stipulatus fuero. x. aut. xv. de le. ij. l. si ita legatum. §. fi. ¶ Item reperitur alterna

tius locorū.ff.de eo quod cer.lo.l.iij.§.
qui stichū.¶Itē locorū ꝛ rerū.vt.c.§.
3 in fi.¶†His visis querēdū ē an is ꝟ.
obtineat in omnib⁹ his alternatiuis.
¶Et ad solutionem hmōi est primo q̄
rēdū quid sit in obligatiōe in alterna=
tiuis rerum.ꝛ videt̄ ꝙ vna res solū vi
det q̄ soluit.ff.qñ di.le.ce.l.cū illḋ aut
illud.ḋ le.ij.l.si illud aut illud.ar.ff.de
le.j.l.cū incertus.¶Ad hoc rñdeo qḋ
vtrūq̄.ff.de ver.obl.l.si duo.ꝛ apparet
qꝛ vtrūq̄ pōt cōstitui.ff.de cōstit.pe.l.
illud aut illḋ.ꝛ sic vtrūq̄ ḋbitū.e.ti.l.j.
§.debitū.ꝛ hoc vbi i vtroq̄ pōt ꝯsiste
re obligatio alioqui alterū tm̄ in quo
obligatio p̄t ꝯsistere.ꝛ hoc vex̄ i alijs
q̄ in alternatiuis quātitatis vel tp̄is.
4 ¶†Quid in illis expressum vr̄ qḋ in
illis est minor q̄ntitas in obligatiōe vl'
longius tp̄s.ff.de verb.obli.l.si ita sti
pulatus fuero quinq̄.eo.ti.l.si ita sti=
pulatus fuero.x.aut.xv.gl.sentit cōtra
qḋ nihilomin⁹ totū ē i obligatiōe.ff.
de le.ij.l.si ita legatū.§.fi.vbi vr̄ cōclu
dere qḋ vtrūq̄ sit indebito.sz pp̄ter p̄=
sumptionē censet̄ lōgius tp̄s ꝛ minor
q̄ntitas.hoc non credo:imo text.sicut
simpliciter loquunt̄ intelligo.ꝛ hoc est
quasi expressum.ff.de ver.obli.l.inter
stipulantē.§.si stipulāte.in fi.Si enim
vtraq̄ summa esset in obligatiōe ꝛ re=
spōderet̄ de vna ꝑ fctō stipulatio nul
la esset ꝑ p̄miū rñsum illius.§.ꝛ tñ con
stat ꝙ ibi valet.ꝛ hoc vbi ē electio de=
bitoris:sed q̄d in casu quo est electio
creditoris.Videtur ecōtra videlicet ꝙ
illud quod maius est sit in obligatiōe
q̄ qua rōne minus est ipso iure i obli
[illegible]e qñ ē electio ḋbitoris:qꝛ p̄sumi
tu. [illegible] debitor minus eliget eadē rōne
videt qḋ sit maius vbi est electio cre=
ditoris:qꝛ p̄sumi dꝫ ꝙ plus eligat ar=
guēdo de pari rōne ꝑ ꝯtrariū sicut ar
5 guit̄.s.pri.ꝟ.†Itē querit̄ ꝑ solutiōe
p̄me ꝛ istius scd̄e questiōis cui⁹ sit ele
ctio in istis alternatiuis rerū:an debi
toris vel illius cui debetur.De hoc sa
tis dixi.s.de le.ij.§.si generaliter.vide
ibi q̄diu res debite extant.sed vbi nō
extāt nihil dixi.ꝛ sicut vides additio
que est hic incipit de hoc loqui tamē

minus perfecte.Unde dic qḋ si altera
extat alia nō:dic ꝙ aut res pempta est
sine mora ꝛ sine facto alterius ꝯtrahē=
tium:ꝛ tūc illa que superest ex obliga
tione:vt.l.stichū.in prin.ff.de sol.vel
p̄tiū perēpte si ipsuꝫ malit debitor p̄
stare.ff.de leg.j.l.cū res.§.sz si stich⁹.
In casu quo est electio sua.ff.de ꝯhē.
emp.l.si i emptiōe.§.pe.aut perijt post
moram vel facto debitoris ꝛ tūc disti=
guit̄ cuius erat electio.Nā si erat cre
ditoris pōt petere mortui p̄tiū si vult
ꝛ sic intelligit̄.d.l.stichū.in scḋo dicto
ibi cū dicit.Ille sol⁹ q̄ decessit ꝛc.sub.
si creditor elegerit.si ꝟo.esset debito
ris electio tūc remanet viuus i obliga
tione nec debitor pōt afferre p̄tiū mor
tui si sit viu⁹.vt.d.l.stichū.ꝟ.enimue
ro.sec⁹ si dicerē si alienasset.ff.de le.j.
l.si qñ.§.fi.si vero alter mortuus sit fa
cto creditoris vel post ei⁹ morā ḋbitor
liberat⁹ est:nec alter in obligatiōe re=
manet.ff.de ver.obli.l.si stipulat⁹ fue=
6 ro dāmam aut herotez.†Ex his appa
rere potest in magna parte solutio que
stionis principalis ꝛ intellectus hui⁹
tex.nūquid iste ver.obtineat in omni
bus alternatiuis rerū.Quid aut am=
be res supersunt aut nō.Si supersunt
aut queris de alternatiuis quantitatū
seu temporis aut de alijs.ꝛ si de alijs:
aut erat electio debitoris aut credito=
ris.Recipiamus ergo per modū que=
stionis hec mēbra.ponamus ꝙ promi
sisti mihi.x.aut.xv.vel ꝑmisisti infra
kalen.martias vel augusti ad electio=
neꝫ tui.nūquid debeo concludere al=
ternatiue i libello.Ego credo ꝙ nō ꝑ
d.ll.quia minor summa ꝛ largius tem=
pus sunt i obligatiōe.ꝛ ideo hoc casu
non obtinet is.§.Nec potest dici ꝙ pe
tatur plus causa:quia nec plus est in
obligatiōe.Sz pone ꝙ ē electio credi
toris nunq̄d dꝫ ꝯcludere alternatiue.
Nō vr̄ ꝙ recisi⁹ tp̄s ꝛ amplior summa
vr̄ esse i obligatiōe:vt.s.dictū est.qui
imo nō videret̄ ꝙ possit petere mino=
rē summā:qꝛ nō est i obligatione per
supradicta.hec aūt ꝟa qñ ē eadē quā=
titas i qua nō cadit iteresse nisi i eo:qꝛ
sūma maior ē.Sz vbi caderet iteresse

vel affectio tūc crederē vtrūq̄ in obli
gatiōe ⁊ eē locū huic §. q̄uis summa
altera eēt maior vel forte eadē. Verbi
gratia. ꝓmisisti mihi centū ī pecunia
numeratā seu moneta vel .xc. vel forte
cētū in bonis florenis. hoc casu credo
vtrūq̄ esse in obligatione: q2 vtili⁹ ē ⁊
lenius pōt dare vel recipe vnā summā
q̄ aliā. Et idem dicerē in alternatiua
tpis. Pone ꝙ ꝓmissa fuerunt centū sol
uēda kal. martij aut maij de moneta q̄
curreret ī termīo. h̄ pt cadere magna
affectio ꝓpter monetas q̄ sepe mutāt
in regno frācie ⁊ freqūēter expediēti⁹
est cito soluere q̄ tarde ⁊ ecōtra expe=
diēti⁹ tardi⁹ recipe. ⁊ h̄ dico q2 cessat
rō dictarū legū. ⁊ ꝑ illa q̄ dixi ī silī ma
teria cōpēsatiōis. s̄. e. §. in bone fidei. ⁊
in talib⁹ casib⁹ ⁊ silib⁹ crederē esse
7 locū huic §. ¶ † Veniam⁹ ergo ad aliō
mēbrū q̄d ī alijs q̄ ī alternatiuis quā
titatis seu tpis ī casu quo ē electio de
8 bitoris. respōdeo indistincte esse locū
huic vsi. seu §. ¶ † Sz q̄d si est electio
creditoris nūq̄d dz ꝯcludere alternati
ue sm̄ determinationē huius §. credo
ꝙ nō: imo dz ꝯcludere ad vnū⁊ illō eli
gere. vt. d. l. stichū. circa pn̄. de v̄. obli.
l. vbi aūt §. q̄ illud. Sz q̄d si vnū petit
p̄cise absq̄ eo ꝙ se eligere vel elegisse
dicat. Satis pt dici ꝙ agēdo ⁊ petēdo
illō vr̄ eligere. ff. de leg. l. si is cui. Sz
an teneat̄ saltē facere cōmemorationē
de forma obligatiōis alternatiua. Vr̄
debere dici ꝙ sic: vt hic. ⁊ versi. qua de
cā sed parū facit vt dixi. totus iste vsi.
loquit̄ qn̄ est electio debitoris: sed qn̄
est creditoris non videt̄ necesse p. d. l.
si is cui. ⁊ p. d. l. stichum. Quid ergo si
egisset q̄si ex obligatiōib⁹ puris ⁊ fuit
intentio eius negata in processu pro=
bat actor obligationem alternatiuā et
electionē sibi datā nūq̄d dz cadere. vr̄
ꝙ nō per p̄dicta. ¶ Itē q2 rei nihil in
terest quicquid sit securius est ꝙ faciat
commemorationē in libello de forma
obligationis iuxta formaz huius lite
re: q2 alia est obligatio pura alia alter
natiua. vt. l. inter stipulantē. §. si stipu=
lāte. ff. de ver. obli. negari tn̄ nō pōt ꝙ
rō hmōi §. nō habeat locū ī his casib⁹

¶ Nunc aūt recipiam⁹ vltimū mēbrū
qn̄ res nō supsunt: sed tm̄ altera. nun=
q̄d sit locus huic §. rn̄deo sm̄ p̄dicta
ꝙ sic ī casu quo debitor pt p̄stare vnū
vel pretiū in casu quo teneret̄ ad solū
illū q̄ supest ille solus petēdus ē nec ē
locus huic §. sed bene credo esse secu=
rius ꝙ fiat cōmemoratio toti⁹ facti ī
narratiōe libelli: vt dixi. s̄. ꝓxi. qn̄ aūt
dz p̄stari p̄tiū vel ipsa res vidisti in su
perioribus sine q̄b⁹ vix pt itelligi is §.
¶ † Sz nunq̄d obtinet in alternatiua 9
ꝑsonarū. verbi grā. stipulatus sum mi
hi aut titio. peto pure mihi dari. nūq̄d
possum. Nō videt̄ cū me inuito debitor
possit illi soluere. s̄. de inuti. stipu. §. si
q̄s alij ⁊ ita videt̄ ꝙ actor nō possit de
trahere illā electionē debitori. ⁊ ꝙ is
§. obtineat in alternatiua ꝑsonarū si=
cut rerum. Sed hoc nō est verum sal=
tem vbi alter est adiectus. Nā iure ca=
uetur ꝙ si stipulator egerit ⁊ lis cōtest.
fuerit non potest amplius solui adie=
cto. vt. ff. de sol. l. si quis stipulatus fue
rit. x. in melle. §. si. vbi est expressuz. nā
certū est ꝙ ibi agebat pure ad dandū
sibi q2 si egerit ad dandū sibi vel titio
semꝑ reus liberat̄ dando titio ⁊ facie=
do qd̄ petitū est cū nō posset ēt in alio
condēnari q̄ qd̄ petitū est. j. de ꝑpe. ⁊
tpa. act. §. si. ¶ Et sic non tenetur cōclu
dere alternatiue sm̄ istius §. formam.
⁊ hoc sine dubio. vbi alter est adiect⁹.
¶ Quid si ambo sint p̄ncipales. leg.
titio aut seio. vel fratrib⁹ minoribus
vel predicatorib⁹ cui heres volet. ⁊
forte ambo stipulati sunt q̄libet alter
natiue: vcz seius ꝓmittis mihi aut ti
tio. ⁊ titius ꝓmittis mihi aut seio. Di
cas idē ꝙ quilibet pōt agere pure nu
la facta mētiōe de alternatiua. nec est
locus huic §. ⁊ est exp̄ssuz. ff. de leg. j. l.
10 si titio aut seio. ¶ † Quid si sit alterna
tiua rerū ⁊ locorū. ꝓmittis dare equū
parrhisius vel bouē rome. Determina
ꝑ precedētia cuius sit electio. ⁊ vide
ff. d eo qd̄ cer. lo. l. iij. Et idē si sit alter
natiua rerum locorū ⁊ personarū. Ver
bi grā. promittis mihi equū dare par
rhisius vel titio bouē dare rome. has
⁊ similes potes determinare ꝑ p̄dicta

visa bene.d.l.ij.ff.de eo quod cert.lo. ¶ Predicta que dixi.§.vbi res ñ extat
11 satis procedũt de se. ¶ †Sed pt queri qd si vtraqȝ extat verũtamen altera est de obligatiõe forte ꝑ pactũ. Uerbigrã ꝓmisisti mihi stichũ aut pãphilũ feci pactũ ꝙ non peterẽ stichũ. nunquid remanet obligatio in pãphilo. Hec questio mouet. ff.de pac.l.si vnꝰ.§.sȝ si generaliter. Et ibi tenet Azo ꝙ nõ. ꝓ quo facit.ff.d lib.le.l.ñ solũ.§.j. Sȝ illa magis dicit ꝯtra: qꝛ ibi dicit liberãdũ acceptilatiõe supponẽdo ꝙ si pacto alid esset ꝛ hoc videtur versi: cũ ꝗs qdã distinxerũt cuius esset electio. Et ideȝ videret si legaret stichus aut pamphilꝰ ꝛ post testator iterũ adimeret vel vẽderet.ff.de leg.j.l.si quando.§.fin. ¶ Preterea in gl. facit ad hoc metꝰ.ff.de vsu ꝛ habi.l.fina. ꝛ facit ꝙ non possit aliud solui pro alio ꝗs sit melius. de quo no.ff.si cer.peta.l.cuȝ quid. Iuxta hũc ver. potest queri ad quẽ ꝑtineat electio
a in obligatiõe generisᵃ. Et potest dici ꝙ ad promissionẽ indistincte nisi verba dent actori. vt dixi in.d.§.gñalis. et sic tenet hic Dñ. non admissa distinctione q̃ fit in legatis ꝛ cõtractibus inter viuos. ¶ Sed queritur nunquid is §.obtineat qñ ẽ electio actoris. ꝛ ego credo ꝙ non per illa que dixi de alternatiũa.§.ver.hnic. Que possunt hic cõgrue aptari. ¶ Itẽ credo ꝙ is §. debet obtineri etiam si incertus de certis est legatus vel ꝓmissus i casu quo spectat electio ad debitorẽ. de quo vide in.d.§.
12 si generaliter. ¶ †Sed quid si debeat mediocris qd ẽ qñqȝ. vt ibi scripsi. nun [illegible] actor petat sibi dari mediocrẽ in [illegible] vr plus petere. Ur ꝙ sic: qꝛ forma obligationis non est talis. vñ licet mediocris sit in solutione non tamẽ in obligatiõe. Et ideo videtur ꝙ debeat agere simplicit. Uidet ꝫ ꝙ necesse sit ꝛ expediẽs ꝙ petat mediocrẽ sibi dari debere. Qꝛ alr nõ posset ad mediocrẽ iudex cõdẽnare. ꝛ facit qd dicã.j.d off. iud.§.j. qcqd sit nõ credo ꝙ ex hoc plꝰ petat vt puniat hmõi pena. Cetera q̃ hic dicẽda essent vide.j.de excep.§.tpales vbi ponã practicã huiꝰ.§. ¶ Unum nolo omittere quia freqũter cadit in fcõ. Pone ꝙ aliqs ꝓmisit mihi soluere.x. in vino vel in blado ꝓ foro quo valet nõ soluit ago cõtra eum ꝛ peto.x. solũ. Queritur vtrũ peto plus. Uidetur ꝙ sic: qꝛ adimo ei facultatem soluendi res pro pecunia. ar. huiꝰ §. et.§. pri. Contrarium est expressum.ff.de sol.l.si qs stipulatꝰ fuerit.x. i melle vbi fuerunt petita.x. soluȝ. Si enim ibi peteretur ſm formam obligationis vel posset prestari vsqȝ ad sententiaȝ vt dixi.§.ver.pri. qd tñ lex illa negat. Unde bene credo ꝙ in narratione libelli debet d hoc facere mentionem: sed nõ debet cõcludere nisi ad .x. ꝛ forte male ageret nisi faceret mentionem. ¶ Item credo ꝙ si expediret sibi plus habere species ꝗ pecuniam ꝙ posset cõcludere ſm formaȝ obligationis ꝗs non sint species in obligatione. vt.l.si duo. i fi. de ver.obli. sine his non intelliges.

a ¶ Obligatiõe generis d ista obligatiõe gñis.s. qñ hõ debet i gñe. vid B Ang.i.§. p̃terea. in .j. col. ver. q̃ro quid qñ debetur hõ in genere.

1 ☞ Donatio presumit ꝑ simplicẽ promissionẽ sciẽter factã licet res nõ tradatur.
2 Emẽdare ꝛ mutare an ꝛ qualiter differũt.
3 Libellꝰ an ꝛ qualr possit emẽdari.
4 Libelluȝ mutare qualr actor possit.

Adde ad idem numero .j. vbi ponit tria iura secundũ que licebat actori vel non licebat interrũpere ꝓcessum ꝛ resu

mere instantiā vñ volebat reo inuito.
Adde ad idem.nu.6.
7 Libellus qd̄ emēdatur vel mutatur: an sit opus nouo libello vel noua litis cōtestatione.
8 Actor si non petijt maiorez summā. testes tñ deposuerunt de summa maiori: an iudex debeat cōdēnare in summa petita: vel improbata.
9 Actor si primo petijt seruū stichū postea in eodez iudicio vult petere herotez: an debeat fieri absolutio a prima petitione.
10 Actor ꝛ reus si ambo mutantur in libello: an sit opus noua litis contestatione.
11 Quid si non correxit errorem sicut si agebat ex cā ꝯmodati: nō ꝓbat cōmodatum. sed depositū nec hoc correxit: sed petijt ins: an debeat condemnari.
12 Quid si causa ex q̄ agit̄ sit iuxta ꝛ bene ꝓbata: actio vero inepta an debeat fieri condēnatio.
13 Quid si actor non vult mutare actionē sed aliā addere.
14 Actiones an possint cumulari si lvna veniat plus ꝙ̄ in alia.
15 Actor si petit minorē summā ꝛ ad illā reus fuit cōdēnatus: an possit agere ad residuum.

a Si minus[a] intentione. Materia bene continuata. S. proxi. §. locutus est qñ plus petit̄ ꝙ̄ debetur hic quando minus. casus patet de se nec oportet poni nec scipi. ꝛ lege an. bos. §. §. sub isto vsq̄ ad. §. sunt preterea. ¶ † In glo. licet i libello. in fi.[b] hec
1 b glo. versū dicit. minꝰ tamen sufficiēter loquitur in eo quod dici non presumit̄ donatio nisi res tradatur. hoc non est verum imo presumitur per simplicez promissionē sciēter factā. C. ad. l. fal. fi. ff. de cōsti. pe. hactenus. §. j. cū no. de ope. li. l. campanꝰ. sed hec nihil facit ad propositū. qꝛ hic nihil agit̄ de traditione vel promissione scienter facta. Sz de quadā abstinētia: de quā nunꝙ̄ auditum nusꝙ̄ relatum est ꝙ operet̄ donationē vł remissionē: ꝛ sic sentiūt Dy. ꝛ Pe. de bel. per. ¶ † In gl. j. q̄ si
2 c ꝙ. in fi. scire debes[c] ꝙ tex. ꝛ gl. faciūt hic membra distincta de emēdatione ꝛ mutatione. C. de edē. l. edita. ꝛ hec gl. ꝓmiscue his ṽbis vtit̄ ꝛ tñ videt̄ dicēdū ꝙ sit dr̄ia iter emēdare ꝛ mutare. ꝛ hoc supponit tex. in. l. edita q̄ ponit in ter hec ṽba alternatina que sūt diuersitas. Emēdari ꝓpe dr̄ qd̄ aliq̄d corrigit̄ absq̄ mutatiōe substātie materie. Mutari dicit̄ qñ materia ipsa mutat̄ alterādo eā. ꝛ hoc satis apparet. ff. de in. l. actoꝝ ṽba. ꝛ. l. iudex. ¶ Redeamꝰ ergo ad primū ꝛ queramus vsq̄ ad q̄d tp̄s liceat emēdare. ꝛ scis ꝙ gl. dīc ꝙ vsq̄ ad litis ꝯtest. post nō: nisi i vniuersalibus et generalibus. vt no. in dicta. l. edita. et hic vt tamen melius videas intellige ꝙ tex. vocat indicta. l. edicta. actionem totam libellum prout etiam dixi. S. eo. in prin. Nam de act. prout ius non potest intelligi. naz illa statim cuz nascit̄ est talis q̄lis esse pōt nec pōt emendari: immutari tamen posset. ꝛ sic frustra lex locuta fuisset de emendatione sufficisset.

a ¶ Si minus. Petens minus ꝙ̄ ei debeatur potest coram eodem iudice residuum petere. idez si aliud pro alio petierit ꝑ errorē. nā pōt libellum mutare. h. d. ſm ang. ꝛ diuidit̄ in duas ꝑtes. primo qñ minus petijt. scdo quando aliud ꝓ alio ꝑ errorem.
b ¶ In fi. ista gl. i. se relata. ꝛ ad tex. ū nr̄m est ṽa. ꝛ ſz Jas. vnica ꝛ singłaris nō tamē est simplr̄ ṽa inꝗ̄tuz dicit nūꝗ̄ p̄sumi donationez nisi iteruenia tradino vide h̄ ꝑ eū i ij. co. añ fi. in ṽ. ista gl. notate ꝛc.
c ¶ Scire debes. De hac materia vide h̄ ang. i. j. co. añ fi. ṽ. si. i gl. iudicio ꝛ ꝑ. d. Jas. h̄ in. iij. col. post me. in ṽ. i glo. magna. vide per docto. in. l. edita. C. de eden. Itē ang. hic tractat etiaz materiā an iudex possit iudicare ſm cōscientiam vel ſz allegata ꝛ probata. vide eū h̄ in. iiij. col. in me. in versi. in ista tñ materia. ꝛ ꝑ Jaso. hic i v. col. añ me. ṽ. i ea. gl. ibi nisi habeat ꝛc. ista est materia. l. illicitas. §. veritas ff. de off. p̄si. vbi bar. ꝛ doc. late tractāt.

ne sufficeisset eni q locuta fuisset de mu
3 tatione. ¶†Ueniam⁹ ergo ad quesita ad quorum solutionem distinguendũ esset qd actor vult emẽdare: qr aut vult emẽdare in latinitate falsa vl' incõgruitate verborum remanente eadem substantia facti: et tunc videtur q possit qñcunq ante sententiam. et hoc dico qr libellus est de actis iudicialib⁹. extra de pba. c. quoniam. et cõstat q verba actorum possunt emẽdari tenore sententie perseuerante. vt. d. l. actorum verba. ff. de re indi. ergo et libell⁹. Aut vult emẽdare in alio: et tunc sit talis emẽdatio ex qua non mutatur materia. qr eadez causa agendi. eadem res et eadez actio credo q possit emẽdare. Uerbi gratia agebat quis rei ven. dicens rem ad se iure dominij ptinere. dato libello. vult declarare et ponere in libello causaz remotam ex qua ẽ dñs: quia forte emit et per traditionem accepit a tali qui erat dñs. Ego credo q debet admitti per p dictam. l. edita. vel forte dicebat se dñz qr emerat a tali dño. et non dicebat q p traditionem accepisset. credo q posset hoc emendare. vel petebat fundũ sibi restitui et non concludebat ad declarationẽ. post vult addere q declaret etc. 5 et sic intellige. l. edita. que in hoc articulo videlicet de emendatione nõ est correcta, imo stat in terminis suis et large debet intelligi sicut loquitur vt ptz in exemplis p dictis: et in alijs que multa possunt occurrere vbi non mutatur causa agendi nec res petita nec actio: qr hic non dicit' pprie mutatio sz emendatio seu declaratio que põt fieri in articulis vt no. Spe. de test. §. nunc vidẽ [illegible] §. hoc etiaz plene. sed qñ mutat' [illegible] seu causa agendi vel res que petit[illegible] est vera mutatio de vno in aliũ.
4 ¶†Q[illegible]ramus ergo an sit licitum mu
a tare^a. Et vsq ad qd tps et hoc nõ videt' dubium. qr in hoc. §. res mutatur augẽdo. in sequenti. §. eino. i alterã i primo r[illegible]sio in secũdo responsio mutatur actio omnino. et in omni casu dicit esse licitũ et hoc vsq ad contestationẽ sm omnes glo. et doc. nouos. et exponunt hunc tex. qui videtur eis obstare cũ dicit i eodẽ iudicio. i. corã eodẽ iudice etc. ¶Sz certe hec expositio non videtur bona. Nam fit violẽtia litere. nõ eni põt dici idẽ iudiciũ si instantia mutet'. sed solũmodo qñ in vna agit' et post reperies plane et textualiter. ff. de nox. l. i delictis. §. si detracta. ver. donec autẽ. cũ §. seq. ¶Preterea nõ põt dici idẽ iudiciuz ex quo instantia mutat'. ff. iud. sol. l. cũ apd. ¶Preterea iudicium dicit' nõ esse idem vbi res vel actio mutatur. eo. ti. cum querebat'. cum ergo hic et. J. pxi. §. dicat' eodẽ iudicio etc. oportet q ista idẽtitas intelligatur de idẽtitate istãtie: qr si instãtia mutaret' nõ posset dici idez iudiciũ act'. vl' re mutata vel aucta q[illegible]nis psone iudicis et partiuz essent eedez p. d. ll. ¶†Ad euidentiam istorum cogitanda sunt tria iura. Primũ. ff. Scdz. C. Tertiũ autenticor. De iure. ff. licebat actori qñcunq interrumpere pcessum et instantiã reassumere qñ volebat inuito reo. vt. ff. de iud. l. et post editũ. §. circũducto. post imperatores videntes q hoc erat derisoriũ et iniustum ordinauerunt q post litem contest. reus posset petere se absolui a tota causa diffinitiue si actor nolit prosequi causam suam ante cõtestationem ab instantia. C. de iudi. l. properanduz. Post iperator iustinianus qui plus cogitauit in regimine ciuilium q

a ¶Mutare. Uide ange. hic i. ij. col. an me. ver. ij. principal'r.

a ℭ Contestatione. Quid autē de dilatiōe an dāda sit noua dilatio. vide h̄ ꝑ āg. i. vi. col. ante fi. ꝟ. hic sum ꝓ occasione. vbi tractat materiā dilationū. ꝑ. v. col. cuz multis q̄stionibus pulchris ⁊ vtilibus.

aliis vidēs ꝙ hoc erat ini quū ordinauit ꝙ etiam ante litem contest. reus possit petere se absolui diffinitiue actore nō ꝓsequente s̄m formam ⁊ modum denotatum plene i autētico. de litig. §. oēm. qui est. C. quō ⁊ qñ in. auṫ. qui semel. ꝑ quā dicūt doc. oēs ⁊ gl. hos §. §. correctos. Dicunt eñ ꝙ per illā auṫ. actor post editum libellum nō pōt aliqd mutare qđ est valde durum. Quid ergo dicēdū timierē mutare qđ semꝑ certa interpretationē habuit. ff. de le. l. minime.
6 ℭ † Si fas esset exaltare calamuz: obiectarer legū correctiones euitare. C. de inoffi. do. l. i. quapropter vide reṫ dicēdū ꝙuis sit val
7 de nouum ꝙ ille. ll. non
a tangūt hos. §. §. nec hi §. §. illas. ll. ille enī. ll. loquūtur quando actor nō ꝓsequiṫ causaz suaz. hi autē §. §. ⁊ .l. edita. actio cuius hi. §. §. sunt glo. ⁊ declaratio. qui loquunṫ quando actor instat ⁊ prosequiṫ. verūtamen vult aliquid mutare vel emēdare in ꝓpo
8 sitis ille occurrant calūniis ⁊ malignitatibꝰ negligētium et prosequentium isti. §. §. subueniūt instantie ⁊ diligentie ꝓsequentiū: luculēter ergo apparet ꝙ vnū nō tāgit materiā alteriꝰ nec quicꝙ ergo cōmune habent adinuicem. et ꝙ hi §. §. nō sūt correcti nec p. l. edita. que loquunṫ potius in extranea materia qñ actor diligēter

prosequiṫ: vnde. §. istum. si minus. intelligo sicut iacet literaliter. naz si minꝰ pretii possum eodē iudicio et instantia petere plus si debeatur ex eadē causa ⁊ eadē actione sine nouo libello: sine nouo ꝓcessu. et est bona rō. qꝛ hoc casu nec causa agēdi. nec actio mutanṫ: nec prima petitio deseriṫ. ⁊ hoc intendit expresse is. §. si minus. ⁊ hoc dicit etiā. §. si detracta. in quo durāte instātia augetur ⁊ diminuiṫ: qꝛ nec cā radicalis agēdi nec actio variant: ꝙuis cōdemnatio possit esse maior vel minor. ⁊ hoc ꝓbat expresse. ff. de excep. do. l. apud celsū. §. itē queriṫ. C. de appe. l. ampliorez. que nō est restringēda ad vniuersalez actionez. ff. de lega. iii. l. offidius. in fi. quis ergo erit modus procedendi. ecce planus est. dicit enī actor in processu quādocunꝙ. Cum ergo peterez a tali. x. ex venditione talis equi. et ad veritatem idē equus fuerit. xx. vēditus peto ipsum eadem actione et causa i aliis. x. ⁊ sic in. xx. cōdemnari. nec est opus nouo libello. ℭ † Sz an noua cōtestationē. Credo ꝙ non: quia iaz lis cōtest. est ⁊ per causa agendi vz venditione et illa causa nō mutaṫ nec actio igiṫ ꝓpter illē augmentum non vṙ necessaria conte statio super causa. vt. l. offidius sed bene est veruz ꝙ debeat respōderi ad augmentum: sed super causa an venditio facta fuerit vel nō in qua ꝯsistit factū principale non opz fieri noua cōtest. ꝑ hūc. §. facit. ff. de iudi. l. tam ex cōtractibus. i. ii. i. §. in rē. ⁊ hec videṫ satis plana vbi ꝓs periit plꝰ i ꝓcessu. ℭ † Quid si nō periit sz testes vel instṙa maiorē summā astruūt nunquid iudex debet cōdemnari in summa petita vel improbata quod in petita patet. ff. de verbo. sig. ꝟbū oportebit iunge. i. ꝟ. qđ si nō correxit. s̄m hoc is. §. ꝓcedit ⁊ fundaṫ in eo ꝙ non variatur causa agendi nec actio nec res q̄ petebaṫ diminuiṫ sz augetur. ℭ Quid ergo si variaretur causa agēdi vel ipsa actio vel res petita ex toto non videtur obtinere. ℭ Sed contrarium est expssuz i pri. §. In hoc aduerte vt bene itelligas. dico ꝙ is. §. procedit etiā si nullꝰ ꝓponaṫ vel ꝓbeṫ error vi

ḡ no.l.j.gl.ſ3.§.ſequēs ita demū ſi fuerit error. Et hic tex. ſatis aperit. naz in hoc.§.nulla ſit mētio de errore ibi ſic. ⁊ eſt magna ratio qꝛ in hoc.§.nō ſit tāta mutatio: imo quaſi nulla quanta fit in illo.§.ibi eñi mutat ex toto res petita vl' ipa actio ħ nō.⁊ certū eſt ꝙ error pōt corrigi vſqꝫ ad ſniam.ff.de iterro. act.l.de etate.C.ð iu.⁊ fac.ign.l.error. vñ nō mirū ſi ꝓbato errore poſſit fieri quod in.d.§.dicit. ſtat ergo iſte §. hodie in terminis in qb⁹ loqt qñ auget actor.qd ſi diminuit.dicas ꝙ nō potes diminuere. Sꝫ in diffinitiua ſnia fiet abſolutio de eo qð diminuit: al's ſnia nō valeret.vt dixi.ß.,pxi.§.⁊ ꝑ ea q̄ cō ſueuerunt dici ⁊ notari. C.ſi aduerſus
9 rem iudica.l.j. ¶†Sed quid in caſu pxi.§.quē ſub iſto legimus, nūquid fiet abſolutio de prima petitiōe.qꝛ ibi fit mutatio ſubardicalis petitiōis. Uidet ꝙ ſic ſaltē iure nouo ꝑ.d.§.oēm. in aut.de liti.pōt dici ɔtra.qꝛ ille.§.oēz. factus fuit ɔ malignātes q̄ deferebāt ex malitia cauſas iceptas.ille.§.eſt factus ad ſubueniēdū errātibus q̄ forte iuſto errore fuerūt decepti, quibus ꝑmittit errorē ſuū corrigere ex q̄dā eq̄tate ⁊ diſpēſatiōe:⁊ ꝓpter hoc dicit ꝑmittim⁹ ſupponeñ.ꝙ aliud de rigore: ſed ex equitate ꝑmittit.⁊ i eodē iudicio fit condemnatio ɔ eiſdem actis correcto errore:⁊ itelligo iuſto qꝛ forte ex facto alterius.vide i.d.l.de etate.§.fi. pro hoc facit.ff.de leg.j.l.hmōi.§.qui ſeruū.ibi enim non pōt dici ꝙ fiat abſolutio ab actione ex teſtamēto qꝛ per illaz nō petit pretiū. Credo tñ ꝙ i diffinitiua fiat mentio ⁊ abſolutio vt.ß.dicemꝰ.⁊ maxime ſi fiat mutatio poſt li-
10 tis conteſtationem. ¶†Sed quero vl tra iſte.§.loquit quando mutat res vel actio: quid ſi vtrūqꝫ mutetur. Hoc caſu non auderem dicere quin opus ſit noua conteſtatione ⁊ nouo libello: ſaltez tali ꝑ que appareat q' pma petitio erronea dimitit ⁊ petitur cōdēnatio ex alijs cauſa ⁊ re. Quid ergo ſi actor publicatis teſtibus vidēe cauſaz ex qua petit nō eſſe ꝓbatam ⁊ ſe poſſe aliā ꝓbare i eadē inſtātia:cā tñ mutata vult teſtes ſup alia cā ꝓducere nunq̄d pōt. Nō videt hodie ꝑ aut.ð teſti.q̄ eſt.C. de ꝓba.aut.at qui ſemel. ¶In contrarium videt: qꝛ iſte eſt nouus articulus ⁊ ſuper nouis articulis poſſunt produci teſtes.extra de teſti.c.teſtib⁹.in cle. ſꝫ ſi hoc cōcederet daret materia falſum fabricandi, vnde is.§.vr̄ debere intelligi qñ fit hmōi mutatio añ publicatione teſtiū vl' poſt iuſto errore ꝓbato.verbi gr̄a.actor petit.x.ex cā venditionis facte ab alio a quo cām hꝫ poſt reperto inſtrumēto vēditiōis qð forte erat ſurreptū vel in manib⁹ inimicorū vult mutare cām petitionis forte qꝛ nō ille vēdidit: ſed alius ꝑdeceſſor vel rē petitā ſcḋm formā inſtrumenti vel teſtamēti de nouo reperti pōt hoc facere ꝓpter iuſtū errorez nec fiet noua citatio nec ꝓponētur declinatorie iudicij: nec noue dilatorie niſi ex mutatiōe cauſa ret ſicut per primas deliberatorias nō potuit eſſe plene inſtructus: vt hic no. Sꝫ nūq̄d iſte actor q̄ auget vel mutat cōdēnabit in expēſis. Uidet ꝙ ſic: qꝛ re⁹ per xp̄m vexatus fuit idebite ⁊ temere.ff.ð iud.l.cū quē temere.⁊ ex hoc retardatus fuit ꝓceſſus ex quo debentur expēſe.C.ð fru.⁊ li.ex.l.terminato. Sed hoc nō videt verū i caſu quo actor iuſte errauit: qꝛ expēſe nō debent niſi ꝓpter calūniaz.vt.§.ops.in aut.de iudi.⁊ nō calūniat q̄ iuſtā cām habuit erroris vt ibi.⁊.ff.de bo.lib.l.i ſeruitutē.§.j.iunge.j.ß.vr̄ etiā.⁊.j.de pe.te.
11 li.§.hoc ān. ¶†Quid ſi nō correxit errorē. Uerbi gr̄a. Agebat ex cā cōmodati nō ꝓbat ɔmodatū ſꝫ ꝓbat depoſitū: nec hoc correxit ſed petijt ius.dorū videt ꝙ debeat fieri cōdēnatio cuz non poſſet ferri ſnia ſcḋz petitionē: nec petitio fuit i ꝓceſſu correcta:⁊ iō is tex. notabiliter dicit i eodē iudicio ſuū errorē corrigere ei permittimus: innuēdo ꝙ ſi correxerit pclitat.⁊ hoc ſatis patet.ff.ſi agrimenſ.fal.mo.l.extra de iud.c.examinata.⁊ hec procedunt vbi fuit petitio negata.⁊ actor ꝓbauit per teſtes. ¶Quid ſi reus ɔfeſſus fuit veritatem. Uerbi gratia.cū agerē depoſiti reus negauit depoſitū ⁊ ɔfeſſus eſt cō

a ¶ Actio
nem adde-
re. De hac
cumulatiōe
actionū. vi
de hic An
gel. in. xv.
col. in fi. §.
in ea. gl. in
fin vbi late
tractat de
cumulatiōe
actionū cū
multis que
stionibus.

modatum: tūc posset dici
ꝙ debeat et fieri ꝑceptū
q̄ nō ē ꝑcedēs: ꝛ i sen
tētia multe sunt partes
iudicis in ꝯfessum nul-
le nisi vnū ꝑceptū. ꝛ ita
pōt verificari qd no. spec.
ti. de ac. seu pe. §. sequit.
12 v. hoc ꝗz. ¶ † Sz q̄d si
cā ex qua agit sit iusta ꝛ
legitima ꝛ bñ ꝓbata a-
ctio tñ iepta. Uerbi grā 13
dico me tibi cōmodasse
talē rē: ꝛ hoc ꝓbo ꝛ peto a
eā mihi restitui ꝑ actio-
nē depositi: vel dico rez
talē quā tu possides ad
me pertinere iure domi
niŭ quaz peto declarari
ad me ꝑtinere ꝛ mihi re
stitui. et ad hoc ꝓpono
ꝯfessoriam vel actionez
ꝯmodati vel aliam ine-
ptam. Inn. dicit ꝙ dz fie
ri cōdemnatio. vt nota.
in. d. c. examinata. Host.
videt dicere ꝯtra. ꝛ hāc
videtur sentire glo. ĩ. e.
in princip. in glos. istud
vbi etiā dixi. In hoc pt
dici ꝙ si actor velit corri
gere ante sententiaz po
test per hunc §. sed si nō
correxerit: ꝛ ita conclu-
serit in causa adhuc cre
do ꝙ iudex hoc possit ꝛ
debeat supplere cum cō
stet hoc procedere ex er
rore iuris quē iudex sup
plere debet. C. vt q̄ de. 14
aduo. l. j. ff. de asses. l. j. ꝛ
caute faciet si faciat cor
rigi ante sententiam: sz
hec q̄stio vix potest ca-
dere in facto hodie cum
nomen actionis non ex
primatur de iure cano-
nico. vt extra de iudi. c.
dilecto. nec de consuetu
dine curie laicalis. Illō
ergo quod vulgo dicit

ꝙ actor cadit ab instantia si dat ineptū
libellū dz intelligi si perseueret ꝛ nō
corrigat: ꝛ error nō sit in iure q̄ possit ꝑ
iudicem corrigi. Uidetur etiā in dicen
dū ꝙ si libellus deficiat in forma ex er
rore iuris ꝙ possit corrigi ante li. ꝯtes.
sine expēsis cū error iuris ꝯtrahētis iust⁹
nō noceat ante lit. ꝯtest. vt no. ff. de do
na. l. quedā. extra de reg. iur. c. ignorā-
tia. lib. vj. ꝑ Dy. Sm̄ hoc actor pōt cre
scere summā vel mutare rē petitā vel a
13 ctionē si cognouerit se errasse. ¶ † Sz
pone ꝙ non vult mutare sed aliā actio
nē addere[a]. Uerbi grā. cū ageret actio
ne depositi ad librum dubitans ꝙ non
posset probare petijt etiā eundē librū
ꝑ actionē ꝯmodati ꝛ vtraq; vult simul
prosequi: nunquid pot. si. ista q̄stio est
antiqua videlicet vtrum plures actio-
nes ad idē ex diuersis causis compete
tes possint cumulari. ꝛ scis ꝙ gl. ꝛ Dy.
tenēt ꝙ sic nisi essent tales q̄ electiōe
se tollerent. vel sñia lata in vno obstet
exceptio rei iud. i alia. vt ibi no. ¶ Alij
doc. tenēt cōtra vt plene scribit Dy. ex
tra de reg. iur. c. nullus pluribus. li. vj.
ꝛ ꝑ Cy. l. edicta. ego melius nō possū
scribere q̄ ipsi. vide ibi. ¶ Si tñ tene
re velis opi. Dy. ꝛ gl. vt bñ videtur re
gulā ꝛ exceptionē dic ꝙ cumulatio di
uersarū actionū ex diuersis causis ad
eādē rē ꝯpetētiū admittit si tales sint
ꝙ nō sint ꝯtrarie ab initio ꝛ originali
ter: nec electione se tollāt nec sint pre
iudiciales adinuicem: vel sñia lata in
vno non obstat: et nec obstare possit ꝯ
modo ꝓnuntiādi exceptio rei iudica-
te in alia. Si sic summa. habes conclu
sionem Dy. ꝛ solutionem cōtrariorū
14 q̄ alleg. ¶ † Solet etiaz q̄ri si i altera
actione veniat plusq̄ i alia an possint
cumulari ad hoc qd excedit. Itē Dy. ꝑ
sequit ibi plene. sed vnū nolo ꝑtermit
tere qd ibi nō tāgit. nā hodie sicut. s.
dixi nō specificatur actio in libello. nū
quid ergo plures cause agēdi possint
cumulari ad vnā petitionē seu conclu
sionem. Uerbi gratia. dico ꝙ cōmoda
ui tibi librū quē etiā ꝓmisisti restitue
re: quare peto ipz restitui: scio ꝙ de cō
suetudine curiarū tales libelli admitt

stitur. p quo facit extra de ↄsuetudine c.dilecto.de fide istru.c.iter dilectos. de p̄scri.c.cuz olim. De hoc not. Hosti. extra ð elec.c.querelā.ꝛ Jo.and.ð lib. obla.c.ij.in nouella.ꝛ hoc est indubitabile vbi vna de causis nouat aliā.ff.de noua.l.cuz effi.nā tunc ex vltima resul
15 tat acti.ꝛ vide.s.e.§.si itaq3. ¶†Quid si actor petit minorem summaz ꝛ ad illaz fuit reus cōdemnatus vl' soluit forte sine condēnatiōe.nūq̄d potest agere iterum ad reciduum. Expeditum est ꝛ videt ꝙ sic in.l.apud celsuz.§.itē q̄ritur.s.alleg.C.ð exce.l.si ex maiore.de so.l.iter.ꝛ.l.interest.de fur.l.post deci sionem.Quid in trāsactione. vide.C. de trāsac.l.si de certa. ¶Illud etiā nota.ꝙ in vniuersalibus ꝛ generalib9 actionibus non fit mutatio magis ꝙ̄ in aliis.nam cā agendi nō pōt mutari sicut nec in aliis res petita non mutatur nam ille sui natura oīa cōprehēdunt que sunt de hereditate vel q̄ sūt admi nistrata vel gesta ꝛ ideo si aliqua supueniant nō censetur augmentuz in vniuersalib9 ꝛ generalibus.s3 est q̄dā declaratio seu specificatio:ꝛ hoc nisi intētaret pro re singulari specificata.vide s.eo.§.curare.

1 ☞Actionum diuisiones quot sunt.
2 Actiones quedā sunt principales:ꝛ tamen non ponuntur in arbore. Joānis. quare hoc.

a Sunt preterea[a] quedam. ¶In.§.planus est:nec eget alia instructione.vnde hic ponit aliā ꝛ vltimam diuisionē quā exemplificat vsq3 ad fi. ¶†In glo.innuit hic in fi. Pe.di ꝙ nescit q̄d ista gl.vult dicere q̄ po ..ij.diuisiones actionum:quia sunt xvij.ꝛ plus.nā sūt he.xii.que hic numerantur. Itez q̄tuor vez alie natiue:alie datiue:alie psecutorie solidi:alie non: 2 alie ex ↄctu:alie ex facto:alie in factū alie arbitrarie.alie nō.ff.de a.ꝛ obl.l. quoties.ꝛ.l.obligamur.s.eo.§.preterea ꝛ hoc vnde gl.videtur errare ponēdo solam.xii.sm eū.Preterea magis errat:quia dicit hanc diuisionem vacā tē.ꝛ tamen tex.ponit causam pncipalem.vt hic.vnde is text. videtur ↄtra gl.vel glo. contra eum. Dicas qð text.in hoc titulo ponit sex diuisiones actionuz q̄ sunt principales. Prima est ꝙ alie sūt reales alie psonales.s eo.§.j. Secunda ꝙ alie sunt ciuiles.alie pretorie.s.e.§.sed iste. Tertia ꝙ quedam sunt rei psecutorie quedā penales:quedaz miste.s.eo.§.sequens. Quarta ꝙ quedā in simplum:quedā in duplū:quedā in triplum:q̄daz in quadruplū.s.e.l.omnes aūt. Quinta qð quedaz sunt bone fidei:quedā stricti iuris.s.e.§.actionū. Sexta qð quedā solidi psecutorie:quedā nō:vt hoc.§.q̄d ergo voluit dicere gl.ꝛ Pet. qð plures ponant: nunq̄d psumunt tex.reprehēdere. Ad hoc dicas ꝙ glo. intēdit hic loqui de.xij. diuisionib9 que sunt in arbore Joan.ꝛ ad illas se refert non ad diuisiones huius tituli.vbi dabo tibi notitiam arboris. Itē Pet.nō se refert ad diuisiones hui9 titu. nec ad diuisiones q̄ po nūt in arbore.s3 ad oēs q̄ largo mō possunt dici diuisiōes.i.dīe.q2 pro vero non sunt diuisiōes vt dixi de mistis in rem ꝛ in personam.s.eo.§.j. ꝛ.§.quedaz. ¶†Sed dic mihi cum ista diuisio sit textualis et principalis cur nō ponitur in arbore cum alie ponantur q̄ nō sunt ita principales Respondet Dy.ꝙ Joā. intēdit in arbore.doce-

a ¶Sūt preterea. Iste.§.sm ang. vsq3 ad fin. ti.hoc dicit Actiones oēs aut sūt psecutorie solidi aut inquantuz q̄s facere pōt vel inquantū h3 vt pbat in exēplis hic positis. Et diuide sm eūdem. In hoc.§.ꝛ se. doc. pauca scripserūt. exceptis q̄busdaz notabilib9 q̄ nō sūt magni effect9 ꝛ q̄busdā q̄stiūculis ne oīno nudi remaneant .§.§. sequētes.

re et instruere de actionum naturis istud autẽ ꝙ actio detur ad minus quã cõpetat non est de natura actionis:sz euenit ex quadã accidenti.iõ Jo. nõ curauit hanc diuisionẽ ponere cuz ista ratio videt apparens:sed impugnatur quia Joã. nedũ tractat de diuisionibus ꝯhis q̃ actiõib9 ex natura competunt:imo de his q̃ ex accidẽti.s̃.e.§.sequẽs.℣.sz ꝛ legis ꝛ ℣.itẽ mista.ꝛ ℣.tripli.ꝛ ℣.sed furti.¶Sz põt dici ꝙ illd ibi euenit ex natura actionis ꝯcurrẽte accidẽte hic ꝯ naturã ex mero ꝑuilegio.¶In gl.vt.j.tit.j.l fi.vide de actione de peculio.s̃.e.§.in ꝑsonã.℣s.actiões.ꝛ caue qꝛ hoc non obtinet vbi pr̃ vel dñs sunt in dolo.ff.de peculi.l.in bonefidei.

a ¶Deducendi.Do.Ja.hic.i.ij.col.in ꝑnc.sequit Jo.fa. laudando eũ propter hanc opinionez quã hic posuit de modo deducẽdi.

1 ☞Marit9 tenet ad restitutionez dotis inquãtuz facere põt sed quis est modus deducẽdi ne egeat.

b ¶Solutio gñalis Uide h̃ ange.in.j.co.℣s.in eadẽ glo.in fin.

2 Quid si maritus ꝯuenitur hipothecaria vel ex ꝑmissione expressa.

3 Maritus si hꝫ liberos familiã quã nutrire tenetur an in deductione ne egeat debeat haberi ratio familie.

4 Marit9 an gaudeat ꝑuilegio vt ꝯueniatur ꝑ dote inquantum facere potest contra tertium.

5 An autẽ socer aduersus generum gaudeat hoc priuilegio.

Itẽ si de dote.

¶In tex.hic ẽ sꝫ exẽplum.Itẽ sup tex.facultates ꝯcurrant deducto ne egeat.al's implicaret contrarietatẽ.¶†Sz q̃rit q̃s ẽ modus deducendi[a].Dic modũ attendi in duobus.in quãtitate rei ꝛ tp̃is.In q̃titate rei inspicit facultas ꝛ ꝯditio ꝑsone.nam si sit miles plus expedit q̃ rustic9.itẽ si habeat artificiũ vl' officiũ dꝫ sibi cõputari.ff.de ali.le.l.cum alimẽtũ de ope.li.l.iterdũ.de ag.lib.l.si q̃s ali.§.si q̃s ex his.ꝛ §.idẽ respõdit.in quãtitate tẽporis dꝫ attẽdi cui9 etatis.ff.ad.l.fal.l.hereditatẽ.ꝛ fm illã iudicari sꝫ Dy.Itẽ dic ꝙ is.§.obtinet vbi res data in dotẽ non extat.Sz quid si extaret credere ꝙ deberet solidã restituere.nam hoc ip̃o dolo facit ꝙ rẽ hꝫ ꝛ restituere nõ vult.ff.d̃ pec.l.i bõefidei.Itẽ q̃d si res data in dotẽ nõ extat:sz extat forte res acq̃sita de dicta re:nunq̃d marit9 põt deducere.Uĩ ꝙ sic ꝑ hũc.§.Sz ꝑbabilius est dicere contra ꝑ.l.vxor marito.ff.de do.inter vir.ꝛ vxo.ꝛ sol.ma.l.si cuz dote.§.fi.itẽ is.§.loquit vbi ma-
2 ritus ꝯuenit actione de dote.¶†Quid si hipothe.vl' ex ꝑmissiõe expressa vl' alia act.Uĩ idẽ.ff.de cõsti.pe.l.si mãtus.de re indi.l.non tamẽ.de fideius.l.tutor.ꝛ ꝑ illa que dixi ꝛ allegaui l simi li.s̃.eo.§.fuerat.Sed cõtra facit.ff.de nego.gest.l.diuortio.Sup hoc põt dari solutio gñalis[b] fm Dy.quia aut cõuenitur maritus ex delicto:ꝛ tunc non gaudet hmõi priuilegio:quia delictũ non dꝫ sibi esse causa ꝑmij:ꝛ sic intelligatur.ff.sol.matri.l.etiam.§.lz.de re iudi.l.si reũ.aut ex ꝯctu:ꝛ tũc aut ex ꝯctu dotis aut ex alio.si ex contractu dotis.tunc aut act.de dote aut alia.si acti.de dote clarũ est ꝙ gaudet vt hic.si alia: aut alia succedũt in locũ act.de dote ꝛ gaudet.vt.l.ꝙ si marit9.aut n̄ succedit.sz ꝑpter culpã mariti i alisi deuolnit:ꝛ nõ gaudet.vt.l.diuortio.si ℣o ex alio contractu conueniat:tunc aut conuenitur ꝯstante matrimonio aut dissoluto.Primo casu gaudet hmõi priuilegio.Secũdo nõ etiam si durante matrimonio cõtraxerit ꝑ.d.l.diuortio.ꝛ ita not.in.d.l.non tantum.sed certe salua reuerentia gl.ꝛ Dy.illa lex nil facit:qꝛ ibi

cōuenitur ex quasi contractu inito sol. ma. vt ibi ptz. vnde probabilius vr in distincte dicendum q quacūq actione cōueniat pro dote siue actio de dote si ne alia quocūq mō in eius locū succedēte q gaudeat hmōi beneficio. et idē si alia ac. ex 9ctu quocūq descendēte inito durāte matrimonio siue post. Sz si 9ueniat ex 9ctu inito post vel ex q̄si contractu: tunc nō gaudet p̄sertim vbi culpa eius redarguit. vt. d. l. diuortio. sz quid si maritus nil possit soluere quin egeret. Uidet ibi vt i nihilo teneat cū lex idistincte loquat. et q̄ nihil potest. minus pōt. ff. ad treb. l. illud. §. i. de fide ius. l. amissi. et hec satis vident rationabilia vbi mulier habet de quo viuat. Quid si mulier nihil habet nisi illā dotem et illa est tota necessaria ad alimēta mulieris durum esset illaz egere et alium de suo nutriri. ff. de alen. lib. l. si quis a li. §. penul. et contra charitatem que incipit a seipso. C. de serui. l. p̄ses.

3 ¶†Sed quid a dices maritus habet liberos et familiam quam de necessitate nutrire habet. nunquid in deductione ne egeat debet haberi consideratio familie. Uidet q sic. vt. d. l. si q̄sali. §. non tantum. ff. de vsu. et habi. l. ii. ¶Sed cōtrarium videtur verum: qz non habet ratio eris alieni in donatione. ff. de re. iu. l. inter eos.

4 ¶†Sed nunquid maritus gaudet hoc priuilegio contra tertium: qz hic dicit muliere egēte. Dic de hoc. ff. de re iud. l. nesennius. ff. de iu. do. l. si extraneus. et hoc priuilegio vtet socer durāte matrimonio. ff. de re indi. l. sed hoc ita.

5 ¶†Sed nunquid socer pater mulieris aduersus generum vel an ipsa mulier. dic q sic nisi fuerit in dolo ff. de iu. do. l. pe. Et caue qz dolus p̄sumitur si quis promiserit qd non habet. vt ibi patet. Itē dic quod hoc priuilegiū denegatur marito si sit in dolo vel lata culpa. vt. nota. in. d. l. etiam. §. licet. vel si neget dotem debitam vt dicetur in socio.

1 ☞ Impense que sunt que minuunt dotem.

2 Quatenus aūt et qualiter repetuntur.

3 Maritus faciēs impēsas i re dotali alio non donandi aut animo donandi an repetātur.

4 Quid si maritus fecit expensas litigādo p re dotali defendenda vel recuperanda.

Propter retentionem.

¶Sup ter. hic est tertium exēpluz.

1 ¶†In gl. dic q impense: ibi cum dicit. et hoc in necessariis et expēsis q̄ fiunt ad vtilitatē rei proprie: secus si ad tēpus. ff. de impē. l. iii.

2 ¶†In ea. glos. ibi cum dicit repetuntur. sed quando aut quomodo glos. non declarat. Unde dic q aut d mandato mulieris aut sine mādato. Primo casu omnes repetit. ff. eo. vtiliuz. secūdo casu sub distinguit: quia aut mulier erat vtroq tempore non soluēdo: vez tēpore ex peñ. et tēpore petitionis. aut vtroq soluendo aut altero soluendo altero non. Primo casu oēs repetit. C. de rei vx. acti. l. i. §. sed nec ob impēsas Secūdo casu nullas. vt d. l. vtilium. sed datur facultas tollēdi si prodesse possit q tollantur. ff. de rei vendic. l. in fundo Tertio casu repetuntur vt nota. in. d. l. vtilium. ¶In ea. gl. cuz dicit mādato b. imo etiam sine mandato. vt. d. §. sz nec ob impēsas et dic vt. ff. de impensa. l. pro voluptuariis. et hoc nisi esset res prouincialis. eo. titu. l. qd si. sed tunc dicūtur magis vtiles.

3 ¶†In fi. eiusdem glo. itē dic q

a ¶S: q̄d. Uide h an ge. i. ii. co. post me. N. q̄d si maritus vbi interp̄tat opi ni. Jo. fab. Itē querit hic idē an ge. an non tm̄ mulier agente vel eius filio p dote maritus habeat hoc priuilegiū. sz etiā si alius agat. vide eum hic.

b ¶Mādato. No. speciale eē in muliere q expēsas voluntarias nō repetit maritus etiā si mādato mulieris sint facte. Nā ab alio cuius volūtate essent facte repeterētur. vt l. iii. alias. iiii. ff. de in rem ver.

premissa distinctio pce=
dit vbi constat φ nõ aio
donandi fecit expẽsas.
nam si ↄstaret φ aio do
nandi: tunc expense fa=
cte in faciẽdo repetunt
si mulier sit soluendo et
sunt vtiles in reficien=
do. vt not. ff. de do. inter
virũ ꝛ vxo. l. sed si mors
§. fi. eo. titu. l. φ si vir. in
casu dubio videt donа=
re modicas nõ magnas
ff. de impẽ. l. pe. ꝛ de do.
inter vir. ꝛ vxo. l. vtrum.
et in magnis distingue
hoc casu vt. ȝ. Et q̃ sunt
magne ꝛ q̃ modice relin
quitur arbitrio iudicis
inspectis facultatibus
ꝛ cõditionibus persona
rum: vt satis scripsi in
d. §. sed nec ob impen=
sas. ꝛ hec pcedunt quã=
do fecit expensas in re=
bus dotalibus. ¶ Quid
si in corpore mulieris.
Uide. C. de nego. gest. l.
4 qd in vxorem. ¶ † Sed
quid si fecit expensas li
tigando p re dotali de=
fendenda vel recuperã
da. Specu. videtur te=
nere φ nõ repetit. i spe
cula. de dona. inter virũ
ꝛ vxo. §. formati. ℣. illud
queritur. ¶ Sed hoc vr̃
perq̃dure. saltẽ vbi no
luit donare. nam mari=
tus nõ tenebatur mini=
strare dictas expensas.
vt no. Inn. extra de do.
inter virum ꝛ vxo. c. per
tuas. in gl. fi. Cur ergo
non repetet. Nõ video
cur debeat iudicari si=
cut ꝺ aliis expẽsis Alia
que possunt tãgere hãc
materiam vide. C. de rei
vxo. acti. et. ȝ. eodem. §.
fuerat.

a ¶ ffre. vi
de Angel.
hic añ me.
col. ver. q̃d
in fratre.
Itẽ querit
hic Areti.
quãdo põt
oppõi illa
exceptio.
vid eũ hic
in. ii. colũ.
post princ.
ver. quero
qñ põt. q
dicit φ põt
opponi pẽ
dente indi
cio etiam
post sniaz.

1 ☞ Parens si agat cũ filio vel aliis de
scendẽtibus an habeãt priuilegiũ ne
conueniant vltra q̃ꝫ facere possunt.
2 Quid de fratre.
3 Quid in patrino filiolo prelato si sub
ditus eũ cõueniat. ꝛ nu. 4.
5 Quid si agat actione reali: puta soci9
vendicat a socio partem quam socius
possidet.

Sed ꝛ si quis. ¶ hic po nit duo exempla. Cũ parente vtriusq̃ sexus in
infinitũ. vt. no. ff. de reg. iur. l. patron9.
1 ¶ † Sed quid si parens agat cum filio
vel aliis descẽdẽtib9 emancipatis. Ui
detur idem cũ priuilegium debeat ei
reciprocũ. ff. qd quisq̃ iur. l. j. sicut dici
mus de marito ꝛ muliere. ȝ. ver. itez si
de dote. ꝛ q pater tenetur filiũ alere. ꝛ
sic nil interest si filius deducat cũ esset
per aliaz viam habiturus. ff. de vulga.
2 substit. l. si filius. ¶ † Quid in fratre a.
a Gl. tenet φ isolidũ cõuenit. ff. p socio.
l. verũ. ¶ Sz põt dici ↄtra supposito q
frater teneat ipsuz alere. qd videt idu
bitabile. vt scripsi. C. de alẽ. lib. l. j. ri
per dictã rationẽ videt debere conclu
di φ gaudeat hoc bñficio. Sz quid de
dño ꝛ vasallo. Uidetur idem cũ tene
se adinuicẽ alere. vt scripsi. C. de alẽ. li.
l. j. ꝛ vr̃ quasi expressum i feu. de no
3 feu. in prin. ¶ † Quid in patrino vel fi
liolo. Uide idẽ per ea q̃ no. in. d. l. j. ꝛ in
patrono eccl'ie cũ debeat aliud ibi scri
4 psi. † Sed q̃d de prelato si subditus eũ
cõueniat. Dic idẽ fortiori rõne: q illε
gaudet pͥuilegio armate militie. vt no.
ff. de re iudi. l. miles. Et idẽ videtur de
rectore ꝛ curatore si parochianus suus
eũ conueniat per predicta. Et idem in
aduocato. vt ibi φ posset procedere si
recipiat salariũ ꝺ publico. Uel dic idẽ:
ꝛ si nõ recipiat per illa que scripsi. ȝ. p
quas perso. no. acq̃. §. j. Et idẽ de scho
lare ꝛ doctore seu magistro. ar. p̃dicto
rũ. ꝛ hoc si miles doctor aduocatus vel
prelatus cõueniat ex ↄctib9 tangenti
bus aduocationẽ vl' militiã vel schola
sticã rẽ. vt no. in. d. l. miles. ¶ Itez hoc
intelligo si tales psone ↄueniãt ex suo
cõtractu vel facto: secus si ex ↄctu alte

rius.vt.d.l.versi.§.si pater.sup tex.patrono vel cū eorū parētibus vel liberis.ff.de re iud.l.patronus.ꝛ idē si patronus cū liberto.ff.de ag.li.l.alimenta.ꝛ hec oīa intelligo nisi ille qui vult vti isto beneficio fuerit ingratus.vt.d.l.alimenta.Sup tex.Itē si soci⁹.sextū exemplum.Super tex.iudicio societatis.Quid si alia act.satis videtur idē dūm̄ occasione societatis ꝛ ex contractu inito societate durāte agat:vt dixi
5 in simili.s.e.§.itē si de dote.¶†Quid si ageret actiōe reali.Uerbigratia.socius vendicat a socio partē quā socius reus possidet:nō credo q̄ sit soci⁹ his iuribus vt ibi dixi.sed an obtinet ī socijs olm bonorū tm̄.dic in.d.l.versi in prin.ff.de re iudi.l.sunt q̄ putant.¶Et argumēto istorū posset idē dici de plurib⁹ canonicis eiusdē eccl'ie.vl'de pluribus prioribus vel monachis eiusdē monasterij.vel plurib⁹ scholarib⁹ habitātibus in eadē domo.p q̄b⁹ facit generalitas istius tex.de notis feu.ī p̄n.ista eñ cōueniunt morib⁹:ideo extendenda.vt.ff.solu.ma.l.eleganter.§.fi.¶In glo.se cōfitēre.in fi.ff.de re.iud.l.sed hoc ita.§.fi.ꝛ idē credo in oībus casibus supradictis.ff.qd cū eo.l.sz si ex parte.§.j.dixi.s.ver.item si de dote in fine.

1 ☞Donator si ex donatione sua conueniatur habet priuilegium vt condēnetur inquantum facere potest:secus si ex donatione alterius.

2 Quid autem si donator tradidit rem realiter quam nunc possidet:donatarius eam vendicat.

3 Donasti mihi plures res quas peto mihi tradi.Tu vis d̄ducere ne egeas ... eligere de reb⁹ que tibi magis placent:ego autem volo petere alias:queritur quis eliget.

4 Quid si donatarius vult alere donatorem in domo sua:vt non fiat talis deductio.

5 An aūt ille quod deducitur debet esse ꝑpetuū ita vt trāsmittat ad heredes.

1 Idē est si quis.¶†Exemplū septimum.Ex donatione sua:secus si alterius.ff.de re iudi.l.ꝛ fideiussor.§.fi.ꝛ.l.seq.nisi essent de suis.vt no.in.d.l.ꝛ fi deiuss.§.fi.sol.ma.l.etiā.in prin.Item hec vera in pura et vera donatione.¶Quid si fiat ob cām.Videt secus:q2 illa nō est ꝑprie donatio vt dixi.s.de dona.in p̄n.nec liberalitas.ꝛ iō cessat ratio q̄ reddit.ff.de re iudi.l.exheredatum.§.fi.cū.l.seq.ff.de reg.iu.l.diuus.Pro hoc facit qd cōsueuit dici q̄ donatio ob cām nō reuocat ꝑpter īgratitudinem.C.de reuo.dona.l.fi.In ɔ̄rium facit q2 ꝑmittens dotē ꝑmittit ob causam:ꝛ tñ vtit hoc priuilegio.ff.de iure do.l.pe.ꝛ non dicas sp̄ale in socero:q2 idē videt ī quocūq3.ff.de iu.do l.si extraneus.sol.potest dici q̄ vbi datur ob cām ɔcernentē fauorē illius cui donat vel contēplatione cuius datur:tunc est locus huic.§.sed vbi cōcernit fauorem vel vtilitatē dantis sicut forte recipiētis tūc dicerem cōtra.Uerbi grā.si do tibi in dotē:in nullo ego habeo vtilitatē:vel si do tibi vt emas caligas vel edifices tibi domū totuz est mihi liberalitas.sed si dem tibi fundū vt edifices mihi domū tūc videt ɔ̄rium:quia tūc magis ē negotiū q̄3 liberalitas ff.de do.l.aristo.ꝛ in hoc casu esset aduertendū q̄d est maius vl' id qd donat:vl' id qd faciēdū est:q2 si maius sit notabiliter id qd donat pōt dici q̄ si donatio in eo qd excedit ꝛ q̄tū ad illud sit locus priuilegio.ff.de do.inter vi.ꝛ.vx.l.si spōsus.§.circa.nisi principal'r intēderē cōtrahere aliud negotiū.ff.de cōtrahē.emp.l.si q̄s donatiōis.¶In gl.j.nō pōt.in fi.vide qd ibi no.q2 fuerūt nōnulli qui multū voluerūt restringere hāc materiā.quorū opi.probat ibi p Io.ꝛ gl.¶In gl.cōdi.ex.l.ibi.§.si nautem.idez in act.ex stipulatu vt dixi.s.

2 eo.ℽ.itē si de dote.¶†Sed q̄d si donator tradidit rē realiter quā nūc reperit possidere donatarius eā vendicat.Uī per ea que.s.dixi q̄ donator nō possit deducere qd perquā durū vr.vnde ī superiorib⁹ vez qn̄ res dotalis vel pars socij vēdicat:nō mirū si nil d̄ducat:q2 ibi nihil vēdicat de bonis illoꝝ cōtra quos agit:nec q̄ realiter sua fuerūt:sz

8 hic secus. ¶†Sed hic
querit cuius est electio
de eo qd debet deduci.
Verbi grã dedisti mihi
plures res quas peto
mihi tradi. tu vis dedu
cere ne egeas et vis eli
gere de illis rebus illas
q̃ tibi plus placent: ego
volo petere alias. queri
tur quis eliget. Videt
q debeat deduci de om
nibus. C. ad legẽ falc. l. ij.
quod potest esse verum
vbi pluribus donauit et
plures simul agant: se
cus si vnus. ff. ad le. fal.
l. plautius. et. l. plane. §.
fi. cum. l. sequen. ad tre
bell. l. marcellus. §. res
que. et debet donans eli
gere mediocriter. C. de
dona. l. si quis argentũ.
C. quãdo et quib9 quar.
pars. l. ij. de salga. l. j. et
4 ij. ¶†Quid ergo si do
natarius vult alere do
natorẽ in domo sua ad
finem ne fiat ista dedu
ctio. Videretur q debe
ret audiri: q2 p̃dicta de
ductio fit ppter alimen
ta ex quo puidere ei sa
tis videtur offerre: sicut
heredes viri satis vidẽ
tur offerre si offerant se
alere mulierẽ in domo
propria. iuxta illa q̃ no
tant. C. de rei vxo. act. l.
j. §. simili modo. ff. vt in
pos. lega. l. que legator.
in Spe. qui fil. sint leg.
ver. nunc dicamus. sed
si durũ est beneficiũ le
gis restringere que con
cedit donatori deductio
nẽ et deductio fit de ipsis
rebus. ff. ad leg. fal. l. li
uia. instit. de fideicõ. he
re. §. si quis. bene tamen
credo q si res esset india

a ¶Cõsue
uit q̃ri. hãc
questionez
ponit An
gel. hic in
princ. ver
si. hinc
sumpta oc
casiõe que
ritur.

uisibilis qd iudex deberet cõpellere
alterũ recipere ius suũ in estimatione.
5 ff. de leg. j. l. nõ amplius. §. fi. ¶†Sed
potest vltra queri. nunqd illud qd de
ducitur erit perpetuũ vt transmittatur
ad extraneos heredes. causa dubitatio
nis occurrit: q2 heredes extranei non
gaudẽt hmõi puilegio. vt. s. dictũ i
Sed videtur de mẽte legũ q illud q
deducit remaneat donãti pleno iure:
ideo credo q nihil vnq̃ restituit etiã
si donãs peruenerit ad pinguiorẽ for
tunam de qua posset etiã dubitari. fa
cit quod notatur. ff. de offi. presi. l. illi
citas. §. fi. sed huic obstat. j. §. fi. sed in
aliquo casu loquitur.

Compensationes.

¶Hic est octauũ exẽplũ: et vide mate
riã huius. §. s. eo. §. in bo. fi. dic vt ibi.

1 ☞Cessionis bonorũ beneficium qua
re fuit inuentum.
2 Debitor an possit detrudi in carcerem
pro debito ciuili.
3 Clericus si obligat se ad arrestum pro
debito ciuili: an teneat talis obligatio.
4 Quid si ex delicto sic quis obligatur
an liberetur cedendo bonis.
5 Debitor cedens bonis an liberetur
debito.
6 Debitor an liberetur ab obligatione
per cessionem bonorum.
7 Debitor an possit renũtiare beneficio
cessionis bonorum.
8 Debitor qui bonis cessit nõ potest con
demnari nisi habeat emolumẽtũ i
neũ. quid autem dicatur idoneum.
9 Cessio bonorũ an admittatur si de
ex ɔsuetudine nõ p̃t detrudi i car
10 Vestis an sit auferẽda cedenti bo

Is quoq;

¶Nonũ exempl. gl. sunt hic breui
et clare: ideo illas nõ apostillo. ¶Si
is. §. est cauda istius tituli ppono cir
eũ aliquãtulũ insistere et aliquas que
stiones tangere que faciũt ad intelle
1 ctũ huius. §. et sue materie. ¶†Et p
mo quero quare fuit inuentũ hmõi
beneficiũ cessiõis. et ad hoc rñdet tex.
iudicati detrudant in carcerẽ. C. eo. l.
¶Occasione huius consueuit queri.

nunquid debitor possit ꝑ debito ciuili
detrudi ĩ carcerẽ. Et hoc videt̃ expedi
tũ ibi. pro hoc. C. ꝺ exac. tribu. l. nemo.
3 lib. x. ¶ † In cõtrariũ facit qꝛ nemo du
bitat quin carcer sit magna seruit⁹. C.
de pe. l. icredibile. ff. ꝺ li. ho. exhi. l. ij.
ꝛ iure cautum est ꝙ ꝓpter debitũ ciui
le quis non debet seruire. C. de actio. ꝛ
obli. l. ob es. sup hoc potest dici ꝙ debi
tor fiscalis possit poni in carcerẽ. vt. ꝺ.
l. nemo. vbi est expressuz. De debitore
priuati potest distingui: qꝛ aut dolose
facit vel fecit ꝙ esset nõ soluẽdo: ꝛ tũc
potest detrudi ꝛ extraordinarie puniri
ff. q̃ ĩ frau. credi. l. fi. §. fi. de admi. tuto.
l. ob fenus. si aũt al's cõmisit dolum in
cõtractu tũc nõ potest detrudi. ff. de mi
nori. l. ꝙ si minor. §. si quis seruus. Aut
nõ dolose: ꝛ tunc pro notoria ꝛ euidẽti
cõtumacia põt detrudi si forte ꝓpter
cõtumaciã non vult bona sua iudicare
que forte abscõdit que indicare tenet̃.
vt not. C. eo. l. j. nam talis contumacia
dolo equiparat̃. ff. de admi. tu. l. si plu=
res. et iudex realiter citat cõtumacẽ. C.
quõ ꝛ qñ iudex. l. cõsẽtaneũ. igit̃ cũ do
losus nõ euadat cedẽdo nec verus cõ
tumax: imo cessio facta et admissa non
iuuaret eũ in casu quo nollet iudicare
qꝛ cũ teneat̃ oĩa dimittere dolo facit si
quid celat vel retinet. ff. man. l. dolus.
al's nõ video ꝙ debeat detrudi ꝑ debi
to ciuili: ꝛ si detrudat̃ non ꝺꝫ detineri
presertĩ si velit cedere. vt. ꝺ. l. j. Et hoc
nisi esset obligat⁹ expresse ad arrestũ:
nam tunc videt̃ posse detineri. Et facit
qꝺ ꝺr de obsidibus. ff. de testam̃. l. obsi
des. de iur. fis. l. diuus. ꝛ ita vtit̃ curia 4
regis frãcie. ¶ † Quid si sit cleric⁹ q̃ se
obligauit ad arrestũ pro debito ciuili.
Dic ꝙ valet ꝛ debet tenere arrestũ in
curia ecclesie. sed in curia seculari nõ.
Itẽ nec debet teneri ĩ curia ecclesie in
vinculis nec in clauso carcere. ꝛ vt no.
doc. ex̃ de iu. iur. c. rescripto. vide ibi in
nouella. hec ꝓcedũt vbi quis est obli
gatus ad dãdum. ¶ Quid si ad facien
dum. Uidetur ꝙ nõ liberetur cedẽdo:
qꝛ causa quare quis liberatur cedendo
est impotentia soluẽdi. vbi ergo tenet̃
ad factuz talis impotentia nõ põt alle 5
gari. qꝛ possibile est sibi facere: igit̃ nõ
liberat̃ cedẽdo. ¶ Preterea ex quo fa=
cere potest ꝛ non facit cõstat ꝙ est ĩ do
lo. vt. ꝺ. l. dolus. ff. man. ꝛ dolosus non
gaudet hmõi bñficio. vt satis. s̃. dictuz
est. vnde illud qꝺ consueuit dici ꝙ ille
qui est obligatus ad factũ liberat̃ sol
uendo interesse obtinet vbi vult ꝛ põt
prestare interesse: sed vbi nõ potest nõ
obtinet. vt. ff. de ver. oblig. l. in stipula
tiõib⁹. §. fin. plus q̃ꝫ frustratoriũ cm̃ est
dicere ꝙ promissor facti eligẽdo inter
esse qꝺ nõ põt prestare liberet̃. ff. ꝺ sol.
l. stichũ. in prin. ff. de cõtra hẽ. emp. l. si
in emptione. §. fi. et ideo videt̃ indubi
tate ꝙ possit cõpelli ad faciẽdũ si sciat
ꝛ possit facere: nec liberatur cedendo. ꝛ
hoc apparet. qꝛ libertus alienus cõpel
litur edere operas. ff. de ope. li. l. suo vi
ctu. Bene tamen credo ꝙ stipulator de
bet facere expẽsas vel dare tm̃ temp⁹
qꝺ potuerit acquirere vnde facit. vt. ꝺ.
l. suo victu. cũ. l. seq̃. ꝛ sic quo ad hoc
adhereo additioni q̃ asserit scriptorez
precise ꝯpelli scribere qꝺ ꝯuenit. ff. de
ope. no. nun. l. stipulatio. §. sine. Et cre
do ꝙ possit intrudi si non faciat ꝛ ex cõ
tumaciam per ea que. s̃. dixi. et que ibi
notantur. ꝛ hec procedũt vbi ꝓmissor
scit et potest facere qꝺ ꝓmisit. al's cuz
deberet solũ condẽnari ad interesse li
beraretur cedendo bonis cũ sit eadez
ratio que ĩ pecuniario debito. ff. de v̈.
obli. l. stipulatiões nõ diui. §. j. nec hoc
casu distinguo an fuit electa industria
persone vel nõ: ꝫ an sciat ꝛ possit face
re vel nõ vt dixi. Hec ꝓcedũt vbi quis
tenet̃ ex ꝯtractu. ¶ † Quid si ex ꝺlicto
vel quasi. Dic nõ idem sed pena pecu
niaria ꝯuertitur in corporalẽ. ff. de pe.
l. j. §. generaliter. de in ius vocan. l. pe.
etiã si ex culpa teneatur. ff. de icẽ. l. qui
edes. ꝛ ideo credo ꝙ si quis agat iniu
riarũ ꝛ concludat̃ ad pecuniã: ꝛ si reus
cõdẽnat⁹ cedat bonis ꝙ nõ se liberet:
sed pena pecuniaria debet conuerti in
corporalẽ per p̃dicta. ꝛ vide hoc ex̃ de
sol. c. odoardus. ꝛ facit. ff. qꝺ cũ eo. l. sꝫ
si. §. q̃ꝫ q̃ꝫ. Dixi ergo ꝙ potest detrudi ꝑ
debito fiscali vel qñ se ad h̃ obligauit.
¶ † Sed querit̃ nũquid illis casib⁹ põt

a ¶ Se liberare. Querit an ge. i. ij col. po ? me. N. quero an post cessionem. item an post datam dilationem quinquenalem debitori a creditoribus debitor possit cedere bonis lapsa dilatione. item an debitor possit penitere et non cedere bonis. Item an cessio bonis principalis prosit fideiussori. has questiones vide hic per Ang. et ias. Item vide doct. i. l. fina. C. qui bo. cedere pos.

b ¶ Renunciari. Uide Ang. hic. et do. Jas. circa finem hu- ius §.

se liberare [a] cedendo. Non videtur quod sit nihil esset speciale i illis casibus: ad tamen iura videntur supponere. In contrarium videtur expressum. s. de socie §. item si quis. C. qui bo. ce. pos. l. iij. recipiendo re publicam propter fiscali. d. quod propter prius predicatam. ff. de ver. sig. l. eum qui vect. et l. inter publicum. et probatur manifestius i vltio casu: quia i obligando se ad arrestum non videtur renuntiare huic beneficio cui etiam renuntiare non potest expresse. vt i. videbitis. In quod ergo est speciale in illis duobus casibus. Respondeo quia illis casibus statim debitor detruditur antequam fiat executio de bonis. vt. d. l. nemo. in alijs solum si dolose aut contumaciter conuersetur quominus soluere possit. et ita illi duo casus magnam habent prerogatiuam. Item circa hoc queritur pone quod aliquis fecit aliquem detrudi propter debitum: ille non habet vnde se alat: quis alet eum. Dicas quod ille qui fecit eum detineri: et si nolit aletur iudex bene faciet si permittat ipsum abire. et videtur notari. C. de ero. mili. an. l. fi. li. xij. et facit. ff. ad erhi. sed si hereditas nisi possit alimentari de eleemosynis C. de epi. audi. l. iudices. alias si iudex expediret eum de carcere sine iusta causa tenetur ad debitum. C. de exac. trib. l. quoties.

6 ¶ † Nota vlterius queritur numquid per cessionem bonorum quis liberetur ab obligatione. Glo. videtur dicere quod sic a ciuili. ff. de fideius. l. vbicumque. sed hoc videtur contra mentem huius §. et aliorum

iurium qui dicunt quod nihilominus agi contra ipsum cedentem etiam efficaciter si iam emolumentum habeat: et sic postremo obligatio: quia si sola naturalis remaneret ex ea sola non potest agi. vt dic. ... obli. in princ.

7 ¶ † Consueuit queri numquid

b possit renuntiari [b] huic beneficio. Et ... quod doc. consueuerunt tenere quod non possit qui de hoc not. ff. solu. mat. l. alia. Et credo quod constitutiones prouinciales et synodales quas prelati faciunt quod cedenti etiam si cedant non tradantur e. ... pulture non tenent. tamen quia contra bonos mores per predictam. l. alia. tamen quia hoc beneficium iure canone concessum. vt. d. c. odoard ... inferior tollere non debet ... reg. iur. c. ldultum. li. vj. et vide quod Dy... not. quod ad hoc possunt adduci. ... lati in hoc abutuntur in multis locis ... pter emolumenta. et hac ratione vi... possit consuetudo introduci quod ... retur cedendo cum consuetudo non valeat bonos mores. et hoc beneficium ... ribus itroducatur. vt. l. de quib. ff. de le gi. sed modus cedendi bene potest consuetudine introduci. vt quod cedat nudus ... multis locis. Dic ergo quod ille qui ... bonis non potest condenari nisi idoneum e...

8 lumentum habeat. ¶ † Sed queritur quid ... neum tex. hoc declarat. ff. de cessione ... qui bonis. et l. is qui. vbi expresse ... potest conueniri nisi in quantum facere potest. ¶ Quid si haberet aliam turrim ... sam que nullum potest emolumen... nec est i illo loco quo possit commode ... di. dic non nisi quantum emolumenti ... ret vt. d. l. qui bonis. ibi cum dicit ... qualitate. ¶ Sed numquid is §. obtinea... creditoribus qui erant ante cessione... et quos post cedens sortitus est. Uide... quod sic cum loquatur indistincte: tamen ver... videtur quod non obtineat in creditori... cum quibus post contraxit: imo illi ... uenient: illum insolidum. et hoc videtur innuere a contrario sensu l. iij. C. de bo. ... indi. pos. et facit quod filiusfamilias con... niatur de his que contrahit cum in potesta... te est in quantum facere potest: sed de his que ... xit post insolidum. ff. quod cum eo l. iij. Quid ... ergo faciet cedat iterum illis. ¶ Quid si ... quis se obligauerat sub conditione et ante ...

biõis euẽtũ cessit:deinde venit ɔditio nunquid gaudet beneficio hmõi.§.ihoc põt dici q si erat obligatus ex ɔtractu inter viuos gaudet.si ex legato nõ.ff. de ver.obli.l.si filius.de re iudi.l.que legata.et hoc vbi erat obligatio ad vnã summã vel ad vnã quãtitatẽ. ¶ Quid si ad redditus vel aliqd ãnuũ.dic idẽ. ff. de do.cã mor.l.senatus.§.fi.de ver.ob. l.stichũ.§.j.et vide.ff.qñ di.viufr.le.ce. l.j.§.j.vbi põt notari aliqd in vsuf.uc. spãie.Scdm hoc ergo est dare casuz i quo posteriores creditores sunt potiores prioribus ɔtra regulã cõez.C.qui po.in pig.ha.l.licet.et hoc si ille q̃ cessit excipiat de hoc ɔ priores:sz si nõ excipiat:et creditores cõtẽdãt inter se: videretur q cõcurrãt in postea quesitis. iuxta illa q̃ scripsi.s.e.§.itẽ seruiana.nõ em vr q creditor possit vti exceptione ex psona rei ex quo reus nõ vtit lõge minus q̃ fideiussor.i.ne replica.§. fina.

9 ¶ †Itẽ qrit.dixi.s. q cessio admittit a i ciuili debito nec debitor detrudat. etc. Pone est consuetudo q nunq̃ quis pro debito ciuili incarceret sicut ẽ i regno frãcie vbi nõ icarcerat qs nisi sit ad h expsse obligatus:nunqd admittit cessio. Et videt q nõ quia cã cedendi cessat. Et pro hoc facit.C.eo.l.ppter. vbi nõ admittitur cessio cũ p aliud remedium prouidet:igitur cum per cõsuetudinẽ pudeatur ne in carcerẽ detrudat nõ est locus cessiõi.et facit.C.eo.l.fi. Quid dices de illis qui nõ conuen.untur nisi inquantũ facere possunt de quibus s.vidi.li nuqd cedere possunt. Credo q non per dictam rationem.imo generaliter credo q nunq̃ cessio debeat admitti:nisi creditores illarẽt et peterẽt eum detrudi.vel forte in foro ecclesiastico excõicari.Et hoc põt pbari p dictam rõnẽ:qr hoc beneficiũ est miserabile et subsidiarium:nec conceditur nisi ppter necessitatẽ.igitur gratis cedẽs nõ dz admitti:et hoc ratio indicat tex. C.eo.l.j.et l.fi.vbi datur electio creditoribus vel statim admittere vel deferre vt ibi legitur quicquid doct.ibi no=

10 tant. ¶ †Conuenit queri nunquid vestis sit auferẽda cedẽti. Et videt vel= le q nihil debeat ei dimitti etiam vnus denarius.ff.eo.l.penulti.pro hoc facit is tex. i huma num etc. Item facit quia vestimenta tollũtur seruis mulieris facto diuortio.ff.solu.matrimo.l.in his.§.j. ¶ Item quia in actione de peculio vestimẽtum estimatur. ff.de pe.l.id vestimẽtũ. Item facit.ff.de ca.di.l. tutelas.cũ dicit nudus exulat.ff.de bo.dam.l.ij. In hoc consueuerunt doctores dicere q vestis nobilis ei aufertur.sed panicularia non.ff. de bo. dam.l.diuus.et ita etiaz tenent Dy.et ex generalitate huius litere posset dici [a] quod si quis spoliatus sit bonis propter guerram vel aliud infortunium q non debeat cõueniri insolidu3 quod est valde pium et equum. Ite3 facit quod monachus vel religiosus qui non habet proprium non possit compelli ad cedendum. Cõtra.C.eodẽ.l.cum et filiũ. sed si in illo qui aliquo casu potest habere proprium et monachus non huiusmodi tele vix est finis qui semper vellet eã texere. Ego vero hic telã prescindo quantum ad lecturã huius tituli: quia tamen quidaz habent hic arborem Jo.l3 pauci citramõtani ipam arborem habeant nec forte eius notitiam: placet dare facilem et clarã doctrinam per quã ipsa arbor poterit intelligi a quocunq.

a ¶ Posset dici. hoc dictũ sequitur et laudat h do. Jas. in ij.col.i pn. versi. vltimo notate.

AD euidētiam arboris actionū que ascribitur Jo. sciendum multe sunt diuisiões actionū. vt no. §. eo. ff. preterea. et ibi scripsi. et .j. tibi declarabo articulatim de oībus diuisionibꝰ. Jo. elegit .xij. lr̃as. et per illas pt cognosci natura quasi oīm actionū. et ad docēdū q̄ sit natura cuiuslibet actionis posuit ī singulis circulis singulas actiones. et sup singulis actōibꝰ lr̃ae .xij. vcz a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. quarū singule designāt singulas diuisiões. Prima diuisio est quedā sunt pretorie quedā ciuiles: hāc designat prima littera. A. Secūda diuisio est quedaꝫ sunt in rē: quedam in personam: quedā miste: et hāc designat litera. B. Et sic per consequēs quelibet lr̃a quālibet diuisionē put articulatim statim tibi subijciam et litera super qualibet diuisione. Itē debes scire quod super qualibet lr̃a sunt certi puncti p quos designat sub qua diuisiōe ē actio ¶ Unde pria diuisio est actionū quedā ptorie qdā ciuiles. Si sit ptoria ponit vnus pūctus sup lr̃a. A. designando actio d prio mēbro sit i ptoria: si sit ciuilis erūt duo pūcti designādo a ē d scdo mēbro. Si vero diuisio sit trimembris: si actio sit de nā primi mēbri ponit vnus punctus sup. A. si de natura scdi mēbri erūt duo pūcti si de nā tertij erūt tres pūcti. si de natura qrti qtuor: vltra nō excedit. p ista facile ē itelligere arborem. et p glo. q̄ super ea facte fuerūt quas nō improbo. Sꝫ vide et legeras p te: qꝛ ego p sequi nō itēdo cū p ea q̄ §. dicta et notata fuerūt posset satis innotescere natura et materia actionum. Et scias hec arbor fuit impropterie dicta arbor cum nō habeat radicē truncū neqꝫ frondes q̄ sunt de esse et specie arborū: potius debuisset dici tabula.

¶ Sequuntur dicte .xij. diuisiones cū literis et cum punctis articulatis oīū actionum.

a. ¶ Alie sunt pretorie alie ciuiles.
b. ¶ Alie in rem. alie in personam. alie miste.
c. ¶ Alie rei persecutorie, alie pen[...] alie miste.
d. ¶ Alie in simplū. alie in dup. alie in trip. alie in quadru.
e. ¶ Alie bone fidei. alie stricti iuris.
f. ¶ Alie perpetue. alie temporales.
g. ¶ Alie trāsitorie ad heredes. alie n[...]
h. ¶ Alie que infamant. alie non.
i. ¶ Alie directe. alie vtiles.
k. ¶ Alie directe. alie contrarie.
l. ¶ Alie vniuersales. alie singulare[s].
m. ¶ Alie simplices. alie duplices.

¶ Per has diuisiones patet intellect[us] arboris: qꝛ istas diuisiões litere et pu[n]cti pdicti designāt: et per ipsam [...] men sit fideliter punctuata .xij. natur[e] actionū. clare patēt: nec mireris si re[...] peries qnqꝫ aliquas figuras non pu[n]ctuatas: quia quando actio est in[certa] et vaga sit nō potest certa regul[a ...] ri super membro quod litera desi[gnat ...] nūc nil punctuatur prout glo. dic[it ...] boris satis declarāt ad q̄s te rem[itto].

a ¶ Quia th. Diuide hūc titulū km Are. et summa sic hoc princ. Cognito ꝯ ctu seruorū ad obligandum dn̄m erit cognitū quid de cōtractu filij ad obligandū patrem.

¶ Quod cū eo qui in alie. ptāte. Rubri. neg. gest. esse dicitur.

Religiosus si ꝯtrahat an agi p[ossit] contra eius abbatem.

Quia tamen.

¶ hec cōtinuatio textus melior q̄ꝫ continuatio glo[sse] est. §. in rubrica. ¶ Nec [...] bosa fiat disputatio nota sanctissim[...]

verbum contra aliquos lectores qui dilatant verba vt possint horam constitutam lectioni transire ꝛ legunt vnum vel duos libros in anno cum deberent legere totū volumē ꝛ se ꝛ scholares destruūt.ꝛ facit.C.de appe.l.ampliorē.§.in refutatorijs. ¶†In gl.nā similiū.in fi.ꝑ hūc tex.posset dici ꝙ posset agi ex cōtractib⁹ religiosorū cōtra abbates ꝛ p̄latos superiores eorū cū sint ī eorū potestate.vt dixi.s.ī ti.j.§.actiones de peculio in fine.

1 ☞Actio qđ iussu an cōpetat si dn̄s mādat creditori vt seruo tradat.
2 Actio qđ iussu an cōpetat si abbas iussit religioso suo pecuniā mutuo dari.
3 Famulus me⁹ liber homo meo iussu recepit mutuo pecuniam seu vinū ꝛc.an ego possim conueniri.
4 Quid in vxore an maritus cōueniatur pro ea.
5 Exercitor obligat̄ ex facto magistri:et tñ magister ei nō acq̄rit.secus ī institore cur tam varie.
6 Exercitoria ꝛ institoria dantur si ꝯtcuȝ fuerit ei⁹ rei gr̄a:quis aūt ꝓbabit cui⁹ rei gratia sit contractum.
7 Quid si expresse fuit mandatū an creditor teneatur probare.
8 Quid si q̄s p̄posit⁹ fuerit alicui ville ad oīa facienda q̄ sunt necessaria si acci piat mutuo pecuniā:an ille q̄ eū prepo suit possit conueniri.
9 Institor quis proprie dicatur.
10 Institor ꝛ procurator an ꝛ qualiter differant.
11 Procurator cōstitut⁹ generaliter ab eo q̄ se est absentatur⁹ ad oīa faciēda ꝛc. an talis procurator possit obligare dominum.
12 Quid si instituit:eū procuratorem.institorem.
13 Quid de vicario locū tenente.
14 Institor an obliget̄ ꝯtrahēdo ī nego ī tio cui est prepositus.

a Si igitur[a] ¶†In glo.s.vos +lectis.ꝯ hāc gl.vr̄ expresse.ff.eo.l.fi.vbi vr̄ expressuȝ ꝙ nō agit̄ qđ iussu vbi dn̄s mādat creditori b tradere seruo.¶Preterea vr̄ ꝙ vbi mādatū dirigit̄ creditori ꝓ debeat agi mādati.C.mā.l.sit ibi.Sol. scis ꝙ sup hoc sunt opi. inter pla.ꝛ Jo.vt no.ff. qđ iussu.l.j.ꝛ.C.e.l.etiā. dic tñ pleni⁹ ꝙ aut ipse dn̄s ꝯtxit in propria persona:ꝛ ꝯctu facto iussit pecuniā tradi seruo: tūc nō dat̄ qđ iussu vt.d.l.fi. Aut mādauit credi ipsi seruo tm̄:tūc aut mādatum dirigitur ad contrahentē ꝛ dat̄ mā.ꝛ qđ iussu.ꝛ ꝯcurrūt ad seruū ꝛ dat̄ qđ iussu tm̄.vt no. d.l.ij.¶Sȝ mirū vr̄ quō dat̄ qđ iussu vbi mādatū dirigit̄ ad ꝯhētē cum null⁹ iuss⁹ itercedat:sȝ pōt dici ꝙ imo tacit⁹ ex eo ꝙ mādatū ei tradit:ꝛ per hoc potest dici ꝙ si aliquis mandet rem alicui quā tradi vel solui alicui ꝙ ex hoc videatur illum cui tradi mandat constituere procuratorem q̄uis ad veritatem nullum aliud mandatum ei fecisset quod est notabile.ꝛ facit.ff.quod iussu.l.j.§.sed si mandauerit de noua.l.fi.et caue qꝛ hec actio non habet locū nisi vbi iubetur seruo proprio vel q̄ debet haberi pro proprio vide.ff.quod iussu.l.j.§.si pupillus.cum.§.sequen.ꝛ.l.seq.vnde si nō esset proprius q̄uis posset fieri proprius non haberet.ff.quod iussu.l.ij.§.fina.¶†Quid ergo si abbas iussit religioso suo pecuniā mutuo recipere, nunquid potest agi hac actione. Uidet̄ ꝙ sic[b]:quia habet illum in potestate vt dixi.s.in princip.et facit.ff.quod

a ¶Si igit̄ Dn̄s tenet̄ ex ꝯctu serui insolidū si ꝯhi iusserit vl̄ si ip̄e vel liberuȝ hoīem ī naui vl̄ alicui aliū negociatiōi p̄po suerit actionib⁹ cognominatȝ qđ iussu ꝛ exercitoria ꝛ institoria.

b ¶Qđ sic. Jacȝ hic do ang.in j.col.v̄.q̄d si abbas ce mirū est ꝙ tac̄t de nomine Joā. fab.

iussu.l.pe.Sz si solus cō
uentus qui habet bona
discreta.iuberet nō cre
derē posse agi hec actio
ne.z sic itelligo extra de
fideius.c.pe.z idē crede
rez eadē ratiōe si prior
foraneus vel ruralis iu
beret socio suo qui non
sit inobedientia et pote
state illius qui idem de
pore claustrali nisi fun
gerek vice abbatis.ff.qd
iussu.l.j.§.fi.¶Sed con
tra premissa videtur.d.
c.pe.qd videtur require
re nedū iussuz abbatis
imo z capituli.sed dic q
loquitur quo ad hoc vt
capi ulz teneatur.ipse
tamen abbas teneretur
si solus precepisset.Lo
quitur ergo hec mate
ria quādo iubek seruo.
3 ¶†Sz qd si libero.Uer
bi grā precepi famulo
meo q reciperet mutuo
pecuniā vel vinum vel
aliquid aliud:ipse fecit
nunquid possum conue
niri.Dic q sic vtili insti
toria:nō tñ hac actione
C.de exerci.l.si mutuam
Nec ob.C.eo.l.fi.qr loq
tur in seruis vt ibi nota
tur.z de his videbis ma
4 gis i iferiorib⁹.¶†Sz
quid si vir iubeat vxori
in partib⁹ frācie z aliis
locis que reguntur con
suetudine in qbus vxor
est in potestate viri.De
cōsuetudine videretur
q cōpetat hec actio cuz
eadem equitatis rō in
teruenia:.j.§.ideo aūt.
¶Quid si pater iussit fi
lio adoptiuo.Distigue:
aut trāsiuit i potestatez
vel nō.C.de adop.l.cuz
in adoptiuis.§.d adop.

a ¶Circa exercitoriā De hac actione vide hic p Ang. in.j.col.circa fi.ver.et aduer.vbi etiā ponit differentiā iter actionē exercitoriā z tributoriā.

in prin.in filio arrogato non dubi[...]
ille transiet in potestatē.z ideo videtur
habere locū hec actio i eo indistincte.
a ¶Circa exercitoriā[a] sciēdū est q [...]
dak pro negotiatiōe nauali maritima
et fluuiali.ff.eo.l.j.§.nauem.z sm legē
z potestatē magistro datā.ff.e.l.j.§.[...]
tur pposito.Istā tamē ppositionis le
gē dz exercitor notā facere.nam al's ex
quo vtik opa magistri obligat dñm ad
omnia ad que officiū se pōt extendere.
ff.de insti.l.sed si pupillus.§.j.z sic itel
lige.ff.de exercito.l.j.§.magistri.in [...]
qd tñ sicut armēta z victualia z necessa
ria.nā z ad ↄditiōes nauigij de quib⁹
satis apparet in tex.d.l.j.z plenius in
5 summa Azo.eo.ti.℣.tacite aūt.¶†De
nuo tñ pt queri.exercitor obligatur ex
facto magistri.z tñ magister ei nō acq
rit.vt.ff.e.l.j.§.ecōtrario.sed secus i in
stitore.ff.de isti.l.j.§.fi.cum.l.seq.Se[d]
cur diuersuz.Rñdeo vt tex.rñdet in.d.
§.ecōtrario.qr dñs nauis nō idigebat
remedio p̄torio cū sit ei al's puisuz:z [...]
nō sit puisuz iputet sibi q ppo[...]
l.j.§.cui⁹ āt.Sz certe eadē rō videtur
locū habere i instituente.vñ pbabili
ter pōt dici idē vt neutri acqrat re[...]
riter sed vtriqꝫ in subsidiū.iuxta.d.l.
6 de istito.¶†Sed p euidētia horū q[...]
ro hic dicit tex.in exercitoria z istitoria
q dank si qs ↄxerit ei⁹ rei grā cui fui[t]
prepositus.querik ad quē ptineat hi[c]
pbatio.hoc est expressum.ff.de exer
ci.l.fi.vide ibi.eo.ti.l.j.§.non autē.[...]
hoc est verū ibi virtute officij magistri
vel institor recipit z ex volūtate dñi [...]
7 cita.¶†Quid si expssa quia forte fui[t]
mandatuz fuit expsse q posset recipe
re pecunias mutuo:tūc non credere
oporteret aliquid creditorē pbare ni
dictū mādatū:z q mutuasset qr eo ips[o]
q dñs permittit recipere expsse se obl
garet:z sic itelligik.C.d exerci.l.si mu
tuam.ff.de insti.l.in eum.z.l.si qs mu
tuam.ff.de nego.gest.l.liberto.in princi
cipijs.de nego.gest.l.liberto.in princi
vñ.l.illa finalis intelligik qñ exercitor
vel istitor ex cā sui officij aliqd ↄxerit
nō pmittēte dño expresse:qr tūc dñs nō
tenetur nisi illa cōcurrant q illa lex c[on]
tinet.Sed si dñs expresse pmisit reci
pere mutuas

pere mutuas pecunias vel aliquē contractum certū exercere nō credo ꝙ obtineat.ꝛ hoc satis patet i dicto.§.pe.de fideiuſ.ꝛ ibi no. Inno.ꝛ hoc videtur innuere.l.habebat.ff.de instito.habet ergo locum hec institoria vbi quis seruū vel liberum alicui negotiationi prepo
8 suit.¶†Quid ergo dices.quidam instituit quendam ad regendaz villā suam vel aliquam domū suam vbi habebat familiam ꝛ dedit ei potestatem agēdi defendendi regendi debita et redditꝰ exigendi ꝛ omnia alia faciendi que ad regimen ville:vel domus cui preponitur erunt necessario vel oportuna sicut consueuit poni in talibus institutmē tis iste recipit mutuo pecunias vt blada pro regimine domus:queritur nunquid dñz obliget.Et videtur expeditū ꝙ non.C.quod cuz eo.l.fi.ff.de instito.l.si cum villico.In contrariuz videtur qꝛ si edificio fuit prepositꝰ obligat dominum.eo.titu.l.cuicunqꝫ.in prin.Itē qꝛ iste est quasi generalis ꝓcurator omnium rerum que tangunt dominum ratione ville vel domus sibi commisse.et sic eius factū nocet dño.ff.de pac.l.rescriptū.§.fi.cum.l.seq.ꝛ.seq.ꝛ maxime in talibus que nō sapiunt alienationē dñij.ff.de procu.l.procurator tutorum. Preterea procurator generalis potest instituere institorem cuius factum dominū obligabit:ergo multo fortius ipse ipsum dominum obligat.ff.de insti.l.cuicūqꝫ.§.fi.cum.l.seq.vnde ex quo cōmissa est ei gubernatio ꝛ omnia que sequunt ex ea.ff.de instito.l.cuicunqꝫ.§.
9 item si institor.cum.§.seq.¶†Pro eui
a dentia horum scire te volo ꝙ institor ᵃ proprie dicitur qui preponitur alicui negotiationi qu stuarie:vtile qui preponitur alicui menie nummularie vel alicui operatorio in quo currunt mercature.vt dicta.l.si cum vilico que vulgariter mercatores vocant factorem i lingua occitana:et hoc vult dicere hic tex.cū dicit cū quis taberne.ff.eo.l.iij. Improprie aūt dicitur institor qñ instituit aliquis aduunum negotium in quo non est mercantia:sicut qñ preponitur ad recipiendū mutuo pecuniā vel aliquē actū vnicuz in quo cadit obligatio sicut ad emendū vnum equum vel aliquid singulare.C.de exerci.l.si mutuā.Improprijssime dicit quādo preponitur alicui negotio ꝓ adhibenda diligentia:non vt aliquid agat qd obligationē sapiat:vt si quis preponitur operarijs ad hoc tātum vt videat ꝙ diligēter ꝛ bene operētur.ꝛ talis nō pōt dici institor sed procurator nisi impropriijssime et abusiue. De primo nō est dubiū ꝙ obligat dominum cōtrahēdo eius rei gratia ad quam prepositus est ff.eod.l.cuicunqꝫ.§.non tamē.ꝛ hic.ff.de instito.l.j.De secūdo est ꝙ obligat etiā dñm non directa institoria cū non sit proprie institor sed vtili vt dicta.l.in cum.ff.de insti.de act.emp.l.iul.§.si procurator.extra de fideiu.c.pe.ff.de neg.ge.l.liberto.De tertio ē dicendum ꝙ dñm nō obligat.vt dicta.l.fin.C.qd cum eo.ꝛ.d.c.pe.ꝛ sic debet intelligi.ff.de insti.l.cuicunqꝫ.§.sed cuz fullo.ibi enim ꝑposuit euz vt discipulis imperaret ꝛ eos dirigeret i agēdis nō vt vēderet vel emeret vel opatoriū gubernaret recipiendo ꝛ excipiēdo opera.tūc enim esset institor.eod.titu.l.institor.et de tali qui habet potestatē recipiendi soluendi ac prouidēdi debet intelligi pri.dicta.l.cuicunqꝫ.ibi enim prepositus fuit edificio.sci

ᵃ ¶Qd institor. De hac actiōe vide hic p Ang.in.ij.col.ante fi.N.i glo.iernum.

licet administrandum soluendum ⁊ re
cipiendum necessaria pro edificio. Et
ideo in questione proposita videtur ꝙ
talis qui habet administrationem vil
le seu domus obliget dominū si dom⁹
sit talis ꝙ consuetum fuerit ⁊ oporteat
emere vel vendere ⁊ negotiari ꝓ sustē
tatione domus ⁊ familie. ff. qđ cuz eo.
l. fi. Si autem esset in puris redditib⁹
nō crederem per predicta: vel si esset i
stitutus ad faciendum coli tantum vt
operarijs ꝑsit. et ita modifico dicta. l.
fi. C. quod cuz eo. ¶ Sed quid si ille ꝗ
non potuit obligare conuertit in eius
vtilitatem. Dic dominum teneri. ff. de
insti. l. si quis mancipijs. ⁊. d. c. pe. de fi
deiuss. C. quod cum eo. l. ei qui. in fine.
10 ¶ † Sed queritur nunquid sit differen
tia inter institorem et ꝓcuratorem. Et
videtur expressum ꝙ sic. nam tex. dicit
ꝙ institor obligat dn̄m: procurator nō
vt. d. l. cuicunqȝ. §. sed cū fullo. Contra
videtur expresse eo. ti. l. in eum. de act.
emp. l. iul. §. si ꝓcurator. ¶ Propterea
tex. promiscue vtitur verbo procurato
ris cum alijs verbis que institutionez
sapiunt. C. quod cuz eo. l. fi. Super hoc
videtur dicendum ꝙ vbi ꝓcurator in=
stituitur ad negotiationē questuariam
non refert vtrum dicat facio eum insti
torem vel ꝓcuratorem cū eadem sit in
tentio. extra de procur. c. petitior idez
si ad vnam de se obligatoriaz ꝗuis nō
questuariam. vt dicto. §. si procurator. ⁊
in dicta. l. in eum. ¶ Quid ergo vult di
cere. §. sed ⁊ cuz fullo. Dicas ꝙ ille tex.
vult facere differentiam quam. s̄. feci:
videlicet an preficiatur negotio. an vt
imperet vt videat ꝙ diligenter agant.
in primo casu obligat dominum: in se
cundo non: quia in secundo non est in
stitor sed quasi procurator vnde scias
ꝙ verbum procuratoris plus compre=
hendit ⁊ est magis largum ꝗ̄ verbum
institoris. Nam institor non potest di
ci nisi quādo preponitur quis negotio
obligatorio nisi sumatur verbuz impro
prijssime sed procurator potest dici ad
quodcunqȝ negotiuz: ⁊ hoc vult dicere
is tex. quia talis non est relictus vt in
stitor sed quasi procurator. ¶ Itez pro

curator dicitur ad negotia et ad iudi
cia: sed institor ad negotia tantum ma
xime questuaria: vt patet per totā hāc
11 materiam. ¶ † Sed pone aliquis pere
gre proficiscēs dimisit ꝓcuratorē sub
generalem omnium bonorum suorum
et dedit ei potestatem defendendi ne
gociādi ⁊ omnia faciendi ⁊c. nunquid
procurator potest eum obligare. nō vi
detur per dictam. l. procurator tutoruz
nisi haberet liberam. eo. tit. l. procura.
cui libera. ¶ Sed multum ob. quia ta=
lis procurator potest facere institorez
qui obligat. vt. s̄. dixi per. l. cuicunqȝ. §.
fi. Super hoc potest dici ꝙ si dominus
erat talis qui consueuit mercari ꝙ ille
procurator obligabit euz in talibus in
quibus consueuit dominus se obliga=
re ⁊ mercari. ff. quod cum eo. l. fi. de pi
gno. act. l. vel vniuersoꝝ. ⁊ de tali procu
randum est loqui. l. cuicunqȝ. §. fina. et
ad talem restringenda. ¶ Si autē nō
videtur ꝙ obliget sed mirum quare in
stitor generalis vel specialis ad vnam
negotiationē dn̄m obligat ⁊ non pro=
generalis nisi in casu predicto: sed ad
hoc potest respōderi ꝙ procuratori in
dubio videtur tantum commissa admi
nistratio vtilis et necessaria domino.
et ideo nihil potest alienare nisi illa q̄
seruando seruari non possunt. ff. de p=
cura. l. procura. tutoruz. C. de procura.
l. procuratorem. et per consequens nec
obligare: sed vbi instituitur ad merca=
dū tūc ꝑmittitur alienatio illius rei gra
tia cuius institutus est. e per cōsequē=
12 obligatio. ¶ † Quid si instituit eum p
curatorem ⁊ institorem. Videtur idem
acsi eum constitueret procuratorem:
tantum. ff. pro socio. l. sed si adijciat
13 ¶ † Quid si instituit aliquem vicarium
vel locumtenentem. Videtur quod talis
enim obliget. ff. quod cuz eo. l. fina. ibi
sed quia. Vel dic vt in procuratore. Sz
cuz institor ⁊ procurator possunt domi
num obligare in suis casib⁹ vt. s̄. vidi
stis. Queritur vtrum possint res eius
obligari pignori in casibus illis. Vide
tur ꝙ non. ff. quod iussu. l. dominū. nisi
dominus consueuisset pignorare. ff. de
pigno. act. l. vel vniuersorum. quod cum

eo.l.fi.ꝛ forte hoc casu debet itelligi. ff.de insti.l.cuicunq̃.§.itez fi.de iussori. ¶Item queritur quid si nõ appareat ꝙ dominus institorem proposuerat: ꝓbatur tamen ꝙ domino sciente et permittente mercatur tanq̃ institor videtur qd sufficiat.ff.de exerci.l.j.§. magistrũ ver.ceterũ.de instito.l.cuicunq̃.§.si qs pistor.arg.ff.de pecu.l.q̃stubero nis.§.sunt quidẽ.ꝛ.l.non solum de tributo.l.j.ꝛ ideo videtur ꝙ illi qui ꝑmittũt vxores suas publice mercari ꝙ teneantur de eorũ contractibus per predicta.
14 ¶†Sed nũquid ipse institor tenetur.videtur ꝙ sic ad instar magistri nauis.ff.de exerci.l.j.§.est autem ꝛ procura.ff.de procu.l.procura.qui pro cuictione. Contra.ff.de instito.l.fi.sed ibi non contraxit.sed solum cõfessus fuit vnde per illam legem videtur ꝙ institor confidendo non obligat dominum q̃uis cõtrahendo obliget: ꝛ ideo summe cauendum est ꝙ litere que fiũt cũ talibus contineant ipsum contractum non autem confessionẽ contractus tantum sicut faciũt communiter in regno Francie.vnde videretur ꝙ confessio talis nõ deberet nocere dño sicut nec tutoris.ff.de confes.l.certum.§.sed an ipsos.imo nec ipsi institori.vt.d.l.fin. ꝛ hoc nisi in literis confessionis contineret vltra promissio.sicut fit communiter: quia tunc virtute obligationis ꝛ promissionis potest conueniri.vt.l.quidem.ff.de constit.pecu.Super hoc autem an institor teneatur: est distinguẽdum cuius contemplatione contractũ est ꝛ in dubio presumitur ꝙ cõtemplatione vtriusq̃.vt no.per glo.ꝛ docto. C.qd cum eo.l.ei qui.man.l.si literas. Ista placuit hic tãgere q2 quotidiana sunt.ꝛ iunge que dicam.j.§.fi.

1 ☞Pater vel dñs quãdo cõueniuntur de peculio habẽt priuilegium vt ante omnia detrahant qd ipsis debetur: an hoc semper locum habeat.
2 Tributoria actio quando competat.
3 Merx quid proprie dicitur applicãdo ad propositum huius tituli.
4 Tributoria actio in quibus creditoribus obtineat.
5 Tributoria actio q̃ dak ex ꝯtractu vel quasi q̃re non datur in heredẽ ex dolo defuncti.

Introduxit[a]

1 ¶†Pro euidẽtia istius §.et sue materie debes scire ꝙ vbi pater vel dominus conueniuntur de peculio habent tale priuilegiũ ꝙ ante omnes creditores deducunt qd eis debetur ꝛ qd superest soluit creditoribus. ff.de peculio.l.sed si damnũ.§.peculium.ꝛ.j.§.cũ autem.ꝙ pretor moderatus est detrahẽdo casuz quo seruus sciente ꝛ patiẽte domino mercabatur.tunc enim erat iniquum ꝙ ille qui contraxit cũ illo in illa merce preposteratur dño ꝛ forte debitũ suũ perderet. vñ introduxit hãc actio. per quod domin⁹ cõtribuit: quatenus merx se extẽdit cum ceteris creditorib⁹ qui i illa merce contraxerũt cum seruo pro quãtitate debiti cuiusciq̃ ꝛ vocatur tributoria: quia per ipsam fit ꝯtributio debitoris. In hoc tamẽ est differẽtia inter dominũ ꝛ creditores: q2 contributio fit omnium debitorum dñi vndecũq̃ ꝛ ex quacũq̃ cã ei debeatur. ¶Sed non sic de aliis debitis aliorum creditorum: q2 de nullis fit contributio nisi de illis que contracta fuerunt in merce illa vel eius gratia.ꝓ qua agit nec põt agi nisi ꝓ illa in qua est ꝯtractum si sint diuerse merces et

a ¶Introduxit. Si seru⁹ sciẽte dño in merce peculiari negotiatur et inde dñs aliqd recipere dz vocat i tributum vna cũ aliis creditoribus. h.d.angel.

in diuersis locis exercerēt. Et caueat actor quia si egit ista actiõe nõ põt redire ad actio. d peculio q̃uis plus sit in peculio q̃ in merce: ⁊ ideo interdū plus expedit agere de peculio q̃ hac actiõe pūt hec omnia reperies si vis legere tex. ⁊ gl. ff de tributo. p totū. j. §. is quoq;. hoc supposito pone casū.

2 q̃ facilis est ⁊ planus. ¶ † In gl. hanc actio. Azo. in summa videt̃ tenere cõtra. pro quo facit multum is tex. doc. tñ consueuerunt approbare hanc gl. vbi q; ⁊ hic approbant ⁊ videtur vera. naz non reperitur edictum nec materia vnde illud officium posset descēdere vel causari. Et ad hoc facit. Nã hec actio non est propriū nomen actionis scd̃m opi. gl. sicut dixi. s. eo. §. j. Sed cognomen actionis que orit̃ ex ɔ̃tractu ex quo agitur q̃ q̃nq; cognominat̃ institoria quãdoq; de peculio. quãdoq; de in rē verso. prout diuerso modo cõcludit̃. ⁊ certum est q̄ in actio. descēdentib⁹ ex contractibus non reperitur officiū ta-

3 le. ¶ † Sz pro euidētia huius actionis põt queri quid ppriē vocat̃ merx applicando ad nostrū idioma ⁊ ad factū quia nec. l. mercis. de verb. sig. q̃uis sint ibi due leges que sic vocãtur. nec l. j. §. licet. ff. de trib. nõ bene declarãt. Unde ego credo q̄ hoc casu merx dicatur mercatura: videlicet quelibet res q̃ est empta pro reuendēdo ⁊ lucrando: ⁊ obtinet ppriū quãdo seruus tz opatorium plurīū mercaturarū: sed ⁊ vtilis datur etiam vnius rei. vt no. ff. eo. l. j. ¶ Item potest queri cur actio de pecu. ⁊ hec se tollūt adinuicem: ⁊ cur nõ dantur in eo qd̄ plus potest esse in vna q̃ in alia. de hoc videbis. j. §. id quoq;

4 ¶ † Item queritur in quib⁹ creditoribus hec tributoria obtineat. ⁊ est dicēdum quod in chirographarijs tantū: secus si omnes vel alter pretēderēt pignora vel realem obligationē. nã tūc obtineret regula fallētie qui prior est ff. de tributo. l. procu. §. si plures. ⁊ fi. Quid si alter ptendebat priuilegiū. Uidetur idez ac si pretēderet hipothecam: ⁊ sic non fiet distributio iuxta illa que scripsi. s. eo. prox. §. Item si quis

in fraudē. ⁊ facit. ff. qd̄ cū eo. l. ist. de in rem verso. l. j. §. itē si plures. In ɔ̃rium
5 videtur. ff. de pecu. l. ex facto. ¶ † Itez queritur quare hec actio que datur ex contractu vel quasi non datur in heredem ex dolo defuncti in solidū. ff. eo. l. illud. §. fin. sicut cetere que ex contractibus oriuntur. ff. de actio. ⁊ obli. l. ex cõtractibus ⁊ cur speciale in ista dicit Ja. de ra. q̄ actio tributoria participat in aliquo naturam personalitatis ⁊ in aliquo naturam realitatis. nam naturam personalitatis habet in eo quod datur ⁊ causat̃ ex contractu serui: sed habet naturam realitatis in eo quod datur contra dominum qui nusq̃ fuit obligatus nec cõtraxit. Sed pro eo solo inuenitur: quia habet peculium vel habere desijt sicut in reali. nūc natura realis est q̄ quando possessor dolo desijt possidere: heredes nõ tenētur nisi de eo qd̄ peruenit: ⁊ ideo cum tributoria habeat naturam realitatis in eo q̄ concernit dn̄m: non mirū si nõn detur in heredem nisi inquãtū peruenit sicut nec realis fm̃ eū. Ista ratio videt̃ bona ⁊ fundatur per. l. cū aūt. ff. de rei vẽdi. ⁊ non est de hoc multum mirandū qz bene reperiunt̃ alie actiões q̃ causantur ex ɔ̃tractibus vel quasi: ⁊ nõ dant̃ nisi in q̃tuz peruenit. ff. pro socio. l. heres. de here. in. l. j. ⁊ fi.

1 ☞ Actio de peculio ⁊ actio de in rem verso an sint eedem actiones. Adde ad idem nu. 2. 3. 4. ⁊ 5.

6 Actio vna vel vnum iudicium de multis modis. vide quibus.

7 Quid erit: agit aliquis de peculio nulla mentione facta q̄ aliquid fuerit versum in rem domini probat in processu aliquid versum esse: an fiet condemnatio in eo.

8 An autem actor debet exprimere in libello quantum sit versum.

9 Actio tributoria ⁊ de in rem verso an possint intentari vna instantia.

10 Actio de peculio ⁊ de in rē verso an se inuicem tollant electione.

11 Actio institoria ⁊ actio de peculio ⁊ de in rem verso an tollantur inuicem per electionem.

12 An sūt q dicitur hic de actione de pe
culio & de in rez verso obtineat i actio
ne institoria. Exēplum ponit.
13 Actor compellitur eligere saltem in a
ctione tributoria. vsq ad qd tēpus de
bet eligere.
14 Quid si vero actor nō agit iudicialiter
sz cōqueritur extraiudicialiter fuit cō
positum qd reus solueret partem peti
tam an possit agi de in rem verso vel in
stitoria.
15 In rez versum intelligi dz necessario.
Quid autem si vtiliter.

a Preterea introdu-
cta est. ¶ In gl. caue. in fi. hec gl. vide
tur ꝯ text. qui dicit actio i singulari. sz
de hoc videbis magis. j. ¶ In gl. hoc
punctum. ibi: que opposi. io. hic dz esse
q opi. vel forte voluit dicere que oppo
sitio contra opi. Jo. nam de hoc posset
opponi & apparet. quia Joā. ad hoc re
1 spōdet vt patet in iferioribus. ¶ † In
fi. eiusdem glo. Jaco. de ra. recitat hāc
opi. & nō probat nec improbat: & tñ vi
detur multum dubia & quasi contra mē
tem istius tex. Pro hac tamē opini. po
test sic argui: videlicet q sint due actio
nes. vna de peculio: alia de in rez ver
so. certum est q illa censentur diuersa
que diuersis nominibus nuncupant &
diuersos habēt tractatus. C. de codi. l.
si rez. ff. de verbo. sig. l. carbonum de pi
gno. ac. l. si conuenerit. §. penul. Sz cō
stat qd actiones de peculio & de in rem 3
verso diuersa habent nomina & diuer-
sos titulos & tractatus: ergo non debēt
nec possunt dici vna. maior est probata
minor patet in titu. de peculio & de i rē
verso. ff. qui sunt diuersi nomine et re.
¶ Preterea illa non possunt dici vnuz
que diuersas habēt causas & naturas:
sed ita est in actione de peculio de i rē
verso: ergo sunt diuerse. maior patet
de se & per. d. l. carbonum. minor patet
quia vna datur quando est versum.
alia si nihil. ¶ Item vna datur insoli-
dum. alia quatenus est in peculio: vt
1 patet hoc. §. & in tota materia. ¶ † Pre-
terea si essent vna actio vno cursu fini
rentur: & vna causa complerētur & vni
forme tempus haberēt
& non possent nisi semel
competere. Sed cōstat
q actio de in rem verso
competit vbi non cōpe-
tit de peculio. et per op
positum distinguuntur
& diuersa habent tēpora
qz vna perpetua alia tē
poralis: ergo sunt due &
diuerse. ff. de in rem ver
so. l. j. §. j. C. d exerc. l. ij.
& sic videtur p opi. Jo.
q sunt due & diuerse. In
contrarium sunt tres ra
tiones que hic ponūtur
in gl. & maxime iste tex.
qui dicit vna est actio. in
ver. lz & princi. huius. §.
vbi dicit. ¶ Preterea in
troducta est actio loqn-
do in singulari. nec va-
lent solutiones que hic
dātur q sint vna quo ad
effectuz: qz salua grat: a
non est idem effect9: qz
si agerek simpliciter de
peculio dñs deduceret
qd sibi debetur dato qd
esset aliquid versuz. j. §.
cum autem. & hoc etiam
tz glos. ex pñsse de in rem
verso. l. filius. in glo. pe
nul. & sic non est idez ef
fectus. ¶ † Preterea qñ-
uis veniret in act. de pe
cu. id qd seruus vertit in
vtilitatem dñi tanq ser
uo debitum hoc veniret
tanq peculiū serui & ex
condēnatione facta sim
pliciter in act. de pecu-
lio & sub estimatiōe pe
culij. & sic frustra diceret
iste tex. q due fierēt cō-
demnatiōes: & quod fie
ri debet estimatio pecu
lij ad partem. et de eo
qd in rem est versuz ad
aliam. vnde non credo
quod possit dici qn hec

a ¶ Preter
ea. Ex ꝯctu
inito cū ser
uo domino
ignorāte te
nek dñs in
id quod in
rem suam
versum est
vl de pecu
lio: & dr in
rez dñi ver
sum si ali-
qd in rem
dñi impen
derit neces
sario unde ex
tñ dz primo
inspicere
vtrū in rez
dñi sit ver
sum q d pe
culio cōdē
net. h. dicit
fm Ang. &
vide ipsuz
Angel. hic
de actione
in rez vso.
in. j. colū. &
ibi. & p eui
dentia.

opini.ꝛ solutiones sint
contra mentem huius
litere. ¶ Preterea expꝛes=
sum est nisi text. calum
nietur quod instātia de
peculio cadit instantia
de in rem verso. ff. quan
do actio de peculio est
annalis. l. j. §. quesitum.
alias est. ll. vnde: ibi nō
potest dici qđ ageretur
de peculio et de in rem
verso. ex diuersis causis
sicut gloss. videtur vel=
le intelligere in positio
ne finali: quia text. hoc
nō patitur qui dicit fuis
se actum actione anna=
li. ꝛ ita de peculio tan=
tum. ¶ Preterea ſm il
lam positionem illa lex
nihil valeret: nec dubiū
quod non est dicenduz.
4 ¶ † Quid ergo dicemus ne
gari non potest nec vn=
quam is text. negare voluit
quin actio de peculio ꝛ
de in rem verso sint due
et quin habeant diuer=
sas naturas ꝛ vias. vt. s.
satis ostensum est. ꝛ hoc
bene et clare dicit text.
etiam hic. i. §. is quoqꝫ.
versicul. certe. vbi dicit
certe qui potest proba=
re in rē domini versum
de in rez verso agere de
bet sub. nō de pecu. ita
enim intēdit inferre ex
precedētibus alias nil
diceret. Item negari nō
potest quin habeat di=
uersos effectus ꝛ maxi=
me vbi domino aliquid
5 debetur. ¶ † Quid enim
si dominus noluit esse de
bitor. serui de eo quod
in rem domini verteret.
Constat quod non es=
set debitor peculij. vt. l.
Tuberonis. §. sed id qđ

a ¶ De pe
culio. an ât
actio sit na
tiua vel da
tiua. vide
hic p ang.
i fi. §. v. sic.
an aūt. itez
an debituz
filij vel ser
ui sit debi
tuz peculij
hic p ange.
remissiue ꝛ
de forma=
tione libel
li sup ista
actione de
peculio: vi
de p Ang.
hic remissi
ue.

et ita esset diuersus effectus ꝛ cessarent
omnes solutiones quas gl. reddit hic.
¶ Quid ergo voluit dicere iste tex. il
6 cet em vna est actio ꝛc. ¶ † Pro euiden=
tia scias quod interdum dicitur vna a
ctio seu vnum iudiciuz: quia vna est in
stātia quamuis diuerse sint actiōes: ꝛ hoc
vides in simili. lex dicit qđ de pluribꝰ
hereditatibus ex diuersis causis com
munibus vnum iudicium sumi potest
id est vna instātia: ꝛ tamē sunt plures
actiōes. ff. fami. hercis. l. heredes. §. de
pluribus. ꝛ vna actio pro socio intenta
tur pro diuersis societatibus. ff. pro so
cio. l. cū duobus. §. si plures. Potest igi
tur hic dici quod vna est actio que ex pecu=
lio. ꝛ in rem verso intētatur. id est vna
instantia effectus vtriusqꝫ venit. hoc i
tēdit is tex. dicere. in. d. l. quesitū. quā
do actio de peculio est annalis. ꝛ. d. l. si
liussa. togam ex quarum mente scias
7 istum tex. fuisse extractum. ¶ † Quid er
a go dices: ago de peculio a nō facta me
tione quod fuerit aliquid in rē versuz domi
demum probo aliquid versum in proce
su: nūquid fiet in eo cōdēnatio in solidū
ꝛ in rem duo peculiotenus: vel quid ecō
tra ago de in rem verso non facta men
tione de peculio nihil probo versum. nū
quid fiet cōdemnatio in peculio vide
expeditum quod sic per hunc. §. ꝛ per. d. l. q
situm. Potest dici contra. quia snia debet
esse cōformis libello. vt. l. fi. C. de fidei
cō. lib. quomodo ergo iudex posset con
demnare in eo qđ nō fuit petitū. Non
videtur. vnde is. §. videtur intelligenda de=
bere qñ de cōuersione fit mētio in libel
lo. Et dz dicere sic actor: mutuaui suo
tuo peculiato x. de quibus cōuertit quin
quꝫ in rem tuā peto qđ condemneris mi
hi in quinqꝫ versis i vtilitatē tuā ꝛ in aliis
quinqꝫ peculiotenus. talis libellus suffi
ceret hodie: quia de vsu curiarum non
exprimitur nomen actionis. ¶ Quid si
oportet exprimere. Videtur per. l. nō est
nouum. ff. de ac. emp. quod sufficeret alte=
ram exprimere facta mentione de toto
facto ꝛ fortiori ratione pōt dici hoc ca
su quam in. l. non est nouū. cum hic sit vna
actio videlicet certi cōdi. ex mutuo vl
alia que descēdit ex cōtractu. ꝛ ista no

mine de peculio vel de in rē verso non
sunt nisi adiectiões seu agnominia si
cut dictum est.s.in princ. Sz huic opi.
videt obstare. v.certe.j.i.§.is quoq3.
vbi est verbū dz p quod dat itelligi q
vbi pōt probare i rem versum non dz
agi de pecu.sz ibi ponitur dz p potest
vt ibi dicaz z continet potius consiliū
8 q̃ p̃ceptu3. ¶†Sz quid actor dz ne in
libello declarare quantum dicit cōuer
sum z quantum nō. Videretur q sic cū
petitio debet fieri certa vt scripsi.s.ti.
j.§.curare. ¶Sed pōt contradici. nam
hoc permittitur ex quadaz equitate p
pter difficultatem probatiōis quid sit
versu3 z qd nō.z ideo nō credo q com
pellat declarare:z maxime vbi iurat qd
declarare nō potest vt dixi i.d.§. cura=
re.z ideo securius est simpliciter cōclu
dere in libello q reus condemnetur in
r.z in processu veniet z declarabit mo
9 dus condēnandi.vt hoc.§.dz. ¶†Que
ritur vtrum actio tributoria z de in rez
verso possint vna instantia intentari si
cut de i rem verso q de peculio. Et vide
retur qd sic cum videatur eadem ratio
equitatis.s.eo.§.i.ver.istas.z hoc vide
tur gl.velle in.d.§.eligere prope finez
glo.prime.ergo credo ɔtra q hoc vide
tur plene probari.j.§.ceterū.z.§.is quo
q3.z.ff.de tribu.l.quod in heredē.§.eli
gere.iuncto hoc.§.nam hic cōcluditur
q actio de pecu.z de in rem verso.sunt
vna illa vnitate quam.s.dixi.z q actio
de peculio intentata videtur de in rem
verso intentari.vt in.d.l.questitum. Sz
constat quod actio de peculio z tributo
ria se non compatiūtur:ergo nec actio
de in rem verso. Preterea si actio tribu
toria se compateret cū aliis fustra di=
ceretur q actor compelleretur eligere.
10 j.eo.§.versicu.is quoq3. ¶†Sed queri
tur nūquid actio de peculio z de in rē
verso se tollant electione. Videtur qd
non cum se compatiantur vt hic. Pre=
terea actiones que se tollunt electione
non possunt simul intentari etiam vna
pro vna parte rei que petitur:alia pro
reliquis.ff.de legatis,ij.l.cum filius.§.va=
rijs.sed constat qd de pecu.z de in rez
verso se compatiuntur et pro parte fit
condemnatio in qualibet:ergo non vi
dentur se adinuicem tollere.glo.se mo
uet in hoc in dicto.§.eligere.et videtur
tenere quod se tollant per hos.§.isti.§.
parum dicunt de his duabus actioni=
bus.imo videtur contrarium in.§.cete
rum.verum est quod versus certe.s.se
pius allegatus facit q actio de in rem
verso debeat eligi:sed vt dixi potius im
portat consilium q̃ preceptum. ¶†Sz 11
queritur vtrum institoria z acti.de pe=
culio seu de in rem verso se tollant ele
ctione.videt qd sic p.§.is quoq3. et qr
videtur eadem ratio alioqui qui alte=
rum eligeret ne esset ipse stultissimus
sicut tex.dicit in.§.ceterum,cum posset
ad aliam redire. ¶In contrariuz vide
tur q non se tollant electione.primo qr
non reperitur expressum nisi de tribu=
toria et de peculio.vt dicto.§.eligere z
si iurisconsultus voluisset de institoria
et de peculio vtiq3 hoc scripsisset. Itez
actio de peculio et institoria videntur
oriri ex diuersis causis.vna ex contra=
ctu serui:videlicet de pecu.s.titulo.j.§.
actiones institoria ex contractu domi
ni.j.eo.§.fi.ff.si cer.peta.l.si institorē.
z ita non videntur se tollere. ¶Sz ista
ratio cessat in actione de in rem verso q̃
videt oriri ex contractu domini.ff.de
in rem verso.l.j.in princi. nihilominus
tamen videtur q institoria z de in rem
verso non se tollant electione:z hoc vi
detur expressum extra de fideiusso.c.pe=
nul.vbi dz q mutuans actionem recu=
perat qd mandatū est z qd in vtilitatē est
versum.z sic sequit q se non tollant ele
ctione.quia alias impossibile esset qd il
lud obtineret.opz eni q vnum recupe
retur per institoriam:aliud p actionez
de in rez verso:vt ibi not. ¶Sed que ē
ratio quare melius tollitur tributoria
electione q̃ institoria vel de in rez ver
so. Respondeo tributoria et de in rem
verso oriuntur ex eadez radicali mate
ria:videlicet ex contractu serui. et ad
idem vadūt.videlicet ad id qd est i pe
culio.vnde non mirum si electio vnius
aliam consumit. Alie autem videntur
magis concernere factum dñi:et ita ex
alia causa competere.vt satis dixi i..

superiorib⁹. ¶ Preterea tributoria dat
ex quadam benignitate contra ius cō
mune. Nam de iure cōmuni ꝛ equitate
dñs potest deducere qđ sibi debetur ꝙ
ius tributoria et tollit. vnde non mirū
si ipsa facilius tollitur vt tollit aliam.
Item qui agit tributoria videtur ten-
tari de merce peculiari: et renuntiare
residuo peculij mercez eligēdo. Quis
autem ista videātur probabilia: videt
tamen de mente hor. §. §. et mēte gl.
ꝙ oēs he pretorie se tollant electiōe.
12 ¶ † Item queritur nunquid istud qđ hic
dicitur de actio. de pecu. ꝛ de in rem ver
so obtineat in actione instito. ꝛ de in rez
verso. Verbi gratia. quidam fuit insti
tutus ad recipiendum mutuum vsq ad
certam summā recepit vltra actor petit
mutuum actione institoria videns in
processu cause qđ nō potest probare qđ
mādatū habuit institor dedota summa
recipiēda: in eadem instantia vult pro-
bare ꝙ illud quod institor recipit vltra
sum nō mandatam conuertit in vtili-
tatem dñi: nunquid debet admitti. Vi
detur ꝙ non: qꝛ non fuit ad hoc actum
nec cōclusum: nec lis fuit super hoc cō
testata. Satis vr̄ expresse dici ꝙ imo ꝛ
hoc videtur expressum in. d. c. penult.
de fideiusso. extra. vbi videtur supponi
ꝙ per eādem instantiaz repetitur ꝛ qđ
mandatum est ꝛ qđ in vtilitatē versum
est. non enim potest dici ꝙ p diuersas
instātias: qꝛ ex quo actum est vna ista
rum actionum. non potest agi alia nisi
probaretur iustus error. ff. de instito. l.
habebat. in princi. ff. qđ cuz eo l. sed si
ex parte. §. fina. ꝛ facit hoc qđ dixi. s. de
actio. §. si minus. cuz. §. seq. ff. de nora.
l. in delictis. §. si detracta. et idem videt
dicendum de actio qđ iussu et de alijs
excepta tributoria que tollitur sola ele
ctione ꝛ in qua oportet eligere: vt. s. di
ctuz est. ¶ Illud autē constare videt ꝙ
post ꝙ acta est vna istarū actione non
potest agi alia nisi esset iustus error: vt
d. l. sed si ex parte. §. fi. et in. l. quesituz.
s. sepius allegatis. hoc tamē potest in
telligi vbi fuit actū simpliciter: vel vbi
in priore processu fuit facta mentio de
effectu alterius: vt satis. s. dictum est.

imo videtur ꝙ vna consumat aliam
etiam in eo quod se extendunt. ff. nau.
cau. sta. l. licet. §. penul. et fi. Nec obst.
ff. de actio. et obliga. l. qui seruum. pro
socio l. rei cōmunis. qꝛ loquuntur vbi
altera oritur ex delicto: vt notantur in di
cta. l. qui seruuz. Vel dic ꝙ ille leges nō
obtinent in his pretorijs vt dicam. i. si
quadru. pau. fe. §. fi. scḋm hoc non videt
magnus effectus querere an he actio
nes tollant se electiōe vel non: quia ex
quo semel actor vnam elegit in ea cum
oportet persistere. per aut. qui semel. C.
quomodo ꝛ quando iudex. ꝛ sic oportet
ꝙ perseueretur in ea: et consumetur in
alia: quia nullus discordat quin si sen-
tentia fuerit lata in vna nō possit post
ea agi alia: vt statim dixi. Item cessat
effectus quia quis altera sit electa ve
niet effectus alterius in illa per hūc §.
et per ea que. s. dixi excepta actiōe tri
13 butoria. ¶ † Sed potest vltra queri. hic
dicitur ꝙ actor compellitur eligere sal
tem in actione tributoria. Quero vsq
ad quod tempus potest ei obijci ꝙ eli
gat. Videtur ꝙ vsq ad litis contesta-
tionez: quia hec exceptio videtur dila
toria. ꝛ sic nō potest opponi post litis
contestationē. C. de probat. l. exceptio
nes. Item qꝛ post litem contesta. nihil
est variandum in libello. C. de eden. l.
edita. In contrarium videtur: quia vi-
detur inepte agere: et sic possit vsq ad
sententiam repelli extra de iudi. c. exa
minata. Sed certe bene potest non eli
gere ꝛ apte concludere. Verbi gratia.
dico ꝙ ego mutuaui seruo tuo peculia
to decem que conuerti in merce tali pe
culiari. peto te condemnari in decem
Iste modus agēdi videtur satis apt.
ꝛ potest applicari ad tributoriā de ac.
de peculio. vnde credo ꝙ cum ad iudi
cis officium pertineat inspicere super
quo et qualem sententiam ferat quod
quandocunq ante sententiam potest
cogere actorem ad eligendum super
quo sibi satisfieri petit. vtruz in merce
illa peculiari vel de vniuerso peculio:
vt in hoc. §. versi. itaq. qꝛ aliā non pos-
set bene sententiare cum condemna-
tiones debeāt fieri diuerse: nec adiun

cem se compatiant: sed secus dicerem in illis que se cõpatiantur in cõdemnatione sicut de in rẽ verso et de peculio. nam in illis fit condẽnatio ẽm formam probationis. vt dicto versi. itaq; vnde si mutuaui seruo tuo. xv. r ago cõtra te q; condemnaberis ad. xv. r libellus fuit admissus: vt in processu probo q; seruus habeat mandatum ad recipiendum quinq;. Item q; quinq; cõuertit in vtilitatem tuam iudex te cõdemnabit insolidum in decem r in quinq; peculiotenus per dictum ver. r per ea que. s. dixi. credo tamen q; ab initio iudex potuisset me coegisse ad eligẽdum vnam. per. l. nemo. §. quoties. ff. de re iudi. In illa tamen veniret effectus oim si hoc dicam in libello vel in processu. r hoc dico per hunc. §. r per. l. quesitum. quãdo act. de pe. est anna. per. l. sed si ex parte. §. si. ff. qd cum eo. de insti. l. habebat. r hoc concessum fuit ex benignitate pretoris hanc actionem introducẽtis: qr de iure cõmuni quando act. se extendunt effectus vnius non venit in alia imo oportet agi alia pro eo qd excedit: vt. l. qui seruum. de actio. r obl. cũ pcor. que als obstaret. nec obstat. §. ceterum. J. eo. qui videtur concludere contra in ver. sed ille erit stultissimus. qr debet intelligi vbi agit de peculio r vel de in rem verso nõ facta mẽtione de iussu vel mandato. nã tunc hoc non obtineret et sequitur illa stultitia que ibi scribitur. sed secus si fieret mentio r

14 vt satis. s. dixi. ¶ † Quid si nõ egit iudicialiter sed cũ faceret querimoniam extraiudicialem fuit cõpositũ q; reus solueret partem petitorũ de peculio. a nũquid potest agi de in rem verso vel institoria. Uidetur attendendum an in querimonia faceret mentionem de eo qd versum erat vel mandatũ vel solum de eo qd erat in peculio vt compositio seu inquietatio vltra se non extendat quã de quo agebatur. C. de transa. l. si de certa. ¶ Sed in dubio crederem de toto trãsactum attento q; vna actione agebatur mandati vel certi conditione cum he sint solum adiectiones. imo etiam si diuersis ageretur ex quo idem factum erat q̃uis etiam diuersas haberent condemnationes. ff. de iureiuran. l. duobus. §. excepto. de excep. rei iud. l. de eadem. ¶ Circa tex. in rem dñi versum intelligo qcqd necessario rc.

15 ¶ † Quid si vtiliter dicas, idem quando realr conuersum est. Sed si res perierit anteq; conuertatur distinguit inter necessaria r vtilia: vt patet. ff. de in rem ver. l. si res. r. l. seru9. vide in qualibet. eo. titu. l. iij. §. necnon. cum. §. sequẽn. ¶ Item dic vtiliter siue pro vtilitate perpetua siue pro tẽporali dũtamen dño expediat. vt no. Inno. extra de fideiusso. c. pe. Item requiritur q; sit tale quod dominus esset facturus. ff. de impẽ. l. vtilium. Nec credo q; hoc casu obtineat l. qd dicitur. eo. titu. cum loquatur in alio casu.

☞ Actio de in rẽ verso an detur pro facto liberi hominis si in rẽ meã vertit.

Actio de in rẽ verso an locum habeat si filius vel seruus non habeãt peculium.

Cum autẽ.[a]

¶ Dicit hic q; in actione de peculio dominus deducit qd ei debetur. Supponitur ergo q; nõ in actiõe de in rem verso. quod est verum per modũ deductionis. Sz tamen si quid seru9 domino debet impẽdit versionem in rem et hanc actionem nasci. ff. eo. l.

a ¶ Cũ autẽ. In peculio dicit eẽ q; superest deducto eo qd debet dño dũmodo non debeatur vicario sui. item cui cõpetit actio istitoria vl

exercitoria vel qd iussu: cōpetit etiā de peculio. et in actione de peculio totius ei' qd est in peculio ratio est habēda: in tributoria solū idcirco qd negotiat: quapropter qn doqz expedit agi vna qnqz alia. et ex cōtractu mutui fili' non pōt cōueniri nec etiam eius pater de peculio. h.d. vsqz ad §. summa. qui est finalis §. huius titu.

si pro parte. §. si domini. in hoc tamē est differentia: qz in actione de peculio dñs deducit qd sibi et suis debetur. hic istud qd sibi debet tm. vt ibi no. lz. l. nō pbet. ¶ † Itē pōt vltra queri. ista actio de in rē verso 2 datur p facto serui vel filij. Queritur nunquid detur pro facto liberi si in rem meā vertit. Verbi gratia. mutuasti famulo meo pecuniā qui in rem meā vertit: nunquid potes me conueni re actione de in rez verso. Non videtur: qz specialiter vr statutum de duab' pretorijs de quibus tractat in hoc titu. q dentur ex cōtractu liberi hois supponēdo q alie nō vt patet. s. in pr. istas tamē. et pro hoc facit: qz actio qd iussu de qua magis videtur non 2 cōpetit nisi cuz iubetur 3 pprio seruo. ff. qd iussu l. si tutoris. §. fi. ¶ Item si diligenter respicias 5 tex. in prin. huius ti. vr supponere et dicere qd oēs he actiones dantur 6 ex cōtractib' seruorum et filiorū tm nec excipit nisi duas: vt. s. dictum 7 est. et hanc partez videt tenere glo. ff. de in rem verso. l. ij. Sed Specu. 8 tenet cōtra q datur vtilis de in rem verso. titu. de solu. et oblig. §. preno 9 tandum. versi. ii. quid si quid Et idem tenet Rofred. in suis libellis. et Azo in summa ti. si cer. petatur. pro quibus fa 1 cit. C. quod cum eo. l. ei 2 qui. in fi. de pen. l. si pre

l. si pretiuz. De actio mandati neg. gest. non est dubiū habita distinctione que not. in. d. l. ei qui. ff. de neg. gest. l. si pupilli. De religiosis nō videt dubium quin ex contractibus ipsorum possit agi de in rem verso: vt. d. c. pe. extra de fideius. et idem videt de alijs personis ecclesiasticis. vt. C. de sacrosan. ecle. aut. hoc ius porrectum. ¶ † Sed quid si seruus vel filius non sint peculiati. Isti §. §. et quasi tota materia videntur innuere q nō habet locū actio de in rez verso. supponunt enī q actio de in rem verso et de peculio adinuicē sibi famulantur. vt ibi vna competit; alia. et tamē hoc astruere videret multum extraneū. vnde saltem videt danda vtilis sicut si cum libero esset contractū. et hoc patet. ff. de neg. gest. l. filius. ¶ In glo. no. quem esse filium in fi. Unde versus. Qui videt vtilia sumit deteriora. Ubi sit ei radius luminis absqz mora. vnde gallici consueuerūt dicere. Qui peult totes prēdre il deut bien dire que ne voit guere.

Filius si condemnatus sit qualiter fiet executio.
Religiosus non potest fideiubere.
Filius quare melius obligat patrem de peculio fideiubendo: qz seruus.
Adde ad idem nume. 4.
Serui potestas quare fuit magis restricta ne dñm obligaret fideiubendo qz de alijs contractibus.
Filiusfamilias si se dicat patremfamilias vt pecunia sibi mutuet: an debeat credi eius assertioni.
Filiusfami. si fuerit in scholis de voluntate patris: an recte sibi pecunia mutuetur: et pater teneatur.
Mulier quare melius potest renunciare velleiano qz filius senatusconsulto macedoniano.
Macedonianū senatusconsultū an habeat locū si religiosus mutuū accipiat.

Que diximus. ¶ In glo. quātū ad actiones ibi cū allegat. C. de iudic. seruus. † Qualiter fiet executio filio condemnato. dic. s. eo. titu. l. ij. §. fin. ¶ † Et ea. glo. in fi. Jaco. de ra. dicit q monachus

chus non potest fideiubere:qꝛ seruus
est.ꝛ hoc dicit per hec iura et sic trā sit
sine dubio. inhibitū est religiosis qꝺ
non fideiubeant:sed si contrarium fa=
ciant teneātur. Uidetur qꝺ sic ad istar
filij cui cōparātur magis ꝙ̄ seruo quo
apparet qꝛ possunt esse in iudicio sicut
filiusfami.ꝛ tamen seruꝰ nō. C.de epi.
ꝛ cleri.aut.causa.l aut.de san.episc.§.
monachis.j.ꝛ hoc vides in clericis q̄
prohibentur fideiubere.si tamen con
trafaciant tenentur extra de fideiusso.
c.j.ꝛ.ij.ꝛ hanc partē videnẗ tenere gl.
in aut. de san.episc.§.aliū.ꝛ fiet execu
tio i pecu.si qꝺ habeāt.extra de depo.
c.j.Hostiē.tamen ꝛ Joan.post eaz vi
dentur tenere ꝙ non tenēẗ.extra de
fideius.c.pe.¶ Sz dz intelligi ꝙ nō te
nenẗ efficaciter cū ñ habēt ꝓpriū nisi
habeāt peculiū.ꝛ ideo forte si peculiū
non habeāt nō possunt excōmunicari.
3 ¶† Sed potest queri quare melius fi=
lius patrē obligat de peculio fideiubē
do ꝙ̄ seruus:cum fideiubere sit quodā
mō perdere sicut donare.et sicut dn̄s
non videẗ concedere seruo:ita nec pa
ter filio.ff.ꝺ dona.l.filiusfami.de pac.
l.contra iuris ciuilis.§.si filius. Uix po
test reddi bona ratio nisi qꝛ peculiū fi
lij ē magis filij ꝙ̄ peculiū serui sit ser
ui.ꝛ hoc apparet qꝛ condemnato patre
non fit executio in peculio filij:ꝛ tamē
fit in peculio serui.ff.de minori.l.iij.§.
sed vtrum.ꝛ ideo non mirum si lex ma
gis laxauit filiū fideiubēdo ꝙ̄ seruū.
4 ¶† Sz quare magis laxauerit hoc ca
su ꝙ̄ in casu donationis in quo est idē
vtrobiqꝫ.vt.ṡ.dictuz est. Potest dici.qꝛ
casus fideiussionis nō est ita paratꝰ ad
perdendū sicut donationis.ff.ad vellē.
l.... 30.in fin. Itē qꝛ fideiussor habet
regressuz cōtra principalē per actionē
mandati.sed donator nō est contra do
5 natariū. ¶† Itē potest queri quare fuit
magis restricta potestas serui vt fideiu
bendo dn̄m nō obligaret de peculio ꝙ̄
de alijs contractibus. Responsio.quia
cōtractus fideiussionis est magis habi
lis ꝛ ordinatus ad perdēdū ꝙ̄ alij cō
tractus:vt patet.ff.de solu.l.si cui.§.fla
uius.vnde legiẗ Prouerbio.v. Fili mi

si spoponderis ꝓ amico
tuo si dedisti apud ex=
traneum manum tuam
illaqueatus es verbis
oris tui ꝛc. ¶ In glo.se
natuscō.ibi cū alleg.C.
ad macedo.l.fina.ꝛ hoc
intellige vsqꝫ ad quanti
tatem peculij.ff.eo.l.ij.
Idē dic in quasi castren
si peculio:vt ibi i otau.
6 ¶† In ea.glo.ibi.C.ad
macedonia.l.j. Sz nun
quid dz credi eiꝰ sim=
plici assertioni. Glos.vr̄
a ibi dicere ꝙ sic[a].non ta
men videẗ vera:qꝛ ma=
cedonianū cessaret.naz
semper filiꝰ assereret se
patrem vt pecunias ha
bere posset.vnde credi=
tor debet inq̄rere si nō
cognoscat eum.si tamē
inquirendo non possit
certificari.qꝛ forte erat
de longinquo.vel si for
te iustam causam habu
erit credendi quis for=
te erat antiquus ꝛ tunc
sufficit assertio.ꝛ ita po=
tes concordare glo.que
videntur contrarie in.ꝺ.
l.j.ꝛ.ff.ad macedo.l.pe.
ꝛ vide.ff.eo.l.iij.in tex.
ꝛ glos.ꝛ qꝺ no.ff.eo.l.§
7 ꝛ in l.§.non solū. ¶† In
b e.glo.ibi.§.qꝺ dicitur[b].
hoc verū si fuerit de vo=
luntate patris in scho=
lis. Uel distinguitur vt
nota.in.ꝺ.§.qꝺ diciẗ.C.
eo.l.macedoñ. Et idem
videbis in monacho si
fuerit de voluntate ab=
batis i scholis.vide ex
tra ne cler.vel mona.c.
ij.libr.vj.per Archidia.
¶ In fine eiusdem glo.
querit hic Jaco.vtrum
possit renuntiare filius
hmōi exceptiōi. Uiẗ qꝺ

a ¶ Qꝺ sic.
Uide Bar.
in .l.iij.C.
eo.titu.

b ¶ §.qꝺ
dr. Tu dic
ꝙ a filio in
distincte ꝓt
reperi pe=
cunia mu=
tuata. Item
a p̄re vsqꝫ
ad eā q̄ti=
tatē quam
si in domo
fuisset spē=
surꝰ:in resi
duo ꝟo nō
reperitur a
p̄re si igno
rauit filiuz
esse in stu=
dio vel cō=
tra eiꝰ vo=
lūtatē qꝺ i
dubio p̄su=
mitur:vt.l.
veriꝰ.ff.de
ꝓba. Itē si
sciuit sed
specialr ꝓ
hibuit pa=
ter hāc pe=
cuniā mu=
tuare ꝛ alr
reperi pōt
si filius eā
cōsumpsit
in bonos
vsus:vt h
dr perdoc.

sic: qr exceptioni vellei. renuntiat mulier. C. qñ muli. tu. offi. fun. po. l. fi. C. ad vellei. l. fi. Et ꝓ e di cit ꝙ si renuntiari possit videtur qđ frustra sunt ista se. con. introducta: quia semper renuntiabunt. ꝛ ita cito inducetur mulier ad renuntiãdum sicut ad intercedẽdum: ꝛ sic nil ei proderit vellei. beneficium nec filio beneficiũ macedo. Ipse tamen dicit ꝙ macedo. non potest renuntiare etiam cum iuramẽto: quia renũtiatio que de se non tenet non põt iuramẽto firmari. C. de legi. l. non dubium. licet enim reperiatur ꝙ iuramentum tollat ius priuilegiatum non tamen ius cõe vt consueuit dici. C. si aduer. vend. auf. sacramenta. vnde istud ius macedonianum nõ est priuilegium. sed quodammodo ius cõe licet odiosum. Satis potest dici ꝙ licet. l. non dubiũ nõ obtineat vsq̧ quaq̧ de iure canonico per. c. cum cantingat. extra de iureiur. c. licet. eo. ti. lib. vj. tñ hoc casu dici põt ꝙ non teneat renuntiatio etiam cum iuramento: quia cederet in alterius preiudicium. tum quia moribus hoc itroductũ est ꝛ ad extirpandũ pestẽ q̄ ex hoc sequebat ꝛ malũ exẽplũ. ff. e. l. j. ꝛ hic ĩ fi. ꝛ ꝯstat ꝙ iuramẽtũ ex quo turpe vł aliquid contra bonos mores sequi posset: non est obligatorium nec tenendum etiã de iure canonico. extra de reg. iur. c. non est obligatoriũ. li. vj. Uel posset dici ꝙ re[...] nuntiatio teneat in preiudiciũ fi[...] qñ fact⁹ fuerit sui iuris: qr tũc p[...] uari sine preiudicio tertij. ꝛ sine [...]

8 mento salutis † Sed que est ra[...] re melius põt mulier renũtiare [...] no. Rñsio qr ibi ex renuntiatione [...] preiudicatur tertio sicut in macedo[...] no. ꝛ ꝯtuz est de ratione Jac. [...] ita mulier induceretur ad renun[...] sicut ad intercedẽdũ est preuiso[...] opz ꝙ renuntiatio fiat in iudicio [...] interuallo. C. si mater indẽ. promi[...]

9 ¶ † Sed an exceptio macedoniani [ha-]

a beat locũ si religiosus a mutuum [acci-] piat. Uł ꝙ sic cũ videał eadẽ rõ [...] giosi equiparanł filijs cũ sint in [pote-] state sicut filij. vt. §. satis dixi. Si[...] ruz esset hanc exceptionẽ que od[...] extẽdere. ¶ Preterea rõ que est [...] cessat qr religiosus ꝑpter hoc n[...] cederet abbati vł superiori suo. In[...] ibi qz sepe. ꝑ hoc appet ꝙ hec [...] pulsiua: qr ꝯtsicũq̧ sit bõe vite [...] hilominus est loc⁹ huic exceptio[...] e. l. j. §. finali.

a ¶ Si religiosus. d hac qõne vide hic ꝑ Ag. ꝑpe fi. §. quero an exceptio.

1 ☞ Qđ iussu. exercitoria. instito[ria. tri-] butoria de peculio. de in rez ver[so ...] sint noĩa actionum.

2 Certi cõditio gñalis cõcurrit cũ o[...] alijs actionibus.

3 Actor in libello ꝑponit qđ direct[...] mutuauit: deinde in processu ꝑba[...] mutuauit seruo tuo: an sufficiẽter [pro-] bauerit.

4 Procurator fuit constitutus ab a[...] ad se obligandum coraz audito[...] curator se obligauit: creditor a[...] cte contra constituentem [...] agat.

5 Persona obligał ĩ matrimonio: [...] matrimonium potest contrahi per [pro-] curatorem.

b Illud[b] ĩ summa. ¶ [...] condi. directa. l. fi. De hoc dixi [...] git actionẽ de peculio. §. ti. j. §. act[...] Jac. dicit hic vt ibi qđ quelibet [...] cies actionis. ꝛ est effectus illius [...] stionis ẽm ipsuz. qr sunt species [...]

b ¶ Illud. ex Jctu qđ iussa vel de ĩ rẽ ꝟso vł institoria vel exercitoria potest agi decreto ꝯ patrẽ vł dominum Ange.

num: erunt stricti iuris. si vero sint cognomina seu adiectiones erũt bone fidei. si ille q̇bus adiiciunt sunt bone fi. Jo. Fo in arbore ponit in rubrica eas esse adiectiões ꝛ q̃ semp sint bo. fi. facit em̃ duo puncta super figura. E. q̃ salua ei9 gr̃a nõ vr̃ verũ: imo credo ꝙ si adiiciat actiõi stricti iuris ꝙ sit stricti iuris ꝛ regulet fm̃ naturã actiõis. cui adiicit. ff. õ pecu. l. iij. §. idẽ scribit ꝛ hoc supponit in. l. bo. fi. e. ti. cuius dubitatio fuit an hec actio esset piguior qñ adiicitur ↄ̃ractib9 bo. fi. q̃ cõtractibus stricti iuris supponẽdo ꝙ habeat naturã bonefidei qñ illis adiicit sicut prescrip. verbis. quando pro estimato pponit. s. e. ti. l. j. §. actionũ. ꝛ h̃ vides qꝛ q̃tũ ad lapsum tp̃is assumit naturã actiõis cui adiicit: vt p: ʒ. ff. qñ act. de pe. ẽ ãna. ꝛ facit. ff. ad velle. l. he actiones. de capi. di. l. ij. ꝛ iõ nõ vr̃ effect9 i hac q̃one quo ad hoc. Item nõ vr̃ effectus i mõ agẽdi: qꝛ siue sit spẽs actionis siue adiectio semp ẽ idẽ mod9 agẽdi. nã opʒ narrare fcm̃ ꝛ specificare cõtractũ. ꝛ põt sic cõcludere q̃re petit patrẽ vel dñm vsq; ad dictã summã peculiotenus cõdẽnari. ꝛ maxime nõ ẽ effectus hodie: qꝛ nõ opʒ de iure cano. vel ↄsuetudie nolare act. ꝛ si nolare oporteat potes secure dicere actionẽ mã. õ pecu. vel neg. gest. de pecu. qꝛ supposito ꝙ sit spẽs p se totũ hoc est species ʒ vcʒ nomẽ ꝛ cognomẽ. ideo iura dicũt agi mãdati vel depositi de pec. vt alle. l. d. §. acti. Et p certo hec actio cognominata est alia a nõ cognominata: qꝛ vna vocat directa alia nõ: vt dic. ff. cõmo. l. si mihi. §. si filio. ꝛ vbi vna ↄcedit ... q̃ñq; denegat. ff. de istito. l. cuicũ... cũ fulio. ꝛ tanq̃ diuerse ponun... d. ti. l. si q̇s mãcipũs. in p̃n. si cer. pe. l. si istitorẽ. vñ ↄc. ude ꝙ sunt adiectiões ꝛ cognomẽ aliarũ actionũ differẽtes spẽ a directa sicut dixi. de vtili ꝛ directa. s. õ act. §. olm. ꝛ sic vtrãq; opi. verã pnutio. ꝛ si quis grauet appellet ꝛ parum lucrabit: qꝛ vt. s. d. xi nõ ẽ magna questiõis vtilitas. ¶ † In gl. s. certi ↄdi. i fi. Ja. dicit. ꝙ gl. vult dicere q̃ h̃ loqt de certi. ↄdi. gñali q̃ ↄcurrit cũ a oib9 aliis. ff. si cer. pe. l. certi cõdi. supponẽdo ꝙ nõ daret actio mandati. vel ex vẽdito. vl' ex alio ↄ̃tu. ꝛ hoc multũ approbat. Sʒ huic snie vr̃ obstare. ff. de isti. l. si quis mãcipiis. in princ. ff. de ac. emp. l. iul. l. si vẽditor. p socio. l. fi. ꝛ ad hoc facit: qꝛ q̃ iussu et mãdati cõcurrũt. vt no. ff. q̃ iussu. l. j. ꝛ dixi. s. circa pñ. hu9 ti. ¶ Sʒ si hec vltima opi. sit vera ad quid fuit vtile introducere has actiones cũ directo agi posset ex eo ↄ̃tractu. R̃nsio. p̃tor fuit larg9 ꝛ voluit actiões abũdare. s. de bo. pos. §. q̃ autem. ¶ Item minor probatio sufficit in istis: quia in directis oportet pbare mandatũ vel iussum expressum. in his sufficit pbare quod dño vel patre scientibus ibi mercabatur vel exercebat. vt dixi. s. e. §. j. ff. de exerci. l. j. §. magistrum. de institoto. l. quicũq;. §. idem scribit. ¶ † Quid ergo. pone quod ego ago directe contra te ex mutuo: demum in processu probo quod mutuaui seruo tuo de tuo iussu vel institori tuo nõ aliquid sufficiẽter probo. Videt ꝙ sic per hũc. §. ꝛ per. l. si institorem. ff. si cer. peta. pro socio. l. fina. ꝛ scripsi in simili. s. de iur. natu. §. lex est quod tamen est tamen in libello narret veritas facti. vcʒ ꝙ mutuaui seruo vel institori tuo ꝛ de mandato ꝛc. nam iste libellus nõ potest deficere. ¶ Iuxta

a ¶ Iuxta. Vide õ hac q. Aug. hic ante finem §. huius.

4 premissa quero. † Quidam constituit procuratorem ad se obligandum coram auditore: tamen procurator se obligauit. creditor agit directo contra instituentem dicendo eum sibi obligatum in tali summa ratione mutui sibi facti: nulla facta mentione de procuratore seu obligatione per ipsum contracta lite per negationem contestata. producitur instrumentum in quo continetur quod procurator se obligauit. et producitur procuratorium continens mandatum obligandi. Queritur vtrum creditor sufficienter probet. Videtur quod sic per hunc. §. cum concordanti. et hoc maxime videtur in contractibus qui consensu contrahuntur qui possunt contrahi per nuntium vel per epistolam. S. de obligationibus que ex consensu. ff. de actionibus et obligationibus. l. con
5 sensu. ¶ Preterea in matrimonio obligatur persona et tamen constat quod matrimonium contrahitur per procuratorem. extra de procuratori. c. fi. li. vj. et sponsalia. ff. de sponsali. l. sufficit. ¶ Preterea iuramentum procurato. obligat animam domini. ergo multofortius obligat personam. extra de iureiurando. c. fin. libro. vj. In contrarium videtur quod procurator non obligat dominum. et per consequens non possit agi ex eius obligatione contra dominum directo: sed vtiliter. ff. de actione emptio. l. iulianus. §. si venditor. de institutioni. l. in eum. et. l. habebat. C. de exerci. l. si mutuum. ff. de negotiis gestis. l. liberto. in princip. Si agatur directo succumbit. nam alia est vtilis alia directa. vt. S. de actionibus. §. omnium. dixi. et hoc videtur dicendum necessario: quia procurator. verba concipit in persona sua. et ideo non acquirit domino directe. et per consequens nec ipsum obligat directe.
¶ Quid ergo respondebis ad hunc. §. et concordanti. que videntur concludere quod possit agi directo ex facto institoris vel exercitoris. Satis faciliter posset responderi ad primum responsum quia loquitur in actione quod in iussu que habet locum vbi iubetur filio vel seruo qui possunt directe acquirere: et directo obligare vbi iussus precessit. ff. quod iussu. l. j. ¶ Sed ad secundum responsum quod loquatur de exercitoria et institoria que obtinent etiam inter liberos. S. eodem. §. ideo. versicu. stas. non est ita facilis responsio. potest tamen dici quod illud quod hic dicitur directo condici et c. idest directo potest agi quasi principaliter cum ipso negotiatum esset non facta mentione de his adiectionibus institoria vel exercitoria: non tamen est directa actio sed vtilis: nec agitur ita directo quin oporteat narrare varietatem facti. ¶ Sed potest concludi directo sine adiectionibus harum actionum. et hoc solum vult dicere is. §. alias obstarent iura proc... traria parte allegata huic. §. que dic... dari vtilem non directam. et est simile... titulo primo. §. ex diuerso. idcirco in questione proposita posset dici de rigore non esse probatum ex quo non fuit facta mentio in narratione de contractu facto cum procuratore. iuxta illa que scripsi. S. titulo. j. §. omnium. et ita intelligo omnia iura predicta que dicunt competere vtilem que alias multum obstarent huic. §.

¶ De noxalibus actionibus. Rubrica.

¶ Glossa bene continuat rubricam. tamen alio modo ordinantur rubrice in ff. et alio modo in. C. iste tamen ordus est planior et facit ad continuationem et c.

1 ☞ Agi an possit noxaliter ex quasi maleficio serui.
2 Agi an possit noxaliter ex contractibus vel quasi contractibus.
3 Dominus an teneatur de delicto famuli sui liberi hominis.
4 Abbates et priores teneantur de delicto monachorum suorum claustralium ... si scientes prohibuerint.
5 Condemnatus actione noxali quantum tempus habet ad soluendum.

a Ex maleficijs.
¶In gl. idem ꝛ in quasi. in
fi. ibi satis notatur. ff. eo. l. j.
1 ¶†Sed tamen nõ vr̃ procedere
qd dic dicit ꝙ ex quasi maleficio serui
agat noxaliter imo de peculio. vt. ff. de
fur. l. si seruꝰ. vbi loquit de quasi male
ficio serui. Uñ lex quã gl. alleg. nil fa=
cit qꝛ loquit de quasi maleficio dñi. Itē
videtur qd dñs nõ teneatur noxali ex
quasi maleficio serui nec de peculi. sȝ
quod seruꝰ alr̃s castiget. ff. de his qui
deie. l. j. §. cũ seruꝰ. imo etiam ex male=
ficio debet castigari. ff. ð iur. om. iu. l. si
qs id qd §. i seruos. de mino. l. ꝙ si mi
nor §. j. de iniu. l. sȝ si vniꝰ §. cũ seruꝰ.
2 ¶†Itē reperitur ꝙ dñs tenet de pecu.
ex maleficio. ff. ð do. l. si oleũ §. pe. quõ
ergo intelligemus hãc materiã. Sup
hoc vr̃ pt̃ dari certa regula tamen põt dici
ꝙ regulariter ex contractibꝰ vel quasi
contractibus non agitur noxaliter. vt
ptȝ. ff. de actio. ꝛ obl. l. ex ꝯtractibꝰ: de
neg. gest. l. si filiꝰ. ꝛ. d. l. si oleũ. §. pe. ff.
de minoribꝰ. l. ꝙ si minor §. j. ꝛ hoc ve
rũ pro dolo commisso in ꝯtractu vel extra
ꝯtractũ. Sȝ interdũ agit noxali actiõe ex
cõtractu pro delicto cõmisso extra cõ=
tractũ. qd virtꝰ actionis põt se ad hoc
extēdere. vt ptȝ. ff. de pig. ac. l. si seruꝰ
mã. l. inter causas §. sȝ cũ seruꝰ. de fur.
l. si seruꝰ cõis §. j. cum seq. pro delicto
vero per seruũ commisso agitur noxa
liter. sȝ seruus alio modo castigat. vt
dictis legibꝰ. sed id qd §. i seruos. ꝛ. l.
sȝ vniuꝫ §. cũ seruꝰ. et hoc potest dici
regulare quando agitur ad vindictaȝ
ꝛ delictuȝ est modicum qd põt expiri=
ri verberibus: nã tũc est i arbitrio dñi
vt d. §. cum seruus. in quasi delictis po
test dici idem ꝙ habeat locum noxalis
vel castigatio. Nec ob. l. idē ait §. si ser
uus. quia ibi agebatur actiõe in factũ
ex recepto. vt not. in. d. §. cũ seruus. de
his qui deie. l. j. vbi satis plene de hoc
notatur. si qua iura reperies contraria
premissis: dicas ea casus speciales cõ
tinere vel itellige sȝ p̃missa. ꝛ hec pre
cedunt in delictis priuatis. in publicis
non videtur agi noxaliter: imo seruus
accusat quasi liber. ff.
de accusatio. l. hos accu
sare §. omnibus. hoc ve
rum sm̃ Iacob. vbi agi
tur ad penam curialem
sed si agitur ciuiliter qd
potest: vt. ff. de fal. l. qui
nomine: videtur posse
agi noxaliter. C. de accu
sa. l. ij. forte posset dici ꝙ
vbicunqꝫ concludit ad
pecuniam sit actio no=
xalis vbi ad penam nõ.
nulla habita differentia
inter publica ꝛ priuata
crimina. Sed ideo tex.
videntur facere differē
tiam inter priuata ꝛ pu
blica: quia vt plurimuȝ
in publicis tenditur ad
penam corporaleȝ. ꝛ ita
debent intelligi. C. ad. l.
iulia. de vi. l. si criminis.
ff. de edi. edic. l. quid si
fugitiuus §. quod autē.
de verborum significa=
tio. l. hec stipulatio nõ=
xis. ꝛ vide diligenter §.
in omnibus. in tex. ꝛ gl.
3 ¶†Sed potest queri nũ
quid dominus tenea=
tur ex delicto famuli sui
liberi. Uidetur ꝙ sic. ff.
de his qui deie. vl' effu.
l. si vero §. j. ð publicia.
l. familie. specu. hoc tan
git in tit. de iniur. ꝛ dã.
da. §. sequitur. prope fi=
nem. et tenet quod non.
vnde in dicta. l. si vero
tenetur ex quasi malefi
cio propter impossibi=
lem probationem. et in
dicto §. familie. non te=
netur nisi noxaliter. vt
eadem. l. si vero cum. l.
sequen. et sequen. ꝛ hoc
verum indubitate si ne
sciat vel si sciat et non
possit prohibere. quid
si sciat, et potest pro=

a ¶Ex ma
leficijs. Di
uide hunc
ti. sm̃ ang.
ꝛ sũma sic.
Ex delicto
cõmisso p
seruũ dño
ignorante
vel phibe
re nõ valē
te dñs te=
net noxalr̃
qꝛ eqtatis
rõ introdu
xit ꝙ ex de
licto rei
quis non
plus gra=
uetur ꝙ̃ sit
valor ipsiꝰ
rei.

a ¶ Domi
nus. Pro de
licto serui
dñs libera
bit dando
seruũ p no
xa. & in dã
nũ passum
trãsfert do
minium qđ
aduocari
põt si dñs
emẽdet dã
num & velit
eũ manu
mittere. et
no. actionũ
q̃dam sunt
ciuiles & q̃
dã pretorie.
h. d. secũ an
ge. vsq; ad
§. cũ au
tem.

hibere videt q teneat
qr tũc delictũ alteri᷒ nõ
obligat ipsum imo suum
ppriam & ideo tunc nõ
agit noraliter. ff. e. l. ij &
iij. Et pro hoc facit. C. de
cõmer. & merca. l. ij. ff. de
his qui not. infa. l. quid 5
ergo. §. j. ver. certe ad. l.
aquil. l. scientiã. & hoc vi
det verũ de delictis illo
rũ quibus iubere possu
mus rõne potestatis quã
in ipsis habem᷒ vel rõ
ne iurisditionis vel rõ
ne patrie ptãtis vel etiã
dñij: qr forte sunt fami
liares: imo plus suppo
sito q nõ essent de fami
lia. si tñ ad mei vindi
ctã delinquãt & ego sciã
& nõ prohibeã credo q
debeaz teneri. & ita põt
deprehẽdi ex hisque le
gunt & notant per glo. &
doc. extra de sentẽ. excõ.
c. quãte. de homi. c. sicut
dignum. de sent. excõ. c. 1
dilecto. li. vj. & hoc ẽ san
ctissimũ. & facit ɔtra plu
res maleficiosos qui fo a
uẽt ɔsipelles & gaudẽt
qđ vindicantur p illos 1
4 fet p ista apparet q ab
bates et potẽs teneant
de maleficijs monacho
ruz claustraliũ nisi sciẽ
tes ɔhibuerint verbo &
re. ¶ In alijs vero casi
bus & personis sola sciẽ
tia non obligaret. extra
de homici. petrus. ff. ad
l. cor. de parri. l. vtruz. &
ibi not. in casibus. vide
C. de epi. & cle. l. raptores
in breuiario meo exter
minẽtur ergo tales ma
xime potentes prani in r
stitiarij qui sustinẽt gar
tiones inuasores gẽtiũ
quos desauoare post sa

tagũt. & abbates qui sustinẽt stultos &
fiuriatores monachos de seculo [illegible]
tur tanq̃ turbulenti pestiferi pditores
si quidẽ longe sceleratiores sũt q̃ gar
tiões qui proprijs moribus scelera cõ
mittunt. ff. pro socio. §. fina. ¶ In gl.
suppie extraneo. in fi. j. e. §. si seruus
mino. ¶ † In glo pata. x. in fi. quidam
dixerũt vsq; ad quadrimestre tempus
& hanc Azo & doc. consueuerunt appro
bare vel vsq; ad executionẽ si proceda
tur per viam executionis. Jaco. de ra.
dicit hic duo. Primo q actio nora. ha
bet matrem obligationem. vt hic nota
tur. Secundo q in libello nõ debet ag.
ad noxe deditionem: sed ad estimatio
nem damni cuz noxe deditio non sit in
obligatiõe. ff. de re iu. l. miles. §. is [illegible]
¶ Sed in hoc pot. si dici q si adie
in libello non valet minus imo plus
facit. ff. de his qui deie. vel effu. l. j. §.
de lega. j. l. si heredis seru᷒. de fur. l.
seruus nauem. & l. si seruus commu
§. j. & facit quod condẽnatio potest
talis. j. de offi. iudi. §. j. & vide ibi. l.
ff. de actio. §. curare. et §. huic autem
que ibi scripsi.

☞ Christianus si emat mãcipium
stianum ab infideli dato pretio [illegible]
tur eum manumittere.

a Dominus nox. ll.

¶ † In gl. sz nõne. in fi. hec iura [illegible]
q si fidelis emit mancipiũ xpianũ
infideli qđ si mancipium possit se r
mere q compellatur recipere pre
seruum manumittere. de hoc per [illegible]
extra de iudi. c. j. iunge. C. de co
l. fi. & ibi scripsi. Et qđ h dicit [illegible]
se obtinere vbicunq; agit de lib
vnde si q̃s haberet hoies cõditio
vel vasallos. & cederet bonis. vt q [illegible]
les velit redimere libertates suas
debeant audiri. Et idẽ videtur si cre
tores facerẽt vendi bona in q̃bus [illegible]
talia iura. tamen cõtra hoc est extra
indi. c. ij. iuncto. c. j. eo. ti.

☞ Noxalis actio non est per se actio
sed quedam adiectio non tamen tali
adiectio qualis est actio de peculio [illegible]
alie quedam.

Sunt aũt

Sunt aūt cōstitute.

1 ¶†Iste §. clare determinat q̄ noxalis actio nō est actio per se: sed quedā adiectio non tñ est talis adiectio quales sunt de peculio ⁊ alie de quibus. s. ti. j. q̄ ille alterant naturas actionū q̄bus adijciunt ⁊ faciūt eas ꝑtorias: vt dixi s. ti. j. Sed iste nō mutant: imo relinquūt in sui natura vt hic nec miruz: q̄ in his pōt ꝯcludi directo i libello sine adiectione vt dixi. s. in prin. i illis opz cū adiectione: vt potes colligere i his que dicta sunt in. d. tit. proxi.

2 ☞Seru⁹ manumissus an teneat de delicto commisso in seruitute.

3 # Omnis aūt[a] noxalis.

1 ¶†In glo. hic distinguit ibi tenet directo vt hic. imo pl⁹ distinguitur hoc casu: q̄ aut feci iussu dñi aut non. Primo casu aut delictum est atrox aut leue. si atrox: obtinet qđ hic đr in text. ⁊ in glo. Si leue nō videtur obtinere: q̄ iussus domini excusat. ff. đ reg. iur. l. ad ea. ad. l. aquil. l. liber homo. si vero delinquid iussu domini obtinet etiam qđ hic dicitur. Quid si dño sciente ⁊ nō ꝓhibente. Tūc licet dominus obligetur seruus nō excusatur. ⁊ ideo tenetur manumiss⁹. ff. eod. l. ij. et. l. in delictis. §. ij. ¶In fi. eiusdem. gl. vide multos alios casus notatos. C. an seru⁹ ex suo facto. hic tamen nota q̄ hypothecaria semꝑ durat. vt ibi not.

2 ☞Filius si sit contumax si habeat peculiuz vel quasi sit in eo missio: al's pōt excōmunicari i curia eccl'istica. Quid autem in curia seculari.

3 Filius si sit citatus ⁊ cōdēnatus: i quo fiet contra eum executio.

3 Quid si filius nullū habet peculium in quo fiat executio.

4 Noxales actiōes an cōpetant ex delictis hoīm ascriptitiorū: ⁊ aliorum conditionatorum.

5 Filius si habet diuersa peculia castrense vel quasi aduentitium ⁊ profectitiū in quo fiet primo executio.

b # Si seruus[b] domio.

¶In glos. i. noxa: actio in fi. vide ibi plenius de hoc. Sed veteres vetustissimi ante iura. ffozū.

1 ¶†In gl. scz directo in fi. quid ergo fiet si fili⁹ sit ꝯtumax. Respōdeo si habeat castrēse peculium vel quasi non dubium q̄ in illo fit missio al's pōt excōicari in curia ecclesiastica: sz in curia seculari nō videtur remedium. Spec. videtur velle q̄ pater tenet filium ex delicto defendere ⁊ cōpellitur. vt no. in spec. de act. ver. sed q̄ritur vtruz pater. ⁊ hoc dicit ꝑ §. necessitate. C. de bo. q̄ libe. l. fin. C. de admini. tut. l. fi. ⁊ ita fieret missio i bonis eius. ff. ex qui. cau. in pos. ea. l. fulcinius. §. si quis. at ille parum faciunt: q̄ loquitur in alijs casibus nec §. necessitate. cōcludit q̄ pater ꝯpellat defendere: sed solum dare consensum. ¶Preterea est contra text. qui dicit expresse patrez non posse ex delicto filij cōueniri. ff. de his qui deie. vel effu. l. j. §. sz si fili⁹. Quo modo ergo procedetur: dic q̄ citatur filius realiter iuxta. l. ꝯsentaneū. C. quomodo et quando iudex. vel dic q̄ fiet missio i bonis peculiarib⁹ vocato tamen patre: vt no. in spec. de actore. ℣. sed ecce. ⁊ etiā nō vocato patre si pater non habet vsūfru. ⁊ ver. seq. ibidem ¶In ꝓfectitio est certum q̄ debet contra agi: vt patet per totam materiā đ pecu. ¶†Sz 2

a ¶Omnis aūt. Clar⁹ est iste §.

b Si seru⁹ Ex delicto serui nulla ꝯpetit dño actio etiā si postea alienat vel manumittat. idē i seruo alieno.

quid si filius fuit citatus & condēnatus
queritur in quo fiet executio. dic q aut
hz peculium aut non. Primo casu aut
castrēse vel quasi & nō dubiū q fit in il
lis executio: qr i illis habet p patresa.
Et idem videtur i aduentitijs in qui-
bus pater nō habet vsūfruc. & hec pōt
colligi. C. de bo. q lib. l. fi. §. si vero ecō
trario. & §. necessitatem. cum §. seq. & cū
ibi notatis. ¶ Si vero habet aduenti
tiū tm̄ & tale in quo pater habet vsū-
fru. tūc non videret patrem debere te
neri. qr ex q vsūfr. & legitima admini-
stratio illius aduētitij data est patri p
legem non videt q ius ei quesitum de
beat tolli ei ex delicto filijs nec pindi
cari. ff. de reg. iur. l. alteri. & in ppa ma
teria. C. ne filius pro patre. ¶ Glo. tamē
sentit cōtra. ff. eo. l. & si condēnatus ego
credo hoc casu quo actū est cōtra filiū
& de cōsensu patris. q propter hoc nō
fiat executio contra patrē q habet vsū
fru. Sed aget cōtra patrez actione iu
dicati de pecu. aduētitio. & illo cōdem
nato fiet executio in aduētitio sicut fit
in pfectitio: vt ptz. ff. de pec. l. iij. §. idē
scribit & iste est vnus casus in quo actio
iudicati est necessaria. vnde si filiusfa
milias potest nocere patri per hūc mo
dū in profectitio multofortius in aduen
titio in quo pater minus ius habet: et
ista obligatio que nocet patri cōtrahi
tur in iudicio agitato contra filiū & in
sententia lata contra ipsum: vt. d. §. idē
scribit & patet responsio quare plus fi
lius preiudicat patri cum agitur ciuili
ter ex delicto q qn̄ criminaliter quo ca
su peculium etiam castrense vel aduen
titium non confiscatur. C. de bo. pscri. l.
iij. qr nullo modo ex delicto tenetur pa
ter nisi interuenerit quasi ptractus iudi
cialis: qr i criminibus criminaliter intē
tatis proponi non pōt. & hec videntur in
dubitata de iure. ff. et huius voluminis.
d iure tamē. C. videt q in casu quo loq
mur qn pater habet vsūfr. q pōt agi cō
tra patrem & debet suscipere oēs actio
nes. C. de bo. q libe. l. fi. §. vbi āt. ¶ Nō
potest dici q vbi loquatur tantū de actio
nibus quibus pōt filius esse implicatus
ratione hereditatis: qr etiā de alijs vt

apparet p illud qd ibi subijcit. Si au
tem es alienū ex defuncti persona...
q. d. s. dixerat generaliter patrez debe
re oēs act. suscipere post declarādo et
restringendo subijcit p quibus. possit
vendere bona illa aduentitia. Simile
&c. sz hoc videt q erraret & deberet...
cūbere q ageret hoc casu ex ptractu fi
lij vel ex delicto ciuiliter cōtra filiuz. &
ita videt q is. §. & l. tam ex cōtractib.
sint correcte i casu predicto quo pater
habet vsūfr. Vel pōt dici vt legū cor
rectio euitet q dictus §. vbi aūt loqua
tur de actionibus hereditarijs tantū. &
illud finaūt qd subijcit nō ponit dire
satiue quasi muter materiam: sed ...
ptiue & declaratiue. & ita lz ex cōtractu
vel delicto filij ciui etiaz illo casu age
cōtra filiū & ipo cōdemnato aget iudi
cati cōtra patrē sicut dictū i. s. de p...
ctitio nec aliena iura corrigūt: sed ...
quid ex ptractu filij pōt agi ptra patr
de pec. etiā antequā filius sit cōdēnat.
Ego non video cur in aduentitio n...
cut in profectitio. Unde cuz ius ...
rit hoc peculiū idē dicā de eo sicut ...
pfectitio: nisi quatenus reperiā p iu...
presse immutatum: sed in delicto ...
quousq filius fuerit cōdēnatus vt ...
dictū est: nisi cōtra filiū esset lis ...
& esset mortuus. ff. de indi. l. taz ...
ctibus. vel nisi pater esset factus ...
tior. ff. de pecu. l. iij. §. ex causa ...
puto q pater non tenetur de adu...
tio ex ptractu vel delicto filij nisi ...
lio tenus. Et quodāmodo videt ...
q filius noceat patri i vsufructū pro...
3 bile est p illa que. s. dixi. ¶ Sed q...
in vltimo casu qn̄ nulliū habet pec...
Quidam dixerūt q fiet executio i...
tima vel in alimentis: sed horū senten
tia non est vera vt plene notat i ...
de sen. excō. §. sequit. ver. q d si fi...
de ibi plene. Quid ergo fiet dic q ...
cōicet in curia ecclesiastica. In secu...
castiget sm̄ exigētiā delicti sicut ...
in seruo. s. i prin. ti. Et ista que dix...
filijs possunt applicari cōuenient ...
religiosos vt dixi. s. titu. j. et de ...
4 actiones. ¶ Sed potest queri ...
xales competunt ex delictis seruo...

querit an competat ex delictis homi-
nũ ascriptitiorũ ⁊ aliorũ cõditionato-
rũ. Videt ꝙ sic cũ nõ videat differētia
inter ipsos seruos. C. de agri. ⁊ cẽsi. l.
ne diutius. sed tamẽ contrariũ videt
veri⁹ cũ vere sint liberi. vt dixi. s. ď in.
perso. in prin. ¶ Sed bene verũ est ꝙ
agit cõtra dñm de peculio ex cõtracti
bus ⁊ forte ex delicto ciuili vbi fuerũt
cõdemnati cũ maius habeãt in bonis
suis ꝙ̃ fili⁹. i. pfectitio. cũ pater possit
tollere filio profectitiũ: ⁊ tamẽ dñs nõ
tollit illis bona. C. in qui. cau. colo. cẽ.
do. ac. pos. l. ij. vñ de eoꝝ peculio agi-
tur contra dñm: vt ibi no. ⁊. d. l. ne diu-
tius. Videamus tñ in multis locis qd
de cõsuetudine ipsi agunt ⁊ ꝯueniunt
sine licentia dominoꝝ: ⁊ fit executio in
5 bonis eorũ. ¶ † Sed qd si fili⁹ habet
diuersa peculia castrense vel quasi ad
uẽtitiũ vel profectitiũ. Querit in quo
p̃mo fit executio. vr̃ ꝙ debeat inspici
causa vnde descẽdit obligatio. ⁊ i du-
bio fiat in vtroq;. ff. de pecu. l. hinc que
ritur. §. potest. ⁊. ff. de testa. mili. l. si cer
tarũ. sꝫ illa distractio posset obtinere
vbi agit de cõtractu: sꝫ vbi ex delicto
videret ꝙ esset faciẽda executio. P̄rio
in castrẽsi vel quasi: q: illud est suum
propriũ ⁊ de iure fiet executio sup cõ-
dãnato anteꝙ̃ recurrat ad tertium. ff.
de re iudi. l. a diuo pio. §. ij.

¶ Si quadrupes pau. fe. di. Rub.

¶ In si. glo rubrice. Et no. ꝙ hic ti. me
lius situat⁹ est in hoc libro ꝙ̃ in. ff. naz
in. ff. primo tractat de delictis aialium
post de delictis hoim vt apparet ex ꝓ
cessu noni libri. h ecõtra ⁊ meli⁹. P̄ri⁹
enĩ agendũ fuit de personis ⁊ post de
aialib⁹. cũ psone sint nobiliores. s. de
iure na. §. si. ff. de edil. edi. l. iustissime.
¶ Sꝫ iuxta hanc rubr. querit. hic dr in a
gl. ꝙ agit ex delicto rei animate. sꝫ nũ t
qd ex delicto inanimate. Verbi grã.
dom⁹ tua cecidit ⁊ diruit meã: nunqd
possum agere ꝯ te. dicit Jac. ꝙ non. ff.
ad. l. aql. l. quẽadmodũ. §. si nauis. de
dã. infec. l. pretor. §. j. male allega. non
est: bis: sed in. §. fin. ⁊. l. hoc amplius. §.
neratius. de incẽ. l. ratio. ⁊c. ⁊. l. euenit.
ff. de damno infec.

1 ☞ Animalia alia sunt rationabilia alia irrationabilia.

2 Aialia lasciuiunt ⁊ saltãt ꝓpter ociũ ⁊ cibum ⁊c.

3 Natura qualiter administrat bestijs appetere coniunctionem.

4 Appetit⁹ ⁊ feruor q̃ mouet ex p̄sentia femelle dicit naturalis: sꝫ ꝙ qs rũpat ostia domus videtur contra naturam.

5 Fera bestia si recepta sit in naturalem libertatẽ si pauperiem fecerit: an aliqua competat actio.

6 Fera si dãnũ dedit cum esset in naturali libertate: sꝫ postea peruenerit ad potestatẽ domini: an dominus teneatur.

7 Canis tuus si comedat carnes meas an mihi tenearis.

8 Animalia tua si sine immissiõe depasta fuerint glandẽ meaz: vel prata vl' blada mea: an agere possim ⁊ qua actione.

Adde ad idem nu. 9.

10 Pastor vel bubulc⁹ si immisit aialia tua in fundũ meũ: vel negligens fuit: ⁊ animalia intrauerint: ⁊ dãnum dederunt: an mihi tenearis.

11 An aũt liberet dñs dando aialia pro noxa.

Animalium que rõne. ¶ † No. differētia arboris porphirij. Animalium aliud rationabile aliud irrationabile. ¶ In gl. scilicet quadrupedũ: in

a ¶ Aialiũ Jo. fab. bñ ⁊ ample tractat super hac rub. exceptis quibusdã qõnibus qs sup hac rub. ponit Angel. Quid si fera nocuit ⁊ penit⁹ euasit si redierit an dñs teneat. ⁊ tꝫ ꝙ n. itẽ qd si canis comedit carnes meas. itẽ qd si habeã pratuz vel hortum clausum et bos tuus p lasciuiã rũpens intrauit ⁊ herbã corrosit. itẽ quid sit custos tuoruz aialiũ immisit ea in blada mea itez si misisti animalia tua l granũ meũ quod erat in herbã: an tenearis ad emẽdã ꝯsiderato valore tũc tpis vl' l futurũ cũ erit maturũ. Itez qd si reperiaz aialia tua in meo damnum facientia an possim retinere donec dammum emendetur.

fi.vt si gallus percutiat hoiem cũ rostro in facie vel i oculo: si vero comederet vuas vł semina. sunt opi. vt. j. videbis.
8 ¶†In gl. i. luxuria. in fi. imo dic lasci uia: q2 aialia lasciuiũt ⁊ saltant ꝓpter 6
ociũ ⁊ cibũ. vñ legit. Incrassat⁹ impin guat⁹ dilatat⁹ recalcitrauit. ⁊ Sene. Ad rabiē nos ꝑducũt delitie. dico tibi quod nihil tam contrariũ saluti ꝙ cu= pido otiũ ⁊ delitie. vtinam non regna
5 rent i magnis curijs. ¶†In gl. i. amo re fi. Sed quomodo hic natura ei⁹ ad ministrat bestijs cõiunctionē appete= re. ꝭ. de iu. natu. in princi. ⁊ si hoc casu equ⁹ non delinq̄t contra naturam sui generis. ⁊ sic non daẗ hec actio. j. §. p xi. ⁊ ita hoc exēplum non videẗ proce
4 dere. ¶†Ad hoc põt dici qꝺ appetit⁹ 7
⁊ feruor ille qui commoueẗ ex presen tia femelle põt dici naturalis. sꝫ quod rumpat ostia dom⁹ videẗ contra natu ram ⁊ sic intelligitur hic. Et not. ꝙ in manu scribe ꝙ si istud iudicaẗ animali contra naturam: multofortiꝰ in homi= ne plusꝙ: ergo bestiales sunt hoies q̄ frāgunt hostia mulierũ. ⁊ quasi verri spumantes: tauri petulantes fetore hiccirco aerem inficiētes villā circuũt e ad hoc est notabilis hec gl. per quā hec bene probātur imo dico tibi plus qꝺ illud qꝺ esset naturale i bestijs est in naturale in hoie. Et hoc tibi ꝓbo. nõ dubiũ ꝙ homo est rationalis a na= tura: q̄cq̄d igiẗ rõ dissuadet est sibi cõ tra naturā. cũ igiẗ naturalis ratio sua deat fed⁹ cõiugij ceteros amplex⁹ dis suadeat nõ dubiũ ꝙ homo facit cõtra naturā ceteros sectādo quos ratio na= turalis abhorret. Hanc conclusionem voluit elicere vlpi. si diligēter ipm in= tuearis. ff. de ver. sig. l. probũ. Sis er 8
go homo non bestia non te voluptas vni⁹ hore seruũ faciat corporis tui rei vilissime. crede mihi sicut cupiditas ē radix omniũ maloꝝ: sic luxuria vene= nũ de singulis peccatis sibi cumulat
5 ⁊ trahit. ¶†In glo. j. consuetudinem. in fi. imo scꝫ Jac. omnis actio denega tur: ⁊ per cõsequens vtilis. Unde dicit ipse qꝺ hec actio cessat vtilis ⁊ directa vbi fera recepta erat in naturalē liber

tatē. sꝫ vbi nõ oĩno recepta erat: q2 ad huc habebat cõsuetudinem reuertēdi tũc potest dici. ꝙ detur vtilis. ff. de pos stu. l. i §. bestias. ⁊ facit. ꝭ. de rerũ diui sio. §. seruos. cũm §. seq. ¶†Quid ergo si fera damnũ dedit cũ esset in natura li libertate: deide iterũ ꝑuenit ad ma num domini nunquid dñs tenebitur. Ipse dicit ꝙ non. imo si ante tenebaẗ ⁊ sine culpa sua euasit non videreẗ te neri si ad potestatē suam redeat. ff. de solut. l. qui res. §. aream. de adi. leg. l. si seruus legat⁹. Cõtra. ꝭ. ti. j. §. ex diuer so. sꝫ ibi nata fuit actio. ⁊ erat materia super qua poterat fundari: hic nõ sic. ergo vides qꝺ hec actio non habet lo cum nisi vbi animal mansuetuꝫ delin quit ꝯ naturā sui generis. ¶†Quid si canis tuus comedit carnes meas nun quid mihi teneris. Jac. dicit ꝙ Rofre. dicit ꝙ sic saltem vtili. ¶Sed hoc vide tur contra mentem hui⁹ litere que di cit non posse agi vbi animal non delin quit contra naturam sui generis. et sta tis est de natura canis comedere car nes. Uñ ipse dicit ꝙ sicut i actiõe le. a quili. consideratur culpa hominis. ita in hac actione ꝯsiderādũ est an fuerit aial i culpa accipiēdo culpā q̄lis pos sit cadere i eo: q2 nõ ē ꝓpa culpa vt eo casu detur hec actio. põt ergo cõcludi ex ꝟbis suis ꝙ si canis reperit carnes indiscrete positas ⁊ sine custodem lo co patēti: ꝙ tũc non teneẗ dñs. Si ve ro canis fregit vas vel cistam vbi erāt carnes. vel forte terruit custodem fero citer rodendo. vel forte euertit ollam bullientem vbi erāt carnes ⁊ eas com dit: sicut quandoꝗ vidimus fieri ta teneatur. ⁊ facit qꝺ dixi. ꝭ. in princ. ti ius ti. in gloss. i. amore. ¶†Quid ergo si animalia tua sine immissione depa sta fuerunt glādem meā vel prata vel blada. mea. Queritur an agere possim ⁊ qua actiõe. glo. dicit quod potest agi actiõe de pauperie: vt no. ff. de prescri pt. verb. l. seruandarum. §. fin. ⁊ idem Spec. titu. de iniu. ⁊ dam. da. §. sequi tur. versi. quid si sint. ⁊ fuit opi. Azo. sed hoc non videtur verum scđm Jac. q2 hec actio non datur nisi qñ animal

delinquid contra naturam sui generis in pposito aũt nihil agit̃ ꝯ suã naturã imo kn.⁊ sic non est locus huic actioni.Credo ꝙ veruz dicat ⁊ credo ꝙ illa glo.sit cõtra mentẽ illi⁹ tex.l.seruãda
9 rũ.§.fi.¶†Quo ergo prouidebit̃ mihi Dicas ꝙ dat̃ mihi actio in factũ saltẽ quando domin⁹ fact⁹ est locupletior.si enim porci sui fuerũt impinguati glãde mea vl̃ oues ⁊ armẽta herbis meis equum est mihi actionem dari inquãtum est fact⁹ locupletior ideo dat̃ in factum.vt.d.§.fin.eo.ti.l.q̃ties.¶Posset 1
dari casus quo daret̃ de paupie.Quid enim si habebam pratũ clausum:cui⁹ causulam bos tu⁹ vel taurus rupit lasciuia vel ferocitate ⁊ herbam vel bladũ depast⁹ est.hoc casu non esset dene 2
gãda hec actio de pauperie:vt.ß.i pncip.hui⁹ tit.et ibi satis dixi.vl̃ si dominus presens esset ⁊ permitteret anima 4
lia intrare rem meaz ⁊ depascere videtur ꝙ debeat teneri etiaz insolidũ quãuis non immiserit.⁊ hoc ꝓpter dolum 1
suũ p̃sentia enim operat̃ consensuz.ff.de fur.l.falsus.§.sꝫ si is.⁊ facit.ff.de no
10 xali.l.ij.¶†Quid si bubulc⁹ vl̃ pastor immisit animalia tua in re mea vl̃ forte passus est malitiose vel negligentia qꝛ forte obdormiuit vel erat alibi:blada vl̃ prata mea depas[illegible]i:nũquid tu teneris.Videt̃ ꝙ sic etiaz .l.aquilia.propter malam electionez.ff.ad.l.aql.l.si seruus seruũ.§.si fornicari⁹.ß.de ob.q̃ ex quasi male.§.item exercitor.ff.loca.l.qui insulam.§.qui mulas.⁊ hoc videtur verũ qñ potest imputari culpa ma 2
le electionis que semper imputat̃ nisi probet fecisse diligentiaz de inquirendo cuĩ eã recipit.extra de electi.innotuit.¶†Sed nũqd illo casu liberatur dãdo animalia pro noxa.Nõ videtur.ff.loca.l.videamus.in princip.sed potest dici contra cuz dñs non obliget̃ ex delicto animalis nisi ad noxaz:vt hoc ti.⁊.ff.eo.l.j.i prin.¶Preterea qꝛ hec ac.ex maleficio orit̃.⁊ ita hꝫ locũ noxalis.vt.ff.nau.cau.l.fin.§.hac autem actione.cũ.§.seq.¶Querit Jac.hic qd si inueniaz animalia forte pascentia i re mea.nũqd possuz ea propria autori

tate capere.Dic ꝙ sic si nesciã cui⁹ sũt alˀs non sic intelligitur.ff.ad.l.aqlia.l.quintus idem Spe tit.de acti.ver.sed pone inuenio.

Pauperies.¶In gl.mirabilis. ibi legalis.glo.supponit ꝙ legiste nõ habent rectas expositiones grammaticales ꝙ est i multis articulis.¶In gl.q̃nꝗ in fi.ibi dicit̃ committi culpã.sed ibi culpa ponit̃ pro vitio:vt ibi no.

☞Liber hõ si ita lesus fuit ab vrso vel leone vel cane quos aliꝗs tenebat in loco vbi iter publice fiebat:ita quod mortu⁹ sit:debet condemnari in.cc.solidis que pena diuidetur inter partem ⁊ fiscum.

Actiones plures vel accusationes concurrentes.qualiter ⁊ quãdo se adinuicem tollant.⁊ nu.3.

Quid autem in actionib⁹ extraordinarijs ꝯcurrẽtib⁹ simul:an ⁊ quãdo vna tollat aliam.

Hec autem.¶†Mansueta animalia q̃ cõtra naturam sui generis delinquũt sed fere nõ.Quid ergo de illis.Cetex ⁊c.¶In glo.j.in corpore ⁊ in fin.⁊ hec pena.cc.solidorũ diuiditur inter fiscum ⁊ partem sc̃dm glos.vt nota.in.l.qđ vulgo.de edil.edic.remitto ad notata i.l.si vero.§.penul.de his qui deie.vel eff[u].Doc.cõsueuerũt dicere ꝙ applicat̃ totũ parti.pro quibus facit.ff.de verb.signi.l.si cui.sꝫ pro glo.C.de assesso.l.consiliarios opi.doc.videtur fauorabilior.¶†In glossa.hoc est in fine.nota.hanc glos.et sunt fere similes.ff.nau.cau.sta.l.idem ait.§.fina.de regul.iur.l.nũꝗ͂ actiones.⁊ ibi aliquantulũ plenior.⁊ tamen nulla est cõpleta vt poterit apparere ex his q̃ subiũgent̃.⁊ q̃si similẽ ponit Inno.extra de collu.c.fi.Jac.de ra.facit hic aliquas subdistinctiones post dñm suũ.⁊ tamen dicit esse completam.dñs Dy.facit vnam magnaz distinctionẽ q̃ est magis ꝯpleta.ff.de ope.no.nũ.l.in ꝓuinciali.de qua pluscꝫ de alijs recipere ꝓpono:non tñ seq̃ ad lr̃am.⁊ tñ scio ꝙ nõ erit ꝯpletũ qn supsint cicatrices ⁊ forte vulnera.

a ¶ Est igi3 tur. hãc di- a stinctionẽ. ponit hic do. 3ge. ad plenũ reci tãdo. Joã. fab. i. ij. co. post me. ꝟ. verũ q2 Jo an. fab. ꝛc.

¶ † Est igit a sic distinguendũ cum q̃rit q̃liter plures actiones seu accusationes ↄcurrẽtes se tollant adinuicẽ distingue. aut oẽs sunt criminales. aut q̃dam criminales ꝛ q̃dã ciuiles. aut oẽs ciuiles. Si sũt oẽs criminales. dic ꝙ aut sũt plures q̃ ad punitionẽ seu executionẽ: aut quo ad ꝓsecutionem. si quo ad punitionẽ. verbi gratia. qui sepulturam violat punit diuersis penis qui violat priuilegia et libertates ecclesie punitur diuersis penis. hoc casu potest dici quod iudex põt eligere ꝛ altera electa alia consumit. C. de sepul. viol. l. iij. ff. de accusa. l. senatus. de effracto. l. j. in fi. nisi lex ordinaret vtrãq3 infligi tunc enim videt ꝙ vtraq3 infligat etiam per diuersos iudices. C. de sacrosan. eccle. l. placet. in fin. extra de penis. c. felicis. li. vj. si sint plures quo ad prosecutionem. tũc aut omnes descendũt ex eodem facto aut ex diuersis si ex eodez: tunc aut oẽs idẽ crimen ꝛ delictũ puniũt qd solũ ex eodẽ facto resultat: ꝛ tũc vna vtendũ est. ff. de accu. l. senatus. aut tẽdũt ad punienda diuersa q̃ ex eodẽ actu resultant ꝛ subdistiguit: q2 aut vnũ se habet ad aliud tanq̃ genus ad speciẽ vt homicidiũ et parricidiũ: ꝛ nõ pñt simul itẽtari. vt nota. in. d. l. senatus. aut se habent tanq̃ diuersa et specifice differentia: vt si quis cognouerit cognatam suam cõiugatam oriũtur crimina duo incestus ꝛ adulteriũ tũc possunt cõcurrere. ꝛ potest de quolibet accusari eodez tpe ab eodez a diuersis. C. de accus. l. q̃ de crimine. secũdo dicto. si vero descẽdũt ex diuersis factis possunt occurrere multomagis. C. de accusa. l. liberoꝝ. §. si aliud. ¶ In secũdo casu quando sunt quedaz criminales ꝛ quedaz ciuiles: tunc potest eligere quam vult ante litez cõtesta. ꝛ tenet proseq̃ quam eligit post sententiaz. sunt opi. quãdo vna est de re familiari alia ad vindictam an possit ad aliam redire. vt no. C. quam ci. act. cri. pre. in. d. l. j. de quo ibi. 3. ad. l. aquil. §. liberũ. vide in. d. l. j. hodie vero videtur ꝙ etiam ante litis contesta. tenetur prosequi electaz p aũt. q̃ semel. C. quomodo ꝛ qñ iudex. verũ est tamẽ ꝙ ante litis contest. fit absolutio ab instãtia post a causa. vt ibi consueuit notari. ¶ In tertio casu principali quãdo oẽs sunt ciuiles quem casum soluz hic glo. videt ꝓsequi distingue. q2 aut omnes sunt penales. aut omnes rei ꝑsecutorie. aut q̃dam penales. q̃daz ꝑsecutorie. q̃dam miste. aut q̃dam penales miste. aut oẽs miste. Primo casu quando omnes sunt penales gl. distinguit. q2 aut omnes ex vno delicto aut ex diuersis. Si ex vno. vna tollit aliã. nisi idq3 excedit. sed tu distingue i hoc casu: q2 aut competunt contra vnũ. ꝛ est verũ qd glo. dicit. ꝛ hoc casu proprie intelligitur. ff. de act. ꝛ obl. l. plura. aut contra diuersos. ꝛ tũc subdistinguit. q2 aut descendũt ex maleficijs. aut ex q̃si maleficijs. Primo casu vnus alium non liberat. ꝛ ita omnibus vti potest. vt. l. cum ex vno. ff. de actio. ꝛ oblig. ad. l. aqli. l. item mela. §. si plures. Si ex quasi maleficio vnus liberat aliũ saltem perceptione. ff. de his q̃ deie. vl effu. l. perceptione. ꝛ notat. ff. nau. cau. sta. l. fina. §. pe. 3. de obli. que ex quasi deli. §. fin. ꝛ in hoc est supplendum primũ mẽbrũ huius. glo. ꝛ idẽ videt vbi ab vna parte tantũ est penalis. ff. de eo p quez factum est. l. j. §. si plures. Si ex diuersis delictis cõpetũt. glo. dicit ꝙ vna tollit aliaz. vt. l.

nisi plures.ff.de priua.delic.et hoc verũ nisi essent delicta cõiuncta et eiusdẽ effect⁹.vt.ff.ad.l.aql.l.illud in fi.vel talia q̃ nõ vertunt in alteri⁹ iniuriam.C.de modo mul.l.eos. ¶Itẽ qñ intẽtant ab vno non debẽt distingui.ff.de iniu ris.l.pretor.secũdo casu quando oẽs sunt rei persecutorie.Distingue aut cõpetunt contra vnum aut contra diuersos.si cõtra vnũ:tũc aut sunt eiusdẽ generis qt omnes ex cõtractu ħ sint diuersarũ formarũ:tũc vna nõ tollit aliã verũ est qd effect⁹ vni⁹ venit i alia.ff.de act.empt.l.nõ est nouũ.p so.l.cum duob⁹.§.si plures.et hoc nisi puenirẽt ex causis lucratiuis.ff.de ac.et oblig.l.oẽs.aut sunt diuersorũ generũ:qt vna ex cõtractu alia ex delicto:tũc vna tollit aliã.ff.de fur.l.si is cui.de re.iu.l.si q̃s.cũ si.fm Dy.p̃mũ tamẽ mẽbrũ fallit.ff.de tribu.l.qd i heredẽ.§.eligere.sz forte est speciale.vt dixi.s.qd cũ co.§.introduxit.cũ.§.seq. ¶Itẽ fallit vbi actiones nõ sunt cõpassibiles pp̃ter cõtrarietatem vel alr̃s.C.de codi.l.fin.ff.si seruus extero.l.j. ¶Et põt dici q̃ cũ in casu quo rei persecutorie non se tollũt q̃ possit agi.secũda i eo qd excedit et ad hoc quidã allegant.ff.commu.l.vnde querit.Sed in illa non sunt ambe rei persecutorie.sed facit.ff.p socio.l.si actum.de ac.et obl.l.quoties.§.j.Si competat cõtra diuersos.hoc membrũ non prosequitur Dy.nec tetigit.tamẽ potest dicere qd aut ambe prosequunt corp⁹ rei i proprietate seu possessione aut iteresse.Primo casu aut vn⁹ habet causam ab alio:et tũc vna tollit p aliaz fcã solutiõe.ff.d re.eo.l.illicite.aut nõ habent cãm adinuicem:tũc aut primo egit cõtra possessorem:et fuit rem assecut⁹.et vna tollit aliã.sec⁹ econtra.ff.de fo.l.stichũ aut pamphilũ.§.dolo.de peti.here.l.nec vllã.§.itez si q̃s.Secũdo casu qñ interesse:tũc aut agit ratione vni⁹ facti et vni⁹ persone vel q̃ pro vna reputat:et tũc vna tollit aliam.ff.de vi et vi arma.l.j.§.quoties.aut ratione diuersor vl' que diuersis habent.tũc nõ.ff.de sepul.vio.l.semper.§.si sepulcro.et hec procedũt in realibus et in rem scriptis possessorijs.nam in mere personalibus solutione per vnuz facta alij liberantur.ff.deposi.l.j.§.si apd.de cõstituta pecunia.l.item illa.§.fina.Tertio casu quando quedam penales quedam rei persecutorie.est dare regulam quod vna non tollit aliaz.ff.de fur.l.si pignore.§.j.et fallentias quando altera cõpetit de iure cõmuni:altera de iure speciali.ff.nau.cau.l.idem ait.§.final.et sub hoc intellectu potest colligi.C.de furtis.l.manifestissimi.s.de obligatio.que ex delicto.§.que de fullone.et hoc de penali autoritate iuris si facto hominis.quia forte aliquis stipulatus est penam distinguitur inter contractus bone fi. et stricti iuris.item et in stricti iuris aliud olim et aliud hodie.vide ff.pro socio.l.si quis a socio.de actiõe emptione.l.predia.de actioni.et obligationi.l.obligationum fere.§.finali.ad.l.fal.l.j.§.item si ita.C.de transactioni.l.si quis maior.et.l.cum proponas.ff.de transactionibus.l.qui fidem de pactis.l.rescriptum.§.si pacto.Quarto casu quando altera mista altera rei persecutoria.dicit Dyn.considerandũ esse an sit diuersoruz generum an eiusdem.Primo casu vna tollit alteram et in totum.ff.de actioni.et obligationi.l.qui seruum.in.fi.commo.l.vnde queritur.q̃ sic est intelligenda.nam qd ibi dicitur videtur habere rationem.et ad superi⁹ refertur non ad primum.et qd ibi dicit nisi forte q̃s dixerit sub.et male.sic intelligitur.ff.de tute.et ratio.distra.l.actione.vel sic.sed et condi.arbo.fruc.cesa.l.si colonus.sic debet intelligi.ff.loc.l.si merces.§.culpe.q̃uis gl.alio modo intelligat.secũdo casu quando sunt eiusdez generis ita q̃ ambe ex contractu vel ambe ex delicto.tũc aut descendũt ex eadem matre.i.ex eadẽ obligatione:tũc se tollũt etiaz in eo q̃ excedũt.ff.de tute.et ra.distra.l.j.§.i tutela.iunge.s.de atili.tuto.§.fina.Aut habẽt diuersas matres:tũc actio vna potest agi alia inquantum excedunt.vt in conditio.furtiua que ex furto oritur.et vi bo.no.raptorũ.que ex rapina.que se non tollunt in eo quod excedũt.

ff.de actio.z oblig.l.plura.vi bonorum rapto.l.j.Quinto casu quãdo quedam penales.quedam miste.aut ex diversis obligationibus.tũc vna non tollit aliam.ff.de tuto.et ratio.distr.l.prima.§.hũc tutorem.tamen si ex eadem tollit nisi in eo quod excedit.ff.vi bonorũ raptorum.l.prima.Sexto casu quando oẽs sunt miste distinguitur quasi eodẽ modo.qz aut omnes ex diversis factis et vna non tollit aliam:vt.l.nunq̃. de priua.delic.aut ex eodem:tunc sic:nisi i eo quod excedit.ff.arb.fur.cesa.l.prima.ista sufficiant circa hunc titulum. ¶Et not.q̀ similes tex.sunt huic.ff.de actio.z obliga.nunq̃.de regu.iuris.l. nunq̃.sed hic additur plus.scz preser

4 tim penales.¶†Et quare dicãtur presertim penales.potes colligere ex supradictis.Et hec procedunt in actionibus z remedijs ordinarijs.In extraordinarijs potest distingui:quia aut oĩa sunt extraordinaria:aut quedam ordinaria:aut quedaz extraordinaria. Primo casu aut competũt ad idem aut ad diversa.si ad idem:vnũ excluditur per aliud.potest tamen actor eligere:vt in actione.l.aquil.vtili.z in factum.ff.ad legem aquil.l.quẽadmodũ.§.magistratus.C.eo.de pecorib⁹.Si ad diversa non se impediunt.nec quo ad nativitatem.nec quo ad concursum.nec quo ad aliud.ff.de damno infecto.l.qui bonafide.§.si quis op⁹.vbi de hoc. ¶In secundo casu principali vbi vnum ordinarium.aliud extraordinarium.subdistingue.aut cõpetunt contra diversos aut contra eundem:si contra diversos vnum non excluditur per aliud.C.si tuto.vel curato.l.etiam.et hoc vbi habet originem a necessario actu:vt dicta.l. etiam.ff.de mino.l.etiam si a patre.in prin.et.§.imperator.de admini.tuto.l. si minoris.¶Fallit si modica sit lesio.C.de iudi.l.properandum.§.fina.de in integrũ restitu.l.scio.de cõtrahẽ.emp. l.res bonafide.et hoc quando est cõtra ius cõmune:qz remedium iuris cõmunis datur pro modico.ff.quod cum eo. l.p̃ma.§.illud.sidiceres in iudicijs speciale.vt quedam glo.dicunt est contra.

C.quãdo provo.nõ est neces.l.si pater si adversus rem iudi.l.fina.Ubi autem habent originem a voluntario actu vi-detur q̀ non concurrant ad eundẽ effectum.ff.de damno infecto.l.damni-emptor.de minoribus.l.cum mandato.si contra eundem aut extraordinarium est de iure communi:aut contra ius commune.si contra ius commune non videtur quod concurrant.ff.de minorib⁹.l.in cause.Si vtrũq̃ de iure com-muni aut extraordinarium adinven-in subsidium z causa supplendi ius civile et excluditur per ordinariuz.ff.de oper.novi nuncia.l.in provinciali.§. de damno infecto.l.qui bonafide.§.de illo.z.l.si edibus.z.l.inter quos.alsi-currũt.hec sufficiant super hoc.Ex his resultant multa super quibus non in-sto:quia rationes eorum que consti-tuunt requirere non oportet:alioquin multa ex his que certa sunt subverte-tur q̃uis Aurelianũ.multum in hoc re-sistant contra.l.z ideo.ff.de legi.

¶De his per quos agere possumus. Rubrica.

¶In fin.gl.rubrice in.C.et.ff.videtur melius continuari:quia primo trac-tari debuit de personis q̃ de negotijs. de iure codicilli.l.quidam referunt. primo.§.de iure natura.§.fina.cum autem q̀ procura.est de personis que fundant iudicium:igitur de eo pri-mo fuit agendum q̃ de actionibus:vt di-cto.§.fina.¶Sed ad hoc potest dici hic parum tractatur de persona pro-curatoris sed solumde constitutione cu-ratoris sed solumde... titulus fuit soluz hic positus ... quentis.z potius in hoc z in illo ... gotio agitur q̃ de psonis seu earũ ... bilitate.super hoc nõ est insistendu...

1 ☞Agere nomine alieno multi pos-
veluti sindic⁹.actor.econom⁹.vicedo-
minus.vicecomes zc.
2 Tutor agit z cõvenit noĩe pupilli.
3 Procurator an debeat admitti in iudi-
cio etiam si dñs nõ sit impeditus.
4 Impeditus an teneat constituere pro-
curatorem.

1 Nunc[a] admonendi. ¶ Primo ponit dictū generale. Scdo prosequitur alterū membruʒ ⁊ exemplificat recitando antiquitatē. Tertio circa equitatē correctam duo adijcit. Prima in prin. Secūda in alieno autem. Tertia in §. pcurator neqʒ. ¶ In gl. j. idoneum. in fi. idem videtur in adulto minore. xxv. an. ⁊ plenius videbis. j. §. quicūqʒ. in glo. j. vbi plenius agit de his que hic notātur. ¶ Super text. ibi alieno veluti. Prosequit scdm membrū qr de primo nil hic cōmentaturus est. ¶ Super tex. pcuratorio. pōt intelligi etiā de pcuratore in rē suā. iuxta
1 illa que notant. ff. de pcu. l. j. ¶ † Sup tex. ⁊ curatorio. hos ponit gratia exēpli. qr multi sunt alij qui agūt nomine alieno: vt sindicus actor economus vicedomin⁹ vicecomes orphanotroph⁹ castaldus ⁊ hipocriphari⁹. Sindicus datur ab vniuersitate ⁊ ad cās presentes ⁊ futuras. actor ad certas ⁊ presen 3 tes. economus ad causas ⁊ negotia ecclesie. orphanotrophus ad hospitaliū regimē. vicedominus q̄ pēst reb⁹ episcopalib⁹. vicecomes cui cōmittit administratio seu regimē iurisditionis. hipocripharius quādoqʒ vocatur sindicus quandoqʒ economus. castaldus qui habet curā exteriorū. de his oībus vide ad saturitatem in Spe. de his q̄ alie no. tu inter. cū seq. rubrica. ⁊ iūge j. §. pcurator. neqʒ vnū tamē vr̄ supponere q̄ oēs isti agere possunt: ex quo oēs in iudicio dicit alieno noīe interuenire. ⁊ hos oēs ponit sub illa rubrica qd̄ satis videt admittendū. Et ideo vr̄ q̄ seneschali ⁊ bailiui ⁊ quicūqʒ habētes regimē alicui⁹ loci vel rei possunt agere ⁊ defendere negotia cōcernētia rem cui⁹ habēt regimē sine alio mādato. ⁊ facit extra de pcur. q̄ generaliter. li. vj. de iudi. c. cū deputati. C. de sacro san. eccle. l. sancim⁹. ibi. necnō sacrorū valor. ⁊c. ⁊ scripsi. C. de pcu. l. j. in fi. ⁊ l. d. l. sancim⁹. vide ibi ⁊ iūge id qd̄ ibi notaui. ¶ Super tex. nisi p populo. i. actiōe populari. ff. de populari. actio.

2 quasi per totum. ¶ † In tex. pro tutela. hoc planū: qr tutor agit ⁊ cōuenitur noīe pupilli. ff. de admi. tuto. l. j. §. sufficit. ¶ In text. pro libertate hic licet necessariū. ff. de libe. cau. l. j. ¶ In tex. tu tela essent. iste casus est valde pius: nec reperit correct⁹. non tamen hic exprimit an liceret agere sine manda. vel cum mandato. verosimile tamen est q̄ sine mandato ex contextu prior. casuū quib⁹ agit sine mādato. ⁊ ita potest notari hic casus specialis quo extrane⁹ agit p priuata persona sine mandato. qd̄ vix al's reperit: nisi sit coniūcta persona. de hoc scripsi. C. de procu. l. j. ¶ † In glo. sed q̄d in fi. hec est em̄ causa impulsiua. vnuʒ tamen vr̄ qd̄ vbi pars non posset al's cōparere per procuratorē: forte qr talis sit cōsuetudo: sicut in oīb⁹ curijs secularib⁹ regni q̄ regunt consuetudine. in quibus ex parte actoris ius seruat antiquit⁹ q̄ pp̄ter legitima impedimēta iudex possit contra consuetudinem admittere procuratoreʒ ex illa clausula generali. ff. de insti. l. j. §. de act. §. rursus. scio tamen q̄ in multis curijs seruat cōtrariū ⁊ opʒ recurri ad curiā regis pro gratia.
4 ¶ † An aūt impedit⁹ teneat constituere procuratorem. vide plene. in breuiario. C. de in inte. resti. mi. l. j. vbi scripsi. ⁊ per docto. ⁊ glo. extra de

a ¶ Nunc. Diuide sʒ Are. ⁊ summa. Actiones intentant p nos ⁊ p pcura. nr̄os q̄ constituunt ꝓ bis habilib⁹ iterposi tis etiā aduersario absēte ⁊ ignorante: quorū pcuratorū vsus est necessarius qn̄ pricipalis ipedit⁹ ē agere vel defendere. olim vero vsus pcur. phibitus erat nisi in certis casib⁹. h. d. totus titu.

procura.c.ij.ꝛ ibi ge.j.§. pri. Et not. ex his §.§. qđ consuetudo tollitur cõsuetudine. vide. s. de iur. natu. §. ex nõ scripto.

1 ☞ Procurator. actor. ꝛ sindicus. an sint idem: vel an differant.

2 Mandatum speciale an exigatur in sindico patrie: prelato: et alijs administratoribus.

3 Procurator gñalis omnium bonorũ an debeat admitti in casibus in quibus exigitur mandatũ speciale.

4 Procurator habens liberam administrationẽ an ꝛ quando debeat admitti sine spãli mandato in casibus in quibus requiritur mãdatum speciale.

5 Clausula q̃ solet apponi in instrumẽto pcuratorij: videlicet gratũ habiturus ꝛc. an importet mandatum speciale.

Procurator.

1 ¶ † Sup tex. ibi aduersario sub. de necessitate ff. eo. l. j. §. fi. ꝛ not. qđ p hic §. videt̃ quod nõ sit differẽtia iter pcuratorem. sindicũ. actorem. ꝛ alios de quibus dixi. s. eo. §. j. ꝛ idẽ videt̃ per. c. petitio. extra de pcura. de hoc vide satis plene s. de cura. §. fin. que hic repete: qꝛ faciunt ad intellectũ huius. §. ¶ † In 2 glo. in fin.ᵃ Et hoc nisi pcu. esset litẽ cõtest. Itẽ secus in sindico patrie: prelato: ꝛ alijs administratoribꝰ. vide qđ scripsi. C. etiã si p pcur. in integ. resti. l. j. Item est aliud in transactio. C. de transac. transactionis. ff. de procur. l. mandat. Itẽ in arbitrio. extra de arb. §. p tuas. Idem in iuramenti delatione. ff. de iureiuran. l. iusiurandũ. §. fi. ꝛ in acceptilatiõe. ff. de acceptilat. l. iij. ꝛ in rescriptorũ impetratione. extra de rescrip. nõnulli. Idẽ in matrimonio. extra de pcu. c. fi. lib. vj. Et idem forte in causa mrĩmoniali. extra q̃bꝰ ma. ac. po. c. ce literis. de p̃n. accedẽs. vide ibi ꝛ idẽ in sponsalibus. ex̃ qui cle. vel vo. c. venies. Itẽ alius. extra de voto. c. ex multa. ver. illis. Itẽ alius. extra de fi. instr. c. fi. Itez aliud extra de offi. dele. c. cũ translationẽ. ¶ Alius in obtinẽda absolutiõe a snĩa excõicationis. vide et de senten. excõica. c. cum desideras ꝛ Inno. ¶ Item alius de conse. di. ij. c. queris. Alius. xxiij. q. iij. c. si habes. ¶ Item in iuramẽto de calũnia. extra de iura. calũ. c. fi. lib. vj. ¶ Item alius casus est. de elec. c. procurator. co. lib. ¶ Item alius. C. vt omnes tã ciuiles q̃ criminales. idẽ puto i omni arduo ꝛ ponderoso negotio: vt mouere guerram. inire trengas. obligare dominium. ad pditionẽ hereditarie rei: vel amissionẽ beneficij. vel magnã penã maxime corporalẽ: ꝛ hoc per rationẽ predictorũ casuũ: qꝛ si in illis requirit̃ mãdatum speciale: qꝛ sunt magna ꝛ ponderosa. cur nõ in alijs q̃ accurrẽt in quibus reperit̃ tãta vel maior rõ. ꝛ facit extra de pcura. c. q̃uis. lib. vj. Et hoc vtrum sint ardui vel nõ: relinquo arbitrio dicis. Et idem crederem q' sit mandatum speciale necessarium vbicunque quid petitur cõtra ius cõmune. vt dispensatio. si enim quando petit̃ restitutio in integrum que est fauorabilis ꝛ rationabilis opꝰ est spãli mandato multo fortius vel saltem pari rõne in alijs que petunt̃ cõtra ius cõmune: que sunt odiosa: vt si pater accusat filiũ de ingratitudine vel dñs vasallũ de fi. ingratitudine vel dñs vasallũ de... nia. vel si mulier vel vir petit diuortium propter adulteriũ. ꝛ ideo vr̃ qđ si pcurator pponat crimẽ falsi etiã ciuiliter vel ad finẽ repellẽdi q' debeat habere speciale mandato. ar. predictorũ ꝛc.

ᵃ ¶ In fi. Vide hic xxv. casus i quibus requirit̃ speciale mandatum per Ang. in. j. col. v. sunt ꝛ multi alij casus.

xime per. d. l. pcura. ff. de pcura. l. nõ so lum. §. fina. de iniuriis. l. sed si vnus. §. procura. sed forte hoc nõ procedit vbi proponeret ad finem repellẽdi nisi p illam repulsionem prouocaret ad iudicium: vt qr vellet repellere electũ a dignitate. vt no. Archid. extra de electio. c. j. lib. vj. vide ibi de ac. super his. p Innoc. Jaco. de raue. qui parum aliud tãgit in hoc titu. dicit quod nullus potest facere procuratorem in casibus qui mãdatũ exigunt speciale: nisi sit impeditus legitimo impedimento per. l. pomponius. in princi. ff. de procura. ¶ Sz obst. dicta. l. non solum. §. fina. et qd no. in dicta. l. pomponius. et facit qr in iuramenti delatione requiritur speciale mandatum: vt. l. iusiuran. §. finali. ff. de iureiuran. et tamẽ defensor presentis iurat et ita nõ impedit. ff. de iureiurã. l. fina. illa parum facit qr iurat voluntate actoris qr ei detulit et ita imputare sibi debet qui talem elegit. eo. tit. l. qui iurasse. ¶ Scio qd opi. Jaco. nõ seruat de facto. hec autem que dixi procedũt in pcuratore particulari. ¶ † Quid in procuratore generali omniũ bonorũ. Uidetur quod ille debeat admitti etiaz in casibus qui mandatũ exigunt speciale: cũ lex tales eq parat. ff. de iniuriis. l. sed si vnius. §. procuratorem. ff. de iureiuran. l. iusiurã. §. fi. satis potest dici qd si sit procurator generalis omnium bonorũ cũ libera: qd talis debet admitti. ff. de procur. l. pcurator cui. sz si nõ sit cuz libera: quãuis generalis omniũ bonorũ nõ in arduis in modicis sic. ff. de procura. l. procurator. ff. ad trebel. l. qui ita. §. j. et sic itellige. extra de pcur. ... qui generaliter. lib. vj. Et idẽ crede ... si essem pcurator in omnibus cau... et negotiis gñaliter sicut tota die fit cuz sit eadẽ ratio. ¶ † Item in hoc aduerte. Quis enim dixeriz quod ille qui habet liberã administrationẽ admittitur in causis requirentibus speciale mandatuz hoc intelligo si casus ille respiciat administrationẽ rerũ. nam si tangeret personas nõ crederem vt factũ matrimoniũ obligaret personã ad hostagia vel ad pressionẽ vel cõsilia: qr talis nõ videntur de administratione. ff. de pac. l. contra iuris ciuilis. §. si filius. imo credere i administratione rerũ qd si dissiparet vel aliquid faceret. qd nõ est verosimile dñm cõcessurum. quod nõ ligaret dñz. ff. de pecu. l. qui peculij. quib. mo. pigno. vel hipo. sol. l. sicut. §. an pacisci. Itẽ qd dixi quod pcurator potest oppone re crimina sine speciali mãdato ad repellendum intelligo considerato statu persone opponentis et illius cui opponit. ¶ Quid enim si pcurator vilis opponeret crimẽ epo. cardinali. comiti vel baroni. nõ crederẽ. ff. de dona. l. filiusfamilias. §. si. nõnunquam de iniur. l. sed si vnus. §. pcura. ver. si tamẽ. etiã si haberet liberam: qr non est verosimile dñz hoc velle. ar. dicta. l. qui peculij. ¶ † Itẽ dicit quidã quod si i pcur. sit illa clausula et ratũ habiturus ꝛc. que cõiter ponitur in pcuratoriis qd importat speciale mandatũ. hoc tñ docto. nõ approbant vt dixi. C. de pcu. l. j. de trãsac. l. transactionis. et an sit necessariũ mãdatum speciale ad audiendũ sniam. Specu. tenet quod sic. vide in Spec. de pcu. §. j. ver. ex premissis. cũ seq. illud aũt videtur qd si dubitetur de speciali mãdato qd admittitur cũ cautiõe de rato. ff. de mino. l. qd si de speciali. et Spec. hoc idẽ no. ibidem qd põt esse. verũ. nisi negotiũ esset arduũ vel pcu. vilis. sicut dixi statim. et bene facit. ff. ad trebel. l. qui ita §. j. Et potest eẽ dubiũ de speciali mãdato si pcurator faceret fidẽ d eo forte per vnum testẽ vel per instrumentũ vel lram signo vel sigillo ignoti signataz vel sigillatã: vide qd scripsi. C. de pcu. l. j. et plenius. J. tit. j. §. fi. aut. ¶ In glo. ibi cũ allega. l. si minor. vide. s. q. et ex qui. can. §. fi. ¶ In ea. glo. in fi. Quis enim edictum de pcura. sit phibitorium: nihilominus tamẽ multi repelluntur. quãq ratione persone cõstituentis. quãq ratione persone cõstitute. quãq ratione forme. vide plene in Spe. de pcura. §. j. et ij. et quasi per totũ titulũ seu materiam.

¶ De satisdationibus. Rubrica.

¶ Glo. bene continuat hanc rubricaz.

☞ Conuentus olim actione personali an satisdabat.

a ¶ Satisdationum. Divide sꝫ a ore. h. sum ma. oli ꝯuētus actiōe reali satisdabat siue suo siue ali 1 eno noīe cō ueniebat. sꝫ agēs a rea li nullā satisdationē ꝓstabat sꝫ suo noīe agebat: sec⁹ si ꝓcuratorio noīe q꞉ satisdabat rē ratā dñꝫ habiturū: agēs ṽo ꝑsōali ad ea cogebat ad q̄ agēs reali. ꝯuēt⁹ ṽo alio noīe satisdationē ꝓstabat iudica. sol. si alieno nomine satisdabat: si ṽo ad nullā satisd. cogebatur.

b ¶ Sꝫ hec hodie. Ho 1 die ꝯuent⁹ suo noīe q̄ cūq̄ actiōe nō satisdat iudicatum solui: sꝫ de iudicio sisti si nō possi 2 det imobilia q̄ ē cū fideiussore. 3 aliq̄ñ ṽo q̄

Satisdationum a. ¶ Super tex. 5 ibi. per vsum amplexa. ē. No. ꝙ vsus 6 pro consuetudine recipitur. vide. ꝫ. de iure natu. 7 §. ex non scripto. ¶ † In glo. in hoc solo. l. fi. hec glos. recte loquitur que 8 supponit ꝙ olim conuētus acti. personali non satisdabat. ꝛ idem. ff. de b procura. l. si procurator. sed contrarium dixit. ff. iudic. sol. in rubrica. pro 1 qua. ff. de sol. l. cuꝫ q̄s. §. de peculio. ꝛ ibi etiā notatur. sed hic verior per hūc tex. qui aperte hoc dicit. ꝛ. ff. ex quib. cau in pos. ea. l. hoc autem. §. fi. ꝛ. §. de peculio. intelligitur vt ibi nota. vel forte actio ꝺ peculio hꝫ naturam realis quo ad aliqua. ꝫ. de actio. §. actiones ꝺ peculio. ꝛ sic ergo ad hoc habere poterat. ꝛ per hoc videtur ꝙ hec antiquitas erat de iure ff. de quo no. ff. de nova. l. si plurium. §. qui alienum. non tamen obtineat quod hic dicitur de tutoribus. ff. de admini. tuto. l. vulgo.

☞ Satisdationes de quibus in hoc. §. sed hodie. licet de consuetudine non prestentur: si tamen in patria iuris scripti pars instaret vt prestarentur deberet prestari.

2 Fideiussor fideiubens in iudicio pro reo vsq̄ ad quod tempus tenet̄ 3 Interesse quod committitur eo ꝙ quis non cō- paruit in iudicio quale et quod erit.

4 Cōtumacia rei ī iudicio: an noceat fi deiussoribus.

5 Possessiones site alibi an prosint in iudicio q̄s nō teneatur fideiuben

6 Possidēs imobilia an tenetur iuratorie sistere.

7 Extrane⁹ puta alaman⁹ vel anglicus: an tenet̄ ꝓstare cautionēꝫ de iudicato soluendo.

8 Res mobilis si petit̄ si sit suspicio rea debet sequestrari: vel dari cautio ... de ip̄a exhibenda: et non barat...

Sꝫ hec hodie. b ¶ ... non ... esse. §. semper enim continuat ... suum. ¶ † In glo. i. nullā. in fi. q... habent hic quandam addition... lem que tamen de consuetudine ... seruatur. ꝛ idem dicit Spe. de proc... i. Et caue quia licet prestant̄ de co... tudine nihilominus si in patria ... scripti pars rea instaret: forte debe... prestari. nō eñ lex tollit̄ per nō v... nisi contradictum fuerit. vel nisi p... trarium vsum. iuxta illa q̄ scripsi ... iure natu. §. ex non scripto. C. de i... rem nō nouā. ¶ Itē caue q꞉ illam ... tionē de qua agitur ī aut. generali... actor dꝫ prestare ātēq̄ cōcedat̄ ... tio: ꝛ anteq̄ libell⁹ offerat̄. vt ... aliā post datū libellū. vnde nō ... piat hic ordo glo. specu. tamē vide... dicere post Tan. ꝙ vtraq̄ possit ... ꝓstari facta cautiōe anteq̄ det libe... vt notatur in. d. §. i. ¶ Item hec cau... obtinet in arbitris. vt no. in. d. aut. ge... neraliter. scio ꝙ nunq̄ vidi ... cubi de consuetudine ꝙ he cau... prestarentur. et no. ꝙ is. §. inte... actore. ꝛ siganter q꞉ in illo nil in... tatur per hunc. §. ¶ In glo. hec sati... tio. in fi. vide ibi: q꞉ hodie corrigit... aut. offeratur. ¶ Item hec procedunt ciuilibus ꝛ criminalib⁹. dic. C. qui ... cu. poss. l. q̄ crimē. ¶ † In gl. q̄ est ... 2 diffinitiue. ibi cum alle. in aut. de ei... re. §. i. Jacob. impugnat hanc gl. ... eniꝫ ꝙ in oī cā tenetur vsq̄ ad diffini... uam inclusiue. vt. l. grece. §. ꝛ post... ff. de fideiu. ꝛ glo nō intellexisset leg...

illam. Nam illa. l. loquitur in casu quo actor qui recepit cautionē iudicio sisti fuit negligēs in agēdo. tūc enim distin gui. f. vt gl. hic distinguit: sed vbi est di ligens dicit indistincte fideiussorē tene ri vsq ad diffinitiuā. et hoc satis vr ve rum omnes docto. sequuntur in. d. l. pen. et videt notari. ff. de custo. reo. l. si quis reū. qui satisda. cogū. l. j. et quod fit saltem vsq ad finē instātie et dico finē facti vel iuris iuxta. l. properandū. et in hoc videtur satis concordare gl. ff. de diuer. et tēpo. prescri. l. si seruus. et hic subijcitur statim sm vnū intellectū gl. rō aūt quā hic glo. reddit non videtur procedere: vez qd vsq ad duos mēses etc. quia hoc iure nō erat illud tempus in ductū. et alia ratio reprobat in. d. l. pe nulti. ¶ Preterea tantū interest rei quod actor sistat se post contestationem sicut ante: et ita stipulatio dz se extēdere ad post sicut añ. ¶ In ea. gl. ibi cū alle. l. properādū. ista gl. pōt se referre ad fi deiussionē factā i causa publica vel in scriptis vel ad fideiussionem simplicē. et in vtroq casu est vera: vt statim. s. no
5 tam. ¶ † In ea. glo. ibi cum alleg. ff. qui satisda. cogū. l. ij. §. fi. ¶ Sed quod est interesse. Quidā dicunt quod valor totius rei que petitur. ita videtur notari in. d. l. ij. §. fi. sed hoc potest esse verum quan do nunquam stetit. si aūt stetisset et vna die defecisset non videt teneri nisi ad in teresse illius rei: quia nec principalis in plus tenetur. iuxta. l. sancimus. C. de iudi. et esset absurdū dicere quod fideius sor in plus teneretur quam principalis. s. de fideius. §. fideiussoris. ff. de fideius. l. grece. §. illud. vñ in hoc bene aduer te quod fideiussor qui promisit iudicio sisti tunc tenet ad totale interesse quādo propter moram sistēdi actor damnificat i toto: quia forte reus fugit. vel nō vult cō parere propter qd dies actionis exiuit. nec tunc conuenietur pro interesse parti culari. ff. iud. solui. l. fi. sed vbi compa ret nec ab eo pñt peti nisi itetesse ex pēsarū. nō credo quod fideiussor pro tunc teneatur in plus cuz nec plus possit a reo principali peti. et hoc no. in simili. ff. si quis ius di. nō ob. l. fi. et ideo videt quod

non possit agi contra fideiussorem huiusmodi quamdiu principalis est presens et soluendo: quia primo deberet fieri mis sio in possessionē. iuxta aut. de fideius. sed in casu i quo pars esset absens vel nō haberet bona: tūc fideiussor tenet i pricipali. et sic potes itelligere. d. l. fi deius. §. fi. ff. qui satisda. cog. cū. l. se. et iō optimum est penā subijcere. s. de ver. obli. §. pen. et hoc idem qd gloss. dicit hic. videlicet quod iudex nō possit cogere ad penam promittendam disputat. ff. de preto. stip. l. fi. et hec procedūt in ci uilibus. in criminalibus potest consti tuere penam vel quantitatem designa re. vt no. l. d. §. fi. ff. de custo. reo. l. si quis reum. et est ratio quia ibi non cadit ra le interesse. ff. rem ra. ha. l. procurator. §. fi. ¶ In ead. gloss. cum allegat. C. de
4 fideius. l. antepe. ¶ † Sed potest queri nunquid contumacia rei noceat fideius. si fideiussor nō fuerit requisitus quod ipm representaret in hoc distin. Spec. an fi deius. promisit ipm exhiberet: an ipsa ps promisit se sistere. Primo casu opus est fideiusso. requiri. Secūdo nō sciat reū principalē fuisse requisitum vel di cit forte ei assignatum alias sic: vt no. Spec. de do. et cōtu. §. j. vers. sed pone promisi. videtur etiam quod in illo vlti mo casu cōtumacia rei noceat fideius sori. ff. de ver. obli. l. mora. ¶ In ea. gl. in fi. hanc glo. videtur approbare hic Jac. dicit tñ quod illa immobilia debent plus valere quam res que petitur. sicut di gnus plus quam debitum quamuis cōtrariū reperiatur quando fit missio in posses sionem iuxta mensuram debiti decla rati. nam tunc fit in eadem quantitate deñ. pro dena. in aut. de exhi. re. §. sanci mus. hoc tamen dicit arbitrio iudicis remittendū: qd etiam ego credo. quia si reus condemnet et oporet illa immo bilia excuti: oporteret fieri subhastatio nes et alia que habent sumptus qui de bēt solui de bonis debitoris. et ideo fi deiussor dat locuples pro rei qualitate. ff. qui satisda. cog. l. si vero. pro cōdem nato. §. j. in ius voc. vt eāt. l. j. et hec im mobilia loco fideius. sunt. vt. d. ti. l. j. pro gl. facit. ff. pro empti. l. iiij. ¶ † Querit

idem Jac. nunquid possessiones alibi
site prosint. Dicit ipse videtur expressum quod
sic. C. de prin. agē. in re. l. fi. w. ita vez
ibi cū dicit. vel in prouinciis ipse tamen cō=
trariū. ff. qui satisda. cog. l. de die §. in=
tor. quod intelligo verū si bona illa essent
in alia iurisditiōe: quia si in eadē vr quod
sufficiant. vt. e. ti. l. si fideiussor §. si ne=
cessaria. et l. sciēdū. in pri. ¶ Sed pōt quri
nūquid debz dari fideiussor qui possideat
immobilia. imo vr quod sic alias nulla
esset prouisio huius iuris videtur con
tra quia nulla lege tenetur. lex em̄ nihil exi
git nisi fideiussorē locupletē. ff. qui satis.
cog. l. fideiussor. in prin. Spe. videtur di
cere quod talis fideiussor qui nō possidet
immobilia nō admittitur nisi in casu ne
cessitatis quo reus nō potest prestare
aliū. vt in Spe. e. ti. §. dicto. ver. quid si
6 scholaris boñ. ¶ † In glo. si possidet.
hec gl. concludit quod possidēs imobilia te
netur iurare se sisteret. et idē tz i. l. sciēdū. i
pn. et tū nō seruatur de consuetudine. ¶ In
e. gl. in fi. itē et qn̄ nullā cautionē pstā
re pōt. C. d epi. et cle. aut. generaliter.
et l. si quis ad declinandā §. pe. ff. si cui
plusq̄ p. l. fal. cū nō facile. ¶ In gl. vt
si sit parēs. ibi scm dixi. possideat im=
mobilia vel nec concludit ergo h̄ quod re⁹
nō prestat cautionem nisi iudicio sisti.
7 ¶ † Sed nūquid iudicatū solui in ca=
su quo est peregrin⁹ pone quod aleman⁹
vel anglicus conuenit aureliis vel i roma
na curia vbi manet. Spe. tenet quod nō. et
ita dicit fuisse obtētū. vt no. e. ti. §. d. w.
8 sz pone titi⁹. ¶ † Itē quod i hoc. §. dr fal=
lit vbi res mobilis petitur. nā tūc si sit su
spitio debet res seq̄strari vel cautio ex
poni a reo de ea exhibēda et nō baratā
da. ff. de of. psi. l. senat⁹. qui satis. co. l. fi=
deius. §. fi. et sic re⁹ qui suo noie conuenitur cō
pellitur fideiubere. ¶ Itē et i alio casu. ff.
de iudi. l. ii. §. si dubitetur. vid ibi. et q̄ ibi
notantur recita hic. ¶ Itē reus suo noie
cōuēt⁹ cauet etiā in casu. C. de pscrip.
xxx. an. l. si q̄s emptionis. §. fi. ff. de bo.
aut. iud. pos. aut. et qui iurat. in aut. de
exhi. et intro. re. §. sancimus. et i tali ca=
su etiā actor cauet. extra de dolo et con
tu. c. actor. li. vi. Sz si casus nō sūt spā
les de qb⁹ posses oppositiōes facere.

¶ Itē q̄ hic dicuntur quod re⁹ nō tenetur
re cautionē nisi iudicio sisti. itell...
de cautiōe q̄ vadit ad litis ordinat...
nē sz qñq3 dat alias qn̄ ad hoc p...
liter agitur. vt cautio de dā. infe...
totū ti. de dā. infe. de legatis p...
adueniente die vel cōditione. vt ...
ti. vt ie. not. ca. Itē. ff. de iudi. l. ...
qñq3 etiā qn̄ nō principaliter agit ...
hoc cauet accessorie. vt in materia ...
ope. no. nun. et de remissionibus de ...
bus is. §. non loquitur.

1 ☞ Lis infertur ex parte actoris ...
scipitur ex parte rei.

2 Procurator actoris an et quando te...
tur cauere de rato.

3 Dubium quando sit de mandato p...
curatoris.

Adde ad idem nu. 4.

5 Mandatum procuratoris an pro...
negationem et affirmationem effi...
tur dubium.

6 Affirmatio singularis persone nō ...
cit rem dubiā in p̄iudiciū tertii: sz ...
preiudicium affirmantis.

7 Interdictum de tabulis exhiben...
datur quādo est incertum an reus ...
sideat tabulas: et est incertum per ...
plicem negationem.

8 Incertum esse dicitur quod de ...
apparet.

9 Deinde respondet ad rationes ind...
ctas ad contrarium.

10 Procurator admittitur cum cautio...
vbi mandatum negatur.

11 Quid si re⁹ nō negat cōparētē hab...
mandatū. Si dicit doce de manda...

12 Quid si procurator docet plene ...
dato. Reus docet semiplene ...
catione mandati.

13 Mandatum procuratorium quib...
teris potest probari.

14 Quid si constituēs procuratorem ...
bet diuersa sigilla. vnum pro prop...
negotiis. aliud ad contractus vel ...
sas: quia forte est iuridicus vide.

15 Quid si procurator non ostendit l...
ras: sed sigillum domini.

16 Mandatum procuratoris an possit p...
bari per testes.

17 Mandatum procuratorio si dicat q...

minus ratificat que per procuratorem
legitime fient: an sit admittendus procu-
rator.

18 Quid si procurator vult cauere q̄ die
illa solū in qua comparet an sit admit
tendus.

19 Appellat aliq̄s iudicialr vl' extraiudi
cialiter a grauamine. petit aplos: non
tñ docet de mandato. sed offert cautio
nem: an apl'i debeāt dari.

1 **Si autem.** ¶ † Sup text. vl' itert ex par
te actoris vl' incipit ex pte rei. In a-
ctoris q̄dē psona. i. si ex pte actoris p
curator interueniat. ¶ In gl. j. q̄ dñs.
ibi. ff. de sol. l. iiij. vide pleni⁹ d̄ h. ff. de
iureiurā. l. iusiur. qd̄ ex cōuētione. §. p-
curator. l quadā actiōe in qua pulcher 4
rima repies de hac materia. Cōiter tñ
2 nō hr̄ si ñ habeas scribe eā. ¶ † In ea.
gl. ibi sʒ Jo. opin. videtur verior. Jac.
de ra. dicit q̄ opi. Ulpi. vr̄ magis pba
bilis. qz qñ dicit dubito re⁹ efficit rem
dubiā. Idcirco nō mirū si admittit cū
cautione sʒ qñ dicit nō habes mādatū
tunc sine dubio respōdēdū est: nec est
dubia. Idcirco nō mirū si nō admittat
3 cū cautiōe de rato. ¶ † Pro euidētia tñ
hor̄ q̄rit qñ sit dubiū d̄ mādato. ⁊ scis
q̄ glo. tenet q̄ p negationē rei. p. l. iij.
q̄. ad li. pcla. nō li. sʒ hoc reprobat Ja
co. nā illud verū est q̄ per negationē
efficit res dubia in preiudiciū affirmā
tis ⁊ ad ei⁹ incōmodū: sʒ nō ad eius cō 5
modum. hic autem esset eius commo-
dū q̄ admitteretur. vnde si ego peto a
te. c. causa mutui. ⁊ tu negas et ego ni-
hil probo. propter negationem nō est
res dubia: imo certa q̄ tu teneris: al's
iudex nō iudicaret q̄ iudicat de certis.
⁊ tñ certum est q̄ hoc casu iudicat. vt. l.
qui accusare. C. de edē. ⁊ ad hoc addu-
cit. ff. de car. edic. l. iiij. §. causie. vbi videt
cōcludere rem esse dubiā qñ dat aliq̄d
pro altera partiū q̄ possit facere rē du
biā. Sed vbi p altera parte nil datur
non videtur dubia. ⁊ ad hoc vltimū fa
cit. §. due. in fi. ⁊ eadem. l. ⁊ ibi solū dicit
pcuratorē admitti cū cautione qñ ostē
dit aliq̄d forte docet de mādato p vnū
testem vel per instrumēta sigillis vel
signis notariorū ignotis sigillata vel
signata al's dic nō admitti. ⁊ ex hoc cō
cludit q̄ he opi. q̄ hic recitant in gl nō
procedūt: videlicet q̄ ei⁹ sit electio cō
petere volētis vel rei. quia neutri⁹ est
nam si procurator non docet plene de
mandato tunc necessario habet presta
re cautionē si velit admitti quā re⁹ re-
futare non potest: ideo frustra agit in-
ter doc. de elect. hmōi. Hanc opinionē
Ja. sequūtur oēs doc. noui cōtra illa q̄
notātur in. l. j. C. de pcura. ⁊. l. nō solum
§. qui alieno. ff. de pcur. vbi pleni⁹ no.
q̄ alibi hāc etiā opi. Jac. tenet Spec.
ti. de satisd. §. viso. v. sʒ qualiter potest
dubitari opi. vero glo. sequi videntur
canoniste. vt no. in glo. extra de procu.
4 c. j. Hosti. i sum. e. ti. de pcu. ¶ † Quid
ergo sequemur in tam quotidiano ope
re. Scio q̄ iudices cōiter sequūt opi.
gl. cōtra quā faciūt rōnes. Ja. inducte p
Ja. itē qz si illa opi. vera eēt nō eēt dr̄ia
in effectu iter cōiūctas psonas ⁊ alias
nō cōiūctas. qz ⁊ piuncte persone de-
bent cauere de rato. vt. l. pomponi⁹. §.
fi. ff. de procur. qd̄ tñ videtur contra mē
tem iurium que videntur speciales cō
iunctas persōnas admittere cum cau-
tione de rato. Nā sicut piūcta psona ad
mittit cū cautiōe d̄ rato sic ēt q̄cūq̄: sal
uo q̄ extrane⁹ simplici v̄bo affirmabit
sā habere mandatum. qd̄ est valde faci
le p̄sertim in terra mādatorū: ⁊ vbi nō
5 vocati se causis ingerūt. ¶ † Preterea
cautio hec admittit vbi incertū est de
mandato. vt. l. j. C. de procur. nunc ego
pbo q̄ ppt affirmationē ⁊ negationē
nō efficiat incertū ⁊ arguo sic. illud qd̄
se ⁊ ex natura rei vel iuris est certū nō
desinit eē certū: nec dubiū efficit p sim
plicē affirmationē ⁊ negationē. sed cō
stat quod de iuris presumptiōe seu na
tura rei nullus presumit habere man-
datum ab alio nisi ostēdat: ergo sequi
tur q̄ affirmatio illi⁹ q̄ dicit se habere
mandatum: et negatio illius qui dicit
ipsum nō habere mādatū: nō faciūt rē
incertam nec dubiam: maior probatur
per infinita iura. nā ille qui habet no-
torie pro laico non habetur pro cleri-
co per affirmationē et negationē vel

econtra.nec simpliciter affirmatio nec
negatio super hoc facit rez dubiā: imo
nisi detur aliquid habetur pro tali qua
lem ius presumit.extra de sen.excō.si
iudex.lib.vj.si colonus qui ex longa τ
diuturna prestatione colonus est nega
uerit se colonum nō facit rem dubiā ni
si aliud prestet.C.de agri.τ cen.l.liti=
bus.ingenui status nō efficitur dubi⁹
per affirmationem alterius nisi de cō
trario doceat.ff.de li.cā.l.liberis.§.fi.
de acqui pos.l.iij.§.seruus.Cum igitur
ex dispositione iuris certissima τ noto
ria null⁹ agat pro alio nisi habeat mā
datum :vel nisi sit certum an habeat il
lud quod est notorium τ certū non pos
sit dici dubium nec incertuz p negatio
nem simplicem nisi aliquid detur ad
cōtrariū per iura predicta. sequitur ꝙ
pcurator affirmādo se habere manda
tū non facit rem incertam nisi aliquid
ostendat.plusꝙ enī rediculum esset di
cere ꝙ si apud acta fact⁹ esset procura
tor ꝙ compelleretur satisdare p negaþ
tionem nisi de renocatione vel al's ali
quid diceret imo cēsetur de iure certis=
simum ꝙ non.C.de satisd.l.j.ergo sic
econtrario vbi nihil constat de manda
to plusꝙ ridiculū esset dicere ꝙ admit
tit cū cautione nisi aliq̄d detur cū hoc
si ita iure certū.Et hoc etiaz probatur
nam vbi aliquis se talē affirmat τ tāꝙ
talē petit se admitti alius negat eum
talem nusꝙ asserens vt talis admittat
nisi de hoc doceatur plene vel semiple
ne.vnde si aliquis dicat se filiuz τ pe=
tit se ali τ pater neget non prouidetur
filio nisi sit res dubia.τ nō dicit res du
bia nisi filius aliq̄d probet pro se.ff.de
ag.li.l.si quis ali.§.si vel parens.τ §.so
len.τ l.si neget.C.de proba.l.cuz igit.
Idem video in proposito.τ pro hoc fa
cit bene.ff.de ven.in pos.mitten.l.j.§.si
6 ea.¶†Preterea certum est ꝙ affirma=
tio singularis psone nō facit rez dubiā
in preiudicium tertij.sed i preiudiciū
affirmātis sic sicut Jacobus.Ʒ.allega
uit:sed nō probauit .potest tamen sic
probari.Nam heres qui se asserit du=
bitare de viribus testamenti vel de cō
ditione testamentorum non potest adi
re:qr dubius est.hoc verū quo ad su[...]
vtilitatem suam:sed non quo ad te[...]
impedit aditio nec si res dubia.vi[...]
de acq̄r.here.l.heres.cū sua ↄtraria.[...]
ad tre.l.ille a quo.§.si de testamē[...]
opi.gl.facit.d.l.iij.C.q̄.ad li.pcla[...]
7 licet.cū suis cōcor.¶†Item interd[...]
de tabulis exhibendis dat qn̄ est ic[...]
tū an reus possideat tabulas τ est ic[...]
tū per simplicem negationē.ff.de tab.
exhi.l.j.§.si q̄s forte.itē cū lex dicat [...]
mitti pcur.cū cautione qn̄ est incert[...]
non exigit aliā pbationē.credēdū [...]
ꝙ si voluisset adhiberi aliā pbatio[...]
h vtiꝙ expssisset sicut expmit.C.d[...]
pn.l.j.τ hoc facit optime is tex.q̄ dic[...]
si nō actis vel ↄfirmauerit τc.quasi [...]
8 hil aliud requirat.¶†Itē incertum [...]
q̄d de se nō apparet.vt.l.stipulation[...]
cū.l.se.§.j.ij.iij.τ.iiij.Si igit nō a[...]
ret de mādato sine dubio ↄstat inc[...]
esse.vnde nō mirandū.hoc ꝙ p[...]
tione vni⁹ efficit res dubia.hoc [...]
quēter reperit.nam si mulier q̄ p[...]
ra esset suū dicat se pregnātē:faci[...]
publicā intm̄ ꝙ heres adire nō p[...]
de acq̄.here.l.cū quidā.§.cū dicit.[...]
quid denuntiatio q̄ fit cū causa q̄[...]
nisi simplex assertio debet redd[...]
dubio denūtiatū.dic ꝙ sic.C.de [...]
l.si fundū.ff.q̄ i fran.cre.l.ait [...]
q̄s particeps.¶Preterea p[...]
qr trāsactio fit de re dubia τ ic[...]
stat aūt ꝙ neduz dicit dubia si p[...]
tur aliquid ab actore imo τ ante [...]
etiā pbationē q̄nimo τ ante oēz [...]
positionē iudicialē etiā p cōtrouer[...]
extraiudicialē.vt.ff.de transac.l.[...]
cta.l.ij.C.de transac.Cōcludit [...]
nedū quid dr incertuz si ali[...]
betur ex parte asserentis:q̄nim[...]
nil detur.dum tn̄ cōtrouersia sit.[...]
litis cōtest.efficit res dubia.C.de [...]
l.rē nō nouā.§.patrimoniū.q̄nimo e[...]
giosa τ in aliquibus act.per solam[...]
uersie mentionē.vt patet.C.de [...]
totū.τ maxime.l.ij.cū aut.ibi posi[...]
tn̄ cōstat ꝙ ante litis cōtest.nil p[...]
in cā principali.vt.l.exception.C.[...]
ba.τ sic sine aliqua pbatiōe effic[...]
dubia.Quare cōcludendum vide[...]
glo.[...]

glo.p r ei⁹ opi.r p parte glo.faciunt tex.Tex enim dicit ꝙ pcuratori qui ca uet de rato nõ potest opponi exceptio pcuratoria.i.ꝙ non habet mandatū.ff. man.l.si fideiussor.§.quedam hoc vult dicere tex.nisi fiat ei calũnia.ff.de dã. infec.l.iter quos.§.alieno.r pro hoc fa cit.extra de offi.dele.c.coram vbi pcu. fuit admissus cū cautione nulla alia fa cta pbatiõe.r ibi videt̃ quasi expssuz. Et ad rões inductas ad cõtrariū põt
9 rñderi.¶†Primo ad illam ꝙ si sequa mur illã opi.nõ erit dña inter ꝯiũctas personas r alias.qr imo magna.Nam psona cõiũcta nõ habet dicere habeo mãdatū alius sic.r qñ opponit̃ ꝙ quo ad effectū huius videt̃ idē hoc non est verū r maxime exacto iuramento.vt.j. dicet̃.Itē non obstat illud qđ de se cer tū est iuris dispositiõe nõ efficit̃ dubiū p simplicē negationē.qđ verū est quo ad hoc vt quis assequat̃ aliquod emo lumentū sup negãte.sed hoc asserēs ni hil assequit̃.solū eñ admittit̃ absqꝫ dã no negãtis cui habebit omne interesse reddere.¶Itē non efficitur dubiū nisi aliquid pbet vel det vltra hic aũt dat vltra videlicet cautionē quam legisla tores rati sunt sufficere q̃ ad hoc ꝙ qs ad agendũ admittat̃:qr ex hoc nõ pe
riclitat̃ causa.r in talib⁹ q̃ cause nõ pa rant ppetuũ piudiciū sed eã preparãt facilior est trãsit⁹.ff.ad exhi.l.iij.§.sciē dū.vnū tñ credo cõsiderãdū ꝙ iudex debet summatim videre an sit talis p sona q̃ faciliter in talib⁹ mentiret̃ vel nõr quicqđ sit sup hoc exigere iuramē tum videlicet an mãdatū sit vel non si pars hoc requirat.r si nõ iuret se habe re mãdatū debet eū repellere.si iuret se habere mãdatū admittet̃ cū cautio ne et eñ i talibus pparatorijs sufficit iuramētū.ff.ad exhi.l.iij.§.sciēdū.vbi no.in simili.vide ibi multas ꝯcor.sup hoc.vñ in decreta.corã.sufficiebat pro cõparente ꝙ habebat pcessũ cause ex quo presumi poterat mãdatum tali ꝯli presumptione.¶Quid eniz si aliquis homo fide dign⁹ r frugi q̃ absens fre quēter alium constituit procur. compa ruit pro ipso nunquid facili⁹ debet ad mitti cū cautione ꝙ̃ ignotus vagabũ dus vel baratator q̃ dat fideiuß. bara tatorē.hec oĩa debet iudex bonus ad uertere r calumnias repellere.ff.vt in pos.le.l.si is a q̃.§.j.ð pe.her.l.pol.ꝙ̃. r ad hoc bñ facit.ff.vt leg.no.ca.l.post ꝙ̃.§.si dies.¶Cõcludit̃ ergo ꝙ vbi ne gat̃ mãdatū admittitur pcur.cuz cau
10 tiõe adhibito saltē iuramēto.¶†Quid si reus non negat comparentem habe re mandatū:sed dici doce de mãdato.
11 sicut tota die fit in curijs.¶†Quidã di cūt ꝙ iudex dz eū iterrogare et tenet̃ sup hoc rñdere.veri⁹ credo ꝙ pcura tor dz offerre cautionē:r põt dicere.a mice ego nõ possum vł nolo docere de mandato.sed ecce cautionē de rato.in talibus eñ que vadũt ad ordinationē litis nõ fit cõtestatio vt ꝯluuit dici.C. de litis ꝯtest.l.j.¶Credo tñ ꝙ si pro cur.peteret reū interrogari sup hoc de facto suo vł sciētia sua ꝙ deberet rñde re sicut si diceret.tibi ꝯstat de mãdato: qr te presente mihi mãdauit.Et credo ꝙ p iuramentū:qr in quolibet articulo etiã añ lit.ꝯtest.iudex põt interroga re r facere iurare de malitia.extra ð iu di.c.fi.lib.vj.r posset cõmitti malitia i onerando cuz cautiõe.C.de epis.r cle.
12 l.oẽs.§.preterea.¶†Quid si pcurator docet plene de mãdato re⁹ semiplene de reuocatione mãdati.Ja.de ra.dicit ꝙ nõ debet cauere.Pe.dicit ꝯtra per.l. vulgo.ff.de admi.tut.p quo facit.extra de pcu.c.ex insinuatione.¶Quid si sit certum de mãdato.opponit̃ tñ alia ex ceptio forte ꝯ psonã.qr sit religiosus r pfessus vel sacerdos ꝯstitutus a laico vel miles vel aliquid qđ longã põr req̃ rere indaginē:ipse offert cautionē ne causa sui dñi retardet̃:nũqđ dz admit ti.Arg.ꝙ sic.ff.de sta.h.l.statulib.ratio nē.C.ð test.aut.si testis.¶Quid si ost dat mãdatū p lřas verũtñ pars aduer sa dicit lřas falsas sup quo magna req̃ ritur indagatio.Uidet̃ idez.r in Spe. hoc casu dicit contra vt no.in Spe. de pcu.§.rõne aũt forme.ꝟ.itē ꝙ nõ sunt. Sz ego nõ video cur nõ admittat̃: cū hoc casu mandatū efficiatur dubiū: vt ff.de acq.here.l.cū falsum.Qui vellet

substinere aliam opinionē posset dice
re ꝙ sit speciale in crimine falsi vbi iu
dex nulla interlocutoria dꝫ iurare que
sentiat postrema sententia qđ sibi licet
ꝓditurus. C. de fal. l. vbi. opponitur ꝙ si
ante sniam super facto nihil faciendū
sit nec inuocandū. ¶ Sed pōt dici ꝙ si
ne lr̄is debet admitti cū cautiōe de ra
to. vbi. s. dixi ꝙ et hoc casu admittatur
nec subdoit ꝓpter vsum examinationē
illi⁹ falsitatis nisi velit vt. l. si falsos. C.
13 de fal. ¶ † Sed queritur q̄ lr̄e sufficiāt ad
ꝓbādū mādatū. Ad hoc r̄ndet sic tex.
si mandatum in actis insinuatū sit vel
presens dn̄s personā procu. sui ꝯfirma
uerit ꝛc. Sed vt meli⁹ intelligas vide
tur ꝙ is tex. idem repetat ponēdo hos
duos casus ꝛ ꝙ sint idem. nā sunt que
fiant in iudicio. ꝛ in hoc differūt ab in
strumēto qđ fit extra. vt no. C. de iudi. l.
is apud. Igitur idem est mandatū actis
insinuare vel dn̄m pn̄tem in iudicio ꝑ
sonā ꝓcu. cōfirmare: q2 semper i actis
ponitur. Et respōde ad gl. C. de satis. l. j.
vbi est quasi similis tex. ꝙ ista ṽba si
mādatū actis isinuatū est ꝛc. hec ṽba
volunt dicere qn̄ dn̄s corā iudice i ini
tio cause cōstituit ꝓcuratorem absente
parte vel p̄sente. ¶ Sed sequētia itel
ligūtur qn̄ presens ꝛ in pn̄tia partis li
iudicio cōfirmat. et sic primus casus lo
quitur qn̄ absente parte. scđs qn̄ p̄sen
te. Ista expositio videtur bona quantū
ad textum illum de satisda. C. hic tamē
non sunt illa verba ad literā. Unde po
test dicere ꝙ is prim⁹ casus loquitur qn̄
probauit mandatū ꝛ fuit actis insinua
tum. i. copia seu probatio in actis inser
ta domino p̄n̄te nec in iudicio compa
rente. hoc enim casu non compellitur
satisdare. imo nec amplius exhibere
mandatum. extra de testi. c. alberic⁹. ꝑ
Inno. in. c. sepe de procu. §. ratione. ṽl.
si. nā mandatū pōt ꝓbari ꝑ instrumen
ta vl ꝑ lr̄as sigillo autētico sigillatas
vel sigillo ꝯstituētis. vt no. gl. in. d. l. j.
C. de satisda. ff. de procu. l. si ꝓcuratorē.
ꝛ vide qđ scripsi. s. de test. §. possunt. sꝫ
scđs casus qn̄ in actis ꝯstituit vel cōfir
14 mat. ¶ † Sꝫ q̄d si cōstituēs hꝫ diuersa
sigilla. vnū ꝑ negotijs ꝓprijs. aliđ ad
contractus vel causas: q2 est forte iu
dicus. Inn. dicit ꝙ sigillū ad causas nō
faceret fidez. vt no. extra de appel. c. si
gnificauit: qđ itelligo nisi cancellari⁹
vel sigillifer ab eodē ꝯstitut⁹ attestare
tur in lr̄is suis qđ idē dn̄s ꝯstituisset ꝓ
curatorē corā se ꝛ supposuisset se illi si
gillo. vide l. §. pn̄t. vbi sr̄ p̄si ꝙ hoc non
sufficeret vbi scriptū eēt in lr̄a alieno
sigillo sigillata: ꝛ ꝑ hoc nō aduertoꝛ il
15 lis q̄ ibi scripsi. ¶ † Quid si ꝓcu. n̄ ostē
dit literas sed sigillum dn̄i. Dicit Ar
chidi. ꝙ nō sufficit. extra de procu. c. ꝙ
nis. lib. vj. vide in Spec. de procu. §. re
16 stat. ṽ. quid si habet. ¶ † Sed queritur
nunquid mandatū possit per testes ꝓ
bari. Azo in summa dicit ꝙ sic. Jaco. di
cit hic ꝯtrium. ꝛ idē sequitur Pe. ꝛ noui
dot. in. d. l. C. de ꝓcu. Ber. sequitur opi.
Azo. extra de ꝓcur. c. j. Specul. vacil
lat de procuratore. §. ratiōe autē forme.
ṽ. porro. pro opi. Jac. facit is tex. cū di
cit si non mandatum actis ꝛc. suppone
do ꝙ per acta ꝛ scriptu- ā debeat ꝓba
ri mandatū. vt. d. l. j. C. de satisda. ff. re
ra. ha. l. nec satisda. in contrariū faci.
C. de fide instru. l. in exercēdis. ꝛ max
me q2 si legislator hoc voluisset hoc di
xisset sicut facit in mādato principis.
C. de mā. princi. l. j. Credo ꝙ cuꝫ ꝓcu
debeat venire instructus ꝛ per eum nō
debeat causa protellari nec cōditio par
tis deterior fieri. ff. iudi. solui. l. iā tamē
§. si plures. ff. de procu. l. non tamen. ꝙ
non debeat admitti ad probandū per
testes per hanc literā et per. d. l. j. C. de
satisd. de iuramen. calum. l. ij. §. finali.
Et ad hoc faciunt iura canonica q̄ quasi
si semper loquuntur de ꝓcu. literis. ex
tra de procura. c. j. in cle. de elec. c. pro
curator. lib. vj. ¶ Idem tamen Ja. di
cit ꝙ si testes eēnt parati ꝛ possent sta
ri p̄ropra fides ꝙ deberet admitti. ꝓ
facit. naꝫ hec satisdatio est quasi subsi
diaria. ideo si incōtinenti probari pos
sit ad eā non recurritur. ff. vt in poss. le
le. l. si is a quo. in princi. de car. edic. l.
iij. §. cause. ꝛ §. due. credo citius nō de
bere testes admitti etiam hoc casu. nā
iura hic dant certam formā constituē
di procurato. ad euitandum onus ꝓ

tionis: igitur alia nõ est admittenda. Nam al's tex. esset diminutus & isufficiens. ¶ Preterea remedium cautionis est inuentum propter indẽnitatem & securitatem partis. Si testes admitterẽtur pars remaneret sine securitate si dominus nõ ratificaret. naz illa probatio que facta esset absente dño non preiudicaret ei. quia res inter alios acta &c. & no. in simili in Spe. de rescri. presen. versi. quod si excipitur. et per doc. C. de procu. l. licet. & ibi scripsi igitur iniquũ esset q testes super hoc admitterent. sz qñ exhibẽtur lr̃e ille retinentur & faciũt semper fidẽ cõtra dñm vel publicant. & si opponatur qñ publicatio literarũ magis q̃ testiũ facit fidẽ non vocato domino. Rñde p ea q̃ Inno. no. extra de testi. c. alberic⁹. Et hãc opi. teneo indubitate: p̃sertim vbi ille q̃ cõparare vult est homo vilis vite vagabũdus brigosus & calumniosus p l. post q̃. §. si dies. vt le. not. ca. s̃. alle. p quã satis concludit q talis docere debeat p scripturaz. ¶ Quid si pcurator mãdatũ exhibet qd impugnat vel i dubiũ reuocat & offert cautionez in casu quo mandatuz non esset sufficiens vel nullũ forte exhibet: sz offert cautionẽ sub cõditione si nõ possit docere de mãdato. Doc. cõsueuerũt dicere q debet admitti. ff. de dã. infec. l. p̃tor. ¶ Quid si cõtineat in mãdato q dñs facit eũ pcuratorẽ saluis exceptionib⁹ suis. doc. iuris canoñ. determinãt q dz admitti. et ̃d dila. c. fi. & nõ poterit omittere exceptiões q̃s al's posset extra de offi. de

17 le. c. cũ oli. cũ ibi no. p Inn. ¶ † Quid si i pcuratorio ptineat q dñs ratificat q̃ per cõstitutũ legitime fient. doc. dicũt q nõ est admittẽdus. vt no. hosti. in. d. c. & Spe. tit. de pcu. §. rõne. v. itẽ excipit. ¶ Quid si i pncipio pcuratorij ptinet q dñs dat potestatẽ agẽdi & post in clau. ra: sũ gratũ habiturũ. que cõiter psuenit apponi i pcuratorijs ponũt hec v̈ba q̃ cũ eo seu p eũ legitime acta fuerint. videt q procedat ex quo a pncipio fuerat data lata & dedita potestas: nec q illa clau. restrigat. ff. d legа. iij. l. pater. §. fundũ. extra d dona. c. dilect⁹. Uerius vt cõtra: qz illa clausula totũ repilogat. ff. d leg. iij. l. nomen. §. fi. d vi. tri. & cleo le. l. fi. de acq. pos. l. si is qui. ¶ Quid si pcurator fuit admissus cũ cautiõe de rato vel forte cuz literis sed nõ habet speciale mandatũ iurãdi: qñ venit ad iuramẽtũ calũnie repellit: qz nõ habet speciale mandatũ p aut. pncipale. C. de iu. calũ. extra e. ti. c. fi. li. vj. pcu. dicit se habere spãle mãdatum ad hoc & vult cauere: nunquid admittetur. videtur q sic p ea q̃ scripsi. s̃. tit. j. §. fi. ¶ Quid si puenit vsq ad sñiam in qua audiẽda requiritur speciale mãdatũ ẽm quosdã. C. de trãsact. l. trãsactionis. Ut idẽ p eãdẽ rationẽ. vide que scripsi in. d. l. trãsactiõis.

18 & j. e. v. alia. ¶ † Quid si vult cauere de rato p illa die solũ qua comparet. Dic q audit si dicat se solũ constitutũ ad illam diez. iuxta. l. iij. ff. de pcu. Secus si diceret se constitutũ ad aliã cãm idẽ i defensore. vide i Spe. de defen. v. qd si dfensor. & j. e. §. si vero. Sz q̃d in arbitris an pcurator debet cũ cautione admitti. Spec. dicit q sic. i ti. de pcur. §. viso. ver. itez querit. arbiter tamẽ bene põt iubere ptes adesse. ff. de arbi. l. non distinguimus. §. si dominũ.

19 ¶ † Quid in extiudicialib⁹. Uerbi grã aliquis noie alterius appellat iudicialiter vt extraiudicialiter a grauamine & petit apostolos nõ docet de mandato sed offert cautionẽ nũquid debent apostoli ei dari: vt si p alio offerat pecunia vel aliqd aliud ne tp̃s ei currat. Et videt q sic: qz ex quo admittit iudicialiter ad agẽdũ requirit psona magis habilis & maior solẽnitas q̃ i extraiudicialibus. vt dixi. s̃. qui. & in q̃b. cau. ma. nõ pos. §. eadẽ. extra de pcu. c. qui ad agẽdũ. lib. vj. videt q ex extraiudicialibus de hoc videt exp̃ssum. ff. de ope. no. nun. l. de pupillo. §. qui pcura. Sed cõtra. ff. rem. ra. ha. l. nõ soluz. i eo qd ibi dixi si vicẽ p̃sentat &c. quasi dicat q nisi p̃sentarẽt nõ admitterentur. p hoc qz q̃uis pcur. admittat ad agendũ cum cautione nõ tñ fit ei solutio. ff. de sol. l. vero procuratori. & facit ff. vt leg. not. ca. l. ij. ¶ Quid in pcura.

in re sua. Rideo non hz cauere sed pbat mandatu seu cessionem in processu als cadit vt no. in Spe. de instr. edi. §. nunc videamus. versi. sed qd ecce. sm hoc ergo admittit procur. cu cautione de rato. et hoc verum si dns sit absens. et ¶ Quid si sit presens. Videt q no admittat nisi dns personam ei' confirmet per hunc tex. et hoc dicit Ja. de ra. et censetur presens si sit in ciuitate vel ppe et hoc vult dicere. l. presens. ff. de pcu. et ibi no. et est bona ratio: quia hec cautio prestatur in dubio et idcirco si illico possit fieri certu. simile. ff. vt le. no. ca. l. si is a quo. et hoc satis probat. ff. de p cu. l. mutus. §. is q. et idem in defensore ex parte rei. vt no. in. d. l. presens. sed in hoc obstat. ff. de sol. l. solutione. qz si inuitu defendit multo fortius presentem. Sed dic q inuitu defendit si aduersarius hoc velit: no als sm Jac. de ra. et Spe. ti. de defen. v. sed nunqd. contra tamen videt notari. j. §. si vero. sed hoc probabili'. et facit. j. eo. §. si vo re' a contrario sensu. Et idem dicere si diceret se constitutum coram notario: sz diceret q instrumentum non erat grossatum. et in omni casu quo breuiter potest fieri certum per. d. §. is qui. ¶ Posset etiam queri per que verba interponat hec cautio. de quo satis scripsi. s. de inuti. stipu. §. si quis alium. item cu dicit hic ppellit in tex. intellige causa siue si velit admitti. ¶ Item dic q procu. actoris compellit dare cautione de suscipienda lite si aduersari' velit ipm reconuenire vide plene. C. de satisda. l. j. et ibi scripsi.

1 ☞ Judex pot agere nomine ville qua regit.
2 Prelati qui agut nomine aliorum constituunt procurato. ante litem contestatam.
3 Tutor et alie persone non cauent in iudicio si constat de eorum fundamento pater vero cauet si non constat expresse de assensu filiorum.
4 Patris potestas si reuocatur i dubiu an teneatur cauere si vult agere nomine filij.
5 Cauere debent oes de quorum fundamento non constat in iudicio.

Eadē obseruando.

¶ † In gl. vt patres. vide. s. tit. j. circa pn. et not. bene qd hic no. q iudex agit noie ville quam regit. ¶ † In gl. p procuratore ibi cu allegat. ff. de pc. l. j. Caue tn qz prelati ecclesiarum q agut nomine aliorum constituut pcur. ante litem ptest. vt plene scripsi i. d. l. neqz. et vide s. de cura. §. fi. et facit is §. q executores vltimaru voluntatu possint facere pcu. i eo qd generaliter loquit de omni psona q alienaru rerum etc. de quo scripsi in. d. l. neqz. ¶ † In ea. glos. ibi cu allē. §. defensione. ista gl. miscet patre tutore et alias psonas. et tn no est eade determinatio. nam tutor et alie persone non cauent si constet de eorum fundamento: vt. l. hic alle. sed pr q est fundatus autoritate iuris cauet si no doceat de expsso cosensu liberoru vide. C. de bo. q li. l. fi. §. vbi aut. et ita dz itelligi q no. ff. q sati. d. cog. l. filiusfa. vl si agat vel conueniat als q p aduētitio vel pfectitio peculio: vt ibi no. ¶ In e. gl. ibi cu dicit no sic. Sed qs est effect'. potest dici q magn': qz si caueret d rato stipulatio comitteret siue esset verus tutor vel no pupillo no ratificate. ff. r. ra. ha. l. si sine. §. cu aut. et §. marcellus. sed secus vbi cauet q reus damnu no subibit. ff. de da. infec. l. ptor. §. j. et hoc sequit Dy. in. d. l. vulgo. ¶ Sz cur no ide in alijs administratioibus sicut i tutorib'. Quatu est de pre apparet q est separata ratio: qz patris ptas no reuocat in dubiu sed solu an habeat cosensuz liberoz. sed i alijs administrationibus vr idem qd in tutorib' cu sit eadem ratio: vcz q caueat p modu tutoris. ¶ † Sz qd si potestas patris re- 4 uocatur i dubiu: qz forte pretedit alia dubia emācipatio vel dr filiu non esse legitimu. Ego no video q tuc no debeat ee ide modus cauēdi i pre sicut in tutore. satis tn pot dici q. l. vulgo loquatur de cautione de rato et satis apparet: qz ex vno loquitur de ea in pnc. nec expsse diuertit ad alia qd de ea intedat sicut in fi. ex cotestu. v. boz. ff. de

testa.l.heredes palā.§.sz ꝛ si notā.ꝺ le.
j.l.si ku9 pluriū.§.fi.Et ex his no.ꝙ oēs
agētes noīe alieno debēt ostēdere fun
damētū legitimū vł cauere ꝺ rato si sit
dubiū. et ita vr̄ ꝺ ꝑlatꝫ ꝛꝑsonis ecc'lia
sticis.vt scripsi.C.de ꝓcur.l.j.ꝛ ad hoc
bñ facit.C.ꝺ eo q̄.ꝑ tu.ges.l.j.vbi vr̄ ꝙ
possit fundamētū impugnari.ꝛ ita sup
ſ ponitur ꝙ fuit exhibitū.¶†In fi.eius
dē gl.ista gl.nō vr̄ ꝓcedere qꝛ oēs sa=
tisdant si fundamētū sit dubiū sicut ꝓ
cu.ꝛ nō sit dubiū illi9 sicut nec ꝓcu.vn
de vr̄ idem vtrobiq̄.sz forte gl.voluit
loq̄ de diuersitate modi cauēdi.ꝺ qua
s.locuta est.Et caue ꝙ si ptās seu fun=
damentū taliū gubernatoꝝ in dubiuz
reuocet̄:ꝛ etiā fundamētū ꝓcu.opꝫ qꝺ
procu.prestet duas cautiōes.vnā qua
lē cōstituēs prestaret:ꝛ aliā ꝺ rato pro
primo fūdamēto.vide pleni9.ff.rē ra.
ha.l.actor.idē posset astrui ꝙ ꝯnis ꝓ
cu.admittatur cū cautione etiam si ni
hil exhibeat nihilominus tales guber
natores debēt aliquid exhibere.ꝛ pōt
esse ratio:qꝛ cū maiori solēnitate fiūt.
ꝛ ideo ꝟisimile estꝙ possit istitutiōes
suas exhibere potius q̄ꝫ procu.cui fre
quenter verbo mandatur.

1 ☞Notarius dꝫ stipulari parte absen
te iussu iudicis.
2 Dominus debet promittere ꝛ sui ꝓcu
rato fideiussor existere : qualiter istud
fieri potest.
3 Dñs debet ꝓmittere ꝓ ꝓcuratore qꝺ
defendet:ꝛ dolū non committet quali
ter hoc potest cū promittat factū alie=
num vide solutionem.
Adde ad idem nu.4.5.7.6.
7 Procurator actoris admittitur etiā si
habeat simplex mādatū:ꝓcurator ve
ro rei debet cauere:vł dñs pro eo.ꝛcur
tam varie.
8 Procurator si sit dat9 ad vnū articulū:
veluti ad lit.contestandam an dñs te=
neatur cauere pro eo.
9 Quid si constituens ꝓcuratorē nō pos
sidet immobilia.
10 Quid in actore ciuitatis vł aliīs q̄ ha
bent gubernationem:rerum:an sic de
beant relenare ꝑ satisdationem.
11 An autem tales debeant obligare bo
na ꝓpria:vł an sufficiat obligari bona
administratoris.
12 Quid si cauens in iudicio nō obligat
omnia bona sua:sed vnā rem valentē
rem que petitur.vide.
13 Quid si ꝓcurator releuatus ꝛ per cau
tionem lite contestata substituit alium
procuratorem:an datus ab illo debet
cauere.
14 Procurator releuatus.per dominū in
causa principali:an sit releuatus in cā
appellationis.
15 Pactum an sufficiat absq̄ stipulatiōe
quando dñs cauet pro suo procuratore
in iudicio.

Si vero aliquis. In glo.
j.debet.in fi.dic melius vt dixi.s.§.sin
autem.et nota.d.l.presens.et pꝛꝫ.ff.de
1 iudi.l.sol.si ad defendēdū.¶†In gl.
actori.in fin.Dic notarium debere sti=
pulari parte absente ꝛ de iussu iudicis
ff.rē pu.sal.fo.l.ij.vide pleni9.s.de in
uti.sti.§.si quis aliī.vsus tamē causaꝝ
recipit stipulationem notariī simplici
ter hoc casu q̄cq̄d ibi scribat̄.¶Quia
is.§.videtur minus sufficienter glossa.
tus.pro aperiendo magis eius intelle
2 ctum querem9 ꝛ opponemus.¶†Pri=
mo opponamus text.dicit ꝙ dominus
debet promittere ꝛ sui procuratoris fi
deiussor existere.ꝛ de hipothe.ꝛc.vide
tur ꝙ hoc non procedat:qꝛ obligatio fi
deius.seu hipo.sunt accessorie ꝛ nō pos
sunt esse sine ꝑncipali.ff.de reg.iur.cū
pꝛicipalis.de fideius.l.fideiussor obli
gari.§.fideiussor.ꝛ.l.si stichuꝫ.§.fin.sed
hic nulla est principalis obligatio er=
go ꝛc.Doc.consueuerunt dicere ꝙ ista
obligatio accedit future obligationi q̄
procurator obligabitur quasi contra=
hendo iudiciū.Sed hoc non est verū
qꝛ procurator qui habet mādatum non
obligat̄.ff.de reg.iur.l.si se obtulerit.
Dy.dixit et Cy.post eum ꝙ accedet fu
ture obligationi.ff.de fideius.l.stipula
tus.§.fi.ꝛ ꝙ procurator compellet̄ nu=
da cautione promittere iudicatū solui.
Pro quo facit.ff.de vsufruc.ea.re.q̄ vsu
consu.l.tribus heredibus.Sed ibi nō
promittit principalis sed fideiussor.vt

sibi no. Jr. vñ nõ video q̃ iure pcu. q̃ i nulla teneri debet ex quo cõstat de mã dato debeat cõpelli pmittere. ¶ Preterea hoc esset ꝯ mentez hui⁹ tex. q̃ docet modum releuãdi procu. q̃ non releuaret si haberet pmittere ⁊ se obligare. Propter ꝙ dicas ꝙ hic dñs dicitur fideiussor improprie id est quasi fideiussor vel loco fideiussionis quez pcuratorũ cõsueuerũt dare: ipse tñ ver⁹ est expromissor ⁊ pncipalis obligatus cui principali accedit hipot. ⁊ talis expromissor obligat alio pricipali. vt notat
3 in autẽ. de fideius. circa princi. ¶ † Itẽ opponit q: domin⁹ sic promittẽdo videtur factum alienũ pmittere: videlicet: quo ad duas clas ꝙ pcur. defendet ⁊ dolũ non committet. ⁊ sic nõ vr valere. ff. d ver. sig. l. stipulatio ista. §. j. spe. dicit post odofr. ꝙ dñs debet promittere iudicatũ soluere ⁊ vlteri⁹ se curatuꝝ ⁊ facturũ ꝙ dolus absit ⁊ qḋ procur. defendet. hoc non videt de mẽte iuris q̃ simpliciter dicit dñm promittere iudicatũ solui vt hic. ff. iudic. sol. l. si ad d fendendũ. Unde potes respõdere ꝙ i his pcoris tales pmissiones admittũtur licet videat includere factum alienũ vt dixi. s. de inuti. stip. §. si qs aliũ. vide ibi. vnde non credo ꝙ teneat specificare dictas tres clau. sed solum promittat iudicatũ solui. cũ hoc verbũ omnia importat. ff. de iudi. sol. l. iudicatũ solui. et ideo expone hic text. pro omnibus ⁊c. promittendo iudicatũ soluere in genere si vero specificentur non valet mun⁹ procuratoriũ. ¶ Item opponit. certũ est qḋ cautio superflua nõ debet interponi: nec interposita committi. ff. vt le. no. ca. l. hec stipulatio. §. j. de procur. l. nõ cogendũ. §. fina. Sed hec est superflua vt pbabo: ergo ⁊c. Quod sit superflua apparet quia p eo qḋ verbũ sonat nihil operatur: q: ita domin⁹ obligatur ex quo constat de mãdato et sit cõtra eũ executio vel agit iudicati acsi cauisset. vt. d. l. iiij. ff. de iudic. igit
4 quo ad illam est superflua. ¶ † Itez q̃ ad clausulam de defendendo. q: promisum est satis si nõ defendat per missionem in possessionem. ff. de bo. aut. iudi. pos. per totũ. ⁊ in aut. de exhi. re. p totuz. ⁊ p sentẽtias excõicationis in foro spũali. extra vt lite nõ cõte. c. accedẽs.
5 ¶ † Itẽ quo ad clausulã de dolo est promisuz: q: potest agi cõtra procuratorẽ. ff. de do. l. elegãter. §. si procu. Quid dicem⁹. Potest dici ꝙ sit superflua imo vtilis i omnib⁹ clausulis. Primo q: ei accedit hipo. quo ad omnes clas cui⁹ vtilitas ẽ patẽs. vt. l. j. C. d rei vxo. act.
6 cõia delega. l. j. ¶ † Itẽ est vtilis de se q: ꝯuis esset prouisum alis de se: nõ tñ sunt ita tuta ⁊ prompta remedia. vnde cũ iudicia debeant esse certa non mirũ si lex introduxit ad maiorẽ cautionez has cautelas ⁊ puisiões. Nã alr hic vides ꝙ fit ex cõuentione partiũ: nã procurator de cui⁹ mandato constat cauet de rato ad maiorez securitatẽ. ff. rẽ ra. ha. l. tertiũ. cũ. l. seq. ⁊ se. vñ lz sit alr prouisũ nihilomin⁹ cautio est vtilis ⁊ cõmittit. ff. de dã. infe. l. damni. §. cũ pa rietem. ⁊ hoc patulo apparet ꝙ vtilius est tenere dominũ ex cla doli ꝙ̃ solũ p
7 curatorez. ¶ † Sed q̃ro quare procuratori actoris sufficit simplex mandatũ et procurator rei habet nihilomin⁹ cauere vel domin⁹ pro eo. ¶ Item quare magis cauet de dolo procuratoris rei ꝙ̃ de dolo procur. actoris cum eq̃ possint dolũ committere. ¶ Respõdeo q: ra habent semper suspectuz. de fuga et ideo ipsuz olim onerauerũt satisdatione iudicatũ solui quando in rem cõueniebat: vt. s. in princip. tit. vnde nõ mirũ si maiores cautelas curauerũt adhibere contra fraudes procura. rei ꝙ̃ contra procuratorem actoris quem verosimile est velle semper inseq̃ sicut ⁊ eli adhibeant quando re⁹ suo nomine in
8 rem conueniebat. vt dicto. §. j. ¶ † [illegible] querit vtrũ is. §. obtineat. vbi procurator dat ad vnũ articulũ: puta ad lit. cõtest. vel iuramentum de calũnia qḋ potest fieri. vt not. doct. extra de procur. c. petitio. Et potest dici satis pbabiliter ꝙ nõ cũ cesset ratio hui⁹. §. sed arguit. contra. j. §. alia. vbi dñs cauet pro certo articulo. ¶ Itez q̃ro q̃d si ꝯstituens procuratorẽ nihil habet in bonis forte est fili⁹ qui potest cõstituere procuratorẽ

in casib⁹ in qb⁹ potest esse i iudicio.ff.
de iureiur.l.sed si vn⁹.§.idē iul.vel mo
nachus qui procuratorez constituit in
casib⁹ in qbus potest esse in iudicio.vt
scripsi.C.de epis.ꝛ cler.auth.cū ō sit vel
seruus vel ali⁹ pauper videt᷑ ꝙ hec ꝓ
missio sit frustratoria non cum habeāt
bona que hipothecent᷑ nec sua promis
sio ꝓsit.vnde hoc casu dicerem procu
ratorē debere cauere.ff.q satis.cogū.l.
9 quoties.¶†Quid si cōstitues nō pos
sidet immobilia sʒ habet mobilia.Cre
derē satis cautū dum tamē sint ad va
lorē rei petite.i.§.si vero.ff.q satisd.co
gū.l.si vero pro cōdemnato.§.q ꝓ rei
qualitate.ꝛ vide eo.ti.l.sciendum.ꝛ qđ
ibi not.in prima gl.¶Caue tamē quia
ego dico ꝙ hoc casu dñs tenet᷑ cauere
iudicio sisti vltra ꝓmissionē quaz fecit
hic pro releuatione procuratoris sui:qꝛ
si ipse p̄sens eēt cogeret᷑ vt dictū est sa
tis.s.in princi.ergo ꝛ nūc.nam ꝑsona
procuratoris nō facit deteriorē nec me
liorē ꝯditionē dñi.ff.q.ex cau.i pos.ea.
l.hoc aūt.§.fin.ff.de ꝓcur.l.non solum
10 §.q̄rit.¶†Sed qđ in actore ciuitatis
vel alijs qui gubernationē rerū habēt
nūqd debēt ita releuari.Non vr̄ qđ te
neant᷑ satisdare iudi.sol.qꝛ quasi domi
ni sunt.§.j.C.de admi.tut.l.fi.§.defen
sionē.vt no.in Specu.§.expedito.ver.
actor aūt.vnde hūc.§.intellige in ꝓcu
ratore rei sicut loquit᷑.sʒ bene credo ꝙ
ipsi debēt releuare ꝓcuratores ab eis
11 ꝯstituros.vt.s.§.pri.¶†Sʒ nunqd ta
les debēt obligare res proprias:an suf
ficit obligare bona administratoris.
Uerbi gratia.tutor p̄lat⁹ vel q̄s admi
nistrator cōstituit procuratorem cauet
iudicatū solui sub hipotheca rerū ad
ministratoris:nunquid sufficit.Scio ꝙ
quotidie talia procuratoria recipiunt᷑.
de rigore tamen videtur ꝙ non suffice
ret cuz nō possint bona ecclesie nec pu
pilli nec suos successores obligare abs
ꝗ decre.extra de re.eccl.per totū.ff.de
reb⁹ eoꝝ.ꝑ totū.C.de p̄d.mino.ꝑ totū
¶Preterea tex.dicit signāter sub hip.
reꝝ suaꝝ.ꝛ ꝑ hoc vr̄ ꝙ.l.neqꝫ.C.de ꝓ
cu.q dicit pupillos ꝛ minores posse cū
autoritate tutoꝝ vel curatoꝝ ꝓcurato

rem ad defendēdū ꝯstituere.debeat in
telligi qñ tutor vel curator bona ꝓpa
obligāt vel bona pupilli ꝛ minoris cū
decreto:qꝛ alr̄ nō possunt.vt.C.de pre.
mino.in rubro ꝛ nigro.vel forte possent
mobilia quod sufficit.vel dic ꝙ valeat
obligatio hoc casu:qꝛ rem suam ꝛc.ff.
12 qui satisd.cog.l.de die.§.j.in fi.¶†Itē
qđ si nō obligat omnia bōa sua sʒ vnā
rem que bene valet valorē petitoꝝ.vt
forte habet plura castra vel maneria:ꝛ
obligat bona vni⁹ manerij tantum.Ui
deret᷑ sufficere ex q ē ꝓ q̄litate rei pe
tite.vt.d.§.qui pro rei.j.ꝛ.§.si vero.et
tamē nō satisfit huic textui q videt᷑ req
rere obligationē generalem omniū re
13 rum.¶†Quid si dñs releuauit ꝓcura
torem ꝑ modum hic cōtentum procura
tor releuatus lite cōtestata dedit aliuz
nūquid dat⁹ ab illo debet cauere.Non
videt᷑ ex quo semel cautum est.ff.vt in
pos.le.si is a quo.§.fi.nō enī debet dñs
tīn onerari.vt.l.q absentem.ff.de ꝓcu.
In cōtrariū facit.ff.iudi.sol.l.cuz apđ.
¶Itē qꝛ iste datus posset dolū commit
tere ꝛ defensionē frustrare.ꝛ ideo vide
tur tutum ꝙ dñs caueat pro procurato
re ꝛ ꝓ istituēdis ab eo.Et eodē mō si
dedit potestatē substituēdi ꝙ caueat ꝓ
substituendis.ꝛ ita habet vsus causaꝝ.
¶Quid si dñs non cauit pro instituen
dis vel substituendis sed procurator q
instituit vel substituit cauet.Uidet᷑ di
cenduz ꝙ si cauet ꝙ extraneus faceret
pro defensore simplici ꝙ sit admitten
dus.Sed si instituēdo vel substituēdo
cauet vt in literis institutionis vel sub
stitutionis vr̄ differentia inter institu
tionē ꝛ substitutionē.nā qñ istituit vt
pote dñs fact⁹ ꝛ ꝑ litē ꝯtes.vr̄ loc⁹ huic
§.vcz ꝙ sufficiat ꝓmittat ind.solui sub
hipo.rerum suarum.nam iste habet᷑ lo
co domini ꝛ ē dñs litis.ꝛ ideo quod di
citur hic i principali habet locū in eo
sed qñ substituit ante lit.contestā.tunc
nec dñs est sed loco dñi.ꝛ ideo nō vide
tur ꝙ sit locus huic.§.ꝛ vide extra de ꝓ
cu.c.j.lib.vj.¶Sʒ qđ.ecce cōparet ali
q̄s ꝓ pte rea cū simplici mādato cū re
leuatiōe petit ꝙ fundet᷑ iudiciū ex pte
iudicis ꝛ actoris ꝛ ꝙ discernatur copia

ꝛ dies ad dicēdū vł petit libellū. actoꝛ vel eius ꝓcura. dicit ipsum nō debere admitti nisi caueat de iudi. soluendo. ipse ꝓtestat de cauēdo: sꝫ dicit se debere ad hoc admitti. Queritur an bene dicat. Doc. dicūt ꝙ sic. nā cautio de iudi. sol. dꝫ esse ꝑ qualitate rei. j. §. si vo. qualitas rei nō potest apparere nisi per libellū: igitur nō est cauendū quousqꝫ libellus sit editus ꝛ iudiciū sit firmatū. sic tenet. Jaco. hic: ꝛ Spe. eo. ti. §. expedito. ver. sed pone ꝓcur. Quid si nullū exhibet mandatū offert tamē cautionē de rato in pñti ꝛ vult ostendere ꝓcuratorem cū releuatiōe vel cauere de iud. soluendo cum libellus erit editus ꝛ iurisditio fundata. nūquid debet admitti ad premissa. Videtur ꝙ sic: qꝛ si ꝓcuratoꝛ actoꝛis admittit cuꝫ cautione de rato: multo forti⁹ ꝓcuratoꝛ rei ꝗ est fauorabilioꝛ in casu quo sufficeret ei simplex mandatū sicut in ꝓposito. ista videtur satis noua factis tis qui. ob. C. de satisda. l. j. §. fi. vbi dicit ipso litis limine. ff. rem ra. ha. l. amplius. ¶ Sꝫ facit ꝓ. C. de li. cōtesta. auť. offeratur. Dic ꝙ oblato libello statim tenetur satisdare anteqꝫ alia allegata audiantur. ꝛ ideo actoꝛ caute faciet si ante omnē allegationē offerat libellū. vt. ff. qñ app. sit. l.

14 fi. ¶ † Sed querit an releuatus ꝑ dñꝫ in causa principali videat releuat⁹ in causa appel. Dic ꝙ non nisi esset dat⁹ generaliter ad oēs causas. vide. C. de ꝓcur. l. ij. ꝛ ibi scꝑsi lōge qđ dicā. j. ꝟ. alia. Item querit vtrū is §. obtineat in causis beneficialib⁹ ꝛ spūalibus ꝛ matrimonialibus ad statū persone cōcernentibus. Spe. tenet ꝙ non. in eo. ti. §. expedito. ꝟ. in summa. ibi eniꝫ sufficit cautio de rato. vel simplex mandatū et ibi no. iūge. j. §. si vero. ¶ Quid si cōuentus noiat actoꝛē suū vel garitoꝛē. Verbi grā. emptoꝛ noiat vēditoꝛē: vł vēditoꝛ forte grans recipit defensionē. nūquid emptoꝛ debet eū releuare. Spe. vr̄ dicere ꝙ sic in. d. §. ꝟ. sꝫ nūquid venditoꝛ. ꝛ idē gl. ff. đ do. ꝑle. l. pater. iūge

15 j. ꝟ. si vero. ¶ † Sꝫ querit hic dꝫ ꝙ requiritur stipulatio. nunquid sufficit pactū saltē de iure canonico quo agit ex nudo pacto iuxta. c. antigon⁹. eť de pac. Videť ꝙ sic cū sit idē effect⁹ iuxta. l. si ꝗs argentū. C. de dona. Preterea l. e. su isto nō vr̄ pactū nudū esse de iure ciuili: qꝛ he lr̄e cōtinēt mādatū i quo pacto agitur. ꝛ sic vr̄ ꝙ debeat sufficere. ff. de ꝓcu. l. si defunctus. ¶ Ad hoc dicas ꝙ pactū non sufficit nec de iure canonico. nec de iure ciuili: qꝛ hec certa solēnitas stipulationis introducitur sicut in obligatione fideiussoria vbi requiritur stipulatio. vt. l. blāditus. C. de fideiuss. et ideo sine illa nil ꝓcederet.

1 ☞ Procuratoꝛ si fuerit litem contestatus nō potest ei opponi ꝙ nō cauit vel dñs pro eo.

2 Quid si in istrumēto ꝓcuratoꝝ sit ... ptū ꝙ ꝓcuratoꝛ possit audire sn̄iaꝫ ... sufficiat ita dñs nō teneatur cauere ꝙ veniat audire sententiam.

3 Fideiussoꝛ datus in iudicio tenetur ad ea que in condēnatione continent nisi fuerit ꝓuocatū. Quid si fuerit ꝓuocatum ꝛ appellans succubuit.

1 Alia. ¶ † In gl. no. in fi. i hoc ꝟ caue ꝙ vbi ꝓcuratoꝛ est ad missus vsqꝫ ad litis contesta. nō potest opponi de his satisdationib⁹. nec eas ꝓcuratoꝛ prestare teneť. si vero datus fuerit post liteꝫ cōtesta. ꝛ fuerūt aliqui processus habiti cū eo: ita ꝙ non possit dici res integra extunc prestare non tenetur. de hoc scripsi. C. de ꝓcu. l. licet. a vide. C. de satisda. l. j. in fi. ꝛ no. ꝙ gl. intelligit hūc §. qñ ꝓcu. ꝯstituit post litē cōtest. supponēdo ꝙ ꝓcuratoꝛ cōstitutus ante potest audire sn̄iaꝫ sed nō cōstitutus post. ꝛ tñ litera nō videtur hoc pati: qꝛ cōtinuat cū ꝑcedenti §. qui loquitur ante et post. ꝛ facit. C. de ... nihil. vide. C. de transac. l. trā... placitū. ꝛ no. i Spe. ti. de ꝓ. §. ... excipit. sꝫ vbi vr̄ tenere ꝙ ꝯstitut⁹ ... totam causaꝫ possit audire. ꝓ quo. C. de ꝓcu. l. nulla. ꝛ ideo videť ꝙ dñs in casibus ꝑdictis esset citādus ad sn̄iam audiendam alr̄s esset nulla. nō ob. ꝙ ꝓcuratoꝛ sit presens ꝛ habeat mādatū quod est valde notabile ꝛ in paucis locis ... nať. Sꝫ videť ꝙ hec actio sit ... qꝛ ex quo liquet de causa potest ...

stari nō obstante absentia dñi iuxta.l. properādū.C.de iudi. Sz ad hoc potest rñderi q nihilomin⁹ est supflus imo est inutilis. Primo qz vtili⁹ est q ipse sit psens q eo absente pferet: qz illo casu possit allegare iustā absentiā vel iustum impedimētuz ex quibus posset impugnare snīaz que oīa cessabūt qñ fertur in eius pñtia. itē oportebit solē nitates citationū fieri q fiunt ꝯ absentes. de quib⁹.C.quō ꝛ qñ iudex.l.tres.

1 ¶†Sz qd si in pcuratorio cōtineat q possit audire snīam. Nō videt suffice re: qz vltra mādatū oportet q dñs ca neat qd erit psens tpe snīe ꝛ vr reqre re psonā ipsius: ꝯtrariū tñ servat de facto. quicqd sit cautū est q iudex citet dñm ad audiendū snīam non obstāte q pcurator cōpareat p hūc.§. Et no. q hec satisdatio est pcise de iudicato sol uēdo plenior q d iudicio sisti.

2 ¶†Sz querit. tex. dicit hic q fideiussor tenet nisi fuerit puocatū. quid si fuerit puocatū ꝛ appellās succubuit. Dic nō tene ri a cōtrario sensu. et ptz.ff.iudi.sol.l. cū apud.ꝛ.l.iij.in pn.sed fm hoc vr q hec actio sit inutilis: qz semp fideiussor appellabit qd pōt.ff.de appel.l.a snīa §.i.ꝛ sic nullo tpe tenebit: qz si obtine at liberat⁹ erit: si succūbat eodē mō. ad h nō vr facilis rñsio nisi exponas fuerit prouocatū p pncipalē: secus si p fideiussorem: qz tūc ipse vr prorogare suā obligationē ad snīam iudicis appellationis quē sibi elegit. ꝛ ita forte ē subaudiēda.l.cū apud.ꝛ ideo vr dñs teneri ex sua stipulatiōe in casu pcedē ti.§. licet appellauerit. ꝛ forte p aliū p curatorez causam appellationis duxe rit: als puisio dicti.§. esset modici effectus. Credo firmiter q si istex. nō fuisset glo. non trāsiuisset sine rephēsiōe.

3 ¶Itē qrit. hic dr q dñs dz prestare fideiussorē ꝛc. qro cui pstabit. Et si non prestet an pcurator q fuerit releuat⁹ sicut.s.pri. debeat repelli. Et vr ex ꝯti nuatiōe lre q debeat pstari parti vel notario ꝛ q als pcurator nō admittat vt.s.pri.§.cū quo ıs.☞ vel.§.ꝯtinuat. ista tamen non sunt in vsu.

1 ☞Defensor non interuenit in iudicio pro presente.

2 Defensor an admittatur in causa legitimitatis ꝛ i causa matrimoniali. ꝛ numero.3.ꝛ.4.

5 Lex vbi precipit sequēdū est: ꝛ pcipue vbi tollit cōsuetudinē expsse. Si vero simpliciter iubet ꝛ non tollit cōsuetudinē expsse: tunc iussum nō sequit sed consuetudinem particularem.

6 Defensor an admittat i cā criminali.

7 Clericus si se offerat defensioni laicali an debeat admitti in curia seculari.

8 Quid autem in foro ecclesiastico.

9 Alienigena qui nō est de foro iudicis neq actoris si vult suscipere defensionem alicuius: vel forte indigena vult dare fideiussorez extraneū: an debeat admitti.

10 Executio cōtra quez fiet qñ laudatus garitor vel autor nolatus succūbit.

11 Defensor si sit condemnatus an possit fieri executio contra fideiussorē qui pmisit iudicatū solui: vel an debeat venire contra eum per viam actionis.

Si vero re⁹ presto.

1 ¶†In tex. facit p opi. Ja. ꝛ gl. quā notaui.s.§.si autē. in fi. vcz q nō interueniat defensor p psente a ꝯrio sensu: nā supponit ex ordine lre q si dñs psens fuerit dz dare pcuratorez ꝛ ipsum releuare. vt.s.§.pro.l. ¶In gl. no. q sine. in fi. mirabile vr de hac gl. qz ex nulla parte tex. pt elici q hic loquat post li. cōtes.

2 ¶†Sup tex. ibi nulla dña. querit an in cā legitimitatis admittat defensor. Inn. tz q sic sicut in causa status.ff.rem ra.ha.l.pcur.§.si pcurat. de procur.l.non olim.§.si status.

3 ¶†Itez querit. an in cā matrimoniali. Dicit q sic quādo potest pcedi cōtra absentez als nō. Itē in cā inquisitiōis. vt no. ex qui filij sint legi.c.cām que. ꝛ illud idē sequant oēs doc. iuris canonici. ꝛ spe. in ti.de defensore.☞.pe.ꝛ fi.

4 ¶†An āt i his causis caueat iudicatū solui. Uf q nō p ea q dixi.s.§.sin vero. Gl. tñ vr sentire qd imo. vt.d.§.si status. qñuis em cautio iudi.sol. nō operat in eo qd verbū sonat opat tñ qd ad alias duas clausulas. ꝛ quō ferat snīa: an in dñm

vel defenſorem no.in.d.c.cãm que. Ex quo doc.tãtę autoritatis cõcordãt non audeo mutare nec ab eis diſcedeꝛ. ſcio tñ ꝙ de bono velle meo nũꝗ̃ admitteretur defenſoꝛ in talib⁹ q̃ eſtimationẽ pecuniariã nõ recipiũt niſi ĩ caſib⁹ in quib⁹ poteſt ꝓcedi cõtra abſentem.de q̃bus vide extra vt lit.nõ cõteſt.c.quã tũ.⁊ per totũ.¶ Super tex.ibi. Pro litis eſtimatiõe expreſſe determinat ꝙ nõ eſt legitim⁹ defenſoꝛ niſi defendat totã cãm.vñ ſi velit defendere pro vna dic ⁊ pro alia cauere non ſufficit:de q̃ no.in Spe.de defen.v.q̃d ſi defenſoꝛ. 7
⁊ tamẽ ſecus in ꝓcuratore.ff.de ꝓcur.
5 l.iij.¶ † In glo.imo videtur.circa fin. Dic melius ꝙ vbi lex iubet ſequẽdum eſt ⁊ maxie vbi tollit ↄſuetudinẽ expꝛeſſe.ſi vo ſimpliciter iubet ⁊ nõ tollit expreſſe conſuetudinẽ tunc non ſequitur illum:ſed cõſuetudinẽ particularem vbi nil iubet.vide plene.ſ.de iu.na.§. ex nõ ſcripto.in fi.materie.ĩ decre.de
6 cõſe.diſ.iiij.noſſe.¶ † Redeam⁹ adhuc ad materiã huius.§.hic dr ꝙ defenſoꝛ admittitur in omni actione perſonali ⁊ reali.⁊ hoc verũ in ciuili.quid in criminali.Dic vt.ff.de ꝓcu.l.ſeruũ.§.publice.⁊ nõ niſi ꝓcedereꝛ per viã inq̃ſi 8
tionis.nam tũc admittiꝛ procurator ⁊ defenſoꝛ ĩ criminalib⁹.vt.ſ.dixi poſt Inno.qđ verũ eſt niſi in caſu quo ſequeretur eadem pena quo ad viã accuſationis.vt no.hoſti.de accu.inquiſitionis.⁊ ideo cum iudices hodie imponant tantas penas in via inquiſitiõis ſicut per accuſationẽ nõ videtur ꝙ debeat admitti defenſoꝛ nec ꝓcurator in inquiſitiõe ſicut in accu.cũ ſit eadẽ ratio.¶ Sꝫ pone agebã ↄtra titiũ.ſatis mihi equalẽ aliquis potens vult ipſm defendere nunquid admittereꝛ.videtur ꝙ ſic ex generalitate iſtius litere. Ego credo ↄtra:qꝛ ſi nõ poſſit in potẽtiorem expreſſe in hoc ſubſtituere rem vel actionẽ in eũ trãſferẽdo quomodo talis admitteretur ſine mãdato. Non vꝛ per rationẽ in qua fundaꝛ in tota illa materia.de ali.iudi.mu.cau.fa.C.⁊.ff. ⁊.C.ne li.po.p totũ.nõ ergo crederẽ admitti hominẽ qui vexare vel grauare

poſſet actoreꝫ.ſ.de alie.iudi.mut.ca. fa.l.j.§.fi.cũ.l.ſe.¶ Quid ſi nõ ſit [...] ſed eſt quidã litigioſus de iſtis ꝓcuratoribus dilaniatorib⁹ pauperũ q̃ ſta[...] in cuiꝰ eccl'iaſticis q̃ tota die ſe ige[...] rũt in cauſis:nũquid illi admittentur. Credo ꝙ nõ.Nã nõ debet fieri condi[...] tio deterioꝛ actoris p interuẽtũ defenſoris.ff.de ꝓcu.l.nõ tñ.nũc certũ eſt ꝙ fieret deterioꝛ:qꝛ forte ꝓ fideli cõpare[...] bit barator.vñ non crederẽ admittendum.⁊ hoc no.gl.ff.ex qui.cau.in poſ[...] eaꝛ.l.ij.ĩ gl.ergo debet per l.ſi actor. ff.de ꝓcu.C.de ꝓcu.l.fi.¶ † Quid ſi cle[...] ric⁹ ſe offerat defenſiõi laicali:nũquid dꝫ admitti ĩ foro ſeculari.Videꝛ ꝙ [...] qꝛ nõ ꝓpter hoc declinabit forũ la[...] le.ff.de iudi.l.venditoꝛ.Contrariũ verius:qꝛ defenſoꝛ obligaꝛ.⁊ eſt c[...] ꝙ clericus nõ poteſt renũtiare pri[...] gio clericali:nec ſe obligare vꝛ ſub[...] tere foro ſeculari.vt eꝛ d̃ iudi.c.ati[...] rici.⁊ hoc tenet Spe.ti.de ꝓmo de[...] §.reſtat.v̈ſi.q̃d ſi dñs.¶ Quid ſi cle[...] cus dat fideiuſſorẽ laicũ.Itẽ credo [...] qꝛ ex q̃ ꝓncipalis nõ obligaꝛ nec f[...] iuſſoꝛ.ff.de fideiu.l.vbicũq̃.⁊.l.fide[...] ſoꝛ.§.fideiuſſoꝛ.de re iudi.l.cũ ꝓnc[...]
lis.¶ † Quid ĩ foro eccleſiaſtico. [...] huc nõ admitterem ipſm niſi ꝓ eccl'ia [...] vel miſerabilib⁹ vel cõiũctis pſonis [...] ĩ aut̃ de ſan.epiſ.§.aliũ.eꝛ de poſtu.c. [...] ſ.⁊ hoc nõ ĩtelligo de cle.cõiug.ꝗ de illis iudicãdũ eſt ſicut d̃ laicis in cau[...] ſis pecuniariis.Dic vt eꝛ de cler.cõ[...] c.j.li.vj.itẽ ꝓmiſſa intelligo in defen[...] ſore volũtario q̃ ſe gratiſ offert.¶ Q[...] in neceſſario vel cauſatiuo.Verbi g[...] clericus vẽdidit rem ⁊ de euictiõe te[...] neꝛ.res petiꝛ ab emptore.cleric⁹ vult defenſionẽ ſuſcipere forte denũcia[...] vel laudat⁹ ſe offert emptore abſ[...] nũquid admitteꝛ.Vꝛ ꝙ ſic per.l.vẽ[...] toꝛ.ff.de iudi.Spec.tenet contra in. §.reſtat.ver.q̃d ſi dñs.ſ.alleg.ibi l[...] quiꝛ in his terminis.ꝗnis.ſ.add[...] xerim ad queſtionẽ de defenſore [...] nõ intereſt.qđ ſatis videtur veru[...] perſonalibus.Quid in realib⁹.Spe[...] etiã loquiꝛ in illis:qꝛ loquiꝛ quando clericus vult accipere defenſionem

salli vel emphi.sui. Solutio hui⁹ que
stionis depēdet ex solutione illius an
clericus teneat⁊ rñdere in acione reali
coram iudice seculari. in qua fuerūt di
uerse opi. vt no. plene per Archi. ex. de
cleri. cōiu. c. j. ⁊ scripsi. C. de epis. ⁊ cle.
aut. statim⁹. quicquid sit de iure scio
q cardinales ⁊ episcopi respōdēt in re
gno francie i foro seculari in realib⁹ ⁊
in talibus casibus defensiões recipiūt
q̄re cū ego sim de regno leges regni
9 non impugno. ¶ † Quid si alienigena
qui non est de foro iudicis nec actoris
vult suscipere defensionē alicuius: vel
forte indigena vult dare fideiussorem
extraneū nunqd debet admitti. Credo
q in omnibus casib⁹ quos excogitare
potes per quos posset fieri deterior cō
ditio actoris ex persona defensoris vel
fideiussoris vel ex facilitate conueniē
di vel al's q non admittatur defensor
ipso actore inuito. ff. iudi. sol. l. iā tamē
§. si tamē. de in ius vocā. l. j. q̄ satisda.
cog. l. ij. Sz nūquid defensor laudatus
ad quem res pertinet tenetur satisda-
re. Non videtur qꝛ causam ppriam de
fendit. Videtur contra per illa que dixi
s. §. sin vero. ℣. quid si cōuentus. qꝛ ve
rum est cū alieno noīe esset in iudicio
q̄uis rez suā agat. ⁊ facit. ff. qñ appel.
sit. l. ij. § i ppria. ℣ si. defensori ¶ Sup
hoc videtur dicendum q si conuentus
ipsum substituat defensor debeat caue
re pro. vt dixi. s. §. sin vero. Si ℣o ipso
absente talis defensionē suscipiat ipe
caueat per. d. ℣. defensori. iuxta gene
ralitate regule que hic traditur nemo
em̄ ⁊c. de hoc dixi. s. ℣. sin vero aliqs.
10 ¶ † Sed queritur cōtra quē fiet execu
tio hoc casu qñ laudat⁹ garitor seu no
minat⁹ auctor succūbit. videt⁊ exp̄ssuz
q cōtra hūc nominatum: qꝛ is est pcu
rator in rem suā cuius ad ipsum ptineat
periculum. ⁊ ita in ipsuz fiet executio.
ff. de pcu. l. plauti⁹. eo. tit l. si pcurator
meus. de re iudi. l. si se nō obtulit circa
prin. ⁊ ita videtur gl. ibi sentire. sed cō
trariū videtur sentire. ff. de iudi. l. ven-
ditor. p qua videtur exp̄ssuz. ff. de do.
preleg. l. pater. ¶ Potest dici q debeat
fieri executio in actore qui defensionē
suscepit. Sed ipso existēte nō soluēdo
in ipsum principalē reuz. vt. d. l. pater.
Uel potest dici qđ sit in electione acto
ris: nā certū est q ipse actor est pcura-
tor in rem suā et habet mādatū ex quo
reus principalis loco suo ipsum substi
tuit. ⁊ ita quasi mādare videtur. ff. iud.
sol. iam tamē § in hac. ⁊ ideo fit execu
tio in eū iuxta leges. s. alleg. ¶ Itē po
test fieri in ipsum defensorē qui factus
fuit in rem suā. ⁊ quasi talis recepit de
fensionē p dictas leges. ¶ Itē videret
equū q si ageret reali q fieret execu-
tio in ipsa re. ⁊ ita cōtra reum principa
lem qui tenet rē iuxta. l. qui restituere.
nam iniquū esset si actor cōpelleret rē
suā vendere. ff. rerū amota. l. nō em̄. et
scripsi. s. de actio. § omniū. ⁊ nisi ita di
cas sequerent multe fraudes. nā multi
laudarēt inopes: ⁊ illi qui occupassent
res alienas laudarent alios ad finē q
rem possent habere pro pecunia quod
esset iniquissimū. vbi vero est simplex
defensor sine mādato nec laudatur ga
ritor. Constat q fit executio in eū: vt di
ctis legibus. Sz videtur q tunc occur
rat predicta iniquitas i actione reali:
qꝛ sic cōpelleretur vēdere. ¶ Sed ad
hoc potest dici q estimatio p̄stita p ta
lem defensorē nō liberat possessorē. ff.
de tabu. exhi. l. cū § cōdēnatio. vide. ff.
de peti. heredi. l. nec vllaz § fi. ꝺ sol. l.
11 stichum § dolo, ¶ † Item querit nun-
quid cōdemnato defensore posset fieri
executio contra fideiussorē qui pmisit
iudicatū solui: vl' an oportet venire cō
tra eū per viā acti. ¶ Super hoc doc. te
nent q imo per viam executionis po-
test cōtra ipsum procedi vt cōsueuit no
tari. C. de vsu. rei iudi. l. fina. ¶ Sed cō
tra fideiussorem qui tenetur ex contra
ctu per viam actionis. de hec not. Dy.
ff. de fideiussori. l. si testamēto. vide. in
Spe. de sen. excō. § sequitur. ℣. q̄d si
sententia: ⁊ ideo no videtur talibus fi-
deiusso. cōpetere. exceptio autem p̄sen
te cum sit dilatoria ⁊ contra istos pce
ditur per viam executionis vt ibi scri-
psi. iūge. j. de repli. § fi. Quia hec ma
teria est quotidiana et parum placuit
glossata diutius morari.

a ¶ Hoc lo co. Diuide ẽm areti. & summa sic. Actiões ci uiles tã re ales q̃ per sonales sũt ppetue: p̃= torie vo pe nales regu lariter du= rant anno. 2 qd fallit in actiõe fur= ti manife= 3 sti q̃ perpe tua ẽ: p̃to= rie vero rei psecutorie 4 ppetue sũt. b ¶ In ho norarijs. Qd ẽ verũ si lesio du= rat tanto tẽ pore: al's si q̃driennio ista dura= a bit tãto tẽ= pore vt no. bart. in. l. si ab hostib9 §. fi. ff. ex q̃ i bus causis ma.

c ẽ §. pe. Tñ ẽz ãg. illa ẽ pena lis ex vna pte tm̃: & id nõ vr̃ bñ ex cipi ẽz bar. in. l. i. ho= norarijs. cõcludit q̃ oẽs rei pse cutorie ex vtraq̃ pte sit ppetue: vt h. & d. l. i hono rarijs. ex pte aũt actoris psecutorie & ex parte rei penales finiũtur anno.

¶ De perpetuis & tem poralibus actioni= bus Rubrica.

¶ Glos. bene continuat hãc Rubricã q̃ nõ male sedisset post ti. de actio. immediate.

☞ Actiones omnes di cũtur viuere. xxx. ãnis. b sicut hoĩs centũ. Si ve ro est vita breuior: hoc ẽ c per accidens.

Actio furti manifesti ẽ ppetua ppter frequẽtiã delicti.

Rei vendicatio vtilis q̃ datur contra eũ qui do= lo desijt possidere: an sit annalis an vo ppetua.

4 Actiones p̃torie que cõ cipiuntur in dolum qui sapit delictũ nõ sunt an= nales: que pficiscuntur ex contractu q̃uis nõ cõ petant sine dolo sunt p petue.

Hoc lo= co a. ¶ In gl. vt condictio ex. l. ibi cum alleg. ẽ. ad. l. aquil. §. ce terum. immo ẽ in §. hoc tñ. ¶ † In ead. gl. ibi cũ dicit tã in personalibus Jaco. dicit q̃ vita oĩm a ctionũ est hodie. xxx. an nõ. sicut hoĩs centũ: sed qñq̃ est breuior. & hoc p accidẽs. & ppter hoc nõ vitiatur terminus natu= ralis. quo aũt iure erat hec antiq̃tas hoc vr̃. ẽ. de vsuc. in prin. vbi sert psi. & fac. ff. d fur. l. si qs in hostiũ. §. q̃diu. ¶ In eadẽz glo. ibi cũ alleg.

l. si nõ cõuitij. Opi. War. fuit ... gl. qñq̃ seq̃r. vt. ff. qd met. cã. l. si ... ceptione. §. j. de iniur. l. lex cor ... bat cõiter p doc. vide. ẽ. d ... ¶ In. e. gl. i fi. dicit Ja. q̃ hec ... quo ad actionẽ criminalẽ q de illa ... la fit mentio: sed quo ad actione ... l'z est bene fallentia. ¶ In glo. hec ... cit ibi cũ alle. l. i honorarijs. b vide ... de actionibus. §. rursus. ¶ In ea. gl. ... de eo per quẽ factũ est. l. j. §. pe. ... penalis ab vna parte. & ideo nõ ... bene excipi. vide meli9. ẽ. de ac§ ... aduersus. ¶ In glo. vtile ibi ... gat. l. sciẽdũ. §. pe. & ad modũ le ... nos debem9 referre. ff. de le. i. ... pluriũ. §. fi. & facit p opi. illorũ ... q̃ actio iniuriarũ durat anno vti ... no. in. l. si non cõuitij. ẽm Jac. ... §. sed lex. ¶ † In gl. s. p̃tor. in fi ... loquit de actione i factũ. vt. C. ... fi. cũ ibi nota. & potest esse rõ q̃ ... furti manifesti est perpetua p ... quentiaz delicti. vix enim rep ... q̃ quin aliqñ furtũ fecerit ... pe. l. aut facta. §. fi. idẽ dicit gl ... ac. & obli. l. i honorarijs. Sed ... lus frequẽtius cõmittit. vide. ẽ. ... ui. §. gallinarũ. & solue p illa que ... psi. idem Ja. inducit hũc. §. in ... a ipsius. q̃ statuta legati no ... tur vltra tempus legationis ... dulgẽtie per legatũ cõcesse. ... di. oĩm iud. l. eũ qui. ¶ Itẽ q ... non possit diem statuere ad solu ... vltra temporis arbitrij sui. ff. de ar ... cuz dies. §. si intra. hoc videtur ... sum eo. ti. l. q̃d tñ. §. solutioni. itẽ ... stinguit an iudex vel ... cause cognitiõe: & tũc d ... An sine cognitiõe: & tũc i ... C. de postul. l. j. & est expressum ... tis legati. ex d offi. lega. c. fi. vi ... ¶ Redeamus aliquãtulũ ad ... huius textus p quẽ cõcludit q ... rie durant anno vtili qd est verũ ... nalibus s3 persecutorie sunt perp ... itẽ & penales sunt perpetue ... uenit ẽm Glo. que sunt hic ... cũt in effectu obtinet: ergo solũ ... in penalibus p̃torijs. sed vide ...

obtinet etiam in persecutorijs ꝑ infinitas leges q̄ allegabant pro fallentijs in.l. i honorarijs. hic allegata vbi plenior glo. ꝙ hic vbi videtur glo. concludere ꝙ regula que hic in tex. traditur obtineat in pretorijs ꝑsecutorijs rei in 4 quibus versatur delictum. ⁊ ita in duabus videlicet penalibus ⁊ in rei persecutorijs in quibus vertitur delictuꝫ. ¶ † Occasiōe huius querit hic Ja. q̄d de vtili rei vendi. que datur cōtra illū qui dolo desijt possidere. Et videtur ꝙ sit annalis: qꝛ est ꝑtoria. ff. de noxa. l. electio. §. i. ⁊ in dolo cōcipitur: ⁊ ita ex delicto ⁊ sic videtur annalis per hanc doctrinam. ff. quod cuꝫ fal. tu. l. huius §. has actiones. ipse dicit contra ⁊ ponit regulam ꝙ vbi pretor ciuileꝫ extēdit est perpetua: q̄uis in dolum cōcipiatur. Uerbigr̄a. petitio here. est ciuilis pretor eam extendit. vt cōpetat bo. pos. ⁊ fideicō. quibus nō cōpetebat directa de iure ciuili. he pretorie sic extense sunt perpetue. vt hic not. ideꝫ in rei vend. que est ciuilis ⁊ directe competit cōtra rei possessionem. pretor extendit eam: vt competat cōtra illum q̄ dolo desijt possidere. hec ciuilis extensa est perpetua fm̄ eū. ⁊ sic regula quā glo. tradit non procedit in talibꝰ. pro hoc facit qꝛ noxales actiones ciuiles pretor extendit contra illum qui dolo desijt possidere sic quod debet subseq̄ iuris ciuilis actionem. ff. de noxali. l. plurimum. intantum quod sunt perpetue. eo. tit. l. si ad libertatem. §. fi. ⁊ facit quia actiones que loco alterius dātur assumunt idem tempus. ff. ad velleia. l. hec actio. ꝺ ca. di. l. ij. i fi. ista sn̄ia videtur necessaria in omnibus actiōibus que dantur contra illum qui dolo desijt possidere. nam omnes actiones sunt perpetue in eo qꝺ peruenit vt hic ⁊ nota. vbi quis dolo desijt possidere constat quod videtur peruenisse quātū nunc nihil sibi adest. ff. quod met. ⁊ cau. l. videamus. de regu. iuris. l. cum pretor. ⁊ sic perpetue. ⁊ hoc bene probatur. ff. si vend. not. mulier. l. i. §. fin. nam ibi mulier dolo desierat tenere: ⁊ tenetur perpetuo: vt ibi patet. ⁊ in ti 4 tu. sequen. l. i. §. hanc autem est annalis quia illa datur q̄uis nihil peruenerit ⁊ vltra ꝙ peruenerit. vt ea. l. §. sub pretextu. ⁊ hec videtur vera solutio dictarum legum. ⁊ de hoc dixi. s. de actio. §. sequēs diuisio. ¶ † Item caue q̄uia pretorie que concipiuntur in dolum: ⁊ in quibus versatur dolus qui videtur delictum non sunt annales vbi proficiscuntur ex contractu q̄uis non competant sine dolo imo sunt perpetue. et hoc patet. ff. de tribu. l. illud. §. finali. cum. l. sequenti. nam tales actiones sunt transitorie contra heredes. ff. de actioni. et obligatio. l. ex cōtractibus. et sic non sunt annales. he enim due regule se conformant: vt nota in dicta l. in honorarijs. Potes ergo recolligere quod pretorie penales. item et rei persecutorie que descendunt ex delicto sunt annales. rei vero persecutorie que etiam concipiuntur in dolum que proficiscuntur ex contractu. Item et omnes ciuiles extense si non proficiscūtur ex delicto: ⁊ maxime ille que competunt contra illum qui dolo desijt possidere. Item ⁊ omnes que proueniunt de eo quod peruenit sunt perpetue. hec aūt regula de rei persecutorijs fallit in actio. que competunt ad rescindendum quod de iure communi tenet. Item ⁊ prima regula in actione furti. ⁊ sic potes intelligere quod not. in dicta. l. in honorarijs. ¶ Iteꝫ dic qꝺ casualiter perpetue efficiuntur annales. ff. de peculio. l. quesitum. ff. quādo actio de pecul. est annale. l. prima.

Item dic quod extense vel que in locum alterius succedunt sunt perpetue quales erant pricipales. ff. de exerci. l. si tamen. §. fina. ⁊ ibi nota. de instito. l. nouissime.

☞ Actio que datur contra magistratus et officiales an transeat in heredes.

Delicta q̄to sunt grauiora tanto grauius sunt punienda.

Crimē publicum an extinguatur morte accusati vel non vide distinctionem.

Quid autem in delictis priuatis.

a ¶ Nõ ãt
Penales a
ctiões ꝓ
prie vel ciui
les ꝯ here
des nõ dã= 1
tur nisi lis
ꝯ defunctũ
fuerit ꝯtes.
heredi ꝓ
cõpetũt ex
cepta actio
ne iniuriaꝝ
ex ꝯctu ꝓ
cõpetunt ꝯ
heredes ꝓ
ter actionẽ
de dolo: ni
si aliqd ad
eos ꝑuene
rit.h.d. fm
angel. vsq
ad.§.super
est.

a Nõ ãt oẽs.

¶ In gl. hic ponit. in fi.
he sunt de diuisionib' q̃
ponunt in arbore. vt vi
disti. s. in fi. ti. actionuꝫ.
¶ † In glos. s. priuatis. 1
ibi cũ alleg. s. de oblig.
q̃ ex quasi delicto. §. fin.
Sꝫ ꝯ hoc videtur. ff. de
dã. ifec. l. iiij. §. fi. vbi gl.
opponit de hoc. §. sꝫ nõ
soluit. Quidã ibi dicunt
ꝛ attribuit Jac. de ra. q
est speciale in actione q̃
datur cõtra officiales ꝛ
magistrat' vt trãseat cõ
tra heredes. ¶ Sꝫ hoc
nõ videtur verũ per. l. iu
lianus. ff. de iud. Alij di
cũt q vbi est quasi deli
ctũ in ꝯmittẽdo obtinet
h. l. vbi in omittẽdo illa
ꝛ hanc innuit ibi Dy. ꝓ
quo facit. ff. d. ma. cõue.
l. nõ similiter. ꝛ. l. qd ad
magistratus. que simili
ter obstant huic gl. Sꝫ
queritur de ratione di=
uersitatis. Et põt dici q
illud qd cõmittit. est pe
ius ꝛ plus causat deli=
ctũ q̃ illd qd omittit. ff.
d act. emp. l. si sterilis. §.
cũ per venditorem. ꝛ ibi
no. ff. depos. l. si apud. i
prin. nũc constat q illa
q̃ plus cõcernũt delictũ
defuncti min' sunt trãs=
missibilia cõtra heredẽ
q̃ alia: vel pater ꝓ hãc
materiã. ꝛ idcirco nõ mi
ruꝫ si quasi maleficia in
committẽdo nõ trãseũt
in heredẽ: qꝛ plus sonat
ad delictũ q̃ quasi ma=
leficia que in omittẽdo
2 fiunt. ¶ † Sed hec ratio
videt irrationabilis ꝛ ẽt 3
tota hec materia videt
irronabilis: qꝛ de rõne

quãto delicta sunt grauiora tanto gra
ui' debẽt puniri. ff. de pe. l. respiciẽ.
cõstat aũt q hec est pena q bona aufe
rant heredib'. ꝛ ideo i crimine maie
statis pena confiscationis transit con=
tra heredes ꝛ i crimine heresis ꝛ i plu
ribus alijs de quibus hic subijcitur et
propter inhumanitatem ꝛ detestatio=
nem eorum ꝛ sic sequitur q qñ magis
sonat ad delictuꝫ magis dꝫ trãsire cõ
tra heredes vt maior sit pena cui' cõ
trarium cõcludit hec materia ꝛ solutio
quam. s. posui. Et hoc videtur etiã p
bart. qꝛ heredes magistrat' tenent ex
quasi maleficio magistratus dolo vl
lata culpa cõmisso ꝛ tñ non ex cõm
leui: qꝛ minus delictum vt dictis
bus not. similiter. ꝛ. l. qd ad magi
tus. igitur quod plus trahitur ad
ctũ magis videt trãsmissibile. Ac
põt rñderi q iura in delictis semp
dunt ad punitionẽ persone delinq
tis principaliter. Et ideo quia si tal
actiones trãsirent cõtra heredem ip
delinquens non puniretur ex hoc
heres vel res que non delinquerũt
fuit statutum q tales actiões nõ trã
irent. in aut. de mã. prin. §. oportet. a
tem verum est tamẽ q ex quodã con
speciale fuit statutum in casib' h
quentibus non attenta hac ratione de
quibus est arguendum contra rõnem
cõem cũ sint spãles casus ꝛ nõ vit
ff. de reg. iur. l. j. ꝛ ideo quanto magi
trahit ad delictũ minus est transi
bile quia magis cõcernit punitioni
persone: sed vbi quasi delinquitur
omittendo tunc est modicum delic
ꝛ videtur potius accedere ad cõt
q̃ ad delictũ: ꝛ iõ trãsit sicut q
ait ex cõtractu. Et facit qꝛ in
videt agi de pecu. ff. de ma. cõ. l. j. §.
nau. cau. l. ideꝫ ait. §. si filius. ¶ In
videtur obstare huic gl. eadeꝫ. l. §. h
actio, sed ibi in actiõe que competit
recepto. vt ibi notatur. ꝛ in. l. finali
penulti. ꝛ fin. eod. titu. ¶ In ea. glo.
fine. vide plures casus in. l. ex iudici
rum. ¶ † In glo. hoc in duob' casibu
Et vt bene hanc glo. videas debes
re quod in publicis iudicijs interdu

agitur criminaliter ad penam corporalem. interdũ ad penã pecuniariam. vbi agit criminaliter: certũ ẽ ꝙ crimẽ extinguit si reus moriat ante sentẽtiã etiã lite ↄtest. ꝛ hoc casu indubitãter verũ est ꝙ glo. hic no. Sed vbi agitur pecuniariter sunt opi. Hug. dicit ꝙ post lit. contesta. trãsit cã cõtra heredes ad istar priuatorũ. Cyprianus dicit ↄtra: vt hec legũt ꝛ notãt. ff. de publi. iudi. l. defuncto. Si itelligas hãc glo. loqui qñ agitur ad pecuniã. ꝛ vr adheret opi. hug. ꝛ hãc seqnũtur cõiter doct. Pro opi. tñ Cyn. vr. l. ex iudicioꝝ qui videt loqui qñ agit de pecunĩa: ꝛ facit drĩam inter publica ꝛ priuata crimina. ꝛ si opi. hugo. eẽt vera nulla videret differentia. ¶ Itẽ facit quia vbi non sunt expresse adẽpta bona i publicis criminibus extinguitur causa etiam quo ad bona: et sic videtur pro opinio. Cyn. et tamen Hugo. inducit pro se. ¶ Super hoc est aduertẽdũ ꝙ interdũ agit de adẽptione seu cõfiscatione bonorũ. interdũ nõ agit de hoc. sed pars agit pro iteresse suo. vt i. l. corne. de fal. ꝛ in. l. iul. de vi. pu. vel priuata: iuxta illa que legũtur ꝛ notant i l. j. C. qñ ci. ac. cri preiudi. hi casus sunt valde diuersi. ¶ Uideamus ergo de quolibet p qõnes. Pone ꝙ accusabant titiũ criminaliter. l. iul. de vi. pub. vel cor. de fal. vel. l. iul. repetundarũ. quarũ pene sunt partim in ꝑsona partim in pecunia accusatus morit li-
3 te cõtesta.[a] querit nunqd accusatio extinguat p mortẽ quo ad penã pecuniariã. Et nõ vr p. l. defuncto. Ego credo cõtra hoc casu i pu. iudi. ꝛ is est casus. l. ex iudicioꝝ. i prin. ꝛ pbat. ff. de in. fis. l. lucius. ibi em̃ fuerat appellatũ. et ita est pinde ac si nõ fuisset ꝓnũtiatum ff. ad turpil. l. j. ꝛ fuit extĩcta accusatio p mortẽ etiã quo ad bona. verũ est: si ꝙ si bona fuerũt scelere quesita auferuntur sed nõ vi accusationis: sꝫ qꝛ turpia lucra ꝛc. ff. ad. l. cor. de fal. l. cũ fal. ꝛ. d. l. lucius. ꝛ hoc casu ẽ vera opi. Cy. ꝛ hoc
4 est verũ in pua. cri. ¶ † Quid in priuatis sicut scis ex delicto pt agi criminaliter ꝛ ciuilr. vt ptꝫ. ff. d pua. dli. l. fi. Pone ꝙ accusabãt te crialr de furto nulla scã ↄclusiõe ad penã ciuilẽ lit. contest. morieris: nũquid possum agi ciuiliter contra heredẽ tuũ. Credo ꝙ sic ꝗuis nõ fuerit lis cõtest. in ciuili: nec ad hoc actũ eẽt. Et sic intellige. d. l. iudicioꝝ. §. ex ceteris. ꝛ hec est differentia inter publica iudicia ꝛ priuata. Et põt esse rõ: qꝛ publica plus sapiũt substantiã dlicti. vt. s. dixi. ¶ Sꝫ quid agebã forte. l. iiij. de vi vel actiõe in factũ ex. l. cor. de fal. ad pecuniã nil cõcludẽdo ad punitionẽ corporis sꝫ ꝑ iteresse. nũquid hec actio trãsit ↄtra heredes. Credo ꝙ sic siue publicũ eẽt delictũ siue priuatuꝫ: et hoc casu intelligo. C. si ex delic. defun. l. j. q̃ hoc casu ꝓprie loqtur ꝛ loqtur ẽt in publicis. ꝛ i hoc casu dꝫ intelligi. d. l. de functo. i scdo dicto. ꝛ iunge. j. §. pri. ¶ Itẽ dicit ꝙ de crimie põt excipi cõtra heredes ẽt lite nõ cõtest. vide. C. de adul. l. fi. ¶ In glo. nisi lis. in fi. ꝛ est ratio in primo casu q̃ ibi reddit. qꝛ pretor ita moderatus fuit auxiliũ suũ. vt. s. dixi de actio. §. rursus. ¶ Ad scdꝫ pt dici ꝙ nihil sit spãle: et ꝙ actio in factũ iterdictũ sumat ꝑ eodẽ. vt videbit. j. d iterdic. §. fi. ¶ In gl. nã hec i fi. itẽ pt poni exẽplũ. l. fi. C. d reuo. do. §. fi. Aliqñ tñ sup tex. ex pmissis dat itelligi ꝙ actiões ex ↄctu trãseũt ex q̃ si alis dictũ ẽ i maleficiis. aliqñ tñ ꝛc. vñ excipit a rgula subaudita.

[a] ¶ Accusatus morit litecõtest. Ad de de hac q. p Bal. in sua iudicia lis practica noniter sculpta quã addidi ad lanfrã. d oria. i. c. qm cõi cet. ꝛ i cle. sepe. i. iij. pte in tit. q̃ crimina morte finiantur. ꝛ ibi posui in apostil. ad ipsum.

In glo. §. de dolo. Ista glo. nõ procedit km opi. doc. de qua scripsi. §. d act. §. actionum. ¶ In fi. eiusdem gl. vnde dic q vbi dolus constituit extra contractu non agit contra heredẽ nisi inquãtũ puenit. ꝛ no. in. d. l. in heredem. ff. de dolo. sed vbi in ꝯtractu agit actione ex cõtractu ꝛ dat in heredẽ etiam si nihil puenit regulariter. ꝛ de hoc vid pleni⁹ ff. depositi. l. si apd. §. dat. ff. de re iud. l. hoc iure. §. fi. e. ti. l. ad ea. §. fi. illud ãt videt vbi actio est datiua vel competit occasione contractus non directe ex cõtractu q non transeat si concludatur directe per medium. doli ꝛ principaliter ad punitionem. ff. quod cum fal. tuto. l. hui⁹. §. j. de edẽ. in fi. Sed si pricipalr fuerit actio reperta p emẽdatiõe dãni videt q transeat. arg. ff. de bo. aut. iud. pos. l. pretor. §. hꝫ actiões. ff. de do. l. sabin⁹. ꝛ sic possunt itelligi multa de fal lẽtijs. vñ debes hoc exponere ex cõtractu act. i. q occasione ꝯct⁹ dat. ꝛ de his vide pleni⁹ in. d. l. hoc iure. §. j. vbi ẽt tangitur de quasi contractibus.

1 ☞ Actiones an efficiant transitorie p simplicem citationem.

2 Actiones si non sunt penales descendunt tamẽ ex maleficio: an trãseunt ad heredes.

3 Actio in factũ descendẽs ex interdicto vñ vi aut clam est rei psecutoria: tñ nõ transit ad heredes nisi inquantum ad eos peruenit.

4 Lis si fuerit contestata i actionib⁹ penalib⁹ p principales psonas transeũt ad heredes. Quid si fuerit cõtestata p procuratorem.

5 Testator si mandauit emẽdari fore facta: an actio transeat ad heredes.

6 Eqtas canonica ẽ dulcie ꝛ rõnabilis.

7 Testator qui deliqrat phibuit heredibus ne facerẽt emẽdã. vel qd si iude⁹ vel saracenus dedit dãnũ ꝛ morit ante contest. lit. an heredes teneantur.

8 Actiones ex delicto descẽdẽtes nõ trãseunt in heredes nisi lit. ꝯtest. ponit exceptiones.

9 Defunct⁹ in vita sua pmisit emendare damnũ excessum cõtitendũ: an possit agi ꝯtra heredes: lꝫ lis nõ fuerit ꝯtest. contra defunctum dum viueret.

10 Accusatus fuit quidã de delicto ex [...]ro officio ad finẽ punitionis. an [...]ciat lit. contestatio: aut si gagiata fuisset emenda.

11 Successor i dignitate vel officio: an teneatur ex delicto predecessoris sui.

Penales. ¶ † In glo. imo v[...]detur. in fin. C. de inoffi. testa. l. si quis in suo. ꝛ caue quia hec glo. videtur falsum ꝯcludere q a[...]fiant transitorie per preparatione. v[...] de i qrela e.t speciale vt ibi patet. S[...] an fient transitorie per simplicem ci[...]tionẽ posset magis dubitari. ꝛ gl. v[...]tur quãdoq innuere q si c. vt no. in[...] in. l. si cum. §. qui iniuriarum. ff. si q[...] cau. ꝛ in multis alijs locis. vt scrip[...] de acti. §. item aduersus pro quibus [...]detur. ff. de act. ꝛ obliga. l. cõstitut[...]bus. Sed gl. videtur ibi sentire c[...] que videt illis ꝛ isti contraria. vnde detur q exigatur litis cõtestatio: q[...] testes semper faciunt mentionẽ c[...]testatione. vt hic. ꝛ. ff. si ex delic. def[...] l. j. ff. de acti. ꝛ oblig. l. sciẽdum. ꝛ. l[...]nes. de reg. iur. l. penalia. naꝫ licet [...]tum reperiatur q citatio ppetuet [...] ad prescriptionem: non tamen q [...]ciat ad transitoriam actionem ad [...]dẽ qd aliud est: vt scrip si i. §. itẽ [...]ius. ꝛ ideo simpliciter dicit gl. n[...] veras ꝛ minus istam. Nec obst. l. c[...]titionibus: qꝛ nõ intẽdit loqui de si[...]plici citatiõe ex qua nihil aliud secu[...]et: sed loquitur quando citatio fuit [...]cta: ꝛ reus contumax ꝛ positus in [...] ciu. tũc enim satis potest fieri transi[...]ria: qꝛ talis ꝯtumacia habetur p [...] lit. contesta. in aut. vt omnes ob[...] prouin. §. si naũtẽ ille. ꝛ ideo te[...]ter ibi dicit. quasi lit. contest. cum [...] tuo. ꝛ intelligas quando fuit ver⁹ [...]tumax: si eñ cãm haberet non venie[...] esset secus. ff. ex quib. cau. ma. l. au[...] tor. §. fi. ꝛ habetur pro contumace. C[...] li. prin. da. l. j. ¶ In glo. nisi in duob[...] casibus. in fi. hi casus nil faciũt ad [...]gulam que hic tradit que loquitur [...] acti. penalibus que descendunt ex [...]leficio: vt patet q actiones que com[...] muni[...]

tunt in illis casibus sunt huiusmodi. &
ideo frustra fuerunt he fallentie posite.
3 ¶†Redeamus ad materiam huius §.
querendo vltra glos. aliqua que faciũt
ad intellectum. §. textus dicit hic pena
les &c. Quid si non sint penales descē-
dunt tamē ex maleficio. Uidetur sup-
ponere ꝙ ille trāseant a cōtrario sen-
su: & pro hoc quia conditio furtiua de-
scēdit ex delicto. ff. de compen. l. si am
bo §. quoties. que datur cōtra heredes
quia rei persecutionē continet. ff. de cō
di. furti. l. si ꝓ fure §. cōditio. ī. de obli
ga. que ex malefi. §. fi. & hoc videtur ex
pressuz. ī. ad. l. aquil. §. his verbis. Hec
etiam probatur: quia actio rerum amo
tarum descendit ex delicto: & tamē quia
rei persecutionem cōtinet datur in he
redem. ff. re. amo. l. ꝯ. §. si post diuortiũ
iuncta. l. si mulier. §. he actio. eo. ti. pro
hoc facit q: tex. quasi vbiq; qñ loquun
tur de hac materia loquuntur de pena
lib9 sicut hic. &. ī. §. nõ aũt. ff. de actio. &
obli. l. oēs. de reg. iur. l. penalia. suppo
nendo ꝙ aliud esset si nõ essent pena-
les. ¶In ꝯtrariũ facit. l. vna. C. si ex de
lic. defun. vbi indistincte loqt de actio
descendentib9 ex maleficio nec sit mē
tio de pena. ¶Itē q: actio i factũ q̄ de
scendit ex interdic. vñ vi aut clā est rei
ꝑsecutoria: & tamē nõ transit ꝯtra here
des nisi inquantũ ꝑuenit. ff. de vi & vi
ar. l. j. §. fi. cum. l. seq. & sequē. l. princ. et
§. j. quod vi aut clam. l. semꝑ. §. hoc in-
terdictũ. ¶Ad hoc pōt dici ꝙ omnis
actio descendens ex maleficio dicit pe
nalis largo sumpto vocabulo. & hoc ap
paret quia actio rerum amotaruz dici
tur persecutoria. vt. d. l. si mulier. §. hec
actio. & alibi dicitur penalis: q: descen
dit ex maleficio. C. e. l. ij. hoc et patet.
ī. de actio. §. sequens. ver. ex maleficio.
vbi dicitur ꝙ ex maleficio descendunt
penales pure & miste rei & quasi perse
cutorie. nec sit mentio de puris rei & ꝑ
secutorijs quasi non sit scdm verā & an
tiquaz literam. & in quibusdam tamen
libris fit mentio de eis sed scias ꝙ nõ
in antiquis. imo notabiliter tex. illa
duo membra posuit: & de reis persecu
torijs tantum scienter substituit et de-
ne apparet: quia non ponit exemplũ
nisi de illis duobus membris: nec pl9
debet esse in tex. igitur istud verbũ pe
nales quod est hic positũ nõ est pōde
randum imo plane intelligendũ: vide
licet ꝙ descēdentes ex delicto nõ trāse
eunt cōtra heredez nisi inquātũ perue
nit. Nec ob. qd dicit de cōdi. furt. quia
pōt negari ꝙ descendat ex delicto. vt
no. i. d. l. si ꝓ fure. §. cōditio. Nec facit
ad ꝯtriũ. l. si ambo. §. q̄ties. ff. de ꝯpen.
imo vr ꝯcludere ꝙ nõ descendũt ex de
licto cũ ibi sit posita regula d his q̄ de
scendũt ex delicto postea inferat. idez
est & si cuz dicatur ex causa &c. quasi di
ceret ꝙ condi. furti. non erat ꝯprehēsa
sub illa regula. vel si dicas ꝙ codi. fur.
descēdat ex dlicto. dicas ꝙ denegat ab
alijs descendentibus ex delicto sicut i
alijs multis habet sua specialia. ¶Ad
§. his verbis. respōde vt ibi scpsi. Ad
illud no. ꝙ opponitur de ac. rerũ amo.
non obstat imo facit ꝓut ibi nota. & C.
4 e. l. fi. ¶†Sequit i tex. Si ab ipsis ꝑn
cipalibus. Quid si ꝑ ꝓcuratorem. Nõ
videt idē cũ hic dicat de principalib9
& ꝓcur. nõ est ꝑncipalis. C. d iura. calũ.
aut. principalis. Sed dicas idē & h vo
cat principales illos q̄ causarēt in pro
prijs ꝑsonis obligatiões ad differētiā
heredũ nõ ad differētiā ꝓcuratorũ: vt
satis pz de se. ¶†Itē sequit in tex. ꝯte
state. Quid si delinquēs iussit forefacta
emēdari sicut tota die faciũt testātes.
nunquid teneantur heredes. Non vi-
detur per hos tex. qui requirunt con-
testationem. ¶Dicas ꝯtra. extra de se
pul. c. fi. de rap. c. in literis. et idē si nil
dixit: si tamen confessus fuerit sacerdo
ti presumitur enim ꝙ voluerit sua fore
facta emendari ex quo apparēt signa
penitentie. vt ibi no. Inno. et hoc casu
certum est de hoc facere mentionem in
libello seu petitione. Nam si ageretur
simpliciter act. descendente ex delicto
& reciperet ꝙ non transit contra here-
dem forte non audiretur si perviam re
plicationis proponeret ordinationem
seu penitentiam testantis: q: disposi-
tio testatoris nõ potest facere actionē
transitoriam que de iure nõ transit. ff.

de leg.§.l.nemo.e.ti.l.si creditori. per quã vr̃ q̃ debeat eligi ex dispositiõe q̃ est valida de equitate canonica. Quid si añ disponit vel nõ apparẽt signa penitẽtie. Uidetur q̃ actio sit extincta p̃ h̃ tc.l.nec iura canonica in hoc immutãt.ratio enim est iurium illorum vt a peccato defunct⁹ valeat liberari:vt patet.in.c.in literis.i fi.si non apparuit penitẽtia non liberatur.igitur cum ratio cesset illi⁹ iuris videt̃ q̃ ipsum ius extra de senten.excõ.c.a nobis.vbi cõcluditur q̃ etiam pro tali non est orandum. Quid dicẽdũ. Ista est dura equi

6 tas canonica dulcis ⁊ rõnabilis. ¶ †Unde credo q̃ heredes teneãt̃ de iure canonico etiã si signa penitẽtie nõ appareant. Nam licet ecclesia nõ presumit p̃ peccatore nisi signa penitẽtie appareant nihilomin⁹ nescit p̃ certo an sit absolutus apud deũ qui de intrinsecis iudicat.vt.d.c.a nobis.iõ i tãto dubio iudicarẽ in tutiorẽ partẽ q̃ ei⁹ forefacta emẽdarent̃ vt a pctõ valeat libera

7 ri iuxta dictas decretales. ¶ †Sʒ quid si in fine talis deliquẽs inhibuit heredibus q̃ non facerẽt emendã. Uel q̃d si iudeus vel saracenus dedit dãnum ⁊ moritur ante ɔtestationẽ litis. Uidet̃ q̃ cuʒ cessent oẽs rationes p̃dicte. Ego nõ video cur heredes illorũ sint melioris cõditiõis aliorũ vñ crederẽ q̃ de iure canonico heredes teneãt̃ emẽdari dãna ⁊ excessu predecessorũ indistincte de bonis eorum quantuʒ se extendunt ⁊ q̃ h̃ volũt dicte decretales. Nec credo q̃ teneant̃ vltra etiã ⁊ non fecerint inuentarium.sic intelligo dictũ.c.in literis.quicquid ibi notet:⁊ hec est summa equitas.nec obstat q̃ heres qui nõ fecit inuentariuʒ tenet̃ insolidũ.iuxta aut̃.de here.⁊ fal.quia illud verũ i act. de natura sua trãsitorijs:sʒ i alijs q̃ nõ trãseũt de iure sufficit q̃ ius canonicũ tm̃ illis iurib⁹ detrahat ex equitate.vt delicet q̃ teneant̃ heredes quãtuʒ supponũt facultates defuncti.⁊ i hoc ius canonicũ modificet rigorem iuris ciui

8 lis. †Dic ergo q̃ actiões ex delicto descendẽtes nõ trãseunt in heredes.nisi lis fuerit ɔtesta.vt hic.vr̃ p̃ ɔtest.habita.vt scripsi.§.in prin.§.vel nisi quatũ peruenerit.subaudi ex delicto vel occasiõe ipsi⁹.C.si ex delic.defun.i.sm rigorẽ iuris ciuilis.vel ex boni[illegible] eti sm equitatẽ iuris canonici que est seruanda etiã in curia [illegible] ⁊ hoc [illegible] di parlamentũ parrhisi⁹ obseruare:⁊ presertim dico seruandũ in curia laica li:qr tãgit aiam ⁊ liberationẽ eiusdẽ i cui⁹ foro lex succũbit canoni.vt in aut. vt cle.apud ꝓprios epos.§.pe.ad eccle. ti.§.j.⁊ dato q̃ nõ esset fact⁹ canon op[illegible] dici p̃ rationẽ suppositã si de catholica nã heres priuat̃ hereditate si neglexerit redimere testantẽ captiuũ.vt i aut. si captiui.C.de epi.⁊ cle.⁊ multo fortius si non redimat aiam captiuã que est [illegible] tio for.vt.l.scim⁹ in fi.C.de sacrosan. ec.⁊ hoc maxie asserẽdũ videret̃ de liberis ⁊ propinquis qui tenerent̃ aliis parẽtes si viuerẽt:⁊ m̃ltofortius aiam re

9 dimere defunctorũ. ¶ †Sʒ retẽta opi[illegible] legistarũ querit̃ q̃d si non fuerit lis [illegible] test.sed defunct⁹ i vita sua ꝓmisit [illegible] dare cõfitendo excessũ. nunq̃d [illegible] cõtra heredẽ.non vr̃:qr si principalis actio non sit transitoria nec actio [illegible] pulatu.ff.si q̃s cau.l.si eũ.§.j. [illegible] rũ.vt le.no.ca.l.j.§.si q̃s sub cõdi[illegible] ¶ In cõtrariũ videt̃ q̃ cõfessio [illegible] ꝓmissio ꝑpetuãt.C.de [illegible] cum notissimi.§.sed ⁊ si quis. Et videt̃ q̃ faciant transitoriam actionẽ:qr [illegible] sunt cõsecutiua.ff.de actio.⁊ oblig.l. [illegible] honorariis.p̃ hoc facit.ff.de [illegible] Litẽ illa.§.p̃inde.⁊ tota pars illi⁹ [illegible] cardi actio subrogata non forti[illegible] raʒ alterius.ff.p̃ socio.l.si q̃s. [illegible] hoc vr̃ dicẽdũ q̃ transeat.⁊ [illegible] nere Spe.in ti.de interroga.[illegible] §.nũc interroga.V̄.q̃d si [illegible].⁊ de act. §.j.V̄.quid si latro.nec ob.§.q̃ iniu[illegible] rum.⁊.§.si q̃s sub ɔditiõe:qr loquu[illegible] q̃ñ stipulatio fuit adhibita p̃ modũ [illegible] cessorie:hic autẽ p̃ modũ p̃ncipalis [illegible] sunt valde diuersa:vt scripsi.§.de ac[illegible] §.fuerat.sed hoc vr̃ expressũ extra [illegible] hereti.c.accu.§.si vero.lib.vj. ¶ Sum[illegible] hoc põt dici q̃ ex delicto ɔcludit̃ qu[illegible] doq̃ ad interesse seu emẽdaʒ parti [illegible] plicãdaʒ interdum ɔcluditur ad pe[illegible]

fisco vel iustitie applicādam seu penitentiam iniungendā ex quo parti lese nihil acqritur. ¶ Primo casu obtinent que superius dixi: vcz ꝙ heredes tenētur si confessus fuerit vel si ordinauit emēdari: vel si promisit ſm opi. Inn. vel si nihil promiserit quantum suppetunt facultates. vt. ſ. dixi. ¶ Sed in secundo casu dico non obtinere: imo in distincte heredes nō tenētur nisi tā pena eēt declarata: vt. d. c. accus. ꝛ de hoc vidisti. ſ. §. nō autē. vnde bene caue ꝙ is §. loquitur quādo pars agit pro emēda interesse seu damnis suis ꝛ sibi applicandis. nā in alijs penis que applicantur fisco non sufficeret etiā cōtestatio: vt ibi scripsi: ꝛ patet in. d. c. accu.
10 ¶ † Quid ergo si aliqs fuit accusatus de aliquo delicto ex mero officio ad finem punitionis. Non videtur ꝙ sufficiat cōtestatio per predicta. imo nec si gagiasset emendā nisi eēt declarata ꝑ d. l. accusat⁹. ꝛ facit. ff. de dā. infec. l. si infinita. §. si iā ruerit. Sed quid si reus mortu⁹ fuit anteq̄ potuerit citari nec poni in contumacia. Uerbi gratia. aliquis abstulit mihi equum: mortuus fuit casu vel forte occisus anteq̄ possez eū vocare in ius. an tenetur heres de iure ciuili. nō videtur per hunc tex. sed satis videtur ꝙ imo argu. ff. de confir. tuto. l. in confirmando. ꝛ. l. vtilitatem. ꝛ facit. C. de inoffi. testamē. l. si mater. ꝛ quicqd sit deberet actor in integrū restitui ex clausula generali. ff. ex qui. cau. maio. l. ait pretor. §. fi. ff. de serui- tu. rusti. predi. l. aedilicium⁹. ¶ † Sed qd de successore in dignitate vel officio nunquid tenetur ex delicto predecessoris. Uidetur ꝙ sic. extra de eta. ꝛ qua li. c. accepimus. de ordina. cogni. c. ij. de immu. eccle. c. aduersus. ꝛ hoc videtur dicēdū ꝙ successor tenetur inquantū dignitas vel illud quod ministrat sicut respublica vel beneficiū sunt facti locupletiores ad instar pupilli. ff. de act. empt. l. iul. §. sed cum in facto. ff. de dolo. l. sed si ex dolo. §. j. de admini. tu. l. fi. si vero non fuit facta locupletior: tunc successor tenetur. si pleueret ꝛ parauper in crimine vel nō purgaret cū possit: ꝛ est excommunicatus eadem sententia canonis: si autem sit hominis non vt not. docto. in. c. aduersus. alr non tenetur nisi delictū afficeret dignitatem vel rē. vt in. c. accepim⁹. de hoc vide Barto. in. l. j. ff. de priua. delic. ¶ Item credo ꝙ si bona predecessoris propria venerint ad successorez in officio vel dignitate ꝙ quantuz se extendunt illa bona debēt emendare parti conquerenti iuxta equitatem. c. parochiano. et. c. in literis. ſ. allega. et hoc dico maxime in viris ecclesiasticis qui debent reputare equum in personis aliorum ꝙ reputentur. Curia francie adheret huic. l. nā si fuerit lis contestata contra prelatum delinquentez cogit successorez procedere vel capit temporale ecclesie. nec prosequitur delinquētē si se trāsferat quod plus q̄ iniquum est.

☞ Cōtinuatio huius. §. ad superiora.

Reus si soluat ante sententiā debet absolui diffinitiue: quia erit vtile: si enim forte non possit probare solutionē probabit absolutionem.

Reus si soluit añ sniaz ꝫ ōbeat absolui: q̄lis erit tenor sententie.

a ¶ Superest. Condēnat⁹ vꝫ absolui ab obseruātia in dicū si ante sniaz soluerit quod debet ang.

Superest.

¶ † In gl. hic de vita. in fi. vel dic ꝙ. ſ. tractauit de naturis actio. a ti. de act. vsqꝫ hic. nūc ex quo naturas actionū decla-

ranit supest vt ꝺ effectu
actiõis ꝺducte i iudiciū r
a aliqd tāgat. ¶ † In gl. s.
ab obseruatiõe i fi. imo
dic ꝙ diffinitiue. ꝛ ē vti
le. qꝛ forte reꝰ nõ posset
pbare solutionē ꝛ pro=
babit absolutionem. 1
¶ Itē si ad obseruatio=
nē iudicij absolueret: so
luz acta cā annullarent
iuxta l. properādū. C. de
iudi. qꝺ parꝫ pdesset sꝫ
Ja. de ra. p q̃ facit. ff. de
iureiu. l. iusiurādū. ꝛ ad
pecunias §. fi. † Sed q̃s 3
erit modꝰ pnūtiādi la=
tis põt deꝑhēdi ex hac
lr̃a. etem̄ iudex dicet ꝙ
uis reꝰ esset in cā ꝯdēna
tiõis tpe accipiēdi iudi
cij: qꝛ tñ lite pēdēte sol=
uit ipꝫ absoluo: vł si nõ
ꝯstat an eēt in cā ꝯdēna
tiõis tpe accepti iudicij
põt dicere ꝙ reꝰ summā
petitā lite pēdēte soluit
absoluo eū a petitis per
actorē. ¶ In hoc tñ caue
qꝛ hoc qꝺ in hoc §. dr ꝙ
debeat absolui itelligo
q̃ad pñcipale. nā i expē
sis credo eū debere ꝯdē
nari si male ꝺfendebat. 1
¶ Itē si res vel spēs de
bebat ꝛ erāt accessiões
nihilominꝰ fit ꝯdēnatio 2
vł si iterlit fieri ꝑpt eui
ctionez vel ał's. ff. de rei 3
vē. l. itē si ꝟberatū §. fi.
cū. l. seq. ꝛ debes intelli
gere ꝙ fit ꝯdēnatio i ac
cessorijs: sꝫ i pñcipali ab 4
soluit p hūc §. ꝛ iūge q̃
s. dixi. ꝺ suspectis tu. § 5
suspecti q̃ nõ obstāt his
q̃ statim dixi de expen= a
sis: quia hic sunt expen
se clare eo quod soluen
do cognoscit debitum: b
ibi non. 1

a ¶ Seq̄r.
Diuīꝺ hūc
tit. ſm are.
ꝛ. h. d. hoc
principiū.
Exceptio=
nes sunt ar
ma reoꝝ et
eq̄tate nitū
tur ad ex=
cindenduz
actiones q̃
cõpetunt a
ctori ipo iu
re q̄re sunt
metꝰ doli:
ꝛ i factū ex
ceptiones.

b ¶ In fin.
hoc verū i
odiuz dolo
si: sed i sui
ꝑiudicium
sꝫ ꝯctꝰ ꝛ eo
põt ꝯueni=
ri. vt nota.
gl. ibi i ꝟs.
nullaz. nisi
lex resistat
actu: qꝛ tūc
ex neutra p
te dat actio
vt est glos.
in. l. diuo
pio. ff. de ri
tu nupti. et
bal. in. l. j.
C. plꝰ vale
re qꝺ agit.

¶ De exceptionibus. Rubri.

1 ☞ Exceptio ꝛ defensio an sint idē: ...
vero differant.

¶ Sl. sufficiēter ꝯtinuat hāc rubri. post
ꝙ em̄ tractatū est satis ꝺ armis acto...
seq̄r de armis reoꝝ. Et si ꝑpoluisset ...
tulū ꝺ iterdictis an isū nõ fuisset ...
1 ¶ † Et no. ꝙ hec materia intitulat ...
uersis modis. nā hic intitulat solum ...
de exceptiõibꝰ siue ꝑscriptiõibꝰ. l. ff. ...
exce. ꝛ ꝑsc. ꝛ ꝑiudicijs ꝛ si ego fuis...
ego addidissem ꝛ de defensiõibꝰ. ...
q̃d ergo est dr̃ia iter hec ꝟba. Nõ ...
p rubricā. C. q̃ dicit de exce. siue ꝑsc...
ponēdo vnū p alio: sꝫ p rubricā. ff. ...
dr̃ia: qꝛ ibi non ponit siue imo po...
ꝯiūctio ꝛ q̃ ponit inter diuersa. ¶ ...
hoc ꝑt rñderi ꝙ defensiões ꝑprie ...
sunt dici qñ agit de facto actiõe ...
sublata: sꝫ exceptio qñ actio cõpetit ...
elidere p exceptionē: ꝛ sic põt intell...
C. de excep. l. defensiões. alia taci...
gis cõtra. ibi em̄ ponit seu ꝛ vł lo...
qñ actio cõpetebat: qꝛ ał's illa lex ...
haberet dubiū. Uñ satis ꝑt dici ꝙ ...
significēt. vt eo. tit. l. ꝑscriptionē. ff. ...
adul. l. si maritus §. ꝑscriptio. illud ...
mē verū est ꝙ ꝑiudiciū nõ est ita ...
gū verbū sicut sunt alia. nam non ...
portat nisi exceptionē q̃ oppon...
per actionē que intētatur fiat ꝑiu...
cium maiori causa. ff. de excep. l. ...
raliter transeamus ad nigrum ...
☞ Promittens aliquid per metū ...
doluz an sit obligatus naturaliter ...
tantum ciuiliter.
Actio in factū proponitur cõtra pa...
num loco actionis.
Pactuz de nõ petēdo nõ tangit ...
dit ciuilē actionē ipso iure. ...
propositam in iudicio perim...
plum ponit.
Obligatio nulla est in actionibus ...
libus.
Sententia an tollat vel inducat ob...
gationem.

S Equitur vt ...
ex. ¶ In glos. hic in fi...
in fin. b Dic. s. de actio §...
do. fi. ¶ † In glo. s. sui ...

ra. in fi. Ja. de ra. dicit q naturalis cau
satur ex equitate: non est aut equu dolo
loso metu inferenti dari actionē vt hic
dicitur igit naturalis nō oritur sed agi
tur tm ex ciuili sz est. ipse redit ad opi
nionem suam de qua dixi. s. de obliga
tio. ti. generali. vnde ex quo naturalis
oritur ex consensu. & ibi est consensus:
satis potest dici q sit ibi naturalis. re
curre ad materiam obligationum. s. ti
1 tu. generali. ¶ † In gl. redde. in fi. hoc
non videtur verum: quia exceptio in fa
ctum datur propter hereticem patroni
vel parentu. vbi eoru delictuz arguit:
hic aut nullum delictuz arguitur quan
do per errorem pmisit sz Jaco. vnde
hoc tertio casu in factuz & exceptio do
li concurrunt vt hic & ibi. ¶ In gl. j. in
factum. in fine. vide de hoc plenius. s.
de litera obliga. in princi & ver. sed po
5 namus. ¶ † In glo. quod factu. in fi. [a]
8 Ja. dicit q pactu de nō petendo nō tā
git nec elidit ciuilē ipso iure: sz act. p
positam in iudicio perimit: sicut mili
tes armati sibi non nocent quousq ve
niāt ad cōflictuz & sint in campo scdm
eum. ¶ Quid ergo si actione more fiat
pactu de nō petendo. pōt dici q tollit
& perimit vtrāq sequēdo opi. eius. C.
de pac. l. postq liti. ¶ Sed quid de re
nuntiatione seu quietatione. Videtur
q tollant ipso iure. ff. de cōdi. indebi.
l. elegāter. §. si quis post. de edil. edic.
l. queritur. §. si venditor. extra de renu.
c. super his. & videtur notari in Spec.
4 de excep. §. j. versic. defensiões. ¶ † In
glo. quia nō ciuilis. in fin. is casus nō
bene excipit: quia ibi nulla est obliga
tio ciuilis nec naturalis cuz sit realis:
& in realibus non est dare obligationē
vt dictum fuit. s. de actio. §. omnium et
ideo videtur quod pactum de non pe
tendo tollat actionem realem ipso iu
re: quia ibi non est obligatio scdm Ja
co. hoc nō videtur verum. quia per ius
iuran. nō tollitur realis. j. prox. §. & cō
stat qd iusiurandum habet vim pacti.
vt nota. j. §. proxi. ff. de iureiuran. l. fin.
5 §. j. ¶ † In gl. si primo. in fin. Jaco. di
cit quod sententia non tollit nec indu
cit obligationem: sed quandam presum
ptionem que est iuris & de iure ex qua agitur et excipit. Narrat q nonnulli dixerunt q sententia nō tollit ciuilem sed elidit. quia si tolleret ciuilem non posset agi ex sola naturali & is tex. dicit quod aget. & ita supponit q sit vtraq. Sz ipse Ja. respōdet q ex sola naturali nō agit nisi qn habuit cōcomitantiam ciuilem quo casu ex illa sola agitur scdm eum. vide. s. de obligatio. titul. generali.

1 Exceptiones peremptorie appellantur tribus modis: ex vita: ex effectu: ex tēpore proponendi. de quibus singulis vide.

2 Exceptiões peremptorie an durent perpetuo. Addead idem nu. 3.

4 Replicatio tantum durat qntum durat actio.

5 Donator & maritus opponūt exceptionem in quantuz facere possunt etiam post sententiam.

6 Iudex si compellat partem iniuste respondere coraz se: an reddat iudicium nullum.

7 Exceptiones declinatorie fori debent proponi in initio iudicij. qd autem sit illud initium. vide

8 Iudex an possit recusari ante ppositionē exceptionem dilatoriarum.

9 Pars si compareat per procuratorem et obijciatur contra procuratorez et pronuntiatur: an procurator repelli debeat a recusando iudicem.

10 Quid si declinet d locor

[a] ¶ In fin. Vide hic p Ange. late materiā exceptionis doli. quod me. cau. et in factum.

qr forte dicit locum non esse insignem: vel se nō posse ꝯueniri extra dio cesim.

21 Exceptiōes peremptorie dicuntur ab effectu quando negotiū de quo agitur periment non a tempore.

22 Heres condemnat⁹ ad soluendum legatū excipit de beneficio inuentarij.

23 Exceptio opposita q̄ debitum petitum pure est conditionale: an sit dilatoria.

a Appellatur. Clarus est tex. hic.

Appellant.[a]

Hic est diuisio exceptionum que potius respicit effectū q̄ vitā: sūt em̄ exceptiones q̄ ppetuo perimūt. nec tñ perpetuo opponuntur. vt videbis i. pcessu. † In gl. j. in fi. ibi cū allegat l. pure. §. fin. scire debes q̄ peremptorie dicūtur trib⁹ modis. Primo ex vita. Secūdo ex effectu. Tertio ex tempore proponēdi. Et hoc vltimū est impropriū qd gl. hic adiūgit vltra tex. † Laboremus circa primum videlicet an peremptorie durant perpetuo. tu vides hic q̄ sic in tex. et in glos. ꝛ hoc traditur p regula hic. ꝛ i. l. pure. §. fi. C. e. l. lz. Sed cōtra hoc cōsueuit opponi qr filio q̄ pōt q̄relare testamentum daſ exceptio si possideat. ꝛ tñ est q̄nquēnalis sicut q̄rela. ff. de inoff. tes. l. papinianus. §. si fili⁹. iuncta. l. si q̄s libertatē. §. diu⁹. ff. de pe. he. Ite de exceptione beneficij in integrū restitutiōis que nō durat nisi āno. ff. de iureiu. l. nā ꝯpo. ea. §. si minor. ex qb. cau. ma. l. nec nō §. exceptio. Sup hoc cōsueuit dari doctrina q̄ vbi p eodē ꝯpetūt actio exceptio q̄ exceptio est einsdē vite qua actio vl in dictis ꝯtrarijs: ꝛ hoc vides l. nō nu. pe. in qua ꝯpetit actio ꝛ exceptio: ꝛ sūt eiusdē vite ꝛ tpis. C. de nō nu. pec. cus vltra. et. l. in ꝯtrib⁹. Sed cōtra hoc vl qr exceptio doli ē ppetua. vt. l. pure. §. fi. ꝛ tñ datur illi q̄ hz actionē tēporalē. ff. de pac. l. si cū emptore. §. fi. Preterea si testator mihi qd debeā legauerit datur mihi actio ꝛ exceptio. ff. de li. le. l. qd mihi. ꝫ. de leg. §. lz si debitori ꝛ tñ nemo diceret q̄n exceptio ista ppetuo duret cum ista sit liberatio perpetua. Preterea si cautio fuit penes creditorē inutilis vl qr dissolute q̄ritatis vl sine cā ꝯstat q̄ ꝯpetit actio. C. de ꝯdi. sine cā. l. dissolute. ꝛ exceptio doli. ff. de doli excep. l. ij. §. circa. vl solutiōis si soluto fuerit. ꝛ tñ nemo diceret hāc exceptionē tēporalē cū p sol. tota obligatio fuerit dissoluta ꝛ in vtroq̄ casu act. tollat. xxx. annis p oēs. C. de pscri. xxx. anno. † Quid dicim⁹. Inno. dicit q̄ vbi ille qui hz actionē ꝛ exceptionē ē in mora. tūc exceptio est tpalis: alś ppetua. [illegible] no. extra de appella. c. sepe. Sz [illegible] quomodo pōt esse in mora ille q̄ hz exceptionē ꝛ a quo peti nō pōt. ff. si cer. pet. l. lecta. §. fi. de re. iu. l. nulla [illegible] video q̄d voluit dicere Inno. sed forte voluit hoc dicere q̄ exceptio ē ppetua vbi actor nihil perijt: sed vbi perdit et reus cū posset nō excipit: ꝛ forte actor non est cām psecu⁹ vsq̄ ad [illegible] te perijt instātia: qr est qd po[illegible] negligētiā imputari: tunc nō [illegible] tua. Sed hoc nō plz. q̄d em̄ potest [illegible] imputari q̄ hz tēpus liberū ad excipiendū vsq̄ ad sentētiā. vt. l. ꝑempto. C. sen. rescin. nō pos. vnde cū in illis terminis sententia nō fuerit lata reus nō fuerit i mora excipiendi q̄ erat adhuc infra tpꝰ sibi a iure ꝯcessuz ad excipiendum. ff. qd met. cā. l. si cuz exceptiōe. qd si hō. Itez Inno. dicit q̄ vbi actio ꝛ exceptio simul ex eadē cā oriūtur ꝛ ad

idem tradūt simul: et eodē tēpore finiū tur al's non. Sed adhuc obstāt q̄ dixi de liberatione legata: et quedā de opinionib' supradictis. Potest dici q̄ ubi actio et exceptio competunt ex gratia vel bñficio iuris ad tollendū vel rescindendū id qđ de iure cōi tenet obtinent Bria: al's obtinet regula. unde bñficiū in integrū restitutionis q̄rela inoffi. exceptio non nu. pe. fuerūt repte ex quadam gratia ꝯ ius cōe: ut latis ptz i materiis singulorū casuum predictorum pidcirco non mirū si restringantur. et p hoc credo q si qs appellauerit a sentētia nulla possit nihilominus perpetuo excipere de nullitate ꝗuis haberet actionem vel qđ pro actione haberetur: vel instātia appellationis. De hoc no. Inno. in d.c. sepe. vide hodie. extra de sen. exc. c.
4 lz. li. vi. et hoc sufficit de vera exceptionis perim ex ¶†Quid de replicatiōe. Clarū est q durat quantū durat actio. vt no. i. l. pure. §. si. et pbat. ff. de pecu. l. quesitū. §. in dolo. C. de trāsac. l. sub p̄textu. ¶ Circa secundū videlicet circa effectum nō est standum: qr peremptoria ope dicit que perpetuo perimit vt hic legitur. al's nō est peremp. ¶ Tertium glo. hic psequitur. et tamē de hoc non agitur i tex prosequamur eā apostillando. ¶ In ea. glo. ibi cum alleg. l. minor. xxv. an. is casus nō dz esse inter
a exceptos: quia hoc fit benefi. i. itegrū restitutionis[a] quo casu rescinditur sententia: et si nō rescindatur perinde auditur acsi sentētia lata nō esset: vt. d. l.
5 minor. xxv. ann. ¶†In ea. gl. cum allegat. l. nesennt'. idē in maritorū in aliis qui deducunt. de quibus. S. de actio. §. si quis. ff. sol. ma. l. ex diuersis. §. fina. et no. C. de iur. et fac. igno. l. j. ¶ In ea. gl. ibi cum alleg. de iu. et fac. ignoran. l. j. idem videtur in milite celestis militie et inflicto. vt ibi no. per gl. et doct. ¶ In ea. gl. cum alle. l. licet non sit in alia exceptione falsi q̄ non potest opponi nisi habita restitutiōe. ff. de re. iud. l. diu'. de exce. l. qui agniti. nisi pars argueretur falsum pmisisse. ff. de iudi. l. si p̄tor et vide q̄ scpsi. C. de adno. di. in'. i. l. j. vel b nisi diceretur nulla pp̄ter falsitatem literarū delegationis vel potētis iudicie: tūc eīn videret idem vt in falso pcuratore cum sit eadē ratio: sz hoc poterit via apiri mali: ijs. semp eīn condēnatus dicet sentētiam nullam et semp vltimā: et veniet de nullitate ad nullitatem: sed ad hoc iudex debebit occurrere. unde nō crederem ipm admittendum tertio sicut nec admittitur appellans. C. ne li. ter. pro. Item nec sepius in integrum restitui post ulās. C. si sepius in integ. rest. postu. Itē nec sepi' testes reprobare volēs extra de testi. c. lz. talib' eīn p iudicē occurri debet: extra de exce. c. pastoralis. ¶ Item qđ hic dicit de iudice incōpetenti: intellige quando post istam tale qđ opponit p qđ apparet ipz nō habuisse iurisdictionē: alioqui si opponeretur incōpetentia pp̄ter psonā distinguitur an esset nō capax pp̄ter vitium nature sicut femina vel incōpos mentis: an pp̄ter vitium iuri. in p̄mo casu potest opponi post snīā. secūdo nō imo est post cōtestatiōnem vt si dicat infamis et hoc no. doc. iuris canonici extra de rescri. c. sci scitatus. de off. del. g. c. cum sup. et in spe. de exce. §. ij. vsi. sz q̄ro. et hoc nisi esset vitium notoriū et publi. extra de sen. et re iudi. c. ad probandum. ¶†In eadem gl. ibi. ff. de feriis. l. j. [b] idem esset vbicunqz iudex com

a ¶ Restitutionis. No. et. mē q nō est restitu ēd' nisi summatis doceat qđ potuisset pbare et non pbauit et iā cōstet q sit lesus. Et talis summaria pbatio nō prodest nec fidē facit in eā p̄ncipali. vt h pulchre p Ange.

b ¶ L. j. domi. āg. ponit hāc materiā feriarū cū multis qōnib' vtilibus in xj. co. circa me. v. et p ista materia.

pelleret aliquē ad respōdendū coram
se qui al's nō teneret.ff.de ind.l.ij.circa
pri.& est speciale q̄ cōpulsio reddat iu
dicium nullū: vt ibi no. ¶ Itē intellige
qd̄ hic dicit q̄ exceptio pemp.nō oppo
nitur post sniam quā do agitur actione
iudicati vel in factū secus si ageret pri
ma act. C.de indi.l.j.cū ibi nota. ¶ Itē
intellige hoc exceptione nata ante sen
tentiā: secus si post.ff.de trāsac.l.& post
rem iudicatā. ¶ Itē hic dicit de pemp.
per quā venitur cōtra sniaz: al's secus.
ff.de excep.rei iudi.l.duobus.cū nota.
¶ In ea.gl.cū alleg.l.si quidez.in hoc
distin.plenius: q2 quedā sunt declina-
torie fori: quedaz dilatorie petititiōis.
De declinatorijs fori dic q̄ debent op-
7 poni ab initio.vt.C.eo.l.fi. ¶ † Sz ego
quero post quid est hoc initiū. Hic fue-
runt diuerse snie presertim inter cano.
Quidam dicūt q̄ in initio debet oppo
ni anteq̄ aliqd aliud pponat: vel cōtra
citationē vel cōtra cōmissionē seu rescri
ptum vel fundamentū partis. p decre
talem inter monasteriū.ex de sen.et re
iudi. Alij dicunt q̄ vsq̄ ad.xx.dies.per
aut. offerat.C.de lit.cōtesta.alij q̄ vsq̄
ad lit.cōtest.p.l.nemo.C.de iurisd. om.
iudi.& hāc tenet Specu.in ti.de dila.§.
nūc videam⁹. R.sz nūquid post.xx. Jo.
andr.dicit l.c.inter monasteriū.q̄ ois
exceptio p quā negatur quis eē iudex
dz primo pponi et post recusari: ad qd
eīn recusaret si nō sit iudex. Quid dicē
dum sup his. Potest dici q̄ declinato-
rie sunt diuerse: quedā eīn sunt contra
psonā iudicis: quedā cōtra fundamen
tum eius sicut cōtra rescriptum vel cō-
missionē: vel q̄ cognitio ptinet ad aliū
qui forte puenit: vel corā quo causa pē
det quedā declinant de loco vbi causa
est vētilāda: & sup his vr̄ diuersimode
respōdendum. Loquamur de primis q̄
cōcernūt psonā iudicis: & i illis vr̄ sil'r
distinguēda declinatoria recusationis
8 ab alijs. ¶ † Queramus ergo de recu-
satione sup qua sunt opiñ.vt.s̄.scripsi.
Credo tamē q̄ quādocūq̄ ante pposi
tionē aliarum dilatoriarū possit iudex
recusari nisi pars ei⁹ subierit iudiciū: &
hoc satis pbatur: q2 nec petitio libelli:

nec induciarum: nec satisdatio de iudi
cio sisti: nec datio sportularū ipedit.
quominus possint recusari.vt in aut.
offeratur.&.l.non videt.ff.de iudi.talia
eīn sunt preparatoria & ingressus cause
ante oīa faciēda nec al's pars audiret.
quid ergo si pars subijt iudiciū: forte
aliquā interlocutoriā. Videretur cōtra:
q2 hoc petēdo videtur consentire.ff.qn̄
app.sit.l.fi.& ibi de hoc videt expssum
in.c.inter monasteriū.s̄.alle. Sup hoc
quidā distinxerūt: an ille qui petijt ins
velit recusare & nō potest: an ille cōtra
quē petit & ille pt. Sz hec distictio nō
videt bona: q2 ita cōsentit tacite q̄ rece
pit cū posset dissentire sicut qui petit: &
hoc vides in querela. nam recipiēs le
gatū pdit querelā sicut qui petit.ff.de
inoffi.test,l.peñ.& fi.& facit.d.l.fi.ff.q̄
app.sit.de separa.l.j.§.illud.C.de re
di.l.ad solutionē. Et sup hoc videt
cendum q̄ si pars recipit iudiciuz sit
interlocutoriā sup p̄paratorijs p̄dicta
q̄ parant initiū cause q̄ ex hoc nō recu
satur a recusatione. Verbi gratia.reus
petijt libellū: actor dicit se nō teneri da
ri: q2 cā vilis vel forte de cōsuetudine
nō dabat.vel petijt caueri iudicio sisti
actor dixit hoc non debere fieri q2 possi
det immobilia vel pponit q̄uētionē vel
aliqd aliud ad finē illū: vel dicit se pri
legiatū sup sportulis nō dādis. Credo
q̄ si ferat snia sup istis q̄ nihilominus
sit loc⁹ recusatiōi: q2 al's leges.s̄.alle.
imponerent verbis & nō rebus: que di
cunt post p̄missa iudicē recusari. nā fa
cile eēt cuiuslibet p̄missa fingere & obij
cere & facere sup hoc iterloqui: & sic re
9 pellere partem a recusando. ¶ † Quid
ergo si pars compareat p pcuratorē &
obijcit cōtra pcuratorē pnunc [illegible]
derē pcuratorē nō debere ppt [illegible]
cludi a recusando: q2 al's pcu.recusar
nō pōt nisi sit fundat⁹: vt al's para nō
tenet recusare nisi habeat partē funda
tā cū qua eligat arbitros.& idē crede
rē si ipugnaret potestas iudicis: vt.s̄.
i opi. Jo. nam frustra recusaretur si nō
sit iudex: & frustra iretur ad arbitros.
vt ipse Jo.dicit.& idē videret i citatiōe
que est preparatoria et initiuz iudicii

qr sine citatione q̄s nō tenet̄ ꝓcedere J.ti.§.§.fi.⁊ hoc satis innuit̄ i decreta. qm̄ cōtra falsam.ex̄ de ꝓba.vbi ponit̄ ordo ⁊ ponit̄ citatio ante recusationē: vt ibi pz.sz si ꝓcederet̄ ad al's dilato

10 rias ꝓponēdas dicerē aliŏ.❡†Quid si declinet de loco:qr forte ōt locū nō insignem vel se nō posse ꝯueniri extra diocesim vel vltra dietā:vl' extra locū resorti sui adhuc crederē idē:qr si p̄mo haberet recusare q̄ ŏ hoc excipere haberet ibi eligere arbitros:⁊ ibi sup causa suspitiōis litigare:⁊ sic cōpelleret̄ cōtra ius litigare i loco vetito.Super his tamē est facienda ⁊ p̄mittēda ꝓtestatio q̄ nō intēdit i iudicē ꝯsentire⁊c. ⁊ sic tota die faciūt aduocati:⁊ hec credo vera ⁊ rationabilia:in dubio tamē tutius est ante oē iudiciū seu īter locutoriā iudicē recusare vt oīm opinioni satisfiat.❡Quid ŏ alijs declinatorijs cōcernētib⁹ potestatē iudicis.Jn illis pōt dici q̄ debeāt ꝓponi etiā in initio post p̄dicta preparatoria.idem de quibuscūq; alijs declinatorijs fori.vt pz i d.l.fi.C.e.ibi eñ vult ostēdere doctrinā inter ipsas et alias dilatorias dicēdo prescriptiōes fori in initio opponi debere.q.d.aū al's dilatorias:⁊ hec ꝓcedunt nisi contēdat̄ iurisditionē nō cōpetere ipso iure:qr tunc potest opponi qñcūq;.vt dixi.ς.in scđa additione.vl' nisi de nouo venerit ad notitiā.vt not. in.d.l.fi.⁊ idē Jnn.⁊ Hosti.ex̄ eo.c.pastoralis.❡Sed Ber.tenet ibi cōtra.et Spec.eo.ti.§.nūc videndū.ꝑ quo.ff.de excu.tuto.l.ij.§.fiñ.i auē.vt cū de app. cog.§.illud.Et ad decretalē postoralis pōt rñderi q̄ loquit̄ i termino prefixo ab hoīe:secus si a lege.et hoc idē no. Arch.in exceptione spoliatiōis.ex̄ de rest.spo.c.frequēs.in exceptiōe excōicatiōis sūt multa specialia.vide ex̄ de excep.c.pia.li.vj.❡Jtē q̄ dixi itellige nisi causa ꝯcedēdi semꝑ duret vt forte de loco non tuto vel de iudice inimico. vt no.in Spe de citatiōe.§.j.ꝟ.q̄d si re⁹.⁊ ꝑ Archi.de offi.dele.c.statuim⁹. li.vj.⁊ ideo vr̄ q̄ possit excipi ŏ ferijs lite etiā cōtest.⁊.contra tamen notat̄ in Spe.in eo.ti.§.d.ver.q̄d de exceptiōe feriarū.❡Jtez dicit q̄ exceptio dilatoria ꝓponitur ante litis contesta.vt hic notatur ⁊ post ante q̄ꝫ diuertat ad alios act⁹.vt no.Jnn.in.c.pastoralis.❡Jtē dicit q̄ exceptio dilatoria pōt opponi qñcūq; si resultet ex ꝓcessu.ex̄ ŏ eff.de

11 leg.⁊.c.cū olim.cū ibi no.†Jn ea.glo. ibi cū alleg.§.sup ceteris.hec gl.nō ꝓcedit qr ꝑempt.dicunt̄ ab effectu.q̄n negotiū de quo agit̄ perimit nō a tpe vite.vt.ς.dixi.vñ cū hec exceptio oīno perimat pz q̄ est ꝑemp.q̄uis ꝑpetuo nō possit opponi ſm Jaco.⁊ idez dicit de exceptione non nu.totis.de qua sequit̄.Sz Spe.videt̄ tenere cū hac gl. in Spe.eo.ti.§.d.ꝟ.quid de exceptiōe nō nu.❡Jn ea.gl.in fi.de hoc dictū ē ς.circa p̄n.gl.⁊ idē potest dici de bñficio cedendaꝝ.ff.mā.l.pap.de fideius. l.cū is.⁊.l.si fideius.§.idē respondit.⁊ idē de bñficio diuidēdarū act.vt pz ꝑ epistolā diui adriani.vide.C.ŏ fideius. l.fideiussoꝝ.⁊ scripsi.ς.ŏ fideiusso §.si plures.de exceptione cōpēsatiōis nō videt̄ dubium quin possit opponi post sniam.ff.de cōpē.l.si cū militi.§.j.C.ŏ cōpē.l.si ex causa.De exceptione que dat̄ pignoris possessori vel fideiussori q̄ reus primo ꝯueniat̄ sunt opi.qñ debeat proponi.nam quidā dicūt q̄ ante lit.cōtest.alij post vt dixi i.§.si plures. ⁊ notat̄ plene in Spe.eo.ti.§.dicto.ꝟ. quid de exceptione quā ꝓponūt i his tamen oībus de quib⁹ dubitatur an sit dilatoria vel ꝑemp.tutius est q̄ opponant̄ ante.lit.ꝯtest.ꝓut doc.ibi notat. illa autē exceptio dolo petꝫ qđ restitutur⁹ es.videt̄ ꝑemp.cū perimat negotium.Credo autē posse tradi ꝓ regula q̄ oīs exceptio que cōmode nō potuit opponi ante sniam forte ꝓpter dubiū facti cū sniadat certitudinē.⁊ ꝑ quā nō directo nō cōtradicitur iudicato:⁊ per quā non negatur causa ex qua agebat̄ vera possit opponi post sentētiā.Uerbi gratia.agebas ꝯtra me q̄ traderē tibi equū quē dicebas me tibi vēdidisse:vl' quid aliud ego lit.cōtest.negaui.ꝓduxisti testes:iudex ꝓnūciauit ꝓ te.volo excipere q̄ non teneat rē tradere nisi offeras pretium credo q̄ possunt:quia

a ¶ Ad pemp. de excep. pemptoriis vi 12
de hic p Ang. in. xvj. col. i me. ꝟ. debe
mus itaq hic declarare materiā ꝛc. itē
nō omittas qn hic videas Ang. in ma
teria rescriptoꝝ qt exceptiōes possūt
opponi ꝯre
scriptū: qꝛ
pōit ibi. xxx
i. xxxvi. col.
circa pn. ꝟ.
vn cuȝ iste
textē i fi.
xxviij. col.
incipit tra-
ctare ꝺ ali-
qb⁹ q sunt
regularia
circa rescri
pta. in ꝟſ.
post q̄ vidi
mus. Itē in
xxx. col. cir
ca me. i ꝟ.
ꝛ his not.
tractat q ex
ceptiones
possunt op
poni ꝯ iudicē delegatū. itē in. xxxiiij.
col. tractat de arbitris: ꝛ quot opponi
pn̄t ꝯ arbitrū: qꝛ ponit ibi. xviij. exce
ptiōes ꝯ arbitrū. Itē i. xxxj. col. in fi.
ꝟ. videam⁹ nūc incipit tractare de ꝑ-
sonis agētiū suo noīe: ꝛ qt pn̄t eis op
poni exceptiōes: ꝛ ponit ibi. xxxvj. ex
ceptiōes q pn̄t opponi agētib⁹. itē in
xl. col. ante me. ꝟ. nūc deueniam⁹. tra 13
ctat ꝺ ꝑsona ꝓcuratoꝝ: ꝛ quot eis pn̄t
obijci. itē in. xxxvj. c. ꝓpe fi. ꝟ. post q̄.
tractat ꝺ ꝓcuratore i rē suā: ꝛ qt ei pn̄t
obijci. itē i. xlviij. col. ꝓpe fi. tractat de
sindicis: ꝛ qt eis pn̄t oppōi itē i. L. co. an
fi. tractat ꝺ tutore ꝛ qt ei pn̄t obijci. itē i
liiij. co. tractat de curatore ꝛ actore: ꝛ qt
eis pn̄t obijci. post me. co. ꝟ. Or vidi-
m⁹ ꝺ tutore. itē i. lvij. col. tractat ꝺ or-
phanotrophis ꝛ hospitalarijs. ꝓpe fi. c.
ꝟ. dicēdū ē itē i fi. lviij. col. trac. ꝺ ꝯiū-
ctis ꝑsonis q agē pn̄t ꝓ ꝑsona ꝯiūcta. i
ꝟ. verū qꝛ aliqn. i. le. co. p⁹ me. i ꝟ. ſȝ cū a
liqn tractat ꝺ ꝺfensore q i iudicio cō
ꝑet ad plenā cāe ꝺfēsiōeȝ sine mādato

ante te nō potui ꝯmode
excipere quousq certū
esset vēditionē fuisse fa
ctam. Vel pone petis a
me rē quā tibi dicȝ tuā.
Ego negaui lata snia ꝓ
te: volo excipe de expē.
quas bonafide feci i re.
credo q possum: qꝛ an-
te nō potui cōmode ex-
cipere. ꝛ idem in cōsimi
libus exēplis. ꝛ ad hoc
faciunt. ff. de rescinden.
vendi. l. fundus. de iure
iu. l. si duo ꝟ. si qs iuraue
rit. cum ꝟ. seq. ꝛ ideo cō-
demnatus in act. hyp.
offert debitū. ꝛ in actio-
ne noxali dat ꝓ noxa. ꝛ
cōdemnatus compēsat

Itē cōdēnatus petit cessionē. ¶ † Itē
heres cōdemnatus ad soluēdum lega
tū excipit de beneficio inuētarij. vide
ꝺ. de here. quali. ꝛ diffe ꝟ. i ꝛ trāneru. ꝛ
hoc indubitate vbi cōdēnatus habuit
iustā causam litigādi: qꝛ forte ex facto
ꝓdecessoris ꝯueniebat: vel alꝛ habuit
iustā causam: qđ tamē videtur etiam si
non haberet ꝓ ratiōnē euādēti in casu
tamen quo malafides ipm nō exclude
ret ab excipiēdo que excludit qnq: vt
quādo fecit expēs. malafide i aliena.
¶ Crederē tn̄ q vbi ante sniam tales
exceptiōes possunt opponi: qꝛ forte nō
negabat ꝯtract⁹ vel causa ex qua age
bat q debuerit opponi ante. Et in ꝺ
casu est tutius opponere an sniam sal
tem conditionalr sic. dico q nō habi
ius: ꝛ sic ius habere ꝺ compēso habi
retētionē. ꝛ facit. ꝺ. ꝺ act. ꝟ. in bo. fi.
compēsatio fuit apposita ante sniam
Sed cōtra hoc videt facere. ff. fa. hi.
l. ex parte. in prin. vbi supponit q
excipit post sniam sed agit ꝓ ex
sed intellige qđ agi potest vt rē
tradidit: qꝛ si nō tradidisset daret ex
ptio multofortius q actio: qꝛ
mus ꝛc. vt regula iuris in vi⁹ ꝟ. i illud
adit cōstat: qꝛ exceptiōes ꝯiudiciales
quādoq ꝓponuntur si reddāt iudiciū
nullū: vt si opponat qđ est seru⁹ vt
nachus vel ante lit. cōtest. C. de
di. l. j. ꝛ. ij. ꝛ exceptiōes ordinie
cōtest. ff. de adul. l. si maritus ꝟ.
ptiones. an aūt premissa obtineant in
causis crimīalib⁹: vide ibi. ¶ † Sȝ qđ
si excipiat q debitū qđ pure petit est
conditionale. Videt q sit dilatoria: q
nō perimit: ſȝ differt in
tionis. Spe. tenet contra: qꝛ
biū an perimere possit. debe
peremp. iudicari. nō potest esse
si conditio non impleatur. arg. ff. de
si condi. indebi. l. sufficit. sicut notat i Spe.
eo. tit. ꝟ. j. ver. est quoq. ꝛ alia ꝓbabi
lis. Et potest distingui an cēt potesta
tiua vel casualis. In dubio tamē con
sulerem eam proponi ante lit. cōtesta.
¶ Itē no. qđ Inno. dicit q peremp.
potest opponi ante lit. contesta. ꝛ ꝓba
ri si reus velit. vt notat in dicto. c. pa

storalis. p quo facit. C. sen. &. rescin. nō pos. peremptorias. ibi enī dicit initio. sed obstat. c. excep. ex de lit. cōtesta. li. vi. ¶ Item quod vbi est exceptio perem. & declinatoria opponitur post lit. cōtest. ex de foro cōpe. c. ex parte. & no. Inno. in. d. c. pastoralis. si tamē opposita se- mel fuit ad vnū finē & repulsa: nō pōt opponi secūdo ad aliud. vide p Inno. ex de iura. calum. c. cū dilectus. At. itē si pponit: & hoc si fuit repulsa: quia nō p bata: alia secus. ff. de compen. l. quo in diem. §. i.

1 ☞ Cōuētus in iudicio si repellat acto rē exceptione tpali: an nihilominus fiat condēnatio ex nūc vt soluat post diē et inducias duplicatas.

2 Exceptio dilatoria non fuit opposita: testes tamē pducti super debito depo nunt de longiori die: an fiet condemna tio de presenti.

3 Tempus duplicatū qd datur reo cōuē to ante diē qd est illud qd duplicatur.

4 Iudex an debeat triplicare tempus p bata dilatione & cōdēnare in expēsis.

1 Temporales. ¶† Ja. §. fuit lect⁹ p maiori parte. Ꝭ. de act. §. si quis agēs. Sed quia ibi remisi: hic queramus aliqua. pone agi ꝯ te. repellis me exceptione temporali: queritur vtrū fiat nihilomi nus ex nūc cōdemnatio vt soluas post diē & post duplicatas inducias. Inno. & doct. iuris canonici dicūt q sic ex de plus peti. c. i. p l. i. l. aquilia. si deletū. ff. ad le. aquil. de iudi. l. de qua re. fami. her. l. post. Sed huic opi. refragatur ista manifeste in duob⁹ locis ibi nec eo iu dicio &c. & ibi. & post eas finitas &c. vbi supponitur manifeste q post finitas in- ducias agitur prima actione. nec ob. l. i l. nec. l. quedā. quia agitur actio. iam cōpe tente & dāno iam dato. vnde non mirū si ex nūc fit cōdēnatio: quia ibi erat obli- gatio de presenti: hic non. & tamē vbi peteretur plus loco vel re dicerem con trarium: quia tunc fieret condemnatio in eo de quo cōstaret: & maxime in quā titatibus. ff. de eo qd certo loco. l. qd si ephesi. §. i. ad velleia. l. vir. vxo. §. si vi de de condi. furtiua. l. si seruus. §. bone. sed in eo qui petit plus causa nō videt idem imo videtur reum absoluendum ab instantia: quia aliud petit. Ꝭ. de act. §. huic autem. ff. de verbo. obligatio. l. inter stipulantē. §. si stipulāte. & satis innuitur. extra de plus peti. ca. primo.

2 ¶† Item queritur quid si exceptio nō fuit opposita testes tamen producti su per debito deponunt de eo vel forte in litera contractus continetur dies. nun quid fiet cōdēnatio de presenti. Inno. et Hostien. tangunt hoc extra eo. c. pa storalis. & tenēt q sic qd satis videtur pcedere quādo pbatur per instrumen tum: sed quādo p testes posset hesitari quia testes deponūt super quo nō fuerūt pducti: & ita eorū deposi tio nulla quo ad hoc: sed ipsi respōdent q hoc cōtin git principale negotium & valet eorū depositio. ¶† Item queritur q tempus 3 duplicatur. vtrum illud qd restabat de dilatiōe vel tota dilatio que fuit ab ini tio data. Videtur q illud qd supererat tantum. ff. de pe. l. damnū. §. quisquis. sed is tex. facit ad contrarium nisi ipsum intelligas quod ab initio dilatiōis pe tierit qd est diuinare. vnde potest dici q tota dilatio duplicetur. & ita contin- get q hec duplicatio valebit triplica- tionem si in fine dilatiōis actor petat. ¶ Sed quid in dilatione data a lege: quia hic loquitur de dilatione data ab homine vel natura rei. Doctores iu- ris canonici. dicunt idē in dicto. c. i. de

4 plus peti. ¶† Item queritur nunquid iudex debeat triplicare tēpus proba- ta dilatione et condemnare in expēsis Item doctores dicunt q sic. Sed quid si nō cōdēnauerit nec duplicauerit. Cre do q cum hoc sit beneficiū iuris quod competit et pōt excipi dato q iudex non fecerit mentionē. de hoc. C. de iu di. l. sancimus. extra de dolo & cōtu. c. actor. lib. vi. etenim tale tempus datur a lege. ff. de re iudica. l. iiii. §. si quis cō dēnatus. sine his & sine illis que seri- ligēs hunc. §. coniunge totum.

☞ Exceptiones pcuratorie: qd est cō tra personā pcurationis quales sunt & qualiter proponantur.

2 Mulier pro parentibus agere potest: an autem p liberis.
3 Milites nostri tēporis an possint esse pcuratores in iudicio.
4 Procurator an & qñ repellit ab officio procurationis pp̄ter infamiam.

1 Preterea. ¶ † Sup text. quales sunt pcuratorie exceptiōes tales sunt. tu nō pōt eē pcurator ex tali causa: vel qr nō doces de mādato. ff. de dā. infec. l. inter quos. §. pe. ff. mā. l. fideiussor §. quedam. sed si dicatur tu nō es nec fuisti pcur. illa non est proprie pcuratoria de qua hic loquitur: imo illa qñcunq3 opponitur. vt. §. dictū est. vide extra de procur. c. i.
2 nostra. in fi. per Inno. ¶ † In glos. que pro alio. in fine. vel pro liberis suis si sint maiores & agere non possunt: sz si sint minores non: sz petatis tutorē vel curatorē: & h̄ nisi ipa eēt tutrix: vl̄ nisi psequeret cāz appellatiōis vl̄ libertatis parētū vel ppinquoz. C. d pcura. l. alienaui. & dicta. l. feminis ff. de libera.
3 cau. l. j. in fi. cuz. l. seq. ¶ † In glo. j. h'c sic. in fi. an aūt hec obtineat in militib' nostri tēporis. Specu. dicit q nō. tit. de procura. §. ratione autem sui. ver. item quod est miles. Sed potest dici contra saltē si sint in procinctu. vide. §. de testamē. mili. in rubrica. & idem in militibus celestis militie. vt nota. C. de pcura. l. militem. et patet in auk. de san. episco. §. alius. sed de iure canoni. videtur q clericus simplex nō possit esse pcurator generalis laicorum: sed ad vnā causam sit propmtus nō nisi in causis spiritualib' vel nisi pro miserabilib' vel coniunctis vel p ecclesia: & sic intellige qd Innocē. no. de obli. ad ratioci. c. j. de postu. c. j. in Specu. de pcura. §. ratione autem sui. ver. itez quid est episcop'. in summa hostiē. §. si quis possit dari. religiosi non possunt esse pcurato. de iure ciuili: sz de iure canonico sic p suis mōasteriis. cū licētia abbatz si sit vtilitas monasterii vid extra d senten. & re iudica. c. cū. i. & s. de pcurato.
4 c. penulti. in clemē. ¶ † In gl. sz ptra. in fi. hec videtur veritas. & est rō: quia īfamia nō debet releuare ab onere. C. de infa. l. j. procurationis autem officium est vile & onerosuz. C. de accusa. l. si qs procuratorem. sed aduocati officiū est laudabile. C. d aduoca. di. indi. l. laudabile. & hanc opi. videtur tenere Joan. glo. decretorum. iij. q. vij. c. j. i prima solutione quod directe obstat huic §. Bernar. dicit indistincte q procurator infamis nō debet admitti. extra de iudi. c. cuz deputati. Specula. distinguit de infamia vtrū sit magna vel parua. vt in tit. de procura. c. ratione autez sui. versi. itez quid est infamis. Tu potes facere de toto vnum brodinz: quia aut cōstituitur a psona ecclesiastica: & tunc non admittitur persona infamis: quia episcopi & sacerdotes debēt habere homines bone fame & bōe opinionis [illegible] q. iij. quia episcop'. aut a laicis seculeribus: & tūc aut est notorie vilis & in[illegible] mis & maiori infamia. & tunc crederem etiaz non admitti: quia cessat ratio [illegible] iua §. nedum de his &c. cum i notoriis non sit opus cognitione. si nō sit notorium tene hunc §. quidaz consueuerūt dicere q omnis pcurator est infamis & vilis per dictam. l. si quis procuratorem. & sic dicit ibi And. Alii dicūt esse verum in procura. vilium personarum sed magnorum non: & sic non appa[illegible] in curia francie in qua pcurator reg[illegible] est vnus magnus magister: & ita [illegible] guūt. d. l. si quis procurator. Et ego [illegible] co tibi quod se non intelligunt vel ea destruūt: quia in. d. l. procur. fuit con[illegible] tutus ab existēte in dignitate quod apparet: quia constituens priuatur dignitate: ergo eaz habebat. quare dic quod [illegible] recipere procurationis officium infamia est & vile homini existē[illegible] tate sicut curiali. Sed alii pa[illegible] & ideo docto. et licentiati videntur [illegible] fames q onus procurationis incip[illegible]

¶ De replicatiōibus. Rubrica.

¶ In aliis voluminibus nō reperitur hec rubrica per se: sz hic fit pp̄ter inuenes vt frequēter diri i hoc volumine. §. de le. §. sed non vsq3 &c.

1 ☞ Judex debat remedium apponere quando aduocati volunt exceptiones replicationes &c. producere i infinit[illegible]

2 Intētio actoris q̄n ē de se īsufficiēs nō a p̄t adiuuari replicatiōe. exēplū ponit.
3 Replicatio datur vbi equi⁹ est dari re plicationē q̄ exceptionem sustinere.

a
1 Interdū. a ¶† Textus suppo nit q̄ possit duplicari tripli cari ꝛ quadruplicari in infi nitum. ꝛ sic malitiosi aduo cati poterūt facere cām immortalem: sed ad hoc est remediandū per iudicē vt dixi in simili. S. ti. j. quādo opponit̄ nullitas sentētie in curia francie non excedunt duplicationem ꝛ bene. ¶ In summa no. q̄ replicatio dz esse talis na 1 ture q̄ excludat exceptionē ꝛ directe concludat ad eam repellendā: al's nō 2 est admittenda. Si enim agam cōtra te: ꝛ tu repellas me exceptione pacti vel solutiōis: ꝛ ego dicam q̄ tu es per iurus. talis replicatio non admittitur. 3
1 ex̄ e. c. dilecti. ¶† Item caue q̄ vbi itē tio actoris est de se insufficiēs nō pōt fortificari per replicationē. Verbigr̄a. b peto a te. x. ex causa mutui tibi facti a sempronio tu dicis q̄ non possum age re cum ad me nō p̄tineat volo replica re q̄ imo p̄tinet quia iam heres sem pronij. credo q̄ non possum: quia intē tio mea deficiebat ꝛ super ea est mihi ius faciēdum. verum est quod in mea petitione possum emendare: sz nō in c via replicationis. vide. S. de actiōi. §. si minus. quia in replicatiōe nihil po test cadere nisi repulsio exceptiōis ex iure sibi cōpetēti ꝛ q̄sito an̄ p̄positio nē exceptiōis vt hic pz. vn̄ actio q̄ nō cōpetit nō viuificat̄ per replicationē. vide. C. de pac. l. cū proponas. de trās c actio. l. actione. ff. de pac. l. si vnus. §. si
3 pactus. ¶† Itē dic q̄ replicatio datur vbi equius est dare replicationē q̄ su stinere exceptionem: alias si non esset equum non datur. vnde aduersus ex ceptionem doli non datur doli repli catio. vt. o. c. dilecti. vide in glo. ff. de excep. do. l. apud cellum. §. marcellus. Nec pretereo quod sicut actio debet aperte proponi: ita exceptio ꝛ replica tio. sed forte nō est necessaria ꝯclusio: h admin⁹ debet dici q̄ agitur male.

sed non oportet neces sario concludi ad abso lutionez: quia illud per tinet ad officiū iudicis. ff. ne quid in flu. pu. l. j. §. sunt qui putāt. de flu mi. l. j. §. labeo. iūcto. S. de perpe. ꝛ tēpo. §. fi.

☞ Fideiussor dicit̄ qui pro alio fidez astrinxit.
2 Exceptio que alias non daretur fideiussori dat̄ ei quando vt defensor conuenitur.
3 Exceptio p̄sonalis extē dit̄ ad fideiussorē i obli gationibus faciendi.

Exceptiōes b

¶† In glo. appellatio ne ibi. qui pro alio fidē astrinxit. vide in aut. de fideius. §. j. ꝛ. S. de fide ius. in rubrica. ¶ In ea dem glo. ibi cū allegat l. exceptiones. c in fi. illa est directe contra. Sed dic vt. C. de fideiusso. mi no. l. j. §. j. an actori det

¶ Interdū. Diuide hūc tit. s̄m areti. Et sūma sic h p̄ncipiū. Replicatio ex ceptionē tollit que ad tollēdū eā nitit̄ eq̄tate q̄ replicatio ad adiuuādā intē tionē actoris ꝯperit: ꝛ ecōtra replicatio nē dublicatio ē inducta ad sub mouēdum eādē q̄ p̄ia facie equa vr̄. Contra quē dupli cationem. actori dat̄ triplicatio. h. d. vide h Angel. qui hoc princi piū tractat p. vj. colū. multa po nēs ad hāc materiam spectantia. b ¶ Exce ptiōes. Ex ceptio ꝯpe tēs si ē i rē p̄derit: ꝛ ei⁹ fideiussori p̄pter actio nē mādati q̄ reus sibi tenet̄ exce ptio vero p sonalis vt cessiōis bonoꝝ vel ii'es ad fideiussorē nullatenus se extēdūt. h. d. ¶ L. exceptiōes. No. hic Ang. post gl. q̄ restitutio minoris nō p̄dest ei⁹ fide iussori q̄uis etiaz facta restōne minor liberaret̄ pacto de non petendo: qz ta le pactū nō p̄dest ēt fideiussori. l. ij. C. de fideius. mi. qd̄ tn̄ dicit esse intelligē dū hoc vltimū verū esse si spāliter hoc pacto dictū sit q̄ minori tm̄ p̄i. sal's sim pliciter pactū factū minori de nō pe tēdo p̄desset ēt fideiussori minoris: sz sola resti. in integrū non p̄desset. l. sti chū aut pāphilū. §. nālis de so. ꝛ p. l. ius iurandū. §. q̄ legatorū. ff. de accepti.

regressus contra alium
vel nõ. vide. ff. de procur.
2 l. minor. ¶ † In .e. gl. ibi
ff. solu. matrimo. l. alia.
nota hanc gl. que est ve
rissima & notabilis non
tamen obtinet nisi quã
do reus conuenitur: alias
non potest fideiussor ei⁹
defensionẽ recipere. q̃d
ergo ecõtra si principa
lis debitor qui hꝫ exce=
ptionẽ personalem reci 3
piat defensionẽ fideius
soris conuẽti. Nũq̃d ex ꝑ
sona sua poterit eũ de=
fendere virtute sui ꝑso=
nalis priuilegij. Dicas
ꝙ sic si sua interfit vide
s. de iure natu. versi. qđ
cunqꝫ. vnde maritus et
donator non possunt fi= a
deius. ꝺfendere: quia si
fideiussor solueret habe b
ret regressum cõtra eos
& idem de socio. nam fi=
deiussor agit actiõe mã 1
dati contra quẽ nõ sunt
priuilegiati nec contra 2
ipsam fideiussorẽ: secus
in reo principali qui ces 3
sit bonis: q2 potest exci=
pere contra fideiussorez 4
suum sicut contra alios
cum sit creditor: & ideo 5
nil videtur sua interesse
vnde cõtrais gl. cumulet c
omnes q̃ possunt dedu=
cere quantuꝫ facere pos 1
sunt: non tamen est idẽ
iudiciuꝫ de omnib⁹ quo
ad hoc: & est vnũ mira=
bile qđ reus ꝑncipalis
defendẽdo fideius. pos=
sit vti ex persona sui ex
ceptione que non cõpe=
tit fideiussori. Et videt
contra. l. venditor. ff. de 2
iudi. & contra regulam
communem: quia ex ꝑ
sona defensoris non fie

ret deterior cõditio actoris. ꝫ tñ cer
tuꝫ est hoc casu sic esse. ff. man. l. ideoqꝫ
§. generaliter. ꝑsonalem tñ exceptio=
nem cõpetẽtem fideius. non põt reus
principalis opponere. vide eo. ti. l. si
fideius. §. quedã. vnde posset dici ꝙ dis
cta. l. vẽditor loquitur quo ad declina=
toriam fori. & forte secus in aliis exce
ptionibus dilatoriis vel peremptoriis cõ
petentibus sibi ex persona sua ꝑ pre=
dicta. ¶ In ea. gl. in fi. de hac materia
vide. C. de nõ nume. pecu. l. tam mãda
3 tori. ¶ † Item dic quod exceptio ꝑso=
nalis extenditur ad fideiussorẽ i obli
gationib⁹ faciendis directe: vt scripsi
in. d. §. quocũqꝫ. & hoc dicit Jac. de ra.
qui etiam dicit ꝙ que dicta sunt proce
dunt in exceptionibus que competie=
runt post fideiussionez que ante nõ c
petunt fideiussori: nisi erronee ꝑmis
set. ff. de fideius. l. si quis postea.

a ¶ De interdictis.[a] Rubri.

¶ In fi. glo. rubrice. ꝑ hoc videt ꝙ me
b lius[b] fuisset is titulus situatus ante ti.
de exceptiõib⁹. & sic situatur in. ff. & C.
sed non sit tibi bis in ordine.

1 ☞ Interdictũ an formet tm̃ inter duos
vel vnum vel plures.
2 Interdicta omnia sunt vniformiter p̃=
toria: sed non omnes actiones.
3 Actor põt hodie agere interdicto vel
actione in factum loco interdicti.
4 Sententia lata super proprietate an
obstet in possessione.
5 Interdictum possessorium an detur p̃
prestationibus vel redditibus.

S Equitur[c] ¶ Ubi [illegible]
[illegible]
ur. ¶ † In glo. [illegible]
cũ allegat §. de [illegible]
est vera s̃m Jac. de [illegible]
repertuntur interdicta que forma[illegible]
in persona vni⁹ vt vtrobi. & ne q̃d fi[illegible]
in loco publico. ff. vtrobi. l. j. s̃m eum
Credo ꝙ dicat satis verum. nam inter
dictum quandoqꝫ formatur & datur ge
neraliter sicut actio. ff. ne vis fi. ei q̃ in
2 pos. l. j. ¶ † In ea. glo. ibi per totum li=
brum vult dicere glo. ꝙ omnia interdi
cta sunt vniformiter pretoria sed non
omnes actiones: alias male conclud[illegible]

a ¶ De in=
terdictis.
glos. conti
nuat rubri=
cam.

b ¶ Meli⁹
Idẽ hic tꝫ
Ange. cum
Jo. fabri.

c ¶ Seq̃t.
diuide hũc
titulum hic
s̃m Are. et
summa sic
hoc princi.
Interdicta
olim nil aliđ
erant nisi
certe cõte=
ptiões vbo
rũ p̃late a
p̃tore inter
dictũ inter
ponẽte cuꝫ
inter duos
de possessio
ne agebat.
h. d. s̃ꝫ are.

ret: quia multe sunt actiones que for= r malitur a pretorib⁹. vt vidisti i ti. de actio= nibus hic nō potest dici recte differentia p sertim realis vnde sm Iac. nulla fuit differentia realis: sz mod⁹ loquēdi fuit r ali⁹ i interdictis. r aliud in actionib⁹. Melius videtur q pretores nullam a= ctionem dederunt quando introduxe= c runt interdicta r voluerunt dicta inter dicta obtinere locum actioni dūtamē r solenniter impetrarentur r certo ordi= ne. Sz post iurisconsulti itroduxerūt dā= ni actio. r agi sine solēnitate. vt. j. §. fi.
3 et q patet lōga differētia. ¶ † In eadē
a glo. in fi. imo est ᵃ valde aliud r pro= posito vno non proponitur aliud: r ho die potest agi interdicto vel act. in fa= cultā ad electionē actoris. ff. ne vis fiat ei qui in possessionē missus est. l. si quis missus. §. cuz pretor. vti posside. l. j. §. re stituende. r nota. de vi r vi arma. l j. §. fina. glos. tamen notauit idez quod hic ff. eo. in rubrica in secunda glo. Dy. ta
4 men eam reprehēdit ibidem. ¶ † In glo. hoc ideo dicit cum allegat §. quedam. et in quo contineat causam pro= prietatis dicit ibi. quia quo ad proba= tionem r effectum victorie vt ibi nota tur an autem sententia lata super pro= prietate obstet i possessione. vide ibi p Dy. r plenius. C. eo. l. incerti. i breuia rlo. extra de causa possessio. c. cum di=
5 lectus. per doctores. ¶ † In glo. vt cum
b comenditur in fi.ᵇ itē datur etiaz alia. vt. ff. vnde vi. l. iij. §. vnde vi. r no. ff. vti posside. l. j. de hoc videbis magis i in ferioribus. Iaco. dicit hic q nullū pos sessorium datur pro prestationibus seu redditibus qui sunt iura personalia que impropriissime dicuntur possideri. vt nota. ff. de petitio. hered. l. regulariter r hoc potest esse verum de iure ciuili: sed de iure canonico est contrarium vide extra de elec. c. querelam. quandoq dixit quod pro redditibus qui prestantur ratione certe rei immobilis possit agi possessorio: pro aliis nō. vt scripsi. J. de actio. §. preiudiciales: consuetudo om= nium curiarum spiritualium r tempo= ralium tenet capitulo querelam. indi= stincte.

☞ Missus in possessio ne per pretorez licet nō possideat tamen pretor eum tuetur.

¶ Cōsuetudo frācie q he= res sit saisit⁹ qualiter ex cusari potest per iura.

Summa.

¶ † In gl. si quis missus in fi. istud exemplū nō est de possidente: sed de misso in possessionem qui non possidet. ff. de acquiren. pos. l. si quis ante. verum est tamen in se: quia nedum possi= dentem pretor tuetur: imo etiam missum. vt di cto titu. ne vis fiat ei. se cundum Iaco. de ra. Et caue ne textus decipiat cum dicit sine vitio. sup= ponit eniz quod si vitio se possideret q non da= retur interdictū et tamē est contrariū. ff. vti pos si. l. iusta. de vi r vi ar= ma. l. iij. §. cuz igitur. sed pro tanto loquitur: quia possidenti sine vitio vim fieri prohibet indi stincte si vitiose sunt plures distinctiones an incontinēti vel ex inter uallo in vnde vi. r in vti possidetis: an possideat vi clam vel precario: r an ab aduersario vel ab alio. vt infra videbis. ¶ † In glo. non rerum. in fine. hec est vera. naz licet vera possessio non trāsferatur ad heredē: fingitur tamen trans= ferri. presertim decreta bono. pos. r hoc attento dicitur restitutorium. attenta tamen veritate est adipiscende: et per hoc potest excusari stx=

a ¶ Imo est. Idē tz hic Ange. cuz Ioan. fab.

b ¶ In fi. Uide h an ge. sup fi. istius glo. in. ij. col. in me. v̄si. in glos. quasi possessiōe.

c ¶ Summa. Clar⁹ est iste §.

lus curie francie: vbi he redes se dicunt saisitos & turbati in possessione & cocludut in casu noue tatis: quis non fuerint adepti realiter possessionem. In glo. per interdictum. in fi. Iaco. dicit q imo directum. ff. de vi et vi arma. l. i. §. deijcitur quod potest esse verum si intentet p re in qua est vsufru. sed si p iure vsufru. videtur glo. vera. ff. de serui. l. quoties. & . i. videbis.

1 ☞ Hereditatis petitio licet detur ad vnam rez oportet tamen q sit heres cui competat no legatarius.

2 Interdictu vel hereditatis petitio an detur eum qui possidet p herede.

3 Adeptus si quis sit possessionem & ea amiserit pot agere rei vedicatione vel interdicto vn vi: vel alijs remedijs que dantur expulsis.

a ¶ In fin. no. H An. si militudine esse iter interdictu q rum bonorum: et petitione hereditatis: qr ambo dicu tur remedia vniuer salia & apta nata sunt ad vniuersitate competere. lz ali q ppetant ad vna rem tm. Sz tn in aliqbus differut. vt per glos. in rubri. C. q. bo.

Seques di-

uisio. ¶ † hec e subdiuisio. hic enim non solum distinguit in interdicta que ad rem familiarem pertinet. ff. e. l. i. §. hic au te interdicta. ¶ In glo. innuitur hic. l fi.[a] & patet. ff. de fur. l. hoc apli[us] oportet tn q sit heres: et in dicta quota vel tali modo qd non habeatur pro legato. C. de here instituen. l. quoties.

1 ¶ † In glo. hec oro ibi p totu. imo ib: qnq p falso qnq est iust[us] error. ff. de vsuca. l. celsus. & . l. no solum. §. quod vulgo. sz tunc habet p vo. nuquid ergo interdictum vel petitio hereditatis dirigitur contra talem. glo. videtur sentire q sic C. in quibus cau. ces. longo. tempore pre scri. l. hereditatem. sz minori tempore tollitur. et ide sentit hic Iac. qui impo nit illi glo. qd dicebat cotrarium. ¶ In glo. vnde in fi. & quales debeant fieri in terrogationes antequam agatur hoc inter dicto vel petitio. here. dic ibi. C. de pe ti. here. l. cogi. ¶ † In gl. sed aget. l. fi. vel interdicto vn vi. vel alijs remedijs que dantur expulsis. i. eo §. recuperan de. & hoc si possessionem fuit nactus pa cificam: als si condemnata vel al's mi nus legitime: ita q potuit expelli: vide tur secus. ff. de acqui. pos. l. no videtur

¶ Sed potest queri nuquid electus dignitate possit intetare hoc interdictum salte vtile. Sed videtur tenere sic in ti. de causa posses. & proprie. l. p[...] vnde potest dicere cum tale beneficium fuerit collatu mihi canonice: vel ego fuerim i tali dignitate elect[us] & cofirma tus: & tu absq titulo legitimo ipsum eam detineas occupatam. peto me ad mitti ad possessionem eiusdem & admittendum te mihi condemnari. Et nota q hoc interdictum videt cotinere ca sam proprietatis: qr oportet quod qui agit hoc interdicto probet se heredem sicut si ageret peti. heredi. et fa te de hoc vult loqui. §. queda z. ff. e. [...] cum dicit & non sit miru &c. & ex hoc in fertur q sentetia lata in hoc interdicto obstat exceptio rei iudi. i petitio here di. & q non possunt simul cumulari. ne ob. C. e. l. fi. imo facit pto.

Interdictu3.

¶ Ia & fu[...] le[...] actio. §. ite seruiana. vide ibi. lz [...] miror quomodo imperator trasiuit q no faceret metione de iterdicto quorum legatoru qd est adipiscende: for[...] ne inuenes onerarent.

1 ☞ Interdictu vti possidetis cui compe tat: & dicitur copetere possidenti.

2 Quid si non possidet: sed detinet.

3 Quid si possessio fuerit sequestrata.

4 Remediu qd ppetat illis qui detinent

5 Interdictum an detur illi qui desijt vel clas[...]

vel clam omnino possidere.
6 Quid si ego possideo civiliter reus naturaliter reuera vi vel clam a me: nõ tñ credebat q a me. an mihi cõpetat interdictum retinende possessionis.
7 Quid si materia contineat causam vel modũ cõcedens th exprimit q sub tali conditione an erit conditio vel mod' vel causa.
8 Judex si posuit aliquã rẽ penes se sibi subiectam ratione iustitie si per aliquẽ turbatur an possit agere interdicto retinende.
9 Successor in dignitate an possit agere interdicto vti possidetis. Quis nõ fuerit adept' possessionẽ rei de qua agit.
10 Possessio prebende vel dignitatis qualiter acquiratur.
11 Jterdictum retinẽde possessionis cõtra quem detur.
12 Quid si possidẽs sit actor. exẽplũ ponit
13 Reus i causa possessoria vti possidetis an possit excipere ⁊ nihilominus cõcludere q actor faciat sibi restitutionem.
14 Interdictũ vti possidetis ad q̃d det ⁊ que veniant in eo.
15 Interdictũ retinẽde an detur p quasi possessione iurium.
16 Libellus qualiter formatur in interdicto vti possidetis.
17 Quid si qs inhibet debitoribus redditũm ne soluãt vel ne subiecti obediãt an ex tali turbatione cõpetat interdictũ vti possidetis.
18 Inhibere fecit aliquis per iudicez sine cause cognitione ne deueriũ cõsuetum mihi soluatur: vel facit ponit ad manũ a iustitie iura mea quorũ possessione habebam: an videatur vis fieri.
19 Cessatio soluẽdi redditus annuos an causet turbatiuam vel expulsiuam.
Adde ad idem nume. 20. vbi cõcludit.
21 Actor quid debet probare in iterdicto vti possidetis.
Adde ad idem nu. 22.
23 Possessio iuriũ an retineatur animo.
24 Turbatio presens an debeat probari in interdicto vti possidetis: sicut possessio presens.
25 Interdicto vti possidetis agens an debeat probare q non possidet vi clã vel precario.
26 Interdictũ vti possidetis facit p illo qui possidet de facto vlti. anno.
27 Testis vn' si deponat de vno actu possessiõis. Alius de alio vl' de alia die qua vidit actorẽ vti: an faciat fidem.
28 Sẽtẽtia qualiter debet formari in iterdicto vti possidetis.
29 Quid si alter pbet titulum vel proprietatẽ ad confirmationẽ sui possessoriũ: alter non: quis erit potior.
Adde ad idẽ nume. 30.
31 Sententie effect' in interdicto vti possidetis qualis sit.
32 An aũt heres victi virtute talis sentẽtie cõpescatur a turbando.
33 Sententia lata in interdicto vti possidetis an obstet exceptio in interdicto vnde vi.
34 Probatio si non sit liq̃da vel manifesta. in interdicto vti possidetis q̃d debet iudex facere.
35 Reus in causa iterdicti vti possidetis si sit cõtumax nec vult cõparere. quid faciat iudex.

Retinẽde [a].

1 ¶†In glo. ob hoc. in fine. ff. vti pos. l. iiij. §. fin. de vi ⁊ vi arma. l. interdicto. hec materia est tota practica: maxie in curia frãcie. vbi quasi omnes cause sũt in casu nouitatis quod est fere vti possidetis: ppter quod omisso ordine glo. placet aliqua pro euidẽtia materie in hoc §. tangere. Et primo cui compe

a ¶ Retinẽde. Sũmariũ hui' §. planũ est p ip̃s text. q̃ nulli' ẽ difficultatis. itez in hoc §. do. Joã. fab. latius scribit q̃ ceteri doc. et iõ nihil noui p̃t h addi quod ipse nõ dixerit vsq ad §. recuperande. materiam aũt huius interdicti tractat Ang. ĩ. de actio. §. q̃drupli. Jtem per bart. i. l. si duo. ff. vti posside ⁊ tis. item p Sali. in. l. vnica. C. vti pos.

tit hoc interdictum. Se
cundo contra quē. Ter=
tio ad quid. Quarto de
modo agendi. Quinto
de modo probandi. Se
xto de modo pronuntiā
di. Septimo de effectu.
Et breuiter transeo po=
nendum cōclusiones de
singulis ne onerem iu=
uenes lectores et audi=
tores. ¶Ad primum. vi
delicet cui detur: prom=
ptum est respondere ꝙ
possidenti. ff. vti posside
tis. l. prima. §. hoc inter
dictum. et hoc siue pos=
sideat ciuiliter tantum
siue naturaliter tantum
vt ptz. C. eo. l. j. ꝛ in exē
plis que ibi ponuntur.
ff. eodē. l. si duo. in prin.
in interdicto vnde vi. in
quo sufficit altera pos=
sessio. ff. de vi ꝛ vi arma.
2 l. j. §. deijcitur. ¶† Quid
si non possidet: sed deti
net. Uidetur ꝙ non def.
vt dicto. §. deijcitur. in fi
ne. ibi. non tamen si co=
lonus ꝛc. ff. eodem ti. l.
si duo. §. creditores. sed
glo. videtur tenere con=
tra in interdicto vñ vi.
ff. de vi ꝛ vi arma. l. fulci
nius. quod non daī nisi
illi qui possidebat tem=
pore quo fuit deiectus.
vt eadem. l. j. §. interdi=
ctuȝ. sicut nec istud nisi
possidēti de presenti. j.
versi. hodie igitur. sicut
illud datur detinenti. vi
detur ꝙ ꝛ hoc cum vtrū
ꝗ possessionez requirat
suo tēpore et facit. ff. de
vi ꝛ vi arma. l. j. §. quod
autem ait. Itē facit ex=
tra de dolo et contuma.
contingit. vbi Inno. vi
deī hoc teneī. Pro quo
facit qꝛ iura plus debent sustinere de
tinenti legitime ꝙ violento. ff. quod vi
aut clā. l. si seruus. sed violēto daī hoc
interdictum contra illos a quibus nō
possidet. vt. ff. e. l. j. §. fin. ergo et detinē
ti. et pro hoc quia interdictuȝ de legiti
mā atꝗ priuatio habet similitudinem
cum isto. ꝛ est retinēde ꝛ hoc notatur:
et patet in materia sua: sed constat qđ
illud datur detinenti ꝛ possidēti nomi
ne alteriꝰ: ergo ꝛ istđ. ff. de itinere actu
ꝗ priuato. l. j. §. si tibi. cum. §. sequenti.
¶Item pro hoc. C. de preto. pig. l. fin.
Super hoc videtur dicendum ꝙ nō de
tur detinenti. et hec gl. notatur in dicta
l. j. §. quoties. ff. de itinere actuꝗ priua
to. In gl. quod ita verum est. ꝛ probaī
per dictuȝ. §. deijcitur. ꝛ §. creditores. ꝛ
de tali detinente pōtest intelligi quod
notat Innocen. extra de prescriptioni.
c. veniens. in fine magne glo. vbi dicit
ꝙ qui corporalem possessionem habet
non potest agere contra iuste possiden
tem: nec contra alium. Sed quid si fue
rit possessio sequestrata. † Uideī ꝙ neu 3
ter agere possit cū neuter possideat: sꝫ
dic cōtra vt scripsi. C. de prohi. se. l. j. ꝛ
iunge quod dicam. j. in vltimo mēbro:
videlicet de effectu sentētie: quia par
sequestre videtur possidere. Uel dic ꝙ
nō possit agere hoc īterdicto sicut nec
ille qui precario vtramꝗ transtulit. vt
hic notatur. Nec obstat quod auī. alle.
quia loquitur de mobilibus que acces
sorie perueniunt in quibus non refert
quomodocunꝗ habentur: dummodo tamen
res ꝓ qua agiī principaliter sit immo
bilis et possideatur. ¶Itez nec obst. c.
cum contingat. cum ibi notatis: qꝛ ter.
nil facit contra opi. vero Inno. [illegible]
deo reprehēdere: sed dico procede[illegible]
de equitate cañ. vt ibi no. hosti. ¶[illegible]
non obstat ꝙ interdictum datur violē
to: ergo multo fortius detinenti legiti
me. quia ita esse deberet per rationem
prima facie. alia tamē ratio valet. defe
ctus principalis materie videlicet pos
sessionis repugnat quaȝ pretor non po
test tueri per hoc interdictum: quia nō
est. ꝛ ꝓ hoc credo ꝙ executores [a] testa
mentorum non possunt hoc interdicto

a ¶Executores. Idē dicit hic angel. prope fi. §. co. versi. ex q̄bus infert Jo. fab.

intentare: quia non possident pro suo quamuis testator tradidisset eis possessio
4 nem. ¶ † Quo ergo remedio prouidebitur tantibus detinentibus quando turbantur responsio: illi qui missus est in possessionem causa custodie prouidetur per edictum ne vis fiat &c. vt notatur in §. creditores. In alijs videtur quod debeant se tueri contra illum a quo habent causam actione ciuili: contra alios act. cessa. vt. ff. de superfi. l. j. vel per actio. iniuriarum. ff. de act. empt. l. qui pendente. vel per offi. iudi. iuxta notata. ff. de condi. fur. l. & ideo. in fi. Et ideo non videtur quod detur laico possidere se dicenti decimam vel aliud ius spirituale. vel alicui dicenti se possidere rem sacram vel religiosam que possideri non possunt: nisi pretendant & probant titu. sufficienter vt scripsi. C. vnde vi. l. j. & not. extra de rest. spoli. c. ex parte. xvj. q. j. in
5 summa. ¶ † Sed queritur nunquid interdictum detur illi qui clam vel precario desijt omnino possidere. videtur quod sic. quia semper in hoc interdicto vincitur qui vi clam vel precario ab aduersario possidet: vt patet in hoc. §. & per totam hanc materiam. ff. e. l. j. §. perpetuo Uerius est contrarium: quia qui nullam possessionem habet non potest agere hoc interdicto: vt. §. interdictum. & hoc notatur hic in glo. cum multa sunt &c. obtinet ergo is. §. quando ambo possident vnus naturaliter alius ciuiliter: & pone exemplum. C. e. l. j. vbi hec opinio magis confirmatur vel quomodo cuilibet vel actor dicit se possidere insolidum. si enim actor nullo modo possideret non obst. quamuis reus possidet ab eo
6 vi clam vel precario. † Quid si ego possideo ciuiliter reus naturaliter reuera vi clam a me: non tamen credebat quod a me: nunquid mihi hoc interdictum contra eum competit. Uerbi gratia. cum iuissem ad nundinas & domus mee possessionem ciuiliter animo retinerem tu intrasti & occupasti eam gerens in animo credens quod possessio esset alterius & non mea. Ego non fui repulsus nec suspicor me posse repelli. sed ago contra te vti possidetis. quia turbas me in possessione mea. tu dicis te naturaliter possidere non vi non clam vel precario a me. quare dicis te debere tueri. Ego dico quod imo vi a me possides qui habebam naturalem quando exiui: & adhuc habeo ciuilem queritur vtrum debeam obtinere. Glo. mouet hanc questionem. ff. eo. l. j. §. interdum. Et dicit quod non debeo obtinere inspecta magis opinione quam veritate. Dy. dicit ibi contra p. l. ff. quod vi aut clam. l. aut qui aliter. §. si quis dum putas & facit. ff. de iniur. l. eum qui. §. si iniuria. Sed si tibi castrum meum tradidi sub conditione & forma: videlicet quod possim ipsum recipere quoties voluero ibi morari vel quando mihi placuerit. vel forte dedi villam sub conditione quod facias turrim vel capellam: vel sub alia conditione: queritur nunquid ante conditionem impletam tu possis agere vti possidetis si turberis in possessione rei tibi sic tradite. videtur quod non quia vbi possessio alicuius rei traditur sub conditione recipiens non est possessor quousque fuerit conditio impleta. ff. de acq. pos. l. qui absenti. §. si quis rem. imo videtur quod ego tradens possum experiri hoc interdicto non tu. & videtur expressum extra de rest. spo. c. olim. In contrarium facit. quia ex talibus conuentionibus non impeditur dominij translatio. ergo multominus possessionis. ff. de ver. ob. l. si ita quis. §. ea. l. ff. de le. ij. l. cum pater. §. titio. C. de reno. do. l. j. Solu. inspiciendum est an sit vera conditio in cuius euentum effectus contractus confertur: an modus vel causa. Primo casu non transfertur possessio nisi hoc expresse ageretur. Secundo sic nisi contrarium ageretur expresse. & sic intellige. c. olim. s. allegatum. quod videtur loqui in modo vbi fuit actum expresse quod concedens retinebat sibi dominium: vt patet in litera. ¶ † Quid si materia 7
continet causam vel modum concedens tamen exprimit quod sub tali conditione. nunquid erit conditio vel modus vel causa. Dic quod materia plus inspicitur quam verba. ff. de manu. test. l. meuia. Sed quid si homines tui turbent in possessionibus quas tenent a te. & de quibus soluunt tibi redditum vel pensionem. nunquid

potes agere interdicto vnde vi quasi
tu turberis. Rofr. dicit q sic. et ponit li-
bellum. et idem Specul. post eum titu.
de causa possess. et proprie. §. ij. circa prin
ci. sup hoc esset multum aduertendum
an illi homines sint ascriptitij seu con-
tionati quales sunt in bailliuis bituri
cen. et i multis locis regni frãcie: et de
illis non videtur dubiũ quin ipsis tur-
batis dominus turbetur: cum ipsi non
possideantur a domino. ff. de di. et tem-
po. pscrip. l. longe. et in modico differãt
a seruis. C. de agri. et cẽsi. l. ne diuti⁹. et
idẽ videtur de colonis ad modicum tẽ
pus qui nullo modo possident. i. dicun
tur possidere. sed si homines liberi qui
debent certum redditu3 domino vel co
loni ad non modicum tempus turben-
tur videretur aduertendus mod⁹ tur-
bandi. quia si turbans intendit mihi si
bi manium vel rem acquirere liberam
et absq redditu: tunc non videtur du-
bium quin turbet dominum qui reddi-
tus recipit et per consequẽs agere pos
sit pro ciuili turbatione. et idem videt
si emphyteota turbet i re emphyteo-
tecaria vel vasallus in re feudali. Sed
si ille qui turbat in nullo vult impedi-
re dominũ: sed tali iure sicut colonus
emphyte. tenebat vult tenere: et soluere
domino quod illi soluunt: tunc non vi-
detur q dominus posset agere. quia in
nullo turbatur in sua ciuili possessione
et nisi turbetur in ea nõ potest agere.
sed in his omnibus potest dici cõtra.
nam eo ipso qd ille rem nititur occupa
re turbat dominũ. nisi em̃ hi qui ab eo
tenent rem possint ea gaudere non pre
starent ei seruitia debita. ¶ Preterea
quando turbans haberet possessione3
rei si nollet soluere deueria oporteret
qd dñs vendicaret vel ageret de pro-
prietate. qd esset sibi durum et damno
sum. Preterea supposita cõsuetudine
regni francie et etiam iuribus que vi-
dẽtur velle qd emphyteo. et vasalli de
beant intrare per manum domini et de
eius voluntate. non dubium qd ei pre-
iudicat qui sine voluntate sua occupa-
re vult idcirco considerans omnibus
c. cederem dominũ hoc interdicto age-
re posse contra talem turbantem. et in
hac ratione credo fundatum cap. pila-
nis. extra de restitutio. spo. et dictum c.
olim. que li et loquantur in interdicto
vnde vi possunt congrue adaptari ad
interdictum vti possidetis cu3 nis fiat
domino vtrobiq. et faci. ff. de vi et vi ar
ma. l. si de fundo. et hec que dixi nimis
essent dubia si domin⁹ possideret rem q
ab eo tenebatur ad manum suã reali-
8 ter. ¶ † Quid si iustitiari⁹ posuisset ad
manum suam aliquam rem sibi subie-
ctam ratione iusti re: sicut tota die fa-
ciunt iustitiarij regni francie et ipse sic
tenens turbatur per aliquem: nunquid
põt agere hoc interdicto. Nõ videt: q
non possidet pro suo: sed tanq̃ iustitia
rius causa custodie p §. creditores. di
cta. l. si duo. ff. vti possi. de. vnde secus
videtur in domino feudali quo possi-
det ciuiliter. ¶ Item quid si coloni tur
bant dominum nõ permittentes spin
vti iuribus suis. Rofre. et Specu. dant
ei hoc interdictum. vtile in dictis locis
lis. §. vide que scripsi. s. de actioni-
bus. §. preiudiciales. s. de iniurijs §.
9 iuria. ¶ † Sed queritur nunquid suc-
cessor in dignitate possit agere hoc in-
terdicto q̃uis non fuerit adeptus pos-
sessionẽ rei p qua agit. Ad hoc potest
dici quod sic si nomine dignitatis agat
si sit talis dignitas que possideat. de
quo dic. s. de rerum diuisione §. nullius.
sed si nomine suo agat per ea que ibi
notantur. et per premissa apparet q ali
quis non potest agere hoc interdicto
nisi possessionem reale3 habuerit. quã
nis predecessor vel autor suus habuis-
set. hoc tamen non seruat curia francie
in succedentibus [illegible]
ne sanguinis quo possessor [illegible]
prehensione reputat. vt dixi. s. [illegible]
summa. Uerum est tamẽ q si predeces-
sor vel actor turbatus cecisset actione3
qd successor posset agere hoc interdi-
cto iure cesso. ¶ Item nõ videtur quod
inuestitus per dominum possit agere
hoc interdicto: nec aliquis nisi possessi-
onem hanc realem habeat quem in-
uestitura non dat. extra de consuetudi
10 capi. ij. per Innocentiu3. ¶ † Qualiter

a possessio p̄bende[a] vl' dignitatis acq̄ra tur.vide de resti.spo.c in literis.quali ter iurisdictionis de capel.mona.dile= ctus.in Spec.de iuris.om.iudi.versic. illud etia.que oia sunt necessaria p in tellectu huius articuli.z hoc circa pri 12
11 mum.¶ †Ueniamus [b] ad secūduz.vi
b delicet contra quem datur hoc interdi ctum:z est certum q contra turbantem vel inquietanteʒ etiā si possideat:dum tamen vi vel clam vel p̄cario ab actore et actor aliquam possessioneʒ habeat. Uerbi gratia.iui extra domū vel fun= dum quem plene possidebam z animo eiusdem possessioneʒ retinui.tu intrasti me absente eundem fundū vel domuz aio possidendi.z ita acquiris naturalē si ego veniam z agaz vti possidetis cō tra te possunt:eo q me turbas i mea ci uili.Et qz tu me clam possides illā na turalem illa non tibi pdest quominus succūbas oino.Et ideʒ si a me vi possi des naturalē.Uerbi gratia.itrasti pos= sessioneʒ meā me phibēte:ego nō fui repulsus de facto nec suspicor me pos se repelli.Et sic teneo ciuilē. si agā h interdicto succūbis.z idē in p̄cario si tibi tradidi naturalē.Et ista patēt p il la q̄ notantur.j.in gloss.cū multa.ff.de acq.pos l.clam.§.fi. Itē datur ꝯ nō pos sidētē si asserat se nō possidere.ff.eo.l. si duo.in prin.Sz an hoc interdictū da tur cōtra nō possidentē turbantē q̄ non asserit nec habet animum possidendi. Non videtur.quia tota hec materia so nat quando vterq̄ asserit possidere.vt patet hoc.§.et omnibus exceptionib⁹ huius materie.super hoc reperies gl. cōtrarias.nā hic dicit q sic in magna glo.z ideʒ no.ff.eo.l.si duo.Sed ꝯtra videtur notare eoð.titul.l.j.§.sed si in ter duos Sz veritas est q detur vt.d. l.si duo.§.itē videamus.in fi.z.§.hoc in terdictum.z talis proprie potest dici i quietans sm Jacob.de hoc notatur ex tra de proba.c.licet.in glos.datur ergo hoc interdictuʒ cōtra illum q̄ ab acto= re possidet vi vl' clā vel p̄cario nec pro dest ei snia q̄n condēnetur.Quid si nō possidet p̄cario sed forte dedi ad tēp⁹ vel tradidi ex cā pēsiōis tpalis.Uide tur idē i feu.de feu.gar.z cas.c.j.z vide.j.in vlti mo membro.hec pce= dunt vbi ille q̄ vi clā vl' p̄cario possidet ē reus.
12 ¶ †Quid si sit actor.ver bi gr̄a.deiecisti me ð pos sessione mea vi.ego te turb.agis contra me vti possidetis.ego excipio q a me vi possides.z sic interdictum non tibi p dest.nūquid bene dico. Non videtur:quia rea= lis exceptio non admit titur in interdicto vnde vi.naz ex internallo nō possum licite violentum expellere.ff.ð vi z vi ar ma.l.iij.§.cuz igitur.C. eo.l.j.gloss.determinat contra.ff.e.l.j.in fi.quā Dy.ibi sequitur.p quo. ff.eo.l.j.§.perpetuo.In no.z hosti.videntur te= nere contra.extra de re= script.c.veniēs.z fundā tur in magna ratiōe:qz cum predo sit restituen dus:multo fortius tuen dus.¶ Sed ad hoc po= test responderi pro glo. z Dy.quia magis iura prosequuntur violētum predonem q̄ turbanteʒ ideo p̄do a p̄done resti tuitur sed turbanti non inhibetur.nec de iure datur predoni remediū contra turbantem.Et ad hoc bn̄ faciunt q̄ con sueuerunt notari iuxta. l.si quis in tantam.vbi consueuit dici q lex illa non obtinet contra tur= bantem.vt ibi vide et p hoc videtur q exceptio spoliationis debeat ad mitti cōtra agenteʒ hoc interdicto.cuius contra rium dicit.Specu.tit.de

a ¶ Posses sio p̄bēde. Adde pa= nor.l.c.bo= ne.lo.j.z ð postn. p̄la. eundē.l.c. ad hoc.et meli⁹ in.c. ad nr̄m.et ibi posui i apostil.ad ipsuz in fi. de offic.ar= chi.

b ¶ Uenia mus.Uide Ang.hic in fi.ij.co.ð s. q̄ro contra quem com petit.

peti.ꝛ pos.§.j.versic.sed nunquam quod intentari. Sed illud verum si de alia re opponatur. sed exceptio adiurationis non potest opponi.vt notatur extra de resti.spo.c.cum venissent. in glos. Et si bene videas Inno.satis admittit exceptionem spoliationis
13 in vim dilatorie. ¶ † Sed queritur nunquid in terminis predictis reus possit excipere:ꝛ nihilominus concludere quod actor faciat sibi restitutionem. Dy. si.dicit quod sic.idem per.l.ff.de contratabu.l. si preteritus.de inoffi. testa.l. papi.§.si filius. Sed doct.iuris canonici. videntur dicere contra in.c.veniens.quod vide verius.extra de ordi.cog. c.cum dilectus.maxime vbi turbans nullam possessionem retinuerat:quia aliter se quereretur quod non possessor teneretur quod.deus.negauimus.sed si retinuisset ciuilem posset satis sustineri opi.Dy.Multum tamen obstat.c.cum dilectus.sed ibi nullo modo excipiens possidebat hic sic.vt in legibus quas Dy.allegat. ¶ Item queritur. pone quod tu non possides a me vi vel clam vel precario: sed autor tuus a quo causam habes vi vel clam vel precario a me possidebat: quia forte absente vel prohibente vel precario intrauerat possessionem meam quam tibi tradidit bonafide recipienti.ago contra te:nunquid debes obtinere saltem in illa naturali. Videtur quod sic:quia non possides a me vi nec clam nec precario.ꝛ ita quod ad naturalem succumbo.ꝛ vide expressum.ff.e.l.si duo.§.non videor.Glo.ꝛ doc.tenent contra in d.l.si duo.in prin.in gl.meo.ꝛ dicunt.§. non videor.loquitur in interdicto vnde vi secundum doc.sed hoc non est verosimile cum sit in materia de vti possidetis. vnde potest dici quod in terminis predictis gl.sit vera.ꝛ maxime si sit successor vniuersalis vel singularis ex causa lucratiua.ꝛ idem econtra si successisset actor violento:quia vtitur accessione autoris.ff.de acqui.pos.l.pompo.§. cum quis.de diuer.ꝛ tempo.prescrip.l.an vitium.ꝛ.l.cum heres.C.de acq.possess.l. vitia. Sed si esset successor singularis ex causa lucratiua ꝛ in nullo vteretur.accessione autoris:sed diceret.ego intraui fundum vbi neminem reperi sine vi possideo.saltem naturaliter in hac possessione debeo seruari:tunc videretur quod actor debeat seruari in sua ciuili ꝛ reus in naturali.quomodo ergo succurretur actori inferius vi debis. Sed quid si reus non possidet vi vel precario:fuit tamen vis vel precarium. Verbi gratia.tu rogasti me quod ego permitterem habitare sempronium in domo mea vel tenere fundum meum.vel tu armis veniebas contra me.metu perterritus fugi.sempronius intrauit queritur nunquid teneatur hoc interdicto. Et est dicendum quod non nisi de mandato sempronii vel eius nomine rogasti.ff.de vsucap.l.sequitur.§. si tu vi a me.ꝛ.l.non solum.§.si dominus.de vi ꝛ vi arma.l.iii.§.si nauit.quod vi aut clam l.j.§.fi.vel nisi quis sempronii iuri subiectus rogasset.ff.de preca.l.in rebus.§.j.
14 ¶ † Expediti sumus de secundo.veniamus ad tertium[a]:videlicet ad quid detur seu que veniant in hoc interdicto. Et est certum quod in hoc interdicto venit [illegible] tur a turbatione seu impedimento [illegible] quod non erit vis turbatiua seu inquietatiua.ff.eo.l.j.ꝛ si cessare nolit vel compelletur manu militari.ff.ne vis fiat.l.si quis iussus vel condemnabitur ad interesse.ff. eo.l.si duo.§.fi. Item veniunt damna seu interesse.vt ibi secundum vnam positionem. ¶ Item ꝛ fructus sed a quo tempore. Videtur quod lit.contestatione.ff.de interdic.l.interdi.ff.de vi ꝛ vi ar.l.j.§.ex die.sed iniquum erit si turbator eos lucretur quos ante percepit mala

a ¶ Ad tertium. Tertium membrum ad quid competat hoc interdictum.

fide.⁊ tñ vr ita tenendũ
etiaʒ vbi peto qđ meuʒ
est.ff.de ꝑca.l.q̃situm.§.
ex hoc.⁊ cõtrariũ est in
actione ciuili.ff.de vsu.
l.videam⁹.§.si actionẽ.
¶ Iteʒ quandoq; venit
ipsa possessio quam re⁹
habet.Uerbi gratia.si
vterq; possidebat vnus
naturaliter alius ciuili
ter.si reus habet illã na
turalem ab aduersario
vi vel clam vel precario
cõpescitur a turbatione
ciuili ⁊ ꝑ consequens in
hibeẽ ne vtatur illa na=
turali.vide.ff.de acqui.
pos.l.clam possidere.§.
qui ad nũdinas.vti pos
si.l.si duo.in prin.¶ Itẽ
quando ql̃ibet se contẽ
dit possidere insolidum
adiudicaẽ solida possel
sio illi qui potiora iura
habet.vt in hoc.§.⁊.d.l.
§.si duo.in princ.cũ no
tatis in.l.j.§.hoc inter=
dictũ.⁊ hoc vbi agiẽ de
possessiõe reꝝ imobiliũ
nã ꝓ possessiõe mobiliũ
15 nõ daẽ.vt hic pz. ¶ † Sʒ
queritur nunq̃d deẽ pro
quasi possessione iuriũ.
Scias q; gl.tenet q; sic.ff.
eo.l.j.§.j.in ꝑnc.⁊ Spe.
in tit.de cã posses.ver.⁊
scias.⁊ hoc tenent om=
nes docto. communiter
quod idubitabiliter est
verum quando iura il=
la adherẽt rei immobili
vt dixi.s.circa prin.tit.
curia tamẽ francie dat
pro ol iure ⁊ q̃si omnes
cause sunt de talibus.vt
16 s.dixi. ¶ † Sup quarto
videlicet modo agendi
et forma libelli dicendũ
est quod oportet varia
re narrationem ſm di=

De modo agendi in hoc inter=dicto,

uersitates factorũ ⁊ turbationũ que in
feruntur.nam si modus turbãdi est de
clarandus:nec sufficeret dicere genera
liter q; turbat.vt no.Inno.extra de pro
ba.c.licet.Qualiter fit turbatio in pos=
sessione rerum corporaliũ.declaratur
satis.ff.de vi ⁊ vi arma.l.viʒ facit.⁊ est
ꝓ regula quocunq; mõ aliquis posses=
soreʒ impedit quominus libere vtatur
possessione sua vt ibi patet.Sed de in
corporalib⁹ nõ est ita clarũ.possunt ta
men dari multa exẽpla.vt si habeo pe
dagium et turbat leuatores meos quo
minus leuẽt.vel cogit mulieres trans=
ire alibi.vel per vim facit eos transire
per pedagiaria sine vectigali.vel si ĩ=
pedit quominus rustici portent mihi
deueria debita vel soluant.vel si nita=
tur iura mea percipere.vel velit vti iu
risdictione in villa mea in qua iurisdi=
tionem habeo.et de hoc agitur i Spe
cu.de restitu.spolia.§.ij.versic.sed quo
17 modo. ¶ † Quid si quis verbo inhibet
debitoribus reddituuʒ ne soluant vel
ne subiecti obediant.nũquid est talis
turbatio ex qua detur interdictuʒ.In=
no.tñ.dicit q; non.extra de elect.c.que
relam.de offic.delega.c.sane.ij.ꝓ quo
facit quia hoc interdictuʒ videtur vim
requirere:et per consequẽs facti attro
citatem que verbis non committitur.
ff.de vi ⁊ vi arma.l.j.§.interdictuʒ.⁊ q̃
per talem ꝓhibitionem non impedior
vti iure meo.ego in hoc attẽderẽ dif=
ferentiam personarũ.si enim potẽs ⁊
terribilis hominib⁹ meis inhibeat ne
soluant:iudicareʒ vim.ff.qđ me.cau.l.
nõ est verosimile.§.j.de dona.cau.mor.
l.iij.⁊ idem dicerem si prohibet ꝓ eo
qđ diceret ad se pertinere.⁊ sic videtur
no.Specu.d.§.sed quomodo.⁊ facit.ff.
si ser.ven.l.⁊ si forte.§.j.⁊.§.sʒ ⁊ aristo.
in fi quod vi aut clam.l.vim facit ff.e.
l.si duo.§.itẽ videamus.in fin.sed in
alia persona simplex hoc faceret starẽ
18 cum Inno. ¶ † Quid si quis facit inhi
bere ꝑ iudiceʒ sine cause cognitiõe ne
deueriũ cõsuetuʒ mihi soluaẽ.vel facit
poni ad manũ iustitie iura mea de q̃b⁹
possessionẽ habebã:sicut tota die mali
tiosi faciunt fatuis iudicib⁹ ⁊ seruien

tibus in multis partibus regni francie
Rñsio. non videt vis: imo possessio q̃
traditur p iudicē vr̄ iuxta. ff. de acquir.
pos. l. iuste. ff. de reg. iur. l. q̃ autore. Ue
rius vr̄ ꝯtra ⁊ qđ talis tenet vñ vi etiã
si p iudicē feci cōpelli vel vti posside-
tis si turbat. vt no. Inno. l. c. querelam.
⁊ iūge qđ no. de offic. dele. c. pastoralis
imo ipse iudex tenet. vt not. in. c. que-
relaz. ⁊ facit. ff. qđ me. cau. l. fi. §. penul.
Narra ergo in libello factū tuū sapien
ter. ⁊ sup oīa caue qđ nō narres tale fa
ctū p qđ videaris ꝯpulsus vł expulsus
desiisse possedisse: qꝛ teipsum exclude-
res. ff. de vi ⁊ vi arma. l. si metu rerum.
Aduocati curie francie nō multum hic
attendūt qui semp cōcludunt in turba
39 tiua quecunqꝫ sit vis. ¶ † Itē pōt queri
an cessatio soluēdi redditus vel deneria
annua causet turbatiuã vel expulsiuã.
Scis ꝙ stylus canonistaruz habet qđ
cessatio causat turbatiuã: contradictio
expulsiuã. ⁊ hoc dicunt per illa que no.
Inn. in. c. querelã. ⁊ ibi hostiē. idē post
eum. Sed vr̄ ꝙ simplex cessatio nō cau
set interdictū vti possidetis. Nam hoc
interdictum requirit viz. vt. ff. eo. l. j. in
prin. ibi cū dicit vim fieri veto. Tūc ar
guitur. hoc interdictum nō cōpetit nisi
fiat vis: sz vis nō fit sine ꝯtradictiōe fa
cti vel verbi vt probabo. ergo sequitur
qđ hoc interdictū nō cōpetat per sim-
plicē cessationē in qua nō interuenit cō
tradictio seu factuz. Maior ptz per. d.
l. j. Minor pbatur. qꝛ interdictuz qđ vi
aut clā reqrit viz sicut istđ. ff. qđ vi aut
clam. l. j. in prin. sz constat ꝙ illđ nō cō
petit nisi fuerit contradictio seu factū
importans vim. vt ea. l. §. fin. ergo nec
istud. ⁊ qđ hoc iterdictū vti possidetis
reqrat pbationē seu ꝯditionē facit bñ.
ff. si ser. ven. l. si. uti. §. aristo. in fi. eo. ti.
l. si forte. §. j. Preterea istud interdictū
descēdit ex delicto: et ideo ē noxale. ff.
de interdic. l. fi. Sz constat ꝙ actiones
que ex delicto descendunt factū requi
runt non cōpetunt ex eo qđ nō fit quod
fieri debuit. vt. ff. de vsufru. l. si cuius. §.
deniqꝫ ergo istud nō competit ex eo ꝙ
non soluitur seu cessatur nisi fuerit con
tradictio vel aliquid factum. Preterea
hoc interdictum non potest dari effica
citer nisi cōtra turbantē. vnde si cōtra
turbantem agatur absoluitur quãuis
possideat: dūtamen patiētiam prestet.
ff. de interdi. l. fi. qđ vi aut clam. l. cū pe
tit. §. fi. Sed cōstat ꝙ ille qui cessat sol-
uere ⁊ alˀs nō ꝯtradicit: prestat satis pa
tientiã. relinquitur ergo qđ nō teneat
hoc interdicto. Preterea cum cessatio
simplex non causat morã nisi sit inter-
pellatio vel aliquid quod p interpella
tione habeatur: ergo multo fortius vim
que magis factum requirit. ff. de vsu. l.
mora. et maxime qꝛ possibile est ꝙ ille
q̃ cessat habeat iustam causaz. cessandi
vel forte cessatur ꝓpter inopiã ⁊ sic cō
mittit vim. ff. de iti. actuqꝫ priua. l. vete
res. cū. l. seq. ⁊ pro hoc. C. de. li. causa. l.
solo. in feu. si de feu. ꝯtro. fue. c. licet va
sallus. et. c. si vasallus. ¶ Item vim fa
cere dicit qui nō sinit ⁊c. ff. de vi ⁊ vi ar
ma. l. vim facit. nūquid satis sinit qui nō
20 dicit nec facit cōtrariū. † Quid ergo di
cendū: si veritatē dicã nō mihi credet.
tamē dico ꝙ nō video qđ simplex cessa
tio possit causare hoc interdictum. nec
etiã video quō ꝓcedat opinio Inn. q̃
dicit ꝙ cessatio cum intētione decetero
nō soluēdi operat vim. nam nō video
quomodo ꝯstare possit de illa intētiōe
nisi hoc dicat. et si dicat erit ꝯdictio ma
riū. ⁊ semper aget vñ vi qꝛ eo ipso ꝙ cō
tradicit repellit nec aīo retinet cuz nō
possit talē viz vi repellere: licet sit sec9
in corporalibus vt ibi notat. et melius
de cēsi. c. significauit. Uidet ergo ꝯclu
dendū ꝙ non possit agi cōtra debitorē
reddituum vel deneriorum vti pos. ꝓ
pter cōditionē nec ꝓpter cessationē: sed
vñ vi tm̄. sed si tertius cōtra [illegible]
cēs ad se pertinere ⁊ niteretur [illegible]
re iura mea: nō video quin cōtra illum
possim agere vti. pos. cū me tu. bet ꝓ iu
ribus datur vti pos. vt s. dictū est. ¶ Ite
⁊ occasione iurium seu redditnum pōt
agi vti pos. etiam contra ipsum debito
rez. si em̄ cōsueui gagiare quãdo debi
tor cessat rem pro qua prestat ad manū
meam ponere ⁊ i hoc me impediat nō
dubiū qđ agere possum ex eo ꝙ turba
in tali quasi. possessione gagiandi vł

etiam ad manuz meã tenẽdi. ⁊ de hoc scripsi i simili. C. vnde vi. l. j. ergo multum cauẽdum est in narratione libelli. Cõclusio autem est manifesta in libello vcz vt reus cõdẽnetur ne turbet vel ꝙ cesset vel cõpescatur ab ĩpedimẽto ⁊ forte ꝙ imponatur silentiũ quãtum ad possessoriũ. vide tamen de hoc in vltimo mẽbro. j. fructus autez ⁊ dãna de quib⁹ in superioribus dixi veniũt officio iudicis: vt dixi in libellis quos formaui in ti. de actio. ⁊ videbis. j. e. ti. iij.
21 ¶ † Circa quintã vcz ꝓbationem querit q̃d actor habet ꝓbare. Et certũ est qḋ habet ꝓbare possessionẽ vcz quod possidẽt tẽpore edicti iterdicti seu lit. cõtest. vt patet hoc. §. Nam hoc iterdictũ nõ competit nisi possidẽti. vt satis ☞ s. est alle. ¶ Quid ergo si q̃s ꝓbet se possedisse ante edictum interdictũ: nullus tamẽ testium deponit de tempore presenti. Non viderent̃ sufficienter ꝓbasse: vt notat̃ extra de resti. spo. c. cuz ad sedẽ. ¶ Sed hosti. ibi cõtra, cuius opinio videtur ꝓbabilior vt dixi. s. de fideicõ. here. §. restituta. ¶ Sed cõtra opinionẽ hosti. videt̃ qꝛ si verũ sit ꝙ possideat ante: non erit differẽtia inter interdictum de itinere actuq̈ priua. ⁊ hoc interdictũ quo ad formã ꝓbationis. qꝛ sicut in interdicto de iti. sufficit ꝓbare vsum temporis precedẽtis: ita etiam in isto sm̃ illam opi. ⁊ tamẽ tex. videtur facere differentiaz. ff. de itine. actuq̈ priua. l. j. §. hoc interdicto. ⁊ ibi no. ¶ Preterea tex. huius. §. hic cõuincit euidenter. dicit em̃ ꝙ antiquit⁹ fuit differẽtia inter vti possidetis ⁊ vtrobi. qꝛ in interdicto vti possidetis requirebatur presens possessio. in vtrobi non oportebat hoc probare: sed qḋ maiore parte ei⁹ anni ⁊c. si igitur in iterdicto vti possidetis sufficeret probare possessionem precedentẽ ⁊ ea presumeretur posses. pñs vt dicit host. differẽtia illa fuisset nulla in effectu. ⁊ ꝑ nihilo redigerentur hic ad vnum vti possidetis ⁊ vtrobi. vnde illa differentia necessario fuit assignata penes moduz ꝓbãdi nõ penes modum agendi. nam cũ vterq̈ teneat̃ possessorẽ: oportebat qḋ ytroq̈ actor se diceret possessorem. sed in vno oportebat probare presentem possessionẽ. i alio nõ. vt eodez modo inducitur. ff. vtrobi. l. j. §. j. ¶ Pro opinione hostiẽ. videt̃ ratio vna pro omnibus. Nam ciuilis retinetur animo vt clamãt omnia iura: igitur si ꝓbẽt me ante possedisse et dicam me adhuc possidere aio ꝓbatio illa sufficit. Nã presumitur animus nisi probet̃ depositio animi iuxta illa que scripsi. s. de vsuca. §. qḋ aũt. ⁊ sic semper sum possessor. si em̃ dicas me perdidisse possessionem altero de modis perdẽdi tibi incũbit onus ꝓbandi. naz ei q̃ dicit ⁊c. ff. de ꝓbat.
22 l. ei q̃ dicit. ¶ † Quid dicemus. videtur necesse stare opinioni hosti. qñ agitur pro re corporali immobili per rationem iam dictã. sed si ꝑ re mobili: ⁊ ita vtrobi agatur: cõstat qḋ oportet ꝓbare actorem se habere possessionem corporalẽ tp̃e turbationis: qꝛ rei mobilis non retinetur possessio animo. ff. de acqr. posses. l. iij. §. neru a. et. l. rem mobilẽ. ⁊. l. si rem. ¶ Itẽ in re corporali videret̃ aduertendũ vtrũ diceret se possessorẽ ciuiliter tm̃ vel ciuiliter et naturaliter: an naturaliter tantum. Primo casu sufficit probare ciuilẽ et se turbatum clam vel vi ab alio ꝑ ingressum naturalis. vt dixi. s. per §. qui ad nũdinas. Si vo dicat se possessorem ci-

☞ De modo ꝓbandi in hoc interdicto.

ciuiliter ⁊ naturaliter vel simpliciter pos
sessorē: qꝛ tunc oēm possessionē vr̄ cō=
pleri. ff. pro here. l. ij. §. qđ vulgo vr̄ qđ
habeat hoc ꝓbare: ex quo h̄ ponit idē
si dicat se tm̄ naturalē possessionē ha=
bere sꝫ incorporalē: ⁊ his casib⁹ pōt in
telligi is §. qđ oporteat ꝓbare actorē
ꝑtertim possessionē facti tpe īterdicti
redditi. sꝫ si diceret se retinuisse natu=
ralē aīo qđ pōt qñ solā naturalē hēat. vt
no. ff. de acq. pos. l. j. in p̄n. tūc crederē
ī idē qđ dixi ī merā ciui ī aīo retētā. ⁊
iō caute aduocat⁹ ambulet in mō ꝓpo
nēdi ⁊ articulādi bñ declarādo posses=
sionē quā hꝫ actor ⁊ quā contēdit reti
nere. ¶ Crederē ego tñ ꝙ si ab initio
actor diceret se possessorē simpliciter:
⁊ in hoc ꝓcessu declararet qualitatē ⁊
moduꝫ qđ sufficeret ⁊ qđ deberet snia
fieri in eo ꝙ declararet ⁊ ꝓbaret: qꝛ iu
dex hꝫ tueri possessorē mō q̄ eū reperit
possidere ⁊ tollere īpedimētū ꝙ ab illa
reperit possessiōe appositum. ⁊ hoc so
nat verbū vti possidetis ⁊c. Et qđ ī ꝓ
cessu declarat̄ est pinde ac si ab initio
fuisset ita petitū. ff. de excep. rei iudi.
l. ⁊ an eadē. §. actiones. cum ibi no. Fa
teor tñ ꝙ nisi positū fuerit ꝙ aīo reti=
nuerat possessionē: actor nō ꝓbat ple=
ne nisi ꝓbet possessionē corporalē tpe
redditi interdicti. ⁊ hoc voluit dicere
iste tex. ¶ Et ideo cōsulerē omni agē=
ti hoc interdicto ꝙ diceret se possesso=
rē ciuilē tm̄ nisi habeat possessionē cor
poralē qñ īcipiet cām: al's nō videret̄
sufficere actorē probare se habere cor
poralem possessionē ante inceptā cām
23 per predicta. ¶ † Quid in possessioneꝫ
iuriū videt̄ ꝙ non retineat̄ animo per
iura p̄dicta de itinere actuq; priuato:
qꝛ si retineret̄ animo frustra oneraret̄
actor de ꝓbando qđ illo anno vsus sit
triginta dieb⁹: qꝛ semper possessioneꝫ
animo retineret ꝗuis pluribus annis
vsus nō esset quousq; deposuisset ani=
mum sicut dictuꝫ est de possessione rei
corporalis. s̄. de vsucap. §. qđ autē. igit̄
ꝗuis non probaret vsum illius anni
semper posset agere: ⁊ tamē hoc nō est
verum. vt. d. l. j. §. ij. de itine. actuq; pri
uato. ⁊ ea. l. §. preterea. ⁊ idem de aqua
quotidiana ⁊ esti. vbi oportet probar
se fuisse vsuꝫ illo anno. ¶ preterea p
test sic ꝓbari. serui utes nō ꝑscribunt
que nō habēt causam cōtinuā: vt satis
dixi. s̄. de actio. §. eque. ⁊ patet ff. de ser.
l. seruitutes. ⁊ ibi subijcitur ratio: cuꝫ
non continue possidentur. concludo
ergo qđ eoꝝ possessio nō retinetur aīo
qꝛ si retineret̄ possideretur continue. ⁊
ratio que ibi redditur esset falsa. ⁊ per
eundem modum faciunt. ff. de vsucap.
l. sequitur. §. si viā. ⁊. l. si aliena. §. hoc
iure. vñ si ius seruitutis possideretur
aīo: nō ꝑscriberetur libertas longo tē
pore: saltem quousq; possidens depo
suisset animū. vt dixi in. d. §. qđ autem
s̄. de vsuca. ⁊ hoc dicit plane dicte §.
si viam. ibi qꝛ nec possideri intelligi
ius incorporale sub. ciuiliter animo
lo quādo nō habet causam continua
qđ posset si animo retineret̄. ¶ In c
trarium videtur: qꝛ prestatiōes ann
vel menstrue nō habēt causam con
nuam: ⁊ tamē possidentur ⁊ longo tp
prescribūtur. C. de agri. ⁊ cēs. l. libe
illa nihil facit. nam si possidebat dñs
colonus cū terra ⁊ prestationes ind
cuntur ad hoc ꝓbandum. vnde nō mi
rum si prescribunt̄ cum terra. vt. d. l. si
aliena. §. hoc iure. de diuer. ⁊ tempora
prescript. l. longe. quid ergo dicēdum
Jura canonica ⁊ cōmentatores ipsa
nō faciūt dubiū de hoc quin retineat
possessio animo in iuribus etenim dat
actionē pro possessione pēsionum seu
reddituuꝫ subtracta. vt in. c. querelā. ⁊
vnde vi. vt in. c. pisanis. de restitu. spo
de causa possessionis ⁊ ꝓprietatis. c. cū
ecclesia sutrina. ⁊ multo minus facit du
bium curia secularis regni [illegible]
mē de veritate iuris videre [illegible]
rium in his que habent causam [illegible]
tinuam per predicta: nisi possideretur
tanq; accessoria rei immobilis. vt. d. §.
hoc iure. Et sm̄ hoc videtur ꝙ sit peri
culosuꝫ agere vti possidetis ꝓ annuis
prestationibus ⁊ alijs iuribus que nō
habēt cōtinuā causam: qꝛ vix poterit
ꝓbari p̄sens possessio. oporteret eñ ꝓ
bare quod tpe redditi interdicti actor
vteretur ⁊ aduersarius ipsum impedi

vel. q esset difficile. et ideo fuit provisum q in illis interdictis de itinere et de aqua quotidiana probatio antecedens limitatis et certis temporis sufficeret. et qd valeret tantum ac si actor probaret se possidere tempore litis contestate. que provisio non reperitur nisi pro iuribus illis in dictis titulis specificatis. ut pro interdi. que per eis competunt. nec videtur extendi ad interdictum uti possidetis in quo requiritur possessio de presenti. posset tamen dici q de equitate similis provisio debeat extendi ad uti possidetis utile qd pro aliis iuribus competit. Item potest dici q si sint talia iura que longissimum habeant intervallum ad hoc qd quis eis uti possit ut recipere certum deverium quando rex baro vel alius dominus moritur vel de novo creatur q fiat repetitio usus qui ultima vice fieri potuit. et qd sufficiat probare se usum illa ultima vice ex quadam dispensatione equitatis quam non credo procedere de iuris civilis rigore. facit tamen pro ea. C. de servi. l. fi. ff. quemadmo. ser. amit. l. si sic. et qd notatur in dicto titu. de itinere actuque privato. l. i. §. hoc interdictum. in glo. fi. de iure canonico videtur sufficere. tamen Inn. videtur velle q ius eligendi et alia iura que cedere possunt causa mortis: et que de sui natura non habent certum intervallum reputantur habere causam continuam ad instar stillicidii. et sic nil faceret contra. ext. de causa possessionis. c. cum ecclesia. vide ext. de prescrip. c. de quarta. de iurisditione non videtur dubium quin habeat causam continuam. et maxime qn sunt signa particularia elevata per l. foramen. ff. de servi. rusti. predio. ¶ †Item queritur. hic dicitur q in hoc interdicto debet proponi et probari possessio presens. nunquid debeat proponi et probari turbatio presens: vel q reus turbat in presenti. Non videtur. ff. qd vi aut clam. l. iii. §. illud. tutum est tamen proponere sz non opz probari imo secundum Spe. eo ipso qd reus se opponit turbat. ut in Spec. de act. seu peti. §. super. versi. i. ¶ †Sed 26 queritur nunquid agens hoc interdicto habet probare qd non vi aut clam seu precario possidet. Videretur q sic. et hoc videtur tota hec materia clamare. ff. e. l. i. §. pretor. hoc etiam videntur sentire doctores: et maxime iuris canoni. ext. de postu. bone. §. et quasi in omnibus locis in quibus agitur de hac materia. hoc etiam dicitur in confessoria in qua talia requiruntur et fuit datus modus probandi. s. de act. §. eque hoc etiam tenet glossator in interdicto de itinere actuque privato. qd competunt isti. ff. de itine. actuque privato. l. i. §. hoc interdicto. in gl. iure servitutis etc. per l. si quis diuturno. ff. si ser. ven. Dy. et Ja. videntur velle i. d. §. hoc interdicto. q non teneatur probare hoc. et q probata possessione videantur hec probata: qz possessio dz relevare ab onere probandi. ut. §. item. qz hec verba sunt negativa et negatis etc. C. de pba. l. actor. Dy. dicit qd probato usu presumitur bona fides: et per consequens qd non vi etc. C. de probat. l. actor. ut scripsi. s. de act. §. eque. in materia confessorie. et videretur iustum et rationabile qd hoc deberet pars rei proponere et probare. et hoc bene probatur. ff. e. l. si duo. i prin. ubi actor dicebat se possidere non expresso iuste vel iniuste. reus dicebat se iuste possidere et actorem vi vel clam. et ita supponit q ex parte rei opponitur et vincit qui melius probat: alias nullus expedit tamen actori q concurrant in probatione super hoc: qz qui melius probat obtinet. et si actor probet titulum vel iustam causam possidendi: satis relevatur a probatione istorum. ut scripsi in d. §. eque. ¶ Item videtur q possidens civiliter tantum debeat hoc de necessitate probare: alias obtineret solum in civili quod parum sibi prodesset unum tene q si actor vult gaudere pacifica possessione oportet q probet si alter corporaliter possideat. alias teneretur reus in illa. ut. l. si duo. Quid ergo. pone q fui extra patriam: in mei absentia. tu occupasti fundum quem tunc pleno iure possidebam. reversus ago contra te uti possidetis. ego probo q ego possidebam tempore quo recessi: et pono q animo retinui civilem. tu probas q a biennio citra tu possedisti palam et publice. queritur quis potior. ¶ †Per premissa apparet q ego sum potior. ratione qz retinebam civilem. qn tu intrasti clam a me et me absente. igitur videtur q obtineam. de

hoc l Spec. de petitio. & posses. versi. qd si peto fundu. Curia francie tenet q ille est potior qui possidet de facto ultimo anno. qd etia pot procedere de iure in casu quo possessio anno perdit vi de que scripsi. S de usucapio. §. ib aut.
27 ¶ † De illo queri non oportet an si unus testis deponat uno actu possessionis: alius de alio vel de alia die qua vidit actorem uti an faciat fidem quia sm oes doctores dicendu est q sic. ut no. ff. de testib. l. ob carme §. si. extra de testibus. c. licet. de accusationibus. c. qualiter. ij. per Inno. in Specu. de testibus. §. nunc videndu. in rubrica in forma interrogatorij. ver. ite de tpore sm hoc ergo videt difficilis probatio in hoc interdicto. Et ideo si actor non incubat possessioni corporali est expeditius venire ad locum cu testibus si non admittat vel repellatur vel suspicet se posse repelli agat interdicto unde vi. in quo longe facilior est probatio si fiat sicut dixi. & maxime quasi possessione iurium ubi no oportet probari spoliationez. extra de sententia & re iudica. c. suborta. p Inn. Scio q aduocati curie francie semper formant in turbatiua. pro eo qr res contentiosa ponitur ad manuz de cosuetudine illi curie.

De modo pronuntiadi in hoc interdicto.

28 ¶ † Expediti d his veniamus ad sententia quomodo dz fieri. & scis qd Azo. tractauit de hoc l summa. egl. C. e. l. j. gl. iuris canonici et de pba. l. lz. super quo aduertedu est qo agit. naz si actor dicat se possidere naturaliter tm & turbet in illa & pbet: inhibet reo q non turbet eu in illa nisi reus pbasset q cla vi vl pcario possideret ab eo. Si vero dicat se tm possidere ciuiliter: tuc obtinebit ne in illa turbet & per illa csequet naturale si re habebat illa vi cla vel pcario ab eo: al's non imo retineret in naturali si eam haberet. Si vero dicat se possidere ciuiliter & naturaliter vel simpliciter: possessor tuc obtinebit ne turbetur quominus plene pacifice possideat: nisi aduersari pponeret se possessore & pbaret. l q ca... vterq pbat et se d' isolidu possessore aduertedu: qr si al'r pbet aliu vi aperte aut pcario a se possidere: ille obtinet no vi no cla n pcario. si vo neut p aliqd d sup illo articulo vel vterq probet tunc iudex debet aduertere numeru & psonas testiu: & qs frequentius magis publice usus est: & rones qb'... stes mouent: & q verosimiliora. & ... de quib. ff. de testi. l. ob carme. §. fi...
29 semp p potiori iudicet. ¶ † Quid si alter probet titulu vel proprietate ... sitam ad cofirmationez sui possessorij alter no. Uf q no pbet eqliter: q... qui possedit cu titulo eo ipso q pba... tulu pbat bona fide: & sic no vi no cla... non precario: & in hoc excedit aliu ... ptz extra de pba. c. lz. ¶ Ite habet p... sumptione pro se q semper possedit quia animo retinuit si prius possedit sic videtur potior. & hoc vr equu. s... te hoc no est veru per. l si ... ff. eo. unde ille qui habet ... occupere vi vel dolo ab alio q... possidebat. Naz si ego emi fundu... tio qd sempronius possidebat: non ... biuz q sempronius est potior me in p... sessione. vt. d. l. si duo. Uel dic q ibi l... quitur qn pbatioes erant pares: al... multu obstaret. c. lz. Si vo ola ista ... sent quid faciet iudex. Credo ultra ad... uertendum an sit tale ius qd potest a quolibet insolidu possideri: et tuc... pro vtroq iudicadu. Uerbi gratia...

scopus et archidiaconus habent in mul tis locis iurisditionem: et quelibet inso lidum. et est melior conditio occupantis vel duo barones in eadem villa. uter que probat cur non pronuntiabitur pro utroque non vi deo. Unde hoc casu duo non possident proprie in solidum idem ius: sed quilibet iuris et erit forte melior conditio occupan tis. ff. de offi. consu. l. j. et hoc nisi esset ar ticulatum quod unus solus et insolidum possideat ut. d. c. l. et extra de proba. si vero non sit tale ius vel forte erat ex utraque parte ar ticulatum quod quilibet solus et insolidum possidebat quo casu cessant premissa et probationes sunt omnino pares. forte perveniretur ad opinionem illorum qui dixerunt quod forte res dirimatur quam Ber. videtur secutus fuisse. in. c. licet. sed hoc reprobatur communiter per omnes. et consuevit dici quod iudex potest rem con tentiosam ad manum suam ponere et tan diu detinere quousque fuerit discussum. vel potest alterum cogere ad agendum de proprietate et alij sine processu trade re possessionem. hec omnia potes colli gere ex his que notantur in Spec. de seques. versi. nunquid. de peti. et pos. Jo. in summa. de libel. con. §. nunc dicen dum. versi. xxij. et per Host. e. extra de relig. do. c. j. facit extra de deci. c. quo niam et super hoc vide dictum. c. licet. in ter. et in glo. si bene cogites vix potes contingere hos casus quin appareat per
30 circumstantias quis sit potior. †Et omni bus cessantibus videretur posse dici quod cum quilibet duorum proponat videlicet se insolidum et solum possidere quod cessan te probatione soliditatis remanet pro batio quod uterque insolidum et ita neu ter vincit. et fertur sententia quod unus non impediat alium sed quilibet utatur. et hoc vult dicere. l. si duo. in fine. Uerum est tamen quod si esset periculum de scan dalo iudex potest ponere manum et in hoc videntur obtinere opinio. doc. alias videretur durum quod iudex utrumque spolia ret iniuste et contra iura que prohibent sequestrationes. C. de prohib. se. Unde multa exempla possunt occurrere in qui bus iudex debet iudicare pro qualibet partium. Ponamus quod ego habeo usum

et expletum in uno nemo re. tu me turbas et ego te agimus hoc interdicto adinuicem. quilibet pro bat possessionem equali ter. non dubium quod potest pronunciari pro utroque et inhiberi ne al ter alterum impediat. et si concurramus iudex ex officio debet interveni re et ordinare quomodo utamur. ff. de lega. j. l. huiusmodi. §. fi. qui. mo. vius fru. amit. l. iij. §. fi. de usu fru. l. quoties. Uel pone quod agitur de quasi posses. iustitie. unus probat exple ta. alte. alius basse. vide tur quod quilibet obtineat in casu suo. extra. de pre scrip. c. auditis. et idem in omni casu quo plures ha bent servitutem in eodem loco. ff. de servitu. rusti. predi. l. iij. §. aqueductus. de aqua plu. arcen. l. in concedendo. nec obstat his predictum. c. licet que loquitur in casu quo pro bationes non erant pa res et alter dicebat se so lum et insolidum possidere
31 ut ibi patet. ¶ †Nunc querendum de effectu sen tentie. et certum est quod effectus est quod aduersa rius qui succubuit com pellatur cessare ab im pedimentis. Sed quid si proponat novam cau sam. videtur quod de beat admitti. ff. de exce ptio. rei iudi. l. si mater. §. ij. iij. et iiij. res enim iudicata non extenditur ad causam novam. ut ibi. Sed nova turbatio vide tur nova causa: ergo videtur quod sententia in hoc in terdicto lata non prosit

De effectu huius in terdicti.

nam est possibile. qđ victor tēpore sen
tentie possidebat: ⁊ tunc qñ turbatꝛ nō
possidet: ⁊ sic ꝑtor ipsum in possessiōe
tueri nō pōt quā nō habet: nā possibi-
le est qđ turbatus nūc habet causaꝫ in
staꝫ licet nō tūc. nā si ille qui obtinuit
cecidit post sn̄iaꝫ a possessiōe quā ego
qui vict⁹ fui sine vi occupaui debeo in
ea teneri: ⁊ ipsum possum impune pro-
hibere igitur vꝛ ꝙ sn̄ia nō afficiat nisi
turbationē iam factam tēpore suo. ⁊ fa
cit bene id qđ Innoc. not. in. c. cum di
lect⁹. de causa pos. ⁊ ꝓprie. Sꝫ ad hoc
pōt dici ꝙ sn̄ia refert se ad futuraꝫ tur
bationē. nam prohibet fieri vim ⁊ tueꝛ
possessorē. male aūt tuetur si ꝑmitte-
reꝛ fieri vim. ⁊ hoc patet l. d. c. licet. in
fi. ibi perpetuū silētiū. vnde dicenduꝫ
est ꝙ ille qui succūbit in hoc īterdicto
ꝙ̄diu viuet compēsetur. nec audieꝛ ex
cipiēdo se ēt ex noua causa possidere
ff. de excep. rei iud. l. si quis rē. ⁊. l. si a
te. §. si quis fundum. ſm verū intelle-
ctum vñ vi reperies ꝙ reus proponē-
do nouum ius possit impedire execu-
tionē rei iudicate. sed agat si vult ꝓ iu
re nouo. alias rei possent illudere oīa
iudicia semꝑ allegādo nouū ius sibi
32 quesitū. ¶ † Sꝫ an heres victi virtute
talis sn̄ie cōpescitur a turbando. vide
tur ꝙ nō. ff. de ꝟb. obl. l. ex ea parte. de
serui. rustic. ꝑdio. l. ⁊ attilicinus. §. cum
fundo. Sꝫ pt dici ꝙ sic. ⁊ successor sin
gularis si vtatur accessiōe autoris sui
qꝛ res iudicata rei coheret. vt. ff. đ ex-
cep. l. exceptiōes. §. rei. ⁊. d. l. si a te. §.
fi. bñ tñ credo ꝙ cōtra heredē nō ꝓce
deꝛ ꝑ viam executiōis: sed actio iudi
cati que est necessaria hoc casu. vt scri
psi. C. de excep. rei iud. l. fi. ⁊ hoc plus
placet ꝙ̄ illud qđ scripsi. ŝ. de actio. §.
eque. ¶ Sꝫ quid ecōtra nunqđ heres
illius q̄ vincit reportabit cōmodū: vt
ꝑ hanc sn̄iam tueaꝛ in possessionē. Nō
videtur quia non habet illā possessio-
nem quam habebat predecessor: sꝫ no
uā. vt. l. cū heredes. ff. de acquirē. pos.
igitur possessio predecessoris tueri nō
potest: quia non est de nouo iudicatū.
⁊ facit. ff. de oper. no. nuntia. l. nō solū
§. morte. Uidetur contrarium per alle

gata in ꝑcedēti q̄stione. vt. ff. de aqu
plu. arcē. l. si titius. §. celsus. qđ vi au
clam. l. qui aliter. §. hec verba. ⁊ hoc ve
rum maxime si talis vis cōcernat res.
Uerbi gr̄a si actor dicat se habere pos
sessionē alicuius rei ratiōe castri: reus
idē ratione alteri⁹ castri: tunc enim n̄
extēdi ad quēlibet successorē. ff. đ ope.
33 no. nūtia. l. fi. ¶ † Itē q̄riꝛ circa huius
effectum vtrum sn̄ia lata in hoc īterdi
cto obstet exceptio rei iudicate l in[ter]
dicto vnde vi. Uerbi gratia egi īterdi
cto vti possidetis contra te: opposuisti
ꝙ ego te vi expuli. nihilominus obti[n]
nui vis agere cōtra me interdicto [vn]
vi. queritur vtrum possis. Nō videt[ur]
ex quo fuit de violentia in priori iudi
cio. quesitū. ff. de compē. l. quod in [...]
§. j. Inno. tenet ꝯtra extra de cau. [pos]
sessio. c. cum ecclesia. imo videtur [...]
re qđ alter agat vti possidē. alter [...]
agere vnde vi. ⁊ ꝯcurrēt. ⁊ si de se [...]
ꝙ simul nequeat: nō sentētiabiꝛ in [...]
possi. vel si sentētiabitur non pone[...]
sentētia executioni. vt no. extra de [pre]
scrip. c. veniēs. ¶ Item nota. ꝙ age[ns]
vti possidetis debet succūbere si a[gat]
contra illum qui est fundatus de i[ure]
communi: nisi ꝓbet titulū. ⁊ ideo [...]
si abbas dicat se habere possession[em]
iurium episcopalium: ⁊ agat hoc [...]
dicto succumbit nisi probet titulū [...]
si spoliatus hoc casu succūmbit m[...]
fortius ille q̄ dicit se turbatū. extra [...]
resti. spoli. c. ad decimas. li. vj. Et ide[m]
si aliquis dicit se habere iurisditio[nem]
infra fines territorij alicuius com[...]
baronis vł episcopi. ⁊ ē magna rat[io]
Qꝛ quādo aliquid est fundatus de [iu]
re communi: cōstat de proprietate [...]
circo non debet fieri executio in [pos]
sessione. extra de cau. pos. c. cū i[...]
⁊ idem si nō esset fundatus de iure c[om]
muni. sed alias constaret de iure pro
prietatis notorie vel manifeste. vt p[...]
extra de sen. ex com. c. si iudex laicus
lib. vj. C. de agri. ⁊ cē. l. litibus. de fi[...]
presby. c. cōstitutus. de diuor. c. porro
cum ibi nota. ⁊ idem si constaret quod
actor habuisset rem titulo alio ꝙ̄ pr[...]
suo: ⁊ nūc dicit suā ex alia cā. in feu. [...]

feu.guar.c.j.in his enim casib⁹ ꝛ simi
libus nō crederē talē tuēdū i possessio
nem nisi pbaret titulū vel iustū initium
possessionis. Et p hoc videtur ꝙ si re⁹
velit incontinenti probare se dominū
quod debeat audiri.ꝛ ita nota. Dyn⁹
extra de regul.iuris.in.c.qui ad agen
dum.lib.vj.Glo.tamen videtur notare
contra.ff.de acquirenda possessio.l.si
de eo.§.fi.pro gl.facit extra de insti.c.
cum venissent.sed ibi non offerebatur
prompta fides.vnde multum facit pro
Dy.l.litibus.C.de agricol.ꝛ censit.ff.
de iniurijs.l.iniuriarum.in fi. Sed cō
tra ista videtur:quia si actum esset pe
titorio ꝛ possessorio:vez ab vna parte
petitorio ab alia possessorio et cogni
tum super vtroqꝫ nihilominus ferretur
sententia in possessorio probante:q̄uis
non fieret executio.vt.c.cū ecclesia. ꝛ
c.sequen.ꝛ.c.cū dilectus.extra de cau.
pos.ergo multo forti⁹ ferenda est sen
tentia vbi actum est possessorio solo et
reus probat se dominum.si ergo sentē
tia condemnatoria feretur ꝛ nulla re
stat sententia ferenda super petitorio:
quia nec illo actum est,cōstat quod de
probatione dominij facta in primo p
cessu nihil potest opponi post sententiā
super possessorio cum obstet res iudica
ta:vt satis dictum est.s.tit.ij.§.appel
lantur ergo exceptio dominij non po
test retardare iudicati executionē:nec
impedire ex quo de viribus eius fuit i
primo iudicio quesitum:et ea non ob
stante cōdēnatum.ꝛ sic videtur ꝙ oēs
cōclusiones predicte sunt false. Super
hoc aduerte:quia prima facie illa.c.et
maxime.c.cum ecclesia.videntur dire
cte obstare.c.ad decimas.quia in.c.cū
ecclesia.erat.c.ecclesia sutrina fūdatū
de iure cōi.ꝛ nihilomin⁹ clerici ibi re
stituuntur ad possessionem qui non pro
babant titulum: nec allegabant con
tra.c.ad decimas. Ad hoc potest dici
ꝙ interdū proprietas in iudicium de
ducitur ad repellendum possessoriū ꝛ
per modum exceptionis interdum p
modum actionis.vbi per modum exce
ptionis proponitur: tunc non est ad
mittenda aliquo modo.sed secundum
glos.admittitur si offeratur prompta
sm Dy.vel si proponens habeat ius
cōmune p se.vel si ius suū sit notoriū
vel manifestum:vel constet reum non
habuisse.ti.p suo ab initio.vt.s.dixi.
sed si admissa fuerit ꝛ probata per cōfes
sionem vel alias:tunc fertur sententia
in possessorio ꝛ res absoluitur:nec ha
bent locum illa.c.cum ecclesia.ꝛ.c. cū
dilectus.que loquuntur quando sentē
tia fertur in possessorio pro actore:sed
hic soluitur reus.et hoc dico per ratio
nez.c.ad decimas.ꝛ.c.si iudex. quia ex
quo constat de proprietate possessoriū
est sine effectu per rationem dictorum
capitulorum. Hic autem constat qua
re ꝛc. Fatuus tamē est aduocatus qui
talem exceptionem admitti nisi i casi
bus predictis in quibus est admittēda
propter hoc fuit factum dictū.c.ad de
cimas.et p hoc declaratur quod talis
exceptio admittetur ꝛ admissa repellit
nec restringas illud.c.ad casuz excogi
tatum in quo videtur intellexisse Ar
chidiaconus.videlicet quando agens
possessorio hoc confitetur in suo libel
lo.quia hoc esset nimis restringere di
ctum capitu.imo fere destruere. Sed
vult dicere ꝙ si talis exceptio ppona
tur a parte rea.ꝛ de ea constet per con
fessionem:vel alias manifeste admitta
tur agēs possessorio repellitur.ꝛ i hoc
fundatur.c.si iudex laicus.in princi.et
34 l.litibus.s.allegat. ¶ † Quid ergo si
premissa non sint manifesta vel proba
tio nō sit prompta. Credo quod nō dif
feretur sententia possessorij: sed agat
reus quando voluerit petitorio:et hoc
sonāt iura illa que loquūtur quādo est
manifestum seu notorium innuendo
quod al's esset secus.ꝛ facit.ff.ad exhi
ben.l.iij.§.ibidem.sed vbi ppetas de
ducitur in iudicium per modum actio
nis ꝛ concurrit cū possessorio ꝛ de vtro
qꝫ liquet:tunc habent locum predicta
capitula cum ecclesia.ꝛ.c.cum dilect⁹
videlicet quod pronuntiatur sup pos
sessorio.sed non fit executio si liqueat
de vtroqꝫ:alias sic ꝛ faciūt ad hec que
no. Innocen.in.c.bone in magna gl.i
versi.ꝛ tunc.cū sequen. In omnibus his

credo quod in talibus iuribus incor=
poralibus expedit reo qui conuenitur
vti post quod reconueniat actorem su=
per proprietate si habet promptas p
bationes super ea vel iuscommune p
se. Ad euitandas opiniones potest di
ci q si ab vna pte ageretur possessorio:
z ab alia petitorio si nihilominus esset
contra possessorium de proprietate z li
queret manifeste per alteruz de dictis
modis quod non fieret condemnatio
etiam verbalis in possessorio non ha=
berent locum capitula predicta per ra
tionem capituli decimas. Curia fran=
cie non seruat has subtilitates in casu
nouitatis: sed tuetur in possessione il=
lum quem reperit possessorem indistin
cte quantumcumqz per processuz appa
reat de proprietate. et not. quod iudex
potest in sententia imponere silentiuz
victo quantum ad possessorium: vt pa=
tet in dicto. c. licet de probationibus.
imo secundum Jacob. de raue. potest
ipsum compellere ad cauendu ne im=
pediat in futurum. C. eodem. l. j. quam
ita intelligit ibi. sed ibi non loquitur
de cautione tali: imo de satisdatione
vera. que prestatur pro contumacia: vt
ibi patet. et ideo intellige vt glo. ibi in
telligit. extra de questra. c. j. naz si com
pelleretur reus cauere in modico dif=
ferret hoc interdictum a confessoria. vt
dixi in §. eque. S. de actioni. Hec proce
dunt vbi partes ambe prosequuntur.
Quid si reus est contumax et non vult
35 comparere ¶† Quidam dicunt quod
prefigitur sibi terminus infra quem cõ
pareat alioqui imponitur sibi silentiũ
¶ Alij dicunt. vt Azo in summa et pro
nuntiatur pro actore: z sic seruat curia
Francie. sed hoc est periculosum de iu
re. quia ante litem contestatam non
fertur diffinitiua: vt. l. properandũ. C.
de iudic. Crederem quod actor debeat
tueri in possess. quousqz reus veniat et
caueat. ff. de operis noui nuntiatione.
l. si priusqz. vide de hoc in specula. de
primo decreto §. restat. versicu. sed po
ne ago contra te coram. ¶ Nunc venia
mus ad quedam literalia et ad glo. ad
ditionandas. Hic dicitur naturalis et

ciuilis ratio zc. supponendo quod q
nõ potest agere simul petitorio et pos
sessorio. cuius contrarium patet. ff. de
vi z vi armata. l. cum fundus §. finali.
z in. c. cuz ecclesia. sepius allegato scis
quod glos. et docto. super hoc diuersa
locuti fuerunt. C. de rei vendica. l. ordi
narij. de interdic. l. i certi. ff. de iudi. l. si
de vi. Omissis tamen opinionibus di
cas quod interdicta adipiscende et re
cuperande possunt simul intentari cũ
petitorio: vt dictis contrarijs. sed inter
dictum retinende: non vt hic. z hoc ve
rum contra illum qui asserit possidere
sed contra illum qui dicitur detentor
sic. vel si actor possideret ciuiliter reus
naturaliter vt scripsi in dicta. l. ordina
rij. z de hoc dic. extra de regulis iuris
c. l. qui ad agẽdũ. libro sexto. et de h.
intelligas de corporalibus. quia in
poralibus agit etiam possessor et q
prietatis cõcurrit cũ omni possesso.
S. de actio. §. eque. ¶ In glo. ou hoc
fine. ff. vti possidetis. l. ij. in fine. de
et vi armata. l. in interdicto. ¶ In gl.
prima magna ibi. in his enim. idem
alijs pro quibus potest agi interdicto
vti possideris. vt notatur. ff. eodem
in principio: et satis fuit supra dictum
¶ In glo. hic dicitur. in fine. Simile q
in vna oratione vnum verbum recipi
tur proprie z improprie. ff. de acq pos
sess. l. j. in fine prime gl. j. ¶ In glo. h
tempore. in fine: id est quo lis contesta
tur. j. in fine §. ¶ In glo. cum multa ibi
cum dicit genera violentiarum. de qui
bus dixi plene. C. quod metus causa. l.
prima. In eadem glo. ibi: cuz dicit in
quietatiua vel turbatiua. Est tamẽ dif
ferentia vt dixi. S. in materia. ¶ In ea
dem glo. ibi cum allegat. ff. [illegible]
dicetur. l. ij. §. j. Caue: quia in neg
non attenditur quis possidet cum
tur possidenti et non possidenti. S. de
actio. §. eque. in vti possid. bene atten
ditur: vt dixi in materia. ¶ In eadem
glos. ibi cum allegat. l. si duo §. si vici
nus. Caue: quia hec glo. non bene sen
tit. quia per hanc glossam concluderet
tur q emphy. vasallus et similes
habent solam naturalem non possi
rem

ret fierirent. Unde dicendu est quod possidentes naturaliter tantum qui habent ius in re retinent: illam etiam. extra vt plene notatur. ff. de acquirenda possessione. l. prima in principio. et hoc bene probatur in vsufruct. ff. de vi et vi armata. l. iii. §. vnde vi. ¶ In eadem glo. in fine. istam glo. habet fere in dicta. l. et habet. §. eum qui. et quid in dubio. vide ibi: quia solum videtur naturalis translata: vt ibi not. et iunge quod scripsi. §. i princip. materie.

1 ☞ Colonus et inquilinus an possideant vel non.

2 Possessio qualiter acquiratur.

3 Possessio dignitatis vel prebende qualiter acquiratur.

1 Possidere. ¶ † In glos. cante. in fine. hec est veritas quam omnes approbant. et vide. C. communia. de vsucapio. l. prima ff. de vi et vi arma. l. prima. §. quod seruus et hoc de colono ad modicum tempus: si non ad modicum secus. ff. de superfi. l. prima. §. quod ait. quia similis est emphyteo. vt notatur. C. de colla. preben. ciui. l. finali. ¶ In glossa scilicet in vi. i. in fine. dic. §. de actio. §. item seruiana et quasi seruiana. ¶ In glos. licet in fine. qui vellet hic solennisare 1 posset tractare totam materiam possessionum. Et primo quomodo diffiniatur et quomodo diuidatur. de quo ple 2 ne dic. ff. de acquirenda possessione. l. prima. et sequere Joannem quem sequuntur communiter doctores. ¶ † Item 3 quomodo acquiratur. dic plene. ff. de acquirenda possessione. l. iii. et dicit quod queritur animo et corpore: id est aliquo 4 actu corporali. vnde in omnibus fallentiis que sunt ibi in glos. est aliquis a= 5 ctus corporalis vel vsus vel receptionis clauium. vt ibi notatur Dy. et pro 6 batur animus per extrinseca in seruitutibus. vt dixi. §. de actionibus. §. eque. in corporalibus presumitur eoipso quod tenet pro suo. vt not. Innocen. extra de 3 primi. cum olim. ¶ † Quomodo autem acquiratur possessio dignitatis vel prebende. vide extra de restitutione spoliatorum. c. in literis. Quomodo iurisdictionis. de ca. mona. c. dilectus. in Specula. de iurisditione omnium iudicum. versi. illud. et scripsi in breuiario. C. de eman. li. l. i. ¶ Quomodo autem ponatur dic quod solo animo vt hic qui presumitur si suspicatur se posse repelli vel se non admitti. Secus si propter metum persone non audet venire. et depositio animi percipitur per coniecturas si forte sit potens ille qui tenet vel transcursu temporis. de quibus vide in dicta. l. i. de acquirenda possessione. §. de vsuca. §. quod autem. et dicta. l. licet. An autem: quia possessio iurium habentium causam discontinuam retineatur animo vel rerum mobilium. dic. §. proxime. §. et iunge quod scripsi in breuiario in dicta. l. licet. C. de acquiren. possessione. illud autem nota quod possessio que per alium retinetur admittitur quandoque sine animo. vt. ff. de vi et vi armata. l. i. §. quod seruus. et. l. peregre. §. quibus explicatis. vide plenius. C. de acquirenda possessi. l. iii. Item ille qui tenet rem causa custodie presumitur facilius deponere animum. ff. de damno infecto. l. si finita. §. si quis metu. ex his potes facere magnam talem si solenizare vis et sine his non bene tex. hunc intelliges.

1 ☞ Remedia quot competant contra eum qui vi aliquem deiecit de possessione.

2 Interdictum recuperande possessionis competit ei qui tempore deiectionis possidebat.

3 Interdictum vti possidetis et interdictum vnde vi an detur contra tertium possessorem.

4 Interdictum vnde vi an detur contra non dolosum.

5 Interdictum vnde vi: ad quid datur seu quid in eo veniat.

6 Interdictum vnde vi: an contineat estimationem proprietatis.

Recuperande. ¶ In gl. aliter, in fine. Quidam habent hic. §. qui autem. et debent allegare. §. quod autem. et melius in dicto. §. illud. ¶ In glos. scilicet delictus. in fine. vnde non sunt actus externi si vocet amicos: vel si vadat ad

a ¶ Securius. Imo plus dicit hic Ange. nõ dicit diuerti ad extraneos act' si spoliatus vadit ad ciuitatẽ & conuocat amicos et parat arma et alia necessaria pro recuperatione sue possessionis: lz steterit p plares dies. a vt no. gl. et Bart. in. l. iij. §. cũ igitur. ff. de vi & vi ar. in tantũ qd dixit hug. i. l. naturale. distinct. j. qd etiã dicitur facere incontinenti: licet steterit p. x. annos scdz casus magnitudinẽ: vt puta si spoliasti me vna terra vł castro & p recuperatione steti p x. ãnos sp instituendo & faciendo preparamenta pro recuperatione dicte terre vł castri dico: fecisse incontinenti. et hoc etiã tenet Jo. de imo. ff. de ver. oblig.

iudicem pro negotiando securi' a. ff. de adul. l. quod ait. §. fina. vide quod scripsi. C. vnde vi l. j. s. de iur. na. §. ius autem gentiũ. † Iuxta hãc materiam essent multa videnda. et primo quot remedia cõpetunt contra violentum. Et dic q octo que vide extra l titu. de resti. spol. §. j. versi. predicti autem. Caue tamen quia aliqua competunt de iur. cano. que non competunt de iure ciuili. Itẽ quod omnia nõ cõcurrũt. vt pz ex natura cuiuslibet. ¶ Item sententia lata in vno obstat exceptio rei iudicate in alio. vide eod. §. ꝟ. quid si is. sed qr ibi nil determinat: dic quod in hoc aduertendum esset super quo pronũciatur. Nam si pronunciatum si vim non esse factam obstabit: nam eadẽ causa videtur in iudiciũ deducta. si autem reus nõ obtinuit: quia creditori non cõpetebat vnde vi. sed constitutio diui marci. vel quia vnde vi non competebat contra tertium qui non spoliauerat potest recurri ad cõstitutionem. c. sepe. nec obstat exceptio rei iudi. et hoc potest dicere per z l. duobus. §. exceptio. ff. de iureiu. ¶ Item de iure cano. est aliud remedium appellationis et

post iter arreptũ. et in quo plus pro
vide ex̃ de appel. bone memorie. ¶ It
no. q agens hoc iterdicto debet decla
rare modũ suum possidendi aut natu
raliter tantũ: an ciuiliter in quo mo
do possideret & modum spoliationis. &
si sic declarauerit & succubuerit in illo
declarato potest recurrere ad aliũ mo
dũ. nec obstat exceptio rei iudi. vt no.
Inno. extra de do. inter dilectos. in pri.
† Itẽ esset videndũ cui cõpetebat hoc
interdictũ. & est dicendũ q illi qui pos
sidebãt tẽpore deiectionis. de quo di
vt satis dixi. s. proxi. §. nam
allegata ibi potius loquunt in hoc in
terdicto q̃ in alio: & ibi fuerunt
cta per sim. le. ¶ Item esset videndũ
tra quẽ. & est certũ qd cõtra eius di
cientẽ: vt eius heredẽ in quantũ per
nit. ff. e. l. j. §. fi. & l. seq. ¶ Item cõtra
illũ cuius nomine quis deiectus est
mãdante seu ratum habente. ¶ It
tra dominum cuius familia deie
de pre. ff. & l. j. §. ait pretor. cũ. §. seq.
tra tertium possessorẽ nõ cõpetit
haberet causam a deijciẽte. ff. eo.
te. sed de iure canonico cõpetit
cium. c. sepe. si sciẽter recepit. si
ranter beneficiũ. c. reintegrãde
d. c. sepe. & i Spec. de resti. spo.
leg. & videtur mirabile: quia cum
dicta sint in rẽ scripta cur non
contra quẽlibet possessorẽ sicut
tus causa. Sed ad hoc patet respõ
quia hoc non est in rem scriptã. &
glos. dicit nõ omnino. ff. eo. l. j. §.
& quare nõ illud sicut interdictu
vi aut clam potest querere. Ad
summa oĩa in rem scripta
a te. q̃ vr irrõnabilis. ideo
cũ ipsam suppleuit in. c.
rõ illi' legis: qr iterdicta
cõcipit in delictũ q̃ qd vi aut
alia iterdicta q̃ dant ɔtra tertiũ po
sorẽ: ideo minus extẽdunt ɔ aliũ q̃
delinquẽtem: vt dixi. s. de pe. &
actio. §. nõ antẽ. ¶ † Nam inter viol
tos p[...]o est prior. Sed an iterdictũ
possessoris daret ɔ tertiũ posses
pedrũ. videt q nõ sicut nec inte
vñ vi. nã ex turbatione quã vnus

nō debet alius ꝯueniri.l.si duo.§.nō vi
deo.ꝫ.alleg.Quid ergo si dicerē me
esse possessorē iurisdictiōis alicuius vil
le vel territorij i qua me turbēdo edifi
casti furcas:vel aliqḋ signū iustitierō
ne castri qḋ habes ꝓpinquū.ꝛ statim
castrū cū pertineñ.alienasti.Nunquid
possum agere ꝯ possessorē vti possi.Nō
videtur ꝑ predicta.Sed satis pōt dici
ꝙ imo ex turbatiōe ipsi⁹ successoris.
eo em̄ ipo te turbat qḋ se opponit quo
min⁹ furce deriuanť ꝛ suꝑ h̄ videq̄ scri
psi.ꝫ.pri§.¶Itē no.ꝙ hoc iterdictū
vř reqrere dolū.ff.e.l.j.§.ad solā.ꝛ iō
nō vř dari nisi ꝯ dolosuz.Dolus tñ ꝑsu
miť si violēter eiecit vel etiā si sine vio
lētia intrauit sine titu.C.vñ vi.l.cū q̄=
4 rebatur.¶†Quid si quis tradat mihi
possessionem rei quam tu animo possi
debas:vel iussit me eā nācisci.ego bo
nafide ꝛ titulo adept⁹ fui.tu venis.te
nō admitto.agis iterdicto vnde vi cō
tra me.ego nego te possessorē credēs
me habere bonū ius ꝛ te non habere.
ꝛ sic sum bonefidei semꝑ tu ꝓbas pos
sessionem tuam:nunquid debeo cōdē
nari.Non videtur cum non sim in do=
lo.ꝛ hoc interdictum dolū desiderat.
vt est dictum.ꝫ.de petit.here.l.illud.
si cer.pet.l.quod te.simul.vē.no.l.j.§.
interesse.ꝛ idez potest dici si petas ab
aliquo nouo possessore restitui ad pos=
sessionem reddituuz quos possidebas
ratione rei per ipsuz possesse quib⁹ te
spoliauit cessando ꝛ cōtradicēdo solue
re.Nam si nouus possessor habeat iu=
stam causam ignorātie:nō videtur te
neri hoc interdicto cū non sit in dolo.
ꝛ videtur expressiꝫ.ff.eo.l.colonus.§.
si.quo ergo remedio cōsuletur hoc ca
su.potest dici ꝙ hoc casu recurrať ad
cōdi.sine causa.vel ad triticariā.ff.de
tritica.l.ij.vel ad benefi.c.reintegran
de vel potest dari beneficiuz.l.cū que
rebatur.Sꝫ talis vtatur accessione au
toris ꝛ vix est qui vtatur vt dixi.ꝫ.§.p
5 rimo.sub.§.contra quem.¶†Itē esset
prosequendū ad quid datur seu quid
in eo veniat.Et est certum ꝙ restitutio
possessionis.ꝛ si non restituat omne in
teresse.ff.e.l.iterdicto.ꝛ fruct⁹.ff.e.l.j.a

§.ex die.et per conse=
quens veniunt damna:
quia interesse nihil aliḋ
est ꝙ̄ damna que pro=
bantur per iuramētum.
vt notatur in dicta.l.in=
terdicto.quam exter de
ad casum quo possessio
restituitur.licet glos.in
telligat quando per cō=
tumaciam non restituit.
et vide eo.titu.l.prima.
§.qui vi deiectus est.et
§.quod autez.sed inter
dū non fit restitutio pos
sessionis:nec condem=
natio ad restituendum
cuz sit condemnatio ad
damna.vt si ego excessi
in⁹ recuperanda statim
possessione mea qua me
spoliaueras non resti=
tuo rem:sed damna:vt
scripsi.C.vnde vi.l.j.
¶Item interdum ve=
nit ipsa proprietas seu
eius estimatio:vt vide=
bis statim per glos.seq.
super modo probandi
possessionem ꝛ deiectio
nem vide que scripsi.ꝫ.
primo.§.Ex his patet
forma libelli et senten=
tie.et si vis videre libel
los vade ad Specu.di
cto titu.de restitu.spoli.
6 §.j.¶†In glos.scilicet
proprietatis.in fine.hec
glos.supponit quod in=
terdicto vnde vi.venit
estimatio proprietatis.
ꝛ idem tenet.ff.eodem.
l.interdicto.ꝛ tamen nō
videtur verum:qꝛ alia
est estimatio possessiōis
alia ꝓprietatis.vt.d.l.si
duo.§.ꝑmo que hic alle
gatur secundum Dyn.
qui hoc notat in dicta
l.in hoc interdicto.sed
tu potes latine dicere[a]

a ¶Latine
dicere.Idē
videtur hic
tenere An
gel.cū Io.
fabri.hunc
eius opiñ.
recitādo in
ij.col.i me.
vñ.in glo.
estimatio =
[illegible]

a ¶ Tractari. Uide remissiões hic per Ang. in hac materia interdicti recupe b rande possessionis. in. iij. col. in me. ℣. materiam autem huius interdicti.

b ¶ Armis delictu. Dicit hic Ang. qđ lz appellatiõe armorum lapides contineanť ⁊ fustes hoc est improprie vñ dicit ipse ꝙ si statuto caueť vel fiat mẽtio de violẽtia facta armis ꝙ fustes lapides et tela nõ ꝯtinenť qr proprie non sunt arma per gl. in. c. j. l cle. de sta. mona. quia statutum debet verificari i verbis proprijs vt l. constitutionibus. ff. a ad munici. quod dicit eẽ valđ notandũ. ⁊ se vidisse semel bononie de fctõ qñ q̃dã pıecerat aquã fortem qua diuiditur aurũ ab alijs metallis in oculos cuiusdã sacerdotis: an ille comprehendatur in statuto puniẽte violentiam factam cum armis et dicit ꝙ non. ꝙ interdum agitur interdicto vnde vi. concludendo non solum ad restitutionez possessionis ⁊ damnorum: ⁊ tunc verum est quod Dyn. dicit. interdum concluditur ad restitutionez possessionis nihilominꝰ ꝙ ratione violentie ꝓprietas adiudicetur vel estimatio. iuxta. l. si quis i tantam: ⁊ tũc fit estimatio proprietatis. et hoc i casu intendit loqui hic glos. ⁊ forte oportet probare proprietatem quãdo ad eam concluditur ⁊ ideo sapientius agit qui ad eam non concludit. restituta sibi possessiõe poterit excipere ꝙ per violẽtiam commissum est ei dominum applicatum si quod habebat predo ⁊ non onerabitur aliqua probatione. hic posset tractariᵃ materia de. l. si quis intantam. sed scripturarũ nõ esset finis qui vellet omnia tangere.

Qui autem.

¶ In glo. facit ibi cũ allegat. ff. de vi ⁊ vi arma.

c ¶ Prouocauit. hic tenet idez Ang. in col. ij. post princ. in versi. Ex quo sequitur ꝙ licet.

l. iij. in p̃n. imo. in. §. ij. q̃ incipit armis delictũᵇ. ¶ In ea. gl. i fi. vide. s. đ iu. natu. gen. ⁊ ciui. §. ius autem gẽtium. C. vnde vi. l. j. per hũc §. videtur expeditũ qđ scholares vel religiosi qui tenẽt in cameris fustes vel lapides sint excommunicati virtute statuti qđ excommunicat arma tenẽtes. vel posses dicere cõtra si teneant ad defendẽdũ non offendendum. nam cum defensio sit de iure naturali nõ potest ligari statuto. s. de iure natura. §. sed de naturalis. ⁊ statutum recipit interpretationẽ rõnis naturalis. ff. de mu. ⁊ ho. l. inter gradati. §. ⁊ si lege. rõ naturalis dictat defensionẽ ⁊ ꝑ consequẽs necessaria vel habilia ad eã: ⁊ hoc verũ maxime si les haberent causam sibi retinẽdi. dicit. ff. ad. l. iul. de vi. l. ij.

☞ Actor est siue actoris partes sustinet in interdicto vti possidetis: q̃ prior ad iudicium prouocat.

Tertia diuisio.

¶ Tertia diuisio q̃ ad tractatũ huius ti. j. q̃ fuit s. i p̃n. ti. ij. s. e. §. sequ. s. tertia hic quita in. ff. vide. ff. e. l. j. ⁊. ij. ¶ Super tex. prohibitorũ semper ꝓsequitur distinctionem suam nec facit nouaz. sed redit ad alterum membrum diuisionis prime. de quo. s. e. §. j. ¶ † Sup tex. vnusquisq₃ in si. tex. Sed tñ actor partes sustinet qui primus ad iudiciũ prouocauitᶜ. vt. l. in tribus. ff. de iudi. si non cõstet dirimitur forte. vt ibi. ff. e. l. j. in prin. ⁊ no. quod vix est quin possit constare: nisi in casu quo iudex ex officio se gereret ne partes venirent ad arma. vt scripsi. s. eo. §. retinẽde. ⁊ illo casu crederẽ ꝙ iudex posset ... facere simul iurare ⁊ ꝓponere ... ⁊ cõcurrere in probatione: imo ꝙ plus est idez credo vbi ꝯstaret qui primo ad iudiciũ prouocauit. in illo tamen casu prouocãs iurare prius ⁊ alius incontinẽti post cõcurreret in possessionez ꝓbatione factorum si vnus faciet tale iuramentum quale alius. ff. famil. hercis. l. inter quos heredes. §. qui famil. ⁊ hoc satis est clarum quo ad ordinationem iudicij. Sed quid quo ad substan

tialia. Uerbi gratia. lex dicit ꝙ actore non probante reus absoluitur. vt. ˜s. §. commodum. ¶ Quid in his iudiciis. videretur idem si neuter probat. et sic tenet curia francie. vel forte hoc casu a censebitur res vacans et tenebitur in manu iudicis quousqꝫ alter agat sicut dixi in casu cõuerso quando vterqꝫ plene probat. ˜s. §. retinende. in forma sententie.

1 ☞ Actio in factum q̃ ⁊ qualis sit: ⁊ an sit tñ vna vel plures.

De ordine. ¶ Iste §. videtur facere differentiam inter interdicta ⁊ actionez in factum. ⁊ ꝙ hodie nõ possit agi interdicto. de quo vide. ˜s. in princip. et que ibi dixi essent hic repetẽda. ¶ † In gl. i. actio. in fin. de hac actio. in factũ multi multa dicunt. vt not. Cyn. C. de re. p muta. l. ex placito. probabiliter tamen posset dici ꝙ nõ sit nisi vna actio in factum que vocatur in factum: quia reo citato equum est actionez dari et datur sine nomine proprio ⁊ dicitur in factũ quia ex narrato concluditur et descendit: ⁊ ista dicitur descendere ex variis figuris causaruz: quia ex variis factis ⁊ variis mediis causatur non ex eodẽ vnde actiones nominate descendũt ex vno medio vtpote actio ex vendito: qꝛ fuit venditum. actio ex locato: qꝛ fuit locatum. sed hoc nũc ex vno facto nũc ex alio. ⁊ ideo nominari non potuit certo nomine sed dicitur in factum quia ex facto recitato descendit vel ex edicto vel interdicto ex quibus non competit alia actio nominata sicut ⁊ ꝑscriptis verbis seu narratis que etiam videntur eodez. ff. de prescriptis verbis l. si tibi aree. et ad hoc bene facit. ff. de dolo. l. non debet. ibi. verbis temperatis ⁊c. quia in narratione nõ fit mentio de dolo sed soluz factum narratur absqꝫ expressione seu conclusione doli. vñ dicitur actio in factuz ⁊ exceptio. ff. de exce. doli. l. apud celsũz §. aduersus. iũ ge. ˜s. de act. §. actionum. in additio. doc to. dicunt.

¶ De pena temere litigantiũ. Rub.

¶ In fin. glo. rubrice. vel dic qđ. ˜s. dixi de iudicialibus tam ex parte actoris q̃ȝ ex parte rei sequitur de pena ⁊c. continuatio glos. posset reprehendi[a] cuz nedũ ˜s. tractatuz fuerit de actio. imo de excepti. et nedũ hic puniant̃ tutores imo et rei.

1 ☞ Iudex an possit aliã penam imponere temere litiganti seu calũniãti q̃ȝ imponatur ꝑ iura: aut eam minuere.

2 Calumniãs cuz sit ꝑiurus quare nõ puniat̃ de periurio.

3 Imperator quare prius agit de iuramẽto rei q̃ȝ actoris.

4 Iurans de calũnia q̃ capitula iurare debet. vide coniuncta glo. super verbo ad contradicendum.

5 Iuramentũ calũnie tacite omissum non vitiat processum.

6 Quid si fuit incertũ in processu ꝙ fuit iuratum de calũnia: nec plus exprimitur.

Hinc admonendi. ¶ † In glos. l. magistratus in fi. põt q̃ri nunqđ iudex possit aliã penaz imponere calũniãti q̃ȝ hic ponatur per ius: vel hanc minorare. Et videtur ꝙ sic [b] cum ad magistratus ꝑtineat officiuz vt hic patet. ⁊ magistratus possint statuere: vt dixi. ˜s. de in. natu. gen. ⁊ ciui. §. pretorium. ⁊ facit C. ex qui. cau. infa. irro. l. ⁊ si senerior. ff. đ lega. iii. l. si quis. in pricip. §.

a ¶ Reprehendi. Idẽ tz hic ang. in hac rubri.

b ¶ Quod sic. Idẽ tz hic ange. post Io. fa. in. i. col. circa. fi. ver. i glo. i.

a ℭ Quod sic. Idez tz hic ang. p pen. l. j. co. versi. Scdo querit.

b ℭ In fin. 2 Dicit hic ang. qd iuramentū calūnie hz locū qn agitur iudicio cōtētioso: nō autē in iurisdictiōe volūtaria. Itē qrit an iuramētuz cal. pstet in cā spiritua li quo iure b fuit itroductuz. an suf3 ficiat vnuz iuramētuz in tota cā. Quid in cā appellationis. Itē qn dz prestari hoc iuramentū. vide p eū hic in. ij. col.

miles. 3. ff. ad muni. l. ordine. de fur. l. nō pōt. de iniur. l. diu⁹. pōt dici q posit. ff. de termi. amo. l. auxilium. §. in delictis de penis. l. iij. z. l. absente. §. fi. z hoc in his q̄ nō tangūt partē. nā si tāgerent vt expēse dāna crederem 3 vt scripsi in. d. l. z si seuerior. vide ibi. Sz q̄d si d cōsuetudine ponat alia pena: nūqd pōt imponi pena legis. Uī q sic^a si sit maior. C. de sepul. viol. l. q. sepulchra. z no. i Spe. eo. tit. in fin. scdi libri. sz curie seculares regni francie habēt certas emendas 3 calūniantes nec paterent alias iponi. ℭ † In gl. j. calūnie. in fi. meli⁹ eo. ti. l. j. Sed est mirandum cū calūnians deierauerit in piudiciū partis cur nō punit de piurio. ff. de cri. stel. l. d piurio. Dicas q imo punitur diuersis penis. vt j. seqtur p totuz hūc tit. vsq ad. §. fi. z leges q̄ hic allegant loquunt i alio iuramento qd parti p litis decisiōe defert. vt. d. l. j. ℭ In glo. nō dicit. in fi^b. Sz mirū est quō hic agit primo de iuramēto rei q̄ actoris. ℭ † Sz potest dici q imperator magis recordabatur de calumnia rei quā actoris. nam rei consueuerunt plus calumniari z fugere. ideo imperator pri⁹ voluit occurrere. z d hoc 5 not. magis in. l. ij. C. eo. vel dic q reus quando q primo iurat quando q opponit exceptiones declinatorias z dilato-

rias vt no. l. d. l. ij. Sz hoc iprobat spe. dicens q nunq̄ hoc iuramentum prestatur ante lit. contest. z. sed iuramentū de malitia sic si hoc videatur iudici. vt nota. in Specu. de iuramen. calum. §. j. et hoc videtur approbatum extra de iuramen. calum. c. j. §. fina. lib. vj. ℭ † In 4 glo. nota diligenter. in fin. quartum additur. C. eo. l. ij. videlicet dilationē3 nō petat causa lit. differende. z ibi hoc nota. Sed Specula. non cōsuluit q hoc adijciatur: quia raro esset aliquis qui non deieraret. vt nota. Specu. de iuramen. calum. §. nunc dicamus satis. circa princi. sed nec ob. hoc solennitas iuris est omittenda. ℭ Sed queritur nunquid sufficit iurare de calumnia generaliter an isti articuli sint specificandi. Et videtur quod sufficiat cuz hoc iuramentum videatur omnia hec capitula continere sicut fidelitas. in feu. de noua. fi. for. c. j z iudicatuz solui. ff. iudic. sol. l. iudicatuz. ℭ Sed cōtra hoc videtur. quia diuersa sunt iura ista iuramenta inducētia z diuersis temporibus et legibus introducta. vnde si iuramētū calumnie qd prestabatur de iure. C. omnia comprehēdisset frustra fuissent addita illa que adijciuntur per iura autenticorum. z ideo videtur dicendū q omnes hi articuli sunt specificandi. z hoc bene probatur i. §. fi. in aut. de his qui ingre. ad apell. vbi expresse dicitur q q̄uis iuratum sit de calumnia nihilominus iuratur q non dilationis causa zc. qd iuramentum nō prestaretur si cōtineretur sub iuramento de calumnia: quia iuramentum non est super eodez reperendum: vt ibi in fine [illegible] ℭ Preterea verba iuramenti [illegible] omnia nō important omnia capitula [illegible] qui enim iurat se iuste mouere litez vel defendere nō iurat omnia alia que exprimuntur. vt apparet ex sensu verborum z ideo hec sunt iuranda. et exprimēda in specie ℭ † Quid si fuerit omissa. Respondeo si tacite non est dubiū here q non vitiant quia nec iuramentuz q lumnie om. sūz vitiaret. extra cod. calumnie lib. vj. si tamen esset petitum z non iuratum annullaretur processus. per dic.

vt ibi nota per doc. ¶ † Quid si in processu contineatur quod fuit iuratum de calumnia tota die fit nec plus exprimitur. potest dici quod non vitietur processus propter hoc nisi contrario proponeretur et probaretur per dictum iuramentum. et super dictis articulis fuit petitum et non factum. Vel dic quod nec tunc vitietur cum non sit de substantia: sed imputet qui sibi non appellauit per dictum. c. i. quod videtur sigillare omnes opiniones que dicebant annullari processum non prestito iuramento vt. j. §. item actoris.

At aduersus. ¶ In glo. vt. s. i. fi. de materia huius. §. dic vt ibi. ¶ In glo. item alibi. ibi cum dicit. item et alibi vt puniatur non tamen pena huius. §. videlicet sequitur in glo.

1 Actor si iuret de calumnia cautum est quod ponantur omnia verba presentis et futuri temporis.

2 Iuramentum calumnie an possit tolli consuetudine.

1 **Item actoris.** ¶ † Super tex. ibi litem mouisse. similia verba sunt. C. e. l. 2. ff. famil. hercisc. l. iter heredes. §. qui fami. sic loquitur in presenti. et in auth. de his qui ingre. ad appella. §. fi. vide tur se referre ad futurum saltem in persona. vnde cautum est quod ponantur omnia verba preteriti temporis et presentis videlicet non mouisse litem nec eam intendere seu inferre &c. Et eodem modo ex parte rei iuste peruenisse et intendere sue defensioni &c. et si hoc iuramentum retrotraheretur. et iunge. §. j. et titu.

2 preter. §. prohibitorum. ¶ † In glo. scilicet quod iustum. in fi. Specu. tenet quod non potest consuetudine tolli ti. nl. de aduo. §. j. vers. item excipitur. quicquid sit ex facto tollitur. verum est quod in curia francie iurant quolibet anno fideliter patrocinare et certa capitula satis rationabilia. et eodem modo in curijs in ferioribus secularibus.

1 Succumbens an presumatur calumniatus fuisse.

2 Expense non semper debentur ab eo qui succumbit. vide de hoc.

3 Quid si litigans contendit de puncto iuris: an debeat condemnari in expensis.

4 Reus condemnatus non semper tenetur ad expensas: sed quandoque in parte scilicet quando incipit non habere bonam causam.

Hoc autem. [a] ¶ In glo. actio ibi cum allegat. §. ad excludendas [b] de his sportulis. vide. s. de actioni. §. tripli. ¶ † In fine [c]. ea. gl. Sed nunquid presumitur calumnia ex quo succubuit. Glos. tenet quod non imo presumitur contra ex eo quod iurauit. nam non presumitur immemor sue salutis. vt not. in. d. §. oportet. et idem videtur sentire Innocen. et Hosti. extra de do. et contuma. c. finem. et idem tenet Ioan. glossator de cre. ij. q. j. in primis. pro quibus facit. ff. iud. sol. l. iam tamen. §. in hoc sed Hosti. et omnes qui post eum venerunt tenent contra in. d. c. et specul. titu. de expen. §. nunc. de expen. circa princ. quod videtur verum: quia omnes tex. dicunt quod victus condemnatur in expen. et de hoc faciunt regulam. et si verum esset quod primi dicunt esse regulam ad contrarium etiam commune quod non fieret condemnatio ratione victorie nisi euidens calumnia probaretur, facit tamen pro eis simplex: quia victoria non facit victum calumniosum nisi

a ¶ De cante m. Olim actor calumniose litigans in decima parte litis punie batur hodie pro pena periurij. et victori condem nabitur in expensis.

b ¶ Excludendas. dic vt ibi per gl. et Ang. et vide text. et bart. Cyn. Bal. et feli. l auth. generaliter. C. de epi. et cle.

c ¶ In fin. Vide hanc ge. quod no. ex hac gl. quod licet vna lex loquatur generaliter: tamen per alias leges patitur limitationes et restrictiones. et sic lex patitur interpretationem passiuam. vt l. j. §. lex falcidia. et ibi Bart. ff. ad l. fal. et l. j. cum gl. C. de nox.

hoc per sententiam declararetur. C.de calum.l.iij.sed illud veruz quo ad hoc vt puniatur calumniosus. sed non est verum quo ad expensas.que debentur etiam ratione temere litigationis q̃uis nõ fuerit calumnia.ff.de iudicijs. eum quem temere.est igitur tenenduz et sic seruatur de facto q victus condẽnatur in expẽsis nisi per coniecturas verosimiles appareat q iustã causam habuit litigandi:quia forte successit in locuz alterius quem credebat habere ius ꝛ hoc ex parte rei forte.sic ex parte actoris qui ante debet rem diligenter explorare.vt.l.qui in alterius. ff.de regu.iur.que hic debet allegari l glo.q̃uis quidam aliam allegationez habeant si tamen fecit diligentiam et nihilominus habuit iustam ignorantiam releuatur:vt si forte reperitur instrumentum obligationis in area patris ꝛ cum interpellaret debitorem extraiudicialiter debitor malitiose noluit ostendere literam satisfactionis : igitur iudex se debet informare et si reperit q victus habuit iustam causam litigandi releuabit eum ab expensis et hoc debet exprimere in sentẽtia finaliter cõdemnabit.ff.de peti.her.l.postq̃.vt le.no.ca.l.is a quo.§.j.ꝛ ideo cautum esset qđ pars in processu particulariter super hoc ad finem quod non cõdemnaretur in expẽsis in casu quo succumberet.et hoc nusq̃ vidi fieri.et tamen est tutum facere verum est q hoc
5 quandoq per pcessuz apparet. ¶ † Sz quid si contendit de puncto iuris. Cõmuniter omnes tenent q non debentur expeñ.ꝛ ita seruatur de facto q per iudicem stat qui debet nosse iura pro q̃bus facit:quia nec in talibus iuratur de calumnia.C.de iuramen. calum.l.j. Ego credo contra:quia tales temere litigant qui friuola allegant.vnde culpa iudicis non releuat partem a culpa.ff. ad tertul.l.ij.§.quid ergo. ¶ Preterea vt plurimum non est culpa iudicis sed partis:nam vt plurimum tales rationes traduntur ꝛ eis respondetur duplicatur et quadruplicatur in scriptis. nec iudex scit quid proponitur quousq

q traditur sibi ad iudicãdum.ꝛ sic cessat dicta ratio. Crederem tamen quod si esset punctus iur.dubius et nouus: quia tunc neuter teneretur cuz esset iu-
4 sta causa litigandi. ¶ † Item credo qđ interdum victus non tenetur ad omnes expensas:sed in parte valet ex quo incepit non habere iustam causam litigandi.verbi gratia.si agebatur de facto quod verosimiliter poterat ignorare ꝛ visis literis seu probationib' partis nihilominus litigat et friuola obijcit credo quod extunc debet condemnari.argu.C.de prescriptio.longi temporis.auten.quod si quibusdam.Item nota.casus speciales in quibus victus soluit expen.in auten.de defen.ciui. et iudicare.et in.c.finem litibus.ꝫ.de lega.et in.l.properandum.§.ꝛ quia C.de iudi.nonnulli consueuerunt q̃rere vtrum victus teneatur ad damna. Et non videtur:quia aliud est damnum ꝛ aliud expense. extra de iniurijs.c. nostra.ꝛ hoc videtur sentire glo.ꝛ do. in.c.finem litibus.de dolo ꝛ contuma.sed hic videtur expressum contra. ꝛ extra de rescrip.c.primo in clemen. vnde potest dici q teneatur ad damna certa non autem ad damna que fa... contingunt prout dicunt docto.iur... no.debet tamẽ deduci illud qđ exp... deret in domo sua.vt nota.ff.de iudi. eum quez temere. Et in his veniunt expen.necessarie ꝛ vtiles s̃m qualitatem cause ꝛ personarum ꝛ consuetudinem fori.vnde si parsoneraret se multis ad... uocatis et hos adduceret cum expen... non fieret condemnatio in talibus vi... de plene per glo.ꝛ do. in ...c.finé. vide plenius Spec.in ti... expen.vbi plene reperies non tamen omnia que ꝫ.tetigi.ꝛ de his scripsi in breuiario. C.de iudi.l.sancimus.et iunge hoc ca. finem.et de pen.c.calumnia.qđ cõcor. huic.§.

1 ☞ Snia arbitri an possit infamare.
2 Pact⁹ super cã turpi infamis efficitur quia habetur loco confessi.
3 Actio mandati contraria non infamat licet directa sic.
4 Delicta seu maleficia q̃ īfamēt ꝛ q̃ nõ

a 1 Ex quibusdā[a]. ¶†Prose quitur qualiter calūniosi puniunt̄ īfamia. de quo
b §.i.prin.tit.dixerat. ¶In gl.[b] scꝫ suo noīe in fi. sed cū hodie sn̄ia arbitri sit sn̄ia. C. de arbi. l. cū antea. ꝛ not. ff. de re iudi. l. ait ptor. in prin. nūqd infamat Videt̄ ꝙ sic: qꝛ cessat ratio. Sꝫ 𝔍 ziū vr veri⁹ ne pene exagerent̄. ꝛ bene facit: qꝛ licet sit sn̄ia quo ad hoc vt det̄ ī factiūe ex re iudicata: nō tn̄ quo ad alia: qꝛ non appellat̄ ab ea sicut nec oli. C. de arbi. l. j. ꝛ ibi no. sꝫ ordinatiōes arbitrorum videnꝫ infamare: qꝛ sunt quedaꝫ trāsactiōes seu amicabiles ꝯpositiōes ꝛ ita videt̄ operari pactū. ꝛ sic īfamiā. vt hec §. sꝫ nec adhuc extēderē ad hūc casum infamiā pͥsertim si arbitrator cū
2 pena fuit electus ꝛ nō dānati. ¶†Iteꝫ tex. qꝛ nō sufficeret si cōfessi. vt no. i. d. §. ex cōpromisso. sꝫ cōtrariū est veri⁹. C. de interdic. ma. l. pe. ex ptꝫ: qꝛ pact⁹ inter īfames habet̄ qꝛ habet̄ p ꝯfesso tacite. ff. qui. mo. ifa. l. qm̄. ꝛ sic expssa cōfessio debet plus nocere. hoc not. ex̄ de pe. c. felicis. li. vj. Sꝫ forte hoc verꝫ si ꝯfiteat̄ iudicialiter: secus si extraiudicialiter vel corā arbitro. ꝛ ita loquit̄ 1 i. d. §. ex cōpromisso. de iure cano. sufficit ꝙ possit cōuinci. ex̄ de testi. c. super. Itē dicit dānari p viā acti. vl' trāsactio 2 nis: sec⁹ si ex officio. vide. C. de suspe.
3 tu. l. suspect⁹. ¶†In gl. ꝛ ob id eē allegat §. mādati. sꝫ cur magis illa ꝙ alia. 3 Quidā dicūt ꝙ oīs contraria infamat vbi perfidia per eaꝫ ꝯuincitur. Secus vbi agit̄ de calculo. vt. d. §. mandati. in fi. ꝛ hec opi. videt̄ approbare gl. ff. de pigno. act. l. si pigno. §. pe. Sꝫ hec opi. nō est vera: qꝛ sic nō eēt differētia iter 4 directā ꝛ cōtrariā: quā tamē tex. euidēter astruūt. vn̄ non oīs actio que perfi 5 diā seu dolū arguit vel infamat. vt vn̄ vi. ff. vnde vi. l. neq. qd tn̄ dolum requi 6 rit. eo. ti. l. j. §. ad solā. ¶Item nec cōditio furtiua. ff. de act. ꝛ ob. l. cessat. verū est tamē ꝙ infamat de facto. C. ex qb. cau. infa. irro. l. fi. ꝛ de tali debet intelli 7 gi dicta gl. de. l. si pignore. §. pe. ꝛ ideo frustra querit̄ de actiōe qd metus cau 8 sa. vt no. ff. qd metus cau. l. extat. §. pe. 9

a ¶Ex quibusdā. Cōdemnatus vel pactus ex criminib⁹ q̄ hic numerātur. vel cōdēnatus actionib⁹ directis vel contrarijs descēdentib⁹ ex cōtractib⁹ hic enumeratis erit īfamis. h. d. ẜm Ang.

4 ¶†In ea. glo. in fi. vult dicere gl. ꝙ multa sunt alia maleficia que infamant. sed de his ponit gratia exēpli. Vn̄ scire debes publica infamāt sꝫ priuata nō nisi actio ciuilis descēdens ex eodem facto īfamaret. vide. ff. de pu. iudi. l. infamen. sed de iure canonico oīa crimina sūt publica et infamant infamia iuris siue sentētie. vide. ij. q. iij. §. hic colligitur. iij. q. iiij. cōsanguineorum. ꝛ per archi. ex̄ de consue. c. non est. lib. vj. ¶In glos. vt. ff. eo. in fi. ꝛ in quo intersit. vide eo. ti. l. in actionibus.

☞Actio. hoc nomen qn̄ꝙ sumitur pro instātia: qn̄ large sumitur.
Filius nō potest vocare patrē in ius. et de quib⁹ filijs intelligat̄. vide.
Mandare. monere. conuenire. requirere vl' denuntiare. vel edictū ponꝫ ꝙ reus ad iudiciū veniat: an hec nomina idem significant.
Citatio an debeat fieri de mandato iudicis.
Quid si nō apareat de precepto iudicis.
Quid si pars est pͥsens ꝛ opponi ꝙ non tenet̄ respondere: quia non fuit citata.
citatio an debeat fieri in omni causa.
Quid si nō cōtra partē.
Citari an oēs debeant

b ¶In gl. Super hac gl. no. Ange quod si agit̄ cōtra te de aliq ꝯ ctu vl' delicto famoso qd nūꝙ cōpareas nec litiges p te: sꝫ sp ꝛ ab initio p legitimum pcuratorē tūc em̄ nec pcurator: qui nō suo noīe: sꝫ pcuratorio dānat⁹ est: nec tu q p aliū cōparuisti ꝛ fuisti dānatus eris infamis. querit Ang. si qs est dānatus ex pena alicuius statuti an sit īfamis. itē an ꝯfessus de crimine sit īfamis. Itē qs pōt restituere ad famam. vide p euꝫ de his que stionib⁹ in iiij. col.

a ¶ Omniū autē. Citatio prima pars iudicij dicit: cuius respectu etiā fit punitio. Nā si filius vel libertus in ius vocauerint parētes vel patronos sine venia puniunt in quinquaginta aureis. hoc di. sm Ange.

b ¶ De citatiōe. do. Ange. posuit in hoc §. materiā citationis per multas questiōes. et pmo querit an in actione cause sine iudicio pars sit citāda. Itē an valeat pcessus sine citatiōe. Itē an sine citatiōe valeat snia. Quid si nō apparet cōmissionē citatiōis. Itē an valeat citatio gñalis: vel requirat spālis. Itē an valeat cōcessio citationis vez qd citentur oēs debitores titij. Itē an citatio facta die feriata valeat. Quid si fiat citatio sine diei expressione an valeat. Quid si citatur aliqs pro aliqua die in qua ipossibile est qd possit cōparere. Itē q sūt citādi. Itē an sufficit citatio nē fieri ad domū. Itē quid si ex sui forma cōceptione vel inspectione citatio apparet nulla: an virtute talis citationis est cōparēs citatus dicat cōtumax qd si habet plures domos ad habitādū in qua debet citari. Item an citatio per nuntiū possit fieri in ecclesia. Itez quos effectus pariat ipsa citatio. Itē qñ lex vel statutū penale requirit triplicē citationē an sufficiat vnica peremptoria. Itē an citatio ad totā cām valeat. Itē an requirat qd citatio sit peremptoria. Itē qd si citatus fuit tribus editis vel citationib9 peremptorie et nō cōparet an sit amplius citādus. de his qōnibus vide hic p ordinē sm ipm Ang.

2
si qs dñs veluti dux comes vel episcop9 pretēdit ius super aliqua communitate ec.
10 Pupilli an possit citari.
11 Citari procuratorem an sufficiat.
12 Citari dz persona principalis si reperiatur.
Quid si non reperiatur qualiter prouidebitur actori. b
13 Latitans citatus patit venditionem.

Omniū autem[a] actionem. ¶ † Id est causarū. nam hic nomen actionis ponit pro instātia siue p causa. et sic facit pro placē. in eo quod no. §. de actioni. in prin. sed hic large sumitur nomen actionis. vt ibi scripsi. ¶ In glossa vel quasi ibi cum alleg. §. eum. vide ibi. ¶ † potest etiā legitimo filio in potestate constituto in casibus quibus agere potest cum patre. de omnibus. ff. de iudicijs. l. lis nulla. ¶ Itē in omni filio quando vocat parētes ex linea materna et naturales tñ. vide. ff. de in ius vocan. l. iij. §. j. cum sequē. C. eodem. l. qui in potestate. et iūge. §. de actio. §. in eum. ¶ In fine eiusdem gl. vide. §. de attilia. tut. §. nos autem hic essent multa tractanda de citatione verum quia hec materia tangitur per multos et maxime per Specu. in tit. de citatio. et per Columbinū glossatores feudorū qui in hac materia gloriant se habere iuris prudentiam. vt in fin. de mili. vasal. qui contu. c. j. in fine glose glos. omnia non prosequor nec cumulo que dici possent: aliqua tamē que faciunt ad intellectum huius §. pretermittere non possum: nō tangunt alibi vel si nō ita. In primis scire lo qr repetitur citatio. monitio. denuntiatio. edictum. conuentio. in ius vocatio. requisitio. de citatiōe reperitur de indi. l. sancimus. et in qbusdā locis ciuilibus: iura tamen canonica legis vtuntur illo vocabulo. et potest dere in multis locis. extra de off. de c. gratum. de probat. quoniam. et in c. vt lit. penden. c. ij. de sentē. et re iudic. c. pastoralis. de verbo. signi. c. sepe. de monitiōe satis habes in legib9. C. de episco. et cleri. auē. ... modo et quādo iu fer. l. ... admonefacio. qui accusa. possunt. l. in auē. de heredi. et f. l. §. si quis autem non implens. de test. §. penult. de alie. fte. §. si vero alieni. de hoc vero iure canonico est totum plenum. de hoc etiam de sen. excōmuni. c. romana. §. caueant. et c. cōstitutionem. lib. vj. de accusa. c. qualiter. ij. de iudi. c. dilectendi ... de denūtiatiōe habes. C. de clemē. de denuntiatione habes. C. ... et quādo iudex. l. tres denuntiationes. de rei vendica. l. si fundum. de ...

infecto.l.iiij.§.pretor in aut.vt nulli iu
dic.§.necessarium.de edicto.habes in
infinitis locis.ff.de iudi.l.ad perempt.
cum.l.sequẽ.que senten.sine appella.
rescin.l.j.§.item qui ex edicto.de cõuẽ
tione sunt omnes libri pleni.C.de pre
scrip.xxx.annoꝝ.l.si cui.ff.de iudi.l.si
quis postea ꝗ.de vocatione in ius ad
hoc plus.vt hic et in totis titulis de in
ius vocandi.C.et.ff.de requisitiõe ha=
bes.C.de iudi.l.properandum.et.l.san
cimus.in fi. ¶Circa hoc primo potest
queri an hec omnia nomina idẽ signi
ficent.Ad hoc potest respõderi qd sic
in larga significatiõe:quia apparet in
materia quod debeant idẽ significare.
3 †Nam si iudex mandat aliquem voca
ri coram se nõ refert vtrum mandet ci=
tari moneri conueniri vel requiri vel
denuntiare vel edictũ proponi quod
reus compareat.totum enim operatur
assignationem diei in effectu per iura
allegata in curia seculari de consuetu=
dine non sufficeret imo oporteret ordi
nari expresse.sed de propria significa
tione est magna differentia inter dicta
vocabula.nam citatio proprie figurat
assignationẽ diei.monitio non nisi ex=
primatur.⁊ hoc bene deprehenditur in
dicto.c.dispendiosam.vbi dicitur qd in
causa criminali potest procedi per dif
ferentiam monitionis supponẽdo ali=
quid speciale in eas et inferẽdo qd in
alijs non proceditur per viam moni=
tionis certe nullus.vnde si iudex mo=
neat te qd soluas decem que debes in
initio:vel des vel facias aliquid in quo
asseritur te teneri monitio in nullo te=
arctat.⁊ hoc nisi ius constitueret aliqd
post monitionem vel requestam:quia
tunc monitio haberet effectum quo ad
illud ⁊ horum patent exempla ⁊ proba
tio.extra de cleri.nõ resi.ca.ex parte.j.
de vita ⁊ honestate cleri.c.j.in clemen.
eo.titu.c.j.lib.vj.in auten.de hered.⁊ fal.
§.si quis autem non implens.et ideo
iudices non possunt nec debent proce=
dere per viam admonitionis nisi in no
torijs.vel que tangunt forum anime.ex
tra de foro compe.c.fina.lib.vj.sed de
bent solum partem citare.⁊ hoc vult di
cere.Ulpianus.ff.de offic.procõ.l.nec
quicq.§.vbi decretum.illa enim que
cause cognitionẽ desiderãt nõ possunt
per libellum expediri id est per moni
tionem in libello compleram seu per
mandatum in scriptis missum.ff.de re=
gulis iuris.l.omnia.⁊ per hoc videtur
ꝙ mandata que emanãt a curia fran=
cie vel a iudicibus per que mandatur
soluere nisi se opponãt sunt iniusta.de
bet enim procedi per viam citationis:
et petitio edi in scriptis vel sine scriptis
sm morem curie.hoc supponit dicto.c.
dispendiosam.vt dictum est.iustifican
tur tamẽ quia in casu oppositionis ha
bent vim simplicis citationis:nihilo=
minus tamen credo ꝙ non procedant
de iure ⁊ ꝙ sint iniusta.Nam tolluntur
parti deliberatorie.et habet respõde=
re coram executorie ⁊ multa alia a iure
concessa que tolli non possunt vt regu=
la indultum.extra de regu.iuris li.vj.
et hoc vult dicere is.§.qui non obtine=
ret nisi talia mãdata possint fieri:quia
non inciperetur ab in ius vocando.
4 ¶†Sed queritur vltra circa itellectũ
huius.§.nũquid citatio debeat fieri de
mandato iudicis.Uidetur expressum
quod sic.vt dicto.§.si quis vero nõ im=
plens.de heredi.et falci.⁊ in.d.aut.de
questio.C.de exhibẽ.reis.l.final.ff.ne
quis eum qui in ius vocan.est vi.l.j.§.
primo.in hoc esset attendenda valde
consuetudo.¶Item potestas executo=
rum:quia vt plurimum datur eis pñs
gñaliter citandi:de iuris tamẽ rigore
videtur quod non valeret citatio nisi
de precepto iudicis.⁊ maxime quãdo
fit corã iudice delegato qui debet mit
tere copiam rescripti seu commissio=
nis sue cum citatione.vide in Specu.
de citatio.§.sequitur.versicu.vtrum au
tem.extra de offic.delega.c.cum in iu=
re.vel si fiat coram ordinario formalis
vt super tali processu.et hoc maxime
procedit sm opinionem illorum qui di
cunt quod libellus est inferẽdus in ci
tatione de quo cõsueuit dici in l.i.offe
5 ratur.C.de litis contestatio.¶†Quid
ergo si non appareat de precepto iudi
cis.Uidetur processus nullus: quia

citatio est de substantia libus.[a] vt extra de proba. c.qm.de accusatio.l.iiij. et principium et fundamentum vt hoc.§.et sic ipso vitiato totum ruit.et ideo cautum est quod preceptum et relatio servientis seu executoris redigantur in actis in principio processus.et hoc notant docto.in.d.c.qm.vel potest dici quod quamuis hoc non sit factum si tamen reperiatur processus rite et legitime actus factus et in presentia partium non vitiabitur quinimo credo quod non vitietur et si nihil appareat de citatione dummodo partes vel eorum legitimi procuratores fuerint presentes in omnibus articulis processus.et hoc dico 6 quia huiusmodi citationes et vocationes non fuerunt inuente nisi ad finem quod partis haberetur presentia vt negotiorum merita pandantur si presens sit et vult procedere.ad quid vocabitur non video et qui hoc facit:quia testes vocari de 7 bent in testamentis et rogari:et tamen si presentes sunt sufficit eos certiorare.ff. de testa.l.heredes.palam.§.penult.Item legatarii sunt vocandi in inuentario:et tamen si presentes sint non oporteret eos euocare:sed sufficit heredi ei suam intentionem exponere.in auth.de heredi.et fal.§.hinc nobis.ver.nisi forte.et hoc innuit lex que videtur equiparare creditores esse presentes vel vocatos innuendo quod presentes non sunt vocandi.

a ¶Citatio est de substantialibus.Adde quod intantum est de substantialibus quod etiam per principem remitti non potest.vt plene dixi in apo.ad lan.fran.in.c.qm.contra falsum.§.citationes.in pe.l extra.de proba.

ff.de mino.l.et.§.fi.facit etiam.ff.de dam. infec.l.iiij.§.abesse.vbi supponitur quod non est denuntiandum illi qui in iure presens est sed absenti.Et ad hoc potest induci ratio iurium dicentium quod certus certiorari non debet.ff.de ac.emp.l.j.§.fi.Videtur ergo concludendum quod processus non possit vitiari dato quod non appareret de citatione dumtamen fuerit processus in presentia partis.Nam sicut declinatorie et dilatorie possunt omitti procedendo ad litis contest.sic videtur de citatione procedendo ei renuntiare.vt.d.l.xi.§.de excep.§.appellantur.extra de re iu.iur.c.inter mon.nec obstant iura que videntur velle quod citatio sit de substantia processus.vt.c.quoniam.et hoc verum vbi proceditur contra absentem ff.que sen.sine appel.l.j.§.ite [illegible] et dicto.et dicta.l.si accusatoribus.sed contra presentem et non excipientem diei assignatione credo quod valet processus.¶†Sed quid si pars sit presens opponat quod non tenetur procedere quia non est citata.per premissa videtur quod non possit excipere.Et ita tenet Spe. de li.concep.§.sequitur.versic.item [illegible] daz dicunt.Sed huic opinioni obstat is.§.et scio quod vbique seruatur contrarium de facto nisi in officialibus qui respondent sine dubio de tangentibus officium suum de consuetudine si reperiantur in iudicio.¶†Item queritur vtrum [illegible] obtineat generaliter vt in omni causa sit opus citatione.et videtur quod sic.olim actionum &c.quod est signum vniuersale.[illegible] dic olim actionum in quibus directe concluditur contra partes in quibus cognitio est necessaria sicut [illegible] notorii.vel si res dilationem non [illegible] tempus patitur euocationem propter periculum vel imminens scandalum [illegible] dex prouidere potest vt dixi.§.in prohemio huius libelli in materia notorii.Et eodem modo si talis sit casus in quo [illegible] partis non admitteretur.vt si aliquis [illegible] excommunicatus pro contumacia potest absolui etiam parte non vocata.[illegible] nota.Archidia.extra de ap.romana.[illegible] per verbo reuocant.Et ideo videtur quod si iudex saisiuit vel manum appo

fuit in aliqua re sine cause cognitiõe q possit eam remouere etiam nõ voca ta parte ad cuius instantiam posita est imo etiaz si possessionem alij tradidit sine cognitione iudex potest eam reci pere retradere illi cui amouit ipo nõ vocato. et hec notaẽ extra de elect. c. q relam. per Inno. in gl. dicitur autem. circa medium. in Spec. de primo de creẽ. iã de effectu. extra de accu. c. qua liter. et probatur. ff. si muli. ven. no. l. j. §. necessario. consuetudinarij tamen non approbant hoc imo vocant partem si ne iuste siue iniuste manus fuerit ap

8 posita ad requestam partis. ¶ † Sed queritur. hic dicitur omnium actionũ Quid si non concluditur contra partẽ qr in actiõe vocatur solum pars cõtra quam cõcluditur et nullus alius cuius principaliter intersit alterius. vt vẽdi toris vel patroni. iuxta. l. sepe. ff. de re. iur. Sed in talibus vocantur omnes quorum interest. C. si vt se ab here. ab sti. aut. si omnes. ff. de mino. l. etiaz. §. fi. vide plene extra de maio. et obe. c. fi. per Inno. ¶ Quid ergo si aliqui fue runt vocati alij nõ vel omnes nõ exau dirent vocem preconis. Inno. dicit q actus valet quo ad illos qui fuerũt vo cati et in eorum preiudicium. quo ad alios nõ. vt ibi no. qd itelige si igno retur: secus si scienter quia forte cõceẽ neẽ. extra de ele. c. venerabilem. §. obie ctiõi. et ibi ge supra de adop. §. licet. vbi

9 scripsi de hac materia. ¶ † Quid ergo fiet si res tangat multos. Uerbi gratia Dñs comes vel episcopus vẽdicant si bi aliquod ius forte subiectionem vel aliud ius super aliqua terra vel aliquo ordine forte cistercieñ. nũquid singu li debẽt vocari. Uidetur q sic: qr oẽs tangit. etc. Satis videretur contrariũ q sufficeret vocari prelatos et admini stratores. extra de maio. et obed. c. fin. ¶ Potest dici q si habẽt corpus vel vni uersitatem sufficiat vocari cõsules seu administratores vniuersitatis. si non habeant sufficiat vocari prelatos l per sonis ecclesiasticis vel barones seu habẽtes iurisditionem terrarũ et villa rum: quia illi habent administrationẽ reipublice per. d. c. fi. et ad hoc facit. ff. de act. et obliga. l. in honorarijs. §. fi. C. de re mili. l. tam collatc. etc. §. vi autez. ẽ. in his. lib. xj. et facit qd no. s. de sa tisda. §. eo. Et potest dici q si sint plu res cõsules sufficiat vocare vnum vel duos. vt. d. §. et idem in tutoribus. C. si vnus ex plu. tu. l. j. sed non sufficeret vocari sindicum. vt. d. §. facit. ff. de ad mini. tuto. l. j. §. j. extra de rescri. c. edo ceri. et qd not. Inno. extra de ope. noui nuntia. c. cum ex iniuncto. ¶ Scio qd curia francie seruat contrarium vocat enim habitantes et dat eis licẽtiam fa ciẽdi procuratorẽ in causa illa. ¶ Sz quando vult facere collectas seruat de ne que dixi. Nam non vocat nisi prela

10 tos barões et villas notabiles. ¶ † De pupillis an possint citari. habes. ff. de in ius voc. l. neq. ff. de admini. tut. l. j. §. sufficit. ex qui. cau. in pos. ea. l. apud iulianum. §. fi. cuz. l. seq. etc. per quas videtur quod non possit citari. sed si nõ sit qui ipsũ defendat veniet actor ad iudicem et dicet ego habeo talẽ pe titionem contra pupillum talem voca ui amicos. nõ habet tutorẽ. nemo ipm defendit. ponatis me in possessionem

11 etc. ¶ † Sed nunquid sufficit citare p curatorẽ. dic q sic si sit constitutus ad causas generaliter vel specialiter ad illam causam: alias non. Nam non suf ficeret citari procuratorez ad negotia nisi in casu quo dominus esset absens vide. C. vnde vi. l. meminerit. vbi scri psi in breuiario. In curia francie non sufficeret nisi in causa quam dixit et in assignatione quam litigauit. nam ela psa assignatione illa nõ sufficeret et sic no. q principalis persona debet cita

12 ri si reperiatur. ¶ † Quid si nõ reperia tur. Dic quod procurator debet citari. et si nõ sit procurator põt fieri citatio domi: et ita q fiat ita publice q familia sciat si sit si nautẽ vicini et cognati: et ta lis citatio valat vt fiat missio non au tez vt possit procedi ad diffinitiuã vel excommunicationem vel venditionez bonorum nisi ante absentiam esset p uẽtus personaliter: vel nisi esset talis causa q posset procedi lit. cõtesta. vel

nisi esset talis qui teneret facere resi dentiam vt beneficiatus in beneficio: vel vir cum vxore. et hoc plene no. Innocen. extra de eo qui mit. in pos. c. fi. et docto. post eum. et hoc sequuntur docto. ibidem. et de hoc Spe. non tamen ita plene, in Spe. eo §. sequitur. vers. sed nunquid. in causa criminali videtur idem quo ad annotationem bonorum: plus tamen requiritur quod si scitur vbi est denuntiatur ei. vide in Specu. de accus. §. j. versi. sed nunquid. de hoc nota. in glo. ff. quando appel. sit. l. j §. fin. Dy. vero alio modo distinguit: dicit enim quod absens ante litem contesta. non potest citari domi: sed post sic. et ita no. ff. de dam. infec. l. iiij. §. toties. Sed potest dici quod Dy. intellexit quod absens non potest citari domi ante litem contesta. vt procedatur ad diffinitiuam: sed bene potest citari vt procedatur quasi contra contumacem ad missionem et venditionem vel excommunicationem si ante fuerat preuentus personaliter. et sic potest concordare cum docto. iuris canonici.

13 ¶ † Item hec procedit in casu quo latitat: quia si de hoc constat citatus domi patitur venditionem. ff. ex qui. cau. in pos. e. l. Fulcinius §. j. et presumitur latitare si tenetur facere residentiam et sit absens sine iusta causa. vt. s. in opini. Inno. vel restringe opi. illam ad casum quo mulier vel ecclesia conqueruntur de absentia. Secus si alij. vt. d. l. Fulcinius. §. quid si aduersus. et not. quod talis citatio potius dicitur denuntiatio quam citatio: vt. d. §. quoties. ff. quod vi aut clam l. aut qui aliter. §. j. de li. agno. l. j. §. j. et dictis. c. cum. et. c. si aduersarius. ¶ In casu tamen videtur quod non sufficiat citatio facta domi. in auth. de testibus. §. penulti. vide quod scripsi. C. de testibus. auth. si quis. Curia laicalis regni francie indistincte admitteit citationem factam domi: dum tamen intimetur alicui de familiaribus. in denuntiatione extraiudiciali dic idem sicut in ista. Nam debet primo fieri domino et c. sicut per dictas leges. ¶ Iuxta hanc materiam possunt multa queri. Primo quot et que sunt modi citandi. Secundo qui citare possunt et quomodo. Tertio qui debent citari et in quibus causis. Quarto per quos et an citantibus sit credendum. de omnibus his reperies ad satietatem in Spe. de citatio. quibus iunge que. s. scripsi. et de hoc agitur in auth. qua semel. C. quomodo et quando iud. et ibi scripsi aliqua hodie vero est vnus modus citandi nouus extra de iudi. c. j. in clemen. et in iunge. c. pastoralis. in clemen. de senten. et re iudica. per quam apparet quod non potest fieri citatio etiam verbalis in alieno territorio cuius contrarium consueuit determinari per. l. frequenti. C. de sacrosan. ecclesi. et has decretales non vidit Spe. ideo hic eas allego.

¶ De officio iudicis. Rubri.

1 ☞ Officium iudicis est duplex. quoddam principale et quoddam mercenarium.

¶ Glo. non continuat rubricam hic si statim super tex. Tu potes alio modo continuare. nam. s. dictum est de actionibus: verum quia officium iudicis loco actionis habetur. ff. de actio. et oblig. l. actionis. et dictum fuit. s. de actionibus in principio. sequitur videre de officio iudicis. ¶ † Et nota quod duplex est officium iudicis. quoddam principale quod locum actionis obtinet quoddam quod adheret actioni: quod docto. mercennarium appellant. et ei nomen magistrale ex eo dictum quia sicut famulus vel ancilla qui mercenarii seruiunt deseruiunt dominis vel dominabus: et sic et hoc officium actioni et i[...] isto agitur hoc titulo. et sic de officio iudicis vis videre etiam vsque ad tertiam [...] de in Spec. eo. ti. in prima parte Spe. vbi fuerunt etiam non cumulanda cumulata et c.

1 ☞ Iudex si iudicat contra legem vel constitutionem an sententia valeat.
2 Iudex si iudicet contra consuetudinem an sententia teneat.
3 Iudex an de equitate possit dispensare in casu speciali.
4 Arbiter si iudicat contra leges const[...]

t ionẽ vel cõsuetudinẽ: an sñia valeat.

a Superest[a] ¶ Ingl. +i. cõsue=tudine. in fi. vide de hoc. §. de iur. na. §. et nõ scripto .p. pe finem. ¶ †Circa hoc prin

b cipium queritur[b] quia si iudex iudi= cet contra legem vel cõstitutionẽ. Scio quod glo. dicunt q valet sententia ni si error exprimatur in sentẽtia. C. quã. prouo. non est. ne. l. j. et ibi de hoc doc. dicunt q non valet etiam si error non sit expressus: dũmõ appareat p pcessus vel alias liquide. Pro quibus dicitur expressum. extra de sentẽ. et re iudi. c. pastora. in cle. secus si opus sit proba=tionibus. extra de sen. ex cõ. venerabi=lib[9]. §. penul. li. vj. C. de adul. l. si qui. et hoc in ordinario: qz sententia de lega= ti erronea vt iniqua est nulla ipso iure vt scripsi de his oĩbus. C. de erro. cal.

l. j. ¶ †Sed quid si iudicet contra con suetudinem. Per hunc tex. videtur q si cut sententia lata contra ius nõ tenet sic nec ꝯ ꝯsuetudinẽ cũ hec ad paria iudicentur. et facit quia sicut puaricato= res legis ita preuaricatores consuetu dinum coercendi sunt. xj. dist. c. in his. In cõtrariũ videtur. C. q̃ sit lon. ꝯsue. l. j. in eo quod dicit reuocabit. sz ibi nõ loquitur de reuocatione sentẽtie. me= lius est. ff. de appel. l. imperator. §. fin. ¶ Potest dici q si sit ꝯsuetudo notoria et iudicata et iudicetur contra eaz q nõ tenet sicut nec contra ius scriptum per iura p̃ edicta. C. de test. l. testamẽ. l si. si autẽ nõ sit notoria vr̃ q valeat sentẽtia qñ fertur contra ius litigatoris. consue tudo em̃ est probãda nisi sit notoria. et ita si pronuntietur non videtur facere contra ius partis ideo tenet. ff. de re iu di. l. cum prolatis. si tamẽ hoc casu ex primeret errorem quia diceret nõ obstã te tali consuetudine et c. non valeret nisi causam exprimeret quare non admitte ret consuetudinem: quia forte diceret irrationabilem tunc em̃ tangeret ius partis nisi notorie erraret p predicta. habes ergo iudex hic q dz iudicare s̃m leges et ꝯstitutiões hoc ẽ hodie cor rectum per aut. insiur. qd presta. ab his que est. C. de iudic. et in= cipit hodie glo. tamen tenet contra. et nota. in dicta aut. et patet in aut. de iudi. §. omnis autem. ¶ Sz nũquid potest di

c spensare[c] de equitate in casu speciali. glo. et In= nocen. videntur sentire q nõ. extra de consti. c.

j. ¶ †Sed potest dici cõ tra in his q̃ non tangũt partem. Item et in his q̃ tãgunt partẽ potest di= spẽsare particulariter si euidẽs eq̃tas suadeat. ff. de pet. here. l. fina. de senten. et re iudi. c. abba te. lib. vj. et scripsi. C. de iudi. l. placuit. multum tamen oportet q equi= tas sit vrgens et euidẽs. et ita notant doc. in. d. c.

finali. de consti. ¶ †Sz nunquid quod hic dici= tur obtinet in arbitro. Docto. tenẽt quod nõ. in. d. c. fina. de cõsti. per l. qualem. ff. de arbi. Sz potius videtur contra et videtur notari. extra de electione. c. causam que. et in Specu. titulo. de arbitra. §. excipitur. versi. item q tale. et not. Joan. and. extra de ver= bo. signi. c. sepe. et cle. su per verbo defensiones. istud autem non vide= tur obtinere in sentẽtia excõmunicationis vel in absolutione ab ea q̃ vr̃ valere siue iuste siue iniuste sint late. extra de rescrip. c. ab excõicato.

Iudex si no= rali. ¶ In glo. scilicet per= mitto. in fine. hec ratio nõ videt̃ bona: quia ple rũq fertur talis alter=

a ¶ Superest. Vide hũc tit. s̃m s̃m are. Et sũma hoc p̃ncipiũ sic Iudex de= bet iudica re s̃m ius scriptũ vel cõsuetudi narium: et sñiam suã s̃m naturã actiões p= posite ter ra. h. d. s̃m Are ti. vtz ad. §. et si in rem.

b ¶ Queri tur. Uide s̃ ang. l. ij. co lũ. pen. p̃n. ꝯ. et no. vbi Itẽ in ea. co. q̃ritãg. q̃d si snia ẽ lata ex p̃s se ꝯ vnã le gẽ de cuiꝰ intellectu variatur. Itez q̃d si est lata ex p̃sse ꝯtra a cta. itẽ q̃d si ẽ lata p pbatiões improba= tas.

c ¶ Dispẽ sare. Uide Ang. hic l ij. co. circa me. versi. Querit s̃ Jo. fab.

a ¶ Et si in rem. Judex in actiõe reali reũ ad restitutionẽ rei cũ fructib⁹ cõdẽnat in qua statim fiet executio nisi re⁹ nõ habeat facultatẽ rei restituẽde, nã tũc datis fideiussorib⁹ executio differt.

b ¶ Incõtinẽti. Dicit hic are. qđ id qđ dicit hic φ incõtinenti fit executio i reali põt etiã habere locũ qñ agit psona li ad rẽ: qz eadẽ ẽ rõ. Ita sentit glo. in l. si deicõmissi in pn. i fi. magne gl. ff. de vsu. ꝛ ibi p Bnt. et Flo. Et conuenius ad vnã rez siue actiõe in rez siue psonali. et habeat facultatẽ restituẽdi dãdi vel pstãdi stati exigetur adõ qualr accipiat ista dictio incõtinẽti. ꝛ quot modis. ff. đ pact. ꝛ p glo. ꝛ doc. i. l. iuregẽtiũ §. qñ imo. ꝛ ff. de natiua sententia: nec ꝑpter hoc viriatur vt ibi scripsi. vñ dic φ is text. vult dicere φ iudex condemnat in pecunia vel ad dandum pro noxa: non eadẽ sententia: sed quãdoq; in pecunia qñ reus non offert dare ꝑ noxa: quandoq; in noxa quando reus ante sententiam offert. dic vt dixi. §. de acti. §. preterea. verũ est φ reperitur casus quo condemnat in noxa. vt ibi scripsi. et. §. de noxa. circa prin.

☞ Judex qualiter debet condemnare si sit actum in personam vel in rem. 1

Sẽtẽtia an sit statiz mãdanda executioni. 2

Fruct⁹ quo iure petant vide distinctionem. 3

Adde ad idem nu. 4.

Fruct⁹ possunt peti duobus modis. vno modo tãq̃ accessorij. Alio modo tanq̃ principales. s. iure act. [illegible] 5

Et si in rez.ᵃ

¶ † In glos. idem ꝛ si in fine. siue danda. ff. de ꝟbo. obliga. l. vbi autem. §. fi. sed quando est res certa etiam fit condemnatio ad dandum. et ad hoc agitur. vt eo. titu. l. vi ꝛ vi armata. ꝛ. in. l. iij §. cum igitur ꝛ ff. de adult. l. ait lex. de quo per Bemi. in. c. si iudex. et ibi notaui in apostil. in eo. ꝟ. de sen. excõ. lib. vj.

iij. in principio. ¶ In fine. eiusdez gl. et hoc nisi peteretur res per actionem personalẽ: quia tũc videtur idez quod in reali cuz sit eadem ratio. et facit qđ scripsi. §. de actionibus. §. fuerat. ¶ Sz cõtra hoc facit. ff. quod metus causa. l. si cum exceptione. §. quod si homo. sed ibi homo non erat in presenti. et facit quod notatur. ff. de vsu. l. in fidei. in principio magne glosse: vbi quidaz habent quandam rationem quare in reali fit executio statim: in personali non. per quam posset dici quod si petam quod meum est per actionem personalem fiat statim post decenniuz al's post quatuor menses. Item per hanc rationem videtur quod licet hec lex dicat quod ipsam rem cum fructib⁹ debet restituere quod ꝑ restitutione fructuum dantur quatuor menses si non extant quando condemnatur in consumptibus. argu. d. §. quod si homo. et quia fit condemnatio in pecunia seu in quantitate: idcirco videtur quod detur dicta dilatio. Et hec procedunt in corporalibus. Quid in incorporalibus. videtur idem. vide per Innocẽ. extra de concessi. preben. c. cum nostris. ¶ [illegible] glos. notatur ibi. incontinentiᵇ post decennium cuz res transit in rem iudicatam. et sic intelligit Specula. in ti. de sentẽtia excommunica. equo. §. videndum restat. quod potest esse vbi fit condemnatio in restituẽda: sed in interesse: quia dolo vel culpa habere desiit videtur quod post quatuor menses et inspiciamus potius naturaz rei in qua fit condemnatio et executio q̃ naturã petitionis. ff. de verborum obligationibus. l. stipulationes non [illegible] ff. de pignora. actione. l. si c[illegible] notatur in simili. §. de actionibus. §. in bonefidei. ¶ In glos. sed de quib⁹. ibi cuz dicit. licet in petitiõe hereditatis sit secus quando extan. Nam si essent consumpti dicit idem vt i fructib⁹. singularium rerum. j. eod. §. ꝛ si hereditas. ꝛ vide. ff. de peti. heredi. l. itez veniunt. §. fructib⁹. ¶ In eadez glo. ibi cum al legat l. certum. melius. ff. de edi. edicto. lege. l. mala fide. ¶ In eadem gl. in f. dic vt[illegible]

a dic vt ibi not.a et ibi scripsi. ¶ † In glo.
3 hoc verũ in fine. hec gl. potest esse ve-
ra vbi ab initio fuit bone fidei et post su
peruenit mala fides. ff. de vsu. l. qui scit
§. fi. et vide in §. si q̃s a nõ dño. vbi ple
ne de hac materia. ff. de rei vendi. l. ex
diuerso. Ut tñ liquide videas hũc arti
culũ quo iure fructus petant̃ de quo
fuit actum ibi parũ vide sub breui do-
ctrina. premitte tñ diuisionẽ solitam:
vez q̃ fructũ alij pcepti alij pcipiẽdi.
pcepti alij extãtes. alij cõsumpti. Itez
alij industriales alij naturales. extãtes
naturales vendicãtur q̃cũq̃ possessore
industriales a male fidei. alia tñ vendi
catione q̃ principali: licet secus i peti
tio. here. a bo. fi. petunt̃ officio iudicis.
consumpti petuntur cõdi. sine causa a
quocũq̃ possessore. et vltra condi. furt.
et rei vendi a malefid. percipiẽdi offi-
cio iudicis fm oẽs hec est intentio gl.
et docto. de hoc in spe. tit. de fructib9 §.
j. Et si vis formare libellos vid i Spe.
de cã possess. et ppri. §. sequit̃. Ꝟ. porro.
4 ¶ † Rõnes aũt diuersitatũ apparẽt: qr
naturales ideo vendicãtur: qr sunt pe
titoris. nec aliquis possessor facit eos
suos. ff. de vsu. l. fructib9. industriales
vero non vendicantur a bone fi. posses.
quia non sunt petitoris sed bone fi. pos
sesso. vt. l. q̃ scit. §. fi. ff. de vsu. Sed a ma
lefidei vẽdicantur: quia sunt petitoris
sicut res. Sed quare non veniunt i ea
dem vendi. sicut in eadez peti. here. vi
de. ff. de peti. heredi. l. itẽ veniunt. §. fru
ctus. vbi nota. ratio. Sed illa nõ decla
rat quare veniũt in eadẽ vendicatiõe
Sed põt dici q̃ sunt aliud a re ip̃a. et iõ
alia actio est que pro eis cõpetit. sz cer
te naturales sunt alie res et tñ veniunt
eadem ratione vt supra dictuz est. Hec
est via certa et cõmunis que pulsat au-
res: sed non videt̃ tãgere cor presertiz
in practica. imo si actor incedat p di-
ctas vias vix aut nunq̃ poterit forma
re libellum certũ nec pbare intẽtionẽ
suã. Nam si tu rem possideas et fructus
recepisti ex ea et in domo tua recondi
sti et forte miscuisti cum alijs quõ sciã
ego quantum recepisti quantumq̃ cõ-
sumpsisti. Itẽ an extent vel nõ Itẽ an
habeas bonã fidem vel
malã cũ ego ignorẽ tuũ
titulũ et tibi incũbat p-
ponere et probare titulũ
pbato q̃ res mea ẽ iux-
ta illa q̃ no. C. de pe. he
5 redi. l. cogi. ¶ † Super
hoc aduerte q̃ fructus
duobus modis possunt
peti vno modo tãq̃ ac-
cessorij. alio modo prin-
cipaliter iure actiõis vl
officio iudicis non mer
cenario vbi petũtur ac
cessorie. credo q̃ omnia
pdicta cessent et omnes
fructus qui precedẽt li-
tis contesta. possint peti
cum re principali. alij q̃
cadunt post litem conte
sta. per officiuz iudicis.
et hoc dico per. l. ediles.
§. item sciendum. ff. de
edil. edic. et hoc clamãt
omnia iura que dicunt
rem cum fructibus resti
tuendam. ff. de rei vẽdi
ca. l. non soluz. et. l. iulia
nus. et. l. preterea. et. l. fru
ctus. Hoc patet. qr fru-
ctus veniunt in actio. q̃
p re principali intenta
tur. ff. de condi. furt. l. in
re furtiua. §. fi. C. si quis
alteri vel sibi. l. cum pro
pria in fi. vnde vi. l. si de
vi. de fruct. et lit. expẽ. l.
ij. ff. de vsu. videamus
per totaz. l. ff. vnde vi. l.
ex vie. et p certo hoc vult
dicere hic. §. q̃ loquit̃ qñ
res petebat̃ cũ fructib9
restituat̃ aĩs si ageret di
uersis actionib9 et diuer
sis instantijs non esset
vna sentẽtia sed diuer-
se. in quo casu non loq̃-
tur is. §. sed vbi petũtur
fructus per viam actio-
nis tunc obtinet diuisio
et doctrina docto. supra

a ¶ Ibi re
tat̃ Uid h̃
breuem di
stinctionẽ
Ang. post
me. ij. col.
Ꝟ. Ex quo
no. Itẽ an
et qñ fiat
executio
vide h̃ do.
areti. i. iij.
colũ. post
me. Ꝟsi. in
hoc articu
lo. an et qñ
fiat exa-
ctio siue
executio.

a ¶ Si ad exhi. Iste §. satis planus est in tex.

b ¶ In fi. Notat hic areti. vltra Io. fab. quod vsucapio i reb⁹ mobilib⁹: quia est mere fauorabilis non interrūpit iudicio moto. et sic p̄ li. ꝯtes. nisi in effectu. Quedā vero est vsucapio mere odiosa et illa interrūpit sola citatiōe. l. cū notissimi. C. de p̄scrip. xxx. anno. Que daꝫ est prescriptio mixta. vt p̄scriptio. xx. vel x. an. et ista interrūpit p̄ lit. ꝯtes. vt. l. more. C. de rei vē. p̄ Bart. in l. iij. ff. pro empto.

1 ☞ Actio ad exhibēdū est p̄sonalis. quis possessorem sequatur: et illum qui dolo desijt possidere.

2 Interruptio nō fit i vsucapione in reb⁹ mobilibus p̄ iudicium motum. Adde ad idē nu. 3. 4. et 5.

Si ad exhibendum

a 1 Si ad exhibendum[a]. ¶ † De hac actione parū fuit dictū in superiorib⁹. et est sciēdum quod est personalis. ff. dicta. vnde illa negari nō pōt quin principaliter fructus possint peti. vt ptz. C. de ꝯdi. ex lege l. malefi. ff. de rei vēdica. non solum. cū. l. sequē. et hoc est in electione actoris: vt ibi ptz. et hoc maxime vbi est actū primo pro re principali fructibus nō petitis. ff. de excep. l. fundi. Caue tamē quia periculosum est fructib⁹ p̄ viā actionis seu p̄ncipaliter etiā p̄ offm̄ iudicis petere vt dixi. vñ cōsulerē quod illo casu fierēt iterrogatoria: alias vix posset fundari certa petitio seu p̄bari vt dixi. ¶ Sup tex. ibi. et sine frustratione de quo iudex debet se informare extraiudicialiter. et facit. ff. de rei vēdicatiōe. l. q̄ restituere. quod metus causa. l. si cum exceptione. §. quod si homo. ¶ Itē ibi super tex. post inchoatam: per litem cōtesta. in singularibus: p̄ administrationē seu cōtrouersie motionem in vsib⁹. C. de peti. heredi. l. j. et iūge que scripsi. s. de acti. §. curare. eodeꝫ. l. iij. §. est autē. quis sequat possessorē et illū qui dolo desijt possidere C. ad exhi. l. ad exhibē. p̄pter quod alij qui docto. voluerūt eā dicere real. sed magis standū est Ulpi. ¶ Et in ea dādus est libellus quis quidā de hoc dubitent. Et no. Specu. de officio iudi. §. postremo. v. iij. et v. v. et sufficit p̄bare quod iterfit p̄ iuramētū: vt nota. in. l. iij. §. sciendū. ff. eo. et idem dicit Azo in summa quod est verū nisi euidens calumnia pateat. ff. de car. edi. l. iij. §. cause. vt in pos. leg. l. si is a quo. et hoc si reus cōfiteret se possidere: alias oporteret p̄bare ipsum possidere vel dolo desijsse possidere: si nauteꝫ reus absolueretur. ff. e. l. ad exhibendum. et per hanc actionē fit restitutio actori: nisi reus cōtendat eam ad se pertinere. ff. eodeꝫ. l. celsus. §. idem celsus veniunt etiam in ea fructus et causa: vt hic: et. ff. eodē. l. si quis hominem. §. quantuꝫ. alias incipit. l. iul.

2 ¶ † In glos. sꝫ quomodo. in fine. b sed cur non fit ita interruptio sicut quādo agitur personali quo casu interrumpitur hipotheca. Potest dici quod hec actio non habet tantam confirmationem [illegible] reali vel alia actione principali [illegible] personalis cum hipo. que se confor[illegible] sicut principa. et acces. s. de leg. §. si [illegible] ancillas. ff. de pecu. le. l. j. §. tūc [illegible] Uel posset dici p̄babiliter quod vbi act[illegible] dicit se agere acti. ad exhiben. quia [illegible] tim intendit vendicare rem hec act[illegible] operatur interruptionem: quia est h[illegible] plus quam nuda conuentio que interrum[illegible] pit. vt. l. sicut. nec est negligēs qui se [illegible] perat. ff. ex quib. cau. l. [illegible] p̄etor. §. fi[illegible] sed vbi ageret ad ex[illegible] simpliciter pro eo quod actor dice[illegible] vellet [illegible] petere alia actio posset. glossa hec [illegible]

3 ra. ¶ † Super tex. nihilominus cond[illegible] nabit nisi velit recipere ac. quasi rep[illegible] tit i die. vt. d. l. iul. §. fi. super tex. hab[illegible] re iudex. hoc si sit malefi. si enī sit b[illegible] fi. excusatur. vt no. d. l. §. fi. sed illa gl[illegible] non est vera. quia omnis possessor est ma[illegible] lefid. post lit. cōtest. quo ad fructus [illegible] s. proximo. §. vnde dic quod eadem di[illegible] ctio est facienda quo ad fructus qu[illegible] rei vendica. de qua. s. de reruꝫ di[illegible]

ne.§.si quis a nō domino. Uel forte distinguitur an petat exhiberi quod nō est suum an quod est suuz vt distinguitur in psonalibus alijs. iuxta.l.videa-
4 mus.§.si actio.ff. de vsu. ¶ † Item qđ hic dicitur intellige vbi reus rem nō exhibet cum sua causa: vel quādo res restituitur per acti. ad exhibē. de quo §. proximo.§.al's exhibēdo rem absolueretur a tota causa: vt.d.l.iul.§.fi. Super tex. si ne frustratione. hoc apparebit per informationē summariaz vt.§. dixi proxi.§. ꝛ quo loco debeat res exhiberi et cuius expensis. vide.ff.eo.l.
5 sed si hereditas.§.j. ¶ † In glos. dela-
a to.in fine.[a] ꝛ caue quia non estimatur quanti res est: sed quātum interest exhibere.ff.eodem.l.iulia.§.fi. si tamen restitutio esset facienda per hanc rationem iuxta dictam.l.celsus.§.item celsus. fieret estimatio: vt ibi satis colligitur.

Si familie. ¶ hic §. cum duobus sequētibus fuerūt lecti satis solēniter.§. de actionibus.§.quedam. et ideo hic nil scribitur.

Contumacie. ¶ In glo. scilicet in fi. hec est opinio Azo. vt no.ff.fin.reg. l.iiij.§.sed si quis. nā quāuis hec actio sit psonalis participat in aliquo naturā realitatis. vt dixi in dicto.§. quedā. Et ideo iuratur in ea in litē sicut in realibus.ff.de in lit.iuran.l.in actionib⁹. vel potes dicere q' hoc casu quādo nō obeditur iudici iuretur semper in litē. vt scripsi.§.de verbo.obligatio.§.fina. de actio.§.preterea.
1 ☞ Sentētia iudicis an trāsferat dñiū Adde ad idem nume.2.
3 Sentētia est actus iuriscivilis qui nō videtur tollere dñium quod competebat de iuregentium.
8 **Quod autem.** ¶ † In gl. no. ex sententia ibi. sed quid hec glo. videtur re-
3 uocari in dubium quod statim determinate dixerat: sed forte gl. intellexerat in principio loqui in actio finiū regun. hic in rei vendi. ¶ In fine eiusdē glos. de hoc reperies diuersas glossas. nā.ff. de iusti. ꝛ iur.l.ex hoc iure tenet quod hic dicitur. ꝛ idem tenet.ff. de publi.l.iij.§. finali contrarium videtur tenere.ff. de exceptio.rei iudic.l. exceptio. pro prima parte facit ratio glos. que hic allegatur. ¶ † Item vltra glossaz videtur expressum.ff.de excep tione rei iudicate. si mater. §.eandem. versicu. et si forte. ibi eniz erat actor dominus et succumbit ꝛ post superueniēte domino et alia causa agit et sic supponitur quod ex prima causa desierat esse dominus per sententiam: quia al's non potuisset accessisse aliud dominium cum duo dominia non possunt simul concurrere in eiusdem re et persona: vt dixi.§. de actio.§.si itaq3. item hoc videtur etiam expressum.ff.de re.e.l.iij. §.item queritur. de statu.libe.l.statuliberis a ceteris.§.j. pro hoc facit ff.de exceptio.rei iudic. l.fina. vbi actor condicit rem quem primū petierat per rei vendicat. ꝛ ita supponitur qđ desierat esse dominus per sententiaz: al's esset tā-
3 ꝙ contrarius repellendus vt dixi.§. de actio. §.sic itaq3. In contrariū vr̄ expresse l.ᵃ.l. excep. item faciūt rōnes q̄ ibi allegant in glo. ¶ † Itē q2 snīa est actus iuris ciuilis qui nō videtur tollere dominium quod de iuregent. competit. vt

a ¶ In fi. Dic scđm are. qđ cō-dēnabit ꝙ tū intereit rē nō fuisse exhibitaz: nō autem t tota re: q2 in tota re nō interest sua. vt.l.iulia.§.fin.ff. ad exhibēdum. nisi per ipm actorē fuerit etiam petita res exhiberi ꝛ postea restitui. vt.l.celsus ff.ad exhiben. q2 scđm eū valet talis libell⁹. peto exhiberi librū ꝗ exhibito peto mihi vt dño restitui. arg. l.j. cū glo. ff. de acti. emp.l pn. de hoc plenius dixit ipse Ang. §.de actio. §.rursus.

a [illegible] Dubitatū. Contra 2 [illegible] est mul tū apud doctores tractata an sñia transferat dñium. de quo vide hic per ang. i. iij. col. in me. [illegible] sz pro pleniori intelligentia vide per salic. C. omnia. [illegible] iudic. l. [illegible] vbi etiam per pa. de ca.

Lex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo [illegible] Super hoc [illegible] quidam [illegible] [illegible] [illegible] res [illegible] transferunt. [illegible] actione [illegible] [illegible] et hoc satis videtur gl. sol uere licet nō procedat: quia titulus habilis ad transferendū dominiū cum traditione trāsfert sine traditione re apud aliū constituta. ff. de re. diui. §. interdū. Si ergo sententia est habilis ad transferendum cum traditione: ergo et re apud aliū cōstituta. Potest dici [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propter hoc de. C. de iudi. l. j. et per aut. C. de arb. l. iij. §. fin. qd victori cōpetit rei vēd. vtilis q̄ nō cōpeteret si eēt translatū dominiū imo directa. et sic 1 dic [illegible] x. vl. xx. anno. in aut. nisi ꝺ bo. ma. C. et sic 2 possunt itelligi oia iura hincinde allegata. et est 3 spāle q̄ ēt errans trāsferat dñiū ex. l. iij. §. subtilius. ff. de condi. cā data propter aut̄ēti. rei iud. vt 5 frequēter al's dixi. et no. b. l. ff. de publ. l. iij. §. fi. et

in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] videt [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] specialē [illegible] contra [illegible] ratio specialitatis [illegible] [illegible] vniuersitate in qua nō [illegible] mode traditio. ff. [illegible] §. de rerum diuisione. §. [illegible] secus forte in sententia [illegible] ci. ff. de pigno. actio. l. [illegible] de hoc notant cā. sed [illegible] tra de concessio. preben. [illegible]

De publicis iudiciis. Rubrica.

Venenū ponitur in cauda q̄ [illegible] mines moriuntur. Et bene [illegible] nitur: quia [illegible] lum debet esse [illegible] cia debet enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ritur in morte [illegible] faciūt homicida [illegible] minister dei. eadem. [illegible]

1 ☞ Crimina quedā sunt [illegible] dam publica. que sunt illa [illegible]

2 Publica iudicia q̄liter deducunt [illegible] diciū: et quo formatur libell' [illegible]

3 Denūtiare q̄s possit in criminibus [illegible] torijs et manifestis.

4 Puniri nemo dz sine accusatore [illegible] sine infamia.

5 Accusator si ante sniam desistat [illegible] moriatur qualiter potest fieri trāsitus ad viam inquisitionis.

[illegible]

[illegible] Publica. [illegible]

[illegible]

Decimo certum est q̄ debet procedi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] deinde p[ro]cedetur ad li[tis] contesta. [et] ad iuramentum de calumnia[e] vt plene notat̄ in spe[culo] de accusa. [et] in summa [illegible] eo. tit. Et [illegible] q̄ inscriptio nō est necessaria ni[si] petatur. vide in. d. ca. super his i nouella. [et] scripsi. C. qui accus. possunt vel non. l. q̄ crimē [et] ibi posui fallentias. [et] de accus. lege. fina. i breuiario. De se[cun]do [illegible] prosequitur per viam denū[ci]ationis. dic q̄ de iure canonico q̄libet

[illegible]

admittit̄ ad denūtian[dum] qui admittit̄ ad can[illegible] [illegible] est se i[n]scribere. [illegible] succūbēs punit̄ extraordina. [illegible] calūnia. c. fina. [illegible] trina monitiōe si ad pe[illegible] [illegible] c. qualiter. [illegible] c. sup his. [illegible] c. cum dilectus. [illegible] li[cet]. De iure ciuili [illegible] seu manifestis. iuxta. l. ea quidē. C. d[e] accusatio[nibus] [illegible] [illegible] ria et sic potest intelligi [illegible] concordabunt iura. ca[illegible]

[illegible] [illegible] ista pecu[illegible] niaria. [illegible] istud prin. [illegible] [illegible] col. circa [illegible] no. [illegible] q̄d crimen [illegible] [illegible] me. vt om[n]e iudiciū q̄d [illegible] [illegible] cipit̄ insti. [illegible] Tertio nō accipit̄. pu

blicū iudiciū stricte: [et] hoc mō accipit̄ i[n] toto isto tit. vt. d. l. j. ff. e. Et ista sunt iudicia ex quibus dānatus statiz efficit̄ i[n]famis. vt. l. j. ff. d[e] his q̄ no. infa. vñ nō seq̄t̄. q̄libet pōt accusare ergo ē publicuz iudiciū put accipit̄ hic vt fiat infamis [et] sic strictū publicuz iudiciū. Ita etiā no. Azo. in sum. huius titu.

nonica z ciuilia.naz docto.iuriscano. dicũt qd de nuntiationẽ debet precedere infamia sicut inquisitionẽ.vt scripsi in.l.ea quidẽ. Sup tertio videlicet de inquisitione videtur qd de iure ciuili nõ possit pcedi per viaz inquisitionis: qr nemo sine accusatore punitur nisi in casibus que hic notantur et.ff.de adult.l. ij.§.si publico.z sic vbiqz videntur gl.sentire.de iure vero canonico põt dũm infamia precedat.imo scdm Hostiensi.et Spe.sine infamia.vide plene extra de consuedi.c.nõ est.li.vj.per Archidiaco. Satis potest dici q de iure cano.z ciui.possit iudex ex officio pcedere in famia precedente.in autenti.de collatio.§.iubemus.de mãdatis princ.§.qd si delinquẽtes.z§.sit tibi.ff.de qõni.l. fi.de offic.presi.cõgruit. Et ad.§.si qs accusatorẽ.qui dicit qd nemo punitur zc. respondeo verũ est pena ordinaria sz ex
4 traordinaria sic vt.d.ll. ¶†Uel põt dici qd nemo sine accusatore zc.verũ est vel sine infamia que loco accusatoris est.vt.c. qualiter.extra eo.tit.z ita videtur idẽ vtroqz iure z sic seruatur de facto.z hec infamia dz pbari per homines honestos nõ odiosos.z dz esse tanta q faciat negotiũ quasi manifestuz. vide extra eodẽ. capi.cũ oporteat.z de hoc est faciẽda informatio secreta qm iudex nõ tenetur ostẽdere parti nisi velit.l Spe.eo.ti.§.nũc tractem9.ver.hoc aũt scias.sed si non fiat nec pars excipiat nõ valet minus processus.extra eodẽ. c.j.libro.vj. Et si non sit promotor vel denuntiator iudex põt procedere summarie: si nautem seruabit ordinem iuris: extra de dolo z cõtumacia.c.veritas.si tamen promotor vel denuntiator velint desistere vel sint cõtumaces iudex potest per se procedere.imo processus factus ipsis non legitime vocatis valeret extra.eo.olim.per Inno.secus in accusatore.in Specul.de aboli. §.j.versi.quid si accusatus.securi9 est tamen q vocentur.in casu tamen quo nõ est promotor vel denũtiator iudex põt poti9 volũtatẽ suã de pena facere qm si sint: quia tunc nõ põt penaz remittere nec quietare.vide in summa Hosti.de inquisi.§.fi.ver.fi.z ideo iudex tenetur declarare an habeat denuntiatorem vel promotorẽ.z dz nomen scribi in articulis qui debent dari reo ab initio.vide in Spe. eo.ti.§.nunc circa.versi.quid inquisitor. Itẽ videtur qd si iudex incepit per viam inquisitionis procedere qd debeat cessare si superuenit accusator.vide per Dy si.extra de re iudi.c. factum legitime.lib.vj.z maxime qui suam vel suorum iniuriam prosequitur.sed promotor non potest redire ad viam accusationis.vide in Specu.de inquisitio.§.nunc videndum.versicu.
5 vlti. ¶†Item videtur q si accusator ante sententiam desistat vel moriatur q possit fieri transitus ad viam inquisitionis.extra de simo.c.licet.p docto. et si sententia esset lata etiaz in via inquisitionis nõ admittitur accusator: nisi ignoretur z suã vel suorũ prosequeretur iniuriã: vel nisi doceret de preuaricatiõe: vel nisi patulo appareret iniustitia sententie.vt scripsi.C.eo.l.si qs
6 homicidij. ¶†De quarto vbi crimẽ opponitur in via exceptiõis est certũ qd premissa non seruantur nec est opus inscriptiõe nisi in casibus in quibus punitur ille cõtra quẽ excipitur.de quibus in.d.l.ij.si publico.vide.C.qui accu.nõ pos.l.qui crimen.vbi scripsi. De quinto non oportet loqui: quia hec via est vna cum via denũtiationis vel inquisitiõis nec video quare canoniste fecerunt membrum per se.hec omnia recitare curaui p pauperibus institutarijs. Si tamẽ vis videre plenius vide que scripsi.in meo breuiario.C.qui accusa. pos.l.qui crimen.De ac[illegible].l.ea quidẽ.z.l.si quis ho.z.l.fi. Et si super his velis pleni9 instrui vide tex.gl.z doc to.extra.e.c.sup his.z.c.cũ oporteat z.c.inqsitionẽ.z.c.qualiter.de simo.licet hely.de officio ordi.c.j.z in Spec. de accusatore z accusato in prima parte Specula.z de accusa.in tertia parte Specul.cum titul.sequen.z in summa Hostien.de accusa.cum rubricis sequentibus extra eod.c.j.li.vj.de cõsuetudine nõ est eo.lib.z in decret.iij.q.v.z xij q.j.c.iij.iiij.z.vj. Item.vj.q.j.z.ij.

7 viij.q.v.z.xvij.qõ.j.c.deus. ¶†De vno dubitaui.nunquid sit peccatuz aliquē accusare de crimine et se inscribere ad penam talionis maxime quando accusator non prosequitur suam vel suorum iniuriam. Et videtur quod nõ cum hoc fiat iuris permissione z ita licite.vt patet per omnia iura supradicta. In contrarium videtur:quia iura reputant inimicos tales:vt.§.de excusatio.tuto.§.propter litem.si sit inimicitia sequitur rancor:si rancor ergo peccatum. ¶Preterea omnis actio vadit ad vindictaz: et dominus sibi vindictā reseruauit vt ibi.mihi vindictam et ego retribuam. Solu.nõ peccat si accuset zelo iustitie propter bonum publicum.sed si irato animo seu volens se vlcisci accusaret: peccaret.iij.qõ.v.accusatores.et sic potest intelligere leges que dicunt hoc esse laudabile.C.de episco.z cleri.l.nulli.in fine,et.l.si quis in hoc.loca.l.fin.de malefi.l.fina.ad.l.iuliam.repetū.iubemus.in autent.de non alie.§.etiam in vlti.colum. Item credo q etiam causa vlciscendi possit accusare si suam vel suorum iniuriam prosequatur per illa que dixi.§.de iniur.§.fina.ff.de iur.fis.l.ij.de bo.libe.l.qui cum maior.§.si libertus.C.de adulterijs.l.ita pudor.et.l.gracchus.

1 ☞publica iudicia quare ita dicātur.

1 **Publica autem.** ¶Su p tex. executio.i.psecutio.scias qd nulla dicuntur publica nisi de quibus.l.cautū.ff.de publi.iud.l.j. ¶In.gl.hec ratio.s fi.dicit in Specula.titu.de accusatore. 2 in prima parte.Specu.in titu.de accusa.§.iij.in tertia parte.z in summa.Hostie.de accusa.§.quis possit.

1 ☞Mutilatio membri an dicatur capitalis.

2 Pene q̄ sint capitales:et que succedāt in locum capitalium de iure canonico vide.

Publicorum. ¶In glos.

1 te in fi.[a] quod mor-

1 ne. Quid de membri mutilatione. ¶†Non videtur capitalis: quia persona non moritur naturaliter nec ciuiliter nec computatur inter capitalia.ff.de penis.l.capitalium.sed tamen lex videtur equiparare exilio.C.de seruis fugit.l.si fugit.i autén.vt nulli.in.§.pe.de manda.pri.§.coges.sed dic q non equiparat.sz narrat. Unde capitalis non potest dici nisi adimat vitam ciuitatem vl libertatem.ff.de penis.l.ij.z.l.si quis forte.§.fina. ¶Et per hoc videtur q possit constitui p cura.in causa que requirit membri mutilationē cū non sit capitalis:sed hoc non credo cum habeat locum ratio legis que requirit presentiam persone in capitalibus: videlicet quia facienda est executio i corpore.et facit in feu.de no.fi.for.c.j.z qualiter de iur.va.c.j.extra ne cleri.vl mo.c.clericis.in quibus eq parant vitam et membrum.et ad hoc possunt adduci illa que doc.cõsueuerunt notare.ff.de iurisditio.om.iud.l.imperium.C.de transac.l.tangere.et quod not.C.de eo qui vi al.gene.in glos.ordinaria. ¶†Que autem pene sint capitales vel non et que succedant in locum capitalium de iure canonico. Uide per Innoc.extra de accusa.c.qualiter.in Specula.de accu.§.illud autem. Nota q in toto iure.ff.non reperitur pena abscissionis membri quod ego recordor. Item not.qd is.§.non obtinet in casu quo

[a] ¶In fin. Sup hanc gl.in.ij.colum.circa finem.

a ¶ Publica. Sic sũmatur sm Angel. et bal. Crimẽ lese maiestatis est publicũ ⁊ in duobus casib⁹ morte non extinguitur. sed memoria defuncti damnatur.

b ¶ In fin. Sup finez hui⁹. gl. vide hic An ge. vsq ad fi. §. ponentez quedã vtilia ad hanc materiam.

c ¶ Ite lex. Lex iulia de adulte. in oib⁹ capitalis est crimen publicũ cui⁹ pena aliter honestiores: aliter humiliores puniũtur.

lex exprimit de sanguine: q: tunc solum cõprehenditur vltimũ supplicium ad literam: vt. d. l. transigere. et ibi nota. ff. de bo. eorũ qui mor. sibi consci. l. j. Sz forte in illis contineretur mẽbri abscisio propter rationez que ibi redditur de sanguine. ⁊ de hoc cõsueuit ibi notari p doct. ¶ In glo. ⁊ ista. in fi. q̃d si de statuto ciuitatis vł de consuetudine irrogaui dãnum pecuniariũ ⁊ penã capitalez alternatiue. Uerbi gratia. statutum dicit qd̃ qui facit tale quid soluat mille libras vel luat in capite. nunquid reputat̃ capitale. Videret̃ q sic. ff. de pe. lega. l. j. §. item si ita.

1 ☞ Condẽnati ad mortem non sunt damnati in anima.

2 Crimẽ legis iulie maiestatis quando transeat ad heredem.

Publica[a] autẽ.

¶ † In gl. j. alati. i fi. ⁊ h̃ legit̃. i psal. nec dãnabit eũ cũ iudicabit̃ illi. † Aliq̃ fatui credũt q ↄdẽnati ad mor. sint dãnati in ala q plusq̃ fatuũ ẽ dicere. ex̃ de pe. c. qd̃ in te. ⁊ eo. ti. c. j. i cle. ¶ In gl. j. dicere. i fi.[b] ⁊ hec freqnẽter dr̃ nõ bñ intelligit̃. vñ de veritate iuris videt̃ q hoc crimẽ nõ trãseat ↄ heredẽ nisi i casu quo quis se cõstituit hostẽ ppłi Romani vł pncipis. Nã si als molirec̃ vł q̃d facerctↄ eos ñ extẽderet̃. ⁊ h̃ satis apparet. nã si q̃s in omnib⁹ casibus cõmittens hoc crimen cõmittit contra imperatorem vl eius statum vt honorẽ directe vel indirecte. ⁊ tamen i nullo alio extenditur. vt. d. l. seq. ⁊. l. fi. ff. ad le. iul. maiesta. hodie po hoc magis elargat̃ i. l. quisquis. C. ad le. iul. maiesta. ⁊ iũge que scripsi. s. in prin. phemij huius libri.

1 ☞ Adulteriũ: stuprũ. incest⁹. Adulteriuz in nuptã. Stupruz in virginẽ vel viduam. Incestus in cognataz.

2 Adulteriũ punit̃ tribus iurib⁹. Iure diuino. Itẽ iure digestoꝝ. Et iure codicis.

3 Qualiter sm quodlibet puniat̃. vide.
Pena statuta lege diuina qualiter potuit mutari lege hominum.

4 Uirgo vł vidua qualiter possunt dici meretrices.

5 Concubinatus nõ est licitus sz fidem christianam.

6 Custos carceris si cognoscat mulierem sibi cõmendatã acriter puniri debet.

7 Incestus punit̃ pena adulterij.

Item lex[c] iulia.

¶ † Per euidentia hui⁹. l. scire debes q reperitur adulterium stuprum incestus. adulterium in nuptam stuprum in virginẽ vel viduã incestus in cognatã. vñ versus Fornicor in vidua in virginem perpetro stupruz. Alterius thorum violando dicitur adulter. Incestum facit cõsanguineã violando. in hoc tamen caue quia quidam per versus predictos videat̃ cõcludi q in vidua nõ cõmittat̃ nisi simplex fornicatio: tamẽ per hũc tex. appareat q etiam stuprum si sit honesta. ¶ † In gl. sacrilegos. i fi. hoc etiã verũ de iure C. sz de iure. ff. nõ videt̃ q̃ eẽt capitale nec reperit̃: vt hic gl. no. [illegible] de re mili. l. q̃ cũ duo. §. adulterio. de his q̃ no. infa. l. ij. §. miles. de q̃stio. l. si q̃s viduã. de testib. l. scio. Nota ergo quatuor iura. Primo ius diuinũ quo adulter ⁊ adultera occidũtur: vt Deutero. xxij. xxxij. qõne. v. hec imago. cum §. seque. Item ius. ff. quo non erat certa pena statuta: vt statim dixi. Itẽ ius. C. quo fuit statuta pena capitis: vt h. ⁊. d. l. Quis. tam viro q̃ i muliere: vt ibi no. licet tex. appareat de muliere in. aut. vt nullus

aliis quando.que est.C.de adulter.& incest.aut.sed hodie in viro cõmittẽte adulterium nõ mutatur.vt ibi no.p oẽs. sed in marito accusante est q̃stio.vt ibi
3 scripsi.¶†Sed de vno est mirandum quõ pena.l.diuina statuta potuit mutari vel tolli per cõstitutionem hoĩm. potest dici q̃ nõ tollitur nec mutatur: sed alia additur que nõ tollit aliam.ff. de pe.l.sanctio legũ.C.de sepul.vio.l. q̃ sepultura.& ideo videt̃ q̃ iudex etiã posset adulteros punire ad mortem q̃uis de iure vel consuetudine alia pena sit & multo fortius si non allegatur alia pena statuto ↄsuetudine vel.l.statuta. sed dissuetudine.vt scpsi.s̃.de iur.na. gen.et ciui.§.ex nõ scripto.prope finẽ materie.De iure vero canonico clericus deponitur: laicus excommunicatur.lxxxi.distinctiõe.si quis cleric⁹.et reputatur de minoribus criminibus. extra de iudiciis.c.atsi clerici. hodie vero de facto reputatur industria.Prouerbio.Non est sanitas a vertice vsq̃ ad plantam cedri lilium conformatur ysopo.quid em̃ nobiles scribunt in hospitiorũ parietib⁹ iuxta armorum insignia quin hoc sapiat.¶In gl.quid si vim in fi.vide ibi in gl.adiicias ibi.nisi
4 sint meretrices.¶†Sed quomodo virgo vel vidua honesta possunt dici meretrices.Sine dubio hec except̃.nõ bene sedet:s3 si ageret̃ de adulterio vel de raptu melius sederet.C.de adul.l.q̃ adulterium.de rap.vir.l.j.et videbis.j. §.si autem.Quid ergo si ad virginem quam deflorauit: vel cum vidua ante honesta frequẽter redit:nũquid cõmittit stuprum pro qualibet vice.Non videtur per hãc glo.q2 nõ est honesta.potest dici cõtra.ff.de acqui.posses.l.clam possidere.Itẽ obstat.ff.de ri.nup.l.stu-
5 prũ sed illam intellige vt ibi no.¶†In ea gl.in fi.sed cũ cõcubinat⁹ nõ sit sm fidem christianã licitus.ex̃ de heredi. c.ad nostram.in cle.videt̃ q̃ hodie nõ excusaret.¶In glo.hec distinctio ibi cum alleg.de mulie.que ser.ppriis se immi.idem videtur in quocũq̃ qui de
6 bet seruare per eandem rationem. †et ideo vr̃ q̃ si custos carceris cognoscat mulierem captam & sibi cõmendatam acriter de ↄsuetudine regni suspẽdetur.vt dicunt cõsuetudinariũ.¶Item alia pena etiã imponit̃ vasallo in casu.in feud.q̃ sit prima cau.benefi.amit.§.rursus.¶Item etiã maior pena iponitur quãdo stupratur puella nõdũ viri potens.ff.de pe.l.si quis aliquid.§.qui nondum. consuetudinariũ talem suspendunt.
7 ¶†In ea.glo.in fi.[a] hic nihil agit̃ de pena incestus nec de pena lenocinii:sed dicas q̃ eedem pene p illis imponunt̃. ff.de adult̃.si adulterium cum incestu.de mino.l. auxilium. et vide.C.de inces.nup.l.qui icestas et hec procedunt quando fit sine vi.vt hic p3. si per vi videbis.j.§.sin autem.

1 ☞Lex cornelia de sicariis multa h3 capita.
2 Lex cornelia d̃ sicariis an habeat locum in suo rigore de cõsuetudine.
3 Ensis & gladius qui nõ proiiciuntur: an contineantur nomine teli vel armorum.
4 Lex cornelia que punit homicidas requirit dolum s3 lex cornelia que punit alia crimina non requirit dolum.
5 Homo an possit mori vl̃ occidi p incantationes.
6 Ueuena quedam sunt mala:q̃ non valent nisi ad occidendum: quedã sunt bona mista cũ aliis rebus medicinalibus.

Itẽ lex cor-

a ¶In fin. De materia adulterũ stupri & lenocinii:& de eorum penis:& quis possit accusare: & q̃s p̃feratur:& de modo articulãdi: itẽ de mõ pbãdi in adulterio: & generaliter illam materiam vide i tractatu maleficiorum dñi Ang. in glo.che mbai adulterata lamia dona. per totam illam glo.

a ¶ Itē lex a cornel. ho i minē telo. i. quocūq̃ qđ manu emittit̄ oc cidens vel cū telo cā sa occiden di [illegible] quis lege cornelia de sicariis punitur: q̃ lege casti gāđ [illegible] de [illegible] vel arte magi ca homi nem occi dens.

b ¶ Intel lige recte. Idem te net hic [illegible] c. cum Jo. fa. alle gans cum super hac gl. item vi de Cy. et Docto. in. l. is qui cum telo. C. de sica.

nelia² de sica. ¶ † In gl. j.
psequit̄ in fi. hec est ve
ritas. nā. l. cor. ñ. de sica.
multa habet capita. vt
d. l. j. ff. eod. ⁊ in aliis est
deportatio omnium bo
noꝝ publicatio in ho
micidio pena capitis vt 4
ibi pꝫ. ¶ † In gl. ij non b
occidēs: hoc verū in ca
su quo loquit̄ qñ. cōstat
q̃ aio occidēdi [illegible] forte
hic dicit [illegible] aliquis⁹
cōfitet̄ ⁊ si sit in dubiū
recurrit̄ ad coniecturas
si forte erat inimicus et
insidiabatur ⁊ erat ante
damnatus [illegible]. vt satis
[illegible]. C. eod. l. j. ⁊ vide
qđ [illegible] in. c. in [illegible]
[illegible]. ¶ Qui
dā [illegible] hec lex 5
[illegible] rigorosa ⁊ q̃
nō [illegible]
[illegible] in Spe. ti. d̃ accu.
ver. qđ si [illegible] fue
rit. in [illegible]
in q̃ casu loquit̄ ē [illegible] ⁊
[illegible]. Naz loquit̄ qñ q̃s
portabat telū cū hoiem
occidēdi ⁊ ei insidiādo
⁊ hoc [illegible] iure
[illegible] puniri. Nā in
sidiis [illegible] se. C.
de [illegible]. l. pp insidias. l
[illegible]
[illegible] capi. 6
q̃ [illegible] ad. l.
pōpei. l. j. in fi. C. quā. li.
se sine iu. vin. l. ñ. ⁊ talis
ppter atrocitatē facino
rū nō gaudet libertate
ecclie. cē de imu. eccle.
c. inter alia. sꝫ si q̃s cū te
lo insequeret̄ hoiez l rixa
vel eē pōt cōcedi q̃ hoc
nō debeat obtinere. ⁊ sic
pōt intelligi [illegible] ff. e.
l. j. In gl. facit. §. in fin.
3 ¶ Quid de ense vel gla
dio q̃ nō pducūt̄ manu.

Nō vꝫ obtinere. ⁊ [illegible] vltimū facere
opi. quā. s. scripsi. Nā si itelligat̄ [illegible]
de his q̃ a lōge pducunt̄ [illegible]
dit loq̃ de isidiis: q: talia [illegible]
[illegible] videant̄: ⁊ magis sunt insidi[illegible]
obstat q̃ hic dicit [illegible] in
tellige apta ad pducidū ⁊ [illegible]
ferro [illegible] ⁊ [illegible]. ¶ † In gl. [illegible]
lo. in fi. hāc gl. intellige recte [illegible]
dicit [illegible] i cornelia [illegible]
[illegible] reqrit̄ dol⁹. sꝫ in cornelia [illegible]
[illegible] alia crimia [illegible]
pa. sꝫ nec ad hec vꝫ hec gl. [illegible]
in nulla punitiōe corporis [illegible]
[illegible] ff. d̃ [illegible]
[illegible] cap. l. [illegible]
[illegible] corporali vꝫ q̃ req̃rat̄ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
no. ff. de verb. sign. l. magna ¶ [illegible]
nō decipiet te hec gl. in [illegible]
sine dolo [illegible]
si dolo. q: imo magis. vnde [illegible]
[illegible] homo occisus [illegible]
[illegible] l. cornel. et hic. ff. [illegible]
[illegible] vbi gl. [illegible]
etiam dicere ⁊ sine dubio. [illegible]
[illegible] vicio scriptoris vel [illegible]
ne. hic [illegible] mirabile q̃ homo [illegible]
[illegible] per verba seu incantationē
forte intelligit̄ qñ procedit ad [illegible]
factū sicut ad fractionē imaginis [illegible]
male. ff. l. malu. et de hac materia [illegible]
[illegible] ⁊ quasi [illegible]
6 ¶ † Sup tex. [illegible]
debes q̃ [illegible] venena [illegible]
nisi ad nocēdū. [illegible]
[illegible] ⁊ per se mala. [illegible]
l. q̃ sepe [illegible] venenū. de ver. [illegible]
qui venenum. [illegible] non [illegible]
di. scdm sic vt ibi patet. ⁊ sic [illegible]
ligi hic tex. Ego credo q̃ nullum [illegible]
test vendi publice. ⁊ hoc dicit [illegible]
ra. Et intellige publice: id est [illegible]
volenti emere. Nam personis [illegible]
fidelibus de quib⁹ vero simile est q̃ [illegible]
digent p bono vt forte medicis: [illegible]
rescallis potest vēdi sine pena. ⁊ sic [illegible]
itelligi hic tex. ⁊ ff. e. l. iij. §. [illegible]

Alia deinde.

Item lex co-

a ¶ Lr̃as principuz. Adde Gui do. pape in decis. capelle tho- lo. 7 qd ibi notaui in apostil. ad ipsuz dice. ccccl v. que in .i. cōmit tit falsum. vbi etiā de falsificādo lr̃as apo- stolicas.

b ¶ Not. Idē tenet hic ang. su p. hac glo.

suz qd ꝺ se nō facit fidē ꝓpter defectū solēnita- tis al's an teneat pena falsi. Dy. tenet ꝙ sic. ff. e. l. q̄ testm̄. ꝑ quo. C. de sepul. viola. l. j. ff. ad sil. l. si q̄s in graui. §. si q̄s eo. de adul. l. si vxo. de his q̄ no. Ifa. l. q̄d ergo §. cū aūt. ¶ In cōtrariū faciūt iura. s̄. alleg. ff. ꝺ pe. l. si q̄s alicui. §. testa mēta h̄ qō fuit disputa- ta bononie 7 repies dis putationē ex̄ ꝺ re. iur. c. nō ē sine. li. vj. I nouel. Jo. an. q̄cq̄d sit ñ p̄t agi ꝺ falso ciuilit nisi detur ad interesse. 7 hoc casu nil interest. ff. de fide in strū. l. repetita. ¶ Su- per tex. recitauerit. etiā verū si eēt apd eū ꝺposi tū ꝑ custodia. Et no. cō tra multos q̄ furtiue dāt copias aduersariis. ff. e. l. j. §. is q̄. ꝺ pe. l. aliq̄d. §.
4 testiū. ¶ † In gl. j. sigillū I fi. imo ꝑp̄e loq̄t ꝺ si- gno tabellionis seu nota riū. C. ꝺ asses. l. nemo. 7 vi de multos aliosmodos cōmittēdi falsum. ff. e. l. j. 7 quasi ꝑ totū tit. ¶ In glo. 7 olz. ibi publicatio ff. eo. l. j. §. fi. ¶ In ea. gl. in fine. dic ibi. in aut. vt iu. sine. quoq̄ suffra. §. si cut. ¶ Sz ꝯ hūc. §. pōt oppo. ꝺ. l. maiorē. C. e. ff. e. l. q̄ duobus. 7. l. diuus. et. l. pe. qꝛ iura ciuilia et canonica. vident varia I
5 hoc articulo. ¶ Si q̄ras que sit pena cōmittētis falsuz. distinguo: qꝛ aut cōmittit falsum circa re scripta seu lr̃as princi-
a pū * aut aliorū: aut cir- ca cōtractus. Primo ca- su aut est rescriptuz ad

gratias aut ad causas. si ad grās a[...] fabricauit vl' ꝑcurauit fabricari fals[...] aut surreptitiuz 7 prohibitū. primo [...] su punit vltimo supplicio si sit laic[...] ꝺ. l. maiorē. si sit cleric⁹ degradat[...] rie seculari reddit. ex̄ ꝺ cri. fal. c. ad [...] sariorꝝ. scdo casu q̄n obreptitiū 7 fo[...] ꝑ fraudē leui⁹ punit. vt i. aut. de ñ al[...] §. iisdē. cū ibi no. In tertio casu q̄[...] cās vt Iponēda h̄ pena cū ñ sit [...] dictū. ex̄ eo. c. accedēs. ¶ In quart[...] su q̄n alia lr̃a falsat vel alteri⁹ [...] pis pōt dici ꝙ obtineat h̄ pena. c[...] c. ad audiētiā. 7 hoc I laicis. cleric[...] cusati deponunt 7 in monasteriū d[...] dunt: sz si ꝑ modū inq̄sitionis pce[...] suspēdunt ab officio. extra de testi[...]
6 ex literis. 7. l. di. si episcop⁹. ¶ † In[...] to casu q̄n vtit falsis mēsuris a[...] tior pena imponit. vt. ꝺ. l. penult[...] q̄ñq̄ illa q̄ dicit. ff ꝺ extraor. cri. l[...] nā. I fi. Uñ pōt dici gñaliter ꝙ h̄ [...] na sit arbitraria 7 imponat maio[...] do maius delictū 7 minor q̄n mi[...] eo. l. q̄ falsa. §. fi. C. eo. l. vbi. I fi. ¶ [...] vt ꝙ vtēs tm̄ nō dēat tm̄ puniri [...] fabricās vel fabricari ꝑcurās 7 i[...] set itelligi qd no. ꝺ. §. hisdē pene[...] l. si falsos. ¶ Nec ob ꝺ. l. maiorē [...] telligi dz q̄n vtēs fabricauit vel ꝑ[...] uit fabricari. Et nota ꝙ si q̄s dica[...] strumētū quo vteris falsum. qd [...] min⁹ potes eo secure vti 7 sine p[...] si nō credas falsū quousq̄ appar[...] de ꝯtrario. cautū ē tñ ꝯtestari qd [...] paret falsuz nō itēdis vti. I spec. de [...] stru. edi. §. videndum. ver. si rectis [...]
b Itē. l. iuli[a] de vi. [...]
ex maioritate. in fin. quia licet vo[...] vis priuata tamen est publicū crim[...] Et certū est ꝙ ola publica infamā[...] de pu. iudi. l. infamē. ¶ Super te[...] de pu. iudi. l. infamē. ¶ Super te[...] portatio. et per consequens bon[...] publicatio. C. de bo. proscrip. l. [...] not. C. eod. l. ii. ¶ Item super tex[...] catio ponitur et relegatio. et vid[...] tas alias penas. ff. ad. l. iuli. de v[...] na. l. ii. in glos.

Si aūt per vim. [...]

dimita z seductorie z sic debet intelligi restrigi. C. de rap. vir. z no Dy. ex de re iudi. c. scienti. ¶ Sup tex. vel alternius. sub honeste viuentis: vt. d. l. j. ḋ rap. vir. ꝫ. eo. §. sȝ eadē. z iō si per vim nūc cognoscit illā quā alias volētē frequēter cognouerat non videtur locus illi. l. an. ff. de acq. pos. l. clā. in prin. sȝ hoc nō esset rōnabile in casu quo honeste vellet de cetero viuere. C. de nup. l. imperialis. cetera vide in. d. l. j. de rap. vir. vbi satis scripsi.

1 ¶ Lex iulia peculatus alio nōie dr de residuis: de sacrilegijs.
Et que sint singula vide.

2 Iudex vł administrator si itercipit pecuniā fisci: vł reipublice: q̄ pēa puniatur.

3 Receptores regis si vtantur pecunia regia: an debeant puniri lege iulia peculatus.

Itē. l. iuli. ᵃpeculat⁹.

1 ¶ † In gl. s. ciuitatis in fi. gl. dȝ allegare. iiij. §. fi. q̄ vr̄ ꝫ. sed dȝ intelligi sm̄ qd̄ hic z ibi no. z no. iuxta hunc §. qd̄ reperitur. l. iul. peculatus. Itē de residuis. z Item z de sacrilegijs. z de his trib⁹ simul. ff. eo. in rubro z nigro. ¶ Unde peculatus est pecunie fisci vel reipub. romanoꝝ vel eis debite ꝯtatio seu itercepcio. ff. eo. l. j. z. l. sacrilegij. §. eo. capite. z idē si rē in honorē dei in publico positā intercipiat. ff. e. l. iul. i p̄n. z ē pena q̄ hic ptinet. ff. eo. l. peculat⁹. ff. e. l. j. Sacrilegiū ꝓprie est vbi res sacra z sacro loco auferꝶ. ff. e. l. diu⁹. z est pena capitalis. qñꝗ minor. ff. e. l. j. z. l. sacrilegij pena. vide ibi. z iō vr̄ extra ordinaria. e. ti. l. j. sȝ de iure cano. ma-
b gis late. ᵇ qz sacrilegiū dr̄ siue sacrū de sacro vł nō sacrū de sacro vel sacrū de non sacro tolliꝶ. vel si violētia fiat in ꝑsona vel re ecclesiastica. vide. xvij. q. iiij. c. sacrilegiū. z. c. quisquis. z q̄ sit pena sacrilegij de iure cano. vide i. d. c. sacrilegiū. Lex ꝓo iulia de residuis punit illuȝ q̄ pecuniā publicā ad certos vsus destinatā retinet sibi i toto vel in parte. z est pena. ff. e. l. lege. §. l. iulia. z
3 videbis. j. §. pe. ¶ † Super hoc tamen dic plenī⁹ qd̄ aut iudex vł administrator itercipit pecuniā fisci vel reipublice aīo sibi appropriādi: z tūc punitꝶ capitaliter z consentientes. vt. d. l. j. C. e. videlicet deportatione vt ibi no. aut nō animo appropriādi: sȝ ex inde negotiādi: z tūc si ad vtilitatē fisci vel reipublice puniꝶ i quadruplū. si ad sui maiori pena. C. de his q̄ ex pu. ra. l. j. z. ij. z ḋ his q̄ ex pu. colla. l. fi. i penis aliarū ciuitatū vel dñoꝝ nō tepiꝶ pena nisi ꝙ reddit lucrū. ff. ḋ vsu. l. cai⁹. z. l. si bñ. C. de debi. ci. l. ij. nisi eēnt destinate ad certū vsuȝ. in aut. ḋ colla. §. iubemus. de ca. fru. vrbis ꝯstā. l. j. Et hec procedūt nisi pecunia eēt periculo intercipiētis. ff. e. l. sacrilegij §. j. z §. his āt. ¶ † Quid ꝗ dices de receptoribus regis: nunq̄d cōmittunt peculatū si vtātur pecunia ei⁹. Nō vr̄ cū sit eoꝝ piculo: sȝ ego itelligo ꝙ sit eoꝝ piculo tradita ex ꝑsse: z ipsi i se receperit piculū ex ꝑsse: alꝛ enō haberēt vnꝗ̄ locū iura superi⁹ allegata q̄ puniūt administratores qd̄ est dicēdū. Credo tñ ꝙ si talis receptor reddito cōputo remanet ḋbitor ꝙ ex hoc nō debeat puniri dūtamē ꝯfiteaꝶ debitū z soluat infra annū. ff. e. l. cū eo aūt. Non em̄ ex ħ est cōuict⁹ intercepisse. qz forte adhuc sibi debetur. si tñ apparet hāc pecuniā receptorē habuisse z i vsus ꝯuertisse: credo ꝙ haberēt locū pene ꝫ. tacte: qz. ll. proprie lo

a ¶ Itē lex iulia. Publicā sacrā vel religiosaȝ rē furto subtrahēs et talibus opē ꝑstās. l. iul. peculatus q̄ publica ē capite puniꝶ: aliter autē ex ea delictū cōmittēs deportabiꝶ. h. d.

b ¶ Magis late. Adde pa. in. c. cū sit gñale. circa prin. ex ḋ fo. ꝯpetē. Io. de a na. in rubr. de fur. z in c. ex lrīs. e. ti. lati⁹ per panor. i. c. ceterum. z ibi posui i apo. ad eū co. v. de iudi. z lap. [illegible] leg. clxvj.

quātur i illo casu. e idē
crederē si haberet pecu
niā z nollet reddere: qr
dol⁹ ē. ff. m. l. dolo. hoc
em̄. casu teneret saltē. l.
iul. de residuis. l. §. fi. vn̄
i. p̄dicta cū eo. loqt̄ i ca
su q̄ q̄s absfutur⁹ erat. et
hoc p̄dixit sic q̄ nō pōt
ei dol⁹ imputari: vt ibi
ptz. ¶ Itē no. q̄ q̄dā sūt
q̄ h̄. §. legunt q̄ p̄cedūt
qn̄ agit criminalr. nā si
ciuilr est pena q̄druplū
i corpatis fisco. ff. e. l. pe.
z. l. sacrilegij penā. §. fi.
de iur. fis. l. aufertur. §. j.
C. de iur. fis. l. defensio-
nis facultas.
1 ☞ Lex fauia de plagia
rijs quare ita dr̄.
1 Liber hō si abstrahat p
vim ab vrbe abstrahēs
dz puniri pena capitis.

Est et inter.

1 ¶ † In gl. iō sic ibi talē
plagā. i. vuln⁹ seu dānū
ff. ad. l. aq̄. l. si ex plagis.
alio mō recipit. ff. d leg.
iij. l. vxorē. §. agri plagā.
¶ In fi. eiusdē gl. z vide
pl'es cas⁹. ff. e. z. C. i tex.
z gl. ¶ In gl. maiorē. i fi.
vide. e. ti. l. i fuga. z vide
2 pleni⁹. i. d. l. fi. ff. e. ¶ † Il
lud vō no. q̄ q̄ abstrahit
p viz hoiez liberū ab vr
be dz puniri pena capi-
tis. C. e. l. qm̄. z ita fuit d
facto in illis q̄ ɔsenserāt
in capiēdo quēdā lōbar
dū z extrahēdo d roma
na curia tempore pape
Benedicti sexti.
1 ☞ Pecuniā dare p ho-
nore habē. loan sit licitū
2 Lex iulia ambit⁹ differt.
a crimine symōie: qr sy
monia i spūalib⁹. lex iu
lia ambit⁹ in tpalibus.

3 Lex iulia de annona nō cogit locuple
tes vēdere: nec eos punit. Sz illos pu
nit qui emerunt vt carius vendant.
4 Judex demōstrat summarie qd̄ q̄ri
mus: sic iste titulus de publi. iud. su
matim demōstrat q̄ sint publica iudi
cia: z qualiter puniuntur.

Sūt preterea.

¶ In gl. q̄ hz ibi
cū allegat. ff. ad. l. iul. d ambi. l. j. z hoc
verū quo ad principē q̄ est solutus le
gib⁹: nō tn̄ q̄ ad alios q̄ pecunias d
vel recipiūt. vt. d. l. auk. vt iud. sine q̄
1 quo. suf. ¶ † In e. gl. ibi cū alle. l. barba
rius. imo nō vr̄ licitū dare pecuniā
honore habēdo: z maxime pro iudi
tura. vt i auk. vt iudi. sine quoquo inf
fra. §. fi. ff. de munc. z hono. l. estimatio
nē. C. ad. l. iul. repet. l. fi. de excu. mu
illud. li. xij. de re mili. l. z rē publica
pfecti digni. l. j. lib. xij. imo nec pa
officio. ff. de tute. l. i eos. z. l. nil faci
qr in. l. barbari⁹. non dr̄ qd̄ fuerit pe
nia data. Itez. l. si q̄s loquit qn̄ dab
pecunia p faciēdo ope in honorē p
ne nō vt haberet administrationē
officiū: vt ibi patet. z eod mō itelli
ff. de don. l. hoc iure. ¶ In ea. gl. ib
dicit cā criminali sub iudice vel iar
tore inuito. ff. de iniur. l. q̄ domū. ¶
fi. eiusdē gl. vel ibi i casu. quo alij re
riunt idonei. ff. de mune. z hono. l.
nor. §. fi. C. de asses. l. liceat. de mu. z h
no. l. inter patrē z filiū. i auk. de defi
2 ciui. §. fi. ¶ † Et no. q̄ hec lex iul. ambi
tus differt a crimine symonie: qr ill
vbi spūale ē spūali annexū vēdit. hic
vbi dr̄ tpalis administratio. z vr̄ cē de
symo. c. ɔsulere. ¶ In gl. q̄ hz. ibi cum
allegat. ff. eo. l. ij. z. iij. z. vj. z in mu
alijs casib⁹ vt ibi ptz. ¶ Itē i ea. gl. cū
alle. auk. scriptū. exēplar. iūge q̄. ū. ici
psi. de actio. §. tripli. ¶ In ea. gl. ibi m
quadru. cui⁹ medietas fisco. medietas
3 parti. dic. C. e. l. j. ¶ † In glo. hec lex. l
a fi. intellige q̄ hec lex non cogit locu
pletes vēdere nec eos punit sz eos q
emerūt vt cari⁹ vēdāt: vt no. ff. d ex
ordi. crimi. l. annonā. i gl. vt plus. z h
b nisi necessitas vel fames cogeret
de munc. z hono. l. fi. §. item ipsi. C. e

a ¶ Intel
lige. Itē te
net hic an
gel. cū Jo.
fabri.

b ¶ Coge
ret. Dicit h̄
ang. qd̄ tn̄
nō cogent
vēdere pre
tio iniusto
sz iusto. Et
dicit h̄ x hi
q̄ vēdūt in
catādo fru-
mētum: qr
vadunt in
plateā z of
ferūt d fru
mēto plus
debito vt
alij carius
emant: vel
i dānū al-
teri⁹ offe-
rūt plus d
vno fundo
q̄ valeat.
ɔtra tales
est lex. iste
l. iulie de
anno.

epistola an ie.l.ij. Et intellige sane q hec lex ptinet in his qui emerunt vt carius vendat. tales enim peccant etiã in foro conscientie non sic si prouisio nem faciat pro sua necessitate vel etiã pro reuendendo tempore caristie propter bonum commune nõ intentione cupiditatis lucri. vt notant omnes do cto. extra ne cleri. vel mona. c. j. ¶ Itẽ quod hoc dicitur de annona intellige de alijs frugibus. ff. de verbo. signifi. l. frugem. ¶ In glo. z hoc in fi. de hac fuit dictum. s. in §. item lex iul. pecu. ¶ In gl. s. legum. in fi. ista videtur vera de prima non intẽdit hic loqui. sed
4 de publicis. ¶ † In gl. j. per alium digitum. in fi. vide rudia exempla vnde vult dicere hic breuiter exposuit de publicis iudicijs non dicẽdo complete. sed quodãmodo demonstrando quid intendit. vnde sicut per indicẽ demonstramus. quid intendimus sic p hunc tractatum demonstrat de quo intendit circa publica crimina. C. z. ff.

¶ Joannis Fabri gallici in vtroq iure doctoris excellẽtissimi: profundissimiq interpretis lectura super quatuor institutionum libris: cui repertorium alphabeticum additur: vna cum multorum doctorũ apostillis: ac summarijs nuperrime adiunctis Lugd. impressa fuit p Jacobum Berion. Anno Domini. M. CCCCC. xl.

¶ LAUS DEO.

¶ Registrum.

A a B b C c D d a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y z A B C D E F G H J K L M N O P Q R S T U X Y Z aa bb cc dd ee. Omnes sunt quaterni preter Dd qui qui est quinternus.

I V S T I T I A
RA DOMINI PEN DEMVS
IN STATE
OMNES
VNVSQVISQVE
NOSTRVM PRO
SE RATIONEM
REDDET DEO R14

epistō. and
hec lēt ob
carius
in f

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm